

Universitat Autònoma de Barcelona

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi queda condicionat a l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència Creative Commons: http://cat.creativecommons.org/?page_id=184

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis queda condicionado a la aceptación de las condiciones de uso establecidas por la siguiente licencia Creative Commons: <http://es.creativecommons.org/blog/licencias/>

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis it is limited to the acceptance of the use conditions set by the following Creative Commons license: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

**La concordança del participi
en el català de Mallorca:
marcatge de l'estructura informativa
i de l'aspecte**

SEBASTIÀ SALVÀ I PUIG

Tesi doctoral dirigida pel Dr. JAUME MATEU FONTANALS

Programa de doctorat: Ciència Cognitiva i Llenguatge

Centre de Lingüística Teòrica
Departament de Filologia Catalana
Facultat de Filosofia i Lletres
Universitat Autònoma de Barcelona

Octubre de 2021

L'elaboració d'aquesta tesi s'ha beneficiat dels ajuts i projectes següents:

- Beca 2016FI_B 00908 de la Generalitat de Catalunya (anys 2016-2019).
- Beca Erasmus+.
- Projecte FFI2014-56968-C4-1-P («La variació en la interfície lèxic-sintaxi»), finançat pel Ministerio de Economía y Competitividad, amb ANNA GAVARRÓ i JAUME MATEU com a investigadors principals (anys 2015-2017).
- Projecte FFI2017-87140-C4-1-P («Xarxes de variació microparamètriques en les llengües romàniques»), finançat pel Ministerio de Economía, Industria y Competitividad, amb ÀNGEL J. GALLEGÓ i JAUME MATEU com a investigadors principals (anys 2018-2021).
- Projecte 2014 SGR 1013 (modalitat GRC), atorgat per l'AGAUR al Grup de Lingüística Teòrica coordinat per GEMMA RIGAU (anys 2014-2016).
- Projecte 2017 SGR 634 (modalitat GRC), atorgat per l'AGAUR al Grup de Lingüística Teòrica coordinat per M. TERESA ESPINAL (anys 2017-2020).

Agraïments

Moltes gràcies a tots els qui m'heu acompanyat a través d'aquest viatge:

A Jaume Mateu, el meu director de tesi, perquè em va acollir afablement en l'assignatura de Teoria del Llenguatge quan jo tot just havia arribat a Barcelona per encetar un canvi, difícil, en la meua carrera professional. Em va engrescar perquè aprofundís en l'estudi de l'estructura eventiva i, junts, hem compartit moltes hores de despatx i de videoconferència, que han estat sempre profitoses i enriquidores, tant des del punt de vista acadèmic com humà. I moltes gràcies, Jaume, per tot el suport que m'has oferit en aquestes darreres setmanes tan trepidants!

Així mateix, vull agrair als professors que vaig tenir en el màster de Ciència Cognitiva i Llenguatge o que he conegut en aquests darrers anys tot el temps que m'han dedicat i els coneixements que han compartit amb mi: Joana Rosselló (de la Universitat de Barcelona), sense la qual aquest viatge no hauria començat, Natàlia Català (de la Universitat Rovira i Virgili), que fou una tutora meravellosa, Josep Quer (de la Universitat Pompeu Fabra), i, ja al CLT de la Universitat Autònoma de Barcelona —la meua casa—, l'enyorada Carme Picallo, Anna Gavarró (la coordinadora del programa de doctorat en Ciència Cognitiva i Llenguatge), Gemma Rigau, Maria-Lluïsa Hernanz, Josep M. Brucart, Anna Bartra, M. Teresa Espinal, Xavier Villalba, Eulàlia Bonet, Joan Mascaró, Teresa Cabré, Àngel J. Gallego, Sergi Balari, Mar Massanell, Olga Borik i tants altres. Gràcies també a Manuel Pérez Saldanya (de la Universitat de València) i a Juan Uriagereka (de la Universitat de Maryland), per la seva bona disponibilitat. Així mateix, vull agrair als professors de la Universitat de Tromsø, Antonio Fábregas i Gillian Ramchand, la càlida acollida que vaig tenir en aquelles terres de neu.

Moltes gràcies als membres del tribunal, per haver acceptat de formar-ne part: Roberta D'Alessandro, Joana Rosselló i Antonio Fábregas, com a titulars, i Xavier Villalba, Anna Bartra i Anna Pineda, com a suplents. Així mateix, no sé com puc agrair, tant a Anna Pineda com a Anna Paradís, el fet d'haver llegit la meua tesi en un temps rècord, per tal de preparar els reports per a l'obtenció de la menció del doctorat internacional. I gràcies també a na Melina Rodríguez pel suport administratiu.

Un agraïment especial per a Toni Martí i Montse Nofre, de la Universitat de Barcelona, que em van introduir i ajudar en el món del processament informàtic de corpus. Sense el vostre ajut, aquesta tesi hauria estat una altra. Així mateix, un profund agraïment per al meu bon amic Miquel Àngel Ribot, que em va ajudar a instal·lar el FreeLing, però sobretot per tots els moments que hem compartit d'ençà que érem infants.

Un sentit agraïment també per als professors de la Universitat de les Illes Balears: Nicolau Dols, que va redoblar la meua passió per la Lingüística, Jaume Guiscafè, que em va facilitar una versió digitalitzada de les *Rondaies*, Jaume Corbera, que em va obsequiar amb una còpia del seu DVD *Antologia*, Joan Miralles, per aquell cafè (amb llibre inclòs) a Lluçmajor que encara donarà més fruits, i Maria del Mar Vanrell, per aquella trobada d'amics a Berlín que em va ajudar a trobar el camí cap a Barcelona.

Gràcies a tots els companys becaris del CLT, per les hores d'amistat i per totes les converses, viatges, tallers, dinars, sopars i gresques que hem compartit: Irene, Pablo, Alba, Pilar, Marta, Lorena, Laura, Anna, l'altra Anna, Isabel, Silvia, Oriol, Bernat, Cristina, Elías, Evripidis, Dària, Celina, Anastasia, Feifei, Mikyung, Federico, Alessandro...

Gràcies també a tots els meus altres amics, d'un i altre costat de la mar, perquè sempre hi sou quan us necessit: Àlex, Toni, Jesús, Josep, Miquel, Píter, l'altre Miquel, Xavier, Àlex, Carlos, Ángel, Adrià, Gary, An, Joangi, Chema, Joan, Joel, Jaume Bernat, Rosa, Andreu, Magdalena, Joan, Martina, Maria, Tomeu, Francesca, Kike, Maria Coloma, Joan, Francesc, Margalida, Simon, l'altra Margalida, Tomeu, Aina, Margalida Lluïa, Jeroni, Pilar, Miquel, Pep Lluís, Maria Antònia, Jaume, Jordi, l'altre Jordi, Arthur, Edoardo... i tants altres que de ben segur que ara mateix em deix. Gràcies a tots els amics de l'Escola de Música de Lluçmajor i de Percutò, perquè segur que tornarem a fer música plegats. Gràcies també a tots els companys del pis del carrer de Villarroel, que heu fet que sentís Barcelona com ca meva. I, així mateix, moltes gràcies, Joan Munar i Paula Llompart, per tot el suport i per tota la confiança que sempre heu tingut en mi.

Un agraïment també molt sentit per a la família del Fondó dels Frares (Francisco, Ana, Fran, Alejandra i Àlex Francisco), per a la família López Miguel (Joana, Carlos J., Carlos i Marta), per a la família Cordeiro Santanach de Vic (Manel, Roser, Anna, Gerard, Erola i àvia Rosa), per a la família Vadell Rosselló (Joan, Esperança i Marc) i, així mateix, per a na Margalida Pujol i per a na Cristina Benarous, que també sou la meva família. Junts compartirem moltes més experiències i ens tindrem sempre al costat.

Mon pare, ma mare, gràcies de tot cor per estimar-me tant i per haver ajudat a complir el meu somni. Recórrer aquest camí no hauria estat possible sense tenir-vos sempre amb mi. Gràcies per haver-me inculcat la passió per l'estudi i el coneixement, l'estimació de la nostra terra i de la nostra cultura, i el valor de la família. *Vos estim!*

Margarida, germaneta meva, què faria sense tu? Ara que escric aquestes darreres línies només tenc al cap la idea de tornar a Mallorca per abraçar-te i jugar amb aquests dos sols que tu i en Tomeu ens heu regalat: en Tomeu i na Caterina, que ens il·luminaran i seran sempre motiu de joia per a tots.

Un record d'enyorança, d'admiració i de gratitud, que brolla del cor, és per als meus padrins Miquel i Francisca, i Sebastià i Margalida. L'amor pels mots va néixer en mi gràcies a ells.

Gustavo, gràcies per esser-hi sempre, per la teva paciència i per haver-me fet costat durant aquests darrers mesos de tanta feina. Ara toca continuar a fer camí, aprendre moltes coses noves i viure moltes més aventures junts. *Ens estimam!*

La concordança del participi en el català de Mallorca: marcatge de l'estructura informativa i de l'aspecte

SEBASTIÀ SALVÀ I PUIG

TAULA DE CONTINGUTS

Abstract	9
Resum	10
Capítol I: Pòrtic	11
1. Introducció	11
1.1. Descripció dels objectius i de l'interès de la recerca	11
1.2. Postulats teòrics	17
1.3. Estructura de la tesi	20
2. Buidatge de corpus amb dades sobre auxiliació i concordança participial en el català de Mallorca. Objectius i metodologia	25
3. Anàlisi estadística preliminar de les dades dels corpus	43
3.1. Combinacions de <i>ESSER</i> o <i>HAYER</i> més qualsevol participi	43
3.2. Combinacions de <i>HAYER</i> més participi sense flexionar i combinacions de <i>HAYER</i> més participi flexionat	59
Capítol II: La concordança del participi en les construccions transitives amb clític o amb avançament de l'argument intern	67
1. Introducció	67
2. La concordança del participi amb clítics no reflexius	68
2.1. La concordança del participi amb els clítics acusatius de 3a persona	71

<i>La concordança del participi en el català de Mallorca: marcatge de l'estructura informativa i de l'aspecte</i>	5
2.1.1. Consideracions preliminars i descripció	71
2.1.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona	78
2.2. La concordança del participi amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona	82
2.2.1. Consideracions preliminars i descripció	82
2.2.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona	85
2.3. La concordança del participi amb el clític partitiu	89
2.3.1. Consideracions preliminars i descripció	89
2.3.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb el clític partitiu	95
2.4. Recapitulació: Comparativa general de la concordança o falta de concordança del participi amb els clítics	101
2.5. La CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o amb reestructuració i ascens de clític	107
2.5.1. Consideracions preliminars i descripció	107
2.5.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o amb reestructuració i ascens de clític	109
2.6. El cas dels verbs de percepció <i>sentir</i> i <i>veure</i>	112
2.6.1. Consideracions preliminars i descripció	112
2.6.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP en les construccions amb verbs de percepció i ascens de clític	118
3. La concordança del participi en construccions amb moviment <i>qu-</i> o amb avançament focal, resumptiu o estilístic	120
3.1. LOPORCARO (1998): els objectes avantposats, una classe espúria?	120
3.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb moviment <i>qu-</i> o amb avançament focal, resumptiu o estilístic	125
3.3. Descripció i exemplificació dels diferents casos de moviment <i>qu-</i> que poden donar lloc a CP en mallorquí	132
3.3.1. Excurs: La CP en les exclamatives de grau. Proposta d'anàlisi	141
3.4. Descripció i exemplificació d'altres casos d'avançament de l'argument intern que també poden donar lloc a CP en mallorquí	144
3.5. La CP amb moviment <i>qu-</i> : extensió geogràfica, condicions que s'hi apliquen i comparació amb el francès	149

Capítol III: La concordança del participi en les construccions transitives amb l'objecte <i>in situ</i>	159
1. Introducció	159
1.1. Qüestions prèvies: Què entendrem per CP _{OIS} ?	159
1.2. Estructura del capítol	160
2. La CP _{OIS} des d'una perspectiva diacrònica i tradicional	162
2.1. La CP _{OIS} en la tradició gramatical romanística i la crítica de LOPORCARO (1998)	162
2.2. La tesi de la possible influència del castellà en la pèrdua de la CP _{OIS}	171
2.3. La CP _{OIS} en la gramàtica normativa del català	174
2.4. Alguns exemples de CP _{OIS} en texts mallorquins del segle XX	176
3. Diferents tipus de concordança del participi amb l'objecte <i>in situ</i>	179
3.1. CP _{OIS} (normalment) obligatòria vs. CP _{OIS} opcional	180
3.1.1. La CP _{OIS} obligatòria o categòrica i la CP _{OIS} normalment obligatòria	180
3.1.2. La CP _{OIS} opcional o facultativa	194
3.2. CP _{OIS} no condicionada vs. CP _{OIS} condicionada	199
4. Anàlisi estadística sobre la concordança o falta de concordança del participi en les construccions transitives amb l'objecte <i>in situ</i> en el català de Mallorca	202
4.1. Resultats generals i exemplificació	202
4.2. Resultats prenent en consideració alguns factors que podrien condicionar la presència o la falta de CP _{OIS}	215
5. La CP _{OIS} condicionada per la topicalitat i per l'aspecte	221
5.1. El condicionant de la topicalitat	221
5.2. El condicionant de l'afectació de l'argument intern i la rellevància de l'aspecte delimitat o resultatiu	232
5.2.1. Aproximació descriptiva i rellevància de l'aspecte delimitat o resultatiu	233
5.2.2. La CP _{OIS} en algunes construccions dinàmiques aparentment no delimitades	243
5.2.3. La CP _{OIS} amb alguns verbs aparentment estatus: els verbs estatus purs alts de JAQUE (2014)	246

6. Algunes anàlisis minimistes de la concordança participial, amb especial referència a la CP _{OIS}	252
6.1. El programa minimista de CHOMSKY (1995, 2000, 2001) i l'operació <i>Agree</i>	252
6.2. D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008, 2010) i els dominis de materialització morfofonològica	255
6.3. LONGENBAUGH (2019)	259
6.4. GEORGI i STARK (2020)	267
7. La nostra proposta teòrica per a l'anàlisi de la CP com un epifenomen	271

Capítol IV: Els temps supercomposts, el grau d'integració entre l'auxiliar i el participi, i la selecció «excepcional» de <i>ESSER</i>	280
1. Introducció	280
2. Els temps supercomposts (o sobrecomposts)	281
2.1. Descripció rebuda	281
2.2. Observacions a partir de les dades del català de Mallorca	283
2.3. Presentació de les dades dels nostres corpus sobre temps supercomposts	284
2.4. Descripció detallada dels usos dels temps supercomposts en mallorquí	285
3. El grau d'integració entre l'auxiliar i el participi en els temps composts	289
3.1. La coordinació de participis segons les dades dels nostres corpus	291
3.2. La interpolació d'adverbis o pronoms entre l'auxiliar i el participi	296
3.2.1. La interpolació d'adverbis	296
3.2.2. La interpolació de pronoms personals «dèbils»	299
3.3. Conclusions	307
4. La selecció «excepcional» de <i>ESSER</i> en construccions transitives/inergetives	309
4.1. Construccions transitives reflexives o recíproques indirectes auxiliades excepcionalment amb <i>ESSER</i>	311
4.2. Construccions contrafactuals auxiliades excepcionalment amb <i>ESSER</i>	319

4.3. Construccions en imperfet d'indicatiu auxiliades excepcionalment amb <i>ESSER</i>	323
4.4. Construccions amb selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona	325
4.4.1. Ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG	327
4.4.2. Ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG	330
4.4.3. Algunes anàlisis teòriques de la selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona	335
4.4.4. Cap a una proposta d'anàlisi de la selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona en el català de Mallorca	339
Chapter V: Conclusions	343
1. Conclusions from chapter I	343
2. Conclusions from chapter II	345
3. Conclusions from chapter III	353
4. Conclusions from chapter IV	363
Referències bibliogràfiques	368

Annex

Abstract

The central aim of this dissertation is to describe the behaviour of *past participle agreement* (PPA) within compound tenses in Majorcan Catalan, especially in transitive constructions, in two main contexts: *a*) with object clitics (3rd person accusative clitics, 1st and 2nd person accusative clitics, and the partitive clitic), as well as in constructions with *wh*-movement (relative clauses, *wh*-interrogative sentences, and *wh*- and degree exclamative sentences) or with some other type of object fronting/preposing (focal, resumptive or stylistic); and *b*) when the object remains *in situ*, in its postverbal canonical position — a possibility which nowadays is possible just for speakers from some villages.

The starting point for the description has been, mainly, the development and the computer analysis of four corpora with Majorcan data: the *Rondaies mallorquines* by ANTONI M. ALCOVER, the *Cançoner popular de Mallorca* by RAFEL GINARD, the interviews by JOAN MIRALLES with elder people from Montuïri (gathered in the books *Un poble, un temps* and *Veus del passat*), and the interviews by JAUME CORBERA with elder people from several Majorcan villages, which have been transcribed in the DVD *Antologia* from the Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears.

Furthermore, starting from a critical review of previous theoretical accounts, and always within a comparative approach, I provide a formal analysis for PPA, within the Minimalist Program of Generative Grammar. One important contribution of this thesis is the ascertainment that PPA is not a unified phenomenon, but an epiphenomenon, which can be regarded as the by-product of several syntactic mechanisms.

Chapter I is dedicated to the introduction of the topic, and to present the goals and the interest of the research. I also expose the methodology used for data collection and data classification, through the compilation, tagging, and computer processing of four corpora with Majorcan data regarding auxiliary selection and PPA. Moreover, I present a preliminary statistical analysis of the data.

Chapter II is devoted to PPA with clitics, *wh*-movement, or some other kind of object fronting/preposing. Moreover, I also study PPA with periphrases and the polemic topic of PPA with the perception verbs *veure* ('see') and *sentir* ('hear'). I also critically analyse LOPORCARO's (1998) idea according to which preposed objects would be a spurious class. Finally, I compare the requirements for PPA with *wh*-movement with respect to French.

In chapter III, I study PPA with the object *in situ* (PPA_{OIS}). I highlight that, in Majorcan Catalan, at least for those speakers who admit this kind of PPA, two requirements are needed in order to license it: regarding information structure, the object must be a given topic or an aboutness topic (this requirement applies to Friulian Rhaeto-Romance too), and, besides this, regarding event structure and aspect, the internal argument must be completely affected by a dynamic event with bounded or resultative aspect.

Chapter IV concentrates on some phenomena that, although they do not properly refer to PPA, they are indirectly related to it, such as supercompound tenses, the degree of integration between the auxiliary and the participle, and the «exceptional» selection of *ESSER* ('BE') within transitive or unergative constructions.

Resum

Aquesta tesi té com a objectiu principal descriure el comportament de la *concordança del participi (de perfet)* (CP) en els temps composts del català de Mallorca, especialment en les construccions transitives, en dos contextos principals: *a)* amb els clítics d'objecte (els clítics acusatius de 3a persona, els de 1a i 2a persona, i el clític partitiu), així com en les construccions amb moviment *qu-* (relatives, interrogatives parcials, i exclamatives parcials i de grau) o amb algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic) de l'argument intern; i *b)* quan l'objecte roman *in situ*, en la seva posició canònica postverbal —una possibilitat que sembla que avui ja només admeten els parlants d'alguns pobles de Mallorca.

Per a la descripció, partim sobretot del buidatge i anàlisi de quatre corpus del català de Mallorca que hem confeccionat i etiquetat gramaticalment nosaltres mateixos: les *Rondaies mallorquines* d'ANTONI M. ALCOVER, el *Cançoner popular de Mallorca* de RAFEL GINARD, les entrevistes fetes per JOAN MIRALLES a gent gran del poble de Montuïri (recollides en els llibres *Un poble, un temps* i *Veus del passat*), i les entrevistes fetes o coordinades per JAUME CORBERA a gent gran de diferents pobles de Mallorca i transcrites en el DVD *Antologia* de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears.

Així mateix, partint de la revisió crítica de propostes d'altres autors, i sempre des d'una perspectiva comparada, proposam una anàlisi teòrica formal per a la CP, dins el programa minimalista de la gramàtica generativa. Arribarem a la conclusió que la CP és, en realitat, un epifenomen, que pot ésser el resultat de diferents mecanismes sintàctics.

En el capítol I, introduïm el tema i presentam els objectius i l'interès de la recerca, així com els postulats teòrics que assumim, i exposam la metodologia que hem seguit per a dur a terme la confecció, el processament i el buidatge dels corpus, amb dades sobre selecció de l'auxiliar i concordança participial en el català de Mallorca. A més, hi duim a terme una anàlisi estadística preliminar de les dades.

El capítol II està dedicat a la CP amb clítics, amb moviment *qu-* o amb algun altre tipus d'avançament de l'argument intern. A més, s'hi estudia també la CP quan hi ha perífrasis verbals i la qüestió polèmica de la CP amb els verbs de percepció *veure* i *sentir*. També hi analitzam críticament la visió de LOPORCARO (1998), que considera que els objectes avantposats són una classe espúria. Finalment, comparam els condicionants de la CP amb moviment *qu-* respecte del francès.

En el capítol III, estudiam la CP amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}). S'hi destaca que, en mallorquí, per als parlants que admeten aquesta mena de concordança, s'hi troben presents dos condicionants: l'estructura informativa i, en concret, la necessitat que l'objecte pugui ésser interpretat discursivament com un tòpic familiar o temàtic (un condicionant que també presenta el retoromànic friülà) i, a més, un condicionant relacionat amb l'estructura eventiva i amb l'aspecte, atès que cal que l'argument intern es trobi completament afectat per un esdeveniment dinàmic i amb aspecte delimitat o resultatiu.

El capítol IV se centra en fenòmens que, si bé no es refereixen pròpiament a la CP, s'hi relacionen indirectament, com són els temps supercompostos, el grau d'integració entre l'auxiliar i el participi, i la selecció «excepcional» de *ESSER* en construccions transitives o inergatives.

CAPÍTOL I

Pòrtic

[...] i aqueixes coses som vistes fer de ton pare.

JOAN GRIMALT I POCOVÍ, «Niu»

(Montuïri, 1907-1988;

entrevistat per JOAN MIRALLES I MONSERRAT l'any 1968)

1. Introducció

1.1. Descripció dels objectius i de l'interès de la recerca

L'objectiu principal d'aquesta tesi és descriure el comportament de la *concordança del participi (de perfet)* en els temps composts del català de Mallorca, especialment en les construccions transitives, si bé també farem alguna menció a la concordança del participi en les construccions inacusatives. Per a la descripció, partirem del buidatge i anàlisi de quatre corpus del català de Mallorca que hem confeccionat nosaltres mateixos i que presentarem, amb caràcter preliminar, en la resta d'aquest mateix capítol I (vegeu, així mateix, l'annex d'aquesta tesi), si bé també tindrem en compte dades que hem arreplegat i exemples inventats, sotmetent-los als nostres propis judicis de gramaticalitat. A més, tenint en compte tota la variació interlingüística (i interdialectal) que hi ha en el si de les llengües romàniques, serà imprescindible emprendre l'estudi de la CP en el català de Mallorca també des d'un punt de vista comparat, per tal de determinar quin és el lloc que ocupa el mallorquí, quant a la CP, respecte d'altres varietats romàniques.

D'altra banda, partint de la revisió crítica de propostes d'altres autors, ens proposam d'oferir una anàlisi teòrica formal per a la concordança del participi que sigui satisfactòria i que millori, en la mesura del possible, alguns dels punts febles de les propostes anteriors. Caldrà determinar, doncs, quin és el mecanisme sintàctic, o quins són els mecanismes (en cas que n'hi hagi més d'un, com finalment sostindrem), que la fan possible.

D'acord amb CORBETT (2006) i LOPORCARO (2016), podem definir la *concordança participial* (d'ara endavant, CP) com la *relació de covariància* en trets (de gènere i nombre, en el cas del català) entre un sintagma nominal (que és el *controlador* o *inductor* de la concordança, normalment l'objecte o argument intern) i un participi (el *depositari* o *destinatari* dels trets),¹ dins un determinat *domini* —que en el nostre cas serien els temps

¹ Hem optat per traduir ací *target* (de l'anglès) per *depositari* o *destinatari*, per tal d'evitar el terme *meta*, que ja es fa servir, en català, per a traduir el terme *goal* del programa minimista de la gramàtica generativa —en la relació de cerca i avaluació de trets que s'estableix, sota c-comandament, entre una *sonda* o «*probe*» amb trets no interpretables i no avaluats i una *meta* o «*goal*» amb trets interpretables

composts o de perfet² (només esporàdicament ens referirem a la CP en les construccions passives i en les construccions de participi perifèriques: construccions de participi absolut i de participi concertat)— i sota unes determinades *condicions* que legitimen la concordança.

Amb caràcter previ, convé assenyalar que la possibilitat d'establir CP amb l'*argument extern* de les construccions transitives i de les inergatives sembla que hauria de romandre, en principi, descartada. De fet, aquest és un patró força excepcional en les llengües romàniques: en abrucès oriental, però, el participi *sempre* concorda amb un SN/SD *plural*, ja sigui l'argument intern o l'argument extern, fins i tot quan hi ha present un clíctic acusatiu en singular (D'ALESSANDRO i ROBERTS 2010):

- (1) a. Giuwanne a *pittate* nu mure.
'En Joan ha pintat un mur'
b. Giuwanne a *pittite* ddu mure.
'En Joan ha pintat_{PL} dos murs'
c. Giuwanne e Mmarije a {*pittite*/**pittate*} nu mure.
'En Joan i na Maria han pintat_{PL} un mur'

i avaluats, a través de l'operació sintàctica *Agree* (CHOMSKY 2000, 2001) (vegeu la § 6.1 del cap. III d'aquesta tesi). En qualsevol cas, cal no confondre el *depositari* o *destinatari* dels trets de concordança (el participi) amb la *meta* de l'operació *Agree*, que és el SN o argument *controlador* o *inductor* de la concordança.

² En termes descriptius i tradicionals, els temps verbals poden ésser *simples* (com *canta*, *cantava*, *cantà* o la forma perifràstica *va cantar*, *cantarà* i *cantaria*, en el mode indicatiu; i *canti*, *cantàs* i *vagi cantar*, en el mode subjuntiu) o *composts*. Els *temps composts* (o *de perfet*) estan formats pel verb auxiliar *HAYER* —o també *ESSER*, segons la construcció i segons la varietat (dialectal o diacrònica)—, conjugat en un temps simple, més el participi: una forma no personal o no finita del verb principal, d'aspecte perfet, la qual a vegades pot concorden amb l'argument intern i, doncs, presenta variació flexiva de gènere i nombre (*cantat*, *cantada*, *cantats*, *cantades*), com els adjectius. L'auxiliar aporta els valors gramaticals de temps, aspecte, mode, persona i nombre, segons la forma conjugada en què apareix, mentre que el participi conté la informació lèxica de tipus semàntic, i tots dos junts confereixen l'aspecte de perfet (o, a vegades, de perfectiu hodiern) a la forma verbal.

En català, els temps verbals composts són els següents (d'acord amb la nomenclatura establerta en l'Acord de la Secció Filològica de l'IEC de 17 de maig de 2002): en mode indicatiu, els temps de perfet (*he cantat*), plusquamperfet (*havia cantat*), passat anterior (*hagué cantat*, o la forma perifràstica *va haver cantat*), futur perfet (*haurà cantat*) i condicional perfet (*hauria cantat*); en mode subjuntiu, els temps de perfet (*hagi cantat*), plusquamperfet (*hagués cantat*) i passat anterior perifràstic (*vagi haver cantat*); i, finalment, dues formes no personals o no finites, que són l'infinitiu perfet (*haver cantat*) i el gerundi perfet (*havent cantat*).

Ara bé, com veurem en el cap. IV (§ 2), en alguns parlars (com ara en mallorquí i en català septentrional) hi podem afegir encara els anomenats temps verbals *supercomposts* —que és com els anomena MOLL (1975: § 151 bis)— o *sobrecomposts* —que és com els anomenen la GIEC (2016) i la *Gramàtica del català contemporani* (2002) (GCC)—, els quals estan formats per dos auxiliars de perfet (el segon, en forma participial) més el participi del verb principal; per exemple, amb doble auxiliar *HAYER*: *he hagut cantat*; o amb doble auxiliar *ESSER*: *som estat partit*.

Cal dir també que, en el català de Mallorca, no s'utilitzen ni el passat perifràstic de subjuntiu (*vagi cantar*) ni el passat anterior perifràstic de subjuntiu (*vagi haver cantat*). De fet, en el català general, aquests temps verbals són molt poc freqüents i resten disponibles sols per als registres formals (GIEC 2016: § 24.5.4).

- d. Giuwanne e Mmarije a {*pittite*/**pittate*} ddu mure.
 'En Joan i na Maria han pintat_{PL} dos murs'
 e. Giuwanne e Mmarije l'a {*pittite*/**pittate*}, (lu mure).
 'En Joan i na Maria l'han pintat_{PL}, (el mur)'

En el català de Mallorca, la CP amb l'argument extern és possible, però molt marginalment. En registres molt informals, podem arribar a trobar alguns enunciats (ben esporàdics, però reals) com el següent (tret del serial *Amor de cans*, d'IB3 Televisió):³

- (2) Esperança_{FEM.SG}, i que has *tenguda*_{FEM.SG} bon viatge?

Fins i tot hem trobat alguns casos en què el participi concorda en femení amb el referent d'un *clític datiu*, com en l'enunciat de (3) (també del serial *Amor de cans*) o en les gloses de (4), procedents del *Cançoner popular de Mallorca* del pare RAFEL GINARD:⁴

- (3) I tu, Barbareta_{FEM.SG}, què l'ha *passada*_{FEM.SG}?
 (4) a. Estimada, jo no sé | qui us ha mal aconsellada, | que vos hagen *arribada*_{FEM.SG} | a dir mal de qui us vol bé.
 b. M'han *privada*_{FEM.SG} [(*'ordenat'*)] que no rall | amb vós, mon bé vertader. | Tanmateix hi rallaré | quan passaré pes carrer | cap amunt i cap avall.⁵

Fora d'aquests casos, reals però excepcionals, és indubtable que, en el català de Mallorca, el patró general és que la CP es pugui establir només amb l'argument intern.⁶ La qüestió, doncs,

³ Tot i que, efectivament, són casos molt marginals, l'existència (real) de produccions com la de (2) (i altres ocurrences que hem sentit) aniria en contra de l'afirmació que OBRADOR (1908a), que era mallorquí, feu en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), i que tot seguit reproduïm:

Lo que no he trobat may en les meues lectures, lo que no he sentit may ni a dins ciutat ni a la pagesia, es un participi que concordàs ab el subjecte, acompanyat del verb *haver* y haguenthi el terme d'acció fins y tot tàcit a dins la frase. Provam de construirne una d'oració d'aquestes, amb subjecte femení, perque l'orella no prenga el participi neutre per masculí concordant, y vos produirà l'esgarrifansa d'un dir sense tò ni sò, d'una cosa desgavellada.

⁴ Així mateix, D'ALESSANDRO I ROBERTS (2010: 45, n. 1) i D'ALESSANDRO (2020: 245) assenyalen que en abrucès oriental també és possible la CP amb un objecte indirecte dislocat i amb un clític de represa:

- (i) A jisse ji le so *riccundite*.
 'A ells jo els ho he contat_{PL}'

⁵ En l'exemple de (4)b sostenim que el clític *m'* és un clític datiu i no pas acusatiu. Es tracta d'un ús ben excepcional del verb *privar*, atès que, d'acord amb el DCVB (ALCOVER-MOLL), en principi hauria de significar 'prohibir' i esperaríem que anàs «amb complement directe de persona a la qual es fa la prohibició», i l'oració subordinada hauria d'esser, en principi, d'infinitiu introduïda per *de* i, a més, positiva (*M'han privada de rallar amb vós*); o bé el complement directe (que podria esser una subordinada finita) hauria de representar «la cosa que es prohibeix», però en aquest cas el clític seria datiu i, a més, tampoc no esperaríem la negació (*M'han privat que rall amb vós*). En el nostre exemple, *privar* pren el significat d'*'ordenar'* (*M'han ordenat que no rall amb vós*), d'aquí que l'oració subordinada (finita) que fa de complement directe pugui aparèixer amb una negació.

⁶ BELLETTI (2005: 509), en la 1a edició del seu article panoràmic sobre la CP —que ha esdevingut un clàssic sobre aquest tema—, formulà la generalització següent:

és determinar quins (tipus d')arguments interns poden controlar (o esser *controladors* o *inductors* de) la CP en mallorquí i sota quines condicions o en quines construccions.

En la GIEC (2016) hi trobam referències a la CP en diferents apartats:

- GIEC § 9.5.1e, *in fine* («Les formes de perfet», dins «Les formes construïdes amb un verb auxiliar»):

[En la llengua antiga], d'altra banda, en els temps construïts amb l'auxiliar *haver*, el participi establia concordança amb el complement directe, fenomen del qual queda un reflex en la llengua actual quan el complement directe és un pronom feble anteposat al verb, sobretot si és femení (§ 13.5.2.4): *L'ha trencada, la cadira?*; *Però les has trencades totes?*

- GIEC § 24.8.3.2e («Els auxiliars de perfet i de passat», dins «Les perífrasis verbals») (els subratllats són nostres [SSiP]):

En les perífrasis aspectuals de participi, aquest concorda en gènere i nombre amb el subjecte (*El pacte quedà segellat*) o amb el complement directe (*No tenim redactades les reclamacions*), independentment de la forma que presenti, sigui un sintagma nominal, com en els exemples anteriors; un relatiu, com en *Les reclamacions que encara no tenim redactades*, o un pronom feble, com en *No les tenim redactades*. En el cas de la perífrasi de perfet, la concordança únicament és possible amb els pronoms febles d'acusatiu de tercera persona i amb *en* en els usos partitius (§§ 13.5.2.4, 18.4.1c, 18.6.3.1e): *Les reclamacions, encara no les he redactades*; *Només n'he redactades tres, de reclamacions (però No hem redactat les reclamacions; Les reclamacions que encara no hem redactat)*.

- GIEC § 13.5.2.4 («La concordança entre el pronom d'acusatiu i el participi», dins «El complement directe»):

En la llengua antiga i en una part important dels parlars actuals, quan el complement directe és un pronom personal d'acusatiu de tercera persona i el temps de l'oració està format per l'auxiliar de perfet *haver* i el participi passat, el pronom i el participi concorden en gènere i nombre: —*Heu regat les hortènsies?* —*Les he regades jo mateix*. Aquesta concordança, però, ha perdut terreny a favor de la construcció amb el participi invariable, que es manifesta amb els valors de gènere i nombre menys marcats: en masculí singular (*Les he regat jo mateix*). En els parlars que mantenen la concordança, és més habitual quan el pronom és femení (*L'he comprada avui; Les hem comprades avui*) que quan és masculí plural (*Els cavalls, ja els hauríem ensellats/ensellat, si ens haguéssiu avisat*). En el cas del masculí singular hi ha coincidència amb la solució invariable (*Feia poc que l'havia comprat, l'ordinador*). Tanmateix, la concordança entre el pronom d'acusatiu i el participi

A crucial observation concerning the phenomenon of past participle agreement in Romance is that no variety allows the past participle to agree with the subject of intransitive/unergative and transitive verbs [...]. Any treatment of computation involved in past participle agreement must account for this fact [...].

En la segona edició (BELLETTI 2017), aquesta generalització s'ha matisat amb una nova redacció:

A fairly widespread property of past participle agreement in Romance is that the past participle characteristically does not agree with the external argument subject of sentences containing intransitive/unergative and transitive verbs [...].

I s'hi ha afegit una subsecció final on s'exposen les dades de D'ALESSANDRO i ROBERTS (2010) sobre l'abruccès oriental.

se sol mantenir en els registres formals.

La concordança també es dona en aquells casos en què el verb que va en participi és un verb modal (*poder, gosar, haver de, deure*) o proper a un modal (*voler, saber*), o bé un verb causatiu (*fer, deixar*): *Finalment les hem pogudes obrir; No l'havia sabuda contestar; Me l'ha deixada portar*. Per a la concordança del pronom d'acusatiu i el participi dels verbs de percepció *veure* i *sentir* seguits d'un verb en infinitiu, vegeu el § 26.6.1a.

- GIEC § 18.4.1c («Els pronoms d'acusatiu»):

El participi dels temps composts i el pronom feble de tercera persona poden concordar en gènere i nombre quan aquest funciona com a complement directe: *No l'hem reconeguda, la teva germana; Els he trobats aquest matí; Les has pogudes comprar?; L'han haguda d'operar*. També és possible la concordança quan el pronom d'acusatiu representa el subjecte animat d'un verb en infinitiu en les construccions causatives i amb verbs de percepció (§ 26.6.1a): *Les han fetes recular de mala manera; A ella l'hem sentida riure; Els havíem vistos banyar-se en aigües gèlides*. Com ja s'ha apuntat en el § 13.5.2.4, actualment aquesta concordança no es troba en tots els parlars, però se sol mantenir en els registres formals.

- GIEC § 26.6.1a («Els verbs de percepció *sentir* i *veure*»):

[...] el subjecte de la subordinada d'infinitiu dels verbs de percepció té l'aparença sintàctica d'un complement (directe o indirecte) del verb finit. Quan aquest subjecte s'expressa per mitjà d'un sintagma nominal, aquest apareix posposat al verb de percepció o, més freqüentment, al conjunt format pels dos verbs. És el cas del sintagma *la teva cunyada* en *Vaig sentir la teva cunyada remugar* o *Vaig sentir remugar la teva cunyada*. En totes dues construccions, el subjecte de l'infinitiu pot ser representat per un pronom d'acusatiu (*la* en els exemples anteriors), que apareix adjuntat al verb de percepció: *La vaig sentir remugar una bona estona* (o *Vaig sentir-la remugar una bona estona*). Aleshores, si el verb de percepció apareix en un temps format amb un participi, aquest concorda amb el pronom d'acusatiu en certs parlars i també en els registres formals (§ 13.5.2.4): *L'he sentida remugar una bona estona*. Tanmateix, en els registres formals s'opta per no fer la concordança quan el pronom d'acusatiu no representa el subjecte de l'infinitiu: *L'he sentit remugar moltes vegades a l'àvia, aquesta lletania*. Si el subjecte de la subordinada no s'explicita, s'interpreta com a indefinit [...].

- GIEC § 13.5.2.3 *in fine* («El complement directe representat pel pronom *en*»):

En la llengua antiga, el pronom partitiu *en* en funció de complement directe transmetia les propietats de gènere i nombre del seu antecedent al participi. Aquesta relació de concordança és possible encara en la llengua actual, especialment en baleàric i en menor grau en els parlars septentrionals, i es dona principalment quan l'antecedent del pronom *en* és un nom femení: *N'hem caçades dues, de llebres; De farina no n'ha comprada*. El mateix ocorre quan *en* és subjecte d'una oració inacusativa (§ 18.6.3.1e): *De criatures, avui n'han nascudes tres; No n'ha sortida més, d'aigua*.

- GIEC § 18.6.3.1e («El pronom *en* representant d'un sintagma nominal indefinit»):

La concordança entre el pronom *en* i el participi dels temps composts, que està en clara recessió en la majoria de parlars, es manté viva en baleàric i en menor mesura en els parlars septentrionals: *Avui no n'ha faltada cap, de professora; N'he trobats molts, d'esclata-sangs; Que n'han passades, de coses!* [...].

Així, la GIEC (2016) només contempla la possibilitat que els controladors de la CP siguin els

clítics acusatius de 3a persona i el clític partitiu *en*. Emperò, la veritat és que, en mallorquí, la CP pot venir controlada també pels clítics acusatius de 1a i 2a persona (*M'has maquillada molt bé!*; *Vos han obsequiades amb un viatge*). La CP amb clítics (acusatius i partitius) constitueix el patró que ROSSELLÓ (2002: 1932-1934) considera dominant en el mallorquí actual, amb les preferències (jerarquies de persona, gènere i nombre) que veurem en la § 2 del cap. II. Ara bé, a aquest patró de la CP amb clítics encara n'hi podríem afegir d'altres, més o menys recessius, per aquest ordre de vitalitat:

- i) La CP és possible quan l'objecte o argument intern ha experimentat moviment *qu-* (construccions relatives, interrogatives i exclamatives: *Ses que jo he empeltades van ben bones, de figueres*; *I sa que m'has agafada, on és?*; *Quina pel·lícula has vista?*; *Quantes fotos has fetes?*) o algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic). Hi dedicarem la § 3 del cap. II, on ampliarem acuradament la descripció de ROSSELLÓ (2002), que no esmenta les construccions exclamatives parcials ni de grau (*Quines cosotes més lletges que m'ha dites!*; *Que he pegades de sopegades!*), ni les focalitzacions (*NA MARIA, he vista*; *Qualque cosa deus haver feta*), ni l'avançament resumptiu (*I aqueixes coses som vistes fer de ton pare*) ni l'avançament estilístic (*Ses sales vos hem cantades*).

En qualsevol cas, aquest tipus de CP encara manté molta vitalitat. ROSSELLÓ (2003: 351) matisa el que diu en la GCC (2002) i considera que, juntament amb la CP amb clítics, aquest tipus de concordança constitueix el patró que segueixen encara molts parlants mallorquins adults —ella mateixa i, de fet, nosaltres mateixos [SSiP].

En la mesura que LOPORCARO (1998: 13) entén que no hi ha cap varietat romànica que a la manca de CP amb els SN lèxics posposats contraposi compactament la CP amb els arguments interns avantposats (relatius, interrogatius, exclamatius, focalitzats, clítics, etc.), resultarà imprescindible que duguem a terme una comparació estadística entre els casos d'avantposició de l'argument intern i els casos de CP amb l'objecte *in situ* en el català de Mallorca, d'acord amb les dades dels nostres corpus.

Així mateix, és d'interès comparar la CP amb moviment *qu-* del mallorquí i del francès (en aquesta llengua, aquesta mena de CP es troba condicionada per l'«especificitat» de l'argument intern i, a més, només s'hi pot fer concordar el participi més incrustat de les dependències a llarga distància).

- ii) La CP també és possible amb el subjecte de les construccions reflexives no indirectes, amb independència de la persona (*Ja m'he pentinada*; *Ja t'has dutxada?*; *Que vos heu mortes?*; *Aquesta cadira s'ha rompuda*; *Aquelles cases no s'han venudes*). Sobre aquestes construccions, vegeu el que direm, amb caràcter preliminar, [al final](#) de la § 3.2 d'aquest mateix capítol I.
- iii) Així mateix, la CP també és possible amb el subjecte d'algunes construccions inacusatives no reflexives (especialment amb els verbs de moviment local o de direcció inherent, i sobretot en construccions categòriques, en què l'argument intern subjecte, encara que sigui nul, apareix com un tòpic: *Ses nines encara no han arribades*; *Com és que no has venguda?*; *Ja ha tornada?*). Sobre aquestes construccions, vegeu el que direm, amb caràcter preliminar, en la [§ 3.2](#) d'aquest mateix capítol I i també en la n. 34 del cap. III.

Respecte de la CP en les construccions reflexives no indirectes i en algunes construccions inacusatives (no reflexives), només ens hi referirem de manera puntual i preliminar.

Deixam per a recerca futura la seva descripció i estudi aprofundit, així com la qüestió de la selecció de l'auxiliar (*HAYER* o *ESSER*) en aquestes mateixes construccions. El buidatge de corpus que hem duit a terme en aquesta mateixa tesi (vegeu l'annex) serà una font molt valuosa per a emprendre aquest estudi. Com ja hem avançat, en aquesta tesi ens centrarem, sobretot, en la CP de les construccions *transitives*.

- iv) I, fins i tot, si bé molt residualment i potser només per a alguns parlants de certes localitats (com Lluçmajor, al sud de l'illa), sota determinades condicions (de topicalitat i d'aspecte) la CP és possible en algunes construccions transitives en què l'objecte roman *in situ*, en la seva posició canònica postverbal: *Ja he untades ses persianes*. Descriure i explicar les condicions que legitimen aquesta CP amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}) és, precisament, un dels nostres principals objectius, i ho durem a terme —a partir dels treballs de SALVÀ (2015, 2017, 2018)— en el capítol III d'aquesta tesi. Desenvoluparem aquest i altres objectius en l'apartat § 1.3 d'aquest mateix capítol i secció, on presentarem l'estructura de la tesi.

Manllevant uns mots de GAVARRÓ i FORTÓN (2014: 99), podríem dir que «tot això fa del català de Mallorca una de les varietats romàniques més proclius a la CP en l'actualitat».

La insularitat intrínseca del català de Mallorca fa que aquest sigui un dialecte conservador i, alhora, innovador, tant pel que fa a la CP com a la selecció de l'auxiliar. Del segle XIX ençà, podríem dir que s'ha passat d'un sistema «clàssic», amb CP_{OIS} obligatòria i generalitzada, i amb selecció de l'auxiliar *ESSER* en construccions inacusatives i reflexives (no indirectes), a la generalització de *HAYER* com a auxiliar únic, però amb intents d'estendre l'auxiliar *ESSER* a contextos que no li eren propis (uns intents que, com veurem en la § 4 del cap. IV, no han acabat quallant) i amb la configuració de la CP com una estratègia de marcatge de l'estructura informativa i, en alguns pobles, fins i tot, de l'aspecte, quan es tracta de la CP_{OIS}.

1.2. Postulats teòrics

Aquesta tesi, en aquells apartats amb més contingut teòric (vegeu, especialment, les §§ 3.3.1 i 3.5 del cap. II, les §§ 5.2 i 7 del cap. III, i la § 4.4.4 del cap. IV), parteix del programa minimista (PM) de CHOMSKY (1992, 1995, 2000, 2004 *et seq.*), dins el model de la gramàtica generativa. El PM formula l'anomenada *hipòtesi minimista forta*, segons la qual el llenguatge és una realització òptima de les condicions de llegibilitat imposades pels sistemes externs. A partir d'aquesta hipòtesi, el PM procura reduir o minimitzar l'aparell i defugir components i mecanismes de naturalesa estipulativa o redundant, tot cercant un disseny òptim, eficient, econòmic i elegant de la facultat del llenguatge.

En el PM, l'arquitectura de la facultat del llenguatge està composta de dos components bàsics: d'una banda, el *lexicó* —un repositori mental d'aquelles unitats que operen en el sistema computacional, ja siguin ítems lèxics o bé, en models com la morfologia distribuïda (HALLE i MARANTZ 1993; EMBICK i NOYER 2001) o la nanosintaxi (STARKE 2005, 2009; FÁBREGAS 2007, 2009; RAMCHAND 2008, 2018; CAHA 2009), feixos de trets formals o, directament, trets formals abstractes— i, d'altra banda, la *sintaxi estreta* (o sistema computacional del llenguatge humà: SC_{LH}), que és l'encarregada d'ajuntar, unir o combinar les unitats del lexicó o estructures ja formades en la sintaxi per a formar, així, noves estructures sintàctiques. El contingut de la sintaxi estreta és, en el PM, certament mínim: consistiria, en essència, en

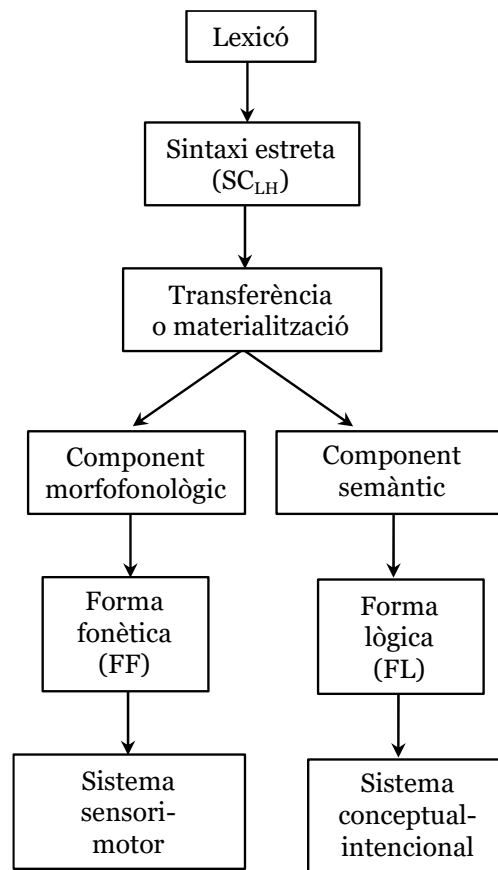
l'operació d'ajuntament binari *Merge* (traduïda al català com a *Ajuntau* o *fusió*)⁷ i en una operació de cerca i avaluació de trets anomenada *Agree* (traduïble com a *Concordau*) (per a aquesta darrera operació, essencial en una tesi sobre la concordança, ens remetem a la § 6.1 del cap. IV).⁸ Al seu torn, *Merge* podria actuar sota dos escenaris: si s'ajunten dos objectes sintàctics independents, es parla de *Merge extern*, mentre que si s'ajunta en una posició superior un element ja existent en la derivació, es parla de *Merge intern*, que deixa una còpia de l'element original *in situ* (CHOMSKY 2004), la qual cosa permet d'incloure en una mateixa operació (*Merge*) el moviment.

Les estructures formades en la sintaxi s'envien, a través d'una operació de *transferència* o *materialització*, al component morfofonològic i al component semàntic. En el component morfofonològic hi tindrien lloc operacions d'inserció tardana d'exponents –i, en el cas de la morfologia distribuïda, abans hi podria haver, fins i tot, operacions morfològiques de moviment, fusió de nuclis, fissió, inserció de morfemes dissociats, empobriment, obliteració de trets, etc., si bé la nanosintaxi defuig aquestes operacions, car les considera massa potents—; a continuació hi hauria encara operacions fonològiques, que donarien lloc a l'anomenada *forma fonètica* (o *FF*). En el component semàntic, per a alguns, hi podria haver encara operacions de *sintaxi implícita* o *no manifesta*, que donarien lloc a l'anomenada *forma lògica* (o *FL*); a més, s'hi inseriria també informació de caràcter *enciclopèdic*. La FF i la FL s'enviarien, finalment, als sistemes interpretatius o performatius: el *sistema sensorimotor* (articulatori perceptiu o signicoperceptiu) i el *sistema conceptual-intencional*, tal com es pot apreciar en el *model de la Y invertida* que esquematitzam a (5):

⁷ GAVARRÓ, QUER, ROSSELLÓ i SOLÀ (1998) tradueixen *Merge* com a *Ajuntau*. VILLALBA (2004) ho tradueix com a *fusió*, si bé evitem aquest terme per tal de no confondre'l amb l'operació morfològica de *fusió* de nuclis de la morfologia distribuïda.

⁸ En general, en aquesta tesi optarem per no traduir *Agree*, per tal d'evitar confusions amb una altra operació-mecanisme, *Concord*, que s'ha proposat, sobretot, per a explicar la concordança en trets ϕ en l'interior d'un SN/SD (BAKER 2008; GIUSTI 2008, 2009; CARDINALETTI i GIUSTI (2015) o per a explicar fenòmens com la concordança negativa o la concordança temporal.

(5)

D'altra banda, assumim un model *no projeccionista* o *no lexicalista* de l'estructura argumental/eventiva, sinó *constructivista* (o *neoconstruccionista*, com a vegades se n'ha dit), en què són les construccions sintàctiques i els seus nuclis funcionals els que determinen composicionalment certs aspectes del contingut semàntic dels predicats (*Aktionsart* i estructura argumental/eventiva), i no a l'inrevés, i en què hi pot haver *inserció tardana d'exponents* per tal de lexicalitzar les estructures generades en la sintaxi (MARANTZ 1997, 2001; BORER 2004, 2005; MATEU 2002; RAMCHAND 2008, 2018; ACEDO-MATELLÁN (2010), JAQUE (2014), entre d'altres.⁹

Qualsevol aspecte o detall que s'aparti del marc general que acabam d'exposar o que requeresqui alguna precisió, serà explicat en la secció o apartat corresponent d'aquesta tesi.

⁹ El model de HALE i KEYSER (1993, 2002) es trobaria a mig camí entre el projeccionisme i el constructivisme. En el seu model, l'estructura argumental es defineix en termes *sintàctics* o *lexicorelacionals*, ço és: mitjançant estructures jeràrquiques que tenen per nuclis categories sintàctiques (com puguin ésser: V, P, A, N). HALE i KEYSER distingeixen entre una *sintaxi-l(èxica)* i una *sintaxi-o(racional)*: la primera determina les característiques bàsiques d'una peça lèxica (especialment, d'un verb), mentre que la segona regula la seva conducta en el domini de la sintaxi tradicional, ço és, en combinar-se amb altres unitats. Ara bé, com diu JAQUE (2014), la sintaxi-l de Hale i Keyser descriu un nivell de representació amb uns primitius i amb unes operacions que equivalen als d'una mateixa sintaxi que regeix en tots els nivells, i no ha d'ésser entesa en cap cas com un mòdul gramatical independent i encapsulat. Així, si bé el model d'aquests autors és projeccionista (car la sintaxi-l projecta les seves propietats en la sintaxi-o), es troba a mig camí vers el neoconstruccionisme (atès que hom pot reduir la sintaxi-l a un sistema computacional unificat).

Així, per exemple, l'espina oracional completa que assumirem per als temps composts serà explicada al final de la § 5.2.1 del cap. III —vegeu (104) de l'esmentat capítol.

Una vegada presentat aquest marc teòric general, cal que facem un advertiment. En aquesta tesi donarem una importància cabdal a l'obra de LOPORCARO (1998, 2010), feta des del marc de la gramàtica relacional: un model també *derivacional*, però que agafa les *funcions* o *relacions sintàctiques* com a primitius, i que, a més, atorga un paper destacat a les anomenades *condicions implicatives* (les anirem explicant en els apartats corresponents, de la mateixa manera que també anirem comentant els *diagrames relacionals* que oferirem). En la § 3.1 del cap. III, fins i tot ens arriscarem a esmenar, amb esperit de millora, la taula de condicions implicatives de LOPORCARO (1998, 2010). La importància que hi donam respon al fet que, des del punt de vista de la lingüística teòrica històrica, l'estudi de la selecció de l'auxiliar i de la concordança participial podríem dir que va néixer dins el marc de la gramàtica relacional, especialment a partir de l'obra de PERLMUTTER (1978; 1989), que va formular oficialment la hipòtesi de la inacusativitat.¹⁰ A més, la capacitat explicativa (per a moltes varietats romàniques i per a tants tipus de construccions) del sistema de LOPORCARO (basat, al seu torn, en treballs de LA FAUCI i ROSEN), malgrat les esmenes que hi puguem fer i les deficiències que hi puguem trobar, és francament digna d'elogi i molt difícil de superar des del marc de la gramàtica generativa. Així, per exemple, cal esser honests des del primer moment i reconèixer que deixarem per a investigació futura l'estudi de la CP en les construccions reflexives. D'entrada, caldria emprendre un estudi teòric aprofundit, dins el marc de la gramàtica generativa, de l'estructura argumental/eventiva de tots i cadascun dels diferents tipus de construccions reflexives, determinar en quina posició es genera el clíctic reflexiu en cada cas, etc. —vegeu, per exemple, D'ALESSANDRO (2007), per a les passives pronominals i les impersonals reflexes; i ALEXIADOU, ANAGNOSTOPOULOU i SCHÄFER (2015), i ABRINES (2016), per a l'alternança causativa. Dur a terme aquest estudi omnicomprensiu sobrepassaria els objectius d'aquesta tesi, però ho deixam anotat per a futura recerca.

1.3. Estructura de la tesi

Aquesta tesi s'estructura en cinc capítols més un annex:

- En el present capítol (el **capítol I**), que té un caràcter introductor, després de presentar els objectius i l'interès de la recerca, així com els postulats teòrics que assumim, exposarem la metodologia que hem seguit per a dur a terme la confecció, el processament i el buidatge de quatre corpus amb dades sobre selecció de l'auxiliar i concordança participial en el català de Mallorca: es tracta de les *Rondaies mallorquines* de mossèn ANTONI M. ALCOVER, el *Cançoner popular de Mallorca* del pare RAFEL GINARD, i dos corpus procedents d'entrevistes a gent gran fetes o coordinades per JOAN MIRALLES i per JAUME CORBERA,

¹⁰ Amb tot, en realitat fou POSTAL qui, en una lletra dirigida a PERLMUTTER (20/10/1975), va suggerir l'escissió de la intransitivitat, a partir de verbs com *exist*, *arrive* o *happen*, els quals, malgrat esser intransitius, tindrien en el primer estrat un «2» (o objecte) inicial i no pas un «1» (o subjecte), i sense la necessitat de tenir cap alternant transitiu (a diferència de *break*). I fou PULLUM, en una lletra a POSTAL (30/10/1976), qui va encunyar els termes *inergatiu* i *inacusatiu*. Vegeu PULLUM (1988/1991).

respectivament. Acte seguit, durem a terme una anàlisi estadística preliminar d'aquests corpus (sense entrar, encara, en els detalls dels diferents tipus de construccions), presentant tant les dades que es refereixen a la combinació d'un auxiliar (*HAYER* o *ESSER*) més qualsevol participi, com les dades que es refereixen a les combinacions de «*HAYER* més participi flexionat» o «*HAYER* més participi sense flexionar», la qual cosa ens serà molt útil per a estudiar la concordança o la falta de concordança participial.

- El **capítol II** va dedicat a la CP en les construccions transitives amb clíctic pronominal (§ 2) o amb algun tipus d'avançament de l'argument intern (§ 3). Concretament, dedicarem la § 2.1 del cap. II a la CP amb els clítics acusatius de 3a persona; la § 2.2, a la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona; la § 2.3, a la CP amb el clíctic partitiu; i en la § 2.4 presentarem, com a recapitulació, una comparativa general de la CP o falta de CP amb els clítics). Així mateix, dedicarem alguns subapartats (§§ 2.5 i 2.6) a la CP amb clítics quan hi ha perífrasis verbals o, més en general, reestructuració (*No l'he poguda agafar*; *L'hem començada a embastar*; *Les heu fetes caure*; *T'hem venguda a veure*), i a la qüestió polèmica (des del punt de vista de la gramàtica normativa) dels verbs de percepció *veure* i *sentir* (*Aquesta cançó l'he +sentida cantar moltes vegades* vs. *Aquesta cantant l'he sentida cantar moltes vegades*), amb el propòsit d'aconsellar la supressió d'una prescripció que, en català, no té sentit. Cada subapartat de la § 2 (del cap. II) presenta una estructura similar: començam per unes consideracions preliminars o introductòries, necessàries per a centrar l'objecte d'estudi, i a continuació oferim l'anàlisi estadística que hem obtingut a partir del buidatge dels nostres corpus.

La § 3 del cap. II va dedicada a la CP en construccions amb moviment *qu-* (relatives, interrogatives parcials, i exclamatives parcials i de grau), amb avançament focal (ja sigui un focus contrastiu o miratiu, que també podria ésser considerat com un cas de moviment *qu-*, o ja sigui un cas de *verum focus* amb avançament de quantificadors), amb avançament resumptiu (o anteposició anafòrica) o amb un mer avançament estilístic.

En la § 3.1 exposarem críticament la visió de LOPORCARO (1998), que considera que els objectes avantposats (clítics, relatius, interrogatius, exclamatius, focalitzats, etc.) són una classe espúria, no natural. En la § 3.2 del capítol II durem a terme una comparació estadística entre els casos d'anteposició de l'argument intern i els casos de CP amb l'objecte *in situ* en el català de Mallorca, d'acord amb les dades dels nostres corpus, la qual cosa ens permetrà confirmar la descripció de ROSSELLÓ (2002, 2003) per al mallorquí més general i desmuntar la postura de LOPORCARO sobre aquesta qüestió.

Per a la descripció i exemplificació de les diverses construccions que admeten aquesta mena de CP, vegeu especialment la § 3.3 (construccions amb moviment *qu-*) i la § 3.4 (altres casos d'avançament de l'argument intern que també poden donar lloc a CP en mallorquí). A més, en la § 3.3.1 desenvoluparem, a mode d'excurs, la CP en les anomenades *exclamatives de grau*, per tal de fer una proposta d'anàlisi que pugui donar compte no sols de casos com *Que de sopegades que he pegades!*, sinó també de casos com *Que he pegades de sopegades*, en què sembla que l'argument intern apareix *in situ*.

Finalment, en la § 3.5 veurem l'extensió geogràfica que té la CP amb moviment *qu-* en català (en la mesura que també es troba present en català septentrional), així com les condicions que s'apliquen a aquesta mena de CP en el català de Mallorca. A més, ho farem des d'una perspectiva comparada, per contraposició al francès.

- El **capítol III** va dedicat a la CP en les construccions transitives amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}), és a dir, quan aquest apareix en la seva posició canònica postverbal. És el capítol més extens de la tesi i podríem dir que conté la part o el nucli central d'aquesta.

En la § 2 farem un breu recorregut històric sobre els orígens de la CP_{OIS}, per tal de veure com s'ha abordat aquest fenomen en els estudis romanístics tradicionals i, així mateix, comentarem la crítica que LOPORCARO (1998) ha dirigit vers la idea tradicional segons la qual la pervivència de CP_{OIS} en algunes varietats romàniques seria senyal de la perdurabilitat de la perífrasi possessiva resultativa, mentre que la manca de CP indicaria la plena gramaticalització dels temps composts. Així mateix, també examinarem la tesi de la possible influència castellana en la pèrdua de la CP_{OIS} en català, defensada per ALCOVER (1903, 1908a), però especialment combatuda per SMITH (1993, 1995a). D'altra banda, veurem també quin ha estat el tractament que la CP_{OIS} ha rebut (i rep) en la gramàtica normativa del català. I, finalment, aportarem alguns exemples de CP_{OIS} en texts mallorquins (literaris i d'algunes publicacions periòdiques) del segle XX.

En la § 3 veurem que podem parlar de diferents tipus de CP_{OIS}. D'una banda, hi ha varietats romàniques (com el corès, el campani, el calabrès septentrional o el català de Mallorca emprat per ALCOVER) que presenten CP_{OIS} obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica. Emperò, en alguns casos (com en altamurà i en salentí), en realitat es tracta d'una CP_{OIS} *normalment* obligatòria, perquè en aquests parlars les construccions reflexives (o recíproques) transitives *indirectes* també admeten la possibilitat de fer concordar el participi amb l'argument extern o subjecte. Aquesta diferència, juntament amb altres precisions que farem (per exemple, l'obligatorietat de fer concordar, en aquestes construccions, el participi amb el clític d'objecte), ens permetrà de refinar la taula de variació i de condicions implicatives de LOPORCARO (1998, 2010), que també presentarem. D'altra banda, enfront de les varietats amb CP_{OIS} obligatòria, hi hauria (en principi) varietats romàniques que presenten CP_{OIS} opcional o facultativa: aquest podria ésser el cas del retoromànic friülà i del català de Mallorca en l'estadi del CPM de GINARD. Això no obstant, en aquesta mateixa secció introduïrem una nova distinció, que diferencia entre CP_{OIS} no condicionada i condicionada, la qual cosa permetrà precisar l'adscripció tipològica d'aquestes darreres varietats. Aprofitarem també aquesta distinció per a introduir la proposta teòrica de KAYNE (1989).

En la § 4 presentarem els resultats del buidatge de corpus que hem duit a terme amb dades sobre CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en el català de Mallorca. En primer lloc, farem una anàlisi estadística general, acompanyada de la corresponent exemplificació, i veurem que s'aprecia una tendència diacrònica decreixent pel que fa a l'admissibilitat de la CP_{OIS}, amb la correlativa tendència creixent de les ocurrencies amb falta de CP_{OIS}. De fet, podríem dir que passam d'una CP_{OIS} obligatòria o categòrica, en el corpus rondallístic d'ALCOVER, a una tolerància mínima (però no nul·la) vers la CP_{OIS} en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i CORBERA, passant per un estadi de CP_{OIS} completament opcional o facultativa, en el corpus del CPM de GINARD. Avui, la CP_{OIS} és completament residual, i només la fan alguns parlants d'alguns pobles de Mallorca (com Lluçmajor). En segon lloc, presentarem els resultats de les nostres cerques prenent en consideració alguns factors que, *a priori*, podrien condicionar la presència o la falta de CP_{OIS}: el gènere i nombre, la delimitació o no delimitació de l'argument intern, i la definitud o indefinitud.

En la § 5 desenvoluparem el concepte de CP_{OIS} *condicionada* per factors com la topicalitat (en el cas del retoromànic friülà) o bé la topicalitat i l'aspecte (en el cas del català de Mallorca contemporani d'aquells pocs parlants que encara poden fer aquesta mena de CP). Pel que fa al factor o condicionant de la topicalitat, en la § 5.1 partirem de la proposta de DE CIA (2020; en premsa) per al cas del friülà, i veurem que, amb matisos, es pot traslladar al cas del mallorquí: la CP_{OIS} només roman legitimada si l'objecte, encara que es trobi en la seva posició canònica postverbal, pot ésser interpretat, des del punt de vista de l'estructura informativa, com un *tòpic familiar* o com un *tòpic temàtic* (un *tòpic G* o un *tòpic A*, en el sistema de FRASCARELLI i HINTERHÖLZL 2007).

En la § 5.2 tractarem un segon condicionant que, en el cas del mallorquí actual, també s'ha de donar perquè la CP_{OIS} estigui legitimada: l'argument intern ha d'estar afectat per la completa perfecció d'un esdeveniment dinàmic, amb un aspecte delimitat o resultatiu. Assumirem, seguint IATRIDOU *et al.* (2001), PANCHEVA (2003) i LARSSON (2009), que en l'espina oracional s'hi troba una projecció d'Aspecte₁ que estaria per sobre del SEvt/SVeU, però per sota de l'auxiliar i de l'Aspecte₂ (perfectiu/imperfectiu). Asp₁ (o «Asp intermedi», com també l'anomenarem) podria tenir valor [-delimitat] (*He {conduït/*conduïda} sa furgoneta tot s'horabaixa*), [+delimitat] (*Hem {cantada/cantat} aquesta cançó tres vegades*) o [resultatiu] (*Ja hem {untades/untat} ses persianes*). Només quan l'aspecte és delimitat o resultatiu la CP_{OIS} roman legitimada en mallorquí actual. Al final d'aquesta secció veurem també algunes construccions dinàmiques *aparentment* no delimitades però que també poden presentar CP_{OIS}: amb noms comptables escarits en plural i amb noms de massa escarits en singular; i, així mateix, veurem que la CP_{OIS} també és possible amb els verbs «estadius» purs alts de JAQUE (2014), especialment quan apareixen en construccions eventives dinàmiques, com a assoliments.

En la § 6 presentarem algunes de les anàlisis teòriques generativistes que s'han oferit per a explicar la CP, fent una especial referència a la CP_{OIS}. Concretament, ens centrarem en les anàlisis que s'han proposat dins el programa minimalista (CHOMSKY 1995), començant per l'operació *Agree* del mateix CHOMSKY (2000, 2001). Aquesta operació pot donar compte, per si sola, de la CP_{OIS}, però no permet explicar per què hi ha llengües que no admeten la CP_{OIS}. Per aquest motiu, han aparegut altres propostes teòriques que es proposen donar compte de la variació que hi ha dins les llengües romàniques i, al seu torn, segons els diferents tipus de construccions. Entre aquestes propostes destaquen les de D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008, 2010), LONGENBAUGH (2019), i GEORGI i STARK (2020); totes són propostes molt interessants, que exposarem críticament.

Finalment, en la § 7, oferirem la nostra pròpia proposta teòrica per a l'anàlisi de la CP, basada en la idea de GEORGI i STARK (2020) segons la qual la CP és, en realitat, un epifenomen, que pot ésser el resultat de diferents mecanismes sintàctics. Estam convençuts que és del tot impossible explicar tota la variació romànica quant a la CP a partir d'una sola operació (*Agree*). Això no obstant, la nostra proposta introdueix tota una sèrie de modificacions respecte de la de GEORGI i STARK, tenint en compte les aportacions de LONGENBAUGH (2019) i de DE CIA (2020; en premsa); d'ací la importància d'haver presentat prèviament els treballs d'aquests autors.

- D'altra banda, el buidatge i anàlisi de corpus que hem duit a terme per a l'elaboració d'aquesta tesi ens ha procurat dades molt interessants que, si bé no es refereixen

directament a la concordança del participi, sí que s’hi relacionen indirectament, en la mesura que s’hi fan palesos altres fenòmens que tenen lloc, en mallorquí, en el marc dels temps composts. Per això, hi dedicarem el **capítol IV**, que consta de tres seccions principals, clarament diferenciades:

- En la § 2 del cap. IV tractarem els anomenats *temps supercomposts* o *sobrecomposts* (com els que trobam a *Quan he hagut cantat...; I ja és estat partit*), els quals són encara ben vigents en mallorquí, fet que en els estudis de lingüística no ha estat (prou) destacat, com tampoc no s’ha fet una descripció ben acurada dels seus usos. Veurem que, perquè quedin legitimats, han d’aparèixer en una construcció compatible amb un estat resultant i, doncs, amb l’anomenat *aspecte resultatiu* (tot i que esporàdicament també se’n troben usos amb aspecte *delimitat*, en interpretacions de perfet *experiential*); mai, però, amb aspecte no delimitat. Aquest condicionant és el mateix que veurem en la § 5.2 del cap. III, necessari per a legitimar també la CP_{ois} en mallorquí actual.
- En la § 3 del cap. IV oferirem alguns exemples dels nostres corpus que mostren que el grau d’integració o cohesió entre l’auxiliar i el participi en els temps composts no és complet. Concretament, donarem exemples de *coordinació de participis* que comparteixen el mateix auxiliar (*he aclarit i arreglat*) (§ 3.1) i exemples amb *intercalació* (o *interpolació*) d’algun mot (un adverbi o un pronom personal *dèbil*: *haurem mal comprat; havia jo dit*) entre l’auxiliar i el participi (§ 3.2). Com a conclusió, en la § 3.3 apuntarem que, si bé el grau de cohesió entre l’auxiliar i el participi no és complet, hi ha dades que evidencien que en castellà i en alguns dialectes del català (com el septentrional i el gironí) el grau d’integració dels temps composts és encara menor, i això permet posar en dubte la hipòtesi defensada per molts romanistes segons la qual la pèrdua de la CP és una conseqüència natural de la gramaticalització dels temps composts —sobre aquesta hipòtesi i la crítica que en fa LOPORCARO (1998), vegeu també la § 2.1 del capítol III.
- Si bé deixam per a futura recerca l’estudi aprofundit de l’auxiliació (o selecció de l’auxiliar) en el català de Mallorca, especialment en les construccions inacusatives i reflexives (no indirectes), en la § 4 del cap. IV oferirem una descripció i anàlisi de les dades dels nostres corpus sobre auxiliació «excepcional» amb *ESSER* en construccions transitives/inergatives, que és un fenomen que, fins a SALVÀ (2020), no havia estat prou destacat. Es tracta d’alguns casos (ben esporàdics) que contenen construccions reflexives o recíproques indirectes (per exemple: *Me som fet mal a un peu*), o construccions contrafactuals (en plusquamperfet de subjuntiu; per exemple: *em fos comprat un barret; si m’ho fosses dit abans*) o, fins i tot, en plusquamperfet d’indicatiu, o bé que manifesten selecció d’auxiliar escindida motivada per la persona (amb l’auxiliar *ESSER* en les persones 1 i 2, generalment del singular: *la som vista; no m’ets engegat*). La inclusió d’aquesta secció en aquesta tesi respon a l’objectiu de completar i complementar l’estudi de les construccions transitives amb temps composts, especialment tenint en compte que les construccions que examinarem en els capítols II (amb CP amb clítics o amb avançament de l’argument intern) i III (amb CP amb l’objecte *in situ*) són construccions *transitives*, on en principi seria esperable

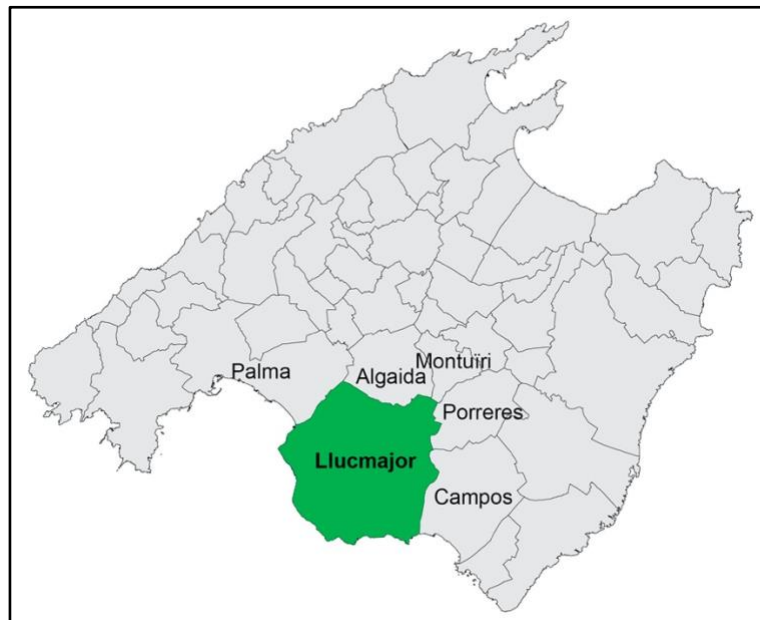
trobar-hi l'auxiliar *HAYER*.

- Dedicarem el **capítol V** (redactat en anglès, per a l'obtenció de la menció de doctorat internacional) a presentar les conclusions dels diferents capítols de la tesi.
- Finalment, culminarem la tesi amb l'aportació d'un extens **annex** amb els resultats de les cerques d'auxiliars i participis que hem duit a terme a partir de la confecció, del processament i del buidatge dels nostres corpus.

2. Buidatge de corpus amb dades sobre auxiliació i concordança participial en el català de Mallorca. Objectius i metodologia

Al llarg d'aquesta tesi sobre *La concordança del participi en el català de Mallorca*, hi apareixen exemples procedents de diverses fonts (diàlegs reals que hem pogut escoltar i recollir, programes de televisió...), si bé una part molt important dels exemples ha estat creada o inventada per nosaltres mateixos, que som naturals de Lluçmajor —un poble del Migjorn de Mallorca (vegeu el mapa 1) on és molt habitual fer la concordança del participi, fins i tot quan l'objecte roman *in situ*, en la posició canònica postverbal: CP_{OIS}.¹¹ Aquests exemples, fins i tot els inventats, han estat molt importants a l'hora de sotmetre'ls a introspecció —com és habitual en gramàtica generativa— i de defensar, a partir d'aquesta introspecció, l'explicació de les dades i l'anàlisi que n'oferirem.

Mapa 1: Mapa de Mallorca amb el terme municipal de Lluçmajor destacat

¹¹ Que a Lluçmajor hi és encara força habitual fer CP_{OIS}, segurament més que a altres pobles de Mallorca, és una observació que hem pogut fer com a naturals d'aquesta vila. La mateixa impressió té el professor NICOLAU DOLS I SALAS (de la Universitat de les Illes Balears i membre de l'Institut d'Estudis Catalans), c. p. Per a futura recerca, consideram imprescindible dur a terme entrevistes a gent (gran i no tan gran, fins i tot joves) del terme de Lluçmajor i d'altres pobles o llogarets veïns (Algaida, Randa i Campos).

A banda d'aquests exemples, en l'annex d'aquesta tesi s'hi presenten diversos llistats amb resultats de cerques (tècnicament, anomenats «concordances»)¹² de combinacions d'auxiliar (*HAVER* o *ESSER*) i participi, obtinguts amb programes de processament de corpus a partir del buidatge informàtic de quatre corpus textuais (escrits i orals) del català de Mallorca de finals del segle XIX i començaments del segle XX: les *Rondaies mallorquines* d'ANTONI MARIA ALCOVER, les entrevistes fetes al poble de Montuïri per JOAN MIRALLES I MONSERRAT (recollides en els llibres *Un poble, un temps* i *Veus del passat*), algunes de les entrevistes realitzades o coordinades per JAUME CORBERA I POU (recollides en el DVD *Antologia* de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears) i, finalment, moltes de les cançons populars i gloses recollides en el *Cançoner popular de Mallorca* (CPM) del pare RAFEL GINARD.¹³

A nosaltres aquest buidatge de texts ens ha facilitat l'obtenció d'encara més exemples, l'anàlisi estadística i gramatical dels resultats obtinguts, la descripció dels fenòmens d'auxiliació i concordança participial en el català de Mallorca (genuí) de finals del segle XIX i començaments del segle XX, i, en definitiva, la confirmació de les idees que defensarem al llarg d'aquesta tesi. A més, entenem que aquests corpus (que hem processat i etiquetat nosaltres mateixos) podran ésser d'utilitat per a futures recerques, també per a altres investigadors i sobre altres temes. En qualsevol cas, estam convençuts que la tasca de processament, etiquetatge i buidatge de corpus que hem duit a terme mereix, en si mateixa, d'ésser donada a conèixer i, per això, adjuntam els llistats que es poden trobar en l'annex.

Respecte als llistats d'exemples de l'annex, els quals seran objecte d'una anàlisi estadística en aquest mateix capítol, voldríem fer algunes observacions i aclariments previs, sobretot en relació amb la metodologia que hem fet servir:

¹² Ja és casualitat que els resultats de les cerques fetes amb programes de processament de corpus (o programes *concordancers*) s'anomenin, tècnicament, *concordances*, i que un dels objectius principals de la nostra investigació sigui l'estudi de la *concordança* del participi.

¹³ Volem agrair al professor JAUME GUISCAFRÈ I DANÚS (de la Universitat de les Illes Balears, coautor —juntament amb JOSEP A. GRIMALT I GOMILA— de l'edició crítica de *l'Aplec de Rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó*) que ens proporcionà els texts digitalitzats de les rondalles, la qual cosa ens ha facilitat enormement el seu processament informàtic, l'etiquetatge gramatical, fer-hi cerques de text amb l'ordinador, etc.

Així mateix, volem agrair a GABRIEL MAYOL ARBONA que ens informà de l'existència del llibre *Un poble, un temps*, que ens deixà una còpia de la 2a edició i que ens posà en contacte amb el seu autor, el professor JOAN MIRALLES I MONSERRAT (de la Universitat de les Illes Balears i membre de l'Institut d'Estudis Catalans), a qui donam les gràcies per haver-nos obsequiat amb un exemplar dels dos volums de la seva tesi doctoral (*Un llibre de cort reial mallorquí del segle XIV*), que de ben segur ens servirà per a fer futures recerques sobre la concordança del participi i la selecció de l'auxiliar en català antic.

També volem expressar la nostra gratitud al professor JAUME CORBERA I POU (de la Universitat de les Illes Balears) per haver-nos obsequiat amb el DVD *Antologia* de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears. Aquest DVD ens ha permès eixamplar el nostre estudi a altres pobles de Mallorca.

Igualment, volem agrair a les professores TONI MARTÍ ANTONIN i MONTSE NOFRE MAIZ (de la Universitat de Barcelona), així com al professor ANTONI-IGNASI ALOMAR I CANYELLES (de la Universitat de les Illes Balears), el seu suport a l'hora d'iniciar-nos en els programes i en les tècniques de processament de corpus. I, finalment, volem expressar el nostre agraïment al bon amic MIQUEL ÀNGEL RIBOT SANFÈLIX, que ens aidà en la instal·lació del FreeLing.

1. El processament, l'etiquetatge i el buidatge dels corpus de rondalles, entrevistes i cançons populars ha estat elaborat íntegrament per nosaltres mateixos. Així, per a l'obtenció dels resultats no ens hem basat en cap base de dades prèviament processada i publicada —com poguessin esser el *Corpus textual informatitzat de la Llengua Catalana* (CTILC), el *Corpus informatitzat del català antic* (CICA) o el *Corpus informatitzat del valencià* (CIVAL)—, sinó que, partint de les fonts que ara detallarem, hem muntat, processat i etiquetat els nostres corpus *ex novo* per a aquesta tesi, amb dades procedents exclusivament del català de Mallorca.
2. Les **fonts** que hem emprat per a la constitució d'aquests corpus i per al seu posterior processament, etiquetatge i buidatge informàtic han estat les següents:
 - a) Els 24 toms de les **Rondaies mallorquines d'en «Jordi des Racó»** —pseudònim de mossèn **ANTONI MARIA ALCOVER I SUREDA** (Santacirga, Manacor, 1862 – Palma, 1932)—, que foren publicades entre els anys 1886 i 1936, si bé se n'han fet diverses edicions i reedicions. Atesa la seva voluminosa extensió, els exemples procedents de les rondalles constitueixen el gruix més important dels llistats de concordances que es troben en l'annex (concretament, en la **secció A1**). Es tracta de més de 400 rondalles, contes, contarelles i llegendes que ALCOVER arrebegà directament de diversos oradors i rondallaires de l'illa de Mallorca. Ara bé, ALCOVER no es limità a posar-les per escrit, sinó que ell mateix les literaturitzà i les dotà de la seva empremta personal, bo i acompanyant-les de rics girs idiomàtics i d'un immens vocabulari, que pouava en l'esperit dels pagesos i que brollava de la boca de la gent, sovint humil i analfabeta.
 - b) Les **entrevistes fetes al poble de Montuïri per JOAN MIRALLES I MONSERRAT** (catedràtic i professor emèrit de la Universitat de les Illes Balears i membre de l'Institut d'Estudis Catalans), recopilades i transcrites en els seus llibres ***Un poble, un temps*** (1a edició: 1974; 2a edició: 1995) i ***Veus del passat*** (2020). Es tracta d'entrevistes fetes entre els anys 1968 i 1979 a gent nada a Montuïri a finals del segle XIX o a començaments del segle XX —la més vella nasqué l'any 1877 i la més jove, l'any 1927—, les quals permeten al lector conèixer, «a través de les històries de vida dels mateixos informadors, els diferents aspectes de la vida quotidiana en aquesta vila del Pla de Mallorca» (vegeu el mapa 2), «des de la Restauració fins a la Guerra Civil (1874-1936)». Amb paraules de les seves contraportades: el text d'aquests llibres «brolla d'una font inexhaurible de converses llunyanes enregistrades en àudio, l'**Arxiu d'Història Oral Joan Miralles**. En el treball de camp, l'autor interroga, suggereix, comenta o fa com qui tira l'ham, deixant caure un mot, un malnom, una dita, el nom d'una possessió, una anècdota que somogui o desvetlli la memòria de l'interlocutor, para l'orella i n'escolta privilegiadament el testimoniatge, l'enregistra —amb l'afany de fer-lo perdurable— i a la fi el difon als lectors mitjançant la transcripció escrita, la contextualització i la documentada exegesi a peu de plana».

Malauradament, del primer llibre (*Un poble, un temps*) l'autor no en conserva cap còpia en format digital —cosa que ens hauria permès de processar-lo i analitzar-lo informàticament de manera directa i sense errades—, i el segon llibre (*Veus del passat*) acaba tot just de sortir publicat a la tardor de 2020, amb la corresponent

protecció dels drets d'exploració, per la qual cosa només hem pogut escanar aquests llibres i fer-ne un **reconeixement OCR de caràcters**, amb fins acadèmics. Aquesta circumstància ha fet que les transcripcions que figuren en els llistats de les **seccions A2** (*Un poble, un temps*) i **A3** (*Veus del passat*) de l'annex contenguin bastants errades gràfiques (per exemple, *moU* en comptes de *molt*, o el nombre *1* en comptes de les lletres *I* o *l*, accents gràfics amb la direcció canviada, mots mal fragmentats a causa d'un guionet de final de ratlla, etc.). Creim, però, que així i tot n'hem pogut fer un buidatge d'auxiliars i de participis prou digne. En darrera instància, qualsevol errada o qualsevol expressió dubtosa podria ésser confrontada i corregida amb l'original.

Mapa 2: Mapa de Mallorca amb el terme municipal de Montuïri destacat, d'on són nats els entrevistats per JOAN MIRALLES

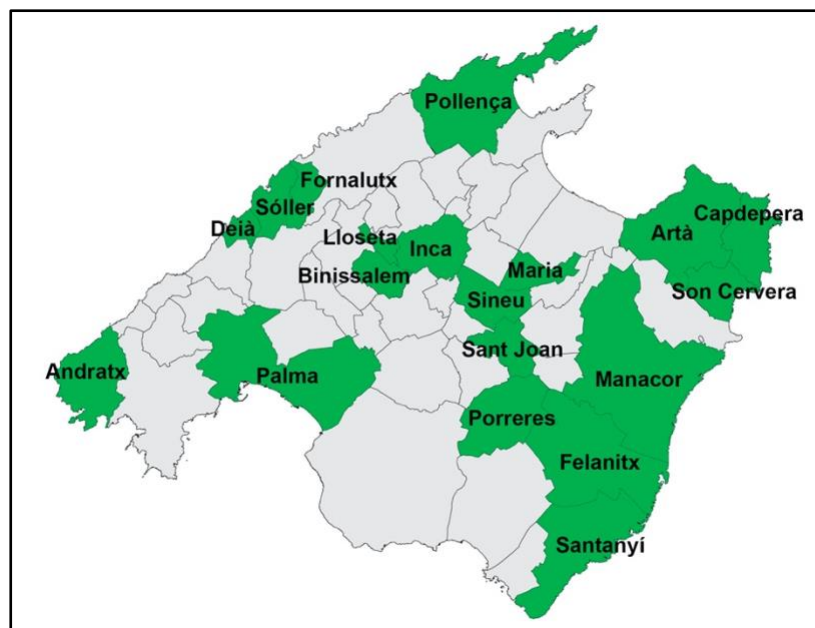
- c) Les entrevistes fetes a diversos pobles de l'illa de Mallorca per JAUME CORBERA I POU (de la Universitat de les Illes Balears) i els seus col·laboradors, recollides i transcrites en el DVD *Antologia* de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears, iniciat l'any 1996 i publicat l'any 2003.

Aquest DVD conté entrevistes fetes, sobretot, a persones que aleshores tenien una edat per damunt els 60 anys, per no dir 70, moltes de les quals avui ja no hi són, però que ens han deixat el testimoni viu d'un català illenc ben genuí, d'una vàlua incommensurable. Com que la nostra tesi se circumscriu a la varietat subdialectal de la Gimnèsia gran (Mallorca), en els llistats de la **secció A4** de l'annex ens hem centrat exclusivament en les entrevistes fetes a homes i dones d'aquesta illa (si bé el DVD *Antologia* també inclou entrevistes fetes a Menorca, Eivissa, Formentera i a la població valenciana de Tàrbena, els habitants de la qual són d'ascendència mallorquina). Concretament, hem buidat les entrevistes fetes als pobles d'Artà, Capdepera, Cala Rajada, Son Cervera, Manacor, Felanitx, Cals Concos, Santanyí, Porreres, Sant Joan, Sineu, Maria de la Salut, Binissalem, Lloseta, Inca, Pollença,

Fornalutx, Sóller, Deià, l'Arracó, Andratx i Palma (inclosos els pobles i barris de Sant Jordi, el Molinar, el Puig de Sant Pere, Santa Catalina, i les entrevistes a les monges del convent de Santa Magdalena i als nobles de la família Dameto); vegeu el mapa 3.

Malauradament, entre les entrevistes del DVD *Antologia* no n'hi ha cap que s'hagi realitzat al terme de Lluçmajor, que, com hem assenyalat al començament d'aquest capítol, és un poble on és força habitual fer fins i tot la CP_{OIS}. De fet, tampoc no s'hi troben entrevistes de gent de pobles veïns com Algaida, Randa o Campos (però sí de Porreres i Sant Jordi). Per a recerca futura, consideram imprescindible realitzar entrevistes a gent (gran i no tan gran, fins i tot joves) d'aquestes viles.

Mapa 3: Mapa de Mallorca on hem destacat els termes municipals dels pobles on es dugueren a terme les entrevistes del DVD Antologia de JAUME CORBERA

- d) Hauríem volgut fer un buidatge més profund del **Cançoner popular de Mallorca** (CPM) del **pare RAFAEL GINARD I BAUÇÀ** (Sant Joan, 1899 – Artà, 1976), que fou un gran folklorista que arreglè, durant uns quaranta cinc anys, un gran nombre de gloses i cançons tradicionals mallorquines, publicades en quatre volums entre els anys 1966 i 1975.

El CPM és la més extensa compilació de patrimoni oral cançonístic fet mai en llengua catalana, i segurament un dels més extensos en qualsevol llengua. Aplega més de vint mil cançons i més de cinquanta mil variants, xifres que «representen un cúmul de feina, una constància i una tenacitat que poques vegades es troben reunides en una sola persona» (MOLL 1966). S'hi troben tant cançons llargues (codolades, glosades i romancer) com cançons curtes, de diferent temàtica: amoroses (que són les més abundants), de bressol, del camp, de feina, de jocs infantils, de localitat, de matrimoni, de meteorologia, de picat, religioses, sentencioses, etc. Segons MASSOT (1972 [1985]), el CPM ofereix «la imatge d'una Mallorca encara no oberta al turisme, agrària, semifeudal, que viu completament en règim de cristiandat i aïllada en tot el sentit de la paraula», de manera que GINARD ha estat capaç de copsar i compilar amb

pulcritud la veu del poble mallorquí.

Malauradament, el lloc web de la fundació Casa Museu Pare Ginard, on es podia consultar en línia el *Cançoner 2.0*, ha estat en obres d'uns anys ençà, i tot just a l'abril de 2021 ha tornat a estar operatiu.¹⁴ A més, el seu motor de cerca «avançada» no permet de fer-hi cerques per categories gramaticals i sovint obliga a clicar en un ulterior enllaç per a poder veure el text complet d'una glosa o cançó. En conseqüència, no hem tingut accés al text digitalitzat complet del CPM, sinó només a un conjunt parcial de gloses i cançons que prèviament hem cercat i seleccionat, a darrera hora, un cop el *Cançoner de Mallorca* ha tornat a estar operatiu en línia. Malgrat aquestes dificultats, aportam en la **secció A5** de l'annex tants i tants d'exemples de combinacions d'auxiliar i participi procedents del *Cançoner*.

3. Cal destacar que tant les entrevistes realitzades per JOAN MIRALLES com les realitzades o coordinades per JAUME CORBERA, contenen transcripcions d'enunciats orals ben reals, vius i espontanis. D'aquí que les transcripcions corresponents siguin molt fidedignes respecte de l'original i que continguin —igual que les rondalles alcoverianes i els versos del CPM de RAFEL GINARD— formes col·loquials o informals d'àmbit geogràfic restringit; per exemple, el clític *mos* de la 1a persona del plural (en comptes de *nos* o *ens*); o formes verbals amb afèresi, com *el 'viem 'gafat* (en comptes de *l'haviem agafat*); i sovint s'hi troben també molts mots amb grafia ioditzant, com ara *ui* (en comptes de *ull*).¹⁵

Aquesta fidelitat vers els enunciats originals adoptada per MIRALLES i CORBERA a l'hora de fer les transcripcions, juntament amb la genuïnitat de la llengua emprada pels entrevistats, fa que les transcripcions d'aquestes entrevistes siguin una font d'alt valor per a l'estudi lingüístic i, en el nostre cas, per a l'estudi de l'auxiliació i de la concordança participial en els temps composts.

Pel que fa al grau de representativitat del tipus de llengua emprat en les rondalles, el fet que no siguin una mera transcripció, sinó una re-creació d'ALCOVER, fa que calgui donar a aquests exemples un pes relatiu —no debades, ALCOVER fou un dels principals defensors tant de «la concordança del participi ab el terme d'acció» com de la selecció de l'auxiliar *ESSER* amb certs verbs intransitius, en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (Barcelona, 1906) que ell mateix organitzà i presidí (ALCOVER 1908a, 1908b i 1908c; i ja ALCOVER 1903). No és estrany, doncs, que hi trobem molts més casos de concordança participial i d'auxiliars *ESSER* que els que realment devien esser vigents aleshores. Emperò, precisament, l'estudi d'aquells casos en què a ALCOVER li escapa aplicar la concordança o l'auxiliar *ESSER* constitueixen exemples crucials. En qualsevol cas, no es pot negar l'extraordinària genuïnitat d'aquests texts.

Quant al CPM, l'avantatge respecte de les rondalles és que GINARD hi transcriu fidelment les gloses i cançons populars que va aplegar, sense modificacions ni addicions

¹⁴ El *Cançoner de Mallorca* es pot consultar en línia a l'adreça web següent: mallorcaliteraria.cat/ca/canconer (02/10/2021).

¹⁵ En el cas del llibre *Veus del passat*, JOAN MIRALLES ha procurat fer una transcripció més conforme amb l'ortografia o la normativa de l'IEC, sempre que això no suposàs cap distorsió respecte de l'original (així, per exemple, s'hi aplica sistemàticament la grafia <ll> per a la iodització o ieisme històric). El mateix criteri se segueix en la transcripció de les entrevistes del DVD *Antologia*, de JAUME CORBERA.

literàries, i sense filtres filològics que el portin a substituir auxiliars o a alterar concordançes respecte dels enunciats originals de les gloses i cançons que li transmetien els informadors. Emperò, convé tenir present que, per la seva pròpia naturalesa lírica o poètica, la mètrica o la rima dels versos pot exigir, ja en l'original, l'ús d'un determinat auxiliar (amb més o menys síl·labes) o la presència o l'absència de concordança participial. Feta aquesta matisació, creim que la genuïtat de la llengua emprada en el CPM és innegable.

4. Per al processament i buidatge informàtic dels corpus hem utilitzat programari lliure. Concretament, per a l'etiquetatge gramatical dels texts hem emprat el **FreeLing** —desenvolupat pel TALP Research Center, liderat per LLUÍS PADRÓ, a la Universitat Politècnica de Catalunya—; i per a fer les cerques i obtenir-ne els resultats (tècnicament anomenats «concordances») de combinacions d'auxiliar (*HAYER* o *ESSER*) i de participi hem emprat el programa concordancer **AntConc** —desenvolupat per LAURENCE ANTHONY, professor del Center for English Language Education (CELESE), de la Universitat de Waseda.

- i) El **FreeLing** ens ha permès d'etiquetar gramaticalment tots els mots dels nostres corpus, a través del paquet lingüístic per a «català balear» de què disposa aquest programari.

Hem hagut de modificar el diccionari d'aquest paquet lingüístic, així com alguns mòduls del programa etiquetador, per tal de fer que s'adaptassin encara més al subdialecte mallorquí i a les nostres necessitats de cerca. En concret, hem hagut d'incrementar-ne les variants formants de la flexió o conjugació de *HAYER* i de *ESSER*, per tal d'incloure-hi (pràcticament) totes les formes dialectals i antigues o arcaïques que proporciona el *Diccionari Català-Valencià-Balear* (DCVB) —per exemple, hi hem inclòs *fonc*, que en mallorquí és la 1a o 3a persona del singular del passat d'indicatiu de *ESSER*; i les formes col·loquials amb increment velar, com *hàgiga*, *hàgigues*, etc.—; i també hem hagut d'adaptar les instruccions o regles que permeten d'etiquetar combinacions de clítics, a fi que surtin ben etiquetades combinacions balears com ara *haver-les-mos-ne duites* (que en català general seria *haver-nos-les endutes*).

Després de l'etiquetatge gramatical, hem pogut obtenir fitxers de text en forma d'«història» on cadascun dels mots que componen el nostre corpus rep una extensió (separada per un signe '=') que n'expressa la categoria gramatical.¹⁶ Per exemple, per a l'enunciat *S'ha rentades ses mans, i ha brollat blat i xeixa*, hem obtingut el text etiquetat següent:

```
S'=PP3CN00 ha=VAIP3S0 rentades=VMP00PF ses=DA0FP0 mans=NCFP000 ,=Fc
i=CC ha=VAIP3S0 brollat=VMP00SM blat=NCMS000 i=CC xeixa=NCFS000
```

on PP3CN00 significa 'pronom, personal, de 3a persona, de gènere comú, invariable

¹⁶ Aquests fitxers amb els texts etiquetats gramaticalment de les rondalles d'ALCOVER i de les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA romanen encara a la nostra disposició i, de ben segur, que seran d'utilitat per a futures recerques, amb diversos objectius —no tan sols centrats en l'estudi d'auxiliars i participis.

quant al nombre, sense cas, sense marca de formalitat/cortesia'; VAIP3S0 significa 'verb, auxiliar, mode indicatiu, present, 3a persona, singular, sense gènere'; VMP00PF significa 'verb, principal (anglès: *main*), participi, sense especificació de temps, sense especificació de persona, de nombre plural, de gènere femení'; DA0FP0 vol dir 'determinant, article, femení, plural', NCFP000 vol dir 'nom, comú, femení, plural', Fc vol dir 'signe de puntuació, coma'; CC vol dir 'conjunció, coordinant'; VMP00SM vol dir 'verb, principal, participi, sense especificació de temps, sense especificació de persona, de nombre singular, de gènere masculí'; NCMS000 vol dir 'nom, comú, masculí, singular' i NCF5000 vol dir 'nom, comú, femení, singular'.

De totes les etiquetes que empra el FreeLing, a nosaltres ens interessien especialment les que afecten les formes verbals. Així, l'etiqueta gramatical per als verbs principals (en anglès, *main verbs*) comença per VM, seguida d'una I ('indicatiu'), S ('subjuntiu'), M ('imperatiu'), N ('infinitiu'), G ('gerundi') o P ('participi'). Tot seguit, s'indica el temps (P 'present', I 'imperfet', F 'futur', S 'passat' o C 'condicional'); a continuació, la persona (1, 2 o 3), el nombre (S 'singular' o P 'plural') i, en el cas dels participis, també el gènere (M 'masculí' o F 'femení'). Si el verb és l'auxiliar dels temps composts (*HAVER*), aleshores l'etiqueta gramatical assignada comença per VA (i no pas per VM)¹⁷ Per al verb «copulatiu» *SER/ÉSSER/ESSER*, l'etiqueta gramatical corresponent comença per VS (on S vol dir 'ser o semiauxiliar').

Cal destacar que aquestes eines d'etiquetatge gramatical automàtic no són ni de bon tros perfectes. Així, són moltes les **errades d'etiquetatge** que s'arriben a generar —per exemple, *fosses* etiquetat com a nom comú, femení, plural, és a dir, com a forma flexiva del substantiu *fossa* ('clot fet a terra, especialment per enterrar-hi un mort'); o bé etiquetat com la forma verbal de 2a persona del singular del present d'indicatiu del verb transitiu *fossar* ('un animal, furgar, alçar o remoure [la terra] amb el morro'), en comptes d'esser etiquetat com a forma de l'imperfet de subjuntiu del verb copulatiu o auxiliar *ESSER*. Així mateix, hi ha molts participis que no han estat etiquetats com a tals, sinó com a adjectius (A), noms (N), adverbis (R), etc. Això s'esdevé, sobretot, si es tracta de mots homòfons —per exemple, *estat*, que en català tant pot ésser un substantiu (NCMS000) com el participi de *ESSER* (VSP00SM) o de *estar* (VMP00SM)—, o bé si es tracta de variants ortogràfiques regionals o arcaïques no recollides en el diccionari català balear inclòs en el paquet lingüístic del FreeLing —per exemple, *aconseiat* (amb iodització o ieisme històric reflectit gràficament, en comptes de la forma normativa *aconsellat*). En aquests casos, el FreeLing assigna l'etiqueta gramatical seguint probabilitats estadístiques de *machine learning*, però hi sol haver errors.

Hem procurat corregir algunes d'aquestes errades d'etiquetatge de manera manual o semiautomàtica, però era impossible fer-ho de manera completa o exhaustiva, per la qual cosa de ben segur que encara hi ha molts auxiliars i participis que han romàs sense etiquetar com a tals, o a l'inrevés: alguns mots que han estat etiquetats com a auxiliars o com a participis, de manera equivocada —per exemple, la

¹⁷ El verb auxiliar del passat perifràstic (*vaig, vas/vares, va, vam/vàrem, vau/vàreu, van*) també s'etiqueta com a VA.

variant ortogràfica *ets* que adopta l'article salat en les rondalles, en cas de dissimilació de sibilants davant un mot començat per vocal o per una altra sibilant (per exemple, *ets amos* 'els amos' o *ets sacs* 'els sacs'), pot haver estat etiquetada com a forma de 2SG del present d'indicatiu del verb *ESSER*. En conseqüència, aquestes errades d'etiquetatge, tant per excés com per defecte, s'han traslladat després als resultats de les cerques fetes amb l'AntConc i als nostres llistats d'exemples de combinacions d'auxiliar i participi, tret que les hàgim pogudes detectar i esmenar. En volem deixar constància des d'ara.

- ii) Malgrat les errades d'escannatge i d'etiquetatge que hem assenyalat al final dels punts [2b](#) i [4i](#), el programa concordancer **AntConc** ens ha permès de fer cerques prou exhaustives, ja sigui a partir dels texts plans i sense etiquetar de les rondalles, entrevistes i cançons populars, o ja sigui a partir dels texts etiquetats gramaticalment, generats prèviament amb el FreeLing. En aquest darrer cas, calia configurar l'AntConc perquè ocultàs les extensions amb les etiquetes, per tal d'obtenir un llistat d'exemples net, fàcil de llegir —és a dir: visualment, calia passar del text etiquetat `ha=VAIP3S0 rentades=VMP00PF` al text pla `ha rentades`, però sense perdre la informació gramatical de les etiquetes, que romandrien simplement amagades, però encara presents i disponibles per a fer cerques.

Per a obtenir com a resultats (tècnicament, «concordances») totes les combinacions de verb «semiauxiliar» (*ESSER*) més qualsevol participi, hem introduït la seqüència `*=VS???? * =V?P????` en el motor de cerca de l'AntConc.

Cal tenir present que, **en els llistats de «ESSER + participi» que presentam en l'annex, no sols s'hi troben temps composts** —ço és, temps de perfet de verbs (principals) auxiliats amb *ESSER*; normalment, verbs inacusatius o reflexius; per exemple: *I ja és partit*; *El cel s'és abaixat*; però hi ha alguna sorpresa amb verbs transitius o inergatius; per exemple: *Ho som vist*; *Ho som sentit a dir*; *Hi som jugat*—, sinó que també s'hi troben passives eventives (*Demana lo que vulgues i te serà accedit!*; *Aquesta infecció intestinal justament era tractada casi casi lo més malament que se poria tractar en aquell temps*) i construccions estatives o copulatives amb un participi com a atribut (*Eren fetes d'alzina*; *Era conegut d'ell*; *Era casat*; *El sendemà va esser mort*; *Si he de ser deshonorada...*). Per contra, en el nostre estudi no hem tractat les construccions amb *ESTAR* i, doncs, no les hem incloses en els llistats de l'annex, excepte quan el verb *ESTAR* es forma en un temps compost (auxiliat, doncs, amb *HAYER* o *ESSER*).

Per a cercar combinacions d'auxiliar *HAYER* més participi, hem introduït en el motor de cerca de l'AntConc la seqüència `h*=VA???? * =V?P??SM` (per a obtenir les combinacions amb un participi masculí singular, com *he vist*), `h*=VA???? * =V?P??PM` (per a obtenir les combinacions amb un participi masculí plural, com *he vists*), `h*=VA???? * =V?P??SF` (per a obtenir les combinacions amb un participi femení singular, com *he vista*) o bé `h*=VA???? * =V?P??PF` (per a obtenir les combinacions amb un participi femení plural, com *he vistes*).¹⁸

¹⁸ D'altra banda, també hem cercat formes de l'auxiliar *HAYER* amb afèresi, començades per *v* ('*via*, '*vies*, '*viem*, '*viéu*, '*vien*) o per *g* ('*gués*, '*guessis*, '*guéssim*, '*guéssiu*, '*guessin*).

Els resultats es poden ordenar seguint diferents paràmetres. En general, en els llistats *A1*, *A2*, *A3* i *A4* que oferim en l'annex, **les «concordances» han estat ordenades per ordre alfabètic¹⁹ de participi (com a primer paràmetre o factor d'ordenació), mot precedent a l'auxiliar (com a segon paràmetre) i auxiliar (com a tercer paràmetre)**. D'aquesta manera creim que és més fàcil destriar i observar tots aquells casos en què, per exemple, un mateix participi va precedit, abans de l'auxiliar, de certs clítics pronominals (reflexius, acusatius, datius, locatius/adverbials, partitius, etc.) o del complementador o relatiu *que*, la qual cosa ens ha resultat molt útil per a poder seleccionar exemples amb construccions reflexives, o amb dislocació amb clíctic de represa o amb moviment *qu-*.

D'altra banda, hem considerat que podria ésser igualment interessant ordenar els resultats a partir del mot *següent* (el que va després del participi), per tal de poder destriar aquells casos en què després d'un participi hi trobam, per exemple, sintagmes nominals escarits (ja sigui en plural o amb noms de massa en singular) o certs determinants o quantificadors que delimiten un nom. D'aquesta manera, hem pogut destriar aquells arguments interns que són SNs delimitats o no delimitats, o bé SNs definits o indefinits, i analitzar si aquests factors —la (no) delimitació i la (in)definitud— són o no rellevants a l'hora de condicionar la presència o la falta de CP_{OIS}. Així mateix, és interessant ordenar els resultats per l'*auxiliar* mateix, com a primer factor d'ordenació, i obtenir, així, totes les combinacions de «*ets* + participi», «*fosses/fossis* + participi», «*som* + participi», etc., la qual cosa és molt útil per a estudiar la selecció de l'auxiliar escindida motivada per la persona (és a dir, l'auxiliar *ESSER* en les persones 1 i 2 de certs temps composts). Els llistats amb aquestes ordenacions alternatives —«(1) participi – (2) mot següent» o bé «(1) auxiliar – (2) participi», i encara d'altres— no apareixen en l'annex, perquè això hauria allargat en excés el nombre de pàgines d'aquesta tesi. Emperò, tenim aquests altres llistats desats en format EXCEL i disponibles per a qualsevol consulta futura. I, en qualsevol cas, sempre seria possible tornar a executar l'AntConc amb l'ordre de paràmetres desitjat, a partir dels texts (etiquetats o no) dels nostres corpus.

5. L'**annex** d'aquesta tesi es divideix, d'entrada, en **seccions**. En la secció *A1* (la més extensa) s'hi troben els llistats d'exemples o «concordances» obtinguts a partir de les rondalles d'ANTONI M. ALCOVER. En les seccions *A2* i *A3* s'hi troben, respectivament, els llistats d'exemples obtinguts a partir de les transcripcions de les entrevistes recollides en els llibres *Un poble, un temps* i *Veus del passat* de JOAN MIRALLES. En la secció *A4* s'hi troben els llistats d'exemples obtinguts a partir de les transcripcions de les entrevistes recollides en el DVD *Antologia* de JAUME CORBERA. Finalment, en la secció *A5* hi figuren llistats (parcials) d'exemples procedents del *Cançoner popular de Mallorca* del pare RAFEL GINARD.

Dins cadascuna d'aquestes seccions hi ha diferents **apartats**: primer, els llistats amb les combinacions de «*ESSER* + qualsevol participi» (apartats *A1.1*, *A2.1*, *A3.1*, *A4.1* i *A5.1*);

¹⁹ Cal tenir present que l'AntConc ordena les vocals accentuades (*à, é, è, í, ó, ò, ú*) després de la *Z*. Així mateix, els resultats o «concordances» de participi amb afèresi (*han 'gafat*) també apareixen al final.

a continuació, s'hi troben les combinacions de «*HAYER* + participi masculí singular» (A1.2, A2.2, A3.2, A4.2 i A5.2), «*HAYER* + participi masculí plural» (A1.3, A2.3, A3.3, A4.3 i A5.3), «*HAYER* + participi femení singular» (A1.4, A2.4, A3.4, A4.4 i A5.4) i, finalment, «*HAYER* + participi femení plural» (A1.5, A2.5, A3.5, A4.5 i A5.5).

Al final de cada apartat hi hem inclòs alguns **subapartats** més aviat breus, amb llistats addicionals molt específics, que contenen exemples amb els anomenats **temps supercomposts o sobrecomposts** (*és estat partit; ha hagut ballat*), o amb la combinació «auxiliar + **enclític(s)** pronominal + participi» (*havent-lo enviat, haver-la-se'n menada*), o aquells casos amb algun altre element (pronom personal o adverbi) **intercalat** entre l'auxiliar i el participi (*havia jo dit; haurem mal comprat*). Així mateix, també hem inclòs alguns subapartats (o, en el cas de les rondalles, un apartat sencer: l'A1.6) amb exemples de **coordinació de participis** (*he aclarit i arreglat*).

A mode de *bonus* final, en la secció A5 («Exemples procedents del CPM, del pare RAFEL GINARD»), després dels llistats (parcials) de «concordances» d'auxiliar i participi obtinguts amb l'AntConc (A5.1, A5.2, A5.3, A5.4 i A5.5), per tal de facilitar-ne la lectura i la comprensió o interpretació, hi hem afegit l'apartat **A5.6**, on es pot trobar una **transcripció més completa d'algunes d'aquelles gloses i cançons populars** que inclouen versos amb **construccions transitives/inergatives auxiliades excepcionalment amb *ESSER***. Es tracta d'alguns casos (ben esporàdics) que contenen construccions reflexives o recíproques indirectes (per exemple: *me som fet mal a un peu*), o construccions contrafactuals (en plusquamperfet de subjuntiu; per exemple: *em fos comprat un barret; si m'ho fosses dit abans*) o, fins i tot, en plusquamperfet d'indicatiu (*mai n'era passada, d'amor*), o bé que manifesten selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (amb l'auxiliar *ESSER* en les persones 1 i 2 del singular: *la som vista; no m'ets engegat*) —analitzarem aquests fenòmens en la § 4 del cap. IV.

6. Un cop obtinguts amb l'AntConc els llistats amb els resultats o «concordances» d'acord amb les condicions de cerca establertes (auxiliar *ESSER* o *HAYER*, més un participi qualsevol o bé un participi amb una determinada flexió de gènere i nombre) i d'acord amb els paràmetres d'ordenació desitjats, vam començar la tasca de llegir i filtrar aquests resultats per tal de trobar i **seleccionar aquells exemples que fossin més rellevants per a l'estudi de l'auxiliació i de la concordança (o no concordança) del participi, i classificar-los en funció de diferents construccions gramaticals** (inacusatives, reflexives, amb moviment *qu-*, amb avançament focal, resumptiu o estilístic, amb arguments interns delimitats o no delimitats, etc.). Atès el considerable volum dels llistats d'aquests corpus (sobretot, en el cas de les rondalles), la tasca de selecció i classificació dels exemples —lenta i manual, d'un en un— no ha estat exhaustiva, sinó merament aproximativa, orientativa o exemplificativa: de ben segur que ens hem deixat o que ens han passat per malla casos que hauríem d'haver triat, o que n'hem seleccionat erròniament alguns que no pertanyen al grup o al patró gramatical que els hem assignat. En cap moment no hem pretès fer un buidatge de corpus exhaustiu, però sí prou complet perquè ens permetés fer-ne una posterior anàlisi estadística i, almenys, obtenir exemples que fossin significatius i rellevants per a la nostra recerca.²⁰

²⁰ Com ja hem assenyalat al final dels punts [2b](#) i [4i](#), mentre hem llegit, filtrat i seleccionat manualment

La classificació o adscripció gramatical d’alguns exemples pot esser, a vegades, problemàtica. Així, alguns exemples poden resultar ambigus entre diverses construccions sintàctiques i tenir, doncs, diferents significats (per exemple, passiva eventiva o estativa), i el context no sempre és suficient per a desambiguar-los. A més, alguns exemples poden manifestar dos o més fenòmens sintàctics simultàniament (per exemple: inacusativitat i falta de CP amb un clític partitiu), per la qual cosa sovint calia triar a quin fenomen donàvem prioritat. Amb tot, perquè sigui més fàcil copsar, a simple cop d’ull, l’adscripció tipològica dels exemples, i també per a facilitar-nos la tasca de computar-los amb fins estadístics, en els llistats de l’annex d’aquesta tesi **els hem remarcats amb algun color**, d’acord amb els criteris de classificació que descrivim a continuació:

- a) En els llistats de «*ESSER* + qualsevol participi» (els quals, a més, en mallorquí sempre mostren concordança participial amb l’argument intern, tret que aquest sigui MAS. SG. o de gènere neutre, i aleshores el participi apareix en la forma no marcada: MAS. SG.):

Exemples de color verd pàl·lid	<p>Contenen temps composts de verbs inacusatius auxiliats amb <i>ESSER</i>. Exemples:</p> <p>(6) a. Jo també <i>som vengut</i> a romandre. b. Es qui hi <i>són anats</i> estaran llépols, i hi tornaran. c. A muntanya <i>som anada</i> i m’hi som campada bé. d. Quan senten es meu siulet, ja <i>són partides</i> de quatre.</p>
Exemples de color groc	<p>Contenen construccions passives eventives. En alguns casos, la interpretació podria esser tota una altra (passiva estativa); però, si la interpretació de passiva eventiva sobresortia o almenys era possible, hem prioritzat aquesta categorització. Hem marcat d’aquest color tant oracions amb temps simples com amb temps composts. Exemples:</p> <p>(7) a. Lo promès <i>sia atès</i>. b. Se coneixia que <i>eren estats tallats</i> i los havien confegits.</p>
Exemples de color taronja neutre	<p>Contenen temps composts d’aquelles construccions reflexives o recíproques que efectivament apareixen auxiliades amb <i>ESSER</i> en els nostres corpus. En el català de Mallorca, es tracta sobretot de construccions transitives reflexives directes [(8)] o recíproques directes [(9)], la variant anticausativa o pronominal (a vegades dita «ergativa») de l’alternança causativa [(10)], l’anomenada variant «antipassiva» d’alguns verbs transitius [(11)], les construccions amb verbs inherentment pronominals [(12)] i, finalment, les construccions passives pronominals [(13)]. Exemples:</p> <p>(8) <i>S’és pentinada</i>, i li han brollat des cabells perles i diamants. (9) També se n’anà, comanant an en Bernadet que no digués a ningú que <i>se fossen vists</i> ni que li hagués aidat! (10) Ses gerres <i>se són rompudes</i>.</p>

els resultats obtinguts amb l’AntConc, hem trobat moltes errors, de diferent mena: d’una banda, errades gràfiques (ortogràfiques i tipogràfiques) atribuïbles a l’escannatge amb reconeixement OCR de caràcters —en el cas de les entrevistes de JOAN MIRALLES recollides en els seus llibres *Un poble, un temps* i *Veus del passat*— i, d’altra banda, errors atribuïbles a l’etiquetatge automatitzat dels verbs auxiliars i dels participis amb el programa FreeLing. Quan ens ha estat possible, hem esmenat algunes d’aquestes errades —a vegades, fins i tot, suprimint directament una o diverses fileres senceres que contenien «concordances» equivocades, cosa que ha fet que hi hagi alguns **salts en la numeració** de les «concordances». Emperò, per limitacions de temps i de mitjans, i atesa la considerable extensió dels llistats de «concordances», encara resten moltes més errades pendents de revisar. Hauria estat molt difícil per a una sola persona fer-ho de manera completa i impecable.

	<p>(11) No ho cregues que jo <i>me sia oblidada</i> de tu. (12) Com <i>t'ets campat</i> tot aquest temps? (13) Encara no <i>se varen esser passades</i> aquestes ordes, com d'un cap a l'altre de la ciutat tothom cuidava a esgargamellar-se cridant...</p> <p>En canvi, no es troben marcades d'aquest color les construccions (diàdiques) transitives reflexives indirectes, perquè, en general, en els nostres corpus —fins i tot en les rondalles d'ALCOVER— aquestes construccions se solen auxiliar sistemàticament amb <i>HAYER</i> (tret d'alguns casos ben esporàdics amb <i>ESSER</i>, que marcam de color blau cel) i la concordança del participi, si n'hi ha, es fa amb l'argument intern CD (no pas amb l'argument extern).</p> <p>Tampoc no hem detectat, ni amb <i>ESSER</i> ni amb <i>HAYER</i>, cap cas de construcció (monàdica) inergativa reflexiva o recíproca indirecta (com poguessin esser: <i>??Ella mateixa s'és resposta</i> o <i>Ella mateixa s'ha respost</i>; <i>??Mos som escrits</i> o <i>Mos hem escrit</i>).</p>
Exemples de color blau cel	<p>Contenen temps composts amb construccions «transitives» o «inergatives» que, excepcionalment, estan auxiliades amb <i>ESSER</i>, i no amb <i>HAYER</i> —que seria l'auxiliar esperat. Es tracta d'alguns casos (ben esporàdics) de construccions (diàdiques) transitives reflexives o recíproques indirectes [(14)]; algunes construccions que mostren selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona 1 o 2 [(15)]; algunes construccions contrafactuals (en plusquamperfet de subjuntiu) [(16)], i alguns casos (ben esporàdics) de l'auxiliar <i>era</i> per al plusquamperfet d'indicatiu [(17)]. Exemples:</p> <p>(14) a. I amb un brúfol el <i>se seria enviat</i>, i bona nit Bernadet! b. Com jo i tu <i>mos serem dats</i> aqueixs cinc dits de sa mà, llavors ja podem anar a onsevulla plegats.</p> <p>(15) a. Jo hi <i>som vist</i> cosa d'això! b. Això hi <i>som jugat</i>, però vaia, poc... c. Tomeu, que no <i>m'ets sentit</i> quan t'he pegat un siulet?</p> <p>(16) Si <i>fosses dit</i> "aigua va!", jo em seria decantada.</p> <p>(17) Mos demanà de l'amo, que l'<i>era conegut</i> molt.</p>
Exemples sense color	<p>Per exclusió, contenen tots els altres casos de «<i>ESSER</i> + qualsevol participi»; normalment, es tracta de temps simples de construccions passives estatives o copulatives. No hem inclòs en els nostres llistats les construccions resultatives amb <i>ESTAR</i>. Exemples:</p> <p>(18) a. Això <i>és aguiat</i> des cuiner del senyor rei. b. <i>Som perseguit</i> de fortuna, de guerrers i mala sort.</p>

b) En els llistats de «*HAYER* + participi»:

Exemples de color verd pà-lid	<p>Contenen temps composts de verbs o construccions que, en un sentit prou ampli, podrien esser o han estat considerats com a inacusatius.</p> <p>A diferència dels exemples dels mateix color dels llistats de «<i>ESSER</i> + participi» (vegeu la lletra a anterior), ara l'auxiliar és <i>HAYER</i>. A més, es tracta d'exemples que manifesten de manera expressa la concordança del participi amb l'argument intern (FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL.), a diferència dels dos grups que presentarem a continuació. Exemples:</p> <p>(19) a. <i>He venguda</i> de Bunyola aquí a peu a la vila. b. Entràvem a les dues, i a les cinc, aproximadament, ja <i>haviem sortits</i>. c. Sa cambra <i>havia estada</i> sempre tancada en clau. d. Digué que <i>li havia agafada</i> son. e. Encara vos n'<i>han succeïdes</i> d'altres de més grosses?</p>
-------------------------------	---

<p>Exemples de color verd neutre</p>	<p>Igual que en el grup anterior (construccions inacusatives auxiliades amb <i>HAYER</i>); però, ara, la concordança participial (o la falta de concordança) no és ni pot esser visible perquè l'argument intern és MAS. SG. o de gènere neutre i, doncs, el participi adopta necessàriament la forma no marcada (MAS. SG.). Exemples:</p> <p>(20) a. Me tallaràs sa maneta, perquè m'ha d'anar a treure es fuset, que m'ha caigudet a la mar. b. No els <i>ha faltat</i> res mai. c. Ell contà tot lo que li <i>havia passat</i>.</p>
<p>Exemples de color verb fosc (i amb lletres blanques)</p>	<p>Igual que en els dos grups anteriors (construccions inacusatives auxiliades amb <i>HAYER</i>), però quan no hi ha concordança participial amb l'argument intern, malgrat que aquest sigui FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL. Exemples:</p> <p>(21) a. Poria esser que <i>hagués quedat</i> qualche cosa. b. Sa bubota blanca <i>havia descomparegut</i>. c. Es pradins no <i>havian vengut</i>. d. Digué que li <i>havia agafat</i> cosa i que li era precís tornar-se'n de pressa.</p>
<p>Exemples de color groc</p>	<p>Contenen temps composts de construccions passives eventives, amb l'auxiliar <i>HAYER</i> com a auxiliar de perfet. Exemples:</p> <p>(22) a. A Mallorca <i>ha estat publicat</i>. b. <i>Ha estat acceptat</i>.</p>
<p>Exemples de color taronja neutre</p>	<p>Contenen temps composts amb algunes construccions reflexives o recíproques: aquelles que, potencialment, admetrien l'auxiliar <i>ESSER</i>, si bé ara apareixen auxiliades amb <i>HAYER</i>, sempre que manifestin de manera explícita la concordança participial amb un argument FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL. En el català de Mallorca, es tracta sobretot de construccions (transitives) reflexives directes [(23)] o recíproques directes [(24)], la variant anticausativa o pronominal (a vegades dita «ergativa») de l'alternança causativa [(25)], l'anomenada variant «antipassiva» d'alguns verbs transitius (com <i>oblidar ~ oblidar-se de</i>), construccions amb verbs inherentment pronominals [(26)] i, finalment, construccions passives pronominals [(27)]. Exemples:</p> <p>(23) Hi vaig anar, però no em va agradar, i sé que no <i>m'he embarcada</i> pus. (24) No <i>mos havíem escomesos</i> mai. (25) Així com està humida, <i>s'ha inflada</i>. (26) <i>Se n'ha anada</i> tota s'aigua. (27) <i>S'han fetes</i> cases noves i es poble <i>s'ha anat engrandint</i>.</p>
<p>Exemples de color beix</p>	<p>Igual que en el grup anterior (construccions reflexives auxiliades amb <i>HAYER</i>); però, ara, la concordança participial o la falta de concordança no és visible perquè el referent del reflexiu és MAS. SG. o de gènere neutre. Exemples:</p> <p>(28) a. <i>S'havia orinat</i> dins es calçons. b. <i>S'ha hagut de conhortar</i> amb so mànc de sa pala. c. Es padrí <i>s'havia mort</i>. d. Tot això <i>s'ha perdut</i>.</p> <p>També hem marcat d'aquest color els pocs casos que hem trobat de construccions impersonals amb se. Exemples:</p> <p>(29) a. Posant aigua, quedava una punta, quan <i>s'havia picat</i> un quart o mitja hora. b. Ara <i>s'ha rematat!</i></p>
<p>Exemples de color taronja fosc (i amb lletres blanques)</p>	<p>Igual que en els dos grups anteriors (construccions reflexives o recíproques auxiliades amb <i>HAYER</i>); però, ara, clarament hi ha falta de concordança participial, malgrat que el referent del reflexiu sigui FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL. Exemples:</p> <p>(30) a. <i>S'ha adaptat</i> ella an es xerrar d'allà. b. Una veïnada, que <i>s'hauria rigut</i> d'un enterro, li arribà a dir</p>

	<p>c. <i>Mos hem barallat</i> d. I clar, ses coses s'han anat modernitzant una mica.</p>
<p>Exemples amb el nombre inicial emmarcat de negre</p>	<p>Marcam així totes les construccions transitives reflexives o recíproques indirectes, les quals —tret d'alguns casos ben esporàdics (que marcam de color blau cel)— en els nostres corpus apareixen sistemàticament auxiliades amb <i>HAYER</i>. Es tracta de construccions diàdiques (amb un argument extern i un complement directe) que, a més, tenen un clític reflexiu (o recíproc) datiu (ja sigui argumental, benefactiu o possessiu/simpatètic) [(31)] o bé un clític reflexiu «tèlic» o «aspectual» (o marca d'interiorització/apropiació, anomenat reflexiu «pleonàstic» per la gramàtica tradicional) [(32)]. Exemples:</p> <p>(31) a. Que no t'has fet mal? b. S'ha rentats es peus, i han brollat peixos.</p> <p>(32) a. Aviat les s'hagué empassolades. b. No la m'ha feta que no la m'haja pensada!</p> <p>A vegades, la resta de l'exemple pot aparèixer remarcat amb algun altre color —per exemple, si hi trobam CP o falta de CP amb l'objecte <i>in situ</i>, en la resta de l'exemple hi trobarem el color que correspongui.</p> <p>No hem detectat, ni amb <i>ESSER</i> ni amb <i>HAYER</i>, cap cas de construcció (monàdica) inergativa reflexiva o recíproca indirecta (com poguessin esser: <i>Ella mateixa s'ha respost</i> o <i>Mos hem escrit</i>).</p>
<p>Exemples de color blau neutre (i amb lletres blanques)</p>	<p>S'hi inclouen aquells casos de concordança participial amb un objecte directe in situ (CP_{OIS}), en posició canònica postverbal —es tracta, òbviament, de SNs en FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL. Ara bé, només marcam així aquells casos que contenen SNs delimitats per un determinant [(33)] o per un quantificador [(34)]. Exemples:</p> <p>(33) a. Si jo hagués <i>volguda</i> vendre <u>aquesta caseta</u>_{FS}, com se comprèn... b. Amb aquell ou que han tirat m'han <i>sollades</i> <u>ses foldetes</u>_{FP}. c. Sempre he <i>vists</i> <u>es cossiers</u>_{MP} i es dimoni.</p> <p>(34) a. Però hem <i>feta</i> <u>molta de feina</u>_{FS}! b. Li havia <i>deixades</i> <u>tres penyores</u>_{FP} per un cas de casos. c. Com varen haver <i>davallats</i> <u>més de mil escalons</u>_{MP}...</p> <p>No hem marcat de colors diferents els casos amb SNs delimitats definits <i>vs.</i> indefinits, però, com veurem en el § 4.2 del cap. III, sí que hem tingut en compte aquesta distinció a l'hora d'analitzar les dades.</p>
<p>Exemples de color blau grisós (i amb lletres blanques)</p>	<p>Igual que en el grup anterior (CP_{OIS}), però ara quan l'objecte és un SN escarrit, ja sigui en singular (normalment, un nom de massa, i en femení) [(35)] o en plural (FEM. PL. o MAS. PL.) [(36)]. Exemples:</p> <p>(35) a. Li han <i>donada</i> <u>aigua fresca</u>_{FS}. b. Tan cert com han <i>dita</i> <u>missa</u>_{FS} avui!</p> <p>(36) a. Jo em pensava haver <i>llogats</i> <u>homes</u>_{MP}. Ara veig que he <i>llogades</i> <u>cuques molles</u>_{FP}. b. I llavò he <i>vists</i> "hombres licenciados en carrera"_{MP} de Montuïri...</p>
<p>Exemples de color magenta (i amb lletres blanques)</p>	<p>S'hi inclouen aquells casos de concordança del participi (CP) amb un argument intern que ha estat objecte de moviment qu-: relatives [(37)], interrogatives [(38)] i exclamatives [(39)]. Exemples:</p> <p>(37) a. I des <u>doblers</u> que he <i>guanyats</i>, crec que no hagueren bastats... b. Sa <u>carn</u> que he <i>avorrida</i> més de totes, saps quina és? c. Te puc anomenar sis o set <u>cisternes</u>, de temps meu, que som <i>vistes</i>.</p> <p>(38) a. <u>Quins oficis</u> heu <i>tocats</i>? b. <u>Quina</u> m'han <i>donada</i>? c. <u>Quantes garbes</u> has <i>segades</i>?</p>

	<p>(39) a. <u>Quina panxada</u> que m'has feta pegar, oh jovenet! b. Jesús, <u>que de sopegades</u> he pegades per veure't! c. <u>Que</u> he <u>tenguda d'alegria</u> com t'he descobert!</p> <p>Podem assimilar a les subordinades relatives algunes codes superlatives o comparatives, com ara:</p> <p>(40) a. Les hi digué un des <u>malbociners</u> més endiantrats [que ell ha <i>coneguts</i>]. b. Qui em compra sa <u>joia</u> més preciosa [que ulls de persona nada hagen <i>vista</i>?] c. Fa unes <u>figues</u>... ses més saboroses [que haja <i>menjades</i> negú mai].</p> <p>(41) a. Però que és això <u>tanta de son</u> [com Déu mai ha <i>vista</i>?]! b. A la fi l'hi arriba, però més inflat que unes xeremies, de <u>tanta d'aigua</u> [com havia <i>beguda</i>]. c. Aquesta jove mereix <u>més cançons</u> [que no hem <i>cantades</i>].</p>
<p>Exemples de color blau marí (i amb lletres blanques)</p>	<p>S'hi inclouen aquells casos de CP amb un argument intern que ha experimentat un avançament focal pròpiament dit (amb focus contrastiu o miratiu) [(42)] o bé algun altre tipus d'avançament —excepció feta de les topicalitzacions amb clíctic de represa—, com pugui ésser: un avançament de <i>verum focus</i> —ja sigui un avançament de quantificadors [(43)] o l'avançament d'un SN modificat per un adjectiu d'avaluació, sovint avantposat [(44)a-c], tret que porti un adverbí de grau [(44)d]—, un avançament resumptiu [(45)] o, finalment, un mer avançament estilístic (aquest darrer, sobretot, en gloses i cançons) [(46)]. Exemples:</p> <p>(42) a. <u>CENT LLIURES</u>, heu <i>decantades</i>, ell! b. <u>DOS JORNALS</u>, he <i>guanyats</i>! c. I <u>SA CORDA I TOT</u>, que m'han <i>amollada</i>! d. <u>NI UNA SETMANA SENCERA</u>, hi hauria feta, aquí dalt!</p> <p>(43) a. <u>Qualque notíci'</u> t'han <i>dada</i> d'aquestes dones de bé. b. Com <u>prou noms</u>, tots lletjos, hagué <i>dits</i> a sa filla del rei, ell pensà i digué... c. I si <u>molta de gent</u> hi havia <i>haguda</i> es dos primers dies, moltíssima més n'hi va haver es tercer. d. <u>Cap joia</u> havia <i>vista</i> mai en el món que m'agradàs tant! e. <u>Tantes coses</u> poren haver <i>dites</i> an es fill del rei! f. <u>Més llàgrimes</u> he <i>plorades</i> des que me vàreu deixar, que gotes d'aigua no fa...</p> <p>(44) a. <u>Bons escaraders</u> haureu <i>trobats</i>, l'amo! b. <u>Gran mercè</u> m'has <i>feta</i>, estimat delfí, amb això que m'has dit. c. <u>Bones tròpies</u> ha <i>fetes</i> en Bernadet! d. <u>Desgràcies més grosses</u> porien haver <i>succeïdes</i>!</p> <p>(45) a. Perquè <u>aqueixa cançó</u> li havia <i>feta</i>... perquè ja no hi ha res més brut... b. I <u>aqueixes coses</u> som <i>vistes</i> fer de ton pare. c. Encara <u>les tals paraules</u> no havia <i>dites</i> com, ruuu!, cau un ruixat d'aigua.</p> <p>(46) a. <u>Sa meva amor</u> t'he <i>donada</i>, una cosa que estim tant! b. A sa serra de Son Oms <u>una farola</u> han <i>posada</i>... c. <u>Les deu</u> han <i>tocades</i> i tal volta són les tres.</p> <p>Podem assimilar a l'avançament de quantificadors l'avançament de l'argument intern que té lloc en l'interior d'algunes codes comparatives, ja siguin d'igualtat [(47)] o de desigualtat [(48)]. Exemples:</p> <p>(47) a. Dins mitja hora vaig tenir tants de polls [com <u>ous</u> havia <i>duits</i> a s'era]. b. Li brollaren de sa boca tantes de pessetes [com <u>paraules</u> havia <i>dites</i>].</p> <p>(48) a. Jo pens en tu més vegades [que <u>bales</u> no han <i>tirades</i> a un soldat desertós]. b. Jo et daria més besades [que <u>passes</u> no he <i>donades</i> en el món des que camín].</p>
<p>Exemples de color vermell (i amb lletres blanques)</p>	<p>S'hi inclouen aquells casos amb falta de CP_{ois}, amb objectes directes postverbals en FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL. Ara bé, només marcam així aquells casos que contenen SNs delimitats per un determinant [(49)] o per un quantificador [(50)]. Exemples:</p>

	<p>(49) a. Vos he <i>guanyat sa botella</i>_{FS}. b. Ells mateixos m'han <i>dat ses gràcies</i>_{FP}. c. Crec que dins pocs dies hauré <i>acabat es alens</i>_{MP}.</p> <p>(50) a. Ton pare m'ha <i>donat una feina</i>_{FS} que no sé com n'hem se sortir! b. Hem <i>posat unes missions</i>_{FP} de cent pessetes. c. Que has <i>fet molts de favors</i>_{MP} en tota sa teua vida?</p> <p>No hem marcat de colors diferents els SNs delimitats definitvs. indefinitvs; però, com veurem en el § 4.2 del cap. III, sí que hem tingut en compte aquesta distinció a l'hora d'analitzar les dades.</p>
Exemples de color de rosa (i amb lletres blanques)	<p>Igual que en el grup anterior (falta de CP_{OIS}), però ara quan l'objecte és un SN escarrit, ja sigui en singular (normalment, un nom de massa, i en femení) [(51)] o en plural (FEM. PL. o MAS. PL.) [(52)]. Exemples:</p> <p>(51) Dins quatre dies va haver <i>fet pell</i>_{FS} i l'enterraren.</p> <p>(52) a. Tenien un porqueret de Llorito que no havia <i>duit sabates</i>_{FP} mai. b. Com foren davant aquella casa, on s'altra vegada havien <i>sentit plors</i>_{MP}, s'aturaren a escoltar, i res.</p>
Exemples de color púrpura (i amb lletres blanques)	<p>S'hi emmarquen aquells casos en què, malgrat que l'argument intern sigui FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL., s'evidencia una falta de CP amb un SN dislocat o avançat —ja sigui un clíctic [(53)], un sintagma qu- [(54)] o un SN que ha patit algun altre tipus d'avançament, amb focus contrastiu/miratiu [(55)] o sense [(56)]. Exemples:</p> <p>(53) a. No <i>n'hi</i> haurien <i>tret</i> gota, [de sang]. b. Ja <i>n'heu fet</i> massa, de miracles! c. Títeres a la vila pot esser que <i>n'hagin vengut</i>. [inacusativa] d. Una cusseta <i>los</i> havia <i>seguit</i> fins allà. e. A Lluc mos varen mostrar de ses monedes; tu <i>les</i> deus haver <i>vist</i>... f. I jo sempre <i>t'he apreciat</i>, Sebastiana «des Casco». g. Sa Guàrdia Civil <i>mos</i> ha <i>agafat</i> a s'Estret.</p> <p>(54) a. Es cunyat va escriure sa <i>carta</i> que havia <i>dit</i>. b. Però n'hi havia <i>moltes</i>, [de possessions], que han <i>establit</i> a trossos. c. Això són es primers <i>doblers</i> que he <i>guanyat</i>, en aquest món. d. I a Algaida <i>quins fobiolers</i> heu <i>conegut</i>? e. Mirau <i>quina intel·ligència</i> m'ha <i>donat</i> Déu, an es vuitanta!</p> <p>(55) a. <i>SET ANYS</i>, ha <i>fet</i>, Margalida, <i>SET ANYS</i>, que te perseguesc, amor... b. <i>SET PARELLS DE MANEGOTS</i>, m'ha <i>embrutat</i> n'Andrevia meva a matances.</p> <p>(56) a. <i>Qualque cosa</i> hauràs <i>guanyat</i> en dir-me que som robat es borlins i ses ulleres. b. <i>Una grapada d'aglans</i> he <i>trobat</i> baix des mantí. c. Colga't, Marieta, que <i>la queda</i> ja han <i>tocat</i>.</p>
Exemples sense color	<p>Per exclusió (a mode de calaix de sastre), contenen tots els altres casos, que podem dividir en dos grups:</p> <p>i) En els llistats de «HAVER + participi MAS. SG.»: els temps composts de construccions inergatives (o transitives en ús absolut, sense argument intern explícit) [(57)] i els temps composts de construccions transitives amb un objecte MAS. SG. o de gènere neutre [(58)], els quals és impossible que manifestin CP i, doncs, el seu participi sempre adopta la forma no marcada. Exemples:</p> <p>(57) a. Aquest pic no ha <i>cridat</i> tan fort. b. Quan na Catalineta hagué <i>ballat</i> una bona estona amb el rei, parteix.</p> <p>(58) a. T'han <i>baratat es coixí</i> que tenies an es llit amb un de plomes. b. No porà dir que no l'haja <i>avisat</i>. c. Ell sempre havia <i>cregut que era nadiu d'aquella casa</i>. d. I com <i>ho</i> heu <i>conegut</i>?</p>

	<p>ii) En els llistats de «HAVER + participi MAS. PL., FEM. SG. o FEM. PL.»: els temps composts d'aquelles construccions transitives que manifesten CP amb clítics acusatius (de 1a, 2a o 3a persona) o amb clítics partitius. Això no vol dir que no tinguem en compte els diferents tipus de clític a efectes d'estudiar la CP, però no ho hem reflectit amb colors en els llistats de l'annex. Exemples:</p> <p>(59) a. Sa fam <u>mos</u> ha <i>retuts</i>. b. Mai <u>vos</u> he <i>enganats</i>, jo! c. I allà <u>los</u> hauríeu <i>vists</i> tots boca closa. d. <u>Els</u> he <i>trobats</i> aquí. e. No <u>n'</u>heu <i>tenguts</i> gaire, de missatges que vos creguessen tant com jo.</p> <p>(60) a. No sé com <u>m'</u>ha <i>poguda</i> sofrir tant de temps. b. És el Bon Jesús que <u>l'</u>ha <i>duita</i>. c. Qui <u>vos</u> ha <i>fermada</i>? d. Som jo que <u>la</u> hi he <i>amagada</i>. e. Qui dimoni <u>l'</u>ha <i>posada</i> d'aquesta manera? f. Així mateix <u>n'</u>has <i>tenguda</i>, de vessa!</p> <p>(61) a. Ell <u>mos</u> ha <i>untades</i> de saïm bo. b. Ja <u>vos</u> he <i>desencantades</i> totes tres. d. <u>Les</u> he <i>deixades</i> dins Infern. e. I allà <u>n'</u>hauríeu <i>vistes</i>, de serpentes!</p>
--	---

7. Un cop classificats els exemples dels nostres llistats en funció de les construccions o patrons gramaticals que hem esmentat en el punt anterior, hem **computat** manualment i anotat quants d'exemples hi havia, en cadascun dels corpus (ALCOVER, MIRALLES, CORBERA i GINARD), de cada tipus de construcció o patró gramatical que ens interessava estudiar, i hem fet els corresponents **càlculs percentuals**. Després hem traslladat totes aquestes dades numèriques a diferents **taules i gràfics de columnes**, i així hem pogut dur a terme l'**anàlisi estadística** que exposarem a continuació i al llarg d'aquesta tesi.

Com a primera aproximació, en la § 3 d'aquest mateix capítol esbossarem una anàlisi estadística preliminar de les dades dels nostres corpus, amb un caràcter molt general o global. Ja de manera més concreta, precisa i detallada, dedicarem una part dels capítols II i III a la descripció i a l'anàlisi estadística de la CP en les construccions transitives: amb clítics (§ 2 del cap. II), amb moviment *qu-* o algun altre tipus d'avançament de l'argument intern (§ 3 del cap. II) i, fins i tot, quan l'objecte roman *in situ* (§ 4 del cap. III).

3. Anàlisi estadística preliminar de les dades dels corpus

Amb caràcter preliminar (de manera molt general o global, sense entrar encara en els detalls de cada tipus de construcció), oferim ara, d'una banda, algunes taules i gràfics perquè puguem comparar el pes que dins cada corpus (ALCOVER, GINARD, MIRALLES i CORBERA) tenen les combinacions de *ESSER* o *HAYER* més qualsevol participi (§ 3.1), i, d'altra banda, unes altres taules i gràfics perquè puguem comparar el pes que dins cada corpus tenen les combinacions de «*HAYER* + participi sense flexionar» (en masculí singular) per oposició als casos de «*HAYER* + participi flexionat» (ja sigui un participi femení singular, femení plural o masculí plural) (§ 3.2).

Si bé es tracta de dades preliminars o en brut, aquestes taules i gràfics ja deixen entreure que les rondalles d'ALCOVER i les gloses i cançons populars del CPM de GINARD empren, pel que fa a l'auxiliació en els temps composts i la concordança participial, un català més arcaïtzant o més proper al català antic que no pas els corpus de MIRALLES i CORBERA.

3.1. Combinacions de *ESSER* o *HAYER* més qualsevol participi

En nombres absoluts (taula 1)²¹ i en percentatges (taula 2 i gràfic 1), els nostres corpus presenten la distribució següent pel que fa a les combinacions de *ESSER* o *HAYER* més qualsevol participi:

Taula 1: Comparativa, en nombres absoluts, de les combinacions de ESSER i HAYER més qualsevol participi

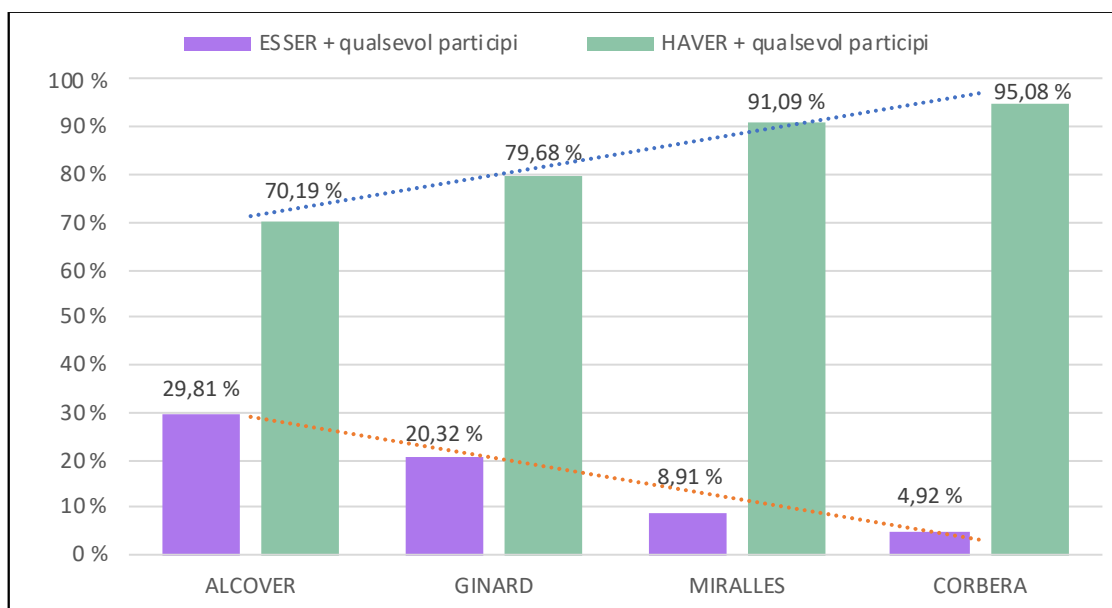
	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
<i>ESSER</i> + qualsevol participi	3556	638	156	37
<i>HAYER</i> + qualsevol participi	8372	2501	1594	715
Total:	11 928	3139	1750	752

Taula 2: Comparativa, en percentatges, de les combinacions de ESSER i HAYER més qualsevol participi

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
<i>ESSER</i> + qualsevol participi	29,81 %	20,32 %	8,91 %	4,92 %
<i>HAYER</i> + qualsevol participi	70,19 %	79,68 %	91,09 %	95,08 %

²¹ Si comparem les quantitats de la taula 1 amb les numeracions dels llistats de l'annex, podria ésser que s'hi trobi alguna descompensació, atribuïble al fet que alguns exemples («concordances») que estaven equivocats els hem suprimit sense reordenar la numeració, o bé que en l'annex hi manquen alguns casos de passives estatives (amb un participi que actua com a atribut) que també hem suprimit si eren molt repetitius (es tracta, sobretot, de combinacions del tipus *és mort*, *són morts*, *és nat*, *som nat*, etc.).

Gràfic 1: Comparativa, en percentatges, de les combinacions de *ESSER* i *HAYER* més qualsevol participi

D'entrada, les rondalles d'ALCOVER i el CPM de GINARD són els corpus que presenten un major percentatge de combinacions de «*ESSER* + participi»: un 29,81 % i un 20,32 %, respectivament —però un 70,19 % i un 79,68 %, respectivament, de combinacions de «*HAYER* + participi». En canvi, els corpus de les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA només presenten un 8,91 % i un 4,92 % de casos de «*ESSER* + participi», respectivament —però un 91,09 % i un 95,08 %, respectivament, de casos de «*HAYER* + participi». Si tenim present que ALCOVER utilitza, volgutament, un llenguatge prou arcaïtzant (especialment pel que fa a auxiliars i CP_{OIS}), que la recopilació del CPM és posterior a la de les rondalles i que els interlocutors de les entrevistes de MIRALLES són més vells que els de CORBERA, ja es pot veure per què, en el gràfic 1, hem ordenat els corpus seguint l'ordre «ALCOVER < GINARD < MIRALLES < CORBERA». Cronològicament, s'aprecia una clara tendència decreixent pel que fa a les combinacions de «*ESSER* + participi», i una correlativa tendència creixent pel que fa a les combinacions de «*HAYER* + participi».

Ara bé, com ja hem avançat en la § 2 —vegeu el punt (ii) de l'observació n. 4—, cal tenir present que, en els llistats de «*ESSER* + participi» que figuren en l'annex (apartats A1.1, A2.1, A3.1, A4.1 i A5.1), en la mesura que han estat obtinguts amb cerques automàtiques realitzades amb l'AntConc, s'hi troben no sols temps composts de construccions inacusatives (per exemple, *I ja és partit*), reflexives (*El cel s'és abaixat*) o, excepcionalment, fins i tot de construccions transitives o inergatives (*Ho som vist*; *Ho som sentit a dir*; *Hi som jugat*), sinó que també s'hi troben passives eventives (*Demana lo que vulgues i te serà accedit!*; *Aquesta infecció intestinal justament era tractada casi casi lo més malament que se poria tractar en aquell temps*) i construccions estatives o copulatives amb un participi com a atribut (*Eren fetes d'alzina*; *Era conegut d'ell*; *Era casat*; *El sendemà va esser mort*; *Si he de ser deshonrada...*). Per tant, les quantitats de les taules 1 i 2 i del gràfic 1 inclouen tots aquests casos, en brut o a l'engròs.

Emperò, el que ens interessaria és saber quants casos trobam, en els nostres corpus, de *temps composts* auxiliats amb *ESSER* —excloent, per tant, les construccions passives (eventives

o estatives), tret que aquestes es conjuguin en un temps compost—,²² i aleshores podríem comparar el nombre de casos de temps composts auxiliats amb *ESSER* en relació amb el nombre de casos de temps composts auxiliats amb *HAYER*.

Si tenim en compte els diferents tipus de construcció amb «*ESSER* + participi», les dades dels nostres corpus segueixen la distribució que oferim en les taules 3 i 4, i en el gràfic 2:

²² En els nostres corpus, **temps composts de construccions passives eventives** n'hi hem trobats ben pocs. Concretament, que estiguin auxiliats amb *ESSER* (com a auxiliar de perfet) hi hem trobat l'exemple de (i) —en les rondalles d'ALCOVER— i els 4 de (ii) —en el CPM de GINARD—:

- (i) Se coneixia que *eren estats tallats* i los havien confegits.
- (ii) a. Mai m'haguera pensat que *fos estat engegat* per una cosa tan poca.
- b. De lo que tenia por *som estat ferit*, Martina.
- c. Com poria escapar jo enguany de caure soldat, si *som estat sorteat* a Petra i a Manacor?
- d. Jo *som estat publicat* i altre té sa novia.

Que estiguin auxiliats amb *HAYER* hi hem trobat l'exemple de (iii) —en el corpus d'entrevistes de MIRALLES—, el de (iv) —en les entrevistes de CORBERA— i el de (v) en el CPM de GINARD:

- (iii) A Mallorca *ha estat publicat*.
- (iv) Jo sempre he viscut des mostruari que he fet jo; *ha estat acceptat*.
- (v) Sa lloca de na Ribot enguany *ha estat follada*.

Entre aquests pocs exemples auxiliats amb *HAYER*, només el de (v) té l'argument intern en una forma distinta del MAS. SG. (concretament, en FEM. SG.). En aquest cas, només el participi del verb principal (*follada* 'ferida') mostra CP, però no pas el participi de l'auxiliar de passiva (*estat*). Efectivament, quan l'auxiliar de perfet és *HAYER*, les formes doblement concordades (?*ha estada follada*) resulten, fins i tot avui, feixugues. En canvi, l'exemple de (i) revela que, quan l'auxiliar de perfet era *ESSER*, tots dos participis necessàriament havien de concordar amb l'argument intern: *eren estats tallats*. Això no obstant, fora dels nostres corpus hem trobat els dos exemples de (vi), amb l'auxiliar *HAYER* i CP en tots dos participis, de manera que podem suposar que aquest tipus de CP fou, en algun moment, opcional:

- (vi) a. Aquesta candidatura, *ha estada acceptada* per de prompte per uns i altres.

[exemple procedent de la publicació *La Veu de Mallorca. Setmanari mallorquí*, n. 2, Palma, 1931]

- b. Aquesta irregularitat prové del desenrotllament històric i gradual de la dimensió de la plaça i després d'*haver estades concebudes* «in natura» i no sobre la mesquinesa del paper.

[exemple procedent de *L'art de construir les ciutats i la reforma de Palma*, de GUILLEM FORTEZA I PINYA, 1921]

Pel que fa als **temps composts de construccions passives estatives/copulatives** (per exemple: *En aquest món som estada* [atribut *perseguida de Joans*] 'hi ha molts de Joans en la meua vida'), no n'hem fet cap còmput a part, sinó que, simplement, els hem comptats com a temps composts del verb copulatiu *ESSER* i els hem inclosos dins els temps composts de les construccions inacusatives (no reflexives).

Per a una completa descripció i anàlisi teòrica (dins el model nanosintàctic) dels diferents tipus de construccions passives del català, vegeu CRESPI (2020).

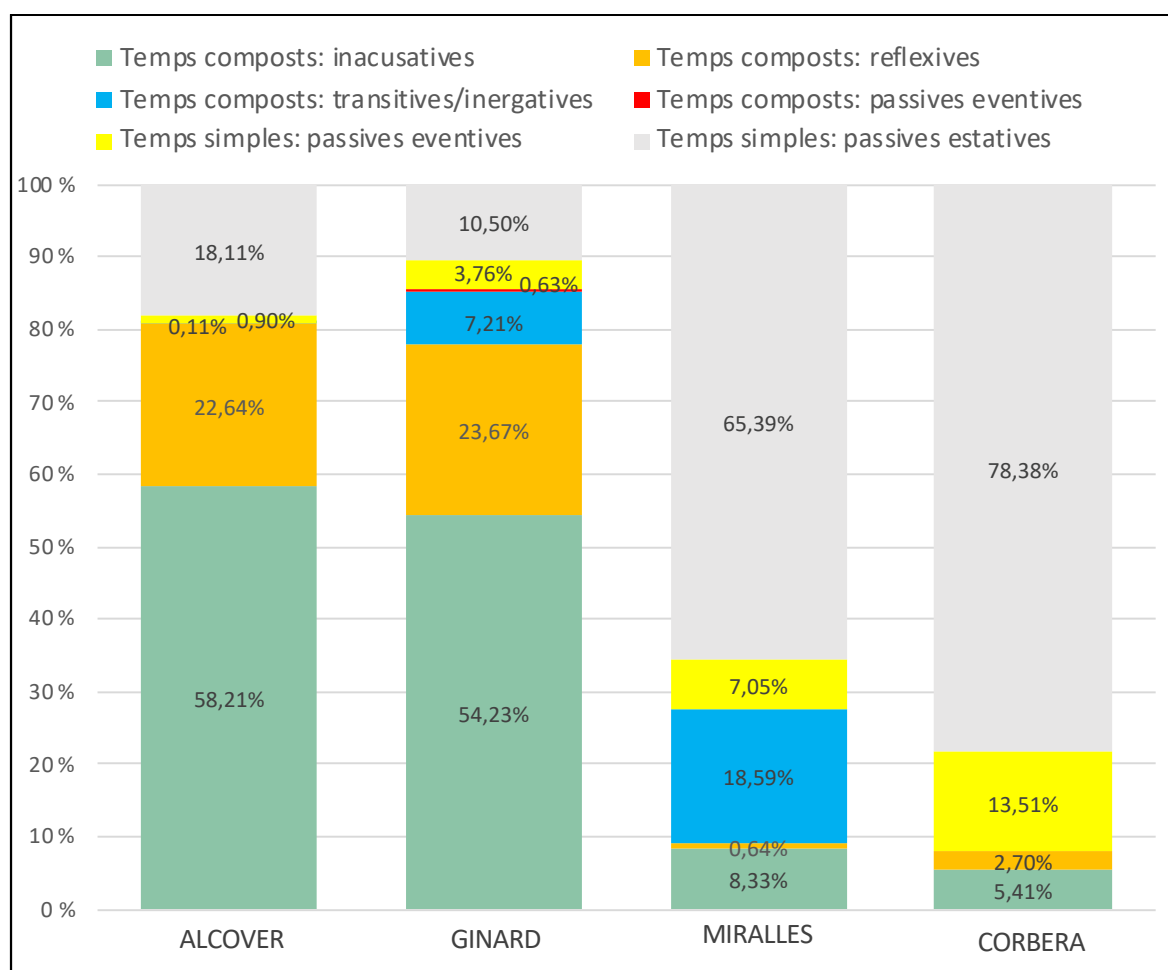
Taula 3: Distribució, en nombres absoluts, dels diferents tipus de construcció amb «ESSER + participi»

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions inacusatives (no reflexives)	2070	346	13	2
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions reflexives	805	151	1	1
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions transitives/inergatives (excepcionals)	4	46	29	0
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions passives eventives	1	4	0	0
Passives eventives en temps simples	32	24	11	5
Construccions participials estatives o copulatives (en temps simples)	644	67	102	29
Total:	3556	638	156	37

Taula 4: Distribució, en percentatges, dels diferents tipus de construcció amb «ESSER + participi»

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions inacusatives (no reflexives)	58,21 %	54,23 %	8,33 %	5,41 %
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions reflexives	22,64 %	23,67 %	0,64 %	2,70 %
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions transitives/inergatives (excepcionals)	0,11 %	7,21 %	18,59 %	0 %
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions passives eventives	0,03 %	0,63 %	0 %	0 %
Passives eventives en temps simples	0,90 %	3,76 %	7,05 %	13,51 %
Construccions participials estatives o copulatives (en temps simples)	18,11 %	10,50 %	65,39 %	78,38 %

Gràfic 2: Distribució dels diferents tipus de construcció amb «ESSER + participi»

Si d'aquestes construccions amb «ESSER + participi» ara n'excluïssim els temps simples de les construccions passives eventives i de les construccions participials estatives o copulatives, ens quedariem només amb aquells exemples que contenen, pròpiament, temps composts auxiliats amb ESSER, amb la distribució que recollim en la taula 5 (en nombres absoluts) i en la taula 6 (en percentatges):

Taula 5: Distribució, en nombres absoluts, dels temps composts auxiliats amb ESSER segons el tipus de construcció

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts amb ESSER en construccions inacusatives (no reflexives)	2070	346	13	2
Temps composts amb ESSER en construccions reflexives	805	151	1	1
Temps composts amb ESSER en construccions transitives/inerгатives (excepcionals)	4	46	29	0
Temps composts amb ESSER en construccions passives eventives	1	4	0	0
Total:	2880	547	43	3

Taula 6: Distribució, en percentatges, dels temps composts auxiliats amb *ESSER* segons el tipus de construcció

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions inacusatives (no reflexives)	71,88 %	63,25 %	30,23 %	(66,67 %)
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions reflexives	27,95 %	27,61 %	2,33 %	(33,33 %)
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions transitives/inergatives (excepcionals)	0,14 %	8,41 %	67,44 %	0 %
Temps composts amb <i>ESSER</i> en construccions passives eventives	0,03 %	0,73 %	0 %	0 %

En el corpus de CORBERA, només hi hem trobat dos exemples de construccions inacusatives auxiliades amb *ESSER* —que són els de (62)—, i un sol exemple de reflexiva auxiliada amb *ESSER* —el qual, a més, no és un enunciat espontani, sinó la reproducció d’una glosa popular [(63)].

(62) a. Travessàvem es pont des tren. Cinc anys fent això, i és caigut de sa bicicleta. Tot això de quan èrem nins, que jugàvem.

[Entrevistada: MARIA SORELL, de Porreres (13/02/2001)]

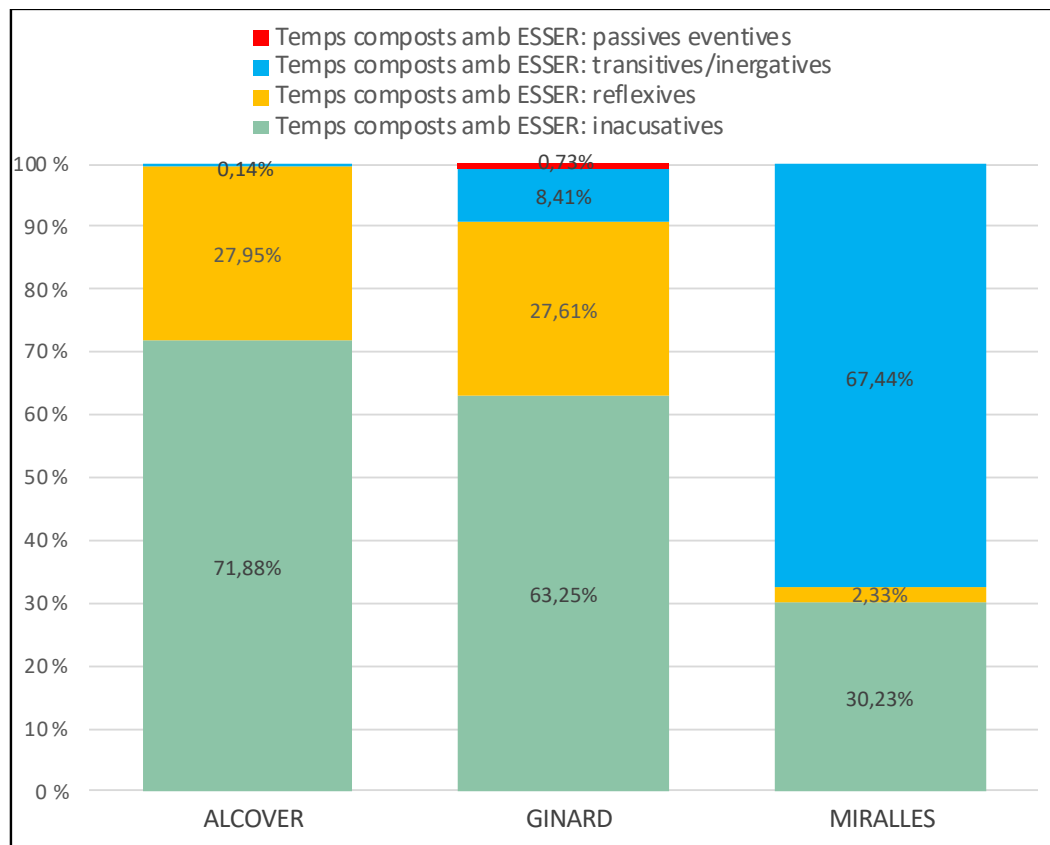
b. I es meu «novio» se’n va anar, i jo dic: «Ai, quina repolsa, ara». I com es «novio» va *esser fuit*: «Ei! O te penses que jo no ho veia, lo que fèieu, eh? Com vos han de deixar tots sols!».

[Entrevistada: ANTÒNIA CARBONELL MAS, de Maria de la Salut (19/01/2001)]

(63) [...] Vols dir tu consentigueres, | això m’han hagut de dir, | «oculto» de definir | lo que tan d’amagat feres? | Per un al·lot que estigueres | has volgut demostrar-l’hi, | s’és aturat de venir, | quan ha sabut tu lo que eres.

[Entrevistada: CATALINA VIVES, de Pollença (20/01/2000)]

Atesa aquesta insignificança numèrica, i per a evitar fomentar una lectura o idea equivocada, en el gràfic 3 només hi inclourem els corpus D’ALCOVER, GINARD i MIRALLES:

Gràfic 3: Distribució dels temps composts auxiliats amb *ESSER* segons el tipus de construcció

De fet, entre les construccions reflexives del corpus de MIRALLES, només hi hem trobat també un sol exemple amb l'auxiliar *ESSER*, el qual novament procedeix d'una glosa:

- (64) [...] Si fos rei de cop seria | d'unes forques penjat, | mai n'he vist enterrar cap | qui *se sia bellugat*,
| i tu t'hi atreviries?

[Glosa feta pel glosador montuïrer GABRIEL MATEU I CERDÀ, «Rei» (1769-1838),
i recordada per MARIA CLOQUELL MIRALLES, «Cigala» (1878-1971),
que fou entrevistada el 26/09/1970 pel prof. JOAN MIRALLES]

Així, ni en el corpus d'entrevistes de CORBERA ni en el de MIRALLES no hi trobam exemples espontanis de construccions reflexives auxiliades amb *ESSER*. Podem afirmar, doncs, d'acord amb aquestes dades, que per a les persones entrevistades en aquests dos corpus l'auxiliació amb *ESSER* en els temps composts de les construccions reflexives ja no era (pràcticament) possible —excepció feta de gloses i cançons populars, o d'alguna expressió estereotipada, com *On s'és vist?!*, amb què s'expressa enuig o sorpresa (GIEC: 9.5.1e):

- (65) a. On s'és vist que un fill tracti així es seus pares?!
b. On s'és vist rebre'ls de tan mala gana?!

A diferència del llenguatge de les rondalles d'ALCOVER i del CPM de GINARD, on trobam auxiliació amb *ESSER* tant amb construccions inacusatives (que representen un 71,88 % o un 63,25 %, respectivament) com amb construccions reflexives (que representen un 27,95 % o un 27,61 %, respectivament, respecte del total de temps composts auxiliats amb *ESSER*), per als

entrevistats per MIRALLES i CORBERA l'auxiliació espontània amb *ESSER* en construccions no transitives/inergatives havia romàs reduïda, pràcticament, a certes construccions *inacusatives* no reflexives (sobretot amb verbs de moviment local, en construccions categòriques o no presentacionals: *és caigut, va esser fuit, som anada, som entrat*; però també amb el participi de *esser* i, fins i tot, de *estar*: *som estat*). En el corpus de CORBERA hi hem trobat tan sols els 2 casos d'*inacusatives* amb *ESSER* que hem reproduït a (62), totalment residuals; però en el corpus de MIRALLES n'hi hem trobats alguns més —concretament, 13 (11 d'espontanis, més 2 procedents de gloses)—, els quals representen un 30,23 % del total de temps composts auxiliats amb *ESSER* en aquest corpus. Són els següents:

- (66) a. I llavonnes *som estat* a cases i es diumenges per mudar de menjar bullien sis o set caps...
 b. Jo no ho vaig veure. Però a ca s'arxiduc hi *som estada* i tenia sa casa, tenia una capella amb una casta de cadires que eren...
 c. És un «cabo» gran i gras i parla com a xamporrat, perquè per França *és estat*, llogat o donat en renda, i ara per poder-lo entendre...
 d. [...] an es ball de sequers. Jo hi *som estat* i vaig aprendre de cantar amb sa guitarra amb mestre Andreu des Molí...
 e. [...] perquè qui «más» qui «menos» pareix que viu bé, i altre temps no. Jo *som estat*, ja te dic, sabia menar dues bísties i llaurava... i només guanyava cent duros...
 f. Jo *som estat* vint-i-cinc anys empleat, i han ballat de cada vent, però poc temps...
 g. Però jo no hi *som anada* molt mai an es comedis. No és que no m'agradàs...
 h. Així mateix hi he vist anar, però jo no hi *som anada* mai, amb beaces...
 i. Porien donar gràcies a Déu tots es qui *són nats* en aquesta centura per lo bé que han estat...
 j. Deien que era es pou del Rei, fort, i jo el som fet net també, jo hi *som entrat* a fer-lo net amb en Domàtiga...
 k. [...] i ell ha vengut un parell de vespres i jo també *som vengut a romandre*.
- (67) a. Totes ses qui *són anades* | a la Mort i Passió, | a veure enclavar el Senyor, | de Déu seran castigades.
 b. Sa ximbomba ja *és passada*. | Jo qui volia ballar... | i ma mare em fa filar | cada vespre una filada...

[Exemples procedents del corpus de MIRALLES]

Ara bé, el que crida més l'atenció del gràfic 3 és que, en el corpus de MIRALLES —que, recordem, conté entrevistes fetes al poble de Montuïri—, entre les ocurrencies de temps composts auxiliats amb *ESSER* hi trobam no sols 13 construccions *inacusatives* —més una sola de reflexiva, la de la glosa de (64)—, sinó un percentatge altíssim —un 67,44 % (és a dir: 29 ocurrencies d'un total de 43)— de construccions transitives o inergatives que manifesten *selecció de l'auxiliar escindida motivada per la persona* (18 ocurrencies amb *veure*, 3 amb *sentir*, 4 amb *fer* i 2 amb *jugar*) o alguna altra mena de selecció «excepcional» de *ESSER* (concretament, 2 ocurrencies de construccions transitives auxiliades amb *ESSER* en el plusquamperfet d'indicatiu: *l'era conegut i l'era empleat*). De fet, en aquest corpus, el nombre de construccions transitives/inergatives auxiliades excepcionalment amb *ESSER* (29 casos) supera —en realitat, duplica— el nombre de construccions *inacusatives* amb aquest mateix auxiliar (13 casos, dels quals només 11 són espontanis). Aquestes 29 ocurrencies de selecció «excepcional» de *ESSER* són, totes elles, enunciats reals i espontanis, emesos durant les entrevistes, i no pas cançons o gloses reproduïdes pels entrevistats.

En canvi, en el corpus de CORBERA ja no hi hem trobat ni un sol cas de selecció

«excepcional» de *ESSER* en construccions transitives/ineractives.

En el CPM de GINARD, entre els temps composts auxiliats amb *ESSER* també hi trobam un considerable nombre de casos de construccions transitives/ineractives excepcionalment auxiliades amb *ESSER* (un 8,41 % dels casos, és a dir: 46 ocurrencies de 547); de fet, en nombres absoluts, més casos encara que en el corpus de MIRALLES. La majoria també són exemples de selecció de l'auxiliar escindida motivada per la persona (*la som vista; m'ets engegat*), però també hi ha exemples de construccions contrafactuals auxiliades amb *ESSER* (en el plusquamperfet de subjuntiu: *si em fossen fet marquès*); un cas d'auxiliació amb *ESSER* per al plusquamperfet d'indicatiu (*mai n'era passada, d'amor*), i 6 casos de reflexives transitives indirectes amb *ESSER* (*me som fet mal a un peu*).

En les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat només 4 casos de selecció «excepcional» de *ESSER*, que representen un insignificant 0,14 % del total de temps composts auxiliats amb *ESSER*: 2 casos amb reflexives transitives indirectes, 1 cas de selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona i 1 cas de *ESSER* amb plusquamperfet d'indicatiu.

Emperò, allò interessant seria comparar les ocurrencies de selecció «excepcional» de *ESSER* no pas en relació amb els temps composts de les construccions inacusatives i reflexives auxiliades amb *ESSER* (que és la informació que es desprèn de les taules 5 i 6 i del gràfic 3), sinó respecte dels temps composts del conjunt de les construccions transitives/ineractives, auxiliades prototípicament amb *HAYER*. Això ho durem a terme al començament del § 4 del cap. IV.

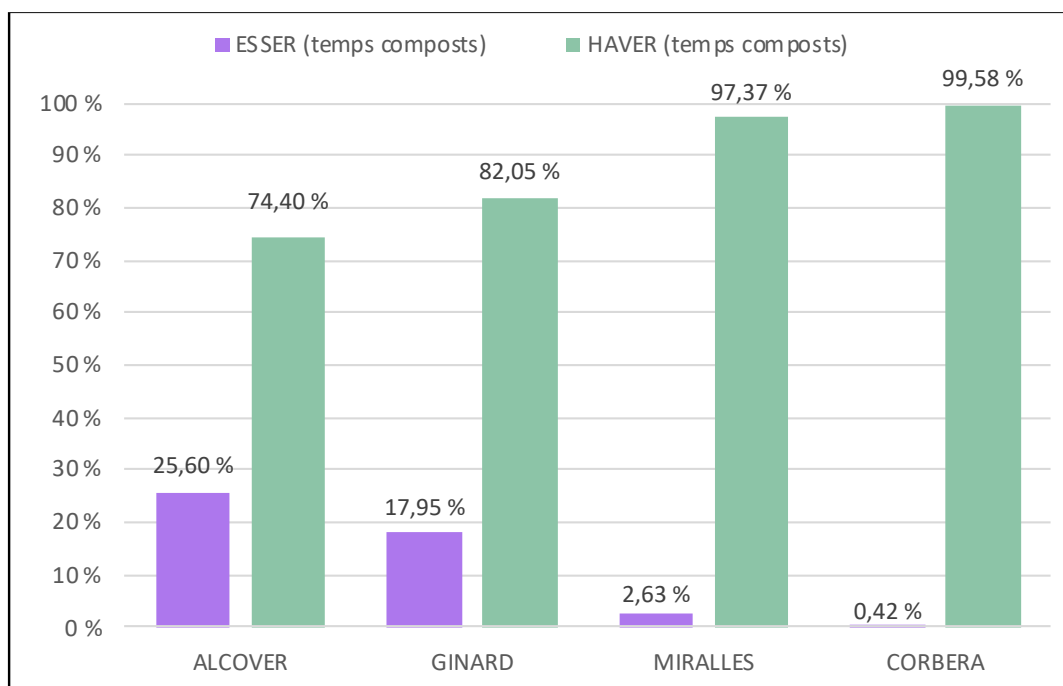
Un cop ja sabem amb precisió quants de casos hi ha, en els nostres corpus, de temps composts auxiliats amb *ESSER*, els podem comparar amb el nombre de casos de temps composts auxiliats amb *HAYER*. Si ho feim d'aquesta manera i ho contraposam amb les dades (en brut o a l'engròs) que havíem vist en les taules 1 i 2 i en el gràfic 1 —els quals també incloïen temps simples de construccions passives eventives i estatives—, el marge de distribució que separa *HAYER* i *ESSER*, en els temps composts —ara sí—, s'eixampla encara més, com es pot apreciar en les taules 7 i 8 i en el gràfic 4:

Taula 7: Comparativa, en nombres absoluts, dels temps composts auxiliats amb *ESSER* i *HAYER*

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts auxiliats amb <i>ESSER</i>	2880	547	43	3
Temps composts auxiliats amb <i>HAYER</i>	8372	2501	1594	715
Total:	11 252	3048	1637	718

Taula 8: Comparativa, en percentatges, dels temps composts auxiliats amb *ESSER* i *HAYER*

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Temps composts auxiliats amb <i>ESSER</i>	25,60 %	17,95 %	2,63 %	0,42 %
Temps composts auxiliats amb <i>HAYER</i>	74,40 %	82,05 %	97,37 %	99,58 %

Gràfic 4: Comparativa, en percentatges, dels temps composts auxiliats amb *ESSER* i *HAYER*

Clarament, les rondalles d'ALCOVER, seguides del CPM de GINARD, són els corpus que presenten un major percentatge de temps composts auxiliats amb *ESSER*: un 25,60 % i un 17,95 %, respectivament —enfront d'un 74,40 % i un 82,05 %, respectivament, de temps composts auxiliats amb *HAYER*—; precisament perquè, amb verbs inacusatius i reflexius, ALCOVER auxiliava els temps composts *gairebé* sempre amb el verb *ESSER*, ja fos de manera natural i espontània o ja fos de manera ben conscient i intencionada —condicionada pel que ALCOVER considerava que era la construcció catalana genuïna. En el cas del CPM de GINARD, a part que es tracta d'una recopilació posterior a la de les rondalles alcoverianes, pensam que, pel que fa a l'auxiliació, reflecteix millor l'ús real del català de Mallorca d'aquell moment que no pas les rondalles (re-creades i literaturitzades per ALCOVER) i, així, el nombre de temps composts auxiliats amb *ESSER* disminueix respecte del corpus d'ALCOVER: com veurem més endavant, en el CPM hi trobarem molta més alternança *ESSER~HAYER*, tant en les construccions inacusatives (auxiliades un 58,55 % amb *ESSER* i un 41,45 % amb *HAYER*) com en les construccions reflexives (auxiliades un 47,78 % amb *ESSER* i un 52,22 % amb *HAYER*).

En canvi, els corpus de les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA només presenten un 2,63 % i un 0,42 % de temps composts auxiliats amb *ESSER*, respectivament (però un 97,37 % i un 99,58 % de temps composts auxiliats amb *HAYER*, respectivament). Això revela que la substitució de *ESSER* per *HAYER* en els temps composts, en les construccions inacusatives i, sobretot, en les reflexives, havia avançat molt respecte del temps d'ALCOVER i respecte del llenguatge cançoner tradicional: en les entrevistes de MIRALLES i, molt especialment, en les de CORBERA hi trobam només uns pocs casos, prou esporàdics, d'auxiliació amb *ESSER* en les construccions inacusatives; cap, però, en les construccions reflexives.

Si comparam ara els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA entre si, s'observa encara un lleuger increment dels casos d'auxiliació amb *HAYER* (passam d'un 97,37 % a un 99,58 %), enfront dels casos d'auxiliació amb *ESSER* (que passen d'un 2,63 % a un insignificant

0,42 %). Com ja hem indicat, cal tenir en compte que les entrevistes de CORBERA són més recents i que, en general, els seus interlocutors nasqueren després dels entrevistats per MIRALLES. Aquestes dades permetrien confirmar, doncs, des del punt de vista de l'evolució diacrònica, la progressiva substitució de *ESSER* per *HAYER*.

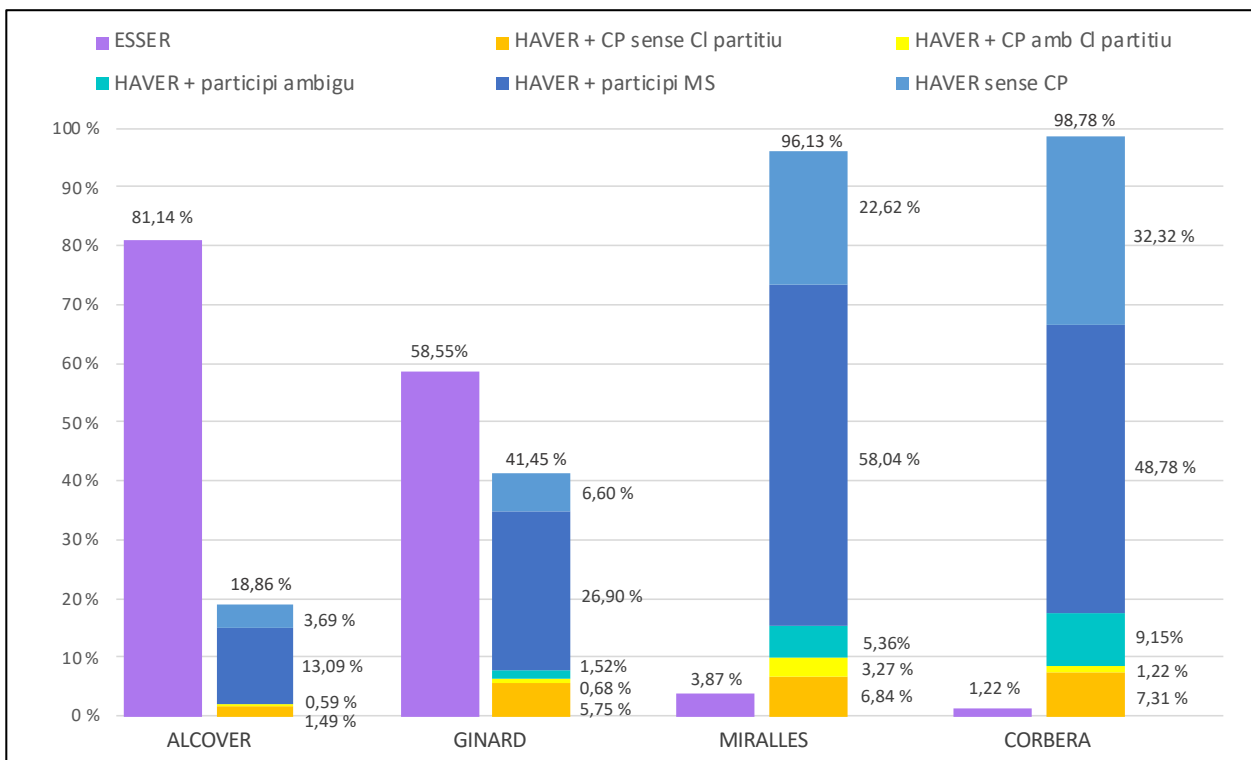
Això no obstant, les dades de les taules 7 i 8 i del gràfic 4 no distingeixen entre construccions inacusatives, reflexives i transitives/inergetives a l'hora d'estudiar l'auxiliació amb *ESSER* o *HAYER*, sinó que agafen tots els exemples amb temps composts, sigui quin sigui el tipus de construcció, i recullen si apareixen amb un o altre auxiliar. Seria interessant, doncs, examinar l'auxiliació segons cada tipus de construcció.

Per a la selecció «excepcional» de *ESSER* en construccions transitives/inergetives, vegeu tota la § 4 del cap. IV, i també SALVÀ (2020).

Deixam per a futura recerca dur a terme una descripció i anàlisi estadística més aprofundida sobre l'auxiliació en el català de Mallorca en les construccions inacusatives i reflexives, a partir de les dades dels nostres corpus. Pel que fa a l'auxiliació de les construccions reflexives, vegeu, però, el que direm en la § 4.1 del cap. IV.

Provisionalment, oferim, en el gràfic 5, els resultats generals que hem obtingut sobre auxiliació en construccions «inacusatives» (no reflexives) —sense entrar, però, en els detalls dels diferents tipus de verbs o construccions inacusatives.

Gràfic 5: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació amb *ESSER* o *HAYER* en les construccions «inacusatives»

Com es pot observar, el corpus rondallístic d'ALCOVER és el que presenta un major percentatge d'auxiliació amb *ESSER* (un 81,14 %) en construccions que, en un sentit prou ampli, podríem entendre o, si més no, sospitar que són inacusatives. Després vindria el CPM de GINARD, amb un 58,55 % d'auxiliació amb *ESSER*. Per contra, en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de

CORBERA aquest tipus d'auxiliació ja havia minvat fins al 3,87 % o 1,22 %, respectivament, amb les escasses ocurrències que hem donat a (66)-(67) i a (62).

En aquest punt cal que fem una precisió sobre com hem obtingut els percentatges del gràfic 5. Partint dels resultats de les cerques en els nostres corpus (vegeu l'annex d'aquesta tesi), hem destriat aquells verbs que, en un sentit ben ampli (fins i tot «generós»), hom podria demanar-se si són o no inacusatius, incloent-hi alguns verbs de procés pur (com *bullir*) i de manera de moviment (*botar*, *botir*, *desbarrancar*, *desembancalar*, *girar*, *redolar*, *regalimar*, *rodar*, *saltar*, *sopegar*, *tombar*, *trabucar*), així com també el verb psicològic *agradar* —que RIGAU (1990) considera que no és inacusatiu (tot i que en italià selecciona *ESSERE*). Si exclouéssim aquests verbs, auxiliats sistemàticament amb *HAYER* en els nostres corpus, els percentatges d'auxiliació amb *ESSER*, especialment en els corpus d'ALCOVER i de GINARD, serien un poc més més elevats, tot i que la diferència no seria gaire significativa.

Concretament, en les taules següents oferim els resultats obtinguts sobre auxiliació en les construccions «inacusatives» —i hi hem inclòs també informació sobre la CP o falta de CP, quan l'auxiliar és *HAYER*.

Taules 9, 10, 11 i 12: Resultats sobre selecció d'auxiliar en les construccions «inacusatives» a partir del buidatge dels corpus

a) Corpus rondallístic d'ALCOVER:

Total «inacusatius»: 2551	<i>ESSER</i>	<i>HAYER</i>	<i>HAYER</i> + CP (FEM. SG., FEM. PL. O MAS. PL.)	<i>HAYER</i> + CP amb clític partitiu	<i>HAYER</i> + participi i arg. intern MAS. SG.	<i>HAYER</i> sense CP
<i>acabar</i>		6			1	5
<i>acudir</i>		4				4
<i>agafar-li (son)</i>		25	2		18	5
<i>agarrotar-li (son)</i>		3				3
<i>agradar</i>		18			7	11
<i>anar</i>	90	2			2	
<i>arribar</i>	34	1			1	
<i>bastar</i>		7			5	2
<i>botar</i>		1				1
<i>botir</i>		3			2	1
<i>brollar</i>		5			1	4
<i>bullir</i>		2			1	1
<i>caber</i>		4		1	3	
<i>caure</i>	80	2	1		1	
<i>començar</i>		2			2	
<i>comparèixer</i>	9	39	2		22	15
<i>convenir-li</i>		1			1	
<i>créixer</i>		1				1
<i>davallar</i>	4					
<i>desaparèixer</i>		6			5	1
<i>descomparèixer</i>	2	44	1		25	18
<i>desembancalar</i>		1			1	
<i>engreixar</i>		3			3	
<i>eixir</i>	3	4			4	
<i>entrar</i>	49	3	1	1	1	
<i>escapar</i>		10			7	3
<i>esclatar</i>		3			2	1
<i>espassar-li</i>	5	7	1		5	1
<i>esser</i>	423					
<i>estar</i>	1	26	8		14	4
<i>faltar</i>		2			1	1
<i>finir</i>		2			2	

<i>fugir</i>	62	1	1			
<i>girar</i>		6			5	1
<i>haver-hi</i>		76	10	9	57	
<i>minvar</i>		2			1	1
<i>mudar</i>		2				2
<i>nèixer</i>	26					
<i>ocórrer</i>		1			1	
<i>partir</i>	763					
<i>passar</i>	84	59			59	
<i>ploure (coses)</i>		1				1
<i>pujar</i>	4					
<i>quedar</i>	10	3	1		1	1
<i>redolar</i>		3			3	
<i>regalimar</i>		1				1
<i>ressuscitar</i>		1			1	
<i>revenir</i>		1			1	
<i>reviscolar</i>		2			1	1
<i>romandre</i>	32	2			2	
<i>saltar</i>		1			1	
<i>seguir</i>		2				2
<i>semblar</i>		2	1		1	
<i>sopegar</i>		1				1
<i>sortir</i>	144	1			1	
<i>succeir</i>		65	9	4	52	
<i>tocar-li</i>		6			5	1
<i>tornar</i>	91					
<i>trabucar</i>		4			4	
<i>venir</i>	154	1			1	
Total:	2070	481	38	15	334	94
Percentatges:	81,14 %	18,86 %	1,49 %	0,59 %	13,09 %	3,69 %

b) CPM de GINARD:

Total «inacusatius»: 591	<i>ESSER</i>	<i>HAYER</i>	<i>HAYER + CP (FEM. SG., FEM. PL. O MAS. PL.)</i>	<i>HAYER + CP amb clític partitiu</i>	<i>HAYER + participi ambigu</i>	<i>HAYER + participi i arg. intern MAS. SG.</i>	<i>HAYER sense CP</i>
<i>acabar</i>		2				1	1
«adelantar»		1				1	
<i>agafar-li (enyorança)</i>		5	3				2
<i>agradar</i>		15				12	3
<i>anar</i>	32	13	2			8	3
<i>arribar</i>	18	10	2			6	2
<i>assemblar</i>		1					1
<i>bastar</i>		2					2
<i>caure (mov.)</i>	13	13			2	10	1
<i>caure (canvi d'estat)</i>		1				1	
<i>començar</i>		1	1				
<i>comparèixer</i>		3				3	
<i>costar</i>	1 contrafactual	2				1	1
<i>créixer</i>		1				1	
<i>desbarrancar</i>		1				1	
<i>eixir</i>	1						
<i>entrar</i>	5	1				1	
<i>escapar</i>		1				1	
<i>esser</i>	81	17	5		1	9	2
<i>estar</i>	10	22	1		1	16	4
<i>finir</i>		7				7	
<i>florir</i>	1 contrafactual						

<i>florir-hi</i>		3				3	
<i>fugir</i>	15	6	4			2	
<i>haver-hi</i>		17	2	2		12	1
<i>madurar</i>		1					1
<i>morir</i>	10	1				1	
<i>mudar</i>		3				2	1
<i>néixer</i>	26	6	1			5	
<i>parèixer</i>		3					3
<i>partir</i>	13	1				1	
<i>passar</i> ^{mov.}	21	7	1		1	5	
<i>passar</i> ^{esdev.}		6	1			4	1
<i>passar a</i> (canvi d'estat)		1				1	
<i>pegar</i> (dins la mar)	1	1				1	
<i>pegar-li</i> (enyorança)		1					1
<i>posar</i> ('jeure amb algú')		1	1				
<i>ploure</i>		1				1	
<i>prendre-li</i>		1				1	
<i>pujar</i> (mov.)	1					1	
<i>pujar</i> (canvi d'estat)		2	1				
<i>quedar</i> (no loc., no agent.)		3				3	
<i>ressuscitar</i>		2				2	
<i>rodar</i>		1					1
<i>romandre</i> (no locatiu., no agentiu)	2	3	1			2	
<i>seguir</i> (esdev.)	18						
<i>semblar</i>		2					2
<i>sortir</i> (mov.)	11	6	1	2		3	
<i>sortir</i> (canvi d'estat)	2	2	1			1	
<i>succeir</i>		1				1	
<i>tambar</i>		1				1	
<i>tornar</i> (mov.)	7	6	1			5	
<i>tornar</i> (canvi d'estat)	11	8			2	6	
<i>valer</i>		2				2	
<i>valer-hi</i>		2					2
<i>venir</i>	46	25	5		2	14	4
Total:	346	245	34	4	9	159	39
Percentatges:	58,55 %	41,45 %	5,75 %	0,68 %	1,52 %	26,90 %	6,60 %

c) Entrevistes de MIRALLES:

Total «inacusatiu»: 336	Total						
	<i>ESSER</i>	<i>HAYER</i>	<i>HAYER + CP</i> (FEM. SG., FEM. PL. O MAS. PL.)	<i>HAYER + CP</i> amb clític partitiu	<i>HAYER + participi</i> ambigu	<i>HAYER + participi i arg. intern</i> MAS. SG..	<i>HAYER</i> sense CP
<i>acabar</i>		2				2	
<i>agradar</i>		2				1	1
<i>anar</i>	3	70	9		6	43	12
<i>arribar</i>		2				1	1
<i>bastar</i>		1	1				
<i>caure</i>		2				2	
<i>canviar</i>		1					1
<i>davallar</i>		1			1		
<i>desaparèixer</i>		3				2	1
<i>entrar</i>	1	4			1	2	1

<i>esser</i>	4	70	1		1	50	18
<i>estar</i>	2	34	3		1	21	9
<i>existir</i>		1				1	
<i>fugir</i>		9	1		1	6	1
<i>girar</i>		1					1
<i>haver-hi</i>		47	3	10	5	18	11
<i>morir</i>		1				1	
<i>mudar</i>		3					3
<i>néixer</i>	1	1				1	
<i>passar</i> (mov.)	1	7				3	4
<i>passar</i> (esdev..)		8				8	
<i>quedar</i>		1	1				
<i>sobrar</i>		1				1	
<i>sortir</i>		8	1			4	3
<i>tornar</i> ^{mov.}		1				1	
<i>tornar</i> ^{canvi d'estat}		2				2	
<i>venir</i>	1	40	3	1	2	25	9
Total:	13	323	23	11	18	195	76
Percentatges:	3,87 %	96,13 %	6,84 %	3,27 %	5,36 %	58,04 %	22,62 %

d) Entrevistes de CORBERA:

Total «inacusatiu»: 164	<i>ESSER</i>	<i>HAYER</i>	<i>HAYER</i> + CP (FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL.)	<i>HAYER</i> + CP amb clíctic partitiu	<i>HAYER</i> + participi ambigu	<i>HAYER</i> + participi i arg. intern MAS. SG.	<i>HAYER</i> sense CP
<i>acabar</i>		3					3
<i>anar</i>		29				16	13
<i>arribar</i>		2				2	
<i>augmentar</i>		4				4	
<i>canviar</i>		12				8	4
<i>caure</i>	1	3	1			2	
<i>cremar</i>		1					1
<i>créixer</i>		1					1
<i>des(a)parèixer</i>		2				2	
<i>esser</i>		24			1	10	13
<i>estar</i>		8	2			5	1
<i>fugir</i>	1	5	2		1	1	1
<i>haver-hi</i>		11		1	3	4	3
<i>morir</i>		5				5	
<i>néixer</i>		3	1				2
<i>passar</i> (mov.)		8			5	2	1
<i>passar</i> (esdev..)		5				5	
<i>quedar</i>		6		1		4	1
<i>sortir</i>		11	3		1	2	5
<i>tornar</i>		3	2				1
<i>venir</i>		16	1		4	8	3
Total:	2	162	12	2	15	80	53
Percentatges:	1,22 %	98,78 %	7,31 %	1,22 %	9,15 %	48,78 %	32,32 %

Amb tot, volem deixar constància de la necessitat de prendre en consideració els diferents tipus de verbs inacusatius o de construccions inacusatives (amb verbs de moviment local, de canvi d'estat tèlic, de permanència, en construccions presentacionals i esdevenimentals, amb verbs de canvi de lloc/estat atèlic, amb verbs estatus purs o existencials...) a l'hora de dur a terme un correcte estudi de l'auxiliació (i de la CP) en les construccions inacusatives. Així, de manera també provisional, i limitant-nos ara als resultats que hem obtingut a través del buidatge del corpus rondallístic d'ALCOVER, oferim també el gràfic 6, que evidencia que es pot establir una *jerarquia de la selecció de l'auxiliar* (més o menys com proposa SORACE 2000, 2004).²³

²³ SORACE (2000, 2004), des d'una perspectiva de semàntica lèxica, estableix una *jerarquia de la selecció d'auxiliar* que abraça des dels verbs que anomena *inacusatius nuclears* (que tendeixen a seleccionar *ESSERE* en italià) fins als *inergatius nuclears* (que tendeixen a seleccionar *AVERE* en italià), amb tota una gradació al mig amb verbs de comportament més aviat variable:

- (i) Canvi de lloc tèlic > canvi d'estat tèlic > canvi de lloc/estat atèlic > continuació d'un estat preexistent > existència d'un estat > procés no controlat > procés controlat de moviment > procés controlat sense moviment.

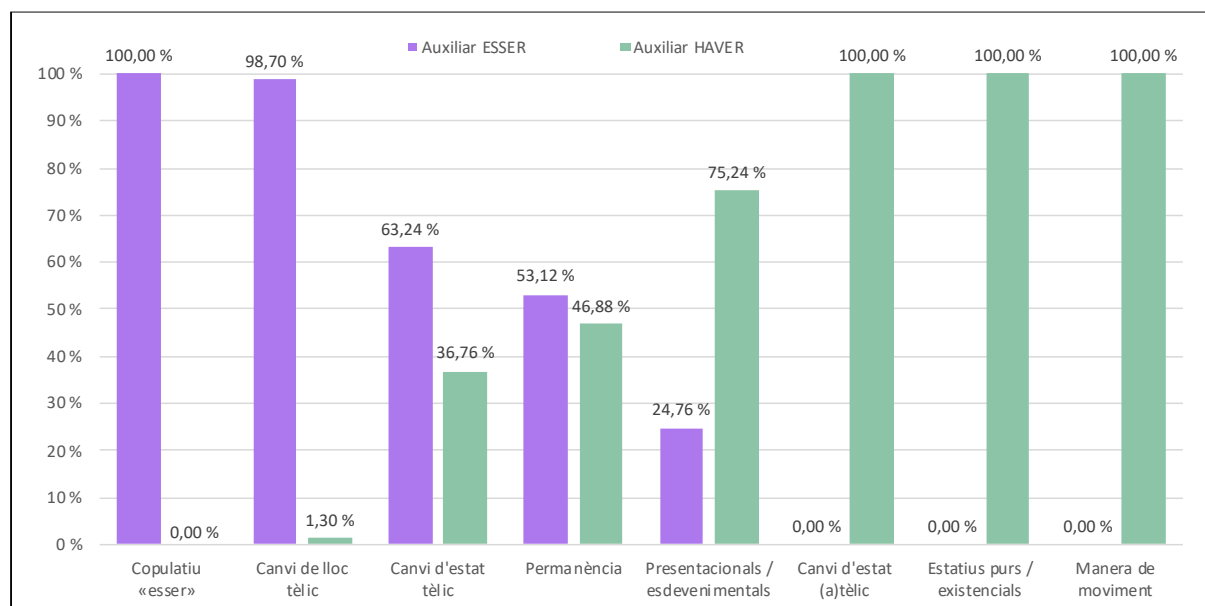
Cada llengua o varietat podria posar un punt de tall diferent dins aquesta escala. Així, l'italià admetria l'auxiliar *ESSERE* fins als verbs estatus existencials (inclosos); mentre que el francès només admetria l'auxiliar *ÊTRE* amb els verbs que expressen canvi d'estat o de lloc *tèlic*. L'alemany, l'holandès i el danès estarien a mig camí entre el francès i l'italià.

Els verbs que es troben a l'extrem dels «inacusatius nuclears» denoten un canvi tèlic, mentre que els verbs «inergatius nuclears» denoten activitats agentives amb un subjecte no afectat. Els verbs del mig de l'escala incorporen telicitat i agentivitat amb menor grau, i tendeixen a tenir una estructura eventiva (bàsicament estativa) menys especificada (KELLER i SORACE 2003: 60).

MATEU (2002, 2009) trasllada la proposta de SORACE, de semàntica lèxica, que té vuit graus o escalons (si bé ens podríem demanar per què no podrien ésser encara més, o menys), a cinc combinacions estrictament formals: [[+T] [+r]] (canvi de lloc/estat tèlic), [[+T] [-r]] (canvi de lloc/estat atèlic), [[-T] [-r]] (continuació d'un estat preexistent / existència d'un estat), [-R] (causa interna no volitiva), [+R] (causa interna volitiva).

Cal un estudi més aprofundit per tal de determinar si els nostres resultats encaixen més en la proposta original de SORACE o en la versió formal de MATEU. Així mateix, voldríem destacar que els resultats del gràfic 6 sembla que demanen situar els verbs que expressen permanència (*estar, quedar, romandre, seguir*) abans que els que expressen un canvi d'estat atèlic (*créixer, engreixar, minvar, mudar*); i, a més, incloure les construccions presentacionals o esdevenimentals (*Ha arribat una amiga; Ha succeït una desgràcia*) entre les construccions amb verbs que expressen permanència i aquelles amb verbs que expressen un canvi d'estat atèlic.

Gràfic 6: La selecció de l'auxiliar en el corpus rondallístic d'ALCOVER, segons els diferents tipus de verbs o construccions «inacusatives»

3.2. Combinacions de HAVER més participi sense flexionar i combinacions de HAVER més participi flexionat

Continuant amb aquesta anàlisi estadística preliminar, oferirem ara unes altres taules i un altre gràfic perquè puguem comparar, en termes generals, el pes que, dins cada corpus, tenen les combinacions de «HAVER + participi sense flexionar» (en la forma no marcada: masculí singular) per oposició als casos de «HAVER + participi flexionat» (ja sigui un participi femení singular, femení plural o masculí plural):

Taula 13: Comparativa, en nombres absoluts, de les combinacions de HAVER més participi MAS. SG., MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL.

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
HAVER + participi MAS. SG.	5144	1716	1320	609
HAVER + participi MAS. PL.	542	29	78	14
HAVER + participi FEM. SG.	2082	591	125	60
HAVER + participi FEM. PL.	604	165	71	32
Total:	8372	2501	1594	715

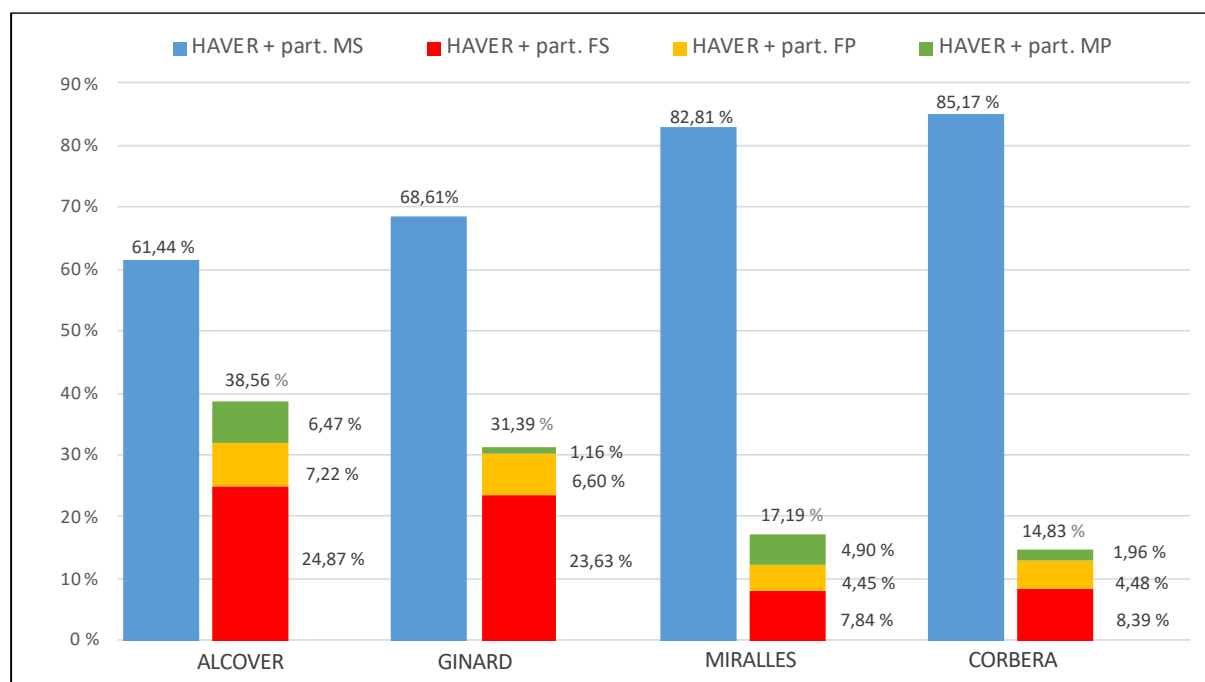
Taula 14: Comparativa, en percentatges, de les combinacions de *HAYER* més participi MAS. SG., MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL.

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
<i>HAYER</i> + participi MAS. SG.	61,44 %	68,61 %	82,81 %	85,17 %
<i>HAYER</i> + participi MAS. PL.	6,47 %	1,16 %	4,90 %	1,96 %
<i>HAYER</i> + participi FEM. SG.	24,87 %	23,63 %	7,84 %	8,39 %
<i>HAYER</i> + participi FEM. PL.	7,22 %	6,60 %	4,45 %	4,48 %

Taula 15: Comparativa, en percentatges, de les combinacions de «*HAYER* + participi sense flexionar (MAS. SG.)» vs. «*HAYER* + participi flexionat»

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
<i>HAYER</i> + participi MAS. SG.	61,44 %	68,61 %	82,81 %	85,17 %
<i>HAYER</i> + participi flexionat	38,56 %	31,39 %	17,19 %	14,83 %

Gràfic 7: Comparativa, en percentatges, de les combinacions de *HAYER* més participi MAS. SG., MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL., així com de l'oposició entre «*HAYER* + participi sense flexionar» vs. «*HAYER* + participi flexionat»

D'aquestes dades se'n desprèn que els corpus rondallístic (d'ALCOVER) i cançonístic (de GINARD) són els que presenten un major percentatge de combinacions de «*HAYER* + participi flexionat»: un 38,56 % i un 31,39 %, respectivament, enfront del 17,19 % i del 14,83 % que trobam en les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, fet que podria confirmar la tendència diacrònica a la pèrdua de la CP.

ALCOVER, que en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (Barcelona, 1906) s'havia mostrat com un ferm defensor de «la concordança del participi ab el terme d'acció»,

emprava en els seus escrits, de manera gairebé sistemàtica, la concordança participial, fins i tot si l'objecte es trobava *in situ* en la seva posició canònica postverbal (amb un 95,94 % de casos de CP amb l'objecte *in situ*). Emperò, ja en el temps d'ALCOVER, la CP_{OIS} devia ésser opcional. Com veurem més endavant, en el CPM de GINARD hi trobarem un 44,17 % de casos de CP_{OIS}, un 14,63 % de casos ambigus (en què, per motius fonològics, no és possible determinar si hi ha o no CP) i un 41,19 % de casos clarament sense CP_{OIS}. Aquesta opcionalitat anirà donant pas, progressivament, a la pèrdua i gairebé desaparició de la CP_{OIS}. De fet, en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, n'hi hem trobat molt pocs casos: només un 2,50 % i un 5,17 %, respectivament (enfront d'un 69,17 % i un 74,14 % de casos sense CP_{OIS}, més un 28,33 % i un 20,69 % de casos ambigus).

També s'aprecia una considerable disminució de la possibilitat de fer CP amb l'argument intern (subjecte) de les construccions inacusatives (no reflexives) auxiliades amb *HAYER* i, tot i que amb més resiliència, una disminució de la possibilitat d'establir CP amb el subjecte de les construccions reflexives (auxiliades amb *HAYER*). En canvi, la CP amb els clítics acusatius —especialment els de 3a persona femenins— es mantindrà molt estable. I, tot i que amb més opcionalitat, resistirà prou bé la CP d'aquelles construccions amb moviment *qu-* o algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic).

En rigor, per a estudiar els casos de *concordança del participi* (CP) i els casos de *no concordança*, caldria excloure de les combinacions de «*HAYER* + participi MAS. SG.», d'una banda, les construccions inergatives (ço és, sense argument intern) i, d'altra banda, aquelles construccions (transitives, inacusatives o reflexives) amb un argument intern en MAS. SG. o de gènere neutre (incloses, aquí, les oracions subordinades substantives completives i les d'infinitiu), perquè en aquestes el participi sempre adopta la forma no marcada (MAS. SG.) i, doncs, no és possible saber si concorda o no concorda amb l'argument intern.

Això no obstant, voldríem destacar que, en tots els corpus examinats, el volum brut de participis sense flexionar (o que adopten la forma no marcada, en MAS. SG.: ja sigui perquè mostren una evident falta de CP amb un argument intern FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL., o perquè tenen un argument intern en MAS. SG. o de gènere neutre, o simplement perquè es tracta de construccions inergatives, sense argument intern) és no sols majoritari, sinó ben elevat: un 61,44 % en les rondalles d'ALCOVER, un 68,61 % en el CPM de GINARD, un 82,81 % en les entrevistes de MIRALLES i un 85,17 % en les entrevistes de CORBERA. Segons ROMANI (2006: 286-287) i BERTA (2015: 33 i 40-41; 2018), des del punt de vista estructural, aquest predomini estadístic de les formes no marcades situa els casos de participis formalment concordats o flexionats en clara minoria i, doncs, aquest fet (purament numèric) probablement també ha contribuït a la debilitació del lligam entre el participi i l'argument intern i, doncs, a l'expansió de la forma invariable i a la progressiva pèrdua de la CP. Al seu torn, des del punt de vista ontogènic o de l'adquisició del llenguatge, aquest factor també tindria la seva importància.

Ara bé, segons LOPORCARO (1998: 22-23), si bé no es pot negar que els factors analògics poden haver tingut un rol com a factors condicionants del desenvolupament diacrònic de la (pèrdua de la) CP, elevar tals factors a primer motor de la morfosintaxi diacrònica d'una llengua (o de diverses llengües emparentades) no porta a resultats de particular interès: els factors analògics —com el paral·lelisme entre verbs transitius i inergatius i la influència dels casos amb un objecte directe en MAS. SG.— són potencialment comuns, en origen, a totes les varietats romàniques i, no obstant això, la CP ha experimentat restriccions de diversa mesura en les diferents varietats, per la qual cosa la diferenciació interlingüística no pot ésser imputada

a aquells factors. La convergència de *Ho comprato la terra* amb *Ho comprato il campo* és constatable, en italià (i en català general), *post eventum*; però hi ha varietats com el napolità, l'altamurà i el mallorquí emprat per ALCOVER que presenten CP amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}) generalitzada o sistemàtica, malgrat donar-s'hi també aquelles mateixes condicions de partida.

D'altra banda, caldrà tenir en compte tota una sèrie de factors que condicionen (o podrien condicionar) que hi hagi o no CP: el tipus de construcció (inacusativa, reflexiva o transitiva) l'estructura argumental/eventiva i l'aspecte, la naturalesa del SN argument intern (clíctic acusatiu o partitiu, sintagma *qu-* o SN prototípic, lèxicament ple), la delimitació o no delimitació del SN, la seva definitud o indefinitud, la seva especificitat o inespecificitat, la topicalitat, la posició del SN (preverbal o postverbal), la persona, el gènere i el nombre, etc.

És per aquest motiu que deixam per a altres capítols fer una descripció i una anàlisi estadística més aprofundida i detallada de la CP en les construccions transitives (capítols II i III). Concretament, dedicarem la § 2 del cap. II a la CP amb clítics; la § 3 del cap. II, a la CP amb moviment *qu-* o algun altre tipus d'avançament de l'argument intern; i la § 4 del cap. III, a l'anàlisi estadística de la CP amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}).

Deixam per a futura recerca la descripció i anàlisi (estadística i teòrica) de la CP en les construccions inacusatives (no reflexives) i en les construccions reflexives, quan s'auxilien amb *HAYER* —quan s'auxilien amb *ESSER*, sistemàticament hi ha CP.

Amb tot, a continuació oferim, provisionalment, alguns dels resultats que hem obtingut a partir de les taules 9, 10, 11 i 12 que hem vist més amunt a propòsit de la selecció de l'auxiliar (*HAYER/ESSER*) en les construccions «inacusatives», però ara centrant-nos exclusivament en la CP o falta de CP (això sí, sense tenir en compte els casos de CP amb un clíctic partitiu, del tipus *N'han arribades dues, de barques*).²⁴ De nou, s'observa una tendència diacrònica decreixent quant a l'admissibilitat de la CP. Ara bé, aquí cal fer una observació en relació amb el corpus d'ALCOVER, que en aquest cas presenta menys casos de CP que el CPM de GINARD. Convé no perdre de vista, però, que ara ens centram exclusivament en aquells casos de CP amb l'auxiliar *HAYER*, si bé les construccions inacusatives, en ALCOVER, s'auxilien majoritàriament amb *ESSER* i fan CP. En el corpus de GINARD hi trobam menys auxiliació amb *ESSER*, però això es veu compensat amb més casos «híbrids», ço és: amb auxiliar *HAYER* i CP. Dit això, sí que s'observa, en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, una progressiva disminució dels casos de CP.

Taula 16: Comparativa, en nombres absoluts, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions «inacusatives» auxiliades amb *HAYER*

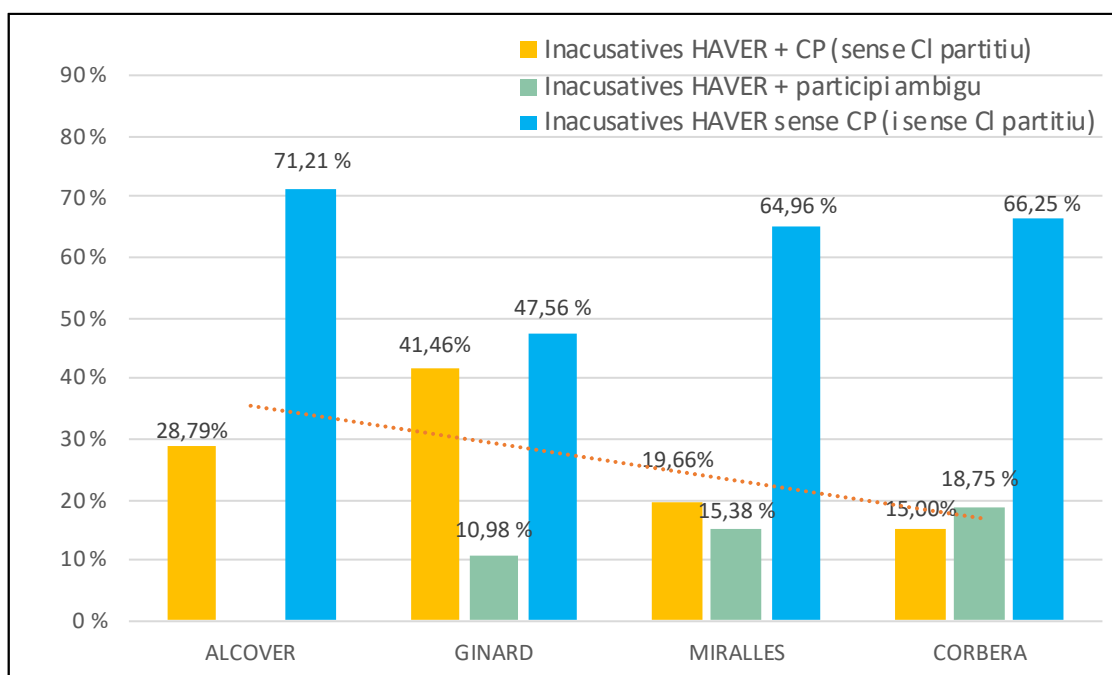
	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Inacusatives amb <i>HAYER</i> + CP sense clíctic partitiu	38	34	23	12
Inacusatives amb <i>HAYER</i> + participi ambigu	 	9	18	15
Inacusatives amb <i>HAYER</i> sense CP i sense clíctic partitiu	94	39	76	53
Total de construccions inacusatives amb <i>HAYER</i> susceptibles de CP sense clíctic partitiu	132	82	117	80

²⁴ Per a la CP amb el clíctic partitiu *en*, vegeu la § 2.3 del cap. II.

Taula 17: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions «inacusatives» auxiliades amb HAVER

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Inacusatives amb HAVER + CP sense clíctic partitiu	28,79 %	41,46 %	19,66 %	15 %
Inacusatives amb HAVER + participi ambigu		10,98 %	15,38 %	18,75 %
Inacusatives amb HAVER sense CP i sense clíctic partitiu	71,21 %	47,56 %	64,96 %	66,25 %

Gràfic 8: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions «inacusatives» auxiliades amb HAVER

Si, per exemple, prenem en consideració només els verbs de moviment local (o de direcció inherent), que són els que més afavoreixen tant la selecció de *ESSER* (d'acord amb la jerarquia de la selecció d'auxiliar de SORACE) com la CP (encara que l'auxiliar sigui *HAVER*), els resultats, quant a CP (del tipus *He arribada*) o falta de CP (del tipus *Na Maria ha arribat*) amb l'auxiliar *HAVER*, són els que oferim a continuació. Amb tot, no hi hem inclòs el corpus d'ALCOVER, perquè, tanmateix, ja hem vist (en el gràfic 6) que amb els verbs de moviment local aquest lingüista i rondallista utilitza l'auxiliar *ESSER* (i CP, sempre que l'argument intern no sigui MAS. SG.) en un 98,70 % dels casos.

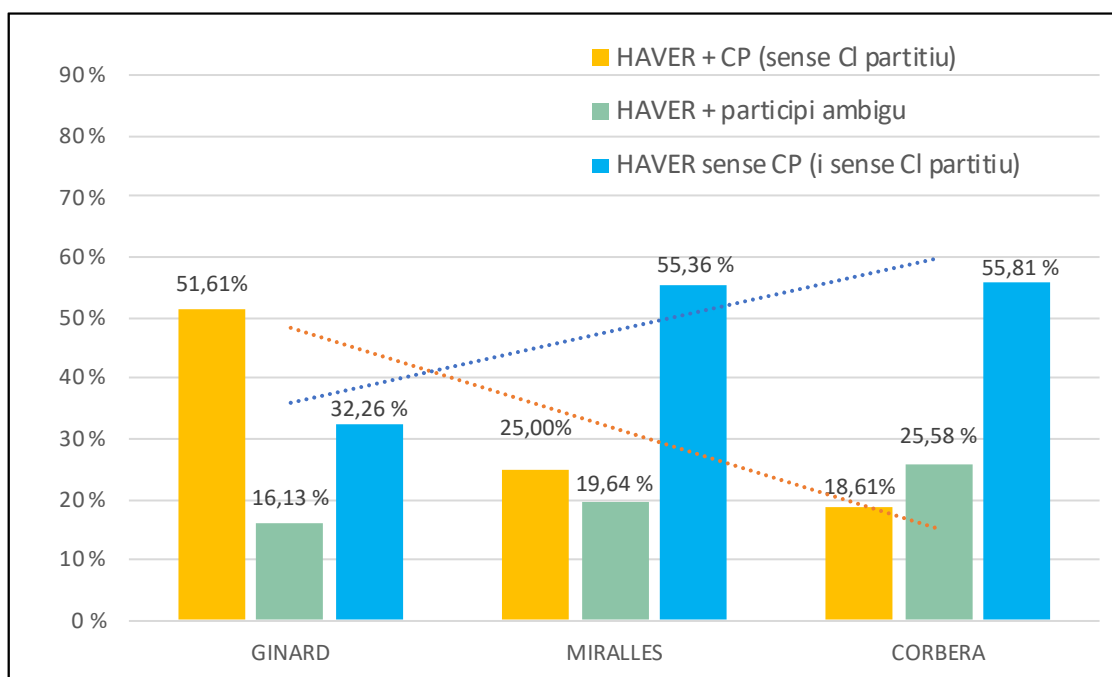
Taula 18: Comparativa, en nombres absoluts, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions amb verb de moviment local auxiliades amb HAVER

	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Moviment local amb HAVER + CP sense clíctic partitiu	16	14	8
Moviment local amb HAVER + participi ambigu	5	11	11
Mov. local amb HAVER sense CP i sense clíctic partitiu	10	31	24
Total de construccions de mov. local amb HAVER susceptibles de CP sense clíctic partitiu	31	56	43

Taula 19: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions amb verb de moviment local auxiliades amb HAVER

	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Moviment local amb HAVER + CP sense clíctic partitiu	51,61 %	25 %	18,61 %
Moviment local amb HAVER + participi ambigu	16,13 %	19,64 %	25,58 %
Mov. local amb HAVER sense CP i sense clíctic partitiu	32,26 %	55,36 %	55,81 %

Gràfic 9: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions amb verb de moviment local auxiliades amb HAVER

Així mateix, oferim els resultats que hem obtingut, a partir de les cerques en els nostres corpus, sobre CP o falta de CP en les construccions *reflexives no indirectes* quan s'auxilien amb HAVER (per a la CP_{OIS} amb el complement directe de les reflexives *indirectes*, vegeu el que direm en la § 3.1 del cap. III). Novament, exclouem els casos de CP amb el clíctic partitiu *en* (del tipus *Se n'han venudes moltes*). Deixam per a recerca futura un estudi més detingut de la CP en els

diferents tipus de construccions reflexives no indirectes (reflexives o recíproques directes, la variant anticausativa de l'alternança causativa, l'anomenada variant «antipassiva» d'alguns verbs transitius, les construccions amb verbs inherentment pronominals i les passives pronominals).

Com es desprèn de les taules 20 i 21, i del gràfic 10, si bé s'aprecia una tendència decreixent pel que fa a l'admissibilitat de la CP, en el cas de les construccions reflexives (no indirectes) la concordança resisteix amb força (millor, fins i tot, que en les construccions inacusatives amb verbs de moviment local): en els corpus de MIRALLES i de CORBERA hi trobam un 50 % de casos de CP en les construccions reflexives (no indirectes). I encara avui aquest tipus de CP resisteix prou bé.

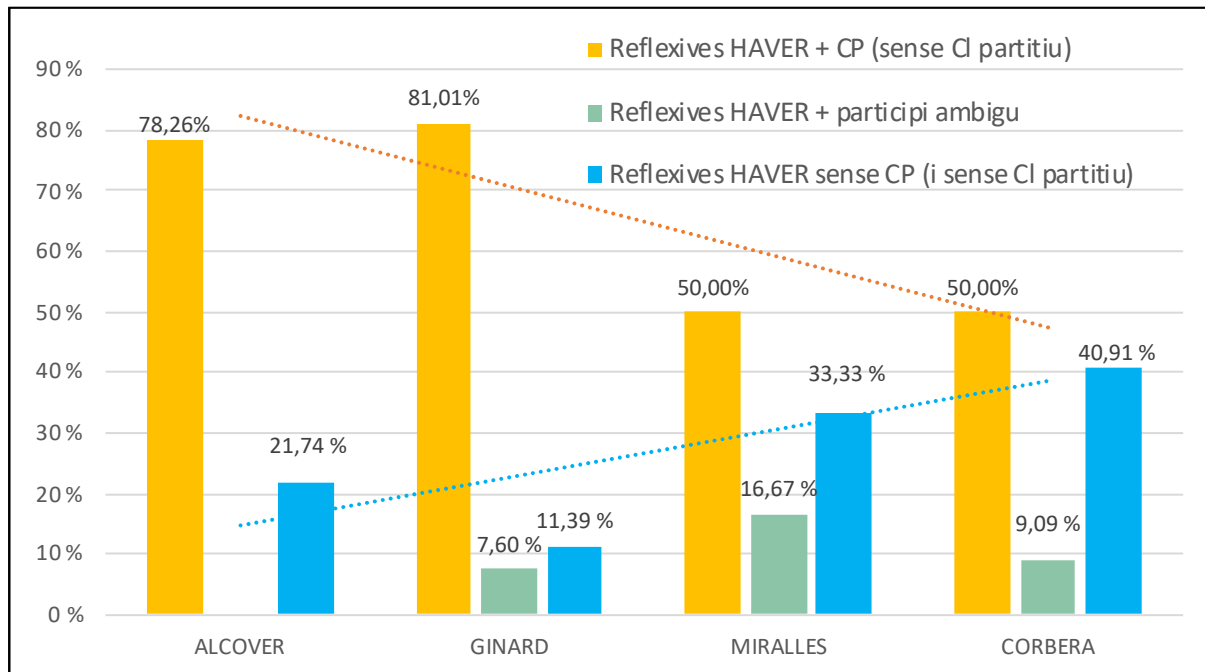
Taula 20: Comparativa, en nombres absoluts, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions reflexives no indirectes auxiliades amb HAVER

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Reflexives amb <i>HAVER</i> + CP sense clíctic partitiu	18	64	18	22
Reflexives amb <i>HAVER</i> + participi ambigu	 	6	6	4
Reflexives amb <i>HAVER</i> sense CP i sense clíctic partitiu	5	9	12	18
Total de construccions reflexives amb <i>HAVER</i> susceptibles de CP sense clíctic partitiu:	23	79	36	44

Taula 21: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions reflexives no indirectes auxiliades amb HAVER

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Reflexives amb <i>HAVER</i> + CP sense clíctic partitiu	78,26 %	81,01 %	50 %	50 %
Reflexives amb <i>HAVER</i> + participi ambigu	 	7,60 %	16,67 %	9,09 %
Reflexives amb <i>HAVER</i> sense CP i sense clíctic partitiu	21,74 %	11,39 %	33,33 %	40,91 %

Gràfic 10: Comparativa, en percentatges, dels casos de CP o falta de CP (sense clíctic partitiu) en construccions reflexives no indirectes auxiliades amb HAVER

Finalment, per a una comparativa general dels diferents tipus de construccions que poden manifestar CP segons les dades dels nostres corpus, ens remetem a les taules 53-56 i al gràfic 23 del capítol II, i a les taules 62-65 i al gràfic 25 del cap. III.

CAPÍTOL II

La concordança del participi en les construccions transitives amb clític o amb avançament de l'argument intern

1. Introducció

Dedicarem aquest capítol a la descripció i a l'anàlisi estadística de les dades dels nostres corpus sobre CP amb el complement directe de les construccions *transitives* (aquelles construccions que tenen tant un argument extern com un argument intern), quan l'argument intern és reprès per un clític (acusatiu o partitiu) (§ 2) o bé quan ha experimentat moviment *qu-* (en construccions interrogatives, exclamatives i relatives) o algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic) (§ 3).

En canvi, deixam per al capítol III l'estudi detingut —tant des del del punt de vista descriptiu i estadístic com teòric— d'aquelles construccions transitives en què l'objecte roman *in situ* (en la seva posició canònica postverbal). Així mateix, la nostra proposta teòrica d'anàlisi de la CP la posposam fins al final del cap. III (§ 7), un cop hàgim revisat críticament algunes altres propostes teòriques sobre la CP.

Deixam per a futura recerca l'estudi aprofundit de la CP amb l'argument intern d'algunes construccions inacusatives (*Ses nines encara no han arribades*) i de les reflexives no indirectes (*Ja m'he pentinada*). Això no obstant, en aquest mateix capítol II, en examinar el cas de la CP amb el clític partitiu *en* (§ 2.3), també inclourem algunes construccions que no són transitives, sinó inacusatives tòtiques, de tipus presentacional o locativoexistencial —les quals podrien ésser considerades construccions «quasitransitives», com n'ha dit ROSSELLÓ (2002: 1884)—, com per exemple: *N'han vengudes moltes, de persones; N'han faltades dues, de cadires*.

Pel que fa a l'estructura d'aquest capítol, dedicarem la § 2.1 a la CP amb els clítics acusatius de 3a persona; la § 2.2, a la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona; la § 2.3, a la CP amb el clític partitiu; i en la § 2.4 presentarem, com a recapitulació, una comparativa general de la CP o falta de CP amb els clítics). Així mateix, dedicarem alguns subapartats (§§ 2.5 i 2.6) a la CP amb clítics quan hi ha perífrasis verbals o, més en general, reestructuració (*No l'he poguda agafar; L'hem començada a embastar; Les heu fetes caure; T'hem venguda a veure*), i a la qüestió polèmica (des del punt de vista de la gramàtica normativa) dels verbs de percepció *veure* i *sentir* (*Aquesta cançó l'he +sentida cantar moltes vegades vs. Aquesta cantant l'he sentida cantar moltes vegades*), amb el propòsit d'aconsellar la supressió d'una prescripció que, en català, no té sentit. Cada subapartat de la § 2 presenta una estructura similar: començam per unes consideracions preliminars o introductòries, necessàries per a centrar l'objecte d'estudi, i a continuació oferim l'anàlisi estadística que hem obtingut a partir del buidatge dels nostres corpus.

La § 3 va dedicada a la CP en construccions amb moviment *qu-* (relatives, interrogatives parcials, i exclamatives parcials i de grau), amb avançament focal (ja sigui un focus contrastiu o miratiu, que també podria ésser considerat com un cas de moviment *qu-*, o ja sigui un cas de *verum focus* amb avançament de quantificadors), amb avançament resumptiu (o anteposició anafòrica) o amb un mer avançament estilístic.

En la § 3.1 exposarem críticament la visió de LOPORCARO (1998), que considera que els objectes avantposats (clítics, relatius, interrogatius, exclamatius, focalitzats, etc.) són una classe espúria, no natural. En la § 3.2 del capítol II duem a terme una comparació estadística entre els casos d'anteposició de l'argument intern i els casos de CP amb l'objecte *in situ* en el català de Mallorca, d'acord amb les dades dels nostres corpus, la qual cosa ens permetrà confirmar la descripció de ROSSELLÓ (2002, 2003) per al mallorquí més general i desmuntar la postura de LOPORCARO sobre aquesta qüestió.

La descripció i exemplificació de les diverses construccions que admeten aquesta mena de CP es durà a terme en la § 3.3 (construccions amb moviment *qu-*) i en la § 3.4 (altres casos d'avançament de l'argument intern que també poden donar lloc a CP en mallorquí). A més, en la § 3.3.1 desenvoluparem, a mode d'excurs, la CP en les anomenades *exclamatives de grau*, per tal de fer una proposta d'anàlisi que pugui donar compte no sols de casos com *Que de sopegades que he pegades!*, sinó també de casos com *Que he pegades de sopegades*, en què sembla que l'argument intern apareix *in situ*.

Finalment, en la § 3.5 veurem l'extensió geogràfica que té la CP amb moviment *qu-* en català (en la mesura que també es troba present en català septentrional), així com les condicions que s'apliquen a aquesta mena de CP en el català de Mallorca. A més, ho farem des d'una perspectiva comparada, per contraposició al francès.

2. La concordança del participi amb clítics no reflexius

Segons ROSSELLÓ (2002: pp. 1931-1932), un dels «trets de disseny» de la llengua catalana rau en l'expressió concentrada de l'estructura argumental en forma pronominal, clítica en particular (a més de mitjançant la flexió verbal, que és com s'expressa l'agent en català i en les llengües romàniques). Això es vehicula mitjançant l'estratègia consistent a expulsar de la matriu oracional tot el que no sigui remàtic mitjançant el procediment de la *dislocació* (a l'esquerra o a la dreta) *amb represa pronominal*, un procediment que comporta tenir, en certa manera, un mateix element en dos llocs diferents: en posició perifèrica, l'element en forma plena; i dins la matriu oracional, en forma clítica. En certa manera, aquesta tendència apropa el català a les anomenades llengües polisintètiques (o d'arguments obligatòriament pronominals).

Amb molt d'encert, ROSSELLÓ (2002: pp. 1932-1934) conclou que el patró de CP que podríem considerar dominant en el mallorquí actualment vigent té molt a veure amb l'empaquetament de la informació: hi ha un patró ben viu que posa en femení el participi amb la sèrie acusativa femenina (3SG > 3PL) i amb el clíctic partitiu *en* (referent a SNs de gènere femení), de manera que la CP es manté viva amb aquells elements, els clítics, que són proclius no sols a remetre fora de l'oració (a causa de les seves funcions dística i anafòrica), sinó

justament a tenir un «correlat dislocat» (ço és, un tòpic en la perifèria oracional).^{1, 2}

ROSSELLÓ afegeix que el fet que el participi pugui anar en femení no sols en concurrència amb un clíctic acusatiu femení, sinó també amb el clíctic partitiu *en* —que, com és sabut, és invariable en gènere i nombre—, ja ens indica que el fenomen de la CP no és avui responsabilitat exclusiva de la morfologia pronominal.

Pel que fa als clítics de la sèrie acusativa, ROSSELLÓ recorda que la persona 3FEM.SG és la que més afavoreix la CP. A continuació, hi aniria la persona 3FEM.PL, «segurament». I, si com sembla, són majoria els parlants que fent-la en la 3FEM.PL no la fan en la 3MAS.PL, «caldria arribar a la conclusió que la concordança no és en gènere, sinó en femení». Quant a la CP amb les persones 1 i 2, diu ROSSELLÓ que en mallorquí també és possible —en femení, és clar—, «però aparentment menys viva». En conclusió, respecte dels clítics acusatius, la CP presentaria aquesta jerarquia: «3FEM.SG > 3FEM.PL > altres persones en FEM». «Llevat de persones grans, és difícil sentir la concordança en masculí [plural]».

Quant a la CP en masculí plural (MAS. PL.) —certament en declivi i, en qualsevol cas, menys habitual que en FEM. SG. i en FEM. PL.—, voldríem fer dues precisions. La primera es refereix a

¹ Segons ROSSELLÓ (2002: 1934), aquesta idea vindria confirmada pel fet que la presència del dislocat propicia la CP en casos com: *De novel·la, quina has agafada?* vs. **De novel·les, quina has agafada?*; *De pel·lícula, n'he vista una* vs. **De pel·lícules, n'he vista una* (vegeu, però, el que direm en la pàg. 90 del § 2.3.1). Aniria també en aquesta direcció el fet que els inacusatius existencials siguin reticents (del tot) a la marca de femení, tret que hi concorri també el partitiu *en* amb el corresponent dislocat: *??Ha sobrada ((.) aquesta)* vs. *N'ha sobrada una (, de cadira)*; *??Ha faltada una cadira* vs. *N'han faltades dues (, de cadires)*.

² En aquest punt, convé aclarir que, si bé emprarem sovint el terme *dislocat* (amb clíctic de represa), preferim el terme *tòpic*, ja que aquest darrer no implica necessàriament assumir un desplaçament i és compatible amb la generació base del sintagma que fa de tòpic (ço és, l'antecedent o correlat nominal del clíctic) directament en posició perifèrica, en l'especificador d'alguna projecció del domini del SC(omplementador) —per exemple, en un marc cartogràfic, en l'especificador d'alguna de les projeccions de Tòpic de RIZZI (1997, 2013) o de FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007)—; això a diferència d'altres tipus de dependències no argumentals, com el moviment *qu-* o el focus contrastiu, que sí que implicarien el desplaçament d'un constituent i establirien una relació de tipus operador-variable.

Ja CINQUE (1990) defensà que la resumpció pronominal exclou una relació de tipus operador-variable, com ho prova (i) el fet que no és sensible a les illes febles, (ii) no legitima buits paràmits, (iii) no mostra efectes de creuament feble, i (iv) no admet la reconstrucció en posició argumental:

- (i) El cotxe, em sorprendria si en Leo l'arreglàs.
- (ii) Na Maria l'han convidada a la festa sense conèixer *(-la).
- (iii) En Joan_k, sa_k mare sempre l'ha apreciat.
- (iv) La seva pròpia_{i/k} foto, en Joan_k no sap qui_i l'ha vista.

Amb tot, no falten anàlisis dels tòpics amb clíctic de represa basades en el desplaçament. Així, SPORTICHE (1996) assumeix que el correlat nominal del clíctic, ja sigui un SN/SD lèxicament ple o un *pro* buit, es mou des de la seva posició argumental bàsica fins a l'especificador d'una projecció específicament dedicada als clítics (situada entre Sv i ST): SClíctic o *Clitic Voice Phrase*, passant prèviament per alguna projecció on es produeix la CP; i, des de l'especificador de SClíctic, el tòpic encara es mouria fins a l'especificador d'alguna projecció del domini del SC dedicada als tòpics; en el seu pas per l'especificador de SClíctic, es produiria una relació de concordança especificador-nucli, i el nucli Cl(itic) seria finalment realitzat o materialitzat com a tal.

l'edat per sota de la qual aquest tipus de concordança seria, notòriament, poc habitual. ROSSELLÓ (2002: 1932), en el moment en què es va publicar la GCC, podem entendre que situava aquesta edat entorn dels 70 anys, aproximadament —avui, doncs, per a la gent amb menys de 90 anys. La nostra mare, natural de Llucmajor, que avui (l'any 2021) en té 60, encara fa la CP en MAS. PL. amb força regularitat, per la qual cosa aquest llinyar d'edat deu esser bastant inferior, si més no en alguns pobles de Mallorca.

Com a segona precisió, voldríem destacar que la CP en MAS. PL. pot venir condicionada per factors morfofonològics. Estam convençuts que els participis irregulars amb la marca /z/ (gràficament, -s-), que adopten una vocal /o/ de suport (com a *admesos*, *apresos*, *atesos*, *closos*, *compresos*, *empesos*, *encesos*, *entesos*, *estesos*, *fusos*, *impresos*, *ofesos*, *promesos*, *romasos*, *remesos*), admeten —o, fins i tot, demanen— la CP en MAS. PL. amb molta més naturalitat que no pas els participis amb la marca regular /d/ (*cantats*, *batuts*, *dividits*, *sentits*) o amb la marca irregular /t/ (*dits*, *duits*, *escrits*, *fets*, *trets*, *estrets*, *frits*) o /st/ (*composts*, *vists*, *prevists*), els quals, en el MAS. PL., no adopten cap vocal de suport (almenys en mallorquí) i acaben en el so africacat [ʃs]. Els exemples següents són inventats, però anirien en la línia del que acabam de dir: nosaltres mateixos [SSiP] (que vam néixer l'any 1982) produiríem, en una conversa espontània, els enunciats de (1) amb preferència per l'opció amb CP, mentre que per als enunciats de (2) tindríem més vacil·lacions:

- (1) a. A molts d'estudiants enguany no els han {admesos/?admès}.
 b. Encara no els han {encesos/?encès}, an es llums de Nadal.
- (2) a. Per què no els has {fets/fet}, an es deures?
 b. Els hem {duits/duit} a s'altra tanca, an es ases, perquè hi tenen més menjar.

Deixant de banda la CP en MAS. PL., la CP (en femení) amb els clítics acusatius de 3a persona té una presència vital en mallorquí i en part del menorquí (però no en eivissenc), en alguerès, en rossellonès, en català septentrional de transició i també, segons PÉREZ SALDANYA (1998: 212) i SARAGOSSÀ (2002; 2014), en valencià —excepte en alacantí i alguns altres punts, d'acord amb l'*Atlas Lingüístic del Domini Català* (ALDC). En canvi, tret d'alguns indrets que recull l'ALDC (vegeu el [mapa 4](#) del § 2.1.1), sembla més residual i en declivi en català central i nord-occidental. Segons la GIEC (§ 13.5.2.3 *in fine* i § 18.6.3.1e), la CP amb el clíctic partitiu *en* es conserva en baleàric i, en menor mesura, en els parlars septentrionals; però no pas en valencià, segons VALOR (1997: 227, n. 6) i SARAGOSSÀ (2002; 2014: 19-20). D'altra banda, en mallorquí també es conserva prou la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona.

Passam a examinar la CP (o la falta de CP) amb els clítics acusatius de 3a persona (§ 2.1), amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona (§ 2.2), i amb el clíctic partitiu (§ 2.3). Com ja hem avançat, dedicarem la § 2.4 a presentar una comparativa general de la CP (o falta de CP) amb els diferents tipus de clítics (no reflexius). A més, en la § 2.5 examinarem la CP (o la falta de CP) en les construccions transitives amb perífrasis verbals o, més en general, reestructuració i ascens de clíctic, i dedicarem la § 2.6 a la qüestió (polèmica) de la CP amb els verbs de percepció *sentir* i *veure*.

2.1. La concordança del participi amb els clítics acusatius de 3a persona

2.1.1. Consideracions preliminars i descripció

D'acord amb SARAGOSSÀ (2014: 7), «tenim dos classes de concordança, la de l'adjectiu amb el seu nucli nominal, i la del verb amb el seu subjecte. La concordança adjectival és de gènere i nombre; la verbal és de persona i nombre. En canvi, el verb no concorda [generalment] amb l'objecte directe. A més, la concordança entre el verb i l'objecte directe pronominal (*Ja l'he vista*) no correspon a la concordança verbal (de persona i nombre), sinó a l'adjectival (de gènere i nombre)», per raons històriques (el seu origen en la construcció possessiva resultativa llatina). «Haurem d'afirmar que la concordança de *Ja l'he vista* és *doblement* excepcional: en primer lloc, ho és perquè el verb concorda amb l'objecte directe; en segon lloc, també és irregular perquè el verb concorda en gènere i en nombre».

Segons BEL (2002: 1136), «les explicacions per donar compte d'aquest fenomen del català, relativament singular, ja que les llengües que perderen l'ús de *ser* com a auxiliar al costat de *haver* (com ara el castellà i el català, a diferència del francès o l'italià) també haurien hagut de prescindir d'aquesta “reliquia” (com ha fet el castellà)»,³ es mouen entre les visions *formals* i *funcionals*, tot i que «probablement no són excloents»:

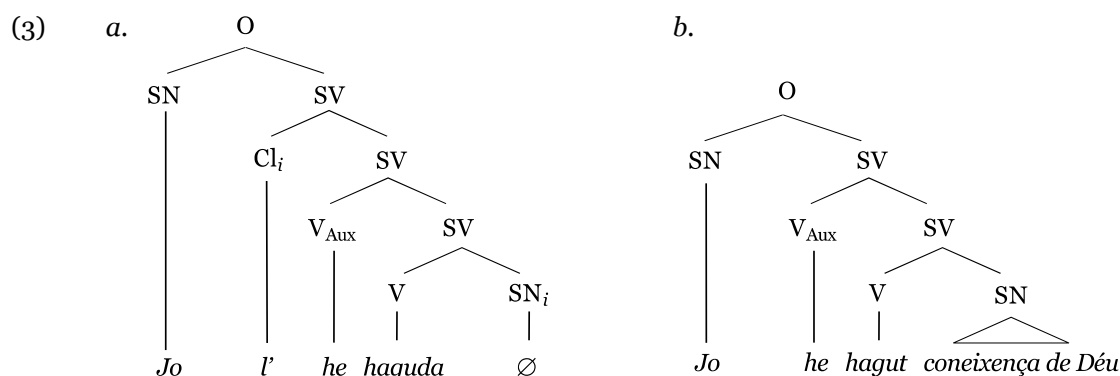
- a) Segons PÉREZ SALDANYA (1998: 211-213), «cal tenir en compte que el clíctic de tercera persona és una categoria funcional amb afixos de nombre i persona (excepció feta del clíctic *en*), que s'integra en el complex verbal. Des d'un punt de vista configuracional, cal afegir que la concordança es manté amb el clíctic perquè aquest ocupa, com en general totes les

³ LOPORCARO (1998: 207-211, i també pp. 8-12) es mostra molt crític amb aquesta tesi, tradicional en els estudis de romanística i defensada també per LOIS (1990: 244), segons la qual la CP amb *HAYER* es manté només en aquelles llengües on existeix l'alternança d'auxiliars en els temps composts, però s'ha perdut en les llengües que han generalitzat l'ús d'un sol auxiliar (*HAYER*, com en el cas del castellà, el sicilià o el romanès, o *TER* 'tenir', com en el cas del portuguès). Aquesta tesi és contradita pel català contemporani general, que, malgrat tenir només l'auxiliar *HAYER*, ha conservat la CP amb els clítics acusatius de 3a persona i, més residualment, amb el partitiu, i, en el cas del mallorquí, encara s'ha conservat la CP en molts més supòsits. A més, el cas del català no és aïllat: en molts parlars de l'àrea de Lausberg, com a Trebisacce, hi ha auxiliar *HAYER* generalitzat (de fet, s'hi va generalitzar fins i tot força abans de la substitució de *haver* per *tenir* com a verb de possessió), però la CP hi persisteix fins i tot amb l'objecte lèxic *in situ*.

En sentit contrari, hi pot haver persistència de l'auxiliar *ESSER* i, en canvi, produir-se una pèrdua de la CP. Així, el ladí de la Vall de Fassa i els dialectes trentins o emilians apenins no fan CP amb el subjecte de les construccions reflexives indirectes (del tipus «*Na Maria s'és respost tota sola*»), malgrat que l'auxiliar sigui *ESSER*. I en francès, les inacusatives impersonals o presentacionals tampoc no fan CP, malgrat l'auxiliar *ÊTRE* (*Il est mort beaucoup de personnes*).

D'altra banda, moltes llengües o dialectes del centre i sud d'Itàlia, en funció del temps/mode verbal i/o de la persona gramatical, presenten variació lliure de l'auxiliar o un patró mixt (a vegades, fins i tot, dos o tres patrons mixts diferents, en funció del tipus de construcció oracional: inacusativa no reflexiva, reflexiva retroherent, transitiva reflexiva directa, inergativa reflexiva indirecta, transitiva reflexiva indirecta, o transitiva/inergativa no reflexiva) i, no obstant això, la presència o absència de CP no depèn de l'auxiliar emprat en cada cas.

unitats que imposen concordança, una posició a l'esquerra i més alta [(de domini)] que no la de l'element que rep la concordança (el participi). La concordança, però, no es manté amb el SN ple, que representa un ordre lineal i estructural diferent al que és normal en les relacions de concordança». ⁴

Tanmateix, la distribució de (3)a és idèntica per al castellà, llengua en què no es fa la CP, per la qual cosa, segons PÉREZ SALDANYA, «és interessant apuntar que el manteniment o no de la concordança del participi amb el clíctic (o el complement anteposat) sembla estar directament relacionat amb el manteniment de l'auxiliar *ésser* o amb la desaparició d'aquest auxiliar [...]: les llengües que han mantingut aquest auxiliar (p. ex. francès, occità, italià) també han conservat la concordança del participi amb l'auxiliar *haver* [...]. Segurament, el fet que el participi seleccionat per *ésser* concordi amb el subjecte (p. ex. *elles són vingudes*) ha contribuït a atorgar estabilitat a la concordança amb *haver* en aquells casos en què el clíctic (o el complement) s'anteposa. Tornant al català, el fet que l'ús dels dos auxiliars es mantingués viu durant molt de temps (i dialectalment fins avui dia) explica que també la concordança amb el participi seleccionat per *haver* hagi mantingut una certa vitalitat» (vegeu, però, la n. 3).

Pel que fa a l'heterogeneïtat de la CP entre el femení i el masculí plural, «cal atribuir-la, sens dubte, a diferències de marcatge: la concordança es manté millor en contextos marcats (femení i, sobretot [sic], femení plural) que no en contextos menys marcats (masculí)». Crida l'atenció que PÉREZ SALDANYA podria donar a entendre que la CP es

⁴ Segons SARAGOSSÀ (2014: 6), la perduració de la CP quan l'objecte precedeix el participi és un resultat que quadra amb l'universal 33 de GREENBERG, segons el qual, «quan la concordança de nombre entre el nom i el verb se suspèn i la regla es basa en l'ordre, sempre és el cas que el verb va al davant i en singular». SARAGOSSÀ ho generalitza i apunta que, quan desapareix la concordança entre el constituent nominal *A* (el controlador de la concordança, que propaga els seus trets de gènere, de nombre, de cas —si la llengua en té— i de persona) i el constituent adjectival o verbal *B* (el rebedor dels trets), la desaparició comença per l'ordre «*B* < *A*» («*redó taula*» o, com en el català nord-occidental: *Vindrà molts turistes*), però perdura més quan el constituent propagador dels trets precedeix el rebedor (ordre «*A* < *B*»).

En canvi, LOPORCARO (1998: 12-20; 2010: 225-227; 2016: 802, n. 1) es mostra molt crític amb la idea, molt repetida, segons la qual l'ordre lineal és el factor que marca la diferència entre CP i falta de CP. En el cas dels clítics, això seria contradit per aquells parlars que, com l'arpità (o francoprovençal) de la Vall d'Aosta o els parlars llombards nord-occidentals (com el de Quarna di Sotto), permeten que els clítics segueixin (enclícticament) el participi i, tot i això, hi ha CP: *Cetta mèison dz'i batia-la tot solet* (lit.: 'Aquesta casa (jo) he construïda-la tot solet'); *La letra dz'i écrieite-la* (lit.: 'La lletra (jo) he escrita-la'). Sobre aquest punt, vegeu el que direm al final del § 3.1.

manté «sobretot» en femení *plural*, quan en general hom considera que la jerarquia de la CP és: «FEM. SG. > FEM. PL. > MAS. PL.».

- b) Des d'una òptica funcional, es defensa que s'ha sabut trobar una utilitat comunicativa específica a «una construcció morta que una evolució concreta havia condemnat a ser inútil» (SARAGOSSÀ 2014: 7, 16-17). Com diu BEL (2002: 1136), des d'aquest enfocament, la CP és reutilitzada per a desambiguar la referència d'un pronom clític que, en formar una unitat prosòdica amb el verb, adopta tant si es masculí com femení la mateixa forma *l'* (*l'he estimat, l'he estimada*). Per contraposició al que ocorre en castellà (*lo he amado, la he amado*), en català, la diferència entre les formes pronominals *el* i *la* desapareix ni més ni menys que en la meitat aproximadament de les formes de la flexió de qualsevol verb, de manera que el sistema lingüístic transformà una propietat irregular i buida de valor comunicatiu (la concordança del verb amb l'objecte directe) a fi que expressàs la propietat que les formes pronominals *el* i *la* perden. Això explicaria que la CP sigui possible (obligatòria, de fet, en mallorquí; opcional, en valencià) amb el clític acusatiu de 3FEM.SG. Que sapiguem, els primers a formular aquesta hipòtesi foren VALOR (1977: 227, n. 6) i RUAIX (1975 [en la versió ampliada de 1979]: fitxa 22, n. 4; 1985: tema 22, n. 2).

Segons aquesta aproximació, la proposta no hauria d'esser aplicable als clítics de *plural*, que presenten formes diferenciades (*els, les*), sense elisió, i, per tant, és natural que els parlants hi deixin el participi invariable —vegeu, però, la precisió que farem per al mallorquí en la pàg. 77. A més, si en el MAS. SG. (*L'he vist*) hi ha la situació regular (sense cap relació de CP amb el pronom feble), el MAS. PL. ha d'esser, en conseqüència, *Els he vist* (també sense concordança). Així, en valencià, la CP amb el clític de 3MAS.PL. és «pràcticament inexistent, i això des de fa segles» —vegeu SARAGOSSÀ (2014: 21) i les referències que s'hi esmenten; i també Badia (1994: 684) i FERRANDO *et al.* (2002: 110).

Pel que fa a la CP amb el clític de 3FEM.PL., RUAIX (1995: 42) i SARAGOSSÀ (2002; 2014: 22-23) suggereixen que la llengua hi aplica —tot i que en menor grau— la CP per *analogia* o «coherència amb el femení singular, encara que no sigui necessària per a la claredat». Si el plural es forma a partir del singular (*got > gots, taula > taules*), la versió plural de *Eixa cançó no l'havia sentida* (amb CP) serà *Eixes cançons no les havia sentides* (també amb CP, si bé amb més opcionalitat perquè aquí el clític no pateix elisió i, doncs, no actua la conveniència d'informar sobre el gènere i el nombre de l'antecedent). No oblidem tampoc —hi afegim nosaltres— que, segons l'universal 32 de GREENBERG (1963), «sempre que el verb concordi amb un subjecte nominal o amb un objecte nominal en gènere, hi concordarà en nombre».

Així mateix, SMITH (1995b: 167) explica la major persistència de la CP en FEM. SG. que en plural en francès i en italià perquè, en aquestes llengües, és molt freqüent que la vocal del clític s'elidesqui quan el pronom és proclític a l'auxiliar, cosa que origina una estructura opaca en què una mateixa realització morfològica es pot interpretar com a corresponent a diversos referents. En tal cas, resulta valuós comptar amb alguna indicació addicional del gènere del referent del clític, i la CP pot desenvolupar aquest paper. Emperò, la concordança és redundant en el plural, perquè en aquest darrer el gènere es manifesta de manera evident en no haver-hi elisió, la qual cosa explica, segons SMITH, la

major persistència de la CP en el FEM. SG. que en el plural.⁵ Per contra, la major perceptibilitat i independència fonotàctica dels clítics d'objecte del castellà fa innecessària la realització de la concordança, atès que la referència del pronom roman ja prou clara a partir de la morfologia del mateix pronom, sense necessitat que els seus trets hagin d'esser copiats en el participi.

Finalment, SMITH (2001: 214) explica la major persistència de la CP amb els clítics FEM. PL. que no amb els MAS. PL. a partir de l'asimetria que es produeix en el singular, ja que la concordança en FEM. SG. entre un objecte femení i el participi és inequívoca, mentre que en el cas d'un objecte MAS. SG. no és possible determinar si la terminació del participi indica concordança o falta de concordança. Així, és possible que la CP perduràs més temps en FEM. PL. que en MAS. PL. sota la influència de la major persistència de la CP en el FEM. SG.

L'*Atlas Lingüístic del Domini Català* (BADIA, PONS i VENY 1993; VENY i PONS 2018), amb dades recopilades entre els anys 1964 i 1978, en les respostes a la pregunta 2405, recull CP amb el clític acusatiu de 3^{FEM.SG} (del tipus *Aquesta noia ja l'hem vista*) en 91 punts (d'un total de 190): en mallorquí, en part del menorquí (a Ciutadella i a Maó, però no al Migjorn Gran), en alguerès⁶, en valencià (excepte en alacantí, València capital i alguna altra localitat), en el tortosí de l'Ametlla de Mar, en rossellonès i en el català septentrional de transició (excepte a Vilallonga de Ter, Oix, Llançà i Roses), en gironí i en alguns altres punts del català central (sobretot en parlars nord-orientals, però també a les comarques d'Osona, el Berguedà, el Solsonès, la Segarra, la Conca de Barberà, el Bages, l'Anoia i el Vallès Occidental), i en uns pocs punts del català nord-occidental (a Andorra, l'Alt Urgell i el Pallars Jussà). No s'hi inclou el parlar de Barcelona (a diferència de FABRA 1912: § 105α). Vegeu la taula 22 i el mapa 4 (extrets o adaptats de GAVARRÓ i MASSANELL 2013: 9, 11; i de MASSANELL 2017: 313):

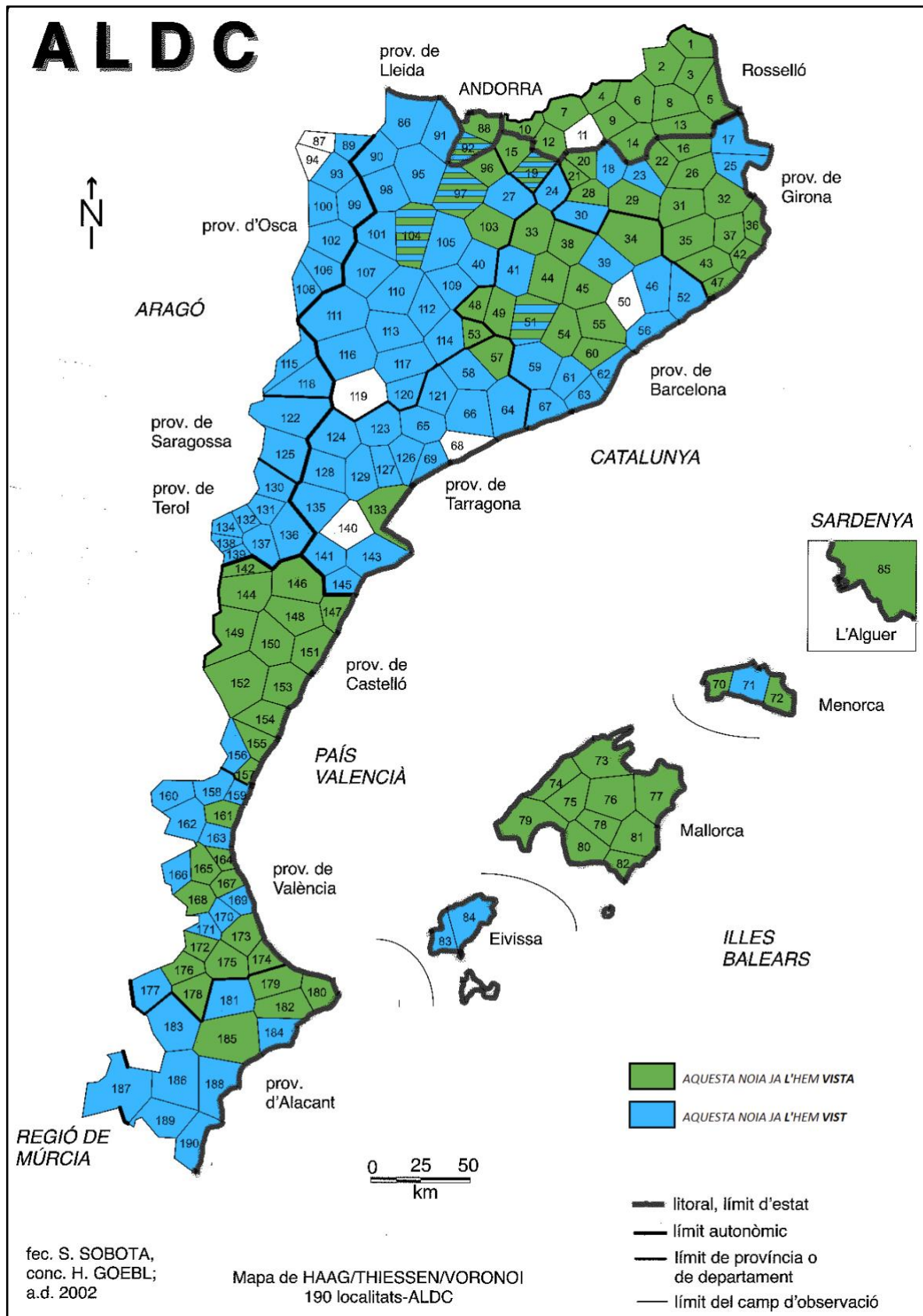
⁵ RODRÍGUEZ MOLINA (2016: 449, n. 31) ofereix una explicació alternativa i complementària que explicaria per què la CP persisteix durant més temps en el FEM. SG. que en els altres contextos: el gènere és un tret inherent als controladors nominals i, en els noms animats, presenta un major o menor grau de motivació semàntica, la qual cosa porta CORBETT (2006: 126) a considerar que el tret de concordança més bàsic o menys marcat és el de gènere. En canvi, el nombre és generalment un tret de concordança contextual i no inherent (tret d'algunes classes de noms, com els col·lectius del tipus *poble* i *host*, o noms amb referents duals del tipus *tisores* i *calçons*). Tipològicament, el caràcter no marcat del singular enfront del plural és, a més, una constant en les llengües —universals 35, 37 i 45 de GREENBERG (1963).

⁶ Segons el model que dona l'IEC (2003: 38-39) per a l'alguerès, en aquest dialecte la CP es manté amb els clítics acusatius de 3a persona (*la, les, los*), fins i tot amb el MAS. PL.: *Me l'ha donada, la tassa; Les havíem refetes, les finestres; Los han presos, los bitllets*.

*Taula 22 (apud GAVARRÓ i MASSANELL 2013: 9):
Distribució de les respostes (amb CP o sense CP amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG)
a la pregunta 2405 de l'ALDC: Aquesta noia ja l'hem vist/a.
S'hi indica la quantitat de respostes (#) i les localitats.*

		+CP (total: #91)	-CP (total: #97)
Rossellonès		#13 (1-10, 12-14)	#0
Central		#30 (15-16, 19-22, 26, 28-29, 31-38, 42-45, 47-49, 51, 53-55, 57, 60)	#25 (17-19, 23-25, 27, 30, 39-41, 46, 51, 52, 56, 58-59, 61-67, 69)
Baleàric	Mallorquí	#10 (73-82)	#0
	Menorquí	#2 (70, 72)	#1 (71)
	Eivissenc	#0	#2 (83, 84)
Alguerès		#1 (85)	#0
Nord-occidental		#7 (88, 92, 96-97, 103-104, 133)	#50 (86, 89-93, 95, 97-102, 104-118, 120-132, 134-139, 141, 143, 145)
Valencià		#28 (142, 144, 146-155, 157, 161, 164, 165, 167, 168, 172-176, 178-180, 182, 185)	#19 (156, 158-160, 162, 163, 166, 169-171, 177, 181, 183-184, 186-190)

Mapa 4 (adaptat de GAVARRÓ i MASSANELL 2013: 11; i de MASSANELL 2017: 313):
 Mapa de l'ALDC on apareixen destacats en verd els 91 punts on, respecte a la pregunta 2405,
 es respongué amb CP amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG: Aquesta noia ja l'hem vista;
 i destacats en blau els 97 punts on es respongué sense CP: Aquesta noia ja l'hem vist.

Pel que fa al català de Mallorca, abans de proporcionar els resultats de les cerques en els nostres corpus, volem fer una precisió prèvia: en mallorquí, en els registres informals, a diferència del que ocorre en el català general, es produeix una certa *confusió de gènere* en els clítics acusatius de 3a persona *plurals*, de manera que tant la forma reforçada *els* (o [əlzə], amb vocal final de suport) com, fins i tot, la forma plena *los* poden funcionar no sols com a clítics acusatius de 3MAS.PL, sinó també com a clítics acusatius de 3FEM.PL [(4)]; i, viceversa, el clíctic *les* pot fer no sols de clíctic acusatiu de 3FEM.PL, sinó també de clíctic acusatiu de 3MAS.PL [(5)]. Fins on nosaltres sabem, ningú no havia destacat encara aquesta confusió.

- (4) a. Però sa [processó] més important de totes era sa del Ram, que encara hi ha rajoles_{FEM.PL} si no els han *espenyades*, voltant per can Vanrell, jo els hi he *vistes*, i aquí en aqueixa creu se feia un sermó.

[exemple extret d'una entrevista de MIRALLES]

- b. Me dureu es dos dits, com també una ampolleta de sang de cada una, i això serà sa penyora de que los haureu *llevades* des vent, [a n'Aineta i sa ninona].

[exemple extret d'una rondalla d'ALCOVER]

- (5) a. I llavò varen agafar es al-lots_{MAS.PL} de sa part des lliberals [...] i les se'n dugueren a sa presó i les volien matar, les volien embarcar, varen tenir molt de bo a Ciutat, es senyor de Xorrigo, qui no sé qui era, ho sé però no em recorda ara, else varen anar que no volien que no les deixassen embarcar perque les hagueren *morts*...

- b. Les som *vists*, es divertiments_{MAS.PL}... Hi 'via una casta de divertiments un poc grossers: 'gafaven un conill, i el tiraven a dretes, a cèntim sa pedrada.

[exemples a i b extrets de les entrevistes de MIRALLES]

- c. —Venguen es doblers_{MAS.PL} de ses mongetes i des ases. —I que no les vos han *donats* an aquella casa que vos he dit que hi pujàsseu?

- d. Ningú mai mos havia untats es gaufons_{MAS.PL} de saïm bo i ella les mos hi ha *untats*! Que pas! —diuen ses portes.

[exemples c i d extrets de les rondalles d'ALCOVER]

D'altra banda, en mallorquí, qualsevol clíctic acusatiu de 3a persona adopta la forma neutra *ho* quan es combina amb un clíctic datiu plural (*els* o *los*). Així, per exemple, el que en català general i en català estàndard seria: *La guerra els_{DAT.PL} l'_{AC.FEM.SG} havia feta guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc*, en mallorquí es realitza com a (6):

- (6) I lo bo era, deien, que els ho havia *feta* guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc.

[exemple extret d'una rondalla d'ALCOVER]

I, per descomptat, com ja ocorre en el català general, el clíctic acusatiu de 3FEM.SG (*la*) adopta la forma elidida *l'* (sense la marca de femení) davant un verb començat per un so vocàlic, com és el cas de l'auxiliar *HAYER* (*la cant* → *l'he cantada*). Es tracta de la mateixa forma que adopta el clíctic acusatiu de 3MAS.SG en aquest mateix cas (*el veig* → *l'he vist*).

Des d'una òptica funcional, tot això fa que, en mallorquí, la informació que proporciona la flexió del participi sigui de vital importància per a la recuperació del referent dels clítics acusatius de 3a persona, fins i tot amb antecedents en *plural*. Així, en mallorquí, és esperable que hi trobem més casos de CP en MAS. PL. que no pas en valencià, on és inexistent; i també que amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG. la CP sigui no ja opcional, sinó obligatòria, i pràcticament obligatòria en el cas del clíctic acusatiu de 3FEM.PL. Això reforça la tesi defensada per SMITH

(1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001), segons la qual el manteniment de la CP, en uns casos però no en d'altres, pot ésser explicat atenent a consideracions o factors *perceptius* estrictament *interns*, que se sostenen al llarg de les llengües romàniques com un tot —sense necessitat d'apel·lar, doncs, a la (no) influència del castellà, a diferència del que defensava ALCOVER (1903; 1908a); vegeu, però, les observacions de BERTA (2015, 2018), que recollirem en el cap. III (§ 2.2).

2.1.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona

Com es desprèn de les taules 23 i 24 i del gràfic 11, els nostres corpus presenten, respecte dels clítics de la sèrie acusativa de 3a persona (sense distingir, de moment, entre els clítics de 3FEM.SG, 3FEM.PL ni 3MAS.PL), un elevadíssim percentatge de casos amb CP: un 99,54 % en el cas de les rondalles d'ALCOVER, un 96,51 % en el CPM de GINARD, un 80 % en el corpus d'entrevistes de MIRALLES i un 81,08 % en el corpus d'entrevistes CORBERA. Per contra, en les rondalles d'ALCOVER només hi hem trobat un 0,46 % de casos sense CP (4 ocurrences d'un total de 874), i ni un sol cas (0 %) en el CPM de GINARD. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, els casos sense CP augmenten, en comparació amb els dos corpus anteriors: hi trobam un 12,38 % i un 8,11 %, respectivament, de casos on clarament hi manca la CP amb els clítics acusatius de 3a persona. Així doncs, podem afirmar que la possibilitat de fer CP amb els clítics acusatius de 3a persona es manté ben alta, tot i que es pot apreciar una tendència diacrònica general a la disminució de la CP (amb un correlatiu increment dels casos sense CP).

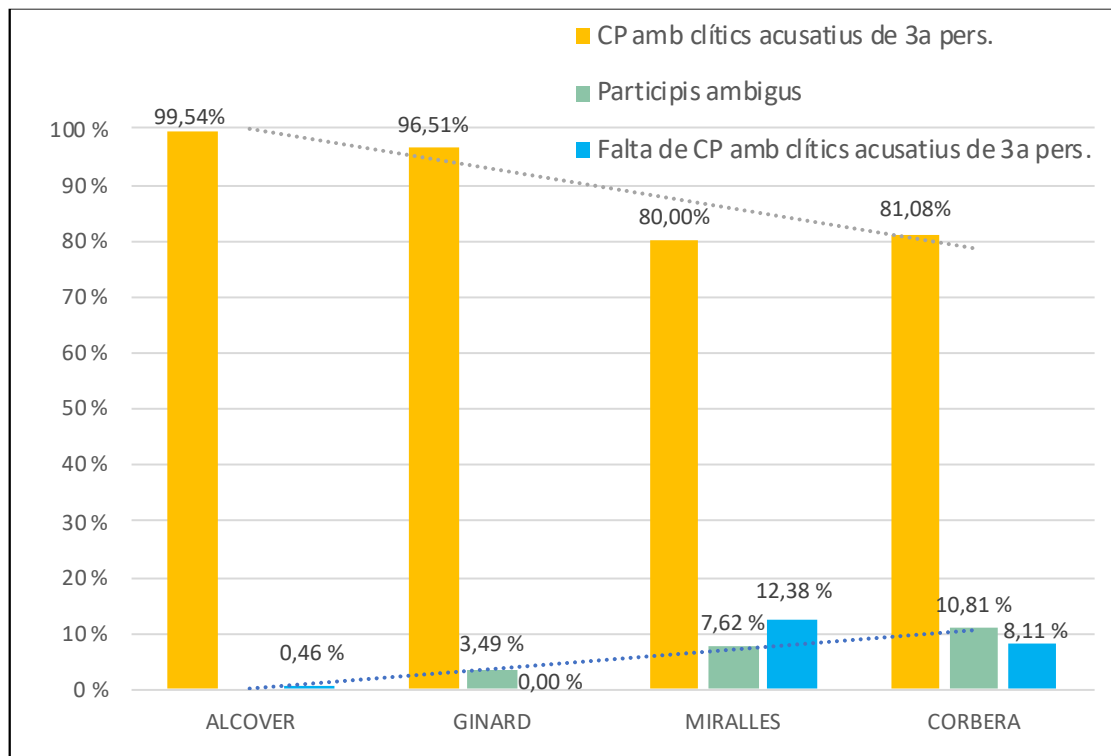
Taula 23: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP o falta de CP
amb els clítics acusatius de 3a persona

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	874	166	84	30
Exemples amb participis ambigus	 	6	8	4
Exemples amb falta de CP	4	0	13	3
Total:	878	172	105	37

Taula 24: Ocurrences, en percentatges, de CP o falta de CP
amb els clítics acusatius de 3a persona

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	99,54 %	96,51 %	80 %	81,08 %
Exemples amb participis ambigus	 	3,49 %	7,62 %	10,81 %
Exemples amb falta de CP	0,46 %	0 %	12,38 %	8,11 %

Gràfic 11: CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona

Convé tenir en compte que, excepte en el corpus rondallístic (que consisteix en texts escrits, literaturitzats, re-creats i controlats pel mateix ALCOVER), en els altres corpus (CPM de GINARD i entrevistes de MIRALLES i de CORBERA) hi trobam també alguns casos del que hem anomenat *participis ambigus*, és a dir: participis per als quals, per motius de fonologia sintàctica (bàsicament, assimilació de consonants i elisió o fusió de vocals), no és possible determinar si realment presenten o no CP, i això amb independència de si els recopiladors o entrevistadors han transcrit gràficament els participis amb flexió o directament sense flexió. Això afecta, sobretot, la possible CP en MAS. PL. (quan es produeix l'assimilació de consonants tan característica del mallorquí), i també alguns casos de possible CP en FEM. SG. (quan es produeix elisió o fusió de vocals amb participis que, en comptes de la marca regular /d/, presenten la marca irregular /t/ o /st/):⁷

- (7) a. Hi havia devers tres o quatre cotxes que anaven a Palma de lloguer. Ara els han *llevat(s) tots* aquests... [arəɫzəŋʎe'vattod̪zə,keʦ]

[exemple extret d'una entrevista de MIRALLES]

- b. Si teniu na Bet venal, l'haguésseu *duit(a) a* sa plaça!

[exemple extret del CPM de GINARD]

Els casos amb participis ambigus dificulten la comparació neta entre ocurrències amb CP, d'una banda, i ocurrències sense CP, d'altra banda. En principi, cabria suposar que una part

⁷ Amb els participis regulars no hi pot haver cap tipus d'ambigüïtat en el femení singular, perquè, encara que hi hagi fusió o elisió de vocals, clarament contrasten fonèticament: *L'he pinta_{MS} avui* i *L'he pinta_{FS} avui*, a diferència del que ocorre a *L'he fe₁ avui* i *L'he fe₂ avui*; *L'he vis₁ avui* i *L'he vis₂ avui*, que fonèticament són seqüències idèntiques.

els participis ambigus es podria adscriure o afegir als casos que presenten CP i que, en canvi, una altra part es podria adscriure als casos sense CP. Quantificar-ho numèricament (mantenint la proporció que correspongui entre casos amb CP i sense CP) seria possible, però no hem cregut necessari dur a terme aquest càlcul.

Sí que hem cregut escaient examinar novament les dades sobre CP amb els clítics acusatius de 3a persona distingint, ara, en funció del gènere i del nombre (3MAS.PL, 3FEM.SG, 3FEM.PL):

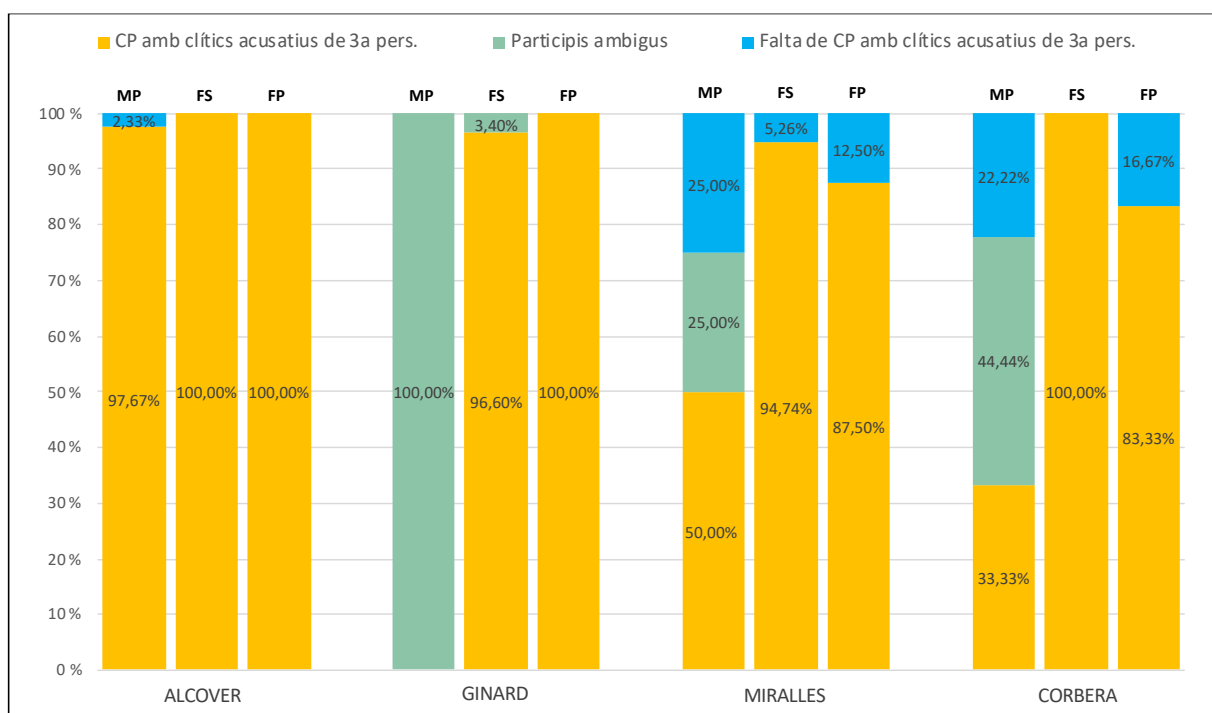
Taula 25: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona, en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	168	598	108	0	142	24	16	54	14	3	22	5
Participis ambigus	 	 	 	1	5	 	8	0	 	4	0	
Falta de CP	4	0	0	0	0	0	8	3	2	2	0	1
Total:	172	598	108	1	147	24	32	57	16	9	22	6

Taula 26: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona, en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	97,67 %	100 %	100 %	0 %	96,60 %	100 %	50 %	94,74 %	87,5 %	33,33 %	100 %	83,33 %
Participis ambigus	 	 	 	100 %	3,40 %	 	25 %	0 %	 	44,44 %	0 %	
Falta de CP	2,33 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	25 %	5,26 %	12,50 %	22,22 %	0 %	16,67 %

Gràfic 12: CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 3a persona, en funció del gènere i nombre

Com es pot observar a partir de les taules 25 i 26 i del gràfic 12, la CP amb els clítics acusatius de 3FEM.SG i de 3FEM.PL és, en tots els corpus, altíssima: amb els de 3FEM.SG els casos de CP són del 100 %, 96,60 % (més un 3,40 % de participis ambigus, però cap sense CP), 94,74 % i 100 %; i amb els clítics de 3FEM.PL els casos de CP són del 100 %, 100 %, 87,5 % i 83,33 %. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, s'hi aprecia un progressiu increment dels casos sense CP amb el clíctic de 3FEM.PL (amb un 12,50 % i un 16,67 % de casos, respectivament) [vegeu-ne les ocurrencies a (8)], però així i tot la CP s'hi manté elevada. A més, crida l'atenció que, en el corpus de MIRALLES, hi hem detectat 3 ocurrencies (d'un total de 57) sense CP amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG [vegeu-les a (9)], quan el català de Mallorca gairebé *exigeix* la CP en aquests casos:

- (8) a. [...] d'aqueixes Rues que les has *sentit* anomenar, aqueixes Rues, n'hi ha cinc o sis...
 b. A Lluc mos varen mostrar de ses monedes; tu les deus haver *vist*...
 [exemples extrets de les entrevistes de MIRALLES]
 c. Jo ses [canyes]_{FEM.PL} que he anat a tallar, per ximbombes, més que res, els hi he *tallat*, [de lluna].
 [exemple extret d'una entrevista de CORBERA]
- (9) a. Domés sé dues paraules, jo... No sé res més, perquè l'hagués *pogut* aprende, perquè la'm varen cantar davant jo i jo l'haguera *pogut* 'prende, però...
 b. Idò aqueixa l'havia *pensat*. Mira quina vena tenia a damunt sa comèdia.
 [exemples extrets de les entrevistes de MIRALLES]

En el corpus rondallístic d'ALCOVER, les úniques 4 ocurrencies que hi hem trobat sense CP amb clítics acusatius són amb el clíctic 3MAS.PL [(10)] i, així i tot, el percentatge de CP amb aquest clíctic arriba al 97,67 % (amb 168 ocurrencies de 172). En el CPM hi hem pogut localitzar, però amb un participi ambigu, una sola ocurrencia amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL [(11)] —d'aquí que li correspongui el percentatge del «100 %», però sense que aquest valor sigui gaire significatiu. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA hi hem trobat un 50 % i un 33,33 %, respectivament, de casos de CP amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL, un 25 % i un 44,44 % de casos de participis ambigus, i un 25 % i un 22,22 % de casos sense CP. Així, podem constatar, a partir d'aquestes dades, que la CP en MAS. PL. era (i és) possible en mallorquí (a diferència del que ocorre en valencià), tot i que hi és molt més residual que en femení.

- (10) a. O el dimoni te'n durà o tu no et mous d'ací que no els hàgem *esvait* de tot, an aqueixes lladres...
 b. [...] i de tot d'una, a força de pessigades i d'esclafits devers ses anques, clotell i galtes, els has d'haver *fet* amollar an es bram, [an es infants], com més fort millor.
 c. Una cusseta los havia *seguit* fins allà i en Bernat diu an es criat...
 d. [...] i no els he *vist* pus blancs ni negres.
 [exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]
- (11) Na Pepeta ha fet bunyols, | los ha *frit(s)* dins sa pelleta. | El diantre de Pepeta, | que los fa petits i bons.
 [exemple procedent del CPM de GINARD]

En general, aquestes dades ens permeten confirmar, per als clítics de la sèrie acusativa de 3a persona del català, la jerarquia de CP «3FEM.SG > 3FEM.PL > 3MAS.PL», amb l'escala implicativa «3MAS.PL → 3FEM.PL → 3FEM.SG» que es desprèn de la taula següent (WHEELER 1988: 194;

WHEELER *et al.* 1999: 411; LOPORCARO 2016: 805):

Taula 27: Escala implicativa de la CP amb els clítics acusatius de 3a persona

		a.	b.	c.	d.
FEM. SG	<i>Sa carta l'he trobada.</i>	+	+	+	-
FEM. PL.	<i>Ses claus les he trobades.</i>	+	+	-	-
MAS. PL.	<i>Es paquets els he trobats.</i>	+	-	-	-
MAS. SG.	<i>Es diari l'he trobat.</i>	s i n c r e t i s m e ± CP			

2.2. La concordança del participi amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona

2.2.1. Consideracions preliminars i descripció

Com ja hem apuntat, segons ROSSELLÓ (2002: 1933), la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona —«en femení, és clar»— també és possible en mallorquí, «però aparentment menys viva» que amb els de 3a persona. En conclusió, per a ROSSELLÓ, quant als clítics de la sèrie acusativa, la CP presenta aquesta jerarquia»: «3FEM.SG > 3FEM.PL > altres persones en FEM». «Llevat de persones grans, és difícil sentir la concordança en masculí [plural]».

En italià, la CP amb els clítics acusatius de 3a persona és obligatòria, però amb els de 1a i 2a persona és facultativa. LA FAUCI (1989: 225, n. 13) i LA FAUCI i ROSEN (1993: 20-21) atribueixen aquesta opcionalitat a una regla o condició d'*harmonia morfològica*:

(12) FEATURE HARMONY CONDITION FOR MANDATORY PTCP AGREEMENT IN ITALIAN:

Let N be a pronoun bearing no final relation. Where N is an eligible controller, N is a mandatory controller if and only if the morphology marking its cancellation [(és a dir, la morfologia del clític)] registers all the features registered in PTCP agreement. Otherwise, agreement with N is optional.

En el marc de la gramàtica relacional (que és un model *derivacional* en què les funcions o relacions sintàctiques són primitius de la teoria), els clítics no reflexius tenen un correlat nominal nul (una matriu de trets morfosintàctics abstractes) que és l'objecte (o «2») inicial (en el primer estrat), el qual es veu *cancel·lat* (podríem dir que passa a zero, «0») en un estrat posterior, de manera que l'oració esdevé *finalment intransitiva*, i el clític es realitza adjuntat al verb com una mera marca morfològica de dita operació de cancel·lació de la relació gramatical inicial —vegeu els diagrames de (13)b-c. Aleshores, donada una regla *sintàctica* de CP amb un «2» cancel·lat, si el clític és *morfològicament* prou ric en trets (com ocorre amb els de 3a persona), la condició d'harmonia de trets farà que hi hagi CP manifesta; però si el clític que marca la cancel·lació de «2» és un d'aquells que no materialitza el gènere (en italià, *mi*, *ti*, *ci*, *vi* i el partitiu *ne*), la condició d'harmonia de trets se superposa i atenua (o, en alguns parlars, fins i tot anul·la) la regla sintàctica de CP.

(13) a.

1	P	2
1	P	Cho
<i>En Joan</i>	<i>ha</i>	<i>rentat</i>
		<i>ses camises.</i>

b.	1		P	2
	1		P	0
	<hr/>			
	1	P	Cho	0
	<i>En Joan</i>	<i>les ha</i>	<i>rentades.</i>	[3FEM.PL]
c.	1		P	2
	1		P	0
	<hr/>			
	1	P	Cho	0
	<i>En Joan</i>	<i>t'ha</i>	<i>escoltat/escoltada.</i>	[2FEM.SG]

Segons LOPORCARO (1998: 43), en sard, la CP és obligatòria amb els clítics acusatius de 3a persona, però esdevé no ja opcional, sinó del tot inacceptable amb els de 1a i 2a persona. En el català general (no mallorquí), si bé la CP amb els clítics de 3a persona és més aviat opcional, amb els clítics de 1a i 2a persona és impossible, com en sard. Així doncs, al sard i al català (no mallorquí) s'hi aplicaria una condició d'harmonia de trets encara més estricta o restrictiva que la que LA FAUCI i ROSEN (1993) formulen per a l'italià.

Volem destacar que, a banda dels clítics de 1a i 2a persona, la condició d'harmonia de trets és aplicable també al clític partitiu. Ara bé, a part d'aquesta condició d'harmonia morfològica, en el cas dels clítics de 1a i 2a persona hi concorre un factor addicional, i és que el seu referent (un dels *participants* en el discurs) és *inequívoc* per naturalesa. Així, ja CORTÉS (1993) apunta que, en una conversa, tant el parlant com l'oient saben a qui es refereix la 1a i la 2a persona, mentre que, amb els clítics de 3a persona, és només l'afix de la CP el que informa de si el clític es refereix a un 'ell' o a una 'ella', atès que l'afix de gènere del clític es perd quan s'ajunta a l'auxiliar: *l'he vist; l'he vista*.

En el mateix sentit, SMITH (1995b; 2001: 213) assenyala que la interpretació referencial de la 3a persona (excepte en els pronoms reflexius) presenta un major grau d'ambigüïtat que la interpretació de les dues primeres persones, atès que aquestes darreres són fàcilment identificables (sempre s'identifiquen amb el 'jo' i el 'tu'); no així la 3a persona, que pot referir-se a qualsevol entitat del discurs. Per això, la concordança persisteix amb major intensitat en els clítics de 3a persona que en els de 1a, 2a i en els reflexius.

Com diu RODRÍGUEZ MOLINA (2016: 446-447), des d'un punt de vista tipològic, la jerarquia «3 > 2, 1» rep suport addicional amb l'existència d'escissions (*splits*) entre les persones 1/2 i la persona 3 en molts fenòmens lingüístics, com les marques de cas o el sincretisme en els pronoms. També es veu recolzada per l'universal 44 de GREENBERG (1963), en el qual s'estableix que «si una llengua fa distinció de gènere en la 1a persona, n'ha de fer també o bé en la segona o la tercera o bé en totes dues». Així mateix, també respecta aquesta jerarquia la morfologia verbal de l'anglès, que només té marques flexives de concordança en la persona 3SG (del present): històricament, la pèrdua de trets de concordança es va iniciar primer en les persones 1/2 i només després va afectar la persona 3PL.

Si passam a enfocaments teòrics més formals, ROCA (1992) (*apud* MUXÍ 1996) suggereix que, mentre que els clítics de 3a persona són determinants definits (de categoria D) i, com a tals, apareixen tant en contextos nominals (*el gat, la gata, els gats, les gates*) com en contextos verbals (*el veig, la veig, els veig, les veig*), les persones 1 i 2 serien o haurien esdevingut meres marques de cas acusatiu que apareixen només en contextos verbals (*et veig; *et gat*). I, donat que tant els determinants com els clítics de 3a persona estan sempre flexionats amb gènere i nombre, i que els D nominals sempre concorden amb el nom, sembla plausible que això podria

tenir un efecte en els contextos verbals i, així, explicar la resistència de la CP amb els clítics de 3a persona a desaparèixer del tot. En canvi, en català (no mallorquí), els clítics de 1a i 2a persona haurien esdevingut meres marques de cas i, com a tals, ja no podrien provocar CP. En italià (i en el català de Mallorca), la transformació dels clítics de 1a i 2a persona en meres marques de cas encara no s’hauria completat del tot: d’aquí l’opcionalitat de la CP.

BELLETTI (2005: 499-500) proposa assumir que l’estructura interna de la projecció relacionada amb la CP (SConc_{Part.}) estaria, en realitat, escindida o articulada en diverses projeccions de concordança, especialitzades a acollir els clítics de diferents persones, amb els clítics de 1a i 2a persona situats més amunt que els de 3a persona. En italià, V es mouria obligatòriament fins al nucli de CP dedicat a la persona 3, però només opcionalment fins als altres nuclis. Aleshores, per aplicació del sistema de GUASTI i RIZZI (2002), la realització explícita de la CP tindria lloc, generalment, només si la comprovació de trets ha tingut lloc a la sintaxi manifesta. En francès, l’opcionalitat de la CP amb els clítics de qualsevol persona (sigui 1/2 o 3) podria ésser reduïda a una propietat més general d’aquesta llengua: d’acord amb POLLOCK (1989) i BELLETTI (1990), en francès, quan el verb té morfologia no finita, V es mou només de manera facultativa.

Segons BELLETTI (2005: 514, n. 9), la idea que els clítics de 1a i 2a persona podrien estar situats més amunt en l’estructura interna de l’àrea del SConc_{Part.} estaria recolzada indirectament per l’observació que aquestes persones són, normalment, més externes (i, doncs, més altes) que els clítics de 3a persona en les combinacions de clítics:

(14) a. {Mi/Ti} ci manda.
 ‘{M’/T’} hi envia’

b. *Ci {mi/ti} manda.

(15) a. Ce lo manda.

b. *Lo ce manda.

 ‘L’hi envia’

[italià]

Emperò, com ja es veu en la traducció al català de (15), això no es compleix sempre: en català, un clític acusatiu (o partitiu) precedeix sempre, amb independència de la persona, el clític locatiu o adverbial *hi*: {L’/M’/T’/N’} *hi envia*. A més, com observen GAVARRÓ i MASSANELL (2013: 13), en el català de Mallorca —com en català antic—, es conserva l’ordre de clítics «3 > 1/2» [vegeu (16)a], a diferència del català general [(117b)] i de l’italià i el francès, en què l’ordre és l’invers: «1/2 > 3»; i, tot i això, el català de Mallorca admet la CP amb els clítics de 1a i 2a persona [(17)a] i l’exigeix amb els de 3a —sobretot en FEM. SG: (18)a—, mentre que el català no mallorquí admet facultativament la CP amb els clítics de 3a persona [(18)b], però la rebutja amb els de 1a i 2a persona [(17)b]:

(16) a. La {me/te} posa.

[català de Mallorca; català antic]

b. {Me/Te} la posa.

[català general contemporani]

(17) a. {M’/T’}_{FEM} ha {pentinada/pentinat}.

[català de Mallorca; català antic]

b. {M’/T’}_{FEM} ha {pentinat/*pentinada}.

[català general contemporani]

(18) a. L’_{FEM} ha {pentinada/*pentinat}.

[català de Mallorca; català antic]

b. L’_{FEM} ha {pentinada/pentinat}.

[català general contemporani]

Això suposa un problema per a la tesi de BELLETTI (2005), segons la qual les diferents persones

estarien ordenades jeràrquicament en l'estructura del participi i la (no) disponibilitat de la CP en dependria. Per tant, si bé és cert que les especificacions de persona es correlacionen amb una major o menor permissibilitat de la CP (la persona 3 seria més procliu a la CP que no les persones 1/2), això seria independent de l'ordre relatiu dels clítics.

Tornant al cas del català de Mallorca, coincidim amb ROSSELLÓ (2002: 1933) que, avui, la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona és «aparentment menys viva» que amb els de 3a persona, en el sentit que es tracta d'una CP opcional o facultativa, a diferència de la que provoquen els clítics acusatius de 3a persona (femenins), que seria (pràcticament) obligatòria. Ara bé, encara que sigui una concordança opcional —com demostra (17)a—, faltaria determinar, en la pràctica, quin ús real té i en quin grau aquest tipus de CP.

2.2.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona

Quant als resultats de les cerques en els nostres corpus (vegeu les taules 28 i 29, i el gràfic 13), en les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat 149 ocurrences de CP amb els clítics de 1a i 2a persona i cap ocurrencia sense CP; per tant, el 100 % va amb CP. En el CPM de GINARD, 147 ocurrences (d'un total de 157) van amb CP (el 93,63 %); hi hem trobat també 6 casos de participis ambigus (3,82 %) i només 4 casos amb manifesta falta de CP (2,55 %). En el corpus d'entrevistes de MIRALLES hi hem trobat 6 casos amb CP (75 %) i 2 casos sense CP (25 %). Finalment, en les entrevistes de CORBERA hi hem trobat 2 ocurrences amb CP (50 %) i 2 ocurrences sense CP (l'altre 50 %).

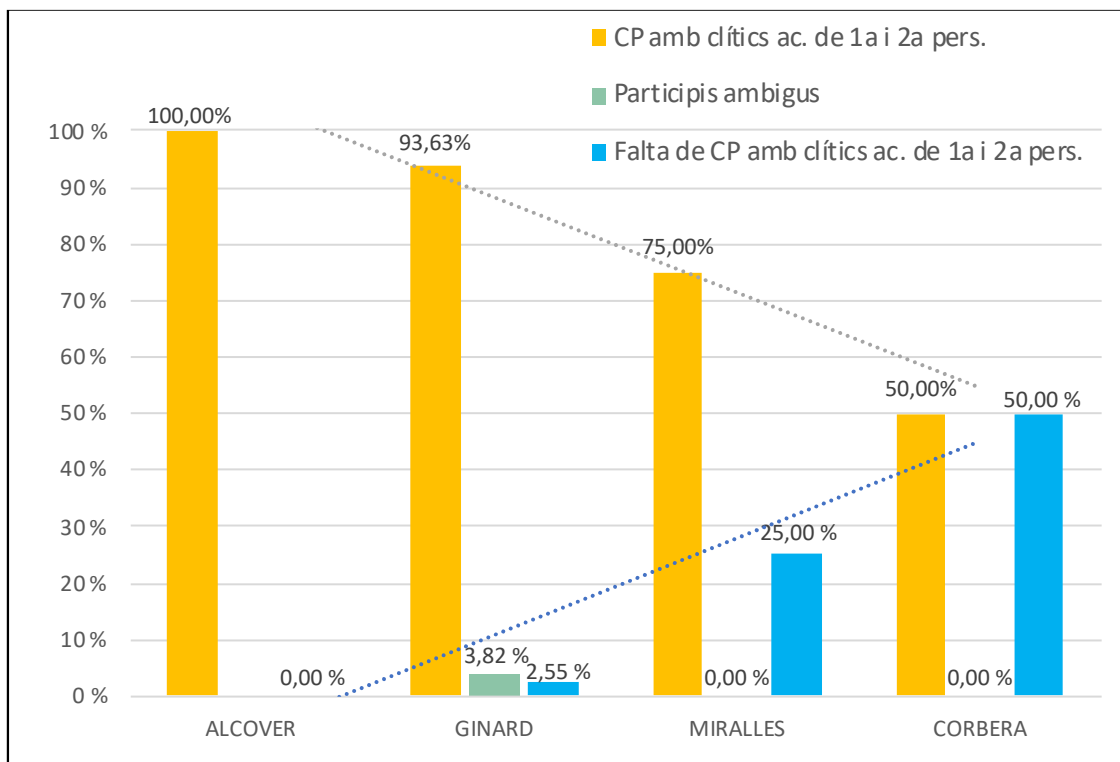
Taula 28: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	149	147	6	2
Exemples amb participis ambigus	0	6	0	0
Exemples amb falta de CP	0	4	2	2
Total:	149	157	8	4

Taula 29: Ocurrences, en percentatges, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	100 %	93,63 %	75 %	50 %
Exemples amb participis ambigus	0 %	3,82 %	0 %	0 %
Exemples amb falta de CP	0 %	2,55 %	25 %	50 %

Gràfic 13: CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona

En general, podríem dir que s'aprecia una tendència diacrònica a la progressiva pèrdua de la CP amb els clítics de 1a i 2a persona.

Ara bé, abans de treure conclusions precipitades —i pensar que l'opcionalitat de la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona es tradueix directament, en els corpus de MIRALLES i de CORBERA, en una relació 3:4 i 1:2, respectivament, a favor de la CP—, cal tenir en compte que aquestes dades no fan distinció segons si el referent del clíctic és femení (singular o plural) o masculí plural. Si incorporam el gènere i el nombre a l'anàlisi de les nostres dades, els resultats són els de les taules 30 i 31 i del gràfic 14:

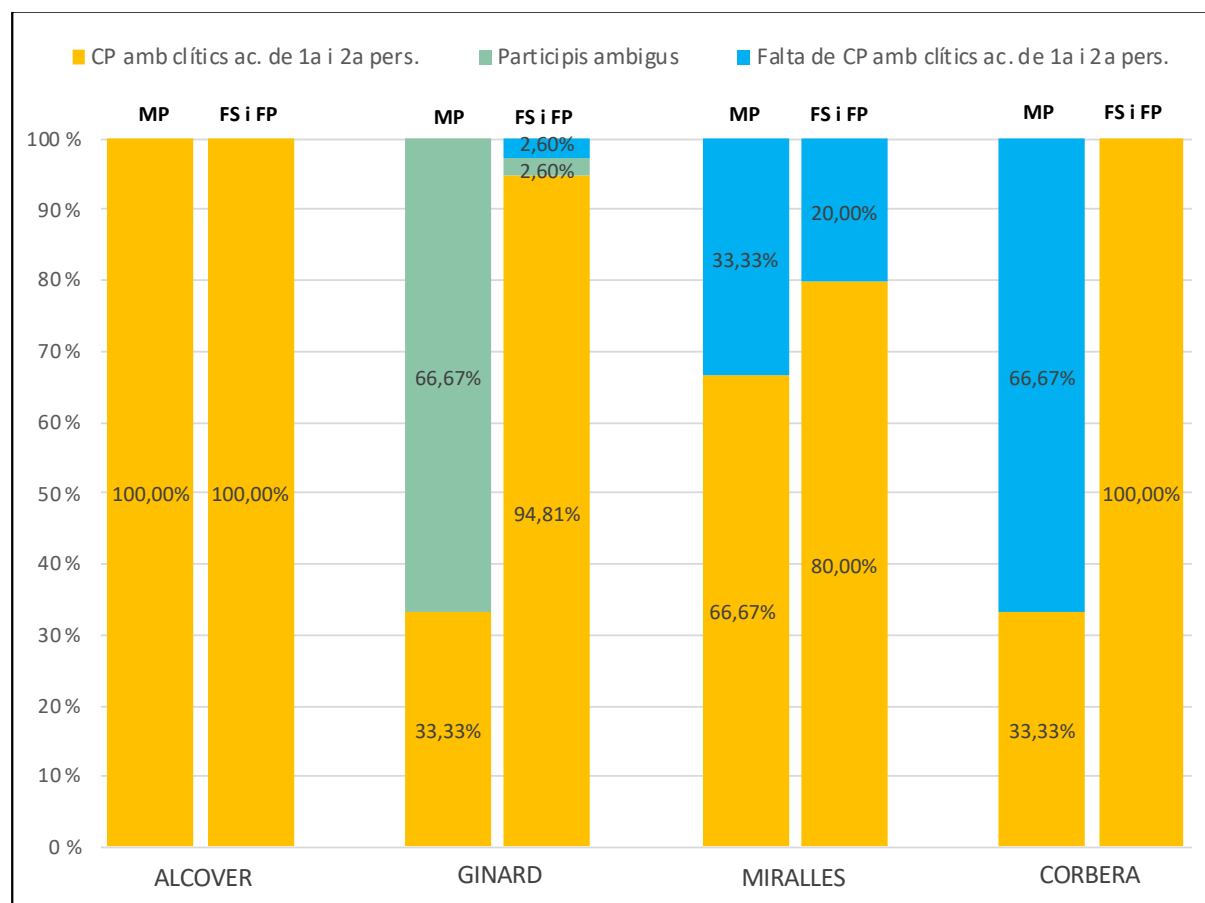
Taula 30: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP
CP	33	116	1	146	2	4	1	1
Participis ambigus	0	0	2	4	0	0	0	0
Falta de CP	0	0	0	4	1	1	2	0
Total:	33	116	3	154	3	5	3	1

Taula 31: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP
CP	100 %	100 %	33,33 %	94,81 %	66,67 %	80 %	33,33 %	100 %
Participis ambigus	0 %	0 %	66,67 %	2,60 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Falta de CP	0 %	0 %	0 %	2,60 %	33,33 %	20 %	66,67 %	0 %

Gràfic 14: CP o falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

D'aquestes dades es desprèn que la CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona *femenins* (ja siguin singulars o plurals), malgrat esser una concordança teòricament opcional o facultativa, en la pràctica és ben alta en tots els corpus examinats: del 100 % en les rondalles d'ALCOVER (amb 116 ocurrences), del 94,81 % en el CPM de GINARD (amb 146 ocurrences amb CP; més 4 participis ambigus i 4 ocurrences clarament sense CP), del 80 % en les entrevistes de MIRALLES (amb 4 ocurrences amb CP i 1 sense CP) i, sobtadament, tornar a esser del 100 % en el corpus de CORBERA: però aquest darrer percentatge és poc significatiu, atès que en les entrevistes de CORBERA hi hem trobat una sola ocurrencia de CP d'aquest tipus (concretament, amb un clíctic acusatiu de 1a persona, en FEM. SG.).

Per contra, pel que fa a la CP en MAS. PL., s'aprecia un clar contrast entre, d'una banda, les rondalles d'ALCOVER (amb el 100 % de casos concordats; 33 ocurrences) i el CPM de GINARD (amb 1 ocurrencia amb CP, més 2 de participis ambigus, però cap ocurrencia sense CP), i, d'altra banda, els corpus de les entrevistes: amb un 66,67 % de CP en les de MIRALLES (2 ocurrences, i 1 sense CP) i només un 33,33 % de CP en el corpus d'entrevistes de CORBERA (1 ocurrencia, però 2 sense CP).

Vegem alguns exemples de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona:

(19)a. Serà lo mateix que si no m'haguesses *vista* mai.

b. Tan jove i haver de caure a la mar i que t'haja *haguda* d'engolir un peixot!

c. Germaneta, i qui vos ha *fermada* d'aquesta manera?

d. Ell ningú mai mos havia *untades* ni de morques i ell mos ha *untades* de saïm bo...! Que pas!

e. Sa fam mos ha *retuts*!

f. Ara que ja vos he *desencantades* a totes tres, anem a ses teues dues germanes.

g. Vos he *cridats* per veure si cap de voltros me sabrà donar clarícia d'un penyal que s'alça dins mar i que té un casal an es capcurucull.

h. Lo que no sé com no us he *acabats* d'aufegar amb so pes de sa meua còrpora.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

(20) a. S'estimat m'ha *abandonada*.

b. Jo vénc a demanar-te perdó si t'he *agraviada*.

c. O són set o són vuit anys, | amor, que us he *festejada*, | i tan llímpia us som *deixada* | com una espasa daurada | que du un cavaller en les mans.

d. Garrida, l'hora i el punt | que vos vaig haver *mirada*, | ja vaig dir: Agraciada, | tot quan duis vos riu damunt.

e. Ara que vénen ses fires s'estimat mos ha *deixades*.

f. Hem anat a Artà a menjar pèsols i mos han *presos*; veniu-mos a rescatar.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

(21)a. [...] i confii amb ell que m'ha *perdonada*, saps per què?

b. Ja t'he coneguda.

c. Però es carreter mos ha *deixats*...

d. Jo vos he *sentits*, poques-vergonyes!

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

(22) a. Ara m'ha *compresa*.

b. Veus, ja, aquest ha estat a Bones Aires, a Amèrica; veus aquest ja, ja vos ha *fotuts*.

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

I, per contraposició als exemples anteriors, vegem ara alguns exemples d'evident falta de CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona:

- (23) a. Si s'estimat m'ha deixat, la causa, saps què és estat?
 b. M'has deixat, estimat meu, i ha estona que ho desitjava...
 c. Per què t'han privat, Tonina, de conversar amb en Joan?
 d. Em pesa com no us he atès, amor, de venir a ca vostra.⁸
 [exemples procedents del CPM de GINARD]
- (24) a. Dic: «Sempre me'n duc qualque xubasco, | sense estar ennigulat, | i jo sempre t'he apreciat, | Sebastiana "des Casco"»... perquè li deien «es Casco».
 b. [...] i mos vàrem pensar que mos 'vien anat a denunciar, perquè un sempre veu fantasmes...
 [exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]
- (25) a. Dic: «Perquè sa Guàrdia Civil mos ha agafat a s'Estret», un camí... a s'Arracó.
 b. Es gènere... a noltros! Mos havien agafat a noltros!
 [exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

Com ja hem dit, en el CPM de GINARD també hi hem trobat alguns casos de participis ambigus, en els quals, amb independència de la grafia, per motius de fonologia sintàctica no és possible determinar si hi ha o no CP, malgrat que el referent sigui clarament FEM. SG. o MAS. PL.; per exemple:

- (26) a. Mumare, tan bona dona, | m'ha duita a l'Hospitalet...
 b. Com m'ha vista enamorada, | el s'ha procurat per a ella.
 c. No venguis per sa cotxeria, | que sa senyora t'ha vista entrar.
 d. Sa civada de sa rota | mos ha tractat(s) malament.
 [exemples procedents del CPM de GINARD]

2.3. La concordança del participi amb el clíctic partitiu

2.3.1. Consideracions preliminars i descripció

El clíctic partitiu *en* (o les seves variants *ne*, *-ne*, *n'* i *'n*), entre altres funcions, és una proforma que, partint d'una estructura nominal *indefinida* del tipus [SQ Q [SN N]] —o, potser [S_{NUM} SQ [Num [SK SQ [K [SF SN [F SQ]]]]]], com proposa MARTÍ (2010)—, permet de reprendre la part estrictament nominal (SN o, potser, SK), quan ha estat elidida, deixant el quantificador (Q) *in situ*, ja sigui en construccions transitives (En vull [SQ dues [SN Ø]], *de pomes*; Nhe feta [SQ molta [SN Ø]], *de feina*) o inacusatives de tipus presentacional o estativoexistencial (*De turistes n'arriben* [SQ molts [SN Ø]]; *Se n'han rompudes* [SQ moltes [SN Ø]], *de soques, amb so temporal*; En falten [SQ dues [SN Ø]], *de cadires*; *Ara no n'hi ha* [SQ gaire [SN Ø]], *de feina*). Si el quantificador és de tipus *qu-*, el SQ- pot experimentar moviment a l'esquerra: [SQ_{u-} *Quantes* [SN Ø]] *n'hem de comprar, de teresetes?*; *Saps* [SQ_{u-} *que* [SN Ø]] *n'han succeïdes, de coses!*. En canvi, els clíctics acusatius (definites) serien de la categoria D: *L'hem arreglada* (, a sa barca).

En els temps composts, la GIEC contempla la possibilitat d'establir la CP amb l'antecedent,

⁸ Al llarg de tot el CPM, el mot *amor* és majoritàriament femení; per exemple: *Jo estic damunt un cimbal, | es més alt de s'olivera: | deis pregàries, amor meua, | que, si caic, no em faci mal.*

tòpic o correlat nominal del clíctic partitiu *en* (quan reprèn un SN indefinit, ja sigui un complement directe o el subjecte d'una construcció inacusativa) en els paràgrafs següents:

- GIEC § 13.5.2.3 *in fine* («El complement directe representat pel pronom *en*»):

En la llengua antiga, el pronom partitiu *en* en funció de complement directe transmetia les propietats de gènere i nombre del seu antecedent al participi. Aquesta relació de concordança és possible encara en la llengua actual, especialment en baleàric i en menor grau en els parlars septentrionals, i es dona principalment quan l'antecedent del pronom *en* és un nom femení: *N'hem caçades dues, de llebres; De farina no n'ha comprada*. El mateix ocorre quan *en* és subjecte d'una oració inacusativa (§ 18.6.3.1e): *De criatures, avui n'han nascudes tres; No n'ha sortida més, d'aigua*.

- GIEC § 18.6.3.1e («El pronom *en* representant d'un sintagma nominal indefinit»):

La concordança entre el pronom *en* i el participi dels temps composts, que està en clara recessió en la majoria de parlars, es manté viva en baleàric i en menor mesura en els parlars septentrionals: *Avui no n'ha faltada cap, de professora; N'he trobats molts, d'esclata-sangs; Que n'han passades, de coses!* [...].

VALOR (1997: 227, n. 6) i SARAGOSSÀ (2002; 2014: 19-20) diuen expressament que el valencià no fa concordar el participi amb el clíctic partitiu.

Hem vist que, segons ROSSELLÓ (2002: 1932-1934), el fet que, en mallorquí, el participi pugui concordar (sobretot en femení) no sols en concurrència amb un clíctic acusatiu, sinó també amb el clíctic partitiu *en* —que és invariable en gènere i nombre—, ja ens indica que el fenomen de la CP no és avui responsabilitat exclusiva de la morfologia pronominal. El patró de CP que podríem considerar dominant en el mallorquí actualment vigent té molt a veure amb l'empaquetament de la informació: la CP es manté viva amb aquells elements, els clíctics, que són proclius no sols a remetre fora de l'oració (a causa de les seves funcions dística i anafòrica), sinó justament a tenir un correlat dislocat: un tòpic en la perifèria oracional. Per ROSSELLÓ, aquesta idea vindria confirmada pel fet que la presència d'un veritable tòpic «propicia» la CP en casos com: *De pel·lícula, n'he vista una* vs. **De pel·lícules, n'he vista una* (i, més enllà del cas dels clíctics: *De novel·la, quina has agafada?* vs. **De novel·les, quina has agafada?*).

Aquí voldríem fer dos aclariments: D'entrada, per a evitar elisions fonològiques que puguin amagar la presència o la falta de CP, hauria estat millor emprar un exemple com *De pel·lícula, n'he vista només una*. I, en segon lloc, per a nosaltres, si bé **De novel·les, quina has agafada?* és clarament agramatical (cf.: *De novel·la, quina has agafada?*; *De novel·les, quina has agafat?*), no coincidim amb l'altre judici de gramaticalitat: *De pel·lícules, n'he vista només una* ens sembla gramatical (no hi posaríem, doncs, l'asterisc), igual que *De peres, només n'he {menjada/menjat} una* o *De cases, només n'hem {comprada/comprat} una*.⁹ En aquests exemples, creim que la CP, tot i que opcional, és possible perquè s'estableix amb els trets φ presents en el quantificador que roman *in situ*, en la posició postverbal.

D'altra banda, ROSSELLÓ (2002: 1934, n. 80) assenyala que, en francès, no és possible establir la CP en casos com *N'he rebuda una* o *N'ha repintades dues* (*Il en a {repeint/*repeintes} deux*), segons ja havia comentat FABRA (1891: § 97; 1898: 109) (*apud*

⁹ De fet, en italià, la CP també és possible en aquests casos: *Di pere ne ho {mangiato/mangiata} una* (LOPORCARO: 1998: 43, el seu exemple (6)b).

SARAGOSSÀ 2002; 2014: 20, n. 26); i això mateix diu BELLETTI (2006: 506-508). ROSSELLÓ ho relaciona amb el fet que en francès no existiria (suposadament) el format amb dislocat i partitiu de represa que tenim a *De fotos n'he fetes moltes*, i, en canvi —a part de *Combien de photos as-tu faites?*, amb moviment de tot el SQu- i possible CP—, hi és possible dir: *Combien as-tu fait de photos?* —amb moviment només del quantificador *qu-* i deixant la resta del SN *in situ*, sense CP—, que en català demana dislocació amb clíctic de represa (i possible CP en el cas del mallorquí): *Quantes n'has fetes, de fotos?* (cf. **Quantes has fet de fotos?*; vegeu, però, el que direm [al final](#) de la § 3.3.1, a propòsit de la construcció exclamativa de grau *Que he pegades de sopegades!*).¹⁰

En el mallorquí contemporani, la CP amb el clíctic partitiu és opcional o facultativa, a diferència del que ocorre amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG [(27)b], en què la CP és obligatòria, o pràcticament obligatòria amb el clíctic de 3FEM.PL [(28)b]:

(27) a. N'he {caçada/caçat} una, de llebre.

¹⁰ Per a una explicació alternativa de per què la CP amb el clíctic partitiu no seria possible en francès, vegeu la proposta de BELLETTI (2005: 506-508, i 517, n. 23) que comentarem un poc més endavant.

Amb tot, cal dir que, segons altres autors, com DÉPREZ (1998: 14-16), la CP amb el clíctic partitiu sí que seria possible en francès, però en aquesta llengua, igual que ja s'esdevé amb la CP amb sintagmes *qu-* (OBENAUER 1992; 1994) (vegeu el § 3.5 d'aquest mateix capítol, pàg. 152), la CP només seria possible quan el clíctic remet als elements d'un conjunt *específic* (conegut, preestablert, pressuposicional o referencial) —com en els exemples de (i); a diferència dels exemples de (ii), en què el clíctic partitiu remet a una propietat o a un conjunt *inespecífic* i, doncs, la CP hi és poc reeixida o fins i tot agramatical—:

- (i) a. Un homme capable de découvrir autant de choses, et de si utiles, que Suzanne en a *découvertes* en douze mois serait un mortel divin.
'Un home capaç de descobrir tantes de coses, i tan útils, com na Suzanne n'ha descobertes en dotze mesos seria un mortal diví.'
- b. Ce sont vos lettres qui m'ont grisées! Ah songez depuis un mois que vous m'en avez *écrites*.
'Són les teves lletres/cartes que m'han animada! Ah, pensa que ara fa un mes que me n'has escrites.'
- c. Parmi ces toiles, combien en a-t-il volontairement *détruites*?
D'entre aquestes pintures, quantes n'ha destruïdes voluntàriament?
- (ii) a. Ses imprudences à lui, si il en a {commis/?commises}, furent élevées.
'Les seves imprudències, si n'ha comeses, han estat moltes'
- b. Voulant déjà mettre mes résolutions, car j'en avais {pris/?prises}, à l'épreuve.
'Volent posar ja les meves decisions, car n'havia preses, en pràctica'
- c. Plus vous avez reçu de lettres, moins vous en avez {écrit/?écrites}.
'Com més cartes has rebut, menys n'has escrites'
- d. Des photos, on ne peut peut douter que tot le monde en ai {pris/*prises} dans sa vie à un moment ou un autre.
'De fotos, no es pot dubtar que tothom n'ha fetes en un moment o altre de la seva vida'
- e. Des bêtises, si il en a {fait/*faites} plus que d'habitude, c'est parce qu'il s'ennuyait.
'De bestieses, si n'ha fetes més que d'habitual, és perquè s'avorria'

Amb tot, DÉPREZ (1998: 6) dona l'exemple de (iii) com un cas de CP amb el clíctic partitiu en francès, si bé nosaltres creim que té una interpretació més aviat *inespecífica* i, doncs, això entraria en contradicció amb el que defensa aquesta lingüista:

- (iii) Des bombes, je peux vous assurer que cette usine en a *produites*, mais je ne peux pas vous dire lesquelles.
'De bombes, et puc assegurar que aquesta fàbrica n'ha produïdes, però no et puc dir quines'

- b. L'he {caçada/*caçat}, a sa llebre.
- (28) a. Enguany n'hem {collides/collit} moltes, de taronges.
b. Ja les hem {collides/?collit} totes, a ses taronges.
- (29) a. Només n'han {admesos/admès} dos, d'estudiants nous.
b. A molts d'estudiants enguany no els han {admesos/?admès}.

Per a explicar aquesta opcionalitat de la CP amb el clíctic partitiu en mallorquí (o la falta de CP amb aquest clíctic en valencià), podem apel·lar, d'una banda, a la *condició d'harmonia morfològica de trets* que hem vist a (12) —LA FAUCI (1989: 225, n. 13), LA FAUCI i ROSEN (1993: 20-21)—: només si el clíctic és morfològicament prou ric en trets hi haurà necessàriament CP, però si el clíctic que marca la cancel·lació de la relació gramatical «2» no materialitza el gènere, la condició d'harmonia de trets se superposa i atenua (o anul·la) la regla sintàctica de CP.

Des d'una perspectiva funcionalista, SARAGOSSÀ (2014: 19-20) apunta que «de raons per a no fer la concordança quan el pronom és *en*, n'hi han. En efecte, si la finalitat de mantindre la concordança irregular del participi és expressar una informació que es perd a causa de l'elisió vocàlica ({*el + he = l'he*}, {*la + he = l'he*}), haurem de notar que, quan usem el pronom *en*, sí que hi ha elisió de la vocal (*en + he = n'he*), però no es perd gens d'informació perquè *en* i *n* representen el nucli nominal de l'objecte directe independentment que siga masculí o femení, independentment que siga singular o plural. És a dir: el pronom *en* no expressa mai ni el gènere ni el nombre del constituent nominal substituït». Així, fer concordar el participi quan el pronom és *en* violaria «les propietats estructurals» d'aquest pronom i, a més, violaria «la causa de fer la concordança del participi» (recuperar una informació perduda a causa de reduir la forma d'un pronom). A més a més, segons RUAIX (1985: 134, n. 2), quan hi ha quantificació, el gènere del nom substituït pel clíctic partitiu «ja ens ve expressat [normalment] per algun altre element quantitatiu: *n'he rebut una* (= *carta, postal...*), *n'he rebut dos* (= *telegrams, paquets...*), *n'he rebut unes quantes* (= *cartes, postals...*)» —tot i que no sempre, ja que hi ha quantificadors invariables (*N'he agafat tres o quatre*).

D'altra banda, podríem tenir en compte la proposta de ROCA (1992) i MUXÍ (1996: 143-144) que també hem comentat en el § 2.2.1, segons la qual alguns clítics (com els de 1a i 2a persona, i entenem que també seria el supòsit del clíctic partitiu, que permet reprendre un SK) serien o haurien esdevingut meres *marques de cas*, sense flexió de gènere i nombre, i, com a tals, evitarien la CP.

Aquí és interessant tenir també present la proposta de BELLETTI (2005: 506-508), segons la qual la falta de CP (o, en aquest cas, l'opcionalitat) pot venir provocada pel *cas inherent* d'algunes expressions nominals; les llengües o els dialectes, paramètricament, establirien si la CP és possible (com en italià o en mallorquí) o no (com en francès) amb SNs amb cas inherent.

BELLETTI relaciona la impossibilitat d'establir CP amb el clíctic partitiu en francès [(30)] (vegeu, però, la n. 10) amb la manca de concordança (ja sigui participial o no) que també es dona, en aquesta llengua, en altres construccions que, segons l'autora, també tindrien SNs amb cas inherent, com serien les construccions transitives causativoestatives amb verbs psicològics [(31)] i les construccions amb inversió de subjecte, ja siguin amb expletiu —com a (32), fins i tot quan no hi ha el participi, per tractar-se d'un temps simple, com a (32)b— o sense expletiu —amb algunes expressions V+N semiidiomàtiques, com a (33)—:

- (30) I en a {repeint/*repeintes} deux.

- 'N'ha repintades dues'
- (31) Cela l'a {surpris/*surprise}.
'Això l'ha sorpresa'
- (32) a. Il a été {repeint/*repeintes} trois voitures.
'Han estat repintats tres cotxes'
b. Il {arrivera/*arriveront} trois filles.
'Arribaran tres al·lotes'
- (33) J'exige que soit {mis/*mise} fin au conflit.
'Exigesc que sigui posada/posat fi al conflicte' [francès]

En italià, en canvi, la CP és possible (o fins i tot necessària) tant amb el clíctic partitiu (*Ne ho comprate molte*) com en les construccions *Questo l'_{FEM.SG} ha {sorpresa/*sorpreso}*; *Sono {entrati/*entrato} due ladri*, i *Esigo che sia {messa/?messo} fine al conflitto*.¹¹

Emperò, aquesta proposta no seria extensible al català del País Valencià, on és possible dir *Això l'ha sorpresa* (amb CP) i on necessàriament s'ha de fer concordança a *Han estat repintats tres cotxes* i a *Arribaran xiquetes* (tot i que sense CP a *Han arribat xiquetes*), i, en canvi, no hi ha CP amb el clíctic partitiu. Segons la proposta de BELLETTI, esperàriem que n'hi pogués haver, com en italià.

D'altra banda, BELLETTI entén que, en italià, la CP amb el clíctic *ne* és, en general, obligatòria; per això, marca amb un asterisc la manca de CP: *Ne ho {comprate/*comprato} molte*. En canvi, LA FAUCI i ROSEN (1993: 21) i LOPORCARO (1998: 43) consideren que, en italià, precisament en virtut de la *condició d'harmonia morfològica de trets*, la CP amb el correlat del partitiu *ne* és facultativa:

- (34) a. L'assessore ne ha {intascate/intascato} molte.
b. Di ragazze ne ho {viste/visto} tre.
c. Di pere ne ho {mangiata/mangiato} una. [italià]

BELLETTI només contempla que, en italià, la CP amb *ne* pugui esser opcional (i no obligatòria) en aquells casos en què *ne* correspon a un complement adnominal:

- (35) a. Ne ho {letta/?letto} la metà.
b. Ne ho {consultata/consultato} l'opera. [italià]

En aquests darrers casos, segons BELLETTI, *ne* és ambigu entre esser un SN (o potser un SK) amb cas inherent —i, en aquest cas, des d'un punt de vista paramètric, hi hauria CP en italià, però no en francès— i esser un SP —i, en aquest cas, no hi hauria mai CP, com tampoc no n'hi ha amb els clítics datius, ja que tindrien una capa preposicional addicional incompatible amb

¹¹ Sembla que en italià és marginalment possible deixar sense fer la CP en aquest darrer cas: *Esigo che sia {messa/?messo} fine al conflitto*. Segons BELLETTI, això reflectiria la possibilitat d'analitzar aquesta expressió com a completament no composicional.

En català, aquest exemple seria molt més natural amb una passiva pronominal: *Exigesc que es posi fi al conflicte*, de la mateixa manera que no admeten la passiva perifràstica les construccions amb verbs lleugers (*fer l'amor, fer horeta, donar l'esquena, pegar coces*) o amb predicats lexicalitzats (*picar l'ullet, matar l'estona, aixecar la sessió*) (GIEC: § 23.2.1.1b). Posats, però, a fer-hi la passiva perifràstica, ens sona millor sense CP (*Exigesc que sigui {posat/?posada} fi al conflicte*).

trets φ . Aquesta ambigüïtat estructural i categorial és la que explicaria l'opcionalitat de la CP en casos com els de (35).

A partir d'aquí, BELLETTI (2005: 517, n. 23) suggereix la possibilitat que, en francès, les expressions nominals amb cas inherent de (30)-(33) tal vegada serien, sistemàticament, SPs (amb una P buida) —inaccessibles per a la CP, d'aquí la manca de CP en francès— i que, en canvi, en italià serien SNs/SKs, accessibles a la CP. BELLETTI apunta que això podria rebre suport del fet que, en francès, el quantificador *beaucoup* regeix necessàriament la preposició *de* (*Il a consulté beaucoup de livres*), que seria la traça explícita o manifesta d'una realització preposicional general.

En el català de Mallorca, la presència de la marca *de* amb el quantificador *molt* és obligatòria amb noms masculins —*Avui tenc molt *(de) trull; He consultat molts *(de) llibres*— i opcional amb noms femenins —*Tenc molta (de) gana; Hem fet moltes (de) coses*—; i, tanmateix, la CP amb el clíctic partitiu és possible en tots els casos: *N'he consultats ara mateix molts, de llibres; N'he tenguda molta, de gana; N'hem fetes moltes, de coses*.

Tornant als casos amb complements adnominals de (35) que esmenta BELLETTI, volem fer notar que la CP, de produir-se, s'estableix amb el nom (quantitatiu o no) que apareix en posició *postverbal*, la qual cosa fa pensar que es tracta, més aviat, d'un cas de CP amb l'objecte *in situ*. Per al mallorquí, vegeu els exemples (inventats) de (36):

- (36) a. N'he {*consultada/consultat/*consultades*} tota s'obra, d'aquestes dues autores.
 b. Vull llegir aquesta novel·la perquè n'he {*conegut/*coneguda*} s'autor.
 c. Encara no n'hem {*llaurades/llaurat/*llaurada*} ni dues terceres parts, de sa finca.
 d. Ja n'he {*llegida/llegit*} sa meitat, des llibre que em deixares.
 e. Només n'has {*acabada/acabat*} una part, de s'article que escrivies?

Convé fer notar que els exemples de (36) no contenen, pròpiament, construccions partitives —ni tan sols els de les lletres *c, d o e*—, en la mesura que designen una part d'una entitat (i no pas una part d'un conjunt d'entitats) (vegeu la GIEC: § 17.6). En les construccions pròpiament *partitives* (aquelles que designen una part o subconjunt d'un conjunt d'entitats expressat per un SN definit), si la dislocació de la coda (o complement de totalitat) provoca la presència del clíctic partitiu, en mallorquí la CP s'estableix (opcionalment) amb la coda dislocada, però no es pot establir amb el cap (que expressa la part quantificada):

- (37) a. Des llibres que te vaig regalar, jo n'havia {*llegits/llegit/*llegida*} la meitat.
 b. De ses vint peces que vaig comanar, només n'han {*arribades/arribat/*arribada*} una dotzena.

D'altra banda, encara hi hauria un altre tipus de construcció: les *pseudopartitives* (aquelles que no fan referència a dos conjunts, sinó a un de sol que és quantificat a través d'un nom quantitatiu) (vegeu la GIEC: § 17.3.1f). Per a aquestes, creim que hauríem de distingir dos nivells de gramaticalització:

- i) Normalment, el SN quantitatiu que apareix *in situ* es comporta més aviat com una locució o quantificador complex, força gramaticalitzat. En aquests casos, és possible establir la CP tant amb els trets del nom quantificat dislocat com amb els del nom quantitatiu que apareix *in situ*, o bé no fer CP en absolut:

- (38) a. Te n'he {*duits/duites/duit*} ara mateix dues dotzenes, d'ous.
 b. Me n'han {*duita/duites/duit*} set carretades, de llenya.

- c. N'he {begut/beguda} una {mica/gota}, de vi.
- d. N'hem {arreplegats/arreplegat} un {munt/fotimer}, de picornells.
- e. N'heu {beguda/begut} un poquet, de mistela?

També seria el cas dels exemples següents d'ALCOVER:

- (39) a. Com n'hagueren *pegades* un parell, [de bocinades], se comencen a sentir cosa per sa closca.
 b. Moltes se'n contes, de coses d'aqueixa diada [de Sant Joan]. Ventací un raig que n'hem *aplegades* a Manacor, Sant Llorenç i Son Cervera.

ii) En altres casos, el SN quantitatiu que apareix *in situ* manté més càrrega semàntica o lèxica i apareix acompanyat d'algun complement adjunt que expressa dimensió, uniformitat, varietat, valoració o que identifica el tipus d'unitat de mesura (vegeu la GIEC: § 14.2.1.4). En aquests casos, a banda de no fer la CP (i mantenir-lo, doncs, invariable), sembla igualment possible fer la CP_{OIS} amb els trets d'aquest SN quantitatiu, però no pas amb els trets del nom quantificat dislocat, com es pot apreciar en els exemples de (40) (d'ALCOVER) i en el de (41) (d'una entrevista de CORBERA):

- (40) a. Ell ningú mai mos havia duit gens de blatet i ell mos n'ha *duits tres sacs ben grans i ben plens!*
 b. Ell ningú mai m'havia duit un glop de llet i ell me n'ha {duites/*duita} set gerres somerals!
- (41) Llavonses aglans, d'aquesta aglanera, se n'han {menjat/*menjats} un sac així d'alt.

2.3.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP amb el clíctic partitiu

A continuació, passarem a examinar les dades dels nostres corpus, sense tenir en compte —de moment— el gènere i el nombre del correlat nominal del clíctic partitiu *en*, els resultats de les nostres cerques, quant a la CP o falta de CP amb l'antecedent del clíctic partitiu, són els que es desprenen de les taules 32 i 33, i del gràfic 15:

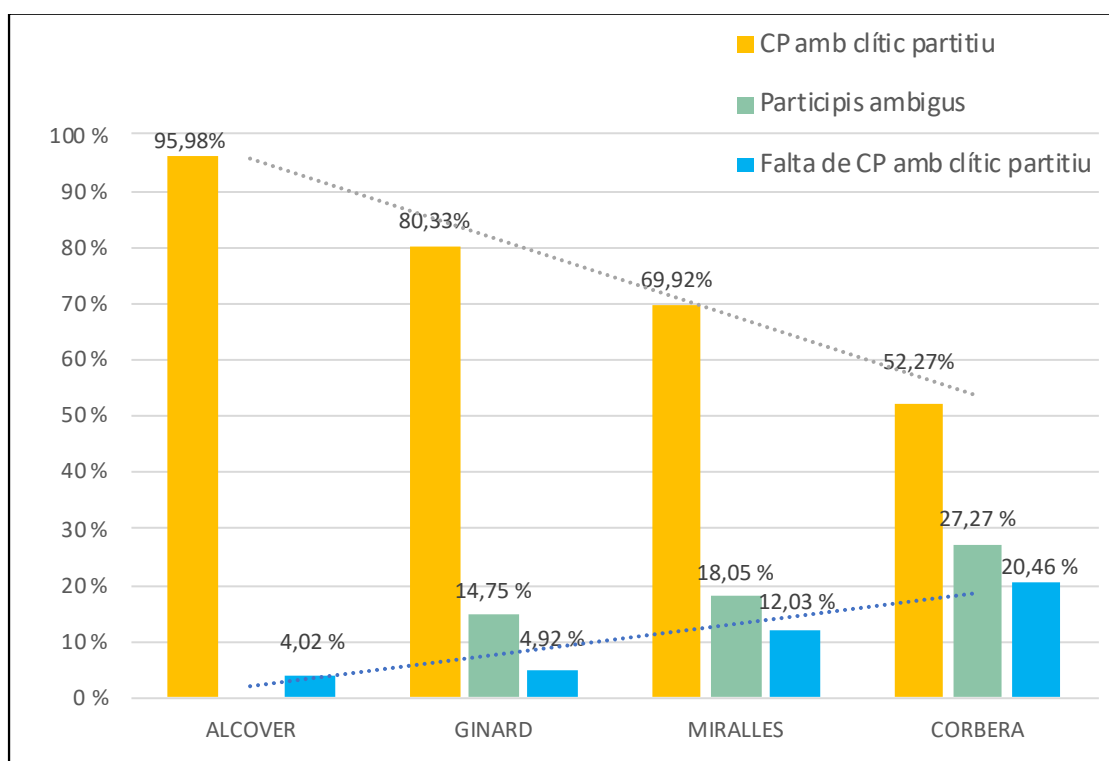
Taula 32: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	167	49	93	23
Exemples amb participis ambigus	 	9	24	12
Exemples amb falta de CP	7	3	16	9
Total:	174	61	133	44

Taula 33: Ocurrences, en percentatges, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	95,98 %	80,33 %	69,92 %	52,27 %
Exemples amb participis ambigus	 	14,75 %	18,05 %	27,27 %
Exemples amb falta de CP	4,02 %	4,92 %	12,03 %	20,46 %

Gràfic 15: CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu

En general, es pot apreciar una tendència diacrònica a la disminució de la CP amb el correlat nominal o antecedent del clíctic partitiu. Així, en les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat un 95,98 % de casos amb CP i només un 4,02 % de casos sense CP (7 ocurrences de 167). En el CPM de GINARD hi hem trobat un 80,33 % de casos clarament amb CP, més un 14,75 % de participis ambigus i un 4,93 % de casos clarament sense CP. En les entrevistes de MIRALLES, hi hem trobat un 69,92 % de casos amb CP, un 18,05 % de participis ambigus i un 12,03 % de casos amb manifesta falta de CP. I, en les entrevistes de CORBERA, hi hem trobat un 52,27 % de casos amb CP, un 27,27 % de participis ambigus i un 20,46 % de casos clarament sense CP.

Amb tot, seria interessant incorporar les distincions de gènere i nombre als nostres resultats, per tal de veure en quina mesura aquests factors o condicionants afecten la possibilitat de dur a terme o no CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu. Això és el que hem fet en les taules 34 i 35, i en el gràfic 16, distingint segons l'antecedent del clíctic partitiu sigui MAS. PL., FEM. SG. o FEM. PL.; i també en les taules 36 i 37, i en el gràfic 17, aquí unificant en una sola columna els resultats de FEM. SG. i FEM. PL., ja que, a diferència del que ocorre amb els clítics acusatius de 3a persona (en què el clíctic de 3FEM.SG exigeix una CP obligatòria, però el de 3FEM.PL. només la prefereix, sense arribar a imposar-la), el contrast que creim més rellevant en el cas del clíctic partitiu és, senzillament, el que oposa MAS. PL. amb femení (ja sigui singular o plural).

De fet, en contra del que en un principi crèiem més esperable, en els corpus d'ALCOVER, GINARD i CORBERA, amb el clíctic partitiu hi hem trobat més casos de CP en FEM. PL. (un 100 %, un 96,30 i un 93,21 %, respectivament) que no pas en FEM. SG. (un 96,63 %, un 91,30 i, encara de manera més exagerada, només un 46,15 %, respectivament). Únicament en el corpus de MIRALLES hi ha més casos de CP en FEM. SG. (un 93,75 %) que en FEM. PL. (un 90,38 %).

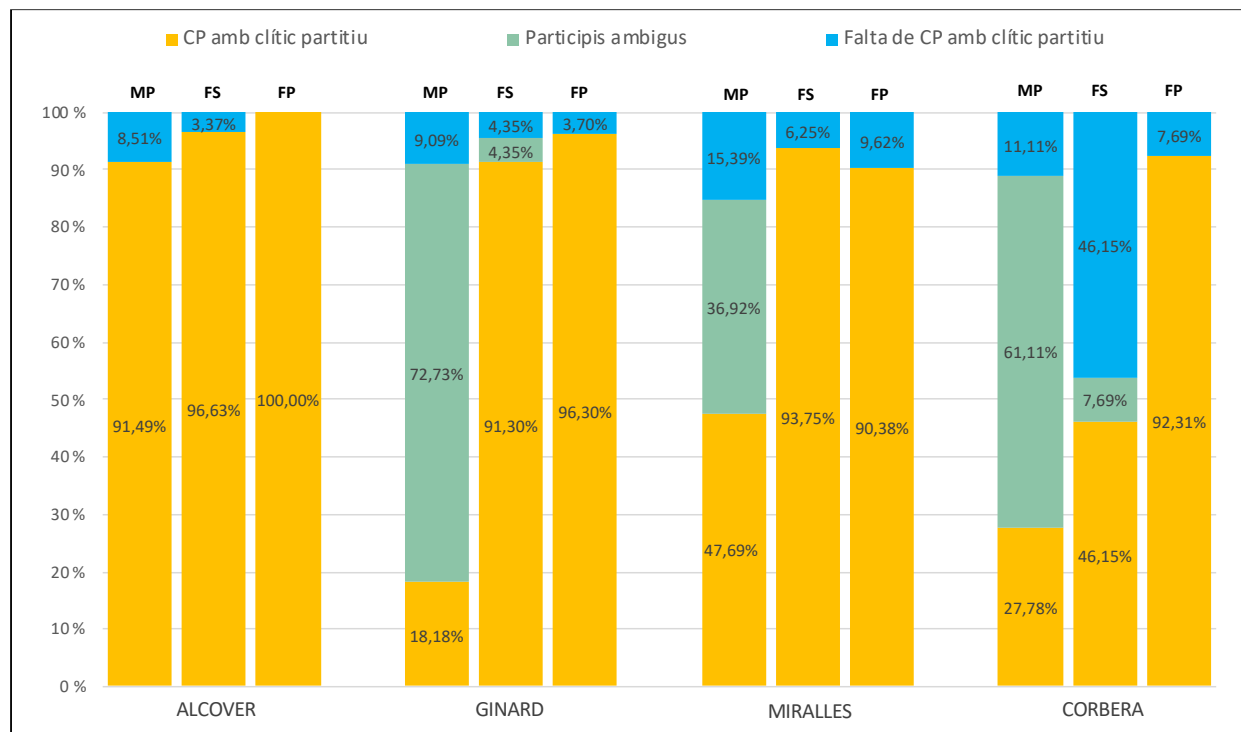
Taula 34: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL.)

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	43	86	38	2	21	26	31	15	47	5	6	12
Participis ambigus	 	 	 	8	1	 	24	0	 	11	1	
Falta de CP	4	3	0	1	1	1	10	1	5	2	6	1
Total:	47	89	38	11	23	27	65	16	52	18	13	13

Taula 35: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL.)

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	91,49 %	96,63 %	100 %	18,18 %	91,30 %	96,30 %	47,69 %	93,75 %	90,38 %	27,78 %	46,15 %	93,21 %
Participis ambigus	 	 	 	72,73 %	4,35 %	 	36,92 %	0 %	 	61,11 %	7,69 %	
Falta de CP	8,51 %	3,37 %	0 %	9,09 %	4,35 %	3,70 %	15,39 %	6,25 %	9,62 %	11,11 %	46,15 %	7,69 %

Gràfic 16: CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL., FEM. SG. i FEM. PL.)

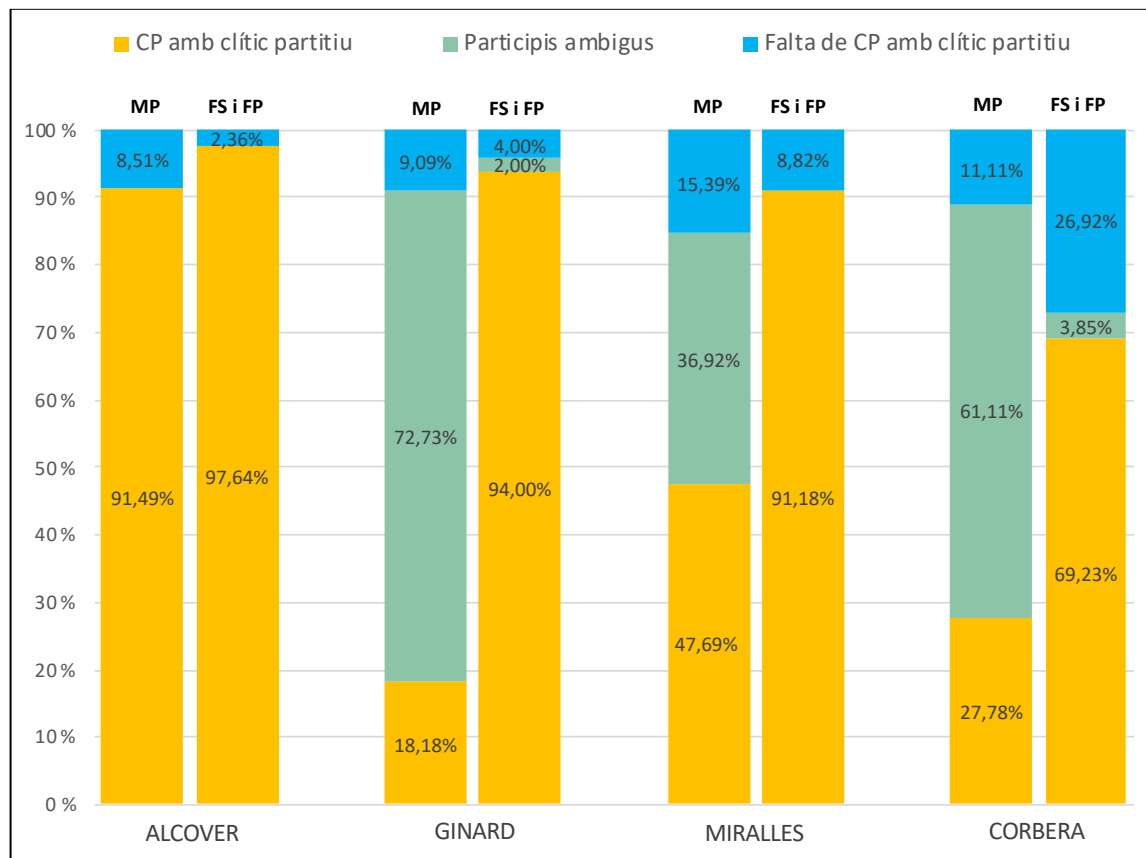
Taula 36: Ocurrencies, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP
CP	43	124	2	47	31	62	5	18
Participis ambigus	 	 	8	1	24	0	11	1
Falta de CP	4	3	1	2	10	6	2	7
Total:	47	127	5	50	65	68	18	26

Taula 37: Ocurrencies, en percentatges, de CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP	MP	FS i FP
CP	91,49 %	97,64 %	18,18 %	94 %	47,69 %	91,18 %	27,78 %	69,23 %
Participis ambigus	 	 	72,73%	2 %	36,92 %	0 %	61,11%	3,85 %
Falta de CP	8,51 %	2,36 %	9,09 %	4 %	15,39 %	8,82 %	11,11 %	26,92 %

Gràfic 17: CP o falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu, en funció del gènere i nombre (MAS. PL. vs. femení)

En canvi, sí que era esperable —i això és el que convé destacar— que hi hagués molts menys casos de CP en MAS. PL., i els resultats ho confirmen: un 91,49 % en les rondalles d'ALCOVER —que, així i tot, és un percentatge de CP molt elevat—, un 18,18 % en el CPM de GINARD (més un 72,13 % de participis ambigus), un 47,69 % en les entrevistes de MIRALLES (més un 36,92 % de participis ambigus) i un 27,78 % de CP en les entrevistes de CORBERA (més un 61,11 % de participis ambigus).

Tot i que la CP amb el correlat dislocat del clíctic partitiu es manté molt més ferma en femení que no pas en MAS. PL., de les taules 36 i 37 i del gràfic 17 se'n desprèn una tendència diacrònica a la progressiva pèrdua de la CP en femení: passa'm d'un 97,64 %, en les rondalles d'ALCOVER, a un 94 % en el CPM de GINARD (més un 2 % de participis ambigus), un 91,18 % en el corpus d'entrevistes de MIRALLES i només un 69,23 % en les entrevistes de CORBERA (més un 3,85 % de participis ambigus, en aquest darrer corpus).

Per acabar aquest apartat sobre la CP amb el clíctic partitiu, oferirem ara una mostra dels exemples procedents dels nostres corpus. Vegem primer alguns exemples de manifesta CP (en MAS. PL., FEM. SG. o FEM. PL.) amb el correlat nominal o antecedent del clíctic partitiu, tant en construccions transitives com inacusatives:

- (42) a. Quan ell ha alçat un dit, he entès que me volia dir que em pegaria un toc; i jo n'hi he *alçats* dos per fer-li avinent que n'hi pegaria dos.
 b. I a l'amo teu, qui n'hi ha *dada*, d'orde, per fer-se aquí dins l'amo de ses metles?
 c. Si l'haguessen sainat, no n'hi haurien *treta* gota, [de sang].
 d. Oh si no fos estat per sa por de s'aixinguer, que n'hi hauria *tirades*, de flastomies; que n'hi hauria *dites*, de paraulotes lletges.

- (43) a. Se conta que n'hi ha *haguts* que fins a sa primera i sa segona llesca no se retgiraren.
 b. No, i se coneix que se n'hi ha *composta* molta, de popa, davall aquesta llana!
 c. Qualcuna te n'ha *succeïda* de grossa!
 d. Les s'acabaren, i més n'hi hagués *hagudes*!
 e. Encara vos n'han *succeïdes* d'altres de més grosses?

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (44) a. Dos xigarros tenc; | tres que n'he *fumats*: | dos i tres són cinc; | cinc i cinc fan deu.
 b. Es missatges des Rafal mos n'han *feta* una de bona.
 c. N'he *espenyades*, de sabates, de tant d'anar i venir!

- (45) a. Si sa vergonya he perduda, | a on l'he d'anar a cercar? | A ca teva puc anar: | mai en el món n'hi ha *haguda*.
 b. Dues amigues sens fi, | com jo i tu, no n'hi ha *hagudes*. | Si no mos morim ningunes, | qui mos porà departir?

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (46) a. De calçons amb bufes, n'he *vists*.
 b. N'hi ha molts que compondran una glosa per un botó, però de dir 'gontarem, ara n'he *tirada* una i llavò en faré una altra, pocs...
 c. Quantes n'hem *vistes* casar molt més joves que no ella!
- (47) a. [De teixidors], a Montuïri no n'hi *haguts*; de Porreres n'hi ha *haguts*, qui han vengut a Montuïri i teixien, feien roba, però lo que no sé què li deien.
 b. Jo crec que sí que n'han *venguts*, però baratos, no titereros bons.
 c. I respecte a galeres i diligències, això, n'hi ha *hagudes*, a Montuïri?

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

- (48) a. Sí, aquests molins de ferro que hi ha... n'he fets.
 b. Mecagondell, ja n'he cantada una...
 c. Però n'he treta, d'aigua. Aigua de dins un poal, diguem...
 d. Després s'agafen aqueixes palmes [...]. Si noltros n'hem arrabassades.

- (49) a. I sempre, sempre n'hi ha haguts.
 b. Si vols que te'n digui més, | dins u cap me n'han quedades.

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

A continuació, oferirem alguns exemples d'evident falta de CP amb el correlat nominal del clíctic partitiu:

- (50) a. Ja no n'hi haurien tret gota, [de sang]. [cf. (42)c]
 b. Com n'hagué davallat molt de centenars, [d'escalons], a la fi s'acaba aquella escala...
 c. Ja n'heu fet massa, de miracles!
 d. Ja me n'han mogut dos, [de plets], i es vostro farà tres! [...]. Ja me n'han mogut sis, i aqueix farà set.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (51) a. De doblers no n'he robat, ni cap quartera de blat...
 b. Manya mai n'he tengut poca...
 c. Que ho diga el qui n'ha passat, si juguen brut ses quartanes.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (52) a. No deia que en 'gués comprat una terça, [de carn].
 b. Saps si haguessis vengut en temps de ma mare, te n'hagués dit, d'aqueixes cançons!
 c. I llavò saps que n'he ensenyat, de grups! Saps que n'he ensenyat!

- (53) a. I encara n'hi ha hagut més, [de cases].
 b. [...] perquè ses epidèmies d'aquí de rosa sempre n'hi ha hagut.
 c. Títeres a la vila pot esser que n'hagin vengut, però no me record bé.
 d. I respecte a una altra cosa, esclaus sabeu si n'hi ha hagut a Montuiri?
 e. Pot esser que n'hagin vengut, així mateix, [de titereros]. [cf. (47)b]

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

- (54) a. Veïnat de ca nostra n'han comprat una uns estrangers, [de casa].
 b. Noltros n'hem venut, cranques, cranques a Cala Rajada.
 c. —No n'heu vist mai, voltros, de cércols? —Sí, sí, jo n'he vist, jo ho he vist encara.

- (55) a. Llavonses hi havia... n'hi ha hagut més, hi ha hagut molt més gent...
 b. Ara me n'ha sortit una. Bé idò, escriu-la.

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

Finalment, donarem alguns exemples de participis ambigus (per raons de fonologia sintàctica) procedents dels corpus de GINARD, MIRALLES i CORBERA:

- (56) Si daven fadrins a espera, ja n'hauríeu comprat(s) dos.
 (57) Algun temps es tonedors | venien de Calvià, | i ara a Andratx ja n'hi ha | i n'han sortit(s) de millors.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (58) a. I jo no n'he conegut(s) més, a la vila, de metges.
 b. Bueno, sí, curanderos n'he vist(s) tres a Montuiri, de curanderos.

- (59) a. I ara un parell de pics n'han *vengut* «varios», [de glosadors], però jo que no sé quins noms tenen...
 b. Sé que n'han *vengut(s)* de Sóller, [de glosadors].
 c. Molins a Montuïri n'hi ha *hagut(s)* vint-i-quatre.
 [exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]
- (60) a. A Selva n'han *fet(a)* una, de sitja.
 b. Es de l'any que ve no sé com seran, però vos puc dir que dins aquesta soll, enguany, n'hi han *engreixat(s)* cinc, i es més gros va fer 275 quilos.
- (61) Perquè han *vengut(s)* molts de de Múrcia també, n'han *vengut(s)* molts.
 [exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

2.4. Recapitulació: Comparativa general de la concordança o falta de concordança del participi amb els clítics

Hem vist que, segons ROSSELLÓ (2002: 1932-1934), el fet que, en mallorquí, el participi pugui concordar no sols en concurrència amb els clítics acusatius de 3a persona, sinó també amb el clític partitiu *en i*, fins i tot, amb els clítics (acusatius) de 1a i 2a persona —que són, tots ells, invariables en gènere i nombre—, ja ens indica que el fenomen de la CP no és avui responsabilitat exclusiva de la morfologia pronominal —tot i que aquesta pot tenir una paper a l'hora de condicionar l'opcionalitat de la materialització de la CP. El patró de CP que podríem considerar dominant en el mallorquí actualment vigent té molt a veure amb l'empaquetament de la informació: la CP es manté viva amb aquells elements, els clítics, que són proclius no sols a remetre fora de l'oració (a causa de les seves funcions dística i anafòrica), sinó justament a tenir un correlat dislocat, ço és: un *tòpic* en la perifèria oracional.

De fet, més enllà de la CP amb clítics, en la § 3 veurem que la CP en mallorquí també és possible amb moviment *qu-* i altres tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic), de manera que la importància de l'estructura informativa per a legitimar la CP és indubtable. A més, en el cap. III (§ 5.1), dedicat a la CP amb l'objecte *in situ*, veurem que, a banda de factors relacionats amb l'estructura eventiva i l'aspecte, l'estructura informativa (i, en concret, la *topicalitat*) també hi té un paper clau, si més no per als pocs parlants que encara feim aquesta mena de CP.

D'altra banda, cal destacar que, en el mallorquí contemporani, la CP amb el clític acusatiu de 3FEM.SG és obligatòria —si bé, de manera un tant sorprenent, en el corpus d'entrevistes de MIRALLES hi hem trobat 3 ocurrències sense CP, d'un total de 57—, i que la CP amb el clític de 3FEM.PL és pràcticament obligatòria o, si més no, seria clarament l'opció preferida. En canvi, amb el clític acusatiu de 3MAS.PL, amb els de 1a i 2a persona, i amb el correlat nominal del clític partitiu, la CP és opcional o facultativa —si bé sembla que, amb el clític acusatiu de 3MAS.PL, encara hi hauria una certa preferència per la forma concordada quan es tracta d'un participi irregular amb la marca /z/ i que adopta una vocal /o/ de suport. El que acabam de dir es pot comprovar amb els judicis de gramaticalitat que oferim a continuació:

- (62) a. L'he {*caçada*/**caçat*}, a sa llebre.
 b. N'he {*caçada*/*caçat*} una, de llebre.

- c. Aquest al·lot t'ha ben {caçada/caçat}, Maria!
- (63) a. Ja les hem {collides/?collit} totes, a ses taronges.
 b. Enguany n'hem {collides/collit} moltes, de taronges.
 c. En Bernat mos_{FEM.PL} ha {recollides/recollit} sus cantó.
- (64) a. A molts d'estudiants enguany no els han {admesos/?admès}.
 a'. A molts d'estudiants enguany no els han {acceptats/acceptat}.
 b. Només n'han {admesos/admès} dos, d'estudiants nous.
 c. An es meu amic i a jo no mos han {admesos/admès} a sa carrera que volíem.

Centrant-nos en els clítics de la sèrie acusativa de 3a persona, aquests judicis de gramaticalitat, juntament amb els resultats de l'anàlisi estadística dels nostres corpus, ens permeten de confirmar la jerarquia de CP «3FEM.SG > 3FEM.PL > 3MAS.PL», amb l'escala implicativa «3MAS.PL → 3FEM.PL → 3FEM.SG» que es desprèn de la taula següent (WHEELER 1988: 194; WHEELER *et al.* 1999: 411; LOPORCARO 2016: 805):

Taula 27: Escala implicativa de la CP amb els clítics acusatius de 3a persona

		a.	b.	c.	d.
FEM. SG	<i>Sa carta l'he trobada.</i>	+	+	+	-
FEM. PL.	<i>Ses claus les he trobades.</i>	+	+	-	-
MAS. PL.	<i>Es paquets els he trobats.</i>	+	-	-	-
MAS. SG.	<i>Es diari l'he trobat.</i>	s i n c r e t i s m e ± CP			

Des del punt de vista estadístic, la CP amb els clítics acusatius de 3FEM.SG i de 3FEM.PL és, en tots els corpus, altíssima: amb els de 3FEM.SG els casos de CP són del 100 % en les rondalles d'ALCOVER, del 96,60 % en el CPM de GINARD (més un 3,40 % de participis ambigus, però cap sense CP), del 94,74 % en les entrevistes de MIRALLES i del 100 % en les de CORBERA; i amb els clítics de 3FEM.PL els casos de CP són del 100 %, 100 %, 87,5 % i 83,33 %, respectivament. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, s'hi aprecia un progressiu increment dels casos sense CP amb el clíctic de 3FEM.PL (amb un 12,50 % i un 16,67 % de casos, respectivament), però així i tot la CP s'hi manté elevada.

En el corpus rondallístic d'ALCOVER, les úniques ocurrències que hi hem trobat sense CP amb clítics acusatius són amb el clíctic 3MAS.PL i, així i tot, el percentatge de CP amb aquest clíctic arriba al 97,67 %. En el CPM hi hem pogut localitzar, però amb un participi ambigu, una sola ocurrència amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL —d'aquí que li correspongui el percentatge del «100 %», però sense que aquest valor sigui gaire significatiu. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA hi hem trobat un 50 % i un 33,33 %, respectivament, de casos de CP amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL, un 25 % i un 44,44 % de casos de participis ambigus, i un 25 % i un 22,22 % de casos sense CP. Així, podem constatar, a partir d'aquestes dades, que la CP en MAS. PL. era —i, de fet, encara és— possible en mallorquí (a diferència del que ocorre en valencià), tot i que hi és molt més residual que en femení.

Per a la resta de clítics, encara que la CP sigui (teòricament) opcional o facultativa des del punt de vista dels judicis de gramaticalitat, en la pràctica es confirma, segons les dades dels nostres corpus, una claríssima preferència per la CP quan el referent del clíctic és femení. Ara bé, aquí, el contrast més rellevant és, senzillament, el que oposa MAS. PL. amb femení (ja sigui

singular o plural) —de fet, en alguns dels corpus, amb el clíctic partitiu hi hem trobat més casos de CP en FEM. PL. que no pas en FEM. SG.

La CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona *femenins* (ja siguin singulars o plurals) és ben alta en tots els corpus examinats: del 100 % en les rondalles d'ALCOVER, del 94,81 % en el CPM de GINARD, del 80 % en les entrevistes de MIRALLES i, sobtadament, tornar a esser del 100 % en el corpus de CORBERA: però aquest darrer percentatge és poc significatiu, atès que en les entrevistes de CORBERA hi hem trobat una sola ocurrència de CP d'aquest tipus. Per contra, pel que fa a la CP en MAS. PL., s'aprecia un clar contrast entre, d'una banda, les rondalles d'ALCOVER (amb el 100 % de casos concordats) i el CPM de GINARD (amb un 33,33 % de CP, més un 66,67 % de participis ambigus, però cap ocurrència sense CP), i, d'altra banda, els corpus de les entrevistes: amb un 66,67 % de CP en les de MIRALLES (i un 33,33 % sense CP) i ja només un 33,33 % de CP en el corpus de CORBERA (però un 66,67 % de casos sense CP).

Pel que fa al clíctic partitiu, tot i que la CP es manté molt més ferma en femení que no pas en MAS. PL., de l'anàlisi dels nostres corpus se'n desprèn una tendència diacrònica a la progressiva pèrdua de la CP també en femení: passa'm d'un 97,64 %, en les rondalles d'ALCOVER, a un 94 % en el CPM de GINARD (més un 2 % de participis ambigus), un 91,18 % en el corpus d'entrevistes de MIRALLES i només un 69,23 % en les entrevistes de CORBERA (més un 3,85 % de participis ambigus). En qualsevol cas, hi ha molts menys casos de CP en MAS. PL.: un 91,49 % en les rondalles d'ALCOVER —que, així i tot, és un percentatge de CP molt elevat—, un 18,18 % en el CPM de GINARD (més un 72,13 % de participis ambigus), un 47,69 % en les entrevistes de MIRALLES (més un 36,92 % de participis ambigus) i un 27,78 % de CP en les entrevistes de CORBERA (més un 61,11 % de participis ambigus).

Taules 38, 39, 40 i 41: Comparativa, en percentatges, dels diferents tipus de construccions amb clítics que poden manifestar concordança participial

ALCOVER							
	Amb clítics de 3a persona			Amb clítics de 1a o 2a persona		Amb clíctic partitiu	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
CP	100 %	100 %	97,67 %	100 %	100 %	97,64 %	91,49 %
Participis ambigus							
Falta de CP	0 %	0 %	2,33 %	0 %	0 %	2,36 %	8,51 %

GINARD							
	Amb clítics de 3a persona			Amb clítics de 1a o 2a persona		Amb clíctic partitiu	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
CP	96,60 %	100 %	0 %	94,81 %	33,33 %	94 %	18,18 %
Participis ambigus	3,40 %	0 %	100 %	2,60 %	66,67 %	2 %	72,73 %
Falta de CP	0 %	0 %	0 %	2,60 %	0 %	4 %	9,09 %

MIRALLES							
	Amb clítics de 3a persona			Amb clítics de 1a o 2a persona		Amb clíctic partitiu	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
CP	94,74 %	87,50 %	50 %	80 %	66,67 %	91,18 %	47,69 %
Participis ambigus	0 %	0 %	25 %	0 %	0 %	0 %	36,92 %
Falta de CP	5,26 %	12,50 %	25 %	20 %	33,33 %	8,82 %	15,39 %

CORBERA							
	Amb clítics de 3a persona			Amb clítics de 1a o 2a persona		Amb clíctic partitiu	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
CP	100 %	83,33 %	33,33 %	100 %	33,33 %	69,23 %	27,78 %
Participis ambigus	0 %	0 %	44,44 %	0 %	0 %	3,85 %	61,11 %
Falta de CP	0 %	16,67 %	22,22 %	0 %	66,67 %	26,92 %	11,11 %

Pel que fa a l'opcionalitat de la CP amb els clítics morfològicament invariables (ço és, els clítics acusatius de 1a i 2a persona i el clíctic partitiu), hem vist que es pot invocar una *condició d'harmonia morfològica de trets* com la de (12) —LA FAUCI (1989: 225, n. 13) i LA FAUCI i ROSEN (1993: 20-21)—: només si el clíctic és morfològicament prou ric en trets (com ocorre amb els de 3a persona) hi haurà necessàriament CP, però si el clíctic no materialitza el gènere, la condició d'harmonia de trets se superposa i atenua (o anul·la, en el cas del valencià) la regla sintàctica de CP.

Alternativament, també es pot apel·lar al *cas inherent* que tindrien aquests clítics —en la línia proposada per ROCA (1992), MUXÍ (1996: 143-144) i, pel que fa al clíctic partitiu, també per BELLETTI (2005: 506-508, i 517, n. 23). Tot i que aquesta darrera opció teòrica és força atractiva, creim que presenta alguns problemes empírics.

Així mateix, també hem vist que presenta problemes la tesi de BELLETTI (2005: 499-500, i 514, n. 9) segons la qual, les diferents projeccions de persona ($1 > 2/3$) estarien ordenades jeràrquicament dins la mateixa estructura del participi, i la (no) disponibilitat de la CP en dependria: és cert que les especificacions de persona es correlacionen amb una major o menor permissibilitat de la CP (la persona 3 seria més procliu a la CP que no les persones 1/2), però això seria independent de l'ordre relatiu dels clítics.

Pel que fa a les jerarquies de persona i de gènere i nombre, creim que necessàriament cal apel·lar a factors perceptius com els que proposa SMITH (1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001) i, de fet, com els que ja proposaven VALOR (1977: 227, n. 6) i RUAIX (1975 [en la versió ampliada de 1979]: fitxa 22, n. 4; 1985: tema 22, n. 2). Hem vist que, en mallorquí, els clítics acusatius de 3a persona no sols experimenten, en el singular, elisió davant vocal (*l'*), sinó que tant si són singulars com plurals es poden realitzar com a *ho* en combinació amb un clíctic datiu plural, i que, a més, hi ha una certa confusió de gènere en els clítics acusatius de 3a persona plurals. Des d'una òptica funcional, tot això fa que, en mallorquí, la informació que proporciona la flexió del participi sigui de vital importància per a la recuperació del referent dels clítics acusatius de 3a persona. Així, en mallorquí, és esperable que hi trobem més casos de CP en MAS. PL. que no pas en valencià, on és inexistent; i també que amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG. la CP sigui no ja opcional, sinó obligatòria, i pràcticament obligatòria en el cas del clíctic acusatiu de 3FEM.PL.

De manera complementària, caldria tenir en compte la proposta de RODRÍGUEZ MOLINA (2016: 449, n. 31), que recorda que, per CORBETT (2006: 126), el tret de concordança més bàsic o menys marcat és el de gènere, i que, tipològicament, el caràcter no marcat del singular enfront del plural és, a més, una constant en les llengües —universals 35, 37 i 45 de GREENBERG (1963). No oblidem tampoc l'universal 32, segons el qual, «sempre que el verb concordi amb un subjecte nominal o amb un objecte nominal en gènere, hi concordarà en nombre».

2.5. La CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o amb reestructuració i ascens de clític

2.5.1. Consideracions preliminars i descripció

En mallorquí, en les construccions transitives amb clítics (ja siguin clítics acusatius de 3a persona o de 1a/2a persona, o partitius), en els temps composts d'una perífrasi verbal d'infinitiu¹² o de gerundi (ja sigui una perífrasi modal o quasi modal, aspectual, causativa o amb un verb de percepció), el clític sol ascendir (o ha d'ascendir) fins a situar-se, proclíticament, davant l'auxiliar de perfet i, aleshores, la CP «puja» de manera molt sistemàtica fins al participi superior (sobretot amb els clítics acusatius de 3a persona femenins): *No l'he poguda obrir*; *Les he estades vetlant*. És poc freqüent l'enclisi amb el verb principal en infinitiu (*No he pogut obrir-la*) —de fet, en el nostre corpus no n'hem trobat ni un sol cas; de donar-se aquesta possibilitat, però, avui no es produiria la CP (*No he {pogut/*poguda} obrir-la*). Amb el verb principal en gerundi l'enclisi esdevé, en mallorquí, (gairebé) impossible: ??*He estat vetlant-les*; **He estades vetlant-les*.

Segons la GIEC (2016: § 13.5.2.4, 2n paràgraf), la CP «es dona en aquells casos en què el verb que va en participi és un verb modal (*poder, gosar, haver de, deure*) o proper a un modal (*voler, saber*), o bé un verb causatiu (*fer, deixar*): *Finalment les hem pogudes obrir*; *No l'havia sabuda contestar*; *Me l'ha deixada portar*». Al cas dels verbs de percepció ens hi referirem en el subapartat següent (§ 7.1.6).

En canvi, la GIEC no esmenta, respecte a la possibilitat de manifestar CP amb els clítics, els verbs auxiliars de les perífrasis *aspectuals*. Tampoc no ho feia FABRA en la gramàtica de 1918 (§ 94), però sembla que sí que contemplà aquesta possibilitat en la gramàtica pòstuma, en què esmenta expressament els verbs *començar a* i *deixar de*. Així, FABRA (1956: § 97) diu el següent (els subratllats són nostres):

Hi ha certs conjunts formats per un verb seguit d'un infinitiu en els quals aquest fa cos amb el verb principal, conjunts que vénen a ésser com temps perifràstics del verb que està en infinitiu. Això s'esdevé amb els verbs *poder, voler, gosar, deure, haver de, començar a, deixar de*. [...] L'infinitiu que figura en aquests conjunts no es comporta com un complement ordinari del verb que el precedeix; així no es presta a ésser reemplaçat per un pronom feble. En aquests conjunts els pronoms febles complements del verb en infinitiu poden anteposar-se al verb principal i aquesta anteposició, perfectament admissible, és sens dubte la preferentment usada en la llengua parlada; i, si el verb principal està en un temps compost i el precedeix algun dels pronoms febles *la, les, els* o *en* (complements-acusatius de l'infinitiu), el seu participi es pot fer concordar amb aquest pronom [...]. Ex.: *Encara no he pogut estudiar la lliçó. Encara no he pogut estudiar-la. Encara no l'he pogut estudiar. Hem hagut d'ajudar la Maria. Hem hagut*

¹² En altres ocasions, l'auxiliar de la perífrasi es presenta en un temps simple i, en canvi, el verb auxiliat adopta la forma d'un infinitiu perfet o compost. En aquest cas, tant si el clític ascendeix del tot com si només ho fa parcialment, és el participi de l'infinitiu compost (i, doncs, el verb principal) el que pot manifestar CP —per exemple: *L'ha d'haver pintada* o *Ha d'haver-la pintada* (cf. *L'ha haguda de pintar* o *Ha hagut de pintar-la*, que té un altre significat).

*d'ajudar-la. L'hem hagut d'ajudar.*¹³

A les perífrasis aspectuals d'infinitiu auxiliades o introduïdes per *començar a* i *deixar de* n'hi podríem afegir d'altres, com les encapçalades per *acabar de*, *acabar per*, *anar a*, *arribar a*, *estar a punt de*, *tornar a* (en mallorquí, en aquest cas, sovint amb elisió de la preposició: simplement *tornar*) i *venir a*; i també les perífrasis de gerundi introduïdes per *estar*, *acabar*, *anar*, *continuar* i *seguir* (vegeu GAVARRÓ i LACA: 2002, i GIEC: § 24.8.5). En tots aquests casos és possible (i ben freqüent) l'ascens de clíctic i la CP: *Aquesta revista l'hem deixada de llegir*; *No les he tornades (a) veure pus*; *A la fi les he arribades a trobar*; *Els hem continuat(s) imprimint en paper*.

De fet, més enllà de les perífrasis verbals que hem vist fins ara, en mallorquí la CP és força sistemàtica en qualsevol cas de reestructuració i ascens de clíctic: *L'he anada a canviar per una altra*; *Vos he vengudes a veure*.¹⁴ En aquest punt, és rellevant allò que diu la GIEC (§ 24.8.3.1c):

La tendència d'alguns verbs principals a comportar-se com a auxiliars es pot constatar a hores d'ara en casos com *aconseguir*, *intentar*, *necessitar*, *pensar* o *tractar de*. Aquests verbs funcionen com a principals i seleccionen una subordinada substantiva amb el verb en forma personal o en infinitiu (*He aconseguit que porti els apunts* i *He aconseguit portar els apunts*), i en tots dos casos, la subordinada es pot substituir pel pronom *ho* (*Ho he aconseguit*). Amb tot, en l'actualitat, molts parlants, sobretot els joves, admeten la possibilitat d'anteposar els pronoms febles dependents de l'infinitiu. Així, no és estrany sentir oracions com ara *No els aconseguiràs passar en net, els apunts, Al meu germà, ja l'intentaré localitzar jo* o *Els havia pensat convidar a tots*, al costat de *No aconseguiràs passar-los en net, els apunts, Al meu germà, ja intentaré localitzar-lo jo* i *Havia pensat convidar-los a tots*.

Per tant, entre els parlants (sobretot joves) que admeten l'ascens del clíctic en aquests casos (i alguns altres), la CP també es produiria, d'haver-hi un temps compost: *No les he aconseguides passar en net, a ses notes*; *(A) sa meva germana, l'he intentada localitzar*.

En definitiva, la CP (o la falta de CP) amb els clíctics (avantposats) en els temps composts de les perífrasis verbals (*L'he poguda dur*) i, més en general, de les construccions amb reestructuració (*L'he intentada dur*) es comporta ben igual que en els temps composts de verbs no perifràstics (*L'he duita*), i també segueix la jerarquia «FEM. SG. > FEM. PL. > MAS. PL.». De fet, la CP controlada per arguments interns que no siguin clíctics acusatius/partitius (per exemple, en els casos de moviment *qu-*, o amb el subjecte de les construccions inacusatives i reflexives) tampoc no es comporta diferent pel fet d'haver-hi una perífrasi verbal o una construcció de reestructuració: *Ses que he pogudes agafar m'encanten*; *No ha volguda venir*; *Sa nina s'ha sabuda pentinar tota sola*.

¹³ Com diu SARAGOSSÀ (2014: 36), és curiós que FABRA va arribar a parlar de la CP exemplificant l'absència de concordança: (*La lliçó*) *encara no l'he pogut estudiar*; (*La Maria*) *l'hem hagut d'ajudar*.

¹⁴ S'entén per *reestructuració* l'operació que reanalitza una estructura bioracional (com la d'una seqüència de verbs principals) en una altra de monooracional (com poguésser la d'un temps compost). Per a un estudi aprofundit de les construccions d'ascens de clíctic, reestructuració i control, vegeu els treballs clàssics de RIZZI (1982) i CINQUE (2006), i, per al català, HERNANZ i RIGAU (1984) i PARADÍS (2019).

2.5.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o amb reestructuració i ascens de clític

En els nostres corpus, hi hem trobat les ocurrències següents de CP o falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o reestructuració i ascens de clític:

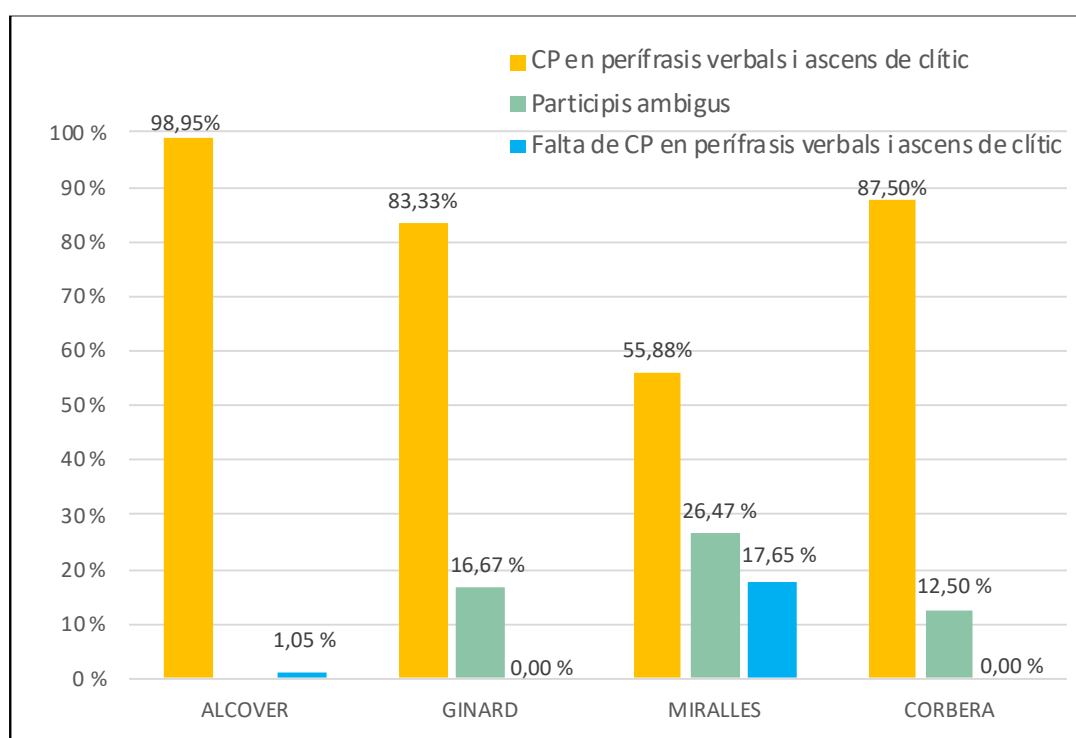
Taula 42: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP o falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o reestructuració i ascens de clític

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	94	15	19	7
Exemples amb participis ambigus	 	3	9	1
Exemples amb falta de CP	1	0	6	0
Total:	95	18	34	8

Taula 43: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o reestructuració i ascens de clític

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	98,95 %	83,33 %	55,88 %	87,5 %
Exemples amb participis ambigus	 	16,67 %	26,47 %	12,5 %
Exemples amb falta de CP	1,05 %	0 %	17,65 %	0 %

Gràfic 19: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o reestructuració i ascens de clític

Així, en el corpus rondallístic d'ALCOVER, un 98,95 % d'aquest tipus de construccions fan CP —94 ocurrencies de 95; se'n troben alguns exemples a (65). Només hi hem trobat 1 ocurrencia sense CP, que representa un 1,05 %: es tracta de l'exemple de (66), amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL. (que ja de per si és poc propens a la CP) i amb una perífrasi modal deòntica formada per *haver de* (en present d'indicatiu) més un infinitiu perfet o compost que conté, al seu torn, una perífrasi causativa (*els has d'haver fet amollar an es bram*) —cf. amb (65)g (*l'havia haguda de vendre*).

- (65) a. I es gegant mentrestant compta qui compta es cabelllets de na Marieta; i com les *hagué acabats de comptar*, naturalment es compte no li sortia, n'hi mancava un.
 b. Home sant de Déu, molt m'ha costat, però l'he *arribada a trobar*, a sa llenya que volíeu.
 c. L'havia *deixada caure* quan la pujaven de dins es pou es missatges d'en Manent.
 d. D'empeguèits que n'estam, no los *hem deixats veure* a negú.
 e. El sol i la serena m'han *feta tornar* morena.
 f. No ho saps tu si l'he llevada, que la *m'has feta posar* davall es coixí?
 g. Sa mare li demana es doblers de sa mel i en Pere li diu que l'havia *haguda de vendre* a cobrar per Sant Antoni.
 h. Negú mai n'havia *poguda treure* ni una gota, [d'aquella aigua].
 i. No estava Vossa Reial Majestat rendit d'una gran malaltia, que cap metge la *hi havia sabuda decantar*?
 j. Si amb sa mà mos ha emparades ses bales i les *mos ha tornades entaferrar* dins es mateixos canons, com no ha d'esbucar ses portes amb un cop de puny?
 k. I no se'n poria avenir ni hi poria donar volta, que el rei l'hagués *tornada a escometre* i li hagués moguda conversa d'aquella manera.
 l. Jo els *hi hauria volguts veure*, dins sa meva pell, tots es qui se'n riuen!
- (66) [...] i de tot d'una, a força de pessigades i d'esclafits devers ses anques, clotell i galtes, els *has d'haver fet amollar an es bram*, [an es infants], com més fort millor.

En el corpus del CPM de GINARD, un 83,33 % (15 ocurrencies de 18) de les construccions amb perífrasis i ascens de clíctic mostren clarament CP —com en els exemples de (67)—, i el 16,67 % restant (3 ocurrencies) correspon a participis ambigus —com l'exemple de (68). No hi hem trobat ni una sola ocurrencia amb manifesta falta de CP.

- (67) a. Curreta la festejava, | però l'he *deixada anar* | perquè a un ball que va anar | duia roba manllevada.
 b. Vos assegur, fe de conill, | que me n'han *fetes passar* | que no són per a contar | ni quasi per a sentir...
 c. El rei ha fetes fer crides, | unes crides el Rei les *ha fetes fer*, | les *ha fetes fer*.
 d. Bona amor, des que no hi sou, | m'han *haguda de sainar*.
 e. Aigua, que és maina de Déu | posada pel cristià | no me n'has *volguda dar*...
- (68) Per una senyora planc | es divertiments deixar, | perquè n'han *fet(a) aixecar* | una qui seia en es banc...

De manera un poc xocant, el corpus d'entrevistes de MIRALLES és el que presenta menys casos de CP en les construccions perifràstiques o amb reestructuració i ascens de clíctic: només un 55,88 % dels casos —19 ocurrencies de 34; com, per exemple, la de (69), amb una perífrasi aspectual de gerundi. En canvi, hi trobam un 26,47 % de participis ambigus (9 ocurrencies) i un 17,65 % (6 ocurrencies) on clarament hi manca la CP —com, per exemple, les de (70).

- (69) Aquestes paraules s'empleaven, supòs, un temps, i jo les *he anades observant*...
- (70) a. [...] i mos vàrem pensar que mos *'vien anat a denunciar*, perquè un sempre veu fantasmes.¹⁵
 b. A Lluc mos varen mostrar de ses monedes; tu les *deus haver vist*...
 c. Domés sé dues paraules, jo... No sé res més, perquè l'hagués *pogut aprende*, perquè la'm varen cantar davant jo i jo l'haguera *pogut 'prende*, però...

El corpus de CORBERA ens ha donat uns resultats plenament conformes a allò esperat. Així, hi hem trobat 7 ocurrencies (d'un total de 8) amb CP —com, per exemple, les de (71)—, que representen un 87,5 %, i 1 ocurrencia amb un participi ambigu [(72)], que representa un 12,5 %. No hi hem trobat ni una sola ocurrencia sense CP.

- (71) a. L'empleaven es fusters de carros, també era sa seva eina preferida, però que noltros també l'hem *haguda d'emplear* per fer un passamà, unes curves o una cosa o s'altra...
 b. I era garriga, perquè era una terra que no l'havien *d'haver conrada* mai.
 c. I ara enguany crec que l'han *tornada fer*.
 d. Aquesta sí que sé que la me feren rectificar, quan era ninet, i no l'he *tornada dir*.
- (72) I donant tots aquests millions es vells han pogut viure «al menos» a ca seva i no les *se n'han hagut(s) de dur* a o tirar a un racó...

En síntesi, les construccions perifràstiques o amb reestructuració i ascens de clíctic que hem trobat en els nostres corpus i que són rellevants per a determinar la presència o l'absència de CP són les que figuren en la taula 44, classificades ara en funció de l'auxiliar de la perífrasi o del primer verb principal de la construcció amb reestructuració:¹⁶

¹⁵ L'exemple de (70)a (*mos 'vien anat a denunciar*) és l'únic cas que hem pogut trobar, en els nostres corpus, de *reestructuració* amb ascens de clíctic —en aquest cas, amb el verb principal *anar* (interpretat en sentit literal, com a verb de moviment), més enllà de les perífrasis verbals (modals, aspectuals, causatives, amb verbs de percepció o amb verbs quasi modals).

¹⁶ OBSERVACIÓ: En els exemples que hem oferit a (65)-(72) no hi figuren les perífrasis o construccions amb reestructuració i ascens de clíctic formades a partir dels verbs de percepció *sentir* i *veure*, però sí que les hem incloses en els còmputos estadístics de les taules 42, 43 i 44 i del gràfic 19. Les examinarem en l'apartat que ve a continuació: § 2.6.

Taula 44: Ocurrences de CP o falta de CP en construccions transitives amb perífrasis verbals o reestructuració i ascens de clític, segons l'auxiliar de la perífrasi o del primer verb principal de la construcció amb reestructuració

		ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Perífrasis modals	<i>deure</i> + INF.			1 ¬ CP	
	<i>haver de</i> + INF.	7 CP; 1 ¬ CP (M)	3 CP		2 CP; 1 ambigu
	<i>poder</i> + INF.	17 CP		2 ¬ CP	
Amb verbs quasi modals	<i>saber</i> + INF.	8 CP			
	<i>voler</i> + INF.	6 CP	2 CP		
Perífrasis aspectuals	<i>acabar de</i> + INF.	3 CP			
	<i>arribar a</i> + INF.	3 CP			
	<i>tornar (a)</i> + INF.	9 CP			2 CP
	<i>anar</i> + GER.			1 CP	
Perífrasis causatives	<i>deixar</i> + INF.	3 CP	1 CP		
	<i>fer</i> + INF.	18 CP	3 CP; 1 ambigu		
Amb verbs de percepció	<i>veure</i> + INF.	15 CP	6 CP; 2 ambigus	12 CP; 9 ambigus	3 CP
	<i>sentir</i> + INF.	5 CP		6 CP; 1 ¬ CP	
	<i>sentir a</i> + INF.			1 ¬ CP	
Altres casos de reestructuració	<i>anar a</i> + INF.			1 ¬ CP	
Total:		95	18	34	8

2.6. El cas dels verbs de percepció *sentir* i *veure*

2.6.1. Consideracions preliminars i descripció

Hem vist que, segons la GIEC (2016: § 13.5.2.4, 2n paràgraf), «la concordança també es dona en aquells casos en què el verb que va en participi és un verb modal (*poder, gosar, haver de, deure*) o proper a un modal (*voler, saber*), o bé un verb causatiu (*fer, deixar*): *Finalment les hem pogudes obrir; No l'havia sabuda contestar; Me l'ha deixada portar*». Emperò, per als verbs de percepció *sentir* i *veure*, la GIEC (§ 26.6.1a) prescriu una altra cosa:

[...] el subjecte de l'infinitiu pot ser representat per un pronom d'acusatiu [...], que apareix adjuntat al verb de percepció: *La vaig sentir remugar una bona estona* (o *Vaig sentir-la remugar una bona estona*). Aleshores, si el verb de percepció apareix en un temps format amb un participi, aquest concorda amb el pronom d'acusatiu en certs parlars i també en els registres formals: *L'he sentida remugar una bona estona*. Tanmateix, en els registres formals s'opta per no fer la concordança quan el pronom d'acusatiu no representa el subjecte de l'infinitiu: *L'he sentit remugar moltes vegades a l'àvia, aquesta lletania*.

Així doncs, la GIEC (2016: § 26.6.1a) encara recull, per als registres formals, la prescripció de FABRA (1918: § 94, 4t paràgraf) segons la qual, amb els verbs de percepció, la CP només és lícita (i, fins i tot, recomanable) quan el pronom (clíctic) és, al mateix temps, l'objecte del verb de percepció i el subjecte de l'infinitiu (*Aquesta dona l'he sentida cantar; Aquestes noies les he vistes ballar*), però no pas quan és el complement directe de l'infinitiu (*Aquesta cançó l'he sentit cantar; Aquestes danses les hem vist ballar*).¹⁷

La recomanació de FABRA per als verbs de percepció s'inspirava en la gramàtica normativa del francès —com es desprèn de FABRA (1912: § 105β) i de la *Conversa filològica* de 30/06/1920—, i també responia a «la lluita de FABRA en favor de la nitidesa i la precisió». Proposava, doncs, una «intervenció» que creia *convenient*, «segurament perquè la concordança indistinta, tal com la fem, va contra el principi que cal expressar d'una manera diferent allò que gramaticalment és diferent» (BASTARDAS 2003). Ja FABRA (1898: 109) feia aquesta recomanació: «Eviti-s dir *les ha sentides cantar?* [= *les cançons*]. En cambi direm: *aquelles noies canten molt bé; les ha sentides cantar*». Amb tot, FABRA era ben conscient que «el lenguaje hablado hace extensiva esta regla [de la CP] a todo participio seguido de un infinitivo»; así, lo mismo dice *Aquesta dona, l'hem sentida cantar*, en que *la (l')* es complemento directo de *sentida* [En fr.: *Cette femme, nous l'avons entendue chanter*], que *Aquesta cançó l'hem sentida cantar*, en que *la (l')* es complemento directo de *cantar* [En fr.: *Cette chanson, nous l'avons entendu chanter*]]» (FABRA (1912: § 105β)).

Emperò, el cas del català no és comparable al del francès: d'acord amb LOPORCARO (1998: 53-54, 154; 2010: 237-239), el francès, des de mitjan segle XVIII, perquè hi pugui haver CP no sols exigeix que l'oració sigui «finalment intransitiva» i que el controlador de la CP no hagi estat posat en *chômage* —o, en la reformulació final de LOPORCARO (1998: 232 i ss.), que el controlador de la CP sigui un «2 no actuant», és a dir: o bé un clíctic o bé un «1 final»—, sinó que, com a condició addicional (més restrictiva), també exigeix que el controlador de la

¹⁷ FABRA (1956: § 96) podria semblar que afegeix, al cas dels verbs de percepció *sentir* i *veure*, els verbs causatius *deixar* i *fer*. Com diu BASTARDAS (2003), allò que els fa diferents d'altres verbs (modals i quasi modals) que es construeixen amb infinitiu (*poder, voler, saber, etc.*) és el fet que, «en aquests darrers, el subjecte lògic de l'infinitiu ha de ser el mateix que el del verb que té l'infinitiu com a complement». Això justificaria que els quatre verbs siguin tractats conjuntament. Ara bé, «una rectificació de la normativa hauria d'haver estat formulada d'una manera més explícita». Si, per contra, «s'admet que els participis de *fer* i *deixar* poden concordar amb el complement directe de l'infinitiu [(com a FABRA 1918: § 94, 5è paràgraf)], sembla que no hi ha cap raó que aconselli evitar-la tractant-se dels verbs *veure* i *sentir*»; de fet, «el català medieval no l'evita».

En aquest punt, volem fer notar que la GIEC (2016) s'expressa de manera contradictòria. En el § 18.4.1c, agrupa (com FABRA 1956) els verbs causatius amb els verbs de percepció, quan assenyala que «també és possible la concordança quan el pronom d'acusatiu representa el subjecte animat d'un verb en infinitiu en les construccions causatives i amb verbs de percepció», la qual cosa podria donar a entendre (implícitament, per omissió) que, per als verbs causatius, només admet (en registres formals) la CP en construccions com *L'hem feta córrer/plorar*, però no pas a *L'hem feta construir*. En canvi, en el § 26.6.1a, la GIEC (com FABRA 1918) ja només es refereix als verbs de percepció, pel que fa a la limitació de la CP, en els registres formals, a només aquells casos en què el clíctic representa, al mateix temps, l'objecte del verb de percepció i el subjecte de l'infinitiu. Així mateix, en el § 13.5.2.4 (2n paràgraf), es dona expressament una exemple de CP amb un verb causatiu i un clíctic acusatiu que representa l'objecte de l'infinitiu: *Me l'ha deixada portar*.

concordança sigui un objecte «inicialitzat pel participi», és a dir: que sigui un argument seleccionat semànticament per aquest mateix participi (de fet, en gramàtica relacional, que rebi d'aquest participi no sols un paper semàntic, sinó una relació gramatical o sintàctica). Això fa que, en francès, amb els verbs causatius, no sigui possible la CP, perquè aquí l'objecte, encara que sigui un clític, és un argument (ja sigui un «1» inicial o un «2») del verb principal en infinitiu (que és el seu «inicialitzador»), i no pas del participi (del verb causatiu).¹⁸ En gramàtica relacional, les construccions causatives sempre tenen un objecte o «2» P-inicial en el sector predicatiu del participi causatiu, el qual pot ésser heretat directament del «2» del sector predicatiu superior —com a (73)b i (73)c— o bé ésser el resultat del retrocés o degradació a «2» de l'«1» inicial, el qual no pot mantenir la seva relació gramatical inicial a causa de la presència del nou subjecte inicialitzat pel verb causatiu —com a (73)a—:

(73) a. (Marie) ce garçon l'a {fait/*faite} pleurer.
 '(A na Maria), aquest al·lot l'ha feta plorar'

		P	1	
1		P	Cho	2
1		P	Cho	0
1	P	Cho	Cho	0
<i>Ce garçon</i>	<i>l'a</i>	<i>fait</i>	<i>pleurer.</i>	[3FEM.SG]
<i>Aquest al·lot</i>	<i>l'ha</i>	<i>feta</i>	<i>plorar.</i>	[3FEM.SG]

¹⁸ Exemplifiquem-ho primer d'una manera simple, amb verbs (quasi) modals: A (i) i (ii), el SD *la revista* s'introdueix com un argument (l'objecte, «2») del predicat *comprar/comprat*, ja en el primer estrat (i primer sector predicatiu); l'argument extern (o subjecte, «1») és també introduït o inicialitzat per aquest mateix predicat. A (ii), en un segon estrat i sector predicatiu, s'introdueix el verb (quasi) modal, que deposa (o posa en *chômage*) el predicat *comprar*, reinicialitza (en lectures radicals o no epistèmiques) o hereta (en lectures epistèmiques) l'argument extern (o subjecte, «1»), i hereta l'objecte de l'estrat o sector predicatiu anterior. Mentre que a (i) *la revista* és un objecte «inicialitzat pel participi» (*comprat*), no reuneix aquesta condició a (ii), perquè aquí aquest SD no és un argument del participi (ço és, del verb modal o quasi modal: *pogut/volgut*), sinó de *comprar*, que per això és el seu «inicialitzador».

(i)

		P	2
1	P	Cho	2
[1PL.]	<i>Hem</i>	<i>comprat</i>	<i>la revista.</i>

(ii)

		P	2
1	P	Cho	2
1	P	Cho	0
[1PL.]	<i>Hem</i>	<i>pogut/volgut</i>	<i>comprar la revista.</i>

Quan hi ha clítics —com a (iii) i (iv)— passa el mateix, amb l'única diferència que, en gramàtica relacional, l'objecte («2») s'introdueix ara com una matriu de trets morfosintàctics abstractes, i després, en el mateix sector predicatiu, cal afegir un altre estrat per a cancel·lar la relació «2» (que podríem dir que passa a zero, «0»), de manera que l'oració esdevé *finalment intransitiva* i el clític es realitza adjuntat al verb com una mera marca morfològica de dita operació de cancel·lació de la relació gramatical inicial. Donada una condició sintàctica que exigisqui, perquè hi pugui haver CP, que l'oració sigui finalment intransitiva (o dit altrament, que el controlador de la CP sigui un «ex-2»), podem tenir concordança a (iii) i a (iv). A més, a (iii), com a (i), l'objecte és inicialitzat pel participi; però no a (iv) ni a (ii).

(iii)

		P	2
1		P	0
1	P	Cho	0
[1PL.]	<i>L'hem</i>	<i>comprada.</i>	[3FEM.SG]

(iv)

		P	2	
1		P	2	
1		P	0	
1	P	Cho	0	
[1PL.]	<i>L'hem</i>	<i>poguda/volguda</i>	<i>comprar.</i>	[3FEM.SG]

- b. (Marie) ce garçon l'a {fait/*faite} tomber.
'(A na Maria), aquest al·lot l'ha feta tombar/caure.'

		P		2	
1		P	Cho	2	
1		P	Cho	0	
1	P	Cho	Cho	0	
<i>Ce garçon</i>	<i>l'a</i>	<i>fait</i>	<i>tomber.</i>	[3FEM.SG]	
<i>Aquest al·lot</i>	<i>l'ha</i>	<i>feta</i>	<i>caure.</i>	[3FEM.SG]	

- c. (La maison) Jean l'a {fait/*faite} repeindre.
'(La casa) en Joan l'ha feta repintar.'

		P		2	1
1		P	Cho	2	Cho/3
1		P	Cho	0	Cho/3
1	P	Cho	Cho	0	Cho/3
<i>Jean</i>	<i>l'a</i>	<i>fait</i>	<i>repeindre.</i>	[3FEM.SG]	[no espec.]
<i>En Joan</i>	<i>l'ha</i>	<i>feta</i>	<i>repintar</i>	[3FEM.SG]	(<i>per/a algú</i>).

A més, per aquesta mateixa condició (que el controlador de la CP sigui un objecte «inicialitzat pel participi»), en francès, la CP no sols roman exclosa en les construccions causatives amb clítics acusatius [(73)], sinó també en les construccions passives causatives [(74)]:

- (74) La maison a été {fait/*faite} repeindre (par Jean).
'La casa ha estat feta repintar (per en Joan)'

		P		2	1
2		P	Cho	1	3
1		P	Cho	Cho	3
1	P	Cho	Cho	Cho	3
1	P	Cho	Cho	Cho	3
<i>La maison</i>	<i>a</i>	<i>été</i>	<i>fait</i>	<i>repeindre</i>	<i>par Jean.</i>
<i>La casa</i>	<i>ha</i>	<i>estat</i>	<i>feta</i>	<i>repintar</i>	<i>per en Joan</i>
					[no espec.]
					(<i>a algú</i>).

En canvi, fins i tot el castellà i el portuguès —que, en general, són molt més restrictius pel que fa a la CP que no pas el francès— exigeixen, com el català, fer la CP en el participi del verb causatiu en construccions passives causatives com la de (74) o com les de (75), les quals serien del tot agramaticals sense concordança:

- (75)a. Esta casa ha sido {hecha/*hecho} arreglar por mi abuelo. [castellà]
 b. ?A Marília tem sido {feita/*feito} chorar muitas vezes (pelo seu marido).¹⁹ [portuguès]
 c. La presó va esser {feta/*fet} construir a començaments de segle. [català]

Ara bé, el recel que LOPORCARO mostra vers la gramàtica prescriptiva del francès és potser

¹⁹ A (73)a, el nominal subjecte inicial no pot mantenir la relació gramatical «1» en l'estrat on ingressa el causatiu, a causa de la presència del nou subjecte inicialitzat per aquest darrer. Per això, aquell és degradat a la relació gramatical d'objecte («2») i l'oració esdevé finalment transitiva, i sembla que en algunes llengües admetria esser passivitzada —tot i que, segons ROSSELLÓ (2003: 359, n. 22), en català i en castellà això no sembla pas possible: **Na Maria ha estat feta plorar*; **María ha sido hecha llorar*. Tampoc no és possible **Na Maria ha estat feta tornar*, però creim que sí que ho seria *S'acusada ha estat feta comparèixer* o *Sa presidenta ha estat feta caure*, amb verbs (inacusatius) no agentius.

excessiu. Així, LOPORCARO (1998: 63, en la seva taula [8]b) també exclou per a aquesta llengua la possibilitat de fer concordar el participi, en construccions amb verbs de percepció, fins i tot amb el subjecte de l'infinitiu (del tipus «*Els he vists/sentits arribar*»). En canvi, per a LA FAUCI i ROSEN (1993: 25-26), en francès, la CP en aquest cas és possible perquè, d'acord amb la seva anàlisi, hi ha una construcció (distinta de la perífrasi causativa) en què el subjecte de l'infinitiu és controlat per l'objecte inicialitzat (ja en el primer estrat) pel verb de percepció i, per tant, es dona la condició que el controlador de la CP sigui un «2» inicialitzat pel participi —vegeu (76). És la construcció que ALSINA (2002: 2424) anomena *de control no argumental d'objecte* (com la que tindríem a *Vaig veure [[en Josep] [córrer darrere l'autobús]]*; *He sentit [[en Roc] [cantar «La Marsellesa»]]*; *Ha vist [[el temps] [fer solcs en el seu front]]*), en què el subjecte lògic de l'infinitiu s'expressa com a objecte directe del verb de percepció (que mantindria el seu estatus de verb principal)²⁰ i, quan es realitza com un SN ple, apareix darrere el verb de percepció i davant l'infinitiu, tot i que també pot experimentar cliticització, com a (76):

- (76) a. Ces bûcherons, Jean les a vus abatte des chênes.
 'Aquests llenyataires, en Joan els ha vists abatre roures'

1		P		2	Obl
1		P		o	Obl
1	P	Cho		o	Obl

			1	P	2
<i>Jean</i>	<i>les a</i>	<i>vu<u>s</u></i>	[3MAS.PL]	<i>abatte</i>	<i>des chênes.</i>
<i>En Joan</i>	<i>els ha</i>	<i>vist<u>s</u></i>	[3MAS.PL]	<i>abatre</i>	<i>roures.</i>

- b. *Cette femme, nous l'avons entendue chanter.*
 'Aquesta dona, nosaltres l'hem sentida cantar'

1		P		2	Obl
1		P		o	Obl
1	P	Cho		o	Obl

			1	P
<i>Nous</i>	<i>l'avons</i>	<i>entendue</i>	[3FEM.SG]	<i>chanter.</i>
<i>Nos.</i>	<i>l'hem</i>	<i>sentida</i>	[3FEM.SG]	<i>cantar.</i>

En canvi, quan el clític representa l'objecte de l'infinitiu —com a (77)—, es tracta necessàriament d'una construcció d'infinitiu diferent: una *perífrasi causativa* com la que ja hem vist a (73)c, en què el verb causatiu (o, en aquest cas, de percepció) i l'infinitiu formen una unitat funcional, com la que tindríem a *He sentit cantar alguns versets a na Maria*, i en què

²⁰ En puritat, com diu ALSINA (2002: 2424), des del punt de vista semàntic, els verbs *sentir* i *veure* seleccionen un argument amb la funció semàntica d'experimentador (o perceptor) i un altre amb la funció d'estímul (allò que se sent o es veu), però l'estímul no és pas l'objecte sintàctic del verb de percepció (*en Josep*, *en Roc* o *el temps*), sinó l'esdeveniment de 'córrer darrere l'autobús en Josep', 'cantar *La Marsellesa* en Roc' o 'fer solcs en el seu front el temps'. Per tant, els objectes *en Josep*, *en Roc* o *el temps* no tenen una funció semàntica del verb rector dels quals són objectes sintàctics (gràcies al que s'ha anomenat «marcatge excepcional de cas acusatiu»), sinó que el paper temàtic el reben del verb de l'oració d'infinitiu. Aquesta idea és evident en el cas de *Ha vist el temps fer solcs en el seu front*, perquè el temps no es veu i, doncs, no pot satisfer la funció semàntica d'estímul de *veure*.

suprimir directament, en el § 18.4.1c de la GIEC, l'incís «també és possible la concordança quan el pronom d'acusatiu representa el subjecte animat d'un verb en infinitiu en les construccions causatives i amb verbs de percepció».

**2.6.2. Anàlisi estadística sobre la CP o la falta de CP
en les construccions amb verbs de percepció i ascens de clític**

Com es pot apreciar en les taules 45 i 46, en els nostres corpus, només en les entrevistes de MIRALLES hi hem pogut detectar algunes ocurrències [les dues de (78)] amb manifesta falta de CP, d'un total de 19 construccions perifràstiques amb verbs de percepció en què el clític no representa el subjecte de l'infinitiu, sinó el seu objecte. A més, una d'aquestes ocurrències és amb el clític partitiu *en* amb un referent MAS. PL.; l'altra ocurrència (un poc més excepcional) és amb el clític acusatiu de 3FEM.PL.

- (78) a. Robos grossos no n'he sentit a dir.
- b. [...] d'aqueixes Rues que les has sentit anomenar, aqueixes Rues, n'hi ha cinc o sis...

Taula 45: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP o falta de CP en perífrasis amb verbs de percepció i ascens de clític, segons que el clític representi el subjecte o l'objecte de l'infinitiu

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	Subj. inf.	Obj. inf.	Subj. inf.	Obj. inf.	Subj. inf.	Obj. inf.	Subj. inf.	Obj. inf.
CP	16	4	6	0	2	16	0	3
Participis ambigus	 	 	2	0	8	1	0	0
Falta de CP	0	0	0	0	0	2	0	0
Total:	16	4	8	0	10	19	0	3

Taula 46: Ocurrències, en percentatges, de CP o falta de CP en perífrasis amb verbs de percepció i ascens de clític, segons que el clític representi el subjecte o l'objecte de l'infinitiu

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	Subj. de l'inf.	Obj. de l'inf.	Subj. de l'inf.	Obj. de l'inf.	Subj. de l'inf.	Obj. de l'inf.	Subj. de l'inf.	Obj. de l'inf.
CP	100 %	100 %	75 %		20 %	84,21 %		100 %
Participis ambigus	 	 	25 %		80 %	5,26 %		0 %
Falta de CP	0 %	0 %	0 %		0 %	10,53 %		0 %

En el corpus d'ALCOVER hi hem trobat 16 ocurrències en què el clític representa el subjecte de l'infinitiu [(79)] i 4 en què representa l'objecte [(80)]. En tots els casos hi ha CP. Vegem-ne alguns exemples:

- (79) a. I allà l'hauríeu sentida, a sa polissarda, *alabar* furiosament totes quantes de coses veia entorn seu.
- b. No sé què dimoni deuen haver tengut ses cucuiades avui! Cap n'he sentida piular!

- c. El rei moro els *havia vists venir* i ja les surt a l'enquatre amb sos set pams de morro.
- d. [...] i ara resulta que t'he vista pentinar, rentar-te ses mans i es peus i t'he vista riure i no ha succeïda cap cosa d'aquestes.
- e. [...] i allà n'hauríeu vistes comparèixer, de fadrinetes, a l'uf, ben arromangades...
- (80) a. Negú sabia aont parava ni què era aqueixa bona d'aigo, ni l'havien sentida anomenar mai.
- b. Ai la princesa Aineta! —diu en Bernadet—. No l'havia sentida anomenar mai.
- c. Ja no es recordava ni es recordà pus de na Fadeta, com si no l'hagués vista ni sentida anomenar mai.
- d. Allà los n'hauríeu vists fer, de bots, escaravits i xecalines a tots aquells animalons.

En el CPM de GINARD només hi hem trobat ocurrències en què el clíctic representa el subjecte de l'infinitiu: 6 ocurrències amb CP —com les de (81)— i 2 amb participis ambigus —com la de (82). No hi hem trobat cap cas en què el clíctic representi l'objecte de l'infinitiu.

- (81)a. [...] que és la llàntia del rei moro, | que mai l'han vista cremar.
- b. L'hauríeu vista passar?
- c. A on ets, perdiu, com cantes, que no t'he vista lluir?
- (82) No vengues per sa cotxeria, que sa senyora t'ha vista entrar.

En el corpus d'entrevistes de MIRALLES hi hem trobat 10 casos en què el clíctic representa el subjecte de l'infinitiu (2 amb CP [(83)] i 8 amb participis ambigus [(84)]) i 19 casos en què el clíctic representa l'objecte de l'infinitiu: 16 amb CP [(85)], un d'ambigu [(86)] i només 2 sense CP —que són els que ja hem vist a (78), repetits ara a (87). Així, de les construccions en què el clíctic representa l'objecte de l'infinitiu, un 84,21 % dels casos mostra clarament CP, la qual cosa va contra la prescripció de la GIEC (§ 26.6.1.a) i de FABRA (1918: § 94, 4t paràgraf).

- (83) a. I llavoneses hi 'via aquesta [processó] del Ram, que era sa més important de tot, aquesta era sa més important, jo l'he vista voltar per aquí per Meià, per na Païssa...
- b. Quantes n'hem vistes casar molt més joves que no ella!
- (84) a. Tots aquells [molins] que t'anomèn, tots, tots, tots els som vist(s) marxar.
- b. —I llavoneses fandangos en ballaven? —No, per aquí no n'he vist(s) ballar mai.
- (85) a. Però aquesta [comèdia] d'«En Llorenç Malcasadís» és anterior a jo, encara, aqueixa... aqueixa jo l'he sentida contar més a sa meva padrina Bet que no l'he vista...
- b. —Tu, que no coneixes ses Llulles? —Sí, les he sentides anomenar.
- c. Damunt sa Casa de la Vila no n'hi he vista fer mai, [d'escola].
- d. Jo no l'he vista ballar mai mai, però «Sa mitjanit» s'empleava per ses corregudes.
- (86) N'he vist(s) demolir, [de molins].
- (87) a. Robos grossos no n'he sentit a dir.
- b. [...] d'aqueixes Rues que les has sentit anomenar, aqueixes Rues, n'hi ha cinc o sis...

Finalment, en el corpus d'entrevistes de CORBERA hi hem trobat 3 ocurrències en què el clíctic representa l'objecte de l'infinitiu; totes tres amb CP (novament en contra de la gramàtica normativa). No hi hem trobat cap ocurrència en què el clíctic representi el subjecte de l'infinitiu.

- (88) a. Aquests plats també són plats antics, que també jo les he vists usar, encara.
- b. [...] l'iglèsia de Deià, jo no l'he vista fer, ni «mucho menos».
- c. Els he vi... vistes fer, ses portes de l'iglèsia que hi ha a Manacor, que eren taulons sencers...

3. La concordança del participi en construccions amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic

3.1. LOPORCARO (1998): els objectes avantposats, una classe espúria?

Una de les idees tradicionals sobre la CP més combatuda per LOPORCARO (1998: 12-20) és aquella segons la qual, en moltes varietats romàniques (excepte en aquelles que tenen CP amb l'objecte *in situ*), els objectes *avantposats* a la forma verbal són inductors o controladors de la concordança amb el participi, mentre que els objectes *posposats* no la controlen.²¹ Així, haurien d'esser suposadament controladors de la CP els clítics pronominals (*L'he vista*), els pronoms relatius (*la casa que he vista*), els SN focalitzats (*Sa CASA, he vista*) i els SN interrogats (*Quina casa has vista?*); i, en canvi, no serien controladors de la CP els objectes posposats (*He vist sa casa*). Emperò, segons LOPORCARO, mentre que la classe dels objectes posposats és de definició unívoca (car, en la immensa majoria de varietats romàniques, en les oracions declaratives, només els SN lèxics poden seguir un verb transitiu), els diferents tipus d'objectes avantposats no constitueixen una classe natural («sintàcticament o morfològicament omogènea»), sinó una classe espúria. Segons LOPORCARO (1998: 13), «enunciata in questi esatti termini, non è questa la situazione di nessuna varietà romanza (popolare) contemporanea. [...] Dalle descrizioni di varietà dialettali italo- o gallo-romanze non risulta mai una situazione in cui alla mancanza di accordo con SN posposto al PP si contrapponga compattamente l'accordo con il pronome relativo, coi SN anteposti e colle proclitiche oggetto diretto». D'aquí una de les crítiques que fa LOPORCARO (1998: 15) a la jerarquia implicativa de SMITH (1991a) de (89):

(89) CP amb un SN lèxic posposat → CP amb un SN avantposat → CP amb un pronom relatiu → CP amb els clítics pronominals.

Emperò, com diu ROSSELLÓ en una ressenya del llibre de LOPORCARO (ROSSELLÓ 2003: 351), «aquesta taxativa afirmació de LOPORCARO —la cursiva [de *nessuna*] és seva— no té la validesa general pretesa: els “esatti termini” pretesament inexistents configuren part del patró de la concordança del participi que segueixen encara molts parlants mallorquins adults (jo mateixa, per exemple). D'acord amb aquests “esatti termini”, no hi ha efectivament concordança amb

²¹ Una de les primeres formulacions conegudes d'aquesta regla, ja del segle XVI, és la continguda en els versos següents del poeta francès CLÉMENT MAROT (1496-1544):

Nostre langue a ceste façon:
que le terme qui va devant
voluntiers regist le suyvant.
L'italien (dont la faconde
passe les vulgaires du monde)
son langage a ainsi basty,
en disant: «Dio noi ha fatti».

C. MAROT: *Epigrammes*, CIX

[Traducció aproximada: La nostra llengua té aquesta propietat: | que el terme que va davant | sovint regeix el següent. | L'italià (l'eloqüència del qual | sobrepassa totes les vulgars/vernacles del món) | ha bastit així el seu llenguatge, | dient: «Dio noi ha fatti»].

l'OD posposat (*He vist sa casa*) i n'hi ha (o n'hi pot haver) amb l'OD avantposat en qualsevol de les formes següents: OD clíctic pronominal (*Les he vistes*), OD pronom relatiu (*ses cases que he vistes*), OD emfasitzat (*SA CASA, he vista*) i OD interrogatiu (*Quina casa has vista?*)». Efectivament, aquest és el patró de CP més general del mallorquí contemporani, que LOPORCARO no arriba a caracteritzar pròpiament —si bé cal reconèixer que exigir-li-ho, amb la quantitat i qualitat de les dades de què disposava sobre aquesta varietat (i en un moment en què encara no s'havia publicat la GCC de 2002), seria excessiu (ROSSELLÓ 2003: 358, n. 19).

L'anàlisi del corpus d'ALCOVER, amb CP generalitzada o sistemàtica amb qualsevol argument intern (amb una freqüència del 95,94 % amb els objectes posposats), no ens pot ésser útil per a confirmar la descripció que ROSSELLÓ fa de la CP en mallorquí (2002: 1932-1934; 2003: 351 i 361), ja que si hi ha CP_{OIS} generalitzada esperaríem que també n'hi hagi amb qualsevol objecte avantposat. Emperò, els altres tres corpus (el CPM de GINARD i, com a corpus més recents, les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA) resulten crucials per a tal fi. Ho veurem detalladament en el § 3.2. De moment, avançarem que en el CPM de GINARD hi trobam un 44,17 % de casos de CP_{OIS}, però un percentatge superior (un 87,42 %) de casos de CP amb moviment *qu-* (relatives, interrogatives, exclamatives) o amb avançament focal, resumptiu o estilístic de l'objecte. I, encara més significativament, en les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, només hi trobam un 2,50 % o un 5,17 %, respectivament, de casos amb manifesta CP_{OIS}; però, en canvi, hi trobam un 62 % o un 60 % de casos de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic.

Així, les dades del mallorquí van directament contra la crítica que LOPORCARO du a terme envers la jerarquia implicativa de SMITH i envers la idea tradicional que l'avantposició de l'objecte és un factor que pot condicionar la presència de CP. Sí que és possible agrupar els objectes avantposats (més enllà dels clítics i dels pronoms relatius) com una classe natural que permet controlar o induir la CP.

A més, LOPORCARO tampoc no es refereix en cap moment a les construccions del francès que, segons OBENAUER (1992, 1994) i DÉPREZ (1998), admeten CP amb moviment *qu-*: no sols amb el pronom relatiu, sinó (almenys) també amb SQu- interrogatiu.

D'altra banda, de la jerarquia de SMITH de (89) se'n desprèn també que, encara que en una llengua o dialecte no hi hagi CP amb *tots* els objectes avantposats (com tampoc amb els posposats), n'hi pot haver amb els pronoms relatius —i, aleshores, n'hi haurà també amb els clítics pronominals. Així, hauria d'ésser possible agrupar els pronoms relatius i els clítics en una classe homogènia pel que fa a la possibilitat de controlar la CP. Segons LOPORCARO (1998: 13-15), aquesta situació no es dona en cap varietat italo-romànica contemporània, però sí en estadis anteriors i, així mateix, en unes poques varietats gal·loromàniques —si bé LOPORCARO (1998: 15, n. 26) es demana si això podria ésser degut a la interferència del model normatiu francès—:

- En la parla normanda de la Val de Saire, hi ha CP amb el pronom relatiu (*la vak ke ʒ i {akatá:/*akató}* 'la vaca que he {comprada/*comprat}') i amb els clítics (inclosos els de 1a i 2a persona) (*i vuz a {traʒji:/*traʒjí}* '(ell) vos ha cercats/*cercat'), a diferència dels objectes posposats (*l ko a {kaokji/*kaokjí}* 'la pul 'el gall ha {muntat/*muntada} la gallina').
- En la parla arpitàna (o francoprovençal) de la Vall d'Aosta, també hi ha CP amb el pronom

relatiu (*la letra que n'en {mandaye/*mandà}* ‘la lletra/carta que hem {enviada/*enviat}’; *euna feille que dz'ayò vuya* ‘una al·lota que havia vista’) i amb els clítics (*cette defequeultà, dze le s-ayò pr'vuye* ‘aquestes dificultats, (jo) les havia previstes).

Emperò, certament aquest seria un patró bastant restringit —vegeu el patró *b* de la taula implicativa o escalar de (91). En general, quan hi ha CP amb el pronom relatiu, això és així perquè també n’hi ha (o n’hi pot haver) amb els objectes posposats i, de fet, amb qualsevol objecte, ja sigui posposat o avantposat —vegeu el patró *a* de la taula de (91). Així, en la parla llenguadociana de Gavaldà, hi ha CP amb el pronom relatiu (*las besougnos qu'ai bistos* ‘les coses que he vistes’) i amb els clítics (*Lous ai bistes* ‘Els he vists’), però també hi pot haver CP_{OIS} facultativa (*Ai {perduto/perdut} ma bacho* ‘He {perduda/perdut} la meva vaca’). En l’italià contemporani, diu LOPORCARO (1998: 12) que la CP amb el pronom relatiu és estranya i arcaïtzant: de fet, no més freqüent que la CP amb els objectes posposats.²²

Amb tot, el patró més estès és, clarament, aquell en què no hi ha CP ni amb els objectes posposats ni amb els pronoms relatius (ni amb la resta d’objectes avantposats), però sí amb els clítics (almenys amb els de 3a persona) —vegeu el patró *c* de la taula de (91). Aquest seria el cas de l’italià contemporani i del català estàndard, i també del parlar llenguadocià de Montpeller (*L’escriptori i’a mascarar lous dets* ‘El tinter li ha embrutat els dits’; *las flous que m’aviàs demandat* ‘les flors que m’havíeu demanat’; però amb CP amb els clítics: *Lous ai vistes* ‘Els he vists’).

Així, per a LOPORCARO, si bé la jerarquia implicativa de (89) no és correcta —en la mesura que tracta els objectes avantposats com una classe natural—, sí que hauria d’esser possible establir la jerarquia implicativa de (90) i la taula escalar de (91):

(90) CP amb un SN lèxic (posposat) → CP amb un pronom relatiu → CP amb els clítics pronominals.

(91) CP amb l’objecte directe constituït per un:

	i. nominal lèxic (posposat)	ii. pronom relatiu	iii. clíctic pronominal
a.	+	+	+
b.	–	+	+
c.	–	–	+

Això no obstant, segons LOPORCARO (1998: 14), hom podria trobar excepcions a aquesta jerarquia implicativa, i cita les dades que dona MIREMONT (1976) per al parlar llenguadocià del Perigord. Segons aquestes dades, en perigordí hi hauria CP obligatòria amb els clítics de 3a persona (*Mas terras las ay vendudas*), CP facultativa amb els objectes lèxics *in situ* (tot i que amb una marcada preferència per la concordança: *Ay {venduda/vendut} aquela terra; Avem {facha/fach} la paz; An {barradas/barrat} las fenestras*), però la CP estaria exclosa amb el pronom relatiu (*las terras que i ay vendut; la letra que m’as eserich; la péra qu’ay minjat*). Dit altrament, en aquest parlar, hom trobaria (suposadament, si bé potser caldria confirmar

²² En canvi, en una altra pàgina de la mateixa obra, LOPORCARO (1998: 43) assenyalar que, en italià, la CP amb el pronom relatiu té una presència *facultativa*, com també s’esdevé amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona i amb el clíctic partitiu, per aplicació de la *condició d’harmonia morfològica de trets* que hem vist a (12). En aquest mateix sentit, vegeu el que direm seguidament sobre LA FAUCI i ROSEN (1993: 22-23).

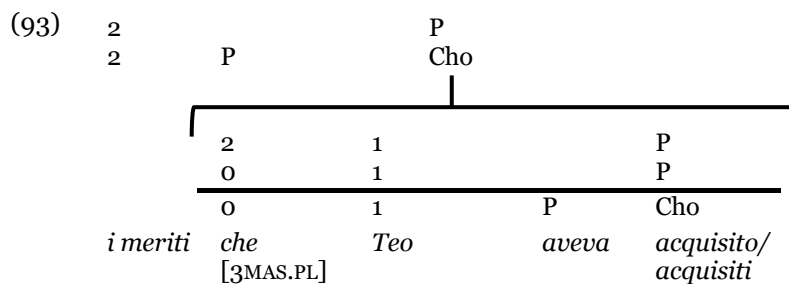
aquestes dades) la configuració següent:

(92) CP amb l'objecte directe constituït per un:

	i. nominal lèxic (posposat)	ii. pronom relatiu	iii. clítics pron. de 3a pers.
d.	±	–	+

Una possible explicació per a aquest patró seria la que intentarem oferir a continuació —si bé LOPORCARO no la desenvolupa expressament, es pot inferir d'allò que diu en la p. 43 en relació amb el sard bonorvès—: en perigordí, els pronoms relatius serien tractats, en un principi, de la mateixa manera que els clítics pronominals i, doncs, d'entrada hi esperàriem trobar +CP, ben igual que en el parlar (també llenguadocià) de Gavaldà (vegeu la configuració *b* de la taula escalar de (91). Emperò, per una aplicació molt restrictiva de l'anomenada *condició d'harmonia morfològica de trets* —més restrictiva encara que la que hem vist a (12)—, la CP esdevindria no ja facultativa, sinó, en aquest parlar (com també en bonorvès), directament impossible amb els pronoms relatius (i, segurament, esperàriem que també fos així amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona i amb el clíctic partitiu, que són morfològicament invariables, igual que el pronom relatiu *que*, si bé caldria confirmar aquesta generalització per al parlar de Gavaldà).

Efectivament, en gramàtica relacional —vegeu, per exemple, LA FAUCI i ROSEN (1993: 22-23)—, els pronoms relatius han rebut un tractament anàleg al del correlat nominal buit dels pronoms clítics. En aquest marc teòric, els clítics (no reflexius) tenen un correlat nominal nul (una matriu de trets morfosintàctics abstractes) que és l'objecte (o «2») inicial (en el primer estrat), el qual es veu *cancel·lat* (podríem dir que passa a zero, «0») en un estrat posterior, de manera que l'oració esdevé *finalment intransitiva*, i el clíctic es realitza adjuntat al verb com una mera marca morfològica de dita operació de cancel·lació de la relació gramatical inicial. Aleshores, donada una regla *sintàctica* de CP amb un «2» cancel·lat, si el clíctic és *morfològicament* prou ric en trets (com ocorre amb els de 3a persona), la condició d'harmonia morfològica de trets farà que hi hagi CP manifesta; però si el clíctic que marca la cancel·lació de «2» és un d'aquells que no materialitza el gènere (en italià, *mi*, *ti*, *ci*, *vi* i el partitiu *ne*), la condició d'harmonia de trets se superposa i atenua o anul·la la regla sintàctica de CP —vegeu els diagrames que ja hem donat a (13). D'una manera anàloga, LA FAUCI i ROSEN proposen que en italià, en les oracions relatives (com, per exemple, *i meriti che Teo aveva {acquisito/acquisiti}...*) el participi pot concordar opcionalment amb un «2» (objecte) relativitzat, com es pot veure en el diagrama següent:

En aquest diagrama, l'oració de relatiu conté una variable (una matriu de trets abstractes) i apareix com a predicat nominal de *i miriti*, que en seria l'argument. A més, la variable

pronominal experimenta cancel·lació (passa a «o») i és realitzada com a *que*, que compartiria amb els clítics el fet de marcar la cancel·lació de la relació sintàctica inicial d'una matriu de trets. Aleshores, per aplicació de la condició d'harmonia morfològica de trets, com que *que* no mostra o no materialitza morfològicament trets ni de gènere ni de nombre, controlaria la CP només facultativament —o, en aplicacions encara més restrictives d'aquesta condició (com seria el cas del sard bonorvès i del llenguadocià perigordí, la CP romandria del tot anul·lada.

Emperò, volem destacar que aquest raonament no seria aplicable a relatius com *el qual*, *la qual*, *els quals* o *les quals*, que mostren flexió de gènere i nombre i, doncs, esperaríem que aquí la CP fos obligatòria (perquè no s'aplicaria la condició d'harmonia morfològica de trets). A més, tampoc no s'explica que, per la condició d'harmonia morfològica de trets, la CP en italià contemporani sigui facultativa amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona, però, en canvi, sigui estranya i infreqüent amb el pronom relatiu (LOPORCARO 1998: 12), si se n'ha de fer el mateix tractament (cf. amb LOPORCARO 1998: 43). Així mateix, no sabem quina anàlisi faria la gramàtica relacional de les construccions interrogatives i exclamatives ni d'aquelles amb avançament focal, resumptiu o estilístic.

En definitiva, com diu ROSSELLÓ (2003: 351, n. 3, i 361), «es diria que [LOPORCARO] ha donat per garantida la representativitat absoluta de la variació italiana». Un «aspecte criticable de la proposta final de LOPORCARO és que, tot i l'abast de les construccions considerades, deixa absolutament penjats uns contextos en què també hi ha concordança. Es tracta de la concordança del [participi] amb els relatius, interrogatius, elements focalitzats amb prolepsis, etc., és a dir, es tracta d'unes dades que no són negligibles en absolut [...]. Segurament, però, el problema és que són difícilment integrables dins la proposta de LOPORCARO pel fet que aquesta concordança es dóna en varietats en què impera la condició II (intransitivitat final o ex-2, si es prefereix) i haver d'assumir que aquestes construccions són finalment intransitives no sembla plausible, en absolut» —si bé, com acabam de veure per a les subordinades relatives, això és precisament el que proposen LA FAUCI i ROSEN (1993) i com sembla que LOPORCARO (1998: 43) suggereix indirectament (també en la p. 13, quan comenta que «il relativo ed i clitici pronominali possono essere radunati in una classe omogenea, in quanto controllanti l'accordo participiale, in poche varietà dialettali del gallo-romanzo»).

Finalment, per acabar aquest apartat, cal que facem també una breu referència a un altre dels arguments que esgrimeix LOPORCARO (1998: 16-19; 2016: 802, n. 1) en contra de la idea que l'ordre lineal i, en concret, la precedència de l'objecte respecte del participi és un factor clau que marca la diferència entre CP i falta de CP. En el cas dels clítics, segons LOPORCARO, això seria contradit per aquells parlars que, com l'arpità (o francoprovençal) de la Vall d'Aosta o els parlars llombards nord-occidentals (com el de Quarna di Sotto), permeten que els clítics segueixin (enclíticament) el participi i, tot i això, hi ha CP:

(94) a. Cetta mèison dz'i batia-la tot solet.

Lit.: 'Aquesta casa (jo) he construïda-la tot solet'.

b. La lettera dz'i écrieite-la.

Lit.: 'La lletra (jo) he escrita-la'.

[arpità de la Vall d'Aosta]

(95) i u vørt-ey / i u vertø-yø

Lit.: '(Jo) he obert-el' / '(Jo) he oberta-la'.

[llombard nord-occidental de Quarna di Sotto;
apud MANZINI i SAVOIA (2005, II: 560)]

Sobre aquest punt voldríem fer les consideracions següents:

- i) En un marc teòric com, per exemple, el de SPORTICHE (1996), fins i tot en aquests casos d'enclisi es pot defensar que el correlat nominal del clític (ja sigui un SD lèxic dislocat o un *pro*-SD buit) sempre precedeix linealment o c-comanda estructuralment el participi (per exemple: *Cetta mèison dz'ì batia-la tot solet*), ja que s'aturaria primer per la posició d'especificador del SClític i, després, encara pujaria més amunt, fins a l'especificador de STòpic, en la perifèria esquerra oracional.
A més, també podríem concloure que allò que guia la CP en aquests casos és, no pas l'ordre lineal ni el c-comandament estructural, sinó senzillament l'estructura informativa, de manera que la CP seria una estratègia de marcatge de la topicalitat o de la naturalesa *qu*- d'un argument intern (vegeu la nostra proposta en la § 7 del cap. III).
- ii) En varietats romàniques com el piemontès de Cairo Montenotte, es pot trobar alhora tant una còpia proclítica com una còpia enclítica del pronom clític —per exemple: *I l'an catò-le* '(Ells) l'han comprat'— (PARRY 2005, *apud* TORTORA 2014). Sembla teòricament possible suposar que, quan només apareix el pronom enclític —com en els exemples de (94)-(95)—, també trobam una còpia proclítica, però silent.
- iii) En mallorquí, en les construccions perifràstiques amb reestructuració i ascens de clític (vegeu el § 2.5.1), la CP «puja» de manera molt sistemàtica fins al participi superior (sobretot amb els clítics acusatius de 3a persona femenins): *No l'he poguda obrir; Les he estades vetlant*. És poc freqüent l'enclisi amb el verb principal en infinitiu; de donar-se aquesta possibilitat, però, no es produiria la CP, excepte per a aquells parlants que admeten la CP_{OIS}: *No he {pogut/*poguda} obrir-la*). Amb el verb principal en gerundi l'enclisi esdevé, en mallorquí, gairebé impossible; però impossible del tot si hi volguéssim fer CP: *??He estat vetlant-les; *He estades vetlant-les*.
- iv) Amb tot, d'acord amb GEORGI i STARK (2020) (vegeu el § 3.5 d'aquest capítol, així com el § 6.4 del cap. III), cal reconèixer que, si bé en les construccions transitives (auxiliades normalment amb *HAVER*) l'ordre lineal té un paper cabdal i necessari perquè hi pugui haver CP —en italià, només amb clítics; en francès, amb clítics i moviment *qu*-; i per a alguns parlants de mallorquí, també amb SNs lèxics posposats, sota determinades condicions (topicalitat i afectació)—, és cert que el paper de l'ordre o precedència lineal no arriba fins al punt de poder ésser erigit com una condició suficient per a legitimar la CP, com ho prova el fet que, en els desplaçaments o dependències a llarga distància, la CP només és possible amb el participi més inserit o més incrustat (fr.: *Quelles chaises as-tu {dit/*dites} qu'il a {repeintes/repeint}?*; mall.: *Quines cadires has {dit/*dites} que ha {repintades/repintat}?* —excepte per a aquells parlars que admeten una CP_{OIS} generalitzada o sistemàtica).

3.2. Anàlisi estadística sobre la CP o falta de CP amb moviment *qu*- o amb avançament focal, resumptiu o estilístic

En els §§ 3.3 i 3.4 d'aquesta mateixa secció durement a terme una descripció i exemplificació dels

diferents tipus de construccions transitives amb moviment *qu-* o amb algun altre tipus d'avançament de l'argument intern que poden donar lloc, en el català de Mallorca, a CP —tret del cas de les construccions amb clítics, que ja han estat examinades en la § 2. Així, veurem que, en mallorquí, podem trobar CP en oracions relatives, interrogatives parcials, i exclamatives parcials i de grau, i en construccions amb focus contrastiu o miratiu, així com amb l'anomenat avançament de *verum focus*, amb avançament *resumptiu* (o *anafòric*) i, fins i tot, amb un mer avançament *estilístic*. En aquest apartat, oferirem les dades estadístiques sobre aquest tipus de concordança participial, d'acord amb els resultats de les cerques en els nostres corpus.

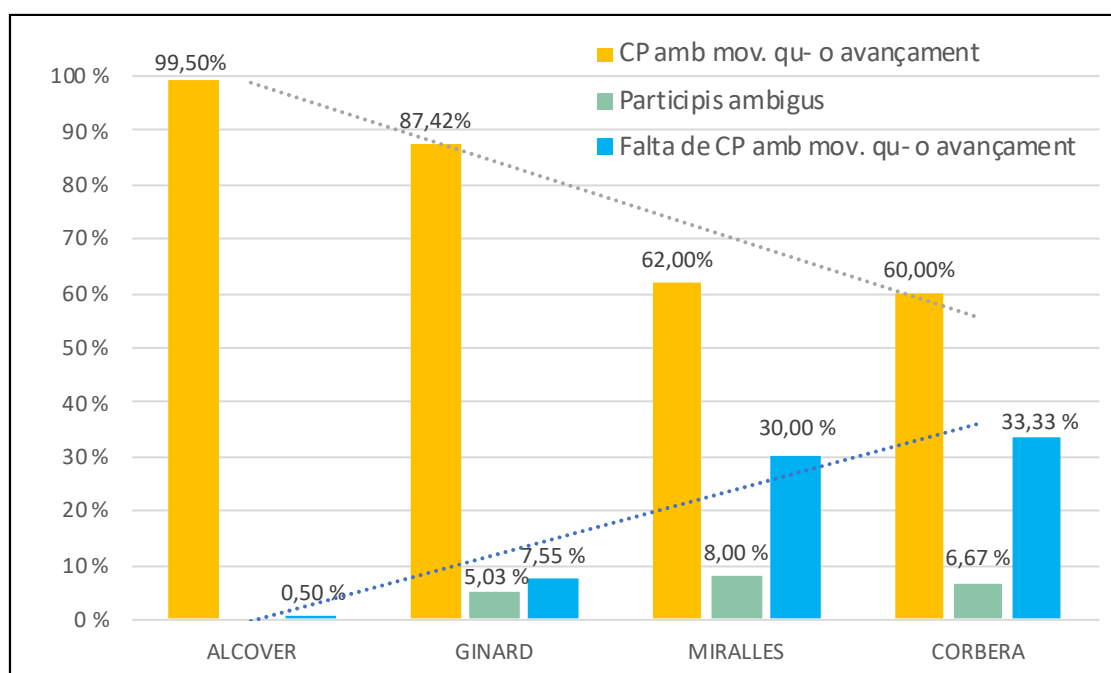
Taula 47: Ocurrencies, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	596	139	31	9
Exemples amb participis ambigus	 	8	4	1
Exemples amb falta de CP	3	12	15	5
Total:	599	159	50	15

Taula 48: Ocurrencies, en percentatges, de CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP	99,50 %	87,42 %	62 %	60 %
Exemples amb participis ambigus	 	5,03 %	8 %	6,67 %
Exemples amb falta de CP	0,50 %	7,55 %	30 %	33,33 %

Gràfic 20: CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic

Com es pot apreciar en les taules 47 i 48, i en el gràfic 20, el corpus rondallístic d'ALCOVER és el que presenta un major percentatge d'aquesta mena de CP (un 99,50 %, amb només 3 ocurrences de 599 sense CP, que representen un 0,50 %), la qual cosa no ens ha d'estranyar, atès que ALCOVER emprà fins i tot una CP amb l'objecte *in situ* generalitzada i sistemàtica, i, doncs, *a fortiori*, és del tot esperable que també hi trobem CP en els casos d'avançament de l'argument intern. Després del corpus d'ALCOVER vindria el CPM del pare GINARD, amb un 87,42 % de casos amb CP amb moviment *qu-* o avançament focal, resumptiu o estilístic de l'argument intern (més un 5,03 % de casos amb participis ambigus, i un 7,55 % de casos amb manifesta falta de CP en aquesta mena de construccions). Diacrònicament, s'aprecia que aquesta mena de CP tendeix a disminuir —si bé es manté, encara avui, força estable—: així, en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA hi trobam, respectivament, un 62 % i un 60 % de casos amb CP (més un 8 % i un 6,67 % de participis ambigus, i un 30 % i un 33,33 % de casos amb manifesta falta de CP, respectivament).

Si tenim en compte els factors del gènere i del nombre del possible controlador de la CP (vegeu les taules 49 i 50, i el gràfic 21), s'observa —com ja havíem vist amb els clítics pronominals— que hi ha més casos de CP en femení que no pas en masculí plural:

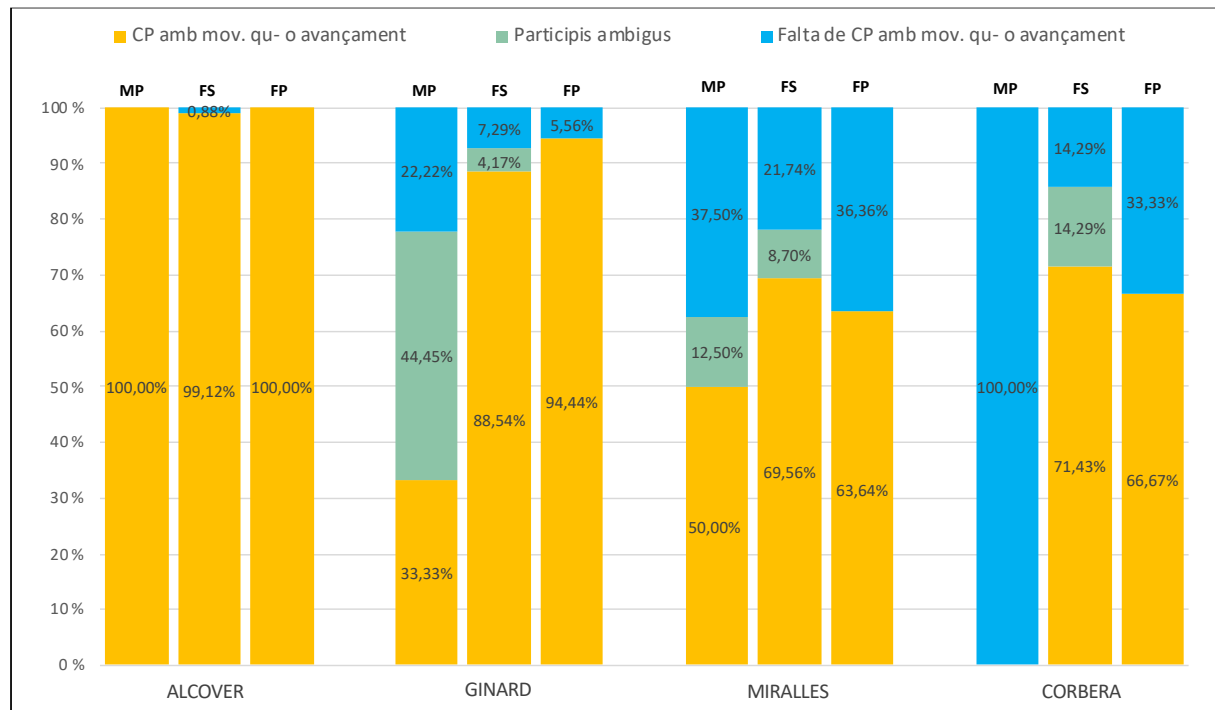
Taula 49: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic, en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	90	337	169	3	85	51	8	16	7	0	5	4
Participis ambigus	 	 	 	4	4	 	2	2	 	0	1	
Falta de CP	0	3	0	2	7	3	6	5	4	2	1	2
Total:	90	340	169	9	96	54	16	23	11	2	7	6

Taula 50: Ocurrences, en percentatges, de CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic, en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP	100 %	99,12 %	100 %	33,33 %	88,54 %	94,44 %	50 %	69,56 %	63,64 %	0 %	71,43 %	66,67 %
Participis ambigus	 	 	 	44,45 %	4,17 %	 	12,50 %	8,70 %	 	0 %	14,29 %	
Falta de CP	0 %	0,88 %	0 %	22,22 %	7,29 %	5,56 %	37,50 %	21,74 %	36,36 %	100 %	14,29 %	33,33 %

Gràfic 21: CP o falta de CP amb moviment *qu-* o amb avançament focal, resumptiu o estilístic, en funció del gènere i nombre

En el § 3.1 hem vist que LOPORCARO (1998: 12-20) posa en dubte que els objectes avantposats (relatius, interrogatius, exclamatius, focalitzats, etc.) puguin constituir una classe natural a efectes de controlar la CP, però admet que els pronoms relatius, en algunes parles gal·loromàniques (per exemple, en les parles de la Val de Saire i de la Vall d’Aosta) i, fins i tot, en italià antic, poden ésser agrupats juntament amb els clítics com a inductors de la CP. No és aquest el cas del mallorquí, com ja diu ROSSELLÓ (2003: 351 i 361): en el català de Mallorca, poden controlar la CP tots els objectes avantposats, ja siguin relatius, interrogatius o focalitzats contrastivament, i encara hi podem afegir —com veurem en els §§ 3.3 i 3.4— els exclamatius i els que han experimentat algun altre tipus d’avançament focal (miratiu o també de *verum focus*), resumptiu o estilístic. Per això, hem cregut convenient oferir també les dades estadístiques distingint, d’una banda, els casos de CP o falta de CP en oracions *relatives* i, d’altra banda, la resta de casos de moviment *qu-* o avançament de l’argument intern (a excepció de les construccions amb clítics, que ja hem examinat en la § 2). Com es desprèn de les taules 51 i 52 i del gràfic 22, no s’aprecien diferències significatives entre uns i altres casos (de fet, s’observa un lleuger increment de casos de CP en les construccions que no contenen pronoms relatius):

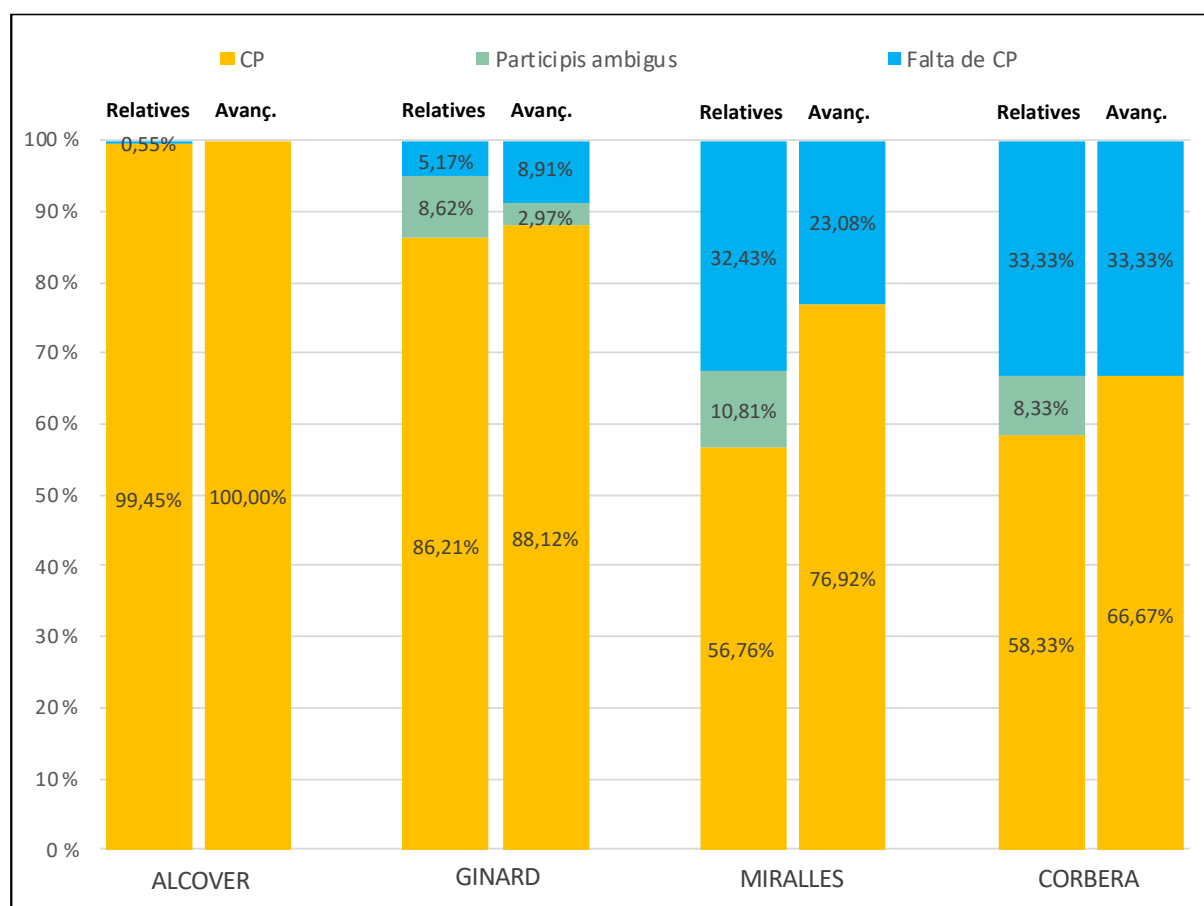
Taula 51: Ocurrencies, en nombres absoluts, de CP o falta de CP en oracions relatives vs. altres tipus de moviment qu- o avançament

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.
CP	544	52	50	89	21	10	7	2
Participis ambigus	 	 	5	3	4	0	1	0
Falta de CP	3	0	3	9	12	3	4	1
Total:	547	52	58	101	37	13	12	3

Taula 52: Ocurrencies, en percentatges, de CP o falta de CP en oracions relatives vs. altres tipus de moviment qu- o avançament

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.	Rel.	Avanç.
CP	99,45 %	100 %	86,21 %	88,12 %	56,76 %	76,92 %	58,33 %	66,67 %
Participis ambigus	 	 	8,62 %	2,97 %	10,81 %	0 %	8,33 %	0 %
Falta de CP	0,55 %	0 %	5,17 %	8,91 %	32,43 %	23,08 %	33,33 %	33,33 %

Gràfic 22: CP o falta de CP en oracions relatives vs. altres tipus de moviment qu- o avançament

Així mateix, en la mesura que LOPORCARO (1998: 13) entén que no hi ha cap varietat romànica que a la manca de CP amb els SN lèxics posposats contraposi compactament la CP amb els arguments interns avantposats (relatius, interrogatius, exclamatius, focalitzats, clítics, etc.), resulta imprescindible dur a terme una comparació entre els casos d'avantposició de l'argument intern i els casos de CP amb l'objecte *in situ* en el català de Mallorca, d'acord amb les dades dels nostres corpus —encara que això suposi avançar ja les dades sobre CP_{OIS} que analitzarem més detingudament en el cap. III (§ 4).

Taules 53, 54, 55 i 56: Comparativa, en percentatges, dels diferents tipus de construccions transitives (amb avançament o amb posposició de l'argument intern) que poden manifestar concordança participial en el català de Mallorca

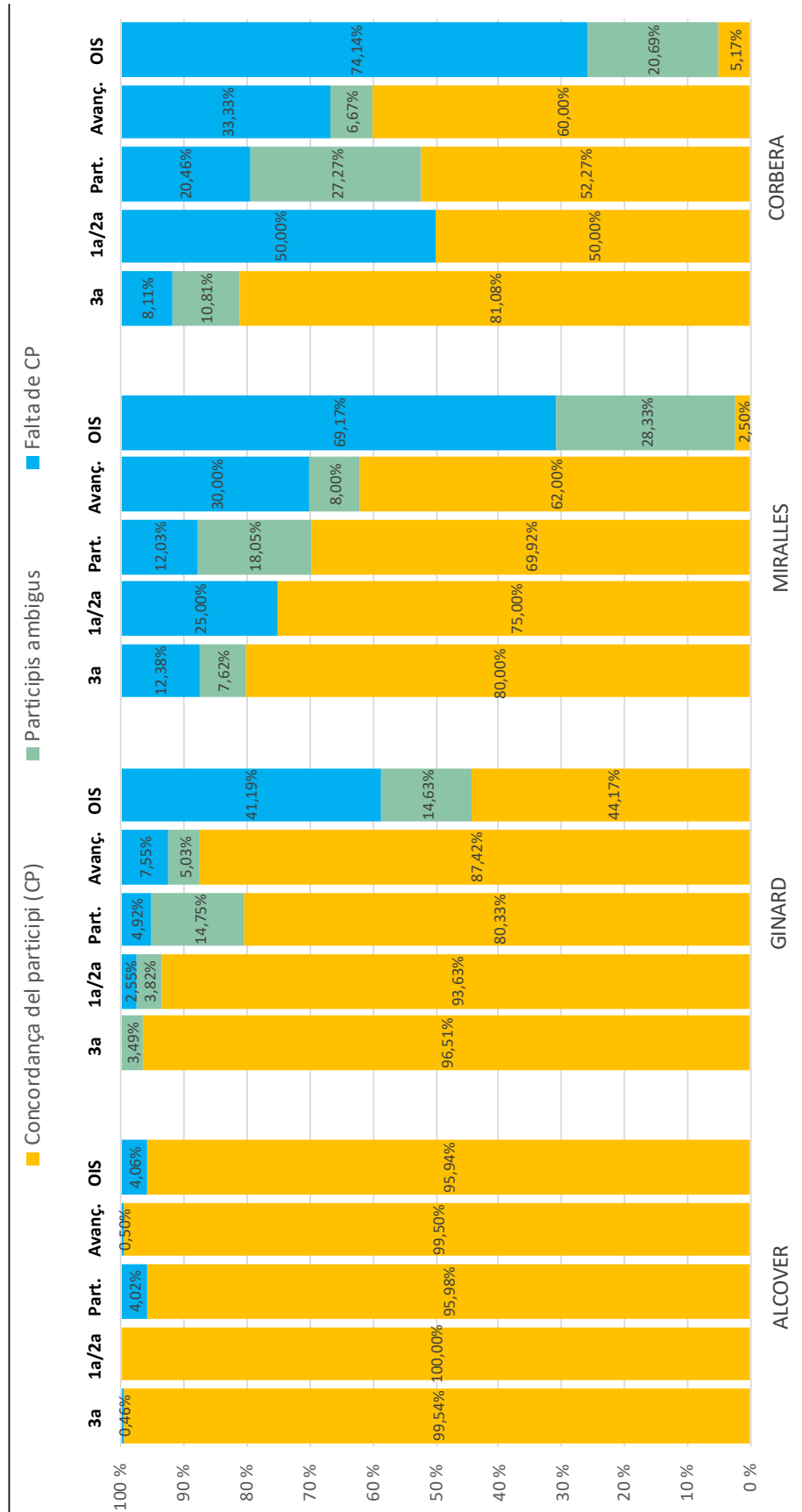
		ALCOVER				
		Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clíctic partitiu	Amb mov. qu- o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>
CP		99,54 %	100 %	95,98 %	99,50 %	95,94 %
Participis ambigus						
Falta de CP		0,46 %	0 %	4,02 %	0,50 %	4,06 %

		GINARD				
		Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clíctic partitiu	Amb mov. qu- o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>
CP		96,51 %	93,63 %	80,33 %	87,42 %	44,17 %
Participis ambigus		3,49 %	3,82 %	14,75 %	5,03 %	14,63 %
Falta de CP		0 %	2,55 %	4,92 %	7,55 %	41,19 %

		MIRALLES				
		Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clíctic partitiu	Amb mov. qu- o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>
CP		80 %	75 %	69,92 %	62 %	2,50 %
Participis ambigus		7,62 %	0 %	18,05 %	8 %	28,33 %
Falta de CP		12,38 %	25 %	12,03 %	30 %	69,17 %

		CORBERA				
		Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clíctic partitiu	Amb mov. qu- o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>
CP		81,08 %	50 %	52,27 %	60 %	5,17 %
Participis ambigus		10,81 %	0 %	27,27 %	6,67 %	20,69 %
Falta de CP		8,11 %	50 %	20,46 %	33,33 %	74,14 %

Gràfic 23: Comparativa, en percentatges, dels diferents tipus de construccions transitives que poden manifestar concordança participial: amb clítics de 3a persona, de 1a/2a persona, amb clíctic partitiu, amb moviment qu- o altres tipus d'avançament i amb l'objecte in situ

L'anàlisi del corpus d'ALCOVER, amb CP generalitzada o sistemàtica amb qualsevol argument intern (amb una freqüència del 95,94 % amb els objectes posposats), no ens pot ésser útil per a confirmar el que diu ROSSELLÓ (2002: 1932-1934; 2003: 351 i 361). Emperò, els altres tres corpus (el CPM de GINARD i, com a corpus més recents, les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA) resulten crucials per a tal fi. En el CPM de GINARD hi trobam un 44,17 % de casos de CP_{OIS} (més un 14,63 % de casos amb participis ambigus i un 41,19 % de casos sense CP_{OIS}), però un percentatge superior (un 87,42 %) de casos de CP amb moviment *qu-* o avançament focal, resumptiu o estilístic de l'objecte (més un 5,03 % de casos amb participis ambigus i un 7,55 % de casos sense CP). I, encara més significativament, en les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, només hi trobam un 2,50 % o un 5,17 %, respectivament, de casos de CP_{OIS} (més un 28,33 % o un 20,69 % de casos amb participis ambigus, i un 69,17 % o un 75,14 % de casos sense CP_{OIS}); però, en canvi, hi trobam un 62 % o un 60 % de casos de CP amb moviment *qu-* o avançament focal, resumptiu o estilístic (més un 8 % i un 6,67 % de casos amb participis ambigus, i un 30 % i un 33,33 % de casos sense CP).

En conclusió, a diferència de la CP_{OIS} —que, com veurem en el cap. III (§ 4), és avui molt residual—, la CP amb moviment *qu-* o amb altres tipus d'avançament de l'objecte, tot i que experimenta una tendència diacrònica decreixent, es manté prou elevada, si bé els percentatges més alts de casos de CP s'assoleixen clarament amb els clítics pronominals (molt especialment amb els de 3a persona).

3.3. Descripció i exemplificació dels diferents casos de moviment *qu-* que poden donar lloc a CP en mallorquí

Segons ROSSELLÓ (2002: 1932-1934), en el català de Mallorca, a part del patró de CP que podríem considerar dominant (amb clítics acusatius i partitiu, sobretot en femení), hi ha altres construccions que presenten «una concordança més en declivi», que es pot sentir sobretot «en boca de la gent més gran», entre les quals es troben —a banda de les construccions reflexives no indirectes i les inacusatives amb verbs de direcció inherent— les relatives i interrogatives (parcials) quan el relatiu/interrogatiu correspon a l'argument intern del verb de la relativa o interrogativa: *Ses que jo he empeltades van ben bones, de figueres; I sa que m'has agafada, on és?; Te don ses que he pogudes agafar; Quina pel·lícula has vista?; Quantes fotos has fetes?*. Per a les interrogatives, aquesta lingüista diu que la CP es veu especialment afavorida o propiciada quan trobam un dislocat (un autèntic tòpic): *De novel·la, quina has agafada?* (que seria, en canvi, agramatical amb un tòpic de marc o amb un tòpic penjat: *De novel·les, quina has {agafat/*agafada}?*). Per als parlants que poden fer la CP també en les interrogatives sense dislocat, el patró global que descriuria el comportament de la CP (tant amb clítics com amb moviment *qu-*) seria simplement aquest: concordança amb elements en posició no argumental.

D'altra banda, en una ressenya de 2003 en què ROSSELLÓ comenta (i, en aquest punt, critica) l'obra de LOPORCARO (1998) (vegeu l'apartat § 3.1), aquesta lingüista mallorquina rebaixa, encertadament, el llindar d'edat que havia suggerit en la GCC (de 2002) per als patrons recessius de CP, si més no per al patró que inclou la possibilitat de fer CP en les construccions amb moviment *qu-*. Concretament, ROSSELLÓ (2003) fa aquesta descripció:

El patró de concordança del participi que segueixen encara molts parlants mallorquins adults (jo mateixa, per exemple) [compliria aquests] «esatti termini»: no hi ha efectivament concordança amb l'OD postposat (*He vist sa casa*) i n'hi ha (o n'hi pot haver) amb l'OD avantposat en qualsevol de les formes següents: OD clíctic pronominal (*Les he vistes*), OD pronom relatiu (*Ses cases que he vistes*), OD emfàtic (*Sa CASA, he vista*) i OD interrogatiu (*Quina casa has vista?*).

ROSSELLÓ (2003: 351)

Com hem vist en les taules i gràfics estadístics del § 3.2, tots els nostres corpus mostren una freqüència d'ús prou elevada de la CP amb qualsevol classe d'avançament de l'argument intern. I, de fet, nosaltres mateixos [SSiP], que vam néixer l'any 1982, feim aquesta mena de CP amb molta freqüència i amb tota naturalitat.

Oferirem ara una mostra d'exemples procedents dels nostres corpus, i començarem amb els casos de **CP amb l'antecedent d'oracions subordinades relatives**:

- (96) a. Se treu aquells dos ossets que havia *aplegats* dins es jardí del rei moro...
 b. Ell varen esser es bocins des conillet que s'havien *empassolats*.
 c. L'hem mostrada a tots quants de metges hem *sabuts*.
 d. Jo no hi puc venir si no hi venen aqueixs dos pobrets, que he *coneguts* i me fan molta de compassió...
 e. Quan va esser a baix, troba sa barraqueta que havia *demanada*.
 f. Sa rondalleta de «Sa mitja faveta» és sa \emptyset que he *dita*.
 g. Ara te diré per què mos serviran aquelles fulles de ses flors que hem *aficades* dins aquella ampolla...
 h. Qui ho dubta, que aquella Catalineta guanya a totes quantes d'al·lotes haja *vistes* jo mai?
 [exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]
- (97) a. Es confés no em vol absoltre, | i tots es pecats li he dits, | per quatre raïms que he *collits* | que duc dins es sac de moldre.
 b. Si és que us haja agradat | sa cançó que som *cantada*, | una altra en tenc de pensada; | vos dic bé sa veritat.
 c. Sa panada que ens han *dada*, | sia per bona amiatat...
 d. Mumare, vull aspiar | sa fuada que heu *filada*...
 e. I jo qualcuna ne veig que no havia *vista* mai.
 f. Jornaleres estufades, | ses mantes que us heu *comprades* | ja les poreu llevar es floc.
 g. Ses paraules que m'has *dades* | són com les flors d'ametler...
 h. Mos faran veure unes coses | que no havíem *vistes* mai.
 [exemples procedents del CPM de GINARD]
- (98) a. I des doblers que he *guanyats* | crec que no hagueren bastats | per comprar gorres i draps | pes infants que hem *congritats*.
 b. —No venien de vegades gitanos o això a vendre llibrets que hi havia...? —Que jo hagi *vists*, no...
 c. Ara sa carri que he *avorrida* més de totes, saps quina és? Sa carri que he *avorrida* més és es pollastre.
 d. Aquí vaig néixer jo... aquí avon està en Joan Sampol ara, en Joan Sampol, sa casa nova que ha *feta*.
 e. Això és sa cançó que he *feta* més bé mai...
 f. [...] que això era una injustícia que els havien *feta*...
 g. [...] que si li duia es manuscrit que ella volia, me donaria sa cantidat que m'havia *promesa*.

- h. Però vaig sortir amb una impressió que jo era capaç de fer moltes coses de ses que havia *vistes*.
- i. Es vells d'aquell temps contaven lo que conten avui: de lo passat. De lo que ha de venir quasi mai, sempre de lo passat. De ses coses que més agradaven, de costums i d'això; i, diríem, des mal tracto que els havien dat i de ses misèries que havien *passades* i coses d'aquestes .

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES (Montuïri)]

- (99) a. Es ferrer, entonces, sa llanda que havien *llevada*, era, era, l'havien llevada i ja era gran, per lo tant, agafaven sa roda...
- b. I totes ses monedes que queien més a prop de sa peça que havies *tirada* eren teus.
- c. Sí, aquesta és una arada amb rodes per l'estil de sa primera Ø que hem *vista*.
- d. [...] o fulles de blat que han *nades*, | o culpes que han *confessades* | a baix du peu du confés.
- e. I llavonnes en haver de cosir tornes cosir, agafes sa punta d'aqueixes Ø que he *fetes*...

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA (Son Cervera, Sant Joan, Maria de la Salut, Pollença i Inca)]

Des d'un punt de vista funcional, la CP amb l'antecedent de les relatives és especialment útil quan entre l'antecedent i el participi s'hi interposen diversos constituents (com pugui esser un subjecte o un adjunt), especialment si són força llargs, com en els exemples següents:

- (100) a. Sobretot, lo endemà sol sortint arriben a una ciutat, sa ciutat del rei, pare de la Senyora Altesa, aquella fadrineta que en Bernat, amb sa paciència de mirar un any redó es granots d'aquell safreig de Conies Cantar, havia *desencantada*.
- b. Ell sa trompa que es gegants de sa cova des Fangar li havien *plantada* a darrere se posa a fer xoca-reixoc!
- c. Dius davant ses portes ses paraules que per obrir-les i per tancar-les hauran *dites* es gegants...
- d. I no et recordes [...] d'una altra vegada que, perquè no et matassen, hi hagué qui va treure des fons de la mar gran una tumbaga que feia cent anys hi havien *perduda*?

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

En ocasions, les subordinades relatives són casos d'oracions *interrogatives* o *exclamatives encobertes* (vegeu la GIEC: § 34.2.5.2e i § 34.3.1.4):

- (101) a. Saps sa feina que m'ha *donada* ton pare per demà?
- b. Sols Déu ho sap, sa pena que he *passada*, sa rabiada que he *presa*!
- c. I Déu sap ses Ø que ja deu haver *collides*, tan dematí com és!

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (102) Vaia una beneitura que ha *feta* sa vostra filla, no voler venir, no voler venir a jornal...

[exemple procedent d'una entrevista de MIRALLES (Montuïri)]

- (103) Fa dos mesos que menjam taronges, i ses taronges que he *donades*!

[exemple procedent d'una entrevista de CORBERA (Manacor)]

Quan l'antecedent d'una relativa es troba quantificat mitjançant un nom quantitatiu en una estructura pseudopartitiva (vegeu la GIEC: § 17.3.1f), la CP sol establir-se amb els trets del nom quantificat, com en els exemples següents, si bé res no impediria que la concordança s'establís amb els trets del nom quantitatiu, especialment quan manté més càrrega semàntica:

- (104) a. [...] brollaren de la musa popular dins l'ànima mallorquina tot aquest delitós enfilall de contarelles de les èpiques gestes d'aquell rei incomparable, que hem *aplegades* de boca del poble i que inclouem dins lo present volum.

- b. Ja no se temé pus d'aquell esplet de cimades que havia *rebudes* devers s'espina i ses costelles.
- c. [...] i ha volgut que vengués a fer aquest parell de proeses que heu *vistes*...
- d. S'acabà sa coa de barbaridats que s'aufegament des tit havia *duites*.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

Com ja hem vist que ocorre en les construccions amb reestructuració i ascens de clíctic (vegeu els §§ 2.5 i 2.6), en les construccions amb moviment *qu-* (incloses les relatives) la concordança també pot ascendir a un participi superior, en cas de perífrasis verbals o reestructuració:

- (105) a. Deixava morts es pois que agafava, i duia damunt el cos tots es \emptyset qui no havia *poguts* agafar.
- b. Com torna, ja troba sa taula que en Joan havia *feta* sortir, parada de tota classe de menjua.
- c. [Es metge] al punt se presentà panteixant, de sa correguda que li havien *feta* pegar.
- d. Encara li quedava un racó de diners dins sa caixa que havia *arribada* a omplir i que casi havia *buidada* amb so fer es gran casal.
- e. [...] prou l'havien mester aquelles ales seues amb sa volada feresta que havien *haguda* de fer aquell dematí...
- f. Si sa del rei era sa mateixa mitja [taronja] que na Francineta havia *tornada* tirar a la reina vella.
- g. Això no pot esser més que una farsa que qualcú ha *volguda* fer an aquesta doneta!
- h. Però i com t'ho faràs per trobar tal font que jo mai havia *sentida* anomenar?
- i. Jo n'estic com un beneit, de sa proesa que vos he vista *fer*!
- j. Lo endemà se presenta amb sa darrera pera que li quedava, bona per llevar ses banyes que ses altres peres d'aquell hort havien *fetes* sortir .
- k. Se posen a comparèixer dimonis i més dimonis de ses quatre parts del món i tots donaven compte de tot quant havien emperiolat aquell dia, de ses ànimes que havien *temptades*, de ses \emptyset que havien *fetes* anar de redolons, de ses famílies que havien *desavengudes*, des matrimonis que havien *esbordellats*, de ses cunyades, sogres i nores que havien *fetes* gatinyar, des filats i paranys que havien *parats* i de ses pesqueres que havien *escades* i s'hi esperava pescada grossa.
- l. El dimoni li presentà dos sacs de miques que havia *deixades* perdre.
- m. En canvi , jo tenc ses tres penyores que m'ha *hagudes* de donar per no colar la vida...
- n. Fiau-vos-ne , d'aqueix pagès, que no les trobi, an aquelles tres mandragolines que noltros no hem *sabudes* trobar !
- o. Se posaren a treure-li capítols i més capítols de faltes que havia *fetes*, de coses que havia *tudades* o *deixades* perdre, donant-li sa culpa a ell de tota quanta cosa esguerrada hi havia *haguda* dins es corter en tots aquells coranta anys que ell havia servit...

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (106) a. Me vols dar unes sabates que m'has *fetes* esquinçar?
- b. Vet aquí aquest paper de cançons que he *fetes* fer per un amic que tenia...

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (107) Te puc anomenar sis o set cisternes, de temps meu, que som *vistes* fer, antes no hi eren...

[exemples procedent d'una entrevista de MIRALLES (Montuïri)]

En comparació amb els casos de CP, els casos sense CP amb l'antecedent de les relatives són minoritaris. En les rondalles d'ALCOVER, només hi hem trobat les ocurrències de (108). La manca de CP de (108)a és força excepcional, ja que en les rondalles hi hem trobat molts

exemples similars, tots amb concordança (cf., per exemple, (iv)c de la n. 32). En canvi, la falta de CP de (108)b (és a dir: la falta de concordança entre *manat* i *cosa*) és més esperable: en aquest cas, tenim un desplaçament a llarga distància i el SN *cosa* (o una còpia/traça de *cosa*) és l'argument intern del verb més incrustat *féssem*, i no pas del participi *manat* (que selecciona la subordinada completiva *que féssem eosa*). Per contra, a (109), que també presenta un desplaçament a llarga distància, sí que hi trobam concordança amb el participi *regalada*, que és el verb més incrustat i el que selecciona l'argument intern *una botella de malvasia*. Sobre aquest contrast hi tornarem en la § 3.5 (pàg. 154), en examinar la CP amb moviment *qu-* en francès. Tal vegada el mateix raonament es podria aplicar a (108)c, aparentment sense desplaçament a llarga distància, però on podríem sobreentendre *Es cunyat va escriure sa carta [que havia dit [que escriuria]]*; això no obstant, en altres casos similars [(110)] hi hem trobat CP.

- (108) a. Qui em compra sa joia més preciosa que hagen *vist* ulls de persona nada?
 b. Mos dona paraula Vossa Reial Majestat de que no mos demanarà compte de no haver feta una cosa [que Vossa Reial Majestat mos havia *manat* [que féssem]]?
 c. Es cunyat va escriure sa carta que havia *dit*.
- (109) Amb s'excusa de fer tastar a sa patrona Francina Maria una botella de malvasia [que deia [que li havien *regalada*]], li donà dormissons.
- (110) a. D'aquella roba feu es vestidets que havia *dits*: tres de llana i tres de bri...
 b. Ja tornaré d'ací a tres dies; i si es malalt no ha feta sa via que he *dita*, estarem cabals; i si l'ha feta, me donareu lo que voldreu.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

En el CPM de GINARD, els casos de falta de CP amb l'antecedent d'una subordinada de relatiu són també pocs i, normalment, atribuïbles a raons de rima o de mètrica:

- (111) a. M'estim més la benvinguda | que aquest senyor m'ha *donat* | que tota quanta heretat, | de llavò ençà que som nat, | me pugui haver *pervinguda*; | i ara, perquè me saluda, | jo també l'he saludat.
 b. Bon dia, l'amo En Rafel, | i vós, madò Catalina; | venim a veure sa nina | que us ha *enviat* Déu del cel.
 c. L'obra més agraciada | que mai cap artista ha *fet*: | vostra carn és sang i llet | que Déu del cel ha mesclada.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

En el corpus d'entrevistes de MIRALLES és on hem trobat, en nombres absoluts, més casos de falta de CP amb l'antecedent d'una subordinada relativa —els exemples de (112) i, amb perífrasi, (113). N'hem trobats alguns també en les entrevistes de CORBERA —(114) i, amb reestructuració, (115) (*ses que he anat a tallar*); en aquest darrer exemple, d'una entrevista feta a Palma, fins i tot hi trobam falta de CP amb el clíctic acusatiu de 3FEM.PL (*els_{FEM.PL} hi he tallat*); en canvi, en l'exemple de (114)c, tot i que hi falta la CP amb l'antecedent d'una relativa, s'hi troba un cas de CP amb l'objecte *in situ* en un verb modal.

- (112) a. I aquests curanderos que m'heu *dit*, donaven unes herbes... no?
 b. I des viatges que ha *fet*... Quant és sa primera vegada que va anar a Ciutat?
 c. Això són es primers doblers que he *guanyat*, en aquest món.

- d. I va tenir cent un dia a l'hospital, a més des \emptyset que ja havia *tengut* aquí a Santa Margalida, a sa Pobra: quaranta-un graus i quaranta-un i mig...
- e. Aquells se coneix que és una imitació que han *fet* des d'aquí.
- f. S'única cosa que he *trobat* és fent clots, perquè en fèiem, m'entens, clots, i trobar fosses...
- g. [...] possessions sense establir. No les te sé anomenar, però n'hi havia moltes, que han *establit* a trossos, a trossos, a trossos...
- h. I així d'altres sortides importants que heu *tengut*, on és que...?

(113) Jo li diré sa música primera que he *vist* compondre a Montuïri, més antiga.

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES (Montuïri)]

- (114) a. I ara me'n vaig, eh, a sa Colònia mateix, i com veig aquests merders que han *fet*, lo que han fet es polítics, no m'ho puc atracar.
- b. Posem en orde una cosa que jo encara no he *aclarit*...
- c. Si haguéssim *pogudes* veure aqueixes eines que jo vos he *dit*, hauríeu *vist* que hi havia diferents moldures...

(115) Jo ses \emptyset _[canyes] que he *anat* a tallar, per ximbombes, més que res, els_{FEM.PL} hi he *tallat*, [de lluna].

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA (Porreres, entrevistador, Manacor i Palma)]

En els corpus de GINARD, MIRALLES i CORBERA, en ocasions hi hem trobat casos de participis ambigus, en què, per raons de fonologia sintàctica, no és possible determinar si hi ha o no CP:

- (116) a. Des que som tornat més gran, | m'he posat dins s'interés | creguent replegar doblers; | i es pocs \emptyset que he *tengut(s)* se'n van.
- b. Mon bé, si feis una estada com aquesta \emptyset que heu *fet(a)* ara...

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (117) a. Es papers que noltros hem *fet(s)* 'nant a tirar olles amb ses meves amigues!
- b. Venien un parell de carros carregats de pomes amb aqueixs covos que has *vist(s)* que de vegades encara fan caramulls...
- c. Saps tu can Joan Sampol avon és?, sa casa que ha *fet(a)* en Joan Sampol?
- d. Assuquí saps on dic, a veïnat de ca na Sampol, sa \emptyset que ha *fet(a)* en Miquel «Quelet» i sa d'en «Noto», tot era una casa.

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES (Montuïri)]

(118) Eren camps de concentració, sa presó d'allà hi havia es homes que esteien una passarel·la que havien *fet(a)* enrevoltant...

[exemple procedent d'una entrevista de CORBERA (Manacor)]

I en l'exemple següent, de MIRALLES, hi trobam un participi ambigu, un cas amb manifesta falta de CP i un cas amb CP:

(119) [...] d'aquests camions que havien *fet(s)* presos d'Alemània, camions que havien *duit* i tot allò que havien *presos* an es alemans...

[exemple procedent d'una entrevista de MIRALLES (Montuïri)]

A continuació, oferirem alguns exemples de **CP en oracions interrogatives parcials**:

- (120) a. Bono, lo primer hem de veure quins diners m'heu *trets* des sarró!
- b. Quina feina t'ha *donada* per demà?

- c. I tu quina carrera has *feta*?
- d. Ara ho veurem, quina casta d'al·lota haurà *trobada*!
- e. Hala tu! Veiam quines fantasies has *fetes* com a pererós!

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (121) a. Bono, lo primer hem de veure quins diners m'heu *trets* des sarró!
- b. Li he de dir, en veure-la, | quina honra li he *llevada*.
- c. Segador, bon segador, | quantas garbes has *segades*?

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (122) a. I quins oficis heu *tocats*, vós?
- b. I llavò de visites de personatges il·lustres, quins ha *vists*, vostè?
- c. I quina [rectoria] m'han *donada*?
- d. Quines comèdies heu *vistes* a Montuïri?

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

- (123) a. I, i de gran quina feina heu *feta*?
- b. Voltros no mos heu dit quina feina heu *feta*?

[exemples procedents de les entrevistes de CORBERA]

Són ben pocs els casos que hem trobat d'interrogatives parcials sense CP:

- (124) a. I a Algaida quins fobiolers heu *conegut*?
- b. I llavò de visites de gent important quines heu *vist*, vós, a Montuïri?

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

- (125) Quins altres jocs havíeu *començat* a explicar?

[exemple procedent d'una entrevista de CORBERA]

D'altra banda, cal destacar que ROSSELLÓ (2003: 351 i 361) afegeix a les construccions relatives i interrogatives parcials —les quals poden manifestar opcionalment CP en mallorquí— també les construccions amb un objecte *emfasitzat*; concretament, amb **focus contrastiu** i prolepsis (avançament, anteposició). En el focus contrastiu (o correctiu), es remarca que, d'entre un conjunt de possibles alternatives, només una es considera present o vàlida en el discurs, en contrast amb una altra alternativa (que pot romandre implícita) que es veu, així, corregida; per exemple; *SA CASA, he vista (, i no es corral)*; o aquests altres exemples, procedents de les rondalles d'ALCOVER:

- (126) a. [...] puc jurar que no he decantada des sarró ni mitja treseta. —CENT LLIURES heu *decantades*, ell!
- b. —Que no és anat bé? —Però de tot! DOS JORNALS he *guanyats*! —s'exclama es jornalero.

En ocasions, però, el sentit contrastiu o correctiu resta atenuat i predomina, senzillament, un sentit miratiu de sorpresa o d'enuig. Això ja s'esdevé potser en l'exemple de (126)b i, sobretot, en els exemples següents —tots amb CP, excepte (potser) els casos ambigus de (129)—, en què parlariem més aviat d'un **focus miratiu** (no contrastiu) —reparem també que sovint l'element emfasitzat porta una partícula o una expressió focal o escalar com *ni, i, i tot*, o un quantificador universal—:²³

²³ Per a una visió panoràmica sobre els diferents tipus de construccions amb avançament focal, vegeu

- (127) a. Si jo tenia ales com ell, bé me'n regalaria! NI UNA SETMANA SENCERA hi hauria *feta* aquí dalt!
 b. Vaja quin perboc...! I SA CORDA ITOT que m'han *amollada*! Per esser de desgràcia, tanmateix seria molt. Per esser fet a posta...
 c. Polissó! Més que polissó! MUMARE ITOT m'ha *morta* aquesta vegada! La m'ha morta! M'ho ha mort tot!
 d. TOTA S'AIGO DES POU s'haurà *beguda* aquest diantre de lloca!

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (128) a. El rei nostro s'és casat | amb sa cosina germana, | I DISPENSA, que han *pagada*! |, perquè en sa llei cristiana | 'gueren caiguts en pecat.
 b. Venim de sa veremada, | per això tenim pocs jocs; | es rems són petits i pocs, | I MALA NIT, que hem *passada*.
 (129) a. TOTS ES DEFECTES QUE TENC, m'has *hagut(s)* de dir aquí!
 b. SET PARELLS DE MANEGOTS, | m'ha *embrutat(s)* n'Andrea meva | a matances a ca teva, | per cosir es camaiots.
 c. SET ANYS ha *fet(s)*, Margalida, | set anys, que te perseguesc, | amor, i tant te conec | avui com es primer dia.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

Deixant de banda les construccions amb tòpic i clíctic de represa, els casos que esmenta ROSSELLÓ (2002, 2003) són, usant termes de la gramàtica generativa, construccions amb moviment *qu-*.²⁴ El moviment *qu-* suposa el *desplaçament* d'un constituent amb trets *qu-* (en el nostre cas, l'argument intern) fins a l'especificador d'alguna projecció no argumental de la perifèria esquerra oracional —com ara l'especificador del SC o, en el marc cartogràfic de RIZZI (2013), l'especificador d'una projecció més específica com podria esser SFocus. Aquest desplaçament implica deixar —i lligar— una *traça* o *còpia* en la posició original (on l'argument s'interpreta semanticotemàticament) i l'establiment d'una relació de tipus *operador-variable*.^{25, 26}

CRUSCHINA i REMBERGER (2017).

²⁴ Fins i tot en el cas del focus contrastiu o miratiu, on no trobam pròpiament un mot *qu-*, podríem entendre que el tret *qu-* aniria associat a la prosòdia o entonació emfàtica que caracteritza els constituents focalitzats. Segons la GIEC (§ 5.4.2 i § 33.4.1.2), les construccions amb èmfasi contrastiu i reordenació sintàctica es caracteritzen per tenir un primer grup entonatiu amb un ascens tonal fins a la síl·laba tònica i un fort descens posterior; el segon grup prosòdic, en canvi, manté un to molt baix.

²⁵ Això a diferència del que ocorre amb els tòpics amb clíctic de represa, en què no s'estableix una relació de tipus operador-variable (CINQUE 1990), per la qual cosa alguns autors entenen que els tòpics es generen, ja en la base, en l'especificador d'alguna projecció de l'àrea del SC, sense desplaçament —en canvi, altres lingüistes, com SPORTICHE (1996), sí que assumeixen per als tòpics amb clíctic de represa una anàlisi basada en el desplaçament. Vegeu el que hem dit en la n. 2.

²⁶ Per a les *relatives*, una proposta força influent és la que es coneix com a *anàlisi d'elevació de l'antecedent*, que parteix de la idea que la relativa no és pròpiament un complement del nom, sinó del determinant (D) que encapçala la construcció, de manera que l'antecedent nominal de la relativa no es genera fora d'aquesta, sinó que és intern a la subordinada i ascendeix juntament amb l'operador relatiu (que pot esser nul) fins a la posició d'especificador del SC i, posteriorment, se separa de l'operador tot reprojectant-se fins a l'especificador del sintagma relatiu (o SQu-). A més, a partir de KAYNE (1976),

A les construccions amb moviment *qu-* que esmenta ROSSELLÓ (2002, 2003) i que poden donar lloc opcionalment a CP en mallorquí (relatives, interrogatives parcials i focalitzades) nosaltres hi afegiríem també les **exclamatives parcials**, com *Quina feinada (que) hem feta!* (exclamativa directa) o *Te'n faries creus de quantes hores (que) hi he dedicades!* (exclamativa indirecta), que, amb matisos, són paral·leles a les construccions interrogatives parcials (vegeu la GIEC: § 34.3; CASTROVIEJO 2006, 2007, 2008; VILLALBA 2008, 2016a, 2016b).²⁷ Les exclamatives introduïdes per *quin* ponderen un grau elevat d'una propietat o qualitat (positiva o negativa), mentre que les introduïdes per *quant* ponderen una quantitat.

Tot seguit en donam alguns exemples procedents dels nostres corpus (sempre amb *quin/quina/quins/quines*). Només dos exemples —els de (132) i (133)— van sense CP.

- (130) a. Ai, quina talent que he *aplegada!*
 b. Quina panxada que m'has *feta* pegar, oh jovenet!
 c. Vaja quina endemesa que mos ha *feta* aquesta gran pitxorina!
 d. Vaja quines dues tibades que he *fetes* amb aqueixos dos beneïts de sa viuda!
 e. Mirau quina criança han *donada* pare i mare an aqueix al·lotó!
 f. Sap quina llicó tan bona que m'han *donada!*

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (131) a. Manacor, Manacoret, | quina prenda hi som deixada! | Hi som deixat mon paret | i mu mareta estimad(et)a.
 b. Bon Jesús, que sou de bo! | Quina dona, que m'heu *dada*, | tan llesta i agraciada! No la'm mereixia jo!

s'entén que el pronom relatiu *que* i la conjunció subordinant homònima són, en realitat, la mateixa forma del complementador *que*, el qual es genera directament en el nucli del SC, mentre que el valor pròpiament relatiu l'aporta l'operador o quantificador *qu-* (vegeu BRUCART 2016: 730-733, i les referències que s'hi esmenten):

- (i) [_{SD} el [_{SC} [_{SQU-}llibre [_{QU-}Op [_{SN}llibre]]] [_{C'} que [_{ST} na Maria ha llegit [_{SQU-}Opllibre]]]]]

²⁷ El complementador *que* que pot aparèixer entre el SQU- i el verb en les oracions exclamatives parcials és, en català contemporani, opcional, però la seva omissió (tot i que possible) és menys habitual en les exclamatives directes. Així i tot, segons VILLALBA 2016b, aquest *que* no apareix documentat fins ben entrat el segle XIX.

Per a les oracions exclamatives del català contemporani, VILLALBA (2016b) proposa que el verb es desplaçaria al nucli de Focus (cosa que provoca la inversió subjecte-verb) i que el SQU- exclamatiu primer es desplaçaria fins a l'especificador de SFocus i, posteriorment, fins a l'especificador d'una projecció alta de la perifèria oracional, possiblement [Espec, SForça]. El complementador *que* seria la realització (opcional) del nucli Força.

- (i) [_{SForça} Quines coses [_{Força'} que [_{SFoc} quines coses [_{Foc'} diu [_{SFin/ST} na Maria diu quines coses]]]]].

Els problemes que veim a aquesta proposta són dos: d'una banda, es vulnera l'anomenada *restricció del complementador doblement emplenat* (ja que tant el nucli com l'especificador de SForça es troben emplenats i són finalment lexicalitzats i pronunciats) i, d'altra banda, com reconeix el mateix VILLALBA, no es deixa espai per a un tòpic inicial (*Na Maria, quines coses que diu!*). Tots dos problemes es podrien salvar amb la derivació que suggerim a (ii), en què el verb es mou fins al nucli Finitud, *que* lexicalitza el nucli Focus, el SQU- puja fins a l'especificador d'un nucli Evid(encial) —anàleg al nucli Int(errogatiu) de RIZZI (2001b)— i el tòpic ocupa la primera posició de Tòpic disponible per sota de SForça (amb un nucli de Força buit):

- (ii) [_{SForça} Força [_{STòp} Na Maria_k Tòp [_{SEvid} quines coses Evid [_{SFoc} quines coses [_{Foc'} que [_{SFin} quines coses [_{Fin'} diu [_{ST} pro_k ~~diu~~ quines coses]]]]]]]]].

- c. Oh murades de Ciutat, | quina tristor m'heu *donada* | des que teniu s'estimat | dins aquest corral tancat | i jo visc {desconsolada/atribulada}!
- d. Quines cançons he *cantades*, | i llavò les t'he enviades | perquè pensis, de vegades, | en nostres amors passades!
- (132) L'amo En Joan, quins dos gendres | m'heu *arribat* a aplegar! | Ell serà com qui mesclar | caragols amb figues tendres!
- [exemples (amb CP i un sense CP) procedents del CPM de GINARD]
- (133) Mirau quina intel·ligència m'ha *donat* Déu, en es vuitanta, quasi quasi noranta anys per conèixer-lo.
- [exemple (sense CP) procedent d'una entrevista de MIRALLES]

3.3.1. Excurs: La CP en les exclamatives de grau. Proposta d'anàlisi

Existeix un tipus particular de construcció exclamativa, que anomenarem **exclamativa de grau**, com la que trobam a (134) (*Que de sopegades (que) he pegades*), en què, en comptes d'encapçalar l'oració un SQu- format pel quantitatiu nominal *quant/quants* + *de* + SN (per exemple, *Quants de llibres (que) has agafats!*) o *quanta/quantas* + (*de*) + SN (per exemple, *Quantas (de) sopegades (que) he pegades per veure't*), hi trobam un SQu- format per *que* + *de* + SN. En aquest cas, en principi, se sol entendre que l'operador *qu-* seria el *que* inicial, el qual tindria l'estatus d'adjectiu determinatiu o quantificador nominal (a *Que de sopegades (que) he pegades*) o d'adverbi (a *Que intel·ligent (que) és na Maria*). Opcionalment, després del SQu- encara hi podríem tenir un *que* complementador, com en les exclamatives parcials que hem vist fins ara. Si hi aplicam qualsevol de les anàlisis que hem esmentat en la n. 27 (la de VILLALBA 2016b o la nostra versió modificada), tindríem les derivacions de (135):

- (134) Jesús, que de sopegades | (que) he *pegades* per veure'!
- [exemple procedent del CPM de GINARD;
en l'original, sense el segon *que* (el que hem posat entre parèntesis)]
- (135) a. [_{SForça} Que de sopegades [_{Força'} que [_{SFoc} ~~que de sopegades~~ [_{Foc'} he pegades [_{SFin/ST} ~~he pegades~~ ~~que de sopegades~~]]]]].
- b. [_{SForça} [_{SEvid} Que de sopegades [_{SFoc} ~~que de sopegades~~ [_{Foc'} que [_{SFin} ~~que de sopegades~~ [_{Fin'} he pegades [_{ST} ~~he pegades~~ ~~que de sopegades~~]]]]]]].

Emperò, també és possible (i, de fet, més freqüent) una altra variant de la construcció exclamativa de grau, en què *de sopegades* roman *in situ* i sense dislocació (*Que he pegades de sopegades!*),²⁸ de manera que, en principi, podríem suposar que només ascendeix l'operador,

²⁸ Si hi hagués dislocació o topicalització —opció també possible i freqüent—, tindríem dues unitats prosòdiques i un to baix en el dislocat, i tant en català central com (crucialment) en mallorquí apareixeria un clíctic partitiu de represa: *Que n'he pegades, de sopegades!*. Aquesta opció (amb dislocació) és l'única que la GIEC (§ 34.3.1.1d) contempla per al català central —en la línia de SOLÀ 1990, 1994, 1999—; però VILLALBA (2001, 2002, 2003) va demostrar que també existeix la versió sense dislocació, que és la que tenim precisament en els exemples de (136) o a *Que he pegades de sopegades!*.

Segurament, el que ha despistat autors com JOAN SOLÀ o la mateixa GIEC és que, en català central (però no pas en mallorquí), l'opció sense dislocació també porta un clíctic partitiu (*Que n'he donades*

com en els exemples de (136):

- (136) a. Joan, Joan, Joanet, | que m'has *causada de pena!*
 b. Que he *duïta de mala sort*, | enguany, amb so festejar!
 c. Que he *tenguda d'alegria* | com t'he descobert, Miquel!

[exemples procedents del CPM de GINARD]

En aquests casos —a diferència de (134)/(135)—, segons VILLALBA (2001, 2002), el *que* inicial no és el veritable operador (que seria nul), sinó que és un mer complementador —el mateix nucli de Força que hem vist a (135)a o bé el nucli de Focus que hem proposat nosaltres a (135)b—, com es pot veure en les derivacions de (137):²⁹

- (137) a. [_{SForça} [_{SGrau} Op] [_{Força'} Que [_{SFoc} \emptyset [_{Foc'} he pegades [_{SFin/ST} ~~he pegades~~ [_{SF} \emptyset [_{F'} def [_{SX} sopegades [_{X'} X \emptyset]]]]]]]]]]].
 b. [_{SForça} [_{SEvid} [_{SGrau} Op] [_{Evid'} Evid [_{SFoc} \emptyset [_{Foc'} que [_{SFin} \emptyset [_{Fin'} he pegades [_{ST} ~~he pegades~~ [_{SF} \emptyset [_{F'} def [_{SX} sopegades [_{X'} X \emptyset]]]]]]]]]]]]].

Ara bé, fins i tot a *Que he pegades de sopegades!* o en els casos de (136) és possible la CP amb els trets \emptyset del nom que apareix en posició postverbal, i això malgrat que hi ha obligatòriament la preposició (o la marca de cas partitiu) *de* interposada. Si volem mantenir la idea que, en aquests casos, el SN també es troba anteposat al participi, hauríem de cercar unes anàlisis alternatives a les que acabam d'oferir; concretament, proposam unes anàlisis inspirades en KAYNE (2002) i VILLALBA (2003), basades en la idea de l'anomenat *moviment de romanent*.³⁰

d'ensopegades!), però aquest no és pròpiament un clíctic de represa d'un tòpic o dislocat, sinó que en català central aquest clíctic serviria, segons VILLALBA, per a donar contingut (ço és, legitimar) l'operador nul de grau exclamatiu —cosa que no és necessària en mallorquí.

Aprofitem també per a apuntar que les exclamatives de grau *copulatives*, com ara *Que ets d'intel·ligent!* i *Que ets de bona persona!* (en català central, *Que n'ets d'intel·ligent* i *Que n'ets de bona persona*), tindrien, en català central, les versions dislocades amb clíctic partitiu de represa *Que n'ets, d'intel·ligent!* i *Que n'ets, de bona persona!*, però en mallorquí la represa es faria aquí amb el clíctic neutre *ho*: *Que ho ets, d'intel·ligent!* i *Que ho ets, de bona persona!*.

²⁹ VILLALBA (2001) proposa que l'operador de grau (ja sigui ple o buit) es genera inicialment dins una mena d'oració reduïda, com el complement d'un nucli funcional (relacional o predicatiu) X, que tindria com a especificador un SAdj (en el cas de *Que és d'intel·ligent na Maria*) —o bé, hi afegiríem nosaltres, un SQ/SK/SN, en el cas de *Que he pegades de sopegades*). Hi hauria encara un altre nucli funcional de tipus complementador (F), lexicalitzable com a *de*, a l'especificador del qual pujaria l'operador de grau per tal de lligar la variable de grau introduïda per l'adjectiu o pel SQ/SK/SN:

- (i) [_{SF} Op [_{F'} def [_{SX} [_{SAdj} intel·ligent] [_{X'} X \emptyset]]]]]
 (ii) [_{SF} Op [_{F'} def [_{SX} [_{SK/SN} sopegades] [_{X'} X \emptyset]]]]]

³⁰ Per a una construcció diferent del francès (no exclamativa, però que també seria una construcció de grau), KAYNE (2002: 101-102) assenyala que VIVIANE DÉPREZ té els següents judicis de gramaticalitat:

- (i) Il a {repeint/*repeintes} des bagnoles cette année.
 (ii) ?Il a tant *repeintes* de bagnoles cette anne que...

Quan l'objecte *des bagnoles* segueix el participi, com a (i), la CP és impossible. En canvi, la CP és més acceptable a (ii). Això, des de la perspectiva de l'anomenat *moviment de romanent*, pot esser atribuït a la CP amb el sintagma preposat [*tant bagnoles*], que contindria una còpia o traça silent de

Per a nosaltres, el punt de partida seria la derivació que presentam a (138):

- (138) i. [SGrau Grau [SQ/SK (moltes) de sopegades]]
 ii. [X' X [SGrau Grau [SQ/SK (moltes) de sopegades]]]
 iii. [SX [SQ/SK (moltes) de sopegades] [X' X [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~]]]
 iv. [F' F [SX [SQ/SK (moltes) de sopegades] [X' X [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~]]]]]
 v. [SF [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~] [F' F [SX [SQ/SK (moltes) de sopegades] [X' X SGrau]]]]]

A partir de (138) hi podria haver dues derivacions diferents, depenent de si es mou a la perifèria esquerra tot el SF —i aleshores tindriem *Que (moltes) de sopegades (que) he pegades!*, com a (139), on el primer *que* lexicalitzaria el nucli funcional F, el *de* lexicalitzaria el nucli de la projecció de K del SN i el segon *que* lexicalitzaria el nucli Força o Focus— o de si només es mou a la perifèria esquerra l'especificador del SF, ço és, el SGrau (que contindria, tanmateix, una còpia silent del SQ/SK/SN), deixant, però, la resta del SF (ço és, F') *in situ*, com a (140) —i, en aquest cas, tindriem *Que he pegades de (moltes de) sopegades!*, on l'únic *que* lexicalitzaria el nucli Força o Focus i el primer *de* lexicalitzaria, ara, el nucli F postverbal—:

- (139) a. [SF_{Força} [SF [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~] [F' Que_F [SX [SQ/SK (moltes) de sopegades] [X' X SGrau]]]]] [Força' que [SFoc SF [Foc' he pegades [SFin/ST he pegades [SF]]]]]]].
 b. [SF_{Força} [SEvid [SF [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~] [F' Que_F [SX [SQ/SK (moltes) de sopegades] [X' X SGrau]]]]] [Evid' Evid [SFoc SF [Foc' que [SFin SF [Fin' he pegades [ST he pegades [SF]]]]]]]]].
- (140) a. [SF_{Força} [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~] [Força' Que [SFoc SGrau [Foc' he pegades [SFin/ST he pegades [SF SGrau [F' de_F [SX [SQ/SK (moltes de) sopegades] [X' X SGrau]]]]]]]]].
 b. [SF_{Força} [SEvid [SGrau Grau [SQ/SK ~~(moltes) de sopegades~~] [Evid' Evid [SFoc SGrau [Foc' Que [SFin SGrau [Fin' he pegades [ST he pegades [SF SGrau [F' de_F [SX [SQ/SK (moltes de) sopegades] [X' X SGrau]]]]]]]]]]].

De retruc, tenim l'avantatge que *que* es comporta sempre —tant a (136)/(140) com a (134)/(139)— com un complementador (lexicalitza Força/Focus o F, respectivament), a diferència del *que* hom sol assumir per a casos com (134) o per a *Que intel·ligent que és na Maria!*, en què se sol considerar que *que* hi fa d'operador (amb l'estatus d'adjectiu determinatiu o adverbial), la qual cosa suposa haver d'assumir que no té sempre el mateix estatus categorial. En la n. 25, ja hem vist que, per a les relatives, també s'ha proposat que el *que* seria un complementador i no un pronom.

Finalment, fixem-nos que podem matisar l'afirmació de ROSSELLÓ (2002: 1934, n. 80) segons la qual en català no és possible el format del francès *Combien as-tu fait de photos?*. Tot i que amb un operador nul (i amb una còpia silent del SQ/SK/SN), aquest és, precisament, el format que tenim en les exclamatives de grau del tipus de (136)/(140) —sense necessitat d'acudir a la dislocació amb clíctic de represa de *Que n'he pegades, de sopegades!* (opció també possible).

bagnoles. En canvi, aquesta concordança seria força difícil d'explicar des d'una perspectiva basada en l'extracció només del quantificador *tant*.

3.4. Descripció i exemplificació d'altres casos d'avançament de l'argument intern que també poden donar lloc a CP en mallorquí

Més enllà del moviment *qu-* pròpiament dit (en construccions relatives, interrogatives parcials, exclamatives parcials i de grau, i amb focus contrastiu o miratiu), als casos d'anteposició o avançament de l'argument intern que poden donar lloc a CP encara n'hi podríem afegir d'altres, com l'anomenat avançament de *verum focus*, l'avançament *resumptiu* (o *anafòric*) i, fins i tot, un mer avançament *estilístic*. Els passam a descriure tot seguit:

a) A LEONETTI i ESCANDEL-VIDAL (2009) es defensa que les anomenades construccions amb **avançament de quantificadors** (o de sintagmes quantificats) tenen una interpretació de ***verum focus***, que és aquella en què el focus estret recau sobre la polaritat —normalment, positiva, però en ocasions, negativa— de la proposició, tot reforçant la força de l'asseveració.³¹ Vegem-ne alguns exemples obtinguts dels nostres corpus, tots amb CP —tret del de (143), que, tanmateix, si no fa CP és per raons de rima—:

- (141) a. Com prou noms, tots lletjos, hagué *dits* a sa filla del rei, ell pensà i digué...
 b. Com prou coses va haver *dites* el senyor rector, de sant Marçalí ses ànimes i ses ànimes i sant Marçal, se va exclamar: [...].
 c. I si molta de gent hi havia *haguda* es dos primers dies, moltíssima més n'hi va haver es tercer.
 d. I si moltes d'al·lotes hi havia *hagudes* es vespre abans, més n'hi hagué aquell.
 e. I si \emptyset_Q prova havia *feta* a sa possessió, més en feu a cas senyor.
 f. No n'hi va pendre així an el rei, que, si poca talent de sopar havia *tenguda* s'altre vespre i si poc havia pogut aclucar es ulls, més poc estigué per menjar i per dormir es segon.
 g. Tantes coses poren haver *dites* an es fill del rei!
 h. Tantes de coses m'ha *duites*, bellament me puc afluirar d'aquesta per trubar-li la bona roba.
 i. Cap joia havia *vista* mai en el món que m'agradàs tant!
 j. Cap joia he *vista* dins ca teua com tu; cap n'he vista que m'agradàs tant.
 k. Cap petjada havia *perduda* a sa filla del rei ni an en Joanet.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (142) a. Qualque notíci t'han *dada* d'aquestes dones de bé.
 b. Més llàgrimes he *plorades* | des que me vàreu deixar, | que gotes d'aigua no fa | com comença a brusquejar...
 c. Més ullades he *donades* | a dins Son Puig des Llorer, | que olives no colliré | dia que m'afanyaré | a lloc de bones solades.
 d. Més al·lotes has *tastades* | que ses (a)belles romanins.
 e. Com més nines heu *tengudes*, heu augmentat s'heretat.
 f. Es confés no em vol absoldre, i tots es pecats li he *dits*...
 g. Tota l'Espanya he *trescada*: marit per tu no n'hi ha...
 h. Moltes dones he *mirades*, | emperò no n'he trobades | que sien an es gust meu...
 i. Sis dies ja n'hem *passats*; | per mi, sis anys són estats...

³¹ Per a les construccions amb avançament de quantificadors o *verum focus*, vegeu també QUER (2002), VALLDUVÍ (2002: 1265-1266), ESCANDEL-VIDAL i LEONETTI (2009; 2011; 2014), BATLLORI i HERNANZ (2015), i BATLLORI i SITARIDOU (2020).

- j. A Son Berga des Torrent | han feta formiguerada | i tanta terra han *cremada* | com jo dins sa vista tenc.
- k. Tanta alegria m'has *dada*, que la te vull explicar...
- l. Com tanta de gelosia m'heu *posada*, estimat meu?
- m. Pes llevant i pes ponent, | pes mestral i tramuntana, | he fet una passejada | i cap dama he *encontrada* | com sa que tenc de present...
- n. Cara de sol resplendent, | prenda volguda i amada! | Cap altra jove he *trobada* | com sa que tenc de present...

(143) Qualque cosa hauràs guanyat | en dir-me que som robat | es borlins i ses ulleres.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

Podem assimilar a l'avançament de quantificadors l'avançament de l'argument intern que té lloc en l'interior d'algunes *codes comparatives*, ja siguin d'igualtat [(144)] o de desigualtat [(145)]:³²

³² En canvi, altres *codes comparatives* (ja siguin d'igualtat o de desigualtat) se semblen més a les subordinades relatives, en la mesura que el seu argument intern n'és també l'antecedent:

- (i) a. Però què és això tanta de son [com Déu mai ha *vista*]?!
b. A la fi l'hi arriba, però més inflat que unes xeremies, de tanta d'aigua [com havia *beguda*].
[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]
- (ii) Es metges fan ses errades | i sa terra les cobreix. | Aquesta jove mereix | més cançons [que no hem *cantades*].
[exemple procedent del CPM de GINARD]

Així mateix, algunes *codes consecutives* i, sobetot, *superlatives* també les podem assimilar a les subordinades relatives; com les dels exemples següents —amb CP [(iii)-(vi)] o sense CP [(vii)-(ix)]—:

- (iii) I ell se cegà i va pegar una guinavetada tan feresta [que ell, en dret seny i sense volar-se, mai per mai hauria *pegada*].
- (iv) a. Les hi digué un des malbociners més endiantrats [que ell ha *coneguts*], un tal Felet Cormena.
b. I com es raïms d'aqueix parral ho són, es ∅ més grossos [que mai hagués *vists* enlloc], per això és que havia collit aquest.
c. Qui em compra sa joia més preciosa [que ulls de persona nada hagen *vista*]?
d. Se passava la dona sa vida més xalesta i entreteguda [que haja *passada* ningú mai].
e. Fa unes figues... ses més saboroses [que haja *menjades* negú mai].
f. No vos dic res si es dimonis en feren una de ses festes més grosses [que hagen *fetes* mai].
[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

(v) Però aquest turno era [d]es ∅ més vells [que jo he *coneguts*]; ah!, i el sen Montserrat Pelós, també.

[exemple procedent d'una entrevista (de Montuïri) de MIRALLES]

(vi) Jo vaig cobrar, una de ses quinzenes més grosses [que havia *cobrades*], mil cinc-centes pessetes.

[exemple procedent d'una entrevista (del poble de Lloseta) de CORBERA]

Sense CP n'hem trobat alguns exemples:

(vii) Qui em compra sa joia més preciosa [que hagen *vist* ulls de persona nada]? [cf. amb (iv)c]

[exemple procedent d'una rondalla d'ALCOVER]

(viii) L'obra més agraciada | [que mai cap artista ha *fet*]: | vostra carn és sang i llet | que Déu del cel ha *mesclada*.

[exemple procedent del CPM de GINARD,

sense CP en el segon vers per raons de rima, però amb CP en la relativa del darrer vers]

(ix) a. I sa pluja més grossa [que heu *vist*]?

- (144) a. Dins mitja hora vaig tenir tants de polls [com ous havia *duits* a s'era].
 b. Li brollaren de sa boca tantes de pessetes [com paraules havia *dites*].
 [exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (145) a. Jo pens en tu més vegades [que bales no han *tirades* a un soldat desertós].
 b. Jo et daria més besades [que passes no he *donades* en el món des que camín].
 [exemples procedents del CPM de GINARD]

Un altre tipus de construcció amb avançament i *verum focus*, acompanyada d'un sentit miratiu i, a vegades (tot i que no sempre), d'ironia, consisteix en l'anteposició d'un SN modificat per un adjectiu d'avaluació —sovint avantposat, tret que porti un adverbi de grau, que seria el cas de (147)— (vegeu també HERNANZ 2001). N'hem trobat els exemples següents, tots amb CP:

- (146) a. Bons escaraders haureu *trobats*, l'amo!
 b. Bona lloga hauré *feta*!
 c. Bona passada mos ha *feta* aquesta al-lota!
 d. Bones tròpies ha *fetes* en Bernadet!
 e. Bones tròpies haurem *fetes* amb so deixar an aquest malanat!
 f. Gran mercè m'has *feta*, estimat delfí, amb això que m'has dit.

- (147) Desgràcies més grosses porien haver *succeïdes*!
 [exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (148) a. Bona heretat haurà *armada* | pes seus doblers gastar-hi! | Saps què diu en Bernadí? | Que no vol tornar venir | ni a jornal ni a escarada.
 b. Tafoners i collidors, | bones messes heu *guanyades*. | Ses camissoles xapades, | merinyacs i mocadors.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

b) Una altra construcció amb avançament és la que presenta l'anomenat **avançament resumptiu** (CINQUE 1990) o **anteposició anafòrica** (BENINCÀ *et al.* 1988), en què el constituent avançat conté un element anafòric (normalment, un demostratiu) que crea una connexió textual amb un antecedent discursiu; i, tot i que l'element avantposat expressa informació coneguda, no es dona la configuració d'un tòpic amb clíctic de represa (vegeu LEONETTI 2017: 908-911; LEONETTI i ESCANDELL VIDAL 2009; CARDINALETTI 2009; COSTA i MARTINS 2011). Vegem-ne alguns exemples, amb CP:

- (149) Encara les tals paraules no havia *dites* com, ruuu!, cau un ruixat d'aigo i un vent que fibla.
 [exemple procedent d'una rondalla d'ALCOVER]

- (150) a. Perquè aqueixa cançó li havia *feta*... perquè ja no hi ha res més brut...
 b. I aqueixes coses som *vistes* fer de ton pare.³³

b. I ses sortides més importants [que heu *tengut*] des cossiers, on és que heu anat?

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

³³ L'exemple de (150)b (totalment espontani, d'una entrevista feta al poble de Montuïri) és molt interessant per diverses raons: hi trobam selecció excepcional de *ESSER* en la persona 1SG del perfet d'indicatiu d'una construcció transitiva (vegeu la § 4.4 del cap. IV), i hi trobam CP amb un avançament resumptiu/anafòric i, a més, amb el complement directe de l'infinitiu que acompanya un verb de

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

En ocasions, l'avançament de quantificadors que hem vist en el punt a) s'utilitza també per a crear una connexió textual, en aquest cas *catafòrica*, amb un element discursiu subsegüent:

- (151) a. Una cosa encara no m'has dita: an-a quina hora ha d'estar llest es dinar.
 b. Senyor gigant, una cosa havia pensada...
 c. Però una cosa no havia rastrejada ni reconeguda: es fons de Saluet.
 d. Una altra cosa m'ha dita aquella polisseta, i és sa que m'ha deixat més confús.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

- (152) a. D'ençà que me som casat, | dues coses n'he avançades: | dalt sa sala hi tenc blat | i en es llit tenc pixarades.
 b. Una cosa m'han contada que em bastarà per mudar...
 c. Manacor, Manacoret | una prenda hi he deixada; | hi he deixat mon paret | i mu mareta estimada.
 d. Totes ses perfeccions | vos ha dades el Senyor: | sonador i ballador, | i director de cançons.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (153) Aquesta cançó també és feta de mestre Miquel Rua, diu: «Molts d'oficis he tocats, | ara els anomenaré, | primerament de marger, i de caçador també...».

[exemple procedent d'una entrevista de MIRALLES]

- c) Finalment, trobam casos d'un mer **avançament estilístic** de l'argument intern, que també solen donar lloc a CP. Es tracta de constituents remàtics que expressen un rema merament informatiu (no contrastiu ni miratiu), però que, en lloc d'aparèixer en la posició canònica postverbal, apareixen avantposats per raons estilístiques o arcaïtzants (en català antic, l'ordre OV era possible i habitual, com en estadis passats d'altres llengües romàniques). S'ha proposat que aquests constituents pujarien fins a l'especificador d'alguna projecció de *focus feble* situada en la perifèria oracional (en l'àrea del SC, però es tractaria d'una projecció diferent —o amb trets diferents— de la dedicada al Focus contrastiu) (vegeu BENINCÀ 2004 i 2006; BENINCÀ i POLETTI 2004; POLETTI 2006 i 2014; LEDGEWAY 2007, 2008, 2011, 2012; SALVI 2011; CRUSCHINA 2011; BATLLORI i HERNANZ 2015; BATLLORI i SITARIDOU 2020; i també la jerarquia cartogràfica proposada per FRASCARELLI i HINTERHÖLZL 2007, els quals situen, per sobre de Focus, una projecció específicament dedicada al Contrast, de manera que aquestes dues projeccions romanen dissociades³⁴).

Com era d'esperar, els exemples que hem detectat amb avançament estilístic, en la mesura que presenten una ordre de constituents avui molt marcat, provenen tots de gloses

percepció (contra la prescripció de la normativa que hem comentat en el § 2.6 d'aquest mateix cap. II). A més a més, l'agent de l'infinitiu és introduït per la preposició *de* (no pas per la preposició *per* ni per la marca de datiu *a*, que serien altres opcions possibles).

³⁴ Per a FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007) i FRASCARELLI (2017), la jerarquia completa de les projeccions funcionals de la perifèria esquerra —ço és, del domini del SC(omplementador)— seria aquesta:

(i) [SForça [SCanvi [SFons [SMarc [SContrast [SFocus [SFamiliaritat* [SFinitud]]]]]]]
 [ForceP [ShiftP [GP [FrameP [ContrP [FocP [FamP* [FinP]]]]]]]

o cançons, sobretot del CPM de GINARD; aquest és també el cas dels pocs exemples que n'hem trobat en les entrevistes de MIRALLES (en què l'entrevistat reproduïx una glosa o cançó). Majoritàriament, van amb CP (53 ocurrences), com en els exemples següents:

- (154) a. A una reina guilant, | Maria, t'he comparada. | Sa meva amor t'he donada, | una cosa que estim tant!
- b. Has de mirar siestic bé, | si s'alegria he acabada, | que posaré una murada | de part a part de quarter.
- c. Jo he trobat un niuet buit | i tota em som retgirada, | i com sa mà hi som posada, | s'aucellet ja és estat fuit.
- d. Molta volta per un brot | sa soca li ets danyada: | sa culpa la té sa mare | i sa filla ho pagarà.
- e. Vaig fer Pasqua abans del Ram | amb sa meva enamorada, | i una carta m'ha enviada: | que, si no hi vaig, | m'hi duran.
- f. Diuen que «murta, amor fuita», | jo dic que és vertadera. | He passat per sa murtera | i un brot de murta t'he duita.
- g. Seda verda m'ha enviada; | esperança té de mi. Ella m'ha enviat a dir | que hi vagi qualche vegada, | ja que ella no pot venir.
- h. Abans des foc estar encès, | aigua hi haguesses tirada; | i ara que fa flamada, | tirar-n'hi no val de res.
- i. Mumare em diu: «Quina hora és? | Que fas llargues ses vetlades!». | Jo dic: «Les deu han tocades», | i tal volta són les tres.
- j. Sant Antoni gloriós, | ses neules vos han robades | tres o quatre malanades | qui se burlaven de vós.
- k. 'Xeca't, pareller major, | ses sopes t'han abocades | i ses llavors ensacades | i s'aigua dins ses beurades: | ja no et puc servir millor.
- l. En mirar-te de plantó, | no em cans de dar-te ullades. | Quinze cançons t'he enviades | perquè pensis, de vegades, | en nostres amors passades | i no muds s'intenció.
- m. Margalides he cercades | per voreres i camins, | emperò no n'he trobades | com ses que hi ha aquí dedins.
- n. Segadores he llogades | i encara n'he de llogar; | ses que amb mi voldran segar, | vull que sapin safalcar | de dretes i d'acotades. | Ja aniran emmidonades | en haver d'anar a ballar.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

- (155) a. A sa serra de Son Oms | una farola han posada | per donar qualche llumada | a s'enterro des dragons.
- b. Ses sales vos hem cantades | i mos hem fet sentiment; | agafau una sarment | i donau-mos sarmentades.

[exemples procedents de les entrevistes de MIRALLES]

Emperò, també hem trobat 7 ocurrences amb avançament estilístic i sense CP —com en els exemples de (156), sovint, però, per motius de rima o de mètrica, excepte en el cas de (156)f— i un cas de participi ambigu [(157)]:

- (156) a. Pertot estic aficat: | per aire, per mar i terra; | molts n'hi ha qui me fan guerra | i a molts la vida he salvat. | Solució: l'arbre.
- b. Colga't, colga't, Marieta, | que la queda ja han tocat | i es teu enamorat | anit és a can Rangueta.
- c. El rei ha fet fer unes crides, | unes crides ha fet fer...
- d. Una corda i una estaca | just ara he preparat | per fermar aquesta vaca | que tenc en es

meu costat.

- e. Quan li veu es rebosillo | tan lluent i tan planxat, | ja conversa li ha *armat*, | i ella riu amb so currillo.
- f. Escopeta i cans de caça | ha *armat* en Pere Joan, | i és més segura sa fam | que dur es concert a sa plaça.

(157) Una grapada de glans | he *trobat(s)* baix des mantí: | si és persona d'aquí | qui s'ha recordat de mi, | digau que li bes ses mans.

[exemples procedents del CPM de GINARD]

3.5. La CP amb moviment *qu-*: extensió geogràfica, condicions que s'hi apliquen i comparació amb el francès

Com es pot apreciar en la taula 57 i en el mapa 5, l'*Atlas Lingüístic del Domini Català* (BADIA, PONS i VENY 1993; VENY i PONS 2018), en les respostes a la pregunta 2404 (del tipus {*La noia/S'al·lota*} que {*hem/sem*} {*vist/vista*} és *bonica*), recull CP amb l'antecedent FEM. SG. d'una subordinada de relatiu en 11 punts, distribuïts en dues àrees geogràfiques: a Mallorca (a les localitats de Lluçmajor, Montuïri, Santanyí, Felanitx, Son Cervera, Sineu, Alaró i Pollença), excepte a Palma i Sóller, i al Rosselló (a les localitats d'Estagell, Montoriol i Mosset). I, segons BEL (2002: 1136, n. 35), com el mallorquí, «també el rossellonès, reforçat probablement per la proximitat del francès, fa la concordança amb els interrogatius». Faltaria, però, un estudi aprofundit d'aquesta mena de CP en català septentrional, no sols per a confirmar-ne o precisar-ne l'extensió geogràfica, sinó també per a escatir si s'hi inclouen o no els altres casos de moviment *qu-* o d'avançament de l'argument intern (amb exclamatives parcials i de grau, amb focus contrastiu o miratiu, amb *verum focus*, amb avançament resumptiu...), i si s'hi aplica o no el condicionant de l'especificitat que sembla que imposa el francès per a legitimar aquesta mena de CP.

Pel que fa al mallorquí, a les localitats de Palma i Sóller les respostes a l'enquesta 2404 de l'ALDC foren sense CP (*s'al·lota que hem vist*). Malauradament, les entrevistes de CORBERA no ens permeten confirmar ni desmentir quina és la freqüència d'ús de la CP amb moviment *qu-* en aquests municipis: no hi hem trobat cap ocurrència (ni amb CP ni sense CP) en les entrevistes de Sóller, i només una —la de (115), repetida ara com a (158)—, sense CP, a Palma. En aquest exemple, però, fins i tot hi manca la CP amb el clític acusatiu de 3FEM.PL. (que, en aquest cas, adopta la forma *els*), quan en mallorquí és pràcticament obligatòria (§ 2.1), de manera que no és estrany que hi manqui també la CP en un cas (moviment *qu-*) en què aquesta és opcional.

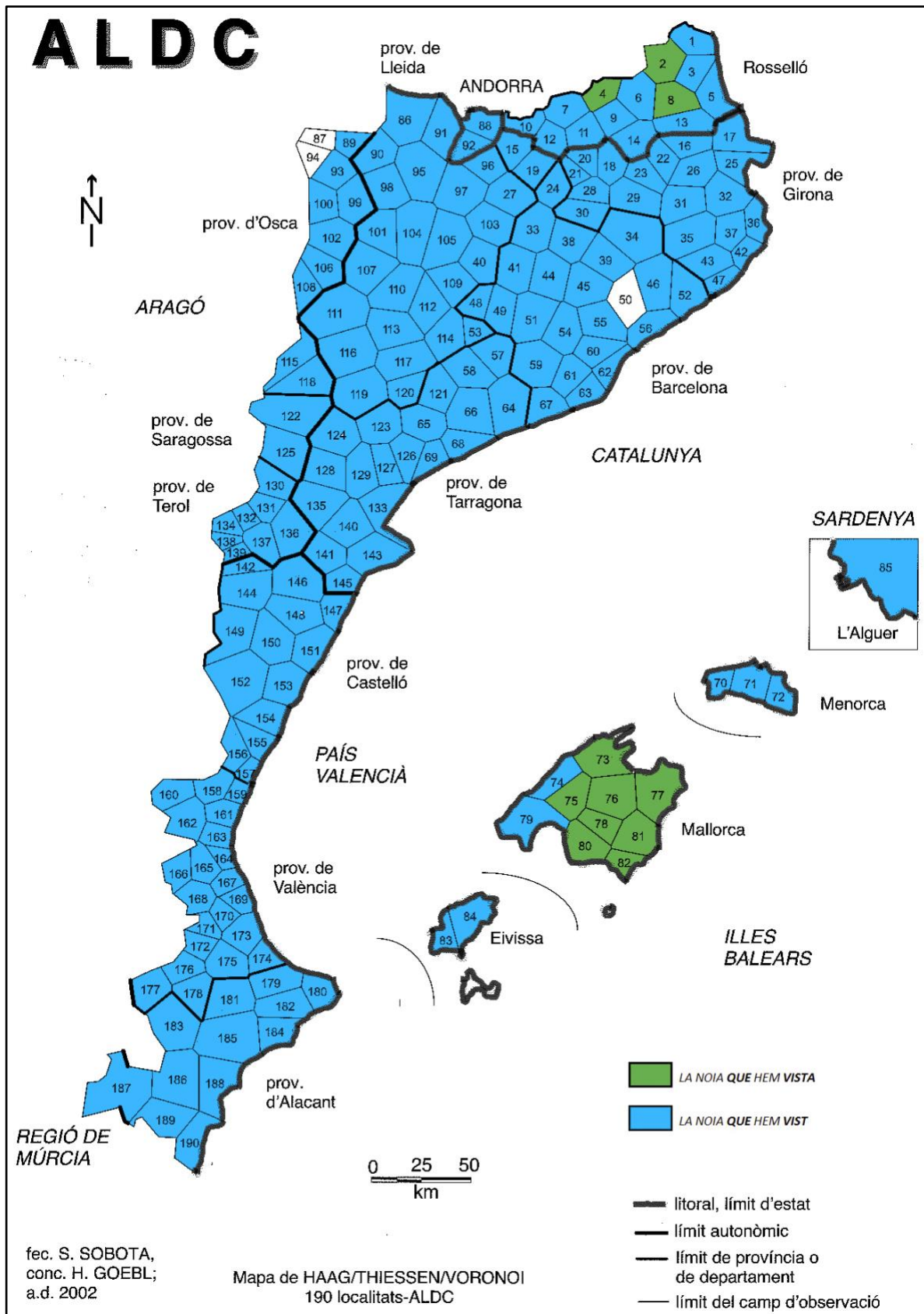
(158) Jo ses \emptyset _[canyes] que he *anat* a tallar, per ximbombes, més que res, els hi he *tallat*, [de lluna].

[exemple procedent d'una entrevista de CORBERA; entrevistat: JOAN SUREDA (Palma, 28/09/2001)]

*Taula 57 (apud GAVARRÓ i MASSANELL 2013: 9):
 Distribució de les respostes (amb CP o sense CP amb l'antecedent d'una subordinada relativa)
 a la pregunta 2404 de l'ALDC: {La noia / S'al·lota} que {hem/sem} {vist/vista} és bonica.
 S'hi indica la quantitat de respostes (#) i les localitats.*

		+CP (total: #11)	-CP (total: #176)
Rossellonès		#3 (2, 4, 8)	#11 (1, 3, 5-7, 9-14)
Central		#0	#54 (15-49, 51-69)
Baleàric	Mallorquí	#8 (73, 75-78, 80-82)	#2 (74, 79)
	Menorquí	#0	#3 (70-72)
	Eivissenc	#0	#2 (83-84)
Alguerès		#0	#1 (85)
Nord-occidental		#0	#56 (86, 88-93, 95-141, 143, 145)
Valencià		#0	#47 (142, 144, 146-190)

Mapa 5 (adaptat de GAVARRÓ i MASSANELL 2013: 10; i de MASSANELL 2017: 312):
 Mapa de l'ALDC on apareixen destacats en verd els 11 punts on, respecte a la pregunta 2404,
 es respongué amb CP amb l'antecedent d'una subordinada relativa: La noia que hem vista és bonica;
 i destacats en blau els 176 punts on es respongué sense CP: La noia que hem vist és bonica.

Pel que fa al francès, segons OBENAUER (1992, 1994), DÉPREZ (1998: 7-13) i RIZZI (2001a), la CP amb l'antecedent d'una relativa o amb un SQu- interrogatiu només és (opcionalment) possible quan remet als elements d'un conjunt *específic* (ço és, contextualment conegut, preestablert, pressuposicional, referencial), però no quan remet a una propietat o a un conjunt inespecífic. Així, per exemple, a (159), amb CP, només és possible la interpretació en què es pressuposa l'existència d'un conjunt típic o específic de faltes i es demana quantes d'entre aquestes faltes conegudes ha comès algú —amb una lectura partitiva, però encoberta, que DIESING (1992) anomena «interpretació pressuposicional forta dels quantificadors febles»—; en canvi, a (160), sense CP, no hi ha necessàriament la pressuposició de cap conjunt conegut de faltes i, doncs, la pregunta pot ésser entesa també sobre la quantitat o cardinalitat de coses que algú ha fet i que són faltes.³⁵

(159) Combien de fautes a-t-elle faites?

'Quantes (de) faltes, d'entre un conjunt de faltes conegudes, ha comès (ella)?

(160) Combien de fautes a-t-elle fait?

'Quin és el nombre de coses que són faltes i que (ella) ha comès?'

o bé 'Quantes (de) faltes, d'entre un conjunt de faltes conegudes, ha comès (ella)?

Amb expressions que reforcen la interpretació cardinal no específica, la CP no és possible en francès:

(161) a. Just' à combien de fautes a-t-elle {fait/*faites}?

'Fins a quantes (de) faltes ha comès (ella)?

b. Combien de fautes en moins a-t-elle {fait/*faites}?

'Quantes (de) faltes menys ha comès (ella)?

I, per contra, la CP és completament natural (tot i que també és possible la no concordança) en la majoria d'oracions relatives en mode indicatiu, en oracions interrogatives partitives i en oracions interrogatives encapçalades per *quel/quelle(s)*, on els elements desplaçats són clarament específics, excepte en oracions impersonals o expletives com la de (163):

(162) a. Je viens de te décrire les erreurs que j'ai {commises/commis}.

'T'acab de descriure les errades que he comeses'

b. Et toi, combien de ces photos as-tu {prises/pris}?

³⁵ BELLETTI (2005: 509) entén que els SQu- poden estar marcats amb cas acusatiu (estructural) o amb cas partitiu (inherent). Aquest darrer, disponible de manera interna al SV, només seria compatible amb una lectura feble, inespecífica o no pressuposicional dels objectes indefinits, mentre que els objectes amb cas acusatiu (assignat o comprovat per alguna projecció funcional per sobre del SV) no es veurien constrets per aquesta limitació. A més, els objectes amb cas partitiu inherent, durant el seu pas per l'especificador de la projecció dedicada a la CP mentre puguen fins a l'àrea del SC, no serien capaços d'establir concordança —com ocorre, en general, amb tots els objectes amb cas partitiu en francès, segons BELLETTI (vegeu el § 2.3.1, p. 92). En canvi, amb els objectes amb cas acusatiu, la CP en francès és, en general, opcional; de fet, aquesta opcionalitat podria ésser reduïda a una propietat més general del francès: d'acord amb POLLOCK (1989) i BELLETTI (1990), en francès, quan el verb té morfologia no finita, V es mou només de manera facultativa; i, per aplicació del sistema de GUASTI i RIZZI (2002), la realització explícita de la CP tindria lloc, generalment, només si la comprovació de trets ha tingut lloc a la sintaxi manifesta.

'I tu, quantes d'aquestes fotos has fetes?'

c. Quelles photos as tu {prises/pris} avec un zoom?

'Quines fotos has fetes amb un zoom?'

(163) Les chaleurs tropicales qu'il a {fait/*faites}!

Lit.: 'Les calors tropicals que ha fet!' ('Quina calor tropical que ha fet!').

En el català de Mallorca, aquesta condició de l'especificitat per a legitimar la CP amb moviment *qu-* no es dona. Així, (164), tant amb CP com sense CP, admet les dues interpretacions de (160) (la pressuposicional, partitiva o específica, i la inespecífica); i la CP és possible en oracions com les de (165) (amb una lectura necessàriament cardinal i inespecífica) i en l'oració impersonal de (166) —cf. (161) i (163)—:

(164) Quantes (de) faltes ha {comeses/comès}?

(165) a. Fins a quantes (de) faltes ha {comeses/comès}?

b. Quantes (de) faltes manco ha {comeses/comès}?

(166) Quina calorada que ha {feta/fet}!

De fet, en francès, exceptuant les construccions inacusatives i passives categòriques (o no expletives) amb *ÊTRE* (en què la CP és obligatòria, independentment de la interpretació específica o inespecífica de l'argument intern), la condició d'especificitat per a legitimar la CP tindria, en aquesta llengua, un abast força general: com hem apuntat en la n. 10, a diferència del que alguns autors han afirmat, segons DÉPREZ (1998: 6, 14-16) la CP amb el clíctic partitiu sí que seria possible en francès, però només quan el clíctic remet als elements d'un conjunt *específic*. Així mateix, segons DÉPREZ (1998: 13-14, i la seva n. 7), els clítics acusatius definits tendeixen normalment a tenir una interpretació específica i, doncs, admeten (opcionalment) la CP amb tota naturalitat; però, en ocasions, hi ha expressions idiomàtiques encapçalades per un verb lleuger que tenen com a objecte un SD genèric o no específic [(167)a] que, si més no marginalment, pot esser cliticitzat i, això no obstant, no hi és possible la CP en francès (segons DÉPREZ), com es pot veure a (167)b:

(167) a. Il a fait {la tête / la gueule} pendant trois jours, puis il s'est calmé.

Lit.: 'Ha fet {la testa / la boca} durant tres dies, després s'ha calmat'

'{Ha fet morros / Ha estat enfadat} durant tres dies, després s'ha calmat'

b. {La tête / La gueule}, il l'a {fait/*faite} pendant trois jours, puis il s'est calmé.

En el català de Mallorca, si bé la mobilitat que presenten els SD d'aquestes expressions idiomàtiques és certament molt limitada (vegeu ROSSELLÓ 2002: 1881), la CP en aquests casos seria possible i, fins i tot, obligatòria (amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG) [(168)],³⁶ com també

³⁶ Amb les expressions idiomàtiques de (168), el que seria del tot agramatical en mallorquí seria posar la *marca diferencial d'objecte* (MDO; en anglès, DOM) a davant el dislocat [(i)], cosa que només és possible quan l'objecte (ja sigui animat o inanimat) té una referència específica [(ii)]:

(i) a. L(a) hi heu donada sempre, (*a) s'esquena, an es meu fill!

b. L(a) hi he feta durant tot es curs, (*a) sa torniola, a sa mestra!

c. Me l'heu feta bé, (*a) sa punyeta!

(ii) Aquesta modista me l'ha feta molt bé, a sa cami(s)a (que li vaig comanar).

Per al marcatge diferencial d'objecte (MDO) en baleàric, vegeu ESCANDELL-VIDAL (2007, 2009).

s'esdevé amb els clítics inherents (plenament lexicalitzats i integrats en una expressió idiomàtica) de (169):

- (168) a. ^(?)S'esquena, l(a) hi heu {donada/*donat} sempre, an es meu fill!
 b. ^(?)Sa torniola, l(a) hi has {feta/*fet} durant tot es curs, a sa mestra!
 c. ^(?)Me l'heu {feta/*fet} bé, sa punyeta!
- (169) a. Ara l'hem {feta/*fet} bona!
 b. Bona la som {feta/*fet}!
 c. L'hem {feta/*fet} com en Parreta!
 d. L'hem {esguerrada ben esguerrada / *esguerrat ben esguerrat}!
 e. Te l'has {jugada/*jugat}, fent campana a escola!

Això no obstant, com veurem en el cap. III (§ 5), la CP amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}), en el mallorquí contemporani d'aquells parlants d'algunes localitats (com Lluçmajor) que l'admeten, sí que estaria sotmesa a determinades condicions interpretatives relacionades amb l'estructura informativa i també amb l'estructura eventiva/aspectual: l'argument intern, encara que es trobi *in situ*, ha de poder ésser interpretat discursivament com un *tòpic familiar* o *temàtic* i, a més, cal que es tracti d'un argument intern afectat per la completa perfecció de l'esdeveniment (amb un *aspecte delimitat o resultatiu*).

D'altra banda, la CP amb moviment *qu-* del francès presenta encara una altra característica (i, com veurem seguidament, també és així en el català de Mallorca contemporani): com ja havia observat SPORTICHE, i d'acord també amb BRANIGAN (1992: 37-39), CHOMSKY (1995: 325), BOECKX (2003: 60), GROHMANN (2003: 287), i GEORGI i STARK (2020), en els *desplaçaments a llarga distància*, la CP amb moviment *qu-* només és possible amb el participi més inserit o més incrustat, el de l'oració més baixa de la dependència, però no pas amb el participi més alt (ni amb els intermedis, si n'hi hagués):

- (170) a. la lettre [qu'-il a {dit/*dite} [que Pierre lui a {*envoyée*/envoyé}]]
 b. [Quelles chaises as-tu {dit/*dites} [qu'-il a {*repeintes*/repeint}]]?
 c. [Combien de fautes Jean a-t-il {dit/*dites} [que Paul a {*faites*/fait}]]?

Quant al francès, aquest fet no ens hauria d'estranyar en vista del que ja hem comentat en el § 2.6.1: d'acord amb LOPORCARO (1998: 53-54, 154; 2010: 237-239), el francès, des de mitjan segle XVIII, perquè hi pugui haver CP exigeix que el controlador de la concordança sigui un objecte «inicialitzat pel participi» (és a dir, que sigui un argument seleccionat semànticament per aquest mateix participi; de fet, en gramàtica relacional, que rebi d'aquest participi no sols un paper semàntic, sinó una relació gramatical o sintàctica). Això fa que, en aquesta llengua, amb els verbs causatius, no sigui possible la CP ni en les construccions amb clíctic ni en les construccions passives causatives (per contra, en català, inclòs el mallorquí, la CP sí que hi és possible):

- (171) a. (Marie) ce garçon l'a {fait/*faite} pleurer.
 '(A na Maria), aquest al·lot l'ha feta plorar'
 b. (Marie) ce garçon l'a {fait/*faite} tomber.
 '(A na Maria), aquest al·lot l'ha feta caure'
 c. (La maison) Jean l'a {fait/*faite} repeindre.
 '(La casa) en Joan l'ha feta repintar'

- (172) La maison a été {fait/*faite} repeindre (par Jean).
'La casa ha estat feta repintar (per en Joan)'

Emperò, com es desprèn dels exemples de (173), en el mallorquí contemporani més general (excepte per aquells parlants que encara admetin una CP_{OIS} generalitzada), la concordança amb el participi superior (o un d'intermedi) dels desplaçaments o dependències a llarga distància també roman vedada, com en francès, per la qual cosa l'explicació de per què no és possible aquesta CP, tant en francès com en mallorquí, ha d'esser diferent de la que dona LOPORCARO per a explicar la manca de CP en casos com els de (171)-(172):

- (173) a. sa lletra/carta [que ha {dit/*dita} [que en Pere li ha {enviada/enviat}]]
b. [Quines cadires has {dit/*dites} [que ha {repintades/repintat}]]?
c. [Quantes (de) faltes ha {dit/*dites} en Joan [que en Pau ha {fetes/fet}]]?
d. [Quines activitats m'has {explicat/*explicades} que t'ha {fetes fer / fet fer} sa professora?]
e. Sa televisió [que m'has {dit/*dita} [que t'han {demanat/*demanada} [que comanis]] funciona la mar de bé.

Fins i tot ALCOVER arriba a no fer CP en casos com el de (108)b, repetit aquí com a (174) —sense concordança entre *manat* i *cosa*—, amb clar contrast amb el cas de (109), repetit aquí com a (175) —amb concordança entre *regalada* (el participi més inserit) i el seu argument intern *botella*—:

- (174) Mos dona paraula Vossa Reial Majestat de que no mos demanarà compte de no haver feta una cosa [que Vossa Reial Majestat mos havia *manat* [que féssem]]?
(175) Amb s'excusa de fer tastar a sa patrona Francina Maria una botella de malvasia [que deia [que li havien *regalada*]], li donà dormissons.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

Amb tot, tinguem present que ALCOVER emprà un mallorquí en què és possible la CP fins i tot amb qualsevol objecte *in situ* —d'aquí la concordança, a (174), entre *feta* i *una cosa*. Per tant, no ens ha d'estranyar que també hi trobem casos com el de (176), amb concordança entre el participi *dit* (*dita*) i *quina medicina*, que és l'especificador d'un SC que, al seu torn, és el complement del verb *dir* —en aquest cas, però, *quina medicina* és l'argument extern (i no pas l'argument intern) del verb més incrustat *curaria*.

- (176) [...] i llavò aquella pera d'or que el rei li havia donada per haver-li *dita* [sc quina medicina [st ~~quina medicina~~ li curaria es mal]].

● CP_{OIS} ●

[exemple procedent d'una rondalla d'ALCOVER]

En canvi, a (123)b, repetit aquí com a (177), tret d'una entrevista de CORBERA, no hi ha concordança entre *dit* i *quina feina*, perquè aquest parlant no faria CP_{OIS} generalitzada; però sí que n'hi ha entre el participi més inserit (*feta*) i el seu argument intern que ha experimentat moviment *qu-*.

- (177) Voltros no mos heu dit [sc quina feina [st heu *feta* ~~quina feina~~]]?

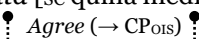
[exemple procedent d'una entrevista de CORBERA]

Ara bé, si la CP_{OIS} és possible a (176), per a aquells parlars que admeten una CP_{OIS} generalitzada

o sistemàtica, no veim cap raó —més enllà de motius purament estilístics per evitar un excés de participis concordats, que podrien arribar a fer-se feixucs— per la qual la concordança no pugui ésser possible —en aquests mateixos parlars— també a (174), entre *manat* (*manada*) i una còpia de *cosa*, de la mateixa manera que ja hi ha CP_{OIS} entre *feta* i *una cosa*. Dit altrament: si s’admet una CP_{OIS} generalitzada, hauria d’ésser possible l’exemple adaptat o modificat (no original) de (178):

(178) Mos dona paraula Vossa Reial Majestat de que no mos demanarà compte de no haver
feta una [_{SC} *cosa* [_{C'} que [_{ST} Vossa Reial Majestat mos havia *manada* [_{SC} *cosa* [_{C'} que [_{ST} féssim *cosa*]]]]]]?

A diferència de (176), a (178) hi hauria encara un altre desplaçament del SQu- (en aquest cas, del sintagma relatiu format per un operador + *cosa*; vegeu la n. 26) i, doncs, la concordança (CP_{OIS}) respecte del participi *manat* (*manada*) s’hauria d’establir amb una còpia intermèdia del sintagma desplaçat. Vegem-ho amb un altre exemple [(179)], que és una adaptació de (176) —amb el benentès que (176), (178) i (179) només serien gramaticals si s’admet una CP_{OIS} generalitzada, cosa que no és el cas del mallorquí contemporani (i, segurament, començava a no ésser-ho ja en temps d’ALCOVER)—:

(179) [_{SC} Quina medicina li havia dita [_{SC} ~~quina medicina~~ [_{C'} que [_{ST} ~~quina medicina~~ li curaria es mal]]]]?

Tècnicament, una manera d’implementar la CP_{OIS} generalitzada o sistemàtica de (176) i (179), entre el participi *dit(a)* (amb trets [_{uφ}:_] no interpretables i no avaluats) i l’especificador del SC (*quina medicina* o la còpia ~~*quina medicina*~~, amb trets φ interpretables i avaluats), o les dues ocurrences de CP_{OIS} de (178), seria mitjançant l’operació *Agree* de CHOMSKY (2000, 2001) (amb sondatge descendent i avaluació ascendent), de manera que el participi actuaria com una sonda que cercaria, dins el seu domini de c-comandament, la primera meta amb els trets adients (vegeu la § 6.1 del cap. III).³⁷ Per a una explicació de per què, malgrat l’existència de l’operació *Agree*, no és possible la CP_{OIS} en altres parlars o parlants —per exemple, en el cas de (177)—, vegeu les §§ 6.3 i 7 del cap. III.

Per acabar, i tornant a la qüestió de per què, en francès i en mallorquí (fora dels parlants que admeten una CP_{OIS} generalitzada), no és possible, en les dependències a llarga distància, la concordança amb un participi que no sigui el més inserit, s’han oferit quatre menes de resposta:

- a) Tret de l’oració en què el participi té la seva posició temàtica bàsica, en les altres oracions de la dependència no hi hauria moviment a l’especificador rellevant ([Espec, *Sv/Sv**], [Espec, Conc_{Part}] o [Espec, Conc_O]) i, doncs, no es podria establir una relació de concordança de tipus especificador-nucli. El moviment a llarga distància procediria des de l’especificador del SC de l’oració més inserida al següent especificador d’SC (BRANIGAN

³⁷ Ara bé, convé fer notar que ens apartam de la proposta de CHOMSKY (2001) en un aspecte: d’acord amb BOBALJIK (2008) i PREMINGER (2014), no és necessari, perquè es pugui establir la concordança mitjançant *Agree* entre la sonda i la meta, que aquesta darrera estigui *activa*. Per a CHOMSKY (2001), la *condició d’activitat* fa que els SD que ja han rebut cas esdevinguin inaccessibles per a ulteriors sondes [_{uφ}:_]. Emperò, POLINSKY i POTSDAM (2001) i POLINSKY (2003) van demostrar que es donen casos en què múltiples sondes concorden amb el mateix SD.

1992, GROHMANN 2003). De fet, nosaltres mateixos, per simplicitat, hem fet aquesta derivació a (179), sense passar per l'especificador del participi *dit(a)*.

Emperò, segons GEORGI i STARK (2020: 7, n. 4), aquesta derivació (sense passar pels especificadors intermedis dels *Sv/Sv** de totes i cadascuna de les oracions de la dependència) estaria qüestionada pels estudis creixents sobre els reflexos del moviment *qu-* que tenen lloc en l'interior del domini del *Sv/Sv** –per exemple, URK (2015; en premsa) i KORSAH i MURPHY (2020). En teoria de fases (CHOMSKY 2000, 2001; GALLEGO 2010), el moviment o ajuntament intern (*Internal Merge*) es troba subjecte a restriccions de localitat com la condició d'impenetrabilitat de la fase (CIF; en anglès, PIC), que força el moviment cíclic successiu a través de l'aresta o especificador de cada fase (tant *v** com C). A més, segons SAUERLAND (2003), LEGATE (2003) i RICHARDS (2011), fins i tot una *v* inacusativa ha d'esser un nucli de fase, com ho proven arguments empírics de reconstrucció, ascens de quantificadors, buits paràsits...

- b) CHOMSKY (1995: 325), seguint un suggeriment de KAYNE, proposa que el SQu- argument intern pujaria fins a l'especificador de SConc₀ (o fins al segon especificador del *Sv*; de fet, *Sv**, a partir de CHOMSKY 2001) només en l'oració més baixa de la dependència, però en oracions més altes s'adjuntaria, com a *adjunt*, a la projecció màxima del participi, que seria una posició no argumental o A', de manera que la concordança (una relació argumental o A) seria impossible. Emperò, segons GEORGI i STARK (2020: 7, n. 4), aquesta sembla una solució *ad hoc* força estipulativa. A més, suposa tractar els especificadors i els adjunts de manera necessàriament diferent.
- c) Segons BOECKX (2003: 60), en les construccions amb moviment *qu-* hi hauria un «SD gros» (en anglès, *Big DP*) format pel SQu- i per un pronom resumptiu silent (un *pro-D*) que romandria en la seva posició canònica (*in situ*), i la *v** de l'oració més baixa concordaria (mitjançant *Agree*) amb els trets ϕ d'aquest *pro-D*. Emperò, segons GEORGI i STARK (2020: 21, n. 11), el francès no és una llengua *pro-drop*, de manera que s'hauria d'estipular que els pronoms poden ésser zero només en aquest cas especial.³⁸ A més, no s'explicaria per què la concordança amb aquest pronom buit resumptiu es veuria blocada quan l'argument intern no experimenta moviment, si el SD gros encara és present en l'estructura: *Pierre a pesé combien de pommes?* (cf. *Combien de pommes Pierre a-t-il {pesées/pesé?}*).
- d) GEORGI i STARK (2020), per a la CP en construccions transitives amb clítics i, sobretot, amb moviment *qu-*, adopten també un enfocament basat en un «SD gros» (un *Big DP*) i, a més, en l'anomenada *resumció per subextracció, abandonament i incorporació* (en anglès, *resumption by subextraction, stranding and incorporation*). Revisarem la

³⁸ En un marc com el de SPORTICHE (1996), això no seria ben bé així, ja que els clítics, quan no tenen un dislocat explícit, tindrien —fins i tot en francès: *Il l'a vue* '(Ell) l'ha vista'— un correlat pronominal buit, que és el que es genera com a complement del SV, i acaba pujant (com a mínim) fins a l'especificador d'una projecció específicament dedicada als clítics (SClític o *Clitic Voice Phrase*), de manera que aquí s'estableix una relació de concordança especificador-nucli entre *pro* i el nucli Cl(ític) (o *Clitic Voice*), que és el que acaba realitzant-se com un clític:

i) [_{ST} *Il* [_{T'} *l'a* [_{SCI} *pro* [_{CI'} $\bar{\epsilon}$ [_{Sv} *pro* [_{Sv} $\bar{\epsilon}$ [_{v'} *vue* [_{SV} *vue* *pro*]]]]]]]]].

proposta teòrica de GEORGI i STARK (2020), molt atractiva, en el capítol III (§ 6.4).³⁹ De moment, pel que aquí ens interessa, ens limitarem a assenyalar que l'abandonament (i la consegüent incorporació a v^*) d'un nucli funcional nominal amb trets flexius (que aquestes autores anomenen *H*) és impossible des de posicions que no siguin la posició bàsica (complement de V) de l'argument intern. Des de posicions més altes, l'abandonament implicaria la subextracció des d'un constituent ja mogut, però els sintagmes desplaçats són il·lès per a la subextracció, d'acord amb el *principi de congelació* (WEXLER i CULICOVER 1980), un subtipus de la condició encara més general coneguda com la *condició d'extracció d'un domini* (HUANG 1982). D'aquí que només hi pugui haver concordança en el participi més inserit o incrustat d'una dependència a llarga distància.

³⁹ En síntesi, GEORGI i STARK (2020) proposen que la CP no és un fenomen unificat, sinó un epifenomen, ja que serien dos els mecanismes sintàctics que poden donar lloc a CP: d'una banda, l'operació *Agree* de CHOMSKY (2000, 2001), que explicaria la CP en les construccions inacusatives i passives (auxiliades típicament amb *ÊTRE*, en francès, i amb una CP molt estable i robusta), i, d'altra banda, la *resumpció per subextracció, abandonament i incorporació* d'un nucli funcional H, que explicaria la CP amb clítics i amb moviment *qu-* en les construccions transitives (auxiliades amb *AVOIR*, amb una CP més aviat opcional i en què poden entrar en joc factors interpretatius relacionats amb l'especificat).

CAPÍTOL III

La concordança del participi en les construccions transitives amb l'objecte *in situ*

1. Introducció

1.1. Qüestions prèvies: Què entendrem per CP_{OIS} ?

Al llarg d'aquesta tesi i, en particular, en aquest capítol III, parlem sovint de *concordança del participi amb l'objecte «in situ»* (CP_{OIS}). Amb caràcter preliminar, doncs, cal que fem alguns aclariments sobre què entendrem per CP_{OIS} . Reservarem aquesta etiqueta per a aquells casos de concordança participial (o covariància de trets de gènere i nombre) entre el participi d'un temps compost i un SN/SD lèxicament ple que fa la funció sintàctica d'objecte o complement directe en una oració transitiva i que apareix en la seva posició canònica postverbal —és a dir, que no ha experimentat ni dislocació o topicalització amb clític de represa, ni moviment *qu-* ni cap altre tipus d'avançament focal, resumptiu o estilístic (la CP en aquestes altres construccions ha estat examinada, sobretot des dels punts de vista descriptiu i estadístic, en el capítol anterior). Així, parlarem de CP_{OIS} en casos com *En Joan ha beguda cervesa tot lo dematí*, *Encara no m'han arreglada sa ràdio*, *Ja hem untades ses persianes*, *Hem cantades cançons amb sa guiterra* o *Han comesos molts de crims*. Per contra, és clar que no hi ha CP_{OIS} en frases com *Les he comprades avui, an aquestes sabates*; *Quina has agafada?*; *NA MARIA, he vista*; *Aqueixes coses som vistes fer de ton pare*; *Ses sales vos hem cantades*, etc.

Tot i que en un sentit ampli també podrien ésser considerats com a casos de CP_{OIS} , no tractarem com a tals aquells casos de CP amb arguments interns que, si bé apareixen en la seva posició canònica postverbal, formen part de construccions (inacusatives, reflexives o passives) no transitives, en construccions tètiques (o no categòriques; vegeu la n. 34), presentacionals o esdevenimentals; per exemple: *Han {vengut/?vengudes} dues veïnades a fer-me companyia*; *De cop i volta ha {comparegut/?compareguda} tota una generació de manifestants*; *Li ha {succeït/?succeïda} una desgràcia*; *S'ha {espenyat/?espenyada} sa televisió*; *Amb aquest temporal s'han {romput/?rompudes} moltes branques*; *Amb aquesta calorada s'han {acubat/?acubades} moltes persones*; *Enguany s'han {venut/?venudes} molt poques cases*; *Ha {estat/?estada} {segrestada/*segrestat} una nina petita*. En aquests casos, si bé es pot defensar que tenen un expletiu silent o un locatiu/datiu que hi fa de «subjecte capriciós», estan mancades d'un argument extern pròpiament dit, seleccionat semantico-temàticament pel predicat verbal.

Finalment, cal que advertim que parlarem de CP_{OIS} fins i tot quan, des d'un punt de vista teòric, es pugui mantenir que l'objecte ha experimentat un moviment a un segon especificador del SEvt/SVeU i, fins i tot, encara fins a l'especificador d'alguna categoria d'Aspecte (just per sobre del SEvt). Així, a *Canta cançons en Pere* o a *Ha pintades ses persianes en Pere*, si partim

de la idea que l'argument extern (remàtic) *en Pere* apareix en la seva posició bàsica o originària (ço és, com a primer especificador del SEvt/SVeü) i que el verb, en català, puja a T, caldrà assumir que l'argument intern (*cançons* o *ses persianes*), des de la seva posició bàsica com a complement del SV, ha pujat, com a mínim, fins a un segon especificador del SEvt/SVeü, per damunt de l'argument extern, per tal de donar l'ordre VOS —que, de fet, és l'ordre de constituents que VALLDUVÍ (2002) considera com l'ordre canònic en català. I fins i tot és possible entendre que, per sobre del SEvt/SVeü, hi trobam una categoria d'Aspecte que pot ésser *no delimitat* (com a *En Joan ha menat sa furgoneta tot s'horabaixa*), *delimitat* (com a *En Pere ha pintades ses persianes tres vegades*) o *resultatiu* (com a *En Pere ja ha pintades ses persianes*), i que l'argument intern també ha de pujar fins a l'especificador d'aquest nucli d'Aspecte. Doncs bé, malgrat que és possible defensar que l'argument intern ha experimentat aquests moviments —vegeu la derivació de (1): *Ha pintades ses persianes en Pere*—, continuarem parlant, aquí, de CP_{OIS}.

- (1) [_{ST} Ha pintades_{SV+V+Evt+Asp+T} [_{SAsp} ses persianes ~~V+V+Evt+Asp~~ [_{SEvt} ses persianes [_{SEvt} en Pere ~~V+V+Evt~~ [_{Su} V+V [_{SV} ~~V ses persianes~~]]]]].

1.2. Estructura del capítol

Aquest capítol III, dedicat a la CP_{OIS}, podríem dir que conté el nucli o part central de la nostra tesi. En el capítol anterior, dedicat a la CP en les construccions transitives amb clítics o amb avançament de l'argument intern, ja hem vist que l'estructura informativa té un paper clau per a legitimar la CP. Ara, en aquest nou capítol, veurem que la CP_{OIS} en algunes varietats romàniques (com el retoromànic friülà i el català de Mallorca d'aquells parlants que encara poden fer aquesta mena de concordança) també pot estar condicionada per l'estructura informativa i, més concretament, per la topicalitat de l'objecte. A més, en mallorquí, hi entra en joc un segon condicionant: l'aspecte.

En la § 2 farem un breu recorregut històric sobre els orígens de la CP_{OIS}, per tal de veure com s'ha abordat aquest fenomen en els estudis romanístics tradicionals i, així mateix, comentarem la crítica que LOPORCARO (1998) ha dirigit vers la idea tradicional segons la qual, la pervivència de CP_{OIS} en algunes varietats romàniques seria senyal de la perdurabilitat de la perífrasi possessiva resultativa, mentre que la manca de CP indicaria la plena gramaticalització dels temps composts. Així mateix, també examinarem la tesi de la possible influència castellana en la pèrdua de la CP_{OIS} en català, defensada per ALCOVER (1903, 1908a), però especialment combatuda per SMITH (1993, 1995a). D'altra banda, veurem també quin ha estat el tractament que la CP_{OIS} ha rebut (i rep) en la gramàtica normativa del català. I, finalment, aportarem alguns exemples de CP_{OIS} en texts mallorquins (literaris i d'algunes publicacions periòdiques) del segle XX.

En la § 3 veurem que podem parlar de diferents tipus de CP_{OIS}. D'una banda, hi ha varietats romàniques (com el corès, el campani, el calabrès septentrional o el català de Mallorca emprat per ALCOVER) que presenten CP_{OIS} obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica. Emperò, en alguns casos (com en altamurà i en salentí), en realitat es tracta d'una CP_{OIS} *normalment* obligatòria, perquè en aquests parlars les construccions reflexives (o recíproques) transitives *indirectes* també admeten la possibilitat de fer concordar el participi amb

l'argument extern o subjecte. Aquesta diferència, juntament amb altres precisions que farem (per exemple, l'obligatorietat de fer concordar, en aquestes construccions, el participi amb el clíctic d'objecte), ens permetrà de refinar la taula de variació i de condicions implicatives de LOPORCARO (1998, 2010), que també presentarem. D'altra banda, enfront de les varietats amb CP_{OIS} obligatòria, hi hauria (en principi) varietats romàniques que presenten CP_{OIS} opcional o facultativa: aquest podria ésser el cas del retoromànic friülà i del català de Mallorca en l'estadi del CPM de GINARD. Això no obstant, en aquesta mateixa secció introduïrem una nova distinció, que diferencia entre CP_{OIS} no condicionada i condicionada, la qual cosa permetrà precisar l'adscripció tipològica d'aquestes darreres varietats. Aprofitarem també aquesta distinció per a introduir la proposta teòrica de KAYNE (1989).

En la § 4 presentarem els resultats del buidatge de corpus que hem duit a terme amb dades sobre CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en el català de Mallorca. En primer lloc, farem una anàlisi estadística general, acompanyada de la corresponent exemplificació, i veurem que s'aprecia una tendència diacrònica decreixent pel que fa a l'admissibilitat de la CP_{OIS}, amb la correlativa tendència creixent de les ocurrences amb falta de CP_{OIS}. De fet, podríem dir que passam d'una CP_{OIS} obligatòria o categòrica, en el corpus rondallístic d'ALCOVER, a una tolerància mínima (però no nul·la) vers la CP_{OIS} en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i CORBERA, passant per un estadi de CP_{OIS} completament opcional o facultativa, en el corpus del CPM de GINARD. Avui, la CP_{OIS} és completament residual, i només la fan alguns parlants d'alguns pobles de Mallorca (com Lluçmajor). En segon lloc, presentarem els resultats de les nostres cerques prenent en consideració alguns factors que, *a priori*, podrien condicionar la presència o la falta de CP_{OIS}: el gènere i nombre, la delimitació o no delimitació de l'argument intern, i la definitud o indefinitud.

En la § 5 desenvoluparem el concepte de CP_{OIS} *condicionada* per factors com la topicalitat (en el cas del retoromànic friülà) o bé la topicalitat i l'aspecte (en el cas del català de Mallorca contemporani d'aquells pocs parlants que encara poden fer aquesta mena de CP). Pel que fa al factor o condicionant de la topicalitat, en la § 5.1 partirem de la proposta de DE CIA (2020; en premsa) per al cas del friülà, i veurem que, amb matisos, es pot traslladar al cas del mallorquí: la CP_{OIS} només roman legitimada si l'objecte, encara que es trobi en la seva posició canònica postverbal, pot ésser interpretat, des del punt de vista de l'estructura informativa, com un *tòpic familiar* o com un *tòpic temàtic* (un *tòpic G* o un *tòpic A*, en el sistema de FRASCARELLI i HINTERHÖLZL 2007).

En la § 5.2 tractarem un segon condicionant que, en el cas del mallorquí actual, també s'ha de donar perquè la CP_{OIS} estigui legitimada: l'argument intern ha d'estar afectat per la completa perfecció d'un esdeveniment dinàmic, amb un aspecte delimitat o resultatiu. Assumirem, seguint IATRIDOU *et al.* (2001), PANCHEVA (2003) i LARSSON (2009), que en l'espina oracional s'hi troba una projecció d'Aspecte₁ que estaria per sobre del SEvt/SVeü, però per sota de l'auxiliar i de l'Aspecte₂ (perfectiu/imperfectiu). Asp₁ (o «Asp intermedi», com també l'anomenarem) podria tenir valor [-delimitat] (*He {conduït/*conduïda} sa furgoneta tot s'horabaixa*), [+delimitat] (*Hem {cantada/cantat} aquesta cançó tres vegades*) o [resultatiu] (*Ja hem {untades/untat} ses persianes*). Només quan l'aspecte és delimitat o resultatiu la CP_{OIS} roman legitimada en mallorquí actual. Al final d'aquesta secció veurem també algunes construccions dinàmiques *aparentment* no delimitades però que també poden presentar CP_{OIS}: amb noms comptables escarits en plural i amb noms de massa escarits en singular; i, així mateix, veurem que la CP_{OIS} també és possible amb els verbs «estatius» purs alts de JAQUE

(2014), especialment quan apareixen en construccions eventives dinàmiques, com a assoliments.

En la § 6 presentarem algunes de les anàlisis teòriques generativistes que s’han oferit per a explicar la CP, fent una especial referència a la CP_{OIS}. Concretament, ens centrarem en les anàlisis que s’han proposat dins el programa minimista (CHOMSKY 1995), començant per l’operació *Agree* del mateix CHOMSKY (2000, 2001). Aquesta operació pot donar compte, per si sola, de la CP_{OIS}, però no permet explicar per què hi ha llengües que no admeten la CP_{OIS}. Per aquest motiu, han aparegut altres propostes teòriques que es proposen donar compte de la variació que hi ha dins les llengües romàniques i, al seu torn, segons els diferents tipus de construccions. Entre aquestes propostes destaquen les de D’ALESSANDRO i ROBERTS (2008, 2010), LONGENBAUGH (2019), i GEORGI i STARK (2020); totes són propostes molt interessants, que exposarem críticament.

Finalment, en la § 7, oferirem la nostra pròpia proposta teòrica per a l’anàlisi de la CP, basada en la idea de GEORGI i STARK (2020) segons la qual la CP és, en realitat, un epifenomen, que pot esser el resultat de diferents mecanismes sintàctics. Estam convençuts que és del tot impossible explicar tota la variació romànica quant a la CP a partir d’una sola operació (*Agree*). Això no obstant, la nostra proposta introdueix tota una sèrie de modificacions respecte de la de GEORGI i STARK, tenint en compte les aportacions de LONGENBAUGH (2019) i de DE CIA (2020; en premsa); d’ací la importància d’haver presentat prèviament els treballs d’aquests autors.

2. La CP_{OIS} des d’una perspectiva diacrònica i tradicional

2.1. La CP_{OIS} en la tradició gramatical romanística i la crítica de LOPORCARO (1998)

En els estudis de romanística, s’entén que l’antecedent o el punt de partida per a la formació de les perífrasis perfectives o temps composts seria una construcció possessiva resultativa del llatí com la que trobam en els exemples següents:

- (2) a. qui habet curam peregrinorum deputatam
 ‘qui tenia encarregada la cura dels pelegrins’ [CASSIÀ, *Inst.* 4,7]
- b. in ea prouincia pecunias magnas collocatas habent
 ‘a cada província hi tenen col·locats considerables/molts diners’ [CICERÓ, *Leg. Manil.* 18]
- c. multa bona bene parta habemus
 ‘tenim moltes propietats ben adquirides’ [PLAUTE, *Trin.* 347]
- d. illa omnia missa habeo quae ante agere occepi
 ‘totes aquestes coses tenc deixades/abandonades que vaig començar a fer abans’ [PLAUTE, *Ps.* 602 [2,2,8]]

Segons LOPORCARO (1998: 192), aquesta construcció tenia tres característiques: (i) el manteniment d’una lectura possessiva (semànticament plena) del nexa sintàctic *HABERE* + OD; (ii) l’ocurrència exclusiva amb el participi de verbs transitius (sempre que fossin tèlics o culminatius, ço és, que expressassin realitzacions o assoliments); i (iii) la possibilitat que el

subjecte de *HABERE* i el del participi tinguessin un referent distint. Efectivament, la possibilitat de correferència roman exclosa a (2)a (on el monjo que té encomanada la cura dels pelegrins no coincideix amb el mandant); la correferència és possible, tot i que no necessària, a (2)b, i és (pràcticament) obligatòria a (2)c-d.

La pèrdua d'aquestes tres característiques va comportar l'aparició dels temps composts —cap al segle VI de l'era vulgar, segons THIELMANN (1885)—,¹ en què *HABERE* esdevé un pur verb auxiliar, portador tan sols de significat tempoaspectual (i amb morfemes de persona i nombre per concordança amb el subjecte del participi), però sense contingut semàntic (lèxic o conceptual) autònom i, doncs, incapaç de seleccionar arguments, de manera que ha d'heretar el seu subjecte d'un altre predicat (el participi, que passa d'esser un mer complement predicatiu adjectival a esser el verb principal de la construcció): d'aquí la referència necessàriament única que trobam en el subjecte dels temps composts (igual que en els temps simples), com en l'exemple següent:

- (3) episcopum [...] invitatus habes
'has convidat el bisbe' [GREGORI DE TOURS, *Vit. patr.* 3,1]

Com recull LEDGEWAY (2012: 130-133), les construccions possessives resultatives haurien esdevingut cada cop més comunes i, donada la inferència pragmàtica, força freqüent, per la qual el subjecte de *HABERE* ('tenir') i l'agent o experimentador del participi tenien el mateix referent,² aquesta interpretació correferencial arribà a esdevenir convencionalitzada i, com a resultat, es produí una *reanàlisi* de l'estructura: es passà d'una estructura biclausual com la de (4)a (amb *HABERE* com a verb principal i que conté una oració reduïda on el participi actua com un predicatiu adjectival, si bé cal aclarir que LEDGEWAY el tracta com un modificador) a una estructura monoclausual (i necessàriament amb un sol subjecte) com la de (4)b, en què el vincle entre el participi i *HABERE* és més pròxim que en la construcció possessiva resultativa.

- (4) a. [SFlex/SV [Tema [Loc in ea prouincia] [OR [pecunias magnas] [SAAdj collocatas]]] habent]
b. [SFlex [SV [Loc in ea prouincia] [SV [Tema pecunias magnas] collocatas]] habent]

A més, un cop esdevingut *HABERE* un auxiliar perfectiu, ja no es dona la necessitat que el predicat (del participi) hagi d'esser transitiu i, doncs, són possibles els temps composts també

¹ Hi ha autors, com PINKSTER (1987), que situen ja en plena llatinitat una (almenys parcial) gramaticalització de «*HABEO* + participi» com a perífrasi perfectiva. Vegeu també la n. 2.

² D'acord amb LEDGEWAY (2012: 132), aquest patró degué començar, de manera força primerenca, amb els verbs de cognició i percepció amb subjecte experimentador, en què hauria esdevingut impossible interpretar el subjecte del participi i el de *HABERE* com a disjunts en referència, especialment si el complement directe no pot esser interpretat com un objecte posseït:

- (i) a. dicam de istis graecis [...] quid Athenis exquisitum habeam
'diré d'aquests grecs el que he descobert a Atenes' [CATÓ, *ad fil.* frg. 1]
b. cum cognitum habeas quod sit summi rectoris [...] numen
'quan t'hagis adonat de la voluntat del senyor/rector suprem' [CICERÓ, *Fin.* 4,11]
c. quamuis praeceptum habeamus, ut [...] quod
'malgrat que hem ordenat que...' [COLUMEL·LA, *Rust.* 12,52,3]

Així mateix, també pogué començar en contexts que contenen objectes inalienables, com el següent:

- (ii) Flamines [...] caput cinctum habebant filo
'Els Flamen havien cenyit el seu cap/front amb un fil' [VARRÓ, *Ling.* 5,84]

amb predicats inergatius, com en l'exemple següent del segle VII:

- (5) sicut parabolatum habuistis
'com havies parlat'

[*Formulae Salicae Merkelianae* 260,7]

Fins ací, LOPORCARO (1998: 1-7, 191-199) es mostra d'acord amb la idea que l'origen dels temps composts s'ha de cercar en la *dessemantització* de *HABERE*, que esdevingué un mer auxiliar de perfet.³ En canvi, LOPORCARO es mostra molt crític amb una altra idea molt repetida en els estudis de romanística, segons la qual la pèrdua de la CP amb l'objecte seria l'estadi final d'aquest procés de gramaticalització. Així, per exemple, és un clàssic dins els estudis de romanística la cita següent de la *Grammatik der romanischen Sprachen* de DIEZ (1843 [1882]) (la traducció de l'alemany és nostra, com també el subratllat):

Com que *HABERE*, en connexió [amb el participi], passà del seu significat concret a un de completament abstracte, la seva força transitiva necessàriament hagué de retrocedir; s'hagué d'unir amb el participi següent en un sol concepte, per tal de poder regir el seu objecte; així doncs, el participi es va congelar en un neutre que ja no era capaç de tenir flexió.

[DIEZ 1843 [1882]: 977]

Segons això, no seria fins al naixement del participi invariable (en fase ja romànica) que s'hauria instaurat plenament la perífrasi perfectiva (o els temps composts). D'aquesta idea se'n fan ressò BASTIN (1889), HAAS (1909, 1916), BOURCIEZ (1946), DE PAIVA BOLÉO (1936), LAFONT (1967), ALCOVER (1903, 1908a), FABRA (1908a) i BADIA (1994), entre molts altres romanistes.⁴

³ Amb tot, LA FAUCI (1997: 24-26) sosté que *HABERE/AVERE* és sempre (fins i tot en el sentit possessiu) un verb auxiliar; el canvi diacrònic consistiria en el pas d'un «auxiliar de nom» a un «auxiliar de verb». La idea d'unificar els dos tipus de *HABERE* es remunta ja a BENVENISTE (1960), FREEZE (1992) i KAYNE (1993); aquests darrers autors, a més, proposen que *HABERE* és sempre un verb copulatiu al qual s'ha incorporat una preposició abstracta.

⁴ Fins i tot ALCOVER (1903, 1908a), tot i ésser un ferm defensor de la CP_{OIS} per al català —«concordant tant si [el terme d'acció] va davant com si va darrera»—, coneixia i assumia aquesta tesi, com es desprèn del fragment següent, tret del seu article «Questions de llengua y literatura catalana» (1903) i de la ponència que defensà en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana de 1906 («Concordança del participi ab el terme d'acció»):

Ja's sab que les llengües romàniques formaren lo que diuen *els temps composts* (*pretèrit indefinit, anterior y plusquamperfet, futur perfet y condicional perfet*) amb l'ausiliar *haver* o *tenir* (dels llatins *habeo* y *tenere*) y el participi passiu del verb que's conjuga, fora aquells verbs qu'hem vist que prengueren l'ausiliar *esser*. Aquesta manera de formar *temps* ja's coneixia dins el llatí. Cícero avoltes deya: *habeo perspectum, habeo cognitum, satis dictum habeo*, en lloch de *perspexi, cognovi, satis dixi* (Diez, *Gramm. T. II, Conjug. actif.* p. 197). Dins el llatí popular succeia lo meteix. Du Cange cita, entre altres, aqueixa expressió: *postquam eam SPONSATAM HABUIT*, en lloch de *postquam eam SPONSAVIT*. De manera que les expressions *he vist un amich, hagué tocat un llibre*, són la traducció literal de *habeo VISUM unum AMICUM, habuit TACTUM unum LIBRUM*. Y per lo tant, si *amich* y *llibre* passava del *singular* a n-el *plural*, havia de dir en llatí: *habeo VISOS duos AMICOS, habuit TACTOS duos LIBROS*, això es, *he VISTS dos AMICHS, hagué TOCATS dos LLIBRES*. Y si, en lloch d'esser noms *masculins*, eren *femenins*, deyen en llatí: *habeo VISAM unam AMICAM, habeo VISAS duas AMICAS; habeo CLAUSAM unam PORTAM, habeo CLAUSAS duas PORTAS; això es, he VISTA una AMIGA, he VISTES dues AMIGUES; he TANCADA una PORTA, he TANCADAS dues PORTES*. De manera que originàriament els participis de tals *temps composts* per forsa havien de concordar amb lo terme d'acció: això demanava la gramàtica y la lògica, y per lo meteix totes les llengües neollatines adoptaren tot d'una tal concordansa. Però a poch poch s'anà

Per LOPORCARO (1998: 6), en canvi, totes les varietats romàniques, des del seu origen, heretaren del llatí vulgar perífrasis perfectives (o temps composts) *ja gramaticalitzades*.

alterant la cosa perquè el participi se considerava com a més adherit a l'auxiliar, formant tot una cosa amb ell, que no amb lo terme d'acció, y al cap d'alguns sitgles, devers el XIV, quedaren dividides les neollatines en [d]os boldrons sobre aquest particular: a) el castellà, el portuguès y el valach, que feren invariable'l participi, no concordantlo may amb el terme d'acció: v. gr. *he COMPRADO un libro; he VENDIDO mis libros; he ESCRITO una obra; he ESCRITO muchas obras* (Diez, ib. T. III, *Prop. simpl.*, c. IX, §. 3, p. 271 et s.); — b) y la llengua d'oc, el francès y l'italià, que mantengueren y mantenen dita concordansa amb el terme d'acció, si bé amb algunes divergències [...].

La tesi de DIEZ també era ben coneguda per FABRA (1908a), com es desprèn de l'esmena que aquest presentà, en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, a la ponència d'ALCOVER. Per FABRA, la pèrdua de la CP era una evolució interna i natural de totes les llengües romàniques, fruit de la progressiva gramaticalització dels temps composts; i això també per al català (sense que la influència del castellà hi tingués res a veure, a diferència del que defensava ALCOVER):

- I. Originàriament totes les llengües novo-llatines fan concordar el participi ab el règim directe. (En una oració com *he cantada una cançó*, que significava originàriament *tinch cantada una cançó*, tenim: *he* verb, *una cançó* règim directe, *cantada* predicat d'aquest règim; donchs, naturalment: acort de *cantada* ab *cançó*.)
- II. Més tard, quan la combinació sintàctica verb-predicat (*he cantada*) passa a ésser un temps (el perfet del verb *cantar*), llavors la flexió del participi tendeix a desaparèixer, es a dir, se tendeix a donar una forma *única* al temps compost (*HE CANTAT una cançó*, com *HE CANTAT un cant*), exactament com en els temps simples (*CANTEM una cançó*, com *CANTEM un cant*).
- III. Aquesta tendència's manifesta en totes les llengües, sobre tot quan el participi precedeix el règim: en *cap d'elles* l'acort del participi y del règim es obligatori en tots els casos (*aveva vinto una impresa*, Maquiavel, *quelle che abbiamo veduto*; en francès el participi es sols variable quan el precedeix el règim: *la femme que j'ai vue*, però *j'ai vu une femme*.) Es una afirmació gratuita l'atribuir exclusivament a l'influència castellana'l pas del participi constantment flexible del català antic (*he cantada una cançó*), a participi generalment no flexible (*he cantat una cançó*).
- IV. Donat l'estat actual de la llengua, creyem que pot tant sols considerarse obligatori l'acort del participi ab el règim directe quan aquest es un pronom de tercera persona o la partícula *ne* [...].

Aquesta mateixa tesi tradicional és repetida per BADIA (1994: 682-683):

Partirem d'una mostra arquetípica dels temps compostos: *he escrit la carta*. En totes les llengües romàniques, aquesta frase avui es pot descompondre en dos nuclis: «element verbal» + «element nominal», que s'apliquen així com segueix: *he escrit* (V) / *la carta* (CD). Ara bé, la distribució actual de funcions de tots dos elements és el resultat d'un canvi respecte a la col·locació que havia cristal·litzat en llatí tardà: *habeo* (V) / *epistolam scriptam* (CD); liter.: 'tinc / la carta escrita' o 'tinc / escrita la carta', on es veu ben clarament que el part. *scriptam*, concertat amb el CD *epistolam*, n'és un adjectiu. (Sense detenir-nos-hi, i només per a facilitar la comprensió del procés, cal recordar que *habeo* 'tinc' varià de significat en el pas del llatí al romanç, de manera que en català el seu derivat, que és *he*, s'havia convertit sense trigar en una forma del verb aux. *haver*). El canvi consistí que la forma *scriptam* (participi en funció d'adjectiu) es desplaçà vers el nucli verbal, deixant de pertànyer al nucli nominal; la nova (i ja definitiva) distribució de funcions fou, doncs, aquesta: *he escrit* (V) / *la carta* (CD). La forma *he escrit* ja no era descomponible en parts («verb» + «adj. o part.»), sinó que formava una unitat, una forma verbal comparable amb qualsevol altra forma verbal (com *escrivia*, *escriuré*, *escrivís*, etc.) i havia esdevingut invariable.

Tanmateix, en la història de les llengües, els processos evolutius són lents: el fet és que en català antic es deia *he escrita la carta*, *he escrits els documents*, etc. i que, si la marxa vers la reducció a *he escrit* era inexorable, això no era sense que s'anessin mantenint construccions concertades, més o menys fossilitzades. L'ús concordat universal arribà fins a la vintena centúria, i es conservava amb força en determinades zones, la més destacable de les quals fou la dels parlars baleàrics [...].

Així, LOPORCARO entén que, en els estudis de romanística tradicionals, s'ha establert la doble implicació següent: (I) si hi ha CP amb l'objecte, la perífrasi perfectiva (encara) no està (del tot) gramaticalitzada; i (II) si el participi és invariable, la perífrasi perfectiva està plenament gramaticalitzada.

Ara bé, segons LOPORCARO (1998: 1-7), no és cert que els parlars (ja es tracti de parlars actuals o d'estadis passats de les diferents llengües romàniques) que mantenen la CP amb l'objecte tinguin un menor grau de gramaticalització dels temps composts. A continuació esmentarem alguns dels arguments que dona LOPORCARO en contra de la implicació I:

- Per mor de l'aplicació d'aquesta implicació, diversos romanistes han situat la formació dels temps composts no en el llatí vulgar, sinó en fase plenament romànica.⁵ En alguns estudis, com el de HAAS (1909: 279) per al francès, s'arriba a l'absurd de situar la fi del procés de gramaticalització dels temps composts molt tard, dins el segle XVI.
- En aquelles varietats que presenten opcionalment CP_{OIS} (vegeu el § 3.1.2), no sembla cert, segons LOPORCARO, que hi hagi dues construccions de semàntica diferent (possessiva resultativa o temps compost) segons hi hagi o no CP.⁶
- *A fortiori*, no es pot defensar tampoc que aquells dialectes amb CP_{OIS} obligatòria (com l'altamurà, el salentí, el campani, el corès, el calabrès septentrional o el mallorquí d'ALCOVER) (vegeu el § 3.1.1) no tinguin veritables temps composts en les construccions transitives, la qual cosa seria absurda, atès que clarament en tenen per als verbs intransitius inergatius. De fet, diacrònicament, *Habeo parabolatum* 'He parlat' —vegeu l'exemple de (5)— pressuposa la prèvia gramaticalització de *Habeo visam unam amica* 'He vista una amiga'.
- En llatí, la construcció resultativa admetia que el subjecte de *HABERE* i el del participi no fossin correferents (p. ex.: *qui habet curam peregrinorum deputatam* 'el qual té la cura dels pelegrins encarregada'; *Habeum cultellum compratum* 'Tenim comprat un ganivet'), cosa que no passa amb els temps composts de cap de les variants romàniques que fan CP_{OIS}.
- La tesi de la incompleta gramaticalització dels temps composts és incompatible amb l'ambigüitat que es troba, en italià, en frases com *Le scarpe, le ho slacciate*, que admet dues lectures/estructures: una amb un veritable temps compost ('Les sabates, les he desfermades') i una altra amb una perífrasi possessiva resultativa ('Les sabates, les tenc desfermades'). Aquestes dues construccions, totes dues amb CP amb un clític, es podrien desambiguar mitjançant la intercalació d'un adverbi: *Le scarpe, le ho appena slacciate* ('Les sabates les he tot just desfermades') vs. *Le scarpe, le ho sempre slacciate* ('Les sabates, les tenc sempre desfermades').

⁵ Això mateix fa FABRA (1908a), com es desprèn dels punts I i II de la seva esmena a la ponència d'ALCOVER (vegeu la nota 4).

⁶ Per a una matisació d'aquesta idea, vegeu els §§ 3.2 i 5, on defensam que, almenys en alguns parlars, la CP_{OIS} és només *aparentment* opcional o facultativa, perquè factors com la topicalitat o l'estructura eventiva poden condicionar la legitimació d'aquest tipus de concordança. Ara bé, tant amb CP com sense, l'estructura contindria sempre un temps compost, i no pas una perífrasi possessiva resultativa, i en això coincidim plenament amb LOPORCARO.

D'altra banda, pel que fa a la implicació II, tampoc no és el cas, segons LOPORCARO, que la manca de CP impliqui directament la presència d'un temps compost: en els dialectes ticinesos, les construccions possessives resultatives fan o no concordança (de l'adjectiu o del participi) segons que l'objecte precedesqui o segueixi l'adjectiu o el participi:

- (6) a. Al gh'a la boca spurca.
Lit.: '(Ell) té la boca bruta'.
b. Al gh'a spurch la boca.
Lit.: '(Ell) té brut la boca'.
- (7) a. lassá la porta verta
Lit.: 'deixar la porta oberta'
b. lassá vert la porta
Lit.: 'deixar obert la porta'

Amb tot, la interpretació i la crítica de LOPORCARO vers la idea tradicional de la romanística (segons la qual la pèrdua de la CP amb l'objecte seria l'estadi final del procés de gramaticalització dels temps composts) creim que és exagerada. El fragment de DIEZ (1843 [1882]: 977) també pot ésser interpretat en el sentit que la pèrdua de la CP amb l'objecte seria una *conseqüència* de la gramaticalització dels temps composts. En aquest punt, pot ésser útil la distinció que fan TIMBERLAKE (1977) i SMITH (1989, 1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001) entre *gramaticalització per reanàlisi*, d'una banda, i *actualització*. La primera suposa la formulació d'un conjunt novell de relacions subjacents, mentre que la segona suposa la materialització o el mapatge de les conseqüències de la reanàlisi, per mitjà de canvis concrets en les regles sobre l'*output*. La tendència a la pèrdua de la CP seria un cas d'actualització: els temps composts ja devien ésser gramaticalitzats en l'origen de les llengües romàniques; però encara restaria pendent un progressiu procés d'actualització, tendent a la pèrdua de la CP en els temps composts, primerament en aquells contextos en què factors de tipus perceptiu feien que la concordança no fos funcionalment rellevant (ço és, amb els complements directes lèxics postverbals), si bé la CP mostraria més resiliència en aquells contextos on podia desenvolupar un paper funcional significatiu per al processament o anàlisi oracional (en anglès, *sentence-parsing*). Altres manifestacions d'aquesta *actualització* (posterior a la *gramaticalització* dels temps composts) es referirien a la fixació de l'ordre «auxiliar < participi», a la (im)possibilitat de coordinar auxiliars o participis (vegeu el § 3.1 del cap. IV), i a la major o menor possibilitat d'interpol·lar elements entre l'un i l'altre (vegeu el § 3.2 del cap. IV).

Per LOPORCARO (1998: 191-199; 2010: 228-231), totes les llengües o varietats romàniques, en la situació de partida, heretaren ja del llatí vulgar la *condició sintàctica* bàsica o central que exigeix que l'inductor o controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera ('derivació', en el marc teòric de la gramàtica relacional), un nominal amb la relació gramatical «2» (ço és, un objecte o argument intern). Això darrer no podia ésser d'altra manera, atès que, excepte en casos com *Habeo parabolatum* —amb un verb inergatiu, com en l'exemple que hem vist a (5)—, totes les construccions llatines que poden ésser considerades com l'antecedent o el precursor dels temps composts tenien aquesta mateixa condició: tant les perífrasis possessives resultatives formades amb «*HABERE* + participi» —per exemple, les que hem vist a (2)—, com les construccions passives, estativoresultatives, amb verbs deponents inacusatius o amb verbs deponents transitius formades amb «*ESSE* + participi» —per exemple, les de (8).

- (8) a. mulier ad inspiciendum perducta est
 ‘la dona ha estat portada (a mi) perquè la veié’s’ [APULEU, *Apol.* 46,3]
- b. librum [...] in quo plura de piscium genere tractata sunt
 ‘un llibre en el qual es tracten nombroses qüestions relatives als peixos’ [APULEU, *Apol.* 36,8]
- c. inde omnis huiusce accusationis obeundae ira et rabies et denique insania exorta est
 ‘d’aquí ha sortit la ira, la ràbia i finalment la follia amb què s’ha emprès tota aquesta acusació’ [APULEU, *Apol.* 28,6]
- d. tu, qui hasce eorum argumentationis diu hercle perpressus sis
 ‘tu, que aquestes argumentacions d’ells has tolerat realment per molt de temps’ [APULEU, *Apol.* 35,7]

A partir d’aquesta condició bàsica o central que demana que el controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera, un «2» o objecte —i que donaria compte, directament, d’aquells parlars que permeten fer CP_{OIS}—, les diferents varietats romàniques van anar afegint condicions cada cop més restrictives (per exemple, la que exigeix que es tracti d’una construcció finalment intransitiva o, en la formulació final de LOPORCARO, que el controlador de la CP sigui un «ex-2», com pugui esser la matriu de trets morfosintàctics que fa de correlat cancel·lat d’un clític o bé un argument intern promocionat a subjecte, en les construccions passives, inacusatives i reflexives no indirectes). Així s’explicaria la progressiva pèrdua de la CP i la variació sincrònica, que tanmateix no afectaria les mateixes dimensions en totes les varietats. Hi tornarem en la § 3.1 (vegeu especialment la [taula 58](#)).

Pel que fa a la causa de l’addició d’aquestes condicions cada cop més restrictives, LOPORCARO (1998: 37-38), seguint LA FAUCI (1988, 1991), entén que els canvis diacrònics que porten a la progressiva pèrdua de la CP en els temps composts i els que porten a l’expansió de l’auxiliar *HABERE* (amb la consegüent retracció de l’auxiliar *ESSE*) es poden reconduir a una mateixa deriva estructural, tot i que són fenòmens que no sempre van al mateix ritme (en algunes varietats, per exemple, es poden donar casos d’oracions reflexives auxiliades amb *ESSE(R)* però que no admeten la CP, i en mallorquí contemporani tenim molts casos de CP malgrat haver-se consolidat l’ús de *HAYER* com a únic auxiliar, cosa que demostraria que cal formular una regla diferent per a cadascun d’aquests fenòmens, selecció d’auxiliar i CP, si bé ambdós tipus de regles es basarien en el mateix tipus de condicions sintàctiques).⁷ La situació

⁷ En aquest sentit, convé que reitem allò que ja hem dit en la n. 3 del cap. II: LOPORCARO (1998: 207-211, i també pp. 8-12) es mostra molt crític amb una altra idea molt estesa en els estudis de romanística i defensada, així mateix, per LOIS (1990: 244), segons la qual la CP amb *HAYER* es manté només en aquelles llengües on existeix l’alternança d’auxiliars en els temps composts, però s’ha perdut en les llengües que han generalitzat l’ús d’un sol auxiliar (*HAYER*, com en el cas del castellà, el sicilià o el romanès, o *TER* ‘tenir’, com en el cas del portuguès). Aquesta tesi és contradita pel català contemporani general, que, malgrat tenir només l’auxiliar *HAYER*, ha conservat la CP amb els clítics acusatius de 3a persona i, més residualment, amb el partitiu, i, en el cas del mallorquí, encara s’ha conservat la CP en molts més supòsits. A més, el cas del català no és aïllat: en molts parlars de l’àrea de Lausberg, com a Trebisacce, hi ha auxiliar *HAYER* generalitzat (de fet, s’hi va generalitzar fins i tot força abans de la substitució de *haver* per *tenir* com a verb de possessió), però la CP hi persisteix fins i tot amb l’objecte lèxic *in situ*.

En sentit contrari, hi pot haver persistència de l’auxiliar *ESSER* i, en canvi, produir-se una pèrdua de la CP. Així, el ladí de la Vall de Fassa i els dialectes trentins o emilians apenins no fan CP amb el

protoromànica (en molts aspectes encara respectada fidelment per l'italià) seria d'*alineament* de tipus *actiu-inactiu* (o d'*intransitivitat escindida* o *S escindit*),⁸ de manera que hi hauria dos tipus de subjecte intransitiu: els que a més de la relació gramatical «1» tenen, en un estrat anterior de la carrera, la de «2» ([+exobjecte] o «S_P») i els que no la tenen ([−exobjecte] o «S_A»); els primers s'alineen amb els objectes (pacients o suportadors) de les construccions transitives, mentre que els segons s'alineen amb els subjectes agents de les construccions transitives. Aquesta característica, en un moment determinat, degué entrar en conflicte amb la fixació de l'ordre lineal SVO, que obeeix a un alineament de tipus *nominativoacusatiu* —el qual oposa compactament tots els subjectes (siguin o no [+exobjecte]) amb els objectes (directes) de les construccions transitives—, i així s'inicià la progressiva demolició de la funcionalitat sintàctica de les regles sobre selecció d'auxiliar i CP (sobre l'«auge i declivi» dels sistemes d'alineament en el pas del llatí a les llengües romàniques, vegeu també BENTLEY 2006 i LEDGEWAY 2012). Així mateix, la relativa llibertat en la col·locació de l'objecte directe respecte del verb, que s'observava encara en les fases antigues de les llengües romàniques, formaria part del conjunt de trets en recessió que entraren en conflicte amb la nova orientació de tipus *nominativoacusatiu* i, en aquest sentit, l'avantposició de l'objecte i el manteniment de la CP serien trets que anirien de la mà. D'aquesta manera, s'explicaria per què l'avantposició afavoreix la concordança (tot i que, com hem vist en el § 3.1 del cap. II, en altres pàgines del llibre LOPORCARO no considera que els objectes avantposats siguin una classe natural).

ROSSELLÓ (2003: 352) fa algunes objeccions a aquesta argumentació, i és que l'italià (estàndard) segueix fidel a la intransitivitat escindida, reflectida en la perdurabilitat del doble sistema d'auxiliació, quan és el cas que, pel que fa a l'ordre de constituents, és perfectament comparable a l'espanyol i, encara més, al català: l'ordre VSO (del tipus ^{??/*}*Avui comprarà en Joan menjar*) no és reeixit ni en italià ni en català, però sí que ho és en castellà;⁹ i, en canvi,

subjecte de les construccions reflexives indirectes (del tipus «*Na Maria s'és respost tota sola*»), malgrat que l'auxiliar sigui *ESSER*. I en francès, les inacusatives impersonals o presentacionals tampoc no fan CP, malgrat l'auxiliar *ÊTRE* (*Il est mort beaucoup de personnes*).

D'altra banda, moltes llengües o dialectes del centre i sud d'Itàlia, en funció del temps/mode verbal i/o de la persona gramatical, presenten variació lliure de l'auxiliar o un patró mixt (a vegades, fins i tot, dos o tres patrons mixts diferents, en funció del tipus de construcció oracional: inacusativa no reflexiva, reflexiva retroherent, transitiva reflexiva directa, inergativa reflexiva indirecta, transitiva reflexiva indirecta, o transitiva/inergativa no reflexiva) i, no obstant això, la presència o absència de CP no depèn de l'auxiliar emprat en cada cas.

⁸ Com diu ROSSELLÓ (2003: 352), per un error atribuïble en primera instància a LA FAUCI, LOPORCARO (1998: p. 37, i n. 13 de la mateixa pàgina) parla de «ergativitat scissa».

⁹ SOLÀ I PUJOLS (1992) fou un dels primers lingüistes a destacar que l'ordre VSO no és natural ni genú en català (igual que passa en italià), a diferència del castellà —*cf.* (i.a) amb (ii).

- (i) a. ^{??/*}Avui comprarà en Joan menjar. [VSO]
 b. Avui en Joan comprarà menjar. [SVO]
 c. Avui comprarà menjar EN JOAN. [VOS, però amb el subjecte remàtic]
- (ii) ^{OK}Hoy comprará Juan comida. [VSO; castellà]

Com el castellà, també el romanès i el portuguès europeu admeten l'ordre VSO (ORDÓÑEZ 2007a, 2007b; GAVARRÓ *et al.* 2010; LEONETTI 2017).

Com diu ROSSELLÓ (2002: 1864), per al català es pot establir la generalització següent: «un SN

l'ordre de constituents dona un poc més de joc en espanyol i, tot i això, ha estat una llengua més innovadora (quant a selecció d'auxiliar i pèrdua de la CP) que no pas el català o l'italià. De fet, hi ha autors com GAVARRÓ *et al.* (2010: 212-213) i GALLEGO (2020) que han suggerit o proposat que l'explicació del fet que el castellà, el portuguès europeu i el romanès bandegin la CP amb clítics podria estar relacionada amb l'admissibilitat de l'ordre VSO en aquestes llengües (cast.: *Hoy comprará Juan comida*) i d'un lligam del tipus *Pintará cada coche su propietario*, possibilitats excloses en català i en italià (caldria veure, però, quin és el comportament, quant a ordre de constituents i lligam, que tenen varietats romàniques com el sicilià o el calabrès meridional, que tampoc no fan CP, excepte en el cas de les passives; si no es comporten com el castellà, no seria possible formular la generalització suggerida per aquests autors).

Així, sembla que la motivació que LOPORCARO (1998: 37-38) dona per a la pèrdua de la CP i la generalització de sistemes amb un sol auxiliar l'hauríem de limitar o circumscriure, en general, al pas d'un sistema d'alineament de tipus actiu-inactiu a un de nominativoacusatiu, sense considerar com a factor únic o determinant la fixació d'un altre ordre lineal, que seria un tret més d'aquesta deriva. En aquest sentit, creim que és més clar LOPORCARO (2007: 181): «In early Romance [...], the series of active/inactive morphosyntactic properties (e.g., auxiliation, PtP agreement, *ne*-pronominalization, the syntax of causatives) conflicted with many accusative/nominative features that were either inherited from Latin (cross-referencing on finite verbs, case marking on personal pronouns) or [(el subratllat és nostre)] established anew (SV(O) word order). In this conflict, LA FAUCI (1988) identified the reason for the well-known drift leading to the gradual fading of PtP agreement and spreading of 1-aux systems throughout Romance. This drift produced a new shift in alignment, through which Proto-Romance active/inactive features were increasingly eroded, giving way to a revival of accusative alignment».

En una línia similar, BENTLEY (2006) proposa que, en l'«auge i declivi» de l'alineament de tipus actiu-inactiu, la CP va començar com una manifestació d'aquest patró d'alineament i, progressivament, va especialitzar-se i convertir-se en un fenomen motivat parcialment per l'estructura informativa o discursiva, en particular pels objectes que són (o tenen un correlat que és) un tòpic: els clítics.

subjecte no pot interposar-se entre el verb i cap altre sintagma argumental (no dislocat a la dreta) sense que el resultat se'n ressenti en naturalitat i genuïnitat». I dona els exemples següents:

- (iii) a. ?Ha sortit en Joan d'allà dins. [*cf.* Ha sortit en Joan, d'allà dins.]
 b. ?Vindrà en Pere a la botiga. [*cf.* Vindrà en Pere, a la botiga.]
 c. ??Avui farà en Pere el sopar. [*cf.* Avui el farà en Pere, el sopar.]
 d. ??A qui va deixar en Joan les claus? [*cf.* A qui les va deixar, en Joan, les claus?]

A peu de pàgina (en la n. 6), ROSSELLÓ (2002: 1864) afegeix que el català, «almenys genuïnament, tendeix a marcar el rema sintàcticament i de manera inequívoca, fent fora del SV tot allò que no sigui remàtic. El resultat d'aquesta mena d'estratègia és que ben sovint, fora dels casos en què hi ha més d'un participant rematitzat, el verb va seguit com a màxim d'un sintagma argumental (no dislocat, és clar)». Aquest és el patró que segueixen, precisament, les oracions entre claudàtors de (iii).

2.2. La tesi de la possible influència del castellà en la pèrdua de la CP_{OIS}

Que la reducció dels casos de CP en bona part de les varietats romàniques ve motivada, sobretot, per l'evolució interna i natural d'aquestes (ja sigui com a conseqüència de la gramaticalització dels temps composts, com a resultat d'un procés d'actualització i/o pel canvi en el patró d'alineament) és quelcom que avui cap lingüista o romanista no posa en dubte. De fet, com hem apuntat en la n. 4, el mateix ALCOVER (1903, 1908a) coneixia bé i assumia la tesi de DIEZ i, doncs, ja coneixia els arguments que donà FABRA (1908a) en el mateix I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, en la seva esmena a la ponència d'ALCOVER, on FABRA defensava que la pèrdua de la CP_{OIS} és una evolució natural i espontània del català, paral·lela a la que ha tingut lloc en moltes altres varietats romàniques. Precisament, a continuació del fragment que ja hem transcrit en dita n. 4, el lingüista manacorí afegia aquesta perspectiva comparada:

El *francès* té establerta la concordança si'l participi va darrera'l *terme d'acció*, y, si va davant, el dexa invariable, com es castellà, portuguès y valach (*j'ai REÇU ta lettre; ta lettre je ne l'ai pas REÇUE*); però fins devers el segle XIV ben sovint el feya concordar [(ALCOVER n'ofereix uns quants exemples)].

L'*italià* mantén la concordança del participi ab el *terme d'acció* si aquest va davant; y, si va darrera, unes voltes se fa la concordança y altres voltes no (Vid. Diez, ib.).

La *llengua d'oc* seguí en ses diferents branques casi la metexa lley que l'*italià* (Vid. Diez, ib.).

Això no obstant, per al cas del català, ALCOVER entenia que aquesta llengua s'havia mostrat més conservadora que altres i, doncs, havia mantingut amb més vitalitat la CP_{OIS}, i que si aquest tipus de CP a vegades no es feia era per una raó del que avui anomenariem *actuació* (més que no pas de *competència* lingüística, «tenint en compte que, en parlar, un no atén sempre a si dit terme d'acció revestirà la forma masculina o femenina, si serà un singular o un plural»); i, per al cas d'aquells parlars o parlants catalans que havien perdut del tot la CP_{OIS}, ALCOVER ho atribuïa a la influència del castellà (o del francès, en el cas de la Catalunya Nord):

Concretantnos a n-el *català*, l'estudi dels monuments escrits en tots els sigles, y fins y tot el llenguatge vivent de la major part del territori de la nostra llengua, demostra que la concordança del participi ab el terme d'acció es una lley interna del català, y axò es una prova més de que l'estructura de la nostra llengua es la que s'es allunyada manco de la llatina, la que menys s'en es moguda.

Y aquexa concordança, no sols se fa quant el terme d'acció va davant el participi, com si li va darrera (*he VISTES les teues germanes; ara ta mare no l'he VISTA*); y, si 'l terme d'acció son diferents noms de genre diferent, concorda el participi amb el de més prop [(p. ex.: *si ha creat pecat e colpa*, tret de *Del Gentil* de RAMON LLULL)]. Lo que hi ha, que de vegades falla aquexa lley quant el participi s'anomena abans que'l terme d'acció, y axò's comprèn molt bé tenint en compte que, en parlar, un no atén sempre a si dit terme d'acció revestirà la forma masculina o femenina, si serà un singular o un plural.

De l'estudi qu'hem fet durant molts d'anys demunt els monuments escrits en tots els sigles y demunt el llenguatge vivent de totes les regions de la nostra llengua, qu'hem trescades d'una en una, resulta lo següent:

I. Axí com, del segle XVI enllà, no son gayre les vegades que 'ls monuments escrits falten a la regla de la concordança del participi, d'aquex segle ensà hi falten més sovint, y,

com més va, més.

II. Les poquíssimes faltes de tal concordansa, del segle XVI enllà, casi sempre son quan el participi s'anomena primer que'l terme d'acció (*he vist ta mare*). Desde 'l segle XVI va desapareixent la concordansa en tal cas, fins que a n'el segle XVIII i XIX se pert casi de tot dins els escrits de totes les regions de la llengua, fora 'ls escrits mallorquins, que la conserven qualque mica. El llenguatge vivent respecte de tal concordansa, axò es, en anar el participi davant el terme d'acció, se troba de la següent manera: A CATALUNYA les regions més allunyades de l'influència castellana l'observen qualque poch y els escriptors catalanistes l'observen manco. En son excepcions gloriosíssimes Mn. Cinto y En Ruyra. A VALENCIA s'hi pot donar per perduda tal concordansa, tant dins el poble com entre 'ls escriptors. A ALGUER s'hi observa am prou regularitat, si hem de judicar per les cartes y articles que ens envien els entusiastes que hi tenim y per la conversa dels dos que son venguts a n'el *Congrés*. A n'el ROSSELLÓ s'hi observa qualque poch. Li ha fet mal l'influència francesa, que li es contrària en tal cas. A les BALEARS es allà ont se conserva millor, sobre tot a Mallorca y especialment dins la pagesia. Menorca y Ivissa no l'observen tant. [...]

VII. Els monuments escrits del segle XVI ensà y l'estat actual de la llengua parlada en les seues diferents regions, demostren que, allà ont es més forta l'influència castellana, més poch s'hi observa la llei de la concordansa, y s'observa més allà ont es més fluxa dita influència.

VIII. La llei de la concordansa s'observa més avuy dins la llengua parlada que dins els escrits per la raó de que, en parlar, un se dexa dur més de l'instint de la llengua que no quan un escriu, que's recorda més de lo que li han ensenyat que'es lo correcte, axo es, de la gramàtica, que en el nostre cas es la castellana, contrària de tot a dita concordansa.

IX. Les infraccions de la llei de concordansa en les persones que no sufrenen gayre l'influència, se deuen a la falta d'estudis gramaticals del català, de que fa sigles patex la nostra gent.

[...] Per nosaltres, es evident de tota evidència qu'aquexa alteració de la llei de concordansa del participi no es cap evolució natural y espontània sobrevinguda dins la llengua nostra, com la que 's desplegà dins la castellana a n'els sigles XIII o XIV, sino que'es una invasió violenta de la sintacsis del castellà, invasió que comensà a n'el segle XVI, que [de tot] d'una no's feya sentir gayre, però que, com més anà més se feu sentir fins arribar a l'estat actual.

[...] Aquí no's nota alteració de la llei de la concordansa fins que's presenta l'invasió, l'influència castellana, y aquexes alteracions se fan sentir cabalment dins les regions, dins els punts aont l'influència castellana es més forta, com son València y totes les regions que confronten ab el territori de llengua castellana, y els grans centres de població aont l'influència oficial és més viva y més intensa y aont la castellanisació se fa més envant. Y ens trobam q'avuy les regions aont l'influència castellana s'es feta sentir menys, son les que menys infringen tal concordansa, y que l'infringexen espantosament les regions més castellanisades; ens trobam que l'infringexen més les persones instruïdes a la castellana que les que no tenen lletres, y que les metexes persones instruïdes l'observen manco quan escriuen que quan parlen. [...]

La tesi de la influència castellana és recollida també per MOLL (1952: § 484), deixeble d'ALCOVER, en la seva *Gramàtica històrica catalana*:¹⁰

¹⁰ En el § 486, MOLL (1952) afegeix que «la concordança de forma única, és a dir, la falta de concordança, es troba ja en català antic, si bé en una proporció molt baixa si es compara amb els casos de concordança total en gènere i nombre»; i en dona els exemples següents:

El participi de pretèrit que forma part d'un temps compost, en el català medieval concordava normalment amb el complement directe, i aquest ús es manté encara avui dia en la parla menys influïda pel castellà, com ara la dels pagesos mallorquins:

- La gràcia e la mercè que Deus m'ha *feta* (Llull [s. XIII])
 Aquestes paraules... que los cardenals havien *dites* (Desclot [s. XIII])
 Considera almenys l'arra que t'ha *donada* (Canals [s. XIV])
 Li hagué *celebrades* solemnes exèquies (Metge [s. XIV])
 Hach-se *jugades* les joyes sues ([Roig], *Spill* [s. XV])
 Mos ulls d'açò han *feta* la bugada (A. March [s. XV])
 Tres llançades he *rebudes* (T. Aguiló [s. XIX])
 Un marger havia *trobada* una olla plena d'or (Riber [s. XX])

[MOLL 1952: § 484 (el subratllat és nostre)]

Amb tot, en la seva *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears* (MOLL 1975: § 160, 2n paràgraf) ja no hi trobam cap referència a la influència de l'espanyol:

En el llenguatge popular és freqüent la concordança constant del participi amb el complement acusatiu, tant si aquest és pronom dèbil de tercera persona com si no ho és. No es pot dir que tal concordança sigui incorrecta, allà on es troba usada pels escriptors més clàssics, i fins i tot pels literats moderns més eminents, com en aquesta frase de Llorenç Riber: "Un marger... havia *trobada* una olla plena d'or".

[MOLL 1975: § 160, 2n paràgraf]

La tesi de la influència castellana ha estat especialment combatuda per SMITH (1993, 1995a), que fa notar que ALCOVER (1903, 1908a) incorre en algunes incoherències. Així, el fet que la CP_{OIS} s'hagi perdut a Menorca, on la influència del castellà ha estat clarament menor que a Mallorca (que, per contra, ha conservat millor la CP_{OIS}, malgrat esser l'illa gran amb la capital administrativa), aniria directament en contra de la tesi d'ALCOVER. A més, el fet que fins i tot en part del valencià s'hagi mantingut la CP amb clítics —un tipus de CP que no és possible en castellà— prova que la pèrdua de la CP en uns casos però el seu manteniment en d'altres pot esser atribuït a factors funcionals (de tipus perceptiu, segons SMITH) que res no tenen a veure amb la pressió de la llengua castellana. El mateix ALCOVER, després d'assenyalar que «la concordança del participi, quan aquest s'anomena després del terme d'acció (*la mare no l'he vista*), es la que s'es conservada més, la que surt ab certa regularitat, fins y tot dins els escrits dels sigles XVIII i XIX, escepció dels valencians», afegeix: «Y lo bo es que'l poble de les diferents regions valencianes desde Elx fins Udlldecona conserva qualque poch aqueixa concordança [amb els pronoms febles, s'entén]».

Malgrat la crítica de SMITH, cal dir que BERTA (2015), a partir de texts valencians *no literaris*, sinó epistolars, privats i oficials —i, doncs, escrits en un registre més pròxim al llenguatge parlat i menys influït pels estàndards literaris—, d'entre els anys 1412 i 1494 (per tant, ja regnant la dinastia castellana dels Trastàmara a la Corona catalanoaragonesa), en dos corpus escrits per persones amb un nivell sociocultural elevat o cultivat de València —algunes

-
- (i) a. He *cregut* diverses coses [METGE, s. XIV]
 b. Ultra les malediccions que has *recitat* [METGE, s. XIV]
 c. Prou paraules haveu *després* [MARTORELL, *Tirant*, s. XV]
 d. Les calamitats, misèries e treballs que la mesquina terra tua ha *sofert* [MARTORELL, *Tirant*, s. XV]

de les quals havien agafat renom en una societat on el castellà començava a sentir-se com a llengua de més prestigi—, hi troba només 10 ocurrences de CP_{OIS} (un 19,23 %) enfront de 42 casos sense CP_{OIS} (que representen un 80,77 %); i aquest és el model (no CP_{OIS}) que després s'estendrà ràpidament i hom trobarà també en els texts *literaris* valencians del segle posterior (el XVI). Per tant, d'una banda, la innovació hauria començat abans del segle XVI (de fet, és lògic que, abans de romandre reflectida en la llengua literària, hagués començat en la llengua parlada i en els texts de caràcter no literari); i, d'altra banda, una eventual influència del castellà en la pèrdua de la CP_{OIS} no hauria d'ésser subestimada —entenem, però, que sempre acompanyada d'altres factors o causes principals.¹¹

Així mateix, en un altre estudi duit a terme a partir de texts valencians de la segona meitat del segle XV, que pertanyen a diferents tipus de texts, registres i grups socials, BERTA (2018) assenyala que «l'alternativa no concordant, almenys des de la meitat del segle XV, ja formava part de la norma del registre elevat no literari, mentre que la concordança encara mostrava estabilitat en els registres narratiu i col·loquial, vinculats amb l'oralitat [...]. Sembla que la innovació de no concordar el participi caracteritzava més aviat la llengua dels estrats socials més cultes i reconeguts [...], mentre que els grups de nivells inferiors de la societat [...] es mostraven més conservadors. [...] Tenint en compte aquestes circumstàncies que caracteritzaven la societat [valenciana] del segle XV, no es pot excloure que el contacte lingüístic esmentat hagi pogut propagar en la llengua d'aquests grups socials l'ús de la no concordança, ja normativa en castellà i també existent com a alternativa sintàctica minoritària en el català de l'època».¹²

2.3. La CP_{OIS} en la gramàtica normativa del català

La *Gramàtica catalana* de FABRA (1918), que fins l'aparició de la GIEC (2016) fou considerada (oficiosament) com la gramàtica prescriptiva de la llengua catalana, es refereix a la CP en el § 94, on s'establia, amb caràcter general, l'opionalitat de fer concordar el participi amb el complement directe o deixar-lo invariable. A continuació, FABRA *recomanava* fermament («és recomanable (si no obligatori)») de fer la CP amb els clítics acusatius de 3a persona i amb el partitiu, i per a la resta de casos (entre els quals es trobarien, com es desprèn dels exemples que aporta, els complements directes lèxics posposats i els pronoms relatius o sintagmes

¹¹ Com recull el mateix BERTA, CULLER (2002: 15-16) també opina que «simply contact with Spanish is not enough to provoke such a linguistic change».

¹² Cal precisar també que, en aquest segon estudi, BERTA (2018) no troba diferències significatives, quant a la presència o falta de CP, respecte de la posició preverbal o postverbal dels complements directes lèxics, essent la concordança sempre minoritària —els clítics pronominals sí que prefereixen, però, clarament la CP. Així, BERTA (2018) assenyala que, «des del punt de vista estructural, la presència ben documentada de participis no concordats en totes les construccions aquí analitzades indica que durant la segona meitat del segle XV la falta de concordança ja no es limitava als casos en què el complement directe es trobava en posició postverbal i que la concordança ja havia perdut la freqüència en totes les condicions sintàctiques. Això, indirectament, demostra que el procés de la difusió de la falta de concordança dins el període examinat, al contrari de la situació observada en la varietat literària, ja no es trobava en un estadi inicial sinó en una fase molt més avançada».

interrogatius avantposats; no dona, però, exemples amb clítics acusatius de 1a i 2a persona, ni amb complements directes lèxics avantposats ni de construccions inacusatives o reflexives) assenyalava que és *preferible* de deixar el participi invariable, però admetia que el participi *pot* concordar amb l'objecte en aquests casos:

Quan un verb transitiu en un temps compost va acompanyat d'un complement directe, el participi passat pot concordar amb el dit complement o romandre invariable. Ex.: *Havia REBUT una carta* o *Havia REBUDA una carta*. | *Els nois que havem TROBAT* o *Els nois que havem TROBATS*. | *N'haviem MENJAT dues* o *N'haviem MENJADES dues*.

És recomanable (si no obligatori) de fer concordar el participi passat amb el complement directe quan aquest és un pronomen personal feble de tercera persona. Ex.: *La carta, L'han COMENÇADA, però no L'han acabada*. | *La teva germana, L'he SENTIDA cantar una vegada*. | *On són?* — *No ELS hem VISTOS*. | *On teniu les plomes?* — *LES havem PERDUDES*. | *Jo n'he MENJADA una, i ell n'ha MENJADES tres*.

En canvi, en tots els altres casos és preferible de deixar el participi passat invariable. Ex.: *Ja has ESCRIT la carta?* | *La noia que ells han VIST és la germana d'en Pere*. | *Quantes caixes has PORTAT?* | *Li havien VENUT quatre cavalls*. | *Les flors que t'havien ENVIAT [...]*.

[FABRA 1918: § 94 (els subratllats són nostres)]

En la seva gramàtica pòstuma, FABRA (1956: § 73) no canvia la prescripció anterior (si bé precisa que la CP és especialment recomanable, «sobretot», amb el clíctic acusatiu de 3^{FEM.SG.}):

Quan el verb està en un temps compost (format per l'auxiliar *haver* i el participi passat, per exemple, *he rebut*), el participi es pot fer concordar amb el complement-acusatiu del verb: *La caixa, ja l'he rebuda*. En general, però, és preferible deixar-lo invariable (en la seva forma masculina del singular: *rebut*); i solament fer-lo concordar amb el complement-acusatiu quan aquest és *la, les, els* o *en* (sobretot quan és *la*).

[FABRA 1956: § 73]

La GIEC (2016) és molt més taxativa que no pas FABRA. En el § 1 del cap. I d'aquesta tesi hem transcrit tots els fragments de la GIEC que es refereixen a la CP, i en cap d'ells no s'hi contempla, ni tan sols descriptivament, no ja la possibilitat d'establir CP_{OIS}, sinó cap altra mena de concordança que no sigui amb els clítics acusatius de 3a persona o amb el clíctic partitiu —roman fora de la normativa, per tant, la possibilitat de fer CP amb els clítics acusatius de 1a i 2a persona, en les construccions amb moviment *qu-* o amb algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic) de l'objecte, i en les construccions reflexives, malgrat que en mallorquí la CP s'hi manté amb una forta vitalitat (de fet, en el cas del moviment *qu-*, la CP també és possible en català septentrional, com hem esmentat en el § 3.5 del cap. II); sí que és comprensible, però, que la GIEC no entri en el detall de la CP_{OIS} (amb complements directes directes lèxics postverbals) o de la CP en algunes construccions inacusatives (com, per exemple, les construccions categòriques amb verbs de direcció inherent), que tanmateix és avui una CP molt residual, especialment la CP_{OIS}, com veurem en el § 4 d'aquest mateix cap. III—:

- Des d'una perspectiva diacrònica, en el § 9.5.1e *in fine*, la GIEC es limita a recollir que, «en la llengua antiga», «en els temps construïts amb l'auxiliar *haver*, el participi establia concordança amb el complement directe, fenomen del qual queda un reflex en la llengua actual quan el complement directe és un pronom feble anteposat al verb, sobretot si és femení».

- Des d'una perspectiva sincrònica, en el § 24.8.3.2e, la GIEC assenyala que, «en el cas de la perífrasi de perfet, la concordança únicament és possible amb els pronoms febles d'acusatiu de tercera persona i amb *en* en els usos partitius *Les reclamacions, encara no les he redactades; Només n'he redactades tres, de reclamacions (però No hem redactat les reclamacions; Les reclamacions que encara no hem redactat)*»; i ho contraposa amb les perífrasis aspectuals de participi, en què «aquest concorda en gènere i nombre amb el subjecte (*El pacte quedà segellat*) o amb el complement directe (*No tenim redactades les reclamacions*), independentment de la forma que presenti, sigui un sintagma nominal, com en els exemples anteriors; un relatiu, com en *Les reclamacions que encara no tenim redactades*, o un pronom feble, com en *No les tenim redactades*».

Sobre aquest punt, no consideram gaire encertat que la GIEC, en un paràgraf que sembla purament descriptiu (no prescriptiu), empri l'adverbi *únicament* i la conjunció adversativa *però* a l'hora de descriure l'ús de la concordança participial. En el català de Mallorca, precisament, hi trobam molts altres casos de CP, més enllà dels que la GIEC esmenta. Seria aconsellable que, en una futura edició, la GIEC reconegués, almenys en termes descriptius, l'existència d'altres casos de CP en varietats regionals tan importants com el mallorquí; només a partir d'aquesta descripció i de l'ús que n'han fet els escriptors mallorquins s'hi podria recomanar, per als registres formals (generals i/o d'àmbit restringit), de fer la CP en uns casos però no en d'altres.

D'altra banda, com també apuntarem en la § 3 del cap. IV, voldríem fer notar que la GIEC (§ 24.8.3.2), en incloure la lletra *e* (sobre CP) entre les proves del diferent grau de cohesió entre l'auxiliar i el verb principal de les perífrasis aspectuals/modals i dels temps composts, podria donar a entendre que se suma, si més no indirectament, a la hipòtesi tradicional —molt criticada per LOPORCARO (1998)— segons la qual la pèrdua de la CP en els temps composts és el darrer estadi de la gramaticalització que es dona en els temps composts entre l'auxiliar i el participi, a diferència del que ocorre en les perífrasis de participi, els membres de les quals mantenen més autonomia.

2.4. Alguns exemples de CP_{OIS} en texts mallorquins del segle xx

En la § 4 d'aquest capítol, presentarem l'anàlisi estadística que hem duit a terme, a partir del buidatge de les rondalles d'ALCOVER, el CPM de GINARD i les entrevistes de MIRALLES i de CORBERA, amb dades (que anirem exemplificant) sobre CP_{OIS} o falta de CP_{OIS}. Els nostres corpus mostren, en general, una tendència diacrònica decreixent pel que fa a l'admissibilitat de la CP_{OIS}, amb la correlativa tendència creixent de les ocurrencies o casos amb evident falta de CP_{OIS}. De fet, veurem que passam d'una CP_{OIS} obligatòria o categòrica, en el corpus rondallístic d'ALCOVER, a una tolerància mínima (però no nul·la) vers la CP_{OIS} en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i CORBERA, passant per un estadi de CP_{OIS} completament opcional o facultativa, en el corpus del CPM de GINARD.

Per completar dit estudi, tot seguit oferirem diversos exemples amb CP_{OIS} de fora dels nostres corpus, obtinguts mitjançant el cercador del *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana* (CTILC) i procedents tots ells de texts d'escriptors mallorquins i d'algunes publicacions periòdiques. Els resultats obtinguts acaben en sec l'any 1990; més enllà d'aquesta

data, no hem trobat en el CTILC cap cas de CP_{OIS} en escriptors mallorquins.

- (9) a. Noltros hem *visitats* no fa gayre uns tallers del senyor Brandt a Gladbach (Alemanya) y les fàbriques de filar y teixir d'En Lleó Harmel a Val-de-Bois de prop de Reims... [ANDREU PONT I LLODRÀ, *El descans dominical*, 1904].
- b. Beneït el teu nom, o Jehovà! | Tu has *posada* la filla del germà | de missenyor en la presència mia... [JOAN ALCOVER, *Poemes bíblics*, 1918].
- c. en nom de Palma felicita a la ciutat d'Inca per haver *sabudes* desenrollar festes tan importants segellades per la nota cultural i artística. [*Ca-Nostra. Revista d'Inca quincenal*, n. 43, 1923].
- d. Hem *sentides* bones alabances dels inquers per sabre organitzar curses, vui que duen un pressupost tan gros. [*Ca-Nostra. Revista d'Inca quincenal*, n. 43, 1923].
- e. Ja abans la Comunitat havia *cantades* matines de la diada. [*Ca-Nostra. Revista d'Inca quincenal*, n. 43, 1923].
- f. havia *cumplits* xeixanta cinc anys. [VICENÇ FURIÓ KOBBS, *Els pintors cartoixos fra Joaquim Juncosa i fra Manuel Bayeu*, 1925].
- g. mes tard, l'any trenta nou, després d'haver *trets* els monjos de ca seua... [VICENÇ FURIÓ KOBBS, *Els pintors cartoixos fra Joaquim Juncosa i fra Manuel Bayeu*, 1925].
- h. quant els cartoixos varen haver *feta* l'església nova... [VICENÇ FURIÓ KOBBS, *Els pintors cartoixos fra Joaquim Juncosa i fra Manuel Bayeu*, 1925].
- i. Quant el dit Prior li va haver *encarregades* les pintures de l'església... [VICENÇ FURIÓ KOBBS, *Els pintors cartoixos fra Joaquim Juncosa i fra Manuel Bayeu*, 1925].
- j. Ha *perduda* la color, | tota ella s'es opilada... [GUILLEM COLOM I FERRÀ, *L'amor de les tres taronges*, 1925].
- k. I has *robada* la llecor | dels mots de la pagesia... [M. ANTÒNIA SALVÀ, *Espigues en flor*, 1926].
- l. La molinereta | del molinet nou | ha *feta* bugada i no ha fet sol. [M. ANTÒNIA SALVÀ, *Espigues en flor*, 1926].
- m. Quantes voltes el plor ha *calmades* | les veus alsurades | d'un cor sense pau... [M. ANTÒNIA SALVÀ, *Espigues en flor*, 1926].
- n. Hem *assenyalada* la font sobrenatural i divina d'aquest sentiment... [RAFAEL FUSTER I CANALS, *L'optimisme cristià i les seves bases*, 1927].
- o. L'any 1231 havia *començada* la penosa compilació i l'any 1234 la donava ja com a duta a bon terme. [LLORENÇ RIBER I CAMPINS, *Any cristià*, 1929].
- p. ja havia *enviats* al davant seu sis cents i noranta tres dels seus súbdits. [LLORENÇ RIBER I CAMPINS, *Any cristià*, 1929].
- q. Però noltros que vivim dins el gran món, i hem cursat es batxillerat i hem *estudiada* sa filosofia i hem lletgit tant i hem sentit tants de sistemes i opinions... [*Luz y Vida. Revista mensual ilustrada*, n. 214, Palma, 1929].
- r. tant aviat ha desaparegut la malaltia han *perduda* la por [*Ca-nostra. Revista d'Inca quincenal*, n. 27, 1929].
- s. L'esperit afinat d'En Miquel Ferrà (a qui hem *presa* una frase a la introducció: “cases senyorils i modestes”)... [LLORENÇ VILLALONGA, *Mort de dama*, 1931].
- t. Encara que l'estudi del saber popular o literatura vulgar desde temps enrera hagi *ocupats* molts de talents privilegiats... [*La Veu de Mallorca. Setmanari mallorquí*, n. 2, Palma, 1931].
- u. en retornàvem pàl·lids com si haguéssim *visitada* una terra colpida per una maledicció del Deuteronomi. [LLORENÇ RIBER I CAMPINS, *La minyonia d'un infant orat*, 1935].
- v. Un marger, desfent una vella paret, havia *trobada* una olla plena d'or. [LLORENÇ RIBER I CAMPINS, *La minyonia d'un infant orat*, 1935].
- w. Veureu, doncs, que el meu pare, si jo havia *feta* bondat, em prometia de dur-me a les fires. [LLORENÇ RIBER I CAMPINS, *La minyonia d'un infant orat*, 1935].
- x. És que havíem *fets* uns comptes, i ara en feim uns altres. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de*

- sa neboda*, 1947].
- y. Sobretot, no en parlem pus, que jo tenc pressa perque he *deixada sa botiga* en banda. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- z. Ah! No hi pensava: p'és carrer he *trobada donya Tomassa*, sa tia de donya Magdalena, i li he explicat lo que passava. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- a'. Si hagués *vista sa riaieta que ha feta* quan li he dit que vengués totd'una! [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- b'. Has *escrites aquelles cartes* an es representant? [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- c'. Bono, senyors, jo crec haver *complida sa meva obligació*. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- d'. Quan la sent, se'n va corrents per l'esquerra fent senya amb so dit en es front que Magdalena ha *perduda sa xaveta*. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- e'. Jesús, ma mare! Qui la sentís, se pensaria que noltros hem *armada una pesquera* per veure si enganxàvem un nóvio... [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- f'. Bono, Tonina, noltros hem *posada arrel* [...]; convé que mos n'anem. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *Es nirvis de sa neboda*, 1947].
- g'. Avui he tardat perque he *tengudes algunes feines*. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *El tio de l'Havana*, 1947].
- h'. S'ho mereix, després d'haver *feta tanta de feina*. [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *El tio de l'Havana*, 1947].
- i'. Que no has *tenguda carta* d'es teu nóvio? [JOSEP M. TOUS I MAROTO, *El tio de l'Havana*, 1947].
- j'. L'airet pur ha *besada la ploma* | i era dolç aquell bes, i era gai... [M. ANTÒNIA SALVÀ, *Cel d'horabaixa*, 1948].
- k'. Les campanes toquen glòria, | que Jesús Ressuscitat | ha *guanyada la victòria* | sobre el món de malvestat. [M. ANTÒNIA SALVÀ, *Cel d'horabaixa*, 1948].
- l'. i per càstig el vaig tancar una hora dins es rebost, i, quan el vaig treure, se va haver *menjats dos camaiots*... ¿Què trobes? [PERE CAPELLÀ I ROCA, *L'amo de Son Magraner*, 1952].
- m'. Sa meva família ha *perdudes moltes coses*, però ha conservat es seus títols nets, i no no els vui embrutar. [PERE CAPELLÀ I ROCA, *L'amo de Son Magraner*, 1952].
- n'. No hi ha hagut presa de pèl. Lo que passa és que Na Juanita ha viscut uns quants anys per Barcelona, i ha *perduda s'ingenuïtat pagesa*. [PERE CAPELLÀ I ROCA, *L'amo de Son Magraner*, 1952].
- o'. i com que sa sala estava a les fosques, he *aplegada sa gorra d'es sereno*. [PERE CAPELLÀ I ROCA, *L'amo de Son Magraner*, 1952].
- p'. Perque llavò, de darrera noltros, han *tirada una cloveia de plàtano* a una que ballava, i ha pegat llenegada i no s'ha aturada fins damunt sa panxa del sen Lluç Beca-Rotja. [PERE CAPELLÀ I ROCA, *L'amo de Son Magraner*, 1952].
- q'. Hem trobada, encara, qualche composició de versos irregulars... [RAFAEL GINARD I BAUÇÀ, *El cançoner popular de Mallorca*, 1960].
- r'. Ja no he tingut matins més enllepidors que aquells matins blaus i rossos en què, amb els collidors de fust, anàvem a omplir un poal de figues de moro. Havien *presa la frescor de la nit*. [RAFAEL GINARD I BAUÇÀ, *El cançoner popular de Mallorca*, 1960].
- s'. he *trobades certes incomprendions* que han contribuït, la veritat és aquesta, a fer que la humil història del Cançoner sigui menys ensopida. [RAFAEL GINARD I BAUÇÀ, *El cançoner popular de Mallorca*, 1960].
- t'. N'hi ha haguts que, intrèpidament, han cantat i han *repetida la melodia* totes les vegades que ha calgut... [RAFAEL GINARD I BAUÇÀ, *El cançoner popular de Mallorca*, 1960].
- u'. Ni són estades mai tantes les persones que hagin *apresos els romanços*... [RAFAEL GINARD I BAUÇÀ, *El cançoner popular de Mallorca*, 1960].

- v'. Bé ho demostrà ja a penes hagué publicada la Lletra de Convit... [FRANCESC DE BORJA MOLL, *Mossèn Alcover i el País Valencià*, 1962].
- w'. I si no hem tinguda tal informació, hem de convenir que és perquè no ens interessava massa cercar-la. [JOSEP MELIÀ I PERICÀS, *Els mallorquins*, 1967].
- x'. Deixaven pastissos mig tastats, copes —que havien coneguts els vins de les bones anyades— a mig buidar... [JOSEP MELIÀ I PERICÀS, *Els mallorquins*, 1967].
- y'. Jo era beneïta, però amb la meua mort hauré deixada memòria de clara valentia i això em conhorta. [LLORENÇ MOYÀ I GILABERT, *Fedra*, 1969].
- z'. De cop i volta un llamp ha fesa la calma matinal i la quadriga ha trontollat com un vaixell d'escorça. [LLORENÇ MOYÀ I GILABERT, *Fedra*, 1969].
- a''. Jo ja he renyades les cambres, autores de la brama! [LLORENÇ MOYÀ I GILABERT, *Fedra*, 1969].
- b''. Aquest matí, quan m'he aixecat, he tenguda la mateixa impressió. [GABRIEL JANER MANILA, *Els alicorns*, 1972].
- c''. Havia complerts vint-i-dos anys a dins el vaixell. [GABRIEL JANER MANILA, *Els alicorns*, 1972].
- d''. Després d'haver colats es vermeis amb un pedaç, se baten i se posen amb un sucre a punt de llisa, per a fregir. [LLUÍS RIPOLL I ARBÓS, *Llibre de plats dolços mallorquins*, 1973].
- e''. heu tenguda la gentilesa d'encomanar-me a mi que faça resaltar... [*Felanitx. Semanario de interes locales*, n. 1951, any 1975].
- f''. Que és l'amo del No i el Sí | qui, naixent en l'establia, | ha alçada per tots la pia | balda del nostre destí. [JOAN PONS I MARQUÈS, *Brins a l'oratge*, 1975].
- g''. Quan hagué feta salvatge una partió de la vinya... [BLAI BONET, *¿Has vist, algun cop, Jordi Bonet, Ca N'Amat a l'ombra?*, 1976].
- h''. L'estopa s'anomena crua o cuïta; és crua abans d'esser rentada o tenyida o blanquejada, i és cuïta després d'haver rebudes aquestes preparacions [BARTOMEU MULET I RAMIS, *Les teles*, 1979].
- i''. Ha feta una atenta sollicitud a l'Ajuntament, demanant comprensió. [*S'Arenal de Mallorca*, n. 63, 1984].
- j''. Ha remogut i assaonat la crosta freda i endurida del terror literari; ha despertat el gust per la música popular; ha espiritualitzat i ennoblit la pintura...; ha duit a l'atmosfera de l'art, ensopida i silenciosa, calor, animació, i ha escampada la llavor de la nova florida que ara apunta... [JOSEP M. LLOMPART, *El Modernisme a Mallorca*, 1985].
- k''. Ens figuram que els donants haurien rebuda alguna gràcia o favor de sanitat, de remei o d'altra mena... [BARTOMEU MULET I RAMIS, *Els teixits de seda mallorquins*, 1990].
- l''. per tal que en haver acabada qualsevol peça de seda fos controlada i examinada per veure si tenia la bondat exigida. [BARTOMEU MULET I RAMIS, *Els teixits de seda mallorquins*, 1990].

3. Diferents tipus de concordança del participi amb l'objecte *in situ*

Dedicarem aquesta secció a descriure diferents tipus de CP_{OIS} que han estat identificats.

Concretament, dedicarem la § 3.1 a exposar la diferència entre CP_{OIS} *obligatòria* i CP_{OIS} *opcional* (o *facultativa*). Així mateix, veurem que, dins la CP_{OIS} *obligatòria*, cal distingir la CP_{OIS} *obligatòria pròpiament dita* (que també podem anomenar CP_{OIS} *generalitzada, sistemàtica o categòrica*, perquè té lloc sempre) de la CP_{OIS} *normalment obligatòria*, que es produeix gairebé sempre, excepte en les construccions transitives reflexives (o recíproques) indirectes, ja que algunes varietats romàniques, en aquestes construccions, admeten alternativament establir la CP tant amb l'objecte directe com amb el subjecte.

D'altra banda, dedicarem la § 3.2 a distingir la CP_{OIS} *no condicionada* respecte de la CP_{OIS}

condicionada per factors com la topicalitat i l'estructura eventiva, una distinció que és especialment rellevant per tal de no confondre varietats amb CP_{OIS} opcional (o facultativa) pròpiament dita (veritablement opcional, no condicionada) amb varietats en què aquesta opcionalitat és només aparent, ja que hi pot haver diferències de significat (relacionades amb l'estructura informativa i amb l'estructura eventiva i l'aspecte) entre la construcció amb CP i la construcció sense CP.

La presentació d'aquestes diferències també ens servirà per a exposar críticament algunes propostes teòriques sobre la CP, com són les de LOPORCARO (1998, 2010) i KAYNE (1989).

3.1. CP_{OIS} (normalment) obligatòria vs. CP_{OIS} opcional

3.1.1. La CP_{OIS} obligatòria o categòrica i la CP_{OIS} normalment obligatòria

D'acord amb LOPORCARO (1998: 1-7, 191-199; 2010: 228-231), totes les llengües o varietats romàniques, des del seu origen, heretaren del llatí vulgar perífrasis perfectives (o temps composts) ja gramaticalitzades i, a més, en la situació de partida, totes heretaren també del llatí la condició que demana que l'inductor o controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera, un nominal amb la relació gramatical «2» —ço és, un argument intern o «objecte (directe)», en el sentit ampli que li va donar PERLMUTTER (1978, 1989) en formular oficialment la *hipòtesi de la inacusativitat* (vegeu, però, la n. 9 del cap. I).

Aquesta condició (que el controlador de la CP sigui un «2») s'hauria mantingut (pràcticament) inalterada (sense cap altra condició o restricció addicional) en unes poques varietats romàniques (conservadores respecte del llatí), especialment a la zona central i meridional superior del sud d'Itàlia, com per exemple en altamurà (una varietat del pullès central) i en salentí, i, amb algun matís que tot seguit explicarem, també en corès (una varietat del lací), en campani (com el de Nàpols i el de San Leucio del Sannio) i en calabrès septentrional, que presenten CP_{OIS} *obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica*:

- (10) a. addiəkə {a/e} {rɔtt/*rrytt} la daməddzɛjn
 Lit.: 'Diego {ha/és} {rompuda/*romput} la garrafa'.
 b. addiəkə {a/e} {ppert/*ppirt} la p^wort
 Lit.: 'Diego {ha/és} {oberta/*obert} la porta'.
 c. addiəkə {a/e} {strend/*strnd} la tʃeɲɲ
 Lit.: 'Diego {ha/és} {estreta/*estret} la cara' (Diego ha arrufat les celles). [altamurà]
- (11) a. addzu iʃti tanti vaɲɲuni
 Lit.: 'He vists tants al·lots'.
 b. addzu iʃte tante ʃtʃie
 Lit.: 'He vistes tantes al·lotes'. [salentí]
- (12) a. Ntonio è {rótta/*rotto} la bbròca.
 Lit.: 'Antonio ha {rompuda/*romput} la broca'.
 b. So {ccóte/*ccóto} le prunca.
 Lit.: 'He {collides/*collit} les prunes'.
 c. Me só {magnata/*magnato} na fico_{FEM.SG.}.
 Lit.: 'M'he menjada una figa'. [corès]

- (13) a. addzə {kəttə/*kwəttə} a pastə
Lit.: 'He {cuita/*cuit} la pasta'.
b. addzə {rəttə/*ruttə} a bbutteλλə
Lit.: 'He {rompuda/*romput} la botella'.
c. addzə {ruttə/*rəttə} o pana:rə
Lit.: 'He {romput/*rompuda} el paner'.
d. t ε {véppətə/*vippətə} na bbutteλλə d akkwə
Lit.: 'T'_{MAS.SG.} has {beguda/*begut} una botella d'aigua'. [napolità]
- (14) a. Add' é ccattata ssa scópa?
Lit.: 'On has comprada aquesta granera?'.
b. Imo piérs'u trèno.
Lit.: 'Hem perdut el tren'.
c. Eggio spèsa fin'a l'ùrdima lira.
Lit.: 'He gastada fins a l'última lira'.
d. Eggio spiso fin'a l'ùrdimo sordo.
Lit.: 'He gastat fins a l'últim dobler'.
e. S'ino tént'a facci.
Lit.: 'Se són tenyida la cara'
f. S'ino tint'u naso.
Lit.: 'Se són tenyit el nas'.
g. L'aciello s'è fatta na bèll'abbulata.
Lit.: 'L'ocell s'és feta una bella volada'. [San Leucio del Sannio]
- (15) a. εjju {kə:tə/*ko:tə} a tʃikərjə
Lit.: '(Jo_{MAS.SG.}) he {collida/*collit} la xicoira'.
b. εjju {ko:tə/*kə:tə} ruj ju:rə
Lit.: '(Jo_{MAS.SG.}) he {collit(s)/*collida(s)} dos flors_{MAS.PL.}'.
c. maríj a {kkətt/*kkutt} a mənéstə
Lit.: 'Maria ha {cuita/*cuit} la menestra'.
d. maríj a {kkutt/*kkətt} u bbrə:də
Lit.: 'Maria ha {cuit/*cuita} el brou'.
e. t a {kətt/*kətt} a pastə
Lit.: 'T'_{MAS.SG.} has {cuita/*cuit} la pasta'.
f. maríj s a {stərt/*sturt} a ma:nə
Lit.: 'Maria s'ha {torçada/*torçat} la mà'.
g. maríj s a {sturt/*stərt} u pɛ:də
Lit.: 'Maria s'ha {torçat/*torçada} el peu'. [calabrès septentrional]

Ara bé, hi ha una diferència important entre els parlars d'Altamura i Salento, d'una banda, i els de Cori, la Campània i la Calàbria septentrional, d'altra banda, que fa referència a la possibilitat (o no) d'establir la CP *amb l'argument extern o subjecte* de les construccions transitives (de fet, «inicialment transitives», en la terminologia de la gramàtica relacional) *reflexives indirectes* —ja tinguin un clític reflexiu/recíproc datiu (argumental, benefactiu o possessiu/simpatètic), o bé un clític reflexiu tèlic o aspectual—, en comptes d'establir la concordança amb l'objecte directe (inicial). Així, en altamura i en salentí, en aquestes construccions, la CP es pot fer alternativament tant amb el subjecte com amb el complement directe (inicial), com es pot veure en els exemples següents —amb una excepció: si el

complement directe és un clític, aquest controla necessàriament la CP, com a (17)e—:

- (16) a. addiɔkə s {e/a} {strind/strënd} la tʃeɲɲ [cf. (10)c, que no és reflexiva]
 Lit.: ‘Diego s’{és/ha} {estret/estreta} la cara’ (Diego ha arrufat les celles).
 b. marí s {e/a} {rröttə/rrytt} lu pwejt
 Lit.: ‘Na Maria s’{és/ha} {rompuda/romput} el peu’. [altamurà]
- (17) a. T a lavate le mani.
 Lit.: ‘T’has rentades les mans’.
 b. T a rutta nn aɲka.
 Lit.: ‘T’has rompuda una cama’.
 c. M aggiu ntrobicata quasi menza bbuttiɟa de cugnaca.
 Lit.: ‘M’he empassada quasi mitja botella de conyac’.
 d. Donna Cuncepita s’a mangiata nu palu.
 Lit.: ‘Madò Cuncepita s’ha mangiada un palo’.
 e. (Lu vagnone), [3FEM.SG.] se l’era {purtatu/*purtata}.
 Lit.: ‘(L’al·lot), (ella) se l’era emportat’. [salentí]

Per contra, en corès, en campani i en calabrès septentrional, la CP amb el complement directe (inicial) és, fins i tot en les construccions transitives reflexives indirectes, veritablement obligatòria o categòrica, té lloc sempre, i, per tant, no és possible fer la CP amb el subjecte o argument extern d’aquestes construccions, com es pot apreciar en els exemples (12)c, (13)d, (14)e-g i (15)e-g que hem donat més amunt. Per tant, només en aquests darrers parlars podem parlar, pròpiament, de *CP_{OIS} obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica*.

En altamurà i en salentí, en canvi, la *CP_{OIS}* seria *normalment obligatòria* (o típicament obligatòria), però no sempre: és obligatòria excepte en el cas de les construccions (inicialment) transitives reflexives indirectes, atès que en aquestes construccions la CP també es pot establir amb el subjecte o argument extern (tret que el complement directe sigui un clític). Segons LOPORCARO (1998), això és així perquè l’altamurà i el salentí tindrien, talment com el llatí, com a única condició, que el controlador o inductor de la CP sigui, en algun moment de la carrera, un «2», i el subjecte d’aquestes construccions (com, en general, de totes les construccions reflexives) reuniria aquesta condició.

En gramàtica relacional, les construccions «inicialment transitives» reflexives indirectes s’analitzen com mostram a (18)a (construcció amb un clític reflexiu/recíproc datiu, ja sigui argumental, benefactiu o possessiu/simpatètic) o com a (18)b (construcció amb un clític reflexiu tèlic o aspectual, clarament no argumental, o marca d’apropiació/interiorització, qualificat de *pleonàstic* per la gramàtica tradicional):¹³

(18) a.	1,3	P	2	b.	1	P	2
	1,2	P	Cho		1,2	P	Cho
	1	P	Cho		1	P	Cho
	<u>1</u>	<u>P</u>	<u>Cho</u>		<u>1</u>	<u>P</u>	<u>Cho</u>
	Na Maria	s’ha	rentat		En Joan	s’ha	menjat
	Ells	s’han	donat				ses patates.
			ses mans.				una abraçada.

En tots dos casos, en el primer estrat hi trobam una construcció *inicialment transitiva*

¹³ Quant al *clític tèlic* com a marca d’apropiació/interiorització, vegeu ROSSELLÓ (2002: 1944-1946).

—diàdica, amb dos arguments: un «1» (o «1,3», en el primer cas) i un «2»—; i, en el segon estrat, l'argument que fa de subjecte es troba, en tots dos casos, *multirelacionat* (en italià, «*multiattaccato*»), perquè posseeix dues relacions gramaticals alhora (aquesta és la manera, en el marc de la gramàtica relacional, d'expressar la *reflexivitat*): crucialment, posseeix no sols la relació gramatical «1», sinó també «2» —d'aquí que, en altamurà i en salentí, la CP sigui possible no sols amb el «2» inicial, sinó també amb el subjecte d'aquestes construccions (que és un «1,2» en el segon estrat). En el tercer estrat, aquesta multirelació roman resolta a favor de «1».

Expliquem també que, a (18)a (que conté un clíctic reflexiu/recíproc datiu, ja sigui argumental, benefactiu o possessiu/simpatètic), el subjecte reuneix ja en el primer estrat dos papers temàtics i dues relacions gramaticals alhora («1» i «3», subjecte i complement indirecte), i, d'acord amb LA FAUCI (1988: 82-88; 1989: 224), perquè es pugui resoldre aquesta multirelació abans s'ha de produir, en el segon estrat, un *avançament* «1,3 → 1,2», la qual cosa comporta que el «2» inicial esdevengui *chômeur* (en la mesura que ha estat destituït de la seva relació gramatical inicial, que li ha estat manlevada pel subjecte) i que l'oració esdevengui *finalment intransitiva* (d'aquí que aquesta construcció no pugui ésser passivitzada: **Ses mans s'han estat rentades per na Maria*; **Una abraçada s'ha estat donada per ells*).

A (18)b, en el primer estrat, el subjecte només posseeix un paper temàtic i una sola relació gramatical («1») i, no obstant això, es produeix una *detransitivització* sintàctica de l'oració (que també esdevé finalment intransitiva, d'aquí que tampoc no pugui ésser passivitzada: **Ses patates s'han estat menjades per en Joan*): en el segon estrat, el «2» inicial esdevé *chômeur* mitjançant una *degradació retroherent* de l'«1» inicial, que passa a estar multirelacionat com a «1,2»; i, com en el cas anterior, aquesta multirelació serà resolta, en el tercer estrat, a favor de «1». Aquesta segona construcció (amb un clíctic reflexiu tèlic, aspectual o «pleonàstic»), LA FAUCI (1984: 225-229) i LOPORCARO (1998: 53-54, 106-107 i, de fet, al llarg de tot el llibre) l'anomenen *antipassiva*.¹⁴

¹⁴ Segons ROSSELLÓ (2003: 354, n. 11), l'equiparació d'aquesta construcció a les antipassives de les llengües ergatives «no és sostenible de cap manera. Una antipassiva [...] comporta la intransitivització d'un predicat. Presenta aquestes característiques: una marca morfològica en el verb, l'argument agent en format absolutiu en comptes d'ergatiu i pacient opcional, que si es realitza ha de ser com a oblic. Amb poques paraules, res a veure amb la construcció que comentem. Basti notar la agramaticalitat de **En Joan es beu*, **La Maria es menja*, etc., o la manca de marca d'oblic en el pacient, que és a més obligatori: *La Maria es menja* *(*la galeta*), **La Maria es menja* {*a/de/amb*} *la galeta*».

Així, podríem dir que, en les llengües romàniques, la qualificació de *construcció antipassiva* escauria més a casos com *M'he oblidat de la feina* (on *de la feina* apareix com un SP, com un oblic, però tanmateix obligatori), que seria l'alternant antipassiva de la construcció transitiva *He oblidat la feina*.

LOPORCARO (2007: 188) insisteix que, en les construccions que ell i LA FAUCI anomenen «antipassives», l'aparició del clíctic reflexiu en el predicat és, simplement, la manera romànica de marcar la *detransitivització* mitjançant la destitució de l'objecte directe inicial (que, en la seva anàlisi, esdevé *chômeur*), cosa que és, al seu torn, la propietat definitòria de la classe de construccions anomenades «antipassives» en la bibliografia tipològica. Amb tot, LOPORCARO (2007: 215, n. 22) es fa ressò de la crítica de ROSSELLÓ (2003) i reconeix que hi ha una diferència entre les construccions amb un clíctic reflexiu tèlic i les antipassives de les llengües ergatives: en aquestes darreres, l'objecte directe inicial normalment «passa a una funció perifèrica» i «pot ésser omès» (DIXON 1994: 146); en canvi, l'opcionalitat de l'objecte no té lloc en la construcció romànica. Emperò, es continuarien donant la resta

Emperò, cal dir que LOPORCARO (1998) no dona cap explicació de per què, en altamurà i en salentí, si el complement directe (inicial) és un clític —o, més tècnicament (en el marc de la gramàtica relacional), si hi ha hagut una *cancel·lació* de la matriu de trets que constitueix el «2» inicial, com en els diagrames de (19), amb exemples en català—, la CP s’ha d’establir necessàriament amb el clític d’objecte i, en canvi, la CP amb el subjecte roman vedada, malgrat que en el segon estrat hi continua havent un «1,2» —ben igual que a (18)—:

(19)	a.	1,3		P		2
		1,2		P		0
		1		P		0
		1	P	Cho		0
		<i>Na Maria</i>	<i>se les ha</i>	<i>rentades</i>		[3FEM.PL.]
		<i>Ells</i>	<i>se n’han</i>	<i>donada</i>		<i>una</i> [FEM.SG]
	b.	1		P		2
		1,2		P		0
		1		P		0
		1	P	Cho		0
		<i>En Joan</i>	<i>se les ha</i>	<i>menjades</i>		[3FEM.PL.]

Segurament caldria afegir —en aquests parlars (altamurà i salentí) i, de fet, (pràcticament) en totes les llengües o varietats romàniques— una condició sobre l’incipit/exordi (ço és, sobre els primers estrats de la carrera, tot i que tampoc no voldríem descartar la possibilitat que es tracti d’una condició global) segons la qual, a més d’esser necessari que el controlador de la CP sigui un «2» (condició bàsica), cal «que no hi hagi un clític (o, més tècnicament, un «2» cancel·lat o que ha esdevingut «0») susceptible de controlar la CP»; d’haver-hi aquest clític, seria aquest el controlador de la CP.¹⁵

de requisits de les construccions antipassives de DIXON: l’oració és finalment intransitiva (com ho prova el fet que no pot experimentar passivització: **Ses patates s’han estat menjades per en Joan*) i aquest canvi és senyalat mitjançant una marca formal explícita (el clític reflexiu). A més, el marcatge de l’antipassivitat i de la reflexivitat coincidiria en llengües com el djirbal i el jidin.

D’altra banda, ens podríem demanar per què LOPORCARO no analitza les construccions amb un reflexiu tèlic o aspectual igual que les altres construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes; ço és: amb un «1,3» en el primer estrat, com a (18)a. Això suposaria, però, entendre que el clític reflexiu pot tenir, en totes dues construccions, estatus argumental, quan no és així: en les construccions reflexives (o recíproques) indirectes pròpiament dites, el clític datiu reflexiu/recíproc pot tenir un correlat desplegat en forma de SP (*En Joan es comenta les notícies a si mateix; S’han donat una abraçada a si mateixos*) (ROSSELLÓ 2002: 1944); i, si bé és compatible amb un datiu ètic o d’interès (*Sa filla petita se m’ha rentat ses mans tota soleta; Es nins se li han donat una abraçada*), aquest no pot ésser interpretat com a datiu possessiu o simpatètic en relació amb l’objecte. En canvi, en la construcció amb un reflexiu tèlic o aspectual, no existeix el correlat SP (**S’ha menjat ses patates a si mateix*) i és possible afegir un datiu possessiu relacionat amb l’objecte: *Se m’ha menjat tota sa sobressada, es moix*. Segons LOPORCARO (1998: 106-107), si la representació de la construcció amb un reflexiu tèlic o aspectual fos la de (18)a, no seria possible afegir aquest datiu possessiu, perquè en el primer estrat ja hi hauria un nominal amb un «3» (el subjecte «1,3») i, segons la *lleï de la unicitat estratal* (PERLMUTTER i POSTAL 1983: 92), no hi pot haver dos nominals distints amb la mateixa relació gramatical (ja sigui «1», «2» o «3») en el mateix estrat.

¹⁵ EXCURS: De fet, fins i tot en italià —malgrat que, segons LOPORCARO (1998, 2010), aquesta llengua no

té cap condició addicional sobre l'incipit o exordi— seria necessari afegir aquesta condició restrictiva: «que no hi hagi un clíctic susceptible de controlar la CP». Vegem-ho:

- (i) a. Maria si è {lavata/ ?lavati/ *lavato} i capelli.
 b. Gianni e Mario si sono {stretti/ ?stretta/ *stretto} la mano.
 c. Carla si è {mangiata/?mangiate/*mangiato} le mele.
- (ii) a. Maria se li è {lavati/*lavata/*lavato}.
 b. Gianni e Mario se la sono {stretta/*stretti/*stretto}.
 c. Carla se le è {mangiate/*mangiata/*mangiato}. [italià]

Per a les construccions (inicialment) transitives reflexives indirectes en què el complement directe (inicial) és un SN lèxicament ple —com a (i)—, hi ha controvèrsia entre els lingüistes pel que fa a les solucions admissibles en italià:

- a) Per a LOPORCARO (1998: 63, 87-88; 2016: 809-810), la CP en aquestes construccions podria tenir lloc alternativament tant amb l'argument extern (perquè l'italià no tindria cap condició addicional sobre l'incipit o exordi, sinó únicament «que el controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera, un 2») com amb el complement directe inicial (perquè l'italià, a diferència del francès, tampoc no tindria una condició sobre l'èxplot o estrat final que exigeixi que el controlador de la CP «no sigui *chômeur*»). En aquest sentit, l'italià semblaria a l'altamurà i al salentí. En canvi, a diferència d'aquests parlars, l'italià contemporani no admetria la CP_{OIS} amb el «2 final» de les construccions inicialment i finalment transitives, no reflexives, perquè tindria una condició sobre l'èxplot (o estrat final de la carrera) segons la qual, perquè hi hagi CP, s'ha de tractar d'una construcció «finalment intransitiva» o, dit altrament (en la reformulació final de LOPORCARO 1998: 231 i ss.), cal que el controlador de la CP sigui un «ex-2» —cosa que exclou els «2» finals (**Ho mangiata la mela*), però deixant oberta la possibilitat d'establir la CP amb un «2» que ha esdevingut *chômeur*» (i, per descomptat, també amb objectes que han esdevingut «0»/clíctics, o amb els subjectes de les construccions inacusatives/passives, que són «2» que han avançat fins a «1»).

LOPORCARO (1998: 87-88) reconeix que hi hauria parlants d'italià per als quals la CP amb un objecte inicial que ha esdevingut *chômeur* «è ormai ridott[a] ai margini della sfera di accettabilità»; però afegeix: «D'altra parte, questo tipo di accordo è ancora di (frequente) ricorrenza nell'italiano scritto, e continua ad essere raccomandato dalle grammatiche, spesso come opzione da preferirsi all'accordo col soggetto finale».

A parer nostre, el fet que LOPORCARO insisteixi en l'admissibilitat, en italià contemporani, de construccions com *Maria si è lavati i capelli* està condicionat per la seva pròpia teoria. Efectivament, si LOPORCARO volgués excloure possibilitat de fer aquesta mena de CP_{OIS} en italià, es veuria obligat a introduir, per a aquesta llengua, la condició sobre l'èxplot que exigeix que el controlador de la CP «no hagi esdevingut *chômeur*» (o que sigui «un 2 no actuant»). Emperò, si fes això, exclouria (incorrectament) també la possibilitat de fer CP en construccions inacusatives tòtiques o presentacionals (del tipus *Sono arrivate tre ragazze*), perquè aquí l'argument intern ha estat posat en *chômage* per l'entrada d'un expletiu en el segon estrat.

- b) D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008: 484, n. 8) apunten que, en les oracions transitives reflexives indirectes, l'opció de fer CP amb el complement directe lèxic, si bé sembla possible per a molts parlants d'italià, no forma (ja) part de l'estàndard, i es demanen (amb dubtes) si seria o no el mateix cas que l'ús arcaïtzant de CP_{OIS} del tipus *dopo aver asciugate in segreto le lacrime* (opció clarament descartada per LOPORCARO, per qui cal diferenciar els dos contextos).
- c) Per a BELLETTI (2005: 497), en aquestes construccions la CP només podria tenir lloc, obligatòriament, amb l'argument extern.

En qualsevol cas, però, segons BELLETTI (2005: 497), si el complement directe (inicial) és un clíctic acusatiu de 3a persona, la CP amb el clíctic es produeix, en italià, de manera obligatòria, com es pot veure

Ara bé, el corès, el campani i el calabrès septentrional, que no admeten *mai* la CP amb el subjecte de les construccions (inicialment) transitives reflexives indirectes —encara que aquest sigui, en el segon estrat, un «1,2» (i, doncs, un «2», com exigeix la condició bàsica per a poder controlar la CP)—, haurien afegit, clarament, una condició encara més restrictiva sobre l'íncipit o exordi: que el controlador de la CP sigui «el primer 2» de la derivació, ço és: el «2» o objecte inicial, el «2» que aparegui en primer lloc a partir de l'estrat inicial (aquest inclòs). Com que ni a (19) ni a (18) el subjecte no reuneix aquesta ulterior condició, no pot controlar la CP en varietats com el corès, el campani o el calabrès septentrional.

Amb tot, crida l'atenció que LOPORCARO (1998), que és prolífic en l'exemplificació i generalment precís en la descripció, no arriba a proposar explícitament o formalment aquesta condició (esser «el primer 2») per a cap de les varietats que ara comentam, pressuposant que tindrien, totes elles, únicament la condició bàsica que el controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera, un «2».¹⁶ Així, si bé dels exemples que dona LOPORCARO (1998) —com els que hem oferit a (12)-(15)— i dels fragments que transcrivim a (20) (els subratllats són nostres) se'n desprèn clarament que, en corès, en campani i en calabrès septentrional, la CP_{OIS} és obligatòria i categòrica (i, doncs, que no hi és possible la CP amb el subjecte de les construccions inicialment transitives reflexives indirectes), en la reformulació teòrica final de LOPORCARO (1998: 243; 2010: 229) [vegeu la [taula 58](#)], aquest autor no marca aquesta condició com a present en varietats com l'altamurà (i ho fa correctament, perquè aquí sí que és possible que el subjecte d'aquestes construccions controlï la CP), però tampoc no marca la presència d'aquesta condició en varietats com el (campani) napolità, que són equiparades (incorrectament) a l'altamurà i situades en la mateixa columna.

(20) a. Corès:

«I dati in [(12)a-b] mostrano come non viga in questo dialetto la condizione II ([intransitività finale]), propria invece delle regole italiana, sarda e di quelle della maggior parte delle parlate romanze. Neppure la condizione [non *chômeur*], che abbiamo visto operante in sardo e in francese, è qui attiva, come mostra la categoricità dell'accordo col 2 iniziale (e *chômeur* finale) in [(12)c]».

[LOPORCARO 1998: 68]

b. Campani:

«I dati in [(13)] escludono la presenza nella regola del napoletano di condizioni più restrittive [entenem que sobre l'èxplicit (SSiP)] di quella imponente che il controllore sia un oggetto diretto. E lo stesso può dirsi, generalmente, per i dialetti della Campania. A S. Leucio del Sannio [...], si ha categoricamente accordo del PP con ogni 2 finale o 2 *chômeur* [(14)]».

[LOPORCARO 1998: 69]

a (ii). I és precisament aquest darrer fet (la impossibilitat d'establir la CP amb el subjecte, quan l'objecte és un clíctic, malgrat que aquell és, en el segon estrat, un «1,2») que LOPORCARO (1998, 2010) no explica i que, al nostre parer, justificaria introduir una condició addicional sobre l'íncipit o exordi com la que hem apuntat més amunt («que no hi hagi un clíctic susceptible de controlar la CP»), igual que també consideram necessari introduir-la en altamurà i en salentí.

¹⁶ De fet, LOPORCARO (2010: 232) diu expressament que, en napolità, «the participle agreement rule simply imposes the condition 'the controller is a 2'». Així mateix, no és del tot exacta l'afirmació que trobam a LOPORCARO (1998: 69): «A S. Leucio del Sannio, come in tutti i dialetti campani, l'accordo participiale è regolarmente presente, *a fortiori*, in tutti gli altri contesti sintattici considerati [...]».

c. Calabrès septentrional:

«Almeno nella parlata degli anziani, in effetti, è tuttora obbligatorio l'accordo participiale con l'OD lessicale (2 finale) e con il 2 *chômeur* [...]. Non vige, come si vede dall'accordo del PP in [(15)], la condizione dell'intransitività finale. Oltre che col 2 finale, l'accordo si ha anche obbligatoriamente con il 2 *chômeur* nei riflessivi indiretti inizialmente transitivi».

[L'OPORCARO 1998: 75]

Així doncs, proposam de substituir la taula 58 per la taula 59:

La taula 58 és una fusió de la taula de geometria de condicions de LOPORCARO (1998: 243) amb la taula de LOPORCARO (2010: 229).¹⁷ A diferència d'aquesta, en la taula 59 l'altamura (juntament amb el salentí, s'entén) i el campani napolità (juntament amb el campani de San Leucio del Sannio, el corès i el calabrès septentrional, s'entén) són tractats en columnes diferents, ja que el napolità té (igual que el sard logudorès de Bonorva, i igual que varietats encara més restrictives, com el trentí central perginès, l'emilià bolonyès grizzanès, el retoromànic ladí fassà, el francès, el català i el castellà) la condició (sobre l'incipit o exordi) que el controlador de la CP sigui «el primer 2» i, en canvi, l'altamura no té aquesta condició.

Així mateix, hem afegit a la taula 59 una primera condició sobre l'incipit, menys restrictiva que la d'esser «el primer 2» i que es donaria en totes les varietats romàniques —inclòs l'altamura i l'italià (vegeu la n. 15)—, que exigeix que, perquè un «2» pugui controlar la CP, cal «que no hi hagi un clític» (ço és, un «2» cancel·lat o que ha esdevingut «0») susceptible de controlar la CP. En cas contrari, seria aquest clític el que controlaria la CP.

A més, en la taula 59 encara hi hem afegit una altra varietat romànica (molt menys restrictiva, quant a la CP, que el català general o no mallorquí de la penúltima columna): el català de Mallorca emprat per ALCOVER. Com el napolità, el mallorquí d'ALCOVER presenta CP_{OIS} obligatòria o categòrica i, doncs, no permet d'establir la CP amb el subjecte de les construccions inicialment transitives reflexives indirectes, ja tinguin un clític reflexiu (o recíproc) datiu [(21)], o bé un clític reflexiu tèlic o aspectual [(22)]. En aquestes construccions, i com ja passava en català antic,¹⁸ en el corpus rondallístic d'ALCOVER la CP s'estableix obligatòriament amb el complement directe (inicial):

- (21) a. S'ha *rentades* ses mans, i ha brollat blat i xeixa; s'ha *rentats* es peus, i han brollat peixos.
b. Aquests dos homes ja s'han *fetes* massa senyes.

¹⁷ L'única diferència rellevant entre la taula de la geometria de les condicions de CP que dona LOPORCARO (1998: 243) i la taula que dona LOPORCARO (2010: 229) és que, en la taula de 1998, les varietats romàniques de la primera columna (aquelles que tenen com a condició única la condició bàsica i central que el controlador de la CP sigui un «2») s'exemplifiquen (correctament) amb l'altamura, mentre que en la taula de 2010 s'exemplifiquen (incorrectament) amb el napolità (sense marcar-hi, doncs, amb un «+» la condició sobre l'incipit d'esser «el primer 2»), de manera que aquestes varietats resten (equivocadament) equiparades. És cert que totes admeten i, fins i tot, exigeixen que hi hagi CP_{OIS} (ja sigui amb un «2 final» o amb un «2 *chômeur*»), però, en el cas de les construccions (inicialment) transitives reflexives indirectes, varietats com l'altamura i el salentí admeten alternativament (tret que l'objecte inicial esdevengui clític) la CP amb el subjecte i, per tant, no tenen CP_{OIS} absoluta o categòrica (perquè no tenen la condició que el controlador de la CP sigui «el primer 2»). Per contra, en napolità, la CP amb el subjecte d'aquestes construccions roman sempre vedada, la qual cosa hauria d'implicar la presència de la condició addicional (sobre l'exordi) que el controlador de la CP sigui «el primer 2».

¹⁸ Segons MASSANELL (2020: 35; en premsa), en català antic, les construccions transitives reflexives indirectes seleccionaven *HAVER*, com ho acrediten els exemples que dona el *Corpus Informatitzat del Català Antic* (CICA): *E dix que veuria si-s avia trencada la cama* (1269-1290, *Cocentaina* I: 137); *E véu la emperadriu que tots los vels se havia romputs sobre lo cap* (1490, *Tirant*: 1061); *lo qual se havia trencat la cama* (1525-1549, *Antiquitats* I: 113). Excepte en el darrer exemple, la CP sempre s'estableix amb el complement directe; i, fins i tot en el darrer exemple, es podria aduir que es tracta senzillament d'un cas de no concordança, més que no pas de concordança amb el subjecte (MAS. SG.).

Per a alguns casos de selecció «excepcional» de *ESSER* en aquestes construccions, vegeu la § 4.1 del cap. IV.

- c. Na Catalina, que ja s'havia *fetes* ses piules an es seu gust...
- d. Encara no l'ha tenguda dins el cos, quan ja s'ha *sentides* unes torçors...
- e. Jo m'he *vista* la mort darrere s'orella.
- f. Es cavall te duia allà on jo t'havia dit i tu t'has *feta* por.
- g. Ha pegat amb so cap a sa soca d'una figuera i s'ha *rompuda* aqueixa banya!
- h. No volen sortir de la vinya que no s'hagen *omplida* de raïms la seua trompintaina!
- i. I ja s'ha *desfets* es calçotets, i li amolla.
- j. Ja sé què faré: posar pena de la vida a qualsevol que em demanarà per què m'he *tomats* es bigots.
- (22) a. Es cavallet verd se menjaria en Bernadet, com l'afinaria dalt s'ametler, com s'havia *menjats* tots es altres fills de rei i prínceps.
- b. Tu, però, Miqualet, ben alerta a bategar-te fins que s'haja *empassolades* ses sopes!
- c. La Mare Baleneta s'ha *engolides* aquelles dues polissones?
- d. Com s'hagué *clavades* totes aquelles sopes dins l'ànima...
- e. Ell com s'hagué *enviades* totes ses figures que s'hortolà li presentava, ja no li romangué cap banya.
- f. Com s'hagueren *acabades* ses faves, no tengueren talent de res pus.
- g. Anaven an es tribunal a donar part de que en aquella casa s'havien *embutxacats* es doblers de ses mongetes i des ases.
- h. Tu t'has *feta* teua la senyora princesa.
- i. Tu t'has *guanyada* sa meua filla.
- j. Pes camí de Manacor a Sineu m'he *trobats* dos traginers que argumentaven si valia més matinejar que a missa anar.
- k. Sobretot, beneïda s'hora que m'he *escoltada* sa paraula de mumare!
- l. S'aborden a ell, i xisclet ve, xisclet va, fins que s'hagueren *espassada* tota sa ràbia que duien.
- m. Ja se n'han *duites* totes ses tallades!
- n. per porer sebre llavò finis-finis qui hauria guanyada s'acció i se n'hauria *duita* la pauma.
- o. Vos diré quina la feren com l'amo d'aquella possessió se n'hagué *menada* na Catalina per matar-la.

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

Ara bé, el mallorquí d'ALCOVER seria encara més restrictiu que el napolità,¹⁹ en la mesura que entenem que (com el català general i com el mallorquí contemporani) no permet d'establir la CP amb el subjecte de les construccions *inergatives* reflexives (o recíproques) indirectes (del tipus **Jo mateixa m'he resposta*; **Na Maria s'ha somriguda an es mirall*; **Es presidents s'han mentits*; **No vos heu escrites en tot aquest temps?*; **Mos hem telefonades avui de matí*).²⁰

¹⁹ Tret d'una error de lectura per part nostra, LOPORCARO (1998, 2010) no dona, per al campaní (de Nàpols o de San Leucio del Sannio), cap exemple de construcció inergativa reflexiva (o recíproca) indirecta i, doncs, tampoc no es pot descartar, d'entrada, que el napolità sigui, en aquest punt, exactament igual que el català de Mallorca d'ALCOVER, ço és: que tenguí la condició sobre l'incipit que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 P-inicial» (una condició més restrictiva que la que exigeix que el controlador de la CP sigui «el primer 2»).

²⁰ Convé precisar que aquest darrer exemple (**Mos hem telefonades avui de matí*), amb CP en una construcció (en principi) inergativa recíproca indirecta, només seria acceptable per aquells parlants que fan un ús transitiu del verb *telefonar* i que, per tant, en aquest cas tindrien, en realitat, una construcció recíproca *directa*. Sobre l'alternança datiu-acusatiu, vegeu PINEDA (2014).

És cert que, en el corpus d'ALCOVER, no hi hem sabut trobar, ni amb CP ni sense CP, cap ocurrència d'aquest tipus de construcció (inergativa reflexiva o recíproca indirecta), però la nostra intuïció lingüística (com a parlant nadiu de mallorquí) i algunes consultes que hem fet ens fan concloure que no hi és possible aquesta mena de CP. A més, si tenim present que la concordança amb el participi de l'auxiliar de la passiva (del tipus *Ha {estat/?estada} publicada una nota de premsa*) avui no sembla possible, però que fa gairebé un segle devia esser opcional (vegeu la n. 22 del cap. I), podem entendre que la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui «el 2 P-inicial del participi» ja estava present (facultativament) des de fa un temps, i això implicaria necessàriament, per subsumpció, la presència de la condició (menys restrictiva) que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 P-inicial» (que és la que exclou la possibilitat de fer CP en les construccions inergatives reflexives o recíproques indirectes). Dit altrament: en temps d'ALCOVER, entre les condicions sobre l'incipit o exordi, s'hi devia trobar activa, com a mínim, la condició d'esser «un 2 P-inicial».

En gramàtica relacional, les construccions inergatives reflexives (o recíproques) indirectes s'analitzen com en el diagrama següent:

(23)	1,3		P
	1,2		P
	1		P
	1	P	Cho
	<i>Na Maria</i>	<i>s'ha</i>	<i>somrigut.</i>
	[1PL.FEM.]	<i>mos hem</i>	<i>telefonat.</i>

A (23) hi tenim una construcció monàdica o monoargumental en què l'únic argument o nominal és, al mateix temps, subjecte i complement indirecte, d'aquí que en el primer estrat aparegui multirelacionat com a «1,3». En el segon estrat, es produeix un *avançament* «1,3 → 1,2», que permet resoldre la multirelació en el tercer estrat, on el nominal ja només apareix com a «1». Si una llengua o dialecte només té la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui «el primer 2» de la derivació, la CP en aquest tipus de construccions serà possible, perquè el «2» (o «1,2») del segon estrat és, de fet, el primer «2» que hi apareix (atès que no hi ha cap «2» en el primer estrat), i, en canvi, no hi serà possible la CP amb el subjecte de les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes [cf. amb els diagrames de (18) i (19)]. Ara bé, si en la llengua o dialecte en qüestió s'hi troba present la condició, encara més restrictiva, segons la qual cal que el controlador de la CP sigui «un 2 P-inicial» (ço és, que el «2» aparegui en l'estrat inicial d'un sector predicatiu), aleshores no serà possible la CP amb el subjecte de les construccions inergatives reflexives (o recíproques) indirectes (ni tampoc amb el subjecte de les construccions inicialment transitives reflexives indirectes), perquè en aquests casos el «2» en qüestió no apareix en l'estrat inicial, sinó en el segon estrat (del primer sector predicatiu).²¹

²¹ En el marc de LOPORCARO (1998, 2010), encara hi ha dues condicions sobre l'incipit o exordi més restrictives que les d'esser «el primer 2» i «un 2 P-inicial»: que es tracti d'«el 2 P-inicial del participi» i que es tracti d'«el 2 inicialitzat pel participi». La primera exclouria la possibilitat d'establir la CP amb el participi de l'auxiliar de les construccions passives (*La festa ha {estat/*estada} suspesa pel Govern*), vigent en el català (inclòs el mallorquí) contemporani, però que no devia esser vigent (almenys categòricament) en temps d'ALCOVER (en les rondalles hi hem trobat, per exemple: *Se coneixia que eren estats tallats i los havien confegits*, amb l'auxiliar de perfet *ESSER* i amb concordança en tots dos

Allò que ara ens interessa destacar és que, en la formulació final de LOPORCARO (1998: 229 i ss.) i en LOPORCARO (2010), queda clar que les condicions sobre l'incipit (o exordi) estan implicades formalment entre si (d'acord amb la jerarquia implicativa «el 2 inicialitzat pel participi → el 2 P-inicial del participi → un 2 P-inicial → el primer 2») i que, així mateix, també estan implicades formalment entre si les condicions sobre l'èxplicit (d'acord amb la jerarquia implicativa «un 1 final → un 2 no actuant → un ex-2 → un 2»). Però, en canvi, unes i altres condicions (que pertanyen a dimensions diferents) són independents:

Se dunque fra i due gruppi di condizioni, quelle sull'*explicit* e quelle sull'esordio della carriera del controllore, si dà una connessione secondo le linee ora schizzate, è anche vero che sussiste un certo grado di reciproca indipendenza di cui la descrizione parametrica qui sviluppata riesce a dar conto. Lo mostra il contrasto fra varietà come il francese, da un lato, e lo spagnolo, il portoghese, il siciliano, dall'altro: in quella sono le condizioni sull'esordio ad aver raggiunto il limite estremo di restrittività; in queste sono invece quelle sull'*explicit*.

[LOPORCARO 1998: 244]

Aquesta independència entre les condicions sobre l'èxplicit (conclusió o estrat final de la carrera) i les condicions sobre l'incipit o exordi (o primers estrats de la carrera) permet que sigui teòricament possible afegir, a la condició bàsica o central (esser «un 2»), condicions sobre l'incipit o exordi sense la necessitat d'haver hagut d'introduir prèviament cap condició sobre l'èxplicit.²² I això que és teòricament possible roman confirmat per la realitat empírica, si tenim

participis) (vegeu el que hem comentat un poc més amunt, en el text principal, així com la n. 22 del cap. I). Aquesta condició requereix que el «2» en qüestió aparegui en l'estrat inicial del sector predicatiu corresponent al participi. Com es pot veure en el diagrama següent, respecte del participi del verb principal (*suspesa*), *la festa* és «un 2 P-inicial»; però no ho és respecte del participi de l'auxiliar de passiva (*estat*), ja que al segon sector predicatiu (per sota de la primera línia contínua) no hi arriba cap «2»:

(i)	2		P		1
	1		P		Cho
	1	P	Cho	Cho	Cho
	1	P	Cho	Cho	Cho
	<i>La festa</i>	<i>ha</i>	<i>estat</i>	<i>suspesa</i>	<i>(pel Govern).</i>

La condició sobre l'exordi més restrictiva de totes (i que implica totes les altres condicions sobre l'exordi) exigeix que el controlador de la CP sigui «el 2 inicialitzat pel participi», ço és: que sigui un argument seleccionat semànticament per aquest mateix participi (de fet, en gramàtica relacional, que rebí d'aquest participi no sols un paper semàntic, sinó una relació gramatical o sintàctica). Aquesta condició, vigent en francès, fa que no sigui possible la CP amb els verbs causatius (*Marie, ce garçon l'a {fait/*faite} pleurer; La maison a été {fait/*faite} repeindre par Jean*) (vegeu el cap. II, § 2.6.1).

²² En canvi, en la formulació inicial de LOPORCARO (1998: 184 i 188-189) hi ha tot un seguit de condicions numerades, des de la menys restrictiva (esser «un 2», que és la condició n. I) fins a la més restrictiva de totes (esser «el 2 inicialitzat pel participi», que és la condició n. VII), i entre totes aquestes condicions s'entén que hi ha algun tipus d'implicació, ja sigui formal (conceptual) o factual (empírica), de manera que, si en una varietat vigeix, per exemple, la condició n. IV (esser «el primer 2»), se suposa que també s'hi trobaran vigents les condicions (menys restrictives) n. III, II i I:

en compte varietats com el corès, el campani i el calabrès septentrional, que exigeixen que el controlador de la CP sigui «el primer 2» però no tenen cap condició sobre l'èxplicit; o varietats un poc més restrictives, com el mallorquí d'ALCOVER, que exigeix (com a mínim) que el controlador de la CP sigui «un 2 P-inicial», però que tampoc no presenta cap condició sobre l'èxplicit. En canvi, la taula 58 (original de LOPORCARO) convida a concloure, erròniament, que, des del punt de vista empíric o observacional, no hi hauria cap varietat romànica que hagi afegit condicions sobre l'incipit o exordi sense haver introduït prèviament, com a mínim, la condició sobre l'èxplicit que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 no actuant».

És més, si tenim en compte que totes les varietats romàniques que admeten fer CP amb els clítics d'objecte imposen necessàriament aquest tipus de concordança en casos com *Na Maria se les ha {rentades/*rentada}*, sembla que cal incloure, per a totes les varietats romàniques (inclòs l'altamurà, que no té cap condició sobre l'èxplicit, i l'italià, que només té la condició que el controlador de la CP sigui «un ex-2»), una condició sobre l'incipit que exclogui la possibilitat de fer la CP amb el subjecte (de les construccions reflexives indirectes) si hi ha un clític susceptible de controlar la CP —amb tot, com ja hem apuntat, reconeixem que aquesta condició tal vegada podria ésser considerada una condició *global* sobre la carrera.

En qualsevol cas, si bé podem mantenir la idea de LOPORCARO segons la qual la situació de partida de les llengües romàniques seria aquella en què aquestes heretaren del llatí, com a condició única, la necessitat que el controlador de la CP sigui «un 2» i que poc a poc es van anar afegint, a aquesta condició bàsica o central, altres condicions més restrictives, no podem estar d'acord amb l'afirmació que les primeres condicions addicionals que s'afegiren foren (necessàriament) condicions sobre l'èxplicit, com es desprèn dels fragments següents (els subratllats són nostres):

«La tavola mostra con evidenza come la restrizione dell'accordo participiale proceda lungo più dimensioni. Dimensioni che è stato possibile individuare in base alla comparazione sincronica; dimensione che [...] delineano nel contempo un'ipotesi di lavoro per spiegare il regresso in diacronia dell'accordo participiale romanzo. Il processo di riduzione è iniziato, storicamente, a partire dalle condizioni sull'èxplicit, venendo ad interessare successivamente quelle sull'esordio».

[LOPORCARO 1998: 244]

«The structural trajectory of the gradual retreat of participle agreement in Romance began on this front [(the *èxplicit* or conclusion of the controller's career)]. [...] Returning now to the rearguard, in the Latin-Romance transition, agreement obeyed a condition of the

altamurà	italià	milanès	bonorvès	perginès	grizzanès	francès	Condició	Construcció on roman exclosa la CP si vigeix dita condició	
-	-	-	-	-	-	+	VII	el 2 inicialitzat pel participi	<i>*La carta l'hem feta redactar.</i>
-	-	-	-	-	+	(+)	VI	el 2 P-inicial del participi	<i>*Na M. ha estada segrestada.</i>
-	-	-	-	+	(+)	(+)	V	un 2 P-inicial	<i>*Na Maria s'ha resposta.</i>
-	-	-	+	(+)	(+)	(+)	IV	el primer 2	<i>*Na M. s'ha rentada ses mans.</i>
-	-	+	+	+	+	+	III	no <i>chômeur</i>	<i>*Na M. s'ha rentades ses mans.</i>
-	+	+	+	+	+	+	II	intransitivitat final	<i>*Na Maria ha vista la casa.</i>
+	+	+	+	+	+	+	I	un 2	<i>*Na Maria ha treballada.</i>

Neapolitan kind [(‘the controller is a 2’)], inherited from Latin [...]. Then, agreement became increasingly more restrictive, by first imposing further requirements on the end of the controller’s career. The first step was [...]: the controller must now be an ex-2, at first only optionally, as testified by variation in the early Romance texts [...]».

[LOPORCARO 2010: 231-232]

3.1.2. La CP_{OIS} opcional o facultativa

En el subapartat anterior hem vist que, en varietats romàniques com el corès, el campani, el calabrès septentrional i el mallorquí emprat per ALCOVER, hi trobam CP_{OIS} obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica, i que en varietats com l’altamura o el salentí hi trobam CP_{OIS} normalment obligatòria —excepte en les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes, en què la CP es pot establir alternativament també amb el subjecte. Si no tenim en compte aquestes construccions, podríem simplificar i dir que la CP_{OIS} és, en tots aquests parlars, obligatòria.

Enfront de la CP_{OIS} obligatòria hi hauria un altre tipus de CP_{OIS}: la CP_{OIS} opcional o facultativa, en què es pot establir concordança entre el participi i el complement directe lèxic postverbal o bé es pot deixar el participi invariable (en la forma no marcada, MAS. SG.).

En el marc teòric de LOPORCARO (1998, 2010), la CP_{OIS} opcional s’explica per la presència facultativa d’una o algunes condicions sobre l’èxplicit o conclusió (ço és, relatives a l’estrat final de la carrera). En la formulació inicial de LOPORCARO (1998), pot esser d’aplicació facultativa (la qual cosa s’indica posant la condició en qüestió entre parèntesis) la condició «intransitivitat final» (que exclou, en aquest cas opcionalment, la possibilitat de fer la CP amb un objecte lèxic inicial i final, del tipus *En Joan ha {cantat/cantada} una cançó*) o bé, conjuntament, les condicions «intransitivitat final» i «no *chômeur*» (amb aquesta darrera condició, s’exclou, en aquest cas opcionalment, la possibilitat de fer CP amb un objecte inicial que ha esdevingut *chômeur*, del tipus **Na Maria s’ha {rentat/rentades} ses mans* o **Na Maria s’ha {menjat/menjades} ses patates*). En la formulació final de LOPORCARO (1998: 231 i ss.) i en LOPORCARO (2010: 233), l’opcionalitat de la CP_{OIS} s’indica posant entre parèntesi una part de la condició «un (ex)-2» o de la condició (més restrictiva) «un 2 (no actuant)».²³

Segons LOPORCARO (1998: 77-78; 2010: 233), que parteix de les dades proporcionades per MIREMONT (1976: 53-55) (si bé creim que seria convenient confirmar-les i ampliar-les), el parlar llenguadocià del Perigord seria un exemple d’aplicació facultativa o opcional de la

²³ Aclarim que, a l’estrat final de la carrera, un «2» (o objecte) inicial hi pot arribar com a tal «2» (seria el cas d’un objecte lèxic inicial i final: *En Joan ha cantat una cançó*), com a *chômeur* (si ha estat depositat per un altre argument que li ha manllevat la relació gramatical, com ocorre amb l’objecte inicial de les construccions inicialment transitives reflexives o recíproques indirectes), com a «0» (si ha estat cancel·lat i reprès per un clític) o bé com a «1 (final)» (si l’objecte ha estat promocionat, com ocorre en les construccions inacusatives i en les passives, o si s’ha resolt una multirelació, com ocorre amb el subjecte de totes les construccions reflexives). Partint d’això, un «ex-2» és tot «2» que no arriba a l’estrat final com a tal, sinó que hi arriba com a *chômeur*, com a «0» o com a «1»; i un «2 no actuant» és tot «2» que arriba a l’estrat final com a «0» o com a «1». Aclarim també que, en gramàtica relacional, la noció de *terme actuant* engloba una relació gramatical («1», «2» o «3») més el seu respectiu *chômeur*.

Així doncs, pel que fa a les condicions sobre l’èxplicit o conclusió, es dona la jerarquia de condicions implicatives següent: «un 1 final → un 2 no actuant → un ex-2 → un 2».

condició «intransitivitat final» o «ex-2», és a dir: «(ex)-2». En aquest parlar, la CP_{OIS} en les construccions inicialment i finalment transitives [(24)] seria opcional o facultativa (tot i que amb una marcada preferència per la concordança); en canvi, en les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes [(25)], per LOPORCARO hi hauria obligatòriament CP_{OIS} (ço és, amb l'objecte inicial que ha esdevingut *chômeur*), si bé ens roman el dubte de si és possible o no, en aquestes darreres construccions, d'establir la CP també amb el subjecte, perquè les dades aportades són ambigües (si no fos possible la CP amb el subjecte, hi hauria d'estar vigent la condició sobre l'exordi que exigeix que el controlador de la CP sigui «el primer 2»):

(24) a. Ay {venduda/vendut} aquela terra.

b. Avem {facha/fach} la paz.

c. An {barradas/barrat} las fenestras.

(25) a. [3FEM.SG] S'es cauzida una roba.

b. [3FEM.PL] Si son fachas dire de sotizas.

[occità llenguadocià del Perigord]

D'altra banda, segons LOPORCARO (1998: 80-82), el retoromànic friülà constituiria un exemple de parlar on s'aplicarien facultativament, al mateix temps, les condicions «intransitivitat final» i «no *chômeur*»; si bé en la formulació final (LOPORCARO 1998: 233, 243) totes dues condicions resten englobades sota la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 no actuant» o, en aquest cas (amb una part de la condició entre parèntesis), «un 2 (no actuant)». Per tant, en aquest dialecte, segons LOPORCARO, l'omissió de la CP tant en les construccions inicialment i finalment transitives, com en les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes, seria opcionalment possible —vegeu, però, el § 5.1, on recollirem la proposta de DE CIA (2020; en premsa)—:

(26) a. I zovins e an {krompát/krompádis} li scarpis.

Lit.: 'Els joves han {comprat/comprades} les sabates'.

b. I zovins a si an {krompát/krompádis} li scarpis.

'Els joves s'han {comprat/comprades} les sabates'.

[retoromànic friülà de San Michele al Tagliamento]

Com veurem en el § 4.1, en el corpus del CPM de GINARD hi hem trobat un 44,17 % de casos de CP_{OIS}, un 41,19 % de casos on clarament hi falta la CP_{OIS} i un 14,63 % de casos de participis ambigus. Per tant, a diferència del corpus rondallístic d'ALCOVER (que presenta CP_{OIS} obligatòria o categòrica, amb un 95,93 % d'ocurrències amb CP_{OIS} i només un 4,06 % d'ocurrències sense CP_{OIS}), podem dir que el corpus de GINARD representa un estadi del català de Mallorca on la CP_{OIS} era completament opcional o facultativa (vegeu, però, el que direm al final de la § 4.2); d'aquí que, en la taula 59 (revisada), hi hàgim inclòs també el català del CPM, marcant amb un «(+» (entre parèntesis) la presència facultativa de la condició sobre l'èxplicit que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 no actuant». Quant a les construccions transitives reflexives (o recíproques) indirectes (ja tinguin un clític reflexiu o recíproc datiu, o bé un clític reflexiu tèlic o aspectual), en el CPM hi hem trobat exemples tant amb CP_{OIS} [(27)] com sense CP_{OIS} [(28)], i alguns casos de participis ambigus [(29)], però el que no és possible és fer la CP amb l'argument extern d'aquestes construccions:

(27) a. Com jo i tu mos serem *dats* | aqueixs cinc dits de sa mà, | llavors ja porem anar a onsevulla

- plegats.
- b. Veim que ses treballadores | s'han *posada* pinta al cap, llavò davantal ruat; van a modo de senyores.
- c. Qualsevol escorxadador, | quan s'ha *rentades* ses mans, | ja pot menjar amb capellans | i amb qualsevol senyor.
- d. Una dona, què té més, | quan s'ha(n) *fetes* dues coes?
- e. Jo m'he *abrigades* tres pells, | anit, per plor que no ploga...
- f. L'amo de sa Dragoner | s'ha *comprada* una corbata...
- g. [...] jo m'he *mirada* sa pleta | i no hi ha gens d'olivó.
- h. Tots es pastors i cabrers | de bondat no en tenen gota: | com s'han *menjada* sa rota, | neguen com a carreters.
- i. [...] i es sol ja s'haurà *beguda* | tota s'aigua de la mar.
- (28) a. [...] a Inca es sabaters | ja s'han *posat* tavallola.
- b. [...] de Morell es parellers | tots s'han *posat* tovallola.
- c. Es missatges des Rafal | mos n'han feta una de bona: | s'han *posat* sa nostra roba, fins i tot es davantal.
- d. [...] de quatre capells que té, a tres s'hi ha *posat* borles.
- e. [...] jo me n'he *posat* per dol | unes faldetes vermelles.
- (29) a. Es porcs s'han *volgut(s)* deixar | bunyols en es seu enterro...
- b. Na Peros i na Rodona | i llavò na Marratgera | se n'han *fet(a)* una capeta | per dur vestit de senyora.
- c. Totes ses més taconeres, | enguany, s'han *posat(s)* puputs...

[exemples procedents del CPM de GINARD]

Per acabar aquest apartat, tot i que al marge de la CP_{OIS}, voldríem fer algunes precisions finals a propòsit de la taula 59 (revisada):

- A diferència de la taula 58 (l'original de LOPORCARO 1998 i 2010), per al català no mallorquí (penúltima columna) i també per al francès (antepenúltima columna), hi hem afegit, amb caràcter facultatiu —ço és, amb un «(+)) entre parèntesis—, la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui un «1 final». Encara que la taula original no ho reculli, així s'explica, en el marc teòric de LOPORCARO (1998: 153, n. 161; p. 157, n. 166; i p. 234), l'opcionalitat que té en el català general la CP amb els clítics, fins i tot amb els acusatius de 3a persona FEM. SG. (*La ploma la Núria l'ha {trobat/trobada}*).

La condició que el controlador de la CP hagi d'esser un «2» que ha esdevingut un «1 final», juntament amb les condicions globals que exigeixen que el controlador de la CP sigui, en algun estrat de la carrera, un «2 transitiu» i, a més, «no multirelacionat», fan que la CP només sigui possible en les construccions passives —i això és el que ocorre necessàriament en castellà, que només admet la CP en aquest cas (*Ha sido secuestrada una niña*). En català no mallorquí, però, la condició que demana que l'inductor de la CP sigui un «1 final» estaria present només de manera facultativa i, així, la CP amb els clítics hi és encara opcionalment possible; per als parlants que han perdut del tot l'opció de fer CP amb clítics, la condició «1 final» hauria esdevingut definitivament activa, com en castellà.

En francès col·loquial (prescripcions normatives a banda), d'acord amb GUASTI i RIZZI (2002: 180) i BELLETTI (2005: 497), la CP amb clítics acusatius de 3a persona seria també opcional; d'aquí que, en la taula 59 (revisada), també hi hàgim senyalat la presència

facultativa de la condició «1 final», amb un «(+)) entre parèntesis. Ara bé, a diferència del català no mallorquí (i del castellà), en francès no es troben presents les condicions globals que exigeixen que el controlador de la CP sigui «un 2 transitiu» i «no multirelacionat», atès que en francès la CP en construccions inacusatives (*Marie est {morte/*mort}*) i reflexives no indirectes (*La porte s'est {ouverte/*ouvert}*) és, en general, obligatòria (excepte en alguns casos, com en les construccions expletives o impersonals: *Il est mort beaucoup de gens dans cet accident*; en aquest cas, segons LOPORCARO, el «2» inicial ha estat posat en *chômage* per l'entrada de l'expletiu *il* en un altre estrat, i la CP roman exclosa per la vigència de la condició que exigeix que el controlador de la concordança sigui «no *chômeur*» o, en la formulació final, «un 2 no actuant»).

- Respecte de la inclusió, en la taula 59, per al català no mallorquí i per al francès, de la condició «1 final» amb un «(+)) entre parèntesis i les implicacions que això té quant a la subsumpció de les condicions «un 2 no actuant» i «un ex-2» (especialment quan aquella condició no es troba activa), consideram necessari fer encara un altre comentari.

LOPORCARO (1998: 234) assenyala que la condició «no *chômeur*» (i, de fet, també la condició de la «intransitivitat final» o «ex-2»), «una volta reformulata come [non acting-2], risulta formalmente sussunta da [1 finale]: laddove quest'ultima non sia attiva, non sarà dunque necessario ricorrere ad una immotivata disgiunzione e reinserire nella regola una condizione indipendente [non *chômeur*]» i, entenem, [intransitivitat final].

Ara bé, una pàgina enrere, LOPORCARO (1998: 233), per al friülà, on suposadament hi hauria CP_{OIS} opcional o facultativa, diu el següent: «Entrambe le condizini II e III ([intransitività finale] e [non *chômeur*]) appaiono di applicazione facoltativa. L'accordo participiale è infatti presente facoltativamente, sia con il nominale oggetto diretto finale sia con l'oggetto diretto iniziale di costrutti riflessivi diretti [sic; hauria de dir *indiretti*] transitivi o antipassivi [...]. Risulta più economico descrivere tale situazione supponendo la ricorrenza entro la regola di una sola condizione facoltativa ([non acting-2]) [...], anziché di due condizioni facoltative varianti congiuntamente». D'aquí que, per al friülà, aparegui entre parèntesi no sols el «(+)) de la condició «un 2 no actuant», sinó també el «(o)) de la condició «un ex-2»: en friülà, totes dues condicions estan actives o inactives a la vegada, en bloc.

En català i en francès, però, no és el cas que, si manca o no està activa la condició «1 final», també manquin les condicions «un 2 no actuant» i «un ex-2». Com que, en català (no mallorquí) i en francès, mai no és possible la CP_{OIS} —ni amb un «2 final» (**He cantades dues cançons*) ni tampoc amb un «2 *chômeur*» (**La Maria s'ha rentades les mans*; **M'he beguda tota la cervesa*)—, amb independència de si és possible o no la CP amb clítics (ço és, amb independència de la presència o no de la condició «1 final», més restrictiva que la d'un «2 no actuant»), en la nostra taula 59 (revisada) hem cregut escaient marcar explícitament amb un «+)) la presència, en català (no mallorquí) i en francès, de la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui sempre un «2 no actuant».

- En la taula 59 (revisada), per a l'ampezzà (dialecte retoromànic ladí) hem marcat la presència de tres condicions sobre l'incipit («que no hi hagi un clíctic susceptible de controlar la CP», ésser «el primer 2» i ésser «un 2 P-inicial») amb un «(o)) per tal d'indicar que aquestes condicions romanen subsumides sota la condició (global) «no multirelacionat». Efectivament, en la mesura que aquesta condició global es troba present en

aquesta varietat romànica (com ho demostra la impossibilitat d'establir CP en les construccions reflexives directes, del tipus **Na Maria s'ha pentinada*, i en les reflexives anticausatives, del tipus **La branca s'ha rompuda*), això implica que la possibilitat de controlar la CP roman exclosa per a qualsevol argument multirelacionat, inclòs el subjecte de les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes i de les construccions inergatives reflexives (o recíproques).

- Tornant al català (no mallorquí) de la penúltima columna, un problema —no menor— que presenta el sistema de la geometria de les condicions de la CP de LOPORCARO, tant en la versió original de l'autor (taula 58) com en la nostra versió revisada (taula 59), és que no permet donar compte de la possibilitat de fer CP amb el clíctic partitiu *en* de les construccions inacusatives tètiques ni de les reflexives anticausatives i ergatives inherents.

Efectivament, per tal d'excloure la possibilitat d'establir CP amb l'argument intern (i subjecte) de les construccions inacusatives (especialment del tipus **La Maria no ha vinguda*, però també en construccions presentacionals, esdevenimentals o locativo-existencials com **Han arribades dues barques*; **Han passades moltes coses!*; **Avui no ha faltada cap professora*), LOPORCARO introdueix la condició (global) que exigeix que l'inductor de la CP sigui «un 2 transitiu». Ara bé, per a aquells parlants de català que admeten (si més no facultativament) la CP amb clítics *i*, doncs, per als quals no es troba present (a diferència del castellà) la condició que demana que el controlador de la CP sigui «un 1 final» (o per als quals dita condició pot romandre opcionalment inactiva), la condició «un 2 transitiu», interpretada de manera absoluta, pot resultar massa forta, perquè també exclouria la possibilitat de fer CP amb el clíctic partitiu en construccions inacusatives (de tipus presentacional, esdevenimental o locativoexistencial), que tanmateix és una opció viable per a alguns parlants de català (fins i tot no baleàrics), especialment de parlars septentrionals (GIEC: § 13.5.2.3 *in fine* i § 18.6.3.1e): *N'han {arribades/arribat} dues, de barques*; *De criatures, avui n'han {nascudes/nascut} tres*; *No n'ha {sortida/sortit} més, d'aigua*; *Que n'han {passades/passat}, de coses!*; *Avui no n'ha {faltada/faltat} cap, de professora*.

A més, amb l'exigència que el controlador de la CP sigui, en algun estrat de la carrera, «un 2 transitiu», o bé amb la condició que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 no multirelacionat», s'exclou també la possibilitat de fer CP amb el clíctic partitiu *en* de les construccions reflexives que LOPORCARO anomena *reflexives impròpies* o *inacusatives retroherents*, que inclouen les reflexives anticausatives (*Amb aquest temporal se n'han trencades moltes, de branques*) i les ergatives inherents (*Amb aquesta calor se n'han acubades moltes, de persones*), però que tanmateix admeten la CP amb el clíctic partitiu.

Per als parlants de mallorquí que ja només fan CP en el cas menys recessiu de tots —ço és, amb clítics acusatius i partitiu—, les condicions «un 2 transitiu» i «no multirelacionat» també estarien suposadament vigents, però aleshores tampoc no podríem explicar per què, amb el clíctic partitiu, la CP sí que és possible, encara que es tracti de construccions inacusatives o reflexives (anticausatives o ergatives inherents) i, doncs, no transitives.

Al nostre parer, això és un indicatiu que la font, origen o explicació de la CP en les construccions inacusatives i reflexives ha d'esser diferent de l'explicació de la CP amb clítics. Hi tornarem en la § 6.4, en examinar la proposta teòrica de GEORGI i STARK (2020),

i especialment en la § 7, en examinar la nostra pròpia proposta.

3.2. CP_{OIS} no condicionada vs. CP_{OIS} condicionada

La CP_{OIS} tal com l'hem exposada en l'apartat anterior (ja sigui obligatòria, normalment obligatòria o opcional) seria una CP_{OIS} *no condicionada*, en la mesura que l'únic que es necessita és que el controlador de la CP sigui l'objecte o argument intern (d'una construcció transitiva). Emperò, per als casos en què la CP_{OIS} sembla opcional o facultativa (ço és, per a aquells casos en què sembla que tant es pot fer concordar el participi amb l'objecte com deixar-lo invariable, en la forma no marcada, MAS. SG.), és lícit que ens demanem si pot existir, almenys en algunes varietats romàniques, alguna diferència de significat entre la construcció amb CP_{OIS} i la construcció sense CP_{OIS}.

Pel que fa al català de Mallorca contemporani, almenys per als parlants d'algunes localitats (com Lluçmajor) que encara fan, si més no residualment, CP_{OIS}, a SALVÀ (2015, 2017, 2018) vam defensar que es tracta d'una CP_{OIS} *condicionada per l'estructura eventiva* i, en concret, per un *aspecte delimitat o resultatiu* i per l'*afectació* de l'argument intern. A més, a SALVÀ (2017: § 6, pp. 71-72), vam suggerir que, en la construcció amb CP_{OIS}, l'argument intern sembla rebre la interpretació de *tòpic*. Si això és així, podem concloure que la CP_{OIS} del mallorquí contemporani està sotmesa a determinades *condicions interpretatives* relacionades amb l'*estructura informativa* i també amb l'*estructura eventiva*: l'argument intern, encara que es trobi *in situ*, ha de poder ésser interpretat discursivament com un *tòpic* i, a més, cal que es tracti d'un argument intern *afectat* per la completa perfecció d'un esdeveniment dinàmic (amb un aspecte delimitat o resultatiu).

Desenvoluparem el condicionant de la *topicalitat* en el § 5.1, a partir de les aportacions de DE CIA (2020; en revisió) per al retoromànic friülà; i desenvoluparem el condicionant de l'*afectació* de l'argument intern i la rellevància de l'*aspecte delimitat o resultatiu* en el § 5.2.

De moment, voldríem apuntar que ja KAYNE (1989: 96), a partir d'una comunicació personal d'ANDREA CALABRESE, assenyala que, en salentí,²⁴ la CP_{OIS} «*feels like right dislocation*» (el subratllat és nostre), i que, segons MIREMONT (1976: 55), en llenguadocià del Perigord, quan es fa CP_{OIS} «*celuit qui s'exprime s'attache [...] à l'object*». La intuïció bàsica d'aquestes afirmacions s'adiu prou bé amb la idea segons la qual, almenys en alguns casos, la CP_{OIS} aparentment opcional o facultativa no és tal, sinó que està *condicionada* o determinada pel factor de la *topicalitat* de l'argument intern.

El que ja no és gaire encertat és equiparar *topicalitat* amb *dislocació a la dreta*. Efectivament, en una frase amb CP_{OIS} (com *Ja hem untades ses persianes*) hi ha una sola unitat prosòdica o entonativa, i no pas les dues unitats prosòdiques que trobam en les dislocacions a la dreta amb clític de represa (com a *Ja les hem untades, a ses persianes*) o en les anomenades *marginacions* sense clític de represa (*Ja hem untades, ses persianes: no passeu pena*), que

²⁴ Emperò, com hem vist en el § 3.1.1, LOPORCARO (1998: 72-73), a partir de les dades de G. ROHLFS i J. CH. SMITH, no situa el salentí entre les variants amb CP_{OIS} opcional o facultativa, sinó que considera que el salentí (com l'altamura) té CP_{OIS} quasi sistemàtica, excepte en les construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes, en què també s'admet fer la CP amb el subjecte.

també són possibles en algunes varietats romàniques (inclòs el català de Mallorca).²⁵ Es tracta d'estratègies i construccions totes tres diferents, dels del punt de vista prosòdic i de l'estructura informativa, a banda que també presenten diferències sintàctiques: només les dislocacions a la dreta pròpiament dites presenten un clíctic de represa i una marca diferencial d'objecte (MDO) (fins i tot amb inanimats, sempre que siguin SDs específics; vegeu ESCANDELL-VIDAL 2007, 2009).

A més, KAYNE generalitza i entén que tot cas de CP_{OIS} «could be right dislocation with a phonetically unrealized object clitic, which would reduce [it] to the standard clitic case, as far as agreement is concerned. Alternatively, the object NP [...] has been moved and adjoined to VP or IP, from where it can be governed by AGR». Per a KAYNE (1989), la CP es produeix gràcies al moviment de l'objecte, com pugui ésser un clíctic o un SQu-, fins a l'especificador d'una projecció Conc, on es produeix una concordança de tipus especificador-nucli, com a (30)b; en canvi, quan un objecte SN lèxic roman *in situ*, no es pot establir una relació de recció entre Conc i l'objecte, perquè el nucli V intervé entre Conc i l'argument intern, com a (30)a. El problema es dona, precisament, en aquelles varietats que admeten la CP_{OIS}, que KAYNE tracta de reconduir al cas general de (30)b, recurrent a un clíctic nul.

- (30) a. [_{SFlex} Paul a [_{SConc} CONC [_{SV} repaint/*-es [_{les chaises}]]]].
 b. [_{SFlex} Paul les_i a [_{SConc} [_{e_i}] CONC_i [_{SV} repeintes [_{e_i}]]]].

En aquest punt, són pertinents les afirmacions següents de LOPORCARO (1998: 204) i de BELLETTI (2005: 502-503), en el sentit que considerar que aquelles varietats amb CP_{OIS} obligatòria o generalitzada presenten sistemàticament una estructura amb l'objecte dislocat i un clíctic nul de represa no sembla gaire encertat, si bé aquesta no sembla una proposta tan desencaminada per a aquelles varietats amb CP_{OIS} aparentment opcional o facultativa (i això és, precisament, el que ara ens interessa destacar):

«La considerazione della variazione dialettale, si è detto, distingue il contributo di Kayne dai molti altri tutti conchiusi entro il più ristretto ambito di dati offerti dalle lingue romanze standard moderne. E tuttavia non si può dire che la sua analisi regga a questa prova. La duplice soluzione proposta dall'Autore alla difficoltà da lui stesso individuata può forse non destare eccessive perplessità nel caso delle parlate neolatine in cui l'accordo del PP [(CP_{OIS})] si produce soltanto facoltativamente. P.es. in friulano [...] o nella parlata del Gévaudan, potendosi osservare tanto accordo che non accordo [...], si potrebbe in effetti invocare una differenza di struttura sintattica per le proposizioni con e senza accordo del PP: si avrebbe solo nell'ultimo caso una ordinaria struttura transitiva, mentre nel primo si sarebbe invece prodotto un processo sintattico di dislocazione a destra del nominale con successiva cancellazione del clitico. Ci si chiede, tuttavia, come sia possibile spiegare date queste premesse il fatto che in queste varietà è comunque possibile avere dislocazione a destra del nominale oggetto diretto, senza che il clitico sia cancellato (il tipo *Paolo le ha viste, le ragazze*) [...].

Ma una più grave difficoltà rende implausibile la proposta Calabrese-Kayne: parlate romanze come quelle del Centro-meridione d'Italia nelle quali l'accordo con l'OD lessicale è comunque obbligatorio non permetterebbero – come invece il friulano o i *patois* di Linguadoca – di postulare la variazione fra due diverse strutture sintattiche. Per queste

²⁵ Per a les *marginacions* (dislocacions a la dreta sense clíctic de represa), vegeu ANTINUCCI i CINQUE (1977), CARDINALETTI (2001, 2002) i FRASCARELLI (2008).

varietà l'anàlisi Calabrese-Kayne equivale simplement ad affermare che esse sarebbero sprovviste nei tempi composti, uniche fra le parlate neolatine, del normale costruito transtivo *Giovanni mangia la mela* [...].

Nessun accenno alla leggibilità diacronica dell'anàlisi sviluppata è contenuto nel saggio di Kayne. La radice dei due difetti, sincronico e diacronico, è la stessa: l'incapacità di analizzare in modo semplice la presenza di accordo participiale [(CP_{OIS})] nelle tante varietà che lo presentano si ripercuote direttamente sulla possibilità stessa di proiettare in diacronia tale analisi.

Per noi le fasi antiche delle lingue romanze e i dialetti italiani conservativi come il campano, il pugliese o il salentino hanno la regola di accordo participiale più semplice in assoluto: ogni oggetto diretto controlla l'accordo, senza ulteriori restrizioni. Ciò permette di leggere insieme i due quadri, diacronico e sincronico, in maniera del tutto intuitiva.²⁶ Chi invece volesse proiettare in diacronia l'anàlisi Calabrese-Kayne sarebbe costretto ad asserire che le fasi antiche delle lingue romanze, così come i dialetti conservativi odierni, non avessero ereditato del latino le normali strutture transitive ed avessero sostituito ad esse dei costrutti con dislocazione a destra del nominale e successiva cancellazione del clitico. Situazione che sarebbe rimasta conservata in pugliese, campano, (parte del) calabrese settentrionale ecc. e sarebbe invece regredita nella maggior parte delle varietà romanze – qui rappresentate dal francese – le quali al contrario avrebbero nuovamente sviluppato normali strutture transitive in cui il modo V, creando una «barriera di minimalità», viene ad impedire l'accordo con l'oggetto diretto [*in situ*].

[Loporcaro 1998: 204]

«Kayne suggests that [the direct object] fills the right-dislocated position. Presence of a silent clitic is assumed as the real trigger of agreement. A proposal along these lines does not seem adequate to account for those varieties where agreement appears to be obligatory: after all, why should a direct object systematically be right dislocated? Moreover, how could the presence of the silent clitic be independently justified?».

[Belletti 2005: 502-503]

En conclusió, una anàlisi *alla* KAYNE (o inspirada en KAYNE) no seria adequada per a aquelles varietats que presenten CP_{OIS} obligatòria o generalitzada, ni tampoc per a aquelles varietats que tenen CP_{OIS} veritablement opcional, no condicionada. Emperò, podria esser prou encertada (amb les adaptacions que calguin; per exemple, sense recórrer a cap dislocació a la dreta) per a aquelles varietats que presenten CP_{OIS} *aparentment* opcional o facultativa, *condicionada* per factors com la topicalitat o per l'estructura eventiva i l'aspecte.

²⁶ En aquest mateix sentit, Loporcaro (2010: 226) posa l'èmfasi en el fet que, en l'anàlisi de Kayne (1989), la concordança amb complements directes lèxics postverbals ha d'esser explicat assumint alguns mecanismes especials o *ad hoc*, com la dislocació a la dreta amb la consegüent elisió del clític d'objecte. Més endavant, Loporcaro (2010: 233) assenyala que, en el seu sistema, la solució al problema «de la rereguarda» de la CP és elemental: «Participle agreement with the lexical DO is marginal, if at all, only in a diachronic and geographical sense: historically, it disappeared very early on in most Romance varieties, and geographically, as a consequence, it is restricted to just a few modern Romance dialects. But in these dialects this kind of agreement is in no way *structurally* marginal». Aquests dialectes (conservadors) tenen només la condició més bàsica de totes, heretada del llatí, que exigeix que el controlador de la CP sigui, en algun moment de la carrera (o derivació), un «2» (o objecte).

4. Anàlisi estadística sobre la concordança o falta de concordança del participi en les construccions transitives amb l'objecte *in situ* en el català de Mallorca

4.1. Resultats generals i exemplificació

Dedicarem aquesta secció a presentar els resultats estadístics de les cerques que hem duit a terme en els nostres corpus (amb dades del català de Mallorca) quant a la CP_{OIS} (en construccions transitives). Cal aclarir que els resultats que mostrarem a continuació no distingeixen entre construccions inicialment i finalment transitives (com en diria LOPORCARO), d'una banda, i construccions (inicialment) transitives reflexives (o recíproques) indirectes (amb un objecte directe lèxic que ha esdevingut *chômeur*, per dir-ho també amb termes de la gramàtica relacional), perquè, com ja hem explicat en el § 3.1.1, el corpus rondallístic d'ALCOVER presenta CP_{OIS} obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica, amb qualsevol complement directe que aparegui *in situ*; i, com hem mostrat en el § 3.1.2, el CPM de GINARD presenta CP_{OIS} opcional o facultativa, en principi no condicionada, també en les construccions (inicialment) transitives reflexives indirectes, de manera que la possibilitat de fer concordar el participi amb l'argument extern d'aquestes construccions roman descartada.

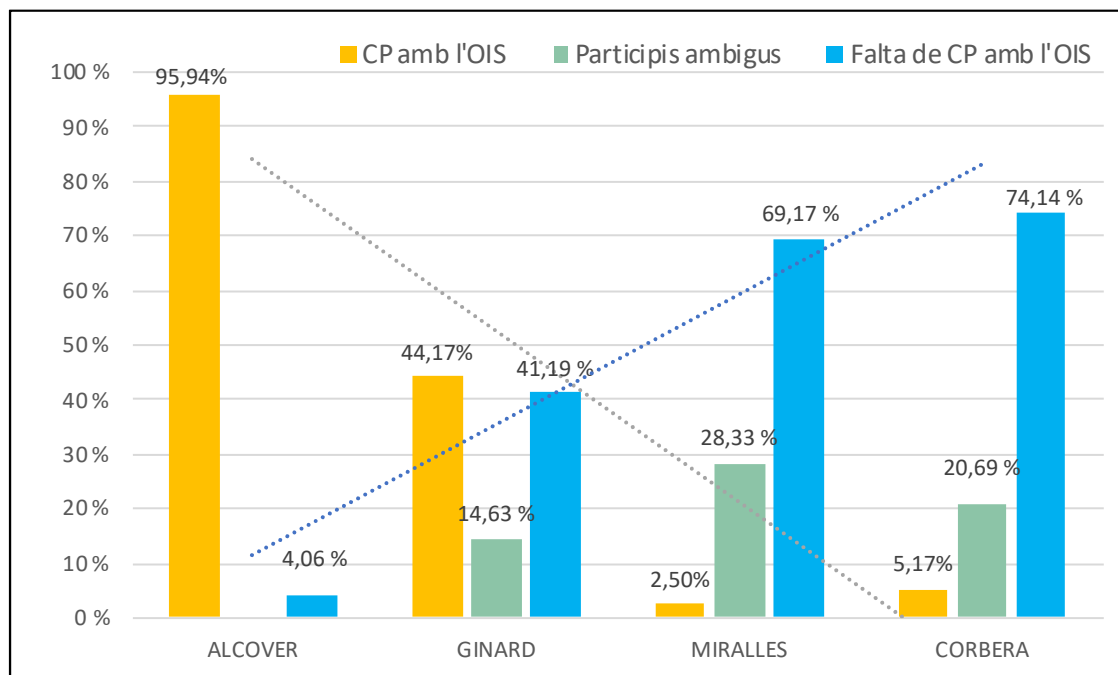
Com es pot apreciar en les taules 60 i 61 i, especialment, en el gràfic 24, els nostres corpus mostren, en general, una tendència diacrònica decreixent pel que fa a l'admissibilitat de la CP_{OIS}, amb la correlativa tendència creixent de les ocurrències o casos amb evident falta de CP_{OIS}. De fet, podríem dir que passam d'una CP_{OIS} obligatòria o categòrica, en el corpus rondallístic d'ALCOVER, a una tolerància mínima (però no nul·la) vers la CP_{OIS} en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i CORBERA, passant per un estadi de CP_{OIS} que sembla completament opcional o facultativa, en el corpus del CPM de GINARD (si bé al final de la § 4.2 matisarem aquesta afirmació).

Taula 60: Ocurrències, en nombres absoluts, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS}

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP_{OIS}	1252	163	3	3
Exemples amb participis ambigus	 	54	34	12
Exemples amb falta de CP_{OIS}	53	152	83	43
Total:	1305	369	120	58

Taula 61: Ocurrències, en percentatges, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS}

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Exemples amb CP_{OIS}	95,94 %	44,17 %	2,50 %	5,17 %
Exemples amb participis ambigus	 	14,63 %	28,33 %	20,69 %
Exemples amb falta de CP_{OIS}	4,06 %	41,19 %	69,17 %	74,14 %

Gràfic 24: Comparativa, en percentatges, de les ocurrences de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS}

En el corpus d'ALCOVER, hi trobam un percentatge altíssim d'ocurrences de CP_{OIS}, que arriben al 95,94 % —si bé cal reconèixer que no arriben al (més d'un) 99 % de casos de CP que hem vist que es dona amb els clítics acusatius o en construccions amb moviment *qu-* o algun altre tipus d'avançament de l'objecte (vegeu el gràfic 23 del § 3.2 del cap. II, i el [gràfic 25](#) que oferirem al final d'aquest mateix subapartat, amb una comparativa general de tots els tipus de CP segons les dades dels nostres corpus). En el corpus rondallístic, només hi trobam un 4,06 % de casos amb falta de CP_{OIS} (53 ocurrences d'un total de 1305).

A continuació, donarem alguns exemples de CP_{OIS} procedents de les rondalles d'ALCOVER. Els exemples de (31) contenen objectes directes delimitats i definits (amb un SN/SD encapçalat per un article definit o per un demostratiu, o a vegades també per un quantificador universal que fa de predeterminant); els exemples de (32) contenen objectes directes delimitats però indefinits (encapçalats per un quantificador numeral, quantitatiu o indefinit, inclòs l'article indefinit); i els exemples de (33) contenen objectes directes no delimitats, constituïts per SNs escarits, ja siguin en plural (MAS. PL. o FEM. PL.) o en singular (en aquest darrer cas, necessàriament en femení, ja que en cas contrari la CP no es podria fer evident). Fins i tot hem trobat un cas [(34)] de CP_{OIS} amb un SN escarit introduït per la preposició (o marca de cas partitiu) *de*.

- (31) a. Encara no havia *acabats* ell aquests mots, com ella ja hagué *agafats* es dos infants...
- b. I no has *desfermats* es sacs?
- c. Com prou hagueren *sucats* es alls, un des caporals diu...
- d. En Joanet li havia *deixada* s'ampolleta d'aigua de sa font de Xorrigo...
- e. Qui és que m'ha *oberta* aquesta cambra i m'ha *destapada* sa caixa que hi tenc?
- f. No hi ha remei, es vostre fill ha *feta* sa proesa qui pertocava.
- g. Com el rei Sabi li hagué *dites* totes aquelles coses...
- h. Patró, no és gens dubtós que vos he *guanyades* ses missions.
- i. Així com he *trobades* i *duites* ses altres coses duré aquesta, si Déu ho vol i Maria.

- (32) a. Com varen haver *davallats més de mil escalons*, se troben dins una grandiosa sala...
 b. Senyor, aquí baix he *deixats dos fills meus*, que estan rabiosos de mal de queixal...
 c. Havia *duits altres bulls* i no li havia llegut casar-se.
 d. El rei havia *aferrada una pipida* que el tenia a ses tres pedretes.
 e. Que m'heu *afinada cap puça*?
 f. Com només havia *mostrada una de ses dues flors*, i només li havien *presa aquella*...
 g. No se'n poria avenir, que amb so primer dia d'esser dins aquell castell ja hagués *aclarides tantes de coses*.
 h. Ara ja he *cobrades tres cames de sa vaca*.
 i. Ja li havia *deixades tres penyores* per un cas de casos.
- (33) a. Li deuen haver *donats encanteris*, an aquest al·lot nostre.
 b. El rei conta tot lo que hi havia i demana si ella havia *fets vots*.
 c. Cap n'hi ha haguda que t'haja *fets bons averanys*?
 d. En Bernat li conta que ha *donades parades* an es cavall fins que...
 e. Li pegam a seure, ara que hem *enllestides feines*...
 f. Les he *fetes ofertes* d'esbucar-los ses portes...
 g. És segur que, potoiant per aquestes muntanyes, ha *aplegada talent*.
 h. Encara no havia *badada boca*.
 i. Tan ver com han *dita missa* avui!
- (34) Sense que jo li hagués *demanades de noves* ni dit res...

[exemples procedents de les rondalles d'ALCOVER]

Si el complement directe consisteix en dos sintagmes nominals coordinats, la CP_{OIS} s'estableix normalment amb el primer d'aquests SNs [(35)], si bé, en cas de coordinació copulativa, a vegades hi pot haver concordança en plural encara que el primer SN sigui singular [(36)]. En alguns casos, no és possible determinar si la CP_{OIS} s'estableix realment amb el primer SN (plural) coordinat o si es tracta d'una concordança en plural provocada precisament per efecte de la coordinació [(37)]:

- (35) a. [...] just allà on es matí [...] havien *tastades [aquelles figues i aquells brots d'alfabeguera]*...
 b. No vos dic això!, sinó si heu *vista [aquella donzella i aquell cavall que fa un moment eren aquí]*.
 c. Mala vellota, no hauríeu *vista [una guinavetota, un garbellot i uns budellots que es riu m'ha presos]*?
 d. He *vista [una guarda d'ovelles, es pastor i es ca]*.
 e. Lau, no és compte teu, si aquest ha *menada [una ratolina o un ratolí]*.
 f. Carboneret, no hauríeu *vist* passar [un jovenet i una joveneta] damunt un cavall?
- (36) a. No hauríeu *vists* passar [un fadrinet i una fadrineta] damunt un cavall?
 b. Li he demanat si havia *vists* [un fadrinet i una fadrineta així i així]...
 c. Es mestre i es fadrins ja han *agafats* [es martell i es malls]...
 d. Un dia, passant per devora es jardí d'aquella senyora que havia *presos* per fills d'ànima [en Bernadet i na Catalineta], el rei aturà es cotxe...
- (37) a. Sa jaieta havia *donats* [cinc mocadors i un espumaador] a cada infantó...
 b. Sa teua dona ha *tenguts* [dos corpetons i una corpetina].

Si el complement directe es troba quantificat per un nom quantitatiu, formant una estructura *pseudopartitiva*, en principi és possible establir la CP_{OIS} tant amb els trets del nom quantificat [(38)] com amb els del nom quantitatiu [(39)]. En l'exemple de (40) hi trobam, precisament,

ocurrències de totes dues possibilitats. Ara bé, si el nom quantitatiu manté més càrrega semàntica o lèxica i apareix acompanyat d'algun complement adjunt que expressa dimensió, uniformitat, varietat, valoració o que identifica el tipus d'unitat de mesura, com per exemple a (41) (*una senalla de faves ben gran*), aleshores només és possible establir la CP_{OIS} amb els trets d'aquest nom quantitatiu, però no pas amb el nom quantificat (per als noms quantitatius, vegeu la GIEC: § 17.3.1f i § 14.2.1.4, i també el que hem dit al final del § 2.3.1 del cap. II).

- (38) a. He *tirats* [un parell d'embuïms d'estopa] an en Barba-roja...
 b. Li he *fetes* [un parell de preguntes]...
 c. Com varen haver *voltats* [una partida de carrers], arriben davant un grandió casol.
 d. Escoltau —diu s'oguer, com hagueren *caminades* [una seixantena de passes]...
 e. Després d'haver *caminades* [una cinquantena de passes], se posa a dir...
- (39) a. En Bernat li conta que ha donades parades an es cavall fins que ha *tenguts* [dos dits de sabonera] per tot el cos...
 b. De com a un pobre que li havien *robat* [un parell de bous], li mostrà a on eren.
 c. Encara no era arribat an es sòl de la mar, i ja he *vist* [un estol de cabres] que nadaven com a peixos i sortien de ses ones...
 d. [...] fent uns estabexos i unes carusses com si li haguessen *tirada* [una escudella de vinagre ben fort] dins sa boca.
 e. He *vista* [[una guarda d'ovelles], es pastor i es ca].
- (40) [...] sols de pensar que un home com en Migdimoni els hagués *fetes* [aquella partida de farses] i els hagués *pegat* [aquell enfilall de petgellades] a sa bossa i se n'hagués pogut riure.
- (41) El sen Tomeu no era a sa rota i s'ase ja havia {*esclovellada*/**esclovellades*} [una senalla de faves ben gran].

Dels exemples (38)d-e, així com també dels que donam a (42), es desprèn que els «adjunts» de mesura (ja expressin trajectòria física o durada temporal), quan consisteixen en un SN, encara que no siguin referencials (i, doncs, encara que no puguin ésser considerats com a arguments pròpiament dits), es comporten com si fossin complements directes, almenys en el sentit que admeten d'establir-hi CP_{OIS}, si l'esdeveniment és dinàmic i tèlic (en canvi, com veurem en el § 5.2, amb verbs estatus com *pesar*, *costar* o *durar*, la CP amb el complement subcategoritzat de mesura no ens sembla reeixida, si més no per als parlants que encara admetem, residualment, de fer CP_{OIS}). Amb tot, també hem trobat algun cas sense CP amb l'«adjunt» nominal de mesura, com el de (43):

- (42) a. Com varen haver *corregudes* set llegües, sa cadena des lleó s'acabà...
 b. Idò, com hagué *caminades* dues o tres hores, troba un safreig ran des camí...
- (43) Com hagué *caminat* [una partida d'hores], assetsuaixí troba un lleó, un ca llebrer i un falcó.

La possibilitat d'establir CP_{OIS} amb aquestes expressions de mesura ens fa pensar que, encara que pugui semblar que no són exigides semànticament pel predicat (d'aquí que a vegades hagin estat considerades com a «adjunts»), es poden construir sintàcticament com a veritables complements del verb. A més, des del punt de vista de l'estructura eventiva, ajuden a delimitar un esdeveniment dinàmic, fent-lo tèlic, i és dubtós que, en casos com els anteriors, les

expressions de mesura siguin opcionals o prescindibles.²⁷

D'altra banda, en el corpus d'ALCOVER, la CP_{OIS} es dona també amb el participi dels temps composts de les perífrasis (modals, aspectuals, causatives o amb verbs de percepció). Vegem-ne alguns exemples:

- (44) a. Mai havia *volguda* fer cap visita an aquella pastora.
 b. No se'n poria avenir, que mans d'homes haguessen *sabuda* fer una cosa tan preciosa i tan preciosa.
 c. I la gent no se'n porien avenir de que hagués *poguts* pagar tots es deutes de son pare...
 d. Figurau-vos que l'amo ha *haguda* de llogar una altra possessió no gaire lluny...
 e. He *començada* a cercar aquesta al·lota, i o l'arribaré a trobar o cauré mort.
 f. Ara he *acabada* de cobrar sa vaca!
 g. Ell encara en Joanet no hagué *acabades* de dir tals paraules com, zas!, se trobà damunt una muntanyota a les mars perdudes...
 h. Na Biatriu i na Cloris havien *arribada* a acabar cadascuna sa seua [bandera], però era una cosa feresta de tot...
 i. Seguí sant Pere dient es parenostres ben petit ben petit; però al punt ja hagué *tornada* alçar la veu.
 j. És estat que dos golafres pes camí la'm volien prendre, però els he *fetes* fogir ses ganes.
 k. Salta a terra en Joanet, tresca tota la ciutat, demana si havien *vista* lluir per allà una senyoreta així i així...

Amb tot, cal reconèixer que, en les rondalles d'ALCOVER, quan hi ha perífrasis, els casos de falta de CP_{OIS} són considerables. De fet, enfront de 21 ocurrencies amb CP_{OIS} que hi hem computat, també hi hem detectat 18 ocurrencies amb falta de CP_{OIS}, com per exemple:

- (45) a. Aquest polissó n'ha *volgut* fer pica de porc, de tots noltros!

²⁷ Molt encertadament, FABRA (1956: § 66) assenyala que en l'oració *Ha caminat quatre quilòmetres* «s'expressa per mitjà d'un complement-acusatiu la distància recorreguda». Això no obstant, en el § 68, en referència a les oracions *No els ha caminats, dotze quilòmetres* i *No les pesa, quatre lliures*, s'hi troba l'observació (entre claudàtors) de JOAN COROMINES que «no es tracta ja de verbs pròpiament transitius, ni de complements estrictament d'acusatiu». ROSSELLÓ (2002: 1877-1879) mostra que aquestes expressions de mesura, si bé tal vegada podrien esser considerades com a *complements*, no es comporten com a veritables *arguments*; però, a més, es demana si resulta vàlid tractar indistintament, com fa FABRA, l'expressió nominal de mesura d'un verb com *caminar* i la d'un verb com *pesar*, ja que, si bé és cert que amb tots dos verbs són possibles construccions absolutes (*En Jordi camina* 'En Jordi és un bon caminador' o *Aquest sac pesa* 'Aquest sac és feixuc'), en el cas de *pesar* l'expressió de mesura sembla que és un *complement essencial* (tot i que no referencial i, doncs, no argumental), seleccionat pel verb i normalment obligatori, mentre que en el cas de *caminar* seria un, entre altres, dels tipus d'*adjunt* (locatiu, temporal, de manera...) compatibles amb el verb, però prescindibles.

Per nosaltres, el fet que la CP_{OIS} sigui possible en el cas de *caminar* (dinàmic; però no en el cas de *pesar*, estatiu: *Na Maria ha {pesat/*pesats} tres quilos*), així com la contribució de l'expressió de mesura a l'estructura eventiva (i, en concret, a la telicitat) de la construcció, mostren que l'expressió de mesura hi pot esser construïda sintàcticament com un veritable complement (un tema incremental, o una trajectòria en el sentit de RAMCHAND 2008). Considerar, com fa FABRA, que l'expressió de mesura que trobam a *Ha caminat quatre quilòmetres* és un complement directe estaria justificat. D'aquí que també sigui possible la cliticització amb un pronom feble acusatiu d'aquest complement: *Els ha caminats, quatre quilòmetres* i, fins i tot, en el context adequat, *Les ha corregudes, dues hores*.

- b. No li cabia dins es cap que hagués *sabut* desembossar sa font de Felanitx i curar la princesa.
- c. Ses mosques no m'han *arribat* a pagar sa mel; però la m'ha pagada es batle...
- d. Sabràs que sa teua dona ha *tornat* tenir una cosa que no sabem si és animal o persona.
- e. En manco d'un quart ja li hagueren *fet* acabar es alens.
- f. Aquí lo que hi ha que, si he *deixat* passar set dies sense tornar-li ses mil lliures, no és estat per culpa...
- g. I allà hauríeu *vist* desnossar capons!
- h. [...] des gran trastorn que duien d'haver *vist* comparèixer i descomparèixer tota aquella cosa dins aquella cambreta.

Ara bé, d'un total de 1305 casos de temps composts de construccions transitives en què l'objecte apareix *in situ*, en el corpus rondallístic només hi hem trobat 53 ocurrencies de falta de CP_{OIS} —de les quals 18 són casos de perífrasis (és a dir: un 33,96 % dels casos de falta de CP_{OIS} són construccions perifràstiques o amb reestructuració, un percentatge no gens menyspreable). Així, respecte del total, els casos de falta de CP_{OIS} representen, en aquest corpus, només un 4,06 %.

A continuació, donarem alguns exemples (més enllà de les construccions perifràstiques) de falta de CP_{OIS} en les rondalles d'ALCOVER. Els exemples de (46) contenen objectes directes delimitats i definits; els exemples de (47) contenen objectes directes delimitats però indefinits; i els exemples de (48) contenen objectes directes no delimitats, constituïts per SNs escarits:

- (46) a. Tots es qui s'hi són acostats han *acabat* es alens.
 b. Sobretot, hauria *batut* es peus i feta pell...
 c. Es ca de s'artaner al punt hagué *contrapassat* tots es altres...
 d. Me'n record prou bé que m'has *donat* es diners.
 e. I com prou hagué *sucat* es alls per veure com se'n desfaria, d'aquells trumfos...
 f. Com el dimoni hagué *criadat* na Blancaflor tantes vegades com salivades ella havia tirades dins aquell plat...
 g. He *criadat* tota sa nació —diu el rei.
 h. [...] perquè totes aquelles coses li havien *decantat* massa sa talent.
 i. Escolta, tu, i com no m'havies dit sa desgràcia que hi havia haguda pes camí?
 j. I que no has *reparat* aqueixa companyia que tenc, aqueix colomet, aqueix moixet, aqueix canet?
 k. Idó bé, aquest home era allà, i havia *vist i sentit* ses raons de mon pare i es jutge...
- (47) a. Que has *fet* molts de favors en tota sa teua vida?
 b. Hi som anat, i li he *demanat* qualque coseta per amor de Déu...
 c. Vine, per amor de Déu, que ton pare m'ha *donat* una feina que no sé com n'hem de sortir!
 d. Quin possible és que ell haja *manat* una tal cosa?
 e. I que heu *posat* una botiga de roba dins aquest bell casal?
 f. I ja no has *tengut* altra fruita d'aquest jardí que robar-me, més que aqueixes tres peres...?
 g. Que em tirin d'una passa si en tota sa meua vida havia *vist* una cosa més preciosa que aquest anell!
- (48) a. Com foren davant aquella casa, on s'altra vegada havien *sentit* plors, s'aturaren a escoltar, i res.
 b. [...] dins quatre dies va haver *fet* pell i l'enterraren.
 c. N'he trobades unes quantes que me n'han *dit* cosa...

Pel que fa al corpus del CPM del pare GINARD, hi hem trobat un 44,17 % de casos de CP_{OIS} (163 ocurrencies d'un total de 369), un 41,19 % de casos on clarament hi falta la CP_{OIS} (152

ocurrències) i un 14,63 % de casos de participis ambigus (54 ocurrències). Per tant, a diferència del corpus rondallístic d'ALCOVER (que presenta CP_{OIS} obligatòria o categòrica, amb un 95,93 % d'ocurrències amb CP_{OIS} i només un 4,06 % d'ocurrències sense CP_{OIS}), podem dir que el corpus de GINARD representa un estadi del català de Mallorca on la CP_{OIS} era completament opcional o facultativa. Amb tot, cal tenir present que, en aquest corpus, la falta de CP a vegades ve motivada per raons de rima i/o de mètrica (però no sempre).

Tot seguit, presentarem alguns exemples de CP_{OIS} procedents del CPM. Els exemples de (49) contenen objectes directes delimitats i definits; els exemples de (50) contenen objectes directes delimitats però indefinits; i els exemples de (51) contenen objectes directes no delimitats, constituïts per SNs escarits:

- (49) a. Com jo i tu mos serem *dats* | aqueixs cinc dits de sa mà, | llavors ja porem anar | a onsevulla plegats.
 b. A Madrid hi ha una dama | qui ha *fets* els nou-cents anys...
 c. Com es vent era a sa flauta | 'guesses *remenats* es dits!
 d. Mirau si l'he feta bona: | som *baratada* sa dona | amb un siurell, cap per cap...
 e. Com som *vista* sa cadena | i no som vist en Gelat...
 f. Tant he arribat a menjar, | que he *acabada* sa talent.
 g. Ja he *comprada* sa pastera, | es fenyedor i es sedàs...
 h. Garrida, l'aigua salada | vos ha *feta* la mercè...
 i. Sa meva cara se fon | i he *perduda* s'alegria...
 j. tu m'has *robada* s'amor | i la dus dins sa butxaca.
 k. He *acabades* ses cançons, | a tu t'ho dic tota sola.
 l. M'has *fetes* aqueixes gloses | i no sé ambe quin motiu.
 m. Al punt que som arribat | i n'he *tirades* les eines, | sop i faç totes les feines...
 n. Ja n'han *tocades* les deu | i no és hora de venir.
 o. Jo som estat a Maó | i he *vistes* ses maonenes...
- (50) a. i de tant que he corregut | som *perduda* una espardenya.
 b. Com ha *alçada* tanta coa | aquest dimoni de jai?
 c. En Roca i en Regalat | han *armada* una fitora...
 d. Mestre Biel Camaïot | ha *comprada* una gallina...
 e. Diuen que han d'haver *menjada* | una quartera de sal | per conèixer es natural...
 f. Guiterra, que ets de ditxosa, | que t'han *pintada* una flor!
 g. Jo n'he *trescada* més terra | que un caçador amb dos-cens cans.
 h. Madona des Castellot, | heu *posada* molta muia...
 i. Mai he *vista* cap porcada | com sa que m'han feta a mi!
 j. Jo m'he *abrigades* tres pells, | anit, per por que no ploga...
 k. Madona de Binromà, | heu *casades* dues filles...
- (51) a. Ara qui n'hem berenat | i hem *beguda* aigua fresca...
 b. Anit ha *feta* gelada | i no me vull constipar.
 c. A mi cap persona aguda | no m'ha *feta* nosa mai.
 d. A Son Berga des Torrent | han *feta* formiguerada | i tanta terra han cremada | com jo dins sa vista tenc.
 e. A ses cases de Son Gat | sempre hi ha *haguda* pastera. | Na Francina-Aina Cotxera, | tan bona al·lota com era, | va anar a posar-hi llevat.
 f. Enguany a Son Santmartí | hi ha *haguda* mala anyada: | ses bistis fora civada | i es homes fora vi.
 g. Som *vistes* mores madures, | però no he dit a on.

- h. És que no heu fetes panades, | o és que no me'n voleu dar?
- i. Així com han fet(s) soldats | haguessen fetes soldades...
- j. Si t'han portades raons, | estimat meu, no són veres.
- k. En es carrer des Verdet | han posades passadores | per passar aquelles senyores | en s'hivern quan farà fred.
- l. Mai havia vistes prunes | a una banda madures | i verdes davall davall.
- m. El rei n'ha fetes fer crides...

[exemples procedents del CPM de GINARD]

En contraposició als casos anteriors, ara donarem alguns exemples d'evident falta de CP_{OIS} en el CPM de GINARD —tot i que, com ja hem puntat, aquesta falta de concordança a vegades és atribuïble a raons de rima i/o de mètrica:

- (52) a. Qualque cosa hauràs guanyat | en dir-me que som robat | es borlins i ses ulleres...
- b. An es nevaters de Selva | ja mos han duit es ramells...
- c. Sa lloca d'en Jaume Antoni | ja mos ha embrutat es ous.
- d. Ses fires ja són passades | i no n'he vist es torrons, | només comandacions | de dues 'metles torrades.
- e. com més nines heu tengudes, | heu augmentat s'heretat.
- f. Li han batiat sa nina | a sa font des carrer Nou.
- g. A molt pocs he dat salut | i a altres he causat la mort.
- h. una estona he entrecavat | i s'altra he engronsat sa nina.
- i. Es cavall d'en Joan Serra | ha perdut ses missions.
- j. M'has fet perdre s'alegria | i tots es divertiments.
- k. per això han 'gut de menar | ses egües de Son Catlar...
- l. No heu sentit anomenar | ses penyes de Lluçamet?
- m. Jo he arribat a avorrir | ses faves i ses faveres.
- (53) a. Na Sopa que ha abandonat | tres fills per servir es Coixet.
- b. Ara he afinat dos molins...
- c. Però si m'ho haguesses dit, | hauria fet altres comptes.
- d. Mai 'via sentit bramar | tants d'ases a un redol.
- e. Es papai i sa mamai | han fet dur una nineta.
- f. i no som pogut trobar | una al·lota que m'agrada.
- g. A sa raia de la mar | he afinat una barqueta.
- h. que ha cosit una camia | i no hi ha posat botó.
- i. no hi han fundat cap ermita | de frares, ni cap convent.
- j. això deu esser senyal | de que han fet moltes panades.
- k. An es molí Paperer | li han posat vuit antenes...
- l. Sa mare li ha promès | unes racades vermelles...
- m. El rei ha fet fer unes crides...
- (54) a. Si jo no hagués escollat | consells de dones mundanes, | avui seria casat...
- b. 'Guesses sembrat ametlers | i ara colliries 'metles.
- c. Si jo sé que has cercat | goma de prunera o ametler meu...
- d. Un temps era pareller | d'un cavall i d'una mula, | i ara he corregut fortuna | perquè he passat a bover.
- e. Com va començar a venir, | no li haguésseu dat entrada...
- f. Tant de menjar i tant de beure, | creis-me, Guillem, m'ha fet vessa.
- g. A Muro, per esser més, | han posat campana nova...

- h. i ara em fa dur es vestit vell | i m'ha fet fer bancarrota.
- i. Des que el rei soldat me fé, | no he *tornat* tenir alegria.
- j. Fins ara he *dit* mentides | i vull dir sa veritat...
- k. En Toni ja ha *donat* proves | des pescar i agafar peix...
- l. Tot s'estiu he *espigolat* | espigues d'en una en una.
- m. Damunt sa plaça d'Artà hi han *sembrat* oliveres...

En ocasions, amb independència de quina hagi estat la transcripció feta per GINARD, per motius de fonologia sintàctica (bàsicament, assimilació de consonants i elisió o fusió de vocals) no és possible determinar si alguns casos realment presenten o no CP_{OIS}. Es tracta sempre de casos d'arguments interns en MAS. PL. o en FEM. SG., però mai en FEM. PL. Tot seguit oferim alguns exemples d'aquests casos d'ambigüitat en el CPM:

- (55) a. En haver *complit(s)* los nou mesos | es manteniment s'acabà...
- b. Jugant a estira-i-amolla | m'has *guanyat(s)* tots es doblers.
- c. He *perdut(s)* darrere dones es doblers i sa salut.
- d. Lo que em dona pena a mi, | que he *vist(s)* néixer es meus germans, | de petits han tornat grans...
- (56) a. L'amo vell de So n'Estaca | ha *armat(s)* dos muls somerins...
- b. Sabeu que estic de contenta, | perquè he *guanyat(s)* dos jornals!
- c. 'Vui mos han *duit(a)* una nina | i anit l'hem de batiar.
- d. Bartomeu, i mai veniu! | N'heu *fet(a)* altra enamorada?
- (57) a. Així com han *fet(s)* soldats | haguessen fetes soldades...
- b. Na Pepeta ha *fet(s)* bunyols, | los ha frits dins sa pelleta.
- c. A Petra han *posat(s)* fanals, | també un parell de serenos...
- d. Mai he *tengut(s)* pensaments | d'enviar-te a demanar...
- e. Que no teniu cap cadira, | que heu *'gut(s)* de posar taulons?
- f. Tot lo dia, tot lo dia | he *vist(s)* passar mariners...

Si passam ara als corpus d'entrevistes de MIRALLES (fetes al poble de Montuïri) i de CORBERA (fetes a diferents pobles de Mallorca), s'aprecia clarament que la CP_{OIS} hi és molt residual. En el corpus de MIRALLES només hi hem trobat 3 ocurrències de CP_{OIS} (d'un total de 120 casos de temps composts de construccions transitives amb l'objecte *in situ*), que representen un 2,50 %, enfront de 83 ocurrències amb evident falta de CP_{OIS} (que representen un 69,17 %), més 34 casos de participis ambigus (que representen un 28,33 %). En el corpus de CORBERA els resultats són similars, tot i que, proporcionalment, hi trobam un percentatge de CP_{OIS} un poc superior:²⁸ concretament, hi hem trobat 3 ocurrències de CP_{OIS} (d'un total de 58 casos), que representen un 5,17 %, enfront de 43 ocurrències amb evident falta de CP_{OIS} (que representen un 74,14 %), més 12 casos de participis ambigus (que representen un 20,69 %).

Els exemples que hem trobat de CP_{OIS} en el corpus de MIRALLES són els tres de (58). Els dos primers contenen un argument intern delimitat i definit, mentre que el tercer exemple

²⁸ Amb tot, cal tenir present que, en els fragments d'entrevistes seleccionats, recollits i transcrits en el DVD *Antologia* de JAUME CORBERA, només hi hem trobat, en total, 58 enunciats amb temps composts de construccions transitives amb l'objecte *in situ*. Seria desitjable que, per a futures recerques, es pogués comptar amb la transcripció *completa* de *totes* les entrevistes de l'*Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears* (AADCIB), i no sols amb els fragments recollits en el DVD *Antologia*. Cal que alguna institució pública assumés el projecte de transcripció íntegra d'aquest arxiu.

conté un SN escarrit en plural (un SN no delimitat i, doncs, indefinit). Per a facilitar-ne la interpretació, per a cada exemple n'oferim un context prou ampli (la qual cosa creim que és essencial, com veurem en el § 5.1, per tal de determinar si el complement directe pot ésser interpretat com un *tòpic*).

- (58) a. —Es cossiers, els heu vist(s) sempre, an es cossiers?
—Sempre... sempre els he vists, an es cossiers, de nina petita... **Sempre he vists es cossiers i es dimoni.**

[exemple procedent d'una entrevista feta el 1969 per J. MIRALLES (*Un poble, un temps*);
entrevistada: MARIA MARTORELL I MAYOL (Montuïri, 1871-1971)]

- b. Oh, sí, sí! Què vol dir si se barallaven! I a una que li sollaren ses faldetes... Sí, sí, per ses al·lotes, se barallaven, i a la carrera... Jo sé que una al·lota havia de treure unes foldetes, ho sé contat d'ella, ja, i un temps per lograr unes foldetes a ca seva, 'vien de suplicar molt. Sa qüestió que ella... fan unes foldetes, i devia tenir un altre pretendent i no la devia porer sofrir molt, i com ballava va tirar un ou. Mirau quines grosseries! [...] però li sollà un poc ses foldetes, i com sortiren, ella tenia ràbia i plorava, i es «novio» li va dir: «I què tens?». Diu: «**Amb aquell ou que han tirat m'han sollades ses foldetes.** Mira què tenc aquí!», i ell va dir: «Ja la'm pagarà, misses sagrades!».

[exemple procedent d'una entrevista feta el 1970 per J. MIRALLES (*Un poble, un temps*);
entrevistada: JOANA-AINA GARAU I POCOVÍ (Montuïri, 1890-1977)]

- c. Bueno... **I llavò he vists «hombres licenciados en carrera» de Montuïri...** Jo també ho he vist: Cases de senyors: can Serra, can Cardell, Son Rafel Mas, can Castellà [...]. Frases: es frare «Moreno» i el pare Lluís. Capellans: es capellà «Toni», Toni Miralles «de can Francisco», es vicari «Pollo», es capellà «de ca s'Hereu» [...]. Enginyer: Honorat Manera. Metges: Rafel Ribas «de can Moreno», Bartomeu Ferrando, Joan Verger [...]. Notaris: [...]. Apotecaris: [...]. Missers: [...]. Manescals: [...]. Mestres i mestresses: [...]. Agrimensors: [...]. Militars: [...].

[exemple procedent d'una entrevista feta el 1969 per J. MIRALLES (*Un poble, un temps*);
entrevistat: GABRIEL CERDÀ I MIRALLES (Montuïri, 1877-1977)]

Els tres exemples que hem trobat de CP_{OIS} en el corpus d'entrevistes de CORBERA contenen, dos d'ells, SNs delimitats i definits —i, a més, es dona la causalitat que tots dos contenen també perífrasis verbals (*si jo hagués volguda vendre aquesta; si haguéssim pogudes veure aqueixes eines que jo vos he dit*), malgrat que, com hem assenyalat més amunt, per a les rondalles mallorquines, sembla que la presència d'una perífrasi pot propiciar la falta de CP_{OIS}. Respecte del segon exemple, també ens crida l'atenció que hi trobam CP_{OIS} i, en canvi, en la mateixa frase, hi manca la CP amb l'antecedent d'una oració relativa (*aqueixes eines que jo vos he dit*), quan la concordança en les construccions amb moviment *qu-* és un tipus de CP molt més freqüent que no pas la CP_{OIS} (vegeu el gràfic 23 del § 3.2 del cap. II, així com el [gràfic 25](#) que oferirem al final d'aquest mateix subapartat). El tercer exemple conté un SN també delimitat, però indefinit (*però hem feta molta de feina*).

- (59) a. I aquí podem dar gràcies a Déu que tots es vells han pogut viure, vegent lo que ha passat amb sos estrangers, perquè tenien una caseta vella en ruïnes i n'han donat molts de millons, i donant tots aquests millons es vells han pogut viure *al menos* a ca seva i no les se n'han hagut de dur a o tirar a un racó, perquè antes lo que feien, què feien Francisqueta?, les tiraven a un racó, a tots es vells. I ara no, ara no, perquè el qui *más*, el qui *menos* ha pogut vendre una caseta seva perquè ara **si jo hagués volguda vendre aquesta**, com se comprèn, eh, amb

estatge meva des dia... vida nostra, això se compra i... se donen millons i millons i millons i millons. Jo n'he venudes de cases, aquí a Deià, qui no eren meves, no eren meves, com a interventors, i què tenc a dir? Sa més barato que s'ha venuda, com aquell qui diu, ha estat de trenta millons.

[exemple procedent d'una entrevista feta el 22/05/1998 per J. CORBERA (*Antologia*, AACDCIB); entrevistat: FRANCISCO COLOM (Deià)]

- b. Aqueixa porta està feta amb sa mà, totes ses moldures estan fetes amb ses eines aqueixes, igualment que es ximflan també hi ha d'haver un jac aposta per fer aquest ximflan que se feia amb sa mà. [...] Feien ses eines que feien un temps [...]. **Si haguéssim pogudes veure aqueixes eines que jo vos he dit** hauríeu vist que hi havia diferents moldures, pe... perquè també n'hi havia per fer moldures de ses portes de ses cases que els feien de pla en ves de, de fer-les en es cantell no else feien de pla, que són aquelles moldures que fan en aqueixes portes encoixinades i això, això és lo que avui en dia... i llavonses lo que no t'hem posat cap per aquí damunt són puntacorrents que són, i esclapos que empleàvem un temps.

[exemple procedent d'una entrevista feta el 12/02/1999 per J. CORBERA (*Antologia*, AACDCIB); entrevistat: JOAN MIQUEL MOREY (Manacor)]

- c. Jo, com tenia quinze anys, jo i una companyera meva mos varen donar una escarada a segar faves [...]. I jo i aqueixa amiga meva mos n'anàrem, com vàrem ésser en es bocí encara no vèiem ses faves, feia una fosca! [...] I jo i aquella al·lota, venga venga —era un quartó, llavor dèiem un quartó de faves—, mos posàrem a segar i com va passar es tren de les dotze, ja en 'víem segat més de sa mitat [...]. Tot d'una que vàrem haver dinat, mos vàrem tornar a posar a segar, i, [...] com va passar es [tren] de les quatre ja havíem acabat es quartó, i res, mos n'anàrem cap a Maria i com mon pare va arribar, as cap de mitja hora, diu: «Què? vos heu cansades, eh?». I aquella amiga meva diu: «Sí», diu, «**però hem feta molta de feina**». I mon pare diu: «Què heu fet, tres o quatre solcs?». Diu: «No, l'amo En Pere, hem acabat tot». I mon pare diu: «Idò deuen haver vengut es vostres amics, qualche *novio*». «No, no n'ha vengut cap, només érem noltros dues».

[exemple procedent d'una entrevista feta el 19/01/2001 per J. CORBERA (*Antologia*, AACDCIB); entrevistada: ANTÒNIA CARBONELL MAS (Maria de la Salut)]

No donarem exemples de falta de CP_{OIS} en aquests dos corpus d'entrevistes (com tampoc de participis ambigus) perquè aquesta és, precisament, la regla general que hi impera. Això no obstant, hom pot consultar l'annex d'aquesta tesi per a veure'ls.

Per acabar aquest subapartat, oferim, en les taules 62, 63, 64 i 65, i en el gràfic 25, una comparativa general final de diferents tipus de construccions amb auxiliar *HAYER* que poden manifestar CP, segons les dades dels nostres corpus, incloent-hi també les construccions reflexives (no indirectes) i les construccions inacusatives amb verbs de moviment local (o de direcció inherent):

Taules 62, 63, 64 i 65: Comparativa final, en percentatges, de diferents tipus de construccions amb HAVER que poden manifestar concordança participial

ALCOVER							
	Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clítics partitius	Amb mov. <i>qu-</i> o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>	Inacusatives de direcció inherent	Reflexives
CP	99,54 %	100 %	95,98 %	99,50 %	95,94 %		78,26 %
Participis ambigus							
Falta de CP	0,46 %	0 %	4,02 %	0,50 %	4,06 %		21,74 %

GINARD							
	Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clítics partitius	Amb mov. <i>qu-</i> o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>	Inacusatives de direcció inherent	Reflexives
CP	96,51 %	93,63 %	80,33 %	87,42 %	44,17 %	51,61 %	81,01 %
Participis ambigus	3,49 %	3,82 %	14,75 %	5,03 %	14,63 %	16,13 %	7,60 %
Falta de CP	0 %	2,55 %	4,92 %	7,55 %	41,19 %	32,26 %	11,39 %

MIRALLES							
	Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clítics partitius	Amb mov. <i>qu-</i> o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>	Inacusatives de direcció inherent	Reflexives
CP	80 %	75 %	69,92 %	62 %	2,50 %	25 %	50 %
Participis ambigus	7,62 %	0 %	18,05 %	8 %	28,33 %	19,64 %	16,67 %
Falta de CP	12,38 %	25 %	12,03 %	30 %	69,17 %	55,36 %	33,33 %

CORBERA							
	Amb clítics ac. de 3a persona	Amb clítics ac. de 1a o 2a persona	Amb clítics partitius	Amb mov. <i>qu-</i> o avançament	Amb l'objecte <i>in situ</i>	Inacusatives de direcció inherent	Reflexives
CP	81,08 %	50 %	52,27 %	60 %	5,17 %	18,61 %	50 %
Participis ambigus	10,81 %	0 %	27,27 %	6,67 %	20,69 %	25,58 %	9,09 %
Falta de CP	8,11 %	50 %	20,46 %	33,33 %	74,14 %	55,81 %	40,91 %

4.2. Resultats prenent en consideració alguns factors que podrien condicionar la presència o la falta de CP_{OIS}

En el subapartat anterior, mentre exemplificàvem els casos de CP_{OIS} o de falta de CP_{OIS} en les rondalles d'ALCOVER, hem vist que un possible factor a tenir en compte és la presència d'una perífrasi verbal, que pot afavorir la falta de concordança.

A continuació, prendrem en consideració altres factors per tal de veure si, segons les dades dels nostres corpus, incideixen o no en la possibilitat d'establir CP_{OIS}: el gènere i nombre del SN argument intern, la delimitació o no delimitació d'aquest, i el seu caràcter definit o indefinit.

Pel que fa al gènere i nombre, en el § 2.1.2 del cap. II hem vist que, respecte dels clítics acusatius de 3a persona del català, es pot establir la jerarquia de CP «3FEM.SG > 3FEM.PL > 3MAS.PL», amb l'escala implicativa «3MAS.PL → 3FEM.PL → 3FEM.SG». Respecte dels clítics acusatius de 1a i 2a persona, així com respecte del clític partitiu i també respecte dels casos de moviment *qu-* o d'avançament de l'argument intern, en els §§ 2.2.2, 2.3.2 i 3.2 del cap. II hem vist que no es pot establir una preferència del FEM. SG. per sobre del FEM. PL., però sí d'aquests per sobre del MAS. PL.: quan l'argument intern (o el seu referent) és femení, ja sigui singular o plural, la CP és ben alta en tots els corpus examinats.

En el cas de la CP_{OIS}, els resultats que oferim en les taules 66 i 67, i en el gràfic 26, mostren que, en general (si més no per als corpus d'ALCOVER, GINARD i CORBERA), la CP_{OIS} és superior quan l'argument intern és femení i menor quan és MAS. PL.; a més, hi ha més casos de CP_{OIS} amb un argument intern FEM. PL. que quan aquest és FEM. SG., la qual cosa torna a evidenciar que, excepte en el cas dels clítics acusatius de 3a persona (on factors perceptius afavoreixen una clara preferència o, fins i tot, obligatorietat de la CP en el cas del FEM. SG.), el contrast rellevant en la resta de casos és el que oposa «femení» (el gènere marcat) a «masculí» (o gènere no marcat). L'excepció és el corpus d'entrevistes de MIRALLES: en aquest cas, la CP_{OIS} amb arguments interns en MAS. PL. és superior que quan l'argument intern és femení. Amb tot, cal tenir present que l'existència de casos de participis ambigus obscureixen aquests resultats i fan que no sigui possible treure'n conclusions clares. Així mateix, la mostra que proporcionen els corpus de MIRALLES i de CORBERA és molt petita i obliga a agafar els resultats amb cautela. Finalment, també voldríem apuntar que el factor del gènere i del nombre, que sembla molt important a l'hora de condicionar l'admissibilitat o la preferència per la CP en el cas de la llengua catalana, no sembla que tenguin el mateix pes en altres llengües: així, en un estudi estadístic sobre la CP_{OIS} en italià antic, DE CIA, CICONTE i BENTLEY (en revisió) conclouen que «no particular combination triggered participle object agreement more prominently than others».

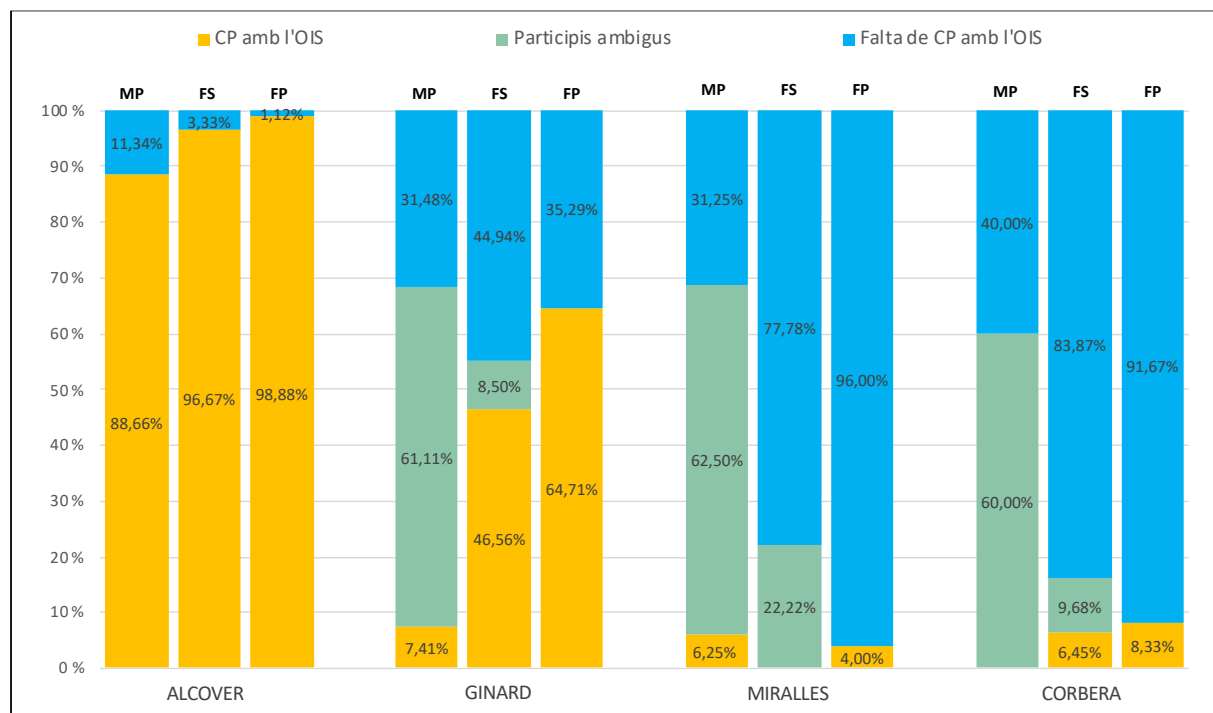
Taula 66: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP _{OIS}	172	814	266	4	115	44	2	0	1	0	2	1
Participis ambigus				33	21		20	14		9	3	
Falta de CP _{OIS}	22	28	3	17	111	24	10	49	24	6	26	11
Total:	194	842	269	54	247	68	32	63	25	15	31	12

Taula 67: Ocurrences, en percentatges, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en funció del gènere i nombre

	ALCOVER			GINARD			MIRALLES			CORBERA		
	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP	MP	FS	FP
CP _{OIS}	88,66%	96,67%	98,88%	7,41%	46,56%	64,71%	6,25%	0%	4%	0%	6,45%	8,33%
Participis ambigus				61,11%	8,50%		62,50%	22,22%		60%	9,68%	
Falta de CP _{OIS}	11,34%	3,33%	1,12%	31,48%	44,94%	35,29%	31,25%	77,78%	96%	40%	83,87%	91,67%

Gràfic 26: Comparativa, en percentatges, de les ocurrences de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en funció del gènere i nombre

Pel que fa a la *delimitació* o *no delimitació* del SN argument intern, ço és, a la presència o falta d'un determinant o quantificador que delimiti (o especifiqui) el SN —si no n'hi ha, hom parla de *SN escarrit*—, creim interessant abordar els resultats prenent en consideració aquest factor, atès que hi ha autors, com BORER (2005), que entenen que en l'espina oracional hi ha un nucli funcional (Asp_Q) relacionat amb l'anomenat *aspecte intern* i amb la *quantització* o *delimitació* de l'esdeveniment. Aquest nucli funcional seria, per BORER, el *locus* de la telicitat, i funciona

com una variable oberta que necessita rebre rang a través de l'ajuntament, en el seu especificador, de l'argument intern, que en el cas d'Asp_Q ha d'esser un SN necessàriament delimitat o quantitzat. Les construccions atèliques, per BORER, no tenen Asp_Q, sinó una *cllosca funcional* (F^c) que permet, simplement, d'introduir en la construcció l'argument intern (estigui o no delimitat), però sense aportar telicitat a l'esdeveniment. Seria teòricament possible assumir que només Asp_Q (però no F^c) pot tenir trets φ no interpretables o no avaluats i donar lloc a CP i, doncs, entendre que només els arguments interns delimitats (que són els únics que, segons BORER, poden assignar rang a Asp_Q) poden establir aquesta relació de concordança especificador-nucli amb Asp_Q.

Emperò, en l'extensa exemplificació que hem duit a terme en el subapartat anterior (§ 4.1), ja hem vist que la CP_{OIS} o la falta de CP_{OIS} pot tenir lloc tant amb arguments interns que siguin SNs delimitats (per un determinant o quantificador) com no delimitats (SNs escarits). A continuació, en les taules 68 i 69, i en el gràfic 27, en donam els resultats estadístics: en general, no es pot concloure que la (no) delimitació de l'argument intern sigui un factor que pugui condicionar o (des)afavorir la CP_{OIS}. És cert que, en els corpus de GINARD i de CORBERA, hi hem trobat més casos de CP_{OIS} amb SNs delimitats, però el patró invers també pot ésser observat (tot i que només lleugerament) en els corpus d'ALCOVER i de MIRALLES.

Tornarem sobre aquesta qüestió en el § 5.2.2, i veurem que és possible entendre que alguns SNs escarits són també quantitzats.

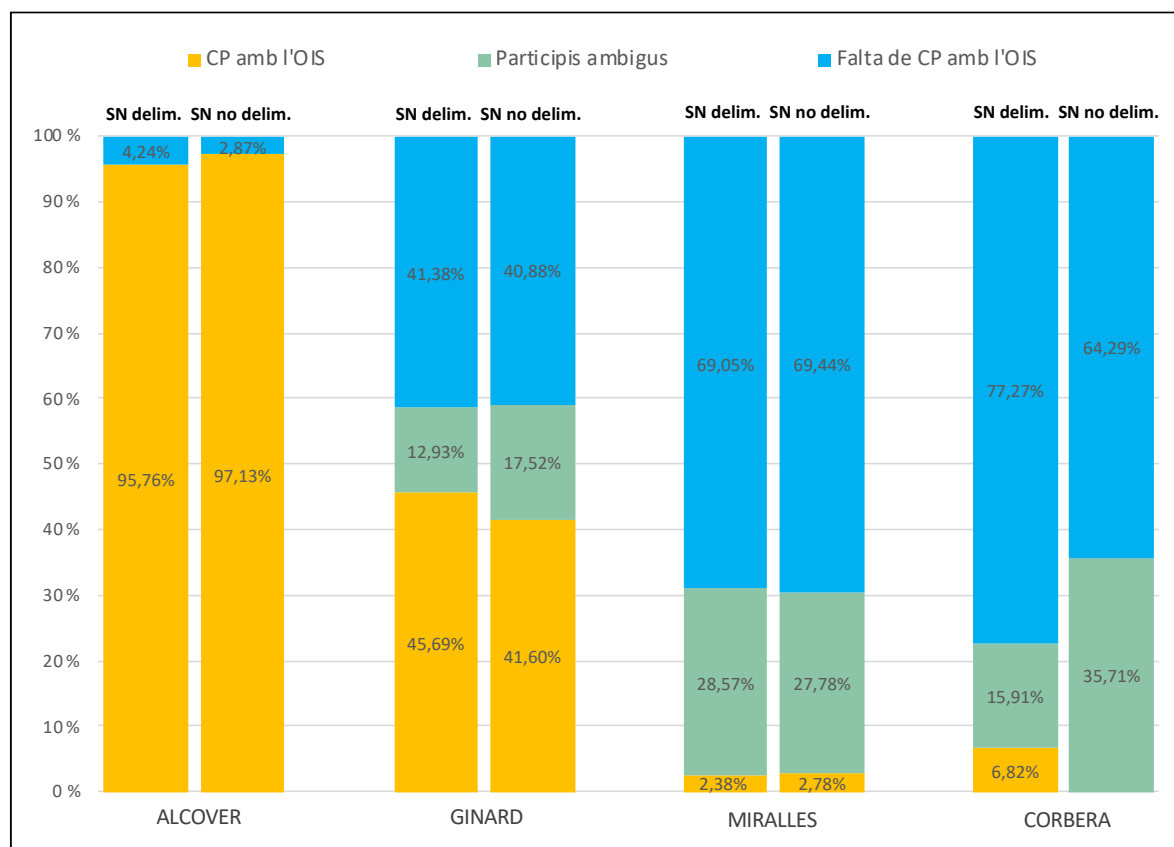
Taula 68: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN delimitat vs. no delimitat

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.
CP _{OIS}	1083	169	106	57	2	1	3	0
Participis ambigus	 	 	30	24	24	10	7	5
Falta de CP _{OIS}	48	5	96	56	58	25	34	9
Total:	1131	174	232	137	84	36	44	14

Taula 69: Ocurrences, en percentatges, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN delimitat vs. no delimitat

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.	SN del.	SN no del.
CP _{OIS}	95,76 %	97,13 %	45,69 %	41,60 %	2,38 %	2,78 %	6,82 %	0 %
Participis ambigus	 	 	12,93 %	17,52 %	28,57 %	27,78 %	15,91 %	35,71 %
Falta de CP _{OIS}	4,24 %	2,87 %	41,38 %	40,88 %	69,05 %	69,44 %	77,27 %	64,29 %

Gràfic 27: Comparativa, en percentatges, de les ocurrences de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN delimitat vs. no delimitat

Finalment, en la § 5.1 veurem que la *topicalitat* de l'argument intern (ço és, la possibilitat que aquest pugui esser interpretat, des del punt de vista de l'estructura informativa, com un *tòpic*, especialment com un *tòpic temàtic* o com un *tòpic familiar*, i això encara que l'objecte aparegui *in situ* i no en la perifèria oracional) és, en alguns parlars, un factor que pot condicionar la legitimació de la CP_{OIS}. Això és així en retoromànic friülà (DE CIA 2020; en premsa) i en el mallorquí contemporani dels parlants d'algunes localitats, com Lluçmajor, que encara poden fer CP_{OIS} —i, segons DE CIA, CICONTE i BENTLEY (en revisió), també seria el cas de l'italià antic (a partir d'un estudi de texts dels segles XIV-XV).

Per a determinar si l'argument intern (especialment quan apareix *in situ*, en la seva posició canònica postverbal) és o no un tòpic, cal prendre en consideració (llegir i interpretar) no sols l'oració o la frase en què l'objecte apareix, sinó un context discursiu o un fragment textual més ampli, per a veure si aquest nom ja apareix en el text precedent (i aleshores segurament es tractaria d'un tòpic familiar) o en el text següent (i aleshores segurament es tractaria d'un tòpic temàtic); si no es troba cap altra referència a aquest objecte, ni en els paràgrafs precedents ni en els paràgrafs següents, aleshores segurament l'objecte no seria un tòpic. En aquest sentit, deixam per a recerca futura un estudi aprofundit, cas per cas, dels contextos en què apareixen els nostres exemples —així com també dels exemples que es puguin obtenir a partir del buidatge d'altres corpus, com el *Corpus Informatitzat del Català Antic* (CICA), en la línia també proposada per VEGA (2018, 2020).

Emperò, com una primera aproximació, hem cregut interessant fer un buidatge i anàlisi dels nostres corpus prenent en consideració el factor de la *definitud* o *indefinitud* del SN

argument intern. És cert que ni tots els SNs definites (o SDs) són específics, ni tots els SNs indefinits són inespecífics; i, així mateix, l'especificitat o inespecificitat tampoc no és un concepte equivalent al de topicalitat o no topicalitat informativa (per exemple, a *He saludat sa dona d'en Mateu*, l'objecte *sa dona d'en Mateu*, que a més porta el restrictor *d'en Mateu*, és clarament específic, però normalment, en posició postverbal, aporta informació nova o remàtica i, doncs, no és un tòpic).²⁹ Amb tot, els resultats obtinguts a partir de la distinció *definit/indefinit* (molt fàcil d'identificar en els exemples obtinguts a partir de les cerques en els nostres corpus) podrien abocar certa llum sobre aquesta qüestió. Arguments interns *indefinites* ho són tots els SNs escarits (o no delimitats) —que ja teníem computats en la taula 68 que hem presentat més amunt—, més alguns dels delimitats: aquells que es troben encapçalats per algun dels anomenats *quantificadors indefinites* (inclòs l'article indefinit) o per un quantificador *quantitatiu* o *numeral*; i arguments interns *definites* ho són tots aquells que apareixen encapçalats per l'article definit (ja sigui salat o literari), per un determinant demostratiu o per un possessiu àton. Així, partint de les dades dels nostres corpus (vegeu l'annex d'aquesta tesi), hem destriat, d'entre els arguments interns delimitats, els definites i els indefinites, i hem sumat a aquests darrers els casos de SNs escarits (no delimitats). Els resultats, en funció de si hi ha o no CP_{OIS} (o ambigüitat), són els que oferim en les taules 70 i 71, i en el gràfic 28:

Taula 70: Ocurrences, en nombres absoluts, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN definit vs. indefinit

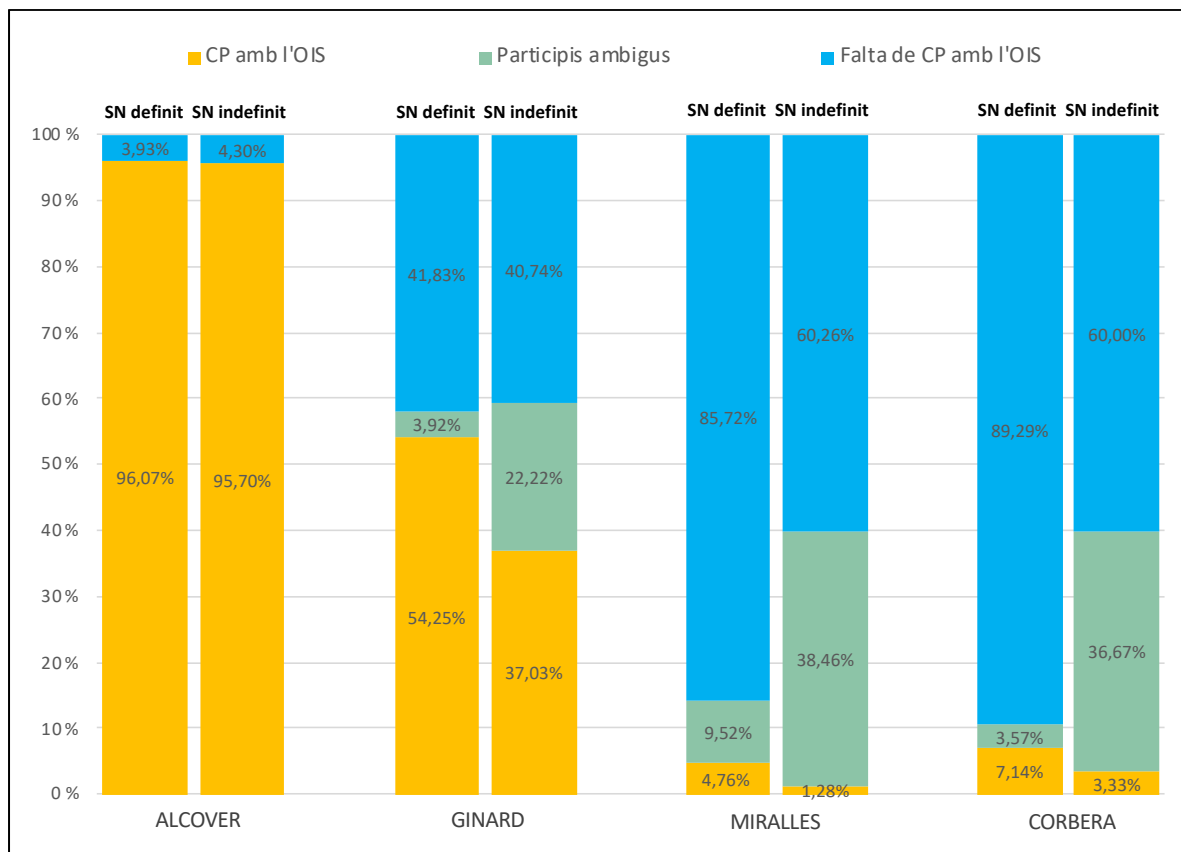
	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.
CP _{OIS}	807	445	83	80	2	1	2	1
Participis ambigus	 	 	6	48	4	30	1	11
Falta de CP _{OIS}	33	20	64	88	36	47	25	18
Total:	840	465	153	216	42	78	28	30

Taula 71: Ocurrences, en percentatges, de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN definit vs. indefinit

	ALCOVER		GINARD		MIRALLES		CORBERA	
	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.	SN definit	SN indef.
CP _{OIS}	96,07 %	95,70 %	54,25 %	37,03 %	4,76 %	1,28 %	7,14 %	3,33 %
Participis ambigus	 	 	3,92 %	22,22 %	9,52 %	38,46 %	3,57 %	36,67 %
Falta de CP _{OIS}	3,93 %	4,30 %	41,83 %	40,74 %	85,72 %	60,26 %	89,29 %	60 %

²⁹ Per a les diferents accepcions que admet el terme *especificitat* (algunes de les quals sí que coincideixen amb el de *topicalitat*), vegeu HEUSINGER (2011, 2019).

Gràfic 28: Comparativa, en percentatges, de les ocurrencies de CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} amb SN definit vs. indefinit

En tots quatre corpus, hi ha més casos de CP_{OIS} quan l'objecte és definit que quan és indefinit. En el corpus rondallístic d'ALCOVER, la diferència és mínima, la qual cosa ja és esperable, atès que el tipus de CP_{OIS} que emprava ALCOVER és una CP_{OIS} generalitzada, sistemàtica o categòrica. En els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA tampoc no s'hi aprecia una diferència gaire significativa (tot i que la diferència és major que en el corpus d'ALCOVER), atès que la CP_{OIS} hi és molt residual i en declivi. Allà on s'aprecia millor la diferència entre més casos o menys de CP_{OIS} en funció de la (in)definitud de l'objecte és en el CPM de GINARD (tot i que l'existència de participis ambigus enfosqueix els resultats): hi trobam un 54,25 % de casos de CP_{OIS} quan l'objecte és definit i un 37,03 % de casos de CP_{OIS} quan l'objecte és indefinit. Això ens permet de suposar que aquest corpus representa no tant un estadi on la CP_{OIS} hi és completament opcional o facultativa (que és el que es despenia de les dades que hem donat en la § 4.1), sinó una CP_{OIS} opcional, sí, però que ja començava a estar condicionada per l'estructura informativa i, en concret, per la topicalitat de l'objecte.

5. La CP_{OIS} condicionada per la topicalitat i per l'aspecte

5.1. El condicionant de la topicalitat

DE CIA (2020; en premsa) considera que hi ha varietats romàniques com el retoromànic friülà, que tradicionalment havien estat considerades com a parles amb CP_{OIS} completament opcional o facultativa (vegeu, per exemple, HAIMAN i BENINCÀ 1992; i LOPORCARO 1998: 80-82 i 233),³⁰ però que en realitat presenten una CP_{OIS} *condicionada* per l'estructura informativa i, concretament, pel fet que l'objecte pugui ésser interpretat discursivament o pragmàticament com un *tòpic familiar* o com un *tòpic temàtic* (en el sentit de FRASCARELLI i HINTERHÖLZL 2007), encara que aparegui en la seva posició canònica postverbal. Es tractaria, doncs, d'una *topicalització encoberta* (POLINSKY i POTSDAM 2001). Com ja hem apuntat al final del § 2.1, BENTLEY (2006) proposa que, en «l'auge i declivi» de l'alineament de tipus actiu-inactiu (LA FAUCI 1988; LEDGEWAY 2012), la CP va començar com una manifestació d'aquest patró d'alineament i, progressivament, va especialitzar-se i convertir-se en un fenomen motivat parcialment per l'estructura informativa o discursiva. Segons DE CIA, en friülà, la CP_{OIS} no sols és sensible a l'estructura informativa, sinó que, si l'objecte és informativament un tòpic familiar o un tòpic temàtic, la CP_{OIS} és *obligatòria*.

Amb caràcter previ, convé que aclarim que FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007) distingeixen tres tipus de tòpics: *aboutness-shift topics (A-topics)*, *familiar/given topics (G-topics)* i *contrastive topics (C-topics)*:

a) Els *tòpics de canvi temàtic* (o *tòpics temàtics*, *tòpics A*) reintrodueixen un tòpic en el discurs o en proposen un de nou, provocant així un canvi (*shift*) en el tema discursiu. Es generen directament a la part més alta del domini del SC —a SCanvi (*ShiftP*), que es correspondria amb el STòp més alt de RIZZI (1997, 2013), just per sota de SForça—; la seva entonació està marcada per un augment tonal (L*+H); i la seva presència és obligatòria, ja sigui de manera manifesta o silenciosa: si l'*aboutness topic* es correspon amb l'*aboutness* del discurs previ, es realitza com a tòpic silencios. Exemple:

(60) Sempre parlo d'en Leo! Sa teva germana, com està?

b) Els *tòpics familiars* (o *tòpics G*) són constituents vinculats al discurs (*d-linked*), en la mesura que fan referència a informació ja donada o coneguda. Es poden emprar per a expressar continuïtat temàtica respecte del tòpic A del discurs previ (i aleshores es parla

³⁰ Emperò, DE CIA (en premsa) dirigeix una crítica vers LOPORCARO (1998) que no és, en absolut, merescuda. Segons DE CIA, l'explicació que dona LOPORCARO per a l'opcionalitat de la CP_{OIS} en friülà giraria a l'entorn del nivell de gramaticalització de la perífrasi possessiva resultativa llatina, de manera que, en la variant amb CP, aquesta gramaticalització encara no s'hauria completat del tot, i seria un vestigi d'aquella antiga perífrasi. Ben al contrari: com hem explicat en la § 2.1, LOPORCARO (1998) s'esforça per combatre la tesi, tradicional en romanística, segons la qual la pervivència de CP_{OIS} en algunes varietats romàniques seria senyal de la perdurabilitat de la perífrasi possessiva resultativa, mentre que la manca de CP indicaria la plena gramaticalització dels temps composts. Dit això, és cert que LOPORCARO entén que el friülà té CP_{OIS} completament opcional o facultativa, perquè aquesta varietat tindria marcada amb caràcter opcional (amb un «(+)) entre parèntesis) la condició sobre l'èxplícit que exigeix que el controlador de la CP sigui «un 2 no actuant».

de *tòpics G temàtics*: «*aboutness G-topics*») o per a esmentar o recuperar un constituent que és part del rerefons però que no havia estat proposat com a tema o tòpic A en el context previ (i aleshores es parla de *tòpics G de rerefons*: «*background G-topics*»). Prosòdicament, estan intrínsecament associats a un to baix (L*). En la jerarquia cartogràfica de RIZZI (1997) se situarien per sota de SFoc, en l'especificador d'un nucli de Tòpic baix, que FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007) anomenen *SFam(iliaritat)*; per a aquests darrers autors, serien els únics tòpics que admetrien la recursió. Es poden realitzar tant a la perifèria esquerra com a la perifèria dreta, a mode d'*afterthoughts* (*No els he agafats, an es llibres*). Exemple:

(61) [Els gladiadors]_k(TÒPIC A) entraven a l'arena, *pro*_k desfilaven, *pro*_k saludaven els espectadors i *pro*_k saludaven sobretot l'emperador [...]; i hi havia l'arena, que era pràcticament una taula de fusta coberta de sorra, i damunt aquesta (TÒPIC G DE REREFONS), ells_k, els gladiadors_k (TÒPIC G TEMÀTICS), lluitaven.

c) Finalment, els *tòpics contrastius* (o *tòpics C*) estan marcats prosòdicament per un to alt (H*) i mai no poden concórrer juntament amb un sintagma amb focus contrastiu; s'ajunten per sota dels tòpics de canvi temàtic, directament en la projecció SContrast — que és la projecció que domina immediatament SFoc (la projecció que allotja els operadors focals) i a la qual també puguen els sintagmes amb focus contrastiu. La seva funció és escindir una proposició complexa en una conjunció de proposicions més simples en què un predicat s'aplica separadament a cada membre (o alternativa) d'un conjunt. Exemple:

(62) —On van els teus fills de vacances?
—En Leo anirà a l'estranger amb els amics, en Màrius ve amb nosaltres a la platja.

Per a FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007), amb alguna addició de FRASCARELLI (2017), la jerarquia completa de les projeccions funcionals de la perifèria esquerra —ço és, del domini del SC(omplementador) escindit— seria aquesta:

(63) [SForça [SCanvi [SFons [SMarc [SContrast [SFocus [SFamiliaritat* [SFinitud]]]]]]]]
[ForceP [ShiftP [GP [FrameP [ContrP [FocP [FamP* [FinP]]]]]]]]

DE CIA (2020; en premsa) entén que, en les llengües o dialectes on la CP_{OIS} és obligatòria o sistemàtica, i no condicionada (com era el cas del friülà antic), *v/v** (té un conjunt de trets [*uφ*] no interpretables (o no avaluats) que necessiten esser avaluats, mitjançant *Agree*, pels trets *φ* interpretables de [Gènere] i [Nombre] del SD objecte. La presència d'aquests trets [*uφ*] de *v/v** seria herència o continuació directa del llatí, on [*uφ*] establia concordança amb l'argument intern de manera indiscriminada, com una estratègia d'alineament de tipus actiu-inactiu. Emperò, en algun moment, en friülà es va introduir una innovació: la sonda *v* (però entenem que, més aviat, seria *v**)³¹ es va acabar reanalitzant o especialitzant com una estratègia discurs-

³¹ DE CIA (en premsa) arriba a dir que, a diferència del friülà, l'italià contemporani, que no admet la CP_{OIS}, va perdre els trets [*uφ*] de *v*. Ara bé, en la mesura que en italià és possible la CP en construccions inacusatives, hauríem de revisar l'afirmació de DE CIA: només *v** podria haver perdut els trets [*uφ*], però no pas *v*. D'altra banda, DE CIA tampoc no aclareix per què en italià és possible la CP amb clítics acusatius o partitius de construccions transitives, si aquesta llengua ha perdut els trets [*uφ*] de *v**. Així mateix, tampoc no aclareix si, en friülà, la CP en construccions inacusatives (amb *v*) està o no condicionada pel

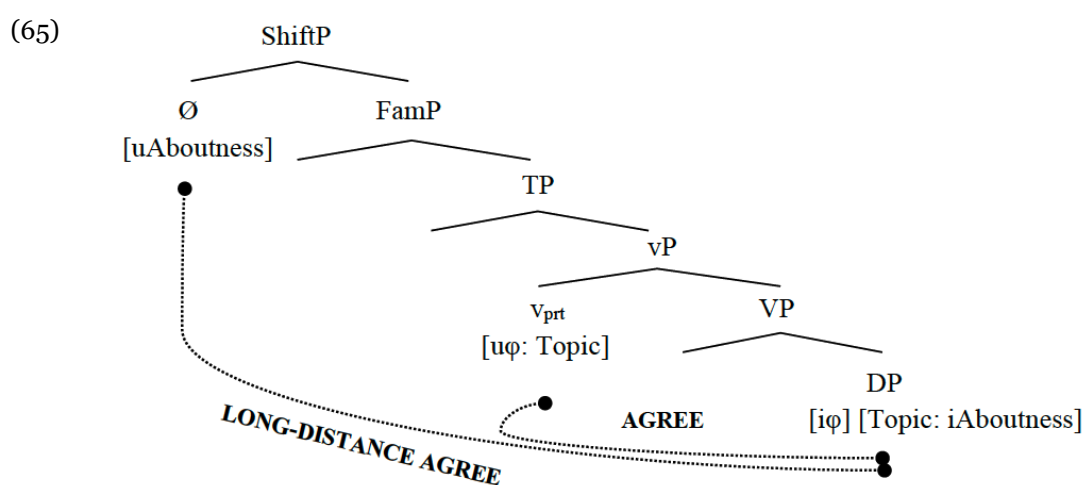
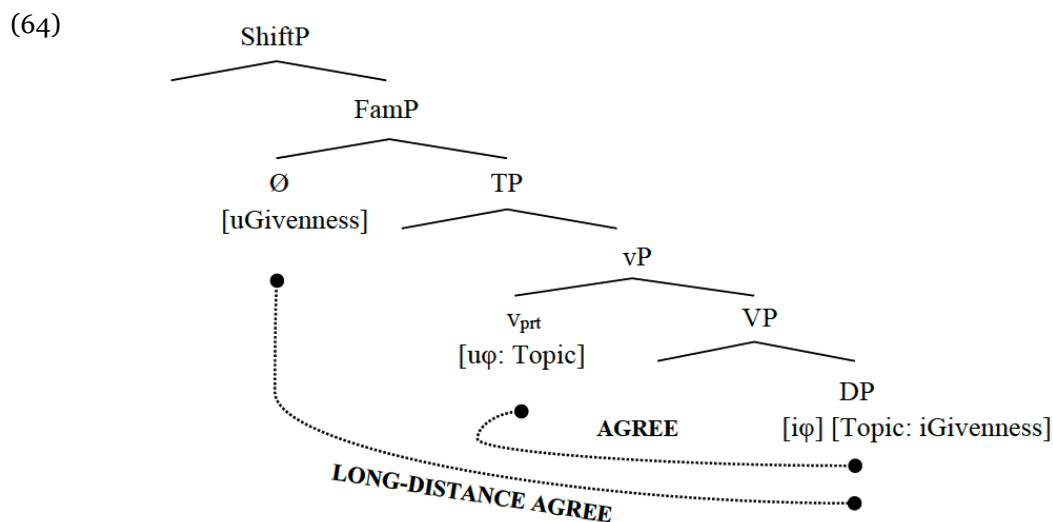
sivopragmàtica, per tal de marcar aquells objectes que tenen l'estatus de tòpic temàtic o familiar. En general, des del punt de vista tipològic, els objectes postverbals tòpics són marcats; de manera canònica o no marcada, els objectes postverbals són remàtics. En aquest sentit, la CP_{OIS} seria una estratègia similar al *marcatge diferencial d'objecte* (MDO) —vegeu, però, la matisació que farem un poc més endavant: abans de (66).

Segons DE CIA, en friülà contemporani, *v* (o, millor, *v*^{*}) estaria equipada amb un feix extra de trets φ no interpretables (o no avaluats): concretament, amb trets [*u* δ] que cerquen, dins el seu domini de *c*-comandament, el SD més pròxim que dugui associat un tret interpretable de tòpic [Familiaritat] (en anglès, [*Givenness*]) o un tret de tòpic [Tema] (en anglès, [*Aboutness*]). Els trets [*u* δ] funcionen juntament amb la resta de trets [*u* φ] ([*Gènere*] i [*Nombre*]) com un paquet, de manera que, si no es pot avaluar [*u* δ] (per exemple, en cas que l'objecte porti associat un tret δ de [*Focus*] estret), tampoc no poden ésser avaluats la resta de trets [*u* φ] de *v*^{*} i, doncs, no té lloc la CP —ara bé, la impossibilitat d'una sonda de trobar una meta no provoca que la derivació s'estavelli, d'acord amb CHOMSKY (2001), sinó que, senzillament, el participi apareix en la forma no marcada (MAS. SG.). Per contra, si [*u* δ] pot ésser avaluat pel tret [Familiaritat] o [Tema] de l'objecte, la resta de trets [*u* φ] de *v*^{*} també poden ésser avaluats gràcies als trets φ interpretables del SD objecte *i*, aleshores, té lloc la CP_{OIS}.

D'altra banda, segons DE CIA, la correcta interpretació discursivopragmàtica del tòpic que apareix *in situ* necessita ésser *legitimada* mitjançant una relació d'*Agree* a llarga distància (POLINSKY i POTSDAM 2001) entre el nucli funcional rellevant de la perifèria esquerra —concretament, Fam(iliaritat) o Canvi— i el SD argument intern (tal vegada situat en un segon especificador del *Sv*^{*}, per no vulnerar la condició d'impenetrabilitat de la fase, tot i que DE CIA no desenvolupa aquest punt). Així, l'argument intern (amb un tret interpretable [*Givenness*] o [*Aboutness*]) avaluarà el tret no interpretable [*uGivenness*] o [*uAboutness*] del nucli funcional Fam(iliaritat) o Canvi. A tal fi, els nuclis Fam o Canvi han d'haver estat prèviament *activats* mitjançant l'ajuntament d'un *tòpic familiar nul* o d'un *tòpic temàtic nul* en el seu especificador.

DE CIA (en premsa) dona les dues representacions simplificades que reproduïm a continuació, la primera per a la CP_{OIS} amb tòpics G o familiars i la segona per a tòpics A o temàtics:

factor de la topicalitat de l'argument intern.

Allò important en friülà perquè sigui possible la CP_{OIS} és que l'objecte pugui ésser interpretat discursivament o pragmàticament com un tòpic familiar o temàtic, encara que l'objecte (per exemple, *une strache* 'un cansament' o *fongs* 'bolets') sigui inanimat o indefinit/escarit [(66)]. I, a la inversa: factors com l'animacitat, la definitud i l'especificitat referencial de l'objecte (per exemple, *Luisa* o *le femine di Pieri*) no semblen suficients per a forçar la CP_{OIS} [(67)]. La irrellevància d'aquests factors permet excloure la possibilitat de considerar la CP_{OIS} com un fenomen del tot equiparable al *marcatge diferencial d'objecte* (MDO) pròpiament dit, si bé hi mostra certa similitud.

(66) a. O ai *cjapade* *une strache* che no rivi plui a movi-mi.

Lit.: '(Jo $_{CI-subj.}$) he agafada una cansament $_{FEM.SG.}$ que no reïsc pus a moure'm'.

b. Al a *cjapâts* so *fongs* dut al di.

Lit.: '(Ell $_{CI-subj.}$) ha agafats (sus/amunt) bolets tot lo dia'.

(67) a. Maria e a *cjapât* *Luisa* pai cjavei.

Lit.: 'Maria (ella $_{CI-subj.}$) ha agafat Luisa pels cabells'.

b. O vîn *saludât* *le femine di Pieri*.

Lit.: '(Nosaltres $_{CI-subj.}$) hem saludat la dona de Pere'.

[retoromànic friülà]

A (68), la CP_{OIS} ha de tenir lloc perquè, si bé l'objecte (*dos mults* 'dues multes') no ha

experimentat cap moviment i no trobam cap clíctic de represa adjuntat a l'auxiliar, l'objecte és un *tòpic familiar* (un *tòpic G*) que està associat a un tret de [Familiaritat] (és a dir, a informació pressuposada vinculada al discurs previ):

- (68) CONTEXT: —De veres que has rebut dues multes?
 —Ceppo! O ai *cjapadis dos multis*.
 Lit.: 'Idò/Exacte! (Jo _{Cl-subj.}) he rebudes dues multes'.

Així mateix, DE CIA dona els exemples del diàleg de (69)a, on la primera vegada que s'esmenta *le paste* (i, més endavant, *doi pomodoros*) no hi ha CP_{OIS}; en canvi, la segona vegada que s'esmenta *le paste*, o quan es conclou que *o ai fate une paste buine*, sí que hi ha CP_{OIS} en friülà, atès que es tracta de *tòpics familiars*. D'altra banda, a *Ma a-tu tajadis lis cocis?* també hi ha CP_{OIS}, en aquesta ocasió perquè *lis cocis*, encara que aparegui en posició postverbal, és un tòpic A (de canvi temàtic) que marca que el contingut proposicional següent s'ha de desar i interpretar sota la fitxa *lis cocis*. En aquest cas, la interpretació discursivopragmàtica de l'objecte està associada a un tret de [Tema]. Finalment, a *O ai tajadis lis cocis* tornam a tenir CP_{OIS}, perquè *lis cocis* és aquí un tòpic familiar que marca continuïtat temàtica respecte del tòpic A introduït prèviament (és, doncs, un *aboutness G-topic*).

- (69) a. —A-tu cusinât alc sofisticât recentementri?
 —O ai *fat-Ø le paste* cu lis cocis. Alore, **o ai fate le paste** cun lis cocis. O ai *mitût-Ø doi pomodoros*, un ninin di ai e o ai fat frigi, e **o ai fate une paste buine**.
 —Ma **a-tu tajadis lis cocis?** A crût? Cemût?
 —**O ai tajadis lis cocis**, *les ai fatis* cuei cul ueli.
- [retoromànic friülà]
- b. —Has cuinat res sofisticat darrerament?
 —He {*fet*/**feta*} *pasta amb carabassí*. Idò això, **he {feta/fet} pasta amb carabassí**. Hi he {*posat*/**posades*} *dues tomàtiques*, un poc d'all i ho he fet fregir, i **he {feta/fet} una pasta (ben) bona**.
 —Però **has {tallats/tallat} es carabassins?** En cru? Com?
 —**He {tallats/tallat} es carabassins**, els he fets coure amb oli.

[possible traducció al català de Mallorca]

Per la nostra part, a (69)b hem mirat de traduir aquest diàleg al català de Mallorca contemporani (en la modalitat que admet CP_{OIS}) i, d'acord amb els nostres judicis de gramaticalitat, observam CP_{OIS} o falta de CP_{OIS} en els mateixos casos que en el diàleg original en friülà, si bé en mallorquí no podem dir que, quan hi ha CP_{OIS} amb tòpics, aquesta concordança sigui obligatòria, sinó que és opcional.

Un cas en què no pot tenir lloc la CP_{OIS} en friülà (i tampoc en mallorquí) és aquell en què l'objecte es troba sota *focus estret*. Aquest és, precisament, el cas de la primera vegada que s'esmenta *le paste* a (69)a, perquè aquí l'objecte és la resposta a la pregunta *A-tu cusinât alc sofisticât recentementri?*. Dos exemples més:

- (70) CONTEXT: —Què has rebut?
 a. —O ai *cjapât DOS MULTIS*.
 Lit.: '(Jo _{Cl-subj.}) he rebut dues multes'.
 b. *—O ai *cjapâdis DOS MULTIS*.
 Lit.: '(Jo _{Cl-subj.}) he rebudes dues multes'.

- (71) CONTEXT: —Què ha begut el pare d'en Pieri?
 a. —Al a bivût TRE TAIS DI NERI.
 Lit.: '(Ell_{Cl-subj.}) ha begut tres tassons de vi'.
 b. *— Al a bivûts TRE TAIS DI NERI.
 Lit.: '(Ell_{Cl-subj.}) ha beguts tres tassons de vi'.

La part de l'enunciat que aporta informació nova i que s'assevera en contrast amb la part pressuposada, vella o coneguda d'aquest mateix enunciat s'anomena *rema* o *focus* (JACKENDOFF 1972; VALLDUVÍ 1992; LAMBRECHT 1994). Hom distingeix entre *focus informatiu* i *focus contrastiu*: el primer és purament informació nova, mentre que el segon expressa un contrast entre un conjunt d'alternatives o la correcció d'una asserció prèvia. (70) i (71) són casos de *focus informatiu* on el *domini* o *abast focal* s'estén sobre un sol constituent de l'oració (ço és, l'objecte), de manera que hom parla de *focus estret*. El *focus informatiu estret* se sol identificar a partir de parells de pregunta/resposta, en què la nova informació proporcionada en la resposta es correspon amb un mot *qu-* de la pregunta. Doncs bé, quan l'objecte que apareix *in situ* va associat a un tret discursiu de [Focus] (estret), la CP_{OIS} en friülà no és possible —com es desprèn de l'agramaticalitat de (70)*b* i (71)*b*—, perquè la presència d'aquest tret exclou directament la possibilitat de tenir, simultàniament, també un tret de tòpic (ja sigui familiar o temàtic).

Així mateix, un altre cas de *focus estret* en què no és possible la CP_{OIS} en friülà és en l'anomenat *focus contrastiu* o *correctiu*:

- (72) E a {saludât/*saludade} CLELIA, no so fie.
 Lit.: '(Ella_{Cl-subj.}) ha {saludat/*saludada} Clelia, no sa filla'.

Un altre diàleg que ofereix DE CIA per a exemplificar, en friülà, la CP_{OIS} amb objectes que són tòpics i, en aquest cas concret, *tòpics A* o *temàtics* (encara que apareguin en posició postverbal), és el de (73)*a*. Novament, també en donam la traducció al català de Mallorca contemporani, en la modalitat que admet fer CP_{OIS} [(73)*b*].

- (73) a. —Ce lavôrs a-tu fas tal ort?
 —O ai *dreciât-Ø* i *lens dai pomodoros*; e **o ai gjavade le civole**, parcè che al è vecjo di lune e cumò al va ben gjavade le civole, parcè che se tu le gjavis tal giovin di lune e germolie plui facilmentri.
 [retoromànic friülà]
- b. —Quines feines has fetes a s'hort?
 —He {*adreçat/*adreçades*} *ses canyes* de ses tomatigueres, i **he {entrecavades/entrecavat} ses cebes**, perquè hi ha lluna vella i ara va bé tenir entrecavades ses cebes, perquè si les entrecaves de lluna nova treuen herba més fàcilment.
 [possible traducció al català de Mallorca]

D'entrada, la CP de *Ce lavôrs a-tu fas tal ort?* ('Quines feines has fetes a s'hort') podria ésser un cas de CP amb moviment *qu-* (vegeu la § 3 del cap. II), però DE CIA considera que és un cas més de CP amb un tòpic, ja que els sintagmes *qu-* vinculats al discurs serien tòpics familiars, i la resposta a aquesta mena d'oracions interrogatives s'ha de donar a partir d'un conjunt d'entitats que hagin estat prèviament introduïdes en el discurs i que, per tant, constitueixen

informació pressuposada i part del *common ground*. Aquesta explicació segurament funciona per al friülà i per al francès, però en català de Mallorca podem tenir CP també amb SQu-interrogatius que no siguin tòpics (p. ex.: *Quantes pel·lícules heu vistes aquest cap de setmana?*) i, fins i tot, amb focus contrastius amb prolepsis (*NA MARIA, he vista*), de manera que, per a aquests casos d'avançament de l'argument intern, la topicalitat no és una condició necessària perquè hi pugui haver CP en mallorquí: sembla que, en aquest dialecte, [uδ] pot esser satisfet no sols pels trets [Familiaritat] o [Tema], sinó també gràcies a un tret [qu-] de l'objecte. Hi tornarem en la § 7, en formular la nostra pròpia proposta teòrica sobre la CP (i la CP_{OIS} en particular). A més, haurem d'explicar per què en retoromànic friülà la CP_{OIS} (condicionada) és obligatòria (segons afirma DE CIA) i, en canvi, en el català de Mallorca (d'aquells parlants que la fan) és opcional o facultativa.

Pel que fa a la manca de CP_{OIS} de *O ai dreciât i lens dai pomodoros* ('He adreçat ses canyes de ses tomätigueres'), es deu al fet —esperable— que amb aquesta frase es dona, purament i simple, informació nova (és un cas de *focus informatiu ample* o *oracional*) i és el primer cop que es parla dels pals o canyes de les tomätigueres. Ara bé, a *o ai gjavade le civole* ('he entrecavades ses cebes'), si bé és la primera vegada que es parla de les cebes i si bé podríem continuar parlant aquí de focus informatiu ample (és una resposta adequada a la pregunta de quines feines s'han fet a l'hort), el segon parlant clarament canvia el tema de la conversa (de les feines que ha fet a l'hort passa a parlar de les cebes i de quan és millor entrecavar-les). Es tracta, doncs, d'un tòpic A o temàtic, i d'aquí que, en friülà, hi hagi (o, en el cas del mallorquí, hi pugui haver) CP_{OIS}. En el focus informatiu ample, cap tret δ de [Focus] no s'associa *específicament* amb l'objecte postverbal, i això fa que aquest sigui compatible amb un tret de tòpic [Tema] (ERTESCHIK-SHIR 1999) —però no pas amb un tret de [Familiaritat], atès que un constituent no pot esser, al mateix temps, informació nova i informació vella. Així doncs, a diferència dels tòpics familiars, els objectes *in situ* que són tòpics temàtics són compatibles amb el focus informatiu ample o oracional (però mai amb el focus estret).

És també molt interessant el contrast següent que aporta DE CIA. A (74), *Eleonora* és el tòpic A o temàtic establert; ara bé, si l'objecte *Marie* no apareix en el discurs prèviament donat i concorda amb el participi, com a (74)a, *Marie* s'interpreta com el nou tòpic A i el *pro* de l'oració següent s'interpreta amb més naturalitat com a correferent amb aquest, *Marie* (i el mateix s'esdevé en mallorquí: *N'Elionor no ha saludada na Maria, perquè (na Maria) és molt particular*). En canvi, si manca la CP_{OIS}, com a (74)b, en friülà el subjecte de l'oració següent s'interpreta amb més naturalitat com a correferent amb *Eleonora*, que continua essent el tòpic A.

- (74) a. *Eleonora_j no a saludade Marie_k*, parcè che *pro_k* e je une vore particulâr.
Lit.: 'Elionor no ha saludada Maria, perquè (Maria) és molt particular'.
- b. *Eleonora_j no a saludât Marie_k*, parcè che *pro_j* e je une vore particulâr.
Lit.: 'Elionor no ha saludat Maria, perquè (Elionor) és molt particular'.

[retoromànic friülà]

En aquest punt convé destacar una cosa que DE CIA no diu expressament, però que es desprèn del seu sistema: si hom pot tenir un tòpic A inicial o preestablert i, en la mateixa frase, un objecte postverbal que introduesqui un nou tòpic A, i si, a més, aquest darrer necessita esser legitimat mitjançant una relació d'*Agree* a llarga distància amb el nucli Canvi de la perifèria

esquerra oracional, la qual cosa implica la seva prèvia activació mitjançant l'ajuntament en el seu especificador d'un tòpic temàtic nul, de tot plegat se'n desprèn que hi pot haver *dos* tòpics temàtics en la perifèria esquerra (l'inicial o preestablert i, a més, el nou tòpic temàtic nul) i, doncs, cal que el nucli funcional Canvi sigui recursiu (*cf.* amb FRASCARELLI i HINTERHÖLZL 2007, pels quals només Fam és recursiu).

Pel que fa als *tòpics contrastius* (o *tòpics C*) —aquells que expressen una relació de contrast entre dos (o més) elements prèviament introduïts en el discurs—, DE CIA considera que són incompatibles amb la CP_{OIS}, perquè, si es produís aquesta concordança, es perdria la lectura contrastiva entre tots dos tòpics —d'aquí que (75) no sigui pragmàticament reeixida. Segons DE CIA, els tòpics contrastius no poden aparèixer *in situ*: necessàriament han de comprovar, de manera manifesta (i no pas a través d'una relació d'*Agree* a llarga distància), un tret de [Contrast] en el domini del SC —i, de retruc, en la matriu oracional hi apareix un clíctic de represa [(76)].

- (75) #O ai mangjadis lis patatis vultintîr; no vares mangjats i cesarons nancje a muri.
 Lit.: '(Jo_{Cl-subj.}) he menjades les patates voluntàriament; no hauria menjats els pèsols ni a morir'.
- (76) Lis patatis, les ai mangjadis vultintîr; i cesarons no li vares mangjats nancje a muri.
 Lit.: 'Les patates, les he menjades voluntàriament; els pèsols no els hauria menjats ni a morir'.

Fins ací hem aportat alguns dels exemples que dona DE CIA per a justificar que, en retoromànic friülà, la CP_{OIS} està condicionada per l'estatus de tòpic familiar o temàtic de l'objecte, i hem procurat fer-ne traduccions al català de Mallorca contemporani, en la modalitat d'aquells parlants (per exemple, de Lluçmajor) que encara permeten fer aquesta mena de concordança, tot i que amb caràcter opcional. Ara voldríem retornar als exemples que hem oferit a (58) i a (59), en la § 4.1, quan donàvem els resultats estadístics de les cerques que hem fet en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA. Com ja hem indicat, per a facilitar-ne la interpretació, els hem presentats dins un context prou ampli. Els repetim a continuació:

- (58) a. —Es cossiers, els heu vist(s) sempre, an es cossiers?
 —Sempre... sempre els he vists, an es cossiers, de nina petita... **Sempre he vists es cossiers i es dímoni.**
- b. Oh, sí, sí! Què vol dir si se barallaven! I a una que li sollaren ses faldetes... Sí, sí, per ses al·lotes, se barallaven, i a la carrera... Jo sé que una al·lota havia de treure unes foldetes, ho sé contat d'ella, ja, i un temps per lograr unes foldetes a ca seva, 'vien de suplicar molt. Sa qüestió que ella... fan unes foldetes, i devia tenir un altre pretendent i no la devia porer sofrir molt, i com ballava va tirar un ou. Mirau quines grosseries! [...] però li sollà un poc ses foldetes, i com sortiren, ella tenia ràbia i plorava, i es «novio» li va dir: «I què tens?». Diu: «**Amb aquell ou que han tirat m'han sollades ses foldetes.** Mira què tenc aquí!», i ell va dir: «Ja la'm pagarà, misses sagrades!».
- c. Bueno... **I llavò he vists «hombres licenciados en carrera» de Montuïri...** Jo també ho he vist: Cases de senyors: can Serra, can Cardell, Son Rafel Mas, can Castellà [...]. Frares: es frare «Moreno» i el pare Lluís. Capellans: es capellà «Toni», Toni Miralles «de can Francisco», es vicari «Pollo», es capellà «de ca s'Hereu» [...]. Enginyer: Honorat Manera. Metges: Rafel Ribas «de can Moreno», Bartomeu Ferrando, Joan Verger [...]. Notaris: [...]. Apotecaris: [...]. Missers: [...]. Manescals: [...]. Mestres i mestresses: [...]. Agrimensors: [...]. Militars: [...].

- (59) a. I aquí podem dar gràcies a Déu que tots es vells han pogut viure, veient lo que ha passat amb sos estrangers, perquè tenien una caseta vella en ruïnes i n'han donat molts de millons, i donant tots aquests millons es vells han pogut viure *al menos* a ca seva i no les se n'han hagut de dur a o tirar a un racó, perquè antes lo que feien, què feien Francisqueta?, les tiraven a un racó, a tots es vells. I ara no, ara no, perquè el qui *más*, el qui *menos* ha pogut vendre una caseta seva perquè ara **si jo hagués volguda vendre aquesta**, com se comprèn, eh, amb estatge meva des dia... vida nostra, això se compra i... se donen millons i millons i millons i millons. Jo n'he venudes de cases, aquí a Deià, qui no eren meves, no eren meves, com a interventors, i què tenc a dir? Sa més barato que s'ha venuda, com aquell qui diu, ha estat de trenta millons.
- b. Aqueixa porta està feta amb sa mà, totes ses moldures estan fetes amb ses eines aqueixes, igualment que es ximflan també hi ha d'haver un jac aposta per fer aquest ximflan que se feia amb sa mà. [...] Feien ses eines que feien un temps [...]. **Si haguéssim pogudes veure aqueixes eines que jo vos he dit** hauríeu vist que hi havia diferents moldures, pe... perquè també n'hi havia per fer moldures de ses portes de ses cases que els feien de pla en ves de, de fer-les en es cantell no else feien de pla, que són aquelles moldures que fan en aqueixes portes encoixinades i això, això és lo que avui en dia... i llavonses lo que no t'hem posat cap per aquí damunt són puntacorrens que són, i esclapos que empleàvem un temps.
- c. Jo, com tenia quinze anys, jo i una companyera meva mos varen donar una escarada a segar faves [...]. I jo i aqueixa amiga meva mos n'anàrem, com vàrem ésser en es bocí encara no vèiem ses faves, feia una fosca! [...] I jo i aquella al·lota, venga venga —era un quartó, llavor dèiem un quartó de faves—, mos posàrem a segar i com va passar es tren de les dotze, ja en 'viem segat més de sa mitat [...]. Tot d'una que vàrem haver dinat, mos vàrem tornar a posar a segar, i, [...] com va passar es [tren] de les quatre ja havíem acabat es quartó, i res, mos n'anàrem cap a Maria i com mon pare va arribar, as cap de mitja hora, diu: «Què? vos heu cansades, eh?». I aquella amiga meva diu: «Sí», diu, **però hem feta molta de feina**. I mon pare diu: «Què heu fet, tres o quatre solcs?». Diu: «No, l'amo En Pere, hem acabat tot». I mon pare diu: «Idò deuen haver vengut es vostres amics, qualque *novio*». «No, no n'ha vengut cap, només érem noltros dues».

En el cas de (58)a (*Sempre he vists es cossiers i es dimoni*), l'objecte *es cossiers i es dimoni* és, clarament, un tòpic familiar que expressa continuïtat temàtica respecte del tòpic A introduït en la pregunta de l'entrevistador; d'aquí que hi pugui haver CP_{OIS}. En el cas de (58)b, podríem pensar, *a priori*, que també es tracta d'un tòpic familiar (*ses foldetes*) que expressa continuïtat temàtica (de fet, tot el fragment gira entorn d'aquestes faldetes); cal tenir en compte, però, que la persona entrevistada reproduceix, en estil directe, un diàleg que, al seu torn, una amiga (la protagonista de la història) li va explicar. En aquest diàleg, la protagonista s'exclama amb la frase *Amb aquell ou que han tirat m'han sollades ses foldetes* i, acte seguit, assenyala la taca, tot dient: *Mira què tenc aquí!*. Segurament, en el diàleg real, les faldetes no eren el tema de la conversa; però, de cop, l'al·lota que ha estat tacada per un ou introdueix un nou tema discursiu (un tòpic A), i això justifica que hi pugui haver CP_{OIS}. (58)c seria un altre cas de CP_{OIS} amb un tòpic A o temàtic: l'entrevistat canvia el tema discursiu i passa a enumerar diferents «*hombres licenciados en carrera*» de Montuïri que ha conegut (amb un gir i ús puntual del castellà, amb una intenció clarament irònica).

Pel que fa a (59)a (*Si jo hagués volguda vendre aquesta (casa)*), les cases de propietat de les persones grans són el tema discursiu i, doncs, en aquest exemple podem entendre que *aquesta (casa)* és un tòpic familiar que expressa continuïtat temàtica. El mateix podem dir de

(59)*b*, en aquest cas respecte de les eines emprades pels fusters d'antany: tot el fragment tracta dels diferents tipus d'eines, les seves característiques, usos, etc., i els entrevistats en van mostrant a l'entrevistador.

El cas de (59)*c* és similar al de (58)*b*: aquí la persona entrevistada torna a reproduir, en estil directe, un diàleg que va tenir lloc quan era petita, en aquest protagonitzat per ella mateixa, una amiga i el pare de la primera. És l'amiga qui diu que han *feta molta de feina*, introduint en el discurs un tema que el pare de l'altra al·lota semblava negligir o menysprear, i, a continuació, l'amiga aclareix que ho han acabat tot i sense l'ajut de ningú.

Així mateix, volem fer una observació que ja vam apuntar a SALVÀ (2017: 71-72) i que posa de manifest la rellevància de la topicalitat a l'hora de legitimar la CP_{OIS} en mallorquí contemporani.³² Quan l'objecte *in situ* inclou un *terme de polaritat negativa* (TPN), la CP_{OIS} és agramatical [(77)*a*], tret que el TPN estigui modificat restrictivament per algun element díctic/anafòric i es pugui interpretar com un tòpic familiar [(77)*b*]:³³

- (77) a. No havia {pres/*presa} cap rabiada mai.
b. No havia {presa/pres} cap rabiada tan grossa mai.

[català de Mallorca contemporani]

De fet, segons CINQUE (1990), els TPN no es poden trobar tampoc en construccions amb dislocació a l'esquerra o a la dreta i clíctic de represa (tot i que la bona formació d'aquestes construccions millora notablement si el TPN es troba modificat restrictivament per algun element díctic/anafòric):

- (78) a. *Cap rabiada no l'he presa mai.
b. ?Cap rabiada {així / tan grossa} no l'he presa mai.

Finalment, per acabar aquest apartat, volem destacar que l'estratègia de marcar aquells objectes directes postverbals que són tòpics a través de la concordança verbal no és, des del punt de vista comparat, un fet exclusiu del retoromànic friülà i del català de Mallorca. Dins les varietats italomàniques, hi ha els casos del sanvalentinès i del ripà (D'ALESSANDRO 2017; 2020). D'altra banda, hi ha els casos de dues varietats bantú: el manyika (BAX i DIERCKS 2012) i el suahili (MURSELL 2018).

³² Volem agrair a ANTONIO FÁBREGAS (professor de la Universitat de Tromsø) el suggeriment de prendre en consideració els termes de polaritat negativa i la seva (in)compatibilitat amb la CP_{OIS}.

³³ L'exemple de (77)*b* està agafat de les rondalles d'ALCOVER, però és perfectament reeixit, amb CP_{OIS}, en el català de Mallorca contemporani d'aquells parlants que encara l'admeten —a diferència de (77)*a*, que té com a objecte un TPN sense modificació i que és agramatical en mallorquí contemporani.

Això no obstant, convé precisar que, en casos com (77)*a*, on la CP_{OIS} amb un TPN sense modificació és agramatical en el mallorquí d'avui, la CP_{OIS} era possible en el mallorquí d'ALCOVER, en què la CP_{OIS} era obligatòria, generalitzada, sistemàtica o categòrica, no condicionada pel factor de la topicalitat. Així, en les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat exemples com els següents:

- (i) a. Però heu de creure i pensar que sa comare, que mai havia *volguda* fer cap visita an aquella pastora, llavò n'hi va fer unes quantes...
b. Ah gener, gener, no m'has *morta* cap ovella ni s'esqueller...
c. Ja ho crec que en Bernadet no los havia *perduda* cap parauleta.
d. [...] el veren sa i bo, com si no hagués *tenguda* mai cap malaltia.

En la parla de San Valentino in Abruzzo Citeriore, la CP està condicionada pel factor de la topicalitat: el participi concorda amb l'argument extern o intern segons quin d'aquests arguments sigui considerat un tòpic informatiu (D'ALESSANDRO 2017: 7-8, 28).

(79) a. Aje cciosə li pellistrə.

Lit.: 'He mort els pollastres'.

b. Aja ccisə li pellistrə.

Lit.: 'He mort_s els pollastres'.

[sanvalentinès]

Pel que fa al ripà (varietat parlada a Ripatransone), segons D'ALESSANDRO (2017, 2020), aquest parlar té un comportament força excepcional dins les llengües romàniques: mostra morfològicament concordança en gènere entre el verb (ja sigui finit, en els temps simples, o un participi, en els temps composts) i els seus arguments extern i intern; si es tracta d'un temps compost, el participi també mostra concordança de nombre. Ara bé, si hi ha disparitat en les especificacions de gènere, nombre o, fins i tot, en la comptabilitat o en l'animacitat d'un i altre arguments, una marca especial (-ə) ocorre en el verb. Allò que ara ens interessa és que aquest sistema pot ésser anul·lat i reemplaçat per una concordança orientada per la topicalitat (mai, però, per la focalitat): si l'argument extern o l'argument intern rep una interpretació discursivopragmàtica de tòpic, la marca morfològica manifestada en el verb concorda amb els trets ϕ d'aquest argument. Si l'argument extern o l'argument intern rep una interpretació de focus (estret), mai no pot concordar amb el verb en gènere (i nombre).

D'ALESSANDRO conclou que, en aquestes varietats (sanvalentinès i ripà), la concordança està orientada per la topicalitat, ço és, motivada per un tret discursiu (δ) de l'argument tòpic. Concretament, D'ALESSANDRO proposa que un feix extra de trets $[u\phi]$, que anomena π , es pot ajuntar en l'espina oracional en diferents posicions, com ara per sobre del Sv. π i v es comporten com una *sonda complexa* i comparteixen els valors dels seus trets, de manera que v pot ampliar el seu domini de cerca també cap a l'argument extern. Crucialment, en aquestes varietats, π aniria acompanyat d'un tret $[u\delta]$ que vol concordar amb un tòpic. Tots els trets no interpretables de π han d'ésser avaluats simultàniament i poden sobreescrivre qualsevol altra concordança prèviament establerta. Sobre π , vegeu també el que direm en els §§ 4.4.3 i 4.4.4 del cap. IV.

D'altra banda, moltes llengües bantú mostren en el verb finit mateix una marca prefixal que concorda amb l'objecte que es troba *in situ*, si bé no tots els autors entenen que es tracti de la realització morfològica de la relació sintàctica d'*Agree* entre el verb i l'objecte (o entre una projecció de Tòpic situada just per sobre del Sv*, en la part baixa del ST, *alla* BELLETTI 2004, i l'objecte): BAX i DIERCKS (2012), a diferència de MURSELL (2018), consideren que es tracta d'un clític pronominal incorporat al verb, que reduplica l'objecte *in situ*. La particularitat del manyika i del suahili és que la presència o l'absència d'aquesta marca prefixal està condicionada per la *topicalitat* o, més exactament, per la *familiaritat* o caràcter *no focal* de l'objecte. En aquestes varietats, la marca prefixal d'objecte només pot aparèixer si l'objecte és, des del punt de vista informatiu, un tòpic G o familiar (i, doncs, si apareix en un context no focal, atès que un constituent no pot ésser, al mateix temps, informació vella i informació nova). Per contra, dita marca no pot aparèixer no ja en casos de focus estret, sinó tampoc en casos de focus informatiu ample o oracional: en aquestes llengües, un tòpic A o temàtic necessàriament ha d'ésser dislocat a l'esquerra i explícit; no pot ésser nul i, doncs, no pot

legitimar un objecte *in situ* —en canvi, en friülà i en mallorquí, també és possible la CP_{OIS} en casos de focus informatiu ample o oracional, sempre que l'objecte pugui ésser interpretat com un tòpic A o temàtic i tengui (segons DE CIA) un correlat nul a l'especificador de SCanvi. El que tenen en comú totes aquestes varietats és la possibilitat d'emprar la marca o concordança d'objecte amb (almenys) els tòpics familiars. Una altra diferència és que, en friülà i mallorquí (com en la major part de llengües romàniques, excepte en casos com el ripà), la concordança amb l'objecte només es mostra morfològicament en el participi (atès el seu caràcter històricament adjectival), i no pas en el verb finit —tot i que teòricament es pot entendre que sempre es produeix una relació sintàctica d'*Agree*.

5.2. El condicionant de l'afectació de l'argument intern i la rellevància de l'aspecte delimitat o resultatiu

La CP_{OIS} en el català de Mallorca contemporani és, certament, molt residual, com ja es veu amb els resultats de les nostres cerques en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA. Encara avui podem trobar parlants d'alguns pobles, com Lluçmajor, on sembla que aquesta mena de concordança és possible, tot i que amb caràcter opcional o facultatiu i de cada cop més marginal. Com en el cas del retoromànic friülà, es tracta d'una CP que no és lliure, sinó que està *condicionada* per factors com, per exemple, la *topicalitat* (vegeu el subapartat anterior). Ara bé, hi ha una diferència important entre aquests dos parlars: en retoromànic friülà, segons DE CIA (2020; en premsa), si l'objecte és un tòpic (familiar o temàtic), la CP_{OIS} és obligatòria. Per contra, com hem dit, en mallorquí contemporani, per als parlants que encara l'admeten, la CP_{OIS}, un cop legitimada pel condicionant de la topicalitat, continua essent de realització opcional. En mallorquí, sembla que s'ha passat d'un sistema amb CP_{OIS} generalitzada, sistemàtica, obligatòria o categòrica (si més no, així es desprèn del mallorquí emprat per ALCOVER) a un sistema de CP_{OIS} opcional o facultativa i, a més, condicionada.

D'altra banda, a SALVÀ (2015, 2017, 2018) hem posat l'èmfasi en l'existència d'encara un altre condicionant a l'hora de legitimar la CP_{OIS} en mallorquí contemporani, relacionat amb l'*estructura eventiva*, l'*afectació* de l'argument intern i l'*aspecte delimitat o resultatiu*. Desconeixem si aquest condicionant és o no aplicable també a varietats com el friülà —qüestió que seria molt interessant estudiar en el futur—, però la nostra introspecció com a parlant nadiu de Lluçmajor ens senyala que, avui, la CP_{OIS} en mallorquí no és legítima en qualsevol mena de situació o esdeveniment.

La interacció de tots dos factors o condicionants (topicalitat i estructura eventiva) és una qüestió que, certament, caldria determinar. Per exemple: què ocorre si tenim un objecte *in situ* que és un tòpic (familiar o temàtic) però que, en canvi, apareix dins una construcció estativa o dinàmica amb aspecte no delimitat i, doncs, que no legitima la CP_{OIS}?; o què passa si tenim una construcció dinàmica amb aspecte delimitat o resultatiu però amb un objecte *in situ* sota focus estret (ja sigui informatiu o contrastiu)? Per ara, la resposta que podem donar és que sembla que s'han de satisfer tots dos factors perquè hi pugui haver CP_{OIS}: no n'hi ha prou amb complir només un dels dos condicionants.

En aquest apartat, ens centrarem exclusivament en el condicionant de l'estructura eventiva i de l'aspecte. Concretament, perquè la CP_{OIS} sigui legítima en mallorquí contem-

porani cal que l'objecte estigui *afectat* per un esdeveniment *dinàmic d'aspecte delimitat o resultatiu*. En el concepte d'*afectació* no ens hi entretindrem, atès el seu caràcter vague (vegeu, però, BEAVERS 2011), sinó que el tractarem de reconduir a nocions de caire estrictament aspectual. En el § 5.2.1 durem a terme una primera aproximació descriptiva a aquest condicionant relacionat amb l'estructura eventiva i l'aspecte; deixarem per a la § 7 la nostra proposta d'anàlisi teòrica de la CP_{OIS}. En els §§ 5.2.2 i 5.2.3 examinarem algunes excepcions aparents a aquest condicionant: concretament, veurem que la CP_{OIS} és possible en algunes construccions dinàmiques aparentment no delimitades (amb noms comptables escarits en plural i amb noms de massa escarits en singular); i, d'altra banda, veurem que amb alguns verbs generalment considerats «estatus» és possible construir esdeveniments dinàmics resultatius (assoliments) que legitimin la CP_{OIS}.

5.2.1. Aproximació descriptiva i rellevància de l'aspecte delimitat o resultatiu

A SALVÀ (2015, 2017, 2018) vam fer l'observació —fins aleshores no destacada— que, en el català de Mallorca contemporani d'aquells parlants que encara admeten fer CP_{OIS}, aquesta no és sempre reeixida:

- (80) a. Na Maria sempre ha {temut/*temudes} ses bubotes.
 b. Es melons han {pesat/*pesades} quatre lliures.
- (81) a. Es poal de fems ha {fet/*feta} pudor durant tot es sopar. Du'l-te'n ja!
 b. Sa pobresa ha {preocupat/*preocupada} na Maria des de sempre.
- (82) a. He {cercat/*cercada} sa solució, però no l'he trobada.
 b. En Martí ha {menat/*menada} sa furgoneta tot es camí.

A (80) tenim *estats purs* o *kimians*; a (81), el que s'han anomenat *estats davidsonians* o *d'interval* (MAIENBORN 2005; JAQUE 2014); i a (82), esdeveniments *dinàmics*, però *atèlics*.

Ara bé, si se substitueix el SN ple amb funció de CD per un clític, la CP torna a ésser possible i, de fet, en mallorquí, (gairebé) obligatòria en femení; i la CP també és possible si en comptes d'un objecte lèxic postverbal trobam un SQu- avantposat (vegeu el cap. II):

- (83) a. Na Maria sempre les ha {temudes/??temut}, a ses bubotes.
 b. Quines coses ha {temudes/temut} sempre, na Maria?

Una pista ens la dona ja ROSSELLÓ (2002: 1934 i 1888), quan diu que «els inacusatius existencials [són] reticents (del tot)³⁴ a la marca de femení, llevat del cas que hi concorri també

³⁴ Volem fer reparar que ROSSELLÓ (2002: 1934) posa «(del tot)» entre parèntesis i que, en els judicis de gramaticalitat de (84), no hi posa un asterisc, sinó dos interrogants. De fet, per a nosaltres i per a alguns parlants de Lluçmajor que hem pogut escoltar, les frases *Aquestes hamburgueses han sobrades* (o *Han sobrades, aquestes* —amb el subjecte dislocat a la dreta) i *Es plats que quedaven mos han bastats*, amb CP malgrat tenir un verb inacusatiu existencial, són perfectament gramaticals. Així mateix, hem trobat aquest altre exemple en una glosa o cançó recollida a Montuïri en una de les entrevistes de MIRALLES:

(i) I des doblers que hem guanyats | crec que no hagueren *bastats* | per comprar gorres i draps | pes infants que hem congriats...

el clíctic partitiu *en* amb el corresponent dislocat»; i que aquest tipus de construccions inacusatives són, des del punt de vista de la modalitat de l'acció o tipus de situació que descriuen, *estats* (a diferència de les inacusatives restants, que designen assoliments):

- (84) a. Ha {sobrat/??sobrada} ((,) aquesta).
 b. Ha {faltat/??faltada} una cadira.
- (85) a. N'ha {sobrada/sobrat} una (, de cadira).
 b. N'han {faltades/faltat} dues (, de cadires).

Hem vist a (80)*b* —repetit ara a (86)*a*— que la CP_{OIS} no és possible en les situacions estatives. Emperò, convé no perdre de vista que, en un enfocament no projeccionista de l'estructura eventiva/argumental —com pugui esser el model exoesquelètic de BORER (2005) o el model constructivista de RAMCHAND (2008)—, el mateix verb (*pesar*) pot esser emprat en construccions o estructures sintàctiques diferents, com ara en una construcció eventiva dinàmica amb *aspecte resultatiu* (ço és, que implica i se centra en l'*estat resultant*) [(86)*b*] o amb un *aspecte delimitat* (ja sigui amb una lectura de perfet experiencial o de perfectiu hodiern)³⁵ [(86)*c*], i en aquests casos la CP_{OIS} és reeixida:

- (86) a. Es melons han {pesat/*pesades} quatre lliures.
 b. En Joan ja ha {pesades/pesat} ses patates.

Aquestes construccions inacusatives tenen una particularitat, i és que, des del punt de vista informatiu i lògic, tenen una estructura bipartida de tipus tòpic/comentari, informació vella / informació nova o subjecte/predicat (de fet, ben igual que les oracions inergatives/transitives canòniques, del tipus *En Joan canta*), per la qual cosa han rebut a vegades el nom d'oracions *categòriques*.

Per contra, en mallorquí contemporani, la CP és certament poc reeixida en construccions inacusatives locativoexistencials com *Ha {faltat/??faltada} una cadira* o *Ha {sobrat/??sobrada} aquesta*. En realitat, la CP no acaba d'esser del tot reeixida tampoc en la construcció presentacional *Ha {vengut/?venguda} una amiga meva*, malgrat que hi tenim un verb de direcció inherent, si bé és cert que, en aquest cas, amb un assoliment, el judici de gramaticalitat millora prou (cf., però, amb *Na Maria encara no ha venguda*, que és plenament gramatical). Aquest altre tipus de construccions inacusatives (de tipus locativoexistencial o presentacional) a vegades han rebut el nom d'oracions *tètiques*, i en elles podríem dir que tota l'oració és predicat o informació nova (SASSE 1987; LAMBRECHT 1994), si bé també es pot entendre que hi trobam una predicació respecte d'un tòpic locatiu que pot romandre implícit.

Per RIGAU (2013), les veritables construccions inacusatives són les construccions tètiques, que són les úniques que admeten la pronominalització de l'argument intern (quan és indefinit) amb el clíctic partitiu *en*: *N'han faltades dues*; *N'ha venguda una*. Les construccions categòriques serien, per contra, inergatives, segons RIGAU. En canvi, per MATEU (2015), les veritables construccions inacusatives són les categòriques, com ho prova el fet que en català antic s'auxiliaven amb *ESSER* (i nosaltres hi afegiríem que encara avui propicien la CP, en mallorquí). Les construccions tètiques, per MATEU, no serien pròpiament inacusatives, en la mesura que un locatiu abstracte s'ajuntaria en la posició d'especificador del Sv*/S_{Ve}u i, per tant, faria d'argument extern en aquestes construccions, que en català antic seleccionaven *Haver*. A parer nostre, caldria adoptar una solució de consens que reconegués que unes i altres construccions són inacusatives, segons diferents tests d'inacusativitat, tot i que clarament són construccions (inacusatives) amb propietats diferenciades.

³⁵ Per als diferents usos, en català, de l'*aspecte perfet* —resultatiu, experiencial i inclusiu (o universal, continu)— i del *perfectiu hodiern*, ens remetem a PÉREZ SALDANYA (2000; 2002: 2587 i ss.) i, des d'una perspectiva més teòrica, a XIQUÉS (2015).

- c. En Joan ha {*pesades/pesat*} ses patates {tres vegades / en 5 minuts}.

Així mateix, a diferència de la construcció causativoestativa de (81)*b* —repetida ara com a (87)*a*—, podem tenir CP_{OIS} si la construcció és eventiva, dinàmica i de canvi d'estat (un assoliment) [(87)*b*], que tant es pot construir amb un aspecte resultatiu com amb un aspecte delimitat:

- (87) a. Sa pobresa ha {*preocupat/*preocupada*} na Maria des de sempre.
b. Amb aquesta actitud teva d'avui has {*preocupada/preocupat*} ta mare.

De manera similar, (82)*b* —repetit aquí com a (88)*a*—, que descriu una *activitat* (un procés que s'estén en el temps sense necessitat d'arribar a un punt final que completi la situació i que, per tant, és atèlic), no permet la CP_{OIS}. Emperò, el mateix verb (*menar* 'conduir') pot ésser emprat amb CP_{OIS} si és usat en una construcció tèlica amb una trajectòria delimitada (fitada) o, si es prefereix, amb un *estat meta* (en anglès, *target state*), de manera que s'entengui que la furgoneta acaba dins el garatge [(88)*b-e*]. En aquests casos, més que d'un assoliment (que comportaria el caràcter puntual o no duratiu de l'esdeveniment), podríem parlar d'una *realització*, tot i que tampoc no es pot descartar que es tracti d'un assoliment i que l'adjunt de (88)*b* (*en només deu minuts*) es referesqui a la fase prèvia o preparatòria que ha portat a l'estat meta. Fixem-nos, així mateix, que la CP_{OIS} és compatible tant amb un aspecte delimitat —ja sigui amb un significat de perfectiu hodiern [(88)*b*] o de perfet experiencial [(88)*c*]— com també amb un aspecte resultatiu, evidenciat per l'ús dels adverbis *ja* o *encara* [(88)*d-e*].

- (88) a. En Martí ha {*menat/*menada*} sa furgoneta tot es camí.
b. En Martí ha {*menada/menat*} sa furgoneta an es garatge en només deu minuts.
c. En Martí ha {*menada/menat*} sa furgoneta an es garatge moltes vegades.
d. En Martí ja ha {*menada/menat*} sa furgoneta an es garatge.
e. En Martí encara no ha {*menada/menat*} sa furgoneta an es garatge.

Una cosa similar s'esdevé a (89)*a-b*. A (89)*a* hi tenim, en principi, una activitat, amb *aspecte no delimitat*, i no hi ha CP_{OIS}; a (89)*b*, en canvi, s'ha afegit un estat meta a la construcció (un SResultat, en el sistema de RAMCHAND 2008) que fa que la construcció sigui tèlica, si bé ara la transició és més aviat puntual i no durativa i podríem parlar més clarament d'un *assoliment*.

Ara bé, (89)*c-d* posen de manifest que un verb de contacte —en principi atèlic, si es construeix amb un aspecte no delimitat, com a (89)*a*—, encara que no porti un estat meta o SResultat (com ho prova la inviabilitat de la construcció participial **Sa palanca encara està empesa*), es pot concebre i construir també amb aspecte delimitat [(89)*c*] o amb aspecte resultatiu [(89)*d*], i en aquests casos la CP_{OIS} és igualment reeixida. De fet, tot i que marginalment, per a (89)*a* també és possible una lectura d'aspecte delimitat, però *reiterativa* (forçada per l'adjunt de durada temporal), on la CP_{OIS} seria admissible (d'aquí que hi hàgim col·locat la marca «#»): si s'entén que en Pau ha anat donant diverses empentes a la carrossa durant tota la cercavila.

- (89) a. En Pau ha {*empès/#empesa*} sa carrossa durant tota sa cercavila.
b. En Pau ha {*empesa/empès*} {sa carreta / sa seva empresa} a s'abisme.
c. En Pau ha {*empesa/empès*} sa palanca en dos segons.
d. En Pau ja ha {*empesa/empès*} sa palanca.

En general, amb els verbs de *locatum*, és possible emprar tant un aspecte no delimitat —que no admetrà la CP_{OIS}, com ocorre, en principi, a (90)a— com un aspecte delimitat [(90)b] o un aspecte resultatiu [(90)c], que seran compatibles amb la CP_{OIS} —de fet, això mateix és el que també ocorre a (86)b-c, amb el verb *pesar*.

- (90) a. En Montoro ha {regat/*regades} ses tomàtigaues durant mitja hora.
 b. En Montoro ha {regades/regat} ses tomàtigaues {en trenta minuts / dues vegades}.
 c. En Montoro ja ha {regades/regat} ses tomàtigaues.

I encara aquest altre exemple:

- (91) a. Avui de matí, na Maria ha {untat/*untades} ses persianes fins que sa filla l'ha cridada.
 b. Enguany na Maria ha {untades/untat} ses persianes dues vegades.
 c. Na Maria ja ha {untades/untat} ses persianes.

De bell nou, observem que (90)a i (91)a admeten una lectura amb aspecte delimitat *reiterativa*, compatible amb la CP_{OIS}, si s'entén que la persona en qüestió ha anat repetint el procés de regar totes les tomàtigaues o d'untar totes les persianes, una vegada i una altra (durant mitja hora o fins que la filla l'ha cridada, respectivament).

Els verbs de *compleció gradual* transitius també es poden construir amb aspecte no delimitat, i aleshores no admeten la CP_{OIS} [(92)a], o bé es poden construir amb aspecte delimitat [(92)b] o resultatiu [(92)c], i en aquests darrers casos sí que admeten la CP_{OIS}.

- (92) a. Hem {estirat/*estirada} aquesta situació molt de temps, fins que ja no hem pogut pus!
 b. Quan m'he aixecat, he anat a sa cuina i he {encalentida/encalentit} sa llet amb es microones.
 c. Es govern per fi ha {allargats/allargat} es permisos de paternitat.

Qualsevol predicat que, en un context adequat, admeti una lectura de «feina feta» admetria l'aspecte delimitat o bé l'aspecte resultatiu. Com van observar PARSONS (1990) i KRATZER (2000), qualsevol esdeveniment que acaba (tengui o no un estat meta) dona lloc a un *estat resultant* que es manté per sempre més, i pot entrar (almenys de manera marginal, cercant-ne el context adequat) en una construcció participial d'estat resultant. Els exemples que dona KRATZER (2000) per a l'alemany han esdevingut ja clàssics:

- (93) a. Die Katze ist schon gestreichelt.
 el gat està ja acaronat.
 'El gat ja està acaronat'.
 b. Dieser Kinderwagen ist schon geschoben.
 aquest cotxet-de-nadons està ja empès
 'Aquest cotxet ja està empès'. [alemany]

Si bé aquests exemples, *out of the blue*, podrien sonar estranys, només cal trobar-los el context adient perquè siguin reeixits. Imaginem, per exemple, una situació en què algú està a càrrec d'una gata i, com a tasca diària, s'ha d'assegurar que sigui acaronada almenys un cop al dia; o algú que treballa en una fàbrica de fer cotxets per a nadons i que els ha d'empènyer mínimament per a comprovar el seu bon funcionament. En aquests casos, també podríem formular oracions amb CP_{OIS} i, fins i tot, amb els anomenats *temps supercomposts* (vegeu el § 2.4 del cap. IV), com ara:

- (94) a. Quan he hagut *acaronada* sa moixa, li he donat menjar.
 b. Una vegada he hagut *empesos* es cotxets, hi he penjada una etiqueta verda.

Inversament al que acabam de veure, també es pot donar el cas que predicats duratius en principi (o potencialment) tèlics o culminatius (*realitzacions*), amb un objecte o complement directe que sigui un tema incremental o una trajectòria delimitada explícita, es puguin construir amb un aspecte *no delimitat* que doni lloc a l'anomenada lectura *inconclusa*. Aleshores, com es pot veure a (95)b i a (96)b, la CP_{OIS} no seria possible —tret que, en realitat, tinguem aspecte delimitat i una lectura reiterativa—:

- (95) a. An es concert d'avui, hem {*tocada/tocat*} sa *IX simfonia* de Beethoven i mos han aplaudit molt.
 b. A s'assaig d'avui, hem {*tocat/#tocada*} sa *IV simfonia* durant més d'una hora.
- (96) a. Avui a escola, cada nin havia de cantar una cançó, i en Miquel ha {*cantada/cantat*} *La Balanguera*, i ben bé que ho ha fet!
 b. Avui a escola, cada nin havia de cantar una cançó, i en Miquel ha {*cantat/*cantada*} *La Balanguera*, però sa mestra no la hi ha deixada acabar.

Tinguem present que, a (95)b, és possible una lectura en què, en un assaig d'orquestra llarguíssim, s'ha estat tocant tota una simfonia repetides vegades. Seria la lectura que MACDONALD (2008, 2009) anomena *sèrie d'esdeveniments idèntics* (SEI), atès que l'objecte que suporta l'acció de cada subesdeveniment és sempre el mateix. Aquesta mateixa lectura seria possible a (97), en la interpretació per la qual en Ramon ha estat llegint i acabant la mateixa novel·la, un cop i un altre, diverses vegades (per exemple, si es tracta d'una novel·la curta que l'ha entusiasmat). Per tant, en realitat, aquestes frases, quan no fan CP, serien ambigües: admetrien una lectura amb aspecte no delimitat (sempre sense CP_{OIS}) i, potser més marginalment, una lectura delimitada però reiterada, d'una SEI, compatible (opcionalment) amb la CP_{OIS}.

- (97) En Ramon ha {*llegit/#llegida*} una novel·la durant una hora

Una variant de l'aspecte no delimitat és l'anomenat aspecte *ingressiu*, que focalitza el començament de l'esdeveniment i es pot fer valer mitjançant l'ús d'un adjunt temporal puntual [(98)a] o amb l'adjunt de lapse temporal «*en x temps*», que en aquest cas expressa la fase prèvia a l'inici de l'esdeveniment [(98)b] —a diferència de quan coocorre amb aspecte delimitat, perquè llavors expressa el lapse de temps que transcorre des de l'inici fins a la culminació de l'esdeveniment. En aquests casos (aspecte no delimitat ingressiu), amb les realitzacions no és possible la CP_{OIS} (amb independència de si l'esdeveniment realment ha pogut culminar), però sí que és possible la CP_{OIS} amb els assoliments [(98)c], perquè, atès el seu caràcter puntual, el començament i el final de l'esdeveniment necessàriament coincideixen i, doncs, en realitat, en aquest cas l'adjunt temporal és compatible amb l'aspecte delimitat.

- (98) a. En Miquel ha {*cantat/*cantada*} *La Balanguera* a les 9:30.
 b. En Joan Pons no s'ha fet pregar i dos segons mos ha {*cantat/#cantada*} sa cançó *Escolta es vent*.
 c. Han {*alliberats/alliberat*} es presos polítics {*a mitjanit / en un any i mig*}.

D'altra banda, voldríem cridar l'atenció sobre l'ambigüïtat d'oracions com (99), tant si hi ha CP_{OIS} com si no n'hi ha:

(99) En Bernadet ha {*alliberada/alliberat*} s'àguila durant vuit hores.

Aquí, la lectura més òbvia és aquella en què en Bernadet ha deixat alliberada l'àguila durant vuit hores: tenim un aspecte resultatiu (que focalitza un estat resultant) i l'adjunt de durada (*durant vuit hores*) modifica l'estat meta o SResultat inherent a aquest predicat, que coincideix amb l'estat resultant aportat per l'aspecte resultatiu (recordem, però, que hi podria haver un estat resultant també amb predicats que no tenen inherentment un estat meta o SResultat, i en aquests casos aquesta lectura ja no seria viable). Ara bé, també és possible una lectura d'aspecte delimitat però reiteratiu, en què l'adjunt *durant vuit hores* actuaria com un quantificador de l'esdeveniment: en aquest cas, s'entendria que en Bernadet ha anat alliberant l'àguila repetidament, durant un temps total de vuit hores (per exemple, en cas que l'àguila hagués anat tornant a la seva gàbia per pròpia voluntat).

Per contra, una lectura que no és possible a (99), ni amb CP_{OIS} ni sense CP_{OIS}, és aquella amb un aspecte no delimitat, que roman descartada pel fet que es tracta d'un assoliment o esdeveniment puntual (no duratiu), amb una transició instantània cap a l'estat meta (SResultat) que li és inherent. No és una excepció a això que acabam de dir un cas com el de (100), que, a més, admet la CP_{OIS}: aquí, el fet que l'argument intern (malgrat esser un SD) contengui un nom de massa (o no comptable), combinat amb la presència de l'adjunt duratiu, propicia que tinguem una lectura amb aspecte *delimitat reiterativa*, però amb *aparença* d'aspecte no delimitat (vegeu també el § 5.2.2).

(100) En Pere i es seu fill han {*embotellada/embotellat*} sa sidra durant dues hores.

Convé destacar que els conceptes d'aspecte *no delimitat*, *delimitat* i *resultatiu*, tal com els hem fets servir ací, pertanyen a una categoria aspectual que no equival pròpiament ni als conceptes d'(a)telicitat ni als d'aspecte *perfectiu/imperfectiu*. Ja hem destacat que podem tenir un predicat en principi atèlic (*acaronar un moix*) construït amb aspecte delimitat o resultatiu; o un predicat en principi tèlic (*cantar una cançó*) construït amb aspecte no delimitat (amb l'anomenada lectura inconclusa) o ingressiu. Així mateix, tant podem dir *En Joan {cantà / va cantar} una cançó en tres minuts* (amb aspecte delimitat) com *En Joan {cantà / va cantar} una cançó durant un minut* (amb aspecte no delimitat) i, tanmateix, en tots dos casos trobam el verb en passat (simple o perifràstic) i, doncs, amb aspecte (extern) *perfectiu*. Efectivament, la distinció perfectiu/imperfectiu estaria reservada per a una categoria funcional d'Aspecte *gramatical* veritablement *externa*, per sota de ST però força amunt en l'espina oracional, i seria rellevant per a la distinció que, dins els temps composts, podem tenir entre *havia comprat* i *hagué comprat* (i que es manifesta morfològicament, doncs, com a aspecte del verb auxiliar). L'(a)telicitat, d'altra banda, formaria part de la capa més baixa de l'espina oracional, la part purament *descriptiva* i que es correspondria amb Su/SVeu/SEvt (segons diferents propostes teòriques). Així, segons RAMCHAND (2008), són tèlics els predicats que tenen un SResultat o bé una trajectòria delimitada com a complement de SProcés. Amb tot, com acabam de dir, podem tenir un predicat tèlic que vagi acompanyat d'un aspecte no delimitat, i viceversa. Es fa necessari, doncs, determinar quin és el *locus* d'això que hem anomenat aspecte *no delimitat*, *delimitat* i *resultatiu*. Des d'un punt de vista teòric, això es pot implementar de

diverses maneres; per exemple:

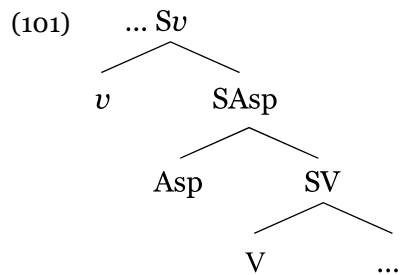
- a) Es podria assumir, en la línia de TRAVIS (2000) i MACDONALD (2008), per als esdeveniments dinàmics (no per als estats), un nucli funcional d'*Aspecte intern* com el de (101) (entre v/v^* i SV, és a dir, abans d'introduir l'argument extern, ja que s'entén que aquest no afecta la modalitat de l'acció o *Aktionsart*), distint del(s) nucli(s) d'*Aspecte extern* o gramatical (que estarien per sobre del Sv^*). Asp està relacionat amb la *quantització de l'esdeveniment*: instància l'anomenada *correspondència objecte-esdeveniment* («object-to-event mapping») a través d'una relació d'*Agree*, en la mesura que l'argument intern pot influir en la interpretació del predicat com un tot, segons que aquest SN sigui *quantitzat* o *no quantitzat*.³⁶

³⁶ La propietat ací rellevant ha rebut diferents noms: *delimitació* o *fitació* (en anglès, *boundedness*; TENNY 1987, 1994), *quantització* o *tret* [$\pm SQA$] («*specific quantity of A*» (VERKUYL 1972, 1993; KRIFKA 1989, 1992; KIPARSKY 1998), *quantitat* (BORER 2005) i *tret* [$\pm q$] (MACDONALD 2008).

Segons BORER (2005), un element satisfà la condició d'esser una *quantitat* («*quantity*») ssi no és homogeni. Un element és *homogeni* (o «*non-quantity*») ssi és cumulatiu i divisiu. Per tant, un element és «*quantity*» ssi no és ni cumulatiu ni divisiu. Així mateix, una entitat P és *cumulativa* ssi la unió de dita entitat amb una altra del mateix tipus resulta també en una entitat P. Una entitat x és *divisiva* ssi, en cas que aquesta entitat sigui del tipus P, existeix sempre una entitat y tal que, formant part de x , sigui també del tipus P; i, per a tot parell d'entitats x i y , si x és del tipus P i y és part de x , llavors la diferència que s'obté de restar y a x és, així mateix, del tipus P. En la pràctica, per a BORER (2005) són homogenis els noms de massa escarits en singular i els noms comptables escarits en plural, no especificats ni per un D ni per un Q.

Per a MACDONALD (2008, 2009), en canvi, només són clarament [$-q$] els noms de massa escarits en singular; els noms comptables escarits en plural poden ésser [$-q$] (en una lectura no quantificacional, genèrica), però també poden ésser quantificacionals o [$+q$] —seguint CARLSON (1977: 451), durién associat un quantificador existencial— i, en aquest cas, pugén fins a l'especificador d'Asp i quantifiquen (multipliquen) l'esdeveniment, la qual cosa dona lloc a l'anomenada lectura d'una *sèrie d'esdeveniments similars* (SES), que és el que atorga una aparença d'atelicitat a l'esdeveniment (per nosaltres, una aparença de *no delimitació*).

Una altra diferència important entre BORER (2005) i MACDONALD (2008) es refereix a les oracions transitives atèliques com *John pushed the cart for an hour* ('En Joan va empènyer el carro durant una hora'), on el tret [$+q$] de l'argument intern no afecta la interpretació aspectual del predicat; i també es refereix a oracions com *John ate {apples/pizza}*. Per a BORER, en aquests casos l'argument intern és introduït en l'especificador d'una closca funcional F^C (en anglès, F^S , de *functional shell*), però no en l'especificador d'Asp_Q. Efectivament, per a BORER, Asp_Q (o Asp_{<e>Q}) és el *locus* de la telicitat i es comporta com una *variable oberta* que necessita rebre rang, però a la qual només es pot assignar rang *quantity*, ajuntant en el seu especificador un argument intern que tengui aquesta propietat; si no té aquesta propietat o si, malgrat tenir-la, no afecta la quantització de l'esdeveniment, llavors no hi pot haver Asp_Q en l'estructura oracional. En canvi, per a MACDONALD aquestes oracions sí que projecten Asp; però, en el cas de *John pushed the cart for an hour*, el caràcter [$\pm q$] de l'argument intern esdevé irrellevant, perquè, a diferència de les realitzacions, l'estructura d'una activitat (i, en concret, el nucli V) no tindria un tret <fe> que expressi que l'esdeveniment té un punt final, i només quan aquest tret és present pot tenir lloc la correspondència objecte-esdeveniment.

- (102) a. En Joan (va menjar {sa pizza / un tros de pizza} {#durant cinc minuts / en cinc minuts}).
 b. En Joan va menjar pizza {durant 5 minuts / #en cinc minuts}.
 c. En Joan va menjar pizzas {durant cinc minuts / #en cinc minuts}.

Ara bé, en el marc de MACDONALD (2008), no queda del tot clar com s'explicarien casos com *En Miquel va cantar la Balanguera durant 2 minuts*, amb aspecte no delimitat (i lectura inconclusa) malgrat que tenim un predicat en principi tèlic. MACDONALD (2008: 38-39) entén que, a vegades, un SD (malgrat esser delimitat i definit) pot esser [-q] (*John drank {the/that} beer for three hours and he didn't notice anything*), la qual cosa provaria que la propietat d'esser [+q] és més pròxima a N que a D; però també apunta (en la p. 36, n. 11) que, per a ell, en anglès, oracions com *#John wrote the letter for an hour* o *#The kid ate an apple for ten minutes*, amb una lectura inconclusa i un argument intern [+q], són agramaticals,³⁷ si bé reconeix que hi ha autors que les donen per bones. En qualsevol cas, podríem entendre que en aquests casos, V no tindria associat el tret <fe> (típic de les realitzacions) que expressa que l'esdeveniment té un punt final (i que, per a MACDONALD, és un requisit perquè pugui tenir lloc la correspondència objecte-esdeveniment); la qual cosa equival a dir que es tracta d'una activitat i no pas d'una realització.

Així mateix, tampoc no queda clar com analitzaria MACDONALD un cas com *Quan he hagut acarona sa moixa...* o *Na Maria ha untades ses persianes en només una hora*, amb aspecte delimitat malgrat tenir un predicat (de contacte o de *locatum*) en principi atèlic. En aquests casos, suposam que caldria introduir un tret <fe> en algun nucli de l'estructura, com ara P, que és el que assumeix MACDONALD (2008: 108-110) per als assoliments amb verbs de *locatio* (*Jerry caged the bird*) —a diferència dels verbs de *locatum*, que per a MACDONALD tindrien una P sense dit tret <fe>.

- b) Una altra opció és assumir —com farem nosaltres en aquesta tesi (a diferència de SALVÀ 2015, 2017, 2018)—, per sobre del Sv* o del SVEu/SEvt (és a dir: després de la introducció de l'argument extern, però admetent que l'objecte pot pujar fins a un segon especificador del SEvt), un primer nucli d'Aspecte «extern» —però més baix que l'aspecte més extern de tots (l'aspecte gramatical, veritablement extern), relacionat amb la distinció perfectiu/imperfectiu—, i que per a evitar confusions anomenarem *Aspecte «intermedi»*. Aquest nucli d'Asp (intermedi) pot tenir diferents valors aspectuals —com proposen IATRIDOU *et al.* (2001), PANCHEVA (2003) i LARSSON (2009)—:

³⁷ MACDONALD les marca amb un «#» per deixar oberta la possibilitat d'una lectura repetitiva (d'una *sèrie d'esdeveniments idèntics*), tanmateix pragmàticament estranya: en el món real, no ens podem menjar la mateixa poma o escriure la mateixa carta diverses vegades, durant x temps.

- *aspecte delimitat* (que donaria lloc a la lectura de perfect *experiencial*: *He anat a Roma dues vegades*; o de perfectiu hodiern: *Avui de matí he anat a plaça*),³⁸
- *aspecte no delimitat* (que donaria lloc a la lectura de perfect *continu, inclusiu o universal*: *Sempre he viscut aquí*; o a lectures atèliques o inconcluses del perfectiu hodiern), i
- *aspecte resultatiu*, que donaria lloc a l'anomenada lectura de perfect resultatiu —i això amb independència de si el SV té, com a complement, un SResultat (o estat meta) (*M'he romput un peu*; *Ja ha alliberada s'àguila*), una trajectòria (o tema incremental: *Ja he cantada sa cançó*) o ni una cosa ni l'altra (*Ja he empès es cotxet*; *Ja he acaronat es moix*; *Ja hem salada sa carn*).³⁹

Gràficament, la representació que aquestes lingüistes han proposat per a l'aspecte no delimitat, delimitat i resultatiu és la següent:

(103) a. *Aspecte no delimitat*:

————++[[+]]++————→

b. *Aspecte delimitat*:

————[++++++————]————→

c. *Aspecte resultatiu*:

————++++++[×××]————→

Aquests valors d'Aspecte «intermedi» serien, doncs, independents de l'(a)telicitat inherent del SV. L'(a)telicitat seria pròpia de la capa merament descriptiva o classificatòria (o «primera fase») de l'espina oracional (RAMCHAND 2008, 2018; WILTSCHKO 2014), abans d'introduir el primer nucli *situacional* d'Aspecte («intermedi»), i dependria del caràcter delimitat de la trajectòria (*llegir una novel·la*) o de la presència d'un SResultat (*rompre un vidre*; *engabiar un ocell*) —d'acord amb RAMCHAND (2008).

³⁸ Entenem, d'acord amb XIQUÉS (2015), que la possibilitat que té el català d'emprar el present perfect com un perfectiu hodiern es deriva de les propietats del *present* en aquesta llengua. Així, mentre que en català es pot dir *En Joan canta (ara mateix)*, en anglès s'ha d'emprar una forma perifràstica progressiva: *John is singing (now)*.

³⁹ En aquest darrer cas (amb verbs de contacte o de *locatum*), podem entendre que l'argument intern s'introdueix en l'especificador d'una estructura relacional: SPred o SPcc (una preposició de coincidència central) (HALE i KAYSER 2002; MACDONALD 2008; ACEDO MATELLÁN i REAL PUIGDOLLERS 2015; MATEU 2021). Per a HALE (1986), una Rcc és una preposició estativa que expressa que una entitat queda associada o en contacte amb una altra entitat (o conjunt); implica una relació de continent a contingut entre un fons i una figura; en català, la preposició que expressa de manera més neutra aquest tipus de relació és *amb*, d'acord amb RIGAU (1997, 2013).

Amb tot, per a RAMCHAND (2008), els arguments interns dels verbs de contacte o de *locatum* no s'introdueixen en el complement de SProcés, dins una estructura relacional, sinó directament en l'especificador de SProcés, i tenen el paper eventiu d'un «suportador» o «subjecte del procés»; tot i que tampoc no podem descartar que es generin, en realitat, més avall, i després pugin fins a [Espec, SProc].

Un cop introduït Asp (per sobre del Sv*/Sveu/SEvt), l'esdeveniment seria compatible amb diferents tipus d'aspecte «intermedi» (delimitat: *Ha llegida sa novel·la en 3 hores*; no delimitat: *Ha llegit sa novel·la durant mitja hora*; resultatiu: *Ja ha llegida sa novel·la*). Igualment, un SV en principi atèlic (*empènyer un cotxet, acaronar es moix*) seria compatible amb diferents tipus d'aspecte «intermedi». Finalment, un cop introduït l'Aspecte gramatical o veritablement extern (en els temps composts, per sobre de l'auxiliar de perfet), la situació seria compatible amb un aspecte perfectiu (*Quan hagué llegida sa novel·la...*) o imperfectiu (*Havia llegida sa novel·la*).

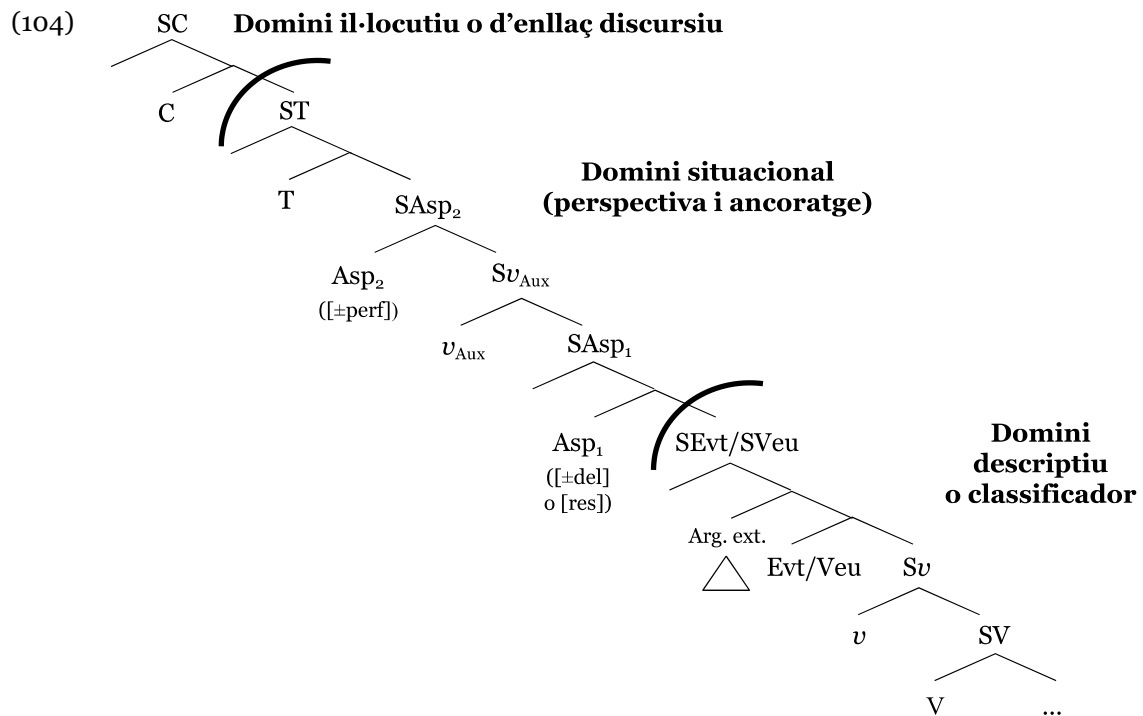
En síntesi, la jerarquia de projeccions funcionals de l'anomenada *espina oracional* que assumirem en aquesta tesi és la de (104) —vegeu, però, també l'escissió del SC que hem comentat en la § 5.1, a partir de FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007) i FRASCARELLI (2017), que al seu torn és un desenvolupament de RIZZI (1997, 2013). Per simplicitat, prescindirem també dels nuclis de Mode. El primer nucli d'Aspecte (Asp₁), per sobre del SEvt (o Sveu), seria el nucli d'Aspecte «intermedi», que pot adoptar com a valors un aspecte [±delimitat] o un aspecte [resultatiu]. El nucli d'Asp₂ seria el *locus* de l'aspecte pròpiament extern (o aspecte gramatical), que pot adoptar els valors de [±perfectiu] i que, en els temps composts, s'introdueix immediatament per sobre del verb auxiliar (com ara *haver*), permetent de distingir (dins el temps passat) entre el plusquamperfet (*havia cantat*) i el passat anterior (*hagué cantat o va haver cantat*).⁴⁰

⁴⁰ RAMCHAND i SVENONIUS (2014) situen Aspecte per sobre del Sv* (SInici, en la proposta de RAMCHAND 2008): Asp fa de mediador entre la capa inferior de l'oració (que és la capa on es construeix l'estructura *eventiva* i on es resolen les relacions d'estructura argumental: predicat-arguments i papers temàtics) i la capa *situacional* (on es resolen qüestions tempoaspectuals i de funcions gramaticals). I encara hi hauria una zona més alta, on es resolen qüestions discursives i de força il·locutiva.

Apuntem també que RAMCHAND (2018), a diferència de la seva proposta de 2008, assumeix, seguint KRATZER (1996), PYLKKÄNEN (1999) i HARLEY (2013), que l'argument extern no s'introdueix com a especificador del SInici, sinó en una projecció que es trobaria per sobre de SInici i que anomena SEvt (sintagma esdeveniment), mentre que Inici (o *v*) seria un nucli purament *causatiu*. Emperò, a més d'introduir l'argument extern (i, en aquest sentit, Evt equivaldria al nucli Veu de KRATZER 1996), el nucli Evt aconsegueix una altra funció (que en el sistema de RAMCHAND i SVENONIUS 2014 era assumida per Asp): converteix la *descripció d'una eventualitat* en una *situació* dotada de paràmetres de temps i món i, doncs, Evt fa d'intermediari entre el domini descriptiu i el domini situacional encapçalat per Asp (el nostre Asp₁ o Asp «intermedi»).

WILTSCHKO (2014) també ha formulat una proposta sobre l'*espina jeràrquica universal* (EJU), que estaria dividida, en realitat, en quatre dominis (i no tres), amb uns nuclis κ *primitius* que, d'entrada, serien categorialment neutres, estarien jeràrquicament organitzats i serien definits per una *funció*: el domini inferior (*classificació*), és responsable de la classificació dels esdeveniments (o, en l'àmbit nominal, dels individus), i s'hi introdueixen els arguments temàtics; el segon domini (*perspectiva o punt de vista*) és responsable d'introduir una perspectiva respecte de la qual l'esdeveniment (o l'individu) és presentat, i a més, s'hi assigna la funció gramatical d'objecte; l'*ancoratge* és responsable d'ancorar (díticament o anafòrica) l'esdeveniment (o l'individu) a l'enunciat, i a més, s'hi assigna la funció gramatical de subjecte; i la capa superior (*enllaç*) s'encarrega d'establir una relació entre la proposició (o el referent) i el discurs, i s'hi assignen papers discursius com tòpic, focus...

Per a WILTSCHKO (2014), les categories *c* específiques de cada llengua serien *construïdes* o *derivades* a partir d'aquest conjunt reduït de categories universals i d'unitats de llenguatge (UdL) específiques de cada llengua ($c = \kappa + UdL$). Les *c* poden ésser construïdes de diferents maneres (d'aquí,

En conclusió, la CP_{OIS} en mallorquí contemporani sembla que només roman legitimada, des del punt de vista de l'estructura eventiva i aspectual, quan tenim un esdeveniment dinàmic (no un estat) amb aspecte «intermedi» (Asp_1) delimitat o resultatiu (però mai amb el valor d'aspecte no delimitat).

A continuació, en els §§ 5.2.2 i 5.2.3, examinarem algunes excepcions aparents a aquest condicionant: CP_{OIS} en algunes construccions dinàmiques aparentment no delimitades [(105)] i amb alguns verbs aparentment «estatus» [(106)].

(105) a. En Pere ha {cantades/cantat} cançons tot s'horabaixa.

b. Hem {beguda/begut} cervesa durant tota sa revetla.

(106) Has {tenguda/tengut} una idea extraordinària!

5.2.2. La CP_{OIS} en algunes construccions dinàmiques aparentment no delimitades

En casos com els de (105) ens trobam davant construccions transitives (amb un objecte *in situ*) que són eventives i dinàmiques (no estatives), però que, *a priori*, tenen una aparença d'aspecte no delimitat i, doncs, en principi no sembla pas que s'hi pugui esperar la CP_{OIS} . No obstant això, la CP_{OIS} hi és possible (opcionalment).

D'entrada, parem esment que, en el cas de (105)a, l'objecte és un nom comptable escrit en plural (*cançons*); i, en el cas de (105)b, l'objecte és un nom de massa (o incomptable) escrit

la variació lingüística), si bé κ restringeix la seva derivació a certs patrons categorials universals. Així, p. ex., a partir de κ :*ancoratge* es pot construir no sols *c:temps* (o T, com en anglès), sinó també *c:persona* —com en blackfoot, on hi ha un contrast obligatori entre els participants locals (1a i 2a persona) i no locals (3a persona)—, *c:locació* —com en halkomelem— o *c:realis* —com en alemany alt austríac.

en singular (*cervesa*). Començarem primer pel cas de (105)a.

A) La CP_{OIS} amb noms comptables escarits en plural:

Per a MACDONALD (2008, 2009) (vegeu la n. 36), és cert que els noms comptables escarits en plural poden ésser [-q], en una lectura no quantificacional, genèrica o de classe, però, crucialment, també poden ésser *quantificacionals* o [+q]; seguint CARLSON (1977: 451), durien associat un quantificador existencial. En aquest cas, puguen fins a l'especificador d'Asp (intern al Sv, segons aquest autor) i quantifiquen (multipliquen) l'esdeveniment, la qual cosa dona lloc a l'anomenada lectura d'una *sèrie d'esdeveniments similars* (SES). És aquesta multiplicació dels (sub)esdeveniments a partir d'un nom escarit en plural el que atorga una aparença d'«atelicitat» al conjunt de l'esdeveniment, segons MACDONALD. Com a prova d'això, aquest autor esmenta frases com les següents, on trobam, al mateix temps, tant un adjunt de lapse temporal («en x temps») com un adjunt duratiu:

- (107) a. John ate pizzas in ten minutes for an hour straight.
 b. John drank sodas in three minutes for an hour straight.
 c. John carried goats into the barn in ten minutes for an hour straight.
 d. John pushed carts into the store in three minutes for an hour straight.

Per a (107)a, la interpretació seria que, per a cada pizza que en John s'ha menjat, ha trigat deu minuts a acabar-se-la, i que, en total, ha estat menjant pizzas durant una hora. Si això és així, en el marc de MACDONALD en realitat estaríem davant construccions *tèliques*: l'adjunt de lapse temporal fa referència al final de cada subesdeveniment (de menjar-se una pizza), expressant la quantitat de temps que transcorre abans que el final de cadascun d'aquests subesdeveniments tenguí lloc; i l'adjunt duratiu el que fa és forçar una interpretació en què cada subesdeveniment ha de tenir lloc una vegada i una altra durant el temps total que l'adjunt especifica. La peculiaritat és que, amb noms escarits en plural, la interpretació requereix que l'objecte de cada subesdeveniment sigui no idèntic (la mateixa pizza), sinó *similar*.

Cal distingir aquests casos respecte de les frases amb l'anomenada lectura d'una *sèrie d'esdeveniments idèntics* (SEI), del tipus *En Joan ha {cantada/cantat} «La Balanguera» en trenta segons durant mitja hora*, amb què s'expressa que la mateixa cançó ha estat cantada diverses vegades, en x temps per a cada subesdeveniment, durant el període de temps total especificat per l'adjunt duratiu.

Així com ho veiem nosaltres, allò important és que el SN objecte, un cop mogut a l'especificador del SAsp₁ (per a nosaltres, Asp «intermedi», no intern), sigui semantico-pragmàticament compatible (ni que sigui per coerció) amb la interpretació de [+q] i amb un aspecte [+delimitat] (o, en ocasions, [resultatiu]), que és el que passa a *En Pere ha cantades cançons (en x minuts) tot s'horabaixa*. Fixem-nos que amb un *pluralia tantum* com *farinetes*, que és incomptable, aquesta interpretació de [+q] i d'aspecte delimitat és, d'entrada, del tot inviable; només és possible la interpretació de [-q] i d'aspecte no delimitat:⁴¹

- (108) S'infantó ha {menjat/*menjades} farinetes.

⁴¹ Agraïm a la professora ANNA BARTRA (UAB) que ens suggerís considerar el comportament dels *pluralia tantum* respecte de la CP_{OIS}.

Amb tot, podríem forçar una interpretació de subclasse que permetés entendre dit argument intern com a comptable i compatible amb l'aspecte delimitat, i aleshores la CP_{OIS} seria reeixida:

(109) S'infant, d'ençà que va néixer, ha {menjades/menjat} farinetes de moltes marques, però cap d'aquestes li agrada.

Per tant, per a nosaltres, allò que frases com (105)a (*En Pere ha {cantades/cantat} cançons tot s'horabaixa*) posen de manifest és que els noms escarits en plural poden ésser compatibles amb una lectura d'aspecte delimitat o resultatiu i, doncs, amb la CP_{OIS}. L'aparença de no delimitació per al conjunt de l'esdeveniment vindrà determinada per la multiplicació dels (sub)esdeveniments a partir d'un nom escarit en plural, pujat a [Espec, SAsp₁].

B) La CP_{OIS} amb noms de massa escarits en singular:

Pel que fa als noms de massa escarits en singular, ja hem vist a (105)b (*Hem {beguda/begut} cervesa durant tota sa revetla*) que la CP_{OIS} també sembla possible. Ara bé, d'entrada, podria semblar que en aquest cas no tindria cabuda una anàlisi com la que hem presentat en la lletra A anterior, on partíem de la possibilitat (admesa expressament per MACDONALD 2008) que els noms comptables escarits en plural puguin ésser [+q]; per contra, per a MACDONALD, els noms de massa són sempre [-q] i, doncs, no serien compatibles amb el que nosaltres hem anomenat aspecte *delimitat* o aspecte *resultatiu*.

Amb tot, CHERCHIA (1998), seguint LINK (1983), defensa que els noms de massa són *plurals lexicalitzats*. Si això és així, no veim motius per a descartar que puguin ésser [+q] (com el mateix MACDONALD admet per als noms comptables escarits en plural) o, si més no, que puguin ésser coercits o forçats per a tenir una interpretació de [+q], un cop elevats a [Espec, SAsp₁], amb un Asp₁ amb valor delimitat o resultatiu. En tal cas, un adjunt duratiu podria donar lloc, novament, a una lectura *reiterativa* de subesdeveniments delimitats, però amb l'aparença conjunta de no delimitació.

Si admetem que els noms de massa poden ésser interpretats com a [+q] (ço és, com certa quantitat d'alguna matèria), s'explicarien automàticament casos com el de (60), que són problemàtics per a BORER (2005) —que els considera idiomàtics, atès que un nom *non-quantity* no podria assignar rang a la variable $_{\text{ASP}}\langle e \rangle_{\#}$ — i per a MACDONALD (2008) —que ha de concebre'ls com a «*psych-achievements*»—:

(110) Es cercadors han {descoberta/descobert} aigua en només cinc minuts de moure's amb sa verga.

Però també seria possible trobar noms de massa i CP_{OIS} no sols quan en la capa eventiva hi ha un estat meta o SResultat (com en el cas anterior), sinó també quan no n'hi ha, sempre que la construcció sigui compatible amb un estat resultant o amb aspecte delimitat:

(111) Saps que hi havia de menjar, an es bufet! Jo ja he {menjada/menjat} paella i ara menjaré porcella!

Així mateix, explicaríem que els noms de massa puguin ésser compatibles amb els anomenats *temps supercomposts*, atès que aquests només resten legítims quan hi ha aspecte resultatiu (i, només ocasionalment, també amb aspecte delimitat, amb una lectura experiencial) (vegeu la § 2 del capítol IV, especialment la § 2.4):

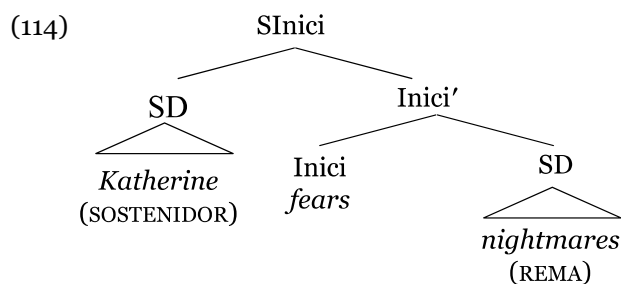
(112) En aquest concurs de televisió, tal al·lot havia de beure de diferents garrafes de beguda. Primer ha {*beguda/begut*} cervesa. Quan ha hagut {*beguda/begut*} cervesa, ha {*beguda/begut*} mistela, i després...

Per contra, els noms *abstractes* semblen més difícilment interpretables com a [+q] (serien, normalment, [-q]) i, doncs, en general no permeten la CP_{OIS}. Amb tot, en ocasions podríem trobar alguns casos de coerció. Així, a (113)*b*, la CP_{OIS} és possible (d'aquí la marca «#») si *òpera* passa a significar no pas el gènere, sinó 'diverses peces o fragments del gènere operístic'.⁴²

- (113) a. N'Albert, amb so seu gest, ha {*demostrat/*demostrada*} intel·ligència.
- b. En Joan Pons ha {*cantat/#cantada*} òpera durant tot es concert.

5.2.3. La CP_{OIS} amb alguns verbs aparentment estatus: els verbs estatus purs alts de JAQUE (2014)

Per a RAMCHAND (2008), una estructura estativa (no dinàmica) com la de (114) (*Katherine fears nightmares* 'Na Katherine tem els mals sons') no pot tenir Procés (un nucli eventiu dinàmic) ni, doncs, cap argument intern *suportador* en el seu especificador; tan sols pot tenir *arguments remàtics* o *no aspectuals*. D'aquí que aquesta lingüista assumesqui que les estructures estatives consisteixen, simplement, en la projecció S_{Inici}, que per a RAMCHAND és una projecció purament estativa, que també podríem anomenar SEstat. Quan aquest nucli Inici no té S_{Procés} com a complement, no s'interpreta com a causacional, sinó simplement com un estat. L'argument remàtic en posició de complement d'Inici serveix per a descriure l'estat més a fons. El subjecte o especificador d'aquest S_{Inici}/SEstat és interpretat com a *portador/sostenidor* (en anglès: *holder*) de dit estat. En síntesi, això és tot el que RAMCHAND (2008) comenta sobre les estructures estatives; de fet, la mateixa autora reconeix que no les ha pogudes tractar de manera aprofundida.

JAQUE (2014) parteix de la proposta teòrica de RAMCHAND (2008) sobre l'estructura eventiva i la descomposició del significat verbal, i l'aplica i estén a l'àmbit de l'estativitat. Per a aquest autor, un *estat* és la instanciació d'una propietat en una entitat o, dit altrament, l'adscripció d'una entitat a un conjunt, i es caracteritza per denotar *situacions homogènies* o *no dinàmiques* (sense canvi intern). Ara bé, l'estativitat no seria un fenomen unitari, sinó que hom pot distingir *graus* i *nivells* d'estativitat :

⁴² Agraïm a la professora M. TERESA ESPINAL (UAB) i al professor ANTONIO FÁBREGAS (UiT) que ens suggerissin considerar el comportament dels noms abstractes respecte de la CP_{OIS}.

- a) Hi hauria *graus d'estativitat* perquè, d'acord amb MAIENBORN (2005), a banda dels *estats purs* —també anomenats *estats kimians*, que són aquells que estan mancats d'un argument eventiu neodavidsonià i, doncs, són avaluables en punts de temps i no són interpretats com a esdeveniments—, també hi hauria *estats d'interval* (o *estats davidsonians*) —com els dels exemples de (115)—, que són aquells que, si bé denoten situacions homogènies o no dinàmiques (que no inclouen canvi intern), sí que tenen un argument eventiu neodavidsonià i, doncs, requereixen extensió en el temps, són avaluables en intervals i denoten un *esdeveniment* (però no dinàmic); indiquen que una certa propietat es manté en el temps. Es trobarien a mig camí entre els estats purs i els esdeveniments dinàmics, perquè tenen argument eventiu neodavidsonià (a diferència dels estats purs) però, en canvi, estan mancats de dinamisme (a diferència dels esdeveniments pròpiament dits: activitats, realitzacions i assoliments).

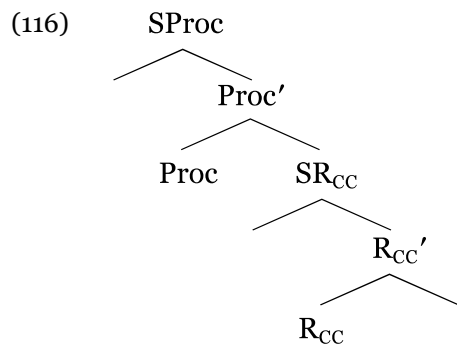
- (115) a. Es poal de fems ha {fet/*feta} pudor durant tot es sopar. Du'l-te'n ja!
 b. Sa pobresa ha {preocupat/*preocupada} na Maria des de sempre.
 c. Una tàpia ha {barrat/*barrada} s'entrada des castell durant anys.
 d. Aquella estrella ha brillat intensament.
 e. Sa nina ha dormit profundament.

En els *estats purs*, la informació sobre un moment puntual de temps és suficient per a verificar si una entitat posseeix o no una propietat (ço és, si es troba o no en el conjunt denotat per cert predicat). En el cas dels *esdeveniments* (*realitzacions*, *assoliments* i, fins i tot, esdeveniments parcialment homogenis com les *activitats*), necessitam un mínim de dos temps (un interval) per a establir si un d'ells manifesta la propietat que l'altre no té (ço és: si hi ha o no canvi). Però existiria una tercera categoria (els *estats davidsonians*) integrada per aquelles situacions que, tot i esser homogènies, exigeixen més d'un moment per a esser avaluades com a vertaderes o falses. Per tant, si bé tot esdeveniment dinàmic (amb canvi intern) pressuposa validesa en intervals, l'afirmació contrària no és certa: una situació pot exigir extensió temporal malgrat denotar una situació homogènia.

Segons MAIENBORN (2005), FÁBREGAS i MARÍN (2012) i JAQUE (2014), els estats purs no són directament perceptibles (només poden captar-se mitjançant operacions cognitives d'alt nivell); a més, no es localitzen en l'espai, sinó tan sols temporalment. Per això, els estats kimians no poden servir de complement d'un verb de percepció (**Vaig veure en Joan pesar 80 quilos*), ni admeten modificadors de lloc, sinó tan sols temporals (**En Pere sap anglès a l'habitació*, però ^{OK}*En Joan ha pesat 60 quilos tot l'any*). En canvi, tant els esdeveniments dinàmics com els estats davidsonians (esdeveniments no dinàmics) poden fer de complement d'un verb de percepció (*Vaig veure en Joan engreixar*; *Vaig veure es sol brillar*) i admeten adjunts locatius (*En Pere estudia anglès a s'habitació*; *Es sol brilla an el cel*). Els estats davidsonians, com que són no dinàmics, s'assemblen als estats purs en el fet que no poden esser recuperats anafòricament per un verb com *succeir* (p. ex.: *En Joan pesava 60 quilos. ?Això succeïa quan...;* o *Es sol brillava an el cel. ?Això succeïa mentre...).*⁴³

⁴³ Emperò, malgrat aquests tests, no tots els autors creuen en l'existència dels estats davidsonians; vegeu SILVAGNI (2017) i GARCÍA Pardo (2020).

Com que els estats davidsonians requereixen extensió en el temps i, doncs, un interval per a ésser avaluats, malgrat denotin situacions homogènies, JAQUE (2014) proposa que els estats d'interval inclouen en la seva estructura una variable eventiva (l'argument eventiu neodavidsonià) introduïda per Procés (que equivaldria al nostre nucli V). Així, «Procés + SR_{CC}» tindria la semàntica (estructural) de 'manteniment en un estat. Vegeu-ne la representació sintàctica a (116):⁴⁴

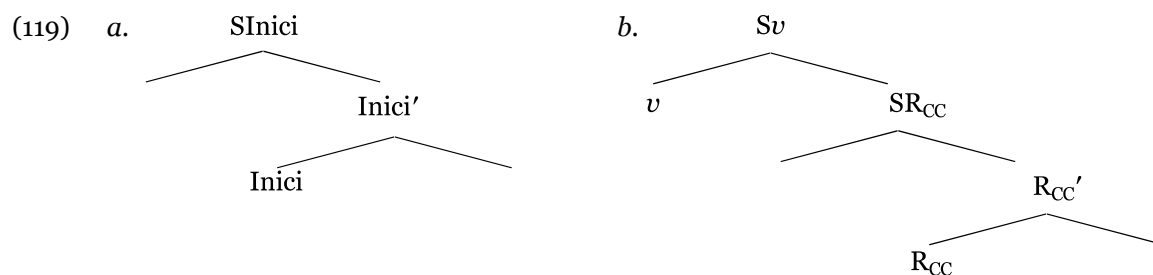
b) Hi ha també *nivells d'estativitat* perquè, segons JAQUE (2014), no tots els estats es projecten en el mateix pla dins la jerarquia sintàctica oracional, sinó que podem trobar (entre d'altres)⁴⁵ dos tipus d'estats purs (o kimians): els estats purs *baixos* o de *nivell 1* —com els de (117)— i els estats purs *alts* o de *nivell 2* —com els de (118)—:

- (117)
- a. Na Maria sempre ha {temut/*temudes} ses bubotes.
 - b. En Pere sempre ha {odiat/*odiades} ses persones hipòcrites.
 - c. En Jordi ha {estimat/*estiamada} sa seva dona tota sa vida.
 - d. Es melons han {pesat/*pesades} quatre lliures.
 - e. Això m'hauria {costat/*costades} cent pessetes.
 - f. Es nou espectacle no ha {durat/*durada} ni una setmana.
- (118)
- a. En Pep té una filla que estudia a Barcelona.
 - b. Ton pare sap que no has vengut a classe?
 - c. Conec bé es teu germà, i tant!
 - d. Crec que mos durem la mar de bé!

⁴⁴ Amb tot, volem deixar constància que aquesta configuració (SProcés + SR_{CC}) podria ésser defensada també per als verbs de *locatum* (com *salar* o *enfarinar*) (vegeu la n. 39) i també per als vers d'assoliment o compleció *gradual* (com *créixer*, *envellir*), que tenen una (a)telicitat variable i on la R_{CC} relacionaria el tema/figura amb el fons. Per a introduir, en aquests, *dinamisme*, potser caldria, assumir que els verbs de *locatum* i els de compleció *gradual* tenen en l'estructura quelcom més que una R_{CC}: per sobre d'aquesta potser hi hauria una R(elació) o P(reposició) de *trajectòria no delimitada* o d'*escala* (distinta del SResultat propi dels verbs de *locatio*, que tendeixen a ésser tèlics). D'altra banda, cal que ens demanem també si els estats davidsonians (com *brillar* i *dormir*, que no són inacusatius) no tenen, de fet, també SINICI (i iniciador), com tots els verbs inergatius. I, finalment, autors com GARCÍA PARDO (2020) consideren que les oracions de (115)a-c serien causativoestatives: amb un SINICI + una R_{CC}.

⁴⁵ De fet, segons JAQUE (2014), per sobre de la capa eventiva de SINICI (ço és, per sobre de la primera fase sintàctica de RAMCHAND 2008) també hi hauria *estats de nivell 3* (a SASp_{Progressiu}; p. ex.: *En Joan està escrivint*) i *estats de nivell 4* (a SASp_{Habitual}; p. ex.: *En Joan fuma*). Diversos nuclis d'Aspecte han estat proposats també per CINQUE (1999).

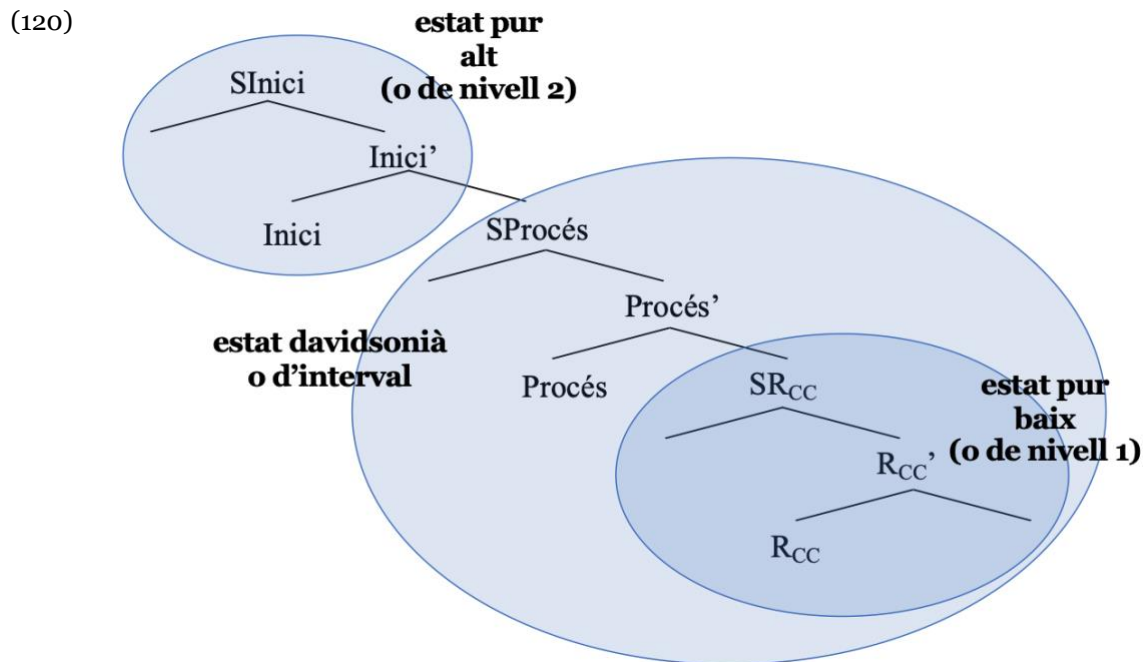
Segons JAQUE (2014), els estats purs alts (o de nivell 2) lexicalitzen una configuració específicament verbal —el nucli Inici de RAMCHAND 2008, com a (114)— i, per això, poden donar lloc a *noms deverbals* (p. ex.: *tenidor, posseïdor, tinença, possessió, coneixement, creença...*). Per contra, els estats purs baixos (o de nivell 1) lexicalitzarien una *relació de coincidència central* (R_{CC}) (vegeu també la n. 39) a la qual s'ajuntaria un mer *verbalitzador* (*v*, que no introduiria cap variable eventiva), i, doncs, no donarien lloc, com a regla general, a noms derivats deverbals: *falta, cost, pes, valor, mesura, estima, odi, sobra...* (però hi hauria excepcions: *temor, temença, existència, abundància*). Vegeu-ne les dues representacions a (119):

Pel que fa a les diferents classes de verbs que trobaríem dins cadascun d'aquest dos tipus de verbs estatus purs (o kimians), romandrien classificats així:

- Entre els estatus purs *baixos* o de *nivell 1* hi trobaríem, segons JAQUE, verbs de mesura (*costar, valer, pesar, durar, mesurar*), verbs psicològics d'experimentador subjecte emocionals (*estimar, odiar, témer, sospitar, envejar*) i verbs inacusatius existencials (*existir, abundar, sobrar, faltar, mancar, escassejar, quedar, romandre*).
- Entre els estatus purs *alts* o de *nivell 2* hi trobaríem verbs de possessió (*tenir, posseir*) i verbs psicològics d'experimentador subjecte cognitius (*saber, conèixer, creure, entendre, considerar*); potser també hi podríem incloure —seguint KIPARSKY (1998)— els verbs de percepció (*veure, sentir*).

JAQUE (2014) ho esquematitza de la manera següent:

Un cop introduït el marc teòric de JAQUE (2014), podem tornar a la CP_{OIS} . Com es desprèn de (115)a-c i de (117), ni estats davidsonians (o d'interval) ni els estats purs baixos (o de nivell 1) no admeten la CP_{OIS} en mallorquí contemporani (per als parlants que encara podem fer aquesta mena de concordança). El comportament dels estats purs alts o de nivell 2 és, però, diferent, atès que sí que poden admetre la CP_{OIS} :

- (121) a. Has {*tenguda/tengut*} una idea extraordinària!
 b. Avui a classe no he {*sabuda/sabut*} sa lliçó.
 c. Na Maria per fi ha {*coneguda/conegut*} sa seva nora.
 d. Molta gent s'ha {*creguda/cregut*} sa notícia falsa de sa premsa sensacionalista.

Que aquest tipus de verbs estatus tenen un comportament peculiar ja va ésser observat per KIPARSKY (1998). El finès, com a regla general, assigna a l'objecte cas acusatiu en les construccions tèliques/perfectives [(122)a], i cas partitiu en les atèliques/imperfectives [(122)b]. Emperò, hi ha casos —com el de (123)— en què el cas acusatiu pot ocórrer amb verbs estatus (quan, en principi, hom hi esperaria el cas partitiu), específicament amb verbs com *omistaa* ('posseir'), *nähdä* ('veure'), *tuntea* ('conèixer'), *uskoa* ('creure') i *ymmärtää* ('entendre').⁴⁶ Es tracta, precisament, dels verbs estatus purs alts o de nivell 2 de JAQUE (2014).

⁴⁶ Segons KIPARSKY (1998), els verbs estatus que «poden» anar amb cas acusatiu també «poden» anar amb cas partitiu. Ara bé, sembla que hi ha matisos semàntics segons el cas utilitzat.

Hem provat d'adaptar els exemples finesos de KIPARSKY al català de Mallorca i hem observat que, en l'oració *En Joan sempre ha tengudes ses mans grosses*, amb possessió inalienable, la CP_{OIS} és possible (igual que el cas acusatiu en finès); en canvi, en l'oració *En Joan sempre ha tengut unes mans de bronze a s'entrada de ca seva*, que expressa possessió alienable, la CP_{OIS} no sembla, d'entrada, possible (i en finès aniria amb cas partitiu). Un altre contrast el trobam si comparam *Enguany he tengudes unes estudiants brillants* i *Enguany he tengut unes estudiants brillants*; en el primer cas (amb CP_{OIS} en mallorquí i amb cas acusatiu en finès), KIPARSKY considera que totes les alumnes són brillants, mentre que la segona frase (sense CP_{OIS} en mallorquí i amb cas partiu en finès) no necessàriament ho

(122) a. Anne rakens-i talo-n.
Anne construir.PASSAT casa.AC
'N'Anne va construir {una/la} casa'.

b. Anne rakens-i talo-a.
Anne construir.PASSAT casa.PART
'N'Anne construïa {una/la} casa'.

(123) Omist-i-n karhu-nb.
posseir.PASSAT.1SG ós.AC
'(Jo) {tenia / vaig tenir} un ós'.

[finès]

Per contra, els verbs psicològics *emocionals* (no cognitius) anirien, en finès, sempre amb cas partitiu: *ihailla* ('admirar'), *kadehtia* ('envejar'), *pelätä* ('témer') i *rakastaa* ('estimar'), i es correspondrien amb els verbs estatus purs baixos o de nivell 1 de JAQUE (2014).

D'acord amb BORER (2005), «des del moment que l'alternança acusatiu-partitiu en finès és indicativa de l'estructura eventiva, [els fets que acabam d'assenyalar] apuntarien que els estats no són una classe estructural unificada, [sinó] que es projecta més d'una estructura en els estatus [...]».

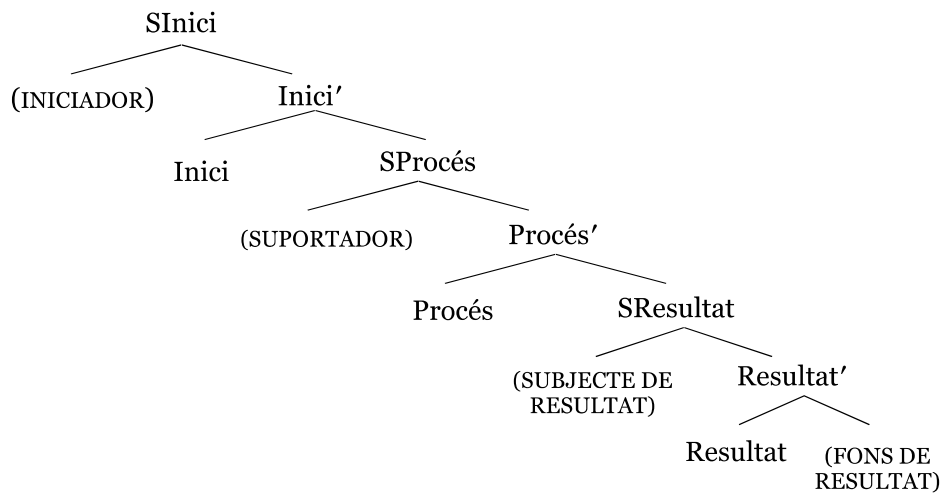
Per a JAQUE (2014), existeixen diversos contextos que indiquen que els estats purs alts o de nivell 2 vindrien a esser «esdeveniments empobrits», ço és, estructures amb un argument extern però que estan mancades d'una variable eventiva a la qual dit argument pugui servir d'iniciador. Emperò, certs contextos (com el passat simple/perifràstic o el temps de perfet) permeten que es pugui *desplegar més estructura* i, així, recuperar el seu valor dinàmic i tèlic, amb una lectura d'esdeveniment i de canvi d'estat, d'*assoliment*; vegeu els exemples de (121), així com també els de (124) (ara en passat simple o perifràstic):

- (124) a. {Tengueres / vares tenir} una idea extraordinària!
b. Ahir a classe no vaig saber sa lliçó.
c. Na Maria per fi {conegué / va conèixer} sa seva nora.
d. Molta gent se {cregué / va creure} sa notícia falsa de sa premsa sensacionalista.

Per a aquests casos, JAQUE (2014) proposa que els verbs que pertanyen al grup dels estatus purs alts (o de nivell 2) poden desplegar l'*estructura eventiva completa* de RAMCHAND (2008): no sols SINICI, sinó també SPROCÉS (que aportarà l'argument eventiu neodavidsonià) i SRESULTAT (que aportarà dinamisme i telicitat a la construcció).

implica. Segurament, aquests contrastos anirien en la línia del condicionant de la *topicalitat* que hem examinat en la § 5.1: les mans, si són les pròpies d'en Joan, s'interpreten com un objecte conegut o familiar, mentre que si són unes mans a mode d'escultura, la interpretació de tòpic no es troba tan disponible (llevat que hagin estat ja esmentades en el discurs previ). I una cosa similar deu passar en el cas de les estudiants brillants.

(125)

Des del nostre punt de vista, un mínim indispensable perquè hi pugui haver CP_{OIS} és que es tracti d'una construcció *eventiva* i *dinàmica*. La CP_{OIS} roman exclosa, doncs, dels estats, siguin purs o davidsonians. Només quan trobem un verb «estatiu» pur alt dins una estructura com la de (125) —la qual cosa, en un marc constructivista o no projeccionista, és perfectament possible—, hi podrà haver CP_{OIS},⁴⁷ perquè només una estructura amb V —entès com a Procés (ço és, amb argument eventiu neodavidsonià)— i amb dinamisme —ja provengui de l'afegiment de SResultat o d'una trajectòria (delimitada o no) situada en el complement de Procés— seria compatible amb un nucli d'Asp₁ «intermedi» amb els trets [+delimitat] o [resultatiu].

6. Algunes anàlisis minimalistes de la concordança participial, amb especial referència a la CP_{OIS}

6.1. El programa minimalista de CHOMSKY (1995, 2000, 2001) i l'operació *Agree*

En la § 3.2 hem vist que, per a KAYNE (1985, 1989), la CP es produeix gràcies al moviment de l'objecte, com pugui ésser un clíctic o un SQu-, fins a l'especificador d'una projecció Conc (en anglès, *Agr*), on es produeix una concordança de tipus especificador-nucli (entesa en termes de *coindexació* sota *recció*), com a (126)*b*; en canvi, quan un objecte SN lèxic roman *in situ*, no es pot establir una relació de recció entre Conc i l'objecte, perquè el nucli V intervé entre Conc i l'argument intern, com a (126)*a*. El problema es dona, precisament, en aquelles varietats que admeten la CP_{OIS}, que KAYNE tracta de reconduir al cas general de (126)*b*, recorrent a una

⁴⁷ Si això és així, ens hauríem de demanar per què la CP_{OIS} sembla possible, des del punt de vista de l'estructura eventiva, en casos com *En Joan sempre ha tengudes ses mans grosses* —donant per descomptat que aquí el requisit de l'estructura informativa (la topicalitat) pugui romandre satisfet (vegeu la nota anterior). Potser aquí també ens trobam, en la capa descriptiva de l'espina oracional, davant una estructura completa com la de (125), que legitima un Asp₁ delimitat o resultat i, doncs, la CP_{OIS}; però posteriorment s'afegiria a l'estructura, més amunt, algun nucli d'Aspecte extern com ara Asp_{Habitual}, que torna a fer estativa la construcció (vegeu també la n. 45).

dislocació amb un *clític nul* de represa. Ara bé, com diuen LOPORCARO (1998: 204) i BELLETTI (2005: 502-503), considerar que aquelles varietats amb CP_{OIS} obligatòria o generalitzada presenten sistemàticament una estructura amb l'objecte dislocat i un clític nul no sembla gaire encertat, i la presència d'un clític silent hauria d'esser justificada independentment.

(126) a. [_{SFlex} Paul a [_{SConc} CONC [_{SV} repaint/*-es [les chaises]]]].

b. [_{SFlex} Paul les_i a [_{SConc} [e_i] CONC_i [_{SV} repeintes [e_i]]]].

A CHOMSKY (1992) i a KAYNE (1993), s'especifica que es tracta d'una projecció de *concordança de l'objecte* (Conc_O, en anglès *Agro*), per tal de distingir-la de la projecció de *concordança del subjecte* (Conc_S, *Agr_S*). Per a CHOMSKY (1992), en l'especificador de Conc_O s'hi satisfà també la comprovació del cas acusatiu.⁴⁸

Sense entrar en el problema de la CP_{OIS}, CHOMSKY (1995: cap. 4) considera que els nuclis funcionals que codifiquen exclusivament trets φ *no interpretables* (com ara Conc_S i Conc_O) no tenen contingut semàntic i no mostren —a diferència de T, C o D— cap relació amb la interfície conceptual-intencional, i existeixen exclusivament per raons internes a la teoria; són, per tant, contraris al programa minimalista. Per això, ara s'entendrà que l'objecte es mou fins a un segon especificador de *v* (per sobre de l'argument extern) —a partir de Chomsky (2001), *v** (quan tenim un *v* transitiu o inergatiu, no defectiu, amb argument extern i capaç de comprovar el cas acusatiu).

A més, a CHOMSKY (2000, 2001), la relació de concordança especificador-nucli cau, en la mesura que s'entén que la concordança pot tenir lloc a distància, sense moviment —per exemple, en anglès, *There are two men in the garden*; o, en català, *Han vingut dos homes* (construcció inacusativa tètica) i, fins i tot, *Canten les nostres filles* (construcció inergativa amb un subjecte postverbal remàtic, opció perfectament possible en una llengua de subjecte nul). La relació de concordança s'explica ara a partir de l'operació *Agree* (o *Concordau*), que és una operació sintàctica que té lloc entre una *sonda* i una *meta*, en què la sonda porta algun tret formal *no interpretable* (entès com a *no avaluat*) i *cerca* cap avall en el seu domini de comandament per tal de trobar una meta apropiada, que porti un tret formal del equivalent, però *interpretable* (en el sentit d'*avaluat*). Aleshores, el tret interpretable (avaluat) de la meta comprovarà el tret no interpretable de la sonda i l'avaluarà. Com que, donat el principi d'interpretació plena (de CHOMSKY 1995), els trets no interpretables han d'esser eliminats abans d'arribar a la forma lògica (FL) i la comprovació/avaluació de trets és una condició necessària per a l'eliminació d'aquests, tot tret no interpretable haurà d'esser comprovat/avaluat sota *Agree* en el curs de la derivació, per tal que aquesta no s'estavelli.

La definició estàndard d'*Agree* és la de (127):

⁴⁸ Ara bé, hi ha autors, com FRIEDEMANN i SILONI (1997), que han defensat que caldria distingir la projecció destinada a la comprovació del cas acusatiu (Conc_O) respecte de la dedicada a la concordança participial (Conc_{Participi}). Per a una visió panoràmica sobre les projeccions de concordança, vegeu BELLETTI (2001) i, pel que fa a la CP, BELLETTI (2005, 2017).

(127) AGREE: α pot concordar amb β ssi:

- a. α porta almenys un tret no interpretable i no avaluat i β porta un tret equivalent interpretable i avaluat.
- b. α c-comanda β (condició del c-comandament).
- c. β és la meta més pròxima a α (condició de localitat).
- d. β porta també un tret no interpretable i no avaluat, com pugui esser un tret de cas (condició de l'activació, per tal que els trets interpretables de la meta siguin visibles).⁴⁹

El tret no interpretable que fa activa o visible la meta ($[uK: _]$) seria avaluat com un efecte col·lateral de la relació d'Agree que ha tingut lloc entre els trets no interpretables de la sonda (com pugui esser un feix de trets $[u\phi: _]$ de gènere i nombre) i els trets interpretables de la meta.⁵⁰ Així, donada una configuració com la de (128)a, Agree donaria lloc a una configuració com la de (128)b:

$$(128) \ a. \begin{bmatrix} [\alpha & [\beta \]] \\ [uF: _] & [iF:val] \\ [iG:val] & [uK: _] \end{bmatrix} \Rightarrow \ b. \begin{bmatrix} [\alpha & [\beta \]] \\ [\cancel{uF:val}] & [iF:val] \\ [iG:val] & [\cancel{uK:val}] \end{bmatrix}$$

En aquest marc, la concordança roman deslligada del moviment. El moviment s'explica per la presència d'un tret [PPA] a v^* o de T (principi de projecció ampliat).

El que ara voldríem destacar és que, en el marc de CHOMSKY (2000, 2001), la CP_{OIS} d'aquelles llengües o varietats dialectals que l'admeten es pot explicar directament a partir de l'operació Agree (de sondatge descendent i avaluació ascendent) entre la sonda v^* (amb trets $[u\phi: _]$) i la meta, l'objecte (amb trets $[i\phi]$ de gènere i nombre avaluats). Dit altrament: la CP_{OIS} seria la regla general i, en canvi, el que caldria explicar és per què, en casos com el castellà, el català general o l'italià estàndard contemporani, la CP_{OIS} no és possible [(129)]. Per contra, en el sistema de KAYNE (1989), amb concordança especificador-nucli, la regla general era la CP amb clítics i objectes avantposats, mentre que la CP_{OIS} tenia més difícil explicació.

- (129) a. He {comido/*comida} una manzana. [castellà]
- b. He {menjat/*menjada} una poma. [català general, no mallorquí]
- c. Ho {mangiato/*mangiata} una mela. [italià estàndard contemporani]

En aquest sentit, el marc de CHOMSKY (2000, 2001) s'adiu molt més amb la idea de LOPORCARO (1998, 2010) segons la qual la situació de partida de les llengües romàniques era una situació

⁴⁹ Per a CHOMSKY (2001), la *condició d'activitat* fa que els SD que ja han rebut cas esdevinguin inaccessibles per a ulteriors sondes $[u\phi: _]$. Emperò, POLINSKY i POTSDAM (2001) i POLINSKY (2003) van demostrar que es donen casos en què múltiples sondes concorden amb el mateix SD. Així, d'acord amb BOBALJIK (2008) i PREMINGER (2014), no és necessari, perquè es pugui establir la concordança mitjançant Agree entre la sonda i la meta, que aquesta darrera estigui *activa*.

⁵⁰ Cal dir que, per a PESETSKY i TORREGO (2004), el tret de cas seria, en realitat, un tret $[uT: _]$ o $[uAsp: _]$, ço és, la contrapartida no interpretable dels trets interpretables T i Asp. Per contra, la idea de CHOMSKY és que el cas és un tret no interpretable *sui generis*, sense contrapartida interpretable.

D'altra banda, ZELJLSTRA (2012) i BJORKMAN i ZELJLSTRA (2014, 2019), entre d'altres, han defensat una operació Agree de sentit invers al de CHOMSKY (2000, 2001), ço és: un Agree de sondatge ascendent i avaluació descendent; vegeu, però, la crítica de PREMINGER (2013) i de PREMINGER i POLINSKY (2015).

amb CP_{OIS}, amb l'única condició bàsica o central que el controlador de la CP fos (en algun moment de la carrera) un objecte, i que posteriorment s'anaren afegint a aquesta condició bàsica o central altres condicions, cada cop més restrictives.

6.2. D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008, 2010) i els dominis de materialització morfofonològica

D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008) parteixen del fet que, en italià, les construccions inacusatives, passives i reflexives fan CP amb l'argument intern (i subjecte), tant si aquest és preverbal (*Le ragazze sono arrivate*) com postverbal (*Si sono viste le ragazze*), i que també hi pot haver CP en les construccions transitives amb clític (*Le abbiamo salutate*); però, en canvi, en italià estàndard contemporani no hi ha CP en les construccions transitives amb l'objecte *in situ*,⁵¹ i això darrer no és pas esperable donada una operació d'*Agree* (sota c-comandament) com la que hem vist en l'apartat anterior.

Per això, D'ALESSANDRO i ROBERTS fan una proposta basada en la *condició d'impenetrabilitat de la fase* (CIP; en anglès, PIC: «*Phase Impenetrability Condition*») de CHOMSKY (2001, 2005) i en la distinció entre *v* (defectiva) i *v** (no defectiva) (CHOMSKY 2001). Així mateix, tenen en compte les observacions de CINQUE (1999) sobre les diferents posicions que els participis i els adverbis poden tenir, en italià, en construccions transitives, d'un banda, i en construccions passives, d'altra banda:

- (130) a. Hanno accolto bene il suo spettacolo solo loro.
b. *Hanno bene accolto bene il suo spettacolo solo loro.
- (131) a. Questo genere di spettacoli è sempre stato bene accolto.
b. Questo genere di spettacoli è sempre stato accolto bene. [italià]

Per a D'ALESSANDRO i ROBERTS, un adverbí com *bene* s'adjuntaria al SV i, a més, en italià el participi de les construccions transitives pujaria com a mínim fins a *v**. Com que *v** (no defectiva) és un nucli de fase, el seu complement (el SV, amb l'argument intern), a l'hora de tenir lloc la transferència o *Spell-Out*, seria enviat al component fonològic en un cicle distint. I, d'acord amb la condició d'impenetrabilitat de la fase, aquests autors sostenen que la CP (*sintàcticament* instanciada mitjançant l'operació *Agree*) només es *materialitzaria* morfofonològicament ssi el participi (la sonda) i el SN/SD objecte (la meta) romanen dins el mateix *domini de materialització morfofonològica* o, més tècnicament, dins el mateix «complement del nucli mínim d'una fase». En principi, els nuclis de fase són C (complementador) i *v** (el nucli que introdueix l'argument extern en les oracions transitives i inergatives), però no pas *v* (inacusativa o passiva), que seria defectiva —en la mesura que no introdueix argument extern i no pot assignar cas acusatiu a l'argument intern, d'acord amb la generalització de (BURZIO 1986). Concretament, D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008: 482) proposen la condició següent, que determina si els tets avaluats del participi seran o no morfofonològicament realitzats en el component postsintàctic:

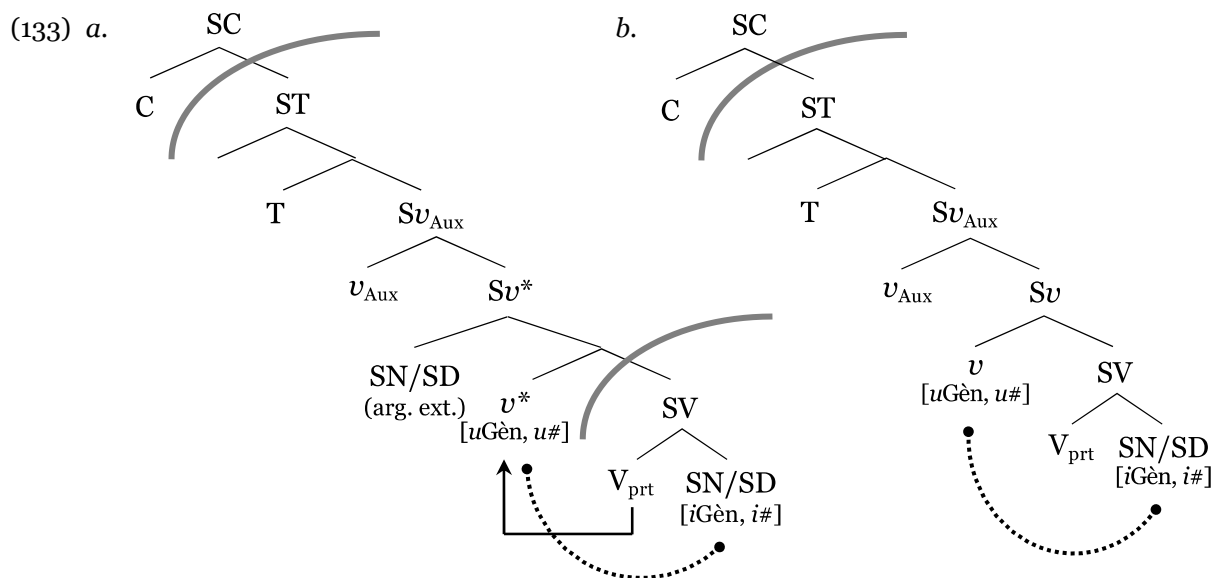
⁵¹ En canvi, en la varietat altament literària de l'italià del segle XIX, eren freqüents casos com *dopo aver asciugate in segreto le lacrime...* (lit.: 'després d'haver eixugades en secret les llàgrimes...'), amb CP_{OIS}.

(132) Donada una relació d'Agree (A) entre una sonda (P) i una meta (G), la concordança morfofonològica entre P i G és realitzada ssi P i G es troben continguts en el complement del nucli mínim (H) d'una fase. SX és el complement d'un nucli mínim de fase ssi no hi ha cap nucli de fase distint (H') contingut dins el SX el complement (YP) del qual contengui P i G.

Com que, en les construccions transitives amb l'objecte *in situ*, el participi (pujat a v^* , un nucli de fase) i l'objecte es troben en dominis diferents, la CP no podria manifestar-se morfofonològicament (ço és, de manera postsintàctica), encara que l'operació d'Agree hagi tingut lloc en la sintaxi —vegeu la representació de (133)a.

Per contra, les construccions inacusatives, passives i reflexives tindrien una v defectiva i, doncs, tant si el participi puja a v com si no hi puja, el participi i l'objecte es trobarien dins el mateix domini de materialització morfofonològica (ST, que és el complement del nucli de fase C) i, per tant, la CP podria materialitzar-se morfofonològicament —vegeu la representació de (133)b.

En les construccions transitives amb clític, D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008: 484-485) assumeixen que el clític d'objecte pujaria fins a v_{Aux} i, en conseqüència, el participi (pujat a v^*) i l'objecte es trobarien dins el mateix domini de materialització morfofonològica i la CP podria també externalitzar-se.

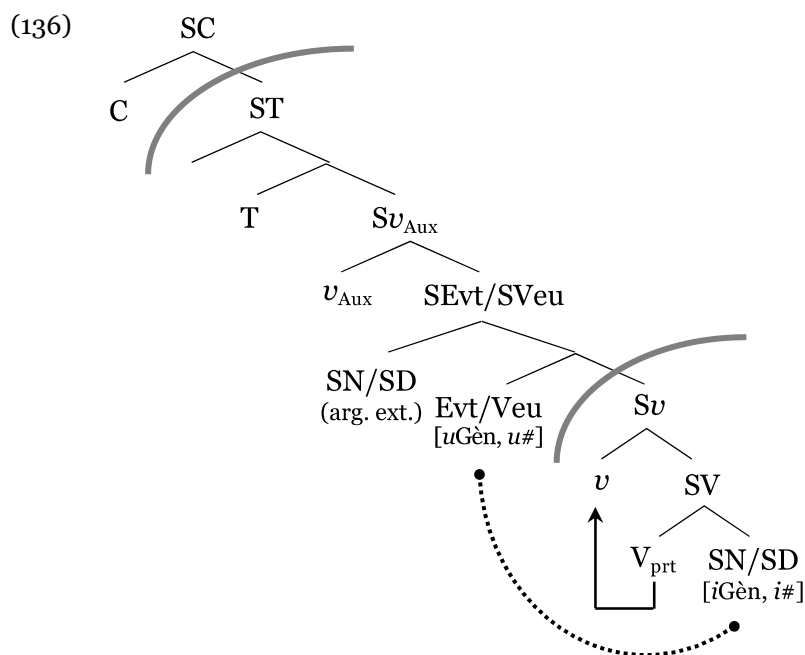
Ara bé, què ocorre en aquelles varietats que admeten la CP_{OIS}? Segons D'ALESSANDRO i ROBERTS (2008: 479, n. 2) i, sobretot, D'ALESSANDRO i ROBERTS (2010: 60-61, n. 14), en aquests parlars el participi no pujaria tant com, per exemple, en italià, sinó que romandria en una posició prou baixa, dins el mateix domini de materialització morfofonològica que l'objecte, i, per tant, la CP es podria materialitzar externament. A tal fi, dits autors comparen la posició de l'adverbi *poco* o *molto* en italià i en abrucès oriental:

(134) a. L'ho capito poco.
 b. ???L'ho poco capito. [italià]

(135) Le so poche capite. [abrucès oriental]

Amb tot, les coses són més complicades, i és que, en abrucès oriental, a diferència de *poche*, l'adverbi *bene* no pot precedir el participi, de manera que aquest en realitat ha de pujar per sobre de V, però sense arribar al nucli de fase (en la mesura que cal preservar que el participi i l'objecte estiguin, en abrucès oriental, dins el mateix domini de materialització morfofonològica). Així, doncs, necessitam més espai estructural que el que ens dona la representació de (133)a. Aleshores, podríem considerar que, en realitat, l'espina oracional de què parteixen D'ALESSANDRO i ROBERTS hauria d'esser més complexa, com pugui esser la que donam a (136).

Una estructura com la de (136) permetria adjuntar l'adverbi *bene* al SV (equivalent, per nosaltres, al SProcés de RAMCHAND 2008) i que, en canvi, adverbis com *poque* s'adjuntassin al Sv (entès com a SInici, amb un nucli *v* causatiu). L'argument extern s'introduiria en l'especificador del SEvt/SVeu (d'acord amb KRATZER 1996, PYLKKÄNEN 1999, HARLEY 2013 i RAMCHAND 2018; vegeu la n. 40). L'important és que, seguint la lògica de D'ALESSANDRO i ROBERTS, en abrucès oriental el participi (V_{prt} pujat fins a *v*, entès com un nucli causatiu) i l'objecte romandrien dins el mateix domini de materialització (el complement d'Evt/Veu). Això no obstant, el problema que veim a un raonament com aquest és que el nucli Evt/Veu romandria sense lexicalitzar: no hi hauria cap exponent que el lexicalitzàs, la qual cosa vulneraria el principi de lexicalització exhaustiva (FÁBREGAS 2007). De fet, aquest mateix problema el presenta també (133)b, en la variant en què V_{prt} no puja a *v*.

D'ALESSANDRO i ROBERTS (2010: 62, n. 16) opten per una altra via, i entenen que, en abrucès oriental, el participi sí que pujaria fins a v^* —com a (133)a—, però proposen que el nucli de fase ara seria v_{Aux} , en comptes de v^* , la qual cosa vindria a anticipar la hipòtesi de D'ALESSANDRO i SCHEER (2015), que permet de *parametritzar la condició d'impenetrabilitat de la fase* («modular PIC») —vegeu, però, la crítica de BONET i MASCARÓ (2016) i de BONET *et al.* (2019).

La proposta general de D'ALESSANDRO i ROBERTS és molt interessant perquè tracta d'explicar la CP partint de l'operació *Agree*, que funciona a distància i sota c-comandament, i perquè tracta de reduir allò que és excepcional (des del punt de vista de la concordança a

distància) a l'estatus especial de *v/v**. Emperò, com ja vam destacar a SALVÀ (2017), més enllà del cas de l'italià, s'enfronta amb tota una sèrie de problemes empírics, que potser només es podrien salvar apel·lant al «*modular PIC*»:

- i) El català de Mallorca —i també el campani napolità— es comporta ben igual que el català general i que l'italià, pel que fa a la col·locació dels adverbis *poc* o *molt* [(137)] (és a dir, que no es pot defensar que el participi en mallorquí o en napolità ocupi una posició estructural baixa, dins el mateix domini de materialització morfofonològica que l'objecte), i, això no obstant, alguns parlants encara avui hi admeten la CP_{OIS}:

- (137) a. Ho he entès poc.
 b. *Ho he poc entès. [català general i català de Mallorca]

I a la inversa: com observa LONGENBAUGH (2019), en francès el participi ocupa una posició molt baixa, per sota de *bien*, i pot aparèixer per sota d'adverbis encara més baixos, com *presque*, *à peine* o *souvent* (POLLOCK 1989; CINQUE 1999), i, no obstant això, el francès no tolera la CP_{OIS}:

- (138) a. Il en a (bien) compris (*bien) à peine la moitié.
 b. Guy a (presque) mis (presque) fin au conflit.
 c. Jean a (à peine) vu (à peine) Marie. [francès]

- ii) D'altra banda, tant en castellà com en català general (no mallorquí), si bé l'argument intern de les construccions inacusatives estaria dins el mateix domini de materialització morfofonològica que el participi —donada l'estructura de (133)b, amb una *v* defectiva—, la CP no s'hi materialitza (excepte en les construccions passives perifràstiques i en les construccions de participi absolut o concertat):

- (139) a. María todavía no ha {llegado/*llegada}. [castellà]
 b. La Maria encara no ha {arribat/*arribada}. [català general (no mallorquí)]
 (140) a. La niña fue secuestrada. [castellà]
 b. La nena fou segrestada. [català]
 (141) a. Una vez llegada María, todos comieron. [castellà]
 b. Un cop arribada la Maria, tots van menjar. [català]

A més, com apunta LONGENBAUGH (2019), l'anàlisi de D'ALESSANDRO i ROBERTS (basada en una *v* defectiva) tampoc no podria explicar per què les construccions inacusatives tètiques i expletives (o impersonals) del francès no admeten la CP:

- (142) a. Il est {mort/*mortes} trois sauterelles.
 b. Il est {arrivé/*arrivées} trois filles. [francès]

Així mateix, en escandinau continental, aquestes darreres construccions demanen la CP només quan l'expletiu és el locatiu *der*, però no quan l'expletiu és el pronom neutre singular *det*:

- (143) a. Der er nett {komne/*kome} nokre gjester.
 b. Det er nett {kome/*komne} nokre gjester.
 'Tot just han arribat alguns convidats'. [noruec occidental]

iii) En castellà, les construccions transitives amb clíctic no manifesten CP. Emperò, tant el participi com el clíctic (pujat a v_{Aux} , com defensen D'ALESSANDRO i ROBERTS, o situat en una projecció específicament dedicada als clítics, just per sota de T, segons SPORTICHE 1996) es troben dins el mateix domini de materialització morfofonològica (ST, que és el complement del nucli de fase C). El mateix problema es presentaria per a aquells parlants de català que ja no admeten la CP amb clítics.

(144) La he {escondido/*escondida}. [castellà]

iv) Finalment, en els casos de moviment *qu-*, el català de Mallorca, més o menys com el francès (vegeu la § 3 del cap. II), però a diferència del castellà i de l'italià contemporani, permet de fer CP. Ara bé, si el SQu- es troba en l'especificador del SC, llavors no es troba dins el mateix domini de materialització morfofonològica que el participi. Caldria assumir que, en mallorquí i en francès, C és defectiu i no es comporta com un nucli de fase? En relació amb aquest problema (i alguns altres de caràcter tècnic, vegeu també GEORGI i STARK (2020: 8-11).

6.3. LONGENBAUGH (2019)

LONGENBAUGH (2019) es proposa de resoldre el trencaclosques següent: d'una banda, en llengües com l'italià (que admet la CP amb clítics) o el francès (que l'admet amb clítics i també amb moviment *qu-*), és ben sabut (d'ençà de KAYNE 1985, 1989) que la CP està correlacionada amb el moviment de l'argument intern (cf.: **Ho mangiata una mela*); i, d'altra banda, hi ha tot un seguit de varietats romàniques —com en napolità (i el mallorquí)— en què la CP també és possible en construccions transitives sense moviment de l'objecte, quan aquest roman *in situ* (*Addzə kəttə a pastə; He cuita sa pasta*). A més, però, la cosa es complica perquè, en les llengües del primer tipus, també hi ha algunes construccions (inacusatives/passives) que admeten (o, de fet, demanen) la CP encara que l'argument intern aparegui *in situ*: això és ben clar per a l'italià (*Sono {entrati/*entrato} due ladri dalla finestra*), però també en francès en contextos amb l'anomenada *inversió estilística* (*Il faut que aient été repeintes trois chaises*). El primer tipus de CP s'explicava bé partint d'una relació de concordança especificador-nucli, però en un sistema d'*Agree* a distància (sota c-comandament), roman sense una explicació satisfactòria; mentre que, per contra, la CP_{OIS} s'explica directament a partir d'*Agree*, però aleshores falta explicar per què en les llengües del primer tipus la CP sembla estar correlacionada amb el moviment, excepte en algunes construccions.

LONGENBAUGH (2019) pretén resoldre aquest trencaclosques sense gaire innovacions teòriques, simplement amb una combinació novella d'hipòtesis ja existents:

I) D'entrada, assumeix la *hipòtesi de les operacions obligatòries* («*ObOp hypothesis*») de PREMINGER (2014), per la qual totes les operacions sintàctiques estan associades a condicions estructurals sobre la seva aplicació. En el curs de la derivació, si aquestes condicions es donen, l'operació en qüestió s'ha d'aplicar necessàriament; però si les condicions no es donen, l'operació simplement no s'aplica i la derivació continua (no s'estavella). A més, LONGENBAUGH (2019), seguint MÜLLER (2010), assumeix que les operacions que poden estar disponibles per a un determinat nucli hi estarien codificades

per mitjà de *trets*, de manera que un tret serà «descarregat» aplicant l'operació que hi està associada. Concretament, LONGENBAUGH assumeix els trets següents associats a operacions:

- A) [**X: _**] – *Trets de concordança*, que es descarreguen mitjançant l'operació «X-Agree en el nucli H»:
- Operació: Copiau el valor del tret X del SY en el nucli H.
 - Condició: Aplicau «X-Agree en el nucli H» ssi hi ha algun SY tal que:
 - i) Localitat: H c-comandi SY i no hi hagi cap SZ c-comandat per H i que c-comandi asimètricament SY que porti el tret X.
 - ii) Accessibilitat: SY ha d'esser, pel que fa al cas, accessible per a H, i ha de portar el tret X.

El tret X podria esser, per exemple, un tret ϕ (de gènere, nombre o persona).

- B) [**oXo**] – *Trets de desplaçament*, que es descarreguen mitjançant l'operació d'*Internal Merge* («Desplaçau X cap al nucli H»):
- Operació: Ajunteu (una projecció de) H amb un SY de l'estructura ja existent que porti el tret X.
 - Condició: Aplicau «Desplaçau X cap al nucli H» ssi hi ha algun SY amb el tret X tal que H c-comandi SY i no hi hagi cap SZ c-comandat per H que c-comandi asimètricament SY i porti el tret X.

Per exemple, suposant que tots els nuclis C(omplementador) portin un tret [*oqu-o*] (o [*owh-o*]), un cop introduïm el primer C en una estructura, si hi ha un SQu-/SWH- en el seu domini local, aquest s'haurà de desplaçar obligatòriament fins a l'especificador del SC, perquè efectivament es dona la condició d'aplicació de l'operació «desplaçau *qu-* cap al nucli C»; i així successivament amb tots els SC que hi pugui haver en una determinada estructura, com la de (145):

(145) [_{sc} What [_{did John say [_{sc what} [that Sue bought ~~what~~]]]]?}

Un altre exemple seria el cas del PPA («principi de projecció ampliat»; en anglès, *EPP*) de T, que en aquest sistema es pot concebre com un tret [**oD_o**] de T que atreu un SD al seu especificador.

- C) [**•X•**] – *Trets d'ajuntament*, que es descarreguen mitjançant l'operació *Merge* (en aquest cas, tant extern com intern), ço és, «*Merge* X amb el nucli H»:
- Operació: Ajunteu (una projecció de) H amb un SY que porti el tret X.
 - Condició: Aplicau «*Merge* X amb el nucli H» ssi:
 - a) hi ha algun SY amb el tret X present en el lèxic o en l'àrea de treball, però no en l'estructura sintàctica que conté H, o
 - b) hi ha algun SY amb el tret X tal que H c-comandi SY i no hi hagi cap SZ c-comandat per H que c-comandi asimètricament SY i porti el tret X.

Per exemple, LONGENBAUGH entén que *v* portaria un tret [**•D•**], que podria esser descarregat ajuntant un SD argument extern en el seu especificador (*Merge* extern),

o bé movent-hi l'argument intern (*Merge* intern).⁵² També hi hauria la possibilitat d'ajuntar-hi (per *Merge* extern) una expletiu; hi tornarem en el punt IV.

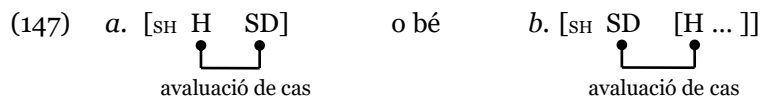
II) LONGENBAUGH (2019) entén que les derivacions, a banda d'estar sotmeses a restriccions sintàctiques (com el fet que les operacions són cíclics i es regeixen per la lògica de l'«ObOp»), també hi ha *restriccions d'economia derivacional*, extrasintàctiques. A partir de la restricció del *Free Rider* (CHOMSKY 1995: §§ 4.4.4 i 4.5.2; CHOMSKY 2001: 15-19; BRUENING 2001: § 5.7; REZAK 2013: 310) i de les *condicions de multitasca* de PESETSKY i TORREGO (2001) i de VAN URK i RICHARDS (2015), LONGENBAUGH formula la següent restricció d'economia, que s'aplica per igual tant a *Agree* com a *Merge*:

(146) MAXIMITAT DE TRET: Donat un nucli H amb els trets $[F_1] \dots [F_n]$, si un SX descarrega $[F_n]$, aquest mateix SX ha de descarregar també tot $[F_j]$ de què sigui capaç.

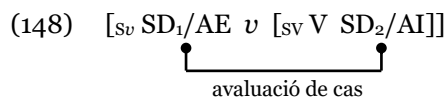
III) LONGENBAUGH (2019) assumeix l'anomenada *teoria del cas i la concordança de BOBALJIK/MORAVCSIK* (MORAVCSIK 1974; MARANTZ 1991; BOBALJIK 2008; PREMINGER 2014), que té dos components bàsics:

i) En primer lloc, en aquesta teoria s'entén que el cas morfològic dels SN/SD és determinat configuracionalment (MARANTZ 1991), i no mitjançant concordança amb nuclis funcionals (cf. CHOMSKY 2000, 2001). Tot SN/SD entra en la derivació ja equipat amb un tret de cas que, per defecte, no es troba avaluat. Aquest tret després podria ésser avaluat per un de dos processos sintàctics:

- Procediment d'avaluació de cas *lèxic/oblic*: Hi ha alguns nuclis que estan lèxicament especificats per a avaluar, amb *cas lèxic/oblic*, el tret de cas del seu especificador o del seu complement:

(147) a. $[_{SH} H \quad SD]$ o bé b. $[_{SH} SD \quad [H \dots]]$

- Procediment d'avaluació de cas *dependent*: El tret de cas d'un SN/SD pot ésser avaluat en virtut del fet que dit SN/SD hagi estat ajuntat en una configuració sintàctica especial en relació amb un altre SN/SD també sense cas. L'avaluació d'un dels dos SN/SN tindrà lloc instantàniament, tan bon punt es doni l'esmentada configuració (concretament, tan poc punt s'ajunti l'argument extern).

(148) $[_{sv} SD_1/AE \quad v \quad [_{sv} V \quad SD_2/AI]]$

A més, les llengües poden variar paramètricament, de manera que hom pot distingir dos sistemes:

a) Nominativoacusatiu: «Donada la configuració $[SD_1 \quad [\dots [\dots SD_2 \dots]]]$, on els

⁵² LONGENBAUGH (2019) no distingeix ontològicament entre v^* (transitiu/ineratiu) i v (passiu/inacusatiu), i tampoc no assumeix cap nucli Veu o Evt per a introduir l'argument extern (o per a desplaçar-hi l'argument intern), sinó que l'introdueix directament en l'especificador de v .

trets de cas del SD₁ i del SD₂ no estan avaluats, avaluau el tret de cas del **SD₂** com a *dependent*».

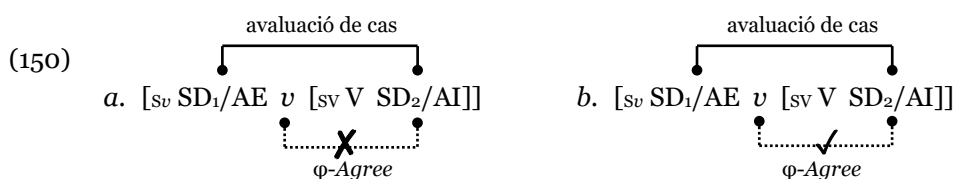
- b) Ergativoabsolutiu: «Donada la configuració [SD₁ [... [... SD₂...]]], on els trets de cas del SD₁ i del SD₂ no estan avaluats, avaluau el tret de cas del **SD₁** com a *dependent*».

El valor determinat com a *dependent* es realitzarà morfològicament com a marcat (*acusatiu* o *ergatiu*, segons el sistema) i el valor no avaluat, com a no marcat (*nominatiu* o *absolutiu*, segons el sistema). En aquest model, un dels dos SN/SD roman sense avaluar (en el sistema nominativoacusatiu, l'argument extern o SD₁; en el sistema ergativoabsolutiu, l'argument intern o SD₂); però això no és vist com a problemàtic: l'avaluació del cas no té cap paper a l'hora de legitimar els SN/SD i, doncs, la no avaluació no impedeix que la derivació pugui continuar.

- ii) El segon component essencial de la teoria de BOBALJIK/MORAVCSIK és la hipòtesi que φ -Agree (o Concordau φ) *discrimina el cas* (BOBALJIK 2008; PREMINGER 2014); l'avaluació del cas determina si un determinat SN/SD és o no *accessible* per a l'operació de φ -Agree, i l'*accessibilitat* és parametritzada en les diferents llengües o varietats d'acord amb la **jerarquia de MORAVCSIK revisada** (de manera que cada llengua o dialecte posaria el tall en un punt d'aquesta jerarquia):

(149) Cas no avaluat > cas dependent > cas lèxic/oblic o altres.

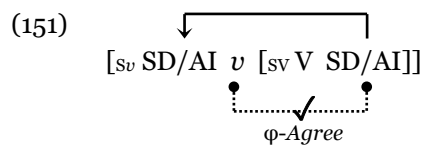
És precisament aquest segon component el que permet a LONGENBAUGH (2019) explicar per què hi ha unes llengües o varietats (com l'italià o el francès) en què la CP_{OIS} de les construccions transitives no és possible i, per contra, és possible en varietats com el campani napolità. En el primer tipus de llengües, el tall en la jerarquia de (149) es posaria immediatament a la dreta de «cas no avaluat», de manera que, en aquestes varietats, [φ :_] de *v* (i, més concretament, l'operació φ -Agree que aquest tret du associada) només tindria accés a un SN/SD argument intern que no hagi estat avaluat, però no pas a un SN/SD avaluat amb cas dependent (acusatiu) (ni tampoc amb cas lèxic/oblic); és a dir: un cop introduït l'argument extern a [Espec, Sv], es donaria la configuració de (148) i el SD₂ (l'argument intern) rebria cas dependent, la qual cosa el faria *inaccessible* per a la concordança, que es veuria directament blocada, donada la jerarquia de (149) amb un tall després de «cas no avaluat» –vegeu-ho representat a (150)a. En canvi, en les llengües o varietats que admeten la CP_{OIS}, el tall en la jerarquia de (149) es posaria immediatament a la dreta de «cas dependent», de manera que un SN/SD argument intern avaluat amb cas dependent (acusatiu) sí que seria accessible, ara, per a aplicar l'operació φ -Agree de *v* –vegeu-ho representat a (150)b.

IV) Finalment, LONGENBAUGH (2019) assumeix que els *expletius* s'ajunten a [Espec, Sv]

(d'acord amb RICHARDS 2005, 2007; DEAL 2009; WU 2018; però contra CHOMSKY 2000, 2001).⁵³ Això significa que tant *v* transitiva/inergativa com passiva/inacusativa ha d'estar associada a un tret [**•D•**], que es descarregarà aplicant l'operació *Merge*, ja sigui un *Merge intern* (movent, en les construccions inacusatives categòriques del tipus *Maria è arrivata*, l'argument intern fins a [Espec, Sv], opció que romandria descartada en les construccions inergatives/transitives per raons temàtiques o, potser, per raons de lexicalització o inserció d'exponents) o un *Merge extern* —i, en aquest cas, al seu torn, hi hauria dues possibilitats: en les construccions inergatives/transitives, es podria ajuntar en l'especificador del Sv un SN/SD procedent de l'àrea de treball (o del lexicó, si es tracta, per exemple, d'un pronom), o bé, en les construccions inacusatives tètiques (del tipus *Sono arrivate tre ragazze*), es podria agafar del lexicó un expletiu, ja sigui ple o buit (opció descartada en les construccions inergatives/transitives també per raons temàtiques o de lexicalització). Des de l'especificador del Sv, l'argument aquí situat (ja sigui extern, intern o un expletiu) podrà ésser atret fins a [Espec, ST] en virtut de tret [**◦D◦**] de T.

Posem per cas que s'opta per descarregar [**•D•**] de *v* fent *Internal Merge* i, doncs, pujant l'argument intern fins a l'especificador del Sv (la qual cosa donaria lloc a una construcció inacusativa categòrica). La restricció d'economia de *maximitat de trets* (vegeu el punt II) farà que, al mateix temps, s'hagi de descarregar també el tret [φ :_] de *v* aplicant obligatòriament (per *ObOp*) l'operació φ -*Agree* amb el mateix SD (l'argument intern) que ha permès descarregar [**•D•**], una operació que s'aplicarà reeixidament, perquè l'argument intern continua amb el seu cas sense avaluar (no té cas dependent) i, doncs, és accessible per a φ -*Agree*; d'aquí que a *Maria è arrivata* hi hagi CP —vegeu-ho a (151). Ací cal precisar que, si s'optàs per descarregar primer el tret [φ :_] de *v*, el resultat seria exactament el mateix: quan s'aplicàs l'operació φ -*Agree* amb l'argument intern, la restricció d'economia de *maximitat de trets* faria que, al mateix temps, s'hagués de descarregar també el tret [**•D•**] de *v* movent l'argument intern fins a [Espec, Sv].

Ara bé, volem destacar que LONGENBAUGH no explica per què, en llengües com el català (no mallorquí) —que admet la CP amb clítics: *L'he agafada*—, la CP en construccions inacusatives categòriques no és possible (*La Maria ha {arribat/*arribada}*); en la seva lògica, si *v* en català té un tret [φ :_], s'hi hauria de poder donar la CP també en aquests

⁵³ L'excepció serien les construccions expletives transitives que admeten algunes llengües (com l'islandès), on l'expletiu es podria ajuntar directament a [Espec, ST].

Un argument a favor de considerar que els expletius, en general, s'introdueixen ja a [Espec, Sv] —com a (*i.b*)— es basa en l'agramaticalitat de (*i.c*) en anglès, suposant —com fan SAUERLAND (2003), LEGATE (2003) i RICHARDS (2011)— que fins i tot l'especificador d'una *v* inacusativa pot ésser una plaça de desembarcament intermèdia, no sols per al moviment A', sinó també per al moviment A:

- (i) a. A man has ~~a man~~ arrived ~~a man~~.
 b. There has ~~there~~ arrived a man.
 c. *There has a man arrived ~~a man~~.

casos. LONGENBAUGH dona per suposat que totes les varietats romàniques es comportarien com l'italià o el francès.

D'altra banda, si s'opta per descarregar [**•D•**] de *v* fent *External Merge* d'un SD en l'especificador del *Sv* (la qual cosa donaria lloc a una construcció transitiva, posat que hi hagi també argument intern), el tret [φ :_] de *v* no podrà ésser descarregat simultàniament per l'argument extern que ha permès descarregar [**•D•**], per la senzilla raó que no es dona la condició de localitat (c-comandament) necessària per a aplicar l'operació φ -*Agree* (vegeu, més amunt, el punt I.A). Ara bé, després d'introduir l'argument extern, es donaria la configuració de (148) i el SD₂ (l'argument intern) rebria cas dependent, i aleshores l'operació φ -*Agree* amb l'argument intern hauria de tenir lloc (per *ObOp*), sempre que es compleixi la condició d'accessibilitat: un SN/SD amb cas dependent només serà accessible per a la concordança (CP_{OIS}) en les llengües o varietats que posen el tall després de «cas dependent», en la jerarquia de (149), com hem vist en el punt III.ii.

I ens resta per comentar el supòsit d'aquelles construccions inacusatives tètiques (no categòriques) en què s'ajunta (per *External Merge*) en l'especificador del *Sv* un expletiu (ja sigui exprés o tàcit). LONGENBAUGH (2019) distingeix dues menes d'expletius, segons siguin o no *competidors de cas*:

- a) D'una banda, hi hauria expletius del tipus *it* (en anglès), *il* (en francès) o *det* (en escandinau), que serien pronoms que, com tots els SN/SD, entren en la derivació amb un tret de cas no avaluat que fa que siguin, doncs, *competidors de cas*. Així, donada la configuració que hem vist a (148), però ara amb un expletiu introduït com a SD₁, l'argument intern (SD₂) rebrà cas dependent i, en conseqüència, la CP amb aquest argument intern romandrà blocada si es tracta d'una llengua o varietat que no pugui accedir al cas dependent. Aquest seria, precisament, el cas del francès (excepte en les construccions amb inversió estilística, que no comentarem) i de l'escandinau continental, que no admeten la CP en les construccions inacusatives tètiques amb *il* o amb *det*:

(152) a. Il est {mort/*mortes} trois sauterelles.

b. Il est {arrivé/*arrivées} trois filles.

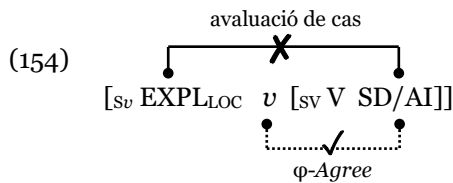
[francès]

(153) Det er nett {kome/*komne} nokre gjester.

Lit.: 'Això és tot just arribat alguns convidats'.

[noruec occidental]

- b) D'altra banda, hi hauria *expletius locatius* com *there* (en anglès) o *der* (en escandinau) que entrarien en la derivació ja amb cas lèxic/oblic inherent, de manera que no serien *competidors de cas*. Així, no es donaria la configuració de (148) i, doncs, l'argument intern restaria amb el cas sense avaluar (tot i que això no provocaria que la derivació s'estavellàs, sinó que aquesta podria continuar). Faltaria encara descarregar el tret [φ :_] de *v* i, aleshores, s'aplicaria obligatòriament i necessàriament (per *ObOp*) l'operació φ -*Agree* amb l'argument intern, atès que, en aquest supòsit (a diferència de les construccions transitives), l'argument intern (amb cas no avaluat) és clarament accessible per a la concordança:

Aquest seria el cas de les construccions inacusatives tètiques de l'escandinau continental quan porten l'expletiu *der* [(155)] —tot i que també poden portar l'expletiu *det*, com acabam de veure a (153)—; i també seria el cas de les construccions inacusatives tètiques de l'italià [(156)], que caldria entendre que duen sempre un *expletiu locatiu tàcit*. Ara bé, ¿significa això que, en català no mallorquí —que no admet la CP en aquests casos—, hi trobam, a diferència de l'italià, un expletiu pronominal de tipus *il* (com en francès)? Això tal vegada es podria justificar per al català nord-occidental (*Ha arribat tres noies*), però no sembla que sigui el cas del català general (*Han arribat tres noies*).

(155) Der er nett {komne/*kome} nokre gjester.

Lit.: 'EXPL_{LOC} és tot just arribats alguns convidats'.

[noruec occidental]

(156) Sono {arrivate/*arrivato} tre ragazze.

[italià]

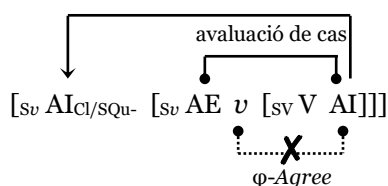
Fins ací hem examinat com explica LONGENBAUGH (2019) que unes varietats romàniques (com el campani napolità) facin CP_{OIS} en les construccions transitives i que, en canvi, altres llengües o varietats (com l'italià) no l'admetin en aquestes construccions, però sí en les construccions inacusatives tètiques (sempre que l'expletiu no sigui un competidor de cas, cosa que no ocorre en francès), i també hem vist per què tant en italià com en francès seria possible la CP en les construccions inacusatives categòriques. Amb tot, LONGENBAUGH no es refereix mai als casos de CP_{OIS} opcional o facultativa, i tampoc no explica per què, en català no mallorquí, si bé la CP amb clítics és possible, no ho és la CP en construccions inacusatives (ja siguin categòriques o tètiques).

De la proposta de LONGENBAUGH (2019) ens manca per presentar com explica aquest autor la CP en les construccions transitives amb clítics (en italià i en francès) i amb moviment *qu-* (en francès). LONGENBAUGH parteix de la base que l'especificador de *v* és una plaça de desembarcament intermèdia per al moviment A', de manera que *v* portaria sempre, a banda dels trets [•D•] i [φ: _], també *trets de desplaçament*, com ara [◦Cl◦] i [◦qu-◦], que atraurien fins al primer o segon especificador de *v* el SX rellevant més pròxim, si existeix (si no existeix, la derivació continuaria sense estavellar-se). El punt crucial de la derivació és aquell en què s'ajunta a l'estructura, precisament, *v* (equipada amb els seus trets [•D•], [φ: _], [◦Cl◦] i [◦qu-◦], associats a les corresponents operacions). A partir d'ací, s'obririen dos camins possibles:

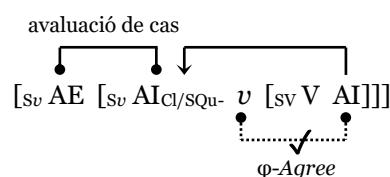
- a) Si s'opta per ajuntar primer l'argument extern (descarregant el tret [•D•] de *v* fent *External Merge*), es crearà la configuració [SD₁ [... [... SD₂ ...]]] i l'argument intern rebrà cas dependent, la qual cosa el farà (en les llengües sota consideració) inaccessible per a la concordança, que es veurà directament blocada (i, doncs, no es podrà descarregar [φ: _] i no hi haurà CP). A continuació es podrà descarregar [◦Cl◦] o [◦qu-◦], ajuntant el clític o el SQu- argument intern en un segon especificador del Sv —vegeu la representació de (157)a.

b) Si s’opta per descarregar primer $[\circ\text{Cl}\circ]$ o $[\circ\text{qu}\text{-}\circ]$, ajuntant el clíctic o el SQu- argument intern com a primer especificador del Sv, no es crea la configuració $[\text{SD}_1 [\dots [\dots \text{SD}_2 \dots]]]$ i, doncs, l’argument intern té encara el seu tret de cas sense avaluar, la qual cosa el fa accessible per a descarregar el tret $[\varphi:_]$, simultàniament a la descàrrega de $[\circ\text{Cl}\circ]/[\circ\text{qu}\text{-}\circ]$ (d’acord amb la restricció de maximitat de trets); per tant, s’aplicarà obligatòriament l’operació $\varphi\text{-Agree}$ i hi haurà CP. A continuació, segons LONGENBAUGH es procediria a descarregar el tret $[\bullet\text{D}\bullet]$ de v , ajuntant (en un segon especificador del Sv) l’argument extern. En aquest moment sí que es donaria la configuració $[\text{SD}_1 [\dots [\dots \text{SD}_2 \dots]]]$ i, doncs, l’argument intern (que fins ací tenia el seu tret de cas sense avaluar) rebria cas dependent —vegeu la representació de (157)*b*.

(157) a.

b.

La possibilitat que la derivació segueixi aquestes dues rutes alternatives explicaria, segons LONGENBAUGH, l’opcionalitat de la CP amb clíctics o amb moviment *qu-*. Ara bé, el fet que en italià la CP sigui obligatòria amb clíctics acusatius de 3a persona però opcional amb els clíctics acusatius de 1a i 2a persona resta com una qüestió pendent o oberta: potser caldria assumir que, per alguna raó, amb els clíctics de 3a persona necessàriament s’ha d’agafar el camí *b* i que l’opció *a* roman blocada, o entendre que l’explicació és *morfològica* i no pas sintàctica (en aquest darrer sentit, vegeu la *condició d’harmonia morfològica* que hem presentat en el § 2.2.1 del cap. II). Així mateix, cal explicar per què la CP amb moviment *qu-* no és possible en italià: LONGENBAUGH proposa que això seria una manifestació de l’anomenat efecte d’*anticoncordança* (OUHALLA 1993): en diverses llengües (com en amazic rifyeny), la realització manifesta de trets φ de concordança depèn de si el SD que hauria de controlar la concordança té o no trets A' (no argumentals); si en té, la concordança sol ésser més pobre o impossible. Segons BAIER (2018), l’anticoncordança seria conseqüència d’una regla postsintàctica (morfològica) d’*empobriment* (HALLE 1990; BONET 1991; HALLE i MARANTZ 1993) o esborrament dels trets φ en el context d’un tret A' .

En relació amb el camí *b*), una qüestió no trivial que ens hem de demanar és la següent: per què no ha estat possible, donada la condició de maximitat de trets, que l’argument intern descarregàs simultàniament $[\circ\text{Cl}\circ]/[\circ\text{qu}\text{-}\circ]$, $[\varphi:_]$ i $[\bullet\text{D}\bullet]$? És a dir: si s’opta per descarregar primer $[\circ\text{Cl}\circ]/[\circ\text{qu}\text{-}\circ]$, ajuntant el clíctic o el SQu- argument intern com a primer especificador del Sv, sembla que la condició de maximitat de trets ens obligui a descarregar al mateix temps tots els trets que l’argument intern sigui capaç de descarregar, i això hauria d’incloure $[\varphi:_]$, sí, però també $[\bullet\text{D}\bullet]$, de manera que hauríem exhaurit tots els trets i ja no podríem ajuntar cap argument extern i, doncs, tindríem una construcció inacusativa categòrica —exclosa només per raons temàtiques o de lexicalització, si el que pretenem és tenir una construcció transitiva. A més, però, si l’argument intern és un clíctic, hi hauria el problema afegit que els clíctics d’objecte necessàriament han de rebre cas (normalment, dependent/acusatiu, deixant de banda la qüestió de l’assignació de cas al clíctic partitiu): els clíctics d’objecte mai no poden aparèixer en una construcció inacusativa categòrica. Llavors, una aplicació rigorosa, en els seus propis

termes, de la condició de maximitat de trets comporta que l'única alternativa possible (per a una construcció transitiva) sigui la derivació de (157)*a*, sense CP. La derivació de (157)*b* (amb CP amb clítics o amb moviment *qu-*) no hauria d'esser possible, aplicant de manera estricta el model de LONGENBAUGH. L'autor és conscient d'aquest problema i acaba estipulant que, malgrat la condició de maximitat de trets, un mateix SD no pot descarregar alhora dos trets de *Merge* ([_oCl_o]/[_oqu-_o] i [•D•]), sinó que cadascun d'aquests trets necessita l'aplicació d'una operació per separat.

Per contra, NEWMAN (2020) entén que caldria esser conseqüents amb la pròpia teoria de LONGENBAUGH i, doncs, exclou una derivació com la de (157)*b*. Això suposaria que l'única derivació possible seria la de (157)*a*, sense CP. Per al cas del moviment *qu-*, això significaria que la regla general hauria d'esser el comportament que mostra l'italià: sense CP. Si el francès fa CP en aquestes construccions, o si tant l'italià i el francès poden fer CP amb clítics, s'hauria d'explicar d'una manera diferent —per exemple, ajuntant una altra sonda en l'estructura *o*, com veurem tot seguit, en el § 6.4, assumint que la CP és un epifenomen i que pot esser producte de diferents mecanismes (no sols *Agree*), que és el que proposen GEORGI i STARK (2020).

6.4. GEORGI i STARK (2020)

La idea central d'aquestes autores (que parteixen, sobretot, de dades del francès) és que la CP no és un fenomen unificat, sinó que pot esser el resultat de dos mecanismes sintàctics diferents —*Agree* o *resumpció per subextracció, abandonament i incorporació*—, que s'apliquen en diferents contextos o construccions:

- A) D'una banda, hi hauria, en francès, els casos de CP amb l'auxiliar *ÊTRE* (en general, construccions inacusatives, reflexives i passives no expletives o no impersonals), que és una concordança molt robusta, natural i estable, obligatòria en francès (i en italià), i en què l'avançament de l'argument intern no és una condició necessària per a la CP, ja que aquesta es dona fins i tot quan l'argument intern apareix en la seva posició canònica postverbal (per exemple: en italià, *Sono {arrivate/*arrivato} tre ragazze*; o en algunes construccions d'inversió del subjecte del francès: *A chaque candidat sera {présentée/*présenté} une épreuve*; *Je voudrais que soient {inscrits/*inscrit} tous les enfants de Marie*). A més, en francès, en aquesta mena de CP no hi entra en joc la condició d'especificitat: la CP s'aplica amb independència de la interpretació específica o inespecífica de l'argument intern.

Segons GEORGI i STARK, aquesta CP tindria lloc obligatòriament perquè, quan *v* no té un SD ajuntat mitjançant *External Merge* (ja sigui un veritable argument extern o un expletiu com *il*), *v* tindria, en canvi, un tret [_uφ:_] i actuaria com una sonda, mitjançant l'operació *Agree* (de sondatge descendent i avaluació ascendent, com a CHOMSKY 2000 i 2001), que li permetria de cercar dins el seu domini de c-comandament una meta (l'argument intern) que li avalui els trets φ no interpretables i no avaluats. Així, GEORGI i STARK (2020: 17) formulen la implicació següent (que anomenen *restricció negativa de*

coocurrència de trets):⁵⁴

(158) $\neg[uD] \supset [u\varphi: _]$

Respecte d'aquesta implicació, voldríem assenyalar que la proposta de LONGENBAUGH (2019) (vegeu la § 6.3 anterior) presenta l'avantatge d'entendre que existeix un sol nucli *v*, sempre amb els mateixos trets (ço és, sempre amb [**•D•**] i [$\varphi: _$], com a mínim): la possibilitat o no de fer *Agree* es fa derivar de si l'argument intern (amb cas sense avaluar o amb cas avaluat dependent) és o no accessible a dita operació (la qual cosa podria variar paramètricament entre les diferents llengües o varietats) i de si abans s'ha adjuntat o no argument extern.

- B) D'altra banda, hi hauria les construccions transitives —i, doncs, segons GEORGI i STARK, amb una *v** amb argument extern però sense la sonda [$u\varphi: _$], per no donar-se la premissa de la implicació de (158)—, auxiliades amb *AVOIR*. En aquest cas, és cert que l'ordre lineal té un paper cabdal i necessari perquè hi pugui haver CP (en italià, només amb clítics; en francès, amb clítics i amb moviment *qu-*), però GEORGI i STARK fan, aquí, una observació crucial: la importància de l'avantposició de l'argument intern no arriba fins al punt de poder erigir l'ordre o precedència lineal com una condició suficient per a legitimar la CP, com ho prova la impossibilitat d'establir concordança amb el participi superior d'una dependència a llarga distància:

(159) *Quelles chaises as-tu {dit/*dites} qu'il a {repeintes/repeint}?* [francès]

A més, en aquest tipus de CP (amb *AVOIR*) hi pot haver força opcionalitat (sobretot amb el moviment *qu-*), sovint condicionada per prescripcions de caire normatiu o per factors socioeducatius, i, en francès, també hi pot entrar en joc el condicionant que exigeix que es tracti d'un argument intern *específic*⁵⁵ (OBENAUER 1992, 1994; DÉPREZ 1998; RIZZI 2001a;

⁵⁴ Pel que fa a la impossibilitat d'establir CP en les construccions expletives o impersonals del francès, tant si s'auxilien amb *AVOIR* (*Les chaleurs tropicales qu'il a {fait/*faites}!*) com si s'auxilien amb *ÊTRE* (*Il est {mort/*mortes} beaucoup de personnes; Qui sait combien d'erreurs il sera {fait/*faites}?*), GEORGI i STARK (2020: 21-22) ho atribueixen a la incompatibilitat semàntica que es produiria entre la interpretació específica que demanaria la construcció amb CP en francès i la condició o restricció d'(in)definitud a què estan sotmeses les construccions impersonals en aquesta llengua.

Aclarim també que, per a GEORGI i STARK, fins i tot un *v* inacusatiu/passiu podria tenir un tret de selecció-c [*uD*] que permetria l'ajuntament extern d'un expletiu (*il*), però sense estar associat a un paper temàtic (a diferència del tret [*uD₀*] del *v** inergatiu/transitiu). Ara bé, per la restricció de (158), tan sols els nuclis *v* que no tenen un especificador ajuntat per *External Merge* (ja sigui un veritable argument extern o un expletiu) podrien tenir una sonda [$u\varphi: _$]. La presència de l'expletiu fa que *v* no tenguí la sonda [$u\varphi: _$] i, doncs, no és possible aplicar l'operació *Agree*. I, si bé en principi seria possible aplicar el segon mecanisme (el de resumpció amb subextracció, abandonament i incorporació), això donaria lloc (si més no en francès) a una interpretació específica de l'argument intern que seria semànticament incompatible amb la condició o restricció d'(in)definitud a què estan sotmeses les construccions impersonals en aquesta llengua.

⁵⁵ Faltaria saber quin tipus d'*especificitat* és rellevant per a legitimar, en francès, la CP amb moviment *qu-* o amb clítics. Per a les diferents accepcions que admet el terme *especificitat* (algunes de les quals

vegeu la § 3.5 del cap. II) —la qual cosa permet establir un cert paral·lelisme entre aquesta mena de CP i el marcatge diferencial d'objecte (MDO o DOM)—; afegim-hi també [SSiP] que la condició d'harmonia morfològica o els factors funcionals o perceptius que hem comentat en el § 2 del cap. II sembla que troben un marc explicatiu més adequat dins aquest tipus de CP.

En aquest cas (construccions transitives amb clítics o amb moviment *qu-*, auxiliades amb *AVOIR*), no és possible aplicar l'operació *Agree* —perquè v^* no tindria el tret o la sonda $[u\phi: _]$, ja que no es donaria la premissa de la implicació de (158); o, si preferim exposar-ho d'acord amb la proposta de LONGENBAUGH (2019), perquè l'operació d'*Agree* no podria accedir a un argument intern amb cas avaluat dependent. Emperò, això no significa que no hi pugui haver CP; aquesta encara seria possible gràcies a un altre mecanisme: la *resumpció per subextracció, abandonament i incorporació* (en anglès, *resumption by subextraction, stranding and incorporation*), fonamentat en els treballs d'AOUN *et al.* (2001), BOECKX (2003), i DONATI i CECCHETTO (2011).

GEORGI i STARK adopten un enfocament basat en un «SD gros» (un *Big DP*). Concretament, proposen que tots els SD (siguin o no SQu-) tindrien una capa o projecció addicional, que anomenen *H* (és a dir: $[_{SH} H [SD]]$). *H* actuaria com una sonda ($H_{[u\phi: _]}$), de manera que compartiria els trets ϕ del seu germà SD (o SQu-) gràcies a l'avaluació de trets duita a terme mitjançant l'operació *Agree*. Aleshores es podrien obrir dos grans escenaris:

- I) L'argument intern pot romandre *in situ* en la seva posició bàsica, complement de *V* —quan v^* no té un tret d'aresta, sinó tan sols els trets $[uD_\theta]$ (de fet, $[uH_\theta]$) i $[uCas:ACUS.]$, necessaris per a seleccionar l'argument extern i assignar-li paper temàtic, i per a assignar cas estructural acusatiu a l'argument intern, respectivament. En aquest cas, no hi hauria CP (recordem que l'operació *Agree* no es podria aplicar perquè v^* no tindria la sonda o tret $[u\phi: _]$, segons GEORGI i STARK; tinguem també present, però, l'anàlisi de LONGENBAUGH 2019, que assumeix una sola *v*, sempre amb els mateixos trets, i la teoria del cas i la concordança de BOBALJIK/MORAVCSIK).
- II) L'argument intern es pot moure a un segon especificador del Sv^* (ja que tant *v* com v^* podrien tenir opcionalment un tret d'aresta: $[uEF]$, que permetria el moviment de l'argument intern a una plaça de desembarcament intermèdia, abans que pugui encara més). Quan l'argument intern ha d'experimentar moviment, s'obren, al seu torn, dues opcions:
 - a) es pot moure tot el SH ($H + SN/SD/SQu-$), i en aquest cas *H* romandria fonològicament silent⁵⁶ i tampoc no hi hauria CP (perquè sense l'abandonament de *H* no hi pot haver incorporació); o bé
 - b) es pot moure només el SN/SD/SQu- que fa de complement de *H*. En aquest segon

coincideixen amb el de *topicalitat*), vegeu HEUSINGER (2011, 2019).

⁵⁶ Per a aquest cas concret i per a aquell en què SH roman *in situ*, GEORGI i STARK (2020: 19) proposen la regla postsintàctica d'inserció de vocabulari següent:

(i) $\emptyset / \leftrightarrow [H] / _ SD$

cas, hi hauria subextracció del SN/SD/SQu- amb abandonament del nucli H, que actuaria com un pronom resumptiu i romandria, en un primer moment, adjacent a un *gap* o còpia del SN/SD/SQu-; però després, per tal de tenir un hoste, H (amb els seus trets $[u\phi]$ prèviament avaluats mitjançant *Agree* pel SN/SD/SQu-) s'incorporaria al nucli c-comandador més proper (ço és, v^*) i es realitzaria com els trets flexius (de gènere i nombre) del participi. En aquest cas hi hauria, doncs, CP.

D'aquesta manera, GEORGI i STARK pretenen explicar que, en les construccions transitives amb *AVOIR*, només hi pot haver CP si hi ha hagut moviment de l'argument intern, tot i que seria una concordança opcional, atès que el moviment pot ésser de tot el SH (i en aquest cas no hi hauria CP) o només del SN/SD/SQu- (i en aquest cas sí que hi hauria CP, per mor de l'abandonament i incorporació de H).

A més, s'explicaria per què la CP només té lloc (com a regla general) amb l'argument intern, i no pas amb l'argument extern:⁵⁷ en els contextes amb *ÊTRE*, la sonda v (amb el tret $[u\phi: _]$) cerca de manera descendent dins el seu domini de c-comandament, del qual l'argument extern no en forma part; i, en els contextes amb *AVOIR*, la CP resulta de la incorporació d'un nucli abandonat, i la incorporació té sempre lloc a nuclis c-comandadors més elevats (BAKER 1988), però no pot implicar el descens d'un nucli (com pogués ésser la H abandonada de l'argument extern, generat en l'especificador del Sv^*) en un hoste c-comandat (v^*).

Així mateix, també s'explicaria per què només hi ha concordança en el participi més inserit o més incrustat d'una dependència a llarga distància: l'abandonament és impossible des de posicions que no siguin la posició bàsica (complement de V) del SH. Des de posicions més altes, l'abandonament implicaria la subextracció des d'un constituent ja mogut, però els sintagmes desplaçats són il·les per a la subextracció, d'acord amb el *principi de congelació* (WEXLER i CULICOVER 1980), un subtipus de la condició encara més general coneguda com la *condició d'extracció d'un domini* (HUANG 1982). Vegeu també la § 3.5 del cap. II.

Finalment, segons GEORGI i STARK, quan hi ha CP gràcies al mecanisme de resumpció per subextracció, abandonament i incorporació, la part estreta de l'argument intern (ço és, el SN/SD/SQu- que puja al segon especificador del Sv^* , però sense la H abandonada) s'interpretaria necessàriament com un SN *específic* o *pressuposicional* (escenari II.b). En canvi, quan no hi ha CP l'estructura és ambigua: l'argument intern es pot interpretar com a específic (si hi ha hagut moviment de tot el SH, inclòs el SN/SD/SQu-, fora del SV, fins al segon especificador del Sv^*) (escenari II.a) o com a inespecífic (si ha romàs *in situ*, dins el SV) (escenari I).

⁵⁷ Vegeu, però, els casos de CP amb l'argument extern que hem comentat al començament del § 1 del cap. I.

7. La nostra proposta teòrica per a l'anàlisi de la CP com un epifenomen

Compartim amb GEORGI i STARK (2020) la idea central que la CP no és un fenomen unitari, sinó un epifenomen, que pot ésser el resultat de l'aplicació de diferents mecanismes sintàctics. Intentar explicar tota la casuística sobre CP que es dona en les diferents llengües o varietats romàniques i, a més, per a diferents tipus de construccions a partir d'una sola operació (*Agree*) creim que és, directament, impossible.

Efectivament, en llengües com el francès o l'italià, la CP de les construccions inacusatives és molt més robusta i estable (de fet, obligatòria) que no pas la CP amb els clítics o amb el moviment *qu-*. D'acord amb LONGENBAUGH (2019), assumirem que, en francès i en italià, Evt/Veu⁵⁸ té sempre (tant si la construcció és inacusativa com si és inergativa/transitiva) un tret [φ :_] que haurà d'ésser descarregat mitjançant l'operació *Agree* de sondatge descendent i avaluació ascendent, i que una condició per a l'aplicació d'aquesta operació és que la meta sigui *accessible* en termes de cas (d'acord amb teoria de BOBALJIK/MORAVCSIK; vegeu la § 6.3). D'aquí que, en francès i en italià (contemporanis), la CP_{OIS} en les construccions transitives no sigui viable, perquè la sonda [φ :_] no tindria accés al cas dependent; això a diferència del campani napolità, de l'altamurà i del mallorquí d'ALCOVER, en què la sonda [φ :_] sí que tindria accés al cas dependent i, doncs, hi trobarem CP_{OIS} generalitzada, sistemàtica o obligatòria, o normalment obligatòria⁵⁹ i, a més, no condicionada. El fet que, en francès o en italià, [φ :_] només pugui accedir al cas no avaluat comporta que la CP mitjançant *Agree* només serà possible en les construccions inacusatives (i, en principi, també en les passives; vegeu, però, el que direm [més avall](#) sobre les passives).

Si tenim en compte allò que hem apuntat al final de la § 6.3 (pàg. 266), l'opció de tenir una construcció transitiva amb un clític o amb un SQu- i CP mitjançant *Agree* també hauria de romandre descartada (contra el que acaba assumint LONGENBAUGH), perquè, si es descarrega [φ :_] abans d'ajuntar l'argument extern, la condició de maximitat de trets, interpretada en sentit estricte, farà que simultàniament s'hagin de descarregar no sols [\circ Cl \circ]/[\circ qu- \circ] (suposant que aquests trets de desplaçament realment existesquin) sinó, crucialment, també el tret [\bullet D \bullet] d'Evt/Veu, la qual cosa donaria lloc a una construcció inacusativa categòrica (l'argument intern satisfarà alhora [φ :_], [\circ Cl \circ]/[\circ qu- \circ] i [\bullet D \bullet], pujant a [Espec, SEvt/SVeu], amb el problema afegit que un clític d'objecte necessàriament ha de rebre cas, normalment dependent-acusatiu, però no pot romandre sense avaluar); per tant, caldrà cercar un altre

⁵⁸ Per a nosaltres, el nucli de la primera fase que pot introduir l'argument extern és Evt/Veu (*Evt* segons RAMCHAND 2018; *Veu* segons KRATZER 1996, PYLKKÄNEN 1999 i HARLEY 2013), mentre que per a LONGENBAUGH (2019) és *v*. Per a nosaltres, aquest darrer és un nucli causatiu, per sota del SEvt/SVeu; vegeu l'espina oracional de (104).

⁵⁹ Deixam per a futura recerca l'explicació formal de la diferència entre llengües o varietats amb CP_{OIS} generalitzada, sistemàtica o categòrica i llengües o varietats amb CP_{OIS} normalment obligatòria, que també admetrien fer la CP amb el subjecte de les construccions reflexives (o recíproques) indirectes (vegeu el § 3.1.1). L'estudi aprofundit d'aquesta diferència implicarà, necessàriament, escometre una anàlisi formal detallada d'aquestes construccions (i de les construccions reflexives en general). En aquest sentit, la proposta de LOPORCARO (1998, 2010), amb les modificacions que calguin (com ara les que hem introduït en la [taula 59](#)), encara té un potencial explicatiu que no s'ha de menystenir en absolut.

mecanisme que expliqui la CP amb clítics o amb moviment *qu-*, en la línia proposada per GEORGI i STARK (2020). Abans d'entrar en aquesta qüestió, voldríem fer tres precisions més en relació amb les construccions inacusatives i les passives:

- i) En català no mallorquí i en castellà, la CP en les construccions inacusatives no és possible (excepte, en català, si porten clíctic partitiu), un fet que LONGENBAUGH (2019) no comenta ni explica. Si això és així, podem tirar pel dret i assumir que, en aquestes llengües, Evt/Veu no porta cap tret [φ :_]: el tenia en èpoques passades, però l'ha acabat perdent, en l'anomenat «auge i declivi» del sistema d'alineament actiu-inactiu (LA FAUCI 1988, 1991; BENTLEY 2006; LEDGEWAY 2012). I si en català és possible la CP amb clítics, malgrat no tenir la sonda [φ :_], això ens referma en la conclusió que aquesta altra mena de CP ha d'esser explicable a partir d'un mecanisme sintàctic diferent a l'operació *Agree*. Fixem-nos també que, si assumim, com també fa LONGENBAUGH, una teoria d'assignació del cas com la de MARANTZ (1991), en què el cas morfològic dels SN/SD és determinat configuracionalment (per exemple, donada la configuració [SD_1 [... [... SD_2 ...]]]), en un sistema nominativoacusatiu SD_2 serà avaluat amb cas dependent), aleshores ja no és necessària l'existència de cap sonda o tret [$u\varphi$:_] a Evt/Veu per aconseguir que, un cop avaluat aquest, el tret [$uCas$:_] de l'argument intern pugui rebre, com a efecte col·lateral (a mode de «propina»), cas acusatiu (com ocorre en el sistema de CHOMSKY 2000, 2001; vegeu la § 6.1).
- ii) En el català de Mallorca contemporani, que admet la CP *opcionalment* en les construccions inacusatives, les gramàtiques dels parlants oscil·larien entre un nucli Evt/Veu amb [φ :_] o un nucli Evt/Veu sense aquesta sonda. Això explicaria l'opcionalitat de la CP en construccions inacusatives tètiques com *Ha {vengut/?venguda} una amiga*. El fet que, com hem destacat en la n. 34, la CP es vegi afavorida en les construccions inacusatives categòriques (*Na Maria ja arribada*, on la CP és del tot natural en mallorquí) creim que seria degut al mateix mecanisme que explica que la CP_{OIS} sigui possible amb objectes que són tòpics (familiars o temàtics), com veurem ben aviat. Dit altrament: fins i tot quan Evt/Veu no té [φ :_], seria possible la CP gràcies al mecanisme de la *resumpció per subextracció, abandonament i incorporació*.
 En el supòsit que hi hagi varietats amb CP_{OIS} completament opcional o facultativa, no condicionada, les gramàtiques d'aquests parlants també haurien d'oscil·lar entre tenir o no [φ :_] a Evt/Veu, amb la particularitat que aquesta sonda hauria de tenir accés al cas dependent (una possibilitat que, en la teoria de BOBALJIK/MORAVCSIK, es troba sotmesa a variació paramètrica).
- iii) Ens podríem formular aquesta pregunta: per què, en castellà i en el català general (no mallorquí), no hi ha CP en les construccions inacusatives i reflexives (*La Mara ha arribat; Les nenes s'han pentinat*), però sí que hi ha CP (i, a més, obligatòriament) en les construccions passives perifràstiques (*Una nena petita {fou / ha estat} segrestada*) i en les construccions de participi absolut (o no concertat) (*Establerta la normativa, el tribunal convocà els candidats; Un cop nascuda la criatura, triarem el nom; Arribats els vaixells al port de Dènia, la ciutat estava disposada a parlamentar; Entrada en vigor la nova llei del tabac, la situació ha canviat*) i de participi concertat (*Un cop plomada la gallina, la rostirem; Un cop arribats, descansarem*)?

Si assumim, com hem fet a (i), que, en aquestes llengües, Evt/Veu no porta la sonda [φ :_], explicariem per què no hi ha CP en les construccions inacusatives (i reflexives); però aleshores no explicariem per què n'hi ha (obligatòriament) en les passives perifràstiques i en les construccions de participi perifèriques —ja siguin construccions de participi absolut (o no concertat) o construccions de participi concertat. Segurament, caldria fer una passa més de la que fan GEORGI i STARK (2020) i assumir que no són dos, sinó tres, els mecanismes que poden donar lloc a CP —que seria un veritable epifenomen—: als dos mecanismes que proposen aquestes autores caldria afegir-n'hi un tercer —per exemple, *Concord* o un *Agree* invers—⁶⁰ que serviria per a explicar, fora ja dels temps composts, no sols la CP en les construccions passives perifràstiques i en les construccions de participi perifèriques, sinó, més en general, la concordança que s'estableix entre qualsevol SN i un adjectiu, ja sigui en relacions de predicació (*Aquesta cançó és molt divertida; Ses someres estan cansades; Heu deixat es vostres pares molt satisfets*) o de modificació (*una cançó molt divertida*).

Fins i tot LOPORCARO (1998: 234-239) renuncia a donar un tractament unificat a la CP dels temps composts i a la concordança dels predicats adjectivals, a diferència de treballs anteriors de LA FAUCI i de ROSEN. Això no obstant, sí que intenta encabir la concordança de les passives perifràstiques (*Una nena fou segrestada*) dins les regles o condicions que regeixen la CP dels temps composts (vegeu LOPORCARO 1998: 155 i ss.). Emperò, aquest tractament unitari té un cost. En castellà, portuguès, romanès, sicilià i calabrès meridional (i també en algunes varietats de català), no hi ha CP amb clítics acusatius (cast.: *La he cogido*) —per la condició que el controlador de la CP sigui un «1» o subjecte final—, però tampoc no n'hi ha en les construccions inacusatives (cast.: *María aún no ha llegado*): només n'hi ha en les passives perifràstiques. Això obliga LOPORCARO (vegeu la [taula 58](#)) a afegir una condició addicional (una condició global sobre la carrera), per tal d'excloure la CP en les construccions inacusatives però permetre-la en les passives perifràstiques: que es tracti, en algun moment de la carrera/derivació (generalment, en el primer estrat), d'un «2 transitiu», ço és, l'argument intern o objecte (un «2») d'algun estrat transitiu (que són, precisament, els objectes que poden ésser passivitzats).

De fet, per a les varietats de català que admeten la CP amb clítics (i, doncs, sense la condició que el controlador de la CP sigui un «1 final») però que no admeten la CP en les construccions inacusatives (*La Maria ha {vingut/*vinguda}*), LOPORCARO (1998: 152-153) també es veu obligat a incorporar la condició «2 transitiu», sense adonar-se que això impediria fer CP amb el clíctic partitiu de construccions inacusatives tètiques (*N'han faltades tres; N'han vingudes dues*), opció possible en diverses varietats de català (excepte en valencià), no sols en mallorquí.

En aquest sentit, la proposta de GEORGI i STARK (2020) de dissociar el mecanisme que permet la CP amb clítics (i moviment *qu-* o avançament de l'argument intern) del mecanisme que permet la CP de les construccions inacusatives (en general), més la nostra modificació (en el sentit de dissociar també el mecanisme que permet la CP en les

⁶⁰ Per a *Concord*, vegeu BAKER (2008), GIUSTI (2008, 2009), i CARDINALETTI i GIUSTI (2015). Per a una operació *Agree* de sentit invers al de CHOMSKY (2000, 2001) —ço és, un *Agree* de sondatge ascendent i avaluació descendent—, vegeu ZEIJLSTRA (2012) i BJORKMAN i ZEIJLSTRA (2014, 2019), entre d'altres.

construccions passives perifràstiques i en les construccions adjectivals en general), sembla més adequada per a explicar les dades.

Passam a continuació a presentar com funcionaria la CP amb clítics o amb SQu- i, de fet, també la CP_{OIS} opcional però *condicionada*, sense la necessitat de recórrer a l'operació *Agree* (a diferència de la CP_{OIS} generalitzada, sistemàtica o obligatòria que hem esmentat més amunt). La nostra proposta es basa en el mecanisme de la *resumpció per subextracció, abandonament i incorporació*, de GEORGI i STARK (2020) (vegeu la § 6.4 anterior), però amb modificacions:

- I) D'entrada, convé destacar que, quan GEORGI i STARK afirmen que un argument intern SQu- pot romandre *in situ* ([escenari I](#) del § 6.4.B), no pensen pas en casos com *Pierre a pesé combien de pommes?*, sinó en frases com *Combien de pommes Pierre a-t-il pesé?* quan tenen una lectura inespecífica (no pressuposicional). Això vol dir que assumeixen que, almenys en aquests casos, és possible que v^* (el nostre Evt/Veu) no tenguí un tret d'aresta ([uEF]) i, doncs, que el moviment *qu-* fins a l'especificador del SC pot tenir lloc directament, sense passar pel segon especificador del Sv^* , i això malgrat que v^* és clarament un nucli de fase i malgrat la crítica que aquestes autores fan a aquesta mena de desplaçament directe (vegeu, per exemple, la seva n. 4, pàg. 7).⁶¹

Per això, nosaltres assumirem que el nucli de la primera fase —Evt/Veu, d'acord amb l'espina oracional de (104)— té *sempre* un tret d'aresta ([uEF]) i que l'argument intern *sempre* puja (almenys) fins al segon especificador del SEvt/SVeu (quan ja hi ha argument extern); de fet, fins i tot podríem prescindir del tret d'aresta i considerar que l'argument intern ha de sortir de la primera fase, simplement, per tal de permetre que el component postsintàctic d'inserció tardana d'exponents pugui lexicalitzar el verb, amb evacuació de tot allò que l'exponent verbal no pot lexicalitzar. Que en català l'argument intern ha de pujar per sobre de l'argument extern ho prova el fet que, quan tenim un subjecte remàtic postverbal, aquest apareix després de l'argument intern: *Canta cançons en Pere; Avui conduirà el cotxe en Joan*. Si partim de la idea que l'argument extern (remàtic) (*en Pere* o *en Joan*) apareix en la seva posició bàsica o originària (ço és, com a primer especificador del SEvt/SVeu) i que el verb, en català, puja a T, caldrà assumir que l'argument intern (*cançons* o *el cotxe*), des de la seva posició bàsica com a complement del SV, ha pujat, com a mínim, fins a un segon especificador del SEvt/SVeu, per damunt de l'argument extern,

⁶¹ El moviment *qu-* a llarga distància *directe*, sense passar pels especificadors intermedis dels Sv/Sv^* de totes i cadascuna de les oracions de la dependència, estaria qüestionat pels estudis creixents sobre els reflexos del moviment *qu-* que tenen lloc en l'interior del domini del Sv/Sv^* —per exemple, URK (2015; en premsa) i KORSAH i MURPHY (2020). En teoria de fases (CHOMSKY 2000, 2001; GALLEGO 2010), el moviment o ajuntament intern (*Internal Merge*) es troba subjecte a restriccions de localitat com la condició d'impenetrabilitat de la fase (CIF; en anglès, PIC), que força el moviment cíclic successiu a través de l'aresta o especificador de cada fase (tant v^* com C). A més, segons SAUERLAND (2003), LEGATE (2003) i RICHARDS (2011), fins i tot una v inacusativa ha d'esser un nucli de fase, com ho proven arguments empírics de reconstrucció, ascens de quantificadors, buits paràsits...

Tècnicament, el moviment intermedi a l'especificador del Sv o al segon especificador del Sv^* ha estat justificat per la presència d'un tret d'aresta: [uEF] (de l'anglès *edge feature*) (CHOMSKY 2008). Els trets d'aresta es podrien afegir opcionalment als nuclis de fase quan siguin necessaris; per exemple, si l'argument intern s'ha de moure fora del Sv/Sv^* , fins a l'especificador de T o de C.

per tal de donar l'ordre VOS —que, de fet, és l'ordre de constituents que VALLDUVÍ (2002) considera com l'ordre canònic en català.

- II) En el català de Mallorca, la CP amb moviment *qu-* és opcional i, no obstant això, no hi trobam cap efecte interpretatiu d'(in)especificitat o topicalitat, segons hi hagi o no CP, a diferència del francès. Amb els clítics que admeten CP opcional (com ara el clític acusatiu de 3MAS.PL, els clítics acusatius de 1a i 2a persona, i el clític partitiu) tampoc no hi trobam efectes interpretatius d'aquest estil. Només en trobam amb la CP_{OIS}. Per aquest motiu, a diferència del que fan GEORGI i STARK, preferirem no derivar efectes com la topicalitat o l'especificitat a partir de la posició a què pugen els arguments interns —els quals, a més, com ja hem dit a (I), assumim que tots pugen sempre fins almenys un segon especificador d'Evt/Veu (i, segurament, també fins a l'especificador d'Asp₁). En canvi, inspirant-nos (en aquest punt) en DE CIA (2020; en revisió) i en SOLÀ I PUJOLS (2021), entendrem que els SN/SD/SQu- objectes entren en l'espina oracional ja amb (almenys) un tret discursiu o informatiu interpretable ([iδ]), que pot tenir diferents valors: [Familiaritat], [Tema], [Focus], [*qu-*], [Cl(ític)], etc.
- III) A diferència del que proposen GEORGI i STARK (2020: 19 i ss.), entendrem que no tots els SN/SD (o SQu-) projecten sistemàticament una H_[uφ:·]. La projecció d'aquest nucli funcional (acompanyat d'una sonda φ) seria, d'entrada, parametrizable segons la llengua o dialecte en qüestió. Així, per exemple, el castellà, el portuguès o el romanès no projectarien mai aquesta H_[uφ:·] (com tampoc no ho farien els parlants de català que no fan CP ni tan sols amb els clítics).

A més, cada llengua (o variant d'una llengua) podria escollir quins tipus de SN/SD han de projectar o, més aviat, *poden* projectar (amb caràcter opcional), aquesta H_[uφ:·], que acabarà abandonada i incorporada a la flexió participial com una *estratègia de marcatge de l'estructura informativa*:

- El francès ho admetria per als arguments interns que siguin «específics» (entenen per *especificitat*, segurament, la presència del tret [Familiaritat]) i que, a més, siguin: a) el *pro*-SD o correlat pronominal buit d'un clític, o b) un SN/SD lèxic que hagi d'esser dislocat amb un clític de represa (en el marc de SPORTICHE 1996), o c) un SQu-; però, en canvi, el francès no admetria projectar H amb els SD lèxics no dislocats. En síntesi: el francès admetria projectar H amb els arguments interns que portin el tret [Familiaritat] i, a més, juntament amb aquest tret, també [Cl] o [*qu-*].
- L'italià i el català general (no mallorquí), en canvi, només admetrien projectar H_[uφ:·] amb un *pro*-SD o amb un SD que hagi d'esser dislocat amb un clític de represa (ço és, amb un argument intern que porti el tret [Cl]), però no pas amb un SQu-. A diferència del francès, no exigiria que l'argument intern hagi de tenir també el tret [Familiaritat].
- El català de Mallorca contemporani admetria projectar H_[uφ:·] en el mateix cas que el català general (arguments interns amb el tret [Cl]) i, a més, també amb els SQu- (arguments interns amb un tret [*qu-*], inclosos els casos de focus contrastiu o miratiu)⁶². A més a més, per a aquells parlants que admeten la CP_{OIS} *condicionada*,

⁶² Faltaria afegir-hi, encara, altres casos d'avançament de l'argument intern, com ara l'avançament de

també es podria projectar $H_{[u\varphi: _]}$ amb aquells arguments interns que, encara que apareguin *in situ*, duguin els trets de topicalitat [Familiaritat] o [Tema].

És important observar que, a diferència del francès, el mallorquí no demana la presència conjunta o simultània del tret de topicalitat i el tret [CI] o [*qu-*]: hi pot haver CP en casos com *L'hem feta bona!* (amb un clíctic que no té un referent específic, sinó que forma part d'una expressió idiomàtica), a *Quantes faltes manco has fetes avui?* (amb un S_{Qu-} amb una lectura purament cardinal, no pressuposicional) (vegeu la § 3.5 del cap. II) i també amb un focus contrastiu amb prolepsis (*NA MARIA, he vista*), que, per definició (o ontològicament), és del tot incompatible amb una lectura de tòpic. Per aquest motiu, si bé és cert que la CP_{OIS} en mallorquí contemporani (per a aquells parlants que l'admeten) és una estratègia de marcatge de la topicalitat, no podem dir que ho sigui la CP en general. El que sí que podem dir és que, en mallorquí actual, l'abandonament i incorporació de H és una estratègia de marcatge de l'estructura informativa.

- El cas del retoromànic friülà no és ben bé com el del català de Mallorca. Segons DE CIA (2020; en revisió), el friülà no pot fer mai CP amb un focus contrastiu (a diferència del mallorquí, que l'admet si hi ha prolepsis: *SES POMES VERMELLES, he comprades*), però sí que admet la CP en construccions *qu-* vinculades al discurs, com *Ce lavôrs a-tu fas tal ort?* (Lit.: 'Quins labors has fets a l'hort?'). Així, en friülà, per a legitimar H, no n'hi ha prou que l'argument intern pugui tenir un tret [*qu-*]: el que demana aquesta varietat reto-romànica és que l'argument intern (sigui o no [*qu-*], sigui o no [CI]) sigui sempre un tòpic, ja sigui amb el tret [Familiar] o [Tema] (vegeu la § 5.1).

Ara bé, encara hi hauria una altra diferència respecte del mallorquí, i és que, segons DE CIA, la CP_{OIS} (condicionada) en friülà no és, en realitat, opcional o facultativa, sinó obligatòria, sempre que es doni el condicionant de la topicalitat. Certament, això allunya aquest tipus de CP respecte dels demés casos que ara comentam (en general, la CP amb clítics i amb moviment *qu-* tendeix a l'opcionalitat, excepte en casos com el clíctic acusatiu de 3^{FEM.SG} en mallorquí, que demana la CP de manera gairebé obligatòria, o els clítics acusatius de 3ª persona en italià). Si això és així, potser DE CIA té raó amb l'anàlisi que proposa per a explicar la CP_{OIS} en friülà, basada en l'operació *Agree* amb una sonda formada no sols per trets [*u\varphi: _*], sinó també per trets [*u\delta: _*]. De fet, en el marc que estam proposant, en què la CP és vista com un epifenomen, aquesta variació en els mecanismes que poden explicar la CP_{OIS} és perfectament possible i, fins i tot, esperable.

Recordem que l'anàlisi mitjançant *Agree* és també la que fa MURSELL (2018) per a la concordança amb l'objecte en les llengües bantú; en canvi, BAX i DIERCKS (2012) consideren que es tracta d'un clíctic pronominal incorporat al verb, que reduplica l'objecte *in situ*. El mallorquí faria servir un mecanisme de CP_{OIS} més similar al que proposen BAX i DIERCKS, mentre que el friülà faria servir *Agree*, en la línia proposada per MURSELL. Se'ns ocorren, però, dues possibles objeccions que caldria contrastar:

quantificadors, l'avançament resumptiu i l'avançament estilístic (vegeu la § 3.4 del cap. II). En aquests casos, difícilment podríem apel·lar a un tret [*qu-*] de l'argument intern: caldria cercar algun altre tret relacionat amb l'estructura informativa.

d'una banda, caldria veure com es comporta el friülà quant a la CP en les dependències a llarga distància (del tipus «*Quina casa m'has dit que en Joan s'ha comprada?*»); si la CP_{OIS} en friülà s'explica per l'operació *Agree*, hauria d'esser possible fer la concordança també amb el participi superior (o un d'intermedi), del tipus «*Quina casa m'has dita que en Joan s'ha comprada*» (impossible en mallorquí contemporani, a diferència del mallorquí d'ALCOVER; vegeu, novament, la § 3.5 del cap. II). Per contra, si no és possible la concordança amb el participi superior, caldria acudir al mecanisme de la resumpció per subextracció, abandonament i incorporació, malgrat que en friülà la CP_{OIS} (condicionada) és *obligatòria*, segons DE CIA. D'altra banda, caldria veure què fa el friülà, quant a la CP, en les construccions inacusatives tètiques (enterament remàtiques, del tipus «*Ha arribat una cosina meva*»): si Evt/Veu té els trets o sondes [*uφ*:_] i [*uδ*:_] que actuen com un sol paquet, seria esperable que la CP en aquestes construccions només fos possible quan tenen subjectes postverbals que puguin ésser interpretats com a *tòpics temàtics* (amb un tret [Tema]); en cas contrari, la CP romandria descartada (ja que un constituent no pot ésser, al mateix temps, informació nova i informació vella o coneguda, amb un tret de [Familiaritat]). Si, per contra, resultàs que el friülà admetés la CP en aquestes construccions, encara que l'argument intern no fos un tòpic temàtic, aleshores això voldria dir que Evt/Veu només té la sonda [*uφ*:_] (sense [*uδ*:_]) i caldria explicar la CP_{OIS} (condicionada) del friülà no pas amb l'operació *Agree*, sinó amb el mecanisme de la resumpció per subextracció, abandonament i incorporació.

Tinguem també present que, per a GEORGI i STARK (2020: 19), si es mou tot el SH (el nucli funcional H juntament amb el SN/SD/SQu-, sense abandonament ni incorporació de H) o si el SH roman *in situ*, H resta *fonològicament silent*, de manera que caldria assumir l'existència d'un exponent buit per a H (vegeu la regla postsintàctica d'inserció de vocabulari de la n. 56). L'alternativa que proposam consisteix a considerar que aquesta H no es troba present en tots els SN/SD/SQu- i que, de trobar-se present en l'estructura i amb els seus trets [*uφ*] ja avaluats pel SN amb què s'ajunta, sempre ha d'esser abandonada, incorporada a V+v+Evt+Asp₁ i materialitzada com els trets flexius de participi. D'aquesta manera, l'abandonament i la incorporació de H (una marca de l'estructura informativa) esdevenen obligatoris i es justifiquen per la necessitat de dotar de contingut morfofonològic aquest nucli funcional, gràcies als morfemes de gènere i nombre que poden acompanyar els participis. No hi hauria cap exponent específic que pogués lexicalitzar H amb exclusió del participi.

- IV) Cal que facem un breu comentari sobre quins són els trets que la sonda [*uφ*:_] de H (H_[*uφ*:_]) ha de tenir (i que li són avaluats pel SN/SD/SQu-, des del mateix moment en què H es combina o ajunta amb la resta del SN per a formar un SH). Tal com ho veim, no sols ha de contenir trets no interpretables i no avaluats de *gènere* i de *nombre* —si bé és obvi que aquests s'hi trobaran necessàriament presents, atès que són els únics que després acabaran materialitzats amb la flexió del participi. Creim que aquesta sonda també ha de tenir trets no interpretables i no avaluats de *persona* i, fins i tot, de *cas*: només així explicaríem que, un cop produïda la incorporació de H i un cop feta la transferència del participi al component postsintàctic d'inserció tardana d'exponents, aquest component pogués veure o llegir que es tracta, si és el cas, de CP amb un clític de 1a o 2a persona o

amb un clíctic partitiu, i, aleshores, donada una *condició d'harmonia morfològica de trets*, es podria permetre l'opcionalitat morfològica de la concordança (vegeu els §§ 2.2.1 i 2.3.1 del cap. II). Amb tot, segurament aquí també entren en joc factors funcionals i perceptius, com els que poden acabar imposant una CP gairebé obligatòria amb el clíctic acusatiu de 3FEM.SG i, en menor mesura, amb el clíctic acusatiu de 3FEM.PL, o bé reforçant la CP fins i tot amb el clíctic acusatiu de 3MAS.PL si el participi és irregular (rizotònic) i du la marca /z/ (gràficament, -s-) i una vocal -o- de suport (com a *admesos, apresos, atesos, closos, compresos, empesos, encesos, entesos, estesos, fusos, impresos, ofesos, promesos, romasos, remesos*) (vegeu la § 2 del cap. II).

- V) Finalment, ens resta per integrar a aquest sistema el segon condicionant necessari per a legitimar la CP_{OIS} en el català de Mallorca: l'afectació de l'argument intern per un esdeveniment dinàmic amb aspecte (Asp₁ o «intermedi») [+delimitat] o [resultatiu] (vegeu la § 5.2 d'aquest mateix cap. III). Un cop el nucli funcional H (que actua, en primera instància, com una marca de l'estructura informativa) roman abandonat i incorporat (per moviment de nucli a nucli) a V+v+Evt+Asp₁ (un conglomerat que acabarà realitzat com un participi flexionat), es transfereix el participi (SAsp₁) al component morfofonològic d'inserció tardana d'exponents, i és aquí on aquells parlants que permeten aquesta mena de CP_{OIS} haurien afegit una regla morfològica com la següent:

(160) REGLA MORFOLÒGICA DE LEGITIMACIÓ DE LA CP_{OIS} NOMÉS AMB ASPECTE [+DELIMITAT] O [RESULTATIU]:

Si H s'ha ajuntat (per *Merge* extern) amb un SN/SD amb el tret δ [Familiaritat] o [Tema], però sense [CI] ni [qu-], aleshores els trets de gènere i nombre de H es materialitzaran en el participi ssi aquest té el valor d'Asp₁ avaluat com a [+delimitat] o [resultatiu].

D'aquesta manera, el que en principi només seria una estratègia de marcatge de l'estructura informativa esdevé també, en el cas de la CP_{OIS}, una *estratègia de marcatge de l'aspecte* («intermedi»). Observem també que, perquè això sigui possible, H hauria de tenir alguna mena de «memòria», en el sentit d'haver «registrat», d'alguna manera, quin tret δ en concret del SN/SD/SQu- amb què s'ha ajuntat ha descarregat el seu tret [•δ•] (un tret d'ajuntament o *Merge*, de selecció categorial). Recordem que l'aspecte delimitat o resultatiu només és rellevant per a legitimar la CP en el cas de la CP_{OIS}, amb un argument intern que sigui un tòpic familiar o temàtic, però, en canvi, no té cap paper a l'hora de legitimar la CP amb clítics o amb moviment *qu-*:

- (161) a. L'he {menada/*menat} tot s'horabaixa, a sa furgoneta.
b. Na Maria sempre les ha {temudes/?temut}, a ses bubotes.
- (162) a. Quina furgoneta has {conduïda/conduït}, aquesta vegada?
b. Quines coses ha {temudes/temut} sempre, na Maria?

Una manera d'implementar aquesta «memòria» o «registre» seria entendre que H no sols té un tret d'ajuntament [•δ•] (que fa que s'hagi d'ajuntar amb un argument intern que tengui un tret δ adequat, segons les opcions paramètriques que hem vist a III) i un feix de trets de concordança [uφ: _] (gènere, nombre, persona i cas, com hem vist en el punt IV), sinó també un tret de concordança [uδ: _], que serà el que «registrarà», precisament, quin

tret δ en concret de l'argument intern ha descarregat [$\bullet\delta\bullet$]. Tots aquests trets es descarreguen simultàniament des del moment que H s'ajunta o combina (mitjançant *Merge* extern) amb el SN/SD/SQu- argument intern, d'acord amb la condició de maximitat de trets de LONGENBAUGH (2019).

CAPÍTOL IV

Els temps supercomposts, el grau d'integració entre l'auxiliar i el participi, i la selecció «excepcional» de *ESSER*

1. Introducció

A partir del buidatge de corpus que hem detallat en el capítol I i que hem anat analitzant en els capítols II i III, hem trobat algunes dades que, si bé no es refereixen directament a la concordança del participi, sí que s'hi relacionen indirectament, en la mesura que s'hi fan palesos altres fenòmens que tenen lloc en el marc dels temps composts. Així, en l'annex d'aquesta tesi, al final de diversos apartats hi hem inclòs alguns subapartats més aviat breus, amb llistats addicionals molt específics, que contenen exemples amb temps supercomposts o amb intercalació d'algun element (un adverbi o un pronom personal) entre l'auxiliar i el participi. Així mateix, també hi hem inclòs alguns subapartats (o, en el cas de les rondalles, un apartat sencer: l'A1.6) amb exemples de coordinació de participis. A més, també hem inclòs al final de l'annex una secció amb gloses o cançons populars que presenten selecció «excepcional» de *ESSER*, procedents del CPM de RAFEL GINARD. Per això, dedicarem aquest capítol IV a la presentació i anàlisi d'aquestes dades.

D'una banda, en la § 2, tractarem els anomenats *temps supercomposts* o *sobrecomposts* (com els que trobam a *Quan he hagut cantat...*; *I ja és estat partit*), els quals són encara ben vigents en mallorquí, fet que en els estudis de lingüística no ha estat (prou) destacat, com tampoc no s'ha fet una descripció ben acurada dels seus usos. Veurem que, perquè quedin legitimats, han d'aparèixer en una construcció compatible amb un estat resultant i, doncs, amb l'anomenat *aspecte resultatiu* (tot i que esporàdicament també se'n troben usos amb aspecte *delimitat*, en interpretacions de perfet *experiential*); mai, però, amb aspecte no delimitat. Aquest condicionant és el mateix que hem vist en la § 5.2 del cap. III, necessari per a legitimar també la CP_{OIS} en mallorquí actual.

D'altra banda, en la § 3 oferirem alguns exemples dels nostres corpus que mostren que el grau d'integració o cohesió entre l'auxiliar i el participi en els temps composts no és complet. Concretament, donarem exemples de *coordinació de participis* que comparteixen el mateix auxiliar (*he aclarit i arreglat*) (§ 3.1) i exemples amb *intercalació* (o *interpolació*) d'algun mot (un adverbi o un pronom personal *dèbil*: *haurem mal comprat*; *havia jo dit*) entre l'auxiliar i el participi (§ 3.2). Com a conclusió, en la § 3.3 apuntarem que, si bé el grau de cohesió entre l'auxiliar i el participi no és complet, hi ha dades que evidencien que en castellà i en alguns dialectes del català (com el septentrional i el gironí) el grau d'integració dels temps composts és encara menor, i això permet posar en dubte la hipòtesi defensada per molts romanistes segons la qual la pèrdua de la CP és una conseqüència natural de la gramaticalització dels

temps composts —sobre aquesta hipòtesi i la crítica que en fa LOPORCARO (1998), vegeu també la § 2.1 del capítol III.

Finalment, si bé deixam per a futura recerca l'estudi aprofundit de l'auxiliació (o selecció de l'auxiliar) en el català de Mallorca, especialment en les construccions inacusatives i reflexives (no indirectes), en la § 4 d'aquest cap. IV oferim una descripció i anàlisi de les dades dels nostres corpus sobre auxiliació «excepcional» amb *ESSER* en construccions transitives/ inergatives, que és un fenomen que, fins a SALVÀ (2020), no havia estat prou destacat. Es tracta d'alguns casos (ben esporàdics) que contenen construccions reflexives o recíproques indirectes (per exemple: *Me som fet mal a un peu*), o construccions contrafactuals (en plusquamperfet de subjuntiu; per exemple: *em fos comprat un barret; si m'ho fosses dit abans*) o, fins i tot, en plusquamperfet d'indicatiu, o bé que manifesten selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (amb l'auxiliar *ESSER* en les persones 1 i 2, generalment del singular: *la som vista; no m'ets engegat*). La inclusió d'aquesta secció en aquesta tesi respon a l'objectiu de completar i complementar l'estudi de les construccions transitives amb temps composts, especialment tenint en compte que les construccions que s'han examinat en els capítols II (amb CP amb clítics o amb avançament de l'argument intern) i III (amb CP amb l'objecte *in situ*) són construccions *transitives*, on en principi seria esperable trobar-hi l'auxiliar *HAYER*.

2. Els temps supercomposts (o sobrecomposts)

2.1. Descripció rebuda

Com ja hem avançat al començament de la § 1 del cap. I, en termes descriptius i tradicionals, els temps verbals poden ésser *simples* (com *canta, cantava, cantà* o la forma perifràstica *va cantar, cantarà i cantaria*, en el mode indicatiu; i *canti, cantàs i vagi cantar*, en el mode subjuntiu) o *composts*. Els *temps composts* (o *de perfet*) estan formats pel verb auxiliar *HAYER* —o també *ESSER*, segons la construcció i segons la varietat (dialectal o diacrònica)—, conjugat en un temps simple, més el participi: una forma no personal o no finita del verb principal, d'aspecte perfet, la qual a vegades pot concordar amb l'argument intern i, doncs, presenta variació flexiva de gènere i nombre (*cantat, cantada, cantats, cantades*), com els adjectius. L'auxiliar aporta els valors gramaticals de temps, aspecte, mode, persona i nombre, segons la forma conjugada en què apareix, mentre que el participi conté la informació lèxica de tipus semàntic, i tots dos junts confereixen l'aspecte de perfet (o, a vegades, de perfectiu hodiern) a la forma verbal.

En català, els temps verbals composts són els següents (d'acord amb la nomenclatura establerta en l'Acord de la Secció Filològica de l'IEC de 17 de maig de 2002): en mode indicatiu, els temps de perfet (*he cantat*), plusquamperfet (*havia cantat*), passat anterior (*hagué cantat*, o la forma perifràstica *va haver cantat*), futur perfet (*haurà cantat*) i condicional perfet (*hauria cantat*); en mode subjuntiu, els temps de perfet (*hagi cantat*), plusquamperfet (*hagués cantat*) i passat anterior perifràstic (*vagi haver cantat*);¹ i, finalment, dues formes no

¹ En el català de Mallorca, no s'utilitzen ni el passat perifràstic de subjuntiu (*vagi cantar*) ni el passat anterior perifràstic de subjuntiu (*vagi haver cantat*). De fet, en el català general, aquests temps verbals

personals o no finites, que són l'infinitiu perfet (*haver cantat*) i el gerundi perfet (*havent cantat*).

Ara bé, en alguns parlars hi podem afegir encara els anomenats temps verbals *supercomposts* —que és com els anomena MOLL (1975: § 151 bis)— o *sobrecomposts* —que és com els anomenen la GIEC (2016) i la *Gramàtica del català contemporani* (2002) (GCC)—, els quals estan formats per dos auxiliars de perfet (el segon, en forma participial) més el participi del verb principal; per exemple, amb doble auxiliar *HAYER*: *he hagut cantat*; i amb doble auxiliar *ESSER*: *som estat partit*.²

El (present) perfet sobrecompost d'indicatiu (*he hagut cantat*) és, segurament, la forma més emprada —en els nostres corpus, hi apareixen 13 dels 14 casos que hem pogut documentar—; però les formes supercompostes també es poden conjugar en altres temps i modes verbals (*havia hagut cantat*, *hagué hagut cantat* o *va haver hagut cantat*, *haurà hagut cantat*, *hauria hagut cantat*, *hagi hagut cantat* i *hagués hagut cantat*).

En la GIEC (2016) hi trobam la informació següent (els subratllats són nostres):

En els parlars septentrionals tenen un cert ús els anomenats temps sobrecompostos, que resulten d'aplicar dues vegades successives el procés de formació d'un temps compost: *canta* (present d'indicatiu), *he cantat* (perfet d'indicatiu), *he hagut cantat* (perfet sobrecompost d'indicatiu). Trobem aquest temps, per exemple, en *Quan he hagut enllestit la feina, ja era massa tard per a anar a la festa*.

[GIEC (2016): § 9.5.1, «les formes de perfet»]

En els parlars septentrionals encara s'usa amb un valor resultatiu la perífrasi «*haver hagut + participi*». Aquesta perífrasi forma una mena de temps «sobrecompostos» i apareix exclusivament en construccions temporals que designen situacions immediatament anteriors a les de l'oració principal: *Un cop ho he hagut fet, m'he adonat que no calia*; *Quan ho vaig haver hagut dit, me'n vaig penedir*. Amb el mateix valor, la llengua general fa servir els temps de perfet o compostos paral·lels: *Un cop ho he fet...*; *Quan ho vaig haver dit...*

[GIEC (2016): § 24.8.5.3, «les perífrasis de participi»]

En la GCC (2002), que clarament ha servit d'inspiració a la GIEC en aquest punt, hi trobam també algunes referències als temps sobrecompostos (els subratllats són nostres):

En alguns parlars del nord del Principat, l'accepció resultativa [de l'aspecte perfet] s'expressa a vegades mitjançant els anomenats *temps sobrecompostos*. Aquests temps apareixen exclusivament en subordinades temporals que designen situacions immediatament anteriors a les designades per l'oració principal [...]: *Un cop m'he hagut pres la pastilla, m'he trobat més bé*; *Quan ell s'ho haurà hagut rumiat, ja serà tard*. Segons RUAIX (1998: 198), es tracta de construccions feixugues, evitades generalment pels escriptors.

[PÉREZ SALDANYA (2002: 2590)]

En català hi ha tot un seguit d'alternatives per expressar posterioritat amb oració subordinada:
a) Amb el verb en temps no compost: {*Quan va acabar / En acabar*} *es va dutxar*; {*Després*

són molt poc freqüents i resten disponibles sols per als registres formals (GIEC 2016: § 24.5.4).

² De fet, en els registres col·loquials, no podem descartar en absolut l'aparició de formes supercompostes híbrides, del tipus *Quan som hagut cantat...* o *Ja som hagut partit*, si bé no n'hem documentada cap en els nostres corpus.

que va acabar / Després d'acabar} es va dutxar. b) Amb el verb en temps compost (*haver* + participi): {Quan va haver acabat / Havent acabat} es va dutxar; {Després que va haver acabat / Després d'haver acabat} es va dutxar. c) Amb el verb en temps sobrecompost: {Quan va haver hagut acabat / *Havent hagut acabat} es va dutxar; {²Després que va haver hagut acabat / *Després d'haver hagut acabat} es va dutxar [...].

Les opcions amb el temps compost o amb la preposició *després* potser sonen més enfàtiques que el primer cas de (a) (en el sentit que remarquen el caràcter totalment acabat de l'esdeveniment expressat per la subordinada en el moment que s'inicia l'esdeveniment expressat per la principal). [...] L'opció amb sobrecompost (viva en alguns dialectes del nord del Principat) seria encara més enfàtica en aquest sentit. El sobrecompost s'usa només dins subordinades temporals i funciona amb predicats tèlics, preferentment agentius:

(1)	a.	Quan ha hagut acabat, ha fet una bona migdiada.	[tèlic / agentiu]
	b.	?Quan ha hagut parat de nevar, hem sortit.	[tèlic / no agentiu]
	c.	*Quan ha hagut mandrejat, ha anat al llit.	[atèlic / agentiu]
	d.	*Quan ha hagut nevat, ens hem tranquil·litzat.	[atèlic / no agentiu]

[SOLÀ I PUJOLS (2002: 2903)]

2.2. Observacions a partir de les dades del català de Mallorca

Voldríem ara fer dos tipus de comentaris sobre la descripció feta pels lingüistes o per les gramàtiques que hem citat en l'apartat anterior: un comentari es refereix a l'extensió dialectal dels temps supercomposts; i l'altre, als seus usos.

D'una banda, en català, els temps supercomposts són vius no sols en els parlars septentrionals —com recullen la GIEC i la GCC—, sinó també en algun punt d'Osona (SCHLIEBEN-LANGE 1971: 152) i en el català baleàric (MOLL 1975: § 151 bis; SALVÀ 2018: 55-56).³ En els nostres corpus només n'hem pogut recollir 14 mostres, però estam convençuts que, en l'ús espontani del mallorquí actual, els temps supercomposts encara són ben vius: nosaltres mateixos els empram.

D'altra banda, si bé l'ús que descriuen la GIEC i la GCC per als temps supercomposts és un dels seus usos prototípics (és a dir: en l'accepció resultativa de l'aspecte perfet i, concretament, en subordinades temporals que designen situacions immediatament anteriors a les designades per l'oració principal, amb predicats tèlics i preferentment agentius), no podem mostrar-nos d'acord amb l'afirmació que aquest sigui el seu ús «exclusiu»; a més, cal fer alguna matisació en la descripció de l'ús que acabam d'exposar. Ho veurem un poc més endavant, en la § 2.4, després d'exposar els exemples de temps supercomposts que hem trobat en els nostres corpus.

³ Els temps supercomposts també es troben en altres llengües: en occità (SCHLIEBEN-LANGE 1971), en alguns dialectes del francès —on s'anomena *passé surcomposé*— i en bretó (POLETTI 1992; DEMIRDACHE i URIBE-ETXEARRIA 2007; SCHADEN 2009), en alguns dialectes de l'alemany (ROWLEY 2003; SALZMANN i SCHADEN 2019), en holandès meridional i en llengües del nord d'Itàlia (BORIK i GEHRKE 2019), però també en sard, napolità antic i romanès (BERTINETTO i SQUARTINI 2016) i en abrucès oriental (D'ALESSANDRO i LEDGEWAY 2010). Ara bé, no en totes les llengües els temps supercomposts tenen els usos que descrivim en el text principal; a vegades equivalen, simplement, a un plusquamperfet (i el poden arribar a substituir completament).

2.3. Presentació de les dades dels nostres corpus sobre temps supercomposts

Distingirem segons els temps supercomposts s'auxiliïn amb doble *ESSER* o amb doble *HAYER*. D'exemples amb doble *ESSER* n'hem trobats 2 en les rondalles d'ALCOVER [(2)] i 1 en el CPM de GINARD [(3)], sempre amb verbs inacusatius de moviment local (*partir* i *fugir*) i, casualment, sempre amb l'argument intern en MAS. SG. (i, doncs, sense CP manifesta):

- (2) a. S'ha treta una floreta blanca i ja *és estat partit* a passar-la i a passar-la per davant sa cara de la senyora princesa, que al punt ha començat a cobrar colors i colors.
 b. He vist un estol de cabres que nadaven com a peixos i sortien de ses ones [...]. I què he fet jo? Ja *som estat partit* a replegar cabres; i quan n'he tengudes una bona guarda... cap a la vila s'ha dit!
- (3) Jo he trobat un niuet buit | i tota em som retgirada, | i, com sa mà hi som posada, | s'aucell ja *és estat fuit*.

[cançó popular recollida a Vilafranca de Bonany]

Cal entendre que si l'argument intern hagués estat FEM. SG., FEM. PL. o MAS. PL., tots dos participis hi haurien concordat; per exemple: *Ja som estada partida* (dit per una dona).

En el corpus de MIRALLES (amb entrevistats montuïrers) hi hem trobat 2 exemples amb temps supercomposts: un amb un verb inacusatiu (*tornar*) [(4)a] i un altre amb un verb inherentment reflexiu (*dedicar-se a*) [(4)b], però ara auxiliats doblement amb *HAYER*, i ja no pas amb doble *ESSER*:

- (4) a. En Ferrando va quedar eliminat absolutament i per a sempre. No hi *ha hagut tornat* pus mai més cap Ferrando, aquí.
 b. Jo llegir-lo no el sabia llegir, [an es diari de ruta]. Si jo hagués tengut... m'*hagués hagut dedicat* an aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara, ho hagués intentat.

[Montuïri]

En el corpus rondallístic d'ALCOVER, tots els exemples de temps sobrecomposts amb doble *HAYER* es corresponen amb construccions inergatives [(5)] o transitives [(6) a (9)]. En aquest darrer cas, hi ha CP amb clítics [(7)] i, fins i tot, amb l'objecte *in situ* [(8)-(9)], com és habitual en ALCOVER. En aquest corpus, a més, la CP sol manifestar-se en els dos participis [(7)-(8)], però hem trobat un cas en què la concordança es manifesta només en el participi del verb principal [(9); cf. amb (8)c].

- (5) Ell no he tengut temps! Tot d'una que [s'al·lota] *ha hagut ballat*, mos és fuita com un llamp.
 (6) Però lo més ferest és estat com he cornat, que m'han sentit; i una partida [de dimonis i condemnats] ja *han hagut pegat* bot i altre, i amb ses ungles ja m'arribaven pes peus...
 (7) a. I ho he tocat amb ses mans que [sa lleona] alletava, perquè tot d'una que l'*he haguda morta*, veient que duia un braguer de molt d'embalum, he provat de munyir-la...
 b. Vaja vaja si la hi he tirada, [s'estopa an es foc]! I ho 'guesses vist lo aviat que l'*ha haguda filada*; però es fil, el s'ha engolit.
 c. Jo era més vella i més lletja que vós; i tot d'una que m'*han haguda fermada* aquí dalt, som tornada, ja me veis, de quinze anys i que faç goig de mirar.
 (8) a. Quan *he hagudes collides* ses dues figues, com eren tan garrides, com feien aquella oloreta, n'agaf una amb sa mà...
 b. Com me'n som temut, aqueix dos lleons *han haguts desnossats* es dos bous.

- c. Jo me som posat a tirar-li pedres fins que *ha hagut* eixamplats es potons.
- (9) L'he deixat estès d'esquena en terra, ha tirades unes quantes de coces, però al punt *ha hagut* eixamplats es potons.

A nosaltres personalment, ens sona més natural (o no tan feixuga) la construcció amb concordança tan sols en el participi del verb principal: *l'ha hagut filada*. Creim que l'opció doblement concordada (*l'ha haguda filada*) que emprava ALCOVER és, avui, poc freqüent. Com ja vam apuntar a SALVÀ (2018: 56, n. 3), el mateix podríem dir dels temps composts de la veu passiva: *Aquesta cançó ha {estat/?estada} premiada* (v. també la nota 22 del cap. I).

2.4. Descripció detallada dels usos dels temps supercomposts en mallorquí

Tornant a la qüestió dels usos dels temps supercomposts, cal dir, d'entrada, que només s'adeqüen plenament a la pauta descrita per la GIEC i per la GCC els exemples de (7)a, (7)c i (8)a, és a dir: hi trobam una accepció resultativa de l'aspecte perfet, en subordinades temporals que designen situacions immediatament anteriors a les designades per l'oració principal, amb predicats tèlics i agentius (*matar*, *fermar* i *collir*). Els reproduïm novament a (10), posant entre claudàtors la subordinada temporal i subratllant (la resta de) l'oració principal:

- (10) a. I ho he tocat amb ses mans que alletava, perquè [tot d'una que l'he haguda morta], veient que duia un braguer de molt d'embalum, he provat de munyir-la...
- b. Jo era més vella i més lletja que vós; i [tot d'una que m'han haguda fermada aquí dalt], som tornada, ja me veis, de quinze anys i que faç goig de mirar.
- c. [Quan he hagudes collides ses dues figues], com eren tan garrides, com feien aquella oloreta, n'agaf una amb sa mà...

En canvi, almenys *prima facie*, podria semblar que l'exemple de (5) no s'ajusta a aquesta pauta: [Tot d'una que ha hagut ballat], mos és fuita com un llamp. És cert que *ballar* funciona, normalment, com un predicat inergatiu atèlic, però en un marc exoesquelètic (BORER 2003, 2004, 2005), res no impedeix que l'arrel *BALL* es pugui inserir dins un context sintàctic delimitat o tèlic. Així, és fàcil trobar un context adient en què es balla un cert nombre de balls (que delimiten la situació), amb una trajectòria fitada que pot romandre implícita. Per tant, no ens ha d'estranyar que admeti el temps sobrecompost, que remarca emfàticament l'estat resultant d'un esdeveniment completament acabat.

De fet, per a nosaltres, l'exemple de (1)d ([Quan ha hagut nevat], ens hem tranquil·litzat), que SOLÀ I PUJOLS (2002: 2903) considera del tot agramatical (i, doncs, el marca amb un asterisc), nosaltres el marcaríem només amb un interrogant («?»), ben igual que el cas de (1)b (?[Quan ha hagut parat de nevar], hem sortit).⁴ Certament, ni l'un ni l'altre són plenament reeixits, i això és així perquè són *no agentius* i, com diu SOLÀ I PUJOLS, un temps sobrecompost funciona amb predicats «preferentment agentius».⁵ Emperò, en tots dos casos —també a (1)d,

⁴ En mallorquí, l'exemple de (1)b seria més aviat: ?[Quan s'ha (hagut) aturat de nevar], hem sortit; amb la perífrasi «aturar-se de + infinitiu» en comptes de «parar de + infinitiu».

⁵ Resta pendent una explicació raonada de per què els temps sobrecomposts sembla que «prefereixen» els predicats agentius.

contra el que diu SOLÀ I PUJOLS— podríem defensar que ens trobam davant construccions *tèliques*: en el cas de (1)*b*, a causa de la perífrasi terminativa «*parar de* + infinitiu»; en el cas de (1)*d*, la telicitat romandria legitimada més aviat pel context (‘nevar una certa quantitat de neu i durant un determinat període de temps’), igual que en el cas de *ballar* de (5). D’aquí que aquests exemples siguin (més o menys) compatibles amb un temps sobrecompost. En realitat, en un marc exoesquelètic, és precisament perquè *ballar* i *nevar* s’insereixen, en aquests casos, en una estructura sintàctica que conté un temps sobrecompost que s’acaba forçant una interpretació resultativa —sempre que aquesta sigui compatible amb el nostre coneixement del món.

L’exemple agramatical que hem vist a (1)*c*, de SOLÀ I PUJOLS (2002: 2903) (*[*Quan ha hagut mandrejat*], *ha anat al llit*), que conté el predicat (en principi) atèlic *mandrejar*, és més difícilment coercionable, d’acord amb el nostre coneixement del món. Ara bé, n’hi hauria prou d’afegir-hi un adverbí de grau com *prou* perquè aquesta construcció ja fos tèlica i admetés el temps supercompost:⁶

(11) [*Quan prou ha hagut gandulejat*], *ha anat an.es.llit*.

De fet, qualsevol predicat que, en un context adequat, admeti una lectura de «feina feta» admetria un temps supercompost. Podem establir, així, un paral·lelisme entre l’admissibilitat dels temps sobrecomposts i l’admissibilitat de construccions participials d’estat resultant. Com van observar PARSONS (1990) i KRATZER (2000), qualsevol esdeveniment que acaba (tengui o no un estat meta) dona lloc a un *estat resultant* que es manté per sempre més, i pot entrar (almenys de manera marginal, cercant-ne el context adequat) en una construcció participial d’estat resultant; això, fins i tot, amb els verbs atèlics i els semelfactius. Els exemples que dona KRATZER (2000) per a l’alemany han esdevingut ja clàssics:

- (12) a. Die Katze ist schon gestreichelt.
 el gat està ja acaronat.
 ‘El gat ja està acaronat’.
- b. Dieser Kinderwagen ist schon geschoben.
 aquest cotxet-de-nadons està ja empès
 ‘Aquest cotxet ja està empès’.

Si bé aquests exemples, *out of the blue*, podrien sonar estranys, només cal trobar-los el context adient perquè siguin reeixits. Imaginem, per exemple, una situació en què algú està a càrrec d’un gat i, com a tasca diària, s’ha d’assegurar que sigui acaronat almenys un cop al dia; o algú que treballa en una fàbrica de fer cotxets per a nadons i que els ha d’empènyer mínimament per a comprovar el seu bon funcionament. En aquests casos, també podríem formular oracions amb temps supercomposts, com ara:

- (13) a. Quan he hagut acaronat es moix, li he donat menjar.
 b. Una vegada he hagut empès es cotxet, hi he penjat una etiqueta verda.

Per tant, en realitat, allò important per a poder formar un temps sobrecompost com els que hem vist fins ara no és tant que el predicat sigui en si mateix *tèlic* —en el sentit que la capa

⁶ A (11) hi hem substituït el verb *mandrejar*, inexistent en mallorquí, per *gandulejar*.

descriptiva del SV hagi de tenir un punt final *inherent*, és a dir: una trajectòria delimitada o un SResultat, en termes de RAMCHAND (2008)—, sinó que allò important és que el predicat (tèlic o atèlic) sigui compatible amb una construcció d'estat resultant i, doncs, amb l'anomenat *aspecte resultatiu* (vegeu el § 5.2.1 del cap. III).

D'altra banda, no és cert que els temps supercomposts es trobin «exclusivament en subordinades temporals que designen situacions immediatament anteriors a les designades per l'oració principal». No es dona aquesta condició a (2)a, (2)b, (3), (6), (7)b, (8)b ni a (9). Els repetim ara tots a (14):

- (14) a. S'ha tret una floreta blanca i ja és estat partit a passar-la i a passar-la per davant sa cara de la senyora princesa, que al punt ha començat a cobrar colors i colors.
 b. He vist un estol de cabres que nadaven com a peixos i sortien de ses ones [...]. I què he fet jo? Ja som estat partit a replegar cabres; i quan n'he tengudes una bona guarda... cap a la vila s'ha dit!
 c. Jo he trobat un niuet buit | i tota em som retgirada, | i, com sa mà hi som posada, | s'aucell ja és estat fuit.
 d. Però lo més ferest és estat com he cornat, que m'han sentit; i una partida [de dimonis i condemnats] ja han hagut pegat bot i altre, i amb ses ungles ja m'arribaven pes peus...
 e. Vaja vaja si la hi he tirada, [s'estopa an es foc]! I ho 'guesses vist lo aviat que l'ha haguda filada; però es fil, el s'ha engolit.
 f. Com me'n som temut, aqueix dos lleons han haguts desnossats es dos bous.
 g. L'he deixat estès d'esquena en terra, ha tirades unes quantes de coces, però al punt ha hagut eixamplats es potons.

En tots aquests casos, el temps supercompost es troba en una oració principal (no pas dins una oració subordinada temporal) i designa una situació totalment acabada però que és immediatament *posterior* a la de l'oració prèvia (que tant pot esser una oració principal com una oració subordinada). Es tracta d'una seqüència d'esdeveniments que tenen lloc immediatament un rere l'altre, i, a més, d'acord amb BERTINETTO i SQUARTINI (2016: 947), l'oració amb el temps supercompost denota «l'ocurrència sobtada d'un esdeveniment no duratiu» (*partir, fugir, pegar bot, eixamplar es potons* 'morir') o, afegim-hi, si més no un esdeveniment de durada molt breu —com és el cas de (14)e i (14)f, i també el cas de (15), que és l'adaptació d'un exemple que ja vam oferir a SALVÀ (2018: 55). Així mateix, volem parer esment al fet que molts d'aquests exemples contenen expressions tempoaspectuals com *ja, lo aviat que, al punt o en cinc minuts* que remarquen també els trets d'immediatesa, ocurrència sobtada i instantaneïtat que caracteritzen aquesta construcció (les hem subratllades en els exemples).

- (15) Es metge ha entrat a s'habitació i en cinc minuts ja l'ha {hagut/?haguda} visitada, a sa malalta.

Així mateix, fixem-nos que, si les oracions que a (14) i (15) van amb temps de (present) perfect (ha tret, ha tirada) (amb un ús d'aspecte perfectiu hodiern) apareguessin, en canvi, en passat simple o perifràstic (*tragué o va treure, vaig tirar*), aleshores les oracions que en els esmentats exemples apareixen en perfect sobrecompost anirien ara en *passat anterior*, simple o perifràstic (*fou partit o va esser partit, hagué filada o va haver filada*).⁷ Posem-ne dos exemples,

⁷ En el català de Mallorca contemporani, si bé s'aprecia un predomini de la forma perifràstica, el passat

canviant els temps verbals corresponents:

- (16) a. Se tragué una floreta blanca i ja va esser partit a passar-la i a passar-la per davant sa cara de la senyora princesa, que al punt va començar a cobrar colors i colors.
 b. Vaja vaja si la hi vaig tirar, [s'estopa an es foc]! I ho 'guesses vist lo aviat que l'hagué filada; però es fil, el se va engolir.

Aquest ús del passat anterior tampoc no es troba recollit ni en la GCC ni en la GIEC, que novament limiten aquest temps verbal a descriure «situacions úniques produïdes immediatament abans de la situació designada amb l'oració principal» (PÉREZ SALDANYA 2002: 2634; GIEC 2016: § 24.4.6).

En definitiva, podem dir que els usos del perfet sobrecompost que trobam en els exemples de (10)-(15) són, tots ells, uns usos de passat anterior *hodiern*, que tant poden formar part d'una oració subordinada i descriure situacions aspectualment resultatives immediatament anteriors a les designades per una oració principal [(10)-(11)], com formar part d'una oració principal i denotar l'estat resultant d'un esdeveniment no duratiu o de durada molt breu, d'ocurrència sobtada, immediatament posterior a un altre esdeveniment [(14)-(15)].

El cas de (4)b, que repetim aquí com a (17), és similar als de (14) i (15), però amb modalitat irreal —de fet, és l'únic exemple que hem trobat, en els nostres corpus, amb un temps sobrecompost distint del present perfet d'indicatiu (concretament, es tracta d'un superplusquamperfet de subjuntiu, tot i que seria perfectament substituïble per un condicional supercompost)—: ara l'oració que conté el temps supercompost és l'apòdosi (oració principal) d'una pròtasi (oració subordinada) condicional que la precedeix. Es posa èmfasi en el fet que, d'haver-se donat les circumstàncies hipotètiques exposades en la pròtasi, immediatament després hauria començat la situació descrita per l'apòdosi.

- (17) Jo llegir-lo no el sabia llegir, [an es diari de ruta]. Si jo hagués tengut [més coneixements], m'hagués *hagut dedicat* an aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara, ho hagués intentat.

El cas de (8)c, que repetim ara a (18), és un xic diferent dels anteriors: aquí, el temps sobrecompost es troba dins una oració subordinada (no dins una oració principal) i posa èmfasi en el fet que la situació descrita per l'oració principal s'allarga fins al precís moment en què culmina (completament) la situació descrita per l'oració subordinada, i no va més enllà.

- (18) Jo me som posat a tirar-li pedres [fins que *ha haguts eixamplats* es potons].

Per acabar, direm que tampoc no és cert que els temps supercomposts funcionin exclusivament en l'accepció *resultativa* de l'aspecte perfet. Si bé aquest és, clarament, el seu ús prototípic, podem trobar alguns casos d'accepcions *experiencials* (i, doncs, amb aspecte delimitat, però no resultatiu), com l'exemple de (4)a, que repetim ara a (19)a, o bé l'exemple que dona SCHLIEBEN-LANGE (1971: 152) per a alguns punts d'Osona, i que reproduïm a (19)b:

simple (*ell cantà*) i el perifràstic (*ell va cantar*) poden alternar lliurement i amb tota naturalitat en tots els contextos (excepte en el cas del modal epistèmic *deure*, que únicament admet la forma simple) i en totes les persones, excepte en la 1a persona del singular, on només s'empra el passat perifràstic (*jo vaig cantar*). És curiós que tant PÉREZ SALDANYA (2002: 2624) com la GIEC (2016: § 24.4.2) només mantenen la vigència de la forma simple «en el parlar de l'Horta de València i, d'una manera més residual, en els parlars d'Elx i d'Eivissa», però no esmenten el parlar de Mallorca, on és ben vigent.

- (19) a. En Ferrando va quedar eliminat absolutament i per a sempre. No hi *ha hagut tornat* pus mai més cap Ferrando, aquí.
 b. He hagut vist neu al maig.

En aquests casos, el perfet supercompost posa èmfasi en el fet que, d'ençà d'un moment de referència passat en què va tenir lloc una determinada situació fins al mateix moment present —és a dir, durant l'anomenat *interval de temps de perfet* (en anglès, *perfect time span*) (IATRIDOU *et al.* 2001, PANCHEVA 2003, PANCHEVA i VON STECHOW 2004, LARSSON 2009)—, la situació descrita en l'oració que conté el temps supercompost no s'ha repetit mai més. En el cas de (19)b, s'emfatitza el fet que es tracta d'una situació única o excepcional.

3. El grau d'integració entre l'auxiliar i el participi en els temps composts

Com diu la GIEC (2016: § 24.8.3.2), el passat perifràstic («VA + infinitiu») i els temps composts («HAVER + participi» i, en la llengua antiga i en certs parlars —sobretot en alguerès i en parlars septentrionals—, també «ESSER + participi») són construccions perifràstiques que apareixen plenament integrades en els paradigmes verbals i s'interpreten, per tant, com a formes conjugades dels verbs. Aquestes perífrasis presenten alguns comportaments semblants als de les perífrasis modals i aspectuals; per exemple, els clítics es poden anteposar o posposar en el cas de la perífrasi de passat (*el vaig agafar* o *vaig agafar-lo*; cf. amb la perífrasi modal d'infinitiu *l'he d'agafar* o *he d'agafar-lo*) i, com ocorre amb les altres perífrasis de participi, s'anteposen en el cas de la perífrasi de perfet (*l'he agafat*; cf. amb *el tenc agafat*). Emperò, aquestes perífrasis es diferencien de les modals i aspectuals pel fet que el verb auxiliar i el principal presenten un alt grau d'integració o cohesió, com es pot comprovar a partir de tot un seguit de diferències que la GIEC enumera:⁸

- a) A diferència del que ocorre en algunes perífrasis modals i aspectuals, en les perífrasis de passat i de perfet no és possible l'**elisió de la forma no personal i els complements**: **Vas sortir o no vas Ø?*; **Has llegit el llibre o no has Ø?*; en canvi: *En Pere hauria d'acabar el llibre, però no {gosa/pot} Ø* (és l'anomenada **anàfora de complement nul**: 'no {gosa/pot} acabar-lo').
- b) En la majoria de les perífrasis modals i aspectuals, la **negació** sol precedir la perífrasi, però també pot aparèixer davant el verb en forma no personal, fet que comporta sovint un canvi en la interpretació: *Encara no comença a treballar* i *Ja comença a no treballar*; *No*

⁸ En el mateix sentit, GAVARRÓ i LACA (2002: 2665-2666) assenyalen el següent:

Les formes compostes i el passat perifràstic s'inclouen tradicionalment dins les conjugacions verbals. Com tots els temps simples, s'apliquen a tots els verbs i expressen una localització temporal combinada amb valors aspectuals. Bé que compostes de dues paraules morfològiques, es comporten com una unitat [...].

Les [perífrasis aspectuals i modals] es diferencien [del passat perifràstic i dels temps composts] pel fet que la seva distribució és menys general i varia en part segons les característiques individuals dels verbs. En comparació amb les formes compostes, els seus components tenen més autonomia.

puc trobar-la i *Puc no trobar-la*; *No sol menjar carn* i *Sol no menjar carn*. En canvi, en les perífrasis de perfet i de passat, la negació sols pot aparèixer precedint el verb auxiliar: *No l'he vist enlloc*; *No vam dinar junts* (però **L'he no vist enlloc*; **Vam no dinar junts*).

- c) Les perífrasis modals i aspectuals admeten la **interpolació** de certs elements entre el verb auxiliar i el principal. Concretament, és possible la intercalació de l'adverbi *pas* (*No hem començat pas a fer l'inventari*), d'un adverbi focal (*Després de l'accident no podia ni (tan sols) recordar el seu nom*), de l'adverbi *mai* (*No sol mai contestar tan enfurismat*) i, menys habitualment, del subjecte (*Aleshores començarem nosaltres a parlar del tema*; *No podria jo dir el mateix*) i d'altres adverbis o expressions temporals (*Devia segurament sospitar què passava*; *Havien necessàriament de parlar amb ella*; *Acabava feia poc de conèixer-la*). En les perífrasis de passat i de perfet, «la interpolació és pròpia fonamentalment del septentrional i el gironí»: *No l'havia pas vist*; *No vam pas ser nosaltres*; *Ho he ben repassat*; *T'hem ben atrapat*; *El peix no l'han ni (tan sols) tocat*; *No va ni (tan sols) sopar*. Fora d'aquests parlars, diu la GIEC que «és més general la construcció sense la interpolació»: *No l'havia vist pas*; *No vam ser pas nosaltres*; *Ho he repassat bé*; *El peix ni (tan sols) l'han tocat*; *Ni (tan sols) va sopar*.
- d) En les perífrasis modals i aspectuals és possible la **coordinació** de verbs principals dependents d'un únic auxiliar. Els verbs coordinats poden mantenir els seus complements (*Aviat començarem a editar els llibres i a distribuir-los*; *No puc ajudar-te ni dir-te res més*) o bé compartir-los en cas que coincideixin (*Aviat començarem a editar i a distribuir els llibres*). La coordinació presenta moltes més restriccions en el cas de les perífrasis de perfet i de passat, i sols és possible quan els verbs principals comparteixen els complements. Els casos més habituals són els que presenten verbs semànticament relacionats: *No hem editat ni distribuït els llibres*; *No vam editar ni distribuir els llibres*; *No hem vist ni sentit res*; *M'ha jurat i perjurat que no en sabia res*.

En un apartat diferent (GIEC: § 25.4.5, sobre la «coordinació d'elements amb propietats sintàctiques diferents»), s'apunta (en la lletra *d*) que «els auxiliars de temps compostos o perifràstics (*haver* i *va*) es repeteixen si el primer porta anteposat un pronom que afecta només el primer verb principal: *M'he llevat i he anat a buscar el diari [...]*; però poden no repetir-se quan són de la mateixa classe verbal: *Amb aquesta pel·lícula m'he divertit i (m'he) relaxat qui-sap-lo*; *Han nascut i (han) crescut aquí*; *Van néixer i (van) morir aquí*».

Pel que fa a la possibilitat o no de coordinar auxiliars que comparteixin un mateix verb principal, l'única referència que hem trobat a la GIEC és en el § 25.4.1b: «[...] Els afixos i els mots clítics (com ara els articles, els pronoms febles, les preposicions àtones i certes formes dels verbs auxiliars) no són prosòdicament independents i, per això, generalment no es coordinen [...]».

- e) En les perífrasis aspectuals de participi, aquest **concorda** en gènere i nombre amb el subjecte (*El pacte quedà segellat*) o amb el complement directe (*No tenim redactades les reclamacions*), independentment de la forma que presenti, sigui un SN, com en els exemples anteriors; un relatiu, com en *Les reclamacions que encara no tenim redactades*, o un pronom feble, com en *No les tenim redactades*. En el cas de la perífrasi de perfet, diu la GIEC que «la concordança únicament és possible amb els pronoms febles d'acusatiu de

tercera persona i amb *en* en els usos partitius: *Les reclamacions, encara no les he redactades; Només n'he redactades tres, de reclamacions (però No hem redactat les reclamacions; Les reclamacions que encara no hem redactat)*» [els subratllats són nostres].⁹

Sobre aquest darrer punt (*e*), en el cap. III (§ 2.3) d'aquesta tesi ja hem apuntat que no consideram gaire encertat que la GIEC, en un paràgraf que sembla purament descriptiu (no prescriptiu), empri l'adverbi *únicament* i la conjunció adversativa *però* a l'hora de descriure l'ús de la concordança participial. En el català de Mallorca, precisament, hi trobam molts altres casos de CP, més enllà dels que la GIEC esmenta: amb els clítics acusatius de 3a persona i amb el partiu *en*, però també amb clítics acusatius de 1a i 2a persona, en construccions reflexives i algunes d'inacusatius, en construccions amb moviment *qu-* o algun altre tipus d'avançament (focal, resumptiu o estilístic) i, encara que sigui marginalment, també amb l'objecte *in situ* (CP_{OIS}). La *Gramàtica catalana* de FABRA (1918) no era tan taxativa ni restrictiva com la GIEC: *recomanava* fermament fer la CP amb els clítics acusatius de 3a persona i amb el partiu, i per a la resta de casos assenyalava que és *preferible* de deixar el participi invariable, però admetia que el participi *pot* concordar amb l'objecte en aquests casos.

D'altra banda, voldríem fer notar que la GIEC (§ 24.8.3.2), en incloure la lletra *e* (sobre CP) entre les proves del diferent grau de cohesió entre l'auxiliar i el verb principal de les perífrasis aspectuals/modals i dels temps composts, podria donar a entendre que se suma, si més no indirectament, a la hipòtesi tradicional —molt criticada per LOPORCARO (1998)— segons la qual la pèrdua de la CP en els temps composts és el darrer estadi de la gramaticalització que es dona en els temps composts entre l'auxiliar i el participi, a diferència del que ocorre en les perífrasis de participi, els membres de les quals mantenen més autonomia (vegeu també el § 3.3 d'aquest capítol i els §§ 2.1 i 2.3 del cap. III).

Pel que fa als punts *d*, sobre coordinació, i *c*, sobre interpolació d'elements, ens hi referirem en els subapartats següents, en presentar i examinar les dades que hem trobat en els nostres corpus que presenten algun d'aquests fenòmens.

3.1. La coordinació de participis segons les dades dels nostres corpus

Pel que fa a la coordinació, hem de dir que, en els nostres corpus, no hi hem trobat cap cas de **coordinació d'auxiliars** que comparteixin un mateix participi.¹⁰ Sí que hi hem trobat casos

⁹ Així mateix, el § 9.5.1e de la GIEC (2016) assenyalava que, en la llengua antiga, «en els temps construïts amb l'auxiliar *haver*, el participi establia concordança amb el complement directe, fenomen del qual queda un reflex en la llengua actual quan el complement directe és un pronom feble anteposat al verb, sobretot si és femení: *L'ha trencada, la cadira?; Però les ha trencades totes?*».

¹⁰ Això no obstant, en el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana* (CTILC), sense restringir la cerca a cap dialecte en concret, hi hem trobat alguns casos de coordinació d'auxiliars: (i) coordinació d'auxiliars de la perífrasi «*Haver de* + infinitiu»; (ii) coordinació d'auxiliars de temps composts; i (iii) coordinació d'auxiliars de temps composts amb el segon auxiliar negat:

(i) a. Amb el seu congrés legalitzat [...], el PSOE ha culminat una llarga etapa de refermament públic i de consolidació d'un espai polític ben clar, amb el qual *hem i haurem de comptar*, avui i demà. [*Arreu*

de **coordinació de participis** que comparteixen un mateix auxiliar. Ara bé, tret d'un cas que hem trobat en el corpus de MIRALLES [(27)], cal dir que tots els altres casos procedeixen del corpus rondallístic d'ALCOVER —vegeu l'annex: secció A1.6 («*Haver* + participis coordinats») i també el final de la secció A1.1 («*Esser* + participis coordinats»). En concret, hi hem trobat els tipus de coordinació de participis següents:

i) 15 casos de **coordinació de participis tot sols**, corresponents a **verbs inergatius (o transitius en usos absoluts)** (9 casos) [(20)] o corresponents a **verbs reflexius** (5 casos: 4 amb l'auxiliar *ESSER* [(21)] i 1 amb l'auxiliar *Haver* [(22)]). N'oferirem alguns exemples tot seguit:

- (20) a. Com prou *hagué [crídat i escainat]* sa dona des carboner, na Catalina demana una ribella amb aigua.
 b. *Havia [parlat i motat]* sobre lo que ses tres àligues havien dit damunt es pi an es seus aligatons.
 c. Bé *he [trescat i demanat]*, bé he cuidat a caure mort, cerca qui cerca i demana qui demana a tothom.
 d. Com es canaris *hagueren [voletejat i cantat]* un poc per davant es finestró de na Catalineta, davallen i se posen a damunt s'espata d'en Bernadet.
 e. Com prou *hagueren [flastomat, maleït i plorat]*, una hora antes de s'auba se n'entren

(setmanari d'informació general de Catalunya), n. 7, Barcelona, 1976]

- b. Conèixer l'estat de la pròpia salut ha d'ajudar aquesta salut. *Ha o hauria d'ajudar?* Perquè les coses no són tan simples. [JORDI LLIMONA: *Per una mort més humana*, 1991]
 c. Plantejades amb més o menys rigor, amb més o menys risc personal, aquestes preguntes *han o haurien de ser* un lloc comú. [MARC RUBIÓ RODON: *Els llibres que no he escrit*, 2008]
 d. És arrimant-se a aquesta llibertat que la restauració seriosa del sexe, en el camp literari, *havia o hauria d'haver-se consumat*. [JOAN FUSTER: *Diccionari per a ociosos*, 1964].
 e. ¿Potser et penses que si de debò hagués estat embarassada t'hauria demanat l'opinió sobre el que *havia o no havia de fer?* [QUIM MONZÓ: *El perquè de tot plegat*, 1993].
- (ii) Allí tindrem finalment l'home refet pel Crist i en el Crist, amb una perfecció molt superior a la que *havia i hauria tingut* sense el pecat redimit per tal Redemptor. [CARLES CARDÓ: *Emmanuel: Estudis sobre Jesucrist*, 1955].
- (iii) a. Y axò ho endevinava en Belluguins, a més de que «deyen que deyen» si, temps enrera, *havia o no havia esflorat* un «lliri» camperol trapijant després la «flor» y rebutjant el «fruit». [SALVADOR GALMÉS: *Flor de cart*, 1911]
 b. Camarades, ¿hem d'entendre o no que aquests meravellosos terrenys de Texas *havien o no havien estat* explorats, escollits i, fixe-u-vos-hi, adquirits definitivament? [XAVIER BENGUEREL: *Icària, Icària...*, 1974]
 c. El tribunal entén que [...] sols una vegada sia resolt aquest punt podia entrar en joc el fet de si *havia o no havia transcorregut* l'any. [FRANCESC PUJOL i ESTEVE GAJA: *L'hospital de Manlleu*, 1951]
 d. La presidència de Macià, per exemple, *hauria o no hauria evitat* el Sis d'Octubre? Qui sap? [LLUÍS NICOLAU D'OLWER: *Caliu*, 1958]
 e. Per a un ocell que obtingués més bé el seu menjar pel fet de tenir un bec llarg, no significaria res que *hagués o no hagués assumit* un bec d'aquesta llargada particular mentre va ésser alimentat pels seus pares. [SANTIAGO ALBERTÍ i CONSTANÇA ALBERTÍ: *L'origen de les espècies*, 1982]
 f. El problema no és dir que l'Ajuntament *hagi o no hagi fet*, ni de bon tros. [*El 9 Nou* (setmanari independent de la comarca d'Osona), n. 1, Vic, 1978].
 g. Els candidats, *hagin o no hagin estat proclamats...* [ESTEVE GAJA i MOLIST: *Administració i gestió municipals*, 1983]

dins sa presó.

- (21) a. Com es llop se va *esser* [aixecat i espolsat], ja no les va guipar en tot aquell redol.
 b. Com *me vaig esser* [aixecada i espolsada], no hi va haver cap os romput, gràcies a Déu, només va *esser* es cop.
 c. *S'era* [enllestida i endiumenjada] tant com havia pogut.
 d. Ja poreu *esser* partides a fogir de damunt mi; i, com totes *vos sigau* [llevades i decantades], jo m'aixecaré més que de pressa.
- (22) Com aquest *s'hagué* [rentat i vestit], surt de sa cambra, i sa formiga darrere darrere.

ii) 38 casos de **coordinació de participis que comparteixen el mateix complement**, seguint la regla general que exposa la GIEC (§ 24.8.3.2d). Dins aquest grup, podem distingir, al seu torn, 19 casos amb complement directe (CD) postverbal [(23)], 1 cas amb el CD (lèxic) avantposat (amb avançament de quantificador) [(24)], 4 casos en què el CD és un pronom relatiu (avantposat) [(25)], 13 casos en què el CD és un clític (ja sigui acusatiu de 1a, 2a o 3a persona, neutre o partitiu) [(26), i també (27), que és l'únic exemple que hem trobat en el corpus de MIRALLES], i 1 cas amb el clític *hi* com a complement de règim verbal (CRV) compartit per tots dos participis [(28)]. En alguns casos [(23)d, e, i (26)d, g, h], a més d'un CD, trobam també un clític o complement datiu compartit entre tots dos participis. Vegem-ne alguns exemples a continuació (on subratllam el complement o els complements compartits per tots dos participis):

- (23) a. No se'n porien avenir que ells no *haguessen* [conegut ni sospitat] fins llavò que es general no era general, sinó generala.
 b. Senyor rei, ja *he* [aclarit i arreglat] tot lo que volia.
 c. Com es altres dos dies, *havia* [agafat i obert] es llibre de son pare.
 d. No t'_{DAT} *he* [dit i redit] que deixis estar s'ànsia per mi envers de tot això?
 e. Digué que una altra dona desconeguda li_{DAT} havia [duits i deixats] aquells infants.
 f. El rei, que *havia* [escoltada i sentida] de defora tota aquesta conversa, ja no pogué pus, i toca a ses portes.
 g. Així com *he* [trobades i duites] ses altres coses duré aquesta.
 h. Crida tots es animals de la terra i else demana si cap d'ells *ha* [vist ni topat] mai tal penyal ni casal.
 i. Amb aquest anell coneixeré si *has* [fet o deixat de fer] lo que jo t'hauré comanat.
- (24) Però una cosa no *havia* [rastrejada ni reconeguda]: es fons de Saluet, aquella platja entre Santa Margalida i ses muntanyes d'Artà.
- (25) a. No pogué cloure es ulls en tota sa nit, pensa qui pensa en tot allò que havia [vist i sentit] an aquella vorera de mar.
 b. Sa proesa és aqueixa: que vénga qualsevol i que diga an el rei en secret tot quant ha [fet o pensat] es mateix dia i si jo, sense haver sentida sa conversa, no li endevín...
 c. Tota aquella robada era lo que *havien* [filat, teixit, cosit i brodat] aquells estols de filadorettes, teixidorettes, cosidorettes, calceteretes i brodadorettes.
 d. Se posaren a treure-li capítols i més capítols de faltes que havia fetes, de coses que havia [tudades o deixades perdre].
- (26) a. Massa ho veig que si no fósseu tan bon home, ja m'hauríeu [engegat i redengegat] seixanta vegades!
 b. Per lo bé que m'has [servida i agombolada], te vull donar un do.
 c. Maleïda sia sa qui t'ha [aconsellat i aidat]!

- d. Repararen que tot los_{DAT} ho han [agranat i adosat] de bell nou i los han fets es llits.
- e. Se treu sa pell de drac i fonc es fill major del rei de França, que una fada l'havia [fadat i encantat] baix de sa forma d'un drac.
- f. —Ja deus haver vist es negret! —Ni l'he [vist ni col·legit]!
- g. Jo vos assegur que, si jo n'estrenc una, de gallina, no li amollaré, en no esser dins s'olla, quan la m'_{DAT} haureu [plomada i esmocada].
- h. Però quin possible és que aquella pastorella les haja [donats o deixats] an aquesta mossa de cuina_{DAT}, an es vestits?
- i. M'ha arribat a marejar, de tantes que n'ha [mirades, tocades i provades], d'espases!
- (27) Perquè no els hi moguessen renou, que no el 'guessen [tupat o mort]...
- [Entrevista de MIRALLES: *Un poble, un temps*]
- (28) Com prou hi_{CRV} hagueren [pensat i tornat pensar], troben un purando qui sense gens de mirament era capaç de dir qualsevol barbaridat a quisvulla.

iii) 12 casos de coordinació de participis que mantenen els seus propis complements. Concretament, hem trobat 3 casos de coordinació de participis (de verbs transitius) en què cadascun d'ells manté el seu propi CD [(29)]; 5 casos de coordinació del participi d'un verb inergatiu (o transitiu en ús absolut) amb el participi d'un verb transitiu que manté el seu propi CD [(30)]; o viceversa: 1 cas de coordinació del participi d'un verb transitiu que manté el seu CD amb el participi d'un verb inergatiu [(31)]; i, finalment, 3 casos de coordinació d'un participi amb un altre que manté el seu propi complement locatiu [(32)a] o predicatiu [(32)b-c] obligatori (a vegades, tots dos participis poden compartir el CD, com ocorre a [(32)a-b], en què el CD és un pronom relatiu o un clíctic acusatiu que precedeix l'auxiliar, si bé el complement locatiu/predicatiu afecta només el segon participi).

- (29) a. I sempre les trobà davall es noguer a la fresca, sense cap senya d'haver [[agafada sa falç] ni [tocat cap bri]].
- b. Com hi arribà, es criats ja varen haver [[descarregada sa llenya] i [arraconat es carro]].
- c. Se va creure que era en Borrasca, aquella mateix ambe qui havia [[passada sa nit] i [vençuts es lladres]].
- (30) a. El tira en terra i amb un santiamèn aquell verduc de romeguer hagué [[aferrat] i [tretes rels a cada cap]], i ben endins que les aficà.
- b. Es porc singlar, com prou hagué [[brufat] i [alçada pols]], deixà anar d'investir de bell nou es lleó.
- c. S'aucellet, com prou hagué [[escainat] i [embullat fil]], amb aquella greixonerada de sopes dins sa còrpora, s'arriba a condormir.
- d. Per força havien d'haver [[robot] o [feta qualque bel·landina grossa]].
- e. M'has de jurar que mai per mai destaparàs davant negú de que jo t'haja [[motat] ni [donat camí]]!
- (31) Com varen haver [[passada la corona] i [sopat]], se'n van a jeure.
- (32) a. Sa seva cunyada li envià a dir que es dos infants eren tornats dos quissons negrets i peluts, que havien [[morts] i [fets tirar an es femer]].
- b. No m'he d'aturar que no los haja [[agfats] i [fets trossos]] amb ses meues mans.
- c. Ses nou roques que envoltaven s'ullal de sa font s'ereren [[esbrellades] i [fetes miques]].

Com ja hem apuntat, a diferència del que ocorre amb les perífrasis aspectuals i modals,

per als temps composts la GIEC (§ 24.8.3.2d) nega explícitament aquesta darrera possibilitat (coordinació de participis que mantinguin els seus propis complements). Emperò, si bé és cert que la majoria dels casos de coordinació de participis són del tipus (ii), sí que hem trobat, en les rondalles d'ALCOVER, aquests 12 casos del tipus (iii), la qual cosa demostra que el grau de cohesió o integració entre l'auxiliar i el participi no és complet, i que una segmentació del tipus *hem* [[_{SV} *cantat cançons*] i [_{SV} *ballat boleros*]] —i, més en general, per a quan no hi ha coordinació: *hem* [_{SV} *tancat sa porta*], per contraposició a [[*hem tancat*] *sa porta*]]— hauria d'ésser possible —en aquest mateix sentit, vegeu, per al castellà, la NGLÉ (2009: § 28.5t).

iv) Finalment, hem trobat alguns casos de **coordinació de participis força excepcionals**, que no encaixen pròpiament dins cap dels grups anteriors:

- (33) Veus aquest bosc? Idò es vespre l'has d'haver tret, [*llaurat i sembrat de xeixa*], *entrecavat, segat, batut, mòlt es gra*, i has de tenir pa fet.
- (34) a. Com tothom *se va esser* [*confessat i combregat*], i buidaren cadascú a ca seua, aquell tocà soletes cap a Son Porc.
b. Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta, com ja *se va esser* [*enfonyada i tancades ses portes de sa finestra*]. Ja no la veren pus.

A (33) hi trobam un cas de juxtaposició de múltiples participis (fins a set), el segon coordinat amb el tercer, el qual porta el seu propi adjunt de matèria (*llaurat i sembrat de xeixa*); curiosament, els sis primers participis comparteixen CD (el clíctic acusatiu que precedeix l'auxiliar), però el setè participi ja du el seu propi CD postverbal (*mòlt es gra*), per la qual cosa, respecte d'aquest participi, el clíctic que precedeix l'auxiliar s'ha de reinterpretar com si en realitat fos un clíctic datiu o locatiu (*li/hi has d'haver mòlt es gra*). Això darrer és, certament, prou excepcional, i infringeix la regla general que recull la GIEC (§ 25.4.5d): «els auxiliars de temps compostos o perifràstics (*haver* i *va*) es repeteixen si el primer porta anteposat un pronom que afecta només el primer verb principal».

Així mateix, els dos exemples de (34) també infringeixen la regla general del § 25.4.5d de la GIEC, en la mesura que hi trobam un clíctic reflexiu que només afecta el primer participi (el del verb reflexiu *confessar-se* o *enfonyar-se*), el qual es coordina amb el participi d'un verb no reflexiu: inergatiu —a (34)a— o transitiu amb el seu propi CD postverbal —a (34)b—. Aquest tipus de coordinació és encara més excepcional si tenim en compte que l'auxiliar compartit entre tots dos participis és, en aquests exemples, *ESSER*, auxiliar que podria ésser seleccionat pel primer participi (que és un verb reflexiu), però en cap cas pel segon (que és un verb inergatiu o transitiu no reflexiu), el qual hauria de seleccionar *HAYER*. Certament, les frases de (35) haurien estat més normals:

- (35) a. Com tothom *se va esser confessat* i {*hagué / va haver*} *combregat*, i buidà cadascú a ca seua, aquell tocà soletes cap a Son Porc.
b. Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta, com ja *se va esser enfonyada* i {*hagué / va haver*} *tancades ses portes de sa finestra*.

3.2. La interpolació d'adverbis o pronoms entre l'auxiliar i el participi

Ens centrarem ara en la possibilitat d'interpol·lar o intercalar certs elements entre l'auxiliar i el participi dels temps composts, d'acord amb les dades dels nostres corpus (i algunes altres que hem trobat). Ja hem dit que, segons la GIEC (§ 24.8.3.2c), «la interpolació és pròpia fonamentalment del septentrional i el gironí [...]. Fora d'aquests parlars, és més general la construcció sense la interpolació». La veritat és que, en els nostres corpus, hi hem trobat pocs casos d'interpolació d'elements entre l'auxiliar i el participi. Distingirem segons l'element intercalat sigui un adverbi o un pronom personal.

3.2.1. La interpolació d'adverbis

Certament, en els nostres corpus hi hem trobat pocs casos d'interpolació d'un adverbi entre l'auxiliar i el participi. Els únics casos que hi hem detectat (en els corpus d'ALCOVER i MIRALLES) són sempre amb els adverbis monosil·làbics *ben*, *mal* o *mig*, els quals a vegades es comporten més aviat com a elements prefixats (i poden arribar a escriure's aglutinats ortogràficament amb el verb principal).

En l'exemple següent, d'una contarella d'ALCOVER (*Ses Témpores de Sant Tomàs*), hi trobam *ben* o *mal* davant el participi *dijunades*:¹¹

(36) —Ambe què m'he de servir? —demana s'ànima.

—Amb les Témpores de Sant Tomàs, si ben *dijunades* les *has* [—contesta el Bon Jesús].

Si aquella ànima les *ha mal* *dijunades*, cau de bec dins l'infern. Ara, si les *ha ben* *dijunades*, passa més falaguera que un estel, i amb un vol se tira dins el cel.

Un altre cas d'intercalació de *ben* és el de (37) (del CPM de GINARD). I altres casos d'intercalació de *mal* són els de (38) (d'ALCOVER) i els de (39) (de GINARD):

(37) Es fonoll de de Son Való | enguany no *ha ben* *granat* | i encara n'hem aplegat | dotze caixes i un oró.

(38) a. Oh, gloriós sant Antoniet!, que seria cosa que jo ho *hagués mal* *entès*?

b. La gent, com sentien i veien allò, else venia molt de nou, i se returaven per assegurar-se de si ho *havien mal* *entès* o de si aquell ho *havia mal* *dit*.

c. Idò *hauràs mal* *comprat* amb mi, perquè jo a totes passades som seva, i foris.

d. L'amo, me pens que *haureu mal* *comprat* amb aquest missatge nou.

e. Em pens que *hauré mal* *comprat* amb aquesta revetlera! Ja fa tres vegades que, com vénc de sa sitja an es quinze dies, ni trob aigua a sa gerra, ni sa roba neta ni sopar fet.

f. L'amo, no sé si *haurem mal* *topat* amb aquests escaraders d'allà baix. Ell en tot lo sant dia no han tocada falç!

(39) a. Amor meva, jo no sé | com t'han *mal* *aconsellada*, | que ja t'hagen arribada | a dir mal de qui et vol bé.

b. Estimada, jo no sé | qui us *ha mal* *aconsellada*, | que vos hagen arribada | a dir mal de qui us vol bé.

¹¹ Volem cridar l'atenció al fet que, en l'exemple de (36), també hi trobam un cas d'*anteposició* o *avançament del participi* (*si ben dijunades les has*), fenomen que era més freqüent en la llengua medieval, en què el grau de cohesió entre l'auxiliar i el participi era menor que en l'actualitat.

Pel que fa a l'adverbi *ben*, en els exemples de mossèn ALCOVER de (36), aquest adverbi conserva el seu sentit primigeni de manera ('correctament, satisfactòriament'). En l'exemple de GINARD de (37), si bé també pot tenir aquest significat, n'admet així mateix un altre, de totalitat ('del tot, per complet').¹² Aquest altre ús és, en realitat, molt més freqüent, d'acord amb les dades del CTILC. Vegem-ne alguns exemples:

- (40) a. M'has ben enganyat. [JAUME VIDAL ALCOVER: *Les quatre llunes*, 1969]
 b. Ara sí que m'has ben fotut. [BLAI BONET: *Mister Evasió*, 1969]
 c. Encara s'ho *haurien ben* merescut. [MARIA-ANTÒNIA OLIVER: *Estudi en lila*, 1985]
 d. M'havia ben perdut. [SEBASTIÀ ALZAMORA: *La pell i la princesa*, 2005]

D'altra banda, en el corpus d'ALCOVER hi hem trobat 3 casos d'interpolació de l'adverbi *mig* 'no del tot, no enterament, gairebé':

- (41) a. Dir que pareixia feta amb sa destral grossa i que només l'*haviem mig embastada* és dir massa poc.
 b. Criden l'amo i li mostren, dins una paret que es altres picapedres *haviem mig desfeta*, un jaç com a de dues alfabetes o olles.

Com dèiem, a vegades aquests adverbis es comporten més aviat com a elements prefixats (vegeu la GIEC: § 12.5.2c) i es poden arribar a escriure aglutinats ortogràficament amb el verb principal. Així, els diccionaris recullen *malcomprar*, *malaconsellar* i *malentendre* —cf. (38)a i (38)b. Els diccionaris també recullen *maldir*, però amb el significat de 'dir mal d'algú' —distint del significat que trobam a (38)b: 'dir equivocadament'. També se solen escriure aglutinats *malfamar* 'difamar' [(42), de GINARD] i *malfadar* 'embruixar' [(43), d'ALCOVER].

- (42) En Joan de bona fe | ses dones *ha malfamades* | tant fadrines com casades, | ses joves i ses ruades, | i ara se són rebel·lades | i desitgen venjar-sè. Si no fa via a amagar-sè, | el menjaran a picades.
 (43) a. Desenfada aqueixa germaneta meua, que una mala fada l'*ha malfadada*.
 b. Mala fada t'*ha malfadada*! Posa no tendràs mentres l'aucellet de les set llengües no sentiràs!

I també està completament lexicalitzada la grafia aglutinada de *migpartir* 'partir en dues parts iguals' o del reflexiu *migpartir-se*, com en l'exemple següent de GINARD:

- (44) El meu cor s'és migpartit | i se n'han fet quatre trossos: | vós teniu es tres més grossos | i jo tenc es més petit.

Respecte de l'adverbi de negació *pas*, cal tenir present que no s'utilitza en baleàric i, per tant, és del tot esperable que no n'hàgim trobat cap cas.

Pel que fa a la possibilitat d'intercalar l'adverbi focal *ni* (*tan sols*) entre l'auxiliar i el participi, no n'hem trobat exemples en els nostres corpus, però voldríem apuntar que ens sonen naturals totes dues opcions (amb o sense interpolació): *An es peix no l'han ni (tan sols)*

¹² Per a construccions del tipus «V *ben* V_{part.}», vegeu ESPINAL i MATEU (2018). Aquests autors distingeixen una lectura de manera (*petonejar la criatura ben petonejada; fer la feina ben feta; escombrar l'escala ben escombrada*), una lectura resultativa (*omplir-se el dipòsit ben omplert/ple; aclarir-se el cel ben aclarit; mullar-se la roba ben mullada/molla*) i casos en què són possibles totes dues lectures (*netejar la taula ben netejada/neta; carregar el camió ben carregat; tancar la porta ben tancada*).

tocat o *An es peix ni (tan sols) l'han tocat*. En el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana* (CTILC) hi hem trobat, en escriptors baleàrics, 6 casos d'interpolació de *ni (tan sols)* i 1 de *sols*, però cal reconèixer que els casos sense interpolació són molt superiors.¹³

Així mateix, en el CTILC hi hem trobat, també en escriptors baleàrics, 24 casos d'intercalació de l'adverbi aspectual de fase *ja* (sens dubte, el cas més repetit), i 3 casos de *encara*; 1 cas d'interpolació de l'adverbi d'aproximació *pràcticament* i 2 casos d'interpolació de *gairebé*. Pel que fa a la possibilitat d'intercalar adverbis de freqüència entre l'auxiliar i el participi, en el CTILC hi hem trobat, en escriptors baleàrics, 1 cas d'interpolació de *sempre* i 5 casos d'interpolació de *mai*; i també 1 cas d'interpolació de l'adverbi temporal *llavors*. Finalment, hi hem trobat un cas d'interpolació de l'adverbi modal *probablement*.¹⁴

¹³ En el CTILC hi hem trobat, en escriptors baleàrics, 6 casos d'interpolació de l'adverbi focal *ni (tan sols)* i 1 de *sols*. Són, respectivament, els de (i) i el de (ii):

- (i) a. Ell mai no ens digué per quin motiu no *s'havia ni tan sols preparat* per les dites oposicions. [MIQUEL FORTEZA I PINYA: *Els descendents dels jueus conversos de Mallorca*, 1966]
- b. No *t'has ni atrevit* a contar-ho a Laura, la teva amiga de l'ànima. [BIEL MESQUIDA: *Acrollam*, 2008]
- c. Ara tornaves a estar amb la mirada perduda sobre aquells peus petits i fermats dins aquells costums, distreta, i no *havies ni sentit* la pregunta. [BIEL MESQUIDA: *Acrollam*, 2008]
- d. La sang li rajava com una font del cap i, en canvi, el cendrer no *s'havia ni esmorrellat*. [MARIA-ANTÒNIA OLIVER: *Estudi en lila*, 1985]
- e. Molts de costums varen néixer no pas d'una necessitat interna o un accident favorable, sinó tan solament de la voluntat d'un grup de no romandre enrera en relació amb un grup veí que sotmetia a un ús precís un camp en què el primer no *havia ni pensat* de dictar unes regles. [MIQUEL ADROVER: *Raça i història*, 1969]
- f. I amb ella no *havia ni disfrutat*: estava molt magra, els vestits li queien divinament però nua resultava un esquelet que no suscitava el menor bull. [BALTASAR PORCEL: *Lola i els peixos morts*, 1994]
- (ii) [...] però donant detalls de coses que jo *havia sols mencionades*. [BARTOMEU DARDER PERICÀS: *Història de la coneixença geològica de l'illa de Mallorca*, 1946]

¹⁴ En el CTILC hi hem trobat, en escriptors baleàrics, 24 casos d'intercalació de l'adverbi aspectual de fase *ja* (n'exemplificarem només alguns), i 3 casos de *encara*:

- (i) a. No hi ha res que no s'hagi ja dit, ens diu, escriure és reescriure [JOAN LLUÍS LLINÀS: *L'home de Montaigne*, 2009]
- b. [...] era ben segur, *s'hauria ja anat reunint* la família sencera [...] [MIQUEL ÀNGEL RIERA: *Panorama amb dona*, 1983]
- c. *S'havia ja consolidat* la unió entre els estamnts que avui diríem proletaris. [JOSEP MELIÀ I PERICÀS: *Els mallorquins*, 1967]
- d. Però la morfina havia ja produït el seu efecte. [LLORENÇ VILLALONGA: *Mort de dama*, 1931]
- e. És ver que, amb tot, la feina lenta | i el pes dels anys, un poc l'havien ja corbat [...] [MARIA-ANTÒNIA SALVÀ: *Mireia* (traducció de l'occità), 1917]
- (ii) a. El cert és que aquesta amable melangia no *havia encara desaparegut*. [JOAN ESTELRICH: *Fènix o l'esperit de Renaixença*, 1934]
- b. No *havia encara dit* res a ningú: ni a son pare, ni a les germanes. [JOAQUIM VERDAGUER: *Un menorquí indòmit*, 1959]
- c. [...] y que per mes antichs que sian no *han encara caducat?* [RAMON PICÓ I CAMPAMAR: *Discurs pronunciat en la sessió inaugural que celebrà La Jove Catalunya*, 1873]

D'altra banda, també en escriptors baleàrics, hem trobat 1 cas d'interpolació de l'adverbi d'aproximació *pràcticament* i 2 casos d'interpolació de *gairebé*:

- (iii) a. Invocava el foc sagrat de l'art contemporani, la vida accelerada del qual l'*havia pràcticament fet*

No és l'objectiu d'aquesta tesi entrar en detalls sobre la interpolació d'adverbis ni sobre la posició que aquests ocupen en l'espina oracional. Ens limitarem a apuntar el treball de CINQUE (1999), que, des d'un enfocament cartogràfic, entén que els diferents tipus d'adverbis s'introdueixen en l'especificador de diferents projeccions funcionals (aspectuals i modals) ordenades de manera rígida, seguint una determinada jerarquia:

(45) *Jerarquia de CINQUE* (1999:106):

[*frankly* Mood_{speech act}] [*fortunately* Mood_{evaluative}] [*allegedly* Mood_{evidential}] [*probably* Mod_{epistemic}] [*once* T(Past)] [*then* T(Future)] [*perhaps* Mood_{irrealis}] [*necessarily* Mod_{necessity}] [*possibly* Mod_{possibility}] [*usually* Asp_{habitual}] [*again* Asp_{repetitive (I)}] [*often* Asp_{frequentative (I)}] [*intentionally* Mod_{volitional}] [*quickly* Asp_{celerative (I)}] [*already* T(Anterior)] [*no longer* Asp_{terminative}] [*still* Asp_{continuative}] [*always* Asp_{perfect}] [*just* Asp_{retrospective}] [*soon* Asp_{proximative}] [*briefly* Asp_{durative}] [*characteristically* Asp_{generic/progressive}] [*almost* Asp_{prospective}] [*completely* Asp_{Sg Completive (I)}] [*tutto* Asp_{Pl Completive}] [*well* Voice] [*fast/early* Asp_{celerative (II)}] [*again* Asp_{repetitive (II)}] [*often* Asp_{frequentative (II)}] [*completely* Asp_{Sg Completive(II)}]

3.2.2. La interpolació de pronoms personals «dèbils»

Més interessants que els casos d'interpolació d'adverbis creim que són els casos que hem trobat d'interpolació de pronoms personals (*jo, tu, ell...*) —mai, però, SNs lèxicament plens— entre l'auxiliar i el participi: 6 casos en les rondalles d'ALCOVER i 1 en el CPM de GINARD; i encara 4

milionari. [VALENTÍ PUIG: *Somni Delta*, 1987]

b. Però dins la nevera el glaç s'havia gairebé estabilitzat. [BALTASAR PORCEL: *Lola i els peixos morts*, 1994]

c. M'he gairebé enriolat. [BALTASAR PORCEL: *Lola i els peixos morts*, 1994]

Pel que fa a la possibilitat d'intercalar adverbis de freqüència entre l'auxiliar i el participi, en el CTILC hi hem trobat, en escriptors baleàrics, 1 cas d'interpolació de *sempre* i 5 casos d'interpolació de *mai*:

(iv) a. Aquesta devoció per la poesia popular, determina la devoció, que no deixarà mai de professar, a Quadrado i a Piferrer, que l'havien sempre defensada. [JOAN ESTELRICH: *Fènix o l'espirit de Renaixença*, 1934]

b. Si no pagava la soldada fins al darrer quadrant, i si la meva mà s'ha mai alçada quantra el jai mendicant... [GUILLEM COLOM I FERRÀ: *Iuvenilia*, 1918]

c. Visc la vida, com ningú no l'havia mai viscuda ni la viu tampoc avui. [MIQUEL BAUÇÀ: *Els somnis*, 2002]

d. Ara bé: lo més que un missioner hagi mai guanyat és 12 000 o 15 000 francs. [CEBRIÀ DE MONTOLIU: *Institucions de cultura social*, 1903]

e. Ah! Qui hauria mai somniat que arribaria el temps en què obrers inglesos, al saltar del llit, contemplarien tal obra d'art? [CEBRIÀ DE MONTOLIU: *Institucions de cultura social*, 1903]

f. Un dia algú preguntà al savi com era possible que la formidable energia abscondida dins l'àtom no s'hagués mai revelat i que l'home hagués trigat tants de mil·lenis a descobrir la seva existència. [JOSEP SUREDA BLANES: *Mallorca i la tradició tècnica*, 1958]

Així mateix, hem trobat un cas d'interpolació de l'adverbi temporal *llavors*:

(v) Ningú havia llavors sentit encara inflar les trompes bèl·liques [LLORENÇ RIBER I CAMPINS: *Els IV llibres de les Geòrgiques*, 1917]

Finalment, hi hem trobat un cas d'interpolació de l'adverbi modal *probablement*:

(vi) Per això mateix, no era massa donada a emotivitats, sobretot, com en aquell cas, derivades de fetitxismes com el d'haver probablement ocupat, ella, la mateixa cadira que havia encalcentit el seu home ara mort... [MIQUEL ÀNGEL RIERA: *Panorama amb dona*, 1983]

més en obres d'altres escriptors baleàrics. Com veurem un poc més endavant, en realitat es tracta de pronoms «dèbils», en el sentit de CARDINALETTI i STARKE (1999), CARDINALETTI (2004) i FRASCARELLI (2007).

Podem classificar els casos que hem detectat d'interpolació de pronoms en els grups següents: *i*) amb *verba dicendi*, en contexts on seria esperable l'anomenada *inversió citativa*; *ii*) en oracions interrogatives totals marcades (concretament, en interrogatives de contraexpectativa i en preguntes retòriques); *iii*) en oracions interrogatives parcials de contraexpectativa en què el sintagma *qu-* fa d'adjunt causal; *iv*) en construccions amb focus contrastiu o amb avançament de quantificadors; *v*) en oracions desideratives contrafactuals independents, i *vi*) en oracions d'infinitiu (compost). En general, es tracta de construccions marcades des del punt de vista pragmàtic i de l'ordre dels constituents. Les examinarem tot seguit:

i) Amb *verba dicendi* (verbs assertius de dicció o opinió, també anomenats de llengua o comunicació, el més prototípic dels quals és *dir*), en contexts on seria esperable l'anomenada *inversió citativa*:

(46) *a.* «I per què ha d'esser aquesta bandera?». «Pel senyor rei», *he jo dit*.

b. Ja ho crec que amb un tancar i obrir d'ulls també l'ha filat, engolint-se es fil. I aquí *he jo dit*: «Lo millor que puc fer és donar-li tota s' estopa que tenim...».

En les construccions que introdueixen un fragment de discurs directe, es dona sovint l'anomenada *inversió citativa* (MATOS 2013; LEONETTI 2017: 896), ço és, la inversió del subjecte i el verb, sense que per això el subjecte s'hagi d'interpretar remàticament: *Li respongué Jesús*: «Abans que Felip et cridés, quan encara eres sota la figuera, jo ja et veia». No es tracta d'una inversió obligatòria (*Jesús li respongué*: «Abans que...»), tret que l'oració amb el verb de dicció o opinió aparegui al final de tot l'enunciat, en el qual cas el subjecte ha d'ocupar necessàriament la posició postverbal (però sense interpretació de rema): «No importa», *va dir {ella / na Maria}*; *Per parlar sense coneixement de causa val més callar, penso jo* (GIEC: § 33.2.1e). La particularitat dels exemples de (46) és que el subjecte (un pronom personal, però mai un SN lèxicament ple) apareix entre l'auxiliar i el participi («[...]», *he jo dit*; però *«[...]», *ha na Maria dit*), i no immediatament després del participi, com seria esperable («[...]», *he dit jo*). Amb tot, aquesta interpolació és estilísticament afectada.

ii) En oracions interrogatives totals marcades (és a dir, no neutres); concretament, en *interrogatives de contraexpectativa* —com en la part que hem posat entre claudàtors en l'exemple de (47), del CPM de GINARD— i en *preguntes retòriques* —com en la part entre claudàtors de l'exemple de (48), d'una rondalla d'ALCOVER—:

(47) Dues palometes renten dins un riu, | una de bugada i s'altra de lleixiu. | El fill del rei passa, les tira un gall d'or. | —Belles palometes, [que us *he jo fet* mal?] | Tenc metges que curen, bé te curaran; | si no basten d'aquí, de França vendran.

(48) — De qui ets filla?

— De sa bugadera del rei, per servir-lo.

— De sa bugadera! [...] [No *havia jo comanat* que la volia guapa i de sang real], i m'han duita aquesta milana, aquesta xoquí?

Les interrogatives de contraexpectativa (GIEC: § 34.2.1.2) mostren que les suposicions o

les expectatives del parlant respecte als fets han quedat alterades (*Ja te'n vas? Jo em pensava que dinariem junts*). Expressen sorpresa, incredulitat o enuig. Poden anar reforçades per elements modals com ara *segur que*, *de veres que* o *vols dir* (per exemple, *Segur que vols venir amb mi?*; *De veres que no té cotxe?*). Poden estar introduïdes pel complementador evidencial o miratiu *que* —com en l'exemple de (47): *Que us he fet mal?*—; però en mallorquí, en aquesta mena d'interrogatives, aquest complementador pot ésser substituït per la conjunció disjuntiva *o* (*O t'he fet mal?*; *O plou?*) —amb un contorn entonatiu peculiar— o per la forma reforçada *que és que* (*Que és que t'he fet mal?*).

Les preguntes retòriques (GIEC: § 34.2.4.2a) equivalen, pragmàticament, a una declaració, ja que l'interlocutor coneix molt bé la resposta a la pregunta: quan la pregunta retòrica conté la negació —com passa a (48): *No havia jo comanat que la volia guapa i de sang real?*—, la resposta esperada és positiva ('Jo havia comanat que la volia guapa i de sang real'); però si l'oració és afirmativa (per exemple: *Que t'he tractat malament?*), llavors s'espera una resposta negativa ('No t'he tractat malament'). Aquestes oracions també poden anar encapçalades per un *que* evidencial o miratiu, sobretot en els registres informals.

Generalment, en català, en les oracions interrogatives directes, ja siguin totals o parcials, un subjecte no el·líptic i no remàtic es presenta dislocat a l'inici o al final de l'oració, i forma una unitat o grup entonatiu a part: *Els teus avis, són de Castelló?*; *Són de Castelló, els teus avis?*; *Els representants, amb qui parlaran?*; *Què faràs, tu?*. En canvi, no és propi del català situar el subjecte (ja sigui un pronom o un SN lèxicament ple) entre el verb i el complement.¹⁵ Per això, no són genuïnes construccions com *??Coneix {vostè / la vostra mare} els avantatges d'aquest producte?*, amb l'excepció de contextos contrastius com el següent: *Avises tu el conserge mentre jo tanc els vestidors?* (vegeu la GIEC:

¹⁵ SOLÀ I PUJOLS (1992) fou un dels primers lingüistes a destacar que l'ordre VSO no és natural ni genuí en català (igual que passa en italià), a diferència del castellà —cf. (i.a) amb (ii).

- (i) a. *??/*Avui comprarà en Joan menjar.* [VSO]
 b. *Avui en Joan comprarà menjar.* [SVO]
 c. *Avui comprarà menjar EN JOAN.* [VOS, però amb el subjecte remàtic]
 (ii) *°KHoy comprará Juan comida.* [VSO; castellà]

Com el castellà, també el romanès i el portuguès europeu admeten l'ordre VSO (ORDÓÑEZ 2007a, 2007b; GAVARRÓ *et al.* 2010; LEONETTI 2017).

Com diu ROSSELLÓ (2002: 1864), per al català es pot establir la generalització següent: «un SN subjecte no pot interposar-se entre el verb i cap altre sintagma argumental (no dislocat a la dreta) sense que el resultat se'n ressenti en naturalitat i genuïnitat». I dona els exemples següents:

- (iii) a. *?Ha sortit en Joan d'allà dins.* [cf. *Ha sortit en Joan, d'allà dins.*]
 b. *?Vindrà en Pere a la botiga.* [cf. *Vindrà en Pere, a la botiga.*]
 c. *??Avui farà en Pere el sopar.* [cf. *Avui el farà en Pere, el sopar.*]
 d. *??A qui va deixar en Joan les claus?* [cf. *A qui les va deixar, en Joan, les claus?*]

A peu de pàgina (en la n. 6), ROSSELLÓ afegeix que el català, «almenys genuïnament, tendeix a marcar el rema sintàcticament i de manera inequívoca, fent fora del SV tot allò que no sigui remàtic. El resultat d'aquesta mena d'estratègia és que ben sovint, fora dels casos en què hi ha més d'un participant rematitzat, el verb va seguit com a màxim d'un sintagma argumental (no dislocat, és clar)». Aquest és el patró que segueixen, precisament, les oracions entre claudàtors de (iii).

§§ 33.3.2d, 34.2.1.1 i 34.2.3).

Així, modificant l'exemple de (47), podríem dir: *I el fill del rei, que us ha fet mal?* (amb el subjecte dislocat a l'esquerra) o *Que us ha fet mal, el fill del rei?* (amb el subjecte dislocat a la dreta), però no pas: *??Que us ha fet el fill del rei mal?* (amb el subjecte entre el verb i el complement: VSO). D'altra banda, amb el subjecte postverbal i sense dislocar (*Que us ha fet mal EL FILL DEL REI?*), aquest s'interpretaria com a remàtic i contrastiu.

Ara bé, si substituïm el SD *el fill del rei* per un pronom personal, creim que, en una oració interrogativa marcada (en aquest cas, una interrogativa total de contraexpectativa), l'ordre VSO esdevé, encara que sigui marginalment, més reeixit: *?Que us ha fet ell mal?*; *?Que us he fet jo mal?*. El que crida l'atenció de l'exemple de (47) és que, en aquest cas, el pronom personal subjecte (mai, però, un SN lèxicament ple) pot pujar encara més, fins a una posició d'interpolació entre l'auxiliar de perfet i el participi: *?Que us he jo fet mal?* (però: **Que us ha el fill del rei fet mal?*). Amb tot, no oblidem que es tracta d'una cançó popular i, doncs, també hi entren en joc factors estilístics.

Pel que fa a les preguntes retòriques, tenim la percepció que la col·locació del subjecte (ja sigui un pronom personal o un SN lèxicament ple) entre el verb i el complement hi és perfectament possible (contràriament a la generalització que hem descrit en la n. 15): *Que t'ha tractat qualcú malament, d'aquesta casa?*; *No ha fet es teu germà sempre lo que ha volgut?*. En les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat, amb temps composts, els dos exemples següents (un amb una pregunta retòrica negativa i l'altre, amb una d'afirmativa):

- (49) a. No ha duita un mariner una caixeta? [...] Idò...
b. Tan mal a pler hauria tenguda jo aquella coa meua?

D'acord amb això, en el cas de (48), que conté una pregunta retòrica (negativa), seria perfectament possible deixar el subjecte (ja sigui un pronom o un SN lèxicament ple) entre el verb i el complement (ordre VSO): *No havia comanat {jo / el rei} que la volia guapa i de sang real?*¹⁶ Novament, però, el que crida l'atenció de l'exemple de (48) és que, en una

¹⁶ En el cas de l'exemple de (48) (*No havia jo comanat que la volia guapa i de sang real?*) o de la variant *No havia comanat jo que la volia guapa i de sang real?*, podríem estar temptats de pensar que hi concorre un factor addicional, i és que hi trobam un verb realitzatiu o d'acte de parla (*comanar*) —un verb volitiu conatiu o d'influència— que, en certa manera, podríem demanar-nos si és assimilable al verb assertiu *dir*.

Segons la GIEC (§ 33.2.1e), en les oracions amb un verb de dicció seguit de subordinada substantiva o SN pesant, és possible la inversió entre el verb i el subjecte: *Diu la mare que hi vagis de seguida; Però també havien anunciat les emissores la retirada de les tropes nord-americanes de la zona.*

També ROSSELLÓ (2002: 1864, n. 6) assenyala que «hi ha si més no una excepció notòria a la generalització que un subjecte postverbal no pot interposar-se entre el verb i el complement directe: el verb *dir*, encara que potser no en tots els temps, admet l'ordre V + subjecte + oració completiva (*Diu la Maria que no és cert*)». Emperò, tot seguit ROSSELLÓ fa una puntualització important: i és que aquesta excepció funciona amb el verb *dir* (i potser amb algun altre), però això és així «a diferència de molts altres de semblants (*creure, pensar, opinar, etc.*) que, amb l'ordenació que comentem, no resulten naturals (*??Opina l'autor que té raó; ??Pensa la gent que és divertit*)».

En aquest sentit, nosaltres també dubtam que es pugui dir, en català: *??{Comana/ordena} el rei que vengueu*. Per tant, podem descartar aquest factor a l'hora de legitimar la bona formació de *No havia comanat jo que la volia guapa i de sang real?*.

oració interrogativa marcada, s'hi admet la interpolació d'un pronom personal (mai un SN lèxicament ple) entre l'auxiliar de perfet i el participi: *No havia jo comanat que la volia guapa i de sang real?* (però: **No havia el rei comanat que la volia guapa i de sang real?*). Finalment, voldríem apuntar que la plena acceptabilitat de la interpolació que trobam a (48) es veu afavorida pel fet que l'auxiliar apareix en una forma polisil·làbica (*havia*).

iii) En oracions interrogatives parcials de contraexpectativa en què el sintagma *qu-* fa d'adjunt causal, com en l'exemple següent (en la part entre claudàtors) d'ALCOVER:¹⁷

(50) I no s'ho sabia explicar ella, com un drac poria fer totes aquelles coses ni [com li *havia ella posada* tanta d'estimació].

Normalment, les interrogatives de contraexpectativa són interrogatives *totals*, i així les descriu la GIEC (vegeu el punt ii anterior). Emperò, creim que també hi pot haver interrogatives *parcials* de contraexpectativa, quan el *SQu-* que encapçala la interrogativa és un adjunt causal com *com així* (locució típica del mallorquí, similar al *come mai* de l'italià), amb un matis miratiu (vegeu CASTRO 2019 per a aquest tipus de construccions): *Com així no has vengut? Tots t'esperàvem...* Com a equivalent d'aquesta interrogativa parcial trobam la construcció clivellada *Com és que no has vengut?* —i, en mallorquí, també *Per què és que no has vengut?* (ROSSELLÓ 1997), si bé aquesta darrera construcció seria agramatical en català central (RIGAU 1998). En aquests casos, l'adverbi *com* té un valor causal, i no pas de manera o de mitjà (cf.: *Com has vengut: amb cotxe?*). Ara bé, en castellà, una frase com *¿Cómo has venido?* és ambigua: *cómo* hi pot tenir un valor de manera o un valor causal. En canvi, en català, l'equivalent d'aquesta frase només pot tenir el sentit de manera; perquè tengui valor causal cal emprar la forma reforçada *com així* o la construcció clivellada amb *com és que* (GIEC: § 34.2.3.3).

Amb tot, l'exemple de (50) demostra —i, a més, per partida doble, ja que hi trobam dues oracions interrogatives subordinades— que, si l'oració interrogativa parcial de contraexpectativa és una interrogativa *indirecta*, llavors se sol emprar la forma simple de l'adverbi *com*, sense el reforç del demostratiu *així*: *No se sabia explicar com (?així) un drac...* En aquest cas, el valor causal de *com* queda legitimat indirectament, a través del verb *explicar-se* de l'oració principal, que és el que selecciona com a complement l'oració subordinada substantiva.

En principi, en una interrogativa indirecta parcial en què el *SQu-* fa d'adjunt causal, les possibilitats de col·locació del subjecte són les següents (vegeu la GIEC: § 34.2.5.2d): a) en posició preverbal (*No sé [per què els empresaris hi estan en contra]; No se sabia explicar [com un drac podia fer totes aquelles coses]*, com en la primera subordinada de (50); *No se sabia explicar [com ella li havia posada tanta d'estimació]*) o b) en posició postverbal, ja sigui sense dislocació (*No sé [per què hi estan en contra els empresaris]; No se sabia explicar [com podia fer totes aquelles coses un drac]*) o amb dislocació a la dreta (*No sé [per què hi estan en contra, els empresaris]; No se sabia explicar [com podia fer totes aquelles coses, un drac]; No se sabia explicar [com li havia posada tanta d'estimació, ella]*). A diferència del que ocorre en la majoria d'interrogatives, en les

¹⁷ Observau, de passada, que a (50) hi trobam un verb de llengua (*explicar-se*) que, com *dir*, legitima excepcionalment l'ordre VSO: *I no se sabia explicar {ella / na Catalineta} com...* (vegeu la nota anterior).

indirectes parcials, quan el subjecte apareix en posició postverbal sense dislocació, aquest no s'interpreta necessàriament com a remàtic —tret que sigui un pronom personal, en el qual cas el subjecte postverbal seria necessàriament remàtic i contrastiu: *No sé [per què hi estan en contra ELLS]; No se sabia explicar [com li havia posada tanta d'estimació ELLA]*. Per contra, l'ordre VSO amb un SN lèxicament ple no hi és natural: *??No sé [per què hi estan els empresaris en contra]; ??No se sabia explicar [com podia fer un drac totes aquelles coses]*.

Ara bé, si substituïm el SQ *un drac* per un pronom personal, creim que, en una oració interrogativa marcada (en aquest cas, una interrogativa parcial de contraexpectativa), l'ordre VSO esdevé, encara que sigui marginalment, més reeixit: *?No se sabia explicar [com podia fer ell totes aquelles coses]; ?No se sabia explicar [com li havia posada ella tanta d'estimació]*. De nou, el que crida l'atenció de la segona oració subordinada de l'exemple de (50) és que, en una interrogativa marcada, el pronom personal subjecte (mai un SN lèxicament ple) pot pujar encara més, fins a una posició d'interpolació entre l'auxiliar de perfet i el participi: *No se sabia explicar [com li havia ella posada tanta d'estimació]* (però: **No em puc explicar [com li havia na Catalineta posada tanta d'estimació]*). Com en el cas de (48), l'acceptabilitat de la interpolació que trobam a (50) es veu afavorida, a més, pel fet que l'auxiliar apareix en una forma polisil·làbica (*havia*).

- iv) En construccions amb focus contrastiu o amb avançament de quantificadors, com en l'exemple següent d'ALCOVER:

(51) No és gens dubtós que [mai per mai *havia jo* estada tan bé com ara]...

Segons la GIEC (§ 33.4.1.2), en les construccions d'èmfasi o focus contrastiu amb reordenació sintàctica, l'anteposició de l'element emfatitzat afavoreix la inversió entre el subjecte i el verb: *UNA BICICLETA, ens comprarà l'avi*; tot i que també és possible l'absència d'inversió: *UNA BICICLETA, l'avi ens comprarà*. Emperò, en les construccions de *verum focus* o d'avançament de quantificadors, en què el focus no és contrastiu, la inversió sembla obligatòria (llevat que es deixi el subjecte en una posició perifèrica, dislocada): *Qualque cosa deuen haver sentit ells!*; *Bé que ho sabíem tots!*; *Prou que m'ho demanen es meus pares!*; *Ja saps tu que això no és possible* (vegeu la GIEC: § 33.2.1e *in fine* i § 33.4.2a i d).¹⁸

Doncs bé, l'exemple de (51) mostra que, amb focus contrastiu o —en aquest cas— amb avançament de quantificadors, si hi ha un temps compost i el subjecte és un pronom personal (però mai si és un SN lèxicament ple), aquest es pot intercalar entre l'auxiliar i el participi: *Mai per mai havia jo estada tan bé* (però: **Mai per mai havia na Maria estada*

¹⁸ A LEONETTI i ESCANDEL-VIDAL (2009) es defensa que les construccions amb avançament de quantificadors tenen una interpretació de *verum focus*, que és aquella en què el focus estret recau sobre la polaritat —normalment, positiva, però en ocasions, negativa, com a (51)— de la proposició, tot reforçant la força de l'asseveració. Per a aquest tipus de construccions, vegeu també HERNANZ (2001), QUER (2002), VALLDUVÍ (2002: 1265-1266), ESCANDELL-VIDAL i LEONETTI (2009; 2011; 2014), BATLLORI i HERNANZ (2015), i BATLLORI i SITARIDOU (2020).

Per a una panoràmica general sobre les construccions focals i les d'avançament no focal, així com sobre l'ordre bàsic de constituents en les llengües romàniques, remetem el lector a CRUSCHINA i REMBERGER (2017) i a LEONETTI (2017). Per al català, vegeu VALLDUVÍ (2002).

tan bé).

- v) En oracions *desideratives contrafactuals independents*, com en l'exemple següent, de l'escriptor mallorquí BLAI BONET (*El jove*, 1977):

(52) *M'haguessis tu vist venir per dins un camp de terrossos, | on n'hi havia de petits, n'hi havia de més grossos.*

D'acord amb PÉREZ SALDANYA (2002: 2650), el plusquamperfet de subjuntiu pot usar-se amb una sèrie de matisos modals qualificats tradicionalment d'irreals, igual que l'imperfet de subjuntiu, però ara en l'àmbit de l'anterioritat a l'acte de parla. En aquests contextos, el plusquamperfet remet a situacions *contrafactuals*; ço és, que no s'han produït en el passat o que són incompatibles amb el coneixement dels fets passats. Aquest valor es pot constatar en contextos sintàctics com: les pròtesis de les oracions condicionals (*Si li ho haguessis demanat, t'ho hauria dit*) o concessives (*Encara que m'ho hagués promès, no m'ho hauria cregut*), les oracions relatives amb valor condicional (*Qualsevol que l'hagués sentit es pensaria que és boig*), les oracions comparatives introduïdes per *com si* (*Actua com si algú li ho hagués dit ja*) i les oracions desideratives (també anomenades optatives: *Tant de bo no t'hagués conegut mai!*).

En el mateix sentit, la GIEC (§ 24.5.5) assenyala que, «amb un valor modal, el plusquamperfet de subjuntiu s'usa per a referir-se a situacions irreals de passat, això és, a situacions que podien haver ocorregut en el passat, però que actualment ja són irrealitzables». En un altre apartat (GIEC: § 24.7.4), s'assenyala que «el subjuntiu és un mode que apareix d'una manera gairebé exclusiva en contextos de subordinació. Tot i això, també s'utilitza en algunes oracions independents amb un valor optatiu. Aquest valor apareix en les oracions optatives introduïdes per *tant de bo* [...]: *Tant de bo ens haguéssiu avisat abans [...]*».

Precisament, aquest és el cas de (52): una oració desiderativa (o optativa) independent, no subordinada —si bé, en aquest cas, no està introduïda per la locució interjectiva *tant de bo*. Doncs bé, en tal cas, un pronom personal (però mai un SN lèxicament ple) pot aparèixer intercalat entre l'auxiliar de perfet i el participi: *M'haguessis tu vist venir per dins un camp de terrossos* (però: **M'hagués ton pare vist...*).

- vi) En oracions d'*infinitiu (compost)*, com en el fragment següent d'una rondalla d'ALCOVER, que conté una subordinada substantiva d'infinitiu que fa de terme o complement de la preposició o locució concessiva *tot i*:

(53) Com arriba a ca seua, sa mare li contà que li acabava de comparèixer sa vaca aquella que ell trobà pes camí de Santa Margalida, amb tot i [*haver-la ell cobrada* de ses quatre cames].

Altres exemples d'infinitius composts amb el subjecte (un pronom personal) intercalat entre l'auxiliar i el participi els hem trobats en l'obra *Noves versions de poesia anglesa i francesa* (1977), que conté traduccions fetes per l'escriptor eivissenc MARIÀ VILLANGÓMEZ I LLOBET [(54)]. En aquests casos, els infinitius apareixen en un context no subordinat: es tracta d'oracions independents, però amb força il·locutòria exclamativa.

- (54) a. Ah, no *haver jo caigut* als teus genolls!
 Ah, als meus genolls no *haver tu defallit!*
 b. Ah! No *haver jo prestat* l'orella als seus accents!

D'acord amb ALSINA (2002: 2397-2398), les oracions d'infinitiu, en alguns casos, poden explicitar el seu subjecte (i aleshores se solen anomenar *construccions absolutes d'infinitiu*). Emperò, el subjecte d'un infinitiu no pot aparèixer en posició preverbal, a diferència del que passa amb oracions finites, sinó que tan sols pot aparèixer en posició postverbal. Els parells mínims següents són d'ALSINA:

- (55) a. En sortir la parella, els assistents es van aixecar.
b. *En la parella sortir, els assistents es van aixecar.
- (56) a. Després de visitar-lo el general, el castell es va deteriorar molt de pressa.
b. *Després del general visitar-lo, el castell es va deteriorar molt de pressa.
- (57) a. Anar-se'n ell i arribar tu va ser tot u.
b. *Ell anar-se'n i tu arribar va ser tot u.

Podem afegir que, en els infinitius composts, el subjecte, si és un pronom personal, en ocasions també pot aparèixer entre l'auxiliar i el participi (mai, però, si és un SN lèxicament ple: **amb tot i haver-la en Pere cobrada*).

Fins ací, hem vist que, en català, un subjecte només es pot intercalar entre l'auxiliar i el participi d'un temps compost en algunes construccions molt concretes, *marcades* des del punt de vista pragmàtic i de l'ordre dels constituents. A més, hem reiterat en múltiples ocasions que aquest tipus d'interpolació només és possible si el subjecte és un *pronom personal*, però no si és un SN lèxicament ple. De fet, tot i que formalment coincideixen amb els pronoms personals tòpics o forts (*jo, tu, vós, vostè, ell, ella, nosaltres, vosaltres, vostès, ells, elles*), en realitat es tracta de *pronoms dèbils*,¹⁹ en el sentit de CARDINALETTI i STARKE (1999), CARDINALETTI (2004) i FRASCARELLI (2007). Una prova del seu caràcter dèbil és que no es poden coordinar i que tampoc no poden ésser modificats per un adverb focal:

- (58) a. *No havíem ella i jo comanat que la volíem de sang real?
b. *M'haguessis només tu vist venir per dins un camp de terrossos!

Segons SÁNCHEZ LÓPEZ (1993) i ORDÓÑEZ (2009a: 258-260; 2009b: 265-267), en castellà aquests pronoms «dèbils» es poden interposar entre l'auxiliar i el participi dels temps composts:

- (59) a. *Había usted dicho* que lo lograría.
b. Ya les *había yo dicho* a estos que... [castellà]

Per ORDÓÑEZ, aquesta mena d'interpolació no és possible en català, de la mateixa manera que en català no és lícit l'ordre VSO (*Canta en Joan cançons*). Nosaltres ho matisaríem i diríem que, d'acord amb les dades que hem analitzat més amunt, en català la interpolació d'un pronom dèbil entre l'auxiliar i el participi només és possible en determinades construccions, força marcades, en les quals, a més, l'ordre VSO o un subjecte postverbal no remàtic hi és sovint possible. Ara bé, en oracions canòniques o no marcades, el català certament no admet aquesta mena d'interpolació:

¹⁹ Per evitar confusions, traduïm *weak pronouns* (anglès) com a *pronoms dèbils*, i no pas com a *pronoms febles*, perquè en la tradició gramatical catalana aquesta darrera etiqueta se sol reservar per als *clítics pronominals* (*em, me, m', -me, 'm*, etc.).

- (60) a. **Havíeu vós* dit que ho aconseguíreu.
 b. *Ja els hi *havia jo* dit an aquests que... [català]

D'acord amb ORDÓÑEZ, el comportament especial dels subjectes pronominals dèbils intercalats és molt semblant al comportament dels pronoms d'objecte de les llengües escandinaves, que apareixen en posicions més altes que els substantius no pronominals (fenomen conegut com a *object shift*). Per exemple, en suec només els pronoms poden aparèixer a l'esquerra de la negació (HOLMBERG i PLATZACK 1995):

- (61) Johan läste {*boken / den} [inte t]
 Johan llegí {* el·libre / PRONOM} [NEG t] [suec]

Així mateix, en anglès, els pronoms d'objecte, a diferència dels SNs no pronominals, han de romandre per sobre d'una partícula:

- (62) a. John threw it over.
 b. *John threw over it. [anglès]

D'altra banda, els pronoms personals dèbils interpolats entre l'auxiliar i el participi mai no es poden interpretar com a remàtics o contrastius, sinó sempre com a informació donada o coneguda (tindrien, així, el tret [+givenness] o [+familiaritat]), i des del punt de vista prosòdic s'emeten amb un to baix (L*), integrats en el contorn entonatiu de l'oració. En aquest sentit, aquests pronoms tenen unes característiques que els apropen als tòpics familiars o tòpics G de FRASCARELLI i HINTERHÖLZ (2007) (vegeu la § 5.1 del cap. III).

3.3. Conclusions

Voldríem cloure aquesta § 3 fent les observacions següents:

D'una banda, hem vist que la possibilitat de coordinar participis que comparteixen un mateix auxiliar (fins i tot quan cadascun dels participis manté el seu propi complement) i la possibilitat d'intercalar adverbis o pronoms dèbils entre l'auxiliar de perfet i el participi mostren que el grau de cohesió o integració entre l'auxiliar i el participi, en els temps composts, no és complet —si bé és major que en el cas de les perífrasis aspectuals i modals.

Emperò, d'altra banda, sembla que en català (i a diferència del castellà) la possibilitat d'intercalar pronoms dèbils roman restringida a certes construccions marcades, des del punt de vista pragmàtic i de l'ordre de constituents. Així mateix, si bé hem vist que és ben possible la intercalació d'adverbis, sembla que aquesta mena d'interpolació seria més freqüent en el català septentrional i en gironí GIEC (§ 24.8.3.2c); «fora d'aquests parlars, és més general la construcció sense la interpolació».

Si això és així, hauríem d'arribar a la conclusió que, en castellà, en català septentrional i en gironí, els temps composts mostren un grau de cohesió o integració dels temps composts inferior al que trobam en els altres dialectes del català, com el mallorquí. De fet, per exemple, una altra prova d'això seria que el castellà literari actual, tot i que ocasionalment, encara accepta construccions absolutes d'*anteposició del participi* seguit de la conjunció subordinant *que* (es tracta d'una anteposició emfàtica que es produeix típicament amb el passat anterior i amb el plusquamperfet d'indicatiu) (NGLE: 23.1j):

- (63) a. Concluido que hubo la voluminosa *Historia de la Virgen de Luján* [...], se fue hasta el otro mundo. [OBLIGADO: *Tradiciones*]
 b. Terminado que hubo de hablar el desconocido —continuó Fabián—, salí yo. [ALARCÓN: *Escándalo*]
 c. Llegado que hubimos a nuestro destino, pagué la carrera con el dinero que le había mangado al viajero locuaz. [MENDOZA: *Laberinto*]
 d. Recogido que hubo la orden, tornó a la Sierra. [ALARCÓN: *Alpujarra*]

En la línia de LOPORCARO (1998: 1-7), això suposaria un problema per a la tesi tradicional, molt estesa dins els estudis de romanística (començant per DIEZ 1843), segons la qual només quan el participi esdevé invariable (com en castellà, portuguès, romanès, sicilià o calabrès meridional) s'hauria produït la seva plena gramaticalització —vegeu la § 2.1 del cap. III. Així, esperaríem que el castellà, el català septentrional i el gironí, en la mesura que tindrien un *menor* grau de cohesió dels temps composts, mostrassin *més* casos de CP que no pas la resta de dialectes del català. Emperò, en el cas del castellà, clarament això no és així: el castellà va perdre la CP en el temps composts de manera ben primerenca.²⁰ En canvi, la CP amb el clític acusatiu de 3FEM.SG és encara prou general en diversos parlars del català (vegeu el mapa 4 del cap. II), no sols en gironí i en septentrional. I el català de Mallorca mostra més casos de CP que els altres dialectes catalans en general, sense que això requeresqui un menor grau d'integració entre l'auxiliar de perfet i el participi.

Amb tot, com ja hem dit en la § 2.1 del cap. III, la interpretació i la crítica de LOPORCARO vers la idea tradicional de la romanística creim que és exagerada. El fragment de DIEZ (1843 [1882]: 977) també pot ésser interpretat en el sentit que la pèrdua de la CP amb l'objecte seria una *conseqüència* de la gramaticalització dels temps composts (i no l'estadi final d'aquest procés de gramaticalització). En aquest punt, pot ésser útil la distinció que fan TIMBERLAKE (1977) i SMITH (1989, 1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001) entre *gramaticalització per reanàlisi*, d'una banda, i *actualització*. La primera suposa la formulació d'un conjunt novell de relacions subjacents, mentre que la segona suposa la materialització o el mapatge de les conseqüències de la reanàlisi, per mitjà de canvis concrets en les regles sobre l'*output*. La tendència a la pèrdua de la CP seria un cas d'actualització: els temps composts ja devien ésser gramaticalitzats en l'origen de les llengües romàniques; però encara restaria pendent un progressiu procés d'actualització, tendent a la pèrdua de la CP en els temps composts. Altres manifestacions d'aquesta *actualització* (posterior a la *gramaticalització* dels temps composts) es referirien a la fixació de l'ordre «auxiliar < participi», a la (im)possibilitat de coordinar auxiliars o participis, i a la major o menor possibilitat d'interpolar elements entre l'un i l'altre.

²⁰ Segons RODRÍGUEZ MOLINA (2016: 418), en castellà, la CP era molt freqüent en els segles XII-XIII, però va donar pas a una sintaxi no concordant que es va anar imposant progressivament al llarg dels segles XIV i XV, fins a desaparèixer quasi per complet en la primera meitat del segle XVI. A partir del 1550, els exemples amb CP són testimonials i, a començaments del segle XVIII, s'hi pot donar ja per extingit aquest fenomen gramatical.

4. La selecció «excepcional» de *ESSER* en construccions transitives/ineractives

La regla general que es desprèn de l'estudi dels nostres corpus és que, en el català de Mallorca, els temps composts de les construccions transitives o inergatives s'auxilien amb *HAYER*, que n'és l'auxiliar prototípic. Això no obstant, en el corpus rondallístic d'ALCOVER i, sobretot, en el CPM de GINARD i en les entrevistes de MIRALLES, hi hem trobat alguns casos de selecció «excepcional» de *ESSER* —cap, però, en el corpus de CORBERA. Les taules 72 i 73 recullen, en nombres absoluts i en percentatges, respectivament, el nombre de casos de construccions transitives/ineractives auxiliades amb *HAYER* i, excepcionalment, amb *ESSER*:

Taula 72: Comparativa, en nombres absoluts, de l'auxiliació amb *HAYER* o *ESSER* de les construccions transitives/ineractives dels nostres corpus

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Transitives/ineractives amb <i>HAYER</i>	7812	2092	1184	476
Transitives/ineractives amb <i>ESSER</i>	4	46	29	0
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG	0	24	27	0
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG	1	8	0	0
Reflexives transitives indirectes (no contrafactuals)	2	3	0	0
Reflexives transitives indirectes contrafactuals	0	3	0	0
Altres contrafactuals (en plusquamperfet de subjuntiu)	0	7	0	0
Plusquamperfet d'indicatiu	1	1	2	0
Total de temps composts en construccions transitives/ineractives	7816	2138	1213	476

Taula 73: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació amb *HAYER* o *ESSER* de les construccions transitives/ineractives dels nostres corpus

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Transitives/ineractives amb <i>HAYER</i>	99,95 %	97,85 %	97,61 %	100 %
Transitives/ineractives amb <i>ESSER</i>	0,05 %	2,15 %	2,39 %	0 %

Com es desprèn de la taula 73, el corpus d'entrevistes de MIRALLES —fetes a gent nascuda a Montuiri entre els anys 1877 i 1927— és el que presenta, proporcionalment, un major percentatge de construccions transitives/ineractives amb selecció excepcional de *ESSER*: un 2,39 %; a més, es tracta d'exemples reals produïts de manera espontània, i no pas procedents de gloses o cançons. A continuació vindria el CPM de GINARD, amb un 2,15 % d'auxiliació excepcional amb *ESSER*.²¹ El corpus rondallístic d'ALCOVER presenta un (gairebé) insignificant

²¹ En l'apartat A5.6 de l'annex d'aquesta tesi s'hi troben fragments (sovint complets) d'aquelles gloses i

0,05 % d'aquesta mena de construccions, segurament perquè el seu referent era la norma culta i tradicional que exigia l'auxiliació amb *HAYER* per a les construccions transitives i per a les intransitives dites avui inergatives, i que considerava «antigramatical», «incorrecte», «absolutament inadmissible» o «abusiu» l'ús de *ESSER* en aquests casos.²² En el corpus de CORBERA (el més recent dels que hem examinat), ja no hi hem trobat ni un sol cas d'auxiliació excepcional amb *ESSER*, la qual cosa demostra que es tractava d'un fenomen en estat terminal —tot i que degué tenir certa vigència a finals del segle XIX i començaments del segle XX.

Si bé podem constatar, a partir dels exemples dels nostres corpus, que l'auxiliació amb *ESSER* per a les construccions transitives/inergatives era força residual o excepcional, no podem negar que hi havia certs patrons o característiques gramaticals que la permetien o propiciaven, en major o menor grau. En general, podem classificar els exemples amb selecció excepcional de *ESSER* distingint entre:

- i) alguns casos (ben esporàdics) de *ESSER* en construccions transitives *reflexives* (o *recíproques*) *indirectes*;
- ii) alguns casos d'auxiliar *ESSER* en construccions *contrafactuals* (en plusquamperfet de subjuntiu);
- iii) alguns casos (ben esporàdics) de *ESSER* en construccions en *plusquamperfet d'indicatiu*; i
- iv) alguns casos que podríem anomenar de *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona* (concretament, només amb les persones 1SG i, en menor mesura, 2SG).

A vegades, poden solapar-se i aparèixer conjuntament dos d'aquests factors en una mateixa construcció (per exemple, construccions transitives reflexives/recíproques indirectes que, al seu torn, siguin contrafactuals, ço és, vagin en plusquamperfet de subjuntiu).

A continuació, passam a descriure i analitzar estatísticament cadascuna d'aquestes construccions per separat.

cançons populars del CPM de RAFEL GINARD que, d'acord amb els resultats de les nostres cerques, contenen versos amb construccions transitives/inergatives auxiliades excepcionalment amb *ESSER*.

²² ALCOVER (1903, 1908c), com veurem en el § 4.4.1, considerava «curiós» però «antigramatical» el que avui anomenam *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona*.

Així mateix, OBRADOR (1908a), en la seva ponència sobre l'«ús dels verbs auxiliars catalans», en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, manifestà el següent (el subratllat és nostre):

A dins les llengües romàniques qui conserven el participi variable, aquest concorda sempre amb el subjecte quan va acompanyat del verb *esser*, fora de certs casos raríssims que sens vacilar gens ni mica podem calificar d'incorreccions, que no més el vèurels escrits ja fa mal d'ulls.

FABRA (1922), per a evitar confusions amb la veu passiva, considerava «absolutament inadmissible» l'ús, en oracions actives, de les formes *sóc sofert molts desenganys* o *sóc menjat*.

Fins i tot MOLL (1952: 290), en la seva *Gramàtica històrica*, assenyala (prescriptivament) que, «dialectalment hi ha un ús abusiú de *esser* com a auxiliar de verbs transitius no pronominals: *Só posat les claus damunt la taula; No sou vist la processó*».

4.1. Construccions transitives reflexives o recíproques indirectes auxiliades excepcionalment amb *ESSER*

En el català que trobam en les rondalles d'ALCOVER i en el CPM de GINARD, podien auxiliar-se amb *ESSER* les construccions reflexives no indirectes —és a dir, la major part de les construccions reflexives: les construccions reflexives o recíproques directes (*s'és pentinada; que no digués que se fossen vists*), la variant anticausativa de l'alternança causativa (*s'eren ofegats; ses gerres se són rompudes*), la variant «antipassiva» d'alguns verbs transitius (*No ho cregues que jo me sia oblidada de tu*), les construccions amb verbs inherentment pronominals (*Me som acubat 'desmaiat'; Com t'ets campat tot aquest temps?*) i les construccions passives pronominals (*Encara no se varen esser passades aquestes ordres, com...; tan ver com s'és dita missa avui*). En el cas de les rondalles, hi trobam l'auxiliar *ESSER* en un 91,06 % dels casos, mentre que en el CPM l'auxiliació amb *ESSER* ocorre ja només en un 47,78 % de les ocurrencies (en la resta d'ocurrencies hi trobam *HAYER*).

Aquest canvi en l'auxiliació certament es degué accelerar, perquè en els corpus d'entrevistes de MIRALLES i de CORBERA aquestes construccions reflexives s'auxilien sistemàticament amb *HAYER*. Així, en el corpus de MIRALLES, hi hem trobat un sol exemple de reflexiva auxiliada amb *ESSER* —el qual, a més, no és un enunciat espontani, sinó la reproducció d'una glosa popular [(64)]. I, en el corpus de CORBERA, també només hi hem trobat un exemple, el qual novament procedeix d'una glosa [(65)].

(64) [...] Si fos rei de cop seria | d'un es forques penjat, | mai n'he vist enterrar cap | qui se sia bellugat,
| i tu t'hi atreviries?

[exemple procedent del corpus de MIRALLES]

(65) [...] Vols dir tu consentigueres, | això m'han hagut de dir, | «oculto» de definir | lo que tan
d'amagat feres? | Per un al·lot que estigueres | has volgut demostrar-l'hi, | s'és aturat de venir, |
quan ha sabut tu lo que eres.

[exemple procedent del corpus de CORBERA]

Podem afirmar, doncs, que per a les persones entrevistades en aquests dos corpus d'entrevistes l'auxiliació amb *ESSER* en els temps composts de les construccions reflexives no indirectes ja no era (pràcticament) possible —excepció feta de gloses i cançons populars, o d'alguna expressió estereotipada, com *On s'és vist?!*, amb què s'expressa enuig o sorpresa, i que encara avui són possibles (GIEC: 9.5.1e):

(66) a. On s'és vist que un fill tracti així es seus pares?!
b. On s'és vist rebre'ls de tan mala gana?!

En la taula 74 recollim, en nombres absoluts, tots els casos de construccions reflexives que hem trobat en els nostres corpus. En un primer bloc, s'hi apleguen els casos de construccions reflexives no indirectes, que en els corpus d'ALCOVER i de GINARD poden auxiliar-se amb *ESSER* (predominantment, en el cas d'ALCOVER) o opcionalment amb *HAYER*. A continuació es recullen també els casos de construccions reflexives (o recíproques) transitives *indirectes*,²³

²³ En els nostres corpus no hi hem detectat (o no hi hem sabut detectar), ni amb *ESSER* ni amb *HAYER*, cap cas de construcció (monàdica) inergativa reflexiva o recíproca indirecta (com poguessin esser: *??Ella*

que en tots els corpus s'auxilien de manera *gairebé* exclusiva amb *HAYER*, tot i que, com veurem en aquest apartat, en els corpus d'ALCOVER i de GINARD també hi hem recollit alguns casos esporàdics auxiliats amb *ESSER*. Així mateix, hi hem situat les escasses ocurrències de construccions impersonals amb *se* que hem detectat, auxiliades amb *HAYER*, en els corpus de MIRALLES i de CORBERA (com, per exemple: *quan s'havia picat un quart o mitja hora; Ara s'ha rematat!*). D'altra banda, en la taula 75 i en el gràfic 29, recollim, ara en percentatges, els casos de construccions reflexives no indirectes segons l'auxiliar (i la CP o falta de CP).

Taula 74: Comparativa, en nombres absoluts, de l'auxiliació (i CP)
en les construccions reflexives dels nostres corpus

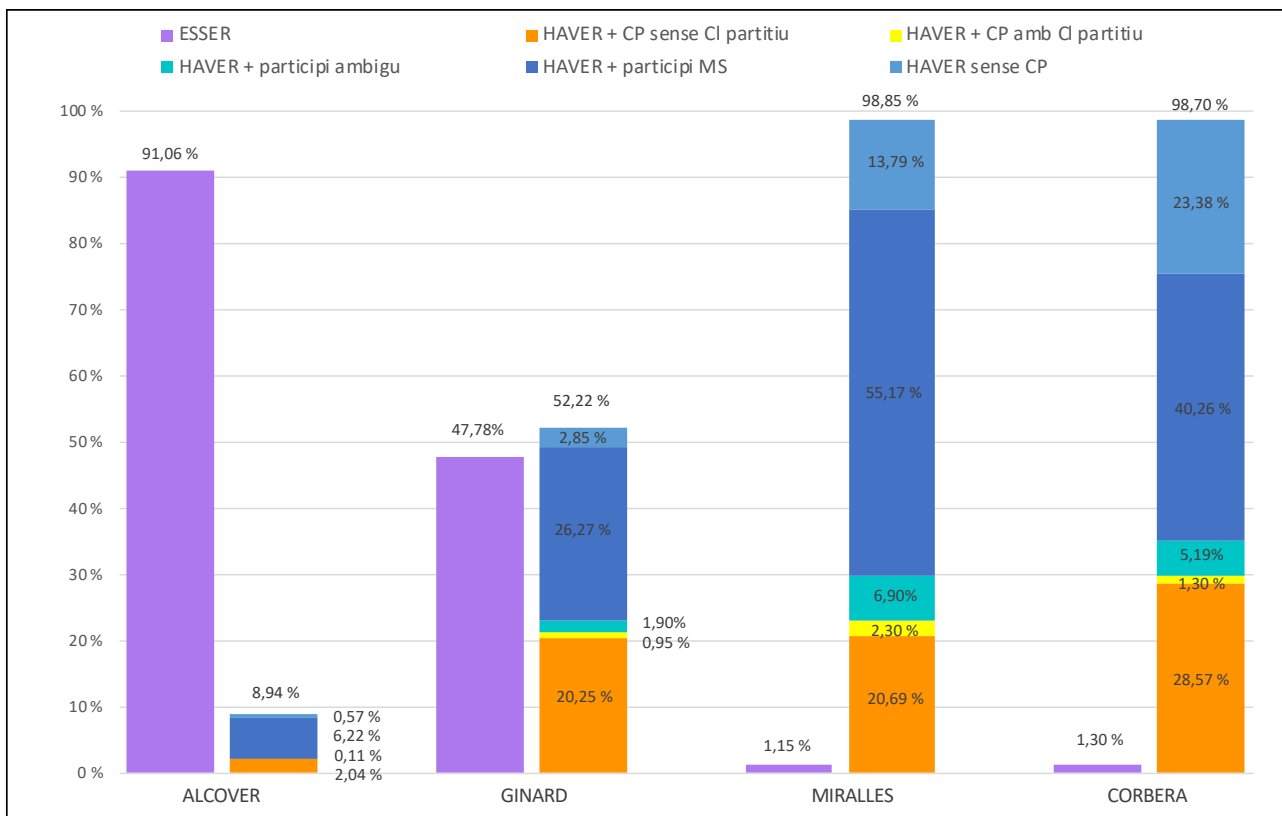
		ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Construccions reflexives no indirectes	Reflexives amb <i>ESSER</i>	805	151	1	1
	Reflexives amb <i>HAYER</i> (susceptibles d'auxiliació també amb <i>ESSER</i>)	79	165	86	76
	Reflexives amb <i>HAYER</i> + CP sense clíctic partitiu	18	64	18	22
	Reflexives amb <i>HAYER</i> + CP amb clíctic partitiu	1	3	2	1
	Reflexives amb <i>HAYER</i> + participi ambigu	 	6	6	4
	Reflexives amb <i>HAYER</i> + participi i argument intern MAS. SG.	55	83	48	31
	Reflexives amb <i>HAYER</i> sense CP	5	9	12	18
Total de construccions reflexives no indirectes		884	316	87	77
Construccions reflexives transitives indirectes (<i>HAYER</i> i sense CP amb el reflexiu)		320	80	9	6
Construccions reflexives transitives indirectes, quan excepcionalment s'auxilien amb <i>ESSER</i>		2	6	0	0
Construccions impersonals amb <i>se</i> (i auxiliar <i>HAYER</i>)		0	0	6	2
Total de construccions reflexives:		1206	402	102	85

mateixa s'és resposta o *Ella mateixa s'ha respost*; ??*Mos som escrits* o *Mos hem escrit*). Amb *HAYER*, aquestes construccions tampoc no admeten la CP (si més no en el mallorquí actual): **Jo mateixa m'he resposta*; **Na Maria s'ha somriguda an es mirall*; **Es presidents s'han mentits*; **No vos heu escrites en tot aquest temps?*; **Mos hem telefonades avui de matí*) (vegeu la § 3.1.1 del cap. III).

Taula 75: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació (i CP) en les construccions reflexives no indirectes

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Reflexives amb <i>ESSER</i>	91,06 %	47,78 %	1,15 %	1,30 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> (susceptibles d'auxiliació també amb <i>ESSER</i>)	8,94 %	52,22 %	98,85 %	98,70 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> + CP sense clític partitiu	2,04 %	20,25	20,69 %	28,57 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> + CP amb clític partitiu	0,11 %	0,95 %	2,30 %	1,30 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> + participi ambigu	X	1,90 %	6,90 %	5,19 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> + participi MAS. SG.	6,22 %	26,27 %	55,17 %	40,26 %
Reflexives amb <i>HAYER</i> sense CP	0,57 %	2,85 %	13,79 %	23,38 %

Gràfic 29: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació (i CP) en les construccions reflexives no indirectes

Com ja hem avançat, en els corpus d'ALCOVER i de GINARD hi ha un tipus de construccions reflexives que, com ja passava en català antic, seleccionen de manera molt sistemàtica l'auxiliar *HAYER* —i només en comptadíssimes ocasions les hem trobades amb l'auxiliar *ESSER*.²⁴ Són les

²⁴ MASSANELL (2017; en premsa) documenta, en respostes a enquestes de l'*Atlas Lingüístic del Domini Català* (ALDC), alguns punts on es van recollir construccions transitives reflexives indirectes auxiliades amb *ESSER*; per exemple: *S'és remput es calçons* (a Maó, Menorca), *S'és esbocinat els pantalons* (a Taüll,

construccions *transitives* reflexives o recíproques *indirectes*. Es tracta de construccions diàdiques (amb argument extern i complement directe) que, a més, tenen un clític reflexiu (o recíproc) *datiu* (ja sigui argumental, benefactiu o possessiu/simpatètic) [(67)] o bé un clític reflexiu «tèlic» o «aspectual» (o «marca d'interiorització/apropiació», també anomenat reflexiu «pleonàstic» per la gramàtica tradicional) [(68)], correferent amb l'argument extern o subjecte (vegeu ROSSELLÓ 2002: 1944-1946). Exemples:

- (67) a. *S'ha rentades* ses mans, i ha brollat blat i xeixa; *s'ha rentats* es peus, i han brollat peixos.
 b. Aqueixs braços vostros, [...] no sé com no les *vos heu cremats*!
 c. Que no *t'has fet* mal?
 d. Jo *m'he comprat* un capell per venir a fer-vos visita.
 e. Amb sa falç *m'he fet* un tall.
 f. *S'han posat* sa nostra roba, fins i tot es davantal.
- (68) a. I llavò *m'he begut* es vi sense treure es tap a sa carabassa.
 b. Aquell gigantot s'aborda a tot aquell concert i amb un instant *s'ho va haver engolit* tot, i més n'hi hagués hagut.
 c. Aviat les *s'hagué empassolades*.
 d. No la m'ha feta que no la *m'haja pensada*!
 e. Anaven an es tribunal a donar part de que en aquella casa *s'havien embutxacats* es doblers de ses mongetes i des ases.
 f. *S'haurien estimat* més que un llamp los hagués deixats secs allà mateix.
 g. *Ja m'he mirat* es redol i sou com a ballarugues.
 h. Jo mai *m'ho hauria pensat*, que es gats duguessen corbata.

En cas d'haver-hi CP, en mallorquí aquesta no es produeix mai amb l'argument extern, sinó sempre amb l'argument intern o complement directe —i això tant si aquest és un clític acusatiu [(67)b; (68)c-d] (en el qual cas, si es tracta del clític acusatiu de 3FEM.SG, la CP és obligatòria, o pràcticament obligatòria, si es tracta del clític acusatiu de 3FEM.PL), com si el complement directe és un SN lèxicament ple [(67)a; (68)e]. Per a la CP_{OIS} en aquest tipus de construccions, vegeu la § 3.1 del cap. III (a més, pel que fa a l'italià, vegeu la n. 15 de dit capítol III).

Malgrat que les construccions transitives reflexives o recíproques indirectes s'auxiliaven gairebé sistemàticament amb *HAYER*, hem trobat alguns exemples (ben esporàdics) d'aquestes construccions amb l'auxiliar *ESSER*: 2 en les rondalles [(69)] i 6 en el CPM [(70)] —d'aquests darrers, 3 són, a més, construccions contrafactuals [(70)d-f] (per a aquest altre factor, vegeu el § 4.2 d'aquest mateix capítol i secció).

Alta Ribagorça) i *S'és trencat la cama* (a Salses i a Sant Cebrià de Rosselló) —i tal vegada encara hi podríem afegir, amb elisió de la sibilant, *S'é(s) remput sa cama* (a Maó i a Ciutadella, Menorca). VENY (1998: 51) també recull, en rossellonès, *S'és tallat un dit*.

Amb tot, segons MASSANELL (2020: 35; en premsa), en català antic, aquestes construccions seleccionaven *HAYER*, com ho acrediten els exemples que dona el *Corpus Informatitzat del Català Antic* (CICA): *E dix que veuria si-s avia trencada la cama* (1269-1290, *Cocentaina* I: 137); *E véu la emperadriu que tots los vels se havia romputs sobre lo cap* (1490, *Tirant*: 1061); *quant lo senyor se haurà rentades les mans, leva-li la bacina* (1520, *Coch*: 30); *lo qual se havia trencat la cama* (1525-1549, *Antiquitats* I: 113). Excepte en el darrer exemple, la CP sempre s'estableix amb el complement directe; i, fins i tot en el darrer exemple, es podria adduir que es tracta d'un cas de no concordança, més que no pas de concordança amb el subjecte (MAS. SG.).

- (69) a. Es cavallet se seria enfilat per sa soca i amb un brúfol el *se seria enviat*, i bona nit Bernadet!
 b. *Me som passat* això pes cap i ho he d'arribar a s'enfront, surta des llevant, surta des ponent.
- (70) a. Com jo i tu *mos serem dats* | aqueixs cinc dits de sa mà, | llavors ja porem anar | a onsevulla plegats.
 b. Com som pegat dins la mar, *me som fet* mal a un peu.
 c. Ses al·lotes m'han tirat | pes mirador de la Seu | i *me som fet* mal a un peu | perquè de peus he pegat.
 d. Com te vaig comprar es mirall, | jo *em fos comprat* un barret, | i a mon pare un jaquet, | que no n'ha duit de nou mai!
 e. Com te vaig comprar es mirall, | *me fos comprat* un jaquet, | i a mon pare un barret, que no n'ha duit de nou mai!
 f. M'han dit per paraula certa | que t'has fet mal a sa mà: | no haguesses volgut segar, | no la *te fosses oberta*.

Volem destacar que, en aquests casos, l'auxiliar *ESSER* pot aparèixer en qualsevol persona de la seva conjugació, per exemple: 1SG [(69)b; (70)b-e], 2SG [(70)f], 3SG [(69)a] o 1PL [(70)a, que conté una construcció recíproca indirecta]. Això permet descartar que aquesta mena de selecció excepcional de *ESSER* sigui un cas de selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona, si bé és cert que la majoria dels casos que hem trobat ocorren amb la persona 1SG.

Estatísticament, com es pot veure en les taules 76 i 77, i en el gràfic 30, del total de construccions transitives reflexives indirectes, en el corpus d'ALCOVER les ocurrencies d'auxiliació excepcional amb *ESSER* representen un insignificant 0,62 %, mentre que en el CPM de GINARD aquest percentatge creix fins al 6,98 %. En els corpus de MIRALLES i de CORBERA, en canvi, totes les construccions reflexives (indirectes, directes, etc.) s'auxilien sempre amb *HAYER*.

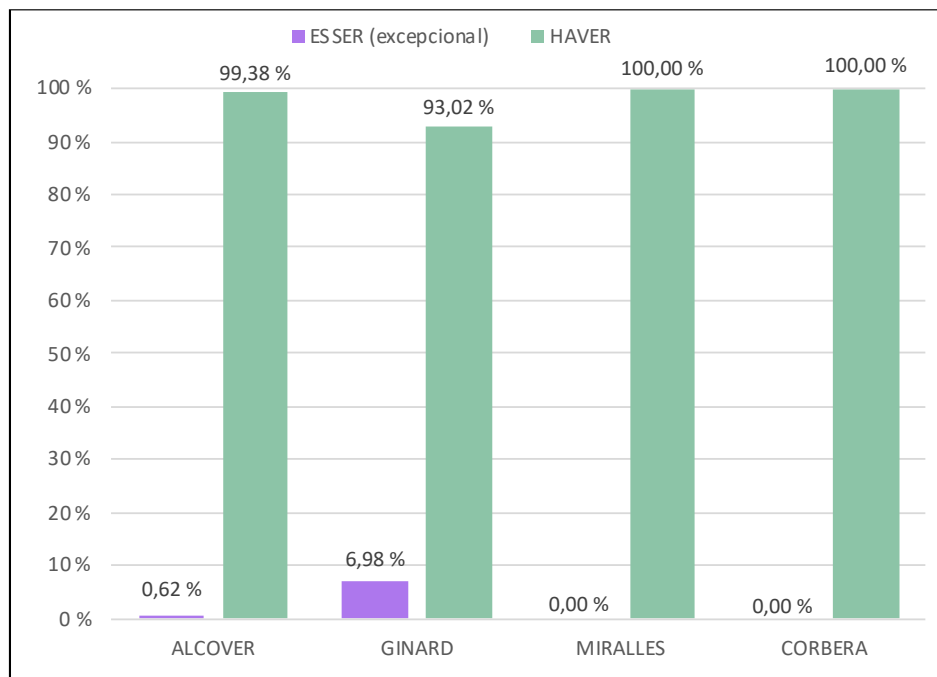
Taula 76: Comparativa, en nombres absoluts, de l'auxiliació amb *HAYER* o *ESSER* en les construccions transitives reflexives indirectes

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Auxiliades amb <i>HAYER</i>	320	80	9	6
Auxiliades excepcionalment amb <i>ESSER</i>	2	6	0	0
Total de construccions transitives reflexives indirectes	322	86	9	6

Taula 77: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació amb *HAYER* o *ESSER* en les construccions transitives reflexives indirectes

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA
Auxiliades amb <i>HAYER</i>	99,38 %	93,02 %	100 %	100 %
Auxiliades excepcionalment amb <i>ESSER</i>	0,62 %	6,98 %	0 %	0 %

Gràfic 30: Comparativa, en percentatges, de l'auxiliació amb HAVER o ESSER en les construccions transitives reflexives indirectes

LOPORCARO (2001, 2007, 2014, 2015, 2016) proposa una *taula implicativa* (escalar) de construccions on es pot donar la selecció d'un o altre auxiliar, *HAVER* o *ESSER* —fins i tot hi hauria, en algunes varietats, patrons mixts d'auxiliació (amb alternança lliure de *H/E*, o condicionada pel temps o per la persona gramatical) i, encara, sistemes amb *tres* patrons d'auxiliació. Centrant-nos en els patrons de selecció de l'auxiliar purs i binaris, la taula proposada per LOPORCARO és la de (71) (on cada llengua o variant posaria el tall en un punt diferent de l'escala, sempre respectant la jerarquia implicativa d'aquesta):

(71)

	INACTIU				ACTIU
	inacu-satives	reflexives			transitives/ inergatives
		retro-herents	transitives directes	inergatives indirectes	
a. Italià	E				H
b. Sard logudorès	E				H
c. Romanesc antic	E				H
d. Florentí antic	E				H
e. Salentí leccès	E				H
f. Castellà					H

El mallorquí d'ALCOVER, que no admetia l'auxiliar *ESSER* en les construccions transitives reflexives indirectes (tret d'algunes ocurrències ben ocasionals), seria com el cas del sard logudorès o, més aviat, com el cas del romanesc antic, suposant que, amb caràcter general, no admetés tampoc l'auxiliar *ESSER* en les construccions inergatives indirectes (vegeu la n. 23).

Amb tot, en vista de les ocurrencies ocasionals que hem trobat en el CPM de GINARD (així com dels resultats que dona l'ALDC per al menorquí; vegeu la n. 24), podríem suposar que, esporàdicament, es degué produir un intent de propagar l'auxiliació de *ESSER* també cap a les construccions reflexives indirectes (inergatives i transitives).

LOPORCARO, seguint LA FAUCI (1988, 1991), entén que l'escala de (71) es regeix per unes condicions molt similars a les que regeixen la CP, de manera que els canvis diacrònics que porten a la progressiva pèrdua de la CP en els temps composts i els que porten a l'expansió de l'auxiliar *HABERE* (amb la consegüent retracció de l'auxiliar *ESSE*) es poden reconduir a una mateixa deriva estructural, tot i que són fenòmens que no sempre van al mateix ritme (vegeu les §§ 2.1 i 3.1.2 del cap. III). Concretament, LOPORCARO proposa que l'opció *a* de (71) tindria la condició més bàsica de totes, pròpia d'un sistema d'alineament de tipus actiu-inactiu, que estableix que l'auxiliar serà *ESSER* «si l'1 final és un 2»; altrament, serà *HABER*. A partir d'aquí, s'anirien afegint condicions cada cop més restrictives: en l'opció *b*, l'auxiliar serà *ESSER* «si l'1 final és l'únic argument nuclear» o «el primer 2»; en l'opció *c*, «si l'1 final és un 2 inicial»; en l'opció *d*, «si l'1 final és un 2 inicial, però no un 1 P-inicial»; i en l'opció *e*, «si l'1 final és un 2 inicial no multirelacionat».

El mèrit explicatiu (per a moltes varietats romàniques i per a tants tipus de construccions) i de sistematització de LOPORCARO és, certament, lloable. Intentar traslladar aquestes condicions, així com l'anàlisi que la gramàtica relacional fa dels diferents tipus de construccions reflexives, al marc de la gramàtica generativa seria prou complicat. D'entrada, caldria emprendre un estudi teòric aprofundit de l'estructura argumental/eventiva de tots i cadascun dels diferents tipus de construccions reflexives, determinar en quina posició es genera el clític reflexiu en cada cas, etc. —vegeu, per exemple, D'ALESSANDRO (2007), per a les passives pronominals i les impersonals reflexes; i ALEXIADOU, ANAGNOSTOPOULOU i SCHÄFER (2015), i ABRINES (2016), per a l'alternança causativa. Dur a terme aquest estudi sobrepassaria els objectius d'aquesta tesi, però ho deixam anotat per a futura recerca.

Finalment, sí que voldríem fer una observació a propòsit dels *sistemes de triple auxiliació* que proposa Loporcaro (2007, 2014, 2015, 2016), com per exemple els que recollim en la taula següent:

(72)

	INACTIU				ACTIU
	inacu- satives	reflexives			transitives/ inergatives
		retro- herents	transitives directes	inergatives indirectes	
<i>g.</i> Castrovil·larès	E	SAEMP			H
<i>h.</i> Trentí	E	SAEMP			H
<i>i.</i> Genovès	E	SAEMP			H
<i>j.</i> Sard oristà	E	SAEMP			H

En els parlars de (72), les construccions de més a l'esquerra de l'escala (marcades de color gris fosc) s'auxilien sempre amb *ESSER* (tot i que, en altres varietats, com per exemple l'agnonès, hi podria haver aquí també algun patró mixt d'auxiliació escindida motivada per la persona, però sempre amb més casos d'auxiliar *ESSER* que en el patró del centre de l'escala). En algunes de les construccions reflexives (o en totes elles, en el cas del trentí), que hem marcat de color gris

pàl·lid, hi pot haver un patró mixt d'auxiliació (amb selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona: SAEMP). I, en les construccions de l'extrem dret de l'escala (les transitives/ inergatives no reflexives i, en el cas del castrovil·larès, també les reflexives transitives indirectes), marcades de color blanc, l'auxiliar és *HAYER* (tot i que en algunes varietats, com per exemple l'agnonès, hi podria haver també aquí un patró mixt d'auxiliació escindida motivada per la persona, però amb predomini de l'auxiliar *HAYER*).

Doncs bé, un patró que, en principi, sembla que LOPORCARO no contempla és aquell en el qual els extrems esquerre (construccions inacusatives *no reflexives*) i dret (construccions transitives/inergatives *no reflexives*) es comportin de la mateixa manera, per oposició a totes les construccions *reflexives* (o *multirelacionades*, com en diria la gramàtica relacional), i que, a més, siguin aquestes les que admetin més casos de *ESSER* (i no pas les construccions inacusatives no reflexives, de l'extrem esquerre de l'escala). Aquest és, precisament, el cas del català septentrional, tal com el descriuen GÓMEZ (2011: 278-285; 2016: 129-131) i MASSANELL (2020: 18; en premsa): en les construccions inacusatives i en les transitives/inergatives no reflexives, s'aprecia selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (amb *ÉSSER* en les persones 1 i 2, tant del singular com del plural; aquest seria el comportament de l'àrea majoritària, al Rosselló i al Conflent; però al Capcir i al Vallespir, només seleccionen *ÉSSER* les persones 1 i 2 del singular); ara bé, crucialment, les construccions *reflexives* també poden auxiliar-se amb *ÉSSER* en totes les persones, a vegades en convivència amb *HAYER* —vegeu la taula de (73), lletres *k-l*. Aquest comportament estaria en consonància amb RAMOS (2005: 207), per qui les construccions on *ÉSSER* es mantingué, en català antic, amb més estabilitat foren les construccions reflexives i la passiva perifràstica, la qual cosa, segons MASSANELL (2017; en premsa) sembla lògica, atès que són construccions que porten una marca gramatical explícita d'absència de l'argument extern, ja sigui el clític reflexiu o un participi passiu.

L'excepció seria Formiguera (una àrea subdialectal del Capcir) [(73)*m*]. En aquest parlar, les construccions transitives/inergatives no reflexives es comporten com en el català septentrional més general (Rosselló i Conflent), ço és: amb l'esquema d'auxiliació EEHEEH, però s'estén aquest patró a totes les construccions reflexives (*s'ha trencat*); i, a més, *ÉSSER* també pot ésser emprat per a la 3a persona de les construccions inacusatives no reflexives (*és pas vingut*).²⁵

(73)

	INACTIU					ACTIU		
	inacu- satives	reflexives				transitives/ inergatives		
		retro- herents	transitives directes	inergatives indirectes	transitives indirectes			
<i>k.</i> Rosselló i Conflent	EEHEEH	E	E	<u>E/H</u>	E	E	<u>E/H</u>	EEHEEH
<i>l.</i> Capcir i Vallespir	EEHHHH	E	E	<u>E/H</u>	<u>E/H</u>	<u>E/H</u>	<u>E/H</u>	EEHHHH
<i>m.</i> Formiguera	EEEEEE							EEHEEH

²⁵ Un cas a part seria el de Portè (a l'Alta Cerdanya), que ha generalitzat l'ús de l'auxiliar *HAYER*, segons dades de l'ALDC i d'acord amb MASSANELL (en premsa).

4.2. Construccions contrafactuals auxiliades excepcionalment amb *ESSER*

Segons la GIEC (§ 24.5.5), «amb un valor modal, el **plusquamperfet de subjuntiu** s'usa per a referir-se a situacions irrealis de passat, això és, a situacions que podien haver ocorregut en el passat, però que actualment ja són irrealitzables». Així mateix, PÉREZ SALDANYA (2002: 2650) assenyala que el plusquamperfet de subjuntiu pot usar-se amb una sèrie de matisos modals qualificats tradicionalment d'irrealis, igual que l'imperfet de subjuntiu, però ara en l'àmbit de l'anterioritat a l'acte de parla. En aquests contextos, el plusquamperfet remet a situacions **contrafactuals**; ço és, que no s'han produït en el passat o que són incompatibles amb el coneixement dels fets passats. Aquest valor es pot constatar en contextos sintàctics com: les pròtesis de les oracions condicionals (*Si li ho haguessis demanat, t'ho hauria dit*) o concessives (*Encara que m'ho hagués promès, no m'ho hauria cregut*), les oracions relatives amb valor condicional (*Qualsevol que l'hagués sentit es pensaria que és boig*), les oracions comparatives introduïdes per *com si* (*Actua com si algú li ho hagués dit ja*) i les oracions desideratives (també anomenades optatives: *Tant de bo no t'hagués conegut mai!*).

A més, cal tenir present que aquests usos són relativament pròxims als que desenvolupa el condicional perfet en oracions no subordinades. Aquesta proximitat, juntament amb la tendència a igualar la pròtesi i l'apòdosi condicionals, així com l'escassa rendibilitat del condicional perfet, expliquen que en alguns parlars (com en el català col·loquial del Principat, però també en el de Mallorca) s'hagi propagat l'ús del plusquamperfet en l'apòdosi condicional²⁶ (*Jo també t'ho hagués dit si m'ho haguessis demanat; Sense tu, no haguéssim pogut fer res*), en lloc del condicional perfet, que és l'opció tradicional i preferible en els registres formals (*Jo també t'ho hauria dit si m'ho haguessis demanat; Sense tu, no hauríem pogut fer res*).

En el CPM de GINARD, la majoria de construccions contrafactuals (incloses algunes apòdosis condicionals que apareixen en plusquamperfet de subjuntiu) s'auxilien amb l'auxiliar general, prototípic o no marcat, que és *HAYER*, com en els exemples de (74):

- (74) a. Més valdria *hagués segut*, no *hagués cansat* es cavall.
 b. Com va començar a venir, no li *haguésseu dat* entrada...
 c. Jo mai m'*haguera pensat* que aquí tenguessen un gat.
 d. 'Gueres *poguda sortir*, almanco et 'guera *mirada*...

Això no obstant, en el CPM també hi hem trobat algunes construccions contrafactuals auxiliades excepcionalment amb *ESSER* (en els altres corpus, en canvi, no hi hem trobat cap ocurrència d'aquest tipus). D'entrada, hem trobat els 3 casos que ja hem vist a (70)d-f, repetits ara a (75), els quals, a més de la contrafactualitat, presenten un factor addicional que propicia l'auxiliació amb *ESSER*: el fet que es tracti de construccions *reflexives*, si bé indirectes.

- (75) a. Com te vaig comprar es mirall, | jo *em fos comprat* un barret, | i a mon pare un jaquet, | que no n'ha duit de nou mai!
 b. Com te vaig comprar es mirall, | *me fos comprat* un jaquet, | i a mon pare un barret, que no n'ha duit de nou mai!
 c. M'han dit per paraula certa | que t'has fet mal a sa mà: | no haguesses volgut segar, | no la

²⁶ La GIEC (§ 24.5.5) conté una errada: on diu «s'hagi propagat l'ús del plusquamperfet en la pròtesi condicional» hauria de dir «[...] en l'apòdosi condicional».

te fosses oberta.

A banda d'aquests casos, en el CPM també hi hem trobat 7 ocurrences de construccions contrafactuals *no reflexives* auxiliades amb *ESSER* [(76)], amb diferents persones gramaticals (2SG, 3SG, 2PL i 3PL), la qual cosa ens permet aïllar la modalitat *irrealis* i, més concretament, la contrafactualitat com un dels factors que poden facilitar una auxiliació *marcada*, sense necessitat de cap altre condicionant (com puguin esser la reflexivitat o la persona gramatical).²⁷

²⁷ En el dialecte marchigià de San Benedetto del Tronto, el plusquamperfet de subjuntiu s'hi conjuga generalitzadament amb *ESSER* en totes les persones (COCCHI 1995: 124) —en la resta de temps, s'hi troba selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (vegeu LEDGWAY 2019).

I, segons AVRAM i HILL (2007), en romanès, la selecció de l'auxiliar ve completament determinada per la distinció entre mode real —amb *HAYER* per a formar el present perfet d'indicatiu: *am, ai...*— i mode irreal —amb l'auxiliar invariable *fi* (*ESSER*), emprat també per al futur perfet, el condicional perfet i l'infinitiu perfet—, si bé LEDGWAY (2014) creu que el factor ací rellevant és, en realitat, la (no-)finitud. Per al romanès, vegeu també BATLLE (2002: 218-219).

Això no obstant, cal dir que l'auxiliació amb *ESSER* per a les construccions contrafactuals no és un patró gaire freqüent en les llengües o dialectes que presenten doble auxiliaritat o que admeten construccions de subjecte de resultat. De fet, és més aviat a l'inrevés: en napolità antic (CENNAMO 2002; LEDGWAY 2003) i en castellà antic (STOLOVA 2006), les oracions contrafactuals amb verbs inacusatius seleccionaven d'una manera molt sistemàtica *HAYER*; i el mateix ocorria en diverses llengües germàniques antigues com l'anglès, l'alemany, l'holandès i el suec (SHANNON 1995; MCFADDEN 2007; MCFADDEN i ALEXIADOU 2006, 2010; LARSSON 2009, 2015).

Per al català antic, MASSANELL i MATEU (2018: 107-108) assenyalen que la modalitat irreal afavoreix que ocorri *HAYER*, segons suggereixen diversos exemples, com els de (i), però no ho determina pas, atès que les oracions contrafactuals també admeten *ESSER* (amb verbs inacusatius), com a (ii):

- (i) a. vos deïm e us manam [...] que vós d'assí a Sent Andreu primer vinent [...] siats vengut danant nós [...] sabent que si d'aquí a aquel dia no *haviets vengut* nós enantarem contra vós.
[1268, *Illes XIII-27*: 126]
- b. cor si vós, sényer, vos *agésets vengut* con jo us ho deÿa, vos hi pogrets aver dat recapte.
[1375-1376, SERENETA, *Cartes II*: c. 15]
- (ii) a. E veus con me n'esdevench, que si *venguts fossen* a Gerba, jamés no fóra estat a nuyl hom vengut negun fet a son enteniment con a mi fóra esdevengut.
[1352, MUNTANER, *Crònica*: f. 140vb]
- b. esmaginà lo traydor de Judes que l'angüent valia ·CCC· dinés, dels quals aguera aguts ·XXX· dinés si a ses mans *fos vengut* l'engüent.
[1388-1413, *Jerusalem*: f. 46]
- c. Si *fos vengut* ab lo primer, més li hahuera valgut.
[1445-1449 [1410-1415], SANT VICENT, *Sermons IV*: 154]

Segons MASSANELL (2020: 158), «si prenem com a referent els verbs inacusatius prototípics, el lligam entre modalitat irreal i auxiliar *haver* té una raó clara: la tensió semàntica que s'estableix entre el valor resultatiu de les clàusules de canvi de lloc o d'estat, que expressen l'estat resultant d'un desplaçament o d'una transformació, i el valor irreal de les oracions contrafactuals, que es consideren contràries a la realitat dels fets. Una construcció resultativa de canvi de lloc o d'estat en modalitat irreal no expressa l'estat resultant d'un desplaçament o d'una transformació, sinó —justament— que no s'ha produït el desplaçament o la transformació i, per tant, que no hi ha estat resultant. Des d'aquesta perspectiva, s'entén que la modalitat irreal rebutgi la presència d'*ésser*. Aquest argument és especialment rellevant si se situa en una època reculada en què les clàusules amb *ésser* + participi conserven encara el focus

- (76) a. Si fosses dit «aigo va!», | jo em seria decantada, | i no m'hauria banyada...
 b. Remil vilettes, quin vi, | bo per fer parroquians! | Si m'ho fosses dit abans, | si m'hi haguessen duit a mi!
 c. Quan estava dins sens mans | es tord, el fosses duit bé, | i ara coques t'has de fer de vaumes i llevamans.
 d. Jo estim més aquest ramell | que s'al·lota m'ha enviat | que si el rei me fos pujat | de soldat a coronell.
 e. Més valdria que mumare | em fos enterrat petit, | i el rei no m'haguera dit: —Cara de clavell florit, | tu m'has de servir, per ara.
 f. Si voltros fósseu segat | com estava de saó, | no vos haguéreu vist, no, | a tenir es porro penjat.
 g. Vostra era i vostra és: | no dic que la m'hàgeu presa. | Jurat tenia i promès | que, si em fossen fet marquès, | l'haguera feta marquesa.

A tots aquests exemples encara hi podem afegir la cançó popular de (77), recollida en l'entrada *ESSER* (accepció III.4) de l'ALCOVER-MOLL (DCVB) —*apud* MASSANELL 2017, 2020, en premsa. Hem trobat variants d'aquesta mateixa cançó també en el CPM de GINARD (recollides als pobles d'Algaida, Campanet i Lloseta), però en aquests casos hi apareix l'auxiliar canònic *HAYER*: *'guesses remenat(s) es dits*, en comptes de *fosses remenats es dits*.

- (77) —Un temps érem tan amics, | i ara ja te'n vas a un altre? | —Com es vent era a sa flauta, | *fosses remenats es dits*.

Així mateix, podríem prendre en consideració alguns altres exemples del CPM de GINARD, com els dos de (78):

- (78) a. Beguent resolis no creia, | enc que ho 'guessen predicat, | que es ballar li fos costat | caixa, pastera i reia.
 b. Bona nit i «adiós», | prenda de la meva vida; | voldria que fos florida | la rosa, aposta per vós.

(78)a conté una construcció contrafactual amb *ESSER* i el participi del verb *costar* —un verb que selecciona un complement de mesura, però que té un estatus controvertit: *inacusatiu/(quasi)transitiu*—,²⁸ i (78)b conté una construcció contrafactual amb *ESSER* i el participi del

semàntic en el valor resultatiu [...], època en què encara no s'hauria assolit la plena gramaticalització que havia de convertir *ésser* en un mer auxiliar de perfet paral·lel a *haver*».

²⁸ D'acord amb SORACE (2000, 2004), els verbs de mesura, com a verbs estatus que són, estarien situats en el centre de la jerarquia de la selecció de l'auxiliar, entre els anomenats verbs «no nuclears», amb força vacil·lacions en italià pel que fa a l'auxiliar dels temps de perfet: *La guerra {è durata /?ha durato} a lungo; Il concerto è/?ha durato tre ore; Il grido di «Guernica» sarebbe rimasto inascoltato se avesse/?fosse misurato 10×12 centimetri; Tra magnati arabi e russi il sogno è/*ha costato 15 milioni; Questo fatto ha/*è pesato molto nella decisione finale.*

En canvi, exceptuant la construcció contrafactual (en plusquamperfet de subjuntiu) de (78)a, en el CPM de GINARD els temps composts dels verbs *costar* i *valdre* apareixen sempre auxiliats amb *HAYER*:

- (i) a. Estimat meu, vine aquí | i et mostraré ses faldetes: | m'han costat denou pessetes | d'endiana de xalí.
 b. Només hem menjat cinc bísties i mos ha costat bon bot...
 c. Si no t'alcanc, poré dir que passes m'hauràs costades.
 (ii) a. Com ho ha valgut, | per un fei i gepereut | haver-me feta sa clenxa!
 b. Com més m'hauria valgut, | es dia que em vaig casar, | 'ver-me tirada dins mar | i no haver-te

verb inacusatiu *florir* —amb el sentit de ‘aparèixer, sortir (una flor)’. Emperò, precisament perquè són o poden ésser analitzats com a verbs inacusatius, no els tindrem finalment en compte en els nostres còmputos.

Si ara ens volem fer una idea de la representativitat estadística de l’auxiliació excepcional

conegut!

A SALVÀ (2015, 2017 i 2018) hem defensat que, en el català de Mallorca, els verbs de mesura no admeten la CP amb el complement de mesura *in situ* (**Aconseguir-ho m’ha costades moltes passes*) (vegeu, en aquesta tesi, la § 5.2.2 del cap. III), però sí que accepten la CP quan el complement experimenta algun tipus d’avançament —com el moviment *qu-* o, fins i tot, el simple avançament estilístic que trobam a (*i.c.*). Podem afegir que, si bé se solen auxiliar amb *HAYER*, accepten marginalment la CP amb el subjecte, la qual cosa avalaria la possibilitat d’inserir aquests verbs en una estructura inacusativa: *Ses faldetes m’han {costat/?costades/*costats} quinze euros*.

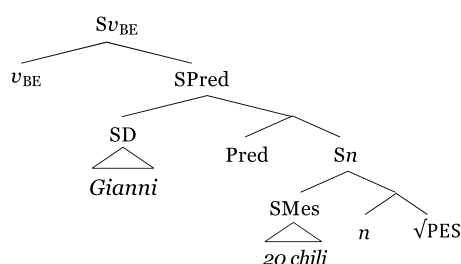
Segons ROSSELLÓ (2002: 1876-1879), els complements dels verbs de mesura (com *costar/valdre vint euros*, *pesar vuitanta quilos*, *mesurar dos pams* i *durar cinc hores*), malgrat ésser seleccionats semànticament pel verb i malgrat la possibilitat d’esser pronominalitzats mitjançant un clíctic acusatiu (*No les pesa, quatre lliures*) o partitiu (*En val més de cent, de dòlars*), no denoten expressions referencials i, doncs, no serien complements argumentals —de fet, també es poden pronominalitzar pel clíctic predicatiu *ho*: *Ja ho val!*.

A diferència de construccions dinàmiques, agentives i diàdiques com *En Joan ha pesat la farina*, on trobam dos participants (*en Joan* i *la farina*), una oració com *En Joan pesa vuitanta quilos* conté una construcció estativa (d’aquí que no sigui passivitzable) monàdica, amb un sol argument: *en Joan*. De fet, els complements nominals de mesura poden ésser substituïts per un adverbi de quantitat: *Aquesta bossa pesa {molt/poc/bastant}*.

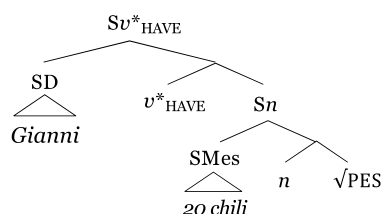
Així mateix, a diferència dels veritables complements argumentals, és impossible deixar un quantificador flotant *in situ* i substituir la resta de l’expressió nominal de mesura per un clíctic acusatiu (**El val tot, el teu sou*); en canvi, fins i tot els anomenats *acusatius interns* (o *objectes cognats*) admeten els quantificadors flotants: *La final dels vuit-cents la va córrer tota*. A més, és impossible extreure un complement de mesura del domini de la negació. Així, si a la pregunta *Què creus que ha pesat avui, en Joan?* s’hi pot contestar amb *Les taronges* o amb *Cinquanta quilos*, aquesta segona resposta no és possible quan l’extracció de *què* té lloc des de dins el domini de la negació: *Què no creus que hagi pesat?* —*Les taronges / *Cinquanta quilos*.

Per a l’anàlisi sintàctica dels verbs de mesura, remetem a REAL PUIGDOLLERS (2006; 2013; 2017) i JAQUE (2014). Concretament, REAL PUIGDOLLERS (2017) proposa que aquests verbs, subjacentment, es poden construir a partir de dues construccions possessives: (a) una amb v_{BE} (que agafaria un SPred com a complement) o (b) una altra amb v^*_{HAVE} ; en el primer cas, el subjecte es generaria a [Espec, SPred], mentre que, en el segon cas, el subjecte es generaria a [Espec, Sv^*_{HAVE}]; i, en tots dos casos, entre el sintagma de mesura i l’arrel hi hauria una relació de modificació nominal no quantificacional (o *no monotònica*, en el sentit de SCHWARZSCHILD 2005):

(a)

(b)

amb *ESSER* en les construccions transitives/inergatives contrafactuals, podem assenyalar que, dins el corpus del CPM de GINARD, hi hem trobat 10 ocurrencies —les 3 de (75) i les 7 de (76)— d'un total de 72 construccions transitives/inergatives en plusquamperfet de subjuntiu. Per tant, com es pot apreciar en la taula 78, un 13,89 % d'aquestes construccions hi apareixen auxiliades amb *ESSER* —un percentatge no gens menyspreable—, enfront d'un 86,11 % de construccions d'aquest mateix tipus auxiliades amb *HAYER* —tanmateix, majoritàries; com per exemple les que hem vist a (74). En els altres corpus, totes aquestes construccions van sempre amb *HAYER* i, doncs, no les hem computades.

Taula 78: Comparativa de l'auxiliació amb *HAYER* o *ESSER* en les construccions transitives/inergatives contrafactuals, en el CPM de GINARD

	GINARD
Auxiliades amb <i>HAYER</i>	62 (86,11 %)
Auxiliades amb <i>ESSER</i>	10 (13,89 %)
Total de construccions transitives/inergatives contrafactuals	72

4.3. Construccions en imperfet d'indicatiu auxiliades excepcionalment amb *ESSER*

Acabam de veure en l'apartat anterior (§ 4.2) que la contrafactualitat (ço és, el mode irreal en l'esfera del passat) pot esser un factor que propiciï una auxiliació marcada dels temps composts. Concretament, en el cas del català emprat en les gloses i cançons del CPM de GINARD, hi hem trobat un 13,89 % de construccions transitives/inergatives contrafactuals (en imperfet de subjuntiu) auxiliades amb *ESSER*. Ens podríem demanar, però, si el *temps* de passat, prescindint del *mode* irreal, podria així mateix esser un factor que pugui incidir en l'auxiliació.

Segons RIGAU (1998: 78), en ribagorçà, la forma de passat imperfet que, juntament amb el participi, constitueix el **plusquamperfet d'indicatiu** es construeix amb *SER* i no pas amb *HAYER*,²⁹ si bé el participi no mostra concordança amb el subjecte:

(79) a. *Era vingut* de pressa per no fer tard.

²⁹ Ja mossèn ANTONI NAVARRO (1908) va apuntar, en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana de 1906, que, en ribagorçà, per al plusquamperfet (d'indicatiu) «suprimeixen la forma *había* de *HABEO* y hi adopten el *era*, per exemple: *¿Què t'ere dit ton pare? ¿D'ahont eren vinguts els soldats qu'anit eren a la pllassa?*». Per al present perfet, assenyala que «dihuen indistintament *so* y *hay*, com *so vingut, hay tornat, y ham* en els plurals, p. ex.: *ham segat*».

RIGAU (1998: 78) també assenyala que, en ribagorçà, fins i tot l'imperfet del modal d'obligació o deòntic *haver de* es forma amb l'imperfet de *SER*:

- (i) a. Tu *eres de vindre* més aviat per preparar-ho tot.
b. Elles *s'eren d'escunçar-se* a la porta.

- b. Tu ja te n'eres adonat.
- c. Ell l'era mirat.
- d. Naltres ja ho érom vist.
- e. Valtres vos érou escunçat amb Enric.
- f. Elles eren anat a comprar.

[català ribagorçà, *apud* RIGAU (1998: 78)]

Ara bé, d'acord amb SUÏLS (2008) i MASSANELL (2020: 19), la conservació de *SER* com a auxiliar i la seva extensió al plusquamperfet d'indicatiu de qualsevol verb, a l'Alta Ribagorça, no seria real, sinó merament aparent: seria deguda a la confluència formal de l'imperfet d'indicatiu de *HAYER* —que en aquests parlars prenia la forma *heva*, en comptes de *havia*— amb el de *SER* —*era*—: *heva* → *era*.³⁰

Per contra, no està documentat que, en el català baleàric, existís una suposada forma **heva* per a l'imperfet de *HAYER*. I, en canvi, sí que hem recollit en els nostres corpus algunes ocurrències (però molt escadusseres) de *era* (en la persona 3SG.) com a auxiliar del plusquamperfet d'indicatiu, amb verbs transitius. L'exemple de (80) és d'una rondalla d'ALCOVER (i cridam l'atenció sobre el fet que, en el mateix fragment, hi trobam un altre plusquamperfet d'indicatiu, però amb *HAYER*); l'exemple de (81) és del CPM de GINARD; i els exemples de (82) procedeixen de dues entrevistes de MIRALLES (de gent nascuda a Montuiri):

(80) Aquella li contà tot lo que havia passat amb aquells dos homes que *era trobats* quan se n'anava a sa rota.

(81) No sabia què era amor, | perquè mai n'era passada. | Joan, tu m'has arribada | a punt de perdicció.

(82) a. Ell conversà; mos demanà de l'amo, que l'era conegut molt.

[Entrevistada: CATALINA CERDÀ I FULLANA, «JUGERA» (1878-1972);
entrevista de 1970, recollida a *Un poble, un temps*]

b. An es pou des Dau el varen fer net, amb en Domàtiga, qui ton pare l'era empleat.

[Entrevistat: MIQUEL CERDÀ I GOMILA, «LLORET» (1894-1980);
entrevista de 1969, recollida a *Veus del passat*]

Són tan escasses aquestes ocurrències que no val la pena treure'n els percentatges (la qual cosa implicaria haver de computar totes les construccions transitives/inergatives que apareixen en plusquamperfet d'indicatiu en els nostres corpus). Podem concloure, tanmateix, que en el català de Mallorca (almenys de finals del segle XIX i començaments del segle XX) s'hi produí un cert intent d'introduir l'auxiliar *ESSER* en el plusquamperfet d'indicatiu, si bé aquest canvi no va arribar a quallar.³¹

³⁰ Emperò, segons ALTURO MONNÉ (1995), LOPORCARO (2016: 813) i LEDGEWAY (2019: 366-367), el parlar ribagorçà del Pont de Suert funcionaria d'una manera diferent. En aquest parlar, *HAYER* s'hauria generalitzat a tots els temps i modes verbals de perfet, excepte en el plusquamperfet d'indicatiu, on trobaríem intransitivitat escindida: els inacusatius i els reflexius preserven *SER* [(i)] —tot i que sense CP—, però els inergatius s'hi auxiliien amb *HAYER* —com a (ii), on trobam *havia*, i no pas *heva* ni *era*.

(i) a. I después de grans també hi érom anat.

b. Paquita ja s'era casat.

(ii) Alonso m'ho havia dit moltes vegades.

³¹ En canvi, IANNACE (1983: 72-80, 88-89) i LEDGEWAY (2012: 342-343; 2019: 350) esmenten que, en el

4.4. Construccions amb selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona

Fins ací hem vist que, si bé la regla general que es desprèn de les dades dels nostres corpus és que l'auxiliar prototípic per a formar els temps composts de les construccions transitives/ inergatives era *HAYER*, hi ha alguns casos d'auxiliació excepcional (o marcada) amb *ESSER*, la qual pot venir afavorida per factors com la reflexivitat (indirecta), la modalitat irreal (concretament, la contrafactualitat) i, molt marginalment, el temps de plusquamperfet d'indicatiu. En aquests casos, l'auxiliar *ESSER*, tot i que de manera excepcional, pot aparèixer en qualsevol persona de la conjugació.

En aquest apartat, veurem altres casos de selecció excepcional de *ESSER*, però *motivada per la persona gramatical*. Es tracta de casos que no encaixen dins cap dels factors que suara hem esmentat i que tenen, almenys, el comú denominador següent: el temps verbal és sempre el (present) perfet d'indicatiu i, a més, l'auxiliar *ESSER* hi apareix només en determinades persones gramaticals: concretament, en la persona 1SG i, en menor mesura, en la 2SG —és a dir: amb els *participants del discurs*.³²

Deim que tenen *almenys* aquest comú denominador; però, en realitat, com hem defensat a SALVÀ (2020), hi podem trobar (si més no en bona part dels casos) un altre factor que hi propicia l'auxiliació marcada amb *ESSER*, i és que el seu subjecte gramatical sol ésser un argument *afectat* (un *experimentador*, un *posseïdor*, un argument *interessat* en l'esdeveniment), de manera que reuniria, al mateix temps, els papers temàtics/eventius d'*iniciador* i *suportador* (en el model de RAMCHAND 2008) i, en aquest sentit, aquestes construccions entrarien dins un concepte ampli d'*inacusativitat*. Podria ésser que en alguns casos no es doni, pròpiament, aquest segon factor —és a dir: que el subjecte (sobretot si és 2SG) no sigui un argument afectat—, però llavors, perquè pugui aparèixer l'auxiliar *ESSER*, caldria que l'altre participant en el discurs (l'emissor) sí que hi estigui, d'afectat per l'esdeveniment. Per tant, en realitat, bona part dels exemples que ara veurem del català de Mallorca representen el que podríem anomenar una *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona i per l'estructura eventiva*, tot i que, per simplificar, sovint parlarem només de *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona* (SAEMP).

D'entrada, volem destacar que, en els nostres corpus, més enllà de les construccions reflexives indirectes, contrafactuals o en imperfet d'indicatiu, no hi hem trobat ni un sol cas de

dialecte campani de San Leucio del Sannio, el plusquamperfet d'indicatiu s'hi auxilia sistemàticament amb *ESSERE* —i el mateix ocorre en el dialecte abrucès de Campli (MANZINI i SAVOIA 2005, II: 685-686).

(i) a. *Èrem' auta dice quéllo.*

'Haviem hagut de dir allò'.

b. *Èra venutu.*

'Havia vingut'.

c. *S'era truat nu bèllu pòstu.*

S'havia trobat un bon lloc de feina'.

[San Leucio del Sannio]

³² Ara bé, que en els nostres corpus no hàgim trobat exemples de SAEMP amb les persones 4 i 5 (ço és: amb les persones 1 i 2 del plural) no significa necessàriament que, en mallorquí, la SAEMP no fos possible també amb aquestes persones. Pensem també que, en el cas de les entrevistes de MIRALLES, és del tot esperable que la majoria de les respostes i frases dels entrevistats estiguin dites en la 1a persona del singular.

construcció transitiva/inergativa que porti l'auxiliar *ESSER* en una persona que no sigui la 1SG o la 2SG. Això no obstant, en honor a la veritat, hem de dir que, fora dels nostres corpus, hem trobat l'exemple de (83), que conté, de manera totalment única i excepcional, una construcció transitiva amb l'auxiliar *és* (i, doncs, amb *ESSER* en la persona 3SG). Així i tot, en la nostra opinió, no és casualitat que el complement directe d'aquesta construcció sigui, precisament, el clíctic acusatiu de 1SG (*m'*) i que l'emissor del discurs —en aquest cas, una dona (d'aquí la CP)— sigui, doncs, un participant *afectat* per l'esdeveniment.

(83) S'amiga més principal | que tenia m'és deixada; | davant, sa cara em rentava, | i darrere, m'aficava
| un pam i mig de punyal.

[glosa recollida a Lluçmajor per JOAN MÒJER I NOGUERA (1859-1941)]

Com es pot veure en les taules 79 i 80, en els nostres corpus hi hem trobat, en conjunt, 60 ocurrències de construccions que manifesten SAEMP (amb les persones 1SG i 2SG): només 1 en les rondalles d'ALCOVER, però 32 en el CPM de GINARD i 27 en les entrevistes de MIRALLES. La majoria són casos amb la persona 1SG (51 ocurrències, que representen un 85 % del total: 24 ocurrències en el CPM i 27 en les entrevistes de MIRALLES); però també hi hem trobat 9 ocurrències amb la persona 2SG (que representen un 15 % del total): 1 ocurrència en les rondalles d'ALCOVER i 8 en el CPM de GINARD, però cap en el corpus de MIRALLES (en aquest darrer corpus, tots els casos de SAEMP són amb la persona 1SG).

Taula 79: Ocurrències, en nombres absoluts, d'exemples amb selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (*ESSER* amb les persones 1SG o 2SG)

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA	
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG	0	24	27	0	51
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG	1	8	0	0	9
Total:	1	32	27	0	60

Taula 80: Ocurrències, en percentatges, d'exemples amb selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona (*ESSER* amb les persones 1SG o 2SG)

	ALCOVER	GINARD	MIRALLES	CORBERA	
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG	0	75 %	100 %	0 %	85 %
Selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG	(100 %)	25 %	0 %	0 %	15 %

En el corpus de CORBERA (el més recent dels que hem examinat), ja no hi hem trobat ni un sol cas de SAEMP, la qual cosa demostraria que es tractava d'un fenomen en estat terminal —tot i que degué tenir certa vigència a finals del segle XIX i començaments del segle XX. Amb tot, al poble de Lluçmajor —del qual som naturals— encara hi podem sentir, avui, algunes frases estereotipades com les següents:

(84) a. Som {*'gafada/agafada*} una nirviada!
'M'he posat molt nirviós/nirviosa!

- b. Bona la som feta!
'Quin desastre que he fet!'

4.4.1. Ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2sg

En les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat una sola ocurrència de SAEMP —en aquest cas, amb la persona 2SG:

(85) Per sa bona amor que m'ets demostrada, jes aquestes set nous.

Respecte d'aquest exemple, voldríem fer tres comentaris:

- i) Que en les rondalles hi trobem ben pocs casos de construccions transitives/inergatives amb SAEMP o, en general, de selecció excepcional amb *ESSER* no ens ha d'estranyar. ALCOVER era ben conscient que la regla general, culta i tradicional del català, «des de la constitució de la llengua», feia posar en aquestes construccions l'auxiliar prototípic *HAYER*, tot i que dialectalment i col·loquialment hom podia trobar «qualque escepció, ben rara, es ver, y se comprèn per la falta de disciplina gramatical» (per dir-ho amb paraules seves). Així, amb relació al que avui anomenam *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona* (SAEMP), ALCOVER (1903; 1908c) assenyala que a Catalunya s'hi noten «coses ben curioses» (els subratllats són nostres):

1.ª Se conserva sovint, sobre tot per les pagesies y entre alguns escriptors, en la 1.ª persona singular del pretèrit perfet (so *vingut*, so *arribat*, *me'n so anat*), l'us del aussiliar *esser*. — 2.ª Y no sols l'usen [la gent y qualque escriptor, sobre tot de la regió pirenenca], en dita 1.ª pers. sing. del temps indicat, amb els verbs de les Retgles I y II [és a dir: amb els reflexius propis i amb alguns dels intransitius: els que denoten certa passivitat o falta d'acció pròpia i els que denoten moviment local], sinó amb qualsevol classe de verbs; y axí diuen: jo so vist axò: so llegit tal diari: so fet tal cosa, etc. De manera que per aquesta persona de tal temps no usen casi may l'aussiliar HAYER. També usen devegades l'aussiliar *esser* en la 2.ª pers. sing. del metex temps. Tenim d'axò algunes notes preses: «... *tot lo mal qu'ETS fet fins ara...*» (*En Vacayna*, Romancerillo català d'En Milà, núm. 126); «... *Magdalena qu'ETS dit ara? Magdalena ya ETS pecat, ETS pecat altra vegada*» (*Magdalena*, ib. num. 12) [...].

I, tot seguit, pel que fa a l'ús de l'auxiliar *ESSER* en català septentrional o rossellonès, ALCOVER (1903; 1908c) assenyala el següent:

Dins Catalunya francesa se conserva prou l'ús de l'aussiliar *esser*, però d'una manera antigramatical, y se comprèn. Aquella regió a mitjàn sitgle XVII sortí de l'influència castellana, la qual axí no li pogué fer tant de mal com a Catalunya espanyola y a n-el reyne de València; y l'influència francesa que li sobrevingué, no l'ha ferida per aquest vent perque 'l francès té l'us de l'aussiliar *esser* com el català. Però el català romangué allà encara més arreconat y desjectat que dins Espanya, faltantli la cultura literària per espay de tants de sitgles; y, tractat com una llengua de que se'n empegueexen la major part dels qui la parlen, no es d'estranyar que s'hi sia perdut l'us correcte dels dos aussiliars. Axí es que el pretèrit [...] d'indicatiu *compost* de tots els verbs se pot dir que 's forma just amb l'aussiliar *esser*; y axí diuen: SUN (som) *vingut*; SUN *parlat*; SUN *vist mun germà*; SUN *llegit lu teu llibre*; SUN *escrit una lletra* [...].

Emperò, crida l'atenció que ALCOVER només reculli l'ús d'aquesta auxiliació «curiosa» o «antigramatical» (amb *ESSER* amb les persones 1SG i, a vegades, 2SG) al Principat i a la Catalunya Nord, però que no esmenti que també podia tenir lloc a Mallorca. Per al mallorquí, ALCOVER assenyala que l'auxiliar *ESSER* s'hi conserva(va) especialment entre la pagesia, amb prou fidelitat a l'ús que en feina el català antic, però no esmenta casos de selecció excepcional amb verbs transitius/inergetius:³³

A les Balears, y sobre tot a Mallorca, es allà ont s'es conservat més l'us de l'aussiliar *esser*, especialment dins les pagesies, com a més escàpoles que son y a recer de l'influència castellana. Dins la pagesia de Mallorca ens atrevim a dir que s'hi conserva aquest us casi com se trobaria per tots els territoris catalans la primeria del sitgle XVI. Sí, dins la nostra pagesia o s'hi observa la regla íntegra o al manco el tros qu'hem vist que 'n queda dins certs endrets de Catalunya, axò es, [auxiliar *HAYER* més] la concordansa del participi amb lo subjecte [...].

- ii)** Tornant a l'exemple de (85), procedent d'una rondalla d'ALCOVER, l'auxiliar *ESSER* hi apareix, en una construcció transitiva, en la persona 2SG: *per sa bona amor que m'ets demostrada*. Com hem vist, en el corpus de MIRALLES no hi hem trobat ni un sol cas de SAEMP amb la persona 2SG, i en el CPM de GINARD aquest tipus de SAEMP representa només un 25 % dels casos (el 75 % de les ocurrencies de SAEMP van amb la persona 1SG). Podríem demanar-nos si, en realitat, els únics casos de veritable SAEMP serien els que apareixen amb la persona 1SG, i que, per contra, quan aparentment ocorren amb la persona 2SG es tractaria d'una mera variant al·lomòrfica o fonètica (amb africació de la sibilant i palatalització de la vocal), col·loquial i infreqüent, de la forma més general *has*. De fet, en el DCVB, quan es dona la flexió dialectal de *HAYER* per al baleàric, s'hi recull

³³ Com ja hem apuntat, OBRADOR (1908a), també mallorquí, en la seva ponència sobre l'«ús dels verbs auxiliars catalans», en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, sense referir-se a cap llengua o dialecte en particular, es limità a assenyalar el següent sobre aquest punt (el subratllat és nostre):

A dins les llengües romàniques qui conserven el participi variable, aquest concorda sempre amb el subjecte quan va acompanyat del verb *esser*, fora de certs casos raríssims que sens vacilar gens ni mica podem calificar d'incorreccions, que no més el vèurels escrits ja fa mal d'ulls.

La ponència d'OBRADOR rebé, en el mateix congrés, una esmena addicional per part de PUIG I SAIS (1908), per la qual es proposava d'afegir el text següent a la conclusió III de la ponència: «Mes aquesta última regla presenta diverses excepcions dignes d'estudi, en el llenguatge parlat d'algunes comarques de Catalunya, particularment del Ampurdà». La resposta d'OBRADOR (1908b) a aquesta esmena, des d'una òptica prescriptivista, fou la següent:

L'esmena del Sr. Puig me semblaria oportuna si el lema fos: «Usos dialectals dels verbs auxiliars catalans». Pero no puch admetre-la tractantse d'un estudi de gramàtica general. La gramàtica castellana, la francesa, l'italiana, etc., donen regles que sens dubte son infringides a tal o qual encontrada dels respectius territoris. Y no obstant, a cap gramàtic, escrivint de gramàtica general se li ha acudit citar darrera cada regla el fet de qu'es infringida per cert nombre dels qui parlen la llengua respectiva. Es un fet que 's dona sempre per entès. Aquesta mena d'observacions entren dins el camp dels estudis especials dels dialectes. La gramàtica general, les té en compte; però no les formula.

també la forma *hets*, com un híbrid entre *has* i *ets*.³⁴ Emperò, hi ha motius (com el que veurem a continuació) per a pensar que, almenys en alguns casos, sí que es tracti d'una veritable selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona i per l'estructura eventiva.

iii) De manera força similar al cas (únic) que hem vist a (83) (*S'amiga més principal que tenia m'és deixada*), però ara amb el subjecte i l'auxiliar en la persona 2SG i amb una construcció ditransitiva, a (85) (*per sa bona amor que m'ets demostrada*) hi trobam un complement indirecte que és el clíctic de 1SG, de manera que l'emissor (un dels participants en el discurs) és un argument afectat per l'esdeveniment. Això confirmaria que es tracta d'un cas de *selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona i per l'estructura eventiva*.

Així mateix, en el CPM de GINARD, de les 8 ocurrences que hi hem trobat amb selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG, 6 duen un clíctic de 1SG, ja funcioni com a clíctic acusatiu —com a (86)— o datiu —com a (87)—:

- (86) a. —Tomeu, que no *m'ets sentit* | quan t'he pegat un siulet? —Jo estava enredat de fred | i ara ja m'he encalentit.
 b. Tant m'és si t'aves | com si te n'ets avanat; | tu ja en tenies, de ganes, | però no *m'ets engegat*.
 c. Si t'hagués volgut servir | en lo que *m'ets empenyada*, | tendria pena sobrada, | perquè me som adonada | que no tens es gust en mi.
- (87) a. —S'ase des vell Tribunal | tira coces i no avisa, | i l'amo diu: —Recamissa! *M'ets arrancat* un queixal.
 b. «Adiós», amor passada! | «Adiós», amor volguda! | Com més pena *m'ets causada*, | més voluntat t'he tenguda.
 c. Peixatera, peixatera, | tu *m'ets dat* es peix dolent. | Si no em tornes sa pesseta, | ho diré a tota la gent.

En el CPM, els únics exemples de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2SG que no s'ajusten a la pauta de portar un clíctic (acusatiu o datiu) de 1SG són els 2 següents:

- (88) a. Molta volta per un brot, | sa soca li *ets danyada*: | sa culpa la té sa mare | i sa filla ho pagarà.
 b. —Idò, com l'*ets amat* tant? | —Perquè mumare m'ha dit | que es casats estan tan bé; | per

³⁴ De manera similar, RIGAU (1998: 78), després d'assenyalar que, en els parlars rurals del Pla de l'Estany, la Garrotxa i comarques veïnes, el perfet d'indicatiu de tot tipus de verb presenta selecció d'auxiliar escindida amb les persones 1SG (*Ho soc vist jo*) i 2SG (*Ets set tu?*), afegeix a peu de pàgina (n. 15) que hi és molt general l'ús de la forma [áfs] per a l'auxiliar aspectual de 2SG. Ens podríem demanar, doncs, si *Ets set tu?* tal volta seria una mera variant de *Hats set tu?* (*has* → *hats* → (*h*)*ets*).

Segons FABRA (1905), en parlars pirinencs, «*què + ets*» i «*què + hats*» haurien confluït a *quèts*, de manera que ve a suggerir (o aquesta és la interpretació que en feim) que *hats* hauria acabat alternant amb (*h*)*ets* en la conjugació de *Haver* i això potser hauria fet que la forma *som* s'estengués també al paradigma de *Haver* (sense que la selecció de l'auxiliar hi tingui res a veure); i assenyala (el subratllat és nostre): «[SAROIHANDY (1905)] diu que als Pirineus empleen l'auxiliar *être* en lloc de *avoir* dient *so menjat* (no diuen més aviat *som menjat*?). Pera mi això es fals puix no diuen pas *era menjat*, o *sou menjat*, o *si fos menjat*, sinó *havia menjat*, *heu menjat*, *si hagués menjat*. Jo crec que lo que passa es que la forma *he* ha estat reemplaçada per *som* (potser en alguns llocs *so*). Es dir, que tenim: [a] verb *ser*: *ets es som* etc.; [b] verb *haver*: *som hats ha hem* etc.». Agraïm al Dr. JOAN MASCARÓ I ALTIMIRAS (UAB) haver-nos donat a conèixer l'existència d'aquesta carta de FABRA.

veure si lograré | de que sia mon marit!

Tanmateix, a (88)*a* hi podríem sobreentendre un datiu malefactiu tàcit (*m'ets danyada sa soca de s'arbre*; metafòricament: 'm'has fet mal al cor'); i a (88)*b* hi trobam el verb estatiu *amar*, el subjecte del qual és el sostenidor o experimentador d'aquest estat.

Curiosament, en les rondalles d'ALCOVER hi hem trobat també l'exemple de (89), i en el CPM de GINARD els dos exemples de (90) —procedents un de Campanet³⁵ i l'altre de Felanitx—, en què la forma *ets* s'utilitza no com a auxiliar de perfet (en un temps compost), sinó com a auxiliar de la perífrasi modal deòntica «*HAYER de* + infinitiu»:

(89) *T'ets d'enfilat* damunt aquella caixa des mort.

(90) *a.* Al·lota, si vols fer randa, | *t'ets d'aixecar* de matí; | pega coça an es coixí | i es treballs a la banda.

b. A sa rota li he dit, | perquè l'he posada bé: | —Enguany *m'ets d'omplir* es graner. | I ella diu: —El t'ompliré, | però *l'ets de fer* petit.

Cridam l'atenció en el fet que, tant a *t'ets d'enfilat* com a *t'ets d'aixecar*, hi trobam una construcció reflexiva, i que a *m'ets d'omplir es graner* hi trobam un clíctic datiu (benefactiu) de 1SG, de manera que en tots aquests casos —excepte, potser, a *l'ets de fer petit*— es dona la circumstància que o bé el subjecte és afectat o bé ho és un dels participants en el discurs (l'emissor). Fins i tot a *l'ets de fer petit* hi podríem sobreentendre un benefactiu de 1SG o 2SG tàcit: *el m'has de fer petit* o *el t'has de fer petit*.

La conclusió a què arribam a partir de tots aquests exemples —inclòs el cas únic de (83)— és que un clíctic (acusatiu o datiu), sigui o no reflexiu, però que tengui com a referent un dels participants en el discurs (ço és, un clíctic de 1SG o de 2SG), pot influir en la selecció de l'auxiliar *ESSER* —ja es tracti de l'auxiliar de perfet o de l'auxiliar de la perífrasi deòntica.

4.4.2. Ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG

A continuació, ens centrarem en les ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG que hem trobat en els corpus de GINARD i de MIRALLES.

Com es pot apreciar en la taula 81, el verb transitiu que hem trobat més vegades amb l'auxiliar (excepcional o marcat) *ESSER* és, amb diferència, *veure*, amb un total de 26 ocurrences (8 en el CPM de GINARD i 18 en les entrevistes de MIRALLES). A continuació, vindria el verb *fer*, amb un total de 5 ocurrences (1 en el CPM de GINARD, però 4 en el corpus de MIRALLES) i els verbs *sentir* (3 ocurrences en les entrevistes de MIRALLES),³⁶ *deixar* (3 ocurrences en el CPM de GINARD) i *perdre* (amb 3 ocurrences en aquest mateix *Cançoner*). En les entrevistes de MIRALLES també hi hem trobat 2 ocurrences amb el verb inergatiu *jugat*; i, en el CPM, amb usos inergatius o absoluts, hi hem trobat un cas amb *festejar* i un altre amb

³⁵ El CPM de GINARD recull també una variant de (90)*a* al poble de Capdepera, però aquí amb l'auxiliar *HAYER*: *t'has d'aixecar de matí*.

³⁶ Per al verb *sentir*, en el CPM de GINARD no hi hem trobat cap cas de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 1SG. Emperò, sí que hi hem trobat el cas de (86)*a*, amb la persona 2SG i un clíctic acusatiu de 1SG: *Tomeu, que no m'ets sentit quan t'he pegat un siulet?*

publicar. La resta de casos (aïllats) procedeixen tots del CPM de GINARD, de construccions transitives com *som baratada sa dona*; *sa cançó que som cantada*; *des que som comprat un ase*; *som passat (un camí)*; *sa mà hi som posada*; *som robat es borlins i ses ulleres*; i *no som pogut trobar una al·lota que m'agrada*.

Taula 81: Ocurrences de selecció d'auxiliar escindida amb l'auxiliar *ESSER* en la persona 1SG, segons el verb auxiliat

	GINARD	MIRALLES	
<i>baratar (sa dona)</i>	1		1
<i>cantar</i>	1		1
<i>comprar</i>	1		1
<i>deixar</i>	3		3
<i>fer</i>	1	4	5
<i>festejar</i>	1		1
<i>jugar</i>		2	2
<i>passar (un camí)</i>	1		1
<i>perdre</i>	3		3
<i>posar sa mà</i>	1		1
<i>publicar ('predicar')</i>	1		1
<i>robar</i>	1		1
<i>sentir</i>	0 (però 1 amb m'ets sentit)	3	3
<i>trobar</i>	1		1
<i>veure</i>	8	18	26
Total:	24	27	51

Com que el verb *veure* és el verb transitiu més procliu a auxiliar-se, en el perfet d'indicatiu, amb *ESSER* en la persona 1SG, seria interessant comparar quantes vegades coocorre amb aquest auxiliar (*som vist/vista/vists/vistes*) i quantes vegades coocorre amb l'auxiliar prototípic o no marcat *HAYER* (*he vist/vista/vists/vistes*). Com es pot apreciar en les taules 82 i 83, en el CPM de GINARD *veure* s'auxilia, en el perfet d'indicatiu, un 88,40 % de vegades amb *HAYER* (amb 61 ocurrences de 69) i un 11,59 % de vegades amb *ESSER* (amb 8 ocurrences de 69); i, en les entrevistes de MIRALLES, *veure* s'auxilia un 88,53 % de vegades amb *HAYER* (amb 139 ocurrences de 157) i un 11,47 % de vegades amb *ESSER* (amb 18 ocurrences de 157). En conjunt, entre aquests dos corpus, trobam un 88,50 % d'ocurrences del tipus *he vist* (patró majoritari: 200 casos de 226) i un no gens menyspreable 11,50 % d'ocurrences del tipus *som vist* (patró excepcional o marcat: 26 casos de 226).

Si tenim en compte que, com hem vist en el cap. I (§ 3.1, gràfic 5), en el corpus de MIRALLES només un 3,87 % de les construccions inacusatives hi apareixen auxiliades amb *ESSER*, podem afirmar que el grau de selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona 1SG, tot i que excepcional, hi és realment elevat —almenys pel que fa al verb *veure*.

Taula 82: Auxiliació amb HAVER o ESSER del verb veure en la persona 1SG del perfet d'indicatiu, en nombres absoluts

	GINARD	MIRALLES	
<i>he vist/vista/vists/vistes</i>	61	139	200
<i>som vist/vista/vists/vistes</i>	8	18	26
Total:	69	157	226

Taula 83: Auxiliació amb HAVER o ESSER del verb veure en la persona 1SG del perfet d'indicatiu, en percentatges

	GINARD	MIRALLES	
<i>he vist/vista/vists/vistes</i>	88,40 %	88,53 %	88,50 %
<i>som vist/vista/vists/vistes</i>	11,59 %	11,47 %	11,50 %

Seguidament, oferirem exemples del *verb* veure auxiliat amb *ESSER* en la persona 1SG del perfet d'indicatiu. Els exemples de (91) són els que hem trobat en el CPM de GINARD i els de (92), alguns dels que hem trobat en les entrevistes de MIRALLES:

- (91) a. Quinze dies ha estat trist | lo meu cor per l'enyorança; | jo et diria, per venjança, | que ara ni mai te *som vist*.
 b. Oh Maria Cantallops! | Jo *som vist* es cavaller, | i diu que et vol tant de bé | com s'olivera té brots.
 c. Saps que *som vist* un estel | en el cel, i no hi ha massa? | Damunt s'era d'Albocàsser | a tres monges daren vel.
 d. Com *som vista* sa cadena | i no *som vist* en Gelat, | madona, jo som quedat | com si m'haguessen fregat | un eriçó per s'esquena.
 e. Madona, no hauríeu vista | sa meva filla estimada? | Ell se'n va anar anit passada | i encara no la *som vista*. [...]
 f. Gloriós Sant Nicolau, | qui és una bona persona: | jo no *som vista* cap ploma. | O també les vos menjau?
 g. *Som vistes* mores madures, | però no he dit a on. | Aqueixa de Son Ramon | és feta de talladures.
- (92) a. Això ho *som vist*.
 b. Jo hi *som vist* cosa d'això de Sant...
 c. Perquè jo ho *som vist* molts d'anys, ploure.
 d. Això jo ho he vist, això ho *som vist*... quaranta mil vegades.
 e. Les *som vists*, es divertiments... Hi 'via una casta de divertiments un poc grossers...
 f. Jo *som vist* tirar a sa Torre.
 g. Idò són es que jo *som vist*, i per un duro, amb en Rafel Costa.
 h. perquè llavones ne *som vist* un a Son Costa...
 i. Jo per una pesseta *som vist* anar a jornal, homes acabats, per una pesseta, cavar. Jo ho *som vist*, això.
 j. I aqueixes coses *som vistes* fer de ton pare...
 k. Te puc anomenar sis o set cisternes, de temps meu, que *som vistes* fer, antes no hi eren...
 l. Tots aquells que t'anomèn, tots, tots, tots els *som vists* marxar...

Amb *sentir* (un altre verb estatiu de percepció sensorial, com *veure*, segons KIPARSKY 1998)

hem trobat les ocurrencies de (93), del corpus de MIRALLES (vegeu, però, la n. 36):

- (93) a. Jo ho *som sentit* a dir, però jo no ho *som vist*, tu, ho *som sentit* a dir que en tenia bastants.
 b. i amb en Llopart Capellà, un altre cabo algaidí segons *som sentit* a dir, dins es fort a més de tres, fan ses visites espès pes carrer...

Amb el verb *fer*, tenim l'ocurrència de (94) —del CPM de GINARD— i les de (95) —procedents de les entrevistes de MIRALLES—:

- (94) Mumareta, mumareta, | sa padrina m'ha pegat, | perquè cantava copeos | i li *som fet* mal de cap.
 (95) a. Venia de tant en quant i deia: «Ara *som fet* això», bé, i xerràvem, amb so mestre...
 b. Deien que era es pou del Rei, fort, i jo el *som fet* net també, jo hi som entrat a fer-lo net amb en Domàtiga...
 c. Descarregava es cove i tornava a carregar, i fins a Son Mut. No, idò això ho *som fet*, molts de pics ho he fet i segava amb sa mare d'aquesta...
 d. Jo pertot *som fet* feina.

En aquests casos (amb el verb *fer*) cal reconèixer que el subjecte no sembla pas que estigui *afectat* per l'esdeveniment, excepte en el cas de (94), en què el subjecte i el datiu malefatiu (*li*, correferent amb *sa padrina* 'la (meva) àvia') mantenen una relació de parentiu i, doncs, de possessió inalienable.

Amb el verb *deixar*, tenim les ocurrencies de (96), del CPM de GINARD. Volem destacar que, a (96)a, la penyora deixada és «mon paret i mumareta» (els progenitors de l'emissor), i que a (96)b hi trobam un clític acusatiu de 2SG (de cortesia o respecte: *us*), de manera que un dels participants en el discurs (l'emissor, en el primer cas, o el receptor, en el segon cas) es troba *afectat* per l'esdeveniment.

- (96) a. Manacor, Manacoret, | quina prenda hi *som deixada*! | Hi *som deixat* mon paret | i mumareta estimadeta.
 b. O són set o són vuit anys, | amor, que us he festejada, | i tan llímpia us *som deixada* | com una espasa daurada | que du un cavaller en les mans.

Amb el verb *perdre* tenim les ocurrencies de (97), i amb el seu antònim, el verb *trobar*, tenim l'ocurrència de (98), totes procedents del CPM del pare RAFEL GINARD. Així mateix, fora del CPM, amb el verb *trobar* també hem localitzat l'exemple de (99), que procedeix d'una glosa composta l'any 1992 per ANTONI GINARD CANTÓ (és, doncs, un exemple relativament recent):

- (97) a. Un temps, des cap les me treia | amb una gran promptitud, | i ara ja *som perdut* | es motlo amb[ə] què les feia.
 b. Jo som vengut de Ciutat | i *som perdut* es capell. | Amb panada o crespell | me'n 'niria aconhortat.
 c. Venia de cercar llenya | des pinar de Son Puput | i de tant que he corregut | *som perduda* una espardenya.
 (98) Sa xerxa tenc foradada | de sempre seguit pescar | i no *som pogut* trobar | una al·lota que m'agrada.
 (99) [...] I vàreu ser batiada | s'horabaixa, es mateix dia. | Ben clar, dins sa Rectoria | sa partida *som trobada*: | Juan Sureda, firmada, | membre de sa Vicaria.

[Artà, 31 d'octubre de 1992; glosa feta per ANTONI GINARD CANTÓ, «Butler», dedicada al centè aniversari de madò Conilla]

Si els verbs *perdre* i *trobar* expressen assoliments no agentius, els exemples següents del CPM de GINARD, amb els verbs *baratar*,³⁷ *comprar* i *robar*, expressen assoliments agentius en què el subjecte o bé acaba tenint la possessió d'alguna cosa o bé acaba sense la seva possessió:

- (100) a. A fira me'n som anat. | Mirau si l'he feta bona: | *som baratada* sa dona | amb un siurell, cap per cap. | I com me som capguardat, | el m'han donat que no sona. | No tenc siurell ni tenc dona: | enganat per cada cap!
 b. Des que *som comprat* un ase, | 'vui me'n venc, demà me'n torn. | Debades partesc dejorn, | sempre arrib tard a sa casa.
 c. Tu que no saps que ses meves, | com vull, les faç de picat? | Qualque cosa hauràs guanyat | en dir-me que *som robat* | es borlins i ses ulleres, | i llavonnes ses fronteres | sense haver anat a Ciutat | ni a fira a dur un gat | com aquell que tu dugueres.

Amb el verb inergatiu *jugar* tenim els dos exemples de (101), procedents d'entrevistes de MIRALLES. En el CPM de GINARD, amb usos inergatius o absoluts (per tant, sense complement directe explícit), hi hem trobat un cas amb *festejar* ('parlar o mantenir relacions amoroses amb algú') [(102)] i un altre amb *publicar* (en el sentit de 'predicar') —en l'endevinalla de (103).

- (101) a. Eh... jugaven amb aquestes capsetes de mistos, les deien «rom pes». La desfeien i jugàvem a la tella, amb un parell de pedres, al·lots i al·lotes, jo hi *som jugat* i «hasta» i tot...
 b. «Tres, tres, tres, cotiverro, rup!», però cotiverro no sé com se feia, però un demanava... què et tenc que dir... cotiverro devia ser, per exemple, es qui no 'via endevinat, es qui 'via tirat, ell guanyava i un demana «Creu!», llavò ell, també, això, «Creu!». «Jo, cart!», tiraven... i es qui 'via demanat creu i sortia creu, guanyava i d'aqueixa manera. Això era. Això ho som vist. Això hi *som jugat*, però vaia, poc...
 (102) Davall aquella figuera | de l'amo de Son Bernat, | més pics hi *som festejat* | que no duran grans de blat | a Son Serra i es veïnat, | en deu anys, a sa quartera.
 (103) No som viudo ni fadrí; | no som casat ni tenc dona; | *som publicat* dalt sa trona; | tant tenc així com allí. | Un capellà.

Com en els casos de *fer* de (95), cal reconèixer que, en els casos de (101)-(103), és dubtós que el subjecte d'aquestes construccions es pugui concebre com a *afectat* per l'esdeveniment.

Finalment, en el CPM també hi hem trobat, amb l'auxiliar *ESSE* per a la persona 1SG del perfet d'indicatiu, les construccions transitives següents:

- (104) a. Oh camí Real de Palma! | Que de pics te som passat | anant a veure un soldat | que està an es quarter del Carme!
 b. Si és que us haja agradat | sa cançó que *som cantada*, | una altra en tenc de pensada; | vos dic bé sa veritat.
 (105) Jo he trobat un niuet buit | i tota em som retgirada, | i, com sa mà hi *som posada*, | s'aucellet ja és estat fuit.

Volem parar esment que a (104) hi trobam verbs de trajectòria o de creació, en què el subjecte (l'emissor, en aquests casos) recorre una trajectòria (real o figurada) expressada pel complement directe (un tema incremental) i, per tant, en el model de RAMCHAND (2008),

³⁷ L'exemple de (100)a, amb som baratada sa dona, procedeix del poble de Campos. El CPM recull una altra variant d'aquesta glosa a Artà, però aquí amb l'auxiliar prototípic *HAVE*: he baratada sa dona.

l'argument extern seria, al mateix temps, iniciador i suportador (especificador o subjecte del SINICI i del SPROCÉS). De fet, si seguim RAMCHAND, aquest també seria el cas dels exemples (problemàtics) de (95) i (101)-(103).

En el cas de (104)a, a més, el complement directe és un clíctic acusatiu de 2SG (el destinatari del missatge, també un dels participants en el discurs). D'altra banda, en l'exemple de (105), el referent del complement directe (*sa mà*) és una part del cos de l'emissor del discurs, de manera que aquest també es pot entendre afectat per l'esdeveniment.

4.4.3. Algunes anàlisis teòriques de la selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona

Per a LOPORCARO (2001, 2007, 2014, 2016), en les diferents varietats romàniques hi pot haver moltíssimes combinacions possibles d'auxiliars per a les sis persones gramaticals dins un mateix patró o paradigma d'auxiliació. Si hom té en compte que, en realitat, són tres els possibles valors que pot adoptar l'auxiliar de perfet (ço és, *HAYER*, *ESSER* i l'alternança lliure *H/E*), el resultat són $3^6 = 729$ combinacions concebibles. Si, a més, hom té en compte els sistemes binaris (o de doble auxiliació) com els de les lletres *a-e* de la taula de (71), el resultat esdevé $729^2 = 531\ 441$; i si encara considerem els sistemes ternaris (amb tres patrons d'auxiliació), els resultats es disparen. Per a LOPORCARO, tota aquesta variació empírica no pot ésser codificada sintàcticament en una correspondència u a u (a l'estil de KAYNE 1993) sense caure en explicacions circulars.³⁸ En quines persones gramaticals apareixen els morfemes de *HAYER* o de *ESSER* (o la variació lliure d'aquests) seria una qüestió de *morfologia*, no de sintaxi. En una línia similar, BONET i MASCARÓ (2016), i BONET *et al.* (2019) entenen que l'anomenada «selecció d'auxiliar escindida» de l'abruçès oriental (amb morfemes de *ESSER* en les persones 1 i 2, tant del singular com del plural, i *HAYER* en la resta de persones) no és un veritable cas de selecció de l'auxiliar (a diferència del que defensen D'ALESSANDRO i ROBERTS 2010): seria, simplement, un cas de variació al·lomòrfica dins el paradigma de *HAYER* mateix —de fet, aquesta és també la idea que traspua en la carta de FABRA (1905) que hem esmentat en la n. 34.

Malgrat la crítica de LOPORCARO, el cert és que en les llengües romàniques hi ha uns patrons mixts d'auxiliació més freqüents que d'altres. Precisament, el patró «E E H E E H» (ço és, amb *ESSER* en les persones 1 i 2, tant del singular com del plural) o el patró «E E H H H H» (ço és, amb *ESSER* tan sols en les persones 1 i 2 del singular) són uns dels patrons més freqüents. D'aquí que molts lingüistes —MANZINI i SAVOIA (2005, 2007, 2011), D'ALESSANDRO i ROBERTS

³⁸ La proposta de KAYNE (1993), inspirada en BENVENISTE (1960) i FREEZE (1992), és que, partint d'una estructura com la de (i), l'auxiliar es realitza com a *HAYER* si D/P^o (una preposició abstracta) s'incorpora a BE. Si no s'incorpora, l'auxiliar es realitza com a *ESSER*.

(i) BE D/P^o AGR_s T AGR_o

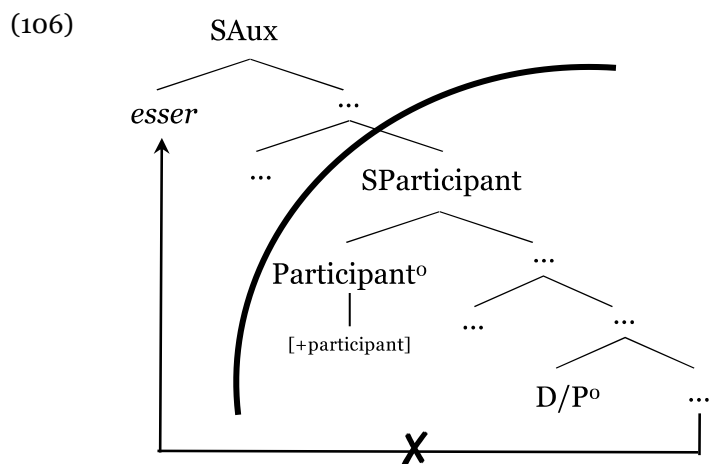
Per a LOPORCARO (1998, 2001, 2007, 2014), aquest tipus d'explicació és circular: la motivació independent de l'*explanans* resulta coincident amb l'*explanandum* (allò que hom vol explicar): hi ha auxiliar *HAYER* o *ESSER* (*explanandum*) per mor de la presència d'una preposició abstracta que s'incorpora o no al verb copulatiu/auxiliar (*explanans*), però l'única motivació d'aquesta incorporació o falta d'incorporació és, precisament que apareix un o altre auxiliar.

(2010), COON i PREMINGER (2012), D’ALESSANDRO (2017, 2020), etc.— continuïn fent propostes per a derivar aquests sistemes d’auxiliació en termes estructurals.

No oblidem tampoc que, des del punt de vista tipològic, el tall o escissió que separa les persones 1 i 2 de la 3 està motivat de manera independent. Segons SILVERSTEIN (1976) i DIXON (1994), en un grup de llengües ergatives, com el djirbal, els pronoms d’1 i 2 són marcats (amb la marca *-na*) si funcionen com a objectes, mentre que els de 3 són marcats (amb la marca *-ŋgu*) si funcionen com a subjectes: es considera que les persones 1 i 2 confereixen prototípicament propietats agentives, mentre que la persona 3 inclouria informació inherent de pacient. D’altra banda, en les llengües romàniques, els clítics de 1a i 2a persona difereixen dels de 3a persona pel que fa als seus trets morfològics (distincions de gènere i de cas) i també pel fet que la CP amb els clítics de 1a i 2a persona tendeix a l’opcionalitat (vegeu el capítol II, § 2.2).

Per a MANZINI i SAVOIA (2007, 2011), el que cal és un enfocament sintàctic (i no morfològic) d’aquesta qüestió. Si ens limitam al patró que oposa les persones 1 i 2 a la 3, aquesta escissió distingeix entre referents *ancorats en el discurs* (o *participants*: les persones 1 i 2) i referents *ancorats en l’esdeveniment* (la persona 3, o la no-persona de BENVENISTE 1966). En termes de trets, les persones 1 i 2 serien [+participant] o [+local], mentre que la persona 3 seria [–participant] o [–local] (HARLEY i RITTER 2002; LEGENDRE 2010).

COON i PREMINGER (2012) fan una adaptació de la proposta de KAYNE (1993) (vegeu la n. 38) i entenen que, si entre l’auxiliar (BE/Aux) i la preposició abstracta (D/P^o) s’interposa un nucli Participant amb un tret [+participant], aquest crea una barrera que bloca que D/P^o pugui pujar i incorporar-se a Aux i, doncs, d’aquí deriven la impossibilitat de l’auxiliar *HAVER* amb les persones 1 i 2. Vegeu-ne la representació a (106):

Amb tot, segons D’ALESSANDRO (2012), una categoria Participant que entri en la derivació ja amb trets interpretables/avaluats i que interrompi o trenqui l’estructura en dos blocs o dominis argumentals estaria més justificada en les anomenades llengües d’*ergativitat escindida*; en canvi, en casos com l’abrucès oriental o altres parlars italians meridionals superiors, no sembla que la presència d’una categoria funcional extra (que aquesta lingüista anomena π) causi cap desalineament dels arguments: l’abrucès oriental continua essent una varietat amb alineament nominativoacusatiu. Per això, D’ALESSANDRO (2012, 2017, 2020) considera que π entra en l’espina oracional com un *feix de trets no avaluats* (pace CHOMSKY

1995)³⁹ i que, juntament amb els trets $[u\varphi]$ de v , actua com una *sonda complexa* —vegeu-ne la definició a (107)—, ja que permet *ampliar* o *estendre* el domini de concordança de v (en abrucès oriental, la CP es pot produir amb qualsevol SN/SD plural, ja sigui l'argument intern o l'argument extern; vegeu els exemples de (1) del cap. I).

(107) SONDA COMPLEXA: Donats dos nuclis F_1 i F_2 , on F_1 domina immediatament F_2 , F_1 i F_2 constitueixen una *sonda complexa* si *comparteixen* els seus trets φ i aquests no estan avaluats.

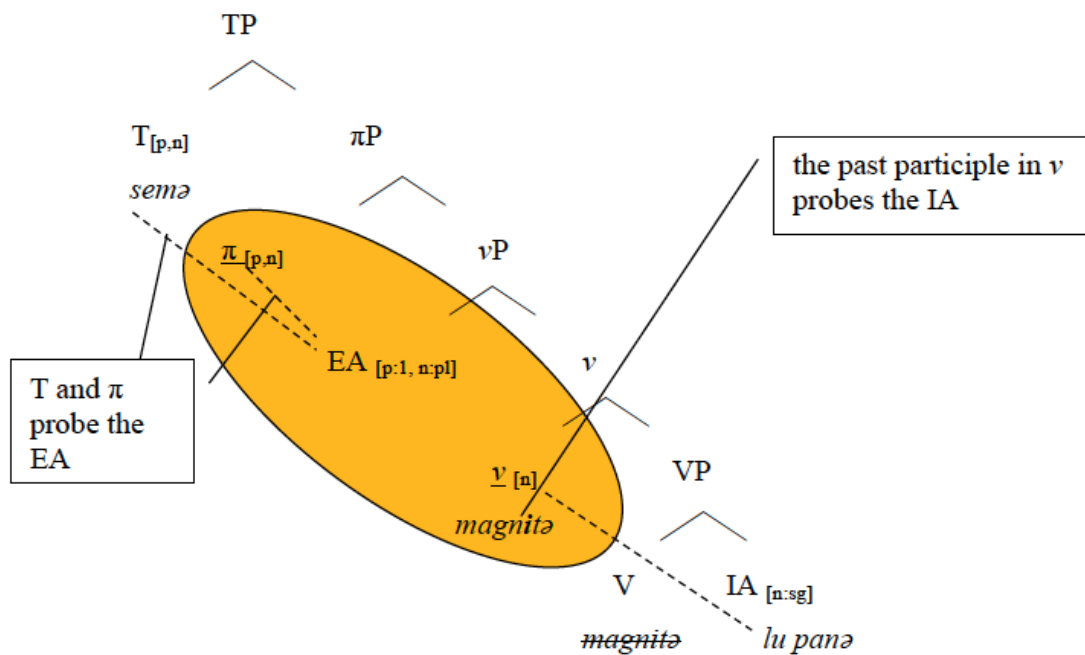
Així, la sonda complexa π - v pot *compartir* tots els valors dels seus trets, que seran avaluats simultàniament tant per l'argument extern com per l'argument intern —per exemple: en el cas de (108), tant π com v seran avaluats com a $[Persona: 1]$ i $[Nombre: PL/SG]$. Vegeu la representació de (109) (*apud* D'ALESSANDRO 2017: 24). En el component morfofonològic hi hauria una inserció tardana d'una marca de concordança en el participi: concretament, de plural, que guanyaria al valor de singular. D'altra banda, π s'incorporaria a T i, aleshores, el conglomerat π -T, en la inserció tardana del component morfofonològic, rebria un exponent (s-) per a π —corresponent a l'auxiliar *ESSER*, gràcies al tret $[Persona: 1]$ de π — i la terminació *-emə* per a T —gràcies als trets $[Persona: 1]$ i $[Nombre: PL]$ de T.

(108) _____ Semə magnitə lu panə.
pro.1PL *esser.1PL* *mangiat.PL* *el pa*
 'Hem menjat el pa'. Lit.: 'Som menjats el pa'. [abrucès oriental]

³⁹ Com hem vist en la § 6.1 del cap. III, segons CHOMSKY (1995: cap. 4), els nuclis funcionals que codifiquen exclusivament trets φ *no interpretables* (com ara *Concs* i *Conco*) no tenen contingut semàntic i no mostren —a diferència de T, C o D— cap relació amb la interfície conceptual-intencional, i existeixen exclusivament per raons internes a la teoria; són, per tant, contraris al programa minimista. Així mateix, en el programa minimista, la relació de concordança especificador-nucli cau i és substituïda per l'operació *Agree* (sota c-comandament).

Amb tot, per a D'ALESSANDRO (2017), hi hauria una diferència important entre π i els nuclis *Conc*: aquests estaven pensats com a *posicions*: nuclis purament funcionals destinats a allotjar el subjecte o l'objecte en el seu especificador i a facilitar o permetre la relació de concordança especificador-nucli; per contra, π està pensat com un feix de trets no interpretables que actua com una sonda. A més, l'existència de π (que, segons D'ALESSANDRO, pot entrar en l'espina oracional en diferents posicions: per sobre de T, com un clíctic de subjecte, com en el cas dels parlars nord-italians; per sobre de v , com en el cas de l'abrucès i altres parlars meridionals superiors d'Itàlia, amb SAEMP o amb patrons de concordança inusuals; o per sobre de V, en el cas del marcatge diferencial d'objecte) estaria justificada empíricament, i es podria entendre que, per a *esser* interpretable, π necessita *esser* ajuntat o incorporat a un altre nucli, semànticament ple, abans d'assolir la interfície.

(109)

Ara bé, en el sistema de D’ALESSANDRO (2017, 2020), el funcionament de la sonda complexa π - v pot estar sotmès a força variació microparamètrica: no totes les sondes complexes tenen per què tenir (i) ni la mateixa configuració de trets ni (ii) el mateix comportament; per exemple, en ripà (varietat parlada a Ripatransone), π i v tenen (almenys) trets de gènere i de nombre, però π no en té de persona (a diferència de l’abrucès oriental); a més, en aquesta varietat la sonda complexa π - v té conseqüències per a la concordança verbal, però no pas per a la selecció de l’auxiliar. En ripà, quan la sonda π - v rep valors *disparis* de l’argument extern i de l’argument intern —ja sigui en les especificacions de gènere, nombre o, fins i tot, en la comptabilitat o en l’animacitat d’un i altre arguments—, es produeix, segons D’ALESSANDRO, un *mismatch*, i aleshores l’exponent $-ə$ és escollit en la inserció tardana (en el component morfofonològic) com a terminació del participi o, fins i tot, del verb finit. Per exemple, a (110), l’argument extern (i subjecte) és masculí (atès que la frase fou produïda per un home) i l’argument intern (i objecte) és femení, però la terminació del verb —ja sigui finit [(110)a] o en forma participial [(110)b]— és $-ə$:

- (110) a. Babbu dicə le vərità.
 pare.MAS.SG diu.N la veritat.FEM.SG
 ‘El pare diu la veritat’.
- b. ___ So rlavatə le camisce.
 pro.MAS.SG rentat.N la camisa.FEM.SG
 ‘He rentat la camisa’.

[ripà]

4.4.4. Cap a una proposta d'anàlisi de la selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona en el català de Mallorca

Fer encaixar les dades dels §§ 4.4.1 i 4.4.2 en una proposta d'anàlisi unificada no sembla una tasca gens senzilla. Ací ens haurem de limitar a esbossar algunes idees que creim que poden ajudar a orientar l'enfocament de la qüestió. Partirem de la idea de D'ALESSANDRO (2012, 2017, 2020) segons la qual, en l'espina oracional, s'hi pot inserir un nucli π que, juntament amb el nucli immediatament dominat per aquest, funcionaran com una *sonda complexa* i, doncs, podran compartir trets no avaluats.

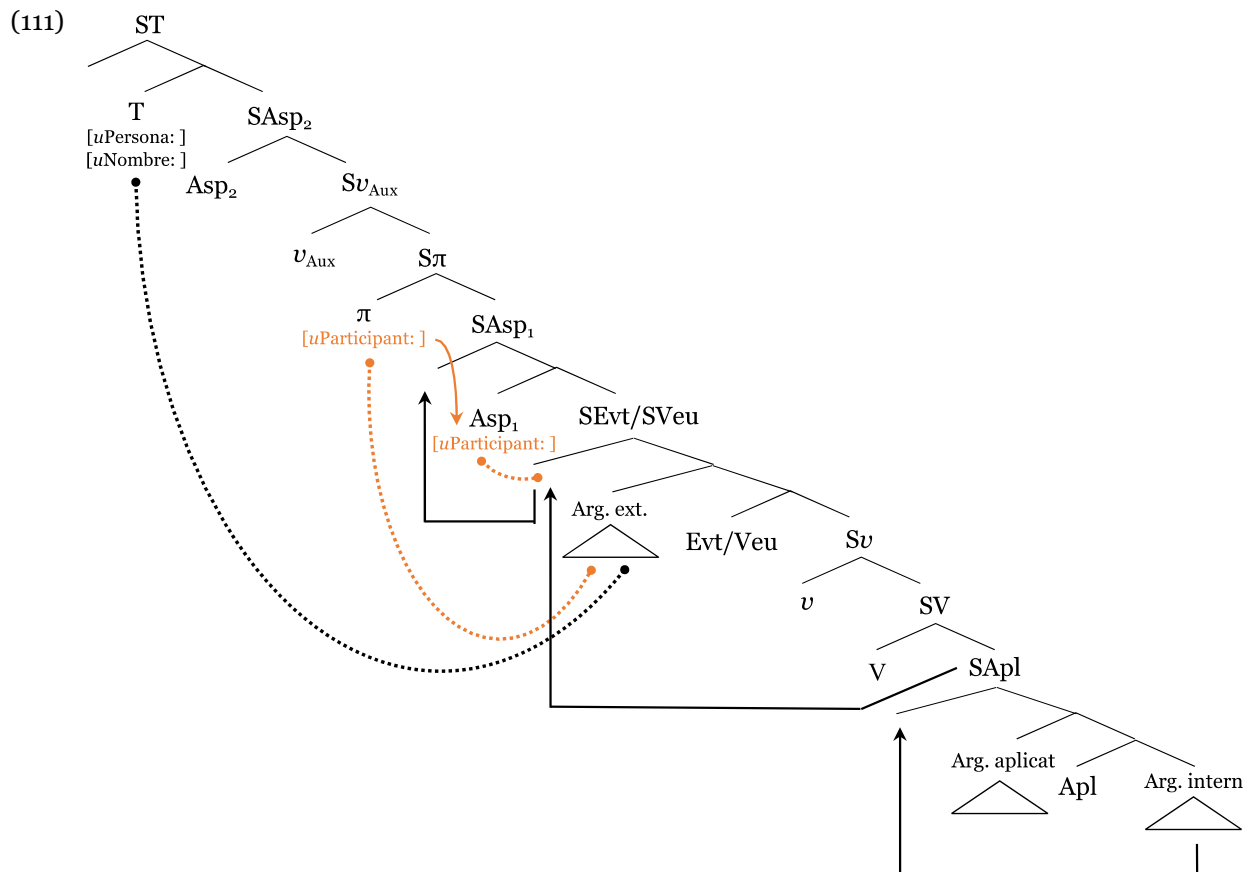
D'entrada, suposem (per simplicitat) que, en el català de Mallorca d'aquells parlants que podien (o poden, tot i que deu tractar-se de gent força gran) fer SAEMP, aquesta pot tenir lloc tant amb les persones 1 i 2 del singular com del plural (vegeu la n. 32), de manera que π té tan sols un tret no interpretable i no avaluat [*uParticipant*: _].

En segon lloc, cal que tinguem en compte una diferència fonamental entre l'espina oracional de D'ALESSANDRO (molt més senzilla) i la que nosaltres hem assumit al final de la § 5.2.1 del cap. III —vegeu la representació de (104) de l'esmentada secció. Per a D'ALESSANDRO, *Sv* està, en principi, immediatament dominat per ST, i π es pot intercalar entre aquestes dues projeccions, de manera que la sonda complexa serà π -*v*. En canvi, per a nosaltres, a banda que distingim entre un nucli causatiu (*v*) i SEvt/SVeu, en l'especificador del qual s'introdueix l'argument extern, per sobre del SEvt/SVeu hi situam un primer nucli d'Aspecte₁ (Asp «intermedi») i, a continuació, encara un nucli *v*_{Aux} destinat a allotjar l'auxiliar dels temps composts (o de perfet). Si volem mantenir la idea que π acaba pujant i incorporant-se a l'auxiliar (el nostre *v*_{aux}), cal que ajuntem π per sobre del SAsp₁ (en canvi, no podem situar π entre SEvt/SVeu i SAsp₁): de tal manera que la sonda complexa, per a nosaltres, serà π -Asp₁. Ara bé, segurament Evt/Veu puja i s'incorpora a Asp₁: si això és així, podríem mantenir la idea que la sonda complexa és π -Evt (de fet, π juntament amb Evt+Asp₁).

Concretament, proposam que Asp₁ (o Evt+Asp₁) *heretaria* de π el tret [*uParticipant*: _] i, doncs, també cercaria sota el seu domini de c-comandament algun argument amb el tret [+participant], ja sigui l'argument intern (per exemple, *Que no m'ets sentit?*), ja sigui un argument aplicat (ço és, introduït en l'especificador d'un nucli Aplicatiu) (per exemple: *com més pena m'ets causada...*); en qualsevol cas, però, suposam que l'argument aplicat i/o l'argument intern ha(n) acabat pujant fins almenys un segon especificador del SEvt/SVeu. Per la seva banda, π també cercaria, sota c-comandament, un argument amb el tret [+participant]. Ara bé, a diferència d'Asp₁ —que podria accedir als trets d'un SN/SD amb *cas dependent* (acusatiu) o, fins i tot, amb *cas lèxic* o *inherent* (en el cas d'un argument aplicat amb cas datiu)—, π (com ja ocorre amb T) només podria establir una relació sintàctica de concordança (*Agree*) amb un SN/SD que tengui cas no marcat (recte o nominatiu) o, més tècnicament, *cas no avaluat* (d'acord amb la teoria de l'accessibilitat del cas de BOBALJIK/MORAVCSIK (MORAVCSIK 1974; BOBALJIK 2008; PREMINGER 2014; LONGENBAUGH 2019) (vegeu la § 6.3 del cap. III).⁴⁰ Ho representam a (111), on només a títol exemplificatiu hem introduït també un

⁴⁰ Tinguem present que, en una oració com *Canta cançons en Joan*, amb el subjecte remàtic, la hipòtesi nul·la o més bàsica és aquella segons la qual el subjecte es troba en la seva posició originària d'argument extern (ço és, en l'especificador del SEvt/SVeu). Si això és així, l'argument intern (*cançons*) ha d'haver pujat fins (almenys) un segon especificador del SEvt/SVeu. En conseqüència, la sonda T (amb trets

SAPl(icatiu) baix:

Si tant π com Asp_1 poden avaluar el seu tret $[uParticipant]$ positivament (perquè tant l'argument extern com l'argument intern o un argument aplicat són [+participants]), aleshores es produirà un *match* (en termes de D'ALESSANDRO): $[Participant: +participant/+participant]$.⁴¹ Així, podríem dir que π ha ampliat o estès el seu domini de cerca per tal de rebre una *dobla avaluació* del tret $[uParticipant: _]$.

Ara bé, el que no sembla pas que ocorri en mallorquí (a diferència de l'abrucès oriental), llevat de casos molt esporàdics i en registres molt informals —vegeu l'exemple de (112)—, és

$[uPersona:]$ i $[uNombre:]$ ha d'esser una sonda que només pugui accedir a un SN/SD amb *cas no valuat*; si T tingués accés a un SN/SN amb *cas dependent*, i si l'argument intern acaba pujant per sobre del SEvt/SVeU, aleshores la concordança (mitjançant *Agree*) de T es produiria, per estricta localitat, sempre amb l'argument intern (**Canten cançons en Joan*), perquè aquest és, en realitat, la primera meta amb què es troba la sonda T. Cal, doncs, que T només pugui accedir a un SN/SD amb *cas no avaluat*. I entenem que el mateix ocorre amb π .

Per contra, Asp_1 , malgrat que hereta el tret $[uParticipant: _]$ de π , es comporta de manera diferent i té accés no sols al cas dependent (com és el cas acusatiu), sinó fins i tot al cas lèxic o inherent, com ara el dels arguments aplicats amb cas datiu. L'accessibilitat a un cas o altre per part de les sondes és una qüestió parametrizable en les diferents llengües, respectant la jerarquia de BOBALJIK/MORAVSIK:

- (i) Cas no avaluat > cas dependent > cas lèxic o altres.

⁴¹ En realitat, el *match* es pot produir a partir de les combinacions $[Participant: 1/1]$, $[Participant: 2/2]$, $[Participant: 1/2]$ o $[Participant: 2/1]$.

que $\text{Evt}+\text{Asp}_1$ compartesqui els seus trets ϕ amb π per tal d'estendre el seu propi domini de concordança i que $\text{Evt}+\text{Asp}_1$ pugui concordar amb l'argument extern (gràcies a π). Amb tot, cal deixar constància que enunciats així són (marginalment) possibles:

(112) Esperança_{FEM.SG}, i que has *tenguda*_{FEM.SG} bon viatge?

[Exemple procedent del serial *Amor de cans*, d'IB3 Televisió]

Podem recordar que, per als parlants de mallorquí que encara avui admeten la CP_{OIS} , es tracta d'un sistema de CP_{OIS} opcional i condicionada, en què la CP es produeix per resumpció amb subextracció, abandonament i incorporació (vegeu les §§ 3.1.2, 3.2, 6.4 i 7 del cap. III) i, doncs, en què Evt/Veu no té trets $[u\phi]$ de gènere i nombre (perquè els ha perduts en el pas d'un sistema de CP_{OIS} obligatòria i no condicionada a un sistema de CP_{OIS} opcional i condicionada). Si això és així, Evt/Veu (incorporat a Asp_1) no tindria trets no interpretables per a compartir amb π . I, malgrat la definició de D'ALESSANDRO que hem donat a (107), entenem que π i $\text{Evt}+\text{Asp}$ continuen actuant com una sonda complexa, si bé només π podria compartir el seu tret $[u\text{Participant}]$ amb $\text{Evt}+\text{Asp}_1$. Sigui com sigui, sembla que Asp_1 hereta el tret $[u\text{Participant}]$ de π i que tots dos operen com a sondes.

D'altra banda, hem vist que, en ripà, si es produeix una discrepància de trets (un *mismatch*, que en diria D'ALESSANDRO), s'insereix un exponent especial en el verb (finit o en forma participial). En mallorquí, passa el mateix però a la inversa, i ara respecte de l'auxiliar dels temps composts: si els trets $[\text{Participant}]$ de π i d' Asp_1 coincideixen (fan un *match*), aleshores l'auxiliar (v_{aux} , al qual s'ha incorporat π) es pronunciarà amb una forma del paradigma de *ESSER*. Ara bé, el conglomerat $\pi-v_{\text{aux}}$ també s'ha d'incorporar a T. L'auxiliar (ja sigui materialitzat amb un exponent del paradigma de *ESSER* o de *HAYER*) sempre es realitzarà amb la persona i el nombre determinats pels trets de T —gràcies, al seu torn, a l'operació *Agree* que té lloc entre T i l'argument extern.

En una estructura inergativa (sense argument intern que pugui pujar fins al segon especificador del SEvt/SVeu : *He somrigut*) o en una de transitiva en què l'argument intern no tengui un tret de 1a o 2a persona i no hi hagi tampoc cap argument aplicat (*He cantat cançons*), tant la sonda π com Asp_1 acabarien concordant amb la mateixa meta: l'argument extern, situat en el primer especificador del SEvt/SVeu . Això no obstant, el sistema de la sonda complexa ha d'esser capaç, d'alguna manera, de distingir aquest supòsit (doble avaluació per part d'un mateix argument) del que hem exemplificat a (111) i evitar, doncs, que es produeixi aquí un *match*; o podríem suposar que, en una situació així, la doble avaluació esdevé opcional (d'aquí que trobem tan pocs casos de construccions inergatives amb SAEMP, però que tanmateix en trobem alguns). Certament, és un tema força interessant i que requeriria un estudi més aprofundit.

Amb aquest sistema s'expliquen relativament bé la majoria dels casos de selecció d'auxiliar escindida amb la persona 2(SG) que hem exemplificat en el § 4.4.1, els quals solen portar un clític (acusatiu o datiu) de 1SG que permetria que Asp_1 pugui avaluar (mitjançant *Agree*) el tret $[u\text{Participant}]$ que ha heretat de π .

Emperò, continuen sense explicació els casos de verbs estatus com *amar* i, sobretot, els de percepció *veure* (que, amb diferència, és el que presenta més vegades SAEMP) i *sentir*, i amb els verbs d'adquisició o pèrdua de la possessió com *trobar*, *perdre*, *comprar* i *vendre*, entre d'altres. Suposar que en tots aquests casos hi trobam un clític reflexiu tèlic, aspectual o

«pleonàstic» *tàcit* seria una opció. Així mateix, en tots aquests casos sembla que l'argument extern és, al mateix temps, un iniciador i un suportador, o bé l'experimentador o sostenidor d'un estat. Es podria entendre, així, que en aquests casos l'argument extern no s'ajunta directament al SEvt/SVeü, sinó que ve de més a baix, de manera que es crea una *cadena iniciador-suportador* que dona lloc a una mena d'inacusativitat *lato sensu* (SALVÀ 2020). Com interacciona aquesta cadena amb el factor de la persona gramatical és una qüestió que deixam per a futura recerca. Igualment, resta pendent d'explicar per què la SAEMP es dona només en el temps de (present) perfet del mode indicatiu.

Finalment, voldríem apuntar que en català septentrional (de manera sistemàtica) i en català septentrional de transició i en altres parlars nord-orientals del Principat (de manera més esporàdica) també s'hi dona SAEMP en el (present) perfet d'indicatiu, ja sigui només amb les persones 1 i 2 del singular (com al Capcir, al Vallespir i en els parlars de transició i nord-orientals), ja sigui tant en el singular com en el plural (com al Rosselló i al Conflent) (vegeu RIGAU 1998; GÓMEZ 2011, 2016; MASSANELL 2017, en premsa). Amb tot, no sembla que, en aquests casos, l'estructura eventiva o el caràcter afectat/suportador del subjecte hi tingui gens de rellevància; si bé seria interessant examinar en quin moment va aparèixer aquesta SAEMP en dits parlars i per quins verbs o construccions va començar aquest procés, abans de generalitzar-s'hi (especialment en català septentrional). En aquest sentit, el cas del mallorquí podria servir de finestra que donàs llum a un fenomen del qual encara resten molts detalls per explicar.

CHAPTER V

Conclusions

The central aim of this dissertation has been to describe the behaviour of *past participle agreement* (PPA) within compound tenses in Majorcan Catalan, especially in transitive constructions, in two main contexts: *a*) with object clitics (accusative and partitive clitics), *wh*-movement and other cases of object fronting/preposing; and *b*) when the object remains *in situ*, in its postverbal canonical position (a possibility which is still possible for speakers from some villages, like Lluçmajor).

The starting point for the description has been the development and the computer analysis of four corpora with Majorcan data from the late 19th century to 2001, although I have also considered many other examples collected or invented by myself — I am a native speaker from Lluçmajor (a village in the south of Mallorca).

Furthermore, starting from a critical review of previous theoretical accounts, I have provided a formal analysis for PPA, flexible enough to explain not only the Majorcan data presented in this dissertation (from several stages of the dialect), but also for general Catalan and for other Romance languages. One important contribution of this thesis is the ascertainment that PPA is not a unified phenomenon, but an *epiphenomenon*, which can be regarded as the by-product of several syntactic mechanisms — as already proposed by GEORGI & STARK (2020) for French. One of these mechanisms is (or can be) *Agree*, but PPA could also be the result of *Concord* (as in passive constructions) or it could come from *resumption by extraction, stranding and incorporation* of an H functional head, as a strategy for information structure marking. Additionally, in current Majorcan Catalan, at least for some speakers, PPA with the object *in situ* (PPA_{OIS}) can also be used for marking those internal arguments which are (given or aboutness-shift) topics and, at the same time, affected by a dynamic event with [+bounded] o [resultative] «intermediate» Aspect.

1. Conclusions from chapter I

Chapter I has been dedicated to the introduction of the topic and the research. In § 1 of this chapter, I have presented the main goals and research questions, the theoretical framework, and the structure of the thesis. The current Catalan prescriptive grammar (GIEC 2016) just mentions some of the contexts where PPA can appear in general Catalan (with 3rd person accusative clitics and with the partitive clitic *en*), but in Majorcan Catalan PPA with the internal argument can be found in more contexts, some (but not all) of them already mentioned by ROSSELLÓ (2002, 2003). Moreover, although quite exceptionally, I have shown that some sporadic cases of PPA with the external argument or with a dative clitic can be found in informal registers of Majorcan Catalan. In addition to this, I have offered a brief introduction to the theoretical assumptions within the Minimalist framework and the constructivist

approach to argument/event structure, although I have also emphasised that some sections of the dissertation are devoted to present and comment LOPORCARO's (1998, 2010) work on PPA, within the Relational Grammar framework.

In § 2 I have described the methodology used for data collection and data classification, through the compilation, tagging (with FreeLing), and computer processing (with AntConc) of four corpora with Majorcan data: (i) the Majorcan fairy tales collected and re-elaborated by ANTONI M. ALCOVER; (ii) folk songs and rhyming verses collected by RAFEL GINARD; (iii) interviews by JOAN MIRALLES with elder people from Montuiri (a village in the centre of Mallorca), and (iv) interviews by JAUME CORBERA with elder people from several Majorcan villages. The complete results, with the lists or «concordances» from this corpora analysis, have been presented as an *annex*, and provide very useful information not only for the study of PPA, but also for the analysis of auxiliary selection in Majorcan Catalan. Future investigation will benefit from these data.

In § 3 I have presented a preliminary statistical analysis of the data from the corpora, without going into the details of every kind of construction. On the one hand, I have offered the results with the combinations of auxiliary *ESSER* ('be') or auxiliary *HAYER* ('have') plus any kind of participle. From these results, I have finally picked up those ones which exhibit compound tenses (excluding eventive and stative passive constructions). From the four different corpora, one can observe a diachronic decreasing tendency of «*ESSER* + participle» (25,60 % in ALCOVER, 17,95 % in GINARD, 2,63 % in MIRALLES, and 0,42 % in CORBERA) and a correlative increasing tendency of «*HAYER* + participle» (74,40 % in ALCOVER, 82,05 % in GINARD, 97,37 % in MIRALLES, and 99,58 % in CORBERA). MIRALLES' and CORBERA's corpora show that the replacement of *ESSER* by *HAYER* in unaccusative and, especially, reflexive constructions had advanced quite a lot: a few examples with inherent motion unaccusative verbs can still be found with auxiliary *ESSER* in these two corpora, but not any single one spontaneously produced example within a reflexive construction. Conversely, a striking finding is that, in GINARD's and in MIRALLES' corpora (but not in CORBERA's), many examples exhibit *ESSER* (instead of *HAYER*) in transitive/unergative constructions: this «exceptional» auxiliary selection behaviour has been analysed in chapter IV (§ 4). Provisionally, I have also presented some statistical data regarding auxiliary selection in unaccusative constructions. In particular, the fairy tales corpus (by ALCOVER) reveal that auxiliary selection could be accounted for in accordance with an *Auxiliary Selection Hierarchy* like the one proposed by SORACE (2000, 2004), although some amendments should be made.

On the other hand, I have offered the preliminary results with the combinations of «*HAYER* + non inflected participles (in MAS. SG.)» and «*HAYER* + inflected participles (in FEM. SG., FEM. PL. or MAS. PL.)». ALCOVER's and GINARD's corpora show more occurrences of «*HAYER* + inflected participles» (38,56 % and 31,39 %) than the other two corpora (the ones with interviews, which are more recent in time) (17,19 % and 14,83 %, respectively). Strictly speaking, however, in order to determine the cases with or without PPA, some combinations of «*HAYER* + MAS. SG. participle» should be excluded: unergative constructions (with no internal argument) and transitive, unaccusative and reflexive constructions with a MAS. SG. or a neuter internal argument (such as a neuter pronoun or a subordinated clause), because in these cases the participle always has the unmarked (MAS. SG.) form. Despite these preliminary results, I have pointed out the need for taking into account factors like the kind of construction, the presence of a clitic, the specifications of the clitic, the presence of *wh*-movement or object

fronting, the gender and number of the internal argument, the boundedness, definiteness or specificity of the internal argument, etc., factors that I have considered in other parts of the thesis, especially for transitive constructions. Provisionally, I have closed this chapter presenting some results on PPA within unaccusative and (non indirect) reflexive constructions: in general, a decreasing tendency on the use of PPA can be observed, although PPA with reflexives is more resilient than with (inherent motion) unaccusative verbs: 50 % of PPA occurrences with reflexives in both MIRALLES' and CORBERA's interviews corpora, but just 25 % and 18,61 % with inherent motion unaccusative verbs.

2. Conclusions from chapter II

In chapter II I have offered a characterisation of PPA in transitive constructions with object clitics (accusative and partitive clitics), or with *wh*-movement or some other kind of object fronting/preposing — however, in the case of the partitive clitic, I have also examined PPA withinthetic unaccusative constructions like *N'han arribades dues*.

The **first part** of the chapter (§ 2) has been dedicated to PPA with clitics: 3rd person accusative clitics (§ 2.1), 1st and 2nd person accusative clitics (§ 2.2), and the partitive clitic (§ 2.3), with a recapitulation in § 2.4. In Majorcan Catalan, the relevance of information structure for licensing PPA is beyond any doubt: as stated by ROSSELLÓ (2002: 1932-1934), the fact that we find PPA not only with 3rd person accusative clitics, but also with 1st and 2nd accusative clitics and with the partitive clitic *en*, which are invariable, confirms that PPA is not only driven by the pronominal morphology (although the morphology can indeed determine the optionality of PPA materialisation).

In Majorcan Catalan, PPA with the 3^{FEM.SG.} accusative clitic is mandatory (although I have found 3 occurrences without PPA in MIRALLES' corpus) and PPA with the 3^{FEM.PL.} accusative clitic is *practically* mandatory. Conversely, PPA with the 3^{MAS.PL.}, 1st and 2nd accusative clitics, and with the nominal correlate of the partitive clitic, is optional. Nevertheless, I have pointed out that, as for the 3^{MAS.PL.} accusative clitic, there is still a certain preference for the agreeing form when a strong participle has the irregular ending /z/ and adopts an epenthetic /o/ vowel in the MAS. PL. (*admes-o-s*, *compres-o-s*, *empes-o-s...*).

- (1) a. L'he {caçada/*caçat}, a sa llebre.
b. N'he {caçada/caçat} una, de llebre.
c. Aquest al·lot t'ha ben {caçada/caçat}, Maria!
- (2) a. Ja les hem {collides/??collit} totes, a ses taronges.
b. Enguany n'hem {collides/collit} moltes, de taronges.
c. En Bernat mos_{FEM.PL.} ha {recollides/recollit} sus cantó.
- (3) a. A molts d'estudiants enguany no els han {admesos/?admès}.
a'. A molts d'estudiants enguany no els han {acceptats/acceptat}.
b. Només n'han {admesos/admès} dos, d'estudiants nous.
c. An es meu amic i a jo no mos han {admesos/admès} a sa carrera que volíem.

As for the clitics of the 3rd person accusative series, I have confirmed with statistical data the PPA hierarchy «3^{FEM.SG.} > 3^{FEM.PL.} > 3^{MAS.PL.}», with the implicative scale «3^{MAS.PL.} → 3^{FEM.PL.}

→ 3FEM.SG» that can be read from the following table (from WHEELER 1988: 194; WHEELER *et al.* 1999: 411; LOPORCARO 2016: 805):

Table 27': PPA implicative scale with 3rd person accusative clitics

		a.	b.	c.	d.
FEM. SG	<i>Sa carta l'he trobada.</i>	+	+	+	-
FEM. PL.	<i>Ses claus les he trobades.</i>	+	+	-	-
MAS. PL.	<i>Es paquets els he trobats.</i>	+	-	-	-
MAS. SG.	<i>Es diari l'he trobat.</i>	syncretism ± PPA			

PPA with 3FEM.SG and 3FEM.PL accusative clitics is very high in all my corpora. As for the 3FEM.SG clitic, there is 100 % of PPA in ALCOVER's corpus, 96,60 % in GINARD's, 97,74 % in MIRALLES' and 100 % in CORBERA's. Regarding the 3FEM.PL clitic, there is 100 %, 100 %, 87,5 % and 83,33 % of PPA, respectively. In ALCOVER's corpus, I have found lack of PPA with accusative clitics only for the 3MAS.PL clitic; in MIRALLES' and CORBERA's, there is 50 % and 33,33 % of PPA with this clitic. So, these data confirm that this kind of PPA is still possible, but more marginal than with the feminine accusative clitics.

As for the other clitics (1st and 2nd person accusative clitics, and the partitive clitic *en*), even though this kind of PPA is (theoretically) optional from the point of view of grammatical judgements, in practice a clear preference can be confirmed for PPA when the referent of the clitic is feminine. However, in these cases, the relevant contrast is simply the one that opposes MAS. PL. with feminine (either singular or plural). In fact, in some of the corpora, with the partitive clitic I have found more cases of PPA with FEM. PL. than with FEM. SG.

PPA with *feminine* 1st and 2nd person accusative clitics (singular or plural) is very high in all the corpora: 100 % in ALCOVER, 94,81 % in GINARD, 80 % in MIRALLES and 100 % in CORBERA. Regarding PPA in MAS. PL., a clear contrast can be appreciated between ALCOVER and GINARD, on the one hand, with no case of lack of PPA, and the corpora with interviews, on the other, with only 66,67 % and 33,33 % of PPA.

PPA with the partitive clitic is also more robust in feminine than in MAS. PL., but a diachronically progressive lose of PPA, even in the feminine, can be observed: 97,64 % in ALCOVER, 94 % in GINARD, 91,18 % in MIRALLES and only 69,23 % in CORBERA, with feminine referents (singular or plural). Either way, there are much less cases of PPA in MAS. PL.: 91,49 % in ALCOVER, 18,18 % in GINARD, 47,69 % in MIRALLES and 27,78 % in CORBERA.

Tables 38', 39', 40' and 41': Comparison, in percentages, of the several kinds of clitic constructions that can exhibit PPA

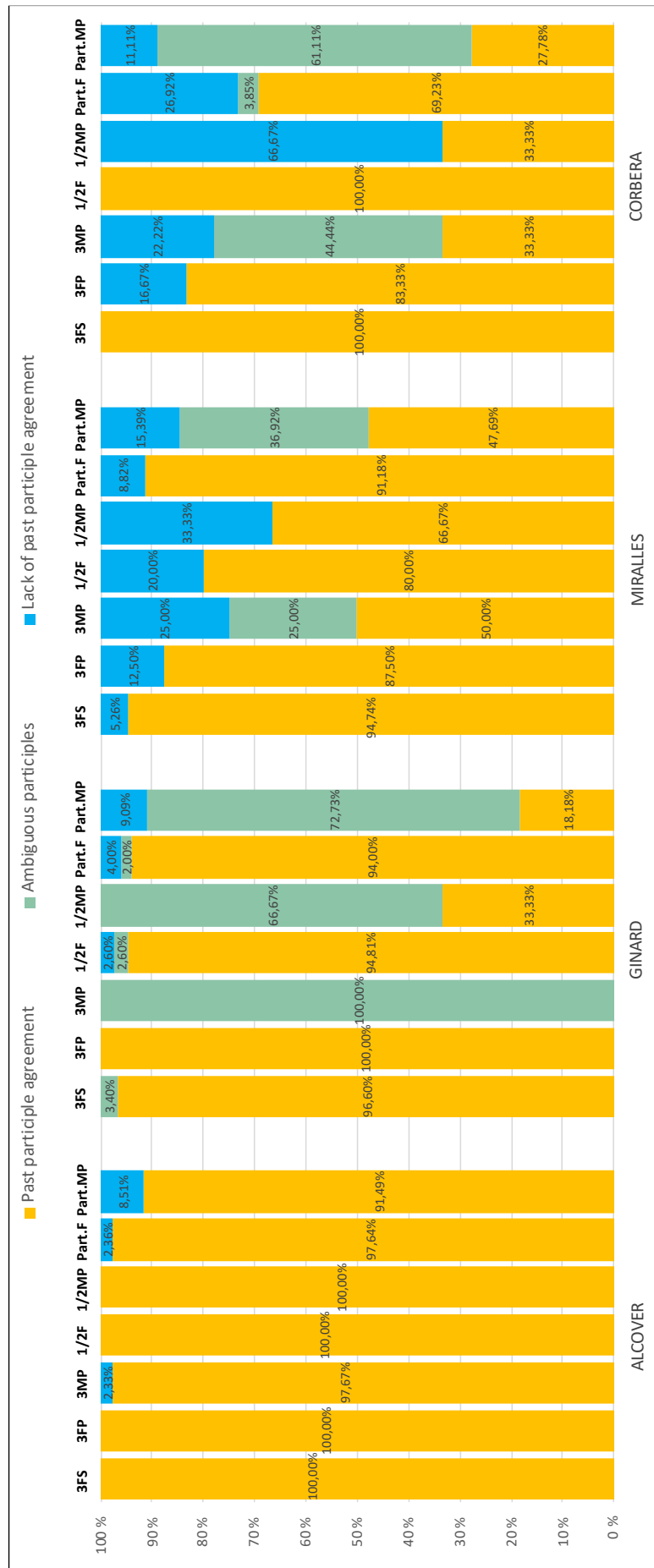
ALCOVER							
	3rd person accusative clitics			1st and 2nd person accusative clitics		Partitive clitic	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
PPA	100 %	100 %	97,67 %	100 %	100 %	97,64 %	91,49 %
Ambiguous							
Lack of PPA	0 %	0 %	2,33 %	0 %	0 %	2,36 %	8,51 %

GINARD							
	3rd person accusative clitics			1st and 2nd person accusative clitics		Partitive clitic	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
PPA	96,60 %	100 %	0 %	94,81 %	33,33 %	94 %	18,18 %
Ambiguous	3,40 %	0 %	100 %	2,60 %	66,67 %	2 %	72,73 %
Lack of PPA	0 %	0 %	0 %	2,60 %	0 %	4 %	9,09 %

MIRALLES							
	3rd person accusative clitics			1st and 2nd person accusative clitics		Partitive clitic	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
PPA	94,74 %	87,50 %	50 %	80 %	66,67 %	91,18 %	47,69 %
Ambiguous	0 %	0 %	25 %	0 %	0 %	0 %	36,92 %
Lack of PPA	5,26 %	12,50 %	25 %	20 %	33,33 %	8,82 %	15,39 %

CORBERA							
	3rd person accusative clitics			1st and 2nd person accusative clitics		Partitive clitic	
	FEM. SG	FEM. PL.	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.	FEM. (SG./PL.)	MAS. PL.
PPA	100 %	83,33 %	33,33 %	100 %	33,33 %	69,23 %	27,78 %
Ambiguous	0 %	0 %	44,44 %	0 %	0 %	3,85 %	61,11 %
Lack of PPA	0 %	16,67 %	22,22 %	0 %	66,67 %	26,92 %	11,11 %

Graphic 18': Comparison, in percentages, of the several kinds of clitic constructions that can exhibit PPA

With regard to the optionality of PPA with morphologically invariable clitics (namely, 1st and 2nd accusative clitics and the partitive clitic), a *Feature Harmony Condition* could be invoked, as the one proposed by LA FAUCI (1989: 225, n. 13) and LA FAUCI & ROSEN (1993: 20-21): only if the clitic is morphologically rich enough in features (as with 3rd person accusative clitics) PPA will be necessarily realised, but if the clitic does not materialise gender, the Feature Harmony Condition overwrites and attenuates (or, in the case of Valencian Catalan, it cancels) the syntactic rule of PPA.

Alternatively, one could invoke the *inherent case* that these clitics would have —as proposed by ROCA (1992), MUXÍ (1996: 143-144) and, regarding the partitive clitic, BELLETTI (2005: 506-508, and 517, fn. 23), but I think that this last option has some empirical problems: for instance, it does not explain why Valencian Catalan does not exhibit PPA with *en* if it behaves as Majorcan Catalan in the contexts mentioned by BELLETTI: *Això l'ha sorpresa, Han estat repintats tres cotxes; Arribaran xiquetes*.

I have also shown the problems of BELLETTI's (2005: 499-500, and 514, fn. 9) idea according to which the different person projections (1 > 2/3) would be hierarchically ordered inside the participle structure: it is true that person specifications correlate with more or less PPA admissibility (3rd person would be more prone to PPA than 1st and 2nd persons), but this would be independent of the relative order of clitics: Majorcan Catalan follows the classical or old order for clitics in Catalan: *La me poses?*, instead of *Me la poses?* (the latter found in current general Catalan).

As for the person, gender, and number hierarchies, I am convinced that we must also appeal to perceptive factors like the ones proposed by VALOR (1977: 227, n. 6), RUAIX (1975 [1979]; 1985), and SMITH (1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001). I have shown that, in Majorcan Catalan, 3rd person accusative clitics undergo not only elision, in the singular, before a vowel (*l'*) (just like general Catalan: *L'he pintada*), but they can also be realised as the neuter clitic *ho* in combination with a plural dative clitic [(4)]; moreover, in Majorcan Catalan there is also certain confusion in gender in the plural series [(5)]. From a functional perspective, the information provided by the participle inflection becomes extremely relevant to recover the clitic referent. Thus, it is not to be unexpected that we find more PPA, even in the MAS. PL., in Majorcan Catalan than in Valencian Catalan, where this kind of PPA (in MAS. PL.) is impossible; and it is also to be expected that PPA with the 3FEM.SG. accusative clitic be mandatory, and practically mandatory with the 3FEM.PL. accusative clitic.

- (4) I lo bo era, deien, que [sa guerra] els ho havia *feta* guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc.
- (5) a. Però sa [processó] més important de totes era sa del Ram, que encara hi ha rajoles_{FEM.PL} si no els han *espenyades*, voltant per can Vanrell, jo els hi he *vistes* [...].
- b. I llavò varen agafar es al·lots_{MAS.PL} de sa part des lliberals [...] i les se'n dugueren a sa presó i les volien matar, les volien embarcar [...].

Additionally, RODRÍGUEZ MOLINA (2016: 449, n. 31) recalls that, according to CORBETT (2006: 126), the basic (or less marked) agreeing feature is gender; and, typologically, the unmarked status of the singular as opposite to the plural is a constant crosslinguistically — GREENBERG's (1963) universals 35, 37, and 45. I would add universal 32 too, according to which, «whenever the verb agrees with a nominal subject or nominal object in gender, it also agrees in number».

Besides this, I have finished § 2 with two subsections (§ 2.5 and § 2.6) devoted to PPA in restructuring contexts with clitic climbing. I have shown that, in Majorcan Catalan, PPA with clitics is possible not only with modal, quasi-modal and causative periphrases (*No l'he poguda agafar; No l'havia sabuda contestar; Les heu fetes caure*) (GIEC 2016: § 13.5.2.4, 2nd paragraph), but also with aspectual periphrases (*L'hem començada a embastar; Les hem acabades de cosir*) and, more generally, in any case of restructuring (*T'hem venguda a veure; L'he intentada localitzar*).

Furthermore, I have argued that, as for Catalan, it makes no sense to assume the prescriptive rule (FABRA 1918: § 94, 4th paragraph; GIEC 2016: § 26.6.1a) according to which PPA with perception verbs (*veure* 'see' and *sentir* 'hear') should be avoided when the PPA controller represents the object (not the subject) of the infinitive (*Aquesta cançó l'he {sentit/+sentida} cantar*; cf. *Aquestes noies les he vistess ballar*). As stated by LOPORCARO (1998), in French (since at least the middle of the 18th century), there is a PPA condition according to which the PPA controller must be an object «initialised by the participle», that is to say: it has to be an *argument* semantically and syntactically selected *by the participle*; but this condition does not apply in Catalan. I would also suggest the IEC (the official academy for standard Catalan) to suppress the statement «també és possible la concordança quan el pronom d'acusatiu representa el subjecte animat d'un verb en infinitiu en les construccions causatives i amb verbs de percepció» in § 18.4.1c of the GIEC (2016).

The **second part** of chapter II (§ 3) has been dedicated to PPA in constructions with fronting/preposing of a non-clitic object: *wh*-movement (relative clauses, *wh*-interrogative sentences, *wh*-exclamative sentences and degree exclamative sentences), focus fronting (with contrastive or mirative focus – which could be considered a subcase of *wh*-movement – and also sentences with *verum focus* with quantifier fronting), resumptive (or anaphoric) preposing, and, finally, stylistic fronting.

In § 3.1 I have presented LOPORCARO's (1998) idea that preposed objects (clitics, relatives, interrogative and focalised nominals, etc.) would be a spurious class, but not a natural class. For LOPORCARO, there is no Romance variety that opposes PPA with all kinds of preposed objects, on the one hand, and lack of PPA with objects *in situ*, on the other hand. However, the statistical data that I provide in § 3.2 allow to argue against LOPORCARO's claim: in the most spread modality of Majorcan Catalan (for those speakers that do not allow PPA_{OIS}), it is precisely the case that they allow PPA with all kinds of preposed objects. This cannot be seen from the ALCOVER corpus, since this author uses mandatory or generalised PPA with every object (with 95,94 % of PPA_{OIS}), but the corpora from GINARD, MIRALLES and CORBERA are crucial for this purpose. In MIRALLES, I found 44,17 % of PPA_{OIS}, but 87,42 % of PPA with preposed objects; and the corpora with interviews (MIRALLES' and CORBERA's) are even more significant, with only 2,50 % and 5,17 % of PPA_{OIS}, respectively, but 62 % and 60 % of PPA with preposed objects (*vid.* graphic 25' below, taken from chapter III). Moreover, I found no significant difference between relative phrases and other kinds of non-clitic preposed objects: this result is important, since LOPORCARO admits that in some Galloromance varieties (e. g., from Val de Saïre and Aosta Valley), and even in Old Italian, relative pronouns could be grouped together with clitics as PPA controllers.

To sum up, unlike PPA_{OIS} (which is, nowadays, very residual), PPA with *wh*-movement or other kinds of object preposing/fronting holds quite high, although a decreasing diachronic tendency can be observed. Anyway, the higher rates for PPA are reached by pronominal clitics,

especially with 3rd person accusative clitics.

Sections § 3.3 and § 3.4 have been dedicated to the description and exemplification of several types of constructions that allow this kind of PPA (with non-clitics preposed objects) in Majorcan Catalan. According to ROSSELLÓ (2002), PPA is possible with the antecedent of relative clauses and within *wh*-interrogative sentences. This has been confirmed by the data from the corpora: with the antecedent of relative clauses [(6)] — including *covert* interrogative/exclamative sentences [(7)], and also some comparative and consecutive codas (8) — and within *wh*-interrogatives sentences [(9)]:

- (6) a. Se treu aquells dos ossets que havia *aplegats* dins es jardí del rei moro...
 b. Ses paraules que m'has *dades* | són com les flors d'ametler...
 c. Això és sa cançó que he *feta* més bé mai...
 d. I llavonnes en haver de cosir tornes cosir, agafes sa punta d'aqueixes ∅ que he *fetes*...
- (7) a. Saps sa feina que m'ha *donada* ton pare per demà?
 b. Fa dos mesos que menjam taronges, i ses taronges que he *donades*!
- (8) a. Però què és això tanta de son [com Déu mai ha *vista*]?!
 b. Jo vaig cobrar, una de ses quinzenes més grosses [que havia *cobrades*], 1500 pessetes.
- (9) a. Quina feina t'ha *donada* per demà?
 b. Segador, bon segador, | quantas garbes has *segades*?
 c. I, i de gran quina feina heu *feta*?

ROSSELLÓ (2003) adds another case that admits PPA: sentences with *contrastive* (or *corrective*) *focus fronting*, as in the example in [(10)]. However, in some cases the contrastive or corrective sense becomes attenuated and a *mirative focus* sense predominates, as in (11).

- (10) [...] puc jurar que no he decantada des sarró ni mitja treseta. —CENT LLIURES heu *decantades*, ell!
- (11) a. —Que no és anat bé? —Però de tot! DOS JORNALS heu *guanyats*! —s'exclama es jornaler.
 b. El rei nostro s'és casat | amb sa cosina germana, | I DISPENSA, que han *pagada*! |, perquè en sa llei cristiana | 'gueren caiguts en pecat.

Besides the *wh*-constructions mentioned by ROSSELLÓ (2002, 2003), I have also added *wh*-exclamative sentences like the ones in (12), and even a particular type of exclamative, *degree exclamative sentences*, like the ones in (13):

- (12) a. Ai, quina talent que he *aplegada*!
 b. L'amo En Joan, quins dos gendres | m'heu *arribat* a aplegar!
 c. Mirau quina intel·ligència m'ha *donat* Déu, en es vuitanta...
- (13) a. Jesús, que de sopegades | (que) he *pegades* per veure'!
 b. Joan, Joan, Joanet, | que m'has *causada* de pena!

Regarding examples like (13)*b*, where the object seems to remain *in situ*, moving only the *que* operator to the left periphery, in § 3.3.1 I have provided an analysis (inspired in KAYNE 2002 and VILLALBA 2003) based on the *remnant movement*. This analysis has the additional advantage that allows to consider both instances of *que* in (13)*a* and (13)*b* as a complementiser.

Apart from *wh*-movement, I have shown that Majorcan Catalan allows PPA even in other fronting or preposing contexts: with *verum focus* (or quantifier fronting) [(14)] — including

some comparative codas [(15)] and some cases with an evaluative adjective [(16)] —, with the so-called *resumptive* (or *anaphoric*) *preposing* (17) and, finally, with a simple *stylistic fronting* (especially in songs and rhyming verses) [(18)]:

- (14) a. Cap joia havia *vista* mai en el món que m'agradàs tant!
 b. Més llàgrimes he *plorades* | des que me vàreu deixar, | que gotes d'aigua no fa | com comença a brusquejar...
 c. Qualque cosa hauràs guanyat | en dir-me que som robat | es borlins i ses ulleres.
- (15) a. Dins mitja hora vaig tenir tants de polls [com ous havia *duits* a s'era].
 b. Jo et daria més besades [que passes no he *donades* en el món des que camín].
- (16) a. Bons escaraders haureu *trobats*, l'amo!
 b. Gran mercè m'has *feta*, estimat delfí, amb això que m'has dit.
 c. Desgràcies més grosses porien haver *succeïdes*!
- (17) a. Encara les tals paraules no havia *dites* com, ruuu!, cau un ruixat d'aigo i un vent que fibla.
 b. I aqueixes coses som *vistes* fer de ton pare.
- (18) a. Seda verda m'ha *enviada*; | esperança té de mi...
 b. Ses sales vos hem *cantades* | i mos hem fet sentiment...

In the last subsection (§ 3.5), after having mentioned that PPA with *wh*-movement has also been attested in Northern Catalan or *Rossellonès* (although further investigation is needed for this dialect), I have presented the case of French. According to OBENAUER (1992, 1994), DÉPREZ (1998: 7-13) and RIZZI (2001a), PPA with the antecedent of a relative clause or with a *wh*-interrogative phrase is optionally possible in French, but only when the internal argument is *specific* (contextually know, preestablished, presuppositional or referential). However, in Majorcan Catalan, the specificity condition to license PPA within *wh*-constructions does not seem to apply:

- (19) a. Fins a quantes (de) faltes ha {comeses/comès}?
 b. Quantes (de) faltes manco ha {comeses/comès}?
- (20) Quina calorada que ha {feta/fet}!

In fact, according to DÉPREZ (1998), in French the specificity condition also applies to PPA with clitics, but this is neither the case for Majorcan Catalan:

- (21) a. Ara l'hem {feta/*fet} bona!
 b. L'hem {feta/*fet} com en Parreta!
 c. L'hem {esguerrada ben esguerrada / *esguerrat ben esguerrat}!
 d. Te l'has {jugada/*jugat}, fent campana a escola!

However, as I have demonstrated in chapter III, in current Majorcan Catalan *topicality* is a necessary condition to license PPA_{OIS} (PPA with the object *in situ* in transitive clauses), together with an extra condition related to event structure and aspect (for those speakers that admit PPA_{OIS}).

Besides this, many authors —SPORTICHE, BRANIGAN (1992: 37-39), CHOMSKY (1995: 325), BOECKX (2003: 60), GROHMANN (2003: 287), and GEORGI & STARK (2020)— have shown that, in French, in long-distance movement, PPA with a *Wh*-P is just possible with the most

embedded participle, but not with the highest participle (nor with intermediate participles). This is also the case for current Majorcan Catalan:

- (22) a. sa lletra/carta [que ha {dit/*dita} [que en Pere li ha {*enviada*/enviat}]]
 b. [Quines cadires has {dit/*dites} [que ha {*repintades*/repintat}]]?
 c. [Quantes (de) faltes ha {dit/*dites} en Joan [que en Pau ha {*fetes*/fet}]]?
 d. [Quines activitats m'has {explicat/*explicades} que t'ha {*fetes* fer / fet fer} sa professora?]
 e. Sa *televisió* [que m'has {dit/*dita} [que t'han {*demanat*/**demanada*} [que comanis]] funciona la mar de bé.

However, in ALCOVER's Majorcan Catalan (with a more conservative stage of the language), PPA with the object *in situ* (PPA_{OIS}) was mandatory, generalised, and systematic, so PPA was possible even in cases like (22) or (23), where an *Agree* operation can be established between the participle and [Spec, CP]

- (23) [...] i llavò aquella pera d'or que el rei li havia donada per haver-li dita [CP quina medicina [TP quina medicina li curaria es mal]].
⋮*Agree*(→PPA_{OIS})⋮

According to GEORGI & STARK (2020), PPA in the equivalent French sentences of (22) would not be possible. The syntactic mechanism that explains PPA with *wh*-phrases or with clitics in French is not *Agree* (unlike passive and unaccusative constructions auxiliated with *ÊTRE*), but *resumption by subextraction, stranding and incorporation* of an H head. Crucially, this mechanism cannot be applied to already moved constituents, which are «islands for subextraction», in accordance with the Freezing Principle (WEXLER & CULICOVER 1980) and the Condition on Extraction Domains (HUANG 1982).

3. Conclusions from chapter III

Chapter III has been dedicated to PPA in transitive constructions with the object *in situ* (PPA_{OIS}), that is to say: when the direct object appears in its canonical postverbal position. This is the longest chapter in the dissertation and contains the central or core part of it.

In § 2 I have provided a brief historical review of the origins of PPA_{OIS}, in order to comment LOPORCARO's (1998) criticism against the traditional idea that the survival of PPA_{OIS} in some Romance varieties would be a sign of the perpetuation of the Latin possessive-resultative periphrasis, while the loss of PPA would be the last step in the process of grammaticalisation of compound tenses, which would have happened within a fully Romance stage (DIEZ 1843, BASTIN (1889), HAAS (1909, 1916), BOURCIEZ (1946), DE PAIVA BOLÉO (1936), LAFONT (1967), ALCOVER (1903, 1908a), FABRA (1908a), BADIA (1994), *i a.*). By contrast, for LOPORCARO, all the Romance varieties, from their origins, inherited perfective periphrases (or compound tenses) already grammaticalised from Vulgar Latin. However, in my opinion, LOPORCARO's criticism is a bit exaggerated: DIEZ's (1843) seminal quotation could also be interpreted in the sense that the loss of PPA would be a *consequence* of the grammaticalisation of compound tenses, as an instance of an *actualisation* process (TIMBERLAKE 1977; SMITH 1989, 1993, 1995a, 1995b, 1999, 2001).

For LOPORCARO (1998, 2010), all the Romance languages/varieties, in their starting point,

inherited from Vulgar Latin the basic or central syntactic condition that requires the PPA controller to be, in some moment of the career ('derivation', in the Relational Grammar framework), a nominal with the grammatical relation «2» (namely, an object or an internal argument), which would explain PPA_{OIS} straightly. From this core condition, the different Romance varieties added increasingly restrictive conditions (and in different dimensions), like the one that requires the object to be an «ex-2», a «non-actuant 2» or a «final 1». The cause for the addition of these more restrictive conditions would be the same that would explain the change from a two-auxiliaries system to a one-auxiliary system: the transition from an active-inactive alignment (also known as «split intransitivity» or «Split S») to a nominative-accusative alignment. Similarly, BENTLEY (2006) claims that, in the «rise and fall» of the active-inactive alignment, PPA started as a manifestation of this pattern and, progressively, became a phenomenon (partially) driven by information structure.

I have also presented SMITH's (1993, 1995a) criticism against ALCOVER's (1903, 1908a) idea that the loss of PPA_{OIS} in Catalan would be the result of the influence of the Spanish language, instead of a natural and inherent evolution of Catalan. However, I have also introduced BERTA's (2015, 2018) observations regarding Valencian non-literary texts from the 15th century: it seems that the innovation of non agreeing participles began within the high social strata, which had started perceiving Spanish as a more prestigious language. Although it is true that simply contact with Spanish is not enough to provoke such a linguistic change, it could have some relevance, together with other internal factors.

Besides this, I have pointed out that the current description of PPA contained in the GIEC (2016) (the official prescriptive grammar for standard Catalan) is even more restrictive than FABRA (1918), in the sense that the GIEC only includes the possibility of agreeing the participle with 3rd person accusative clitics and with the partitive clitic *en*, while FABRA, in spite of *recommending* PPA in just these same cases, also allowed PPA in other contexts (such as PPA_{OIS}, or PPA with preposed non-clitics objects). At least from a descriptive point of view, a future edition of the GIEC should recognise the existence of other kinds of constructions that can exhibit PPA in some dialects: minimally, with 1st and 2nd person accusative clitics and with preposed non-clitic objects, which show PPA very robustly in Majorcan Catalan — unlike PPA_{OIS}, which is nowadays quite marginal, except for speakers from some villages (in fact, I have closed § 2 presenting several examples of PPA_{OIS} from literary texts and regular publications from Mallorca: the results finish suddenly in 1990).

In § 3 I have developed the idea that we need to distinguish several types of PPA_{OIS}. On the one hand, there are Romance varieties (such as Corese, Campanian, Northern Calabrese or ALCOVER's Majorcan Catalan) which display *mandatory*, *generalised*, *systematic*, or *categorical* PPA. However, in some cases (such as Altamurano and Salentino), PPA_{OIS} is, actually, *typically mandatory*, but not in an absolute way, since *indirect* transitive reflexive (or reciprocal) constructions allow the participle to agree with the internal argument *or* with the external argument. Nevertheless, if the object is a clitic, PPA with the internal argument is always mandatory (even in Italian). For this and some other reasons, I have proposed to replace LOPORCARO's (1998, 2010) original table («geometry of PPA conditions») (see table 58 in chapter III) with a revised version of his table (table 59). It should be noticed that LOPORCARO's system allows this possibility, since he distinguishes three *independent* kinds (or dimensions) of conditions: *incipit* conditions, *explicit* conditions, and global conditions. It is not the case that *incipit* conditions could be added only after the addition of some *explicit*

conditions (against what the original table proposed by LOPORCARO seems to suggest).

Table 59': Revised version (SSiP) of LOPORCARO's geometry of PPA conditions

CONDITIONS		ROMANCE VARIETIES														
		Altamurano	Neapolitan	ALCOVER'S Majorcan Cat.	Italian	Friulian	CPM (GINARD'S) Majorcan Cat.	Milanese	Ampezzano	Bonorvесе	Perginese	Grizzanese	Fassano	French	(non Majorcan) Catalan	Spanish
incipit	the 2 initialised by the PtP													+		
	the P-initial 2 of the PtP					(+)						+	+	0	+	+
	a P-initial 2			+		+	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0
	the first 2		+	0		0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0
	an object clitic must be absent, otherwise...	+	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
The PPA controller is a 2		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
explicit	an ex-2				+	(0)	(0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	a non-actuant 2					(+)	(+)	+	+	+	+	+	+	+	+	0
	a final 1													(+)	(+)	+
global	non-multi-attached					(+)	(+)		+				+		+	+
	a transitive 2						(+)								+	+

On the other hand, besides those varieties with mandatory PPA_{OIS}, there could be (at least in principle) some Romance varieties with *optional* PPA — indicated with a «(+）」 on condition «a non-actuant 2» in table 59'. Perhaps this could be the case of the Languedocian variety of Perigord, Friulian Rhaeto-Romance (at least according to LOPORCARO) and the stage of Majorcan Catalan found in GINARD's *Cançonер popular de Mallorca* (CPM), where we found 44,17 % of PPA_{OIS} and 41,19 % of lack of PPA_{OIS} (and 14,63 % of ambiguous cases).

However, I have introduced another distinction among PPA_{OIS}: *non-conditioned* PPA_{OIS} and *conditioned* PPA_{OIS}. DE CIA (2020; in press) has demonstrated that, in Friulian, PPA_{OIS} is actually conditioned by the *topicality* of the internal argument, and I claim that a similar condition applies to current Majorcan Catalan (for those speakers that allow PPA_{OIS}) — although in this dialect there is an extra condition related to aspect. It should be noticed that KAYNE (1989), following an observation by ANDREA CALABRESE, suggested to analyse PPA_{OIS} as a kind of right-dislocation with a null clitic moving through [Spec, Agr_O]. PPA_{OIS} is clearly not right-dislocation nor marginalisation (neither prosodically nor from the information structure perspective), and KAYNE's suggestion could not be extended to those dialects with non-conditioned PPA_{OIS}, but his intuition could be retained (with some modifications) in order to explain those cases with *conditioned* PPA_{OIS}.

In § 4 I have presented (and exemplified) the results of the corpora analysis with data about PPA_{OIS} or lack of PPA_{OIS}. A decreasing diachronic tendency concerning the acceptability of PPA_{OIS} can be observed. In fact, one can say that Majorcan Catalan has moved from a mandatory or generalised PPA_{OIS} system (95,94 % in ALCOVER's fairy tales stage) to a minimal (but not null) tolerance towards PPA_{OIS} (2,50 % and 5,17 % in MIRALLES' and CORBERA's

interviews stage), passing through an intermediate stage with (at least in principle) optional PPA_{OIS} (44,17 % in GINARD’s CPM). Nowadays, PPA_{OIS} is completely residual, except for some speakers from some villages (like Lluçmajor).

I gather in tables 62’, 63’, 64’ and 65’, and in graphic 25’, a comparison of several kinds of constructions (auxiliated with *HAVER*) that can exhibit PPA in Majorcan Catalan, according to the results of the corpora analysis: with 3rd person accusative clitics, with 1st or 2nd accusative clitics, with the partitive clitic, with *wh*-movement or (non-clitic) object fronting/preposing, with the object *in situ* (PPA_{OIS}), and even with inherent motion unaccusative verbs and within (non indirect) reflexive constructions:

Tables 62’, 63’, 64’ & 65’: Comparison, in percentages, of several kinds of constructions with HAVER that can show past participle agreement

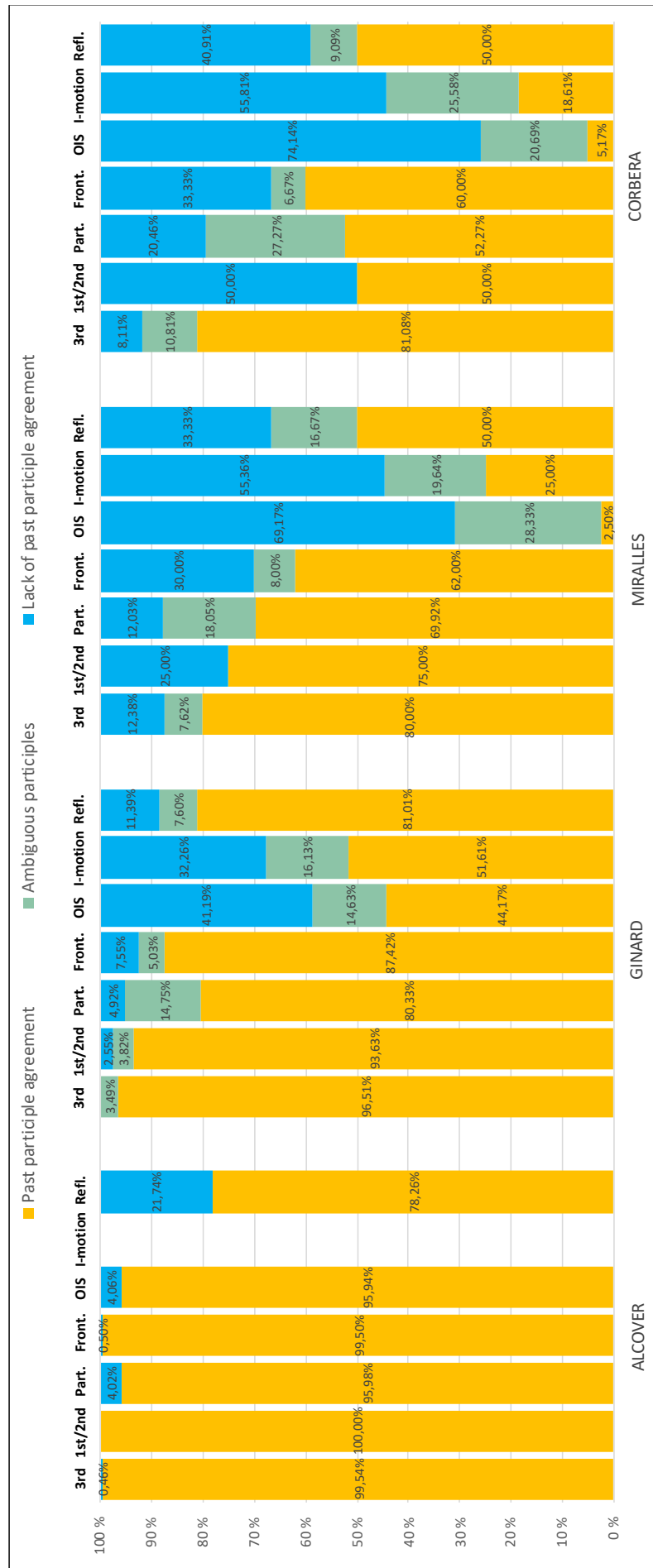
		ALCOVER						
		3rd person acc. clitics	1st or 2nd person acc. clitics	Partitive clitic	<i>Wh</i> -mov. or object fronting	Object <i>in situ</i>	Inherent motion unaccus.	Reflexives
PPA		99,54 %	100 %	95,98 %	99,50 %	95,94 %		78,26 %
Ambiguous								
Lack of PPA		0,46 %	0 %	4,02 %	0,50 %	4,06 %		21,74 %

		GINARD						
		3rd person acc. clitics	1st or 2nd person acc. clitics	Partitive clitic	<i>Wh</i> -mov. or object fronting	Object <i>in situ</i>	Inherent motion unaccus.	Reflexives
CP		96,51 %	93,63 %	80,33 %	87,42 %	44,17 %	51,61 %	81,01 %
Ambiguous		3,49 %	3,82 %	14,75 %	5,03 %	14,63 %	16,13 %	7,60 %
Falta de CP		0 %	2,55 %	4,92 %	7,55 %	41,19 %	32,26 %	11,39 %

		MIRALLES						
		3rd person acc. clitics	1st or 2nd person acc. clitics	Partitive clitic	<i>Wh</i> -mov. or object fronting	Object <i>in situ</i>	Inherent motion unaccus.	Reflexives
PPA		80 %	75 %	69,92 %	62 %	2,50 %	25 %	50 %
Ambiguous		7,62 %	0 %	18,05 %	8 %	28,33 %	19,64 %	16,67 %
Lack of PPA		12,38 %	25 %	12,03 %	30 %	69,17 %	55,36 %	33,33 %

		CORBERA						
		3rd person acc. clitics	1st or 2nd person acc. clitics	Partitive clitic	<i>Wh</i> -mov. or object fronting	Object <i>in situ</i>	Inherent motion unaccus.	Reflexives
PPA		81,08 %	50 %	52,27 %	60 %	5,17 %	18,61 %	50 %
Ambiguous		10,81 %	0 %	27,27 %	6,67 %	20,69 %	25,58 %	9,09 %
Lack of PPA		8,11 %	50 %	20,46 %	33,33 %	74,14 %	55,81 %	40,91 %

Graphic 25': Comparison, in percentages, of several kinds of constructions with HAVER that can show past participle agreement

Besides these general results, I have also offered the statistical data considering some additional factors — gender and number, (un)boundedness of the object NP and (in)definiteness of the object NP —, in order to check if they can have some influence on PPA_{OIS}. In general, PPA_{OIS} is more common when the internal argument is feminine (either singular or plural) than when it is MAS. PL. In fact, there are more cases of PPA_{OIS} with the FEM. PL. than with the FEM. SG. As we saw before, it seems that being FEM. SG., as opposed to FEM. PL., is just relevant for 3rd person accusative clitics. As for the (un)bounded nature of the internal argument NP, it seems that this factor has no influence on PPA_{OIS}. Conversely, the (in)definite nature of the object NP has some impact in the statistical results: definite DPs seem to facilitate PPA_{OIS}. I interpret this last result having in mind that *topicality* is really a factor that in Majorcan Catalan determines the licensing of PPA_{OIS}.

In § 5 I have developed the concept of *conditioned PPA_{OIS}*, and I have distinguished two types of constraints: topicality (§ 5.2), and event structure and aspect (§ 5.2). The former applies both to Friulian Rhaeto-Romance and to Majorcan Catalan, but the latter seems to apply just to Majorcan Catalan.

I have started § 5.1 with DE CIA's (2020; in press) observation that, in Friulian, PPA_{OIS} is not really optional, but *conditioned* by the *topicality* of the object. In particular, PPA_{OIS} in this variety is only licensed if the direct object can be interpreted as a *given topic* (*G-topic*) or as an *aboutness-shift topic* (*A-topic*), in the sense of FRASCARELLI & HINTERHÖLZL (2007), but it is ungrammatical if the object is under *narrow focus* (either informative or contrastive). I have translated the examples provided by DE CIA into Majorcan Catalan and, strikingly, the same constraint seems to apply to my variety, although with some differences: (i) in Friulian, PPA_{OIS} with G-topics or A-topics is mandatory, according to DE CIA; by contrast, in current Majorcan Catalan PPA_{OIS} is conditioned but optional; and (ii) in Majorcan Catalan we can have PPA even with fronted objects with contrastive focus and with any kind of *Wh-* phrase, independently of their topical status; so, in this variety, the topicality condition is not general: it only applies to PPA_{OIS}. (24)*a* would be an example of PPA_{OIS} with a G-topic, while (24)*b* would be an example of PPA_{OIS} with an A-topic:

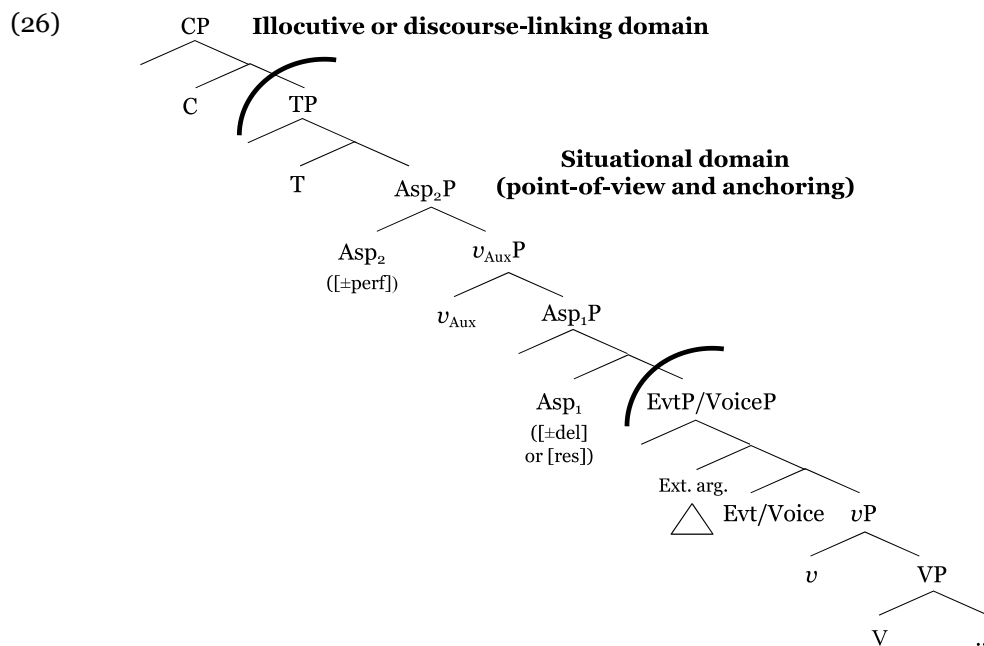
- (24) *a.* —Es cossiers, els heu vist(s) sempre, an es cossiers?
—Sempre... sempre els he vists, an es cossiers, de nina petita... **Sempre he vists es cossiers i es dimoni.**
- b.* Bueno... **I llavò he vists «hombres licenciados en carrera» de Montuiri...** Jo també ho he vist: Cases de senyors: can Serra, can Cardell, Son Rafel Mas, can Castellà [...]. Frares: es frare «Moreno» i el pare Lluís. Capellans: es capellà «Toni», Toni Miralles «de can Francisco», es vicari «Pollo», es capellà «de ca s'Hereu» [...]. Enginyer: Honorat Manera. Metges: Rafel Ribas «de can Moreno», Bartomeu Ferrando, Joan Verger [...]. Notaris: [...]. Apotecaris: [...]. Missers: [...]. Manescals: [...]. Mestres i mestresses: [...]. Agrimensors: [...]. Militars: [...].

Moreover, when the *in situ* object is a negative polarity item (NPI), PPA_{OIS} is ungrammatical in current Majorcan Catalan, unless it is restrictively modified by some deictic or anaphoric expression and could be interpreted as a G-topic:

- (25) *a.* No havia {pres/*presa} cap rabiada mai.
b. No havia {presa/pres} cap rabiada tan grossa mai.

Finally, I have pointed out that the strategy of marking those topical postverbal direct objects through the verbal agreement is neither exclusive of Friulian Rhaeto-Romance nor Majorcan Catalan: a similar phenomenon can be found in Sanvalentinese and Ripano (D'ALESSANDRO 2017; 2020) and in some Bantu varieties like Manyika (BAX & DIERCKX 2012) and Swahili (MURSELL 2018). As for the syntactic analysis, DE CIA, following MURSELL and D'ALESSANDRO, claims that *v/v** in Friulian enters the derivation with [*uφ*:_] features and with an extra [*uδ*:_] feature, which looks (through the operation *Agree*) inside its c-command domain for the nearest DP/NP with a [Givenness] or [Aboutness] interpretable δ (discourse) feature. By contrast, BAX & DIERCKX (2012) prefer an analysis based on the incorporation of a pronominal clitic (which doubles the object) into the verb, which resembles the kind of analysis that I assume to explain PPA_{OIS}, PPA with clitics and PPA with *wh*-movement in Majorcan Catalan.

In § 5.2 I have characterised the second constraint that can determine the licensing of PPA_{OIS} in current Majorcan Catalan: event structure and aspect. I have shown that, for those speakers that admit PPA_{OIS}, the internal argument needs to be affected by the complete perfection of a *dynamic* event, with a [+bounded] or [resultative] aspect. In particular, I have assumed, following IATRIDOU *et al.* (2001), PANCHEVA (2003) and LARSSON (2009), that there is an Aspect₁ functional head in the clausal spine, immediately above EvtP/VoiceP – so, above the descriptive, classifier or propositional domain, but below the auxiliary verb and Aspect₂ (which would be related to the perfective/imperfective distinctions that can affect the auxiliary verb in compound tenses: *havia cantat* / *hagué cantat*). Asp₁ (or «intermediate» Asp) could have an unbounded value ([–bounded]: *He {conduït/*conduïda} sa furgoneta tot s'horabaixa*), a [+bounded] value (which would give the readings of an hodiernal perfective or an experiential perfect: *Hem {cantada/cantat} aquesta cançó {a les sis i mitja / tres vegades}*) or even a [resultative] value (*Ja hem {untades/untat} ses persianes*). Only if Asp₁ has a [+bounded] or a [resultative] value PPA_{OIS} can be licensed in current Majorcan Catalan.

Asp₁ has not to be confused with the inherent *Aktionsart* of the EvtP/VoiceP proposition. For instance, *locatum* and contact verbs are, in principle, atelic, but can be constructed not just

with [–bounded] Asp₁, but also with [+bounded] or [resultative] Asp₁:

- (27) a. En Montoro ha {regat/#regades} ses tomatigueres durant mitja hora.
 b. En Montoro ha {regades/regat} ses tomatigueres {en trenta minuts / dues vegades}.
 c. En Montoro ja ha {regades/regat} ses tomatigueres.

From (27)a, it should be noticed that there is a *reiterative* reading with [+bounded] Asp₁ compatible with PPA_{OIS}. This is the reading that MACDONALD (2008, 2009) calls *series of identical events* (SIE).

Nevertheless, there are some *apparently* exceptional cases that seem to allow PPA_{OIS} too: some apparently unbounded dynamic constructions and constructions with some apparently stative verbs:

- (28) a. En Pere ha {cantades/cantat} cançons tot s'horabaixa.
 b. Hem {beguda/begut} cervesa durant tota sa revetla.
 (29) Has {tenguda/tengut} una idea extraordinària!

I have argued that, with bare countable plurals [(28)a], one can also have a [+bounded] or [resultative] Asp₁ and get the general impression of *unboundedness* from *event-quantification* – caused by the plural object moving to [Spec, Asp₁P]. That would be the reading that MACDONALD (2008, 2009) calls *series of similar events* (SSE). However, this is only possible if the NP object, moved to [Spec, Asp₁P], can be pragmatically compatible with a quantized ([+q]) interpretation. This is not the case with some *pluralia tantum*:

- (30) S'infantó ha {menjat/*menjades} farinetes.

As for PPA_{OIS} with bare mass nouns [(28)b], I have assumed with LINK (1983) and CHERCHIA (1998) that mass nouns are (or can be) *lexicalised plurals*, so they can also be interpreted as [+q] (as a certain amount of matter), although abstract nouns are more difficult to be interpreted as [+q].

Regarding (apparently) «stative» verbs [(29)], I have assumed with JAQUE (2014) and KIPARSKY (1998) that there is a class of stative verbs (*high* or *level-2* pure/kimian stative verbs) that can be inserted in a complete dynamic structure, as achievements (with InitiationP, ProcessP and ResultP, in ramchandian terms), which would explain that they can appear with PPA_{OIS}. These are possession verbs (*tenir*, *posseir*), cognitive subject-experiencer psychological verbs (*saber*, *conèixer*, *creure*, *entendre*, *considerar*), and perception verbs (*veure*, *sentir*).

In § 6 I have critically reviewed some of the theoretical accounts that have been provided in the recent generative literature regarding PPA, with special reference to PPA_{OIS}. Notably, I have presented the operation *Agree* proposed by CHOMSKY (2000, 2001) within the Minimalist Program. This search-and-value operation, which works under c-command, can explain straightly those cases of mandatory or generalised PPA_{OIS}, but cannot explain why some languages do not allow PPA_{OIS}.

For D'ALESSANDRO & ROBERTS (2008), phases provide *morpho-phonological domains of materialisation*: PPA can be materialised iff the participle and the object are within the same morpho-phonological domain (namely, the complement of a phase head, like *v** or C). However, as for adverbs placement, Majorcan Catalan behaves just like general Catalan and

standard Italian, unlike Abruzzese, but PPA_{OIS} is possible in Majorcan Catalan. Moreover, in Spanish and general Catalan, the internal argument of unaccusative constructions is located within the same morpho-phonological domain as the participle, but PPA is not possible in this varieties (despite the defective *v*). In addition to this, in Spanish, the clitic and the participle in transitive constructions are also in the same morpho-phonological domain, but Spanish does not allow PPA with clitics; and, in Majorcan Catalan and French, a *wh*-object (in [Spec, CP]) and the participle are in different domains, but PPA is possible in these varieties. These problems could just be solved parametrising the Phase Impenetrability Condition — for instance, appealing to D'ALESSANDRO & SCHEER's (2015) *modular PIC*.

I have also reviewed LONGENBAUGH's (2019) proposal, who assumes the BOBALJIK/MORAVCSIK *theory of Case and agreement* and PREMINGER's (2014) *ObOp hypothesis*. In those languages or varieties which allow PPA_{OIS}, the operation Agree would have access to *dependent Case*, a possibility that can be parametrised, but that some other varieties do not allow (in these other languages, Agree could have access only to non-valued Case). However, LONGENBAUGH does not explain why languages like general Catalan (that allow PPA with clitics) do not license PPA in unaccusative constructions: if *v* has a [φ :_] feature, and if the internal argument moves (by Internal Merge) to [Spec, *v*P] and has non-valued Case, we should expect PPA to be possible. Furthermore, I have claimed that LONGENBAUGH's account for PPA with clitics and *wh*-movement in Italian and/or French goes against his own Feature Maximality economy constraint: if we take this constraint seriously, the only derivation available for transitive constructions with clitics or *wh*-objects is the one where the external argument is externally Merged in the first place, valuing the object with dependent Case and blocking Agree (if the language has no access to dependent Case).

I have assumed many of LONGENBAUGH proposals — for instance, the BOBALJIK/MORAVCSIK theory of Case and agreement, the Feature Maximality economy constraint, and the existence of a unique Evt/Voice head (LONGENBAUGH's unique *v*), with no flavours —; but, considering the problems mentioned above, I have also presented GEORGI & STARK's (2020) account for PPA. The central claim of these authors is that PPA cannot be unified under the operation Agree, but is rather an *epiphenomenon*. On the one hand, in languages like Italian and French, there are constructions with *ESSERE/ÊTRE* where PPA is very robust, stable, and mandatory, which could be explained by means of the *Agree* operation. On the other hand, there are constructions with *AVERE/AVOIR* that allow PPA with clitics and (in French) with *wh*-objects, but this kind of PPA is less stable, with a lot of optionality and variation, and where factors like specificity/topicality can play an important role. For GEORGI & STARK, this other kind of PPA would be explained by another syntactic mechanism: *resumption by subextraction, stranding and incorporation* of an H head, which can also explain why PPA is just possible, in French, with the most embedded participle in long-distance *wh*-constructions, as I have developed in chapter 2 (§ 3.5).

Finally, in § 7 I have presented my own theoretical proposal for analysing PPA. I share with GEORGI & STARK the core idea that PPA is an epiphenomenon, which can be regarded as the by-product of several syntactic mechanisms. One of these mechanisms is *Agree*; another one is *resumption by extraction, stranding and incorporation* of an H functional head; but PPA could also be the result of a third mechanism, namely *Concord* or *Reverse Agree*, as in passive constructions. I am convinced that it is impossible to explain all the variation that exists in the several Romance varieties and for so many types of constructions with a single

«magical» or «omnivorous» operation (namely, *Agree*).

We indeed need *Agree* to explain PPA in unaccusative constructions in languages like Italian and French, and even to explain PPA_{OIS} for those varieties which exhibit mandatory, generalised, systematic or categorical PPA_{OIS} (where *Agree* could have access to dependent Case, in accordance with LONGENBAUGH); but some languages (like Spanish and general Catalan) would have an Evt/Voice head *without* the [$u\phi$] probe, which is unproblematic in a system where accusative case is assigned configurationally (MARANTZ 2001).

In spite of not having this probe, PPA is possible in Spanish and general Catalan in some cases: in passive constructions (*La niña fue secuestrada*) and, in Catalan, also with clitics (*L'he pintada*). Passive constructions require PPA in the same way as adjectives need to agree with their argument in copular sentences (*María es muy simpática*) or in contexts of direct modification (inside the DP/NP: *una casa espaciosa*), which can be accounted for through an operation like *Concord* (BAKER 2008; GIUSTI 2008, 2009; CARDINALETTI & GIUSTI 2015) or *Reverse Agree* (ZEIJLSTRA 2012; BJORKMAN & ZEIJLSTRA 2014, 2019; *i. a.*).

Unlike GEORGI & STARK, I do not assume that *every* NP/DP enters the derivation with an H functional head, nor that the specific/non-specific interpretation of the object depends on it moving up or staying down in its base position. In Majorcan Catalan, *wh*-constructions can exhibit PPA independently of the specificity of the internal argument, and, more generally, sentences like *Canta cançons en Joan* (with a rhematic postverbal subject) show that the internal argument must always raise over the external argument. Conversely, I have proposed that every language or variety can choose, parametrically, which NPs/DPs can enter the derivation with an H_[$u\phi$] head, as a strategy for marking information structure (although languages like Spanish do not use this strategy at all), and that every NP/DP/*Wh*-P already enters the derivation with (at least) one *interpretable* discourse feature ([$i\delta$]), which can have different values: [Givenness], [Aboutness], [Focus], [*wh*-], [Cl(itic)], etc.

For instance, in current Majorcan Catalan, H would be projected with objects that have either a [Cl] feature (just like in general Catalan) or a [*wh*-] feature. Moreover, for those speakers who admit conditioned PPA_{OIS}, H could be also projected with those internal arguments with a [Givenness] or [Aboutness] topical feature. It should be emphasised that, unlike French, Majorcan Catalan does not require that [Cl] or [*wh*-] co-appear, simultaneously, with the topical feature.

Additionally, for those Majorcan speakers that admit conditioned PPA_{OIS}, I claim that there is a morphological rule in the morpho-phonological component (after Transfer or Spell-Out) according to which, if H has been Merged with an NP/DP with a [Givenness] or [Aboutness] δ feature, but without [Cl] nor [*wh*-], the gender and number features on H can be materialised on the participle (after incorporation) iff the participle has the Asp₁ feature valued as [+bounded] or [resultative].

Severing these three different mechanisms has some advantages over other proposals. For instance, even if LOPORCARO (1998) can explain why general Catalan allows PPA with clitics (*L'he pintada*) and does not allow it with unaccusative constructions (*La Maria ha {arribat/*arribada}*), his system gets into trouble if one considersthetic unaccusative constructions with the partitive clitic *en*, which allow PPA: *N'he agafades dues*.

4. Conclusions from chapter IV

The corpora analysis that I have developed for this dissertation has provided very interesting data concerning not only PPA, but also other phenomena indirectly related to PPA, some of which have been examined in chapter IV.

In § 2 I have provided a characterisation of the so-called *supercompound tenses*, which are very alive in Majorcan Catalan – something that has not been sufficiently highlighted in the literature. According to PÉREZ SALDANYA (2002), SOLÀ I PUJOLS (2002), and the GIEC (2016), supercompound tenses can be found in Northern Catalan, but they do not mention Majorcan Catalan at all. Moreover, according to these authors, supercompound tenses can only be found in the resultative reading of perfect aspect and, more precisely, within temporal embedded clauses that designate situations that are immediately prior to the one designated by the main clause, with telic (and preferably agentive) predicates. I agree that this is their prototypical use, but this is not the only or exclusive use of supercompound tenses.

In fact, any predicate (either telic or atelic) that, in the proper context, could have a «job-done» reading (with a [resultative] Asp₁), would admit a supercompound tense:

- (31) a. Quan he hagut acaronat es moix, li he donat menjar.
 b. Una vegada he hagut empès es cotxet, hi he penjat una etiqueta verda.

Furthermore, it is not true that supercompound tenses can only be found «within temporal embedded clauses that designate situations that are immediately prior to the one designated by the main clause». This is not the case for any of the following sentences, from the ALCOVER corpus:

- (32) a. S'ha tret una floreta blanca i ja *és estat partit* a passar-la i a passar-la per davant sa cara de la senyora princesa, que al punt ha començat a cobrar colors i colors.
 b. Jo he trobat un niuet buit | i tota em som retgirada, | i, com sa mà hi som posada, | s'aucell ja *és estat fuit*.
 c. Però lo més ferest *és estat* com he cornat, que m'han sentit; i una partida [de dimonis i condemnats] ja *han hagut pegat* bot i altre, i amb ses ungles ja m'arribaven pes peus...
 d. Vaja vaja si la hi he tirada, [s'estopa an es foc]! I ho 'guesses vist lo aviat que l'*ha haguda filada*; però es fil, el s'ha engolit.
 e. Com me'n som temut, aqueix dos lleons *han haguts desnossats* es dos bous.

In (32), the supercompound tense is located within a main (non-embedded) clause and designates a completely finished situation that is immediately posterior to the previous sentence.

Finally, although quite exceptionally, supercompound tenses can also be found in some *experiential* readings (with [+bounded] Asp₁, not [resultative] Asp₁), in order to emphasise that the situation designated by the clause with the supercompound tense is *unique* and has never happened again.

- (33) a. En Ferrando va quedar eliminat absolutament i per a sempre. No hi *ha hagut tornat* pus mai més cap Ferrando, aquí.
 b. He hagut vist neu al maig.

In § 3 I have offered some examples from the Majorcan Catalan corpora which show that the degree of integration or cohesion between the perfect auxiliary and the participle in compound tenses is not complete. In particular, I have given examples with *coordination of participles* that share the same auxiliary, and examples with *interpolation* of some word (an adverb or a weak personal pronoun) between the auxiliary and the participle.

Regarding the coordination of participles, I have found coordination of single participles [(34)], coordination of participles sharing the same complement [(35)], coordination of participles that hold their own complements — a possibility that the GIEC (2016: § 24.8.3.2d) explicitly denies — [(36)], and even some other patterns [(37)]:

- (34) a. Com prou *hagué [crídat i escainat]* sa dona des carboner, na Catalina demana una ribella amb aigua.
 b. *Havia [parlat i motat]* sobre lo que ses tres àligues havien dit damunt es pi an es seus aligatons.
 c. *S'era [enllestida i endiumenjada]* tant com havia pogut.
 d. Com aquest *s'hagué [rentat i vestit]*, surt de sa cambra, i sa formiga darrere darrere.
- (35) a. Així com *he [trobades i duites] ses altres coses* duré aquesta.
 b. Però *una cosa no havia [rastrejada ni reconeguda]*: es fons de Saluet...
 c. No pogué cloure es ulls en tota sa nit, pensa qui pensa en tot allò *que havia [vist i sentit]* an aquella vorera de mar.
 d. Perquè no els hi moguessen renou, que no *el 'guessen [tupat o mort]*...
 e. Com prou *hi hagueren [pensat i tornat pensar]*, troben un purando...
- (36) a. Com hi arribà, es criats ja varen *haver [[descarregada sa llenya] i [arraconat es carro]]*.
 b. Per força havien d'*haver [[robot] o [feta qualche bel·landina grossa]]*.
 c. Com varen *haver [[passada la corona] i [sopat]]*, se'n van a jeure.
- (37) a. Veus aquest bosc? Idò es vespre *l'has d'haver tret, [llaurat i sembrat de xeixa]*, *entrecavat, segat, batut, mòlt es gra*, i has de tenir pa fet.
 b. Com tothom *se va esser [confessat i combregat]*...
 c. Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta, com ja *se va esser [enfonyada i tancades ses portes de sa finestra]*.

Regarding the interpolation of some word between the auxiliary and the participle, the GIEC (2016: § 24.8.3.2c) states that «the interpolation is fundamentally typical of Northern Catalan and Gironí [...]. Out of these varieties, the construction without interpolation is more general» [translation: SSiP]. The truth is that I have found very few examples of interpolation in my Majorcan corpora. As for the interpolation of adverbs, these are *ben* ('well'), *mal* ('badly') and *mig* ('half, almost') — which could be even considered as prefixes —, as in the following examples:

- (38) a. Es fonoll de de Son Való | enguany no *ha ben granat* | i encara n'hem aplegat | dotze caixes i un oró.
 b. L'amo, me pens que *haureu mal comprat* amb aquest missatge nou.
 c. Dir que pareixia feta amb sa destral grossa i que només l'*havien mig embastada* és dir massa poc.

However, outside my corpora, I have found — in texts by Balearic writers — some cases of interpolation with adverbs like *ni (tan sols)*, *ja*, *encara*, *sempre*, *mai*, *llavors*, *probablement*, *gairebé* and *pràcticament*.

As for the interpolation of personal pronouns (*jo, tu, ell...*) — but never lexically full NPs —, I have argued that these are (non-clitic but) *weak personal pronouns*, in the sense of CARDNALETTI & STARKE (1999), CARDINALETTI (2004) and FRASCARELLI (2007). In general, it can be said that all these examples are *marked* constructions, from the pragmatic point of view or considering the order of constituents: (i) with *verba dicendi*, in contexts where one would expect the so-called *quotative inversion* [(39)]; (ii) in marked yes/no questions (namely, in counter-expectation interrogatives and in rhetorical questions) [(40)]; (iii) in counter-expectation *wh*-interrogatives where the Wh-P is a causal adjunct [(41)]; (iv) in constructions with contrastive focus or with quantifier fronting [(42)]; (v) in independent contrafactual desiderative sentences [(43)]; and (vi) in clauses with a perfect or compound infinitive [(44)]:

- (39) a. «I per què ha d'esser aquesta bandera?». «Pel senyor rei», *he jo dit*.
 b. Ja ho crec que amb un tancar i obrir d'ulls també l'ha filat, engolint-se es fil. I aquí *he jo dit*: «Lo millor que puc fer és donar-li tota s'estopa que tenim...».
- (40) a. Dues palometes renten dins un riu, | una de bugada i s'altra de lleixiu. | El fill del rei passa, les tira un gall d'or. | —Belles palometes, [que us *he jo fet* mal?] | Tenc metges que curen, bé te curaran; | si no basten d'aquí, de França vendran.
 b. — De qui ets filla?
 — De sa bugadera del rei, per servir-lo.
 — De sa bugadera! [...] [No *havia jo comanat* que la volia guapa i de sang real], i m'han duita aquesta milana, aquesta xoquí?
- (41) I no s'ho sabia explicar ella, com un drac poria fer totes aquelles coses ni [com li *havia ella posada* tanta d'estimació].
- (42) No és gens dubtós que [mai per mai *havia jo estada* tan bé com ara]...
- (43) *M'haguessis tu vist* venir per dins un camp de terrossos, | on n'hi havia de petits, n'hi havia de més grossos.
- (44) Com arriba a ca seua, sa mare li contà que li acabava de comparèixer sa vaca aquella que ell trobà pes camí de Santa Margalida, amb tot i [*haver-la ell cobrada* de ses quatre cames].

Considering these data, I have concluded that, although the degree of cohesion between the auxiliary and the participle in Majorcan Catalan is not complete, there are varieties like Spanish, Northern Catalan and Gironí where the degree of cohesion is even lower, but they do not have more cases of PPA than Majorcan Catalan; so this challenges the traditional thesis according to which the loss of PPA is a natural consequence of the grammaticalisation of compound tenses.

Finally, I have dedicated § 4 to the description and analysis of the data from the Majorcan Catalan corpora regarding «exceptional» auxiliation with *ESSER* ('BE'), instead of the expected *HAYER* ('HAVE'), in transitive and unergative constructions. As for Majorcan Catalan, this is a phenomenon that had not been highlighted until SALVÀ (2020). MIRALLES' corpus presents 2,39 % of *ESSER* in transitive/unergative constructions, followed by GINARD'S CPM corpus, with a 2,15 % of *ESSER* in this kind of constructions. ALCOVER'S fairy tales corpus presents only 0,05 % of «exceptional» auxiliation — probably because he considered this kind of auxiliation «abusive» or «anti-grammatical». However, in CORBERA'S corpus (the most recent one) I have found no example at all. I conclude from these data that, in Mallorca, at least from the late 19th century to the middle of the 20th century, there was an attempt to extend the auxiliary *ESSER*

to contexts that were not its own, but in the end this attempt did not crystallise. In particular, I have characterised four kinds of constructions that, unexpectedly, can display the auxiliary verb *ESSER* in transitive/unergative constructions:

(i) Some sporadic cases of indirect reflexive (or reciprocal) transitive constructions. In Majorcan Catalan, these constructions are generally auxiliated with *HAYER* (in fact, this was also the case in Medieval Catalan), but I have found some examples with *ESSER* (in any person of the conjugation):

(45) a. *S'ha rentades ses mans, i ha brollat blat i xeixa; s'ha rentats es peus, i han brollat peixos.*
b. *I llavò m'he begut es vi sense treure es tap a sa carabassa.*

(46) a. *Es cavallet se seria enfilat per sa soca i amb un brúfol el se seria enviat...*
b. *Com som pegat dins la mar, me som fet mal a un peu.*

In ALCOVER's corpus, the *ESSER* examples within indirect reflexive transitive constructions represent only 0,62 %; but in GINARD's corpus they represent 6,98 %. So, there was an attempt to extend *ESSER* to the right side of the implicational scale stated by LOPORCARO (2001, 2007, 2014, 2015, 2016) —*vid.* (71) in chapter IV.

(ii) Counterfactual constructions (in pluperfect subjunctive). In GINARD's CPM, these constructions are usually auxiliated with *HAYER* (86,11 %), but I have found some examples with *ESSER* (sometimes also within an indirect reflexive transitive construction), in many persons of the conjugation, representing 13,89 % of the total of counterfactual constructions:

(47) a. *Més valdria que mumare | em fos enterrat petit, | i el rei no m'haguera dit...*
b. *Si voltros fósseu segat | com estava de saó...*

(48) *Com te vaig comprar es mirall, | jo em fos comprat un barret...*

It is true that the use of *ESSER* for *irrealis* modality has been also attested for Romanian (AVRAM & HILL 2007) and for the Marchigiano dialect of San Benedetto del Tronto (COCCHI 1995); but, in general, this is not a common pattern, neither in Romance (CENNAMO 2002; LEDGEWAY 2003) nor in Germanic (SHANNON 1995; MCFADDEN 2007; MCFADDEN & ALEXIADOU 2006, 2010; LARSSON 2009, 2015). Even in Medieval Catalan, *irrealis* modality favoured *HAYER* (MASSANELL & MATEU 2018).

(iii) Just four pluperfect indicative examples with *ESSER* (actually, *era*, in the 3SG.):

(49) a. *Aquella li contà tot lo que havia passat amb aquells dos homes que era trobats quan se n'anava a sa rota.*
b. *No sabia què era amor, | perquè mai n'era passada...*
c. *Ell conversà; mos demanà de l'amo, que l'era conegut molt.*
d. *An es pou des Dau el varen fer net, amb en Domàtiga, qui ton pare l'era empleat.*

Unlike what has been proposed for Ribagorçan Catalan (SUÏLS 2008), in Majorcan Catalan no hypothetical form such as **heva* (< *HAYER*.IND.PST.) has been documented, so this inexistent form could not have formally converged with *era*.

(iv) Person-driven split auxiliary selection — with the auxiliary *ESSER* just for persons 1 or 2 (the discourse participants), usually in the singular, of the indicative present perfect.

Besides the constraint related to *person*, I have argued in SALVÀ (2020) that these constructions, in Majorcan Catalan, have another common element: typically, their grammatical subject is an *affected* argument (an experiencer, a possessor or an argument interested in the event), so it would have, at the same time, the thematic/eventive roles of *initiator* and *undergoer*, in RAMCHAND'S (2008) terms. In some cases [(50)], the subject (usually the hearer) is not an affected argument, but the other argument (also a participant in the discourse, usually the speaker, which can appear as an accusative or dative clitic) is. Thus, I conclude that this kind of auxiliary selection is both *person-driven* and *event-driven*.

- (50) a. Per sa bona amor que m'ets demostrada, jes aquestes set nous.
 b. —Tomeu, que no m'ets sentit | quan t'he pegat un siulet? —Jo estava enredat de fred | i ara ja m'he encalentit.
 c. —S'ase des vell Tribunal | tira coces i no avisa, | i l'amo diu: —Recamissa! M'ets arrancat un queixal.
 d. Peixatera, peixatera, | tu m'ets dat es peix dolent. | Si no em tornes sa pesseta, | ho diré a tota la gent.

I have found just one example in ALCOVER'S fairy tales, 32 occurrences in GINARD'S CPM, and 27 in MIRALLES' corpus. 85 % of these cases are with person 1SG, and 15 % with person 2SG (although in MIRALLES' interviews all the occurrences are with person 1SG). I have found no example in CORBERA'S interviews, but in the village of Lluçmajor I have collected examples like the following stereotypical idioms:

- (51) a. Som agafada una nirviada.
 'I got so nervous'.
 b. Bona la som feta!
 'I've made a mess!'

Strikingly, the transitive verb that I have found with more occurrences of *ESSER* is the perception verb *veure* ('see'): in GINARD'S and MIRALLES' corpora, this verb is usually auxiliated with *HAVER* (*he vist*; 88,50 %), but I have found 11,50 % cases with *ESSER* in the 1SG (*som vist*). This is a non-negligible percentage, especially if one considers that, in MIRALLES' interviews, only 3,87 % of *unaccusative* sentences (*hi som estada*, *hi som anada*, *hi som entrat*...) are auxiliated with *ESSER*.

In the penultimate subsection of the chapter, I have briefly reviewed some theoretical accounts that have been proposed in the literature in order to explain split auxiliary selection from a syntactic approach (especially, COON & PREMINGER 2012 and D'ALESSANDRO 2017, 2020), in spite of LOPORCARO'S (2007) and BONET'S *et al.* (2019) general criticism of these type of accounts — for them, in which persons the morphemes *HAVE* or *BE* precisely occur is a matter of morphology, not syntax. Finally, I have sketched out my own proposal based on D'ALESSANDRO'S π , which can act as a *complex probe* together with another head. This final subsection is just a draft on a very interesting topic that needs to be further investigated.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ABRINES (2016): Bartomeu Abrines Llabrés, *Els verbs de canvi d'estat i l'alternança causativa en català*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- ACEDO MATELLÁN (2010): Víctor Acedo Matellán, *Argument Structure and the Syntax-Morphology Interface: A Case Study in Latin and other Languages*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- (2016): *The Morphosyntax of Transitions: A Case Study in Latin and Other Languages*, Oxford: Oxford University Press.
- ACEDO MATELLÁN i REAL PUIGDOLLERS (2015): Víctor Acedo Matellán i Cristina Real-Puigdollers, «Location and Locatum Verbs Revisited: Evidence from Aspect and Quantification», *Acta Linguistica Hungarica*, n. 62(2), pp. 111-140.
- ACKEMA i SORACE (2017): Peter Ackema i Antonella Sorace, *Auxiliary Selection*, dins M. Everaert i H. van Riemsdijk (eds.): *The Wiley Companion to Syntax*, John Wiley & Sons.
- ADGER (2003): David Adger, *Core Syntax: A Minimalist Approach*, Oxford (Nova York): Oxford University Press.
- ALCOVER (1886-1936): Antoni Maria Alcover i Sureda, *Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó*; per a les edicions més recents, Palma: Editorial Moll.
- (1903): «Questions de llengua y literatura catalana», *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, tom 1, n. 15 (abril-octubre), Palma: Estampa de Ca N'Amengual y Muntaner, pp. 209-556.
- (1908a): «Concordança del participi ab el terme d'acció», dins *Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, tema VI, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- (1908b): «Esmena addicional (acceptada pel ponent) a la conclusió III de la ponència d'[OBRADOR (1908a)]», dins *Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- (1908c): «La llengua catalana té sintacsis pròpia», comunicació dins les *Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- ALCOVER-MOLL: Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll, *Diccionari català-valencià-balear*, Palma: Editorial Moll; consultable en línia: <https://dcvb.iec.cat/>.
- ALEXIADOU, ANAGNOSTOPOULOU i SCHÄFER (2015): *External Arguments in Transitivity Alternations: A Layering Approach*, Oxford: Oxford University Press.
- ALSINA (2002): Àlex Alsina, «L'infinitiu»; dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 3, Barcelona: Empúries, pp. 2389-2454.
- ALTURO MONNÉ (1995): Núria Altura Monné, «La variació d'haver auxiliar en el català nord-occidental»,

- dins M. Teresa Turell Julià (ed.): *La sociolingüística de la variació*, Barcelona: PPU, pp. 221-255.
- ANTINUCCI i CINQUE (1977): Francesco Antonucci i Guglielmo Cinque, «Sull'ordine delle parole in italiano: l'emarginazione», *Studi di grammatica italiana*, n. 6, pp. 121-146.
- AOUN *et al.* (2001): Joseph Aoun, Lina Choueiri i Norbert Hornstein, «Resumption, Movement, and Derivational Economy», *Linguistic Inquiry*, n. 32(3), pp. 371-403.
- ARANOVICH (2000): Raúl Aranovich, «Split Intransitivity and Reflexives in Spanish», *Probus*, n. 12, pp. 165-186.
- (2003) «The Semantics of Auxiliary Selection in Old Spanish», *Studies in Language*, n. 27(1), pp. 1-37.
- AVRAM i HILL (2007): Larisa Avram i Virginia Hill, «An Irrealis *BE* Auxiliary in Romanian», dins Raúl Aranovich (ed.): *Split Auxiliary Systems. A Cross-linguistic Perspective*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 47-64.
- BADIA (1951 [1981]): Antoni Maria Badia i Margarit, *Gramàtica històrica catalana*, València: Tres i Quatre (Biblioteca d'Estudis i Investigacions).
- (1994): *Gramàtica de la llengua catalana: descriptiva, normativa, diatòpica i diastràtica*, Barcelona: Proa.
- BADIA, PONS i VENY (1993): *Atles Lingüístic del Domini Català. Qüestionari*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BAIER (2018): Nicholas B. Baier, *Anti-Agreement*, Berkeley: University of California, tesi doctoral.
- BAKER (1988): *Incorporation: A Theory of Grammatical Function Changing*, Chicago: University of Chicago Press.
- (2008): *The Syntax of Agreement and Concord*, «Cambridge Studies in Linguistics», Cambridge: Cambridge University Press.
- BARTRA (2002): Anna Bartra, «La passiva i les construccions que s'hi relacionen», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 211-2179.
- BASTARDAS (2003): Joan Bastardas i Parera, «La concordança del participi dels temps compostos de verbs que governen un infinitiu», *Llengua & Literatura*, n. 14, pp. 97-149.
- BASTIN (1889): Jean Bastin, *Etude philologique des participes basée sur l'histoire de la langue*, Sant Petersburg: Liberman.
- BATLLE (2002): Mar Batlle, *L'expressió dels temps compostos en la veu mitjana i la passiva pronominal. El procés de substitució de l'auxiliar ésser per haver*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- BATLLE *et al.* (2016): Mar Batlle, Joan Martí i Castell, Joan Moran i Josep Rabella, *Gramàtica històrica de la llengua catalana*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- BATLLORI i HERNANZ (2015): Montserrat Batllori i M. Lluïsa Hernanz, «Weak Focus and Polarity: Asymmetries between Spanish and Catalan», dins Theresa Biberauer i George Walkden (eds.): *Syntax over Time*, Oxford: Oxford University Press, pp. 280-298.
- BATLLORI i SITARIDOU (2020): Montserrat Batllori i Ioanna Sitaridou, «Fronting in Old Spanish», *Glossa: A Journal of General Linguistics* n. 5(1), art. 61, pp. 1-39.

- BAX i DIERCKS (2012): Anna Bax i Michael Diercks, «Information Structure Constraints on Object Marking in Manyika», *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, n. 30(2): pp. 185-202.
- BEAVERS (2011): John Beavers, «On Affectedness», *Natural Language & Linguistic Theory*, n. 29, pp. 335-370.
- BEL (2002): Aurora Bel, «Les funcions sintàctiques», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 1075-1147.
- BELLETTI (1990): Andrea Belletti, *Generalized Verb Movement: Aspects of Verb Syntax*, Torí: Rosenberg & Sellier.
- (2001): «Agreement Projections», dins M. Baltin i Ch. Collins (eds.): *Handbook of Syntactic Theory*, Oxford: Blackwell, pp. 483-510.
- (2004): «Aspects of the Low IP Area», dins L. Rizzi (ed.): *The Cartography of Syntactic Structures 2*, Oxford: Oxford University Press, pp. 16-51.
- (2005): «(Past) Participle Agreement», dins Martin Everaert, Henk van Riemsdijk i Rob Goedemans (eds.): *The Blackwell Companion to Syntax*, vol. 3, 1a edició, Oxford: Blackwell, pp. 493-521.
- (2017): «(Past) Participle Agreement», dins Martin Everaert, Henk van Riemsdijk i Rob Goedemans (eds.): *The Blackwell Companion to Syntax*, vol. 3, 2a edició, Oxford: Blackwell.
- BENINCÀ (2004): Paola Benincà, «The Left Periphery of Medieval Romance», *Studi Filologici e Linguistici Online*, n. 2(2), pp. 243-297.
- (2006): «A Detailed Map of the Left Periphery of Old Romance», dins R. Zanuttini, H. Campos, E. Herburger i P. H. Portner (eds.): *Crosslinguistic Research in Syntax and Semantics: Negation, Tense and Clausal Architecture*, Washington, D. C.: Georgetown University Press, pp. 53-86.
- BENINCÀ i POLETTO (2004): «Topic, focus and V2: defining the CP sublayers», dins Luigi Rizzi (ed.): *The Structure of IP and CP. The Cartography of Syntactic Structures*, vol. 2, Oxford i Nova York: Oxford University Press, pp. 52-75.
- BENINCÀ *et al.* (1988): Paola Benincà, Giampaolo Salvi i Lorenza Frison, «L'ordine degli elementi nella frase e le costruzioni marcate», dins Lorenzo Renzi (ed.): *Grande grammatica italiana di consultazione*, vol. I, Bolonya: Il Mulino, pp. 115-225.
- BENTLEY (2016): Delia Bentley, «Split Intransitivity», dins Adam Ledgeway i Martin Maiden (eds.): *The Oxford Guide to Romance Languages*, cap. 50, Oxford: OUP, pp. 821-832.
- BENTLEY i EYTHÓRSSON (2003): Delia Bentley i Thórhallur Eythórsson, «Auxiliary Selection and the Semantics of Unaccusativity», *Lingua*, n. 114, pp. 447-471.
- BENVENISTE (1960): Émile Benveniste, «Être et avoir dans leus fonctions linguistiques», *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*, n. 55, pp. 113-134.
- (1966): *Problèmes de linguistique générale*, París: Gallimard.
- BERTA (2015): Tibor Berta, «On the Lack of Agreement of the Participle of Compound Tenses in Old Non-Literary Catalan Texts», *Studia Romanica Posnaniensia*, n. 42/5, pp. 23-43.
- (2018): «La falta de concordança del participi dels temps compostos en textos valencians del segle XV», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LXXII, *Homenatge a Kálmán Faluba*, 2, pp. 119-

145.

- BERTINETTO i SQUARTINI (2016): Pier Marco Bertinetto i Mario Squartini, «Tense and Aspect», dins Adam Ledgeway i Martin Maiden (eds.): *The Oxford Guide to Romance Languages*, cap. 58, Oxford: OUP.
- BJORKMAN i ZEIJLSTRA (2014): Bronwyn M. Bjorkman i Hedde Zeijlstra, *Upward Agree is Superior*, Toronto i Göttingen: University of Toronto i Georg-August-Universität Göttingen (manuscrit).
- (2019): «Checking Up on (φ -)Agree», *Linguistic Inquiry*, n. 50(3), pp. 527-569.
- BOBALJIK (2008): Jonathan David Bobaljik, «Where's Phi? Agreement as Post-syntactic Operation», dins D. Harbour, D. Adger i S. Béjar (eds.): *Phi Theory: Phi-Features across Interfaces and Modules*, pp. 295-328, Oxford: Oxford University Press.
- BOECKX (2003): Cedric Boeckx, *Islands and Chains: Resumption as Stranding*, Amsterdam i Philadelphia: Benjamins.
- BONET (1991): Eulàlia Bonet, *Morphology after Syntax*, Cambridge (Massachusetts): MIT, tesi doctoral.
- BONET i MASCARÓ (2016): Eulàlia Bonet i Joan Mascaró, *Phase Theory and Prosodic Domains*, Bellaterra (Universitat Autònoma de Barcelona): seminari del CLT (*handout*).
- BONET *et al.* (2019): Eulàlia Bonet, Lisa L. S. Cheng, Laura Downing i Joan Mascaró, «(In)direct Reference in the Phonology-Syntax Interface under Phase Theory: A Response to Modular PIC», *Linguistic Inquiry*, 50(4), pp. 751-777.
- BORER (1984): Hagit Borer, *Parametric Syntax: Case Studies in Semitic and Romance Languages*, Dordrecht: Foris.
- (2003) «Exo-skeletal vs. Endo-skeletal Explanations: Syntactic Projections and the Lexicon», dins J. Moore i M. Polinsky (eds.): *The Nature of Explanation in Linguistic Theory*, Chicago: CSLI/University of Chicago Press, 31-67.
- (2004): *Structuring Sense, vol. 1: In Name Only*, Oxford (Nova York): Oxford University Press.
- (2005): *Structuring Sense, vol. 2: The Normal Course of Events*, Oxford (Nova York): Oxford University Press.
- BORIK i GEHRKE (2019): Olga Borik i Berit Gehrke, «Participles, Form and Meaning», *Glossa: A Journal of General Linguistics*, n. 4:1, art. 109.
- BOURCIEZ (1946): Edouard Bourciez, *Éléments de linguistique romane*, París: Klincksieck.
- BRANIGAN (1992): Phil Branigan, *Subjects and Complementizers*, Cambridge, MA: MIT (tesi doctoral).
- BRUCART (2016): Josep Maria Brucart, «Oraciones de relativo», dins Javier Gutiérrez-Rexach (ed.): *Enciclopedia de Lingüística Hispánica*, vol. I, Nova York: Routledge, pp. 722-736.
- BRUENING (2001): Benjamin Bruening, *Syntax at the Edge: Cross-Clausal Phenomena and the Syntax of Passamaquoddy*: MIT: tesi doctoral.
- BURZIO (1986): Luigi Rizzi, *Italian Syntax. A Government-Binding Approach*, Dordrecht: Kluwer.
- CAHA (2009): Pavel Caha, *The Nanosyntax of Case*, CASTL, Universitat de Tromsø: tesi doctoral.
- CARDINALETTI (2001): Anna Cardinaletti, «A Second Thought on Emarginazione: Destressing *vs.* Right Dislocation», in G. Cinque and G. Salvi (eds.): *Current Studies in Italian Syntax: Essays Offered to Lorenzo Renzi*, Amsterdam: Elsevier, pp. 117-135.

- (2002): «Against Optional and Null Clitics. Right Dislocation vs. Marginalization», *Studia Linguistica*, n. 56: pp. 29-57.
 - (2004): «Towards a Cartography of Subject Positions», dins Luigi Rizzi (ed.): *The Cartography of Syntactic Structures, volume 2: The Structure of CP and IP*, Nova York: Oxford University Press, pp. 115-165.
 - (2009): «On a (Wh-)Moved Topic in Italian, compared to Germanic», dins A. Alexiadou, J. Hankamer, T. McFadden, J. Nuger i F. Schäfer (eds.): *Advances in Comparative Germanic Syntax*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 3-40.
- CARDINALETTI i GIUSTI (2015): Anna Cardinaletti i Giuliana Giusti, «Cartography and Optional Feature Realization in the Nominal Expression», dins Ur Shlonsky (ed.): *Beyond Functional Sequence. The Cartography of Syntactic Structures (vol. 10)*, Oxford i Nova York: Oxford University Press, pp. 151-172.
- CARDINALETTI i STARKE (1999): Anna Cardinaletti i Michal Starke, «The Typology of Structural Deficiency: A Case Study of the three Classes of Pronouns», dins H. van Riemsdijk (ed.): *Clitics in the languages of Europe*, BErlín: Mouton de Gruyter, pp. 145-233.
- CARLSON (1977): Greg N. Carlson, «A Unified Analysis of the English Bare Plural», *Linguistics and Philosophy*, n. 1(3): pp. 413-457.
- CASTRO (2019): Bernat Castro López, «The Causal Value of CÓMO: Factivity, Mirativity and Illocutionary Forces», *Borealis: An International Journal of Hispanic Linguistics*, n. 8(1), pp. 107-142.
- CAHA (2008), Pavel Caha, *The Nanosyntax of Case*, Universitat de Tromsø: tesi doctoral.
- CASTROVIEJO (2006): *Wh-exclamatives in Catalan*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- (2007): «La qüestió de les exclamatives», *Llengua & Literatura*, n. 18, pp. 317-349.
 - (2008): «Deconstructing Exclamations», *Catalan Journal of Linguistics*, n. 7, pp. 41-90.
- CENNAMO (2002): Michela Cennamo, «La selezione degli ausiliari perfettivi in napoletano antico: Fenomeno sintattico-semantic?», *Archivio Glottologico Italiano*, n. 87(2), pp. 175-222.
- CHIERCHIA (1998): Gennaro Chierchia, «Reference to Kinds across Languages», *Natural Language Semantics*, n. 6, pp. 339-405.
- CHOMSKY (1992): Noam Chomsky, «A Minimalist Program for Linguistic Theory», *MIT Occasional Papers in Linguistics*, n. 1.
- (1995): *The Minimalist Program*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
 - (2000): «Minimalist Inquiries: The Framework», dins Roger Martin, David Michael, Juan Uriagereka i Samuel Jay Keyser (eds.): *Step by Step: Essays on Minimalist Syntax in Honor of Howard Lasnik*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 89-155.
 - (2001): «Derivation by Phase», dins Michael Kenstowicz (ed.): *Ken Hale: a life in language*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 1-52.
 - (2004): «Beyond Explanatory Adequacy», dins A. Belletti (ed.): *Structures and Beyond*, Nova York: Oxford University Press, pp. 104-131.
 - (2008): «On Phases», dins Robert Freidin, Carlos Otero i María Luisa Zubizarreta (eds.): *Foundational issues in linguistic theory: Essays in honor of Jean-Roger Vergnaud*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 133-166.

- (2015): «Problems of Projection: Extensions», dins Elisa di Domenico, Cornelia Hamann i Simona Matteini (eds.): *Structures, Strategies and Beyond: Studies in Honour of Adriana Belletti*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 1-16.
- CICA: vegeu TORRUELLA, PÉREZ SALDANYA i MARTINES.
- CINQUE (1990): Guglielmo Cinque, *Types of A'-Dependencies*, «Linguistic Inquiry Monographs», n. 17, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- (1999): *Adverbs and Functional Heads: A Cross-Linguistic Perspective*, Oxford (Nova York): Oxford University Press.
- (2006): *Restructuring and Functional Heads. The Cartography of Syntactic Structures (vol. 4)*, Nova York: Oxford University Press.
- COCCHI (1995): *La selezione dell'ausiliare*, Pàdua: Unipress.
- COMRIE (1976): Bernard Comrie, *Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*, Cambridge, Cambridge University Press.
- COON i PREMINGER (2012): Jessica Coon i Omer Preminger, «Towards a Unified Account of Person Splits», dins *WCCFL 29: Proceedings of the 29th West Coast Conference on Formal Linguistics*, Somerville (MA): Cascadilla Press.
- CORBERA (2003): Jaume Corbera i Pou, *Antologia* (DVD) de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears; Palma: Universitat de les Illes Balears (Càtedra Alcover-Moll-Villangómez).
- CORBETT (2006): Greville G. Corbett, *Agreement*, Cambridge: Cambridge University Press.
- CORTÉS (1993): Corinne Cortés, «Catalan Participle Agreement, Auxiliary Selection and the Government Transparency Corollary», *Probus*, n. 5(3), pp. 193-240.
- COSTA i MARTINS (2011): João Costa i Ana Maria Martins, «On Focus Movement in European Portuguese», *Probus*, n. 23, pp. 217-245.
- CPM: vegeu GINARD (1966-1975).
- CRESPÍ (2020): Isabel Crespí, *Aspecte i estructura argumental en les construccions passives del català*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- CRUSCHINA i REMBERGER (2017): Silvio Cruschina i Eva-Maria Remberger,, «Focus Fronting», dins: Andreas Dufter i Elisabeth Stark: *Manual of Romance Morphosyntax and Syntax*, Berlín/Boston: Walter de Gruyter GmbH, pp. 502-535.
- CUERVO (2008): M.ª Cristina Cuervo, «La alternancia causativa y su interacción con argumentos dativos», *Revista de Lingüística Teórica y Aplicada*, n. 46:1.
- CULLER (2002): Virginia Culler, *Observations on the Optionality of Modern Catalan Participle Agreement and Hypotheses as to its Implications for the Future of Romance Languages*, Bryn Mawr College (senior thesis).
- D'ALESSANDRO (2007): Roberta D'Alessandro, *Impersonal SI Constructions. Agreement and Interpretation*, Berlín: Mouton de Gruyter.
- (2012): *Merging Probes. A Typology of Person Splits and Person-Driven Differential Object Marking*, LUCL Leiden: manuscrit.
- (2017): «When You Have Too Many Features: Auxiliaries, Agreement and Clitics in Italian Varieties»,

- Glossa*, n. 2(1), pp. 1-36.
- (2020): «Agreement Across the Board: Topic Agreement in Ripano», dins Peter W. Smith, Johannes Mursell i Katharina Hartmann (eds.): *Agree to Agree: Agreement in the Minimalist Programme*, Berlín: Language Science Press, pp. 235-270.
- D’ALESSANDRO i LEDGEWAY (2010): Roberta D’Alessandro i Adam Ledgeway, «The Abruzzese T-*v* System: Feature Spreading and the Double Auxiliary Construction», dins R. D’Alessandro, A. Ledgeway i I. Roberts (eds.): *Syntactic Variation: The Dialects of Italy*, Cambridge: Cambridge University Press.
- D’ALESSANDRO i ROBERTS (2008): Roberta D’Alessandro i Ian Roberts, «Movement and Agreement in Italian Past Participles and Defective phases», *Linguistic Inquiry*, n. 39, pp. 477-491.
- i — (2010): «Past Participle Agreement in Abruzzese: Split Auxiliary Selection and the Null-Subject Parameter», *Natural Language and Linguistic Theory*, n. 28, pp. 41-72.
- D’ALESSANDRO i SCHEER (2015): Roberta D’Alessandro i Tobias Scheer, «Modular PIC», *Linguistic Inquiry*, n. 46:4, pp. 593-624.
- DCVB: vegeu ALCOVER-MOLL.
- DE CIA (2020): Simone De Cia, «Covert Topicalisation and Object-Past Participle Agreement. The Case of Friulan», presentació de pòster feta al Going Romance XXXIV (Paris-8 & CNRS, 27/11/2020).
- (en premsa): «Topicality and Object-Past Participle Agreement in Friulan», dins A. Nevins, A. Peti-Stantić, M. de Vos i J. Willer-Gold (eds.): *Angles of Object Agreement*, Oxford: Oxford University Press.
- DE CIA, CICONTE i BENTLEY (en revisió): Simone De Cia, Francesco M. Ciconte i Delia Bentley, «Participle Agreement with Topical *In Situ* Objects: the Case of Old Italian», *Archivio Glottologico Italiano*.
- DEAL (2009): Amy Rose Deal, «The Origin and Content of Expletives: Evidence from “Selection”», *Syntax*, n. 12(4): pp. 285-323.
- DEMIRDACHE i URIBE-ETXEBARRIA (2007): Hamida Demirdache i Myriam Uribe-Etxebarria, «The Syntax of Time Arguments», *Lingua*, n. 117, pp. 330-366.
- DÉPREZ (1998): Viviane Déprez, «Semantic Effects of Agreement: The Case of French Past Participle Agreement», *Probus*, n. 10, pp. 1-65.
- DIESING (1992): Molly Diesing, *Indefinites*, Cambridge, MA: MIT Press.
- DIEZ (1843 [1882]): Friedrich Diez, *Grammatik der romanischen Sprachen*, Bonn: Weber.
- DIXON (1994): Robert Dixon, *Ergativity*, Cambridge: CUP.
- DONATI i CECCHETTO (2011): Caterina Donati i Carlo Cecchetto, «Relabeling Heads: A Unified Account for Relativization Structures», *Linguistic Inquiry*, n. 42(4), pp. 519-560.
- DOWTY (1979): David R. Dowty, *Word Meaning and Montague Grammar: The Semantics of Verbs and Times in Generative Semantics and in Montague’s PTQ*, Dordrecht: Reidel.
- (1991): «Thematic Proto-roles and Argument Selection», *Language*, n. 67(3), pp. 547-619.
- DUARTE i ALSINA (1986): Carles Duarte i Àlex Alsina, *Gramàtica històrica del català*, vol. II, Barcelona: Curial.

- EMBICK i NOYER (2001): David Embick i Rolf Noyer, «Movement Operations after Syntax», *Linguistic Inquiry*, n. 32, pp. 555-595.
- ERTESCHIK-SHIR (1999): Nomi Erteschik-Shir, «Focus Structure and Scope», dins G. Rebuschi i L. Tuller (eds.): *The Grammar of Focus*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 119-150.
- ESCANDELL-VIDAL (2007): M. Victòria Escandell Vidal, «Acusatiu preposicional i dislocació amb clític», *Caplletra*, n. 42, pp. 185-218.
- (2009): «Differential Object Marking and Topicality. The Case of Balearic Catalan», *Studies in Language*, n. 33(4), pp. 832-885.
- ESCANDELL-VIDAL i LEONETTI (2014): M. Victòria Escandell Vidal i Manuel Leonetti, «La expresión del *verum focus* en español», *Español Actual*, n. 92, pp. 11-46.
- (2011): «*Bastantes problemas (*no) tenemos*», dins M. Victòria Escandell-Vidal, Manuel Leonetti i Cristina Sánchez (eds.): *60 problemas de gramática*, Madrid: Akal, pp. 253-260.
- (2014): «Fronting and Irony in Spanish», dins Andreas Dufter i Álvaro S. Octavio de Toledo (eds.): *Left Sentence Peripheries in Spanish: Diachronic, Variationist and Comparative Perspectives*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, pp. 383-418.
- ESPINAL i MATEU (2018): Maria-Teresa Espinal i Jaume Mateu, «Manner and Result Modifiers. The *V ben V* construction in Catalan», *The Linguistic Review*, n. 35(1), pp. 1-33.
- FABRA (1891): Pompeu Fabra, *Ensayo de gramática de catalán moderno*, Barcelona: L'Avenç de Massó i Casas.
- (1898): *Contribució a la gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona: L'Avenç de Massó i Casas.
- (1905): «Carta a Jaume Massó i Torrents (Bilbao, 1 de setembre de 1905)», publicada dins Xavier Lamuela i Josep Murgades (1984: 220): *Teoria de la llengua literària segons Fabra*, Barcelona: Quaderns Crema.
- (1908a): Esmena total (no acceptada pel ponent) a la ponència d'[ALCOVER (1908a)], dins *Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- (1908b): «Esmena total (no acceptada pel ponent) a la ponència d'OBRADOR (1908a)», dins *Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- (1912): *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona: L'Avenç.
- (1918): *Gramàtica catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; edició facsímil.
- (1920): *Converses filològiques (30/06/1920)*.
- (1922): *Converses filològiques (17-12-1922)*.
- (1956): *Gramàtica catalana*, Barcelona: Teide.
- FERNÁNDEZ SORIANO (1999): Olga Fernández Soriano, «Two Types of Impersonal Sentences in Spanish. Locative and Dative Subjects», *Syntax*, n. 2,(2), pp. 101-140.
- FÁBREGAS (2007): Antonio Fábregas, «The Exhaustive Lexicalization Principle», *Nordlyd*, n. 34, Universitat de Tromsø, pp. 165-199.
- (2009): «An Argument for Phrasal Spell-Out: Indefinites and Interrogatives in Spanish», *Nordlyd*, n. 36(1), Universitat de Tromsø, pp. 129-168.

- FÁBREGAS i MARÍN (2012): Antonio Fábregas i Rafael Marín, «Differentiating Eventivity from Dynamicity: The *Aktionsart* of Davidsonian State Verbs», *Proceedings of LSRL 42*.
- FERRANDO *et al.* (2002): Antoni Ferrando Francés (coord.), M. Josep Cuenca i Manuel Pérez Saldanya, *Guia d'usos lingüístics 1. Aspectes gramaticals*, Alacant/Castelló/València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- FRASCARELLI (2007): Mara Frascarelli, «Subjects, Topics and the Interpretation of Referential *pro*: An Interface Approach to the Linking of (Null) Pronouns», *Natural Languages and Linguistic Theory*, n. 25, pp. 691-734.
- (2008): «The Fine Structure of the Topic Field», dins C. De Cat i K. Demuth (eds.): *The Bantu-Romance Connection. A Comparative Investigation of Verbal Agreement, DPs, and Information Structure*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 261-292.
- (2017): «Dislocations and Framings», dins: Andreas Dufter i Elisabeth Stark: *Manual of Romance Morphosyntax and Syntax*, Berlín/Boston: Walter de Gruyter GmbH, pp. 472-501.
- FRASCARELLI i HINTERHÖLZL (2007): Mara Frascarelli i Roland Hinterhölzl, «Types of Topics in German and Italian», dins S. Winkler i K. Schwabe (eds.): *On Information Structure, Meaning and Form*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 87-116.
- FREEZE (1992): Ray Freeze, «Existentials and other Locatives», *Language*, n. 68, pp. 553-595.
- FRIEDEMANN i SILONI (1997): Marc-Ariel Friedemann i Tal Siloni, «AgrObject is not AgrParticiple», *The Linguistic Review*, n. 14, pp. 69-96.
- GALLEGO (2010): Ángel Jesús Gallego, *Phase Theory*, Amsterdam: John Benjamins.
- (2020): «Morpho-syntactic Variation in Romance *v*: A Micro-parametric Approach», *Probus*, n. 32(2), pp. 401-437.
- GARCÍA-PARDO (2020): Alfredo García-Pardo, *Stative Inquiries. Causes, results, experiences, and locations*, Amsterdam: John Benjamins.
- GAVARRÓ *et al.* (2010): Anna Gavarró, Vicenç Torrens i Ken Wexler, «Object Clitic Omission: Two Language Types», *Language Acquisition*, n. 17:4, pp. 192-219.
- GAVARRÓ i FORTÓN (2014): Anna Gavarró i Noemí Fortón, «Person Features and the Acquisition of Clitics»; dins Carla Contemori i Lena dal Pozzo (eds.): *Inquiries into Linguistic Theory and Language Acquisition: Papers Offered to Adriana Belletti*, p. 97-113, Siena: CISCL Press.
- GAVARRÓ i LACA (2002): «Les perífrasis tempoals, aspectuals i modals», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 3, Barcelona: Empúries, pp. 2663-2726.
- GAVARRÓ i MASSANELL (2013): «An Outline of Past Participle Agreement in Catalan», treball presentat a l'*International Workshop «The Syntactic Variation of Catalan and Spanish Dialects»*, Universitat Autònoma de Barcelona, 26 de juny de 2013.
- GAVARRÓ, QUER, ROSSELLÓ i SOLÀ (1998): Anna Gavarró, Josep Quer, Joana Rosselló i Jaume Solà, *El programa minimalista. Els escrits de Chomsky*, Barcelona: Ariel (Lingüística).
- GCC (2002): vegeu SOLÀ *et al.* (2002 [2008]).
- GEORGI i STARK (2020): Doreen Georgi i Elisabeth Stark, *Past Participle Agreement in French – One or Two Rules?*, dins M. O. Hinzelin, N. Pomino i E. M. Remberger (eds.): Berlín i Boston: De Gruyter,

pp. 19-48.

GIBERT-SOTELO (2020): Elisabeth Gibert-Sotelo, *Adjectival Passive Participles in Spanish and Catalan*, presentació al seminari GLiF (Universitat Pompeu Fabra), 11 de juny de 2020.

GIEC (2016): vegeu INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016).

GINARD (1966-1975): Rafel Ginard i Bauçà, *Cançoners populars de Mallorca*, en 4 volums, Palma: Editorial Moll. La versió digital *Cançoners de Mallorca* es pot consultar en línia: mallorcaliteraria.cat/ca/canconer (02/10/2021).

GIUSTI (2008): Giuliana Giusti, «Agreement and Concord in Nominal Expressions», dins Cécile De Cat i Katherine Demuth (eds.): *The Bantu-Romance Connection. A Comparative Investigation of Verbal Agreement, DPs, and Information Structure*, pp. 201-237.

— (2009): «On Feature Sharing and Feature Transfer», *University of Venice Working Papers in Linguistics*, n. 19: 157-174.

GÓMEZ (2011): *Gramàtica del català rossellonès*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.

— (2016): *Gramàtica del català rossellonès*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

GRÀCIA (1989): Lluïsa Gràcia, *Els verbs ergatius en català*, Ciutadella: IME.

GREENBERG (1963): Joseph H. Greenberg, «Some Universals of Grammar, with Particular Reference to the Order of Meaningful Elements», dins J. H. Greenberg (ed.), *Universals of Language*, Cambridge (MA): MIT Press, pp. 73-113.

GROHMANN (2003): Kleanthes Grohmann, *Prolific Domains: On the Anti-locality of Movement Dependencies*, Amsterdam i Philadelphia: Benjamins.

GUASTI i RIZZI (2002): Maria Teresa Gusti i Luigi Rizzi, «Agreement and Tense as Distinct Syntactic Positions: Evidence from Acquisition», dins Guglielmo Cinque (ed.): *Functional Structure in DP and IP: The Cartography of Syntactic Structures / 1*, Oxford (Nova York): Oxford University Press, pp. 167-194.

HAAS (1909): Joseph Haas, *Neufranzösische Syntax*, Halle a. S.: Niemeyer.

— (1916): *Französische Syntax*, Halle a. S.: Niemeyer.

HAIMAN i BENINCÀ (1992): John Haiman i Paola Benincà, *The Rhaeto-Romance Languages*, Londres i Nova York: Routledge.

HALE (1986): Kenneth L. Hale, «Notes on World View and Semantic Categories: Some Warlpiri Examples», dins Pieter Muysken i Henk van Riemsdijk (eds.): *Features and Projections*, Dordrecht: Foris, pp. 233-254.

HALE i KEYSER (1993): Kenneth L. Hale i Samuel J. Keyser, «On Argument Structure and the Lexical Expression of Syntactic Relations», dins K. L. Hale i S. J. Keyser (eds.): *The View from Building 20: Essays in Linguistics in Honor of Sylvain Bromberger*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 53-109.

— (2002): *Prolegomenon to a Theory of Argument Structure*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.

HALLE (1990): Morris Halle, «An Approach to Morphology», dins J. Carter (ed.): *Proceedings of NELS 20*, Amherst (MA): GLSA.

HALLE i MARANTZ (1993): Morris Halle i Alec Marantz, «Distributed Morphology and the Pieces of

- Inflection», dins K. Hale i S. J. Keyser (eds.): *The View from Building 20: Essays in Linguistics in Honor of Sylvain Bromberger*, Cambridge (MA): MIT Press, pp. 111-176.
- HARLEY (2011): Heidi Harley, «A Minimalist Approach to Argument Structure», dins Cedric Boeckx (ed.): *The Handbook of Minimalism*, Oxford / Nova York: Oxford University Press.
- (2013): «External Arguments and the Mirror Principle: On the Distinctness of Voice and *v*», *Lingua*, n. 125, pp. 34-57.
- HARLEY i RITTER (2002): Heidi Harley i Elizabeth Ritter, «Person and Number in Pronouns: A Feature-Geometric Analysis». *Language*, n. 78. 484–526.
- HERNANZ (2001): M. Lluïsa Hernanz, «*iEn bonito lío me he metido!*: Notas sobre afectividad en español», *Moenia* n. 7, pp. 93-109.
- (2002), «L'oració», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 993-1073.
- HERNANZ i RIGAU (1984): M. Lluïsa Hernanz i Gemma Rigau, «Auxiliaritat i reestructuració», *Els Marges*, n. 31, pp. 29-51.
- HEUSINGER (2011): Klaus von Heusinger, *Specificity*, dins K. von Heusinger, C. Maienborn i P. Portner (eds.): *Semantics: An International Handbook of Natural Language Meaning*, vol. 2, Berlín: Mouton de Gruyter.
- (2019): *Specificity*, dins P. Portner, K. von Heusinger i C. Maienborn (eds.): *Semantics – Noun Phrases and Verb Phrases*, Berlín: Mouton de Gruyter, pp. 70-111.
- HOECKSTRA (1999): Teun Hoekstra, «Auxiliary Selection in Dutch», *Natural Language & Linguistic Theory*, n. 17, pp. 67-84.
- HOLBERG i PLATZACK (2001): Anders Holmberg i Christer Platzack, *The Role of Inflection in Scandinavian Syntax*, Oxford: Oxford University Press.
- HUANG (1982): C. T. James Huang, *Logical Relations in Chinese and the Theory of Grammar*, Cambridge, MA: MIT (tesi doctoral).
- IANNACE (1983): Gaetano Iannace, *Interferenza linguistica ai confini fra Stato e Regno. Il dialetto di San Leucio del Sannio*, Ravenna: Longo.
- IATRIDOU *et al.* (2001): Sabine Iatridou, Elena Anagnostopoulou i Roumyana Izvorski, «Observations about the Form and Meaning of the Perfect», dins Michael Kenstowicz (ed.): *Ken Hale: A Life in Language*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 189-238.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (IEC) (2002): Acord de la Secció Filològica de 17 de maig de 2002, de modificació dels noms dels temps verbals.
- (2003): *El català de l'alguer: un model d'àmbit restringit*, Barcelona: IEC.
- (2016): *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC), Barcelona: IEC.
- KACKENDOFF (1972): Ray Jackendoff, *Semantic Interpretation in Generative Grammar*, Cambridge (MA): MIT Press.
- JAQUE (2014): Matías Jaque, *La expresión de la estatividad en español: niveles de representación y grados de dinamicidad*, Universidad Autónoma de Madrid: tesi doctoral.
- KAILUWEIT i ROSEMEYER (2015): Rolf Kailuweit i Malte Rosemeyer (eds.): *Auxiliary Selection Revisited:*

Gradience and Gradualness, Berlín/Munic/Boston: De Gruyter.

- KALLULLI (2008): Dalina Kallulli, «There is Secondary Preedication in *Theere-Existentials*», dins Charles B. Chang i Hannah J. Haynie (eds.): *Proceedings of the 26th West Coast Conference on Formal Linguistics (WCCFL)*, Somerville (MA): Cascadilla Proceedings Project, pp. 279-287.
- KAYNE (1979): Richard Kayne, «French Relative *QUE*», dins M. Luján i F. Hensey (eds.): *Current Studies in Romance Linguistics*, Washington: Georgetown University Press, pp. 255-299.
- (1985): «L'accord du participe passé en français et en italien» *Modèles Linguistiques*, n. 7, pp. 73-89.
- (1989): «Facets of Romance Past Participle Agreement», dins Paola Benincà (ed.): *Dialect Variation and the Theory of Grammar. Proceedings of GLOW Workshop (Venice, 1987)*, Dordrecht: Foris, pp. 85-103.
- (1991): «Romance Clitics, Verb Movement, and PRO», *Linguistic Inquiry*, n. 22, pp. 647-684.
- (1993): Toward a Modular Theory of Auxliary Selection, *Studia Linguistica*, n. 47, pp. 3-31.
- (2002): «On some Prepositions that Look DP-internal: English *of* and French *de*», *Catalan Journal of Linguistics*, n. 1, pp. 71-115.
- KELLER i SORACE (2003): Frank Keller i Antonella Sorace, «Gradient Auxiliary Selection and Impersonal Passivization in German: An Experimental Investigation», *Journal of Linguistics*, n. 39, pp. 57-108.
- KIPARSKY (1998): Paul Kiparsky, «Partitive Case and Aspect», dins Miriam Butt i Wilhelm Geuder (eds.): *The projection of arguments: Lexical and compositional factors*, Stanford (Califòrnia): CSLI.
- KOOPMAN i SPORTICHE (1991): Hilda Koopman i Dominique Sportiche, «The Position of Subjects», *Lingua*, n. 85(1), pp. 211-258.
- KORSAH i MURPHY (2020): Sampson Korsah i Andrew Murphy, «Tonal Reflexes of Movement in Asante Twi», *Natural Language and Linguistic Theory*, n. 38, pp. 827-885.
- KRATZER (1996): Angelika Kratzer, «Severing the External Argument from the Verb», dins J. Rooryck i L. Zaring (eds.): *Phrase Structure and the Lexicon*, Dordrecht: Kluwer, pp. 109-138.
- (2000): «Building statives», in *Berkeley Linguistic Society*, vol. 26, pp. 385-399.
- KRIFKA (1989): Manfred Krifka, «Nominal Reference, Temporal Constitution and Quantification in Event Semantics», dins Renate Bartsch, Joham van Benthem i Peter van Emde Boas (eds.): *Semantics and Contextual Expressions*, Dordrecht: Foris, pp. 75-115.
- (1992): «Thematic Relations as Links between Nominal Reference and Temporal Constitution», dins Ivan Sag i Anna Szabolcsi (eds.): *Lexical Matters*, Standford (Califòrnia): Center for the Study of Language and Information, pp. 29-53.
- LABELLE (1992): Marie Labelle, «Change of State and Valency», *Journal of Linguistics*, n. 28(2), pp. 375-414.
- LA FAUCI (1984): «Sulla natura assoluta del controllore dell'accordo del participio passato in italiano», *La Memoria. Annali della Fac. di Lettere e Filosofia dell'Università di Palermo*, n. 3, pp. 187-253.
- (1988): *Oggetti e soggetti nella formazione della morfosintassi romanza*, Pisa: Giardini.
- (1989): «Accordo del participio passato e ausiliari perfettivi in italiano ed in francese», dins F. Foresti, E. Rizzi e P. Benedini (eds.): *L'italiano tra le lingue romanze. Atti del XX Congresso Internazionale*

- di Studi della SLI, Bologna, 25-27 settembre 1986 (SLI 27)*, Roma: Bulzoni, pp. 213-242.
- (1991): «La continuità nella diversità formale. Aspetti di morfosintassi diacronica romanza», dins V. Orioles (ed.): *Innovazione e conservazione nelle lingue. Atti del Convegno della Società Italiana di Glottologia (Messina, 9-11 novembre 1989)*, Pisa: Giardini, pp. 135-158.
- (1994): *Objects and Subjects in the Formation of Romance Morphosyntax*, Bloomington: Indiana University Linguistics.
- (1997): *Per una teoria grammaticale del mutamento morfosintattico*, Pisa: Edizioni ETS.
- LA FAUCI i ROSEN (1993): Nuncio La Fauci i Carol Rosen, *Past Participle Agreement in Five Romance Varieties*, Università di Palermo i Cornell University (ms.).
- LAFONT (1967): Robert Lafont, *La phrase occitane. Essai d'analyse systématique*, París: PUF.
- LAMBRECHT (1994): Knud Lambrecht, *Information Structure and Sentence Form: Topic, Focus, and the Mental Representation of Discourse Referents*, Cambridge: Cambridge University Press.
- LARSSON (2009): Ida Larsson, *Participles in Time: The Development of the Perfect Tense in Swedish*, Universitat de Göteborg: tesi doctoral.
- (2015): «The HAVE/BE Alternation in Scandinavian – Perfects, Resultatives and Unaccusative Structure», dins R. Kailuweit i M. Rosemeyer (eds.): *Auxiliary Selection Revisited. Gradience and Gradualness*, Berlín: Deruyter, pp. 145-182.
- LEDGEWAY (2003): Adam Ledgeway, «The Distribution of the Perfective Auxiliary AVERE in Early Neapolitan: Split Intransitives Conditioned by Modal Factors», *Archivio Glottologico Italiano*, n. 88, pp. 29-71.
- (2007): «Old Neapolitan Word Order: Some Initial Observations», dins A. L. Lepschy i A. Tosi (eds.): *The languages of Italy: Histories and Dictionaries*, Ravenna: Longo, pp. 121-149.
- (2008): «Satisfying V2 in Early Romance: Merge vs Move», *Journal of Linguistics*, n. 44, pp. 437-470.
- (2011): «Syntactic and Morphosyntactic Typology and Change in Latin and Romance», dins M. Maiden, J. Ch. Smith i A. Ledgeway (eds.): *The Cambridge History of the Romance Languages*, Cambridge: Cambridge University Press.
- (2012): *From Latin to Romance. Morphosyntactic Typology and Change*, Oxford: Oxford University Press.
- (2014): «Romance Auxiliary Selection in Light of Romanian Evidence», dins G. Pană Dindelegan, R. Zafiu, A. Dragomirescu, I. Nicula i A. Nicolae (eds.): *Diachronic Variation in Romanian*, Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, pp. 3-35.
- (2019): «Parameters in the Development of Romance Perfective Auxiliary Selection», dins Michela Cennamo i Claudia Fabrizio (eds.): *Historical Linguistics 2015. Selected Papers from the 22nd International Conference on Historical Linguistics*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 343-384.
- LEGATE (2003): Julie Anne Legate, «Some Interface Properties of the Phase», *Linguistic Inquiry*, n. 34(3), pp. 506-515.
- LEGENDTRE (2010): Geraldine Legendre, «A Formal Typology of Person-Based Auxiliary Selection in Italo-Romance», dins R. D'Alessandro, A. Ledgeway i I. Roberts (eds.): *Syntactic Variation: The Dialects of Italy*, Cambridge: CUP, pp. 86-101.

- LEONETTI (2017): Manuel Leonetti, «Basic Constituents Order», dins: Andreas Dufter i Elisabeth Stark: *Manual of Romance Morphosyntax and Syntax*, Berlín/Boston: Walter de Gruyter GmbH, pp. 887-932.
- LEONETTI i ESCANDELL-VIDAL (2009): Manuel Leonetti i M. Victòria Escandell-Vidal, «Fronting and *Verum Focus* in Spanish», dins Andreas Dufter i Daniel Jacob (eds.): *Focus and Background in Romance Languages*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, pp. 383-418.
- LEVIN i RAPPAPORT HOVAV (1995): Beth Levin i Malka Rappaport Hovav, *Unaccusativity. At the Syntax-Lexical Semantics Interface*, Cambridge MA: The MIT Press.
- (2005): *Argument Realization*, Cambridge i Nova York: Cambridge University Press.
- LINK (1983): Godehard Link, «The Logical Analysis of Plural and Mass Nouns: A Lattice Theoretic Approach», dins R. Bäuerle, C. Schwarze i A. von Stechow (eds.): *Meaning, Use and Interpretation of Language*, Berlín: De Gruyter.
- LOIS (1990): Ximena Lois, «Auxiliary Selection and Past Participle Agreement in Romance», *Probus*, n. 2, pp. 233-255.
- LONGA, LORENZO i RIGAU (1998): «Subject Clitics and Clitic Recycling: Locative Sentences in some Iberian Romance Languages», *Journal of Linguistics*, n. 34, pp. 125-164.
- LONGENBAUGH (2019): Nicholas Longenbaugh, *On Expletives and the Agreement-Movement Correlation*, Cambridge (MA): MIT, tesi doctoral.
- LOPORCARO (1998): Michele Loporcaro, *Sintassi comparata dell'accordo participiale romanzo*, Torí: Rosenberg & Sellier.
- (2001): «La selezione dell'ausiliare nei dialetti italiani: Dati e teorie», dins R. Sornicola, E. Stenta Krosbakken i C. Stromboli (eds.): *Dati empirici e teorie linguistiche: Atti del XXXIII Congresso della Società di Linguistica Italiana (Napoli, 28-30 ottobre 1999)*, Roma: Bulzoni, pp. 455-476.
- (2007): «On Triple Auxiliation in Romance», *Linguistics*, n. 45, pp. 173-222.
- (2010): «The Logic of Romance Past Participle Agreement», dins Roberta D'Alessandro, Adam Ledgeway i Ian Roberts (eds.): *Syntactic Variation. The Dialects of Italy*, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 225-243.
- (2011): «A Euroversal in a Global Perspective: Auxiliation and Alignment», dins Peter Siemund (ed.): *Linguistic Universals and Language Variation*, Berlín / Nova York: De Gruyter, pp. 55-91.
- (2014): «Perfective Auxiliation in Italo-Romance: The Complementarity of Historical and Modern Cross-dialectal Evidence», dins Adam Ledgeway, Paola Benincà i Nigel Vincent (eds.): *Diachrony and Dialects: Grammatical Change in the Dialects of Italy*, Oxford: Oxford University Press, pp. 48-70.
- (2015): «Perfective Auxiliation with Reflexives in Medieval Romance: Syntactic vs. Semantic Gradients», dins Rolf Kailuweit i Malte Rosemeyer (eds.): *Auxiliary Selection Revisited: Gradience and Gradualness*, Berlín/Munic/Boston: Walter de Gruyter GmbH, pp. 43-78.
- (2016): «Auxiliary Selection and Participial Agreement», dins Adam Ledgeway i Martin Maiden (eds.): *The Oxford Guide to Romance Languages*, cap. 49, Oxford: OUP, pp. 802-818.
- MACDONALD (2008): Jonathan MacDonald, *The Syntactic Nature of Inner Aspect*, Amsterdam: John Benjamins.

- (2009): «Inner Aspect and Phases», dins Kleanthes Grohmann (ed.): *Explorations of Phase Theory: Features and Arguments*, Berlín: Mouton de Gruyter; «Interface Explorations», n. 18, pp. 207-230.
- MAIENBORN (2005): Claudia Maienborn, «On the limits of the Davidsonian approach: The case of copula sentences», *Theoretical Linguistics*, n. 31, pp. 275-316.
- MANZINI i SAVOIA (2005): Maria Rita Manzini i Leonardo Maria Savoia, *I dialetti italiani e romanci: Morfosintassi generativa*, Alexandria: Edizioni dell'Orso.
- i — (2007): *A Unification of Morphology and Syntax: Studies in Romance and Albanian dialects*, Londres: Routledge.
- i — (2011): *Grammatical categories: Variation in Romance languages*, Cambridge: CUP.
- MARANTZ (1991): Alec Marantz, «Case and Licencing», dins G. Westphal, B. Ao i H.-R. Chae (eds.): *Proceedings of the 8th Eastern States Conference on Linguistics (ESCOL 8)*, Columbus: Ohio State University (Department of Linguistics), pp. 234-253.
- (2001): *Words*, Cambridge (MA): MIT, manuscrit no publicat.
- (2005): *Objects out of the Lexicon: Objects as Events*, Cambridge (MA): MIT, manuscrit no publicat.
- (2013): «Verbal Argument Structure: Events and Participants», *Lingua*, n. 130, pp. 152-168.
- MARTÍ (2010): Núria Martí i Girbau, *The Syntax of Partitives*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- MASSANELL (2017): Mar Massanell Messalles, «Los atlas lingüísticos como fuente para estudios de sintaxis dialectal: el caso del *Atlas lingüístico del domini català* (ALDC)», *Verba*, n. 44, pp. 271-315.
- (2020): «*No m'à romasa sinó la honestat*»: *Rere la petja d'una innovació lingüística en el pas del català antic al modern*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (en premsa): «Using Linguistic Atlases to Explore Syntactic Issues: The Case of Auxiliary Selection in Catalan», dins Alba Cerrudo, Ángel J. Gallego i Francesc Roca (eds.): *Syntactic Geolectal Variation: Traditional Approaches, Current Challenges and New Tools*, Amsterdam i Nova York: John Benjamins.
- MASSANELL i MATEU (2018): Mar Massanell Messalles i Jaume Mateu Fontanals, «*Gran bé vos ha vengut*: Construccions existencials i selecció de l'auxiliar en el català antic», *Estudis Romànics*, n. 40, pp. 89-115.
- MASSOT (1972 [1985]): Josep Massot i Muntaner, *Els mallorquins i la llengua autòctona* (2a edició), Barcelona: Curial.
- MATEU (2002): *Argument Structure. Relational Construal at the Syntax-Semantics Interface*, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona (tesi doctoral).
- (2005): «La selecció de l'auxiliar en els verbs intransitius del català antic: alguns aspectes descriptius i explicatius», *Caplletra*, n. 38, pp. 211-240.
- (2009): «Gradience and Auxiliary Selection in Old Catalan and Old Spanish», dins Paola Crisma i Giuseppe Longobardi (eds.): *Historical Syntax and Linguistic Theory*, Oxford: OUP, pp. 176-193.
- (2012): «Conflation and Incorporation Processes in Resultative Constructions», dins Violeta Demonte i Louise McNally (eds.): *Telicity, Change, and State. A Cross-Categorical View of Event Structure*, Oxford i Nova York: Oxford University Press, pp. 252-278.

- (2015): «La inacusativitat i la selecció de l'auxiliar en català antic», dins Maria-Rosa Lloret, Clàudia Pons-Moll i Eva Bosch Roura (eds.): *Clàssics d'ahir i d'avui en la gramàtica del català*, Barcelona: Universitat de Barcelona, pp. 127-151.
- (2016): «Auxiliary Selection», dins Susann Fischer i Christoph Gabriel (eds.): *Manual of Grammatical Interfaces in Romance*, Berlín: De Gruyter, pp. 295-326.
- (2021): «On the Argument Structure of Complex Denominal Verbs in Latin: A Syntactic Approach», *The Linguistic Review*, n. 38(2), pp. 267-288.
- MATEU i MASSANELL (2015): Jaume Mateu Fontanals i Mar Massanell Messalles, «A Constructional Approach to Auxiliary Selection: Evidence from Existential Constructions», dins Rolf Kailuweit i Malte Rosemeyer (eds.): *Auxiliary Selection Revisited. Gradience and Gradualness*, Berlín/Munic/Boston: De Gruyter, pp. 183-211.
- MATEU i RIGAU (2002): «A Minimalist Account of Conflation Processes: Parametric Variation at the Lexicon-Syntax Interface», dins Artemis Alexiadou (ed.): *Theoretical Approaches to Universals*, Amsterdam: John Benjamins, pp. 211-236.
- i — (2010): «Verb-Particle Constructions in Romance: A Lexical-Syntactic Account», *Probus*, n. 22(2), pp. 241-269.
- McFADDEN (2007): Thomas McFadden, «Auxiliary Selection», *Language and Linguistics Compass*, n. 1(6), pp. 674-708.
- McFADDEN i ALEXIADOU (2006): «Auxiliary Selection and Counterfactuality in the History of English and Germanic», dins Jutta M. Hartmann i László Molnárfi (eds.): *Comparative Studies in Germanic Syntax*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 237-262.
- (2010): «Perfects, Resultatives and Auxiliaries in Earlier English», *Linguistic Inquiry*, n. 41(3), pp. 389-425.
- MATOS (2013): Gabriela Matos, «Quotative inversion in Peninsular Portuguese and Spanish, and in English», *Catalan Journal of Linguistics*, n. 12, pp. 111-130.
- MIGLIORI (2016): Laura Migliori, *Argument Structure, Alignment and Auxiliaries between Latin and Romance. A Diachronic Syntactic Account*, Universiteit Leiden: tesi doctoral.
- MIRALLES (1974 [1995]): Joan Miralles i Monserrat, *Un poble, un temps* (2a edició ampliada), Palma: Miquel Font Editor.
- (2020): *Veus del passat*, «Biblioteca Càtedra UNESCO», VI, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MIREMONT (1976): Pèire Miremont, *La syntaxe occitane du Périgord*, Cuers (Tolosa): Miremont.
- MOLL (1952 [2006]): Francesc de Borja Moll, *Gramàtica històrica catalana*, València: Universitat de València.
- (1966): «Assaig d'estudi preliminar al tom I del *Cançoner popular de Mallorca*», Palma: Editorial Moll.
- (1975): *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*, Palma: Editorial Moll.
- MORAVCSIK (1974): Edith A. Moravcsik, «Object-Verb Agreement», *Working Papers on Language Universals*, vol. 15, pp. 25-140.
- MORO (2007): Andrea Moro, *The Raising of Predicates*, Cambridge: Cambridge University Press.

- MÜLLER (2010): Gereon Müller, «On Deriving CED Effects from the PIC», *Linguistic Inquiry*, n. 41(1): pp. 35-82.
- MURSELL (2018): Johannes Mursell, «Object Marking in Swahili is Topic Agreement», *Jezikoslovlje*, n. 19(3), pp. 427-455.
- MUXÍ (1996): Isabel Muxí, «Optional Participial Agreement with Direct Objects Clitics in Catalan», *Catalan Working Papers in Linguistics*, n. 5(1), pp. 127-145.
- NAVARRO (1908): Antoni Navarro (rector de Montclar), «El català a-n el Ribagorça», comunicació dins *les Actes del I Congrés Internacional de la llengua catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- NEWMAN (2020): Elise Newman, «On the Movement/(Anti)agreement Correlation in Romance and Mayan», MIT: manuscrit.
- NGLE (2009): Vegeu RAE-ASALE (2009).
- OBENAUER (1992): Hans-Georg Obenauer, «L'interprétation des structures *wh* et l'accord du participe passé», dins Hans-Georg Obenauer i Anne Zribi-Hertz (eds.): *Structure de la phrase et théorie du liage*, París: Presses Universitaires de Vincennes.
- (1994): «Aspects de la syntaxe A'», París: Universitat de París (tesi doctoral).
- OBRADOR (1908a): Bernat Obrador Billon, «Del ús dels verbs auxiliars catalans», dins *Actes del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906)*, tema VII, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- (1908b): «Resposta» a l'esmena addicional de PUIG I SAIS (1908) i a l'esmena total de FABRA (1908b), dins *Actes del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- ORDÓÑEZ (2007a): Francisco Ordóñez, «Observacions sobre la posició del subjectes postverbals en català i castellà», *Caplletra*, n. 42, pp. 251-272.
- (2007b): «Cartography of Postverbal Subjects in Spanish and Catalan», dins Sergio Baauw, Frank Drijkoningen i Manuela Pinto (eds.): *Romance Languages and Linguistic Theory 2005*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 259-280.
- OUHALLA (1993): Jamal Ouhalla, «Subject-Extraction, Negation and the Antiagreement Effect», *Natural Language & Linguistic Theory*, n. 11(3), pp. 477-518.
- DE PAIVA BOLÉO (1936): Manuel de Paiva Boléo: *O perfeito e o pretérito em português em confronto com as outras linguas românicas*, Coïmbra: Biblioteca da Universidade.
- PANCHEVA (2003): Pancheva Roumyana, «The Aspectual Makeup of Perfect Participles and the Interpretations of the Perfect», dins A. Alexiadou, M. Rathert i A. von Stechow (eds.): *Perfect Explorations*, Berlín i Nova York; Mouton de Gruyter, pp. 277-308.
- PANCHEVA i VON STECHOW (2004): Pancheva Roumyana i Arnim von Stechow, «On the Present Perfect Puzzle», dins K. Moulton i M. Wolf (eds.): *Proceedings of NELS 34*, Stony Brock University.
- PAR (1923): Anfós Par, *Sintaxi catalana segons los escrits en prosa de Bernat Metge (1398)*, Halle (Saale): Max Niemeyer.
- PARADÍS (2019): *L'ascens dels clítics: reestructuració i control*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.

- PARRY (2005): Mair Parry, *Parluma 'd Còiri: Sociolinguística e grammatica del dialetto di Cairo Montenotte*, Savona: Società Savonese di Storia Patria.
- PARSONS (1990): Terence Parsons, *Events in the Semantics of English: A Study in Subatomic Semantics*, «Current Studies in Linguistics», vol. 21, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- PÉREZ SALDANYA (1998): Manuel Pérez Saldanya, *Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica*, València: Universitat de València.
- (2000): «Del “perfet” a l’“indefinit” (i viceversa). El nom dels temps verbals i altres problemes terminològics relacionats amb les categories gramaticals dels temps», dins J. Macià i J. Solà (eds.): *La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari*, Barcelona: Graó, pp. 91-119.
- (2002): «Les relacions temporals i aspectuals», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 3, Barcelona: Empúries, pp. 2567-2662.
- PERLMUTTER (1978): David M. Perlmutter, «Impersonal Passives and the Unaccusative Hypothesis», *Proceedings of the 4th Annual Meeting of the Berkeley Linguistic Society*, pp. 157-189.
- (1989): «Multiattachment and the Unaccusative Hypothesis: The Perfect Auxiliary in Italian», *Probus*, n. 1, pp. 63-119.
- PERLMUTTER i POSTAL (1983): David M. Perlmutter i Paul M. Postal, «Some Proposed Laws of Basic Clause Structure», dins D. M. Perlmutter (ed.): *Studies in Relational Grammar 1*, Chicago: University of Chicago Press, pp. 81-128.
- PESETSKY i TORREGO (2001): David Pesetsky i Esther Torrego, «T-to-C Movement: Causes and Consequences», dins Michael Kenstowicz (eds): *Ken Hale: A Life in Language*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press, pp. 355-426.
- (2004): «Tense, Case and the Nature of Syntactic Categories», dins J. Guéron i J. Lecarme (eds.): *The Syntax of Time*, Cambridge (MA): The MIT Press, pp. 495-538.
- (2007): «The Syntax of Valuation and the Interpretability of Features», dins S. Karimi, V. Samiian i W. Wilkins (eds.): *Phrasal and Clausal Architecture: Syntactic Derivation and Interpretacion*, pp. 262-294: Amsterdam: John Benjamins.
- PINKSTER (1987): Harm Pinkster, «The Strategy and Chronology of the Development of Future and Perfect Tense Auxiliaries in Latin», dins M. Harris i P. Ramat (eds.): *The Historical Development of Auxiliaries*, Berlín / Nova York: Mouton de Gruyter, pp. 193-223.
- PINEDA (2014): Anna Pineda, *Les fronteres de la (in)transitivitat: Estudi dels aplicatius en llengües romàniques i basc*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- PINEDA i BERRO (2020a): Anna Pineda i Ane Berro, «Hybrid Intransitives in Basque», *Glossa: A Journal of General Linguistics*, n. 5(1), art. 22, pp. 1-28.
- i — (2020b): *Hybrid intransitives in Basque (and Romance)*, Universitat Rovira i Virgili: seminari ROLLING (19 d'octubre de 2020).
- POLETO (1992): Cecilia Poletto, «The Analysis of the *Passé Surcomposé*: A Hypothesis on Sentence Structure Formation», *University of Venice Working Papers in Linguistics*, CLI-92.I.7.
- (2006): «Parallel Phases: A Study on the High and Low Left Periphery of Old Italian», dins Mara Frascarelli (ed.): *Phases of Interpretation*, Berlín: Mouton de Gruyter, pp. 261-295.

- (2014): *Word Order in Old Italian*, Oxford: Oxford University Press.
- POLINSKY (2003): Maria Polinsky, «Non-canonical Agreement is Canonical», *Transactions of the Philological Society*, n. 101, pp. 279-312.
- POLINSKY i POTSDAM (2001): Maria Polinsky i Eric Potsdam, «Long-Distance Agreement and Topic in Tsez», *Natural Language & Linguistic Theory*, n. 19, pp. 583-646.
- POLLOCK (1989): Jean-Yves Pollock, «Verb Movement, Universal Grammar and the Structure of IP», *Linguistic Inquiry*, n. 20, pp. 365-424.
- PREMINGER (2013): Omer Preminger, «That's Not How You Agree: A Reply to Zeijlstra», *The Linguistic Review*, n. 30, pp. 491-500.
- (2014): *Agreement and its Failures*, «Linguistic Inquiry Monographs», n. 68, Cambridge (MA): MIT Press.
- PREMINGER i POLINSKY (2015): *Agreement and Semantic Concord: A Spurious Unification* (manuscript).
- PUIG i SAIS (1908): Armengol Puig i Sais, «Esmena adicional (no acceptada pel ponent) a la conclusió III de la ponència d'[OBRADOR (1908a)]» i intervenció «en defensa de sa esmena adicional a la conclusió III del ponent», dins *Actes del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906)*, Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta.
- PULLUM (1988): , Geoffrey K. Pullum, «Topic... Comment: Citation Etiquette Beyond Thunderdome», *Natural Language & Linguistic Theory*, n. 6(4), pp. 579-588.
- (1991): *The Great Eskimo Hoax and other Irreverent Essays on the Study of Language*, Chicago: University of Chicago Press.
- PYLKKÄNEN (1999): Liina Pylkkänen, «Causation and External Arguments», dins L. Pylkkänen, A. van Hout i H. Harley (eds.): *Papers from the UPenn/MIT Roundtable on the Lexicon*, Cambridge (MA): MIT Working Papers in Linguistics, n. 35, pp. 161-183.
- (2008): *Introducing Arguments*, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- QUER (2002): Josep Quer, «Edging Quantifiers. On QP-Fronting in Western Romance», dins Claire Beyssade et al. (eds.): *Romance Linguistics and Linguistic Theory 2000*, Amsterdam i Philadelphia: Benjamins, pp. 253-270.
- RAE-ASALE (2009): Real Academia Española i Asociación de Academias de la Lengua Española, *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid: Espasa.
- RAMCHAND (2008): Gillian Ramchand, *Verb Meaning and the Lexicon: A First-Phase Syntax*, Cambridge: Cambridge University Press.
- (2018): *Situations and Syntactic Structures: Rethinking Auxiliaries and Order in English*, «Linguistic Inquiry Monograph», n. 77, Cambridge (Massachusetts): MIT Press.
- RAMCHAND i SVENONIUS (2014): Gillian Ramchand i Peter Svenonius, «Deriving the Functional Hierarchy», *Language Sciences*, n. 46, pp. 152-174.
- RAMOS (1999): Joan Rafael Ramos, «El sincretisme morfològic com a factor de canvi sintàctic», *Catalan Review*, XIII/1-2, pp. 189-201.
- (2000): *Esser, estar i haver-hi en català antic. Estudi sintàctic i contrastiu*, València/Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- (2002): «El SV (II): La predicació no verbal obligatòria», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 1951-2044.
- (2004): «Les estructures amb ésser + participi passat: problemes d'ambigüitat fornal», *Caplletra*, n. 36, pp. 55-72.
- (2005): «Els auxiliars dels temps compostos en català medieval», *Caplletra*, n. 38, pp. 179-209.
- RAPPAPORT HOVAV i LEVIN (1998): Malka Rappaport Hovav i Beth Levin (1998): «Building Verb Meanings», dins M. Butt i W. Geuder (eds.): *The Projection of Arguments: Lexical and Compositional Factors*, Stanford: CSLI Publications, pp. 97-134.
- REAL PUIGDOLLERS (2006): *La classe dels verbs de mesura: Un cas de verbs fronterers*, Universitat Autònoma de Barcelona: treball final de màster.
- (2013): *Lexicalization by Phase. The Role of Prepositions in Argument Structure and its Cross-linguistic Variation*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- (2017): *What Measure Verbs Have: An Insight into the Syntax of Possession*, Barcelona: Universitat Pompeu Fabra (handout del seminari GLiF de 09/02/2017).
- REZAK (2013): Milan Rezak, «Case and Licensing: Evidence from ECM+DOC», *Linguistic Inquiry*, n. 44(2): pp. 299-319.
- RICHARDS (2005): Marc D. Richards, *Object Shift and Scrambling in North and West Germanic: A Case Study in Symmetrical Syntax*, University of Cambridge: tesi doctoral.
- (2007): «On Feature Inheritance: An Argument from the Phase Impenetrability Condition», *Linguistic Inquiry*, n. 38(3), pp. 563-572.
- (2011): «Deriving the Edge: What's in a Phase?», *Syntax*, n. 14(1), pp. 74-95.
- RIGAU (1989): Gemma Rigau, «Per què els lingüistes necessiten una teoria del llenguatge?», *Revista de Catalunya*, n. 34, pp. 11-24.
- (1990): «Les propietats d'agradar: estructura temàtica i comportament sintàctic», *Caplletra*, n. 8, pp. 7-20.
- (1991): «On the Functional Properties of Agr», *Catalan Working Papers in Linguistics*, 1, pp. 235-260.
- (1992): «Aspects of Catalan Dialectal Syntax. Unaccusative Sentences and Related Structures», *Journal of Hispanic Research*, II/2, pp. 315-329.
- (1993): «El comportamiento sintáctico de los predicados existenciales en catalán», *Revista de Lenguas y Literaturas Catalana, Gallega y Vasca*, n. 3, pp. 33-53.
- (1997a): «Locative sentences and related constructions in Catalan: ésser/haver alternation», dins Amaya Mendikoetxea i Myriam Uribe-Etxebarria (eds.): *Theoretical Issues at the Morphology-Syntax Interface*, Bilbao: Euskal Herriko Unibertsitatea, pp. 395-421.
- (1997b): «Sintaxi i variació dialectal: les construccions locatives», dins Maria-Rosa Lloret, Emili Boix, Mercè Payrató i M. Pilar Perea (eds.): *Anàlisi de la variació lingüística*, Barcelona: Universitat de Barcelona, pp. 179-201.
- (1998): «La variació sintàctica: uniformitat en la diversitat», *Caplletra*, n. 25, pp. 63-81.

- (2005): «Number Agreement Variation in Catalan Dialects», dins Guglielmo Cinque, Richard S. Kayne (eds.): *The Oxford Handbook of Comparative Syntax*, Oxford: Oxford University Press, pp. 775-805.
- (2013): «La preposició silent d'alguns verbs de moviment local», *Els Marges*, n. 100, pp. 125-132.
- RITTER i ROSEN (2000): Elisabeth Ritter i Sarah Rosen, «Event Structure and Ergativity», dins Carol Tenny i James Pustejovsky (eds.): *Events as Grammatical Objects*, Stanford (Califòrnia): CSLI, pp. 187-238.
- i – (2001): «The Interpretive Value of Object Splits», *Language Sciences*, n. 23, pp. 425-451.
- RIZZI (1982): Luigi Rizzi, *Issues in Italian Syntax*, Dordrecht: Foris.
- (1997): «The Fine Structure of the Left Periphery», dins Liliane Haegeman (ed.): *Elements of Grammar: Handbook in Generative Syntax*, Kluwer: Dordrecht, pp. 281-337.
- (2001a): «Reconstruction, Weak Island Sensitivity, and Agreement», dins C. Cecchetto, G. Chierchia i M.-T. Guasti (eds.): *Semantic Interfaces*, Stanford (Califòrnia): CSLI.
- (2001b): «On the Position Int(errogative) in the Left Periphery of the Clause», dins G. Cinque i G. Salvi (eds.): *Current Studies in Italian Syntax Offered to Lorenzo Renzi*, Amsterdam: Elsevier.
- (2013): «The functional structure of the sentence, and cartography», dins Marcel den Dikken (ed.): *The Cambridge Handbook of Generative Syntax*, p. 425-457, Cambridge: Cambridge University Press.
- ROCA (1992): Francesc Roca, «Object Clitics in Spanish and Catalan», *Catalan Working Papers in Linguistics*, n. 2, 245-280.
- RODRÍGUEZ MOLINA (2016): Javier Rodríguez Molina, «Patrones de variación en la concordancia del participio en español antiguo», dins C. Benito Moreno, Á. S. Octavio de Toledo y Huerta (eds.): *En torno a HABER: Construcciones, usos y variación desde el latín hasta la actualidad*, Berna: Peter Lang, pp. 417-468.
- ROMANI (2006): Patrizia Romani, «Tiempos de formación romance (I). Los tiempos compuestos», dins Concepción Company (dir.): *Sintaxis histórica de la lengua española. Primera parte: La frase verbal*, Mèxic D. F.: Universidad Nacional Autónoma de México / Fondo de Cultura Económica, pp. 243-346.
- ROSEMEYER (2014): Malte Rosemeyer, *Auxiliary Selection in Spanish. Gradience, Gradualness, and Conservation*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- (2016): «Gradientes semánticos y sintácticos en la historia de la selección de auxiliares en español», dins Carlota de Benito Moreno, i Álvaro Octavio de Toledo y Huerta (eds.): *En torno a haber: construcciones, usos y variación desde el latín hasta la actualidad*, Nova York i Frankfurt: Peter Lang, pp. 469-502.
- ROSSELLÓ (1997): Joana Rosselló, «Arguments nuls i perifèria de la frase a les gramàtiques infantils i adultes», *Llengua & Literatura*, n. 8, pp. 307-341.
- (2000): «Un enfocament minimalista del paràmetre del subjecte nul», Bellaterra: Grup de Gramàtica Teòrica (Universitat Autònoma de Barcelona).
- (2002): Joana Rosselló, «El SV (I): El verb i arguments verbals»; dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 1853-1949.

- (2003): Ressenya de LOPORCARO (1998), *Estudis romànics*, n. 25, pp. 348-363.
- ROTHSTEIN (2004): Susan Rothstein, *Structuring Events: A Study in the Semantics of Lexical Aspect*, Oxford: Blackwell.
- (2008): «Two Puzzles for a Theory of Lexical Aspect: The Case of Semelfactives and Degree Adverbials», dins J. Dölling, T. Heyde-Zybatowand i M. Schäfer (eds.): *Event Structures in Linguistic Form and Interpretation*, Berlín: Mouton de Gruyter, pp. 175-198.
- ROWLEY (2003): Anthony Rowley, *Liacht as de sproch. Grammatica della lingua mòchena. Grammatik des Deutsch-Fersentalerischen*, Luserna: Istituto Culturale Mòcheno-Cimbro; Kulturinstitut für das Fersental und Lusern; Kulturinstitut Bersntol Lusérn.
- ROYO (2017): Carles Royo, *Alternança acusatiu/datiu i flexibilitat semàntica i sintàctica dels verbs psicològics catalans*; Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- RUAIX (1975 [1979]): Josep Ruaix, *El català en fitxes / 2: Morfologia i sintaxi*, Moià: Ruaix.
- (1985 [1991]): *El català / 2: Morfologia i sintaxi*, Moià: Ruaix.
- (1994): *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*, Moià: Ruaix.
- (1995): *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 2*, Moià: Ruaix.
- (1998): *Català complet: curs superior de llengua / 2: Morfologia i sintaxi*, Moià: Ruaix.
- SALVÀ (2015): Sebastià Salvà i Puig, *Concordança del participi i aspecte intern en el català de Mallorca*, Barcelona: màster interuniversitari de Ciència Cognitiva i Llenguatge (CCiL) (treball final de màster).
- (2017): «Past Participle Agreement in Majorcan Catalan: The Relevance of Inner Aspect», *Borealis: An International Journal of Hispanic Linguistics*, n. 6:1, pp. 53-75.
- (2018): «La concordança del participi en el català de Mallorca», *Llengua & Literatura*, n. 28, pp. 53-79.
- (2020): «Split Auxiliary Selection with Affected Subjects in Old Majorcan Catalan», dins Irene Vogel (ed.): *Romance Languages and Linguistic Theory 16: Selected Papers from the 47th Linguistic Symposium on Romance Languages (LSRL)*, Newark, Delaware, John Benjamins.
- SALVI (2011): Giampaolo Salvi, «Morphosyntactic Persistence from Latin into Romance», dins M. Maiden, J. Ch. Smith i A. Ledgeway (eds.): *The Cambridge History of the Romance Languages*, Cambridge: Cambridge University Press.
- SALZMANN i SCHADEN (2019): Martin Salzmann i Gerhard Schaden, «The Syntax and Semantics of Past Participle Agreement in Alemannic», *Glossa: A Journal of General Linguistics*, n. 4:1, art. 105.
- SÁNCHEZ LÓPEZ (1993): Cristina Sánchez López, «Una anomalia del sistema pronominal español», *Dicenda: Cuadernos de Filología Hispánica*, n. 11, pp. 259-284.
- SARAGOSSÀ (1997): «La concordança del participi amb els pronoms febles objectius (*Aquesta novel·la ja l'he llegida*): Una singularitat de la llengua catalana», *Llengua Nacional*, n. 21, pp. 9-14.
- (2002): «La normativa sintàctica i la sintaxi col·loquial: el cas de la concordança del participi amb els pronoms febles objectius (*Aquesta cançó ja l'he sentida*). Problemes de descripció i de comprensió, amb una proposta per a la normativa», dins *Estudis del valencià d'ara (Aces del IV Congrés de Filologia Valenciana, en homenatge al doctor Joan Veny*, Paiporta: Editorial Denes, pp. 545-580.

- (2014): «Fabra i el francès. La concordança del participi (*iAra sí que l'has feta bona!*)», ms.
- SAROÏHANDY (1905): Jean-Joseph Saroïhandy, «Remarques sur la conjugaison catalane», *Bulletin Hispanique*, tom 7, n. 2, pp. 128-139.
- SASSE (1987): Hans-Jürgen Sasse, «The thematic/categorical distinction revisited», *Linguistics*, n. 25, pp. 511-580.
- SAUERLAND (2003): Uli Sauerland, «Intermediate Adjunction with A-Movement», *Linguistic Inquiry*, n. 34(2), pp. 308-314.
- SCHADEN (2009): Gerhard Schaden, *Composés et surcomposés. Le «parfait» en français, allemand, anglais et espagnol*, Paris: L'Harmattan.
- SCHWARZSCHILD (2005): Roger Schwarzschild, «Measure Phrases as Modifiers of Adjectives», *Recherches linguistiques de Vincennes*, n. 34, pp. 207-228.
- SCHLIEBEN-LANGE (1971): Brigitte Schlieben-Lange, *Okzitanische und katalanische Verbprobleme: Ein Beitrag zur funktionellen synchronischen Untersuchung des Verbalsystems der beiden Sprachen (Tempus und Aspekt)*, Tübingen: Niemeyer.
- SHANNON (1995): Thomas F. Shannon, «Toward a Cognitive Explanation of Perfect Auxiliary Variation: Some Modal and Aspectual Effects in the History of Germanic», *American Journal of Germanic Linguistics & Literatures*, n. 7(2), pp. 129-163.
- SILVAGNI (2017): Federico Silvagni, *Entre estados y eventos. Un estudio del aspecto interno del español*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- SILVERSTEIN (1976): Michael Silverstein, «Hierarchy of Features and Ergativity», dins Robert M. W. Dixon (ed.): *Grammatical Categories in Australian Languages*, Canberra: Australian Institute of Aboriginal Studies, pp. 112-171.
- SMITH (1989): John Charles Smith, «Actualization Reanalyzed: Evidence from the Romance Compound Past Tenses», dins Thomas J. Walsh (ed.): *Synchronic and Diachronic Approaches to Language Variation and Change (Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics 1988)*, Washington, D. C.: Georgetown University Press, pp. 310-325.
- (1991a): «*Problemi dell'accordo del participio passato coll'oggetto diretto ni tempi composti coniugati con avere in italiano, con speciale riferimento ai dialetti*», dins L. Giannelli, N. Maraschio, T. Poggi Salani i M. Vedovelli (eds.): *Tra Rinascimento e strutture attuali. Saggi di linguistica italiana (Atti del I Convegno della SILFI, Siena, 28-31 marzo 1989)*, vol. I, Torí: Rosenberg & Sellier, pp. 365-371.
- (1991b): «Thematicity and "Object"-Participle Agreement in Romance», dins Dieter Wanner i Douglas A. Kibbee (eds.): *New Analyses in Romance Linguistics. Selected Papers from the XVIII Linguistic Symposium on Romance Languages (Urbana-Champaign, April 7-9, 1988)*, Amsterdam i Philadelphia: John Benjamins, pp. 335-352.
- (1993): «La desaparición de la concordancia del participio de pasado en castellano y catalán: Aspectos geográficos e históricos», dins Ralph Penny (ed.): *Actas del Primer Congreso Anglohispano: I, Lingüística*, Madrid: Castalia, pp. 275-285.
- (1995a): «Agreement between Past Participle and Direct Object in Catalan: The Hypothesis of Castilian Influence Revisited», dins Jacek Fisiak (ed.): *Linguistic Change under Contact Conditions*, Berlín / Nova York: Mouton De Gruyter, pp. 271-289.

- (1995b): «Perceptual Factors and the Disappearance of Agreement between Past Participle and Direct Object in Romance», dins J. Charles Smith i Martin Maiden (eds.): *Linguistic Theory and the Romance Languages*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, pp. 161-180.
 - (1999): «Markedness and Morphosyntactic Change Revisited: The Case of Romance Past Participle Agreement», dins S. Embleton, J. Joseph i H. J. Niederehe (eds.): *The Emergence of the Modern Language Sciences: Studies on the Transition from Historical-Comparative to Structural Linguistics in Honour of E. F. K. Koerner, 2: Methodological Perspectives and Applications*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, pp. 203-215.
 - (2001): «Markedness, Functionality, and Perseveration in the Actualization of a Morphosyntactic Change», dins Henning Andersen (ed.): *Actualization. Linguistic Change in Progress*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 203-223.
- SOLÀ (1973 [1993]): Joan Solà i Cortassa, *Estudis de sintaxi catalana*, vol. 2, Barcelona: Edicions 62.
- (1987): *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*, Barcelona: Edicions 62.
 - (1990): *Lingüística i normativa*, Barcelona: Empúries.
 - (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, Barcelona: Empúries.
 - (1999): *Parlem-ne. Converses lingüístiques*, Barcelona: Proa.
- SOLÀ *et al.* (2002 [2008]): Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.), *Gramàtica del català contemporani*, 3 volums, Barcelona: Empúries. La 4a edició, de 2008, és l'«edició definitiva».
- SOLÀ I PUJOLS (1992): Jaume Solà, *Agreement and subjects*, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona (tesi doctoral).
- (2002): «Modificadors temporals i aspectuals»; dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 3, Barcelona: Empúries, pp. 2867-2936.
 - (2021): *El lèxic i la sintaxi*, presentació feta en un seminari del Centre de Lingüística Teòrica (CLT) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), 16/04/2021.
- SORACE (2000): Antonella Sorace, «Gradients in Auxiliary Selection with Intransitive Verbs», *Language*, n. 76, pp. 859-890.
- (2004): «Gradience at the Lexicon-Syntax Interface: Evidence from Auxiliary Selection and Implications for Unaccusativity», dins A. Alexiadou, E. Anagnostopoulou i M. Everaert (eds.), *The Unaccusativity Puzzle. Explorations of the Syntax-Lexicon Interface*. Oxford: OUP, pp. 243-268.
- SPORTICHE (1990): Dominique Sportiche, *Movement, Agreement and Case*, UCLA: manuscrit.
- (1996): «Clitic constructions», dins Johan Rooryck i Laurie Zaring (eds.): *Phrase Structure and the Lexicon*, Dordrecht: Kluwer, pp. 213-276.
- STARKE (2005): Michal Starke, *Nanosyntax*, seminari del CASTL, Universitat de Tromsø.
- (2009): «Nanosyntax: A Short Prime to a New Approach to Language», *Norlyd*, n. 36:1, Universitat de Tromsø, pp. 1-6.
- STOLOVA (2006): Natalya Stolova, «Split Intransitivity in Old Spanish: Irrealis and Negation Factors», *Revue Roumaine de Linguistique LI*, n. 2, pp. 301-320.

- SUÏLS (2008): Jordi Suïls Subirà, «La distribució d'*haver* i *ser* en ribagorçà. Una aproximació», *Llengua & Literatura*, n. 19, pp. 221-253.
- TENNY (1987): Tenny Carol, *Grammaticalizing Aspect and Affectedness*, MIT: tesi doctoral.
- (1994): *Aspectual Roles and the Syntax-Semantics Interface*, Dordrecht: Kluwer.
- THIELMANN (1885): Philip Thielmann, «*Habere* mit dem Part. Perf. Pass.», *Archiv für Lateinische Lexikographie und Grammatik*, n. 2, pp. 372-423 i 509-549.
- TIMBERLAKE (1977): Alan Timberlake, «Reanalysis and Actualization in Syntactic Change», dins Charles N. Li (ed.), *Mechanisms of Syntactic Change*, Austin–London: University of Texas Press, pp. 141-177.
- TORRUELLA, PÉREZ SALDANYA i MARTINES: Joan Torruella, Manuel Pérez Saldanya i Josep Martines (dirs.): *Corpus Informatitzat del Català Antic*; en línia: www.cica.cat
- TORTORA (2014): Christina Tortora, *A Comparative Grammar of Borgomanerese*, Nova York: Oxford University Press.
- TRAVIS (2000): Lisa Travis, «Event Structure in Syntax», dins Carol Tenny i James Pustejovsky (eds.): *Events as Grammatical Objects*, Stanford (Califòrnia): CSLI, pp. 145-185.
- URK (2015): Coppe van Urk, «A Uniform Syntax for Phrasal Movement: A Case Study of Dinka Bor», Cambridge (MA): MIT, tesi doctoral.
- (en premsa): «A Taxonomy of Successive Cyclicity Effects», dins *Proceedings of BCGL9: Phase Theory*, Brussel·les (2016).
- URK i RICHARDS (2015): Coppe van Urk i Norvin W. Richards, «Two Components of Long-Distance Extraction: Successive Cyclicity in Dinka», *Linguistic Inquiry*, n. 46(1), pp. 113-155.
- VALLCORBA (2010): Jaume Vallcorba i Rocosa, «Els verbs *ésser* i *estar* en català» (1978), «Història dels verbs *ésser* i *estar* (en català i en castellà). Primera part» (1996) i «El sorprenent camí de *ser* a *estar* (Per què el castellà féu parcialment aquesta evolució i no l'ha feta el català» (1997); dins *Obra gramatical i lingüística completa*, vol. I, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 341-520, 521-598 i 599-682.
- VALLDUVÍ (1992): Enric Vallduví, *The Informational Component*, Nova York i Londres: Garland Publishers.
- (2002): «L'oració com a unitat informativa», dins Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*, vol. 2, Barcelona: Empúries, pp. 1221-1279.
- VALOR (1977): Enric Valor, *Curs mitjà de gramàtica referida especialment al País Valencià*, València: Eliseu Climent.
- VEGA (2018): Jorge Vega Vilanova, *Catalan Participle Agreement. On the Interaction between Syntactic Features and Language Change*, Universitat d'Hamburg: tesi doctoral.
- (2020): *Past Participle Agreement. A Study on the Grammaticalization of Formal Features*, Amsterdam: John Benjamins.
- VENDLER (1967): Zeno Vendler, *Linguistics in Philosophy*, Ithaca (Nova York): Cornell University Press.
- VENY (1998): Joan Veny, *Els parlars catalans. Síntesi de dialectologia*, Palma: Moll.

- VENY i MASSANELL (2015): Joan Veny i Mar Massanell, *Dialectologia catalana: Aproximació als parlars catalans*; Barcelona, Alacant, València: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Publicacions de la Universitat d'Alacant, Publicacions de la Universitat de València.
- VENY i PONS (2018): *Atles Lingüístic del Domini Català*, volum IX (19: *Morfologia verbal*. 20: *Sintaxi*. 21: *Fonosintaxi*), Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- VERKUYL (1972): Henk Verkuyl, *On the Compositional Nature of the Aspect*, Dordrecht: Reidel.
- (1993): *A Theory of Aspectuality: The Interaction between Temporal and Atemporal Structure*, Cambridge: Cambridge University Press; «Cambridge Studies in Linguistics», n. 64.
- VILLALBA (2001): Xavier Villalba, «The Right Edge of Exclamative Sentences in Catalan», *Catalan Working Papers in Linguistics*, n. 9, pp. 119-135.
- (2002): «Dos tipus d'oracions exclamatives en català», *Els Marges*, n. 69, pp. 83-95.
- (2003): «An Exceptional Exclamative Sentence Type in Romance», *Lingua*, n. 113, pp. 713-745.
- (2004): *Diccionari Ballesta de gramàtica generativa*, «Catalan Journal of Linguistics: Monografies», Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- (2008): «Exclamatives: A thematic guide with many questions and few answers», *Catalan Journal of Linguistics*, n. 7, pp. 9-40.
- (2016a): «Oraciones exclamativas», dins Javier Gutiérrez-Rexach (ed.): *Enciclopedia de Lingüística Hispánica*, vol. I, Nova York: Routledge, pp. 737-749.
- (2016b): «L'evolució de les oracions exclamatives-*qu* de grau en català», *Caplletra*, n. 61, pp. 211-226.
- WEXLER i CULICOVER (1980): Ken Wexler i Peter Culicover, *Formal Principles of Language Acquisition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- WEXLER *et al.* (2004): Ken Wexler, Anna Gavarró i Vicenç Torrens, «Feature Checking and Object Clitic Omission in Child Catalan and Spanish», dins R. Bok-Bennema, B. Hollebrandse, B. Kampers-Manhe i P. Sleeman (eds.): *Romance Language and Linguistic Theory 2002: Selected Papers from "Going Romance" (Groningen, 28-30 November 2002)*, Amsterdam: J. Benjamins, pp. 253-269.
- WHEELER (1988): Max Wheeler, «Catalan», dins Martin Harris i Nigel Vincent (eds.): *The Romance Languages*, Londres: Croom Helm, pp. 170-208.
- WHEELER *et al.* (1999): Max Wheeler, Alan Yates i Nicolau Dols, *Catalan: A Comprehensive Grammar*, Londres: Routledge.
- WILTSCHKO (2014): Martina Wiltschko, *The Universal Structure of Categories. Towards a Formal Typology*, Cambridge: Cambridge University Press.
- WOOD i MARANTZ (2017): Jim Wood i Alec Marantz, «The Interpretation of External Arguments», dins R. D'Alessandro, I. Franco i Á. J. Gallego (eds.), *The Verbal Domain*, Oxford: OUP, pp. 255-278.
- WU (2018): Danfeng Wu, *Ellipsis as a Diagnosis of Movement in the Expletive There Construction*, MIT: manuscrit.
- XIQUÉS (2015): M. Teresa Xiqués García, *Towards a Unified View of Present Perfect. A Comparative Study on Catalan, English and Gikūyū*, Universitat Autònoma de Barcelona: tesi doctoral.
- ZEIJLSTRA (2012): Hedde Zeijlstra, «There is Only One Way to Agree», *The Linguistic Review*, n. 29, pp. 491-539.

**La concordança del participi en el català de Mallorca:
marcatge de l'estructura informativa i de l'aspecte**

SEBASTIÀ SALVÀ I PUIG

ANNEX

Tesi doctoral dirigida pel Dr. JAUME MATEU FONTANALS

Programa de doctorat: Ciència Cognitiva i Llenguatge

Centre de Lingüística Teòrica
Departament de Filologia Catalana
Facultat de Filosofia i Lletres
Universitat Autònoma de Barcelona

Octubre de 2021

A-1 Llistats d'auxiliar i participi de les *Rondaies mallorquines* d'en «Jordi des Racó» (ANTONI M. ALCOVER)A-1.1 *ESSER* + PARTICIPI

1	no varen tocar llit , com digueren tots tres a la una : — O el cel s'	és abaixat	o la terra s' és alçada , o mos han posada cosa davall es pilars
2	i se va creure que tot el cel havia desembanalat i que sa muntanyota s'	era abisada	. Passada sa sobatuda , s' aixeca i veu que no hi havia hagut res de
3	tan espessa que la porien tair a espasades . Ja feia una bona estona que s'	era abolida	de tot sa clarura de sa boca , i es peix encara se n' anava
4	en sec tota sa tinya que tenia per sa closca d'es cap se va	esser abolida	, i li sortiren uns cabeis rossos com un pa d' or . Bé poreu pensar
5	lleona , dient -li ses mil llàstimes i traguent foc p'es quixals , ja s' hi	és abordada	, an es senyor , i amb sa primera per poc l' esbalteix a sa paret .
6	a ses mans , just molins que han perduda sa nadia . Mentrestant ets homonets ja se	són abordats	a un redol de pins , les taien , les entaulen , les serren i vènguen barres
7	paums que t' han dats aont són ? Com ell li va dir que s' hi	era abrigat	i , perquè feien raig i roi , los havia deixats que eixugassen a un pinotell
8	ell ? Torna arrere . — I ara ? — diu sa mare , com lo veu . — Que sa coca s'	és acabada	a sa font Nova i he girat . — Ah gran golfre ! ! que tendràs fam
9	me donà sa paraula . Ara que ja els ho he dit , sa meua paraula s'	és acabada	. Ja no diré res pus . I així va esser . El rei i la reina
10	aquesta , per amor de Déu ! — diu el rei — . Si me deixaves , sa meua alegria se	seria acabada	. Però tantes de pregàries li arribà a fer En Bernadet i tantes de ganes
11	, i no em vui enfadar , que sa llet no los fes mal . I ses raons	sien acabades	. Ja se n' hi anà , escoat i morrotós , es drac , com hagué sentides aquestes
12	amb ningú : ara qui em demana de noves , troba sabata de son peu . — Ses raons	sien acabades	— diu es batle — : passa -mos davant ! — Serà massa dejorn ! — diu En Joanet sense
13	la prengué , però En Joanet no en volgué altra , i arribà a dir : — Ses raons	sien acabades	: jo ja he triat . Triau vós de pressa , o si no vos invest . Es
14	Bona casta de berbes ! — diu el rei — . Per berbes estam ara ! Sobretot , ses raons	sien acabades	: no et torns presentar davant es meus uis que no em dugues es cavall
15	sé de què em parla ! — diu s' al-lotó . — Mira — diu el rei — , ses raons	sien acabades	. Saps a on tens ses feines més que de pressa ? Cap a dur -me
16	rei ! — diu En Joanet . — Massa que ho saps tu ! — diu el rei — . Bono ! Ses raons	sien acabades	! Tu et deixes dir que ets capaç de dur -me una fadrineta de devuit
17	. Això és lo que et volia dir , oh jovenet ! ; i per lo mateix , ses raons	sien acabades	! Fins demà dematí damunt les nou ! Dir això sa fadrineta i enfonyar es cap
18	he mester sebre ! — diu es carnisser — . Massa record que m' heu pagat i ses raons	sien acabades	. Aquí En Bernat pica de talons cap a ca seua . Com sa mare el
19	del rei — . Sobretot , pot ser que ho sies , però no en fas cara ! — Ses raons	sien acabades	, al-lota ! — diu En Bernat — . Digue 'm quins aguiats vols p'es dinar ! Aquí
20	d'es ponent , sa bossa he mester per demà an aquesta hora , i ses raons	sien acabades	. Sa bossa se n' anà amb sa bossa de mostra i amb totes ses
21	aquest castell ? — El rei mateix és que m' envia — diu En Pere — i ses raons	sien acabades	. A on és sa cambra de més endins ? Aquells soldadets , més retgirats que un
22	' has de fer parlar , surta d'es llevant , surta d'es ponent ! I ses raons	sien acabades	! Paraula de rei no pot mentir ! I sa meua ha d' esser així ! Com
23	— Així una altra vegada s' hi mirarà més , en so rallar . — Sobretot , ses raons	sien acabades	! Sa dona vui ! — Sa dona ! Mal serà de fer que la hi torn ! — I
24	es cap estudiant . Tan beneit me mirau ? ... Sobretot , lladre vui esser , i ses raons	sien acabades	; i vós teniu obligació de fer -m' hi : mon pare vos deixà en es
25	ell . — Mira — digué sa mare d'es cap d' un parei de dies — , ses raons	sien acabades	: a festetjar has d' anar , surta d' allà on surta ! — I a on voleu
26	si ho has dit ! — diu el rei — . És que sempre negues , tu . Sobretot , ses raons	siguen acabades	: dins tres dies te tirarem dins sa caldera d' oli bullent ; i , en haver -
27	casar amb un ca ? I més amb una feristea com ets tu ... ! Sobretot , ses raons	siguen acabades	. Sorti 'm d' ací més que de pressa ! — No res — diu es ca — , jo
28	demanen ! Que se 'n tornin dins sa gerra , més que de pressa , i ses raons	siguen acabades	! — Vaja ! — digué sant Pere — . Ho heu vist ? Vetaquí lo que heu guanyat . I no
29	else lledes d'es mig , o t' hi farà llevant a tu ! I ses raons	siguen acabades	! Ja saps sa sort que t' espera , si no fas lo que et dic !
30	de defensar . O noltros los escabetxam a ells o ells a noltros . I ses raons	siguen acabades	, i a preparar sa defensa s' és dit ! Es soldadet afina una destrall per
31	Pere toc-toc ! — Al-lots ! — arribà a dir an es de dedins — . Ses berbes se	són acabades	! Obriu , si no voleu que esbuc ses portes amb so primer cop de puny ,
32	i uns bramuls que tot allò tremolava , però se veia que es seu poder s'	era acabat	contra En Bernat , que ni el se mirava tan sols . Lo que se mirava
33	amb sa barca an aquella ciutat de moros , però ja feia set dies que s'	era acabat	es mig any de temps que es senyor moro havia donat an es patró
34	de pinte en ample , i sa fadrineta , més xalesta que un pasco , clama : — Ara s'	és acabat	es meu encantament , gràcies a Déu ! En nom de Déu com s' és acabat ... !
35	s' és acabat es meu encantament , gràcies a Déu ! En nom de Déu com s'	és acabat	... ! Joanet , jo som sa fia del rei de totes aquestes terres : aquest gigantot me
36	— digué l' homo — , aquí no hi ha esperite-tuó : mos hem de casar i s'	és acabat	. El rei no sabia per on prendre . — Aqueix homo parla bé — deia tothom — . Lo
37	de tot . Se fa precis pastar . — Aquesta m' és vera ? — diu ell — . Vol dir s'	és acabat	es pa de nocés i demà haurem de pastar . Se 'n van a colgar
38	una menja de reis . Dins es bril egos i someres fan es nadissos , qui , en	esser acabats	de nodrir , són tan bons per qualcar -hi , per llaurar , per tirar a carro ,
39	'm i demana 'm una cosa , sa que vulgues , per grossa que sia , i te	serà accedida	, però just una vegada ! — Així va això ? — diu En Joanet , com va haver lletgides
40	fet , demana 'm qualsevol cosa , maldament sia la mitat d'es meu reine , i te	serà accedit	. N' Agraciat digué que no volia més paga que servir -lo tots ets anys
41	, i sent tot d' una una veu que diu : — Demana lo que vulgues , i te	serà accedit	! — Ai sí ? — diu ell — . Que deman lo que vulga ? Vaja si demanaré ! I aviat !

42	ja sentia aquella veu que deia : — Què demanes ? Demanà tot quant vulgues , que te	serà accedit	! — Què deman ? — deia ell — . Que aqueixa caixeta se torn omplir al raset de dobl
43	' una sent sa veu que li deia : — Què demanes ? Demana lo que vulgues i te	serà accedit	! — Què deman ? — diu En Bernat — . Que aquest palau mig fet romanga llest de tot
44	entrada tan atrevida i airosa que feia dins la terra , lo mateix que si se	fos acostada	per poder -li dir de més a prop : Déu lo guard , senyor rei . Mira
45	Antoni , si mal no m' err , i aquesta és s' hora que cap mosca se	sia acostada	a dir -me ase ni bèstia ni a fer -me ofertes de pagar . I
46	Joanet eren estades ses primeres de témer -se d' això de ses llànties i s'	eren acostades	a s' onclo moro que en feia sa crida a demanar -li si anava
47	veure si havia mester res ? I endevinava Na Trec-a-trec : negú pus s' hi	era acostat	a demanar -li com va la vida . Així és que es Vei Orquès com
48	senyora mestra de sa costura , que ja n' havia doblegats trenta i no s' hi	era acostat	mai cap estornell a dir -li : " Com te va la vida ? " I la pobreta
49	' hi ets tornat acostar , devers es pou ? — li diu sa dona . — Si no m' hi	som acostat	! — deia ell — . O te penses tu que es corpet no pot deixar es pou ? —
50	dins es llit de tristor i d' enuig ! Què gos de messions que negú s'	és acostat	per aquí des que jo vaig venir s' altra diassa , a veure si havia
51	li hagués pogut fer res , an aquell estornell , i que tots es qui s' hi	eren acostats	se n' haguessen hagut de dur s' aumut p' es cap . Com ja va
52	Nou Roques és dur -te a perdre ! Figura 't que tots es qui s' hi	són acostats	, an aqueixa font , ses nou roques que l' enrevolten s' hi són tombades damunt ,
53	a l' entorn que s' engoleixen un homo a cavall . Tots es qui s' hi	són acostats	han acabat ets alens . — No m' empatx de raons ! — diu N' Agraciat — . Digau -me
54	un ni s' altre ? — Jo no me 'n som temut , ni ho crec , que se	sien acostats	. Jo hi tenia prou esment , a veure si es primer tocaria comparició ! En Massot
55	ell era dins es llit , vomitant i fent es tro . Un dia , quan se va	esser adobat	, passava N' Espardenyeta , i el veu . Li dóna es bon dia , i , després d'
56	de re-cotri ! No ho dic jo , que som una hermosura , i no me n'	era adonada	? An-a qui ... ? Jo , tan guapa i tan bella , haver d' esser esclava d'
57	que no los guany . El dimoni , amb tants de bulls com du , no se n'	era adonat	, d' això , i li costà d' es pebre una vegada . Va esser que un
58	: lo que vos puc dir i jurar que no és vengut , que jo me 'n	sia adonat	. Per un desengan vostro , ho porem mirar . Ho miraren , i què hi havia d'
59	' una que los he vists descuidats , m' afic dins un matar ben espès . Com se	són adonats	de que jo faltava , que han començat a siular , jo ja era tornat homo
60	! És que es temps m' és passat sense adonar -me 'n ! — És que et deus	esser adormit	! — deia el rei . — No , senyor rei — deia aquell — . No hi ha hagut res de
61	diu — . Què dimoni fas aquí amb aquest que dorm ? — És s' homo meu , que s'	és adormit	com jo l' esplugava — diu ella . — I què emperiolau per aquí , si es pot
62	, petit , a s' oreia ! Vaja , ara que ningú mos sent ! Ara que s' altre s'	és adormit	! — La nit és per dormir , el dia per trebaïar — deia En Pere , i se
63	una soleiada que cremava es cul a ses llebres . Es gigants an aquella ombra s'	eren adormits	com a troncs . — Bé me va ! — diu ella — . Que else dur es so fins
64	havién sopat amb sa dona i es criats se n' eren anats a jeure , s'	eren adormits	i cop en sec ell se sent tret d' es llit i enfonyat terra
65	avia esmotxades de ses soques tornaven estar aficades a ses soques , i ses soques s'	eren adreçades	i tornaven estar confegides cada una a sa seua rabassa , com si mai les
66	vaig casar a no veure . Ben malament me sortí . No sap pastar ni cosir , i	és afectada	de beure . I sobretot , què em dirien es majors , si jo prenia dos homos
67	bé amb ses guixes i amb ses faves de ses altres voltes , perquè no n'	era afectada	. Camina caminaràs , sa cusseta darrere Na Tricafaldetes , llevant d' es vent ses fi
68	sopes dins un plat ; i , alerta ! , primes les vui . Bé ho saps tu , que no	som afectada	de tascons . Sa guinaveta s' eixuga bé a un cànyom que hi havia ben
69	va batre es peus i se n' anà a veure sant Pere . Na Margalidaina , que	era afectada	de faió i tan bereiola i babalueta com En Felet , prengué es papers d'
70	en voleu ? Set ? — Vénga 'n set ! — diu es gigant . — I d' enciam , que també en	sou afectat	? — diu En Joan . — Massa — diu es gigant — . Mira , posa -n' hi set cossis . —
71	. Arriba a ca seua i digué que passava de ver que el rei no ho	era , afectat	de figures , i que sa cosa li havia dit tort . Passen unes quantes setmanes
72	anar p' es mig , perquè a Sa Murtera Blanca hi havia un drac que n'	era afectat	ferm , d' animalons com ells , i encara no se n' era vist associat mai .
73	, carregada de figues flors , i això que era es dissabte de Nadal . L' homo n'	era afectat	ferm , de figues rotges , i una bona fam que duia , i què fa ell ?
74	ets escaldums i , zas ! , ja compareix davant cadascú un capó farcit ! Com tothom n'	era afectat	ferm , ja s' afua cadascú an es seu , i allà hauríeu vist desnossar capons !
75	anava a dir missa a fora vila . En temps de figues , i ell que n'	era afectat	ferm , un dia que se n' anava a dir missa , passa per devora una
76	per aquí més que de pressa , si no voleu que vos menj . — Vol dir n'	és afectat	, de carn humana ? — diu En Tià . — Si ho és ? — diu aquella — . Ja vos ho
77	hi volaven baixos de tot , i es concert hi anava ben fuit , perquè ell no	era afectat	de feina i no hi havia més que sa maretta que guanyàs , anant a
78	. I s' espità amb sant Pere per avall i de d' allà . L' amo , que	era afectat	ferm de mesclar -les , ja frissava que arribàs el dijous per anar a Inca
79	el rei que el deix anar , que En Bernadet sempre va de berbes i que	és afectat	de fer trempes i de donar pitja i creu a sa gent , i que
80	ni — , sinó si heu vist passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall . — Si	sou afectat	de coent — diu s' hortolà — , preniu es pebres de cirereta o es de flamarada
81	pensar i pensar i creure que en es meu poble , qui més qui manco , tothom	és afectat	de dolç ; i , per no fer tant de llaït , en lloc de pegar an
82	au -me acabar de formatjar . Llavò encalentirem sa llet , que me pareix que en deveu	esser afectats	; en menjareu fins que n' hi haja , i llavò ja mos n' anirem . An
83	ella tota sola mos mantén d' olives , tantes en mengem , i això que noltros en	som afectats	. Un dia passà per aquí una persona de molt de respecte , se mira aquest
84	barca . Com el rei p' es dinar havia convidada tota la ciutat , i aquells mariners	eren afectats	ferm de posar peus davall taula , i més si era sa taula del rei ,
86	guiterra ! I què fa ell ? Se desfà de sa jaieta així com pot , que s'	era aferrada	per ell de s' alegria que tenia , que no sabia què es feia , perquè
87	ha botat d' es baül , i llavò són venguts Vosses Reials Majestats i ella s'	és aferrada	per Vosses Reials Majestats i Vosses Reials Majestats per ella . El rei , com sent
88	parèixer tan desbaratades ; però la pobra ja no hi veia de cap bolla , i se	seria aferrada	a un ferro flametjant , per salvar el rei . Dóna orde de buidar tothom de
89	dalt ? — i ja l' ha abraonat , i espolsada ve i espolsada va . Si fort s'	era aferrat	En Pere , més fort espolsà es gegant i el féu botir cinquanta passes lluny .

90	? I ja el té abraonat i espolsada ve i espolsada va ; però En Bernat s'	era aferrat	ben fort i no va caure . — No hi ha negú , no — digueren es gegants
91	què és això ? Què ha d'esser ! diré jo . És que aquesta al·lota s'	és aficada	tant an es filar que , per més haver , s' és encamellada dalt sa paret ,
92	un tros , tengueren peus , cames i cuixes com un llàtzer , de tantes pues que s'	eren aficades	: sa sang ratjava a la vela , no hi tenien repòs . S' aturaren a desficar -
93	el torna despertar i se troba altre pic amb sa mateixa endemesa : ses branques s'	eren aficades	a ses soques taiades i aqueixes a ses seues rabasses , cada una a sa
94	assaven es cabeis , se deien es noms més lletjos que sabien , pegaven potadetes , se	serien aficades	a un puat . I encara else deu durar , si no els ha espassat . UN
95	deia : — Un altre , en lloc de fogir -ne , de sa fia del rei , s' hi	seria aficat	més que ella no hauria volgut . Era que es mestre no sabia lo que
96	boca d'es caragol que du an aqueix jardí ; per veure què era m' hi	som aficat	, veig aquesta sala , aquestes olles dalt es fogons , aquests pans dalt sa taula i
97	gent los va haver esvaïts tots . N' afina una cova plena , i ja s' hi	és aficat	, i ets seus darrere ell , i ventim an es moros ! que queien com a
98	, d' aquí dins ? Com me n' escap , d' aqueixes garameus ? Dins un bon andarivell me	som aficat	! I sa ratolina que no llevava ets uions de damunt En Bernadet , ni es
99	onèixer una partida de mates i carritxeres , per veure si s' animal esperonant se	seria aficat	dins qualcuna ; i encara poria mirar i regonèixer . S' anyell no hi era i
100	'm aquesta cama , devora sa cuixa ; amb ella te tornes aficar fins allà ont t'	ets aficat	ara i amb aquesta cama arribaràs a sa flor , s' arpa l' agafarà per
101	homo , tot esglaiat . — Sí , fiet — diu ella — . Per trobar -te la bona roba , me	som afluixada	de s' anell . Aquell homo romangué fred , sense paraula . — Però , què tenia aque
102	eueta de dins s' anellet . — Les he deixades dins infern ! — diu En Joan — . Me 'n	som afluixat	, per correr més juger i porer esser escàpol d' aquells garameus , i sobretot confia
103	, ases i someres . Ni si ho ' guessen fet a posta ! Ses que no eren pàndoles ,	eren afollades	o claretjaven de primes i tan prompte queien per darrere com se capficaven per
104	passetjar , i tornà sense ell , dient -me que li era caigut dins mar , s' hi	era a fonat	i no l' havien vist pus . — I quin temps fa d' això ? — demana sa
105	un dia dematí les era caigut de desgràcia a la mar , tot d' una s'	era a fonat	i no l' havien vist pus en tot aquell badiu de mar . I perquè
106	-t' ho de dir . En Miquelet , que mos és caigut a la mar i s'	és a fonat	de tal manera que ja no és sortit pus a flor d' aigo ; qualche
107	, però llavò s' assolaren tots sis . — Veus ? — diu sant Vicenç — . Aquest que s'	és a fonat	tot d' una és que el robes a sa feina , és que no el
108	he deixat ! — Calla , mala llengo ! — diu la reina — . Això no ho diuen ! I ja s'	és afuada	a Na Joana per menjar -la -se a picades , de rabiosa i destrempada que
109	ll bomo pega un crit escarrufador . — Ai ! ai dic ! Sa segadora ... ! Sa segadora s'	és afuada	a mi ! Ajuda que s' és mester ! — deia aquell beneit , cridant i plorant com
110	... ! Ah bon re-cap de re-xetra ! I com una lleona ja s' hi va	esser afuada	, i tocs i esclafits ! ... fins que el pobre , que no gosava envestir , cansat de
111	, com un enfilai de dimonis i dimonius amb tions de foc ja s' hi varen	esser afuats	. — Anau alerta , que poríeu cremar un homo ! — digué es jai tot xalest , i los
112	ent ? ... Que estàs moix ? Aont treu cap voler sa carrera de lladre ? — Però , i que	sou agafats	amb cans vós i ma mare ? Perquè ma mare també fa aquests estufornos en
113	' entendre , si En Pere sabia tant d' escriure com s' ase d' ensafranar ? — I que	són agafats	amb cans aquests potecaris de per ací ? — deia s' estornell — . Meiam sí a poc
114	atanyés tant . Ella passà per orde que totes ses coses que duguessen an es comte	fossen aguiades	sense sal . L' homo pegava cuierada i , com ho trobava tan fat , no ho
115	ha remei ! És just just s' aguiat d'es cuiner del senyor rei ! Vaja , això	és aguiat	d'es cuiner del senyor rei ! Vaja quin canyemet ! I a on se 'n
123	enviada aqueixa grandiosa guarda ! Sí que m' hi va en popa ! Com la gent s'	era aixecada	a veure què era aquell rebumbori , sentiren lo que En Pere deia , romangueren amb
124	xclamaren mare i fia . Es vei , que amb això , cansat d' esperar ses farinetes , s'	era aixecat	per etzibar -se qualche cosa que li apagàs una mica sa fam que el
125	grassa i en feim brou . Son pare va xerecot i fa dies que no s'	és aixecat	de sa nitedat que du i de lo nial que va de que li
126	ràbia , el féu jeure amb sos talons darrere . I encara hi jeu , si no s'	és aixecat	. EN PERE GRI Això era un homo casat , amb un xinxer d' infants , afectat
127	, acalant -te , umpls s' ampolleta d' aigo de sa font . I quan es cavall se	sia aixecat	, te compareixerà una lleona que té es jaç allà devora i que alleta , segura
128	Vit , i que se 'n vaja a escola . Crida 'l ben fort fins que se	sia aixecat	. Damunt sa cadira d'es capçal d'es llit té sa robeta que s'
129	mig minut que la princesa tenia es cap tombat en es llit , com ja s'	és aixecada	i tota rabenta diu : — Hala , comareta , facem -mos més endins ! Prenen de bell n
130	. — I ha de creure i pensar , senyoreta mia — reprèn sa jaia — , que com me vaig	esser aixecada	i espolsada no hi va haver cap os romput , gràcies a Déu , només va
131	fil per randa què és estat això d' anit ! I else contà de com s'	era aixicat	a la mala hora , i havia afinat es llumet qui corria , i que hi
132	' ego i sa pollina , de d' allà cametes me valguen . Com es llop se va	esser aixicat	i espolsat , ja no les va guipar en tot aquell redol ; i era ferest
133	són d' un ni quines són de s' altre . No has notat que ni mos	som aixicats	a l' Evangeli ni agenoiats an es començament ni a santos ? — I prou que
134	qui alçaven aquell xep-a-xep dalt aquella màrfega ! La mala sort , sant Pere s'	era ajaçut	davant i el Bon Jesús darrere i per això totes ses corretjades aplegaren sant
135	, cansat i mort d' esperar allà baix : — Joanet , no ho sé , a on te pots	esser ajaçat	aquesta nit ! M' has guanyada s' acció ! Me toca venir amb tu a cal
136	amb sos cabeis drets . Llavò pensa en sa jaieta que l' havia acompanyat i s'	era ajocada	no gaire lluny d' ell damunt aquella rama de pi . Bé mirà pertot , però
137	s' entrega una raboa , i ja els ha escomesos : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre	sia alabat	! — I ara quina la feim ? — Foi ! — diu s' euveia — . Es llop , que se vol
138	a una doneta damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Tià . — Per a sempre	sia alabat	Déu ! — diu aquella . — No em donaríeu posada , per amor de Déu , aquesta nit ? —
139	que hi havia damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Tià . — Per a sempre	sia alabat	Déu ! — diu aquella . — Me voldríeu donar posada , per amor de Déu , aquesta santa
140	que hi havia damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Tià . — Per a sempre	sia alabat	Déu ! — diu aquella . — Me voldríeu donar posada , per amor de Déu , aquesta santa
141	, i ja l' escomet . — Alabat sia Déu , germaneta ! — diu En Tià . — Per a sempre	sia alabat	Déu ! — respon aquella . — No em diríeu , germaneta — diu En Tià — , si és ca un
142	a sa vorera de mar . — Alabat sia Déu — li diu En Tià . — Per a sempre	sia alabat	Déu — diu s' ermitanet . — Se conté veritat que vós sou el rei d'es
143	tot xerevel·lo , i ja l' escometen : — Alabat sia Déu , l' amo ! — Per a sempre	sia alabat	, al·lots ! — Que no ho veis , que no duim es frare ? — Sí que heu

144 terra . S' hi acosten i En Manent li diu : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 145 ' amo damunt es portal i ja l' ha escomès . — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 146 peràs . S' hi acostà i ja l' escomet , dient : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 147 fonc a deu passes d'es portal . — Alabat sia Déu ! — diu ell . — Per a sempre
 148 s . En Bernat al punt hi fonc . — Alabat sia Déu ! — digué ell . — Per a sempre
 149 passaven per davant En Joanet , assegut a sa vorera d'es camí . — Per a sempre
 150 na damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu Na Tricafaldetes . — Per a sempre
 151 una giganta damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Joan . — Per a sempre
 152 surt sa giganta damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu ell . — Per a sempre
 153 nt surt damunt es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Ferrandí . — Per a sempre
 154 creure , aquella escomesa d'es corpet i s' afanyà a dir -li : — Per a sempre
 155 It es portal . — Alabat sia Déu , germaneta ! — diu Na Catalina . — Per a sempre
 156 enia aspecte d' esser l' amo . — Alabat sia Déu ! — diu En Joan . — Per a sempre
 157 es portal i En Miquel ja l' escomet dient : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 158 ava la vista . En Bernat l' escomet , dient : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 159 n i feien la pretxa . — Alabat sia Déu , germanets ! — diu ella . — Per a sempre
 160 altre cavaller i ja l' ha escomès : — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre
 161 n' anava de d' allà . — Alabat sia Déu ! — li diu En Joanet . — Per a sempre
 162 sa barca i ja l' ha escomès : — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre
 163 Joan ja l' ha escomès , an aquell . — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre
 164 ja l' escomet , aturant sa barca . — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre
 165 la conegué com el va escometre dient : — Alabat sia Déu , germà ! — Per a sempre
 166 l món . — Alabat sia Déu ! — diu la senyora princesa an En Joan . — Per a sempre
 167 dies troba un gigant . — Alabat sia Déu ! — diu es fii del rei . — Per a sempre
 168 set dies troba s' altre gigant i li diu : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 169 set dies troba s' altre gigant i li diu : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 170 se presenta a cal rei . — Alabat sia Déu ! — diu an es portalà . — Per a sempre
 171 es portal i ja l' escomet amb un bon : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 172 , que era el dimoni , se 'n guardà com de caure de contestar " Per a sempre
 173 omonet assegut an es portal . — Alabat sia Déu ! — diu En Joanet . — Per a sempre
 174 r aquell homonet an es portal . — Alabat sia Déu ! — diu N' Aineta . — Per a sempre
 175 an En Joanet . — Alabat sia Déu , jovenet ! — diu el Bon Jesús . — Per a sempre
 176 na possessió horabaixet , i el Bon Jesús diu : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 177 daixo-daixo , cap a la vila . — Alabat sia Déu ! — diu el rei . — Per a sempre
 178 a sa carrera , i ja los escomet . — Alabat sia Déu ! — diu ella . — Per a sempre
 179 carbó ençà i enllà . — Alabat sia Déu ! — diu es fii del rei . — Per a sempre
 180 rets , i ja envest s' hortolana amb aquestes : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 181 l escolanet , ja s' hi acostà escometent -lo . — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 182 l' escomet amb molta d' humildat , dient -li : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 183 casa a les fosques , no veu negú , i crida : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 184 dos cantadors que provaven tonades . — Alabat sia Déu ! — digué . — Per a sempre
 185 Tresor , i topen un homo . — Alabat sia Déu ! — diu es mercader . — Per a sempre
 186 ornen trobar un altre , i es mercader li diu : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre
 187 Déu ! — li enfloca En Pere . Però aquell , en lloc de contestar -li : Per a sempre
 188 nfloca : — Alabat sia Déu ! Però aquell , en lloc de contestar -li : Per a sempre
 189 i enfloca : — Alabat sia Déu ! I aquell , en lloc de contestar -li : Per a sempre
 190 remolesta . — Alabat sia Déu ! — diu ella — . I que sou voltros ? — Per a sempre

sia alabat Déu ! — respon aquell . — I quina la fas , si es pot sebre ? — diu En Manent . —
 sia alabat . — Bon dia i bon any que Déu mos do . — Bo serà , si Déu ho
 sia alabat Déu ! — diu ella . — I que heu posat una botiga de roba dins aquest bell
 sia alabat Déu ! — diu ella . En Toni féu poc ça poc lla com En Joan : demanà
 sia alabat Déu ! — respon ella . — És aquí — diu ell — que hi ha botiga de roba d'
 sia alabat ! — respon En Joanet . I se planta davant ells i les enfloca aquesta : — Senyors
 sia alabat Déu ! — respon aquella . — No em daríeu posada per aquesta santa nit ? — diu Na Tr
 sia alabat ! — respon aquella . — No em deixaríeu romandre per aquesta santa nit ? — Sí fa
 sia alabat ! — respon ella . — No em deixaríeu romandre per aquesta santa nit ? — Sí fa , p
 sia alabat ! — respon ella . — No em deixaríeu romandre per aquesta santa nit ? — Si fermes
 sia alabat Déu ! Perdona ! Que no t' havia reparat ! — Bono — diu es corpet — . No és ver
 sia alabat ! — diu aquella . — No em donaríeu posada per aquesta santa nit ? — diu Na Catalin
 sia alabat Déu ! — diu aquell d'es portal . — No em diríeu , germà — diu En Joan — , si
 sia alabat Déu ! — diu l' amo . — No me deixaríeu seure — diu En Miquel — an aqueix pedrisso
 sia alabat ! — diu l' amo . — Escoltau , germà — diu En Bernat — . Si no fos massa preguntar
 sia alabat , germaneta ! — diuen ells . — Que li pegau a seure ? — diu ella . — Sí fa ! — d
 sia alabat Déu ! — respon es cavaller , i afig : — I cap a on tiram , si es pot
 sia alabat Déu ! — respon es jai . — I cap a on tiram , si no és massa preguntar ? —
 sia alabat Déu ! — respon aquell . — I com és que teniu tanta de bufera ? — diu En Joanet .
 sia alabat Déu ! — contesta aquell . — No em diríeu , germà , què és que feis amb aquesta mun
 sia alabat Déu ! — respon aquell . — Escoltau germà ! — diu En Joanet — . Com dianxe un homo
 sia alabat , germana ! — diu En Joanet . — Sí que en teniu una bona partida , de conís ! — di
 sia alabat Déu ! — respon ell . — I pareix que pasturen bé aqueixs animalons ! — diu ella .
 sia alabat ! — diu es gigant — . I de què anam , per aquí ? — Cerc sa Bella Astresa del
 sia alabat ! — diu es gigant — . I de què anam , per aquí ? — Cerc la Bella Astresa del
 sia alabat ! — diu es gigant — . I de què anam per aquí ? — Cerc la Bella Astresa del
 sia alabat ! — diu aqueix . — Si no vos dic perquè som vengut — diu En Bernat — , no ho
 sia alabat ! — diu aquella dona . — No em donaríeu posada per aquesta santa nit ? — diu En Jo
 sia alabat Déu ! " i son pare ho digué mastegant fesols , tot mostii , mújol i confús , que
 sia alabat Déu , oh jovenet ! — respon aquell jai . — No em donaríeu posada per amor de Déu ,
 sia alabat Déu ! — respon aquell homonet , admirant -se de que una fadrineta com aquella anàs
 sia alabat — diu En Joanet . — Com va sa llaurada ? — diu el Bon Jesús . — Per ara bé ,
 sia alabat ! — respon una veu de dins la casa . Era sa madona que feinetjava per allà
 sia alabat ! — diu es manacorí , mirant -lo -se . — Que anau a Manacor ? — diu el rei . — S
 sia alabat ! — diuen ells . — Que sou criats del rei voltros ? — diu ella . — Sí fa — diuen
 sia alabat ! — diu aquell carboner . — Escoltau — diu es fii del rei — . I just ara no hi
 sia alabat Déu ! — diu s' hortolana . — No em diríeu , germaneta — diu es fii del rei — , per
 sia alabat ! — diu s' escolanet . — No em diries — diu es fii del rei — cap a on
 sia alabat Déu ! — respon ell , mirant -la -se una mica arreu ; però encara s' hi mirà
 sia alabat ! — respon l' amo , de dins sa botiga . — I a on ets ? Què vol dir
 sia alabat ! — No em donaríeu posada per aquesta santa nit ? — digué En Toni . — Sí fa ! —
 sia alabat Déu ! — diu aquell . D' es cap d' una estona en tornen trobar un altre ,
 sia alabat Déu ! — diu aquell . — Però bono — diu En Pere , com aquell homo ja era ben
 sia alabat ! , ho dóna a ses cames fogint com un llonzí . En Pere segueix endavant cap
 sia alabat Déu ! , fuig corrents , com si l' encalçassen per fer -li sa pell . En Pere
 sia alabat Déu ! , fuig com la bala , deixant en banda sa vaca . En Pere li pitja
 sia alabat Déu ! — diuen aquells dos — . Vol dir que sou vós , germaneta ? Que no sou sa

191	de nou així mateix . No se 'n poria avenir d' aquella fia seua que se	fos allargada	tant , sense dir -li res a ell , d' enviar aquelles comandacions an es comte .
192	uis , anc que ho fes de tot per no plorar . Quan son pare se va	esser allunyat	tant p' es camí que ja no el colombraven , el rei Moro amb set
193	tots tres a la una : — O el cel s' és abaixat o la terra s'	és alçada	, o mos han posada cosa davall es pilars d' es llit . Peguen bot a
195	no vos dic per què vénc , no ho sabreu . — Sí que endevines ! — Idò jo me	som alçat	mercader de bous , i venia a veure si fariem qualche barrina . No en tendríeu
196	cridava com un desesperat : — Oh gran polissona de por ! A on ets ? A on t'	ets amagada	? que no et veig enlloc , blanca ni negra ! Surt , gran traïdora , i mos veurem
197	t' he mort ? — Com m' haviéu de matar — diu En Toni Garriguel-lo — , si me	som amagat	darrere aqueixa pella ? — Sí que n' estic ben contenta — diu sa mare — , de no
198	vos he vists que fèieu aqueixa trescalamena d' un parar i s' altre botar , me	som amagat	dins aquell magraner per veure què arribaríeu a fer . Com he vist que ja
199	de pegar coça a s' olla primera , entra un d' es set germans , que s'	era amagat	per un si acàs . Li bestreu un bon esplet de cireres , ella li pogué
200	peus junts !!! — va cridar aquell d' es ciurons , de darrere aquell retaulo a on s'	era amagat	, amb s' idea d' aidar an es mort a retgirar es lladres . I vaja
201	qualsevol paraquè ell sempre ha parlat davant Déu i tot lo món i no s'	és amagat	de res mai . I aquella mala ànima de Marcos , per fer un platet an
202	de casar -se , no era anada a demanar de parer an es cavallet . — Però com	som anada	tan tapada ? — deia ella — . Amb una cosa tan grossa com és pendre s' estat
203	pensar que amb un poc més hi ha una desgràcia amb sa bóta encetada . Com	som anada	a treure vi per dinar , l' he trobada que hi feia un ratjolinoi ben
204	passetja una mica p' es moll , veu es seus dos germans i les conta com	és anada	sa dinada , i ells li diuen : — Mira , ja pots estar alerta es vespre ! A
205	que havia d' esser morta ! — pensava entre si mateix — . Saps que se n' havia d'	esser anada	! Però no ; tot està obert de pinte en ample , just com ses altres vegades .
206	pelts havien aferrat i dins una mesada tots ja tenien fuies . Aquella bruixa que hi	era anada	a dir que hi faltava s' abre de tota fruita per esser es jardí
207	' abre de totes fruites , que eren anats a cercar -ne mudes perquè una dona hi	era anada	a dir -los que era s' única cosa que faltava en aquell jardí per
208	tantes de millores i dins tan poc temps , sense poder aclarir negú quina gent hi	era anada	a fer -les -hi , vengué molt de nou , i tothom n' estava amb sos
209	. — No , fieta meua — li deia sa mare — . Si jo sabés a on són , ja hi	seria anada	mil vegades ; però qui és capaç de sebre -ho ? N' Aineta un dia se
210	que hi duia es diners ! — I vós que estàveu per bèstia ? — diu s' hortolà . — M'	és anada	amb traïdoria — diu En Joanet — i m' ha deixat com un jonc de fuies .
211	! — diu es sedasset , que no s' era aturat de cendre perquè N' Elienoreta se n'	era anada	sense donar -li recapte . — I qui ets tu ? — diu es Vei Orquès . — Som es
212	racó i se posa a l' aguait . N' Aineta , ben creguda de que se n'	era anada	i que era tota sola allà dins , surt de sa muleta , pren es berenar
213	fins que els hagués trobats , per aclarir com era que sa patrona Magdalena se n'	era anada	amb so patró Rafel , si enganada o si consentida . I heu de creure i
214	es ferit ! Vaja quina porcada ! — Jo no sé també — diu es gigant — aont te n'	ets anada	a somiar això , si no és possible per cap vent del món que el
215	quina porcada ! Somiava que vos prenien el príncep Corb . — Però aont dimoni te n'	ets anada	amb so patró Rafel ! És segur que es patró Rafel la dugué enganada ! Massa
216	l' església . Vaja ! No hi puc donar volta que ella de son beneplàcit se 'n	sia anada	a sa botiga de fil més bona que m' han dit que hi havia
217	que hi haja per broidar una bandera ! — diu Na Passa-vents — . Figurau que me 'n	som anada	un poc a colgar . Se n' entra dins sa cambreta ; i , en lloc de
218	germanes — , no estic gaire fina . Si ve ningú a cercar -me , digau que me 'n	som anada	una d' ací , que nom Magdalena , i és una santa al-lota , sa més
219	pobra de totes , an es vostro entendre ? — Mirau — diu s' hostalera — , ara se n'	és anada	un poc a colgar ? — li contestaren . El rei , sense mesclar cerimònies , se n' entr
220	, amb uns uis que li espiratjaven . — Creurà que no estava gaire fina i se n'	és anada	. Aquí lo que interessa , que partigueu més que de pressa cap a Sant Llorenç
221	dur a entregar -li es diners , i amb sos diners , a lo vist , se n'	és anada	a demanar de parer an es cavallet . — Però com som anada tan tapada ? — deia
222	es recordà que , por donar es sí an aquell xitxarel-lo de casar -se , no	era anada	es dematí . De manera que ja poreu esser partit a dir lo que tengau
223	del món me don ! — diu ella — . Sempre es capvespre he pogut anar per allà on	som anada	a costura , que l' estimava molt , i li conta lo que passa . — Però bé —
224	l'otona corria es setze ? I què fa ella ? Se 'n va a sa mestra ont	era anada	a comprar -les , no les he de tastar ? Ell agafa sa que romania i
225	instant i , zas ! , també la s' engoleix . I sa criada que diu : — I jo que	som anada	a confessar i es confés justament li ha posat per penitència que no ha
226	? Se 'n va a s' enamorat i li enfloca : — Mira tu , Na Catalina meua s'	és anada	tan alerta a treure cap peu d' es solc que només era sortida de
227	pobra Catalina , que n' era ben neta , de tot allò , perquè en tot aquell temps	era anada	pel món totes soles tots aquells dies . I arribaren a compondre que dirien que
228	pensa s' excusa que havien de posar d' esser fuites d' es castell i d'	esser anades	a dur -li altra roba , que ell li havia duit aquell vestit , fet tot
229	sa roba a sa més petitona mentres ella nedava , que ses altres dues se n'	eren anades	a sa cambreta per fer -hi dissabte i adesar -la 't , han trobat tancat ,
230	— diu sa senyora — . Idò jo només t' ho deia perquè ses criades , ses voltes que	són anades	a parlar d' aquesta manera . Es sants no van a dir aquestes coses . No
231	traren en reflexió , i digueren : — Això no pot esser , que el gloriós sant Antoni	sia anat	a demanar an es carboneret si los havia vists , i m' és sortit a
232	, i assetsuaxí m' han desaparegut . He vista una sitja de carbó dins un auzinar ,	som anat	— diu ella — , encara que aquest dit petit estiga escapollat . I el mostrà an En
233	es seu cos de que mai l' haguessen capolada , i tan gentil , tan galanxona . — Bé	és anat	a demanar -li llimosna ? M' ha dit que anàs a robar , i hi som
234	; per vostè , no ! — diu En Salom — . Que no se recorda què m' ha dit , com	som anat	això ? — Bé de tot — digué ell — . Sí que és una cosa bona confessar -se !
235	costà ferm arribar a Son Porc . Com sa mare el va veure , li demana : — Com	és anat	això ? — li demanà sa mare . — Bé — va dir ell — . An es xep-a-xep ,
236	bregat , i buidaren cadascú a ca seua , aquell tocà soletes cap a Son Porc . — Com	és anat	? — li demanà sa mare . — Malament — digué ell ; i li contà es pas . — Idò en
237	'En Para-canyes , fins que a la fi se 'n tornà a ca seua . — Com	és anat	? — Malament — digué ell ; i li contà es pas . Sa mare , quan el sent , li
238	destrempades . L' homo se 'n torna a ca seua i sa mare li demana : — Com	és anat	

239	allà on ets vengut . En Pere no tengué més remei que fer -ho així . — Com	és anat	? — li demanà sa mare . — Malament — va respondre ell ; i contà es pas . Sa mare
240	' anar com un ca atupat , amb sa coa a's mig de ses cames . — Com	és anat	? — li demanà sa mare . — Com ha d' esser anat ? Malament ! — digué ell ; i contà
241	fora , ca pelut ! I En Pere no tengué més remei que anar -se 'n . — Com	és anat	? — li demanà sa mare , quan el va veure . — Malament — digué ell ; i li contà
242	exclamacions , i li varen dir : — No deus esser anat an es barranc ? — Què he d'	esser anat	! — respòn ell . Lo endemà , abans que trencàs auba , ja hagueren pastat , a sortid
243	pinta brut , i per llevar -se aquells llocífers de davant , que ja se penedia d'	esser anat	a cercar -los , diu : — No res , duis -me dins sa cova de S' Aujub
244	diu : — Vaja idò ! Provem -mos ! I t' assegur que te n' has de penedir , d'	esser anat	a ponyir es vespre . — Sabeu que hi anau , de calçat per aigo ! — diu En
245	's mig de ses cames . — Com és anat ? — li demanà sa mare . — Com ha d'	esser anat	? Malament ! — digué ell ; i contà es pas . Sa mare , quan el sent , se va
246	pinta brut , i per llevar -se aquells llocífers de davant , que ja se penedia d'	esser anat	a cercar -los , diu : — No res , duis -me dins sa cova de S' Aujub
247	a guarda ben redona ; li feren moltes d' exclamacions , i li varen dir : — No deus	esser anat	an es barranc ? — Què he d' esser anat ! — respòn ell . Lo endemà , abans que
248	! Amb això la reina encara reia amb unes riaies ben fresques , perquè el rei hi	era anat	a veure si se sabia rentar es peus . I això va fer que el
249	se n' anaren corrents a contar -ho a ses mares , que el senyor rei hi	era anat	i les havia promesa una cadireta d' or perhom a totes . Com sa mare
250	de part de dins . Ell el rei se n' hagué de tornar així com hi	era anat	; No se pogué venjar . Tot atxul-lat , li va estrènyer abans de s' auba ,
251	' és dit . Ell el rei se n' hagué de tornar altra volta així com hi	era anat	. No se pogué venjar . Tot atxul-lat , li va estrènyer abans de s' auba ,
252	jo t' ho vaig dir . Molts n' hi eren anats per lo mateix que hi	ets anat	tu i aquella lleona sempre els esbenava , perquè se retgiraven com els investia tan
253	m' ha dit . He tirada tota sa llavor . — I no has desfermats es sacs ? — Hi	som anat	ben alerta . Mira-else -te ; tu mateixa te 'n convenceràs . Sa criada else se
254	robar ? — demana tot sorprès es pareier . — De robar ! — contesta En Salom — . Hi	som anat	, i li he demanat qualche coseta per amor de Déu , que feia tres dies
255	m' ha dit : vés a robar , que ja tens s' edat d' anar -hi . Hi	som anat	, i allà on he pegat primer és estat an es seus bous . Ja l'
256	som anat a demanar -li llimosna ? M' ha dit que anàs a robar , i hi	som anat	. No he fet més que lo que vostè m' ha dit . — Ell no poren
257	com s' ànima de Robert . — Ja és de raó — deien tots — que se n' hi	és anat	, es dimoni , tot dret tot dret an En Joan ! Que mos tirin d' una
258	dret an En Joan ! Que mos tirin d' una passa si no se n' hi	és anat	! Amb això En Joan fa dir an el rei que l' espera per veure
259	d'es dits , i més feixucs , an es jocs . Ja sabrà En Gostí perquè hi	és anat	! No hi ha vèl : En Massot l' atzufa . Mentrestant En Gostí ja era an
260	vui salvar , li he de rentar ets uis d' aigo de la Bella Font . I	som anat	a cercar -ne i n' he trobat aquest botilet . Com es dos genres del
261	; es seu senyor tenia un grandíós jardí fora de la ciutat , a on En Joanet	era anat	mil vegades a jugar amb Na Catalineta ; s' esclau se presenta a cas carnisser
262	cabada ! — diu tothom . — No res idò , comencem ! — diu es cristià — . Aquest moro	és anat	molt fugit amb tota sa seua explicació : l' ha bollada de cap a peus .
263	terra d' esquena , i que allà l' havia deixat estès de sobines , i se n'	era anat	es dimoni per allà on era vengut , es més descansat del món . I que
264	Déu més que es pescar , i de deu dies nou tornava així com se n'	era anat	; perquè es peix , tot d' una que el veia que tirava puu a sa
265	, i contà fil per randa tot lo que havia vist : que En Joanet se n'	era anat	amb sos porcs dins es barranc , que era vengut es porc singlar , ell era
266	a força de fer feina i de treure es biaixos . Mentrestant , En Pau se n'	era anat	a Artà i troba la gent tota descompassada de veure que es rector , que
267	uis per mirar i que ja li lluïa a un dit . S' homo se n'	era anat	a jeure , de son que tenia i de cansat que estava d'es viatge ,
268	ungles , les traurà ! Dit i fet , ja és partit corrents per allà ont se n'	era anat	es revetler . En Bernat ja era enforet , i desiara se girava darrere , per veure
269	sola amb sos criats i criades . Quan feia tres dies que es cavaller se n'	era anat	, es vespre , ja tardet , aquell amic se presenta a la casa . Troba tancat , toca
270	no l' embolicassen de mala manera , allà on sense ordre d'es prior se n'	era anat	a moure plet , contra ses seues regles . Es jutge crida aquell d'es sarró ,
271	mort si li darien d' almoina un vestit d' aquell senyor doctor que se n'	era anat	a veure sant Pere . Aquella família va esser de tan bon manament , que donà
272	tresca per davant cal senyor marquès , esperant a rompre es foc que aquest se n'	fos anat	a caçar . Com ja feia una estona que l' havia vist partir amb s'
273	' espitxa an es forn i diu an es forner . — Forner , dispensau -m' ho . Me n'	som anat	sense pagar -vos es pa . Es forner el se mira i li diu : — No
274	veure què és allò . Com se veu En Salom davant , diu : — I ara ? — Me n'	som anat	a confessar ... — diu En Salom . — Ah tros de banc , quant ho ets ! Ja no
275	sempenta i m' ha tirat en terra d' esquena , com me veis . I se n'	és anat	es dimoni per allà on era vengut , es més descansat del món . En Manent ,
276	' aquells tan polits tan polits ; jo li he dit com el voldria i se n'	és anat	prometent -lo -me i de's cap de temps és tornat amb so vestit
277	llençol i se n' va an es negret i li diu : — Mira , ja se n'	és anat	En Joanet a dur ses dues coses que m' has dit que li demanàs .
278	ell i sa butza en terra , només és caiguda sa butza , i ell se n'	és anat	com cent mil llamps de d' allà ! — I aquesta és vera ? — diu es gigant . —
279	demanat ! I motiu que hi havia ! — exclamà s' al-lota — . Si aquell mort se n'	és anat	a l' altre món en gràcia de Déu , ara ja és an el cel ,
280	a taiar -me sa mà , que m' ha de treure es fus , que se n'	és anat	a fons . Sa guinaveta no se va moure . — Guinaveta , dic ! — torna cridar la rein
281	havia cobrada s' armada d'es mènns que va vendre s' altre dia ; se n'	és anat	an es joc , ha posats es dobbés dalt una carta , i tot ho ha
282	d' homos tota la seua vida . Ara si se casà o si romangué fadrí , no	som anat	a aclarir -ho . Qui en vulga sebre la neta , que ho vaja a cercar . 326
283	d' homo adormit ! — Però l' has trobat . — No , i el dec haver trobat perquè no	som anat	a missa ! Sobretot , unes messions te pos que jo tenc raó . — I què hem
284	per què no sou venguda ? — demana ell . — No m' ha llegut — diu ella — . Que no	és anat	bé ? — Però de tot ! Dos jornals he guanyats ! — s' exclama es jornalier . — Què
285	. — Jo m' hi tenc , per persona de bé — diu En Bernat — . I sempre allà on	som anat	el dematí , hi he pogut tornar el capvespre . — Idò comptau des d' ara amb

286	donats a Na Susaina amb aquelles figues flors que hem vist que li féu pendre ,	era anat	a Felanitx a comprar -los de ca sa Mistera , sa mal-bocinera més fina
287	. Però un dia horabaixa , que es sabateró era sortit tot sol , i ben alerta que	era anat	a acostar -se gota an aquell pou , cop en sec a un revolt de
288	' hi troba En Bernat , no amb so cavallet blanc , sinó amb aquell cavallet negre que	era anat	a menjar -li sa farratge es segon vespre que la gordava . El ' via cridat
289	aver dit com , plaf ! , s' hi planta davant aquell mateix cavallet de set colors que	era anat	a menjar -li sa farratge es tercer vespre que la gordava . En Bernat s'
290	taleca i treu sa perdiu , aquella perdiu que havia agafada p'es camí i que	era anat	ben alerta a mostrar an es gigant . — Ara va ! — diu ell . I se posa
291	vida amb bona taula i poca feina . Què me 'n direu ? Ell aquell criat que	era anat	a demanar an el rei si havia mester cap criat al punt torna i
292	si hi ' via cap avenc a prop , l' hi tiraven dedins . Un homo vei que	era anat	de tabac contava que dins un avenc d' aquests , aont solien amagar tabac , trobaven
293	ha d' esser ! — diu En Bernat — . Poca son que he tenguda i uis espolsats que	som anat	! No res , anit tornaré gordar . Així ho va fer i , si alerta havia estat
294	tant ! Arriba a sa barca tot xerevel·lo i es mariners no cogueren res . — Que	és anat	bé , patró ? — li demanaren . — Bé de tot — respon ell . I partiren i no s'
295	feu a veure sa sembrada . — He tengudes altres feines — diu l' amo . — Sabeu que	és anat	de bé ! Una mica espès serà , i llavò que no em fii de no
296	enhoresbones ! I no s' aturaven de dir -li : — Ho veu , senyoreta marqueseta , que	és anat	de bé ? Just deixant -se dir aquella parauleta petit a s' oreieta , que negú
297	En Joanet . — Benvingut sies , Joanet ! — diu el rei Sabi — . Digue 'm , i com t'	és anat	? — En popa de tot ! — diu En Joanet — . He fet lo que Vossa Reial Majestat
298	una amistat més grossa encara que sa demostrada per aqueix amo an-a qui tu	ets anat	a veure si volia que enterrasses es mort dins es seu corral . — Què vol
299	, de por . No li féu res coneixedor , a son pare ! Però , com se 'n va	esser anat	, ella se posà a botar d' alegria . — Què és això , senyoreta , tants de bots ? —
300	. Bon preparar tengué s' al·lotona ! Tot d' una que el rei se 'n va	esser anat	, sa mestra la torna fermar a sa pastera . Enllestí i endiumenjà Na Joanota lo
301	i creure i creure i pensar que un dia , com En Joanet se 'n va	esser anat	a caçar , sa mare , feinetjant dins es rebost , nota a un racó ben enfonyat
302	paraula , an es gigant . I lo endemà , tot d' una que aquest se 'n va	esser anat	, surt de davall s' escudella d'es brou i , fent mil gràcies a sa
303	los voldrà ! — diu ell — . Sobretot , fé-los que estiguen bé ! Com ell se 'n va	esser anat	, ella diu : — No res , per avui farem pans amples . Però ell m' ha dit
304	això ! i Tianet allò ! i tot era Tianet . Però com En Tianet se 'n va	esser anat	, ja tornaren tenir Na Susaina entabanada i desbaratada , just una euveia modorra ,
305	s' eren separats i tots tres compareixen a sa Porta de sant Antoni . — Com vos	és anat	? — demana En Pere an En Joan i an En Bernat . — De primera , a mi ! —
306	d' aquells d' aquells . Llavò se recordaren de lo que los havien dit , que hi	eren anats	tants i tants de cavallers i no en tornava cap mai . — Tots deuen esser
307	ella darrere darrere per tiranys i caminois de cabres , per un endret que no hi	eren anats	cap vegada . Prou que Na Tricafaldetes tenia bon esment de dur sempre sa maneta
308	tu que ho has fet així com jo t' ho vaig dir . Molts n' hi	eren anats	per lo mateix que hi ets anat tu i aquella lleona sempre els esbenava ,
309	es puig de Sa Font ! i sempre se n' havien de tornar així com hi	eren anats	. — Es senyor de Sa Gruta , possessió de Manacor entre es port i Son Servera ,
310	es puig de Sa Font ! i sempre se n' havien de tornar així com hi	eren anats	. — Es senyor de Sa Gruta , possessió de Manacor entre es port i Son Servera ,
311	germans de no dir res a negú de tot aquell bugat fins i tant hi	fossen anats	tots tres a veure aquell dimoni de fadrineta , veiam si la porien safalcar en
312	pregava per ella . En Bernat digué : — Jo què voleu que vos diga ? Allà on hi	sou anats	voltros , trob que me pertoca anar -hi jo , i serà lo que Déu voldrà .
313	' es cap . Pots estar ben segur que no tornaries . De tots es cavallers que hi	són anats	, que són molts , però ben molts , cap n' és tornat . En Joan va moure
314	aneu , si no teniu sa vida avorrida ! , que de més acorats que vós n' hi	són anats	, i han perduts es cabeis d'es cap i no són estats homos pus . —
315	respon N' Agraciat . — Ja hi beureu , fresc ! — diu es pastoret — . Comptau que hi	són anats	exèrcits i tot per menar -la -se 'n i no los han vists pus .
316	una cosa ni amb s' altra , que hi romandries encantat , com tots es qui hi	són anats	. Per aplegar s' auccellet , vetací això i ara te diré què n' has de
317	o amb sa cantoria de s' auccellet ! , que hi romandries encantat . Tots es qui hi	són anats	, los n' ha pres així , fora En Miquelet , germà teu , que no hi romangué
318	' aglapeixen , s' hi tiren damunt i no hi ha bocinada perhom . Tots es qui hi	són anats	i no han fet lo que jo us he dit ja no són sortits .
319	enlloc , posau abaix , en aquell endret , una gran caldera plena de visc . Es qui hi	són anats	estaran llépols , i hi tornaran . Entraran p'es mateix lloc , i quedaran enviscats .
320	' has begut es seny ? Deixa anar això , fii meu ! Veus que tants com n' hi	són anats	tots són tornats xerois , i ara hi aniries tu , a fer caramull ? Tan mal
321	' hi vaja un altre de més acorat . Fins a les presents , tots es qui hi	són anats	, sa por los ha traïts , i han feta quetxa . § 2 Es tresor d'es puig
322	lo que diuen es mariners que En Miquelet fos caigut de desgràcia a la mar ,	serien anats	tot d' una a dir -ho an aquesta pobre al·lota i haurien fet
323	es cavall , que es sol acabava de sortir , arriben aquells dos pareiers que se n'	eren anats	es vespre abans . Com el veren tan fresc i xalest , no se 'n porien
324	vespre , conta a la reina jove es pas que les havia succeït com se n'	eren anats	a arraconar -se de s' aigo a una cova de ses penyes de mar ,
325	havia passat . Es vespre abans havien sopat amb sa dona i es criats se n'	eren anats	a jeure , s' eren adormits i cop en sec ell se sent tret d'
326	, de posada . N' Aineta els explica lo d'es seus dos germanets , que se n'	eren anats	primer un i després s' altre a cercar s' abre de musica , sa font
327	de lladres . A forsa d' enumar i de demanar , arriba a sebre que se n'	eren anats	dins ses muntanyes d' Andratx i que feien veta per llarg devers ses possessions
328	quant es qui los havia fets no sabia escriure . Es metge , com aquells se 'n	foren anats	, se n' entra dins sa cova , mou una mica de conversa an es malalt ;
329	pleta ja només quedava sa llebre , que digué : — Ell pareix que tots aquells se 'n	són anats	, i m' han deixada tota sola ! Bella basca em dóna ! Millor !... Estaré més ampla ,
330	' anys ; i encara hi deuen viure , si no se són baraiats o no se 'n	són anats	a veure sant Pere . I qui no ho creu , que ho vaja a cercar .
331	ni sobams , però que feia una gran voltera . I l' amo pensà : — Com se 'n	són anats	carregats , és casi segur que han pres es camí bo . Jo prendré , idò , sa
332	es jardí encara el duia . Que et sabia greu que tornàs arrere per aquí ont	som anats	, a veure si el trobaria ? — Gens de greu — diu sa fadrineta — . Hi pots anar

333	tota la ciutat era an es moll , cregut tothom que durien s' al-lota que	eren anats	a cercar de tan lluny i que ho seria , ben garrida i ben gentil
334	s' ametler , com s' havia menjats tots ets altres fiis de rei i prínceps que	eren anats	a veure si li trauien es fetge , que tenia virtut per curar qualsevol mal .
335	. I else mostraren sa partida d' abres empeltats de s' abre de totes fruites , que	eren anats	a cercar -ne mudes perquè una dona hi era anada a dir -los que
336	ha que pagar -l' hi bé . Tothom estigué conforme i enviaren es dos meteixs que	eren anats	an es misser a demanar -li quina paga volia . Hi anaren , i es misser
337	boca , el fermen ben fermat , el carreguen a un mul , i aquells dos meteixs que	eren anats	a cercar es consei partiren un horabaixa cap a Ciutat amb sa bístia i
338	aquesta aigo . I , com la duia , trob es gendres de Vossa Reial Majestat , que també	eren anats	a cercar -la i no l' havien poguda trobar . Com veren que jo la
339	i no han fet lo que jo us he dit ja no són sortits . Tots	són anats	a parar dins sa butza d'es tres gigants . En Bernadet , Na Catalineta i
340	a cada pa , i un glopet a cada carabassa . Es vespre , com se 'n varen	esser anats	, Na Magraneta davalla d'es pi , entra dins es castell , torna agrenar i adesar
341	, segons sa cançó : — Per aqueix gran benefici , Gamos , que amb mi has obrat , tu	seràs anomenat	tres vegades a la missa . En Gamos , per por de sa por , ho donà
342	a la fi el senyor rector — . Que aquella vedella que mos menaren ahir se deu	esser anyorada	, deu esser fuita , i tota sa guarda li ha pegat darrere . — Ja serà això ! —
343	doblers . — Una cosa hi ha , senyor doctor — li solien dir com la cosa ja s'	era apacivada	. — Digau quina és ! — deia ell . — Que es malalt no ha preses ses cuierades — !
344	deien : — I ambe quin sant deu haver tengut bo sa patrona , que la mar s'	és apacivada	? Si no s' apaciva , no se n' escapava : la tiràvem a mar , com dos
345	sentir res , sense veure res , com si es sol , sa lluna i els estels se	fossen apagats	, i el món hagués fet tot ui , fora ell i sa seca que el
346	la ciutat s' era entresentida d'es pas de sa fadrineta . Davant cal rei s'	era aplegada	una gernació mai vista ; i no vos dic res de lo que deia tothom
347	Manent i de sa pujada d'es pou i de que ses dues germanes s'	eren aplegades	amb aquells dos missatges i que no sabia per on paraven . Ella jurà i
350	Joan . Aquest se mira En Toni de prim compte i li diu : — Trob que t'	ets aprimat	ferm . — No me donen menjar a voler ! — diu En Toni — . Es vespre , com mos
351	, es rector d' Artà i ses dictes del rei , hi haja hagut qui se 'n	sia aprofitat	. Que seria cosa que colcú mos vetlàs aquell vespre i mos sentís com dèiem
352	dir son pare — . Sí que les hi tens jugeres , an aqueixes mans ! Sí que t'	ets aprofitat	! L' homo hi torna pensar i diu an En Pere : — Bono , tu te 'n
353	bliments de Sa Gruta , devora Son Carrió , amb una trentena de carrioners , aont mos	érem arraconats	d' un ruixadell ben granat que queia i mos havia aplegats traüllant a un
354	: — Estàs conforme de que mos arreglem per menjar i p'es servici així com mos	som arreglats	avui ? — Ja ho crec que sí ! — diu ella — . Una cosa trob : que hauríem de
355	drets : no se 'n sabien avenir . Però què me 'n direu ? Ell lo endemà d'	esser arribada	Na Francina a ca seua , es sabateró era sortit a passetjar per foravila , sense
356	ués tant ! — diu aquella — . Han tret ets Enegistes ! Ell va esser ver . Aquell dia	era arribada	a Manacor sa nova de sa treta d'es jesuïtes d' Espanya . Era dins
357	corona , com a Vossa Reial Majestat , Déu li do molts d' anys de vida , li	sia arribada	s' hora ; i que qualche dia li arribarà no hi ha que posar -hi
358	i , pa-plam ! , la tiren a la mar . Què me 'n direu ? Ell encara no	era arribada	a s' aigo com hi va haver una balena qui va treure es cap
359	va descomparèixer , i no l' he vist pus blanc ni negre . Caminant a la ventura ,	som arribada	an aqueixa ciutat ... I no me 'n demaneu pus , de clarícies , si voleu ... Ai ... !
360	diu ? — respon tot d' una sa veia — . I què ha de dir ? Que ja voldria	esser arribada	a sa possessió i haver filades set fuades ! — Bé parles , Catalina ! — diu l' amo
361	per ací sense haver -te enviat a demanar . — Idò — diu En Joan — és que me	són arribades	veus de que vós sou molt trempat per llevar concert d'es vent i
362	a fer -la més clara i més clara perquè no else tapàs gota ! Fins que	són arribades	a l' estat actual , que ja no en queda casi res , d'es rebosillo ,
363	això d'En Miquelet amb sa barca ; lo que no sabíem que Vossa Reial Altesa	fos arribat	aquí es mateix dia que sa barca . — Idò es mateix dia va esser — diu
364	que la porien tair a espasades . — I no ets arribat abaix tampoc ? — Que he d'	esser arribat	, Déu ! Que no veis que s' travessa amb l' infern ? No hi poseu dubtes !
365	rribareu , ja ! — deia s' animal d'En Gostí — . Sabeu que hi estic , de content ! Ja	som arribat	allà ont volia ! Vaja , anau -vos -ne a ca -nostra , i tot quant era
366	mestre , l' hi diuen , s' hi presenta , l' hi troba , i li diu : — Mestre , jo	era arribat	a veure si hauríeu mester un aprenent per fer sabonera . — Si que seràs caigut
367	' espants , sense conèixer que era estada una pedra i no es siulo lo que li	era arribat	devers s' oreia . — Ah idò ! — exclamà es geperut — . Ja vos deia jo que siularia
368	que li demanaré ? — La te don — diu el rei . — Idò bé — diu es novii — . M'	és arribat	a ses oreies que es mateix dia que jo vaig entrar an aqueixa ciutat
369	senyor de davant cas carnisser , i diu a sa senyora i a Na Catalina : — M'	és arribat	que an es moll hi ha una barca així i així , que diuen que
370	un carreter , no tengué altre remei que posar -s' hi , dins es sarró . Per mi	era arribat	a ses botelles d'es taverner quan se 'n va dur sa seua ànima .
371	dit entre mi mateix : Ja va en popa ! Estarem una estona en remui . Encara no	era arribat	an es sòl de la mar , i ja he vist un estol de cabres
372	fosca , una fosca que la porien tair a espasades , una fosca corgeladora . — I no	ets arribat	abaix ? — Ni d' un bon tros ! Jo diria que travessa a l' infern . Sobretot ,
373	, res pus . I una fosca qui gelava , que la porien tair a espasades . — I no	ets arribat	abaix tampoc ? — Que he d' esser arribat , Déu ! Que no veis que s' travessa
374	ist res pus que fosca ! Però quina fosca , germanets ! Gela es cor ! — I tampoc no	ets arribat	abaix ? — Abaix , m' heu dit ? I que no veis que tira fins a l'
375	, però no se 'n deixaren gota , d' espampolar reims , lo mateix que si ell no	fos arribat	. — Oh grans cares de poca cosa ! — les va dir , cuidant a fer es tro — .
376	de coquetes , no sé quantes me n' he passades . Cada pic que n' han partides ,	som arribat	a una . A sa confessió li deia xep-a-xep , i a ses hòsties ,
377	d' ell i de tota quanta de gent hi havia allà dins . Mentrestant En Pere	era arribat	davant cal rei . Li va venir molt de nou que li haguessen tancats tots
378	va dir an aquell tardà , com foren a defora : — Però bé , què és estat que	ets arribat	tan tard ? — Senyor rei — diu aquell tot tremolant — , jo no ho he fet a
379	' una diu : — Hola , Pere ! I tu ets ? — Hola , Joanet ! — diu En Pere — . I que	ets arribat	a papa ? I com dimoni t' ho has fet ? — És el Bon Jesús que
380	xecalines tothom , i bones aferrades p'es coll an En Joan ! — Beneïda s' hora que	ets arribat	! — li deia sa dona . — Beneïda s' hora que sou vengut ! — li diuen ets infants .
381	Les lletres canten llampants : Vol mon marit Que amb aquest donzell garrut Que	és arribat	Ma filla es cas . — Ben pensat ! — Tots exclamaren . Ell l' endemà los casaren

382	diu el rei — , explica 't ! I En Miquel ja va esser partit : — Idò , senyor rei ,	és arribat	a ses meues oreies que Vossa Reial Majestat va fer unes dictes que es
383	feien com que sucar -se de jocs que tenien . — Hola , compares xots ! De bon toc	seré arribat	! Tenc una fam que m' alça en pes ! Tres dies que no ha passat
384	tres o quatre campanars d' alt , i abaix feia com un repeu o recingle . — Ara	som arribats	— diu es blonco — . Lo que més mos convé és començar foc , per lo que
385	-me a ajudar ! que estic a dins l' aigo , perill d' aufegar ! En aquell entremig	eren arribats	es set carnissers . Los havien mostrats es ceros , que pasturaven dins es jardí , i
386	ssessió de devora Sant Llorenç d'es Cardassar , que està damunt un turó . Encara no	eren arribats	com ja rompen amb uns crits lo més esglaiadors , cridant : — Donau -mos feina o
387	ssessió de devora Sant Llorenç d'es Cardassar , que està damunt un turó . Encara no	eren arribats	com ja rompen amb uns crits lo més esglaiadors , cridant : — Donau -mos feina o
388	content : no hi cabia , dins sa soca . — Sí que va bé ! — deia ell — . Sí que	serem arribats	de bon toc ! Sí que n' hi passaré , de gust , de veure 'l fer
389	tercera salivadeta , però petit , ben petit , que casi no la sentien , perquè ja s'	era assecada	casi de tot . Així mateix va fer una veu just sa de Na Fadeta . —
390	de mar ! I el rei també féu dur es cos d'En Bernadet , que s'	era assecat	i no s' era podrit , penjat dalt sa torre més alta tot aquell temps .
391	posaven plat per ella i llavò un ribellet d' or . I encara ella no s'	era asseguda	en taula com , tac ! , compareixia es drac i , zas-zas ! , bones bocinades dins es
392	pa i se 'n va a dur una gerra d' aigo . Na Joanota , que s'	era asseguda	an es portal per reposar una mica , entra , s' acosta an es set fogonets
393	no pogueren dir pruna . — Ell pareix que el troben bo — deia En Pere , que s'	era assegut	i los vetlava . S' alçaren , i de d' allà , i ell darrere darrere , sense
395	en tot això i sa fam i sa set no tenen espera , per això me	som atansada	a pujar damunt sa murtera , i he començat a espipellar . Com es gigant sentí
396	: — Venturosa tu que no ets estada curiosa com ses teues dues germanes i no t'	ets atansada	mai a entrar aquí dins sense que jo t' hi cridàs ! Set anys has
397	que li vetlaven es batuts , sobretot tres , totes tres ben bufarelles , que fins s'	eren atansades	a enviar -li comandacions . A ell prou que li agradaven , però tenia sospites ben
398	de vint ungles ! Es gigant així mateix ho trobava gros que cap fadrinel-lo se	fos atansat	a pujar allà dalt , i no va porer conèixer res d' això amb Na
399	Déu ! Tu ets un dimoni ! Això no és manera de pegar ! — Idò , per què t'	ets atansat	a sa farratge ? — deia En Bernat — . Que te pensaves que no tenia amo ? A
400	eren aquells dos dins sa cambra , digueren : — Qui són aqueixs dos atrevits que se	són atansats	a aficar -se aquí dins , mentres vesten la senyora reina i es seu infantó ?
401	fi troba a sa vorera d'es camí aquella mateixa murtera aont N' Antonina s'	era atapida	. Com sa pobre Margalida tenia una fam que l' alçava i una set que
402	tira , es seu cap ! No té es coneixement ! Si estava bé de cap , com se	seria atrevit	a presentar -se amb una ratolina , en lloc de presentar -se amb una dona ,
403	ho donaven a ses cames . — Ai , a tastar aquests ! — diu en Joanet — . Saps que et	seràs atropellat	en so rallar ! — Ni gens ! — Idò jo et dic que no en tocaràs cap ! —
404	dir : — Ah Pere , Pere ! Vol dir en volies sebre tant com jo , de pescar ? T'	ets atropellat	un poc massa ! N' arribaràs a sebre , si m' escoltes bé i no te 'l
405	de sa boca d'es companys i prou que es gatinjà amb ells perquè s'	eren atropellats	tant a llevar -los d'es vent . Més se 'n mereixien En Pere i
406	dia : venim a passar comptes . Es comptes són que ha de venir amb noltros . — Vos	sereu atropellats	un poc massa amb so rallar ! — diu es soldadet — . Ai anem amb noltros ? I
407	sense ets ases . Se n' anaren d' hostel en hostel a veure si s' hi	era aturada	una dona veia amb dos ases així i així ; enlloc los ne saberen donar
408	el rei — . Poria esser molt bé que fos passada per aquí i que s' hi	fos aturada	, i ara no vos recordàs . — Vossa Reial Majestat té raó — digueren aquells dos sub
409	es tres dies ! És que me prengueren es brot de murta florida i no me	som aturada	de plorar fins que mon pare m' ha acompanyada fins aquí ! No ho cregues
410	cobriria una mica ses forces , que ja s' acabaven de tot de tot com me	som aturada	per tenir sa gran ditxa de contemplar aquesta galania , aquesta garridesa teua , que
411	llit . Bé s' ho mereixia sa gran polissona , per ses grans polissonades que no s'	era aturada	mai de fer amb ses seues fies i ella tota sola i sempre presentant -
412	és tot lo que he de fer ? — digué En Pere , veent que sa doneta s'	era aturada	. — Això és tot — digué ella . En Pere , sense dir -li " per amor de Déu
413	-giu , per amunt s' ha dit , i encara s' hi deu fer , si no s'	és aturada	. Mirau si en va sebre aquesta titina , i si li sortí tort , a sa
414	tan gaiarda , tan gentil , tan galanxona . Qualsevol cosa de messions gos que no es	seria aturat	de cantar -li , si l' hagués sabuda , aquella cançó que es fadrins solen cantar
415	cerc una guarda d' egos , esquellades de nou , que m' hi escaparen , i no me	som aturat	de cercar , i ni les he trobades ni sabudes noves . — Germanet — dic jo — , per
416	feis ? Qui és que fa això , dic ? — Som jo ! — diu es sedasset , que no s'	era aturat	de cendre perquè N' Elienoreta se n' era anada sense donar -li recapte . — I
417	! — Feis -vos trons vós i sa truita ! — diu ell de ben enfora perquè no s'	era aturat	de córrer per no esser -hi de més . I bé cridà sa pitxorina , però
418	les tenc massa roadetes ! " ; i que a l' acte era sortit es sol i s'	era aturat	de ploure , i que llavò sa colometa era fuita a l' aire i sa
419	en aquell criat que havia traspasades ses cartes , l' esplugaren fort sobre a on s'	era aturat	i si negú li havia obertes ses cartes i ell digué que s' era
420	' era aturat i si negú li havia obertes ses cartes i ell digué que s'	era aturat	a fer nit a ca un senyor que no sabia qui era , d' anada
421	. I sant Pere de d' allà cap an el Bon Jesús , que , com no s'	era aturat	, s' era fet llunyet així mateix . Ja hi anava gojós sant Pere amb aquella
422	sense sebre ell per on ni ambe qui ; i que de llavò ençà no s'	era aturat	mai de cercar -la ; i que estava ben resolt a cercar -la fins a
423	posa a donar -li tionades i tionades , i encara n' hi dóna , si no s'	és aturat	. Déu no permeta un tal de cap de noltros ! I al cel mos vegem
424	so cavall ? Per romandre -hi tots dos ... ? Ja sé què faré : com es cavall s'	és aturat	, maldament l' haja aturat jo , tiraré sa carta a la mar i ja em
425	Pere li havia duites de devers ca seua . I encara deu plorar , si no s'	és aturat	. LA POMARRINA Això era una galineta que un dia se n' anà a passetjar .
426	que es cos no en volgué pus . I encara en mengen , si no se 'n	són aturats	. I qui no ho crega , que ho vaja a cercar . EN GOSTÍ LLADRE Això
427	pega cimada a sa somera i li dóna cap an es pou a on s'	eren aturats	ella i En Bernadet , com venien d'es castell d'es gigant . I què
428	ja tornen esser partits encaça qui encaça En Tinyoset i es cavall , que no s'	eren aturats	de córrer a les totes i ja eren ben lluny . — Gira 't darrere ! veiam
429	tot dos ben atacats . Troben es pinar allà on En Pere i En Pau s'	eren aturats	. També s' hi volia aturar En Joanet , però sa jaieta va dir que no

430	a sempre ? No em diries perquè te'n vas ? Es qui duien es mort s'	eren aturats	an es portal per sentir aquell enfilai de bajaranades . I heu de creure i
431	el va tenir mort ; li va rompre sa banyota amb una pedra . Es soldats s'	eren aturats	damunt un turó , i se creien que es taconer ja era roegat i mig
432	que fogien corrents , tant com en porien treure . I encara deuen córrer , si no se	són aturats	. Lo cert és que cop en sec s' acabà sa guerra . I tota sa
433	porcelles rostides una mala fi d' anys . I encara en deuen menjar , si no se	són aturats	. I , qui no ho crega , que ho vaja a cercar . 566-1 FRUITA FORA TEMPS : FIGUES
434	vitenc , i festes per llarg . I encara deuen ballar i fer festa , si no se	són aturats	ni se són morts . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . ES MISSATGET
435	p'es queixals i aspergiant . I encara n' hi treuen i aspergien , si no se	són aturats	. UNA MALA BOCA I UNA MALA LLENGO Això era un capellà que diumenges i
436	a ca seua s' ha dit ! I encara deuen botar i cridar , si no se	són aturats	. ES METGE GUINYOT Això era i no era ... Bon viatge faça la cadenera . Per
437	vos dic res sa luleia que varen moure . I encara deu durar , si no se	són aturats	. UN PAGÈS DESXONDIT Això era un amo de S' Arracó , retgidor de s' ajuntament
438	' heu feta i es pes que m' heu llevat de damunt ! I ara , lo promès	sia atès	: jau es cabeiet , i enfilau -vos -hi si voleu . Li amolla es cabeiet , i
439	aglapeix , i li diu : — Tal dia farà dotze anys que em prometeres allò ! Lo promès	sia atès	! No te'n descuits ni ho posis an es compte vei si vols estar
440	basta cor per complir -la . — No , mon pare — va dir s' al·lota — . Lo promès	sia atès	. Jo no vui que faceu sa vostra paraula dolenta . Me vàreu prometre an el
441	Idò — diuen ses ombres — , vemostaci que venim a cercar lo que és nostro . Lo promès	sia atès	. Quants d' infants tens ? — Un nin i una nina — diu En Miquelet . — I llavò
442	, an això ? — Prou que m' agradaria ! — diu la princesa — . I sobretot , lo promès	sia atès	. Tu ahir mos ho prometeres , de dir -mos -ho , i per això mos convidares
443	ànima m' has d' entregar . És meva perquè la me vares prometre ; i lo promès ,	sia atès	. Tal dia vendré a dur -la -me 'n . Poreu fer comptes quin glop tan
444	que sa mestra li havia comanat i tothom se va beure que sa marena s'	era aufegadeta	menjant pa i botifarronet . D' es cap d' una temporada , son pare se casa
445	d'es carrer i te poses cridar : " Oh mesquina de mi , que ma marena s'	és aufegadeta	menjant pa i botifarronet " . La gent s' ho creurà , ton pare se podrà casar
446	ho sabíeu ! de pena bé esclataríeu ! Què ha d' esser estat ! Que es tit s'	és aufegat	! I jo , plors i descabdell , m' he esqueixat tot es mantell . — Idò noltros ball
447	ho sabíeu ! de pena bé esclataríeu ! Què ha d' esser estat ! que es tit s'	és aufegat	! Sa tita llamenta i plora , s' ha esqueixat tot es mantell i noltros ballam
448	ho sabíeu ! de pena bé esclataríeu ! Què ha d' esser estat ! que es tit s'	és aufegat	! Sa tita llamenta i plora i s' ha esqueixat tot es mantell , es bancs
455	lleig , que sa ràbia li revé i diu : — Però bono ! I perquè es tit s'	és aufegat	, ara tot ha de fer ui i tots hem de romandre afoollats ? Això no
457	' aigo que mos queia dins s' olla d'es castell — deia En Bevim — , tots mos	seríem aufegats	. — I si jo no atur ses tropes — deia En Bufim — , encara mos agafaven i
458	estigué més adormit que un sauló . Què me'n direu ? Aquells tres encara no s'	eren aufegats	de tot com En Pere else desfermà ; i amb sa calor d' ell i
459	r : — Uep ! Aqueixs homos menten com l' ànima de Judes ; si haguessen dit ver , se	serien avenguts	, perquè sa veritat no és més que una . Aquí es novii se gira a
460	essaren Vilafranca i empengueren sa costa de Son Comelles , però sa seva boca no s'	era badada	gens , en no esser per dir erri a sa bisteta o per fer qualche
461	i pensar i pensar i creure que , sense témer -me'n , sa meua boca s'	és badada	i , zas ! , sa figa s' hi és enfonyada , me pren per dins sa gargamella ,
462	gant , tris-tras tris-tras . Se planta davant s' abre , esperant que totes ses flors	fossen badades	per pegar sa xuclada . En Joanet fa senya a son pare de començar sa
463	flors per etzibar -les -se , i les s' etzibà tot d' una que se varen	esser badades	, segons hem vist ; i per lo mateix es tres germans se n' hagueren d'
464	En Joanet si se degué retgirar davant aquell avenc que tan cop en sec s'	era badat	tan prop d' ells . — Ai , blonco ! — diu En Joanet — , quina por i quina por
465	a pler una mala fi d' anys ; i encara hi deuen viure , si no se	són baraiats	o no se 'n són anats a veure sant Pere . I qui no ho
466	dins una caixeta amb un sarró de dobles de vint i un billetó que deia :	és batiat	. I el tiren a un riu . I sa caixeta , ja ho crec , de d'
467	; i , com l' obriren , hi va haver un minyonet dedins amb un billetó que deia :	és batiat	; i llavò amb un sarró de dobles de vint ; i com ell , sabent tot
468	an el senyor rector ! L' hi duen , el senyor rector el se mira i llig :	és batiat	. Li conten tot es manifest , i que volen s' infant a totes passades com
469	de Déu morta (15 d' agost) i la Mare de Déu d'es missatges (8 de setembre)	és beneïda	p'es bestiar de llana i per fer goret i sembrar farratge i per
470	rei no en vol d' altres , de banderes , dins ca seua més que ses que	són broidades	d' aqueix fil , perquè ses banderes del senyor rei no són per cap bella
471	plom , acalà ets uis , li ve baticor , torç es coll i , si no l' aguanten ,	seria caiguda	tan llarga com era . Aquí tothom va veure que es general i sa generala ,
472	poria pus . Si fos estat es penyal mitja hora més lluny , ja no hi arribava :	seria caiguda	a la mar ella i En Joanet , i En Joanet i ella . No ho
473	. — Massa que les hom tretes ! — diuen aquells — . I per més burla i afronta auui	és caiguda	sa sort a sa fia del rei ! — Què me deis ? — s' exclama En Bernadet . —
474	en terra ; la veu , i l' aixeca . — Oh , i és una beina ! — diu ell — . Deu	esser caiguda	a qualcú . No ho pagava acalar -me per aquesta endèria . Sobretot , cap espasa tenc
475	, com venien , va caure a la mar ! Me digueren que era Na Marió que hi	era caiguda	i que es peixot la s' havia engolida ! És segur que va esser Na
476	ferrada per ella i cridant : — Dideta , no la faceu , an aquesta ! Ja basta que hi	sia caiguda	Na Marió , aquella fieta vostra , aquella amiga meua d'es meu cor ! Pobra Marió !
477	! — digué el pobret , i tot d' una se pensava si seria s' auzina que li	fos caiguda	damunt . Era sa carabassa disforja , que amb un poc més li engruna es cap :
478	de sa parra se són girades contra mi . — I què és estat ? — Que una m'	és caiguda	damunt sa cresta , i amb un poc més la m' engruna tota ... Vaja ! és
479	u ? — Maldament no hi hagués hagut tant ! — diu sant Pere — . Una carabassa que m'	és caiguda	damunt es cap ... Ja no ha tengut altre lloc a on caure ! — Encara trobes —
480	rat damunt davall ! — Qui t' ho ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m'	és caiguda	damunt la caparrina ! Es gall gira , i per amunt , i de d' allà , davant
481	galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m'	és caiguda	damunt la caparrina ! I es xot pren per amunt , i de d' allà davant
482	galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m'	és caiguda	damunt la caparrina ! I es bou ja ha girat en coa , i per amunt ,
483	galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m'	és caiguda	damunt la caparrina ! I sa llebre ja ha girat , i cametes me valguen per

484	cap d' un parei de dies agafa En Bernadet i li diu que sa mare	és caiguda	malalta i que per ella no hi ha altra cura més que untar -la
485	és estat ? — diu es llop . — Què ha d' esser estat ! Que ara sa fogassa mos	és caiguda	dins es pou . Vine a guaitar , i la voràs . Es llop s' aboca an
486	de sa dida — . Que aquella fieta meua dolça d'es meu cor , Na Marió , mos	és caiguda	a la mar i un peixot la s' ha engolida ! Ai que no hi
487	: és que no la deu voler . I no vos poreu pensar lo bé que mos	és caiguda	a noltros . Poreu fer comptes sa madona si en devia fer , d' estabetxos . § 10 . U
488	hi he treta ; i en lloc de caure ell i sa butza en terra , només	és caiguda	sa butza , i ell se n' és anat com cent mil llamps de d'
489	padrina d' aquells i que , amb sa sótala que s' ase li havia feta pegar ,	era caiguda	morta ; i perquè no el destapassen , va haver de donar an es dos estudiants
490	dida ni sa que ells tenien per Catalineta no en resaren pus , de sa que	era caiguda	a la mar , ells també se n' oblidaren , entre altres motius , per allò de
491	forn de calç . En Bernat afina una pedra tot calç viva , que és segur que	era caiguda	de desgràcia a qualque traginer ; i què fa ell ? La se posa també dins
492	jo m' escabeiaré i me reparé sa cara , dient : " Pobra Marió ! Pobra fieta meua que	ets caiguda	a la mar ! " I tu també faràs un gran plant , figurant que ets Na
493	i cap massa de cuina . Surt es majordom i , com sent allò , diu : — Sí que	sereu caiguda	bé . Sa cuinera que teníem s' és posada malalta i diuen que no té
494	sospitaren de res , varen creure amb tota sa bona fe del món que sa qui	era caiguda	a la mar era Na Marió , sa fia de sa dida ; i com sa
495	, i tot d' una mos posam a cridar noltros dues , i direm que sa qui	és caiguda	a la mar és Na Marió , ets tu , i jo m' escabeiaré i me
496	no es volgué entendre de si ella era fia de rei ni reietó , ni si	era caiguda	en mans de cossaris , ni si hi havia deixat de caure : else va treure
497	mal ! — digueren an es moix — . Tens sa rateta , que , rentant lo que tu has soiat ,	és caiguda	dins s' embassada , i tendràs sa poca alatxa de no anar -la a treure ?
498	det . — I això què és ? — Què ha d' esser ! — diu ella — . Aquella micoia que t'	és caiguda	dins una enclatxa , com me tiraves a la mar . — I que mos pot esser
499	es meu encantament i ara el m' ha redoblat aquesta gota de cera que t'	és caiguda	dalt sa meua galta . En Joan tot d' una romangué sense paraula , però d'
500	que badava devers mig pam per sentir -la si else cridava . Tot just com va	esser caiguda	sa darrera bataiada de les dotze , noten que de dins sa cambra surt una
501	de sa cambra de Na Catalina i ses altres dones entorn d' ells . Com va	esser caiguda	sa darrera bataiada , compareix cop en sec dins aquella cambra una gran claredat , s
502	rellotge en mà esperant que acabàs de caure s' hora , tot d' una que va	esser caiguda	, se 'n va a sa porta de sa cambra de sa seua fia i
503	contenta — diu aquella senyora — de que t' hi enllepolisses , de venir -me a veure !	Ets caiguda	ben bé . Just ara m' era venguda s' idea de prendre una escudelleta de
504	de tot , s' altre que es bec li penjava , s' altre que ses ungles li	eren caigudes	, s' altre que era tort d' un ui , s' altre cego d'es dos .
505	penyora . I es missatge no tenia més remei que prendre ets atapins . En bon amo	era caigut	En Joan ! Eren ses messes de sembrar . Lo endemà , ben dematí , l' amo el
506	rabuada tan grossa mai ! No m' escap d' una encòliga ! Per força m' ha d'	esser caigut	com a plom lo poc que he menjat . No hi tornaré pus a noces .
507	compareixia , cuidaren a caure morts cerca qui cerca , i tot va esser debades . —	Serà caigut	a mar o qualque moraco el se n' haurà duit — digueren . El donaren per
508	tornava esser tan fanfarró com sempre , i prou se guardà de dir que es drac	fos caigut	de desgràcia dins es forn de calç . — Però , què dimoni heu fet ? — deien es
509	sa barca seua an es moll i que ja s' era escampat pertot que ell	era caigut	de desgràcia a la mar , feia setmanes , i que es mariners no l' havien
510	es mariners per salvar -lo ? — Res feren davant mi , més que dir -me que els	era caigut	de desgràcia a la mar . — Senyor rei — diu es novii — : si fos ver lo
511	; i se troba que En Joanet , traguent un gerricó per beure , de fluix que estava ,	era caigut	dins es pou . Amb un cercapous l' arriben a treure . Esmoquen aquell peix i
512	ire , amb sa vanaglòria , i vos ne dureu qualque esmorçada que direu : — Oli m' hi	és caigut	! 105 SA RABOA I ES GAT Això era un gat sauvatge que vivia dins un
513	un parei , los ajustava un vestit nou perhom que los feia dir : Oli m' hi	és caigut	. Veient això , la Justícia crida tot es poble , i tiren junta per veure què
514	tirem a la mar , i així , matant sa vaca , desmamarem es vedell . Direm que hi	és caigut	de desgràcia . Un de noltros se casarà amb ella , i llavò serà sa nostra .
515	gens descuidat , li entaferram sempenta , el tiram a la mar , deim a ella que hi	és caigut	de desgràcia i feim a posta de no porer aturar sa barca per salvar -
516	culpables s' hi posassen sa mà i sabessen per què i diguessen : " Oli m' hi	és caigut	. " El rei sovint anava a caçar per aquell bosc . Un dia s' estrevengué que
517	de colombrar -lo , s' esquena i ses anques li fiblaven , i deia : — Oli m' hi	és caigut	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que passa una altra
518	amb mi ? Mira que te 'n duràs un mal porro ! que diràs : oli m' hi	era caigut	! En Barba-rotja feia sa seua via cremant dins sa foganya es quatre tions
519	ona benvinguda va esser aquella , com aquells mariners varen dir que En Miquelet les	era caigut	de desgràcia a la mar i ja no l' havien vist pus , i que
520	polissardos digueren lo mateix que an es d'es vaixelles : que un dia dematí les	era caigut	de desgràcia a la mar , tot d' una s' era afonat i no l'
521	esglai se 'n va dur sa mesquina ! Puny qui puny a s' endret aont li	era caigut	s' anell d' or , com es safreig era poc fondo i arribava bé an
522	ducs el se 'n menà a passetjar , i tornà sense ell , dient -me que li	era caigut	dins mar , s' hi era afonat i no l' havien vist pus . — I quin
523	de llenya torta o de parets ? Manau feines aquí ! No temeu ! A l' amo li	seria caigut	millor un quern de bots a damunt sa butza que aquella escomesa d'En
524	i ben incorreguts , sabent ells tan bé que no era ver que En Miquelet los	fos caigut	de desgràcia a la mar , sinó que eren ells que l' hi havien tirat
525	m' ha donada una figa , la me menj i es banyam a l' acte m'	és caigut	. El rei li mira sa closca d'es cap i no li afina rastre
526	finestra i li cau un gra en terra . — Criats i criades ! — digué — , correu , que m'	és caigut	un gra en terra ! Es criats i criades corregeren , l' hi troben , l' hi
527	i diu : — Germà , i què cercau , si no és massa preguntar ? — Un guinavet que m'	és caigut	dins aquesta síndria . — Un guinavet ! — diu ell — . Ja ho poreu deixar anar , que
528	de mariners fingien allà que les sabia un greu de l' ànima que En Miquelet	fos caigut	a la mar , per això posaren tot d' una bandera de dol ; i all
529	rei — diu es novii — : si fos ver lo que diuen es mariners que En Miquelet	fos caigut	de desgràcia a la mar , serien anats tot d' una a dir -ho an
530	pobret va caure emplomat dins mar i no el veren pus . — En Robert , que mos	és caigut	a la mar ! — se posaren a dir aquells polissons , fent crits i renou — . Oh

<p>531 aquells polissons — . Mos sap massa greu haver -t' ho de dir . En Miquelet , que mos 532 que s' acostassen . Se n' hi acostaren un esbart , i es gatet los diu : — Mos 533 fer -se envant , topa un falcó , embarrilat entre es brancons d' un pi , a on 534 sa lloca o d' es polls . Però justament los ne passà per maia un que 535 filades set fuades ! — Bé parles , Catalina ! — diu l' amo tot gojós de veure que 536 es ... metge un raig de mentides , embuiant molt de fil i mastegant fesols , dient que 537 va esser ple de vida . Com va esser molt vei , les arribaren noves de que 538 punt torna i diu a Na Dent d' or : — Fiet , dóna gràcies a Déu que 539 de metge ; però com vostè no havia motat de res ! ... I mir , senyor doctor , que 540 endevines . — Idò venia a veure si hauríeu mester cap gordià . — Bon caspi , que 541 , jo era arribat a veure si hauríeu mester un aprenent per fer sabonera . — Si que 542 — diu ella — , es meu homo la guarda . — Què me deis ? — diu En Joanet — . Sí que 543 — diu ella — , es meu homo el guarda . — Què me deis ! — s' exclama ell — . Sí que 544 si li voldria dir a on estava es jutge , i aquell li diu : — Sí que 545 convé aregar -les en lluna veia i es mateix dia de sa setmana en què 546 lo que duia amb ses mans li va caure , i se va fer benes . També 547 compostura en aquest món , fora la mort . Si qualcú vos treia aquest gerricó que vos 548 : — I sa llenya ? — Vés -ho a demanar — diu ell — an es cap-cingles , que me 549 s ho haguessen duita d' aquella manera . Aquells tres polissons digueren que com no 550 que li haurien donada sang d' es seu cor . Eren tres senyors ben rics que 551 ta — va respondre es mirai . — Sí ? — digué ella — . Idò la faré matar . Quan se va 552 , vos trobau dins es castell de la Colometa ; i dins aquest castell , mai s' hi 553 quell animaló , amb aquella figada que queia de ses mans de Na Tricafaldetes ! No s' hi 554 pus mai . — Però què és estat això ? — li demanaren — . Com és que tornes ? Com t' hi 555 someres que llauraven totes soles , per no campar -s' hi tan malament com s' hi 556 siguen unes casetes d' un gegant i que m' hi campi tan bé com me 557 era estat , què li havia succeït , què havia vist , per on era vengut , com s' hi 558 que ell havia comanat . Aquell criat torna partir cap a cal rei i , com s' hi 559 a molins que han perduda sa nadia : " Què tal , Bernadet ! Com te va ? Com t' hi 560 rei de dies es gigant se presenta . — Hola ! — diu En Bernat — . Vós sou ? Com vos 561 complí sa promesa . I tots es qui de llavò ençà han tenguda tal possessió , se 562 Na Catalineta digué : — Ara mos porem aturar una mica . Se veu que es gigant s' hi 563 se 'n duga la pauma de ses dues proeses que li falten , i que aviat 564 ts . 700-1 ES CIURONS QUE TORNAREN MINYONS Això era una dona que cuinava ciurons . 565 i pensar i creure que a's cap d' un any i un dia d' hi 566 — Gràcies , senyor rei ! — diu Na Francina — . Jo ja som casada . — Què vol dir 567 ja li diu tot rabiós : — Gran polissona ! El príncep Corb mataries ara que t' hi 568 i s' entrega a can Joanet . I , com veu que sa seua fia s' hi 569 fam dins aquelles qua- tre parets ; i ella feia de resposta que ella ja ho 570 coll i besades ! I totes li demanaven de N' Elienoreta com se campava , si ja 571 a demanar -li de la senyoreta Elienoreta si estava boneta i xerevel·la , si ja 572 tes de la senyoreta Elienoreta si estava boneta , si havia guanyada s' acció , si ja 573 a aclarir tota sa carta gallega que aquella fiona seua havia correguda i que ja 574 ies , vos casàvem a l' acte . — Gràcies , senyor rei ! — diu Na Francina — . Jo ja 575 riure , i no s' aturaven de demanar a Na Trec-a-trec : — I que ja 576 quin tenor són ? — Jo l' hi diré — diu aquell malanat — : de ses infantès sa major 577 u : — Garrida ! I què fas aquí dalt ? — Què he de fer ! — diu sa mesquina — . Me</p>	<p>és caigut és caigut era caigut era caigut era caigut era caigut era caigut ets caigut serà caigut seràs caigut seràs caigut seré caigut seré caigut sou caigut és caigut seria caigut és caigut són caiguts eren caiguts eren caiguts esser calmada és campada era campada ets campada era campat som campat era campat era campat ets campat sou campat són campats és cansat sia casada Era casada esser casada ets casada ets casada és casada era casada era casada era casada era casada era casada som casada és casada és casada som casada</p>	<p>a la mar i s' és afonat de tal manera que ja no és aquí prop un anellet . Veiam si el me trobau i el me duis a de desgràcia , pegant a un colom ; bé palanquetjava per veure si en sortiria , però dins sa sabata d' aquella dona . Aquell gra era En Joanet , i diu : — Val amb una dona tan fenera . A la fi arriben a sa possessió , l' amo d' un abre i tot es seu cos s' era copetjat i que tot malalt , i que ja estava a ses darreres de tot . Aquí el rei moro bé . El senyor rei ha dit que , si eres de bon aspecte , que et de bé ! Noltros només tenim una al·lotella , i fa devers un any que de bé ! T' agraden es porcs ? — Tot m' agrada a mi , fora garrotades . — Idò , ben bé — diu es mestre — , perquè ahir se n' anà es que tenia . Escolta , bé , gràcies a Déu ! — No ho sé ! — diu ella — . Perquè ell és gigant i , bé , gràcies a Déu ! — No ho sé — diu ella — . Perquè ell és gigant i , bé . Jo som s' esgotzir , i ara vaig a veure 'l per rebre 'n Nadal . No vos ne rigueu voltros que teniu bísties i no les voleu pigades . ell si no té eima d' aferrar -se per sa paret Així com pogué , dins aquest pou , no és ver que tot quedaria pla i igual ? — Per mi devers es safreig d' En Rabassa , i els he dit : Uep ! A sa garriga morts d' es malaveig que havien hagut de fer per desencantar i salvar la en mans d' un contrari seu molt gros , i n' havia fets tres penjarois , d' es cap d' un parei de dies , així mateix va trobar que havia malament cap dona . Li va dir tot lo que va sebre per donar -li tan bé amb ses guixes i amb ses faves de ses altres voltes , perquè tot aquest temps ? I es corpet ? Què ha resultat esser aqueix bo d' animaló ? son pare . § 15 . Es Fullet d' En Parragó En Parragó era un lladre famós que a ses altres ! Pren tot dret cap allà , hi arriba i varen esser unes ; però no foren capaces de treure -li més paraules que aquelles : — No sé de tan bé a ca aquell senyor desconegut , hi torna fer hostal . El fan jeure tot aquest temps ? Saps que treus de bona cara ! Massa se veu que tens aquests dies ? Es gigant no estava per solfes , i allisant -li es pèl tan malament , i s' hi camparan sempre , mentres no acabin aqueixa capelleta . Jugau -h d' encalçar -mos ! I ca teua , Bernadet , que encara és molt enfora ? — No — diu i reina ! Amèn ! Amèn ! Amèn ! — Que tant d' amens ! — diu Na Trec-a-trec — . i no tenien cap infant , i era malsofrida com ella mateixa . Es ciurons no Na Catalineta amb el rei Moro amb set pams de morro , servida sempre d' hi ? — diu el rei . — Lo que sent , senyor rei ! — diu Na Francina — . Jo ara , si ? — Era que no et coneixia ! No et vui matar , no , ja ! — diu ella i ben de bon gust , se n' ho mena tot a ca seua i dóna , i que un sol Déu i un sol marit . D' aquí no la va , si ja era reina , si s' avenia amb sa sogra , si provava amb ses amb En Bernadet , si provava amb sa sogra i ses cunyades ... — Uei ! Uei ! — deia o si encara s' havia de casar . — Callau ! — les arriba a dir — . Ja vos ; i , tac ! , un dia se presenta a la casa , s' aferra per sa seua . — Què vol dir ets casada ? — diu el rei . — Lo que sent , senyor rei ! — diu N' Elienoreta amb En Bernadet ? — No encara — deia Na Trec-a-trec — ; però a , i sa segona , fadrina : ara corre es denou anys . — I que tanmateix és gaire fa uns quants dies amb l' amo d' aquest lloc ; i ma mare , per</p>
---	---	---

580	, per aquí ? — Devers un any — diu Na Rosa . — I aquest infantó ? Que és teu ? O	ets casada	? — diu el rei . — Sí , senyor ! — diu Na Rosa — . Sobretot , senyor , si vol seure
581	abraç ben fort i allà N' Ainès li conta que allò era ca seua , que	era casada	amb aquell senyor an-a qui son pare l' havia menada dins aquell bosc ,
582	sofrir que hi hagués altra dona tan garrida com ella . Com ja feia mesos que	era casada	, notà que el rei li havia mostrat pertot el palau , totes ses cambres , cambretes ,
583	veinada acabava de tenir sa nina que feia nou , i només feia nou anys que	era casada	. I què fa la reina ? S' hi presenta i diu an aquella mesquina : — Vénega
584	es novell , i així mai estava apurada per sebre quant d' anys hi havia que	era casada	. Ets infants no li deixaven perdre es compte . Idò else vest a tots de
585	havia passat an es casal del rei Moro amb set pams de morro , ni que	fos casada	amb aquest . Al punt s' entregaren amb ses guardes de bestiar ses dues fies
586	la creu ! Si es confés te posà per penitència que no pories parlar fins que	series casada	, ara ja ho ets ! Per lo mateix , parla ! La dona s' arribà a veure
587	ha posat per penitència que no ha de dir cap paraula fins i tant que	sia casada	. S' enamorat , que era un poc carabassenc i no havia trobada cap altra al-
588	— Jesús , senyor rei — s' exclama s' al-lotona — , com vol Vossa Reial Majestat que	sia casada	, si encara no n' he fets denou ? — Idò mira — diu el rei — , pren per
589	a sa ciutat d' aquell rei i li conten de que la senyora princesa s'	era casada	amb un pollastrell així i així que havia plantat amb un sant-i-amèn
590	aquelles coses que feia sa mare . Ell esperava que sa mare li diria que s'	era casada	de bell fresc i , com va veure que no li motava de res , va
591	— Què ha d' esser estat ! — diu ella — . Un altre enganx : una cosina meua que s'	és casada	, i me convida a noces . Jo he dit a sa veinada : " Ja li diràs
592	això ; ho trobava gros de tot , fins que a la fi diu : — Bono ! Idò si	ets casada	, quin és es do que vols de mi ? Parla ! , que sa teua boca serà
593	massa bé que no he filat mai ? — De grosseranda ! — diu sa mare — . I que te	series casada	tan aviat si jo hagués dit que no en volies brot , de feina ? — Però ,
594	i dins vuit dies se casen , sense que Na Catalinota badàs boca fins que va	esser casada	. Però lo bo va esser com sortiren de l' església , que tothom li donava
595	i Na Catalina , que era sa darrera i fadrina encara , perquè ses altres dues ja	eren casades	amb uns estornells que un nomia Pere i s' altre nomia Pau . I el
596	n' enamoraren i a l' acte les demanen per casar . I dins quatre dies ja	foren casades	, i vénga unes bones noces i balls i sarau tant com volgueren . I aquestes
597	-1 SA LLAMPRIA MERAVELLOSA Axò eren dos germans : un cristià i un moro . Es cristià	era casat	, i el Bon Jesús los envià fruit de benedició , això és , un infant ; li
598	la cosa per fer -se es casament dins tres dies , perquè en frissava massa , d'	esser casat	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que , quan Na Marió
599	massa que m' agrada ! — diu el rei — . I es greu que em sap és d'	esser casat	! Aquí sa serp li va dir : — I que està segur Vossa Reial Majestat d'
600	casat ! Aquí sa serp li va dir : — I que està segur Vossa Reial Majestat d'	esser casat	amb sa que va triar per casar -se ? — Me sembla que sí — diu el
601	an es mateix temps tan etxerevit i amatent , com ell en tants d' anys d'	esser casat	no en tenia cap , de fii , resolgué prendre per tal En Joanet . El fa
602	' ermità — que es teus pensaments són molt avenguts i que fas lo que vol Déu .	Ets casat	? Idò te pertoca estar amb sa dona . La t' han presa ? Idò l' has
603	ontemplant aquella al-lota i rallant amb ella . Lo que l' hi esborrossonava tot era	esser casat	, i no s' aturava de dir , entre si mateix : — Si la reina se morís ,
604	en temps de matances , s' entreguen an aquella possessió que es seu antic company hi	era casat	, i que es veis ja eren morts i ell era ja l' amo . S'
605	se clamaven ditxosos de tenir -la per senyora ? Si beneïen s' hora que t' hi	eres casat	? Com havia d' enviar a dir que no volia estar amb ella , si l'
606	sa pastorella d'es tres vestits , el rei no n' hauria volguda altra : s' hi	seria casat	bitlo-bitlo . Però no cregueu que aquella muta sortís amb so plat de s'
607	? — Per casar -mos ? — diu es saig , tot confús , perquè ell ja feia anys que ho	era , casat	. — Bono , Biel ! — arribà a dir ell en si mateix — . Ja l' hem feta ! A
608	-t' hi ? — Això sí que no pot esser — diu es patró Pere — , perquè ja ho	som , casat	. — Digues , idò — diu el rei — , quina gràcia vols ? Demana ! No temes ! Es patr
609	dir que , en haver -me a cames , m' esbenaria , què me farà ara que me	som casat	amb tu ? — Bernat — diu Na Valentina — , deixa anar aqueixes idees ; te don paraul
610	na temporada es patró Melcion topa es patró Gaspar i li diu : — Homo , Gaspar , me	som casat	! — Tanmateix ! — diu es patró Gaspar — . I ambe qui , si es pot sebre ? — Fosca
611	perdre per ell i més que tots es pilot , que feia devers vint anys que	era casat	, mai havia tengut gens de bo amb sa comare . Tant li entrà per s'
612	nyonet , bell com un sol , adormidet , com un angeló . Aquell homonet feia anys que	era casat	i fins llavò sa seua dona no havia tengut gens gens de bo amb
613	queixaràs de mi . Aquell afaitador era molt bon homo , feia més de vint anys que	era casat	, i un infant que tenien se morí ; i , d'es cap d' uns quants
614	seus pensaments amb una tal Margalidaina de Can Dali-brou i no parà fins que	fonc casat	amb ella . Amb això a Na Bet de Son Gatzella li passà aquell enyorament
615	altra al-lota mai , i més gros ho trobaven com sabien que no era que	fos casat	, sinó tan fadrí com elles . I per més burla i afronta , negú nat del
616	ue la puga atènyer . — Trob que fas molt bé , oh jovenet ! — diu s' ermità — . Qui	és casat	, que estiga amb sa dona . Això vol Déu . — Idò bono — diu En Joanet — . Corre
617	ue l' haja trobada . — Trob que fas molt bé , oh jovenet ! — diu s' ermità — . Qui	és casat	, que estiga amb sa dona ! — Això és lo que jo dic ! — s' exclama En
618	terra com a morta , no havien tenguda alegria pus , quan saberen que el rei s'	era casat	amb ella , s' hi presentaren perquè los perdonàs , fent -li a sebre que , si
619	, sa casa més gran de Manacor . Justament aquell dia es fii d'es majoral s'	era casat	, feien unes grans noces , i tot eren convidats qui entraven a la casa . Aquell
620	li : — Gran senyor , Quedau servit : Aquell jove tan garrit Que m' enviareu S'	és casat	, com vós manàreu , Amb la princesa . L' homo , quan viu l' endemesa , Quedà ab
621	n' hi havia dins tot es reinat i que es qui tornaria a Mallorca sense	esser casat	, li faria tair es cap i es coll per compostura . I allà hauríeu vist
622	d' or , si era homo i fadrí , se casaria amb la senyora Princesa ; i , si	era casat	o era dona , tendria pa per tots es dies de sa vida . Com aquelles
623	— És sa meua dona — else diu En Robert — . Respectau -la per tal . — Vol dir vos	sou casat	? — diuen es mariners , badant uns uis com uns salers . — Sí fa — diu En Robert —
624	li amolla , dient : — És que estic acabat de tot , perquè en tants d' anys d'	esser casats	, Déu no mos envia fruit de benedició . I no tendrem an-a qui deixar
625	sí i ja no se n' ha de parlar pus . Dins tres dies hem d'	esser casats	. Com Na Catalineta va comprendre que anava de bo , hi allargà es coll tot
626	rei i la senyora reina hi posin sa firma ! I dins set dies hem d'	esser casats	! El rei i la reina se miraren i miraren sa seua fia i aquesta

627	ha d'esser prest això , senyor rei ? — diu es sabateró . — Dins un mes hem d'	esser casats	— diu el rei . Es sabateró se 'n va a ca seua a dir a
628	hi dius ! — Què hi he de dir ? — diu aquell revetler — . Que ja ho hauríem d'	esser , casats	! — Idò quan mos casam ? — diu ella . — Ara mateix ! — diu ell . — Bé — diu el
629	En Pere li agradà una cosa fora mida , i varen compondre de dins vuit dies	esser casats	, perquè tant un com s' altra en frissaven ferm . En Pau també alça es
630	, va dir es cego ! — respon En Joanet . Què me 'n direu ? Ell dins tres dies	foren casats	i vénguen unes noccs de pinyol vermei i un ball d' aquells més vitencs .
631	mos casarem ? Sa mare , ja ho crec que digué que sí . I dins vuit dies	foren casats	i vénguen festes i més festes i sarau per llarg . Encara no s' havien
632	! Que es faça s' esclafit , verbo matrimoni ! Què me 'n direu ? Ell dins vuit dies	foren casats	es calatravinexo i aquella al-lota . Es primers dies ella no notà res , perquè
633	no mena més que es cavall , i jo tenc de colcar a ses anques ! En	esser casats	, ja tornarem amb so cotxo , i poreu venir totes , si tan encarades hi estau !
634	. — Amb una al-lota que no vos ho creuríeu mai , i de molt enfora . En	esser casats	, ja vendrem a fer -vos visita ! — diu En Bernat . — Fii meu — digué son pare — :
635	fogir amb aquest ! Si ara ja me tracta de cussa , què farà més envant , en	esser casats	? ... Verge Santíssima del Roser , assistiu -me ! obriu -me un portell per sortir -ne
636	sense sebre per què , perquè se temé que tots es d' es seus temps ja	eren casats	i redecasats ; un i altra s' aluiaren , los va venir a la memòria que
637	és sa meua dona , no pogué fogir perquè jo li vaig agafar es mantell . Mos	som casats	i jo ja estic a pler de tot , però de tot . No hi estava
638	gens de bo amb sa comare . Ja hi havia una mala fi d' anys que	eren casats	i no else n' havia duit cap , d' infant , ni senyes . Un dia es
639	aquell dinar que vaig donar a tota la cort es dia que feia vuit que	érem casats	; així feia sortir es berenar , es dinar i es sopar de cada dia . Encara
640	jove , així com solia esser en estar tot sol amb Na Catalina des que s'	eren casats	. Na Catalina tot d' una s' anava a aferrar per ell , però ell li
641	pensar i creure que , com va fer mesos que el rei i Na Francineta s'	eren casats	, se mou una guerra i el rei se n' hi hagué d' anar amb
642	altre abraç i una besada an En Bernat , dient -los : — Ja ho sé , que vos	sou casats	, i ho don per ben fet . Tan content n' estic , que ara mateix vos
643	joves , com saberen que N' Aineta era fadrina , los sabia un greu de l' ànima	esser casats	, perquè tots ells l' haurien volguda per posar es coll amb ella davall es
644	l què feren aquelles grans mandragolines ? Es vespre esperaren que Na Catalineta se	fos colgada	i que hagués aferrat es primer so , i llavò se n' entren dins sa
645	, troba tancat , toca , torna tocar i surt En Toni en calçons blancs , perquè ja s'	era colgat	, i diu tot malaixamús : — I què tens ara , an aquesta hora ? — No som jo
646	es misteri , en varen estar ben contentes , d' aquella aidadora tan agradosa que els	era compareguda	, li donaren una bona aferrada p' es coll i un bon raig de besades
647	cuina , sa muta , aquella muta tan etxerevida i que , si no fos estada muta ni	fos compareguda	sa pastorella d' es tres vestits , el rei no n' hauria volguda altra : s'
648	' on sortia i de quines egos venien ella o sa ninona , i com era que	eren comparegudes	per allà , però mai li pogueren treure cap paraula que destapàs gens es misteri
649	cap el rei i la reina sobre qui poria esser aquell Miquel que ara els	era comparegut	i que no feia altra cosa que sotjar i fer sa torniola per davant
650	de cavalls negres i un cavall blanc , que no havien pogut aclarir d' on els	era comparegut	i que , tot d' una d' haver -los -ho feta guanyar , els havia descomparegut
651	a veure si compareixia es frare . Se feren prop de les deu i encara no	era comparegut	. En Taia -pins començava a cobrar coratge de que ja no compareixeria . Però assetsu
652	. N' Aplanamuntanyes else conta , a força de gemecs , es pas d' es frare , que	era comparegut	maltractant -lo de paraula i llavò tirant -li un gargai de més d' un
653	qui conversa i camina qui camina , s' arribaren a dir es seus secrets . Aquell que	era comparegut	per aquell caminó va dir que feia de canador de terres , i que no
654	un sí senyor . Tothom estava esglaiat de veure aquell casal que tan cop en sec	era comparegut	, negú sabia com ni com no . I vos assegure que el se miraven arreu ,
655	— Així mateix és gros , ben mirat , que dins tan poc temps aquells dos traginers se	sien composts	i hi haja hagut qui desembossàs sa font i qui curàs sa fia del
656	, i tot d' una dirà : I tu has de dir lo que vols i te	serà concedit	... Sobretot : veltallà , an es frare , que se 'n ve ! Està -li alerta , que no
657	li diu : — Francina ! Demana 'm qualsevol cosa del món que jo tenga ! Que tot te	serà concedit	. Si tengués cap fii casador i el volies , vos casàvem a l' acte . — Gràcies ,
658	qui en menjàs no se moriria fins es dia abans del Judici Final , però que	seria condemnat	. Ell mai volgué dir quina herba era aqueixa , perquè no n' hi hagués qualcún
659	li va dir que , si no repartia a pobres la mitat de tot quant tenia ,	seria condemnat	, perquè no ho tenia de bon just ; i per fer -li veure que no
660	ses flors i se n' engolia uns budoixos que feien por . En Pere , que s'	era condormit	, amb s' estabó que feia es gigant engolint -se ses flors se desxondeix . Com
661	sant Pere . Es pilot de vegades tocava a sa ciutat d' aquella duquesa ; i , com	era conegut	de la casa , solia anar -hi a fer -los visita . Una volta s' estrevengué
662	va esser , que obrí sa cambra , se troba que aquells bocins d' al-lota s'	eren confegits	, però ben confegits , que no s' hi veia ni sa més insignificant costura en
663	Rosa no tenia li haurien comparegut , així com es bocins d' es seu cos s'	eren confegits	damunt es llit de sa cambra reial , i allò el posava dins un mar
664	sa senyora , i li diu : — Senyora , vénc a fer -li a sebre que avui me	som confessada	i li assegure que he feta una bona i santa confessió . Però es confés
665	es coll a que aquella polissona , que ella no coneixia , però que creia que s'	era confessada	i que era una verdadera penitenta , passàs aquella nit baix d' es seu llit ,
666	. El rei no en va tairar més . Pertocava condemnar -les a mort , però , perquè s'	eren confessades	i eren germanes de la senyora reina , les féu tancar dins es fondet d'
667	no pogué pus . I fogí més que de pressa cap an aquell convent aont s'	era confessat	. Hi arriba sa dematinada , toca , li obrin . Demana aquell frare i , com el se
668	pujar . És que Vossa Reial Majestat és massa feixuc ! Que fa estona que no s'	és confessat	? Com que en faça cara ! El rei Salomó estava tot embambat mirant -les -se
669	bell nou ! I llavò a badar davant una barraqueta de fusta ! Com tothom se va	esser confessat	i combregat , i buidaren cadascú a ca seua , aquell tocà soletes cap a Son
670	es mariner — , és amb Ell que hem de fer bo . — I de quan no vos	sou confessat	? — diu es confés . — De quan ? — diu es malalt — . I jo no ho sé . Jo
671	mercès queden perdonats ; però què volen que los diga ? Trob que si no se 'n	són confessats	, se n' haurien de confessar , com més prest millor . — Sí que has pensat bé —
672	vista i se va haver de treure aquell pa que tan cop en sec s'	era congriat	dins es seu gavatx . El pobre , com no va porer pus , se gira a
673	sopà . Se veia a la llejo que hi havia mar de fondo i que s'	era congriat	un bony que no es torbaria gaire a esclatar i que seria ferest lo

674	I del rei En Jaume quan aquest hi desembarcà , tot venint a conquerir Mallorca . S'	era conservada	intacta , aquesta pica , fins que es republicans de l' any 1868 hi anaren a fer -
675	torta d' un ui . Si hagués vista s' herba de ses dues voreres , no se	seria contentada	amb sa d' una . — Aquesta et val ! — diu el rei i crida es segon . —
677	mastegant fesols , dient que era caigut d' un abre i tot es seu cos s'	era copetjat	i que tot li feia mal i que com més anava , pitjor se sentia .
678	at es cuiner i , tac ! , se presenta es bover . — Senyor rei — diu es bover — . Me	som cregut	an es cas de venir a fer -li avinent que aquest missatge nou que
679	, I dins tres dies , rodetjada de botxins , ja s' encamina cap a la plaça per	ser cremada	viva . Ah ! , si sos pares la vessen , Aquella filla ! Ells qui sempre , sempre preg
680	punt ja estan fets es formiguers . Los peguen foc ; i fum i més fum . Ja	són cremats	, ja los escampen ; ja fan goret , ja giren , ja sembren . Una partida prenen el
681	mestre i ets estudiants encara se pogueren atapir de botifarrons d'es trossos que no	eren cremats	de tot . Es mestre va dir a s' artaner : — No hi ha remei , es
682	llevar -los d'es vent . Més se 'n mereixien En Pere i En Pau ! Se	fossen cuidats	una mica més de son pare i no fossen estats tan envejosos ! El rei
683	, sa mare posa sa carn dins s' olla , agua s' arròs , posa taula i , com	és cuit	, s' asseuen tots dos i bones cuierades d' arròs ! Amb això passa un jai
684	cap an es forn . An es forn ja la coneixien ; enforaven es pa ; i , en	esser cuit	, el treien i el posaven de bell nou damunt sa post , que prenia altra
685	de veure la fi , de tot això ! Ja ho veurem , què sera tot això en	esser cuit	! Aquí he d' agontar la mestra anc que el dimoni en pas ! I així
686	bé i no miràs an-a qui . No res , ja ho veurem què serà en	esser cuit	. Ho he fet ? Vaia per ben fet ! I fora engronyaments ni funestedats per això
687	sa floreta , m' aixec i la hi prenc ! I ja ho veurem , què serà en	esser cuit	! Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que , estant es patró
688	és es seu , jo juraré que ho és . I ja ho veurem què serà en	esser cuit	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que aquella polissarda de
689	de veres , és mes gros encara ! ... Sobretot , endavant ses atxes , i ja ho veurem en	esser cuit	! I hala de d' allà cap a cal rei . Hi arriben a la fi ,
690	! — s' exclamaren tots . I què fan ells ? Escolen sa carn i s' arròs perque ja	era cuit	, tiren es coní dins s' olla amb so brou , ho tornen posar damunt es
691	s' arròs , i foc i més foc davall sa caldera ! Com va considerar que ja	era cuit	es tuàutem , lleva es foc , escampant es tions ablamats i sa caliuera , i cametes
692	la fi es coc diu que se poren posar en taula , que s' arròs ja	és cuit	. S' hi posen tots , i allà vénguen plats d' arròs i plats d' arròs ,
693	de sol enforaren , l' amo entretegué En Joanet per ses cases , fins que es pa	fonc cuit	. Llavò l' envia a treure es porcs , sa pobila pren un pa de dins
694	, el fa escorxar i posar dins s' olla i mana que tot d' una que	sia cuit	amb ceba que l' avisin per berenar -ne . — Sí — deien ella i son pare
695	! Ara mateix te tiraré dins sa pella ! I no ho sé encara si esperaré que	sigues cuit	de tot per menjar -te ! És que així mateix la m' has feta massa
696	d' es pa . — Creuràs — diu ella — que no hi havia pensat pus , a mirar si	és cuit	o no ? Ell se 'n va an es forn , el destapa , hi afica un
697	foc i més foc davall , a fi de que cogués aviat . Al punt ja va	esser cuit	i s' asseuen a sa taula per menjar -lo -se el rei , la reina
698	heu de creure i pensar i pensar i creure que , com sa freixura començà a	esser cuita	, feia una oloreta tan bona , que es soldadet no pogué estar que no la
699	al punt ja el sentiren . — Hala , anau -la a veure , sa carn , veiam si ho	és , cuita	, o què ! Anaren a veurela , i la trobaren més enravenada que un cuiro i
700	, comanant que deixassen molta carn en es cuiros . Li donen avís que sa fornada ja	és cuita	; ell s' abriga es set cuiros i se n' entra dins es forn . Aquella
701	na part que digueren : — Bono , ja vos ne donarem una , però haureu d' esperar que	sien cuites	. — Això serà bo de fer ferm — diu sant Pere . Passa una estona , ses coques
702	cap . Davant tota aquella doblorada es sabateró cobrà un coratge fora mida . — Se	són cumplits	o no es nostros pactes ? — diu es corpet . — Sí fa — diu es sabateró . — Idò ,
703	set anys vendrien per rebre la mitat de tot quant tendria . Es set anys se	són cumplits	, i aquell dia que vaig venir tan trastornat de sa cacera fonc que aquelles
704	es amb medecines , els haguesses gastades de faves per aquells pobres animalets , se	serien curades	tot d' una ; i ara les tendries sanes i bones i fent bona feina !
705	't s' aigo i de posar -te aqueix tel dalt sa boca d' es cor ,	fosses davallada	a veure què havies de fer , es mal era mort : es meu contrari no
706	que som sortides a passetjar amb cotxo , com cada dia . Per estirar -mos ses cames	som davallades	per caminar una estona , i mos som fetes massa lluny sense témer -mos -ne
707	ben arreu i li diu : — Benvengut sies , oh jovenet ! I quin senyal per aquí ? —	Som davallat	per veure si hi aglparé un dimoni de frare que m' amaçolà tres missatges
708	tre món , diu : — Acostau -vos , estimat ! No hàieu por ! Som un àngel del cel que	som davallat	per veure com estava aqueixa església . Ja ho he vist tot i ara me '
709	rateta — . Ai aquest morret meu ! Ai quin mal que em fa ! Ell aquesta avellaneta s'	és deixada	caure sense gens de compassió ! Ho voldria sebre , què li havia fet jo per
710	et moques , hi volien ballar ; però , què me 'n direu ? Ell encara no es va	esser deixada	de ballar amb el rei , com pega fua cap an es portal , pren escala
711	havia sabut fogir , elles no hi tendrien res que fer , a cal rei : s' hi	serien deixades	veure i ballat debades . Na Catalineta , com se tornà trobar tota solina , tancada
712	l' encalçava ; perquè no se 'n poria avenir , que fos estat tan beneit que se	fos deixat	despuiar d' aquella manera , i deia : — Si es refà i es revest de coratge ,
713	ni es porc ! Ja ho veuràs ! En Tinyoset , veient que en tres dies no s'	eren deixats	veure sa madona ni es porc , no s' aturava de dir : — Vaja ! Aquesta vegada
714	de s' oguer , que ja no sabien per ont parava , maleint s' hora que s'	eren deixats	fermar , ranquetjant ranquetjant i de la banda de la banda , collaren cap a sa
715	. — Aineta — digué tot d' una que la veu sortir — , per sa bona amor que m'	ets demostrada	, jes aquestes set nous . Qui les se menjarà , pus roba es seu cos no
716	vespres d' es ball havia guanyat a totes en garridesa i gallardia i que s'	era demostrada	sa més digna de portar corona i de seure amb ell an es trono .
717	porer -m' hi passetjar ! — Res — diu es gigant — , per lo bona al-lota que t'	ets demostrada	, t' hi poràs passetjar una hora cada dia . Ses al-lotes com tu que
718	lloc . Na Catalineta donà milions de gràcies an es gigant de lo complacent que s'	era demostrat	amb ella . Se tanca dins sa seua cambra , i allà formà es seu pla
719	' han volguts clavar dins l' ànima , i ... ja los hi tenen ! Com prou se va	esser descabdellat	contra es dos barbatxos , digué : — Però ase de mi ! Me planc dels altres , i
720	pler d' aquella bona de pastorella , que , llavò que ja tenia es tres vestits , li	era descompareguda	com s' ànima de Robert . Passà temps i temps i el rei va perdre
721	tirant llamps i pestes , aspergiant i renegant com un carreter . Amb això es negret	era descomparegut	an En Joanet sense sebre com , fins que s' al-lotó pega fregada amb

722	mpte i li vengueren uns pensaments molt estranys sobre aquelles fesomies , que no li	eren desconegudes	ni noves de tot , però no en sabia es net finis-finis . — Senyora princesa —
723	tot incorregudes . La reina aquí ho tasta i diu : — Aquest cuiner se veu que s'	és descuidat	de posar -hi sal o no n' ha trobada per posar -n' hi . I
724	estam ? — diu el rei — . I com no m' haviu avisat més prest ? — És que mos	érem descuidats	, senyor rei — digueren tots dos — . Que no ho prenga tort , que tampoc no ho
726	va haver per Na Catalineta , que no badà boca mai , fins que aquella se va	esser desengavatxada	i ja només esqueinava a redols . Aleshores Na Catalineta va dir : — Per l' amor
727	s' espasa ! A la fi diu : — Això no pot esser més que s' animal s'	és desfermat	, i és fuit a sa guarda . Allà és segur que el trobaré . Torna arrere ,
728	fosques , just amb una mica d' espirai d' una pedra que amunt de tot s'	era desferrada	de sa paret a sa banda de defora , que queia dins es jardí del
729	, en lloc de departir -mos , te 'n véns amb aquestes ? — digueren . I ja se varen	esser desferrats	, s' aborden a ell , i xisclat ve xisclat va , fins que s' hagueren espassada
730	n' hi vols cap que no sia negre o blanca ? Que d' aviat me 'n	seré desfet	, d' aquests trumfos ! A mi tota herba me fa feix . Ses euveies unes són
731	que aquell homo només en duia tres ; però s' onclo moro aviat se 'n va	esser desfet	, perquè agafava una d' aquelles llànties que li presentaven , li pegava una uiada ,
732	, tota xarpada , se 'n va a l' amo i li diu : — Vaja ! Ja me 'n	som desfeta	, del Dimoni ! Veiam si seràs tan baldraga que tornis prometre res an aquest poca-
733	sal que no fos ben fus , fins que sa pell de ratolina també se va	esser desfeta	, però ben desfeta . Mentres tota aquella cosa se confitava , diu a Na Passa-vents
734	si no he pogut donar s' amb Déu siau a N' Ainès ! Bono ! Ella ja	és desmamada	i crec que se 'n sabrà desfer , d' es trumfos , com qualsevol altra . I
735	tant de bo com ho dic ! — s' exclama En Bernat . — Sobretot — diu aquell — , tu ja	ets desmamat	, ja no has mester menar per sa mà i d' es teu pa faràs
736	-lo fer ! — deia sant Pere — , que ell ja sap lo que ha de fer . Ja	és desmamat	! No ha mester menar per sa mà ! — És ver ! — deia es soldadet — . Però ara
737	, mirant -la -se de coa d' ui — . Tu mateixa ho has vist que no me	som desmandat	un punt de lo que l' amo m' ha comanat . M' he menjat es
739	? — Ja hi hauries d' esser ! — diu Na Trec-a-trec . I ets estenaions ja es	són despenjats	de dalt es fogons alts , i ja han presa sa fua cap an es
740	descomparegut , ho va veure tot . — Ja és l' amo que la m' ha feta ! Se	serà despert	i m' ha trencat al davant per sa dreuera . Ara me n' hi vaig
741	cap a ca seua . Es nou pareiers , un poc antes de sortir es sol , s'	eren despertats	. Havien vist can Joanet obert . Havien demanat l' amo de la casa , per veure
742	lo paper l' ahont estava el primer Posà el segon , Exclamant : — En aquest món	Som destinat	A socórrer al mal sortat . Se fa de dia l quan lo jove partia
743	palau d' En Bernat perderen es corat- ge de tot , perquè , per més que s'	eren desturmellats	cuidant a caure morts fent feina de nit i de dia per deixar es
745	i vetlant bé totes ses caigudes , un dia dematí que sa fadrineta encara no s'	era desxondida	i En Miquelet acabava de pegar coça an es llençol i se mirava es
746	forat , digué , d' es cap d' una bona estona : — Veiam , torna -la dir , que me	som distreta	un poc com la m' has dita , i me són fuites un parei de
747	tot . Llavò s' aixeca , fa uns quants d' estiraments , i cap a s' eriçó s'	és dit	. El va trobar que no se donava raó a ses barres , taia qui taia
748	me menjarà . S' aixeca , fa un parei d' estiraments , i cap a s' eriçó s'	és dit	. El va trobar suant tanta gota , taia qui taia cards , cansat i mort . — Fins
749	d' auba , s' aixeca , se despedeix d' aquella bona gent i de d' allà s'	és dit	. Camina caminaràs i cap enllà te faràs . Horabaixenc destria un llumeneret blau i
750	, a punta d' auba , se despedeix d' aquella bona gent , i de d' allà s'	és dit	. Camina caminaràs i cap enllà te faràs . Horabaixenc afina un llumeneret blau .
751	Manent — , vine amb noltros . En Bigots-afilats s' aplega amb ells , i de allà s'	és dit	, tots se n' anaven braç sonant i oreia fumant . Camina caminaràs i cap envant
752	excuses d' anar a caçar , pren es cavall , crida es ca , i per avall s'	és dit	! , tot dret an es castell de Liorna . Arriba , veu una partida de batiports p'
753	l' afinen ; i ja la m' apleguen per una cuixa , estrenyen , i per amunt s'	és dit	! Quec-quec ! feia sa gallineta veient que la se 'n duien a l' aire .
754	Bernadet , que , ja ho crec , s' hi enfilà com una tarantona , i per amunt s'	és dit	! , fins que va esser dalt sa finestra i dins sa torre . I quina la
755	barrobi , quan esclata , fa botir a l' aire ; i àliga i Bernadet per amunt s'	és dit	, i per amunt , i per amunt . Ses muntanyes s' aplanaven , ses valls i comellars
756	de caragol ; sa dona la pren i En Joanet darrere ella , i per avall s'	és dit	! i per avall ! Com varen haver davallats més de mil escalons , se troben dins
757	Bon Jesús . I ell i sant Pere prengueren ets atapins i ... de d' allà s'	és dit	. Ja feia vuitanta anys que es Jai de sa barraqueta rossegava pel món i
758	, de Na Francina i Na Catalina , i cap an es pou d' En Gatell s'	és dit	! Hi arriben i m' hi troben es corpet que ja los hi esperava . — Sí
759	d' es cavall , parteixen i es ceros darrere darrere i cap a la cort s'	és dit	. Hi arriben , se fa es casament i ses noces i vénguen festes i alimares
760	roba que se n' havia duits de ca ell , i cap a sa possessió s'	és dit	! I ell darrere darrere amb so cavall ; i , en arribar a sa mula , una
761	si hagués tengut foc dins ses sabates , ja salta a terra , i a trescar s'	és dit	! Com se 'n tem , se troba a's mig d' una plaça ben gran ,
762	mai hagués vist , el rei moro agafa En Miquelet , i cap an es jardí s'	és dit	! I hala a mostrar -li totes ses flors que hi havia , que n' hi
763	sa filoeta i es muixell i , amb sa vedella davant davant , de d' allà s'	és dit	. Quan va esser a foravila , romp en plors i sa vedella li demana : — Què
764	vestit i es tapins , s' afica dins es cotxo , i cap a cal rei s'	és dit	! Tot d' una que entrà dins es ball , que ja estava ben encès , i
765	. Com ja no hi va veure per traüllar , pega un roec i a jeure s'	és dit	. Què me 'n direu ? Ell lo endemà matí se torna trobar amb sa mateixa
766	meva fia darrera . En Mercè-mercè pren sa clau , i cap a s' hort s'	és dit	! Davant aquella feta de sa fia del rei i d' En Mercè-mercè , tothom
767	de passes lluny , se lleva es capell de vidre i cap a ses cases s'	és dit	! I me troba Na Bet i es senyor amb aquella conversa . — Bernadet ! — s' exclama
768	Joanet no tengué altre remei que enfilat -se per sa favera i per amunt s'	és dit	. Arriba a ses portes del cel i toc-toc ! — Qui és ? — diu sant Pere . —
769	Joanet , per por de sa por , s' enfilat per sa favera i per amunt s'	és dit	. Arriba a ses portes del cel i toc-toc ! — Gos missions que torna esser
770	, que vestit de rei i tot s' enfilat per sa favera i per amunt s'	és dit	. Arriba a ses portes del cel i toc-toc ! — Ja és En Joanet de
771	d' es fonaments , i hala a pujar parets mestres i mitjanades ! I per amunt s'	és dit	! No ho volgueu sebre es rum-rum que se mogué a cal rei i

772	negret ja ha pres escaleta avall i sa viuda darrere ell , i per endins s'	és dit	, i per endins i per endins . Com va fer una estona que davallaven , comencen
773	alça es cap , pren un tros de pa i formatge i a cercar ventura s'	és dit	! Camina caminaràs , troba aquella mateixa dona amb s' al·lotó i ja l' ha
774	que arribis , t' enfiles p'es pi i fins a's cap d' amunt s'	és dit	. En fer fosca negra , sentiràs una veu que dirà " Mar-i-mon , obri ! Obri ,
775	que arribis , t' enfiles p'es pi i fins an es cap d' amunt s'	és dit	. En fer fosca negra , sentiràs una veu que dirà " Mar-i-mon , obri ! Obri ,
776	diu an En Miquelet : — Tu no em deixes , i fora por de res ! Endavant s'	és dit	! Pega fua a ses portes com un llonzí , i En Miquelet darrere ell , i
777	llumenaret blau ! Hi arribarem si a Déu plau ! I cap an aquell llumenaret blau s'	és dit	. Hi arriba a la fi i foren unes casetes blanques , amb un homonet assegut
778	a petxucar de casta forta . El Bon Jesús assetsuaix pren muntanya i per amunt s'	és dit	! , i diu an ets apòstols : — Agafau una pedra perhom , carregau -la -vos i veniu
779	embalum com un cavall i una dona davall un pi . I cap a ells s'	és dit	! Què me 'n direu ? Ell ho varen esser Na Dent d' or i es
780	una de grossa , se tanca dins se seua cambreta en fort : i a jeure s'	és dit	. Ell el rei se n' hagué de tornar altra volta així com hi era
781	patró . Es timoner dóna es timó cap an aquell port i de d' allà s'	és dit	. Dins set dies foren en aquell port . La reina d' Ongria era fadrina . Tenia
782	amb s' al·lotó a ses anques d'es cavall , i de d' allà s'	és dit	. Tornava trobar homo o dona , li feia ses mateixes preguntes , i tothom sempre li
783	figa s' hi és enfonyada , me pren per dins sa gargamella , i per avall s'	és dit	. De manera que jo no hi som estat a temps , a fer -la tornar
784	sa barca , i aquesta , saupades àncores i veles esteses i cap an aquella ciutat s'	és dit	! , sempre vent en popa i sense fer mai gota de marrada . Amb un sant-
785	o ells a noltros . I ses raons siguen acabades , i a preparar sa defensa s'	és dit	! Es soldadet afina una destrat per allà , taia dos pins , i los posa entravessats
786	? Fet i dit , se torna encamellar dalt s' ase , i cap a sa casa s'	és dit	. Com sa dona el veu que s' entregava sense llenya , li diu : — I sa
787	i un altre pren es fanalet encès davant davant , i cap an es cementeri s'	és dit	! A mitjan camí topen una dona , que digué : — I qui és mort ? — Qui és ? —
788	llengo no tendreu plàtica . I surt de sa capella , i cap a la vila s'	és dit	! I aquella pobra gent se n' hi varen haver d' anar també , a la
789	. I sobretot , d' homos covardos no se 'n canten romanços . Cap an es drac s'	és dit	! I serà lo que Déu voldrà ! Encara no havia acabades aquestes paraules , quan li
790	cap amb so boliquet davall xella , i cap a sa cova d' aquells lladres s'	és dit	! Ah ! , també duia un barralet de doble-anís d' aquell més valent . Un quart
792	sa calor , hi anava el dimoni i se 'n duia es darrer , es qui s'	era donat	més a la vida vellaca . Es majors sortien davant i els altres , així com
793	si li haguessen pegada una arcabussada a crema-roba , an En Pau , no se 'n	seria duita	una aculada com aquella de trobar -se amb tal recapte dins sa bossa . Perdé
794	ja s' acabava casi de tot , i encara no veien es fons . Es pou s'	era eixamplat	tant i tant per tot lo redó , que ja no destriaven ses voreres : era
795	el s' acosta a sa cara i diu : — Uiet ! Bon uiet ! Torna aquí d' on	ets eixidet	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que aquell ui tot
796	, el s' acosta a sa cara i diu : — Uiet ! Bon uiet ! Torna aquí d' on	ets eixidet	! I encara no ho hagué dit com , zas ! , aquell ui se posa dins s'
797	diners li bastarien i se troba que duia encara es nou sous . — Altre bony m'	és eixit	! — s' exclama — . Ell ja no he tornat pagar s' arròs . Torna arrere cap a
798	se va haver feta ben neta . S' eixuga amb sa taviola i , com se va	esser eixugada	, s' aigo de sa ribella torna un pa d' or . Com aquell homonet va
799	' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s' és esconnat i jo me	som eixugat	! — Idò noltros trencarem les gerres ! — diuen ses criades del rei . I , zas-zas
800	' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s' és esconnat , es pou s'	és eixugat	i noltros hem trencades ses gerres . — Idò jo me trauré es cambuix ! — diu la
801	' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s' és esconnat , es pou s'	és eixugat	, ses criades han trencades ses gerres i jo me som escambuixada . — Idò jo me
802	, que hi feien una cantoria sa cosa més de sentir i que qualsevol s' hi	seria embadalit	. En Joanet no s' hi embadalí gens , sinó que pega tirada an es portelló
803	ostes d' Andratx , i sa mateixa vila . Aviat foren baix d' aquella pesquera aont s'	era embarcat	s' altre pic . — Hala , espedeix ! — diu es peix — : dins set dies aquí t' esper .
804	ancum aquelles soques i , esmotxades , hala a entaular -les ! Amb això es sol ja s'	era embarrancat	i se 'n ve sa fosca . — Prou per avui , oh Joanet ! — diu sa jaia — .
805	sortides an es cap un esplet de banyes ferest , tan llargues i caragolades que s'	eren embarriolades	tan fort per ses branques que no hi havia qui les desembarriolàs . Com estava
806	es barranc , que era vengut es porc singlar , ell era tornat un lleó , i s'	eren embotonats	, i no s' havien pogut fer res . Figurau -vos quins uis devien badar !
807	era mort , plorinyà una mica així mateix ; però com va veure que En Pere s'	era emparat	de tot lo de ca seua sense deixar res per ell , li va caure
808	li diu : — Jo havia promès de no dir -t' ho , però allà ont tu t'	ets empenyat	tan fort a fer -m' ho dir , t' ho diré : és que sa teua
809	què ha de fer una dona , si l' enviden per casar ? I més si ja	és empesa	d' anys i encara negú l' ha escomesa sobre aquesta cosa que du tant
810	e quatres cap aquí . Es gigantàs , si es desperta , provarà d' encalçar -te . Com ja	és empès	d' anys , ja no pot córrer gaire . Provarà de retgirar -te a força de
811	tirades per la cara , perquè no los fessen mal dins es gavatx ; ses sangs se	són encalentides	i prompte a cada carrer hauríeu vistes bregues , estiramuiuell per llarg , flastomie
812	aquesta al·lota s' és aficada tant an es filar que , per més haver , s'	és encamellada	dalt sa paret , i fort i no et mogues ha volgut per fus sa
813	n esglaiada , aborronada , amb sos cabeis drets . Totes ses parets d' aquella cambra	eren encortinades	d' al·lotes penjades i amb so coll torçut , que les havien aufegades , i
814	st llit " , dic jo , " tan cansada com vénc : jauré una estoneta " . Encara no m' hi	som enfilada	, com ja torna resplendir un diantre de veu , tota remolesta : " Qui és que toca
815	al . En Bernadet continuava tan embadalit com en es moment mateix que sa cusseta s'	era enfilada	per ell . Si no li demanaven de noves , no deia res mai ; no movia
816	d' una passa si me treuen fil millor que es que jo te trauré . " S'	és enfilada	amb una escala dalt una partida de munts de fil , que fan por de
817	, quin senyal per aquí ? — Fieta meua — dic jo — , has de creure i pensar que em	som enfilat	per aquest pi , he volgut arribar an es cucuió , i aquí me tens . Però ,
818	allà ont s' alçava aquella torre tan alta que En Toni Garriguel-lo s' hi	era enfilat	. L' hi afina es gegant i li diu : — Toni Garriguel-lo , a on és
819	que no les hi duia . — Tens raó — diu es vei — . Som estat jo que me	som enfilat	darrere tu , i mentres llevaves encenais , amb unes tisoires les t' he foradades ; i

820	Toni Garriguel-lo d' aquella torre tan alta , sense aquella corda per ont ell s'	era enfilat	? Això és lo que jo no he pogut aclarir ni endardellar . Es dia que
821	de Na Marieta ! No hi poria donar volta ni sabia qui poria esser que se	fos enfilat	an aquella torre a pendre -li es ditxosos cabeiets ; i d' altra banda pensava
822	mirai a sa soca de s' ametler , no hi hauria hagut vèl : es cavallet se	seria enfilat	per sa soca i amb un brúfol el se seria enviat , i bona nit
823	ella . — Cent lliures — diu En Joanet . — Ca , homo ! — diu ella — . Saps que t'	ets enfilat	d' amunt ! Ja estaràs bé amb cinquanta . — No res — diu En Joanet — , feta està
824	no se 'n poran riure . — Un coixí d' or ! — diu el Bon Jesús — . Perquè t'	ets enfilat	tan amunt , ara no en tendràs d' or ni de cap casta : hauràs de
825	témer -me 'n , sa meua boca s' és badada i , zas ! , sa figa s' hi	és enfonyada	, me pren per dins sa gargamella , i per avall s' és dit . De manera
826	ploure , i que llavò sa colometa era fuita a l' aire i sa fadrineta s'	era enfonyada	dins sa balena , i aquesta de d' allà mar endins ! Com la reina jove
827	Déu siau ! Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta , com ja se va	esser enfonyada	i tancades ses portes de sa finestra . Ja no la veren pus . En Joanet
828	sa senyora véia no hagué dit això , com Na Passa-vents , rrruuu ! , ja se va	esser enfonyada	tota brunent per un enfony d' aquells i al punt tornen sentir rrruuu ! i
829	? — Cerc unes quantes muletetes que un muló que jo duia m' ha fetes , i se	són enfonyades	dins aquesta paret . — Què vol dir un muló fer muletetes ? — Vol dir que me
831	, fent navegar ses mans de bona manera . Ja no el veien de tant que s'	era enfonyat	, però s' encletxa , com més anava , més s' estrenyia , i arribà un punt que
832	espera qui espera que sortís . A's cap de tres dies allà mateix aont s'	era enfonyat	veren brollar -hi una glopada de sang . Era que es peix Nicolau havia finit .
833	es dit s' enfonyà tot , i si més dit hi hagués hagut , més dit se	seria enfonyat	. Figurau -vos En Bernat si ho devia esser de sentir . — Vaja ! — deia ell — . Ac
834	tze mesos de l' any — diuen aquells . — Es dotze mesos ! — diu sa jaïeta — . No me	som enganada	de res . Com vos he vist tan plantosos i tan ben carats , ja he
835	rues , de buit que el duc . Voltros abordau -me un plat d' arròs , maldament no	sia engrogat	, i un tassó d' un forc de vi , deixau -me fer amb ells una
836	tastar ses flors de s' abre de davant sa barraca de can Joanet : s' hi	era enllepolit	massa . Ja estava bo de ses nafres de sa fitora d' aquell fotimó de
837	a dir : — Com és verneíssim de Poca-roba i de Rusca ! Sí que vos hi	sou enllepolits	amb mi ! No , però lo que es diu avui haureu topat a mala mata !
838	a la flor del món , en es ple de sa seua garridesa i galania . S'	era enllestida	i endiumenjada tant com havia pogut . Mai havia feta tanta de planta . Al punt
839	vos ho deia jo que aquest animaló la cridava ? Ell ja l' ha sentit , s'	és enllestida	, i se 'n ve ben resolta . Aquells encara com que no ho acabassen de
840	vista ja vos deu mancar a l' hora d' ara que es sol ja s'	és enramat	i sa fosca s' entrega manades fetes . Vos convendria més abordar -vos a una
841	daça qui daça murtons ! Què me 'n direu ? Ell era sa mateixa murtera aont s'	eren enredonides	ses seues germanes ; i per això al punt hi compareix es gigant , ben peus
842	que ha tenguts dos dits de sabonera per tot el cos i que ell s'	és ensalgat	d' aquella sabonera per tota sa còrpora , s' és tirat dins es forn i
843	-se dins sa meva cuixa esquerra . I com vaig provar de desficar -la , tan endins	era entrada	, que se rompé i sa punta m' hi romangué dedins i fins fa un
844	, perquè deien : — Què hi havia de reprèmer dins sa bassa aqueixa pertefè ? No hi	fos entrada	! Ell aqueixes veiardes tot ho volen tocar amb so nas ! Just sant Tomàs , que
845	, parla ! El tast per un gust , mi senyor ! Amb això Na Trec-a-trec ja	era entrada	amb s' escudelleta de brou dins s' alcova d'es Vei Orquès , que romangué
846	resplendí , i En Bernadet se pensava tot d' una que era una llanceta que li	era entrada	per una oreia , acorant -se dins es cervell , tan fort i esglaiós fou aquell
847	a pensar que te pogués venir cap mal , perquè la pobreta , com sa casera li	era entrada	ben fort , ja no cernia de son sedàs . Idò bé , tu ara te 'n
848	es batzeral ! , i en via neguna se poria aturar amb sa ballera rabiosa que li	era entrada	. I tot eren pues que s' aficava de cap a peus , que li feien
849	' aigo de roses ; se posaven a sa calentoreta d'es fogons , i , com ja los	era entrada	sa tebor , deien : — Senyoreta , en voler ! I N' Elienoreta agafava aquell cassol
850	gota , per coses que veja . Són molts qui han provat d' anar -hi ; però los	és entrada	tal por , ja p'es camí , que han hagut de tornar arrere . N' hi
851	aspecte i es seu ballar m' han agradat tant que , com som fadrí i m'	és entrada	sa casera , però ben fort , he resolt de venir a veure si feim barrina ,
852	onversa , fins que assussuaixí es cavaller diu : — Ai quina set i quina set que m'	és entrada	! I com ho hauria de fer per espassar -la -me ? — Mirau — diu En Joanet — .
853	-se 'n tots dos de d' allà , es jai arriba a dir : — Creuràs que m'	és entrada	una set rabiosa ? I no sé com la m' he d' espassar ! — Callau ! — diu
854	al-lota que m' agrad per casar -me . He aluiada aqueixa fia vostra i m'	és entrada	per s' ui dret ; i com jo som molt prompte en ses meues coses
855	criat seu ? — Jo vos ho diré , que vui — diu es duc — . Una al-lotella que	és entrada	aquí dins no fa gaire que és fia vostra , neboda , parenta o què ? — Fia
856	guda . — Bon dia tenga , senyora mia ! — diu Na Francineta — . Que m' ho perdon si	som entrada	ací dins ! M' hi ha duita aqueixa escaleta sense jo témer -me 'n . — No
857	dues moles de molí , i l' hi esflorassen just un gra de blat . Com va	esser entrada	, tanca de part de dins , i se va haver d' asseure perquè no s'
858	de sa porta de set forreiatos tots amb pany i clau , i que negunes hi	eren entrades	mai , perquè el senyor príncep tenia tancat sempre i duia ses claus damunt fins
859	i un poc massa lleig , haver de fer aquell atemptat ; però ses ganes que li	eren entrades	d' esser reina i que no ho fos Na Catalineta eren tan grosses i
860	ltesa ! — diu es gran polissardo de s' onclo moro . La senyora princesa , que ja li	eren entrades	unes ganes de baratar sa ditxosa llantiota véia , unes ganes més fortes que ses
861	aquelles paraules que es caporals li havien dit que la gent deia d' ell li	eren entrades	ben endins , les duia clavades dins l' ànima , i sa consciència no parava de
862	s' amud p'es cap i ses banyes paguen la festa ; però ell , set ne	són entrades	, set n' han d' eixir . Passat algun temps , se tem de que el Bon
863	es gigant — que sent olor de carn humana ! I ben forta que la sent ! Aquí	és entrat	qualcú ! Aquí dins hi ha qualcú ! — Idò — diu sa fadrineta — jo no he vist
864	! Tu ets ? No em pensava jo veure 't pus , i manco aquí dins . I com	ets entrat	? — No ho vulgues sebre — diu ell — . Lo que és cert que som aquí dins . —
865	davant sa viuda i Na Catalina , que estaven amb sos cabeis drets . — Ho veis com	som entrat	? — diu s' animal — . Davant mi no hi ha porta que no s' òbriga , sonant
866	per pitjor no poria donar sa culpa a negú , perquè veiam qui hi havia d'	esser entrat	més que ell i es criats que anaven amb ell per obrir dins aquelles
867	on , Damià ? — I prou que l' he acabada ! — diu aquest — . Però bé , per on dimoni	ets entrat	? — Mira totes ses portes , finestres i forats d' aquesta casa , veiam si ho afine

868	mai que sa d'es gegant cada vuit dies . I lo bo que , si ell	era entrat	per s' ui dret a Na Marieta , p'es mateix ui entrà Na Marieta
869	ls — . Vaja ! Digue -mos què és estat . — Què ha d' esser estat ! — va dir ell — .	Som entrat	; la casa estava a les fosques . M' acost a sa represa a veure si
870	' alegria . Durà una bona estona que neguns porien dir res de s' esglai que els	era entrat	, fins que el rei pogué rompre i diu : — Però què és estat això ? Com
871	passats per davant tu aqueixs dos dies , cap cap n' hi ha hagut que et	sia entrat	per s' ui dret ? Cap n' hi ha hagut que t' haja fets bons
872	obrir pertot fora an aquelles tres cambres que no t' he obertes . Sabré si hi	ets entrat	amb aquest anell d' or que has de dur sempre posat a un dit
873	— diu En Joanet — . Ell jo tornaré tancar aqueixa cambra , i no ho coneixerà , si hi	som entrat	! — No ho ha de conèixer ! — diu es cavall — . Saps quin nas més fi que
874	a l' altre món en gràcia de Déu , ara ja és an el cel , i	és entrat	a sa verdadera vida , que no ha d' acabar mai ; ara si és mort
875	a caure mort , si mai la trobava . — Ara bé — diu aquí En Joanet — , com jo	som entrat	dins aquesta casa per afaitar -me , repar aqueix fadrinet tan fi , tan gentil , tan
876	-quatre hores . Així s' animal se va porer treure tot aquell brou salat que li	era entrat	dins sa butzota , i que no li feia més que nosa . I què fa
877	Bernat no hagués acabat es palau era sa fia del rei , perquè En Bernat li	era entrat	per s' ui dret , veient -lo tan bell jove , tan ardit , tan llevant i
878	sentir cosa dins una sabata . La se treu , i va esser un macolí que li	era entrat	caminant caminant . Tomba sa sabata , es macolí cau , i ell segueix sa seua via .
879	rei se mor de tot . Es metges han dit que no té cura , que li	és entrat	un foc dins el cos que el deixarà cuit i llavò empearà tota la
880	es meu homo se n' ha temut , d' això que he fet , i no li	és entrat	per s' ui dret , és capaç de moure 'm un escàndol , i més si
881	Orquès alça més la veu i diu ben fort : — Sia el qui sia que mos	és entrat	aquí dins , si està amagat , que surta ! I si és dona , jo me cas
882	. I allà es cuiner i ets altres , demana qui demana an En Bernadet per ont	era entrat	dins aquella cuina , i En Bernadet ben alerta a dir -ho ! Amb això se
883	s' aufabieta . I així se passà tota sa nit flastomant i maleint s' hora que	era entrat	dins aquell casal i dins sa botiga de robes i que s' havia escoltada
884	fer fer unes dictes per tot es reinat : que fos el qui fos aquell que	era entrat	an es tresor , i se n' havia duita tanta doblorada , i havia sabut escapar -
885	, amb aquells lladrs , tot amb u se despert . Se creu que és En Salom que	és entrat	, i que es cans ja el tenen en terra ; i se posa a cridar : —
886	olla d'es castell . Com aquest sentí es manifest , exclama : — Això eren dos : un	és entrat	primer , i s' és enviscat , i s' altre li ha taiat cap i coll
887	mana : — Hi ha porta esfondrada o forat a paret ? — No — responen ells . — Idò	són entrats	per sa teulada . Tancau bé portals i finestres , feis -hi foc dedins . Si no
888	fuses ses popes ! I l' homo deia amb ell mateix : — Ves què tal , si li	són entrats	es maldecaps ! Lo que és s' embocadura no els ho ha sabuda pendre aquest
889	crosteta . — Què serà això ? Què no serà ? — deien tots . — Aquí se veu que mos	són entrats	! — deia un . — No i gràcies que no mos han pegat es porro gaire gros ! —
890	i li demana com és allò . En Pere li diu , es més fresc del món : —	Són entrats	dos cans i les se n' han duites , però entre la paga ; vui dir
891	per amagar -se . Veu una garbera d' ossos . Els ossos eren d'ets homos qui	eren entrats	per lo mateix que ell i es gegants los hi havien trobats i n'
892	, a fi de que fossen tres mesos , i que no les poguessen dir si s'	eren entrecuïtats	. Així ho feren i , acabat es mes qui feia tres , es cavaller se torna
893	tot vengués d' haver pres s' anellet an En Joan , sinó que En Joan s'	era entregat	a ca seua a la mala hora a atupar -lo . — No res — diu es
894	'es segon no és gens dubtós que vénen casats ; però tenim es darrer que s'	és entregat	amb una ratolina i una criada per sa ratolina , i mos diu que davall
895	ha res de nou ? — Maldament no hi hagués tant ! — diu ella — . Que En Joanet s'	és entregat	! — Què me dius ? — s' exclama es negret , perdent també ses riaies . — Idò sí !
896	empentes i de costerades , per passar -se davant uns amb altres . Tota la ciutat s'	era entresentida	d'es pas de sa fadrineta . Davant cal rei s' era aplegada una gernació
897	e la reina Francineta . Però la mala fada , veient -se sa ruixada damunt , perquè s'	era entresentida	que Na Catalineta i En Joanet eren tornats de dur sa flor de jercial
898	— . Adéu siau ! que hauré de fer via , perquè mon pare no se temi que me	som entretenguda	. Val Déu i àliga ! — digué , i torna una àliga ; pega volada , i de d'
900	vèl : es cavallet se seria enfilat per sa soca i amb un brúfol el se	seria enviat	, i bona nit Bernadet ! El rei , com sentí tot allò , que la reina manllevada
901	aquest sentí es manifest , exclama : — Això eren dos : un és entrat primer , i s'	és enviscat	, i s' altre li ha taiat cap i coll perquè no el coneguessen i
902	'n i que el se n' havia duit per penyora , tan ben estojat . — Me dec	esser errat	! — diu aleshores es gigant — . Es compte no em surt ! No res ! Tornem -los comptar
903	senyal i En Nom del Pare i del Fill i de l' Esperit Sant . — No	és errat	mai es senyar -se ! — diu En Joan — , però no hi ha tant per tant .
904	senyal i En Nom del Pare i del Fill i de l' Esperit Sant . — No	és errat	mai es senyar -se — diu En Joan — , però tampoc no hi ha tant per
905	i En Nom del Pare i del Fill i de l' Esperit Sant , amèn . — No	és errat	mai es senyar -se — diu en Joan — , però no hi ha tant per tant .
906	ga més del cas . — Saps què farem ? — diu el bisbe — . Else beneirem , que això no	és errat	mai , i los donarem terra sagrada , per lo que puga esser . — Sí que ha
907	— diu es cavaller — . Voleu que esperem un altre mes ? — Es pensar bé ses coses no	és errat	mai — diu aquell homonet . Es cavaller se 'n va i aquell homonet pensa qui
908	l' extremuncien , no fos cosa que llavò no hi fóssem a temps . — Això mai pot	esser errat	— digué es metge . Aquella veinada , com si hagués tengut foc dins ses sabates , an
909	tre caramulls , un perhom ! — Mon Mestre ! — diu es soldadet — . Me sembla que vos	sereu errat	! — De què ? — diu el Bon Jesús . — Que heu fets quatre caramulls i noltros nomé
910	a la princesa , tot dient : — Aquesta vegada se fa s' esclafit ! Però es comptes	foren errats	, perquè la princesa , com tengué s' anell , sortí amb aquesta : — Ara per casar -
911	rvir , segur com estava de que li diria : " No et puc absoldre . " Es seus comptes	foren errats	, perquè es frare no li digué més paraules que aquestes : — Ja estàs llest : te'
912	dreta i a esquerra no veia més que avencs i fondals , que sols que se	fos esbarrat	d' un peu hauria redolat fins an es fons , fent -se tot bocins . Res
913	casa , ses portes són sortides de polleguera , s' auccellet s' és escoat i jo me	som esbrancada	! — Idò jo m' esconnaré ! — diu es bou . I encara no ho va haver dit ,
914	a , ses portes són sortides de polleguera , s' auccellet s' és escoat , sa figuera s'	és esbrancada	i jo me som esconnat . — Idò jo m' eixugaré ! — diu es pou . I encara
915	a , ses portes són sortides de polleguera , s' auccellet s' és escoat , sa figuera s'	és esbrancada	, es bou s' és esconnat i jo me som eixugat ! — Idò noltros trencarem les

916	a , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s'	és esbrancada	, es bou s' és esconnat , es pou s' és eixugat i noltros hem trencades
917	a , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s'	és esbrancada	, es bou s' és esconnat , es pou s' és eixugat , ses criades han trencades
918	, i llavò repara que ses nou roques que envoltaven s' uial de sa font s'	eren esbrellades	i fetes miques . Era que s' havien d' esbrellar es dia que negú tragués
919	que no les tocàs més que aquell colomet i per això aquelles nou roques s'	eren esbrellades	, ses grans polissones , que havien engrunada i morta tanta de gent . En Bernadet ,
920	so omplir dins sa font aqueix botilet sense tocar aquelles nou roques , totes nou se	són esbrellades	i amb això han fet ui totes aquelles germanes meues ! — Idò — diu el rei — ,
921	esconnat , es pou s' és eixugat , ses criades han trencades ses gerres i jo me	som escambuixada	. — Idò jo me tomaré es bigots ! — diu el rei . I ja m' amerra unes
922	cap an aquelles casotes d'es gigant . Sa notícia de sa mort d'aquest s'	era escampada	i tot era gent que hi havia acudit a veure -ho . Un estornell de
923	menant Na Bigalot ben tapada amb un vel gruixat que li pegava fins abaix . S'	era escampada	sa veu que sa novia era sa cosa més fina , i tothom hi acudia
924	ciutat com acabava d' atracar sa barca seua an es moll i que ja s'	era escapat	pertot que ell era caigut de desgràcia a la mar , feia setmanes , i que
925	, senyora , per servir -la i dar -li gust — diuen ells . — Ah fiets ! De bones me	som escapada	! Som sa fia del rei i pobila , i no sé es compte d' anys
926	sa jaia Gri . Si tenen sort se trobar -la tot d' una , no se'n	seria escapada	sa jaia : l' esbenaven sense apelació . Tanmateix los ho havia feta massa grossa .
927	a tocar hores amb aquella flor a's mig d'es jardí , no te'n	series escapada	, d'es drac : estava fet de tu . — Ai padrineta , quin favor més gros que
928	; i la senyora duquesa que féu un alè ben llarg , considerant que de bones s'	era escapada	sa seua fiona . S' al-lotó bé cercà es niu de gavina , però què
929	malons . No hi cabien de contents . — Cavallers — va dir es gallet — , de bona me	som escapat	: voltros fareu lo que voldreu , però jo me'n torn a Ca N' Eixut
930	unes ales i tot per volar . I no s' aturava de dir : — De bona me	som escapat	! Com és vetla vera veu , que no sé com som viu ... ! No , i jo
931	' ella i de qui pregava per ella . — Ai Déu meu ! — deia ell — . De bones me	som escapat	! Ai aqueixs genois meus ! Tota la vida else duré senyats ! Ai aqueix nas meu !
932	córrer . I no parava de dir : — Re-cent mil raccions de guimes ! De bona me	som escapat	! § 2 . Com un se n' anà a confessar I què en direm de s' altre
933	encara d'es regiró que duien i no s' aturaven de dir : — De bona mos	som escapats	! Això és un dimoni ! No li veuen ses banyes , ni sa coa , ni es
934	cavallet va creure que no importava córrer pus , s' atura i diu : — De bones mos	som escapats	! — Sí que tens raó ! — diu Na Dent d' or . — No res — diu es cavallet — .
935	senaias de nius verds ! — deia ell , fent -se enfora d' aquella casa — . De bones me	som escapullat	! Ves si jo bad boca per demanar res , tantes de ganes com me'n
936	amb ells , suposat que no hi havia que pensar pus en En Manent , que se	seria esclafat	i ja seria mort . Què me'n direu ? Ell així com ho pensaren ho
937	, es bancs ballen per la casa , ses portes són partides de polleguera , i jo me	som escoat	! — Idò jo m' esbrancaré ! — diu sa figuera . I encara no ho hagué dit com ,
938	es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s'	és escoat	i jo me som esbrancada ! — Idò jo m' esconnaré ! — diu es bou . I encara
939	es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s'	és escoat	, sa figuera s' és esbrancada i jo me som esconnat . — Idò jo m' eixugaré ! —
940	es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s'	és escoat	, sa figuera s' és esbrancada , es bou s' és esconnat i jo me som
941	es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' aucellet s'	és escoat	, sa figuera s' és esbrancada , es bou s' és esconnat , es pou s' és
943	possibles ! — diu En Joan . — No res , no res — diu l' amo , com prou se varen	esser escobletjats	— . Això vol dir que te'n penets , d' esser -te llogat amb mi . — De
944	sortirien nafrats . Es rector se'n torna an En Pere ; i , com prou se varen	esser escobletjats	sense que el senyor rector en pogués treure altre nat , d'En Pere , sinó
945	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada i jo me	som esconnat	. — Idò jo m' eixugaré ! — diu es pou . I encara no ho hagué acabat de
946	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s'	és esconnat	i jo me som eixugat ! — Idò noltros trencarem les gerres ! — diuen ses criades del
947	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s'	és esconnat	, es pou s' és eixugat i noltros hem trencades ses gerres . — Idò jo me
948	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou s'	és esconnat	, es pou s' és eixugat , ses criades han trencades ses gerres i jo me
950	fora li feien tec , perquè eren ben taiades i garrides ; però , tractades de prop ,	eren esgarrades	d' ànima o patien d' un defecte o altre , tenien maganya . Allò li va
951	, que com que una bufada de vent les se n' hagués de dur . Casi tots	eren esmolucats	i llavò es qui no coixetjava d' una cama era que coixetjava de dues ,
952	de farina espantós que prengué per amunt , i de d' allà . Aviat tot se va	esser espargit	. I l' amo , daixo-daixo , cap a So Na Moixa . — I sa farina ? — diu
953	rei s' hi enfadà molt ; però , com s' acabà sa missa , sa ràbia ja li	era espassada	molt i va dir an aquell tardà , com foren a defora : — Però bé , què
954	no el vuí pus dins terra meua . Dins un parei de dies , que ja li	serà espassada	un poc sa malícia , hi anirà a veure si a les bones el puc
955	mariners arribaren a apacibar -les i a calmar -les , i aviat sa pena les va	esser espassada	. Ni es patró ni es mariners se sospitaren de res , varen creure amb tota
956	admetent , tan compost i tan remirat , se va tranquilisar i aviat es retgiró li va	esser espasat	. El rei , com la veia tan jove , tan etxerevida , tan gallarda , tota resplendent
957	No ho volgueu sebre , si pantaixava espès , damunt aquelles penyes . Com allò li va	esser espasat	una mica , demana es cortar de bou que feia tres , En Joanet l' hi
958	' es pla , ets altres per la muntanya , mai anaren a pensar que de Ciutat se	fos espitxada	a Son Serra . Sa dona d'En Pere aleshores se presenta an el rei . —
959	i los tiraren pedres fins que es cap los hagué botit . Sabeu que s' hi	eren espitxats	, de falaguers , En Ferrandí i es seus germans ! Camina caminaràs , d'es cap de
960	lo millor sa fia del rei diu : — Joanet , que tanmateix fa estona que no t'	ets esplugat	? — Sí que en fa , d' estona , perquè mai me lleu ! — diu En Joanet . — Idò
961	falta és aquella dent que s' altre dia me va caure i que per això	som esportellada	. Aleshores sí que hi romangué confús son pare ; però encara no se volgué rendir ,
962	pogués triar sa que més li agradaria ; però que sa que més li havia agradat	era estada	tan fogissera cada vespre que negú sabia per ont havia pres ; i que , per
963	sa dematinada encara s' arribaren a trobar , i varen dir : — Vaja quina atabacada	és estada	aquesta ! Quina alegria més buida ! I noltros que mos pensàvem ja estar salvats ! Pe
964	Faraó , però ja no hi tornarà riure ni folgar ! — diu sa colometa . — Oh Déu bo !	és estada	ella i havia d' esser jo ! — diu Na Catalineta . Aquí la pobra no pogué

965	n pare em pot guardar de mentir . — És ben ver ! — diu es sabateró — . Na Catalina	és estada	sempre així : a les bones li poren fer fer qualsevol cosa , en poren fer
966	de s' aigo d'es botilet petit i a l' acte tornà tan lletja com	era estada	des que entrà per criada a cal rei . I què fa ella ? Se colga ,
967	s' homo i es fii — : què és estat això ? Quina és aquesta falta ? Quina curiositat	és estada	aquesta ? — Explica 't dona ! — li deia s' homo — . Que si no t' expliques , mos
968	va dir — , rompent amb un plors desfet . Tenc mare i germanes , però sa meua dissort	és estada	tan grossa , que es meu marit me 'n dugué molt lluny molt lluny i
969	ant -li un remeulo ben esglaiós — . Qui dimoni pega , ara ? — Calla — diu ella — ,	som estada	jo , que somiava que vos prenien el príncep Corb ! — I ja no has tenguda
970	topar tant En Joanet com sa mare , los feien la bona ferm , perquè sa gent	és estada	sempre així : en veure negú que camp bé , darrere el criticaran i li llevaran
971	xapa i també hi va haver dedins una fadrineta com un sol , que , si guapa	era estada	s' altra , més ho era aquesta , però d' un bon tros . I digué tot
972	diu : — Ara justament no la trob . Pensava tenir -la a una banda i no hi	és estada	. Vine demà horabaixa i segur segur ja l' hauré trobada . Sa gran pòlissa era
973	es cap com hi he consentit ? Almanco n' hagués menades dues ... ! Però cap ! Ja ho	som estada	, beneita ! Descabdellant per l' estil , d'es cap d' una bona estona tornen tocar
974	de sa camia que se va esqueixar i coixeu-coixeu torna prendre es bobiot . — Ja	és estada	una bona passada aquesta ! — deia , fent sa llagrimeta — . I es dimoni feia es santo
975	una minyona , amb un estel an es front i una rosa a cada galta ? — Jo	som estada	, senyor rei , que ho he dit ! — diu Na Catalineta — . I no em desdic ni
976	gués entrada una terciàna maleita — . Misericòrdia , senyor meu ! Som estada jo ! Jo	som estada	! El rei féu sortir tota s' altra gent . — Conta 'm lo que és estat —
977	n fort com si li hagués entrada una terciàna maleita — . Misericòrdia , senyor meu !	Som estada	jo ! Jo som estada ! El rei féu sortir tota s' altra gent . — Conta 'm
978	— li deia — . Veniu per amor de Déu ! No dèieu que era mussol qui cantava ? Mussola	és estada	ell ! L' amo surt corrents , i veu sa madona estesa i morta... Figurau -vos
979	-se davant s' altar de la Mare de Déu del Roser , tan devota com n'	era estada	sempre , i començà una novena demanant a la Mare de Déueta que , si convenia ,
980	: — Drac meu ! Estimadet d'es meu cor ! No en tenc jo sa culpa , de no	esser estada	aquí dins es tres dies ! És que me prengueren es brot de murta florida
981	i m' hi troba es corpet tot xalest que li diu : — Venturosa tu que no	ets estada	curiosa com ses teues dues germanes i no t' ets atansada mai a entrar
982	m' han feta que no la m' haja pensada ! Aquesta Fadeta del dimoni ! Mal no	fos estada	naixent ! Com estigué escanyat de cridar i de flastomar , diu a la reina : — Veia
983	pols a l' aire . Oh quina rabiada va pendre aquell animal ! Si sa cadena no	fos estada	tan revenguda , la rompia . No tengué altre remei que tornar -se 'n an es
984	s' aturava mai de fer xoca-reixoc ! En dir sa toixarruda cap paraula . Idò , no	fos estada	tan maleita , grosseranda i malambrosa ! Més se 'n mereixia ! Preniu -ne llum , al-
985	dir sa mossa de cuina , sa muta , aquella muta tan etxerevida i que , si no	fos estada	muta ni fos compareguda sa pastorella d'es tres vestits , el rei no n'
986	! Ai Déu meu ! Som morta ! No tenc cura ni remei ! Més me 'n merec ! No	fos estada	jo tan curiosa ! — Però bono — deien s' homo i es fii — : què és estat
987	— . I és la pura veritat , això ! — Idò jo — diu ella — , com olleta que som , no	som estada	capaç d' afinar sa cobertoreta que me vènga bé , entre tants i tants de
988	, i se 'n tornà a sa barca , tot mostii i consirós , pensa qui pensa : — No	és estada	mala berba aquesta ! Tanmateix tenia raó mon pare de fer -me de present que
989	e polsos , que casi no es coneixia que alenàs . — Senyor rei — deien es nobles — ,	és estada	s' alegria de veure que ja arribava , que li ha fet venir aquest desmai .
990	plomes dretes d'es cap i fonc lo mateix que si sa forma de pago	fos estada	una camia : la se varen treure i tornaren tots uns joves lo més abrinats
992	-a-rac , rac-a-rac ! , i per endins s' ha dit , com si aquella penya	fos estada	de pasta real . Què me 'n direu ? Ell al punt tengueren una mina de
993	pi . Bé mirà pertot , però no la pogué afinar enlloc . Aleshores va col-letgir que	era estada	aquella jaieta que li havia feta sa barca mentres ell dormia i que llavò
994	se lleva es mocador , i vos assegur que en feia , d' espants , sense conèixer que	era estada	una pedra i no es siulo lo que li era arribat devers s' oreia . —
995	pendre amb so cavall ni quines paraules havia de dir an aquella al-lota que	era estada	tan fàcil en deixar -se 'n dur d' un desconegut com era ell . Es
996	moni és estat que m' ha ferit d' aqueixa manera ? — Calla — diu sa giganta — , que	seré estada	jo , que somiava que vos prenien es canariet parlant . — Què han de pendre ! — diu
997	tota sa casa tremolà — . I ara qui dimoni és que pega ? — Calla — diu ella — , que	som estada	jo . Vaja quina porcada ! Somiava que vos prenien el príncep Corb . — Però aont di
998	ni és estat que m' ha ferit d' aqueixa manera ? — Calla ! — diu sa giganta — , que	som estada	jo que somiava que vos prenien s' aigo ballant ! — Què han de pendre s'
999	diu : — Jo vos assegur que no ho he fet per mal ! Jo vos assegur que	és estada	sa fam que m' ho ha fet fer ! — No m' empatx de raons ! — diu
1000	idò ! — deia es blonco — . Posa 't bé , i te tornaré pujar ! Vaja quina passada que	és estada	, escapar -me sa faixa , com ja te tenia damunt ! En Joanet se posà bé
1001	cap aquí i esper que sa patrona torn en si ; i aleshores li dic que	és estada	sa mèl-lera de malvasia que l' ha tombada . I , si diu que li
1002	! Estimadet d'es meu cor i de sa meua ànima ! Quina mort més trista que	és estada	sa teua ! Ets romàs sec a l' acte ! Sense sagraments ! Sense cap sagrament de
1003	lons cap an aquella auzina . Hi troba ses tres germanes i ja else demana : — Quina	és estada	de voltros que ha dit que , si jo me volia casar amb ella , me
1004	redó cap a la vila , resolt a fer -n' hi una , a sa dona , si	era estada	ella qui havia fet allò . Entra dins ca seva , la crida i li diu : —
1005	amb aquell arruixador de mosques que duia , amb aquell pinarro que manetjava com si	fos estada	una caramutxa , arruixava es soldats , i no los se deixava acostar ni de cent
1006	més xerevel-la amb son pare i sa mare manllevada , que la tractava com si	fos estada	sa mare pròpia , de bona al-lota que era aquella infanta . No anava tan
1007	. Na Catalineta ja va romandre a cal rei , i allà ja la tractaren com si	fos estada	fia de la casa i li posaren a ses seues ordes set criats i
1008	fer es tro de crits i paraulotes lletges . Se descabejava , se tirà en terra . Si	fos estada	ciudadana , li hauria agafat hestèria o atac de nirvis . No hi havia vèl . El
1009	cor de dir a sa nora lo que passava , si l' estimava més que si	fos estada	una fia propia ? Si veia que tothom estava elevat amb ella i sobretot amb
1010	' enviar a dir que no volia estar amb ella , si l' estimava més que si	fos estada	fia pròpia ? Si confús estava un , més hi estava s' altra , i no hi
1011	, que l' hi enviïn a dir . La reina véia estimava tant Na Rosa com si	fos estada	sa mare bona i tota la cort per lo mateix , així és que no
1012	-lots de tot , subjectes sempre en tot i per tot an aquella jaieta , com si	fos estada	sa mare pròpia . I ells no se baraiaven ni se gatiyaven mai , sempre ben

1061	aquí es pou respon : — Oh si ho sabíeu ! de pena bé esclataríeu ! Què ha d'	esser estat	! que es tit s' és augegat ! Sa tita lllamenta i plora i tot es
1062	ades diuen : — Oh senyora reina , si ho sabia , de pena bé esclataria ! Què ha d'	esser estat	! que es tit s' és augegat ! Sa tita lllamenta i plora i tot es
1063	pinyol de cirera dient : — Oh si ho sabíes ! de pena bé esclataries ! Què ha d'	esser estat	! que es tit s' és augegat ! Sa tita lllamenta i plora i tot es
1064	per tota la vida ! ... — Però què és estat ? — deia En Toniel-lo . — Què ha d'	esser estat	! — respon aquell — . Que m' és sortit un homo amb un garrot ben esporgat , i ,
1065	? — diu la reina , com los veu i cridant apart es seu fii . — Què ha d'	esser estat	! — diu aquest — . Que no se n' ha volguda mirar cap de filoa ! Ara d'
1066	sada , sa d' avui decapvespre ! — Què és estat ? — demanà la reina . — Què ha d'	esser estat	! — respon el rei — : jo t' ho contaré . I li conta , fil per randa , tot
1067	que m' ha succeïda ! — I què és estat ? — diu es sastre . — I què ha d'	esser estat	? — diu s' al-lot — . Que quan he hagudes cuïdes ses dues figures , com eren
1068	ns croixits de dents . — Què és estat ? Què és estat ? — deien uns . — Què ha d'	esser estat	? — responien ets altres — . En Salom que ha pres es sarró an es batle ! — El
1069	acudí , i tothom deia : — Què és estat això ? Què és estat això ? — Què ha d'	esser estat	! — diu En Pere — . Que aquesta senyora parava tot es carrer , se n' anava tan
1070	dit a vostè que noltros venim aquí per res de queixals ? — I qui ha d'	esser estat	— diu es dentista — , més que sa vostra mare mateixa , que ara acaba de davallar
1071	cames , està fet de mi , me desxua . Espitxar -me jo i ell pitjar -me darrere	és estat	tot u ; i m' és vengut tan rinxo-rinxo esser escàpol de ses seues
1072	garrova , tant En Joanet com sa mare , i tot perquè deien : — Però què dimoni deu	esser estat	que primer no porien alçar xella i hi corria tan poc xorrèstic , per dins
1073	studians — que això són ses sobrassades nostres ! Es qui les mos ha preses , en deu	esser estat	estugós i ara les ha duites a vendre an aqueix poble ! Bona casta de
1074	sorprès . Se mira sa serra , i la veu amb ses dents entrescades . — I qui deu	esser estat	que les m' ha posades així ? — deia l' homo — . Sobretot , ell serren millor ! Bon
1075	En Lau d' aquella manera — . I jo ja te feia passat Petra ! I què diantre	és estat	? En Lau l' hi conta i ell diu : — No res , dóna gràcies a Déu
1076	entrevassa sa barrota an es paredat d'es pou , i hi queda eixancat . — Què dimoni	serà estat	això ? — diu ell tot confús — . Vaja quin perboc ... ! I sa corda i tot que
1077	ser , idò , que mos hagen sabut dar aquest perboc ? Com pot esser estat ? Qui dimoni	serà estat	? A la fi un qui treia una cara de taianassos lo més an el
1078	ell — . I què serà açò ? ... ! Aont me trob ? ... Estic despert o somii ? ... Què dimoni	serà estat	? Ell li entrà tal retgiró , que no tenia eima més que de mirar i
1079	barram , i l' aplega de ple en ple . — Ai ! — diu ell — . Ai , dic ! Qui dimoni	és estat	que m' ha ferit d' aqueixa manera ? — Calla ! — diu sa giganta — , que som estada
1080	barram i l' aplega de ple de ple . — Ai ! — diu ell — . Ai , dic ! Qui dimoni	és estat	que m' ha ferit d' aqueixa manera ? — Calla — diu sa giganta — , que seré estada
1081	ufera — . Vol dir no és estat contra es vostro gust ? — No ! — diu sa jaia — . Ell	és estat	ben a gust meu ! Figurau -vos que jo era més geperuda que vós , i
1082	, bé ho poreu creure , se grifaven de no haver pogut fer aquell barat que else	seria estat	tant vantatjós . Ses criades de can Joanet eren estades ses primeres de témer -se
1083	té sa cara del Bon Jesús , perquè va treure cara per Ell . De llavò ençà	és estat	i serà sempre així com el veren aquells soldats dins sa falda de la
1084	tirem dins s' olla , i el mos menjarem tots plegats ; i lo que és estat ,	sia estat	! — Ben pensat ! Ben pensat ! — s' exclamaren tots . I què fan ells ? Escolen sa
1085	fi diu : — Bono , no hi penses pus en sos murtons , i lo que és estat ,	sia estat	. Jo lo que et deman per favor , que véngues an es meu castell , i
1086	això te n' he duit . Quan el rei la sentí , digué : — Lo que és estat ,	sigat estat	: tornem -mos -ne a ca meua , i dóna tots es conseis que vuies , mentres
1087	la fi el rei diu : — No res , ho perdon tot , i lo que és estat	sigat estat	. I Déu nostro senyor mos perdon a tots , i al cel mos vegem . I
1088	es dimonis i es condemnats que deien : " Deixa 'm es sedasset " . Però lo més ferest	és estat	com he cornat , que m' han sentit ; i una partida ja han hagut pegat
1089	n' heu tastada mai ... ! Si aquí està una mica esforreïada , no és d'es forn :	és estat	que dos golafres p'es camí la 'm volien pendre , però els he fetes
1090	— I que vos ha encetat ? — Encetat ? Capolat . Sobretot , no sé com li som fuit !	és estat	que Déu ho ha volgut i no pus ! I no és estat això lo
1091	' enuig que se 'n dugueren el rei , la reina i tota la cort . Si gros	era estat	es de Na Joana , més ho va esser es de Na Miquela . I lo
1092	n' heu demanats ? — diu ella . — Vos seré franc — diu ell — : això d'es guardapits	és estat	una excusa . Jo per lo que som vengut era per veure si em donaríeu
1093	es badiu d' aquella plaja . Ja hi havia una partida d' anys que no hi	era estat	, i fonc lo mateix que si no l' hagués vista mai . Oh , que li
1094	dos germans que tenc jo devora Son Servera , dalt es puig de Sa Font . Hi	ets estat	mai ? — No , l' amo ; però estic molt content d' acompanyar -vos -hi . Partiren ,
1095	allà davant , i l' homo veia casi tan bé dins la casa com si hi	fos estat	. I reparà que sa senyora i sa criada duien un trafec lo més alt
1096	de gust ! — diu aquell ... metge . Se n' entra dins sa cova , com si no hi	fos estat	mai , i m' afina es ... malatet , es pobre capità , ajagudot damunt un sac-pai ,
1097	? — Sí , però si te maten , quin consol serà per tu ni per mi que hi	sies estat	? — diu ella . — Jo lo que vos dic , que , per matar -me a mi , hi
1098	, me n' aniria a ca meva , suposat de que fa vint anys que no hi	som estat	, i no he vista sa dona pus ni aquell infantó que vaig deixar . — Trob
1099	devers S' Arenal , me prengueren i me varen dur a Alger . I fins ara hi	som estat	. Tothom romangué amb sos cabeis drets . Se 'n va tothom amb En Jaume allà
1100	dins sa gargamella , i per avall s' és dit . De manera que jo no hi	som estat	a temps , a fer -la tornar arrere ... ! Com es sastre sent allò , roman esglaiat ,
1101	l' homo se desvestia dins es lligador , diu an es fustet : — Oh fustet , ja ho	ets estat	ben beneit , no venir ! Ell és tornada aquella senyoreta tan guapa ! I encara ho
1102	duu estorjats ! I ventura que se veu que no ha d' esser venjatiu ! Si ho	fos estat	gens , en feia una coca , de tots noltros . I ambe quin sant devem haver
1103	vestit de mariner , i ella se posa a fer de mariner , com si sempre ho	fos estat	. — I quin nom vos hem de dir ? — li demanaren . — Es meu nom serà Àngel —
1104	mi per haver -me 'n de venir aquí a curar sa fia del rei ! Ho	som estat	ase set vegades amb so voler ser tant com mon Mestre ! No , i la
1105	el veren pus . — Ja la mos ha feta — s' exclamaren tots dos — . Sí que ho	és estat	, viu ! Mos ha donat es brou ! Però si l' aglapim en feim un acop ,
1106	dimonis i el rei se n' hi hagué d' anar , com és natural i ho	és estat	sempre d'es que hi ha reis . An el rei li sabia un greu
1107	i de sa ferida qui ratjava , an es ca qui fogia — . Ai dic ! I ho	és estat	aqueix dimoni que m' ha mossegat ! Mai li hagués pegat un llamp ! Ai dic !

1155	li som fuit ! És estat que Déu ho ha volgut i no pus ! I no	és estat	això lo més ferest encara ! — Què me deis ? — exclama En Toniell-lo — . Encara vos
1156	ha que , si he deixat passar set dies sense tornar -li ses mil lliures , no	és estat	per culpa meua , sinó de sa maror i mal temps que hi ha hagut
1157	da aqueixa banya ! Ni si l' hagués duita aferrada amb saliva dejuna ! Perquè allò no	és estat	cop , sinó una mica de fregada . — Bona casta de fregada ! — diu es veinat — i
1158	, amb so fermar -m' hi ! — Ah ! — diu es geperut de Sa Bufera — . Vol dir no	és estat	contra es vostro gust ? — No ! — diu sa jaia — . Ell és estat ben a gust
1159	a poc veu que no tenia , gràcies a Déu , cap os romput i que només	era estat	es cop . Llavò va reparar que allà on havia arrabassada sa fenoïassa hi havia
1160	i veu que no hi havia hagut res de lo que se pensava , que només	era estat	es tro . — Mesquina de mi ! — diu ella — . Quin tro tan ferest ! Ja estam perduts
1161	m' hi vui veure jo ! — deia sa rossinyola volant com la bala . — Però , si només	és estat	es retgiró ! — deia ell . — No ho he mester sobre ... ! A ca meua me 'n
1162	os que li faça mal ! — Què vol dir ? L' heu mort ? — A la fresca . Només	és estat	una grapada . Entrau , i el veureu , que el tenc penjat a una estaca . Los
1163	, que li digué amb una cara ben mostia : — Ho veus com casi has rigut ? — Només	és estat	una mica sa mitja — diu ella — . I això no compta tampoc ! Si hauríeu fet
1164	nse polsos . — Aquesta sí que m' és bruta ! — diu ell — : quin perboc de reia nova	és estat	aquest ! Però i què pot esser estat això ? Mirà una bona estona per tot
1165	tot embabaiat , com un beneit . Bé li demanaven son pare i sa mare a on	era estat	, què li havia succeït , què havia vist , per on era vengut , com s' era
1166	amb un xinglot ben alt de punt — . Senyor doctor ! Un dimoni d' espina de peix	és estat	! Senyor doctor , serà gros es premi que se 'n durà si m' adoba la
1167	i ell eixancat damunt ella , com si res fos estat . Pensa qui pensa què poria	esser estat	allò , al punt li vengué s' idea de que es missatges , bruixats amb ses
1168	, més hi estava s' altra , i no hi sabien dar volta , sobre lo que poria	esser estat	allò . — I cap aont va prendre ? — diu es comte a la fi . — Cap an
1169	s' amor del món , veient -la d' aquella manera , no sabent -se explicar què poria	esser estat	tot allò . Veient que son pare no compareixia , anaren a sa sitja , i no
1170	rector . Ni un ni s' altre , com és bo de veure , sabien què dimoni poria	esser estat	allò . — Saps que serà estat ? — diu a la fi el senyor rector — . Que aquella
1171	ni truita . N' estigué com una beneita tot lo dia , pensa qui pensa com poria	esser estat	allò , descomparèixer -li sa truita sense que negú anàs a obrir sa pastera . Se
1172	res ni per res ; això d' anar mal vestit i d' haver venuda sa possessió	és estat	una cosa composta , fingida , perquè volia veure si tu i aquelles altres dues me
1173	de ses gerres s' era feta avall . No se 'n porien avenir . — Però qui pot	esser estat	s' atrevit que mos haia feta aquesta ? — deien ells — . Tanmateix se necessita tenir
1174	a sa possessió , i ni hi troba dona ni sogra ni noves . — Què dimoni pot	esser estat	això ? — diu l' amo , confús i apurat de tot . Es missatges li digueren que
1175	ran plaça . — Però , què és estat això ? — se demanaven uns amb altres — . Què pot	esser estat	? Què pot no esser estat ? — Però , i què s' és fet es nostro palau ? —
1176	de veure si Déu sap ses hores lluny que ja era ? — Però què dimoni pot	esser estat	això ? — deia ell — . Per on pot haver pres aquesta dona ? Estigué una bona estona
1177	en dient : — Com pot esser , idò , que mos hagen sabut dar aquest perboc ? Com pot	esser estat	? Qui dimoni serà estat ? A la fi un qui treia una cara de taianassos
1178	mira , no veien nigú . Es retgiró los espasa un poc i diuen : — Què diantre pot	esser estat	aquesta veu ? Miam si somiarem de desperts ? Sobretot , vénga lo que vénga , hem de
1179	a que me tombà ? — Idò ? Què ha d' esser , senyoreta ? — diu sa veinada — . No pot	esser estat	més que sa malvasia ! Sa patrona no hi sabia donar volta , a tot allò
1180	! Com es sastre sent allò , roman esclaiat , fins que s' exclama : — Però com pot	esser estat	això ? Què has fet , gran polissardo ? — Què he fet ? — diu s' al-lot — . Veis ?
1181	mi . És fuita amb so cavall i Déu sap ambe qui ! ... Però què dimoni pot	esser estat	tot això ? Aquí hi ha bufat el dimoni ! No pot esser més que el
1182	bruta ! — diu ell — : quin perboc de reia nova és estat aquest ! Però i què pot	esser estat	això ? Mirà una bona estona per tot allò , va regonèixer una partida de mates
1183	'ets ases era que en tenien , i tant com en tenien ! — Però què dimoni pot	esser estat	això ? — deien tant un com s' altre — . Com dimoni aqueixa dona pot haver feta
1184	tens s' edat d' anar -hi . Hi som anat , i allà on he pegat primer	és estat	an es seus bous . Ja l' hi diràs . Es pareier va quedar sense paraula . —
1185	que ho ha d' esser , el dimoni , per força ! Però jo no sé com puga	esser estat	això ! — És que no devia esser mort de tot , i deu haver cobrat , es
1186	! — Com ho he de tenir ! — respon el pobre — . Malament de tot . No sé què puga	esser estat	: es qui deia que valia més matinetjar que a missa anar ha perdut es
1187	que no la curarien ? — exclama es gros , enrabiad de tot . — No sé què dimoni puga	esser estat	! — Ja ho sabrà es teu banyam ! Vénga es verduc , de pressa ! — Senyor Satanàs ,
1188	ni N' Aineta en poria demanar sense destapar que ella tenia sa ninona , lo qual	seria estat	exposar -se a que la hi prenguessen ? Es maldecap que tenia d' això era
1189	vò contà a sa pobileta com havia trobada sa contestació a ses tres endevinaies , que	era estat	aquell diantre d' al-lotó que la hi havia trobada , i que era un
1190	duien ben forta de pegar -li un bon porro , an aquell antic company seu , que	era estat	molt més llest que no ells amb so sobre embarriolar aquella pobila tan forrada
1191	de nou , i més com ell li hagué dit fil per randa tot lo que	era estat	que m' en direu ? Ell ho va sebre una veinada que en tenia un
1192	amb una mà a cada oreia de mula . I es beneit mai va conèixer que	eren estat	aquells tres gatvaires que li havien feta sa farsa , de resultes d' haver -los
1193	dins sa canastra . Es vidrier encara l' hi agrai perquè ses darreres que tengué que	fos estat	En Joan sa causa de tot allò ! I tots dos plegats seguiren cap a
1194	darrere , per veure si es gigant l' encalçava ; perquè no se 'n poria avenir , que	fos estat	tan beneit que se fos deixat despuiar d' aquella manera , i deia : — Si es
1195	darrere per veure si es gigant l' encalçava , perquè no se 'n poria avenir , que	fos estat	tan lliberal de pagar -li sa soldada de tot un any , allà ont només
1196	vos ne poreu anar a ca vostra , i d' aquí set dies sabreu lo que	serà estat	de Na Catalineta . Ho feren així i aquell homonet se despedí de s' al-
1197	altre , com és bo de veure , sabien què dimoni poria esser estat allò . — Saps que	serà estat	? — diu a la fi el senyor rector — . Que aquella vedella que mos menaren ahir
1198	me 'n mostren , que em diguen per ont caplleva ; però aquesta és s' hora que	sia estat	senyor de trobar -ne enlloc una mica que és una mica . I són tan
1199	es vostro corral a fi de que no se sàpia ni se puga sebre que	som estat	jo es delinqüent . Ara vourem quants n' hi haurà que te diran que sí
1200	ort dins aqueix sac , perquè he pensat que , perquè mai sa Justícia puga aclarir que	som estat	noltros que hem feta aqueixa mort , lo més avengut seria que enterràssem es cos
1201	clat ! Aquesta panxa meva no pot pus de plena ! Tenc ànsia d' esclafir ... ! — I que	és estat	bo tanmateix ? — deia sa titina . — Bo ? — deia sa geneta — . No t' ho pots figura

1202	que el tirem dins s' olla , i el mos menjarem tots plegats ; i lo que	és estat	, sia estat ! — Ben pensat ! Ben pensat ! — s' exclamaren tots . I què fan ells ?
1203	a la fi diu : — Bono , no hi penses pus en sos murtons , i lo que	és estat	, sia estat . Jo lo que et deman per favor , que véngues an es meu
1204	i li va haver tomades set senaies de dents i set de quixals . — Sí que	és estat	ferest ! — diu ella — . És que es somiar és privador ! Justament somiava que vos pre
1205	En Joanet — . Per això mateix , si sa dona no ha fets es deutes , sinó que	és estat	s' homo que els ha fets amb so seu mal cap , amb so seu
1206	? En Lau l' hi conta i ell diu : — No res , dóna gràcies a Déu que	és estat	lo més poc que poria succeir , i Déu no mos n' enviï de pitjors .
1207	! Jo som estada ! El rei féu sortir tota s' altra gent . — Conta 'm lo que	és estat	— li digué . Sa criada l' hi conta tot fil per randa . — Anem -hi ! — s'
1208	tant . Per això te n' he duit . Quan el rei la sentí , digué : — Lo que	és estat	, siga estat : tornem -mos -ne a ca mea , i dóna tots es conseis que
1209	i a la fi el rei diu : — No res , ho perdon tot , i lo que	és estat	siga estat . I Déu nostro senyor mos perdon a tots , i al cel mos
1210	això anau -li alerta , a Saluet , que s' engolí es peix Nicolau i tot , que	és estat	es qui ha sabudes millor ses tresques de la mar . LXXVII DE COM ETS
1211	a una espipellada aquí , una espipellada allà i una altra allà deçà . — Però , qui	serà estat	es dimoni — deia En Camunyes — que m' haurà feta aquesta ? ... Oh , mal li tocassen
1212	unes verducades i uns brúfols que feien més feredat que ses ones mateixes . — Qui	és estat	aquest desenfreït que s' atansa a tirar -me un ham a mi , que som
1213	ant tenim . — Al-lots — diu el rei Orquès — , voltros teniu raó ! Hem de veure qui	és estat	es lladre . Jo consider que ha d' estar amagat per aquí dins , si no
1214	vos barataren s' ase . Vos ne donaren un qualsevol i s' estojaren aquell . — I qui	és estat	es polissó que m' ha feta aquesta ? — No hi haurà més remei que dir -
1215	m' ha oberta aquesta cambra i m' ha destapada sa caixa que hi tenc ? Qui	és estat	, que ho diga , si no vol que en faça un penjaroi , d' ell . Aquella
1216	mare i li diu : — Mu mare ! Ell ja m' han tornat dir bord ! — I qui	és estat	es polissó ? — diu sa mare — . Que és aquell mateix ? — No — diu En Gregori — . És
1217	cop descuit ! El rei , amb això , crida es mariners de sa barca , les demana què	era estat	això d'En Miquelet i aquells grans polissardos digueren lo mateix que an es
1218	per ella , en tots es dies de sa seua vida . I d'En Miquelet què	era estat	? Ara ho vereu . L' homo , com hem dit , quan va esser a penyes , que
1219	atre criades i es dos criats , que fossen presentadors , i surten defora a veure què	era estat	allò ; i efectivament , no hi havia ja allà davant es palau d'En Bernat ,
1220	explicar una i altra vegada an es dos criats i a ses quatre criades què	era estat	allò , què havien vist , què no havien vist , si es vespre abans havien notat
1221	foren an el palau , se tanca amb sa mare i aquell general per veure què	era estat	de Na Catalina , i aquelles dues males ànimes li posaren un cap com una
1222	comes , més que de pressa . Vos assegur que no se giraven darrere a veure què	era estat	. I d' d' allà , tant com en porien treure . I d' en tant en
1223	toni Llampina , tot copetjat i més empegueït que el rei porc . Tothom li demana què	era estat	allò ; ell , ben alerta a dir -ho a negú , se n' anà així com
1224	presenta a la vila per aclarir -ho . No pogué aclarir sinó que ningú sabia què	era estat	d' es batle , i que un beneit , En Pere de Na Joana , deia que
1225	infants , un darrere s' altre , comparegueren a sa casa d' es ... mort per veure què	era estat	allò i ... p' es contet que tenien amb so mort . I lo saborós era
1226	en bat , i no hi hagué perill de que ningú hi entràs a veure què	era estat	. I l' amo va haver d' anar a tancar -la , si la volgué tancada .
1227	gigant ni de tair -li es caparrot ! Si no és per aquest Cameta-curta , què	seria estat	de mi ? De què els ha servit , a tants de fiis de reis , comtes ,
1228	fia del rei , i no hagués feta aquella solada de pins i de soldats , què	seria estat	de tots noltros ? — I si jo — deia En Fletxim — no hagués tengut tan bon
1229	dimonis botetxos , si Salomó no em dóna aquell consei i jo no el segueisc ! Què	seria estat	d' aquesta esqueneta meva i de ses tres milia lliures ? És ver que les
1230	vos don milions de gràcies de tot lo que heu fet per mi , perquè , què	seria estat	de mi , si no és per voltros ? Però jo no puc estar pus així ,
1231	i veuen casi sa mateixa estesa de morts que havien deixada es dia abans . — Què	serà estat	això ? — se deien tots atordits — . En no esser que ets uis mos facen dos ! —
1232	pobra viuda se 'n dugué un trastorn ferest , i s' exclamà plorant : — Però , i què	serà estat	d' aqueix fii meu ? Aquí no l' hem vist pus en verd ni en
1233	hi tenia conhort . Una dama la hi mira i li troba un grandió infló . Què	serà estat	? Què no serà estat ? Ella no en sabia donar clarícies , només sabia dir que
1234	d' aquelles ! El rei , sol sortint , pega bot d' es llit , i diu : — Veiam què	serà estat	d' aquella mellenga , d' aquella fantasma d' anit passada ! Obri sa finestra , esca
1235	de plàtica , i així no vos ne tornareu tan de buit a ca vostra . — Què	serà estat	açò ? Què no serà estat ? — se deien petit petit uns amb sos altres aquella
1236	, més fort has de plorar i cridar . Amb això vendran es veinats a veure què	serà estat	, i llavò compareixeran aquells an-a qui devem . I tu , en veure -los , t'
1237	acostaré veiam què vol . Se fa unes quatre-centes passes enfora , i torna . — Què	és estat	? — diu s' ericó . — Què ha d' esser estat ! — diu ella — . Un altre enganx : una
1238	— Vaja quina passada ! — diu sa raboa — . Ell com que se sien pactades ! — I què	és estat	? — demana s' ericó . — Què ha d' esser estat ! — diu ella — . Una tia d' una
1239	Déu ! — li diu sa raboa tot d' una que el veu — . Vaja quina passada ! — Què	és estat	? — diu es llop . — Què ha d' esser estat ! Que ara sa fogassa mos és
1240	fins i tot ses fuies de sa parra se són girades contra mi . — I què	és estat	? — Que una m' és caiguda damunt sa cresta , i amb un poc més la
1241	en . — Ai ! — deia ell — . Ai , ai ! Som mort ! Ja no en faré pus ! — Però , què	és estat	? — deien ets altres — . Digue -mos què és estat . — Ai ! — deia ell — . Ai ! Vos
1242	Ja no en faré pus ! — Però , què és estat ? — deien ets altres — . Digue -mos què	és estat	. — Ai ! — deia ell — . Ai ! Vos dic que som mort . — Què has d' esser mort !
1243	ser mort ! Massa tu meules granat encara ! — deien aquells — . Vaja ! Digue -mos què	és estat	. — Què ha d' esser estat ! — va dir ell — . Som entrat ; la casa estava a
1244	. Estava més blanc que la paret : ses barres li havien pres es tremolor . — I què	és estat	? — diu En Joanet . — Què ha d' esser estat ! Que no he vist més que
1245	. Estava més blanc que la paret : ses barres li havien pres es trot . — I què	és estat	? — diu En Joanet — . Que també véns de buit ? — I tan de buit ! Res pus
1246	sobines i gemegant a la descosida . — I què és això ? — diu En Manent — . Però què	és estat	això ? — Però què llamp és estat ? — deien En Taia-pins i En Bigots-afilats .
1247	estirar , estira qui estira . Al punt N' Aplana-muntanyes va esser dalt . — I què	és estat	? — diu En Manent . — I què ha d' esser estat ? — diu N' Aplana-muntanyes — . Que
1248	tira qui estira . Com tengueren En Taia-pins dalt , li demana En Manent . — I què	és estat	? — I què ha d' esser estat ? — diu En Taia-pins — . Sa veu , que m'

1249	— Ja em pensava no tornar -te veure pus , espòs meu estimat ! — li deia — . I què	és estat	aquesta tardança ? Digue -m' ho tot ! Conta -m' ho tot ! En Bernat , vos ho
1250	gens dubtós que te falta un cabeiet ! Com és estat això ? Digue -m' ho , què	és estat	! No m' engans si vols estar bé ! — Jesús ! — diu Na Marieta — . Per un cabeiet
1251	i fora embuis ! Mira que serà ferest , si m' enganes ! M' has de dir què	és estat	això ! Digue 'm ver , si vols estar bé ! — Res ! — diu Na Marieta — . Ho voleu
1252	la regalada ! I es moros per aquí que facen trucs i baldufes ! — Però bé ! Què	és estat	això ? Què ha succeït ? — deien es gigants , tots confusos , sense sebre què pensar
1253	esvaïda tota sa morisma , varen dir : — Hala , Pere , conta -mos fil per randa què	és estat	això d' anit ! I else contà de com s' era aixicat a la mala
1254	ins a sa pell , s' hi presenta i tengueren aquestes : — Hola , Banyeta-verda , què	és estat	? — Homo , què ha d' esser estat ? Jo me 'n venia tot just per dins
1255	un peixot ! Amb això compareix es patró i es mariners : — Què és això ? Però què	és estat	això ara ? — deien tots . — Què ha d' esser estat ! — deia sa polissona de sa
1256	ona li enfloca aquesta : — Colometa , colomina ! No em diries , si ho sabies , què	és estat	de mon germà Bernadet ? — A l' aire està penjadet ! — diu sa colometa . — I sa
1257	questes : Na Catalineta : — Colometa , colomina ! No em diries , si ho sabies , què	és estat	de mon germà Bernadet ? Sa colometa : — A l' aire està penjadet ! Na Catalineta :
1258	adrineta se posa a dir : — Colometa , colomina ! No em diries , si ho sabies , què	és estat	de mon germà Bernadet ? — A l' aire està penjadet ! — diu sa colometa . — I sa
1259	a colometa i li diu : — Oh colometa , colomina ! No em diries , si ho sabies , què	és estat	de mon germà Bernat ? — A l' aire estava penjadet — diu sa colometa — ; però l'
1260	espasada molt i va dir an aquell tardà , com foren a defora : — Però bé , què	és estat	que ets arribat tan tard ? — Senyor rei — diu aquell tot tremolant — , jo no ho
1261	com la veren , allà on ja se creien no veure -la pus mai . — Però què	és estat	això ? — li demanaren — . Com és que tornes ? Com t' ets campada tot aquest temps ?
1262	poca roba , dalt sa terra broixa , a's mig d' aquella gran plaça . — Però , què	és estat	això ? — se demanaven uns amb altres — . Què pot esser estat ? Què pot no esser
1263	es sentits . Fa sortir tothom de sa cambra i diu an es general : — Saps què	és estat	això ? — Què és estat ? — diu es general . — Que es darrer soldat que mos és
1264	tothom de sa cambra i diu an es general : — Saps què és estat això ? — Què	és estat	? — diu es general . — Que es darrer soldat que mos és passat per davant era
1265	' esglai que els era entrat , fins que el rei pogué rompre i diu : — Però què	és estat	això ? Com és que és tornada viva aquesta al-lota nostra ? A veure qui
1266	nou ? — No he tengut , però anava a mà de tenir ! — diu En Pere . — I què	és estat	, Pere ? — diu el rei — . Veiam ! Conta -m' ho ! — No ho sap Vossa Reial Majestat
1267	e ? — diu el rei — . Veiam ! Conta -m' ho ! — No ho sap Vossa Reial Majestat , què	és estat	? — diu En Pere — . No sap ses ordes que havia enviades an es soldats d'
1268	s' aigo ballant i que sa portassa està tota esbadellada , hi surten a veure què	és estat	allò i m' afinen ben lluny En Joanet , que se n' anava com un
1269	les han pres es canariet parlant i sa portassa tot esbadellada . Surten a veure què	és estat	i m' afinen En Miquelet ben lluny , que se n' anava ben acanalat ; i
1270	En Miquelet diu : — No vui estar pus amb aquestes . me 'n vaig a veure què	és estat	d'es meu germanet . A N' Aineta tot d' una li sabia greu , però
1271	, d' anar a sa taverna ! — diu ell — . Aont ' via d' anar -hi ? — Però digues què	és estat	això ? I sa tita respon : — Oh si ho sabieu ! de pena bé esclataríeu ! Què
1272	s bancs veren aquell plors i descabdell de sa tita , demanen : — Però tita ! , què	és estat	? Com és que estàs tota esbrancada ? I sa figuera ja respon : — Oh si ho
1273	sa figuera , i la me veu tota esbrancada , i ja li demana : — Figuera , i què	és estat	? Com és que t' han esconnat ? I es bou respon : — Oh si ho sabieu !
1274	beure . Com es pou el veu d' aquella manera , ja li diu : — Bou , i què	és estat	això ? I aquí es pou respon : — Oh si ho sabieu ! de pena bé esclataríeu !
1275	és pas de fer , eixugar -te d' aqueixa manera , sense dir ase ni bèstia ? Què	és estat	això ! I ses criades diuen : — Oh senyora reina , si ho sabia , de pena bé
1276	, ja les demana : — I ses gerres ? I que no mos duis s' aigo ? Veiam què	és estat	? I la reina sortí com un pinyol de cirera dient : — Oh si ho sabies !
1277	— . I a on s' és vist mai anar tot una reina tan escabeiada ? Però què	és estat	? Ja sé què faré : posar pena de la vida a qualsevol que em demanarà
1278	pus ! Està vist que toda sa pesta ve de demanar un a s' altre : què	és estat	això ? — li demana , d' un tros enfora — . Què heu tengut res de nou ? — Ai !
1279	En Panel-lo , que se 'n venia de la banda de la banda . — I què	és estat	? — deia En Toniel-lo . — Què ha d' esser estat ! — respon aquell — . Que m' és
1280	at es camí per sa dreuera ! ... Afollat i destrovit per tota la vida ! ... — Però què	és estat	? — diu la reina , com los veu i cridant apart es seu fii . — Què ha
1281	d'es ditxós carrer de ses espases , i se 'n tornen a ca seua . — Què	és estat	això , senyoreta ? — li diu sa veinada — . Com aquella mica de malvasia li bastà per
1282	fins a sa dematinada . Tot d' una no sabia a on se trobava . — Però què	és estat	? — demanà la reina . — Què ha d' esser estat ! — respon el rei — : jo t' ho
1283	digués a la reina : — Oh fieta , quina passada , sa d' avui decapvespre ! — Què	és estat	? — diu es sastre . — I què ha d' esser estat ? — diu s' al-lot — . Que
1284	Ai mestre ! — diu aquell revetler — . Quina desgràcia que m' ha succeïda ! — I què	és estat	? — diu ell , venint -li de nou ferm aquella exclamació . — Que he deixat es sarró
1285	fer res coneixedor , diu ben fort : — Aquesta sí que m' és blava ! — I ara què	és estat	? Què és estat ? — deien uns . — Què ha d' esser estat ? — responien ets altres —
1286	tira en terra , i vénga sabonera per sa boca i bons croixits de dents . — Què	és estat	? — deien uns . — Què ha d' esser estat ? — responien ets altres — . En Salom que
1287	, i vénga sabonera per sa boca i bons croixits de dents . — Què és estat ? Què	és estat	açò ? — diu es veinat . — No me 'n parls ! — diu En Pere — . Una desgràcia , homo
1288	amb sa banya que li penjava , poreu fer comptes quins uis degué badar . — I què	és estat	això ? Què és estat això ? — Què ha d' esser estat ! — diu En Pere — . Que
1289	lletjos , que no li deixà part sana . La gent hi acudí , i tothom deia : — Què	és estat	això ? — Què ha d' esser estat ! — diu En Pere — . Que aquesta senyora parava tot
1290	deixà part sana . La gent hi acudí , i tothom deia : — Què és estat això ? Què	és estat	? — Jo l' hi contaré . Quan he vist que vostè me tirava dins mar , he
1291	m' hi ha tirat . Veïès si em veuria amb aquesta guarda de cabres . — I què	és estat	això ? Quina és aquesta falta ? Quina curiositat és estada aquesta ? — Explica 't
1292	! No fos estada jo tan curiosa ! — Però bono — deien s' homo i es fii — : què	és estat	això que m' hi han posat ? — Lo que li ha tret sa espina ! — diu
1293	, gràcies a Déu ! Però ai que me fa de mal , això de darrere ! I què	és estat	? Què és estat ? — Maldament no fos estat tant ! — diu l' amo . — Vol dir l'
1294	s alt de punt . Hi compareixen , ja ho crec , es dos estudiants , cridant : — Què	és estat	? — Maldament no fos estat tant ! — diu l' amo . — Vol dir l' heu morta ? — diue
1295	Hi compareixen , ja ho crec , es dos estudiants , cridant : — Què és estat ? Què	és estat	

1296	una coça . — Ai ! — va dir aquell pastoret , i se posa a plorar . — I ara què	és estat	? — demanà el minyonet Jesús . — Que sa mula m' ha tirada una coça ! ... — diu es
1297	va caure de ses mans i ell també caigué de s' esglai . Si el rei	fos estat	gens maleit , En Joan seria passat per lloc estret ; però com era un bon
1298	' esglai i ell també pegà de copes , perdent el món de vista . Si el rei	fos estat	maleit , En Jaume seria passat per lloc estret ; però com era un bon pitot
1299	bategot . I es frare se 'n tornà per allà on era vengut , com si res	fos estat	. En Manent , En Taia-pins i En Bigots-afilats seguien fent sa seua . Com
1300	d' es pou i allà quedà aturada i ell eixancat damunt ella , com si res	fos estat	. Pensa qui pensa què poria esser estat allò , al punt li vengué s' idea
1301	de fer més que dir " Val Déu i homo ! " , i tornareu homo , com si res	fos estat	. — Bé me va , idò ! — s' exclamà En Joanet — . Déu vos ho pac ; i si
1302	'n temeran , ja los hauré descomparegut ; tornaré homo i vendré a vós com si res	fos estat	. Son pare tot d' una morretjà una micoia ; però com anava curtetjant de doblers
1303	, sant Antoni ! , i ja és partit a enrevoltar sa taula . Es soldadet , com si res	fos estat	, se posa es plat davant , diu es Parenostro , se senya i vénguen taiades i
1304	sa mare arribaren a ca seua , trobaren Na Catalineta tancada i fermada , com si res	fos estat	. Ni sospites varen tenir de que se fos moguda . Lo endemà per tota la
1305	a ca seua , trobaren Na Catalineta tancada i fermada davall sa pastera , com si res	fos estat	. Ni sospites varen tenir de que se fos moguda . I lo endemà per tota
1306	sa capseta i s' altre vestit se tanca dins es fustet i ... com si res	fos estat	. Quan es criats i criades contaren que los havia envestit una gran clarandera just
1307	sa capseta i s' altre vestit se tanca dins es fustet i ... com si res	fos estat	. Com el rei va sebre d' es criats i criades que just en es
1308	fet , obri es fustet , s' hi amaga dedins amb so vestit i ... com si res	fos estat	. — Així va això ? — diu ell — . Ja n' he de veure jo la fi ... ! Sobretot ,
1309	quedà un munt de cendra i es senyor moro , sà i bo , com si res	fos estat	, en sortí i se n' anà a donar un abraç an el rei . No
1310	roda ! I treu qui treu aigo ! I s' hortolà rega qui rega , com si res	fos estat	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que dins un parei
1311	rodar ! I treu qui treu aigo ! I s' hortolà rega qui rega ... com si res	fos estat	. En Mercè-mercè s' entrega a cal rei , se n' entra dins sa cambreta
1312	. Amb això En Joanet se torna carregar sa llampria a s' esquena , com si res	fos estat	, toca a sa porta , li obrin , el rei i tota la cort estaven allà
1313	que son amo li diga basta . Vós duis -la a Son Corb , com si res	fos estat	, perquè la vos guarden fins es vespre i los comanau que per amor de
1314	senai de pedres dins sa butza , ja és partit de d' allà , com si res	fos estat	. En Pau va dir : — No res , demà me toca a mi guardar s' abre
1315	va esser a cal rei . Ella replega se vànava i l' estoja , com si res	fos estat	. En Pere s' arribà a despertar i se troba a's mig d' aquell
1316	dimoni . Ell surt peu pla i ja és partit de d' allà com si res	fos estat	. Van a contar -ho an el rei , que hi envia un escabotell de soldats
1317	es cavall te durà aquí . I aquí te tornarem confegir i reviscolaràs , com si res	fos estat	, i te vendrà llavò una cosa que mai del món t' ho pensaries que
1318	? Torna omplir de terra sa fossa i hi acaramulla totes aquelles pedres , com si res	fos estat	, i pren escaleta , i per endins ! per endins ! , cap an es jardí , a fi
1319	trompitxo . En Joanet tornava esser viu i es més tremplet del món , com si res	fos estat	, sense sa més petita senya de que l' haguessen fet mai bocins i esclatant
1320	tot allò ! I tots dos plegats seguien cap a Manacor , conversa tirada , com si res	fos estat	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que amb quatre passes
1321	enflocàs . Aquell tenia sa sang de peix i el deixa en banda com si res	fos estat	. En Lau arribà a veure que flastomant no avençava cap passa i que lo
1322	pega fua i clavada , i gira en redó cap a ses cases , com si res	fos estat	. — Ai ! — cridà tot d' una s' aubercoc d' En Joan girant -se darrere , i
1323	crits i espants . — Què tant de fer sa grémola ? — digué l' amo , com si res	fos estat	— . Tens un braç romput ? ... Demà anirem a Porreres , i amb quatre passes i un
1324	despedí d' es capità i de sa capitana i d' En Bernadet , com si res	fos estat	, carrega de merques sa barca fins que n' hi caberen , i ja fonc partit
1325	arraconen ets ormetjos , que agrenen , i adesen , i prenen altra feina , com si res	fos estat	. Se fa vespre , arriba es senyor , i entra . Com ja feia fosca negra , En
1326	s' en va treure un — , i ella pega revinglada , s' aixeca , i ... com si res	fos estat	. Si no ho creu , esper una mica , i ho veurà . I En Pere , ti-
1327	' anà ben xalest cap a Sineu , i En Mig-dimoni se colga com si res	fos estat	, fins lo endemà dematí ! Ets estudiants al punt tornaren amb so Combregar i s'
1328	tothom l' havia estimat sempre , an En Miquelet , per lo bon al-lot que sempre	era estat	; i de Na Catalineta , n' estava també la gent molt agradada per lo galanxona
1329	dor . — Ca , homo ! — diu es deutor — : A quinze només ! Pensa -hi bé , que sempre	ets estat	fluix de memòria ! — Bona casta de fluix ! — diu s' acreeador — . Lo que hi ha
1330	coneix ? — diu En Bernat . — Més que es mal temps ! — diu el rei Orquès — . Sempre	som estat	camarades amb son pare i sé massa ses seues tres fies de quants de
1331	el dimoni i ja no féu pus més que de sogre del rei , que sempre	és estat	un gran paper . I sa seua fia petita passà a esser sa cunyada del
1332	' hagué de tornar per allà on t' era vengut , cap a Sa Murtera Blanca , sense	esser estat	capaç d' arribar a sa xuia de sa godineta . — Gran polissona ! — deia ell — . La
1333	panxa de s' ase , pega envestida , i treu bístia i somada , lo mateix que si	fos estat	un paner de caragols buits . Es llenyater quedà amb sos cabeis drets . — Germanet
1334	... ! Que pas ! I s' obrin de pinte en ample i el deixen passar com si	fos estat	el rei , tot dient -li : — Uà , Bernadet , que no t' agafen ! I En Bernadet
1335	, i s' anell li botí un tros lluny . Es moix , que el vetlava , com si	fos estat	una rata , ja no el deixà arribar en terra : l' engospà a l' aire ,
1336	, ses primeres que varen atènyer . S' àliga brollava de suor , ja no poria pus . Si	fos estat	es penyal mitja hora més lluny , ja no hi arribava : seria caiguda a la
1337	dimoni pega buf a sa sitja i l' apaga en sec , lo mateix que si	fos estat	un llum d' encruies . I no fonc això només , sinó que tan aviat com
1338	, zas ! , aquell cap de dit de N' Aineta se posa a ratjar llet com si	fos estat	sa mamella d' una cabra d' aquelles més lleteres . Poreu fer comptes quins uis
1339	xucla qui xucla i ratja que ratja llet d' aquell cap de dit , just si	fos estat	sa mamella d' una d' aquelles cabres més lleteres . I mamà s' angelet fins
1340	qui feia nosa per passar , i l' escapçaren amb una grapada , lo mateix que si	fos estat	un cor de síndria . Demanaren més feina , i los digueren que rompessen una cloa
1341	tengués tots es caires tan foguers . El rei i la reina l' estimaven com si	fos estat	fii seu ; i com eren una gent sense cap mal fel , un munt de
1342	lli , i bots i llongos an es conís , i es lli tot malmenat com si	fos estat	roba de cossari . I què fa En Donzell ? En lloc de dir fora ! an

1343	eren un sac de pa cada un , bona gent ferm , que me tractaren com si	fos estat	un fii seu . Així és que en guard bones recordances , de sa vostra terra ;
1344	sa boval . Es boveret agafa sa cerra , i se'n mena es brau com si	fos estat	un xotet de cordeta . Poreu fer comptes si hi degué romandre astorat tothom . § 13
1345	les com cent mil llamps per aquelles costes ... volant , fent volar es carro , just si	fos estat	una miloca de paper . Es pareier , tot d' una que es va veure davant
1346	qui feia nosa per passar , i l' escapçaren amb una grapada , lo mateix que si	fos estat	un cor de síndria . Demanaren més feina , i los digueren que rompessen una cloa
1347	punys , l' aplega de ple devers ses costelles , però va esser lo mateix que si	fos estat	un borraió de llana : no li va fer res , an aquella pècora de cusseta ,
1348	, tota sorpresa , li correspon amb mel a sa boca , i rallen una estona com si	fossen estat	amics veis . Amb això el sen Fum ja romangué associat : se despedeix de Na
1349	anava l' ui al bou . No hi hagué altre remei que convidar -los a sopar ;	seria estat	massa lleig abreviar -los buits de panxa . Lo que féu l' amo va esser
1350	iorxa que s' altre vespre . Tots duien un vestidot vermei , això és , que per temps	era estat	vermei , tot mostii , aldà i espellerinat . Per sa pitera i p'es braços i
1351	aia Bigalot . Casera sempre n' havien tenguda per vendre : lo que mai havien tengut	era estat	un homo que amb cap d' elles hagués volgut posar es coll davall es
1352	. Es qui en tenia més mal de cap era es seu germà ric , En Toni .	Era estat	an es dinar i ho havia tocat amb ses mans . Sobretot sa seua dona
1353	' agenoiats si t' hem agra- viat de res ! Si en res t' hem fet tort ,	és estat	sense témer -mos -ne ! Jo t' ho asegure per cosa certa , com han dita
1354	coses , i bé n' han embrutat , de paper amb receptes i més receptes , però tot	és estat	com que posar un pegat a un banc : no li hem coneguda gens de
1355	; per capturar -los amb un cop , agaf sa barrota i els ho tir , i tu	ets estat	es ferit ! Vaja quina porcada ! — Jo no sé també — diu es gigant — aont te
1356	massa i afegir llenya an es feix . — Sobretot ! — arribà a dir En Pere , com va	esser estat	a missa i que ja havia berenat , i ses mosques no compareixien — . Així va
1357	butxaques ? Jo sé ben cert que no les hi duia . — Tens raó — diu es veí — .	Som estat	jo que me som enfilat darrere tu , i mentres llevaves encenais , amb unes tisoires
1358	, com los sent , exclama : Ah si jo vista tenia , per company meu jo el voldria !	és estat	ell , es companyó , que los ha vestits de frare , i los ha pres es
1359	costellams , i tots los desxuiàrem , i penjats los tenim an aquestes parets . Si vós	fósseu estat	tan demanador com ells , a l' hora d' ara estaríeu així com ells estan .
1360	la porem anar a demanar ? — diuen son pare i sa mare . — Ja hi hauríeu d'	esser estats	, que en fris massa ! — diu es tit . Son pare i sa mare se posen
1361	crec que tornin tenir ganes de tirar -me'n . Es qui han pagada la festa	són estats	es dos pobres ases : els he batuts , fins que n' he tengut tros , damunt
1362	això és que diuen que tot allò es buit . XXI ES PUIG DE SA FONT	Sou estats	mai a Son Servera ? Just devora s' hi alça un puig molt verdós . Si
1363	Havana . Ni més ni pus ! Hi arriben , a sa Diputació ; aquells dos babaluts no hi	eren estats	mai . Sa jaia les diu que allò és es tribunal major de tota Mallorca ,
1364	puig , ses rodes feren aquella partida de regates que encara se veuen . Es qui hi	són estats	, me poden guardar de mentir . § 3 . Sa llenegada d'es cavall del rei En Jaume
1365	rabiada que va pendre el rei com va veure que es criats i criades no	eren estats	capaços d' atènyer aquell dimoni d' aucell , i que llavò aqueix li feia jutipiris
1366	? — I qui no hauria rigut , allà on tants d' homos com eren venguts , i no	eren estats	capaços de fermar -me , i haver hagut de venir una donzella a posar -me
1367	ses set pessetes columnàries an aquell dianxe de jaia , que havia sabut lo que no	eren estats	capaços d' aclarir -li tots ets altres pobres an-a qui havia donades tantes
1368	Pere i En Pau ! Se fossen cuidats una mica més de son pare i no	fossen estats	tan envejosos ! El rei s' arribà a morir i En Bernat i sa seua
1369	ha guanyada s' acció som jo — diu En Pau — , perquè sense sa meua barca no	seríem estats	a temps a salvar -la . Ella se seria morta molt abans de noltros arribar . —
1370	var lo que és vostro ! BRUIXES , BRUIXOTS I FULLETS § 1 . Sa cova de Na Joana No	sou estats	mai a la Bona Nova ? Idò davallant -ne p'es barranc d'es Mal
1371	vós n' hi són anats , i han perduts es cabeis d'es cap i no	són estats	homos pus . — Bones gèl-leres devien esser ells ! — diu En Pere — . Sobretot , vai
1372	en què los passava . Aquelles cambres , criades , cotxer , llibrees i soldats que	eren estats	a sa feta , bé los donaven totes ses entresenyas del món , a tots aquells
1373	hi mostra : tenien una costura an es colzos , per tot lo redó . Se coneixia que	eren estats taiats	i los havien confegits . Es comte va veure ben clar que allò era
1374	ne poreu anar , cadascú per son vent . Mil gràcies així mateix per lo creients que	sou estats	de comparèixer tots tan lleialment a sa meua crida . Déu vos pag sa llealtat ,
1375	ar ! No en fas altra ! — Mestre , no pegueu ! — deia En Joanet — . No pegueu , que	són estats	ells que m' han insultat , i m' han dit elei ! — No pegueu ? — deia es
1376	es sol sortí i es betzolat encara dormia a les totes . No hi havia remei :	eren estats	ben maleits aquells dormissons . Aquella criada véia anà a tocar a sa cambra de
1377	s' acaba . L' homo cobra coratge , n' afitora un , li dóna clau , i , si saborosos	eren estats	es pagells , molt més ho foren es molls . Oh quina menja més exquisida ! I
1378	massa esment tenia a molturar -li fort sa farina que li feia . Es moliners sempre	són estats	es més enginyosos i destres per no romandre sense cobrar sa feina : és que
1379	, com notaren que li venia tan poc de nou veure -los -se davant , com si	fossen estats	tres ropits , i que no era gens coneixedor que li haguessen feta gota de
1380	i amb uns uis ben espolsats . Else fa una escomesa lo més xalesta , com si	fossen estats	amics véis corals ; i ells , cada vegada més sorpresos , li demanaren qui era , d'
1381	ha de premiar , si los acullim i mos ne cuidam ! I else cuidaven just si	fossen estats	fiiis seus , i ells creixien creixien tant en sa nit com de dia , sans ,
1382	i creure que totes ses branques i fuies d' aquell abre , lo mateix que si	fossen estats	instruments musicals , se posen a sonar i sona qui sona , com una musica d'
1383	de casar -se , i va viure aquí amb mon pare i mu mare , com si	fossen estats	germans , fins que se va morir . Jo encara el record que era un homonet
1384	es cap-cingles , que eren romasos a's mig d'es camí ; i , com si	fossen estats	persones que l' escoltassen , else diu : — Uep ! A sa garriga vos esper ! No sia
1385	e'n mereixia . § 4 . Sa caseta de sant Vicenç a Valldemossa L' haureu vista , si	sou estats	mai an aqueixa vila . És una casa esbucada , damunt un pujolet de Son Gual .
1386	fosqueta i sortia s' estel d'es porquers , es vi ja havia bollit i s'	era estil-lat	. Na Fadeta obrí un parei de xetes , i sortí brunent un suc escumós ,
1387	de ferrussos , unes rotlanetes grogues ben polides . Mira ! ventaquí dues que me'n	som estojades	per rotlana de sa filoa ! S' homo les se mira , i veu que eren
1388	ben resolt a posar tots es remeis per aclarir aquell endiumenjat tan estrany que s'	era estrevengut	i que tots es qui resultassen culpables s' hi posassen sa mà i sabessen
1390	jove ni gens garrida . Com la veren i la sentiren , i tots tres se varen	esser explicats	, tocaren amb ses mans es porro que los havia pegat N' Espardenyeta . El rei

1392	ortes , t' assegura que no estaràs per mi . — Tu m' has rescatada — diu ella — , t'	ets exposat	a tot per tornar -me sa llibertat ! Bellament me puc exposar jo : vui córrer
1393	el dimoni . El m' enviares perquè li fes acabar ets alens , i poc s' hi	és faltat	per ell fer -los -me acabar a mi . — Què me dius ? — s' exclama l'
1394	forat — , mirau -vos -ho de prop , meiam si hi posareu cap dubte de que això	sia fet	de l' hora . Mirau -vos aquestes voreres tan blanques , tan fresques ! Hala , mirau
1395	per mirar -lo -se una estona — . I que serà aquest animal a un cós , en	esser fet	de tot , si ara que mama fa això ? No hi haurà cavall que no
1396	, i així s' escapullà de sa grandiosa tomversera que anava a pegar , i que es	seria fet	una coca . Sobretot , ell prompte es gigant el va veure que davallava per sa
1397	vostres coses ! — Jo lo que vos dic , que me pareix que vós mateix vos hi	sou fet	, sense esperar que vos hi fessen — va dir l' amo de sa vinya — . I
1399	confessió li deia xep-a-xep , i a ses hòsties , coquetes . Ho veis si ho	era , fet	amb sa destal i embastat amb s' aixà ? Per això encara ara , per denotar
1400	se vol estalviar per quan sia s' hora . Com va creure que s' animal ja	era fet	de tot , el treu en es cós a unes corregudes que hi hagué per
1401	a cada banda i , arri , Baulos ! , li enfloc cimada , i cap a ca nostra . M'	era fet	tan enfora , que per arribar -hi vaig haver de passar per un poble , aont
1402	mestre , tot sorprès d'es bon uí que havia tengut s' artaner — . Jo mateix me	som fet	es dogal — digué petit , que aquest no el sentís — . Però ho veurem , si el
1403	, entra a cas carnisser , i diu an aquest i a sa carnissera : — Mirau , ja me	som fet	amic d' aqueix senyor d' aquí davant ! — Què mos diu ? — exclamaren ells . — Lo
1404	? — Se sia vist , no se sia vist — responia el rei — , no pendré res que no	sia fet	seu . No tengueren més remei que anar an es fustet i dir -li : — Fustet ,
1405	que no m' agrad s' ofici de ferrer : però què voleu que vos diga ? No	som fet	jo per estar sempre dins sa lloguera . Creis -me , si m' han d' agafar ,
1406	an el rei , perquè el rei no s' aturava de dir : — Res pendré si no	és fet	d'es fustet , res , res ... Es fustet , com l' hi contaren , digué : — Idò duis -
1407	més n' hi hagués hagut . Lo endemà el rei torna a ses mateixes : — Si no	és fet	d'es fustet , no vui res : primer consent morir de fam . No hi hagué
1408	orda i tot que m' han amollada ! Per esser de desgràcia , tanmateix seria molt . Per	esser fet	a posta ... Oh si ho haguessen fet a posta ... ! Sia com sia , jo estic
1409	' haver un dins sa cambra fosca , de l' any tirurany , que no sé de quan	és fet	! Jo l' hi he vist sempre ! — Veiam , idò , treis -lo ! — diu En Joanet . L'
1410	s' oreia xapada ; i En Bernat tornava aficar bolenga que allò no era senyal , que	era fet	de desgràcia , i que , com tenia ses oreies pàndoles , no es poria negar que
1411	ont sortir , i que per això era s' homo més trempat i més avengut , que	era fet	a posta per sa fia del rei i per un dia dur sa corona .
1412	d' una que arribes , i abrevia 'l , com més prest millor . Que no veus que	és fet	de ses recoladures de Judes i que el dimoni només li guanya de banyes ? —
1413	se mira es forat una bona estona , i arribà a dir : — No hi ha remei ,	és fet	de l' hora . — No res , ara vos toca a vós — diu En Bernat . Es
1414	ia sa botifarronada ; però casi tota ja estava encesa . S' estudiant , que només s'	era fet	una mica enfora , com veu el dimoni tan aficat an es botifarrons i que
1415	Déu , només va esser es cop . Repar que allà on havia arrabassada sa fenoïassa s'	era fet	gran i hi puny un poc i comença a tornar gran i gran i
1416	de refermar sa costum d' en primer de dijunar sense esser dijuni . En Bernadet s'	era fet	gran i ho comença a trobar sobradet , tants de dijunis per força . Ell sentia
1417	' n malpensàs i no n' hi fes qualcuna d' ase i seca . En Joanet s'	era fet	molt caçador : hi duia una verera loca , amb so caçar , i molts de dies
1418	enudes aquells dimonis de peres , però què havien de trobar En Joanet ! Massa ell s'	era fet	lluny . I què fa l' homo ? Amb sos doblers que li havien donats de
1419	En Joan ja li dóna s' anellet i es gigant , ses endevinaies . Com ja s'	era fet	tard , se 'n van a jeure . I heu de creure i pensar que lo
1420	lo que et passa ! En Joanet aquí li conta tota sa vida : de que s'	era fet	caçador i havia topat an aquelles casetes blanques i li havia succeït lo de
1421	va veure més distret i infundat amb so cantar , com d' amagat d' amagat s'	era fet	ben a prop de sa gabietta , que , allargant sa mà , ja li arribava , allarga
1422	de d' allà cap an el Bon Jesús , que , com no s' era aturat , s'	era fet	llunyet així mateix . Ja hi anava gojós sant Pere amb aquella coca ! Comença a
1423	feren una dormida orba ; i , quan badaren ets uis , notaren que el Bon Jesús s'	era fet	un bon tros enfora . Es soldadet va dir a sant Pere : — Escoltau , Rusca , i
1424	va trobar més saborós que sucre . D' es cap de temps , En Pau , que s'	era fet	picapedrer , se cansà d' esser -ho , i diu a son pare . — Mon pare , veig
1425	es dits . D' es tres germans ja només quedava es caganius , En Joanet , que s'	era fet	ferrer , i era s' al-lot més llevent i destre per tota cosa que
1426	visita . Una volta s' estrevengué que hi anà amb s' al-lot , que ja s'	era fet	un fadrí acabat , i vengué molt de nou an es duc i a sa
1427	bé ! Tan segur tengués jo el cel ! L' homo no s' adonava de que s'	era fet	ben enfora . Amb tantes voltes i marrades ja no sabia aont se trobava , cansat
1428	'landines que havia fetes en sa vida . Com va veure que es capità ja s'	era fet	tan avall que només li mancaven set o vuit pams per arribar en terra ,
1429	: — No hi ha remei ! Ho serà ver , lo que diu aquest homo ! Com ja s'	era fet	tan amunt que ja arribava an es niguls , sant Vicenç li fa la senyal
1430	dia que feia tres es soldadet demana per parlar amb un altre soldat , que s'	eren fet	amics . Aquell soldat hi entra i es soldadet li diu : — Ja veus com me
1431	: Fra-Pota ha robat un anell a un amic nostro i amb aquest anell s'	és fet	l' amo d' aquest castell . Voltros , idò , heu de pendre tal anell a Fra-
1432	amb altres — . Què pot esser estat ? Què pot no esser estat ? — Però , i què s'	és fet	es nostro palau ? — deia un . — I es nostro senyor i sa nostra senyora ? — deia
1433	què és un muló ara ? — Un muló és un muló . Vetaquí es bocins que s'	és fet	amb s' estrai . L' amo se mira es bocins , i veu que és un
1434	digues si saps que per aquí devora hi haja negú que dins poc temps se	sia fet	ric . Es pastoret , per por de sa pell i per llevar -se aquells nou
1435	me 'n direu ? Ell an es segar , lo que havia sembrat En Tià se va	esser fet	tan bo , que no hi havien vista una anyada tan grossa mai ; i a
1436	? — I no hi vages tu ! — diu sa raboa — , i sa primera que diran , que me	som feta	dolenta . I ben clar que m' ho ha dit sa veinada : " Hala ! anem ! , que
1437	rebumbori hauria mogut , si se tem que era sa gerreta de sa mel que s'	era feta	mitja ! Lo endemà se 'n tornen an es tai d'es cards , i se
1438	un parei de cuierades a cada ribell i que s' aigo de ses gerres s'	era feta	avall . No se 'n porien avenir . — Però qui pot esser estat s' atrevit que
1439	sa guerra , acabà per no pensar -hi pus . I sa mala germana petita que s'	era feta	senyora i comandadora de cal rei i calçava tothom ben just , i tothom boca

1440	dona més garrida , gentil i galanxona que hagués vista mai . Era N' Aineta , que s'	era feta	com una dona , sa cosa més avenguda i purificada de baix de la capa
1441	heu de creure i pensar i pensar i creure que , com sa caixa ja s'	era feta	ben endins ben endins , topa una barca ; es mariners veuen aquella caixeta , i ja
1442	féu una coca . En Pere se n' anà a mirar si sa pedra polissona s'	era feta	llenques , i me troba sa llebre morta i esclatada . Aquella llebre estava per a
1443	tros de terra de l' amo , que a les sordes i d' amagat s' hi	eren fetes	tantes de millores i dins tan poc temps , sense poder aclarir negú quina gent
1444	cada dia . Per estirar -mos ses cames som davallades per caminar una estona , i mos	som fetes	massa lluny sense témer -mos -ne i mos som perdudes . Hem vist llum aquí ,
1445	: se casaren el rei i Na Francineta . I vénguen unes nocces com mai se n'	eren fetes	i un ball ben vitenc i sarau per llarg . I el rei amb Na
1446	vist passar per aquí un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall ? — Ses cols no	són fetes	encara , i no són venedores ; ara es pebres ja comencen a esser vermeis : si
1447	mà , amb lo quantra que te du ! — diu la reina . — No l' hi digueu , que	són fetes	meves ! — diu N' Espirafocs . La reina véia , per lo apurada que se veia , a
1448	seua fia , i el rei diu : — Paraula de rei no pot mentir . Ses dictes se	són fetes	, ses dictes s' han de cumplir , surta d'es llevant , surta d'es ponent .
1449	que hi vas , d' errat ... ! No res , per càstig digue -m' ho ara . — Per vós	són fetes	ses monges d' Inca ! Per paga voltros dones sou tan trempades per guardar un
1450	vistes ! Vol dir et penses que sa meua fia la veu qui vol ? Per vós	són fetes	ses monges d' Inca ! — Veiam què s' ha de fer per veure sa vostra
1451	— Ai una ribella ? — diu aquella dona — . Vaja , serviu -la a sa senyora ! Per vós	són fetes	ses monges d' Inca ! Una ribella ! Que ha d' esser d' obra fina o
1452	drac de Sa Murtera Blanca ! — No espers es drac per aquí ! Saps que mos hi	som fets	, d' enfora ! No vendrà , no ! — Això està a sebre ! Sobretot , en temps de pau
1453	, creixien més amb un dia que ets altres amb un any , i al punt ja	foren fets	; i encara no varen haver començat a embarbollar , com ja saberen parlar tan estil-
1454	buit com el trobà ! , perquè sa fia major del rei amb En Joanet ja s'	eren fets	ben enfora , i ben atacats que se n' anaven cap a ca son pare :
1455	es cavall llongo i altre llongo . Per més que En Bernadet i Na Fadeta s'	eren fets	enfora , al punt los tornà tenir . Na Fadeta , que cada instant se girava darrere
1456	es cavall , li pega esperonada , i s' animal llongo i altre llongo . Molt enfora s'	eren fets	Na Fadeta i En Bernadet ; però al punt los torna tenir . Na Fadeta , que
1457	nats haguessen vista . Sa mare li contava plorant que tenia set germanets i que s'	eren fets	malbé per mal cap d' una criada esburbadota . — Voleu que vaja a cercar -los ? —
1458	es garbellet amb sos budellets , que de tant de rossegar per dins es riu s'	eren fets	més nets que la plata . Com sa veieta la va veure partir , no pogué
1459	d' allà , com la bala ! , cap aont eren En Pere i En Pau . No s'	eren fets	gaire lluny , es dos alexandres . Li havien estret cap an es puig de s'
1460	minyons i an aquella minyona , rossos tots tres com un fil d' or , que s'	eren fets	grans i daven gust de mirar , tan garrits , tan ben taiats de tot es
1461	' al-lots tan sauvatges , que fins i tot els cans no los podien agafar . S'	eren fets	dins sa garriga , i no sabien ni coneixien més món que Son Porc . Un
1462	negre . No hi ha remei : aquesta madona los atabacà . Si encara renten o si se	són fetes	trons d'es vell i de qui els ho entregà , és una cosa que
1463	negre . No hi ha remei : aquesta madona los atabacà . Si encara renten o si se	són fetes	trons d'es vell i de qui els ho entregà , és una cosa que
1464	fadrí posa mà a ses butxaques , i no se n' hi troba cap : ses butxaques	eren foradades	. — Re-cent mil dimonis ! — diu ell — Cap com aquesta ! I qui dimoni me deu
1465	mosquit . En anar molt farts , tiren ets ossos ; i d'es que han tirats se	són formades	aquelles dues garberes . — Bon pastoret — diu N' Agraciat — , per amor de Déu sia
1466	solc . Amb això se féu tard , i En Bernadet diu a Na Marieta que li	era forçat	anar -se 'n , i se 'n despedeix ben coralment , amollant -se per sa cordellina
1467	per metge tot es temps de la seua vida . Es metge nou contestà que li	era forçat	anar -se 'n perquè tenia necessitat d' esser a una altra banda i no
1468	teula rompuda i sa teula alçada i diu : — No hi ha esperitu-tuò ! Per ací	és fuit	es dimoni ! Com la reina i la senyora princesa saberen es pas s' exclamaren : —
1469	fer jo ! Aqueix deia ver ; ell era es qui havia feta aquella mort , i , com	era fuit	i ningú l' havia vist amb s' arma amb ses mans més que aquell
1470	la fi diu : — Això no pot esser més que s' animal s' és desfermat , i	és fuit	a sa guarda . Allà és segur que el trobaré . Torna arrere , i no s'
1471	endemesa de s' aucellet ! I com no es poria tornar contra s' aucellet que li	era fuit	, se tornà contra es criats i criades perquè no l' havien agafat i l'
1472	, cantant -li aquella cançó ! I com no se poria tornar a s' aucellet , que li	era fuit	, se tornà an es criats i criades perquè no l' havien agafat i l'
1473	mai aquell tresor , aquell gran tresor que encara no l' havia trobat , com ja li	era fuit	de ses mans ! D' es cap d' un parei de dies , sa fam el
1474	de soldats no l' hauria retgirada . An el rei li vengué de nou que li	fos fuit	tant s' empegueïment de ses altres vegades i s' atansà a dir -li : — Escolta ,
1475	nques ... ! — I que vos ha encetat ? — Encetat ? Capolat . Sobretot , no sé com li	som fuit	! És estat que Déu ho ha volgut i no pus ! I no és estat
1476	, i hi ha hagut un pentinador que m' ha posada sa cara com un Llätzer .	Som fuit	, per no colar la vida , i darrere sa porta hi hagut un ferrer , i
1477	' al-lot . — Aquesta sí que m' és bona ! — diu son pare — . I ara ja los	ets fuit	? — Ai idò ? — diu En Joanet — . Sabeu que los ho he feta de bé , a
1478	boca d' un pou sense coll . — El dimoni és ell ! — digueren tots — . Per aquí mos	és fuit	es bergant ! — Sí que ho ha d' esser , el dimoni , per força ! Però jo
1479	el se veu davant , s' exclama : — Altre bony m' ha eixit ? Què serà açò ? N'	és fuit	un i ja mos ne compareix un altre ? — I ara ? — diu aquell . — Ara ? Suara ! —
1480	te donarem quatre-cents conís a gordar i si dins tres dies no te n'	és fuit	cap ni te 'n manca cap , llavò te casaràs amb sa meua fia . — Vénguen ,
1481	, segons veig . Som En Joanet de l' onso , i En Joanet de l' onso no	és fuit	mai . Hi vui un arrap , amb sa serp de foc i es bou de
1482	que hagués feta tal mort , que era un altre que ell no coneixia i que	era fuit	. Es jutge no s' empatxà de raons , i va dir : — No hi ha remei :
1483	: cui bones anyades , umpl ses sitges i sa bossa ; i com me 'n tem , tot	és fuit	. En rudes , sis dobbers no em fan un sou . — Vel-la llissa ! — responia es
1484	es gigant . I què fa sa gran pitxorina ? Tot d' una que es gigant va	esser fuit	, se treu s' anellet d' or , l' embolica ben embolicat dins un mocador net
1485	va haver dit , com s' esquitxa an es cirerer , pero s' aucell ja en va	esser fuit	amb so sac més de mig ; només se 'n va dur totes ses madures .
1486	havia volgut ballar amb ella , però que ella , a l' acte d' haver -hi ballat ,	era fuita	i negú sabia per ont havia pres . Tothom en tenia mal de ventre , de

<p>1487 era sortit es sol i s'era aturat de ploure, i que llavò sa colometa 1488 : — Ho veig massa clar que ets tu aquell marxandet nou ambe qui jo me creia 1489 Na Blancaflor set vegades més que no sa mare), li diu : — Es cridar és debades : 1490 la m' ha feta , que no la m' hagués pensada . Però i amb qui deu 1491 nyor rector — . Que aquella vedella que mos menaren ahir se deu esser anyorada , deu 1492 ambé tots ets altres senyors fadrins , però no hi havien pogut arribar , perquè ella 1493 ploraren tot lo dia , feien potadetes i se tiraven en terra , perque s' àguila els 1494 sopar . Elles digueren que , amb so trastorn d' esser -se perdudes , sa talent es 1495 véia ja no era per allà . No havia pogut aguantar pus totes aquelles coses i 1496 véns ! " I jo que me fonia ! A la fi , he dit : " Feis -vos trons ! " i 1497 de sa torre afina aquell enfilai de llençols nuats que arribaven fins abaix . — Ja 1498 moure peu ni cama , i se passà tota la nit flastomant aquella polissarda que li 1499 rrer En Joanet cerca qui cerca aquella gran pitxorina de senyoreta marqueseta que li 1500 d' anys que aquell fadrí era a ca aquell afaitador com anys feia que li 1501 com sentí tot aquell sementer . Per una banda sa ràbia de que N' Elienoreta li 1502 a succeïda , perquè : — Veiam ! — deia ell — . Com és possible que aquesta al·lota 1503 ateix card d'ets altres dies . — Ah gran pitxorina ! — diu ell — . Dues vegades m' 1504 fins abaix . — Ja és fuita s' auçella ! — diu ell — . I no és fuita amb mi . 1505 es fustet . — Ell no he tengut temps ! Tot d' una que ha hagut ballat , mos 1506 ols nuats que arribaven fins abaix . — Ja és fuita s' auçella ! — diu ell — . I no 1507 pensar i pensar i creure que tot d' una que s' àliga de Portugal va 1508 tocassen les dotze ; i que , quan se desxondí , devers les dues , s' auçella ja va 1509 bé i , ben cert i segur de que era sa mateixa que es tres vespres 1510 de criat i fuig , i llavò es general diu a la reina veia : — Ho veu ? 1511 d' Espanya . I se posaren pensa qui pensa s' excusa que havien de posar d' 1512 digué que anava amb dues amigues i que aquestes li havien trets ets uis i 1513 aixecat de sa nitedat que du i de lo nial que va de que li 1514 pare mos encalça , que és segur que mos encalçarà , en témer -se 'n que li 1515 -la dir , que me som distreta un poc com la m' has dita , i me 1516 arribàssem a sa casa ! ... Però sa passada més bruta és que ses mulettes ja me 1517 en terra que badaïaven o feien es bategot . I ets altres que havien pogut fogir 1518 , auberjons i enfonys , allà ont porien . El rei i la reina i tots ets infants 1519 edà de pedra . Llavò se posà a cridar com un desesperat . — Aquests polissons ! Ja 1520 mig de sa pastura espera qui espera que es cabridets arribarien . Com reparà que li 1521 arribaren a resoldre -se a no res . Aquí tots es criats i criades ja li 1522 -se amb sos talons per ses anques ! Es mort , com va veure que es lladres 1523 'n fugí ni un . Les m' han amollats davant i , ja ho crec , tots me 1524 aquest renou tan sec i tan sord que sent : són es dos anyells que me 1525 pendre darrere ells , i los tapava ses petjades que feien perquè nigú sabés per on 1526 possessió , la deixaven en banda sense avisar es senyor ; i com a senya de que 1527 — , ara hem d' anar a sa cova a veure si assolim ets altres dos que 1528 sé ! — diu el rei — . I es dos ases que te n' has menat , que te</p>	<p>era fuita esser fuita és fuita esser fuita esser fuita era fuita era fuita era fuita era fuita som fuita és fuita era fuita era fuita era fuita fos fuita sia fuita ets fuita és fuita és fuita esser fuita esser fuita era fuita és fuita esser fuites eren fuites siguem fuites som fuites són fuites són fuites eren fuits eren fuits són fuits eren fuits són fuits eren fuits eren fuits són fuits eren fuits són fuits eren fuits són fuits essen fus era fus era fus és fus serà fus</p>	<p>a l' aire i sa fadrineta s' era enfonyada dins sa balena , i aquesta , i ara veig que aquell era un altre . Per lo tant , allò mateix que amb En Joanet ! I amb so cavall que corr com es vent ! Tu pren sa polissona ? Ja deu esser amb qualche fii de rei ! Ja és segur que , i tota sa guarda li ha pegat darrere . — Ja serà això ! — diu es bover . com la bala i negú sabia per ont havia pres . Tothom en tenia mal i no sabien com . Dins poc temps se mou una guerra , el rei se i que else convenia més no tastar res perquè no else caigués malament ; i fent flamada i aspergiant com un carreter . El rei i Na Catalineta , la reina . Com som raboza , que no m' hi tornaran traginar , a fer un fiol ! — I s' auçella ! — diu ell — . I no és fuita amb mi . És fuita amb so i sobretot es polissó ambe qui ella fogia . — Oh , si jo li puc arribar , no sabia on ni ambe qui , que a la fi toca an es port sense sebre a on ni ambe qui la senyoreta marqueseta . Aleshores En Joanet se li revenia ; per s' altra , es seu cor de pare estava a punt d' tota sola , sense sebre ses tresques d' aqueixs paratges ni un sant remei ? Aquí , gran pòlissa ! Agafa un apedra , i la hi tira . La Mare de Déu allarga amb so cavall i Déu sap ambe qui ! ... Però què dimoni pot esser estat com un llamp . Si demà vespre no torna , està fet de mí . Si torna , amb mi . És fuita amb so cavall i Déu sap ambe qui ! ... Però què , En Joanet diu a s' ermità : — Oh ermità de Déu ! , i aont trobaré jo sense sebre ell per on ni ambe qui ; i que de llavò ençà no d' es ball , ja no esperà que acabàs de fer es brou i se ' ! Senyal de que està carregada de culpa . — Ha fet bé de fogir — diu la d' es castell i d' esser anades pel món totes soles tots aquells dies . . Aquell homonet fonc de tan bon manament que es va compatir de Na Catalineta , . Jo agaf una escudelleta al raset d' aquell brou tan bo , que en poran ! — Tens raó , Trec-a-trec ! — diu N' Elienoreta . I se 'n va com la un parei de paraules . — No res — respon En Pere — , ja la tornaré dir ; no . Jo no n' havia vists mai , de nadissos com elles ! Tanmateix és un poc , per no esser -hi de més . Sa guerra estava acabada , En Joan l' havia dins sa cambra de més endins i s' hi eren tancats . Però allà se ! No la m' han feta que no la m' haja pensada ! Aquesta Fadeta del , se pegava tocs p' es cap , fet un Nero . — No la m' han feta , perquè sempre s' és vist que allà on no hi ha res que pelar , , i ja no en sentien remor , què fa ell ? S' aixeca assegut dins sa com a llampons . — D' això estàs embarassat ? — diu sa jaieta . — Que trobau que : se són trobats , i ara se baraien ! Sa cosa més clara del món ! Aquest i no les poguessen encalçar . El Bon Jesuset , com va veure allò , va dir : — per no tornar -hi i que no tenien d' on pagar , deixaven un revell . L' amo i es missatges hi repugnaven una mica , però En Pere los arribà ? — Pot anar Vossa Reial Majestat — diu En Pere — a demanar -ho an aquells soldats ? — digué ella — . Ell ha fet prest avui ! Li deuen haver comprat tot es barrisc , i allà hauríeu vist s' auçellet fer xiu-xiu , i tots es criats i . Ara figurau -vos quin trastorn i quin mal cop no havia d' esser allò tot d' una ! Ja ho veis com no en tenc gens ! Es geperut de , sa busca ? — diu la dona , i es posa a cridar : — Trompetet ... ! Oh Trompetet ! Ao</p>
---	---	---

1534	ses barballeres de ses cames , cap i coa , i diu an es cuiner : — Bono ! En	esser fusa	sa reina , que ja serà pega ben natural , du -la 'm amb sa greixonera
1535	reina i vénga foc i més foc davall sa caldera fins que sa reina va	esser fusa	ben fusa ; llavò hi tira aquella pell de ratolina que se solia posar i
1536	t' hi campes ? — Figura 't que fins i tot ses fuies de sa parra se	són girades	contra mi . — I què és estat ? — Que una m' és caiguda damunt sa cresta ,
1537	! Sense ses flors d' aqueix abre no porem viure i aqueix gigant ara s' hi	és girat	i vendrà cada dia a saupar -les -mos ! No tenim altre remei que esperar -
1538	en dejú ! — diu ell . — Idò — li diuen — es cas és que fa temps que s'	és girat	quantra aquesta terra un gigantot que primer mos feia una destrossa de gent mai
1539	jo anar pus per avall per avall , que , a lo que veig , el món s'	és girat	damunt davall . Gira i pren per amunt , i de d' allà ! Troba un gall ,
1540	es gall . — No vaies per avall per avall ! — diu sa galina — , que el món s'	és girat	damunt davall ! — Qui t' ho ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m' és
1541	En gall . — No vaies per avall per avall — diu es gall — , que el món s'	és girat	damunt davall ! — Qui t' ho ha dit , compare En gall ? — Compare galina . — I a
1542	En xot . — No vaies per avall per avall — diu es xot — , que el món s'	és girat	damunt davall ! — I qui t' ho ha dit , compare En xot ? — Compare En gall . —
1543	En bou . — No vaies per avall , per avall — diu es bou — , que el món s'	és girat	damunt davall ! — Qui t' ho ha dit , compare En bou ? — Compare En xot . — I
1544	, espolsant de casta forta — . Que no estarem segurs ? ... Veam si es parral i tot se	serà girat	contra aquesta pobra cresta meua ! Com prou hagué esqueinat , va dir : — Sobretot
1545	rava a ell mateix . — Som mort ! — deia s' auercoc — . Ben gonyat m' ho tenc ! Me	fos gordat	d' homo roig ! Som un ase ! Som un porc ! — Per això t' escorxam ! — deien
1546	on és ella ? — A on ha d' esser ! — diu sa veia — . Dins es llit : s'	és haguda	de colgar d'es cansament que ha aplegat amb aquesta grandiosa feinada que ha
1547	per s' esquena ; i li has de dir a l' amo , com arribarà , que t'	ets haguda	de colgar d'es cansament de filar tot es bri i tota s' estopa
1548	forta , que li cau dins mar . — Aquest beneit de fus — diu ella — , aont se n'	és hagut	d' anar a pegar un capficó ! — I ara com ho faràs ? — diu el rei . —
1551	no seré dona pus ... ! Ai , dic , aaai ! Com prou va haver cridat i se va	esser llamentada	, s' exclamà : — Sobretot , ell no veig ningú p' enlloc i si jo mateixa no
1552	es cap , i a fogir toquen ! Totes buidaren de damunt En Joanet . Com se va	esser llevada	sa darrera , sa caporal va dir : — Joanet , ja et pots aixecar en voler . En
1553	En Joanet — : ja poreu esser partides a fogir de damunt mi ; i , com totes vos	sigau llevades	i decantades , jo m' aixecaré més que de pressa . Aquí ses formiguetes alçaren tote
1554	oria comparar amb Na Catalineta . — No res — pensà el rei — , això serà que se deu	esser maretjada	i ara treu un poc de mala cara . — Bono ! — diu es patró — . Me sembla ,
1557	ne llevarem ! — diu En Pere — . I tu et vols posar amb jo ? Que no t'	ets mirada	bé ? Saps que en dus de poca , de popa ! — No res — diu la Mort — ,
1558	mateix dinar que es cuiner del rei aquell dia havia fet , i que s' hi	era mirat	molt , com s' hi mirava cada dia , perquè el rei era molt primcernut en
1559	a fas , an aquesta proesa . — Això no és feina meua — diu ella — . I sobretot , te	fosses mirat	ambe qui et llogaves i quins pactes te posaven a sa lloga . Tirar sa
1560	i se 'n va tot dret a sa guarda d'es porcs , que no s'	era moguda	d' allà on l' havia deixada . En Joan se creia que negú havia notada
1561	tancada i fermada , com si res fos estat . Ni sospites varen tenir de que se	fos moguda	. Lo endemà per tota la ciutat no es parlava més que de sa dama
1562	davall sa pastera , com si res fos estat . Ni sospites varen tenir de que se	fos moguda	. I lo endemà per tota la ciutat no se parlava d' altra cosa més
1563	de tot , que s' és mester ! Mira ses escopetes , fusells , trabucs i pistoles si s'	eren mogudes	gens . Es trepig i rall d'es lladres s' acostava , s' acostava . Se veia
1564	crec que lo endemà , d'es morts , no n' hi va haver cap que es	fos mogut	, hi va haver just es mateix . A s' entrelluu , damunt es turons , destriaren una
1565	abans d' arribar an es cap d' on eren partits , s' eriçó , que no s'	era mogut	d' allà , guaita i se posa a dir -li : — Hala , cul feixuc ! Ell com
1566	tengué un nin . Es primer diumenge que vengué , es senyor moro , que encara no s'	era mogut	de la cort de ses noccs ençà , digué an el rei i a tots
1567	, ni cap biga rompuda , ni cap paret croixida , ni era coneixedor que es llit se	fos mogut	un pèl . Tornen mirar per tota la casa , i ni trobaren ningú amagat ni
1568	havia cap biga croixida , ni cap paret consentida , ni era coneixedor que es llit se	fos mogut	un pèl , ni que fos passat ningú per damunt es sòtil , ni rastre de
1569	hi poríem fer noltros , si no mos sabíem triar ses cames ? Per això no mos	som moguts	, perquè no hi hagués una desgràcia amb sa triadella . — Pero bé — diu s' escolà —
1570	iren es gemecs i es sospirs , i s' hi arrambaren . — Ai ! — deia ell — . Ai , ai !	Som mort	! Ja no en faré pus ! — Però , què és estat ? — deien ets altres — . Digue -mos
1571	, i fitorada ve i fitorada va . I es gegant que no parava de dir : — Ai !	Som mort	! No em matis , Joanet ! — Treu -me es meus germans ! — diu En Joanet . — Else m
1572	í , però de tot . — Ai , rateta ! — va dir , fent un remeulo ben esglaiós — . Ai ,	som mort	! — Què tens ? — diu sa rateta . — Ai que m' escapa ! — diu es moix — . I no
1573	i garrotada va an es pobre capità , que no parava de dir : — Ai ! ai ! ai !	Som mort	! som mort ! som mort ! No peguis pus ! no peguis pus ! no peguis pus ! Digues
1574	un tros enfora — . Què heu tengut res de nou ? — Ai ! ai ! ai ! — deia aquell — ,	som mort	i camín ! Mal m' hagués tocat un ... s' hora mateixa que he deixat es
1575	stat ? — s' exclama aborronat En Donzell , tornant de mil colors — . Es meu cavallet	és mort	? Oh mesquina de mi ! I va caure en terra de baticor . Com la reina
1576	cer , l' hi posassen dedins i el duguessen dins aquella tomba . Així ho feren , com	fonc mort	. I heu de creure i pensar que , tot d' una que entraren es baül
1577	què és estat . — Ai ! — deia ell — . Ai ! Vos dic que som mort . — Què has d'	esser mort	! Massa tu meules granat encara ! — deien aquells — . Vaja ! Digue -mos què és estat
1578	aquella festa . I es patró Rafel no arribava a comparèixer ! — Saps que hauria d'	esser mort	! — pensava es patró Pere . No ho era mort , pero s' hi feia ben envant . —
1579	sent que alèn . — Aquesta sí que m' és blava ! — diu ella — . Saps que hauria d'	esser mort	! És segur que ho és ! ... Vaja si ho és ! ... I ben mort ! ... No res ,
1580	reina . Anem a ca mon pare , a l' acte , que no sé si ja deu	esser mort	. Mos casarem , i mos donaran sa corona . Se n' hi van . El rei encara
1581	que és un mort ! — diu el rei . — Sí fa — diu es manacorí . — I que deu	esser mort	o viu ? — diu el rei . — Jo diria que és mort — respon es manacorí . I
1582	, per força ! Però jo no sé com puga esser estat això ! — És que no devia	esser mort	de tot , i deu haver cobrat , es dimoni . — No res — diu En Joanet — , dinem ;
1583	crijà En Pau unes quantes vegades i , veient que no li responia , pensà que devia	esser mort	. Se 'n va amb ses tres senaiades de dobles de vint a ses cases
1584	que li escapaven lo més esglaiosos . — Som mort !!! — deia ell — . Ai dic !!!	Som mort	, si no tornes posar es tascons allà ont estaven !!! Posa -los -hi per amor

1585 a treure -li trinxes de pell de damunt s' esquena . — Ai ! — deia ell — . Ai dic !
1586 sent , romp en plors , figurant -se que , si En Joanet el deixava , dins quatre dies
1587 cap , dins tres dies estarà bo . Si li brun devora es peus , dins tres dies
1588 li bronía an es peus , deia : — No hi ha res que fer : dins tres dies
1589 et cregues poder -hi bovetjar amb mi : si no m' ho dus , dins tres dies
1590 pams de llengo defora i tot es cos més enravenat que un cuiro d' ego .
1591 que mos pertocava triar -te per fia nostra , i amb més raó ara que ell
1592 per salvar -te la vida . Taia 'm sa vena altèria , derramaré tota sa sang . En
1593 cop a la barra ? Per això , no vols que et duguen davall sa cibolla en
1594 de tot , li dius : " Suposat que em vols matar , te deman una gràcia : que , en
1595 n En Joanet : — Vaja ! Digues quin do demanes ! — Idò — diu En Joanet — que , en
1596 de cova i forrar es paladar de pedra iman , comanant a los seus que en
1597 guen bramuls i més bramuls ; i uns remeuols que li escapaven lo més esglaiosos . —
1598 onis d' es tres garrotets no paraven de bestreure -li , com més anava més fort . —
1599 a comparèixer ! — Saps que hauria d' esser mort ! — pensava es patró Pere . No ho
1600 el te curarien ? Idò ni menja , ni beu , ni p ... , ni c ... , ni alena . — Idò
1601 matava i no sabia fer més que plorar . Com ell va veure que s' infant
1602 mans , veu aquell cap de dit per tap i , ben segur que En Bernadet ja
1603 ets infants tots aferrats per ell ! I bones besades ! És que se pensaven que ja
1604 ni gens . Com féu set anys que no plovia , que casi tot es bestiar ja
1605 , fuig cametes valguen cap a dir a la senyora duquesa que s' al·lotó ja
1606 no hi havia que pensar pus en En Manent , que se seria esclafat i ja
1607 brou que ja va tres vegades que em dus ! Si no fos per tu , ja
1608 d' esser lo que som : lladre . Me som posat tan mal a pler , que ja
1609 ren fet acabar ets alens . — Bono ! — digueren llavò es dos cunyats — . Ara que ja
1610 lliures , si tu te presentes an el rei i li dius que es cavall ja
1611 és ver ? — diu ell . — Idò no ho ' guésseu endevinat ! — diu aquella . — Que ja
1612 me sortís a camí ; i que , si no l' hi duia , dins tres dies jo
1613 , que m' ha romput es budell cular ... Ai , ai , ai ! No vos ho dic jo ?
1614 sa boca d' es cor , fosses davallada a veure què havies de fer , es mal
1615 de que hàgem de caure morts . Si tu me guanyes , mos casarem i es mal
1616 a una estona me 'n puig damunt es lledoner , fac es mussol , i es mal
1617 de llavò no porer -les triar ? No res , jo senyaré ses meues , i es mal
1618 assolir . Ell encara me donarà les gràcies , i negú sabrà res , i tot es mal
1619 , no em véngues amb perendengues — diu es batle — . Torna 'm es sarró , i es mal
1620 Miquel . — No res ! — digueren a la fi — : el vos pesarem d' or , i es mal
1621 . — Res — diu el pare prior — . Privarem fra Vicenç de fer pus miracles , i es mal
1622 que voldreu . Si sa mosca havia bronit su es peus , dins tres dies es malalt
1623 queus llocífers que l' escorxaven , i un altre cop les se tirava a ell mateix . —
1624 em dus ! Si no fos per tu , ja seria mort i re-de-mort ! Me
1625 e bou , i amb tota sa força : plim-plam ! plim-plena ! — Ai ! — deia es mestre — .
1626 o guaitaven , però cap n' hi havia que el se miràs : per ells En Miquel
1627 el fa : perquè ara me surt amb aquestes , i a Algair demanava si es mort
1628 ' ha romput es budell cular ... Ai , ai , ai ! No vos ho dic jo ? Som mort ,
1629 quina manera ! — Ai ! — deia es capità — . Això és pegar sense ànima ! Som mort !
1630 va an es pobre capità , que no parava de dir : — Ai ! ai ! ai ! Som mort !
1631 es pobre capità , que no parava de dir : — Ai ! ai ! ai ! Som mort ! som mort !

Som mort ! Ja no en faré pus ! Més ne meresc per bèstia que som ! Aont ' via
seria mort . En Joanet malavetjava llevar -l' hi d' es cap , però tot era debades . I
serà mort . Com En Pere sent això , exclama : — Que em tirin d' una passa , si torn
serà mort . Ara si li bronía an es cap , deia : — Això no és res : dins tres
seràs mort . — No tengues ànsia : paraula que jo don , la faç tenir vera : primer hi va
Era mort : sa corda l' havia estrangolat . Veïès com s' havia d' abordar a s' ellecsó !
és mort i no tenint altres infants ni esperances de que mos n' envii pus el
esser mort , m' escorxes , no em deixes gens de carn an es cuiro , el t' abrigues
esser mort ? Paga , com un dimoni , allà ont deus . Com En Robert sentí aquell manifest , reco
esser mort , me faces bocins , posis tots es bocins dins un sac i fermis es sac
esser mort , me capoleu ben capolat , posau tot es capolat dins un sac i fermau es
esser mort li fessen un baül d' acer , l' hi posassen dedins i el duguessen dins
Som mort ! ! ! — deia ell — . Ai dic ! ! ! Som mort , si no tornes posar es tascons allà ont
Som mort ! — deia es gigant — . Això no són tres garrotets : això són dimonis , més que dimo
era mort , pero s' hi feia ben envant . — No hi ha remei ! — deia es gran polissó — .
és mort — diu el rei . — Ets tu que ho has dit — diu es purando — : no som
era mort , també rompé en plors . — Bèstia , més que bèstia ! — li deia ella — . Haver mort
era mort i re-de-mort , amaga ben amagada aquella ampolleta , dient : — Ara ho veurem , si
era mort , que ja no el tornarien veure pus mai . — Però , aont eres ? D' ont véns ? —
era mort de tanta de fam , perquè per conradís , mitjans ni garrigues ja no hi havia
era mort ; i la senyora duquesa que féu un alè ben llarg , considerant que de bones
seria mort . Què me 'n direu ? Ell així com ho pensaren ho feren : amollen sa corda ,
seria mort i re-de-mort ! Me seria mort com un ca dins aqueixa cambra . Així
és mort si no fuig de sa cova i no deix aquest dimoni d' ofici . Ja
és mort , noltros ja mos ne porem anar . Taia -li es cap i el te 'n
és mort . I te feim avinent que el rei ha dit que aquell que li durà
seria mort ? — diu En Tià . — No ho era con som partida — diu sa dona — ; però si
Som mort . Jo l' hi vaig promete , sabent que mai me sortia a camí ningú , en
era mort , som mort . Ets altres el se carregaren , i el se 'n varen dur dins
serà mort : es meu contrari no mos feia res . Però ara no ho sé , no ho
serà mort . Al cap i a la fi , tu ets un homo de bé i desxondit
serà mort . Començava a fer fosqueta , i sa madona , com qui no n' és , surt a
serà mort . Dit i fet , me 'n vaig a comprar un dobler d' aumàngara , la pos
serà mort . Animetes santes ! , que encara en surta amb bon nom , d' aqueixa capbuitada , que
serà mort . — Tornar -lo ! Ell me 'n gordaré com de caure ! No i encara me falta
serà mort . En Miquel féu com que pensar -hi un poc , fins que arribà a dir : —
serà mort . Dit i fet , crida fra Vicenç , i li diu : — Ja n' heu fet massa ,
era mort ; i com es metge nou se presentava , en no esser que fos una gent
Som mort ! — deia s' aubercoc — . Ben gonyat m' ho tenc ! Me fos gordat d' homo roig !
seria mort com un ca dins aqueixa cambra . Així és , oh Trec-a-trec , que em
Som mort ! Es sagraments ni es notari no hi seran a temps ! — Idò , paga 'm més
era mort , però ben mort ; i morta la cuca , mort el verí . I mai topava son
era mort o viu , i a Xorrigo m' ha dit que , si anava amb ell , me
som mort . Ets altres el se carregaren , i el se 'n varen dur dins una cova
Som mort ! No peguis pus ! Digues què t' he de donar i t' ho donaré ! — Què
som mort ! som mort ! No peguis pus ! no peguis pus ! no peguis pus ! Digues què vols
som mort ! No peguis pus ! no peguis pus ! no peguis pus ! Digues què vols i t'

1632	ona bajanada . — Però a on treu cap — deia amb ell mateix — demanar si aquest mort	és mort	o és viu ? Que el se 'n durien an es cementeri ni tocarien per
1633	mort que else sortia i no per cosa bona . Sa dona , que sabia que no	era mort	, sinó que just el feia , allò li redoblà la pena de s' infantó i
1634	viu ? Que el se 'n durien an es cementeri ni tocarien per ell , si no	fos mort	? An ets hostals d' Algair se calaren un ou frit i una bona tímbola
1635	l' haja perdonat ! — I jo — diu En Gornals de dins sa mortaia — , que si no	fos mort	, te diria que no saps què et dius ! Com es quatre que el duien
1636	i de d' allà , fins que va esser dins es seu jardí . I si no	és mort	, és viu . I , si no és viu , és mort . I an el cel mos
1637	, per aquell amic seu tan gros . — A on està enterrat ? — digué la reina — . Si no	és mort	, dona ! Si no va esser més que una farsa que et férem per provar -
1638	. Així ho va fer aquell bo d' homo , i encara deu esser viu , si no	és mort	. I al cel mos vegem tots plegats Amèn . DOS QUI DUIEN CONVERSA ENRERE Això
1639	mans que l' agafen i a l' acte el posen davant ca seua . Son pare	era mort	, sa mareta era viva . Poreu fer comptes com el va veure quina alegria que
1640	' anys s' entrega En Pau d'es servici tot xarpat . Com vé que son pare	era mort	, plorinyà una mica així mateix ; però com va veure que En Pere s' era
1641	ets infants . A on treu cap haver de vendre es pobres infants , si son pare	és mort	amb més deutes que cobrança ? — I si ets infants — diu aquell — en són causa ,
1642	o s' aturava de dir : — Oh fiis meus dolços ! plorau , plorau ! , que vòstron pare	és mort	! Mirau -lo -vos estirat damunt es llit ! Oh homonet meu ! Estimadet d'es meu
1643	s' olla dins es fogó , l' atzufa , en fa una coca . Ben segur de que	era mort	i re-de-mort , el ferma amb una corda p'es garrons , i el
1644	ins tota la ciutat perquè En Miquelet havia comparegut , allà on tothom se creia que	era mort	i re-de-mort , es criats del rei se presenten an el rei , i
1645	bretot , no el me donaren a guardar tampoc . Aquest polissó estava ben segur de que	era mort	i que no sortiria de davall s' arena ; però com En Bernadet tenia uns
1646	damunt es llit , tan estirat que no es bategava , s' ho arribaren a creure , que	era mort	i ben mort , i llavò ja no ploraven de ses pessigades , batculades , clotellades ni
1647	cans encalcn , cridant : — Ho és es dimoni de l' Emperador a cavall ! I deien que	era mort	! Bona casta de mort ! Ni mai que no es morirà aqueix dimoni d' homo !
1648	, i ja ho crec que es conegueren . — Pero bono ! — diu es d'es retaulo — . Que	eres mort	i has resucitat o només el feies , an es mort ? — Bona casta de mort ! —
1649	, dient : — Que m' hi duis o no m' hi duis , a enterrar ? — I tu , que	ets mort	o ets viu ? — demana es fossor . — Jo — diu En Gornals — , com a mort no
1650	hauries d' esser es mort , i no es meu fió ! Vaja si ho voldria , que	fosses mort	! Ara mateix ! En Gornals arribà a veure que sa dona tenia raó , i s'
1651	dues fietes meues , sense les quals bo és de veure que ja faria temps que	seria mort	. Un d' aqueix contraris és justament aqueix negret , casat amb ta mare , i és
1652	siga — diu ell tot rabent — . Sobretot , si dins tres dies no som sortit , serà que	seré mort	. Dit i fet , pega fua cap a Saluet , i com és an es mig ,
1653	en ets altres — . Digue -mos què és estat . — Ai ! — deia ell — . Ai ! Vos dic que	som mort	. — Què has d' esser mort ! Massa tu meules granat encara ! — deien aquells — . Va
1654	, com veu botar es mort de sa caixa , li crida : — Uep ! Com estam aquí ? Que	sou mort	o què ? — Uep ? — diu ell — . Ara és hora de mort ! Ja l' he fet
1655	ben cert que mos va caure a la mar i fa tant de temps que	és mort	i redemort , jo diria que és ell ! Reparau -lo una mica , veiam si no
1656	no sabés tan cert que En Miquelet mos va caure a la mar i que	és mort	i redemort per sa nostra desgràcia , jo diria que això és En Miquelet . — Lo
1657	es manacorí . — I que deu esser mort o viu ? — diu el rei . — Jo diria que	és mort	— respon es manacorí . I amb un poc mes li surt de sa boca lo
1658	aquell amic d'En Racó , un tal Miquel Mendai que fa molts d' anys que	és mort	. — Res ! — diu En Paparró — : tal dia , en tocar la queda , ja compareixeràs an e
1659	es cementeri s' és dit ! A mitjan camí topen una dona , que digué : — I qui	és mort	? — Qui és ? — digueren es qui el duien — . En Gornals ! — En Gornals ? — diu aq
1660	que tot anava a fer flamada . Aquell homo , com va veure que es vent s'	era mort	de tot i que sa calor revenia tant i tant , se tira es capot
1661	de ca seua , era el rei , que l' acabaven de coronar perquè son pare s'	era mort	(al cel lo vegem i tots los cristians !) , i començava l' homo també a
1662	ses grans polissones a la reina i a l' altra gent que s' infantó s'	era mort	de desgràcia . El riu se 'n dugué aquella caixeta per avall per avall . La
1663	sa guerra , li conten de s' infantó que havia tengut la reina , però que s'	era mort	de desgràcia . En tengué un disgust de mort , però paciència ! , perquè no hi havia
1664	altra caixeta i l' amollen dins es riu i tornaren dir que s' infantó s'	era mort	de desgràcia . I si molt havia plorat la reina d'es primer , molt més
1665	rei tornà de la guerra i li tornaren dir que s' altre infant també s'	era mort	de desgràcia dins dos o tres dies d' esser nat , l' homo no hi
1666	afiquen , tanquen i l' amollen an es riu . I tornaren dir que s' infantó s'	era mort	de desgràcia . I sa caixeta de d' allà , riu avall riu avall . I volgué
1667	guerra era el rei , com li digueren que s' infant qui feia tres també s'	era mort	de desgràcia . Ho trobava massa gros , tres infants de tira morts de desgràcia , se
1668	ros com un fil d' or . Ses germanes de la senyora reina digueren que s'	era mort	. Qui va fer el baület per enterrar -lo ? Qui l' enterrà ? A on l'
1669	com un fil d' or . Ses germanes de la senyora reina tornen dir que s'	era mort	. Però , qui l' hi va veure ? Qui li féu el baület ? A on l'
1670	també . Amb això arribà a oreies d'En Guinyot que a un poble veinat s'	era mort	un metge , i ja s' hi esquitxa , i demana per amor de Déu i
1671	. — Ben pensat ! — diu ella — . I a on el tens ? — A Son Servera , si no s'	és mort	o qualcú no el se n' ha duit — diu ell . Se posen dins es
1672	miraven aquella feta li diu : — Jo vos ho diré , què és això . Aquest homo s'	és mort	carregat de deutes i sense cap cobrança ; i an es qui se moren així ,
1673	coc amb ells més content que un Pasco , i encara és viu ... si no s'	és mort	. I el rei no tornà tenir pus ganes de posar questions ni fer contestar
1674	iré : Donzell , quina passada ! Es teu cavallet ara mateix ha estirat es potons ! S'	és mort	! Si ell diu : Mesquina de mi ! serà donzella ; si no ho diu , no en
1675	ponyida de guia saquera a sa coroneta , sense dir res , sens alenar ni bategar -se .	Era mort	i ben mort . La pobreta cuidà a fer ui de plors i crits i
1676	' esperança que teníem d'En Joan ja veis que és ben borrera . En Joan se	serà mort	o la fa tan curta com noltros o ja no hi pensa , si ha
1677	ja no es bategava gens , davalla dins sa sinya p'es rest , per veure si	era mort	de tot o què . Va veure que ho era , i què fa ell ? Se
1678	mort d' Algair , que el se 'n duien a enterrar , i m' ha demanat si	era mort	o viu ? — Ja ho crec que us ho ha demanat ! I motiu que hi

1679 pleta , sense que negú em veja , sense que negú sàpiga si som viu ni si
 1680 , i és entrat a sa verdadera vida , que no ha d' acabar mai ; ara si
 1681 pare tendrà raó ... I lo bo és que ni li ha ocorregut demanar -me si
 1682 a , abandonada de tothom ? — Mon pare batre es peus ? — diu En Pau — . I que també
 1683 Maria se casàs amb En Jaume . Na Maria , com ho sabé , va dir : — En Toni
 1684 aidat , i ell amb sos altres doblers va viure ric i ple fins que va
 1685 , com a coets , cametes me valguen cap a la vila . S' homo d' ella va
 1686 me feia una destrossa horrorosa . A la fi , tiràrem aquesta paret , i es mal va
 1687 s' atansà a demanar -li d'es bigots , i d' aquesta manera es mal va
 1688 va viure amb molta pau i concòrdia una mala fi d' anys fins que va
 1689 va viure de lo més a pler amb Don Martín ; i com son pare va
 1690 que comanè el rei En Jaume com se moria i lo que succeí com va
 1691 nous d'es Putget seguien donant -se bona vida ferm ; però , com es putgeter va
 1692 li donà se resolgué casant -se tot dos ; i una volta casats es mal va
 1693 d' aquests , aont solien amagar tabac , trobaven calaveres i caps de mort . Com va
 1694 e vida ... ! — I què dius ara ? — diu sa dona , tota esglaiada . — Que demà vespre
 1695 es seu jardí . I si no és mort , és viu . I , si no és viu ,
 1696 enravenat i més estirat que un perpal , i tothom s' exclamava : — No hi ha vèl !
 1697 à , però de quina manera ! — Ai ! — deia es capità — . Això és pegar sense ànima !
 1698 ia d' esquena . Oh quina culada que pegà ! — Ai ! — se posà a dir cridant — . Ai !
 1699 diantre de fadrineta , que li torbava tan fort l' enteniment . — Saps que havia d'
 1700 mia ! Oh cabeiè mi de la senyora mia ! Què deu esser d' ella ? Que deu
 1701 mia ! Oh cabeiè mi de la senyora mia ! Què deu esser d' ella ? Que deu
 1702 que es qui li torn sa fia major se casarà amb ella ; i si ella
 1703 més m' agradava per casar -m' hi ! Què he de fer de viure , si ella
 1704 ran traïdora ! Hala si et desxondeixs ! Mal dormisses tapada de foc ! Ja dormiràs en
 1705 a qui crida : — Que seràs el dimoni per dormir ? Hala , aixeca 't ! Ja dormiràs en
 1706 antorxa i se 'n va a sa cambra de sa jaia a veure si ho
 1707 un tremolor i un mal per tot es cos , que es pensava dins mitja hora
 1708 que es qui li tornàs sa fia major , se casaria amb ella ; i si ja
 1709 hi tirà , el dimoni les va treure ... ! Aquella polissona , sa pobra criada véia , ja
 1710 treure 'm , que no tenc pus set ! Bona estava sa lloca per cridar , si ja
 1711 tirats ; però se veu que m' enganà , sa gran polissona . I lo pitjor que ja
 1712 rei — . I quin possible és compondre -ho , si aquella fiona de sa meua ànima ja
 1713 ava menjar . Mentrestant , la mala reina , segura , seguríssima de que Na Magraneta
 1714 i que muira , ja que som jo que he feta sa falta ! Ai Déu meu !
 1715 — Ai ! Ai dic ! — deia la reina plorant — . Vós me matau , doctor ! Està fet de mi !
 1716 b tants de pecats com he comesos , però llavò és venguda contraorde perquè encara no
 1717 s' aturen de plorar , i sa por que tenen que Vossa Reial Altesa ja no
 1718 mal ? — Ah fii meu dolç ! — diu ella , plorant com una Magdalena — . No sé com no
 1719 bona tinta . I si no ho creis , anau -l' hi a demanar , perquè , si no
 1720 feta mica de mudança a part o banda . No , es cor me diu que no
 1721 encara les hi té , si no les ha tretes a's mig . I si no
 1722 alegria per aquella doneta veure 't bona i sana , allà ont està ben segura que
 1723 pugues de que negú te veja a fi de que ton pare se crega que
 1724 : — No menjaré ni beuré fins que es fetge d'es set ceros veuré . Ai que
 1725 l-lota que heu anomenada ! — diu sa pitxorina , desfressada de llenyater . — I que

som mort , ni si som nat ni si he deixat de néixer ? També haver d' esser
 és mort en pecat , aleshores ja és a l' infern , això és , l' ha atrapat la
 és mort era animal o persona ! Com ha sentit de mort , ja ha donat per cert
 és mort ? Quin possible és això ? — Massa que ho va esser , possible ! — diu En Pere — . C
 és mort ? Tots ets homos són morts per mi . I sabeu quina la va fer ? Tancar -
 esser mort . I jo me 'n vaig venir amb un retalonet de formatge ; i es moixos
 esser mort , i se posaren a una caseta . S' al-lotó havia nom Joan , i tothom
 esser mort . No res , que et valga per avis ... ! Enfora sempre d' aquest barranc ... ! Com més
 esser mort , vui dir , s' acabà sa coa de barbaridats que s' aufegament d'es tit
 esser mort ; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . ES FILACS Això era un homo
 esser mort , reinaren ells dos una mala fi d' anys amb molta de pau i concòrdia
 esser mort Com el rei En Jaume estava per a morir , va fer aquesta comanda : — Mirau ,
 esser mort , començà a sortir -hi por , i qualche vespre hi havia ventim per tothom . Apurats
 esser mort . Na Susaina romangué sana i bona i En Tià Cormena no pensà pus en
 esser mort es comte , sortia a Galatzó , a sa caseta de s' hort , i a Son
 serà mort ! — diu En Tià . Sa dona no el se va creure i encara el va
 és mort . I an el cel mos vegem tots plegats . 707-2 S' AIGO BALLANT I ES CANARIET
 És mort i ben mort ! Vaja quina desgràcia ! Amb tants de deutes i tants d' infants
 Som mort ! Som mort ! No peguis pus ! Digues què t' he de donar i t' ho
 Som morta ! Jesú , Bon Jesuset meu ! Verge Santíssima del Sant Roser ... ! Ja m' he romput s'
 esser morta ! — pensava entre si mateix — . Saps que se n' havia d' esser anada ! Però no ;
 esser morta ? Que deu esser viva ? Oh trist de mi ! Oh llas de mi ! Que jo
 esser morta ? Que deu esser viva ? Oh trist de mi ! Oh llas de mi ! Que jo
 fos morta , aquell que durà es cap d'es gigant se casarà amb s' altra , i
 és morta ? Què he de fer de viure ? Cap feina hi tenc , pel món ! Cap ! Cap !
 esser morta , que et lleurà , i no faràs falta enlloc ! Veient que ella no es batejava
 esser morta ! Que no t' aixequés ... ? Mal dormisses tapada ... ! Anava a dir de foc , com ja
 era , morta , o què . Què me 'n direu ? Ell la hi trobà morta i ben morta
 esser morta . — Germanets meus — diu ella — , si no anau a dur -me s' auçellet de ses
 era morta , aquell que duria es cap d'es gigant , se casaria amb s' altra , i
 era morta , i no hi havia llivell d' aclarir res . Criden una mala fada i li
 era morta i redemorta . I s' aubercoc assegut damunt ets ous , cova qui cova i espera
 és morta . Mal faça flamada dins l' infern ! Ah si jo la tenia ara aquí ! L'
 és morta fa set anys ? Si tenc es cap d' un ditet d' ella i de
 era morta i redemorta , estava més inflada que un calàpet , creent -se sa dona més garrida
 Som morta ! No tenc cura ni remei ! Més me 'n meresc ! No fos estada jo tan
 Som morta ! A la fi es metge s' atura d' amaçolar sa mesquina . Se treu una
 era morta de tot . Amb això que m' heu fet i amb sos rosaris que heu
 sia morta i consumida i re-de-consumida . Com aquella princesa sentí En Joanet que li
 som morta ! És el Bon Jesús que no ho ha volgut ! Ai fii meu dolç d'
 és morta , encara deu esser plena de vida . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 510
 és morta , que és viva , i que és aquí ... Debanant fil d' aquesta manera , sa fa
 és morta , és viva ; i si no és viva , és morta ; i qui no ho crega ,
 ets morta i re-de-morta ! — Sí que has tenguda una gran idea ! — diu N' Antonina — .
 ets morta i ben morta . Així ho feren : l' amo mateix l' acompanyà an es barranc ,
 som morta , si no el me duen a l' acte ! Espòs meu , tu em mates , si
 és morta ? — diu es gigant . — Que jo sàpia , no ! — diu es llenyater — . Però jo ja li

1726	hi ha sobre ta mare , ara és s' hora de dir -t' ho tot . — Que	és morta	? — diu En Joanet , tot trastornat . — No — diu el rei Sabi — : com a morta no
1727	i no saps què et dius ! — crida la reina — . Fa més d' un any que	és morta	! Es seu cor me dugueren dins una capsa . — La vostra filla Magraneta , que està
1728	s' animaló — . Hi falta sa mare de Vossa Reial Majestat ! — Ma mare — diu el rei —	és morta	per mi ! — Sa mare — diu s' aucellet — és viva i no poreu pegar cuierada
1729	no se 'n sabés pus mè ni perdiu . Tothom se va pensar que la reina	era morta	i aleshores el rei se casà amb aquella polissarda de fada , tan garrida de
1730	i ses seues dues germanes , cunyades de Vossa Reial Majestat . — La senyora reina	és morta	per mi ! — diu el rei . — La senyora reina — diu s' aucellet — és viva i
1731	a sa ciutat a on estava el rei i la troba tota alta perquè s'	era morta	sa fia del rei , que era pubila , d' una quinzena d' anys . Poreu fer
1732	com un fil d' or . Les germanes de la senyora reina tornaren dir que s'	era morta	. Però , qui li féu es baület ? Qui la dugué a enterrar ? A on l'
1733	ma mare sempre em feia passar parenostros per na Xinoi , una germaneta meua que s'	era morta	, ja dona feta , com jo mamava ; i dic : Tan a prop que som del
1734	ha d' esser estat ! — diu ella — . Una tia d' una cosina germana meua que s'	és morta	, i una veinada és venguda a fer -m' ho a sebre i a dir
1735	pus perdigons ni li tiraren altra arcabussada . I encara deu esser viva , si no s'	és morta	ni li han fet s' abrer . 298 DE COM ES SOL I ES VENT SE
1736	fins que se morí la reina Banyuda . I encara deu esser viva , si no s'	és morta	. Déu n' alliber a tota criatura nada , d' un present així devers sa closca !
1737	monja d' aquelles més fines i recolades . I encara deu esser viva , si no s'	és morta	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 707-1 S' AUCELLET DE SES SET LLEGOS
1738	ella i tots los morts , mos ha feta sa mateixa passada de sa primera : s'	és morta	sense deixar -li cap fii que puga dur sa corona , com a Vossa Reial
1739	se trobava a punt de badaiar . Sense es mirai no hauríem sabut res i se	seria morta	. — Es qui ha guanyada s' acció som jo — diu En Pau — , perquè sense sa
1740	— , perquè sense sa meua barca no seríem estats a temps a salvar -la . Ella se	seria morta	molt abans de noltros arribar . — S' acció és meua i no de cap de
1741	cari hi arribà amb sos sacraments . — Però bono ! — diu En Pau — . I ma mare també	és morta	? Com pot esser això ? — I massa que va esser ! — diu En Pere — . Com no
1742	, salvar -li la vida . La tancaren dins una torre i hi estigué fins que va	esser morta	. Aquells tretze lladres d'es castell de la Colometa , que , des de que trobaren
1743	a's mig . I si no és morta , és viva ; i si no és viva ,	és morta	; i qui no ho crega , que ho vaja a cercar . ETS AL-LOTS DE
1744	troben el rei d' Espanya tot trist i desconsolat i plorós , perquè ja creia que	serien morts	i que qualcú les havia posades ses mans damunt i ja no les veurien
1745	cercar i no torneu que no les me meneu , en no esser que aclarísseu que	són morts	. Aquells dos criats prenen un cavall perhom i recapte de diners i de menjar
1746	ni negres N' Aineta ni sa ninona . — Déu sap — digueren ells — quin temps fa que	són morts	. Quin possible és que hi poguessen aguarar gaire temps , per aqueixs paratges tan
1747	, en venir es maig , muden sa pell . En fer es set anys , si no se	són morts	o no les han esbenades , s' embarquen , i los surt una cabeiera d' un
1748	n pare ! Mu mare ! — diu En Joanet , com los veu . — Fii meu ! — li diuen ells — .	Som morts	! Sa fam mos ha retuts ! Està fet de noltros ! — No vos atropelleu tant en
1749	else deien que era tan enfora i tan enfora i que , abans d' arribar -hi ,	serien morts	de caminar . Ells per res del món perdien es coratge , i sempre de d'
1750	forad sa paret d'es castell — deia En Llavorim — , com en sortíem ? Tot mos hi	seríem morts	de fam . — I si jo — deia N' Escoltim — no me tem de quan sa
1751	Jaume . Na Maria , com ho sabé , va dir : — En Toni és mort ? Tots ets homos	són morts	per mi . I sabeu quina la va fer ? Tancar -se per monja dins un
1752	i ses dues ampolletes de sang , se va beure que N' Aineta i s' infantó	eren morts	i ben morts . I heu de creure i pensar i pensar i creure que
1753	aquella possessió que es seu antic company hi era casat i que es veis ja	eren morts	i ell era ja l' amo . S' hi entreguen amb excuses d' amistat per
1754	amb ses mans damunt es cap . I estic segur que tota sa meua gent ja	són morts	i re-de- morts ; i , si són vius , figurau quina rebuda m' han de
1755	a ca seva ; i s' ànsia que tenia , que sa dona i s' infant no	fossen morts	. Atravessant un poble , veu un homo que venia escopetes i n' hi compra una
1756	' euveia i es menet se n' anaren ben xalests , i encara són vius si no	són morts	. 56B SA TITINA I SA GENETA Això era una titina que un dia s'
1757	visqueren en pau i concòrdia anys i més anys ; i encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 245 ES ROSSINYOL I SA ROSSINYOLA A
1758	sarau per llarg . I visqueren anys i més anys , i encara són vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 301 EN JOANET CAMETA-CURTA I SES
1759	visqueren una mala fi d' anys contents i alegres ; i encara són vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 301A ES POU DE SA LLUNA
1760	, i tengueren una partida de fiis i fies , i encara deuen esser vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 302 ES FII D'ES PESCADOR Això
1761	plegats , una mala fi d' anys , contents i alegres ; i encara són vius , si no	són morts	. I ... qui no ho creu , que ho vaja a cercar . 303 ES DOS BESSONS Això
1762	visqueren anys i més anys amb salut i alegria . I encara són vius si no	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 310-1 N' ELIENORETA Això era una fadri
1763	vitenc de tot , i festes i sarau per llarg . I encara són vius si no	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 310-2 SA COETA DE NA MARIETA Això
1764	i mares i en pau i concòrdia amb tothom . I encara són vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 310-3 UNA GÍRGOLA QUE DUGUÉ COA Això
1765	grossos visqueren contents i alegres anys i més anys ; i encara són vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 313A NA BLANCAFLOR Això era un
1766	i Na Blancaflor ! Visqueren anys i més anys , i encara deuen esser vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 313C ES CASTELL D' IRÀS I
1767	Na Fadeta , que visqueren contents i alegres una mala fi d' anys . I ... si no	són morts	, són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1768	amb ells i amb tots es seus vassalls ; i encara deuen esser vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . RONDALLES MALLORQUINES APLEC 2 325 S' ESTUDI
1769	una partida de possessions i visqueren com a reis . I encara són vius , si no	són morts	. Ho veis com sa por , de prop , no és res , si la volen veure ? 327
1770	vermei i un ball ben vitenc i sarau i festes per llarg . I , si no	són morts	, són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1771	visqueren com Josep i Maria anys i més anys ; i encara són vius si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 329 EN JOANET I ES CAVALLET CONSEIER
1772	i concòrdia com Josep i Maria , i tengueren una partida d' infants . I si no	són morts	, són vius ; i si no són vius , són morts ; i al cel mos vegem

- 1773** visqueren anys i més anys amb pau i concòrdia . I encara són vius , si no
- 1774** s' estigueren tots plegats com a bons germans anys i més anys . I si no
- 1775** ben vitenc i festes i sarau per llarg dins tot aquell reinat . I , si no
- 1776** visqueren com Josep i Maria anys i més anys ; i encara són vius , si no
- 1777** sarau per llarg . I visqueren anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1778** tres reinats . I tots visqueren contents i alegres , anys i més anys . I , si no
- 1779** visqueren com Josep i Maria anys i més anys ; i encara són vius , si no
- 1780** anys i més any en santa pau i concòrdia . I encara són vius , si no
- 1781** enfilai de fiis i fies i foren reis . I encara ho deuen esser si no
- 1782** visqueren anys i més anys com Josep i Maria . I encara són vius , si no
- 1783** no us ho sabria dir . I si no són vius , són morts ; i si no
- 1784** aquell grandiós casal , contents i alegres i xerevel·los . I encara són vius , si no
- 1785** , estimats d'es seus vassalls i respectats de tots els altres reis . I , si no
- 1786** ·los i de s' ui d'es vent . I encara deuen esser vius , si no
- 1787** llarg . I tots visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no
- 1788** més anys , com Josep i Maria , contents i alegres . I encara són vius , si no
- 1789** visqueren una mala fi d' anys , contents i divertits . I encara són vius , si no
- 1790** vassalls visqueren contents i alegres anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1791** enfilai d' anys amb salut , unió i alegria , i encara deuen esser vius , si no
- 1792** viure en pau i concòrdia anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1793** anys a pler , ells amb ells i amb tothom , i encara són vius si no
- 1794** i la reina visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no
- 1795** una mala fi d' anys amb pau i alegria . I encara són vius si no
- 1796** anys amb pau i concòrdia com Josep i Maria i encara són vius si no
- 1797** i Na Catalineta visqueren com Josep i Maria anys i més anys . I si no
- 1798** visqueren anys i més anys com Josep i Maria , i encara són vius , si no
- 1799** Catalineta visqueren contents i alegres anys i més anys ; i encara són vius , si no
- 1800** visqueren molts d' anys plegats amb salut i alegria . I encara són vius , si no
- 1801** anys i més anys amb molta pau i concòrdia . I encara són vius , si no
- 1802** concòrdia com Josep i Maria anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1803** dona foren reis , i visqueren anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1804** més anys en pau i concòrdia ells amb ells i amb tothom . I ... si no
- 1805** nocés mai vistes i festes i sarau per llarg . I encara són vius , si no
- 1806** molta de pau i concòrdia anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1807** Cabeis d' Or visqueren en molta pau i concòrdia . I encara són vius , si no
- 1808** ben vitenc i sarau i festes per llarg . I encara deuen esser vius , si no
- 1809** visqueren tots plegadets una mala fi d' anys . I encara deuen esser vius , si no
- 1810** rei i la reina visqueren anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1811** , varen viure contents i alegres anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1812** rei visqueren contents i alegres anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1813** per llarg . I visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no
- 1814** visqueren en salut i alegria anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1815** per llarg ! I visqueren anys i més anys amb salut i alegria . I si no
- 1816** sarau per llarg , i tothom ben gojós i content . I encara són vius , si no
- 1817** i s' hi casà , visqueren anys i més anys . I encara són vius , si no
- 1818** pogueren viure en pau una mala fi d' anys . I encara són vius , si no
- 1819** e taies i contribucions , visqueren xalests i divertits . I encara són vius , si no
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 402 LA PRINCESA AINETA Això era un
- són morts** , són vius ; i si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** , són vius ; i , si no són vius , són morts ; i al cel mos vegem
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . *408B NA ROSETA Això era un
- són morts** . I jo me 'n vaig venir amb un capellet de vidre , i ets al·
- són morts** , són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . 425-2 ES CORPET d'es POU D' EN
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats ! Amèn . 425A EL PRÍncep CORB Això era
- són morts** o no les han destronats . I qui no ho creu , que ho vaja a
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 425C ES MURTERAR DEL REI DE
- són morts** , són vius . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 425E ES REIM DEL
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 425F LA PRINCESA BELLA Això era
- són morts** , són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** . I jo me 'n vaig venir amb un capellet de vidre i ets al·
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 433B SA CAMA-ROTGERA Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . 450 ES SET CEROS Això era un rei
- són morts** . 462-1 EN BERNADET I LA REINA MANLLEVADA Això era i no era ... bon viatge faça
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 462-2 S' INFANT QUE FEIA VUIT Això
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 471-2 TRES FIIS DE VIUDA Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . L' AMO EN BIEL PERXANC I
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 506A SES TRES FLORS Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 506* EN JOANET I SES TRES PERES
- són morts** . 510A-2 NA FRANCINETA Això eren tres germanes fadrines , que estaven totes solet
- són morts** ! I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 510B-1 N' ESPIRAFOCS Això era un
- són morts** , són vius ; i si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** , i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 510B-4 SA MUTA Això era una
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 513A EN JOANET I ES SET
- són morts** . 513B EN JOANET I SA BARCA QUE CAMINAVA PER TERRA I PER MAR Això
- són morts** , i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 516 S' HERMOSURA DEL MÓN Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 530 ES CAVALLET DE SET COLORS Això
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . Per això , honrar pare i mare ,
- són morts** , són vius ! I si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 533*2 SA GUIXETA TOTA SOLA Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 554 N' AGRACIAT Això era un al·
- són morts** . 555 EN JOANET DE SA GERRA Això era un homo que li deien Joanet . Ell ,
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 560-2 EN PERE DE LA BONA ROBA
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 561-1 SA LLAMPRIA MERAVELLOSA Axò eren
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 561-2 SA MANETA DE PLATA Això era
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 566-3 LA REINA BANYUDA Això era i
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 569-1 S' ANELLET Això eren dos germa
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 590 EL REI SABI Això era una
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 592 EN JOAN d'es FABIOLET Això
- són morts** , són vius . I si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . RONDALLES MALLORQUINES APLEC 6 FINAL
- són morts** . I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 653A SES TRES JOIES Això era
- són morts** . Ara , qui no ho creu , que ho vaja a cercar . 655 TRES GERMANS DESXONDITS Això
- són morts** . 700-1 ES CIURONS QUE TORNAREN MINYONS Això era una dona que cuinava ciurons . Er

1820	vassalls , visqueren contents i alegres anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tot plegats . Amèn . 706-3 ES CARBONER I SA FIA Això
1821	plens d'alegria i gaubança anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 707-3 SA FLOR DE JERICAL I S'
1822	Joanet i Na Catalineta , visqueren anys i més anys i encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 707-4 S' ABRE DE MUSICA , SA FONT
1823	viure amb pau i concòrdia anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I qui no ho crega , que ho vaja a cercar . RONDALLES RELIGIOSES 751E* ES
1824	la vida ! En veure 'l , voltava , per no esser -hi de més . I , si no	són morts	, són vius ; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . RONDALLES NO APLEGADES EN
1825	i sa novia visqueren anys i més anys amb salut i alegria ; i , si no	són morts	, són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1826	desxondida . I vénguen unes bones noces , i festes i sarau per llarg . I si no	són morts	, són vius ; i si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1827	ella i amb sos seus vassalls va viure anys i més anys . I si no	són morts	, són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1828	, i festes i més festes , i sarau per llarg . I encara són vius , si no	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . DOS GUERRERS QUE UN SALVA SA
1829	Jaume a s' ermita visqueren anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . DOS PATRONS I UNA PATRONA Això
1830	fi d' anys amb santa pau i concòrdia . I encara deuen esser vius , si no	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . ENGINY D' UN QUI HAVIA FETA DONACIÓ
1831	molta de pau i concòrdia anys i més anys ; i encara són vius , si no	són morts	. ES TRES PATRONS Això era un pare que tenia tres fiis . Era ric , però
1832	molta pau i concòrdia una mala fi d' anys ; i encara són vius , si no	són morts	. LA FIA DEL SOL I DE LA LLUNA L' any tirurany , es sol i
1833	ells amb el papa visqueren anys i més anys , i encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . SA JAIA XALOC I SA JAIA BIGALOT
1834	visqueren com Josep i Maria anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . EN JOANET CARNISSER Això era i
1835	llarg . I visqueren tots plegats anys i més anys , i encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . ES LLADRE FADRÍ I ES LLADRE CASAT
1836	... tant si em creis com si no ho creis , encara deuen esser vius , si no	són morts	. EN MIRANDO Això era un fadrí i una fadrina , enamorats un de s' altre
1837	, i visqueren contents i alegres anys i més anys . I encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . SA MITJA TERÇA DE CARN Això
1838	pau i concòrdia ells amb ells i amb tothom ; i ... encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . UNA POBILETA I UN JOANET Això
1839	plens i en molta de pau i concòrdia i gràcia de Déu . I si no	són morts	, són vius ; i , si no són vius , són morts . I al cel mos vegem
1840	. I visqueren anys i més anys , sans i alegres . I encara són vius , si no	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . EN GORNALS Això era i no era
1841	' hostalatge d' En Pere , per por de no sortir -ne més nafrat . I si no	són morts	, són vius ; i si no són vius , són morts ; i al cel mos vegem
1842	que tenia aquell bereiol que acabava de fer es bategot dins mar . I si no	són morts	, són vius ; i si no són vius , són morts . S' ELLECSÓ d' es CAMPANAR
1843	pau i concòrdia i alegria d' es seus vasalls ; i encara són vius , si no	són morts	. MESTRE ANTONI LLAMPINA En aquell temps que ets animals parlaven ... com ses roque
1844	amb sana pau i concòrdia , anys i més anys , i encara són vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . UN MISSER ATABACAT Això era un
1845	' Andratx . I ell i sa dona i sa mare encara deuen esser vius , si no	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . EN PERE DE SA XUÏA Això
1846	és s' ase . I s' ase va esser d' es germà darrer . I , si no	són morts	, són vius , i si no són vius , són morts , i al cel mos vegem
1847	, que se va pondre . Aquella moretada tan feresta del dematí tota havia fet ui : o	eren morts	o estaven mal ferits o ho havien donat a ses cames . I En Pere ,
1848	dos se n' anaren i no n' hem sabudes pus noves . Se veu que o	són morts	o pateixen tanta de fam com noltros o ja no saben si som an
1849	Joanet de l' onso se casaren , i varen viure com Josep i Maria fins que	foren morts	. I al cel mos vegem tots plegats . 301B2 EN JOANET MANENT Això era i
1850	amb sa dona i tota sa llocada , varen viure contents i alegres fins que	foren morts	. I qui no ho creu , que ho vaja a cercar . 569-2 ES NAS DE DOS
1851	ell i En Xesc i En Xesc i ell visqueren contents i alegres fins que	foren morts	. 650A EN PERE CATORZE Això era i no era ... Bon viatge faça la cadenera .
1852	a ca seua i visqueren en pau i alegria , anys i més anys , fins que	foren morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 706-2 NA ROSA Això era un senyor
1853	dient tots a la una : — Com érem vius anàvem per los rius ; i ara que	som morts	anam per los horts . — Com érem vius anàvem per los rius ; i ara que
1854	morts anam per los horts . — Com érem vius anàvem per los rius ; i ara que	som morts	anam per los horts . I enrevolta qui enrevolta sa perera , i diu qui diu
1855	no s' aturaven de dir : — Com érem vius anàvem per los rius ; i ara que	som morts	anam per los horts . Tot amb u sa bubota caporal diu : — I tu , ànima
1856	! — diu sa jaia — . Som una pobra viuda amb tots es meus fiets i fietes que	són morts	i estic a una mica de casull , que m' hi deixen estar per amor
1857	fer -los obrir ets uis ni res . — Ca ! ca ! — diu es batle — . Això és que	són morts	. No res , amortaiau -los abans de més raons , i cap an es cementeri a
1858	que son pare i sa mare eren es jardiners d' aquell jardí , i que s'	eren morts	com ells encara eren petits i que no sabien que tenguessen altres parents . Sobreto
1859	tot , i aguantava la mestra a força de palanquetjar i de tenir poca vessa , se	serien morts	de fam . Sa dona retxava ses espases com veia que ella tota sola havia
1860	Na Catalineta visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 311 TRES GERMANES I UN GIGANT Això
1861	festes . I visqueren anys i més anys ; i encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 401A ES GRANOTET Això era i
1862	llarg . I visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 425B-2 NA JOANA I LA FADA
1863	salut i alegria anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 510A-1 N' ESTEL D' OR Això
1864	' infants , i visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. 533*1 NA FILET D' OR Això era una pobra viuda que només tenia una fia ,
1865	ells i visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 552A DUES GERMANES I UN BERNADET
1866	ra princesa , estimats i respectats de tothom . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 613 VAL MÉS MATINETJAR QUE A MISSA

1867	que a missa anar ha perdut es coratge de tot perquè es dos muls se	són morts	i es qui deia que valia més anar a missa és tornat amb ses
1868	anys i més anys . I aquells tres cossos encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 700-2 EN TROMPETET Això era una mare
1869	i més anys amb salut i alegria . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 707-6 NA CATALINETA QUE EN SABÉ MÉS
1870	sa jaieta visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mes vegem tots plegats . Amèn . 709 NA MAGRANETA Això era un rei
1871	anys i més anys , contents i alegres . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 715 ES MIG POLL Això eren dues
1872	sa madona visqueren anys i més anys , i encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . UN GEPERUT I UN GIGANT Això
1873	i més anys amb molta pau i concòrdia , i encara són vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . AMICS DE BARRET I AMICS VERS
1874	seua cort visqueren anys i més anys . I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . SA FIA d'es CARBONERET Això
1875	llarg . I encara deuen ballar i fer festa , si no se són aturats ni se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . ES MISSATGET PETIT Això era un
1876	. Sa dona crida ses veinades , i else diu que es ninet i s' homo se	són morts	. Vesten es ninet per dur -lo a enterrar i an En Gonals l' amortaien
1877	pau i concòrdia anys i més anys I encara deuen esser vius , si no se	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . EN SALOM I ES BATLE Això
1878	blat , i no n' hem sabudes pus noves . No sabem si són vius o si	són morts	. Però perquè no te 'n véngues a gremoletjar si no he volgut fer per
1879	fi d' anys . I ... si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 314 EN TINYOSET Això era una mare
1880	festes per llarg . I , si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 327C EN TONI GARRIGUEL-LO Això
1881	partida d' infants . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 329A* DE COM EN LUTERO I
1882	i més anys . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 403A LA MARE BALENETA Això eren
1883	tot aquell reinat . I , si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 408 L' AMOR DE LES TRES TARONGES
1884	i més anys . I , si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . RONDALLES MALLORQUINES APLEC 3 425-1
1885	festes de tots vents , que no us ho sabria dir . I si no són vius ,	són morts	; i si no són morts , són vius . I al cel mos vegem tots plegats .
1886	els altres reis . I , si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 425P EN JOANET I SA DONZELLA
1887	i més anys . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 510B-3 SA MULETA DE PLATA Això
1888	i amb tothom . I ... si no són morts , són vius ! I si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 532 EN Mercè-mercè Això era i
1889	salut i alegria . I si no són morts , són vius . I si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 612-1 ES DUC Això era un senyor
1890	tot i festes i més festes i sarau per llarg . I si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . 707-5 LA BONA REINA I LA MALA
1891	salut i alegria ; i , si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . UN QUE NO BADAVA Això era
1892	sarau per llarg . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . UNA AL-LOTA DE PÈL ARREVEIXINAT
1893	i més anys . I si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . ES CAVALL DEL REI Això era
1894	gràcia de Déu . I si no són morts , són vius ; i , si no són vius ,	són morts	. I al cel mos vegem tots plegats . Amèn . EL REI I UN CARBONER Una
1895	-ne més nafrat . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . ESTUDIANTS DE LA SOPA Això eren
1896	bategot dins mar . I si no són morts , són vius ; i si no són vius ,	són morts	. S' ELLECSÓ d'es CAMPANAR D' ANDRATX Damunt es campanar d' Andratx una vegada
1897	, amb En Toni Mig-dimoni trobaren sabata de son peu . I si no són vius ,	són morts	; i al cel mos vegem tots plegats . Amèn . TRES ESTUDIANTS DE LA SOPA Això
1898	'es germà darrer . I , si no són morts , són vius , i si no són vius ,	són morts	, i al cel mos vegem tots plegats . UNA QUI NO VOLIA PASTAR Això era
1899	bon tros . Però es mal és que no sé d' ont és sortida , ni aont	és nada	: només sé que és s' al-lota més guapa , aguda i galanxona que haja
1900	és el Carme ni el Sant Esperit . Jo no tenia altra bístia dins s' estable ;	és nada	una pollina ? Idò és d'es cavall . Es criats , com el veren tan encabotat ,
1901	ses pigues se 'n van . 12 . Si , sol sortint , sembrau llavor de col , lo endemà ja	és nada	. Ma mare , al cel sia ella i tots los morts , contava que un pic
1902	matí s' ego va haver feta una pollina . El rei la volia , perquè deia que ,	esser nada	dins s' estable a on no hi havia altra bístia seua més que es
1903	que un pic ho provà , i li va anar bé : lo endemà sa llavor va	esser nat	. LXXI LA SIRENA DE LA MAR És dona de cinta en amunt i peix
1906	s' altre infant també s' era mort de desgràcia dins dos o tres dies d'	esser nat	, l' homo no hi sabia pendre preu . Hi mancà poc per desesparar -se . Què
1907	? Som nat an aqueixa casa o només és que em prenguéreu per fii després d'	esser nat	? Com aquell homonet i aquella doneta sentiren aquell rossinyol , confessaren tot l
1908	al-lot m' ha dit bord ! I que ho som jo , bord ? Que no ho	som , nat	aquí ? Aquella dona com sent allò roman freda i llavò diu a s' al-
1909	' or , encens i mirra . An el rei Herodes , que s' enrabia perquè el Bon Jesús	és nat	, el dimoni el se 'n du embolicat amb un sac . Es gener mos du
1910	doneta referent a se seua neixor , i que li arribaren a confessar que ell no	era nat	en aquella casa , sinó que un dia havien vista una caixeta que es riu
1911	! No tendríeu perdó de Déu si no m' ho deïeu ! Som fii vostro o no ?	Som nat	an aqueixa casa o només és que em prenguéreu per fii després d' esser
1912	ciutat alta . Demana què hi ha de nou i li diuen : — I això demanaràs ? O	ets nat	d' avui i batiat d' ahir ? — Perdonau — diu En Bernadet — , que jo no som
1913	i es mariners a la fi arribà an es port de sa ciutat a on	era nat	i hi tenia son pare i sa mare . Se presenta a la casa , sense
1914	agafa sa ploma i contesta a sa mare que , fos lo que fos allò que	era nat	de Na Rosa , que l' hi guardassen i a ella li tenguessen tot s'
1915	sa mare perquè li havia feta aquella mala endemesa de no guardar -li lo que	era nat	de sa seua dona i acabà per dir -li que no s' hi atrevís

1916	tu gorderàs es nin . Era un nin que tot en gros feia tres setmanes que	era nat	. Dinen , i , dinat , sa dona treu s' ase i cap a sa garriga manca
1917	igueren aquells homos . — A s' auba ! — s' exclama En Toni . — Idò ? Ell com que	sieu nat	d' avui i batiat d' ahir ! — li respongueren — . I com vendria , si no li
1918	per ont caplleua l' amor de les tres taronges ? — Massa que ho sé ! Des que	som nat	, la guard amb sis més . — La guardes i no m' ho havies dit ? — No
1919	iantre és això que feis ? — Què feim ? — responen aquells — . I això demanau ? Que	sou nat	d' avui i batiat d' ahir o veniu de Ses Erasses ? — Som un homo —
1920	jo mateix . Això vaig dir i això dic . No vui sebre què és lo que	és nat	: lo que vui , que m' ho gardeu . I vos valga per vegada . " Es criat
1921	. El rei contesta tot d' una : — No vos atrevigieu a tirar això que deis que	és nat	! Si ho fèieu , no hi hauria remissió per vós , en jo tornar ! Qui fa
1922	rei rep aqueix mot de lletra i hi contesta : — Siga lo que siga , lo que	és nat	, guardau -ho fins que jo vénga . Dóna sa carta a un criat , que parteix
1923	i no les poguessen encalçar . El Bon Jesuset , com va veure allò , va dir : — Qui	és nat	ni naixerà niu de cega no trobarà : així com ella tapa ses nostres petjades ,
1924	tesor . Ara En Tià bé se 'n regalava , perquè ell tanmateix no poria esser ric ;	era nat	per pobre . § 19 . De com l' inquisidor anà a Manacor i envià a demanar En
1925	em veja , sense que negú sàpiga si som viu ni si som mort , ni si	som nat	ni si he deixat de néixer ? També haver d' esser no res és massa
1926	, n' hi pos , sa cresta s' adoba ; però com me 'n tem , m' hi va	esser nat	un pi . — Es ! — deia la gent que el veia — , aquest gallet que li és
1927	que cantar clar , i li digueren : — Fill meu ! És per això i això . Com vares	esser nat	, t' afinàrem un escrit a s' esquena que deia : " En tenir denou anys , parerà
1928	dona acalà es cap , i digué : — No hi ha remei , és lo que tu dius :	som nats	per pobres , i pobres hem d' esser . § 24 . Lo que passà com un al-lot
1929	veia , vaig matar el que no veia i me 'n vaig menjar set que no	eren nats	... Missions gos a qualsevol que no n' hi han dita cap , a sa fia
1930	veia , vaig matar el qui no veia i me 'n vaig menjar set que no	eren nats	! ... No res ; ja té , va dir En Trompa ... i tenia sa cama de s'
1931	veia , vaig matar el qui no veia i me 'n vaig calar set que no	eren nats	. Sa fia del rei vos assegur que la s' escoltà bé , a s' endevinaia ,
1932	veia , vaig matar el qui no veia i me 'n vaig calar set que no	eren nats	. I ja tornàrem tenir sa fia del rei capficada i pensa qui pensa : un
1933	, que aquells animalons tan etxerevits no haguessen de tenir aqueixa preferència per	esser nats	dins es mateix mes que nasqué el Minyonet Jesús ! I sobretot , ja no hi
1944	veren en tot allò . — Ara és sa meua ! — s' exclama En Joanet . Com es casal	era obert	, se n' hi entra , s' afica per tots es portals que veu oberts , troba
1945	fins que mon pare m' ha acompanyada fins aquí ! No ho cregues que jo me	sia oblidada	de tu ! Massa jo t' estim ! Tant t' estim que , així com ets i
1946	profit ? I En Tià li respon a l' acte : — Compare , aquesta raó per totes parts	és oïda	. També altri ha nodrida sa mare , i jo en som senyor . § 12 . De com va
1947	dur -les a s' enfront i que no hagués observat allò de com ses parts	són oïdes	, se fa sa sentència . I passà un dia i un altre dia , i una
1948	! — Però , per què no em deixau acabar de dir ? — diu sa jaia — . Com ses parts	són oïdes	, se fa sa sentència , homos sants de Déu ! I que vos faceu comptes que
1949	es passes lluny , i torna — Vaja quina passada ! — diu sa raboa — . Ell com que se	sien pactades	! — I què és estat ? — demana s' ericó . — Què ha d' esser estat ! — diu ella —
1950	el sentí i el va veure que se 'n venia tan atacat — . Que se deuen	esser pactats	? No , i estic bo jo per donar , i encara no és passat res avui
1951	tan gentil , tan bella dona , maldament ara tenga pena ? Que no ho veis que no	és pagada	a qualsevol preu ? Tres mília lliures a la una ! Hala , qui hi diu més ! —
1952	: — Coratge , grans beneits ! No hàieu por de res ! Sa feina que hi heu feta , vos	serà pagada	fins a doblar i maia ! — Però senyor ! — deien es mestres — . I com vossa mercè
1953	treure ? — Jo ! — diu En Joanet . I què fa ell ? Guaita dins es pou ; veu que	és paredat	i estret , i que hi pot davallar eixancat amb un peu a cada banda ,
1954	de molt lluny ? — diuen aquells dos . — De Lluçmajor , germanets ! A trenc d' auba	som partida	! — diu ella . — Idò sí que n' heu fet , de camí , germaneta ! — diuen ells . Com
1955	eu endevinat ! — diu aquella . — Que ja és mort ? — diu En Tià . — No ho era con	som partida	— diu sa dona — ; però si no atropellau , no m' admiraria gens de que ja
1956	ni s' altre eren tornats . I per això ella s' era revestida de coratge i	era partida	a veure si else trobaria a part o banda . Aquella bona gent li digueren
1957	és ben de veure ! Allà era jo com Vossa Majestat ha començat a siular i	som partida	tot d' una , fent tota quanta de via poria fer . En feia tanta , que
1958	-li ets entorns a sa bona de por . I aquella casa , d' estar buida , ja	era partida	a esfondrar -se . Un dia passa per aquell poble una viudeta amb un al-
1959	quedar bé d' aqueixes proves i que llavò mos poguem casar . Aquella doneta véia ja	func partida	darrere darrere Na Joana , que se n' anava de d' allà ben atacada , però
1960	n' anava a sa rota . Sa malaixamussa deixà en porret sa xerevel-la i ja	func partida	de d' allà p'es mateixos passos que s' altra . Què me 'n direu ?
1961	de dins es pou una dona ben jove i guapa com el sol , i ja	func partida	a agranar i espolsar ses cadires , i tot ho adesava . L' amo no pogué
1962	pobreta , amb s' infantó i ses alforges amb pa i formatge per vuit dies , ja	func partida	cap an aquell bosc , sense que li vessen caure una llàgrima allà on la
1963	an es jardí . Hi troba En Bernadet i Na Catalineta amb so jardiner i ja	func partida	a fer grans alabances d'es jardí i de s' aigo de totes ses
1964	eniu -la , — Respongueren , i la Verge Prengué sa nina , I per amunt , per amunt Ja	func partida	. — I cap a on ? — Cap al cel ; I de seguida Amb vestes de seda
1965	responien . Ella callà , i d' amagat , Tota solina , Cap al portal de la sala Ja	func partida	; Posa la clau en el pany , I obrí una mica , I un raig de
1966	fa ... ? Tot d' una , Com amb malícia , Pren el nin , i cap al cel Ja	func partida	. I ja ho crec que el sendemà S' exclamaria Baixet , baixet molta gent , Veent
1967	l' amo En Nofre de Ses Talaiolines . Na Margalidaina el deixa en porret , i ja	func partida	a cercar remeis per desetsisar ses pobres mules . Com hagué provats es remeis que
1968	. Així va això ? dic jo aleshores . Aviat en seré sortida ! Agaf s' aixada i ja	som partida	, bones xadades an es cul d' En Barba-rotja , an es sòl de sa
1969	-li coques de vaumes ! diu aquella persona , i s' espitxa . I què faig jo ? Ja	som partida	a cercar vaumes i vaumes , i vénga -les dins sa caldera ! i foc davall !
1970	ses mans — diu sa titina . I me deixa sa companyona dins s' amagatai , i ja	és partida	per amunt , dient : — Ja t' ho assegur , que sa de demà serà més bona
1971	— Hala idò ! — diu sa titina — . Endavant ses atxes , i alerta a deixar -me ! I ja	és partida	, carreró avall , i sa geneta darrere-darrere . Troba una claveguera , i sa titina I
1972	fadrineta , com veia aquelles coses . Ja ho crec que se revestí de coratge , i ja	és partida	a veure si faria sa garangola an es gigant , si li faria amollar es

1973	. Encara no li obri es ventre , com surt una llebrota com un anyell , i ja	és partida	com un llamp , de d' allà . — Val Déu i ca llebrer ! — diu es lleó ,
1974	? Umpl una escudelleta ben gran d' aquell brou i s' embolica una cadenota , i ja	és partida	cap a cas Vei Orquès , trec-a-trec per damunt sa teulada , trec-a-
1975	d' argent . La treu de dins sa caixa , la s' embolica ben embolicada , i ja	és partida	de d' allà , vola qui vola , com un estel ; semblava un falcó que es
1976	si el mos dus , an aquell cusset ! Hala ! Espedeix ! I Na Trec-a-trec ja	és partida	de d' allà com un estel cap a sa torre d'es Vei Orquès !
1977	s' olla amb tot es brou i sa carn , s' embolica una cadenota , i ja	és partida	cap a cas Vei Orquès , trec-a-trec per damunt sa teulada ! trec-a-
1978	m' agafa s' olla d'es brou de gallina , i embolicant -se sa cadenota ja	és partida	, cap a cas Vei Orquès , trec-a-trec per damunt sa teulada , trec-a-
1979	es rebostet . S' embolica sa cadena i amerra s' olla d'es brou , i ja	és partida	cap a cas Vei Orquès , trec-a-trec per damunt sa teulada , trec-a-
1980	, fent -los fer a ells piu-piu ! i a sa mareta quec-quec ! I ja	és partida	, bones grapades d' aigo de roses ! per aquella carota d' ase . Com prou la
1981	te 'n deix anar ! Sobretot , N' Antonina se carrega s' enfilai de fuades , i ja	és partida	de d' allà cap a ca sa madona per qui filaven ! Camina caminaràs , se
1982	ella ? Surt de sa cambra , roda clau , la sa posa dins sa butxaca , i ja	és partida	a rentar i a fregar s' anell , per treure -li altra volta sa seua
1983	s' abre d'es racó d'es jardí , que tenia tan ben amagat , i ja	és partida	cap an aquella cambra que es gigant li tenia encomanat que no l' obrís
1984	cambra d'es gigant . Se treu s' anell d' or , agafa aquell brotet , i ja	és partida	cap an aquella cambra ; obri , entra i ja es posa a despenjar al-lotes ,
1985	! I alerta a desmandar -vos mai gens de lo que jo vos diga ! I ja	és partida	amb sa barra d' or i tota aquella tracalada d' al-lotes darrere , cap
1986	gat de peu de gat surt de sa cambra i d'es casal , i ja	és partida	com la bala cap an aquella figuera bordissot . Hi arriba , hi troba En Joanet
1987	que teniu raó — diu Na Tricafaldetes . I se 'n va dins sa cuina i ja	és partida	a compondre buscais i ramutxaia dins es fogó , i notà sa pitxorina que sa
1988	de bufar ? És així que has de fer ! I s' acota sa madona i ja	és partida	a bufar a ses brases que hi havia damunt sa ramutxaia i es buscais .
1989	negún , s' hi posa , dins es baül , i es llenyater , això és , Na Tricafaldetes , ja	és partida	a clavar sa coberta amb claus i més claus . I es gigant anava tan
1990	, me pareix que n' apendria . Aquí sa geganta s' agotzona davant es foc i ja	és partida	a bufar -hi . I En Toni Garriguel-lo què fa , tot d' una que
1991	aquelles parets . Ho diu a serp , que va esser de tan bon manament que ja	és partida	llepa qui llepa fronts ; i tants com en llepava , zas ! , ja veïeu un al-
1992	ui mateix . — Ara mateix m' hi esquitx ! — diu Na Passa-vents . I , rrruuu ! , ja	és partida	com un llamp cap a ca la princesa Aineta ! Amb una exhalació ja hi
1993	capçal d'es lilit . Na Passa-vents ho fa així i la princesa Aineta ja	és partida	bones grapades de pega ! devers sa cara i p'es coll i per tot
1994	compareix una colometa blanca , sa cosa més purificada , agradosa i galanxona ; i ja	és partida	vola qui vola per s' endret de sa taula , de cap a cap , i
1995	una colometa blanca , sa cosa més aguda i bella que vos pogueu imaginar , i ja	és partida	vola qui vola . I heu de creure i pensar i pensar i creure que
1996	cap a sa barca , s' hi torna aficar i a l' acte sa barca ja	és partida	vent en popa i ben atacada , com un estel , i de d' allà cap
1997	a sa barca ! Hi bota cansat i mort , i a l' acte sa barca ja	és partida	vent en popa i ben atacada , com un estel , cap a Mallorca . Desembarquen a
1998	i un raig de besades a la reina , se 'n despedeix tota plorant . I ja	és partida	amb so ca negre sense nas , ben acanalada , de d' allà . Camina caminaràs , camina
1999	un bon raig de besades a la reina , se 'n despedeix tota plorant . I ja	és partida	amb so ca negre sense nas , ben acanalada i d' allà . Camina caminaràs , camina
2000	, ella s' ho posa dins l' ànima , no deixant cap roís ni llepaina , i ja	és partida	a trescar de bell nou per dins aquell jardí , perquè com més el veia
2001	i se farà s' esclafit . — Amèn que fos ara mateix ! — diu Na Joana . I ja	és partida	a enllestir coses i a fer sa trosselleta . Allà hauríeu vista una dona trompitxar
2002	— Idò anit mateix — diuen aquells . — Idò ací vos esper — diu ella . I la dona ja	és partida	traülla qui traülla per enrengar la cosa i fer sa trosselleta . Cuidava estellar -s
2003	tota la ciutat que es facen tres dies d' alimares grosses . I la gent ja	és partida	a traüllar pertot arreu i tots deixaren es caminar p'es córrer a fi
2004	guard com a mi mateixa : amèn ! Se posa sa metleta dins sa butxaca i ja	és partida	de d' allà . Camina caminaràs , se fa migdia i horabaixa , comença a venir -se '
2005	úia i que es tocaven d' espesses . Na Catalina , amb aquelles sabates de ferro , ja	és partida	tris-tras tris-tras per dalt aquelles puntes de clau i de d' allà .
2006	s' ombra d' aqueixes tres portasses ! Afina sa muntanyota , soberga de tot . I ja	és partida	, costa costa , i per amunt i per amunt . Horabaixa va esser a sa cucuia
2007	, el subjecta amb sa carta o fermai , que també era tot d' or , i ja	és partida	fila qui fila baix de ses torres d'es castell , que la poguessen veure
2008	aquella taula amb aquells ciris . Na Catalina roda clau de part de dins i ja	és partida	a estamenetjar el príncep Corb . — Príncep Corb — li deia — , espòs meu de sa meua
2009	ses mateixes finestres d'es dia abans , hi posa un ram d' aquells i ja	és partida	debana qui debana , i un cabdell ben garrit que li sortia . D' es cap
2010	i es set ciris encesos . Na Catalina roda clau de part de dins i ja	és partida	a estamenetjar el príncep Corb , com el veu tan adormissat . — Príncep Corb — li d
2011	'es castell que ets altres dies , se taia unes faldetes d' aquella roba i ja	és partida	cus qui cus , i bones cantades ! Ja ho crec que un diantre de criada
2012	. I Na Joana , despedint -se amb mil cortesies de la reina d'es castell , ja	és partida	com la bala de d' allà cap a ca la reina Morgana , sense trobar
2013	mon fill Bernat , qui s' ha de casar . S' al-lota plora qui plora , ja	és partida	cap an es torrent , sense sebre com s' ho havia de fer per sortir -
2014	' hi , i morta ! Fa sa trosselleta , posant -s' hi tot allò més necessari , i ja	és partida	amb son pare cap an es murterar del rei de França . Què me 'n
2015	— . Idò a reveure i amb Déu siau ! I s' àliga gira en coa i ja	és partida	vola qui vola cap a ses muntanyes de s' ermitanet que feia tres . Es
2016	i creure que de dins aquella butza brolla un llebrot com un cabrit i ja	és partida	de d' allà com un coet . — Val Déu i ca llebrer ! — diu tot d'
2017	s' ho faria per trobar aquells set pous . Lo endemà a punta de dia ja	és partida	i cap a darrere ses cases ! I , tac ! , li surt es negret lo més
2018	, d' una olleta de llet bona i d' una cuierada de saïm bo , i ja	és partida	de d' allà com un estel . Arriba an es torrent i ja li diu : —
2019	esperant que cantàs cap gall . Devers mitjanit se posen a cantar i Na Catalineta ja	és partida	a dir : — Ara canta En Blanc ! I ara En Negre ! I ara En Ros !

2020	, en féu un bolic que pareixia no res , el se posa davall xella i ja	és partida	a l' acte , d' amagat de tothom , i de d' allà . Camina caminaràs i
2021	tropell , agafa s' espasa i , zas , l' afica damunt sa punta més alta i ja	és partida	per avall , botant ets escalons de quatre en quatre . Es set fiis del rei ,
2022	sa jaia — . Entra ! Se n' entren tots dos dins aquell palau i sa jaia ja	és partida	a mostrar -li totes ses sales , cambres i enfonys . Com són a sa cambra
2023	'es forn , encerregat amb set dotzenes de cerros i per fus sa forca , i ja	és partida	a provar de fer fil d'es grandióis muixell que tenia an es burjó .
2024	allà devora . S' al-lotona los posà dins un garbellat , pren una guinaveta i ja	és partida	. Arriba an es riu ; es riu duia molt de rost an aquell endret i
2025	de brou . La me voldries encalentrir ? — Prou ! Prou ! — diu Na Francineta . I ja	és partida	cap an es fogons alts de dins es lligador , posa damunt es foc s'
2026	mateix que es primer vespre , i se posa es vestit de sa lluna . I ja	és partida	cap a sa sala d'es ball . Com hi entra i la gent la
2027	dóna es pa , sa lliura d' arròs i un bon talabant de sobrassada , i ja	és partida	aquella jaieta a donar clau an es pa i a sa sobrassada , i bones
2028	' asseu an es timó i li dóna cap a cal rei . I aquella barca ja	és partida	de d' allà , terra terra , ben acanalada . Camina caminaràs troben un homo damunt u
2029	' hi vaig jo a prendre -n' hi un , de coniet , an En Joan ! I ja	és partida	cap an aquell camp ras . M' hi troba En Joanet envoltat de conís que
2030	i du sa pinta i ja la dóna a Na Catalineta . I Na Catalineta ja	és partida	pentina qui te pentina , i heu de creure i pensar que a cada pentinada ,
2031	havien fet sauvatge , s' eixanca damunt s' àliga , aqueixa eixampla ses alotes i ja	és partida	per amunt i per amunt i de d' allà , tot dret cap a grec .
2032	món posa es cap damunt sa falda de sa fia del rei i ella ja	és partida	a esplugar -lo , arreveixinant -li tots es flocs de cabeis per veure si enlloc
2033	meua falda i ara mateix t' esplugaré . En Joanet ho fa així i ella ja	és partida	a esplugar -lo i espluga qui t' espluga . Amb allò En Joanet s' adorm ,
2034	a s' altre cap d'es reinat . Ella surt de damunt sa vànava i ja	és partida	a passetjar -se per allà i En Pere que seguia . Ella s' asseu i
2035	En Joanet me trob així com me deixà . Se tira dalt es llit i ja	és partida	amb uns bons gemecs que alçava tota la casa i unes revinglades que semblava
2036	seu i afina una serpetota que duia amb sa boca una floreta blanca , i ja	és partida	enrevolta qui enrevolta sa caixa de sa morta i , com passava per davant es
2037	dit , com s' aigo d'es pou , justifet una olla qui pren es bull , ja	és partida	a pujar i a pujar , i es ninet que surava , surava somrient . Aviat s'
2038	. I què fa ella ? Posa un ram sencer de fil a ses debanadores . I ja	és partida	a debanar i a dir com qui no n' és : — Hala ramet ! Conta sa
2039	s' aufabeguera , se 'n puja dalt es sòtil amb so poal d' aigo i ja	és partida	a abocar -la a sa ditxosa planta . Què me 'n direu ? El rei ja
2040	que a cal rei hi haja tals brutors ! Aquella criada agafa es senaionot i ja	és partida	vora vora riu i cerca qui cerca un paratge desolat per tirar aquella senaionada
2041	no li va haver colgat es tronc dins sa terra com , zas ! , aquella flor ja	és partida	a créixer , i al punt va dur es vorjo d' un carro de parei
2042	així com ho pensà , ho va fer . Un dia de bon matí , sol sortint , ja	és partida	cap a llevant . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Es sol s' arriba
2043	de musica davall xella i amb sa gabieta d' or amb s' altra mà , ja	és partida	cap a l' altra cucua , i per amunt i per amunt . A força d'
2044	, garrida com un sol , que amb un aire i un tranc lo més ecisador ja	és partida	agrena qui agrena , adesa qui adesa sales , corredors , cuina i cambres ; fa amb qua
2045	— Cobrant ús de la paraula Aquella mica . La Verge li pren el nin , I ja	és partida	. I ja ho crec que el sendemà La gent diria No baixet , sinó ben
2046	enviava aquell angelet perquè li tengués esment com si fos un germanet seu . I ja	és partida	a servir -lo i a fer -li jocs i a cantar -li es vou-
2047	, s' aixeca i ja encerrega sa filoeta amb un bon muixell de llana i ja	és partida	fila qui fila . Com hagué acabat aquell muixell de llana , n' hi posa un
2048	d' estopa , aleshores ho posa a s' ordidor , ho passa a s' aplegador i ja	és partida	a pujar sa peça tix qui tix a força de llançadora , pinta i pua .
2049	i esquelles sonar . Colombrà N' Aineta unes casetetes rotges damunt un pujolet i ja	és partida	cap allà . Hi arriba , surt una jaieta dalt es portal , N' Aineta l' escomet
2050	iu sa galina — : tendré cuquets , llentriscla , llagosts , tarantes , de tot . I ja	és partida	a cercar -ne . — Jo sí que hi estaré bé ! — diu es gall — : vaia quina
2051	i redemort . Es cuierot li cau de ses mans , a sa pobre tita , i ja	és partida	a fer un plant sa cosa més llastimosa que vos pogueu pensar . — Oh titet
2052	ets estables , afica dins un es cavallet , li dóna paia i quatre garroves , i ja	és partida	a fer dissabte a tota s' establaria de cal rei , que era molta , i
2053	mena . Ella se desmuda , s' embolica un filats , se posa damunt s' animal ; i ja	és partida	cap a cal rei . Es boc , ja ho crec , feia bots i escaravits , i
2054	l' enserrega tropell tropell , pren es fus , se posa devora aquella finestra , i ja	és partida	a filar , fila que fila . No li sortia cap agüier condret , es fil tot
2055	cànyom que hi havia ben net , penjat per un cornaló a un clau , i ja	és partida	a llescar sopes , i les feia que claretjaven , just neules . — Senyoreta — diu sa
2056	Gregori . Troba sa mare , l' hi conta , aquella dona agafa un lliga-beiasses i ja	és partida	a bestreure an es seu al-lot , i vos assegur que li posà una
2057	se n' hi va ben acanalat sense malpensar -se de res , i sa senyora ja	és partida	amb aquelles dues criades cap a sa cambra d'En Gregori , hi entren i
2058	hem de veure qui serà ! Amb això , tot amb u compareix sa colometa , i ja	és partida	vola qui vola de cap a cap de l' església , mirant aquest i aquell
2059	begué es cop com sa figuera . Sa dona posa s' infantó en terra , i ja	és partida	a triar carbó an es costat d'En Joan sense badar boca ni ella
2060	'n va sa bugadera amb aquella comanda , i sa pobiletta agafa son pare , i ja	és partida	a explicar -li lo que fa al cas : que un comte així i així
2061	' és mester . Me seny , trec es cap a sa finestra , i per avall ! I ja	és partida	a amollar -me ; i amolla qui amolla fil , i jo per avall , i per
2062	foganya es quatre tions que el mantenien . Aquí sa bamba acaba sa paciència , i ja	és partida	a dir : — Ell tu pareix que em fas oreies de cònsul i que et
2063	, a sa carrera . Ella se 'n va amb sos taiadons damunt es sòtil , i ja	és partida	a tirar per sa finestra una grapada de taiadons i una grapada de faves ,
2064	més pelleringo . Com tengué tota s' infanteria endiumenjada amb aquell ormeig , ja	és partida	a repartir -los pessigades i més pessigades i bons esclafits per ses anques , clotel
2065	ho arriben a sebre . I què fa ella ? Agafa un ribell d' aigo , i ja	és partida	renta qui renta aquell vel per veure si se n' anirien aquelles cares ; però
2066	què va vestit ? — li demanen totes . — Du un capell de frare — diu aquella . I ja	és partida	corrents cap a l' església a cercar sa candela encesa an es foc nou .

2067 princesa i avià hi va esser dedins i davant la princesa en persona . — Ja poreu
 2068 egura segura , de que l' he de ginyar . — Idò mira — diu N' Elienoreta — , ja pots
 2069 es dia de sa proesa que mos falta ! — Mira , idò — diu N' Elienoreta — , ja pots
 2070 sí , i de pressa ! — No res idò — li digueren de part del rei — , ja pots
 2071 , s' enllesteixen amb tot esment i En Bernat diu a sa dona : — Mira , ja pots
 2072 s cintes , dient tota remolesta : — M' has cridada ? Idò ve -me -t' aquí ! Ja pots
 2073 ues cintes dient tota remolesta : — M' has cridada ? Idò ve -me -t' aquí ! Ja pots
 2074 seua contarella sense desmaiar gens . — I ha de creure , senyoreta mia , que torn
 2075 bona dinada . Sa maneta pren de bell nou cap an es jardí i ja torna
 2076 corter de bou , ella amb un sant-i-amèn el s' empassola i ja torna
 2077 un anell i l' hi pren i el s' amaga ben amagat . I ja torna
 2078 feren s' ouet estrellat de cada vespre ; ella sopà amb quatre grapades , i ja va
 2079 'es meu cor i de sa meua ànima ! I Na Trec-a-trec ja va
 2080 vós , qui sabeu es costum de la casa — diu ell . I sa pitxorina ja va
 2081 més que aquella cambra . Ho fa així : agafa es rest de claus , i ja va
 2082 banda qualque casa que em vulguen , maldament només sia p'es pa . I ja va
 2083 reina jove tot es pas . Aquella polissona se posà feta un Nero i ja va
 2084 'afina sa colometa damunt un taronger d'es mig de sa clasta , que ja va
 2085 part de fora i ja tengué tancada allà dins aquella gran pitxorina , que ja va
 2086 tan garrida , tan amorosa i tan acalorada . Li allarga es poal , Na Catalina ja va
 2087 gueren — : es vespre vendrem a cercar -te . — Ací us esper — digué ella . I ja va
 2088 botar d'es llit , ella sortí de cal rei ben d' amagat i ja va
 2089 'n anar a trescar món , deixant -me deseparada de tot . I la pobreta ja va
 2090 del món . Na Catalineta , com sentí això , no va porer estar pus , i ja va
 2091 difunt ! Ja vénc ! No faces res , si no vols acabar la vida ! I ja va
 2092 i lo endemà dematí N' Aineta se despedeix d' aquella bona gent i ja va
 2093 d' enfonyts i amagatais per un cas de casos en venir caçadors . I ja va
 2094 de seda de sa pobileta i sa pobileta es d'es porqueret , i ja va
 2095 mig de tant de bovim , començà a enyorar -se i enyorar -se . I ja va
 2096 el seu fill Jesús a Pilat perquè li firmàs sa sentència de mort , ja va
 2097 ja no en naixeran de més facetes i etxerevides . Com la varen haver pentinada i
 2098 fil ? Així ho feren i s' enfonyen cada una dins sa seua cambra i ja
 2099 sí més que de pressa per mica que el rei els envidàs . I totes ja
 2100 a menar set-cents gats i totes vos menjaran . Aquelles rates , ja ho crec , ja
 2101 pensar i pensar i creure que , com si haguessen tengut foc dins ses sabates , ja
 2102 obrir -li , i menau -lo 'm a sa meua presència ! I aquelles dues fadrinetes ja
 2103 negú que no hi fos ell . Amb això aquelles mellengues més se malsensaren , i ja
 2104 Jesús les hagué criades , veren la terra tota vestida i enjojada de flors ; i ja
 2105 més , però molt més ! — digué sa titina . — Idò endavant ! — diu sa geneta . I ja
 2106 : — Jo vos poria donar unes corretges , que en dir -los " Corretges , pegau ! " ja
 2107 sortirà més fort i més fi que no de càrritx i paumes . I aquelles ja
 2108 tot d' una que ho pogueren aguantar , sols que no les bofegàs sa pell , ja
 2109 i de criat i en fan una trosselleta , se tornen vestir de dona i ja
 2110 veurem ! Sa viuda i Na Catalineta passen a sa cuina tot d' una i ja
 2111 se 'n van totes tres amb un bec-de-grua dalt es sòtil , i ja
 2112 unteta sense es seu roiet . Aquelles fadrinetes agafen s' ampolleta , l' obrin i ja
 2113 a passetjar una mica ! Ja ho crec que digué que sí s' angelet i ja

2067 **esser partida** a descabdellar ! — li digueren el rei i la reina . Ella s' arramba an es
 2068 **esser partida** cap a ca mon pare ! Veiam si el mos dus , an aquell cuset ! Hala !
 2069 **esser partida** cap a ca mon pare veiam si el ginyes a donar -mos una d'
 2070 **esser partida** a fer sa trosselleta i a enllestir lo que has d' enllestir , i es
 2071 **esser partida** a dir quins aguiats hem de donar a migdia a tanta de gent com
 2072 **esser partida** a dir -me coses ! Què és això d'En Mirando ? En Joanet li diu
 2073 **esser partida** a dir -me coses . Quina és s' altra comanda que t' ha donada el
 2074 **esser partida** per avall i per avall , per aquella escaleta , i per avall i per avall .
 2075 **esser partida** a regar es jardí i En Joan lo mateix fins que es sol fou
 2076 **esser partida** amb en Joanet damunt s' esquena , i de d' allà com la bala , sempre
 2077 **esser partida** a fer com que passar parenostros i parenostros . Com sa dematinada començà a sentir
 2078 **esser partida** a fer es recapte per totes aquelles coses , que el prenien abans d' ella
 2079 **esser partida** de d' allà com una falzia de ses més falagueres . Ja vos ho assegur
 2080 **esser partida** . Comença es misteris de Goig , i vénga un bon parenostro i ses deu avemaries ,
 2081 **esser partida** obri qui obri portes , i mira qui mira per tots es racons i enfonyts .
 2082 **esser partida** tresca qui tresca per dins aquella garrigassa , fins que horabaixa de tot afina unes
 2083 **esser partida** a dir : — Mira que me 'n dónes , de gust , amb aquestes contarelles que em
 2084 **esser partida** a dir , adonant -se de que era el rei mateix que l' escoltava : — Oh
 2085 **esser partida** a dir , cridant a la desesperada : — Bernadet , obri 'm ! Obri 'm , Bernadet ! I a
 2086 **esser partida** beu qui beu i de cop descuit deixa caure un anellet d' or dins
 2087 **esser partida** a enregar la cosa i amb quatre grapades ho deixa tot llest . Com es
 2088 **esser partida** de d' allà , p'es primer camí que li vengué davant . Camina caminaràs , camina
 2089 **esser partida** a plorar i plora qui plora com una Magdalena . En Bernat no digué res
 2090 **esser partida** de d' allà cap a solixent , i rebotia de tan rabenta que se n'
 2091 **esser partida** corrents cap an En Joanet ! Hi va esser amb quatre llongos i ja li
 2092 **esser partida** de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Camina set dies , fins
 2093 **esser partida** a pasturar i a córrer . Passà temps i temps , i aquells cinc animals no
 2094 **esser partida** de d' allà , vestida com si fos un porqueret , embolicant -se un mocador p'
 2095 **esser partida** a donar voltes ran-ran paret de sa pleta a veure si afinaria cap
 2096 **esser partida** cap allà . Arriba a la casa de Pilat , i mira qui mira a veure
 2097 **eren partides** a fer -li es tronc de sa trunyella , estrenyent -li es cabeis amb una
 2098 **foren partides** broida qui broida com unes desesperades . I ses raons eren a fer passar aquell
 2099 **foren partides** a escatar -se ben escatades i a enllimonar -se ben enllimonades i a encitronar -
 2100 **foren partides** cerca qui cerca s' anell . No el porien trobar en via neguna , fins que
 2101 **foren partides** la senyora princesa i aquelles dues criades cerca qui cerca per tota la casa
 2102 **foren partides** cap a sa portassa , obrin es portelló , En Joanet entra , tornen tancar ben tancat
 2103 **foren partides** a fer la barbeta a son pare per parer que aquelles dobles de vint
 2104 **foren partides** vola qui vola i mira qui mira : se cuidaven a treure ets uis mirant .
 2105 **són partides** cap an es carreró de Son Crespí . Com hi foren , sa titina diu : — Mira ,
 2106 **són partides** a pegar arreu de tots vents , i peguen fins que troben gent davant . — Ja
 2107 **són partides** a cercar espart i fil d' emplomar , i allà tix qui tix de nit
 2108 **són partides** bones cuierades de pega per sa cara i p'es coll i per avall
 2109 **són partides** de d' allà cap a ca seua , cap an el castell del rei d'
 2110 **són partides** a trafegar -hi de bona manera . Com la gent de cal rei veren aquella
 2111 **són partides** a deslloriguerar un parei de mitjans a s' endret de sa cambra d'es
 2112 **són partides** amb tot s' esment del món i amb so pols tan fi que tenien
 2113 **són partides** totes dues de d' allà , tris-tras tris-tras . Cada estona s' asseien una

2114	' acció . A veure , idò , quina hi demostrarà més suc de cervell ! I ara ja poreu	esser partides	i trompitxar a les totes ! Na Biatriu i Na Bet , com sentiren aquelles comandacions
2115	tota sa senyoria fa comparèixer aquelles tres , i ja les diu : — No res , ja poreu	esser partides	a presentar cadascuna sa seua llocada , a veure quina la presenta més avenguda . Se
2116	no , per jo porer fer es meus comptes ! — Idò mira — diu En Joanet — : ja poreu	esser partides	a fogir de damunt mi ; i , com totes vos sigau llevades i decantades , jo
2117	, i tot es mantell s' ha esqueixat , es bancs ballen per la casa , ses portes	són partides	de polleguera , i jo me som escoat ! — Idò jo m' esbrancaré ! — diu sa figuera .
2118	, de passar davant a ses persones grans ! Alerta a dir més que noltros ! I tornen	esser partides	totes : — Dilluns , dimarts , dimegres , tres ; dijous , divenres , dissabte , sis
2119	' una passa , si això no és Don Martín que mos crida ! Ell ho va esser .	Era partit	corrents , cridant -los com un desesperat . — Veniu , veureu ! — deia ell — . Veni
2120	que s' altre vespre , com se retirà , havia trobada sa mare d' aquella manera i	era partit	a l' acte a cercar -li s' ampolleta d' aigo de sa font de
2121	manca cap ! Aquí Na Marieta li donava sa coeta sense entrunyellar ; i es gegant ja	era partit	a comptar -li un per un tots es cabeiets d' es cap , tants com
2122	ornava entregar , manades fetes , se plantava baix de sa finestra de sa torre , i ja	era partit	a dir : — Marieta ! ma nina ! amolla 'm sa coeta i jo pujaria ! Marieta ! ma
2123	Na Marieta li donava aquella coa tan rossa i tan llarga , i es gegant ja	era partit	a comptar -li un per un tots es cabeiets d' es cap , i sempre
2124	bres i es senyor moro li notà que es cap s' inflava i que ja	era partit	a crivellar -se . Recordant -se de ses paraules de s' àliga , se destira de
2125	sa casa , li duia llenya de defora ; i , en no trobar res que fer , ja	era partit	a pegar bots i xecalines , i balla que te balla . I sempre floria es
2126	sa cuiera de suc de cervell dins sa closca , i tot d' una aquell ja	era partit	a pensar , pensa qui pensa . Ja ho crec , amb so suc de cervell nou
2127	d' ella ni d' es porcellins . Es gigant , així com pogué , s' aixecà i ja	func partit	coixeu-coixeu , mira qui mira a dreta i a esquerra a veure si afinaria
2128	d' es cap d' una horeta es gegant pegà bot de sa finestra i ja	func partit	de d' allà . Com En Bernadet va veure que es gigant ja era ben
2129	' aufabieta fins que jo diré basta ! I què me 'n direu ? Ell En Joan ja	func partit	a omplir i buidar es platet de ses olives dins s' aufabieta , però tan
2130	bota damunt aquella mateixa taula , parada de tota casta de menjar . I s' animaló ja	func partit	a fer nyema-nyema i En Bernat lo mateix , fent una bona sopada . D'
2131	de paupar ! En Mercè-mercè s' eixanca dalt sa mula de sa sinya i ja	func partit	de d' allà . Com feia set dies que caminava sense afinar cap senya de
2132	cridava , acaba sa paciència i , convençut de que En Joanet li anava amb segona , ja	func partit	a tirar -li pedres i pedres . Però , com En Joanet estava amagat davall sa
2133	altre remei que seguir endavant , veiam si l' aglapiré a part o banda . I ja	func partit	amb so senaionet an es braç , tira-tira i de d' allà . Arriba a
2134	que l' haia trobada . Si no la trob , trescaré fins que caiga mort . I ja	func partit	, tresca qui tresca camps , viles i ciutats , i camps , viles i ciutats , demanant
2135	, a romandre tota soleta , per no afluixar -se d' En Joanet . I En Miquel ja	func partit	sempre dins es llevant i cap an es puig Negre . Camina caminaràs i cap
2136	parlar , i que diga tot quant sàpia . S' aucellet aquí obrí es bec i ja	func partit	a decabdellar , dient amb una veu ben estil·lada : — Ai senyor rei , que en
2137	d' eixir el sol , Duc Ernest amb son estol Tot ben guarnit Per avall ja	func partit	Fins que trobà L' emperador i s' aplegà Amb la seua host : L' inimic
2138	a fer mals averanys i a tenir foc dins ses sabates . Aleshores En Catalí ja	func partit	a fer aquest sementer : — Si en passà una , de senyora així i així ! Prou
2139	res fos estat , carrega de merques sa barca fins que n' hi caberen , i ja	func partit	de d' allà cap a vendre -les a unes altres terres a on es
2140	dir . I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Joanet ja	func partit	cap a ca s' argenter , i comana tres joies : una de mil lliures , s'
2141	és . Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que aquell homonet ja	func partit	a trescar món per veure si en trobaria , de dones tan bambes com sa
2142	escoltava ben arreu , i en sentí un qui deia : pel dinero . I l' homo ja	func partit	de d' allà dient , sense fer cap returada : pel dinero , pel dinero , pel dinero .
2143	que m' havien presa sa dona ? Me pos ses cames an es coll i ja	som partit	a córrer el món , cerca qui cerca pertot sa meua dona , ben resolt a
2144	de sa mel , però jo no em don per ningú . Arribà mitjan març , i ja	som partit	cada dia de bon sol , ja grandiet , cerca qui cerca eixams ; perquè lo que
2145	prim , llépol segur . Jo vaig dir : aquí hi ha un sou que gonyar . I ja	som partit	, crida qui crida : Hala , qui em barata ous amb mel ! Hala , dones , una mel
2146	-tum , pega dins s' aigo , arriba an es fons , sura , se torna enfonyar , i ja	és partit	a fer es bategot . — Duis pedres , ara que l' hi tenim ! — diu sa raboa
2147	que no en voldràs . — Idò ara mateix me n' hi vaig — diu ell . I ja	és partit	de d' allà ben peus alts i més estufat que un lleu amb ceba .
2148	t borraionet de llana ! — diu s' aucellet . Agafa aquell borraionet de llana , i ja	és partit	cap a ca un filador . Se n' hi entra , i ja diu : — Bon dia
2149	prens es capot an aquest homo . — No em costarà gaire — diu es vent . I ja	és partit	a inflar infla qui infla , fins que amolla an es buf amb tota l'
2150	de bufar cop en sec . Aquí es sol pren ses messions per ell . I ja	és partit	a fer calor i més calor . Al punt va esser com si plougés foc :
2151	. Aquell al·lot arribà a estar avorrit , i un dia alça es cap i ja	és partit	per dins un grandió bosc , i de d' allà . Camina caminaràs i cap envant
2152	a punta d' auba En Tià s' aixeca , se despedeix d' aquella gent , i ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs i cap enllà te faràs . En Tià arribà a
2153	s' ermitanet i lo endemà , sol sortint , s' ermitanet se treu un fabiolet i ja	és partit	a sonar : ti-tu-ti ! ti-tu-ti ! I assetsuaixí comencen a comparèixer peixos
2154	es tres ous de s' overa . Aquí s' ermitanet se treu es fabiolet i ja	és partit	a sonar , però fent una sonada diferent de sa que havia feta per cridar
2155	grapada a sa fia major del rei , la s' enfonya dins sa guitarra , i ja	és partit	de d' allà . Poreu fer comptes es crits , plors i descabdell que se posaren
2156	les se posa dins sa faldriguera , se passa sa corda p' es coll , i ja	és partit	, paredat amunt . Què me 'n direu ? Ell al punt va esser damunt de tot .
2157	es gerricó ple d' aigo d' es pou , que era sa seua vida ; i ja	és partit	s' al·lot de d' allà ben peus alts , braç sonant , oreia fumant . Com
2158	, i amb tot això es gigantot casi pegava a ses bigues , es grandolàs . I ja	és partit	a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem , si Déu ho mana !
2159	trencar auba ja estava aixecat , berenà amb quatre grapades , i a trenc d' auba ja	és partit	de d' allà cap a cal rei , tris-tras tris-tras . I com ell
2160	si sentia gens de remor dins es pou . No n' hi sent gota , i ja	és partit	cap a cercar es set pous que li havia dit sa jaia , per omplir -

2161	an es ferrer sa barrota , l' aixeca , la se posa dalt s' espatla i ja	és partit	de d' allà a trescar món . En arribar a un poble , lo primer que
2162	Taia-pins i En Bigots-afilats a fer la seua , i N' Aplana-muntanyes ja	és partit	a enrengar la cosa per enllestir es dinar . Assetsuaixí s' hi presenta un frare ,
2163	sa mà esquerra agafa En Taia-Pins p'es solapat , i amb sa dreta ja	és partit	a donar -li bescuit ben granat , ben espès i a ferir per ses galtes ,
2164	a fer sa seua , i En Manent roman a fer -los es dinar , i ja	és partit	a enrengar la cosa . Fa foc an es fogons . Hi posa s' olla damunt
2165	o frare ? — Ara és hora de frares ni frarons ! — exclama En Bigots-afilats . I ja	és partit	a sonar ben espès s' esquella i amb tota sa força . Es de dalt ,
2166	Joanet jugava per defora , i s' al-lot tot d' una que el veu , ja	és partit	corrents cap a ell , cridant : — Mon pare ... ! Mon pare ... ! Oh que veniu de prest !
2167	l' hi arribà a treure ; i deixant la casa alta de plors i descabdell , ja	és partit	cap an aquella pesquera . Hi arriba , i troba es peixot que l' esperava feia
2168	va conèixer que era aquell peix . S' hi eixanca , s' aferra , i es peix ja	és partit	, just un coet . Aviat apuntà sa clarura de sa boca de sa cova , va
2169	. Ensella es seu cavall roig , pren sa seua espasa , crida es seu ca , i ja	és partit	. Camina caminaràs , tengué la bona sort d' arribar a la cort . Sa fia del
2170	? S' hi posa damunt , i ja ha pegada simada i esperonada ; i aquell animal ja	és partit	de quatres i hala de d' allà ! a veure si agafarien En Bernadet i
2171	, surt de s' amagatai , se planta baix de sa finestra de sa torre , i ja	és partit	a dir : — Marieta ! ma nina ! amolla 'm sa coeta i jo pujaria ! Marieta ! ma
2172	! , enfilat per aquella coa , i per amunt ! per amunt ! Com és dalt sa torre , ja	és partit	a reconèixer tots es racons i enfonys per veure si tot estava enderg i
2173	en Na Marieta , fins que un dia no pogué pus , alça es cap i ja	és partit	de d' allà cap an aquella torre de dalt aquelles muntanyes . Hi arriba , se
2174	an es gigant , tan rossa i tan llarga com la tenia , i es gigant ja	és partit	compta qui compta aquells cabeiets . I vos assegur que hi comptava arreu , i ben
2175	d'En Bernadet , que un dia ensella es cavall , hi pega bot damunt , i ja	és partit	cap an aquella torre de dalt aquelles muntanyes , ben resolt a no tornar -se '
2176	ferides . Es gigant s' arrabassa aquell puat i el tira set hores lluny , i ja	és partit	de bell nou encalça qui encalça En Bernadet i Na Marieta , que se n'
2177	en quatre o de cinc en cinc . Amb això es gigant l' afina , i ja	és partit	corrents cap a ella , cridant : — Ah gran polissona ! I es murtons me prendràs , g
2178	feines . Es vespre s' entrega es gigant ben cansat ; troba es sopar llest , i ja	és partit	a menjar . Na Catalina se 'n va corrents an aquella cambra de ses al-
2179	pi segueix , i tots ets altres pins ja pitgen darrere aquell ; i En Joanet ja	és partit	cap an es casal del dimoni ; s' acosta an es portal , però sense passar -
2180	' hi — diu Na Blancaflor . En Joanet se posa ses cames an es coll i ja	és partit	a demanar an el dimoni feina per lo endemà . Arriba an es casal , s'
2181	l' escoltà : pren es cavall que feia tanta de via com es pensament , i ja	és partit	cap a encalçar En Joanet i Na Blancaflor ! Com es cavall feia tanta via
2182	pos en camí . Pren un cavall i un sarró de dobles de vint , i ja	és partit	. Camina caminaràs , a tothom que veia damanava on era es Castell d' iràs i
2183	tant com poren , per paga feia una lluneta ben clara ; peguen cimada , es cavall ja	és partit	de quatres , i llongo i altre llongo . I com feia tanta de via com
2184	! Sí que ho ets , sa meua esposa ! I ja ha aixamplades ses ales , i ja	és partit	tot xerevel-lo cap a sa tórtora . En aquell moment mateix , En Bernadet sortí
2185	qui botí a l' aire fent es molinet , i es ca l' engospà , i ja	és partit	tot més a portar -la a son amo . Com es caçadors veren allò , digueren : —
2186	— . Lo que és envers d' això , vos creuré . Pren un cavall i doblers i ja	és partit	. Camina caminaràs , passa terres i terres , i mirava ben arreu a dreta i a
2187	aont mos ajaçam anit , que no m' aguant de son . I què fa ell ? Ja	és partit	a posar morts i morts , un dalt s' altre , pujant tres parets redonenques , que
2188	d'es cap , an aquella al-lotona , i agafa una cuixeta de pollastre i ja	és partit	a dir : — Oh Tricafaldetes , ma fia ! Oh si ara et tenia ! aqueixa cuixeta de
2189	volia . Se n' entra de bell nou i agafa altre pic sa cuixeta i ja	és partit	a dir : — Oh Tricafaldetes , ma fia ! Oh si jo et tenia ! aqueixa cuixeta d'
2190	fogons , la posa damunt sa taula amb una capçana davall perquè segués bé i ja	és partit	bones cuierades de fideus i bons trossos de carn ! I no li tocaven voreres
2191	— diu En Toni Garriguel-lo — , ara mateix m' hi esquitx . Agafa sa barxeta i ja	és partit	de d' allà cap aont son pare feia feina . Abans d' arribar -hi troba
2192	no li veien es cap d' amunt . Veu que en davalla una corda i ja	és partit	a enfilat -s' hi , i per amunt ! i per amunt ! Com va esser amunt
2193	tu més que de pressa ! Afina aquella corda que davallava de sa torre i ja	és partit	a enfilat -s' hi , i per amunt i per amunt . En Toni Garriguel-lo
2194	n' he de menar ? — Te convé més deixar -me . El deixa ben comanat i ja	és partit	. Camina caminaràs , d'es cap de set dies arriba a cal rei moro , horabaixa
2195	En Ferrandí . S' al-lot se deixa sa barba , se vest de pelegrí i ja	és partit	camina caminaràs . D' es cap d' una mesada , que sa barba ja tenia un
2196	un carbó . Quin esglai se 'n dugué En Miquelet com se 'n va témer ! Ja	és partit	a fregar s' anellet , frega qui frega , per veure si li tornaria sa color
2197	l' acte li torna negre com un carbó . Com En Bielet se 'n tem , ja	és partit	frega qui frega s' anell d' or com un rabiós per veure si el
2198	dematí es gigant s' espitxa a córrer la gandaina fins es vespre . En Joanet ja	és partit	a trescar sales , cambres i auberjons , per sebre -hi bé ses tresques a un
2199	es meus uis que no em dugues es cavall tot d' or . En Joan ja	és partit	cap an es cavallet conseier , li conta es manifest i es cavallet diu : — Posa '
2200	lar ! Cavallet meu ! Cavallet meu ! I heu de creure i pensar que aquell cavallet ja	és partit	de quatres tant com en poria treure per dins aquell pla , i hala de
2201	perquè no tenia aigo a bastament per nadar . En Joanet s' hi acosta i ja	és partit	empeny qui empeny a sa balena per fer -la llenegar de sa tenassa . Què
2202	ibaràs bé , me sembla . — Idò endavant ses atxes ! — diu En Joanet . I es lleó ja	és partit	de d' allà , i En Joanet amb so cavallet conseier darrere darrere . Camina caminarà
2203	' haver -lo deixat dormir amb ell , pega bot damunt es cavallet conseier i aquest ja	és partit	carrera oberta cap an es castell de sa fadrineta . Sobretot , ell es cavallet conse
2204	raó — diu En Joanet . S' aixeca , pega bot damunt es cavallet conseier i aqueix ja	és partit	de d' allà tant com en poria treure ! , per fer -se enfora d' aquell
2205	ses anques d'es cavallet conseier ; i amb sa fadrineta i En Joanet damunt , ja	és partit	aquell animaló amb un trot ben alt cap a cal rei . Camina caminaràs cap
2206	sa parada . — No tengues ànsia : així se farà ! — diu el rei . I En Joanet ja	és partit	a treure es cavallet , s' hi posa damunt amb un bot i ja li
2207	, si el pare prior no ho mana . — Res — diu Llutreros — , ja envestiré jo . I ja	és partit	a embuiar fil , rallant p'es colzos , no donant -se raó a ses barres ,

2208	-hi també i demana -li qualque cosa més per amor de Déu . Sant Jaume ja	és partit	. Com es soldadet se n' anava ben acanalat , hagué de trompitxar ferm per agafar -
2209	tendrà més remei que haver -hi d' entrar . Sant Felip pren sa motxilla i ja	és partit	. A força de córrer molt , arriba a colombrar es soldadet i se posa a
2210	, i amb una talent mai vista . Se posa una panxa com unes xeremies i ja	és partit	a passetjar la ciutat . Tresca qui tresca carrers , topa un flotó de gent . S'
2211	no ets en terra ja ! I , tutum ! , caigué un dimoni , Jesús , sant Antoni ! , i ja	és partit	a enrevoltar sa taula . Es soldadet , com si res fos estat , se posa es
2212	' esser en terra ! I , tutum ! , cau un altre dimoni , Jesús , sant Antoni ! , i ja	és partit	darrere es primer , enrevolta qui enrevolta sa taula . I es soldadet , daça qui daç
2213	dobles de vent i una bossa amb comestibles , l' encamellen damunt un cavall i ja	és partit	cap a solixent i de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs .
2214	perill i te deix arribar allà ont tu vols . — Amèn — diu En Bernadet . I ja	és partit	ben acanalat cap a llevant . Camina caminaràs , troba un traginer amb un mul i
2215	terra . I què fa En Bernadet ? Descarrega es tres sacs d'es mul i ja	és partit	escampa qui escampa blat i ... fins que l' hagué escampat tot . Ses formigues s'
2216	rei s' entrega a sa costura amb sa partida de cadiretes d' or i ja	és partit	a repartir -les a ses nines , i no vos dic res aquestes si botaven
2217	se torna entregar a sa costura tot xarpat amb sos agüierets d' or i ja	és partit	a repartir -los an aquelles nines . I com és a Na Roseta , que li
2218	! Veiam -lo , an aquest palau ! Se n' hi entren tots dos i En Bernat ja	és partit	a mostrar -l' hi tot , explicant -l' hi tot fil per randa . I heu
2219	' arrabassa i tot d' una s' hi fa un forat ben fondo . Es ca ja	és partit	a gratar -hi i es forat se fa tan gros , que es ca s'
2220	l fuia ! damunt fuia , davall fuia ! " fins que jo diré : " Basta ! " Es corpet ja	és partit	mina endins i Na Francina darrere darrere ! I hala a dir : " Damunt fuia , davall
2221	un dia a l' any , en estar malalts . Al punt arriba es gigant i ja	és partit	ensuma qui ensuma , i no s' aturava de dir : — Sent olor de carn humana !
2222	ell . — Amb sa barra de sa porta — diu ella . La hi allarga i ell ja	és partit	puny qui puny es quixals buits o capxifollats , que de vegades li feien veure
2223	dos s' arribaren a dormir . Abans de trencar s' auba , ell pega bot i ja	és partit	, tris-tras tris-tras , cap a gordar sa seua portassa . Sa dona s' aixeca
2224	Catalina davall s' escudelleta de brou , i al punt s' entrega es gigantot i ja	és partit	ensuma qui ensuma , i no s' aturava de dir : — Sent olor de carn humana !
2225	sa barra de sa porta — diu ella . La hi allarga , ell la pren i ja	és partit	puny qui puny amb sa barrota per dins ses encletxes de dents i quixals .
2226	? " Aquell homonet ho fa així : lo endemà se carrega la seua fia Joana i ja	és partit	a córrer tota la ciutat i crida qui crida a cada cap de cantó : —
2227	duga per passar es camí . En Joan pren es pa i es formatge i ja	és partit	de d' allà . — I cap a on prenc ? — diu ell com hagué caminat una
2228	Déu i falcó ! I encara no ho hagué dit , com torna un falcó i ja	és partit	vola qui vola cap an aquelles muntanyes . Amb un parei d' hores hi va
2229	i falcó ! Encara no ho hagué acabat de dir com , zas ! , torna un falcó , ja	és partit	vola qui vola com un estel cap an aquelles altres muntanyes de s' entrelluu
2230	de d' allà ! — Val Déu i falcó ! — diu En Joan . Torna un falcó , ja	és partit	darrere s' àliga ben de pressa . Tot dos se n' anaven com a llonzins .
2231	vetlava es porquer darrere es porcs . En Joan , quan va veure sa seua bona , ja	és partit	cap an es barranc i sa fia de l' amo , darrere darrere ell ! En
2232	. I ja ho crec que veu En Joan que assetsuaixí torna un lleó i ja	és partit	barranc endins i bons bramuls ! Amb això compareix es porc singlar i ja estan
2233	i li obri es ventre i li treu un ou de s' overa . I ja	és partit	amb aquell ou , vola qui vola cap an aquell jardí i an aquell casal
2234	gerreta i no et mogues que jo no torn . Li pren sa gerreta i ja	és partit	com la bala de d' allà . Al punt s' entrega amb sa gerreta , plena
2235	mal ! Ja estic bo , gràcies a Déu ! — Aquí pega bot d'es llit i ja	és partit	a pegar bots i bots . Llavò s' aferra amb son pare i amb so
2236	. Aquell que era romàs , com se veu tot sol , se treu un espumadoret i ja	és partit	a besar -lo , besa qui besa i plora qui plora , i no s' aturava
2237	sa torre més alta del palau . Passa un corb , li pren sa pinta i ja	és partit	, vola qui vola , i de d' allà . N' Aineta li pitja darrere , corre qui
2238	' al-lotó ho va sebre , pren un cavall i un bossot de diners i ja	és partit	de d' allà cerca qui cerca qui li donaria clarícies de per ont capllevava
2239	lo que t' he comanat . En Bernadet donà mil gràcies an aquella jaieta i ja	és partit	a cercar una bona espasa i un bon mirai . Troba una cosa i altra
2240	Bernadet ? Se 'n va a sa cambra que feia nou , despenja ses maçoletes i ja	és partit	a tocar -les , i no s' aturava de dir : — Hala , maçoletes ! Feis lo que
2241	presenta el rei ; li conten lo que passa , i agafa aquell al-lot , i ja	és partit	a preguntar -lo d'es llevant i d'es ponent ; però no en va
2242	? — Gens de greu — diu sa fadrineta — . Hi pots anar bellament . I En Bernadet ja	és partit	p'es mateixos passos que havien seguits per dins aquell jardí , i no s'
2243	aquesta carta allà ont te durà s' animal . Se posa dalt es cavall i ja	és partit	, trot trot . Arriben a sa vorera de mar . S' animal anava a tirar -s'
2244	, si tan encarat hi estàs . I En Joan un dia alça es cap i ja	és partit	de d' allà a trescar el món . Camina caminaràs , arriba a una possessió , s'
2245	li diu que prenga es que vulga . En Miquel se treu un bossot i ja	és partit	a posar -hi grapades i grapades de diners , fins que el tengué ben ple ,
2246	a ca seua , s' atura a un forn , compra un pa , el paga i ja	és partit	cap a una botiga d' arròs per comprar -ne dues lliures . Abans d' entrar -
2247	cosa . I què fa ell ? Gira sa reia amb sa punta cap amunt i ja	és partit	, i bones llenderades an es parei . Ja ho crec que amb sa reia d'
2248	una torre del palau , com veu aquella bandera de dol , se trastornà tot i ja	és partit	corrents an es moll a veure què seria allò . Arriba an es moll , sa
2249	a sa mare , fets un mar de llàgrimes , com és bo de comprendre , i ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs i cap enllà te faràs , troba un cavaller que
2250	'n puja el rei a cavall amb sos tres pans dins un bossot i ja	és partit	de d' allà com començava a apuntar auba . Camina caminaràs i cap envant te
2251	romandre , no demostrant -se qui era , i lo endemà dematí a punta d' auba ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs , i demana qui demana
2252	topà , sense demostrar -se qui era , i lo endemà dematí a trenc d' auba ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs tot lo dia i cap envant te faràs , i
2253	? Pren un pa i una sobrassada , se posa ses cames an es coll i ja	és partit	cap a Ciutat per veure si amb una mentida grossa se feia gendre del
2254	li quedava altre remei . Deixa comanada sa barca an es tres missatges seus i ja	és partit	corre qui corre darrere es quatre-cents conís que li amollaren davant i fogiren

2255	de fabiol que li presentava ! L' agafa , el se posa a sa boca i ja	és partit	ti-tu-ti ti-tu-ti ti-tu-ti . Què me 'n direu ? Ell
2256	de tot , se pon es sol i En Joanet ja agafa es fabiolet i ja	és partit	ti-tu-ti tu-ti , ti-tu-ti tu-ti . I allà hauríeu vists
2257	del rei , prou que sentí es fabiolet d'En Joan que el cridava . I ja	és partit	enforinya qui enforinya per tots es forats , enclètexs i retxilleres que veia i tot
2258	esser a cal rei , aquest li dóna es quatre-cents conís i amb ells ja	és partit	cap a un camp ras i allà ja es posen a pasturar es més
2259	mateix , que es sol s' acabava de pondre , En Joanet agafa es fabiol i ja	és partit	, ti-tu-ti ti-tu-ti , ti-tu-ti tu-ti , per replegar es
2260	a sa fia del rei i la se posa davall s' altra xella , i ja	és partit	tris-tras tris-tras amb En Joanet i En Bufim-Bufaina darrere darrere . El
2261	naven a tirar damunt per prendre -los la senyora princesa , però En Bufim-Bufaina ja	és partit	a bufar amb tota sa força , i bufa qui bufa , i què s' hi
2262	moro el tapa ben tapat , el se carrega , s' acosta an es castell i ja	és partit	a voltar -lo , crida qui crida : — Qui em compra aquest càntir d' or ! Hala
2263	eua mida . — Envestiu , homo ! — diu es fii del rei — . Fora por ! I es gigant ja	és partit	a donar clau an aquella garbera de pa , i daça qui daça , i vènguen
2264	un cavallet blanc que s' entrega tot xarpat , s' afica dins sa farratge i ja	és partit	a daça qui daça , com si fes mig any que no hagués pogut arribar a
2265	noves d' avui . A veure qui comença ? — Ja començaré jo — diu un altre i ja	és partit	a descabdellar . — Sobretot — diu ell — , ja ho són beneits es capdeperins ! Van a
2266	així : obri sa caixeta , que no la deixava mai , se vest de príncep i ja	és partit	a tomar flors p' enterra en lloc de fer -ne ramells i canta qui
2267	a ajudar an el rei . En Mercè-mercè pega bot dalt sa mula i ja	és partit	carrera oberta cap a sa guerra . Com hi fonc propet , se treu es foguer
2268	això es gigantàs se desxondeix ; i com veu aquell que fuig , se malpena i ja	és partit	a pitjar -li darrere cridant : — Gran polissardo ! Com fuigs és que n' has feta
2269	. En Mercè-mercè lleva sa mula de sa sínia , s' hi eixanca damunt i ja	és partit	de d' allà . Se treu es foguer i sa pedra foguera , es canonet d'
2270	remeulo especial ; En Mercè-mercè cregué que allò era sa senya per envestir . I ja	és partit	de peu de gat cap a sa lleona , arriba su-ran d' ella , decanta
2271	altra vegada ! En Mercè-mercè amb so botilet ple de llet i ben tapat ja	és partit	de peu de gat de peu de gat cap a sa mula , la desferma ,
2272	perera ! I d' allà cametes me valguen , cap a cal rei ! Hi arriba i ja	és partit	carrer amunt carrer avall i crida qui crida : — Qui em barata uis de cristià
2273	carboner tot d' una se posa ses roses i clavells dins una canastra i ja	és partit	a córrer carrers i més carrers , cridant com un desesperat : — Hala dones , senyore
2274	envelat cap an aquell bosc . Tris-tras tris-tras , arriba an es bosc i ja	és partit	a apellucar encenais i qualche branca , maldament fos ben revenguda . Com acabava d'
2275	carrera oberta , com un dimoni . En Bernadet ja duia es capell de vidre i ja	és partit	a sortir a camí a s' animalot , que , com no el veia , no se '
2276	page . Demana un cavall , una espasa , una ballesa i fletxes . Les hi donen i ja	és partit	. Camina caminaràs , d'es cap de set dies troba un riu i veu dins
2277	ell — , la trobarà a ella . La princesa li dóna una ampolla , la pren i ja	és partit	. Demana qui demana sa font de la Bona Salut a tothom que trobava , ningú
2278	té dalt , la buida i , en lloc de tornar -la amollar an En Pere , ja	és partit	a tirar -li pedres i pedres , com es cap d' un homo o més
2279	veu molt mortal : — Tirau ! L' amo tira , i una volta sa senaia a dalt , ja	és partit	a tirar pedres an En Pau , no petites , sinó com es cap d' un
2280	l' hagneren trobat . El duen an es gatet , que los donà mil gràcies i ja	és partit	amb so canet con cent mil llamps cap an En Joanet . — Deixau -los entrar ,
2281	mala cara . Lo endemà En Pere se carrega una altra peça de roba i ja	és partit	p'es mateix passos del dia abans , cridant a la desesperada : — Hala , dones , i
2282	endemà , d' amagat de ca seva , se carrega sa darrera peça de roba , i ja	és partit	de d' allà p'es carrers de Sóller , cridant a la desesperada : — Hala , dones ,
2283	posa aquell anell an es dit d'es mig de sa mà esquerra , i ja	és partit	a amollar -lo dins s' avenc bitlo-bitlo . Com se 'n tem , ja és
2284	an es blonco : — Ja la tenc ! Tirau més que de pressa ! I es blonco ja	és partit	a cobrar faixa , estira qui estira i puja qui puja En Joanet avenc amunt .
2285	com jo la me torn fer meua ! Pensa qui pensa com s' ho faria , ja	és partit	a rondar per davant es casal d'En Joanet , anant i venint carrer amunt
2286	que començà a esser de dia , s' ermità s' enfila damunt s' ermita i ja	és partit	a siular , i tot allò resplendia amb sos seus siulos . Semblava mentida que una
2287	just an es cantell d' aquell bec de penyes , girat a la mar , i ja	és partit	siula qui siula . I heu de creure i pensar i pensar i creure que
2288	-se , berenen amb quatre grapades i s' ermità s' enfila dalt s' ermita , i ja	és partit	a siular , siula qui siula , però uns siulos que eixordaven de forts que eren ,
2289	' arribà a veure tan avorrit que li vengué s' idea de penjar -se , i ja	és partit	a cercar una llendera per fer -hi es nuu corredor i fermar s' altre
2290	so ribell de ses sopes dalt es cap i sa guarda d' euveies davant , ja	és partit	cap a sa cova de s' animalot , encara que l' amo li havia posat
2291	, fes lo que saps fer ! Aset , fes lo que saps fer ! I aquell animal ja	és partit	a alçar es cul i se posa a fer descàrregues de pessetes , drets d'
2292	perquè li robava ses figues i , com li arribà , amb un venerable que duia ja	és partit	a bestreure -li devers ses costelles i per s' esquena amb tota sa força .
2293	. Hi arriba , se posa un vestit vei , afica ses figues dins un paner i ja	és partit	a passetjar -se per davant cal rei , cridant : — Hala dones , fruita fora temps !
2294	gigantot amb ses flors , En Bernat i sa senaia de pedres dins sa butza , ja	és partit	de d' allà , com si res fos estat . En Pau va dir : — No res ,
2295	violí ! — diu ell . Se posa a tocar -lo davant son pare i son pare ja	és partit	a ballar , i balla qui te balla . En Joanet s' atura de tocar es
2296	. En Joanet fa senya a son pare de començar sa musica i son pare ja	és partit	a passar s' arc per dalt ses cordes d'es violí , que varen treure
2297	el farem trompitxar de casta granada ! Son pare s' aixeca , agafa es violí i ja	és partit	a passar s' arc per dalt ses cordes , i sona qui sona , sortint a
2298	en nom del Pare i del Fill i de lo Esperit Sant . Amèn . I ja	és partit	sona qui sona es violí sortint damunt es portal . Què me 'n direu ? Ell
2299	os ! — diu En Joanet . I què fa ell ? Se treu sa bosseta verda i ja	és partit	a treure 'n , de dobles de vint i dobles de vint , i , com més
2300	que serrar -los aquell banyam . Amb això En Joanet se vest de metge i ja	és partit	a passetjar -se per davant cal rei , i la gent comença a dir : — Un
2301	es casal reial , que era molt gran i molt polit , com poreu pensar . I ja	és partit	a sonar sa guiterria amb sa man dreia i diu : — Deman que surta un

2302	, veiam si són iguals . En Pere , com si hagués tengut foc dins ses sabates , ja	és partit	cap an es seu casal a dur sa guitarra . Sa fia del rei la
2303	, que estava massa despert . I què fa ell ? Posa mà a sa guitarra i ja	és partit	sona qui sona amb sa mà dreta i demana qui demana un altre casal
2304	! — diu En Pere . Dóna les gràcies an En Joanet d' aquell nou favor i ja	és partit	de d' allà a cercar ventura . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Arriba
2305	figueres , i carregades de figues que estaven . S' aborda a una , hi puja i ja	és partit	a coir -ne . I encara no les havia coïdes , zas ! , ja les s' engolia .
2306	sense haver -me demanat d' orde ? I tan geloses com jo les tenc ! I ja	és partit	a assatjar -li aquell venerable , i verdancada ve i verdancada va ! En Pere prova
2307	, sinó plors i més plors . En Pere amb això se vest de metge i ja	és partit	a passetjar -se per davant cal rei , més inflat que un lleu amb ceba .
2308	una verga de bou que duia amagada dins una cama d'es calçons , i ja	és partit	, plim-plam ! plim- plena ! plim-plam ! plim-plena ! , per damunt s' espinada i per
2309	sa verga de bou que duia amagada dins una cama d'es calçons i ja	és partit	, plim-plam ! plim-plena ! plim-plam ! plim-plena ! , devers s' espinada i es costel
2310	torna treure sa verga de bou de dins sa cama d'es calçons , i ja	és partit	plim-plam ! plim-plena ! i plim-plam ! plim- plena ! I la princesa crits , i
2311	anar a dir -los -ho ? — demana la princesa . — Jo mateix ! — diu es metge . I ja	és partit	amb unes bones passes a cercar el rei i la reina . Com el veren
2312	fa En Joan ? Pren es bobiot i amb aquelles dues paneres an es braç ja	és partit	de d' allà , tris-tras tris-tras , i hala per envant ! Horabaixando de tot
2313	és es gigant que ve ! — diu sa dona . Prou que ho va esser ! I ja	és partit	a cridar , crida qui crida : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si
2314	de pla , i al punt bons roncós ! Devers les tres alça es cap i ja	és partit	de d' allà , ben atacat amb s' anellet i es tres garrotets . Camina caminaràs ,
2315	s' entregava amb unes bones passes i un pantaix molt alt de punt , i ja	és partit	a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si Déu ho mana !
2316	d' una una pena feresta d' haver baratat s' anellet amb ses endevinaies . I ja	és partit	a dir -ho an es gigant , que just llavò s' acabava d' aixecar . — Senyor
2317	punta d' auba En Joan pega bot d'es llit , paga s' hostalatge i ja	és partit	de d' allà , ben peus alts . Horabaixando topa un altre hostel . Demana si hi
2318	per davant que passa sa porta an el dimoni . Ell surt peu pla i ja	és partit	de d' allà com si res fos estat . Van a contar -ho an el
2319	terra i , com se veu tot s' exèrcit davant , se treu es fabiolet i ja	és partit	ti-tu-ti ! ti-tu-ti ! I heu de pensar i creure i creure
2320	cansament que duia , i lo endemà dematí a trenc d' auba de desxondeix i ja	és partit	de d' allà cap an es sol , camina caminaràs . Què me 'n direu ? Ell
2321	rei Sabi i de ses dues fies seues , pega bot dalt es cavall i ja	és partit	de d' allà camina caminaràs cap a solixent . Què me 'n direu ? Ell tot
2322	se du a sa boca , el sona i a l' acte aquell pobre vidrier ja	és partit	a ballar com un desesperat , i bots i xecalines i cabrioles , i tot eren
2323	Joan sobre ses pomes , fins que ell se crema , se treu es fabiolet i ja	és partit	sona qui sona , ti-tu-ti ! tu-ti ! ti-tu-ti ! tu-ti ! I
2324	En Joan , en lloc de matar -se sa puça , se treu es fabiol i ja	és partit	a sonar , sona qui te sona , ti-tu-ti ! tu-ti ! ti-tu-ti !
2325	no deix la casa , que ell no torn . I se vest de mercader i ja	és partit	a córrer món cerca que cerca es patró Rafel i sa patrona Magdalena , ben
2326	amb aigo . L' hi duen . Muia es vell dins s' aigo ben muaiat , i ja	és partit	renta qui renta s' ui de sa font amb so vell , i no se
2327	me 'n direu ? Ell En Pere juny es dos bous an es carro i ja	és partit	amb aquell criat cap an es comellar d'es lleons , En Pere es més
2328	què fa ell ? Atura es carro , posa forqueta , desjuny es bous perquè pasturin , i ja	és partit	a taiar pins . No se servia de cap destrat . Abraonava un pi , li pegava
2329	a sa portassa d' ont era sortit a's dematí amb so carro i ja	és partit	a pegar -hi bons cops de puny , i no s' aturava de dir : — Obriu ,
2330	entra , devora es tarongers atura ses bísties , les ferma a una pomera i ell ja	és partit	a coir taronges , canta qui canta , es més xalest del món . Amb això es
2331	En Pere , zas ! , ja l' ha agafat amb ses estenaies devers es nassarrot i ja	és partit	de quatres cap a defora , duguent -se 'n es dimoni gros rossegant , rossegant . I
2332	' afines , an aquest niu ! En Pau se treu sa trompa de mirar lluny i ja	és partit	a mirar per s' endret de cada una de ses possessions de ca seua ,
2333	coa i sense que ella se 'n tema ! — Ara mateix ! — diu En Bernat . I ja	és partit	cap an aquella auzina i son pare i ets altres germans darrere darrere . — Ja
2334	per s' auzina amb tota sa ciència del món , arriba an es niu i ja	és partit	a llevar busquetes i busquetes de davall es niu . I ho feia amb tanta
2335	d' hora . — Ara mateix ! — diu En Miquel . I ja se treu sa guíia i ja	és partit	a replegar totes ses llenquetes de closca que havien botit : i romangué tot tan
2336	volta li amollen una grapada de ciurons i ell a baix , guinavet en mà , ja	és partit	a fer navegar s' armeta . Què me 'n direu ? Ell no en deixà arribar
2337	de roegar . Ho fa així i lo endemà En Pere amb sa gran coca ja	és partit	cap an es port a dur sa somada de llenya . Encara no havia passat
2338	. El rei li dóna tota sa tropa que tenia en peu i amb ella ja	és partit	cap a ca seua . Es nou pareiers , un poc antes de sortir es sol ,
2339	. Com es minyó com un ciuró se veu dins sa panxa d'es bou , ja	és partit	crida qui crida : — Mon pare ! Oh mon pare ! Som dins sa panxa d'En
2340	per tot lo redó ! Es carboner , com veu allò , se vola de ràbia i ja	és partit	a tirar llamps i pestes contra Déu i es sants , que aquella boca seua
2341	sereu a temps ! En Miquelet diu : — No res , me n' hi vaig jo . I ja	és partit	camina caminaràs cap a llevant . A tothom que veia demanava de s' auellet de
2342	sa greixonera i bones espipellades ! I hala a mirar -se dins es mirai ! I ja	és partit	a dir amb una veueta més dolça i clara que un ratjolí de mel
2343	, i ben fort que tanca , i li estreny . Aquí s' auellet se desxondeix i ja	és partit	a fer aqueix plant : — Joanet , per amor de Déu no passes pus envant ! Per
2344	ballant ! — diu En Joanet . — Ara mateix me 'n vaig a cercar -la -hi ! I ja	és partit	de d' allà , camina caminaràs . Troba una veieta , que li diu : — A on vas ,
2345	. El troba i ferma un cap a sa finestra de ca's gigant i ja	és partit	de d' allà desfent es cabdell . Com el va haver desfet de tot , se
2346	una baula . Compta ses claus i n' hi hagué tres-centes xixanta-cinc , i ja	és partit	a dir amb veu ben estil-lada : — Oh claveta del dia ! Ríngola , fava , pinyolí ,
2347	sent , i diu : — Idò ara mateix me 'n vaig a dur -l' hi ! I ja	és partit	de d' allà , tris-tas-tris-tas , i hala per envant ! Camina caminaràs , troba
2348	. En troba un , ferma un cap a sa finestra de ca's gigant i ja	és partit	de d' allà , desfent es cabdell . Com el va haver desfet tot , se troba

2349	una baula . Compta ses claus i n' hi hagué tres-centes xixanta-cinc . I ja	és partit	a dir amb veu ben estil·lada : — Oh claveta del dia ! Ringola , fava , pinyolí ,
2350	fetes d' altres , de traïdories ! Aquí s' auccellet d' or pren la paraula i ja	és partit	a dir : — Moques de peix ! Moques de peix ! Metzines ! Metzines ! La mala reina vé
2351	' abre de musica , sa font d' or i s' auccell qui parla . En Joanet ja	és partit	cap a llevant . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Com es sol fonc
2352	pecificada i l' endemà dematí , sol sortint , se despedeix d' aquella bona gent i ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Caminà set dies i
2353	pecificada i lo endemà dematí , sol sortint , se despedeix d' aquella bona gent i ja	és partit	de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Camina es set dies
2354	fa ell ? Apaga ses antorxes , tapa sa caixa , l' entravessa damunt es cavall i ja	és partit	cap a ca seua . Hi arriba , no diu a negú què hi ha dins
2355	partida d' hores i an aquell infantò li comença a venir sa talent , i ja	és partit	a plorinyar . Aquí N' Aineta comença a estar mal a pler . Què li havia
2356	! Aquí el rei no pogué aguarar pus i surt de la seua cambra i ja	és partit	a trescar tota la casa cridant com un desesperat , com si hagués perdut es
2357	sa boqueta , s' infant , figurat -se que allò era es mugueró de sa mare , ja	és partit	a xuclar i , zas ! , ja se posa a brollar llet d' aquell dit , pitjor
2358	, tot dient -li : — A veure si et mantens , gran traïdor ! I aquell mig poll ja	és partit	a pasturar i ho duia tot arreu , no en feia cap , de rovis . Un
2359	Déu te guard de perill ! — diu sa madona . — Amèn — diu es mig poll , i ja	és partit	de d' allà cap a Alger . Camina caminaràs , troba una guarda d' escaravats i
2360	— diu es mig poll — , serà a cal rei . A cal rei manca gent ! I ja	és partit	cap a cal rei . Com comença a arrambar -s' hi , se 'n temen es
2361	eure aquella beula . S' emmascarà ben emmascarat i , amb so trabuc a s' espatla , ja	és partit	, trot-trot , a trencar el davant an el Bon Jesús i sant Pere . Al
2362	! Ja me 'n desfaré ! Es prior arribà a dir que sí i es frare ja	és partit	. Se 'n mena es lladre an es confessorari , el fa agenoiar i ell s'
2363	de nou li vengué aquella penitència . A la fi s' estoja es punyal i ja	és partit	cap a sa cova . Camina caminaràs , i pensa qui pensa en aquelles paraules , "
2364	, allà dalt ! — Ara t' he d' agafar de la paraula ! — diu s' homo . I ja	és partit	cap a manllevar sa manuella més llarga que sabia i començà a fer forat ,
2365	esplugar . — Vénga ! — diu sant Pere . El Bon Jesús tomba es cap i sant Pere ja	és partit	a esplugar -lo . El Bon Jesús duia es cap més net que unes flors ;
2366	boca , ho tenc an es cor : són tres es xigarets , idò un perhom . I ja	és partit	a donar -ne un an el Bon Jesús i un a sant Pere , i
2367	'es llit , agafa unes corretges que tenia avinent per un cas de casos i ja	és partit	cap a sa màrfega , i hala bones simades an es qui alçaven aquell xep-
2368	de carrera per aquí ! Aviat no cabré en pell ! Vaja , estic dins lonja ! I ja	és partit	a pasturar , hala qui hala . — I que en direm , de mi ? — diu sa llebre — .
2369	em vols per marit ? — Si cantau polit — diu ella , tota entonada . I es ca ja	és partit	: — Nyop !!! Nyop !!! Ja ho crec que eixordà sa rateta , que digué tot d' una
2370	que trob que heu pensat bé ! — diu es cabrit . I a l' acte ell ja	és partit	a etzibar -se es reims de portadora en portadora i sa segaia los s'
2371	d' aquelles falgueres , i es senyor destapa es canonet de plata que duia , i ja	és partit	a parar , a fi de que , en caure ses llavors , hi pegassen dedins . Al
2372	Servera , i ja foren a sa font d' es Molins . S' arromanguen , i un ja	és partit	a replegar i a triar ses pedres i s' altre a posar -les ; i
2373	de davant , los diu : — Feis -me un molí de vent . Dit i fet , un ja	és partit	a replegar pedreny i s' altre a compondre ; i al punt veren sa terrada
2374	haver d' anar sempre gavatx buit . Se posa ses cames an es coll , i ja	és partit	. Camina caminaràs , arriba a un torrent que venia ben gros . Afina una filera de
2375	se cansà també de fer dijunis per força . Un dia alça es cap , i ja	és partit	, hala qui hala . Camina caminaràs , troba aquell mateix torrent , que també venia
2376	su allà , pega tirada a una tanyada ben revenguda , l' esporga ben esporgada , i ja	és partit	cap an es ca . S' animal va veure es joc malparat , i se n'
2377	. — El te duran — diu l' amo . — Idò fins es vespre — diu s' estornell , i ja	és partit	. Arriba an es sementer , posa es parei a s' arada ; en lloc de llevar
2378	mula , pren es mantí amb una mà i ses corretjades amb s' altra , i ja	és partit	, canta qui canta , darrere es parei , que se n' anava de d' allà , casi
2379	, que pareixien dos fumerals . Com prou va baver fumat i xuclat , s' aixeca , i ja	és partit	a replegar ets ametlers i es pals taiats , i hala dins es carro ! En
2380	ja el tornaren tenir amb sa pipa an es morros . Sobretot , a mitjan capvespre ja	és partit	a replegar es ceps arrabassats , fa sa carretada ; i vos assegur que ho era ,
2381	a totes les taia es carcabòs . Les se 'n du a sa partió , i ja	és partit	a posar -les una an es costat de s' altra , fent filada . Com la
2382	de llenques de ses voreres . — Ara em toca a mi — diu En Bernat ; i ja	és partit	a fer com que cercar una pedra p' enterra , acalat acalat . De cop descuit
2383	tu ! — diu tot impacient an En Bernat . — Massa que tiraré ! — diu aquest . I ja	és partit	, acalat acalat , fent com que cercar una pedra bona . De cop descuit posa sa
2384	en coses que siem bons , manau i disponeu , se despedí d' es gigant , i ja	és partit	de d' allà , camina caminaràs . Podeu pensar com va romandre es gigant . Feia es
2385	jugarem es tot p' es tot ! Qui tindrà ungles , les traurà ! Dit i fet , ja	és partit	corrents per allà ont se n' era anat es revetler . En Bernat ja era
2386	una trutja , li treu sa butza , i la se posa dins sa faldriguera ; i ja	és partit	ben de pressa de d' allà , cuidant a fer ui , arruixant es porcs i
2387	, li esqueixen sa camia , i amb una guinaveta de desxuier porcs En Bernat mateix ja	és partit	a treure -li s' aixinguer ; i li va treure trinxes i correigs fins que
2388	, a sopar ! — No , ell jo n' he de veure la fi , d' aquesta olor . Ja	és partit	cerca qui cerca per tota la casa , i no veia fressa de res . — En
2389	olor de carn humana ! En sent , i n' he de veure la fi . I ja	és partit	cerca qui cerca per tota la casa , i no guipà res . Se 'n va
2390	llit per acabar sa son que duia enrere . Més grandiet s' aixeca , berena , i ja	és partit	pensa qui pensa quina tasca donaria an es dimonis per guanyar temps i fer -
2391	-se envant . Es vespre féu una bona sopada , cala foc a sa pipa i ja	és partit	cap a ca seva , i allà espera qui espera . A les dotze pega siulo
2392	gigant és tant com diuen . Se 'n va tot fenerós an aquell pinar , i ja	és partit	a taiar llenya per dur -se 'n un bon feix . Es gigant al punt
2393	nt-i-cinc ? — demanà es confés . — Amarra — s' exclama es mariner . I aleshores ja	és partit	a descabdellar sobre sa seua vida passada . Què me 'n direu ? Ell va fer
2394	heu de pensar i creure Que es retgirà , Dalt es cavall se posà I ja	és partit	. Quan lo sol era sortit , Los seus trobava , I a la cova tres n'
2395	, se féu fosca negra , N' Andreu sa carrega es sac a s' esquena , i ja	és partit	a fer sa passada per cas seus amics . Arriba a cas primer , i toc-

2396	amb sa fusta amb ses mans . Aquell homo tanca ses portes en fort , i ja	és partit	cap an es corral amb una aixada per començar sa gaveta per soterrar -hi
2397	criats , que li donaren ses mil lliures ; ell les s' estoja ben estojudes , i ja	és partit	de d' allà . I el rei romangué tot atxul-lat , com bé poreu creure .
2398	més alegria . El rei li treu sa panada , i l' homo la pren , i ja	és partit	de d' allà , cap a ca seva . Camina caminaràs , a un entreforc d'es
2399	ben esporgat , i , sense que jo li hagués demanades de noves ni dit res , ja	és partit	a bestreure 'm amb aquell companatge ; i m' ha donades més garrotades que no
2400	cossari . I què fa En Donzell ? En lloc de dir fora ! an es cans , ja	és partit	corrents darrere ells afuant -los , acanyissant -los , cuidant a fer ui de crits i
2401	d' estabó ; tot d' una que és defora , pega bot damunt es cavallet , i ja	és partit	de quatres , però de quatres de tot , tant com en poria treure . Corregueren fins
2402	, s' hi eixanca ben eixancat , i hala ventai i altre an aquell cavall ! , que ja	és partit	de quatres , i de d' allà , tant com en poria treure ! Arriben a s'
2403	, li rosteix sa galina , i darrere s' escudella la hi treu , i l' homo ja	és partit	hala qui hala , fins que n' hi hagué gens , de galina damunt sa taula .
2404	d' escales ! An el rei li va fer tanta de gràcia aquesta sortida , que ja	és partit	, pegant fua cap avall per s' escala . I va fer més via que no
2405	an el rei , i que en faça es bres per un si acàs . Ell ja	és partit	cap a cal rei , li dóna sa comanda de Na Catalina , i el rei
2406	li posava tanta terra a s' escudella . Dit i fet , pren un cavall , i ja	és partit	cap allà , pensa qui pensa com se 'n desfaria , d' aquells trumfos . Quan davallava
2407	— , venta de pressa en es fogonet , fins que estiga ben encès . I es ventador ja	és partit	, treca-trec , treca-trec , que cuidava a fer ui , venta qui venta . Al punt
2408	un despatx , es senyor entrega un llibre an En Gregori , que l' obri i ja	és partit	a lletgir de correguda , sense trobar -hi cap terròs , ben llampant i estil-lat .
2409	' escriure . Li posa un tros de paper blanc davant i una ploma muiada , i ja	és partit	a dictar -li una carta . I En Gregori escriu qui escriu , i cada instant
2410	així com l' hi havia dictat ; es senyor li diu que sí , i ell ja	és partit	a fer retxes i més retxes , i què me 'n direu ? Ell amb un
2411	. Es pescadors hi atraquen sa barqueta , s' al-lotó bota a s' illot , i ja	és partit	a fer -hi gambades corrent i saltant d' un cap a s' altre mentres
2412	plors a les totes . Plora qui plora , colombra a s' entrelluu una barca , i ja	és partit	a cridar i a fer bracetjades a l' aire perquè es de sa barca
2413	estreta i casi no s' hi poria atxafegar . Aquí es capità d'es cossaris ja	és partit	a mirar -lo -se de prim compte . — Què serà això ? — comença a pensar ell — .
2414	prenen mida per un vestit d' homo . L' hi fan ; el se posa , i ja	és partit	com si fos un fadrí d' aquells més abrinats . Se presenta an es corter
2415	Mirando ! Hi arriba i s' hi afica manades fetes . En Mirando l' afina i ja	és partit	cap an En Joanet , i En Joanet cap an En Mirando ! , presentant -li aquell
2416	Déu te guard de perill . — Amèn — diu ell . Pega bot damunt En Baulos , i ja	és partit	, daixo-daixo , cap a cal rei . Camina caminaràs , devers les onze s' animal ja
2417	a ca nostra , i ma mare ben contenta . El pos dins es corral , i ja	és partit	a trescar . Es veinats , envejosa que és sa gent i no poren sofrir que
2418	pos a's mig , encivell cimada i altra an En Baulos , i s' animal ja	és partit	atre , i bat qui bat ets ous . I heu de creure i pensar
2419	un sant-i-amèn foren en aquella ciutat . Salta a terra En Joanet , i ja	és partit	tresca qui tresca , braç sonant i oreia fumant , per dins la ciutat mira que
2420	uperior . Aleshores En Joanet s' expitxa cap an es casal d' aquella pobiletta , i ja	és partit	a trescar per alla davant , crida qui crida amb tota quanta força tenia : — Hala ,
2421	, i un dia se torna espitxar devers es casal d' aquell senyor marquès , i ja	és partit	tresca qui tresca de cap a cap de carrer i crida qui crida : — Hala ,
2422	! — diu aquell — . El tenc ben avinent ! Ara vaig a menar -lo ! I es saig ja	és partit	cap an aquell adormit amb aquell cavall devora ell . Llavò va veure ben clar
2423	braç ses riendes d'es cavall ; i com les hi ha despessades de tot , ja	és partit	amb so cavall , cap an aquella pitxorina tan falaguera ; puguen tots dos dalt es
2424	mateix ! — diu es mestre . Què me 'n direu ? Ell el criden , i En Joanet ja	és partit	a fer -li preguntes d' un vent i d' altre , i En Ferrandí que
2425	més bona . Les agafa i , quan es rellotge de la vila donava les dotze , ja	és partit	cap a cas batle . Veu la casa esbadellada i es batle assegut a's
2426	es vespre qui feia vuit , quan es rellotge de la vila donava les dotze , ja	és partit	cap a cas batle . Veu sa finestra oberta . Es batle estava dedins , i tenia
2427	-la 'm per amor de Déu , Salomet . — Perquè és vostè , hi aniré . En Salom ja	és partit	cap a s' avenc per on solia sortir el dimoni . Arriba i se posa
2428	el món , a veure si me dirà tan bé com an En Bernat ! I ja	és partit	. Camina caminaràs , d'es cap de set dies arriba a una terra , que com
2429	pus . Com es seu germà Miquel va sebre es pas , pren es moix , i ja	és partit	a cercar ventura . Camina caminaràs , arriba un dia a una terra ben enfora . Afina
2430	pus . Quan es seu germà Joan va sebre es pas , pren sa fauç , i ja	és partit	a cercar ventura . Camina caminaràs , arriba a una terra ben enfora . Era mitjan j
2431	un tros de pa i formatge que s' havia posat dins sa faldriguera , i ja	és partit	a donar -li clau . Amb això li agafa set ; deixa es pa i formatge
2432	terra . Està fermat p'es quatre potons ; no pot fogir . L' hi deixa , i ja	és partit	cap a sa beina . En Gostí , que el vetlava com un gat sa rata ,
2433	es que duia , i corrents cap aont sentia es tu-tup . I En Gostí ja	és partit	a fogir d' una mata a una altra i a una altra , i vénga
2434	un re amb ses dents . Ensella s' aset , brinda dos homos , i amb ells ja	és partit	cap a s' hort : embarriolen En Pere , l' enverguen dins un sac , el fermen
2435	a s' altra vorera , i cau dins es fondal . En Tacó tot d' una ja	és partit	a tirar -li pedres i pedres i més pedres ; es drac s' enfilava per
2436	horabaixa , veu mestre Antoni Llampina entrar aquella doneta dins l' església , i ja	és partit	cap a amagar -se darrere sa figura de sant Antoni ; i ja ho crec
2437	auria cap que el conegués . Aleshores mestre Jaume ja havia escorxat es moix , i ja	és partit	, mira qui mira entorn seu , aquelles parets , aquell llit , i , sobretot , aquell v
2438	on devers està el sen Guinyot , aquella dona els ho diu , i es cotxo ja	és partit	cap allà . Al punt hi arriba , s' atura davant sa casa mateixa , i davalla
2439	dit tan bé ! Què me 'n direu ? Ell es belitre , en lloc de contestar , ja	és partit	a fer aquell mateix siulet que havia fet davant es jutge , i no el
2440	mb s' extremunció ; i , mentres sa dona s' escabeiava fent un escàndol de plors , ja	és partit	amb s' escolà a dir oracions i més oracions . Anava ja a fer la
2441	dobbers per anar a comprar per la menjua ! En Pere agafa aquella roba i ja	és partit	de d' allà per carrers i carrers , crida qui crida : — Hala qui em compra
2442	n' entra dins es rebost , tria ses dues sobrassades que més li agradaren , i ja	és partit	cap a ca seua ! Com hi arriba , les entrega a sa mare , i li

2443	a un altre ! Bo estic jo per deixar -me emblanquinar ! Agafa aquella salsera , i ja	és partit	tresca qui tresca carrers i més carrers , i crida qui crida : — Hala qui la '
2444	banc , i al punt el senyor rector se 'n puja a sa trona , i ja	és partit	a predicar de sant Marçal i ses Ànimes del Purgatori , fent -ne mil alabances
2445	vos do bon vent — li contestaren . Se posa sa butza dins sa faldriguera , i ja	és partit	cap a la vila . Comença a moure -se vent . Troba dos picapedrers que enteulaven
2446	a cobrar -la ! I an es mateix temps que deia això an es capità , ja	és partit	a bestreure -li amb aquell venerable , i li donà un fas de llenya d'
2447	es mateix temps que deia això , se destira d' un venerable ben doble , i ja	és partit	a bestreure an es capità , però de quina manera ! — Ai ! — deia es capità — . Això
2448	an es mateix temps que deia això , se destira d' un bon venerable i ja	és partit	a bestreure ventim an aquell malanat d'es capità , que li escapaven uns remeulos
2449	mans , vetlant -li es ble perquè no hi hagués un denou abans d' hora , ja	és partit	cap a la vila , tris-tras tris-tras . Devora s' aujub d'es Lleters
2450	una cama d'es calçons , s' arramba an es llit , destapa es mestre , i ja	és partit	plim-plam ! plim-plena ! devers s' esquena d' aquell mesquinet , de ses espatles fin
2451	bou , diu an es criat que destap es malalt , aquell el destapa , i ell ja	és partit	plim-plam ! plim-plena ! devers s' esquena d'es mestre , de ses espatles fins
2452	, que s' olla vessa ! Destapa 'l ! Es virell destapa es malalt i es canonge ja	és partit	amb sa verga de bou plim-plam ! plim-plena ! devers s' esquena d' aquell
2453	no en taia pus . Deixa es parei amb s' arada , i brandant ses corretjades ja	és partit	cap an es cirerer , corrents i cridant : — Ah gran cara de poca cosa , tu
2454	els ho espampol encara , a sa presa que mos han feta ! Dit i fet , ja	és partit	corrents l' amo per aquella dreuera , i vos assegur que se n' hi anava ,
2455	, ell s' aset al punt comença a sentir s' olor de sa somera , i ja	és partit	a bramar , i s' arriba a alegrar tan fort que pren de quatres cap
2456	's mig d'es camí , dins una bassa de sang que havia colada . I ja	és partit	a enrevoltar -lo mirant -lo -se fit a fit . Arriba es germà segon , i
2457	mort i a tots voltros ! — va dir aquell llengollarga — . Ara mateix se vorà ! I ja	és partit	cap an es ... mort , que havia sentides totes aquelles completes i estava amb sos
2458	faria tair , si jo no havia de treure es caragol bufant . Dit i fet , ja	és partit	a triconetjar , i hala qui hala . I vos assegur que la feia , sa viona ,
2459	ho remena ben remenat . Una mica claret li sortí , però així mateix anà . I ja	és partit	a buidar cuierades de suc de cervell dins es carabassot de ses dones . Tantes
2460	falsos déus , devora sa columna d'es mig ; surt , i , com és a defora , ja	és partit	ti-tu-ti ti-tu-ti tu-ti . I què fa Sansó ? S' aixeca ,
2461	jo no torn ! I què fa ell ? Cui es tres grans de calop , i ja	és partit	cap an es qui se 'n duien el Bon Jesús . Al punt los assoleix ,
2462	-se Llegat a latere del mateix Jesucrist , deixa la cort pontificia l' any 1399 i ja	és partit	a predicar per totes les nacions de l' obediència d' Avinyó , convertint pertot arre
2463	a veure si l' agaf , i que m' ho torn dir ! Dit i fet , ja	és partit	de quatres cap an es port . Destria sa barca , que ja era mar endins
2464	vos he dit és ver , ara mateix me 'n pujaré an el cel . I ja	és partit	per amunt i per amunt . I tothom que estava esglaiat i amb sos cabeis
2465	rebre 'l amb rams i paumes i amb tota devoció . I què fa ell ? Ja	és partit	a predicar -los tan bé com sabia . I allà hauríeu vists murers i mureres
2466	, i amollen an es cavall . I heu de creure i pensar que aquell animalet ja	és partit	de quatres , com la bala , cap an es moros ! Es moros el colombren de
2467	es cos del rei En Jaume damunt es cavall , i li amollen . Aquell animalet ja	és partit	de quatres , com un llampec de d' allà cap an es moros , que al
2468	en bat , i se n' entra tot xalest es brau de sa guarda , i ja	és partit	a afuar -se a ses espigoleres ; i aquestes crits i bots i corregudes d'
2469	Endavant ses atxes ! — diuen aquells dos . Aleshores En Tià se treu es Lluinari i ja	és partit	a lletgir , i llig qui llig . Al punt senten un croixit : era que es
2470	, que s' hi afuaven per tornar -li prendre es capell , l' homo juny , i ja	és partit	cap a Algaida , amb un coret com una lletia . Hala qui hala , per envant ,
2471	caramull ! Aquell paupa qui paupa p'en terra , a la fi la troba , i ja	és partit	paupant a repassar es formiguers de dobles de vent . I provava de deixar -hi
2472	d' aquelles falgueres , i es senyor destapa es canonet de plata que duia , i ja	és partit	a parar , a fi de que , en caure ses llavors , hi pegassen dedins . Al
2473	Servera , i ja foren a sa font d'es Molins . S' arromanguen , i un ja	és partit	a replegar i a triar ses pedres i s' altre a posar -les ; i
2474	de davant , los diu : — Feis -me un molí de vent . Dit i fet , un ja	és partit	a replegar pedreny i s' altre a compondre ; i al punt veren sa terrada
2475	de coratge , posa mà en terra , agafa una pedra com es dos punys , i ja	és partit	de d' allà , tris-tras-tris-tras , ben resolt d' enflocar aquell còdol a
2476	' oli bullent , hi afica un peu de davant i llavò s' altre peu , i ja	és partit	a beneir tothom d' oli , i bunyol per aquí i bunyol per allà , i
2477	rabetja una mica ses mans per llevar -se sa pols i sa suor ; i ja	és partit	de d' allà , cap a on diríeu ? Idò cap a ca Na Margalida Porquera .
2478	de trobar . Amb això se fa mitjanit . En Paparrò se treu es llunari i ja	és partit	a lletgir , i llig qui llig . Assetsuaixí s' obri en terra un forat , com
2479	no li havien robat res . Ell a la fi se treu es llunari , i ja	és partit	a lletgir -hi . I heu de creure i pensar que assetsuaixí fa un tro
2480	un bunyol dins la mel . Què me 'n direu ? Ell com los tengué fermats , ja	és partit	a donar garrotades an aquelles egos , i garrotades i més garrotades , però tan a
2481	font , te donam sa llibertat : te 'n poràs anar a ca teua . L' homo ja	és partit	, cerca qui cerca una font , fins que a la fi en troba una i
2482	hi havia allà devora , la se 'n du , l' afica dins sa font , i ja	és partit	amb sa branca cap a ses cases de Xorrigo , i sa font darrere darrere
2483	agafa una branca d' uiaastre , l' afica fins a muir dins sa font , i ja	és partit	de d' allà . Què me 'n direu ? Ell sa font seguí darrere darrere , i
2484	. I En Pere lo endemà dematí ja li ha collat cap an aquell castell , però	era partit	davant ell es propi del rei , que arribà primer i va dir an es
2485	una estona ? — Si tan empenyat hi estau — diu ella — , jau es buidador i ja poreu	esser partit	. En Toni pren es buidador i hala buida qui buida ! — Sí que sou trempat
2486	roba d' homo ? — Sí fa — diu ella — . I si en voleu , entrau ; i ja poreu	esser partit	a mirar quina roba voleu . — Uns guardapits me convendria comprar — diu En Bernat
2487	baria , i no hi havia tornat pensar pus . — Hala idò ! — diu es patrò — . Ja poreu	esser partit	més que de pressa , que barca aturada no guanya nòlts . — Però i aont me
2488	' amo el fa seure i s' asseu ell també i li diu : — Bono , ja poreu	esser partit	a dir coses ! — Res — diu En Joan — , lo primer de tot : aqueix barranc que
2489	banda o altra . Així ho he fet i vemetaquí amb so cavall , i ja poreu	esser partit	a veure quina altra feina teniu que manar -me . L' amo com sentí aquell

2490	'amo — . Que ja has acabada sa son ? — Sí fa ! — diu En Miquel — . I ja poreu	esser partit	a dir -me quina feina he de fer . — Vés -te 'n dins tal boal ,
2491	vegada . — Res — diu s' hortolà — , si heu de pegar sa panxada de pomes , ja poreu	esser partit	. En Joanet s' acabussa a sa pomera que tenia més a prop i daça
2492	he pogut anar per allà on som anada es dematí . De manera que ja poreu	esser partit	a dir lo que tengau que dir -me . — Idò bono ! — diu es patró Gaspar — .
2493	anador — : si en voleu sentir una altra , de contarella d' una dona bamba , ja poreu	esser partit	a escoltar . — Vénga ! — diu aquell cercador de bambes . — Idò veis — diu es can
2494	é i diu : — Comencem per la senyora reina ! — Hala idò ! — diu el rei — . Ja pot	esser partit	el senyor doctor ! Aquí es metge nou se treu una poma de sa butxaca
2495	sos cabeis drets , sense polsos . — Si aquest aucell parla — diu el rei — , ja pot	esser partit	a parlar , i que diga tot quant sàpia . S' aucellet aquí obrí es bec
2496	. Si n' hi ha cap que sàpia ses que feren a fora-Mallorca , ja pot	esser partit	a esmolar -se sa garrova i a contar -mos -ho tot fil per randa .
2497	orat . — Tu , tu ! — diu el rei — . Sobretot , no importa parlar -ne pus . Ja pots	esser partit	ara mateix i no tornes que no la me dugues . En Ferrandí quedà de
2498	dur -me una fadrineta de devuit anys tota d' or ! Idò ara mateix ja pots	esser partit	a dur -la 'm ! I no em torns venir davant que no la 'm
2499	ben espès i es cavallet conseier s' atura , tot dient : — Hala , Joanet ! Ja pots	esser partit	a pensar a on t' ajoques anit , que sa fadrineta d'es castell no
2500	ernadet . Això és Na Passa-vents , sa cambrera major de la princesa Aineta . Ja pots	esser partit	a dir -li coses , que massa ho deus sebre , que negú fa ses gloses
2501	artir en voler ! Tothom seguí boca closa , i el rei va dir : — Bernadet , ja pots	esser partit	! — Que no poria esperar demà matí a partir ? — diu ell . — Així mateix — diu el
2502	hi vaja , sempre em té a mi de peus per servir -lo . — Idò ja pots	esser partit	— diu el rei . — Que no puc esperar demà dematí ? — diu En Bernadet . — Prou que
2503	a son manar . Si nigú no hi va , ja hi aniré jo ! — Idò ja pots	esser partit	! — diu el rei . — Que no puc esperar demà dematí ? — diu En Bernadet . — Prou q
2504	. Aquí has de fer sa barca que camina per terra i per mar . Ja pots	esser partit	a taiar soques i llavò les esmotxes de brancum i llavò les comences a
2505	de Vossa Reial Majestat . — Idò — diu el rei — , si tantes ganes en tens , ja pots	esser partit	a fer sa proesa . — Bono , senyor rei — diu En Joanet — : parlem clars ! Jo sa
2506	ahir que mos diries avui d' on treus tants de diners com gastes : ja pots	esser partit	a dir -mos -ho , si vols , pots i no et sap greu . — Ara mateix
2507	em valga sa fia de Vossa Reial Majestat ! — Hala idò ! — diu el rei — . Ja pots	esser partit	. — Sa proesa que em don amb coratge de fer — diu ell — és fer sortir
2508	l' hi assegur , senyor rei ! — diu En Pau . — Hala idò ! — diu el rei — . Ja pots	esser partit	! Quina és sa proesa que vols fer ? — Jo l' hi diré , senyor rei — diu
2509	taiant claus . Ells dinen i , dinats , el Bon Jesús diu : — Hala , Pere ! Ja pots	esser partit	a escampar aquests feixos de càrritx i desfer es cavaions , a fi de que
2510	de doblers que fa por . M' han dit cap aont se 'n van . Ja pots	esser partit	a emmascarar -te i amb so trabuc surt -los a l' enquantre i los
2511	que em don amb coratge ! — diu es betzo . — Veiam idò — diu es comte — , ja pots	esser partit	: Quin és es menjar de tots es menjars ? — Quin ? — diu s' al-lotó — . Es
2512	cotxo i ses mules de Vossa Reial Majestat . — Hala idò ! — diu el rei — . Ja pots	esser partit	! Veiam , pega -hi una dita ! — Però que no ho he de dir davant la
2513	mos desbarataran . — Trob que has pensat bé — diu es moro — . Per part meua , pots	esser partit	. Aquí es cristià alça un dit ; com es moro se 'n tem , n' hi
2514	, i lo endemà dematí sa madona li diu : — Mira , treu s' ase , i ja pots	esser partit	cap a Teiet , a veure si mos deixen ses gúies per cosir ses sobrassades .
2515	l' has mort , te matarem a tu . Pren sa força que vulgues , i ja pots	esser partit	. Vos assegur que En Tacó no en tenia cap , de riaia ; però no s'
2516	de damunt de tot ? — Prou que me 'n record ! — diu En Tià . — Idò ja pots	esser partit	a dir -mos què significava aquell claperet , perquè mos ho prometeres , que avui mos
2517	l' has de tornar an es mateix caramull d' ont l' has presa . Ja pots	esser partit	a cercar -la i a veure quin és es seu caramull ! Aquell paupa qui
2518	dir ? — diu el rei — . I tu hi aniries , a menar -la 'm ? — En voler puc	esser partit	— contesta n' Agraciat . — Ara mateix ! — diu el rei . — Idò endavant ! — digué
2519	aquell sant de Déu que ho ' via de dir ... Bona l' hem feta ! ... Ja puc	esser partit	corrents a veure si l' agaf , i que m' ho torn dir ! Dit i
2520	tocar es fabiolet . I encara no ho va haver acabat de dir , com ja torna	esser partit	a sonar , ti-tu-ti ! ti-tu-ti ! ti-tu-ti ! , i de d'
2521	-los comptar , veiam si hi són tots o què ! I allà es gigant ja torna	esser partit	compta qui compta tant de cabeiam com Na Marieta tenia , just or filat . I
2522	no te presents davant mi que no els em dugues ! I el dimoni ja torna	esser partit	amb so cavall que feia tanta de via com es pensament ! I com es
2523	iu ell — . Així mateix és grosset això ! Res , facem una tercera prova ! I ja torna	esser partit	a taiar soques i a esmotxar -les de branques , i llavò comença a entaular -
2524	alerta , que no li tornin passar per maia . I es fii del rei ja torna	esser partit	p'es mateixos passos , i hala llendera an es cavall ! , i es cavall de
2525	re careta ! ja cauràs bé ; amb tu , carrera faré . I tot ardit l' homo torna	esser partit	i va arribar a un poble , i sent tocar una campana . A una dona
2526	Què me dius ? — exclama el rei . — Lo que sents — diu la reina — . Ja pots tornar	esser partit	de pressa ! El rei gira es cavall , li pega esperonada , i es cavall llongo
2527	plors i descabdell . En Bernadet ja no tornava tenir repòs . Li fonc precis tornar	esser partit	cap a cercar aquell mantell i sa qui el se n' havia duit . Pren
2528	posa a sonar altra volta es violí , son pare , vulgues no vulgues , hagué de tornar	esser partit	balla qui te balla . — Així va això ? — diu En Joanet — . Ja tenim es remei
2529	, i aquella sitja era Na Dent d' or . Si else vol aplegar , ja pot tornar	esser partit	p'es mateixos passos , no es cansi de donar llendera an es cavall ; i ,
2530	i s' hortallissa era Na Dent d' or . Si else vol aplegar , ja pot tornar	esser partit	ben de pressa p'es mateixos passos , i no es cansi de donar llendera
2531	grec , cap a cercar sa seua dona i sa llampria meravellosa . Com En Joanet tornà	esser partit	de d' allà , que ja era sortit d' aquella ciutat , s' hi girà i
2532	remei que escopir -les per no colar la vida ... I ací En Panel-lo tornà	esser partit	a flastomar , tirant llamps forcats i pesta cernuda i gota coral a s' hora
2533	aquesta ? ... Oh , mal li tocassen cent mil carretades de cavaions de ... ! ! ! I ja va	esser partit	a dir flastomies , i tira es capell en terra , i el se potetja tot ;
2534	no tengué altre punt aont posar -se més que damunt aquell cirerer , i ja va	esser partit	a espipellar cireres i cireres , i entre espipellada i espipellada deia es polissard
2535	vida que el rei poria posar ! Lluny de fer -ne gens de cas , ja va	esser partit	a empassolar -se ses cireres del rei , i llavò que pegava a ses més
2536	dormida s' al-lotona , i ara no em sent . Cridaré més fort . I ja va	esser partit	amb una veu més forta : — Elienoreta , ma fia ! amolla 'm un cabeiet , i jo

2537	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Bernadet ja va	esser partit	a aficar es platet dins sa pastera i a treure 'l i tornar -l'
2538	he dit res . I estiguen bonets ! I Déu les guard de perill ! I ja va	esser partit	de d' allà deixant -los en porret . — Germà — digueren es gendres del rei — , no
2539	, davant aquelles sortides d'En Pere , que pegà cimada an es cavall i ja va	esser partit	de d' allà . Camina caminaràs tot lo sant dia i demana qui demana de
2540	! — Jo t' assegure que hi faré tots es possibles — diu l' amo . I ja va	esser partit	amb ses quatre-centes ànimes cap an el cel i no dic si se
2541	es casi a gust . — Trob que heu pensat bé — diu el rei . I ja va	esser partit	cap a sa cambra de Na Marió i sa dida i toc-toc ! a
2542	missa ! El rei me mata ! Avui sí que no me n' escap ! I ja va	esser partit	corrents de quatres cap a l' església . Com hi entrava , just llavò acabaven d'
2543	i jo te seguiré terra terra ! Què me 'n direu ? Ell aquell colomet ja va	esser partit	baix baix penyalat amunt i En Bernadet darrere darrere , i a dreia i a
2544	banya i tot fonc debades : un dia ben dematí alçà es cap i ja va	esser partit	de d' allà cap a trescar el món . Camina caminaràs i cap enllà te
2545	seria sa qui se casaria amb ell . I ho va fer tenir ver . Ja va	esser partit	amb sos criats de casa en casa . Entraven allà on hi havia al·lotes
2546	seua ! Amb aquella doblada que havia duita de dins aquell bosc , l' homo ja va	esser partit	a gastar i gastar i tant de llait arribà a fer que es diners
2547	an es blonco : " Tirau ! " — Tirau , blonco ! — diu En Joanet . I es blonco ja va	esser partit	tira qui tira , pujant sa roca foradada . Ara figurau quin perboc no degué esser
2548	Joanet pega bot damunt es cavall , despedint -se de tota aquella gent i ja va	esser partit	de bell nou de d' allà cap a grec , cap a cercar sa seua
2549	perera i les dóna an En Bernat , que hi féu mil mercès i ja va	esser partit	cap an es seu casal . Hi arriba , se posa un vestit vei , a fica ses
2550	de tornar arrere sa barrina ! — Ja ho crec poc ! — diu es gigant , i ja va	esser partit	a fer -ne befa . Què me 'n direu ? Ell En Joan se fa curt
2551	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Joan ja va	esser partit	de d' allà amb s' anellet i es tres garrotets , ben peus alts , braç
2552	ndevinar — digueren ells . — Vaja — diu el rei — , explica 't ! I En Miquel ja va	esser partit	: — Idò , senyor rei , és arribat a ses meues oreies que Vossa Reial Majestat va
2553	cap a solixent . Què me 'n direu ? Ell tot d' una que En Joanet va	esser partit	cap a cercar s' ampolleta d' aigo de sa font de Xorrigo i es
2554	que de pressa i deixa fer s' ànsia per mi ! I es dimonió ja va	esser partit	per endins i En Pere darrere darrere . I tot eren dimoniets , dimonieus , dimoniell-
2555	mestre no va esser capaç de fer -li prendre res . I En Pere ja va	esser partit	de d' allà amb s' escopeta i es consei cap a ca seua . I
2556	mirar lluny i aquell consei se donava per pagat i rede-pagat . I ja va	esser partit	cap a ca son pare , tris-tras tris-tras , amb sa trompa de mirar
2557	mestre , es mestre surt , se peguen de barrina , la fan i En Bernat ja va	esser partit	a estudiar sa jugeresa i promptitud de mans . A's mig de la casa
2558	es meus germans la vos agrairem tota la vida — diu En Miquelet . I ja va	esser partit	de bell nou , camina caminaràs cap a llevant . D' es cap de set dies ,
2559	com jo i es meus germans la vos agrairem tota la vida . I ja va	esser partit	de d' allà cap a llevant cap a llevant . Camina caminaràs , d' es cap
2560	ca seua ! , perquè no la vessen pus p' es mig . I En Joanet ja va	esser partit	, camina caminaràs cap a migjorn , tot dret sempre cap a migjorn per atènyer s'
2561	a sa nostra classe de vida . — Prou ! Prou ! — va dir es soldadet . I ja va	esser partit	amb sant Pere , cou-cou darrere el Bon Jesús . Camina caminaràs , com començava a
2562	refilaré , a sa veu , i m' hi sentirán , d' enfora ! Será ferest ! I ja va	esser partit	a fer -ne de ses seues . — Jo sí que hi estaré bé ! — digué es
2563	per ont tenga es cap girat . Només me mancarà ronya per gratar . I ja va	esser partit	, pastura qui pastura , i tresca qui tresca . — Oh ! — va dir es bou — . Ja m'
2564	sa segaia — . Sobretot , anau -hi , en voler ! I es vinyòvol , fent flamada , ja va	esser partit	cap a cercar es ca perquè s' acabussàs an es cabrit i a sa
2565	jo li pegaré de reim en reim . — Ben pensat ! — diu es cabrit . I ja va	esser partit	ell a menjar de xingló en xingló i sa segaia de reim en reim ;
2566	li digués . Com es comte sentí tot aquell endiumenjat , romangué feritllà . I ja va	esser partit	a fer -se cloquetjar es cap sobre lo que poria esser es menjar de
2567	et cals torbar , que és ben hora de posar -mos en feina . I ja va	esser partit	a fer foc , encalentí aigo per pastar i anà preparant totes ses coses que
2568	de tres milia lliures , es collar d' or i perles i diamants , i ja va	esser partit	dematinet tresca qui tresca per davant cal senyor marquès , esperant a rompre es foc
2569	. I es cercador de dones bambes los deixà tots dos en porret , i ja va	esser partit	de d' allà , tot dient : — Me sembla que per bamba aquesta escarxella en vol
2570	! , fonc tot u . Es senyor , més cremat que una espardenyia i fent flamada , ja va	esser partit	cap a s' hort per fer -ne una d' ase i seca . En Pere ,
2571	ets ormetjos de l' ofici ; se compra un vestit nou , i tot mudat , ja va	esser partit	cap a cal rei . Hi arriba , s' hi presenta , i li diu : — Senyor rei ,
2572	l' amo . — Idò provau -ho una micòia ! — digueren tots aquells . I l' amo ja va	esser partit	siula qui siula , però molt baixet , que casi no el sentien . — I que ja
2573	li havia donades causa sa ditzosa vaca . Es capellà s' hi arramba i ja va	esser partit	a moure -li de Déu i de sa salvació de s' ànima i de
2574	es bous , ja ho crec que tot d' una en volgué fer ; i ja va	esser partit	, hala qui hala , cuidant a fer es tro , de tan que s' afanyava . I
2575	n Catalí . — Vés -te -n' hi ! — diu el rei — ; però expedeix ! , que ja hauríem d'	esser partits	. I què fa En Catalí ? S' espitxa dins sa seua cambra , se lleva sa
2576	ta Margalida perquè aquelles mòpies no fessen pus animalades . En Bernat , com ells	foren partits	amb ses seves pertefens , agafa son pare i li diu : — Ara mateix me 'n
2577	tothom an es cotxo , i diu an es cotxer : — An Es Pont ! I ja hi	són partits	. S' al·lota i sa seua gent quedaren esglaiats davant aquella sortida . — Però qu
2578	. I jo vos he dit que em passàsseu davant , i voltros hi sou passats i	sou partits	... — Però bono ! — s' exclamen l' amo i s' hortolà — . I allà on mos heu
2579	per una cordellina que davallava de sa finestra de sa torre fins abaix , i ja	eren partits	caça qui caça per aquell contorn de muntanyes ; i al punt s' entregava es
2580	que volgués jugar . Sempre en trobava set deus ; ell se treia ses cartetes i ja	eren partits	a mesclar -les . I com jugant amb elles , En Bernat no poria perdre mai ,
2581	-tu-ti ! tu-ti ! ti-tu-ti ! tu-ti ! , i es qui se baraiaven ja	eren partits	a ballar i balla qui te balla com a desesperats , fins que li pregaven
2582	es caçadors , que ja començaven a tenir ànsia d' ell , de casta forta , i ja	eren partits	a cercar -lo . Arriba amb ells a ca seua . i no pogué estar que
2583	sa godineta . I es gallet i s' anyellet i sa godineta i es godinets ja	foren partits	corrents , tant com en porien treure , cap a ca seua , fent a sebre a

2584	, i no vos dic res sa rossinyola sa panxada que pegà ! I tots dos ja	foren partits	, panxa plena , canta qui canta , que cuidaven a treure -se es carcabòs . L' amo
2585	antes que permetre una tal cosa . Dit i fet , un escabotell d' aquella fadrinea ja	foren partits	darrere-darrere , d' un bon tros lluny , sense perdre 'l mai de vista . I
2586	tres a quatre cuerades damunt , fent fer un bon caramull a cada escudella , i ja	foren partits	daça qui vénga an aquelles faves , sense emprar cuera , perquè s' estimaven més pega
2587	per veure com acabaria tot allò . Se posaren primer benet de panxa i llavò ja	foren partits	de d' allà cap a cal rei . Camina caminaràs i cap envant te faràs .
2588	li havia donada aquella senyora , i es riu li obrí pas . Passat aquell riu , ja	foren partits	altra volta camina caminaràs i cap envant te faràs , el dimoni davant davant i
2589	s i tornar trobar es camí . Camina caminaràs , arriben a una grandiosa garriga i ja	foren partits	tots dos pelluca qui pelluca buscais per fer es feix . Assetsuaixí son pare diu :
2590	Anem ! — Anem ! — diu l' amo , carregat amb aquelles quatre-centes ànimes . I ja	foren partits	amb la Mort , camina caminaràs . — Mira — diu l' amo a la Mort — . Tu pots
2591	bo de jou ! — Sí que parla bé , senyor rei ! — digueren tots es criats . I ja	foren partits	a acusar -li al-lotes i al-lotes , una bona s' altra millor ; però
2592	·lotellota que volgués posar amb ells es coll davall es jou del sant matrimoni , ja	foren partits	a fer sa trosselleta per donar -ho a ses cames abans d'es dia
2593	dobles de vint , pren un criat ben travessadís i un cavall ben abrinat i ja	foren partits	tresca qui tresca món i cerca qui cerca al-lotes polides i de s'
2594	i per deixar ben armada una casa reial . I es criats del rei moro ja	foren partits	tragina qui tragina obra fina cap a sa barca d'En Miquelet ; i allà
2595	— , i així sempre mos veurem . Se posen a un cap d' un carrer , i ja	foren partits	capta qui capta , cada un a sa seva banda . En Joanet s' atura an
2596	seda , ell se posà an es seu costat i , acompanyats de tota la cort , ja	foren partits	. Aquell canet de ca sa mestra , que no trobava negú dins aquella casa que
2597	'es test de beure ses galines i n' hem d' omplir una caldera . I ja	foren partits	amb una caldera de casa en casa p'es set carrers de més a
2598	cal rei . I , com veren sortir a ses finestres ses tres fies del rei , ja	foren partits	, un darrere s' altre , passa qui passa per baix de ses tres finestres a
2599	d' homos davant ell va esser tot u ; i tots un darrere s' altre ja	foren partits	a dir -li : — A mi em devia cent lliures ! — A mi cinc-centes ! — I
2600	aguaiat d'es nostro cuiner ! Just just així com ell mos ho aguia ! I ja	foren partits	daça qui daça i vos assegur que tant el rei com sa seua fia
2601	i ses arades a punt , i vénga cimada i altra an aquells bous ! , que ja	foren partits	de d' allà , llaura qui llaura . I En Pere darrere darrere i un cop
2602	' esser s' hereu . Aquells al-lots se posaren ses cames an es coll i ja	foren partits	un cap a ponent , s' altre cap a llevant , un cap a tramuntana i
2603	, i aquest serà es qui me duga sa joia més preciosa . I tots tres ja	foren partits	. Anaren plegats fins a Ca -liorna i allà se separaren dient : — Dins un any
2604	que faça sa sentència . Un dia dematí s' aixicaren abans d' anar enlloc i ja	foren partits	un darrere s' altre . Camina caminaràs , En Pere troba un homo que havia perduda
2605	onets , plorant , se despediren d' aquella bona gent i amb so sarronet ben amatag ja	foren partits	de d' allà . Camina caminaràs , volgué la bona sort que topassen a sa mateixa
2606	ucellet . — No lleu ! — digueren ells — . Primer has de desenfadar N' Aineta ! I ja	foren partits	cap a ses portes , que cuidaven estellar -se d' aviat que s' obrien i
2607	. Lo endemà s' hi presenta es sastre del rei i llavò s' argenter , i ja	foren partits	cadascú p'es seu vent a enrengar coses . I al punt ja hi hagué
2608	gràcies a sa madona i lo endemà dematí se 'n despediren i ben atacats ja	foren partits	muntanya amunt . Devers les onze arriben a ses cucuies , afinen es tancat i es
2609	més enclouen sa gonella de Na Catalineta . Es jardiner s' aplega amb ells i ja	foren partits	de d' allà . Quan foren devers una hora lluny , s' aturen a dinar i ,
2610	, a trenc d' auba , el Bon Jesús crida sant Pere i es soldadet , i ja	foren partits	de d' allà . Camina caminaràs , damunt les deu el Bon Jesús demana an es
2611	la casa , queden en dia i hora p'es casament i ses noces , i ja	foren partits	a convidar cadascú sa seua gent . I tots es convidats varen comparèixer es dia
2612	-esperaven-esser , a la fi romanen closos i donen dia per ses noces , i ja	foren partits	a convidar tots es parents , amics , coneguts i benefactors . Arriba es dia selietj
2613	tirin d' una passa , si en tenc gens de negú ni de res . I ja	foren partits	cap dret an es port de la reina d' Ongria . Dins set dies hi
2614	bessonats , i , torcant -se , diu : — Ara passetgem -mos tot quant volgueu ! I ja	foren partits	, volta qui volta carrers : i el menaren per davant ses botigues millors , per allà
2615	deia que li guardaven es diners d'ets ases i de ses mongetes . I ja	foren partits	darrere sa jaia Gri , travessa qui travessa carrers i volta qui volta cap de
2616	-me davant ! I l' amo i s' hortolà , tots generosos i ben peus alts , ja	foren partits	davant davant es sergent , que no les deia més paraules que ses necessàries per
2617	remei ! Som unes bèsties de quatre potes , que només mos falta es cabreste ! I ja	foren partits	a tirar flastomies i més flastomies a sa jaia Gri i a ells mateixos .
2618	mirem -mos -hi bé , si no volem que mos duga un mal resultat ! I ja	foren partits	tots dos pensa qui pensa per quin vent prendrien per sortir de tal enderivell .
2619	-li es dogal dins ses mans , com si sa jaia menàs sa bistietja ; i ja	foren partits	cap allà on devers solien topar aquell senyor de s' aset tan falaguer i
2620	perquè pretenia haver fet més ell tot sol que tots ets altres plegats . I ja	foren partits	a gatinyar -se com a cans i gats . Un n' hi havia , es més
2621	ue aquell qui arribaria primer an el cel volant tendria una corona . Ets aucells ja	foren partits	vola qui vola per amunt i per amunt , i vos assegur que no n'
2622	uella infanteria petrera , minyons i minyones , s' afileraren més que de pressa i ja	foren partits	per carrers i camins de fora vila , cuidant estellar -se de cridar amb tota
2623	'n direu ? Ell donaren dia per partir , i es dia senyalat negú faltà ; i ja	foren partits	cap a Sa Gruta . Abans d' arribar -hi , afinen es moros dalt un fortí ,
2624	mester . Sobretot , ell fermaren ben fermat es campanar amb aquelles cordes ; i ja	foren partits	de cul enrera cap a Sant Joan fent corda fent corda ... Què me 'n
2625	igueren fent flamada — . Ja porà esser que les paguen cares ! Enrabiats de tot , ja	són partits	a cercar -les per fer -les benes allà on les trobarien . De llavò ençà
2626	en duc , de rusca ! — Bé , idò , ho farem així ! — diuen es dos cabridets . I ja	són partits	un p'es llevant i s' altre p'es ponent ; i , com són an
2627	trutja . Se 'n van an aquella bassa , es porcellins s' hi tiren dedins , i ja	són partits	neda qui neda . Sa trutja , en lloc de mirar -se es porcellins , tenia sa
2628	os ho haurà d' aclarir . Anem a Manacor ! — Ara mateix ! — respon es moix — . I ja	són partits	cap a Manacor . Devers Ca S' Ueu troben un xot . — Xot — diu es moix — ,
2629	, i lo que agafem l' hi tiram dedins , i veureu quina dinada ! Ells tres ja	són partits	de d' allà , i N' Arrabassa-pins , grandiet , comença foc , i hi posa una
2630	espases tan lluentes . Se posen un davant s' altre , peu envant peu enrere ; i ja	són partits	, espasades d' un vent i espasades de s' altre . Vos assegur que tots dos

2678 tros de calamàndria d'ont sa dona s'havia de fer uns gonellons, i ja
 2679 . — Que mos ne duga el dimoni si ningú sap res! — diuen es soldats. I ja
 2680 dia a s'homo de sa dona bamba, que li contestà ben afable, i ja
 2681 dins sa caixa que es fosser havia duita; quatre veinats s'hi aferren, i ja
 2682 mercader toca a can Pere, aquest li obri; se despedeix de sa mare, i ja
 2683 , i jo el guardaré fins que torneu. Fa una recepta per cada un, i ja
 2684 En Pere los arribà a ginyar; i amb un bon garrot perhom i passetges, ja
 2685 I teniu raó! — diu s'hortolà. S'aixequen tots dos, paguen s'hostalatge, i ja
 2686 fer a cristians. I l'amo i s'hortolà davallen de cas dentista, i ja
 2687 a temps, a salvar es malalt. Com ets estudiants senten aquelles comandacions, ja
 2688 , En Mig-dimoni se vest de canonge i aquell amic de virell, i horabaixando ja
 2689 un bocí lluny. Aboquen damunt sa taula es sarrons de diners que duien, i ja
 2690 moc. Se'n van a sa vorera de mar, enllesteixen la menjua, trabuquen, i ja
 2691 ruixada damunt, figurant -se que el s'havien de fer seu amb quatre grapades, ja
 2692 altre un pic, un altre un taiant, i ets altres camella o garrot, i ja
 2693 a esser: — Hala! Anem amb noltros! — Anem! — diu s'oguer tot rabent. I ja
 2694 que fossen veus diferents. Sobretot, cent passes abans d'arribar an es cap d'on
 2695 — I baix de sa meua? — diu es corpet. — També! — diu Na Bet. — Idò ja porem
 2696 e mos envestim? — En voler Vossa Reial Majestat! — diu aquell. — Idò ja porem
 2697 de córrer i de descobrir món? — Prou! prou! — diu sa fia del rei —. Ja porem
 2698 la m'haureu plomada i esmocada. — Vaja idò! — diu Na Trec-a-trec —. Ja porem
 2699 en lleure! Vos he trets per fer sa tasca d'En Bernadet, i ja porem
 2700 dones. — Sols que m'hàgeu entès! — s'exclamà el rei —. Vaja idò!, ja porem
 2701 Na Catalineta i son pare, else diu: — Bono! I quin pensament heu fet? Ja porem
 2702 passeu per allà on ella és, la trobareu tot d'una. Vaia, idò, ja porem
 2703 ses mans! — diu En Joan —. Vaja, a seure tothom a sa taula! I ja porem
 2704 diu l'amo —, voltros mateixos repartiu -vos -ho com a bons germans. I ja porem
 2705 hi presenten, demanant per parlar amb so patró. Aquest surt i diu: — Ja porem
 2706 soldats i tota quanta de gent hi havia aplegada per veure penjar En Joan que
 2707 que hauré de conversar amb aquest homo. A sa jaia li hauria agradat més que
 2708 la corona. No vos dic res es fadrinell-si se desxondirien fort i si
 2709 anaven, que no hi pogueren consentir, de deixar fogir En Bernadet, i ja tornaren
 2710 tot else feien sopar i else donaven llit per jeure. I lo endemà dematí tornaven
 2711 haver de mester tot un dia per sortir -ne. Reposaren una estona, i ja tornen
 2712 que mos toca fer! — diu el rei. I el rei i la reina ja tornen
 2713 fiis. — Prou que sí — diuen tots —. No en passeu ànsia, mon pare! I ja varen
 2714 dins es pou per beure i, quan surt d'es pou, no troba sa carta.
 2715 sé res de tal penyal ni de tal casal. Pot esser que qualche pic en
 2716 no féu sentiment de res ni va comparèixer sa fia del rei. Amb això ja
 2717 afiques com un llonzí, de modo i manera que, en tornar -se cloure, tu ja
 2718 ni fer cap casta de divertiments, i mos fa cantar aquella cançó: Sa Corema ja
 2719 l'amo. S'hi pegaren, i la fan. L'amo llavò diu: — Una cosa m'
 2720 se'n puguen servir molts d'anys i amb Déu siau! Camina caminaràs, encara no
 2721 ha estret seguint es tirany de ses guixes que havia amollades per tot allà on
 2722 es mestre d'escola. — Pensau -hi bé! — diu el rei —. Poria esser molt bé que
 2723 troba que és hora i obri es grifó d'es cossi i s'aigo que
 2724 tres, i jo tot d'una he pensat: " Ja devia esser coixa, aquesta bístia que

són partits a cercar un olier. En troben un que menava un mul amb unes sarrietes
 són partits a cercar encenais, i comencen foc. Al punt hi hagué una foguetera que no
 són partits tots dos de d'allà, conversa tirada. Conversa qui conversa i camina qui camina,
 són partits . Aquí la dona cuidà fer ui de crits, bels i remeuols, eixordant tothom, escabei
 són partits cap a Santa Margalida. Camina caminaràs, les sortí es sol passat ses muntanyes d'
 són partits aquells dos mesquinets un cap a Artà i s'altre cap a Sineu amb
 són partits cap a sa cova d'es lladres. Es dos lladres coes, com hi arribaren,
 són partits cap a Ciutat ben atacats, i hala qui hala, i mira qui mira cap
 són partits a córrer per dins Ciutat, demanant a tothom que topaven si havien vista passar
 són partits tots a cercar aquelles set castes d'herbes, i me deixen es mestre tot
 són partits cap a sa cova dels Estudiants de la Sopa, tira-tira, com si se
 són partits a triar -los, fent -ne caramulls, a un lloc ses pessetes de sis sous,
 són partits , qui més via poria fer, daça qui daça, i bons budoixos. No n'hi
 són partits per avall a capturar -lo. Es comptes else sortiren errats. Amb tot i dur
 són partits per amunt cap allà ont sentien ses bataiades. Hi arriben, i m'hi troben
 són partits cap a mar, i no se'n podien avenir aquells, que l'haguessen tengut
 eren partits , s'erichó, que no s'era mogut d'allà, guaita i se posa a
 eren partits ! — diu es corpet. Se despedeixen d'es sabateró, que ses llàgrimes li queien de
 eren partits ! — diu el rei. I ja estan embotonats, i aquesta és teua i aquesta és
 eren partits ! I s'espitxen tots dos per damunt aquella muntanya, tresca qui tresca, i ben
 eren partits ! I heu de creure i pensar que ets estenaions ja es despengen d'es
 eren partits . — A veure què hem de fer! — digueren tots a la una. — Què heu de
 eren partits a treure -me'n, d'al-lotes, veiam si n'hi haurà cap que
 eren partits a dir -ho! Na Catalineta acalà es cap d'empeguèida i son pare va
 eren partits , i no torneu sense ella! Else dona sa bandera, que era una meravella, sa
 eren partits a dir què és lo que vos agradaria més tenir damunt aquesta taula. — Qualsevol
 eren partits a fer -hi sa feina que pertoca. Lo que ha d'esser es sementer
 eren partits a dir coses. Es criats li digueren que la senyora reina li dava la
 foren partits a ballar, balla qui te balla com uns desesperats, i bots i xecalines i
 fossen partits tot d'una, però no poria esser, i allà està qui està, i es
 serien partits a cercar aquelles bones de fies del rei per aplegar -se amb sa més
 eren partits , coixeu-coixeu, darrere ell, fent de la garra pota. En Bernadet tenia es cavall
 eren partits camina caminaràs, fins que s'aturaven per dinar i horabaixa tornaven romandre a se
 eren partits encalça qui encalça En Tinyoset i es cavall, que no s'eren aturats de
 eren partits plora qui plora; i de sa fadrineta, no en parlem, perquè sa mesquina, sempre
 eren partits tots quatre, cada un amb sa seua cosa, i digueren: — No res, de major
 Era passada per allà una mala bruixa i l'havia feta malbé. Aquell criat arriba a
 sia passada ran-ran, sense témer -me'n. Si es casal estigués a sa vorera de
 era passada s' hora i el rei, que havia estat rellogte en mà esperant que acabàs
 sies passada allà deçà. I llavò te trobaràs dins un grandió jardí, ben atapat però ben
 és passada . Mare de Déu, que no torn, que tenc s'esquena escorxada d'anar -me
 és passada per alt. — Digau quina és — diu En Bernat. — Idò — diu l'amo — que sa
 era passada mitja hora com li compareix s'al-lot. — Aquesta sí que m'és bona! —
 era passada amb son pare; i ja ho crec que aquelles guixes li mostraren es camí
 fos passada per aquí i que s'hi fos aturada, i ara no vos recordàs. — Vossa
 és passada per dins sa roba que hi ha composta, surt p'es grifó i cau
 és passada ". — Aquesta et val! — diu el rei i crida es darrer. — Com és — li diu —

2731	he pensat tot d'una : " Això no pot esser més que una bístia curta que	és passada	per aquí i no ha pogut espolsar aquests brins " . — Aquesta et val ! — diu el
2733	tampoc . — Ni jo tampoc . I tots , fins es darrer , digueren lo mateix . Com va	esser passada	tota la comunitat , el pare guardià , apurat de tot , s' acosta an es llit
2734	me diguesses : vés a tal sementer segat de fresc , que ses espigoleres encara no en	són passades	, així ja t' escoltaria més ! — Jo aniré a fer venir la trava , i te
2735	'es mig ha de dir : — Avui el cremam ! Avui el cremam ! Encara no se varen	esser passades	aquestes ordes , com d' un cap a l' altre de la ciutat tothom cuidava
2737	-li mitja terça de carn de damunt es seu cos . Idò bé , es mig any	és passat	de set dies , i fins avui no m' ha tornades ses mil lliures . Per
2740	jarem aqueixa setmana ! Qui és passat per ací ? Qui és passat , dic ? — Com ha d'	esser passat	negú , amb ses endemeses que tu fas a la gent ? — diu sa dona . — No
2741	i ets altres apòstols , s' estrevengué una vegada que feia tres dies que no els	era passat	res p'es canyó més que sa mica de saliva i , com poreu pensar ,
2742	la sopa que un dia que no havien hagut de mester escuradents perquè no els	era passat	res p'es canyó en no esser s' aire de s' alenar . Els acusaren
2743	' hi ha cap ? I de ben crivellades ! ... I com es dos punys ! Avui mateix en	som passat	... Fan menjera , fieta . — Bé , i an-a quina hora hem de partir . — S' hora
2744	: — No res , passem p'es carrer de ses filoes , que fa estona que no en	som passat	. — Anem per allà on Vossa Altesa vulga — diu En Donzell — . Vossa Altesa comanda
2745	' anava per tal carrer sa més descansada del món sense posar -me amb negú ; i	és passat	aquest pagès p'es meu costat amb tan poc mirament que me pega tal
2749	, seria estada sa meua còrpora , que tampoc no hi inculpava res . Bono ! Tot això ja	és passat	, gràcies a Déu . Ara lo que interessa és que em mostreu sa cambra de
2750	de copes , perdent el món de vista . Si el rei fos estat maleit , En Jaume	seria passat	per lloc estret ; però com era un bon pitot de tot , deixà En Jaume
2751	ell també caigué de s' esglai . Si el rei fos estat gens maleit , En Joan	seria passat	per lloc estret ; però com era un bon pitot de tot , deixà En Joan
2752	, que encara me teniu a mi . — Oh ! — diu sa mare — . I és ver que m'	ets passat	per maia tu ! I com no t' he mort ? — Com m' havieu de matar —
2753	cauràs bé — diu es llop — : aquest menet serà per berenar jo , que encara no m'	és passat	res p'es canyó , i ja començ a veure bellumes . — Justament el t' has
2754	aquell tot tremolant — , jo no ho he fet a posta ! És que es temps m'	és passat	sense sebre com . — Que és que t' ets tornat adormir ? — diu el rei . — No ,
2755	! Jo li assegur que no ho he fet a posta ! És que es temps m'	és passat	sense adonar -me 'n ! — És que et deus esser adormit ! — deia el rei . — No ,
2756	sense que la cerquen ? — Mu mare — responia ell — , no teniu què predicar -me : me	som passat	això p'es cap i ho he d' arribar a s' enfront , surta d'
2757	estat això ? — Què és estat ? — diu es general . — Que es darrer soldat que mos	és passat	per davant era es meu homo . — Què me dius ? — s' exclama es general . — Lo
2758	terrible sa renyina d' una dona així com sa meua ! I vostè que no n'	és passat	mai per tan mala petja ? — No ! — diu es gegant — . Encara no m' ha llegut
2759	un odre an es coll ? — li demana s' olier . — Me pens que sí que n'	és passat	un , fa una estona . Trompitxau , i per ventura encara l' agafareu . S' olier ja
2760	s' homo ben content , com poreu pensar . Però què me 'n direu ? Ell encara no	era passat	un mes , com ja tornaren tenir aquella gran mandragolina renegada a no voler menjar
2761	' hi ha mil . La primeria passava gent , però ja feia tres-cents anys que no	era passat	ningú . — Sant Cristò gloriós ! Què me deis ? — diu En Bernadet . — Lo que sents
2762	anys . La primeria passava gent així mateix ; però ara en feia sis-cents que no	era passat	ningú . — Mare meua ! Què me deis ? — diu En Bernat . — Lo que sents . Res , tu
2763	en fa mil . La primeria passava gent ; però ja feia nou-cents anys que no	era passat	ningú . — Mare meua ! — diu En Bernadet — . Què me deis ? — Lo que sents . Res ,
2764	— . Que se deuen esser pactats ? No , i estic bo jo per donar , i encara no	és passat	res avui p'es meu canyó ! No res , arrancaré de córrer i per ventura
2765	at per aquí ? Qui és passat per aquí , dic ? — Vaja , calla ! — deia sa dona — . No	és passat	negú més que un ase vei ! — I no el m' has frit ? — diu es
2766	és passat per aquí ? Qui és passat per aquí , dic ? — Vaja ! — deia sa dona — . No	és passat	negú més que un cavallot vei ! — I no el m' has frit ? — diu es
2767	r de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui és passat per aquí ? — No	és passat	ningú — diu sa dona — , en no esser un parei de corbs i voltors ; i
2768	hi seria a temps . No hi havia que pensar en casaments ni casamentes , fins que	fos passat	aquell marruell . — Aineta — li diu el rei — , tu ja ho veus : fins passada sa
2769	paret consentida , ni era coneixedor que es llit se fos mogut un pèl , ni que	fos passat	ningú per damunt es sòtil , ni rastre de cadenes ni de res , ni cap
2770	humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui és passat per ací ? — Qui vols que	sigas passat	— diu sa dona — , si tothom volta de sa por que et menen de que
2771	— Com deu esser això ? — diu N' Apuntera-pareis — . No sé es compte de vegades que	som passat	per aquí , i sempre veia obert . — Que serà cosa que se sien temuts de
2772	li diu : — No diries mai qui és passat per aquí avui ! — I qui és que	és passat	? — diu es senyor . — Idò En Bernadet , germà meu ! — diu N' Ainès . — I per què
2773	passar un homo amb una guarda de porcs i una guarda d' egos ? — Sí que	és passat	, i me n' ha feta una que n' estic amb sos cabeis drets ! — I
2774	caigué en terra : era aigo bruta . — Ho veis ? — diu sant Vicenç — . Tot això que	és passat	era s' aigo que hi havieu posada , i ho veníeu per vi . Tot això
2775	, me digué que això li ha succeït a ell mateix : un parei de vegades que	és passat	per allà en sa nit , sentia piular es poll ; se cuidà a treure els
2776	carn humana ! Ja en menjarem si Déu ho mana ! Sent olor de carn humana ! Qui	és passat	per aquí ? — Un cavallot vei — diu sa dona . — I no el m' has rostir ? —
2777	se posa a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana . Qui	és passat	per aquí ? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el demoni no
2778	? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el demoni no mos engana . Qui	és passat	per aquí ? — Un ase vei — diu sa giganta — , i li he taiades ses cuixes
2779	se posa a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana . Qui	és passat	per aquí ? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el demoni no
2780	? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el demoni no mos engana . Qui	és passat	per aquí ? — Un cavallot vei — diu sa giganta — , i li he taiades ses dues
2781	se posa a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui	és passat	per aquí ? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el dimoni no
2782	? Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el dimoni no mos engana ! Qui	és passat	per aquí ? — Un bou vei — diu ella — , i li he taiades ses cuixes i
2783	m aquesta setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui	és passat	per ací ? — Qui vols que siga passat — diu sa dona — , si tothom volta de
2784	m aquesta setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui	és passat	per ací ? — Vaja , sopa — diu sa dona . — I què has fet anit ? — diu ell . —

2785	m aqueixa setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aqueixa setmana ! Qui	és passat	per ací ? Qui és passat , dic ? — Com ha d' esser passat negú , amb ses
2786	olor de carn humana ! Ja en menjarem aqueixa setmana ! Qui és passat per ací ? Qui	és passat	, dic ? — Com ha d' esser passat negú , amb ses endemeses que tu fas a
2787	. Com N' Ainès el veu de tan bon signe li diu : — No diries mai qui	és passat	per aquí avui ! — I qui és que és passat ? — diu es senyor . — Idò En
2788	aquesta setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem , si Déu ho mana ! Qui	és passat	per aquí ? Qui és passat per aquí , dic ? — Vaja , calla ! — deia sa dona — . No
2789	carn humana ! Ja en menjarem , si Déu ho mana ! Qui és passat per aquí ? Qui	és passat	per aquí , dic ? — Vaja , calla ! — deia sa dona — . No és passat negú més que
2790	aquesta setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem , si Déu ho mana ! Qui	és passat	per aquí ? Qui és passat per aquí , dic ? — Vaja ! — deia sa dona — . No és
2792	se posa a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui	és passat	per aquí ? — No és passat ningú — diu sa dona — , en no esser un parei
2793	: — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem si el dimoni no mos engana ! Qui	és passat	per aquí ? — Què sé jo qui és passat ! — diu sa dona — . Sa darrera puça
2794	si el dimoni no mos engana ! Qui és passat per aquí ? — Què sé jo qui	és passat	! — diu sa dona — . Sa darrera puça que m' ha picat , d' anar -ho a
2795	se posa a dir : — Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui	és passat	per aquí ? — Què sé jo qui és passat ni qui ha deixat de passar ! —
2796	umana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui és passat per aquí ? — Què sé jo qui	és passat	ni qui ha deixat de passar ! — diu sa dona — . Hala si sopam , i a
2797	rei . Està bonet ? Què vol de mi ? — Bo estic , gràcies a Déu — diu el rei — .	Som passat	avui per sa teua barraca , i tens una fia més viva que una centella .
2798	ben amagada , i llavò agafa Na Catalineta i li diu : — Oh Catalineta ! Ara que tot	és passat	, gràcies a Déu , te contaré tot es misteri d' aquesta flor que tu havies
2800	a part o banda . Aquella bona gent li digueren que dos jovenets així i així	eren passats	un després s' altre i eren romasos una nit perhom , demanant -los clarícia d'
2801	engué de perpensar -se . Ja li vengué ben de nou aquella partida de calàpets . Com	foren passats	, es mestre li demana : — Que no l' heu conegut ? — Com l' he d' haver
2802	ha hagut que t' entràs per s' ui dret , de tants de galants joves com	són passats	per baix de sa teva finestra ? — Cap n' hi ha hagut , mon pare ! — diu
2803	' afinar sa cobertoreta que me vénga bé , entre tants i tants de galants joves com	són passats	per baix de sa meva finestra . — Idò , com ho haurem de fer — diu el
2804	cercar per ací ? Ets altres que vénen del món , vénen més coa baixa . Vuit dies	eren passats	i es Jai de sa barraqueta sortia d' infern . Aquells paratges no li agradaven
2805	aborda es de davant , i hala , petit ! Què me 'n direu ? Ell com tots en	foren passats	, es borratxel-lo va esser buit , i tots ells més gats que una sopa .
2806	això , i no m' ho refueu . Coranta anys fa que som ací , i molts en	són passats	, d' homos , però cap com vós . Com vaig entrar amo d' aquesta casa , passava
2807	s totes ses claus d' aqueix castell . Pertot pots obrir , fora aquella cambra que hi	som passats	de llis per davant . Aleshores se destira d' un anell d' or i el
2808	que éreu voltros . I jo vos he dit que em passàsseu davant , i voltros hi	sou passats	i sou partits ... — Però bono ! — s' exclamen l' amo i s' hortolà — . I allà
2809	asses , zas ! , amollava un parei de faves en terra , per porer sebre després per on	eren passats	i tornar trobar es camí . Camina caminaràs , arriben a una grandiosa garriga i ja
2810	haurieu vista una al·lota així i així que fogia amb un homo , i que	són passats	per aquí ? — Callau ! — diu s' hortolà — . I que seran es dos que no fa
2811	aquí ? — Callau ! — diu s' hortolà — . I que seran es dos que no fa gaire que	són passats	, ella una bella dona , garrida com el sol ? — Sí que ho és ! — diu es
2812	, fieta meua ! — diu el rei — . Però amb tants de fadrins com Déu ha vists que	són passats	per davant tu aqueix dos dies , cap cap n' hi ha hagut que et
2813	. — Bona casta de calapetum — diu es mestre — . Es meus estudiants eren ell , que	són passats	! I que no sabeu que jo , d'ets homos , en faç lo que vui ... ?
2814	— . Devora es safreig d'En Rabassa els he trobats ell ! Tanta sort que es qui	són passats	o no los han vists o han trobat que no valien s' aixecar ! ... I
2815	trobaré gens enlloc , me passeig d' ací i d' allà ; però fins al present me	som passetjat	debades : no tenc res an es fus . I lo pitjor , que tothom me diu
2816	d' esclata-cor i un brot de murta florida ! — Idò — diu es capità — ja pot	esser partit	a fer tal comanda , si vol que poguem partir cap a Mallorca ! I el
2817	hi he vist un ciuronar que no són tot berbes sa bajocada que s' hi	és penjada	. — Bé , i an-a quina hora partim ? — S' hora que tu vulgues ; tu mateixa ... —
2819	un eixam de beies que acabava de sortir de sa caera i encara no s'	era penjat	enlloc i ja diu : — Hola , beies ! I cap a on tiram ? Ses beies digueren : —
2821	Catalineta ha fet tot lo que En Bernadet digué que feia sa seua germana ! S'	és pentinada	, i li han brollat d' es cabeis perles i diamants ! S' ha rentades ses
2822	s crim que cometeren , i demanen perdó , i prometen fer bonda d' avui endavant , que	sien perdonats	. — Vaja per concedida tal gràcia ! — diu el rei , venint -li molt de nou aquell
2823	, heu de girar en coa . — Verge Santa del Roser ! ! — diu ella — . Ja veig que me	som perduda	per aqueix paratges desolats ! Escoltau , i que és molt enfora encara Artà ? — No
2824	caminar una estona , i mos som fetes massa lluny sense témer -mos -ne i mos	som perdudes	. Hem vist llum aquí , i som vengudes a veure si mos voldrien dar posada
2825	, a veure si trobaria a part o banda aquelles tres fies del rei que s'	eren perdudes	i ningú en sabia mè ni perdiu . Camina caminaràs per llevant , per ponent , per
2826	tant de temps com feia que no havien caminat , i que amb so caminar s'	eren perdudes	dins una garriga ben espessa i molt gran , a on havien passada sa seua .
2827	— d' anar -me 'n a veure si trob ses tres fies del rei , que se	són perdudes	, i que hi ha un premi tan gros p' es qui les trobarà . — Saps
2828	assegur que no s' és perdut per mi ! Com som dimoni , que no s' hi	és perdut	! — deia aquell de sa coua tan llarga . — No m' empatx de raons ! — diu es
2829	tota esglaiada — , tu per aquí altra volta ? — Sí , fieta — diu En Bernadet — . Me	som perdut	per dins aqueix bosc i he dit : " No tenc altre remei que tornar a
2830	per aquí altra volta ? — Sí , dona ! — diu En Bernadet — . Per dins aqueix bosc me	som perdut	i he arribat a veure 'm tan estret que he dit : " Me 'n torn
2831	ara anau pel món ? Mal és de creure que trobeu és convent obert ! — Soldadets , me	som perdut	! Aquí es soldats reparen un parei de sobressades qui guaitaven per una beïssa .
2832	teniú aquí sa destrai i es piló ? — Senyor Satanàs , jo vos assegure que no s'	és perdut	per mi ! Com som dimoni , que no s' hi és perdut ! — deia aquell de
2833	rs es nas ? — Senyor Satanàs ! — deia aquell , bramant — , jo li assegure que no s'	és perdut	per mi , si l' han desembossada , a sa font ! — Ja et conec , herbeta , periol
2834	pena passava . En Joanet , veent que En Miquelet mai venia , arribà a dir : — O s'	és perdut	o no el pot trobar , an aquest bo d' auellet ! Me n' hi vaig
2835	ho deia : — Vos retgirareu , perquè veureu coses ferestes . Si vos retgiraui , tot	serà perdut	; si no vos retgiraui , amb un carro de parei hi haureu d' anar a

2836	comes , perquè de tant de no sortir aplegarem una xètiga del dimoni . I això no	és permès	, condemnar una al·lota com jo a una mort segura . I no mos hem
2837	gost ses perdigaies ja pinten , això és , muden de plomes , i ses noves que treuen	són pintades	, per això diuen que pinten . Dins es gost hi ha sa flor d' esparguera ,
2838	bou tot xarpat , i , com la veu tan encitronada , ja li diu : — Rateta ! que t'	ets pintadeta	? Que em vols per marit ? — Si cantau polit — diu sa rateta , tota entonada . I
2839	xot ; i , com me veu sa rateta tan encitronada , ja li diu : — Rateta ! que t'	ets pintadeta	? Que em vols per marit ? — Si cantau polit ! — diu ella , tota entonada . I es
2840	ca ; i , com me veu sa rateta tan encitronada , ja li diu : — Rateta ! que t'	ets pintadeta	? Que em vols per marit ? — Si cantau polit — diu ella , tota entonada . I es
2841	indiot ; i , com me veu sa rateta tan encitronada , ja li diu : — Rateta ! que t'	ets pintadeta	? Que em vols per marit ? — Si cantes polit — diu ella , tota entonada . S' end
2842	moix ; i , com me veu sa rateta tan encitronada , ja li diu : — Rateta ! que t'	ets pintadeta	? Que em vols per marit ? — Si cantes polit — diu ella , tota entonada . I es
2843	també féu dur es cos d'En Bernadet , que s' era assecat i no s'	era podrit	, penjat dalt sa torre més alta tot aquell temps . Arriben an aquell arenal , el
2844	itina la colombrà com hi entrava , i hi compareix . — Què tal ? — va dir — . Te n'	ets poguda	assaciar , de peix ? Ho veus com no t' he enganada ? — Ai ! — deia sa geneta — .
2845	me trega , negú me veu . Per això he pogut venir fins aquí davant i me	som pogut	assegurar de que eres tu i no una altra sa madona d' aquesta casa .
2846	espitxant -se tan aviat com podia . — Ai ! — deia ell — . Ai ! ! ventura que me 'n	som pogut	escapar ! Això no és un animal ! Això és un dimoni ! Sembla mentida que aqueixa
2847	portat bé sempre amb vós ? Teniu cap queixa de mi ? — És ver que t' hi	ets portat	bé sempre , però ara no t' hi portes amb so voldre -te 'n anar
2848	em deis me xapen es cor . No penseu una tal cosa de mi . No me	som portat	bé sempre amb vós ? Teniu cap queixa de mi ? — És ver que t' hi
2849	li havia dit d' ella i tot eren escrupols que se sentia de que s'	era portat	molt malament amb ella , deixant -la estar tancada dins aquella torre , sense anar -
2850	arriben i m' hi troben es corpet que ja los hi esperava . — Sí que t'	ets portat	com un homo ! — diu es corpet an es sabateró . I dirigint -se a Na
2851	pus la pols . Si es primer dia la princesa havia perdudes ses riaies i s'	era posada	trista i trista , més les va perdre es segon i més trista se posà .
2852	... bona nit si et colgues ! , no en veren pus la pols . I si trista s'	era posada	la princesa ets altres dos dies , més s' hi posà aquest . Sa pena d'
2853	li semblà que sortia d' aquella maneta que el menava pertot i que llavò s'	era posada	damunt sa capçalera d' es llit de sa fadrineta . Aquella veueta se posa a
2854	-me ses flors i no voler ses agostenques ! " Però , fiet meu dolç , sa veinada s'	és posada	a dir : " Mira , no li faces aquest despreci a sa teua cosina , que no
2855	i , com sent allò , diu : — Sí que sereu caiguda bé . Sa cuinera que teníem s'	és posada	malalta i diuen que no té cura . De mosses de cuina , sí que en
2856	'es mig perquè no t' encamini per allà on ells no voldrien . Ta mare s'	és posada	malalta , això és , fa com que estar -hi . I te diran que , per curar -
2857	promès res ! — diu sa madona . — Però m' ho va prometre l' amo teu , i t'	ets posada	en es seu lloc — diu el dimoni . — Jo lo que et dic — diu sa
2858	sa meva ànima ? — Vaja sí la vui ! — diu el Dimoni — . Si és meva , perquè t'	ets posada	en es lloc d' es teu homo , que la 'm va prometre ! — Sa seva ;
2859	primera de primera . — Saps què havia pensat , Joanet ? — diu sa mare , com se va	esser posada	bé de panxa a força de cuierades . — Digau -ho , si voleu que ho sàpiga ! —
2860	. Cada cosa se posava en es lloc que li establia , i encara no s' hi	eren posades	, com deien : — Senyoreta , ja hi som . Llavò ella diu : — Pelleta , aboca es p
2861	d' es poble . Ningú ha tenguts dits per llevar s' embós . Aquí jo m' hi	som posat	per mig per envitricollar -ho de casta forta : faç néixer dins uns sospites dels
2862	un arrap amb so frare . I com jo no vaig de frares ni frarons , me	som posat	a sonar s' esquella . — Res — digué aquí En Manent — . Ara et toca a tu ,
2863	que no les puc observar si no deix d' esser lo que som : lladre . Me	som posat	tan mal a pler , que ja seria mort si no fuig de sa cova
2864	fet ? — li demanen es soldats . — Ell m' ha investit — diu En Tacó — i jo me	som posat	a tirar -li pedres , i n' hi he tirades fins que ha haguts eixamplats
2865	es Enramades ben uis espolsats , perquè no los fessen cap engallada . N' Escoltim s'	era posat	amb una oreia en terra , escolta qui escolta . Cap petjada havia perduda a sa
2866	i xeixa ; s' ha rentats es peus , i han brollat peixos ; ha plorat , i s'	és posat	a ploure ; ha rigut , i és sortit es sol ! I en quant a garridesa
2867	vos dic res s' enveja que en tenien totes dues , de que el rei se	fos posat	a escometre Na Francineta , allà on mai les havia dit a elles : " Com va
2868	vengueres de Manacor i t' entregares aquí sà i bo , i cop en sec t'	ets posat	malalt , i es metge diu que és una passió de cor . Quina és aqueixa
2869	d' ara estaríeu així com ells estan . Com heu callat i mirat i no vos	sou posat	allà on no vos demanaven , per això sortiu d' aquí dins sencer i escàpol ,
2870	va fer es sol post i se trobaven a ses mateixes de com s' hi	eren posats	. Ni el rei havia pogut safalcar En Bernat , ni En Bernat el rei . — Que
2871	, alhaca ferm , que n' ha fetes cent per un passol a tots es qui se	són posats	amb ell . — Què me deis ? — exclamà el rei moro , pegant un gran bot i
2872	me 'n direu ? Ell hi va esser dins un parei d' hores . Es sol ja	era post	. Roman a un hostal de Ses Enramades i lo endemà se presenta a cal
2873	' aquí i se n' hagué d' anar ... sense res en es fus . Es sol ja	era post	i redpost com trobà es caçadors , que ja començaven a tenir ànsia d' ell ,
2874	li convenia ramassar i dur -se 'n . Què me 'n direu ? Ell es sol no	era post	i ja tenia sa trosselleta feta , i a punt de fugir . I ben resolta
2875	sa pella , posada dalt es foc i comencen ets escaldums . Amb això , es sol s'	era post	i sa fosca s' entregava . Na Catalineta diu : — És hora de tancar es casal
2876	per beneit . Com se 'n va témer , es sol se va pondre . — Es sol s'	és post	— diu ell — ; vui fer lo que mu mare m' ha comanat : fora caminar pus !
2877	. Com es sol se ponía , se trobava devora unes cases de possessió . — Es sol s'	és post	— diu ell — . Fora caminar pus ! Vui observar sa paraula de mu mare . No molt
2878	trobava devora un castell . — Ja n' hi ha prou per avui — digué — : es sol s'	és post	; vui fer bona sa paraula de mu mare . S' acosta an es castell , veu
2879	és partit cap a llevant . Camina caminarás i cap envant te faràs . Com es sol	fonc post	, destria allà lluny un llumenaret blau i s' exclama : — Un llumenaret blau ! Hi ar
2880	aixecar i se n' anà coixeu-coixeu i ranquetja qui ranquetja . Com es sol va	esser post	que sa fosca se 'n venia , troba un pastor que feia sa torniola darrere
2881	, cuidant a caure mort fent feina tot lo sant dia , fins que es sol va	esser post	i re-de-post . Com ja no hi va veure per traüllar , pega un
2882	sebre per on prendre ni què fer . Quan se 'n va témer , es sol va	esser post	i sa fosca començà a venir . — Mesquina de mi ! — digué — . A on he de

2883	, homo ! — Malament ? — deia En Pere — . No ell jo ho agaf ben bé ! Sa guarda s'	és presentada	tota sola aquí , i per meua la tenc i ben meua ! I no té ,
2884	que en feren tots i lo que en rigueren , d' aquell pageset que s' hi	era presentat	a veure si el rei tenia cap fia fadrina casadora . — I la deu voler
2885	provat per llevar -lo d'es mig , ses dictes que havien fetes , que negú s'	era presentat	; i acabà per dir -li : — T' he enviat a demanar perquè tu que ets
2886	que es faça just així com ha manat aquell metge nou i extern que s'	és presentat	. La reina ni negú d' aquella ciutat sabia que allò fos el Bon Jesús .
2887	vist baix de sa torre cop en sec hagués descomparegut , i cop en sec se	fos presentat	aquell falcó , que com que l' hagués presa a ella per colom , tantes fues
2888	rei , que a la fi li diu : — I tu que no ets aquell que t'	ets presentat	a consolar -mos de sa pena grossa que teníem d' aqueixa mort ? — Per ell
2889	el va veure tan encarat , i per altre vent que tots es demés que s'	eren presents	havien feta quetxa , va dir : — No res , demà dematí jo me n' hi vaig ,
2890	de provar -me amb tu ? — Bon tenir a manco ! I de dues vegades que mos	som provats	, dues vegades vos ha tocat es perdre . Sobretot , vos dic que vos guany a
2891	matarà , aquest dimoni ! — Però com és que t' ha agafada ? — deia ell . — Que jo	som pujada	a demanar -li si volia berenar i , zas , ja m' ha tenguda ! Ai ! ai ,
2892	qui s' arramba , i no has sabut esbaltir amb tres o quatre es polissó que	és pujat	a fer -mos aquesta destrossa ? O hi passaves gust que em pegassen aquesta tibada ?
2893	que he menester jo : feina d'es meu art ! Però bé ! I per què no	són pujats	ells ? Que púgiguen ! — Esper , senyor — diu sa jaia — . Jo li diré lo que hi
2894	que aquells de l' altar no havien pogut agontar pus , i los responien , i que	eren pujats	damunt aquell altre recingle , més petit , sa trona , per fer -se sentir millor . V
2895	, ja ho crec , pren cap avall , i , com va esser abaix , romangué fet mil benes .	és quedada	dins es poble una cançó com eco planyent d' aqueixa desgràcia , que diu : Mare
2896	només havia mostrada una de ses dues flors , i només li havien presa aquella , li	era quedada	s' altra i mentres la dugués damunt , no hi havia mal que el pogués
2897	es sopar , i amb sa mateixa seguida fa taiadons de tota sa xuia que li	era quedada	. Fa sopar En Pere a defora , a sa carrera . Ella se 'n va amb
2898	abassaven es cabeis un grapat amb cada mà , com veien que aquelles dues grosserandes	eren quedades	tan malament , però tan malament . Mentrestant se presenta N' Elienoreta amb sa pan
2899	què havia de pensar a davallar , Déu meu , de la gloria ! p'es meu gust	seria quedat	per a sempre ; però sa germana me digué : — Fiet , te n' hauràs de tornar
2900	ta , tota astorada , clavà la vista damunt En Joanet , i rompé en plors . En Joanet	era quedat	de pedra , es cabeis li saltaven d'es cap , no pogué obrir boca . No
2901	t perdut darrere es joc . Només tenia un fii , En Bernadet . Un dia que , jugant ,	era quedat	sense una creu , li compareix un personatge d' un aspecte molt ferest , i li
2902	ves . Don Martín el volgué dur , i el duia p'es tros de banyota que	era quedat	. El rei , quan el va veure , quedà amb sos cabeis drets . Sa notícia s'
2903	lò qui put ... ! Bones tròpies ha fetes En Bernadet ! Sa polissona , veent que tothom	era quedat	sense paraula , se posa a dir : — El sol i la serena m' han feta
2904	se 'n va cap a Na Blancaflor , i tots dos dinaren d'es reims que	eren quedats	a sa parra que havien sembrada tots dos ; en menjaren fins que no pogueren
2905	caminaràs i cap envant te faràs , arribaren dins set dies an es jardí i hi	foren rebuts	amb rams i paumes : sa senyora i sa jardinera botaven de contentes . Es jardiner
2906	menut vui cobrar , surta d'es llevant , surta d'es ponent ! Un lladre que s'	era refet	, sabent -li greu haver -ho de perdre tot , torna arriere i se posa a
2907	gent , ben atacat ! I desiera se girava darrere , de por que es peixot no se	fos refet	, i no hagués saltat a terra , i l' encaçàs ; perquè se figurava haver -li
2908	rei fingint -se Na Catalineta i dient que s' altra , sa que hi faltava , s'	era refeta	i se n' era tornada a ca seua . Així ho digueren , com arribaren , i
2909	es cotxer que tir endavant , que una d' elles , una de ses dues dames , s'	és refeta	i que se 'n torna a ca seua . Es cotxer s' ho creu , com
2910	. Així n' hi mostraren , d' anar de tres qui n' agafa quatre i de no	esser remirat	en ses coses . S' AL-LOT d'es BARRETINO Això era una doneta veia
2911	res . Així és que tot d' una que En Joanet i es seus mariners se	foren rendits	, es capità d'es cossaris los va dir tot dret : — Voltros mariners quedau per
2912	? — diu aquell . — Això ! — diu ella . I agafa sa ribella de s' aigo ambe què s'	era rentada	i , zas , la hi tira tota damunt . Poreu pensar com degué romandre es vestit
2913	i entrega ses quatre gerres d' aigo . Quan la princesa les tengué i se va	esser rentada	, diu : — Ara necessit sa pinta d' or per pentinar -me . — En tenc una que
2914	, i no d' aigo neta , sinó com a d' aigo lleixiuosa o que s' hi	fos rentat	qualcú . No n' hi havia més que un de condret , però tan mal vestit
2915	no era cap Ferrandí , sinó Ferrandina , fia pobila d' aquell senyor marquès , que s'	era resolta	de fogir amb aquell marxandet nou de ses tres joies ; però que aquell ambe
2916	quell senyor . — Idò — diu ella — tenc dos fills , un poc empesos d' anys , que se	són resolts	a vendre -se per soldats de L' Havana . Per dir -li tot lo que
2917	ar -te , hauria esclatat amb dobles de vint , i totes serien estades teves . Però t'	ets retgirat	, i m' has redoblat s' encantament ! Tu i los teus sereu pobres tota la
2918	. — Això és lo que he de fer ? — diu En Joanet , veent que aquella dona s'	era returada	. — Això és tot — digué ella . — Germaneta — diu En Joanet — , Déu vos pag es fa
2919	qui parla , i ni un ni s' altre eren tornats . I per això ella s'	era revestida	de coratge i era partida a veure si else trobaria a part o banda .
2920	nir parat , ja sentiren trepig de bell nou . Eren es mateixs lladres fuits , qui s'	eren revestits	de coratge , i s' entregaven per entrar dins sa cova o morir davant ella ,
2921	que estava amb ell , i dos fiis de l' amo seu , tres capverjos que se	serien riguts	d' un enterro i que en feien cent per un passol allà ont la
2922	de que los matassen , i que ses altres dobles de vint , com se judicava que	eren robades	i no se poria sebre an-a qui , que el rei se quedàs amb
2924	és . — I jo vos dic que sí . Veiam , que ho voldríeu jurar que no ho	és , robat	? — I de pressa ! — diu es jai — . Sí que ho jur ! Mal romangués penjat a
2925	jai — . Sí que ho jur ! Mal romangués penjat a sa lluna amb so feix , si	és robat	! Encara no ho va haver dit com , zas ! , romangué penjat a sa lluna amb
2927	era tan taianassos i tan amic de l' unglà que casi tot quant es tenia	era robat	; i aquelles males ànimes de lladres , amb so espampolar -li aquella dinerada orba ,
2928	no pot esser , que hages gonyat tant ! Això és que n' has feta qualcuna ! Deuen	esser robats	, tants de diners ! Com jo ho veig ! Ara ja ho veig que vendrà sa
2929	. Es soldats s' eren aturats damunt un turó , i se creien que es taconer ja	era roegat	i mig paït . Assetsuaixí senten crits i crits . Tot d' una no sabien qui
2930	ere entraren dins sa barraca ; es jai encaletí un poc d' escudella recaufada que li	era romasa	el migdia , posà taula i no tragué més que un roegó de pa , més
2931	el rei després de guanyar -li sa segona acció . Sa punta de sa fletxa li	era romasa	dedins i sa ferida li saünyava i el feia ranquejar , i d' en tant

2932	dalt sa boca d'es cor aquell tel , per fer creure an En Joanet que	era romasa	bona , per deixar -li bona boca i preparar -lo per dir -li lo d'
2933	. — Passa de vera . Velatací , a sa butza ! Mirau -la -vos ! I li mostrava sa que	era romasa	allà en terra , que encara era ben calenta . Es gigant s' ho va beure ,
2934	m' ha escapat , i corda i gerricó per endins dins es pou . De manera que	som romasa	sense remei per porer tornar beure d' aquella aigo que era tota sa meua
2935	que era de dobles de vint i que ara està tan pansit que just hi	són romasos	dos trists dures d' or ... Això el posà molt consirós , an En Joanet , i
2936	li digueren que dos jovenets així i així eren passats un després s' altre i	eren romasos	una nit perhom , demanant -los clarícia d'es puig Negre , de s' abre de
2937	ntesos ! Aleshores se gira an aquells altres dos , que amb aquell acudit de sa jaia	eren romasos	com uns beneits , sense sebre si havien de creure altra volta a sa jaia ,
2938	' aturen a dinar i , dinats , tornen partir cap an aquelles cases de possessió a on	eren romasos	la nit passada . Sa madona else crida de part i los fa contar lo
2939	de davallar p'es cap-cingles ? — diu ell . Se gira an es cap-cingles , que	eren romasos	a's mig d'es camí ; i , com si fossen estats persones que l'
2940	' anys plegats — digueren es noviis . L' homo seguí cap envant , i en troba dos que	eren romasos	sembrats dins un encallador , i un acabava de sortir i aidava a s' altre ,
2941	fogir ! I per més burla i afronta , es criats l' encalçaven i tot amb u	són romasos	enlluernats i no han pogut sebre per ont prenia ! — Sí que ho és , llesta ,
2942	una mica de fregada . — Bona casta de fregada ! — diu es veinat — i sa banya s'	és rompuda	! Sobretot , sia com sia , m' has tudat es bou , i el m' hauràs de
2943	, trenca ses quatre gerres . Se 'n torna an es forn i diu : — Ses gerres se	són rompudes	. Vénga 'n unes altres , si voleu que vos duga aigo . Sa fornara n' hi
2944	va an es forn i diu amb uns morros d' un paum : — Ses gerres se	són rompudes	. — Altre pic , Toni Colau ! — diu sa fornara — . Ell , segons veig , sortirà car
2945	, fent un tro tan esglaiós que tothom se pensava que es pern del món se	seria romput	. Na Catalina se 'n va corrents a tancar -se dins sa seua cambra . Ja
2946	! , s' arrufaven , fent cabdellet . Per això encara s' arrufen si les toquen i els	és romàs	es nom d' aranyetes del Bon Jesús . § 10 . Com és que ses serres entrescades serren
2947	de tots es qui la miraven . No era gens estrany que el rei moro en	fos romàs	feritlà , seny a perdre . I quina diríeu que se va treure En Miquelet , com
2948	es diu a culades me sembla que no hi hauria hagut res que fer , i	seria romàs	esmolucat per tota sa vida i amb s' os mestre passat an el dimoni .
2949	' havia sentides tantes mai ! Ho veig , que ets tornat boig de tot ! No te n'	és romàs	gens gens , de seny ! Ets fermador ! Oh si jo te pogués fermar ! No en
2950	un Nero ; i se 'n pensa una de bona . — Mira — diu a sa raboa — , no	som romàs	assaiat amb aquesta prova que hem feta . Tu dius que som jo que m'
2951	una partida de grapades , i tot s' esquità . — No hi ha remei — diu ell — : només	és romàs	es brou ! ... Ja se n' han duites totes ses taiades ! Se pensava que allò
2952	dius ver , oh jovenet ! — diu s' ermità — . I com ho saps que else tenc ? — Perquè	som romàs	amb cada un d' ells un vespre a sa seua ermita — diu En Joanet . —
2953	si els obris , an aquestes barreres i ses portes de més endins . En Taia-pins	era romàs	ben acovardat amb so perboc que acabava de dur -se 'n N' Aplana-muntanyes ;
2954	ll sarronel-lo , En Joanet , tant com hi duia ses uieres , perquè sense allò prompte	seria romàs	enrocat i hauria fet es bategot i hi hauria deixats ets ossos , per aquella
2955	! , se posen sa pell de pago i desapareixen com s' ànima de Robert . Aquell que	era romàs	, com se veu tot sol , se treu un espumadore i ja és partit a
2956	t' ho direm ! — li diu sa mare . — Ja l' hi direm ! — diu aquell general que	era romàs	encarregat d'es govern en lloc del rei . El rei romangué amb un bon
2957	l' hi lliuren . Ja no era es senyor d'es Pont , tothom se creia que	era romàs	a's mig d'es carrer i que no tenia aont caure mort . Aleshores
2958	tira a damunt i else posa entre i entre una gran platada d' arròs que	era romàs	. Llavò se 'n va an ets odres , else paupa ; veu que no són plens
2959	ja li han copat cap an es corter , es més descansats del món . Es qui	era romàs	per donar terra sagrada an es mort , enlloc de donar- n' hi , li passa
2960	, just com arribaven davant cal rei , cop en sec es cavallet s' atura , com si	fos romàs	sembrat . Ja no era de carn i os : ja era tot d' or . En
2961	en seca . — Ou ! — digué aleshores En Joanet . Es cavall s' atura en sec , com si	fos romàs	sembrat de ses quatre potes . — Mira — diu an En Joanet — , estan per a tocar
2962	cor i de sa meua ànima ! Quina mort més trista que és estada sa teua !	Ets romàs	sec a l' acte ! Sense sagraments ! Sense cap sagrament de res te n' has
2963	i sa corpetina i sa mare , i així negú se n' era temut i tot	era romàs	com una bassa d' oli . El rei prengué una rabiada que se pensava fer
2964	dit ! Davant aquella feta de sa fia del rei i d'En Mercè-mercè , tothom	era romàs	amb sos cabeis drets , de pedra i sense polsos , arribant a dir tothom : — Ara
2965	ont s' és vist mai haver d' encortinar parets d' al-lotes a ufegades ? Jo em	som sabuda	enginyar per reviscolar -les a totes ! I ara vós , per esser un homo d'
2966	En Bernat que li deia desiara a ella : — Què tal , al-lota ? Que me 'n	som sabut	desfer o què ? — Prou ! prou ! — deia ella — . Que mai m' ho hauria pensat . Com
2967	gerres ." Sense que li bufassen , crida s' al-lot i li diu : — Tu que t'	ets sabut	enginyar per dur -me la princesa , enginya 't per dur -li ses quatre gerres
2968	' abre de sa musica , sa font d' or i s' auellet que parla ." I se	són sabuts	enginyar de tal manera que tenen s' abre de musica , sa font d' or
2972	fos , no seria ben ver que aquella blatera per l' amo de sa terra ja	seria segada	i batuda i deu més ? I estau segur vós de que no és així ?
2973	bo ! — diu es manacorí . — Si que ho és — diu el rei — ; però i que deu	esser segat	o sense segar ? — Fosca d' auba ! — exclama aquell — . No ho veis vós si està
2974	mig granar , que tapava ets homos a molts de redols , i demanar -me si devia	esser segat	o sense segar ? — I tenia raó — respon sa fia — de demanar una tal cosa .
2975	captàs . Amb això se compleix s' any i es dia que es tres germans s'	eren separats	i tots tres compareixen a sa Porta de sant Antoni . — Com vos és anat ? —
2976	, i cadascú pren per son vent . Com feia un any i un dia que s'	eren separats	aquells tres estornells , se tornen trobar a Ca-liorna . En Miquel diu : — Sa jo
2977	tota sa traïdoria d' aqueix món ! — No tenga ànsia , Senyora Altesa ! Vossa Altesa	serà servida	! D' es cap d' uns quants dies aquella bruixa se presenta an es jardí
2978	llevau d'es vent , com més prest millor ! — No tenga ànsia , Vossa Reial Majestat !	Serà servida	! I què fa aquella fada ? Aprofita una estona que aquella doneta no hi era
2979	cavall , dóna -li llendera i allà on ell s' aturarà entrega sa carta . — Està bé !	Sereu servit	! — diu En Bernat . I ja pega bot dalt es cavall i esperonada i altra ,
2980	ha altres quatre que van a posar -me 'n , i així sereu cinc . — Idò en	sereu servit	! — diu aquell pobre fii . Se 'n va dur amb altres son pare a ca
2981	tota sa llavor , però sense desfer es sacs — diu l' amo . — No tengueu ànsia idò .	Sereu servit	. I que he de venir a dinar , o el me duran ? — demana En Bernat . —

2982	au coça , i me salvau la vida . — No vols res pus , Joanet ? — Res pus . — Idò	seràs servit	: no tengues ànsia . En Joanet torna una magrana allà en terra . Arriba es mestre ,
2983	més que això ? — demana aquell soldat . — Just això ! — diu es soldadet . — Idò	seràs servit	! — diu aquell soldat , amagant -se sa floreta . I se n' anà plorant de veure
2984	se 'n vaja per allà on tendrà es cap girat . — Bono ! — diu es negret — . Ja	seràs servit	! I li pega altra estreta an es coll i el pobre Joanet roman estrangolat
2985	que me poríeu menar es segon i ompliria es buit d'es major . — Demà mateix	sereu servit	— diu aquell homo . Lo endemà es gigant hi compareix i aquell homo hi va
2986	del rei li diu : — I com t' ho has fet per plantar tal castell ? — Me	som servit	de sa virtut d' aquest anell , que me fa tot quant li deman — diu
2987	t' escaufaràs un poc ; bé que açò és cosa que un de voltros sempre n'	és servit	. I el Dimoni s' hi acostà . — I si fèiem un escambrí ? — li digué — ; i
2988	capaç de fer -te ses feines dins s' olla . — Vaja , idò , provau -ho ! — Prompte	seràs servit	— diu es jai . Se desfà es calçonets , i casi li omplí s' olla . N'
2989	Déu , germanet ! Prou que la conec , a Na Catalineta que deis . Seis una estona , si	sou servit	, que ara mateix l' enviaré a demanar , an aquesta al-lota , i llavò sa
2990	I passàs , i crida : — Senyor ! O senyor ! Faça la bondat de sortir ! Que surta si	és servit	! D' es cap d' una estona el dimoni guaita , arrabassant -se una cara de
2991	ius ? — diu el rei tot esglaiat . — Lo que sent — diu En Joanet — . Que surta , si	és servit	; i el veurà ! El rei surt i me troba a sa carrera aquell cavall
2992	perdre temps . Si caplleua per aquí aquesta bona d' al-lota , m' ho diga , si	és servit	; si no , aniré a una altra banda a veure si toparé més . Es batle
2993	s else guipen i ja els escometen , dient : — Senyor canonge ! Tenga la bondat , si	és servit	, de venir a veure es nostro mestre , que està rendit i molt ofès , molt
2994	que no n' hi fessen qualcuna a ell o a gent seua . I en va	esser servit	, el pobre . Poreu fer comptes com se degué posar el rei , com va veure
2995	estió és sortir -ne prest ! — No res — diu es senyor — , seis una estona , i aviat	sereu servits	. Aquells homos s' asseuen a un banc que hi havia per allà , mirant a
2996	, que , si haguessen ferit , hauria feta flamada mig món i s' altre mig tot se	seria socorrat	. Bé provà de desfermar -se , però es dimoni d'es frare l' havia fermat
2997	treure sa primera fava que toquen . Si treuen sa sencera , vol dir que han d'	esser sortades	, riques i plenes ; si treuen s' esceiada , vol dir que ni seran sortades ni
2998	es cap a un riu , i me va descomparèixer tota a l' acte . — Sí que	fores sortat	! — diu el rei — . Bono , i que tanmateix t' agrada es jardineratge ? — Sí , senyo
3000	n es cor . Passa un pastoret i veu aquella canya : — Ès ! — s' exclama — . I aquí	és sortida	una canya tota sola ... ! Oh , que ho és i que ho és , de garrida !
3001	Déu d' entregar -mos es dobbers que li va deixar ahir aqueixa dona que ara	és sortida	, perquè són dobbers nostros , de dos ases i dues somades de mongetes que mos
3002	heu de pensar i creure i creure i pensar que un dia que Na Catalineta	era sortida	de la Mare Baleneta a esplaiair -se com ses altres vegades , se va estrenvir
3003	no el duc ... ? He trobat es porc singlar , i l' he mort . De dins ell	és sortida	una llebre i l' he agafada . De dins sa llebre és sortit un colom ,
3004	es jurament m' hauria bastat fer -li un taitet a un dit , sols que en	fos sortida	una gotineua i que la hi hagués llepada amb sa llengo ! Som una bístia !
3005	que em fas oreies de cònsul i que et vols riure de mi ! Aviat en	seré sortida	! Jo t' assegur que sabràs què cosa és ! Ara mateix ! ara mateix ! I què
3006	fetes unes bones amenaces , i ell res . Així va això ? dic jo aleshores . Aviat en	seré sortida	! Agaf s' aixada i ja som partida , bones xadades an es cul d'En
3007	tirada dins s' encallador , i no me queda altre remei que palanquetjar fins que en	sia sortida	! Ara lo que em convé , veure de quin cap feim estelles ! Pensa qui pensa
3008	fets bons averanys ? — Cap ! — diu ella . — Idò mira — diu el rei — , que mos hi	seràs sortida	primcernuda i primsiula ! — Som així com Déu m' ha feta ! — diu ella — No res —
3009	per sebre es resultat de ses proves , la reina li digué : — La vostra fia Joana	és sortida	bé de ses proves : se poren casar en voler . En Beuteusell i Na Joana
3010	per donar -ho a ses cames . Però se sentí cosa an es cap que li	era sortida	i que el capturava de botar . Mira què era allò i fonc un esplet
3011	a totes passades . Però encara estava més content En Joanet , de lo bé que li	era sortida	sa primera acció , i es coratge que cobrà de guanyar sa segona i sa
3012	ho crec que es donava s' enhorabona a ell mateix per lo condreta que li	era sortida	sa seva idea de posar un budell ple de sang p'es coll de
3013	, de tot això , se 'n feien creus , fins que En Miquel diu : — Senyor rei , m'	és sortida	o no sa proesa ? He guanyada s' acció ? — Què trobau voltros ? — diu el rei
3014	a haver feta tota aquesta feixina . — Com és vel-la llissa ! — diu ell — , que m'	és sortida	una paret garrida de tot ! En Roig és segur que s' hi embadalirà . No
3015	tes ! , que encara en surta amb bon nom , d' aqueixa capbuitada , que així mateix m'	és sortida	un poc massa grossa ! Dit i fet , es saig pega bot d'es cavall ,
3016	u aquella — , tenim un disgust de mort perquè sa llocada que haurem de presentar mos	és sortida	lo més esguerrada : són uns pollots batzans , que sols de veure -los ja afarten !
3017	contà lo que li havia succeït , donant gràcies a Déu perquè de totes maneres n'	era sortida	viva i sencera .# Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que
3018	seua supèrbia tornà caure de ple dins el purgatori . I encara hi és si no	és sortida	. Anau voltros a plànyer ses coses an es pobres i a esser superbiosos ! COM
3019	aquell temps era anada tan alerta a treure cap peu d'es solc que només	era sortida	de sa seua per anar a missa i a comprar ses quatre miqueries que
3020	a defora i se troba a sa vorera de mar , a un arenal , a on	era sortida	la Mare Baleneta perquè Na Catalineta se pogués esplaiair . I què fa Na Catalineta ?
3021	la se mir a ella i me mir a mi i ho veurà , d' on	és sortida	. El rei i ets altres que hi havia allà les se miren totes dues
3022	amb una mà i la tornava tirar a sa boca d'es canó d' ont	era sortida	, i sa bala romania clavada dins aquell canó , i el dimoni que la tragués
3023	: se 'n va amb tota la cort i es pastoret an aquell arenal , allà ont	era sortida	aquella canya ; cavaren i me troben En Bernadet davall s' arena , sà i bo .
3024	tant , ni d' un bon tros . Però es mal és que no sé d' ont	és sortida	, ni aont és nada : només sé que és s' al-lota més guapa , aguda
3025	d' aquella passada i sense voler s' exclamà ben fort : — En nom de Déu , que	és sortida	ella tota sola ! Sa fia darrera del rei , que , sempre que ell entrava dins
3026	mig ses set corteres de pa fet i es set quintars de xuia i sobrassada . —	és sortida	o no sa segona prova ? — demana es fii del rei . — Sí que t' és
3027	. — És sortida o no sa segona prova ? — demana es fii del rei . — Sí que t'	és sortida	! — diu es senyor , ben mostii , i que si l' haguessen sainat no n' hi
3028	com un sol , sa cosa més garrida que se fos vista mai . Encara no va	esser sortida	, com diu : — Bernadet , Bernadet , da 'm aigo ; si no , m' aufeg ! No n' hi
3029	d'es llit més que de pressa ; se vest amb quatre grapades i ja va	esser sortida	de sa cambra , i cap a sa pastera ! Se posa en feina an es

3030	pena em mata ! Vos dic que em mata ! Me mata ! me mata ! ... I ja va	esser sortida	a's mig d'es carrer , cridant com una desesperada , escabeiant -se , estirant -se
3031	ses branques de sa figuera . S' hi du des mans , i va esser que li	eren sortides	an es cap un esplet de banyes ferest , tan llargues i caragolades que s'
3032	la tengué dins sa còrpora com , zas ! , li descomparegueren totes ses banyes que li	eren sortides	an es cap . L' homo va romandre amb sos cabeis drets , no se'n
3033	fetes sortir . Se n' entrà allà on jeia la senyora princesa , que des que li	eren sortides	ses banyes no havia volgut deixar mai es llit , crida el rei i la
3034	tengué llestes i les se mirà de dalt a baix , va dir : — No , ell me	són sortides	més polides que ses seves ! Que em tiren d' una passa , si no ho
3035	i s' ha esqueixat tot es mantell , es bancs ballen per la casa i noltros	som sortides	de polleguera ! — Idò jo m' escoaré ! — diu s' aucellet . I , zas-zas ! , amb so
3036	, i tot es mantell s' ha esqueixat , es bancs ballen per la casa , ses portes	són sortides	de polleguera , s' aucellet s' és escoat i jo me som esbrancada ! — Idò jo
3037	, i tot es mantell s' ha esqueixat , es bancs ballen per la casa , ses portes	són sortides	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada i jo
3038	i tot es mantell s' ha esqueixat , es bancs ballen per la casa , ses portes	són sortides	de polleguera , s' aucellet s' és escoat , sa figuera s' és esbrancada , es bou
3041	tafetà . I heu de creure i pensar i creure que un dia que	eren sortides	a passetjar aquelles dues pitxorines tan garrides i gentils , amb s' estol de soldat
3042	ades pel món totes soles tots aquells dies . I arribaren a compondre que dirien que	eren sortides	una mica d'es jardí per estirar -se ses cames , amb tant de temps
3043	la se mirà ben arreu i va veure que eren tres banyes dis- forges que	eren sortides	an es cap de sa fia del rei , i a la fi diu : — Sé
3044	, i li vengué de nou ferm que fos una senyora i una criada . — És que	som sortides	a passetjar amb cotxo , com cada dia . Per estirar -mos ses cames som davallades
3045	poré eixugar ses plometes , que ja les tenc massa roadetes ! " ; i que a l' acte	era sortit	es sol i s' era aturat de ploure , i que llavò sa colometa era
3046	escalç a missa . Com En Tià sent això , tot d' una li enfloca aquesta altra : —	és sortit	molt foriós anant quantra los porquers . Jo gonyaré més doblers deixant es verro nom
3047	r , flastomant a la descosida , i traguent foc p' es queixals : — Bon fedor de ceps	som sortit	! Però què sap s' ase d' ensafranar , si no ha menjat mai espiciat ? I
3048	gota . — Estam perduts ! — pensava entre si mateix — . No tir cap çoça ! Així com	és sortit	de ses dues , sortirà de s' altra i no hi haurà més remei que
3049	més l' esbalteix . — Idò què havia de dir ? — demanà s' atupat . — Que així com	és sortit	un , que surta s' altre — diu aquell . En Pere seguí cap envant . Troba un
3050	aquell . En Pere seguí cap envant . Troba un tort , i ja li diu : — Així com	és sortit	un , que surta s' altre ! — Un que en tenc , encara el me planys ! — s'
3051	' un monarca s' és mester per fer una obra d' aquestes ! D' on mos deu	esser sortit	aquest bergant ? Lo bo és que negú en sap donar cap clarícia , i ell
3052	es carabassot . — Vaja quina passada amb aquest homo ! — deia ell — . I d' ont deu	esser sortit	? No em convé gota tenir -lo pus amb mi . Se n' empendria , i me
3053	los carregà de dobles de vent , d' agrait que estava an aquell Francí que els	era sortit	Francina ; i es patró Melcion i sa patrona Francina Maria s' espitxaren cap a
3054	, es gigant per sortir d' aquell pinar . No li bastà mitja hora . Encara no en	fonc sortit	, com pren sa fua altra vegada cap a encaçar En Bernadet i Na Marieta ,
3055	staves embarassat . Te posaràs així com estaves , i llavò podrem veure si tot sol en	series sortit	o no . — Anem -hi en voler — diu es lleó . Hi van . Es beneit s'
3056	En Pere , açò ? Ja seria el reverent dimoni ell ! I quin possible és que en	sia sortit	? O té s' ànima promesa an En Banyeta o té fullet , si és ell !
3057	, i tant se perd el qui sap massa , com el qui sap massa poc . En	som sortit	amb bon nom , d' aquesta ; però ja no me'n veuran fer pus , de
3058	a ses cases falta gent ! Com hi arribà , l' amo , que havia sentit s' estabeig ,	era sortit	damunt es portal , per veure quina era sa llenya torta que duria . — Alabat sia
3059	-li sa mà a besar : — Déu te faça sant , fii meu . Així mateix mos hi	ets sortit	, ben menudoi . Pots cantar bé sa cançó : Si som petit , som ardit , i així
3060	, i han brollat peixos ; ha plorat , i s' és posat a ploure ; ha rigut , i	és sortit	es sol ! En quant a garridesa i galania , qui ho dubta , que aquella
3061	i sa llamproia meravellosa . Com En Joanet tornà esser partit de d' allà , que ja	era sortit	d' aquella ciutat , s' hi girà i va dir : — Així mateix me'n duc
3062	' una que aquest donàs cap passa cap a s' abre . Amb això es sol ja	era sortit	, ses flors de s' abre ja estaven ben badades i es gigant pega xuclada ,
3063	, i ara campen tan polents ? Serà cosa que hagen tret cap encantament o que les	sia sortit	cap negret o que s' al-lot haja pegat qualche salt a part o
3064	an es front . Un dia , com anà a donar -la -hi , va veure que li	era sortit	un estel , sa cosa més hermosa . An En Joan i an En Toni s'
3065	' anava a agafar per ses cames , però ell tornà aquell mateix bell jove que li	era sortit	a ca seua i ja li diu tot rabiós : — Gran polissona ! El príncep Corb
3066	' anava a agafar per ses cames , però ell torna aquell mateix bell jove que li	era sortit	a ca seua i ja li diu tot rabiós : — Gran polissona ! El príncep Corb
3067	, qui s' havia aficat dins es carabassot que la faria riure i es tir li	era sortit	per sa culassa , que deia , tot escoat : — Mal no rigué mai ! I sempre n'
3068	veure si trobarien cap remei per llevar a la senyora princesa aquell tuàtem que li	era sortit	devers sa closca . Es metges tiraven junta , dient -hi cadascú se seua : uns deien
3069	rua an es llençol just a s' endret a on tenia s' esquena i li	era sortit	s' infló . Hageren de cridar es metges , i aquella pobre al-lota en va
3070	mesada hi torna . Justament trobà Na Maria-Aina que li curaven un bony que li	era sortit	an es clotell . — Ave Maria Puríssima ! — digué , i entrà . — Concebuda sens màc
3071	Na Catalineta , perquè es negret li havia comanat que , si deia a negú que li	fos sortit	, no li tornaria sortir pus mai . Es vespre Na Catalineta , abans d' anar -se '
3072	posar ses mans damunt , l' hauria fregada amb s' anellet que aquell també tenia , li	seria sortit	es negret , i hauria manat an aquest que se n' ho dugués tot a
3073	també vui anar a fer uns budells nets an es riu . A Na Catalina li	és sortit	un estel an es front i jo també n' hi vui un , surta d'
3074	sa virtut que té ? — Jo us ho diré — diu s' hortolà — : que aquell qui li	és sortit	un banyam de resultes de menjar una poma de sa primera pomera , si en
3075	esser nat un pi . — Es ! — deia la gent que el veia — , aquest gallet que li	és sortit	un pi a sa cresta ! I es pi que creixia més que una carabassera :
3076	. De dins ell és sortida una llebre i l' he agafada . De dins sa llebre	és sortit	un colom , i he assolit es colom , i vataquí s' ou que hi ha
3077	corter , es majors li parlaren d' un soldadet que tenien així i així , que los	era sortit	de primera bona . Es general mana que l' hi facen comparèixer davant , aquell solda
3078	favera . La reina i es reietons l' esperaven a baix , i se creien que los	seria sortit	bé com ses altres vegades . Figurau -vos si hi degueren romandre , ben escaldats i

3079	vists passar un fadrinet i una fadrineta així i així damunt un cavall , i m'	és sortit	amb si volia oir missa i que just llavò l' anaven a començar ; i
3080	un auzinar , som anat a demanar an es carboneret si los havia vists , i m'	és sortit	a una altra part i no n' he pogut treure agüier . — Ah beneit ! — diu
3081	estat ? — deia En Toniell-lo . — Què ha d' esser estat ! — respon aquell — . Que m'	és sortit	un homo amb un garrot ben esporgat , i , sense que jo li hagués demanades
3082	pellada . Se veia que en ' vien menjat tot lo que havien volgut . — Bon gordià mos	ets sortit	! — diuen an En Pere ets altres dos . — No res — diu En Pau — , anit gordaré
3083	arrers roecs , el Bon Jesús s' exclama dirigint -se an es soldadet : — Bon coc mos	ets sortit	! Sí que ho entens per una pipa ! Lo que no he notat que mos
3084	— . No sé com te peguen aqueixes idees ! Com no veus que , si una vegada mos	és sortit	bé de pendre una d' aqueixes peres an es gegant , si prou de pendre -
3085	conta lo que ha fet i l' amo diu amb ell mateix : — Ell aquest mos	és sortit	com s' altre . Són més llests que jo aqueixs homos i no me convenen
3086	lo que ella li havia comanat , torcia es coll i deia : — Un poc saladet mos	és sortit	es fer bé aquesta vegada , fii meu ; però no hi ha remei : qui bé
3087	Sobretot , sobretot — deia ell — . No ho sé què mos farem amb aquest xabalet que mos	és sortit	sense pensar -mos -ho ! No me 'n fii gota que no el s' haja
3088	tenir -ne mal de ventre ben fort va esser el rei . — Però d' on mos	és sortit	aquest subjecte ? — deia ell davant es senyors de la cort — . Però qui deu esser
3089	rei — diuen son pare i sa mare — , aquí li menam aquest al-lotó , que mos	és sortit	tan trempat per fer feina com per menjar : fa feina per catorze , però també
3090	. — Però i qui és aqueix metge nou ? — demanava tothom — . Qui és ell ? D' on mos	és sortit	? Això no és un metge de la terra ! Això és un metge del cel !
3091	imonis ! — deia es capità , entre si mateix — . Quin bergant que és aquest ! Ell mos	és sortit	de cap de brot ! Què farem ? Que mos ne donarà a tots amb una
3092	corb vols ? — diu aquell . — I què he de fer — diu ella — , si no me n'	és sortit	altre de més prendor ? — I no t' estimaries més casar -te amb mi ? — diu
3094	ella fos dins aquella paret . Mentrestant , es cuiner del rei estava fet un Nero .	Era sortit	just un moment per necessaris , havia mirat primer per tot si hi havia cap
3095	! No cregueu que fos gaire bo de despertar es portalà de cal rei . Encara no	era sortit	d'es primer so , i vos assegur que hi dormia , arreu . Tan fort arribaren
3096	el dimoni , que te 'n menarà amb ell i te dirà : " I fins ara no	ets sortit	? " Tu no li respongues . I si te diu : " Passa 'm davant ! " , tu li fas
3097	, oliveres , pomeres i pereres . Me pareix que no t' he parlat malament i que no	som sortit	de sa raó ! — Trob que no ! — digué l' amo , més de mig esmús . I
3098	cap que no hi siga — diu ell tot rabent — . Sobretot , si dins tres dies no	som sortit	, serà que seré mort . Dit i fet , pega fua cap a Saluet , i com
3099	és caigut a la mar i s' és afonat de tal manera que ja no	és sortit	pus a flor d' aigo ; qualche peix el se deu haver engolit : un ca
3100	Déu , ajudau ! Aleshores sa terra s' obrí , i s' engolí es comte , i ja no	és sortit	pus . SA POR d'es RATOLÍ An Es Freu , possessió d' Orient , sortia por
3101	i , comtes , marquesos i cavallers i xavalets de tot pelatge , a demanar devers a on	era sortit	aquell gigant i per quin vent havia pres , amb s' idea de veure si
3102	ni finestra s' obria , davalla de sa carretada , s' acosta a sa portassa d' ont	era sortit	es' dematí amb so carro i ja és partit a pegar -hi bons
3103	el rei , com es carnisser li contà això . Crida es reboster , li demana d' ont	és sortit	es vi que s' han begut aquells tres homos . Es reboster , a força de
3104	com un boig . A la fi es fii del rei diu : — Senyor , pactes són pactes .	Som sortit	bé de ses tres proves ; per lo mateix , ara vos pertoca mostrar -me sa
3105	magraner per veure què arribaríeu a fer . Com he vist que ja vos volíeu pegar ,	som sortit	per posar pau . Veiam per quines cinc-centes és que feis això ! — Jo vos
3106	havia passat . Tothom va veure que aquell bell jove que parlava era es mateix que	era sortit	aquells tres vespres seguits d' alimares amb aquelles tracalades de gent tan estrany
3107	de bell nou ! Trobà la ciutat tota alta amb so pas d'es banyam que	era sortit	a sa fia del rei . Negú parlava d' altra cosa , i hala metges a
3108	dematí se 'n tornà an es seu poble content i alegre de lo bé que	era sortit	de tots aquells plets . Ara s' hostaler no tengué pit per anar a cobrar
3109	quant un demana . I sonant -la amb sa mà esquerra fa desaparèixer tot allò que	sia sortit	. — Jo també en tenc una — diu sa fia del rei — . Ja duràs sa teua ,
3110	pensar : — Ja serà un dimoni de moix o de ca que , a's moment que	som sortit	per necessaris , m' hauran pegat es salt ! Mal les toc rampa a ses cames
3111	veure , quina altra ventura em vendrà , perquè lo que es diu a mi , des que	som sortit	d' infern , totes me ponen . Camina caminaràs devers migdia diu : — Bon re-cap de
3112	' entendre , mon germà , que estic tan fort per glosar com un bastiment per mar que	és sortit	a batallar amb mil i set-cents canons . Es muntanyenc romangué astorat , i va
3113	'n direu ? Ell lo endemà d' esser arribada Na Francina a ca seua , es sabateró	era sortit	a passetjar per foravila , sense adonar -se 'n sortí an es pou d'En
3114	i així se creia ell esser -ne escàpol . Però un dia horabaixa , que es sabateró	era sortit	tot sol , i ben alerta que era anat a acostar -se gota an aquell
3115	Que es retgirà , Dalt es cavall se posà I ja és partit . Quan lo sol	era sortit	, Los seus trobava , I a la cova tres n' enviava , Diguent : — Allà Un nin
3116	Tià — , vés -te 'n , i està més alerta an aquest ase ; que si ara t'	és sortit	bé , per ventura una altra vegada te 'n duràs s' aumud p'es cap . § 9 .
3117	Llei de Déu . Ara en sonar -la amb sa mà esquerra , descompareixerà allò que te	serà sortit	. Veiam si amb aquesta guitarra fas un poc més de carrera que fins aquí . —
3118	tapat ... ? Què és açò que te fa tant d' embalum ... ? És cap bony que te	sia sortit	a sa panxa o a s' esquena ... ? Tens ningú colgat aquí davall ... ? — Xiiiitt ! Xiiiitt
3119	'es nostro jardí així com tu l' havies sembrada , amb so tronc dins sa terra ,	seria sortit	un drac d' allà dins i t' hauria engolida a's temps de dir
3120	Bernadet encara va esser a temps a remuiar -se sa panxa ; però aviat en va	esser sortit	, perquè només l' aplegà una mica de vorera , i va seguir de d' allà
3121	que aquell palau no poria esser altre més que es seu . Com es sol va	esser sortit	, repara que s' obri una finestra i hi guaita un caparrí . Es falcó repara
3122	, esperant que acabàs de badar ses flors . Les acabà de badar com es sol va	esser sortit	, i què fa ell ? Les pega xuclada , i totes aquelles flors dins sa butzota
3123	peres , que les trobava com un sucre . Però com se 'n va témer , li va	esser sortit	un banyam feres : una banya per cada pera que s' havia enflocada . No en
3124	p , es torrent el se n' hauria duit . — Malviatge sa pedra redona ! — digué com va	esser sortit	— . I no és que mun pare no m' ho deixàs ben estirat an es
3125	pren per son vent . Però com el rei hi sabia més ses tresques , aviat va	esser sortit	d'es bosc . Arriba a la ciutat , i dóna orde a totes ses sentinel-
3126	tota solina amb s' infantó a's mig d' un ermàs . — I això que vos	és sortit	anit passada — li digueren aquelles — és es teu homo ? — Es mateix ! — va dir ella

3127	part no vos pegaré pus , sinó que ara mateix vos llevaré aqueix banyam que vos	és sortit	. Dit i fet , s' hortolà se 'n va a una perera , cui una pera ,
3128	allò , se 'n feien creus i botaven d' alegria i gaubança . — Aquest pic — deien —	serem sortits	de maldecaps , si Déu ho vol ! Déu faça que la cosa no s' esborrosson
3129	volia pegar grapada a sa morta , i tirar -la dins es vas i així en	seriem sortits	amb un aixec ! Oh quin greu que em sap de no haver -ho fet ! —
3130	facen trons es doblers que hi puga haver dins aqueixa casa ! Ja veis com en	som sortits	noltros dos ! — Vaja si callau , cuques molles ! No vos vui sentir pus ! Vos he
3131	ca Na Catalina , que encara se mantenia fadrina , perquè per més partits bons que li	eren sortits	, no n' havia volgut cap , perquè cap homo hi havia que li agradàs , i
3132	ell : — Si aqueixs tres , que eren es més acostats i de qui confiava més , me	són sortits	d' aqueixa manera , què han de fer ets altres ? Me trauran defora amb caixes
3133	-se per soldats de L' Havana . Per dir -li tot lo que hi ha : me	són sortits	un mica empegueïdors i massa arrufats . Ara , com a bons al-lots i de
3134	, que se retia , acabades ses forces de tot . El rei trobava que , suposat que n'	eren sortits	en bon nom , d' aquella , lo millor era buidar , no fos cosa que aquells
3135	dos i dos fan quatre . I ... encara hi són , si no los han trets ni	són sortits	. Tots aquells que quant més tenen més volen i no estan associats mai que
3136	setjar d'En Donzell , que no el poria treure d' aquelles botigues , perquè encara no	eren sortits	d' una , com ja s' aficava dins una altra , i hi havia d' haver
3137	hi són anats i no han fet lo que jo us he dit ja no	són sortits	. Tots són anats a parar dins sa butza d'es tres gigants . En Bernadet ,
3138	un croixit que tota tremolà i , zas ! , ja tornen esser an aquella ciutat d' on	eren sortits	. — Bono ! — diu En Pau — . Què me 'n deixareu pagar de sa barca ? — Mil lliures !
3139	altre , i ha tres dies que no he fet brot de feina per enganxos que	són sortits	. " " No la faces , an aquesta de no venir ! " ha dit sa veinada . " No la
3140	, a l' acte cauria sec . Però ai ! , que es cavallers més valents i esforcegats que	són sortits	a combatre amb ell no los han vist pus : tots los ha fets benes .
3141	gens , com si aquells diners que tenien no s' haguessen d' acabar mai . Com no	eren suats	, no feien cas de tudar -los , que és lo que sol succeir de cent
3142	-los , que és lo que sol succeir de cent vegades noranta-nou : doblers que no	són suats	no fan profit . Què me 'n direu ? Ell arribaren a no tenir una treseta
3143	L' homo va romandre sense polsos davant aquella feta , que no poria comprendre com s'	era succeïda	, perquè : — Veïam ! — deia ell — . Com és possible que aquesta al-lota sia fuita
3144	ho és un nom estrany . Però no es malpensaren de res ; i , com En Catalí	era taiat	de lluna per totes ses feines i fener ferm , ells dos ben contents ! I
3145	es més sortat . Se posa per criat a cal rei , que només tenia una fia .	Era taiat	de lluna per totes ses feines , garrit i bon al-lot , fins an es
3146	i un d' argent , i no hi veïen una tara de res enlloc , com si	fos teixida	de mans d' àngels ? Tothom , i el rei es primer , varen dir que N'
3147	: — Bon re-cap de re-cotri ! Ja som guapa jo ferm i no me n'	era temuda	! Aquesta sí que m' és blava ... ! An-a qui ? Jo , tan guapa i tan
3148	anar a s' hostel , a on posa . Així se va fer . Sa gent se n'	era temuda	, d' aquest glosador muntanyenc que venia per provar En Tianet de Sa Real , i
3149	dins un jardí . — Sí que és ver — diu es gigant — . I encara no te n'	eres temuda	? — No — diu Na Catalina — . Oh que m' agradaria veure 'l ! Que m' agradaria por
3150	i haurien fet un gran malaveig per salvar en Miquelet , i aquesta mesquina se 'n	seria temuda	, ho hauria vist . — Sí que és ver ! Sí que és ver ! — se posa a
3151	'n vaig anar de viatge ! — No hi puc esser tornada gaire ! — diu ella — . Me 'n	seria temuda	amb sa roba , homo ! — Sobretot — diu ell — , mos hem de midar ! — Hala idò ! —
3152	i afica estopa an es foradí com una desesperada . — Tanta de sort si se n'	és temuda	! — diu aquell amo — . Ja l' arribarà a tapar , si Déu ho vol ! Sobretot , s'
3153	un renou d' escata sa cosa més escarrufadora . Era sa serp de foc , que s'	era temuda	d'En Joanet , i se 'n venia cap a ell ben acanalada . En Joanet
3154	que dugués berenar dins es senaionet ? — Du 'n ! — diu son pare . I ella , que s'	era temuda	de tot i que sa madastrota la volia fer malbé i que ponyia tan
3155	sa fuita que havia feta , però anava ben errat . Sa fia de l' amo s'	era temuda	de que es porquer havia deixada sa guarda una bona estona i llavò hi
3156	diu aquell amo . — Què he de tenir ! — diu ell — . Que ara sa vostra madona s'	és temuda	de que li hem foradada sa bóta , perquè com hem deixat de parar amb
3157	fer -los -hi ? Vós fer riure la princesa ... ? Mare de Déu Santíssima ! Que no vos	sou temuda	que feis plorera , per no dir una altra cosa ? Que no veis que vos
3158	ja agafen Na Biatriu i Na Bet , i ja les diuen : — I que no vos	sou temudes	de s' avalot que mouen dins sa cambra de Na Cara d' ase ? A
3159	! Que llavò es gigant los me compta , an es cabeis , i dos dies ja s'	és temut	de que cada vegada me 'n manca un ! — I què m' és a mi
3160	feinetjava dins es lligador de sa cambra d'En Bernat i aquest no se n'	era temut	, de que hi fos . I , com era hora de treure es dinar , agafa sa
3161	descomparèixer es dos corpetons i sa corpetina i sa mare , i així negú se n'	era temut	i tot era romàs com una bassa d' oli . El rei prengué una rabiada
3162	uns bots fora mida — . Re-cent mil querns de guimes ! Jo que no me n'	era temut	, i amb lo que m' ha succeït avui tenc s' endevinaia composta per dir
3163	no esser d' un altre rei ? Però tot això és meu , i jo me 'n	seria temut	o m' ho haurien dit ! Era es palau d'En Joanet i Na Catalina ,
3164	dir en fresc ? — diu l' amo . — Vol dir — diu En Joan — que , com me 'n	som temut	, es cavall m' ha tengut a sa vorera de mar i se 'n volia
3165	ha enviat , an es comellar d'es lleons a dur sa llenya ? Com me 'n	som temut	, aqueixs dos lleons han haguts desnossats es dos bous i com havia de venir
3166	, d' aquesta passada . I no han compareguts un ni s' altre ? — Jo no me 'n	som temut	, ni ho crec , que se sien acostats . Jo hi tenia prou esment , a veure
3167	duria ! — I En Massot no t' ha esbaltit ? — Ni m' ha tocat , ni se n'	és temut	. — El dimoni ets ! — deien tots , i no n' hi havia cap que se 'n
3168	hala cap envant i de d' allà com cent mil llamps ! El dimoni no s'	era temut	de res . Cada instant cridava , de dins es llit : — Blancaflor , ma fia ! — i una
3169	un senyor que no sabia qui era , d' anada i tornada , però que no s'	era temut	de que negú nat li hagués obertes ses cartes . — Bono — diu el rei davant
3170	pareier , que tenia més maldecaps de sa llaurada que d'es cirerer , i no s'	era temut	d'es salt que li pegaven a ses cireres , i li diuen : — Bon dia
3171	meu jo el voldria ! Allà ont heu sentit es plant era ca seua : ell s'	és temut	de sa senya , i , perquè no l' afinàsseu , ha senyades totes ses cases d'
3172	era gens coneixedor que hi fossen . Hauria pogut passar qualsevol ran-ran i no se	seria temut	d' elles . Què me 'n direu ? Ell al punt sentiren sa cantoria a l'
3173	pegà una dormida feresta , que el se n' haurien pogut dur aonseuvia i no se	seria temut	de res . Aquell mal senyor , com veu que es criat dormia a les totes ,

3174	-se i ben asseguts . — Què serà açò ? — deia la gent — . I que no se deuen	esser temuts	que l' ofici ha començat ? Però ells tenen ets uis ben badats . I tant
3175	pogut pendre i dur -se 'n an es coll ses cases , i no se 'n	serien temuts	. En Salom , com los va veure d' aquella manera i que tenien es portal
3176	el dimoni que hi habitàs . Son pare demanava an es veinats a veure si s'	eren temuts	de que s' al-lotona donàs gens de motiu a sa madastra per dur -
3177	vegades que som passat per aquí , i sempre veia obert . — Que serà cosa que se	sien temuts	de noltros ? — diu N' Arrabassa-pins . — Fiau -vos -ne ! — respon N' Escarda-penye
3178	, Enric per nom li posaren , Va tornar gran , Desxondit , plantós , galan , I	era tengut	Per lo donzell més lletrut Que es passetjava , I les armes manetjava Còm el
3180	! És que té unes mans beneïdes per aguiar ! Com no la veig traïllar , se deu	esser tirada	damunt es llit , de cansada que devia estar . Guaita dins sa cambra devers es
3181	— . I tanta de sort que jo l' he colombrat molt abans d' arribar i me	som tirada	dalt es llit amb uns bons gemecs i unes bones revinglades per donar -li
3182	ser ! No pot ser tornar a ca nostra ! Sobretot , qui té es ball , balla ! Me	som tirada	dins s' encallador , i no me queda altre remei que palanquetjar fins que en
3183	es cap damunt es coixí . — És lo que jo he dit — li es gigant — . S'	és tirada	damunt es llit una estoneta . No res , deixem -la reposar , i anem a tastar
3184	! Això és que4 amb sa gran trescalamena i malaveig li és venguda son i s'	és tirada	dalt es llit . No res , posem -mos en taula , i amb so trui ja
3185	finestronet d' es rentador , que estava ubert . — Ja és Na Filet d' or que s'	és tirada	per ací ! — diu Na Catalineta . Surt corrents a defora i ja ho crec que
3186	mare — . Perquè aquí hem de parlar clar : amb so tirar Na Catalineta dins mar , mos	som tirades	dins un andarivell tan ferest que o tu en sortiràs reina i jo sogra
3187	a Catalineta , tiraren junta per veure com en sortirien , d' aquell marruell aont s'	eren tirades	, perquè lo que deia sa véia : — Fieta , hem de tenir es pla ben fet
3188	tenia tres fies , amb una casera rabiosa i que , per aglapir un bon partit , se	serien tirades	de cap dins un pou . Sa major nomia Joana , sa segona Miquela i sa
3189	, tu t' has de tirar també dins es forn de calç mateix que s' hi	és tirat	En Bernat . Com el rei sentí aquelles comandacions , se posà fet un Nero ; però
3190	cos i que ell s' és ensalgat d' aquella sabonera per tota sa còrpora , s'	és tirat	dins es forn i sa mateixa grandiosa flamarada l' ha escopit defora . El rei
3191	set anys hi ha temps . No poren menjar aquell dia més que fruita , que no	sia tocada	d' eina de tai , i s' aigo que beuen ha d' esser de set
3192	que ets donzell ; si l' atupes i l' estufes i el deixes com si no	fos tocat	de mans , coletgiran que ets donzella . — Bé , bé — diu En Donzell . Se 'n va
3193	ua , amb sa grandiosa panxada que es toixarrut havia pegada , perquè vos assegur que	era tocat	de bon gust i afectat ferm de pinyata . Així com pogueren , arribaren a ca
3194	estol de criats i criades , que no n' hi havia cap de desmenjat i tots	eren tocats	de bon gust : s' estimaven més un plat d' arròs que set de faves ,
3195	tros de nas que el rei li havia tomat i se conservava fresc , com si	fos tomat	de l' hora . Sa jaia demanà : — Estan ablamats ja es tions ? Ho miraren i
3198	s' hi són acostats , an aqueixa font , ses nou roques que l' enrevolten s' hi	són tombades	damunt , fent -ne una coca . — Aquesta sí que m' és blava ! — diu En Bernadet — .
3199	pou i s' esclava davalla d' es noguer tota remolesta i diu : — Oh que t'	ets torbat	, Bernadet ! Tampoc no m' havies de fer aquesta ! Per avui t' ho perdon ! Com
3200	això , no volia parlar amb ell . — Idò bé — diu sa pobileta a son pare — . Ara	és tornada	sa bugadera , i me diu que el senyor comte és aquí i que ha
3201	mare ho digué an es gendre : — Com així aquesta fia meua ha mudat tant ? Com	és tornada	tan fenera ? S' homo digué : — És sant Pere que ha fet es miracle ! Sa
3202	més lletja que vós ; i tot d' una que m' han haguda fermada aquí dalt ,	som tornada	, ja me veis , de quinze anys i que faç goig de mirar . — Què me
3203	, diu an es fustet : — Oh fustet , ja ho ets estat ben beneit , no venir ! Ell	és tornada	aquella senyoreta tan guapa ! I encara ho pareixia més anit que ahir ! Oh quina
3204	, que se n' anaven amb so seu cavall ben afuats , pero ben mostiis perquè ella	era tornada	amb sa cara d' ase . I era una llàstima , aquella al-lota tan garrida
3205	Joanet se gira darrere per veure què era allò i va esser que sa fadrineta	era tornada	d' or de tot es cos , i ja només tenia de carn es coll
3206	noguer com els he duit es dinar i asseguts allà mateix estaven encara com hi	som tornada	amb so berenar , i els hi he deixats , sense cap senya de que volguessen
3207	vint anys , i embelleix de garrida que ets ! — s' exclama Na Xaloc . — És que hi	som tornada	! — va dir Na Bigalot . — I com ? demana Na Xaloc . — M' he feta planetjar ! — r
3208	ió . Encara no hagué acabat es darrer gloria Patri , com aquella serpetota , que ja	era tornada	com una torre de molí de vent , esclata fent un tro espantós , i tot
3209	. Quan foren a prop de Can Vicenç , s' aturen tots . Era que sa por los	era tornada	i no gosaven pasar envant . A la fi un se revest de coratge , i
3210	rem a beure aquí ? — Sí , Catalineta , que te conec ! — diu En Bernadet — . Ara m'	ets tornada	a la memòria ! Aquí En Bernadet contà tot lo que li havia passat amb
3211	li diu , presentant -li sa tumbaga : — Ho veus , com la t' he treta i me	som tornada	confegir lo mateix que abans ? És gens coneixedor que m' hagen capolada ? — No — d
3212	, quina galania ! — I no l' ha triada , senyor rei ? — No me 'n parls , que mos	és tornada	fogir ! I per més burla i afronta , es criats l' encalçaven i tot amb
3213	boscatge Baix d' una auzina . Tan bon punt li agafa por , Cridar volia ; Però muta	era tornada	Per sa mentida . Bé plorà , però debades ; I passà un dia , I una setmana ,
3214	i dient que s' altra , sa que hi faltava , s' era refeta i se n'	era tornada	a ca seua . Així ho digueren , com arribaren , i el rei s' ho va
3215	si sou tornada , pujau an es carro i mos n' anam plegats ; i si no	sou tornada	, jo faré sa meua via , i ja mos trobarem a Sant Llorenç . — Idò bono —
3216	la casa . — Però , Trec-a-trec ! — arribà a dir N' Elienoreta — . Que estàs gata o	ets tornada	botxa ? A on treu cap tant de trui ? Si no estàs aturada , encara no
3217	que sies tornada gran des que me 'n vaig anar de viatge ! — No hi puc	esser tornada	gaire ! — diu ella — . Me 'n seria temuda amb sa roba , homo ! — Sobretot — diu el
3218	de que aquella reina jove no poria esser altra que sa seua mateixa fia , que	seria tornada	viva , així com feia tornar roses sa faldada de llesques de pa i diners
3219	' arrabassa aquesta , girant -se a sa patrona Francina Maria : — Al-lota , com que	sies tornada	gran des que me 'n vaig anar de viatge ! — No hi puc esser tornada
3220	: — Senyoreta , tenc talent de tant de dur -la tota sa nit . És que sap que	és tornada	de feixugueta així mateix ! Que s' aixec per amor de Déu , i que em
3221	que el rei pogué rompre i diu : — Però què és estat això ? Com és que	és tornada	viva aquesta al-lota nostra ? A veure qui me 'n dona ses fites clares !
3222	just ella ha d' obrir . Reparau ara aqueixa escudella d' aigo que heu treta què	és tornada	. La se miren es tres germans i aquella aigo va esser tornada tan espessa
3223	trastornat . — No — diu el rei Sabi — : com a morta no ho és , sinó que s'	és tornada	casar . — Què me diu , senyor rei ? — s' exclama En Joanet . — Lo que sents ! —

3224	Alaró . I diuen que sa cova se va cloure de bell nou , i no s'	és tornada	descloure pus mai . Si un sabés aont devers cau sa boca , ho pagaria foradar !
3225	romperen . — Mal llamp ses gerres ! — deia ella , fent sa fel , taiant claus . Se	seria tornada	a un puat . Sa fadrineta de dalt es noguer , veent allò , no pogué aguantar
3226	't dona ! — li deia s' homo — . Que si no t' expliques , mos faràs pensar si	ets tornada	botxa , si es cervell t' és tornat aigo ! — Explicau -vos , mu mare ! — deia es
3227	jeia . — Bon dia tenga , senyora mia ! — diu Na Francineta — . Que m' ho perdon si	som tornada	entrar aquí dins de cop i bolei ! És que s' altra vegada m' hi
3228	traginer — , jo ara acab sa conversa amb aquest , i partiré tot d' una . I si	sou tornada	, pujau an es carro i mos n' anam plegats ; i si no sou tornada ,
3229	' estol de soldats que l' acompanyaven , com veien que es general de mar i terra	era tornada	general , perquè sa patrona Francina Maria damunt es vestit de dona s' havia posada
3230	no va haver acabat de rentar -se com s' aigo de sa ribella ja va	esser tornada	un pa d' or . Agafa sa pinta , i vénguen bones pentinades ! I a cada
3231	heu treta què és tornada . La se miren es tres germans i aquella aigo va	esser tornada	tan espessa que ja era un pa d' or . Figurai quins uis degueren badar
3232	es primer . Però com s' aixicà dels peus del Bon Jesuset , sa barba li va	esser tornada	blanca blanca , i això que abans la tenia negra negra . Ah idò ? Aquesta oblada
3233	de gent amb so mateix bestiar , però que encara feia més riaies , perquè ses bísties	eren tornades	més renegues i més taliquines , i es qui hi colcaven , més grollers i més
3234	branca ni cap soca taçada hi havia en tot allò . Era que ses branques s'	eren tornades	aficar cada una a sa seua soca i cada soca a sa seua rabassa ,
3235	peus alts i manades fetes , i tot d' una ja ho crec que demanà si	eren tornades	aquelles tres fadrinetes i si havia presa sa roba a sa més petitona i
3236	'n direu ? Ell la pobreta obrí sa faldada i totes ses llesques i doblers varen	esser tornades	roses . Son pare romangué tot confús i atxul-lat . Un altre dia la torna
3237	rt que dues llavoretetes pegassen dins es canonet . Encara no hi foren , com ja varen	esser tornades	dos dimonis boiets lo més atxerevits , que , si es senyor no tapa tan aviat ,
3241	ses tres àligues havien dit damunt es pi an es seus aligatons i per això	era tornat	un tros de pedra mabre . El rei , la reina i tot es poble romperen
3242	' aucellet acabaven de tornar d' or : s' aucellet ja era tot d' or . — Just ara	és tornat	tot d' or ! — diu En Joanet an es cavallet conseier . — Ara idò és s'
3243	composts es bocins damunt aqueix llit . Veient que te mancava una mà i un braç ,	som tornat	allà a veure si ho trobaria i no ho he pogut trobar , torn aquí
3244	emeulos ben saborosos . — I es frare que és tornat ? — diu En Manent . — Vol dir	és tornat	es dimoni ? — diuen els altres dos . — Ja ho crec que és tornat i deu
3245	' era anat amb sos porcs dins es barranc , que era vengut es porc singlar , ell	era tornat	un lleó , i s' eren embotonats , i no s' havien pogut fer res . Figurai -
3246	i sense arrabassar -li aquell plomissó negre de cada ala i de sa cova , ell	seria tornat	un drac amb sis ales que amb un brúfol t' hauria engolit a tu
3247	temuda de que es porquer havia deixada sa guarda una bona estona i llavò hi	era tornat	. Ho diu a son pare en secret i son pare li comana que no
3248	gigant ? Esquitxar -se de d' allà més que de pressa maleint s' hora que hi	era tornat	, tirant -se , mentres fogia trot-trot , mil trons i llamps , dient : — Més me 'n
3249	d'En Gatell i allò que aqueix li havia dit . — Però i com t' hi	ets tornat	acostar , devers es pou ? — li diu sa dona . — Si no m' hi som acostat ! —
3250	. Hauria esclafat un re amb ses dents . Si hagués tengut es corb allà , s' hi	seria tornat	amb ses ungles i es barram i haguera pegades grapades i tenaiades fins que
3251	donar -me fitorades fins a deixar -me més de mig mort ? Ho sabia , i hi	som tornat	? Fort ! Fort ! Més me 'n meresc ! Fort ! Fort ! En Joanet i son pare se
3252	. Com se són adonats de que jo faltava , que han començat a siular , jo ja	era tornat	homo que me 'n venia cap a vós . Ah idò ? Una altra vegada s'
3253	, volgué la bona sort que topassen a sa mateixa ciutat del rei . El rei ja	era tornat	de la guerra , i ses dues cunyades li havien dit que la reina , en
3254	Na Catalineta , que les estimaven com si fossen fiis seus . Amb això el rei ja	era tornat	de la guerra , que a força de forces l' arribà a guanyar i es
3255	de demés , i es cuiros el deixaren en pau . § 31 . De com se va morir Ja	era tornat	vei , i estava a Son Suau per llaurador de bous , i un dia diu
3256	ric que tenia un fii que nomia Robert . Son pare un dia li diu : — Ja	som tornat	vei , ets anys me pesen massa : vetací sa barca i navega tu , que ets
3257	. — Val Déu i ca llebrer ! — diu tot d' una es lleó . I es lleó ja	és tornat	un ca llebrer i ho feia de tot per aglapir -la i fer -la -
3258	de pressa com un estel . — Val Déu i falcó ! — diu es ca llebrer , i ja	és tornat	un falcó , que pega fua an aquell colom tan rabent , que a's temps
3259	unes festes mai vistes , perquè no hi cabien d' alegria de veure que En Joan	era tornat	sà i salv . Acabades ses festes , aquells altres cavallers se n' anaren cadascú a
3260	. Jo crec que an aquest fiet meu es seny li ha trabucat , es cervell li	serà tornat	aigo : va fuit de tot , però de tot ! Ara bé , a veure de quin
3261	garrida i tan garrida ? Pobre Bernadet ! En lloc de tornar casat amb una al-lota ,	és tornat	boig , re-de-boig ! Aquí el rei crida tota la cort i diu : — Al-
3262	aqueix anell . — Mira 'l -te ! — diu ella — . Un poc més lluent que no era m'	és tornat	però res but . L' homo el se mirà de prim compte una bona estona ,
3263	dos muls se són morts i es qui deia que valia més anar a missa	és tornat	amb ses butxaques i una taleca ben gran plenes d' or i plata . Aquest
3264	dit ? Que no és vengut es jai ? — Vaja si és vengut ; però no se n'	és tornat	! Ja no té cap os que li faça mal ! — Què vol dir ? L' heu
3265	tots es cavallers que hi són anats , que són molts , però ben molts , cap n'	és tornat	. En Joan va moure altra conversa , dient entre sí mateix . — Ho veurem idò , si
3266	' homo tot d' una par que hagués perdut el món de vista ; però encara no	fonc tornat	en si , com acodeix a s' enginy d'En Pere : agafa sa guinaveta i
3267	. — Uei ! — digué el rei — . Tu no et mouràs d' aquí que es meu amic no	sia tornat	de carn i os . Dignes què és i a on ho tens i t'
3268	. — El poreu pendre per no res — diu aquell — . Tanmateix el duia a penjar , perquè	és tornat	vei i ja no se guanya es pa , no s' acabussa . — Idò jau un
3269	Pere . — Si el voleu per no res , preniu -lo . Era un moix de primera , però	és tornat	vei i ses rates ja se 'n riuen , i el me 'n menava per
3270	féu de bots i xecalines , i si tirà es capell a l' aire ! Pareixia qu'	era tornat	boig . Senten En Pere i En Joan aquell talabastaix , i ja agafen Na Biatriu
3271	'es cap , i se posà a fer bots i crits d' alegria , que semblava que	era tornat	boig . Pensa qui pensa què era lo que més li convenia fer , a la
3272	, garrits , xerevel-los i bons al-lots . Qui no cernia de son sedàs des que	era tornat	de sa darrera guerra era el rei , com li digueren que s' infant qui
3273	fins que n' hauré trobada poca o molta . — Però , fii meu ! — deia sa mare — . Que	ets tornat	loco ? Qui ha vist mai anar a cercar por ? Que no saps tu que

3274	banyarrut ses barres li havien pres es trot i no poria dir parau -la . — Que	ets tornat	sord o has perdut es cantet , gran noningú ? — diu es gros — . Com està , dic ,
3275	quest enfilai d' heregies que dius ! No n' havia sentides tantes mai ! Ho veig , que	ets tornat	boig de tot ! No te n' és romàs gens gens , de seny ! Ets fermador !
3276	sobines , arrabassant -se uns ais i uns remeulos ben saborosos . — I es frare que	és tornat	? — diu En Manent . — Vol dir és tornat es dimoni ? — diuen els altres dos . — J
3277	nent . — Vol dir és tornat es dimoni ? — diuen els altres dos . — Ja ho crec que	és tornat	i deu més ! — diu En Taia-pins — . I tot d' una per fer befa
3278	com un llagost , pega grapada a una perdiu més de mig cuita , i ja s'	és tornat	aficar dins sa paret , i tapa es forat ben tapat amb sa mateixa pedra ;
3279	li fuig per por de més bescuit , perquè En Gregori anava fora corda i se	seria tornat	a un puat de pentinador de cànyom . Se 'n va llavò a ca seua ,
3280	ben alerta a enfadar -se gens mai ! I el dimoni que feia flamada , i se	seria tornat	a un puat . Com ho hagué provat tot , se 'n pensà una que se
3281	d' aquella dona . El rei seguia estafaril·lat , sense donar cap a res , com si	fos tornat	boig : se mirava un cop aquella dona que havien treta d' aquella paret i
3282	posta ! És que es temps m' és passat sense sebre com . — Que és que t'	ets tornat	adormir ? — diu el rei . — No , senyor rei ! No hi ha hagut res de dormir ,
3283	si no t' expliques , mos faràs pensar si ets tornada botxa , si es cervell t'	és tornat	aigo ! — Explicau -vos , mu mare ! — deia es fii — . Veiam què és això que teniu !
3284	voldria i se n' és anat prometent -lo -me i de's cap de temps	és tornat	amb so vestit tal com jo l' havia demanat . — No res idò — diu sa
3285	sa mà i de paupar -hi , arriba a trobar s' anell d' or , però va	esser tornat	negre com un carbó i ben raspallós : ja no lluïa gota . I què fa
3286	son pare li digué : — Fii meu , t' hauries de casar , perquè , tu ja ho veus ,	som tornat	vei i ja començaria a esser hora que tu prenguesses ses esquelles d'es
3287	, sa font d' or i s' auccell qui parla , i ni un ni s' altre	eren tornats	. I per això ella s' era revestida de coratge i era partida a veure
3288	i de la reina i que era una mentida lo de que es dos bessonets	fossen tornats	dos quissons negres i peluts . El rei abraçà la reina , regoneixent -la per neta
3289	lavetjà aconhortar -lo i dar -li coratge , dient que ets anyells per força havien d'	esser tornats	a Betlem , i que no tengués por de res . El deixa a s' entrada
3290	m si haguessen tengut fullet . Es fadrins estaven rabiosos com veien això , i s' hi	serien tornats	amb ses dents , a ses falgueres ; però lo que ells deien : — Si les taiam ,
3293	, an es jornal . Què me 'n direu ? Ell encara és s' hora que no hi	són tornats	, a Son Vives , amb so vell de llana blanc ni negre . No hi ha
3294	setmanes cobrava coratge com no les hi veia . Però , quan en passà que ells ja	eren tornats	i les hi va veure lluir , se 'n dugué un esglai de mort . se '
3295	, re-de-boig ! Aquí el rei crida tota la cort i diu : — Al·lots ! Ja	són tornats	es meus tres fiis , com sabeu . d'es major i d'es segon no
3296	ent -se sa ruixada damunt , perquè s' era entresentida que Na Catalineta i En Joanet	eren tornats	de dur sa flor de jericai i s' auccellet d' or , però que sa
3297	rien aquelles coses que cercaven . I llavò afegí aquell homonet vei : — Si ells no	són tornats	, serà que se degueren girar , quan sentiren aquella veu , i degueren tornar una ped
3298	li diu amb tota sa desvergonya del món : — Ets infants demanes ? No me 'n parlis !	Són tornats	dos quissons negres i peluts que feien oi . I perquè la gent no else
3299	so naixement d'es dos infants , que sa seua cunyada li envià a dir que	eren tornats	dos quissons negres i peluts , que havia morts i fets tirar an es femer .
3300	ns del dimoni ! — Senyora Altesa — diu sa bruixa — , no comprenc com pot esser que	siguen tornats	de sa muntanya d' iràs i no tornaràs ! Si amb lo que else vaig
3301	rei amb tinta de fel i verí : — Sa teua dona ha tenguts dos infants , que	són tornats	dos quissons negres i peluts i , perquè la gent no else ves i no
3302	si fos una mala fembra . Allò de que es dos infants que tengué la reina	fossen tornats	quissons negres i peluts , només ho cregueren es quatre beneits , però tothom ben al
3303	! El rei i la reina se pegaven amb so cap per ses parets i se	serien tornats	a un puat , de veure aquelles tres fies seues tan garrides i tudades totes
3304	de Son Frau i s' hortolà de Son Mas , com sortiren de cas dentista , se	serien tornats	a un puat , treien foc p'es queixals , estaven fets uns Neros contra sa
3305	seny ? Deixa anar això , fii meu ! Veus que tants com n' hi són anats tots	són tornats	xerois , i ara hi aniries tu , a fer caramull ? Tan mal a pler les
3306	ella . Obri sa mesquina sa faldada i ses llesques de pa i es diners varen	esser tornats	roses . Son pare romagué fred , sense sebre -se explicar una cosa tan estranya ; pe
3307	s' encetar -ho , però jo me trob com cap altra al·lota del món se	sia trobada	mai . Aquí on me veus , som una al·lota sense pare ni mare ni
3308	nes menar ? — Quan ja els agafava de tot — diu ell — , m' han descomparegut , i me	som trobat	davant una esglesieta amb un escolà , que se cuidava fer trossos repica qui repica
3309	clarícies . Aquella li conta tot lo que li havia passat amb aquells dotze homos que	era trobats	quant se n' anava a sa rota . Sa malaixamussa deixà en porret sa xerevel·
3310	sec i tan sord que sent : són es dos anyells que me són fuits : se	són trobats	, i ara se baraien ! Sa cosa més clara del món ! Aquest pic los aplec .
3311	ella , es seu homo i es fii que les contà s' enginy de què s'	era valgut	per fer escopir a s' escolà ses dos-centes lliures ; i les se 'n
3312	capaç de tornar -li posar sa cara així com la tenia primer . Per conseguir això	som venguda	. Hem de veure , idò , com ginyam es Vei Orquès . Com ses coses de dins
3313	dies de temps per veure si se porà llevar sa cara d' ase . Per això	som venguda	jo ; i això és sa gràcia que li deman : que Vossa Mercè que li
3314	xclama ella tota astorada , tota aborronada . — Lo que sents — diu es cavallet — .	Fosses venguda	abans de donar es sí a demanar -me de consei ! — És que no hi
3315	ans revetlers ! I assetsuaixí me despatxareu ? Vol dir me 'n tenc de tornar així com	som venguda	? Es gegants , com la sentiren , s' apleguen i diuen : — Oh quina al·lota més
3316	guanya ! Na Catalineta el se gonyà ; aqueixa , no . Perquè no se 'n torni així com	és venguda	, plantem -li una trompa a darrere que , en badar boca , li faça xoca-reixoc !
3317	i li passa a Vossa Altesa , i tot d' una que m' ho han dit	som venguda	a peu d' aquell altre cap de món ... a peu , senyoreta mia ! — Contau , comareta ,
3318	i diu : — Callau , que dorm ! Això és que4 amb sa gran trescalamena i malaveig li	és venguda	son i s' és tirada dalt es llit . No res , posem -mos en taula ,
3319	com més anava , més los reventia . S' ensumaren i varen dir : — Tota sa ventura li	és venguda	an En Bernat de lo que va sentir an aquells gigants aquell vespre de
3320	tan guanyat i re-de-guanyat amb tants de pecats com he comesos , però llavò	és venguda	contraorde perquè encara no era morta de tot . Amb això que m' heu fet
3321	t' hi enllepolisses , de venir -me a veure ! Ets caiguda ben bé . Just ara m'	era venguda	s' idea de prendre una escudelleta de brou . La me voldries encalentic ? — Prou !
3322	bon xap . — Escolta — diu s' homo , aturant -se cop en sec de picar — . Ara m'	és venguda	una idea . Aquest cap , ja el tenc ben envant . Si podia aficar es tascons

3323	de fer, d'es cos d' aquella jaia ruada, un arriba a dir : — Ara m'	és venguda	una idea . — Quina és ? — diu s' altre . — Jo t' ho diré — diu aquell — . Saps
3324	es gigant . Sa dona començà a veure -se estreta i a la fi diu : — Mira,	és venguda	una pobra al-lotona aperduada a veure si la voldríem deixar romandre i li
3325	aquell llumet que anit passada i anit m' ha comparegut com sa fosca se n'	és venguda	! Però es llumet ben alerta a comparèixer ! Llavò li vengué s' idea de pegar
3326	no en troba gaire . Des de que tu passares per sa casa no me n'	és venguda	cap . De manera que has fet molt bé de cridar -me . T' ho assegur ! —
3327	a on solen sortir més avinenteses ; i tu alerta a resoldre res mai que no	sies venguda	a demanar -me de parer ! I poràs venir amb s' excusa d' anar -me
3328	es segador . — Bo serà , si Déu ho vol — contesta sa beata . — I per què no	sou venguda	? — demana ell . — No m' ha llegut — diu ella — . Que no és anat bé ? — Però
3329	pos dubte . Tothom me diu que ve sense que l' envien a demanar i no	és venguda	a mi , que fa tant de temps que la cerc ! Però no passem s'
3330	loca fermadora . Anit que hi ha qui l' espera amb tan bona devoció , anit no	és venguda	. No , i sa son me doblega de tot ... ! No res , anem a jeure ; i ,
3331	. En Pere lo endemà s' aixeca ben dematí i diu : — Sobretot ! Ell sa por no	és venguda	! No m' ha enganat de res ! No em queda altre remei que fer sa
3332	? Vaja , Bernadet , abrevia -la cap a ca seua ! Que se 'n torn per allà on	és venguda	! — Jo me 'n gardaré com de caure , d' abreviar -la ! — diu En Bernadet — . Com
3333	berba que feia . — No res — diu el rei — , te 'n pots tornar per allà ont	ets venguda	, i una altra vegada mira -t' hi més , amb so rallar . Aquella se n'
3334	berba que feia . — No res — diu el rei — , te 'n pots tornar per allà ont	ets venguda	, i un altre pic mira -t' hi una mica més , amb ses berbes que
3335	N' Elienoreta amb En Bernadet ? — No encara — deia Na Trec-a-trec — ; però a posta	som venguda	jo aquí , perquè es puga casar prest . Totes voltros hi poreu ajudar . — Dignes ,
3336	de la reina , acabà per dir -li : — No res , voleu que vos planetgem ? — A posta	som venguda	! — diu Na Xaloc . — Idò , allargau -vos damunt aquest banc ! — diu es fuster . E
3337	' esser la reina i noltros haver d' esser criades seues ! I d' on li pot	esser venguda	tanta de mereixera ? I qui és ella per haver d' esser la reina i
3338	, xuclant -se 'n es morros , i no aturant -se de dir : — Beneïda s' hora que	ets venguda	i que m' has donat aqueix brou , oh Trec-a-trec ! Sí que parla !
3339	dins es lligador , digué an es fustet : — Oh fustet , quina al-lota més guapa que	és venguda	! Ja t' hauria agradat veure -la ! Jo no n' havia vist cap mai : ni
3340	la reina novella : — I això que és la llengueruda , que fa tan poc temps que	és venguda	i ja ralla tant ? Què farà d' ací endavant , si no li muda ? Amb
3341	de Déu ! — diu Na Catalineta . — Res — diu es porquer — . Matarem sa cusseta , que	és venguda	darrere noltros , i li farem ratjar sa sang dins es botilet . — I si no
3342	havia succeït . Al punt s' entrega el rei an es jardí , ben peus alts . — Que	és venguda	? — digué d' un tros enfora . — Sí , senyor — diu es jardiner — . I ben fermada qu
3343	or ! — Altre bon dia ! — diu aquell . — Si no li dic — s' exclama ella — per què	som venguda	, no ho sabrà ! — Sí que li pegau a endevinar ! — diu aquell senyor . — Idò — di
3344	cançó , i tot d' una que arriba , que veu En Tià , ja li enfloca : — T'	és venguda	aqueixa nit memòria o intenció que t' ha enviat el Senyor penyora de gran
3345	an es casal d'es capcurucull d' aquell penyal de dins mar d' ont tu	ets venguda	, perquè diu que li varen pendre sa dona i tot lo altre que tenia
3346	ella — . Una tia d' una cosina germana meua que s' és morta , i una veinada	ets venguda	a fer -m' ho a sebre i a dir que m' esperen per fer -
3347	príncep Corb ? — Ses darreres que ha tengudes ! — deia ella — . I maldament n' hi	fossen vengudes	idees , està a sebre si jo l' hi hauria comportat ! — Com havia mortes ses
3348	massa lluny sense témer -mos -ne i mos som perdudes . Hem vist llum aquí , i	som vengudes	a veure si mos voldrien dar posada per aquesta santa nit . — Esperí vossa mercè
3349	. Mira , si el vols trobar , prens aquest camí , per on ses meues germanes i jo	som vengudes	. No el deixis , i aviat hi seràs . Mon pare se passetjarà per sa carrera .
3350	seu cabal eren tres peces de roba molt bona , que no sabien d' ont les	eren vengudes	, i n' estaven tan enamorats que , més tost que esberrar -les , consentien morir -se
3351	força de forces arribaren a trobar sa boca i en sortiren , i ja no los	són vengudes	pus ganes de tornar -hi . A veure qui és que s' arrisca a anar
3352	de mi ? — Prou ! Prou ! — diu aquella senyora — . De bon toc arribes . Just ara m'	eren vengudes	unes ganes ben fortes de pegar una tómbola de brou . Vé -te 'n , si
3353	al-lotó i los descomparegué assetsuaixí i no n' han sabudes noves pus . I me	són vengudes	ganes de conèixer -vos perquè m' han dit que éreu voltros . Aquell pare i
3354	ses gerres p' enterra , i en fan benes i se 'n tornen per allà on	eren vengudes	. Com arriben a cal rei , topen la reina , que , com les veu que se '
3355	i les diu : — Però , ombres de Déu ! I no em diríeu qui sou voltros per	esser vengudes	a salvar -me quant es mariners me tiraren a la mar , i ara per
3356	havia comanat . En Bernat li conta fil per randa tot quant li havia succeït : que	eren vengudes	ses tres fadrinetes , que havia presa sa roba a sa més petitona mentres ella
3357	, an es batle . — Millor si n' hi sap — diu En Barrufet — . Però i per això	ets vengut	? Quines passes més perdudes ! Jo tornar barrines arrere ! Que no m' has mirat bé ?
3358	s' altra cloa ets tu , que amb sos nou sous que te donà l' amo	ets vengut	a socórrer ta maretta . Mentres ho faces així , tindràs sempre es nou sous i
3359	ita tota sola , sense sebre ses tresques d' aqueixs paratges ni un sant remei ? Aquí	és vengut	qualcú a menar -la -se 'n , qualche atrevit de marca , que , així i tot ,
3360	endarrer que mai sobre aquells tres germanets , acabà per dir -los : — Res , avui	som vengut	jo a dinar amb voltros . Demà heu de venir tots a dinar amb mi . —
3361	nsar a entregar -te aquí amb tals garmeus . Si ells t' havien escorterats es bous ,	fosses vengut	sense llenya . — Però no m' havia dit Vossa Reial Majestat — diu En Pere — que
3362	arn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui és vengut per ací ? — Qui ha d'	esser vengut	? — arriba a dir sa dona — . Que no ho veus , que tothom volta per no
3363	trobarem es qui hi manca . Se 'n van de casa en casa ; i com demanaven :	és vengut	a la sala ell ? , pertot les digueren que sí . A sa darrera casa que
3364	li demanen tot d' una : — Vós que sou En Planiol ? — Ja m' ho diuen devegades .	Som vengut	, feines deixades , a veure de mi què vol — va respondre ell , sortint com un
3365	cuiners una mica ; veiam què serà . I va dir an es soldadet : — Homo de Déu ,	som vengut	a estirar -me ses cames una estona ... I tu a on li pegues ? — Jo ? —
3366	! N' hi faç més jo a ell ! I sobretot , per tenir s' arrap amb ell	som vengut	aquí ! — Mira que te defiarà a tenir un combat amb espasa ! — diu ella — . I
3367	ets odres En Roig , quan s' entregà a fer -me s' encàrrec ! Amèn que hi	fos vengut	! En Bernat deixa passar uns quants dies sense demanar de noves an es gigant .
3368	hora de lleis ! I que no saps aont te trobes ? De lleis vas tu , i	ets vengut	per aquí ? La vols sebre , quina llei és aquesta ? Idò jo la te diré :
3369	eren d' un taverner i d' un contrabandista , i mos ha aplegats aquesta barrumbada i	som vengut	a arraconar -me . — Bé , bé , estic content . Acosta 't i t' escaufaràs un poc ;

3370	, i me troben En Manent dalt es portal amb una bona cara de Pasco . — I	és vengut	es frare ? — demanaren es tres missatges . — Prou que és vengut — diu En Manent —
3371	— diu el rei . — Ja estic content ! — diu En Bernat . — Sobretot , senyor rei , jo	era vengut	a veure si es conté veritat que ha fetes Vossa Reial Majestat unes dictes
3372	de sa seua germana petita i d' una partida de cambres i criades ; i jo	som vengut	per tornar -la a son pare i sa mare , el rei i la reina
3373	Prou que sí ! — diu el rei — . Així són ses dictes . — Idò — diu En Miquel — , jo	som vengut	a veure si amb una proesa la 'm faç meua , a sa fia de
3374	les ha escapat , o perquè han fet un oís o perquè han sopegat o les	és vengut	xinglot o qualsevol altra cosa , i bona nit tresor ! § 12 Sa flor de falguera i
3375	véns ? Lo que tu tant cerques dins ca teva ho tens . Si de nou li	era vengut	es billet d'es primer dia , més de nou li vengué es d'es
3376	que tu tant cerques dins ca teva ho tens . I si molt de nou li	era vengut	trobar dins es dos pans primers tals billets , més de nou li vengué trobar -
3377	Francineta , no és que fos gens orada ni poc conversadora ni temorega , sinó que li	era vengut	massa de nou que el rei que era el rei l' investís amb aquella
3378	plegava devers aquella plaja , n' hi hauria , de raons , per tornar -se 'n . Que li	seria vengut	de bé que es sol , abans de pondre -se , hagués quedat en-là , com
3379	tots contents i gojosos de que los sortís tan acertat aquell al-lotó que los	era vengut	, com aquell qui diu , de l' aire del cel . Però heu de creure i
3380	, i agafa son pare i li diu : — Mon pare , que no diríeu quin pensament m'	és vengut	? — D' anar -te 'n a cercar ses tres fies del rei , com ets altres
3381	et ! — diu sa pitxorina — . No res , daça 'l ! — Això sí que no ! — diu ell — . M'	és vengut	dins sa mà , i no el don per res del món ! El vui conservar
3382	de mi , que ho diga ! — És que passava per aquí — diu el rei — i m'	és vengut	de nou afinar aquí aquesta caseta , que mai la hi havia vista , i això
3383	desxua . Espitjar -me jo i ell pitjar -me darrere és estat tot u ; i m'	és vengut	tan rinxo-rinxo esser escàpol de ses seues ungles . No sé ambe quin sant
3384	alens an aquest ! A mi les me farà acabar , si em descuit un poc . Mal	fos vengut	girat com ets odres En Roig , quan s' entregà a fer -me s' encàrrec !
3385	dit que no poria aguiar perquè no tenia brot de llenya . I jo me 'n	som vengut	aquí que n' hi ha tanta , cregut de que vossa mercè no se faria
3386	ses dues mans , i aleshores sortirà es negret i dirà : " Qui és que se n'	és vengut	a esfondrar -me ses taules , mitjanes i vergats de ferro dins ca meua ? " S'
3387	dia hagueren de fer un dijuni mascle . — Això — diuen ells — és que en sa nit	és vengut	qualcú a pegar -mos es salt . No tenim més remei que anit romanga un
3388	l . — Hola , jovenet ! — diu ella — . Quin vent t' ha duit ? Cent anys feia que no	era vengut	ningú . — Cerc es Castell d' iràs i no tornaràs — diu En Bernadet . — Idò vine
3389	de fer , tirar una coça ? — diu el Bon Jesús a sa mula . — Idò que no	fos vengut	a ponyir -me ! — respon aquesta , tota morrotosa . — I ja saps tu si ho ha
3390	, jovenet — va respondre — . Ja ho sabia que havies de venir ! Ai de tu , si no	fosses vengut	! No res ; tu deus estar cansat , i tendràs talent . L' entrà dins un gran
3391	germà de sa meua cunyada ! Jo vos assegure que si no m' haguessen enviat no	seria vengut	Però , què havia de fer , si sa meua cunyada m' ha dit si voldria
3392	es frare ? — Sí que heu topat ! — I a vós , com vos ha dit ? Que no	és vengut	es jai ? — Vaja si és vengut ; però no se n' és tornat ! Ja no
3393	trobaré . Torna arriere , i no s' atura fins que és an es pastor . — I no	és vengut	s' anyell ? — li diu tot d' una que el veu . — Quin anyell ? — Es que
3394	aont és , perquè no ho sé : lo que vos puc dir i jurar que no	és vengut	, que jo me 'n sia adonat . Per un desengan vostro , ho poreu mirar . Ho
3395	havies d' enviar es coniet ? — digué sa senyora amb molta de catxassa . — I que no	és vengut	? — Jo no l' he vist . Mentres estaven amb aquestes , cridant com un desesperat ,
3396	romangué de sobines fent es bategot . I es frare se 'n tornà per allà on	era vengut	, com si res fos estat . En Manent , En Taia-pins i En Bigots-afilats
3397	' havia deixat estès de sobines , i se n' era anat es dimoni per allà on	era vengut	, es més descansat del món . I que ell encara no havia tengut alè ni
3398	. Es frare se tornà posar sa sabata xoquí , i se n' anà per allà on	era vengut	, es més descansat del món . Com se feren les dotze i la una sense
3399	d' esquena , com me veis . I se n' és anat es dimoni per allà on	era vengut	, es més descansat del món . En Manent , N' Aplana-muntanyes i En Bigots-afilats
3400	burla i afronta , i se n' anà es més descansat del món per allà on	era vengut	. En Bigots-afilats feia flamada de ràbia i tirava llamps i pestes , que , si
3401	no pogué pujar dalt sa torre , i se n' hagué de tornar per allà on	era vengut	, tot morrotós , malaixamús i engronyat . Es dia que feia tres , s' hi torna entreg
3402	sa mare a on era estat , què li havia succeït , què havia vist , per on	era vengut	, com s' era campat ; però no foren capaces de treure -li més paraules que
3403	s mon pare ! — diu Na Catalineta — . Fuig , Bernadet , per amor de Déu , per allà on	ets vengut	! Fuig de pressa ! En Bernadet pega fua cap a dins sa mina , sa dida
3404	sa meua fia i sa corona , o te n' hauràs de tornar per allà on	ets vengut	. — Estic aconhortat de tot — diu En Bernat . I el rei se n' anà a
3405	-Aina . Si no en dus més de fresques , te 'n pots tornar per allà on	ets vengut	. En Pere no tengué més remei que fer -ho així . — Com és anat ? — li
3406	me dus Na Francina ? Tal dia farà un any , me 'n tornaré per allà on	seré vengut	i tu et poràs passetjar i tornaràs airós . Es corpet s' espitxa an es
3407	Bernadet — , me n' hauré d' estrènyer es cap i tornar -me 'n per aquí on	som vengut	! — Bono — diu Na Passa-vents — , si és ver que tu ets En Bernadet fii
3408	' investir de bell nou es lleó , i se n' hagué de tornar per allà ont	era vengut	, sense tastar cap porc ; i En Joanet li va estrènyer amb sa guarda , ben
3409	res ! A fogir toquen ! I ja li ha copat p'es meteixs passos per ont	era vengut	; i de d' allà , tris- tras tris-tras ! , tot xarpat , i pensant entre ell
3410	es ca — . Obriu per amor de Déu ! — Ja te 'n pots tornar per allà ont	ets vengut	, ja ! — diu sa viuda — . No ho espers , que t' òbriga ... ! Primer cauré morta ! —
3411	, i li dirien tots tres a la una : " Te 'n pots tornar per allà ont	ets vengut	!" Sobretot , amb això se fa horabaixa de tot , se pon es sol i En
3412	, molt avorrida ? — Encobeïda ferm la tenc jo ! — Idò , torna -te 'n per aquí ont	ets vengut	, abans de pus remor . — Jo me 'n guardaré com de caure . No ha fetes
3413	dies . Si jo el bolc a ell , se n' haurà de tornar per allà ont	serà vengut	; i si me bolca a mi , haurà sa meua fia i sa corona . " I
3414	! Sobretot , si no en duis més de fresques , vos ne poreu tornar per aquí ont	sou vengut	, que ara es godins mamen , i no em vui enfadar , que sa llet no
3415	n es portalà . — Per a sempre sia alabat ! — diu aqueix . — Si no vos dic perquè	som vengut	— diu En Bernat — , no ho sabreu . — Me pens que dius ver — diu aquell . — Idò
3416	! — Altre bon dia ! — diu es batle . — Idò — diu En Pere — si no li dic perquè	som vengut	, no ho sabrà ! — Sí que dius ver — diu es batle — . Hala idò , digues coses ,

3417 a fer -li una xicotina . — Està ! — digué el Rei de cels i terra . — A posta
 3418 ho dius de bo que ho vols provar ? — Vaja si l' hi dic ! A posta
 3419 vist : que En Joanet se n' era anat amb sos porcs dins es barranc , que
 3420 sabrà . — Homo — diu el rei — , tu li pegues a endevinar . Veiam per què és que
 3421 . — Sí jove ! — diu el rei — : tu li pegues a endevinar . Veiam per què és que
 3422 saps , que som ses tres fies del rei ? — diuen elles . — Perquè ho sé és que
 3423 franc — diu ell — : això d' es guardapits és estat una excusa . Jo per lo que
 3424 ' animeta d' aquell nin vostro que se morí i ara vos diré com és que
 3425 — diu En Joanet — , no sé si recordau que encara no deu fer una hora que
 3426 an ! — Beneïda s' hora que ets arribat ! — li deia sa dona . — Beneïda s' hora que
 3427 a de Pasco . — I és vengut es frare ? — demanaren es tres missatges . — Prou que
 3428 favor de dir -l' hi , an el rei , que aquí hi ha un fadrí que
 3429 foren a s' hort , i trobaren s' altre coní dins sa gàbia , i demanaren : — Que
 3430 m aquesta setmana ! Sent olor de carn humana ! Ja en menjarem aquesta setmana ! Qui
 3431 i com veu En Manent , ja li diu : — I tu per aquí ? I per què
 3432 som vengut i ja m' engigau ? — diu es canot . — Massa que ho sé per què
 3433 rei i En Joanet ja li enfloca : — Senyor rei , si no li dic per què
 3434 rei que los havia donat dinar : — Bono , senyor rei , si no li dic per què
 3435 , més que de pressa !!! Cap n' hem mester !!! — Encara no us he dit per què
 3436 Senyor ! — Alabem -lo per a sempre ! — diu s' ermità . — Si no vos dic per què
 3437 fa sa cortesia que pertocava , tot dient : — Senyor rei , si no li dic per què
 3438 ve de nou trobar -me aquí an aquestes hores ! Idò jo vos diré per què
 3439 , tot d' una que entra dins sa gran sala — . Si no li dic per què
 3440 gràcies a Déu — digueren ells . — Bono — diu En Miquel — , si no else dic per què
 3441 , veent -ho , cobra coratge , i li enfloca aquesta altra : — Si no vos dic per què
 3442 : sols que tast qualche cosa . No vui que se puga dir que el senyor rei
 3443 senyor rector , l' hi conta , i es rector li diu : — No tengueu ànsia de res .
 3444 — I deis ver ? — s' exclama el rei , com sent aquestes comandacions . — Veïes si
 3445 ! — I a vós , com vos ha dit ? Que no és vengut es jai ? — Vaja si
 3446 me 'n direu ? Ell es drac se n' hagué de tornar per allà on t
 3447 sedàs . A la fi diu : — Fieta , a veure per ont prenim ! — Per aquí ont tu
 3448 escolanet — , que es capellà se vulga despuiar d'ets ornaments per confessar -vos !
 3449 pegava amb so cap per ses parets , se pensava tornar boig . Sap que En Xesc
 3450 les diu : — Al-lots , ja n' hi haurà prou ! Tornau -vos -ne per allà aont
 3451 cap a cal rei ? — I qui no hauria rigut , allà on tants d' homos com
 3452 , fé lo que et dirà , i trobaràs es castell que cerques . Tots es que hi
 3453 iu res de nou ? — Maldament no tengués tant — diu aquell — . Som de Son Borràs , i
 3454 , i llavò ha pegat crit , i llavò ja ha botat d' es baül , i llavò
 3455 perquè som un pobre , perquè feia de criat d' es jardiner major . I mos ne
 3456 allà aquella nit i lo endemà ben dematí seguiren es seu camí per allà on
 3457 , se 'n despedeixen donant -li milions de gràcies i p' es mateixos passos per on
 3458 a tots es qui se posaven a tir , i se 'n tornaren per allà on
 3459 de l' hospital , i se 'n van el rei i En Guinyot per allà ont
 3460 Pumereta , fiets ! — diuen es de sa barca . — Idò vos ne poreu tornar per aquí ont
 3461 animals . — No res , idò ! — diu s' ermità — . Ja vos ne poreu tornar per allà ont
 3462 de lo que jo volia de voltros . Ja vos ne poreu tornar per allà ont
 3463 s' ho mereix , perquè és el rei i foris . Tornau -vos -ne per allà ont

som vengut , per estar — respongué es jai , i se va asseure . Però al punt tot ho
 som vengut ! Que em menen allà ont és sa guerra ... ! Per un gust , que m' hi
 era vengut es porc singlar , ell era tornat un lleó , i s' eren embotonats , i no
 ets vengut . — Jo l' hi diré — diu En Joanet — . A veure si ha mester cap criat !
 ets vengut ? — Jo l' hi diré , senyor rei ! — diu En Bernat — . Se conté veritat que Vossa
 som vengut a treure -vos , exposant sa meua vida ! — diu En Bernat . Mentres estaven amb aques
 som vengut era per veure si em donaríeu posada per aquesta santa nit . Sa pitxorina no
 som vengut baix d' aquesta forma . Jo i ses meues nou germanetes som an el cel ,
 som vengut an aqueixa casa a afaitar -me . M' ha afaitat es vostro fadrí ; i , com
 sou vengut ! — li deien ets infants . — I durarà molt de temps aqueixa baldor ? — deien uns i
 és vengut — diu En Manent — ; però , com ha tractat d' arrambar -se a s' olla , li
 és vengut per combatre amb ell damunt lo que diuen ses dictes que ha fetes referent
 és vengut s' animaló ? — Sí ; ara fa una estoneta — digué s' hortolana — . Veltallà dins sa
 és vengut per ací ? — Qui ha d' esser vengut ? — arriba a dir sa dona — . Que no
 ets vengut ? — No me feres demanar per aquella veu de dins es pou si volia un
 ets vengut ! — diu sa viuda — . Per sa meua fia ! I què t' has figurat , tros d'
 som vengut , no ho sabrà . — Homo — diu el rei — , tu li pegues a endevinar . Veiam per
 som vengut a fer -li sa visita , no ho sabrà . Voldria fer la bondat de dir -
 som vengut i ja m' engigau ? — diu es canot . — Massa que ho sé per què ets
 som vengut — diu En Joanet — , no ho sabreu . — Jovenet — diu s' ermità — , si totes les dius
 som vengut , no ho sabrà . — Sí jove ! — diu el rei — : tu li pegues a endevinar . Veiam
 som vengut . M' han dit que vós éreu el reverend dimoni per enfornar bon concert . I
 som vengut , no ho sabrà . — Si amb tot endevines tant com amb aquesta que t' has
 som vengut , no ho sabran . — Aqueix homo li pega a endevinar — digueren ells . — Vaja — di
 som vengut , no ho sabreu . Jo som un al-lot que tenc un barram bufarell de
 és vengut an aquesta casa i només li han donada aigo fresca . — Tot està per rebut . —
 És vengut d' es servici del rei un fii de s' escolà , que sap i tot
 seré vengut aquí per dir mentides ! — diu En Joanet . — I quina és sa medicina que em
 és vengut ; però no se n' és tornat ! Ja no té cap os que li faça
 era vengut , cap a Sa Murtera Blanca , sense esser estat capaç d' arribar a sa xuïa
 ets vengut . Se 'n van cap a sa mina , s' hi afiquen , i , com foren an
 Fósseu vengut més prest ! Vaja , haureu d' esperar que hàgem dita sa missa ! Supòs que tampoc
 és vengut carregat de doblers i se n' hi va a l' acte . — Què dimoni has
 sou venguts . I es soldats ja li varen haver estret i tot quedà pla i igual .
 eren venguts , i no eren estats capaços de fermar -me , i haver hagut de venir una
 són venguts , i no l' han creguda , no los han vists pus . En Bernadet se n'
 són venguts una partida de lladres , i mos han robats tots quants de diners hi ' via
 són venguts Vosses Reials Majestats i ella s' és aferrada per Vosses Reials Majestats i Vosses
 som venguts per casar -mos ! Vetací diners per fer tot es preparatiu , i a veure si
 eren venguts i dins set dies foren an es jardí de ca sa senyora , que tengué
 eren venguts , camina caminaràs i cap envant te faràs , arribaren dins set dies an es jardí
 eren venguts . Ets estudiants tots taiaven claus contra En Mig-dimoni i haurien esclafat un re
 eren venguts . I què me 'n direu ? Ell aquelles paraules que En Guinyot deia desiara a
 sou venguts — diuen aquells — . Ell el té tan gelós i ben gordat , que el du sempre
 sou venguts , oh animalets de Déu ! I tantes de gràcies a tots ! I perdonau de l'
 sou venguts , i feis tots sa vostra via tan bé com sabreu ! Tantes de gràcies a
 sou venguts i sobretot feis bonda i bona feina ! , que a posta vos mantén i vos

3464	' hem vista dins es llit a punt de morir . — Amb aquesta barca — diu En Pau —	som venguts	d' allà a's temps de dir Jesús . — Fent -li ensumar aquesta rosa — diu
3465	cregues , poder -t' hi posar amb ells ! Jo no sé es compte d'es que	són venguts	, es més esforçegats del món , i tots han feta fetxada . — Idò ho veurem , si
3466	guanyada s' acció amb sa proesa que ha feta ; digau -ho , si ets altres que	són venguts	a fer proeses n' han feta cap de consemblant . — Aquest ha guanyada s' acció :
3467	que has de fer . I creu -la , per amor de Déu ! , que tots es qui	són venguts	i no l' han creguda , no los han vists pus . En Bernadet s' amaga
3468	vetlers davant . — Escoltau , l' amo ! — diuen ells dos — . Si no vos deim per què	som venguts	, no ho sabreu ! — Sí que li pegau a endevinar , per esser tan dematí ! — diu
3469	ses coses d' aquella senyora , trobada d' aquella manera dins aquella caixa i que se	fos vestida	d' homo i resultàs de tant de coratge i tan desembarassada , en romangueren esglaiat
3470	ho dius ? — I com ho he de dir ? — respon En Pere — . Si no m' hi	era vist	mai , a trobar gent per fora vila ! En Pere prengué sa seua . Arriben a
3471	drac que n' era afectat ferm , d' animalons com ells , i encara no se n'	era vist	assaciat mai . Un dia es gallet , més entonat que un primatxer de la Seu ,
3472	, oh jovenet ! — deia es gigant — . Saps que en feia , d' estona , que no me n'	era vist	assaciat de tan bon concert ! No dius que vols trobar la Bella Astresa del
3473	d' aquells i costat per costat del rei , amb tant d' acompanyament com mai s'	era vist	, cap a Nàpols ! més que de pressa . I no vos cregueu que s' hi
3474	d' aquells i costat per costat del rei , amb tant d' acompanyament com mai s'	era vist	, cap a França ! més que de pressa . I no cregueu que s' hi enyoràs
3475	no ho creia i no s' aturava de dir : — Però , què serà açò ? Aont s'	era vist	mai açò ni res consemblant ? Sobretot , repleguen totes aquelles perles i diamants
3476	ell , tot confús , tot esglaiat — . I qui ha vist mai ses egos volar ? — Mai s'	era vist	, però es veu ara — deia es polissó d'En Bernat — . Que no sentiu ses
3477	. Tornat sant Vicenç an el continent , continuà la seua vida apostòlica , com no s'	era vist	mai ni s' és vist pus dins Espanya , fins que , havent -lo enviat el
3478	de dir : — Però bé ! I a on té es cap el rei ? A on s'	és vist	mai a unes al-lotes com noltros sortir -mos amb aquestes coses ? Veïès qui
3479	perquè vos obrien aquella cambra , i llavò les penjàveu per ses parets . I ont s'	és vist	mai haver d' encortinar parets d' al-lotes aufegades ? Jo em som sabuda enginyar
3480	aficar -se aquí dins , mentres vesten la senyora reina i es seu infantó ? Aont s'	és vist	mai tal atreviment d' entrar sense demanar llecència ? — Jo som son pare ! — diu a
3481	pensarè ! — diu En Bernat . — També ho deien ets altres , que hi pensarien , i s'	és vist	si hi han pensat — diu sa mare — . Mesquina de mi ! De tres fiis que
3482	sobretot perquè no haguessen de vendre aquella viuda i es set infants ? I quan s'	és vist	que a un li haja dit malament per haver obrat bé ? No mos diu
3483	! Aqueixs germans meus beneits varen néixer i beneits han acabat d' alenar ! A on s'	és vist	mai estar -se mans fentes damunt s' abre i esperar que es gigant pegàs
3484	no res . Aquí tots es criats i criades ja li eren fruits , perquè sempre s'	és vist	que allà on no hi ha res que pelar , hi fan poca pressa , i
3485	la tenies dins sa torre de més enllà ? Com així l' alletaves ? A on s'	és vist	mai una fadrina alletar ? — Que m' escolt un poc , mon pare ! — diu N' Aineta — .
3486	fer qualque fetxada . — I ara què és això ? — diu el rei — . I a on s'	és vist	mai anar tot una reina tan escabeïada ? Però què és estat ? I la reina
3487	' haja trobada . — Això sí que és un desbarat ! — diu la reina veia — . I a on s'	és vist	mai un rei anar -se 'n a cercar una sól-lera així ? — Per amor
3488	a ! — diu En Catalí . — Calla tu , imprudent ! — diu s' hostaler major — . A on s'	és vist	mai un babaluet com tu voler parlar amb el rei ? — Sembla mentida ! — diu s'
3489	la m' expliques a mi ! No ho diré a ningú : t' ho promet ! Ja s'	és vist	ben clar que no s' hi pot posar amb tu sa fia del rei .
3490	sa fia del rei . Si no hi ha homo per tu ! Ben bé que s'	és vist	! Vaja , explica -la 'm , tan amics com som ! Vaja ! — La nit és per dormir ,
3491	— . Qui l' hi hagués hagut de dir , que havia de parar an això . Aont s'	és vist	mai una fia de rei haver -se de casar amb un tort ? — A poc
3492	me volíeu per lo que jo era o per lo que jo tenia . I s'	és vist	ben clar : elles només volien Es Pont i se quedaren sense Es Pont ; tu
3493	valot — . Ho veuen com ho és , beneit i redbeneit , aquest homo meu ? Veïès aont s'	és vist	mai es batle tenir banyes ! — Treu -lo , tant si en té com si no
3494	, senyor doctor ! No pegueu pus , per amor de Déu ! Però , senyor doctor ! A on s'	és vist	mai medicar d' aquesta manera ? — I a on s' és vist mai — deia es
3495	doctor ! A on s' és vist mai medicar d' aquesta manera ? — I a on s'	és vist	mai — deia es metge — comprar -me un porc i no voler -lo -me pagar ?
3496	el continent , continuà la seua vida apostòlica , com no s' era vist mai ni s'	és vist	pus dins Espanya , fins que , havent -lo enviat el papa Martí V amb una
3497	rt tota remolesta dient : — Vaja ! Bona ensenyança dónes an aquest angel ! A on s'	és vist	mai enviar -lo a jugar , i encara donar -li una treseta ? — Que jug ! — diu
3498	Eren unes bones persones , més sabudes que tots es manescals de Mallorca ! — Ja s'	és vist	— digué l' amo En Nofre — , si eren lo que tu dius ! Són uns bons
3499	ses mans un cabeiet de tal cabeiera , tan ros i tan llarg com mai se	fos vist	. — Aquesta sí que m' és bona ! — diu En Bernadet — . Ell ja torn tenir un
3500	fiet seu , s' al-lot més garrit , més galanxó i més plaiet que mai se	fos vist	. Com l' emperador i l' emperatriu sentiren aquelles dones , digueren : — Fora di
3501	ferrer , i era s' al-lot més llevent i destre per tota cosa que se	fos vist	mai : pesava es sol abans de sortir . Un dia agafa son pare , i li
3502	, s' homo més agosarat , atrevit , de més coratge i més mal de retgirar que se	fos vist	mai . Figurau -vos que una vegada posà messions que faria s' uiaastre una hora
3503	ha vist mai — deia la reina i tots es nobles — un fustet fer brou ? — Se	sia vist	, no se sia vist — responia el rei — , no pendré res que no sia fet
3504	la reina i tots es nobles — un fustet fer brou ? — Se sia vist , no se	sia vist	— responia el rei — , no pendré res que no sia fet seu . No tengueren més
3505	qui te balla com sa revetlera major d'es ball més entemerinat que mai se	sia vist	! I no hi havia altre llivell que donar -li sa dobleta de sis lliures ,
3506	en avall . Es tros que té de dona és de lo més garrit que se	sia vist	mai , i llavò que té una veu que etcisa i embedaleix qualsevol . Sol anar
3507	es seu cor , se veia que era sa cosa més garrida i gentil que es	fos vista	mai . Estava atracada a sa soca de sa cibolla per aguantar -se . Devora ella
3508	d' aquest mal : sa meua fieta , com bé sabeu , és sa millor brodadora que es	sia vista	mai : allà on ella posa ses mans , que no hi vaja una altra a
3509	dia de casats , l' envia a pasturar sa vaca . S' al-lota no s' hi	era vista	mai , i la perd dins un uiaastr . Cerca qui cerca , no la pogué trobar
3510	ugadera , que , encara no li apuntaren , com digué que sí , tota gojosa . Mai s' hi	era vista	, a que la demanassen per casar , amb tantes ganes com en tenia . I què

3511	ta solina allà dins aquell grandiós casal , servida d' aquelles ombres com mai s' hi	sia vista	en el món cap reina ni emperadora . Què me 'n direu ? Ell com arribà
3512	m' agrada ? — diu sa geneta , badant uns uis com uns salers — . Que no me 'n	som vista	sadolla mai . Sobretot , em pens que m' acabaria tot es de la mar . — Idò
3513	ats , i plorant també com unes xeremies . — Vemostací ! — deia ella — . A on se n'	és vista	cap mai , de dona més dissortada i d' infants més dissortats ? A veure quin
3514	ball ben vitenc i festes i sarau per llarg , que tothom deia que mai s'	era vista	una cosa consemblant . Es noviis anaren a Manacor a visitar son pare d' ell
3515	s' altre blava com la paumella . I voltros per ventura direu : I a on s'	és vista	enlloc mai una rosa blava ? Si me feis tal sortida ? , jo vos diré : si
3516	mai una rosa blava ? Si me feis tal sortida , jo vos diré : si no s'	és vista	mai a ses altres bandes del món , se veia an aquell jardí . L' embarbarieu
3517	més que aquelles ombres , que la servien com cap reina ni emperadora del món s'	és vista	mai . Si es berenar era bo , es dinar era millor i es sopar contrapassava
3518	s aquell grandiós casal , servint -la aquelles ombres com cap reina ni emperadora s'	és vista	mai servida en el món . Què me 'n direu ? Ell com vengué s' altre
3519	ns aquell grandiós casal , servida d' aquelles ombres com cap reina ni emperadora s'	és vista	mai servida en el món . Què me 'n direu ? Ell com vengué s' altre
3520	í ella tota solina dins aquell casal grandiós , servida d' aquelles ombres com no s'	és vista	mai en el món , Déu li concedí fruit de bendició : una ombra d' aquelles ,
3521	sempre d' aquelles ombres dins aquell grandiós casal com cap reina ni emperadora s'	és vista	. Tothom que la veia , en romania feritlà i son pare i sa mare estaven
3522	llavò que era sa cosa més aguda , desxondida i present que mai del món se	fos vista	mai . Encara no va esser sortida , com diu : — Bernadet , Bernadet , da 'm aigo ;
3523	i hi hagué dedins una fadrineta com un sol , sa cosa més garrida que se	fos vista	mai : aquell mateix jove que ses dues germanes de Na Catalina havien vist adormit
3524	, ben taiat de tot es seu cos , sa cosa més garrida i galant que se	fos vista	mai . No hi porien aficar una gúia que no hi hagués flor o poncella ,
3525	, dins un jardí sense cap d' allà , sa cosa més preciosa i garrida que se	fos vista	, però encara se figurava esser -ho més que no ho era . Sempre la tenien
3526	per un nin o una nina ? La reina era sa dona més garrida que se	fos vista	apurada fins an es derrer extrem , ja és segur que no s' hauria escoltat
3527	que allò fos el Bon Jesús . Ses darreres que tenien ! Si la reina no se	fos vista	mai ! I robava es cor de tots es qui la veien ! I no n'
3528	N' Espardenyeta , s' al-lota més garrida i més viva i més aguda que se	fos vista	mai ; i si no agafaven aquesta llebre , no serviria de res haver mort es
3529	qualque dia , de dins es seu ventre sortiria una llebre , sa més corredora que se	sia vista	mai . Assetsuaixí , passa un esbart d' aucells verds i un que parexia es caporal
3530	ballaven l' aigo davant , i eren ses atletes més xerevel-les i divertides que se	fossen vistes	. Sa vinya aferrà tota , i dins dos o tres anys ja fruità . Ets ametlers ,
3531	. An es sementer de faves s' hi alçà un esplet gros , com pocs se n'	eren vists	a tenir fruit de bendició , i tots dos digueren : — Res , serà nostro ! Se veu
3532	un fil d' or . El du , tot content , a sa seua dona , que mai s'	eren vists	ni que li hagués aidat ! — No hages por ! No ho diré , no ! — s' exclama
3533	també se n' anà , comanant an En Bernadet que no digués a ningú que se	fossen vists	

Temps supercomposts (amb l'auxiliar ESSER):

1	fet ? — diu el rei . — Jo l' hi diré — diu es criat — . S' ha treta una floreta blanca i ja	és estat partit	a passar -la i a passar -la per davant sa cara de la senyora princesa , que al
2	ventre de qualque peixot , i açò no és sa cosa , cara de rosa . I què he fet jo ? Ja	som estat partit	a replegar cabres ; i quan n' he tengudes una bona guarda ... cap a la vila s' ha

Temps composts de passiva eventiva (amb l'auxiliar ESSER):

1	ben amunt i los hi mostra : tenien una costura an es colzos , per tot lo redó . Se coneixia que	eren estats taiats	i los havien confegits . Es comte va veure ben clar que allò era sa seua dona i
---	---	---------------------------	---

ESSER+ enclític(s) + participi:

1	. An En Pere , aquell abre i aquelles candeles li feren mals averanys i casi ja es penedia d'	esser -hi anat	. Per engegar sa funestedat que li començava a entrar , diu a la Mort : — I què dimonis
2	de França . Què me 'n direu ? Ell hi arribaren es mateix dia que feia es mes d' ell	esser -hi estat	i feta sa promesa . Es murterar estava tancat i es patró toc-toc ! a ses portes .
3	ha de sebre greu a l' amo ! — diuen es pareiers — . A vós pot ser que vos ne sàpiga ,	esser -hi romàs	! — No res — diu En Pere — , deixau estar s' ànsia per mi . Ara mateix me n' hi
4	ollaret casi no el sentia : — Mon Mestre , deixau -me passar darrere ! , que m' ha dit massa tort	esser -me colgat	davant . — Passa -hi ! — diu el Bon Jesús — . Veiam si t' hi camparàs millor amb aqueix xe
5	a posar -li concert davant o ell a empassolar -lo -se . I això és es motiu de jo	esser -me entregat	ací anit . Allò sí que li vengué de nou an aquell gigant . No se 'n poria
6	dones ! — s' exclama En Joanet — . Ja la m' ha feta aquesta polissona ! Més me 'n meresc jo per	esser -me 'n fiat	! Ara he de veure si prenc sa revenja ! En Joanet se posa ses comes an
7	es fustet hi hagués tot això ? I jo haver -ho tengut tant de temps aquí dins i no	esser -me 'n temut	... ! Sobretot , fora fer res coneixedor , encara ! Esperem a demà ! Si demà du s' altre ves
8	endemesa que mos ha feta aquesta gran pitxorina ! Haver botat es lilit sense haver tomada cap fuia i	esser -mos fuita	d' aquesta manera ! I com ho he de fer jo ara amb sa promesa que vaig
9	sortia p' es carrers i places de la ciutat convidant a jugar tots es qui feien cara d'	esser -ne afectats	. Molts d' ells deien que sí , En Bernat treia ses cartes i hala juga qui juga !
10	, que com que ses barres no les haguessen de dar raó . Dins la vila no badaren boca , esperaren	esser -ne sortits	. Com passaven per darrere ses cases d' es Caparó encara no havien gosat envestir ni un
11	cap a Manacor . Lo endemà ben dematí toquen el corn cap a la vila , botant d' alegria d'	esser -ne sortits	tan bé encara , de ses arpes de sa jaia Gri . Arriben an es pinar de Son
12	hi presentaria casat amb una al-lota garrida , xerevel-la i llesta més que ses altres . I justament	esser -s' hi presentat	amb una ratolina ! — No hi ha vèl — deia ell tot acongoixat — : aquest fii meu Berna
13	on concert damunt sa taula . I allà hauríeu vista fer sa viona a tota aquella gent . No recordaven	esser -s' hi vists	mai , davant tan bon concert . No en volgueu sebre més : no l' hi tengueren gaire
14	es meu homo , se presentava i s' ageniava davant Vossa Reial Majestat demanant -li perdó d'	esser -se abordat	an es meu mantell d' or i d' haver -me ginyada a casar -mos i anar -
15	tota la cort , Na Biatriu i Na Cloris no volgueren sortir de sa cambra , perquè , en lloc d'	esser -se aclarida	gens sa pega , com més anava , més negres eren . No va esser així la princesa Aineta ,
16	cadascú que prenga per son vent i que el facen bocins , an aquell indecent d' En Francí , per	esser -se atansat	a cometre un crim tan aborronador . Què me 'n direu ? Ell el me posen en capella ,
17	festetjador novell , aquella enyorança li fogia així mateix ; però a s' cap de mitja hora d' aquell	esser -se 'n anat	, ja tornaven tenir Na Bet embruixada amb s' enyorament d' En Felet . Apurats de tot
18	ls , així mateix else porien enllestir una mica de sopar . Elles digueren que , amb so trastorn d'	esser -se perdudes	, sa talent els era fuita i que else convenia més no tastar res perquè no else
19	? — va dir l' amo volat de tot — . I qui seria sa bèstia que no se 'n penediria , d'	esser -se posat	amb un animal , amb un polissó , amb un noningú , com ets tu ? — Hola ! Ara vos tenc —
20	nsenyat , i una dona hi anà plorant a contar -li aquesta ... heroicidat revolucionària , lo endemà d'	esser -se seguida	, segons m' ho ha contat ell mateix . § 10 . Sa primera missa an el Pantaleu Diuen que s
21	crec que ho va esser , es seu germà , En Tià . Tots tres no se 'n porien avenir d'	esser -se trobats	tots tres en aquell port d' Ongria . En Joan i En Toni contaren an En Tià
22	— . Si sempre ho fas així , t' assegur que et camparàs bé i que no te 'n penediràs , d'	esser -te llogat	amb mi ! D' es cap de set dies , sa madona se 'n torna , i fins a'
23	res — diu l' amo , com prou se varen esser escobletjats — . Això vol dir que te 'n penets , d'	esser -te llogat	amb mi . — De manera que me 'n pened ! — s' exclama En Joan — . I qui no se '

ESSER+ element intercalat (adverbi o pronom) + participi:

- 1 tan llargs , just or filat , diria mentides i me faria mal si no li deia que aquell cabeiet
2 e tenir una guitarra feta just i fet aquesta . — No sé què mos farem , Senyora Altesa ! Tres dies
3 , aquells criats se 'n van , m' apleguen es mig poll i , plaf ! , el tiren dins ses secretes , que
4 de vista ? — respon aquell embuiós — . No , i jo li destrii es cambuix i tot , i es nas , que
5 acosta ets uis a sa cara de sa seua germana , fins que la ferí amb so nas , que
6 . Ferma es cavall a una baula de sa paret , i comença a moure conversa a sa mestressa , que
7 éu . I En Ferrandí , tot xerevel-lo , menjava i bevia i se passetjava , i a ontseuvia se presentàs
8 vespre , diu : — I es pa ? — Dins es forn ! — diu ella — . Que em tirin d' una passa , si no
9 tot dins s' olla dalt es fogons , amb un bon foc davall i cou qui cou , fins que
10 a porta i segueix enlestint es dinar , es més descansat del món . Quan considerà que ses faves ja
11 quart d' hora ; que llavò hi tirassen es dos gorrions plomats d' en viu en viu fins que
12 ' estigués tan reblida ; s' hi abordaren , segures de que hi trobarien mel a rompre . I es comptes
13 es cristians les haguessen d' investir ! , figurant -se que tots eren a veure ballar . Es comptes
14 una parada es dia que t' hauran de tirar dins sa caldera . Sa parada que em donaràs , que
15 fer dos ! — va respondre En Pere , sortint de sa barraqueta — . Acostau -vos -hi , i ho veureu com
16 tras tris-tras , arriba an es bosc i ja és partit a apellucar encenais i qualque branca , maldament
17 romeguers , i per dalt timbes i sobams . I sa corda que no se rompia ni se desfeia , perquè
18 ma else va caure an es peus , i digueren : — Però , Bernadet ! I amb això te presentes ? Prou que
19 qui ets ? — Es Setembre — diu aquell — , per servir -vos . — Es Setembre ! — diu sa jaia — . Ja
20 re p'En Gregori , senyor i senyora , criats i criades , perquè sempre el trobaven de bon signe , no
21 sa butza ! Si no esclat , no serà res ... ! Si ara fèiem una mica de sesta , no crec que
22 va esser mort . Com el rei En Jaume estava per a morir , va fer aquesta comanda : — Mirau , en
23 haver -ne de fer un acop tot d' una , i que no hi hauria grapada . Però es comptes
24 ja estigueren a punt , i hi tira un sac de fideus que troba dins es rebost . Aviat va
- era just just arrabassat** de sa cabeiera de Vossa Altesa . I ha de creure i pensar , senyoreta mia , que
són aviat passats ! — diu es guiterrer . — Lo dit , dit ! — diu sa fia del rei — . Anc que sia precis fer -
eren ben afavorides i casi al raset . I què fa es mig poll ? Com se veu dins tal ensalgadura ,
és ben afavorit . — Bé , i de què afretura aquesta dona , ara ? — diu es gigant . — Que me roba ses taronges
era ben afavorit . Quan la va veure tan jove i tan bella , s' exclama : — O es meus uis me
era ben afectada d' esmolar sa garrova i fer la pretxa amb qui es presentava . Què me 'n direu ?
era ben arribat . Ara es seus germans , el dimoni los se 'n duia d' enveja . No menjaven ni dormien ,
és ben cuit ! perquè no em vénguen amb pa cruu ! Com s' homo la sentí , romangué sense polsos ; se '
era ben cuit , després de posar -hi es saïm o s' oli i sa sal i s' arròs que
eren ben cuites , les llevà d' es foc , i surt a defora a sonar es corn . Es tres mitssatges
serien ben cuits i deixassen refredar aquell oli fins que només seria teb ; i untassen d' aquell oli ses
foren ben errats : no n' hi trobaren casi gens , i se varen escalivar . Llavò se recordaren que el Bon
foren ben errats , perquè es cristians , com veren sa seua bona , investiren es castell per s' altra banda , i
sia ben granada . Com començaré a rompre en suor , gira 'm cap aquí . Com entrarem dins s' estable , seré
són ben morts ! No es mouran pus , no tengueu ànsia ! Però vaja quins papalomeos que sou ! Ell com que
fos ben revenguda . Com acabava de fer es feix , tac ! , s' entrega es senyor , ben peus alts . — Escolta , estima
era ben revenguda i s' oguer havia fermat fort . I ses egos de d' allà , i ells bones carabassotades ,
és ben taiada aqueixa al-lota de tot es cos ; però aqueixa carota d' ase no pot anar ni
és ben trempat es setembre per tancar ses barres i no voler ploure , i en fa , de calor i
era gens entonat ni primcernut ni esquitarell ; i sempre l' aglapien dispost a desteixinar -se i a descalçar -se
fos gens errat . I encara no ho va haver dit , com cerca una ombra que li agrada i , tutup ! ,
esser jo mort , m' embalsamareu ; i sempre que vénguen moros , posau -me fermat damunt es meu cavall , i amollau
foren tan errats que es frare se tirà damunt ell , li embotona es coll amb ses dues mans i
esser tot cuit i aleshores llevà es foc de davall sa caldera ; agafa es cap de sa madona i

ESSER+ participis coordinats:

1	enfora ; i s' ego i sa pollina , de d' allà cametes me valguen ! Com es llop se va	esser aixicat i espolsat	, ja no les va guipar en tot aquell redol ; i era ferest ses asperges que
2	a combregar de bell nou ! I llavò a badar davant una barraqueta de fusta ! Com tothom se va	esser confessat i combregat	, i buidaren cadascú a ca seua , aquell tocà soletes cap a Son Porc . — Com és
3	reveure i amb Déu siau ! Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta , com ja se va	esser enfonyada i tancades	ses portes de sa finestra . Ja no la veren pus . En Joanet se pegava tocs
4	. Estava la dona a la flor del món , en es ple de sa seua garridesa i galania . S'	era enllestida i endiumenjada	tant com havia pogut . Mai havia feta tanta de planta . Al punt tothom li va
5	' amaga ben amagat , i llavò repara que ses nou roques que envoltaven s' uial de sa font s'	eren esbrellades i fetes	miques . Era que s' havien d' esbrellar es dia que negú tragués gens d' aigo
6	! — Idò mira — diu En Joanet — : ja poreu esser partides a fogir de damunt mi ; i , com totes vos	sigau llevades i decantades	, jo m' aixecaré més que de pressa . Aquí ses formiguetes alçaren totes es cap , i
7	estan que no s' aturen de plorar , i sa por que tenen que Vossa Reial Altesa ja no	sia morta i consumida	i re-de-consumida . Com aquella princesa sentí En Joanet que li donava unes fites
8	el me voldrà treure ? — Jo ! — diu En Joanet . I què fa ell ? Guaita dins es pou ; veu que	és paredat i estret	, i que hi pot davallar eixancat amb un peu a cada banda , aficant es peus
9	aven a cobrar coratge . — I ha de creure i pensar , senyoreta mia — reprèn sa jaia — , que com me vaig	esser aixicada i espolsada	no hi va haver cap os romput , gràcies a Déu , només va esser es cop .

45	de sobrassades i botifarrons i dotze bótes de vi i, si demà no t' ho	has acabat	tot, te tiram daltabaix de sa torre més alta d'es castell . — Endavant ses
46	mirai, sa pinta i s' ampolleta de ses bones olors . Encara sa ratolina no ho	havia acabat	de dir, com, rrruuu !, s' esquitxa Na Passa-vents per endins i al punt,
47	se torn omplir al raset de dobles de vint de carassa ! I encara no ho	havia acabat	de dir com, zas !, sa caixeta ja tornava esser plena al raset de dobles
48	, com més bo era es concert, més fort hi pegaven i, fins que s' ho	havien acabat	o els ho llevaven de davant, no se 'n sabien deixar; idò mentres es
49	sa pipa, i està qui està . Se fa horabaixenc, es segadors d' aquell contorn ja	havien acabat	i se 'n tornaven a la vila cansats i morts; i l' homo comença
50	Sabi el s' escoltà ben arreu, sense perdre -li una paraula; i, com En Joanet	hagué acabat	, el rei Sabi li digué: — Mira, no em ve gens de nou tot això
51	una joveneta damunt un cavall ! — diu el rei tot impacient . — No vos dic que l'	he acabat	, no fa mitja hora ! — diu es carboner . — O voleu que descarabut sa sitja per
52	scarnia, i l' amo tot d' una deia: — Ei, estornell ! Sents es mussol ? Sa lloga	ha acabat	. Entrega 'm es llençol i, si no te 'n vas més que de pressa,
53	més bé . — Bernat — diu l' amo —, sents es mussol ? Pactes són pactes . Sa lloga	ha acabat	. Vine, te pagaré i te n' aniràs, que no et vui pus dins terra
54	aguies de dinar per l' amo i es seus missatges ! I es frare, encara no	hagué acabat	de dir allò, se 'n va an es fogons, destapa s' olla i hi
55	t' ho endevin, està fet de tu . A reveure i amb Déu siau ! Encara no	hagué acabat	de dir això sa fadrineta, com ja se va esser enfonyada i tancades ses
56	cosa: mai entraràs dins sa meua cambra que jo no t' hi crid . Encara no	hagué acabat	de dir això, descomparegué d'ets uis de Na Catalina, que se 'n va
57	-la -se tot embadalit i estafaril-lat . I lo bo va esser que encara no	hagué acabat	de ballar amb el rei com fuig just un llonzí d' es ball, pren
58	acabat, fora una finestra defora, i tot moblat per dedins . I encara En Joanet no	hagué acabat	de dir això com, zas !, se planta davant cal rei un casat set vegades
59	tenir net pel dissabte que vendria ! Què me 'n direu ? Ell encara N' Aineta no	hagué acabat	de dir això com, zas !, compareixen vola qui vola una filoueta, un fuset, un
60	u . S' al-lotella s' agenoia, i diu tres parenostros amb bona devoció . Encara no	hagué acabat	es darrer gloria Patri, com aquella serpetota, que ja era tornada com una torre
61	i ses deu avemaries, però sense deixar cap mot ni començar que En Joan no	hagués acabat	. I com hagué acabades ses cinc desenes de Goig, que En Joan creia que
62	hagués fet es darrer badai . Qui li sabia greu així mateix que En Bernat no	hagués acabat	es palau era sa fia del rei, perquè En Bernat li era entrat per
63	— diu En Catalí — no ha de porer sortir negú d' aquí dins que jo no	haja acabat	! — Bono idò — diu el rei — . Pena de la vida an es primer que s'
64	la vida an es primer que s' atans a sortir que aquest al-lotell no	haja acabat	de fer tota sa seua contarella ! A s' hostaler major i a s' hostaler
65	vitenc i festes i més festes i sarau per llarg . I encara duren, si no	han acabat	. I jo me 'n vaig venir amb una peça de formatge, i es moixos
66	gons d' arada, bigues), per reempeltar ametlers véis i reempeltar es joves que no	han acabat	d' aferrar bé . — Germaneta — s' exclama es desembre — . Sí que m' heu sabut exalt
67	. — Quina la faç ? — diu ella — . I que t' he de donar sa patent ? Encara no	has acabat	d' arribar, com aquell que diu, i ja ho vols sebre tot ? Que mos
68	més forts més forts, i no tenga ànsia ! Demà es sol serà alt i no	haurà acabat	es so ! Hi va es meu coll si no és així ! — No res idò —
69	sospita, el pren; i per no sentir pus sa jaia, ferma es ca . Encara no	havia acabat	de fermar -lo, com sa terra s' obri, i s' engoleix ca, cavall i
70	tenia cap maldecap de res, i de delit, en tenia per vendre . I encara no	havia acabat	de dinar com, zas !, plats, greixonera, cuiera, forqueta, guinaveta, tassonet
71	no te crid . Si mai hi entraves, estaria fet de tu . Encara es corpet no	havia acabat	de dir ses darreres paraules, com descomparegué d'ets uis de Na Francina, que
72	i tot, me casaria amb tu ! Què me 'n direu ? Ell encara Na Catalineta no	havia acabat	de dir aqueixes paraules com fa un tro d' aquells més forts i més
73	... Què me 'n direu ? Ell encara el rei Moro amb set pams de Morro no	havia acabat	de dir això, com se va fondre de tot i descomparegué d'ets uis
74	, estel de la meua vida i alegria d' es meu cor . Encara sa jaieta no	havia acabat	com la princesa, sana i bona i més falaguera i xalesta que mai, s'
75	ncs, gonelles, sacs i demés carroportal . Què me 'n direu ? Ell encara sa fada no	havia acabat	de dir tals paraules, tot es bri i tota s' estopa que hi havia
76	temps de vore -la i fossen més es qui la volguessen comprar . Encara aquell no	havia acabat	es seu cap de fil, com se sent una veu que crida: — Mil lliures
77	pus ? — Jo no he dit tant, senyor rei — s' exclama En Miquelet . I encara no	havia acabat	de dir això, com guipa a un cornaló d' es jardí una espècie de
78	sortir es berenar, es dinar i es sopar de cada dia . Encara En Bernat no	havia acabat	de dir tot això, com el rei s' exclama: — Que em tirin d' una
79	endemà dematí, s' aixecaren tots quatre a trenc d' auba; i encara es sol no	havia acabat	de sortir ni s' abre havia tengut temps de treure totes ses flors, com
80	mi no em diuen noningú ! — s' exclama En Joanet — . Beu -te aquesta ! I encara no	havia acabat	de dir això, com entaferra s' ampolleta buida que havia duita plena de sa
81	crega, senyor rei, mos ho dessolarà tot ! S' ossa i tot, mos menjarà ! Encara no	havia acabat	es cuiner i, tac !, se presenta es bover . — Senyor rei — diu es bover — . Me
82	-a-xep tan alt que dus per dir es parenostros ! Com sant Pere encara no	havia acabat	de dir es que acostomava, seguí sa tasca, pero tan petit com poria . I
83	s' escudella o es tros de pa i campanatge en ses mans, que encara no	havien acabat	de dinar . Al punt tot es carrer estigué alt . I tothom se tirà dins
84	aquell amo per noltros . — Però atura 't, Andreu — diu son pare —, que encara no	he acabat	. Encara en veuràs una altra mostra, d' amistat verdadera, que se donaren aqueix c
85	obrir pertot, fora an aquella porta de més endins . El primer dia que hi obriràs,	hauràs acabat	d' estar amb mi . En Bernadet la primeria feia just lo que li comanava
86	segur de que no importava pendre sa dreuera . L' amo, recelós com estava, al punt	hagué acabat	es so: lo primer de tot, posa mà davall es coixí i no hi
87	nt tens ... arreu i fora amagatetjons ! Es lladre comença a descabdellar i, fins que	hagué acabat	, es confés no badà boca . Llavò li demanà: — Tens res pus de què acusar -
88	quant temps, i un dia se presenta an aquella al-lota es seu enamorat, que	havia acabat	es servici, i se 'n venia ben resolt a casar -se amb ella . — Casar -
89	. Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que com Na Catalineta s'	hagué acabat	aquell reimarro — lluny de la vista, lluny del pensament —, ja no hi tornà pensar
90	taula, a llevar concert d' es vent, perquè tenia una barra de foc, i s'	hauria acabat	un llinatge . Ella bé li deia que per amor de Déu tiràs canyetes, hams
91	cap a dins sa panxa ! perquè ses rates no hi correguessen pus . No el s'	haurien acabat	a l' acte, per tenir -ne més tard, però el s' acabaren de tanta

139	notícia de sa mort d' aquest s' era escampada i tot era gent que hi	havia acudit	a veure -ho . Un estornell de poca son i de poca consciència fonc es
140	ses tres fies d'En Joan i una partida de fiis de rei que hi	havien acudit	i les veren , heu de creure i pensar i pensar i creure que se
141	l' ha tenguda dins el cos , quan ja s' ha sentides unes torçors ; es metges	han acudit	, i vénguen receptes i medicines ; però cap li ha donat gens de posa ni
142	' hi , an es coll ; però ell llavò m' ha mostrat es pa , i aquí m'	ha aculat	, perquè ja no hi ha menja més bona ni més profitant : en menjau tota
143	! Veiam si sa portalana te sabrà donar sa clarícia . — Idò — diu En Bernadet — m'	han acusat	que aquí hi ha la princesa Aineta , que diuen que és s' al-lota
144	va fer fosca negra . Es gigant , com prou va haver maleïda s' hora que l'	havia admès	i es que l' hi havia enviat , resolgué aquell vespre mateix sortir -ne d'
145	n' agraden i no reparen si són seues o d' un altre . — I no vos	heu adonat	d' aquell que les vos cui amb un sac ? — diuen es dos estudiants . — Què
146	donà un daltabaix que el se cuidà a menjar , perquè deïa que ja l' hi	havia advertit	davant davant , que no en passàs , i que per sa seua caparrudesa se n'
147	no deu fer una hora que som vengut an aqueixa casa a afaitar -me . M'	ha afaitat	es vostro fadrí ; i , com me passa un pas molt ferest envers d' ell ,
148	En Joanet — , no m' ha fet res desagradable , sinó més tost lo contrari , perquè m'	ha afaitat	tan polit com negú mai m' havia afaitat . — Idò què és lo que ha
149	, sinó més tost lo contrari , perquè m' ha afaitat tan polit com negú mai m'	havia afaitat	. — Idò què és lo que ha passat entre voltros dos ? — diu es mestre . — Jo
150	una bona partida . Dins una setmana ja es començà a conèixer que tots ets empelts	havien aferrat	i dins una mesada tots ja tenien fuies . Aquella bruixa que hi era anada
151	aquella flor dins aquest jardí . Encara no l' hauràs aficada dins sa terra , com ja	haurà aferrat	, i a's temps de dir tres parenostros ja serà una mata d'es
152	cap d' una hora s' acosta an es seu llit i veu que ja l'	han aferrat	de tot . A poc a poc los treu es collar de perles a totes
153	ja era a dormir , varen dir : — No res , ara que l' amo i sa madona	hauran aferrat	es so , anem a prendre -los sa clau d'es rebost , hi obrim , los
154	més que d' això de la princesa i ningú hi sabia donar volta com poria	haver aferrat	un enuig tan gros i que li hagués fetes ses riaies tan endins . Lo
155	les grans mandragolines ? Es vespre esperaren que Na Catalineta se fos colgada i que	hagués aferrat	es primer so , i llavò se n' entren dins sa seua cambra de puntes
156	, tot ple d' ametlers mudats de dos anys , tots amb so seu pal corresponent , que	havien aferrat	de lo millor , i que donaven goig de mirar . — Ou ! — diu En Bernat a
157	cap ! El tira en terra i amb un sant-i-amèn aquell verduc de romeguer	hagué aferrat	i tretes rels a cada cap , i ben endins que les aficà . Per això
158	amunt i s' ui cap avall . I encara no l' hagué sembrada com ja va	haver aferrat	i se posa a treure uis i uis , i aqueixs , creix qui creix , fins
159	a dir cap paraula ! Si vos moueu o motau , no naixeran . Es carboner s' ho	havia aficat	bé dins sa closca , tot això . Arriba a ca seva . Sa dona era a
160	-se 'n ses criades ! Ja ho crec que li pega fua , l' embarriola , ja li	ha aficat	es guinavet , l' infla , l' escorxa ; i es vespre mateix ja era tot trossos
161	dins un bassiot ! — sentien per un altre vent . I n' hi havia qualcun , qui s'	havia aficat	dins es carabassot que la faria riure i es tir li era sortit per
162	per parlar amb el rei . El rei s' hi presenta , dient : — Què és ? Que ho	has afinat	o t' hem de matar ? — No serà ver , no , que em maten — respon ell ,
163	de matar ? — No serà ver , no , que em maten — respon ell , tot xerevel-lo — . Ho	he afinat	! — I aquesta m' és vera ? Tu saps aont és s' anell ? — Vaja si ho
164	d' anit ! I else contà de com s' era aixicat a la mala hora , i	havia afinat	es llumet qui corria , i que hi anà , i va esser sa jaia que
165	corrents a cercar -lo i al punt s' entrega amb sos ormeigs . En Pau ja	havia afinat	a sa paret d'es capçal d'es llit aquell mitjà que tapava s'
166	per tot . Com Gamos , es seu homo , era un cap-esflorat de marca i l'	havia afinat	que seguia darrere amb molts d' altres per l' estil , cridant i fent renou
167	singlar ? — Ja és de raó que hi estic ! — diu s' àliga — . Callau ! que ara l'	he afinat	, a s' animalot ! Que no el veis allà endins baix d' aquella penya qui
168	cada una de ses possessions de ca seua , i al punt s' exclama : — Ara l'	he afinat	. És dins tal possessió , damunt tal auzina . — Sí que ho has endevinat ! — diu son
169	e posaren a cridar -lo : — Germà ! Germà ! — Ara estic perdut ! — diu ell — . M'	han afinat	, i encara seré jo que pagaré la festa . Se n' hi va , més retgirat
170	davant o un poc per darrere , veiam si hi passarà ? — Sí que em pens que	haureu afinat	es fil de ses neules amb aquesta idea que heu tenguda ! — diu aquella mellenga .
171	t es portal ; i , com En Tianet arriba , li enfloca aquesta : — Oh ninet , com t'	he afinat	amb sa cara etxerevida , me pensava que sa dida llavò et ' via desmammat . I
172	no tornarà esser pus lo que era ! Ai aqueix braç meu ! Per mi el m'	hauré afollat	per tota la vida ... ! Qui ho ' via de dir de tal al-lota ... ! Però
173	ts i confusos , i estranyant aquesta dematinada de l' amo , deien : — I què li deu	haver agafat	, an aquest homo ? ... Quin senyal ? Mentrestant l' amo se 'n va dins sa cuina ,
174	sa fadrineta si , tot d' una de sortir es sol , com ets altres dos dies ,	havia agafat	i obert es llibre de son pare per trobar -hi En Joanet a on
175	e tudons , que no se porien atxafegar . — I com dimoni — diu el rei — aquesta dona	ha agafat	es so tan fort ? S' aixeca , li pega crit , i se n' entra dins
176	jaia — . Jo li diré lo que hi ha . És que es mal de queixal els	ha agafat	tan fort , que los ha tocat es cervell , i els pobrets van fuits de
177	s ? — No han d' esser ! ... Com a xotets ! Es moros , que anassen cansats , que els	hagués agafat	puput , que fossen poc caminants , fos lo que fos , se posen damunt una ego
178	. Una vegada un caçador qui vetlava un coní afina aqueixa lluentor , i diu : — En	haver agafat	es coní , he d' anar a veure què és . Com hi anà , ja era
179	no comptàs aixecar -se fins molt més tard . L' homo acaba sa paciència , i ja	ha agafat	es verdanc primer ; se planta davant es llit , pega grapada an es tapament . Ella
180	Ua , moro !!! Ua , mosso !!! Ua , petit . !! Ah du '!!!! Daça '!!!! I ja	ha agafat	un parei de garrots ; i garrotades a's mig d'es cans , cridant : — Ah
181	compareixia dalt es fogó sa greixonera d' arròs brut de llebre i si En Joanet	havia agafat	pèl o ploma , també l' hi tiraven , dins sa greixonera , i vos assegure que
182	d' una se posa a tremolar d'es retgiró i En Pere , zas ! , ja l'	ha agafat	amb ses estenaies devers es nassarrot i ja és partit de quatres cap a
183	d' un poquet Un coní s' alça , Un ca llebrer ja l' encalça , Ja l'	ha agafat	. Un d' aquells amb un grapat Li arranca el cor : — Companys — diu — ja va
184	cas seré jo que en soparé . Es coní és meu ! — Teu , i que jo l'	haja agafat	? — diu es moix — . Ca , homo ! Ja hi beuràs fresc ! — Saps què tens tu ? Molta
185	per no deixar -li agafar es so i per trencar -l' hi si ja l'	havia agafat	. Amb això hi va haver un entrevers , perquè el Bon Jesús i sant Pere ,

186	' auellet que li era fuit , se tornà contra es criats i criades perquè no l'	havien agafat	i l' havien deixat fogir . Los se cuidà a menjar i les donà un
187	' auellet , que li era fuit , se tornà an es criats i criades perquè no l'	havien agafat	i l' havien deixat fogir . No vos dic res : los se cuidà a menjar ,
188	aquell . — Jo — diu En Pere — no he contat lo que hi ha ! I si l'	he agafat	i el m' he amat és estat sense cap mal fet , per salvar -lo
189	Però , Don Martín ! — s' exclamaven es soldats — , i com dimoni l' heu mort ? — L'	he agafat	per sa banyota , i bones guinavetades ! — deia ell ; i es soldats que s' exclamaven
190	metges , que no sé què tenc ! — Què és això , senyor rei ? Què és que li	ha agafat	? Què té , senyor rei ? — Què he de tenir ? — deia el rei — . Es dimoni de
191	barres li havien pres es trot i tot es seu cos tremolava com si li	hagués agafat	es ball de sant Vit ; i a la fi li sortiren , a força de
192	capaç de suportar ses mirades de tanta gernació ! A l' hora d' ara ja li	hauria agafat	batidor . Per amor de Déu no parlu de destapar -la ! El rei , tan enamorat
193	raulotes lletges . Se descabeiava , se tirà en terra . Si fos estada ciutadana , li	hauria agafat	hestèria o atac de nirvis . No hi havia vèl . El sen Tomeu la deixava
194	aria d'es pebre . En Robert no va respondre ; estava capficat , tot pensatívol . Li	havia agafat	tal compassió d' aquella fadrineta , ho trobava tan lleig , que s' hagués de veure
195	sa cunyada estigué sempre boca closa , demostrant un gros trastorn , i digué que li	havia agafat	cosa i que li era precis tornar -se 'n de pressa a cal rei
196	i Na Catalineta davant , tornà de mil colors , rompé en suor i digué que li	havia agafat	cosa , no sabia què , i que se n' anava an es cotxo i allà
197	no compareixia . Ni comparegué lo endemà ni lo endemà passat . A sa batlessa ja li	havia agafat	s' hesteri , l' havien haguda de colgar , i com que hagués de donar l'
198	a veure què eren aquells crits . Sa pobra reina paredada , com va veure que li	havien agafat	En Bernadet , perquè no l' afinassen a ella , tapa es forat amb sa mateixa
199	at . — Què teniu ? — li digué — . Què no estau llatí ? — No gaire : no sé que m'	ha agafat	. Tenc calfreds , i me n' hauré d' anar a jeure . Se n' hi anà .
200	donar aquell gust , un dia se posa a dir : — Ai mesquina de mi ! Què m'	ha agafat	? Què m' ha agafat ? No sé què tenc ! No sé què tenc ! Ai que
201	dia se posa a dir : — Ai mesquina de mi ! Què m' ha agafat ? Què m'	ha agafat	? No sé què tenc ! No sé què tenc ! Ai que no menjaré ni beuré
202	llit : — Ai fii meu dolç i estimat ! De bon toc arribes ! No sé què m'	ha agafat	! Ai Bon Jesuset ! Maria Santíssimeta ! Ai aquesta boca d'es cor ! Ai aqueix tel
203	raccions de nius buits ! — deia aquell homonet — . Mal me toc xesta si sé què m'	ha agafat	! Però d' on dimoni me surt aquesta ballera que tenc ? Com som homo , que
204	destrossa de trot es pertret que duia . — Però , què dimoni pot esser açò que m'	ha agafat	? — deia ell — . A on me ve ara aquesta ballera rabiosa que me sent per
205	' es retgiró que duia i diu an en Pere : — Germanet , jo no sé què m'	ha agafat	! No puc agontar pus ! Per amor de Déu , deixau -me davallar d'es carro ,
206	rquè negú se poria acotar a aixecar -les , i tots deien : — Però , què dimonis mos	ha agafat	? Què pot esser això ? Sa gent , com veu que En Joan no s' aturava
207	e porer -se aturar . — Però , què dimoni és això ? — deien tots — . Què dimoni mos	ha agafat	? D' on llamp mos ve aqueixa ballera ? I allà tothom crits i giscos i
208	d' aquelles n' agafen un perhom i ja no les veren pus . Es mantell que	havia agafat	En Bernadet era es de sa més petita , que bé estirà , però En Bernadet
209	que han sentit que deia , i es pescador les diu : — És que aqueix peix que	he agafat	n' ha tenguda una dedins ! Velataquí , si la voleu , que jo no sé què
210	se posa a dir : — Però què tens , dona , tants de plors ? Què és que t'	ha agafat	, tan cop en sec ? — Tenc una pena que em mata — diu Na Trec-a-
211	me fan dos o no sé què m' haja de dir . — I ara què t'	ha agafat	, Bernadet ? — diu sa dida — . O és que de s' alegria t' ha pegat cosa
212	, tresca tot lo dia , i es vespre va dur es frare , vui dir , no va	haver agafat	res més que un cansament ferest de potoiar tot lo sant dia , però no
213	trot d'es tremolor . — Però què és això — diu es novii — , aquest tremolor que vos	ha agafat	? — És de sa pena que tenim , sols de pensar que En Miquelet mos va
214	, o si no ja cercaré altra colcadura . En esser a Sant Llorenç , si no vos	he agafat	, demanau ca sa jaia Gri , deixau -hi sa carretada , i feis sa vostra via .
215	sobre lo que li poria pervenir de tot aquell endiumenjat ; però aviat sa son l'	hagué agarrotat	i romangué adormit com un tronc . No n' hi prengué així an En Mig-
216	rec , a l' acte totes ses llavors cauen de ses falgueres . Es senyor , maldament li	hagués agarrotat	una son rabiosa que el roegava i , fort i no et mogues , li volia
217	rec , a l' acte totes ses llavors cauen de ses falgueres . Es senyor , maldament li	hagués agarrotat	una son rabiosa que el roegava i , fort i no et mogues , li volia
218	jac i ses sabates amb sa mà , tot dient : — Aquest dimoni de son que m'	ha agarrotat	tan fort ! Que m' ho perdon , senyor rei , per l' amor de Déu ! Pot
219	peix dins l' aigo . El rei esperava d' hora en hora que li dirien : — Ja	hem aglapit	aquell d'es nas ! Diga Vossa Reial Majestat què n' hem de fer , de
220	menjua . Però s' homo ben alerta a motar -li gens de que es gegant l'	hagués aglapit	, ni que , per escapar -se 'n , li hagués hagut de prometre de dur -li
221	de bramuls més forts i més aborronadors que es primers . Era que es drac l'	havia aglapit	de dins es barranc , i se 'n venia com la bala . Treia foc p'
222	— , ho he de veure qui es porà posar amb mi amb tot aquest tuàtem que	he aglapit	entre infern i gigants ! Ho hauran d' esser , de pèl arreixinat i de s'
223	va corrents a contar -ho an ets altres , que digueren : — No hi ha remei ! T'	ha aglapit	aquest dimoni ! Lo endemà toca a un d' aquells dos dur es menjar an
224	, no acostant -te mai devers es pou d'En Gatell ? Ja ho veus si t'	he aglapit	així mateix ! Bono ! Anem an es gra ! Supòs que Na Bet comparegué a ca
225	. — Sí que deu esser primsiula , aquesta ! Ell no n' hi ha hagut cap que li	haja agradat	! N' hi hauran de fer un a posta per ella ! — deia tothom . El rei
226	no es pogué treure pus d'es cap aquell fadrinet d'es pilot , i li	hauria agradat	que es pilot cada setmana hagués tocat an es port d' allà , per porer
227	es mul es temp que hauré de conversar amb aquest homo . A sa jaia li	hauria agradat	més que fossen partits tot d' una , però no poria esser , i allà està
228	i fins que n' hi hagué cap granet . I se coneixia ben bé que li	havia agradat	fora mida es blatet , an aquell colomet . Per això En Bernadet ja se posa
229	perquè ell pogués triar sa que més li agradaria ; però que sa que més li	havia agradat	era estada tan fogissera cada vespre que negú sabia per ont havia pres ; i
230	lls . — Idò vos volia demanar qui sou voltros , si se pot sebre ? Perquè sempre m'	ha agradat	sebre ambe qui parl . — Som es dotze mesos de l' any — diuen aquells . — Es
231	, i vos ne veniu aquí a defensar ses dones ? — Jo — diu En Joanet — , sempre m'	ha agradat	defensar sa raó allà on és , perquè trob que fa golafre i grosser defensar
232	empre los guardàs De dir mentides . I vatací la rondaia . — Que és de garrida ! M'	ha agradat	ferm . — Ah ! i doncs , Fora mentides . Perquè el Bon Jesús no ho vol , Ni

233	a fer -m' ho dir , t' ho diré : és que sa teua al-lota m'	ha agradat	tant i tant d'es primer moment que la 'm mostrares , que en vaig
234	-lota que m' heu duita pintada és lo que mai m' heu duit que m'	haja agradat	tant . De tant que m' agrada , no ho puc dir amb paraules ; i , si
235	l' he vista an es ball , i es seu aspecte i es seu ballar m'	han agradat	tant que , com som fadrí i m' és entrada sa casera , però ben fort ,
236	rei no pot mentir . Crida sa fia , li diu lo que passa ; i , si poc	havien agradat	ses ombres d'En Pere an el rei , manco agradaren a la princesa . Feren
237	otes , de qui poria esser aquella pitxorina , perquè veien massa clar que era sa que	havia agradat	més an el rei . S' esperança de totes ses al-lotes era de que
238	cotxo d' or i plata , de quatre cavalls i quatre cotxers , que era sa qui	havia agradat	més an el rei , sa qui se n' havia duita la pauma de sa
239	cotxo d' or i plata , de vuit cavalls i vuit cotxers , que era sa qui	havia agradat	més an el rei , sa qui se n' havia duita la pauma en garridesa
240	a l' altre món . — En nom de Déu que hem trobada una cosa que t'	ha agradat	— diu son pare — . Sobretot , ara mateix pots pendre sa barca i anar -te -n'
241	an es fustet : — Oh fustet , quina al-lota més guapa que és venguda ! Ja t'	hauria agradat	veure -la ! Jo no n' havia vist cap mai : ni n' hi ha una
242	bada . Si vos agrada , menjau -la -vos frita , menjau -la -vos torrada . Si no vos	ha agradat	, anau damunt es puig Pelat ; i agafau un gatovell , i bones fregades per sa
243	gros ! — deia un altre . — Jas ! — diu un , reparant es trispol tan net — . I mos	han agranat	! Que no ho veis que lluu , aqueix trispol ? — I és ver ! — diuen tots . — Senyo
244	! Mira que noltros no en som res ! Tots te demanam perdó d' agenoïats si t'	hem agraviat	de res ! Si en res t' hem fet tort , és estat sense témer -mos -
245	es cucuió ! A trenc d' auba arriben es tretze homos . Reparén que tot los ho	han agrenat	i adosat de bell nou i los han fets es llits . Miren pertot , no
246	rostoi . Se 'n va a dinar , sa més descansada del món ; s' acabà lo que	havia aguiat	per tot dos ; i a la fi , redona com un tudó , surt a's
247	compareix aquella mateixa balena que va donar sa bolleta an En Joanet com aquest li	hagué aidat	a llenegar de dalt aquella seca , i ja li diu : — Hola , Joanet ! Què vols
248	an En Bernadet que no digués a ningú que se fossen vists ni que li	hagués aidat	! — No hages por ! No ho diré , no ! — s' exclama ell . Al punt el rei
249	t' ha aidat ! — digué a la fi . En Bernadet negà , i era ver : no li	havia aidat	, l' hi havia fet tot . Lo endemà dematí tornen cridar En Bernadet a les
250	la fi . — No m' ha aidat , no — digué En Bernadet . I tenia raó : no li	havia aidat	, l' hi havia fet tot . Lo endemà matí tornen cridar En Bernadet a les
251	Bernadet l' havia treta llarga , i ben convençut de que era Na Fadeta qui li	havia aidat	, va dir : — No res , les me pagaran totes plegades ! No hi ha vèl ! Anit ,
252	un tro i compareix allà aquell mateix lleó d'es batzeral que En Joanet li	havia aidat	a sortir -ne , i tot d' una ja li diu : — Què vols de mi ,
253	' encendre . S' eriçó regalà un real mallorquí a cada un d'es parents que li	havien aidat	, i ell amb sos altres doblers va viure ric i ple fins que va
254	. — Ja és Na Fadeta qui t' ha aidat ! — s' exclama a la fi . — No m'	ha aidat	, no — digué En Bernadet . I tenia raó : no li havia aidat , l' hi havia
255	i ple de vi . Quedà tot astorat , sense paraula . — Ja és Na Fadeta que t'	ha aidat	! — digué a la fi . En Bernadet negà , i era ver : no li havia aidat ,
256	. L' homo roman amb sos cabeis drets , sense paraula . — Ja és Na Fadeta qui t'	ha aidat	! — s' exclama a la fi . — No m' ha aidat , no — digué En Bernadet . I
257	, dient : — Per amor de Déu , Bernadet , no digues a ningú que sia jo que t'	he aidat	! — No hages por ! No ho diré , no ! — s' exclama ell . Se presentà el rei .
258	que em vols a mi . Si ho deies , així coneixeria que som jo que t'	he aidat	, i mos faria matar a tots dos . — No tengues ànsia ! — diu En Bernadet — . Massa
259	pogut safalcar , està fet un Nero . Deu haver col·legit que som jo que t'	he aidat	, i la du tant de mi com de tu . Posaria messions que ja en
260	. El rei , com no tenia altra cosa més que aquella fia , veent que ella hi	havia allargat	es coll i que estava ja tota elevada amb En Joanet , perquè era s'
261	a perdre p'En Ferrandí . Totes ses fadrinetes d'es carrer de cas mestre l'	havien aluiat	, i allò era un escandai : totes el se cuidaven a menjar amb sa vista
262	que li he volgut dir jo amb ses senyes que li he fetes . Quan ell	ha alçat	un dit , he entès que me volia dir que em pegaria un toc ; i
263	— , ja les pendràs . I tot d' una posà que tota sa Corema tocassen vespres en	haver alçat	Déu a l' ofici , molt abans de migdia . I En Barrufet no en pogué
264	fuit amb tota sa seua explicació : l' ha bollada de cap a peus . Quan jo	he alçat	un dit , volia dir que no hi ha més que un Déu ; i ell
265	a's mig de sa plaça de la vila ; es moro hi compareix també . Los	havien alçat	un cadafal perhom ; hi pugén , es cristià amb un pa davall xella , es moro
266	de dins sa capsa feien aquelles coses . Perquè sa tórtora , com reparà que es tord	havia alçat	es cap i la se mirava d' aquella manera , se posà a mirar -lo
267	t en tant cridava : — Eriçó , a on ets ? — Aquí som ! — responia s' eriçó que hi	havia amagat	un poc més envant . — El dimoni ets ! — deia sa raboa , com el se sentia
268	falta era es dissabte de Nadal a vespre . Deien que era un tresor que hi	havia amagat	dins una cova , i que el ' vien de treure amb so ciri pascal . Una
269	— no he contat lo que hi ha ! I si l' he agafat i el m'	he amagat	és estat sense cap mal fet , per salvar -lo de ses ungles d' un
270	a la fi diu : — Sortiguem -ne ! Feis una greixonerada de sopes ! Treuen es pa que	havien amagat	dins sa pastera i fan una grandiosa greixonera de sopes a caramull , i tots
271	spre , en colgar -me , dic : — Oh Senyor ; si sempre vos ' gués ofès , i mai vos '	gués amat	! Oh si sempre vos ' gués ofès i mai vos ' gués amat ! — Per amor de
272	ofès , i mai vos ' gués amat ! Oh si sempre vos ' gués ofès i mai vos '	gués amat	! — Per amor de Déu ! — clamà sant Vicenç com sentí tals barbaridats — , no digueu
273	deis capgirat ! Heu de dir : Oh Senyor , si mai vos ' gués ofès i sempre vos '	gués amat	! — Vol dir és així deçà que ho tenc de dir ? — demana es carboneret . — Sí ,
274	sa paret d'es jardí ; i tot d' una que basta un cimbal , ja l'	ha amerrat	, li cui sa pera que duia penjada , la s' amaga dins sa butxaca , debaixa
275	, al punt li vengué s' idea de que es missatges , bruixats amb ses tres fadrinetes ,	havien amollat	a sa corda perquè ell prengué per avall i caigués an es cul d'
276	darrere ella com a coets . Hi amollen es cans llebrers , i s' artaner ja hi	ha amollat	es seu ; i hala petits , darrere sa llebre ! I no n' hi havia cap
277	ho veureu , què en va fer . Sa geganta cada quatre o cinc dies , com li	havia amollat	es menjar , li deia : — Toni Garriguel -lo , treu es ditel -lo , veiam si encara
278	dies , sa geganta ja tornava sucra ets ais an En Toni Garriguel -lo , com li	havia amollat	es menjar dins sa bóta , dient -li : — Toni Garriguel -lo , treu es ditel -lo ,
279	comellar d'es lleons . Camina caminaràs , com hi foren a prop , aquell criat ja li	havia amollat	dins es calçons d'es retgiró que duia i diu an en Pere : — Germanet ,

280	havien posat , i corria tant a les totes per aplegar es ditzós coní que li	havien amollat	davant . Sa questió va esser que En Donzell s' entregà tot xarpat , braç sonant
281	tres fadrins volgué amollar . I així deu estar encara ara , si cap d' ells no	ha amollat	. I jo que me 'n vaig venir amb un retalonet de formatge i es
282	! un ca darrere darrere amb un pam de llengo defora . — Vetací es coniet que	han amollat	a's mig de sa plaça ! Vetací es coniet que han amollat a's
283	es coniet que han amollat a's mig de sa plaça ! Vetací es coniet que	han amollat	a's mig de sa plaça ! Sentir allò i posar -se a cridar tothom
284	fa contar lo que els havia succeït i n' estigué ben contenta , de que els	hagués anat	tan bé . Romangueren allà aquella nit i lo endemà ben dematí seguiren es seu
285	ca seua , sa mare , que ja ho sabia dels altres al·lots que l' hi	havien anat	a dir , li refegia amb un vencís que tenia a posta , perquè amb sa
286	com pogué . En Toni i En Bernadet li sortiren a camí a veure com li	havia anat	. — Malament de tot ! — digué . I contà fil per randa tot lo que li havia
287	En Pau . — És ver això — diu En Bernat . — Però sa questió és que tot quant	has anomenat	me sembla que agrada a tothom ... Sobretot , no en parlem pus : a mi m'
288	, per por de sa por , amagà una caera davall sa paia ; i cada vespre , com	havien apagat	es llum i sentia es gigant roncar , a poc poc destapava sa caera , la
289	el rei moro . Venia cansat i mort : sopen i se 'n van a jeure . Ja	havien apagat	es llum , ja estaven colgats , i el rei diu a la reina : — Has aficades
290	metge s' atansà a colgar -s' hi , dins aquella sala ; i tot d' una que	hagué apagat	es llum , el destaparen i li varen enflocar un quern de galdades d' aquelles
291	, oh poblers ! , que no tendreu pus pedreny dins es vostro terme per fer cases ! No	haguésseu apedregat	aquell qui venia de part de Déu a predicar -vos ! Per això és (diu
292	És segur que sa penitència fonc grosseta , perquè la se mereixien ben afavorida per	haver apellat	a remeis tan extrems per junyir En Lau Fe 't-pendre an es jou
293	perdre res — diu En Bernat . Més envant troba un barrobí de fuster , i ja l'	ha aplegat	, i dins sa taleca . — Que seràs el dimoni per trobar -ho i aplegar -ho
294	— varen dir elles . — Ai sí ? — diu ell . — Ai sí ! — diuen elles . I ja el m'	han aplegat	una per cada mà , i hala bons bots , volta qui volta en torn de
295	! — diu sa veia — . Dins es llit : s' és haguda de colgar d'es cansament que	ha aplegat	amb aquesta grandiosa feinada que ha feta . Diu que se sent tota croixida i
296	blanc de sabonera i tremolava com una fua de poll de s' aglaçament ferest que	havia aplegat	. Va veure es Veí Orquès que , si no el deixava reposar tot un dia ,
297	cap d' un parei d' anys l' homo va creure que s' al·lot ja	hauria après	que li bastaria , i se n' hi anà , passat Tots Sants , per menar -lo -
298	: — Ah gran cara de poca cosa , tu que mos robes ses cireres ! I a on	has après	de bona criança i de política , de venir -te 'n a robar -mos aqueixes
299	ses quatre potes . Es misser , com veu allò , roman esglaiat i li diu : — Sí que	has après	molt ! Si es teus germans encara et safalquen , ja seran el dimoni . Diu an
300	el món i dins quatre anys s' havien de presentar a ell , i es que	hauria après	més , aquell seria s' hereu . Es mestre li va dir que estava molt agradat
301	que dins quatre anys s' havien de presentar a ca seua , i que es qui	hauria après	més , aquell seria s' hereu . — Bé has fet de dir -m' ho ! — diu es
302	a trescar món durant quatre anys i que llavò mos examinaria ell a veure qui	havia après	més , i es qui se 'n duria sa vantatge seria s' hereu . Per això ,
303	' hi van i d'es cap de tres anys se presenten an es misser . — Què	has après	tu ? — demana an es major . — De ferrer — diu aquell . — Quina és sa teua habilitat
304	germans encara et safalquen , ja seran el dimoni . Diu an es segon : — I tu què	has après	? — D' afaitador — respon ell . — I quina és sa teua habilitat ? — Menau -me allà
305	— , sou el dimoni ... Se gira an es darrer i li diu : — Veiam , i tu què	has après	? — De grimador — diu aquell . — I quina és sa teua habilitat ? — Anem a l' esglé
306	tros de pagesot , que no deu valer ses paies d' allà ont jeu ! Com prou	hagueren argumentat	sobre això , resolgueren seguir -li es passos de lluny de lluny i aturar -lo ,
307	d'es vicari p'es carrer , i ja los escomet amb un bon venable que	havia armat	, per esceiar -los i fins arrenyonar -los si no li pagaven ses sobressades fins
308	ptar , naturalment es compte no li sortia , n' hi macava un , aquell que En Bernadet	havia arrabassat	sense témer -se 'n i que el se n' havia duit per penyora , tan
309	torna trobar un cabeiet dins sa mà sense sebre com ni com no l' hi	havia arrabassat	. — Jas ! — diu ell — . Un altre cabeiet teu , Marieta , dins sa meua mà ! No , i
310	faltà un altre cabeiet , a sa coa de Na Marieta , aquell que En Bernadet li	havia arrabassat	sense fer -ho a posta , com pujava a sa torre , enfilat per sa gran
311	an ets altres i los diu , traguent foc p'es queixals : — I encara no li	heu arrabassat	aquest cerrum que li surt p' etsaranells ? Encara no li heu abordades ses tenaies
312	— . Ell ja torn tenir un cabeiet teu , Marieta ! — Però com és això que el m'	has arrabassat	? — diu Na Marieta . — Jo no ho sé , fieta ! — diu ell — . Jo t' assegur per
313	ue sense voler li arrabassà un cabeiet . — Oh ! — diu ell , com ho nota — . Ell t'	he arrabassat	aqueix cabeiet , sense fer -ho aposta ; com és tan llarg i tan ros i
314	' etcís de fer enyorar que amb aquells confits d'es Dijous Sant a vespre li	havia arrambat	. § 11 . En Tòfol Cermeneta etsisa ses mules de Na Margalidaina Dali-brou Es mateix
315	des , i tots s' exclamaren : — Sí que mos han atabacats ! Vaja quin dijuni que mos	han arrambat	! Vos assegur que les hi passaren tristes aquells quatre cossos . Què me 'n direu ?
316	serà lo que Déu voldrà ! S' animal havia sentida s' olor , duia rusca ferm , i	havia arrancat	de córrer cap an En Tacó . Se 'n venia ben acanalat , amb set pams
317	somada ; i , com ell veu es cap-cingles , diu es bereiolot : — Jes ! Vol dir hi	han arribat	a comparèixer aqueixs grans traidors , a sa garriga ? — Tant com sa coa de s'
318	dic , que s' és mester que pos fil a la gúia . I tant l' hi	he arribat	a dir que m' ha donada paraula de que s' hi posarà demà , que
319	a volta ? — Sí , dona ! — diu En Bernadet — . Per dins aqueix bosc me som perdut i	he arribat	a veure 'm tan estret que he dit : " Me 'n torn a ca sa
320	a sopar , sa geganta li diu : — En nom de Déu que En Toni Garriguel·lo	ha arribat	a engreixar ! Avui , com li he dit que tragués es ditet p'es foradí
321	! Jo vos assegur que me pegava amb sos talons per ses anques . Fins que m'	ha arribat	ha pegat , i no s' aturava de dir : — Ah gran polissó ! Hi ha es
322	cap de filoa ! Ara d' espases , no en vulga sebre més Vossa Reial Majestat ! M'	ha arribat	a maretjar de tantes que n' ha mirades , tocases i provades ! I m' hi
323	d' una demana per anar a donar paia an es seu cavallet ; i això m'	ha arribat	a fer sospitar si hi ha qualche misteri entre ell i aqueix cavallet . Tu
324	com sentí En Pere que li deia : — Ho veis , mu mare ? Ses mosques no m'	han arribat	a pagar sa mel ; però la m' ha pagada es batle , i d'es
325	entre-dia veus res , i es vespre , en tornar jo , ja me diràs lo que	hauràs arribat	a aclarir . — No tengueu ànsia ! — diu sa fadrineta — . Ja ho faré ! Es gigant pe
326	ja li ha estret cap a sa gerreta de sa mel . Encara no li va	haver arribat	, com ja la tengué an es morros , i xuclà fins que n' hi hagué

<p>327 he de mantenir jo , tantes de freixures com som ? Aquell homonet meu prou que vos 328 . — Vénc de voltar el món i me 'n vaig a cal rei cristià , perquè m' 329 digué bord . Jo no sabia què volia dir tal paraula , ho he aclarit i m' 330 sa roba de príncep , la se posa , li compareix aquell mateix cavallet que sempre li 331 penjats a una estaca , que eren d' un pobre llenyater que aquells dies es gigant 332 una llebre i l' he agafada . De dins sa llebre és sortit un colom , i 333 encara agafaria es traginer que se 'n duia es mobles a Sant Llorenç . Aviat l' 334 ' agafa , em matarà ; i si no deix aquesta butzota , és ben segur que prompte m' 335 completes de nyic i nyec altes de punt ferm , sobre una mica de coní que 336 dins ses arpes d'En Barrufet , que vetlava per allà , i digué , com el va 337 nyes . Es geperut de Sa Bufera se n' anà aspergiant contra aquella polissona que l' 338 ha remei — exclamà es misser — . Jo mateix m' he fet es dogal . Sí que m' 339 a veure què seria allò . Arriba an es moll , sa barca d'En Miquelet ja 340 ; ara si és mort en pecat , aleshores ja és a l' infern , això és , l' 341 comença es seu sementer contra l' amo i es seu fii , que mereixien penjar perquè 342 -hi tots dos ... ? Ja sé què faré : com es cavall s' és aturat , maldament l' 343 prínceps i grans senyors , es més valents que es passetjaven , però tots , com prou 344 u de berbes , vós ! — Ara és hora de berbes ! — diu es sergent — . De sa Diputació 345 veure — deia ell — , què farà aquest bo d' homo ! No porà dir que no l' 346 passat ja no porem aguiar . — Amb aquestes estam ? — diu el rei — . I com no m' 347 no mos ne cansam mai . Si fèiem lo mateix amb qualsevol altre menjar , aviat l' 348 fet res pus ! — Oh quina sort és estada sa mea ! — diu aquella dona — . Jo ja 349 dins sa mà una claveta i li diu : — Jas , fii meu , aqueixa clau ! En jo 350 ! Bona casta de sobrassades era lo de dins aquell sac ! Era una jaia ruada que 351 va rompre s' ansa d'es coll , i dins una estona la pobreta ja va 352 lo mateix d' un rest de corda i , quan va esser en terra , ja va 353 ps es sagraments ; i va esser ben debades aquella correguda , perquè ta mareta ja va 354 ser Na Catalina ! — deia sa mare — . Davall sa pastera és ella ! Quan Na Catalineta 355 o sies bajana ! — deia sa mestra — . Davall sa pastera és ella ! Quan Na Catalineta 356 tres vespres d'es ball i que em fogies sempre com la bala després d' 357 — s' exclamà tot d' una el rei — . Tu ets aquella al-lota amb qui jo 358 vitencs , perque tota la cort duia massa ballera enrere amb tant de temps com no 359 dos uis , i deu més que n' hagués tenguts , per Na Catalineta ? Sa pitxorina , quan 360 havia pogut sebre d' ont sortia ni per ont havia pres , tot d' una que 361 , En Joan se desxondeix i li invest cop en sec una pena tan grossa d' 362 dematí En Joan se despert i li invest tot d' una una pena feresta d' 363 , com se despert En Joan , cop en sec l' invest una tristor tan grossa d' 364 hi va a treure 'l i ses darrerres que tengué de reparar que l' hi 365 estada sa mèl-lera de malvasia que l' ha tombada . I , si diu que li 366 del rei te vol fer una prova per veure si ets donzell o donzella ! T' 367 del món ; entren dins sa cuina ; comencen foc i enllesteixen sopar de sa mica que 368 es coll davall es jou del sant matrimoni . Eren tan lletges , que a negú li 369 en feren més , de bel-landines , però no m' ha llegut endardellar -les . Ja m' 370 que jo havia jurat beure de sa seua sang ; però , per complir es jurament m' 371 sa teua dona , que Déu ja la castigà llevant -li es braços , i encara no 372 sé es compte de gent que em mata cada any . Tot es meu poder no 373 de joies d' or i pedres precioses p'es braços , coll , oreies i mans , que</p>	<p>hauria arribat han assegurat han assegurat havia assistit havia assolit he assolit hagué assolit haurà assolit havien assolit haver assolit havia atabacat ha atabacat havia atracat ha atrapat havien atupat haja aturat havien avençat han avisat haja avisat havíeu avisat hauríem avorrit havia badaiat haver badaiat haver badaiat haver badaiat haver badaiat hagué ballat hagué ballat haver ballat he ballat havien ballat hagué ballat hagué ballat haver baratat haver baratat haver baratat haguessen baratat han baratat han baratat havien basquetjat havia bastat ha bastat hauria bastat ha bastat ha bastat haurien bastat</p>	<p>a pagar , tan bon homo com era ! Però jo , mesquina de mi ! I aqueix per cosa certa que demà ha de fer cremar un tal Ferrandí , alhaca ferm , que tothom m' hi té perquè no saben a on vaig néixer . I com , però que negú el veia i just li sentien sa veu . Un criat , un i el s' havia empassolat , despuiant -lo primer perquè aquells calçonots i aquella c es colom , i vataquí s' ou que hi ha hagut dins es colom ... I . L' assolí a Ses Enramades mateixes amb so carro aturat conversant amb un homo . . Vaia ! De pressa ! Jau es trinxet ; pegau -me trinxada ! — No em basta cor ! — . — Cumpare En moix — va dir es moix — . Cumpare En ca — va dir es ca — : : — Ja sabràs ara per què no em volgues donar coca ! Ell li va fer tan fort , i l' amo de Son Frau i s' hortolà de Son Mas fort ! ... Més me 'n meresc ! Ah idò ! ... Anau -hi voltros a donar mals consells ! i es mariners , tot enfrascats i incorreguts com se veuen el rei davant . Com la mort de bon de veres , i ja no viurà pus que per patir , tan fort es pastor , que el ' vien deixat per mort , i que per amunt jo , tiraré sa carta a la mar i ja em vendrà l' amo darrere , arribaven a fer ets ous en terra , com ets sebel-lins . En Pere d' que tenien dos voluntaris de L' Havana apuntats i pagats , i que hi anàssem . Que d' aviat ell , s' ase i demés animalets los veurem comes a l' més prest ? — És que mos érem descuidats , senyor rei — digueren tots dos — . Que , per bo que fos . — No hi ha remei — s' exclama es senyor vei — : és i es dimonis ja me 'n volien dur amb ells dins infern , que el , t' investiran tots aquells an-a qui devem . Tu no neguis mai cap deute , aquell mateix dia . Allà s' estilava enterrar es morts dins un sac , i les . Na Catalineta tot d' una queda freda , llavò va rompre amb un plors que . Es mussol llavò digué : — Ah , Agraciat , Agraciat ! Lo que ara has fet que te com es vicari hi arribà amb sos sagraments . — Però bono ! — diu En Pau — . I una bona estona amb el rei , parteix cop en sec , més falaguera que una una bona estona amb el rei , parteix cop en sec , més falaguera que una . Com Na Biatriu i Na Florentina sentiren allò , les agafa baticor d'es disgust , es tres vespres d'es ball i que em fogies sempre com la bala a cal rei esperant que se casàs i llavò porer -se 'n assaciar . Quins una bona estona amb el rei , parteix cop en sec , més falaguera que una amb el rei , que fogí com la bala , sense donar lloc a que ets s' anellet amb sos tres garrotets , que se 'n va an es gigant i s' anellet amb ses endevinaies . I ja és partit a dir -ho an es s' anellet amb aquell fabiolet , que se 'n va an es gigant , el troba . Arriba a ca seua i diu a sa dona : — Vés a davallar una senaia s' anell , jo diré que no hi ha un tal ; i , si ella jura es coixí que tenies an es llit amb un de plomes . Si demà dematí entre dia . Encara no havien pegades tres bocinades , com senten una veu que deia : cor . Na Xaloc comandava Na Bigalot , que era tan biduina que sempre se xuclava endardellar ses que feren a Mallorca . Si n' hi ha cap que sàpia ses fer -li un talet a un dit , sols que en fos sortida una gotineua : l' ha haguda de castigar fent -li néixer un mostro tan ferest . Sobretot , si per llevar -lo d'es mig ; i , des que som rei , m' hi peg . per un argenter parar botiga . Arriba s' hora d'es dinar de nocés , el</p>
--	--	---

374	'ont la t' has treta ! ... — La m' haja treta d' ont la m' haja treta ,	ha bastat	per capturar sa seua fia . És així o no és així ? — És ver ... — Idò
375	untons i pegats i benes i més benes . I com més anava , més mal . Sobretot ,	hauria batut	es peus i feta pell , si no compareix , enviat de Déu , un metge estranger ,
376	amor de Déu i he tenguda sa flaquesa d' allargar -li es poal i hi	ha begut	... ! Negú pus l' ha tocat ! L' hi jur ! L' hi jur ! — De pressa a
377	per amor de Déu i he tenguda sa flaquesa d' allargar -li es poal i	ha begut	... ! Negú pus l' ha tocat ! L' hi jur ! L' hi jur ! — De pressa a
378	sculada — diu ella . — Però no li he llevada sa cubertora — diu ell — . I llavò m'	he begut	es vi sense treure es tap a sa carabassa . — Però l' has foradada — respon
379	assegurar -se de que allò no era un sòmit , tan gros ho trobava . — Ara que	ha begut	— diu ella — , m' ha de dir de què vol berenar , perquè ja n' és
380	, ja no l' hi veien , va dir : — Cap com aquesta ! Ell ara aquest animal s'	ha begut	es sol i tot ! Li paupa sa panxa , ja ho crec que era calenta ,
381	contà això . Crida es reboster , li demana d' ont és sortit es vi que s'	han begut	aquells tres homos . Es reboster , a força de pensar , se recorda de qui l'
382	si la 'm faç mea . — Oh fii meu ! — diu ella , rompent en plors — . Que t'	has begut	es seny ? Deixa anar això , fii meu ! Veus que tants com n' hi són
383	pegà coça an es llençol tan aviat com ets altres missatges i gordians i , com	haguera berenat	, demana a l' amo si qualcú li mostraria es sementers d'es lloc i
384	Déu ho vol , no en sortirà amb la seua ! Va berenar ben descansada ; i , com	hagué berenat	, ja li ha estret seguint es tirany de ses guixes que havia amollades per
385	que l' amo no hi era mai de dia : se n' anava el dematí en	haver berenat	i no tornava fins el vespre per sopar . Passaven el Rosari , sopaven i a
386	' amo — diu En Joanet . — I què volia dir jo ? — diu el Bon Jesús — . Que ja	has berenat	? — No encara — diu En Joanet — . I vós ? — Tampoc — diu el Bon Jesús . — Idò
387	. — Sobretot ! — arribà a dir En Pere , com va esser estat a missa i que ja	havia berenat	, i ses mosques no compareixien — . Així va això ? No compareixen aqueixes poquesver
388	del rei Salomó no li deixava obrir sa boca per fer cap pregunta . Com va	haver berenat	, que se despedia de l' amo i li donava les gràcies d' haver -lo
389	que tenga besera ! — diu el rei . L' hi donen a besar i encara no l'	hagué besat	una vegada , com pega crit : — Serra-porra , fes lo que saps fer ! Serra-porra ,
390	a ell el tiraven dins una caldera d' oli bullent , una vegada que l' hi	haguessen bollit	a ell , untant llavò d' aquell oli sa fadrineta d' or , aquesta tornaria a
391	que , si el tiraven dins una caldera d' oli bullent , una vegada que t' hi	haurien bollit	, si llavò untaven d' aquell oli sa fadrineta d' or , tornaria de carn i
392	? Com començava a fer fosqueta i sortia s' estel d'es porquers , es vi ja	havia bollit	i s' era estil-lat . Na Fadeta obrí un parei de xetes , i sortí
393	ll , comencen a aficar -hi ses llesques , i fins que fonc plena . Quan cregueren que	havien bollit	prou , lleven sa greixonera d'es foc . La deixen fer una estona , que refredàs
394	colors , i llavò ha oberts ets uis , i llavò ha pegat crit , i llavò ja	ha botat	d'es baül , i llavò són venguts Vosses Reials Majestats i ella s' és
395	me 'n direu ? Ell el rei encara era fadrí , esperant que sortís aquella que li	havia botat	es llit de fuies i flors sense tomar cap fuia ni cap flor . I
396	ont tocava feia matx . Si es jai no fos estat tan bon esgrimador , si no	hagués botat	tan falaguer , amb sa primera En Joanet l' arronsava . Al punt estigué ple de
397	tot ! — deia el rei — . Vaja quina endemsa que mos ha feta aquesta gran pitxorina !	Haver botat	es llit sense haver tomada cap fuia i esser -mos fuita d' aquesta manera !
398	direu ? Ell el rei encara era fadrí , esperant que sortís aquella gran revetlera que	havia botat	es llit de flors sense tomar cap fuia , fogint com un llonçí , sa gran
399	-te ! — diu sa geneta — , que tenc una fam que m' alça . Ja ho veus , si	he botat	juger , que a tu i tot t' he aplegada ... ! — Però , geneta ! — deia sa titina — .
400	, de pedres , més que no en voldrà ! I com se 'n temerà es cervell li	haurà botit	. Jo n' hi he de mostrar an aqueix gigantot d' anar a robar ses
401	p'es peus a una torre i los tiraren pedres fins que es cap los	hagué botit	. Sabeu que s' hi eren espitxats , de falaguers , En Ferrandí i es seus germans !
402	treu sa guía i ja és partit a replegar totes ses llenquetes de closca que	havien botit	: i romangué tot tan ben cosit , que no es coneixia que hi hagués hagut
403	li han brollat d'es cabeis perles i diamants ! S' ha rentades ses mans , i	ha brollat	blat i xeixa ; s' ha rentats es peus , i han brollat peixos ; ha plorat ,
404	rentades ses mans , i ha brollat blat i xeixa ; s' ha rentats es peus , i	han brollat	peixos ; ha plorat , i s' és posat a ploure ; ha rigut , i és sortit
405	lo que En Bernadet digué que feia sa seua germana ! S' és pentinada , i li	han brollat	d'es cabeis perles i diamants ! S' ha rentades ses mans , i ha brollat
406	capturava de botar . Mira què era allò i fonc un esplet de banyes que li	havien brollat	del cap , tantes com figures s' havia menjades . Aquí En Pere amb llàgrimes an
407	. — I ara ? — Sona te dic ! De pressa ! La reina el pren i encara no varen	haver brollat	es primers sons , com es fabiolet se posa a dir : — Oh mare , la mia
408	, estarem cabals ; i si l' ha feta , me donareu lo que voldreu . Si sa mosca	havia bronit	su es peus , dins tres dies es malalt era mort ; i com es metge
409	de tot , sempre li donaven , qui més qui manco , una pesseta . Ara si sa mosca	havia bronit	su es cap , dins tres dies es malalt estava sà i bo ; i com
410	fins lo endemà dematí no l' hagué escorxada de tot . Es porc singlar , com prou	hagué brufat	i alçada pols , deixà anar d' envestir de bell nou es lleó , i se
411	! — Idò no los s' han menjats ! — diu sa cunyada del rei . — Idò el dimoni hi	ha bufat	! — diu sa bruixa . — Hi haja bufat , no hi haja bufat , ets al-lots tornen
412	i Déu sap ambe qui ! ... Però què dimoni pot esser estat tot això ? Aquí hi	ha bufat	el dimoni ! No pot esser més que el dimoni , tot això ! Com prou s'
413	! — diu sa cunyada del rei . — Idò el dimoni hi ha bufat ! — diu sa bruixa . — Hi	haja bufat	, no hi haja bufat , ets al-lots tornen esser en es jardí ! — diu sa
414	rei . — Idò el dimoni hi ha bufat ! — diu sa bruixa . — Hi haja bufat , no hi	haja bufat	, ets al-lots tornen esser en es jardí ! — diu sa cunyada del rei — . I
415	. " Com es comte veu això , sí que s' enutjà fort . — Veam sí el dimoni hi	haurà bufat	! — deia remenant es cap i amb més ganes de fer -ho a tocs que
416	Rosa . Quan el rei i la reina véia veren allò , compregueren que el dimoni hi	havia bufat	. Agafen aquell criat que havia traspasades ses cartes , l' esplugaren fort sobre a
417	sa mare s' hi aborden , i daça qui daça , menja qui menja arròs . I en	haver buidat	un plat de foc , el se tornaven omplir a caramull i al punt ja
418	contra es que es presentàs . Com va fer més d' una hora que es gigant	havia buidat	, i va creure En Joanet que ja no tornaria fins es vespre , pega bot
419	. Hi torna a's cap de mitja hora , i ja ho crec que l' hi	hagué buidat	N' Aineta , més llesta que una centella . — Aquí hi ha cosa — diu el rei .
420	ja no tenc pus feines per aquí ! — I ets altres ? — diu el rei . — Tots ja	han buidat	! — diu aquell — . Tots ja estan bons , com jo mateix ! I aquell malanat va seguir

421	ndre ets atapins cap a cercar aquella ditxosa llet de lleona . Mentrestan En Joanet	havia buidat	. Se 'n va a un hostal , se muda es vestit de metge , se 'n
422	' ha comanat . M' he menjat es pa sense encetar -lo per ses voreres . — Però l'	has buidat	— diu sa criada . — Però té ses voreres ben senceres — diu En Bernat — , i llavò
423	un plat de foc , el se tornaven omplir a caramull i al punt ja l'	havien buidat	, i n' omplien un altre . Sobretot , pegaren una panxada orba , i romangueren que n
424	por . Son amo en fogí , i provà de llogar -la , però tots es llogaters prompte	havien buidat	. Romangué tancada i l' amo deixava sa clau a tots es qui la hi
425	o farà es sol o esclatarà . Que el vetlin quatre homos fins i tant que	haja buidat	, veiam què serà ! El vetlaren , i ni va esclatar ni va fer es sol ,
426	tendré — diu Na Catalina . I què fa ella ? Tot d' una que es gigant va	haver buidat	, se lleva s' anell d' or , se n' entra dins aquella cambra , encortinada d'
427	li va perdre mitja paraula . I lo endemà , tot d' una que es gigant va	haver buidat	, surt de davall s' escudelleta d'es brou i , fent mil gràcies a sa
428	tots es primer dia que s' ho passàs per s' escudeller . Com prou se varen	haver buidat	es carabassot tirant plans i discutint , digueren : — Ja no porem fer cosa millor
429	pitjor . La pobreta va perdre sa talent de tot : lo que menjava amb un dia	hauria cabut	dins mitja closca d' ou . Es metges bé giraven fuies i se cremaven ses
430	disforjo , tan lleig , que ja no provaren si hi cabia , dins es tapí . No hi	hauria cabut	maldament l' haguessen escapçat un pam . — Teniu altra al-lota ? — demana el rei .
431	amb una mà perquè ranquetjava una mica d' un peu . Era tan gros que no	havia cabut	dins cap barca , i ell , forçat forçat , se volia embarcar . I què feren es
432	, me tairàs sa maneta , perquè m' ha d' anar a treure es fuset , que m'	ha caigudet	a la mar . Encara no ho va haver dit , com se 'n ve volant
433	ses sopes . I son pare li dóna clau , i amb quatre bocinades el se va	haver calat	. Just ses quatre espines deixà . Lo endemà dematí s' altra fia diu : — Mun pare
434	. Oh quina menja més exquisida ! I què me 'n direu ? Ell com se 'n va	haver calat	un , se 'n calà un altre , i un altre , i los se calà tots
435	tan demanador com ells , a l' hora d' ara estaria així com ells estan . Com	heu callat	i mirat i no vos sou posat allà on no vos demanaven , per això
436	fer s' aliardo va esser deixar en banda En Joanet , perquè trobava que aquest l'	havia calçat	just ferm . En Joanet va recórrer un poc aquell remolí de gent i demanà
437	a llevant i sempre cap a llevant , que és d' on surten es dies . Com	haurà caminadet	set dies , trobarà una paretota que taia es camí . A un forat d' aqueixa
438	i ja és partit de d' allà . — I cap a on prenc ? — diu ell com	hagué caminat	una estona . Hi pensa una mica i agafa una grapada de pols , l' amolla
439	i de d' allà cap a llevant . Camina caminarà i cap envant te faràs . Com	hagué caminat	una partida d' hores , assetsuaixí troba un lleó , un ca llebrer i un falcó
440	migjorn i de d' allà ben acanalat . Camina caminarà i cap envant te faràs , com	hagué caminat	set dies troba aquell bosc que sa veu havia dit . En Mercè-mercè amb
441	que se veia . — Idò el m' has de dur dins un bosc que trobaràs , en	haver caminat	set dies cap an es ponent . — No tengues ànsia , el t' hi duré . Sa
442	'es jardí per estirar -se ses cames , amb tant de temps com feia que no	havien caminat	, i que amb so caminar s' eren perdudes dins una garriga ben espessa i
443	, diguent -se : " A reveure i amb Déu siau ! " En Pere i En Pau , com prou	hagueren caminat	, topen a Santa Margalida . Se lloguen per missatges a un molí de vent , que
444	urar de dir : " Damunt fuia , davall fuia ! damunt fuia ! davall fuia ! " Com prou	hagueren caminat	, sempre a les fosques , comencen a destriar una clarura , que tornà grossa i grossa
445	no hi ha més que pendre 'l ? Ell per arribar allà ont és , com prou	han caminat	, troben un camp que es necessiten set dies de caminar molt per passar -lo
446	altra cosa que somiar ? — dia ell — . Com el mos han de prendre si , com prou	han caminat	, ve un camp que es necessiten set dies de caminar molt per passar -lo ?
447	possible per cap vent del món que el mos sàupiguen ? Figura 't que , com prou	han caminat	, ve un camp que es necessiten set dies de caminar molt per passar -lo
448	i s' encantament que hi ha Com vos n' anau de Manacor a Felanitx , que	heu caminat	un quartet , deixau a mà esquerra un serrat de muntanyes que tira cap a
449	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que , com En Joanet va	haver caminat	set dies sense engaltar -se gens a dreta ni a esquerra , se troba cop
450	que un ca de bou . Es gigants no hi repararen gens , però com hi varen	haver caminat	un tros , tengueren peus , cames i cuixes com un llàtzer , de tantes pues que
451	ja són partits hala qui hala cap a sa muntanya d'es gigant . Com varen	haver caminat	un bon tros , zas ! , de davant ells s' alça un esbart de perdius . En
452	. En Tacó no hi veia de cap bolla d'es retgiró que duia . Quan varen	haver caminat	un bon tros , entraren dins un pinar molt gran , que feia un pujol lluny ;
453	lls dos revetlers se carreguen sa jaiota , i de d' allà ! , ben atacats . Com varen	haver caminat	cosa d' una hora , un diu : — Bono ! I què n' hem de fer ara ,
454	de tres reinats aquell desenfreit de Bernat ! I quin possible era sofrir -ho ? Ja li	han cantat	bons tres reinats ! Aquell criat anà ben alerta a dir res d'En Bernat
455	, i si no té sort de tancar -se dins es seu castell principal , no n'	haurien cantat	pus galls ni galines . El rei cristià posa siti an es castell ; i bé
456	de rossinyols , en venir es bril . Una vegada n' hi hagué un que , com prou	hagué cantat	, arribà a dir : — Bé , i jo què emperiol aquí amb tant de cantar ? Què
457	pagat aquell altre hostalatge , que ja no li quedava cap creu d'es duret que	havia canviat	, notà que dins es sarró no estava tot sol aquell duret sense canviar , sinó
458	hostals aont feia returada , quan ja no li quedava cap creu d'es duret que	havia canviat	, nota que dins es sarró hi tornava tenir dos durets d' or : n' hi
459	mar amb un casal an es capcurucull , que se veu que cap de noltros hi	ha capllevat	mai , tota vegada que negú l' ha vist ni en sap trallat ni memòria .
460	' enginyaré per omplir -mos es gavatx , perquè vos faig a sebre que amb aquesta nina	hem capllevat	una partida de mesos dins aquell barranc d' allà lluny i ja mos veis ,
461	li diré quantes de fuies i quants de brots té aquesta aufabeguera . — Sí que m'	has capturat	, gran pitxorina ! — s' exclama el rei — . No res , amb Déu siau , Francineta ! Fins
462	de vint , de dotze i de vuit i un sens fi de pessetes columnàries . Com	hagué carregat	de tot , se gira a sa seua fia i an es genre-esperava-esser
463	es nostres coses . — Tantes de gràcies de part seua ! — diu es soldadet . I ja s'	ha carregat	es me negre , i cap an el Bon Jesús i sant Pere ! , que l'
464	sa rata , surt de s' amagatai , pega fua a s' anyell , i ja el s'	ha carregat	, i per amunt cap a sa cova . Al punt hi va esser , i es
465	' altre anyellet fermat p'es quatre potons en terra , amb una grapada ja el s'	ha carregat	i s' espitxa més que de pressa a sa cova . Es lladres , que se
466	tornà i no veren pus la reina p'es mig , sinó sa cunyada , que s'	havia carregat	el rei , que estava seny a perdre per ella , i la reina , tancada dins
467	sa taula , i un ball de lo més vitenc que va esser , perquè no tots	havien carregat	tan fort com es tit . Cansats de ballar , se n' anà cadascú a ca

468 totes ses flors que fins aquí he aluiades , cap n' hi ha haguda que m'
 469 En Bernadet caigué de genoions en terra , demanant perdó d'es trastorn que veia que
 470 els havia descomparegut d' edat de tretze anys , no sabien per ont , i bé el '
 471 donà ! O se figura que no hi ha més que donar conseis ? Vostè s' ho
 472 'es foc , m' he de tirar dins ses brases . Més en meresc : no m' ho
 473 que gordar -ho tal com és i serà lo que Déu voldrà . No mos ho
 474 cridat a vós , que passau p'es primer mestre picadrer de tot es reinat , n'
 475 fer — diu es jutge — . Aquest homo és boig . Que pag ses costes es qui l'
 476 gent ? Però què és aqueix aucellet ? Pensa qui pensa què seria allò , com prou li
 477 , hi afinareu una mica de trauc , que es coneix que havia ratjat i que l'
 478 hi afinaren aquella mica de trauc , que era coneixedor que havia ratjat , però que l'
 479 com puga esser estat això ! — És que no devia esser mort de tot , i deu
 480 pagada ? — diu sa mare . — La m' han de pagar en partides — diu ell . — Idò ja
 481 esser an ets acreedors , aquells an-a qui devia tant i tant es ... mort . — Ja
 482 En Pere — , ja he vist aquell subjecte que li has venuda sa roba , i ja
 483 mal del dia fins que passat sia ; si dins tres o quatre setmanes jo no
 484 tirat en terra . Estesos un aquí s' altre allà , pantaixant a les totes , com varen
 485 ell . Ara , com veu que no t' ha pogut safalcar , està fet un Nero . Deu
 486 que n' hi pegaria dos , de tocs . Llavò ell n' alça tres , de dits , i
 487 seues mateixes mans i sembra aquella ditzosa flor de jericat . I , encara no li va
 488 mil gràcies a s' ermitanet d' haver -lo fet romandre amb ell i ja li
 489 ' aixeca i , donant mil gràcies a s' ermitanet d' haver -lo fet romandre , ja li
 490 an això i el deixà en banda . I En Pere lo endemà dematí ja li
 491 és , ple de dobles de vint , el se posa damunt una espatla i ja li
 492 rei ses estenaies de catorze quintars , les se carrega damunt s' espatla i ja li
 493 , perdent també ses riaies . — Idò sí ! — diu ella — . I tanta de sort que jo l'
 494 ' hauria reparat . Si està an es capcurucull i aquest és molt agüionat , mai el puc
 495 Rosa , que l' hi guardassen i a ella li tenguessen tot s' esment que ell
 496 per amunt per amunt i feren tot lo que es criat d'En Bernadet els
 497 s' hagueren d' asseure a sa taula , ets infants feren lo que sa jaieta els
 498 ' amo el me veu , li diu : — I que me tornes tota sa llavor ? No et '
 499 duga dins una ampolleta . Aquell polissó ho va fer tal com sa senyora l' hi
 500 no el deix mai ; i així començà a fer -ho tal com jo l' hi
 501 em dus ses cames de bou ! — Ell has de tastar ses favetes primer ! M' ho
 502 ! Aont ' via d' anar jo a llogar -me amb homo roig ? Prou que m' ho
 503 meus cabeis ! Bé les me vaig espolsar , ma maretta meua , així com vós m' ho
 504 , ma maretta meua , així com vós m' ho havíeu comanat ! Just així com m' ho
 505 com les vos he dites a vós i que faça tot això tal com jo
 506 dematí com s' hi entrega En Joan , es criats li diuen que el rei les
 507 ' una ? Idò en lo que hi poria haver dins aquella cambra que es gigant li
 508 de tastar aquelles taronges , que es va fer trons de lo que sa mare li
 509 acotat acotat cap a tancar -la dins es guarda-robes que el rei Orquès li
 510 presa sa roba a sa més petitona i si havia fet tot quant ell li
 511 t' ha tancada dins aquesta cambra i no t' ha volgut obrir perquè jo li
 512 corpet davant davant i Na Bet darrere darrere , dient sense aturar -se lo que li
 513 negret ! — Ni l' he vist ni col-legit ! — diu Na Catalineta , perquè es negret li
 514 Bernadet donà mil gràcies an aquella jaieta , i va fer tot lo que ella li

haja cativat
havia causat
vien cercat
ha cercat
hagués cercat
haguéssem cercat
hauria cercat
ha citat
hagué doquetjat
han clos
havién clos
haver cobrat
has cobrat
has cobrat
he cobrat
he cobrat
haver cobrat
haver col-legit
he coletgit
haver colgat
ha collat
ha collat
ha collat
ha collat
ha collat
he colombrat
haver colombrat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
via comanat
havia comanat
havia comanat
haguesses comanat
havia comanat
haviéu comanat
haviéu comanat
he comanat
ha comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat
havia comanat

tant es cor com aquest osset . Això és sa primera flor que trii d'
 a Na Catalineta , i ell resultava casi tan trastornat com ella . Ni un ni
 per totes ses bandes del món i negú les n' havia sabudes dar noves .
 . No m' hagués dit : véa a robar . — Salom , no em véngues amb perendengues — diu
 . I sobretot , d' homos covardos no se 'n canten romanços . Cap an es drac
 ! Aquell corpató tornà gros i gros i sa gent li deia el príncep Corb .
 un altre de més baixa mà . Jo no vos deman si m' ha de
 . I aquest hagué de pagar sense pus esperances de sa dobla de vint . Es
 es cap , arriba a dir : — Sobretot , jo n' he de veure la fi , de
 . Aquells tastaren es vi , i tasta qui tasta , fins que n' hi hagué ; i
 . § 28 . De s' escarada de segar que va prendre a son Vaquer Una vegada En
 , es dimoni . — No res — diu En Joanet — , dinem ; i , en haver dinat , miram dins
 , Pep Torrat ! — diu sa mare . — Vos dic que la cobraré en partides , i la
 , Pep Torrat ! — se deia cadascun a si mateix — . Sí , hi pots anar ara a
 . — Bé mos va ! — diu En Pere . I ja no en tornà tenir maldecap pus ,
 , llavò ja esqueinaren ! Sa mare tot d' una baixà bandera , fent pregàries a Déu
 una mica , un s' exclama : — I hem d' esser tan beneits que consentiguem a
 que som jo que t' he aidat , i la du tant de mi
 que em deia que me 'n pegaria tres , de tocs . Aleshores he enrevoltada sa
 es tronç dins sa terra com , zas ! , aquella flor ja és partida a créixer ,
 , coster coster , cap an aquelles altres muntanyes de s' entrellu de llevant i asse
 , coster coster , cap an aquelles altres muntanyes ! Assetsu així se retura i diu :
 cap an aquell castell , però era partit davant ell es propi del rei , que
 de d' allà cap a cal rei . I es soldadets , que el se miraven
 cap a l' infern . Així com demanant , demanant troben Roma , lo mateix En Pere
 molt abans d' arribar i me som tirada dalt es llit amb uns bons
 , perquè noltros per dins mar no miram tan amunt ni sa vista mos allarga
 . Aquell criat torna partir cap a cal rei i , com s' era campat tan
 . Com Na Catalineta tengué dins ses seues mans es dos canariets , reparà aquell bil
 , digueren : — No mos asseurem , ni menjarem , ni beurem que no siguen a sa taula
 que la tirasses ? — Però quin possible era tirar -la sense desfermar es sacs ? — d
 : se 'n mena sa criada an aquell bosc empeltant -li un bon raig de
 . Tenia ella una senya baix de s' oreia esquerra : tres pèls bords . Jo la
 avui dematí , si no les t' havies de menjar ! — Hala , idò , ses faves ... ! De
 mun pare en es testament , que me 'n gordàs ! — Calla ! — deia l' amo — . Si
 ! Just així com m' ho havíeu comanat ! Una me 'n romangué , la m' afina
 ! Una me 'n romangué , la m' afina la mala fada i la me clava
 , si vol quedar bé d' aqueixes proves i que llavò mos poguem casar . Aquella
 que li diguessen que es presentàs dins tres dies . S' hi presenta En Joan
 que no l' obrís . — Però què dianxa deu tenir es gigant dins aquella cambra ?
 , se n' entra dins aquell hort , s' aborda a un taronger i hala a
 ! Hi roda clau i se 'n torna a posar -se a l' aguait de
 . En Bernat li conta fil per randa tot quant li havia succeït : que eren
 que t' hi tancàs i no t' obrís . — Ja ho sé — diu ella — , que
 es corpet : — Damunt fuia , davall fuia ; damunt fuia , davall fuia . Arriben a s
 que , si deia a negú que li fos sortit , no li tornaria sortir pus
 . Camina caminaràs , camí camí , d'es cap de tres dies se troba davant tres

515	closques d'ou, i s'ho creurà. Na Catalina fa lo que sa fada li	havia comanat	, sa fada s'espitxa i descompareix de tot allò, i arriba l'amo a
516	es deutes d'aquell mort no havia fet més que observar lo que ella li	havia comanat	, torcia es coll i deia: — Un poc saladet mos és sortit es fer bé
517	'etziba. En Joanet s'etziba es bocí petit i, recordant -se de lo que li	havia comanat	son pare, digué amb ell mateix, sense fer res coneixedor: — No vui pus tal
518	mi i jo seré ta mare. Na Catalineta va fer lo que sa mestra li	havia comanat	i tothom se va beure que sa mareta s'era aufegadeta menjant pa i
519	. Sa fia del rei digué a son pare tot lo que En Mercè-mercè li	havia comanat	. I son pare bitlo-bitlo ho fa: fa ses dictes cridant tothom, nobles i
520	jeure, de son que tenia i de cansat que estava d'es viatge, i li	havia comanat	: — M'has de fer camies, i si no són de la bona roba, no
521	, la reina véia, que ja l'esperava, li diu si ha fet allò que li	havia comanat	, ella contesta que sí i ja no se'n resà pus, de tal andarivell.
522	qui feia dotze i En Bernadet a la fi se recordà de lo que li	havia comanat	s'ànguila: que, en veure -se apurat, sonàs es siulet que havia fet d'
523	va veure damunt una pomera, que cuïa pomes, va fer lo que el rei li	havia comanat	que fes, en veure una fadrineta així i així: la fermà dalt sa pomera.
524	i li conta de l'a fins a la b tot quant sa pobiletta li	havia comanat	que li digués. Com es comte sentí tot aquell endiumenjat, romangué feritlà. I j
525	, cap an es marxandet nou a dir -li tot lo que la senyoreta marqueseta li	havia comanat	. Com En Joanet la sent, contesta: — Digues a la senyoreta marqueseta que no hi
526	. Aquí el Bon Jesús se n'anà, i es mestre va fer lo que li	havia comanat	, i ho va fer tan bé i va servir es llum tan dret, que
527	? — pensava es fii del rei; fins que li ve a la memòria allò que li	havien comanat	ses fades i diu a l'acte: — Per fat i fat que la mia
528	l'acte se presenta sa gerra, tota resolta i, rrrreee!, aboca s'aigo que li	havien comanat	, i se'n torna dient: — Senyoreta, ja està abocada. — Idò tu, platet — resp
529	tant de cercar al-lotes i de no trobar -ne així com son pare los	havia comanat	, fins que a la fi s'aferraren amb sa primera que los va venir
530	aguandar gaire temps, per aqueixs paratges tan malambrosos ?3 Però com el rei los	havia comanat	que no tornassen a ell amb ses mans buides, això és, sense N' Aineta
531	asa? — De qui tenc orde? — diu N' Aplanamuntanyes —. De l'amo nostro, que m'	ha comanat	que aguiàs de dinar per ell i es tres missatges seus. — I a l'
532	petit, que negú no la sentís: — Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	, que lo que ara diré sia ver i veritat: que aquest jovenet no se
533	desenfadar. I digué amb tota solemnidat: — Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més; que lo que ara diré, sia ver i veritat: que
534	. Tot amb u, Na Catalineta diu: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat:
535	'n va a tancar, i diu: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré sia ver i veritat: que
536	mentres hi era, sa fadrineta diu: — Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	, i un punt més, que lo que ara diré sia ver i veritat: que
537	i sense que negú la sentís: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	que i un punt més, que lo que ara diré sia ver i veritat: que
538	. Antes que arribàs, Na Blancaflor diu: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	que i un punt més, que lo que ara diré sia ver i veritat: que
539	se'n tem i ja diu: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat:
540	mira — diu ella —. Del bon fat i del mal fat, que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat:
541	'aquests trumfos. — No res — diu ella —. Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, lo que ara diré, que sia ver i veritat: que
542	— diu ell. — No res — diu ella —. Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat:
543	cavall fareu lo que jo faré. Per fat i fat, que la mia mare m'	ha comanat	: fora caminar pus! Veu su-allà un abre de molta de rama i diu: —
544	pondre. — Es sol s'és post — diu ell —; vui fer lo que mu mare m'	ha comanat	que me'n meni també sa dida d'aquesta al-lota per llevar es
545	menar -la -me'n, el rei m'ha fet venir amb sa barca i m'	ha comanat	i un punt més, lo que ara diré, que sia ver i veritat: que
546	una monea, digué: — Del bon fat i del mal fat que la mia mare m'	ha comanat	que te menàs dins aquest bosc i que te matàs i li digués sa
547	sap haver -t' ho de dir, però no hi ha altre remei. Ton pare m'	ha comanat	que m'escoltasses bé i que fesses tot quant ell per via meua te
548	cor! És una comanda que m'ha feta per tu el príncep Beuteusell i m'	ha comanat	— diu Na Joana — que vengués a la Vostra Reial Majestat a dir -li si
549	-me: quina comanda t'ha feta per mi ma fia la senyora reina Morgana? — M'	ha comanat	que et don això, que és teu. I li dóna tot amb u sa
550	diu: — Catalineta, has dit allò a ta mare? — Sí — diu s'al-lota —, i m'	ha comanat	i un punt més, que tot lo que ara diré sia ver i veritat:
551	. Escolta bé lo que ara diré: Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat:
552	foc, i tot d'una digué: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que surta tal cosa"; i lo que demanaràs, te sortirà.
553	: — En haver de mester res, diràs: " Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que surtin aquí set corteres de pa fet. I, zas!,
554	fades i diu a l'acte: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que surten aquí set corteres de pa fet amb set
555	, que tot d'una ja exclama: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més, que compareguen a l'acte dotze carretades de pa fet,
556	. I ja se posa a dir: — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	? Com he de sembrar? Com he d'escampar sa llavor, si no puc desfermar
557	es sacs, i diu: — Però bé, quin possible és fer lo que l'amo m'	ha comanat	que no desfermàs es sacs? Meiam tu que ets tan llesta, tira'n sense
558	s'enfornar? — I com he de tirar llavor — diu En Joan —, si l'amo m'	ha comanat	. Si no li acomoda, que s'hi mir més una altra vegada amb so
559	dir! — s'exclama En Bernat —. Jo no he fet més que complir lo que m'	ha comanat	que et digués, que t'has de menjar ses faves sense destapar s'olla,
560	, un pa i una carabassa de vi. — Mira — diu ella —. Lo que l'amo m'	ha comanat	. M'he menjat es pa sense encetar -lo per ses voreres. — Però l'has
561	has vist que no me som desmandat un punt de lo que l'amo m'	ha comanat	

562	a tu i t' està molt agraït p'es bon servici que li fas , m'	ha comanat	que et digués si vols cobrar avui mateix tota sa soldada , i te 'n
563	malanada . Vaja idò . Sa primera diu : — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més , lo que ara diré , que sia ver i veritat : que
564	de denou anys . Sa segona digué : — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més , lo que ara diré , que sia ver i veritat : que
565	haguessen vista mai . Sa tercera digué : — Per fat i fat que la mia mare m'	ha comanat	i un punt més , lo que ara diré , que sia ver i veritat : que
566	he de començar jo o vós ? — diu Llutrerros a fra Tomàs . — A mi només m'	han comanat	— diu fra Tomàs — d' aguantar -vos ses tesses . Si vós no envestiu , jo és
567	es bosc es porquer no pogué pus : romp en plors , dient a Na Catalineta : — M'	han comanat	que te matàs i a mi no em basta cor . I que fes ratjar
568	: — Senyora reina , en voler pot venir a rebre sa caixada i es parament que m'	havia comanat	. Com la reina veu tot aquell carroportal , roman de pedra , fins que a la
569	, diuen a N' Aineta : — Senyora Altesa , és ver que vòstron pare el senyor rei mos	ha comanat	que vos menàssem aquí i vos matàssem , i per penyora li duguéssim es dit
570	es patró i li diuen : — Benvingut siau , patró , de part de la senyora reina . Mos	ha comanat	que vos diguéssim que vos espera a dinar . — Però , que me coneix la senyora
571	li havia dit que ell ja en tendria prou de preparar es dinar . Lo que	havia comanat	que tot quant demanàs En Bernat l' hi donassen , van a menar -li es
572	que he mester és aquell que va amb ses egos del rei ! Com el rei	havia comanat	res pus ? — diu Na Blancaflor . — Que no trobes que basta bé , això de sa
573	-los , i jo n' hi he de dur per ell dinar -ne a migdia . — T'	ha comanat	res pus ? — diu ell . — No — diu ella . — Idò , espera un poc , i tu mateixa
574	, i t' has de beure es vi sense llevar es tap a sa carabassa . — T'	ha comanat	. Peguen un roec i se 'n van a jeure . Lo endemà dematinet es gigant
575	— . Amb aquest anell coneixeré si has fet o deixat de fer lo que jo t'	hauré comanat	que no l' obrisses ? Ja no en faràs altra , gran re-de-polissona ! L'
576	sense gens de lluentor — . Vol dir la m' has oberta , a sa cambra que t'	havia comanat	que per res del món l' obrisses ? Gran polissona , ara mateix te faç acabar
577	estar sense no creure ? Vol dir ja l' has oberta , a sa cambra que t'	havia comanat	jo que prenguesses es cavall més magre de tots ? — És ver — diu En Joanet — .
578	es més magre de tots , s' exclama : — Joanet ! I quina l' has feta ? No t'	havia comanat	. En Bernadet donà mil gràcies an aquella jaieta i ja és partit a cercar
579	de dir ! — T' hi anirà — diu sa jaieta — , si tu fas tot lo que t'	he comanat	que tiràs es tres bessonets an es riu , com hi fonc devora , que estava
580	i pensar i pensar i creure que sa criada an-a qui la reina véia	havia comanat	a sonar , jo me trobava an es fondo de la mar , no sé es
581	enguda , de vessa ! Quan el rei crida , han de trompitjar més . — Quan es fabiolet	ha començant	a picar — diu En Salom — , i aquí la posaré , i esperonetja tant com vulgues .
582	lluny . — I ja no hi ha altre lloc per posar -la més que aquest ? — Aquí	he començant	a llevar -ne . El rei i sa seua fia n' estaven amb sos cabeis
583	' arribaren a cansar de treure 'n i sa bossa verda era tan plena que com	havien començant	? — diu En Salom — . I sobretot , qui t' ha enviat a demanar ? — És que he
584	ta ! Periòl te dius ! — Mira ! Deixem anar això ... — diu En Barrufet . — I qui ho	he començant	a espipellar . Com es gigant sentí aquell rossinyol , va romandre fred , no se 'n
585	set no tenen espera , per això me som atansada a pujar damunt sa murtera , i	he començant	, N' Espirafocs demana a la reina véia per tornar -hi . La reina tot d'
586	? Se colga , i fins lo endemà dematí . Es segon vespre de ball , quan aquest ja	havia començant	a fer senyes , es moro que començ a explicar . — Ben pensat ! Ben pensat ! — diu
587	tothom — . Que s' expliquin aqueixs discutidors ! — Bono ! — diu es cristià — . Jo	he començant	a roegar , i s' aplega tot , tornant -se compondre aquell dimoni de coniet , que
588	a perdigons , i ja hi compareix s' ossam , que es cans del rei ja l'	havien començant	a siular i som partida tot d' una , fent tota quanta de via poria
589	allò , que vos assegura que és ben de veure ! Allà era jo com Vossa Majestat	ha començant	? Però ells tenen ets uis ben badats . I tant com els hi tenien , i
590	serà açò ? — deia la gent — . I que no se deuen esser temuts que l' ofici	ha començant	a muntar an es puig . N' Aineta se posa es botilets plens d' aigo
591	' Aineta ho féu així . — Ara — diu s' auellet — , anem an es punt mateix per on	has començant	a pujar aquell bo de puig . Allà hi havia dues pedres com a dues
592	p'es costers d' aquell puig , fins que fonc an es punt mateix a on	havia començant	a cobrar colors i colors , i llavò ha oberts ets uis , i llavò ha
593	i a passar -la per davant sa cara de la senyora princesa , que al punt	ha començant	a siular , jo ja era tornat homo que me 'n venia cap a vós .
594	' afic dins un matar ben espès . Com se són adonats de que jo faltava , que	han començant	era sa gerreta de sa mel a fer -se avall ! Lo endemà se 'n
595	— . No li veig es demble ! Quin rebumbori hauria mogut si se tem que lo que	havia començant	avui . — No la 'm faces , an aquesta ! — diu es batle , aspergiant . — Vaja si l
596	no tornarà en no esser escorxat i trossos fets , quan haurem desnossat bé aquest que	hem començant	foc per lo que pogués esser . I heu de creure i pensar i pensar
597	oca , decanta sa freixura i la posa damunt sa calivera ; perquè , lo primer de tot ,	havia començant	a embarollar , com ja saberen parlar tan estil-lat com ses persones grans ; i
598	ets altres amb un any , i al punt ja foren fets ; i encara no varen	haver començant	, com l' he vist , a Judes 'nant a cavall . Es senyor era un roig
599	' al-lot — , velatací : Amb sos esperons de gall i un vestit com l' Anticrist , l'	he comparat	aquest altre dret d' or ? Sobretot , jo el tenc aquí dins , i ja ho
600	' or en peça . — Cap com aquesta ! — s' exclama En Joanet — . I d' ont me deu	haver comparegut	... Sobretot ! sobretot ! ... Déu mos assistesca ! Es de Son Borràs féu com que seguir
601	Consell ençà no he trobat més que òlibes . Per mi totes ses de Mallorca deven	haver comparegut	tots es metges de més fama i no troben remei per ell . — A lo
602	sents — diu es tord — . El pobret està al baix de tot . Figura 't que hi	han comparegut	un altre , i per lo mateix tornava tenir dos drets d' or en peça . —
603	dins es sarró no estava tot sol aquell dret sense canviar , sinó que n' hi	havia comparegut	un altre de bell nou . No vos dic res si en cobrà , de coratge ,
604	canviat , nota que dins es sarró hi tornava tenir dos drets d' or : n' hi	havia comparegut	per compassió que Na Margalidaina li feia , s' exclamà : — Però , Margalidaina ! I
605	p'En Tòfol , fins que l' amo En Nofre de Ses Talaïolines , que també hi	havia comparegut	es porc singlar i s' escometen , abordant -se un amb s' altre amb una
606	que es lleó s' afica barranc endins i venguen bons bramuls ! I al punt ja	ha comparegut	tots ets acreedors i que tots davant la gent havien dit i repetit que
607	ha , el rei i ets acreedors hi perden . Com la dona va veure que ja	havien comparegut	amb sa caixeta , i sense sebre ell que fossen ells ni ells que fos
608	tal manera que aquell infantó seu , tirat an es riu , encara hagués surat i les	hagués comparegut	

609	aquell present que les havien duit ses figues , aquells creixulls terribles que les	havien comparegut	dalt es cap . Deien que tenien un cadarn del dimoni i que , si les
610	que la hi tenia . És per una mala injustícia que li han feta , que li	ha comparegut	aqueixa cara d' ase . És un bruixot que li ha feta una tal endemesa . —
611	s' idea de si aquell braç i aquella mà que Na Rosa no tenia li	haurien comparegut	, així com es bocins d'es seu cos s' eren confegits damunt es llit
612	menjar -li sa farratge es segon vespre que la gordava . El ' via cridat i li	havia comparegut	i allà esperaven el rei i es cavall del rei , que com que el
613	, d'es bon servici que li feia aquell jovenet , que no sabia d' on li	havia comparegut	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Gregori , sempre
614	esser , Déu meu ? Oh si ara comparegués aquell llumet que anit passada i anit m'	ha comparegut	com sa fosca se n' és venguda ! Però es llumet ben alerta a comparèixer !
615	donaren un abraç ben fort , com poreu pensar , i Na Bet diu : — Però , com m'	has comparegut	tan cop en sec ? Com t' ho has fet per venir -te 'n d'
616	tants de dies de festa com se feren dins tota la ciutat perquè En Miquel	havia comparegut	, allà on tothom se creia que era mort i re-de-mort , es criats
617	mpareix aquell jai captador . — Sí que estic content — diu En Joanet — de que mos	hàgeu comparegut	. Així m' excusau d' haver -vos d' anar a cercar per complir -vos sa
618	raula ? — I aont me veniu ara , poca cosa ? — diu ella de dedins . — Després de no	haver comparegut	, encara vos ne vendreu amb aquestes ? — Jo no he comparegut ? I ara en vénc ,
619	donat a ses cames . I En Pere , tot cansat i rabiós perquè sa por no	havia comparegut	, ni l' havia poguda afinar enlloc ; i deia an es gigants que un altre
620	— I En Bernadet ? — los demanaven . Es segon deia que no en sabia noves , que no	havia comparegut	a s' entreforc d'es tres camins es dia que pertocava . Ara es major ,
621	mestre Jaume a veure si hi era , i sa dona les va dir que no	havia comparegut	de tota sa nit , ni en sabia mè ni perdiu . Així aclariren que aquell
622	— . Després de no haver comparegut , encara vos ne vendreu amb aquestes ? — Jo no	he comparegut	? I ara en vénc , que he cuidat a caure mort d' esperar -te . — Idò
623	lotge . Romangué fred , sense polsos , perquè no sabia com ni de quina manera poria	haver comparegut	tal rellotge dins aquella butxaca . I què fa ell ? Se 'n va an es
624	Catalineta . I què fa el rei ? Crida es patró de sa barca , que al punt	hagué comparegut	, i ja li diu en tot16 secret : — Escolta tu , i com no m' havies
625	cap de s' animalot ! Jo li diré que ets tu , amb aquells dos homos que	han comparegut	no sé d' on , que has mort s' animalot i li has taiat es
626	! — s' exclama aquell lladre — . El se veu que són tants i tants es difunts que	han comparegut	per partir -se es doblers , que per un menut i tot s' esclenxen ! Si
627	nit ! I lo endemà tothom parlava d' aquella fadrina tan bella i tan bella que	havia comparegut	en es ball de cal rei , que negú sabia d' on era ni de
628	forat de sa clau . Mira qui mira , veu trafegar una senyoreta justifet aquella que	havia comparegut	es tres vespres an es ball i duia , com aquella es primer vespre , un
629	det . Tothom aquí romangué cabeis drets , sense paraula . Aquell rei estranger que	havia comparegut	an aquelles dictes , com sent tot allò , pega crit i se 'n va an
630	ssar , que pujava sa costa de Sa Blanquera , li compareix aquella mateixa jaieta que	havia comparegut	an En Pere es dia abans , i també menava s' infantó per sa mà
631	ntre Sant Llorenç i Manacor , li compareix aquella mateixa jaieta amb s' infantó que	havia comparegut	an En Pere i En Pau i ja li enfloca aquesta : — Oh jovenet , fill
632	uell missatge novell . Es primer dia En Pere ja sentí parlar d' aquells lladres que	havien comparegut	de fora terme , que capllavaven per dins aquelles muntanyes , i que avui pegaven un
633	sa clau . Ja ho crec que hi tornà veure aquella mateixa senyoreta , justifet sa qui	havia comparegut	es tres vespres an es ball i també duia , com aquella es darrer vespre ,
634	' acte comparegué una bona platada d' arròs de matances davant cada un d'es qui	havien comparegut	a la casa a dinar . Cadascú s' aborda a sa seua platada i amb
635	' aqueix caps de mes , com el rei Moro amb set pams de morro li va	haver comparegut	, va romandre cop en sec més adormit que un socot de figuera de moro .
636	com , plaf ! , s' hi planta davant aquell mateix cavallet blanc que es primer vespre	havia comparegut	a menjar -li sa farratge . — Què vols de mi ? — diu s' animaló . — Que em
637	, Vossa Reial Majestat la hi poria xuclar i llavò li estancaríem sa vena , i ja	hauria complit	Vossa Reial Majestat es seu jurament . Quin inconvenient hi hauria per rebre -lo per
638	pagar sa terra ; li aidàrem a fer ses millores ; tots ets abres ja fruiten . Jo	he complit	es tracto . Ara l' heu de complir voltros . — Jo no tenc cap tracto amb
639	ella — . I maldament n' hi fossen vengudes idees , està a sebre si jo l' hi	hauria comportat	! — Com havia mortes ses altres dues ! — li deien . — Ses altres dues ! — deia e
640	aquella joveneta que un se creia haver perdut s' altre per a sempre i Déu	havia compost	que se trobassen d' aquella manera tan meravellosa . I quina vos creis que la
641	fiastres ? Això és es pecat teu ! Per això no plou , ni plourà que tu no	hages compost	es mal que feres ! " — Però , Déu meu ! — deia el rei — . I quin possible és
642	una gran idea ! — diu N' Antonina — . Déu faça que tot mos vénga així com tu	has compost	! — Amèn ! — diu Na Catalina . Dit i fet , N' Antonina s' allarga dins sa caixeta
643	per ont se deu esser fus ? — digué ella — . Ell ha fet prest avui ! Li deuen	haver comprat	tot es barrisc p'es camí ! Deu esser a sa taverna a pegar un
644	què vos figurau quina la va fer la reina per aturar que es coniet que	havia comprat	an En Joanet no tornàs an aquest ? Idò encara no va haver caminades dos-
645	per fer -hi millores , que li havien de servir per acabar de pagar allò que	havia comprat	. Apurat de tot , un dia promet s' ànima an el dimoni si li duia
646	aviat va conèixer que ses coses ja no li faltaven , i beneïa s' hora que	havia comprat	s' endevinador . En Bernat arribà a ca seua ric i ple . Poreu fer comptes
647	sa Cova de Salamanca , i feien flamaradeta de sa passada d'es ca llebrer que	havien comprat	i los havia descomparegut , i no en sabien mè ni perdiu . Com es mestre
648	ventura que he trobada no és gaire : nou sous , pero són uns nou sous que	he comprat	tot aquest recapte de pa , arròs i carn per fer una bona dinada amb
649	demanà que li pagàs es porc , li respongué : — M' heu errat , germanet ! Jo no us	he comprat	cap porc mai . Això seria qualque estudiant que abusà d'es meu nom . — Bon
650	, que puga agontar un homo , si a mà ve ? " Com jo he sentit aqueix rossinyol ,	he comprès	que no hi havia altre llivell que prendre aquest fil , que , damunt lo que
651	uns rabiosos , a comptar conís i conís . Quin esglai se 'n dugueren quan , com prou	hagueren comptat	, varen veure que hi havia es quatre-cents d'es compte ! — Com pot ser
652	Déu l' envii en no esser per qualque pecat massa feres que Vossa Reial Majestat	haja comès	. El rei , com sentí allò se trastornà ferm , i s' exclamà : — I això diuen
653	Tothom quedà amb sos cabeis drets : no se 'n porien avenir . An aquells nobles que	havien comès	es crim , perquè el confessaren i el ploraven amb llàgrimes de sang , else perdonare
654	salvar -lo . Aquell mariner se posa a embuiar fil i , per tapar es crim que	havien comès	, s' inventà una partida de coses que suposà que havien fetes per salvar En
655	pare , es mestre d' escola i es general , aborronats d'es crim que cada un	havia comès	contra ella ; i cap d' ells sabia a on posar -se . S' haurien estimat

656 per art del dimoni ! És que eren aquell comte i aquella comtessa , que , com varen
 657 dur ses dues ànimes , sa d'es taverner i sa d'es contrabandista , perquè li
 658 va veure que es gegants li fogien sense resar de concedir -li es do que
 659 no vos pos a ca vostra . Sant Pere al punt torna amb sa resposta : — Vos
 660 salvar -vos sa vida a tots , li vaig tair aquest cap i per això m'
 661 icaré , ja — diu es frare — . Venc de part d' aqueix mesquí que Vossa Reial Majestat
 662 foren passats , es mestre li demana : — Que no l' heu conegut ? — Com l' he d'
 663 figuera i tots cordats . — Estam perduts de tot ! — s' exclamen — . En Mig-dimoni
 664 que se veia que l' havia de mester massa , a sa roba . — I com ho
 665 ho has conegut , que l' havia de mester tant ? — diu sa mare . — Vaja si ho
 666 egú les pot trobar . — Sí que teniu raó , germaneta ! — diu En Bernat — . I com ho
 667 Aont vas , Bernadet fii de rei ? — Oh bona jaieta ! — diu En Bernadet — . I com ho
 668 qui escolta . Cap petjada havia perduda a sa fia del rei ni an En Joanet .
 669 ella . — I per què no l' has fet romandre ? — diu ell — . I així jo l'
 670 ! — diu N' Ainès . — I per què no l' has fet romandre ? I així jo l'
 671 mula encallada i no conegueren homo ni mula . En Mercè -merce , veient que no l'
 672 nom de Catalí . Ni el rei ni es general conegueren tal criadet com no l'
 673 uella partida de calàpets . Com foren passats , es mestre li demana : — Que no l'
 674 per rallar ! No estic per escoltar ! — Si som jo ! — deia el rei — . Que no m'
 675 es capità d'es cossaris . — Prou que vos conec ! — diu En Joanet — . I vós m'
 676 que s' acostaven , i una veu que li digué : — Mon pare , i com no m'
 677 , n' estaven amb sos cabeis drets , i no se 'n porien avenir que ells no
 678 mana : — Quina ciutat és aquesta ? — I això no saps ? — li diuen — . I encara no
 679 , he aglapida sa trempa que mos feren per dur -mos a pedre . Com es culpables
 680 de matar Vossa Altesa i aqueixa al-lotona , com ha sabut , perquè noltros l' hi
 681 . Jo no me 'n pened gens ; vós sou que vos ne penediu . Vós mateix ho
 682 ssa grossa . Tant un com s' altra mereixeu penjar ; però per aquesta vegada i perquè
 683 fines , amb una oloreta que embalsamava , just una olor del cel . Aquell frare que
 685 ' asseuen en taula , i En Tià diu : — Senyora reina , per no fer -li es desaire ,
 686 pensava i deia : — I si és que ella ha tenguda una mala hora i hi
 687 consentir de deixar ses meues criades i cambreses ... ! Però aont tenia es cap com hi
 688 — . Sa teua ventura va esser jo no esser -hi . Si jo hi som , no ho
 689 sort — diu es batle — fonc jo no esser -hi dins sa barca , perquè no ho
 690 i pestes contra tots es que l' havien fet endevinador i contra ell mateix perquè
 691 entre tots es fadrins nobles d'es seu reinat . Ni el rei ni la reina
 692 . 8 I heu de creure i pensar i pensar i creure que , quan el senyor duc
 693 ' escaleta i per amunt . Me 'n véc a ciutat i vatmetaquí que ja l' hi
 694 aquesta ... heroicidat revolucionària , lo endemà d' esser -se seguida , segons m' ho
 695 fer passar aquell filarro per sa roba de sa bandera , que , damunt lo que les
 696 cap dins un pou . Elles les varen explicar es misteri de tot lo que les
 697 Murteral . Així ho feren . I com el rei Murteral else se veu davant i li
 698 just per un parei de setmanes , fins i tant que haja aclarit això que li
 699 voltros just heu de dir que estau ben conformes en tot lo que jo li
 700 dir — som , com veis , un capità de barca ; he desembarcat an aqueix port i m'
 701 , gràcies a Déu ! Ara mateix , comareta , hem d' anar a veure tot això que m'
 702 en dobles de vint . Lo reverend Don Josep Ruil-lan , de Sóller mateix , que mos
 703 meu i que hi duia dos-centes lliures ! — diu aquell . — Jo — diu En Pere — no

haver comès
 havien concedit
 havien concedit
 ha concedit
 han condemnat
 ha condemnat
 haver conegut
 ha conegut
 has conegut
 he conegut
 heu conegut
 heu conegut
 Havia conegut
 hauria conegut
 hauria conegut
 havien conegut
 havien conegut
 heu conegut
 has conegut
 haureu conegut
 heu conegut
 haguessen conegut
 has conegut
 han confessat
 hem confessat
 heu confessat
 heu confessat
 havia confessat
 he consentit
 ha consentit
 he consentit
 hauria consentit
 hauria consentit
 havia consentit
 haurien consentit
 hagué contat
 he contat
 ha contat
 havia contat
 havia contat
 hagueren contat
 he contat
 he contat
 han contat
 heu contat
 ha contat
 he contat

aquell pecat , que l' endoblaren tirant s' infantó an es riu , fogiren d' allà
 lo que demanava . Quan tornà , amb ses dues ànimes , sant Pere li obri , hi
 a Na Catalineta se posa a dir : — Uep , grans revetlers ! I assetsuaixí me despatx
 lo que demanau ! Però m' engana que es ser tan golafres no vos surta
 a mort . Quan va esser aquí , no pogué dir res pus : ja tenia de
 a mort i que ja està en capella , per dir -li que ell és
 , si encara no m' heu mostrat més que calapetum ? — diu s' artaner , més de
 que dins ets odres no era oli lo que hi havia , sinó aquells dos
 , que l' havia de mester tant ? — diu sa mare . — Vaja si ho he conegut ! —
 ! — diu En Pere — . Figurau -vos que anava en pèl ! — Què vol dir en pèl ? —
 ? — Ah ! — diu sa jaia — : si jo t' ho deia , sabries tant com jo . — I
 , que som fii de rei ? — Amb sa cara , fii meu dolç estimat — diu sa
 quan arribaven a Xorrigo , quan En Joanet omplia sa carabasseta i fins i tot
 ! a's cap i a la fi és un cunyat meu ! — Jo no li
 ! — diu es senyor . — És que , com no vos coneixieu — diu ella — , no he sabut
 , va fer com si no los conegués a ells i los digué : — No em
 encara es capità de barca ni es mestre d' escola . El rei demanà tot
 ? — Com l' he d' haver conegut , si encara no m' heu mostrat més que
 , Aineta meua estimada ? Digueu què vols ! Digue -ho tot d' una i se farà !
 amb aquesta roba , no és ver ? — Passa de ver ! — diu es capità de cossaris — .
 ? Jo era aquell calapetet qui se torcava ets uis amb una cameta . Com vos
 ni sospitat fins llavò que es general no era general , sinó generala ; i vos
 que això és sa ciutat de tal rei ? — Bé me va ! — diu En Ferrandí — .
 es seu delictè i amb llàgrimes an ets uis n' han demanat perdó , els
 , que no les matàrem ; i mos envia perquè immediatament li presentem la Senyora Alte
 ... Al-lots ! — va dir , girant -se an ets altres missatges — , ara és sa nostra !
 es delictè vos perdon ; però vós , patró Gaspar , heu de tornar ses barques an
 es lladre llavò se recordà que li havia dit : " Tan possible és que Déu
 a venir a sopar ; però com a migdia he fet tan bon cap de
 ? Aqueix dubtes li feien bocins es cor . I què fa ell ? Comana an es
 ? Almanco n' hagués menades dues ... ! Però cap ! Ja ho som estada , beneita ! Descab
 , que el te traguessen , an es caliu , per veure fins allà on arribava sa
 , que et tocassen si jo hagués reparat que tu no feies res per salvar -
 a passar -hi . Mentrestant , el posen en capella , i aquí ja deixà ses flastomies
 mai que jo me casàs amb ella perquè som un pobre , perquè feia de
 a la senyora duquesa que havia fuses ses vint-i-quatre possessions amb ses
 tot , sense llevar ni afegir res , tal com me succeí . I amb aquesta veritat
 ell mateix . § 10 . Sa primera missa an el Pantaleu Diuen que s' hi va dir
 Na Passa-vents que sa botiguera li havia dit , de que el rei volia
 Na Passa-vents i que , d' apurades i perdudes que se veien de no
 tot lo succeït , fa passar Na Catalineta amb sa dida dins un castell amb
 d'es meu homo . — Concedit ara mateix ! — diu el rei — . Des d' ara ets
 , que això és la pura veritat . Sa questió és no perde temps . És que
 d' una família així i així que només tenien un al-lotó i los
 ! Ara mateix , mon pare i ma mare ! Ara mateix , dames meues ! Ara mateix ! Ningú
 tot això , diu que sa seua padrina , que se morí l' any 1830 , com ja
 lo que hi ha ! I si l' he agafat i el m' he amagat

704	tot tal com era estat , avenint -se en tot i per tot amb lo que	havia contat	es patró Gaspar . Aleshores es general de mar i terra se gira en es
705	sa guinaveta , a llivell d' enganar es senyor d'es modo i manera que us	he contat	. Es senyor , sense pensar pus amb sa rabiada que es pas d'es fogons
706	, se mal pensà . Però què m' en direu ? Ell tot d' una que ho va	haver contat	, aquells anells tornaren carbons . Quin esglai que se 'n va dur aquella al-lota !
707	ben fosca . — Oh Déu ! — clamaren el rei i la reina i ses dames — . I li	ha contestat	! — Que no em taien es vent , senyor rei , per amor del Bon Jesuset i
708	, i vos assegur que allargava de casta forta . Es ca de s' artaner al punt	hagué contrapassat	tots ets altres , i pega llongo , i ja veren sa llebre qui botí a
709	una sempenta ? Ells ja veien que , com tots hi tenien sa pell perquè tots hi	havién convingut	, per lo que hem dit , ja veien ells que tots se 'n guardarien com
710	obris d' infants ! Bones tropis haurem fetes amb so deixar an aquest malanat ! Ja m'	hauria convingut	més tenir una d' aquelles tercianes més fortes es dia que li vaig deixar
711	cap allà on era sa caixa de bronzo . Hi arriba , l' agafa , i ja li	ha copat	cap an es covitxol de s' ermitanet , i allà la deixà an es peus
712	sa fia major del rei . Com és allà pren ses seues búixoles , i ja li	ha copat	per s' endret per ont es gigant fogí , i de d' allà ben atacat ,
713	'es llit , i , sense dir res a sa mare ni a Na Catalina , ja li	ha copat	de d' allà ! cap a ca sa madona que les donava es que filar ,
714	encara dormia , pega coça an es llençol i bot d'es llit , i ja li	ha copat	de d' allà , ben atacada , per allà mateix per ont havien pres ses dues
715	tota sa llet d'es braguer , n' umpl es botilet que duia ; i ja li	ha copat	més que depressa cap an es gendres del rei , que , com el veuen amb
716	camissola damunt es vestit de dona i , amb sa destral an es coll , ja li	ha copat	per dins aquella garriga , de d' allà , justifet un llenyater que se n' anàs
717	que solia dur per bastó , que era com un espigó d' arada , i ja li	ha copat	de d' allà amb aquella fosca i sense mirar cap a on prenia ni
718	-ho an el rei , a veure quin camí em dóna ! Fet i dit , ja li	ha copat	cap a cal rei , braç sonant i oreia fumant i de d' allà ! Camina
719	de mar , si vols , pots i no et sap greu ! I es cavallet ja li	ha copat	cap a sa vorera de mar , i de d' allà més que de pressa !
720	entrar dins la Mare Baleneta , se n' hi entra i la Mare Baleneta ja li	ha copat	per endins i per endins , ben acanalada . D' es cap de set dies a
721	Catalineta tornar entrar dins la Mare Baleneta , hi entra i la Mare Baleneta ja li	ha copat	per endins i per endins , ben acanalada . Què me 'n direu ? Ell d'es
722	ses plometes i Na Catalineta , zas ! , s' enfonya dins la Mare Baleneta , que ja li	ha copat	mar endins ben acanalada . El rei i tots es qui l' acompanyaven romangueren amb
723	Moro , va dir que sí a tot i carregat amb aquell reim disforjo ja li	ha copat	a sa barca , que estava dins es moll espera qui espera . Arriba a sa
724	una bona espasa i un bon mirai . Troba una cosa i altra i ja li	ha copat	de d' allà cap a llevant . Camina caminaràs , d'es cap de set dies
725	. Se posa damunt un cavall ben abrinat i amb un bossot de diners ja li	ha copat	de d' allà ! Camina caminaràs , topa aquella mateixa veieta de s' altra vegada , qu
726	anar ! En Bernadet agafa un cavall i una bona bossa de diners i ja li	ha copat	de d' allà . Camina caminaràs , troba aquella mateixa jaieta de ses altres vegades
727	cercar es talequet de blat bo ! I tot d' una que el té , ja li	ha copat	cap an es penyalar de sa font de Ses Nou Roques . Camina caminaràs , i
728	presenta an el rei , que , com si hagués tengut foc dins ses sabates , ja li	ha copat	amb aquell vestit cap a cercar aquella gran pitxorina de pastorella que li tenia
729	amb set pans , set lliures d' arròs i un fil de sobrassades , i ja li	ha copat	a cal rei . Camina caminaràs , troba una jaieta que se n' anava peu-rossec
730	comptes si ja no li comparexeria . — Ara porem partir — diu En Joanet . I ja li	ha copat	amb sos quatre-cents conís tot xarpat i xerevel-lo cap a cal rei !
731	ho crec que trià ses millors , les tapa amb fuies ben grosses i ja li	ha copat	cap a cal rei . Camina caminaràs i cap enllà te faràs , topa aquella mateixa
732	d'es cap lo de sa fia i es gendre-esperava-esser , i ja li	ha copat	de d' allà cap a ca seua ! Amb aquella doblorada que havia duita de
733	. Sobretot , ell aquells li donen ses entresenyas de sa cova i En Bernadet ja li	ha copat	cap allà . Ja eren devers les onze com arribà a sa cova . — Senyora Altesa ! —
734	? Anem per avall , que per ventura sa bona sort me tornarà topar ! I ja li	ha copat	muntanya avall i de d' allà , aquí caic aquí m' aixec , per dins aquella
735	poria venir un mal resultat ! No res , no res ! A fogir toquen ! I ja li	ha copat	p'es meteixs passos per ont era vengut ; i de d' allà , tris- tras
736	estormeiat . I En Joan amb s' anellet , es tres garrotets i ses endevinaies ja li	ha copat	de d' allà , cametes me valguen , si m' agafau . — Sobretot — deia ell — , ho he
737	gigant i amb s' anellet , es tres garrotets , ses endevinaies i es fabiolet , ja li	ha copat	cap a ca seua , més trempat que uns orgues , més xalest que unes castanyetes ,
738	a punta d' auba pega coça an el llençol , paga s' hostalatge i ja li	ha copat	cap a cal rei . Hi arriba a mitjan capvespre . S' hi presenta i com
739	lo endemà pega bot d'es llit abans de sortir es sol i ja li	ha copat	caçar , braç sonant i oreia fumant i ben acanalat . Damunt les onze guipa
740	. — Un llumeneret blau ! — digué ell — . Ja hi arribarem si a Déu plau ! I ja li	ha copat	cap an aquell llumeneret blau . Què me 'n direu ? Ell com hi va esser
741	havia perduda cap paraula . Sortí , així com pogué , de davall sa campana i ja li	ha copat	cap a Felanitx . Troba es poble alt : no hi havia qui s' hi oís ,
742	! Aquell criat , tot d' una que va haver perdut de vista es carro , ja li	ha copat	cap a cal rei , més que de pressa , i tot eren lleons que veia
743	davall s' escudelleta d'es brou i , fent mil gràcies a sa giganta , ja li	ha copat	cap a cer- car un cabdell de fil que tiràs set quarts de llarg .
744	gràcies ! I que Déu vos ho pag ! — Amèn ! — diu el Bon Jesús i ja li	ha copat	amb sant Pere de d' allà . — Ho veus , Pere — li diu el Bon Jesús — ,
745	Qui donarà cerres ? — diu sa rateta . — Porc — diu es sabater . I sa rateta ja li	ha copat	cap a sa soll . Hi arriba , hi troba es porc , i ja li diu : —
746	surt , aquell amic li dóna ses portes p'ets uis , i N' Andreu ja li	ha copat	cap a ca un altre amic , i l' homo ja començava a trampoletjar sobre
747	' alletar . La dona se revestí de coratge , i un dia de bon matí ja li	ha copat	amb s' infantó an es braç , cap a sa sitja ! Pensa qui pensa com
748	un , fa una estona . Trompitxau , i per ventura encara l' agafareu . S' olier ja li	ha copat	per avall , carrera oberta . Es lladre casat se torna carregar s' odre , es fadrí
749	i per defora . I En Guinyot pren es capell i es bastó , i ja li	ha copat	a cercar ses herbes . Pensa qui pensa quines li porien esser bones , an aquella
750	-me cap engallada . Deixa aquella roba davant sa figura de sant Sebastià , i ja li	ha copat	cap a ca seua . — I sa roba ? — diu sa mare . — Sa roba ? — diu ell — .

751 en pau ! En Pere ho fa així , se cobra ses cinquanta lliures , i ja li
752 ses cireres . A lo que anà ell fonc a salvar ses mules . I ja li
753 ells i qui prega per ells ! Tira sa taleca i ses corretjades , i ja li
754 faces gens sa torniola p'es camí . Ell es minyó com un ciuró ja li
755 omare ! Aquella boieta anava tan tapada amb ses ganes de tornar garrida , que ja li
756 de tres dies Na Catalineta amb sa dida i Na Marió , trosselleta feta , ja li
757 donaré terra sagrada . — Ben pensat ! ben pensat ! — diuen els altres tres i ja li
758 mostrar sa porta de Sant Antoni , i de sa porta de Sant Antoni ja li
759 de riaies . Sobretot , ell ets andritxols lo endemà matí a trenc d' auba ja li
760 ets sa meua costella . Allà ont vaig jo , véns tu . I tot dos ja li
761 , an aqueixes bones de fies del rei ! — Amèn ! — diu En Pere , i ja li va
762 . N' Andreu se torna carregar es sac , i , Bona nit ! Bona nit ! , ja li va
763 'es calçons i es sarró dins sa butxaca , i amb so virell ja li va
764 me 'n bec que p'es coll no em pot passar . I ja li va
765 camaiot ; berenaren de casta granada tots dos ; i , redons com un tudó , ja li varen
766 que no l' embarassàs per caminar . I com ho tengué a punt , ja li varen
767 a tornar veure en es seu dia . En Miquelet i En Biolet ja li varen
768 a córrer el món capta qui capta . Armen un senaionet perhom i ja li varen
769 es condemnats que deien : " Deixa 'm es sedasset " . Però lo més ferest és estat com
770 ' animal , que partí de quatres tant com en poria treure . Com prou aquell animalet
771 -se ets uis , mirant -la -se i fent exclamacions . Per allà ont passaven , com ja
772 com un llamp i de d' allà corre qui corre a la desesperada . Com prou
773 deixada . Dóna -me 'n una ambosta , per amor de Déu , p'es sabater que m'
774 -me i llavó me teixiran i seré roba del senyor rei aquí present ! Molt m'
775 -se a fer tal casta d' interessos , que si no és per aquell jutge , li
776 reiat i set claus , m' afina sa llampria meravellosa , aquella llampria que tant li
777 Pere , que confiava de que el Bon Jesús tornaria pa aquella grandiosa pedra que li
778 se despedí d'es gigants i se 'n tornà a ca seua , dient : — Prou m'
779 morir . No vui jo entregar -me a ca meua mans buides , amb tant com m'
780 té un cor de mel i que hi fa un viure d' àngels . No m'
781 que mu mare me demanava ! L' he arribada a aglapir , gràcies a Déu ! Molt m'
782 sia Déu ! — diu En Bernat — . Què tal , l' amo ? Que no estau trempadet ? Molt m'
783 — . Bon vespre , l' amo ! Que no estau ben trempat ? Homo sant de Déu , molt m'
784 veureu cap , de peça que no sia blanca o negra . Si vésseu lo que m'
785 de consei de que no deix mai ses carreres veies per ses novelles , i m'
786 un ratjolinoi ben rabent . Tenia un foradí , no sé com pècora . I prou que m'
787 som Margalidaina ! No són tan bones dotze lliures de doblers contants com lo que m'
788 bé ! No em menges , si vols estar bé ! — Ves si et tiraré , tant com m'
789 grossa , així mateix , d' esbucar -me i esbenar -me aqueixa flor tan preciosa que m'
790 an es riu i es dos bessonets a ca vostra . Vós ho sabeu , si us
791 mb aquelles comandacions que el dimoni li donava . — Quan ? — diu el dimoni — . En
792 a fi de porer -se 'n escapar més que de pressa tot d' una que
793 parral ho són , es més grossos que mai hagués vists enlloc , per això és que
794 que hi havia es reims més grossos de tot lo món . I com en vaig
795 afaitat es vostro fadrí ; i , com me passa un pas molt ferest envers d' ell ,
796 ha llegut es pagar -mos . — I amb aquestes estau ? — respon En Pere — . Mai m' ho
797 flor que trii de tot aquest jardí . — Sobretot — diu el rei moro — , mai m' ho

ha copat cap a Sant Llorenç . p'es camí se treu es vestit de dona , l'
ha copat darrere darrere aquells dos bergants , que amb ses quatre cames de ses mules feien
ha copat a veure si per un altre vent faria més carrera . XVII DE COM EL
hagué copat amb so dinar cap an aquella terra on era son pare . Què me 'n
hagué copat a ca sa comare ; i tot d' una que l' aglapeix , ja li demana
han copat cap an es port Vei ; pugen a sa barca , saupen àncores i estenen veles ,
han copat cap an es corter , es més descansats del món . Es qui era romàs per
han copat per sa carretera de Manacor i de d' allà tan aviat com porien ! Era
han copat cap a Andratx , i de d' allà . Hi arribaren damunt les deu , i ja
han copat cap a veure què volien ets inquisidors . Arriben a Ciutat , s' afiquen dins l'
haver copat de d' allà . Camina caminaràs , un cop per un vent , un cop per s'
haver copat cap a ca un altre amic , i es seu cap ja cloquetjava fort ferm ,
haver copat , no cap a Sineu , per no topa -se amb so Combregar i es notari ,
haver copat de d' allà . § 6 . Es pas de ses reies Com estava per missatge a Son
haver copat , sa fia del rei davant -davant per mostrar es camí , ella que se crea
haver copat cap a cal rei , i vos assegur que tant En Joanet com la princesa
haver copat de quatres cap a ca seua , i En Joanet treu es cavallet de dins
haver copat de d' allà fins que foren a una altra ciutat que començaren es seu
he cornat , que m' han sentit ; i una partida ja han hagut pegat bot i altre ,
hagué corregut , arriben a sa vorera de mar . Es cavall anava a tirar -s' hi , però
havia corregut pertot sa notícia de s' hermosura i gentilesa mai vista de la reina novella ,
hagué corregut , arriben a sa vorera de mar i aquell diantre d' animal s' hi tira
ha cosit es morret de franc . I es forner va esser de tan bon manament , que
haurà costadet arribar a esser roba de Vossa Reial Majestat ! Més li costa a la senyora
haurien costat d'es pebre i qualche cosa més . ES MORO I ES CRISTIÀ Això era
havia costat i tant de marruell li havia duit . Bé ho poreu creure si vos dic
havia costat tant de pujar ; però l' homo , ben alerta a badar boca ! , perquè el Bon
ha costat , però ho he aclarit , què és por , què és lo que en fa més
ha costat de trobar i de pendre aquesta bona d' amor . A la fi troba un
ha costat gens adjovar -m' hi ! Com el rei , la reina i tota la cort sentiren
ha costat , però l' he duita ! — Oh Bernadet ! — s' exclama el rei — i que m' hi
ha costat , però n' he trobada , de llenya drete , i ben drete que és ! Veniu , la
ha costat , però l' he arribada a trobar , a sa llenya que volíeu . Mirau -la -vos ,
ha costat de triar -les ! A l' amo sa cara li tornà de mil colors ; treia
ha costat mil lliuretes , com qui no diu res ! I ara no haver -me 'n de
ha costat de tapar -l' hi , a força d' estopa . Com l' amo li contà es
han costat ses medecines que els he dades ! Ja ho saben ses bones persones de Felanitx
has costat ! — digué aquell homo . — No m' has de tirar — diu es peix — . M' has de
havia costat catorze dies que he faltat d' ací ! — Tot ho sé , lo que has fet ! —
han costat de criar i pujar ! A la vista està si n' heu sabut i si
haver coït tu s' esplet de faves i es primer fruit que coiràs d'ets ametlers ,
hagués coït es reim i que no el poguesen haver a cames . Badant uns uis com
havia coït aquest . Però si tant de greu vos sap , senyor rei , jo el deixaré , an
haver coït un , faç un oís , el rei Moro me sent , surt , me posa ses ungles
he cregut que lo primer de tot m' establia parlar -ne amb vós . — I què és
hauria cregut , que fósseu tan aturats ! Ell , segons veig , vos negau dins un bassiot ! No vos
hauria cregut , que t' aferrasses a ossets , en lloc d' aferrar -te a flors ! Però si

798	madona de Son Corb . — Ah grans polissons ! Ni si m' ho haguessen predicat , no ho	hauria cregut	, que em fessen aquesta ... ! I ara com ho arretglam perquè me donen lo que
799	que m' alçava i amb una set que m' encenia . He vista aquesta murtera , i	he cregut	que tampoc l' amo , fos es qui fos , no es faria tan dolent que
800	tots ets infants en néixer , tros de corda ? — Jo no ho sabia — diu ell — . Jo	he cregut	que allò era un bony que li començava . I perquè no li vengués a
801	. — No — diu ella . — Idò , espera un poc , i tu mateixa li poràs dir si l'	he cregut	o no . I què fa ell ? Agafa es pa ; amb sa punta d'es
802	, torna -te 'n a ses cases i diga -l' hi a l' amo que l'	he cregut	, i que el coman molt , i que li pos unes messionetes que no n'
803	a rebre . — Bèsties , més que bèsties ! — deia En Pere — . Més se 'n mereixen ! M'	haguessen cregut	! I no és que jo no los ho digués , que eren corps , que los
804	que allò era un bony que li començava . I perquè no li vengués a madurament ,	he cregut	que lo millor era foradar -l' hi . — Ah , tros de bèstia ! — diu ella — . I
805	pressa cap a cal rei a veure si aglapiria enlloc aquella fogissera que ell mai	hauria cregut	que li fogís . Tan mal a pler estava que no pogué aclucar ets uis
806	, allà on es nostro fió , que Déu tenga , t' havia triada per esposa seua , noltros	hem cregut	que me pertocava triar -te per fia nostra , i amb més raó ara que
807	orer -ne dar ses fites netes , he preguntades diferents voltes aquelles persones que	he cregut	que me 'n porien donar enquestes . N' he trobades unes quantes que me n'
808	, perquè ja no sabia com sortir -ne , d' aquella provatura , si es gigant no s'	hagués cregut	que anava a tirar -li sa barrota tan lluny . Què me 'n direu ? Ell
809	massa gros , de tot això , fonc el rei , que estimava molt En Bernadet i sempre	havia cregut	que seria es qui s' hi presentaria casat amb una al-lota garrida , xerevel-
810	doneta molt bona dona d' una vila de devora un riu , i que ell sempre	havia cregut	que era nadiu d' aquella casa i que aquell homonet i aquella doneta eren
811	per sa plaça aont han de cremar En Ferrandí ; mos hi aturarem fins que l'	hagen cremat	, i vós p'es foradins guaitareu i ho veureu tot de lo més bé .
812	d' alegria i xalar a les totes . Com es seus vassalls saberem qui era que	havien cremat	, tothom tirà sa casa per sa finestra : se varen fer tres dies de festa
813	' afaitar altra vegada es front perquè sa covota amb ses vint-i-quatre hores li	havia crescut	tant com sí mai la s' hagués escapçada . Na Catalineta , com se tornà veure
814	PRE SE MOU ? (rondalla religiosa no catalogada) Conten que quan el Bon Jesús va	haver criat	el món i totes ses altres coses , la mar se va presentar a ell
815	no parava de dir : Es meu menut vui ! Es menut que em pertoca ! I bé	ha cridat	, però no hi ha pogut arribar ! Com es lladres sentiren aquell rossinyol , ho torna
816	basta ! I vós que me demanau això , que sou vós que m' heu respost , com	he cridat	, que aquell lladre me volia acorar es meremec ? — Sí que ho som ! — diu aquell
817	: — Què mana , mon pare ? I , zas ! , amb so respondre esclatava . Com el dimoni	hagué cridat	Na Blancaflor tantes vegades com salivades ella havia tirades dins aquell plat
818	que era anat a menjar -li sa farratge es segon vespre que la gordava . El '	via cridat	i li havia comparegut i allà esperaven el rei i es cavall del rei ,
819	i el rei s' asseu en es trono i tota la cort entorn d' ell . —	He cridat	tota sa nació — diu el rei — per partir sa corona an es qui la
820	nou s' hi presenta i el rei amb llàgrimes an ets uis li diu : — L'	he cridat	, senyor doctor , a veure si trobarà cura p'es pobre fiet meu , que està
821	amor de Déu ! Es metge se presenta a cal rei i aquest li diu : — L'	he cridat	per veure si troba remei per ses meues fies ! — Que no les puc veure ,
822	morts ? — li demana es batle . — Cinc — diu ell — , perquè m' han dit pelut i m'	han cridat	elei ; s' altra , perquè m' ha envestit , i sa defensa és natural . — Ah pelut
823	. Així mateix va fer una veu just sa de Na Fadeta . — Aquest pic ja no	ha cridat	tan fort — diu el rei — . A's cap darrer , com sa son los comença
824	s' enderivell , aquella dona cuida a fer ui de crits i d' escàndol . Com prou	hagué cridat	i esqueinat sa dona d'es carboner , Na Catalina demana una ribella amb aigo .
825	què hi ha que fer ? Planetes que hem de córrer ! — Bono — diu es soldadet — , t'	he cridat	per demanar -te un favor . — Digues quin ! — s' exclama s' altre soldat — . I per
826	busqueret . — Mira — li diu Na Dent d' or — , si no te dic per què t'	he cridat	, no ho sabràs . Te vaig a encetar una cosa que no és propi de
827	feta benes s' espinada ... ! Ja no seré dona pus ... ! Ai , dic , aai ! Com prou va	haver cridat	i se va esser llamentada , s' exclamà : — Sobretot , ell no veig ningú p' enlloc
828	hi ha remei ! La mos farà aquest diantre d' homo ! Pobra fieta meua ! Com va	haver cridat	i aspergiat una bona estona , agafa es mateixos criats , i los diu : — No res ,
829	jo . I hem feta barrina . Es batle cuidà a fer es tro . Com prou va	haver cridat	i aspergiat , diu : — Salom , ten compassió de mi . Fé-ho per Déu , si no
830	lo que no hi ha ? — Si jo no sabés això — diu En Bernat — , no vos	hauria cridat	a vós , que passau p'es primer mestre picadrer de tot es reinat , n'
831	va , més retgirat que un poll , i ells tot d' una li diuen : — Germà , vos	hem cridat	perquè , pagant i agraint , mos faceu un favor . — Digau quin — s' exclama ell , c
832	porem avenir , perquè es tros que un vol , s' altre també el vol . I vos	hem cridat	perquè vós amb tota consciència faceu ses parts , i digueu quina ha de tenir
833	! Mos has guanyat : no i jo vénc de buit . Bé he trescat i demanat , bé	he cuidat	a caure mort , cerca qui cerca i demana qui demana a tothom que he
834	ni veia enlloc fressa de res , va dir : — No hi ha remei ! S' indigne , com	ha cuidat	a fer -me caure mort de córrer i de belar , ara m' ha descomparegut !
835	an es vent , si no me vui abordar a quatre faves mal cuites , quan jo	he cuidat	a caure mort per aquesta costa i sa marina d' aquí baix , i he
836	aplegar cap homo , no el morretja gens : aviat l' ha fet benes . Aquest dimoni m'	ha cuidat	a destruir : qui sap ses euveies i es porcs que m' ha llevats d'
837	tenir ses oreies de fust ! — diu sa godineta — . Lo que es diu a mi , m'	han cuidat	a fer es cuc de s' oreia malalt . — Jo t' ho diré ara , si
838	pintada , i que s' hi vegen ses ones i es peixos nadar , grans i petits .	He cuidat	a caure mort cercant pertot i no n' hi puc trobar cap , ni qui
839	, encara vos ne vendreu amb aquestes ? — Jo no he comparegut ? I ara en vénc , que	he cuidat	a caure mort d' esperar -te . — Idò heu fet massa tard ! Sobretot , si no
840	Bon Jesús va haver fets es porcs , ell també en volgué fer : i , com prou	hagué culetjat	, li sortiren ets eriçons , qui són tan petits i rucés , amb pues en lloc
841	de cantons . — Oh , si jo fos mon Mestre ! — deia sant Pere — . Que d' aviat l'	hauria curat	, an aquest rei ! — I jo també ! — deia es soldadet . — Mon Mestre , feis aqueix
842	eren que qui me curàs , el carregarien de doblers fins que diria basta . Vós m'	heu curat	. Ara mateix anem a sa tresoreria i carregareu tot quant voldreu ! El Bon Jesús
843	cribant : — I ara qui em toca això ? Es patró tot retgirat diu : — Som jo que	he cuït	aqueix brotet que me comanà una fiona que tenc , que nom Catalineta , que n'
844	i li assegura que he feta una bona i santa confessió . Però es confés m'	ha dat	per penitència que anit he d' estar tota sa nit agenoiada baix d'es

845	m' has feta pegar , oh jovenet ! No t' ho pots figurar , es gust que m'	has dat	! Dius que vols trobar la Bella Astresa del món ? Segueix de d' allà i
846	i mitjancers , que anau per l' aire ! Es vostro rei , el rei que Déu vos	ha dat	, vos crida ! Veniu tots , per l' amor de Déu ! Hala , aucellets de Déu , si
847	terra , no s' aturava de dir : — Bernat , torna 'm es tros d' oreia que m'	has davallat	amb una clavada ! Torna 'l -me , Bernat , que a tu no et farà cap
848	per endins i per endins ! i davalla qui davalla escalons i més escalons . Com n'	hagué davallat	molts de centenars , a la fi s' acaba aquella escala ; se troba davant una
849	d' asseguts , primer — diu En Bernat — . Jo et tornaré es tros d' oreiam que t'	he davallat	si tu mos dus amb aqueixes tres fadrines a cal rei . — Me dones paraula
850	' acabaren de tanta de talent com tenien i perquè los succeí que , encara no l'	hagueren decantat	d'es raol , com tot d' una n' hi comparegué un altre de tan
851	no fonc gaire es rostit que s' empassolà el rei , perquè totes aquelles coses li	havien decantat	massa sa talent . I encara manco en menjà la reina novella , perquè la pobreta
852	aquelles mates i paumeres , sense mèn ni perdiu , i ben enfora d'es camí aont	havia deixat	s' anyell que feia tres . Ja n' era més a prop En Gostí , que
853	a sobre sa nissaga d' aquesta gran traïdora ? Al punt va esser devora ses casetes ;	havia deixat	es cavall enrere , mirava ben arreu si la veia guaitar per cap finestra o
854	qui poria esser que buidàs aquell plat ! Un dia no pogué estar pus i , com	hagué deixat	es berenar damunt sa taula , féu com que anar -se 'n , i s' amaga
855	sa vostra madona s' és temuda de que li hem foradada sa bóta , perquè com	hem deixat	de parar amb so garraf es vi li ratja en terra , i la dona
856	fogir . Topa a sa barrera , empeny , sa barrera s' obri perquè es bover de descuit	havia deixat	empès , sense tancar en fort ; i sa vedella ja li va haver estret cap
857	es seu fii , que mereixien penjar perquè havien atupat tan fort es pastor , que el '	vien deixat	per mort , i que per amunt i que per avall . Es jutge se posa
858	dona — . I ara com enviaré es dinar an aquell ? Així mateix he fet llarg ! En '	gués deixat	un de viu , d' aquells bigarnius malavidosos , ara me poria dur es dinar an
859	bot i eixamplà ses alotes , i de allà cap a terra ! , fins que l' hi	hagué deixat	. S' àguila se 'n tornà per amunt i ell pren es cavall , que estava
860	li demanen com és que se troba dalt aquell recingle . Los diu que l' hi	han deixat	amb s' excusa de treure un niu de gavina ; li demanen si vol anar
861	demanà sa mare . — Bé — va dir ell — . An es xep-a-xep , no m' hi	han deixat	arribar ; però de coquetes , no sé quantes me n' he passades . Cada pic que
862	el rei moro mateix se deixà dir que serien de qualque esclau que les hi	hauria deixat	anant -se 'n a veure sant Pere . I les vaig aplegar amb s' idea
863	de rei ni reietó , ni si era caiguda en mans de cossaris , ni si hi	havia deixat	de caure : else va treure defora tots dos amb caixes destrempades , i else digué
864	Joanet duia quan es capità el trobà damunt aquell illot , que s' esclau l' hi	havia deixat	de polissonada . Aquí En Joanet se despedí d'es capità i de sa capitana
865	, fii meu — diu son pare — ; no et vui privar d' aquest gust . Allà ont hi	he deixat	anar ets altres dos , bellament t' hi puc deixar anar a tu . Déu te
866	? — li digué . — Vaja , si los duc ! — diu s' al·lot — . Ni ponedor , que no hi	he deixat	! — Bé , homo ... ! Així m' agrada ... ! No res , vés a treure es llum i los
867	aquella criada — . Amb aquest poalet només hi beu la reina ! Si ella sabia que hi	he deixat	beure negú , me matava ! — Vos assegur que no us diria res , si se 'n
868	aquella criada — . Amb aquest poalet només hi beu la reina ! Si ella sabia que hi	he deixat	beure negú , me matava ! — Vos assegur que no us diria res , si se 'n
869	més que de pressa — diu ell — vés a davallar -m' ho tot , tal com ho	has deixat	! Ella pren escaleta i per amunt per amunt ! D' amagat d'En Joanet agafa
870	es seus dos germans ; les presenta an el rei , li contaren que son pare ho	havia deixat	tot a sant Antoni i que per això ells havien hagut d' anar a
871	En Toni ? Un dia se 'n va a can Joan , que no hi era , i	havia deixat	s' anellet dalt una represa de sa cambra davall s' escudellet de brou . Pega
872	l d' on sou , germaneta ? — li demana sant Vicenç . — D' Algairé — diu ella — . I	he deixat	s' homo i els infants per venir a sentir -vos . — Idò tornau -vos -ne
873	' un pam de llengo i tirant -lo en terra d' esquena , i que allà l'	havia deixat	estès de sobines , i se n' era anat es dimoni per allà on era
874	fuit , se tornà contra es criats i criades perquè no l' havien agafat i l'	havien deixat	fogir . Los se cuidà a menjar i les donà un arrambatge d' aquells que
875	fuit , se tornà an es criats i criades perquè no l' havien agafat i l'	havien deixat	fogir . No vos dic res : los se cuidà a menjar , donant -los un arrambatge
876	posseció a on hi havia un amo que manetjava es diners a palades , i l'	havien deixat	atzanet , com un jonc de fuies . Sa fama era que aquell amo era tan
877	ha tractat d' arrambar -se a s' olla , li entaferr amb sa barra , i l'	he deixat	estès d' esquena en terra , ha tirades unes quantes de coces però al punt
878	dir : " Ni l' he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l'	he deixat	! " Dir -li això serà per ella pitjor que dir -li una flastomia de ses
879	Joana — . Ni l' he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l'	he deixat	! — Calla , mala llengo ! Això no ho diuen ! — s' exclamà la reina com una picada
880	-li : " Ni l' he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l'	he deixat	. " Na Joana ho fa així ; i com la reina veu totes aquelles peces de
881	Joana — . Ni l' he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l'	he deixat	! — Calla , mala llengo ! Això no ho diuen ! — exclama la reina . Lo endemà demat
882	Joana — . Ni l' he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l'	he deixat	! — Calla , mala llengo ! — diu la reina — . Això no ho diuen ! I ja s' és
883	si no fuig de sa cova i no deix aquest dimoni d' ofici . Ja l'	he deixat	, però de tot i per a sempre , i vénc a fer una confessió verdadera
884	per mirar i li posa per fermai aquell anell de diamants que el rei li	havia deixat	per recordança . L' entrega an es donat i es donat el du an el
885	Joanet demana s' anell a la princesa , aquesta li dóna es que Fra- Pota li	havia deixat	, que ella creia que era es d'En Joanet , En Joanet li pega fregada
886	consei que li havia donat i d'es sarró de dobles de vint que li	havia deixat	tenir aquella setmana , perquè causa ell ses fies feien tant de cas d' ell
887	escolanet . Tot d' una que és a defora i veu ses dues dones que li	havien deixat	fermar es cavall a sa seua carrera , ja los ne parla : — Oh , germanetes , quin
888	per bèstia ? — diu s' hortolà . — M' és anada amb traïdoria — diu En Joanet — i m'	ha deixat	com un jonc de fuies . Jo vos assegur que me valdrà per vegada . — Res —
889	he fetes un parei de preguntes , i m' ha respost d' una manera que m'	ha deixat	confús . M' ha dit que cuinava damunt davall són . — Tenia raó — diu es carboner —
890	pot errar . Una altra cosa m' ha dita aquella polisseta , i és sa que m'	ha deixat	més confús . M' ha dit que es seu germà era a caçar ; i que
891	scomparegut com l' ànima de Robert . — Bona l' hem feta ! — diu En Bernat — . I m'	han deixat	tot solet aquí dalt ! A veure com davallam , ara ! Cap com aquesta ! Pensa qui

892	mort ! — diu En Joanet — . Tot quant tenia era dins sa casa , per lo mateix m'	han deixat	com un jonc de fuies . El rei aquí li dóna un cavall i un
893	iuen ells dos . — Suara ! — diu ell . — I d' ont mos surts ? — D' allà aont m'	heu deixat	. Vui venir amb voltros i ho faç p'es vostro bé . Aquells dos aliardos
894	punt s' entrega i , com veu es plat buit , diu : — Serà un dimoni de moix .	He deixat	obert i m' haurà pegat es salt . Lo endemà , també com ja tenia es
895	la bona roba que li havia trobada per camies , li demana : — I què te n'	han deixat	pagar ? — Veiam si ho endevines . — Nu em faces cluquetjar es cap ! Digue -hu !
896	se torna carregar s' odre , es fadrí se 'n va an es que s' olier	havia deixat	, el se carrega també mateix , i tots dos , com uns llonzins , cametes amigues ! , c
897	, i gira en coa cap a sa possessió . Com fonc en aquell punt a on	havia deixat	En Jaume amb so cavall renegat , troba es cavall fermat a una mata sense
898	es duret d' or per sa cara , i fuig cap an aquella figuera a on	havia deixat	s' escapulari . L' hi troba , el se passa p'es coll , i cap a
899	, p'es mig hort de terra i es morer ni per tot quant me pogués	haver deixat	mon pare , jo no despar a una figura , a una semblança seua . Si per
900	de d' allà amb so dimoni gros rossegant , rossegant ! Com es dimoni de sa portassa	havia deixat	obert , pogué passar peu pla , i cametes me valguen cap a cal rei ! Hi
901	girgolassa . Hi troben es gigant , i s' enfonya amb Na Catalineta dins es forat que	havia deixat	en terra sa rel de sa girgolassa . I sa pobre viuda , feta un mar
902	, i cametes me valguen ! per sa dreuera cap a ses cases , maleint s' hora que	havia deixat	colgar es mercader damunt es pedrissos de sa cuina . Es mestre i ets estudiants
903	i veren que aquest se n' havia duit s' anell d'En Joanet i que	havia deixat	es seu a la princesa . El rei no s' empatxa de raons i posen
904	ella torna arrere . Es descuit era que se paupà sa butxaca i va veure que	havia deixat	es Rosari , que sempre solia dur damunt i mai per mai el deixava . Amb
905	sortir -ne amb una vegada i no parlar -ne pus . Com féu vint anys que	havien deixat	ca seva , hi tornaren per fer a sebre sa carrera que havien feta . S'
906	'es mig de l' església es mort que hi havia , i hi posen aquell que	havien deixat	dalt es pedrís de defora esperant torn ; tots es qui ' enrevoltaven entren dins
907	! — deia aquell — , som mort i camín ! Mal m' hagués tocat un ... s' hora mateixa que	he deixat	es camí per sa dreuera ! ... Afollat i destrovit per tota la vida ! ... — Però què
908	tornar -me 'n amb so cavall a la ciutat , i veure si trob aquell que	he deixat	adormit damunt aquell portal ; i li diré que jo passava per allà i he
909	l ara què és estat ? — diu ell , venint -li de nou ferm aquella exclamació . — Que	he deixat	es sarró d'es dobbés damunt una cadira — diu ella . — Bona l' has feta !
910	aquesta setmana ! Qui és passat per aquí ? — Què sé jo qui és passat ni qui	ha deixat	de passar ! — diu sa dona — . Hala si sopam , i a jeure ! — Te dic que
911	negú sàpiga si som viu ni si som mort , ni si som nat ni si	he deixat	de néixer ? També haver d' esser no res és massa sobrat . El dimoni qui
912	que és ver tot quant diu aquest senyor . Aquí lo que hi ha que , si	he deixat	passar set dies sense tornar -li ses mil lliures , no és estat per culpa
913	' Andreu . — I que tanmateix — diu son pare — n' hi ha hagut cap que el t'	haja deixat	enterrar dins es seu corral ? — Cap — diu N' Andreu — . Han dit que allò era
914	per la ciutat , braç sonant i oreia fumant . El rei , com En Pere el va	haver deixat	, va romandre pensatiu de tot . — Sobretot ! Sobretot ! — va dir ell — . Ell aques
915	-vos una mica ! Això no és manera de dur -se 'n ses coses ! Havíeu d'	haver demanat	d' orde , primer ! Però veiam ! Que és que les me voleu comprar , an aquestes
916	'n torna an aquell cunyat seu a veure quin camí havia de pendre . — Vol dir	ha demanat	per anar an es bec de Ferrutx ? — diu ell — . Idò encara poria esser que
917	aquell cavallet verd era un germà seu . I era ver que ho era , però ella	havia demanat	tant que En Bernadet li anàs a dur es fetge d'es cavallet verd
918	es seu ? Idò que no s' hagués de complir es do que es seu fiet	havia demanat	abans de morir . Tan gros era es greu que li sabia d' allò , que
919	, i m' ha demanat si era mort o viu ? — Ja ho crec que us ho	ha demanat	! I motiu que hi havia ! — exclamà s' al-lota — . Si aquell mort se n'
920	i de's cap de temps és tornat amb so vestit tal com jo l'	havia demanat	. — No res idò — diu sa mare — . Mira bé lo que te coman i per
921	es parlava d' altra cosa . Sa mosca que més picava sa mare era que li	haguessen demanat	si duia pedra foguera i esca ; i deia : — Qui sap ? Per ventura era aquell
922	ncies que una centella . Havia doblegats es trenta anys , sense que cap estornell li	hagués demanat	mai com va la vida ; perquè tots , en veure -la de lluny , voltaven , de
923	" polissó " an En Bernadet perquè li havia duit allò mateix que tant i tant li	havia demanat	, se posa a dir , renya qui renya :# — Però qui t' entén a tu ? Tant
924	davall sa taula . En Tià va respondre com un canari a tot lo que li	havien demanat	, i l' inquisidor en va romandre tan satisfet que li va dir : — Anau en
925	hortolà que regava de s' aigo que un ase retut treia d' una sinia ; li	he demanat	si havia vists un fadrinet i una fadrineta així i així , i no n'
926	no és d' aqueixa ciutat ! Fa tants d' anys que el tenc , i mai li	he demanat	d' on era ni de quines egos venia . — Vol dir fa tants d' anys
927	a tot sorprès es pareier . — De robar ! — contesta En Salom — . Hi som anat , i li	he demanat	qualque coseta per amor de Déu , que feia tres dies que no hi havia
928	prop d'es trenta i encara no hi havia hagut cap fadrinel-lo que los	hagués demanat	com va la vida , i# això que tenien una casera que les alçava en
929	estat ? — I què ha d' esser estat ? — diu En Taia-pins — . Sa veu , que m'	ha demanat	si estava per tenir un arrap amb so frare . I com jo no vaig
930	n fil millor per broidar una bandera ! " Perquè llavò aquell diantre de botiguera m'	ha demanat	: " I per què ha d' esser aquesta bandera ? " " Pel senyor rei " , he jo dit . "
931	bella que el sol , més dolça que la mel , que s' abrasava de set , m'	ha demanat	beure per amor de Déu i he tenguda sa flaqueza d' allargar -li es
932	bella que el sol , més dolça que la mel , que s' abrasava de set , m'	ha demanat	beure per amor de Déu i he tenguda sa flaqueza d' allargar -li es
933	a on estaves ? — Mai — diu Na Catalineta — . Ses vegades que l' he vist , just m'	ha demanat	si voldria un vestit d' aquells tan polits tan polits ; jo li he dit
934	lo d'es mort d' Algaire , que el se 'n duien a enterrar , i m'	ha demanat	si era mort o viu ? — Ja ho crec que us ho ha demanat ! I
935	com el sol ? — Sí que ho és ! — diu es gigant . — Idò — diu s' hortolà — m'	han demanat	per tirar -se dins sa sinia , perquè han dit que un gigant else perseguia ,
936	Manent . — I què ha d' esser estat ? — diu N' Aplana-muntanyes — . Que de baix m'	han demanat	si estava per tenir un arrap amb so frare . I com jo no estic
937	set caps arriba , i diu an En Manent : — I tu què cerques per aquí ? — M'	han demanat	— diu En Manent — , com davallava , si volia tenir un arrap amb so frare que
938	havia de contestar , fins que arribà a dir : — Cap allà on tu vulgues ! — Tu m'	has demanat	— diu la senyoreta marqueseta — si te volia per marit , i jo t' he dit :

939	que , com vaig entregar es fetge d'es cavallet verd a sa qui el m'	havia demanat	, se girà contra mi perquè digué que li havia mort un germà seu , que
940	. Com es culpables han confessat es seu delictes i amb llàgrimes an ets uis n'	han demanat	perdó , els he perdonats . Per lo mateix vetaquí sa faixa de general de mar
941	se figura . El rei a l' acte fa tancar aquells homos així com es novii	havia demanat	. En fan sortir un i es novii li diu : — Vaja ! Digue -mos com va
942	un poc antes de sortir es sol , s' eren despertats . Havien vist can Joanet obert .	Havien demanat	l' amo de la casa , per veure si los voldria comprar s' oli que
943	t' agradaria menjar i a l' acte sortiran tres ombres i te duran tot quant	hauràs demanat	. Ara , ses teues obligacions són aquestes : en anar -te 'n a colgar , t' has
944	an el rei . Los conegueren i criden es major : — Com és — diu el rei — que	has demanat	si era torta sa mula , sense haver -la vista ? — Jo l' hi diré — respon
945	. — Aquesta et val ! — diu el rei i crida es segon . — Com és — li diu — que	has demanat	si sa mula era coixa , si no l' havies vista ? — Jo l' hi diré —
946	" . — Aquesta et val ! — diu el rei i crida es darrer . — Com és — li diu — que	has demanat	si sa mula era curta , si no l' havies vista ? — Jo l' hi diré —
947	amb sos altres dos i demana a Na Catalineta : — Escolta , i el rei que t'	ha demanat	mai d' on eres ni a on estaves ? — Mai — diu Na Catalineta — . Ses vegades
948	haurà hagut prou ! Vol dir an En Bernadet , que t' ha duit tot quant tu	has demanat	, ara demanes que el pengin ? A tu et penjaran ell , gran polissona ! Ets tu
949	i pensa qui pensa en sa resposta que cada un havia feta . Com li varen	haver demanat	que fes sentència sobre es testament de son pare , hi volgué anar amb seny
950	deixàs pegar una panxadeta de murtons . Si vos hagués vist per aquí , prou que vos	hauria demanat	per amor de Déu que em deixàsseu assaciar una mica . Com no he vist
951	faríeu , si m' ho dèieu ! — s' exclama En Bernat . — p'es bon cor que m'	has demostrat	, t' ho diré — diu sa jaieta — . Ses tres fies del rei , una fada les
952	set dies i a la fi crida es quatre fiis i les diu : — Tots quatre	heu demostrat	tenir tan bon cap , que no puc dir en bona veritat quin és que
953	hi ha i per tenir esment an En Bernadet i a Na Catalineta , vós que	heu demostrat	estimar -los tant , que les me duguéreu perquè else fes de mare . Es pescador
954	de casar amb ella ! A veure idò , germaneta , si em donau un camí , vós qui	heu demostrat	sebre tant i tant ! Des d' ara vos dic que , si me donau aqueix
955	mateix de falcons que se tiren damunt un esbart de coloms i es cotxo aviat	hagué desaparegut	. Es criats i criades aplegaren es tapinet , se presenten an el rei , l' hi
956	d' or ja no hi va esser blanc ni negre ni groc ni virat : va	haver desaparegut	com s' ànima de Robert . El rei cuidà a tornar boig de s' enuig
957	, perquè cada un volia aquelles patenes per ell . Quan alçaren es cap , es cotxo va	haver desaparegut	. Se 'n tornen a cal rei , més empegueïts que no sé què em diga
958	més en poria aplegar més n' aplegava . Sobretot , quan alçaren es cap , es cotxo va	haver desaparegut	. Se 'n tornen a cal rei , més empegueïts que no sé què em diga ,
959	se 'n duien redolant redolant . Sobretot , dins una exhalació tot aquell concert va	haver desaparegut	i ja no sentien gens de pudor . Van a goitar -hi es criats , creguts
960	cap , perquè cap homo hi havia que li agradàs , i s' únic que li agradaria	havia desaparegut	i no sabien per on parava ; però ben alerta a dir que fos En
961	aquell de s' anyella li succeí lo mateix . Com arribà , li contaren que tal anyella	havia desaparegut	sa banda d' es matí ; i resultà sa mateixa hora que En Tià l'
962	que es primers que se 'n varen témer , de que es palau d' En Bernat	havia desaparegut	com s' ànima de Robert , foren es dos criats i ses quatre criades que
963	b un pantaix que semblava que ses piteres s' havien d' esfondrar ... Sa bubota blanca	havia desaparegut	. An es pareier , el feren cobrar estopetjant -li es polsos d' aigordent ; i se
964	tan atacat com poria . Com s' estudiant se troba que es mestre i es covo	havien desaparegut	, ho va veure tot . — Ja és l' amo que la m' ha feta ! Se
965	destrirà s' exèrcit , que no es pogué aturar de ballar fins que En Joan els	hagué desaparegut	. Es general de mar i terra i tots es majors estaven fets uns Neros ,
966	, a l' emperador . El pobret no havia tengut mai més que un fii , que els	havia desaparegut	d' edat de tretze anys , no sabien per ont , i bé el ' vien cercat
967	era es seu fii mateix , aquell fiet seu que d' edat de tretze anys els	havia desaparegut	. Ara ho veien què era : els ho havien encantat . — Surta d' es llevant , surta
968	els era comparegut i que , tot d' una d' haver -los -ho feta guanyar , els	havia desaparegut	fugint com cent mil dimonis ; però que el rei els havia tirada una fletxa ,
969	Amb això volen significar que aquella cosa per una virtut estranya i extraordinària	ha desaparegut	d' allà on era , sense sebre com . Un temps en parlaven molt , de fullet ;
970	que no sabien de quin cap fer estelles , perquè cop en sec En Joanet les	havia desaparegut	. I què feren ells davant En Bernat i es dos -cents soldats de cavall ?
971	' havia feta malbé . Aquell criat arriba a cal rei i diu que sa carta li	ha desaparegut	no sap com . La reina véia no en féu gens de cas . Lo que
972	. El rei , que ja se creia tenir -los dins ses mans , se tem que li	han desaparegut	. Mira i mira pertot ben arreu , i no afina res més que aquell auzinar
973	dies tornaré esser així com som ara , i el rei no sabrà per on li	haurà desaparegut	aquell cavallet d' or . En Joanet ho fa així : treu es cavallet conseier de
974	estada aquella jaieta que li havia feta sa barca mentres ell dormia i que llavò	havia desaparegut	com s' ànima de Robert . L' homo no en taia pus : puja an aquella
975	er sauvatge ! Mentrestant es de la Justícia taiaven claus de veure que s' anell los	hagués desaparegut	, i el cercaven com a rabiosos , i què havien de trobar ells ! I En
976	" Vetaquí es ca " . Cobrau , seguiu camí -camí ; i , com ells se 'n temeran , ja los	hauré desaparegut	; tornaré homo i vendré a vós com si res fos estat . Son pare tot
977	, i feien flamaradeta de sa passada d' es ca llebrer que havien comprat i los	havia desaparegut	, i no en sabien mè ni perdiu . Com es mestre los sentí , los demanà
978	rei i la reina i tota la cort , trobant -se que cop en sec los	havia desaparegut	la senyora princesa i En Bernat . Se pegaven amb so cap per ses parets
979	hi anava , estava una hora amb ells , sempre parlant d' aquell al -lotó que los	havia desaparegut	, i llavò es capità li estrenyia cap a sa barca . Però notaren es carnisser
980	Na Catalina — . Compatiu -vos de mi que som sa dona del príncep Corb , que m'	ha desaparegut	, i vaig pel món cerca qui cerca a veure si el trobaré . — Callau — diu
981	— diu Na Catalina — . Compatiu -vos -ne , que som sa dona del príncep Corb , que m'	ha desaparegut	, i vaig pel món cerca qui cerca si el trobaré . — Callau — diu aquella — , que
982	' anau tota sola pel món ? — Ah fieta ! Som sa dona del príncep Corb , que m'	ha desaparegut	, i l' he de cercar fins que l' haja trobat . — El príncep Corb ! — diu
983	d' una temporada torna passar per ca aquella viuda i li diu : — En Pere m'	ha desaparegut	i venia a veure si me voleu llogar un altre fii . Sa pobra viuda
984	a veure sa viuda i li enfloca : — Ara me trob que En Pau també m'	ha desaparegut	com En Pere , no sé per on ! Aquella pobra mare , poreu fer comptes quin
985	, com ha cuidat a fer -me caure mort de córrer i de belar , ara m'	ha desaparegut	! i anau -li darrere amb un pa calent Sobretot , si no troba sa guarda ,

986	ix els has aglapits ? — Ja els era damunt — diu el dimoni — , però assus-suaixí m'	han descomparegut	, i m' he trobat un hortolà que regava de s' aigo que un ase
987	: — I que no los tornes menar ? — Quan ja els agafava de tot — diu ell — , m'	han descomparegut	, i me som trobat davant una esglesieta amb un escolà , que se cuidava fer
988	los menes ? — diu la reina . — Què he de menar ? Ja los tenia , i assetsuaixí m'	han descomparegut	. He vista una sitja de carbó dins un auzinar , som anat a demanar an
989	. — Què he de menar ! — diu ell — . Ja los tornava tenir , i cop en sec m'	han descomparegut	. He vista una guarda d' euveies , es pastor i es ca ; m' hi acost ,
990	criada tota desconsolada , dient -li : — Fa tants de dies que sa patrona Magdalena	ha descomparegut	, i no en sabem mè ni perdiu . Tal dia se n' anà a missa ,
991	, quin consei me donau ? No tenia altra cosa més que aquesta fiona meua , i mos	ha descomparegut	ella i es seu homo i es seu palau i un des criats , i
992	banda . A la fi se revesten de coratge , hi tornen entrar , i aquell moix negre	hagué descomparegut	, i no el veren pus en verd ni en sec . Tothom n' estava amb
993	noves i bé mirà , però ja no else va veure lluir ni blancs ni negres :	havien descomparegut	com l' ànima de Robert . — Bona l' hem feta ! — diu En Bernat — . I m'
994	, que romangué fred com ho sentí , i acabà per dir que , suposat que els ous	havien descomparegut	, ja no hi havia motiu per fer tal dinada plegats . I cadascú dinà a
995	ren prest , de que aquell grandíós casal del senyor príncep i de la senyora princesa	havia descomparegut	sense deixar rastre de res ni sebre negú per ont s' era fus . Ara
996	l' homo aquí va comprendre que així mateix era grosset es fester , tota vegada que	havia descomparegut	sa fia del rei i es genre del rei , com qui no diu res .
997	poria avenir , que aquell jove que havia vist baix de sa torre cop en sec	hagués descomparegut	, i cop en sec se fos presentat aquell falcó , que com que l' hagués
998	mirant totes aquelles meravelles , com se 'n temé es ca negre sense nas li va	haver descomparegut	. Bé mirà i cercà per tots es racons i entorns d'es castell : no
999	poc d' alè . Aquí deixà es cavallet blanc En Bernat i , zas ! , ja li va	haver descomparegut	. En Pere i En Pau romagueren amb sos cabeis drets com me veren En
1000	d' obrir , ni hi va haver sol d' hivern ni d' estiu , sinó que va	haver descomparegut	com s' ànima de Robert . — A mi me féu tantes de riaies allò , que
1001	un Pasco ; però com se gira an es senyor i sa seua fia , ja varen	haver descomparegut	com s' ànima de Robert . Així mateix li va sebre greu no porer donar
1002	-esperava-esser i no les veu en verd ni en sec en tot allò . Varen	haver descomparegut	com s' ànima de Robert . Així mateix li va sebre greu no porer donar
1003	, que s' al-lota cau d' esquena i se va creure que tot el cel	havia desembarcat	i que sa muntanyota s' era abisada . Passada sa sobatuda , s' aixeca i veu
1004	de lo més bé . — Jo — los va dir — som , com veis , un capità de barca ;	he desembarcat	an aqueix port i m' han contat d' una família així i així que
1005	Déu . § 8 . Una àguila i el rei En Jaume Sembla que com el rei En Jaume	hagué desembarcat	an Es Pantaleu , aquell illot pelat que s' alça entre Sa Dragonera i Sant
1006	banda has de jeure fins altra orde . Jo som un encanteri i , fins que m'	hagen desencantat	, només som homo una hora cada trenta dies de mitjanit a la una . Fora
1007	perquè l' amolls , tu li dius : " No t' escoltaré ni et sentiré que no m'	hages desencantat	En Miquelet germà meu . " Ell a la fi farà sa cançó de ses set
1008	Joanet li arriba a dir : — Mira , ni t' escoltaré ni et sentiré que no m'	hages desencantat	En Miquelet , tu que amb ses teues polissonades l' encantares ! No ho cregues , que
1009	ses teues polissonades l' encantares ! No ho cregues , que t' amoll , que no el m'	hages desencantat	! S' aucellet va veure que era temps perdut voler enganar En Joanet i arriba
1010	que em prengueres sa pinteta , sa veteta i es cabeiet . — I tu ets que m'	has desencantat	a mi i tots es meus companys ! — diu ell — . I , si ho vols sebre ,
1011	dir : — Ni em pentinaré , ni m' espauamaré , ni em miraré dins cap mirai que no	haja desencantat	es fii del rei . I agafa sa pinta , s' espauamador i es mirai i
1012	tothom digué : — Na Catalina és sa qui ha guanyada s' acció : seua és sa pauma .	Ha desencantat	es fii del rei ? Idò que se casin tots dos , si se volen ! — Què
1013	que és més donzella que no donzell ! Ho he de veure si aquesta vegada t'	hauràs desenganat	de tot ! S' hereu de la corona baixà bandera tot confús , i es cap
1014	. El rei , que ja se creia tenir -los dins ses ungles , se tem que li	han desaparegut	. Mira i mira pertot ben arreu , i no afina res més que aquell pastor
1015	! I a cada desbarat que deia , aquell freret , plaf , amb dues paraules ja l' hi	havia desfet	. I En Lutero que tornava enforinyar per un altre vent , i hala petit ! Però
1016	's gigant i ja és partit de d' allà desfent es cabdell . Com el va	haver desfet	de tot , se troba dalt una muntanya davant un grandíós castell , portassa tancada ,
1017	's gigant i ja és partit de d' allà , desfent es cabdell . Com el va	haver desfet	tot , se troba dalt una muntanya davant un grandíós castell , portassa tancada i es
1018	demanar l' amo d' una possessió que tenia , i li diu : — Aquesta fia meua m'	ha deshonrat	amb sa seua mala vida , i ha de morir . Menau -la -vos -ne , i
1019	. Llavò s' aixeca i se 'n va a s' ericó . El va trobar que no	havia desmaiat	un punt del dematí ençà , i ja tenia tots es cards abaix . — Fins ara ? —
1020	, com t' he afinat amb sa cara etxerevida , me pensava que sa dida llavò et '	via desmamat	. I En Tinet tot d' una li respon : — Antany a estes saons ma mare
1021	que jo sé , i ja no tornarà en no esser escorxat i trossos fets , quan	haurem desnossat	bé aquest que hem començat avui . — No la 'm faces , an aquesta ! — diu es
1022	de Valldemossa se 'n venia damunt un ase a Ciutat , a pagar es vi que	havia despatxat	, i com va esser a Can Tonet , es torrent de Bàrbara venia tan gros ,
1023	! Però com aquell gran belitre havia posat un escàndol d' aigo dins aquell vi que	havia despatxat	, sant Vicenç li va dir : — Fiet , no hi pensis pus en so serró : aigo
1024	at de mon germà Bernat ? — A l' aire estava penjadet — diu sa colometa — ; però l'	han despenjadet	i aquí el tens damunt aqueixa arena estiradet . Sa fadrineta el se mira una
1025	torcar es morros ? — digué com va haver fet atzanet . — Amb so sarrió . I ja l'	ha despenjat	d'es clau i bones fregades per aquells morrots , que casi s' arregussava sa
1026	llogar -me a una possessió d' aquelles per tornar aglapir es capità fins que l'	haja desposseït	de ses poques plomes que li queden . Dit i fet , se despedeix de sa
1027	i En Pere ja s' hi aborda i allà , nyam-nyam , fins que ho va	haver dessolat	tot , que no deixà rovis ni regastaies , i llavò se n' anà ben xerevel-
1028	cimades an es bous , i cap a la vila falta gent . Es pareier , com va	haver dessuat	un poc , diu : — Es cobrombos ! que he deixats es bous en banda , i si
1029	! Ben gras que estava ell ! Són tres preguntes que m' ha de contestar que l'	han dessustat	i li han fuses ses popes ! I l' homo deia amb ell mateix : — Ves
1030	, Na Catalina surt d' allà davall , aquella li conta tot lo que es gigant li	havia destapat	del príncep Corb , i li dóna una avellaneta i li diu : — La xapareu en
1031	d'es lladres tornava estar a sa boca de sa cova , atalaia qui atalaia . Prompte	hagué destriat	En Massot amb sa somada an es coll . — Altre pic , Toni Colau ! — s' exclamà
1032	menja frit ! Tenia una vista llarga ferm , i ja ho crec que prest el va	haver destriat	que se 'n venia com un cavall an es cós . I què fa En

1033 l' hi tires , tros de corda ! — deia Na Joana — . Vaja ! ... Anem a ca nostra ! Ja
 1034 sa güieta i de s' anell , no se n' escapava En Joanet : es marquès l'
 1035 pensar que el rei se cansà d' esser fadrí , i fa fer unes dictes que
 1036 primer i el llig an es senyor per veure si era així com l' hi
 1037 de donar , i foris ! Sobretot , ell això era sa banda d'es matí ; i , com
 1038 , que , en haver dinat , tothom an aquell arenal de sa vorera de mar ! I com
 1039 recís jugar sa darrera carta . Així ho va comprendre la senyora princesa , que , com
 1040 uida . Llavò peguen an ets escaldums i prompte els hagueren llevats d'es vent . Com
 1041 , cap a dinar a cal rei . En Pere féu un bon cap de taula . Com
 1042 mi i jo ja li diré tot lo que farà an el cas . Efectivament , com
 1043 . Rallava p'es colzos i En Joan estava tot embambat sentint -la descabdellar . Com
 1044 'es colzos i En Toni aviat estigué embambat amb ella sentint -la descabdellar . Com
 1045 n' hi van , i vos assegure que ella féu un bon cap de taula . Com
 1046 roba de quan ella era més jove , en fa un boliquet , i un dia com
 1047 es posen a pasturar es més descansats del món . La reina , tot d' una d'
 1048 hagueren feta la pretxa el rei i la reina i tota la cort , després d'
 1049 tot , i deu haver cobrat , es dimoni . — No res — diu En Joanet — , dinem ; i , en
 1050 me pertoca anar -hi jo , i serà lo que Déu voldrà . Per això , demà en
 1051 da aqueixa Catalineta és estat decapvespre ; idò bé , d' avui endavant cada dia , en
 1052 passà orde a tota la cort , començant per la reina i sa dida , que , en
 1053 aquest joc de cartes , que hi fa un jugar de primera . Així és que , en
 1054 gran . L' amo en començava a tenir maldecaps i resolgué lo endemà anar -hi en
 1055 , el te pots mirar bé , an aquest blat . Tens de temps fins avui dematí . En
 1056 vendria posar -mos -hi ara mateix . — No sies tan cuitor — diu el Bon Jesús — . En
 1057 fer es tro de sa rabiada que prengué . A la fi va dir : — Res , en
 1058 damunt En Joanet , que sabia fer es paper de lo millor i semblava que hi
 1059 menjar que avui haurien tret an el senyor rei i a la senyora princesa si
 1060 saps fer ! Treu d'es menjar que avui haurien tret an el senyor rei , si
 1061 fer ! Treu -mos d'es dinar que avui haurien tret an el senyor rei si
 1062 de tot això . I ho va fer tenir ver el rei . Aquell dia , com va
 1063 , feren un bon cap de taula i En Joanet que no romangué darrere . Com varen
 1064 semblava que hi havia dinat sempre , amb el rei . Conversa qui conversa , com varen
 1065 jolí devora ses plantes que més aprecien i llavò veuran què resultarà . — Tot això
 1066 'olla d'es cuinat , sa carabassa d'es vi i es pa . Idò l' amo
 1067 cap que el t' haja deixat enterrar dins es seu corral ? — Cap — diu N' Andreu — .
 1068 s' idea de provar si es fabiolet de sa jaieta tenia s' habilitat que aquesta
 1069 — , he trobat el dimoni , i m' ha dit : Què dus ? Sa dona d'es batle ,
 1070 rono , a l' esquerra de Vossa Reial Majestat ... Ho veu , senyor rei , com En Bernadet
 1071 s negret , lo endemà , ja ho crec que li tornà sortir i li demana : — Catalineta ,
 1072 manca gent ! I ja ho crec que es negret li surt i li diu : — Catalineta ,
 1073 que feia sa barca part damunt ella a l' aire ; i que assetsuaixí sa colometa
 1074 sàpiga negú nat del món ! — No en pas ànsia — diu s' esclau — . Just així com
 1075 stros . En Tià hi pensà una mica , i diu : — Posades estan ses messions , tal com
 1076 Senyor , si sempre vos ' gués ... ofès ... o amat ... ofès ... Ara no me recorda així com
 1077 dona 'm per mort . Que me 'n duguen amb s' infantó an es cementeri ! Com
 1078 pujades a voltros . Aquí ell les ferma totes tres per davall ses cuixes , així com
 1079 hi havia d' haver es darrer ball i s' havia de fer es valdeú , com

has desvarietjat
 hauria desxuiat
 havia determinat
 havia dictat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagueren dinat
 hagué dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 havia dinat
 haguessen dinat
 hagués dinat
 hagués dinat
 haver dinat
 haver dinat
 haver dinat
 han dit
 ha dit
 Han dit
 havia dit
 he dit
 havia dit
 has dit
 has dit
 havia dit
 ha dit
 ha dit
 ha dit
 ha dit
 hagué dit
 havia dit
 havia dit

prou ! — Te dic que l' hi vaig tirar ! — deia es betzol . — Es teu ase ! —
 sense remissió . Bo estava ell per permetre xirimindangues devers ca seua ! I la s
 de casar -se ; i per això , que li acusassen totes ses al-lotes més
 ; es senyor li diu que sí , i ell ja és partit a fer retxes
 , Na Passa-vents surt tota brunent de sa cambra d'En Bernadet , toca a
 tothom amb un peu davant s' altre darrere el rei cap an aquella vorera
 , que casi no tastaren res neguns , ella s' exclamà : — Res , me n' hi vaig
 , En Joanet diu : — I ara , què hauriem de demanar ? — I que porem demanar quals
 , conversaren de mil coses , fins que sa fia del rei diu an En Pere : —
 , el rei torna sucar ets ais sobre qui era son pare i sa mare
 , la reina diu : — Patró , sa costum d' aquest castell és que aquell que hi
 , la reina diu : — Patró , sa costum d' aquest castell és que aquell que hi
 , ella escurà , adesa sa barraca a on s' ajocava En Joan i que ella
 , alça es cap amb so boliquet davall xella , i cap a sa cova d'
 , s' exclama : — Ara me n' hi vaig jo a prendre -n' hi un , de
 , se n' arribaren a anar , i En Bernat diu a sa fia del rei : —
 , miram dins es pou . Dinaren , i mira qui mira pertot si hi hauria gens
 , m' hi espitxaré , i ho veurem si m' enjoncarà a mi com vos ha
 , me 'n tenc d' anar a amagar -me dins aquella cova d' aquell arenal
 , tothom an aquell arenal de sa vorera de mar ! I com hagueren dinat tothom
 , mos hi porem divertir una estona . Aquí En Pere se 'n va a cercar
 i , si los trobàs sense haver segat gens , tirar -los ses darreres , dir -los
 mos hi posarem i han d' esser quatre grapades . Hem de rescabalar es temps
 ha d' esser . Devers les vuit s' aiguera les du es berenar i un
 jo hi aniré , a dur sa llenya , i tu gorderàs es nin . Era un
 sempre , amb el rei . Conversa qui conversa , com varen haver dinat , el rei arribà
 a ca seua ! I encara no va haver dit allò com , zas ! , compareix damunt
 a ca seua ! I encara no ho va haver dit com , zas ! , damunt aquell
 a ca seua ! I que n' hi haja a voler per tots , eh ? Què
 , cap an aquella cova de s' arenal ! just amb un parei de criats . Hi
 , conversen una mica i , mal a pler com estaven , tant el rei com sa
 , el rei arribà a dir an En Joanet : — D' una altra cosa estam endarrer
 En Bernadet i Na Catalineta ? — demana es jardiner . — Sí fa — diu sa senyora — . I
 que t' has de menjar es cuinat sense destapar s' olla , i es pa
 que allò era comprometre -los i que no era cosa de demanar a cap
 . El se du a sa boca , se posa a sonar , se posa a sonar , ti-tu-ti ! tu-
 jo . La 't compr , ha dit ell . La 't veng , he dit jo . I
 ver de tot lo que li contà de sa seua germaneta ? Ho veu com
 allò a ta mare ? — He perduda la güieta , la mestra m' ha atupadeta i
 allò a ta mare ? — Sí — diu s' al-lota — , i m' ha comanat que
 : " Oh Catalineta ! Riu una miqueta i sortirà es soleiet i me poré eixugar ses
 ho faré . S' esclau passa per davant ca aquella veinada , veu s' al-lotó
 Vossa Reial Majestat . En Tià demanà per anar a fer una passada per sa
 aquell sant de Déu que ho ' via de dir ... Bona l' hem feta ! ... Ja
 això , se 'n va a tirar -se damunt es llit , fent es mort , com
 , i toca s' esquella ben fort perquè es missatges el sentissen . Efectivament , al
 el rei . Tota la ciutat comparegué a cal rei per veure com acabaria aquell

1080	raó li vessa per damunt es cap — digueren tots . En Joanet los pagà així com	havia dit	i cadascú va prendre p'es seu vent . Sa fia del rei va veure
1081	es dia que feia vuit . Es vespre es batle va dispondre la cosa així com	havia dit	. En Salom sofregeix ben sofregides ses banyes d'es bou en saim ; i feien
1082	l' acabaràs mai , a l' Arca , tant malaveigs tu ! Noè taià sa llenya així com	havia dit	el Bon Jesús , i no tornà veure cap corc . Acabà l' Arca de lo
1083	que es temia que la se miraven , zas ! , ja la tenien darrere s' aubaguera , com	he dit	; i , si era el rei es mirador , fogia de sa finestra com un llambre
1084	seua vida . I d'En Miquelet què era estat ? Ara ho veru . L' homo , com	hem dit	, quan va esser a penyes , que l' hi deixaren aquelles dues ombres , ja li
1085	elles i sa renyonada . Aquells dotze verdancs ell else deia es dotze Apòstols , com	hem dit	, i es primer per lo mateix era sant Pere . Uns apòstols així sabeu que
1086	ho donaren a ses cames . Si un s' hi ajagués amb aquelles llesques , així com	hem dit	, i no se retgiràs gens , conten que de davall sa roca sortiria una sepetota
1087	u ? — Maldament no tengués tant ! — diu es carboneret — . És que no em recorda com	heu dit	que he de dir s' oració . Sant Vicenç , davant aquell miracle de sa fe
1088	' ha dit : Què dus ? Sa dona d'es batle , he dit jo . La 't compr ,	ha dit	ell . La 't venc , he dit jo . I hem feta barrina . Es batle cuidà
1089	no fos ella sa sortada . Sobretot , ell lo endemà a s' hora que es corpet	havia dit	es sabateró va esser amb Na Catalina devora es pou d'En Gatell . Compareix
1090	anà amb so mort a veure si l' hi voldria deixar enterrar dins es corral ,	havia dit	que sí . N' Andreu trobava que allò era una feta no d' un mig
1091	? Matinetjar ! Matinetjar ! Això és lo que interessa ! Es polissó , tot d' una d'	haver dit	això , féu com que seguir sa seua via i prompte no en veren la
1092	la reina véia que dins es senaió hi hagués es dos bessonets ? — Què ha d'	haver dit	, sa gran polissona ! — respon sa criada — . No m' ha dit més que : " Vetaç açò !
1093	te 'n puc arrambar gens , d' aquest euguent , has fet tard . M' ho havies d'	haver dit	abans de néixer ! — Què vol dir abans de néixer ? — diu aquella pertefè . — Vol
1094	ha remei : el rei David , com demanà aquell do d'es tres fiis , havia d'	haver dit	: si convé . Per això , mirem -mos -hi molt , en so demanar coses a Déu . § 14 .
1095	' espantava vent ni aigo . El rei féu ses dictes així com sa seva fia darrera	havia dit	: que tal dia se presentassen tots es fadrins , fossen com fossen : alts o baixos ,
1096	d'En Bernadet ... ? I què en direm de lo que ha dit aquella colometa ? Ell	ha dit	que En Bernadet " a l' aire està penjadet " ! I és ben ver que hi
1097	senyor rector de Sant Marçal , i tot d' una s' exclama : — Què tal , Pasqual ? Ell	ha dit	ver el senyor rector que sant Marçal i les Ànimes del Purgatori donen es
1098	: — Ets al-lots me diuen que és una dona així i així i que els	ha dit	que an aquest jardí , per esser es més garrut del món , just li manca
1099	n dinar de primera bona , com bé poreu creure . S' auccellet , antes de partir , els	havia dit	: — Si el rei vos torna demanar de vòstron pare i de la vostra mare ,
1100	. Li explicaren s' objecte de tornar a pujar an aquella muntanya per lo que els	havia dit	aquella altra dona . Sa madona else digué : — Si fèieu lo que aquesta revetlera v
1101	per randa lo que els havia passat amb so misser i lo bé que els	havia dit	d' observar aquell consei . — Sobretot — deien ells — , tot lo camí tot lo camí l'
1102	, varen dir que es misser havia estat prou content de s' alegració , i que els	havia dit	que sempre que haguessen mester cap consei , que hi anassen . Però ells se 'n
1103	sa seua gent . I tots es convidats varen comparèixer es dia i hora que els	havien dit	. Se fa es casament , i unes noces que hi hagué de lo més alt
1104	en sec . Aleshores ets inquisidors varen veure que En Planiol no era allò que els	havien dit	, i que lluny de merèixer càstig , merexia premi , i no en taiaren pus : li
1105	llet de lleona ; i , si no el me volen donar , facen comptes que no els	he dit	res . I estiguen bonets ! I Déu les guard de perill ! I ja va esser
1106	que m' havien feta aquella rebuda . Jo no ho he volgut endardellar , sinó que els	he dit	que me mostrassen , més que de pressa , sa cambra de més endins . La 'm
1107	es cap-cingles , que me són caiguts devers es safreig d'En Rabassa , i els	he dit	: Uep ! A sa garriga vos esper ! Arrib a sa garriga , i allà espera qui
1108	, com he vist que se n' anaven tan corrents a dur -mos es dobbers , els	he dit	que tampoc no importava que frissassen tant de pagar , que bastava que mos pagassen
1109	, un dia a l' any que véns ! " I jo que me fonia ! A la fi ,	he dit	: " Feis -vos trons ! " i som fuita . Com som raboa , que no m' hi tornaran
1110	va veure que ja havien comparegut tots ets acceadors i que tots davant la gent	havien dit	i repetit que li perdonaven es deutes , de compassió i llàstima que else feia
1111	't don ! En Joanet se n' hi va , troba aquella bossa allà on es gigant	havia dit	, la s' amaga dins sa butxaca i troba es gigant que coix-coix provava
1112	i sa mare , bé de panxa i llavó diu : — Ah Bernadet , Bernadet ! Que t' hi	ha dit	de bé i t' hi dirà perquè no has abandonada ta mareta . Aquella guarda
1113	— . Si Vossa Reial Majestat no mos hagués dit que l' hi diguésem , mai l' hi	hauríem dit	. Lo que per amor de Déu li pregam , que no s' enfad ara contra
1114	fia del rei que ell mai hagués tenguda cap maneta de plata ? Qui l' hi	havia dit	? Qui hi havia en el món que ho sabés fora ell ? Bé n' hi
1115	ossari , boca badada ; es qui estaven enrevoltats , amb sos cabei drets ; es qui hi	havien dit	, sense polsos ; i començaren a fer -se enrere , i , si no amb sa llengo ,
1116	: — Però , qui ets tu que te 'n véns a parlar -me així ? — Ja l' hi	he dit	, mi senyor — diu Na Trec-a-trec — . Som una criada de Vossa Mercè i
1117	s' exclama : — Sobretot , senyoreta , jo ho tendria ben bo d' arretglar . Ja l' hi	he dit	tot d' una ! — Vol dir — diu N' Elienoreta — , tornaries a mon pare a demanar -
1118	amor de Déu li pregam , que no s' enfad ara contra noltros perquè l' hi	hem dit	. — Vos don paraula — diu el rei — que no m' enfadaré ; més tost vos don
1119	Pere i li diu : — Mon Mestre , si voleu que vos aid , digueu -ho . — No ho '	guesses dit	— respon el Bon Jesús — . Vetaquí sa caldera d'es cervell : posa -los -ne una
1120	tau , voleu que baratem es viatge , cap per cap ? — Feta està sa barrina ! No ho '	guésseu dit	! — exclama es pobler . Amb una grapada descarrega ses carabasses , engirgola ses d
1121	sa teua cosina , que no el se mereix ! I quina és ella ! Prou que ho	ha dit	: " Que vénga ! Si no ve , que no em torn mirar pus a sa cara !
1122	sa primera que diran , que me som feta dolenta . I ben clar que m' ho	ha dit	sa veinada : " Hala ! anem ! , que tothom t' espera , i no la se 'n duran ,
1123	polissó d'En Ferrandí han de cremar ... ? I ho sabeu cert ? — Figurau -vos que ho	ha dit	es criat major del rei cristià . Aquestes oreies meues , aquestes mateixes oreies ,
1124	sa cara i fins an es dit gros d'es peu ! És que m' ho	ha dit	amb tot secret , que ja no hi ha res an el món més valent
1125	torn ; i la capsa del congràs , que qui bé vaja , que tornàs . — I t' ho	ha dit	just així ? — diu la reina d'es castell . — Just així , ni més ni pus ! —
1126	dit que fos bona per eixugar la roba del senyor rei i ella m' ho	ha dit	! Que pas ! La deixa passar i Na Catalineta de d' allà ben afuada i

1127 dit que fos bo per rentar la roba del senyor rei i ella m' ho
 1128 avall ! — diu sa galina — , que el món s' és girat damunt davall ! — Qui t' ho
 1129 avall — diu es gall — , que el món s' és girat damunt davall ! — Qui t' ho
 1130 t' ho ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho
 1131 — diu es xot — , que el món s' és girat damunt davall ! — I qui t' ho
 1132 ' ho ha dit , compare En xot ? — Compare En gall . — I a tu qui t' ho
 1133 t' ho ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho
 1134 avall — diu es bou — , que el món s' és girat damunt davall ! — Qui t' ho
 1135 ' ho ha dit , compare En bou ? — Compare En xot . — I a tu qui t' ho
 1136 ' ho ha dit compare En xot ? — Compare En gall . — I a tu qui t' ho
 1137 t' ho ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho
 1138 Vit , i sa posa a cridar ben fort . — Vit , aixeca 't , que ma mare ho
 1139 no he dita una tal cosa , senyor rei ! — diu En Joanet . — Es qui m' ho
 1140 tota cremada , sortí com un pinyol de cirera cridant : — Ah frare Cotaire ! Ja ho
 1141 dirà ? — diu es sergent — . Que no heu sentit aquell senyor de sa Diputació que ho
 1142 cosa amb tot secret , i te juram que no ho sabrà negú , que mos ho
 1143 no mos pots negar que tu saps cosa ! No t' amollam que no mos ho
 1144 casa . — Idò noltros sortirem de polleguera ! — diuen ses portes . I encara no ho
 1145 casar — li digueren . — Bé — digué ell , i va fer tan poca menció com si ho
 1146 Barba-rotja callà , com se suposa , i no féu ensigna de res , com si ho
 1147 i li diu : — Hala , si anam a estirar -mos ses cames qualche poc ! — No ho
 1148 que no hem d' anar a veure si recuperam lo que hem perdut ? — No ho
 1149 de temps un diu : — Que anam a llogar -mos a cal rei cristià ? — No ho
 1150 ser fosca negra . — Encara no ? — arribà a dir En Pere , tot impacient . — No ho
 1151 -te 'n vint , i només voler -ne tretze ! Bèstia , més que bèstia ! — Idò m' ho
 1152 sa carrasca : — Carrasca , du 'm a ses casotes d'es gigant ! I encara no ho
 1153 man ? — diu ell — . Lo primer , que me tregues d' aquest pou ! I encara no ho
 1154 , mi amo ? — Que em dugues a ca nostra ! — diu En Manent . I encara no ho
 1155 una esglesieta i En Joanet un capellà revestit per dir missa . I encara no ho
 1156 és això es misteri de la Santíssima Trinitat ? — diu fra Tomàs . I encara no ho
 1157 un arròs ben engrogat i uns escaldums de moltó i metles torrades . Encara no ho
 1158 : — Ara menjaria unes sopes amb col i un talabant de sobrassada ! I encara no ho
 1159 de tot per berenar una bona truita d' ous amb sobrassada ! I encara no ho
 1160 guant d'En Bernadet . — Ah l' amo d'es guant ! — diu ella . Encara no ho
 1161 singlar ! Res , an aquelles muntanyes manca gent ! Val Déu i falcó ! I encara no ho
 1162 som ? — diu ella — . De la terra aont peguen amb la trobiguereta . I encara no ho
 1163 i que no recul gens mai , sinó que sempre se faça envant ! Encara no ho
 1164 i diu : — Uiet ! Bon uiet ! Torna aquí d' on ets eixidet ! I encara no ho
 1165 , què demanes ? — Un bon sopar per tots quatre ! — diu En Joanet . I encara no ho
 1166 anar -hi peu pla i passetjar -s' hi — diu En Joanet . I encara no ho
 1167 rei , pare de la senyora princesa i sogre meu ! I encara En Joanet no ho
 1168 un entrunyellat de pins ben espès i diu : — Val Déu i falcó ! Encara no ho
 1169 para , el sen Tomeu diu : — Hala , a set , fes lo que saps fer ! Encara no ho
 1170 diu : — Hala , canyemet , treu -mos d'es menjar del senyor rei ! I encara no ho
 1171 amb tot lo que sia mester de menjar i de servici . I encara no ho
 1172 ? — Tan ver com que han dita missa avui ! — diu sa viuda . I encara no ho
 1173 is lliures ! — diu En Joan . — Posada està ! — diu aquell senyor . I encara no ho

ha dit ! Que pas ! La deixa passar i aleshores sa cusseta , veient que no hi havia
 ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! Es gal
 ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare
 ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! I es x
 ha dit , compare En xot ? — Compare En gall . — I a tu qui t' ho ha dit ,
 ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare
 ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! I es b
 ha dit , compare En bou ? — Compare En xot . — I a tu qui t' ho ha dit
 ha dit compare En xot ? — Compare En gall . — I a tu qui t' ho ha dit ,
 ha dit , compare En gall ? — Comare galina . — I a tu qui t' ho ha dit , comare
 ha dit , comare galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! I sa l
 . — Jo no m' aixec ! — diu ell . — Mira , jo aniré a fer venir la vergueta ,
 ha dit — diu el rei — no crec que m' engan . Per lo mateix , l' has de
 ha dit mu mare , que no xerrasses gaire ! Sa veia , fent flamada i taiant claus , exclamà
 ha dit , que éreu voltros ? — Vol dir allò era sa Diputació ? — diu l' amo . — Vol dir
 ha dit . — I què és que vos he de dir ? — diu Na Trec-a-trec . — Si
 hages dit ! I amb això ja la m' han amarrada una per cada braç i estira
 hages dit com , zas ! , surten de polleguera , i cop per aquí i sembatuda per allà i
 haguereu dit a sa paret . Li cercaren una al-lota , una fia d' un comte veinat ,
 haguessen dit a sa paret . Com sa bamba veu allò , enverga crit dient : — Uei ? I com
 haguessen dit ! — diu aquell — . Au ! Piquen de talons , i de d' allà . — Que tanmateix tocarem
 haguessen dit ! — s' exclamaren ets altres , i partiren . Quan foren a prop de Can Vicenç , s'
 haguessen dit ... ! Anem -hi ! Se n' hi van i s' hi lloguen . Al punt el rei
 haguessen dit ! — respon la Mort — . Anem ! Parteixen , el se 'n mena devers una hora enfora . Tr
 haguessen dit , que en volies vint ! — I aont havia d' anar a creure que fosses tan
 hagué dit com , zas ! , ja fonc davant aquelles casotes ; se posa sa barretina verda . Sense q
 hagué dit com , zas ! , sent dues mans que l' agafen i el se 'n pujen a
 hagué dit com , zas ! , sent dues mans que l' agafen i a l' acte el posen
 hagué dit , com ella torna un escolà amb sa cota i es roquet , es cavall torna
 hagué dit com , plam ! , etziba aquella ratjola devers es cap d'En Lluterros . El fer an
 hagué dit com , zas ! , surten tres ombres i li posen davant s' arròs engrogat , els escaldums
 hagué dit com , tac ! , s' entreguen ses tres ombres : una amb una greixonereta de sopes , s'
 hagué dit com , zas ! , se presenten ses tres ombres amb sa truita , es pa , s' aigo
 hagué dit com , zas ! , li surt En Bernadet . Na Joana li conta es pas i En
 hagué dit , com torna un falcó i ja és partit vola qui vola cap an aquelles
 hagué dit , com pega fua cap an es portal , i cametes me valguen ! — Criats i criades ! —
 hagué dit com , zas ! , surt un exercit de cavalls blancs ben abrinats amb uns soldats damunt
 hagué dit com , zas ! , aquell ui se posa dins s' altre clot a on estava primer
 hagué dit , com els envest una bona greixonera de sopes i una truita d' ous . Tots
 hagué dit , com , zas ! , queda plantat aquell castell dins mar amb un bon caminal per anar -
 hagué dit com , zas ! , es negret tornà davant cal rei aquella grandiosa casa amb En Joanet ,
 hagué dit , com ja torna un falcó i eixampla ses ales , i per amunt i de
 hagué dit , com s' ase se posa a pegar alçades de cul , i vénga descàrrega i
 hagué dit com , zas ! , compareixen damunt aquell canyement dues coques bames , un pot de con
 hagué dit , zas ! , surt un casal com es de rei amb tot es recapte que s'
 hagué dit , com sa cadena amb què estava fermat es negret s' espoltrí tota , es negret
 hagué dit com , zas ! , s' afica dins es batzeral i com En Joan l' hi veu

1174	del vell marí , totes aquestes mates romanguen taiades i feixos fets ! Encara no ho	hagué dit	com , ra-rac , totes aquelles mates amb ses rels per amunt i feixos fets !
1175	mia ! Ríngola , fava , pinyolí , llentia ! Què me 'n direu ? Ell tot d' una que ho	hagué dit	tres vegades , zas ! , una d' aquelles claus se decanta de ses altres , En Joanet
1176	jo me som escoat ! — Idò jo m' esbrancaré ! — diu sa figuera . I encara no ho	hagué dit	com , ta-trac ta-trac ! , sa figuera tota esbrancada ! Amb això s' hi arramba
1177	aquí ? Es senyor alça es cap , i exclama : — Ara t' ho diré ! Encara no ho	hagué dit	, com ja hagué enflocada galtada i altra an aquell , fent -li botir es garrot
1178	seua per dins es ribell . — Planto ! — diu ell tot d' una . I encara no ho	hagué dit	com , zas ! , s' atura aquella processó que rodava dins es ribell . I aleshores es
1179	grana . — Ni jo tampoc — diu sa segona . — Ni jo — diu Na Catalineta — . Si jo ho	hagués dit	, l' hi diria , senyor rei . — Idò quina és — diu el rei — que ha dit
1180	rei — diu Na Catalineta — , li assegura que no ho som . Si fos jo que ho	hagués dit	, l' hi diria bitlo-bitlo , sense cap revolveria . — Idò quina és — diu el rei —
1181	olia passar envant . — Erri , Murta ! Erri dic ! — deia es traginer , i ... ni si ho	hagués dit	a un banc ! — Bon re-cap de lissa ! ... Mula i dona , garrot la fa
1182	' atzufa ; i En Pere que no s' aturava de dir : — Idò que no m' ho	hagués dit	, que etzibàs garrotada a sa primera mosca que guiparia ! Idò que em paguin ses
1183	Glòria , carabassenc ! — s' exclamà sant Pere , ja fora d' ell mateix . — Si m' ho	hagués dit	, an açò , com jo estava a la flor del món , ja tendríeu es morros
1184	, lo que tenc ; però ja voreu que llavò vos ne penedireu , de que vos ho	hagués dit	. — No mos ne penedirem , per gros i ferest que siga ! — digueren s' homo i
1185	ha passat i li passa a Vossa Altesa , i tot d' una que m' ho	haja dit	som venguda a peu d' aquell altre cap de món ... a peu , senyoreta mia ! —
1186	tornat dir bord ! I això no va pus ! Ja fa tres vegades que m' ho	han dit	! Quan es cans lladren , qualque cosa hi ha ! No tendríeu perdó de Déu si
1187	' he trobades unes quantes que me n' han dit cosa ; i , tal com m' ho	han dit	, ho he posat aquí . Es qui me n' ha donada més clarícia és estat
1188	menjaràs ; i , si troba que no m' has de menjar , no me menjaràs . — Ja ho	has dit	— s' exclama es lleó . Al punt toparen un homo , i li contaren es pas .
1189	? No t' havia dit que ensellasses es més magre de tots ? — Sí que m' ho	has dit	— diu En Bernadet — . Però he dit jo : Quin possible , tan magre com està , que
1190	tal cosa ! Li puc jurar que no ho he dit ! — Ja sé jo si ho	has dit	! — diu el rei — . És que sempre negues , tu . Sobretot , ses raons siguen acabades
1191	em un escambri ? — li digué — ; i almanco un homo (!) mataria el temps . — Ja ho	has dit	! No , i jo tenc unes cartes ... ! I què hem de jugar ? — Una ànima d'
1192	hi feim sa nit davall ? — Sí fa . — Vetlaré jo primer , no és ver ? — Ja ho	has dit	— s' exclamà el rei i , tutup , s' ajeu i al punt va fer uns
1193	p ... , ni c ... , ni alena . — Idò és mort — diu el rei . — Ets tu que ho	has dit	— diu es purando — : no som jo . Res , ja he guanyat es jornal ! I gira
1194	rei ? Però tot això és meu , i jo me 'n seria temut o m' ho	haurien dit	! Era es palau d' En Joanet i Na Catalina , que el veren , an el
1195	amb tal aigo dedins ! Es tres germanets feren totes aqueixes coses tal com los ho	havia dit	s' auclellet . S' argenter les donà tot un sarró de durets d' or , dobles
1196	donat cap . No havies dit tu que volies tretze paums de drap ? — Sí que ho	havia dit	! — Idò tretze paums de drap n' he demanats . Me volien contentar amb vint ; però
1197	gens , i se varen escalar . Llavò se recordaren que el Bon Jesús ja los ho	havia dit	com partien cap a ses flors : — No vos fieu massa de ses apariències , si
1198	altre . — I encara no l' has tirada , gran carronya ? — diu es primer — . No t' ho	havia dit	jo , que no en tocasses cap ? Aquell la tirà en terra tot d' una ,
1199	elles revetleres una mica s' empegueiren , però acabaren per confessar que sí que ho	havién dit	. Justament es cuiner i es pastisser del rei eren fadrins . Else crida , les mostr
1200	! Des que som nat , la guard amb sis més . — La guardes i no m' ho	haviés dit	? — No ho havies mester sebre . — Saps que hi vas , d' errat ... ! No res , per
1201	-se que jo no he dita una tal cosa ! Li puc jurar que no ho	he dit	! — Ja sé jo si ho has dit ! — diu el rei — . És que sempre negues ,
1202	sa questió és ballar bé i alerta a perdre cap punt ! que ja t' ho	he dit	: hi va sa pell d' es diumenges i d' es dies feners ! — No passeu
1203	hauràs muiada dins aquella ribelleta de sa cambra que fa set , perquè ja t' ho	he dit	: sí no t' hi senyaves , tocar es llit i tu i es llit i
1204	' aquell rei haurà d' esser per tu . — Ho fareu just just així com vos ho	he dit	? — diu En Joan an es quatre fiis . — Prou que sí — diuen tots — . No en
1205	dimoni cucarell amb una veu molt més esquerdada que es primer pic . — Ja us ho	he dit	, qui és ! — diu En Pere — . Som En Pere Catorze ! — Bé va ! Catorze ànimes ! — di
1206	dir -los -ho el Bon Jesús me donà sa paraula . Ara que ja els ho	he dit	, sa meua paraula s' és acabada . Ja no diré res pus . I així va
1207	es front i una rosa a cada galta ? — Jo som estada , senyor rei , que ho	he dit	! — diu Na Catalineta — . I no em desdic ni amag es braons . — Idò bé — diu
1208	que vos guanya a tirar enfora . I si no vos voleu provar , ja us ho	he dit	, vos he d' escopir a sa cara . Es gigant , cremat de tot , diu : — Au ! —
1209	Bon Jesús — , per què m' has dit que només tenies aquells ? — És ver que ho	he dit	— diu Eva — , però és que he estada empegueïda de presentar -vos es vint-i-
1210	deçà que ho tenc de dir ? — demana es carboneret . — Sí , germà ; així com vos ho	he dit	jo . I sant Vicenç l' hi va fer dir darrere ell . — Idò ho direm
1211	punts se calçava ; i li diu : — Que vos voleu llogar amb mi ? — Ja que ho	heu dit	, peguem -mos de barrina — diu ell . — Mos hi porem pegar ; però abans te vui
1212	. I què me 'n direu ? Ell hi va esser sa llantiota véia que aquell homo	havia dit	, i ho era ben véia i retuda de tot . — Sí que hi és ! — crida
1213	Com és vernedísim ! — exclama ell — , que tanmateix és gros que aquests tres homos	hagen dit	que mataren aquell i per això els hagen de matar a ells , i jo
1214	on se presentà devers es mateix dia que arribàreu voltros amb sa barca . S' hostaler	ha dit	que nom Miquel , que és un bon al-lot de tot , que menja i
1215	està penjadet " ! I és ben ver que hi està , es germà de Na Catalineta ! I	ha dit	també sa colomete que sa dida està " en cadira d' or servida " . I és
1216	' or servida " . I és ben ver que en tenim una aquí , de dida així ! I	ha dit	que " Na Marió riu i folga amb el rei Faraó " ! I qui és el
1217	-t' ho de dir : te duim a matar . Ta mare mos ho ha manat i	ha dit	que , si no te matam i no li duim es teu cor , mos farà
1218	ets uis tota empegueïda i retgirada . El rei també la se mirà ben arreu i	hauria dit	que era sa seua dona si no hagués reparat que tenia es dos braços
1219	gaire . Sa dona m' ha dit que havia mester quatre encenais p' es fogó , i	he dit	: me 'n vaig a dur un feixet de llenya ; i he trobat que em
1220	sempre ! — Què li feim de bo ? — No li feim gaire . Avui no tenia jornal , i	he dit	: me 'n vaig a esclafar tantes puntetes , bonys i regruixos com fan ses penyes

1221 té una bona ànima que li vaja darrere , malaltet com està dins es llit ; i
 1222 a sa botiga de fil més bona que m' han dit que hi havia i
 1223 pos messions que ni Vossa Reial Majestat ni el papa en mengien de millors . I
 1224 ra volta ? — Sí , fieta — diu En Bernadet — . Me som perdut per dins aqueix bosc i
 1225 arribades veus de que vós sou molt trempat per llevar concert d'es vent i
 1226 veure morta i dins es baül s' única fieta que tenien , la senyora princesa i
 1227 ' emperiolar ? — Fosca ! Ja ho veis . Som un pobre que no tenc aont caure mort , i
 1228 me fa amenaces de puny . Jo m' he vista la mort darrere s' oreia , i
 1229 t' ha enviat a demanar ? — És que he sentit tant de picar i cavegar , i
 1230 d'es dos hi quet ! — respon s' animalot , i li pega llongo . En Joanet ja
 1231 tu es primer — diu es porc singlar , i li pega fua . Però En Joanet ja
 1232 es temps que vulga , si an els jais no else sap greu . Es jais ja
 1233 res , del teu se pagarà , si la prens . Això has d' esser tu . Jo ja
 1234 mai ? — De grosseranda ! — diu sa mare — . I que te series casada tan aviat si jo
 1235 altre enganx : una cosina meua que s' és casada , i me convida a noces . Jo
 1236 , si volia tenir un arrap amb so frare que habita per aquí , segons veig . Jo
 1237 devers es llit i li veu es cap damunt es coixí . — És lo que jo
 1238 de família , carregat d' infants i sense res per omplir -los es gavatx . I jo
 1239 sou gigant i que sou tan trempat i tan trempat per una panxada . I jo
 1240 . M' han dit que vós éreu el reverend dimoni per enfornar bon concert . I jo
 1241 dit : aquí dalt hi ha un gigant que per ventura l' hi tendrà . I jo
 1242 : — I què fas , homo ? No t' havia dit jo quatre encenais ? — És ver ; però jo
 1243 . — Vol dir — diu En Pere — que no du un fil de roba damunt ! I jo
 1244 hagué mig poble alt , i ningú sabia clarícia de res . — En Pere de Na Joana
 1245 dins es casal d'es mig d'es verger , així com el rei Moro les
 1246 quelles dues criades cerca qui cerca per tota la casa aquella llantiota veia que les
 1247 , de que el rei se fos posat a escometre Na Francineta , allà on mai les
 1248 uessen tirades paies de Menorca . Elles seguien borinetjant ; i En Pere , com ja les
 1249 de música , sa font d' or i s' aucll qui parla , i que ells les
 1250 venir una donzella a posar -me es dogal ? I tothom s' exclamà : — Mirau ! I li
 1251 queixals que vos fan tant de mal ! — Però bé ! — diuen aquells dos — . I qui li
 1252 aquí i que vos haurà dit que pujàsseu ? — I aqueixa polissona — diuen aquells — li
 1253 s' havia de casar amb ell . Per això va esser que , quan En Joanet li
 1254 gep i tan xerevel-lo , si li vengué de nou , i més com ell li
 1255 qui pensa qui poria esser aquella senyoreta , i no hi sabia donar volta , que li
 1256 . Lo que més li picava era que aquell diantre de senyoreta es primer vespre li
 1257 aquella viuda i es set infants . I quan s' és vist que a un li
 1258 i tu ? — Jo ? — diu En Bernat — . Més trempat que uns orgues . I que tanmateix li
 1259 ta columnària (cinc reials) a tots es pobres que li demanassen almoïna , fins que li
 1260 seria a ca son pare i se casaria amb En Joanet , com En Joanet li
 1261 creure que En Bernadet ja li va haver acopat cap allà ont sa jaia li
 1262 ' hi sent gota , i ja és partit cap a cercar es set pous que li
 1263 ! Explica 't , veïam ! Ella li contà fil per randa tot lo que es gigant li
 1264 i de llàgrimes , i no tengué altre remei que creure lo que es gegant li
 1265 Na Catalina . Dit i fet , N' Antonina s' allarga dins sa caixeta , així com li
 1266 tantes pregàries com ella li feia , i confiat de que succeiria tot així com li
 1267 veu , i que s' ho aficà dins es cervell , tot allò que sa veu li

he dit : un brouet que parla , mi senyor . Me crega , parla ! El tast per un gust ,
 he dit tot d' una a sa botiguera : " Fil d'es millor de tots per broidar
 he dit : " Ara en vui dur un paneret an el rei . " El rei , recordant -se d'
 he dit : " No tenc altre remei que tornar a ca sa germana " . — Vol dir això és
 he dit : " Ara hi vui anar , veïam qui guanyarà : o jo a posar -li concert davant
 he dit : " Me n' hi vaig a consolar el senyor rei i la senyora reina , que
 he dit : me 'n vaig a veure si trobaré cap ventura . L' amo el se mirà
 he dit : Si no ho don a ses comes , està fet de mi , me desxuïa . Espitxar -
 he dit : veam què serà això ! — diu En Barrufet . — Idò és que m' ha donat la
 hagué dit " Val Déu i lleó ! " Ja era un lleó , i el rep amb ses ungles
 havia dit " Val Déu i lleó ! " , i antes que li arribàs , ja va esser un lleó ,
 havien dit que no los ne sabia i N' Aineta romangué allà amb sa ninona . I
 he dit massa ! A mi em convé que la prengues . Ja en va fer es polissó ,
 hagués dit que no en volies brot , de feina ? — Però , i quin possible és que jo
 he dit a sa veinada : " Ja li diràs que tot està per rebut ; que no ho
 he dit que sí . Acab de davallar i cerca qui cerca es frare , no el trob
 he dit — diu es gigant — . S' és tirada damunt es llit una estoneta . No res , deixem -
 he dit a sa dona : " Me 'n vaig a tal bosc a veure si aplegaré quatre
 he dit : Ara hi tenc d' anar a veure si és tant com diuen . A veure
 he dit : " Idò ara me n' hi vaig a veure si és tant com diuen , veïam
 he dit : idò anem -hi . Aquesta altra sortida sí que li vengué de nou , an es
 he dit : lo millor és sortir -ne d' un aixec : taiaré es pinar , en faç un
 he dit : Aqueix sí que per força n' ha de passar fretura , de roba , i no
 ha dit que l' havia mort i que l' havia tirat dins es pou de devora
 havia dit , i va esser un casal que no tenia fi de gran i de ben
 havia dit aquell desconegut que hi havia . Miren per tots es porxos , i res ; s' afiquen
 havia dit a elles : " Com va la vida ? " Perquè just les se mirava boca closa com
 havia dit tot lo que li venia a sa boca , les deixava en banda , esquitxant -se
 havien dit que , per trobar tot això , havien de pujar dalt aquell puig . I que , com
 ha dit donzella , i és donzell ! En Joanet pega altre cop an En Mirando su es
 ha dit a vostè que noltros venim aquí per res de queixals ? — I qui ha d'
 ha dit a vostè això dels queixals i que noltros érem fiis seus ? — Ja està clar
 hagué dit què n' havia fet , de sa maneta de plata i llavò li digué " Hala ,
 hagué dit fil per randa tot lo que era estat . Que m' en direu ? Ell ho
 hagués dit que era de " la terra aont peguen amb la trobigereta " . Es vespre se tornava
 hagués dit que era " de la terra aont pegaven amb l' aclaridoret " , i es segon vespre , "
 haja dit malament per haver obrat bé ? No mos diu s' adagi " fé bé i no
 han dit per què venia ? — M' ho han mig encetat — diu el rei — . I que hi
 haurien dit a on trobaria aquella fadrineta que cercava . Amb això s' hi acosta un pobret ,
 havia dit que son pare havia fetes unes dictes que se casaria amb aquell que anàs
 havia dit que era es pou de Sa Lluna : dins unes muntanyes molt sobregues , a's
 havia dit sa jaia , per omplir -hi d' aigo sa redoma . Aquells pous estaven escampats per
 havia dit . Com hagué acabat , En Joanet s' exclama : — No res ; ho veurem si hi haurà
 havia dit . I es gegant agafa Na Marieta i la se 'n mena ben lluny ben
 havia dit Na Catalina , aquesta li compon p'es costats fils de sobrassada i bons tascos
 havia dit , agafa sa guinaveta , la hi acora , la capola ben capolada , fins que es tros
 havia dit de dins sa coa de cavall . Se posa un vestit de metge , nou , flamant ,
 havia dit

1268	bandera , que , damunt lo que les havia contat Na Passa-vents que sa botiguera li	havia dit	, de que el rei volia ses banderes tan reforçades , varen creure que lo més
1269	tot d' una li vengué s' idea de veure si era ver allò que li	havia dit	En Bernadet , que , en pentinar sa seua germaneta , li sortien d'es cabeis perles
1270	peus . I això va fer que el rei se recordàs d' allò altre que li	havia dit	En Bernadet : que , en riure sa seua germana , feia sol . I hi pensà el
1271	món , se 'n va amb aquell criat cap an aquell bosc que son pare li	havia dit	. En Bernat duia molta de conversera i li treia an es criat mil capítols
1272	per més pregàries i amenaces que li havia fetes perquè li obrís , i que li	havia dit	que era sa fia petita del rei Bruixot , i que li havia endevinat a
1273	succeir amb so corpet d'es pou d'En Gatell i allò que aqueix li	havia dit	. — Però i com t' hi ets tornat acostar , devers es pou ? — li diu sa
1274	Na Catalina , badant uns uis com uns salers . Aquella li conta tot lo que li	havia dit	es gigant i se treu una metleta i la dóna a Na Catalina , dient -
1275	, surt Na Catalina d' allà davall , aquella li conta tot lo que es gigant li	havia dit	d' allà ont era el príncep Corb i llavò li va dir : — Perquè es
1276	te prenguen ! , i lo endemà seràs aquí . Na Catalineta féu tot quant es drac li	havia dit	: cui es dos brotets de murta florida , se 'n posa un dins un butxacó
1277	. N' afina un , de finestró , que li paregué que era aquell que sa fadeta li	havia dit	. Hi amolla es dos canaris grocs , que se 'n pujaren per amunt . I quan
1278	-li En Bernadet mil gràcies . Afina s' al-lotó es forat que sa jaia li	havia dit	a sa cucua d'es penyalar , hi enfonya es cap i crida amb tota
1279	tal cuina d' on era perquè sa mare , per no destapar son pare , mai li	havia dit	qui li havia tret ets uis ni com era que estaven dins aquella paret .
1280	sa sogra , hi troba mare i fia , fa a sa sogra ses ofertes que li	havia dit	es metge , si tornava posar peu dins ses cases de sa possessió , en no
1281	Catalineta li ponxí es vell a ses banyes , l' hi féu penjar així com li	havia dit	i sa vedelleta , zas-zas ! , amb sa boqueta estirava es muixell i , remugant , remug
1282	hi havia qui l' aconhortàs . Com s' havia de casar amb aquell homo que li	havia dit	son pare , si li feia por es veure 'l i sentir -lo només ? Si
1283	el rei justament no n' era gaire afectat , de figues , i que sa cosa li	havia dit	malament . D' es cap d' una temporada es germà segon alça es cap i
1284	ver que el rei no ho era , afectat de figues , i que sa cosa li	havia dit	tort . Passen unes quantes setmanes i es fii petit alça es cap i diu
1285	Bernat i En Bernat d' ella , donant -li mil gràcies de tot lo que li	havia dit	, i se 'n torna a cal rei , esperant que arribàs lo endemà dematí , que
1286	tirar -los -ho . I entre aqueixs hi havia En Mercè-mercè , perquè s' hortolà li	havia dit	que anàs a veure si ell seria es venturós , per allò de que qui
1287	demés que te diré . En Pau se deixa fer tot lo que l' amo li	havia dit	i , com va esser dins es pou , abaix de tot no veia més que
1288	abaix de tot ; i se troba En Joanet dins aquell coval que es blonco li	havia dit	, amb sa caixota de mort a's mig i sa llampria encesa part damunt ,
1289	, i En Joanet ben alerta a respondre ! Com havia de respondre ? Si es negret li	havia dit	: — Es blonco lo que cerca és sa llampria , i de tu un esclat a
1290	, i de d' allà ben acanalat cap a grec , cap allà ont es negret li	havia dit	que se n' havia duit es casal amb la senyora princesa i tota la
1291	per aquelles muntanyes , arriba a sa cucua i afina s' ermità que aquella jaieta li	havia dit	, davant sa seua ermita , que la tenia an es capcurucull més alt de tot
1292	més grossos de la cort . Sa fia del rei rebia tothom perquè En Bernat li	havia dit	que ell ja en tendria prou de preparar es dinar . Lo que havia comanat ,
1293	i sa mare i En Pere li surten a l' enquantre a veure com li	havia dit	an En Pau , que los ho contà tot fil per randa , però com obrí
1294	pins a veure si damunt cap afinaria sa gabieta d' or que aquella jaia li	havia dit	. I mira qui mira per tots es pins , però enlloc enlloc guipava sa ditxosa
1295	-li s' idea de si seria ben innocent de tot lo que sa cunyada li	havia dit	d' ella i tot eren escrúpols que se sentia de que s' era portat
1296	hi havia baix de la capa de Déu . De sa vegada que es mirai li	havia dit	que Na Magraneta ho era més , de ràbia i per por de sa por ,
1297	olor del cel . Aquell frare que havia confessat es lladre llavò se recordà que li	havia dit	: " Tan possible és que Déu te perdon , com que es poal d'es pou
1298	senyor gros , a on porer -se llogar i esperar s' avinentesa que es cavallet li	havia dit	. I a on diríeu que va anar a caure Na Dent d' or amb
1299	aquesta joia ! Tan fort cridava per baix de sa torre a on sa jaieta li	havia dit	que sa pobiletta estava tancada amb ses set criades , que una d' aquestes el
1300	, tot satisfet de sa barrina , de d' allà cap a ses cases ! Es pobler li	havia dit	: — Mirau , si voleu que nesquen aquests ous , ets heu de covar vuit dies dins
1301	a les dents de tot , i va treure tot s' estam ; però si malament li	havia dit	ses altres vegades , pitjor li digué aquesta : en lloc de pomeres , li sortiren metg
1302	. Aquell homo ho fa així ; era ja vespre , pren es camí que En Tià li	havia dit	, troba un homo amb un ase , s' ase perdut ; se posa entre aquest i
1303	mateix . Aquell amo , per por de sa por , va fer lo que En Tià li	havia dit	, i va esser ver que no tengué cap fii ni fia , i tot anà
1304	tgires trauràs s' encantament . El sen Voreta prometé fer -ho tot tal com aquell li	havia dit	. I ho féu tenir ver : lo endemà vespre , com es rellotge de l' església
1305	' al-lotó va dir a son pare i sa mare lo que sa veu li	havia dit	, però ells digueren : — Això és que sa por li ha fetes sentir coses que
1306	Duran , de Son Crespí Vei , me contà que un tal Mateu d'es Rafal li	havia dit	que fa una quinzena d' anys que a un llocarroner de devers Petra li
1307	va dir que hi anava per veure si la princesa Aineta era lo que li	havian dit	que era : s' al-lota més garrida , més llesta i més xerevel-la de
1308	' aixeca , guaita per una finestra i se veu dins un grandióis jardí , tal com li	havian dit	que era es murterar del rei de França . Allò que li cridà més s'
1309	penjar -hi malfactors . En Joanet romangué esglaiat i , recordant -se de lo que li	havian dit	son pare i sa mare , perdé ses colors i se posa a tremolar com
1310	del rei . El rei ja era tornat de la guerra , i ses dues cunyades li	havian dit	que la reina , en lloc de tres bessonets , havia tengut un mostro que no
1311	N' Aineta , an aquells dos jaiets ! Les donà les gràcies de tot lo que li	havian dit	i les prometé de seguir en tot i per tot es seu consei . Passaren
1312	mot a negú , ni a la reina . Era que aquelles paraules que es caporals li	havian dit	que la gent deia d' ell li eren entrades ben endins , les duia clavades
1313	se 'n duran , ni l' enterraran que tu no hi sies ! " I jo que li	he dit	: " Però si tenc una escarada de cards amb un altre , i ha tres dies
1314	s , te menjaré sense fregir i tot ! — Senyor gegant — diu aquell malanat — , ja li	he dit	que no l' engan ! Que em tirin d' una passa si no dic ver !

1315 venguda una pobra al-lotona aperduada a veure si la voldríem deixar romandre i li
 1316 nom de Déu que En Toni Garriguel-lo ha arribat a engreixar ! Avui , com li
 1317 criada se 'n va a cercar -lo i sa dida diu a sa fia : — Li
 1318 m' ha demanat si voldria un vestit d' aquells tan polits tan polits ; jo li
 1319 conegut ! a's cap i a la fi és un cunyat meu ! — Jo no li
 1320 pus , de tal andarivell . Val més que parlin es fets que no sa llengo . Li
 1321 rei , si se vol treure es gat d'es sac de tot això que li
 1322 ' ha haguda filada , però es fil , el s' ha engolit . Jo tot d' una li
 1323 -la -me de pendre ! I què he fet jo ? La hi he deixada , i li
 1324 es criat del rei . — Miquel mos digué que nomia — diu s' hostaler — i Miquel li
 1325 i sa mare i es tres germans contestaren : — Mir -se , senyor rei , noltros ja li
 1326 vostra mare , digau que no li poreu dir res pus que lo que ja li
 1327 fa forat i tapa , peg tirada a sa brilla , es cavall s' atura i llavò
 1328 d'es cap de tres dies m' obrireu . Ho feren tot així com ell los
 1329 , plorant plorant i d' amagat de tothom , cap a ses muntanyes que sa mare los
 1330 a la fi , com foren dins es barranc d' aquell bosc que el rei los
 1331 es bon dia i ella el me dóna a mi , i li demàn com los
 1332 de ses venudes que los havia fetes , los havia menats an aquella casa que los
 1333 ets ous en terra . Aquells tres feren tot lo que es de ses cartes los
 1334 se donaren un abraç d' aquells d' aquells . Llavò se recordaren de lo que los
 1335 , per veure si los voldria comprar s' oli que duien . I es dos veis los
 1336 poria anar per amor de s' escarada , que estava empegueida de tu ; i ella m'
 1337 sempre alabem -lo ! — I què feim de bo ? — Ell no feim gaire . Sa dona m'
 1338 — Què tens ? — li demana . — Què he de tenir ! — diu ell — . Ton pare , que m'
 1339 ta . — Què tens ? — li diu . — Què he de tenir ! — diu ell — . Ton pare , que m'
 1340 tant de plorar ? — li diu . — Què he de tenir ! — respon ell — . Que ton pare m'
 1341 botiguera : " Fil d'es millor de tots per broidar una bandera ! " I sa botiguera m'
 1342 por de tants com n' hi ha , i m' ha trets aqueix cabdells i m'
 1343 de comanar ! No haja por ! No deixaré de complir cap titla de tot quant m'
 1344 més era Na Catalina . Tant hi pensà que arribà a dir : — Sobretot , i qui m'
 1345 haja d' esser per mi la bella ventura , aqueix ca negre sense nas ? Qui m'
 1346 i li diu : — I ara què tens ? — Què he de tenir ! Que ta mare m'
 1347 , tant de plorar ? — li diu . — Què he de tenir ! — diu ella — . Que ta mare m'
 1348 ' heu fet . — No tengueu cap maldecap d' això — diu s' àliga — . L' amo nostro m'
 1349 vos he d' esser franc : no hi he fet mai , de porquer . I qui m'
 1350 na : — Què tens , Catalineta ? — Què he de tenir ! — diu ella — . Que ma mare m'
 1351 na : — Què tens , Catalineta ? — Què he de tenir ! — diu ella — . Que ma mare m'
 1352 ho trobaràs , que es riu se n' ho du " . Enquantr una altra veieta i m'
 1353 a son pare per casar : son pare m' ha donat es sí ; però ella m'
 1354 el rei m' ha enviat a demanar i , tot d' una que em veu , m'
 1355 -mercé — . Tenc mon pare que li ha pegat a la vista i es metge m'
 1356 tres infants i mos morim de fam de rusca que patim ; i sa dona m'
 1357 rei de tots ets animals de la terra , que m' envia a vós , perquè m'
 1358 un pam de cara . Si jo en deix tants , de deutes , és perquè tot m'
 1359 ' haguessen enviat no seria vengut ! Però , què havia de fer , si sa meua cunyada m'
 1360 ssonets ? — Què ha d' haver dit , sa gran polissona ! — respon sa criada — . No m'
 1361 vostro aquest pastoret ! Ell com ha sentit que vós m' enviàveu , tot d' una m'

he dit que sí . — I a on és sa gran polissona ? — diu es gegant . — Dins es
 he dit que tragués es ditet p'es foradé de sa bóta , ja no l' ha
 he dit que el faça entrar , perquè mira , mal camí , passar -lo prest i lo que
 he dit com el voldria i se n' és anat prometent -lo -me i de's
 he dit de romandre — diu ella — perquè tenia por que tu no n' hi fesses qualcuna . —
 he dit que demà dematí li entregaré es palau llest . Si l' engan , que em faça
 he dit , que faça venir ses germanes de la senyora reina , una després s' altra , i
 he dit ben claret : Barba-rotja , vénguen totes ses fuades de fil que has fetes ! Ell
 he dit : Ja em pagareu , en porer ! I poreu estar segura que es dobbers no mos
 hem dit sempre . — No res — diu aquell criat — , perdonau l' enfado i en coses que siguem
 hem dit i redit sobre això tot quant sabem . Si vol sebre més clarícia , aquest auccellet ,
 heu dit i que si vol sebre més cosa , que em pregunt a mi i jo
 he dit jo : " Bono , ja tenim es cavall aturat . I ara an-a qui don sa
 havia dit . Ell se colga , i cada instant esclafava un parei de nous amb so martell ,
 havia dit . Déu va compondre que la reina tengués una nina i li posaren nom Aineta .
 havia dit , diuen a N' Aineta : — Senyora Altesa , és ver que vòstron pare el senyor rei
 havia dit s' aplegada de sol d' estiu per s' hivern . — Malament ! — me diu ella — . Es
 havia dit que era es Tribunal Major de Mallorca , i que allà , segons deia es sargent ,
 havia dit . Troben aquella porrassa i aquell forat , i s' hi afiquen per endins i per
 havien dit , que hi eren anats tants i tants de cavallers i no en tornava cap
 havien dit , quan veren que En Joanet no hi era : — Noltros no mos cuidam de res ,
 ha dit : " Mira -t' hi bé ! No li faces aquesta a sa teua germana , que no
 ha dit que havia mester quatre encenais p'es fogó , i he dit : me 'n vaig
 ha dit que , si es vespre no he voltat aquest camp de paret , sembrat de vinya ,
 ha dit que de mi en faran quatre corters , si es vespre no he tret aquest
 ha dit que cerc una tumbaga que va perdre , fa cent anys , dins aquesta mar ; i
 ha dit : " Que em tirin d' una passa si me treuen fil millor que es que
 ha dit : " Es coll hi va , si enlloc del món mai han vist un fil millor
 ha dit ! El rei i En Bernat se 'n van a jeure cadascú an es seu
 ha dit que no ho haja d' esser per mi la bella ventura , aqueix ca negre
 ha dit que aqueix ca no siga qualque cosa grossa que qualque dia surta a llum ?
 ha dit que avui mateix he d' haver filada tota aqueixa llana i tot aqueix cànyom
 ha dit que avui mateix t' he d' haver cosida tota sa caixada ! — Això és tot ? —
 ha dit que us acompanyàs i a mi me pertoca fer lo que ell me mana . —
 ha dit que dins una o dues setmanes tal ofici no me púdiga o que a
 ha dit que , si es vespre no t' he enredonida i no he filades set fuades ,
 ha dit que , si es vespre no te men ben redona i no he fetes set
 ha dit : " Jo ho tenc , veutaquí " . M' ho ha donat , ho he pres i ho he
 ha dit que , per casar -mos , li he de dur un vestit de perles i diamants
 ha dit : " Així com m' has sabuda dur la princesa de ses Costes d'es mig
 ha dit que , si la hi vui salvar , li he de rentar ets uis d' aigo
 ha dit que no poria aguiar perquè no tenia brot de llenya . I jo me 'n
 ha dit que sou el rei de tots es peixos de la mar . — Per ell me
 ha dit malament , però no n' he negat cap mai . Tu lo que has de fer
 ha dit si voldria dur es present de matances an es germà que diu que té
 ha dit més que : " Vetací açò ! Ve -te 'n a tirar -ho an es riu , lluny ,
 ha dit que jo mateix triàs es menet que més m' agradaria . I he triat aqueix

1362 s collaret casi no el sentia : — Mon Mestre , deixau -me passar darrere ! , que m'
 1363 es sacs trobes gros ? Escolta , idò , ses comandacions que l' amo t' envia ; i m'
 1364 -se es tu autem . — Què he fet ? — diu En Bernat — . Lo que l' amo m'
 1365 'estic amb sos cabeis drets ! — I què vos ha fet ? — diu es gigant . — Que m'
 1366 , i com se 'n despedia li digué : — Pare abat , damunt lo que Vossa Paternidat m'
 1367 , i a Algaire demanava si es mort era mort o viu , i a Xorrigo m'
 1368 d' amics , i mon pare me deia que només ho eren de nom , i m'
 1369 de preguntes , i m' ha respost d' una manera que m' ha deixat confús . M'
 1370 i un cop davall . — El diantre és aquesta al-lota ! — diu el rei — . I m'
 1371 se temin d' ella . — El diantre és aquesta al-lota ! — diu el rei — . I m'
 1372 — : era a treure rabassons . — Sí que endevinava idò ! — diu el rei — . I llavò m'
 1373 m' ha dita aquella polisseta , i és sa que m' ha deixat més confús . M'
 1374 , i li diu amb sa llagrimeta que li queia : — Mu mare , tal al-lot m'
 1375 lladre fadrí , com ho sabé , pensà entre si mateix : — Si fins ara s' ofici m'
 1376 veurem ara si ell me durà sa clarícia que jo li vaig comanar . — Ell m'
 1377 de coratge — . Bono ! Vossa mercè estiga descansat : dins es termini de temps que m'
 1378 va esser anat , ella diu : — No res , per avui farem pans amples . Però ell m'
 1379 , que feia tres dies que no hi havia un roegó dins sa casa i m'
 1380 un altre , sí ; per vostè , no ! — diu En Salom — . Que no se recorda què m'
 1381 no se recorda què m' ha dit , com som anat a demanar -li llimosna ? M'
 1382 a robar , i hi som anat . No he fet més que lo que vostè m'
 1383 batle . — Quan la me 'n duia — diu En Salom — , he trobat el dimoni , i m'
 1384 'han enviat a mi , i ja ho heu vist , que aquell senyor que apunta m'
 1385 senyor agafa l' amo i s' hortolà , i los diu : — Parlem clars ! Aquesta dona m'
 1386 que es carboneret , d'es cap d' una estona , diu : — Meam , com és que m'
 1387 a sa mare , i li diu : — Ma mare , i això és ver , lo que m'
 1388 que no hi ha més que donar conseis ? Vostè s' ho ha cercat . No m'
 1389 em tenc p' es rei d'ets animals , i no em don per cap . M'
 1390 ! — deia En Joanet — . No pegueu , que són estats ells que m' han insultat , i m'
 1391 s fetes aquestes sis morts ? — li demana es batle . — Cinc — diu ell — , perquè m'
 1392 ! — diu el rei . — Idò — diu s' al-lot — som Joanet de fonts , però sempre m'
 1393 geneta . — Idò — diu En Bernadet — jo venia a veure si és ver lo que m'
 1394 — . Figurai que me 'n som anada a sa botiga de fil més bona que m'
 1395 — Què tens , Catalineta ? — Què he de tenir ! — diu ella — . Que ses madones m'
 1396 ara què tens ? — li diu es negret . — Què he de tenir ! — diu ella — . Que m'
 1397 què fas tu ací an aquestes hores ? — Jo vos ho diré — diu En Joan — . M'
 1398 trobar -me aquí an aquestes hores ! Idò jo vos diré per què som vengut . M'
 1399 -los per ui sa post d'es pit . I aleshores m' han obert i m'
 1400 . Com m' han pagada , s' han tret un sarronot de doblers que fa por . M'
 1401 , i me passeig pel món per veure si en trobaré cap de més fort . M'
 1402 n' han sabudes noves pus . I me són vengudes ganes de conèixer -vos perquè m'
 1403 donar -me sa carrera que jo voldré . Bé sabeu quina és sa que vui . M'
 1404 , el mos empassolam ! — Sí , que has pensat bé ! — diu sa geganta — : així com m'
 1405 'ho promet , oh negret , com som Catalina , que ho faré tot just així com m'
 1406 lla veu , com a de l' altre món , que li diu : — Escolta ! Escolta ! Escolta , m'
 1407 ta . — Qui som ? — diu aquell mes — . Es Brill , per servir -vos . — Es Brill , m'
 1408 sa jaieta . — Qui som ? — diu aquell — . Es Juriol , per servir -vos ! — Què m'

ha dit massa tort esser -me colgat davant . — Passa -hi ! — diu el Bon Jesús — . Veiam si
 ha dit que , si no el creus , sabràs qui és ell . — Quines són aquestes comandacions ? —
 ha dit . He tirada tota sa llavor . — I no has desfermats es sacs ? — Hi som anat
 ha dit que fogia de vós — diu aquell — perquè no el matàsseu ; i , fort i no
 ha dit que es maldecaps no li entren , li faç a sebre que dins tres dies
 ha dit que , si anava amb ell , me deixaria colcar , i no du més colcadura que
 ha dit : Matem un anyell , el posarem dins un sac , es vespre te 'n van an
 ha dit que cuinava damunt davall són . — Tenia raó — diu es carboner — . Eren ciurons , q
 ha dit també que dins una sàrria hi havia xerrim baix . — És ver ! — diu es carboner — :
 ha dit llavò que tu eres a treure gent de ca seua . — És ver — diu es
 ha dit que sa mare era a plorar es pler de l' any passat . — I massa
 ha dit que es seu germà era a caçar ; i que deixava sa caça que havia
 ha dit bord ! I que ho som jo , bord ? Que no ho som , nat aquí ? Aquella
 ha dit en candela , qui m' assegura que me dirà sempre lo mateix ? Si fins ara
 ha dit que la du — diu sa bugadera . — Ara ho veurem — diu sa revetlera . — I quan
 ha dit , ses joies estaràn llestes , i jo li asseguro que en romandrà content . Queden així
 ha dit que fengués ! I què és fènyer ? Bono , aquí sa questió és fer pans amples !
 ha dit : véa a robar , que ja tens s' edat d' anar -hi . Hi som anat ,
 ha dit , com som anat a demanar -li llimosna ? M' ha dit que anàs a robar ,
 ha dit que anàs a robar , i hi som anat . No he fet més que lo
 ha dit . — Ell no poren fer una berba amb tu , segons veig ! — diu es batle . — Ara
 ha dit : Què dus ? Sa dona d'es batle , he dit jo . La 't compr , ha
 ha dit que éreu voltros . I jo vos he dit que em passàsseu davant , i voltros
 ha dit que éreu fii seus . — Ment tan alta com és ! — digueren aquells dos — . Ni mos
 ha dit aquell frare que he de dir s' oració ? — Oh Senyor , si sempre vos ' gués ...
 ha dit un al-lot , que jo no tenc pare ? Digau -me tot lo que hi
 hagués dit : véa a robar . — Salom , no em véngues amb perendengues — diu es batle — . Torna
 han dit que tu else guanyes a tots ; i jo no ho he volgut creure que
 han dit elei ! — No pegueu ? — deia es mestre — . No , ell jo t' he d' atzufar ! I
 han dit pelut i m' han cridat elei ; s' altra , perquè m' ha envestit , i sa
 han dit En Tinyoset perquè , fins es dia abans de venir a estar amb Vossa Reial
 han dit . — Tantes coses poren haver dites an es fii del rei ! — diu sa geneta — . Sobreto
 han dit que hi havia i he dit tot d' una a sa botiguera : " Fil d'
 han dit que rentant rentant he de fer tornar blanc aquest vell de llana negra . — No
 han dit que he d' anar a cercar ses xeremies de ca ses ties de fora
 han dit que vos sou gigant i que sou tan trempat i tan trempat per una
 han dit que vós éreu el reverend dimoni per enfornar bon concert . I jo he dit : "
 han dit que dispensàs , que era d' orde de Vossa Reial Majestat que m' havien feta
 han dit cap aont se 'n van . Ja pots esser partit a emmascarar -te i amb
 han dit : aquí dalt hi ha un gigant que per ventura l' hi tendrà . I jo
 han dit que éreu voltros . Aquell pare i aquella mare , com sentiren En Joanet se calaren
 han dit que an es bec de Ferrutx hi ha una cova de lladres aont poré
 has dit , ho faré ! Però aquells dos beneits se pensaven que En Toni Garriguel-lo tenia
 has dit ! Ara mateix me 'n vaig a cercar sa talequeta de terra bona , s' olleta
 has dit ? Ben de pressa que prengué escala ! lo mateix que si hagués vist el mal
 has dit ! — diu sa jaieta — . Benhaja es Brill ! Ses saons de brill són ses millors : duen
 has dit ? Es Juriol ! — s' exclama sa jaieta — . Benhaja aquest mes ! Es mes de batre i

<p>1409 iu sa jaieta . — Es Setembre , per servir -vos ! — diu aquell . — Es Setembre m' 1410 — Qui som jo ? — diu aquell — . Es Novembre , per servir -vos ! — Es Novembre m' 1411 és a prop . — Jo — diu aquell — som es Gener , per servir -vos . — Es Gener , m' 1412 així com t' he dit ! — No tengues ànsia ! — diu En Bernadet — . Just així com m' 1413 Vossa Reial Majestat . — Gran mercè m' has feta , estimat delfí , amb això que m' 1414 : — Mira , ja se n' és anat En Joanet a dur ses dues coses que m' 1415 crec ! — Idò en sortir de missa d' auba . — En sortir de missa d' auba , m' 1416 jo aniré corrents a dir -ho an el senyor rei a tot això que m' 1417 i Maria , no mos hauran a cames ! — Prou que ho faré tot així com m' 1418 — Mun pare , i que vos cauria gens tort dinar d' una galina rostida ? — Tort , m' 1419 no hi són o dormen ! — Fogiguem — diu el rei — abans de pus raons ! — Fogir m' 1420 oni — . Decanta aqueix menut , i no en parlem pus . — Ai decanta aqueix menut , m' 1421 ! Ell en tenim dotze més , de fiis ! — Idò — diu el Bon Jesús — , per què m' 1422 s pren ses xeremies ! — Para aquesta al-lota ? — diu sa bardissa — . Negú mai m' 1423 os pren ses xeremies ! — Para aquesta al-lota ? — diu es torrent — . Negú mai m' 1424 Si ells t' havien escorterats es bous , fosses vengut sense llenya . — Però no m' 1425 hagué comparegut , i ja li diu en tot16 secret : — Escolta tu , i com no m' 1426 ? — De primera , germaneta ! — diu En Bernadet — . Tot me va venir així com vós m' 1427 fosca , germanets ! Gela es cor ! — I tampoc no ets arribat abaix ? — Abaix , m' 1428 ! — Sí — diu es Vei Orquès — , i només corres es quinze anys ! — " Corres " , m' 1429 polissona , si la hi arribam a posar ! No res , ara ja poreu obrir ! — Obrir m' 1430 baix d'es vostro mando . Si és que hi estiguem , manau feines . — Manau feines m' 1431 dues garberes . — Bon pastoret — diu N' Agraciat — , per amor de Déu sia lo que m' 1432 d' aquelles menja . — I ara no anau de berbes ? — diu En Joanet . — Berbes , m' 1433 En Pere : — Qualque coseta per amor de Déu , oh jovenet ! — Per amor de Déu , m' 1434 aguessen tirada una escudella de vinagre ben fort dins sa boca — . A missa anar , m' 1435 d'es partir si valia més matinetjar que a missa anar . — A missa anar , m' 1436 enjadet res nat del món . Dóna -li una espellada de pa i formatge . — Donar , m' 1437 ànima ! — diu la mala fada . — Idò per amor de Déu sia tot això que m' 1438 fer sortir més que de pressa es cabrit i sa segaia ? Com no tornava , m' 1439 . — Tretze paums de drap ? Vos ne daré vint , i meua és sa xuia . — Vint , m' 1440 és estat ? — Jo l' hi contaré . Quan he vist que vostè me tirava dins mar , 1441 diu : — Vergueta , vés a atupar En Vit ! perquè no vol fer lo que ma mare 1442 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1443 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1444 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1445 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1446 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1447 no vol atupar En Vit , i En Vit no vol fer lo que ma mare 1448 vulgues donar més . En Pere se 'n va a cas carnisser i diu : — Ma mare 1449 p'es cap de cantons que deien : " El rei se mor de tot . Es metges 1450 cançó , jo lo que vui és veure de prop aqueixa serverineta , que En Bernadet mos 1451 aquí , perquè en fris massa , de veure -la 'm davant , veiam si En Bernadet mos 1452 capcurucull que tu cerques . Lo que hi ha que es delfí , amb lo que mos 1453 ? — diuen es soldats — . Amb orde d' un tal Joan , que mos ha cridats i mos 1454 a son pare ses dues fadrinetes : — Mon pare , ja hem fet tot lo que mos 1455 de mi ? — Ni més ni pus — responen es caporals — . Si Vossa Reial Majestat no mos</p>	<p>has dit ! — s' exclama sa jaieta — . Benhaja es Setembre ! Ses saons de setembre són molt bo has dit ? — s' exclama sa jaieta — . Benhaja es Novembre , que mos du sa festa de Tots has dit ? — s' exclama sa jaia — . Bona peça hi ha amb tu ! Si fa trons de has dit ho faré , com som Bernadet ! Es rei turc d'es cap d' un parei has dit , que prou ho tendrem en compte . I aleshores se gira s' ermità de Déu has dit que li demanàs . Per part meua porem passar l' obra avant . — De manera que has dit ? Ell aleshores jo ja seré passat Petra . — Ca , homo ! A missa primer , i llavò has dit , i és segur que el senyor rei , com ho sabrà , donarà orde d' obrir , has dit ! — diu Na Dent d' or . I la dona no dormí en tota la santa has dit ? — exclama ell — . Ben dret me vendria ell ! Sobretot , li rosteix sa galina , i d has dit ? — respon es soldadet — . Ell te 'n gardaràs com de caure , Borrasca de l' orde ! has dit ? — diu En Joan — . No vaig d' aquestes merques ! Es menut vui cobrar , surta d' has dit que només tenies aquells ? — És ver que ho he dit — diu Eva — , però és havia dit que fos bona per eixugar la roba del senyor rei i ella m' ho havia dit que fos bo per rentar la roba del senyor rei i ella m' ho havia dit Vossa Reial Majestat — diu En Pere — que ni es cuiner poria aguiar ni es havia dit sa desgràcia que hi havia haguda p'es camí ? — De sa fia de sa havia dit . Però heu de creure i pensar que , com vaig entregar es fetge d'es heu dit ? I que no veis que tira fins a l' infern ? — I aquesta serà vera ? — heu dit ? — respon ella tota remolesta — . Bona casta de córrer ! I me teniu tancada dalt aq heu dit ? — diu Na Tricafaldetes — . No lleu ! Ara vos hi tenc ! Vós me volíeu engolir a heu dit ? — diu sa jaia — . A veure si les voldríeu fer , si vos ne manava ! Primer heu dit . Déu vos ho pag . Me n' hi vaig , vénga lo que vénga . Me comanaré heu dit ? — diu s' hortolà — . Ara mateix porem fer ses proves . Vos donaré una poma d' heu dit ? — s' exclama En Pere — . Ara és hora d' amor de Déu ! Ja en posareu heu dit ? I qui serà sa bèstia que no veja que haver d' esperar sa missa heu dit ! — exclama aquell tot escarrufat — . Ja en posareu un tros dins s' olla , de sa heu dit ? — s' exclama En Bernat — . No vaig de res : l' he mester per mi ! I heu dit — diu En Joanet — . Ara mateix m' hi esquix , cap a cercar s' auellet d' heu dit ? Ell sabeu quina passada que se va estrevenir ! L' homo se presenta an es heu dit ? No , ell han d' esser tretze : i per manco no la don . Primer consent he dit entre mi mateix : Ja va en popa ! Estarem una estona en remui . Encara no ha dit . — Jo no hi vaig — diu sa vergueta — . Ell me rompria , tan prima com som ; ha dit . — Jo no hi vaig — diu es foc — . I ara no veus que per una ha dit . — Jo no hi vaig — diu l' aigo — . Ell amb sa foria que du es ha dit . — Jo no hi vaig ! — diu el bou — . Sobretot , no sé com no veus que ha dit . — Jo no hi vaig — diu la trava — . Saps que té de força el bou ! ha dit . — Jo no hi vaig — diu la rata — . Si tu me diguesses : a tal part ha dit . Com es moix sent Na Catalineta , ja ha pegat llongo cap a la rata , ha dit que em doneu carn sense ossos . — Carn sense ossos ! — diu es carnisser — . Una bu han dit que no té cura , que li és entrat un foc dins el cos que ha dit que té tantes d' habilitats i que ja hauria d' esser aquí , perquè en ha dit ver o si mos ha emblanquinats . I el rei se gira an es patró ha dit , t' obri un portell que et pot servir de molt . És ben ver que ha dit : " Anau immediatament a esbucar ca's batle ! " Com es batle los sent , pica de ha dit Vossa Reial Majestat . — Molt bé , fietes meues ! — diu el rei Sabi . I aquí s' hagués dit que l' hi diguéssim , mai l' hi hauríem dit . Lo que per amor de</p>
--	---

1456	mort segura . I no mos hem d' aturar de demanar -l' hi fins que mos	haja dit	que sí . — I bé — diu sa dida — , i com porem assistir an el príncep
1457	cregut que me 'n porien donar enquestes . N' he trobades unes quantes que me n'	han dit	cosa ; i , tal com m' ho han dit , ho he posat aquí . Es qui
1458	enfloca aquesta : — Senyor rei , si no li deim per què venim no ho sabrà . No	ha dit	Vossa Reial Majestat que em donaria tots quants de doblers voldria , sols que me
1459	a sa rectoria . Demana es rector , aquest surt , i s' al-lot li diu ; — No	ha dit	vostè que baratava llibres dolents amb bons ? — Sí , fiet — diu es rector — . I tu
1460	. Aquell criat anà a contar a la reina es pas de sa bruiola . — I no	ha dit	— demana la reina — per què volia sa bruiola ? — No senyora — diu es criat . La
1461	veure com m' enginy per guanyar aqueixa guerra p'es meu sogre ! I encara no	hagué dit	això com , zas ! , li surt aquell mateix cavall que li havia donada sa coa
1462	egues un toc amb sa mà , tot dient : " Hala petit ! " , i estam salvats . Encara no	hagué dit	això , com pega llongo dins mar i torna un vaixell de vidre , que feia
1463	rei que l' espera per veure -li ses fesomies . I encara sa senyora véia no	hagué dit	això , com Na Passa-vents , rrruuu ! , ja se va esser enfonyada tota brunent per
1464	campanes que tocaran i galls que cantaran , durarà el meu encantament . Encara no	hagué dit	això , com deixa s' infant a Na Catalina , s' enfonya dins sa paret i
1465	' hora , una besada de donzella i vi , de tu veuria la fi ! I encara no	hagué dit	això com , zas ! , sa fia de l' amo bota sa paret Cabrera i se '
1466	? — diu En Bernat — . Porer -la servir en qualsevol cosa que sia bo ! I encara no	hagué dit	això , com bota d'es cavall , s' agenoià en terra i diu : — Senyora Altesa ,
1467	ant com un desesperat : — Uà , petit ! Hala si fas tot quant saps fer ! Encara no	hagué dit	això En Bernadet , com aquell cavallet pega fua i llongo i altre llongo , com
1468	recul , sinó que sempre tir endavant , mal caiguen caputxins de bronzo ! Encara no	hagué dit	això En Mercè-mercè com , zas ! , compareix s' exèrcit de cavalls negres ben abrira
1469	vell marí que es faça tal cosa ! " i se farà a l' acte . Encara no	hagué dit	això , com pren sa fua per endins , ben atacat , i no el veren pus . —
1470	aferrada per aquells llençols . Encara no és abaix , com diu : — I es cavall ? No	has dit	que vendries amb so cavall ? — Prou ! prou ! — diu aquell — . El tenc ben avinent
1471	es gegant — . Tens es mateix de ses altres vegades ! Així m' agrada ! I encara no	havia dit	això com , zas ! , s' amollava amb un bot de dalt a baix de sa
1472	adera del rei , per servir -lo . — De sa bugadera ! — diu ell , fet un Nero — . No	havia dit	jo que havia d' esser de sang real ? I què fa ? La m' agafa
1473	! Oh que ho és , de bella dona ! Gros mos ho havien fet , però encara no	havian dit	la mitat de lo que és ella ! Quin possible és no embabaiar -s' hi ,
1474	donats de sa xuia , tros de corda ! — Ell no me n' han donat cap . No	havies dit	tu que volies tretze paums de drap ? — Sí que ho havia dit ! — Idò tretze
1475	no és venal . — És que el mos heu de vendre ! Demanau d'es ca ! — No	he dit	que no el vui vendre ? — Demanau d'es ca . — Miren que jo faré demanar
1476	sa d'es dos ossets . De manera que ja no vols triar pus ? — Jo no	he dit	tant , senyor rei — s' exclama En Miquel . I encara no havia acabat de dir
1477	! Mai m' ho hauria pensat que ho fos tant ! Me veig estret i encara no	he dit	" Cavallet blanc , ajuda " ? Sí , cavallet blanc , ajuda ! Ajuda , que s' és mester
1478	? — diu en Pere . — Sí que ho era . Vol dir l' heu vista ? — Jo tampoc no	he dit	tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via i al punt enquantra es
1479	? — diu en Pau . — Sí que ho és . Vol dir l' heu vista ? — Jo tampoc no	he dit	tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via , i al punt enquantra es
1480	? — demana en Bernat . — Sí que ho és . Vol dir l' heu vista ? — Jo tampoc no	he dit	tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via , tot consirós i mal a
1481	a ! — diuen aquelles dues . — Tant aboqueu voltros ! — diu sa jaia — . I encara no	he dit	lo més gros de sa seua riquesa ! — Com és ara ? — diuen aquelles dues — . Veiam !
1482	hi afiquen dedins i se posen entorn d'es dimoni cucarell , cridant : — I encara no	heu dit	què és que voleu de noltros ? — Ara mateix vos ho diré — diu es dimoni
1483	s una maia ? — Idò en aquella casa — s' exclamen aquells dos bajoques — lo que nos	han dit	que són dentistes i que no en sabien ni en volien sebre res , de
1484	se 'n torna a son pare i sa mare , les conta lo que el papa	havia dit	, i aquell comte i aquella comtessa se posen a repartir an es pobres tot
1485	-los -hi , m' ho deis . Aquelles dues fadrinetes ho feren just així com son pare	havia dit	: treuen es dos llençols més prims i més fins , los estenen en terra un
1486	ho fas així , t' assegur que no te 'n penediràs . Fa lo que es peix	havia dit	, i dins poc temps sa dona tengué tres infants bessons , sa pollina tres cavallets
1487	i no et mogues , ha volgut que amb una trinxetada li tragués sa butza , perquè	ha dit	que l' embarassava massa per córrer . La hi he treta ; i en lloc de
1488	ant . — Idò — diu s' hortolà — m' han demanat per tirar -se dins sa sínia , perquè	han dit	que un gigant else perseguia , i que davallarien an es fons de tot , i
1489	es més magre de tots ? — Sí que m' ho has dit — diu En Bernadet — . Però	he dit	jo : Quin possible , tan magre com està , que mos puga dur tots dos ? I
1490	, que duia molta de gent a través , i que tal dia i a tal poble	havia dit	que se 'n pujaria al cel davant tothom . S' hi presenta sant Vicenç aquell
1491	' una que ronca hi compareix el dimoni i li gira sa carta i li posa : "	He dit	i torn dir que la tragueu defora , a ella i s' infant . Mirau quina
1492	. Com vos sempre me dèieu que no teníeu dobbers i jo en ' via mester prou ,	he dit	: qui té plats , pot fer tests . Diu l' amo que no té dobbers , i
1493	la sabateta " . — En no esser es fustet — deia ell — , no sé com ningú me puga	haver dit	això ! Però es fustet és un fustet i aquella senyoreta és ben de carn
1494	Sa fadrineta davalla , mouen conversa : i va esser tan paner foradat , que al punt	hagué dit	a s' esclava qui era ella i com estava amb so fii del rei .
1495	, i pega crit . — Sí que me recorda , tortoreta mea ! Sí que és ver tot quant	has dit	! Sí que ho ets , sa mea esposa ! I ja ha aixamplades ses ales , i
1496	mateix dia i si jo , sense haver sentida sa conversa , no li endevín tot quant	haurà dit	an el senyor rei , que em tirin d' una passa . I , si ho endevín ,
1497	avia sentida , compregué sa cosa ; era fada , i digué : — Faré tenir ver allò que	ha dit	aquella al-lota . Seguí de lluny un tros En Bernadet , i digué ben petit
1498	immediatament amb sa dida per casar -se amb el rei , si és ver lo que	ha dit	En Bernadet , germà seu ! — Bono — diu es patró — , ara ja sé com m' he
1499	era ella Na Catalineta , germana d'En Bernadet ... ? I què en direm de lo que	ha dit	aquella colometa ? Ell ha dit que En Bernadet " a l' aire està penjadet " ! I
1500	En Bernat no feia més que obrir ses endevinaies i les deia : " Què és que	ha dit	aqueix senyor an el senyor rei ? " I ses endevinaies , zas ! , tot ho endevinaven ,
1501	. Hi troba ses tres germanes i ja else demana : — Quina és estada de voltros que	ha dit	que , si jo me volia casar amb ella , me faria un safreig d' oli
1502	ho hagués dit , l' hi diria , senyor rei . — Idò quina és — diu el rei — que	ha dit	que , si jo me casava amb ella , me faria un safreig de farina que

1503	l' hi diria bitlo-bitlo , sense cap revolveria . — Idò quina és — diu el rei — que	ha dit	que , si jo la volia , me faria pare de tres infants , dos minyons i
1504	el me defenses , que no treu portal a carrer ! I com t' ha vista , que	ha dit	: quina casa més garrida , però hi falta una pedra ? I a on és sa
1505	perhom mos ha robat aqueix dimoni de dona , i llavò mos ha menats aquí , que	ha dit	que vostà li gordava es doblers i que les mos daria tot d' una ! —
1506	secret que vulga , lo que li haja passat avui , lo que haja pensat , lo que	haja dit	, lo que haja fet ; i si jo no ho endevín , que em tirin d'
1507	— , si és ver que tu ets En Bernadet fii de rei ... — Tan ver com que	han dit	missa avui ! — diu En Bernadet . — Res — diu Na Passa-vents — , ja ho aniré a
1508	demà es negret , tac ! , li torna sortir , com venia de costura , i li diu : — Que	has dit	allò a ta mare ? — He perdut el didalet , la mestra m' ha atupadeta i
1509	se pensava tornar boig . — Però , i què és això de sa maneta de plata que	has dit	? — demana el rei . — I què ha d' esser ? — diu En Bernat — . Una maneta de
1510	n' entresent i les envia a demanar . — Escolta — diu a sa major — , és ver que	has dit	que , si jo em casava amb tu , me vestiries tots es soldats amb un
1511	n' anà tota atxul-lada . — Escolta — diu el rei a sa segona — : és ver que	has dit	que , si jo em casava amb tu , me mantendries tots es soldats amb una
1512	anà , ben atxul-lada . — Escolta — diu el rei a sa més petita — : és ver que	has dit	que , si jo em casava amb tu , sa comare mos duria tres bessonets amb
1513	a ses portes , el demanes , li dius de part meua amb tot secret lo que	has dit	an aqueix tres amics teus , i veurem quin so fa . N' Andreu ho fa
1514	tenir una anyada orba i va fer sa coca amb taiades , de sa mida que	havia dit	. Com estava dos per tres per donar -li clau , passen el Bon Jesús i
1515	a una mica de poble com allò s' hi fessen al-lotes com lo que	havia dit	En Bernadet que era sa seua germana , i un fins s' atansà a dir : —
1516	per veure -les -hi rentar , més ben dit , per veure si era ver allò que	havia dit	En Bernadet , que , en rentar -se sa seua germaneta ses mans , en sortia blat
1517	Bernadet . Com Na Marió sent tot aquell sementer , com ella sabia que tot allò que	havia dit	En Bernadet de Na Catalineta era ben ver , va pensar que llavò era s'
1518	pensativa i consirosa tot aquell dia i es dies següents . Quan en féu set que	havia dit	a son pare de Na Joana que hi tornàs per sebre es resultat de
1519	' hagué d' inventar una partida de coses que no s' avengueren gens amb lo que	havia dit	es primer . Se 'n duen a tancar es segon , i treuen es tercer , i
1520	en pes i , tris-tras tris-tras , la se 'n du damunt es puig que	havia dit	. — El dimoni ets ! — s' exclamà En Joanet — . I què et diuen a tu ? — En
1521	Joan li ve s' idea de tornar provar si aquell fabiolet tenia s' habilitat que	havia dit	sa jaieta : el se treu , el se du a sa boca , el sona i
1522	es front i una rosa a cada galta . L' homo se recordà d' allò que	havia dit	Na Catalina que , si se casava amb ella , el faria pare de dos infants
1523	veuràs com me 'n desfaré . Què me 'n direu ? Ell el dimoni es dia que	havia dit	a l' amo que se presentaria a dur -se 'n sa seva ànima , s'
1524	la forca a punt de penjar -lo . En Jaume repeteix davant sa Justícia lo que	havia dit	davant es mariners . Sa Justícia a l' acte fa amollar En Toni . L' amollen ,
1525	fer així , i sa mare ja pica de talons cap a ca aquell banastre que	havia dit	bord an En Gregori . Troba sa mare , l' hi conta , aquella dona agafa un
1526	entr ! — diu es jutge . S' hostaler ja no gosava a entrar veient lo tort que	havia dit	a tots ets altres , però passa envant , sense sebre què es feia . — Bono — diu
1527	que ha presa . D' aquesta manera ho feren . Es cunyat va escriure sa carta que	havia dit	; i mare i fii , un dia abans de s' auba , partiren cap an es
1528	, distracció i fora maldecaps de res . Se 'n tornen a Can Barraques , feren lo que	havia dit	es metge , i tot d' una pareixia que Na Susaina anava per bé i
1529	reboster li contà això . Però encara li faltava aclarir lo més gros , lo darrer que	havien dit	. Comença a cercar d'es llim de ses olles per aclarir -ho i aviat
1530	dins aqueix bosc me som perdut i he arribat a veure 'm tan estret que	he dit	: " Me 'n torn a ca sa germana i allà ja em mostraran es camí " .
1531	ella és com si tot fos de vidre . Ara en quant an es consei que	he dit	que te volia donar , és que mai per mai faces curt ton pare i
1532	ussejava ? — Però i que no era el rei , que plorava ? — diu En Joanet . — Lo que	he dit	, dic , i no em desdic ! — respon En Mirando . — Mirau què ha dit ! — s' exclama
1533	que , com tots hi tenien sa pell perquè tots hi havien convengut , per lo que	hem dit	, ja veien ells que tots se 'n guardarien com de caure , de destapar -se ;
1534	tal conversa , les envia a demanar i ja les fa aqueixa pregunta : — És ver que	heu dit	això i això ? Aquelles revetleres una mica s' empegueiren , però acabaren per confes
1535	gloriós sant Antoniet ! , que seria cosa que jo ho hagués mal entès ? Què és que	heu dit	que ha d' esser de mon fill ? Ha de morir penjat ! , tornà dir el
1536	net . — Lo que he dit , dic , i no em desdic ! — respon En Mirando . — Mirau què	ha dit	! — s' exclama tothom — . I s' infant mort era del rei i de la reina ?
1537	li pega amb so puny estret damunt es cap , i es corb fa : op ! ! ! — Què	ha dit	? — diu es senyor . — Que hi ha bunyols de vent — diu En Bernat . Sa senyora
1538	damunt es cap ; i ja ho crec que s' animal va tornar fer : op ! ! ! — Què	ha dit	? — diu es senyor . — Que hi ha oreianes ! — diu En Bernat . — Oreianes ! — digu
1539	pogué resistir sa revenguda de tanta de carn com s' hi havia encistada . — I què	has dit	? — diu En Pau — . Que es dos cavalls nostros se moriren ? — Sí , homo — diu En
1540	teu gust ! Veiam què t' haurem de fer ! — Què m' haurem de fer ? Lladre . — Què	has dit	, gran polissó ? — Que vui esser lladre . Això és una carrera de renyó clos ! Ell
1541	i tirares ? Veam ! — Quin dia ? Saps aquell dia que plovien faves i xuia ! — Què	has dit	que plovien ? ... — Faves i xuia ! Que no te recorda ? Aquell dia que em feres
1542	si es meu homo arriba d'es viatge com jo suava sa gatera ? I què	hauria dit	aquell homonet si me troba gata com una sopa ? A on vaig jo haver
1543	dins es seu jardí . Amb això ha gonyada s' acció cada vegada , i el rei	ha dit	: I ara la senyoreta Elienoreta té vuit dies de temps per veure si se
1544	' entra a parlar amb el rei , i al punt torna , i diu : — El senyor rei	ha dit	que , si vols fer de jardiner a ses ordes d'es jardiner major , pots
1545	li dius que es cavall ja és mort . I te feim avinent que el rei	ha dit	que aquell que li durà tal notícia , el farà penjar . — I voltros me jurau
1546	Dent d' or : — Fiet , dóna gràcies a Déu que ets caigut bé . El senyor rei	ha dit	que , si eres de bon aspecte , que et prenguésem , i que et pories cuidar
1547	li prometé de que sí , que hi anirien . I es dia mateix que el rei	havia dit	, sa jaieta s' entrega amb sos tres infants a cal rei . I heu de
1548	' aquesta , fins que en vulgues ! I eixamplà ses ales i , giu-giu , per amunt s'	ha dit	, i encara s' hi deu fer , si no s' és aturada . Mirau si en
1549	d'En Joanet ; ja era horabaixa de tot , passaren el Rosari , i a jeure s'	ha dit	! Lo endemà ben dematí s' aixequen , i En Joanet diu : — Arrabassa-pins , tu qued

1550	eixanca i s' aferra , i s' animalot pega coetjada i altra , i per endins s'	ha dit	, com un llamp . Aviat varen haver perduda Mallorca de vista , i ells per endins
1551	se 'n va corrents an es porcs , los aplega , i cap an es barranc s'	ha dit	! Troba un portell amb unes barreres tancades i fermades amb una cadena de ferro ,
1552	ca llebrer tot d' una ; i ja fonc un falcó , i darrere es colom s'	ha dit	; i es colom de d' allà , i es falcó cap a ell , i fua
1553	va veure tot sol , com pega grapada an es covo i de d' allà s'	ha dit	cap a Sa Canova ? No prengué sa drecera perquè venia massa cansat i per
1554	aficar ses tres espines així com les tenia primer , i cap a cal rei s'	ha dit	. Com la princesa veu sa pinta d' or , diu : — Ara em falta un anell
1555	de son pare i de sa mare i de tothom i de d' allà s'	ha dit	. I tothom un plors desfet : el rei féu encortinar de negre tota la casa
1556	diga ! Saps què has de fer ? Callar , que no estic per merendengues . A dormir s'	ha dit	! Ell al punt dormí com un tronc . Ara ella , girada d' un vent i
1557	Déu siau — diu ell . I ja està damunt es cavall i de d' allà s'	ha dit	. Camina caminaràs , topa a un riu i a sa vorera hi havia una veieta ,
1558	centenar d' euveies ; les hi compra , les se passa davant i de d' allà s'	ha dit	. Camina caminaràs , topa a un hostel , hi compra set gerres somerals i una olla
1559	. Ell munta a cavall , ella se posa a ses anques i de d' allà s'	ha dit	cap a can Bernadet . Camina caminaràs , d'es cap d' un parei de dies
1560	força de forces , afina sa sortida d' aquell bosc i cap a ca seua s'	ha dit	. Hi arriba i se 'n du es fustet dins sa seua cambra , el posa
1561	se mira una estona i diu : — Carregau -vos aquesta muleta , i a ca nostra s'	ha dit	! Ja caçarem més demà . El rei féu tancar sa muleta de plata dins sa
1562	què és això . En Corrim a l' acte pega llongo i cap a Xorrigo s'	ha dit	. Tanta de via va fer que , quan hi va esser , sa fia del rei
1563	gruixades que feia sa torre a lo més amunt de tot i per avall s'	ha dit	. Es temps de dir tres parenostros ja foren a baix . Es senyor moro los
1564	que veren que agarrotaren En Pere , prenen ets atapins , i cap an es port s'	ha dit	. En es camp de Sa Mà troben una carabassa : la xapen , la buiden , fan
1565	es timó , que no deixava perdre un punt a sa barca , i per endins s'	ha dit	, i de d' allà cap an es port de Sóller ! — No puc pus ! — deia
1566	vénga es ca . El posa damunt ets escorbeis a l' endreta i cap envant s'	ha dit	. Davant Santa Cirga en troba un qui menava un moix que només tenia sa
1567	és meu . El posa a s' altra banda d' escorbeis i de d' allà s'	ha dit	. Devers sa bassa roja de Son Suau troba un homo amb un garrot que
1568	a ca nostra ! I aquell munt de feixos i ells cap an es forn s'	ha dit	! , i ben de pressa . Com sa mare el me veu amb aquell ase , aquell
1569	madures . N' hi hagué una que ho era de tot i digué : — Per avall s'	ha dit	... Se desfica d'es capoll i , pataplum ! , cau damunt es cap de sant Pere ,
1570	' àguila pega tres bots per prendre sa fua , eixampla ses ales i , per amunt s'	ha dit	, no la veren pus . Lo endemà ets altres dos fiis del rei ploraren tot
1571	Estàs ? — diu ella . — Estic — respon ell . S' àguila pega briuada i per amunt s'	ha dit	, i per amunt , i de d' allà , cap an es penyal . Què me 'n
1572	taia devora sa cuixa , s' afica amb ella dins s' encltxa i per avall s'	ha dit	. Com torna esser allà on no havia pogut passar pus envant , allarga tant com
1573	segur que en trobaré . Dit i fet , surt de sa pleta , i per avall s'	ha dit	cap a la vila ! Com hi arribava , surt sa criada d'es rector i
1574	i fet , bota sa paret , i , trot-trot , per avall cap a la vila s'	ha dit	! Com hi arribava , surt es carnisser , era un dissabte horabaixa , i diu : — Oh
1575	ses banyes , i hala petits , rac-a-rac , rac-a-rac ! , i per endins s'	ha dit	, com si aquella penya fos estada de pasta real . Què me 'n direu ? Ell
1576	blanc com la neu . Es dimonis agafen es vell , i cap an es torrent s'	ha dit	. I allà tots dos renta qui renta amb tota sa força , fent flamadeta , no
1577	caberen dins dos covos , los ferm damunt ets escorbeis , i cap a ca nostra s'	ha dit	. Com ma mare va veure es viatge , no se 'n poria avenir . — I ara
1578	an En Baulos i ets ous dins dos covos , i cap a una era s'	ha dit	. En trob una que m' agrada . Los hi estenc , prenc es cap d'es
1579	endemesa que s' altre ; el se carrega an es coll , i cap a Artà s'	ha dit	p'es mateix camí . Justament es capità d'es lladres tornava atalaiar de sa
1580	una grapada se posa s' anyell an es coll , i cap a sa cova s'	ha dit	, mentres En Massot potoiava per dins ses mates i carritxeres un quart lluny , un
1581	replegar cabres ; i quan n' he tengudes una bona guarda ... cap a la vila s'	ha dit	! — I no m' enganes , Pere ? — s' exclamà es senyor , badant uns uis com uns
1582	rebel-lada s' aixeca , se posa ses cames en es coll , i d' allà s'	ha dit	. Feia una fosca negra , ben negra , que la porien taiar a espasades . Mestre Nada
1583	botant i cridant com a locos de s' alegria , i cap a ca seua s'	ha dit	! I encara deuen botar i cridar , si no se són aturats . ES METGE GUINYOT
1584	i re-d' eixut . L' estén a un pinotell , i cap a la vila s'	ha dit	. Arriba a ca seua , i invest Na Joana amb aquesta : — Ja l' he venuda
1585	ses banyes , i hala petits , rac-a-rac , rac-a-rac ! , i per endins s'	ha dit	, com si aquella penya fos estada de pasta real . Què me 'n direu ? Ell
1586	blanc com la neu . Es dimonis agafen es vell , i cap an es torrent s'	ha dit	. I allà tots dos renta qui renta amb tota sa força , fent flamadeta , no
1587	hagué de mostrar . I succeí just lo que es senyor d'es castell , malpensant -se ,	havia dit	: tot d' una que es fii del rei va veure la Bella Astresa del
1588	decapvespre i tota sa vetlada ; i se n' anaren a jeure , i s' adormiren sense	haver dit	res pus . Lo endemà dematí se desperten ; però ni un ni s' altra se
1589	una veu de dins aquella caixeta , que es posa a dir tot quant aquell senyor	havia dit	an el rei , però sense deixar ni mitja parauleta . Poreu fer comptes si hi
1590	de tot lo dia no se pogué treure de dins es cap que aquella senyoreta	hagués dit	que era " de la terra aont pegaven amb l' aclaridoret " . — Quina terra serà aques
1591	, i el rei es primer : — Uep ! Aqueixs homos menten com l' ànima de Judes ; si	haguessen dit	ver , se serien avenguts , perquè sa veritat no és més que una . Aquí es
1592	: — Homo , a veure si em pagues es consei que et vaig donar i que t'	ha dit	tan bé ! Què me 'n direu ? Ell es belitre , en lloc de contestar , ja
1593	i amb una esquerda de canya li has de poguir ets seus fins que t'	haja dit	a on té es meus i que tu les hages trobats i les tengues
1594	anar alerta i ben uis espolsats ! Que te volen matar ! Ses dues coques que t'	han dit	que ton pare t' ha enviades , no ho cregues : les han fetes ta mare
1595	ànima que feia feredat . Aquest bergant diu an En Joanet : — Supòs que ta mare t'	haurà dit	que has de venir amb mi , perquè te va prometre a mi per quan
1596	en terra ; repara es cavall i li diu : — Bernadet , quina l' has feta ? No t'	havia dit	que ensellasses es més magre de tots ? — Sí que m' ho has dit — diu

1597 de mitges carns i no es més magre, diu: — Què has fet, Bernadet? No t'
 1598 què havia d'agafar ella! Hi compareix es negret i ja li diu: — No t'
 1599 m'empatx de raons — diu es senyor — . Es cavall te duia allà ont jo t'
 1600 m'empatx de raons — diu es senyor — . Es cavall te duia allà ont jo t'
 1601 quatre bots s'hi tira, i ja li diu: — I què fas, homo? No t'
 1602 fer és cercar una redoma, l'umpls d'aigo d'es set pous que t'
 1603 que li deien. — No és això — diu sa madona, ja més de mig enfadada — . T'
 1604 de tot de veure que Na Tricafaldetes tot ho entenien a s'enrevés — . No t'
 1605 Ferrandí se posa a bufar a l'aire, mirant per amunt. — An es foc t'
 1606 , li arribà a dir: — Però bé, que estàs amb noltros o amb sa paret? T'
 1607 ent per darrera vegada, no em veuràs pus. — No tenses ànsia! — diu ella — . T'
 1608 mans perquè en faça lo que trobarà. Ho faràs, oh Bernadet!, just així com t'
 1609 bala, si no hi vols esser demés! Ho faràs, oh jovenet!, tot això que t'
 1610 perdes mitja paraula, i aprofita-te'n! Ho faràs, oh jovenet!, tot així com t'
 1611 treu cap pellucar un osset així, en lloc de triar ses tres flors que t'
 1612 diré llavò lo que has de fer. Ho has de fer tot així com t'
 1613 fer. Ho has de fer tot així com t'he dit! Just així com t'
 1614 no esser que te donin una bona penyora...! Que ho faràs tot tal com t'
 1615 -los demostrar qualche dia que los arrambares sa llet... Ho faràs tot així com t'
 1616 darrerries que t'he anomenades! — Tornem -hi, Tonina! — diu En Bernat — . No t'
 1617 estam cabals, no, encara! Es meus dos germans m'has de treure! — Però si t'
 1618 de donar amb sa fitora fins que los m'hauràs trets! — Però, Joanet! Si t'
 1619 , Andreu! — N'haguem parlat prou! — diu N'Andreu — . I fet a comptes que no t'
 1620 punt torna dir: — Senyoreta, m'apag! — Setrieta! — respon la dona — , no t'
 1621 un geniò com a foc, se crema de tot, i pega crit: — Setrieta!, no t'
 1622 m'has demanat — diu la senyoreta marqueseta — si te volia per marit, i jo t'
 1623 mba veu allò, enverga crit dient: — Uei? I com estam aquí, Barba-rotja? No t'
 1624 sa llenya se corca — diu el Bon Jesús — . Mentres no la tais així com t'
 1625 . — I diumenge, set — torna dir s'al·lot, ben rabent. — Uei estimat! No t'
 1626 — . Bon re-cap de re-xetra! I a on ve ara tanta de frissor? — T'
 1627 veure, si aquell trebolí de vent les se'n va dur allà on En Tinyoset
 1628 'amo no el s'escoltà i es vespre abans d'es dia que En Tià
 1629 mb ànimes. — Cadascú viu amb s'art que pren. — Vaja idò, jugarem així com tu
 1630 cans d'ací dins, més que de pressa!!! Cap n'hem mester!!! — Encara no us
 1631 perhom. Tots es qui hi són anats i no han fet lo que jo us
 1632 aquesta coca quinusté. Se vesteixen de coratge i s'hi aborden. — No us
 1633 moix. — No ho sé, què mos farem — diu es ca. I encara no ho va
 1634 sent una veu: — Què mana, mi amo? — Esser davant cal rei. Encara no ho va
 1635 p'es porcs — diu s'animalot — : jo vénc per tu. I encara no ho va
 1636 em diga per què són aqueixes tres roses d'aqueix rosers disforjos. Encara no va
 1637 es ca, i es cavall una guarda de set-centes euveies. Encara no ho va
 1638 , damunt aquell cavall amb sa via grossa que feia. Com prou es cavall li va
 1639 se trobaven empastanagats dins es pinar; però es segon dia, com es cavallet li va
 1640 i ses comandes que li donen d'un vent i altre. I encara no va
 1641 , mi senyora! — diu Na Passa-vents — . Ara mateix som aquí! I encara no ho va
 1642 , no seria tan ferest s'estar ací dins! — exclamà sa mesquina. Encara no ho va
 1643 i un tassonet d'aigo! Que m'hi aniria, de bé! Encara no ho va

havia dit jo que ensellasses es més magre? — És ver! — diu En Bernadet — . Però només té
 havia dit jo que per res del món no obrisses sa capseta? — Sí que tens raó! —
 havia dit i tu t'has feta por. Vaja!, no em serveix. En Pere no va
 havia dit i tu t'has feta por. Vaja!, no em serveix! En Joan no tengué
 havia dit jo quatre encenais? — És ver; però jo he dit: lo millor és sortir -ne
 he dit ; la te'n dus ben amagada, davalles dins es pou de Sa Lluna; tires
 he dit que és an es foc que has de bufar! Me sembla que parl ben
 he dit que és an es foc que has de bufar? És així que has de
 he dit que bufasses, gran carronya, i no a l'aire! — diu la reina. — I com
 he dit i te repetesc que mos digues quines són ses teues intencions! En Bernadet a
 he dit que no riuré i no riuré! Lo endemà a la cort i a tota
 he dit ? — Vos ho promet, vos ho jur, que l'hi faré! — s'exclama En Bernadet.
 he dit ? — Prou que ho faré! — diu En Bernadet — . Ni una titla que no deixaré! No
 he dit ? — Prou que ho faré — diu En Bernadet. I ja li ha estret de d'
 he dit que pories triar? — diu el rei moro. — Senyor rei — diu En Miquelet — : de totes
 he dit ! Just així com t'he dit! — No tenses ànsia! — diu En Bernadet — . Just així
 he dit ! — No tenses ànsia! — diu En Bernadet — . Just així com m'has dit ho faré,
 he dit ? — Vaja si l'hi faré! — diu En Mercè-mercè. I què fa ell? Pega
 he dit ? — digué sa veu. — Ja ho faré, ja! — diu En Mercè-mercè. Encara no ho
 he dit i redit que deixis estar s'ànsia per mi envers de tot això? No
 he dit que los me vaig engolir! — diu es gegant. — Ai, los te vares engolir! Idò
 he dit que los me vaig engolir! I com vols que else trega? — deia es gegant
 he dit res! No res, bona nit que Déu mos do! — Amèn! — diu aquell. N'Andreu
 he dit que possases oli a sa llantieta? — Senyoreta, me tenen! — va respondre sa setri
 he dit i redit que possases oli a sa llantieta? Com som fia del sol i
 he dit : Ben dit! ben dit! Ara bé, que no mos n'anam a ca teua,
 he dit que em traguesses ses fuades més que de pressa? Que et penses porer -hi
 he dit , se corcarà sempre, i no l'acabaràs mai, a l'Arca, tant malaveigs tu!
 he dit jo que ets al·lots no passen davant a ses persones grans, i que
 he dit que desenselleu voltros, si voleu! — diu el sen Toni — . No puc estar pus i
 havia dit , a ca seua mateix? Com sa mareta i es seus germanets los veren, se'
 havia dit que se n'hauria d'anar, diu a l'amo: — Ja tens llaurador en
 has dit — s'exclamà, perquè sabia que no poria perdre; i ja ho crec que es
 he dit per què som vengut i ja m'engigau? — diu es canot. — Massa que ho
 he dit ja no són sortits. Tots són anats a parar dins sa butza d'es
 he dit jo que ha d'esser per menjar mon pare? — diu s'homonet, més cremat
 haver dit com, zas!, mou un coní; i ja li ha pitjat darrere, i nyip-nyep!
 haver dit , com sent que l'embraonen i, zeee!, de d'allà, lo mateix d'una
 haver dit , com li pega bot; però an es mateix temps En Joanet diu " Val Déu
 haver dit això com, tac!, s'entrega tot xarpat es Vei Orquès baix de sa finestra
 haver dit , com ella tornà un pastor amb una pellissa i una taleca de pell de
 haver dit que se giràs darrere per veure si sa madona els encaçava, a la fi
 haver dit i redit que se giràs darrere per veure si veia fressa de res, i
 haver dit això sa geneta, com enverga remeulo i crit de: " Passa-vents!", que tot allò
 haver dit com, rrruuu!, ja li ha estret cap a ca la princesa Aineta. Hi arriba,
 haver dit com, zas, se penja un llumet ben viu a's mig d'aquella cambra
 haver dit com, zas, se'n vénen dotze ombres: una duia una tauleta, una altra unes

1644	vendria bé ara , un llit per anar -me 'n a jeure . Encara no ho va	haver dit	com , zas , s' hi acostava una ombra , l' agafa per una mà i la
1645	que tocan i galls que cantaran , durara el meu encantament . Tot d' una que va	haver dit	això , torna s' infantó a Na Catalina , s' enfonya dins sa paret i sa
1646	en taula i diu : — Ara berenaria de pa i sobrassada ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , ses tres ombres li duen un panet de xeixa i un fil
1647	, com es corpet li sortí , que ella se n' anava a jeure i li va	haver dit	" Bona nit , corpet , que Déu mos do ! " , se tanca dins sa seua cambra , però
1648	el se treu i diu : — Ah l' amo d'es guant ! Encara no ho va	haver dit	com , tac ! , li compareix En Bernadet i li diu : — l ara què tens ? — Què
1649	se treu es guant , dient : — Ah l' amo d'es guant ! Encara no ho va	haver dit	com , tac ! , li compareix En Bernadet , tot etxerevit . — l ara què tens , tant d
1650	sa força : — Maleïts ! Maleïts ! M' heu redoblat s' encantament . Encara no va	haver dit	això , com fa un tro d' aquells més esquerdat i un llamp d' aquells
1651	, si et tengués a tu , així com tenc es teu espumadore ! Com prou ho va	haver dit	, se treu una pinteta i besa qui besa sa pinta , i plora qui plora ,
1652	, tota empegueïda , i no va sebre què havia de respondre . Aviat el rei li va	haver dit	que li havia robat es cor , que era fadrí i no se casaria amb
1653	peraràs a tenir . — Bono , idò — diu En Miquelet — . Així quedam . Encara no va	haver dit	això , com ses fantasmes , sense amollar -lo de tan ben abraonat com el tenien ,
1654	sa pitxorina — . De la terra aont peguen amb l' aclaridoret . Encara no ho va	haver dit	com fuig just un estel . — Criats i criades ! — diu el rei — . Mirau per on
1655	? De la terra ont peguen amb la sabateta — digué ella . Encara no ho va	haver dit	, com pren sa fua cap an es portal i de d' allà per s'
1656	d' endardellar per on capleva ? Què me 'n direu ? Ell encara En Joanet no va	haver dit	això com , tac ! , s' entrega aquella mateixa veieta peu-rossec peu-rossec i amb
1657	saps ara com ho has de fer per aplegar aqueixs animalons . Encara no va	haver dit	això aquell diantre de jaia , com va descomparèixer com una bambolla de sabó que
1658	que contava an es seus aligatons lo que noltros dos anàvem a cercar . Quan va	haver dit	això , es peus i ses cames li tornaren de pedra mabre . El rei se '
1659	osura del món , hauríem de passar unes muntanyes que hi havia allà devora . Quan va	haver dit	això , li tornaren de pedra mabre ses cuixes i sa cinta . — No contis pus ! —
1660	-te sa talent amb aquestes set corteres de pa fet ! Encara no ho va	haver dit	com , tac , li surt es gigant ben eixarmat i , com sent es fii del
1661	amb aquestes garberes de pa fet , de xuia i sobrassades . Encara no ho va	haver dit	com , tac ! , compareix aquell gigant i , com sent es fii del rei i veu
1662	de pa , de sobrassades i botifarrons i tantes bótes de vi . Encara no ho va	haver dit	com , tac ! , compareix es gigantot , que , com me sent es fii del rei i
1663	ajuda " ? Sí , cavallet blanc , ajuda ! Ajuda , que s' és mester ! Encara no ho va	haver dit	com , plaf ! , s' hi planta davant aquell mateix cavallet blanc que es primer vespre
1664	a : — Cavallet de set colors , ajuda ! Ajuda , que s' és mester ! Encara no ho va	haver dit	com , plaf ! , s' hi planta davant aquell mateix cavallet de set colors que era
1665	damunt i diu . — Selleta , du 'm a cal senyor rei ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , ja va esser davant cal senyor rei . S' ho mira una mica
1666	saps fer ! Du 'm a sa ciutat del senyor rei ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , ja va esser an aquella ciutat i just davant cal rei . Veu
1667	i a la senyora princesa si haguessen dinat a ca seua ! Encara no va	haver dit	allò com , zas ! , compareix damunt aquell canyemet es mateix dinar que es cuiner de
1668	an el senyor rei , si hagués dinat a ca seua ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , damunt aquell canyemet compareix tot un dinar just així com el solia
1669	muntanya ben alta , i a on negú mos puga trobar ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , selleta , princesa i Joanet varen descomparèixer de dins aquell menjad
1670	una mica de sesta , no crec que fos gens errat . Encara no ho va	haver dit	, com cerca una ombra que li agrada i , tutup ! , ja el tenim amb sos
1671	vinagre ni sa sal ! l heu de creure i pensar que encara no ho va	haver dit	com , zas ! , compareixen es set cossis d' enciam , taiat i trempat , amb força d'
1672	xeixa , i llavò cuera i forqueta . Què me 'n direu ? Ell encara no ho va	haver dit	com , tac ! , compareix allà una gran platada d' arròs de matances i una altra
1673	set rucs de llet rostits i set cossis d' enciam ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , compareixen allà a's mig set rucs de llet rostits ben grossos
1674	i jo som fia vostra , valeu -me , reina i gran senyora ! Encara no ho va	haver dit	, com s' aigo d'es pou , justifet una olla qui pren es bull , ja
1675	fideu ! Vine a la maneta mia ! Ríngola , fava , pinyolí , lllentia ! Encara no ho va	haver dit	ses tres vegades com , zas ! , una clau se decanta de ses altres , En Miquelet
1676	mai aqueix dimoni d' aucell ! — arribà a exclamar -se En Joanet . Però encara no va	haver dit	això com , tac ! , compareix un auellet groc , ben groc , color d' or , s' auellet
1677	: — Canyemet , du 'm allà on són mon pare i mu mare ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , prenen es vol Joanet i canyemet i a's temps de dir
1678	romangués penjat a sa lluna amb so feix , si és robat ! Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , romangué penjat a sa lluna amb so feix de garbons . l allà
1679	mateix si feis bonda i serviu Déu així com pertoca . Tot d' una que va	haver dit	això va descomparèixer . Aquell pare i aquella mare no ploraren pus . Feren bonda i
1680	me som esbrancada ! — Idò jo m' esconnaré ! — diu es bou . Encara no ho va	haver dit	, com bones caparrotades p' enterra ! , fins que no tengué tros de banyam condret .
1681	gerres . — Idò jo me trauré es cambuix ! — diu la reina . Encara no ho va	haver dit	com , zas ! , se pega grapada an es cambuix , i tots es cabeis a lloure ! ,
1682	En Bernat — , meiam si és mussola o mussol això que canta . Encara no ho va	haver dit	, com ja és a defora ; agafa una pedra com es puny , la tira cap
1683	sa meua colcadura , aquest cavallet , que el jug amb qualsevol . Encara no ho va	haver dit	, com pega bot damunt s' animaló , que enverga llongo tot d' una i de
1684	-se ni deixar sa filoa : — Poalet , treu aigo pel senyor rei . Encara no ho va	haver dit	, com es poal pega capficó dins sa cisterna , i surt ben al raset , i
1685	a treure es fuset , que m' ha caigudet a la mar . Encara no ho va	haver dit	, com se 'n ve volant sa guinaveta i , zas ! , li taia sa mà ; sa
1686	no convé esser -ho . l heu de creure i pensar que encara no ho va	haver dit	, com sa greixonera ja se posa damunt es foc ; i se 'n ve tota
1687	' esser ara mateix ! — digué el rei fet tot un Nero . Encara no ho va	haver dit	, com pega tirada an es vel , es vel quedà dins ses seues mans tot
1688	nas d'es batle . — Ara en veig una ! — diu ell . Encara no ho va	haver dit	com , plam ! , entaferra garrotada an es nas d'es batle , sa mosca fugí i
1689	' una ; aquella veu era de sa mateixa jaia Gri . Es diantre de jaia , com va	haver dit	a l' amo i a s' hortolà que pujassen a cas dentista per cobrar
1690	' aplec , i si li faç pagar ses cireres i ses mules ! Encara no ho va	haver dit	, com s' esquitxa an es cirerer , pero s' aucell ja en va esser fuit

1691 ... Què és això , que sent que empenyen ses portes de davant ? Encara no ho va
 1692 , i no en porien trobar cap . A la fi en troben un ; però , com va
 1693 totes . — Idò no res — diu aquella — , li llevarem es gep . I encara no ho va
 1694 romangués penjat a sa lluna amb so feix , si és robat ! Encara no ho va
 1695 altre . — Sí , que hauràs pensat bé ! — diuen aquells dos . I encara no ho varen
 1696 dedins i llavò diuen : — Canyemet , fes lo que saps fer . I encara no ho varen
 1697 dir -l' hi ! Encara el sen Tomeu no era a sa rota i ja varen
 1698 menjar que trauran avui an el senyor rei per berenar ! I encara no ho varen
 1699 d'es batle , he dit jo . La 't compr , ha dit ell . La 't venc ,
 1700 de feina per enganxos que són sortits . " " No la faces , an aquesta de no venir ! "
 1701 tenc record de quan no se n' han fets en aquesta casa ! — Bunyols de vent
 1702 ' emperador diu an aquelles dones : — Pena de la vida si d' ací a demà vespre
 1703 cap envant te faràs , com hagué caminat set dies troba aquell bosc que sa veu
 1704 veis , que no duim es frare ? — Sí que heu topat ! — I a vós , com vos
 1705 de l' amo a la fi li digué : — No ploreu pus , germaneta ! I qui vos
 1706 , i tirau es senaionot amb ses moques de peix an es riu . Perquè que vos
 1707 camins , i ja ho veureu que al punt esquerdarà de greix ; i llavò qui vos
 1708 vostra mare mateixa , que ara acaba de davallar s' escala d' aquí i que vos
 1709 honrada . — Honrada ? — diu sa dona — . No ho sé si la hi trobareu gaire , com vos
 1710 En Joanet — . Esperau una mica i ho anirà a demanar an aqueix jai que vos
 1711 coratge de tornar arribar a sa bossa que aquella dona me féu sauvatge , com vos
 1712 digué : — No res , i an-a què vols que mos provem ? — A qualsevol cosa vos
 1713 nes nocés sense gens de carn . — Mirau — diu En Massot , tot agrait — : lo que vos
 1714 rtiis noltros dos ! — Vaja si callau , cuques molles ! No vos vui sentir pus ! Vos
 1715 dos corters . Si no los voleu dar , n' hàgem parlat prou . — Però bé , no vos
 1716 d'ets ases . — I que no les vos han donats an aquella casa que vos
 1717 vist , que aquell senyor que apunta m' ha dit que éreu voltros . I jo vos
 1718 boca badada i sense pipelletjar . A la fi diu : — Perquè vegeu que tot quant vos
 1719 que aquell extern havia dites p'es camí . Com sa fia sent que a Xorrigo
 1720 ver acabada sa darrera paraula . Havia parlat i motat sobre lo que ses tres àligues
 1721 dos . — No res — diu En Pau — , anit gordaré jo . Gordà , però si sa son prest
 1722 gordaré jo . Gordà , però si sa son prest havia doblegat En Pere , més prest va
 1723 no la deixava viure . Amb tal que fos homo , a qualsevol tros de carn batiada
 1724 feta sa mateixa endemesa de s' altre pic , de tirar -li lo que Na Catalineta
 1725 el rei — . Has donat un consei an es maonès : no ho pots negar . — L' hi
 1726 du " . Enquantr una altra veieta i m' ha dit : " Jo ho tenc , veutaquí " . M' ho
 1727 , senyoreta mia ! Creia cert haver -me romput s' os mestre i s' espinada i ho
 1728 del dematí tota havia fet ui : o eren morts o estaven mal ferits o ho
 1729 e Déu ! — Què dimoni voleu , tant de cridar ? — arribà a dir es soldadet — . Ja ho
 1730 demanar -me si és mort era animal o persona ! Com ha sentit de mort , ja
 1731 éu , colque coseta ! — Ja t' he sentit i re-de -sentit ! — deia es soldadet — . Ja
 1732 -li sa pollina ! — diu la reina . — No m' empatx de raons ! — diu el rei — . L'
 1733 tots que tenien sa vista damunt s' ermità com a rei seu que Déu les
 1734 se presentaven an es seu portal , i donant -los el doble de lo que les
 1735 més que es dos germanets teus , que , perquè no s' escoltaren s' avís que les
 1736 quan el Bon Jesús i sant Pere tornaren , amb un parei de pans que les
 1737 partit a treure es cavallet , s' hi posa damunt amb un bot i ja li

haver dit , com ses portes s' obrin d' en bat en bat , i se n' entra
 haver dit que sí , es seu cap se tancà , i no sabia per on havia de
 haver dit , com ja li ha pegada grapada , i ja ho crec que l' hi llevà ,
 haver dit com , zas ! , romangué penjat a sa lluna amb so feix de garbons . I allà
 haver dit com , zas ! , boten tots dos allà deçà aquella paret . I què fa En Bernadet ,
 haver dit com , zas , ja hi hagué allà damunt un plat d' arròs engrogat , ben gran ,
 haver dit : — Serra-porra , fes lo que saps fer . I sa serra-porra ja està abordada
 haver dit com , zas ! , compareix damunt es canyemet una truita d' ous amb sobrassada que haur
 he dit jo . I hem feta barrina . Es batle cuidà a fer es tro . Com prou
 ha dit sa veinada . " No la faces , si no vols que tothom te pos sa llengo
 ha dit ! — diu En Bernat — , i bunyols de vent hi ha . Que hi vaja , a mirar -
 heu dit res de tot això a negú ! Noltros tornarem a sa mateixa hora a veure
 havia dit . En Mercè-mercè amb sa mula s' hi afica , mira qui mira ben arreu
 ha dit ? Que no és vengut es jai ? — Vaja si és vengut ; però no se n'
 ha dit que demà , d' aquí una setmana o un mes , no compareguen tots dos ? Allò
 ha dit la reina véia que dins es senaió hi hagués es dos bessonets ? — Què ha
 ha dit que no mos faça un vedell o una vedella , i un darrere s' altre
 hauré dit que pujásseu ? — I aqueixa polissona — diuen aquells — li ha dit a vostè això dels
 hauré dit lo que hi ha . — Digau -m' ho idò , per l' amor de Déu ! — diu
 he dit , veiam què hi diu , que vos assegureu que és molt bon homo . — No res —
 he dit . — Res — diu s' hortolà — . Duis -vos -ne ses pomes que necessiteu per fer aqueix
 he dit ! — respon es geperut , fent bracetjades . Componen de provar -se a botar . Devora
 he dit llavò , vos torn dir ara : quan els altres dos anyells no compareguen , aquí som
 he dit que m' hi amolleu , i prou ! Aqueixs dos , com el veren tan encapirronat i
 he dit que vos ne vui dar vint ? I qui en dóna vint que no en
 he dit que hi pujásseu ? — diu sa jai . — I encara tendreu sa poca alatxa — diuen aquells
 he dit que em passásseu davant , i voltros hi sou passats i sou partits ... — Però bono !
 he dit és ver , ara mateix me 'n pujaré an el cel . I ja és partit
 havia dit com se trobaren : Si voleu venir amb mi , vos deixaré colcar , se va treure
 havien dit damunt es pi an es seus aligatons i per això era tornat un tros
 havia doblegat En Pere , més prest va haver doblegat En Pau , que va romandre estès i
 haver doblegat En Pau , que va romandre estès i no es bategà fins que es sol
 hauria donat es sí , aquella mellenga . Prou que se 'n reia ella , de sa cançó que
 havia donat a llum , se posa fet un Nero . Si no fos estat sa mare , en
 he donat perquè no fesses s' injustícia de prendre -li sa pollina ! — diu la reina . — No
 ha donat , ho he pres i ho he duit . — I què més ? — digué sa mestra , traguent
 hauria donat per ben romput , sols per veure riure la senyoreta mia . — Contau , comareta , con
 havien donat a ses cames . I En Pere , tot cansat i rabiós perquè sa por no
 he donat tot ! Ja estic com un jonc de fuies ! — Aturau -vos , dic , si voleu estar
 ha donat per cert que era una persona ! Sobretot ! Sobretot ! Amb això arriba a ca s'
 he donat a un altre la mitat de tot quant duia ! I he de passar un
 has donat i no el pories donar . Saps quins són es pactes que et vaig posar
 havia donat , i com que tots li diguessen amb sa vista , mirant -lo -se fit a
 havien donat a cal rei . Se passava moltes d' estones dret dalt es portal i , en
 havien donat , tornaren una pedra i allà baix són ses dues pedres . Tu , com no te
 havien donat en aquelles possessions , trobaren sa cosa a punt de posar -se en taula , i
 ha donat de quatres . I aquell animaló , tripa-tri-trap tripa-tri-trap , hala de quatres

1738	s unes torçors ; es metges han acudit , i vénguen receptes i medicines ; però cap li	ha donat	gens de posa ni conhort . De manera que , llevat de desgràcies , n' hi queda
1739	m' afretura de res ; me basta es meu homo i es bé que Déu li	ha donat	. — Senyor rei — digué llavò es patró Melcion — . Lo que acaba de dir sa meua
1740	havia escoltada aquella traïdora de fadrineta , més pòlissa que una geneta , que li	havia donat	es brou tan bitlo-bitlo . Com fonc auba clara , sa fadrineta se desxondeix , pega
1741	-se en res . I duia ben estojat aquell anell d' or que el rei li	havia donat	per haver -li feta gonyar sa guerra ; i llavò aquella pera d' or que
1742	a comparèixer ! Llavò li vengué s' idea de pegar unglada an es pedrolinoi que li	havia donat	sa germana , la reina de Nàpols , però li agafà tanta de por que no
1743	dies abans de complir -se s' any i es dia que el rei Moro li	havia donat	de temps per menar -li Na Catalineta , crida aquesta dins sa cambra , s' hi
1744	misteri d' aquell nas tan disforjo . Es pescador contà que era un peixet que li	havia donat	aquell do i que se n' anava an el rei a mostrar -l' hi ,
1745	el torna an aquell amic , donant -li milions de gràcies d' aquell consei que li	havia donat	i d' es sarró de dobles de vint que li havia deixat tenir aquella
1746	buines que li botien de sa boca i que això era es càstig que li	havia donat	es mesos per sa seua mala llengo , es de ca seua li feren de
1747	s' hort i entrega a s' hortolà aquells sous que ses fies del rei li	havia donat	, i s' hortolà ben content ! D' aquell dia ençà En Mercè-mercè hagué de
1748	-li sa virtut d' es capell de vidre i de's cavallet de fust , li	havia donat	es camí per prendre -los -ho . Veient que amb ses flastomies no aclarien res ,
1749	, i el volia fer sopar . Ell digué que es qui l' havien pagat , també li	havia donat	sopar , i se n' anaren a jeure abans de pus raons , perquè ja passava
1750	que tenc , es senyor més noble i més ric de tot es reinat . Ja li	he donat	es sí : a veure quin dia vos casau . Na Catalineta romangué sense polsos . Tornà
1751	, el rei de dos reinats s' aixeca dret i diu an el rei que los	havia donat	dinar : — Bono , senyor rei , si no li dic per què som vengut a fer -
1752	, es patró Joan . Se contaren lo que les havia succeït amb la reina , que los	havia donat	es brou a tots dos saupant -los sa barca . I se n' anaven plegats ,
1753	cent mil llamps . Es cans de bou estaven ben afamegats , perquè es batle no los	havia donat	res de tot lo dia , a fi de que , tot d' una que vessen
1754	? — diu En Manent . — Jo us ho diré — diu aquell — . L' amo d' aquest pinar m'	ha donat	a escarada es tair aquest talabant i ja l' acab de tot . — I com
1755	, i m' embotona amb sa mà esquerra per sa pitera , i amb sa dreta m'	ha donat	un esplet de bescuit , nesples , castanyes , xisclets , rivets i demés carroportal .
1756	a cridar : — Blancaflor ! Per on ets ? Vine , per amor de Déu , que ton pare m'	ha donat	una feina que no sé com n' hem de sortir ! Compareix Na Blancaflor , En
1757	ningú mai haja vista . L' he demanada a son pare per casar : son pare m'	ha donat	es sí ; però ella m' ha dit que , per casar -mos , li he de
1758	demanar i digué : — Mal llamp sa guiterra ! Ja és sa fia del rei que m'	ha donat	rollet ! M' haurà baratada sa meua amb sa seua , i amb sa meua deu
1759	fer -me fer un pecat tan gros com seria no complir sa penitència que m'	ha donat	es confés ? No ho puc creure , que vossa mercè tenga tan mal cor i
1760	, i avencen una cosa grossa . En Toniell-lo aquí s' atura , i pensà : — Salomó m'	ha donat	de consei de que no deix mai ses carreres veies per ses novelles , i
1761	cavegar , i he dit : veam què serà això ! — diu En Barrufet . — Idò és que m'	ha donat	la real gana de venir a fer aquí sa penitència que es confés m'
1762	un bramul espantós , i diu : — Ah maleït ! Ah malanat ! La m' has feta ! Si m'	haguesses donat	temps de menjar ses tres llesques sense retgirar -te , hauria esclatat amb dobles de
1763	arrotets i los diu tot rabent : — Hala garrotets ! Pegau an es gigant fins que m'	haja donat	s' anellet ! I heu de creure i pensar que aquells tres garrotets ja estan
1764	coses que m' han donades ses madones de ses tres casetes blanques a on m'	han donat	cobri . Comencem per sa carrasca , que fonc lo primer que me donaren . Se treu
1765	no em basta cor . I que fes ratjar sa sang dins aquest botilet que m'	han donat	. — No em mateu , per amor de Déu ! — diu Na Catalineta . — Res — diu es porquer
1766	ho saps , es bé que t' has fet a tu mateix amb això que m'	has donat	a's mig de sa teua pobresa . Tu fas cara d' anar a cercar
1767	, i no aturant -se de dir : — Beneïda s' hora que ets venguda i que m'	has donat	aqueix brou , oh Trec-a-trec ! Sí que parla ! Sí que hi canten ets
1768	de res . Es gigant va romandre amb sos cabeis drets , fins que va dir : — M'	has donat	, oh Catalina , es perboc més gros del món ! Se veu que no has oberta
1769	: — No és ver que no l' hages pagat . Me 'n record prou bé que m'	has donat	es diners . — Però si jo ara tenc — diu En Bernat — es mateixos diners que
1770	ficat . — I ara ? — diu sa dona , com el veu d' aquella manera . — Bon consei m'	has donat	, d' anar a sa taverna ! — diu ell — . Aont ' via d' anar -hi ? — Però digues
1771	' hi posaràs sa mà ! Vols que tap això de paret aquest dematí , i no m'	has donat	negú que m' acost ses pedres , i no n' hi vols cap que no
1772	: cara o creu ? — Deixau -ho anar — diu sant Joan — ; ja em basta lo que m'	heu donat	. Per amor de Déu sia i que Déu vos guard . — Amèn ! Això és que
1773	s , ja manareu feines . — Lo mateix vos dic jo — diu s' hostaler — . Cap enfado m'	heu donat	i sempre que volgueu res d' aquesta casa , poreu dispondre amb tota francalidat . A
1774	sabudes noves . — Germanet — dic jo — , per amor de Déu sia , de s' avis que m'	heu donat	. Surt de sa síndria a l' acte ; alç es cap , veig que es pi
1775	se complien es cinc mesos i mig d' es mig any que es senyor moro	havia donat	de temps an es patró per tornar -li ses mil lliures , es patró no
1776	set dies que s' era acabat es mig any de temps que es senyor moro	havia donat	an es patró per pagar -li aquella cantitat . I com aquell senyor moro no
1777	la mos ha feta — s' exclamaren tots dos — . Sí que ho és estat , viu ! Mos	ha donat	es brou ! Però si l' aglapim en feim un acop , si no mos treu
1778	a que havia entregada a cadascun es baciner , digueren : — Vaja quin remei que mos	ha donat	aqueix bo de baciner ! Ell en lloc de fer -mos part de lo de
1779	i és es coc . Aquí el rei digué : — No hi ha remei , aquest coc mos	ha donat	es brou ! Ventura que és geuger , i no hi entrarà tant d' or , a
1780	, perquè per fer allò que vós i mu mare me maneu , he de volar . Mos	ha donat	un tros de pitera perhom , perquè tots necessitam pit per fer cara an ets
1781	! No ho ha provat gens , de pegar -mos a sa cara ! Vaja , aquest misser mos	ha donat	un consei de primera . Hi ha que pagar -l' hi bé . Tothom estigué conforme
1782	'n amb sos dos lleons jonyits . No vals tant tu com es retgiró que mos	has donat	! I tots ja mos vèiem dins sa butza d' aquells lleonots . — Però i per
1783	, de sol d' estiu . Anàrem a contar -ho an aquella persona de coneixement que mos	havia donat	tal consei , i com me sent , me diu : Beneïta ! més que beneïta ! Aquesta caixa
1784	! — diu En Salom . — Es provar -ho no costa res ! — diu es batle — . Què te n'	ha donat	? — Tres-centes lliures — diu En Salom . — Ventaquí sis-centes ! — diu es batle

1785 ? — Es que t' han donats de sa xuia , tros de corda ! — Ell no me n'
 1786 fa sa sentència , homos sants de Déu ! I que vos faceu comptes que mos n'
 1787 Qualque coseta per amor de Déu ! — Mirau — diu En Miquel — . Tres diners duia : n'
 1788 ue coseta per amor de Déu ! — Germaneta — diu En Miquel — , tres diners tenia : n'
 1789 es set bigarnius . En quant a sa viuda , és una santa al-lota que no
 1790 Aquell lleonot era el dimoni (Jesús , sant Antoni !) , que t' hauria engolit si no
 1791 , lo més etxerevit , galanxó i bon al-lot de tot de tot . El rei no
 1792 gens de bo amb sa comare , i n' estaven ben fellons ! Qui sap lo que
 1793 la lluna m' han feta tornar comuna ! En Bernadet mirà si duia s' anell que
 1794 dedins , el se mira de prim compte i veu que és es mateix anell que
 1795 la reina i aquella dama de confiança i llavò aquell homonet i aquella doneta que
 1796 rò que no sabien quina penitència posà l' inquisidor an aquelles dues pitxorines que
 1797 pus . Sàpies que no ets cativa ni esclava . És ver que t' he comprada , que
 1798 una enverga crit de : — Bon dia tenga , senyor rector ! Jo som estat es primer que
 1799 de figues i olives i un retalonet de pa . — Sobretot — diu Na Catalina — , ara que
 1800 egú pot esser més que tu . — I ara ? — diu la reina . — Suara ! — diu el rei — .
 1801 tot N' Espirafocs fa aquelles sopes i hi posa dedins aquell anellet que el rei
 1802 i pensar i creure que arribà es darrer dia de s' any que el rei
 1803 ho sé ! — diu el rei — . Sa carta de Vossa Reial Majestat deia que Na Rosa
 1804 , ben amagada . Amb això ell pegarà llongo cap enrere cridant : " Maleit sia qui t'
 1805 reims que he coïts de sa parra que he sembrada ! — Maleïda sia sa qui t'
 1806 la sentí , romangué tot estafaril-lat , i a la fi diu : — Però qui dimoni t'
 1807 tan infundat amb so cantar ? Sí que ho és una gran polissona , sa qui t'
 1808 d' acorar s' espasa tai de mànec , i al punt es cavallet verd ja va
 1809 bolcaven p'en terra , feien sabonera , i d'es cap d' una hora ja varen
 1810 les deia , per s' ànima d' aquella malanada estesa dins sa caixa , que en vida
 1811 ho diré — diu sa fia — . Prou que sabia ell què feia amb tot això ! Vos
 1812 r es soldadet — . Ara ja ho veig , que tanmateix no tendreu associament fins que vos
 1813 ; ara a sa lleona , vos hi haureu d' acostar vós tot sol . A posta vos
 1814 rta i redemorta , però sense fer gens de pudor , sense estar gens tramudada , com si
 1815 pare , mestre Nadal de sa placeta del Socós en persona , que , lo mateix que si
 1816 nit ! Lo endemà dematí fra-porter conta an el pare guardià d' aquell que els
 1817 que no han tocat cap bri . Asseguts els he trobats davall es noguer com els
 1818 brou , i va donar les gràcies a Na Trec-a-trec de que l' hi
 1819 hi ? — Però digues què és estat , homo ! — diu ella . — Que allà jugaven i m' hi
 1820 ha duita , an aqueixa ampolleta i an aqueix tel ? — diu es negret . — Prou que ho
 1821 criada , i pren cap a ses cases . — Te n' ho pots tornar , així com ho
 1822 que no sabien si era animal o persona , i que per això se n' ho
 1823 ' hi ha dit : " Jo ho tenc , veutaquí " . M' ho ha donat , ho he pres i ho
 1824 ' hi duguen . Ho fan així . Embolica aquell tel amb so cànyom a on En Joanet
 1825 — Bones tardes tenga , senyor rei ! Vossa Reial Majestat per aquí ? I quin vent l'
 1826 scomès : — Senyor rei ! Vossa Reial Majestat per aquí altra volta ? I quin vent l'
 1827 tant ! — diu Maria Santíssima — . Un sol filllet que tenia , el m' han pres i l'
 1828 lla criada volien que negú les destapàs perquè no else vessen aquell present que les
 1829 xerecot de s' enuig que du de sa fuita de mi senyora , i negú li
 1830 la reina manllorada , sense voler menjar ni beure fins i tant que En Bernadet li
 1831 li diu que per res del món no condemn a mort aquell pres que li

han donat cap . No havies dit tu que volies tretze paums de drap ? — Sí que ho
 han donat d'es dos ases ? Idò dos-centes lliures ! — I aquesta és vera ? — diuen l'
 he donat un , me 'n queden dos i les mos partirem . Això vos toca . Li dóna
 he donat un , llavò un altre i aquest que em queda , veltací i haurem fet atzanet .
 ha donat mai un que xerrar ni li han poguda posar mai sa llengo damunt . d'
 haguesses donat es tres diners an aquells tres pobres que trobares com venies ací . Has de
 havia donat mai un què xerrar , però un dia cop en sec una pollastrella més pòlissa
 haurien donat per un nin o una nina ? La reina era sa dona més garrida que
 havia donat a sa fadrineta i ja ho crec que el va dur . — No hi ha
 havia donat an aquella fadrineta es primer vespre d'es ball . N' Espirafocs en aquell mateix
 havien donat cobri a Na Catalineta . S' afiquen tots dins una barca , i cap a s'
 havien donat tan grandíós retgiró an es bàmbol d'En Lau Fe 't-pendre . És segur
 he donat tot quant duia per comprar -te : però no ho he fet perquè fosses meua ,
 he donat es bon dia ! Meus són es bous ! Es rector romangué de pedra com sentí
 hem donat recapte an es cos , donem -ne una mica a s' ànima . Se senya i
 Has donat un consei an es maonès : no ho pots negar . — L' hi he donat perquè
 havia donat an aquella fadrineta desconeguda es primer vespre d'es ball . I se 'n va
 havia donat perquè es qui se volguessen casar amb sa seua fia li presentassen es palau
 havia donat a llum un mostro que no sabien si era animal o persona , que tothom
 ha donat tal consei ! " Però an es mateix temps , aquella pedra tornarà sa fia del rei ,
 ha donat camí per fer aquesta trescalamena ! — diu el dimoni . En Joanet , boca closa . I el
 ha donat aqueix consei ? — No ho vulgueu sebre — diu ella — . Lo dit , dit . Son pare , pe
 ha donat aquest consei ! Amolla 'm , si vols estar bé ! Jo t' asseguro que no te
 haver donat a rebre , colà la vida , revinglant -se dins una bassa de sang . En Bernadet
 haver donat a rebre . — Bèsties , més que bèsties ! — deia En Pere — . Més se 'n mereixen ! M'
 havia donat molt que xerrar . I heu de creure i pensar i pensar i creure que ,
 ha donat es cap a vós , perquè sou es cap de la casa i n' heu
 haja donat ! Què vos han de fer ? Vetaquí mig pa d'es que em donaren a
 hem donat es dit petit d'es peu , per no haver -mos -hi d' arrambar ! — Ho
 hagués dormit . Na Roseta la va voler plorar set dies . I , passats es set dies , se
 hagués dormit i hagués acabada sa son , pega revinglada i surt , més sà que un gra
 havien duit en sa nit . Hi van a veure 'l , i bé el se miraren , però
 he duit es dinar i asseguts allà mateix estaven encara com hi som tornada amb so
 hagués duit , i acabà per dir -li : — Mira , Trec-a-trec ! Tan content i satisfet estic
 han duit i he perduda sa possessioneta . — I per això tanta de cosa ? — diu ella — . Mira ,
 ha duit ! — diu ella — . I no he sabut què havia de fer davant tot aquell endiumenjat ,
 has duit ! — diu En Joan — . Te dic que te n' ho pots tornar ! Ell sa criada
 havia duit i ho havia llevat d'es mig , perquè tota la cort i tot es
 he duit . — I què més ? — digué sa mestra , traguent foc p' etsuis . — No res pus — digu
 havia duit es tel de lleona i llavò se colga . Lo endemà matí a trenc d'
 ha duit ? Que s' acost , i seirà a la fresca , en aquesta ombra ! Que venga i
 ha duit ? Com se campa ? Vaja , que s' acost ! ... que s' acost , i seirà , maldament només
 han duit aquí , segons me diuen , perquè el senyor jutge el sentencià a mort . — Ja ho
 havien duit ses figues , aquells creixulls terribles que les havien comparegut dalt es cap . Dei
 ha duit res des que jo li vaig dur aquell brou de gallina que parlava . M'
 hagués duit es fetge d'es cavallet verd . Com s' al-lotó ho va sebre , pren
 han duit , perquè està ben segura de que és innocent , i que se 'n penedirà si

1832	ses altres dues se n'eren anades a dur -li altra roba , que ell li	havia duit	aquell vestit , fet tot d' un filet d' or i d' un filet de
1833	, que la reina manlevada no s' aturava de dir " polissó " an En Bernadet perquè li	havia duit	allò mateix que tant i tant li havia demanat , se posa a dir , renya
1834	ampria meravellosa , aquella llampria que tant li havia costat i tant de marruella li	havia duit	. Bé ho poreu creure si vos dic que en Joanet , com va veure sa
1835	imaginat . Aquí En Joanet , que tenia en ses mans aquell retrat que son pare li	havia duit	de la senyoreta marqueseta , se mira es retrat i se mira aquella cara que
1836	, se posa sa mà a sa butxaca , se treu aquell retrat que son pare li	havia duit	i que ell no deixava mai , es retrat d' aquella cara que va veure
1837	la senyoreta marqueseta . Aleshores En Joanet se treu aquell retrat que son pare li	havia duit	de fora Mallorca , i que el duia sempre damunt . — Veis , mestre , aqueix retrat ?
1838	: — Senyor rei , es lladre som jo . Som fii de rei i sa meua desgràcia m'	ha duit	, per un sòmit que vaig fer , a haver de viure set anys d' herbes
1839	eta una fúria , cridant i cridant com una desesperada : — Qui és es polissó que m'	ha duit	això ? — No és cap polissó — diu el rei — . És En Bernadet ! — Ja no poria
1840	, se posa feta un Nero , cridant com una desesperada : — Qui és es polissó que m'	ha duit	això ? — No és cap polissó ! — diu el rei — . És En Bernadet ! — Ja no poria
1841	dit ! — S' anell — diu ella — no el venc ni el don . S' homu el m'	ha duit	. — ' Dò no tendreu la bona roba ! — respon En Pere . Ella se perpensa , i diu :
1842	tots es bocins dins un sac i fermis es sac damunt es cavall que m'	ha duit	i amollis an es cavall que prenga per allà on vulga . " Es negret te
1843	En Xesc , li conta lo que li ha passat i li diu : — Vetaquí aont m'	ha duit	es no anar a missa ! Som una bèstia ! Més ne meresc ! S' arribà a
1844	! Oh si ho sabia qui les m' ha fetes , aquestes sopes , i qui el m'	ha duit	, aquest mirai ! Amb ell me n' aniria ! Amb ell , amb ell ! Ben cert ! " Tu ,
1845	si jo sabia qui m' ha fetes aqueixes sopes ! Oh si jo sabia qui m'	ha duit	aquest mirai ! Amb ell me n' aniria ! Amb ell , amb ell ! En Miquelet
1846	més garrít ! Oh si jo ho sabia , qui m' ha fetes aquestes sopetes i m'	ha duit	aqueix mirai ! Ara mateix me n' anava amb ell ! Ara mateix ! " Però tu , Joanet ,
1847	mirai més garrít ! Oh si jo sabia qui m' ha enlestides aqueixes sopes i m'	ha duit	aqueix mirai ! Oh si jo ho sabia ! Amb ell me n' aniria aontseuvia i
1848	' aturava de dir : — Però bé , som jo o som un altre ? Aont som ? Qui m'	ha duit	ací dins ? Qui m' ha ensacat dins aquest vestit ? Amb això entra el pare
1849	! No sé què tenc ! Ai que no menjaré ni beuré que En Bernadet no m'	haja duit	es fetge d' es cavallet verd ! Ai que no menjaré ni beuré que En
1850	d' es cavallet verd ! Ai que no menjaré ni beuré que En Bernadet no m'	haja duit	es fetge d' es cavallet verd ! I allà ja la me tengueren , a la
1851	En Bernadet . — Idò per què digueres : " No menjaré ni beuré que En Bernadet no m'	haja duit	es palau de mu mare , sonant , cantant i ballant " ? — M' ha morta mu mare ! —
1852	com tu i que vulguen passar envant . A tu no t' hi tiraré perquè m'	has duit	aquest burjó , que bona falta me feia . Si vols passar endavant , passa -hi tant
1853	Maria Santíssimeta ! Bon Jesuset meu ! — deia En Bernat , plorant — . A bona part m'	has duit	! Ja no en faré altra ... ! Està fet de mi ! — Ca , homo ! — deia s' àguila ,
1854	l' amor de les tres taronges ! — Aturar -lo ? — diu sa serp — . Ell ningú mai m'	havia duit	un glop de llet i ell me n' ha duites set gerres somerals ! Que
1855	: — Mun pare , aqueixa al-lota que m' heu duita pintada és lo que mai m'	heu duit	que m' haja agradat tant . De tant que m' agrada , no ho puc dir
1856	morts , no en cantaran pus galls ni gallines , d' aquesta mala nissaga , que no mos	ha duit	més que pèrdues . Entrarà un altre rei i per ventura no mos farà batre
1857	haguessen duits uns cabdells tan grollers i revescosos . — Jesús quin fil que mos	has duit	! — començaren a dir elles dues , paupant -lo i mirant -lo -se de prim compte . —
1858	es tres taronges ! — Parar -lo ? — diuen ets animals ferosos — . Ell ningú mai mos	havia duit	un os , que és un os , i ell mos ha menada tota una guarda
1859	r de les tres taronges ! — Parar -lo ? — diuen ses formigues — . Ell ningú mai mos	havia duit	gens de blatet i ell mos n' ha duits tres sacs ben grans i
1860	hi ha res d' això , per la vera creu ! És que aquest fii nostru mus	ha duit	un anellet , i aquest anellet fa surtir lu que li demanam ... ! Tan cert com
1861	mula que se n' ha menada amb so mateix bolic de roba que se n'	ha duit	d' aquí , i la faria passar davant i jo damunt es cavall darrere darrere
1862	tens ? — A Son Servera , si no s' és mort o qualcú no el se n'	ha duit	— diu ell . Se posen dins es cotxo i , amb una mala fi de majors
1863	que es teu cavallet l' han trobat mort . Sens dubte una maldeventrada el se n'	ha duit	! — Què me diu Vossa Reial Majestat ? — s' exclama aborronat En Donzell , tornant
1864	vela . Gràcies que va sebre nadar ! Si no en sap , es torrent el se n'	hauria duit	. — Malviatge sa pedra redona ! — digué com va esser sortit — . I no és que mun
1865	, i tot va esser debades . — Serà caigut a mar o qualche moraco el se n'	haurà duit	— digueren . El donaren per mort , i no hi pensaren pus , en no esser per
1866	, aquell que En Bernadet havia arrabassat sense tème -se n' i que el se n'	havia duit	per penyora , tan ben estajat . — Me dec esser errat ! — diu aleshores es gigant —
1867	precís tornar esser partit cap a cercar aquell mantell i sa qui el se n'	havia duit	. Pren es bobiot cap an aquelles casetes blanques a veure si aquell amo n'
1868	. Ja hi havia una mala fi d' anys que eren casats i no else n'	havia duit	cap , d' infant , ni senyes . Un dia es passetjaven per foravila i else passa
1869	advertit davant davant , que no en passàs , i que per sa seua caparrudesa se n'	havia duit	tan gros perboc ; ara sa mare , considerant que en so pagar es deutes d'
1870	què vols que facem . Però lo bo va esser que es coní que se n'	havia duit	el rei , tancat i tot dins es sòtil de més amunt d' es casal
1871	. Llavò la princesa li conta lo de Fra-Pota i veren que aquest se n'	havia duit	s' anell d' En Joanet i que havia deixat es seu a la princesa .
1872	acanalat cap a grec , cap allà ont es negret li havia dit que se n'	havia duit	es casal amb la senyora princesa i tota la resta . Camina caminaràs , i demana
1873	fer i se va resoldre que En Joanet se quedàs amb lo que se n'	havia duit	, en recompensa d' haver destapats aquells lladres i esser estat causa de que los
1874	dins aquell bosc , sense braços i sense son pare , que el dimoni el se n'	havia duit	. Basta dir que amb s' esglai va perdre sa paraula i allà plora qui
1875	lleva sa roba de criat , i se posa es vestit de reina que se n'	havia duit	dins un bolic quan fogí de cal rei . El se posa , an es vestit
1876	-lota d' es barri de Sa Ferreria que festetjava un soldat que el se n'	havia duit	a fer es servici a Cartagena , i desitjava ferm sebre noves d' ell , i
1877	' ho torns dir , an això ! Trobes que no me basta es perboc que me n'	havién duit	de perdre aquella fieta meua , i tot per acompanyar Na Catalineta , perquè se pogués
1878	teua com tu ; cap n' he vista que m' agradàs tant . Per això te n'	he duit	. Quan el rei la sentí , digué : — Lo que és estat , siga estat : tornem -mos -

1879	' anyell ? — li diu tot d' una que el veu . — Quin anyell ? — Es que me n'	he duit	. — Es que vos n' heu duit ? I vos no ho sabeu , que l' heu
1880	que el veu . — Quin anyell ? — Es que me n' he duit . — Es que vos n'	heu duit	? I vos no ho sabeu , que l' heu fermat , i el vos heu posat
1881	-lo , de què hauria servit es teu escoltar ? — I si jo — responia En Forcim — no	hagués duit	es sac d' unces i sa fia del rei , i no hagués feta aquella
1882	pots dir què en vols ! En Pere aquí li afina aquell anell que es patró	havia duit	i diu : — Què en vui ? Aquest anell que duis an aqueix dit ! — S' anell —
1883	si n' heu sabut i si heu pogut ... ! Metzines ! Metzines ! Sí , emmetzinat està lo que	han duit	dins es plat per Na Catalineta i En Joanet , p'es fions d'es
1884	. Es dia que farà tres , posaràs davall es coixí es brot de murta florida que	hauràs duit	sempre dins sa butxaca , i alerta a perdre 'l o que no el te
1885	s' excusa de sa penitència que deia que li havia donada es confés , anell que	havia duit	a s' amic d'es cavaller , i que , quan aquest tornà d'es viatge ,
1886	tot lo dia he palanquetjat per aglapir es tres anyells d'En Massot ; jo que	he duit	per l' olla d' un parei de setmanes , tant mengem , jo m' he de
1887	ni parets , ni fustam . — Bono — tornà dir son pare — , ja sabem aquest altre què	ha duit	. I tu , Miquel , ambe què t' entregues ? — Jo — diu En Miquel — duc aqueixa gúia
1888	m cobrà esperances . Demana el rei de quin monestir era aquell donat que tal ramell	havia duit	. L' hi diuen i el fa comparèixer dins sa mateixa cambra real i li
1889	el va conèixer . — Això no és es cavaller que matà es drac ! — deia . — Però si	ha duit	es set caps ! — li deien . — Maldament ; no és ell , vos dic ! — responia ella .
1890	va , i troba sa jaia an es portal . — Hola , jovenet ! — diu ella — . Quin vent t'	ha duit	? Cent anys feia que no era vengut ningú . — Cerc es Castell d' iràs i
1891	que no menjaries ni beuries que en Bernadet no el te dugués ! Ja el t'	ha duit	, En Bernadet . Com la reina manllevada sent això i veu aquell fetge , se posa
1892	En Bernadet te dugués es fetge d'es cavallet verd i ara , perquè el t'	ha duit	, haver -lo de tractar de polissó i moure aquest escàndol ? Aquí la reina manllevad
1893	' exclamà : — Fins aquí n' hi haurà hagut prou ! Vol dir an En Bernadet , que t'	ha duit	tot quant tu has demanat , ara demanes que el pengin ? A tu et penjaran
1894	a : — Re-cent mil dimonis cucarells ! Borrasca ! ... I tu per ací ? ... I quin vent t'	ha duit	? I es retgiment , com ho farà sense cuiner ? An el rei li vengué de
1895	olque coseta , per amor de Déu ! Per amor de Déu , colque coseta ! — Altre bony m'	ha eixit	! — digué ell quan el sentí i el va veure que se 'n venia tan
1896	ntil i preciosa . Com Na Catalina el se veu davant , s' exclama : — Altre bony m'	ha eixit	? Què serà açò ? N' és fuit un i ja mos ne compareix un altre ? —
1897	ir -vos ! — contesta aquell . — Es Febrer ! — s' exclama sa jaia — . Altre bony m'	ha eixit	i un que en tenia són dos ! Si mal nom té es gener , pitjor
1898	é . — Bon fosca ! Bon fosca ! — tornà dir l' amo quan sentí allò — : altre bony m'	ha eixit	... Aquesta sí que m' és blava ! ... Sa madona i tot ? ... Si no és per
1899	al-lota no volgué destapar es seu homo perquè ja va veure que qualcú l'	havia emblanquinat	posant -li a ella qualque calúmnia , per lo qual ell li havia feta aquella .
1900	gent no ho veja ni se 'n tema ningú i no la mos matin , ho	hem embolicat	dins aqueix llençolot per tirar -ho an es riu . Corre de pressa a tirar -
1901	ets tu ? Ja no en faràs d' altra ! — diu an En Joanet , i ja l'	ha embolicat	p'és coll amb més força que el dimoni , i estreny qui estreny . Com
1902	! Oh mon pare ! Som dins sa panxa d'En Roig ! Aquest diantre de bou m'	ha embolicat	amb una mota d' herba i m' ha engolit . Però no passeu gens d'
1903	mala sort de venir , no se n' ha de tornar viu . Com es cans l'	hauran embotonat	, li he de rompre tots aquests garrots damunt ses costelles . N' hi donaran de
1904	de metges hem sabuts ; i bé n' hi han ordenades , de coses , i bé n'	han embrutat	, de paper amb receptes i més receptes , però tot és estat com que posar
1905	empassolar -lo -me de viu en viu ! Com som gigant ! Com prou fil d' aquest	hagué embuiat	, va resoldre es gigantot anar -se 'n a jeure i lo endemà ben dematí
1906	fions d'es vostro cor , senyor rei i senyora reina jove ! Sí , sí . Qui ho	ha emmetzinat	? Que parli la mala reina véia ! Prou que ho sap ! Massa que ho sap ... !
1907	! — diu sa viuda , i se 'n va . Agafa En Pere i li diu : — Mira , t'	he emparulat	amb so mercader d' aquí deçà perquè l' acompanyans en totes ses eixides que
1908	eren d' un pobre llenyater que aquells dies es gigant havia assolit i el s'	havia empassolat	, despuiant -lo primer perquè aquells calçonots i aquella camissolota no li duguesse
1909	més dimonis de ses quatre parts del món i tots donaven compte de tot quant	havien emperiolat	aquell dia , de ses ànimes que havien temptades , de ses que havien fetes anar
1910	' arrib !... N' he de fer unes xeremies , d'es teu cuiro ! Com prou el va	haver encalçat	, el deixa fer , i se 'n torna a jeure . Es gigant no s' aturà
1911	esembocàs dins es castell del rei d' Espanya . A la fi compareix aquella fadeta que	havia encaminat	En Bernadet an aqueix bo de castell i else digué per on havien d'
1912	campana que toc ! No n' hi ha cap , de gall qui cant ! Ja no hi	ha encantament	! No , fii meu dolç i estimat ... ! Ho veurem , si hi haurà negú que s'
1913	d' edat de tretze anys els havia descomparegut . Ara ho veien què era : els ho	havien encantat	. — Surta d'es llevant , surta d'es ponent — digueren — , demà vespre ha de romand
1914	garrit i gentil que vos pogueu imaginar , un fii de rei que una fada l'	havia encantat	, i que sols una fia de rei hereua de la corona , agafant -lo per
1915	hagen vist uis de persones nades . Era un fii de rei i aquelles madones l'	havien encantat	amb un tassó d' aigo un dia que ell s' hi aturà caçant . — Vols
1916	sa meva espinada i ses costelles i es clotell i ses anques ... ! — I que vos	ha encetat	? — Encetat ? Capolat . Sobretot , no sé com li som fuit ! És estat que Déu ho
1917	els altres , los desbaratava ; i en haver -n' hi cap que li signàs , ja li	havia encivellat	un quern de nesples devers es morros o es nas ; i sang i plors
1918	tristor que la matava , i es seu cor era lo mateix que si l' hi	haguessen enclòs	dues moles de molí , i l' hi esflorassen just un gra de blat . Com
1919	qui els ho entregà , és una cosa que no he pogut aclarir , per més que	he endardellat	. Que ho aclaresca qui vulga . GUARDAU -vos DE PEDRA REDONA , DE CA QUI NO
1920	qui els ho entregà , és una cosa que no he pogut aclarir , per més que	he endardellat	. Que ho aclaresca qui vulga . § 13 Es tresor d' Aufàbia An aqueixa possessió hi
1921	vos demana . — Ja és s' al-lotó , no és ver ? — diu ell . — Idò no ho '	guésseu endevinat	! — diu aquella . — Que ja és mort ? — diu En Tià . — No ho era con som
1922	esglaiats , tant el rei com aquell senyor . Tots dos digueren : — Sí , que mos ho	ha endevinat	. I ets altres senyors ja són partits a dir secrets an el rei , i
1923	una mica , i tots s' exclamaren a la una : — No hi ha remei ! Aqueix ho	ha endevinat	! Seua és s' acció ! — Seua és ! — diu el rei — . Res hi ha tan ric
1924	fies del rei , com ets altres dos germans teus ? — diu son pare . — Idò no ho	haguésseu endevinat	! — diu s' estornell — . Tenc coratge de trobar -les , an aqueixes bones de fies del
1925	rotlo ? Per mi en saps qualcuna i no goses dir -ho ! — Sols que m' ho	haja endevinat	, senyor rei ! — diu En Bernadet . — Vol dir en saps , gran traïdor , i no ho

1926	tal ? — diu sa fadrineta — . Que t' ho he endevinat o què ? — Sí que m' ho	has endevinat	! — hagué de confessar En Joanet . — No res idò — diu sa fadrineta — . Fins demà d
1927	és ver que tens tres fies : Na Francina , Na Bet , Na Catalina ? — Sí que ho	has endevinat	! — diu es sabateró — . I com saps tot això tu ? — Ah ! — diu es corpet — . Com
1928	lama : — Ara l' he afinat . És dins tal possessió , damunt tal auzina . — Sí que ho	has endevinat	! — diu son pare — . El dimoni ets ! Bono ! Ara mos has de dir si sa
1929	, com el sent , hi pensa una estoneta , i a la fi diu : — Sí que ho	has endevinat	. No m' ho pensava que ho endevinasses ! No hi ha menja com es pa :
1930	que tregues s' estam , i mos digues aont és . Si dins tres dies no ho	has endevinat	, fora cap i coll . En Pere amb aquesta descàrrega quedà sense polsos , més blanc
1931	jai descomparegué , deixant En Bernat i sa mare tot esglaiats de veure que les ho	havia endevinat	tot . Què me 'n direu ? Ell En Bernat aluïà una al-lota ben bufarella ,
1932	sinyol , roman fred , sense paraula . — Què tal ? — diu sa fadrineta — . Que t' ho	he endevinat	o què ? — Sí que m' ho has endevinat ! — hagué de confessar En Joanet . — No
1933	diu mort . Se va haver de seure per no caure . — Ho veus , com t' ho	he endevinat	? — diu sa fadrineta — . No res , fins demà dematí a sa mateixa hora . Si demà
1934	artaner mirava arreu ferm , el repara i diu : — Aquest és mon fii . — Sí que ho	heu endevinat	— digué es mestre , tot sorprès d'es bon ui que havia tengut s' artaner — .
1935	! — diu es patró — . Sí que ho és tabac lo que hi tenc ! Sí que ho	heu endevinat	! I li mostra sa fuia tot astorat ; però encara hi romangué més En Pere
1936	I vós ? — diu sant Pere — . Que ja està cansada d'es batlaterge ... ? — Sols que ho	hàgeu endevinat	! — diu En Joanet — . Vol que em facen a mi rei , a ella reina i
1937	ben peus alts i les diu : — Que és que voleu ses peres ? — Sols que ho	hàgeu endevinat	! Digau que vos n' hem de donar ! Lo que ell los digué n' hi
1938	com un nin petit de veure que aquella gran pòlissa de sa fadrineta també li	hagués endevinat	allò de sa balena , que ell considerava impossible que l' hi endevinassen . — Hala
1939	que li havia dit que era sa fia petita del rei Bruixot , i que li	havia endevinat	a ell qui era i tot lo que li havia succeït amb son pare .
1940	. — Ai ! — digué ell , però tan fort que tot allò retronà — . Ai dic ! Sí que m'	han endevinat	bé ! Aquí En Tià li tira s' altre ou a sa boca . — Ai , ai ! —
1941	de tota la gran sala s' alçà aquesta veu : — Senyor rei , no hi ha remei ,	ha endevinat	es pensament a Vossa Reial Majestat i a tots noltros . Tots mos pensàvem que
1942	! Veiam què serà això ... ? Veam si jo no seré senyora de veure lo que m'	has enflocat	dins es llit ? Que et penses poder -ne fer pica de porc ... ? Saps que
1943	nyedors d' aquelles menudències que havia fetes i que los deia pans estrets . Com ho	hagué enforat	tot , tapa sa boca d'es forn ; i ja no hi pensà pus de
1944	, ni esper passar -ne pus de consemblant ... ! I t' assegura que no sé lo que	he enforat	... ! Ai , ai ! Creu -me que no estic per res ! — Vaja idò — diu sa titina — ,
1945	, beneïta ! — S' ànsia serà que es llop mos menjarà tots tres , en veure que l'	hem enganat	. — Ni mos tocarà un pèl , com som raboa ! Es pou de Sa Gruta era
1946	-se — , ell sa fosca ja és aquí ; però no hi és sa por . No m'	ha enganat	de res . Deu esser loca fermadora . Anit que hi ha qui l' espera amb
1947	s' aixeca ben dematí i diu : — Sobretot ! Ell sa por no és venguda ! No m'	ha enganat	de res ! No em queda altre remei que fer sa mateixa via d'ets
1948	d' aquestes . Ara només falta veure 't plorar , per sebre si amb això també m'	ha enganat	En Bernadet . Com Na Marió sent tot aquell sementer , com ella sabia que tot
1949	. Me volien contentar amb vint ; però m' han hagut de donar es tretze . No m'	han enganat	, no ! Com Na Joana sentí es manifest , el se cuidà a menjar frit . — An-
1950	, i no los va lleure gens obrir -se . — Sobretot — arriba a dir En Joanet — , m'	heu enganat	de dalt a baix . Me pensava tenir tres missatges de primera , uns homos d'
1951	el príncep Corb vola qui vola i no s' aturava de fer : — Op-op ! M'	heu enganat	! Amb una polissona me casàreu ! Me volia matar a mi per casar -se amb
1952	— respon s' estornell — . Es meu cap me tira a esser lladre . — Pero bé , que mos	has enganat	an es flasco de s' aigordent ? ... Que estàs moix ? Aont treu cap voler sa
1953	què supòs que sa portalana no m' engana gota . — Sa portalana — diu sa geneta — no	ha enganat	negú mai . Aquí pot venir un al-lot de mamella i tot i no
1954	poria treure d'es cap , a's mig de tot , an aquell fiet seu , que	havia enganat	d' aquella manera tan poc garrida , i desirara pensava : — Però , i què ha d'
1955	part i no n' he pogut treure agüier . — Ah beneït ! — diu la reina — . Com t'	han enganat	! Aquell carboner era ella , sa sitja En Bernadet , s' auzinar es cavall . — Què m'
1956	m' enganen , gran polissó ! — El sen Tomeu — diu es corb — , no som jo que us	he enganat	, sinó un altre , que vos baratà es canyemet i no vos ne teméreu . — I
1957	, vós teniu raó ! Massa ho veig que si no fósseu tan bon homo , ja m'	hauríeu engegat	i redengegat seixanta vegades ! És que dins aqueix carabassot meu , sabeu que n' hi
1958	que ja no és sortit pus a flor d' aigo ; qualche peix el se deu	haver engolit	: un ca marí , un tauró , una balena ... Com sa fadrineta sent això , torç es
1959	Roig ! Aquest diantre de bou m' ha embolicat amb una mota d' herba i m'	ha engolit	. Però no passeu gens d' ànsia . Vetlau En Roig i com vegeu que li
1960	ho ' guesses vist lo aviat que l' ha haguda filada , però es fil , el s'	ha engolit	. Jo tot d' una li he dit ben claret : Barba-rotja , venguen totes ses
1961	l' havien vist pus , i que consideraven que qualche peix a l' acte el s'	havia engolit	— Idò — digueren es mariners d'es vaixells del rei — , com no heu posada sa
1962	n la glòria de Déu . Aquell lleonot era el dimoni (Jesús , sant Antoni !) , que t'	hauria engolit	si no haguesses donat es tres diners an aquells tres pobres que trobares com
1963	sa cova , ell seria tornat un drac amb sis ales que amb un brúfol t'	hauria engolit	a tu i tots ets aucells de sa gàbia gran . I si ara encara
1964	aquell gigantot s' aborda a tot aquell concert i amb un instant s' ho va	haver engolit	tot i més n' hi hagués hagut . — Oh quin gust i quin gust que
1965	! — diu s' al-lotó . — Oh que estic de contenta ! — diu sa geganta — . A la fi	has engreixat	! Ja em pensava que no engreixaries mai ! Es vespre , com es gegant s' entregà
1966	p'es foradí de sa bóta , ja no l' ha pogut treure de tant que	ha engreixat	: ja no li passa p'es foradí . — Bé mos va ! — diu es gegant — . No
1967	: — Toni Garriguel-lo , treu es ditel-lo , veiam si estàs tan magrel-lo o si	has engreixat	gens . I En Toni Garriguel-lo , zas ! , tornava treure sa coeta de ratolí p'
1968	voleu que hi vaia jo — respon un — , digau -ho , i veureu que de prest l'	hauré enllestit	. — Però i que no veis que vos matarà ? — diu es prior . — No tengueu ànsia !
1969	del món . — Ja tenim es lladre ! — diu En Bernat . Pega grapada a un venable que	havia enllestit	a posta , i de puntes de puntes cap an es cavall ! I ja li
1970	ha que dir que no estigueren per N' Espardenyeta , perquè es mateix dia ja va	haver enllestit	tot lo que havia d' enllestit . I arribà es dia de fer -se s'
1971	segur que el dimoni lo que li demanarà serà s' ànima . Per escapar -se 'n	ha enrevoltat	ca seua de sentinel-les : en té una bona partida a cada portal , i
1972	jo o som un altre ? Aont som ? Qui m' ha duit ací dins ? Qui m'	ha ensacat	dins aquest vestit ? Amb això entra el pare guardià dins sa cel-la , i

1973 dit jo : Quin possible , tan magre com està , que mos puga dur tots dos ? I
 1974 — . Aquell que està de mitges carns , fa tanta de via com es vent . Aquest que
 1975 — cridava girat an es moros — . Que estau per bèsties , que no responeu ? I ja els
 1976 ell . Com se 'n va témer , la Mort li fonc damunt i ja li va
 1977 sullà , amb un llongo se tirà allà ont era es cavallet negre i ja li
 1978 , i les hi accediren . I mirau quin acudit va tenir ; demanà per anar allà on
 1979 emparar -lo perquè no se fes mal . — Què me dius ? — Lo que sents . I m'
 1980 , començà a pegar enforinyades an aquells nobles ; i , com se 'n temeren , ja les va
 1981 . Com es pa serà treguedor , jo en prenc un i una carabassa de vi ; vós
 1982 dir jo amb ses senyes que li he fetes . Quan ell ha alçat un dit ,
 1983 ' un bon tros ! — diu ella — . O el príncep Corb o fadrina tota la vida ! Ho
 1984 ' un bon tros ! — diu ella — . O el príncep Corb o fadrina tota la vida ! Ho
 1985 ' un bon tros ! — diu ella — . O el príncep Corb o fadrina tota la vida ! Ho
 1986 penjat . — Oh sant Antoniet ! Què em deis ? — s' exclama sa pobra mare — . Que ho
 1987 de si aquell ho havia mal dit ; i com veien que era així com ho
 1988 no hi ha més que un Déu ; i ell n' ha alçats dos , i jo
 1989 ha enrevoltada sa mà a l' aire i m' ha mostrada sa poma ; i jo
 1990 la feis a ses hores que sa gent no va pel món . — Sols que m'
 1991 parlem de tot , senyor : que venia per cobrar qualche coseta ? — Ahà ! Sols que m'
 1992 lo que et dic . Has de tirar tota aquesta llavor sense desfermar es sacs . M'
 1993 quell rossinyol , roman de pedra , sense polsos , blanc com la paret . — Que no m'
 1994 paraula de res d' allò que és es tot de ses dones . — Sols que m'
 1995 — diu En Joan . — De s' anellet i es fabiolet ? — diu es gigant . — Sols que m'
 1996 : — Vostra Reial Majestat deu venir a veure sa nostra fadrineta . — Sols que m'
 1997 bufada per un vent i una per s' altre vent , lo mateix que si no
 1998 zir — deu voler dir pletetjadors ? — Això mateix ! — diu es jutge — . Ja me pories
 1999 moro ! Aquí es moro pren la paraula i diu : — Idò vos diré ara allò que
 2000 pren un pa de dins es forn i una carabassa de vi ; i ja li
 2001 ! Aquell homo aquí féu una gran reverència i capada an es gegant , i ja li
 2002 ' hi vaig per sa drecera i per ventura encara los hi sauparé . I ja li
 2003 son pare de Na Catalineta ? Se posa ses cames an es coll i ja li
 2004 es sol de molt , quan sa mare encara era dins es llit , i ja li
 2005 qui feien més bona vista , les tapa amb unes quantes de fuies i ja li
 2006 ' hi menem ara mateix . En Bernat se muda de roba una mica i ja li
 2007 ! Na Catalineta va veure que no tenia altre remei que aconhortar -se i ja li
 2008 es garriguer ni es senyor . Agafa ses anques amb ses dues mans i ja li
 2009 , dóna es darrer adéu a N' Ainès i an es seu cunyat i ja li
 2010 duré just vint-i-quatre hores . I amb sa corona dalt es cap ja li
 2011 criada tira es senaionot amb ses moques de peix an es riu i ja li
 2012 dia que feia set arriba a ca seua , dins aquell grandióis palau , i ja li
 2013 -li que t' apag ! — Idoi ! — diu es foc — . Vés -hi ! I es vinyòvol ja li
 2014 , i los asseca an es sol . Los se posa dins sa taleca ; i ja li
 2015 encara seràs a temps d' aplegar -lo . Es gigant la va creure , i ja li
 2016 amb so lligabeïasses . — Ja serà el dimoni si cau ! — deia l' amo ; i ja li
 2017 stes . Massa ell escoltava arreu ! Es gigantot lo endemà , abans de s' auba , ja li
 2018 Can Roig que un dia se posà ses cames an es coll , i ja li
 2019 starem . — Idò que es faça trons Can Cusseta ! Anem ! — diu s' anyellet . I ja li

he ensellat aquest . — Bona l' has feta ! — diu ella — . Aquell que està de mitges carns , fa
 has ensellat , en fa tanta com la vista ; aquell magre magre , en fa tanta com es
 havia ensivellat ventai i altre ventai , i ja veien botir a l' aire set o vuit
 haver ensivellat ventai amb sa faus i el deixà sec : no tirà cap coça . De sa
 ha entaferrat cebaiol i altre , però ben a ferir . S' animal ho dóna a ses cames ,
 havien enterrat es seu cavallet perquè hi volia anar a plorar , per aquell amic seu tan
 ha entimat que si no me n' anava més que de pressa , me pegaria coça , que
 haver entrat i no s' aturava de dir -los : — I ara consentireu que aquest etzero d'
 haureu entretingut En Joanet fins llavò , i l' enviareu a treure es porcs ; jo li pig
 he entès que me volia dir que em pegaria un toc ; i jo n' hi he
 has entès ... ? I si no em surts d' ací dins més que de pressa , sabràs jo
 has entès ... ? I si no em surts d' ací dins més que de pressa , sabràs jo
 has entès ... ? I si no em surts d' ací més que de pressa , sabràs jo qui
 hauré entès malament , tal vegada ? — Ha de morir penjat ! — torna dir aquella veu . — Oh sa
 havien entès , ho trobaven gros de tot . I al punt ja hi compareixien una tracalada de
 he entès que volia dir que hi ha Déu i Mahoma . Jo llavò n' hi alç
 he entès que volia dir que Adam i Eva , menjant sa maleïda poma , mos torceren es
 hages entès ! — diu el Dimoni — . Res , en haver -mos de mester , ja ho saps : te 'n
 hages entès . — Idò anem devers Sa Coma a veure una corteradeta de terra que hi tenim —
 has entès ? Sense desfermar es sacs ! I bé saps quins són es nostros pactes : que has
 heu entès , patró Gaspar ? Que no me contestau ? — diu es general . I es patró Gaspar boca
 hàgeu entès ! — s' exclamà el rei — . Vaja idò ! , ja poreu esser partits a treure -me 'n ,
 hàgeu entès — diu En Joan . — Idò no vaig de pop — diu es gigant — . Lo fet , fet :
 hàgeu entès ! — digué el rei — . A on és ella ? — Senyor rei , dins sa seua cambra — diu
 hagués entès lo que li deien . — No és això — diu sa madona , ja més de mig
 haver entès . — Un altre n' hi ha ! — diu s' esgotzir . — Idò que entr ! — diu es jutge .
 he entès que me volia dir es cristià i allò que li he volgut dir jo
 ha envelat darrere En Joanet , que no s' aturà fins que tengué es porcs dins es
 ha envelat més que de pressa cap a ca seua . Amb quatre llongos hi és , presenta
 ha envelat per aquella drecera , com un coet ; i , si feria cap mac , rebotia bronint just
 ha envelat cap an es verger del rei Moro amb set pams de morro . Camina caminaràs
 ha envelat de d' allà cap a trescar món a veure si trobaria ventura enlloc . Camina
 ha envelat cap a cal rei . Camina caminaràs i cap enllà te faràs , topa una jaieta
 ha envelat amb aquells quatre criats cap a cal rei . Hi arriben i el rei l'
 ha envelat cap a ca seua . Hi arriba , conta a sa mare tot lo que li
 ha envelat cap an aquell bosc . Tris-tras tris-tras , arriba an es bosc i ja
 ha envelat de d' allà . Com es seu cunyat ja no el va veure , se 'n
 ha envelat cap a on hi havia es general de mar i terra . El crida amb
 ha envelat cap a cal rei . Hi arriba , la reina véia , que ja l' esperava , li
 ha envelat cap a's mig d'es jardí ! I què fa ella ! Tot d' una
 ha envelat cap a s' aigo , i tot d' una ja li diu : — Aigo , vés a
 ha envelat de d' allà . Camina caminaràs , horabaixenc , topa an aquelles mateixes casotes que
 ha envelat , corrents darrere En Joanet . En Joanet el colombra de lluny , i què fa ell ?
 ha envelat cap a So Na Moixa . Es porc cuidava a fer ui de gronyits i
 hagué envelat cap a guardar l' amor de les tres taronges . Sa dona alça s' escudelleta
 hagué envelat cap a veure sa vinya de què ell se cuidava ! Encara no hi arriba ,
 han envelat per avall tots dos , i de d' allà . Camina caminaràs , troben sa godineta de

2020	fadrineta — . Ja ho faré ! Es gigant pegà quatre roecs per berenar , i ja li va	haver envelat	de d' allà cap a córrer la gandaina i a fer bel-landines contra
2021	que m' heu fet . Déu vos pag la caritat ! I En Bernadet ja li va	haver envelat	, i de d' allà , camí camí . Camina caminaràs , d'es cap de set dies
2022	que se 'n sabrà desfer , d'es trumfos , com qualsevol altra . I ja li va	haver envelat	cap a ca seua , més xalest que unes castanyetes amb tanta de dinerada com
2023	ermità de Déu i , dient -li a reveure i amb Déu siau , ja li va	haver envelat	cap an aquelles muntanyes tan blavenques que guaitaven allà lluny dins es grec . L
2024	es patró Pere , per trobar es patró Rafel i sa patrona Magdalena , ja li va	haver envelat	cap a sa ciutat a on hi havia el rei . Perquè deia ell : — A
2025	else tornàs aglapir . I En Pere amb ses cabeçades i es sedenys ja li va	haver envelat	cap a cal rei . Com hi arribà , es criats ja varen haver descarregada sa
2026	dóna una aferrada p'es coll perhom ; i , carregat amb sa caixeta , ja li va	haver envelat	de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs , i hala petit de
2027	aturar -se damunt negú ! A la fi surt de l' església , i ja li va	haver envelat	de d' allà , i tothom darrere ella ! I aquella colometa vola qui vola com
2028	malanat d'En Guinyot , que el se posà tot d' una , i ja li va	haver envelat	cap a fer de metge . Camina caminaràs , topa a un hostel , demana per romandre -
2029	es geperut de Sa Bufera , a sa soca d' aquell pi , sa jaia li va	haver envelat	, i de d' allà cap a Sant Llorenç d'es Cardassar , cametes me valguen !
2030	Arrabassa-pins , N' Escarda-penyas i N' Apuntera-pareis . I tots quatre ja li varen	haver envelat	cap an aquelles cases rotges de dalt sa muntanya ; i vos assegur que hi
2031	berenar -ne ; i heu de creure i pensar que tornà viu en sec , i ja	ha envergat	llongo de dins es plat , i pren portal , i com cent mil llamps cametes
2032	. Dit i fet , pega fua cap a Saluet , i com és an es mig , ja	ha envergat	capficó , i per endins i per endins . Los seus d' un tros enfora estaven
2033	aquella al-lota , dient -li que era una tal i una qual , i que com	hagué envestit	es general i se va veure destapada , fogí per por de no esser -hi
2034	per endins i per endins ! Assetsuaixí , tac ! , li surt un gallet verd , i ja l'	ha envestit	. I En Bernadet , zas ! , ja li tira sa pinteta ; i es gallet verd ja
2035	tot , i se posa a escampar per onseuvia que era la reina jove que l'	havia envestit	a ell i no ell a ella . Sa sogra , la reina veia , ja ho
2036	fustet i ... com si res fos estat . Quan es criats i criades contaren que los	havia envestit	una gran clarandera just an es portal i los havia deixats cegos , sense poder
2037	ell — , perquè m' han dit pelut i m' han cridat elei ; s' altra , perquè m'	ha envestit	, i sa defensa és natural . — Ah pelut del dimoni ! Pelut i re-de-pelut ! —
2038	t ! — diu En Tacó . — Però , com ho heu fet ? — li demanen es soldats . — Ell m'	ha envestit	— diu En Tacó — i jo me som posat a tirar -li pedres , i n'
2039	rnat romp en sec sa conversa que duien , i exclama : — Com és vernedíssim ! que m'	han envestit	suara unes ganes de provar -me que em roeguen . Amb qui es present , me
2040	batle . En Salom se perpensà una mica , i diu : — Ja hi aniré , idò . Es batle	havia enviat	un pareier de bous a llaurar una terra seua . Devora aquella terra hi havia
2041	un punt . Es comte hauria jurat que allò era un angelet del cel , que Déu	havia enviat	perquè servís ses misses així com toca servir -les . Mentres sortiren misses , es c
2042	no havia tengut gens gens de bo amb sa comare ; el Bon Jesús no els	havia enviat	cap infant , i ja havien perdudes fins i tot ses esperances de que los
2043	no fes ui a set o vuit passes de pujar -hi . Per això t' hi	ha enviat	la reina manllevada , perquè hi deixasses sa pell . En esser a sa cucua , que
2044	rei es primer , si és ell que no vol que obrigueu . Per què m' hi	ha enviat	, an es comellar d'es lleons a dur sa llenya ? Com me 'n som
2045	om . — Sa dona ! Que seràs el dimoni per robar ? — exclama es batle . — No m' hi	hagués enviat	— diu En Salom . — Fé 't trons tu i s' enviar ! — diu tot cremat es
2046	robaves sa llenya ? — Perquè Na Joana l' havia mester p'es fogó . No m' hi	hagués enviat	Na Joana ! — Idò , que no li sabies demanar d' orde o comprar -la -hi ? —
2047	que En Bernat era un polissó , que no feia tracte bo , i que l' hi	havia enviat	amb s' excusa d'es porcs i ses egos perquè li fes acabar ets
2048	prou va haver maleïda s' hora que l' havia admès i es que l' hi	havia enviat	, resolgué aquell vespre mateix sortir -ne d' una vegada . — En no esser jugant am
2049	, segons conten . Diuen que un dia un al-lotet geperut , perquè sa mare l' hi	havia enviat	, se n' anà per devora aquesta cova a aplegar quatre encenais p'es fogó .
2050	roba ? — diu sa mare . — Sa roba ? — diu ell — . L' he venuda . Que no m' hi	haviéu enviat	? — Prou que sí — diu sa mare — . Però , i es doblers ? — No en duc cap —
2051	que feia ! Amb això se presenta un sergent que s' apuntador d'es voluntaris l'	havia enviat	a demanar perquè se 'n menàs aquells dos venuts . Tot d' una que arriba ,
2052	raons . — Ara li fan es mànec ! — diu En Salom — . No el veurà pus , no ! L'	he enviat	a una part que jo sé , i ja no tornarà en no esser escorxat
2053	burjó , segueix més endavant i , tac , troba una cova , aquella que En Beuteusell li	havia enviat	a dir que trobaria . S' afica dins aquella cova i per endins . Colombrà allà
2054	Joanet romangué ben segur que allò era un àngel o un sant que Déu li	havia enviat	. Què me 'n direu ? Ell En Joanet amb sa dona i ets infants i
2055	' enuig de no haver pogut veure es fruit de bendició que el Bon Jesús li	havia enviat	, i que sa sogra jurava i perjurava que no era tal fruit de bendició ,
2056	sa mateixa cambra real i li diu : — Digau a la mare abadessa que qui m'	ha enviat	aquest ramell , que me n' envii un altre , si me vol tornar de tot
2057	— I tant com hi estic , trastornat ! — diu el pobre — . Figurau -vos que el rei m'	ha enviat	a demanar i , tot d' una que em veu , m' ha dit : " Així com
2058	, d'es meus amics , que m' haja volgut fer es favor . Llavò mon pare m'	ha enviat	a vós a veure si vós el me voldríeu fer . Ara he tocat amb
2059	-vos d'es germà de sa meua cunyada ! Jo vos assegur que si no m'	haguessen enviat	no seria vengut ! Però , què havia de fer , si sa meua cunyada m' ha
2060	sabeu , jo som un homo que he servit coranta anys el rei , i ara m'	han enviat	a ca meua amb ses mans damunt es cap . I estic segur que tota
2061	i pagats , i que hi anàssem a menar -los -mos -ne ; i per això m'	han enviat	a mi , i ja ho heu vist , que aquell senyor que apunta m' ha
2062	que no roegava , i li diuen : — Però , senyor rei ! I que no roega ? — El m'	he enviat	sense voler ! — diu el rei — . Però no passeu ànsia d' això ! Estigau ben descansats
2063	hagués pensat , a empassolar -lo -me ! És que l' havia de roegar , i el m'	he enviat	sencer , sense voler ! — Però , senyor rei ! — diuen es metges — . Noltros no asse
2064	jo sense tu no poria tenir alegria complida . El Bon Jesús a la fi t'	ha enviat	, allà on jo ja havia perdudes ses esperances de tornar -te veure . Que aquest
2065	aquell . — Ara ? Suara ! — diu Na Catalina — . A veure què cercam per ací ? Qui t'	ha enviat	a demanar ? — Jesús — diu aquell — . No sigues tan remolesta ! I què és açò , tant
2066	què serà açò ? Ell aquest ja fa tres ... ! I de què anam , revetler ... ? Qui t'	ha enviat	a demanar ? — És que fas mirera ! — diu aquell — . Saps que en fas , de planta !

2067	diu En Barrufet . — I qui ho ha començat ? — diu En Salom — . I sobretot , qui t'	ha enviat	a demanar ? — És que he sentit tant de picar i cavegar , i he dit :
2068	En Tià , ja li enfloca : — T' és venguda aqueixa nit memòria o intenció que t'	ha enviat	el Senyor penyora de gran valor , i un altre en tendrà es profit ? I
2069	el rei l' agafa i li diu : — Bernat , si no te dic per què t'	he enviat	a demanar no ho sabràs . — Sí que endevina Vossa Reial Majestat ! — diu En Bernat
2070	grossa que no sa que mos ha donada aqueix amo an-a qui jo t'	he enviat	a veure si te voldria deixar enterrar es mort dins es seu corral ? Figura '
2071	rei , que l' esperava amb prou devoció , li digué : — Si no te dic perquè t'	he enviat	a demanar , no ho sabràs . I li contà d'es drac , de sa molta
2072	dictes que havien fetes , que negú s' era presentat ; i acabà per dir -li : — T'	he enviat	a demanar perquè tu que ets tan acorat , tu que matares s' altre , matis
2073	d' una sencer a sa boca ; i , com se 'n va témer , el se va	haver enviat	, i ja no va esser a temps a roegar -lo . Es criats i criades ,
2074	feta una era , ja garbetgen , ja estenen , ja baten , ja venten , ja trasपालen , ja	han ererat	. Un estol acaba un molí de vent , i mol es gra ; un altre acaba
2075	abia per on prendre . — Senyora princesa — li digué a la fi — , estic segur que m'	ha errat	. — No t' he errat no — deia ella . — Li dic , Senyora Altesa , que m' ha
2076	ha errat . — No t' he errat no — deia ella . — Li dic , Senyora Altesa , que m'	ha errat	! — deia ell — . Me dóna es nom d' espòs i jo desgraciadament no tenc sa
2077	és enfora ca vostra ferm ? — Germanet — diu es casat fent una altre veu — , vós m'	heu errat	, és segur que m' heu errat . Es mercader el se mira de dalt a
2078	— diu es casat fent una altre veu — , vós m' heu errat , és segur que m'	heu errat	. Es mercader el se mira de dalt a baix , fit a fit , i tot
2079	aquell homo qui m' ha comprada sa porcella ? — No us ho dic jo , que m'	heu errat	! — diu es lladre . — No hi ha remei — arribà a dir es mercader — : es qui
2080	setmana el topa ; i , com li demanà que li pagàs es porc , li respongué : — M'	heu errat	, germanet ! Jo no us he comprat cap porc mai . Això seria qualche estudiant que
2081	— Senyora princesa — li digué a la fi — , estic segur que m' ha errat . — No t'	he errat	no — deia ella . — Li dic , Senyora Altesa , que m' ha errat ! — deia ell — . Me
2082	fent espants . — No vos ho deia jo , que el duria ! — I En Massot no t'	ha esbaltit	? — Ni m' ha tocat , ni se n' és temut . — El dimoni ets ! — deien tots ,
2083	per on prendre , noltros sortim de s' amagatai i amb ses nostres armes aviat l'	haurèm esbenat	. — M' agrada aqueix pla vostro ! — diu En Bernadet . Aquells li donen ses gúies
2084	bufat el dimoni ! No pot esser més que el dimoni , tot això ! Com prou s'	hagué esbravat	d' exclamar -se i d' embuiar fil sense aclarir res , resolgué tornar -se 'n
2085	si te n' hi vas , a's temps d' una cucavela de puça ja t'	hauran escabetxat	? — Que n' escabetxen cap que no hi sia ? — No . — Idò m' hi deix anar
2086	blatet tan bo que vos espera ? Veniu , que vos espera ! És per voltros que l'	he escampadet	damunt aqueixa pedra ! Veniu per un gust a tastar -lo ! Veniu , veniu , colomets del
2087	blatet tan bo que vos espera ? Veniu , que vos espera ! És per voltros que l'	he escampadet	damunt aqueixa pedra ! Veniu per un gust a tastar -lo ! Veniu , veniu , colomets del
2088	pugues : " Oh colomets del cel ! Veniu per un gust a tastar aquest blatet que vos	he escampadet	dalt aqueixa pedra ! Veniu , animalets de Déu , a tastar -lo ! No el me desprecieu ,
2089	sebre : — Oh colomets del cel ! Veniu per un gust a tastar aquest blatet que vos	he escampadet	dalt aqueixa pedra ! Veniu , animalets de Déu , a tastar -lo ! No el me desprecieu ,
2090	, se treu de sa butxaca aquella llavoreta que sa formiga caporal li havia donada com	hagué escampat	es blat a ses formigues i tira aquella llavoreta dins aquell foc . I heu
2091	d'es mul i ja és partit escampa qui escampa blat i ... fins que l'	hagué escampat	tot . Ses formigues s' aborden an es blat i vos assegur que n' hi
2092	uns . — Bo està En Pere per matar — deien altres . — Si ho hagués fet , no ho	hauria escandaïat	— deien tots , i afegien : — No prengueu formatat an En Pere , que és beneit . Pe
2093	gat , galls farcits i porcelles rostides . — El Bon Jesús mos assistesca ! Ja deus	haver escapat	a qualche flasco d' aigordent o a sa bóta de qualche celler ! — A poc
2094	an es fondo d'es pou , rompent -se l' ànima . Ells llavò dirien que els	havia escapat	, farien quatre exclamacions de greu fingit , i convidarien ses tres fadrinetes a ca
2095	' oli verjo dins sa boca ; però , abans d' acabar sa darrera volta , s' oli les	ha escapat	, o perquè han fet un oís o perquè han sopegat o les és vengut
2096	dins aquest pou , que era allà on l' omplia sempre ! Sense voler sa corda m'	ha escapat	, i corda i gerricó per endins dins es pou . De manera que som romasa
2097	d' anar a defora... , ni de davallar d'es llit !... Ai !... Ai , que ja m'	ha escapat	! Així va esser . Poreu fer comptes com degué romandre aquell llit : hi porien nada
2098	. Dit i fet , amollen a sa corda , i peguen crit : — Re-cent mil dimonis ! Mos	ha escapat	... ! Cap com aquesta ... ! Bona nit , amo nostro ! Ja l' ha feta ... ! A l' hora
2099	tots tres . — I ara què passa ? — diuen ses tres jovenetes . — Que sa corda mos	ha escapat	! — diuen tots tres , fingint un gran sentiment i un gros trastorn . — Què vol dir
2100	, a les fosques : — Però què dimoni és això tan blan ? Ja deu esser que mos	ha escapat	dins es llit amb sa gran panxada que pegàrem i aquelles tímboles de vi ! ...
2101	esclatam , ja va ! — deia s' animal , mentres s' atapia . Més redó que un porc que	ha escapat	dins un favar , se 'n va a jeure . Encara no tocà llit , com sent
2102	diuen tots tres , fingint un gran sentiment i un gros trastorn . — Què vol dir vos	ha escapat	? — diuen elles . — Vol dir que l' amo nostro ja deu haver pegat un esclat
2103	ja no provaren si hi cabia , dins es tapí . No hi hauria cabut maldament l'	haguessen escappat	un pam . — Teniu altra al-lota ? — demana el rei . — No senyor — diu sa mestra
2104	feien , que resplendien dins es cervell , i amb so rac-arrac d'es gaufons , que	haurien escarrufat	un ase retut , quant i més un cristià . Se coneixia que hi anaven ben
2105	que los havia pegat N' Espardenyeta . El rei se va posar fet un Nero , i	hauria esclafat	un re amb ses dents . N' Espardenyeta d'es cap d' un parei de
2106	per allà on eren venguts . Ets estudiants tots taiaven claus contra En Mig-dimoni i	haurien esclafat	un re amb ses dents de sa ràbia que tenien i que els alçava
2107	descompregut . Es general de mar i terra i tots es majors estaven fets uns Neros ,	haurien esclafat	un re amb ses dents . Ara es soldats ho prengueren amb riaies . Es general
2108	no en va veure lluir cap . L' homo quedà més empegueït que el rei porc .	Hauria esclafat	un re amb ses dents . Si hagués tengut es corb allà , s' hi seria
2109	'En Pere ! — digué ell . Davant una tal endemesa se va posar fet un Nero , que	hauria esclafat	un re amb ses dents . Ensella s' aсет , brinda dos homos , i amb ells
2110	' ofici d' aqueix dia . Si amb una candela així l' haguessen tocat , cop en sec	hauria esclafit	en dobles de vint , i totes serien estades d'es qui l' hauria tocat
2111	tots es qui hi anaven dedins , pegar a l' aire , lo mateix que si hi	haguessen esclatat	cent barrobins davall , va esser tot u . Amb un tro d' aquells més esglaiadors
2112	he vist , que vós me miràveu i no em coneixíeu , no he pogut pus , i	he esclatat	en plors . Si demà mos torna fer sortir , i en veis cap que faça
2113	feta ! Si m' haguesses donat temps de menjar ses tres llesques sense retgirar -te ,	hauria esclatat	amb dobles de vint , i totes serien estades teves . Però t' ets retgirat , i

2114	se fos vista apurada fins an es derrer extrem , ja és segur que no s'	hauria escoltat	aquell metge nou , que donava unes ordes an es parèixer tan desbaratades ; però la
2115	darrere ses euveies que encara pasturaven . Se n' hi va tot dret i ja l'	ha escomès	dient : — Uep tu ! T' hauré de menjar , perquè no hi veig de fam i
2116	capbussot , i per avall . Troba s' anyellet de Can Cusseta qui pasturava , i ja l'	ha escomès	: — Alabat sia Déu ! — Per a sempre . I aont tiram ? — A una altra terra que
2117	. Se 'n va an aquelles cases , troba l' amo damunt es portal i ja l'	ha escomès	. — Alabat sia Déu ! — Per a sempre sia alabat . — Bon dia i bon any que
2118	l'enyater tenral que es basquetjava la vida traüllant amb aquelles soques ; ja l'	ha escomès	amb aquestes : — Escoltau germà ! , i no hauríeu vista capllevar per aquí una gran
2119	t capllevava aquell bo de cavallet . Camina caminaràs , topa una veieta , que ja l'	ha escomès	dient -li : — Aont vas , Bernadet fii de rei ? — Oh bona jaieta ! — diu En Berna
2120	. D' es cap d' un parei de dies troba un altre cavaller i ja l'	ha escomès	: — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre sia alabat Déu ! — respon es cava
2121	de vent que hi havia allà devora . En Joanet atura sa barca i ja l'	ha escomès	: — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre sia alabat Déu ! — respon aquell
2122	badar En Joanet i En Bufim-Bufaina . Aturen sa barca i En Joan ja l'	ha escomès	, an aquell . — Alabat sia Déu ! — li diu . — Per a sempre sia alabat Déu ! — co
2123	veu que el rei anava cap a ell , li surt a camí i ja l'	ha escomès	amb aquestes : — Bones tardes tenga , senyor rei ! Que no se molest de venir ! Bon
2124	rateta corrents cap a cal rei . El me troba damunt es portal , ja l'	ha escomès	fent -li una gran cortesia i dient : — Oh senyor rei ! faça la bondat , si
2125	eritlà , sense poder donar passa , tot embabaiat . Sa pitxorina se 'n tem , i ja l'	ha escomès	: — Senyor rei ! Vossa Reial Majestat per aquí altra volta ? I quin vent l' ha
2126	que desiara brusquinetjava , el troba un capellà que pretenia de glosador , i ja l'	ha escomès	, dient -li : — Al-lotet , què fas aquí amb sa pellissa roadada ? — Guard una tr
2127	amb calçons blancs a fer un roi . Aquells dos s' hi acosten , i ja l'	han escomès	amb aquestes solfes : — Bon dia i bon any , l' amo , que Déu mos do ! —
2128	d' aquella manera , ja li diu : — Bou , i què és estat ? Com és que t'	han esconnat	? I es bou respon : — Oh si ho sabíeu ! de pena bé esclataríeu ! Què ha
2129	tota sa còrpora , s' és tirat dins es forn i sa mateixa grandiosa flamarada l'	ha escopit	defora . El rei no en taia més : comana a un criat que don parades
2130	a sa boca com un rabiós . Encara no la hi tengué , com ja ho va	haver escopit	i , escup qui escup , no s' aturava de dir : — Ec ! Re-cent mil dimonis ... !
2131	torna es més descansat del món a ca seua . Es soldats , lo endemà matí , com	hagueren escorxat	es moix , i se trobaren vestits de frare i es cadafal sense es mort ,
2132	bategar ; i se posa a l' aguait . Ets oliers , dins es llit , sa dematinada , com	hagueren escorxat	es moix , tracten d' aixecar -se per anar a desfermar ets odres i fer
2133	secaïassen que no que li estreguessen cap a ses cases . § 9 . Lo que digué Noè com	hagué escorxat	es gat d' es suc de parra Quan l' homo se donà compte de
2134	el se miraren , però no el pogueren conèixer . Per paga el pobre encara no el '	via escorxat	de tot , i no hi havia qui en tragués sentència . El pare guardià tenia
2135	comunitat a veure si n' hi hauria cap que el conegués . Aleshores mestre Jaume ja	havia escorxat	es moix , i ja és partit , mira qui mira entorn seu , aquelles parets , aquell
2136	carn viva . Amb sa tomversa i amb sa sang que li ratjaven ses obertes , prompte	hagué escorxat	es moix . Veent -se d' aquella manera , que no hi havia part del seu
2137	feia per endevinar tant ? Era que tenia un llibre que son pare , que era bruixot ,	havia escrit	, observant ets estels , d' es vol d' ets aucells , d' es trepig d' ets
2138	va romandre com una beneita . Ho veia i no ho creia que es seu fii	hagués escrit	allò . Agafa es criat i li demana : — I es comte t' ha donada aquesta
2139	tots . Veig que és sa teua lletra , però no puc creure que sies tu que	hages escrit	això . No mouré cap peu que no tenga altra contestació teua . Una al-lota
2140	; però ella ben alerta a badar boca ! Què me 'n direu ? Ell com Na Francineta	hagué escurat	, guaita per sa finestra que becava dins es jardí de cal rei i hi
2141	; però ben alerta a fer res coneixedor ! Què me 'n direu ? Ell com Na Francineta	hagué escurat	, guaita per sa finestra que becava dins es jardí de cal rei i hi
2142	alerta a fer res coneixedor ! I heu de creure i pensar que , com Na Francineta	hagué escurat	, guaita per sa finestreta que becava dins es jardí del rei i m' hi
2143	mirava fer proeses an es fadrins que es presentaven . Com va veure que aqueix ja	havien esfet	, se planta davant el rei i la cort , i diu : — Senyor rei amb tota
2144	, hala a tirar -ho an es femer ! — Madona — diu a sa d' es gigant — , ja	he esfet	de s' agranar . Digau ara què voleu que faça ! — Pories anar a capolar una
2145	. En Pere no tengué a on arraconar -se , i aquell ruixat de pedres aviat li	hagueren esflorat	es cap i allà acabà ets alens de mala manera . L' amo se n'
2146	potadetes , se serien aficades a un puat . I encara else deu durar , si no els	ha espasat	. UN SOLDAT QUE HAVIA SERVIT DEU ANYS Això era un soldat qui , després de
2147	sa seua dona , que massa s' ho mereixia . Com sa ràbia i s' enuig li	hagueren espasat	una mica , digué : — Grossa la m' ha feta sa meua dona . És ver que
2148	ja era també d' or . Tots quedaren amb sos cabeis drets . Com s' esglai los	hagué espasat	una mica , se 'n van a contar -ho an el rei , que se presentà
2149	vei , no la vos barataran , si no fies moltetes de tornes... Vaja ! Ja el m'	he espasat	, an es mal de ventre que tenia ; i gos de messions que sou vós
2150	lleó era estat molt de temps dins es romegueral , i quan es retgiró li va	haver espasat	, li comparegué sa talent . Al punt ja li varen venir ganes de pegar una
2151	t . Tots quedaren amb sos cabeis drets . — Alabat sia Déu ! — digueren quan los va	haver espasat	s' esglai . — Per a sempre — va respondre ell . — El dimoni ets ! — s' exclamà E
2152	mitja parauleta , i se feien creus de tot allò que havien sentit . Com los va	haver espasat	una mica s' esglai , tots varen caure a dir : — Però bé , i d' es
2153	aquell parei , se posa es segon i camina caminaràs i cap envant te faràs . Com	hagué espellat	es segon parei , se posa es tercer i camina caminaràs i cap envant te
2154	peguen llamps . En haver -hi set anys que l' hi fan , i no les ho	han espenyant	, hi duen una pedra de treure busques d' ets uis . Es nins que abans
2155	cabeis drets de tot allò . No hi sabien donar volta què poria esser allò ; i	havent esperat	una estona per veure si succeiria res pus , se cansaren d' esperar i s'
2156	, i es mateix dia que arribà sa barca , vaig entrar jo an aquesta ciutat . I	he esperat	avui a destapar -me per anar més a lo segur . Tothom va romandre esglaiat
2157	acaba sa paciència , i diu an aquells dos : — Anem a veure què és això ! Ja	hem esperat	massa . Qualque cosa hi deu haver de nou ! Se 'n van a ses cases
2158	n' anava es dematí i no tornava fins es vespre . Com s' onclo moro va	haver espiat	tot això , va prendre sa seua , ben resolt a fer -ho de tot per
2159	coses , ella li diu : — Escolta , Joanet , i que tanmateix fa molt de temps que t'	han esplugat	? — Més d' un any ! — diu En Joanet — . Qui m' ha d' esplugar ? Mon pare ? —
2160	dins ses barres de dos gigants , que else s' engoliren sencers . I es gigant que	havia espolsat	només va arribar an es cap d' En Pau i a una cuixa d'

2161	si es parral i tot se serà girat contra aquesta pobra cresta meua ! Com prou	hagué esqueinat	, va dir : — Sobretot , aquí no hi ha qui hi estiga . Me 'n vaig a
2162	no és que no n' hi venguessen unes ganes ben rabioses . S' auçellet com prou	hagué esqueinat	i embuiat fil , amb aquella greixonerada de sopes dins sa còrpora , s' arriba a
2163	ell — . Ni cap que no en té . Paupau -la veureu . Sa mare , com prou va	haver esqueinat	, diu : — No res , tu l' has duita ; tu l' hauràs de fer neta . Vés -
2164	d' ésser estat ! Que es tit s' és afeugat ! I jo , plors i descabdell , m'	he esqueixat	tot es mantell . — Idò noltros ballarem per la casa ! — diuen es bancs . I ja
2165	d' ésser estat ! que es tit s' és afeugat ! Sa tita llamentata i plora , s'	ha esqueixat	tot es mantell i noltros ballam per la casa . — Idò noltros sortirem de polleguera
2166	' ésser estat ! que es tit s' és afeugat ! Sa tita llamentata i plora i s'	ha esqueixat	tot es mantell , es bancs ballen per la casa i noltros som sortides de
2167	es tit s' és afeugat ! Sa tita llamentata i plora , i tot es mantell s'	ha esqueixat	, es bancs ballen per la casa , ses portes són partides de polleguera , i jo
2168	es tit s' és afeugat ! Sa tita llamentata i plora , i tot es mantell s'	ha esqueixat	, es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' auçellet
2170	es tit s' és afeugat ! Sa tita llamentata i plora i tot es mantell s'	ha esqueixat	, es bancs ballen per la casa , ses portes són sortides de polleguera , s' auçellet
2173	que som anat ! No res , anit tornaré gordar . Així ho va fer i , si alerta	havia estat	es primer vespre a dormir -se , més hi estigué es segon . Comença a entrar -
2174	la dugués damunt , no hi havia mal que el pogués matar ; i si mil anys	hagués estat	davall aquella arena , mil anys seria estat viu . Ell contà tot lo que li
2175	en mai ! Si n' haguessen tenguda tanta , de cantera , com jo es qui cantaven , aviat	hauríem estat	llestes ! Però , ell li amollaven gorga plena , i com que no se poguessen aturar .
2176	serà tan bo d' enllestir com mos pensàvem ! Convé pensar -hi bé abans ! En Bernat	havia estat	ben alerta que es gigant no li ves aquell barrobí que va trobar . D'
2177	que tenia i , zas ! , aquell braç i aquell colzo se confegeixen , com si sempre hi	haguessen estat	. Era es braç i sa mà que li mancaven . Poreu considerar quina alegria no
2178	' espitxa a s' hostel , replega sa trosselleta , paga s' hostalatge d'es dies que hi	havia estat	, i hala cap a cas mestre ! Allà li donen una cambra per ell tot
2179	tenc s' encàrrec d' anar -la a veure per sebre com se campa . Ara ja	he estat	tota aqueixa temporada amb voltros : deixau -me anar a veure aqueixa altra germana i
2180	d' estar bé amb sa germana i es cunyat i arribà a dir : — Bono ! Ja	he estat	una temporada amb voltros i mai no vos ho sabré agrair prou , lo molt
2181	Andratx . Perquè es d' allà no se 'n riguessen massa , varen dir que es misser	havia estat	prou content de s' alegració , i que els havia dit que sempre que haguessen
2182	i a esquerra , però ben alerta a allargar sa mà a cap ! , com si n'	hagués estat	privat baix de pena de la vida . I el rei moro , un bon mal
2183	, ni carbons ni cendra , com si no hi hagués hagut foc ni flamada allà on	havien estat	plantats tant de temps . En Lau Fe 't-pendre s' aixecà així com pogué ;
2184	es penyores que havia deixades an En Joanet Manent . Pobre Joanet Manent ! Com prou	hagué estat	eixancat damunt sa barrota entravessada a mitjan pou , se recordà d' aquella oreia q
2185	uí sa jaieta diu : — Senyor rei , se sega costat per costat amb aquesta senyora que	ha estat	tants d' anys paredada . La se mir bé : és la seua esposa i aquests
2186	sogre per lo mateix . Es sogre li dóna sa soldada de tots ets anys que	havia estat	llogat i llavò sa dot de sa fia , que pujà una bona taiada , perque
2187	ora de s' alegria . I més contents estigueren encara quan En Bernadet les contà que	havia estat	una temporada amb Na Bet i es seu senyor i una altra temporada amb
2188	sa fia del rei . Amb això ja era passada s' hora i el rei , que	havia estat	rellotge en mà esperant que acabàs de caure s' hora , tot d' una que
2189	n etxerevits , tan amatents , tan vius de potències , tan xerevel -los . Com prou va	haver estat	amb ells , com que no li bastàs cor d' anar -se 'n , fins que
2190	gust seu i de son pare i sa mare i de tothom ; perquè tothom l'	havia estimat	sempre , an En Miquelet , per lo bon al -lot que sempre era estat ; i
2191	' es nassarrot i es d'es banyam ferest . Se veia a la llego que s'	haurien estimat	més un quern de garrotades que haver -se de presentar . — Ei , grans polissons ! —
2192	un havia comès contra ella ; i cap d' ells sabia a on posar -se . S'	haurien estimat	més que un llamp los hagués deixats secs allà mateix . El rei no en
2193	quan torn , jo sortiré i diré : Donzell , quina passada ! Es teu cavallet ara mateix	ha estirat	es potons ! S' és mort ! Si ell diu : Mesquina de mi ! serà donzella ; si
2194	que aquest ase devia tenir sa coa massa fluixa ! — diu En Pere . — És que vós	heu estirat	sense ànima ! — diu es frare . — Però vos he tret s' ase de s' encallador ! —
2195	l' hi anava a pendre ; però ell li veu s' acció , i ja el s'	hagué estorjat	dins sa pitera , però ben estorjat . — I que no saps tu — diu Na Marieta —
2196	tot es cos més enravenat que un cuiro d' ego . Era mort : sa corda l'	havia estrangolat	. Veiès com s' havia d' abordar a s' ellecsó ! Vaja quina porcada ! MADÒ FENOIASS
2197	tan prest com pugues . — D' això no tengues ànsia ! — diu sa raboa . I ja li	ha estret	cap a sa gerreta de sa mel . Encara no li va haver arribat , com
2198	geneta afinà es peixater que s' acostava , pega bot d'es carretó , i ja li	ha estret	, tan aviat com sabia , i no era gaire , perquè , de sadolla que estava , casi
2199	gràcies , pren es mirai trencat i es botilet d' aigo de roses , i ja li	ha estret	de d' allà volant com un estel cap allà on era N' Elienoreta . Diu
2200	xerevel -la i que la comana molt , i li deixa sa caixaeta , i ja li	ha estret	cap an es castell ! N' Antonina i sa mare obrin sa caixaeta , i m'
2201	hem mester — diu En Joanet . I un dia dematí abans d' apuntar auba , ja li	ha estret	de d' allà amb sa bufeta de bou p'es cap perquè no li
2202	Robert . I què fa En Tinyoset ? S' estoja ben estojada aquella coa , i ja li	ha estret	de d' allà cap a llevant cap a llevant . d'es cap de set
2203	és p'es bon camí , encara ho veurem , qui la traurà proveïda ... I ja li	ha estret	de d' allà ben acanalat . Arriba a Sa Canova primer que l' amo ; afina
2204	en sortirà amb la seua ! Va berenar ben descansada ; i , com hagué berenat , ja li	ha estret	seguint es tirany de ses guixes que havia amollades per tot allà on era
2205	mans i se 'n despedeix amb un " A reveure ! Amb Deu siau ! " i ja li	ha estret	cap an aquella cova . Allà troba dues carrosses a punt . Sa fia del rei
2206	en surten amb una senaia perhom . Na Passa-vents les ho pren i ja li	ha estret	de d' allà com la bala . Amb una exhalació ja torna carregada amb ses
2207	— . Ara mateix som aquí ! I encara no ho va haver dit com , rrruuu ! , ja li	ha estret	cap a ca la princesa Aineta . Hi arriba , s' afica dins es lligador , agafa
2208	? — diu el rei . — No , senyor rei ! — diu sa colometa blanca . I el rei ja li	ha estret	cap a sa barca , s' hi torna aficar i a l' acte sa barca
2209	jaieta . Li posa una dobla de vint en peça dins sa mà i ja li	ha estret	cap a llevant . Surt de la ciutat , afina aquella muntanya agüionada que feia dues
2210	! — No tenga ànsia , senyor rei ! — diu es criat . El rei ben peus alts ja li	ha estret	cap a l' església . I casi deixava es caminar p'es córrer , ple de

2211	' hem feta ! Ja no hi seré a temps ! El rei me mata ! I ja li	ha estret	corrent de quatres , tant com en poria treure , cap a l' església . Què me ' a trescar per tot es jardí , per veure -ho tot de prop . Aquella al-
2212	posen davant , ella s' ho empassola tot , de bo que ho trobava , i ja li	ha estret	de d' allà . Camina caminaràs , camina caminaràs , se fa migdia , se fa es vespre
2213	noueta , donà mil gràcies de tot a sa dona d'es gigant i ja li	ha estret	cap a la reina i li diu : — Senyora reina , en voler pot venir a
2214	deus haver vist mon fill Bernat ! " — No haies por ! — diu Na Joana . I ja li	ha estret	, ben peus alts , i , tac ! , topa una doneta veia , ben etxerevida , i ja li
2215	dirà aquella doneta veia . En Bernadet ho fa així . A trenc d' auba ja li	ha estret	de d' allà cap a cal rei , ben peus alts i tot xerevel-lo
2216	amb s' ampolleta , fins que la té plena ! La tapa ben tapada , i ja li	ha estret	de d' allà ben atacat i ben peus alts , camí camí . Camina caminaràs , d'
2217	així com t' he dit ? — Prou que ho faré — diu En Bernadet . I ja li	ha estret	de d' allà ben peus alts i cap a on tenia es cap girat .
2218	sa boca d'es bossot , fa una gran capellada a l' amo i ja li	ha estret	com un llamp i de d' allà corre qui corre a la desesperada . Com
2219	ja pega bot dalt es cavall i esperonada i altra , i aquell cavall ja li	ha estret	, sense dir " per amor de Déu sia " ni " amb Déu siau " . — Escolta , dona — diu
2220	ant tals comandacions , agafa sa guinavetota , es garbellot i es budellots , i ja li	ha estret	darrere En Joan , i de d' allà tot dos ben atacats . Troben es pinar
2221	aquella jaieta peu-rossec peu-rossec i amb sos morros per sa terra ja li	ha estret	cap a veure ses dues germanetes i a trescar món . I son pare i
2222	va haver res que fer : un dia En Bernadet alça es cap i ja li	ha estret	com cent mil llamps cap a sa barca , i es ca darrere ell , tant
2223	, ja no el deixà arribar en terra : l' engospà a l' aire , i ja li	ha estret	cap an aquella cova d' aquella possessió ! Hi arriba i m' hi afina s'
2224	i diu : — Val Déu i falcó ! Torna a l' acte un falcó i ja li	ha estret	cap a sa barraca d' En Joanet dient : — Me n' hi vaig a tastar
2225	ganes de tornar -les tastar , que un dia dematinada alça es cap i ja li	ha estret	cap a ca seua . A cal rei no se 'n porien avenir , d' aquell
2226	el senyor rei i a la senyora princesa i an es demés i ja li	ha estret	de d' allà . Camina caminaràs i cap envant te faràs . Se 'n va an
2227	, que són grossos i mals d' emplomar , i En Pere amb sa guiterra ja li	ha estret	de d' allà . Com és a foravila estén sa vànava en terra i diu : —
2228	ella . En Pere dóna les gràcies an En Joanet de tal do i ja li	ha estret	cap a defora , corrents de quatres , tant com en poria treure ! , pegant -se amb
2229	p' es cap an En Joan , que l' emparà a l' aire i ja li	ha estret	cap a can Toni . Hi arriba , troba tancat , toca , torna tocar i surt En
2230	me n' hi vaig a prendre -l' hi ! Agafa es tres garrotets i ja li	ha estret	cap a la cort que havia triada . Hi arriba i m' hi troba el
2231	com s' altra en frissaven ferm . En Pau també alça es cap i ja li	ha estret	cap a la cort que havia triada . Hi arriba i hi troba el rei
2232	Bernat , es germà tercer , què vos pensau que va fer amb ses endevinaies ? Ja li	ha estret	de d' allà cap a cal rei . Com es sol s' enamava , topa a
2233	a punta d' auba pega bot d' es llit , paga s' hostalatge i ja li	ha estret	cap a una altra vila i tampoc no afina enlloc sa pastora en verd
2234	a part o banda i enlloc la veu lluir blanca ni negra . I ja li	ha estret	i de d' allà . Troba sa garriga i la passa . Arriba an es barranc
2235	' exclama En Bernat — . No vaig de res : l' he mester per mi ! I ja li	ha estret	cap a cercar un cabdell de fil que tiràs set quarts de llarg . El
2236	davall s' escudella d' es brou i , fent mil gràcies a sa giganta , ja li	ha estret	de d' allà , tris-tras tris-tras , cap a ca seua . Damunt les nou
2237	es soldadet de marina se desxondeix , dóna les gràcies a s' hostaler i ja li	ha estret	, tris-tras tris-tras , de d' allà cap a ca seua , amb un cap
2238	donant -li les gràcies d' haver -lo fet franc de s' hostalatge , i ja li	ha estret	cap a cas sabater . Hi arriba , l' hi troba i ja li diu : — Sabater ,
2239	no aniré ? Ja sé què faré : me n' aniré a cas sabater . I ja li	ha estret	cap an es foc , i ja li diu : — Foc , vés a cremar la maça ,
2240	que vengà a cremar -te ! — Idoi ! diu sa massa . Veshi ! I es vinyòvol ja li	ha estret	cap a Ciutat . L' abat romangué sense paraula ; i no vos dic res si
2241	hi sap respondre , el faré embarcar per beneit . I dit això , el rei ja li	ha estret	cap a cas fuster . I no s' aturà fins que hi va esser . — Ave
2242	foc dins ses sabates , deixa en porret sa germana dins es llit , i ja li	ha estret	amb so fadrí , cametes me valguen . S' olier no sent petjades que el seguesquen :
2243	s' aferra a un odre , i es lladre casat a un altre , i ja li	ha estret	com la bala carrer avall si m' aplegau ! No vos dic res si n'
2244	dret , i diu : — Me 'n vaig amb los filacs a caçar aucellons ! I ja li	ha estret	cap a Ciutat a moure plet an En Pere . En Pere seguia darrere darrere ,
2245	també i sereu quatre ! — Vaja si me n' hi aniré ! — diu aquell . I ja li	ha estret	cap a mar amb s' aset carregat davant . Hi arriba , tria ses penyes més
2246	el fermen damunt s' ensellament , es senyor marxa aquells dos ; i , tot sol , ja li	ha estret	de d' allà per avall per s' escala , i ja pren carrer , i com
2247	esglaiats . I què fa sa jaia Gri ? Les veu una mica descuidats , i ja li	ha estret	cap an es seu bocí de terra , i ... no hi hagué un bri segat .
2248	no dormí de tota sa nit , i lo endemà , antes de s' auba , ja li	ha estret	amb so criat cap a Sineu , més que de pressa . Dóna an es criat
2249	buida es copsuré dins ses seues mans ; i amb aquella ambosta de plata ja li	ha estret	a fer una volta per aquells contorns a veure si trobaria cap ànima descuidada .
2250	, es formatge i ses figues seques , ho tapa de terra ben tapat , i ja li	ha estret	per avall cap an aquells uiastrés on En Mercè-mercè tenia fermada sa mula
2251	i , girant en coa amb so cavall negre i tots aquells cavalls blancs , ja li	hagueren estret	tots dos cap a sa caçada . Què me 'n direu ? Ell damunt les onze
2252	tan prest pegà coça an es llençol es fii com sa mare i ja li	hagueren estret	cap a Ciutat . Arriben a sa Diputació , tornen an aquell que apuntava es soldats
2253	de raons : la fermen ben fermada a sa soca d' un pi , i ja li	hagueren estret	de d' allà , tant com en poria treure . — Escoltau , germà ! — deia sa pitxorina —
2254	' escarrinxaren i l' espinaren de mala manera . En sortí així com pogué , i ja li	hagué estret	darrere es corpató de d' allà cap an es pou d' En Gatell . Aquest
2255	orpet . Es sabateró així mateix plorinyà una mica , però no Na Francina , que ja li	hagué estret	cap a ca seua . Camina caminaràs i cap envant te faràs , ell s' hi
2256	dit , quan va esser a penyes , que l' hi deixaren aquelles dues ombres , ja li	hagué estret	ben peus alts , braç sonant i oreia fumant . Camina caminaràs , topa un aucellet vo
2257	— : si voltros no voleu venir , me n' hauré d' anar tot sol . I ja li	hagué estret	

2305	tres dies tornaria esser allà i m' han taiades ses ales . No hi poré esser !	Hauré faltat	a sa paraula donada ! I per força he de fer mala fi . — Però qui
2306	hi ha , senyor jutge ! Jo lo que deman que tenguen pietat de mi , que no	he faltat	perquè volgués faltar , sinó perquè es temps mos és estat massa contrari . Es jutge
2307	, innocent com un àngel del cel , que la feres matar sense cap prova de que	hagués faltat	! No cerques pus la causa per què no plou ! No plou perquè feres matar
2308	-me i esbenar -me aqueixa flor tan preciosa que m' havia costat catorze dies que	he faltat	d' ací ! — Tot ho sé , lo que has fet [, Catalineta] — diu sa jaieta — . Però deixem -
2309	es meu atreviment de presentar -me aquí sense que negú m' hi cridàs , però m'	ha ferit	es cor sa pena que Vosses Reials Majestats han de tenir de veure morta
2310	de ple en ple . — Ai ! — diu ell — . Ai , dic ! Qui dimoni és estat que m'	ha ferit	d' aqueixa manera ? — Calla ! — diu sa giganta — , que som estada jo que somiava q
2311	de ple de ple . — Ai ! — diu ell — . Ai , dic ! Qui dimoni és estat que m'	ha ferit	d' aqueixa manera ? — Calla — diu sa giganta — , que seré estada jo , que somiava
2312	on se trobava . — Escolt , senyor ! — diu an es moro — . Ses paraules de vostè m'	han ferit	es cor , i me diuen que vostè és una persona de bé i amiga
2313	mil dimonis ; però que el rei els havia tirada una fletxa , sense sebre si n'	havia ferit	cap . Tota la ciutat , com saberen això , s' alçà , anant a rebre el rei
2314	engut . En Bigots-afilats feia llamada de ràbia i tirava llamps i pestes , que , si	haguessen ferit	hauria feta llamada mig món i s' altre mig tot se seria socorrat . Bé
2315	. Amb això se tem de que no pot moure es cap , com si l' hi	haguessen fermat	amb cordes a ses branques de sa figura . S' hi du ses mans , i
2316	jaia Gri fermada a sa soca d' aquell pi . En lloc de sa jaia hi	havia fermat	es geperut de Sa Bufera . Com va esser això ? Escoltau -ho . Ell succeí que
2317	se seria socorrat . Bé provà de desfermar -se , però es dimoni d' es frare l'	havia fermat	tan fort , que tot fonc debades . Ell quan En Manent s' entregà a ses
2318	per amunt i ell pren es cavall , que estava baix d' aquells pins aont l'	havia fermat	, i cap a s' entreforc de tres camins manca gent . Hi arribà una hora
2319	' he duit . — Es que vos n' heu duit ? I vos no ho sabeu , que l'	heu fermat	, i el vos heu posat an es coll ? Aquí En Massot li contà fil
2320	, i diu : — Lo millor que puc fer és creure sa madona . M' atupà perquè no	havia fermat	es sac damunt s' ase : ja hi fermaré es porc . Justament passava un homo ,
2321	corda que no se rompia ni se desfeia , perquè era ben revenguda i s' oguer	havia fermat	fort . I ses egos de d' allà , i ells bones carabassotades , i cops blaus ,
2322	poreu ferrar — diu es mossot an es mestre — ; però amb so tranc vei , així com	heu ferrat	sempre . Així ho fa sant Eloi , tot confús i humiliat , sens obrir boca . Un
2323	diria , senyor rei , que o Vossa Reial Majestat o qualcun d' es qui l' acompanyen	hauran fet	qualque descuit . Que hi pensin . — I jo no n' he fet cap ! — deia un
2324	això deu esser que o Vossa Reial Majestat o aqueixs altres senyors que l' acompanyen	hauran fet	qualque descuit . Tots digueren , aquells senyors , que no n' havien fet cap , fins
2325	ix botilet sense tocar aquelles nou roques , totes nou se són esbrellades i amb això	han fet	ui totes aquelles germanes meues ! — Idò — diu el rei — , si hi havia tot això ,
2326	n' han feta cap de consemblant . — Aquest ha guanyada s' acció : cap d' ets altres	ha fet	res consemblant — digueren tots aquells senyors . — Jo trob lo mateix — diu el rei
2327	que tocà aigo bona . Tragué es capet i diu : — Ah Agraciat , Agraciat ! Lo que ara	has fet	que te serà de ben pagat ! N' Agraciat seguí , camina cominaràs . D' es cap
2328	a haver badaiat . Es mussol llavò digué : — Ah , Agraciat , Agraciat ! Lo que ara	has fet	que te serà de ben pagat ! N' Agraciat torna a fer sa seua via ,
2329	anar , ben content i graià . I li va dir : — Ah Agraciat , Agraciat ! Lo que ara	has fet	que te serà de ben pagat ! N' Agraciat seguí cap envant . D' es cap
2330	pèls , que per cert me costaren mil lliures i llavò s' anell que s' argenter	havia fet	just es de sa patrona . — De manera que vós — diu es general de mar
2331	ueradeta ! Son pare se 'n va calar tres escudelles , de cuinat . Ara es minyó aviat	hagué fet	: amb aquella cueradeta en tengué per arredonar -se , amb aquella mica de panxa que
2332	fam pus , perquè , en veure caça , tornava falcó o ca llebrer , l' aglapià , i aviat	havia fet	es valdéu . Trobava cap animal feroç ? Cap companyia de lladres ? Si no estava per
2333	la ciutat davant es pas d' aquella fadrineta que en sos tres dies de ball	havia fet	anar en revolt el rei , tota la cort i tota la ciutat , havia guanyat
2334	du una branca de figuera bordissot , l' afiquen dins aquell clotet que Na Blancaflor	havia fet	amb so dit , li acosten quatre terrossos envoltant , els esclafen , aquella branca s
2335	mareta estava paredada ! Li conta lo que li passa , i sa mare li diu : — Bé	has fet	, fii meu dolç , d' oferir -te an el rei per anar a cercar fetge
2336	sa mareta estava paredada ! L' hi conta tot , i sa mare que li diu : — Bé	has fet	, fii meu dolç , d' oferir -te an el rei per anar a dur aqueix
2337	remenant sa coa i fent -li xicota . Aquí es moix obri boca i diu : — Bé	has fet	, Pere , de no vuler tornar arrere sa barrina . — Vol dir sabia què feia es
2338	a ca seua , i que es qui hauria après més , aquell seria s' hereu . — Bé	has fet	de dir -m' ho ! — diu es mestre — . I perquè veges si jo estic agradat
2339	as , creuran que ets donzell . — No res — diu En Donzell — . No tengues ànsia ; bé	has fet	d' avisar -me . No m' hauran per aquest caire . Se 'n torna corrents an
2340	rmità com jo . Si hi anàveu , per ventura ell vos ne sabia donar clarícies . — Bé	heu fet	de dir -ho ! — s' exclama En Joan — . M' hi espitaré . — Ara — diu s' ermitanet —
2341	En Joanet va pendre sa paraula . — Al-lots — va dir — : tots vos sou tractats bé ;	heu fet	lo que vos pertocava ; però teniu present que sou missatges meus i que vos
2342	ho és , ferest ! Ell n' hi ha per perdre -hi es cap ! Ell aquella Catalineta	ha fet	tot lo que En Bernadet digué que feia sa seua germana ! S' és pentinada ,
2343	volgueren donar an es senyor moro un premi ben gros per tant i tant com	havia fet	per ells i per tots es seus vasalls . Conseguien que se convertís , el feren
2344	dins aquelles casetes i s' asseu més de mig cansat , de tant de camí com	havia fet	. Al punt senten potades de qualcú que s' acostava . — Ja és es gigant que
2345	meua vida . En Pere aquí va veure que amb sa seva manera esburbada de conversar	havia fet	perada i mitja , i tot empegueit seguí es seu cap envant , despedint -se d'
2346	la reina veia : — Ho veu ? És fuita ! Senyal de que està carregada de culpa . —	Ha fet	bé de fogir — diu la reina veia — . Si no fuig , la penjàvem . I ara
2347	virtuoses d' es bosc d' ací dalt ! Bé se veu que te 'n serveixs , d'	haver fet	set anys de criat del rei Orquès ! Però tot això no et valdrà de
2348	Joana , com sent aquelles comandacions , roman sense paraula . — Avui mateix he d'	haver fet	tot això ? — arriba a dir , tota esglaiada . — Avui mateix ! avui mateix ! — exclà
2349	, fieta , jo no en tenc ni crec que en trobis a cap botiga ! Havies d'	haver fet	bo amb sa comare ! Aquella boieta anava tan tapada amb ses ganes de tornar
2350	? — diu aquella dona — . Ara és hora de metges ni metjons ! I qui l' ha d'	haver fet	metge , an es meu homo ? — Vol dir és es vostro homo , En Guinyot ? — Sí
2351	força de pessigades i d' esclafits devers ses anques , clotell i galtes , els has d'	haver fet	amollar an es bram , com més fort millor . Sa questió és veure si an

2352 a estar salvats ! Però qui dimoni devia esser aquella gent ? Com dimoni s' ho devien
2353 , compareix damunt aquell canyemet es mateix dinar que es cuiner del rei aquell dia
2354 és vengut carregat de doblers i se n' hi va a l' acte . — Què dimoni
2355 que es drac fos caigut de desgràcia dins es forn de calç . — Però , què dimoni
2356 , en destapar aquests sa caera . Serà ferest ! L' homo amb so retgiró d'es dimonis
2357 cap roís . Què me 'n direu ? Ell d'es cap de nou mesos aquella ego
2358 dins sa païssa . — I s' estornell per ont se deu esser fus ? — digué ella — . Ell
2359 que veure amb la reina i amb sa dida i amb En Bernadet que ell
2360 res ; ara a menjar en volia amb qui alenava . Es dia de ses noces ell
2361 pare i sa mare , però que amb so posar -lo en el món a ell
2362 rei romangué dins una gran confusió perquè en via ninguna poria creure ell que ella
2363 lora de veure -se abandonada d' aquella manera i perseguida de son pare , sense ella
2364 se feia creus , tot esglaiat de veure i de sentir tot allò . — I què els
2365 corrents an En Pere i an En Joan a contar -los es sementer que els
2366 gust . Ella ho prengué tan tort que arribà a dir : — Si tenc cap infant , en
2367 mateix has fet un poc llarg , just per haver -te dit allò . — No , jo encara
2368 d' una setmana , encerregant sa filoeta un cop de llana i un cop d' estopa ,
2369 rrides li va dir : — Fieta meua , no te 'n puc arrambar gens , d' aquest euguent ,
2370 es comte . Com prou hi va haver pensat va considerar que , quan sa seua fia
2371 m' ha fet ! De llavò ençà volgué sempre ses serres entrescades , i tots es fusters
2372 , set sous cada un . Vaja quins cinc pagells , quins cinc molls ! No ponder gens :
2373 rossec , se 'n va a cal rei . Com es criats la sentiren , digueren : — Germaneta ,
2374 tu amb sa teua força , estirant per cada vent , aturaries que es xap que hi
2375 mon pare que no la m' haja pensada ! Això és sa madastra que l' hi
2376 peixos de la mar . — Per ell me tenc — diu s' ermità — , perquè Déu m' hi
2377 rei de tots ets aucells del cel ... — Per ell me tenc , perquè Déu m' hi
2378 . El tapa amb una mica d' escorxa , que no fos gens coneixedor que l' hi
2379 tres vegades , passant , feia estona ; però ahir , passant -hi , vaig reparar que hi
2380 tant de pagar , que bastava que mos pagassen per a Nadal ; i ells no hi
2381 r engolits tots . — Oh quina panxada ! — va dir torcant -se es morros — . Ja m' hi
2382 pegar esquenada . Bono , idò , dins tres dies tornaré per veure es pensament que hi
2383 lllit amb un de plomes . Si demà dematí el deixes amb so clot que hi
2384 a la fi . En Bernadet negà , i era ver : no li havia aidat , l' hi
2385 ' ha aidat , no — digué En Bernadet . I tenia raó : no li havia aidat , l' hi
2386 . Li miren què tenia i li troben un grandióis trenc an es cap . L' hi
2387 anell tot d' or i diamants , s' anell de ses noviances . Tres criats l' hi
2388 — . No ho he fet a posta ! Que em tiren d' una passa si l' hi
2389 , i llavò ja parlaríem de preu ? Perquè jo vos he d' esser franc : no hi
2390 , i qui sou voltros ? De quines egos sortiu ? Com és que estau aquí ? Com hi
2391 més riaies eren ses oreies de muls i mules , ases i someres . Ni si ho '
2392 ho han provat , de fer s' obrer an es gigant , però es gigant els ho
2393 he fet per mal ! Jo vos assegur que és estada sa fam que m' ho
2394 la torcés . I què fa el rei ? Crida En Bernat i li demana com ho
2395 -s' hi . Com el rei veu tot allò i que és En Joanet que ho
2396 sos infantons i que fes bonda i Déu no la desepararia , perquè Déu no ho
2397 ! Vos assegur que no ho he fet per mal ! És sa fam que m' ho
2398 'n va corrents a contar -ho an el rei , que li demanà : — I com ho

haver fet per sebre que noltros an aquelles hores havíem de passar per allà carregats de
havia fet , i que s' hi era mirat molt , com s' hi mirava cada dia , perquè
has fet — li diu — , que véns amb aquesta gran doblorada ? — Jo t' ho diré — respon En
heu fet ? — deien es soldats . — Què he fet ? L' he mort ! — diu En Tacó . — Però , com
havia fet dins es calçons ; i amb so que li entrà de bell nou , hi va
hagué fet un cavallet sa cosa més etxerevida i el Bon Jesús envià a la reina
ha fet prest avui ! Li deuen haver comprat tot es barrisc p'es camí ! Deu esser
havia fet penjar a sa torre més alta d'es castell . Per això deixà la reina
havia fet pastar a una veinada perquè sa novia trobàs pa blan ; però a's cap
havien fet un pecat tan gros i tan gros , que d' empegueïts que romangueren i d'
hagués fet res de tot allò que li contaven , i entrà en sospites de que no
haver fet res de mal , sinó més tost per no haver volgut fer es mal que
has fet ? — arriba a dir . — Els he morts — diu s' homoniquen — . Així una altra vegada es
havia fet sa pòlissa de Na Trec-a-trec , ben segures de que era ben ver .
haver fet es set anys , l' he de prometre al dimoni . Déu n' hi envià un ,
he fet curt . — Sobretot , t' haurem de posar dins sa presó abans de més raons . — Dins
hagué fet d'es tres vells i ses tres muixelles , ho tengué tot filat i re-
has fet tard . M' ho havies d' haver dit abans de néixer ! — Què vol dir abans
havia fet allò , era que es comte li agradava , i que la tendria massa mala d'
han fet lo mateix . I el dimoni s' hagué de pegar un cop a la barra .
haurien fet rompre un dijuni a un sant , si es sants no fossen tan forts an
hauréu fet massa tard . Heu de comptar que s' infant ja té set anys i dins
ha fet no es clogués ; jo aficaria es tascons a s' altre cap , i amb quatre
ha fet fer ! Però si Déu ho vol , no en sortirà amb la seua ! Va benar
ha fet . — Idò — diu En Joanet — heu de creure i pensar , ermità de Déu , que a
ha fet — diu s' ermità — . Lo que hi ha , oh jovenet ! , que no en sé res ,
haguessen fet . Lo endemà venien de deixar es bestiar dins sa muntanya , i passaven , conversa ti
han fet un grandióis casal an es capcurucull , un casal que per mi hi ha pocs
han fet dos mots ! Sa mare cuidà a fer es tro de sa rabiada que va
has fet , content , oh jovenet ! Dius que vols trobar la Bella Astresa del món ? Idò segueix
hauràs fet . Na Magdalena en parlà amb sa mare , que li digué que anàs a s'
hauràs fet de jeure -hi , serà que ets donzell ; si l' atupes i l' estufes i
havia fet tot . Lo endemà dematí tornen cridar En Bernadet a les set . — Aixeca 't , que
havia fet tot . Lo endemà matí tornen cridar En Bernadet a les set . — Hala ! Aixeca 't ! ,
havia fet sa via de sa rosa amb sa força que duia com queia . Figurau -vos
havien fet sauatge . Cuidà tothom a caure mort cercant s' anell , i enlloc el podien trobar .
he fet ! Jo sé ben cert que no hi era per tu ! Jo no sabia que
he fet mai , de porquer . I qui m' ha dit que dins una o dues setmanes
heu fet aquest palau ? Tot això les volia demanar , però cada pic que anava a envestir ,
guessen fet a posta ! Ses que no eren pàndoles , eren afollades o claretjaven de primes i
ha fet a ells . — Idò — diu En Tià — jo hi vui un arrap , amb aquest gigant ;
ha fet fer ! — No m' empatx de raons ! — diu es gigant — . Anem amb mi a ca
ha fet per no cremar -se dins es forn de calç . En Bernat li conta que
ha fet , s' exclama : — Tu has guanyada s' acció . Dins vuit dies vos casau . Sa fia
ha fet mai encara , de deseparar negú , i manco una viuda amb set infants . Sa viuda ,
ha fet fer ! Compassió , germanet ! Misericòrdia per amor de Déu i sa Mare ! Aquell hortol
ha fet per tomar -te es banyam ? — Com ? — diu ella — . M' ha donada una planissada del

2399	: — Ara que hi som ! Si esclat , ja va ! Sabeu que m' agrada ! És que ho	ha fet	massa bo aqueix coc ! Sobretot , enforà fins que n' hi va quebre i un
2400	sa mà , que em va prometre que no el se llevaria mai , i així ho	ha fet	: sempre el du posat . Ademés , baix de s' oreia esquerra té tres pèls bords .
2401	ment . I es carboneret va rompre en plors . — No plores — digué el rei — . Déu ho	ha fet	, i ell sap què fa , i no pot errar . Una altra cosa m' ha
2402	en llum , sense bategar -se . — Però , senyor rei ! — li deia tothom — . Com s' ho	ha fet	Vossa Reial Majestat per ensenyar tan bé aqueixs dos animalets ? I bé los allargave
2403	fos vengut a ponyir -me ! — respon aquesta , tota morrotosa . — I ja saps tu si ho	ha fet	a posta ? — diu el Bon Jesús . — Idò hagués tengut més mirament ! — diu sa mula .
2404	! Per esser de desgràcia , tanmateix seria molt . Per esser fet a posta ... Oh si ho	haguessen fet	a posta ... ! Sia com sia , jo estic aquí dins , i ells ... Déu sap aont
2405	tellotes males pells , assegudes o ajagudes damunt arenals ran de mar ? Si altres ho	haguessen fet	, voltros seríeu es primers de dir que això és no tenir vergonya ! Com el
2406	ra sa garriga — deien uns . — Bo està En Pere per matar — deien altres . — Si ho	hagués fet	, no ho hauria escandaïat — deien tots , i afegien : — No prengueu formatat an En
2407	nades an es sofrit perquè no se cremàs . — Senyoreta , ja està — diuen tots com ho	han fet	. — Idò tu , guinaveteta — diu la dona — , torca 't , i llesca ses sopes dins un
2408	que per aquesta vegada perdoneu aquests germanets vostros , perquè sé cert que no ho	han fet	per mal . Tot Son Servera demanà lo mateix i a la fi el rei
2409	roses ; i li diu el rei : — Joanet ! M' has de dir com dimoni t' ho	has fet	per no morir cuit dins sa caldera d' oli bullent . En Joanet l' hi
2410	Na Bet diu : — Però , com m' has comparegut tan cop en sec ? Com t' ho	has fet	per venir -te 'n d' aquesta manera ? — No ho vulgues sebre ! — diu ell — . Som
2411	, En Joanet hi compareix , i sa fia del rei li diu : — I com t' ho	has fet	per plantar tal castell ? — Me som servit de sa virtut d' aquest anell , que
2412	, Joanet ! — diu En Pere — . I que ets arribat a papa ? I com dimoni t' ho	has fet	? — És el Bon Jesús que ho ha volgut , i no més ! — diu En Joan — .
2413	rei Sabi li dóna un abraç ben fort i li diu : — Venturós tu que ho	has fet	així com jo t' ho vaig dir . Molts n' hi eren anats per lo
2414	haver més que unes quantes llepaines . — Al-lota — digué tot xerevel-lo — , m' ho	has fet	un poc salat an això . No res , amb una túbola de vi me pareix
2415	pa de xeixa i la m' han de treure sense pala . El rei ja ho	hauria fet	a tocs . Cremat de tot , fet un Nero , crida En Ferrandí i li diu : —
2416	; i li sortiren tots tan airosos i avenguts que sa satressa més destra no ho	hauria fet	més polit . Com ho tengué tot llest , treu es drapets a sa ninona i
2417	el rei li donava , en lloc de donar -li corda a s' estel com ho	haurien fet	elles i qualsevol altra al-lotella d' aqueixes que van tan a l' aire
2418	no estava mig fet i ara ja està tot llest i acabat ? Com s' ho	haurà fet	aqueix dimoni de Bernat ? O té part amb Déu o amb el dimoni ! Amb
2419	u difunts ! — Don Martinet ! — deien ells — . Si no mos ho haguessen manat , no ho	hauríem fet	! — Ah no ! — deia Don Martín — . Qui la 'm fa , la 'm paga ! De mi
2420	. N' Antonina contà a sa mare tot lo que li havia passat , i com ho	havia fet	Na Catalina per salvar -la , i tot lo d'es gigant i d'es
2421	per randa tot lo que li havia passat amb so gigant i com s' ho	havia fet	per reviscolar i salvar tota aquella tralçada d' al-lotes . Què me 'n direu ?
2422	de com s' ho feia per venir d' aquella manera i de com s' ho	havia fet	per anar -se 'n , i Na Catalineta ben alerta a dir -los -ho ! Res ,
2423	propins que no ploràs i que ho prengué amb paciència perquè era Déu que ho	havia fet	i Ell sap què fa i no pot errar ; però ell , com més anava ,
2424	. — Idò , per què te 'n véns a ponyir ? — digueren de dins s' ordre . — No ho	havia fet	a posta — respon ell . L' homo aquí se malpensà i digué : — Ja són es
2425	venir bé , li havia d' entrar per s' ui dret . Però sa revetlera no ho	havia fet	coneixedor per porer pendre sa revenja a cop segur . Què me 'n direu ? Ell
2426	d'ets estadans d' aquell casal misteriós , que negú coneixia ni sabien com s' ho	havien fet	per plantar amb un sant-i-amèn aquell grandióc casal i per fer -hi
2427	que ho és , de guapa ! Oh que ho és , de bella dona ! Gros mos ho	havien fet	, però encara no havien dit la mitat de lo que és ella ! Quin possible
2428	que un poll davant sa milana . — Jo no som jo ! — deia es mesquí — . No ho	he fet	a posta ! Que em tiren d' una passa si l' hi he fet ! Jo
2429	massa grossa ! — Senyor gegant ! — deia aquell malanat — . Jo li assegur que no ho	he fet	per mal ! — Ja s' avé ! — deia es gegant — . Per tu ja t' anava bé
2430	no ho sé , fieta ! — diu ell — . Jo t' assegur per cosa certa que no ho	he fet	a posta . — Jo ho sé tant , Bernadet ! — diu sa pitxorina — . No res , daça 'l !
2431	ja t' he tornat arrabassar un cabeiet ! No i sé ben cert que no ho	he fet	a posta ! Però n' estic ben content . — Uep ! — diu Na Marieta — . Daça 'l ! Que
2432	cabeiet teu , Marieta , dins sa meua mà ! No , i sé ben cert que no ho	he fet	a posta , d' arrabassar -lo 't ! Ho sé ben cert ben cert ! T' ho
2433	Quina l' heu feta ? — diu es gigant — . M' heu arrabassada una oreia . — Jo no ho	he fet	per mal ! — diu aquella doneta , més retgirada que un cuc — . Som una pobreta viuda
2434	de poll . A la fi pogué parlar , i diu : — Jo vos assegur que no ho	he fet	per mal ! Jo vos assegur que és estada sa fam que m' ho ha
2435	me comanà que sempre passàs sa nit allà ont veuria pondre es sol : així ho	he fet	sempre i així ho faré anit , si Déu ho vol i Maria . — Vaia , anem ! —
2436	Mare de Déu nomia Joana . I com prou m' he rompuades ses banyes i ho	he fet	de tot , llavò encara molta volta el me saupen . — Saps què són això ? — diu
2437	at que ets arribat tan tard ? — Senyor rei — diu aquell tot tremolant — , jo no ho	he fet	a posta ! És que es temps m' és passat sense sebre com . — Que és
2438	— deia ell — , que m' ho perdon per aquesta vegada ! Jo li assegur que no ho	he fet	a posta ! És que es temps m' és passat sense adonar -me 'n ! — És
2439	sempre se mou i fa anar ses coses d' una banda o altra . Així ho	he fet	i vemetaquí amb so cavall , i ja poreu esser partit a veure quina altra
2440	miràs an-a qui . No res , ja ho veurem què serà en esser cuit . Ho	he fet	? Vaia per ben fet ! I fora engronyaments ni funestedats per això ni per altre
2441	t' he comprada , que he donat tot quant duia per comprar -te : però no ho	he fet	perquè fosses meua , sinó per tornar -te a ton pare i a ta mare .
2442	que em matau ! No em mateu , per amor de Déu ! Vos assegur que no ho	he fet	per mal ! És sa fam que m' ho ha fet fer ! Compassió , germanet ! Misericòrdia
2443	, per amor de Déu ! Compatiu -vos de mi per amor de Déu , que no ho	he fet	per mal , de menjar -me aqueixes figues ! Era sa fam que m' ho feia
2444	que no heu fet res , sa carn i s' arròs , i per mi que ho	he fet	tot , quatre faves mal cuites i recaufades ? Quina llei és aquesta ? — I per aquí
2445	per a Nadal . De llavò ençà els he trobats p'es carrer i els ho	he fet	avinent , que per a Nadal m' havien d' haver pagat . I avui els he

2446 i beure, se 'n durà tot es muiat, tot es bessó, i noltros que ho
2447 uidats, senyor rei — digueren tots dos —. Que no ho prenga tort, que tampoc no ho
2448 que uns missatges de manament, i de manament baix de pena de mort! No ho
2449 dins es seu corral, veiam si en trobaràs cap que et diga que sí. Ho
2450 . Això man que faceu. No vos contestaré que no m'envieu a dir que ho
2451 — deien es soldats. — Què he fet? L'he mort! — diu En Tacó. — Però, com ho
2452 alçà tota la ciutat, i a la fi assolí aquell pobre ca, que no ho '
2453 li compareix, dient -li que s' havia de casar amb ell perquè es seu homo
2454 tenia: n' he donat un, llavò un altre i aquest que em queda, veltací i
2455 anet, tant com hi duia ses uieres, perquè sense allò prompte seria romàs enrocacat i
2456 BRAÇOS Això era un comte més jugador que ses cartes. No tenia cap fii i
2457 mar, serien anats tot d' una a dir -ho an aquesta pobre al-lota i
2458 t, veig aquesta sala, aquestes olles dalt es fogons, aquests pans dalt sa taula i
2459 costat i se 'n duia, de costerades, a balquena; jo he acabada sa paciència i
2460 comparegut? I ara en vénc, que he cuidat a caure mort d' esperar -te. — Idò
2461 de pudor. Van a goitar -hi es criats, creguts de que es mig poll ja
2462, i s' avinentesa fonc s' envestida d' aquell animalot de sa cova. En Bernat ja
2463 pus la pols. Es criats se 'n van a goitar si es mig poll ja
2464 va sospitar. Figurau -vos que lo endemà el rei va fer unes dictes que ja
2465 t' enfadis! — diu ell —. Costarà poc baratar -lo! — No! — diu ella —, que ja
2466 formaven tot es cos i diuen a son pare ses dues fadrinetes: — Mon pare, ja
2467! — diu En Tacó —. Ell m' heu d' acompanyar! — No serà ver! — diuen ells —. Ja
2468 el reverent dimoni per alabar i exaltar ses coses bones de tothom! Com sa jaieta
2469 ? Lo que la mala reina véia hi ' via posat: es present que el Bon Jesús
2470 li diu: — Germaneta, vós me deis que no sabeu com agrair -me lo que jo
2471 Sabi —. Digue 'm, i com t' és anat? — En popa de tot! — diu En Joanet —.
2472 ! — diu sa jaia —. Ara passem el Rosari, sopem i a dormir!, que prou bon jornal
2473 . I he pensat en mi mateixa tot d' una: no és possible que aquest jove
2474, perquè són euveies; i, si pot aplegar cap homo, no el morretja gens: aviat l'
2475 ' anell no és dalt aquella roca. Mira si ha llenegat o si es vent l'
2476 pot anar enlloc, senyor rei. — Què té que veure? Cadascú és així com Déu l'
2477 que, en acostar -s' hi En Pere, li desparin tots es canons fins que l'
2478 i li va venir tan ben ajustat i avengut que no era possible que l'
2479 del món, com si res fos estat, sense sa més petita senya de que l'
2480 Bernat ja la hi hagué escapçada. Aquell dimoni, tot d' una que En Bernat l'
2481 general de mar i terra veu allò, pensà amb ell mateix: — Si an aquest l'
2482 vist? — diu ell. — Idò es meu germà Bernadet! — diu ella. — I per què no l'
2483 es senyor. — Idò En Bernadet, germà meu! — diu N' Ainès. — I per què no l'
2484 amb un sens fi de carretades de llamps i pestes contra tots es que l'
2485 mos paguen. — I què en som jo, de sa mort d' En Berga? Que l'
2486 estar mal a pler, i se posa a dir: — Però mesquina de mi! Quina l'
2487 ? Que sou mort o què? — Uep? — diu ell —. Ara és hora de mort! Ja l'
2488 sos cabeis drets, com és natural, i s' exclamà: — Fra Vicenç, es miracle ja l'
2489 seues no sabien fer més que ballar. Aquell so d' es violí com que les
2490 -li santa Clara: que aquell d' es nas de dos pams, sonant un fabiolet, les
2491 . Això lo que demostra que és un homo agrait i feel an es que li
2492 rei — deien es nobles —, és estada s' alegria de veure que ja arribava, que li

hem fet tot mos haurem de pegar un cop a la barra! — Ca! Ca! — arriben a
hem fet per mal! I què fa el rei? Diu: — Ja sé què faré. Hi enviaré
hem fet per mal, de tirar -vos totes aquelles magranes! És estat d' orde que teniem
hem fet d' aquesta manera, i cap n' hi ha hagut, d' es meus amics, que
heu fet . " Com sa mare veu aquesta carta, romp en plors i se va haver d'
heu fet ? — li demanen es soldats. — Ell m' ha envestit — diu En Tacó — i jo me
via fet per mal de fogir amb so collar. El duia perquè l' hi havien posat,
havia fet ui i que allà dins no hi entraria negú mai més que aquells que
haurém fet atzanet. L' hi dóna i segueix de d' allà, ben atacat. Camina caminaràs, topa
hauria fet es bategot i hi hauria deixats ets ossos, per aquella mala petja del dimoni
haurien fet s' uiaastre esbrancat damunt sa creueta d' es campanar per tenir -ne un. Un
he fet un gran malaveig per salvar en Miquelet, i aquesta mesquina se 'n seria temuda,
he fet lo que he fet, no per res de mal, sinó per sa fam que
heu fet lo que feien ets altres. — Però casi m' heu tomada! — diu sa senyorassa —. I
hauria fet massa tard! Sobretot, si no en duis més de fresques, vos ne poreu tornar
havia fet es bategot, i el me troben ben xalest i sense gens de llard ni
havia fet avinent a sa fia del rei que si mai En Joanet li deia a
havian fet es bategot i el me troben a's mig d' es safreig ben buit,
hem fet es ball de tres vespres aont havien acudit totes ses al-lotes fadrines d'
hem fet massa temps. No sia cosa que mon pare se 'n temi, i mos hi
hem fet tot lo que mos ha dit Vossa Reial Majestat. — Molt bé, fietes meues! — diu
hem fet prou i massa de mostrar -vos es barranc. — Enc que el dimoni en pas,
hagué fet tot aquell sementer exaltant es dotze mesos, aqueixs, tots satisfets i agraits, t'
havia fet a la reina Francineta i an el senyor rei. Què en farem? Què no
he fet per vós. — I ben ver que és, senyoret! — diu sa jaia. — Idò mirau — diu
He fet lo que Vossa Reial Majestat me comanà, sense deixar una titla, i duc s'
has fet avui. Així ho feren. Amb una grapada passen el Rosari, sopem i ja s'
haja fet cap atemptat. M' enganaria que tot no siguen enveges i passions de mala rel! —
ha fet benes. Aquest dimoni m' ha cuidat a destruir: qui sap ses euveies i es
ha fet redolar. Mira ben arreu per tot aquell endret. No el veu lluir enlloc. — Però
ha fet . Tu vine, i fé -te 'n un nuu a sa coa, de lo que
hagen fet bocins, i així en sortirem d' una vegada. — Trob que ha pensat bé, senyor
haguessen fet per un altre peu. — Ja és ella! Ja és ella! — s' exclamà tothom i
haguessen fet mai bocins i esclatant d' alegria i de gaubança, i el rei Sabi i
hagué fet xeroi, va esser com Samsó, que, com li hagueren taiats es cabeis, no tengué
han fet comandant de mar i terra, veïes a mi que em farà! Si no em
has fet romandre? — diu ell —. I així jo l' hauria conegut! a's cap i a
has fet romandre? I així jo l' hauria conegut! — diu es senyor. — És que, com no
havian fet endevinador i contra ell mateix perquè havia consentit a passar -hi. Mentrestant,
he fet jo, an aquest deute? — Però el tenim damunt aquesta casa — diu sa veu —, i
he fet ? I sense sebre aquest estornell qui és ni qui no és ni de quines
he fet que basta! I vós que me demanau això, que sou vós que m' heu
heu fet ! Ja que hi sou, acabau -lo! Aquí sant Vicenç diu an es picapedrer que
hagués fet perdre es tranc per tota cosa que no fos ballar. I En Joanet que
havia fet ballar, però tan vitenc, que, mentres sentiren es fabiolet, no se pogueren atura
ha fet bé. — De manera — diu el rei Orquès — que t' agrada En Bernat? — Massa que
ha fet venir aquest desmai. No tenga ànsia! Ja li espessarà, si Déu ho vol! Però

2493	imà . Es fraret al punt tornà . — I es meu gallet ? — Creuríeu que es porcellet li	ha fet	sa pell ? — O bé es gallet o es porcell m' heu de donar . — Jau
2494	es mestre — . I a on treu cap pegar d' aquesta manera an-a qui li	ha fet	es favor d' haver -la acobitiada dins aquesta cova ? — Aquí no hi ha senyores
2495	destralades a s' animalot ! No ho volgueu sebre : en manco d' un quart ja li	hagueren fet	acabar ets alens . — Bono ! — digueren llavò es dos cunyats — . Ara que ja és mort
2496	' ai , com si en la seua vida no hagués tengut ni una unglà que li	hagués fet	gens de mal . Poreu fer comptes si hi devia estar content el senyor rector !
2497	tiraren altra arcabussada . I encara deu esser viva , si no s' és morta ni li	han fet	s' obrer . 298 DE COM ES SOL I ES VENT SE PROVAREN Una vegada es
2498	grins arribà a ca seva lo més xerevel-lo del món . — Què és ? ... Què li	has fet	? — li demanà sa senyora . — Què li he fet ? ... No res ! — Bono ! ... Ah , estrúmbo
2499	de gràcies an En Manent d' aquell favor tan gros i tan gros que li	havia fet	. — I ses altres germanes seues a on són ? — demana En Manent . — Mira , sa sego
2500	cerca Na Blancaflor , a la fi la troba i li conta es pas que li	havia fet	son pare ; ella hi pensa una mica , i a la fi diu : — Vols que
2501	vengué s' idea si allò seria sa clau de sa corretja que el dimoni li	havia fet	passar per sa cinta i l' havia tancada amb pany de maleta i tirada
2502	En aquell moment mateix , En Bernadet sortí tot amb u d' aquell embadalliment que li	havia fet	perdre es quirieleison i el tenia fet un beneit ; i com si li hagués
2503	de sa balena , donant -li milions de gràcies d' es favor tan gros que li	havia fet	, i se posa damunt es cavallet conseier , que parteix trot-trot cap an es
2504	ratota que deien que era sa senyora véia , com hagué sentit es pla que li	havia fet	En Bernadet sobre sa seua fia , la princesa Aineta , diu a Na Passa-vents : —
2505	e polissonada davall es cabeis ? Sobretot , ell Na Marió , amb tot aqueix pla que li	havia fet	sa mare , cobrà coratge fora mida i , com tenia naturalment unes ganex rabioses d'
2506	banda . En Joanet se presenta an el rei i li conta es desaire que li	havia fet	sa seua fia , i el rei diu : — Paraula de rei no pot mentir . Ses
2507	caiguessen , dóna milions de gràcies a s' ermità d' es favor tan gros que li	havia fet	de tenir -lo amb ell tots aquells dies i d' haver -li trobat qui
2508	ell ? Bé n' hi féu , de preguntes , a sa fia del rei sobre qui li	havia fet	demanar allò , però ella boca closa sobre tal cosa . En rudes , En Joanet no
2509	sa criada . I li conta , a sa jaieta , fil per randa es pas que li	havia fet	la reina véia d' entregar -li aquell senaionot amb moques de peix damunt i
2510	a avellaneta s' és deixada caure sense gens de compassió ! Ho voldria sebre , què li	havia fet	jo per haver -me de caure damunt , i engrunar -me aquest morret meu , tan
2511	del rei , que s' havia hagut d' aturar d' es mal que aquella coça li	havia fet	. Na Dent d' or li afina sa dent d' or , i li diu tota
2512	donà mil gràcies an aquell cercador de dones bambes , p' es gran favor que li	havia fet	. — Això no és cosa ! — diu aquell , fent -se creus de sa bamboleria d' aquella
2513	els havia fetes amb sos dits , ni En Bigots-afilats , d' es mal que li	havien fet	ses sacsades que les havia pegades . Afinaren un sostre gran que hi havia , casi
2514	es camí per arribar allà on era sa seua dona i lo demés que li	havien fet	sauvatge , s' eixanca damunt s' àliga , aqueixa eixampla ses alotes i ja és partida
2515	. De tant que s' estamenetjava , va caure en terra ; i , d' es mal que li	havien fet	desxuiant -lo i de sa rabuada que va prendre , va batre es peus , i
2516	an el rei per anar an es seu poble a aclarir un embui que li	havien fet	per llevar -lo d' es mig . El rei li digué que hi anàs , i
2517	se torna presentar an aquelles tres al-lotes . Aquelles dues que s' altra vegada li	havien fet	s' esmús , figurau què li havien de dir ! El tragueren defora amb caixes destrempad
2518	' en una en una ses oques , i los paupava es gavatx . Arriba sa que li	havien fet	enviar s' anell , i En Pere diu : — Aquesta és . El rei li fa obrir
2519	-lo del món . — Què és ? ... Què li has fet ? — li demanà sa senyora . — Què li	he fet	? ... No res ! — Bono ! ... Ah , estrúmbo ! ... I què dus ? — Aquests fogons que coue
2520	aquell major : — Però què és això que heu fet an es general ? — I què li	hem fet	? — diu es Major . — Li heu robat es rellogte ! — diu s' ajudant . Com es soldade
2521	no va sebre de què li parlaven . Bé li digueren que era ell que los	havia fet	enganxar . No li varen poder treure de sa boca més paraules que aquestes : — No
2522	abdells , i donar ademés les gràcies an aquella gran mandragolina d' es favor que los	havia fet	de dur -los tal fil ? Així ho feren i s' enfonyen cada una dins
2523	. Tots morrotosos se 'n van an el rei a contar -li es pas que los	havia fet	un homo així i així que havien trobat caçant caçant per un bosc de
2524	era sa seua germana i ells es set germans seus , i s' engan que los	havien fet	de posar -los dalt sa torre més alta una espasa en lloc d' una
2525	que passava per aquí davant ; i , perquè no les me rompessen , tantes d' olles , los	he fet	un forat an es cul , i les he enfilades per aquesta corda , i penjades
2526	sa culpa primer an es moixet i llavò an es canet , quan es gigant m'	ha fet	dir com era que me faltaven es dos cabeiets ! — Idò ara la poràs donar
2527	que faria de veure 'l cremar , an aquest polissó ; perquè es s' homo que m'	ha fet	més mal del món ! Però saps quina passada ! Ell el rei cristià és també
2528	aquesta al-lota li diuen Catalineta . I per menar -la -me 'n , el rei m'	ha fet	venir amb sa barca i m' ha comanat que me 'n meni també sa
2529	d' esclata-cor ni de brot de murta florida . És gros es favor que m'	ha fet	! Per amor de Déu sia ! El rei , a s' mig de tot , era un
2530	, aquesta princesa és sa meua dona i aqueix dos prínceps , es favor es qui m'	ha fet	de pare i s' altre és es meu sogre ; un i altre mos han
2531	mort que viu ! — Germaneta — diu ell — , no paresc res que no sia . El rei m'	ha fet	a sebre que ara la princesa de ses Costes d' es mig de Mar
2532	! Compareixeu aquí més que de pressa , tots quants sou ! De part de Déu que m'	ha fet	rei vostro , vos dic i vos man que comparegueu ! Hala , idò , peixos de Déu ,
2533	sa seua , i amb sa meua deu haver sonat amb sa mà esquerra i m'	ha fet	descomparèixer es casal . En Pere endevinava . Sa fia del rei féu això i veutaquí
2534	ventre ? — De manera que en tenc , i fort — diu En Bernat — : i no el m'	ha fet	es dinar , sinó ses ganex que tenc de provar -me amb vós . — Tornem -hi ,
2535	m' he de valer . Tornar -l' hi demanar tot dret , és per demés : prou m'	ha fet	tocar amb ses mans que no ho vol dir . Si no me valec d'
2536	meu fadrí ? — diu es mestre tot alterat . — Ara com ara — diu En Joanet — , no m'	ha fet	res desagradable , sinó més tost lo contrari , perquè m' ha afaitat tan polit com
2537	! Mal no l' hagués trobat jo , quan vaig venir s' altra vegada ! I qui m'	ha fet	a mi matador d' animals ferosos ? Que vaig matar s' altre ! I com no
2538	ar , pujava més es retgiró que s' alegria ; perquè deia ell : — Però qui dimoni m'	ha fet	a mi endevinador ? En devia tenir poques , de feines , es qui m' ha posat
2539	m' ha posades així ? — deia l' homo — . Sobretot , ell serren millor ! Bon favor m'	ha fet	! De llavò ençà volgué sempre ses serres entrescades , i tots es fusters han fet

2540 gastada , no hi ha cap persona nada que la m' haja capturada ni que m'
 2541 ? — Què ha d' esser ! — diu es missatge — . Que faç com que llaurar , ja que m'
 2542 ? I no era un homo que s' era plantat davant noltros ? O ets uis m'
 2543 ' exclama : — Oh Trec-a-trec benvolguda ! Sí que ho és gros , es favor que m'
 2544 banda també li digué , an En Joanet : — Sí que és gros es favor que m'
 2545 passar . — Mira — li va dir com se torcava — , te vui pagar es favor que m'
 2546 ' altra part . Sa jaieta tot d' una davalla i diu : — Oh Bernadet , quin favor m'
 2547 , de content , i que m' hi fas ! Déu te pac aquest gran servei que m'
 2548 tot i més n' hi hagués hagut . — Oh quin gust i quin gust que m'
 2549 que jo estim més d' aquest món . Com te puc pagar es favor que m'
 2550 tot berbes . — Què tant de resar ! — diu d' es cap d' una estona — . Ja m'
 2551 , d' estret ! Ai dic ! — Vaja , betzolat ! — deia sa rateta — . Calla , que ja m'
 2552 veieta — . Oh , i quin favor i quin favor tan gros i tan gros que m'
 2553 t' ho don , tot t' ho perdon , perquè bé t' ho has guanyat . Tu m'
 2554 a dir : — No hi ha remei ! Ase vaig néixer i ase moriré ! Però qui m'
 2555 haver -me d' aficar a definir an-a quin cabrit pertocava aquella pastura ? Qui m'
 2556 fet manescal per anar a treure esterrancs de ses potes d' aquella ego ? Qui m'
 2557 es gran carabassenc — . I me 'n meresc més per bèstia , per ase ! Veïes qui m'
 2558 sabia de s' altre pic que amb aquest dimoni de so d' es violí m'
 2559 de venir jo amb sa llenya , si no hi juny es dos lleons que m'
 2560 descansats , que no en cantaran pus galls ni gallines , de s' auccellet ! Ja el m'
 2561 s més fresques del món . — Ai ! — deia ella — . Jesús , quin panxó de riure que m'
 2562 ogueren treure d' es siulet . — No hi ha remei — exclamà es misser — . Jo mateix m'
 2563 a : — Preniu -n' hi una , dic ! De pressa ! Es soldadet al punt digué : — Ja m'
 2564 ha que jo no sé com pagar -vos i agrair -vos es favor que m'
 2565 que no deixaré ! No res , germaneta , mil gràcies d' aqueix favor tan gros que m'
 2566 anar en voler . Per amor de Déu sia d' aquest favor tan gros que m'
 2567 anar en voler . Per amor de Déu sia d' aqueix favor tan gros que m'
 2568 per amor de Déu sia d' aqueix favor tan gros i tan gros com m'
 2569 Joanet — . I milions de gràcies , ermità de Déu , d' aqueix favor tan gros com m'
 2570 llavò és venguda contraorde perquè encara no era morta de tot . Amb això que m'
 2571 t estabexos , xecalines i avalot per llarg . — Callau , males bèsties , que ja m'
 2572 ns que el dimoni gros los enfloca aquesta : — Callau , males bèsties ! , que ja m'
 2573 és tot — digué ella . — Germaneta — diu En Joanet — , Déu vos pag es favor que m'
 2574 , d' es drac : estava fet de tu . — Ai padrineta , quin favor més gros que m'
 2575 estic associat . Per amor de Déu sia de sa lliçó que m' heu donada : m'
 2576 , que se n' anava , i torna arrere . — Mirau — diu a l' amo i sa madona — ,
 2577 st homo . — Trob que penses bé ! — diu una altra — . Aquest homo té cosa . Ell mai
 2578 remei que posar -se es calçons i dur -los sempre . Si En Gornals al manco
 2579 es dos venuts havien de dir que estaven conformes en tot lo que sa mare
 2580 força de forces los arriba a fer callar una mica , i diu : — Joanet , així mateix
 2581 al , més xalest i rioler que unes castanyetes . — Salom — li digué — , així mateix
 2582 -cent mil carretades de lo que no dic ! Aquí En Joan , veient que així mateix
 2583 a ! — s' exclama aquella dona — . I ara com enviaré es dinar an aquell ? Així mateix
 2584 unt . — Agraciat — digué el rei , acabades ses noces — , en premi de lo que per mi
 2585 no fer -li es desaire , he consentit a venir a sopar ; però com a migdia
 2586 esat — sales , corredors , cuina , cambres — i que es llits estan fets . — Qui mos

haja fet desdir . I així , paga sa dinada d' es dotze que som aquí . I aquell
han fet fer com que berenar . En Perxanc callà , se begué es cop i va veure
han fet dos ? — Deixa -ho córrer — diu el Bon Jesús — . Agafa sa cadena i mena 'l ,
has fet ! Sí que t' ho agrasc amb tota sa meua ànima ! Demana 'm qualsevol cosa !
has fet amb so mudar -me de cambra i de past ! A un cavall no li
has fet : en veure un malalt , repara si li brun una mosca devora es cap o
has fet ! Déu del cel el te pot pagar i no més ! — Això no és cosa ,
has fet ! I el rei se 'n va cap dret a la reina manllevada amb so
has fet passar , oh jovenet ! — deia es gigant — . Saps que en feia , d' estona , que no
has fet ? Demana 'm qualsevol cosa ! Sa teua boca serà mesura ! Vols sa meua fia , que
has fet es cuc de s' oreia malalt ! Ella abaixa més la veu , que casi no
has fet mal de cap ! No et vui sentir pus ! Es moix va fer un esforç
has fet ! Jo el te vui pagar ! — Ca ! — diu sa fadrina — . És un favor que no
has fet tocar amb ses mas lo mal que és donar mals consells i parlar malament .
havia fet a mi jutge per haver -me d' aficar a definir an-a quin cabrit
havia fet manescal per anar a treure esterrancs de ses potes d' aquella ego ? Qui m'
havia fet a mi porquer per haver -me 'n d' anar a treure poalades d' aigo
havia fet metge ni curador a mi per haver -me 'n de venir aquí a curar
havian fet ballar per donar -me fitorades fins a deixar -me més de mig mort ? Ho
havian fet es delictes d' engolir -se es bous ? O m' hi havia de jonjir jo ,
he fet meu ! Ja no n' hem de parlar pus ! Ara ja estic a pler ! Ja
he fet ! No havia rigut tant mai ! Tenc por d' esclatar de tantes riaies ! Tenc por
he fet es dogal . Sí que m' ha atabacat fort ! ... Més me 'n meresc ! Ah idò ! ...
heu fet mal de cap amb tant d' estabeig ! Veiam si no em deixareu sopar a
heu fet . — No tenguem cap maldecap d' això — diu s' àliga — . L' amo nostro m' ha
heu fet . Déu vos pag la caritat ! I En Bernadet ja li va haver envelat , i
heu fet ! I que Déu vos guard de perill ! — Amèn — diu es gigant , i descompareix . Com
heu fet ! I que Déu vos guard de tot perill ! — Amèn — diu es gigant , i descompareix .
heu fet ! I Déu vos guard de perill ! — Amèn ! — diu es gigant i descompareix . I no
heu fet ! — Això no és cosa ! — diu s' ermità . En Joanet pega bot dalt es cavall
heu fet i amb sos rosaris que heu passats per mi , m' heu treta de dins
heu fet mal de cap ! — diu es gros , i enfloca aquesta an es de sa coa : —
heu fet mal de cap . — I que no la sabran desembossar , a sa font ? — diu un
heu fet i ell vos guard com a mi mateix , i manau -me feines que vos
heu fet ! — diu Na Catalineta — . Vós m' heu salvada sa vida ! Oh que vos estim i
heu fet un descuit : no digueu an es canyemet " Canyemet , fes lo que saps fer " . — Que
havia fet això : era s' homo més acertat de la vila . No hi ha més remei
hagués fet lo que sa dona li deia , sa cosa encara haguera tengut un poc d'
havia fet . I què fa sa jaia ? Crida aquells dos i les diu en tot secret : —
has fet un poc llarg , just per haver -te dit allò . — No , jo encara he fet
has fet llarg aquest pic ! Això no és pas de fer ! — diu es batle . — Manco són
havia fet un poc llarg , s' atura de sonar , s' amaga es fabiolet i aida an
he fet llarg ! En ' gués deixat un de viu , d' aquells bigarnius malavidosos , ara me poria
has fet , demana 'm qualsevol cosa , maldament sia la mitat d' es meu reine , i te
he fet tan bon cap de taula , ara , maldament volgués , no som capaç de pegar una
ha fet això ? — se demanen uns amb altres . Negú sap res . Miren si hi ha qualcú

2587	quatre escabetxau En Mig-dimoni i sa dona i recobrau tots es doblers que mos	ha fet	sauvatges amb sos tres salts que mos ha pegats . — Ben pensat ! ben pensat ! — s'
2588	i fies i sa dona , veient allò . — Què he de tenir ! — diu ell — . Que mos	han fet	sauvatge s' anellet ! Tothom romangué esglaiat , com sentiren allò . Se posen a regi
2589	los hi arrabassi a ella , an es queixals , que es nostros fins aquí no mos	han fet	gens de mal mai , gràcies a Déu , i tampoc no serem tan carabassencs que
2590	en trauràs amb sa grapada serà teu com a paga d'es favor que mos	has fet	. En Pere pega sa grapada , i vos assegur que ho va esser , bona i
2591	, com si es sol , sa lluna i els estels se fossen apagats , i el món	hagués fet	tot ui , fora ell i sa seca que el sostenia . No gosava moure -se
2592	darrer de tots — . I a mi , d'es quatre aucellons que hi tenia , me n'	han fet	un de sauvatge ! Amb això se giren a sa taula i tots reparen que ,
2593	possible és que la mos facen sauvatge , a s' aigo ballant ! Però , sobretot , me n'	has fet	, de mal , amb aquesta troncada ! Encén es llum i mira 'm a dins sa
2594	sible que el mos facen sauvatge , an es canariet parlant ... ! Però , sobretot , me n'	has fet	de mal així mateix amb aquesta troncada . Això ja és pegar sens ànima ! No
2595	què ? — diu es batle . — Perquè ja no la tenc — diu En Salom . — I què n'	has fet	? — diu es batle . — L' he venuda — diu En Salom . — L' has venuda ! — diu Es
2596	pressa a sa cova . Es lladres , que se figuraven que aquest pic En Massot n'	hauria fet	un acop , i que ja no el tornarien veure pus , com el veren amb
2597	'es pi ? I si no té sa desgràcia d' aficar -la -s' hi , què n'	hauria fet	, de sa meua còrpora ? Lo que en farà aquest drac ... No , i diuen que
2598	mica de nas en forma de reia , com es porcellins . P' es seu gust n'	hauria fet	un esclat a sa paret . Un altre dia va veure que el Bon Jesús
2599	amb ell . Per això va esser que , quan En Joanet li hagué dit què n'	havia fet	, de sa maneta de plata i llavò li digué " Hala , idò , si mos casam ! " ,
2600	acompanyen hauran fet qualque descuit . Tots digueren , aquells senyors , que no n'	havien fet	cap , fins que el rei s' etziba nespla an es front , tot cridant : — Ell
2601	'es qui l' acompanyen hauran fet qualque descuit . Que hi pensin . — I jo no n'	he fet	cap ! — deia un d' aquells grans senyors . — Ni jo tampoc ! — deia s' altre . Tot
2602	qualcú de noltros haja fet cap descuit ... Pensau -hi tots bé , a veure si n'	heu fet	cap ! I allà mariners i passatgers tots pensa qui pensa si havien fet cap
2603	se revest de coratge i diu : — No ploreu pus , per amor de Déu ! Ja n'	heu fet	prou , de plant . Quatre anys que me queden de vida , les vui aprofitar per
2604	Llucmajor , germanets ! A trenc d' auba som partida ! — diu ella . — Idò sí que n'	heu fet	, de camí , germaneta ! — diuen ells . Com aquells gatvaires veren aquella al·lotel
2605	s somades de mongetes ! — deien aquells dos homos — . A on dimoni les teniu ? Què n'	heu fet	? — No crideu tant — deia sa jaia — . Tampoc no hi ha cap necessitat d' haver
2606	es mal serà mort . Dit i fet , crida fra Vicenç , i li diu : — Ja n'	heu fet	massa , de miracles ! Fora fer -ne pus sense orde meua ! — No pas ànsia , pare
2607	que és — respon ella — , i encara no veig que hages tirada gens de llavor ni	hages fet	cap solc ? O només penses en s' enfornar ? — I com he de tirar llavor —
2608	ssos , aquells dos àngels , perquè ells no ho creien que N' Aineta tengués màcula ni	hagués fet	cap pecat mai , no hi porien consentir . I sa seua consciència se va excitar
2609	jaia — . Veam si em menjareu a picades ... ! Tampoc no crec haver dita cap heregia ni	haver fet	tant de mal ! Cadascú sap quin pa l' assacia i , si me n' hi
2610	, diu : — Ara necessit sa pinta d' or per pentinar -me . — En tenc una que no	ha fet	res mai — diu el rei . — No em serveix : ha d' esser sa meua . — I
2611	casar ! I son pare , què ha de fer ? Dirà que sí ; i ell , que no	ha fet	res més que menjar i beure , se 'n durà tot es muiat , tot es
2612	, que m' ha oberta sa porta , dient -me que vós arribàveu . Tot aquest temps no	ha fet	més que anar d' homos . Vaja , és s' escàndol de la ciutat ! Estau deshonorat
2613	ben claret : Barba-rotja , vénguen totes ses fuades de fil que has fetes ! Ell no	ha fet	menció de res . Jo li torn dir que em tragués ses fuades , i ell
2614	Ciutat . L' homo diu : — Me n' hi vaig a l' acte , que qui mal no	ha fet	, no en pot haver . Diu a sa dona : — Tu ets sa meua costella . Allà
2615	res d' això ? — diu En Joanet — . I si són uns bons al·lots que no	hagen fet	mal més que an es pa ? I si són petits encara , com aqueixs que
2616	-verivou , i un aire que hi tenia que no era de dir , com si no	hagués fet	altra cosa mai . Aviat se posà gelosa d' aquell infantó , de tant que ja
2617	bon de veres , de mon pare i meu . Aquell homo va dir : — Si jo no	hagués fet	lo que he fet , ton pare me poria escupir a sa cara . Ets amics
2618	damunt i no hi ha bocinada perhom . Tots es qui hi són anats i no	han fet	lo que jo us he dit ja no són sortits . Tots són anats a
2619	se campen tan malament i tan malament s' hora de la mort es qui no	hauran fet	es dijunis d' aquestes Témpores . Conten que ses ànimes , tot d' una que la
2620	e Déu ! — diu aquella jaia an En Pere . — Ai qualque coseta ? — diu En Pere — . No	hauran fet	tec ! Me 'n vaig a fer una eixida que tant pot durar set dies ,
2621	i una ampolleta de sang de totes dues ! Ah si jo poria fer de no	haver fet	lo que vaig fer ! Aquí el rei no pogué aguarand pus i surt de
2622	'es meu cor i de sa meua ànima ! Oh si jo pogués fer de no	haver fet	lo que vaig fer quantra tu ! Sa corona , tot es reinat donaria ara mateix
2623	camí que demanava , no fos cosa que llavò el rei hagués de sebre que no	havia fet	cas d' aquell enviat seu . Per això fonc que li va dir , an es
2624	se 'n rigué una mica d'es gener , perquè ja era la darrerria i no	havia fet	gaire fred , i li va dir : Ah gener , gener , No m' has morta cap
2625	perboc ; ara sa mare , considerant que en so pagar es deutes d' aquell mort no	havia fet	més que observar lo que ella li havia comanat , torcia es coll i deia : —
2626	si tenc una escarada de cards amb un altre , i ha tres dies que no	he fet	brot de feina per enganxos que són sortits . " " No la faces , an aquesta de
2627	ró Pere — només vos he passada aqueixa floreta blanca per davant sa vostra cara . No	he fet	res pus ! — Oh quina sort és estada sa meua ! — diu aquella dona — . Jo ja
2628	em dóna lo que dirà o deixarà de dir ! — s' exclama En Bernat — . Jo no	he fet	més que complir lo que m' ha comanat . Si no li acomoda , que s'
2629	demanar -li llimosna ? M' ha dit que anàs a robar , i hi som anat . No	he fet	més que lo que vostè m' ha dit . — Ell no poren fer una berba
2630	es batle , no el posen dins sa presó . I , vostè bé ho sap , jo no	he fet	més que creure 'l . Es batle a la fi diu : — No res , la m'
2631	es capità . — I quina llei és aquesta — diu En Gostí — , que voltros , que avui no	heu fet	més que gratar -vos sa panxa i cremar tabac de pota , vos hàgeu d'
2632	duits tres anyells que el rei no en menja de millors ? Per voltros que no	heu fet	res , sa carn i s' arròs , i per mi que ho he fet tot ,
2633	cloquetjar es cap , arribà a dir : — En no esser que siga que qualcú de noltros	haja fet	cap descuit ... Pensau -hi tots bé , a veure si n' heu fet cap ! I

<p>2634 de fit a fit Na Catalineta i son pare , else diu : — Bono ! I quin pensament 2635 sortiren , a força de premudes , aqueixes paraules : — Senyoret , jo no em pensava 2636 seu fii apleguen es pastor , i li donen una planissada de mort , que es pensaven 2637 sortida , que un parei salten a terra , i li donaren una ablanida que se pensaven 2638 boca ; però , abans d' acabar sa darrera volta , s' oli les ha escapat , o perquè 2639 Cardassar manca gent ! Hi arribà a la mala hora , sa mare el volia renyar perquè 2640 partir ! Cada un d' ells trobava que ell havia d' esser es preferit perquè pretenia 2641 ! Quin perboc , Bon Jesús ! Jo ja no sé per on tenc de pendre ! Com prou 2642 , que eren de ferro , amb s' olla damunt , que bollia com una de caragols . Quan 2643 és aqueixa : que vénga qualsevol i que diga an el rei en secret tot quant 2644 se destaparà i estic segur de que no mos hem de penedir de tot quant 2645 . En Joanet s' agenoia davant tots tres , donant -los ses mil gràcies de tot quant 2646 tants de fiis de reis , comtes , marquesos i cavallers , com provaren de fer lo que 2647 dir : — Que Déu i la Mare de Déu l' hi paguin , senyoret , tot això que 2648 batle — , i per què la vos n' heu de menar , an aquesta al-lota ? Que 2649 n' està tan gelós que la té tancada amb sa dida dins un castell que 2650 ses cases de sa possessió , troba l' amo dalt es portal , li conta lo que 2651 que era , digué aquell vespre mateix : — Jo també hi vui anar , a fer lo que 2652 criat — , jo que no som part interessada , jo diré a Vossa Reial Majestat lo que 2653 més gros lo que va fer aqueix ciutadà p' es padrí que no lo que 2654 pura veritat . Grans mercès a Déu i a Vossa Reial Majestat de tot lo que 2655 ha mudat tant ? Com és tornada tan fenera ? S' homo digué : — És sant Pere que 2656 d' es voluntaris de L' Havana , que les diu : — Bono ! Estau conformes en lo que 2657 dona estesa que no mou peu ni cama , morta i redemorta , roman aborronat , veu que 2658 hi veien sa costura . Què me 'n direu ? Ell com arribaren an es cap , que 2659 lom — , i aquí la posaré , i esperonetja tant com vulgues . No en faltaria més , que 2660 mica . Aquí hi ha d' haver cosa , quan sa barca no vol partir . Seria que 2661 que li haja passat avui , lo que haja pensat , lo que haja dit , lo que 2662 prou han flastomat , se queden sense res an es fus , més que es mal que 2663 a fer -vos -ne part . — Sí — diu sa mare — . Saps què faràs tu ? Lo que 2664 — I això , fraret ? — digueren fent lulea — . Sobrassades i tot ? — Un present que 2665 una fornada de pa de xeixa i que la hi treguen sense pala . Tu que 2666 que tu passares per sa casa no me n' és venguda cap . De manera que 2667 que l' havien fusellat , l' afina a la fi , el crida i li diu : — Que 2668 m' havia costat catorze dies que he faltat d' ací ! — Tot ho sé , lo que 2669 desferma i s' àguila , tota agraïda , li diu : — Que Déu t' ho pag , lo que 2670 guipa es caparrí de Na Catalineta amb aquella careta tan bella i riolera i que 2671 dit com , zas ! , compareix damunt es canyemet una truita d' ous amb sobrassada que 2672 , també l' hi tiraven , dins sa greixonera , i vos assegur que sortia un arròs que 2673 una fia i era bella com un sol i bona al-lota de tot , que 2674 es bou tot trossos i cuinat , i un arròs ben saborós i uns escaldums que 2675 col , que vos assegur que feien menjera , i un plat de figues seques blanques , que 2676 i per totes quantes persones estan baix d' es poder de Vossa Reial Majestat ! — Que 2677 ràbia , s' abordaren an aquell que tenien dins sa caldera d' aigo de foc , que 2678 Bernadet . En Bernadet s' agenoia baix d' ell , demanant -li perdó de tot lo que 2679 ut : eren en bona veritat herbes virtuoses . Ja se començava a complir es sòmit que 2680 rei així mateix li va venir s' idea de si allò seria aquell infantó que</p>	<p>heu fet haver fet haver fet haver fet han fet havia fet haver fet hagueren fet hagué fet ha fet haurém fet havien fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet ha fet hagueren fet hagués fet haguéssem fet haja fet han fet han fet han fet has fet has fet has fet has fet has fet has fet hauria fet hauria fet hauria fet hauria fet haurien fet haurien fet hauràs fet havia fet havia fet havia fet havia fet</p>	<p>? Ja poreu esser partits a dir -ho ! Na Catalineta acalà es cap d' empegueïda tant de mal per tocar an aqueixes barreres i demanar -vos d' es germà llarg . Es pastor , així com pogué , se 'n va a contar -ho a un llarg . — Idò què havia de dir ? — demanà En Pere . — Déu vos do bon vent — un oís o perquè han sopegat o les és vengut xinglot o qualsevol altra tan tard ; però li tirà ses cinquanta lliures p' es morros , dient que eren més ell tot sol que tots ets altres plegats . I ja foren partits a cloquetjar es cap , les va venir aquesta idea : — Lo mes curt serà menar s' això , es senyor posava peu damunt es portal ; i ja ho crec que , tot o pensat es mateix dia i si jo , sense haver sentida sa conversa , no per ells . — Jo trob lo mateix que vós — diu sa senyora — . I si vós per ell . I el rei Sabi aquí pren la paraula i diu : — Bono , Joanet ! En Joanet ? De què los va servir tenir ses comes llargues i ben iguals ? i fa per mi ! Haurà d' esser Déu que l' hi pag ! Jo no cap delictes ? — Ca , no senyor ! — diu es patró — . Segons estic entès , no hi ha fer ran de sa partió de França . I no hi deixa entrar criat ni i l' amo diu amb ell mateix : — Ell aquest mos és sortit com s' aquesta . — Sí que hi aniràs — digué sa mare . Ell lo endemà dematí pren sa aquest homo per ressuscitar la senyora princesa . — Què ha fet ? — diu el rei . aquell amo per noltros . — Però atura 't , Andreu — diu son pare — , que encara no per noltros . Si no té altres feines que manar -mos i mos dóna llecència , es miracle ! Sa sogra no ho va entendre , i no gosà demanar més explicacions . per voltros aquesta dona ? — Sí , senyor ! — diuen ells — . I sa questió és sortir llarg , i li entra un tremolor lo més alt de punt . Hi compareixen , ja caure ses dues fadrinetes es ratjolí d' aigo dins sa darrera junta , aqueixa romangu ara tot aquest clot en va ! — Però , homo , que no veus que me taies cap descuit ? Tots es mariners digueren que no , fins que es patró se pega ; i si jo no ho endevín , que em tirin d' una passa ; si ho a sa seua animeta , que roman més bruta que un porc i més oiosa ets altres : no pensaràs pus en mi ! — Vos dic que hi pensaré ! — diu En a la comunitat . — Ja hi ha bona comunitat amb noltros ! Sobretot , les hem de el més , faràs el manco : tu la trauràs . Ja t' avisaran com sia s' molt bé de cridar -me . T' ho assegur ! — Sí que estic content — diu es molts de favors en tota sa teua vida ? — Tots es que he pogut ! — diu ! — diu sa jaieta — . Però deixem -ho anar per ara , per l' amor de Déu ! per mi ! Però jo també t' ho vui pagar . Mira , arrabassa 'm sa ploma enamorar pedres , quant i més fadrinets casadors com En Bernadet . I heu de creure rompre es dijuni a un sant , si es sants no fossen tan forts an rompre es dijuni a un sant , de saborós que era . Passen un parei de enamorar pedres , quant i més es fadrins que l' aluiaven , que estaven seny a rompre un dijuni a un sant . Comparegué un bon flotó d' orientals , biniamarins i rompre un dijuni a un sant . Se cala Na Francina ses sopes i ses un poc massa gros ? — diu el rei . — Ni gens ! — diu En Pere — . Sobretot , que es deute , i n' hi pegaren , de fitorades i banyades , fins que tengueren alè . disgustant -lo . Li obrin una vena fent -li un taitet , surt un broll de , i s' al-lot , tot ple de coratge ! , i amb unes ganes molt fortes paredar amb sa mare , aquella pobra reina , tan bona dona com era i tan</p>
--	--	--

2681	mare com el veren amb aquella endèria , i sobretot com varen sebre es barat que	havia fet	. Ventura que tenien es geni molt pastat i llavò que sa fam no los
2682	sortí damunt es portal i diu : — Què hi ha de nou , el sen Tomeu ? — Que	havia fet	un descuit . — Quin descuit ? — No havia pensat a comanar -vos que , si donau fa
2683	vila com vetlava aquella dona morta , i fa a sa fia del rei lo que	havia fet	an aquella dona escandalosa : li passa sa floreta blanca per davant sa cara quatre
2684	-vos -ho així com pertocaria ! Es mestre llavò li volia pagar es quatre anys que	havia fet	per ell , però En Pau en via neguna volgué tocar cap dobler , perquè va
2685	de cor va dir una altra cosa que no s' assemblava gota a lo que	havia fet	dir a sa llengo . És que la reina véia , que no era gens véia
2686	què tens ! Explica 't ! Però ella , ben alerta a badar boca de tot allò que	havia fet	sa sogra de prendre -li , no cap mostro , sinó es dos bessonets com a
2687	la cort i tota sa gent d'es reinat trobaren molt ben fet lo que	havia fet	el rei . El rei volgué que aquell dinar fos com un dinar de noccs ,
2688	esser calmada , d'es cap d' un parei de dies , així mateix va trobar que	havia fet	gros ; però s' idea només de que hi hagués d' haver una altra dona
2689	que li havia comanat s' àguila : que , en veure -se apurat , sonàs es siulet que	havia fet	d'es canó de sa ploma de s' ala endreta . Ell sona i a
2690	més que un munt de cendra . I què fa llavò es soldadet ? Lo mateix que	havia fet	el Bon Jesús : se posa a donar la bendició an aquell munt de cendra
2691	he tengut es cap ? I llavò li vengué a la memòria es descuit ferest que	havia fet	. Sa mare , com se morí , li deixà , entre moltes altres coses , un cavallet , que
2692	arrop . El rei , cregut de que allò era sang , i per complir es jurament que	havia fet	de beure de sa de N' Espardenyeta , hi muia es dit , el se du
2693	tan malament , i li va caure tan avall es no haver sabut fer lo que	havia fet	sa fadrineta de ses casetes blanques , que foren dos mals que se donaren ses
2694	malament , i s' aficà tant dins es cap es no haver sabut fer lo que	havia fet	sa fadrineta de ses casetes blanques , que se posà a no tastar res , se
2695	ir més que de pressa . S' al-lota , naturalment , romangué abatuda de s' estrai que	havia fet	per buidar tanta de cosa com tenia aturada dins es ventrei , però quedà sana
2696	es belitre , en lloc de contestar , ja és partit a fer aquell mateix siulet que	havia fet	davant es jutge , i no el pogueren treure d'es siulet . — No hi ha
2697	, començava per un cap , hala qui hala , i quan era a s' altre , es que	havia fet	primer , ja era tot corcat , tot pols . I l' homo , carregat de paciència , llevava
2698	que li passava . S' hi presenta es seu homo cridant a veure què era que	havia fet	an aquell que se 'n duien a crucificar an el Calvari . La pobra , tota
2699	sortireu , d' aquesta ! Vos faran benes , aqueixs cuiros ! Aquell homo tornà lo que	havia fet	pagar an es calatraví de demés , i es cuiros el deixaren en pau . § 31 . De
2700	sap que qui poc t' atany , poc te plany . Aviat varen veure es desbarat que	havian fet	de no casar -se a Mallorca , fos amb qui fos , per allò que diu
2701	tants de nassos an aquells aguiats , que eren es rovisoss d' un grandióss dinar que	havian fet	es dia abans que es dimoni gros feia ets anys . Vaja , era lo més
2702	d' empegueïts que romangueren i d'es greu que los sabia de tot allò que	havian fet	, redoblaren es mal posant -lo a ell dins aquella caixeta amb so sarró de
2703	sant homo de s' afaitador del rei i a sa seua dona per lo que	havian fet	per ells ; i aquelles dues ànimes de Déu ploraven com a nins petits , de
2704	, fins que n' hi trobaren . Aleshores se 'n varen témer que , amb s' estrai que	havian fet	, tenien es coll ple de sang del Bon Jesús . Anaren ben alerta a fregar -
2705	fins a dobler i maia , buidant -se allà mateix ses butxaques de tot lo que	havian fet	sauvatge an es senyor . Aquí l' amo else féu dir es Credo ben fort
2706	es gigant no m' aplec i m' engolesca amb una xuclada causa es pas que	he fet	a sa seua dona , que no és més que es que ella me volia
2707	, aquestes olles dalt es fogons , aquests pans dalt sa taula i he fet lo que	he fet	, no per res de mal , sinó per sa fam que duia . Deman perdó de
2708	pega un toc an es front , dient : — No aneu a cercar pus ! Som jo que	he fet	es descuit ! No he pensat en s' encàrrec de Na Catalineta ! Aquí bota de
2709	Na Catalineta s' enverga un grandióss toc an es front , dient : — Ja som jo que	he fet	es descuit ! Vaig prometre a sa meua fieta que li duria un reim , es
2710	que caminaven , ella se pega un esclafit an es front , dient : — Quin descuit que	he fet	, mon pare ! M' és precis tornar arrere ! Feis vós sa vostra via i ja
2711	de l' engan ! Acostau -vos , i ho veureu si ho és endins es forat que	he fet	! Es gigant s' acosta , veu tot es dit enfonyat dins sa soca , i roman
2712	mon pare i meu . Aquell homo va dir : — Si jo no hagués fet lo que	he fet	, ton pare me poria escupir a sa cara . Ets amics han d' esser amics ,
2713	en es siti ! — Ja està clar que sí ! — diu es mestre — . Vetací es pla que	he fet	: junyiu es parei an es carro . Dos vos vestiu d' oliers i dos vos
2714	voga , ella va pensar : — Si es meu homo se n' ha temut , d' això que	he fet	, i no li és entrat per s' ui dret , és capaç de moure 'm
2715	com pegava sa primera cuierada de sopes , ella s' exclama : — Oh quin descuit que	hem fet	! No hem pensat a posar dins sa pastera es plat de ses menudències de
2716	dins aquell barranc , i diu an es mestre : — Mira , ara arribaran a sebre lo que	hem fet	de llevar d'es mig Na Catalina ; sa Justícia mos prendrà ses messions per
2717	es i bitlo-bitlo passarem el Rosari , i llavò sopam . — Trob — diu En Bernat — que	heu fet	un pla de primera , i m' agrada ben re-de-molt . Per part meua ,
2718	surten En Bernadet i es cavall . En Bernadet diu : — Déu vos ho pac , lo que	heu fet	per mi ; i en coses que siem bons , manau i disponeu . — Déu te do
2719	surten En Bernadet i es cavall . En Bernadet diu : — Déu vos ho pac , lo que	heu fet	per mi ; i en coses que siem bons , manau i disponeu . — Déu te do
2720	Bernadet i es cavall . En Bernadet digué a sa dona : — Déu vos pac lo que	heu fet	per mi ; i en coses que siem bons , manau i disponeu . — Déu te guard
2721	faria ara , queixar -me de voltros , si mai vos poré pagar ni agrair lo que	heu fet	i no vos aturau de fer per mi ! No és cap queixa de negú
2722	amb voltros i mai no vos ho sabré agrair prou , lo molt i molt que	heu fet	per mi . Però se fa precis deixar -vos perquè ja fa massa que falt
2723	i diu a son pare i sa mare : — Vaja , nu ho negueu ! Sou valtrus que	heu fet	aquest robu ! D' ont trauríeu , si no fos així , tant de bon cuncert com
2724	general de mar i terra i diu an aquell major : — Però què és això que	heu fet	an es general ? — I què li hem fet ? — diu es Major . — Li heu robat
2725	tenien cap , les va dir : — Jo vos don milions de gràcies de tot lo que	heu fet	per mi , perquè , què seria estat de mi , si no és per voltros ? Però
2726	? — deia aquell . — Què ha d' esser ? — diu En Tià — . Que si no restituïu lo que	heu fet	pagar d'es cuiros que no és just , no en sortireu , d' aquesta ! Vos
2727	fet s' argenter , es pecat no serà gaire gros i no es porà dir que	hàgeu fet	un robo , perquè a l' acte mateix ja restituïreu es mateix valor de sa

2728 ? — diu sa veue- ta de s' anellet . — Tens raó — diu En Joan — . No res , qui
 2729 ure com se 'n desfaria , d' aquells trumfos — . Encendré sa pipa , i fumarem ; i qui
 2730 i endeutar -se i fondre sa suor d'ets altres , i que llavò es qui
 2731 vila , resolt a fer -n' hi una , a sa dona , si era estada ella qui
 2732 else guipàs i sa Justícia no else posàs ses mans damunt . Amb això es qui
 2733 i de vuit i de carassa d' allò més garrir i bufarell . Comptaren es qui
 2734 Altesa ! Senyora Altesa ! — crida sa dida — . I ara què fa ? Però què fa ? Però què
 2735 ial Majestat lo que ha fet aquest homo per ressuscitar la senyora princesa . — Què
 2736 Però què me deis ? — s' exclama es capità — . Explicau -vos més ! Parlau clar ! Què
 2737 redona , cap a ses cases . — Al·lot ! — diu l' amo , com la veu — , i què
 2738 . Quan veu que és aquell de mitges carns i no es més magre , diu : — Què
 2739 aquesta setmana ! Qui és passat per ací ? — Vaja , sopa — diu sa dona . — I què
 2740 niem d' aqueixa mort ? — Per ell me tenc ! — diu es patró Pere . — Veiam ! I què
 2741 vist : no l' he trobada , an aquesta pècora de flor , ni noves . I tu què
 2742 de dalt a baix d'es solcs clapes de blat ençà i enllà . — I què
 2743 llò , roman esglaiat , fins que s' exclama : — Però com pot esser estat això ? Què
 2744 diga , que no hi havia negú que fos capaç de donar -los dent . — Però què
 2745 que fos capaç de donar -los dent . — Però què has fet , dona ? — deia ell — . Què
 2746 sang i més sang , i s' hortolana fent es bategot per damunt es trispol . — Què
 2747 ca , que pareix que s' agrada tan poc de garrotades com jo mateix . — I què
 2748 ençà i enllà . — I què has fet ? — diu ella , mirant -se es tu autem . — Què
 2749 de mi ! — deia s' aubercoc — . Som un ase ! Som un porc ! Meresc fermar ! Però , què
 2750 s' aubercoc — . Som un ase ! Som un porc ! Meresc fermar ! Però , què he fet ? Què
 2751 xclama : — Però com pot esser estat això ? Què has fet , gran polissardo ? — Què
 2752 — Què has fet , Pere !!! — digué es senyor , tot esblanqueït i astorat . — Què
 2753 ventre de qualque peixot , i açò no és sa cosa , cara de rosa . I què
 2754 dins es forn de calç . — Però , què dimoni heu fet ? — deien es soldats . — Què
 2755 fretura , de roba , i no porà defogir d' haver -la -me de pendre ! I què
 2756 com un estel ; i la senyora princesa que no s' aturava de dir : — Cavaller , què
 2757 on pare les se va veure tots quatre davant , les diu : — Veiam ! Explicau -vos què
 2758 ' aquella flor ! , fins que ho hagué passat tot a foc i a sang . — Però què
 2759 més sang i aquell cavall bots i aixecs i eguins , fet un lleó . — Però què
 2760 , li movien una lulea escandalosa i s' hi divertien per llarg . Com prou rebumbori
 2761 i no li haurien d' estar subjectes com a vassalls es dia que el rei
 2762 fina i amb aquella fadrineta tan galanxona i tan bona al·lota . Com prou s'
 2763 dos pensa qui pensa per quin vent prendrien per sortir de tal enderivell . Com s'
 2764 una Avemaria ... No , i ja porem veure de quin cap feim estrelles ... Com prou s'
 2765 i es tres pèls bords que tenia baix de s' oreia esquerra . Com prou s'
 2766 es dos brotets de murta florida , se 'n posa un dins un butxacó que s'
 2767 clau dins sa butxaca d'En Joanet , que desiara se paupava es butxacó que s'
 2768 el rei ho sabés , me 'n deixàs anar d' aquesta manera ! I , com prou s'
 2769 tenia de tornar jove i garrida , que sofrí fins que no pogué aguantar pus . S'
 2770 de no sebre com s' ho havien d' endiumenjar perquè sa ratolina no les safalcàs ,
 2771 a cal rei . Hi arriba , la reina véia , que ja l' esperava , li diu si
 2772 , posant -l' hi a un dit de sa man dreta — . Amb aquest anell coneixeré si
 2773 a sa jovençana : — Mira , dins tres dies tornaré , si Déu ho vol . Ara veurem si
 2774 ? — Només és estat una mica sa mitja — diu ella — . I això no compta tampoc ! Si

ha fet
 ha fet
 han fet
 havia fet
 havia fet
 havien fet
 ha fet
 ha fet
 ha fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 has fet
 havia fet
 he fet
 he fet
 he fet
 he fet
 he fet
 he fet
 he fet
 he fet
 heu fet
 heu fet
 heu fet
 heu fet
 hagueren fet
 hagués fet
 hagueren fet
 hagueren fet
 hagué fet
 hagué fet
 havia fet
 havia fet
 havia fet
 havia fet
 havien fet
 ha fet
 has fet
 hauràs fet
 hauríeu fet

el més que faça el manco ! Treu -me , si vols , això : cuera , forqueta i
 ' vui , farà demà . Així ho va fer , i ben passat migdia s' entrega sa
 es favor de deixar , es qui han feta sa somereta , s' haien de pegar
 allò . Entra dins ca seva , la crida i li diu : — I vares esser tu
 es mort per no pagar es deutes , pagà es ciurons a quinze i mig
 s' encant i hi va haver p'es cost de sa possessioneta i sa
 ? — Me 'n vaig ara mateix a can Bernadet ! — diu Na Catalineta — . Me n' hi
 ? — diu el rei . — Jo l' hi diré — diu es criat — . S' ha treta una
 Na Catalina ? — Ja vos ho diré — diu ell — . Es primers dies molt bé , se
 amb aquests porcs ... ? Que els has inflats ... ? Jo no los havia vists tan redons
 , Bernadet ? No t' havia dit jo que ensellasses es més magre ? — És ver ! — diu
 anit ? — diu ell . — Set ribells de sopes i set cossis d' enciam — diu ella .
 per tornar sa vida a sa meua fieta ? — diu el rei . — Que poria dir
 , Bernadet ? — Jo — diu s' al·lot — l' he trobada , gràcies a Déu , i la
 ? — diu ella , mirant -se es tu autem . — Què he fet ? — diu En Bernat — . Lo
 , gran polissardo ? — Què he fet ? — diu s' al·lot — . Veis ? He fet així ! I
 , dona ? — deia ell — . Què has fet ? — Pans amples ! — deia ella , tota satisfeta
 ? — Pans amples ! — deia ella , tota satisfeta . Aquell homo prengué tal rabiada
 , Pere !!! — digué es senyor , tot esblanqueït i astorat . — Què he fet ? ... Lo q
 s' animal , per haver -li de pegar ? — diu es pastor . — I qui li ha
 ? — diu En Bernat — . Lo que l' amo m' ha dit . He tirada tota sa
 ? Què he fet ? He morta N' Espardenyeta , s' al·lota més garrida i més
 ? He morta N' Espardenyeta , s' al·lota més garrida i més viva i més
 ? — diu s' al·lot — . Veis ? He fet així ! I agafa s' altra figa , la
 ? ... Lo que faç molts de dies . — Què vol dir ? — Açò és lo que vol
 jo ? Ja som estat partit a replegar cabres ; i quan n' he tengudes una
 ? L' he mort ! — diu En Tacó . — Però , com ho heu fet ? — li demanen es
 jo ? La hi he deixada , i li he dit : Ja em pagareu , en porer !
 ? A on me 'n duis ? Això és manera d' enganar una proba fadrineta ? Tornau -
 aquests quatre anys . Cadascú que don relació de lo seu . — Jo — diu En Pere —
 , padrineta ? — va dir s' al·lotona amb un plors fora mida , com va veure
 , homo sant de Déu ? — deia l' amo d'es cavall — . I així ferrau vós
 , un exclamà : — Així mateix és gros , ben mirat , que dins tan poc temps aquells
 es darrer badai . Qui li sabia greu així mateix que En Bernat no hagués
 cloquetjar es cap el rei i la reina sobre qui poria esser aquell Miquel
 cloquetjar es cap aquells dos estudiants sobre lo que n' havien de fer , d'
 cloquetjar es cap , el rei se pensa aquesta : — Ja sé què faré . L' enviaré
 cloquetjar es cap damunt aquesta cosa , s' espitxa cap a ca sa patrona Francina
 an es gipó blanc a davant i s' altre brotet el posa , quan se
 fer a posta per dur -la , per veure si la hi duia o si
 cloquetjar es carabassot amb aquestes idees , com era un homo de bé a carta
 dur un mirai , i s' hi mirava desiara per veure si se 'n anaven
 allò i que confiaven que tota aquella negror se n' aniria i romandrien tan
 allò que li havia comanat , ella contesta que sí i ja no se 'n
 o deixat de fer lo que jo t' hauré comanat . Peguen un roec i
 molt de senyal an es bri i a s' estopa , tan filadora com diu
 riure un mort ! I ja no heu tenguda altra manera de sortir ? Vaja quines

2775	aquelles tres fadrinetes i si havia presa sa roba a sa més petitona i si	havia fet	tot quant ell li havia comanat . En Bernat li conta fil per randa tot
2776	si n' heu fet cap ! I allà mariners i passatgers tots pensa qui pensa si	havian fet	cap descuit , fins que son pare de Na Catalineta s' enverga un grandió toc
2777	. Se posa davant s' ermità i li diu : — Senyor rei ! , que m' ho perdoni , si	he fet	un poc tard ! Sap que hi vénc de lluny ! Ja me pensava no esser -
2778	passen i es mestre major los diu : — Oi ! Que veniu a cercar En Gelat ? — Si	heu fet	d' ell , sí ! — diu el Bon Jesús . — El vos ne poreu menar — diu es
2779	-me a mi , hi haurà d' haver més de dos doblers de raons . — Qui t'	ha fet	a tu argenter per haver de fer una arracada ? Qui t' ha fet sabater
2780	. — Qui t' ha fet a tu argenter per haver de fer una arracada ? Qui t'	ha fet	sabater per haver de fer una sabateta com sa de sa fia del rei ?
2781	haver de fer una sabateta com sa de sa fia del rei ? I qui t'	ha fet	a tu perera per haver de fer cap pera , i una pera d' or ,
2782	tu , no en tengues maldecaps ! 'Xa -ho fer a compte meu ! — Però , i qui t'	ha fet	cuiner a tu ? — diu sa fia del rei — . Sobretot , pot ser que ho sies ,
2783	primer de tot m' establia parlar -ne amb vós . — I què és lo que t'	ha fet	es meu fadrí ? — diu es mestre tot alterat . — Ara com ara — diu En Joanet — ,
2784	toca a ell . — Oh jovenet ! — diu aquella jaieta — . No ho saps , es bé que t'	has fet	a tu mateix amb això que m' has donat a's mig de sa
2785	e defora que cridava amb tota quanta força poria : — Joanet ! O Joanet ! Que no t'	has fet	mal ? Has tengut cap denou ? Tens res romput : cama , cuixa , braç , espatla , espin
2786	eren mil benes com pegaren abaix . Ets altres d' allà dalt cridaren : — Que no t'	has fet	mal ? — No gens — va dir un porqueret que justament era per allà darrere sa
2787	— . Mesquí de tu , si no m' ho contes . A l' hora d' ara ja t'	hauria fet	botir es cap i es coll de dalt ses espatles . Ara veig que m'
2788	són de guix ? Ja te pegaren bon porro , ja ! Més te 'n mereixs ! Qui t'	havia fet	cocouer a tu ? Tu haguesses duita sa mel ... — Ma mare — vaig jo dir — , ni
2789	cavall diu : — Ara estam salvats per aqueix vent , gràcies a Déu ! Ja veus si t'	he fet	un bon favor ! Crec que ho deus veure , que és gros es favor ! — Massa
2790	aqueix — . Qui dimoni és que pega ? — Oh quina desgràcia ! — diu sa dona — . I t'	he fet	mal ? — Maldament no fos tant ! — diu ell , pegant uns bons remeulos . Ella encén
2791	dies el rei diu a la senyora princesa : — Si no te deia per què t'	hem fet	aqueix pas de dur -te aquí , no ho sabries . Es motiu és que vaig
2792	te demanam perdó d' agenoiats si t' hem agraviat de res ! Si en res t'	hem fet	tort , és estat sense témer -mos -ne ! Jo t' ho asegure per cosa certa ,
2793	queixa casa , ple d' agraiment , això sí , envers de vosses mercès , que tant i tant	han fet	per mi , que mai los ho sabré ni poré agrair així com los pertocaria .
2794	se féu tan avall , que se va pondre . Aquella moretada tan feresta del dematí tota	havia fet	ui : o eren morts o estaven mal ferits o ho havien donat a ses
2795	qui canta , darrere es parei , que se n' anava de d' allà , casi trot-trot .	Havia fet	un trau a cada sac , que hi poria passar sa mà , i ja ho
2796	r força , vaig prometre an el dimoni es primer infant que tendria . Vares esser tu ;	has fet	es set anys i ja et pots preparar per anar -te 'n amb el
2797	com poria esser això , cop en sec surt amb aquesta : — Parlem clars : això que tu	has fet	, no ho fa cap homo sense una virtut superior . Forçat forçat tu n' has
2798	que aquest anell no perda sa lluentor i no torn negre ! Serà senyal que tu	hauràs fet	lo que et tenc comanat que no faces ! No hi bovetgis amb Na Rossa ,
2799	' aucellet voldrà que l' amolleu , però voltros ben alerta a amollar -lo que no us	haja fet	trobar ton pare i ta mare ... ! Hala , idò , Joanet , que bona tanda t' espera ... ! —
2800	polsos i així com pogué se posà a dir -los : — Soldadets , oh soldadets ! Què us	he fet	jo , per haver -me de tomar sa casa ? No tireu pus per l' amor
2801	ores s' aucellet de ses set llengos diu : — Aineta , Miquelet i Joanet , ara que us	he fet	tot lo que volíeu , compliu -me sa paraula que m' heu donada d' amollar -
2802	aigo que va beure , que es posà més inflat que unes xeremies , al punt va	haver fet	es bategot de tot , i bona nit gigant ! Com En Joanet va veure que
2803	ni haver -li demanat si se n' hi volia anar . I la pobreta aviat va	haver fet	quèc ! , tot d' una que va esser dalt sa torre , perquè Na Trec-a-
2804	sòl rònc de sa barraqueta i quedà adormit en sec , i bons roncos ! Com va	haver fet	es primer so , devers mitja nit , se despert , s' aixeca i surt a mirar
2805	qui enfora bons budoixos de fideus i carn de sa pobra dona seua . Com va	haver fet	atzanet de tota sa gran calderada , se torca es morrots amb so sarrió i
2806	, sense gens de returada . — Amb què m' he de torcar es morros ? — digué com va	haver fet	atzanet . — Amb so sarrió . I ja l' ha despenjat d'es clau i bones
2807	se cala tots set . — Amb què m' he de torcar es morros ? — digué com va	haver fet	atzanet . — Amb so sarrió . El despenja d'es clau i bones fregades p'es
2808	i tic-tic-tic an aquell blat i , espipellada ve i espipellada va , aviat va	haver fet	es valdeú : no en quedà ni un granet , d' aquell blat . I què fa
2809	aficà tant dins es cap , que li pegà la futri i dins quatre dies va	haver fet	pell i l' enterraren . Al cel la vegem ! Amèn . I el rei se casà
2810	barres rac-a-rac rac-a-rac an aquella paret i al punt li va	haver fet	un forat que hi podien passar tres homos . — El dimoni ets ! — va dir En
2811	mitjans p' enterra i pols per llarg . Què me 'n direu ? Amb una estoneta va	haver fet	un forat ben gros i pogueren sortir peu pla . I En Joanet davant davant
2812	, a la reina i a la senyora princesa . Tot d' una que En Joan va	haver fet	ti-tu-ti tu-ti amb so fabiolet , ells no el sentiren gota , an
2813	d' arròs ! I hala una altra xicotina an es bòtil ! Sobretot , amb una exhalació va	haver fet	es valdeú de s' arròs . I llavò invest es pollastre rostit . L' escuixa , li
2814	. No en volgueu sebre més . A's temps de dir una part de Rosari , va	haver fet	es valdeú . Ni un granet ni res pus que s' ossam en quedà , de
2815	i allà l' hauríeu vist fer sa viona , enfora qui enfora bon concert . Com va	haver fet	atzanet de s' arròs , se posa an es llom torrat i també deixà es
2816	mos faça benes a tots ! Tampoc no tenc sa vida avorrida ! Com prou se va	haver fet	cloquetjar es cap , el rei se va treure aquesta : — No res , demà faç posar
2817	caldera de tafona . Es gigant s' hi aborda i , zas-zas ! , amb un instant va	haver fet	es valdeú : només en quedaren ets ossos , d' aquell asot . — Hi ha res pus ? —
2818	caldera de tafona . Es gigantot s' hi aborda i , zas-zas ! , amb un instant va	haver fet	es valdeú : només en quedaren els ossos , d' aquell cavallot . — Hi ha res pus ? —
2819	boca i , rac-arrac rac-arrac , a's temps de dir una avemaria el va	haver fet	miques . Es gigant queda fred , i se pensa aquesta : — Lo millor serà llogar -lo
2820	quella mort . Es jutge davant tota aquella cosa va romandre confús . Com prou se va	haver fet	cloquetjar es cap fa posar dins sa presó es ciutadà , mon pare i aquell
2821	es títol , ja , en voler , i amollar -lo tot sol ! En Massot , com prou va	haver fet	beo !!! , que ja no el sentien d' escanyat que estava , com va veure que

<p>2822 quatre dies no en tengueren cap bri , perquè en venien cada dia i aviat varen 2823 sa seua platada i amb un instant la varen haver buidada . Encara no ho varen 2824 aumuds de segó . § 15 . Com acabà Sansó Es contraris , tot d' una que el se varen 2825 t això ? Què has fet , gran polissardo ? — Què he fet ? — diu s' al·lot — . Veis ? 2826 me n' ha feta una que n' estic amb sos cabeis drets ! — I què vos 2827 ista — . Veiau , idò , si l' assolíu ! , perquè així mateix és un paperet es que vos 2828 ell voldrà que l' amolleu ; però voltros no l' heu d' amollar que no vos 2829 a s' argenter i , en pendre l' a sa patrona , li posau aqueix que vos 2830 an es seu poble , i ja me dureu es compte d' es llaít que vos 2831 que me poguéssu fer un favor molt més gros que no es que jo vos 2832 què voleu que facem ! Perdonau -mos per l' amor de Déu , que això que vos 2833 oixeu-coixeu . Sa fadrinet no parava de dir : — Què és això , germanet ? Que vos 2834 davant es senyors de la cort — . Però qui deu esser ell ? I què se deu 2835 se 'n ve ara aquest amb sos dos uis ? — deia tothom — . I què se deu 2836 mos surt ara aquest amb ses dues cames condretes ? — deia tothom — . I què se deu 2837 qui ? — deien tots , movent un rebumbori de los cent mil dimonis — . I que se deu 2838 a veure si ella està a ses mateixes . — Prou que sí ! — diu ella — . O s' 2839 me valguen . Sa fia del rei a un tros curt guanyava a molts i s' 2840 sé per què ets vengut ! — diu sa viuda — . Per sa meua fia ! I què t' 2841 missa ! En Xesc al punt , més cremat que una monea , romp dient : — I què t' 2842 I tu , gran polissó ? — li diu el dimoni , llançant centelles p' etsuis — . I que t' 2843 pos una vegada , el dimoni que és el dimoni no te traurà . I què t' 2844 t an es fogó . — Uei , estornell de beurada ! — diu N' Apuntera-pareis — . Que vos 2845 , què esperau , grans polissardos , a mostrar -me es caramall d' es doblers ? Que vos 2846 — Bon dia , auellet ! — diu es mestre . — Parlem de tot — diu s' auellet — . M' 2847 otes aqueixes fuades que teniu aquí ? — Ah que són ? — diu sa veia — . Tot això ho 2848 serro , i ja ho crec que amb un tancar i obrir d' uis també l' 2849 ? Ai mesquina de mi ! Què dirà s' homo , en tornar , com veurà que casi no 2850 partit , digué a ell que jo era sa més filadora del món , allà on no 2851 que som sa més filadora del món , allà on vós sabeu massa bé que no 2852 tres dies filaré tot quant puga d' aqueixa estopa , i direm que ets tu que 2853 i vestits de damunt , un bo , s' altre millor ! Tota aquella robada era lo que 2854 s' era enfonyat veren brollar -hi una glopada de sang . Era que es peix Nicolau 2855 amb molta de rusca . I me troba es clot tot grufat i es berenar que 2856 paret Així com pogué , se 'n va a cercar ets altres dos ; i , com prou 2857 ha d' acabar mai . Déu n' alliber tota persona nada ! Amèn . Idò sí , com prou 2858 ' hi hagué cap que pegàs més que damunt sa seua ànima de cadafet . Com prou 2859 atgenquen . Però li succeí an es gigant com a tots es flastomadors , que , com prou 2860 , i se tanca amb sa madona dins sa cambra . — Aquest polissó — digué com prou va 2861 degué romandre aquell malanat de pareier , sense cireres i sense mules . Com prou va 2862 canten : Sa falguera n' és un abre qui ne té propietat ; amb una dematinada n' 2864 . I qui vos havia dada orde per fer aquesta ? — Idò haguéssu trompitxat més i no 2865 lo millor era foradar -l' hi . — Ah , tros de bèstia ! — diu ella — . I l' hi 2866 egueren sentir de tres hores lluny . Va aixordar es geperut , que es pensava que li 2867 uia d' aquesta manera ? — No ho crega , senyoreta ! — diu sa veinada — . Que el s' 2868 sa dona — . No és passat negú més que un ase vei ! — I no el m' 2869 sa dona — . No és passat negú més que un cavallot vei ! — I no el m'</p>	<p>haver fet haver fet haver fet He fet ha fet ha fet haja fet haurà fet haurà fet he fet hem fet heu fet haver figurat haver figurat haver figurat haver figurat ha figurat havia figurat has figurat has figurat has figurat heu figurat heu figurat heu filadet ha filat ha filat hauré filat havia filat he filat has filat havian filat havia finit havia finit hagueren flastomat hagué flastomat hagué flastomat han flastomat haver flastomat haver flastomat ha florit haguéssu folgat has foradat hauria foradat ha fregat has frit has frit</p>	<p>es valdéu . Una mica s' apedaçaren amb sos quatre diners que en tragueren , però fer a s' arròs com , zas ! , ja compareix davant cada un una altra gran seu , li tragueren ets uis i el feien rodar a una sinya a punt així ! I agafa s' altra figa , la s' afica dins sa boca i la ? — diu es gigant . — Que m' ha dit que fogia de vós — diu aquell — perquè que no és de fer a cristians . I l' amo i s' hortolà davallen trobar ton pare i ta mare ... Hala , Miquelet , fii de rei ! , trompitxa , que bona s' argenter , es pecat no serà gaire gros i no es porà dir que ; i , si és just , jo el vos pagaré . S' hostaler se n' anà a , que tampoc no ho és massa . — Quin favor ? — diu sa jaia — . Diga , senyoret , v és que mos ho havien manat ! Germanet , noltros no som més que uns missatges mal ? Tornau arrere i vos rentaré ses ferides i les vos embenaré ... ! I llavò ? Així mateix se necessita esser -ho , atreuit , per voler esser més que el rei ! ? Tant s' hi infundaren , que fan una crida que qui tenga es dos uis , , ell ? I hem de consentir que un forasterando de mala mort se 'n puga aquesta bèstia ? Ell és més alt que ses criatures ! ... I per més burla i aquest estornell de comte que donaré jo una paraula i llavò la faré nul· que a un tros llarg seria lo mateix . Lo que li succeí fonc que , , tros d' animal , més que animal ! Tal volta és cap cussa sa meua fia , tu , ara ? Què hi fa que t' hagen donada sa raó , si no la no haver -me 'n de donar , de compte ? A veure com està sa fia , gran marxando ? — No res idò — diu aquell — , ja diré colque cosa . Idò senyor b que això sia cap boal i que no hi haja cristians , que vos n' que hi he de fer moltes de puces , per aquí ? Hala , sortiguem -ne més aquell borraió de llana que vos vaig dur ahir ? — Prou , prou ! — diu es filador — Na Catalina , perquè saps que ho és , de filadora ! p' es seu gust filaria , engolint -se es fil . I aquí he jo dit : lo millor que puc fer res ? Se mare se 'n compatí , i diu : — No res , saps què farem ? Jo mai ; i ara m' ha feta encamellar aquí dalt amb aquest endiemenjat per fer mai ? — De grosseranda ! — diu sa mare — . I que te series casada tan aviat si ; i en veure venir es teu homo , t' encamelles damunt sa paret de sa , teixit , cosit i brodat aquells estols de filadorettes , teixidorettes , cosidorettes . Per això anau -li alerta , a Saluet , que s' engolí es peix Nicolau i . Es porcs havien sentida s' olor , i , grufa qui grufa , l' hi havien trobat , , maleit i plorat , una hora antes de s' auba se n' entren dins sa es gran toixarrut d' es gigant , s' hagué d' arribar a aturar , naturalment ; i , se n' hagué de tornar sense res an es fus , ni esperança . Així n' , se queden sense an es fus , més que es mal que han fet — mos ha de fer fer ui de tot ! No mos n' escapam : són faves , li agafa una esclator de cor , i se posa a plorar com un nin i n' ha granat , n' ha escampada sa llavor . Amor , triau la garrida , Amor , tant devers s' hostal d' Algairé — diu ella — . No , i encara en vaig fer ? — Sí — diu ell — , amb una guia saquera ! Sa dona , com sent allò , se 'n es cervell , lo mateix que si li haguessen passat un ferro per dins una vossa mercè ? — Jo ? — diu sa patrona — . Ses darreres que he tengudes ! — Idò h ? — diu es gigant . — Sí , amb col ! — diu sa dona — . Vaja , seu -te a sa ? — diu es gigant . — Sí , amb col ! — diu ella — . Vaja , seu -te a sa taula</p>
---	---	---

2870	aquí ? — Un cavallot vei — diu sa dona . — I no el m' has rostit ? — El t'	he frit	amb col ! — diu ella — . Vaja , seu i el te duré ! Sa dona li du
2871	si és sa dona — diu aquell — que amb so seu mal cap i mal maneig	ha fus	tot es cabal de s' homo ? — En aquest cas — diu En Joanet — , ja no
2872	que li coneguessen cap tara ni cap vici , com se 'n va témer , ho va	haver fus	tot , i s' hagué d' endeutar per porer -se omplir es gavatz ell i
2873	li passà sa floreta per davant es nas com l' havien d' enterrar que l'	havien fusellat	, l' afina a la fi , el crida i li diu : — Que has fet molts
2874	un duret d' or , zas ! , n' hi compareixia un altre dins es sarró ; i , en	haver gastat	aquell , zas ! , un altre ; i ja en tornava tenir dos , de durets d' or .
2875	! L' amo i s' hortolà ho comptaren , i hi va esser tot fora lo que	havia gastat	sa jaia amb so parament i sa caixada de sa fia . Vos assegur que
2876	mare , com lo veu . — Que sa coca s' és acabada a sa font Nova i	he girat	. — Ah gran golafre ! I que tendràs fam calina ? Una cocassa com aquella haver -la
2877	coca de farina d' ordi : tot són tàstares , i el diantre que la roec ; i	he girat	. — Ah bóta ferrera ! I com farem sa fornada de demà , sense llenya ? — Ja vos
2878	! — diu el rei — . Idò fins demà dematí a sortida de sol , aquí mateix ! I ja	ha girat	en coa , i amb ell tots es senyors de la cort , cap a sa
2879	are galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! I es bou ja	ha girat	en coa , i per amunt , i de d' allà , davant davant , i un tros
2880	galina ? — La pomarrina , que m' és caiguda damunt la caparrina ! I sa llebre ja	ha girat	, i cametes me valguen per amunt , i es bou , es xot , es gall i
2881	fel . Enfadada de tot , s' aborda a ell amb ses corretges , i l' amo ja	ha girat	en coa i vos assegur que en tenia poca , de peresa de remenar es
2882	o beneit ! — deien es pareiers — . No hi aneu , per amor de Déu ! En Pere ja	havia girat	es cavall i no else sentí . Arriba a ses cases , hi havia sa clau
2883	una porcella rostida . Era que sa sabonera no tenia cap virtut perquè el rei no	havia girat	es cavallet conseier just com començava a suar . — Joanet — diu sa fadrineta — , a
2884	-me girar ! — diu en Pere an ets homos . El giren ; i encara no el varen	haver girat	, com tornaren tenir es diantre de mosca brun qui brun an es peus . Bé
2885	negre . — No res — diu En Bernat — , anem a sopar , que em pens que el m'	he gonyadet	. Sobretot , fins ací em diu bé . Es fet és que el rei no és
2886	onyat ! Aquí tots es cristians romperen en mansbelletes i se posaren a cridar : —	Hem gonyat	! Hem gonyat ! Beníssim ! S' acció és nostra ! Nostro ha d' esser s' ajuntament ! E
2887	-s' hi i que les donàs sa corona : Idò bé , mi senyora la senyoreta Elienoreta	ha gonyat	ses tres vegades a ses altres dues , i ha gonyat amb aquelles tres coses
2888	tots es cristians romperen en mansbelletes i se posaren a cridar : — Hem gonyat !	Hem gonyat	! Beníssim ! S' acció és nostra ! Nostro ha d' esser s' ajuntament ! Es moros matei
2889	. Es pactes són que , si gonyàvem , mos havíem de partir es doblers de sa guarda .	Hem gonyat	? Idò n' hi ha la mitat de meus . — Beee ! — tornà fer es pastor . — No
2890	fogó i duis -vos -ne lo que hi trobeu , que és vostro , perquè vos ho	haveu gonyat	. Aquell senyor descomparegué ; s' al-lotó , tot esglaiat , fugí a contar -ho a sa
2891	mi senyora la senyoreta Elienoreta ha gonyat ses tres vegades a ses altres dues , i	ha gonyat	amb aquelles tres coses que Vossa Mercè me 'n deixà dur per haver -li
2892	preu — diu l' amo . — Preu ? — diu En Miquel — . Me dareu lo que trobeu que m'	he gonyat	. — Bé parles — diu l' amo — . Idò pots quedar . — Idò quedaré ! — diu En Miquel
2893	bé . Però i què t' he de donar ? — Me donareu lo que trobareu que m'	he gonyat	— diu En Bernat . — Idò pots romandre i començar ara mateix — diu l' amo . — Idò
2894	. — Això sí que no ! — diu En Bernat — . Vós pagau -me lo que creis que m'	he gonyat	. Així férem es tracte . — Tens raó ! — diu l' amo . Se posa sa mà dins
2895	menjar -se aquella poma del dimoni . I ara digau tots si he gonyat o no	he gonyat	! Aquí tots es cristians romperen en mansbelletes i se posaren a cridar : — Hem g
2896	allò amb tan poc temps , i se posa a dir : — Això no pot esser , que	hages gonyat	tant ! Això és que n' has feta qualcuna ! Deuen esser robats , tants de diners !
2897	us ho deia jo — cridava En Bernat — que no estiràsseu tan fort ? Vetací lo que	heu gonyat	de no creure 'm . Mentres deia això , se 'n va a sa trutja soterrada ,
2898	, i les troba lo mateix , pipa encesa , mig ajagudots , ralla qui ralla . — Sí que	heu gonyat	bon jornal ! — les diu . — Bo ! — va dir En Tià . — N' heu feta molta , de
2899	' ase ! — La hi tenga , no la hi tenga — diu el rei — , ella és sa qui	ha gonyat	, i foris ! N' Elienoreta ho veia massa , lo tort que venia a tothom que
2900	Guinyot , i li diu : — Senyor doctor , vostè m' ha curada sa meua fia ; diga què	ha gonyat	, i sa seua boca serà mesura . — Això sí que no ho faré ! — diu En
2901	hi cabia de gaubança ! — Mestre — va dir an En Pau — , ara heu de dir què	heu gonyat	. — Que em don lo que voldrà , vostè mateix — diu aquell belitre . El senyor rect
2902	caporal : — Se mereix aquesta al-lotona que li donem un do , massa que el s'	ha gonyat	! — Ben pensat ! Ben pensat ! — diuen tots — . Es caporal que diga quin ha d' esse
2903	Eva feren amb so menjar -se aquella poma del dimoni . I ara digau tots si	he gonyat	o no he gonyat ! Aquí tots es cristians romperen en mansbelletes i se posaren
2904	-la -se 'n , qualche atrevit de marca , que , així i tot , no ho sé , com	ha gosat	arrambar -se i fer -me aquesta , sia el qui sia ! Aquella olor de carn
2905	eraren esser -ne sortits . Com passaven per darrere ses cases d' es Caparó encara no	havien gosat	investir ni un ni s' altre . Arribaren a Ses Basses , travessaren Vilafranca i empr
2906	dir ella . — Idò per què no li has respost ? — li diu sa madona . — Perquè no	he gosat	! — diu ella . Què me 'n direu ? Ell es vespre que va venir davant , Na
2907	' és un abre qui ne té propiedat ; amb una dematinada n' ha florit i n'	ha granat	, n' ha escampada sa llavor . Amor , triau la garrida , Amor , triau la millor ! A
2909	, se posa a gratar , decantant -los sa terra . I què me 'n direu ? Ell com	hagué gratat	un poc , se féu un forat com sa boca d' un forn i va
2910	— Però què té aquesta beneita , tant de dormir ? Així mateix és molt estrany que no	haja guaitat	a donar -me es bon vespre ! Serà cosa d' anar -hi a desxondir -la
2911	mica de formiga ? S' afica per aquella finestra dins una cambra , a on aquell que	havia guaitat	se vestia i se rentava . El se mirà sa formiga de prim compte i
2912	de ses meues ungles ... ! No res , anem a sopar , que em pens que el m'	he guanyadet	així mateix , avui per avui ! Sopa , passa el Rosari i s' enfilai de parenostros
2913	-a qui li vengués bé , seria sa dama que es tres vespres d' es ball	havia guanyat	a totes en garridesa i gallardia i que s' era demostrada sa més digna
2914	ball havia fet anar en revolt el rei , tota la cort i tota la ciutat ,	havia guanyat	a ballar a totes ses al-lotes i les havia vençudes en garridesa i
2915	un patró que nomia Pere . Tornava d' un viatge ric i ple de tant com	havia guanyat	amb sa barcada i tot amb u s' alça un temporal ferest , que a
2916	' ofereix , i ho don per rebut . I vui que ho tengues tu que t' ho	has guanyat	. Ara , per un gust , gira 't darrere i te mostraré una cosa . En Joanet
2917	parei de bous ... tot t' ho don , tot t' ho perdon , perquè bé t' ho	has guanyat	. Tu m' has fet tocar amb ses mas lo mal que és donar mals

2965	tot es poble en beu . Com avui dematí la gent se n' es temuda , hi	ha hagut	un viva el rei . Han provat de desembossar -la ; han ponyit d' un vent
2966	rei torna i lo primer que demana a sa mare i sa dona , si hi	ha hagut	res de res . — I tant com hi ha hagut ! — diu sa mare — . Va néixer
2967	mare i sa dona , si hi ha hagut res de res . — I tant com hi	ha hagut	! — diu sa mare — . Va néixer un mostro lo més horrorós , que no sabien si
2968	Jesús , fent es desintès se gira , i diu : — I ara què és això ? Que hi	ha hagut	res de nou ? — Maldament no hi hagués hagut tant ! — diu sant Pere — . Una carabas
2969	ha res de nou enlloc . — Bono — diu En Pere — . Com a de nou , no hi	ha hagut	res des que se morí es xoric . — Què vol dir ? — diu En Pau — Aquell
2970	tant com el torn ! — diu N' Andreu . — I que tanmateix — diu son pare — n' hi	ha hagut	cap que el t' haja deixat enterrar dins es seu corral ? — Cap — diu N'
2971	que et diga que sí . Ho hem fet d' aquesta manera , i cap n' hi	ha hagut	, d' es meus amics , que m' haja volgut fer es favor . Llavo mon pare
2972	, no és estat per culpa meua , sinó de sa maror i mal temps que hi	ha hagut	a la mar . Cont , senyor jutge , que fa tres setmanes que partírem de Mallorca
2973	? Me 'n tenc de tornar a ca nostra ? Hauria de contar tot lo que hi	ha hagut	i mon pare me mataria ! Me faria sa pell sense apellació ! No pot ser !
2974	Salomó , Sansó i Absalom . I ho va esser Salomó , s' homo més sabut que hi	ha hagut	mai en el món ; i Sansó , es més esforçat , i Absalom , es més garrít ;
2975	cega . Ni n' han trobat ni en trobaran . Fins i tot se conta que hi	ha hagut	homo devora una bassa contemplant sa rama d' un uiastre de sa vorera , retratada
2976	per demostrar que ell és es vertader profeta de Déu i que no n' hi	ha hagut	ni n' hi haurà cap altre com ell . Ja hi van , calçats per aigo !
2977	bassant -se es cabeis , un grapat amb cada mà . — Pobra Senyora Altesa ! Qui l' hi	hagués hagut	de dir , ella tan garrida , haver de parar en mans d' un gigantarro com
2978	coll , i a l' acte quedà tan ben confegit com si en la vida hi	hagués hagut	taí . Però llavo se temeren que havien posada sa cara darrere i es clotell
2979	ets ossos , d' aquell animalot : tot s' ho calà es gigantarro , i més n' hi	hagués hagut	! — Ambe què m' he de torcar es morros ? — diu es gigant . — Amb so sarrió ! —
2980	du a sa senyora , que , glec-glec , el s' envià tot , i més n' hi	hagués hagut	. Què me 'n direu ? Ell com li tornava s' escudelleta d' es brou buida ,
2981	i li agradà una cosa fora mida . El s' acabà tot , i més n' hi	hagués hagut	. Lo endemà es fustet hagué de tornar fer es brou an el rei , perquè
2982	i li agradà una cosa fora mida . El s' acabà tot , i més n' hi	hagués hagut	. Lo endemà el rei torna a ses mateixes : — Si no és fet d' es
2983	concert i amb un instant s' ho va haver engolit tot i més n' hi	hagués hagut	. — Oh quin gust i quin gust que m' has fet passar , oh jovenet ! — deia
2984	que havien botit : i romangué tot tan ben cosit , que no es coneixia que hi	hagués hagut	trenc enlloc enlloc . — El dimoni ets ! — s' exclama son pare , com veu tot allò .
2985	: — I ara què és això ? Que hi ha hagut res de nou ? — Maldament no hi	hagués hagut	tant ! — diu sant Pere — . Una carabassa que m' és caiguda damunt es cap ... Ja
2986	' escorxa passa per endins , i es dit s' enfonyà tot , i si més dit hi	hagués hagut	, més dit se seria enfonyat . Figurai -vos En Bernat si ho devia esser de
2987	eia la reina , fent sa llagrimeta . — Pobra princesa ! — deia tothom — . Qui l' hi	hagués hagut	de dir , que havia de parar an això . Aont s' és vist mai una
2988	! Oh si ton paret fos viu , ell que era tan bon homonet ! Qui l' hi	hagués hagut	de dir d' aquell angelet que deixà damunt la terra ! Com jo ho veig ,
2989	eplega ses cabres , i ... toca soletes . Es senyor al punt arribà , no conegué que hi	hagués hagut	res de nou , ferma sa pedra an es sac , el posa caic no caic
2990	i clou aquell tai , que s' atura de ratjar en sec , com si no hi	hagués hagut	taí mai . — Vaja ! — diu ell — , vetací es de Conies ! Ara tastau -los tots dos ,
2991	i no en veren pus la pols , ni carbons ni cendra , com si no hi	hagués hagut	foc ni flamada allà on havien estat plantats tant de temps . En Lau Fe '
2992	aquell vespre sobre es capdeperins , es rector d' Artà i ses dictes del rei , hi	haja hagut	qui se 'n sia aprofitat . Que seria cosa que colcú mos vetlàs aquell vespre
2993	, ben mirat , que dins tan poc temps aquells dos traginers se sien composts i hi	haja hagut	qui desembossàs sa font i qui curàs sa fia del rei ! — Sí que ho
2994	, si jo tenc sort de guipar -lo ! Seria ferest ! Amb una xuclada ja n' hi	hauria hagut	prou per empassolar -lo -me de viu en viu ! Com som gigant ! Com prou
2995	, an aqueixes muntanyes ; però lo que es diu a culades me sembla que no hi	hauria hagut	res que fer , i seria romàs esmolucat per tota sa vida i amb s'
2996	no té sort de penjar es mirai a sa soca de s' ametler , no hi	hauria hagut	vèl : es cavallet se seria enfilat per sa soca i amb un brúfol el
2997	amb ses ungles i es barram i haguera pegades grapades i tenaiades fins que hi	hauria hagut	corb . Lo que va jurar i perjurar que ho faria lo endemà dematí , tot
2998	rei la sentí , no ho pogué aguantar pus , i s' exclamà : — Fins aquí n' hi	haurà hagut	prou ! Vol dir an En Bernadet , que t' ha duit tot quant tu has
2999	cort per lo mateix . En Joanet i la senyora princesa contaren tot lo que hi	havia hagut	, i el rei va dir : — Ses dictes se feren , ses dictes s' han de
3000	ni en mal , a fi de que no se destapàs res de lo que hi	havia hagut	i el rei no el fes desxuiar de viu en viu . En Bernat romagué
3001	. Ses altres dues ja eren ben a prop d' es trenta i encara no hi	havia hagut	cap fadrinel-lo que los hagués demanat com va la vida , i# això que
3002	sa muntanyota s' era abisada . Passada sa sobatuda , s' aixeca i veu que no hi	havia hagut	res de lo que se pensava , que només era estat es tro . — Mesquina de
3003	i que , per por que tota sa gent no s' alçàs quantra ell , no hi	havia hagut	altre remei que fer descomparèixer es dos corpetons i sa corpetina i sa mare ,
3004	li aclarí ses xerxes i l' arribà a fer un pescador com no n' hi	havia hagut	cap mai ni n' hi haurà . 774J COM ÉS QUE SANT PERE ERA PELAT
3005	que lo més net i més segur era cantar clar i dir tot quant hi	havia hagut	, sense afegir ni llevar res . Per això s' explicà d' aquesta manera . — Jo li
3006	, botant d' alegria . La reina cridà tota la cort , contà tot s' endiumenjat que hi	havia hagut	amb so patró Tià i que estava resolta a casar -se amb ell . Tothom
3007	quell homonet i aquella doneta sentiren aquell rossinyol , confessaren tot lo que hi	havia hagut	, sense amagar -li res , an En Gregori , com veren que era massa per demés ,
3008	Mirando ! En Mirando era un animal ferest que capllevava dins un bosc . I mai hi	havia hagut	negú que li pogués fer res , i se menjava tots es qui s' hi
3009	, i besades tots dos an aquell minyonet fii seu . En Bernadet li conta com ho	ha hagut	de fer per arribar an aquell castell . Ella li diu : — Torna 't posar es
3010	meua ! Sí que n' hem tengudet poc de temps d' estar plegats ! Qui m' ho	hagués hagut	de dir , es segon dia d' estar plegadets , ja haver -te de morir ! Sa
3011	d' eu meu cor ! Com jo ho veig , morir de mort repentina ! Qui mos ho	hagués hagut	de dir , que ja no dinariem plegats ! Oh pobre homonet meu , mort per a

3012	més ferest és estat com he cornat , que m' han sentit ; i una partida ja	han hagut	pegat bot i altre , i amb ses ungles ja m' arribaven p'es peus ,
3013	esser entrant de criat an aquesta casa ? Si m' hi present com a dona , just	hauria hagut	de conferir amb la reina ; i no era això lo que jo havia de
3014	gens de que es gegant l' hagués aglapit , ni que , per escapar -se 'n , li	hagués hagut	de prometre de dur -li s' infant que naixeria , en córrer dotze anys ! Què
3015	és un animal ! Això és un dimoni ! Sembla mentida que aqueixa mica de cosa m'	haja hagut	de safalcar ! No me 'n ' vien donada cap mai , de lliçó com aquesta ! Així
3016	— Idò tretze paums de drap n' he demanats . Me volien contentar amb vint ; però m'	han hagut	de donar es tretze . No m' han enganat , no ! Com Na Joana sentí es
3017	de creure i pensar i pensar i creure que aquella guerra a on se n'	havia hagut	d' anar el rei s' arriba a acabar ; i el rei amb totes ses
3018	deixat estès d' esquena en terra , ha tirades unes quantes de coces però al punt	ha hagut	eixamplats es potons . I llavò l' he penjat darrere una porta . Però res , asseis -
3019	iada , senyor rei ? — demana es fustet . — Ell no he tengut temps ! Tot d' una que	ha hagut	ballat , mos és fuita com un llamp . Si demà vespre no torna , està fet
3020	provat d' anar -hi ; però los és entrada tal por , ja p'es camí , que	han hagut	de tornar arrere . N' hi ha haguts arribar a sa roca ; però , com s'
3021	animal no hi veia de cap bolla , tastanetjva i tremolava de s' esforç gros que	havia hagut	de fer per porer arribar a sa vorera . Es Vei Orquès va veure que
3022	. Sa dama contà tot lo que havia passat i En Joan contà tot lo que	havia hagut	de fer per trobar i atènyer s' ou que havia desencantada la senyora princesa .
3023	hi ha hagut dins es colom ... I es gigant ? Aont és ell ? Aont és ? — S'	ha hagut	de tirar damunt es llit : és més de mig mort — diu ella . — Idò anem
3024	posar forqueta . S' aturen i se 'n van an es fii del rei , que s'	havia hagut	d' aturar d'es mal que aquella coça li havia fet . Na Dent d'
3025	madona estesos an es llenyer . Les s' abriga , i s' acota lo mateix que si	hagués hagut	de fer ses feines . L' amo al punt s' entrega , amb uns alens ben
3026	o devuit anys , alt , galanxó , uis espolsats , cap viu , just així com ella el s'	havia imaginat	. Aquí En Joanet , que tenia en ses mans aquell retrat que son pare li
3027	retronar tota la casa i el va creure més adormit que una rabassa . — No hi	hauria importat	llevar -la — digué sa madona com s' aficava davall es llençol — . Aont la vols ? —
3028	— Mestre , no pegueu ! — deia En Joanet — . No pegueu , que són estats ells que m'	han insultat	, i m' han dit elei ! — No pegueu ? — deia es mestre — . No , ell jo t'
3029	que vos assegur que és fresca i ben estufada , perquè encara no sé si hi	ha jagut	negú des que la mudàrem . — Idò encara estarem com a papes ! — diu sant Pere . —
3030	endemà dematí se despert dins es llit de ca son pare , a on no hi	havia jagut	negú pus i el tenien sempre fet per lo que pogués esser . Ara figurau -
3031	sabeu enginyar de modo i manera que amb tota veritat se puga dir que jo	he jagut	amb voltros anit ! Sa formiga caporal hi pensà una estona i a la fi
3032	-set que es llibre tenia i enlloc trobà la pobreta a on diantre En Joanet	havia jagut	aquella nit . I com l' hi havia de trobar ? Si son pare només hi
3033	i ja li diu : — Mon pare , no ho trob i no ho trob , a on	ha jagut	aquest dianxe de Joanet ! — I ho has mirat bé ? — diu son pare . — Prou que
3034	set panys de maleta , i posaria sa caixa damunt es llit de matrimoni a on	haurien jagut	sempre i hi encendria entorn setze antorxes de cera groga i , en acabar -se ,
3035	'es matí baix d' aqueixa finestra i , si no t' endevin cap dia a on	hauràs jagut	sa nit abans , jo vendré amb tu a cal rei . Ara si t' endevin
3036	nit abans , jo vendré amb tu a cal rei . Ara si t' endevin a on	hauràs jagut	, tu quedaràs tancat dins sa torre més alta d' aquí fins que ets estels
3037	d' allà cap a sa fadrineta ! I ho veurem , si t' ho endevinarà , a on	hauràs jagut	anit ! — Sí que m' agrada s' idea ! — diu En Joanet . I fet i dit ,
3038	un castell i ella no vol venir si és capaç d' endevinar -me a on	hauré jagut	jo anit . I he pensat que lo millor , perquè no m' ho endevin , és
3039	agafat i obert es llibre de son pare per trobar -hi En Joanet a on	havia jagut	i encara era s' hora que no ho havia pogut trobar ? Veient que no
3040	amb set panys de maleta i vénga -la damunt es llit de matrimoni ! , a on	havia jagut	sempre amb la senyora duquesa . Fa encendre setze antorxes de cera groga entorn d'
3041	totes set retxa per retxa i paraula per paraula i no troba a on puga	haver jagut	En Joanet , fins que diu : — No ho trob i no ho trob . — Mira idò
3042	' havia castigada . Però aviat va haver aclarit que es segador , en lloc de segar ,	havia jagut	tot lo dia . Què me 'n direu ? Ell l' any qui vengué davant i
3043	endemà dematí se despert dins es seu llit de ca son pare , a on tampoc	havia jagut	negú pus i que el tenien sempre fet per lo que pogués esser . Bé
3044	braços de son pare i sa mare , i es criats enganxaven , surt una cusseta que	havia jugat	més vegades amb ell que pèls no tenia damunt el cos i , zas ! , ja
3045	I totes ses que sortiren , les serví ell mateix , sense desmaiar un punt . Es comte	hauria jurat	que allò era un angelet del cel , que Déu havia enviat perquè servís ses
3046	m' ha de fer , que m' ha promès que el me farà , que m' ho	ha jurat	que el me farà . Es Vei Orquès romangué de pedra com sentí tot aquell
3047	! Fins i tot sa sang tenia més dolça que la mel ! És ver que jo	havia jurat	beure de sa seua sang ; però , per complir es jurament m' hauria bastat fer -
3048	de vidre ! No sia cosa que vénga mon pare , i si te veia te mataria !	Ha jurat	beure de sa teua sang perquè me prengueres es mantell d' or i me
3049	lina . Ella se despedeix de son pare , que així mateix llagrimetjava una mica , com	havian llagrimetjat	i qualche cosa més sa mare i ses germanes . Es corpet s' arramba an
3050	diré , no ! — s' exclama ell . Se presentà el rei . Veu es bosc tret , veu que	han llaurat	, sembrat , entrecavat , xarcolat , segat , batut , i mòlt es gra , veu es pa fet i
3051	, catorze pareis , així mateix ! No vos dic res : dins set o vuit dies ja va	haver llaurat	En Pere tota quanta terra tenia el rei llauradora . Això sí : aquells pobres bous
3052	, menant -la -se neta . Amb so anar a cercar sa llet de lleona , no li	havia llegut	fer -se neta sa ferida . I heu de creure i pensar i pensar i
3053	perquè s' anomenava així una possessió que tenia . Havia duits altres bulls i no li	havia llegut	casar -se , i no és que estigués per al-lotes , que n' hi havia
3054	amb so brocal . Ja feia una bona estona que enfornaven i xarumbaven i no los	havia llegut	embarbollar mitja parauleta . A la fi , un diu : — Bona és aquesta porcella ! — B
3055	n' és passat mai per tan mala petja ? — No ! — diu es gegant — . Encara no m'	ha llegut	casar -me ! — Bé està vostè , idò ! — diu s' homo — . Li assegur que no sap
3056	coranta anys de rossegar ses anques per dins es corter vos assegur que no m'	ha llegut	gaire dir rosaris ni parenostros . — I es majors que vos ho tenien privat de
3057	ho vol — contesta sa beata . — I per què no sou venguda ? — demana ell . — No m'	ha llegut	— diu ella — . Que no és anat bé ? — Però de tot ! Dos jornals he guanyats ! —
3058	. A fora-Mallorca és segur que en feren més , de bel-landines , però no m'	ha llegut	endardellar -les . Ja m' ha bastat endardellar ses que feren a Mallorca . Si n'

3059	pos el dimoni ! " Noltros venguérem i la posàrem ; i és s' hora que encara no	ha llegut	es pagar -mos . — I amb aquestes estau ? — respon En Pere — . Mai m' ho hauria
3060	porcs , i ja los pots anar a treure de dins sa pleta , que encara no	havia llegut	treure -los . Jo et mostraré sa pleta , i llavò ses partions d'es lloc ,
3061	; se posa ses faldetes , repara que s' anell no és dalt aquella roca . Mira si	ha llenegat	o si es vent l' ha fet redolar . Mira ben arreu per tot aquell
3062	lletres , fins i tot . A la fi una d' aquelles carotes diu : — Però , Tià , com	has lletgit	per fer obrir es penyalar ? — A sen endret — diu En Tià . — Idò llig a
3063	-li temps de lletgir aqueix billetó que duis p'es coll . Com veureu que l'	ha lletgit	, escapau -li i tornau aquí mateix , que jo vos hi esperaré i mos ne
3064	tornar i per amor de Déu sia , fiet ! No poria entrar al cel que no	hagués lletgit	aquest llibre amb un llum de la terra . Sortia cada vespre fa setanta -set
3065	diu ! No hi hagué altre remei que treure -l' hi . Com es batle el va	haver lletgit	, s' exclamà : — Sí que vos coneixia de prop vòstron pare ! No res , hem de
3066	plats . Era que se calaven sa gallina farcida son pare i sa madastra , després d'	haver llevat	d'es vent s' arròs . I li arribà sa veu de son pare , que
3067	sa rasadora fa una creu an es caramull , per conèixer el vespre si n' hi	havien llevat	gens ; van a berenar de quatre faves , es pareiers junyen , i ... an es camp
3068	presentarà amb sos quatre-cents conís ! Com s' hi ha de presentar , si n' hi	hem llevat	tot d'es vent ? Sobretot , el rei i la reina i la senyora princesa
3069	' hi posen davant i ella daça qui daça , i bons budoixos ! i al punt ho	hagué llevat	tot d'es vent . Se passa es torcabques p'es morros , pega una bona
3070	vi . No vos dic res En Joan si s' hi abordà i al punt ho	hagué llevat	tot d'es vent . Just es quatre ossos romangueren . Ell En Joan pegà tan
3071	era animal o persona , i que per això se n' ho havia duit i ho	havia llevat	d'es mig , perquè tota la cort i tot es reinat no fessen un
3072	no trobà dona ni casal ni res . Com el pobre Joanet va veure que li	havien llevat	es seu casal amb sa dona i tot quant hi tenia , començant per sa
3073	us ho podeu figurar , lo contenta que m' heu feta i es pes que m'	heu llevat	de damunt ! I ara , lo promès sia atès : jau es cabeiet , i enfilau -vos -
3074	una caera , que justament fou buida , i amb sa mateixa seguida posa es fonell que	havia llevat	. Tots es dimonis s' aborden a sa caera , cridant : " Ja és nostro ! Ja és
3075	viatge anirà més compartit ! Què me 'n direu ? Ell pega grapada an es gep que	havien llevat	a s' altre , i que encara era dalt s' escudeller , i el me planta
3076	un homo d' aquells més grassos ! Sobretot , ell amb una exhalació aquell gigant va	haver llevat	d'es mig tot aquell panum , xuium i sobradum i , torcant -se 'n es
3077	sobrassades , i l' homo ja hi està abordat , i nyam-nyam ! fins que ho va	haver llevat	tot d'es vent . Aleshores se presenta an el rei i li diu : — Senyor
3078	a voltros per amor de Déu ! Ses veinades l' avisen , i ella surt amb aquestes : —	He llogat	un ase , i m' ha de mantenir i calçar bona i malalta . — De grosserota !
3079	, que la mos farà ! — I la hi arribarà , a sa barca ! — deia es qui l'	havia llogat	— ; i la hi farà anar , a fons . Massa el conec jo !... No la hi
3080	, i qui se 'n duia ses tornes era l' amo o sa madona que l'	havien llogat	, per això negú anava d' ell per no fer -hi dot . Un dia que
3081	allò , else venia molt de nou , i se returaven per assegurar -se de si ho	havien malentès	o de si aquell ho havia mal dit ; i com veien que era així
3082	ormir . — I justament ha d' esser baix d'es meu llit ? — diu sa senyora . — Això	ha manat	es confés — diu aquella mala bruixa , fingint -se una penitenta més penedida que una
3083	de paia . La reina tot d' una dóna orde que es faça just així com	ha manat	aquell metge nou i extern que s' és presentat . La reina ni negú d'
3084	— deia ella — , que es meu fii haja escrita aqueixa carta ? Quin possible és que ell	haja manat	una tal cosa ? Però sa carta cantava i massa clar que deia ses coses ,
3085	m plors i descabdell ! i negú se 'n sabia aconhortar . L' embalsamaren així com ell	havia manat	, i el guardaren ben guardat com si fos un gran tresor . Ja ho crec
3086	fa precis haver -t' ho de dir : te duim a matar . Ta mare mos ho	ha manat	i ha dit que , si no te matam i no li duim es teu
3087	' estirar , fins que digueren : — A fer sofre ! ! ! Que els adreç Pilat , o qui ho	ha manat	! ! ! I tots ho donaren a ses cames , i al punt no en veren la
3088	a que hi valga ! Tots sou difunts ! — Don Martinet ! — deien ells — . Si no mos ho	haguessen manat	, no ho hauríem fet ! — Ah no ! — deia Don Martín — . Qui la 'm fa , la '
3089	per l' amor de Déu , que això que vos hem fet és que mos ho	havien manat	! Germanet , noltros no som més que uns missatges de manament , i de manament baix
3090	hauria fregada amb s' anellet que aquell també tenia , li seria sortit es negret , i	hauria manat	an aquest que se n' ho dugués tot a banda aont no fos possible
3091	una ratolina , en lloc de presentar -se amb una dona , que era lo que jo	havia manat	? Com hauria tenguda cara de tornar de buit i venir -se 'n amb aquestes
3092	criada conta sa cosa a sa jaia , però sense destapar que la reina véia li	hagués manat	que tiràs sa caixeta an es riu ni que els infants fossen de la
3093	Déu i cavall ! Coa coeta , fé lo que saps fer ! Tal cosa ... ! — lo que li	havia manat	es jardiner major ; i tot d' una aquella cosa romania feta . I no vos
3094	ponent ; però es criat casi no li contestava , pensant en lo que el rei li	havia manat	que fes dins aquell bosc . A la fi hi arriben i es criat diu : —
3095	per sa finesa que m' ha feta . Es reboster féu lo que el rei li	havia manat	i torna es paner buit an En Bernat ; i es majordom li posa dins
3096	sa més fonda , ben resolt a no fer res de lo que l' amo li	havia manat	. Com l' amo veu que no cridava " Tirau ! " , se malpensà , però deixà passar una
3097	aquell senaionot amb moques de peix damunt i aquells dos bessonets davall , i que li	havia manat	que ho tiràs an es riu , però que ella per res del món les
3098	llit i s' amagaren dins una caixota que hi havia devora , conforme el rei los	havia manat	, comanant -los que escoltassen bé lo que aquells tres dirien en colgar -se . Com
3099	li havien de respondre , ni los bastava cor per fer lo que la reina los	havia manat	. Després de moltes de vegades de demanar -los Na Magraneta a on anaven i
3100	— Què tens , Catalineta , que plores ? — Què he de tenir ! — diu ella — . Que m'	han manat	que umpla aquesta gerreta d' aigo de set pous i no sé a on
3101	no mos demanarà compte de no haver feta una cosa que Vossa Reial Majestat mos	havia manat	que féssim ? — Referent a N' Aineta ? — diu el rei badant uns uis com uns
3102	que vaig fer quantra tu ! Sa corona , tot es reinat donaria ara mateix per no	haver manat	lo que vaig manar de tu ! Com som rei , que ho donaria tot ! Amb
3103	Lo casareu Amb ma filla i m' enviareu A dir aviat : Queda fet lo que	heu manat	. Clou lo paper I ahont estava el primer Posà el segon , Exclamant : — En aque
3104	vetlava i se n' hi va corrents . — I ara què fas ? — li diu — . No t'	havia manat	que duguesses una gerreta d' aigo ? — És ver ; però jo he pensat que lo
3105	nou tot allò i va dir an es criats : — I com estam aquí ? Qui vos	ha manat	que prenguésseu aqueixes coses an aqueixos dos jovenets ? Ara som jo que vui que

<p>3106 diu : — Vénga sa caixa i jo ja me n' avendré ! Digau an-a qui vos 3107 hagut de vendre ... Aquí ell parlà clar , i va dir : — Es Pont és meu , no 3108 es març , que diuen per denotar -ho : Març marçetja . I diuen que tot ve d' 3109 es calatravinetxo i aquella al·lota . Es primers dies ella no notà res , perquè ell 3110 de que hagués poguts pagar tots es deutes de son pare , sense sentir dir que 3111 daixo-daixo , tris-tras tris-tras , de d' allà . Es tres germans aquell dia també 3112 pegueu tan fort ! No pegueu tan fort , germanet ! Ai dic ! Ai dic ! Com prou l' 3113 -me bé : vuit dies de temps vos don . Si dins aquest termini no m' hi 3114 sa s'nia , i s' ase retut que hi rodava era es cavall que se n' 3115 En Pere . — No ho sé ! — diu el rei — . I es dos ases que te n' 3116 n' ha duita més que de pressa . — Però bèstia , més que bèstia ! No te 'n ' 3117 ' hi va , la hi donen , i diu s' aliardo : — Sa madona m' atupà perquè no 3118 — diu Na Blancaflor — . I llavò que fa tanta via com es pensament ; i aqueix que 3119 , posau tot es capolat dins un sac i fermau es sac dalt es cavall que 3120 jove — diu sa dona — . Mira aquest al·lotó que men . Fa un dia que no 3121 ' t d' aquest al·lotó que men ! — diu sa véia — . Fa un dia que no 3122 de faió , més beneit que En Pep de Na Sentema : no sabia mai quin dia 3123 crec que lo endemà sa farratge va estar molt més espipellada . Se veia que en ' 3124 ses feines de llepar es plats , de nets que los deixaren . Pareixia que no hi 3125 no me som desmandat un punt de lo que l' amo m' ha comanat . M' 3126 diu sa criada . — Però té ses voreres ben senceres — diu En Bernat — , i llavò m' 3127 : — Bon fedor de ceps som sortit ! Però què sap s' ase d' ensafranar , si no 3128 or perdrà sa seua lluentor i tornarà negre , serà que hauràs oberta aquella cambra o 3129 ' una encòliga ! Per força m' ha d' esser caigut com a plom lo poc que 3130 es mouran pus , no tengueu ànsia ! Però vaja quins papalomeos que sou ! Ell com que 3131 , que , si no t' hi aferres , botiràs i abans d' arribar en terra ja t' 3132 ort , perquè , si caus amb aquelles engronsades , encara no seràs en terra com ja t' 3133 fort , que , si no t' aferres , botiràs i abans d' esser en terra ja t'</p>	<p>3134 criat se posa a tirar -hi senaies de dobles de vint . Ell es caramull ja 3135 tira dedins aquell gri , la fa posar damunt es foc i que bulli fins que 3136 i tiraven aquell gri dins aquella caldera i feien bullir aquella aigo fins que s' 3137 ' havia d' anar de tu , me 'n podria dur sa joia que volgués . I bé 3138 trob i no ho trob , a on ha jagut aquest dianxe de Joanet ! — I ho 3139 vist mon fill Bernat ! " , tu li has de dir : " Ni l' he vist ni l' 3140 haver vist mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' 3141 : " Ja deus haver vist mon fill Bernat ! " , respon -li : " Ni l' he vist ni l' 3142 haver vist mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' 3143 haver vist mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' 3144 això ets vengut ? Quines passes més perdudes ! Jo tornar barrines arrere ! Que no m' 3145 , fent sa llagrimeta — . I es dimoni feia es santo baixo ! Això que jo el m' 3146 ? Formigues . Si vos posava ses mans damunt , no vos veuriem pus . I que no m' 3147 , supòs . — Per l' amor de Déu ! — s' exclama aquí En Guinyot — . I que no m' 3148 , es cuiner del rei estava fet un Nero . Era sortit just un moment per necessaris , 3149 a la senyoreta marqueseta , que com el se veu dins ses mans i el s' 3150 que m' és bona ! — diu ell — . I per on m' han pres ? Com prou va 3151 olissones , que havien engrunada i morta tanta de gent . En Bernadet , com s' ho va 3152 que tenen un mort enrevoltat , i una partida que li escupen . Com s' ho va</p>	<p>ha manat he mancabat haver manllevat havia manllevat hagués manllevat havien matinetjat hagué maçolat heu menat han menat has menat vies menat havia menat has menat he menat ha menjadet ha menjadet havia menjat vien menjat havien menjat he menjat he menjat ha menjat hauràs menjat he menjat hàgeu menjat hauran menjat hauran menjat hauran menjat havia minvat haja minvat hauria minvat he mirat has mirat he mirat he mirat he mirat he mirat he mirat has mirat havia mirat heu mirat heu mirat havia mirat ha mirat haver mirat haver mirat haver mirat</p>	<p>que fésseu aquesta cosa que ja està feta sa comanda i no digueu a en res ni per res ; això d' anar mal vestit i d' haver venuda un dia an es febrer , i aquest dia que es març no l' ha an aquell i an aquell altre , i hi havia baldor dins aquella casa ; però a negú ; i més se n' esglaiaven com el veien que no feia més per esser a temps a ses flors , però , com guaitaren per veure si ja , que es braç ja li feia mal , s' hortolà s' arramba a sa perera , don part quantra vós de que no voleu complir es testament de mon pare . . Hala si te tornes eixancar dalt es cavall que corr com es pensament , i , que te són fuits ? — Pot anar Vossa Reial Majestat — diu En Pere — a demanar - s' ase per dur -la ? ... Per què no has posat es sac damunt s' es porc darrere darrere . No res , si no hi vaig menar es porc , ja , només corre com es vent . I com mon pare ho sap massa , prendrà aquell , i amollau sa bístia perquè se 'n vaja per allà on tendrà es cap res . Dóna -li , per amor de Déu , una espipellada d' aquest pa i formatge res nat del món . Dóna -li una espipellada de pa i formatge . — Donar , m' pa , i li porien donar entenen que la Mare de Déu havia nom Joana , tot lo que havien volgut . — Bon gordià mos ets sortit ! — diuen an En Pere mai . — Vaja quina porcada ! — diu el rei , com s' ho varen haver acabat — . I es pa sense encetar -lo per ses voreres . — Però l' has buidat — diu sa es cuinat sense destapar s' olla . — Però l' has esculada — diu ella . — Però no mai espiciat ? I encara amb aquesta no s' escalivà . Com va veure que el d' es fruit d' aquell abre ; i aquell dia mateix te faré acabar ets . No hi tornaré pus a nocés . Vaja quina mort ! I vénguen principis i més faió ! Rompre -vos ses banyes aquí matant moros de sol a sol , dies , setmanes , . Si tu no caus , se n' aniràn de d' allà . Tu llavò davalles , dius . En esser lluny es gegants , tu davalles , dius davant ses portes ses paraules que . Si no caus , se n' aniran de d' allà . Tu llavò davalles , dius davant</p> <p style="background-color: #008000; color: white; padding: 2px;">la mitat i es sac encara no era ple , i En Forcim que sempre</p> <p style="background-color: #008000; color: white; padding: 2px;">de tres u ! Com la té així , diu : — Senyor rector , ara li hem de</p> <p style="background-color: #ffa500; padding: 2px;">de tres u , i amb aquella aigo donaven unes fregues an el senyor rector</p> <p>, però cap joia he vista dins ca teua com tu ; cap n' he vista bé ? — diu son pare . — Prou que sí ! — diu ella . — Idò torna -ho mirar més fins a l' hora que l' he deixat ! " Dir -li això serà per ella fins a l' hora que l' he deixat ! — Calla , mala llengo ! Això no ho fins a l' hora que l' he deixat . " Na Joana ho fa així ; i fins a l' hora que l' he deixat ! — Calla , mala llengo ! Això no ho fins a l' hora que l' he deixat ! — Calla , mala llengo ! — diu la reina — . bé ? Jo no compr per tornar vendre , no . Qui cau dins ses meues ungles , , i ho ' via reparat que no lladrava ! Però aont m' havia de creure que bé ? Aquí hi ha pit qui no recula ! Si jo amb un golpe en bé ? A un metge com som jo , me vendreu amb aquestes ? — Vol dir es primer per tot si hi havia cap moix ni cap ca i havia rodada bé , s' exclama : — Que em tirin d' una passa si en tota sa meua , s' acosta an es carboneret . — Carboneret — diu — , no hauríeu vist passar un jo una mica , toca el dos pujant damunt es cavall i més que de pressa una estona , no pogué pus i romp : — Però què diantre és això que feis ? —</p>
---	---	---	--

3153	En Joanet — , només som jo : aquests són es meus missatges . Quan ella el se va	haver mirat	bé i el va veure tan revescós i geperut , encara que es creia que
3154	? Ell com l' amo de Son Frau i s' hortolà de Son Mas se varen	haver mirat	es carro d'es mobles per darrere i p'es costats , se fan més
3155	— diu es frare — , vos pos plet . — Posau -me 'n ! — diu En Pere — . Ja me n'	han mogut	dos , i es vostro farà tres ! Aquell frare se posa damunt s' ase i
3156	a posar -vos plet ! — Res — diu En Pere — . Jo vos hi acompanyaré . Ja me n'	han mogut	sis , i aqueix farà set . — Ja estau cuit idò ! — diu s' hostaler . — Sí — diu
3157	ncelis ! — deia s' erigó entre ell mateix — . No li veig es demble ! Quin rebumbori	hauria mogut	si se tem que lo que havia començat era sa gerreta de sa mel
3158	— Vaja quin nom més desivers ! — deia s' erigó entre ell mateix . Oh quin rebumbori	hauria mogut	, si se tem que era sa gerreta de sa mel que s' era feta
3159	destrossa que li havien feta an es covos d'es peix . Sa geneta l' hi	havia morretjat	tot ; i , com començà a estar plena , pegava una espipellada aquí , una espipellada
3160	't quin possible és que tu surtes , que , per tu sortir , primer m' han d'	haver mort	a mi ; i , per matar -me a mi , abans han de matar un porc
3161	t era mort , també rompé en plors . — Bèstia , més que bèstia ! — li deia ella — .	Haver mort	es teu fió , aficant -li una guia saquera an es cap ! A tu la
3162	! Mu mare i tot m' ha morta aquesta vegada ! La m' ha morta ! M' ho	ha mort	tot ! M' ho ha mort tot ! El rei aquí no va poder pus i
3163	' ha morta aquesta vegada ! La m' ha morta ! M' ho ha mort tot ! M' ho	ha mort	tot ! El rei aquí no va poder pus i va dir : — Vol dir En
3164	a lo que el rei li demanava — . La m' ha morta , es polissó ! M' ho	ha mort	tot ! Tot ! Tot ! — Idò ara te matarem a tu ! — diu el rei . — Que no
3165	tot ho hauria mort . — Vol dir antes que no ho mat la gelada , m' ho	has mort	tu ... ? I què saps tu si ha de fer una gelada , gran noinguna ? — Vaja
3166	com t' hi atrevires ? — Perquè tanmateix aviat ha de fer una gelada que tot ho	hauria mort	. — Vol dir antes que no ho mat la gelada , m' ho has mort tu ... ?
3167	' haver -los comesos . I no és que ell no en cometés molts . Idò s' hostaler	havia mort	un gall de desgràcia , i en donà sa culpa an el Bon Jesús , que
3168	— se va exclamar son pare — . Ell ha presentats es set caps , és ell qui l'	ha mort	. Se prepararen ses noccs i sarau per llarg . I sa fia del rei que
3169	l punt tornà : — I es porcellet , madoneta ? — Oh , bon fraret ! amb una estreta l'	ha mort	sa meva muleta . I què diu ell ? — O bé sa mula o es porcell
3170	sa culpa an el Bon Jesús , que digué : — Es gall mateix ho dirà , qui l'	ha mort	. El Bon Jesús l' agafa , i li diu : — Animalet de Déu , digues qui t'
3171	valent , quedes encarregat da matar -lo ; amb so benentès que , si es vespre no l'	has mort	, te matarem a tu . Pren sa força que vulgues , i ja pots esser partit .
3172	sap ! — No m' hi posarà , no ! Ell jo l' he mort ! — Què vol dir l'	has mort	? — I dins es pou que l' he tirat , per tenir -lo més segur . La
3173	, dient : — El dimoni és Don Martín ! Ell és ell que se 'n vé ! Ja l'	haurà mort	, ja ho veureu ! Quan Don Martín arribà i los ho digué , no s' ho
3174	gigant , el se carrega i cap a cal rei ! , dient que era ell que l'	havia mort	. Sobretot , ell se topa amb el rei i tota sa comitiva reial i En
3175	s' arma dins es pit de s' altre , que cau sec , i es qui l'	havia mort	s' afica com un llamp dins una casa i surt p'es corral que
3176	, i ningú sabia clarícia de res . — En Pere de Na Joana ha dit que l'	havia mort	i que l' havia tirat dins es pou de devora sa garriga — deien uns . —
3177	d'es batle , i que un beneit , En Pere de Na Joana , deia que l'	havia mort	i que l' havia tirat dins es pou de sa garriga . La Justícia se '
3178	. — Però bé , que no mos heu de mostrar es frare , que mos diguéreu que l'	haviéu mort	i l' haviéu penjat darrere una porta ? — Sí que és ver — diu En Manent — .
3179	es cap . Però jo tenc una penyora més forta de que som jo que l'	he mort	. — Quina és aqueixa penyora ? — diu el rei . — Quina és ? — diu En Tià — . Avia
3180	aquest ? Que el duc o no el duc ... ? He trobat es porc singlar , i l'	he mort	. De dins ell és sortida una llebre i l' he agafada . De dins sa
3181	es set caps , los present an el rei , i diré que som jo qui l'	he mort	. Dit i fet , taia es set caps , i se presenta amb ells a la
3182	a la cort , cridant : — Jo som qui he mort es drac ! Jo som qui l'	he mort	! Al punt un avalot de gent el tengué enrevoltat , i tots li cridaven " Viva ! " ,
3183	Vossa Reial Majestat ? — Sí , que és ver ! — diu el rei . — Idò jo som qui l'	he mort	! — diu En Joan . — Proves ! Proves ! — exclama el rei . — En tenc que ningú és
3184	cridant -los com un desesperat . — Veniu , veureu ! — deia ell — . Veniu , que l'	he mort	! Veniu , i el veureu ! — Això no pot esser ! — deien es soldats — , no pot esser
3185	n de calç . — Però , què dimoni heu fet ? — deien es soldats . — Què he fet ? L'	he mort	! — diu En Tacó . — Però , com ho heu fet ? — li demanen es soldats . — Ell m'
3186	posarà a sa presó , si ho sap ! — No m' hi posarà , no ! Ell jo l'	he mort	? — Què vol dir l' has mort ? — I dins es pou que l' he tirat ,
3187	' és tornat ! Ja no té cap os que li faça mal ! — Què vol dir ? L'	heu mort	? — A la fresca . Només és estat una grapada . Entrau , i el veureu , que el
3188	ssa de sang . — Però , Don Martín ! — s' exclamaven es soldats — , i com dimoni l'	heu mort	? — L' he agafat per sa banyota , i bones guinavetades ! — deia ell ; i es soldats
3189	carrers . I tothom que li deia : — Però , Don Martín ! i que sou vós que l'	heu mort	? — Veiam — deia ell — si sereu voltros , cuques molles ! Ell no em coneixeu , no
3190	a sa qui el m' havia demanat , se girà contra mi perquè digué que li	havia mort	un germà seu , que era aquell cavallet verd . — Idò — li va dir sa jaieta — ,
3191	feta un dimoni , cridant i dient : — Ah polissó ! Més que polissó de Bernadet ! M'	ha mort	es meu germà ! Polissó ! Polissó ! Polissó ! — Què vol dir t' ha mort es teu
3192	mort es teu germà ? — s' exclama el rei , tot confús . — Vol dir que el m'	ha mort	! — diu la reina manllevada . — I qui ho dirà , que el t' ha mort ? — diu
3193	! Ho veis com no és més que un polissó , redopolissó , aqueix Bernadet , que el m'	ha mort	? Ara sí que no menjaré ni beuré fins que es puig de la Seu
3194	? — diu s' hostaler — . Que ha tirada una sabata an es moix meu , i el m'	ha mort	; i deman que el me faça bo . — Res — diu es jutge — . Suposat de que
3195	fadrineta , que per mi és sa flor més preciosa de tot es jardí . — Ara m'	has mort	! — diu el rei moro . — Bono ! — diu En Miquelet — : que me vol cumplir sa paraula
3196	allò , se 'n va a sa mare i an es turc i else diu : — M'	heu mort	es canet . I em volíeu matar a mi ! Se 'n va plorant a escola
3197	; pero es pobre fii no s' empatxava de raons , i diu an En Pere : — M'	heu mort	mon pare i el m' haureu de fer bo ! I si no , vos pos
3198	' hostaler se 'n tem , i tot enfadat diu : — Era un moix de primera . El m'	heu mort	? El m' haureu de fer bo ! — Serà massa dejorn ! — diu En Pere . — A sí ? —
3199	Don Martín ! ! ! vivaaa ! ! ! El rei li digué : — Paraula de rei no pot mentir .	Has mort	es drac : t' has de casar amb sa meua fia . — Ell que ho véssim ! —

<p>3200 cambra tota botant d' alegria i fent un milió de gràcies an En Manent per 3201 que ets tu , amb aquells dos homos que han comparegut no sé d' on , que 3202 ! , i el passetjaren en triumpf per totes ses places i carrers . — I vós sou que 3203 estigueren . El rei tot d' una fa fer unes dictes : que es present es qui 3204 dir . — Senyor rei , se conté veritat que ha fetes fer unes dictes que es qui 3205 En Tià havia guanyada s' acció . An aquell polissardo que deia que ell era qui 3206 del rei que no feia sinó plorar , perquè deia que aquell no era es qui 3207 sa relació que ella les va fer de que aquell jovenet era estat es qui 3208 es set caps , i se presenta amb ells a la cort , cridant : — Jo som qui 3209 que se sia vista mai ; i si no agafaven aquesta llebre , no serviria de res 3210 ernadet ! M' ha mort es meu germà ! Polissó ! Polissó ! Polissó ! — Què vol dir t' 3211 el m' ha mort ! — diu la reina manllevada . — I qui ho dirà , que el t' 3212 . — No hi ha remei — diu ell — : la t' has menjada a ella , però ella t' 3213 mort . El Bon Jesús l' agafa , i li diu : — Animalet de Déu , digues qui t' 3214 mare — . I és ver que m' ets passat per maia tu ! I com no t' 3215 , an es ca qui fogia — . Ai dic ! I ho és estat aqueix dimoni que m' 3216 a totes ses sales , quadres , cambres , lligadors , auberjons i enfonys . Com l' hi 3217 ant dia , amb so trastorn que duien . Com varen haver sopat , aquella ombra que les 3218 gadors , auberjons i enfonys . Com l' hi hagué mostrat tot , fora una cambra , i li 3219 i d' un filet de plata , que sa pitxorina el s' havia posat , ell li 3220 garrida com ella . Com ja feia mesos que era casada , notà que el rei li 3221 cercar remeis per desetsisar ses pobres mules . Com hagué provats es remeis que li 3222 sia ell i qui prega per ell ! i desheretats del cel . I jo llavò li 3223 torna quan es capellà a sa missa diu ses paraules de la Consagració . I li 3224 entendre que tendria força per tòrcer -l' hi , an es coll ; però ell llavò m' 3225 : — Que no l' heu conegut ? — Com l' he d' haver conegut , si encara no m' 3226 a rota . — Ah corpetetxo del dimoni ! — digué acostant -se a sa caera — . I qui t' 3227 i que es seu vestuari ho era , com a de metge ; però com vostè no 3228 ' has de jurar que mai per mai me destaparàs davant negú de que jo t' 3229 anirem , i l' aplegam . — I que no veis que a l' hora d' ara ja 3230 primera . Un dia sa mare ho digué an es gendre : — Com així aquesta fia mea 3231 que ets Na Catalineta , que amb tants d' anys com fa que ell serveix tu 3232 , pa-plaf ! , dins es safreig i allà neda que neda com a peixos . Com prou 3233 , pa-plaf ! , dins es safreig i allà neda qui neda com a peixos . Com prou 3234 en deix tants , de deutes , és perquè tot m' ha dit malament , però no n' 3235 què era estat allò , què havien vist , què no havien vist , si es vespre abans 3236 es novii s' assemblava tant i tant an En Miquelet , perquè era tothom que ho 3237 a l' Evangeli ni agenoïats an es començament ni a santos ? — I prou que ho 3238 ! — diu ella — . He tirats un parei d' embuïms d' estopa an En Barba-rotja , i 3239 ? — Sí fa ! — diu ell — . Lo que hi ha que li he tocada sa closca , i 3240 la tornaré molestar pus mai per una tal cosa ! — Mira idò ! — diu la reina — . Jo 3241 reparat que obrissen o se n' anassen . Negú los havia vists blancs ni negres , ni 3242 at ni reparat res . Tots respongueren sempre lo mateix : que no havien vist res , ni 3243 , i ara no sabem quines són d' un ni quines són de s' altre . No 3244 : — Bon coc mos ets sortit ! Sí que ho entens per una pipa ! Lo que no 3245 En Joanet — : obriguem abans de més raons . Hala tu , Arrabassa-pins , ja hauries d' 3246 , fora an aqueixes tres cambres — i les hi mostra — . Prou que ho sabré , si hi</p>	<p>haver mort has mort heu mort ha mort ha mort havia mort havia mort havia mort he mort haver mort ha mort ha mort ha mort ha mort he mort ha mossegat hagué mostrat havia mostrat hagué mostrat havia mostrat havia mostrat havia mostrat he mostrat he mostrat ha mostrat heu mostrat ha mostrat havia motat haja motat han mudat ha mudat has mudat hagueren nedat hagueren nedat he negat havien notat havia notat he notat he notat he notat he notat havia notat havien notat has notat he notat haver obert has obert</p>	<p>es frare . — Ara que ja vos he desencantades totes tres — diu En Manent — , anem s' animalot i li has taiat es cap ! Sí , jo l' hi diré , a es drac ? — li deien . — Idò , veïès qui serà si no som jo ! — deia ell — . es drac , i se casarà amb se sua fia . Passaren dies i més dies , es drac , se casarà amb sa fia de Vossa Reial Majestat ? — Sí , que és es gigant , el rei manà que el fermassen a sa coa de quatre cavalls es drac . Arriba es dia de fer -se es casament ; i quan ja estava s' animalot i li havia taiat es cap , demanaren an En Bernadet : — Escolta , i es drac ! Jo som qui l' he mort ! Al punt un avalot de gent es porc singlar . Quan agafassen aquesta llebre , de dins ella sortiria un colom jus es teu germà ? — s' exclama el rei , tot confús . — Vol dir que el m' ? — diu el rei . — Jo ho diré i ho dic ! — respon sa gran polissarda — . Aquest a tu . Ja hi bouetjaràs una altra vegada ! Com prou va haver pensat de ! — S' hostaler coix ! — exclamà es gall , amb un bon quec-quec-quec . Per això ? — Com m' havieu de matar — diu En Toni Garriguel-lo — , si me som amagat ! Mai li hagués pegat un llamp ! Ai dic ! Ai , que em fa de mal ! tot , fora una cambra , i li hagué mostrat tot es jardí , que era molt es menjador les mostra una cambra perhom , dues cambres veinades , que era mal de tot es jardí , que era molt gran , li diu : — Mira , vetací ses claus de es palau i que de cop descuit l' havia tancada dins aquella cambra , a pertot el palau , totes ses cambres , cambretes , sales i saletes , auberjons i enfo es seu homo , que no serviren de res , però de res , s' espitxa a aqueix pa que duia , que representa es cos de Jesucrist , perquè hi torna quan es pa , an es moro , per donar a entendre que la Sagrada Eucaristia , que es pa , i aquí m' ha aculat , perquè ja no hi ha menja més més que calapetum ? — diu s' artaner , més de mig cremat . — Bona casta de calapet a tu de riure -te d' un homo de bé com som jo ? Aviat de res ! ... I mir , senyor doctor , que serà caigut de bé ! Noltros només tenim ni donat camí ! — Vos ho promet ! Vos ho jur ! — diu En Bernadet . I fa de casa ? — diu es lladre vei — . Lo que poreu fer , anit tornar passetjar es tant ? Com és tornada tan fenera ? S' homo digué : — És sant Pere que ha una mica , perquè és propi d' al-lotes d' es teu tenor es fer , surten , se vesten , es niguls les tornen pendre i per amunt ! per amunt ! , ja , surten , se vesten , es tres niguls les prenen i per amunt ! per amunt ! , ja cap mai . Tu lo que has de fer es cap viu , i molta de ni reparat res . Tots respongueren sempre lo mateix : que no havien vist res , ni i no s' aturaven de dir : — És En Miquelet escopit . Què me 'n direu ? , i tothom que se 'n fa creus ! Així mateix heu feta una bona porcada ! — que a l' acte los filava i s' engolia es fil . Llavò faç sa que devers sa coroneta tenia un rotlo blan . — I que no l' hi tenen que , sempre que an En Donzell li manen una cosa o altra que no ni sentit que obrissen . — Que seria cosa que haguessen tengut cap denou ? — arrib res , i que , quan dormien tots a la regalada , assetsuaixí les fan pegar una que ni mos som aixicats a l' Evangeli ni agenoïats an es començament ni que mos traguesses res de freixura . — Com vos n' havia de treure ? — diu es ! Aquell se posa a pegar sempentes i costerades a ses portes ; i sempenta ve , amb aquest anell d' or que et don i has de dur posat sempre .</p>
--	--	---

3247	allà dins ! Dit i fet , agafa ses claus d' aquella cambra i , ra-rac , ja	ha obert	. Hi entra , hi estén la vista , i roman esglaiada , aborronada , amb sos cabeis dre
3248	, agafa sa clau d' aquella cambra , l' afica an es pany i , ra-rac ! , ja	ha obert	. Bé poreu pensar com degué romandre Na Margalida quan va veure ses parets d'
3249	l' obrís ni hi entràs . Afica sa clau an es pany i , ra-rac ! , ja	ha obert	. Se n' entra dins aquella cambra , despenja així com pot sa seua germana Antonina ,
3250	i llavò de passar -los per ui sa post d'es pit . I aleshores m'	han obert	i m' han dit que dispensàs , que era d' orde de Vossa Reial Majestat
3251	meu jo el voldria ! Allà ont heu sentit plorar era ca seua ; aquell qui us	ha obert	, ell ; sa qui plorava , sa dona d'es mort . — Si és així , ja el
3252	, que tot d' una anà a obrir -li es ventre . Encara no l' hi va	haver obert	, com surt d' allà dins un colom , brunent just la bala , i per amunt
3253	obri portes , i mira qui mira per tots es racons i enfonsys . Com ho va	haver obert	tot i mirat pertot fora dins aquella cambra , heu de creure i pensar i
3254	res , que no entrí !!! — Si no obriu , esbuc ses portes . I , encara no li varen	haver obert	, com un enfilai de dimonis i dimonieus amb tions de foc ja s' hi
3255	i més aigo , però una bona batuda com sa d' aquells altres dos dies que	havia obligat	el rei a arraconar -se dins aquella cova . Poreu pensar com se devien trobar
3256	n Jesús va dir , segons sa cançó : — Per aqueix gran benefici , Gamos , que amb mi	has obrat	, tu seràs anomenat tres vegades a la missa . En Gamos , per por de sa
3257	set infants ? I quan s' és vist que a un li haja dit malament per	haver obrat	bé ? No mos diu s' adagi " fé bé i no mirs an-a qui " ?
3258	gràcies an el Bon Jesús i a la Puríssimeta , per aquell miracle tan gros que	havien obrat	per ella , i los oferí una volta més es seu fió . Pensà una estona
3259	ni hagués volgut apurar ses coses i dur -les a s' enfront i que no	hagués observat	allò de com ses parts són oïdes , se fa sa sentència . I passà un
3260	que mos farem si mon pare tendrà raó ... I lo bo és que ni li	ha ocorregut	demanar -me si és mort era animal o persona ! Com ha sentit de mort ,
3261	respongué . Obriren i el me trobaren mort dins es llit . Es dolor que tengué d'	haver ofès	Déu amb tants de pecats fonc tan viu , tan fort , que el va matar .
3262	en aixicar -me , i es vespre , en colgar -me , dic : — Oh Senyor ; si sempre vos '	gués ofès	, i mai vos ' gués amat ! Oh si sempre vos ' gués ofès i mai vos '
3263	Senyor ; si sempre vos ' gués ofès , i mai vos ' gués amat ! Oh si sempre vos '	gués ofès	i mai vos ' gués amat ! — Per amor de Déu ! — clamà sant Vicenç com sentí
3264	ho digueu pus , que ho deis capgirat ! Heu de dir : Oh Senyor , si mai vos '	gués ofès	i sempre vos ' gués amat ! — Vol dir és així deçà que ho tenc de
3265	' ha dit aquell frare que he de dir s' oració ? — Oh Senyor , si sempre vos '	gués ... ofès	... o amat ... ofès ... Ara no me recorda així com ha dit aquell sant de
3266	diu : Si viudo et vol , Catalina , da -li es vent per escampat : clavell que altri	ha olorat	, ja no té s' olor tan fina . Així és que , com son pare de
3267	aquest jovenet ? — Sí que l' hi té — diu sant Pere — , però així mateix l' hi	heu pagadet	bé ! — I que no ho saps tu — diu el Bon Jesús — que jo no
3268	r pagar s' hostalatge . Segueix endavant , se torna aturar a un altre hostal ; i com	hagué pagat	aquell altre hostalatge , que ja no li quedava cap creu d'es duret que
3269	: — Bono ! Ja sabeu quina és sa vostra obligació ! Es dia de Nadal m' heu d'	haver pagat	allò ! Ja ho sabeu que vos n' ho duguéreu sense pagar i que per
3270	vos n' ho duguéreu sense pagar i que per a Nadal m' ho heu d'	haver pagat	! Què me 'n direu ? Ell arribà es dia de Nadal , i es cans d'
3271	'es carrer i els ho he fet avinent , que per a Nadal m' havien d'	haver pagat	. I avui els he escomesos ara mateix ; i , en lloc de pagar -me m'
3272	vos poreu queixar ! Sa qüestió és que es dia de Sant Antoni m' heu d'	haver pagat	! I no hi bovetgeu amb mi , que vos assegureu que tenc males voltes ! Aleshores
3273	les he vistes , les hi he fetes pensar , que per Sant Antoni m' havien d'	haver pagat	; i avui és Sant Antoni , si mal no m' err , i aquesta és s'
3274	res , en tota aquesta cosa ! — Senyor ! — digueren l' amo i s' hortolà — , si ella	ha pagat	, que los hi arrabassi a ella , an es queixals , que es nostros fins aquí
3275	aquest recapte de pa , arròs i carn per fer una bona dinada amb vós , ho	he pagat	tot i me trob amb sos mateixos nou sous . Ni ell ni sa mare
3276	pa . Es forner el se mira i li diu : — No és ver que no l'	hages pagat	. Me 'n record prou bé que m' has donat es diners . — Però si jo
3277	ja no renyà pus , i el volia fer sopar . Ell digué que es qui l'	havien pagat	, també li havien donat sopar , i se n' anaren a jeure abans de pus
3278	pressa , i farem via ! No , i vos faç avinent que sa vostra mare ja m'	ha pagat	davant ! Figurau -vos ara si estic ben descansat jo i ben segur de no
3279	vénc a cobrar es porc que em deus ! I te pegaré fins que el m'	hages pagat	! Es mestre va veure que aquell dimoni d' homo ho faria tenir ver , an
3280	què em véns a contar de tot això ? — diu es forner — . Sé cert que m'	has pagat	, i prou ! Veient això En Bernat se 'n va a sa botiga de s'
3281	: — I a on te 'n véns ara amb aquestes ? Record massa bé que el m'	has pagat	! — Però si jo tenc es mateixos diners que abans de prendre -vos s' arròs ! —
3282	prendre -vos s' arròs ! — Les tengues , no les tengues — diu es botiguer — , tu m'	has pagat	i foris . No res , En Bernat s' esquitxa a ca's carnisser , pren dues
3283	re -la -vos ! — No ho he mester sebre ! — diu es carnisser — . Massa record que m'	heu pagat	i ses raons sien acabades . Aquí En Bernat pica de talons cap a ca
3284	així com està i li fan lo que li fan . Fort ! Més se 'n mereix !	Hagués pagat	allà ont devia ! Perquè , quina llei és aquesta , de manllevar i endeutar -se i
3285	quedaven i se troba amb sos nou sous . — Vaja quin pas — diu ell — . Ara no	he pagat	es pa . S' espitxa an es forn i diu an es forner . — Forner , dispensau -
3286	feia ses darreres , quan tu vares passar i me tirares dins es riu . Ara t'	he pagat	es favor que llavò me feres . N' Agraciat pren s' anell . Amb quatre bots
3287	a cobrar es porc ! — Encara es porc ! — deia es mestre — . I que no el t'	he pagat	dues vegades ? — No ho he de mester sebre ! — deia En Mig-dimoni . I mentrestant
3288	t quant sabien per consolar -la . — Pobres muletetes meues ! — deia ella — . Voltros	heu pagat	per obligades ! Males ànimes que no em porien tocar un pèl d'es cosset
3289	a ca s' arrosser , hi entra i diu : — Germanet , perdonau -m' ho ! Jo no vos	he pagat	s' arròs i vénc a pagar -lo -vos . Es botiguer el se mira i
3290	, fiet — respon es capità — . I besa -les encara ! — Vol dir jo que tot lo dia	he palanquetjat	per aglapir es tres anyells d'En Massot ; jo que he duit per l'
3291	que vaig dur an aquella pastorella d'es bosc ! Quin possible és que tal vestit	haja parat	a mans d' aquesta mossà de cuina ? I allà pensa qui pensa com poria
3292	paret més garrida ! No me 'n puc avenir que sia tan bon paredador . I no	havia paredat	mai ! Mirau -la -vos bé , meiam si n' hi veureu cap , de peça que
3293	; i si l' hem trobada , farem es barat ; i si no , no el farem . — Bé	ha parlat	Vossa Altesa ! — diu s' onclo moro , i se 'n va amb ses tres llànties

3294	Déu , en la Mare de Déu i en vós , germaneta , tenc sa confiança , jo . — Bé	has parlat	— diu sa jaieta — . Idò mira , escolta bé lo que et diré . Aquest palau està
3295	es capell de vidre i no surtes per res d' aquesta alcova fins que jo	haja parlat	a mon pare i el tenga ginyat a fer ses paus . Ho feren així
3296	! Aquella doneta se va creure ben bé que era el gloriós sant Antoni que li	havia parlat	, i va dir : — Oh gloriós sant Antoniet ! Mai m' haviéu parlat ! Oh quina ditxa
3297	sant Antoni que li havia parlat , i va dir : — Oh gloriós sant Antoniet ! Mai m'	haviéu parlat	! Oh quina ditxa és sa meua ! ... Bono , sant Antoniet meu ! , i a on les
3298	doneta — , per aquesta mercè que m' heu feta de parlar -me , allà on no m'	haviéu parlat	mai ! Oh sant Antoniet ! Benhaja vós ! No n' hi ha , de sants com vós ,
3299	! — diu es seu homo — . No sies tan mala d' anar entorn ! I sobretot , tan malament	ha parlat	s' infanta ? Amb sa sang que du per sa cara no s' ha de
3300	. És massa gros lo que em demanes ! No voldria que t' ofenguesses , Andreu ! — N'	haguem parlat	prou ! — diu N' Andreu — . I fet a comptes que no t' he dit res !
3301	li sortiren a camí , i los ho contà tot fil per randa . Com prou n'	hagueren parlat	, resolgueren contar -ho a son pare , perquè així mateix era blau es fester : haver
3302	demana per dir -les -me . I jo no li he volgut contestar que no n'	hagués parlat	abans amb vossa mercè . — Bono — diu son pare — , i tu que saps aqueix comte
3303	u ? — deia En Bernat — . Sobretot , té ses oreies pàndoles , té es meu senyal , i n'	hàgem parlat	prou . Es gigant , per por de sa por , perquè tenia En Bernat més mal
3304	, tretze paums de drap vui d' es dos coters . Si no los voleu dar , n'	hàgem parlat	prou . — Però bé , no vos he dit que vos ne vui dar vint ? I
3305	de pedra tornà també mateix tot d' una que va haver acabada sa darrera paraula .	Havia parlat	i motat sobre lo que ses tres àlignes havien dit damunt es pi an
3306	trobaria es puig de la Seu , i com el poria dur davant cal rei ? — Perquè	has parlat	tan bé — diu sa jaieta — , ara t' ho diré , com ho has de fer
3307	i — . Na Catalineta , que teniu fermada amb nou pams de cadeneta ! — Per lo bé que	ha parlat	Vossa Reial Majestat — diu la Mare Baleneta — jo li donaré Na Catalineta ; però prim
3308	les tres penyes combatudes que brollen aigo bona bona de beure ? — Per lo bé que	has parlat	, oh jovenet ! — diu aquella jaieta — , t' ho diré amb molt de gust . Mira , no
3309	a mare sentí aquelles paraules tan agudes , s' exclama : — Fii meu , per lo bé que	has parlat	, si es teu cor te diu que hi vagis , vés -hi ! I serà lo
3310	a captar . — Idò mira — diu aquell jai , entregant -li una bossa — . Per lo bé que	has parlat	, jas aquesta bossa , que té tal virtut que per moltes de pessetes que en
3311	punys , i diu an En Joanet , allargant -la -hi : — No res , per lo bé que	heu parlat	, jau això i menjau -vos -ho , que no vos ne penedireu . En Joanet s'
3312	benes , que era lo que se tenien re-de-gonyat . Tothom trobà que el rei	havia parlat	bé ; i l' homo llavò se girà a Na Catalineta i ja li diu : —
3313	el Bon Jesús li fa de resposta que ho deman a qualsevol perquè ell sempre	ha parlat	davant Déu i tot lo món i no s' és amagat de res mai .
3314	eres , auercoquers , garrovers , oliveres , pomeres i pereres . Me pareix que no t'	he parlat	malament i que no som sortit de sa raó ! — Trob que no ! — digué l'
3315	aquella comtessa se posen a repartir an es pobres tot quant tenien , i com ho	hagueren partit	tot , surten tots tres a pelegriñar , i pelegrina qui pelegrina . Dins un parei de
3316	comptar que s' infant ja té set anys i dins tres dies ja ho vàrem	haver partit	tot : va esser aferra-pilla . — I si em deixàsseu espolsar ses saques aont hi
3317	res que los fes mal . I aquella torre tornà aquell grandióis casal aont Na Catalineta	havia passat	un any i un dia . I totes aquelles ombres que hi havia tornaren senyorettes
3318	letes , sense sebre camí ni carrera . Camina caminaràs , topa an aquell riu que ell	havia passat	i se 'n va vorera vorera , i mira qui mira . I què havia de
3319	atalineta va conèixer que era així com sortia dins aquell grandióis casal , aont ella	havia passat	un any i un dia . Aquella ombra fa senya a Na Catalineta , aont s'
3320	rei i a la reina i a tota la cort , conten tot lo que els	havia passat	i ses quatre dames i es tres patges fan testimonis de tot . Tothom n'
3321	cap els anava davant . Sa seua fia i En Robert contaren tot lo que els	havia passat	. Tothom quedà amb sos cabeis drets : no se 'n porien avenir . An aquells nobles
3322	besades i plors i descabdell , però d' alegria . Tots tres li contaren lo que els	havia passat	, i aquella doneta no se 'n poria avenir , fins que En Joanet diu : — Me
3323	contents i xerevel-los ! Criden la gent , i conten fil per randa lo que els	havia passat	amb so misser i lo bé que els havia dit d' observar aquell consei . —
3324	una altra cloa sense una herbata per nat senyal i tot trispoletjat com si hi	haguessen passat	un rutla . I lo bo era que hi havia una guarda d' euveies grasses
3325	per dedins , i xadada i altra a sa soca d' aquella flor ! , fins que ho	hagué passat	tot a foc i a sang . — Però què heu fet , padrineta ? — va dir s'
3326	sa sitja ben de pressa . I fonc tan el dianxe que , quan hi arribà , ja	hagué passat	tot es saltiri , que era sa seua tasca de cada dia . I no sols
3327	trempadet ? ; però negú li deia : bon dia l' amo Andreu ! A la fi , com ja	havia passat	es cementeri , en troba un que li enfloca : — Bon dia , l' amo Andreu ! — A
3328	som una jaieta de Capdepera que n' estava ben dejuna , de tot lo que li	ha passat	i li passa a Vossa Altesa , i tot d' una que m' ho han
3329	envelat cap a ca seua . Hi arriba , conta a sa mare tot lo que li	ha passat	. Prova de rentar -se cara i mans i encara no va haver acabat de
3330	i s' hagué de jeure . Envia a demanar En Xesc , li conta lo que li	ha passat	i li diu : — Vetaquí aont m' ha duit es no , anar a missa ! Som
3331	no hi tocava com , zas ! , sa costura desapareixia . Què me 'n direu ? Ell com li	hagueren passat	aquell tel per damunt totes ses costures , aquell cos obri ets uís , amb una
3332	geperut , que es pensava que li hauria foradat es cervell , lo mateix que si li	haguessen passat	un ferro per dins una oreia i l' hi haguessen tret per s' altra ;
3333	quan es gigant no tenia temps d' haver dites dues desenes del Rosari , si li	hagués passat	p' es carabassot de resar -lo . Com me veu es gigant tot allà davant , gira
3334	Vossa Reial Majestat dirà a Vossa Reial Majestat es secret que vulga , lo que li	haja passat	avui , lo que haja pensat , lo que haja dit , lo que haja fet ; i
3335	més necessari que no ses uieres , i d' un bon tros . Basta considerar què li	hauria passat	si li saupen aquell bo de sarró , que amb so haver -lo buidat per
3336	dues germanes estaven dins un foc , i deien : — Què serà ? Com no torna ? Què li	haurà passat	? Veient que passaven dies i més dies i N' Antonina no es presentava , Na
3337	havia anat . — Malament de tot ! — digué . I contà fil per randa tot lo que li	havia passat	. — Res — digué En Toni — , demà hi aniré jo , veiam si també se voldrà riure
3338	— . Ara m' ets tornada a la memòria ! Aquí En Bernadet contà tot lo que li	havia passat	amb Na Catalineta ; el rei i la reina i tota la cort i tota
3339	de gojoses i de gaubança . N' Antonina contà a sa mare tot lo que li	havia passat	, i com ho havia fet Na Catalina per salvar -la , i tot lo d'
3340	altres dues germanes , i conta an el rei fil per randa tot lo que li	havia passat	amb so gigant i com s' ho havia fet per reviscolar i salvar tota

3341	. Ja no el coneixien , fins que digué que era ell i tot lo que li	havia passat	. Sa mare no en volgué sebre res ; son pare , sí . S' al-lot tenia
3342	ets uis , ho va veure tot ; li tornà a sa memòria tot lo que li	havia passat	, va conèixer Na Fadeta . I no pogué estar pus . S' aixeca , deixa en porret
3343	' hi demana . Pobra Catalina , que hi romangué d' endidalada per dir tot lo que li	havia passat	. — Germaneta meua estimada — va dir — , rompent amb un plors desfet . Tenc mare i
3344	aqueix bo d' animaló ? Na Francina les contà fil per randa tot lo que li	havia passat	dins es jardí , es casal i sa cambra d'es corpet , i aquella gent
3345	roba que duim damunt . La pobreta no gosà dir res de tot lo que li	havia passat	an es casal del rei Moro amb set pams de morro , ni que fos
3346	sa jaia xerevel-la a demanar -li clarícies . Aquella li conta tot lo que li	havia passat	amb aquells dotze homos que era trobats quant se n' anava a sa rota .
3347	? — I tant com me n' hi vénc ! — diu ell . Ell conta tot lo que li	havia passat	i En Pau diu : — Ara me n' hi vaig jo , a provar fortuna ! — Deixa -
3348	son pare i sa mare i es germans el veren i sentiren lo que li	havia passat	, se 'n feien creus i no hi sabien donar volta , an aquell cabermoni . D'
3349	En Joanet . I aquí l' homo li conta a s' ermità tot lo que li	havia passat	: que li havien presa sa dona i la se 'n havien duita dins un
3350	no se 'n temés . Sa fia del rei conta an En Bernat tot quant li	havia passat	amb En Joanet , que un dia a la mala hora de la nit li
3351	s' aturà . L' homo féu sa contarella an el rei de tot lo que li	havia passat	i romangueren amics corals ferm ; i es serverins se varen haver de quedar amb
3352	En Pere — . Lo mateix que s' altra vegada . En Pere conta tot lo que li	havia passat	i En Joanet diu : — T' he donades dues coses , que cada una bastava i
3353	de quines egos venia aquella pitxorina tan polida i galanxona . Ella contà lo que li	havia passat	amb son pare , allò de que ses faldades de llesques de pa i diners
3354	monges de santa Catalina de Sena , conta a la mare priora tot lo que li	havia passat	i demana que l' admetin per monja . La mare priora crida ses altres monges ,
3355	quan se veren davant una al-lota tan bufarella . Los contà tot lo que li	havia passat	, però sense destapar sa mare . Tots romperen en plors com la sentiren . — Mira !
3356	estat davall aquella arena , mil anys seria estat viu . Ell contà tot lo que li	havia passat	i demanà a son pare que per amor de Déu i per amor de
3357	que sa malvasia ! Sa patrona no hi sabia donar volta , a tot allò que li	havia passat	. Amb això posa ets uis damunt s' anell , s' hi fixa , i , com el
3358	. Aquí En Joanet comença a fer an es mestre sa contarella de tot quant li	havia passat	des que se n' anà de ca seua amb sa barca per trobar aquella
3359	port d' Ongria . En Joan i En Toni contaren an En Tià lo que los	havia passat	amb la reina d' allà , i li digueren : — Ja pots estar alerta que no
3360	tir dins un forn de calç que faça vuit dies que crem . El rei m'	ha passat	per orde que m' hi he de tirar i ja fa quatre dies que
3361	res — arribà a dir En Joan — . És molt llarg de contar tot lo que m'	ha passat	. Vos assegur que no és estat tot berbes sa carta gallega que he correguda !
3362	de malvasia li bastà per tombar -la ? — Fieta — diu sa patrona — , ni sé què m'	ha passat	! Ni ho sé ! Vol dir creis que fonc sa malvasia que me tombà ? — Idò ?
3363	dels altres , i som jo que necessit plànyer . És s' horabaixa , i encara no m'	ha passat	res p'es canyó , i he perdut tot quant tenia . No , i si no
3364	i es fii petit alça es cap i diu a sa mare : — Ma mare , m'	havia passat	per s' escudeller d' anar a dur un paner de figues an el rei .
3365	d' acabar -me sa paciència i fer -me fer un desbarat . — Lo que jo m'	he passat	per s' escudeller — diu En Bernat — és demostrar -vos que , com més grans , més
3366	vida , i un dia agafa es comte i li diu : — Senyor comte , creurà que m'	he passat	p'es cap de pendre un ofici qualsevol ? Perquè veu : jo estic massa bé
3367	toc seré arribat ! Tenc una fam que m' alça en pes ! Tres dies que no	ha passat	res p'es meu canyó ! — I què voleu dir amb això , vós , ara ? — diuen
3368	mateix ? — deia sa titina . — Bo ? — deia sa geneta — . No t' ho pots figurar ! No	havia passat	tant de gust mai , ni esper passar -ne pus de consemblant ... ! I t' assegur
3369	ja és partit cap an es port a dur sa somada de llenya . Encara no	havia passat	es portal de ca seua , com ja comença a donar clau a sa coca
3370	' homo recobrà a poc a poc ; però sense sebre -se donar compte de tot quant	havia passat	. Es vespre abans havien sopat amb sa dona i es criats se n' eren
3371	sia sa teua ni sa meua , anem a cercar un qualsevol , li contarem lo que	ha passat	; i , si troba que m' has de menjar , me menjaràs ; i , si troba que
3372	aplegaren es tapinet , se presenten an el rei , l' hi entreguen , li conten lo que	ha passat	i li va venir molt de nou . S' aconsejà amb sos nobles de la
3373	i roman tot sol amb En Francí . — Bono — diu el rei — . Veig tot lo que	ha passat	, i que tu ets innocent de sa calúmnia que t' havien posada . Però ara
3374	' ha afaitat tan polit com negú mai m' havia afaitat . — Idò què és lo que	ha passat	entre voltros dos ? — diu es mestre . — Jo vos ho explicaré — diu En Joanet — ; pe
3375	ha remei ! Los guanya de massa a polissonada , an aqueixs dos beninonis ! Se veu que	ha passat	gust de jugar -los a la pilota i que n' ha volgut fer tres
3376	duien a crucificar an el Calvari . La pobra , tota tremolant , li conta tot lo que	ha passat	, i Gamos , veent aquelles tres cares d'es vel i aquella parra amb sos
3377	de mi . A la fi la princesa cobra es sentits , i conta tot lo que	havia passat	. Es tres polissons negaven com l' ànima de Judes , jurant i perjurant que era
3378	, i no n' hi trobaren : los ho havien taiada . Aquí aquell cavaller contà lo que	havia passat	; se treu ses set llengos , anaren a provar -les an es set caps i
3379	drets , ningú se 'n poria avenir . En Bernadet i sa fadrineta contaren tot lo que	havia passat	, tothom los va creure . Fermaren s' esclava a ses coes de quatre cavalls i
3380	coses que li passassen p'es cap . Aquell fii del rei contà tot lo que	havia passat	amb Na Catalina i ses sues dues germanes i tothom digué : — Na Catalina és
3381	s' hereu de la corona . El príncep Corb i Na Catalina contaren tot lo que	havia passat	. Tothom va veure que aquell bell jove que parlava era es mateix que era
3382	bona devoció i else reberen amb paumes d' or . Sa dama contà tot lo que	havia passat	i En Joan contà tot lo que havia hagut de fer per trobar i
3383	' n va amb En Bernadet a cal rei d' Espanya , li conten tot lo que	havia passat	amb Na Catalineta i la hi demanen per casar -la amb En Bernadet . El
3384	dins un llit . Com contà an el rei i a la reina tot lo que	havia passat	, los va enternir tant que la prengueren per fia i passaren orde que tothom
3385	el rei . I aquí Na Filet d' or contà fil per randa tot lo que	havia passat	. Aquell homonet i aquella doneta guardaren de mentir Na Filet d' or i el
3386	dins es canyó de ses sopes . En Joanet contà an el rei tot lo que	havia passat	. El rei i tota la cort anaren a sa cova d'es gegants i
3387	llorca an es sarraïns . § 11 . Sa pedra sagrada Com anau de Palma a Andratx , que	heu passat	es coll de Sa Bataia i preniu es camí de Calvià , a man dreita ,

3388	un burjó , el rosteix justifet sa porcella de Nadal , i amb quatre xuclades el s'	hagué passat	. De bo que el trobà , se 'n xupava es dits . D' es tres germans
3389	, i diu : — Vaja quina passada ! — I ara ? — diu sa fadrineta — . Què és que t'	ha passat	? — Que he perdut es mocador — diu ell — . I sé ben cert que com entràvem
3390	. Pobra fieta meua ! Déu sap què és lo que te passà aleshores , lo que t'	ha passat	o te passarà ! — Sí que tens raó ! — diu la reina — . No aneu a cercar
3391	nis , Bernat ! — diu es gigant — , que això acabarà malament . Tu , segons veig , t'	has passat	per s' escudeller d' acabar -me sa paciència i fer -me fer un desbarat . —
3392	banda , i llavò poré tornar fer sa meua via ! I encara no s' ho va	haver passat	p'es carabassot , com ja se tira an es riu , i allà rema qui
3393	cridar era ben de més . D' es cap d' una bona estona , com li va	haver passat	una mica es retgiró , va notar que sentia alens , però tan petits i tan
3394	, i es general li diu : — Si voleu salvar es pellet , digau -me tot quant vos	ha passat	amb sa vostra dona ! Si jo puc conèixer que m' enganau de res , pobre
3395	llenya i se posa passetja qui te passetja per devora s' aigo . Com prou s'	hagué passetjat	, afina a ses Coves Blanques una cosa negra qui se bellugava . S' hi acosta
3396	? — Què he d' esser anant ! — respòn ell . Lo endemà , abans que trencàs auba , ja	hagueren pastat	, a sortida de sol enfornaren , l' amo entretingué En Joanet per ses cases , fins
3397	que porem pellucar per aquests mitjanetons . En volem sebre més ? Fa set anys que no	hem pastat	. Amb això surt un jai , s' homo de sa jaia , i digué lo mateix
3398	en feina an es costat de s' homo , i no desmaià un punt fins que	hagueren pastat	i fent , i fets es pans , i enfornat i llavò vénguen ses altres feines
3399	sa pasta amb guinaveta o altra eina de tai , lleven sa força an es qui	ha pastat	. CIX ALERTA EN FER ESCUDELLA DE LLET FORMATJADA ! Deia també la gent veia a
3400	d' haver trabucats ? Ell mai havia fetes aqueixes coses ! Açò és que es seu cervell	ha patit	. Se 'n va a ses veinades a contar -los -ho . Totes se 'n entren
3401	haguda de córrer per sortir de s' encantament , es seu seny per força havia d'	haver patit	una mica ; i que , sobretot , ells eren tres i ella només era una , i
3402	us , a la gonella ... Na Catalina Exhala un crit que escarrufa : — Mare amatíssima ... !	He pecat	... ! Deman perdó ... ! Som una inica ! Sí que vaig obrir la porta , Sí , mare mia !
3404	respecte i compassió d'es nas d'es qui m' escolten . Era que aquells animalets	havien pegat	fort an es verd , i anaven desbaratats de ventre , i li amollaven a la
3405	assegur que me pegava amb sos talons per ses anques . Fins que m' ha arribat	ha pegat	, i no s' aturava de dir : — Ah gran polissó ! Hi ha es camí ací
3406	vol dir vos ha escapat ? — diuen elles . — Vol dir que l' amo nostro ja deu	haver pegat	un esclat an es cul d'es pou i ja deu esser tot bocins ! —
3407	un homo com En Mig-dimoni els hagués fetes aquella partida de farses i els	hagués pegat	aquell enfilai de petgellades a sa bossa i se n' hagués pogut riure . — Mestre —
3408	i s' estimaren més no dir -ne res , d'es perboc que son pare els	havia pegat	. Se begueren es cop com sa figuera . Era lo millor que porien fer . N'
3409	es qui jeu darrere ! I bones simades an es que jeia darrere ! I si fort	havia pegat	sa primera vegada , més fort pegà sa segona : pegà fins que tengué alè . Aquí
3410	' hi arramba i les ensivella ditada i altra ditada . I ses barreres , com si hi	hagués pegat	un mosquit volant a la babal-lana ! No feren gens de sentiment . En Taia-
3411	sa farratge va estar molt més menjada que es dia abans . Se veia que hi '	vien pegat	més granat . — Sobretot — diu En Bernat — , anit gordaré jo i ho vorem si me '
3412	çò ? — diu es veinat . — No me 'n parls ! — diu En Pere — . Una desgràcia , homo !	Ha pegat	amb so cap a sa soca d' una figuera i s' ha rompuda aqueixa
3413	polissó ; i allà on el trob , el m' engoleisc sense escorxar ! I es gigant ja	ha pegat	bot de sa finestra ; i encara no hagué tocat en terra , com ja s'
3414	d' or . — Ai no ho proveu ? — diu es gigant — . Tu seràs sa primera ! I ja	ha pegat	llongo cap a Na Catalina ; però aqueixa li afitora sa barra d' or an
3415	basta ? — diu ella . — Ell no n' hi ha per començar ! — diu En Bernadet . I ja	ha pegat	siulo i crit : — Hala , homonets i donetes , veniu tots a treballar ! Compareixen
3416	que sempre se feia envant , mal caiguessen caputxins de bronzo . En Mercè-mercè ja	ha pegat	bot dalt aquell cavall blanc , que partí com cent mil llamps cap allà on
3417	sent , Catalinons ! Ja deu esser Na Filet d' or que mos fuig ! Na Catalineta ja	ha pegat	bot d'es llit , se vest amb quatre grapades i ja és a s'
3418	per aquesta vegada ! I què fa ella ? S' aixeca asseguda dins es baül i ja	ha pegat	bot i parteix corrents per allà dins com una titina . La gent , poreu pensar ,
3419	vol fer lo que ma mare ha dit . Com es moix sent Na Catalineta , ja	ha pegat	llongo cap a la rata , i la rata cap a la trava , i la
3420	vol , d' aqueix anell , i si el me vol deixar veure . I aquella criada ja	ha pegat	llongo i altre , cap a dir això an es marxandet nou , que , com la
3421	passada de fer a cristians ! I amb so mateix dir això , sa jaia Gri ja	ha pegat	bot d'es carro , i se 'n va an es traginer , que encara conversava
3422	senten , se creuen que és que han de pitjar darrere qualcú qui fuig ; i ja	han pegat	llongo cap a defora , corrents tant com porien , lladrant just si tenguessen un dimo
3423	la bala . Com es moixos la guipen , tiren sa candela an el dimoni , i ja	han pegat	llongo cap a sa rata , que al punt la sentiren giscar de mala manera ,
3424	a colcar més que damunt mi . Tot d' una que t' hi posaràs , jo ja	hauré pegat	llongo i altre , i de d' allà , tant com en poré treure ! Ells mos
3425	, i sa roba , que no era gens nova , se feia un esqueix , i pataplum ! , ja	havia pegat	capficó . — Fosca , Salom ! — deien ells — . Ja t' amararàs bé aquesta vegada ! I
3426	diu ells ni hi pensaven que allò fos cap mort , sinó que aquells que les	havien pegat	es salt per tapada ara volien donar entenen que allò era un mort , i
3427	estava , en lloc de sa cadena , li posa sa brillà . I es mestre ja li	ha pegat	bot , i cimada ve i cimada va , i aquell cavallet de quatres i de
3428	pot sebre ? — Jo us ho diré — diu En Mercè-mercè — . Tenc mon pare que li	ha pegat	a la vista i es metge m' ha dit que , si la hi vui
3429	havia fet s' animal , per haver -li de pegar ? — diu es pastor . — I qui li	ha pegat	? — diu En Bernat . — Idò per què duis aquest venerable ? — demana es pastor . — P
3430	! Sempre he sentit dir que es rics tenen ses seues rareses , i an aquesta li	ha pegat	per aquí . I què li farem ? I ben mirat , amb tot això no fa
3431	mos menaren ahir se deu esser anyorada , deu esser fuita , i tota sa guarda li	ha pegat	darrere . — Ja serà això ! — diu es bover . Però qui sabia qui era i d'
3432	gigant ja no digué més que " Ai , ai , ai ! " , i romangué sec , com si li	hagués pegat	un llamp . I En Tià , quina creis que la va fer ? Se treu es
3433	arribar a aturar , naturalment ; i allà pensa qui pensa qui llamp poria esser que li	hagués pegat	aquell porro , fins que s' etziba un cebaiol ferest an es front , cridant : — Re-
3434	comte sentí aquestes paraules de la reina , quedà de pedra , lo mateix que si li	hagués pegat	un llamp . Cop en sec li vengué a sa memoria sa seua fieta Catalina
3435	reina que li estava an es costat , lluny de moure 's , fonc com si li	hagués pegat	un llamp : caigué en terra , esclatà i allà mateix va batre es peus . Es

3436	fogia — . Ai dic ! I ho és estat aqueix dimoni que m' ha mossegat ! Mai li	hagués pegat	un llamp ! Ai dic ! Ai , que em fa de mal ! Ai , que la m'
3437	an es cor . Es capità exhalà un remeulo aborronador i romangué sec , com si li	hagués pegat	un llamp . Es dos lladres coes amollen a sa corda i fugen més que
3438	tan feresta , se tira en terra tan llarga com era , lo mateix que si li	hagués pegat	baticor . Corregueren a posar -li aigordent p'es polsos i llavò la ventaven per
3439	i dobles de vint . Lo endemà el rei se tem d'es salt que li	han pegat	en sa nit , i se 'n du un enuig ferest . Dins s' olla d'
3440	i a sa serena damunt un terrat . Es llocarroner volia aclarir qui era que li	havia pegat	aquell salt . Li acusen que a tal banda n' hi havia un que sabia
3441	ha començat a cobrar colors i colors , i llavò ha oberts ets uis , i llavò	ha pegat	crit , i llavò ja ha botat d'es baül , i llavò són venguts Vosses
3442	, i tots tres se varen esser explicats , tocaren amb ses mans es porro que lo-	havia pegat	N' Espardenyeta . El rei se va posar fet un Nero , i hauria esclafat un
3443	tret cap encantament o que les sia sortit cap negret o que s' al-lot	haja pegat	qualque salt a part o banda ? Aquí hi ha cosa davall es terròs ! I
3444	no deixen dir Jesús i deixen secs ets homos ! Ja veig qui és que m'	ha pegat	aquest porro ! Massa clar que ho veig ! No pot esser negú més que aquella
3445	igant . — Ai ! ! ! — digué ell , escapant -li un bramul espantós — . Qui és que m'	ha pegat	? Ella amaga sa barra davall es llit i diu : — Era jo que somiava que
3446	gigant . — Ai ! ! ! — digué ell , escapant -li un bramul ferest — . Qui és que m'	ha pegat	? Ella amaga sa barra davall es llit i diu : — Era jo qui somiava que
3447	ant . — Ai ! ! ! — digué ell , escapant -li un bramul esglaiador — . Qui és qui m'	ha pegat	? Sa dona amaga sa barra davall es llit i diu : — Era jo , qui somiava
3448	, ni blanca ni negra , ni en verd ni en sec . — Vaja quin porro que m'	ha pegat	aquesta pitxorina ! — deia el rei — . Ell ara que té es tres vestits , no se
3449	teniu , tants de plors ? — Què he de tenir ? — respon es jai — . Que mun pare m'	ha pegat	! — Què vol dir ? — exclama el rei , fent -se creus — . I que encara teniu vòstron
3450	a té qui té , assetsuaixí En Bernat diu : — Oh quin mal de ventre que m'	ha pegat	suara ! Quin mal de ventre tan fort ! — Homo — diu es gigant — , si tu t'
3451	de moix o de ca que , a's moment que som sortit per necessaris , m'	hauran pegat	es salt ! Mal les toc rampa a ses cames i a ses dents , si
3452	veu es plat buit , diu : — Serà un dimoni de moix . He deixat obert i m'	haurà pegat	es salt . Lo endemà , també com ja tenia es berenar dalt sa taula , hagué
3453	. — Aquí se veu que mos són entrats ! — deia un . — No i gràcies que no mos	han pegat	es porro gaire gros ! — deia un altre . — Jas ! — diu un , reparant es trispol tan
3454	robar , que ja tens s' edat d' anar -hi . Hi som anat , i allà on	he pegat	primer és estat an es seus bous . Ja l' hi diràs . Es pareier va
3455	momprenre sa jugada d' aquell atreuit , i figurant -se que allò era un bot que	havia pegat	, exclama : — El dimoni és aquest geperut per botar ! Al punt el me veu caure
3456	egades quatre bocinades , incorregut de pegar -ne més , acovardat amb so remeulo que	havia pegat	sa seva dona per capturar es beneit d'En Toni , dient : — Ja estam redons ,
3457	món ! Com es cas fonc intès , es qui plorava defora tenia vuitanta anys ; es qui	havia pegat	en tenia cent , i es de dins es llit corria es cent i vint .
3458	davant el rei i la cort . Però vaja quina passada que va esser ! Aquells quissonots	haviem pegat	fort a sa fava parada es dia abans , i anaven desbaratats de ventre una
3459	' hi troba s' altre jai , encara més vei d' un bon tros . — I per què	heu pegat	vòstron fill ? — li demana el rei . — Perquè ha tornada una mala resposta a
3460	o sabent com explicar -se aquella mudança , entraren en sospites i se malpensaren si	haurien pegat	salt a part o banda o si tendrien part amb el dimoni . Justament en
3461	què t' ha agafat , Bernadet ? — diu sa dida — . O és que de s' alegria t'	ha pegat	cosa an es cap ? — No hi ha res de tot això — diu En Bernadet — .
3462	— Tal dia vendré . Preparau -vos , si voleu ; i no em vengueu a recapitolar si us	he pegat	de sorpresa . Davant aqueixes comandacions , el reverend pare prior crida tots es f
3463	esclau que degué batre es peus per aquí . Per això era que En Miquelet l'	havia pellucat	, an aquell osset , perquè va veure que era d' un dit de sa mà
3464	i pelluca un osset que guaitava a flor de terra . — I què és això que	has pellucat	ara d'en terra ? — diu el rei an En Miquelet . — Aquest osset ! — diu En
3465	ni de nit , retgirat tothom de que el pobre ferit no fes pell , com prou	hauria penat	. Es canariets grocs anaren aperduats un parei de dies , fins que a la fi
3466	vistes mai de tan carregades de pomes ! — A dir ver — diu s' hortolà — , s' hi	ha penjat	un bon esplet . An En Joanet li vengueren ganes de tastar aquelles pomes , que
3467	mos heu de mostrar es frare , que mos diguéreu que l' havieu mort i l'	havíeu penjat	darrere una porta ? — Sí que és ver — diu En Manent — . Darrere sa porta de
3468	unes quantes de coces però al punt ha hagut eixamplats es potons . I llavò l'	he penjat	darrere una porta . Però res , asseis -vos a sa taula . I si voleu sopes
3469	ja li diràs : " He perdut el didalet , la mestra m' ha atupadeta i no hi	he pensadet	" . Lo endemà es negret , tac ! , li torna sortir , com venia de costura , i li
3470	a ta mare ? — He perdut el didalet , la mestra m' ha atupadeta i no hi	he pensadet	— diu sa pitxorina . — No res idò — diu es negret — , veiam si hi pensaràs avui ,
3471	sortir li diràs : " He perduda la güieta , la mestra m' ha atupadeta i no hi	he pensadet	" . Es negret , lo endemà , ja ho crec que li tornà sortir i li demana : —
3472	a ta mare ? — He perduda la güieta , la mestra m' ha atupadeta i no hi	he pensadet	— diu sa gran pitxorina . — No res idò — diu es negret — , a veure si hi
3473	, com una gírgola que no la troben i se seca , sense donar producte . Per això	he pensat	d' anar -me 'n a córrer mon amb so canyemet , sa bosseta verda i
3474	, si fos tu , encara hi aniria . Poria esser que hagués quedat qualque cosa . — Bé	has pensat	, ara mateix me n' hi vaig . Peu-rossec peu-rossec , se 'n va a
3475	cent de l' amo nostro , i així no importarà que tu passis es camí . — Bé	has pensat	! — diu En Jaume . Se treu ses cent lliures i else dóna an En Toni ,
3476	-me mort a mi , mos perdonaran es deutes , i així farem una tibada bona . — Bé	has pensat	! — diu sa dona — , i per part meua porem començar sa farsa en voler . I
3477	això , com t' hem presa per fia , i lo que volem és es teu bé ,	haviem pensat	, si a tu t' agrada s' idea , de que te casasses amb aquest fadrinel-
3478	poc millor i poria esser que an el rei li agradàs una mica més . — Bé	heu pensat	, germaneta — diu En Joan — . Veiam quin és ell ! — Idò jau aquest anellet — diu s
3479	. Com varen tenir sis o set anys , aquella senyora crida es pescador i li diu : —	He pensat	que vós amb sa vostra barquera (dona i infants) vengueu an es meu jardí
3480	agafa son pare i li diu : — Mun pare , ja estic massa cansat de passar fam .	Havia pensat	d' anar -me 'n a trescar món , a veure si trob cap ventura , això
3481	lliures que li quedaven , i Salomó diu : — Idò mira : mai faces res que no hi	hages pensat	tres vegades . En Toniell-lo aquí exclamà : — Sobretot , ara ja me 'n puc anar ,
3482	stimaven massa el collaret , i el tenien massa gelós i massa encobeït . Com prou hi	hagueren pensat	i tornat pensar , troben un purando qui sense gens de mirament era capaç de

3530 menjada una vorera i s' altra no era coneixedor que l' haguessen tocada . I jo
 3531 diu — . No t' havia manat que duguesses una gerreta d' aigo ? — És ver ; però jo
 3532 ! — Idò no l' haguésseu aficada dins sa pastera en lloc de menjar -la -vos ! Jo
 3533 . Un dia agafa sa mare , que era una mica puranda , i li diu : — Ma mare ,
 3534 en so fer barrines . Es gigant lo endemà agafa En Joanet i li diu : — Mira ,
 3535 , es germà major , alçà es cap i diu a son pare i sa mare : — Mirau !
 3536 bona escomesa , i al punt li entrà d' aquesta manera : — I tu , Gostí , que no
 3537 etziba nespla an es front , tot cridant : — Ell ja torn esser jo es descuidat ! No
 3538 itja veu : — Saleret me falta ! Saleret me falta ! Aquí Na Catalineta notà que no
 3539 pogué estar pus : pega sementa a sa porta de sa cambreta , que justament ell no
 3540 son pare li havia donada quan estava per morir , i diu : — Es cotri ! Que no
 3541 ha de nou , el sen Tomeu ? — Que havia fet un descuit . — Quin descuit ? — No
 3542 ponyida an es golès amb sa pua d'es canó de s' esca . Perquè no
 3543 que m' ho diguen . Amb això s' exclama sa pitxorina : — Cap com aquesta ! Ara no
 3544 de renegat d' allò més ferest , i diu : — I ara què vols , gran polissó ? — No
 3545 toc an es front , tot dient : — Ja som estat jo que l' he feta ! No
 3546 front , dient : — No aneu a cercar pus ! Som jo que he fet es descuit ! No
 3547 nes quantes de miques ? — Per avui bastarà que facem com que posar -ne , perquè no
 3548 per dins sa mea panxa ! Per paga amb sa feta d'es tres garrotets no
 3549 fritx que fritx ! — Es cotri ! — diu ell , cop en sec — . Sa madona em mata ! No
 3550 a primera cuierada de sopes , ella s' exclama : — Oh quin descuit que hem fet ! No
 3551 mai . — Vaja quina porcada ! — diu el rei , com s' ho varen haver acabat — . I no
 3552 carabassot . I què fa es comte ? L' agafa , i li diu : — Bono , i quin ofici
 3553 va esser es primer que alçà es cap i diu a son pare : — Mon pare ,
 3554 fam i diu a sa mare : — Ma mare , sa fam és massa mala de patir .
 3555 . — Lo que sents — diu N' Andreu — . No i duc es mort dins aqueix sac , perquè
 3556 es .18 — Idò que mos casem , més prest avui que demà ! — diu el rei . — Trob que
 3557 és errat mai , i los donarem terra sagrada , per lo que puga esser . — Sí que
 3558 uins remeis t' has de valer per aglapir aqueixes dues coses que cerques . — Sí que
 3559 fins que l' hagen fet bocins , i així en sortirem d' una vegada . — Trob que
 3560 donzell , no li alçarà gens es ventre que es cans trespoletgin es lli . — Sí que
 3561 mica es galindons an es cans , perquè no perdin es tranc de córrer . — Trob que
 3562 , i li pegues torçuda de coll i altra , fins que el tengues escapollat . — Sí que
 3563 Vossa Reial Majestat es secret que vulga , lo que li haja passat avui , lo que
 3564 ! De provar -ho no pots perde gaire , i t' exposes a guanyar molt ! — Sí que
 3565 hi ' via pensat , amb això ! — diu N' Elienoreta — . De Trec-a-trec nostra ! Sí que
 3566 'n vaig a fer -vos es sopar , si ho trobau ! — diu Na Catalina . — Sí que
 3567 el fas amb arròs . I , en venir jo es vespre , el mos empassolam ! — Sí , que
 3568 no me púdiga o que a vós no vos agradi es meu maneig ? — Trob que
 3569 he volgut venir a contar -ho a Vossa Il·lustríssima . — Trob — diu el bisbe — que
 3570 noltros serem es senyors de sa barca i de tot es seu guany . — Sí que
 3571 fa bon so , jo no em trec es capell i demà m' espitx . — Sí que
 3572 dalt sa taula , que em pens que ha d' esser de primera bona . — Trob que
 3573 ; i si hi ha sa llàntia , aquella la treu , i ja estam salvades . — Sí que
 3574 dre , esglaiada . Demana tres dies per pensar -hi i es patró Pere diu : — Trob que
 3575 una caera d' aquestes i mos atiparem de mel , que és tan saborosa ? — Sí que
 3576 m reposar una mica , mon Mestre , davall aqueix iastre — diu sant Pere . — Sí que

he pensat : això no pot esser més que una bístia torta d' un ui . Si hagués
 he pensat que lo millor seria fer una gaveta ben fonda aquí , voltant voltant , arrabassar es
 he pensat : és que no la deu voler . I no vos poreu pensar lo bé que
 he pensat d' anar -me 'n a dir una endevinaia a sa fia del rei , a
 he pensat de pagar -te sa soldada i te 'n poràs anar . No t' he mester
 Havia pensat d' anar -me 'n a veure si faç aqueixa barca de ses dictes del
 has pensat gens gens quin ofici has de pendre ? Perquè no et penses poder fer sempre
 havia pensat pus en sa comanda de sa colometa blanca , que em comanà pedra d' esclata-
 havia pensat a posar -hi es saler . L' hi posa i tot d' una l' envien
 havia pensat a tancar en fort , sa porta s' obrí de bat en bat i la
 havia pensat en sa comanda de mon pare , al cel sia ! Mira davall es llit , afina
 havia pensat a comanar -vos que , si donau faves a s' ase , no li digueu " Aset ,
 havia pensat a dir que En Pere fumava amb pipa . I En Gelat , trot-trot , de
 he pensat en so platet de ses olives ! Veltallà devora s' aufabieta , dins es rebost ! D'
 he pensat — diu En Joanet — a demanar -li feina per demà , i ara vénc a demanar -
 he pensat a dir a sa colometa blanca si volia res de fora Mallorca . — Hi vaja
 he pensat en s' encàrrec de Na Catalineta ! Aquí bota de sa barca i ja s'
 he pensat a dur res — diu es bergant . Es missatge el se mirà de dalt a
 he pensat gota amb so berenar . No res , ja mos rescabalarem ara ... Sobretot , i de què
 he pensat a aixicar sa lloca ! Ara que hi pens , me n' hi vaig . Deixa sa
 hem pensat a posar dins sa pastera es plat de ses menudències de sa gallina , i
 hem pensat a deixar -ne per ella ! Quin perboc , haver -lo aguiat i no poder -lo
 havies pensat de prendre ? — A mi tots me són bons ! — diu es missatget — . Es que trobaràn
 he pensat d' anar -me 'n a cercar ses tres fies del rei . Figurai -vos quina
 He pensat d' anar a trescar món , veiam si enlloc trobaré ventura per porer -vos socórrer .
 he pensat que , perquè mai sa Justícia puga aclarir que som estat noltros que hem feta
 ha pensat molt bé — diu sa revetlera — . Per part mea , en voler , senyor rei . — Idò demà
 ha pensat bé ! — diu En Miquelet . Què me 'n direu ? Ell aquell bisbe allà mateix va
 ha pensat bé Vossa Reial Majestat ! — diu En Joanet — . I per part mea mos poreu senyar
 ha pensat bé , senyor rei ! — diu es cuiner . — Bona idea ha tenguda Vossa Reial Majestat !
 ha pensat bé Vossa Reial Majestat ! — diu s' hereu de la corona — . Ara mateix anam a
 ha pensat molt bé ! — diu En Donzell . — Hala , idò ! — diu es fii del rei — . Anem -hi !
 ha pensat bé ! — diu se criada . Tota rabenta , ja és damunt se teulada , s' enfila p'
 haja pensat , lo que haja dit , lo que haja fet ; i si jo no ho endevin ,
 han pensat bé — diu ell — . Ara mateix me n' hi vaig . I pica de talons cap
 has pensat bé ! No res idò : te 'n menarem amb noltros , i mos faras de criada
 has pensat bé ! — diu es gigant . Na Catalina se 'n va a sa cuina , amb quatre
 has pensat bé ! — diu sa geganta — : així com m' has dit , ho faré ! Però aquells dos
 has pensat bé — diu l' amo — . Res idò , demà pendràs sa guarda d'es porcs i
 has pensat molt bé , jovenet ! , i Déu te pagarà sens dubte aqueixa bona obra que feres
 has pensat bé ! — diuen ets altres mariners — . El dimoni ets per tirar un pla ! Se veu
 has pensat bé ! — diu Na Bet . I aquí En Bernadet se torna posar capell de vidre
 has pensat bé — diu sa mareta . I allà , nyam-nyam ! , tots dos an aquell endiumenjat de
 has pensat bé ! — diu la senyora princesa — . Ara mateix ! I ja se 'n van totes tres
 has pensat bé : això de casar -se , com és per tota sa vida , convé no anar -
 has pensat bé ! — diuen els altres . — No , i mos hem d' aferrar amb sa més feixuga !
 has pensat bé ! — diu el Bon Jesús . S' hi asseuen i el Bon Jesús diu : — Saps ,

3577 , i no he vista sa dona pus ni aquell infantó que vaig deixar . — Trob que
 3578 ets estables ; i es d'ets estables , que pas a sa nostra cambra . — Sí que
 3579 e 'n són confessats , se n' haurien de confessar , com més prest millor . — Sí que
 3580 t ! — contesta Na Bigalot . — Ja hi vui anar jo ! — exclama Na Xaloc . — Sí que
 3581 o — : trob que convé discutir amb senyes , i així no mos desbarataran . — Trob que
 3582 ' hauràs de veure a s' afronta de tenir -lo xeroi tota la vida . — Trob que
 3583 do a sant Marçal i ses Ànimes del Purgatori . — Homo — diu es rector — , trob que
 3584 rt , sempre li farem monyir cent o dos-centes lliures , i bones seran . — Trob que
 3585 Meua ! " , d' aquell serà aquella cosa , i s' altra serà de s' altre . — Sí , que
 3586 ' agradi ? — deia el rei . — Cap n' he trobada — diu En Bernadet — . De manera que
 3587 ca nostra , i d' allà ja farem comes per afinar -ho . Ella va trobar que
 3588 no em vui casar amb altri més que amb tu . Tota la cort trobaren que
 3589 dues proves com ses altres i qui tendria ungles les trauria . El rei trobà que
 3590 , que Déu ja diu : aida 't i t' aidaré . El rei així mateix trobava que
 3591 seua , per porer -me casar amb ella i tenir sa corona ! Que no troba que
 3592 poria dur molts d' entreversos i esborrossonar -vos -ho però de tot . Vetací lo que
 3593 — , mentres sa gallina cou , poriem fer ses sopes i passar el Rosari . — Trob que
 3594 m cap , no mos hi sortís , per allà , aquell dimoni de Na Tricafaldetes . — Sí que
 3595 fos cosa que amb s' aixecar -te en matasses una partida , de noltros . — Sí que
 3596 que li acusaren o no . Sa qüestió és que es casi a gust . — Trob que
 3597 a Mallorca i Déu ja proveirà sobre es casar -se Vossa Reial Majestat . — Trob que
 3598 fins demà dematí es sol alt . La reina Negra se perpensa i diu : — Trob que
 3599 i llavò a jeure ! , per porer -mos aixicar de bona hora demà dematí . — Sí que
 3600 -mos -ne a jeure , per porer -mos desxondir de bona hora demà dematí . — Sí que
 3601 s no trobam res , deixar -ho anar , i pensar aleshores un altre remei . — Trob que
 3602 d' haver d' anar a plaça ni moure un peu . — Trob — diu en Joanet — que
 3603 ho saps tu que encara no hem pogut aclarir d' on mos surten . — Trob que
 3604 de reim en reim i jo menjaria de senaia en senaia . — Sí que trob que
 3605 en senaia i jo los me menjaria de portadora en portadora ! — Sí que trob que
 3606 en portadora i jo los m' etzibaria de carretada en carretada ! — Sí que trob que
 3607 fer qüec sense temps d' anar a cercar confés ni sagraments ! — Sí que trob que
 3608 amb més diners que no volen , allà és fàcil fer una bona tibada . — Trob que
 3609 havien de donar tot d' una . Los ho donaren , i s' eriçó digué : — Saps què
 3610 i una altra , an aquell arròs , i el trobaren de primera de primera . — Saps què
 3611 : — Cabrit , o cabrit ! — Què volíeu , mu mare ? — diu es cabrit . — Saps què
 3612 oltau — diu s' oguer , com hagueren caminades una seixantena de passes — . Sabeu què
 3613 , tot esglaiat de veure -la -se davant , an aquella fia seua , que ell mai s'
 3614 -hi ses quatre potes senyades , només n' hi havia tres , i jo tot d' una
 3615 de paret ? No ho va sebre ; i va esser tan auercoc que , com hi va
 3616 fogir , però no en veia cap , cap , cap . A la fi , com prou hi va
 3617 com aqueixa pobleta , no se 'n troba una cada cent anys ! Com prou hi va
 3618 -li res a ell , d' enviar aquelles comandacions an es comte . Com prou hi va
 3619 ella t' ha mort a tu . Ja hi bouetjaràs una altra vegada ! Com prou va
 3620 pendre búixoles de lo que convendria fer . Com prou va haver trescat i hi va
 3621 , que ell estava ben segur que era fadrineta i no fadrinet . Com prou hi va
 3622 ue és tan esquiterella ! Es millor remei serà posar -li passadores . Com prou hi va
 3623 sa trcalada . — Ja bastarà presentar -n' hi dotze ! — digué ella , com prou hi va

has pensat bé — diu el rei — , encara que em sap greu haver de pendre un altre
 has pensat bé — diu el rei . I a l' acte es criat que es cuidava de
 has pensat bé — diuen son pare i sa mare . I ja són partits cap a un
 has pensat bé ! — diu la reina — . Te llevaran , com a mi , sa crosta ruada ; i romandrà
 has pensat bé — diu es moro — . Per part meua , pots esser partit . Aquí es cristià alça
 has pensat bé — diu sa beula . Va fer sa coca amb metzines ; i com En Pere
 has pensat molt bé . — A poc poc , senyor rector ! — diu En Pere — . Jo sempre malaveig a
 has pensat bé — diu s' altre estudiant . Què me 'n direu ? Ell a la mala hora
 hauràs pensat bé ! — diuen aquells dos . I encara no ho varen haver dit com , zas ! , boten
 havia pensat d' anar a fora reine , veiam si faria tec . — No la 'm faces , an
 havia pensat bé i partiren cap a can Robert . Hi arriben i com son pare else
 havia pensat bé i que En Bernat bé s' havia guanyada tal princesa i sa corona
 havien pensat bé , i què fa ell ? Crida es tres fiis i los enfloca aquesta : — Mirau ,
 havien pensat bé ; però com ja estava renegat a no casar -se si no era amb
 he pensat bé , senyor rei ? — Es pensament ja és bo — diu el rei — . Lo que falta
 he pensat per fogir d' aquest mal : sa meua fieta , com bé sabeu , és sa millor
 heu pensat bé — diu En Bernat . — Que he de dir davant o hi direu vós ? — demana
 heu pensat bé ! — diu es gigant — . No res , voleu que m' hi pos jo ? — Ben content
 heu pensat bé , oh formiguetes meues benvolgudes ! — diu En Joanet . I aleshores ell mateix s'
 heu pensat bé — diu el rei . I ja va esser partit cap a sa cambra de
 heu pensat bé — diu el rei . I ja li estrenyen a sa barca , que els esperava
 heu pensat bé . Anau a dir -li an aquella que feta està sa barrina . Hi van
 heu pensat bé ! — diu En Joanet . Resen el Rosari , sopen i , tómbala ! , cadascú dins sa seua
 heu pensat bé — diu En Joanet . I en nom del Pare i del Fill i de
 heu pensat bé ! — diu el rei . I a l' acte crida es majordom , i li diu : —
 heu pensat molt bé . Idò vós estareu aquí dins menant la casa neta i jo me
 heu pensat bé — diu el rei — . Ara mateix hi enviaré un criat a convidar -los . Així
 heu pensat bé ! — diu es cabrit . — Hala idò ! Posem -mos -hi , a menjar d' aquesta altra
 heu pensat bé ! — diu es cabrit . — Hala idò ! — diu sa segaia — . Posem -mos -hi , a menjar
 heu pensat bé ! — diu es cabrit . I a l' acte ell ja és partit a etzibar -
 heu pensat bé ! — diu aquell ... capellà . Sobretot , aquells dos fan entrar es ... capellà dins s
 heu pensat beníssim — diu sa jaia — . De manera que voltros just anau a Ciutat per vendre
 havia pensat ? Que l' estojàssem p' es dia de ses acabaies . — Vas malament — diu sa raboa — .
 havia pensat , Joanet ? — diu sa mare , com se va esser posada bé de panxa a força
 havia pensat ? — diu sa segaia . — I qui és capaç de fer -vos es comptes ? — diu es
 havia pensat ? ... Que mos ne podríem anar qualcant . — I com ? — diuen es moros . — Damunt ses
 hauria pensat que sabés afinar es camí per tornar . I n' estava l' homo més empegueit
 he pensat : " Ja devia esser coixa , aquesta bístia que és passada " . — Aquesta et val ! —
 haver pensat una estona , va dir : — Això devia esser un sòmmit . Posem -ho an es compte
 haver pensat , digué en si mateix : — Fe 't a comptes ! Ell sa pell ja és d'
 haver pensat es comte , va creure que lo més avengut que poria fer seria pegar bot
 haver pensat va considerar que , quan sa seua fia havia fet allò , era que es comte
 haver pensat de quin cap faria estelles , deixa En Baulos estès i seguí cap envant . Afina
 haver pensat , diu : — Lo millor que puc fer és pendre s' ofici d' afaitar , que és
 haver pensat , se torna entregar a ca s' afaitador ; demana es mestre , aquest surt , i En
 haver pensat , tirà peces de formatge vei , fent filera d' es portal de davant fins a
 haver pensat . Arriba es dia senyalat ; el Bon Jesús s' hi entrega a punta de sol ,

3624	i pensar i pensar i creure que Na Biatriu i Na Cloris , com hi varen	haver pensat	una mica , en lo d' haver de broidar una bandera per provar sa seua
3625	en — . En Gornals ! — En Gornals ? — diu aquella — . Me devia vuit reials ! Déu !	haja perdonat	! — I jo — diu En Gornals de dins sa mortaia — , que si no fos mort ,
3626	, i vui que s' aclaresca quin ho és més . Se morí aquell homonet , Déu !	haja perdonat	i tots es morts , amèn ; però cap d'es tres fiis se bategà gens
3627	mig d'es plors i descabdell de sa dona i d'ets infants . Déu !	haja perdonat	a ell i tots los morts . Amèn . ENCANTAMENTS , TRESORS , GEGANTS , NEGRETS I POR §
3628	fa molts d' anys que se 'n va anar a veure sant Pere (Déu !	haja perdonat	. Amèn) . §9 . S' etsisament del sen Toni Fum i es seu ase Es mateix Andreu
3629	Déu te perdon , com que es poal d'es pou floresca . " Era que Déu !	havia perdonat	. 769 S' HOMONET COM UN GRI Això era un pare i una mare que estaven
3630	què puga esser estat : es qui deia que valia més matinetjar que a missa anar	ha perdut	es coratge de tot perquè es dos mulx se són morts i es qui
3631	na ratolina ! — No hi ha vèl — deia ell tot acongoixat — : aquest fii meu Bernadet	ha perdut	es cervell ! Se veu que no tira , es seu cap ! No té es coneixement !
3632	s' alegria que veien que tenien aquell jovenet i aquella joveneta que un se creia	haver perdut	s' altre per a sempre i Déu havia compost que se trobassen d' aquella
3633	' hi diu i sa mare respon : — No res , si te torna envestir ja li diràs : "	He perdut	el didalet , la mestra m' ha atupadeta i no hi he pensadet " . Lo endemà
3634	hi havia qui l' aconhortàs , com bé poreu pensar , perquè així mateix era massa gros	haver perdut	s' únic fii que tenia . I el pobret , com qui mal no fa , mal
3635	' és anat an es joc , ha posats es dobbés dalt una carta , i tot ho	ha perdut	. — Aquesta sí que m' és bruta ! — diu sa madona — . I no vas de berbes
3636	plànyer . És s' horabaixa , i encara no m' ha passat res p'es canyó , i	he perdut	tot quant tenia . No , i si no faç es cap viu , un pur desaire
3637	anassen cap era capaç de fer -la riure i que el rei i tothom ja	havia perdut	es coratge de tot . Com sa jaieta sent allò , s' exclama : — I aquesta és
3638	ens : sempre feien calada buida ; no la porien trobar , a sa mata llentisclera . Ja	havian perdut	es coratge de tot , quan Déu va compondre que passassen per sa mateixa ciutat
3639	encivellada coça a sa panxa , i l' he tirat tan amunt tan amunt , que l'	he perdut	de vista . I ara esper que caiga , per emparar -lo amb ses mans i
3640	sortir , com venia de costura , i li diu : — Que has dit allò a ta mare ? —	He perdut	el didalet , la mestra m' ha atupadeta i no hi he pensadet — diu sa
3641	havian pres es trot i no poria dir parau -la . — Que ets tornat sord o	has perdut	es cantet , gran noningú ? — diu es gros — . Com està , dic , sa fia del rei ? —
3642	porien anar , tornen an es joc , i volgué la bona sort que gonyàs tot quant	havia perdut	, i que havia promès no tornar -hi posar pus es peus , dins cap casa
3643	d' enciam ! I per endins ! Aquelles barres d'es gigant eren com un molí que	ha perdut	sa nadia d' aviat que navegaven . Què me 'n direu ? Ell la s' acabà ,
3644	manera . — I tant com tenim de nou ! — diu un d' ells — . Tenim sa senyora que	ha perdut	es cap . S' altra diassa caigué viuda , sense cap infant , amb unes ganas rabioses
3645	de mi ? — No senyor — diu es misser — . És que fou tan forta sa tupada , que	ha perdut	es conversar , i només li recorda lo que fan ses euveies . I aquí es
3646	res idò — diu ella — . A veure si fas de que ell torn gonyar lo que	ha perdut	. — Me pens que sí — diu ell — . Sabeu què faré ? Else plantaré la mar davant
3647	, menant -se 'n per sa coa i rossegant aquelles endèries de quissonots , que com que	haguessen perdut	es tranc de caminar amb so rebumbori que duien dins sa butza ; i tothom
3648	primera per poc l' esbalteix a sa paret . L' homo tot d' una par que	hagués perdut	el món de vista ; però encara no fonc tornat en si , com sa acodeix a
3649	com sa coa de s' ase . — Bé — diu En Pau — , si no les trob , que	hauré perdut	res més que ses passes ? — És ver — diu son pare . — Idò — diu En Pau — ,
3650	diu , rompent en plors : — Fii meu , se fa precís dir -t' ho . Un dia que	havia perdut	tot quant tenia , me sortí un homo i me digué que , si li prometia
3651	' uiaastre esbrancat damunt sa creueta d'es campanar per tenir -ne un . Un dia que	havia perdut	tot es seu cabal , i se 'n tornava a ca seua ben ala-baixa ,
3652	tornar -hi posar pus es peus , dins cap casa d' aquelles . §8 . D' un homo que	havia perdut	s' ase i en Tià l' hi tornà Un pobre va perdre s' ase
3653	Na Catalineta — , prou que vos aidaré tot quant voldreu ! Som una pobra al-lota que	he perdut	mon pare i ma mare i es meu homo i no sé per ont
3654	quina passada ! — I ara ? — diu sa fadrineta — . Què és que t' ha passat ? — Que	he perdut	es mocador — diu ell — . I sé ben cert que com entràvem dins es jardí
3655	d' esser tan covards que no hem d' anar a veure si recuperam lo que	hem perdut	? — No ho haguesses dit ! — s' exclamaren ets altres , i partiren . Quan foren a
3656	i ja és partit a trescar tota la casa cridant com un desesperat , com si	hagués perdut	es seny : — Aineta meua , estimada d'es meu cor i de sa meua ànima !
3657	mariners d'es vaixells del rei — , com no heu posada sa bandera de dol , si	heu perdut	En Miquelet p'es camí ? — Teniu raó — diuen es mariners de sa barca — . No
3658	res — diu a sa dona — , a veure de quin cap feim estelles ! Per culpa teua	hem perdut	tot quant teníem ! D' on mos omplirem es gavatx , ara ? — Saps què farem ? — diu
3659	i sa tita , i allà tothom bots i xecalines i crits , que pareixia que tots	havian perdut	es cap . A la fi es coc diu que se poren posar en taula ,
3660	ia aquelles comandacions ; però se guardà prou de fer res coneixedor . Encara no va	haver perdut	de vista l' amo , com ja se 'n va corrents an es porcs , los
3661	d'es lleons , es més descansant del món ! Aquell criat , tot d' una que va	haver perdut	de vista es carro , ja li ha copat cap a cal rei , més que
3662	' anà coixeu-coixeu i fent sa torta . Tot d' una que es mercader el va	haver perdut	de vista , se treu es realet de plata , i se posa sa troca per
3663	bot damunt es cavallet conseier i aquest de d' allà cametes me valguen ! Com varen	haver perdut	de vista es castell , arriben a un bosc ben espès i es cavallet conseier
3664	' n gordaren com de caure , de tornar Es Putget , però dins pocs anys el varen	haver perdut	i fus tot quant tenien amb deutes que feren i plets que else varen
3665	fadrineta , les donà una bona espolsada i les digué es nom d'es porc perquè	havian permès	que se 'n rigué d' ells d' aquella manera tal al-lota . I a
3666	rei . — Li assegur per cosa certa que no he dita una tal paraula . M' ho	han perposat	. — Vaja , no faces es desmenjat amb talent . Així com me dugueres s' espasa , tai
3667	Joan era més viu que una centella , i antes de sortir es sol , ja l'	havia pesat	tres vegades . En Toni se casa amb una pubila , i anà a ca ella
3668	aquí ? — Què sé jo qui és passat ! — diu sa dona — . Sa darrera puça que m'	ha picat	, d' anar -ho a mirar ! — Te dic que sent olor de carn humana ! Te
3669	, i un altre mes , passaren set mesos , i encara no hi havia cap poll que	hagués picat	, ni se veia senya de res . — Que no veus — deia ma mare — que aquests
3670	tros , zas ! , de davant ells s' alça un esbart de perdus . En Bernat ja els	ha pitjat	darrere . Tenia unes cames ben falagueres i un alè ben llarg , i a córrer

3671	ca llebrer ! — diu es lleó , i torna un ca llebrer com un vedell ; i ja	ha pitjat	darrere sa llebre , tant com en poria treure , i nyip-nyep nyip-nyep , i
3672	llamps cap allà on era sa guerra , i tot s' exèrcit de cavalls negres ja	ha pitjat	darrere aquell blanc ! Arriben an es camp de batalla quan el rei i es
3673	polsos ; li puja una calrada per tot el cos , sa ràbia li revé , i ja	ha pitjat	darrere an aquell malparlant , li gosava a córrer i a força de forces l'
3674	m pensada ! — diuen cridant com a locos i amb unes flastomies qui socorraven . I ja	han pitjat	darrere En Bernadet tots set , brandant cadascú una barrota de set quintars . La hi
3675	pressa ! Correu a veure per on pren aquesta gran senyora ! Es criats i criades ja	han pitjat	darrere es cotxo d' or i plata i vos assegur que los hi remenaven
3676	alerta que no vos escap , com ses altres vegades ! Tots es criats i criades ja	han pitjat	darrere aquella gran traïdora , que se posa sa mà a sa butxaca i vènguen
3677	! Com En Barrufet i tota aquella tractalada de llocífers veren aquella endemesa , ja	han pitjat	darrere es cavallet , tots de quatres , tant com en porien treure ; però es diantre
3678	. I encara no ho va haver dit com , zas ! , mou un coní ; i ja li	ha pitjat	darrere , i nyip-nyep ! nyip-nyep ! Es coní afina una soca d' uiastre que
3679	los fogia més que de pressa , i de d' allà ! I Na Catalineta ja li	ha pitjat	darrere cridant com una desesperada . — Per què mos fuigs , gran polissona ? Tan m
3680	i una tenaiada feresta an es ventre de sa cama . Era es canot , que li	havia pitjat	darrere , i , com va veure sa seua bona , li pega fua i clavada , i
3681	jo passava per allà i he vista sa bístia que li fogia , i que li	he pitjat	darrere per agafar -la -hi , i que fins tantes hores lluny no l' he
3682	— diu En Pere — . Ah cares de pocavergonya ! Ses sobrassades mos pendreu ? I ja los	ha pitjat	darrere , cridant com un desesperat : — Uei ! Grans polissons ! Aturau -vos una mi
3683	Mas s' ho arribaren a creure , que sa jaia deia ver , i ja li varen	haver pitjat	darrere , i de d' allà per dins carrers i carrerons de Ciutat ! I sa
3684	va veure que allò era , almanco de part defora , just aquell mateix casal que ell	havia plantat	davant cal rei , que li havia valgut es casar -se amb la senyora princesa . —
3685	jovenet i aquella joveneta que veia guaitar an aquell palau , que cop en sec li	havian plantat	allà davant . I prou alerta que anava ella a parlar -ne , d' això , davant
3686	de que la senyora princesa s' era casada amb un pollastrell així i així que	havia plantat	amb un sant-i-amèn davant cal rei un casal set vegades més gran
3687	palau . El se mira de prim compte i veu que era just es seu que	havia plantat	davant cal rei i que li havia valgut sa mà de la senyora princesa .
3688	gran per obrir -la i amollar -hi s' auellet d' or . Però justament aquells dies	havia plogut	molt i es portelló havia revengut i era mal d' obrir . Puny qui puny
3689	sí que en tirava Na Joana , de taiadons i faves . — I tens raó que n'	han plogut	! — deia ella , sortint desiara , i tornant -se enfonyar perquè en ploguessen més .
3690	coa de sa mula , i cap a cal rei ! Passa per un paratge a on	havia plogut	i tot estava ple d' encalladors , i sa mula roman encallada , però ben encallada ,
3691	vendre . Les hi compra i les carrega damunt sa mula . Passa per una terra on	havia plogut	ferm i tot eren encalladors . Com En Mercè-mercè se 'n temé , sa mula
3692	spon ella — . Com es cossaris me prengueren , vaig perdre l' aluiar , i amb tant com	he plorat	i sa pena que he passada , que sols Déu del cel ho pot dir ,
3693	mi com me va dir totes aquelles habilitats que tenia Na Catalineta ! Ara que ella	ha plorat	tant , veïès sí n' ha feta cap gota del cel ! Se n' ha valgut
3694	pogué pus , i rompé en plors . Plorà una bona estona , fins que va dir : — Ja	he plorat	prou ! I lo que es diu plorant poca carrera faria ! Lo que interessa és
3695	la fi pensa i diu : — Però bé ! Què aclariré ací plorant com una bamba ? Ja	he plorat	massa ! Lo que m' interessa és veure si trob a part o banda qualche
3696	riu i tornaren dir que s' infantó s' era mort de desgràcia . I si molt	havia plorat	la reina d'es primer , molt més plorà d'es segon . No hi havia
3697	, i ha brollat blat i xeixa ; s' ha rentats es peus , i han brollat peixos ;	ha plorat	, i s' és posat a ploure ; ha rigut , i és sortit es sol ! I
3698	rompé en plors , i sa dida féu lo mateix quan sabé sa notícia . Com prou	hagueren plorat	, Na Catalineta digué : — En Bernadet mos demana ajuda i n' hi hem de donar ,
3699	mirar dins es teus uis , així com me mir dins es teu miraiet ! Com prou	hagué plorat	i cridat , se posa sa pell de pago i desapareix . Sa cama-rotgera surt
3700	nina , faç matar es set fiis que tenc . La reina ho sentí i , com prou	hagué plorat	, los diu , an aquells malanats : — Lo millor serà que vos n' aneu tots , d'
3701	vós de que no voleu complir es testament de mon pare . La pobreta , com prou	hagué plorat	, se 'n torna an aquell cunyat seu a veure quin camí havia de pendre . —
3702	rompre en plors i allà plora qui plora sense consol ni conhort . Com prou va	haver plorat	, arriba a dir : — És precis veure de quin cap feim estelles . Poca cosa aclariré
3703	rei que havia perduda sa fia , que no en tenia d' altra , com prou va	haver plorat	, que es pensaven que es moriria de sa pena , envià nobles de la seua
3704	mareta meua ! Ai , aquest capet meu ! Ai quin mal ! — Sobretot — digué com prou va	haver plorat	i esqueinat — , girem abans de més raons : no vui jo anar pus per avall
3705	t , que era tota s' alegria d' aquelles tres ànimes tan dissortades . Com prou varen	haver plorat	, la reina diu an el rei : — Saps què trob que poriem fer ? Pendre aquesta
3706	-me aqueix capell de vidre , mentres no el me trega , negú me veu . Per això	he pogut	venir fins aquí davant i me som pogut assegurar de que eres tu i
3707	ses seues fies lo que cercaven era aclarir com i de quina manera En Bernat	havia pogut	fer aquell grandiós casal i com poria dur es rumbo que duia sense fer
3708	que una patata . — Però què és açò ? — torna dir ella — . I que no estàs bo ? ...	Hauries pogut	dir qualche cosa així mateix ... ! — Xiiittt ! Xiiittt ! Xiiittt ! — feia ell amb un
3709	dona ben conforme ! — Per cap del món me don ! — diu ella — . Sempre es capvespre	he pogut	anar per allà on som anada es dematí . De manera que ja poreu esser
3710	. L' amo romangué amb sos cabeis drets , no se 'n poria avenir que Na Catalina	hagués pogut	fer tant , i torna dir : — Però on és ella ? — A on ha d' esser ! —
3711	darrere s' altre , perquè no hi haja ningú que los engan . Jo no sé com	has pogut	arribar viu aquí : i , si no trompitxes fort , no te n' hi tornaràs . — I
3712	no les ha d' anar darrere ! Però jo així mateix m' hi camp bé ! Com	hauria pogut	anar an es ball de cal rei aqueixs dos vespres , si no fos estat
3713	es ple de sa seua garridesa i galania . S' era enllestida i endiumenjada tant com	havia pogut	. Mai havia feta tanta de planta . Al punt tothom li va tenir ets uis
3714	paraula a sa boca . Dins Son Fortesa trobà el pobre Massot , que es cap darrer	havia pogut	aferrar es camí , i se n' anava així com poria , més mort que viu ,
3715	nse gens de lluentor . — Ah gran polissona ! — diu es gigant — . Vol dir ni un dia	has pogut	estar sense no creure ? Vol dir ja l' has oberta , a sa cambra que
3716	e gens , sense alenar , com aquell qui diu . No era gens coneixedor que hi fossen .	Hauria pogut	passar qualsevol ran-ran i no se seria temut d' elles . Què me 'n
3717	hagués trobats es tres mantells d' or . Els he trobats aquí ; dos m' han fuits .	He pogut	arribar an aquest , que supòs que és teu . Jo t' estim més a tu

3718	hi hauria un avenc que t' engoliria sense remissió . Què te penses ? Ell no hi	ha pogut	pujar negú nat del món , dalt aquest penyalar , que no fes ui a set
3719	meu menut vui ! Es menut que em pertoca ! I bé ha cridat , però no hi	ha pogut	arribar ! Com es lladres sentiren aquell rossinyol , ho tornaren donar a ses cames
3720	cambreta per fer -hi dissabte i adesar -la 't , han trobat tancat , i no hi	han pogut	entrar . I ja veus que convé agrenar i adesar tota la casa , sense deixar
3721	fora , de pressa dic ! — tornà cridar sa senyora , amb una cara més vermeia , que hi	haurien pogut	encendre un llucet . — A poc a poc ! — diu es senyor — . Ell no hi ha
3722	amb ella , i hi volien ballar també tots ets altres senyors fadrins , però no hi	havien pogut	arribar , perquè ella era fuita com la bala i negú sabia per ont havia
3723	persona de bé — diu En Bernat — . I sempre allà on som anat el dematí , hi	he pogut	tornar el capvespre . — Idò comptau des d' ara amb que vos donarem posada — diu
3724	a tots es ports d'es reinat . Per allà ont pas es matí , sempre hi	he pogut	passar es capvespre , si no ho sabeu ... ! Com es criats sentiren aqueix rossinyol ,
3725	així ferrau vós ses bísties ? Si no estàveu bé d'es cap , bellament m' ho	haurieu pogut	dir . Es mestre estava fet de pedra , no sabia què li passava ni per
3726	-hi En Joanet a on havia jagut i encara era s' hora que no ho	havia pogut	trobar ? Veient que no ho trobava , se 'n va a son pare i ja
3727	mà i un braç , som tornat allà a veure si ho trobaria i no ho	he pogut	trobar , torn aquí i te trob tota confegida dormint sa més descansada del món ...
3728	fondo , i que fa bocins tots es qui s' hi acosten , i negú mai l'	ha pogut	arronsar . I si arribaven a arronsar -lo qualche dia , de dins es seu ventre
3729	he dit que tragués es ditet p'es foradí de sa bóta , ja no l'	ha pogut	treure de tant que ha engreixat : ja no li passa p'es foradí . — Bé
3730	ha un , de porc singlar que hi caplleva , però tan ferest que negú mai l'	ha pogut	arronsar ni safalcar . — Que ho sentiu ? — diu s' ermitanet an En Joan . — Vaja
3731	s' aturava de dir : — No , i jo ja m' ho veig venir ! Tan poc l'	hauré pogut	bolcar demà vespre com avui , com ahir ! Això si no em bolca a mi !
3732	homonet ! , que ella l' hagué de conèixer per sa veu , perquè , sens uis , no l'	havia pogut	veure mai . I aquells criats i criades també botaven d' alegria i no se '
3733	era caigut de desgràcia a la mar , feia setmanes , i que es mariners no l'	havien pogut	salvar , per més que hi malavetjaren . — Bono ! — diu ell , com sent allò — . Ja l
3734	és aquell infant que em deixares ! — li diu sa dona — . Déu m' ha assistida , l'	he pogut	sostenir a ses escoles , ha preses ses darreres ordes , i demà diu missa nova .
3735	tothom de la cort , fora la reina véia , n' estava encantat , i a tots les	hauria pogut	fer fer moneda falsa fins i tot , de tan agradats que n' estaven . És
3736	drets i el rei es primer . Tots se 'n feien creus , de que negú li	hagués pogut	fer res , an aquell estornell , i que tots es qui s' hi eren acostats
3737	singlar que és el dimoni per esser valent i maleit . Ni animals ni persones li	han pogut	fer res mai , per més que han provat de parar -li clot i de
3738	fer comptes com se degué posar es pobre gigant ! Feia flamada : a sa cara li	haurien pogut	encendre un llucet , es barram li tremolava , com que hagués de fer es tro .
3739	sa batlessa , no la varen veure en verd ni en sec . An es batle li	haurien pogut	encendre un llucet a sa cara . Se 'n va de quatres a can Salom ,
3740	... ! Però allò no és una al·lota ! Allò és un dimoni ! I ventura que li	he pogut	escapar ... ! Ell me matava , si no li fuig ! No tenia cura ni remei ! Me
3741	de cap bolla . Tots tres aficats i abocats an es coll de sa cisterna , los	haurien pogut	pendre i dur -se 'n an es coll ses cases , i no se 'n
3742	de ses meves cames , que són estades més falagueres que ses seves , i no m'	ha pogut	seguir ! Jo vos asseguro que me pegava amb sos talons per ses anques . Fins
3743	madona d' aquesta casa . Aleshores m' he tret es capell de vidre i tu m'	has pogut	veure . Per lo mateix , ara el me tornaré calar , i així mateix porem parlar ;
3744	afina , i exclama : — Es ! Ja són ses muletetes que es muló ha fetes ! ... Així mateix	hauria pogut	esperar que arribàssem a sa casa ! ... Però sa passada més bruta és que ses
3745	n' anà per amunt per amunt , volant com un estel , i canta qui canta : Més	he pogut	jo que lo rei Turumbel·lo ! més he pogut jo que lo rei Turumbò !
3746	estel , i canta qui canta : Més he pogut jo que lo rei Turumbel·lo ! més	he pogut	jo que lo rei Turumbò ! Més poré jo amb lo meu caputxet que sa
3747	farses i els hagués pegat aquell enfilai de petgellades a sa bossa i se n'	hagués pogut	riure . — Mestre — li digueren tots — . Això no va pus ! Aquest polissó n' ha volg
3748	om una rabassa . Així succeí : aquell criat pegà una dormida feresta , que el se n'	haurien pogut	dur aonsevuia i no se seria temut de res . Aquell mal senyor , com veu
3749	aont tenia s' alberg . Un dia que havia vists llambres a betzef , però no n'	havia pogut	aturar cap , horabaixenc de tot , li piquen : tira i me treu un peix vermei ,
3750	demanat si havia vists un fadrinet i una fadrineta així i així , i no n'	he pogut	treure agüier . — Beneit ! — diu ella — . S' hortolà era Na Blancaflor , En Joanet
3751	si volia oir missa i que just llavò l' anaven a començar ; i no n'	he pogut	treure sentència . — Beneit , més que beneit ! — diu ella — . És que no tens cura
3752	si los havia vists , i m' és sortit a una altra part i no n'	he pogut	treure agüier . — Ah beneit ! — diu la reina — . Com t' han enganat ! Aquell carbo
3753	vists passar , i es pastor m' ha sortit a una altra part , i no n'	he pogut	treure agüier . — Ah beneit ! — diu la reina — . Com t' han tornat enganar ! Es pa
3754	sa font Nova ? Tanmateix passa la mida ... ! — Sabeu que era de bona ! No me n'	he pogut	deixar ; i més n' hi hagués haguda , més n' hauria menjada . — Ell ets com
3755	Tià — jo hi vui un arrap , amb aquest gigant ; i a on el trobaria ? — Negú	ha pogut	aclarir d' on surt — li diuen . — No res — diu En Tià — . Ja ho aclarirem ,
3756	, que era la senyora princesa , i que manetjava es diners a palades , sense que negú	hagués pogut	afinar ni aclarir d' ont los se treia . — Ja és En Joanet ! — pensà s'
3757	es collar de diamants i ses braceroles d' or clavetetjades de pedres verdes que negú	havia pogut	sebre d' ont sortia ni per ont havia pres , tot d' una que hagué
3758	a , tots dos tan abrinats , tan galanxons , tan etxerevits ? Com diantre amb una nit	ha pogut	principiar aquest grandió palau , deixant -lo llest a la vela ? — Què serà això ?
3759	tenga , senyoreta ! — Bon dia i bon any que Déu mos do ! — deia ella . — Que no	ha pogut	dormir , senyoreta ? — deien aquelles coses totes a la una . — Massa ! — deia ella
3760	no pot esser més que una bístia curta que és passada per aquí i no	ha pogut	espolsar aquests brins " . — Aquesta et val ! — diu el rei . I aquell de sa mula
3761	es misser hagué de fer -ho així . Per això deu esser que , quan un no	ha pogut	cobrar , diuen : — Encara bela . No hi ha remei : es qui estan posats per donar
3762	farratge i ja és partit , daça qui daça , com si fes mig any que no	hagués pogut	arribar a res nat del món . — Ja tenim es lladre ! — diu En Bernat . Pega
3763	estaven contents ferm , de que aquell extern que negú sabia de quines egos venia no	hagués pogut	acabar es palau , perquè així ja no l' haurien de veure genre del rei
3764	fer -les benes allà on les trobarien . De llavò ençà és que es cans no	han pogut	veure pus ses lladres , i que les cerquen com a rabiosos , i , en trobar -

3765	saons de desembre són molt bones per acabar de sembrar blat i xeixa , si no	han pogut	acabar dins es novembre . Són també molt bones aqueixes saons per ses pastures i
3766	i afronta , es criats l' encalçaven i tot amb u són romasos enlluernats i no	han pogut	sebre per ont prenía ! — Sí que ho és , llesta , idò ! — Ja t' ho assegur ... !
3767	, es cor me diu que me 'n vaja a veure si conseguesc lo que no	han pogut	conseguir En Pere i En Pau ! — No hi vaies per amor de Déu ! — deien
3768	per trobar tal tresor ; pero negú les ha sabudes lletgir , i per lo mateix no	han pogut	trobar aquest beneit tresor . Diuen que el guarda un dimoniot que fuma amb pipa ,
3769	, a ses nocces de Na Mitgelis i a s' enterro de N' Acabelis , i no	haver pogut	taiar casi cap card . S' ericó s' ho va veure , i li va dir : —
3770	fer sa mateixa endemesa ; i aquella gent , bé ho poreu creure , se grifaven de no	haver pogut	fer aquell barat que else seria estat tant vantatjós . Ses criades de can Joanet
3771	, de veure que aquesta se cuidava morir de pena i de s' enuig de no	haver pogut	veure es fruit de bendició que el Bon Jesús li havia enviat , i que
3772	direu ? Ell devers mitja nit s' entrega es drac de Sa Murtera Blanca , que no	havia pogut	aglapir res en tot lo sant dia . Se 'n va a ses casetes d'
3773	besades , i plorant tots d' alegria . La reina véia ja no era per allà . No	havia pogut	aguantar pus totes aquelles coses i era fuita , fent flamada i aspergiant com un
3774	dins s' encletxa i per avall s' ha dit . Com torna esser allà on no	havia pogut	passar pus envant , allarga tant com pot sa mà amb què tenia sa cama
3775	' acostava es dia de sa provatura i encara no tenien res an es fus , no	havien pogut	treure res a Na Passa-vents de lo que faria o deixaria de fer
3776	criades que just en es portal los havia tornat envestir sa gran clarandera i no	havien pogut	veure sa senyora per on prenía , va prende una gran maliciada , los arrefollà de
3777	ho havia feta guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc , que no	havien pogut	aclarir d' on els era comparegut i que , tot d' una d' haver -los -
3778	. La reina véia s' aconselià amb sos senyors veis de la cort que ja no	havien pogut	anar a la guerra i tots acabaren per dir -li : — Senyora reina ! És ver
3779	deien ses mil llàstimes an es de baix , i que aquells de l' altar no	havien pogut	agontar pus , i los responien , i que eren pujats damunt aquell altre recingle , més
3780	plegats . Amèn . 245 ES ROSSINYOL I SA ROSSINYOLA A Son Selles , possessió que no	he pogut	aclarir aont mos cau , hi havia un cirerar molt gran , i hi cantaven una
3781	una cameta . Com vos he vist , que vós me miràveu i no em coneixíeu , no	he pogut	pus , i he esclatat en plors . Si demà mos torna fer sortir , i en
3782	, sense aquella corda per ont el s' era enfilat ? Això és lo que jo no	he pogut	aclarir ni endardellar . Es dia que ho aclaresca i ho endardell , ja vos ho
3783	de vegades . Qui em diu que aquesta no sàpiga lo que jo fins ara no	he pogut	trobar ? Poria esser molt bé que en sabés qualcuna , d' al-lota tal com
3784	doblerada que duia , sa pena li espassà i va dir : — No res , paciència si no	he pogut	donar s' amb Déu siau a N' Ainès ! Bono ! Ella ja és desmamada i
3785	trons d'es vell i de qui els ho entregà , és una cosa que no	he pogut	aclarir , per més que he endardellat . Que ho aclaresca qui vulga . GUARDAU -vos D
3786	l' amo va haver d' anar a tancar -la , si la volgué tancada . I no	he pogut	aclarir res pus de aqueixa por de Mancor . Qui haja aclarit més , que ho
3787	trons d'es vell i de qui els ho entregà , és una cosa que no	he pogut	aclarir , per més que he endardellat . Que ho aclaresca qui vulga . § 13 Es tresor
3788	són ells i de quines egos vénen , perquè bé ho saps tu que encara no	hem pogut	aclarir d' on mos surten . — Trob que heu pensat bé — diu el rei — . Ara
3789	' anar tot sol an es cards . Sa raboa havia passada una nit de perros . Només	havia pogut	dormir de com se n' anà a colgar , una horeta post es sol , fins
3790	a ocórrer : — Ben mirat , així mateix és gros que amb una clavada an aquella oreia	haja pogut	sortir d'es pou . Si amb una altra me plantava davant cal rei , ja
3791	rei , que , si poca talent de sopar havia tenguda s' altre vespre i si poc	havia pogut	aclucar ets uis , més poc estigué per menjar i per dormir es segon . No
3792	, i ni trobaren ningú amagat ni cap porta ni forat obert per ont sa por	hagués pogut	entrar ni fogir . — No res — digueren — , colguem -mos de bell nou , i apaguem es
3793	ni de res , ni cap portal ni finestra ni forat obert per ont sa por	hagués pogut	entrar ni sortir . — Sobretot — digueren aquells — , així mateix és gros tant de r
3794	i plors i descabdell , confessant tots que era ben ver que havien robat tot quant	havien pogut	, però que tot ho restituïrien fins a dobler i maia , buidant -se allà mateix
3795	d'es jardí ! Ets sa primera , fieta , de totes ses criades que he tengudes , que	haja pogut	estar , es primer dia , sense obrir tal cambra , sense tastar tal fruit . Si segueix
3796	dret : tots estaven en terra que badaïaven o feien es bategot . I ets altres que	havien pogut	fogir eren fruits , per no esser -hi de més . Sa guerra estava acabada , En
3797	diu : — Que has fet molts de favors en tota sa teua vida ? — Tots es que	he pogut	! — diu aquell soldat . — Bono idò ! — diu el rei — . Des d' ara quedes comandant
3798	lo sant dia . A la fi es sol se pon , sense que ni el rei	hagués pogut	pendre gens de vantatge an En Bernat ni En Bernat an el rei , ni
3799	s acabaren per dir -li : — Senyora reina ! És ver que pareix impossible que el rei	haja pogut	escriure una tal cosa , però no és gens dubtós que això és lletra seua
3800	i se trobaven a ses mateixes de com s' hi eren posats . Ni el rei	havia pogut	safalcar En Bernat , ni En Bernat el rei . — Que seria cosa de posar forqueta ? —
3801	tocs p'es cap i no hi poria donar volta , que tres homos de respecte	haguessen pogut	dir amb dret seny que valia més matinetjar que a missa anar . Se destira
3802	es porc singlar , ell era tornat un lleó , i s' eren embotonats , i no s'	havien pogut	fer res . Figurau -vos quins uis devien badar l' amo i sa madona . — Mirau ,
3803	ses margalidanes se posaren dins ses butxaques llenques de carn bullida , que no s'	havien pogut	acabar ; però al punt ses butxaques les degotaren d'es suc que feia aquella
3804	Orquès no li volgué dir sa cosa , i se 'n va haver de tornar sense	haver pogut	pujar dalt sa torre . Lo endemà N' Elienoreta guaitava com sempre a sa finestra ,
3805	costat de criar i pujar ! A la vista està si n' heu sabut i si	heu pogut	... ! Metzines ! Metzines ! Sí , emmetzinat està lo que han duit dins es plat per Na
3806	' t que el dimoni fa a mitges amb ell . Ara , com veu que no t'	ha pogut	safalcar , està fet un Nero . Deu haver col-legit que som jo que t'
3807	de Ses Nou Roques sense que tu n' hages haguda de tocar cap ni t'	hagen pogut	engrunar aquelles grans traïdores de roques . Tu llavò te 'n vas amb so botilet
3808	' altre . — Sobretot — diu el rei a la fi — . Ja n' hi ha prou ! No t'	he pogut	vèncer ! S' acció és teua : t' has gonyada sa meua fia i sa corona
3809	i si està més alerta , si no vols arribar a una forca ! Si ara t'	he pogut	treure d'es fang , no espers que t' hi puga treure sempre ! Ara és
3810	oria veure , maldament li estigués dos dits enfora , ni maldament l' haguessen tocat	haurien pogut	sebre què era allò . Com es gigant va veure que en tot es casal
3811	allà baix són ses dues pedres . Tu , com no te girares per aquella veu traidora ,	has pogut	arribar aquí dalt i m' has trobat . Ara lo que has de fer , agafar

3812	gens de vantatge an En Bernat ni En Bernat an el rei , ni que un	hagués pogut	safalcar ni bolcar s' altre . — Sobretot — diu el rei a la fi — . Ja n'
3813	vós , que pareixeu agafat amb un gambaner ! És que no sé com ja no vos	he ponxit	an aqueix banyam meu ! Ara figurau -vos com devia estar el pobre Joan davant
3814	n' es temuda , hi ha hagut un viva el rei . Han provat de desembossar -la ;	han ponyit	d' un vent i de s' altre ; hi son anats ferrers i picapedrers i
3815	. Com pegares dins s' aigo , es meus braços foren que et reberen i que t'	han portat	aqueixs tres dies . Te tiraren a la mar per enveja , perquè no fosses rei .
3816	salt per tapada ara volien donar entenent que allò era un mort , i per això	havien posat	es sac a's mig de l' església envoltat de ciris encesos i li
3817	serà això ? Què no serà ? Com és i com no és que ara sa barca	ha posat	peu fiter ? Es patró , a força de fer -se cloquetjar es cap , arribà a
3818	or , cridant : — Sant Vicenç , salvau -me es sarró ! Però com aquell gran belitre	havia posat	un escàndol d' aigo dins aquell vi que havia despatxat , sant Vicenç li va
3819	de plomes an es lliit . Si és donzella , lo endemà no serà coneixedor que hi	hagi posat	es cap damunt , perquè tindrà prou esment , en aixecar -se , de tupar -lo i
3820	' escudella d' es brou , damunt sa represa de sa cambra , i encara no l' hi	hagué posat	com , tac ! , arriba es gigant amb unes passotes de set destres cadascuna , i no
3821	turc . No en mengis , per amor de Déu ! , que n' hi ha una que hi	han posat	verí . Dóna -la an es canet nanell i veuràs què succeirà . Sobretot , dóna es
3822	me fa de mal , això de darrere ! I què és estat això que m' hi	han posat	? — Lo que li ha treta s' espina ! — diu En Guinyot — . Això no té cap
3823	nse paraula . — Ho veuen — deia aquella traïdora — , com no era es batle ? ... Jo hi	hauria posat	es coll que no ho era ! Quin està En Pere meu per fer tal
3824	jagut aquella nit . I com l' hi havia de trobar ? Si son pare només hi	havia posat	es trepig d'ets animals de pèl , es vol d'ets aucells i ses
3825	i la se calà tota . Dins aquella malvasia sa gran polissona de sa veinada hi	havia posat	dormissons ; així és que la pobra patrona encara no tengué dins el cos aquella
3826	' anell an es mateix dit de sa mà esquerra , just allà on ell l' hi	havia posat	com se casaren . No vos poreu figurar lo de nou que li vengué allò ,
3827	ho ' via fet per mal de fogir amb so collar . El duia perquè l' hi	havien posat	, i corria tant a les totes per aplegar es ditzós coní que li havien
3828	vint ! Si eren ells que havien feta fer sa caixeta ! Si eren ells que hi	havien posat	amb aquell sarró de dobles de vint aquell infantó seu que havien tengut per
3829	moques de peix . Què és lo que toca ? Lo que la mala reina véia hi ' cap i digué :	via posat	: es present que el Bon Jesús havia fet a la reina Francineta i an
3830	— Me pens que aniria millor així com estava primer , així com ho	haviéu posat	Vós . — Idò una altra vegada no has de fer tant de sabut — digué el
3831	quantes que me n' han dit cosa ; i , tal com m' ho han dit , ho	he posat	aquí . Es qui me n' ha donada més clarícia és estat l' amo Andreu
3832	n' hi donassen . I heu de creure i pensar que es mateix dia que l'	havien posat	dins sa bóta , s' hi afica un ratolí aperduat . En Toni Garriguel-lo l'
3833	, amb una vista lo més clara . Per força havia d' esser que sa veia les	havia posat	d' aquella herba . § 18 . Com és que ses esglésies solen estar girades a ponent D
3834	: — Mira tu , Na Catalina meua s' és anada a confessar i es confés justament li	ha posat	per penitència que no ha de dir cap paraula fins i tant que sia
3835	sa falda . Amb so pentinar -la i esplugar -la se condormí . Sa fada ja li	ha posat	an es dit petit de sa mà esquerra un anell de ferro i fuig
3836	raboa , que no m' hi tornaran traginar , a fer un fiol ! — I quin nom li	han posat	? — diu s' ericó . — Na Comencelis — diu sa raboa — . És una femelleta . — Vaja
3837	tenia més que no en volia , i , com més s' acostava es termini que li	havia posat	es peix , més n' hi venien . Però ell , com més doblers tenia , més trist
3838	voler , fér amb sa llampria a una penya i s' anell que es blonco li	havia posat	li resquilla per sa llampria i , zas ! , li surt un negret , lo més xalestó
3839	, ja és partit cap a sa cova de s' animalot , encara que l' amo li	havia posat	en tracte que no s' hi poria arrambar d' una hora lluny . Deixa ses
3840	du es dits plens d' anells . Li afina aquell de ferro que sa fada li	havia posat	. Pareixent -li que era massa ordinari per estar amb sos altres , prova de treure '
3841	. I va fer més via que no volgué . Amb so sabó que N' Espardenyeta li	havia posat	, llengà , i redolant redolant , com un tronc , no s' aturà fins abaix . Va tenir
3842	pedra i una cosa prima i llarga , que va esser una candela . — I qui m'	ha posat	això aquí dins ? — diu ell , paupant -ho — . Saps que això havia d' esser un
3843	m' ha fet a mi endevinador ? En devia tenir poques , de feines , es qui m'	ha posat	aquest barret davant el rei ! Si no em costa sa pell , no serà res !
3844	per s' escudeller ; perquè , en fregar sa llampria amb s' anellet que s' onclo moro	havia posat	an es dit d' enmig de sa mà esquerra d' En Joanet i que
3845	a defora per veure -los arribar . I lo gros fonc que , encara es corpet no	hagué posat	peu en terra i Na Catalina botà de damunt ell , tornà un bell jove
3846	que bèstia ! No te 'n ' vies menat s' ase per dur -la ? ... Per què no	has posat	es sac damunt s' ase i fermat amb so lligabeiaesses ? — Ja ho sabré per
3847	claperet , i vengué una mosca d' aquelles tan grosses , que li tomà un pedrolí que	havia posat	damunt de tot . — Tià , i ara què és això ? — D' aquí a un any
3848	ient : — Alabat sia Déu ! — Per a sempre sia alabat Déu ! — diu ella . — I que	heu posat	una botiga de roba dins aquest bell casal ? — Sí fa — diu ella — . Vui veure
3849	mira de prim compte i pega crit : — Això és de Na Catalina germana meua ! Qui	ha posat	açò ací dins ? — diu a sa criada . — Jo no l' hi sé dir — diu
3850	mira de prim compte i pega crit : — Això és de Na Catalina germana meua ! Qui	ha posat	açò ací dins ? — diu a sa criada . — Jo no l' hi sé dir ! — diu
3851	' un filet d' or i d' un filet de plata , que sa pitxorina el s'	havia posat	, ell li havia mostrat es palau i que de cop descuit l' havia tancada
3852	que estava , dessua una mica , se treu un tros de pa i formatge que s'	havia posat	dins sa faldriguera , i ja és partit a donar -li clau . Amb això li
3853	serà tota d' or i tu sortiràs d' aqueix compromís en què el rei t'	ha posat	. — No res idò — diu En Joanet — , digues coses ! Som tot oreies per escoltar -te
3854	, animalets de Déu , que vos he mester forçat forçat ! És el rei que Déu vos	ha posat	, que vos crida ! Hala idò , si compareixeu ! Hala idò , fora son ! Fora vessa ! I
3855	n' heu duit ? I vos no ho sabeu , que l' heu fermat , i el vos	heu posat	an es coll ? Aquí En Massot li contà fil per randa lo que li
3856	: l' amo i sa madona de Son Corb . — Ah grans polissons ! Ni si m' ho	haguessen predicat	, no ho hauria cregut , que em fessen aquesta ... ! I ara com ho arretglam perquè
3857	los seus , no fa tort a negú — deia s' estornell . Sa mareta , com prou va	haver pregat	i plorat , li digué : — Fii meu , ja que no em vols creure , una cosa
3858	d' enllestir tots ets ajuntaments de Mallorca i sa Diputació . Com aquell que el '	via preguntat	i ets altres que estaven amb ell el sentiren , tots pensaren amb ells mateixs : —

3859 d'es carro , pega cimada , i ses mules de d' allà ! Si es dia abans
3860 ues , ses tres penyes combatudes ; i llavò aquell germà meu , es gallet verd ; i ara
3861 an es batle , que era molt amic seu ; però no digué que tot vengués d'
3862 i llavò s' anell . No el trobarà , i dirà tota impacientada : " I per on deu
3863 . Cap a on haurà pres es dimoni ? Cap a Sant Llorenç ? És capaç es dimoni
3864 pressa , que el dimoni se 'n du es porcs a l' infern , i ses egos
3865 rei li vengué de nou aquella escamesa , i veent que era que es soldadet el '
3866 cap i coll , dins una bassa de sang . Ets altres nius eren buits : ets estornells
3867 pren es fum . Ho fan així , i van a dir an En Tià : — Es fum
3868 set llegendes de llarg ; i , en acostar -s' hi ningú , l' esbenava . No n' hi
3869 ses de la reina Pomereta , que no havia tenguda alegria pus des que l' hi
3870 el du sempre dins sa boca , perquè no l' hi tórniquen pendre . — Que l' hi
3871 resca . — Què tal , Pasqual ? — digué an es vent amb to de fisconada — . Que l' hi
3872 endemà En Salom fa de trobar -lo , i li diu : — Què tal ? Que l' hi
3873 i es meu palau i sa meua maneta de plata ? — deia ell — . Qui m' ho
3874 altra veieta i m' ha dit : " Jo ho tenc , veutaquí " . M' ho ha donat , ho
3875 es jardí , guipa es cusset com una noueta , li posa ses mans damunt ; i ja
3876 qui canta i balla qui balla ! I tot aquell palau amb En Bernadet dedins ja
3877 mig , davalla a poc a poc , afica s' ampolleta , l' umpl ben plena i ja
3878 que sentes ! — No haies por ! — diu sa viuda — . No et deixaré ! I es negret ja
3879 ngues ànsia ! — diuen ets estenaions — . Ja triaré jo sa millor de sa guarda ! I ja
3880 aquella caixaeta que es riu duia i que encara conservaven ben guardada , i que l'
3881 Miquelet ja era mitja hora lluny . S' aixequen amb una rebel·lada , veuen que les
3882 el me faça bo . — Res — diu es jutge — . Suposat de que es vostro moix li
3883 li havien feta sa farsa , de resultes d' haver -los contat que una òliba li
3884 estira , l' arriben a treure damunt . Estava més blanc que la paret : ses barres li
3885 estira , l' arriben a treure damunt . Estava més blanc que la paret : ses barres li
3886 li digué amb poques paraules que era s' homo més desgraciat del món , perquè li
3887 urau -vos com devia estar el pobre Joan davant aquelles comandacions : ses barres li
3888 compte ? A veure com està sa fia del rei ! An es banyarrut ses barres li
3889 el voldria ! És estat ell , es companyó , que los ha vestits de frare , i los
3890 é de desgràcia a la mar . — Sí , senyor ! — digueren tots , amb ses barres que los
3891 , no en faràs altra : te matarem . — M' ha succeït — digué ella — que es riu m'
3892 crit i ja se posa a dir : — Però , què dimoni és això ? Per ont m'
3893 s' abre despuiat , sense una floreta que era una floreta , va dir : — Un altre m'
3894 amb òlibes ! Vos faç a sebre que n' hi ha haguda una que anit m'
3895 i aquell carboneret . — Aquesta sí que m' és bona ! — diu ell — . I per on m'
3896 : — Animalets de Déu , valeu -me per amor de Déu ! M' han de matar perquè m'
3897 Idament no tengué tant ! — diu Maria Santíssima — . Un sol filllet que tenia , el m'
3898 res ! — diu En Toni . — Tu — diu En Joan — tens es meu anellet , perquè el m'
3899 ! cap a ca sa madona que les donava es que filar , per allà ont mateix
3900 : — Oh endevinaies ! Ja poreu fer lo que sabeu fer ! A veure qui és que mos
3901 sia , per pobre que fos abans , a l' hora d' ara , amb lo que mos
3902 com un desesperat : Per amor de Déu ! Vine , Donzell ! Aquest dimoni de ca que mos
3903 r debades : s' anellet no lluí enlloc . — Sobretot — diu En Joan — . És que el mos
3904 de s' auellet ! , que hi romandries encantat . Tots es qui hi són anats , los n'
3905 uè fa ? Amollant un roi ferest de flastomies diu an es carboner : — Suposat que no

havien pres per l' endreta , aquest dia prengueren per l' esquerra , cap avall per unes ginyes .
ha pres a mun pare es puig de la Seu , que s' altra germana meua el
haver pres s' anellet an En Joan , sinó que En Joan s' era entregat a ca
haver pres ? " Tu llavò surts , i dius : " Veltaquí ! " L' hi dónes , li contes lo que te
haver pres cap a Andratx , cap a Santanyí , cap a Pollença , cap allà on un manco
han pres el vol ! Veniu , que no hi sereu a temps ! L' amo alça es cap ,
via pres per cuiner d'es retgiment , va dir amb ell mateix : — No res , farem de
havien pres el vol . S' animal cuidà a fer ui de flastomies , plors i descabdell . Qui
ha pres per tal vent . — Idò encara no és hora . D' es cap d' una estona
havien pres un glop mai , d' aigo . El rei no hagué de mester que En Joan
havien pres amb una mala fi d' embuis . La dona , perquè no l' hi tornassen pendre ,
havien pres ? — Sí fa , i no hi ha gaire que l' ha tornat haver . — I ho
he pres o què ... ? Encara te 'n vendràs a dir : cinc sous quatre sous ... ? Encara no
he pres o què ? — Salom , no siguem al·lots — diu es batle — , que això acabarà malament .
ha pres tot ? Negú li sabia contestar , i l' homo naturalment no hi poria dar passada
he pres i ho he duit . — I què més ? — digué sa mestra , traguent foc p' etsuis . —
ha pres el vol com cent mil llamps cap a can Bernadet , a on arriba ben
ha pres el vol cap a cal rei ! I feren tanta de via que a's
ha pres per amunt i l' entrega a N' Agraciat . N' Agraciat ja l' ha presa ,
ha pres escaleta avall i sa viuda darrere ell , i per endins s' és dit , i
han pres el vol ets estenaions , i cap an es corral d'es Vei Orquès ! I
havien pres per fii perquè no en tenien cap , les va dir : — Jo vos don milions
han pres es canariet parlant i sa portassa tot esbadellada . Surten a veure què és estat
ha pres es formatge i que ara no té què menjar , vós donau -li dinar i
havia pres es capell davant l' església . Aquell homo que trobà i li digué allò de
havien pres es tremolor . — I què és estat ? — diu En Joanet . — Què ha d' esser estat !
havien pres es trot . — I què és estat ? — diu En Joanet — . Que també véns de buit ? —
havien pres amb enganaies tot quant tenia i que no li quedava més que sa robeta
havien pres es trot i tot es seu cos tremolava com si li hagués agafat es
havien pres es trot i no poria dir parau -la . — Que ets tornat sord o has
ha pres es mort . A l' hora d' ara ja l' ha soterrat . Digau an el
havien pres es trot d'es tremolor . — Però què és això — diu es novii — , aquest tremolor
ha pres es garbellet , es budellets i sa guinaveteta . Corre qui corre , vora vora , riu ava
ha pres aquest homo que li canviava es dret d' or ? Com pot esser , abolir -se
ha pres el davant . És cosa de venir més dematinet . Què me 'n direu ? Ell lo
ha pres es capell davant l' església , i de Consell ençà no he trobat més que
han pres ? Com prou va haver mirat , s' acosta an es carboneret . — Carboneret — diu — , n
han pres s' anell . És Fra-Pota qui el té , i es polissó és dins es
han pres i l' han duit aquí , segons me diuen , perquè el senyor jutge el sentencii
has pres , i el guardes davall es coixí aont jeus . Com En Toni se veu destapat
havia pres N' Antonina ! Camina caminaràs , se fa migdia , se fa horabaixa , i enlloc va veure
ha pres s' anellet ! — Es teu germà Toni ! I el té davall es coixí , ara que
ha pres , per força ha de manetjar es doblers a palades . Lo que noltros volem de
ha pres es millor collar de perles i diamants que teniem ! Corre de pressa ! A veure
han pres , ho veig massa clar . Però vos assegureu que , sia el qui sia , s' hi
ha pres així , fora En Miquelet , germà teu , que no hi romangué tot d' una , però
has pres es Rosari a sa teua fia ni ella el vol amollar , ja que no

3906 qui roba, i qui més roba, manco té? — Ni més ni pus. — Idò mal ofici
 3907 ni d' aubergínies ni d' auberginions! Jo lo que vos deman si sabeu per on
 3908 alabat! — diu s' escolanet. — No em diries — diu es fii del rei — cap a on
 3909 és això que et deman — diu es fii del rei —, sino si saps per on
 3910 ! — diu s' hortolana. — No em dirieu, germaneta — diu es fii del rei —, per on
 3911 , an es dimoni? — digueren tots dos. — Sa questió és no perde temps. Cap a on
 3912 la pauma de sa garridesa i galania; i ningú sabia qui era, ni per on
 3913 duita la pauma en garridesa i galania, i negú sabia qui era ni per on
 3914 ' adormit ja no hi era, ni va porer sebre es polissardo de saig per on
 3915 a fi de que no les poguessen seguir es passos ni sabés negú per on
 3916 aquell homo que se 'n ve ranquetjant i vos demanarà: " I En Joanet per ont
 3917 rana allà en terra. Arriba es mestre, i demana a sa dona: — Germaneta, per ont
 3918 Pere cop en sec se va trobar tot sol dins es seu jardí. Per ont
 3919 ella, a l' acte d' haver -hi ballat, era fuita i negú sabia per ont
 3920 havien pogut arribar, perquè ella era fuita com la bala i negú sabia per ont
 3921 clavetjetjades de pedres verdes que negú havia pogut sebre d' ont sortia ni per ont
 3922 més li havia agradat era estada tan fogissera cada vespre que negú sabia per ont
 3923 , i ja li ha copat de d' allà, ben atacada, per allà mateix per ont
 3924 s gonellons tot esfilagassats i s' infantó just amb uns drapets d' estopa. Per ont
 3925 que ja era? — Però què dimoni pot esser estat això? — deia ell —. Per on pot
 3926 cregut an es cas de venir a fer -li avinent que aquest missatge nou que
 3927 ? — deien uns. — Què ha d' esser estat? — responien ets altres —. En Salom que
 3928 voltera. I l' amo pensà: — Com se 'n són anats carregats, és casi segur que
 3929 dalt sa torre; i a la fi diu: — Ja ho val amb aquest encapirronament que
 3930 -ho tot an el rei, el rei la fa comparèixer i li diu: — Tu que
 3931 Miquel s' estoja ben estojat es mirai, i cadascú pren per son vent. Aquell que
 3932 Pau se queda amb sa barca, i cadascú pren per son vent. Aquell fadrí que
 3933 Porta de Sant Antoni. Camina caminaràs tots tres de d' allà p'es camí que
 3934 ó, de d' allà!, tot xarpat. Camina caminaràs, troba una guarda de muntanyes que
 3935 picapedrer, se cansà d' esser -ho, i diu a son pare. — Mon pare, veig que
 3936 la fi es Novembre —, si voleu estar bé, deixau anar aquest cap de fil que
 3937 cerca pertot ben arreu sa joia que hagués de resultar sa més preciosa. Es qui
 3938 males retranques ferm, sense que sa mare se 'n temés. S' al-lota, com va
 3939 tot pelatge, a demanar devers a on era sortit aquell gigant i per quin vent
 3940 Pilat Diuen que la Mare de Déu, com va sebre que ets escribes i fariseus
 3941 capçullats. Aquell homonet aleshores romangué més confús que mai. S' anell que li
 3942 mobles i demés arreus, fins que diu: — Bernat, tu has guanyada s' acció: tu m'
 3943 presentaria dins un any un palau així, se casaria amb sa meua fia; tu m'
 3944 auberjons, i a la fi s' asseu davant ses tres cambres que es gigant l'
 3945 tenir es tres bessonets amb un estelet an es front cadascun, tal com ella ho '
 3946 aquell amic, que a la fi mon pare li parla clar, i li diu: — Jo
 3947 crits d' alegria grossa, i més com Na Margalida va dir que Na Catalina li
 3948 de ràbia. Envia a demanar aquella mellenga del dimoni, aquella mala fada, que li
 3949 tot estafaril·lat, sense sebre per on pendre, perquè sa madona en rudes no li
 3950 Mercè la hi llevi. Això és es favor que m' ha de fer, que m'
 3951 no és sofridora. — I a on és sa teua paraula? — diu s' homo —. No m'
 3952 demà! Com jo ho veig! Tresc el món per veure si trobaré por enlloc; m'

he pres : ja em basta amb aquesta. Des d' ara qued desenganat de s' ofici de
 ha pres aquella dona amb aquell cavall que just ara seia devora aquesta figura. — Sobret
 ha pres aquella dona amb aquell cavallet que just ara just ara eren devora aqueix pou? —
 ha pres aquella dona amb aquell cavallet. — No us ho cregueu — diu s' escolanet —, que e
 han pres aquella dona amb aquell cavall que hi havia no fa gaire devora aqueixa figura? —
 haurà pres es dimoni? Cap a Sant Llorenç? És capaç es dimoni haver pres cap a
 havia pres , ni on parava. Es vespre continuà es ball; i si moltes d' al-lotes
 havia pres , ni per on parava. Es vespre continuà es ball; i si molta de gent
 havia pres ; i un bons maldecaps que en tenia p'es mal que de tot aquell
 havien pres . Ara no vos dic res quin trastorn no se 'n dugueren a cal rei
 ha pres ? " Vós li deis: I li pegau coça, i me salvau la vida. — No vols
 ha pres En Joanet? — Jesús! Aquesta magrana m' ha deixada aquí a's mig. An es
 havia pres la Mort, s' abre de ses candeles i es tancat de paret? No ho
 havia pres . Tothom en tenia mal de ventre, de qui poria esser aquella gran pitxorina; però
 havia pres . Tothom en tenia mal de ventre, de qui poria esser aquella pitxorina; però encar
 havia pres , tot d' una que hagué ballat amb el rei, que fogí com la bala,
 havia pres ; i que, per això i per sortir -ne d' una vegada, el rei se
 havien pres ses dues germanes seues. Camina caminaràs, sa fa migdia, se fa horabaixa, sense
 havien pres son pare i sa mare manllorada? Na Catalineta no ho va sebre. Es net
 haver pres aquesta dona? Estigué una bona estona espera qui espera a veure si de llevant
 ha pres , En Pere Catorze, mos passarà an el dimoni tots es bous de sa guarda.
 ha pres es sarró an es batle! — El dimoni és ell! — exclamava es qui ho sentia.
 han pres es camí bo. Jo prendré, idò, sa drecera, veiam si encara arrib primer que
 has pres d' aqueixes roses d' aqueix rosers! Per no sentir -te pus, t' ho diré,
 has pres aqueix greix de veure -mos plorar a tots, fé que aquest malanat no sia
 havia pres cap a ponent, que nomia Pau, arriba a una altra ciutat i en sent
 havia pres cap a migjorn, que nomia Joan, arriba a una altra ciutat, se posa a
 havien pres , topa En Pere un homonet vei, li fa una bona escomesa i es jai
 havien pres es trot i ja les ha escomeses: — Muntanyes, i cap a on tiram? — Cap
 he pres un mal ofici: tots es picapedrers moren de mala mort. Me 'n vaig a
 heu pres , si no voleu que hi haja una desgràcia. Aquí sa jai malaixamussa se gira
 havia pres cap a llevant, que nomia Miquel, arriba a una ciutat i en sent un
 haver pres es llum a Na Catalineta, veu es galls cantar i se posa a anomenar -
 havia pres , amb s' idea de veure si a força d' anar uis espolsats i d'
 havien presentat el seu fill Jesús a Pilat perquè li firmàs sa sentència de mort, ja
 havia presentat es patró Gaspar, ell l' havia regonegut tot d' una com a de sa
 has presentat un palau com es meu. Ses dictes deien que aquell que me presentaria dins
 has presentat tal palau, tu seràs es venturós, tu te casaràs amb sa meua fia; t'
 havia privat d' obrir -les i d' entrar -hi. — Però què diantre hi deu tenir es
 via promès . I ses vostres cunyades, d' enveja i de ràbia que li tenien de veure -
 havia promès de no dir -t' ho, però allà ont tu t' ets empenyat tan fort
 havia promès que dins poc temps ella també les compareixeria. I així va esser. I mirau
 havia promès llevar d'es mig aquells dos jovenets d'es grandíós palau d' allà davant,
 havia promès res, an el Dimoni, i aquest no tenia empriu damunt ella. Sa madona, com
 ha promès que el me farà, que m' ho ha jurat que el me farà. Es
 has promès que no me menjaries? — Jo lo que sé — diu es lleó —, que tenc una
 havien promès per cosa certa que aquí dins en sortia cada vespre, i ara resulta que

3953	, ja ho veus , ben abacuada . Jo no esperava de tu tal endemesa , allà on m'	havies promès	que else faries malbé , an aqueixs dos esvortons del dimoni ! — Senyora Altesa — d
3954	s' altre , se complí s' any i es dia , i no vaig fer lo que	havia promès	: per això em muir . — Idò aviat estareu bo — diu en Joanet — . Ara mateix me
3955	es joc , i volgué la bona sort que gonyàs tot quant havia perdut , i que	havia promès	no tornar -hi posar pus es peus , dins cap casa d' aquelles . § 8 . D' un
3956	-t' ho ! Amb s' idea de dur -te de fora Mallorca es reim que t'	havia promès	, me vaig aficar dins es verger del rei Moro , perquè me digueren que hi
3957	es Vei Orquès — no he donada cap paraula mai que no l' haja complida . T'	he promès	que et faria es favor que em demanaries , i el te faré , enc que
3958	' heu de complir voltros . — Jo no tenc cap tracto amb tu i jo no t'	he promès	res ! — diu sa madona . — Però m' ho va prometre l' amo teu , i t'
3959	— diu el dimoni . — Jo lo que et dic — diu sa madona — , que jo no t'	he promès	res , i molt manco sa meva ànima , que és del Bon Jesús , que la
3960	que havia senyalat el dimoni per rebre sa fia d' es carboner . Es malanat bé	havia provat	de dir -l' hi , a Na Catalineta sa promesa aborronadora que havia feta d'
3961	' una que l' he haguda morta , veient que duia un braguer de molt d' embalum ,	he provat	de monyir -la i encara li he treta llet de ses mamelles . Aquí En
3962	aguantar pus i s' exclama : — Quin engan de mitges ! Esser reis ! Es qui no ho	ha provat	, no sap què és ! Si una pressona no és senyora de sí mateixa ! Ca !
3963	l' hem tengut a s' esquena , an es sol , i ben a esquena ! No ho	ha provat	gens , de pegar -mos a sa cara ! Vaja , aquest misser mos ha donat un
3964	! I el dimoni que feia flamada , i se seria tornat a un puat . Com ho	hagué provat	tot , se 'n pensà una que se figurava que no li mentiria . Esperà que
3965	seua fia i serà s' hereu de la corona . Molts n' hi ha que ho	han provat	, de fer s' obrer an es gigant , però es gigant els ho ha fet
3966	-te a perde amb so anar -li a dur tal fetge . Tots es qui ho	han provat	, d' anar -lo a dur , han feta mala fi i tu també en faries
3967	' anaven veles esteses de d' allà cap a Alger . De llavò ençà ja no ho	han provat	pus es moros , de pendre Mallorca , ni hi ha que tenir -ne por mentres
3968	de dobles de vint d' es comú d' un formiguer gros . Són molts qui ho	han provat	, de donar ses tres voltes an aquest puig amb so glop d' oli verjo
3969	crec , que elles me puguen dar cap camí ni obrir cap portell , però així ho	haurem provat	tot . Dit i fet comença foc i com ja va començar a tenir caliuera ,
3970	. Sa mare en tenia uns bons maldecaps ; no sabia què fer -se , perquè ja ho	havia provat	tot : si li anava en bones , se n' empenia ; si li anava a les
3971	no li trobaven remei ni sabien ja què li havien de receptar , perquè ja ho	havien provat	tot i era com que posar un pegat a un banc , i cada dia
3972	no obrí boca . El rei , per allò que no se pogués dir que no ho	havien provat	tot , va respondre per ella : — No res , torna -la a dir , si no t'
3973	res , prova -ho , de fer aquestes sopes ! Perquè no se puga dir que no ho	hem provat	tot N' Espirafocs fa aquelles sopes i hi posa dedins aquell anellet que el
3974	aquest abitlament , si això no el desxondeix , almanco no se porà dir que no ho	hàgem provat	tot . — T' hem de casar — li digueren . — Bé — digué ell , i va fer tan
3975	i maleit . Ni animals ni persones li han pogut fer res mai , per més que	han provat	de parar -li clot i de fer -li sa pell . I no hem tengut
3976	estar llesta p' es dia senyalat ! N' hi havia d' altres , de senyors grossos , que	havien provat	de començar un palau que fos com es del rei per porer -se casar
3977	contà d' es drac , de sa molta de gent que matava , de tot lo que	havien provat	per llevar -lo d' es mig , ses dictes que havien fetes , que negú s'
3978	escuit , nesples , castanyes , xisclets , rivets i demés carroportal . I per més que	he provat	d' escapar -li , no hi ha hagut homo , fins que m' ensivella sempenta i
3979	' estar retgirat , ni s' ha de retgirar gota , per coses que veja . Són molts qui	han provat	d' anar -hi ; però los és entrada tal por , ja p' es camí , que
3980	avui dematí la gent se n' es temuda , hi ha hagut un viva el rei .	Han provat	de desembossar -la ; han ponyit d' un vent i de s' altre ; hi son
3981	hi ha que dir tornau . — Jo , si fos tu , encara hi aniria . Poría esser que	hagués quedat	qualque cosa . — Bé has pensat , ara mateix me n' hi vaig . Peu-rossec peu-
3982	-se 'n . Que li seria vengut de bé que es sol , abans de pondre -se ,	hagués quedat	en-là , com sa jaia Miquela , maldament fos estat set o vuit hores , perquè
3983	. En Pere la hi ha dita : amb En Pere s' ha de casar ; i n'	hàgem rallat	prou . Ningú gosà contradir , però s' alçà un gros rum-rum . — Pobra fieta meua !
3984	quins uis faria com sa fia li contà sa passada d' es porquer . Com prou	hagueren rallat	, l' amo digué a sa fia : — Escolta , i tu per què demà no te'
3985	in remei mos queda ? Del nostro se pagarà , si no prenim aqueixa carrera . Com prou	hagueren rallat	, cadascú prengué per son vent baix d' uns pactes : que dins un any i
3986	d' es sol que aqueixa ratolina no és com ses altres ! Com prou en varen	haver rallat	, En Lau i En Sion acabaren per dir : — Al-lotes , no és hora de
3987	porien treure d' es cap , an això de sa caixeta , i com prou en varen	haver rallat	, resolen d' anar -ho a contar a sa senyora . Dit i fet , piquen de
3988	tenen encetada a cada banda , hi afinareu una mica de trau , que es coneix que	havia ratjat	i que l' han clos . Aquells tastaren es vi , i tasta qui tasta , fins
3989	que a ses bótes encetades hi afinaren aquella mica de trau , que era conixedor que	havia ratjat	, però que l' havien clos . § 28 . De s' escarada de segar que va prendre a
3990	Faraó " ! I qui és el rei Faraó més que jo mateix ? I llavò sa fadrineta	ha rebut	es clau dient : " Oh Déu bo ! És ella i havia d' esser jo ! " I
3991	d' una ja veien es roi de sang que en brollava . I tots es qui	havien rebut	, s' estimaven més anar -se 'n a estancar es broll de sang que a
3992	es lliit , agafa ses corretges i cap a sa màrrega ! , tot dient : — S' altra vegada	ha rebut	es qui jeia davant ; ara rebrà es qui jeu darrere ! I bones simades an
3993	feta ? Tres dies se faltaven per acabar -se es meu encantament i ara el m'	ha redoblat	aquesta gota de cera que t' és caiguda dalt sa meua galta . En Joan
3994	tota planyent , que deia , allunyant -se : — L' he sentit ... ! L' he sentit ... ! M'	has redoblat	s' encantament ... ! No és per culpa teua . Aquella veu s' abolí de tot i
3995	los mancà , sa por los se va fer seus , i sa serpetota pegà crit : — M'	has redoblat	s' encantament ; ja seràs pobre tota la vida . I s' enfonyà davall sa roca ,
3996	amb dobles de vint , i totes serien estades teves . Però t' ets retgirat , i m'	has redoblat	s' encantament ! Tu i los teus sereu pobres tota la vida ! Pegà un altre
3997	se gira an aquells dos i pega crit amb tota sa força : — Maleïts ! Maleïts ! M'	heu redoblat	s' encantament . I encara no va haver dit això , com fa un tro d'
3998	an Es Tossals Verds i diu a l' amo : — Vaja , anem amb mi , que ja	heu redolat	massa pel món . — Espera un poc — diu l' amo — i faré sa trosselleta amb
3999	, de por que es cap no li rodàs o no li llenegàs un peu , perquè	hauria redolat	cap avall , rebotint de recingle en recingle , fins a pegar tot bocins un capficó

4000	veia més que avencs i fondals , que sols que se fos esbarrat d' un peu	hauria redolat	fins an es fons , fent -se tot bocins . Res d' això li succeí seguint
4001	ins es vostro llit ! — Dins es nostro llit ? — diu sa formiga caporal — . I que ho	has reflexionat	, an això que dius ? I quin possible és que tu et pugues ajaçar dins
4002	a l' acte . Es metge nou fa llevar sa greixonera d'es foc i quan	hagué refredat	, que aquell oli ja només era teb , se 'n van amb sa greixonera an
4003	es cap ple de braverols i porcells , nyenyos i trencs i sa sang que li	havia regalimat	cos avall ! En Manent i es dos companys l' assegueren , li donaren fregues d'
4004	més confús que mai . S' anell que li havia presentat es patró Gaspar , ell l'	havia regonegut	tot d' una com a de sa seua dona ; però aquesta resultava que duia
4005	torna aufegar entre les onze i migdia ? I En Tià tot d' una ja li	ha remès	, dient : — Això que em demanes ara , amic meu , jo t' ho vui dir : això
4006	compte i ho va veure ben bé que ho era En Joanet . Com aquest s'	hagué rentat	i vestit , surt de sa cambra , i sa formiga darrere darrere ; el veu que
4007	sa lloriguera ! Vaja ! No sou bons per res ... Ni s' aigo vos guanyau ! Com prou	hagué renyat	, diu : — Sobretot , amollau -m' hi a mi , i com més cornaré , més corda amollau .
4008	no l' havies vista ? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — . Perquè p'es camí	havia reparat	que es sembrat de cada vorera no tenia sa roada gens espolsada i que
4009	, i llavò que té tres pèls bords baix de s' oreia esquerra ? — Sí que ho	he reparat	! — diu sa veinada . — Idò — diu es patró — , si vós li preniu aqueix anell i
4010	damunt una roca o dins un forat p'es canet de sant Llätzer . No ho	heu reparat	, que aquest sant té un canet que li llepa ses nafres ? Idò diuen que
4011	es dimoni feia es santo baixo ! Això que jo el m' havia mirat , i ho '	via reparat	que no lladrava ! Però aont m' havia de creure que a les sordes me
4012	esser -hi dins sa barca , perquè no ho hauria consentit , que et tocassen si jo	hagués reparat	que tu no feies res per salvar -te . — I què vol que li diga ,
4013	'n . Si es casal estigués a sa vorera de mar , devora s' aigo , ja l'	hauria reparat	. Si està an es capcurucull i aquest és molt agüionat , mai el puc haver
4014	por de no esser -hi de més , ho donà a ses cames ; però aquells l'	havien reparat	, i se posaren a cridar -lo : — Germà ! Germà ! — Ara estic perdut ! — diu ell —
4015	li romangué fora d'es calçons . Es cercador de dones bambes , com aquells no l'	havien reparat	, s' amaga dins un magraner agre que hi havia allà , de molta tòria , de
4016	'es balcó . — Oh germanetes meues ! — diu un dia a ses set criades — . I no l'	heu reparat	bé , an aquest jovenet que fa tant sa torniola per aquí baix ? Si no
4017	la se mirà ben arreu i hauria dit que era sa seua dona si no	hagués reparat	que tenia es dos braços sencers i ses dues mans . — Que em tirin d'
4018	aqueixa torre damunt aquestes muntanyes ? — Tota solina ? — diu ella — . I que no	has reparat	aqueixa companyia que tenc , aqueix colomet , aqueix moixet , aqueix canet ? — I a
4019	es candelí i mira per tota sa cambra . Aquí En Joan afina lo que no	havia reparat	ets altres dies : una alcova amb uns cortinatges molt fonats . D' allà dins sortien
4020	i podré dormir descansada . Hi puja , escampa la vista i reparà ... lo que encara no	havia reparat	amb so trastorn que duia : un grandíós castell que tenia davant su allà . Dins
4021	crega , que ho vaja a cercar . RONDALLES RELIGIOSES 751E* ES JAI DE SA LLUNA No	heu reparat	mai que sa lluna fa una clapa negrenca ? Idò jo vos diré lo que
4022	és aquesta cosa ! — diu sa veinada . — Ja vos ho diré , ja ! — diu es patró — . No	heu reparat	que aqueixa patrona du un anell d' or a un dit de sa mà ,
4023	se menjaren frit , i ben bo que va esser . ES JAI DE SA LLUNA No	heu reparat	mai que sa lluna fa una clapa negrenca ? Idò jo vos diré lo que
4024	, comencen a tenir -ne mal de ventre , i a demanar -se ells amb ells si	han reparat	que obrissen o se n' anassen . Negú los havia vists blancs ni negres , ni
4025	s' afanyà a dir -li : — Per a sempre sia alabat Déu ! Perdona ! Que no t'	havia reparat	! — Bono — diu es corpet — . No és ver que tens tres fies : Na Francina , Na
4026	a vista ? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — : perquè p'es camí , com venia ,	he reparat	que només estava menjada una vorera i s' altra no era coneixedor que l'
4027	tot d' una surten Na Biatriu i Na Florentina carregades amb tot es taronjam que	havien replegat	per veure si cap mitja taronja seua s' avendria amb sa mitja del rei .
4028	. Va seure una estona per reposar d' aquella grandiosa volada que havia feta . Com	hagué reposat	, s' acosta an aquelles cases i veu un homo damunt es portal que tenia
4029	sa jaieta . — Ni gens — respon ella . — No res , sols que es puga dir que hi	ha reposat	, que s' assega en es capçal i que hi tomb es cap una micóia .
4030	meua esquena i jo l' hi poré dur ; però això ha d' esser quan jo	haja reposat	, que serà d' aquí a set dies . Tres n' haurem mester , però ben aprofitats ,
4031	rera . Es lladres , cansats i morts de córrer , s' arribaren a aturar . Quan varen	haver reposat	, un diu : — I hem d' esser tan covards que no hem d' anar a
4032	que , per no dur -se a perdre esbudellant -la amb una potada damunt sa butza ,	havia resolt	d' anar a córrer món a veure si n' hi havia així mateix , de
4033	agradat tant que , com som fadrí i m' és entrada sa casera , però ben fort ,	he resolt	de venir a veure si feim barrina , verbo , si mos casam jo i sa
4034	moro l' agafa i li diu : — Mira , Miquelet ! Hi he pensat bé , amb això , i	he resolt	d' omplir -te sa barca d' obra fina per ton pare , i a tu
4035	mica que és una mica . I són tan fortes ses ganes que en tenc , que	he resolt	d' anar -me 'n a trescar món , i no m' he d' aturar fins
4036	I rei tot sol va rebre es tres bessonets , que es presentaren tot endiumenjats . Mai	havia resplendit	tant s' estel que tenien an es front . El rei s' asseu a sa
4037	aquelles — és es teu homo ? — Es mateix ! — va dir ella . — Idò per què no li	has respost	? — li diu sa madona . — Perquè no he gosat ! — diu ella . Què me 'n direu ?
4038	quí ! — Hi són — diu es cavall . En Ferrandí , tot astorat veent que es cavall li	havia respost	, va dir : — I què és això ? I tu que saps parlar ? — Sempre que sia
4039	fia més viva que una centella . Li he fetes un parei de preguntes , i m'	ha respost	d' una manera que m' ha deixat confús . M' ha dit que cuinava damunt
4040	, però sa jaieta no en volgué pus i diu : — Bernadet ! Per lo bé que m'	has respost	de que duies figues , mira quina hora t' ho dic , bones figues tendràs . En
4041	' he fet que basta ! I vós que me demanau això , que sou vós que m'	heu respost	, com he cridat , que aquell lladre me volia acorar es meremec ? — Sí que ho
4042	a on hi ha un oratori molt antic , que el propietari actual , Don Lloaxim Aguiló ,	ha restaurat	esplèndidament , i diuen que altre temps en tot aquell contorn no hi ' via altra
4043	crec que es conegueren . — Pero bono ! — diu es d' es retaulo — . Que eres mort i	has resucitat	o només el feies , an es mort ? — Bona casta de mort ! — va dir aquell — .
4044	— . Com és que tornes ? Com t' ets campada tot aquest temps ? I es corpet ? Què	ha resultat	esser aqueix bo d' animaló ? Na Francina les contà fil per randa tot lo
4045	e li haguessen feta gota de por , se varen acovardar , perquè pensaren : " Com no l'	hem retgirat	, és que té més força que noltros ! Alerta , mosques ! " Ell recularen abans de mé
4046	pas sis o set vegades ; i sa darrera , tot d' una que los ho va	haver retirat	, el tira dins sa cisterna , i fuig a amagar -se un tros enfora . S'

4047	-hi s' aucellet d' or . Però justament aquells dies havia plogut molt i es portelló	havia revengut	i era mal d' obrir . Puny qui puny En Joanet per obrir , sa jaieta
4048	mica es front , i tot d' una ja el veren que reviscolava , fins que va	haver reviscolat	de tot . En Joanet el despenja i allà l' hauríeu vist , an En Miquelet ,
4049	va haver cap , d' al-lot penjat an aquelles parets de sa cambra : tots varen	haver reviscolat	i no ho volgueu sebre , si en feien , de bots i xecalines , i si
4050	el príncep Corb , que li digué amb una cara ben mostia : — Ho veus com casi	has rigut	? — Només és estat una mica sa mitja — diu ella — . I això no compta tampoc !
4051	conta fil per randa sa comanda del rei i llavò li diu que En Mirando	havia rigut	tres vegades mentres el menava a cal rei . Sa jaieta s' escolta bé En
4052	enniguladot , un dia d' aquells més xumordos . — Però bono ! — pensà el rei — . No	ha rigut	tant la reina , i el cel segueix tan tapat i ennigulat com abans de
4053	s qui entraven , ets altres qui sortien i els altres qui badocaven . — I encara no	ha rigut	? — deien , afanyant -se , es qui entraven . — Ni riurà mai ! — deien , tot esmuss
4054	'es coll i vaig començar a estirar -te cap a cal rei ? — I qui no	hauria rigut	, allà on tants d' homos com eren venguts , i no eren estats capaços de
4055	En Joanet — quan topàrem aquell infant del rei que duien a enterrar ? — I qui no	hauria rigut	— diu En Mirando — de veure que es qui no era son pare plorava , i
4056	— diu En Joanet — com te vaig menar dins s' estable del rei ? — I qui no	hauria rigut	? — diu En Mirando — . El rei , que és un homo tan destre i tan trempat
4057	del món . — Ai ! — deia ella — . Jesús , quin panxó de riure que m' he fet ! No	havia rigut	tant mai ! Tenc por d' esclatar de tantes riaies ! Tenc por de tornar fada
4058	rentats es peus , i han brollat peixos ; ha plorat , i s' és posat a ploure ;	ha rigut	, i és sortit es sol ! I en quant a garridesa i galania , qui ho
4059	faristea que farà ! Més m' estimaria veure 'l amb sa mortaia ! Una veinada , que s'	hauria rigut	d' un enterro , li arribà a dir : — Lo millor que pots fer , fieta meua
4060	a totes ses al-lotes i les havia vençudes en garridesa i galania , i s'	havia rigut	del mateix rei , fugint -li bitlo-bitlo i deixant atxul-lats criats i criades ,
4061	, i feien una taula que ni es primer marquès , i que per força havien d'	haver robat	o feta qualche bel-landina grossa . El rei se 'n va a Son Servera
4062	vos ha venuts , fins i tant que haja tornat an aquest homo lo que li	ha robat	. Aquells cuiros prenen el vol cap an es qui los havia venuts , el m'
4063	va sebre què havia de respondre . Aviat el rei li va haver dit que li	havia robat	es cor , que era fadrí i no se casaria amb ningú més que amb
4064	s' espitxaren cap a la vila , tots xarpats . § 29 . De com a un pobre que li	havien robat	un parei de bous , li mostrà a on eren Una vegada robaren un parei
4065	-pendre an es jou del Sant Matrimoni . § 14 . Sa passada que succeí a un que li	havien robat	blat i a un fii seu que li desfeien una casa Un nebot meu ,
4066	dimoni i vos ne du tots . Aquells bergants negaven , jurant i perjurant que no li	havien robat	res . Ell a la fi se treu es llunari , i ja és partit a
4067	que heu fet an es general ? — I què li hem fet ? — diu es Major . — Li	heu robat	es rellotge ! — diu s' ajudant . Com es soldadet i es major senten aquell rossinyol
4068	! Tu robes eu cor de les persones . Lo que es diu eu meu , eu m'	has robat	, però de tot . — I què vols que et faça ? — diu ella , somrient . — Que em
4069	se posa sa clau dins sa butxaca , i else diu : — Treis -me tot quant m'	heu robat	o vos faç sortir el dimoni i vos ne du tots . Aquells bergants negaven ,
4070	sa pell ! No se n' escapa ! Un ase i una somada de mongetes perhom mos	ha robat	aqueix dimoni de dona , i llavò mos ha menats aquí , que ha dit que
4071	vos diré res ni vos tocaré un pèl , si em feis un favor : Fra-Pota	ha robat	un anell a un amic nostre i amb aquest anell s' és fet l'
4072	ajudant no s' escoltà tals raons , sinó que aficà bolenga que era es10 soldadet que	havia robat	es rellotge an es general . Passa per orde que el tanquin carregat de cadenes
4073	. I heu de creure i pensar que es primer dia un d' aquells criats que	havien robat	s' anell li hagué de dur es menjar . A migdia pegà quatre bocinades ; es
4074	es calçons , i crits i plors i descabdell , confessant tots que era ben ver que	havien robat	tot quant havien pogut , però que tot ho restituïrien fins a doblar i maia ,
4075	, escapça , i les escampa damunt una tauleta . — És que voleu sebre qui és que vos	ha robat	es blat , no és ver ? — diu an es llocarroner . — Per aquenses ! — diu aquest . A
4076	fos que ets sants són tan forts an es dijunar , ja ho crec que l'	haurien romput	, a un dijuni , per tastar -los , an aquells escaldums ; i d'es garraf de
4077	s' aborda un barber , xeringa amb mà , i m' ha enflocada tal xeringada , que m'	ha romput	es budell cular ... Ai , ai , ai ! No vos ho dic jo ? Som mort , som
4078	no s' agontava . — I ara què tens ? — li demana En Manent . — Estic segur que m'	he romput	s' os mestre i esfondrades per a sempre ses trenta-dues rues ! — diu N'
4079	Ai ! Som morta ! Jesús , Bon Jesuset meu ! Verge Santíssima del Sant Roser ... ! Ja m'	he romput	s' os mestre ... ! Ja m' he feta benes s' espinada ... ! Ja no seré dona
4080	— diu Na Trec-a-trec — i ara mateix anirà a dur tot es que m'	ha romàs	, i ja que hi vaig , duré també tota sa gallineta bollida . — Idò vés — diu
4081	caps d'es drac ! Es cavaller féu un poc de retirada . Tothom se creia que	havia romàs	confús . — Senyor rei — digué — , tots ets animals que no solen tenir llengo dins
4082	! Qui és passat per aquí ? — Un cavallot vei — diu sa dona . — I no el m'	has rostit	? — El t' he frit amb col ! — diu ella — . Vaja , seu i el te duré !
4083	s' espasa del rei moro . El rei l' envia a demanar i li enfloca aquesta : —	He sabut	que dius que et dónes amb coratge de pendre s' espasa del rei moro . —
4084	penedit d' haver -mos donada orde de matar Vossa Altesa i aqueixa al-lotona , com	ha sabut	, perquè noltros l' hi hem confessat , que no les matàrem ; i mos envia perquè
4085	'es cap del rei . — Tanmateix ? — Sí , fiet ; l' he servit deu anys tan bé com	he sabut	, i ara m' envia a ca meua just amb aquest pa ; i per poder
4086	, quina visita més bona que teniu ! Aquest pare d' ànimes que passava per aquí , i	ha sabut	com vos trobàveu , i vos ha volgut veure ! — Ja estic content ! — diu es capità ,
4087	aquell que era entrat an es tresor , i se n' havia duita tanta doblorada , i	havia sabut	escapar -se i riure -se 'n tantes vegades de la Justícia , que se presentàs ;
4088	a dir an es mestre que li envii sempre En Ferrandí perquè negú mai l'	havia sabut	afaitar que li fés tan poc de mal . Es mestre , per donar gust an
4089	passar -la -se , tanta d' enciamada . Ja l' hi trobava gros , que aquell homo li	hagués sabut	treure aquell bou rostit i aquells set cossis d' enciam . Pensa qui pensa com
4090	que , si aquella dama desconeguda tornava i no fogia de sa manera que fins llavò	havia sabut	fogir , elles no hi tendrien res que fer , a cal rei : s' hi serien
4091	' oli i el venia an es mateix preu que cruu . Idò an aquesta polissona m'	he sabut	enginyar per posar -li unes herbes maleites dins un potet de confitura que avui
4092	e no han acabat d' aferrar bé . — Germaneta — s' exclama es desembre — . Sí que m'	heu sabut	exaltar ! No hi ha remei : sou el reverent dimoni per alabar i exaltar ses
4093	' hem feta reviscolar . — Som jo es que he guanyada s' acció , perquè amb so mirai	he sabut	que ella se trobava a punt de badaiar . Sense es mirai no hauríem sabut

4094	nt -los a mal viatge . Aquí tots romperen dient : — Com pot esser , idò , que mos	hagen sabut	dar aquest perboc ? Com pot esser estat ? Qui dimoni serà estat ? A la fi
4095	é N' Aineta , parlant com si fos una persona . — Benvenguda sies , Aineta , que n'	has sabut	més que es dos germanets teus , que , perquè no s' escoltaren s' avis que
4096	' ella , que la hi criaria , i no es queixaria d' ella ; però que no n'	havia sabut	res pus la pobre mare , de tal nina , ni mai la reina n' hi
4097	sabeu , si us han costat de criar i pujar ! A la vista està si n'	heu sabut	i si heu pogut ... ! Metzines ! Metzines ! Sí , emmetzinat està lo que han duit dins
4098	rmei , es collar de perles i ses braceroles d' or clavetetjades de rubins , que negú	havia sabut	d' ont sortia , que el rei tot d' una havia volgut ballar amb ella ,
4099	ar de perles i diamants i ses braceroles d' or clavetetjades de brillants , que negú	havia sabut	d' ont sortia , que el rei tot d' una havia volgut ballar amb ella ,
4100	ets per tirar coces , com te ve bé , an es qui s' arramba , i no	has sabut	esbaltir amb tres o quatre es polissó que és pujat a fer -mos aquesta
4101	mirai he sabut que ella se trobava a punt de badaiar . Sense es mirai no	hauriem sabut	res i se seria morta . — Es qui ha guanyada s' acció som jo — diu
4102	crespinella : la cosa va pendre tan malament , i li va caure tan avall es no	haver sabut	fer lo que havia fet sa fadrineta de ses casetes blanques , que foren dos
4103	. Sa ferida li prengué tan malament , i s' aficà tant dins es cap es no	haver sabut	fer lo que havia fet sa fadrineta de ses casetes blanques , que se posà
4104	unes noces mai vistes . Na Catalineta volgué que son pare hi fos . L' homo no	havia sabut	res pus d' ella i la se figurava morta i re-de-morta . El
4105	i dos fan quatre . Va deixar lo poc que tenia an En Pere , perquè no	havian sabut	res pus d' En Pau , i ja el donaven per mort . Llavò es soldats
4106	uria conegut ! — diu es senyor . — És que , com no vos coneixíeu — diu ella — , no	he sabut	què havia de fer . — Bono idò — diu ell — . Si mai tornava passar i jo
4107	an aqueix tel ? — diu es negret . — Prou que ho ha duit ! — diu ella — . I no	he sabut	què havia de fer davant tot aquell endiumenjat , més que beure 'm s' aigo
4108	' amo així mateix ho trobava gros , que aquells dos , el Bon Jesús i sant Pere ,	haguessen sabut	capturar es bou . — Qui seran ells ? Qui no seran ? — pensava ell . Per treure -s
4109	los se mirà fit a fit , los coneix i pensà : — Ja és mon pare que	ha sabut	que no mos mataren i ara los envia perquè mos matin ! I considerant que
4110	dona tot d' una no el volia creure : no li cabia dins es cap que	hagués sabut	desembossar sa font de Felanitx i curar la princesa , i que fos de bon
4111	' hora que havia donades ses set pessetes columnàries an aquell dianxe de jaia , que	havia sabut	lo que no eren estats capaços d' aclarir -li tots ets altres pobres an-
4112	ec — . Som una criada de Vossa Mercè i de mi senyora , la senyoreta Elienoreta , que	he sabut	que mi senyor no acaba d' anar bo i que té es seu coret
4113	bé com sabré ! — diu En Pere — . Idò ha de creure i pensar , senyor rei , que	he sabut	que Vossa Reial Majestat ha fetes unes dictes que es qui dins es termini
4114	carotes se posaren a dir : — Un homo tan sabut com En Tià de Sa Real	ha sabut	entrar i ara no sap sortir ? Se 'n poren riure ! I En Tià que
4115	prenen i la se 'n duen per endins i per endins , surant sempre com si	hagués sabut	nedar . Aquí va veure es patró Melcion que sa seua dona era innocent de
4116	la me veu tan desxondida i admetent — . Si no estic alerta , com me temeré m'	haurà safalcat	! Es patró contestà a s' escomesa tan bé com va sebre , però vetlant -li
4117	! Troba el rei tot trastornat , que no cernia de son sedàs i que si l'	haguessen sainat	, no hi haurien trenta gota . Figurai que havien tretes sorts sobre quina joveneta h
4118	rei . — Sí que t' és sortida ! — diu es senyor , ben mostii , i que si l'	haguessen sainat	no n' hi haurien trenta gota . — Estam perduts ! — pensava entre si mateix — . No t
4119	el rei sentí tot aquell sementer , va romandre amb sos cabeis drets , que si l'	haguessen sainat	no n' hi haurien trenta gota . Com si hagués tengut foc dins ses sabates ,
4120	sa carretada tota era d' ametlers joves i de pals , quedà de pedra . Si l'	haguessen sainat	, no n' hi haurien trenta gota . Aquelles fisconades d' En Bernat eren pitjors que
4121	desiara se girava darrere , de por que es peixot no se fos refet , i no	hagués saltat	a terra , i l' encalçàs ; perquè se figurava haver -li vistes quatre cames , i
4122	com , zas ! , li surt aquell mateix cavall que li havia donada sa coa i l'	havia salvat	de sa madona d' es castell i de sa tinya , i li diu : — Posa '
4123	i bo , s' agenoià davant el Bon Jesús i li diu : — Vós sou que m'	heu salvat	! Vostro és es premi ! Aquí el Bon Jesús diu a sant Pere i an
4124	li diu : — Enhorabona , estimat Donzell , d' es collar de perles i diamants que mos	has salvat	! Però una mala notícia t' he de donar : ara m' acaben de dir que
4125	maldecaps i resolgué lo endemà anar -hi en haver dinat i , si los trobàs sense	haver segat	gens , tirar -los ses darreres , dir -los es nom d' es porc i engigar -
4126	se féu . Es mariners digueren que volien seguir a ses ordes de la reina , com	havian seguit	a ses ordes d' es patró Joan . El qual des d' aquell dia se
4127	se féu . Es mariners digueren que volien seguir a ses ordes de la reina , com	havian seguit	a les ordes d' es patró Antoni . El qual des d' aquell dia començà
4128	diu En Bernat amb un plors desfet — . No faces , homo , tal crim ! Una cusseta los	havia seguit	fins allà i En Bernat diu an es criat : — Veus , mata aquesta cusseta , fe -
4129	sos seus braços l' aixicaren i l' assegueren a una cadira de repòs , aont no	havia seguit	ningú mai . Llavò sí que ho va esser , com un miracle , que ells dos
4130	tesses a s' heretge es dia que es torn presentat . Arriba es dia que Llutreros	havia selietjat	s' entrega an es convent tot ufanós i manades fetes . Es frares s'
4131	que prenguesses es cavall més magre de tots ? — És ver — diu En Joanet — . Però m'	ha semblat	que no mos poria dur , tots dos . — T' enganes . Té més força que tu
4132	acabà de sembrar un altre . Què me 'n direu ? Ell an es segar , lo que	havia sembrat	En Tià se va esser fet tan bo , que no hi havien vista una
4133	bo , que no hi havien vista una anyada tan grossa mai ; i a lo que	havian sembrat	ets altres , no hi coïren sa llavor . Sa dona d' En Tià ho sap ,
4134	més de coranta sous , se posava malalt ell o sa dona o ets infants . Si	hagués sembrat	damunt pedres , hauria cuida bona anyada . Deia que sa seua sort era per mar ,
4135	més de fiança de tot es reinat , i les diu : — Germanetes , ell aquest mesquí que	hem sentenciat	a mort perquè investí la reina de mala manera , ara diu que no és
4136	Mestre , sí que per força ha d' esser ben amic vostro aquest pastoret ! Ell com	ha sentit	que vós m' enviàveu , tot d' una m' ha dit que jo mateix triàs
4137	que ni li ha ocorregut demanar -me si és mort era animal o persona ! Com	ha sentit	de mort , ja ha donat per cert que era una persona ! Sobretot ! Sobretot ! Amb
4138	, tots aquells covos de peix seran teus ... — El dimoni ets ! — diu sa geneta , com	hagué sentit	aquest pla tan enginyós . Ja ho crec que se n' hi anaren , a amagar -
4139	eneida s' hora que et vaig prendre per criada ! — se va exclamar N' Elienoreta , com	hagué sentit	tot aquell sementer de Na Trec-a-trec , i li va dir a l'
4140	i pensar i creure que aquella ratota que deien que era sa senyora véia , com	hagué sentit	es pla que li havia fet En Bernadet sobre sa seua fia , la princesa

4141 'es pebre . Sa madona d' aquella possessió era fada , però bona dona ferm i , com
 4142 . En Gregori s' espitxa a Roma , demana per confessar -se amb el papa , que , com
 4143 homo . Per lo mateix , a veure què feim . Quin consei me donau ? Com la cort
 4144 er a temps . Pega capficada dins es visc i allà romangué aufegat . Es lladre fadrí
 4145 llantiota véia que va dir que el senyor príncep tenia . — Però jo mai n' hi
 4146 i l' hi conta tot fil per randa . — Bono — diu es cavallet conseier , com ho
 4147 criat major del rei cristià . Aquestes oreies meues , aquestes mateixes oreies , ho
 4148 sentit dir mai : lo que s' ha d' empenyorar , que se venga ? — Prou que ho
 4149 Majestat que no hi ha olleta que no tenga sa seva cobertoreta ? — Sí que ho
 4150 dir mai : " Voleu esser rics ? Siau pobres de desigs " ? — Sí , germanet , que ho
 4151 ure sant Pere . Per aquesta raó voldria arreglar això de s' hereuatge . Sempre m' ho
 4152 -s' hi la vida segons costum . — Bono — va dir s' ermità an En Joanet — . Ja
 4153 tot sol amb mon pare , i li diu : — A veure què és que tens ? Ja
 4154 broides de fil reforçat , que puga agontar un homo , si a mà ve ? " Com jo
 4155 de mi ! — diu ella — . Quin tro tan ferest ! Ja estam perduts ... ! És segur que l'
 4156 En Toni — . No vos ho deia jo que aquest animaló la cridava ? Ell ja l'
 4157 -trec de dins sa butxaca , i ja li diu : — Trec-a-trec , que no l'
 4158 esser dins sa seua cambra , ja diu a Na Trec-a-trec : — Que no l'
 4159 — Ara mateix ! — diu ella . — Què tal , Bernat ? — diu el rei Orquès — . Que no l'
 4160 ui d' alegria i tirant es capell a l' aire : — Què tal Xesc ? Que l'
 4161 capell a l' aire , i no s' aturava de dir : — Què tal , Xesc ? Que l'
 4162 . No em diríeu a on cau ? — Es Castell d' iràs i no tornaràs ? Mai l'
 4163 diu : — Trec-a-trec , que no l' has sentit , an el rei ? — Prou que l'
 4164 . — I que sou amics amb so gegant ? — diu ella . — Ni gota ! — diu ell — . Jo l'
 4165 — diu el rei Orquès — . Que no l' has sentit , an aquest rossinyol ? — Prou que l'
 4166 sa mina i va sentir aquella veu , tota planyent , que deia , allunyant -se : — L'
 4167 tir aquella veu , tota planyent , que deia , allunyant -se : — L' he sentit ... ! L'
 4168 la una es dos missatges , fora de si . — Perquè bé ! — diu es batle — . No l'
 4169 ho vols esbaldregar tot , punt en boca ! Fora parlar ni motar a negú que m'
 4170 : " Deixa 'm es sedasset " . Però lo més ferest és estat com he cornat , que m'
 4171 ? — diu En Bernadet . — Es Castell d' iràs i no tornaràs ! — diu s' ermità — . Mai
 4172 diríeu a on cau ? — Es Castell d' iràs i no tornaràs ! — diu s' ermità — . Mai
 4173 ' hi han de topa , de peixos , devers aquell penyal si s' alça dins mar . — Mai
 4174 jovenet ! , que no en sé res , de tal penyal ni de tal casal , ni n'
 4175 — diu s' ermità — , jo n' estic també en dijú , de tot això , i mai n'
 4176 em torna trobar . LX ES SALT D' EN FENOI I d' aquest salt , no n'
 4177 sa teva finestra ? — Cap n' hi ha hagut , mon pare ! — diu ella — . I que no
 4178 araula ? — diu En Joanet . — Maldament sien dues ! — diu sa fadrineta . — Idò no
 4179 no ses banderes de dingolendetjar amb qualsevol vent a dreta i a esquerra ! O no
 4180 es malpensà com sentí que son pare deia que el cridaven , allà on ella no
 4181 assaven terres i més terres , demanant a tothom noves de lo que cercaven . Molts no
 4182 per ajaçar -hi sa màrrega . — Això no és res ! — diu el Bon Jesús — . Que no
 4183 jo i es d' ací te féssem costat ? — No , l' amo — diu En Pere — . No
 4184 s de L' Havana ? — diuen aquells dos . — Qui ho dirà ? — diu es sergent — . Que no
 4185 , es companyó ! Oh si jo vista tenia , per company meu jo el voldria ! Allà ont
 4186 , es companyó ! Oh si jo vista tenia , per company meu jo el voldria ! Allà ont
 4187 hi tires sa pell dedins . Farà un tro , es més escardat , es més fort que

hagué sentit
 hagué sentit
 hagué sentit
 havia sentit
 he sentit
 hagué sentit
 han sentit
 he sentit
 he sentit
 he sentit
 heu sentit
 has sentit
 has sentit
 he sentit
 ha sentit
 ha sentit
 has sentit
 has sentit
 has sentit
 has sentit
 has sentit
 has sentit
 havia sentit
 he sentit
 he sentit
 he sentit
 he sentit
 he sentit
 hem sentit
 hages sentit
 han sentit
 havia sentit
 havia sentit
 havia sentit
 he sentit
 heu sentit
 ha sentit
 has sentit
 has sentit
 havia sentit
 havia sentit
 he sentit
 heu sentit
 heu sentit
 heu sentit
 heu sentit
 heu sentit
 hages sentit

es jardiner , que de part de s' altra gent li digué com era que
 tot aquell endiunenjat , va dir : — Digues a ton pare i ta mare que repartesquen
 tot es pla del rei , tots aquells senyors grossos foren de parer que es
 es tu-tup i es malaveig que es companyó feia allà endins ; però no
 parlar ! — s' exclama la senyora princesa . — És que la deu tenir per dalt es
 tot — , no hi ha què témer , homo ! Ja en sortirem , si tu fas lo
 . — I no m' enganau ? — Què he d' enganar , senyor rei ! Sobretot , jo vos convi
 dir , i molt ! — diu sa fadrineta . — Idò això mateix dic jo — diu En Joanet — .
 a dir ! — diu el rei — . I és la pura veritat , això ! — Idò jo — diu
 dir ! — diu sa Madona — . I ben ver que és ! Bon reconna ! Conversa qui conversa
 dir , que no vui fer hereu es major , sinó es qui s' ho guany
 es manifest : no en saben res es peixos de la mar , d' aqueix penyal
 es metge . — I què he de tenir ? — deia mon pare — . Com a tenir no
 aqueix rossinyol , he comprès que no hi havia altre llivell que prendre aquest fil ,
 ! Es cor m' ho diu i es cor no és traïdor . I no ho
 , s' és enllestida , i se 'n ve ben resolta . Aquells encara com que no
 , an el rei ? — Prou que l' he sentit ! — diu Na Trec-a-trec . — I
 , Trec-a-trec , an el rei ? — Prou que sí — diu aquesta . — I què me '
 , an aquest rossinyol ? — Prou que l' he sentit ! — diu En Bernat . — I què hi
 an es rossinyol ? Meues són ses dues somades ! Bon jornal hauré guanyat avui , i
 , an aquest altre ? Meus són es dos muls . Sí que hauré guanyat bon jornal
 anomenar — diu s' ermitanet — . I no és que no sia vei jo i que
 ! — diu Na Trec-a-trec . — I què et sembla ? — diu N' Elienoreta . — Que les
 , perquè estava amagat aquí devora , que deia tals paraules , i he vist que tu
 ! — diu En Bernat . — I què hi dius tu ? — s' exclama el rei . — Que per
 ... ! L' he sentit ... ! M' has redoblat s' encantament ... ! No és per culpa teua . Aque
 ... ! M' has redoblat s' encantament ... ! No és per culpa teua . Aquella veu s' abolí
 caure tots tres aquí dins ? No feia es bategot per dins s' aigo ? I
 rallar ! I ton pare , com se troba ? — Mon pare està sà i bo — diu
 ; i una partida ja han hagut pegat bot i altre , i amb ses ungles
 anomenar tal castell ! I no és que no sia vei i que no faça
 anomenar tal castell . I no és que no sia vei jo i que no
 anomenar tal penyal ni casal — diu s' ermità — ; però porem cridar es peixos de
 parlar mai . — Bono — diu En Joanet — , i si vós no en sabeu res , que
 parlar ni a animal ni a persona . Però , en venir ses àligues a ajocar -
 parlar ? Si sou d' Alaró , és segur que sí . Idò això era un alaroner
 dir mai Vossa Reial Majestat que no hi ha olleta que no tenga sa
 dir mai : lo que s' ha d' empenyorar , que se venga ? — Prou que ho
 a dir tu que bandera véia , honra de capità ? I com ha de durar
 res ; i més se malpensà com va veure que passava un quart i un
 anomenar mai tal rei ni tal reinat . Es qui en tenien indicis , tots else
 dir mai : " Voleu esser rics ? Siau pobres de desigs " ? — Sí , germanet , que ho
 dir mai que , com més són , manco s' entenen ? — Tens raó — diu l' amo — .
 aquell senyor de sa Diputació que ho ha dit , que éreu voltros ? — Vol dir
 plorar era ca seua ; aquell qui us ha obert , ell ; sa qui plorava , sa
 es plant era ca seua : ell s' és temut de sa senya , i , perquè
 mai . Si jo no sent aquest tro , romandré desencantat . Ara , si el sent , me

4188	, se 'n van an es pescador , li demanen què és això d' una clau que	han sentit	que deia , i es pescador les diu : — És que aqueix peix que he agafat
4189	fa estona ! — diuen aquells — . Ja la hi han duita tot d' una , per allò que	hauràs sentit	dir : lo que s' ha d' empenyorar , que se venga ! — Escoltau ! — diu En Bernadet —
4190	tota bocins . Tot amb u s' entrega , corrents de quatres , es bou de foc , que	havia sentit	es talabastaix . Amollava uns bramuls que gelaven sa sang dins ses venes . Era un
4191	tanmateix saps es camí bo ? — Prou ! — diu En Bernat ; i les conta tot lo que	havia sentit	an es gigants i ells li demanen : — Que vols que noltros dos anem a
4192	ses mules , i cap a ses cases falta gent ! Com hi arribà , l' amo , que	havia sentit	s' estabeig , era sortit damunt es portal , per veure quina era sa llenya torta
4193	sempre , no li havien perduda mitja parauleta , i se feien creus de tot allò que	havien sentit	. Com los va haver espasat una mica s' esglai , tots varen caure a dir : —
4194	a començat ? — diu En Salom — . I sobretot , qui t' ha enviat a demanar ? — És que	he sentit	tant de picar i cavegar , i he dit : veam què serà això ! — diu En
4195	que jo vos puc dir , i m' espant que vós n' estigueu en dijú , que	he sentit	contar que quan féu es Diluvi universal , que se tapà d' aigo tot lo
4196	iguals i llavò te mataran ? — diu sa mare . — Ai de bo ? — diu ell — . I que	heu sentit	a dir mai que en matin cap que no hi siga ? — Sí , però si
4197	as de guanyar ? — Un ase carregat de doblers . — Què dius que faràs ? — Lo que	heu sentit	. — Un poc ne llevarem ! — Ni una maia . Es gigant va dir entre si mateix : —
4198	! Ja la t' han feta ! T' han presa sa llampria merave- llosa ! Cop en sec	he sentit	que em cridaven . Surt , i és estat s' onclo moro , que me diu : " A
4199	sopar feis , vós ? Que atacau fort ? Perquè jo li peg primet primet , perquè sempre	he sentit	a dir que per passar bona nit , no hi ha com pegar -li primet
4200	em tirin d' una passa , si ella també no és una rata ! Perquè , veiam ! , sempre	he sentit	a dir que es tests assemblen a ses olles ! Aquí sa ratota , veient En
4201	cap a cal rei . Hi arriba , s' hi presenta i li diu : — Senyor rei , sempre	he sentit	dir que el rei s' alegra d' una flor que li duguen . Noltros tenim
4202	, que anaven a passar -li es dogal p'es coll , ell diu : — Senyor rei , sempre	he sentit	a dir que a un que l' han de penjar , mai li neguen una
4203	com ella , casada de fresc i manetjant , com manetja , es diners a palades ! Sempre	he sentit	dir que es rics tenen ses seues rareses , i an aquesta li ha pegat
4204	que vos cercava pertot i vos cridava ! I com no me sentieu ? — Idò no t'	havia sentit	! — diu sa mare . La dona va fer un esforç per envestir lo de ses
4205	rranca de córrer , crida qui crida : — Per amor de Déu , colque coseta ! — Ja t'	he sentit	i re-de -sentit ! — deia es soldadet — . Ja he donat a un altre la
4206	coratge fora mida i digué : — Ja no me 'n fas , de feredat , ara que t'	he sentit	! M' estim més que em surtes , si m' has de parlar sempre amb tant
4207	bat en bat i la princesa , tot entrant , diu : — En nom de Déu que t'	he sentit	rallar ! Oh que hi estic i que hi estic , de contenta ! Sols Déu ho
4208	, ta mareta hi tornarà veure i tot romandrà pla i igual . Com En Bernadet va	haver sentit	tot aqueix sempter de sa jaieta , va fer un alè ben llarg i va
4209	Bon Jesús el va fer explicar de tota sa seua vida i , com el va	haver sentit	, va dir : — Pots venir amb noltros si vols , però t' has de subjectar a
4210	es mort per carrers i carrers . Com foren deviant aquella casa , ont s' altra vegada	havien sentit	plors , s' aturaren a escoltar , i res . Seguiren tresca qui tresca carrers i més
4211	— a ca vostra , que és allà on teniu ses feines . — Però si encara no vos	he sentit	predicar ! — diu ella . — Anau -vos -ne descansada ! — diu ell — . Ja me sentireu
4212	altre mes i , com se 'n temé , se complí s' any i es dia que	havia senyalat	el dimoni per rebre sa fia d'es carboner . Es malanat bé havia provat
4213	sermó contra es llibres dolents que alçava terreta . — Fiis meus — va dir com prou	hagué sermonat	— , escoltau -me bé : si en teniu cap , de llibre dolent , duis -lo 'm i
4214	An aquelles casetes hi havia , penjat a sa treginada , un raol que per temps devia	haver servit	, però que aleshores era ben buit : no n' hi havia cap , de pa ni
4215	cosa esguerrada hi havia haguda dins es corter en tots aquells coranta anys que ell	havia servit	, i per cada cosa d' aquelles li llevaven una bona taiada de tota sa
4216	! Si no és per aquest Cameta-curta , què seria estat de mi ? De què els	ha servit	, a tants de fiis de reis , comtes , marquesos i cavallers , com provaren de fer
4217	dones més que una . I mira : véis -hi alerta , a fer -les servir ! , que , en	haver servit	una vegada , ja perden tota sa seua virtut . — Només les he mester per curar
4218	damunt es cap . No està bé que me n' hi vaja , allà on jo l'	he servit	tan bé . El dimoni el se mira fit a fit una bona estona , i
4219	. A tirar aquest pa de monició p'es cap del rei . — Tanmateix ? — Sí , fiet ; l'	he servit	deu anys tan bé com he sabut , i ara m' envia a ca meua
4220	un puat . I encara else deu durar , si no els ha espasat . UN SOLDAT QUE	HAVIA SERVIT	DEU ANYS Això era un soldat qui , després de deu anys de servici , l'
4221	voleu : d' anar amb voltros , perquè , si no ho sabeu , jo som un homo que	he servit	coranta anys el rei , i ara m' han enviat a ca meua amb ses
4222	? — I si jo — deia En Corrim — no hi vaig corrents a despertar -lo , de què	hauria servit	es teu escoltar ? — I si jo — responia En Forcim — no hagués duit es sac
4223	. — S' acció és meua i no de cap de voltros — diu En Joan — . De què	hauria servit	veure sa malalta a punt de morir i arribar antes de que badaiàs , si
4224	Déu ! — A bona part veniu ! — s' exclama es soldadet de marina — . Aquí on me veis	he servit	coranta anys i m' han abreviat cap a ca meua , ara que ja no
4225	d' ais , posa -ho tot dins sa greixonereta ; i tu , cuiereta , remena -ho fins que	haja sofregidet	bé ; i tu , saleret , deixa -hi caure sal a bastament . Alerta que no n'
4226	tros d' animal ! — digueren an es moix — . Tens sa rateta , que , rentant lo que tu	has soiat	, és caiguda dins s' embassada , i tendràs sa poca alatxa de no anar -la
4227	beneitotes , que això no pot esser ver ? Com no veis que això és que ho	heu somiat	? — Bona casta de somiar , Senyora Altesa ! — digueren aquelles mandragolines — .
4228	a dormir tots tres i d'es cap d' unes quantes hores se desperten . — Què	has somiat	tu ? — diu el rei an es fii major . — Què he somiat ? — diu En Pere — .
4229	— diu el rei . Se gira an es fii segon i li diu : — I tu què	has somiat	? — Què he somiat ? — diu ell — . Que he d' esser general de mar i terra . —
4230	el rei . I se gira an es fii darrer i li diu : — I tu què	has somiat	? — Jo ? — diu En Bernat — . Que he de viure d' herbes virtuoses set anys i
4231	hores se desperten . — Què has somiat tu ? — diu el rei an es fii major . — Què	he somiat	? — diu En Pere — . Que amb el temps seré canonge ! — Idò canonge seràs — diu el
4232	. Se gira an es fii segon i li diu : — I tu què has somiat ? — Què	he somiat	? — diu ell — . Que he d' esser general de mar i terra . — Idò general de
4233	donat rollet ! M' haurà baratada sa meua amb sa seua , i amb sa meua deu	haver sonat	amb sa mà esquerra i m' ha fet descomparèixer es casal . En Pere endevinava .
4234	poc ; però sense sebre -se donar compte de tot quant havia passat . Es vespre abans	havien sopat	amb sa dona i es criats se n' eren anats a jeure , s' eren

4235	aqueix jovenet que deis i si el porem aluiar ! I ho feren tenir ver : com	hagueren sopat	se 'n van tots solets a ca sa planxadora i allà espera qui espera
4236	ots plegats , fora ets ossos , que foren p'es moix . — Sobretot — diu el rei , com	hagueren sopat	— , ara anem a donar part a la nit . Milions de gràcies de tot , i ,
4237	, i cap an aquell matar de devora sa cova d'es lladres ! , un vespre com	hagué sopat	. S' amaga dins aquell matar , s' hi passa tot lo dia , una hora es
4238	eta i davall aqueixa ratjoleta sa jaia hi guarda ses claus d' aquelles cambres . Com	haureu sopat	, te menarà a jeure dins una cambra , però tu , abans de colgar -te , senya '
4239	d'ets anyells Un vespre que l' amo era a la vila , En Tià , com	havien sopat	allà a Son Suau , estava dins sa cuina devora es foc , tot capficat , amb
4240	ets aguiats que volia ; i l' hi feien tot així com deia . I com ella	havia sopat	, llavò feia aigo de roses per totes aquelles coses de sa cuina , es rebost
4241	: — Fora dir -ne res a negú ! Pena de la vida si ho deis ! Anit , en	haver sopat	vendrem tot dos , si Déu ho vol , però ben d' amagat , veiam si tornarà
4242	, else digué que sí que porien romandre per aquella nit ; i que , encara que ja	haguessen sopat	ells , així mateix else porien enllestir una mica de sopar . Elles digueren que , a
4243	una mica desvers , que no el coneguessen , i toc-toc ! a can Toni , quan ja	havien sopat	i En Toni ja era dins es llit . — Qui és ? — diu sa sogra d'
4244	provar sa seua lleialtat i fidelitat . Així és que el vespre , com el rei Orquès	hagué sopat	, que ja se 'n volia anar a colgar , En Bernadet l' agafa i li
4245	es menjars que hi havia dalt aquella taula , i feren una bona sopada . — Ara que	hem sopat	— diu sa fadrineta — , anem a posar ets ossos de pla . Tu , Bernat , amb sos
4246	sortint desiara , i tornant -se enfonyar perquè en ploguessen més . Com En Pere va	haver sopat	i Na Joana també , se 'n van a jeure , es més descansats del món .
4247	havien tastadet res en tot lo sant dia , amb so trastorn que duien . Com varen	haver sopat	, aquella ombra que les havia mostrat es menjador les mostra una cambra perhom , due
4248	sebre embarriolar aquella pobila tan forrada de diners i tan bufarella . Com varen	haver sopat	, l' amo se pensava que aquells dos se n' anirien , pero ca ! No parlaren
4249	darrera volta , s' oli les ha escapat , o perquè han fet un oís o perquè	han sopegat	o les és vengut xinglot o qualsevol altra cosa , i bona nit tresor ! § 12 Sa
4250	ca ; m' hi acost , i deman si los havien vists passar , i es pastor m'	ha sortit	a una altra part , i no n' he pogut treure agüier . — Ah beneit ! — diu
4251	som enganada de res . Com vos he vist tan plantosos i tan ben carats , ja	he sospitat	que éreu bona gent i cosa grossa . — Som així com Déu mos ha fets —
4252	de frare , i los ha pres es mort . A l' hora d' ara ja l'	ha soterrat	. Digau an el rei que el deix córrer , que no l' haurà a cames .
4253	estimad , crec que demà mateix porem fer ses acabaies . Has de creure i pensar que	he suadet	prou ! Som una dona nova ! No me 'n puc avenir , fiet ! Avui dematí tan
4254	. Mestre Nadal , per por de no esser -hi de més , s' ajeu ; i com prou	hagué sucat	ets ais per veure com se 'n desfaria , d' aquells trumfos , arrufa una cama ,
4255	la pobreta i tothom de la ciutat , que no es sabien dar compte de com	havia succeït	allò ! Ella , sense donar -ne cap clarícia a negú , digué : " Bona nit ! bona nit !
4256	rei de sa manera més horrible , capgirant ses coses tot lo contrari d' així com	havia succeït	. Poreu fer comptes com se degué posar el rei quan sentí aquell rossinyol de
4257	coratge , En Pere i En Pau — diu son pare — i ja ho veus , que els	ha succeït	. — Teniu raó — diu En Bernat — , però què voleu que vos diga ? M' assembla que
4258	sa planxadora i ses veinades . El príncep i Na Catalina contaren tot lo que els	havia succeït	i tothom n' estava amb sos cabeis drets . L' emperador fa descordar es batai
4259	nit passada . Sa madona else crida de part i los fa contar lo que els	havia succeït	i n' estigué ben contenta , de que els hagués anat tan bé . Romangueren allà
4260	com else vé i sentí sa relació que li donaren de tot lo que els	havia succeït	. Anaren a tirar un ratjolí de s' aigo d'es gerricó a ses plantes
4261	que el rei , a's vespre , conta a la reina jove es pas que les	havia succeït	com se n' eren anats a arraconar -se de s' aigo a una cova
4262	ho varen conèixer i a força de forces les feren dir tot lo que les	havia succeït	, i Na Catalineta les ho va contar tot : lo d'es reim que son
4263	cel . Lo endemà matí Na Catalineta i sa fia darrera contaren tot lo que les	havia succeït	i que Na Catalineta no havia tengut pit per respondre an el rei Moro . —
4264	. Aviat se topà amb so seu germà , es patró Joan . Se contaren lo que les	havia succeït	amb la reina , que los havia donat es brou a tots dos saupant -los
4265	allà . Un missatge de ca nostra , que m' ho contà , me digué que això li	ha succeït	a ell mateix : un parei de vegades que és passat per allà en sa
4266	renou , i tot es carrer alt . S' al-lot va contar tot lo que li	havia succeït	i que dins set dies se n' havia de tornar . Ningú se 'n poria
4267	tots foren defora i se veren i se parlaren i cadascú explicà lo que li	havia succeït	, varen veure ben clar que aquella mala veia era estada sa causa de sa
4268	beneit . Bé li demanaven son pare i sa mare a on era estat , què li	havia succeït	, què havia vist , per on era vengut , com s' era campat ; però no foren
4269	, que amb sa rabiada i sa pressa que duia la hi havia deixada . Mai li	havia succeït	un tal . Ja ho crec que En Ferrandí li posà ses mans damunt i ,
4270	criat no pogué estar pus i conta a altres dos criats tot allò que li	havia succeït	d' aquella veu tan dolça , tan fina , que xapava es cor dient aquelles paraules
4271	quant ell li havia comanat . En Bernat li conta fil per randa tot quant li	havia succeït	: que eren vengudes ses tres fadrinetes , que havia presa sa roba a sa més
4272	Bruixot , i que li havia endevinat a ell qui era i tot lo que li	havia succeït	amb son pare . En Bernat , de lo que tenia més maldecaps , era de sa
4273	veren , no ho volgueu sebre lo contents que se posaren . Ella contà lo que li	havia succeït	, donant gràcies a Déu perquè de totes maneres n' era sortida viva i sencera .#
4274	el veren tan trasmutad i trastornat , se posen a demanar -li què tenia , què li	havia succeït	, però no en pogueren treure sentència , i manco en pogueren treure son pare ni
4275	carrega es feix cap a ca seua , conta a sa dona es pas que li	havia succeït	dins es bosc , criden Na Bet , sa fia major , li diuen lo que fa
4276	la hi deu dur si no la hi han treta . En Joanet deia ver : li	havia succeït	aqueix pas . Sa maneta de plata li feia por . Es pecat d' haver -la
4277	Joanet . — I tant com hi vénc ! — diu En Pere . I li conta allò que li	havia succeït	amb sa fia del rei . I En Joanet li diu : — No hi pensis pus ,
4278	pegar -li , de compassió que en tengué , i li demanà què era lo que li	havia succeït	. En Pere li digué amb poques paraules que era s' homo més desgraciat del
4279	: de que s' era fet caçador i havia topat an aquelles casetes blanques i li	havia succeït	lo de sa greixonera d' arròs brut de llebre ; i que hi havia menada
4280	' ho diré — respon En Xesc i li conta fil per randa tot lo que li	havia succeït	. Bona la hi va haver dita , an En Lau . — Ja hi vui jo anar —
4281	costaren , i contà a sa dona i an es seu fii tot lo que li	havia succeït	. Lo endemà es seu fii digué missa nova . Com acabaven de dinar , se treu

4282	ca sa mestra . Però se 'n guardà com de caure de dir lo que li	havia succeït	. Al punt s' entrega el rei an es jardí , ben peus alts . — Que és
4283	rei — : jo t' ho contaré . I li conta , fil per randa , tot lo que li	havia succeït	i havia vist dins aquelles casetes blanques . — Jesús ! Jo també hi vaig a fer -
4284	posat an es coll ? Aquí En Massot li contà fil per randa lo que li	havia succeït	. — Germanet — va dir es pastor — , jo no vos diré s' anyell aont és , perquè
4285	Suau , tot trastornat , i amb gran secret contà a sa madona tot lo que li	havia succeït	, que havia tenguda sa mala hora d' anar a una casa de joc a
4286	succeïda . Hala si mos ho contes ! En Joan se posa a contar lo que li	havia succeït	amb sa cusseta negra . I heu de creure i pensar , i pensar i creure ,
4287	, a força de preguntes i d' impugnes , li feren dir què era lo que li	havia succeït	. Sa mare i sa germana , com el sentiren , digueren : — Això no són més que
4288	podia avenir . En Bernadet i Na Fadeta contaren fil per randa tot lo que los	havia succeït	. No hi hagué ningú que no los cregués ; sa novia i es parents se
4289	confessau -vos bé ! L' amo i s' hortolà s' explicaren de tot lo que los	havia succeït	amb sa jaia Gri , amb ses mongetes i ets ases i a cas dentista ,
4290	mos contes tot lo que t' ha succeït , no en faràs altra : te matarem . — M'	ha succeït	— digué ella — que es riu m' ha pres es garbellet , es budellets i sa
4291	querns de guimes ! Jo que no me n' era temut , i amb lo que m'	ha succeït	avui tenc s' endevinaia composta per dir a sa fia del rei ! ... Coca mata
4292	En Pere ? — li demanà la seva estimada muller . — Fieta — va respondre ell — , m'	ha succeït	un pas de negres . I li contà fil per randa sa passada d'es
4293	. Com En Joanet sentí tot allò , romangué amb sos cabeis drets . — I tot això m'	hauria succeït	, padrineta ? — deia s' al-lotó . — Sí , fiet meu estimat ! — deia sa jaieta . — O
4294	espirreu massa , tampoc ! — deien En Lau i En Sion — . Ja heu vist lo que mos	ha succeït	amb lo de sa bandera : voltros tan confiades i tan confiades de que poca
4295	sense En Miquelet . És ver o no és ver ? — És ver — va dir tothom — que	ha succeït	tot això d'En Miquelet amb sa barca ; lo que no sabíem que Vossa
4296	? — Això sí que no ! — diu ella . I aquí contà s' al-lotona tot lo que	havia succeït	a son pare abans d' ella néixer , i que , perquè es gegant no el
4297	que ets uis li feien dos , estava com un beneït . N' Aineta conta lo que	havia succeït	. Se 'n van dins sa cambra real i ja ho crec que ho va
4298	es lladre . Aquí es major i es soldadet contaren fil per randa tot lo que	havia succeït	, però s' ajudant no s' escoltà tals raons , sinó que aficà bolenga que era
4299	moros per aquí que facen trucs i baldufes ! — Però bé ! Què és estat això ? Què	ha succeït	? — deien es gigants , tots confusos , sense sebre què pensar -se . — Matem primer
4300	'n tem , de tot això , i se 'n va a sa caixa a veure què	havia succeït	. S' hi aplegaren una partida de dones i homos i contaren an es fosser
4301	qui deixares devora un pou i lo que li prometeres que no succeïria i t'	ha succeït	; i t' ha succeït fins an es punt de que ja no et recordes
4302	pou i lo que li prometeres que no succeïria i t' ha succeït ; i t'	ha succeït	fins an es punt de que ja no et recordes de qui et mostrà
4303	un abraç i li diu , ben xalest : — Ara te vui explicar tot això que t'	ha succeït	. Ses tres mars que has passades representaven ses coses d' aqueix món , que cada
4304	unes lleones , l' agafen i li diuen : — Si no mos contes tot lo que t'	ha succeït	, no en faràs altra : te matarem . — M' ha succeït — digué ella — que es riu
4305	o . — Idò es foc , tros de beneït ! — diu ella . — Bono ! — diu ell — . I què t'	ha succeït	filant devora En Barba-rotja ? — Ara ho veuràs ! — diu ella — . He tirats un parei
4306	ho poreu negar ! — li deien ses fies — . Contau -mos -ho , què és lo que vos	ha succeït	, veïam si entre totes trobarem remei . Tant el pregaren , que cantà clar , cantant
4307	compostes ses coses de tal manera que aquell infantó seu , tirat an es riu , encara	hagués surat	i les hagués comparegut amb sa caixeta , i sense sebre ell que fossen ells
4308	art ? Idò mitja llocada perhom . — Però , senyor rei — diuen elles — , és que només	hem surat	un poll . — Idò — diu el rei — , xapau -lo i mig perhom . El xapen i
4309	fer de viure ? Cap feina hi tenc , pel món ! Cap ! Cap ! Aquesta espasa que li	ha taiat	es coll a ella , que s' acor dins es meu pit , i que faça
4310	: — Això eren dos : un és entrat primer , i s' és enviscat , i s' altre li	ha taiat	cap i coll perquè no el coneguessen i no se puga aclarir res ... Sí
4311	homos que han comparegut no sé d' on , que has mort s' animalot i li	has taiat	es cap ! Sí , jo l' hi diré , a mon pare , que jo mateixa ho
4312	fer de que aquell jovenet era estat es qui havia mort s' animalot i li	havia taiat	es cap , demanaren an En Bernadet : — Escolta , i tu que ets fadri ? — Sí , seny
4313	també ? — diu s' al-lota , i li mostra es tros de mànega que ella li	havia taiat	amb aquelles tisoires que li donà sa bruixa . Com s' enamorat veu aquell tros
4314	Toniell-lo me troba quatre o cinc homos que en desxuiaven un , i ja li	havien taiat	es cap i ses cames , i les tenien penjades a una estaca , degotant sang .
4315	— . Es gigant ja no se menjarà la senyora princesa ni cap altra fadrina . Jo li	he taiat	es cap . Veltaquí que l' hi duc . El rei i es senyors que l'
4316	' allà dalt demanà una gràcia , sa gràcia de poder contar es com i es perquè	havia taiat	es cap de s' infant . El rei la hi concedí i començà aquest cap
4317	la reina que no la podien retornar . Es senyor moro confessà que era ell que	havia taiat	aquell cap i el rei digué : — Qui mata , ha de morir . I condemnà a
4318	ja ho crec que hi va esser es plat d' oreïanes que sa senyora hi	havia tancat	. Sa senyora i sa criada , com veren allò , quedaren sense paraula , tremolant com
4319	, allargant sa mà , ja li arribava , allarga cop en sec es braç i , zas ! , ja	ha tancat	es portelló de sa gabieta , amb s' aucellet d' or dedins , i ja davalla
4320	rei Sabi , un rei que es seus contraris li havien tret ets uis i l'	havien tancat	dins aquell casal amb aquelles dues fies seues que el cuidaven . I allà tenien
4321	una espipellada de pa i formatge an aquest infantó , que fa un dia que no	ha tastadet	res . — Veltaquí tot — digué En Joanet i li donà tot es pa i formatge
4322	, i el pobre patia fam espesses vegades . Una vegada que feia tres dies que no	havia tastadet	res , troba una ego que menava una pollina . — Mira — diu es gigant a s'
4323	una doneta véia , que li demana almoïna , dient -li que feia set dies que no	havia tastadet	res nat del món . I què fa En Joanet ? Se destira d'es sarró ,
4324	figues ! Era sa fam que m' ho feia fer ! Tres dies hi ' via que no	havia tastadet	res ! S' hortolà s' atura de pegar -li , de compassió que en tengué , i
4325	Na Catalineta i son pare cobraren coratge i feren una sopada de primera , perquè no	havien tastadet	res en tot lo sant dia , amb so trastorn que duïen . Com varen haver
4326	ja estàs en boca , tan dematí ? — Vaja si hi estic ! — diu sa geneta — . Que no	he tastadet	res de s' altre vespre . A veure a on tens es peix ! Ara ho
4327	que sia ! No et faces dolenta ! No se 'n temeran ! Fa tres dies que no	he tastadet	res ! S' al-lotona , tota compatida , li dóna un tros de pa . La deixa
4328	de tot — digué ell — . Sí que és una cosa bona confessar -se ! Jo no ho '	via tastat	, no ! ... Sobretot , ja ho direu en porer -hi tornar . Com sa mare el sentí ,

4329	i més saborós ! Sí que parla ! I ets àngels que hi canten ! Jo no n'	havia tastat	mai que s' hi pogués comparar ! Jo me n' acabaria set escudelles més ! — Que
4330	que hi canten ets àngels ! En no esser s' altre que em dugueres mai n'	havia tastat	de tan saborós ! No res , du -me 'n una altra escudelleta , si vols i
4331	, es perboc més gros del món ! Se veu que no has oberta aquella cambra ni	has tastat	d'es fruit de s' abre d'es racó d'es jardí ! Ets sa
4332	nt Pere . — No , ell no en llevarem gens ! — diu el Bon Jesús — . Mira , encara no	ha tastat	res avui , té es berenar dins sa taleca . Jo ara l' hi demanaré : i
4333	el trobau ? — Ni gens ! — diu sa viuda — . Si el trobam com un sucre ! Jo no	havia tastat	res tan saborós mai ! — Idò a mi el m' heu d' agrair ! — diu es
4334	s' hagueren de desfer es calçons i afluixar es copinyats de redons que estaven . No	havian tastat	res millor mai . — Ara a dur una altra senaia de faves de cas Marxando ! —
4335	de tot quant duia ! I he de passar un camí ben llarg i encara no	he tastat	res ! Com veu que aquell no s' atura de cridar i que ja li
4336	d' aglapir una gallineta ben grasseta per fer un brouet sa cosa més saborosa que	haja tastat	negú mai . Damunt es fogons alts hi havia uns estenaions penjats que digueren : —
4337	d' haver filada tota aqueixa llana i tot aqueix cànyom i llavò ho he d'	haver teixit	per fer -te 'n sa roba de ses teues noviances ! — Això és tot ? — diu
4338	endemà dematí s' entrega tot xarpat a cas teixidor , i ja li diu : — Mestre , m'	heu teixit	allò ? — Prou , prou ! — diu es mestre — . Vehotaquí ! S' acellet pren aquell te
4339	i sa mare , els hem morts i tirats an es femer . Així negú se n'	ha temut	. A sa mare , l' hem tancada dins una torre ben alta i just li
4340	fent renou per seguir la voga , ella va pensar : — Si es meu homo se n'	ha temut	, d' això que he fet , i no li és entrat per s' ui dret ,
4341	s pogueu pensar . — Oh titet meu ! — deia ella — . Oh companyieta meua ! Sí que n'	hem tengudet	poc de temps d' estar plegats ! Qui m' ho hagués hagut de dir , es
4342	trenc d' auba ; i encara es sol no havia acabat de sortir ni s' abre	havia tengut	temps de treure totes ses flors , com aquells garameus ja s' hi abordaren , i
4343	auria tenguda jo aquella coa meua ? — diu es primer , taient claus . — Tan avorrit	hauria tengut	jo es meu gran nas ? — diu es segon , fent sa fel . — Encara em vendreu
4344	, i ses dues cunyades li havien dit que la reina , en lloc de tres bessonets ,	havia tengut	un mostro que no sabien si era animal o persona i que ho ' vien
4345	la guerra i com sa mare li conta que havien tirat lo que Na Catalineta	havia tengut	, perquè no sabien si era animal o persona , se posa fet un Nero . Si
4346	a veure si hi compareixeria , i res , ni blanc ni negre . — Saps que havia d'	haver tengut	cap denou ! — pensà ell . Per treure -se es gat d'es sac , pren aquell
4347	! — deia ell — . L' he guanyada , a sa tercera acció ! No sé ambe quin sant dec	haver tengut	bo perquè tot m' anàs tan en candela ! Ja no m' hi poria anar
4348	gerreta de mel . Sa raboa la sospesa , i diu : — Ell no pesa serrines ! Què deu	haver tengut	aquesta mel ? S' ericó hi guaita , i va perdre totes ses colors . — Aquesta sí
4349	com una bassa d' oli . I es mariners llavò deien : — I ambe quin sant deu	haver tengut	bo sa patrona , que la mar s' és apacivada ? Si no s' apaciva , no
4350	: — Vetací aqueix frare que hem trobat estès a's mig d'es carrer , que deu	haver tengut	qualque denou . Fra-porter el se mira ben arreu , i diu : — Germanets , ell jo
4351	raó , s' entrega es drac tot rabiós , remugant-remugant : — No sé què dimoni deuen	haver tengut	ses cucuiades avui ! Cap n' he sentida piular ! — Ell deus tenir ses oreies de
4352	fos estat gens , en feia una coca , de tots noltros . I ambe quin sant deuen	haver tengut	bo ? Però i ara com quedam davant el rei ? Què mos ha de dir ,
4353	dimoni (Jesús , sant Antoni !) , i li gira sa carta i li posa : " Sa teua dona	ha tengut	un mostro : no sabem si és animal o criatura . Tothom xerra i diuen que
4354	cosa més purificada . La reina véia escriu an el rei : — Sabràs que sa teua dona	ha tengut	una cosa que no sabem si és animal o persona . El rei contestà : — Sia
4355	o que es seu fii , com vendria i veuria aquell mostro que sa seua dona	havia tengut	, no matàs sa dona , sa mare i tots es criats i criades que hi
4356	un enuig ferest . Agafa sa ploma i escriu : " Sia lo que sia lo que ella	ha tengut	, guardau -ho fins que jo vénga , i a ella teniu -la tan regositjada com
4357	En Gornals al manco hagués fet lo que sa dona li deia , sa cosa encara	haguera tengut	un poc d' aguant . Però ca ! , sa dona li deia una cosa i ell
4358	a missa i a comprar ses quatre miqueries que havia mester per la casa , i	havia tengut	sempre amb ella una doneta veia veinada , tota de Déu . Sobretot , es capità entrà
4359	. — I ja saps tu si ho ha fet a posta ? — diu el Bon Jesús . — Idò	hagués tengut	més mirament ! — diu sa mula . — Idò ara per càstig — digué el Bon Jesús — tu
4360	una criada véia de molta confiança i li diuen : — La reina , en lloc d' infant ,	ha tengut	un mostro que no saben si és animal o persona . Perquè la gent no
4361	tenia amb ell . Ja ho crec que aquell criat li digué que la reina jove	havia tengut	un infantó com un sol i que duia sa notícia an el rei . Aquella
4362	que duia an el rei , l' obri i allà on deia que la reina jove	havia tengut	un infantó com un sol i que tothom n' estava alabat , posà que havia
4363	ja són partits cap a mar , i no se 'n podien avenir aquells , que l'	haguessen tengut	tan bo de ginyar . — Escoltau — diu s' oguer , com hagueren caminades una seixante
4364	tan lliberal de pagar -li sa soldada de tot un any , allà ont només l'	havia tengut	sis o set dies , i llavò una soldada tan grossa . I no s' aturava
4365	d' observar aquell consei . — Sobretot — deien ells — , tot lo camí tot lo camí l'	hem tengut	a s' esquena , an es sol , i ben a esquena ! No ho ha provat
4366	heu de creure i pensar i pensar i creure que sa capitana , que fins llavò	havia tengut	tan poc bo amb sa comare , cop en sec gira es caire a sa
4367	' amo . — Vol dir — diu En Joan — que , com me 'n som temut , es cavall m'	ha tengut	a sa vorera de mar i se 'n volia anar per endins . Com he
4368	fora tan en fort que no m' era possible sortir -ne . I allà dins m'	ha tengut	tot aquest temps fins avui dematí , que m' ha oberta sa porta , dient -me
4369	Margalida obri ets uis i s' aixeca ben viva , sana i bona com si mai	hagués tengut	res . Ja ho crec que s' aferra per Na Catalina i allà besades i
4370	despenja i allà l' haurieu vist , an En Miquelet , sà i bo , com si mai	hagués tengut	res de nou . Llavò sa serp s' enfila an En Bielet , li llepa una
4371	— , ja ho són beneits es capdeperins ! Van a cercar s' aigo a fora terme ; mai	han tengut	tranc de fer cap pou ni cisterna ; i qui sap sa gent i ses
4372	i més que tots es pilot , que feia devers vint anys que era casat , mai	havia tengut	gens de bo amb sa comare . Tant li entrà per s' ui dret aquell
4373	Xaloc i sa jaia Bigalot . Casera sempre n' havien tenguda per vendre : lo que mai	havian tengut	era estat un homo que amb cap d' elles hagués volgut posar es coll
4374	i a la fi digueren : — Senyor rei , això és un cas nou de tot . Mai	haviem tengut	un cas així ni consemblant . Noltros no hi veim altre remei que serrar -los
4375	ridava amb tota quanta força poria : — Joanet ! O Joanet ! Que no t' has fet mal ?	Has tengut	cap denou ? Tens res romput : cama , cuixa , braç , espatla , espinada , ansa d'es c

<p>4376 s' estam , es d'es dies feners i es d'es diumenges , i més n' 4377 pagada la festa són estats es dos pobres ases : els he batuts , fins que n' 4378 que hi estarà , de contenta , sa meua dona ! — diu es pastor — . Noltros que no n' 4379 En Joanet — : és fii vostro aquest fadrí ? — No , fiet ! — diu es mestre — . No n' 4380 va dir : — I és ver que no en teniu gens ! Ni es coneix que n' 4381 estat es lladre . Jo consider que ha d' estar amagat per aquí dins , si no 4382 tant ! — diu sant Pere — . Una carabassa que m' és caiguda damunt es cap ... Ja no 4383 ltres que estaven amb ell el sentiren , tots pensaren amb ells mateix : — I ja no 4384 de soldats , què seria estat de tots noltros ? — I si jo — deia En Fletxim — no 4385 bo i sà com un gra d' ai , com si en la seua vida no 4386 contar -ho an el rei , que n' estigué ben content , de que En Bernat no 4387 la farà ! El rei donà moltes de queixes a sa seva fia de que no 4388 'es llit , prova de caminar , d' asseure -se , d' aixecar -se , i com si no 4389 nt aquella cançó . Què me 'n direu ? Ell N' Aineta romangué desenfadada , com si no 4390 la gent ja havia acabada sa paciència de tot , Seneca digué : — Anau -hi ! que no 4391 -lo i berenar -ne , mentres deia : — Oh gran cara de poca cosa ! I ja no 4392 per sa paret , fins que ets uis li contrapassaren , i pogué guaitar la feta . No 4393 . Idò una vegada succeí que un homo se casà amb una dona , lo qual no 4394 s' enfilai de parenostros que tenien costum de dir , apaguen es llum i tomben . No 4395 per allà on era vengut , es més descansat del món . I que ell encara no 4396 vos dic res si li vengué de nou allò , a l' emperador . El pobret no 4397 sa fia darrera contaren tot lo que les havia succeït i que Na Catalineta no 4398 angeló . Aquell homonet feia anys que era casat i fins llavò sa seua dona no 4399 a res a res , ara per menjar en volia amb qui alenava . Sa dona no 4400 dos fiis majors havien correguda la gandaina de la Xeca a la Meca , i no 4401 tot lo món ... — I no l' ha triada , senyor rei ? — demana es fustet . — Ell no 4402 " . I jo , com ell portava l' anell i havia fregada amb ell sa llampria , no 4403 on és ! — Com és ara ? — diu el rei — . Que has tengut res de nou ? — No 4404 vida ! Jo venia de cobrar sa dot de sa dona , cinc-centes lliures , i no 4405 que han provat de parar -li clot i de fer -li sa pell . I no 4406 Pere — . A captar ! , que mon pare ho deixà tot a sant Antoni i noltros no 4407 deixà tot a sant Antoni i noltros , per no morir d' un pur desaire , no 4408 i , com mon pare ara se morí , ho deixà tot a sant Antoni , noltros no 4409 . Tanta de via va fer que , quan hi va esser , sa fia del rei només 4410 alerta a venir ! I jo vaig arribar a dir : Aqueixs homos se seran perduts o 4411 ni de quines egos ve , he donada paraula de casar -m' hi ? Però a on 4412 . — Bono , Biel ! — arribà a dir ell en si mateix — . Ja l' hem feta ! A on 4413 cabeis un gratat amb cada mà , plorava com una Magdalena , i deia : — Però a on 4414 , de mongetes ni d' ases . — Així va això ? — diu sa jaia — . Aqueixa polissonada 4415 s quatre-centes passes , i torna . — Fiet — diu a s' eriçó — , sa meua germana que 4416 bona dona , tothom deia : — Sí que l' ha sabuda triar , es patró Pere ! Si que 4417 etxerevida i an es mateix temps tan bona al-lota , tothom s' exclamava : — Sí que 4418 demostrada ; i s' altre , es qui va fer sa mort , p' es bon cor que 4419 ts blancs ni negres , ni havia notat ni sentit que obrissen . — Que seria cosa que 4420 sos morros per sa terra . — Hola , Bernat ! — diu sa jaia — . I com te va ? Que 4421 ben rares , i me perdon allà on és ! — Com és ara ? — diu el rei — . Que 4422 amb sa cara tan tramudada , no pogué estar de dir -li : — Però , Melcion ! , i que</p>	<p>haguessen tengut he tengut hem tengut hem tengut hàgeu tengut ha tengut ha tengut ha tengut hagués tengut hagués tengut hagués tengut hagués tengut hagués tengut hagués tengut haja tengut has tengut hauria tengut hauria tengut haurien tengut havia tengut havia tengut havia tengut havia tengut havian tengut he tengut he tengut he tengut he tengut hem tengut hem tengut hem tengut hem tengut havia tengut hauran tengut he tengut he tengut he tengut han tengut ha tengut ha tengut ha tengut ha tengut haguessen tengut has tengut has tengut has tengut</p>	<p>. Com Na Catalineta tornà creure que es ball ja començava a estar encès , surt tros , damunt s' esquena d'es soldats . Com el rei sent aqueixes comandacions , mud cap mai , d' infant , ara en tendrem tres ! se 'n va corrents a ca cap , d' infant , més que un , que va morir molt tenre . — Però veiam — diu mai ! Sobretot , germaneta , i que vos sabria greu que jo vos desfermàs i llavò temps de fugir . — Idò , senyor rei — diuen es sis criats — , que mos hem de altre lloc a on caure ! — Encara trobes — li demanà el Bon Jesús — que va s' ajuntament d' Andratx per enviar més que aqueix tros de pagès ? I n' tan bon dret amb ses fletxes que he tirades , com mos ne desfèiem , de ni una unglà que li hagués fet gens de mal . Poreu fer comptes si res de nou . Se 'n va corrents a contar -ho a la princesa de negú altre an-a qui tirar sa pera d' or més que En Mercè- res mai . El rei no en taià pus : crida sa mare , que encara era res mai . Poreu fer comptes si hi devien estar contents aquells tres germanets . V un denou . Un parei anaren an es lloc comú . Tocaren : ningú va respondre . Obrin altra fruita d' aquest jardí que robar -me , més que aqueixes tres peres , de temps de dir set parenostros , com sentí un trepig sec i vitenc , i uns res de particular perquè això és nostro pa de cada dia ; però aquella dona temps de dir un credo , com tot amb u esclata un talabastaix aborronador : cadenes alè ni eima per aixecar -se . Aquells tres li aidaren a aixecar -se , l' mai més que un fii , que els havia descomparegut d' edat de tretze anys , pit per respondre an el rei Moro . — No res — va dir sa madona — , anit gens gens de bo amb sa comare ; el Bon Jesús no els havia enviat altre remei que posar -se es calçons i dur -los sempre . Si En Gornals tranc per aglapir més que dues mitges pells de lo més da -li-brou , temps ! Tot d' una que ha hagut ballat , mos és fuita com un llamp . altre remei que creure 'l . — I ara no m' hi pories dur , tu , damunt , però anava a mà de tenir ! — diu En Pere . — I què és estat , Pere ? — altre remei que escopir -les per no colar la vida ... I ací En Panel- altre remei que deixar -lo fer , an es dimoni , i deixar -li es barranc altre remei que agafar aqueix senaionet i cap a captar . — Idò mira — diu aquell altre remei que tirar -mos an es captar . — Idò mira — li diu aquell jai , altre remei que pendre es senaió i cap a captar ! , per no haver -mos temps de partir i pegar set o vuit passes . Despertà En Joanet , ompliren sa qualque denou . Lo millor que puc fer és vendre -los sa somada de mongetes ; es cap ? I llavò li vengué a la memòria es descuit ferest que havia es cap , de fogir d' aquesta manera amb aquesta senyoreta ? Veiam ara com me ' es cap de fugir d' aquesta manera de ca mon pare ? Més me 'n pit de fer -mos ? Jo vos assegur que s' hi posaran sa mà ! Ell un infant ! i ara m' envia a demanar , perquè faça es fiol ! Jo li bon nas i bon gust ! I tothom n' hi donava mil enhoresbones i ell , bon gust el senyor rei ! Que hi puga estar molts d' anys en pau de no deixar penjar dos innocents , però que vaja alerta a tornar treure cap cap denou ? — arribaren a dir es veinats . Se 'n van a ses portes , i res de nou ? Perquè te trob trastornat ferm ! — I tant com hi estic , trastornat ! res de nou ? — No he tengut , però anava a mà de tenir ! — diu En res de nou ? Què tens ? Què et passa ? — No ho saps tu ? — diu ell . —</p>
--	---	---

4470	, per bo que sia , no ho prengues ! Torna -ho tirar an es qui t' ho	ha tirat	! Na Francineta pren aquella noueta , dóna sa bona nit an aquella senyora demanant
4471	, per bo que sia , no ho prengues ! Torna -ho tirar an es qui t' ho	ha tirat	a tu ! Na Francineta pren aquella vellaneta , dóna sa bona nit an aquella senyora ,
4472	boca . Era aquell mateix que En Ferrandí l' havia trobat que s' aufegava i l'	havia tirat	a la mar . En Ferrandí li pren sa pinteta i li torna aficar ses
4473	tots li digueren que aquell tapinet no poria esser més que de sa que l'	havia tirat	; i que , per aclarir qui era ella , lo més avengut seria assatjar es tapinet
4474	Bernat afina damunt s' arena un peix ben gros que un cop de mar l'	havia tirat	allà , i s' ona reculà tot d' una i es pobre peix no tengué
4475	res . — En Pere de Na Joana ha dit que l' havia mort i que l'	havia tirat	dins es pou de devora sa garriga — deien uns . — Bo està En Pere per
4476	un beneit , En Pere de Na Joana , deia que l' havia mort i que l'	havia tirat	dins es pou de sa garriga . La Justícia se 'n va a ca En
4477	de sa barca que anaven amb ell ; i a un bon al-lot així , l'	havian tirat	a la mar de cop descuit ! El rei , amb això , crida es mariners de
4478	de calent ... ! El diantre que el duga ... ! I tan bèstia som que encara no l'	he tirat	! Que se 'n vaja an el dimoni es capot ! El se llevà amb una
4479	, que m' ha feta malícia , i li he encivellada coça a sa panxa , i l'	he tirat	tan amunt tan amunt , que l' he perdut de vista . I ara esper que
4480	l' he mort ! — Què vol dir l' has mort ? — I dins es pou que l'	he tirat	, per tenir -lo més segur . La gent no el creia , perquè el coneixien , i
4481	-se ben assegut , agafar s' anellet que es dimoni més vei i més gros li	havia tirat	p'es cap i dir -li : — Anellet , fé lo que saps fer ! Que tenc
4482	Taia-pins — . I tot d' una per fer befa de l' amo i noltros , m'	ha tirat	dins s' olla un sorell d' un forc que li penjava d'es nas ,
4483	d' escapar -li , no hi ha hagut homo , fins que m' ensivella sempenta i m'	ha tirat	en terra d' esquena , com me veis . I se n' és anat es dimoni
4484	de pressa a donar -me un camí per sortir de s' encallador a on m'	havia tirat	el rei amb aqueixa comanda d'En Mirando ! Encara no hagué acabades aqueixes paraule
4485	un veinat tenia ; se 'n va a tirar -lo dins es pou aont En Pere	havia tirat	es batle , i amb una aixada cava i gira sa terra pertot allà aont
4486	diu a s' hostalera : — Si voleu que sa vostra fia suri , si voleu que prompte	haja tirat	es mal a sa paret , feis tot quant vos diré , però just així com
4487	joves ; i es malaltissos treien faves d' olla ; i es qui s' emmalaltien , al punt	havian tirat	es mal a sa paret ; i lo que sobrava pertot arreu era delit i
4488	sol , i reparà un bolic de mosques aficades a un capoll de figa seca que	havia tirat	. Amb sa forma los encivella mansiula , i va veure que n' havia mortes quatre
4489	'es cap de temps torna de la guerra i com sa mare li conta que	havian tirat	lo que Na Catalineta havia tengut , perquè no sabien si era animal o persona ,
4490	ells ni ells que fos ell . I que ho era , En Gregori , aquell infantó que	havian tirat	an es riu , se veia ben clar : aquella caixeta era sa mateixa , aquell sarró
4491	En Pere . El m' apleguen , i li demanen : — Se conté veritat que tu digueres que	haves tirat	es batle dins es pou ? — Sí que ho vaig dir — respon ell tot fresc
4492	, s' exclamà aquell polissardo , lo més xerevel-lo del món . — Però bé , jo no t'	he tirat	dins mar ? — Ja és de raó que m' hi ha tirat . Veiès si em
4493	es vespre que mos haviem de casar ! Justifet així com va romandre quan li vaig	haver tirat	es mirai ! Ara ho veig , que era ell ! I cop en sec li vengueren
4494	batiar -los i donar -los terra sagrada en arribar a terra de cristians . Per això	hem tocat	an es port d' aquesta ciutat i he volgut venir a contar -ho a
4495	pare m' ha enviat a vós a veure si vós el me voldríeu fer . Ara	he tocat	amb ses mans que tots ets meus amics són amics de barret , just de
4496	s' altra gent . I duen aquí sa fadrineta que li cau sa sort i avui	ha tocat	an aqueixa mesquina . I vos he cridats a veure si entre tots tres matam
4497	fa s' altra mà , i li diuen ses dues ombres : — Prou , Miquelet , prou ! Mos basta	haver tocat	amb ses mans que tu ets un homo de paraula . Catalineta , aixeca 't ! Sa
4498	eim noltros — respongueren tots quatre . I ells daça daça es tros d' euveia que els	havia tocat	, i En Joanet de d' allà , més content que un Pasco , com se veia
4499	i costellams d' homo que feien feredat . An En Toniell-lo ja li sabia greu	haver tocat	. Ses comes li tornaven arrere , però entrà així mateix perquè considerà que encara
4500	hi allargà es morros es marxandet nou per besar -la -hi . I encara no hi	hagué tocat	com , zas ! , la senyoreta marqueseta ja enretira sa maneta , i ses criades , zas !
4501	cap era es seu germà ric , En Toni . Era estat an es dinar i ho	havia tocat	amb ses mans . Sobretot sa seua dona no ho poria sofrir , el dimoni la
4502	de Xorrigo i es tel de ses costelles d' una lleona que alletava . I ho	he tocat	amb ses mans que alletava , perquè tot d' una que l' he haguda morta ,
4503	que li digué : — Mestre , no volgueu esser més de lo que sou . Crec que ho	heu tocat	amb ses mans , que n' hi ha qui vos són superiors ; a posta vaig
4504	tremolant . — Però qui ha tocat aquest poal ? Digue -m' ho a l' acte , si l'	ha tocat	negú ! Digue -m' ho , qui l' ha tocat ! Te faç malbé si m' enganes !
4505	-m' ho a l' acte , si l' ha tocat negú ! Digue -m' ho , qui l'	ha tocat	! Te faç malbé si m' enganes ! Aquella criada se tira an es peus de
4506	he tenguda sa flaqueza d' allargar -li es poal i ha begut ... ! Negú pus l'	ha tocat	! L' hi jur ! L' hi jur ! — De pressa a fer venir aqueixa pelegrina ! — diu
4507	qui és que ha tocat es poal ? Digue -m' ho a l' acte , si l'	ha tocat	negú ! Digue -m' ho , qui l' ha tocat ! Te faç malbé si m' enganes !
4508	-m' ho a l' acte , si l' ha tocat negú ! Digue -m' ho , qui l'	ha tocat	! Te faç malbé si m' enganes ! Aquella criada se tira an es peus de
4509	tenguda sa flaqueza d' allargar -li es poal i hi ha begut ... ! Negú pus l'	ha tocat	! L' hi jur ! L' hi jur ! — De pressa a fer venir aqueixa pelegrina ! — diu
4510	erta , negú el poria veure , maldament li estigués dos dits enfora , ni maldament l'	haguessen tocat	haurien pogut sebre què era allò . Com es gigant va veure que en tot
4511	nou que encenen a l' ofici d' aqueix dia . Si amb una candela així l'	haguessen tocat	, cop en sec hauria esclafit en dobles de vint , i totes serien estades d'
4512	sec hauria esclafit en dobles de vint , i totes serien estades d'es qui l'	hauria tocat	amb aquella candela . I a sa primera bataiada de Glòria es polissó de negret
4513	: no la pogué afinar enlloc per més arreu que cercàs . — Ja és que qualcú li	ha tocat	es mantell ! — digué En Bernadet , i plors i descabdell . En Bernadet ja no tornava
4514	no me contestau ? — diu es general . I es patró Gaspar boca closa , com si li	hagués tocat	un mal aire . — Patró Gaspar ! — diu es general de mar i terra — . Jo estic
4515	rei s' ho va creure i s' hi va casar , amb aquella polissona que li	havia tocat	en sort fer de Catalineta , i vénguen unes grans noccs i festes i sarau
4516	hi ha . És que es mal de queixal els ha agafat tan fort , que los	ha tocat	es cervell , i els pobrets van fuits de cap ! No endevinen ! Figur -se que

4517	edat i sa que li toca , la duen aquí , i la deixen fermada . Avui m'	ha tocat	a mi , i no m' ha valgut esser fia del rei . Ja ho saps
4518	ho deia jo , que el duria ! — I En Massot no t' ha esbaltit ? — Ni m'	ha tocat	, ni se n' és temut . — El dimoni ets ! — deien tots , i no n' hi
4519	, s' hi entrega ell i li diu : — Senyor rector , vostè amb so seu sermó m'	ha tocat	es cor . Tenc una vedella aquí defora que pastura , i he pensat de donar -
4520	quin coratge ! — An-a qui ? — deia ella — . Vaja quina casada que he feta ! Mal m'	hagués tocat	una terciàna d' aquelles somerines , d' aquelles que deixen seca una pressona , es d
4521	tengut res de nou ? — Ai ! ai ! ai ! — deia aquell — , som mort i camí ! Mal m'	hagués tocat	un ... s' hora mateixa que he deixat es camí per sa dreuera ! ... Afollat i
4522	posa , i encara la du . De llavò ençà , amb tot i viure d' aucells , no	ha tocat	pus cap busqueret . Se'n guarda com de caure . § 13 . Sa mà de Marcos Aquest
4523	sense escorxar ! I es gigant ja ha pegat bot de sa finestra ; i encara no	hagué tocat	en terra , com ja s' esquitxa a encaçar es moixet ; i què l' havia
4524	ts , l' amo ! — Que n' han tombat molt ? — diu aquest . — Molt ? Tan molt que no	han tocat	cap bri . Asseguts els he trobats davall es noguer com els he duit es
4525	iada . — Jo no l' hi sé dir ! — diu aqueixa , tota tremolant . — Però qui és que	ha tocat	es poal ? Digue -m' ho a l' acte , si l' ha tocat negú ! Digue -
4526	gana major , pega un glopet a cada gerreta i diu : — Així no serà conxeador que	haja tocat	res i , si se'n temen , no los sabrà gaire greu . Mentres estava pensant
4527	a sa criada . — Jo no l' hi sé dir — diu aquesta tota tremolant . — Però qui	ha tocat	aquest poal ? Digue -m' ho a l' acte , si l' ha tocat negú ! Digue -
4528	cap aquell fadrinet d'es pilot , i li hauria agradat que es pilot cada setmana	hagués tocat	an es port d' allà , per porer veure aquell fii seu , que valia uis
4529	havien tretes sorts sobre quina joveneta havien d' entregar an es gigant , i sa sort	havia tocat	a sa mateixa fia del rei . En Tià demana per parlar amb el rei .
4530	dida — . Ja ho és que ets uis te fan dos ! És que s' alegria t'	ha tocat	es cervell ! No hi posis cap dubte ! Veïès si ara això no seria Na
4531	— . No hi ha remei : qui té dobbés , vola ; i qui no en té , redola . T'	ha tocat	es redolar . — A la collita , se vorà el fesol — deia En Tià — . Ho vorem
4532	de creure i pensar i pensar i creure que encara aquella ploma verda no va	haver tocat	en terra , com brollà allà mateix un grandió pinar , tan espès i tan espès
4533	? — Bon tenir a manco ! I de dues vegades que mos som provats , dues vegades vos	ha tocat	es perdre . Sobretot , vos dic que vos guany a tirar enfora . I si no
4534	redoma a sa jaia . Dedins hi havia es tros de nas que el rei li	havia tomat	i se conservava fresc , com si fos tomat de l' hora . Sa jaia demanà : —
4535	s cases . I diu a l' amo : — Bons escaraders haureu trobats , l' amo ! — Que n'	han tomat	molt ? — diu aquest . — Molt ? Tan molt que no han tocat cap bri . Asseguts els
4536	millor , i que donaven goig de mirar . — Ou ! — diu En Bernat a ses mules — . Aquí	haurem topat	. Ja em pensava no trobar -la , an aquest dimoni de llenya dreta . I ben
4537	! Sí que vos hi sou enllepolits amb mi ! No , però lo que es diu avui	haureu topat	a mala mata ! O vos pensau que no acab mai es quefilar ? Com no
4538	! En Joanet aquí li conta tota sa vida : de que s' era fet caçador i	havia topat	an aquelles casetes blanques i li havia succeït lo de sa greixonera d' arròs
4539	toc arribau , germaneta ! És que feia temps que havia de veure aqueix homo i l'	he topat	aquí . Me fareu molt de favor si pujau an es carro i me teniu
4540	de la mar amb En Joanet dins sa panxa . No és ver que així mateix	havia topat	a mala mata , En Joanet ? Com es cavallet conseier estigué cansat de córrer , s'
4541	' hi acosta i què me'n direu ? Ell va esser sa mateixa possessió a on	havia topat	En Joan . L' amo estava damunt es portal i En Miquel ja l' escomet
4542	. Camina caminaràs i cap envant te faràs , topa a una possessió , sa mateixa a on	havien topat	En Joan i En Miquel . Què me'n direu ? Ell també hi havia l'
4543	una . En Joan féu també sa seua via i me troba es mateix jai que	havia topat	En Pere . Li fa una bona escomesa , i es jai li demana : — I a
4544	sia alabat , al-lots ! — Que no ho veis , que no duim es frare ? — Sí que	heu topat	! — I a vós , com vos ha dit ? Que no és vengut es jai ? — Vaja
4545	es bou de foc , i sobretot amb so jai : que si és qui em sospit ,	haurà topat	a mala mata amb mi , jo t' ho assegur ! — Mira , idò — diu sa fadrineta — ,
4546	saupar es berenar an el rei . — Què serà això ? — diu ell , com torna — . Ja dec	haver tomat	deixar obert i colque moix la m' ha feta . Ara ho he de veure ,
4547	hi embadalia . La reina véia torna escriure an el rei : — Sabràs que sa teua dona	ha tornat	tenir una cosa que no sabem si és animal o persona . Tothom en xerra
4548	era aqueix . La reina véia torna escriure an el rei : — Sabràs que sa teua dona	ha tornat	tenir una cosa que no sabem si és animal o persona i tothom en
4549	hi ' via deixada . Després hi feren obra , trobaren diners i papers , i ja no hi	han tornat	sentir pus talabastaix ni estabó . § 20 Sa por d'es Putget Es Putget és una
4550	, tot vestit de negre , amb sos uis flametjants , fent feredat , cridant : — L' hi	has tornat	dir a ta mare , polissona ! ... Maleïda ! maleïda ! Tu i tota sa teva nissaga sereu
4551	fieta que li duria un reim , es reim més gros que trobaria , i no hi	havia tornat	pensar pus . — Hala idò ! — diu es patró — . Ja poreu esser partit més que de
4552	claus , en lloc de respondre , tocà soletes més que de pressa , i es pais mai ho	ha tornat	provar d' aguantar -li ses tesses , an es sol . 300 EN TIÀ d'es FORN
4553	pendre . — Que l' hi havien pres ? — Sí fa , i no hi ha gaire que l'	ha tornat	haver . — I ho sabeu de bona tinta ? — demanen es de sa barca . — No hem
4554	torcé es coll i estigué una partida de temps esmortida , i que ja no l'	havia tornat	veure pus , an En Miquel . El rei aquí rompé amb un plors desfet i
4555	i com una beneita de tot allò . No se'n poria avenir , de que li	hagués tornat	succeir tota aquella cosa ni aont aniria a parar . I , mentrestant , ella seguia to
4556	torna veure davant , i ja ho crec que tornà romandre esglaiat de que assetsuaixí li	hagués tornat	comparèixer . En Joanet li va fer es desintès ; acaba d' arreglar lo d'es
4557	! — deia s' animal , fent sa fel . I es bàmbol no veia que sa godineta li	havia tornat	afinar la tela , i no s' aturava de dir : — Ja ho crec poc que
4558	it . Mentrestant , En Joanet tornava anar ben xalest perquè es cavallet conseier li	havia tornat	comparèixer , es dia mateix que es cavall tot d' or descompregué de dins sa
4559	re totes trobarem remei . Tant el pregaren , que cantà clar , cantant tot lo que li	havia tornat	succeir amb so corpet d'es pou d'En Gatell i allò que aqueix
4560	Na Magraneta ho era més , de ràbia i per por de sa por , no li	havia tornat	fer cap pregunta . Un dia , com feia una bona estona que s' hi mirava
4561	el rei va sebre d'es criats i criades que just en es portal los	havia tornat	investir sa gran clarandera i no havien pogut veure sa senyora per on prenia ,
4562	. El pare prior crida altre pic es frares , i else diu : — Ell s' heretge m'	ha tornat	enviar a dir que s' entregarà tal dia a seguir sa discussió amb fra
4563	de pressa a donar -me un camí per sortir d' aquest encallador a on m'	ha tornat	tirar el rei amb aquesta comanda sobre En Mirando ! Encara no ho hagué acabat

4564	i ja les diu : — Oh tres garrotets ! Donau llenya an En Toni fins que m'	haja tornat	s' anellet . I aquells tres garrotets ja estan afuats an En Toni , i toc
4565	va fent sa llagrimeta a sa mare i li diu : — Mu mare ! Ell ja m'	han tornat	dir bord ! — I qui és estat es polissó ? — diu sa mare — . Que és aquell
4566	ell sempre havia tenguts per son pare i per sa mare , i les diu : — M'	han tornat	dir bord ! I això no va pus ! Ja fa tres vegades que m' ho
4567	quants en tenc an es cap , jo no li puc presentar aquest que ara m'	has tornat	arrabassar , és ben segur que me 'n farà una de massa grossa , m' engolirà
4568	sent allò , no en taïà pus . Agafa es patró Pere i li diu : — Tu m'	has tornat	lo que jo estim més d' aquest món . Com te puc pagar es favor
4569	— , que només el m' he tret per rentar -me ses mans ; i , rentades , el m'	he tornat	posar sempre . Llavò li repara ell si tenia es tres pèls bords baix de
4570	el príncep Corb vola qui vola i no s' aturava de fer : — Op-op ! M'	heu tornat	enganar ! Amb una altra polissona me casàreu ! Me volia matar a mi per casar -
4571	va veure destapada , fogí per por de no esser -hi demés , i que no n'	havien tornat	sebre res pus . El rei romangué dins una gran confusió perquè en via neguna
4572	tornar -me 'n a ca meua sense caixa i sense sa dona i no n'	he tornat	sebre res pus . I vetací , senyor general de mar i terra , tota sa meua
4573	ses dues ànimes , sant Pere li obri , hi entra i encara hi és si no	ha tornat	sortir . I sa rondaia ja està acabada ... I qui no ho vol creure , que
4574	duia encara es nou sous . — Altre bony m' és eixit ! — s' exclama — . Ell ja no	he tornat	pagar s' arròs . Torna arriere cap a ca s' arrosser , hi entra i diu : —
4575	espessa i mos hi perdérem , sense sebre camí ni carrera . I fins avui dematí no	hem tornat	trobar es quest ... Oh mon paret meu estimat ! Ara ho veim , que Vossa Reial
4576	a qui puja En Bigots -afilats . Com el tengueren dalt , En Manent demana : — I que	ha tornat	esser es frare ? — Idò , qui volíeu que fos ? — diu En Bigots -afilats . — Sobret
4577	: — Criatures de Déu , anau a aplanissar es qui vos ha venuts , fins i tant que	haja tornat	an aquest homo lo que li ha robat . Aquells cuiros prenen el vol cap
4578	macolí : era un anell de s' espinada d' una persona . — I ara què és que	has tornat	a pellucar ? — diu el rei — . Altre pic un osset ? I que només vas d'
4579	una estoneta , i a la fi s' exclama : — Sobretot , al-lot ! , ell em pens que	hauràs tornat	endevinar ! — N' estiga segur ! — diu s' al-lotó . — No res — diu es comte — . V
4580	part , i no n' he pogut treure agüier . — Ah beneit ! — diu la reina — . Com t'	han tornat	enganar ! Es pastor era ella , es ca ell , sa guarda d' euveies es cavall . —
4581	aqueixs dies no t' hem vist blanc ni negre , i ara cop en sec t'	has tornat	deixar veure ? — És que he armada una vànava — diu En Pere — que en posar -
4582	, ja se torna trobar un cabeiet dins sa mà . — Jas ! — diu ell — . Ell ja t'	he tornat	arrabassar un cabeiet ! No i sé ben cert que no ho he fet a
4583	n tot berbes . Fora aquelles que havien tretes de sa rotlada s' altre vespre , totes	havien tornat	comparèixer , però ja no tenien tant de coratge i deien entre si mateixes : — Si
4584	per segona vegada , li diu d' un tros enfora . — Re-cent dimonis ! I que vos	ha tornat	fogir ? — No me 'n parreu — respon el pobre — : n' estic malalt , d' aquesta passa
4585	' una que ets estenaions la tengueren dins sa torre , Na Trec-a-trec ja li	ha torçut	es coll , i totes ses coses de dins sa cambreta , saleta , cuineta , i rebostet
4586	d' una que va esser dalt sa torre , perquè Na Trec-a-trec ja li	hagué torçut	es coll , i totes aquelles coses de dins sa saleta , sa cambreta , sa cuineta
4587	's mig d' una guarda de someres , se presenta a ca seva . — I no li	has torçut	es coll , an En Pere ? — li demanà la seva estimada muller . — Fieta — va respondr
4588	i s' altra n' hi lleva una altra , mentres Na Trec-a-trec ja li	havia torçut	tot d' una es coll . Encara no estigué plomada com l' esmoquen i , zas ! ,
4589	coses s' hi aborden i a's temps de dir un parenostro ja li varen	haver torçut	es coll i plomada i , zas ! , tot d' una dins s' olla de damunt
4590	tan acertat com era ell , fer -me aquesta ... ! Saps que es seny li havia d'	haver trabucat	? Ell mai havia fetes aqueixes coses ! Açò és que es seu cervell ha patit .
4591	que és la princesa Aineta . Jo crec que an aquest fiet meu es seny li	ha trabucat	, es cervell li serà tornat aigo : va fuit de tot , però de tot ! Ara
4592	... ! Sa dida va veure que Na Catalineta anava fora corda i que es seny li	havia trabucat	. I que encara lo millor que poria fer era pitjar -li darrere i no
4593	crits com la sentiren — . Però , germaneta — deien elles enrevoltant -la — , que vos	ha trabucat	es seny ? I allà on molts de fiis de rei , comtes , marquesos , cavallers , amos ,
4594	demanaren es tres missatges . — Prou que és vengut — diu En Manent — ; però , com	ha tractat	d' arrambar -se a s' olla , li entaferr amb sa barra , i l' he
4595	s' idea , de que te casasses amb aquest fadrinel-lo , allà on tothom que l'	ha tractat	diu que és un bon al-lot , i llavò que s' assembla tant i
4596	haver -los -ho demanat . Això sí , les donà les gràcies de lo bé que l'	havien tractat	, i fins les va prometre tornar -hi un altre dia a veure -los ; però
4597	voltros ? " I se n' anà just donant -los les gràcies de lo bé que l'	havien tractat	, i prometent -los de tornar -hi un altre dia . Pero no hi tornà perquè
4598	. I si fort s' adormí l' amo , més s' hi adormí sa madona , perquè encara	havia trafegat	molt més que no ell : estava croixida , la pobreta . I heu de creure i
4599	d' allà com un cavall an es cóc . — Ja és estat es polissó , que m'	ha traït	per sa dreuera ! — diu l' amo . Pensa qui pensa quina la faria , se vest
4600	tot . — Ja és l' amo que la m' ha feta ! Se serà despert i m'	ha trencat	al davant per sa dreuera . Ara me n' hi vaig jo , i si ell
4601	— , vol dir ja hi ets ! Mos has guanyat : no i jo vénc de buit . Bé	he trescat	i demanat , bé he cuidat a caure mort , cerca qui cerca i demana qui
4602	lor , en no esser aquells dos diantres d' ossets ! — Bono — diu el rei moro — . Ja	hem trescat	tot es jardí . Tan gros com és i no has feta altra triada que
4603	volta per aquella ciutat per pendre búixoles de lo que convendria fer . Com prou va	haver trescat	i hi va haver pensat , diu : — Lo millor que puc fer és pendre s'
4604	ho vestia de verd i que hi feia un estar d' àngels . Com prou varen	haver trescat	, sa fia del rei diu : — Mos poríem asseure , que estic una mica cansada . No
4605	alabances de tot quant veia ! I , com va haver vist es jardí i el varen	haver trescat	tot , sa gran revetlera se destira d' aquesta : — Oh fieta meua dolça i estimada
4606	! L' hi demanen , i ella diu : — Maldament no hi hagués tant ! — diu aquella — .	Han tret	ets Enegistes ! Ell va esser ver . Aquell dia era arribada a Manacor sa nova
4607	diu : — Oh canyemet , fé lo que saps fer ! Treu -mos d'es menjar que avui	haurien tret	an el senyor rei i a la senyora princesa si haguessen dinat a ca
4608	li diu : — Hala canyemet , fé lo que saps fer ! Treu d'es menjar que avui	haurien tret	an el senyor rei , si hagués dinat a ca seua ! I encara no ho
4609	, dient : — Hala , canyemet , fes lo que saps fer ! Treu -mos d'es dinar que avui	haurien tret	an el senyor rei si hagués dinat a ca seua ! I que n' hi
4610	argelagues i romeguers . — Veus aquest bosc ? — li diu — . Idò es vespre l' has d'	haver tret	, llaurat i sembrat de xeixa , entrecavat , xarcolat , segat , batut , mòlt es gra ,

4611	aquesta cantoria tan garrida ? I va vestit de príncep ! I d' on el se deu	haver tret	, an aquest vestit ? Des d' aquell dia sa fia petita del rei posà es
4612	s' extrem de que elles amb elles de vegades deien : — I d' on el deuen	haver tret	an aquest estornell que no prova mai d' alçar -mos gens sa vista ? I
4613	senyor rei ", a l' acte li compareixia sa mateixa classe de menjar que aquell dia	havien tret	o havien de treure an el senyor rei ; i , en voler anar enlloc , se
4614	mateix que si li haguessen passat un ferro per dins una oreia i l' hi	haguessen tret	per s' altra ; però ben alerta que hi anà , a fer res coneixedor ! — Ja
4615	compareix també i , com me veu aquell cavallet de set colors , ja no n' hi	haurien tret	gota . Li feren molt mals averanys aquells set colors , però , per no donar -se
4616	agüionada , i ja ho crec que romàn sense polsos , esglaiat , aborronat . Ja no n' hi	haurien tret	gota . No sabia si havia de passar envant o si havia de fogir . Amb
4617	, i una òliba li pren es capell . Ai quin retgiró que prengué ! No n' hi	haurien tret	gota . I , per acabar -lo d' atabacar , l' enviaren aquell vespre mateix a dur
4618	' or i pedres precioses , Na Dent d' or les dóna es bon dia , i ja	ha tret	es cavallet ; i com En Banyeta Verda li oferí sa carrossa millor de totes ,
4619	— . Vaig deixar amatat aquest tresor i no puc entrar al cel que qualcú no l'	haja tret	. — Digau idò què he de fer per treure 'l — respon s' al·lotella . — Passa
4620	amollarem . — Idò el trauré . Ell hi ha d' esser per força , si ja no l'	han tret	: perquè lo que es diu jo és ben cert que l' hi vaig tirar ,
4621	de s' alegria que tenia , que no sabia què es feia , perquè En Joanet li	havia tret	es gerricó ple d' aigo d' es pou , que era sa seua vida ; i
4622	era perquè sa mare , per no destapar son pare , mai li havia dit qui li	havia tret	ets uis ni com era que estaven dins aquella paret . Només li deia que
4623	son pare ! Son pare era el rei Sabi , un rei que es seus contraris li	havien tret	ets uis i l' havien tancat dins aquell casal amb aquelles dues fies seues
4624	ure es tap a sa carabassa . — Però l' has foradada — respon ella . — Però no li	he tret	es tap — respon ell — . Al·lota , creu -me , torna -te 'n a ses cases
4625	he trobat un ; però també hi ha hagut un sabater , i amb s' alena m'	ha tret	un ui . Volia encendre es lluquet a dues brasetes que he vistes dins es
4626	altra vegada amb so manar feines . Però bé , i es dinar ? Encara no el m'	has tret	? Vaia si el me treus , que ja sent córrer per dins sa panxa una
4627	de que eres tu i no una altra sa madona d' aquesta casa . Aleshores m'	he tret	es capell de vidre i tu m' has pogut veure . Per lo mateix , ara
4628	que ho és . — Jo lo que et puc assegurar — diu ella — , que només el m'	he tret	per rentar -me ses mans ; i , rentades , el m' he tornat posar sempre . Llavò
4629	, que m' ha dit que de mi en faran quatre corters , si es vespre no	he tret	aquest bosc , llaurat i sembrat de xeixa , entrecavat , xarcolat , segat , batut , m
4630	de sa mà . — Oh quin anell tan preciós ! — deia sa gran traïdora — . Però d' on	ha tret	aquest anell ? Que em tirin d' una passa , si n' hi ha un altre
4631	set doblers no los feien un sou , i ara campen tan polents ? Serà cosa que	hagen tret	cap encantament o que les sia sortit cap negret o que s' al·lot
4632	es foc , però se trobà sense cuera . — Amb aquestes estam ? — diu ell . I ja s'	ha tret	s' anellet i vénga una bona fregada ! , tot dient : — Anellet , fé lo que saps
4633	fer amb aquests dos que se 'n ' caben d' anar . Com m' han pagada , s'	han tret	un sarront de doblers que fa por . M' han dit cap aont se 'n
4634	se 'n poria avenir , d' es pas d' aquella dinada tan orba . D' ont s'	havia tret	En Joan tant i tant de concert i tan bo i tan bo ? Tothom
4635	és pas de fer . — I és pas de fer voler -te menjar es qui t'	havia tret	s' altra vegada ? — li digueren es dos homos ; i se 'n anaren ben atacats .
4636	un d' escapollat , i tu l' agafares , i te casares amb sa qui el t'	havia tret	, i fogíreu es mateix vespre , i vos encaçaren , i no vos pogueren agafar ? Aquí
4637	aficar es caparrí , dins aquella ampolleta de ses bones olors ; i encara no el va	haver tret	, com se mira dins es mirai i se pega pentinada devers es morrets i
4638	plata amb s' ansa tota d' or i sa corda de seda . Com el va	haver tret	, que ja el se 'n duia , s' hi acostava Na Catalina i ja li
4639	! , tot dient : — Anellet , fé lo que saps fer ! — Encara no vos basta lo que vos	he tret	? — diu sa veueta de s' anellet . — És que no tenc cuera per investir sa
4640	diu En Pere . — És que vós heu estirat sense ànima ! — diu es frare . — Però vos	he tret	s' ase de s' encallador ! — diu En Pere . — Però li heu arrabassada sa coa
4641	' una m' ha dit que jo mateix triàs es menet que més m' agradaria . I	he triat	aqueix negre , que vos assegura que ho és feixuc , i que per força ha
4642	Joanet no en volgué altra , i arribà a dir : — Ses raons sien acabades : jo ja	he triat	. Triau vós de pressa , o si no vos invest . Es jai no tengué altre
4643	: — Mirau ! Aqueixa al·lota que vos present és fia de rei i fadrina i m'	ha triat	a mi entre tots es fadrins nobles d' es seu reinat . Ni el rei
4644	al·lotell ! Què me 'n direu ? Ell arriben a s' altre cap de jardí sense	haver triat	En Miquet cap altra flor , en no esser aquells dos diantres d' ossets ! — Bono —
4645	vermeia que te 'n has de dur i li diràs : " Oh colomet ! Ja que l'	has trobat	tan bo , an aqueix blatet , per amor de Déu i la Mare de Déu ,
4646	de seda vermeia an es colomet i ja li diu : — Oh colomet ! Ja que l'	has trobat	tan bo , an aqueix blatet , per amor de Déu i de la Mare de
4647	' hi haurà cap granet ! Llavò tu li tornes dir : " Oh colomet del cel ! Si l'	has trobat	bo , an aqueix blatet , mira que em pories fer un bon favor , si volies !
4648	això En Bernadet ja se posa a dir -li : — Oh colomet del cel ! Si l'	has trobat	bo , an aqueix blatet , mira que ja me pories un favor , si volies ! Mostrar -
4649	regalada del món . I has de creure i pensar i pensar i creure que avui	he trobat	buit es gerricó , li ferm sa corda i l' amoll dins aquest pou , que
4650	aquell dianxe de cavall ja los tengué a s' altra vorera , allà on En Bernat	havia trobat	aquell peix fora de s' aigo . Ja ho crec que es cavall surt a
4651	' ha tengut a sa vorera de mar i se 'n volia anar per endins . Com	he trobat	que aquell camí era massa blan i que perillava anar -mos -ne a fons
4652	recapitoletjar gens mai , i es sastre no ho volgueu sebre si n' estava gojós , d'	haver trobat	un aprenent tan aprenent . Però aquell diantre d' al·lot , amb tot i esser
4653	mica la pretxa , recordant coses passades . Aquell patró no se 'n poria avenir , d'	haver trobat	un moro tan amable i comportívol , i li vengué cop en sec s' idea
4654	no trob aquell dimoni d' homo adormit ! — Però l' has trobat . — No , i el dec	haver trobat	perquè no som anat a missa ! Sobretot , unes messions te pos que jo tenc
4655	, cridant : — Què tal ? Que el veus an aquest ? Que el duc o no el duc ... ?	He trobat	es porc singlar , i l' he mort . De dins ell és sortida una llebre
4656	de cavall tan el dimoni per agontar ses tesses an es seu , que no en '	via trobat	cap mai que les hi pogués agontar . No s' ho poria treure d' es
4657	a perada . Perquè : — Bono ! — deia ella — . Quin possible és que dins l' església	haja trobat	un homo en pèl ? No pot esser ! no pot esser ! Mentres deia això , li

4658	s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Catalineta la hi passà . — Què hi	has trobat	? — li demana sa jaia . — Perles i diamants ! — diu Na Catalineta . — Idò perles
4659	s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Joanota la hi passa . — Què hi	has trobat	? — demana sa jaia . — Pois i xinxes ! — diu Na Joanota . — Idò pois i xinxes te
4660	cambra d'es corpet a veure si hi trobaria aquell bell jove adormit que hi	havien trobat	ses seues dues germanes , però se deia a si mateixa : — Què en tragueren aquelles
4661	que havia finit . Es porcs havien sentida s' olor , i , grufa qui grufa , l' hi	havien trobat	, i no hi hagué bocinada perhom . — Així va això ? — diu el dimoni , flastomant a
4662	. M' acost a sa represa a veure si hi havia un lluquet , i n' hi	he trobat	un ; però també hi ha hagut un sabater , i amb s' alena m' ha
4663	vist , va dir a s' al-lot : — Mira , torna -te -n' ho allà ont ho	has trobat	, abans de més raons ; perquè has de sebre que això és un llaurador que
4664	'es fogó , i he dit : me 'n vaig a dur un feixet de llenya ; i	he trobat	que em convenia carregar ací . — Idò digau que en teniu , de força ! — No men
4665	a son pare i sa mare , i criden tota la cort , i else diu : — Ja	hem trobat	es qui me desencantà i me llibertà . Vetaquí ses tres penyores que jo li
4666	es cossi no s' aturava de dir baixet baixet : — Ah fosca ! Fosca d' auba ! Ja	hem trobat	es lladre ! Sa madona , quan va esser es sol alt , s' aixicà : agafa es
4667	són partits cerca qui cerca s' anell . Què me 'n direu ? Ell al punt l'	hagueren trobat	. El duan an es gatet , que los donà mil gràcies i ja és partit
4668	no haguessen trobat es camí es criats que vengueren a cercar -me ! Mal no l'	hagués trobat	jo , quan vaig venir s' altra vegada ! I qui m' ha fet a mi
4669	del príncep Corb , que m' ha descomparegut , i l' he de cercar fins que l'	haja trobat	. — El príncep Corb ! — diu aquella — . Crec que es meu homo el guarda . — Què m
4670	notícia t' he de donar : ara m' acaben de dir que es teu cavallet l'	han trobat	mort . Sens dubte una maldeventrada el se n' ha duit ! — Què me diu Vossa
4671	ho diré ! Veiès aont seria si no trob aquell dimoni d' homo adormit ! — Però l'	has trobat	. — No , i el dec haver trobat perquè no som anat a missa ! Sobretot , unes
4672	príncep Corb no puc viure ! Me 'n vaig a córrer el món fins que l'	hauré trobat	! O el trobaré o cauré morta cercant ! Pren un sarronet de dobles de vint
4673	de sortir ni d' atènyer mai aquell tresor , aquell gran tresor que encara no l'	havia trobat	, com ja li era fuit de ses mans ! D' es cap d' un parei
4674	d' aigordent ! I llavò el sentien que se fregava es morros de saborós que l'	havia trobat	. Així se passà es tres dies , figurant que feia feina a té qui té
4675	amb sa pinteta d' or a sa boca . Era aquell mateix que En Ferrandí l'	havia trobat	que s' aufegava i l' havia tirat a la mar . En Ferrandí li pren
4676	el tastàs . Agafa una cuiera , hi pega unes quantes de cuierades i , si bo l'	havia trobat	es dia abans , més bo el trobà aquell dia . Pega una partida de cuierades
4677	lo que és teu . Al punt , tac ! , se 'n ve aquell mateix aucellet que l'	havien trobat	embarassat , i duia s' anell de diamants amb so bec . En Ferrandí l' hi
4678	coses . En Gregori , com va veure que no li sabien donar relació més que l'	havien trobat	dins aquella caixeta que es riu duia i que encara conservaven ben guardada , i
4679	cap a ca seua ! I va dir a sa dona . — Què te penses ? Ell l'	he trobat	d' esquena , comes a l' aire , perquè amb una coça havia tirat s' ase
4680	la . — Vostro ? — diu es segador — . Meu serà ell . No en mancaria més , jo que l'	he trobat	... — Però jo vos tenia llogat — diu ella — . Sobretot , això se veurà . — Se pot
4681	sa cambra , i ho veureu què hi ha de nou ! Es meu homonet , que l'	he trobat	mort ! Anau -lo a veure estès dalt es llit ! Oh pobre homonet meu ! Està
4682	tots es metges més caporals de Mallorca i cap n' hi ha hagut que li	haja trobat	remei . Bé n' hi han fetes , de receptes ; bé n' hi han donats , de
4683	— Lo que sentiú ! — diu es segador — . He guanyat es jornal de sa segada , i llavò	he trobat	un eixam . — Dins sa meua terra ? — demana sa beata . — Sí fa — contesta ell .
4684	, com no te girares per aquella veu traidora , has pogut arribar aquí dalt i m'	has trobat	. Ara lo que has de fer , agafar aquesta gabieta d' or a on estic
4685	Ja els era damunt — diu el dimoni — , però assus-suaixí m' han descomparegut , i m'	he trobat	un hortolà que regava de s' aigo que un ase retut treia d' una
4686	'n va an es seu major i li entrega es rellotge tot dient : — El m'	he trobat	no sé com dins sa butxaca . Faça el favor de guardar -lo per lo
4687	ha d' esser meu . Jo tenia aquest homo llogat , havia de fer feina per mi ,	ha trobat	s' eixam i llavò dins terra meua : idò s' eixam és meu . — Trob que
4688	que , bé poreu cercar , però no en trobareu cap , de niu de cega . Ni n'	han trobat	ni en trobaran . Fins i tot se conta que hi ha hagut homo devora
4689	, de garrot ben esporgat , l' agafa i surt cap an es batle . — Vol dir n'	has trobat	un ? — diu es batle . — Sí fa ! — diu En Pere . — Hala , idò ! — diu es batle —
4690	d' on sortia , li hagués d' agontar ses tesses tan granat , allà on mai n'	havia trobat	cap de tendre ni de granat que li pogués parar clot . Sabeu que l'
4691	uis d' aigo de la Bella Font . I som anat a cercar -ne i n'	he trobat	aquest botilet . Com es dos genres del rei senten això , bé poreu creure si
4692	fa — diu l' amo — . S' altra diassa se n' anà un , i encara no n'	he trobat	cap que m' agradàs . Que et voldries llogar tu ? — Si mos aveníem — diu En
4693	orabaixa , sense haver trobada sa casa d' aquella madona que les donava que filar ni	haver trobat	negú nat que li donàs clarícia d' aquelles dues germanes seues . Assetsuaixí , afin
4694	lleons ! Mal me toc pesta si l' hi torn enviar pus mai ! Oh , mal no	haguessen trobat	es camí son pare i sa mare d' En Pere , com el me menaren !
4695	sense polsos . Llavò va rompre en flastomies , i se posa a dir : — Oh ! Mal no	haguessen trobat	es camí es criats que vengueren a cercar -me ! Mal no l' hagués trobat
4696	morta... Figurai -vos lo que degué dir i degué fer . — Oh ! — deia ell — , mal no	haguessen trobat	es camí , com vengueres ! Mal no hi hagués pensat mai , a llogar -te ! ... I
4697	i escrigué aquella carta que me traguessen defora ! Si no vénc dins aquest bosc , no	hauria trobat	mai aqueix braç i aqueixa mà que em mancaven , que valen més que totes
4698	barquera , que li vaja darrere . UN SOLLERIC I UN FRARE Un any a Sóller no	havien trobat	coremer . Com foren es darrers dies , es rector , apurat de tot , envia un traginer
4699	dient : — Uep tu ! T' hauré de menjar , perquè no hi veig de fam i no	he trobat	un salabre de res enlloc , i ja és ben hora de pegar un roec . —
4700	que anit m' ha pres es capell davant l' església , i de Consell ençà no	he trobat	més que òlibes . Per mi totes ses de Mallorca deven haver comparegut ... Sobretot ! so
4701	trobat ell ! Tanta sort que es qui són passats o no los han vists o	han trobat	que no valien s' aixecar ! ... I parlem de tot : i es nin que ha
4702	deixà es qui l' acompanyaven , i cap an aquell endret d' es bosc a on	havia trobat	aquell grandíós palau i aquell jove i aquella jove tan amatents , tan fins , tan
4703	hi va esser . Li dóna cap a cas marquès , llavò pren aquell carrer a on	havia trobat	s' animal devora aquell adormit damunt aquell portal ; però s' adormit ja no hi
4704	en sospites si s' infant d' aquella doneta seria s' al-lotó que es pilot	havia trobat	dalt aquell recingle . Com ella guardava dins una caixeta sa roba que duia s'

4705	; i sa sentència que te faç és que no tengués repòs fins i tant que	hages trobat	es tres mantells d' or . La reina dóna an En Bernadet un sarró de
4706	un cop a la barra . Aquella gran pitxorina de fadrineta no tengué aturai fins que	hagué trobat	ca son pare , que ja se pensava no veure -la pus . Ella contà a
4707	com ell , sabent tot això , se 'n volgué anar d' ells per cercar fins que	hauria trobat	son pare i sa mare de bon de veres , aquell homonet i aquella doneta
4708	cs i aquelles revinglades dins es llit , no era que estigués gens malalta , sinó que	havia trobat	dins es rebost un negret fermat , que li digué que s' havien de casar
4709	. Bé li va dir es patró que sa culpa era d' es mal temps que	havia trobat	per la mar ; es moro no se volgué escoltar raons : va pendre ses mil
4710	explicar aquella dona i es seu homo , i llavò sí que veren ben clar que	havien trobat	lo que cercaven : sa fia del rei . Poreu pensar quina alegria més grossa no
4711	a contar -li es pas que los havia fet un homo així i així que	havien trobat	caçant caçant per un bosc de Son Servera , i el rei diu : — I què
4712	a sa seua dona , que nomia Margalida-Aina , i li diu : — Mira quin betzo que	he trobat	que mos robava ses taronges . Tanca 'l dins una bóta , dóna -li menjar a
4713	arriba , ho mostra a sa mestra , dient -li tota gojosa : — Quin filet d' or que	he trobat	en terra , senyora mestra ! Sa mestra s' ho mira i s' exclama : — Bona casta
4714	de tenir tanta de part com noltros en sa truita , allà on som noltros que	hem trobat	es niu ? — Saps què hem de fer ? — diu En Joanet — . Ara mateix torrem -los
4715	pobra d' es port que primer trobariem . Mos som salvats i es primer port que	hem trobat	és aquí . Me diuen que tu ets s' al·lota més pobra de la
4716	-toc a sa portassa , els obri fra -porter , i li diuen : — Vetací aqueix frare que	hem trobat	estès a' s mig d' es carrer , que deu haver tengut qualche denou . Fra-
4717	— digué ell — que anar -mos -ne pel món pelegrinant , i no aturar -mos fins que	hàgem trobat	ca ton pare . Així ho feren , i partiren . Camina caminaràs , passaven terres i mé
4718	dins s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Catalineta la hi passa . — Què	has trobat	? — li demana sa véia . — Perles i diamants ! — diu Na Catalineta . — Idò perles
4719	dins s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Catalineta la hi passa . — Què	has trobat	? — li demana sa jaia . — Perles i diamants ! — diu Na Catalineta . — Idò perles
4720	dins s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Joanota la hi passà . — Què	has trobat	? — li demana sa jaia . — Pois i xinxes ! — diu Na Joanota . — Idò pois i xinxes
4721	dins s' esquena , que no sé què hi tenc . Na Joanota la hi passa . — Què	has trobat	? — diu sa jaia . — Pois i xinxes ! — diu Na Joanota . — Idò pois i xinxes tendr
4722	qui l' has venuda ? — diu es batle . — Quan la me 'n duia — diu En Salom — ,	he trobat	el dimoni , i m' ha dit : Què dus ? Sa dona d' es batle , he
4723	més sèrio que el pare Bestard , diu : — Què demanau ? — Jo — va dir es segador —	he trobat	un eixam , i trob que ha d' esser meu , i aquesta dona el vol
4724	voltes que són anades a sa cambreta per fer -hi dissabte i adesar -la 't ,	han trobat	tancat , i no hi han pogut entrar . I ja veus que convé agrenar i
4725	alegria , i ella diu : — Senyor rei , ja he aclarit i arreglat tot lo que volia :	he trobat	es meu homo , he aglapida sa trempa que mos feren per dur -mos a
4726	anar -me 'n de l' amo , tornaré a vós . I vos cercaré fins que vos	haja trobat	. En Joanet se despedí d' es jai , donant -se un abraç i una aferrada
4727	h gran lladre ! — diuen ells — . I qui vos havia dada orde per fer aquesta ? — Idò	haguésseu trompitxat	més i no haguésseu folgat tant devers s' hostal d' Algairé — diu ella — . No ,
4728	arriba a badar ets uis , se veu la reina davant i s' exclama : — Tot ho	hem tudat	: sa barca perduda i jo atabacat . La reina digué : — Patró , no és gens dubtós
4729	fregada ! — diu es veinat — i sa banya s' és rompuda ! Sobretot , sia com sia , m'	has tudat	es bou , i el m' hauràs de fer bo ! — Homo ! — diu En Pere — . Es
4730	evoltà , se posaren a preguntar -la , li varen treure una partida de paraules que li	hauria valgut	més no dir , van a contar -ho tot an el rei , el rei la
4731	part defora , just aquell mateix casal que ell havia plantat davant cal rei , que li	havia valgut	es casar -se amb la senyora princesa . — Bono ! — va dir En Joanet — . De part
4732	veu que era just es seu que havia plantat davant cal rei i que li	havia valgut	sa mà de la senyora princesa . Però aquell palau estava tot enrevoltat de força
4733	duen aquí , i la deixen fermada . Avui m' ha tocat a mi , i no m'	ha valgut	esser fia del rei . Ja ho saps ara , per què estic així i per
4734	meva m' ha de dur a piló ! Vaja quina casada que he feta ! Ja m'	hauria valgut	més , es dia que em vaig tornar casar , haver tenguda una d' aquelles tercianes
4735	'es meu cor ! Està fet de mi ! Me moriré de pena , sant Antoniet ! Més m'	hauria valgut	no haver -vos demanada una tal cosa ! Ai que sa pena em mata ! ... Aquella
4736	— Venturosa de tu ! — exclama ell — . Si fosses estada com ses altres dues , no t'	hauria valgut	sant Pere : t' estrangolava ... Mira , per una flastomia de mon pare jo estic encantat
4737	ca seua i va dir a son pare : — Mon pare , torn viu . Ben prim m'	ha venut	deixar -hi sa pell . Qui la hi ha deixada és es mestre . Mos obri
4738	perdiu . Com es mestre los sentí , los demanà ses senyes d' es qui les ho	havia venut	, i col·letgí que era s' artaner . — Ja és En Joanet ! — diu ell entre
4739	d' aquell blat , per mal cap seu o perquè se trob en gran necessitat , l'	haja venut	i ja haja cobrats i gastats es dobbés ! Si fos així , i poria esser
4740	sebre més : sa meua senyoreta n' està malalta , i va més alisa que un que	ha venut	a espera . Na Biatriu i Na Bet s' ho varen creure tot , i se 's
4741	i Na Cloris , una bajana i s' altra malaixamussa i alisa , pitjor que un que	ha venut	a espera . Com En Lau i En Sion se veren En Bernadet davant amb
4742	' ase , gira -t' hi . Na Joanota pica de talons , més alisa que un que que	ha venut	a espera . Camina caminaràs , sent es gall cantar i ella , ben alerta a girar -
4743	, alisa i mújola , que no hi havia qui li tragués paraula i sempre semblava que	havia venut	a espera . Què me 'n direu ? Ell En Lau i En Sion s' arribaren
4744	; i es fadrins se 'n tornaven tots mostiis , i es casats tots alisos , com si	haguessen venut	a espera . I heu de creure i pensar i pensar i creure que un
4745	; però no el veien riure gaire ; anava mustii i alís i engronyat , pitjor que si	hagués venut	a espera . Era que el dimoni , quan començaren a fruitar es garrovers i ses
4746	ha remei ! La m' has tornada fer ! Massa se veu que te 'n serveixs , d'	haver viscut	set anys de ses herbes virtuoses d' es bosc d' ací dalt ! Bé se
4747	pecat , que l' endoblaren tirant s' infantó an es riu , fogiren d' allà on sempre	havien viscut	, i se n' anaren lluny ben lluny , a una banda que negú les conegués
4748	! I questions d' un vent i asuntos de s' altre i feines per llarg ! Alla	hauríeu vist	navegar es batle , esqueinar sa batlessa i capbuitetjar es batlons . Sa dona un dia
4749	s' auccellet dins sa pella damunt es foc . Es saïm ja era fus , i allà	hauríeu vist	s' auccellet fer xiu-xiu , i tots es criats i criades enrevoltats de sa
4750	— deia ella — . Feis via , grans pòlisses ! Que ja hauria d' estar vestida ! I allà	hauríeu vist	es giponet blanc posar -se per sa caixa d' es cos de N' Elienoreta ,
4751	camp de neu , però amb un gruix pertot de tres o quatre canes . I allà	hauríeu vist	es Vei Orquès amb so cavallot , xoc ! , xoc ! , xoc ! , per dins aquella gran nevada

4752	en tengué set canes de desplegada , n' hi havia altre tant sense desplegar . I allà	hauríeu vist	el rei i la reina i tots es senyors i senyores de la cort
4753	llevanta , la hi du , i també la se torna engolir amb una tómbola . I allà	hauríeu vist	un homo posar -se xerevel-lo amb aquelles escudelletes de brou de gallina veia :
4754	llavò de tionar i bufar an es foc fins que jo diré basta ! I allà	hauríeu vist	En Toni un cop buida qui buida fent navegar a la vela es buidador ,
4755	com en poria treure . Es rots varen esser per sa madona i es porc ! Allà	hauríeu vist	aquell animal fer bots i més bots , perquè aquells potons seus no n' eren
4756	'es tot ! Si demà t' ho endevina sa fadrineta , està fet de tu . I allà	hauríeu vist	En Joanet pensa qui pensa com se 'n desfaria , d' aquells trumfos , fins que
4757	si afinarien aquella botadora tan fina , i què havien d' afinar , Déu meu ! I allà	hauríeu vist	tothom , i el rei es primer , estafaril-lat i feritlà , sense sebre per ont
4758	cap i p'es coll i per s' esquena i per sa coa , i allà	hauríeu vist	un animal satisfet i gojós i xalant a les totes . I Na Catalineta se
4759	sense esser casat , li faria tair es cap i es coll per compostura . I allà	hauríeu vist	tot es viudim , viudam i viudum fer sa viona a veure si trobarien cap
4760	ben grossos i set cossis d' enciam d' aquell més tendre i més estufat . Allà	hauríeu vist	es gigantot abordat an aquells rucs de llet rostits , daça qui daça i bones
4761	! Com tothom n' era afectat ferm , ja s' afua cadascú an es seu , i allà	hauríeu vist	desnossar capons ! El només en deixaren s' ossam . I llavò compareix un talabart de
4762	en Pau , que los ho féu pagar ben salades , aprofitant -se de s' ocasió . Allà	hauríeu vist	un homo tot satisfet davant sa gran doblorada que havia feta de ses pomes .
4763	posa a sonar , ti-tu-ti ! tu-ti ! ti-tu-ti ! tu-ti ! , i allà	hauríeu vist	aquell cadirer botar i saltar com un cabrit , balla qui te balla com un
4764	'es lloc , braverols , oreies foradades , nassos que no seran pus lo que eren . Allà	hauríeu vist	repartir a l' uf nesples , serves , cireres , castanyes , cebes , matalofades , xisc
4765	utxaques , eren casi totes ses campanetes que prenien es trot sona qui sona , i allà	hauríeu vist	es mestre repartir clotellades a rompre an aquell deixeble dali-brou . An En Bernat
4766	peus alts ; i tot d' una que entren an es carrer de ses espases , allà	hauríeu vist	xalar En Donzell . Ets uis li botien de tan arreu que mirava tots es
4767	no poria carregar sa barca perquè no tenia clopinsos per pagar ses merques ; i allà	hauríeu vist	un homo apurat i endidalat , que no sabia de quin llenyam fer sa creu .
4768	ses coses se porien engirgolar de tal manera que ses vaumes la curassen . I allà	hauríeu vist	En Guinyot cerca qui cerca vaumes ; i , en guipar -ne cap , ra-rac ! , ja
4769	arrere cap a ca's carnisser , hi entra i diu : — Germanet , perdonau -m' ho . Ara	he vist	que no us he pagada sa carn ! Es carnisser el se mira i li
4770	que se fos vista mai : aquell mateix jove que ses dues germanes de Na Catalina	havien vist	adormit dins es casal d'es jardí d'es pou d'En Gatell . És
4771	xcusar -li ses passes ! — Aixó no és molèstia , homo ! — diu el rei — . És que com	he vist	que abreviaves ets homos i que se 'n duen ses eines i es teu
4772	ltre botar , me som amagat dins aquell magraner per veure què arribaríeu a fer . Com	he vist	que ja vos volíeu pagar , som sortit per posar pau . Veiam per quines cinc-
4773	pagar lo que se 'n duen ! — A poc a poc ! — diu En Pere — . Jo , com	he vist	que se n' anaven tan corrents a dur -mos es dobbers , els he dit
4774	pogueren tornar cloure ets uis tota aquella nit , d'es gran trastorn que duien d'	haver vist	comparèixer i descomparèixer tota aquella cosa dins aquella cambreta . Sa madona i
4775	portell que et pot servir de molt . És ben ver que si negú ha d'	haver vist	aquest casal han d' esser ets aucells del cel . I caurrà bé , perquè justament
4776	ca seua . Es nou pareiers , un poc antes de sortir es sol , s' eren despertats .	Havien vist	can Joanet obert . Havien demanat l' amo de la casa , per veure si los
4777	paciència de resistir ses ganes que et venien d' entrar aquí dins ! Tu ja deus	haver vist	que jo no som un corpet com ets altres : som un encantament . Tu fé
4778	Morgana . Com aquesta se va veure ses dues capsos davant , s' exclama : — Ja deus	haver vist	mon fii Beuteusell ! — Ni l' he vist ni col-letgit — diu Na Joana . La
4779	Na Joana : — Mira , ara du això a mu mare ; i si te diu : " Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! " , tu li has de dir : " Ni l' he vist ni l'
4780	flor de lliri . La reina no se 'n podia avenir i li escapà : — Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' he
4781	Na Joana : — Du tota aquesta roba a mu mare ; i si et diu : " Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! " , respon -li : " Ni l' he vist ni l' he mirat fins
4782	, roman amb sos cabeis drets i arriba a dir : — Com pot ser això ? Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' he
4783	aquest parament ; i ja saps què li has de respondre si et diu : " Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! " — No haies por ! — diu Na Joana . I ja li ha estret
4784	tot aquell carroportal , roman de pedra , fins que a la fi s' exclama : — Ja deus	haver vist	mon fill Bernat ! — Jo ? — diu Na Joana — . Ni l' he vist ni l' he
4785	Catalineta la presenta a ses madones , que com la veuen ja li diuen : — Ja deus	haver vist	es negret ! — Ni l' he vist ni col-legit ! — diu Na Catalineta , perquè es
4786	ns . Aquelles bruixes , com veuen allò , romanen sense polsos i diuen : — Ja deus	haver vist	es negret ! — Ni l' he vist ni col-legit ! — diu ella , ben remolesta . Es
4787	uelles ones romanen sense polsos , com se veuen ses xeremies davant . — Ja deus	haver vist	es negret ! — diuen elles . — Ni l' he vist ni col-legit ! — diu ella ben
4788	li demana : — I ara què és que teniu , germaneta , amb tant de plors com Déu	ha vist	? Aquella criada conta sa cosa a sa jaia , però sense destapar que la reina
4789	— digué ell — , ses auzines tan reforçades i tan grosses , amb tant de socam com Déu	ha vist	i amb sos aglans tan menuts , i ses carabasseres tan allanguides i tan flonges ,
4790	massa envitricollades , que no sé si en trauria agüier amb tant de relum com Déu	ha vist	! — No res idò — diu es tit — , jo faré sa meua via . Amb Déu siau !
4791	veure — pensava amb ell mateix — , com acabarà tot això amb tant de ratum com Déu	haja vist	! Ara ho he de veure , què serà la princesa Aineta ! Ara ho he de
4792	, i s' exclama : — Bono ! i què he de fer ara tant d' ollam com Déu	haja vist	? Això és tan trencadís que , si no hi estic alerta , m' ho esfondraran . Lo
4793	me 'n direu ? Ell es soldadet el topa , i no el conegué perquè no el '	via vist	mai , i el va pendre per un cuiner d'es seu retgiment , qui havia
4794	senyoreta marqueseta tan bé com vulga ! En quant a preu , ja en parlarem quan ella	haja vist	bé de prop sa joia ! Aquelles criades agafen es collar , i cap a la
4795	i crida tots ets animals de la terra i else demana si cap d' ells	ha vist	ni topat mai tal penyal ni casal , i cap n' hi hagué que l'
4796	pressa per no colar la vida dins ses ungles d'es gigant , i no els	he vist	pus ni blancs ni negres . — Mira , Marieta — diu En Bernadet — , tot això serà bo
4797	era tot lo contrari ? Si es nin era com un sol , que negú mai en '	via vist	cap de tan hermós ? Si tothom estava elevat amb sa mare i tots se
4798	e parla : — Oh , germanetes , quin escolanet que hi ha en aquest convent ! No en '	via vist	cap mai , ni és possible que n' hi haia un de consemblant ! Allò no

4799	En Joanet — . Que també véns de buit ? — I tan de buit ! Res pus que fosca	he vist	! Res pus , res pus . I una fosca qui gelava , que la porien tair a
4800	a son pare , que son pare hi va veure com es primer homo que hi	haja vist	bé mai . I lo bo va esser que tot d' una que el rei
4801	tants i tants que amb ses ales feien tota aquella remor esglaiadora . I allà hi	hauríeu vist	cent esbarts d' àligues , voltors , milans , corbs , arpellots , esparvers , falcons
4802	un misto i amb aquest sa candelina , i me veu aquell mateix jove que hi	havia vist	Na Francina , d' una vintena d' anys , blanc i vermei , ben taiat de tot
4803	devers ? — Allà deçà s' hort de S' Auqueria ; que has de creure , fieta , que hi	he vist	un ciuronar que no són tot berbes sa bajocada que s' hi és penjada . —
4804	fosca , de l' any tirurany , que no sé de quan és fet ! Jo l' hi	he vist	sempre ! — Veiam , idò , treis -lo ! — diu En Joanet . L' hi treuen , el se mira
4805	esglaiat i espiretjant -li ets uis . — Vaja vaja si la hi he tirada ! I ho '	guesses vist	lo aviat que l' ha haguda filada , però es fil , el s' ha engolit .
4806	mai a unes al-lotes com noltros sortir -mos amb aquestes coses ? Veïès qui ho	ha vist	mai , que nores-esperen-esser del rei hagen de demostrar sa seua habilitat presentan
4807	rateta — pensava ell — , és ben ver que és una pintura , una meravella ! Però qui ho	ha vist	mai an el món , presentar -me una rata en lloc d' una al-lota ?
4808	! ; i que , en riure jo , feia sol ! ; i que , en plorar , feia ploure ! Qui ho	ha vist	mai , anar -me a posar tots aqueix barrets , essent -ne ben neta ? Qui ho
4809	vist mai , anar -me a posar tots aqueix barrets , essent -ne ben neta ? Qui ho	ha vist	mai , anar -me a posar tots aqueix falsos testimonis ? I això un germà meu !
4810	s' altra reina de França , i jo amb un ca negre sense nas ! Qui ho	ha vist	mai , un ca negre sense nas ... ? Jo no hi consent ! no hi consent ! no
4811	En Joanet — , que no tenc altra marrota que això . Però Vossa Reial Majestat no ho	ha vist	tot . Que començ a treure dobles de vint de dins aquesta bossa verda , i
4812	casar . — No se 'n riga de mi , senyor rei ! — deia s' al-lotona — . Qui ho	ha vist	mai , un rei casar -se amb una mesquineta com jo ? — Qui ho ha vist
4813	ho ha vist mai , un rei casar -se amb una mesquineta com jo ? — Qui ho	ha vist	mai ? — deia el rei — . Idò ara se veurà . — No res — arribà a dir s'
4814	o veuen — exclamava Na Joana — , com ho és , beneit , aquest homo meu ? Veïès qui ho	ha vist	mai , es batle tenir potons ! I En Pere que no se donava raó a
4815	? — diu Na Joana a la Justícia — . El senten ? Veïès , ploure faves i xuia ! Qui ho	ha vist	mai ? ... Encara hi posaran dubtes , de que és beneit i redeneit ? Aquí la Justícia
4816	! — digué l' amo En Nofre — . No em pensava que fosses tan blaià . Ves qui ho	ha vist	mai , etsisar ses mules ! Me n' admir de tu que encara cregues amb aquestes
4817	p'es caminals d' aquell jardí , mira qui mira plantes i abres ; i com ho	hagueren vist	tot , que tornaven entrar dins es casal , En Bernadet se paupa ses butxaques , i
4818	, i foris . — Però qui ha vist mai esser lladre ? — Ningú hi ha que no ho	haja vist	. Ja és més bo de fer veure lladres , que no veure 'n : no hi
4819	uiots ferm ! — diu En Bernat , mirant -la -se de coa d' ui — . Tu mateixa ho	has vist	que no me som desmandat un punt de lo que l' amo m' ha
4820	un gran malaveig per salvar en Miquelet , i aquesta mesquina se 'n seria temuda , ho	hauria vist	. — Sí que és ver ! Sí que és ver ! — se posa a dir tothom . Aleshores
4821	taiat es cap ! Sí , jo l' hi diré , a mon pare , que jo mateixa ho	he vist	amb sos meus propis uis ! Dit i fet , ja s' espitxen tots dos cap
4822	cara de la senyora princesa , va dir : — Jo en puc dir la prima perquè ho	he vist	tot . — Vaja idò , conta -mos -ho tot fil per randa ! — diu el rei — . I
4823	Trompa . — Ah bereiol ! ... Ell no en tens una mica d' allò que frigen . — Jo ho	he vist	amb mos propis uis . — Sa teva coa ! — Ja no en vui sentir parlar pus !
4824	un àngel del cel que som davallat per veure com estava aqueixa església . Ja ho	he vist	tot i ara me 'n torn allà dalt , an el cel . A veure vós
4825	duït aquí , segons me diuen , perquè el senyor jutge el sentencià a mort . — Ja ho	he vist	que n' entraven un — diu aquella senyora — : d' una trentena d' anys , un bell
4826	, me dóna s' escarada per quatre querns de dobles de vint . I avui , ja ho	heu vist	, les he aplanades . Com En Manent sentí aquest rossinyol , li demana : — Que te
4827	és que de pressa , i ses raons siguen acabades ! — Vaja ! — digué sant Pere — . Ho	heu vist	? Vetaquí lo que heu guanyat . I no és que jo no vos avisàs ! En
4828	a mala mata ! O vos pensau que no acab mai es quefilar ? Com no ho	heu vist	aqueix dies passats , que es meu xorrèstic era un tres i no res ? No
4829	menar -los -mos -ne ; i per això m' han enviat a mi , i ja ho	heu vist	, que aquell senyor que apunta m' ha dit que éreu voltros . I jo vos
4830	sense volar -se , mai per mai hauria pegada . Idò bé , aquest homo era allà , i	havia vist	i sentit ses raons de mon pare i es jutge , i se veia aquell
4831	' ho contaré . I li conta , fil per randa , tot lo que li havia succeït i	havia vist	dins aquelles casetes blanques . — Jesús ! Jo també hi vaig a fer -ho , an això !
4832	— . Jo l' he sentit , perquè estava amagat aquí devora , que deia tals paraules , i	he vist	que tu tot d' una li has amollada sa coa ; i jo he pensat
4833	d' una , ja ho crec , toc-toc ! a sa porta . Com Na Catalineta , que ja	havia vist	volatetjar es canariets grocs canta qui canta , sent aquells tocs a sa porta , tota
4834	estona en remuí . Encara no era arribat an es sòl de la mar , i ja	he vist	un estol de cabres que nadaven com a peixos i sortien de ses ones
4835	, i cap a sa seua a posar miques ! — Mira — va dir an En Pere — , ja	he vist	aquell subjecte que li has venuda sa roba , i ja he cobrat . — Bé mos
4836	s com noltros ? — No vos espireu massa , tampoc ! — deien En Lau i En Sion — . Ja	heu vist	lo que mos ha succeït amb lo de sa bandera : voltros tan confiades i
4837	a mirar -lo -se de prim compte . — Què serà això ? — comença a pensar ell — . Jo	he vist	aqueix caratge i aqueixa roba ! I a on és que l' he vista ? A
4838	se veu que cap de noltros hi ha capllevat mai , tota vegada que negú l'	ha vist	ni en sap trallat ni memòria . Això tal volta ho sabrien es peixos de
4839	ver que retirava tant an es seu fii , aquell fadrinel-lo desconegut ; i , com l'	hagueren vist	, prou que ho digueren que era justifet es seu fii Miquelet . I què fan
4840	vist ni topat mai tal penyal ni casal , i cap n' hi hagué que l'	hagués vist	ni topat mai . Llavo ell me digué que tal volta vós ho sabríeu , aont
4841	? — No m' enganarà , no ! — deia ella — . Sabeu quin bell jove que és ! Oh si l'	haguésseu vist	! Té mel a sa boca i gràcia per tot el cos ! I es fii
4842	canta qui canta ! fins que té sa roba més blanca que la neu . Si l'	haguésseu vist	, an En Bernadet , quins uis que feia , veent Na Margalida tan garrida i tan
4843	canta qui canta ! fins que té sa roba més blanca que la neu . Si l'	haguésseu vist	, an En Bernadet , quins uis que feia , veent Na Rosa tan garrida i tan
4844	tan fortes que amb set llençols no les porien tapar ; així és que no l'	han vist	eixut mai ni que mancap gens , per molt de temps que estiga sense ploure .
4845	sembla que un fió que tenien los descomparegué , no saben per on i no l'	han vist	pus ! Aquell senyor , com sent aquestes comandacions , se trastornà molt , estigué

4846 a aviat fonc benes i sant Jordi, tot cantant victòria, va descomparèixer, i no l'
 4847 que la porien tair a espasades. Qui no veren fonc el sen Felet, ni l'
 4848 és un bell jove i que fa cara de gran senyor. — I a on l'
 4849 lama. En Mendai se fa tres passes enrere perquè sa flamarada no el llepàs. — L'
 4850 tornà un grandíós camp de foc, tot brases i calius, fent flamaradeta. I allà l'
 4851 reviscolava, fins que va haver reviscolat de tot. En Joanet el despenja i allà l'
 4852 . Es gallet verd l' aplega, i aixeca de bell nou sa pinteta, i allà l'
 4853 comes, hagué de ballar i deu més, com un pern de rifa; i allà l'
 4854 se 'n va sebre desfer ja així mateix, a força de forces. I allà l'
 4855 sa cuera i sa forqueta. I En Joan ja hi està afuat i allà l'
 4856 , d' aquelles que deixen amb un peu alt sols de veure -les. I allà l'
 4857 com hi entrava ella per oir missa es diumenges i festes colendes. I allà l'
 4858 que pasturava sa més descansada del món. En Joan, ben segur de que negú l'
 4859 així com li deien, li presenten sa fadrineta, que va dir que ella no l'
 4860 llegos allà deçà aont fan es niu ses cegues dins es grec. Jo ja l'
 4861 un bon homo i no crec que engan, però jo no el conec ni l'
 4862 ; ell era es qui havia feta aquella mort, i, com era fuit i ningú l'
 4863 que aquest se 'n fos anat a caçar. Com ja feia una estona que l'
 4864 ont tiram? — A tastar aquests — respon s' animalot, signant es porcs, que ja l'
 4865 ses coses prenguen. Ja no se n' hi presentà cap, de metge, perquè tots l'
 4866 que En Miquelet les era caigut de desgràcia a la mar i ja no l'
 4867 caigut de desgràcia a la mar, tot d' una s' era afonat i no l'
 4868 esclatabufetes d'En Bernat. Giren sa vista an aquell palau que sa nit passada l'
 4869 el tenia a ses tres pedretes. Es metges més anomenats de tot es reinat l'
 4870 , dient -me que li era caigut dins mar, s' hi era afonat i no l'
 4871 'ets homos més esforcegats i més acorats; no menava por a Meco i mai l'
 4872 me 'n dugué molt lluny molt lluny i llavò me va descomparèixer, i no l'
 4873 s capses davant, s' exclama: — Ja deus haver vist mon fii Beuteusel! — Ni l'
 4874 diu: " Ja deus haver vist mon fill Bernat!", tu li has de dir: " Ni l'
 4875 escapà: — Ja deus haver vist mon fill Bernat! — Jo? — diu Na Joana —. Ni l'
 4876 ; i si et diu: " Ja deus haver vist mon fill Bernat!", respon -li: " Ni l'
 4877 ser això? Ja deus haver vist mon fill Bernat! — Jo? — diu Na Joana —. Ni l'
 4878 exclama: — Ja deus haver vist mon fill Bernat! — Jo? — diu Na Joana —. Ni l'
 4879 , que com la veuen ja li diuen: — Ja deus haver vist es negret! — Ni l'
 4880 n allò, romanen sense polsos i diuen: — Ja deus haver vist es negret! — Ni l'
 4881 ses xeremietes davant. — Ja deus haver vist es negret! — diuen elles. — Ni l'
 4882 d' on eres ni a on estaves? — Mai — diu Na Catalineta —. Ses vegades que l'
 4883 ? — digué sa senyora amb molta de catxassa. — I que no és vengut? — Jo no l'
 4884 sos esperons de gall i un vestit com l' Anticrist, l' he comparat, com l'
 4885 s' exclamà plorant: — Però, i què serà estat d' aqueix fii meu? Aquí no l'
 4886 que anomenar En Tià Cormena: i En Tià això, En Tià allò. I no l'
 4887 pensa: un cop fixava els uis en terra, un cop a ses bigues. Allà li
 4888 es pa, que sempre havia tenguda mel a sa boca per ells, i mai li
 4889 es cavallers més valents i esforcegats que són sortits a combatre amb ell no los
 4890 està bé anar -me amb aqueixa traïdoria de tancar -me dins sa gàbia, com m'
 4891 aquell —. No sigues tan remolesta! I què és açò, tant de pentinar com Déu mai
 4892 on ve ara aquest roi d' injúries que m' etzibau, tan enrabiats com Déu mai

han vist pus devers Sóller. § 19 Sa por de Son Cotoner N' hi sortia dalt sa sala,
 han vist pus. Car li sortí voler veure de prop sa ciutat de ses bruixes. Com
 has vist ? — diu son pare. — El vaig veure — diu ella — una partida de diumenges i festes
 has vist ? — diu En Paparró. — No, ni ganes! — diu En Mendai. — Fé 't tres passes env
 , an es pobre cavall d'es Vei Orquès, pegar bots i més bots i
 hauríeu vist , an En Miquelet, sà i bo, com si mai hagués tengut res de nou.
 hauríeu vist , una mirada dins es miraiet! i una pentinada amb sa pinteta!, una altra mirada
 hauríeu vist bots i bots i comes a l' aire!, sense gens d' aturai, perquè son
 hauríeu vist engolir -se amb una exha- lació tota aquella cuixarra de porcella rostida. No deixà
 hauríeu vist fer sa viona, enfora qui enfora bon concert. Com va haver fet atzanet de
 hauríeu vist , an el rei, guaita qui guaita per sa finestra com aquelles tres germanes pujaven
 hauríeu vist , an es comte, tot apurat perquè no sabia com escometre -la ni arrambar -s'
 havia vist ni reparada sa seua fuita, seguí amb sos porcs fins horabaixa de tot, que
 havia vist caure a la mar, an En Miquelet, sinó que un dia dematí la criden
 havia vist , an aquest penyal, altres vegades, passant, feia estona; però ahir, passant -h
 havia vist mai. Se presentà aquí i me demanà quina era s' al-lota més pobra
 havia vist amb s' arma amb ses mans més que aquell pobre ciutadà, que no el
 havia vist partir amb s' escabotell de criats i cans encoblats de d' allà cap a
 havien vist i ho donaven a ses comes. — Ai, a tastar aquests! — diu en Joanet —. Saps
 havien vist i havien feta quetxa. Aquí En Joanet s' entresent de ses dictes, i se
 havien vist pus, i que consideraven que qualche peix a l' acte el s' havia engolit! —
 havien vist pus en tot aquell badiu de mar. I perquè ves el rei que era
 havien vist tan enrere, que no estava gaire més de mig fet, i el me veuen
 havien vist i no li trobaven cura ni remei i tothom ja el veia mort i
 havien vist pus. — I quin temps fa d' això? — demana sa senyora. — Tants d' anys! — diu
 acoquinat per res. En Biel Corcó un dia li diu: — Tu dius pertot que
 he vist pus blanc ni negre. Caminant a la ventura, som arribada an aqueixa ciutat... I
 he vist ni col-letgit — diu Na Joana. La reina romangué pensativa i consirosa tot aquell
 he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l' he deixat! " Dir -li
 he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l' he deixat! — Calla, mala
 he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l' he deixat. " Na Joana
 he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l' he deixat! — Calla, mala
 he vist ni l' he mirat fins a l' hora que l' he deixat! — Calla, mala
 he vist ni col-legit! — diu Na Catalineta, perquè es negret li havia comanat que, si
 he vist ni col-legit! — diu ella, ben remolesta. Es vespre Na Catalineta demana a ses
 he vist ni col-letgit! — diu ella ben rabenta. A la fi ses madones obrin sa
 he vist , just m' ha demanat si voldria un vestit d' aquells tan polits tan polits;
 he vist . Mentres estaven amb aquestes, cridant com un desesperat, passa un al-lot amb un
 he vist , a Judes 'nant a cavall. Es senyor era un roig mal pèl, i ja
 hem vist pus en verd ni en sec! — No en sé res, germaneta — diu es polissó
 heu vist , an En Tià? I a on deu esser En Tià? I si ell no
 hauríeu vist fer -li fer feina, an aquell cap seu; i lo mateix d' un ca
 havien vist barretjar negú nat del món, quant i més es de sa barca que anaven
 han vist pus: tots los ha fets benes. Encara sa fia del rei estava amb sa
 has vist tan infundat amb so cantar? Sí que ho és una gran polissona, sa qui
 ha vist ? — A poc poc! — diu ella —. Em pentín perquè em dóna gust i gana, i
 ha vist ? A una dona de bé com som jo no la maltracten d' aquesta manera!

4893	s' al-lot més placent i més llevent i més bon al-lot que mai	haguessen vist	. Qui sobretot n' estava ben alabat era es senyor , perquè encara no li havia
4894	sa barca d'En Miquelet , deixant -la estibada amb tant de carroportal com Déu mai	hagués vist	, el rei moro agafa En Miquelet , i cap an es jardí s' és dit !
4895	ella senyora — : d' una trentena d' anys , un bell homo , es més respectable que mai	hagués vist	. I he pensat en mi mateixa tot d' una : no és possible que aquest
4896	aqueix cabdells i m' ha dit : " Es coll hi va , si enlloc del món mai	han vist	un fil millor per broidar una bandera ! " Perquè llavò aquell diantre de botiguera m
4897	! — diu es llop . I tots aquells animals , un darrere s' altre , varen dir que mai	havien vist	tal penyal , ni noves . — Senyor rei — arribà a dir sa raboa — : que poria dir
4898	per no anar a peu quan has de fer un camí un poc llarg . Mai	hem vist	que tengues cavall ni cotxo per anar a part o banda . D' això estam
4899	seguit seguit , perquè sa cera era sa més xereca que tenia s' escolà , que massa	havia vist	que no la cobraria , en no esser d' al-lots d'es mort , allà
4900	, perquè diu que no n' hi ha cap que li agradi , i que només n'	ha vist	un mai que li agradàs , però que li descomparegué i no n' ha sabudes
4901	ha un , d' abre — diu la Mort — . Però saps quin abre que és ! No n'	has vist	cap mai de consemblant . Acostem -mos -hi , el voràs de prop . S' acosten a
4902	de tot es cos , amb una cara lo més polida , dorm qui dorm . No n'	havia vist	cap mai Na Bet , de jove que li agradàs tant , i vos assegur que
4903	lota més guapa que és venguda ! Ja t' hauria agradat veure -la ! Jo no n'	havia vist	cap mai : ni n' hi ha una altra en tot lo món ... — I no
4904	mestre — . M' engana que no li agrad . Ja és més mestre que jo . Mai n'	havien vist	cap que afaitàs tan polit com ell . Què me 'n direu ? Ell es dia
4905	seu . Ell era tothom que se 'n feia creus , d' aquell vestit , perquè no n'	he vist	cap mai que s' hi pogués comparar ni de cent llegos i no se '
4906	a de vint ungles ? — diu es gigant . — De vint ungles ? — diu Na Marieta — . No n'	haja vist	cap mai , de colomet de vint ungles ! Es gigant així mateix ho trobava gros
4907	precís . Bé que tu massa ho has experimentat . És s' homo més dolent que negú	he vist	. Figura 't que el dimoni fa a mitges amb ell . Ara , com veu que
4908	sí i de pressa . Però , com som estat aquí baix i dins aqueix jardí , ni	he vist	frare ni fraró . — I tu que ets En Joanet Manent ? — diu sa fadrineta . — Per
4909	d' aigordent o a sa bóta de qualque celler ! — A poc poc , dona meua ! Ni	haja vist	cap flasco avui ni cap bóta , ni he hagut mester guardar mai envers d'
4910	rei En Jaume va pendre es castell d' Alaró Quin mallorquí hi ha que no	hauréu vist	mai , de prop o de lluny , es castell d' Alaró , aquest puig agüionat que
4911	s' hortolà . El dimoni , davant tot allò , s' atura i demana a s' hortolà : — No	hauréu vist	passar per aquí un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall ? — Ses cols no
4912	Com prou va haver mirat , s' acosta an es carboneret . — Carboneret — diu — , no	hauréu vist	passar un jovenet i una joveneta damunt un cavall ? — Veniu — diu es carboner — di
4913	ra ! " , i s' animal gruny qui gruny . El rei s' acosta , i diu : — Pastoret , no	hauréu vist	passar un jovenet i una joveneta damunt un cavall ? — Bona la fariem , si jo
4914	i més taliquines , i es qui hi colcaven , més grollers i més desbaratats ; i no	hauréu vist	més que garrots a l' aire i garrotades que plovieng pertot arreu i armaven
4915	d' escola . El rei demanà tot d' una a s' hostaler . — Escoltau , i vos no	hauréu vist	passar ni hauréu acobitida una senyora jove així i així ? — No sé de què
4916	' he de matar ! — diu aquell — . No li ha de valer sant Pere ! — I vós no	hauréu vist	un homo fogint amb un odre an es coll ? — li demana s' olier . — Me
4917	dia per xamba guaità per una finestra d'es castell i afinà lo que no	havia vist	mai : un grandió jardí . Es vespre , com vengué es gigant , que ella li deia
4918	uis ni es batejà , més que per fer ses cerimònies que pertocaven . Es comte no	havia vist	servir una missa tan bé mai . Més esment tengué an es servidor que an
4919	tenir sa gran ditxa de contemplar aquesta galania , aquesta garridesa teua , que no	havia vist	res tant de veure mai ! — Entrau , entrau ! — va dir Na Catalineta , sense mal fel
4920	criats i a ses quatre criades què era estat allò , què havien vist , què no	havien vist	, si es vespre abans havien notat ni reparat res . Tots respongueren sempre lo matei
4921	spre abans havien notat ni reparat res . Tots respongueren sempre lo mateix : que no	havien vist	res , ni havien notat res , i que , quan dormien tots a la regalada , assetsuaixí
4922	Aquí és entrat qualcú ! Aquí dins hi ha qualcú ! — Idò — diu sa fadrineta — jo no	he vist	negú que entràs . — Dignes ver ! — diu es gigant — . No m' engans , si vols estar
4923	tremolor . — I què és estat ? — diu En Joanet . — Què ha d' esser estat ! Que no	he vist	més que fosca , una fosca que la porien tair a espasades , una fosca corgeladora .
4924	vos hauria demanat per amor de Déu que em deixàsseu associar una mica . Com no	he vist	lluir negú en tot això i sa fam i sa set no tenen espera ,
4925	es caporal de tots , es lleó , motàs . A la fi es lleó digué : — Jo no	he vist	mai tal penyal , ni noves ! — Ni jo tampoc ! — digué s' elefant . — Ni jo tampoc !
4926	! Hala un marxandet nou , dones ! Hala qui la 'm compra , an aqueixa joia , que no	he vist	mai en el món res millor ! Un collar d' or i perles i diamants ,
4927	panfonteta ! — respon En Joanet . — Però , per on ets has menats ? — Per allà on	he vist	que hi havia més menjar . — És segur que n' hi havia d' haver per
4928	estona , i mos som fetes massa lluny sense témer -mos -ne i mos som perdudes .	Hem vist	llum aquí , i som vengudes a veure si mos voldrien dar posada per aquesta
4929	uria amb aquesta guarda de cabres ? — I què és estat ? — Jo l' hi contaré . Quan	he vist	que vostè me tirava dins mar , he dit entre mi mateix : Ja va en
4930	, amb aquella sang , i torna un galant jove de vint anys , lo més garrit que	hagen vist	uis de persones nades . Era un fii de rei i aquelles madones l' havien
4931	ciutat i en sent un que cridava : — Qui em compra sa joia més preciosa que	hagen vist	uis de persona nada ? En Miquel , com sent allò , agafa aquell que cridava i
4932	un barranc que hi caplleua un porc singlar . N' hi ha cap de voltros que	haja vist	tal barranc i sàpia a on cau ? Aquelles àligues , una després s' altra , digueren
4933	. — Vaja , aucells de Déu ! — tornà dir s' ermità — , n' hi ha cap de voltros que	haja vist	mai aqueix bo de penyal que surt de dins mar amb un casal an
4934	mirava més arreu es falcó , perquè no se 'n poria avenir , que aquell jove que	havia vist	baix de sa torre cop en sec hagués descomparegut , i cop en sec se
4935	pobila hi arribà amb sos cabeis alts , i contà fil per randa tot lo que	havia vist	: que En Joanet se n' era anat amb sos porcs dins es barranc , que
4936	reina , se tanca dins sa cambra i allà pensa qui pensa en tot allò que	havia vist	a sa vorera de mar . Es seu cap era una olla de caragols , no
4937	cloure ets uis en tota aquella santa nit , pensa qui pensa en tot allò que	havia vist	i sentit an aquella vorera de mar d' aquella Catalineta , d' aquella colometa i
4938	a colgar , En Bernadet l' agafa i li conta fil per randa tot lo que	havia vist	d' aquells tres niguls i de ses tres fadrinetes tan garrides i galanxones i
4939	dins es teus uis , així com me mir dins es teu miraiet ! Na Tereseta , que	havia vist	tot d' una que allò era es fii del rei , no pogué estar pus :

4940	feta , sense motar , fins que un d'es criats que guardaven sa morta , i que	havia vist	es patró Pere passar sa floreta blanca per davant sa cara de la senyora
4941	! És que ell tot d' una va veure que aquella veu cridava aquell homo que	havia vist	adormit amb aquell cavall devora , i va voler veure quin misteri hi hauria en
4942	amb la princesa ! Que em tiren d' una passa si en contar -li lo que	he vist	no la faç riure ! No se n' escapa , de ses meues ungles ... ! No res ,
4943	he cuidat a caure mort , cerca qui cerca i demana qui demana a tothom que	he vist	: no l' he trobada , an aquesta pècora de flor , ni noves . I tu què
4944	en duc cap — diu En Pere — . És que l' he venuda a un subjecte que	he vist	dins l' església , i que vos assegur que feia cara de bon homo ferm ,
4945	iança que els encanteris que havia donats a Na Susaina amb aquelles figues flors que	hem vist	que li féu pendre , era anat a Felanitx a comprar -los de ca sa
4946	sa fadrineta — que fareu testimonis davant mon pare i mu mare de tot lo que	heu vist	de mi i d' aqueix jove ? — Sí , Senyora Altesa ! — digueren tots set . I a
4947	dacions . Capetjant deia entre si mateix : — No és mala berba , aquesta ! Però qui	ha vist	mai fer -me tornar s' al-lot calàpet ... ? Bona la vaig fer d' enviar -
4948	ada poca o molta . — Però , fii meu ! — deia sa mare — . Que ets tornat loco ? Qui	ha vist	mai anar a cercar por ? Que no saps tu que és una cosa qui
4949	a tothom que veia per ont trobaria por . — Por cerques tu ? — li deien — . I qui	ha vist	mai cercar -ne , i tothom en fuig tant com pot ? Déu te n' alliber ,
4950	roba sa serp que menjava paia . — Això no pot esser — s' exclama En Joanet — . Qui	ha vist	mai un cavall menjar carn i una serp paia ? I ja m' agafa sa
4951	arriba a dir : — Jo no vui , jo no puc estar pus d' aquesta manera ... Qui	ha vist	mai una al-lota com jo tota sola dins una mina ? Ara mateix me '
4952	món : — Ni pendré brou ni res , si no el me fa es fustet . — Però qui	ha vist	mai — deia la reina i tots es nobles — un fustet fer brou ? — Se sia
4953	cap a peus , i solien dir : — I aquest que és boig o el fa ? Qui	ha vist	mai passar cap palau ! Passar un palau , com si fos un llagost ! Però En
4954	d' aquestes coses , gràcies a Déu ! A mi no em tracten de gat ! — Idò , qui	ha vist	mai creure -se que , en dir això an aquest canyemet , hagen de sortir plats
4955	romanial . — Però què diantre pot esser això ? — deia el rei tot astorat — . Qui	ha vist	mai un fabiol parlar ? Li passa p'es cap una idea feresta i crida
4956	hi habit , amb vós ! I aont treu cap manar aquesta casta de feines ? I qui	ha vist	mai també voler que me menjàs ses faves sense destapar s' olla , i es
4957	esquelles a l' aire . — Però bé ! — deia ell , tot confús , tot esglaiat — . I qui	ha vist	mai ses egos volar ? — Mai s' era vist , però es veu ara — deia es
4958	nces fins d'es cap d' una mesada . — Bèstia , més que bèstia ! — deia ella — . Qui	ha vist	mai dur un porc gras fermat damunt un ase ? Com no ho veies que
4959	l' i , en arribar -li , bones cimades ! — Jo t' he de matar ! — deia ella — . Qui	ha vist	mai dur una caldera rossegant de tan enfora ? — Idò com ho ' via de fer ? —
4960	— Però què vol dir lladre ? — Vol dir que ho vui esser , i foris . — Però qui	ha vist	mai esser lladre ? — Ningú hi ha que no ho haja vist . Ja és més
4961	que mos pagaràn per a Nadal . — De tros de banc ! — diu sa mare — . I qui	ha vist	mai es cans haver de pagar ses sobrassades ? Deuen esser persones , es cans , per
4962	manifest , el se cuidà a menjar frit . — An-a qui ? — deia fent sabonereta — . Qui	ha vist	mai donar dos corters de xuia gruixada per tretze paums de drap ? I oferir -
4963	el me veu tan xalest , li diu : — Mai diries qui he vist avui ! — I qui	has vist	? — diu ell . — Idò es meu germà Bernadet ! — diu ella . — I per què no l'
4964	gran caçada . Com Na Bet el me veu tan xalest , li diu : — Mai diries qui	he vist	avui ! — I qui has vist ? — diu ell . — Idò es meu germà Bernadet ! — diu ella .
4965	demanaven son pare i sa mare a on era estat , què li havia succeït , què	havia vist	, per on era vengut , com s' era campat ; però no foren capaces de treure -
4966	vegada an es dos criats i a ses quatre criades què era estat allò , què	havian vist	, què no havien vist , si es vespre abans havien notat ni reparat res . Tots
4967	, En Joanet ! Estava tot embadalit , tot empantanat ; no sabia de quin món era ... Res	havia vist	mai que li agradàs tant , que li donàs tant de pler . Se n' hauria
4968	blancs ni negres . A la fi troba un homonet vei que li diu : — En Salom	he vist	que se 'n menava dos . Se 'n va a can Salom , i el troba
4969	-les -se , i les s' etzibà tot d' una que se varen esser badades , segons	hem vist	; i per lo mateix es tres germans se n' hagueren d' estrènyer es cap
4970	li feren figa , no sabia aont s' havia de posar : era lo mateix que si	hagués vist	el mal esperit . A la fi va poder rompre , i digué amb una veu
4971	scolta ! Escolta , m' has dit ? Ben de pressa que prengué escala ! lo mateix que si	hagués vist	el mal esperit . Com va esser damunt , ses comes no en volgueren pus , li
4972	i demana la reina . La reina , com la veu , fuig com un llamp , just si	hagués vist	el mal esperit . — Senyor rei — diu aquella dona — . Se fa precis dir -ho tot .
4973	peu-rossec amb una crosseta per un camí i , com li demana En Bernat si	hauria vist	passar mai per allà cap palau , aquest homonet se destira d' aquesta : — Ara que
4974	cinc sous quatre sous . — No vos deman res d' això — diu el dimoni — , sinó si	hauríeu vist	passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall ! S' hortolà torna sucra ets
4975	euveies ! — diu es pastor — . Anau a l' amo , si en voleu cap ! — Vos dic si	hauríeu vist	passar cap palau ? Aquells el se miraven de cap a peus , i solien dir : —
4976	germaneta , no em diríeu per amor de Déu i per amor de sa Mare si	hauríeu vist	passar cap palau . Uns li deien just que no i altres se 'n reien
4977	cansa , alcança . Per això no se cansava mai de demanar a tothom que topava si	havian vist	res pus que fosca ! Però quina fosca , germanets ! Gela es cor ! — I tampoc no
4978	En Joanet . — No me 'n parleu , l' amo ! Que em tiren d' una passa , si	he vist	passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall . — Si sou afectat de coent —
4979	si en voleu comprar , digau -ho . — No vos deman això — diu el dimoni — , sinó si	heu vist	passar un fadrinet amb una fadrineta damunt un cavall . — Es capellà està per mi !
4980	ue es capellà ja està revestit ? — No dic això — respon el dimoni — . Vos deman si	heu vist	passar un fadrinet amb una fadrineta damunt un cavall . S' escolà ja no li
4981	, que cridava tot dient : — A on me veniu ara amb sa missa ? Vos deman si	heu vist	passar un jovenet i una joveneta damunt un cavall ! — diu el rei tot impacient . —
4982	hora que se n' han duita sa darrera sàrria que em quedava . — Vos dic si	heu vist	mai o si sabeu aont devers cau un penyal amb un casal an es
4983	llengo baldufenca . — Sa feina que vos man — diu s' ermità — és que em digueu si	heu vist	blanc ni negre , i ara cop en sec t' has tornat deixar veure ? — És
4984	qui conversa , sa fia del rei li demana : — I com diantre aqueixs dies no t'	hem vist	obrir , de dins sa soca . — Oh quina pudor que fa aquest brut ! — diu sa
4985	ha dins aquest altre rebost ! — diu En Bernat , i apuntà a s' altre que també	havia vist	aquest mort , i se n' anaren a donar part . La Justícia hi compareix , i
4986	darrere ets altres dos , enrevolta qui enrevolta . Aquells homos que havien trobats	havian vist	

4987	sa mala fada vénguen alabances i més alabances de tot quant veia ! I , com va	haver vist	es jardí i el varen haver trescat tot , sa gran revetlera se destira d'
4988	mostrar -ho a son pare , més xalest que un Pasco . Com son pare ho va	haver vist	, va dir a s' al-lot : — Mira , torna -te -n' ho allà ont ho
4989	passava de ver que aquell casal era superior an es palau reial . Com ho varen	haver vist	tot , el rei , la reina i ses seues fies convidaren En Bernat a fer -
4990	bé , s' exclama : — Que em tirin d' una passa si en tota sa mea vida	havia vist	una cosa més preciosa que aquest anell ! No , aquest anell ja no surt d'
4991	es faria tan dolent que no me deixàs pegar una panxadeta de murtons . Si vos	hagués vist	per aquí , prou que vos hauria demanat per amor de Déu que em deixàsseu
4992	conegut ? Jo era aquell calapetet qui se torcava ets uis amb una cameta . Com vos	he vist	, que vós me miràveu i no em coneixíeu , no he pogut pus , i he
4993	uells . — Es dotze mesos ! — diu sa jaieta — . No me som enganada de res . Com vos	he vist	tan plantosos i tan ben carats , ja he sospitat que éreu bona gent i
4994	ho veurem , En Gelat a on s' ajaurà ! Sobretot , ell aquell dianxe de maneta , com	hagué volat	per damunt un sens fi de caminals , pren cap an es casal i , com
4995	perill que en caigués cap , de duret d' or , dobleta , ni dobla de vint : totes	havien volat	... per enterrar aquell diantre de mort . Així mateix l' homo va perdre ses riaies ,
4996	' n . Se n' hi fa set pans i amb quatre xuclades tota sa cuinada va	haver volat	. — Vénguen ses cuixes d' ase — digué com encara tenia sa boca plena de sa
4997	, que esperaven amb una devoció que no és de dir ; i prompte tot va va	haver volat	. Ja no se 'n resà pus , del compare En bou . Dins sa pleta ja
4998	, per por de no esser -hi a temps . Tota sa mel amb una exhalació va	haver volat	, i més n' hagués duita . Ets ous casi no caberen dins dos covos , los
4999	senyor , riguem i folguem ; i , com se 'n temé , ses dues dobles de vint varen	haver volat	, perquè sabeu que ho són , de voladors , es doblers ! Si un no els està
5000	posen en taula , i peguen a ses sopes lo primer , i al punt totes varen	haver volat	. Llavò treuen sa galina . I el rei què fa ? Li taia es cap , ses
5001	romandrè fadrí que no em casaré amb una altra , com som Bernadet ! Com es canaris	hagueren volatetjat	i cantat un poc per davant es finestró de Na Catalineta , davallen i se
5002	vendre : lo que mai havien tengut era estat un homo que amb cap d' elles	hagués volgut	posar es coll davall es jou del sant matrimoni . Eren tan lletges , que a
5003	altres que hi ha an aquesta taula : ja que cap d'es mariners mos ho	ha volgut	dir , com va esser que En Miquelet va caure a la mar i lo
5004	a papa ? I com dimoni t' ho has fet ? — És el Bon Jesús que ho	ha volgut	, i no més ! — diu En Joan — . I tu quina carrera has feta ? — Ja ho
5005	una Magdalena — . No sé com no som morta ! És el Bon Jesús que no ho	ha volgut	! Ai fii meu dolç d'es meu cor ! Ja no puc pus ! Està fet
5006	tat ? — Encetat ? Capolat . Sobretot , no sé com li som fuit ! És estat que Déu ho	ha volgut	i no pus ! I no és estat això lo més feres encara ! — Què me
5007	es capità . — Ho vaja a sobre vostè — diu sa carnissera — , si sa senyoreta no ho	ha volgut	dir mai . Poreu fer comptes es coratge que cobrava es capità com sentia aquelles
5008	fang , no espers que t' hi puga treure sempre ! Ara és estat que Déu ho	ha volgut	i no més ! ... Uis espolsats idò , i fora son ! ... o , si no , te rompré
5009	que morir -se ; i la pobra que tirava llamps i pestes com si tot ho	hagués volgut	encendre . I an es jai li vengué an es cap fer -la -hi estar
5010	' enganaria molt que fesses tec , allà on han feta fetxada tots ets altres que ho	han volgut	provar . En Cameta-curta va dir an el rei que estigués descansat , que o
5011	jove , més agradà sa duquesa jove a s' al-lot , i ell sí que ho	hauria volgut	no moure -se 'n , d' aquell port , per poder contemplar sa garridesa i galanxonia
5012	no eren . Eren totes prou ben carades i galanxones de tot es cos ; però encara ho	haurien volgut	esser més . Cerca qui cerca qualche remei per tornar més garrides , topen un dia
5013	per cap . M' han dit que tu else guanyes a tots ; i jo no ho	he volgut	creure que no mos provàssem . Per això vénc , per veure qui guanya de noltros
5014	cucuiques i capcuruculls de muntanyes i turons . Això és lo que hi trob i ho	he volgut	amollar per lo que puga convenir a Vossa Reial Majestat . — Gran mercè m' has
5015	d' orde de Vossa Reial Majestat que m' havien feta aquella rebuda . Jo no ho	he volgut	endardellar , sinó que els he dit que me mostrassen , més que de pressa , sa
5016	homonet com un gri i m' ha donada sa força de ses nou germanetes , i	ha volgut	que vengués a fer aquest parei de proeses que heu vistes perquè col-letgigueu
5017	nava davant . Tenia es cinc sentits i ses tres potències damunt aquella hermosura i	hauria volgut	tenir cent uis a cada cabeï per poder -la -se mirar millor . De tantes
5018	a terra de cristians . Per això hem tocat an es port d' aquesta ciutat i	he volgut	venir a contar -ho a Vossa Il-lustríssima . — Trob — diu el bisbe — que has
5019	' haver manllevat un dia an es febrer , i aquest dia que es març no l'	ha volgut	tornar mai a son amo tot ho fa anar a través . Diu s' adague :
5020	les tres taronges ! Sabeu que li va caure de tort que es gigant no li	hagués volgut	dir aont era ! Arribà a tenir -ne tant de mal de ventre , que , pensa
5021	sa dona , que estava mal a pler de tot , com veia que ell no li	havia volgut	dir aont era l' amor de les tres taronges . Tant s' hi arriba a
5022	poca son tenia i més mal de ventre sobre allò que es gigant no li	havia volgut	dir . Sabeu que hi arribà a estar , de mal a pler ! Aviat ses ganes
5023	cop descuit l' havia tancada dins aquella cambra , a on la tenia i no li	havia volgut	obrir per més pregàries i amenaces que li havia fetes perquè li obrís , i
5024	aclarides aquelles tres coses , i que demana per dir -les -me . I jo no li	he volgut	contestar que no n' hagués parlat abans amb vossa mercè . — Bono — diu son pare —
5025	ara allò que he entès que me volia dir es cristià i allò que li	he volgut	dir jo amb ses senyes que li he fetes . Quan ell ha alçat un
5026	d' aquesta manera , i cap n' hi ha hagut , d'es meus amics , que m'	haja volgut	fer es favor . Llavò mon pare m' ha enviat a vós a veure si
5027	, o el dimoni hi ballarà de capoll , o han de sobre per què no m'	han volgut	donar més clarícies de sa mula . An el rei m' en vaig a contar -
5028	aquella cambra , i li contaren que s' onclo moro la tenia allà dins perquè mai	havia volgut	casar -se amb ell , i que ell prou la insultava sempre que volgués esser
5029	, per més haver , s' és encamellada dalt sa paret , i fort i no et mogues	ha volgut	per fus sa forca d'es forn , i per filoa es burjó encerregat amb
5030	fogia de vós — diu aquell — perquè no el matàsseu ; i , fort i no et mogues ,	ha volgut	que amb una trinxetada li tragués sa butza , perquè ha dit que l' embarassava
5031	ella ha plorat tant , veïès si n' ha feta cap gota del cel ! Se n'	ha volgut	riure de mi , es políssó ! Ja no se 'n riurà pus ! Jo l' hi
5032	! Se veu que ha passat gust de jugar -los a la pilota i que n'	ha volgut	fer tres dies ! Aquell senyor agafa l' amo i s' hortolà , i los diu : —
5033	s pogut riure . — Mestre — li digueren tots — . Això no va pus ! Aquest políssó n'	ha volgut	fer pica de porc , de tots noltros ! Això no va pus ! A veure si

5034	encara se mantenia fadrina , perquè per més partits bons que li eren sortits , no n'	havia volgut	cap , perquè cap homo hi havia que li agradàs , i s' únic que li
5035	on treu cap anar a sospitar si seria Na Marió mea ? Noltros no te n'	haviem volgut	parlar per no haver de reverdir ses nafres de sa desgràcia ferestíssima que tenguere
5036	vos tenim ! Ja no en fareu d' altra ! Aquí vos desxuiam sense apellació ! Vos n'	heu volgut	riure massa , de noltros , sense haver -vos donat cap motiu ! ... Si no volem acabar
5037	que a ella li sabia era que son pare no l' hagués volguda escoltar ni	hagués volgut	apurar ses coses i dur -les a s' enfront i que no hagués observat
5038	on pegar -la , va dir : — 'Xa l' -me fer , an es patrò Pere , qui no	ha volgut	que li menàs pus sa seua barca ! Jo n' hi he de fer una
5039	fogir -ne , de sa fia del rei , s' hi seria aficat més que ella no	hauria volgut	. Era que es mestre no sabia lo que hi havia davall es terròs . I
5040	tornàs sa paraula i es dos braços que son pare li havia tomats per no	haver volgut	ella tirar es Rosari . Què me 'n direu ? Ell es dia que acabava sa
5041	de son pare , sense ella haver fet res de mal , sinó més tost per no	haver volgut	fer es mal que es mestre volia . Com se suposa Na Catalina ja veia
5042	allà on jeia la senyora princesa , que des que li eren sortides ses banyes no	havia volgut	deixar mai es llit , crida el rei i la reina , i diu a tots
5043	vius o si són morts . Però perquè no te 'n véngues a gremolejar si no	he volgut	fer per tu lo que vaig fer per ells , t' armaré sa barca ben
5044	dir -me ase ni bèstia ni a fer -me ofertes de pagar . I jo no	he volgut	estar pus amb aquestes , i vénc a vostè a donar -li part d' aqueixa
5045	meua — dic jo — , has de creure i pensar que em som enfilat per aquest pi ,	he volgut	arribar an es cucuió , i aquí me tens . Però , i tu pareix una reina !
5046	farratge va estar molt més espipellada . Se veia que en ' vien menjat tot lo que	havien volgut	. — Bon gordià mos ets sortit ! — diuen an En Pere ets altres dos . — No res —
5047	que ningú , va creure que era així ; i manà a l' acte que aquell qui	havia volgut	fer la trempa d'es set caps , el fermassen a ses coes de quatre
5048	d' aqueix senyors que nom Catalina , que ja és una fadrina acabada i no s'	ha volgut	mirar cap homo mai , perquè diu que no n' hi ha cap que li
5049	obligades ! Males ànimes que no em porien tocar un pèl d'es cosset meu , s'	han volgut	venjar de vltros ! Però s' hi posaran sa mà ! La s' hi posaran ! Jo
5050	rei Orquès — , parlem clars : En Bernat t' ha tancada dins aquesta cambra i no t'	ha volgut	obrir perquè jo li havia comanat que t' hi tancàs i no t' obrís . —
5051	un forc d' anys , encapirronada amb so mal-bocí i amb sos etsisos , no t'	has volgut	escoltar es qui t' avisaven per bé , fins que has tengut es cap romput
5052	mala jaia quedarà morta dins es llit , per càstig de tantes de vegades com t'	haurà volgut	matar . Te 'n vas llavò dins sa cambra que fa nou , agafes ses maçoletes
5053	de rubins , que negú havia sabut d' ont sortia , que el rei tot d' una	havia volgut	ballar amb ella , però que ella , a l' acte d' haver -hi ballat , era
5054	de brillants , que negú havia sabut d' ont sortia , que el rei tot d' una	havia volgut	ballar amb ella , i hi volien ballar també tots ets altres senyors fadrins , però
5055	i ben bo que el trobaren . — Sobretot ! — va dir sa mare — , aquestes dues vegades	ha volgut	Déu que no t' hi trobassen , fii meu dolç ! Per amor de Déu no
5056	pare d' ànimes que passava per aquí , i ha sabut com vos trobàveu , i vos	havia volgut	veure ! — Ja estic content ! — diu es capità , sense moure -se de dalt es sac-
5057	una pedra . — Veus aqueix camp ? — diu el rei — . Idò es vespre el m' has d'	haver voltat	de paret , sembrat de vinya , vermat , trepitjats es reims i fet vi per beure
5058	de via com es sol , és ben segur que en vint-i-quatre hores l'	hauria voltat	. Tothom també quedà de pedra davant tal sortida , i no pogueren defogir d' haver
5059	de tenir ! — diu ell — . Ton pare , que m' ha dit que , si es vespre no	he voltat	aquest camp de paret , sembrat de vinya , vermat , trepitjats es reims i fet vi
5060	morret a sa rateta , però tan ben cosit que no es coneixia que l' hi	haguessen xapat	mai . I què fa llavò sa rateta ? Se 'n va an es forner i
5061	per no pagar es deutes , pagà es ciurons a quinze i mig menut , perquè ho	havien xapat	amb s' acreedor ; i se n' anà a ca seua amb tota aquella doblerada
5062	. Hi arriba , l' hi troba i ja li diu : — Sabater , cosí 'm morret que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm cerres ! — diu es sabater . — Qui donarà cerres ? — diu sa r
5063	i no et sap greu . Cerres duré a sabater i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm segó ! — diu es porc . — Qui 'm donarà segó ? — diu rateta .
5064	a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm farina ! — diu es forner . — I qui em donarà farina ? — diu
5065	a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm blat ! — diu es molí . — Qui donarà blat ? — diu sa rateta .
5066	a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm fems ! — diu es sementer . — I qui donarà fems ? — diu sa ra
5067	ré a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm paia , i la te podriré i seran fems — diu sa bassa . —
5068	a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — Du 'm dobbers — diu es sostre . — Qui donarà dobbers ? — diu ratet
5069	a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , i sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . — De dobbers — diu es tresor — , negú me 'n treu cap que no sia
5070	ré a porc , porc donarà cerres , cerres duré a sabater , sabater cosirà morro que m'	ha xapat	avellaner . El senyor rei , com sentí tota aquesta contarella de sa rateta , per ll
5071	d'es cap d' una bona estona , i pega foc a sa pipa . Com prou	hagué xuclat	, treu de dins sa taleca es recapte que duia ; el s' empassola , i ja

Temps supercomposts (amb els participis en masculí singular):

1	es sedasset " . Però lo més ferest és estat com he cornat , que m' han sentit ; i una partida ja	han hagut pegat	bot i altre , i amb ses ungles ja m' arribaven p'es peus , i amb sa forca
2	no l' ha triada , senyor rei ? — demana es fustet . — Ell no he tengut temps ! Tot d' una que	ha hagut ballat	, mos és fuita com un llamp . Si demà vespre no torna , està fet de mí . Si torna , Déu

Haver + enclíctic(s) + participi masculí singular:

<p>1 hagen regoneguda sa roba ni tocada sa carta , dóna les gràcies an aquell senyor d' 2 ' ho varen haver acabat — . I no hem pensat a deixar -ne per ella ! Quin perboc , 3 tot d' una havia volgut ballar amb ella , però que ella , a l' acte d' 4 cuixa de porcella rostida i es retaló de pa damunt una pedra plana , després d' 5 considerar què li hauria passat si li saupen aquell bo de sarró , que amb so 6 que eren estat aquells tres gatvaires que li havien feta sa farsa , de resultes d' 7 . En Joanet se despedeix d'es lleó donant -li les gràcies d'es favor d' 8 va haver berenat , que se despedia de l' amo i li donava les gràcies d' 9 a treure 'm de dins es fang ! Jo me 'n pened de tot cor , d' 10 a l' aire d' aquella manera , sense haver -li dit primer ase ni bèstia ni 11 se deixa veure ni de cent llegos . I sa passada més bruta és jo no 12 , tot cridant : — Ah cara de poca vergonya ! I ses meues figues te passaràs sense 13 roegar bé , ell que no té dents ; sa formiga que prenga es cap , i , en 14 bord i bord ; aquella doneta li deia que no ho era , però a la fi , 15 ! quec ! , com veia que la se 'n duien a l' aire d' aquella manera , sense 16 un ofici de mitja mà . Com no se fiaven una de s' altra , esperaren a 17 com un nin petit . — No m' esperava aquesta de tu — deia ell an En Pere — . 18 callar una mica , i diu : — Joanet , així mateix has fet un poc llarg , just per 19 em parreu de donar — diu En Joan — , que no en som gens devot , perquè en 20 uí vos desxuiam sense apellació ! Vos n' heu volgut riure massa , de noltros , sense 21 , i ha gonyat amb aquelles tres coses que Vossa Mercè me 'n deixà dur per 22 encara no és tot . Jec amb tretze matalassos . Lo endemà de sa fuia de rosa 23 tres vegades tot es tancat de sa muntanya d' iràs i no tornaràs i , en 24 , com no s' era vist mai ni s' és vist pus dins Espanya , fins que , 25 aixecada i sense cap senya de mal ? Què li havia de dir jo després d' 26 vénguen amb embuis . — Bono — diu es gigant — , veiam com és que ets per ací sense 27 així en seriem sortits amb un aixec ! Oh quin greu que em sap de no 28 a cunyada demostràs des d' un principi tanta de ràbia d' aquells dos minyons , sense 29 s' ermitanet crida En Joan , que s' aixeca , dóna mil gràcies a s' ermitanet d' 30 ' ermitanet crida En Joan , que s' aixeca i , donant mil gràcies a s' ermitanet d' 31 dematí , a trenc d' auba , se despedeix de s' hostaler donant -li les gràcies d' 32 una al-lota com som jo ... ! An-a qui ... ? Com jo ho veig ... ! Jo mateixa 33 è else passava . — Amollau -me ! — va dir s' acellet aleshores . — T' amollarem en 34 es meus caps de dits . Aviat sabreu quin gust tenen . Es gigant , que se creia 35 anat de bé ! Una mica espès serà , i llavò que no em fii de no 36 que el te faré . — Es favor que et deman — diu es soldadet — és que , en 37 meu fii , perquè no tenc altra cosa i no estaria bé donar aqueixa passa sense 38 siguen acabades : dins tres dies te tirarem dins sa caldera d' oli bullent ; i , en 39 anava a envestir , sa llengo li tornava arrere . I acabà per anar -se 'n sense 40 pas . L' homo , com la sentí , va perdre ses riaies . Ja se 'n penedia , d' 41 se va beure es cop just sa figuera . — Que vos ne penediu , l' amo , d' 42 una bona estona , fins que a la fi diu : — Vol dir vos ne penediu , d' 43 bones popes i són saborosos amb arròs o frits amb esclata-sangs , això després d' 44 gat darrere aqueixa pella ? — Sí que n' estic ben contenta — diu sa mare — , de no</p>	<p>haver -lo acobitiat haver -lo aguiat haver -hi ballat haver -hi bufat haver -lo buidat haver -los contat haver -lo deixat haver -lo deixat haver -vos deixat haver -li demanat haver -li demanat haver -me demanat haver -lo desnossat havent -li dit haver -li dit haver -li dit Haver -me dit haver -te dit haver -ho donat haver -vos donat haver -li duit haver -me engrunat haver -lo enrevoltat havent -lo enviat haver -lo enviat haver -te enviat haver -ho fet haver -li fet haver -lo fet haver -lo fet haver -lo fet haver -me fet haver -mos fet haver -ne fet haver -vos fet haver -me fusellat haver -n' hi parlat haver -t' hi bollit haver -los -ho demanat haver -lo llogat haver -me llogat haver -me llogat haver -se menjat haver -te mort</p>	<p>tan magníficament i toca soletes cap a cal rei . Com la reina véia i no poder -lo tastar ! — Sí que la hi hem feta d' ase , era fuita i negú sabia per ont havia pres . Tothom en tenia mal per fer -la ben neta . En Joan aleshores anava a rompre es foc , per pagar es deutes d' aquell mort havia cobrada aquella virtut tan meravellosa que una òliba li havia pres es capell davant l' església . Aquell homo dormir amb ell , pega bot damunt es cavallet conseier i aquest ja és romandre , l' amo se posa sa mà a sa butxaca , se treu un ! Jo vos promet de no deixar -vos pus i seguir -vos sempre , vénga si se n' hi volia anar . I la pobreta aviat va haver fet mai de quines egos venia , ni d' on era , ni a on estava . d' orde ? I tan geloses com jo les tenc ! I ja és partit , s' hi porà mudar , i tindrà una casa de primera . — Sí que la bord per tres vegades , ell estengué de passos aquell homonet i aquella doneta primer ase ni bèstia ni haver -li demanat si se n' hi volia l' ofici per obrir sa caixa d'es mort , a on creien que tot d' una que no hi havia res de nou per Felanitx ni allò . — No , jo encara he fet curt . — Sobretot , t' haurem de posar dins no ho tenen . — Idò veneu -lo 'm ! — diu la reina . — I que hi cap motiu ! ... Sí no voleu acabar ets alens ara mateix , entregau -mos a tres vegades brou : aquella peça de roba , aquell cussat i aquella llocada de un peu , sa criada que desfeia es llit s' enclou un cabei entre tres vegades , llavò heu de coir ses mudes de s' abre de tota el papa Martí V amb una missió pontifícia an el nord de França , amb tanta de pressa a dur totes aqueixes coses ? I sobretot ! , si tu a demanar . — Idò — diu En Joan — és que me són arribades veus de ! — Vols callar ! — diu s' ericó — . Això no és pas de fer ! — I és res els pobres . Allò li entrà molt endins , per més que no obrís romandre amb ell i ja li ha collat , coster coster , cap an aquelles romandre , ja li ha collat , coster coster , cap an aquelles altres muntanyes ! Ass franc de s' hostalatge , i ja li ha estret , tris-tras tris-tras , es dogal venint -me 'n tota sola , com una beneita ... ! Això seria bo , trobar mon pare i ma mare — digueren tot tres . S' acellet hi pensa una coca , com el sent tan remolest , se dóna per perdut de tot , un poc d' escandalari però lo que és sa llavor , l' he tirada , que me duran a enterrar , abans de donar -me terra sagrada , me donaràs ni motat . — Justament es teu fii és qui manco ho pot sebre ! — , untarem d' aquell oli sa fadrineta d' or , perquè torn de carn . Això sí , les donà les gràcies de lo bé que l' havien ; però anà ben alerta a fer res conixedor davant En Bernat , que , post ? — digué En Bernat , com el veu que el dimoni el se 'n duia ? — I encara tindràs sa poca alaxa de demanar -ho , si me 'n pened ? — es poi blanc , que fa tant de mal a ses figures i an ! No res , davalla , i jas es dinar ! Du 'l a ton pare , que</p>
--	--	--

45	ho veurem en venir sa fosca ! — Idò jo trob que ja passa d' hora d'	haver -hi pensat	. Figurai -vos que se 'n vénga es drac de Sa Murtera Blanca ! — No
46	tan trista , més ho veia que era ella mateixa , i que sa tristor era d'	haver -lo perdut	a ell . N' estava ben segur En Miquelet que això era tota sa
47	ca son pare , ple de ferides , i està molt mal i vos demana ajuda . " En	haver -los posat	aquest billetó , else te 'n dus an es castell del rei d' Espanya
48	-li que te mostri sa cadira que dins infern hi ha per ta mare , per	haver -te promès	a mon pare . — Però i ton pare , on m' enviarà , si hi vaig
49	ses claus del cel i així , en morir -mos , sempre mos servirà de qualque cosa	haver -mos recordat	d' ell . Li posen Pere i aquell infant creixia com una carabassera i
50	, però jo vaig pegar de cul ... Quina culada tan feresta , senyoreta mia ! Creia cert	haver -me romput	s' os mestre i s' espinada i ho hauria donat per ben romput ,
51	en mancaria més que fos un altre ! — digué el rei tot rabent i figurant -se	haver -lo safalcat	. — Idò sàpia Vossa Reial Majestat que som un pobre monjo llec que faç
52	a la mar , i ara per no voler res de lo que teniem tractat per	haver -me salvat	de la mar ? — Qui som ? — diu s' ombra que havia aturada sa guinaveta
53	mai de treure -lo -se . Però sa veinada , a ses tres o quatre vegades d'	haver -lo -se mirat	de prim compte , va dir amb ella mateixa : — Ja en tenc prou !
54	donà compte de sa mala berba que li havia feta es suc de parra per	haver -lo tastat	un poc massa fort , de tan bo que el trobà , ignorant que sabés
55	' ho havia de pensar mai , que dins es fustet hi hagués tot això ? I jo	haver -ho tengut	tant de temps aquí dins i no esser -me 'n temut ... ! Sobretot , fora
56	havia donada tanta doblorada an aquella mica de missatge i per tants pocs dies d'	haver -lo tengut	. — Parteix de quatres a l' acte ! — li digué — , i encara seràs a temps
57	ere d'es pou . Com va esser dedalt , exclama fent -se creus : — Cap com aquesta !	Haver -hi tirat	es batle , i ara sortir -mos un xot ! — Però si no l' hi
58	, va rompre en plors i caigué de genoions davant el rei , demanant -li perdó d'	haver -lo tractat	amb tan poc respecte . — Tot està perdonat ; no hi penses pus — li va
59	gros que li havia fet de tenir -lo amb ell tots aquells dies i d'	haver -li trobat	qui li sabés mostrar es camí per arribar allà on era sa seua
60	estava el rei d' haver -la trobada dins sa torre , més contenta estava ella d'	haver -lo trobat	dins es càntir . Pensaren a veure com s' ho farien per fogir i
61	reparà que dins aquella cova hi havia gent qui vetlava , però féu com qui no	haver -ho vist	. Amb això compareix sa colometa i se posa part damunt sa fadrineta vola
62	que surt de dins mar amb un casal an es capcurucull ? — I jo no record	haver -ne vist	cap mai , de penyal així — diu s' àliga . — Ni jo tampoc ! — va dir
63	d' un homo . Aquell homo li diu : — Que no em coneixs ? — Ni tenc record d'	haver -vos vist	mai — respon En Robert . — Idò jo som aquell homo que tu trobares mort

HAYER + element intercalat (pronon) + participi masculí singular:

1	r servir -lo . — De sa bugadera ! — diu ell , blau com la paumella de ràbia — . No	havia jo comanat	que la volia guapa i de sang real i m' han duita aquesta
2	era m' ha demanat : " I per què ha d' esser aquesta bandera ? " " Pel senyor rei " ,	he jo dit	. " Idò " , diu ella , " el senyor rei no en vol d' altres , de banderes ,
3	tancar i obrir d' uis també l' ha filat , engolint -se es fil . I aquí	he jo dit	: lo millor que puc fer és donar -li tota s' estopa que tenim ,

HAYER + element intercalat (adverbi/prefix) + participi masculí singular:

1	coratge per tornar -li dir : Oh gloriós sant Antoniet ! , que seria cosa que jo ho	hagués mal entès	? Què és que heu dit que ha d' esser de mon fill ? Ha
2	se returaven per assegurar -se de si ho havien malentès o de si aquell ho	havia mal dit	; i com veien que era així com ho havien entès , ho trobaven gros
3	m' anomens per res , an aquest , que és es contrari més gros que tenc . — Idò	hauràs mal comprat	amb mi , perquè jo a totes passades som seva , i foris . Com el
4	corn cap a ses cases . — L' amo — digué com hi va esser — , me pens que	hauré mal comprat	amb aquest missatge nou . I li contà fil per randa tot es pas .
5	; però agafa ses veinades que la hi havien cercada i les diu : — Em pens que	hauré mal comprat	amb aquesta revetlera ! Ja fa tres vegades que , com vénc de sa sitja
6	, més de mig fumada . — L' amo — diu com arriba a ses cases — , no sé si	hauré mal topat	amb aquests escaraders d' allà baix ! Ell en tot lo sant dia no
7	allò , else venia molt de nou , i se returaven per assegurar -se de si ho	havien malentès	o de si aquell ho havia mal dit ; i com veien que era així
8	trempat que uns orgues . I que tanmateix li han dit per què venia ? — M' ho	han mig encetat	— diu el rei — . I que hi has pensat bé , en lo que et

A-1.3 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ PLURAL

1	d' or i ten- dreu p' es llait de la casa , tant gasteu . I en	haver acabats	es doblers , tornau treure una escudella d' aqueixa aigo de s' aufàbia i tornarà
2	i creure que com es soldadet de marina estava pensant de quin cap faria estelles ,	havent acabats	es menuts de tot , sent que se fan unes dictes que sa fia del
3	! I es gigant mentrestant compta qui compta es cabeiets de Na Marieta ; i com les	hagué acabats	de comptar , naturalment es compte no li sortia , n' hi macava un , aquell que
4	uè deia , exclamà : — Saps què ets tu ... ? Una dona d' aigo del dimoni . Encara no	havia acabats	ell aquests mots , com ella ja hagué agafats es dos infants , un amb cada
5	blava ! I voltros sou vius ! Cap com aquesta ! Lo que no sé com no us	he acabats	d' aufegar amb so pes de sa mea còrpora . Aquells homos cobraren de tot ,
6	hi va prometre i redprometre ella , que no l' obriria . Però que ? Ell encara no	havia aducats	ets uis , com ella ja estigué abordada an es tap d' es canonet . Gic ! ,
8	lorca ? — Bona casta de Tribunal Major ! — diu es sergent — . I an es Tribunal vos	haurien admesos	per voluntaris de L' Havana ? — Però qui dirà que noltros mos som venuts per
9	ja se n' hi aborden nou o deu , ben arromangats ; però En Pau ja els	ha afuats	es tres garrotets , i es tres garrotets , plam ! , an es nas d' un , plam ! ,
10	se fa curt de tot i ja es treu es tres garrotets i ja les	ha afuats	an es gigant . I es tres garrotets , tocs i més tocs an es gigant
11	. Se posaven damunt s' ego , i bones espipellades . Com se 'n temien , En Bernat els	havia agafats	per ses comes , i else fermava . Com en tengué una partida , else penja ses
12	dona d' aigo del dimoni . Encara no havia acabats ell aquests mots , com ella ja	hagué agafats	es dos infants , un amb cada braç , i amb ells , pata-plum , dins es
13	calda an aquesta motxilla ! La posen damunt s' encruia ; es mestre i es fadrins ja	han agafats	es martell i es mais , i hala qui hala amb tota sa força , tum-
14	dónes ? Per on tenc de prendre ? Perquè no m' he d' aturar que no los	haja agafats	i fets trossos amb ses meues mans . — Vés — diu ella — a veure dins s'
15	es seu casal falta gent ! Com hi arriba , sa dona li demana : — Que tanmateix els	has aglapits	? — Ja els era damunt — diu el dimoni — , però assus-suaixí m' han descomparegut ,
16	eis drets . Gira en coa tot corrents , i diu an ets altres : — Estam perduts ! Mos	ha aglapits	! Qui es pot salvar , que es salv ! Aquí tots s' aixequen i fugen com
17	an es lloc comú . Tocaren : ningú va respondre . Obrin i me troben En Lutero que	havia allargats	es potons i torçut es coll . Estava més buit que una caera . Havia feta
18	mestre . Tot d' una no los conegué ni ells a ella ; però ella , com los	hagué aluiats	de prim compte , prou que los va conèixer , i va dir : — Ara he de
19	general . Los se mira bé , i tot d' una no los coneixia ; però com los	hagué aluiats	de prim compte prou que los va conèixer , i bé ! , però ells no a
20	, he entès que me volia dir que em pegaria un toc ; i jo n' hi	he alçats	dos per fer -li avinent que n' hi pegaria dos , de tocs . Llavò ell
21	un dit , volia dir que no hi ha més que un Déu ; i ell n'	ha alçats	dos , i jo he entès que volia dir que hi ha Déu i Mahoma .
22	que no els hi duien , else demanà . Ho diuen a sa seua germana , que els	havia amagats	de sa gent , i se 'n va a la reina i li diu amb
23	pare va comprendre que no ho feia de polissonada i que no era que s'	hagués amagats	o jugats es diners , sinó que havia tenguda aquella desgràcia . Com En Pau veu
24	no li guard quatre-cents conís , sense que me 'n fugi ni un . Les m'	han amollats	davant i , ja ho crec , tots me són fuits com a llampons . — D' això
25	' agarrota ben fermada i ben agarrotada amb ses cordes que duia . Se gira llavò on	havia amollats	es bous i m' hi afina dos lleons que els acabaven de desnosssar . Ja
26	ines i , pataplum ! , se despren escopetes , fusells , trabucs i pistoles ; i si bé	havia aplegats	es lladres amb sa primera descàrrega , millor els aplegà amb sa segona . En caiguer
27	es riu m' ha presos ? — Sí que los he vists ! — diu sa jaia — . I los	he aplegats	, perquè no es fessen malbé . — Vengau -los idò ! — diu Na Joanota . — Vaja una
28	baix amb aquestes dues , que eren d' un taverner i d' un contrabandista , i mos	ha aplegats	aquesta barrumbada i som vengut a arraconar -me . — Bé , bé , estic content . Acos
29	de carrioners , aont mos érem arraconats d' un ruixadell ben granat que queia i mos	havia aplegats	traüllant a un camí que féiem per traginar mitjans per l' iglésia nova d'
30	-ne d' una vegada . Però com el Dimoni estava molt cremat d' En Miquelet perquè	havia aplegats	aquells dos ossets , i era estat causa de que los beneïssen i los donassen
31	m' hauries d' esplugar , que estic ple ple de pois . No sé aont los puga	haver aplegats	. — Com esplugar -vos — diu sa godineta — , no vos puc esplugar , perquè tenc mal
32	sa d' es genoí dret és just per Déu) , se treu aquells dos ossets que	havia aplegats	dins es jardí del rei moro en lloc de dues de ses tres flors
33	, les fa girar en coa i los torna a sa Diputació ; crida aquell que los	havia apuntats	, i diu an es dos subjectes : — Vaja , explica -vos davant aquest senyor ! I conf
34	n' acabava de fiar , que fossen justament es moixet i es canet que los hi	haguessen arrabasats	. — Sobretot ! — deia ell — . Ja ho veurem com acabarà tot això ! I heu de creure
35	unes arpes com a ganxos de romana , i es renou que feien amb ses dents	hauria arrissats	es cabeis a qualsevol . Arriba el rei : sa lleona , es tigre i s' onso
36	enrere , i , sí no amb sa llengo , amb sos uis i sa cara , deien : — Mos	ha arronsats	amb aquesta ! — Lliura — diu es cossari a s' esgotzí . — Aquest sarró ple d' or
37	encara s' hi veu ben senyat i ben conexedor . An es moros al punt los	hagué assolits	, i es bocins més grossos que en deixà foren ses oreïes . Ell no s'
38	abre , notaren que ja les hi havien coïdes , i tots s' exclamaren : — Sí que mos	han atabacats	! Vaja quin dijuni que mos han arrambat ! Vos assegure que les hi passaren tristes
39	-me 'n . Es qui han pagada la festa són estats es dos pobres ases : els	he batuts	, fins que n' he tengut tros , damunt s' esquena d' es soldats . Com el
40	ets hàbits de l' abat , i ja ho crec que li rossegaven , i n' hi	haurien cabuts	tres més , de cocs com aquell . Pren es bobiot cap a cal rei , i
41	tires aquelles plomes que et donà es corb , una darrere s' altra fins que los	hages capturats	. — Quina ploma else tir primer ? — diu En Tinyoset . — Tira -los sa verda — res
42	, zas ! , una bona espasada ! i ja veien botir un carabassot de moro . Al punt los	hagué capxifollats	tots . Arriba an es cap d' endins de sa cova , i m' hi afina
43	' agafa ses anques amb ses dues mans i cap an el senyor vicari que els	havia casats	, a contar -li lo que li passava amb sa dona ! , a veure si li
44	un d' ets acreeadors d' aquell ... mort , que li havia venuts ciurons i no els	havia cobrats	, com va veure que el deixaven tot sol damunt aquella taula a' s mig
45	mal cap seu o perquè se trob en gran necessitat , l' haja venut i ja	haja cobrats	i gastats es dobbés ! Si fos així , i poria esser bellament que ho fos ,

46	, que el me tenia tan guanyat i re-de-guanyat amb tants de pecats com	he comesos	, però llavò és venguda contraorde perquè encara no era morta de tot . Amb això
47	es riu i fogiren d' aquella ciutat perquè no s' arribàs a aclarir mai que	haguessen comesos	ells uns pecats tan grossos . Tots dos li demanaren perdó d' agenoïats , però En
48	li ponyien i li roegaven sa consciència sa mala fi de crims i atemptats que	havia comesos	en tants d' anys d' esser capità de lladres , que no pogué pus . I
49	— No me 'n parleu — respon el pobre — : n' estic malalt , d' aquesta passada . I no	han compareguts	un ni s' altre ? — Jo no me 'n som temut , ni ho crec , que
50	ca meua ? No me queda altre remei que girar cap a Betlem , a veure si	han compareguts	tots dos ; i en cas de no , me 'n duré un altre ; que sense
51	a força , i a tots aquells que s' hi provaven else tocava es perdre . Com	hagué complits	es vint-i-cinc anys , resolgué anar -se 'n a trescar món a veure
52	plors i descabdell i de no porer aclarir es motiu de tal endiumenjat que , com	hagué complits	es quinze anys , agafa una espasa i l' apunta an es cor de son
53	de temps , tengué una nineta , sa cosa més hermosa . Valia uis per mirar . Com va	haver complits	es set anys , son pare , greu de mort li sabia , però no tengué altre
54	d' un abre . He posats es bocins dins un sac , t' he duita aquí dins ,	he composts	es bocins damunt aqueix llit . Veient que te mancava una mà i un braç ,
55	-bocí , és que les hi digué un d' es mal-bociners més endiantrats que ell	ha coneguts	, un tal Felet Cormena que ja fa molts d' anys que se 'n va
56	aquesta casa ? Jo no hi puc venir si no hi venen aqueixs dos pobres , que	he coneguts	i me fan molta de compassió , perquè sembla que un fió que tenien los
57	an es colzos , per tot lo redó . Se coneixia que eren estats taiats i los	havien confegits	. Es comte va veure ben clar que allò era sa seua dona i aquell
58	taula ; i , dinat , el rei pren la paraula , i diu : — Ja sabeu per què vos	he convidats	a dinar . És per donar sa corona an es qui la s' han guanyada ,
59	dins ets odres no era oli lo que hi havia , sinó aquells dos companys , i	ha cordats	ets odres i els ha penjats an aqueixa figuera . I ara de noltros en
60	me deixà : ell és qui m' ha tret d' un sens fi de perills que	he correguts	. Ara tu digue -hi sa teua . Poreu fer comptes quins uis devia badar es
61	seva ombra no entràs dins la casa , i crida : — Senyor ! Vetaquí aqueixs reims que	he coïts	de sa parra que he sembrada ! — Maleïda sia sa qui t' ha donat camí
62	més per escombrar que no aqueixs braços vostros , que no sé com no les vos	heu cremats	! — Sí que em fas un bon favor ! — diu aquell homo — . Negú mai m' havia
63	evetleres , N' Elienoreta , Na Biatriu i Na Bet , perquè li presentin es cussons que	han criats	, a veure quin és més agut i plaent . Na Biatriu i Na Bet s'
64	? — Amb orde de qui ? — diuen es soldats — . Amb orde d' un tal Joan , que mos	ha cridats	i mos ha dit : " Anau immediatament a esbucar ca's batle ! " Com es batle
65	' es pobre fiet meu , que està per a morir , i cap d' es metges que	hem cridats	n' hi ha sabuda trobar . — Veiam , lo primer , es pobre malalt ! — diu es metge
66	fadrineta que li cau sa sort i avui ha tocat an aqueixa mesquina . I vos	he cridats	a veure si entre tots tres matam s' animalot . Jo vos faç sebre que
67	la mar , fent una barbacana esglaiadora . — Bono — va dir s' ermità de Déu — , vos	he cridats	per veure si cap de voltros me sabrà donar clarícia d' un penyal que
68	que importa , que abans de més raons m' entregueu es meus germans . — Que los m'	has dats	a guardar ? — Però vós les m' heu presos , gran polissona ! Vénga -los més que
69	, que ses ales s' acopen . — Quatre n' hi havia — diu En Bernadet — , quatre te n'	he dats	— diu s' al·lot , tot rabent — .2 No res , jas un braç ! — i l' hi
70	' anar a creure que fosses tan potenc ? ... Però bé : i es tretze paums que t'	han dats	aont són ? Com ell li va dir que s' hi era abrigat i , perquè
71	En Joanet darrere ella , i per avall s' és dit ! i per avall ! Com varen	haver davallats	més de mil escalons , se troben dins una grandiosa sala a on hi havia
72	de jaia se 'n puja a ca aquell dentista i li diu : — Senyor , aquí baix	he deixats	dos fiis meus , que estan rabiosos de mal de queixal , a veure si else
73	amb arc . — Serà lo que Déu voldrà i no més ! — diu En Joanet — . Però encara	hem deixats	ets infants . A on treu cap haver de vendre es pobres infantons , si son
74	uieres , perquè sense allò prompte seria romàs enrocac i hauria fet es bategot i hi	hauria deixats	ets ossos , per aquella mala petja del dimoni d' aquelles mars perdudes per ont
75	— Vaja quina menja més superior ! Ell ets àngels hi cantaven ! Sobretot , me n' hi	he deixats	pocs , de racons buits dins sa butza ! Si no esclat , no serà res ... ! Si
76	asseguts allà mateix estaven encara com hi som tornada amb so berenar , i els hi	he deixats	, sense cap senya de que volguessen escometre es blat amb sa fauç ! — Fosques d'
77	d' ells sabia a on posar -se . S' haurien estimat més que un llamp los	hagués deixats	secs allà mateix . El rei no en va taiar més : se 'n mena la
78	criades contaren que los havia investit una gran clarandera just an es portal i los	havia deixats	cegos , sense poder veure per ont prenia sa senyoreta , el rei quedà ben atxul·
79	li va dir que s' hi era abrigat i , perquè feien raig i roi , los	havia deixats	que eixugassen a un pinotell d' es pinar de Son Sant Joan , aquella dona
80	dona ha tenguts dos corpetons i una corpetina . D' empegueïts que n' estam , no los	hem deixats	veure a negú . En arribar -ho a sebre la gent , tothom s' alçarà contra
81	dur -los a's mig de sa plaça amb sa dona i ets infants que	hagen deixats	, per veure si mouran a compassió qualche bona ànima que pagui es deutes d'
82	' es cap d' un poc , amb lo recelós que anava d' es dos estudiants que	havia deixats	de tan mal gust dins sa cuina , i lo primer que fa és posar
83	varen esperar , i bons estaven ells per acostar -se ! Com veren que tots es que	havien deixats	estesos , estesos estaven , no volgueren sebre qui l' havia encaçada , i fogiren co
84	alta gent . Es pareier , com va haver dessuat un poc , diu : — Es cobrombos ! que	he deixats	es bous en banda , i si es batle ve i no m' hi troba ,
85	tretze paums de drap ? — Sí que ho havia dit ! — Idò tretze paums de drap n'	he demanats	. Me volien contentar amb vint ; però m' han hagut de donar es tretze . No
86	; jo no venia , a dir ver , per res de guardapits . — Idò per què me n'	heu demanats	? — diu ella . — Vos seré franc — diu ell — : això d' es guardapits és estat una
87	sermó d' aquells tan rimats que solia fer , i convertí tots es que En Simonet	havia desbaratats	. § 8 . Sant Vicenç Ferrer i es rebosillos Es rebosillos d' un temps no eren com
88	coa hi faltava un altre cabeiet , i amb aquell eren tres es cabeiets que li	havien descompareguts	sense sebre 'n mè ni perdiu . Poreu fer comptes com se degué posar es
89	varen prendre aquest cap de fil , i en digueren , de bajanades , fins que se varen	haver desengavatxats	. Llavò anaren a dur cordes i uns llévets , per treure lo que ells se
90	Bernat — . Lo que l' amo m' ha dit . He tirada tota sa llavor . — I no	has desfermats	es sacs ? — Hi som anat ben alerta . Mira -else -te ; tu mateixa te 'n
91	gitó . — Ai de bo ? Mostrau com . — Així , fiet ! Així ! — diu es jai . I ja s'	ha desfets	es colçonets , i li amolla ; però no tengué temps d' acabar sa funció , perquè
92	que En Joanet se quedás amb lo que se n' havia duit , en recompensa d'	haver destapats	aquells lladres i esser estat causa de que los matassen , i que ses altres

93	i foren reis . I encara ho deuen esser si no són morts o no les	han destronats	. I qui no ho creu , que ho vaja a cercar , i al cel mos
94	ets atapins ; però jo som estat més prompte que ells , i amb aquest companatge els	he divertits	una mica . I lo que els divertiré , si no em paguen fins a doblar
95	m es metge considerarà que aquells estornells ja eren devers aquells boscs que ell els	havia dits	, se torna treure de sa cama d'es calçons sa verga de bou , diu
96	er ! Però més me 'n meresc , per bèstia , per ase ! Com prou noms , tots lletjos ,	hagué dits	a sa fia del rei , ell pensà i digué : — Hem de veure què feim !
97	: a mi m' és igual tenir a punt tots aqueix aguiats i demés arreus que	has dits	, que tenir -ne la mitat o tenir -ne altres tants o set tants més . —
98	. I no acabà aquí la cosa , perquè llavò d' aquella roba féu es vestidets que	havia dits	: tres de llana i tres de bri , això és , un de cada casta p'
99	més lletja que una brega de moixos , però més viva de potències que una centella .	Havia doblegats	es trenta anys , sense que cap estornell li hagués demanat mai com va la
100	a sortir p'es carrer un i altra , que eren d'es mateix tenor . Com	hagueren doblegats	es deu anys , veient -los la gent tan agermanats , començaren a dir : — Veiam com
101	era una mare que tenia un fii , bajoca de tot , que havia nom Pere . Ja	havia doblegats	es trenta , i no era estat capaç mai d' escometre cap al-lota . Sa
102	fant . — Escolta — diu es senyor — : i de quin tenor són ses infantes ? — Una n'	ha doblegats	desset i s' altre corre es denou ! — diu aquell malanat . — I que tanmateix són
103	creure i pensar que aqueix dimoni d' animalot , si li duen una fadrineta que n'	haja doblegats	setze i no arrib an es vint , ja se dóna per satisfet : la se
104	cansà d' esser -ho i escomet la senyora mestra de sa costura , que ja n'	havia doblegats	trenta i no s' hi era acostat mai cap estornell a dir -li : " Com
105	món ! En passaren molts , però molts , d' anys . Es Jai de sa barraqueta ja n'	havia doblegats	cent i , cansat de viure , s' exclamà : — Ja ho serà blau es fester , si
106	més gran per molt tendria deu anys , i sa pobra viuda per molt si n'	havia doblegats	trenta , i era una dona plantosa de lo més i ben taiada de per
107	seua fia , ben xerevel-la i ben taiada de pertot i que encara no n'	havia doblegats	devuit . I prou que li agradà an En Bernat i En Bernat a ella .
108	i fins i tot sa fia del rei , que era pobila i encara no n'	havia doblegats	devuit , el se miraven ben de prim compte , d' agradós , garrit , gentil i galanxó
109	. I mai diríeu quina la se pensà . Idò renovar a sa mare , que ja n'	havia doblegats	vuitanta . L' embraona , a força de forces l' arriba a posar dins sa fornal ,
110	tot això , diu que sa seua padrina , que se morí l' any 1830 , com ja n'	havia doblegats	cent , contava que com ella era al-lotella un any es dissabte de Pasco
111	: se casà , i tengué una fia , també just ella i sa mare . Com aquella nina	hagué doblegats	es quinze , sa mare i sa padrina li digueren : — Mira , si mai te succeïa
112	li acusassen totes ses al-lotes més fines que n' haguessen fets tretze i no	haguessen doblegats	es vint-i-un ; i prendria sa més fina de totes . N' hi acusaren
113	amb un senaionet an es braç capta qui capta , una tenrala que per molt si	havia doblegats	es tretze , però que ja era una dona feta , alta i primatxola com un
114	— digué ell — , tu ja ho veus : per treure 't de ses ungles d'es cossaris	he donats	tots es doblers que duia , tot es meu cabal . Men una barca , però és
115	. Son pare i sa mare arribaren a dir : — Això no pot passar pus . Li deuen	haver donats	encanteris , an aquest al-lot nostro . Lo millor és casar -lo . Si així no
116	que li haja trobat remei . Bé n' hi han fetes , de receptes ; bé n' hi	han donats	, de potets i potingos , però com més va , més s' abacua . I ha d'
117	oració . Tothom romangué amb sos cabeis drets , i més que tots el rei . Sa jaieta	havia donats	cinc mocadors i un espaumador a cada infantó i ells ja estan abordats an
118	són i ho són ! I deu més ! Però quin possible és que aquella pastorella les	haja donats	o deixats an aquesta mossa de cuina ? Ja vos assegur que no fonc gaire
119	mandragolina , i , com se 'n va témer , n' estigué enamorat , pitjor que si ella li	hagués donats	encanteris . I què fa aquell malanat de rei ? Fa treure ets uis a la
120	l' espera per veure si hi ha es quatre-cents conís que , es dematí , li	havia donats	a guardar . El rei no tengué altre remei que sortir i comptar es conís
121	ell s' era fet lluny . I què fa l' homo ? Amb sos doblers que li	havian donats	de ses peres , se compra un vestit de metge , i cap a sa ciutat
122	tot es saim . Què me 'n direu ? Ell aquelles portes , lo mateix que si los	haguessen donats	dormissons , s' aturen cop en sec de portetjar i de fer estrai i romanen
123	devers deu caure ? Si mal no m' erra , aquells dons que es tres animals m'	han donats	me porien servir per trobar aqueix barranc i per fer -me meu es porc
124	sús s' arrabassa aquesta : — Mirau ! Convendrà que mos partiguem es diners que mos	han donats	. Hala idò ! Ses partions sí que són bones de fer ! Posa ses quatre dobles
125	ca ella . I confessà a un company seu de tota confiança que els encanteris que	havia donats	a Na Susaina amb aquelles figues flors que hem vist que li féu pendre ,
126	. Sa ruixada va esser que es compliren es tres mesos de temps que el rei	havia donats	an es seus tres fiis per presentar -li sa bandera que sa dona de
127	iat que l' he venuda ! — I es doblers aont són ? — Quins doblers ? — Es que t'	han donats	de sa xuia , tros de corda ! — Ell no me n' han donat cap . No
128	. No sabia què es feia . I digué an En Salom : — Mira , es doblers que t'	havia donats	, es que me prengueris , es parei de bous ... tot t' ho don , tot t'
129	vénguen es doblers de ses mongetes i d'ets ases . — I que no les vos	han donats	an aquella casa que vos he dit que hi pujàsseu ? — diu sa jai . — I
130	d' aquella casa no vos han pagades ses mongetes i ets ases ? Allà no vos	han donats	es doblers que jo les vaig deixar perquè los me guardassen , perquè les poguésseu
131	? — Sí fa ! — diu En Joanet . — Idò el tairàs , i demà a migdia m' has d'	haver duits	tots es pins aquí davant . En Joanet , com sent aqueix rossinyol , tot se trastornà
132	sopa que mercader ... I que hi tens es botifarrons , dins es rebost ? — Anit los hi	hem duits	. — Idò de pressa a llevar sa clau d'es pany ! que no los mos
133	he cuidat a caure mort per aquesta costa i sa marina d' aquí baix , i	he duits	tres anyells que el rei no en menja de millors ? Per voltros que no
134	sentí el rei que li demanava tot allò , digué que una altra dona desconeguda li	havia duits	i deixats aquells infantons i que ella els havia presos per compassió que li
135	cabdellada , no vos faceu comptes que no les vengués de nou , així mateix , que los	haguessen duits	uns cabdells tan grollers i revescosos . — Jesús quin fil que mos has duit ! — com
136	ses formigues — . El ningú mai mos havia duit gens de blatet i ell mos n'	ha duits	tres sacs ben grans i ben plens ! Que pas ! I el deixen passar , tot
137	, germà , i vós no em diríeu qui m' ha xarmentada sa vinya i se n'	ha duits	es garbons ? — I ara a on me veniu ? — respon es jai tot remolest — . Dec
139	d' anima , se casaren ; i encara deuen redolar pel món , si no los se n'	han duits	an es cementeri . I qui no ho creu , que ho vaja a cercar . UNA
140	pujar sa fia damunt aquella mula amb tots es bolics de roba que se n'	havia duits	de ca ell , i cap a sa possessió s' és dit ! I ell darrere

141	hora per l'lego en creixença i bondat a ca aquella jaieta que les se n'	havia duits	i les havia fets batiar . An es nin li posaren Joanet i a sa
142	pasturar . Què me 'n direu ? Dins mitja hora vaig tenir tants de polls com ous	havia duits	a s' era . Me n' ho men tot a ca nostra , i dins un
143	s cames . T' hi posarem dedins , Catalineta , amb sos tres vestits que es marquès t'	ha duits	i una capseta que et donaré jo , i només l' has d' obrir com
144	Jordi , i li deien d'es Pont perquè s' anomenava així una possessió que tenia .	Havia duits	altres bulls i no li havia llegut casar -se , i no és que estigués
145	el cos , el feren tornar blau , caigué en terra , i coces i coces , i aviats	hagué eixamplats	es potons . Amb aquell estabetx se despert En Pere , el me veu . El se
146	se posa a fer nyep-nyep ! , bolcant -se p' enterra de desesperat , i al punt	hagué eixamplats	es potons , i mort ! Com En Bernat veu allò , se 'n va a sa
147	veure -la 'm davant , veiam si En Bernadet mos ha dit ver o si mos	ha emblanquinats	. I el rei se gira an es patró i li diu ben remolest : — Hala
148	hagué acabat de dir , com aquell dogal se despassa d'es seu coll , i ja	hagué embolicats	tots es colls d'es qui componien la Justícia i d'es botxí , i
149	que realment anaven an es tribunal a donar part de que en aquella casa s'	havian embutxacats	es doblers de ses mongetes i d'ets ases , i que es tribunal los
150	pujava . Què me 'n direu ? Ell varen esser es bocins d'es coniet que s'	havian empasolats	, que tant arribaren a pujar , que los sortiren per sa boca , brunents com a
151	noninguns ! — diu En Pere — . Vol dir m' heu espampolats es dous bous i les vos	heu empasolats	? Idò ara voltros m' haureu de dur sa carretada . No us ho cregueu , que
152	, entrau -hi i deixau -vos agafar de sa fia del rei d' Espanya que vos	ha encalçats	debadades . Donau -li temps de lletgir aqueix billetó que duis p'es coll . Com
153	es lliit , no bastant -li cor d' haver de desemparar aquells dos ous , que tant	havia encobeïts	, i s' espitàx , cridant amb tota l' ànima : — Mal llamp el dimoni ... ! Ja no
154	és vel-la lliissa ! — deia ell — , que tanmateix és gros que aquests tres homos m'	hagen endevinats	es tres defectes de sa meua mula , sense haver -la vista ni conèixer -la .
155	som rei i aquests són es nobles de la meua cort . Una mala fada mos	havia enfadats	i sols mos poria desenfadar una donzella fia de rei , com tu . Ara mana -
156	— . Ten per segur que és així com te dic , que ja saps que mai vos	he enganats	, jo ! — Sí que teniu raó , padrineta ! — diu En Joanet . I ja se torna aferrar
157	sa còrpora , si no les me treus , an es dos germans meus ! No les t'	haguesses engolits	, gran golafre ! O et pensaves que no hi ha més que engolir -se sa
158	bons budoixos ! , i es pans sencers no li tocaven voreres . Al punt los se va	haver engolits	tots . — Oh quina panxada ! — va dir torcant -se es morros — . Ja m' hi has
159	haver dinat , m' hi espitxaré , i ho veurem si m' enjoncarà a mi com vos	ha enjoncats	a voltros . I En Bernadet , així com ho digué , ho va fer tenir ver :
160	ets uis de sa mare , que el rei , com les hi va fer treure , les	havia entregats	an aquella polissona que En Banyeta Verda se n' acabava de dur i que
161	, En Joanet , es vespre no pogué presentar es quatre-cents conis que es dematí li	havian entregats	. I mirau com se 'n va sebre desfer , En Joanet . — I que hi estau
162	ho volgué pendre . Bo estava ell per deixar -los -hi capllevar ! Sobretot , ja els	ha investits	amb so seu exèrcit per sa banda d'es camí que hi pugen , que
163	Bon Jesús va fer de passar p'es mateix punt a on En Bruixa los	havia investits	amb so trabuc . Com hi foren , fa la senyal de la creu an En
164	nina , que neixen . De qui són ? De qui són ? A la reina Francineta els	ha enviats	el Bon Jesús . Són per ella i pel senyor rei ? Que ho diga la
165	an aquella botiga , agafa es mestre i li explica allò de son pare , que els	havia enviats	a trescar el món i dins quatre anys s' havien de presentar a ell ,
166	Pau . I aquí l' homo contà an es mestre allò de que son pare les	havia enviats	a trescar el món i que dins quatre anys s' havien de presentar a
167	cap mostro , sinó es dos bessonets com a dos sols que el Bon Jesús li	havia enviats	. El rei no hi arribà a veure clar en tota aquella cosa : veia i
168	el rei li diu : — Venc a donar -los les gràcies per aquests ramells que m'	han enviats	, que m' han tornada sa salut . Que Déu les ho pac així com jo
169	veis som fii de rei i es caganius : som tres germans , i mon pare mos	ha enviats	cadascun a cercar al-lota per casar -mos -hi ; i es qui dins un
170	de baciner ! Ell en lloc de fer -mos part de lo de mon pare , mos	ha enviats	a captar ! I quin remei mos queda ? Del nostro se pagarà , si no prenim
171	una cama que no s' adobarà mentres no li posen la flor romanial ; i mos	ha enviats	a cercar -la , a mi i an ets altres dos germans ; i es qui
172	que és Déu que per aquest vent else m' envia , ja que no me n'	ha enviats	per altre vent . Es pescador a l' acte els hi dugué . Aquella senyora tot
173	aquella polissona que En Banyeta Verda se n' acabava de dur i que sa polissona	havia enviats	a sa mare perquè les guardàs dins aquella cambra que feia set . En Bernadet
174	va dormir anant a veure es bous que sant Marçal i les Ànimes del Purgatori	havian enviats	an En Pere Beneit . — De Pere nostro ! — deia tothom — . I noltros que el tenim
175	! — diu sant Pere — . Sobretot , si el Bon Jesús no fos es qui és , ja vos	hauria enviats	allà on no hi plou . No res , aniré a veure què hi diu . Sant
176	, i per això la duia massa d'es falcons , que p'es seu gust los	hauria esbenats	tots , que no en quedàs nèscia . — Ah gran polissardo ! — diu an aquell , com el
177	d' arròs i un tassó de vi d' un forc : amb quatre grapades ja los	hagué esbessonats	, i , torcant -se , diu : — Ara passetgem -mos tot quant volgueu ! I ja foren par
178	tes anar de redolons , de ses families que havien desavengudes , d'es matrimonis que	havian esbordellats	, de ses cunyades , sogres i nores que havien fetes gatinyar , d'es filats i
179	hi havia qui els aconhortàs . Prou que en tenien , de ganes de tornar , però els	havia escalivats	massa fort el rei En Jaume , i no s' hi atansaren a tornar mentres
180	mil coses . En quant an es pèls bords , ja era més clar que les hi	havian escapçats	; però les se poria haver escapçats ella per una cosa o s' altra i
181	córrer , creguda de que aquesta tendria raó . Tampoc no se va témer de que li	haguessen escapçats	es tres pèls bords que tenia baix de s' oreia esquerra , i romangué sa
182	pèls bords , ja era més clar que les hi havien escapçats ; però les se poria	haver escapçats	ella per una cosa o s' altra i es patró Gaspar haver -los trets
183	, i les hi tenia així mateix , però eren curts ferm ; se veia que les hi	havian escapçullats	. Aquell homonet aleshores romangué més confús que mai . S' anell que li havia pres
184	es d'es mig , i llavó els altres així com vénguen , fins que les hi	hages esclafats	tots ! Mira que és necessari que ho faces de tot , però de tot ! Jo
185	erasses una quinzena de dies ... ! En aquest entremig s' entrega una raboa , i ja els	ha escomesos	: — Alabat sia Déu ! — Per a sempre sia alabat ! — I ara quina la feim ? — F
186	he fet avinent , que per a Nadal m' havien d' haver pagat . I avui els	he escomesos	ara mateix ; i , en lloc de pagar -me m' han donada carn d' espatla ,
187	d' allà cap a Alger . Camina caminaràs , troba una guarda d' escaravats i ja los	ha escomesos	: — Escaravats , cap a on tiram ? Ets escaravats responen : — Cap an Alger . — Idò

188	no t' hi torns atansar a entregar -te aquí amb tals garameus . Si ells t'	havien escorterats	es bous , fosses vengut sense llenya . — Però no m' havia dit Vossa Reial Majestat
189	i s' hi casà , donant -se una vida de primera amb tants de diners com	havia espampolats	an aquells lladres i amb sos que li donà l' amo d' aquella possessió
190	xaques . L' homo davalla ; i , com és abaix , es vei diu : — Que tanmateix los hi	has espampolats	? — I de pressa . — Veam -los . Es fadrí posa mà a ses butxaques , i no
191	Ja només en romania s' ossam . — Ah grans noninguns ! — diu En Pere — . Vol dir m'	heu espampolats	es dous bous i les vos heu empampolats ? Idò ara voltros m' haureu de
192	. Fe 't tres pareis de sabates de ferro . Caminaràs sempre amb aquelles sabates . En	haver espellats	es tres pareis , ja no estaràs gaire a trobar lo que cerques . En Bernadet
193	negra , i s' acostaren a sa taula i an es fogons , i notaren que els	havien espipellats	es moltos , i esvorellats es pans , i que faltaven un parei de cuierades a
194	Però què tens ? — deia sa dona — . Ara que tenim tanta baldor , te poses trist ? No	haviem estats	tan bé mai ! Ell no responia , sinó que se n' anava a un lloc
195	més que mosques , però aviat el rei En Jaume amb sa seua gent los va	haver esvaiïts	tots . N' afina una cova plena , i ja s' hi és aficat , i ets
196	dreta i a esquerra amb tota sa força . I sa corda amb què En Manent	havia fermats	es bigots a ses barreres va fer ui ; ara ses barreres no feren gens
197	que aquella jaieta bifa i esquerdà era fada . I com En Joanet i Na Catalineta	hagueren fets	quinze anys , un vespre planta un grandió palau i un jardí davant cal rei
198	pes , de vegades . I heu de creure i pensar i pensar i creure que , com	hagué fets	set anys que Na Catalina era allà dins , una nit a les dotze en
199	onya-dony , donya-dony , donya-dony , repica qui repica . Fa dur tants de galls com	havia fets	matar i en fa deixar un a cada casa . L' emperador convida el rei
200	' hi trobà , an es plat de bunyols de vent que sa senyora i sa criada	havien fets	d' amagat d' ell . Es senyor quedà amb sos cabeis drets . — El dimoni és
201	sa fia del rei perquè cada un deia que , si no fos estat per ell ,	haurien fets	ets ous en terra . — Si jo no em bec s' aigo que mos queia
202	bella i gaiarda . El rei conta tot lo que hi havia i demana si ella	havia fets	vots . La mare abadessa digué que no , que només estava allà dins . El rei
203	sa dona no ha fets es deutes , sinó que és estat s' homo que els	ha fets	amb so seu mal cap , amb so seu mal maneig , per què ho heu
204	es hi faré , malbé , an aqueixs dos bigarnius ! No en tenga maldecap pus ! Aviat els	hauré fets	acabar ets alens ! Vol res pus d' aquesta criada seua ? — No — va dir la
205	set granots tornaren quatre dames i tres patges , que aquella mateixa mala fada els	havia fets	tornar granots com encantà sa fadrineta fia del rei , i que eren dames i
206	r tan falagueres ! ... Sobretot , no hauran mester menar per sa mà ! Com prou espants	hagué fets	, diu : — Ara no em queda altre remei que desfer aquesta paret , veam si les
207	homos més divertits , facetos i trempats per tirar potxes i treure coverbos gustosos	han fets	ets ous en terra , vos figurau vós no fer -los -hi ? Vós fer riure
208	el rei no és estat capaç de bolcar -me i no és que no hi	haja fets	tots es possibles . Ara veurem demà què serà ! Sopa , passa el Rosari i s'
209	' hauran per aquest caire . Se 'n torna corrents an es fii del rei que ja	havia fets	treure es cans i enviat un altre criat amb tres o quatre conis dins
210	creixença i bondat a ca aquella jaieta que les se 'n havia duits i les	havia fets	batiar . An es nin li posaren Joanet i a sa nina , Catalineta ; i si
211	. Se 'n va an es cavallet i li conta que sa serp no sols li	ha fets	reviscolar es seus dos germanets , sinó tots ets altres al-lots que hi havia
212	claus i flastomant , fent -li molts mals averanys això de que a Na Marieta li	haguessen fets	sauvatges dos cabeiets ; i no se n' acabava de fiar , que fossen justament es
213	Na Marieta : que jugant amb so moixet , es canet i es colomet , aquells garameus li	haguessen fets	sauvatges es tres cabeiets que li donaven tants de maldecaps . Ja en donaven més
214	esforçegats que són sortits a combatre amb ell no los han vist pus : tots los	ha fets	benes . Encara sa fia del rei estava amb sa paraula a sa boca , quan
215	homos . Reparèn que tot los ho han agrenat i adesat de bell nou i los	han fets	es llits . Miren pertot , no troben negú . Se temen que los torna faltar una
216	amb mi , perquè te va prometre a mi per quan tendries set anys . Ja los	has fets	, per tant ja no ets de ta mare , sinó que ets meu . En Joanet
217	capaç de sebre què deien , perquè no deien res , per lo quant es qui los	havia fets	no sabia escriure . Es metge , com aquells se 'n foren anats , se n' entra
218	, ja he sospitat que éreu bona gent i cosa grossa . — Som així com Déu mos	ha fets	— diuen ells — . I no mos barataríem amb negú nat del món . — Mercè me faríeu
219	es batle — . Però , homo sant de Déu , has de creure i pensar que com mos	hem fets	aquests vestuaris tots germans , que un no es destria de s' altre , asseguts an
220	criats . — I que ja té qui la festeig ? — diu En Joanet . — Si encara no n'	ha fets	setze , homo ! — diu es criat . — Sí que ho és , tendra , idò ! — diu En Joanet .
221	punt a sa boca , i és ver que no en fa , de mulats . Ni n'	ha fets	ni en farà mai . § 3 . Com és que d'es tres reis d' Orient d'
222	-se ; i per això , que li acusassen totes ses al-lotes més fines que n'	haguessen fets	tretze i no haguessen doblegats es vint-i-un ; i prendria sa més fina
223	mos dus ! Bunyols de vent ! Ell jo no tenc record de quan no se n'	han fets	en aquesta casa ! — Bunyols de vent ha dit ! — diu En Bernat — , i bunyols de
224	fer aquesta mitja pera i aquesta sabateta . Tots se 'n rigueren d' ell , i n'	haurien fets	tres dies si no haguessen menada tanta por an es seus punys . — I ho
225	ben rics que eren caiguts en mans d' un contrari seu molt gros , i n'	havia fets	tres penjarois an aquell abre . Se 'n menaren En Pere a ca seua , l'
226	Na Blaia , Na Joana i Na Tereseta . Aquesta era etxerevida ferm , però encara no n'	havia fets	quinze . Ses altres dues ja eren ben a prop d'es trenta i encara
227	. És que la reina véia , que no era gens véia perquè per molt si n'	havia fets	cinquanta , per lo quant se casà molt jove , i era fia d' un altre
228	s' al-lotona — , com vol Vossa Reial Majestat que sia casada , si encara no n'	he fets	denou ? — Idò mira — diu el rei — , pren per allà ont vulguis , però mos hem
229	desfà ? — Sí que ho deim — diu En Joanet — . Per això mateix , si sa dona no	ha fets	es deutes , sinó que és estat s' homo que els ha fets amb so
230	ell — : sa dona i una fia . — Casada o fadrina ? — Fadrina , homo ! Si encara no	ha fets	es desset anys . — Que és garrida ? — No la tenc per lletja . — I llesta ? —
231	ha venudes ses pomes però , com obrí sa bossa per entregar -los es diners que	havia fets	de sa venuda , no hi troba més que carbons . Com aquell al-lot veu
232	contà tot fil per randa , però com obrí sa bossa per entregar es diners que	havia fets	de ses pomes , es diners que hi hagué foren una grapada de cagaions de
233	. I allà hauríeu vista una al-lota gojosa i xerevel-la amb aquells vestidets que	havia fets	a sa ninona i que li estaven tan bé i hi feia tanta de
234	pensaven gens , en sa rabiada que havien presa ni en ses promeses i juraments que	havien fets	de fer -ne un acop , de sa jaia , allà on la trobarien . Sí , ja

235	'altra se 'n dugueren un sorell d'allò d'allò . Així compliren es pactes que	havien fets	. RONDALLES MALLORQUINES LLEGENDES I TRADICIONS RESSONÀNCIES DE L' ANTIC TESTAMEN
236	ldadet — . Me sembla que vos sereu errat ! — De què ? — diu el Bon Jesús . — Que	heu fets	quatre caramulls i noltros només som tres — diu es soldadet . — Ca homo ! — diu el
237	les ho pac així com jo malavetjaré agrair -los -ho ! Ara necessit veure sa qui	ha fets	aquests ramells . La mare abadessa fa sortir N' Aineta . Tota la cort , i el
238	Reial Majestat — diu En Pere — a demanar -ho an aquells soldats que no sé qui	havia fets	amagar dins es jardí perquè me tirassen metzines . Però no crec que tornin tenir
239	uis ben badats ben badats . Sa soleiada i s'ombra de sa portassa les s'	havien fets	seus . — Bé me va ! — diu ella — . Benhaja aqueixa soleiada i s'ombra d'aqueixes
240	que et sia entrat per s'ui dret ? Cap n'hi ha hagut que t'	haja fets	bons averanys ? — Cap ! — diu ella . — Idò mira — diu el rei — , que mos hi serà
241	ja ho crec que de cada un queia un roi seguit de blat . Com va	haver fets	set o vuit solcs , es sacs varen esser buits , però ben buits . A força
242	n'emprenia ; si li anava a les males , se posava més rebel·lo . Com va	haver fets	es dotze anys , un dia l'agafa , i li diu : — Fii meu , ja és
243	li sortia esforraiat i a la biorxa . Tot d'una que el Bon Jesús va	haver fets	es porcs , ell també en volgué fer : i , com prou hagué culetjat , li sortiren
244	sabia i començà a fer forat , i pica qui pica , i hala per endins . Com	hagué foradats	es tretze pams , diu s' homoniqueu : — No res ; jo ara m'hi enfonyi ,
245	que no hagués trobats es tres mantells d'or . Els he trobats aquí ; dos m'	han fuits	. He pogut arribar an aquest , que supòs que és teu . Jo t'estic més
246	, que no consentirem a xapar -la ! Qui tindrà ungles les traurà ! Com prou se varen	haver gatinyats	, digueren : — Lo millor és que anem an el rei i ell que faça sa
247	-cents conís , sense perdre 'n ni un , me casaria amb sa seua fia ? Els hi	he gordats	tres dies , tornant -li es quatre-cents justs : idò meua és sa seua fia .
248	m'ha llegut — diu ella — . Que no és anat bé ? — Però de tot ! Dos jornals	he guanyats	! — s' exclama es jornaler . — Què me deis ? — diu sa beata tota retgirada . — L
249	entrada tal por , ja p'es camí , que han hagut de tornar arrere . N'hi	ha haguts	arribar a sa roca ; però , com s' hagneren d' ajeure , es coratge no los
250	vint , i es caramull faria tant de comú com ella . Se conta que n'hi	ha haguts	que fins a sa primera i sa segona llesca no se retgiraren ; però llavò
251	! , anant de festa en festa i de bauxa en bauxa , com si no s'hi	haguessen haguts	d' acabar mai es diners , dins aquell bossot . Es seu germà Miquel , es segon
252	donà sa corona an En Bernadet , que fonc un rei d'es millors que hi	haja haguts	mai . I sa rondaia ja està acabada . I si no mos tornam veure plegats
253	d'es lleons a dur sa llenya ? Com me 'n som temut , aqueixs dos lleons	han haguts desnossats	es dos bous i com havia de venir jo amb sa llenya , si
254	jo me som posat a tirar -li pedres , i n'hi he tirades fins que	ha haguts eixamplats	es potons . — El dimoni sou ! — s' exclamaven es soldats , tots admirat
255	volàtics broidats . Sa sastressa posa fil a l' agúia i , si per s' altre vestit	havia haguts	de mester set mesos , per aqueix en va haver de mester catorze de fer
256	! — diu l' amo , com la veu — , i què has fet amb aquests porcs ... ? Que els	has inflats	... ? Jo no los havia vists tan redons mai ! — Ell , segons veig , devíeu tenir uns
257	apat de terra , aquest polissó . — Uei ! , no insulteu es morts ! , que Déu ja los	ha judicats	— diu En Robert . — No res — diuen aquells — : pagau , i si el mos tornam passar
258	, i al punt sa greixonera fou buida . Llavò peguen an ets escaldums i prompte els	hagueren llevats	d'es vent . Com hagneren dinat , En Joanet diu : — I ara , què hauríem de
259	dimoni m' ha cuidat a destruir : qui sap ses euveies i es porcs que m'	ha llevats	d'es vent , i es porquers i pastors que m' ha morts ? Com per
260	tal andarivell . I aquella mala ànima de la reina véia , tota gojosa de veure que	havia llevats	d'es mig aquells dos bessonets de sa nora , de veure que aquesta se
261	es xap no es clogués ; i s' homo lleva es tascons . Encara no else va	haver llevats	com , zas ! , es xap d'es tió se clou més que de pressa , i
262	a pedra . No contestà an En Bigots -afilats , sinó que s' exclamà : — Jo em pensava	haver llogats	homos . Ara veig que he llogades cuques molles . Es missatges no les m' obrin ,
263	que de pressa . Se 'n van a ca's sastre , se treuen es vestits que	havien manllevats	de metge i de criat i en fan una trosselleta , se tornen vestir de
264	fia , una pobila d' una quinzena d' anys . Tots deien : — Per força ets ha d'	haver menats	dins es barranc . Enlloc etse poria enredonar d' aquesta manera , en no esser allà
265	devíeu tenir uns porquers de panfonteta ! — respon En Joanet . — Però , per on ets	has menats	? — Per allà on he vist que hi havia més menjar . — És segur que n'
266	segur que n'hi havia d' haver per força ... ! Però a on és que ets	has menats	... ? Supòs que no és dins es barranc fondo ? — Què ha d' esser , l' amo ! —
267	'es rector d' Artà ? — diu un altre gigant — . Fa set anys que està malalt , hi	han menats	tots es metges més caporals de Mallorca i cap n'hi ha hagut que
268	tot d' una se pintaren dins aquella aigo tots es punts per on es lladres	havien menats	es bous d' aquell , que les afinà dins un sementer devora Lluc , qui llauraven .
269	an es tribunal per recobrar es diners de ses venudes que los havia fetes , los	havia menats	an aquella casa que los havia dit que era es Tribunal Major de Mallorca ,
270	una somada de mongetes perhom mos ha robat aqueix dimoni de dona , i llavò mos	ha menats	aquí , que ha dit que vostà li gordava es doblers i que les mos
271	aquella trutja i an es seus porcellins ? Si jo , a uns i altres , les m'	hagués menjats	tot d' una , sense empatxar -me de raons , no em veuria així com me
272	gegants d' aquella muntanya los s' havien de menjar per força ! — Idò no los s'	han menjats	! — diu sa cunyada del rei . — Idò el dimoni hi ha bufat ! — diu sa bruixa . —
273	' amo no l' hagués privada de dir -los res si los trobava aturats , los s'	hauria menjats	, tant de ventre en duia . I no vos dic res d'es migdia , com
274	i En Peret feren es desintès i digueren : — Ja serà es moix que los s'	haurà menjats	. Sa mare ho cregué així i se 'n va a dir -ho a s'
275	es cavallet verd se menjaria En Bernadet , com l' afinaria dalt s' ametler , com s'	havia menjats	tots ets altres fiis de rei i prínceps que eren anats a veure si
276	, comprà una partida de cuiros sense mirar -los -se gaire ; i , com los se va	haver mirats	de prop , n'hi hagué més de la mitat de xerecs , que només servien
277	Els he morts — diu s' homoniqueu — . Així una altra vegada estaran alerta ! — Els	has morts	? Ell no deus tenir força per estormeiar un mosquit , tan petengo com ets ! — Idò
278	veure i de sentir tot allò . — I què els has fet ? — arriba a dir . — Els	he morts	— diu s' homoniqueu — . Així una altra vegada estaran alerta ! — Els has morts ? E
279	feien oi . I perquè la gent no else ves ni se 'n temés negú , els	hem morts	i tirats an es femer ! Poreu fer comptes com se degué posar la reina
280	no else ves i no fessen un alçament contra son pare i sa mare , els	hem morts	i tirats an es femer . Així negú se n' ha temut . A sa mare ,
281	porcs que m' ha llevats d'es vent , i es porquers i pastors que m'	ha morts	? Com per dins es barranc tot es azuinar , i hi ha xorrèstic per sa

282	baldades vuit . — Així va això ? — diu ell — . És a dir que amb un cop n'	he morts	quatre i baldats vuit ? No vui jo fer pus feina . An el rei vui
283	es seu homo , que feia feina an es camp , no tengué qui enviar -hi perquè	havia morts	tots ets al-lots que tenia . — Bona l' he feta ! — s' exclama aquella dona — .
284	seua cunyada li envià a dir que eren tornats dos quissos negres i peluts , que	havia morts	i fets tirar an es femer . El rei , com arribà , no va veure la
285	orabaixa de tot — , mos convé partir dejorn , que haurem d' enterrar aquells dos que	he morts	. Partiren i ja ho crec que a mitjan camí els hi trobaren , estesos dins
286	igo , perill d' aufegar ! En aquell entremig eren arribats es set carmissers . Los	havien mostrats	es ceros , que pasturaven dins es jardí , i començaren a esmolar ses guinavetes per
287	amolla , i es saig l' engospa tot d' una que li bastà . La senyoreta marqueseta	havia nuats	set o vuit llençols p'es cornalons , un amb altre ; ferma un cap a
288	es sol , pegant -li a sa cara , li féu obrir ets uis ; i com les	hagué oberts	i mira entorn seu , romangué sense polsos : cap branca ni cap soca taiada hi
289	la senyora princesa , que al punt ha començat a cobrar colors i colors , i llavò	ha oberts	ets uis , i llavò ha pegat crit , i llavò ja ha botat d'es
290	pagar s' hostalatge , canvia un altre duret d' or . Què me 'n direu ? Ell com	hagué pagats	tres o quatre hostalatges an ets hostals aont feia returada , quan ja no li
291	de dobles de vint que feia por i , dany-dany , va monyir fins que va	haver pagats	tots es deutes d' aquell mort ; i foren tants , que el deixaren més eixut
292	ses cunyades , sogres i nores que havien fetes gatinyar , d'es filats i paranyes que	havien parats	i de ses pesqueres que havien escades i s' hi esperava pescada grossa . Assetsuaixi
293	ia-pins se posen a mirar la feta . I , efectivament , amb una exhalació aquell homo	hagué passats	tots aquells carros , parei i pareiers a s' altra banda d'es riu . Es
294	, i llavò tres vells de llana , tot estufadets , blancs com la llet , com si les	haguessen passats	per set bugades , i llavò tres muixellets d' estopa , d' aquell bri més fi
295	ell carreter — . Per un desengan vostro , esperau una mica i veureu que d' aviat mos	haurà passats	tots aqueixs carros a s' altra banda . En Manent , N' Aplana-muntanyes i En
296	era morta de tot . Amb això que m' heu fet i amb sos rosaris que	heu passats	per mi , m' heu treta de dins ses ungles d' aquells llucifers i m'
297	massa salts ? — diu aquell amic . — I tan malament te campares amb sos dos que li	hem pegats	? — diu En Mig-dimoni . — Massa bé m' hi vaig campar — diu aquell — . Lo que
298	recobrau tots es doblers que mos ha fet sauvatges amb sos tres salts que mos	ha pegats	. — Ben pensat ! ben pensat ! — s' exclamaren es quatre estudiants . Dit i fet ,
299	lo que hi havia , sinó aquells dos companys , i ha cordats ets odres i els	ha penjats	an aqueixa figura . I ara de noltros en farà un sarró o mos penjarà
302	confessat es seu delictes i amb llàgrimes an ets uis n' han demanat perdó , els	he perdonats	. Per lo mateix vetaquí sa faixa de general de mar i terra , que ja
303	. D' En Joan i d'En Miquel , no se 'n saberen pus noves . Déu los	haja perdonats	i mos perdon a tots noltros també com sia sa nostra hora . I mos
304	dos sa mateixa idea . — Anem an el papa novell a veure si Déu ja mos	ha perdonats	! Tots dos compareixen a Roma , demanen per confessar -se amb el papa , s' hi
305	vegem de tots noltros si convé . I Déu no mos deix morir que no mos	haja perdonats	. Amèn . 332 EN PERE DE SA COCA Això era un homo que nomia Pere , i
306	teniu sa vida avorrida ! , que de més acorats que vós n' hi són anats , i	han perduts	es cabeis d'es cap i no són estats homos pus . — Bones gèl-leres
307	' ui al bou , i no else vetla bé es ble , com se 'n tem les	ha perduts	de vista , i bona nit , pastora ! I heu de creure i pensar i pensar
308	tenir davant aquells balladors , que no s' aturaren de ballar fins que En Joan los	hagué perduts	de vista i s' aturà de sonar es fabiolet . Caminà una mica més , fins
309	fresc i xalest , no se 'n porien avenir . — I ets viu ? — li digueren — . I no	has perduts	es cabeis d'es cap ? — Com és venedíssim ! — diu En Pere — . Veiam si encara
310	hi havia allà aplegats , es fadrins perquè eren fadrins i es casats perquè encara no	havien perduts	es jocs , a tots los entrà una ballera que no tenien repòs a ses
311	, que havia tenguda sa mala hora d' anar a una casa de joc a on	havia perduts	tots quants de diners duia damunt , es d'es mèn , però que , com sortiren ,
312	. I ells dos de d' allà , tant com ne podien treure . Al punt los varen	haver perduts	de vista . Vos assegur que tant un com s' altra se n' anaven tan
313	Pere los encalçà una estona , però no los pogué seguir i al punt los varen	haver perduts	de vista : ja no los veren pus , ni noves . El rei no hi cabia
314	pot esser tot això ? Es mal de tot això és que , si avui només mos	han petgellats	una mica , un altre dia no en facen casa-santa , de tot quant tenim . —
315	de jaia , que és el reverend dimoni , que ja és sa segona vegada que mos	ha plomats	, sa gran dimoniera ! — Jo no faç comptes encalçar -la gens ! — diu es dentista .
316	per ses parets i s' arrabassaven es cabeis un grapat amb cada mà . Com los	hagueren plorats	set dies , el rei crida tota la cort , i diu a tots aquells senyors
317	andassen poc ni gens contra Vossa Reial Majestat ni cap altra persona nada ? Qui els	havia poguts	jonyir , no els havia de porer subjectar i capturar de fer mal ? — Tens raó —
318	: deixava morts es pois que agafava , i duia damunt el cos tots es qui no	havia poguts	agafar . — El diantre és aquesta al-lota ! — digué el rei tot admirat — . Mira , s
319	com un sí senyor . I la gent que no se 'n porien avenir de que	hagués poguts	pagar tots es deutes de son pare , sense sentir dir que hagués manllevat a
320	, que , caçant caçant , t' he trobada feta bocins baix de sa soca d' un abre .	He posats	es bocins dins un sac , t' he duita aquí dins , he composts es bocins
321	orda a una estaca , esperant que En Manent else fes qualche senya . En Manent , com	hagué posats	es peus en terra , veu una clarura . Hi va i se troba dins un
322	o davall cada pilar . — No res — digueren — : deixem -los -hi fer , que com los hi	han posats	, senyal que los hi volien . Sobretot , tampoc això no mos aturarà gaire es dormir .
323	altre vestit , ella s' hi posa tot d' una i , si p'es primer hi	havia posats	set mesos i p'es segon catorze , per aquest altre n' hi posà vint-
324	rei li posa davant ses dues bosses (dins sa nova sa fia del rei hi	havia posats	tants de diners com En Pere duia dins sa seua) . En Pere mira que
325	'es mèn que va vendre s' altre dia ; se n' és anat an es joc ,	ha posats	es dobbés dalt una carta , i tot ho ha perdut . — Aquesta sí que m'
326	dia , més de nou li vengué es d'es segon dia . — Però , qui dimoni m'	ha posats	aqueixs billetons dins aqueixs dos pans ? — deia el rei , pegant -se tocs p'es
327	! Plet vos pos avui mateix ! — Que me 'n pos ! — diu En Pere — . Ja me n'	han posats	cinc . Aqueix farà sis ! En Pere deixa en banda sa senyorassa i tots aquells
328	en fas , de planta ! I que ho ets , de garrida ! I llavò que les t'	has posats	bé de tot , an aqueixs cabeis ! — I raó que en tenc — diu ella — , d'
329	— responia ella . — Paraula de rei no pot mentir — se va exclamar son pare — . Ell	ha presentats	es set caps , és ell qui l' ha mort . Se prepararen ses noces i
330	En Joan . — Mal és de creure ! — diu el rei — . Si n' hi ha un que	ha presentats	es mateixos caps d'es drac ! Es cavaller féu un poc de returada . Tothom

331	una altra dona desconeguda li havia duits i deixats aquells infantons i que ella els	havia presos	per compassió que li havien feta i que los tenia amb ella i que
332	ja hi faré sa sentència que hi escaurà . — Me n' afluix ! — diu aquell . I ja	ha presos	ets atapins cap a ca seua , sense voler sebre res pus de ses cent
333	munt sa seua esquena . — Què dius que faràs ? — diu es batle . — Que així com li	he presos	es bous , li prendré es sarró d'es doblers . I l' hi dic davant
334	iota , no hauríeu vista una guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m'	ha presos	? — Sí que los he vists ! — diu sa jaia — . I ben aviat que los se '
336	iota , no hauríeu vista una guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m'	ha presos	? — Sí que los he vists ! — diu sa jaia — . I los he aplegats , perquè no
337	entregueu es meus germans . — Que los m' has dats a guardar ? — Però vós les m'	heu presos	, gran polissona ! Vénge -los més que de pressa ! — No lleu . En Ferrandí se dest
338	a mida , comencen a esqueinar , cridant : — Això no és manera de demanar ! Que mos	has presos	per beneits ? Que et figures que no sabem què són pomes ? — Res — diu En
339	per un altre vent . Un dia , passant per devora es jardí d' aquella senyora que	havia presos	per fiis d' ànima En Bernadet i Na Catalineta , el rei aturà es cotxo
340	en porret , i ja fonc partida a cercar remeis per desetsisar ses pobres mules . Com	hagué provats	es remeis que li havia mostrat es seu homo , que no serviren de res ,
341	ara tenia es braços sencers ! — digué la pobreta , i allargà es dos trossos que li	havien quedats	. Allargar -los i sortir -li es trossos que li faltaven i ses mans fonc
342	es gener ni es març les hi volgueren tornar , per més que ell les ho	haja reclamats	. I ara se 'n venja fent aqueix fred tan ferest . I es polissó mos
343	romanins florits Va esser , segons conten , que sa primera vegada que la Puríssima	hagué rentats	es drapets del Bon Jesuset a sa coveta de Betlem , cerca qui cerca a
344	perles i diamants ! S' ha rentades ses mans , i ha brollat blat i xeixa ; s'	ha rentats	es peus , i han brollat peixos ; ha plorat , i s' és posat a ploure ;
345	al-lots . I passaven com a fiis d' aquella doneta i aquell homonet que les	havien replegats	d'es riu . Estaven just davant cal rei i jugaven an es balcó amb
346	En Joanet , com los veu . — Fii meu ! — li diuen ells — . Som morts ! Sa fam mos	ha retuts	! Està fet de noltros ! — No vos atropelleu tant en so conversar ! — diu En Joanet
347	iu — , no hauríeu vists uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m'	ha robadets	? — Sí fieta ! — diu sa jaia — . Segueix riu avall i los trobaràs ; però escolta :
348	neta , no hauríeu vists uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m'	ha robadets	? — Sí , fieta meua ! — diu sa jaia — . Segueix riu avall i los trobaràs ; però es
349	neta , no hauríeu vists uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m'	ha robadets	? — Los he vists i los tenc ! — diu sa jaia . — Los me voleu donar , per
350	a amb so rallar — diu En Salom . — Lladre més que lladre ! — diu es pareier — . M'	has robats	es bous , i són d'es batle . — Com no són del rei ! — diu En
351	— diu aquell — . Som de Son Borràs , i són venguts una partida de lladres , i mos	han robats	tots quants de diners hi ' via a la casa , que eren molts , i ben
352	tenc nou . Es ca va dir : — Això són lladres que es reparteixen es doblers que	han robats	. Veureu quin retgiró se 'n duran . S' acosta a ses portes , toca i crida : —
353	te diré : així com tu has robats els anyells an En Massot , noltros los t'	hem robats	a tu . Aquí va roba qui roba ; i qui més roba manco té . T'
354	? La vols sebre , quina llei és aquesta ? Idò jo la te diré : així com tu	has robats	els anyells an En Massot , noltros los t' hem robats a tu . Aquí va
355	any que mos va malaltissa i malaltissa . L' hem mostrada a tots quants de metges	hem sabuts	; i bé n' hi han ordenades , de coses , i bé n' han embrutat , de
356	gigantarros amb sos uis ben badats . Sa soleiada i aquella ombra de sa portassa els	havien safalcats	i eren just troncs . — Bé me va ! — diu ella — . Sí que n' hi ha ,
357	tat , i s' hi presentaren tremolant com una fuia de poll , esblanqueïts , que si los	haguessen sainats	, no los n' haurien treta gota : semblaven uns sentenciats . An el rei i a
358	per tant per haver de moure aqueix escàndol , p'es quatre murtons que vos puga	haver saupats	! Permeteu -me que vos diga que no acaba d' estar bé que un homo
359	lla aigo i , en lloc de tornar més garrides , tornen tres pedres . Aquella fada els	havia seguits	es passos , arriba darrere elles an es pou de Sa Lluna , agafa aquelles tres
360	— . Hi pots anar bellament . I En Bernadet ja és partit p'es mateixos passos que	havien seguits	per dins aquell jardí , i no s' atura fins que és davant aquell roser
361	En Joanet , se mira aquells missatges i ja no los trobà tan ferests com li	havien semblats	ses altres vegades . En Joanet fins li començava a semblar agradós . La dona començ
362	li remet dient -li : Es dimoni que ha de callar ets tu . I no els	he sentits	mai que se diguessen altre nom ; i per això jo no else sé anomenar
363	veu que han hagudes d' esser tan petites , que s' escobletgen per un menut . Les	haguésseu sentits	, fiets ! Ell n' hi havia un que no parava de dir : Es meu menut
364	diantre de nom . — N' Acabelis ! — deia ell — . Vaja quina casta de noms ! Mai n'	havia sentits	de consemblants . Lo endemà dematí s' eriçó se n' hagué d' anar tot sol
365	! I quina cantoria que fan , més alta de punt i més de sentir ! Jo no	havia sentits	mai aucells refilar sa veu tan bé i que donassen tant de gust de
366	día per dins es jardí , sense porer -se treure d'es cap aquells alens que	havia sentits	en sa nit . Ses ombres , com se temé de sa talent , devers les vuit ,
367	? — Jo — diu En Bernat — , sa jugeresa i promptitud de mans . Com son pare les va	haver sentits	tots quatre , hi pensa una estona i llavò diu : — Bé , voltros deis que duis
368	mai havien tastats uns aguiats tan exquisits i unes fruites tan saboroses ni mai los	havien servits	en taula amb tanta de puntualidat , finura i gentilesa . I tothom enhoresbones an E
369	mil coses a l' amo , a sa madona , a tothom qui veia . Al punt els	hagué sospesats	tots , i ja va sebre quants de graus feia s' aigordent de cada un .
370	a veure com mos ne desfeim , d' aquests trumfos ! Tornen tirar junta i , com prou	hagueren sucats	ets ais , veren que no hi havia més remei que cercar una al-lota
371	proposaren molts de plans ; però cap n' hi havia que agradàs a tots . Com prou	hagueren sucats	ets ais , un d'es caporals diu : — A jo me pareix que lo més
372	nit , pensa qui pensa com trobaria una feina que apuràs En Bernat . Com prou va	haver sucats	ets ais , se pega un toc a's mig d'es front , i bota
373	d' aigordent i de ventar -la , l' arribaren a retornar . El rei , com prou va	haver sucats	ets ais amb sos de la cort , per desfer -se d' aquells trumfos , agafa
374	entrà dins la Ciutat , sense sebre per on caminava , de tants d' entreversos com li	havien sucats	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que el pobre Pere
375	poria , més mort que viu , fent flamada d'es tres passos tan ferests que li	havien sucats	. No pogué estar que no los hi contàs fil per randa , sense sospitar -se
376	dit i ja veien aquells pins estesos en terra , com si amb una destal els	haguessen taiats	ran de terra . S' hi acosten i En Manent li diu : — Alabat sia Déu ! —
377	' una que En Bernat l' hagué fet xeroi , va esser com Samsó , que , com li	hagueren taiats	es cabeis , no tengué força per alçar tres aumuds de segó , i va romandre
378	molt , en so demanar coses a Déu . § 14 . Lo que li succeí a Sansó com li	hagueren taiats	es cabeis Les hi taià , mentres ell dormia , un dona , perquè va sebre d'

379	En Pere era arribat davant cal rei . Li va venir molt de nou que li	haguessen tancats	tots es portals i fins ses finestres i se posa a cridar de dalt
380	de servici , que el rei i la reina i tota la cort digueren que mai	havien tastats	uns aguiats tan exquisits i unes fruites tan saboroses ni mai los havien servits
381	tota la ciutat , romangueren esglaiats i no se 'n porien avenir , que un desconegut	hagués tenguts	pinçons per fer una obra tan meravellosa i magnífica ; però es qui n' estaven
382	cantar i escrigué an el rei amb tinta de fel i veri : — Sa teua dona	ha tenguts	dos infants , que són tornats dos quissos negres i peluts i , perquè la gent
383	escriu un mot de lletra an es seu fii i li posa : — Sa teua dona	ha tenguts	dos corpetons i una corpetina . D' empegueïts que n' estam , no los hem deixats
384	hi anaven , envidats , i que l' hi duien alt , an es capell : ni si	haguessen tenguts	milenars de corteres de xeixa venal . Com foren a ses cases , troben tancat , i
385	i amb tot aquell bugat de que sa seua dona , en lloc de tres infants ,	hagués tenguts	es dos corpetons i sa corpetina i que negú més que sa mare n'
386	vaig dur i ella se cuidà de tot com si fossen fiis seus i les	ha tenguts	sempre , i me té a mi per cuidar -me 'n . Tothom va veure que
387	; i , com son pare i sa mare saberem sa passada , si sa talent no los	hagués tenguts	tan dessustats , el se menjaven a picades . — An-a qui ? — deien ells — . Si no
388	cregut , i que el coman molt , i que li pos unes messionetes que no n'	ha tenguts	gaire , de missatges més ben creents que jo . Sa criada , tota emmorronyada , no li
389	gigant hi posava totes ses tres potències i es cinc sentits i més que n'	hagués tenguts	, per dur es compte bé i no errar -se de res . Acaba de comptar ,
390	cap altra pus , si no li bastaven es dos uis , i deu més que n'	hagués tenguts	, per Na Catalineta ? Sa pitxorina , quan hagué ballat una bona estona amb el rei ,
391	, a s' endevinaia , i que hi posà tots es cinc sentits , i més que n'	hagués tenguts	, per afinar -li sa llivanya i aglapir -la , perquè s' estampa d'En Pere
392	lleig que m' està es dir -ho , però vos gos unes messionetes que no n'	heu tenguts	gaire , de missatges que vos creguessen tant com jo . A l' amo el dianxe
393	; hi son anats ferrers i picapedrers i els homos més intesos d'es poble . Ningú	ha tenguts	dits per llevar s' embós . Aquí jo m' hi som posat per mig per
394	es dos veis balla qui balla de cap a cap de casa , com si només	haguessen tenguts	setze anys . I lo bo era que provaven d' aturar -se i no porien
395	conta un bon raig de mentides d'es corpetons i sa corpetina que sa nora	havia tenguts	i que , per por que tota sa gent no s' alçàs quantra ell , no
396	de calç . En Bernat li conta que ha donades parades an es cavall fins que	ha tenguts	dos dits de sabonera per tot el cos i que ell s' és ensalगत
397	cap que no tendria perdó de Déu si , amb sos doblers que duia i que	havia tenguts	tan bons de guanyar , no la treia d' aquell andarivell tan ferest . I li
398	els tres fills que ella tengué de Vossa Reial Majestat , i que li perposaren que	havia tenguts	dos corpetons i una corpetina . Miquelet i Joanet i Catalinons : besau mans a ton
399	'n va llavó a ca seua , agafa aquell homo i aquella dona que ell sempre	havia tenguts	per son pare i per sa mare , i les diu : — M' han tornat dir
400	— diuen elles . I com pot esser això ... ? Saps que aquella polissona no les ' via d'	haver tirats	an es riu ... ! Sobretot , si els hi tirà , el dimoni les va treure ... ! Aquella
401	què t' ha succeït filant devora En Barba-rotja ? — Ara ho veuràs ! — diu ella — .	He tirats	un parei d' embuïms d' estopa an En Barba-rotja , i he notat que
402	se 'n dugué a tirar an es riu me jurà i perjurà que les hi	havia tirats	; però se veu que m' enganà , sa gran polissona . I lo pitjor que ja
403	si fos un mosquit . En anar molt farts , tiren ets ossos ; i d'es que	han tirats	se són formades aquelles dues garberes . — Bon pastoret — diu N' Agraciat — , per
404	! I sa polissarda arribà a sospitar -se si serien es tres infants , néts seus , que	havia tirats	an es riu . Sobretot , aquella polissona crida una fada i ja li diu : — A
405	, i ella , bones grapades d' aigo an aquells peuetes ! I encara s' aigo no els	havia tocats	com , zas ! , ja en brollaven calroigs , déntols , serrans , anfossols , palomides ,
406	que , si convenia , li tornàs sa paraula i es dos braços que son pare li	havia tocats	per no haver volgut ella tirar es Rosari . Què me 'n direu ? Ell es
407	què faré : posar pena de la vida a qualsevol que em demanarà per què m'	he tocats	es bigots . Ho va fer així , i ja ho crec que negú s' atansà
408	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que , encara no los s'	hagué tocats	, com se mira dins es mirai , i s' hi veu tan lleig , que sa
410	no serà pus lo que era . Encén es llum , la hi mira i li va	haver tocats	set aumuds de dents i set de quixals , però encara n' hi quedaren altres
413	a senendret . Sa giganta encén es llum , li mira dins sa boca i li va	haver tocats	set aumuds de dents i set de queixals . Així com pogué , s' arribà a
414	amb ells fins an es pou d'En Gatells , i de llavó ençà no los	he tornats	trobar . 130 ES CA D' EN BUA I ES MOIX D' EN PEJULÍ Un dia ,
415	partida . El Bon Jesús crida es jai i li diu : — Vaja , padrinet , ja que mos	heu tractats	tan bé , demanau un do . — Demanau la Glòria — digué tot d' una sant Pere ,
416	' abrigarà set , i m' hi farà deixar molta carn . I així , com sa caloror los	haurà travessats	, jo ja tendré sa fornada fora . En seguida fa pastar , i enfornar , i escorxar
417	més acorat . Fins a les presents , tots es qui hi són anats , sa por los	ha traïts	, i han feta quetxa . § 2 Es tresor d'es puig de Na Fàtima Qui és
418	el rei i la reina novella , causa es tres vestits que sa mossa de cuina	havia tretts	quan los duia a sa taula s' arròs , s' aufegat , ets escaldums i es
419	na . I tothom li deia , an aquella jaieta esquerdada i rabenta : — Però d' on dimoni	heu tretts	aqueixs dos angelets ? — No els he tretts de cap dimoni ! — deia ella — . d'es
420	l' amo i ses quatre-centes ànimes entraren ; i encara hi són , si no els	han tretts	defora , cosa que an el cel no es sol fer ; i allà mos vegem
421	esquerdada i rabenta : — Però d' on dimoni heu tretts aqueixs dos angelets ? — No els	he tretts	de cap dimoni ! — deia ella — . d'es dimonis no surten coses tan polides i
422	ja tornava tenir es dos uis i hi tornava veure , com si mai los hi	haguessen tretts	. S' enamorat de sa senyora havia acabat per avorrir -la . S' entresentí de tot
423	tenguda altra manera de sortir ? Vaja quines feristees que éreu tots ! I d' ont les	has tretts	, an aquells ... ? Quin marinatge , Déu meu ! — Jo lo que et dic — diu ell — , que
424	' on les heu tretts ? — li tornaven dir una i altra vegada . — Ai d' on les	he tretts	? — deia ella — . No ho heu mester sebre ! No n' he de donar sa patent
425	de donar sa patent a negú ! Ja ho sap el Bon Jesús , d' on les	he tretts	! I vos assegur que no me 'n castigarà , sinó que m' ho premiarà . Estau -
426	ella — . d'es dimonis no surten coses tan polides i precioses . — Però d' on les	heu tretts	? — li tornaven dir una i altra vegada . — Ai d' on les he tretts ? — deia
427	fadrineta tan garrida , plantosa i ben taiada , però tota plena de sang de com li	havien tretts	ets uis . Li demana què és que té i com és que es troba
428	tan desolat . Ella només li digué que anava amb dues amigues i que aquestes li	havien tretts	ets uis i eren fuites . Aquell homonet fonc de tan bon manament que es

429	etota li posa aquells dos uis , que eren es mateixos que aquelles dues polisssones li	havién trets	, i ja ho crec : li vengueren de lo millor i hi va veure tot
430	hi havia s' aturaren cop en sec de fer claror , lo mateix que si los	haguessen trets	defora al fi del migdia . No vos dic res , el rei com devia estar ,
431	de tornar com dos i dos fan quatre . I ... encara hi són , si no los	han trets	ni són sortits . Tots aquells que quant més tenen més volen i no estan
432	de munts de fil , que fan por de tants com n' hi ha , i m'	ha trets	aqueixs cabdells i m' ha dit : " Es coll hi va , si enlloc del món
433	fer ? — deia En Joanet — . No , ell jo t' he de donar fitorades fins que m'	hages trets	es dos germans meus que t' engolires ! — Però , com los t' he de treure —
434	' n , homo ! Hi manca molt encara per estar cabals jo i tu ! Encara no m'	has trets	es meus dos germans ! Són es meus dos germans que jo vui de tu !
435	' engolir -los -te ! Jo t' he de divertir amb aquesta fitora fins que los m'	hauràs trets	! I ja s' hi acabussa amb sa fitora i fitorada ve i fitorada va ! —
436	vui de tu ! I t' he de donar amb sa fitora fins que los m'	hauràs trets	! — Però , Joanet ! Si t' he dit que los me vaig engolir ! I com vols
437	irà : " Jau -lo ! " Llavò vós deis : " Bono , lo primer hem de veure quins diners m'	heu trets	d'es sarró ! " Vós heu de dir que hi dúieu dos-centes lliures . I
438	menjar del senyor rei ! " te traurà de tots ets aguiats que aquell dia trauran o	hauran trets	a sa taula del senyor rei . — No res — diu En Joanet a son pare — ,
439	ser que aquesta mossa de cuina duga tots aqueixs vestits ? Tant ets altres dos que	ha trets	com aqueix són justifet es que jo vaig dur a sa pastorella d'es
440	ho és i que ho és , de garrida ! No , i uns canons ben llargs que	ha trets	! Jo que vaig tan endarrer d' un fabiol , m' hi vendrà com l' anell
441	me demanares aquells tres vestits que te vaig dur ; aquells tres vestits són es que	has trets	per servir -mos en taula ; tu ets Na Catalineta ; sols tu pots esser sa
442	En Bernat la se mirava tan arreu , i que sa tórtora i es tord que	havia trets	de dins sa capsa feien aquelles coses . Perquè sa tórtora , com reparà que es
443	uaitant per una finestra de cal rei . Era una d' aquelles dues grans polisssones que	havién trets	ets uis a Na Catalineta davall aquella auzina , no sa que li tocà casar -
444	sempenta an En Joan per treure 'l defora i tancar , però En Joan ja s'	ha trets	es tres garrotets i ja les diu : — Oh tres garrotets ! Donau llenya an En
445	em tractes a mí . — Idò veam què he de fer ara ! — Pegar fins que t'	hagen trets	es germans teus i es meus . Sa giganta mentrestant surt damunt es portal . — Alab
446	pentés . — A poc a poc ! — diu Na Fadeta — . Ja botareu i folgareu en lleure ! Vos	he trets	per fer sa tasca d'En Bernadet , i ja poreu esser partits . — A veure
447	es patrò Rafel i sa patrona Magdalena , ben resolt a cercar -los fins que els	hagués trobats	, per aclarir com era que sa patrona Magdalena se n' era anada amb so
448	de que no tengués repòs que no hagués trobats es tres mantells d' or . Els	he trobats	aquí ; dos m' han fuits . He pogut arribar an aquest , que supòs que és
449	at molt ? — diu aquest . — Molt ? Tan molt que no han tocat cap bri . Asseguts els	he trobats	davall es noguer com els he duit es dinar i asseguts allà mateix estaven
450	com sa coa de s' ase ! — diu ella — . Devora es safreig d'En Rabassa els	he trobats	ell ! Tanta sort que es qui són passats o no los han vists o
451	pagassen a l' acte , que ja les pagarien per a Nadal . De llavò ençà els	he trobats	p' es carrer i els ho he fet avinent , que per a Nadal m'
452	, i toca el dos cap a ses cases . I diu a l' amo : — Bons escaraders	haureu trobats	, l' amo ! — Que n' han tombat molt ? — diu aquest . — Molt ? Tan molt que no
453	' ets homos qui eren entrats per lo mateix que ell i es gegants los hi	havién trobats	i n' havién feta una vega . S' aficà davall aquells ossos tot lo endins
454	seus fins que t' haja dit a on té es meus i que tu les	hages trobats	i les tengues en ses teues mans . Llavò desfermaràs ta mare , perquè se cuid
455	es llaurador , es bous i s' arada , i les se 'n tornà allà ont les	havia trobats	. I en la seua vida tornà dir res pus a cap llaurador . LVIII S'
456	sa redoma plena d' aigo de tots set , i quan la hi tengué , que los	hagué trobats	tots set , se 'n torna an es pou de Sa Lluna . Aquell escabotell de
457	es qui los deixava escondits no poria entrar an el cel que qualcú no los	hagués trobats	. Idò heu de creure i pensar que una vegada una fadrina se retirava horabaixenc
458	cops no los arronsaven tant . Si no és per sa sàrria , el sen Tomeu los	hauria trobats	morts . Com el senten que entra , se posen a cridar , plorant com a nins
459	mos dus de bo ? — Ja duc ja ! p' es camí de Manacor a Sineu m'	he trobats	dos traginers que argumentaven si valia més matinetjar que a missa anar . Un deia
460	sou partits ... — Però bono ! — s' exclamen l' amo i s' hortolà — . I allà on mos	heu trobats	, que no era es Tribunal Major de tot Mallorca ? — Bona casta de Tribunal Major !
461	fii de rei . Mon pare féu sa sentència de que no tengués repòs que no	hagués trobats	es tres mantells d' or . Els he trobats aquí ; dos m' han fuits . He
462	cap a can Bernadet ! Se presenten an el rei i En Bernadet diu : — Mon pare ,	he trobats	es tres mantells d' or , que eren de tres germanes . Dues fogiren amb so
463	aquell de sa cova i ets altres dos companys eren aquells mateixs tres homos que	havia trobats	p' es camí de Santa Margalida , que es darrer havia deixada sa vaca , i
464	i pren sa fua darrere ets altres dos , enrevolta qui enrevolta . Aquells homos que	havién trobats	havién vist aquest mort , i se n' anaren a donar part . La Justícia hi
465	s' hi planta davant i ja les diu : — Oh portetes ! per ventura negú mai vos	ha untadets	es gaufons de saïm bo i jo ara mateix les vos hi untaré . No
466	negú mai mos havia untats es gaufons de saïm bo i ella les mos hi	ha untats	! Que pas ! — diuen ses portes . La deixen passar i ella corrents tant com en
467	al-lota , que mos pren ses xeremies ! — Parau aquesta al-lota ? I negú mai mos	havia untats	es gaufons de saïm bo i ella les mos hi ha untats ! Que pas ! —
468	una bona cuierada de saïm bo i else diràs : " Oh portetes ! per ventura mai vos	han untats	es gaufons de saïm bo i ara mateix les vos hi untaré " . Els ho
469	pensar i pensar i creure que un d'ets acreedors d' aquell ... mort , que li	havia venuts	ciurons i no els havia cobrats , com va veure que el deixaven tot sol
470	que era es Tribunal Major de Mallorca , i que allà , segons deia es sargent , los	havia venuts	per voluntaris de L' Havana . Com aquell senyor de sa Diputació i aquell sargent
471	lo que li ha robat . Aquells cuiros prenen el vol cap an es qui los	havia venuts	, el m' apleguen , i tocs i més tocs ! , i aquell malanat , crits i més
472	davant es cuiros , i else diu : — Criatures de Déu , anau a aplanissar es qui vos	ha venuts	, fins i tant que haja tornat an aquest homo lo que li ha robat .
473	vista tenia , per company meu jo el voldria ! És estat ell , es companyó , que los	ha vestits	de frare , i los ha pres es mort . A l' hora d' ara ja
474	' acaba ma vida ? Si ma mareta ho sabia , oh , de pena es moriria ! I allà	hauríeu vists	aqueixs homos tots estafaril-lats i embadalits , sense sebre què los passava sentint
475	ja és partit ti-tu-ti tu-ti , ti-tu-ti tu-ti . I allà	hauríeu vists	tots aquells coniets enrevoltar En Joanet , tots ben oreia alta , com si volguessen

476	-tu-ti , ti-tu-ti-tu-ti , per replegar es quatre-cents conís ; i allà	hauríeu vists	tots aquells animalons enrevoltar En Joanet , tots oreia alta i com si li volguessen
477	-ti tu-ti , ti-tu-ti tu-ti , ti-tu-ti tu-ti . I allà	hauríeu vists	tots aquells coniets enrevoltar -lo , tots oreia alta i amb un cap ben viu
478	uell penyalar , esbarts i més esbarts de peixos grossos , petits i mitjancers . Allà	hauríeu vists	estols de balenes i de molars , estols de cavalls marins i veis marins i
479	'es major de tota sa força que hi havia dins tot es reinat . I allà	hauríeu vists	ets altres generals i tota sa majoria de mar i terra que feien bitlo-
480	muixell de llana , n' hi posa un d' estopa i hala qui hala . I allà	hauríeu vists	uns agüers d' una braça i es fus que cuidava estellar -se fent sa
481	què fa ell ? Ja és partit a predicar -los tan bé com sabia . I allà	hauríeu vists	murers i mureres plora qui plora i pegant -se tocs p' es pits , penedint -
482	m' agrat ? — No , fieta meua ! — diu el rei — . Però amb tants de fadrins com Déu	ha vists	que són passats per davant tu aqueixs dos dies , cap cap n' hi ha
483	es dimoni més gros de tots ! I ho donaren a ses cames , i no els	han vists	pus devers Mainou , ni noves . SA FLOR DE FALGUERA I ES DIMONIS BOIETS No
484	dia de sa promesa arriben an es verger del rei Moro . El rei Moro els	havia vists	venir i ja les surt a l' enquantre amb sos set pams de morro
485	amb so patró Rafel sortint de l' església i un altre va dir que els	havia vists	tots dos anar -se 'n cap an es Moll . Ja no vaig porer aclarir
486	uis com uns salers de veure aquell grandíós nas de tal homo . — Que tanmateix en '	vieu vists	gaire , de nassos més revenguts que aqueix meu ? — diu En Joan . — Em pens que
487	altre dia a caçar i , recordant -li d' aquells minyons que s' altre dia hi	havia vists	, els afina altre pic . S' hi acostava més per veure -los de prop . Li
488	-li de reim en reim i sa segaia de senaia en senaia ; i allà les	haguésseu vists	arregussar reims ! Però aquell dimoni de trompintaina seua no s' arribava a omplir
489	assaciades amb sos soldats , sinó que llavò s' abordaren an es criats , i allà les	hauríeu vists	an aquests fer sa viona per defensar -se 'n ! Manotetjaven a les totes , fins
490	que cerques . Tots es que hi són venguts , i no l' han creguda , no los	han vists	pus . En Bernadet se n' hi va , i troba sa jaia an es portal . —
491	de Déu ! , que tots es qui són venguts i no l' han creguda , no los	han vists	pus . En Bernadet s' amaga dins aquelles mates . Dins una estoneta veu Na Margalida
492	que hi són anats exèrcits i tot per menar -la -se 'n i no los	han vists	pus . Si no voleu acabar els alens , no hi aneu . — És que hi vui
493	Rabassa els he trobats ell ! Tanta sort que es qui són passats o no los	han vists	o han trobat que no valien s' aixecar ! ... I parlem de tot : i es
494	'n direu ? Ell féu sortir tots ets estudiants en forma de calàpets ; i allà los	hauríeu vists	tots , treca-trec treca-trec , per sa terra . N' hi hagué un que s'
495	qui primer diga cap paraula . Ella amb so cap digué que sí . I allà los	hauríeu vists	tots dos boca closa tot lo sant decapvespre i tota sa vetlada ; i se
496	veu — , i què has fet amb aquests porcs ... ? Que els has inflats ... ? Jo no los	havia vists	tan redons mai ! — Ell , segons veig , devíeu tenir uns porquers de panfonteta ! —
497	sitja de carbó dins un auzinar , som anat a demanar an es carboneret si los	havia vists	, i m' és sortit a una altra part i no n' he pogut treure
498	. Parteix corrents a veure si los trobaria . Demanava a tothom que veia ; ningú los	havia vists	blancs ni negres . A la fi troba un homonet veí que li diu : — En
499	-se ells amb ells si han reparat que obrissen o se n' anassen . Negú los	havia vists	blancs ni negres , ni havia notat ni sentit que obrissen . — Que seria cosa que
500	guarda d' euveies , es pastor i es ca ; m' hi acost , i deman si los	havian vists	passar , i es pastor m' ha sortit a una altra part , i no n'
501	que los ho he feta de bé , a sa gamena ! Tot d' una que los	he vists	descuidats , m' afic dins un matar ben espès . Com se són adonats de que
502	s uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m' ha robadets ? — Los	he vists	i los tenc ! — diu sa jaia . — Los me voleu donar , per amor de Déu ,
503	guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m' ha presos ? — Sí que los	he vists	! — diu sa jaia — . I ben aviat que los se 'n du sa corrent . Ja
504	guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m' ha presos ? — Sí que los	he vists	! — diu sa jaia — . I ben aviat que los se 'n du sa corrent . Ja
505	guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m' ha presos ? — Sí que los	he vists	! — diu sa jaia — . I los he aplegats , perquè no es fessen malbé . — Vengau -los
506	En Pere . — Corbs ? Dues galines són ell ! — Vos dic que són corbs ! Si jo los	he vists	caure ! Bé va fer En Pere , però aquells no el volgueren creure . Fort i
507	trobaria ... I com es reims d' aqueix parral ho són , es més grossos que mai	hagués vists	enlloc , per això és que havia coït aquest . Però si tant de greu vos
508	, Na Catalineta , En Joanet i En Miquelet , se feien grans i grans i negú mai	havia vists	uns nins més agraciats i galanxons , més etxerevits i bons al-lots . I passaven
509	godineta i es godinets s' apleguen amb ells , i nyi-nyí-nyí ! Allà los n'	hauríeu vists	fer , de bots , escaravits i xecalines a tots aquells animalons . No hi cabien de
510	a comparèixer peixos i peixos de tots vents , i tots treien es cap . I n'	hauríeu vists	, de caparrots , capets , caparrins , caparrinois i caparrinoiets . — Escoltau — d
511	es feien ni per ont caminaven , s' afiquen dins aquell camp ; i allà los n'	hauríeu vists	pegar , de bots i xecalines , i fer -ne , d' escaravits i rebel·lades . Sabeu
512	, i surten tot d' una , com a bales , es dos dimonis boiets . I allà , n'	hauríeu vists	de bots i xecalines i enfuites i cucaveles i salts mortals . I no s'
513	, i surten tot d' una , com a bales , es dos dimonis boiets . I allà , n'	hauríeu vists	de bots i xecalines i enfuites i cucaveles i salts mortals . I no s'
514	ell . — I mirau que en teniu una bona tracalada ! — diu ella — . No sé si n'	havia vists	tants mai de replegats , de conís ! — Poria esser ! — diu ell . Aquí la senyora p
515	no res . Dit i fet , se 'n va a dur es cabdells , i no n'	havia vists	tants mai : feien es comú d' una muntanya . Com los tengué tots nuats , me
516	Moll . Me veu un sulleric que tenia una garbera de melons . En Pere no n'	havia vists	mai , i s' hi planta davant , badoca qui badoca , fins que entima aquesta an
517	sa passada més bruta és que ses muletetes ja me són fuites . Jo no n'	havia vists	mai , de nadissos com elles ! Tanmateix és un poc gros sortir d' es muló
518	, vengueren a dir lo mateix : que en veien a betzef , de penyals , i que n'	havian vists	sempre , però que ells no miraven es capcurucull , i manco si aqueix era gaire
519	man tot atxul·lat i estafaril·lat ; llavò escomet aquell escolà i li demana : — No	hauríeu vists	passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall ? — Que deis si poreu oir
520	nts , vora vora , riu avall . Troba una doneta véia . — Germaneta — li diu — , no	hauríeu vists	uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m' ha robadets ? — Sí
521	rre qui corre riu avall . Troba una altra doneta véia i li diu : — Germaneta , no	hauríeu vists	uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m' ha robadets ? — Sí ,
522	rre qui corre riu avall . Troba una altra doneta véia i li diu : — Germaneta , no	hauríeu vists	uns budellets , un garbellot i una guinaveteta que es riu m' ha robadets ? — Los

523	de la cort i es criats i ses criades de cal rei digueren que no	havien vists	tals quissos ni s' infantó ni s' infantona . — I què feres d'ets infants ? —
524	molt compromesa , més que ella no se figurava . Allò que digué sa primera vegada que	hagué vists	es dos minyons d'es jardí — " Han d'esser sa meua perdició , per poc
525	una pollina i un jardinet davant ses casetes aont tenia s' alberg . Un dia que	havia vists	llambres a betzef , però no n' havia pogut aturar cap , horabaixenc de tot , li
526	hi ha dins aquest rebost ? — diu En Bernat , apuntant a un d'es dos que	havia vists	de dins sa soca d'es lledoner . — Sí fa — diu es senyor . En Bernat
527	de s' aigo que un ase retut treia d' una sínia ; li he demanat si	havia vists	un fadrinet i una fadrineta així i així , i no n' he pogut treure
528	repica una campana , i un capellà revestit per dir missa ; deman a s' escolà si	havia vists	passar un fadrinet i una fadrineta així i així damunt un cavall , i m'
529	por de res ! — diu ell an aquells dos — . Jo passava per aquí ; i com vos	he vists	que fèieu aqueixa trescalamena d' un parar i s' altre botar , me som amagat
530	dir : — I encara em diran que no hem de creure amb òlibes ? Jo els hi	hauria volguts	veure , dins sa meva pell , tots es qui se 'n riuen ! I aquells tres
531	mal ; però ells , caparruts , set n' han entrades , set n' han d' eixir , los s'	han volguts	clavar dins l' ànima , i ... ja los hi tenen ! Com prou se va esser
532	ets altres pobres an-a qui havia donades tantes de pessetes columnàries . Com varen	haver voltats	una partida de carrers , arriben davant un grandió casala , i sa jaia posa forqueta

Temps supercomposts (amb almenys un participi en masculí plural):

1	barra , i l' he deixat estès d' esquena en terra , ha tirades unes quantes de coces però al punt	ha hagut eixamplats	es potons . I llavò l' he penjat darrere una porta . Però res , aiseis -vos a sa taula .
2	— diu En Tacó — i jo me som posat a tirar -li pedres , i n' hi he tirades fins que	ha haguts eixamplats	es potons . — El dimoni sou ! — s' exclamaven es soldats , tots admirats . — Si voltros no em c
3	enviat , an es comellar d'es lleons a dur sa llenya ? Com me 'n som temut , aqueixs dos lleons	han haguts desnossats	es dos bous i com havia de venir jo amb sa llenya , si no hi juny es

HAYER + enclíctic(s) + participi masculí plural:

1	criat . Com no va fer res conixedor i d'es cap d' una mica d'	haver -li donats	es dormissons va tòrcer es coll i figurà romandre adormit , aquella mateixa criada
2	era casar -se amb En Joanet , que demostrava estimar -la tant , que amb tot i	haver -li donats	tants i tants de doblers , encara l' havia volguda robar , exposant sa vida .
3	posats bé de tot , an aqueixs cabeis ! — I raó que en tenc — diu ella — , d'	haver -los -m' hi posats	! És que anit me cas ! — I ambe qui ? — diu aquell . — Amb
4	pòlissa que un gat negre , i ben afectat de donar la culpa a altri d'	haver -los comesos	. I no és que ell no en cometés molts . Idò s' hostaler havia
5	madona entre sa barra i s' oreia esquerra just abaix de sa galta ! Perquè , en	haver -los -hi adreçats	, la mos n' hem de dur a l' infern . I tots aquells
6	se poria haver escapçats ella per una cosa o s' altra i es patró Gaspar	haver -los trets	d' una altra banda . Aquell cap d'es patró Melcion era com una
7	bigarnius malavidosos , ara me poria dur es dinar an aquell ! Sí que me sap greu	haver -los escabetxats	a tots ! Aquí En Toni Garriguel-lo treu es caparrí de darrere sa
8	la Cort i a sa demés gent , los va venir molt denou que just per	haver -los demanats	es novii aquells homos haguessen d' estar tan trastornats i tramudats ; trobaven que
9	-se a sa taula , dient -li : — No else s' envii anit i faça com que	haver -los -se enviats	, i així porà sebre qui és aqueixa forastera que el cerca tant
10	? — I què té que veure això ? — demana En Salom . — Vol dir no té que veure	haver -me robats	dos bous ? — torna exclamar es batle tot fora corda . — Per un altre , sí ;

A-1.4 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ SINGULAR

1	Bernadet , Bernadet ! Que t' hi ha dit de bé i t' hi dirà perquè no	has abandonada	ta maretta . Aquella guarda d' euveies tan magres i tan magres que veres dins
2	tira sa capa , perquè la s' abric i surta de sa mata . Com la s'	hagué abrigada	, surt i es comte se 'n compartí i se n' enamorà tan fort que
3	cap a Sant Llorenç i entrega ses cinquanta lliures a sa mare dient -li : — Ara	he acabada	de cobrar sa vaca ! Ja m' han pagades ses quatre comes ! No us ho
4	que ja acabam ! No dormigueu , per amor de Déu , que no arribarem a acabar ! Com	hagueren acabada	aquella resada tan feresta , Na Catalineta tengué sa greixonera damunt sa taula , am
5	pensar i creure que lo endemà dematí , En Bernat i sa fia del rei , com	hagueren acabada	sa son , peguen coça an es llençol i , en nom del Pare i del
6	Que puc començar sa meua explicació ? — diu llavò es cristià . — Ja l' hauries d'	haver acabada	! — diu tothom . — No res idò , comencem ! — diu es cristià — . Aquest moro és ana
7	xecalines , cucaveles i tombarelles . — Uei ! — diu En Bernat — , ja botetjareu en	haver acabada	sa tasca ! Les reparteix es covò de llana , un borraió perhom , dient -los : — Ha
8	fent bots , xecalines i escaravits . — Uei ! — diu En Bernat — . Ja botetjareu en	haver acabada	sa tasca ! Vetaquí aquesta llana i aquest cànyom ! I ja hauria d' estar tot
9	de sa placeta del Socós en persona , que , lo mateix que si hagués dormit i	hagués acabada	sa son , pega revinglada i surt , més sà que un gra d' ai i
10	: — Bon dia i bon any , l' amo ! — Altre bon dia ! — respon l' amo — . Que ja	has acabada	sa son ? — Sí fa ! — diu En Miquel — . I ja poreu esser partit a dir -
11	passà un quart i en passà un altre . Passada una hora , que la gent ja	havia acabada	sa paciència de tot , Seneca digué : — Anau -hi ! que no haja tengut un denou .
12	, tothom li passava p'es costat i se 'n duia , de costerades , a balquena ; jo	he acabada	sa paciència i he fet lo que feien ets altres . — Però casi m' heu
13	veïam ! ... Si no pot serrar , està llest . D' es cap d' una estoneta sant Josep	hagué acabada	sa son ; s' aixeca i se posa en feina . Al punt hagué de fer
14	metges i aqueixs donen orde de sacramentar -la a l' acte ; i encara no l'	hagueren acabada	de sacramentar , com féu es darrer badai i cap a veure sant Pere ! Poreu
15	mare els envia a dur un feix de llenya perhom p'es fogó , perquè l'	havien acabada	i en passaven massa fretura . Se 'n van a un bosc no gaire enfora .
16	cap de temps , Na Joana l' envia a dur llenya p'es fogó , perquè l'	havien acabada	: Se 'n va a sa garriga d'es batle , i carrega . Es batle !
17	En Biel que li diu : — Que has acabada sa son , Damià ? — I prou que l'	he acabada	! — diu aquest — . Però bé , per on dimoni ets entrat ? — Mira totes ses portes ,
18	fer En Bernat amb sos seus picapedrers , fusters i ferrers , suposat de que no li	havien acabada	s' obra . I , com veren que los abreviava i los pagava lo que hi
19	e fer cap returada : pel dinero , pel dinero , pel dinero . Aquells homos encara no	hagueren acabada	sa conversa com toparen es germà darrer , qui també escoltava amb tot quant d'
20	! I heu de creure i pensar i pensar i creure que encara s' ermità no	havia acabada	de fer aqueixa crida , com se començà a sentir una remor sorda , però forta
21	atracar , sempre que tal al-lota fos honrada . Què me 'n direu ? Ell encara no	havia acabada	de fer tal promesa , com sa maror comença a remaiar , i al punt la
22	jaren en triunfo pertot . El rei digué : — Paraula de rei no pot mentir : En Pere	ha acabada	sa guerra ? En Pere s' ha de casar amb sa meua fia . A ella
23	ndins ; però no li pogué aglapir cap paraula . Com s' aturà de sentir -lo , prompte	hagué acabada	sa paciència ; i , per veure què era allò , s' amolla per sa corda . Toca
24	, i bona nit si et colgues ! A ca seua no hi havia recordança de que	haguessen acabada	mai sa talent primer que es pa . Si no fos estat que només tenien
25	, roman sense polsos i amb sos cabeis drets . I En Biel que li diu : — Que	has acabada	sa son , Damià ? — I prou que l' he acabada ! — diu aquest — . Però bé , per
26	— diu N' Aplana-muntanyes — . Però que no me deixareu anar a cobrar s' escarada que	he acabada	? — Prou que sí ! — diu En Manent — . Vés -hi ! i aquí t' esper . En Manent
27	vol dir és per demés ? — diu el rei . — Vol dir — diu es metge nou — que	he acabada	sa medicina . — Idò anau -ne a dur més — diu el rei . — És massa enfora —
28	ra estimació ni consideració lo que li tenien , sinó por i feredat , sobretot com s'	hagué acabada	sa guerra i el rei en tornà i no veren pus la reina p'
29	lo que tenia compte ell era a acabar -se s' ensaïmada . Al punt la s'	hagué acabada	i llavò se begué tota s' aigo d'es ribell . Com se veu amb
30	estarà . Tu aleshores li passes es dogal d' or p'es coll . I com s'	haurà acabada	s' ensaïmada , l' estires p'es dogal i el poràs menar cap aquí . I
31	romania sense banyes . I què me 'n direu ? Ell encara la senyora princesa no s'	havia acabada	sa pera com , zas ! , li cau una de ses tres grandioses banyes d'es
32	dins una cova d' una muntanya de per allà . Es gall ben dematí ja va	haver acabada	sa son , crida es moix , es ca i es xot , i bé de panxa
33	aquell puig . I apuntà an es coll de Sa Grava . Ell amb quatre xadades va	haver acabada	sa gaveta , tira s' eina , abraona sa torre d'es molí , li pega estreta ,
34	quedava viva sa llengo i de pedra tornà també mateix tot d' una que va	haver acabada	sa darrera paraula . Havia parlat i motat sobre lo que ses tres àligues havien
35	a donar -li clau . Com va esser a sa font Nova ja la se va	haver acabada	. I què fa ell ? Torna arriere . — I ara ? — diu sa mare , com lo veu . —
36	la tastàs ; i s' hi enllepolí tant , que , com se 'n temé , la se va	haver acabada	. — Cap com aquesta ! — s' exclama ell — . I ara , què diré , en arribar aquells d
37	traginer , com dins s' aigo veien es sol , i , com es mul la se va	haver acabada	tota , ja no l' hi veien , va dir : — Cap com aquesta ! Ell ara aquest
38	, ma mare ! — diu el rei — , no me parl així de Na Catalina fins que jo	haja aclarida	tota sa cosa . — Trob — diu aquell general — , que no pertoca a Vossa Reial Majest
39	nina que no haja por de res , dóna mil gràcies an aqueixs jais que l'	havien acobitiada	tants d' anys i an aqueixs guardians lo mateix . Es criats fan pujar N'
40	demanà tot d' una a s' hostaler . — Escoltau , i vos no hauríeu vist passar ni	hauríeu acobitiada	una senyora jove així i així ? — No sé de què em parla , senyor rei —
41	ca seua , sa sogra romangué a ca l' emperador i lo mateix sa planxadora que	havia acobitiada	de tan bon gust Na Catalina , sense sebre qui era ni d' ont sortia .
42	badar ets uis massa bé i va veure que era aquella senyora que tan amablement	havien acollida	dins sa cova , que l' amaçolava tan granat . — Però , senyora ! — arribà a dir es
43	de murta florida i no me som aturada de plorar fins que mon pare m'	ha acompanyada	fins aquí ! No ho cregues que jo me sia oblidada de tu ! Massa jo
44	ixò , fa un tro com aqueixs més esquerdat del cel , cridant : — Maleit sia qui t'	ha aconseguida	aqueixa paraula ! Maleit ! Maleit ! I se treu s' anellet i el tira p'es

45	res de delictes ni sant delictes ! És que el rei encara és fadrí i li	han acusada	aqueixa al-lota com una primera bona en matèria de garridesa i de galania
46	' ho diràs . A Na Catalineta allò li vengué molt de nou , però aviat s' hi	hagué adjectiva	, an aquella vida tan estranya . Es dematí se desxondia amb so sol , i ja
47	nà flastomant com un carreter contra Na Tricafaldetes i contra es seu homo perquè l'	havia admesa	i li havia donada sa cuixeta de pollastre . A la senyora mestra sa rabiada
48	enviat amb tanta de pressa a dur totes aqueixes coses ? I sobretot ! , si tu m'	haguessis advertida	de lo que havia de fer , en presentar -se En Joanet ... — És que jo
49	'n , i no s' aturaven de dir : — Aquest fii nostro perilla tornar -mos boig . L'	ha aferrada	amb això , i no hi ha qui l' hi decant . En aficar bolenga , no
50	es cervell , i els pobrets van fuits de cap ! No endevinen ! Figur -se que l'	han aferrada	que les han de pagar una somada de mongetes i un ase perhom ! I
51	. Sa mareta , com el va veure tan encarat , li diu : — Fii meu , veig que l'	has aferrada	per aquí i que tanmateix no t' ho llevaria d'es cap : vé's -te'
52	caminaràs , arriba a sa ciutat del rei i la troba tota alta perquè el rei	havia aferrada	una pipida que el tenia a ses tres pedretes . Es metges més anomenats de
53	no hi havia qui el subjectàs , i més amb sa ballera que tots els soldats	havien aferrada	! En Joan amb això començà a fer -se enfora , però de cul enrere , de
54	fió , aficant -li una guia saquera an es cap ! A tu la t' havies d'	haver aficada	, bèstia , més que bèstia ! Tu hauries d' esser es mort , i no es meu
55	. Sa mareta bé el pregà i el sermonà que no se n' anàs , però ell	havia aficada	sa banya i tot fonc debades : un dia ben dematí alçà es cap i
56	altre posen sa ma dins aquella platada d' arròs amb col que l' amo els	havia aficada	entre i entre , i diuen tots esglaiats , a les fosques : — Però què dimoni és
57	altra criada i l' envia a sa torre , a veure si damunt de tot hi	ha aficada	una filoeta . Aquella criada hi va i al punt torna . — Una filoeta ! — diu ella —
58	mala d' aturar i de decantar -li aquells pensaments d'es cap si ella ja	havia aficada	bolenga , perquè guardau -vos d' al-lota en pic que un fadrinel-lo li
59	és així com Déu l' ha feta , més caparruda que un forc d' ais . L'	ha aficada	que per posar -me es calçons he de botar de dalt aquesta paret i
60	: — Gran traïdor , ja ets tu que m' has feta sauvatge sa truita ! — Idò no l'	haguésseu aficada	dins sa pastera en lloc de menjar -la -vos ! Jo he pensat : és que
61	sense aturar -te enlloc pus i sembres aquella flor dins aquest jardí . Encara no l'	hauràs aficada	dins sa terra , com ja haurà aferrat , i a's temps de dir tres
62	deu esser eixut i re-d' eixut . Na Joana esqueinà per llarg , però En Pere	havia aficada	sa banya , i ase encarat deixau -lo passar . Se carrega sa xuia prima i
63	torna . Justament trobà Na Maria-Aina que li treien una espina de garanyoner que s'	havia aficada	ben endins a un peu , i li feien un mal que no era sufridor . —
64	haver de viure set anys d' herbes virtuoses dins es bosc d' aquí dalt . Avui	he afinada	sa boca d'es caragol que du an aqueix jardí ; per veure què era
65	que es predicador deia bul-la , se creia que deia butza . — Ja la me deu	haver afinada	! — deia ell ; i s' agotzonava tant com poria , i no decantava ses mans d'
66	, més anomenava la bul-la , i En Pere que més se creia que la hi	havia afinada	. A la fi , no pogué suportar -ho pus , i cridà ben fort : — Malangra sa
67	Mallorca falta gent ! Es mariners el se cuidaven a menjar amb sa vista . — Que m'	heu afinada	cap puça ? — arribà a dir ell , més de mig empimpat veent que tots ets
68	hi parava esment , a lo que ella deia . Ses dents li prauven com ja no	havia afinada	sa cova d'es lladres , i se cuidava a treure ets uis per veure
69	més — diu ella amb ella mateixa , i pegant -se un toc an es front , perquè	havia afinada	una idea , i , sense fer res coneixedor , diu ben fort : — Aquesta sí que m'
70	lestó , brama qui brama i bones alçades de cul . Aquell animalet s' alegrava just si	hagués afinada	cap somera . Sobretot , arriben a ca seua , i el sen Fum diu tot rabent
71	' enciam ; i sempre les trobà davall es noguer a la fresca , sense cap senya d'	haver agafada	sa fauç ni tocat cap bri . Aquella al-lota ja no poria aguantar pus
72	rei que tenia tres fiis . Encara eren petits i jugaven per dins es jardí . Els	havien agafada	una àguila grossa de tot i los ho havien fermada per una cama amb
73	a agranar — diu sa dona d'es gigant . — Ara mateix — diu Na Tricafaldetes . I ja	ha agafada	sa granera i daça qui vénga bones granerades per tota sa casa ! Met i ,
74	totes , aquella cara de poca vergonya ! Com som gigant que les me pagarà . I ja	ha agafada	sa barrota que solia dur per bastó , que era com un espigó d' arada ,
75	la duquem ? — An es ball de cal rei — diu ella . I aquells sis homos ja	han agafada	aquella cadira , i de d' allà cap a cal rei ! Hi arriben , ella pega
76	la oreieta en terra . — Oh , quina girgoleta que he trobada ! — diu ell . I ja l'	ha agafada	i estira qui estira . Aquella doneta al punt no pogué agontar pus i se
77	endins i ben atacada que s' espitxava . — No res — diu ell — correré fins que l'	haja agafada	. Arriba a sa vorera de la mar , i ja hi esbronca per endins , sense
78	porc singlar , i l' he mort . De dins ell és sortida una llebre i l'	he agafada	. De dins sa llebre és sortit un colom , i he assolit es colom , i
79	ell m' estima més que tu . — Tornem -hi ! — diu sant Pere — . És que ara l'	heu agafada	per aquí ! — No res — diu el Bon Jesús — , ja veus si en fa , de
80	en tastà una gota , d'es dormissons . Per no fer res coneixedor , digué que li	havia agafada	son , i que li convenia anar -se'n a colgar . Dóna la bona nit
81	uella — . Que vénga per amor de Déu ! Que vénga , senyoret ! , que s' endevinador m'	ha agafada	p'es nas , i no me vol amollar ! Pobre nas meu ! Ja no serà
82	! Feis -mos lloc ! Ara mos toca a noltros ! Ai quina besera més rabiosa que mos	ha agafada	! I no hi hagué altre remei que deixar -los -hi acostar , an aquell ditzós
83	' al-lota . — I es teu germà ? — diu el rei . — A caçar . Deixa sa caça que	ha agafada	, i du sa que no ha poguda agafar — diu ella . El rei quedà tot
84	àrritx ; i , com les me troba encara davall es noguer , sense que fos coneixedor que	haguessen agafada	fauç ni tocat bri , sabeu quins uiots que feia ! No hi faltà gaire per
85	cop descuit posa sa mà dins sa taleca i treu sa perdiu , aquella perdiu que	havia agafada	p'es camí i que era anat ben alerta a mostrar an es gigant . —
86	' ha dit que es seu germà era a caçar ; i que deixava sa caça que	havia agafada	, i duia sa que no havia poguda agafar ... A veure qui ho entén , an
87	que era ! Senyor , faça via , que em matarà , aquest dimoni ! — Però com és que t'	ha agafada	? — deia ell . — Que jo som pujada a demanar -li si volia berenar i , zas ,
88	dient : — Digau què és que voleu de mi i ho faré , si puc . — Tots tres	hem agafada	aquesta euveia — diu es lleó — i ara no mos porem avenir de ses partions .
89	rei , ja he aclarit i arreglat tot lo que volia : he trobat es meu homo ,	he aglapida	sa trempa que mos feren per dur -mos a pedre . Com es culpables han
90	gran polissona ! I no m' he d' aturar mai nit i dia que no l'	haja aglapida	! Primer cauré mort que no m' aturaré de cercar -la ! I serà ferest en
91	de totes ses espècies ? — Quina ? — diu es comte — . Sa sal . — Sí que també l'	has aglapida	bé ! — diu ella — . En totes ses menges hi han de tirar sal , perquè se

92	rei — . Idò sàpigues que tu hi vendràs amb mi a cercar -la fins que l'	hàgem aglapida	. Aquell general , greu li sabia , però no tengué altre llivell que anar -se 'n
93	ndre . — Decantau -vos dic ! — deia sa jaia — . No és per voltros sa gràcia que m'	ha alcançada	mon fii ! És per mi , i no per voltros ! Tampoc no us heu de
94	? Idò una barra d' or amb unes lletres que deien : En mans de qui m'	ha alliberada	d' aquesta sang , deixaré estormeiat aquell que tocaré an es front . Com Na Catalin
95	quesvuia . Una cosa just me manca : una al-lota que m' agrad per casar -me .	He aluiada	aqueixa fia vostra i m' és entrada per s' ui dret ; i com jo
96	aquella ratjola verda an es seu lloc , de manera que no es conegués que l'	haguessen alçada	, i llavò trenca sa noueta . I heu de creure i pensar que hi va
97	de s' escaleta amb aquella ratjola verda , de manera que no es conegués que l'	haguessen alçada	, i llavò trenca sa vellaneta . I heu de creure i pensar que dins aquella
98	' oreia : — Sa mula és dins es pinar de Son Serra ; som jo que la hi	he amagada	. Ja hi havia es criats del rei que esperaven En Pere , i d' allà
99	incesa . — Sí , Senyora Altesa ! — diu aquella d' allà endins . — I encara no l'	has amarrada	? — diu la senyora princesa . — Sí , Senyora Altesa . Ja me poren pujar , en voler
100	! No t' amollam que no mos ho hages dit ! I amb això ja la m'	han amarrada	una per cada braç i estira qui estira . — Bono ! — digué aquí Na Passa-vents — :
101	li solia amollar cada dia es menjar i aquella criada digué que ella mai hi	havia amollada	cap nina . Amb això se presenta una dona a cal rei i demana la
102	' es cap d' una bona estona s' aturen d' amollar -li corda . Ja la hi	havien amollada	tota . Allarga ses puntes d' es peus , i troba fort : era an es fons .
103	de la lluna , que , si vénc , en faré una ! ! ! Com el rei sent allò , ja	ha amollada	sa setria , surt corrents de dins es rebost , se planta davant ella tot xerevel-
104	Catalina el guipa i el se veu just abaix d' es balcó , zas ! , ja li	ha amollada	sa bolla d' or a damunt , que li pega dalt sa cabeiera , i ell
105	aquí devora , que deia tals paraules , i he vist que tu tot d' una li	has amollada	sa coa ; i jo he pensat llavò de dir -les , com ell no hi
106	això ? — diu ell tot confús — . Vaja quin perboc ... ! I sa corda i tot que m'	han amollada	! Per esser de desgràcia , tanmateix seria molt . Per esser fet a posta ... Oh si
107	a polissona , per aqueixa mateixa dimoniera , per aqueix mateix llamp d' al-lota que	heu anomenada	! — diu sa pitxorina , desfressada de llenyater . — I que és morta ? — diu es giga
108	d' es cap . De llavò ençà s' ametler floreix davant tots ets altres abres , per	haver anunciada	sa venguda del Messies . § 13 . Es tres dons que demanà el rei David a Déu
109	, com veia que davallava i davallava i no arribava a acabar sa pendent . Amb això	havia aplegada	una talent rabiosa , una fam qui l' alçava , però no trobava res enlloc per
110	esberrat i lluny de remeis . Va refrescar ben bé , això sí , perquè amb so caçar	havia aplegada	talent ; i una partida de vegades tenia sa boca oberta ja per dir an
111	per refrescar ; i el rei hi pegà fortet , perquè tot era bo ferm i ell	havia aplegada	talent amb so caçar i trescar per dins aquell bosc . Tampoc aquesta vegada va
113	d' esser ? — diu En Mercè-mercè — . Mon pare , que fa temps que va xerec i	ha aplegada	una pipida del dimoni . I es metge me digué que en no esser amb
114	, la treuen de sa paret , la se 'n duen , la tiren allà mateix aont l'	havien aplegada	i , amb sa coa davall ses cames , tocaren el corn més que de pressa
115	va prometre . No és això lo que jo vui : ets tu ! I ja la m'	ha aplegada	i la se 'n du a una possessió de dues madones , més polissons que
116	enar , perquè ja n' és ben hora , i és segur que , potoiant per aquestes muntanyes ,	ha aplegada	talent . — Per amor de Déu sia — respon ell — , no som capaç de menjar res . —
117	. La se posa dins sa taleca , i se 'n torna a ses guardes . — Que n'	has aplegada	cap ? — li demana s' altre . — Com les han d' aplegar , si volen més que
118	parada de tota casta de menjar , si un bo , s' altre millor . En Joan , que	havia aplegada	tanta de talent amb tant de trescar per dins es jardí tot lo sant
119	casal , entra dins es menjador , s' asseu en taula i diu : — Ai quina talent que	he aplegada	! Ja m' hi cauria bé un bon arròs engrogat , uns escaldums de vedella i
120	. — Idò alerta tu a no veure -los i que , com te 'n temes , ja t'	hagen aplegada	! — A mi aplegar -me ? No basten tots es moros de Moreria ... — Deixa anar això
121	m' alça . Ja ho veus , si he botat juger , que a tu i tot t'	he aplegada	... ! — Però , geneta ! — deia sa titina — . Te dic que m' amolls , i t' assegure que
122	tort . A la fi troba una vinya d' una quinzena de corterades , que no l'	havien apolixonada	mai , i estava a la flor del món . — Re-cent mil carretades de senaies
123	punt l' aficaren si hi hauria en tot això una venjança i que un guerrer	hagués aprofitada	s' avinentesa de trobar -se tots sols i llevar d' enmig s' altre guerrer .
124	caixa , que ja començava a estar cansat de sa farsa que ell i sa dona	havien armada	per no haver de pagar es deutes ; i pensava ell amb ell mateix : — Però
125	blanc ni negre , i ara cop en sec t' has tornat deixar veure ? — És que	he armada	una vànava — diu En Pere — que en posar -s' hi damunt i dir -li "
126	que , si era tan afavorida de rama , ho era més de relam . Enc que l'	hagués arrabassada	, tenia un parei de rels dins sa terra encara . Per no haver -les de
127	per avui ! Es bou s' atura ; En Tià , amb aquella cerra que es boveret li	havia arrabassada	, li ferma una banya , i diu an es boveret mateix : — Jas , mena 'l -te '!
128	frare . — Però vos he tret s' ase de s' encallador ! — diu En Pere . — Però li	heu arrabassada	sa coa i el meu tudat ! — diu es frare . — Tudat ? — diu En Pere — . No
129	, i de sa rel surt un gigant . — Quina l' heu feta ? — diu es gigant — . M'	heu arrabassada	una oreia . — Jo no ho he fet per mal ! — diu aquella doneta , més retgirada
130	os romput i que només era estat es cop . Llavò va reparar que allà on	havia arrabassada	sa fenoïassa hi havia un forat . Ja ho crec que tot d' una li
131	cap os romput , gràcies a Déu , només va esser es cop . Repar que allà on	havia arrabassada	sa fenoïassa s' era fet un forat , hi puny un poc i comença a
132	i aqueixes ben redreçades i ben confegides a ses seues rabasses , com si mai les	haguessen arrambada	cap eina de tai . En Pau no en taià pus . Va veure massa clar
133	sa corona a sa qui l' hauria broidada més polida . Na Biatriu i Na Cloris	havien arribada	a acabar cadascuna sa seua , però era una cosa feresta de tot , sa cosa
134	hi voleu dir , afanyau -vos , que p' entura no hi sereu a temps . Es cossaris	han arribada	avui una barcada de catius i catives , i han tenguda tanta de pressa que
135	de Ses Nou Roques i dient : — Vetací s' aigo que mu mare me demanava ! L'	he arribada	a aglapir , gràcies a Déu ! Molt m' ha costat , però l' he duita ! — Oh
136	! Que no estau ben trempat ? Homo sant de Déu , molt m' ha costat , però l'	he arribada	a trobar , a sa llenya que volieu . Mirau -la -vos , veureu que ho és ,
137	tot es seu remei . Encara li quedava un racó de diners dins sa caixa que	havia arribada	a omplir i que casi havia buidada amb so fer es gran casal . Hagué
138	li passava . — Això és aquell infant que em deixares ! — li diu sa dona — . Déu m'	ha assistida	, l' he pogut sostenir a ses escoles , ha preses ses darreres ordes , i demà
139	veu partir , a ses llebres ? — No n' ha vista partir cap mai que no l'	haja assolida	. — Vol dir també té bona embocada ? — El jug amb qualsevol . Mentres estaven a

140	res , si te torna envestir ja li diràs : " He perdut el didalet , la mestra m'	ha atupadeta	i no hi he pensadet " . Lo endemà es negret , tac ! , li torna sortir , com
141	diu : — Que has dit allò a ta mare ? — He perdut el didalet , la mestra m'	ha atupadeta	i no hi he pensadet — diu sa pitxorina . — No res idò — diu es negret — ,
142	sta : — Mira , si et torna sortir li diràs : " He perduda la güieta , la mestra m'	ha atupadeta	i no hi he pensadet " . Es negret , lo endemà , ja ho crec que li
143	: — Catalineta , has dit allò a ta mare ? — He perduda la güieta , la mestra m'	ha atupadeta	i no hi he pensadet — diu sa gran pitxorina . — No res idò — diu es
144	tenfem tractat per haver -me salvat de la mar ? — Qui som ? — diu s' ombrà que	havia aturada	sa guinaveta d' aficar -se dins es cos de Na Catalineta — . Jo som s'
145	a veure Na Blaia què conta i la me troba estesa . — Som jo qui l'	he aufegada	— diu es drac d'es racó — . La vaig demanar de sang real i me
146	es drac li diu d'es racó : — No tens que cridar : som jo que l'	he aufegada	. La m' haguessen duita tal com jo la demanava . I mira , digue -los -ho ,
147	ts fent una bauxa . — Germaneta — diu un d' aquells que escoltaven , que encara no	havia badada	boca — . Bé l' heu exaltat , a s' Octubre ! Ara veurem si m' exaltareu tant
148	ben saborosa i cau bé ferm an es cos . — Germaneta — digué un que encara no	havia badada	boca — . Bé l' heu exaltat , an es Novembre ! Ara veurem si m' exaltareu tant
149	deia : — Que teniu moltes ganes de ballar ? — Ni cap ! — deien un i altra . I ja	havian baixada	bandera tot d' una . Sobretot , dins aquella casa ja no hi tornà haver pus
150	a sa font de Xorrigo , sinó una altra que es meu contrari més gros li	ha baratada	, ni això és es tel de ses costelles que es teu fii va treure
151	volia fer fer una just sa d'En Pere i baratar -la -hi , com li	havia baratada	sa guitarra . En Pere no se malpensà de res i se'n va . Sa
152	punt sa bossa fonc buida de tot . — Ja és sa fia del rei , que m'	ha baratada	sa bossa així com me baratà sa guitarra ! — diu En Pere . L' homo romangué
153	llamp sa guitarra ! Ja és sa fia del rei que m' ha donat rollet ! M'	haurà baratada	sa meua amb sa seua , i amb sa meua deu haver sonat amb sa
154	fi l' hi arriba , però més inflat que unes xeremies , de tanta d' aigo com	havia beguda	. Aquell animal no hi veia de cap bolla , tasteretjava i tremolava de s' esforç
155	cóu , perquè els ous no refrèdigen — diu ell — . Tota s' aigo d'es pou s'	haurà beguda	aquest diantre de lloca ! De migdia ençà beu ! Com sa madona va sebre es
156	— diu es cristià — . Aquest moro és anat molt fuit amb tota sa seua explicació : l'	ha bollada	de cap a peus . Quan jo he alçat un dit , volia dir que no
157	aren més blanques que sa paret . — Bunyols de vent ! — diu es senyor — . Sí que l'	ha bollada	! Bon endevinador mos dus ! Bunyols de vent ! Ell jo no tenc record de quan
158	retiren qualque poc an es capirols de ses sarments , massa va veure ell que l'	havia bollada	; i li escapà sense voler , flastomant a la descosida , i traguent foc p'es
159	pega totes dues ! Què me'n direu ? Ell com la tengueren feta i que l'	hagueren bollida	ben bollida perquè fos més negra i les fes tornar més garrides i galanxones ,
160	an es seus tres fiis per presentar -li sa bandera que sa dona de cadascú	hauria broidada	, per donar sa corona a sa qui l' hauria broidada més polida . Na Biatriu
161	, espera qui espera que es tres fiis li presentassen cadascú sa bandera que sa dona	havia broidada	per provar sa seua llestesa . En Lau i En Sion ja eren davant son
162	que no la mos haguésem pensada ! Mal llamp tal bandera i sa dimoniera que l'	ha broidada	! El rei i tota la cort , veient sa bandera que En Bernadet presentava , digueren :
163	que sa dona de cadascú hauria broidada , per donar sa corona a sa qui l'	hauria broidada	més polida . Na Biatriu i Na Cloris havien arribada a acabar cadascuna sa seua ,
164	un racó de diners dins sa caixa que havia arribada a omplir i que casi	havia buidada	amb so fer es gran casal . Hagué de despatxar tota sa servitud perquè no
165	a dinar . Cadascú s' aborda a sa seua platada i amb un instant la varen	haver buidada	. Encara no ho varen haver fet fer a s' arròs com , zas ! , ja compareix
166	havia fet perdre es quirielleison i el tenia fet un beneit ; i com si li	hagués caiguda	una bena de davant ets uis , ho va veure tot ; li tornà a sa
167	Na Catalina ja veia que tot es mal li venia d'es mestre , que l'	hauria calumniada	davant son pare . Es greu que a ella li sabia era que son pare
168	, tan ben confegida , sense cap senya en tot es seu cos de que mai l'	haguessen capolada	, i tan gentil , tan galanxona . — Bé és anat — diu ella — , encara que aquest dit
169	pegat un llamp ! Ai dic ! Ai , que em fa de mal ! Ai , que la m'	ha capolada	! Ja no caminaré pus ! Ai , Bon Jesuset meu i tots es sants del cel !
170	treta i me som tornada confegir lo mateix que abans ? És gens coneixedor que m'	hagen capolada	? — No — deia En Bernadet , mirant -la -se , tot esglaiat , sense sebre què li pas
171	errada ; que paraula que he gastada , no hi ha cap persona nada que la m'	haja capturada	ni que m' haja fet desdir . I així , paga sa dinada d' es dotze
172	vespre arriba es gigant , se n' encarrega , i lo endemà ben dematí ja la s'	ha carregada	, i de d' allà cap a ca sa mare de Na Catalina ! I heu
173	li digué tort , fonc sant Pere , perquè com era tan petita sa pedra que s'	havia carregada	per no cansar -se , es bocí de pa també va esser es més menut .
174	que s' eixam era d'es segador , i que per això el Bon Jesús l'	havia castigada	. Però aviat va haver aclarit que es segador , en lloc de segar , havia jagut
175	Joan no li digué res , an aquella pempa ; però agafa ses veinades que la hi	havian cercada	i les diu : — Em pens que hauré mal comprat amb aquesta revetlera ! Ja fa
176	dre , i que faria sa feina que li comanarien . — Què noms ? — demanaren ells , com	hagueren cosa	sa barrina . — Catalí , per servir a Déu i a vosses mercès ! — diu ella . — Cata
177	? — És que era a cobrar sa primera partida de sa vaca ! — diu ell . — I l'	has cobrada	? — diu sa mare . — Vaja si l' he cobrada ! — diu ell . I en sa mateixa
178	de sa vaca ! — diu ell . — I l' has cobrada ? — diu sa mare . — Vaja si l'	he cobrada	! — diu ell . I en sa mateixa seguida entrega a sa mare ses cinquanta lliures . —
179	és ? — diu sa madona . — Què ha d' esser ! — diu ell — . Que l' amo ara mateix	havia cobrada	s' armada d'es mèn que va vendre s' altre dia ; se n' és
180	de sarró , que amb so haver -lo buidat per pagar es deutes d' aquell mort	havia cobrada	aquella virtut tan meravellosa que , quan En Joanet en treia un , d'es dos
181	! — diu aquella doneta amb sos cabeis drets . — Sí — diu En Pere — . No , i només	he cobrada	una cama de sa vaca ! — I te donaràn tant de ses altres ? — diu sa
182	; i així com elles reviscolaven , cada una prenia d'es safreig sa sang que hi	havia colada	. I què vos figurau que hi va haver en es fons d' aquell safreig ?
183	sa segona . En caigueren secs una partida ; altres , malferits de tot , qui al punt	hagueren colada	la vida ; sols dos o tres se salvaren , a força de tenir bons galindons
184	prometre que dins un any i un dia jo te menaria allà . De manera que	hauria colada	la vida jo , si no faç aqueixa promesa . La vaig haver de fer , però
185	un homo mort a's mig d'es camí , dins una bassa de sang que	havia colada	. I ja és partit a enrevoltar -lo mirant -lo -se fit a fit . Arriba
187	mirava ben arreu per veure si afinaria enlloc sa llenya torta que l' amo li	havia comanada	. Passa per s' ermàs , i no en veu gens ; travessa es figueral , i va

188	uessen vist . Qui sobretot n' estava ben alabat era es senyor , perquè encara no li	havia comanada	una cosa , com ja la hi havia enllestida , però que la hi enllestia tan
189	Gregori arribà a tornar , ja molt tard , de fer aquella feina que sa senyora li	havia comanada	, i cap dret a sa seua cambra ! Afica sa clau an es pany per
190	de s' altre cap de món de fer una feina que la senyora reina m'	havia comanada	. Deixa 'm seure una micoïna per l' amor del Bon Jesuset i de la
191	, ja crida : — Senyor general de mar i terra ! I tothom sa cortesia que el rei	havia comanada	! Demana a on és cal rei , i un major de tropa , qui duia vent
192	crit de : — Senyor general de mar i terra ! I tothom sa cortesia que el rei	havia comanada	! Es soldadet no se 'n poria avenir , de tot allò , i deia amb ell
193	més ! Na Blancaflor compareix tot d' una i diu : — Quina és sa feina que t'	ha comanada	per demà ? — Quina ? — diu En Joanet — . Que li he de sembrar una figuera i
194	' haurà a cames ! Aquí es fii del rei va dir : — Qui no es cansa , alcança !	He començada	a cercar aquesta al·lota , i o l' arribaré a trobar o cauré mort !
195	— : mos has de dir amb tota veritat com té sa teua senyora sa bandera ? L'	ha començada	? L' acaba ? La té a mitges astes ? Com la té ? — Fietes meues ! — diu Na
196	ges astes ? Com la té ? — Fietes meues ! — diu Na Passa-vents — . Ell encara no l'	ha començada	! I què volem que faça una mica de ratolina com és ella ? Perquè ell
197	complex ? — Jo — diu es Veï Orquès — no he donada cap paraula mai que no l'	haja complida	. T' he promès que et faria es favor que em demanaries , i el te
198	per lo molt que l' havia estimada , encara que ell se cregués que no li	havia complida	sa promesa que li havia feta abans de casar -se . Com anaven a dir
199	i aqueix compareix tot xerevel·lo i dient : — Bon dia i bon any , Catalineta ! M'	has complida	sa paraula ! Compli-la 'm sempre i no 't queixaràs de mi ! Es drac
200	d'es cossi i s' aigo que és passada per dins sa roba que hi	ha composta	, surt p'es grífó i cau altra volta dins sa caldera . I de dins
201	de tair !... Ja m' hi vendrà bé ! No i se coneix que se n' hi	ha composta	molta , de popa davall aquesta llana ! Serà com una fira , en tómer -se 'n
202	, te tornes amagar . Quan ella tendrà sa roba més blanca que la neu , i l'	haurà composta	dins es covonet , se n' anirà a posar -se ses faldetes i llavò s'
203	a pagar sa mel ; però la m' ha pagada es batle , i d'es dobbers	he compra	aquesta vedella , i pagada que està ! No em vénguen a mi amb deutes ! A
204	, fit a fit , i tot trastornat exclama : — I vós no sou aquell homo qui m'	ha compra	sa porcella ? — No us ho dic jo , que m' heu errat ! — diu es lladre . —
205	es lladre . — No hi ha remei — arribà a dir es mercader — : es qui la m'	ha compra	era condret d'es dos uis i de s' esquena ... Adiós , porcella ! Es lladre
206	dia comença a estar an aquella casa . — Qui serà , qui no serà aquest homo que	ha compra	aquesta casa ? — se deia tothom , i negú hi sabia respondre . Es pobres començaren
207	un viatge amb sa seua barca i deixa sa patrona Magdalena an aquella caseta que	havia compra	i li comana que no se faça amb negú , just amb sa criada . Sa
208	diu : — No plors pus . Sàpies que no ets cativa ni esclava . És ver que t'	he compra	, que he donat tot quant duia per comprar -te : però no ho he fet
209	direu ? Ell En Joan no féu gens coneixedor a sa fia del rei que l'	hagués coneguda	, sinó que li digué : — Si tan encarada hi estau , amb so coniet , jo vos
210	. Son pare i sa mare hi eren , com a reis veinats convidats , i no l'	havian coneguda	. Son pare anà corrents a abraçar -la , sa mare taiava claus i clamava sa
211	receptes , però tot és estat com que posar un pegat a un banc : no li	hem coneguda	gens de millorança . Si vostè mos volgués fer la mercè de pegar -li una
212	el rei la se veu davant amb aquells tres dons i que ella li va	haver contada	tota sa passada , poreu fer comptes si hi estigué ben content i ben re-
213	meu , jo t' ho vui dir : això és l' Hostia consagrada , que , com prou l'	han contemplada	, la rep qui la beneí . I si dius que no és així , amic meu ,
215	ensenyà tan bé com va sebre i la reina un dia li diu : — Mira , m'	has convertida	. Som cristiana com tu . Batia 'm a mi i sa meva fiona , però alerta
216	sien presents aquí tots es mariners d' aquesta barca . Com el rei p'es dinar	havia convidada	tota la ciutat , i aquells mariners eren afectats ferm de posar peus davall taula ,
217	se trobaven ben empastanagats i no sabien com sortir -ne , perquè es dos fiis majors	havian correguda	la gandaina de la Xeca a la Meca , i no havien tengut tranc per
218	presenta a la reina , li tornen fer contar tota sa carta gallega i tragèdia que	havia correguda	, i allà tots tres plora qui plora sa mort d'En Miquelet , que era
219	m' ha passat . Vos assegureu que no és estat tot berbes sa carta gallega que	he correguda	! Però , gràcies a Déu , crec que duc es meu remei i no patirem pus . —
220	on pare , es marquès , arriba a aclarir tota sa carta gallega que aquella fiona seua	havia correguda	i que ja era casada ; i , tac ! , un dia se presenta a la casa ,
221	tenir ! — diu ella — . Que ta mare m' ha dit que avui mateix t' he d'	haver cosida	tota sa caixada ! — Això és tot ? — diu ell . — Que trobes que no basta ? — diu
222	, i trobaràs es castell que cerques . Tots es que hi són venguts , i no l'	han creguda	, no los han vists pus . En Bernadet se n' hi va , i troba sa
223	creu -la , per amor de Déu ! , que tots es qui són venguts i no l'	han creguda	, no los han vists pus . En Bernadet s' amaga dins aquelles mates . Dins una
224	a capolar una mica de llenya — diu sa madona — , que amb so fer ses sopes	hem cremada	tota sa que hi havia dins sa cuina . — I sa destrall — diu Na Tricafaldetes — ,
225	descomparegut sa banda d'es matí ; i resultà sa mateixa hora que En Tià l'	havia cridada	. Era el diantre , aquest Tià . \$ 15 . De lo que li succeí amb un bruixot Una
226	adriuet tan fi , tan gentil , tan galanxó , sense sospitar -me de res ; però tant m'	ha cridada	s' atenció que me pos a mirar -lo 'm i a mirar -lo 'm ;
227	, zas ! , ja compareix sa jaieta de ses dues cintes , dient tota remolesta : — M'	has cridada	? Idò ve -me -t' aquí ! Ja pots esser partida a dir -me coses ! Què
228	om , zas ! , ja compareix sa jaieta de ses dues cintes dient tota remolesta : — M'	has cridada	? Idò ve -me -t' aquí ! Ja pots esser partida a dir -me coses . Quina
229	, miraiet d'es meus uis , fieta meua dolça estimada d'es meu cor , que no	has cridada	mai la bella ventura ? — No , germaneta — diu Na Maria — . I com ho hauria de
230	, miraiet d'es meus uis , fieta meua dolça estimada d'es meu cor , que no	has cridada	mai la bella ventura ? — Mai , germaneta ! — diu N' Antonina — I com ho hauria de
231	, miraiet d'es meus uis , fieta meua dolça estimada d'es meu cor , que no	has cridada	mai la bella ventura ? — Mai , germaneta — diu Na Catalina — . I com ho hauria de
232	és necessari llevar -los d'es mig , més prest avui que demà . Per això t'	he cridada	, perquè de llevant o de ponent , de tramuntana o de migjorn , sia de sa
233	paret . Anem -hi , i vostè les se mirerà , veiam si les mos cura així com	ha curada	la reina . — Hala , idò , anem -hi ! — diu En Guinyot . Se n' hi van , i
234	el rei — . Ja fa s' hora que està tancat . Com està sa meua fia ? L'	has curada	o què ? — Que esper una mica més , senyor rei , per amor de Déu ! — diu
235	reina . Com el veren tots dos , d' un tros enfora , li demanaren : — Que ja l'	heu curada	? — Hi falta una micoïa , però vaja si la curaré ! — diu es metge — . Ara se

236	es segons i es tercers i es quarts . Aquí aquell hostaler que En Guinyot li	havia curada	sa fia , se presenta an el rei , i li diu : — Senyor rei , vénc a
237	no hi havia qui hi paràs . El rei volia carregar de moneda aquells que li	havian curada	sa fia ; però el Bon Jesús no volgué res ni es soldadet de marina
238	ra natural . S' hostaler agafa En Guinyot , i li diu : — Senyor doctor , vostè m'	ha curada	sa meua fia ; diga què ha gonyat , i sa seua boca serà mesura . — Això
239	En Guinyot cerca qui cerca vaumes ; i , en guipar -ne cap , ra-rac ! , ja l'	havia cuïda	. No vos dic res : aviat en va tenir una manada grossa , i ja li
240	, se posava malalt ell o sa dona o ets infants . Si hagués sembrat damunt pedres ,	hauria cuïda	bona anyada . Deia que sa seua sort era per mar , però trobava que la
241	per ell i es tres missatges seus . — I a l' amo teu , qui n' hi	ha dada	, d' orde , per fer -se aquí dins l' amo de ses metles ? — diu es
242	adreçades i tornaven estar confegides cada una a sa seua rabassa , com si mai les	haguessen dada	destral . I què fa ell ? Torna tair aquelles soques i torna esmotxar aquelles bran
243	confegides amb ses seues soques i aquestes amb ses seues rabasses , com si mai les	haguessen dada	destral . — Però , com pot ser això ? — deia En Pere . Sobretot , torna agafar sa
244	el rei moro . — Bono ! — diu En Miquelet — : que me vol complir sa paraula que m'	ha dada	, o no ? El rei moro hi pensa una micoia , i a la fi diu : —
245	En Joanet — . Ell així mateix en teniu molta , d' habilitat ! — Tota sa que Déu m'	ha dada	! — diu aquell . — Ja és de raó que sí — diu En Joanet — . I escoltau , que
246	i li diu : — Toni Garriguel-lo , a on és Na Margalida-Aina ? — Que la m'	heu dada	a guardar ? — diu s' estornell . — Digue 'm a on és , o si no , te
247	i diu : — Jas , fieta meua . No la mostris ni digues a negú qui la t'	ha dada	. No l' has de xapar que no te veges ben apurada . — Déu vos pag
248	. — I ben aviat ! — diu sa jaia . — Ah gran lladre ! — diuen ells — . I qui vos	havia dada	orde per fer aquesta ? — Idò haguésseu trompitxat més i no haguésseu folgat tant d
249	el pare prior digué a sant Vicenç : — Fra Vicenç , vos decant s' orde que vos	havia dada	de no fer pus miracles . Feis -ne tants com vulga el Bon Jesús . I
250	, i darrere sa porta hi hagut un ferrer , i m' encivella tal tenaiada , que m'	ha davallada	una anca ; i per acabar -me d' aclotellar , a's mig de sa carrera
251	giren a sa taula i tots reparen que , d'es pa de cada un , n'	havian decantada	una crosteta . — Què serà això ? Què no serà ? — deien tots . — Aquí se veu que
252	aquell . — Jo no ho sé ! — diu En Pere — . Jo lo que puc jurar , que no	he decantada	d'es sarró ni mitja treseta . — Cent lliures heu decantades , ell ! — diu aquell h
253	que sa fia no ho era gens , lletja . Comptau que es fadrins de Manacor l'	havian declarada	sa més garrida d'es poble . El rei , tot d' una que la veu ,
254	es segon , llavò es tercer , i es quart se quedà amb sa que ets altres	havian deixada	. I es fii major , En Pere , de d' allà cap a la cort que
255	gúia , i què me 'n direu ? Ell sa colometa tornà aquella fadrineta que En Bernadet	havia deixada	devora es pou ; tornà l' amor de les tres taronges , tota gentil , galanxona , bella
256	la cambra d' allà endins ? Sobretot , Déu faça que en surta escàpola també avui , d'	haver deixada	estesa en terra la reina véia ! Amèn ! Allò passa , i es vespre , que era
257	mateixs tres homos que havia trobats p'es camí de Santa Margalida , que es darrer	havia deixada	sa vaca , i que sens dubte eren tres lladres que l' havien robada i
258	pare , torn viu . Ben prim m' ha vengut deixar -hi sa pell . Qui la hi	ha deixada	és es mestre . Mos obrí massa es cap aquest homo , i tant se perd
259	es llum i mira 'm a dins sa boca , que per mi no m' hi	has deixada	cap peça sencera ! Sa giganta encén es llum , li mira dins sa boca i
260	, encén es llum i mira 'm dins sa boca , que per mi no m' hi	has deixada	cap peça a senendret . Sa giganta encén es llum , li mira dins sa boca
261	' espasa del rei moro , que amb sa rabiada i sa pressa que duia la hi	havia deixada	. Mai li havia succeït un tal . Ja ho crec que En Ferrandí li posà
262	. Aleshores En Joanet se destira d' aquesta : — Bono , senyor rei , ja veu que hi	he deixada	una finestra sense acabar . L' he deixada així perquè es picapedrers de Vossa Reial
263	porà defogir d' haver -la -me de pendre ! I què he fet jo ? La hi	he deixada	, i li he dit : Ja em pagareu , en porer ! I poreu estar segura que
264	ho donà a ses cames , i no hi tornà a cercar sa roba que hi '	via deixada	. Després hi feren obra , trobaren diners i papers , i ja no hi han tornat
265	orc a pagar es dimecres que vendria davant , perquè li digué es mestre que justament	havia deixada	sa bossa , de desgràcia . Arribà aquell dimecres , però es mestre no comparegué , n
266	madona com lo veu amb so sac buit an es coll . — I que no l'	ha deixada	es vent ? — respon ell . — Què vol dir es vent ? ... Que estàs biel ? — Ara és
267	vel-la-vera-creu ! I que ja tornes ? — Tornes ? Tornat ! — diu En Joan . — I l'	has deixada	, a sa carta ? — diu l' amo . — En fresc — diu En Joan . — Què vol dir
268	veure que era sa mateixa que ella s' havia llevada d' una oreia i l'	havia deixada	caure quan la pujaven de dins es pou es missatges d'En Manent . Agafa
269	presentava i va veure que era sa mateixa que ella s' havia treta i l'	havia deixada	caure quan la pujaven de dins es pou es missatges d'En Manent . Llavò
270	i ja ho crec que sa més petita no troba sa roba allà on l'	havia deixada	, ni a cap altre lloc de tot allò . Oh quin disgust que en tengué
271	a sa guarda d'es porcs , que no s' era moguda d' allà on l'	havia deixada	. En Joan se creia que negú havia notada sa fuita que havia feta , però
272	ll marxandet nou de ses tres joies ; però que aquell ambe qui fogia , assetsu així l'	havia deixada	tota solina a's mig d' un camp , i que ja llavò entrà en
273	coirà coratge i contà que era una al-lota sense pare ni mare que l'	havian deixada	dins aquell bosc feia anys , i que allà se vivia així com poria . El
274	havia d' esser sa clau , Bon Jesús ! An es pany era ella , allà aont l'	havian deixada	es dos estudiants . — Re-cent mil dimonis ! — diu l' amo com veu allò — . Ja
275	ta : — Bono , senyor rei , ja veu que hi he deixada una finestra sense acabar . L'	he deixada	així perquè es picapedrers de Vossa Reial Majestat , o bé ets altres que hi
276	escandalosa . En aquell moment mateix En Bernat mirava s' ampolleta que En Joan li	havia deixada	, per veure si s' embuiava gens ; i notà que s' aigo cop en sec
277	que es primer i hi afica a's mig aquella gúieta que el rei li	havia deixada	per recordança . Es donat se n' ho du an el rei . El rei , com
278	! , cadascú dins sa seua cambra . Però el rei Sabi no se colgà . En Joanet li	havia deixada	s' ampolleta d' aigo de sa font de Xorrigo i es tel de ses
279	la va fer amb so fabiolet ? Li va estrènyer cap a sa cort que li	havian deixada	ets altres germans . Hi arriba i m' hi troba el rei dins una gran
280	deutor — : ara lo que hem de fer és partir -mos aqueixa dinerada que es lladres	han deixada	dalt sa taula , la mitat perhom . — Ben pensat ! — diu s' altre — ; però mira : aq
281	sa dona : — Germaneta , per ont ha pres En Joanet ? — Jesús ! Aquesta magrana m'	ha deixada	aquí a's mig . An es mateix temps que deia això , pega coça a
282	Na Tricafaldetes — , això no pot ser . Mirau que som una pobra al-lotona que m'	han deixada	dins aqueixa garriga i no sé camí ni carrera de res . Per amor de

283	sa llebre, que digué: — Ell pareix que tots aquells se 'n són anats, i m'	han deixada	tota sola ! Bella basca em dóna ! Millor !... Estaré més ampla, i no hi haurà
284	cosa que ja està feta sa comanda i no digueu a negú mai que m'	hàgeu deixada	sa caixeta a mi . Aquella criada li deixa sa caixeta i se 'n va
285	diu : — No et faces dolent d' un poc de farina, amb tanta com te n'	he deixada	. Dóna -me 'n una ambosta, per amor de Déu, p'es sabater que m'
286	dur figures ben madures per jo dinar -ne . En Joanet se 'n torna allà on	havia deixada	Na Blancaflor, i ja no hi va esser ; però torna cridar : — Blancaflor, vine per
287	aiava es vent com un espasí, camina caminaràs cap an aquelles casetes blanques a on	havia deixada	sa mare, de cop hi va esser . Sa mare, la bona sort, el colombrà
288	parei de dies ? Idò cada parei de dies passava per devora aquella paret a on	havia deixada	sa salsera de mel a ses mosques ; i si hi veia gens de moscam
289	s casat comença a paupar -se ses butxaques, fins que diu : — Vaja quina passada !	He deixada	sa bossa ! — Aont la teniu — respon s' altre — i amb una correguda la vos
290	anava ben errat . Sa fia de l' amo s' era temuda de que es porquer	havia deixada	sa guarda una bona estona i llavò hi era tornat . Ho diu a son
291	sia ver i veritat : que aquest jovenet no se recordi pus de sa mesquina que	ha deixada	devora es coll d'es pou ! Sobretot, ell fonc vera sa maldició d' aquella
292	ésia aquella figura de sant Sebastià, i va pensar : — Ja serà a sant Sebastià que	haurà deixada	sa roba ! I què fa ella ? Pren ets atapins i s' espitxa a l'
293	per sa cara . Arriben es gigants i veuen casi sa mateixa estesa de morts que	havien deixada	es dia abans . — Què serà estat això ? — se deien tots atordits — . En no esser
294	— I hem d' esser tan beneits que consentiguem a perdre tota aquella dobberada que	hem deixada	damunt aquella taula dins l' església ? — Sí que tendràs raó ! — diuen ets altres
295	esperances d' endevinar -lo, prova de deixar -la dalt un . Encara no la hi va	haver deixada	com, zas !, sa boca de sa cova se desclou . I tots dos ja han
296	una al-lota, sa cosa més guapa i agradable que ningú mai haja vista . L'	he demanada	a son pare per casar : son pare m' ha donat es sí ; però ella
297	, i d' ont dus sa llenya ? — De sa garriga d'es batle . — I no li	has demanada	orde ? — Orde ? Ara és hora d' ordes ! — Ja te posarà a sa presó, si
298	En Pau — . Que mon pare el féu hereu, allà on me tocava a mi . Li	he demanada	s' heretat i no va d' aglans . — Res — diu es jutge — . Ell que la
299	; i tota d' or de cap a peus, així com Vossa Reial Majestat la m'	havia demanada	, la hi vaig entregar en ses seues mans . I tant hi haja com hi
300	, perquè jo pogués fer un favor d' aqueixa aigo a una persona que me n'	ha demanada	i jo no la puc fer fellona " . Aquell colomet, si tu l' hi dius
301	, perquè jo pogués fer un favor d' aqueixa aigo a una persona que me n'	ha demanada	i jo no la puc fer fellona ! Què me 'n direu ? Ell aquell colomet
302	Déu sia ! — va dir En Joanet . Quan va esser a baix, troba sa barraqueta que	havia demanada	i, més content que un pasco, s' hi muda amb sa dona i ets
303	i digué, an es jai : — Ah, traïdor ... ! No m' enganareu, no, aquesta vegada ... !	Haguésseu demanada	la Glòria i vos deixaria entrar . — I si vos donava dues ànimes ... ? — Ell En
304	tot esglaiat d'es pas de sa serpetota i de sa virtut que aquella floreta	havia demostrada	tenir . I mai anirieu a pensar quina idea li vengué an es duc a
305	li diu : — De part de Déu vos faç a sebre que, per sa fe que	heu demostrada	en la meua paraula, fent tant sa viona aqueixs tres dies i porer -vos
306	per ell, perquè se veu que són innocents i per s' amistat fina que s'	han demostrada	; i s' altre, es qui va fer sa mort, p'es bon cor que
308	: — No en som ! Noltros posar una creu ni fer -la, allà ont la creu mos	ha desbaratada	tota sa potranca ? Que la pos el dimoni gros, si troba que s' hi
309	dins una gran ciutat, que s' hi passetjava es més descansat del món, després d'	haver descarregada	i venuda sa barcada i ben bé que la hi havien pagada, alça es
310	li va haver envelat cap a cal rei . Com hi arribà, es criats ja varen	haver descarregada	sa llenya i arraconat es carro . Es cuiner el crida i li treu ses
311	! — deia aquell, bramant —, jo li assegure que no s' és perdut per mi, si l'	han desembossada	, a sa font ! — Ja et conec, herbeta, periol te dius ! Hala, voltros a ses
312	com tens lo de Felanitx . — Com ho he de tenir ! — diu ell — . Malament . La m'	han desembossada	, a sa font, i es poble ja torna esser una bassa d' oli . — Bé,
313	fadrineta que En Bernat, amb sa paciència de mirar un any redó es granots d' aquell safreig [...],	havia desencantada	. Ses dues carrosses s' aturen davant el palau del rei . Davalla la Senyora Altesa
314	ma : — Jovenet ! Tu per aquí ? I què cerques ? — Desencantar -te a tu, així com	he desencantada	sa teua germana d' aquell altre casal . — I dius ver que l' has desencantada ? —
315	li he desencantada sa fia, lo primer que em dirà : " I ella aont és ? L'	has desencantada	, i no la dus ? " I jo què li he de dir : la m' han
316	com he desencantada sa teua germana d' aquell altre casal . — I dius ver que l'	has desencantada	? — demana ella . — Passa de ver — diu En Manent . — I tens coratge per haver -l
317	a la princesa . Cansada la pobra de dir per cosa certa que es qui l'	havia desencantada	no era cap d' aquells tres alexandres que juraven i perjuren que eren ells,
318	primer consentiria morir, antes que casar -se amb un que no fos es qui l'	havia desencantada	, i que ja li havia deixades tres penyores per un cas de casos . El
319	ara ! Si me present an el rei i li dic que som jo que li	he desencantada	sa fia, lo primer que em dirà : " I ella aont és ? L' has desencantada,
320	mirar -la -se . — Vol dir sou voltros — diu ella — es missatges d'es qui m'	ha desencantada	? — Sí, senyora, per servir -la i dar -li gust — diuen ells . — Ah fiets ! De
321	! — diu ella, botant d' alegria tot d' una que el veu — . Aquest és qui m'	ha desencantada	! D' ell som i de ningú pus . Ni el rei ni ningú hi posà
322	, amb aqueixa paciència que has tenguda de mirar es granots cantar un any redó, m'	has desencantada	, avui que fa set anys que una mala fada m' encantà dins aqueix casal .
323	el s' envia i tot d' una diu : — Per amor de Déu sia, Joanet . M'	has desencantada	! Ella pega bot d'es llit i se 'n va a agenoiar -se an
324	contà tot lo que havia hagut de fer per trobar i atènyer s' ou que	havia desencantada	la senyora princesa . Demanen an aquesta si volia En Joan per marit i an
325	-li sempre i sense returar -vos gens : " No t' escoltarem ni et sentirem que no	hages desenfadada	N' Aineta . " Tot d' una que entreu dins ca vostra, li deis : " Desenfada aqueixa
326	sa fia del rei . — Ja te 'n pots anar en voler — li digué quan l'	hagué desfermada	. La pobreta, podeu pensar, no sabia què fer -se d' agraïda i contenta . Li
327	u es Vei Orquès . — Massa tenra ? — diu N' Elienoreta — . Ja fa estona ferm que m'	han desmamada	! No duc cap gota de llet p'es morros ! — Sí — diu es Vei Orquès —,
328	tornar així com la trobares ! Aquelles paraules del rei foren p' enJoanet com si li	haguessen desparada	una escopeta a sa cara : romangué sense paraula . — Mira — li diu el rei — . No
329	, s' altra més, però sa més petita encara se 'n duia sa vantatge ! Com les	hagueren despessada	sa corda de part davall ses cuixes, sa més petita digué : — Ara heu d'
330	servitud, tota la cort . — Qui és — digué — que m' ha oberta aquesta cambra i m'	ha destapada	sa caixa que hi tenc ? Qui és estat, que ho diga, si no vol

331	bona nit a la reina , i un criat l'acompanyà a sa cambra que li	havién destinada	per dormir . Com es criat li demanà : — Teniu res pus que manar -me ? — Una
332	! Ja ho saben ses bones persones de Felanitx i de Ciutat que les ordonaren ! M'	han destruïda	, aqueixs polissons ! No poren tenir perdò de Déu ! No poran veure sa cara de
333	lers . — Si és ver , senyor rei ? — digueren aquelles males ànimes — . Tan ver com	han dita	missa avui ! — I no m' enganau , voltros , ara ? — diu el rei . — Què hem d'
334	duït un anellet , i aquest anellet fa surtir lu que li demanam ... ! Tan cert com	han dita	missa avui ! Es de la Justícia no s' ho creien , i aquí En Pere ,
335	tort , és estat sense témer -mos -ne ! Jo t' ho asegure per cosa certa , com	han dita	missa avui ! — Cap com aquesta ! — s' exclama En Pere — . De manera que ara tots
336	de res , que no venim per res de mal , sinó per tot lo contrari . Com	han dita	missa avui que no venim per fer -li mal ! — Deis ver ? — diu ella amb
337	s ! — va respondre aquí sa jaia — . Veam si em menjareu a picades ... ! Tampoc no crec	haver dita	cap heregia ni haver fet tant de mal ! Cadascú sap quin pa l' assacia
338	de penitents i una partida de preveres per confessar la gent que es convertia . En	haver dita	la missa predicava cada dia , i a voltes no just una vegada , sinó tres
339	an es qui li diria una endevinaia que no sabés desllatigar . En Pere la hi	ha dita	: amb En Pere s' ha de casar ; i n' hàgem rallat prou . Ningú gosà
340	vaig menjar set que no eren nats ... Messions gos a qualsevol que no n' hi	han dita	cap , a sa fia del rei , d' endevinaia com aquesta . Me pareix que no
341	sabés desllatigar se casaria amb ella . Ara si la desllatigava , an aquell que la hi	hauria dita	, l' havién de fer xeroi de ses dues oreies . Ja ho crec que començaren
342	i gens , va dir : — Germanet , no en tengueu pus maldecaps : digau -la així com l'	heu dita	sempre , que massa clar se veu que Déu n' està ben content . — No res
343	i creure que , com tengué sa fadrineta dins aquella cambra que el rei Orquès li	havia dita	, cop en sec En Bernat en surt , roda clau a sa porta de part
344	un esforç per amagar s' impressió forta que li havia feta aquella parauleta que li	havia dita	a s' oreieta es marxandet nou ; i ho va sebre amagar tan bé , que
345	vui ; la m' he guanyada , i cadascú que tenga lo que és seu . No li	he dita	una endevinaia que no ha sabuda desllatigar ? — Sí , però també és una casta d'
346	ha fet , i ell sap què fa , i no pot errar . Una altra cosa m'	ha dita	aquella polisseta , i és sa que m' ha deixat més confús . M' ha dit
347	tan castissa , al·lota , per l' amor santa de Déu ... ! Una cosa encara no m'	has dita	: an-a quina hora ha d' estar llest es dinar . — A migdia en punt
348	bona estona : — Veiam , torna -la dir , que me som distreta un poc com la m'	has dita	, i me són fuites un parei de paraules . — No res — respon En Pere — , ja
349	s' al·lot . — Tu , tu — diu el rei . — Li assegure per cosa certa que no	he dita	una tal paraula . M' ho han perposat . — Vaja , no faces es desmenjat amb talent .
350	tan condret com ets ara . — Senyor rei — diu En Joanet — , mir -se que jo no	he dita	una tal cosa ! Li puc jurar que no ho he dit ! — Ja sé jo
351	que tu te deixes dir que series capaç de fer parlar En Mirando . — Jo no	he dita	una tal cosa , senyor rei ! — diu En Joanet . — Es qui m' ho ha dit —
352	, senyor gegant , que és així com li dic ! Tan cert i tan ver com que	han dita	missa avui ! Li dic tan de ver com si ara me confessava ! Què me '
353	per casar ? — diu es negret — . És ben ver que me vols ? — Tan ver com que	han dita	missa avui ! — diu sa viuda . I encara no ho hagué dit , com sa cadena
354	a tres dies — deia ell — ; i si es malalt no ha feta sa via que	he dita	, estarem cabals ; i si l' ha feta , me donareu lo que voldreu . Si sa
355	que faces i digues , sa rondaieta que ha nom 'sa mitja faveta' és sa que	he dita	. T' agrada ... ? Menja -la 't frita . Si no t' agrada , tira -la dalt sa
356	rnaments per confessar -vos ! Fósseu vengut més prest ! Vaja , haureu d' esperar que	hàgem dita	sa missa ! Supòs que tampoc no vos deu caure de sa post ! Què me '
357	de creure i pensar i pensar i creure que , com el rei i la reina	hagueren dita	sa seua endevinaia , tota la cort se posa a dir : — Ara toca an es
358	! Jo no sabia que fosses per aquí ... ! No dic cap mentida ... ! Tan cert com s'	ha dita	missa avui ! — Ah no ! — diu s' animalot — . La m' has feta ... ? La m' has
359	una pobra viuda : només tenc aquest fii , i el vos men ! Tan ver com s'	ha dita	missa avui ! Maldament no ho fos tant ! — Ja ho poreu creure ja ! — deia En
360	— Senyorets — deia Na Joana — , que el deixen anar , que és beneit ! Tan cert com s'	ha dita	missa avui que ho és ! — Bona casta de beneit ! — deia la Justícia — . Ell surt
361	sabateta d' or així i així , se casarà amb sa seua fia . Bona la va	haver dita	el rei : tots ets comtes , marquesos , prínceps i reis fadrins se presentaven amb mi
362	ella ; si és dona o casat , tendrà pa per tota la vida . Bona la va	haver dita	el rei ! Com la gent sentí aquell so , tothom volgué ballar , perquè trobaven que
363	li conta fil per randa tot lo que li havia succeït . Bona la hi va	haver dita	, an En Lau . — Ja hi vui jo anar — exclama s' aubercoc — , a amagar -m'
364	mercé no se n' enamora tot d' una que ho veurà ! Bona la hi va	haver dita	aquella criada a la senyora marqueseta ! Tot d' una s' exclama : — Anau corrents a
365	li sabia curar la senyora reina , Déu ho faça si convé . Bona la hi va	haver dita	s' hostaler an el rei ! Li demana tot d' una el rei ses entresenyas
366	, qui em barata ous amb mel ! Hala , dones , una mel de primera ! Bona la vaig	haver dita	. Al punt vaig estar revoltat de dones , que se 'n venien amb sos ous
367	fina , tan dolça , que xapava es cor de trista i funesta . Bona la hi varen	haver dita	, an el rei ! Ell lo endemà se 'n fé anar es criats a missa
368	haurem de córrer cada dia an es pou d'En Vicenç . Bona les ho varen	haver dita	! Se posen tots dos a gratar allà davant amb ses ungles , amb ses dents ,
369	i s' hortolà , sense mal ningú ni sospitar -se res de mal . Bona la varen	haver dita	! Sa jaia se 'n va an ets ases , else desferma , i ja les etziba
370	haurem de córrer cada dia an es pou d'En Vicenç . Bona les ho varen	haver dita	! Se posen tots dos a gratar allà davant amb ses ungles , amb ses dents ,
371	tenga tan mal cor i tan poca caridat ! Sa senyora trobava gros que es confés	hagués donada	tal penitència ; però estigué incorreguda d' aficar -se en coses de confessió , i ac
372	— Vetaquí lo que tenen un pare i una mare que parlen malament ! Mirau quina criança	han donada	pare i mare an aqueix al·lotó ! Li va fer tanta de compassió aquell
373	aquells nobles , es nobles la posen en es costat de sa que el rei els	havia donada	i va esser just just aquesta , ni més ni pus . d'es cap d'
374	de part de fora , i se tanca amb sa criada dins sa cambra que els	havién donada	. Es mestre , com se va veure tancat de part de fora sense porer sortir
375	es dos corpetons i sa corpetina i que negú més que sa mare n' hi	hagués donada	cap clarícia . Allò el féu posar molt mal a pler . No s' ho poria
376	Toni ! Una aferrada p'es coll i tot donaren an En Ferrandí . No n' hi	havién donada	cap mai . — A veure quina la feim ara ? — digueren . — Anem a trescar món ! —
377	aborronament per aquella pobra al·lota ! Estava segura de que a trenc d' auba ja	hauria donada	l' ànima a Déu , de s' angúnia que li roegava es cor i de

378	estès en terra , ratja qui ratja sang de tots aquells caps , i al punt l'	hagué donada	tota i ja no se batejà pus de peu ni cama . Aquí sa fadrineta ,
379	rector que sant Marçal i les Ànimes del Purgatori donen es cent per u ! Les	he donada	una vedella i ara ja m' han enviada aqueixa grandiosa guarda ! Sí que m'
380	s' aixecà així com pogué ; se sentia ofès de tot es cos , com si li	haguessen donada	una planissada de mort , tastanetjava , no hi veia de cap bolla . Ranquetjant ranqu
381	se puga dir que el senyor rei és vengut an aquesta casa i només li	han donada	aigo fresca . — Tot està per rebut . — Jo no m' entenc en compliments , i que
382	pora . Aquells homos cobraren de tot , i podeu pensar , quedaren tan agraïts que li	haurien donada	sang d'es seu cor . Eren tres senyors ben rics que eren caiguts en
383	i ningú se 'n va témer . En Lutero comença a descabdellar . Set debanadores no li	haurien donada	raó . Ja n' embuiava , de fil ! I a cada desbarat que deia , aquell fraret ,
384	tan afectat de comandar , que no estarà a pler fins que Vossa Reial Majestat li	haurà donada	sa corona . El rei , que n' estava gelós ferm , prengué la seua i un
385	el davant ; En Joanet li pitja darrere , estén damunt es riu sa vergueta que li	havia donada	aquella senyora , i es riu li obrí pas . Passat aquell riu , ja foren partits
386	! I encara no hagué dit això com , zas ! , li surt aquell mateix cavall que li	havia donada	sa coa i l' havia salvat de sa madona d'es castell i de
387	-li feta gonyar sa guerra ; i llavò aquella pera d' or que el rei li	havia donada	per haver -li dita quina medicina li curaria es mal ; i llavò es dos
388	carreter contra Na Tricafaldetes i contra es seu homo perquè l' havia admesa i li	havia donada	sa cuixeta de pollastre . A la senyora mestra sa rabiada li arribà a espasar
389	tengué una bona calivera , se treu aquella bolleta que aquell lleó d'es batzeral li	havia donada	i la tira damunt aquells calius . Què me 'n direu ? Ell va fer un
390	a tenir caliuera , se treu de sa butxaca aquella llavoreta que sa formiga caporal li	havia donada	com hagué escampat es blat a ses formigues i tira aquella llavoreta dins aquell
391	ella lo endemà dematí ? Trenca sa metleta que sa dona d'es primer gigant li	havia donada	i dedins hi va haver una filoueta , un fus i un serro tot d'
392	del rei moro en lloc de dues de ses tres flors que tal rei li	havia donada	sa facultat de triar , i li diu En Miquelet , an el bisbe : — Veu Sa
393	vida . Li vengué s' acudit de xapar sa vellaneta que sa primera doneta véia li	havia donada	devora es riu . La xapa i dedins hi va haver un cotxo d' or
394	fermada davall sa pastera , se recordà de sa metleta que sa segona doneta véia li	havia donada	devora es riu . La xapa i dedins hi va haver un cotxo d' or
396	s' entrega a cal rei , se n' entra dins sa cambreta que el rei li	havia donada	sa clau , on guardava aquella caixeta , s' hi tanca i se posa a curar -
397	voler sa mà a sa butxaca , s' hi troba aquella claveta que son pare li	havia donada	quan estava per morir , i diu : — Es cotri ! Que no havia pensat en sa
398	es llit i començà a fer sa penitència que deia ella que es confés li	havia donada	. Sa bruixa començà a fer com que passar parenostros i parenostros ; però què havia
399	s' anell de sa senyora amb s' excusa de sa penitència que deia que li	havia donada	es confés , anell que havia duit a s' amic d'es cavaller , i que ,
400	fii digué missa nova . Com acabaven de dinar , se treu aquella panada que Salomó li	havia donada	perquè l' encetàs es dia que tengués més alegria . — És avui — digué — que mos
401	aquella gran pitxorina de pobiletà , perquè li complís sa paraula de casament que li	havia donada	. Així ho va fer En Joanet ; saupà àncores i estengué veles , i vinga a
402	cova , fins que arribà a sebre que es capità , de sa gran ablanida que li	havia donada	ell amb aquell venable , encara tot es cos li dolia i ets ossos no
403	li havien de donar una cantidat grossa de tants anys de soldada , perquè mai li	havien donada	una treseta . Se posaren a treure -li capítols i més capítols de faltes que
404	'es confés baix d'es llit de vossa mercè per fer sa penitència que li	havien donada	! — diu una criada ; i ses altres digueren lo mateix . Dues d' aquelles criades s'
405	ho fos tant un al-lot criat d' uns pares tan esguerrats i que li	havien donada	tan mala criança . Camina caminaràs i cap enllà te faras , a força de molts
406	demà . I vénga una bona berenada ! Així s' escapà de fer sa penitència que li	havien donada	. EN PERE BENEIT Això era un al-lotellot , fill de viuda i pobil , que
407	a Sant Llorenç i , en aglapir -la , li feis entregar se cantidat que jo li	he donada	, quatre-centes lliures ; i duis -les -me a l' acte i encara serem a
408	tenguem es cap girat . Sa jaia protestava i los deia que , allà on ella los	havia donada	tota sa marrota , la deixassen fogir en pau i que les donava paraula que
409	coratge , i va dir : — Senyor , en què quedam ? Que me compleix sa paraula que m'	ha donada	o no la me compleix ? — Jo — diu es Vei Orquès — no he donada cap
410	proveïda ! Na Blancaflor compareix , i En Joanet li diu : — Saps sa feina que m'	ha donada	ton pare per demà ? — Quina ? — demana ella . — Idò que he de sembrar una parra
411	pos fil a la guia . I tant l' hi he arribat a dir que m'	ha donada	paraula de que s' hi posarà demà , que és es dia més a prop .
412	ò aquesta : — Senyor rei — va dir — , se conté veritat que Vossa Reial Majestat m'	ha donada	orde de porer triar tres flors d'es seu jardí , ses que jo més
413	demanà : — I com ho ha fet per tomar -te es banyam ? — Com ? — diu ella — . M'	ha donada	una planissada del dimoni devers s' espinada i ses costelles , jo de panxa damunt
414	devers s' espinada i ses costelles , jo de panxa damunt es llit , i llavò m'	ha donada	una figa , la me menj i es banyam a l' acte m' és caigut .
415	Jesús m' ha feta pendre aquesta forma d' un homonet com un gri i m'	ha donada	sa força de ses nou germanetes , i ha volgut que vengués a fer aquest
416	. — Vaja si me 'n recordaré ! — diu En Salom — . Sap quina lliçó tan bona que m'	ha donada	! Jo li he de treure tota sa substància , però de damunt sa seua esquena . —
417	pagat . I avui els he escomesos ara mateix ; i , en lloc de pagar -me m'	han donada	carn d' espatla , m' han girada s' esquena , i ja tractaven de prendre ets
418	quina planta faries sense coa ? — No ho vulgues sebre ! — diu es cavall — . No m'	has donada	paraula de que qualsevol favor que et demanàs que em poguesses fer , el me
419	rida tornes ? — Què ha d' esser ? — diu ella — . És que amb aquesta rentada que m'	he donada	, la gent ja me porà veure sense sa pell de ratolina , tal com Déu
420	, no us poreu figurar lo contenta que m' heu feta amb aquesta nova que m'	heu donada	. Vol dir el rei ha fetes unes dictes que es qui faça riure sa
421	he de treure — digué ella — , si no em puc bategar , amb aqueixa ablanida que m'	heu donada	? — Ja vos donaré es braç i vos ajudaré ! — diu es metge . Així ho feren
422	, ara que us he fet tot lo que volieu , compliu -me sa paraula que m'	heu donada	d' amollar -me . — És ver — diuen ells . Li obrin sa gàbia , li donen una
423	fer pus ; ja estic associat . Per amor de Déu sia de sa lliçó que m'	heu donada	: m' heu fet tocar amb ses mans lo que ma mare i es blanco
424	; es dit tornà braç ; es braç tornà cuixa . Sa font estava desembossada de tot : mai	havia donada	tanta d' aigo . Es felanitxers cuidaren a tornar locos de s' alegria i amb
425	s cantar ? — diu es tit . — Sa mateixa ! — diu s' auccellet — . El Bon Jesús la mos	ha donada	i l' hem de fer , forçat forçat ! — No res idò — diu es tit — . Jo

426	mon pare una prova d' amicitat i molt més grossa que no sa que mos	ha donada	aqueix amo an-a qui jo t' he enviat a veure si te voldria
427	' ha fet de pare i s' altre és es meu sogre ; un i altre mos	han donada	sa seua corona , perquè tots dos eren reis també . El rei , com sentia tot
428	; i , tal com m' ho han dit , ho he posat aquí . Es qui me n'	ha donada	més clarícia és estat l' amo Andreu Santandreu de Can Barraques (Manacor) , que diu
429	! Sembla mentida que aqueixa mica de cosa m' haja hagut de safalcar ! No me 'n'	vien donada	cap mai , de lliçó com aquesta ! Així com va poder , arribà a sa mare ,
430	que m' ha donada o no la me compleix ? — Jo — diu es Vei Orquès — no	he donada	cap paraula mai que no l' haja complida . T' he promès que et faria
431	! — diu En Miquelet — . Però no es crega que no n' hi sabés , de greu , però	havia donada	paraula i Sa Il·lustríssima ja sap que paraula de rei no pot mentir . —
432	diu a son pare : — No teniu altre remei que menar -la aquí on diu que	ha donada	paraula d' esser dins tres dies . I son pare , veient que no hi havia
433	tractar de consolar -lo . Què me 'n direu ? Ell féu tenir vera sa paraula que	havia donada	a sa morta referent an aquella promesa : fa fer una caixa de ferro , hi
434	impugnes de sa dona , que el dimoni la se 'n duia com va sebre que	havia donada	tanta doblorada an aquella mica de missatge i per tants pocs dies d' haver -
435	ia que Na Blancaflor l' esperaria ! La troba , i ella li demana : — Quina feina t'	ha donada	per demà ? — Jas ! I no hi he pensat ! — diu En Joanet . — Ja hi pots
436	: — Jas , fieta meua , aquesta metleta . No la mostris ni digues a negú qui la t'	ha donada	. No l' has de xapar fins que te veges ben apurada . — Déu vos pag
437	: — Jes , fieta meua , aquesta noueta . No la mostris ni digues a negú qui la t'	ha donada	. Mira , no l' has de xapar que no te veges ben apurada . — Déu vos
438	es senyor , ben peus alts . — Escolta , estimat ! — li diu es senyor — . I qui t'	ha donada	orde de dur -te 'n aquest feix ? — Senyor — diu aquell beneit — , jo som un
439	seu fii hagués escrit allò . Agafa es criat i li demana : — I es comte t'	ha donada	aquesta carta ? Ell mateix la t' ha donada ? — Sí , senyora , ell mateix . Llavò sí
440	i li demana : — I es comte t' ha donada aquesta carta ? Ell mateix la t'	ha donada	? — Sí , senyora , ell mateix . Llavò sí que hi romangué confusa la dona . Lo que
441	esser . — Oi , geperut del dimoni ! — li diu , agafant -lo p'es gep — . I qui t'	ha donada	orde de robar -me sa llenya ? — I ara ? — diu es geperut alçant es cap . —
442	! Ja pots esser partida a dir -me coses . Quina és s' altra comanda que t'	ha donada	el rei sobre En Mirando ? En Joanet li conta fil per randa sa comanda
443	monea , romp dient : — I què t' has figurat , tu , ara ? Què hi fa que t'	hagen donada	sa raó , si no la tens ? — Ai no la tenc ? Que vols que en
444	, que ja m' has feta gitera ! Tan boig ets tu com aquells dos que t'	han donada	raó ! La t' han donada , però la tens tant com sa coa d'es
445	gitera ! Tan boig ets tu com aquells dos que t' han donada raó ! La t'	han donada	, però la tens tant com sa coa d'es moix . — Lo que és cert
446	rei moro i triares com una de ses tres flors que el rei moro t'	havia donada	sa facultat de triar de tot es seu jardí . Era an el purgatori i ,
447	moro i que triares com una de ses tres flors que el rei moro t'	havia donada	sa facultat de porer triar . Era també jo an el purgatori i , amb so
448	et demanàs que em poguesses fer , el me faries ? — Sí que és ver , que t'	he donada	tal paraula ! — diu En Tinyoset . — Idò la m' has d' accedir ara mateix o
449	oc tota la consumí . Aleshores sa bamba diu : — Bono , Barba-rotja ! , ara que t'	ha donada	tota s' estopa i l' has filada tan de pressa , vénguen ses fuades que
450	millorança , i amb sa segona més , i més amb sa tercera , i com li varen	haver donada	sa qui feia set , va romandre bo i sà com un gra d' ai ,
451	sense sebre aquest estornell qui és ni qui no és ni de quines egos ve ,	he donada	paraula de casar -m' hi ? Però a on he tengut es cap ? I llavò
452	a mon pare i a ma mare , i que dins tres dies m' han d'	haver duita	una al·lota que sia guapa i de sang real i mos casarem . I
453	d' aquella ciutat . Es capità fonc de tan bon manament que no volgué res d'	haver duita	sa patrona Francina Maria , que li donà milions de gràcies de sa gran mercè
454	ho crec que sa fia del rei l' enganà , baratant -li sa guitarra que ell	havia duita	amb sa que es guitarrer havia feta d' orde d' ella . En Pere se'
455	féu hora de dur -lo -se 'n ; el posen dins sa caixa que es fosser	havia duita	; quatre veinats s' hi aferren , i ja són partits . Aquí la dona cuidà fer
456	mia ! — diu Na Francineta — . Que m' ho perdon si som entrada ací dins ! M' hi	ha duita	aqueixa escaleta sense jo témer -me 'n . — No tengues pena d' això , Francineta !
457	fia del rei ? — diu En Bernadet . — I ja fa estona ! — diuen aquells — . Ja la hi	han duita	tot d' una , per allò que hauràs sentit dir : lo que s' ha d'
458	aqueix cuiro . — Sobretot — va dir d'es cap d' un poc sa jovençana — , m' hi	has duita	! M' has enganada de tot ! Però , lo fet , fet . Si tu ets un homo
459	de veure pus ; per s' altra part , sa pena los matava de que les ho	haguessen duita	d' aquella manera . Aquells tres polissons digueren que com no eren caiguts morts d
460	-lots que me vares promete llevar d'es mig tornen esser an es jardí i	han duita	s' aigo de totes colors . Ahir else vaig veure i de sa rabiada que
461	de Xorrigo i es tel de ses costelles d' una lleona que alletàs ! — I l'	ha duita	, an aqueixa ampolleta i an aqueix tel ? — diu es negret . — Prou que ho ha
462	a sa soca d' una figuera i s' ha rompuda aqueixa banya ! Ni si l'	hagués duita	aferrada amb saliva dejuna ! Perquè allò no és estat cop , sinó una mica de
463	banda dolenta ! Li dic per cosa certa que no se 'n penedirà , de que l'	haja duita	allà on la duré ! Com som homo que no l' engan ! Aviat ho veurà ,
464	aupau -la veureu . Sa mare , com prou va haver esqueinat , diu : — No res , tu l'	has duita	; tu l' hauràs de fer neta . Vés -te 'n a mar a fer -la -
465	es dotze anys , i quan tengué dotze anys son pare amb un plors desfet l'	havia duita	an es gigant , i es gigant l' havia traginada an aquella torre . Llavò sí
466	demanava ! L' he arribada a aglapir , gràcies a Déu ! Molt m' ha costat , però l'	he duita	! — Oh Bernadet ! — s' exclama el rei — i que m' hi fas , de content , i
467	patrona tornava de missa . S' hi acostà i li diu que una amiga seua li	ha duita	una botella de malvasia sa cosa més bona que negú nat haja tastada mai ,
468	renegada a no voler menjar ni beure fins i tant que En Bernadet no li	hagués duita	aqueixa aigo d'itxosa de sa font de Ses Nou Roques . En Bernadet , veient allò ,
469	lcons i finestres si guiparia enloc aquella fadrineta tan galanxona que son pare li	havia duita	retratada ; i vénga a trescar carrers i més carrers i a mirar ben arreu
470	s' ho sabia explicar ella , com era tot allò . Es patró li digué que li	havian duita	aqueixa caixa sense dir -li què hi havia dedins , amb orde de tirar -la
471	se tira a plorar davant sa mare , dient : — Com jo ho veig ! A on m'	ha duita	aqueixa llengo vostra , amb so anar a dir tant que som sa més filadora
472	, Déu meu ? Verge Santíssima del sant Roser ! — deia ella — . A on me trob ? Qui m'	ha duita	aquí ? — Te trobes a cal rei ! — diu el rei mateix — . I el rei som

473	d'es racó : — No tens que cridar : som jo que l' he aufegada . La m'	haguessen duita	tal com jo la demanava . I mira , digue -los -ho , a mon pare i
474	de temps les don perquè la 'm duguen . Si dins tres dies no la m'	han duita	, digue -los -ho , a mon pare i a ma mare , farà un tro i
475	ràbia — . No havia jo comanat que la volia guapa i de sang real i m'	han duita	aquesta milana , aquesta xoquí ? I què fa ell ? L' agafa p'es coll , li
476	pare i ma mare , que això no va pus . Si dins tres dies no m'	han duita	una al-lota guapa i de sang real per casar -m' hi , no aniré
477	. Na Tereseta , veent allò , se posa a dir , sa gran traidora : — A bona part m'	han duita	... ! No sé com m' hi han jonyida ... ! I jo tan beneita , consentir de deixar
478	, idò , que jo som fia de rei , que es cossaris me varen pendre i m'	han duita	ací . Som fadrina i , si em vols , mos porem casar , i com més prest ,
479	se mescla amb sa conversa , i diu : — T' estic agrait de sa sobressada que m'	has duita	: arrabassa 'm sa ploma blanca que tenc a s' ala endreta , sa verda de
480	sé . — Bono ! — diu el rei , després de pensar -hi una estona — . Tu que la m'	has duita	tota d' or , allà on la trobares de carn i os , fé -la 'm
481	que tenia , a una mort segura ... ? Maleïda idea de tornar -me casar ! A on m'	has duita	? No és gens dubtós que mai per mai havia jo estada tan bé com
482	e esperaven que los donarien es premi que s' havien guanyat . — Voltros tres la m'	heu duita	— digué el rei — . Un de voltros tres la tendrà , si ella hi consent . Traureu
483	sa vista , fins que diu a son pare : — Mun pare , aqueixa al-lota que m'	heu duita	pintada és lo que mai m' heu duit que m' haja agradat tant . De
484	ses xeremies ! — Parau aquesta al-lota ? — diuen ses serpetones — . Negú mai mos	havia duita	lleteta bona i ella mos n' ha duita ! Que pas ! La deixen passar i
485	ses xeremies ! — Parau aquesta al-lota ? — diuen es calapetons — . Negú mai mos	havia duita	terreta bona i ella mos n' ha duita ! Que pas ! La deixen passar i
486	ota ? — diuen ses serpetones — . Negú mai mos havia duita lleteta bona i ella mos n'	ha duita	! Que pas ! La deixen passar i Na Catalineta de d' allà com un llonzí
487	lota ? — diuen es calapetons — . Negú mai mos havia duita terreta bona i ella mos n'	ha duita	! Que pas ! La deixen passar i Na Catalineta de d' allà com un llonzí
488	buit cap aquí , i davant es meus uis l' ha presa , i la se n'	ha duita	més que de pressa . — Però bèstia , més que bèstia ! No te 'n ' vies menat
489	-hi a temps . Tota sa mel amb una exhalació va haver volat , i més n'	hagués duita	. Ets ous casi no caberen dins dos covos , los ferm damunt ets escorbeis , i
490	vos ne poreu dur tot es que voldreu . No fa mitja hora que se n'	han duita	sa darrera sària que em quedava . — Vos dic si heu vist passar un jovenet
491	deçà ont fan es niu ses cegues , dins es grec . — Sí que la se n'	han duita	enfora , idò , an aqueixa dona teua , oh jovenet ! — diu s' ermità . — Bé ho poreu
492	pus s' acostà an aquella figuera . I encara hi és , si no la se n'	han duita	. Bons doblers varen valer an aqueixs quatre germans es corb , es gall , es moix
493	estàs tu de fener ! ... No , i cap a So Na Moixa que la te n'	has duita	... ! No res , espera un poc , i la te 'n duràs tota . Ja la deixaràs
494	feien , per porer sobre llavò finis-finis qui hauria guanyada s' acció i se n'	hauria duita	la pauma . Què me 'n direu ? Ell En Joanet , com sentí ses veus que
495	de trobar ells es gigant i manco sa fia major del rei que se n'	havia duita	dins sa guiterra ! El rei i tothom ja havien perdudes totes ses esperances de
496	cotxers , que era sa qui havia agradat més an el rei , sa qui se n'	havia duita	la pauma de sa garridesa i galania ; i ningú sabia qui era , ni per
497	cotxers , que era sa qui havia agradat més an el rei , sa qui se n'	havia duita	la pauma en garridesa i galania , i negú sabia qui era ni per on
498	: que fos el qui fos aquell que era entrat an es tresor , i se n'	havia duita	tanta doblorada , i havia sabut escapar -se i riure -se 'n tantes vegades de
499	aquella jaia devia estar en pecat , i el dimoni de cop descuit la se n'	havia duita	en cos i ànima . Però si confusa se veia sa gent d' aquella morta ,
500	lo que li havia passat : que li havien presa sa dona i la se 'n	havien duita	dins un casal an es capcurucull d' un penyal que s' alçava dins mar ,
501	la senyora princesa saberem es pas s' exclamaren : — Vaja quina oblada que mos n'	hem duita	! Es perboc és per noltros i no per aqueix polissó malcarat d'En Joanet !
502	començar a dinar , però es capità diu : — Esperin un poc , per amor de Déu . No	ha duita	un mariner una caixeta ? — Sí , senyor — diu sa senyora . — Idò — diu es capità
503	ja li ha copat de d' allà cap a ca seua ! Amb aquella doblorada que	havia duita	de dins aquell bosc , l' homo ja va esser partit a gastar i gastar
504	uesta ! I encara no havia acabat de dir això , com entaferra s' ampolleta buida que	havia duita	plena de sa font de Xorrigo an es front d'es negret , i la
505	me diuen que vostè és una persona de bé i amiga de fer favors . — Sempre	he duita	sa regla de fer -ne tants com puc ; una cosa sí que me fa
506	ues pena d' això , Francineta ! — diu aquella senyora — , que és el Bon Jesús que t'	ha duita	. Figura 't que havia mester una escudella de brou i no tenia negú que
507	baix de sa soca d' un abre . He posats es bocins dins un sac , t'	he duita	aquí dins , he composts es bocins damunt aqueix lilit . Veient que te mancava una
508	bon porro , ja ! Més te 'n mereix ! Qui t' havia fet cocouer a tu ? Tu	haguessen duita	sa mel ... — Ma mare — vaig jo dir — , ni per això ni per altre tant
509	sa jaïeta — , aida 'm a replegar totes ses flors que havia tretes sa que tu	havies duita	i havies sembrada aquí . No en pot romandre ni una en terra ! Ho hem
510	és passat , gràcies a Déu , te contaré tot es misteri d' aquesta flor que tu	havies duita	. Sa qui te posà dins es cap que te n' anasses a dur -la
511	que se donaren ses mans quantra ella , i dins quatre dies la se 'n varen	haver duita	a l' altre món ; i tothom plors i descabdell . D' es cap d' un
512	i bots . — Oh calapetons ! — diu Na Catalineta — . Tal volta negú nat del món vos	ha duita	terreta bona per menjar i jo vos ne duc ! No em deixaríeu passar , per
513	talequeta plena de terreta bona i diràs : " Oh calapetons ! per ventura negú mai vos	havia duita	terreta bona i jo vos ne duc " . I los escampes sa terreta i te
514	una olleta de llet bona i los diràs : " Oh serpetones ! per ventura negú mai vos	havia duita	lleteta bona i jo vos ne duc " . Els ho donaràs i te deixaran passar .
515	ons siulos . Na Catalineta ja les diu : — Oh serpetones , per ventura negú mai vos	havia duita	lleteta bona i jo vos ne duc ! No em deixaríeu passar , per amor de
516	i fet , sa bugadera s' esquitxa a ca sa pobiletta i al punt ja l'	hagué embarriolada	, a s' al-lotona , contant -li d' aqueix comte que veia sempre a sa
517	fer an aqueixa cama , la hi cedí , perquè no li prenga malament , la hi	he embenada	i sembla que ja navega , gràcies a Déu . — Escoltau — diu la senyora princesa an
518	hi troba sa caixeta de llenyam vermei forrada de vellut verd , i ja la m'	ha embolicada	. Pega grapada a un gerricó que veu dalt es gerrer ; i de d' allà
519	un altre i jo t' asseguro que no t' hi casaràs . I ja la m'	ha embotonada	p'es coll , amb una estreta l' estrangola i la me deixa estesa en

520	troben aquella Mare de Déu dins aquell card amb sa pedra amb sa mà que	havia emparada	d'es porqueret . Tots s' agenoïaren , li digueren una Salve , i varen resoldre de
521	ca ! Ell en sentir de mort , perden l' aluià , i no volen sebre qui l'	ha encalçada	; lo que volen és llevar -me de davant , que me 'n vaja més lluny
522	que tots es que havien deixats estesos , estesos estaven , no volgueren sebre qui l'	havia encalçada	, i fogiren com la pols . Es gigants estaven com a beneïts : ho veien i
523	alè . Llavò es jai obrí es sarró i el Dimoni , sense voler sebre qui l'	havia encalçada	, com cent mil llamps , cap a l' infern ! i tots los circumstants , fent es
524	dona i ets infants , cuidant -se de lo seu , sense voler sebre pus qui l'	havia encalçada	, sense fer mai més xicotines a borratxel -los , flascos ni brocals , va viure una
525	: es seu gavatx no pogué resistir sa revenguda de tanta de carn com s' hi	havia encistada	. — I què has dit ? — diu En Pau — . Que es dos cavalls nostros se moriren ? —
526	enllestit a posta , i de puntes de puntes cap an es cavall ! I ja li	ha encivellada	mansiula i altra . S' animal ho dóna a ses cames , però En Bernat li
527	he de fer ! — diu s' estornell — . S' ase , que m' ha feta malícia , i li	he encivellada	coça a sa panxa , i l' he tirat tan amunt tan amunt , que l'
528	de totes ses mels — diu es comte — és sa mel de maig . — Sí que l'	has endevinada	! — diu sa pobiletta — . Sa mel de maig se fa de totes ses flors com
529	pensà una bona estona i a la fi s' exclama : — Me sembla que també l'	hauràs endevinada	! — N' estiga segur ! — diu s' al -lotó . Aleshores es comte aturà es cavall , i
530	es cap , i exclama : — Ara t' ho diré ! Encara no ho hagué dit , com ja	hagué enflocada	galtada i altra an aquell , fent -li botir es garrot per sa teginada . Sentir -
531	, a's mig de sa carrera s' aborda un barber , xeringa amb mà , i m'	ha enflocada	tal xeringada , que m' ha romput es budell cular ... Ai , ai , ai ! No vos
532	témer , li va esser sortit un banyam ferest : una banya per cada pera que s'	havia enflocada	. No en volgueu sebre més : aquell cap seu era tot una banya i cada
533	sa barra de sa porta . Era una barrota de set roves , i ja la s'	ha enfonyada	dins sa boca i ponyides d' un vent i de s' altre ! Redó , que
534	la duré ! Com som homo que no l' engan ! Aviat ho veurà , que no l'	he enganada	! Amb aquestes raons es cavall se n' anava com un coet i al punt
535	Joanet ! — diu ella — , no hi ha res que fer ! Ja t' ho deia ... No m'	ha enganada	de res . — Ai , no hi ha res que fer ? — respon ell — . Primer ho hem
536	eixa noninguna de Na Tricafaldetes . I mira ! Qui fa tres , ase és ! Dues vegades m'	has enganada	amb so menar -te 'n sa polissona . Si em tornes enganar , ja ho saps ,
537	— va dir d'es cap d' un poc sa jovençana — , m' hi has duita ! M'	has enganada	de tot ! Però , lo fet , fet . Si tu ets un homo fener i fas
538	i exhala crit : — Ma mareta , no puc pus ! — Ho veus ? — diu sa lluna — : no m'	has enganada	de res . — Ma mareta , vos dic que no puc pus ! Ai aqueix braç que
539	esclatar de pena i de ràbia . D' una banda ho creia , que es patró Rafel	hauria enganada	sa mesquina de sa patrona Magdalena , però d' altra banda pensava i deia : — I
540	tal ? — va dir — . Te n' ets poguda assaciar , de peix ? Ho veus com no t'	he enganada	? — Ai ! — deia sa geneta — . Estic que esclat ! Aquesta panxa meva no pot pus de
541	. — I a on treu cap sortir -me amb aquestes ? — diu s' enamorat — . I quan t'	he enganada	mai ? — Quan ? — diu s' al -lota — . Tal dia i tal hora ! I li anomena
542	! A la fi en guipen una que los sembla sa millor i , zas ! , ja l'	han enganada	per una cuixa , i per amunt per amunt ! i de d' allà cap a
543	s' infant amb sa roba millor que hi havia dins aquells guarda -robes , que les	havian engarbullada	aquells estols de filadorettes , teixidorettes , cosidorettes , brodadorettes i calceter
544	i flastomant , i no s' aturava de dir : — Ho ha de sebre per què m'	ha engegada	! Com som Joanota , que m' he de venjar ! N' Aineta , sa fia del rei ,
545	meu cor , Na Marió , mos és caiguda a la mar i un peixot la s'	ha engolida	! Ai que no hi ha consol per mi ! Ai que ara mateix m' hi
546	digueren que era Na Marió que hi era caiguda i que es peixot la s'	havia engolida	! És segur que va esser Na Catalineta que hi tiraren , a la mar , i
547	va , i ell com començava a estar bé de panxa , amb sa fritada que s'	havia engolida	, diu : — I un dia a l' any que me veig a menjar fetge i
548	, amb so tronc dins sa terra , seria sortit un drac d' allà dins i t'	hauria engolida	a's temps de dir Jesús . — Què me deis , padrineta ? — s' exclama s' al -
549	va caure a la mar i un peixot tot d' una ja la se va	haver engolida	i no la vérem pus ! Pobra Marioneta meua ! Pobra Marioneta meua ! — Pobra Marionet
550	rata , que al punt la sentiren giscar de mala manera , i aviat la se varen	haver engolida	, aquells garameus , la mitat perhom . — Ho veis ? — diu aleslores el rei Salomó —
551	omet i per això aquelles nou roques s' eren esbrellades , ses grans polissones , que	havian engrunada	i morta tanta de gent . En Bernadet , com s' ho va haver mirat una
552	rei ; el rei fa fer foc dins sa tresoreria ben tancada pertot . Es lladres no	havian enguixada	sa trapa , i al punt veren un fumalet qui se 'n pujava de sa
553	era es senyor , perquè encara no li havia comanada una cosa , com ja la hi	havia enllestida	, però que la hi enllestia tan bé , que aquell senyor no se 'n poria
554	' ampolleta i se posa a rentar -se . Com s' hagué rentada ben rentada , com s'	hagué enllestida	ben enllestida , que embellia i etsisava de garrida que era i gallarda , va dir :
555	tenir ! — diu ella — . Que ma mare m' ha dit que , si es vespre no t'	he enredonada	i no he filades set fuades , sabré qui és ella . — Si això és tot —
556	dits , i he coletgit que em deia que me 'n pegaria tres , de tocs . Aleshores	he enrevoltada	sa mà a l' aire per significar que l' agafaria p'es coll i
557	i Esperit Sant , tres Persones realment distintes i un sol Déu vertader ! Llavò ell	ha enrevoltada	sa mà a l' aire i m' ha mostrada sa poma ; i jo he
558	hi planta an es nas . I què me 'n direu ? Ell encara el rei no	hagué ensumada	aquella floreta , com cobrà una cosa fora mida . Basta dir que s' aixecà assegut
559	' altre ! — Un que en tenc , encara el me planys ! — s' exclama aquell ; i ja li	ha entaferrada	mansiula i altra , i n' hi deixa un bon esplet damunt ses costelles . — Idò
560	estona , digué amb to de fisconada : — Sobretot , ell la puc tornar dir , si no l'	ha entesa	bé : i si amb ses dues enfuïtes que li ha pegades no la s'
561	a , botifarrons i sobrassada ! — Què dius , Catalina ? — demana l' amo , que no l'	havia entesa	perquè es cavall havia presa vantatge . — Què diu ? — respon tot d' una sa veia —
562	cosa ! — Brou de gallina veia ? — cridaren totes aquelles coses . — Sols que m'	hàgeu entesa	! — respon Na Trec -a trec . — Que voleu — diuen ets estenaions penjats damunt es f
563	dimoni volen dir aqueixes senyes . Sobretot , que em tirin d' una passa si jo n'	he entesa	cap . — Aquest homo parla bé ! — diu tothom — . Que s' expliquin aqueix discutido
564	ó ! Misericòrdia , senyor rei ! — digué plorant i amb un tremolor tan fort com si li	hagués entrada	una terciaria maleïta — . Misericòrdia , senyor meu ! Som estada jo ! Jo som estada !
565	com aquella , sa d' En Pere , i que lo endemà horabaixa la hi ha d'	haver entregada	. — No sé què mos farem , senyora princesa , si la hi podem enllestir — diu sa
566	dir es vent ? ... Que estàs biel ? — Ara és hora de biels ! — diu ell — ... Jo l'	he entregada	an es vent , que tanmateix se 'n venia de buit cap aquí , i davant

567	'aqueixs trumfos . En venir el dimoni a demanar -te s' ànima , li dius que m'	has entregada	sa terra a mi i ses millores , i que s' ha d' entendre amb
568	'assistirà . Es tres germans s' apleguen i , com se veuen tots amb sa senaleta que	havia entregada	a cadascun es baciner , digueren : — Vaja quin remei que mos ha donat aqueix bo
569	altres aigos . Ara voreu lo que li succeí tot d' una que es mariners li	hagueren envergada	sempenta , que pegà dins mar . Encara no fonc davall s' aigo , com sent una
570	de lluenta que era . Què me 'n direu ? Ell En Joan amb sa cuera ja	ha envestida	sa caldera de peix , i cuierada i altra cuierada , però ben espesses i ben
571	per cosa certa que no estaria gaire a enviar -los Na Margalida , així com l'	havia enviada	a ella , dins una altra caixeta , i que llavò vendria Na Catalina mateixa . Ell
572	hi havia res d' allò de que sant Marçal i les Ànimes del Purgatori li	haguessen enviada	aquella grandiosa guarda de bous . — Però senyor rector ! — deia En Pere — , no pr
573	hi afina , i sa posa a dir : Això és una fieta meua que Déu m'	ha enviada	! Noltros li diguérem : Però senyora ! Com no veu vossa mercè que això és una
574	Purgatori donen es cent per u ! Les he donada una vedella i ara ja m'	han enviada	aqueixa grandiosa guarda ! Sí que m' hi va en popa ! Com la gent s'
575	, la rep qui la beneí . I si dius que no és així , amic meu , l'	hauràs errada	; que paraula que he gastada , no hi ha cap persona nada que la m'
577	qui ne té propietat ; amb una dematinada n' ha florit i n' ha granat , n'	ha escampada	sa llavor . Amor , triau la garrida , Amor , triau la millor ! Això era que es
578	una oreia , que , com es dimoni cucarell se 'n temé , En Bernat ja la hi	hagué escapçada	. Aquell dimoni , tot d' una que En Bernat l' hagué fet xeroi , va esser
579	amb ses vint-i-quatre hores li havia crescut tant com si mai la s'	hagués escapçada	. Na Catalineta , com se tornà veure tota solina , tancada i fermada davall sa past
580	sa man revés . El sen Tomeu no era a sa rota i s' ase ja	havia escloveiada	una senaia de faves ben gran . D' es cap d' una estona l' amo
581	terra tan fort a s' escudella d' es gigants ? Sobretot , beneïda s' hora que m'	he escoltada	sa paraula de mu mare ! L' homo se 'n torna amb s' ampolleta a
582	pit per fer cara an ets emperons i soscaires d' aquest món ... El rei , que	havia escoltada	i sentida de defora tota aquesta conversa , ja no pogué pus , i toca a
583	que era entrat dins aquell casal i dins sa botiga de robes i que s'	havia escoltada	aquella traïdora de fadrineta , més pòlissa que una geneta , que li havia donat es
584	— . I tu en demanaves catorze , d' infants com aquest ! Veïès si el Bon Jesús t'	hagués escoltada	! Si amb un que en tenim ja no li porem donar recapte , què succeiria
585	troba una an es torrent de Sa Branca damunt un matul·lo , i ja l'	ha escomesa	: — Alabat sia Déu ! — Per a sempre ! — respon ella . — Com va la vida , estim
586	això torna entrar dins la casa , troba sa fadrineta , que l' agrenava , i ja l'	ha escomesa	dient : — Bon dia i bon any , Senyora Altesa ! A sa fadrineta li vengué molt
587	, a on guaitava N' Elienoreta escampant la vista per tot allò . I ell ja l'	ha escomesa	amb aquesta : — Elienoreta , ma fia , amolla 'm un cabeiet i jo pujaria ! — El
588	atura es cavall , pega bot en terra , s' acosta a sa jaia i ja l'	ha escomesa	. — Què és això , germaneta ? — li diu — Què ha d' esser , senyoret ! — diu sa j
589	' enviden per casar ? I més si ja és empesa d' anys i encara negú l'	ha escomesa	sobre aquesta cosa que du tant sa gent en revolt . I així que se
590	i li estreny . Camina caminaràs , troba una doneta amb un al·lotó i ja l'	ha escomesa	i li diu : — No em diríeu , germaneta , a on trobaria lo que cerc ? — I
591	' és dit ! Camina caminaràs , troba aquella mateixa dona amb s' al·lotó i ja l'	ha escomesa	, dient -li : — Germaneta , no em diríeu a on trobaria lo que cerc ? — I què
592	li estreny . Camina caminaràs , troba aquella mateixa dona amb s' al·lotó i ja l'	ha escomesa	, dient -li : — No em diríeu , germaneta , a on trobaria lo que cerc ? — I què
593	' hi anà . Era una tercià que li entrava , i fins lo endemà dematí no l'	hagué escorxada	de tot . Es porc singlar , com prou hagué brufat i alçada pols , deixà anar
594	és . Com s' ho havia d' escoltar la mala veia si , a l' acte d'	haver escrita	sa carta an es fii , ja m' afica aquell ninó amb una bossa de
595	i de s' infantó . — Però com pot esser això — deia ella — , que es meu fii	haja escrita	aqueixa carta ? Quin possible és que ell haja manat una tal cosa ? Però sa
596	'n tornà a la vila , tot plorant . Es capità , per complaure aquell amic que li	havia escrita	sa carta , estigué un parei de dies pensa qui pensa com ho hauria de
597	— que això és just sa meua lletra , però més ver és encara que jo no	he escrita	una tal cosa , sinó tot lo contrari . Jo lo que vaig escriure per dues
598	En Bernat — , i llavò m' he menjat es cuinat sense destapar s' olla . — Però l'	has esculada	— diu ella . — Però no li he llevada sa cubertora — diu ell — . I llavò m'
599	i ala-baixa ; i si té sort de topar aquella jaia , amb una coça l'	hauria esmocada	, segur com estava que era ella que li havia fetes tornar ses figures allò
600	ses sopes dins aquella cova . I li caigué tan tort , an En Pere , que li	haguessen espampolada	sa vaca d' aquella manera , que arribà a dir : — Com som Pere , que los
601	En Pere amb sos doblers que es batle li donà de sa mel que li	havian espampolada	ses mosques ? Idò trobà un que passetjava una vedella perquè no sabia què n'
602	es canyemet , sa bosseta verda i sa selleta que dius que la senyora princesa t'	ha espampolada	! Ara tu desxondí 't ! , que ja no ets d' edat de tenir gaire son !
604	girada com ets odres . Amèn ! Estigué un parei de dies a tornar , fins que li	hagué espassada	sa ràbia , i se presentà ben morrotosa i alisa , i ben escoada , que no
605	varen esser desferrats , s' aborden a ell , i xisclat ve xisclat va , fins que s'	hagueren espassada	tota sa ràbia que duïen . — Idò què havia de dir ? — los demanà s' aubercoc . —
608	la senyora mestra . — Lo que sent ! — diu el rei , i se n' anà com va	haver esplaiada	una estona més sa vista amb aquell esbart de nines tan etxerevides . Com sortiren
609	un poc més caic de folondres , i llavò me prenia sa manta i la m'	ha esqueixada	tota . — Res — diu es jutge — . En trobar -lo mai vostè per cap carrer , si
610	l' hi duia , com veia que lo endemà es plat era buit i sa cambra	havia estada	sempre tancada en clau , sabeu que en tenia , de mal de cap i de
611	! — clama aquí la princesa , amb unes riaies ben fresques , amb una cara com si no	hagués estada	malalta mai , amb uns uis que n' hi havia per tornar -hi locos , i
612	coïda de sa perera que hi havia davant es casal d' aquell jardí a on	havia estada	ella tants d' anys encantada . I què fa sa fia del rei ? Se 'n
613	de sa cova , s' animal pogué escapar , i s' espitxà a Sant Llorenç , allà on	havia estada	abans de recobrar -la es lladres . Com sa mare d' En Pere va veure
614	a solina dins aquell grandió casal , tan ben servida d' aquelles ombres com hi puga	haver estada	mai cap reina ni emperadora en el món . Què me 'n direu ? Ell com
615	que només tenies aquells ? — És ver que ho he dit — diu Eva — , però és que	he estada	empeguèida de presentar -vos es vint-i-quatre ! — De fer coses lletges — diu el
616	que es conservàs buida sempre en senyal de dol i per lo molt que l'	havia estimada	, encara que ell se cregués que no li havia complida sa promesa que li
617	. I la m' hauria pegada es dimoni , com dos i dos fan quatre ! I m'	he estimada	més la vida que s' ase i es doblers... Sobretot , si tan enamorada n'

618	catives , i han tenguda tanta de pressa que ja només queda aquesta al-lota . L'	han estojada	per lo darrer perquè hi hagués més temps de vore -la i fossen més
619	a Mare Baleneta s' ha engolides aquelles dues polissones ? Ben engolides estan ! Mos	han excusada	sa feina de fermar -les a ses coes de quatre cavalls perquè les fessen
620	crec que tu la hi tendràs es dia que la veges de prop i l'	hagis experimentada	de prim compte . — Ja estic content — diu En Bernadet — de sentir aqueixes comanda
621	? — Ah , qui m' ha fermada ! — diu sa jaia — . No ho volgueu sebre , qui m' hi	ha fermada	! Sabeu que m' hi ha feta , de contenta , amb so fermar -m' hi ! — Ah ! —
622	per dins es jardí . Els havien agafada una àguila grossa de tot i los ho	havien fermada	per una cama amb una corda a sa soca d' un taronger , perquè hi
623	i li diu : — Germaneta , i qui vos ha fermada d' aquesta manera ? — Ah , qui m'	ha fermada	! — diu sa jaia — . No ho volgueu sebre , qui m' hi ha fermada ! Sabeu que
624	a gust meu ! Figurai -vos que jo era més geperuda que vós , i just m'	han fermada	an aqueixa soca , i es gep s' és fus tot d' una ! Ja ho
625	p' etsuis . A la fi romp dient : — Però què fas aquí , bella jove ? Qui t'	ha fermada	? Què és tant de plorar ? Parla per amor de Déu , que aquí me tens ,
626	soca de pi , i ja s' hi aramba , i li diu : — Germaneta , i qui vos	ha fermada	d' aquesta manera ? — Ah , qui m' ha fermada ! — diu sa jaia — . No ho volgueu
627	seva : trobà son pare i sa mare vius , se casà amb s' al-lota que	havia festetjada	abans de servir , i se n' ho menà tot a cal rei , que else
628	hauria feta una bandera com sa que presentà En Bernadet ? De manera que fins aquí	hem feta	sa prova d'es ruc , i ara veurem lo que succeirà amb sa prova
629	que havia allargats es potons i torçut es coll . Estava més buit que una caera .	Havia feta	tota sa ventresca . SANT TOMÀS I EN LLUTREROS Mos contava el sen Miquel Racó
630	Jesús que ho ha volgut , i no més ! — diu En Joan — . I tu quina carrera	has feta	? — Ja ho veus — diu En Pere — : sa carrera d'es captar de porta en
631	de vint anys s' havien de tornar aplegar a ca seva per veure quina carrera	haurien feta	. Es major se 'n va a un convent de molta de fama ; se fa
632	' Algair — diu ella — . No , i encara en vaig fer una altra de més grossa ! Com	haguérem feta	barrina de ses mongetes , passa un mercader , guipa es dos ases , i s' exclama :
633	es males ànimes de lladres , amb so espampolar -li aquella dinerada orba , se creien	haver feta	una bona obra , perquè deien : — Qui roba a un lladre , guanya cent dies de
634	jo deixar sortir es vostro al-lot a llivell de no tornar , primer ha d'	haver feta	una proesa . D' aquí no surt ningú sense estar examinat : s' examen serà que
635	com estam aquí ? I què és això que m' entra ara ? Tristor i funestedat d'	haver feta	una obra bona com és pagar es deutes d' aqueix mort perquè el poguessen
636	no hi havia altra bístia seua més que es cavall , per força l' havia d'	haver feta	es cavall . — Però si hi havia s' ego d'es maonès ! — li deien . — No
637	sa dona — . Ja estam perduts ! El me mataran ! No se n' escapa ! Ja en deu	haver feta	qualcuna ! Polissó , més que polissó ! Ara surt aquesta dinerada que va dur ! Poliss
638	DE SA BEATA Això era una beata que se n' anà a confessar . En devia	haver feta	qualcuna com un covò , i es confés li diu : — Per penitència dijunareu demà . —
639	manen an En Pere . — Perquè em volia tançar dins sa presó . — Qualcuna en devies	haver feta	! — Per un feix de llenya que me 'n duia . — De sa seua garriga ? — Veïès
640	a dur tal fetge . Tots es qui ho han provat , d' anar -lo a dur ,	han feta	mala fi i tu també en faries si no em creies a mi de
641	' estava amb sos cabeis drets , de sentir que li endevinava tota sa vida que ell	havia feta	, perquè també li deia ella : — Ja ho sé que ets fii de rei ! I
642	de s' homo , que voltros mateixes vos triàreu ! — Tens tota sa raó — diu ella — ;	he feta	sa gran porcada , ho veig massa ; però veiam quin camí em dónes per sortir
643	que un homo tot sol , dins es seu castell , per més burla i afronta , els	havia feta	aquella passada . No hi porien prendre peu . A la fi soparen i se n'
644	sos seus germans vius . En Pere i En Pau li conten s' endemesa que els	havia feta	l' amo i li diuen : — Vols que anem a ses cases i el matarem ?
645	Pasco . No les ne prenía així an es qui entraven dins l' Inquisició i en '	vien feta	qualcuna de grossa . Aqueixs tals ja no en solien tornar sortir , sense es seu
646	com es notari compregueren que allò no era més que una farsa que qualche estornell	havia feta	an els estudiants , així com aquests en feien a tots es qui se posaven
647	-afilats feia flamada de ràbia i tirava llamps i pestes , que , si haguessen ferit ,	hauria feta	flamada mig món i s' altre mig tot se seria socorrat . Bé provà de
648	tot . Es mestre va dir a s' artaner : — No hi ha remei , es vostro fii	ha feta	sa proesa qui pertocava . Ja està examinat : el vos ne poreu menar en voler . —
649	, com los se 'n duien . Com los tengueren en es cementeri , resultà que es fosser	havia feta	una gaveta p'es primer que li durien ; i diu an es vuit portadors : —
650	l' enganà , baratant -li sa guitarra que ell havia duita amb sa que es guitarrer	havia feta	d' orde d' ella . En Pere se 'n va an es casal amb sa
651	, i los se calà tots cinc . — Oh senyor rei ! — diu ella — . Sap que m' hi	ha feta	de contenta ! Això és lo que m' agrada a mi , que s' ho acàbien :
652	sa jaia — . No ho volgueu sebre , qui m' hi ha fermada ! Sabeu que m' hi	ha feta	, de contenta , amb so fermar -m' hi ! — Ah ! — diu es geperut de Sa Bufera — .
653	sa capella , però se 'n cansà i la deixà a mitjes astes , i no hi	ha feta	feina pus . Aquell senyor va fer ui perquè no complí sa promesa . I tots
654	' hi duguéis ! Que me n' ha manada cap mai , de feina , que no la hi	haja feta	, jo ? — És ver — diu el rei — . Ets de lo més creient ! — Però així mateix ,
655	i sa serp carn . Sa serp , tota agraida , diu an En Joanet : — Ja m' hi	has feta	, ben contenta , amb so mudar -me de cambra i de past ! En veure 't
656	! Si jo tenia ales com ell , bé me 'n regalaria ! Ni una setmana sencera hi	hauria feta	aquí dalt ! Na Marieta no en taià pus , aramba sa coa an es gigant ,
657	, i que cada dissabte pagaria fins a doblar i maia tota sa feina que hi	haurien feta	. Aquell mestre , ja ho crec que prengué tal escarada : posa tres o quatre o
658	' aquell consei i , quan es mestre li anava a pagar es quatre anys que hi	havia feta	feina , va dir que ja se donava per pagat i per re-de-pagat
659	d' ell , perquè tampoc no era cap mal homo , sinó que aquell mort n' hi	havia feta	una de massa grossa , i ell se cegà i va pegar una guinavetada tan
660	' hi una de nova . Un dissabte s' hi presenten per cobrar sa feina que hi	havien feta	dient que no les convenia fer -n' hi pus . Allò li vengué de nou ,
661	jo estada tan bé com ara , però ai aquell fii meu dolç ! Quina n' hi	he feta	! És un clau que duc clavat dins es cor ! Es seu homo de vegades
662	; però no hi pots anar amb sos porcs ni sense es porcs . A posta hi	hem feta	aquesta gran paret , perquè no hi pas negú . I era ver que n' hi
663	diu que no n' ha trobada ? Quin deu esser ell , si noltros no n' hi	hem feta	? Donem -ho a ses comes abans de més raons ! Tots a la una pegaren
664	ella ! Quin perboc , haver -lo aguiat i no poder -lo tastar ! — Sí que la hi	hem feta	d' ase i seca ! — exclamen tots , més plens que tudons , que no se porien

665	de dir -los : — Coratge , grans beneits ! No hàieu por de res ! Sa feina que hi	heu feta	, vos serà pagada fins a doblar i maia ! — Però senyor ! — deien es mestres — . I
666	s' olla . Ja los hi va caure , avall , aquesta endemesa , i sobretot que los ho	hagués feta	un veí ! Lo endemà dematí En Joanet diu : — No res , Apuntera-pareis , roman tu
667	se creien haver -la perduda de tot . I lo bo era , deien , que els ho	havia feta	guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc , que no havien pogut
668	, no se 'n seria escapada sa jaia : l' esbenaven sense apellació . Tanmateix los ho	havia feta	massa grossa . Se pegaven tocs p' es cap , s' arrabassaven es cabeis , sa ràbia
669	— . I ara ja los ets fuit ? — Ai idò ? — diu En Joanet — . Sabeu que los ho	he feta	de bé , a sa gamena ! Tot d' una que los he vists descuidats , m'
670	: — No hi ha remei : qui mata , ha de morir . Se veu clar que aqueix homo	ha feta	aqueixa mort . Idò que el pengin ! Me posen en capella es pobre ciutadà , que
671	a les presents , tots es qui hi són anats , sa por los ha traïts , i	han feta	quetxa . § 2 Es tresor d' es puig de Na Fàtima Qui és qui no sap
672	de plantar un casal dins es bosc del rei amb una botiga de robes , i	haver feta	d' es tres fiis del rei aquella burla ! Allò no poria anar ni amb
673	. Ja no se n' hi presentà cap , de metge , perquè tots l' havien vist i	havian feta	quetxa . Aquí En Joanet s' entresent de ses dictes , i se treu de sa
674	dotze de la nit i compareixen un escabotell de lladres que venien de robar i	havian feta	una bona tibada , i digueren : — Anem dins es fossar i negú hi vendrà a
675	dit jo . La 't compr , ha dit ell . La 't venc , he dit jo . I	hem feta	barrina . Es batle cuidà a fer es tro . Com prou va haver cridat i
676	sant Matrimoni ? Gordau -vos d' un ja està fet , que és un llamp que ja	ha feta	cedra ! A veure de quin cap feim estelles ! Aquell pobre homo no hi veia
677	dents ben esmolades , clavada i altra an es brins , com los veuen ben granats . Ja	han feta	una era , ja garbetgen , ja estenen , ja baten , ja venten , ja trasपालen , ja han
678	poria treure , cap a l' església . Què me 'n direu ? Ell com hi entrà , ja	havian feta	sa primera evangeli . S' agenoia a l' acte per fer una mica d' estació
679	mascles que de vegades se 'n duen ets homos ! Però què hi farem , si ja	he feta	sa porcada de carregar -me amb aqueixa mala pell sa creu del sant Matrimoni ?
680	. — Bono — diu el rei , fent -se comparèixer ses tres revetleres davant ell — : ja	heu feta	sa primera prova ; ara fareu sa segona , que serà això que ara vos diré :
681	va a cercar es vi i , com torna , ja troba sa taula que En Joan	havia feta	sortir , parada de tota classe de menjua : un arròs engrogat i capons , galldindis ,
682	cent mil llamps per no esser -hi de més . No hi havia remei : En Joanet	havia feta	guanyar sa guerra an es seu sogre . — Però qui és aqueix general — deia tothom —
683	deçà aont fan es niu ses cegues dins es grec ; i que ell , En Joanet ,	havia feta	sa promesa de cercar aquella dona seua fins i tant que l' hauria trobada ,
684	t mil dimonis ! Mos ha escapat ... ! Cap com aquesta ... ! Bona nit , amo nostro ! Ja l'	ha feta	... ! A l' hora d' ara ja és tot trossos ... ! Pobre homonet ! Re-cent mil
685	senyora ha feta sa peça de roba (no ho endevinaríeu mai , de lo que l'	ha feta) , idò l' ha feta de càrritx i paumes : un bri de càrritx i un
686	peça de roba (no ho endevinaríeu mai , de lo que l' ha feta) , idò l'	ha feta	de càrritx i paumes : un bri de càrritx i un bri de pauma . I
687	es malalt no ha feta sa via que he dita , estarem cabals ; i si l'	ha feta	, me donareu lo que voldreu . Si sa mosca havia bronit su es peus , dins
688	sà i bo . — I què en direm , del rei ? — diu s' altre gigant . — Quina l'	ha feta	? — diuen ets altres . — Ha fetes unes dictes — diu aquell — que es qui se vulga
689	arribar antes de que badaïàs , si jo no li faç ensumar sa rosa , que l'	ha feta	reviscolar ? Com es comte sentí aquells rossinyols romangué confús i com estafaril-
690	! — Jo vos ho diré — diu aquell botador — . Aquesta dona meua és així com Déu l'	ha feta	, més caparruda que un forc d' ais . L' ha aficada que per posar -me
691	aont te veig ? Com pots tu haver feta aquesta mort ? No pot esser que l'	hages feta	! — Jo t' ho assegure de que no l' he feta ! Ho puc jurar damunt
692	d' altra , de roba , te 'n duré ara mateix , que t' estarà com si l'	haguessen feta	per tu . " Si ella diu que sí , tu te 'n véns aquí dins , obris
693	ençols ; posa es peus en terra ; repara es cavall i li diu : — Bernadet , quina l'	has feta	? No t' havia dit que ensellasses es més magre de tots ? — Sí que m'
694	magre com està , que mos puga dur tots dos ? I he ensellat aquest . — Bona l'	has feta	! — diu ella — . Aquell que està de mitges carns , fa tanta de via com es
695	veu que no és es més magre de tots , s' exclama : — Joanet ! I quina l'	has feta	? No t' havia comanat jo que prenguesses es cavall més magre de tots ? — És
696	' aquests trumfos . — Ja només me queda una cosa ! — diu ella . — I encara no l'	has feta	? — diu ell . — És que li costarà la vida ! — diu Na Fadeta . — I que no
697	com sa fadrineta exhala un ai ! esglaiador . — Ah Joanet ! — diu ella — . Quina l'	has feta	? Tres dies se faltaven per acabar -se es meu encantament i ara el m'
698	d' es llit de sa fadrineta . Aquella veueta se posa a dir : — Sí que l'	has feta	grossa amb so tirar aqueixa gota de cera dalt sa galta de mi senyora !
699	puga veure . — I com hem de sebre — diu el rei — que ets tu que l'	has feta	i no un altre ? — És ben bo d' arreglar , senyor rei — diu En Joanet — .
700	-li bona boca i preparar -lo per dir -li lo d' es casament . — Bona l'	has feta	, de beure t' aquella aigo i posar -te aquell tel dalt sa boca d'
701	va , i li conta es pas , an es cavallet , que li diu : — Però quina l'	has feta	? — Massa que ho veig — diu ella — , que l' he feta grossa . — I tant — diu
702	. — Que he deixat es sarró d' es dobbés damunt una cadira — diu ella . — Bona l'	has feta	! No i sense dobbés no farem res de bo . — No hi haurà altre remei
703	l' amo li varen caure molt avall aquelles paraules d' En Bernat . — Meiam quina l'	haurà feta	! — deia amb ell mateix . Estava de lo més mal a pler . En Bernat rallava
704	també et pos tot quant tenc que , si em deixes fer , dins tres mesos l'	hauré feta	caure . — Posades estan ses messions , idò ! — diu es cavaller . — Vagen per pos
705	estona passa la Mort . Veu En Pere aferrat a sa coca i que ja l'	havia feta	més de mitja , i diu : — Re-quemiscle , Pere , quin tros de coca ! I com
706	eren fuits , per no esser -hi de més . Sa guerra estava acabada , En Joan l'	havia feta	guanyar an el rei i ell s' havia guanyada la senyora princesa i s'
707	' es pou , no troba sa carta . Era passada per allà una mala bruixa i l'	havia feta	malbé . Aquell criat arriba a cal rei i diu que sa carta li ha
708	es : sa major , molt bona al-lota ; ara sa petita , molt polissona : pareixia que l'	havian feta	de ses retaiadures de Judes . El rei encara era fadrí i per això mirava
709	cap . Arriben a tenir -ne un , per art del dimoni ; però llavò veren que l'	havian feta	massa grossa , i què fan ells ? Batien s' infant , l' engirgolen dins una caixeta
710	tengué qui enviar -hi perquè havia morts tots ets al-lots que tenia . — Bona l'	he feta	! — s' exclama aquella dona — . I ara com enviaré es dinar an aquell ? Així mateix
711	se pega un toc an es front , tot dient : — Ja som estat jo que l'	he feta	! No he pensat a dir a sa colometa blanca si volia res de fora

712	res del món no obrisses sa capseta ? — Sí que tens raó ! — deia ella — . Però l'	he feta	! L' he feta i la pagaré ! Més me 'n meresc ! Es negret , compatit d'
713	no obrisses sa capseta ? — Sí que tens raó ! — deia ella — . Però l' he feta ! L'	he feta	i la pagaré ! Més me 'n meresc ! Es negret , compatit d' ella , pega bot
714	com ell puga investir una lleona i safalcar -la ... ? Mesquina de mi ! I quina l'	he feta	jo , d' enviar un fii meu , s' únic fii que tenia , a una mort
715	, què n' ha de fer , de mi ? Hi estic llest i re-de-lest ! L'	he feta	com En Parreta ! Amb aquest cap de fil va seguir fent gloses d' aquestes ,
716	? No pot esser que l' hages feta ! — Jo t' ho assegur de que no l'	he feta	! Ho puc jurar damunt un Sant Cristó ! — va dir plorant aquell pobre ciutadà . I
717	li diu : — Però quina l' has feta ? — Massa que ho veig — diu ella — , que l'	he feta	grossa . — I tant — diu es cavallet — , qui et penses què és aquest xabal ? — Qu
718	idesa , galania i agudesa de N' Espardenyeta , i mudà de verd en blau . — Quina l'	he feta	? Quina l' he feta ? — se posà a pensar — . Però quina l' he feta ? Què
719	de N' Espardenyeta , i mudà de verd en blau . — Quina l' he feta ? Quina l'	he feta	? — se posà a pensar — . Però quina l' he feta ? Què me 'n direu ? Ell
720	. — Quina l' he feta ? Quina l' he feta ? — se posà a pensar — . Però quina l'	he feta	? Què me 'n direu ? Ell li investí tal pena i tal esclator de cor ,
721	Toni arriba a badar ets uis , se veu la reina davant i s' exclama : — L'	he feta	com En Parreta ! Sa barca perduda i jo atabacat per tota la vida ! La
722	li caigué més avall a ella tal sortida , i pensà amb ella mateixa : — Bona l'	he feta	de fogir amb aquest ! Si ara ja me tracta de cussa , què farà més
723	i embadalit ! , sentint aquella veu , fins que pensa en sa missa i diu : — Bona l'	hem feta	! Ja no hi seré a temps ! El rei me mata ! I ja li ha
724	no se farà dolent de dir -mos -ho ! — Bono — diu sa dida — . Ja que l'	hem feta	de fogir , peguem -mos -hi amb més calma , que aviat , si seguim així , no
725	luir ni blancs ni negres : havien desaparegut com l' ànima de Robert . — Bona l'	hem feta	! — diu En Bernat — . I m' han deixat tot solet aquí dalt ! A veure com
726	botí i per endins per endins fins an es fons de la mar . — Bona l'	hem feta	! — diu es gatet . — L' hem feta d' ase i seca — diu es canet . Arriben
727	fins an es fons de la mar . — Bona l' hem feta ! — diu es gatet . — L'	hem feta	d' ase i seca — diu es canet . Arriben a sa vorera . Es gatet se
728	a's temps de dir Jesús . — Fent -li ensumar aquesta rosa — diu En Joan — , l'	hem feta	reviscolar . — Som jo es que he guanyada s' acció , perquè amb so mirai he
729	que deia : — Ja no hi ha pus fil ! — No hi ha pus fil ? Bona l'	hem feta	! Faltaven set-centes brases per arribar en terra . Me pos pensa qui pensa de
730	es meu cos , es cap va quedar sembrat set pams dins sa terra . — Bona l'	hem feta	! — dic jo com veig es pas — . Ja tornam tenir es ram dins es revell .
731	que ho era , casat . — Bono , Biel ! — arribà a dir ell en si mateix — . Ja l'	hem feta	! A on he tengut es cap , de fogir d' aquesta manera amb aquesta senyoreta ?
732	així com ha dit aquell sant de Déu que ho ' via de dir ... Bona l'	hem feta	! ... Ja puc esser partit corrents a veure si l' agaf , i que m' ho
733	teues , Trec-a-trec ! Idò bono , mos has de dir ben secret de què l'	heu feta	, an aquesta peça de roba . — Que em destapareu — diu ella — , si vos ho dic ? —
734	una com un llençol . L' arrabassen , i de sa rel surt un gigant . — Quina l'	heu feta	? — diu es gigant — . M' heu arrabassada una oreia . — Jo no ho he fet per
735	que hi havia penjats per una cama a ses parets d' aquella cambra . — Bona l'	heu feta	! — diu es cavallet — . No tenui altre remei , tu i tot aqueix xinxer d' al-
736	mort ? — Nosaltros — diu es major , que no sabia dir altra cosa . — I per què l'	heu feta	? — Pel dinero — diu es segon , que era lo únic que sabia embarbollar . Aquí la
737	cap per ses parets , i s' arrabassaven es cabeis per sa feresta endemesa que les	havia feta	aquell dimonió de coní , de fogir -los ja cuit de dins es plat , desapareguent -
738	hi havia un safreig al raset de sang . Se veia que an aquelles mesquines les	havian feta	donar sa sang i llavò les havien penjades per ses parets . Poreu fer comptes
739	han feta , que li ha comparegut aqueixa cara d' ase . És un bruixot que li	ha feta	una tal endemesa . — Sia d' un bruixot o d' un altre — digueren son pare
740	davant , com si fossen estats tres ropits , i que no era gens coneixedor que li	haguessen feta	gota de por , se varen acovardar , perquè pensaren : " Com no l' hem retgirat , és
741	vint-i-quatre hores que la hi tenia . És per una mala injustícia que li	han feta	, que li ha comparegut aqueixa cara d' ase . És un bruixot que li ha
742	' or ? — Jo ? — diu En Joanet — . Senyor rei , me crega que és una berba que li	han feta	. — Bona casta de berbes ! — diu el rei — . Per berbes estam ara ! Sobretot , ses
743	acosten , li demanen com és que caplleua per allà , los conta sa passada que li	han feta	, i es capità de sa barca el fa pujar ; i , veient -lo tan petit
744	. — Així va això ? — diu ell — . Ara mos enculparà a tots de sa malícia que li	han feta	. No m' aplegarà a mi . Ho dóna a ses cames , i es seus companys
745	ni carrera de res ! Veient que son pare no tornava , va comprendre aviat que li	havia feta	de bell nou sa mateixa endemesa de deixar -la allà per desfer -se d'
746	per ont pendre . El dimoni el se 'n duia , com veia que un frare li	havia feta	menjar tanta terra . Fent sa fel i més blau que la paumella , va dir : —
747	ca seua . No la se poria treure d'es cap , an aquella passada que li	havia feta	aquella butzec de sa costura . I d'es cap d' un parei de dies
748	aguiats per dinar el rei , se tem de que li falta un capó . Qui li	havia feta	tal endemesa ? Se malpensà d'ets altres criats i criades , que negaven , com és
749	a pogué afinar enlloc . Aleshores va col-letgir que era estada aquella jaieta que li	havia feta	sa barca mentres ell dormia i que llavò havia desaparegut com s' ànima de
750	i mostatxada i amb sa pinya escapçada , era aquella véia fada que el rei li	havia feta	s' endemesa de desaparar -li an es nas . La gent l' enrevoltà , se posaren
751	llampria meravellosa , tot d' una ja va veure que era s' onclo moro que li	havia feta	s' endemesa , arribant -li a sa llampria . Lo que no comprenia com la hi
752	vent del mon . I què fa ell ? Conta an aquell hortolà sa passada que li	havia feta	sa fia del rei de prendre -li sa bosseta verda , es canyemet i sa
753	mestre i , quan es mestre li volia pagar es quatre anys de feina que li	havia feta	, no volgué tocar un dobler perquè va dir que se donava per pagat i
754	estimada , encara que ell se cregués que no li havia complida sa promesa que li	havia feta	abans de casar -se . Com anaven a dir es Parenostro i a beneir per
755	xerafinoiet ! Sobretot , el rei torna de la guerra i , com veu que sa mare li	havia feta	sa mateixa endemesa de s' altre pic , de tirar -li lo que Na Catalineta
756	ho pogués endardellar . De totes maneres donà un gran daltabaix a sa mare perquè li	havia feta	aquella mala endemesa de no guardar -li lo que era nat de sa seua
757	qualcú l' havia emblanquinat posant -li a ella qualque calúmnia , per lo qual ell li	havia feta	aquella . Es capità va comprendre que allà hi havia misteri ; i prudent i considera
758	es mestre amb allò s' apacivava , i tota sa malícia que s' al-lot li	havia feta	, li espavava . Un dia però tanmateix n' hi va fer massa , de malícia , es

759	arqueseta . I sa gran revetlera feia un esforç per amagar s' impressió forta que li	havia feta	aquella parauleta que li havia dita a s' oreieta es marxandet nou ; i ho
760	aquí li conta fil per randa sa passada de bamboleria que sa seua dona li	havia feta	; i que , per no dur -se a perdre esbudellant -la amb una potada damunt
761	. Es senyor , sense pensar pus amb sa rabiada que es pas d'es fogons li	havia feta	pendre , més xalest que un gorà a's mig d' una guarda de someres ,
762	'ets al·lots ! Deixa -los fer a compte meu ! Un dia que En Pere li	havia feta	sa grémola fort , perquè el deixàs fogir , el se 'n mena a caçar , i
763	allò era sa padrina d' aquells i que , amb sa sòtala que s' ase li	havia feta	pegar , era caiguda morta ; i perquè no el destapassen , va haver de donar an
764	suc de parra Quan l' homo se donà compte de sa mala berba que li	havia feta	es suc de parra per haver -lo tastat un poc massa fort , de tan
765	vos dic res , com va esser an es carretó , i vé sa destrossa que li	havién feta	an es covos d'es peix . Sa geneta l' hi havia morretjat tot ; i ,
766	criat i se posa a plorar com un nin petit , veient sa polissonada que li	havién feta	ses fies del rei . S' hi presenta per demanar -los que li tornassen aquelles
767	duits i deixats aquells infants i que ella els havia presos per compassió que li	havién feta	i que los tenia amb ella i que bones persones li assistien per poder -
768	i p'En Joanet , plorant d' alegria i perdonant -los tota sa ràbia que li	havién feta	; i , quan se morí , les deixà tot quant tenia , que era una cosa grossa
769	esser a cas metge , qui al punt se presentà pantaixant , de sa correguda que li	havién feta	pegar . — I ara què és açò ? — digué , entrant dins sa cambra i atracant -se
770	mula . I es beneit mai va conèixer que eren estat aquells tres gatvaires que li	havién feta	sa farsa , de resultes d' haver -los contat que una òliba li havia pres
771	Joanet se presenta an el rei , i li diu : — Tractes són tractes , senyor rei ! Li	he feta	guanyar sa guerra ; me sembla que m' he guanyat s' anell ! — Sí que dius
772	, i En Joan que ja començava a tirar asperges de bon de veres . — Bona lloga	hauré feta	! — deia fent sabonereta — . Mal no hi hagués pensat , a fer -la ! Es sol se
773	ja mos agafarà al vol , que tampoc no hem de caure morts aquí esperant -lo ...	Hagués feta	via com noltros ! Se 'n van cap a ca seua , hi arriben ; es major
774	. A la fi s' hi presenten i , com el rei sentí sa passada que los	havia feta	s' homo d'es nas de dos pams , prengué una enrabiada que cuidà fer
775	que deia ver i a tots ets uis los espiretjaven de s' impressió que los	havia feta	, i tots digueren an el rei que sí era d'es seu gust , que
776	' hi aficar i salvar aquella marrota tan grossa que sa por d'es morts los	havia feta	perdre . Així ho fan . Parteixen de d' allà cap a l' església . Abans d'
777	i trobà es niu buit , romangué amb sos cabeis drets , exclamant -se : — No la m'	ha feta	, que no la m' hagués pensada . Però i amb qui deu esser fuita sa
778	l rei — , que mos hi seràs sortida primcernuda i primsiula ! — Som així com Déu m'	ha feta	! — diu ella — No res — diu el rei — , lo dit , dit . Fa per tercera vegada
779	no hi veu cap enfilai de botifarrons , ni un per nat senyal . — No la m'	ha feta	que no la m' haja pensada ! — diu més cremat que una espardenya — . Això no
780	es covo havien descomparegut , ho va veure tot . — Ja és l' amo que la m'	ha feta	! Se serà despert i m' ha trencat al davant per sa dreuera . Ara me
781	i una hora i una altra hora , fins que arriba a dir : — No la m'	ha feta	mon pare que no la m' haja pensada ! Això és sa madastra que l'
782	dins aquell grandió mitjà . Veient que es torbava , ella s' exclamà : — No la m'	ha feta	mon pare que no la m' haja pensada ! Ja m' ha tornada deixar , per
783	ell és el reverent dimoni ! A mi i tot , que estic tan alerta , la m'	ha feta	. Es jai hi convengué , amb so anar a pegar un glop ; però tengué s'
784	, la gent ja me porà veure sense sa pell de ratolina , tal com Déu m'	ha feta	, sense cap perill de res per mi ni per tu . Però mira , sa primera
785	diu : — Oh fieta meua dolça , estimada d'es meu cor ! És una comanda que m'	ha feta	per tu el príncep Beuteusell i m' ha comanat que m' escoltasses bé i
786	-li amples , perquè n' eren estugosos . — Xarruc o no xarruc , som així com Déu m'	ha feta	! — responia sa jaia . — Però què heu d' emperiar per aquí ? — Es cotri ! Que
787	se posà feta una fúria , cridant com una desesperada : — Qui és es polissó que m'	ha feta	aquesta ? Polissó , més que polissó ! — No és cap polissó — diu el rei — . És En
788	tí aquell rossinyol romangué sense paraula i llavò diu amb ell mateix : — No la m'	ha feta	que no la m' hagués pensada . Aquest bergant no em convé a cap preu .
789	era sa més filadora del món , allà on no havia filat mai ; i ara m'	ha feta	encamellar aquí dalt amb aquest endiuementat per fer creure an es meu homo , que
790	? — diu ell , com torna — . Ja dec haver tornat deixar obert i colque moix la m'	ha feta	. Ara ho he de veure , si demà me succeirà altre tant . Lo endemà , com
791	; i tu , majordom , dóna tres-centes lliures an aquest jove per sa finesa que m'	ha feta	. Es reboster féu lo que el rei li havia manat i torna es paner
792	donaren un qualsevol i s' estojaren aquell . — I qui és estat es polissó que m'	ha feta	aquesta ? — No hi haurà més remei que dir -vos -ho : l' amo i sa
793	canyemet ni sa bossa . — Mal llamp ses dones ! — s' exclama En Joanet — . Ja la m'	ha feta	aquesta polissona ! Més me 'n meresc jo per esser -me 'n fiat ! Ara he
794	' enganxaven per ses dents i queixals , i cada punt havia d' escopir . — Ja la m'	ha feta	de farina d' ordi ! — deia ell — . Tot son tàstares ! Vaja quin cabermoni ! Devers
795	veure que la mala fada no compareixia , se posà feta un dimoni . — No la m'	ha feta	que no la m' haja pensada ! — deia ella , fent flamaradeta . Pensa qui pensa com
796	, i ni troba sarments ni garbons . — Ja és aquell dimoni de jai , que la m'	ha feta	! — diu tot d' una . I cap a la vila a veure si encara l'
797	res d' aquest món ni per mil mons no tornariem . I el Bon Jesús m'	ha feta	pendre aquesta forma d' un homonet com un gri i m' ha donada sa
798	: — I ara què fas ? — Què he de fer ! — diu s' estornell — . S' ase , que m'	ha feta	malícia , i li he encivellada coça a sa panxa , i l' he tirat tan
799	us . — Si aqueix — pensava ell — , que jo el considerava s' amic més gros meu , m'	ha feta	aquesta , què faran ets altres ? No ho sé que mos farem si mon pare
800	, i exclama : — A jo , qui la 'm fa , la 'm paga . El rei la m'	ha feta	? El rei la m' ha de pagar . Ara mateix me n' hi vaig a
801	. Com sa ràbia i s' enuig li hagueren espassat una mica , digué : — Grossa la m'	ha feta	sa meua dona . És ver que n' hi hauria per esbudellar -la amb una
802	s' olla de ses farinetes . Com sa sogra veu allò , s' exclama : — Ja la m'	ha feta	, aqueix guitzero ! I no tengué altre remei que dur -ho a tirar an es
803	, i toca qui toca , i toca qui toca , i ... encarara pot tocar . — No la m'	ha feta	que no la m' haja pensada , aqueix polissó d'En Pere ! — digué ell . Davant
804	, i ni troba sarments ni garbons . — Ja és aquell dimoni de jai , que la m'	ha feta	! — diu tot d' una . I cap a la vila a veure si encara l'
805	li eren fruits , se pegava tocs p'es cap , fet un Nero . — No la m'	han feta	que no la m' haja pensada ! — diu tirant asperges ; i segueix de d' allà

806	en tot aquell redol ; i era ferest ses asperges que es tirava . — No la m'	han feta	que no la m' haja pensada ! — deia ell ; i segueix endavant a veure si
807	se posà a cridar com un desesperat . — Aquests polissons ! Ja són fuits ! No la m'	han feta	que no la m' haja pensada ! Aquesta Fadeta del dimoni ! Mal no fos estada
808	tothom era quedat sense paraula , se posa a dir : — El sol i la serena m'	han feta	tornar morena ! El sol i la lluna m' han feta tornar comuna ! El sol
809	sol i la serena m' han feta tornar morena ! El sol i la lluna m'	han feta	tornar comuna ! El sol i la serena m' han feta tornar morena ! El sol
810	sol i la lluna m' han feta tornar comuna ! El sol i la serena m'	han feta	tornar morena ! El sol i la lluna m' han feta tornar comuna ! En Bernadet
811	sol i la serena m' han feta tornar morena ! El sol i la lluna m'	han feta	tornar comuna ! En Bernadet mirà si duia s' anell que havia donat a sa
812	ar , per més que hi malavetjaren . — Bono ! — diu ell , com sent allò — . Ja la m'	han feta	! Sí que m' han taiades ses comes ! Si ara jo me present , negú me
813	— diu En Joanet — heu de creure i pensar , ermità de Déu , que a mi m'	han feta	sa mala injustícia de pendre 'm sa dona i la se 'n dugueren dins
814	a vostè a donar -li part d' aqueixa injustícia que ses noningunes de mosques m'	han feta	. Es batle , com sentí aqueix raig de bataionades , en lloc d' enviar En Pere
815	' has salvada ! Anem a ca mon pare , i mos casarem ! Tu m' has guanyada , m'	has feta	teua ; i teua he d' esser , surta d' ont surta ! No vos dic res ,
816	... ! Tan cert com s' ha dita missa avui ! — Ah no ! — diu s' animalot — . La m'	has feta	... ? La m' has de pagar : ara mateix te menj , i així una altra vegada
817	ue aquella cova s' havia d' abisar . — Ah , gran polissó ! — deia ell — : no la m'	has feta	que no la m' haja pensada ... ! I no digueres tu que no duies pedra
818	esperaré que sigues cuit de tot per menjar -te ! És que així mateix la m'	has feta	massa grossa ! — Senyor gegant ! — deia aquell malanat — . Jo li assegure que no ho
819	és capaç de dur -mos tots dos i arribar a ca nostra . — Bona la m'	has feta	amb aquest no creure ! — diu ella . — Jesús ! No t' enfadis ! — diu ell — . Costar
820	que vulgues . — Ah Bernadet , Bernadet ! — s' exclama aquella fadrineta — . La m'	has feta	! La m' has feta ! — I com saps que som Bernat , jo ? — diu ell . — Massa
821	— Ah Bernadet , Bernadet ! — s' exclama aquella fadrineta — . La m' has feta ! La m'	has feta	! — I com saps que som Bernat , jo ? — diu ell . — Massa que ho sé ! — diu
822	quina la m' havia pensada , d' agraida que t' estic de s' almoina que m'	has feta	? — Quina la vos havíeu pensada ... ? — diu En Joanet . — De venir amb tu — diu sa
823	ssadum i , torcant -se 'n es morros , deia tot xerevel·lo : — Quina panxada que m'	has feta	pegar , oh jovenet ! No t' ho pots figurar , es gust que m' has dat !
824	e volgut amollar per lo que puga convenir a Vossa Reial Majestat . — Gran mercè m'	has feta	, estimat delfí , amb això que m' has dit , que prou ho tendrem en compte .
825	també les buida amb un sant-i-amèn . — Oh quina panxada més bona que m'	has feta	pegar ! — deia es gigant tot satisfet — . Pero fiet , no te n' escapes de dir -
826	de tot i diu a la fi : — Hauries de veure si calles , que ja m'	has feta	gitera ! Tan boig ets tu com aquells dos que t' han donada raó ! La
827	a bolics , a forollons , i no parava de dir : — Ah Joanet ! Joanet ! Bona la m'	has feta	, de tancar -me dins aqueixa gabietta ! I això trobes tu que és pas de
828	fet més que creure 'l . Es batle a la fi diu : — No res , la m'	has feta	, però t' assegure que t' has de recordar de mi . — Vaja si me 'n
829	s' aturava de dir : — Oh fii meu , aont t' he hagut de veure ! Aont m'	has feta	venir ! Oh si ton paret fos viu , ell que era tan bon homonet ! Qui
830	adormissada : — Què tanta clau ? No ho saps tu si l' he llevada , que la m'	has feta	posar davall es coixí ? S' estudiant , com sent allò , afica sa mà davall es
831	espre , com arribà de sa llaurada , li enfloca : — Gran traïdor , ja ets tu que m'	has feta	sauvatge sa truita ! — Idò no l' haguésseu aficada dins sa pastera en lloc de
832	remolor . Aquí pega un bramul espantós , i diu : — Ah maleït ! Ah malanat ! La m'	has feta	! Si m' haguesses donat temps de menjar ses tres llesques sense retgirar -te , hauri
833	na altra allà deçà . — Però , qui serà estat es dimoni — deia En Camunyes — que m'	haurà feta	aquesta ? ... Oh , mal li tocassen cent mil carretades de cavaions de ... ! ! ! I ja va
834	pensar que lo més curt , per porer aclarir com era que es meu homo m'	havia feta	aquesta , era acostar -me a Vossa Reial Majestat . I com m' hi havia d'
835	nostra , i sa primera que vaig fer fonc menjar -me frit es gallet que m'	havia feta	tan bona endemesa . Aquí tothom acabà de veure que tota aquella contarella tan llar
836	m' han dit que dispensàs , que era d' orde de Vossa Reial Majestat que m'	havian feta	aquella rebuda . Jo no ho he volgut endardellar , sinó que els he dit que
837	meu ! Verge Santíssima del Sant Roser ... ! Ja m' he romput s' os mestre ... ! Ja m'	he feta	benes s' espinada ... ! Ja no seré dona pus ... ! Ai , dic , aaai ! Com prou va
838	amb En Joanet , però es polissó deia amb ell mateix : — Ara que ja la m'	he feta	meua , me 'n regal de si pensa en s' al·lot ! Ja li arribarà
839	— És que hi som tornada ! — va dir Na Bigalot . — I com ? demana Na Xaloc . — M'	he feta	planetjar ! — respon Na Bigalot . — I qui t' ha planetjada ? — li demana Na Xaloc
840	amor de Déu sia , mon pare ! No us ho podeu figurar , lo contenta que m'	heu feta	i es pes que m' heu llevat de damunt ! I ara , lo promès sia
841	sia , germaneta ! — diu Na Catalina — . I Déu vos pac la caritat tan grossa que m'	heu feta	i Ell vos guard com a mi mateixa : amèn ! Se posa sa metleta dins
842	, fietes meus dolces de sa meua ànima , no us poreu figurar lo contenta que m'	heu feta	amb aquesta nova que m' heu donada . Vol dir el rei ha fetes unes
843	passats per mi , m' heu tret de dins ses ungles d' aquells llucifers i m'	heu feta	cobrar ! Que Déu vos pag la caritat , germanet ! Que Déu la vos pag ! Jo
844	en coa cap a la vila . — I ara ? — diu sa mare com lo veu . — M'	heu feta	sa coca de farina d' ordi : tot són tàstares , i el diantre que la
845	, que bona tanda t' espera ! ... — Germaneta , que Déu la vos pag , sa mercè que m'	heu feta	, així com jo i es meus germans la vos agraiem tota la vida — diu
846	pera ... ! — Germaneta — diu En Joanet — , que Déu la vos pag , sa gran mercè que m'	heu feta	, així com jo i es meus germans la vos agraiem tota la vida . I
847	negú te vol més bé que jo ? — No ! — va dir Na Catalineta — . Però la m'	heu feta	massa grossa , així mateix , d' esbucar -me i esbenar -me aqueixa flor tan preciosa
848	lions de gràcies , sant Antoniet ! — diu aquella doneta — , per aquesta mercè que m'	heu feta	de parlar -me , allà on no m' havíeu parlat mai ! Oh sant Antoniet ! Benhaja
849	de pólvora ! Tremolaven com una fuia de poll . En Tià s' exclama : — No la m'	heu feta	que no la m' haja pensada . Tant com dèieu que no vos retgiraríeu ! — Tianet —
850	ua garridesa i galania . S' era enllestida i endiumenjada tant com havia pogut . Mai	havia feta	tanta de planta . Al punt tothom li va tenir ets uis damunt , veent que
851	perquè no arribàs a destapar sa farsa i sa trempa que ella i sa mare	havian feta	amb Na Catalineta . — Ara — va pensar ella — tendré bo de fer creure que En
852	? — I prou que ho he notat , i tothom que se 'n fa creus ! Així mateix	heu feta	una bona porcada ! — Però què hi poríem fer noltros , si no mos sabíem triar

853	ben alerta a amollar sa bolla d' or damunt cap d' aquells ! — Bona passada mos	ha feta	aquesta al·lota ! — va dir el rei , veient que no tenien res en es
854	sogre . — Però qui és aqueix general — deia tothom — que amb tan poques hores mos	ha feta	guanyar sa guerra que hi havia tant de temps que durava ? Negú hi sabia
855	de vidre i aquells dos al·lotellots ja no el veren pus . — Ja la mos	ha feta	— s' exclamaren tots dos — . Sí que ho és estat , viu ! Mos ha donat es
856	ueïts que el rei porc , flastomant i cridant : — Mal llamp sa ratolina ! No la mos	ha feta	que no la mos haguéssim pensada ! Mal llamp tal bandera i sa dimoniera que
857	de ses tres taronges . Oh quin bramul que pegaren i quin bot ! — No la mos	ha feta	que no la mos hagem pensada ! — diuen cridant com a locos i amb unes
858	sebre per ont prendre . — Sobretot ! — deia el rei — . Vaja quina endemesa que mos	ha feta	aquesta gran pitxorina ! Haver botat es llit sense haver tomada cap fuia i esser -
859	aqueix porc singlar no mos faça pus destrossa , que basta i sobra sa que mos	ha feta	. En Joan , com sentí aquest rossinyol , se n' alegrà , sense fer res coneixedor ,
860	fer com veren es joc tan mal parat . I qui era tal exèrcit que mos	ha feta	guanyar sa guerra ? — else demanaven , i ni el rei ni es genres sabien respondre .
861	raó ! — diu la reina — . No aneu a cercar més ! És En Joanet que la mos	ha feta	! — No pot esser negú més que ell ! — digué tota la cort i tots es
862	estar enrocats . La segona senyora reina , al cel sia ella i tots los morts , mos	ha feta	sa mateixa passada de sa primera : s' és morta sense deixar -li cap fii
863	qui escolta , començaren a fer sa cara mostia i a muscletjar , dient : — Ja la mos	ha feta	aqueix ! Com hem de gonyar si ell mateix ja ve a declarar -se vençut ?
864	avall . No se 'n porien avenir . — Però qui pot esser estat s' atrevit que mos	haia feta	aquesta ? — deien ells — . Tanmateix se necessita tenir coratge i sa vida ben avorri
865	primer que no ells i si els ho espampol encara , a sa presa que mos	han feta	! Dit i fet , ja és partit corrents l' amo per aquella dreuera , i vos
866	, i en féu quatre bocins , omplint -los tots de caliu i cenra . — Bona la mos	heu feta	, pelegrí ! — s' exclamaren mare i fia . Es vei , que amb això , cansat d' esperar
867	elles habilitats que tenia Na Catalineta ! Ara que ella ha plorat tant , veiès si n'	ha feta	cap gota del cel ! Se n' ha volgut riure de mi , es políssol ! Ja
868	damunt s' arena ! Quan la tenen fermada amb una cadeneta , ha d' esser que n'	ha feta	qualcuna de grossa ! No deu porer anar a lloure , sa polissona ! Quan li fan
869	guarda de porcs i una guarda d' egos ? — Sí que és passat , i me n'	ha feta	una que n' estic amb sos cabeis drets ! — I què vos ha fet ? — diu
870	que ha feta ; digau -ho , si ets altres que són venguts a fer proeses n'	han feta	cap de consemblant . — Aquest ha guanyada s' acció : cap d'ets altres ha fet
871	me n' hauré d' anar amb aqueixs dos homos an es tribunal , perquè mos n'	han feta	una d' ase i seca . Mos neguen una cantitat ben grossa ! — No res — diu
872	a és partit a pitjar -li darrere cridant : — Gran polissardo ! Com fuigs és que n'	has feta	qualcuna ! Espera un poc , mala ànima ! Gran traïdor , espera 'm ! Es gigant corria
873	quatre passes ? — Per part meua , sí — diu el rei — . Però mira , Pere , que mos n'	has feta	una com un covo amb so venir -te 'n amb sos dos lleons jonyits .
874	posa a dir : — Això no pot esser , que hages gonyat tant ! Això és que n'	has feta	qualcuna ! Deuen esser robats , tants de diners ! Com jo ho veig ! Ara ja ho
875	no plou , per força ha d' esser que o Vossa Reial Majestat o nosaltres n'	haurem feta	qualcuna de grossa , que tindrà irritada sa Justícia de Déu i per això no
876	aquell homonet tot retgirat , anant a pensar tot d' una si sa seua fia n'	hauria feta	qualcuna d' aquelles que no estan a sa llibreta . — Bono idò — diu es duc — .
877	questió és que negú se 'n deixi amb talent . " I ho veurem si negú n'	haurà feta	cap , de proesa tan grossa com aquesta ! Crida es fii segon , En Pau , i
878	trobar que no se donava raó a ses barres , taia qui taia cards , i n'	havia feta	una estesa fora mida . — Fins ara ? — li va dir s' ericó , com la va
879	veure què era tanta corredissa . Com sentiren En Perxanc que cridava , veren que n'	havia feta	una de ses seves . Una altra vegada tenia un missatge novell i el se '
880	astorat ; però encara hi romangué més En Pere de veure que , sense témer -se 'n ,	havia feta	aquella endevinada . Arriben a Mallorca . Sa dona ja va esser an es moll . Tot
881	casa . En Pere estava amb sos cabeis drets de veure que , sense témer -se 'n ,	havia feta	aquella altra endevinada . Se n' anà a ca seua més content que un Pasco ,
882	entrats per lo mateix que ell i es gegants los hi havien trobats i n'	havien feta	una vega . S' aficà davall aquells ossos tot lo endins que pogué . Aviat l'
883	net , que no pareixia tocat de mans . — No res — diu En Bernadet — . Sí que n'	heu feta	, de bonda ! Vos ne poreu anar a fer quatre bots i xecalines , fins que
884	a . — Sí que heu gonyat bon jornal ! — les diu . — Bo ! — va dir En Tià . — N'	heu feta	molta , de veta ! — diu ella . — Molta ! — diu En Tià . S' al·lota se 'n
885	ada s' acció ? — Què trobau voltros ? — diu el rei an aquells senyors . — Que negú	ha feta	cap proesa com ell — digueren tots . — Jo també ho trob — diu el rei . Crida
886	homo que és ! " Ja ho crec que no n' hi haurà cap que faça ni	haja feta	una proesa com aqueixa , i forçat forçat sa fia d' aquell rei haurà d'
887	res . — Ja tornaré d' ací a tres dies — deia ell — ; i si es malalt no	ha feta	sa via que he dita , estarem cabals ; i si l' ha feta , me donareu
888	fuia de poll . — An aqueixes forques — diu es jaiet — t' havien de penjar , si no	haguesses feta	bonda . Dit això , aquell jaiet descomparegué i no el veren pus . En Joanet romang
889	sa barca , es mariners feren un bon alè , perquè sa seua por era que no	hagués feta	mala fi , i dóna orde de partir , es mariners fan sa maniobra i sa
890	Forcim — no hagués duit es sac d' unces i sa fia del rei , i no	hagués feta	aquella solada de pins i de soldats , què seria estat de tots noltros ? — I
891	de la neu , i un aire que hi tenia , amb so filar , com si no	hagués feta	altra cosa mai . I aquella mellenga mala pell ja l' invest amb capa de
892	barca ; però aviat se desenganaren , veient que en sabia com es primer , com si no	hagués feta	altra cosa mai en tota la vida . I lo bo era que tots es
893	beneita , i tot d' una ja li entrà sa por de que En Pere no	hagués feta	sa perada . Perquè : — Bono ! — deia ella — . Quin possible és que dins l' esglési
894	el rei moro — . Ja hem trescat tot es jardí . Tan gros com és i no	has feta	altra triada que sa d' es dos ossets . De manera que ja no vols
895	riats — . Mos dóna paraula Vossa Reial Majestat de que no mos demanarà compte de no	haver feta	una cosa que Vossa Reial Majestat mos havia manat que féssim ? — Referent a N'
896	seré . — No , Joanet — deia son pare — , ja val més que em muira jo , que no	he feta	petjada dreta mai . Jo vaig fer es pecat , jo he de fer sa penitència . —
897	— No vos enfadeu , madoneta ! — diu En Toni Garriguel·lo — . Com és una cosa que no	he feta	mai , no la sé fer . — I ta mare no te feia bufar an es
898	ida qui buida ! — Sí que sou trempat per buidar ! — diu ella — . Ell pareix que no	heu feta	altra cosa mai ! — No vos ne rigueu massa , tampoc ! — diu ell . — No és res
899	reina , i tothom se 'n feia plat , carregant tant com volia . I , com ses ombres	havien feta	una passada pertot , llavò en feien una altra amb so mateix aguiat perquè es

900	rei — . Lo que falta són es fets ! M' enganaria molt que fesses tec , allà on	han feta	fetxida tots ets altres que ho han volgut provar . En Cameta-curta va dir
901	amb una exhalació varen esser a mar . Dins un baixest d' arena , aont ses ones	havien feta	mica d' escapada , afina un peixet que se revinglava com un desesperat , aufegant -s
902	ses dames la pentinaven dalt es terrat amb una pinteta d' or que son pare	havia feta	fer a posta per ella , i la feien esclatar de riure , perquè li ballaven
903	cap , vui dir , quan aquest altre amic sentí de que N' Andreu i son pare	havien feta	una mort i de si else deixaria enterrar es cos dins es corral , aquell
904	capaces d' anar a donar part a sa Justícia de que jo i mon pare	hem feta	una mort . Com arribà N' Andreu a ca seua , que son pare el va
905	: — L' amo , tirau s' aixada . Gràcies a Déu sa mort que jo i mon pare	hem feta	no és de cap persona , sinó d' un anyell nostre . És que jo creia
906	que es senyor de N' Ainès s' entrega horabaixa de caçar , tot xerevel-lo perquè	havia feta	una caçada orba . Com N' Ainès el veu de tan bon signe li diu : —
907	rtolà que nomia Pere , tan xalest i desxondit , que an el mateix Barrufet en persona	hauria feta	sa garangola . Es senyor de s' hort era un beninoni que no duia gens
908	pot esser estat això ? — deien tant un com s' altre — . Com dimoni aqueixa dona pot	haver feta	tanta de via ? ... No res , sempre la trobarem a Ses Enramades , davant sa porta
909	veure tan encarat , i per altre vent que tots es demés que s' eren presentats	havien feta	quetxa , va dir : — No res , demà dematí jo me n' hi vaig , i poràs
910	er o què ? — Prou ! prou ! — deia ella — . Que mai m' ho hauria pensat . Com prou	hagueren feta	la pretxa el rei i la reina i tota la cort , després d' haver
911	de sebre massa greu . L' amo hi allarga es coll , i N' Àngel , si prova	havia feta	a sa possessió , més en féu a cas senyor . Al punt tots es de
912	és haguda de colgar d'es cansament que ha aplegat amb aquesta grandiosa feinada que	ha feta	. Diu que se sent tota croixida i arrenyonada . L' amo se n' entra dins
913	ara voltros si trobau que aquest jove ha guanyada s' acció amb sa proesa que	ha feta	; digau -ho , si ets altres que són venguts a fer proeses n' han feta
914	, escomet sa fia i sa mare i les diu lo que fa al cas : que	ha feta	tal promesa i que ha aclarit que ella , sa fia , és sa més pobra
915	han trobat que no valien s' aixecar ! ... I parlem de tot : i es nin que	ha feta	bonda ? — Sí fa ! — diu ell — . Lo que hi ha que li he tocada sa
916	ciudadà , el tanquen , li formen causa , ell negava amb tota veritat que fos ell que	hagués feta	tal mort , que era un altre que ell no coneixia i que era fuit .
917	per tothom és es qui ha guanyada s' acció . Cap n' hi ha hagut que	haja feta	cap proesa que es puga comparar amb sa seua . — És així , és així ! — s'
918	a màrfega , es matalàs , es coixins , ses coixineres , es llençols i sa vànava , que	han feta	bona feina tota sa nit , aguantant -me a mi ben colgada i regositjada mentres
919	Dimoni gros diu a l' amo : — Dónes per rebuda sa tasca i sa feina que	han feta	aqueix missatges meus ? Dónes per complida sa promesa que te vaig fer de ses
920	' hi mira , l' hi veu tot groc , tot lluent , i s' exclama : — Venturós tu que	has feta	bonda ! Venturós tu que no has obertes aquelles tres cambres ! Creu -me sempre i
921	d'es captar de porta en porta per porer -me omplir es gavatx . — Sí que	has feta	poca cosa ! — diu En Joan . — A veure tu , homo , si me dones una maneta ! —
922	monició p'es cap , que massa m' ho mereixia , i per sa gran acció que	has feta	anit d' esvaïr aquella cova de lladres , que ningú era estat capaç de fer -
923	quatre a trescar el món i tornau dins quatre anys , i damunt sa via que	haureu feta	, ja veuré quin de voltros quatre ha d' esser s' hereu . Aquells al-lots
924	om , zas ! , ja compareixien damunt sa taula , amb una oloreta que deixaven anar que	haurien feta	venir gana a un mort . Amb això , cauen les dotze . En Bernat surt de
925	fabiolet i ja és partit a sonar , però fent una sonada diferent de sa que	havia feta	per cridar es peixos . I què me 'n direu ? Ell al punt compareix es
926	ca seua . El rei i la reina s' aferren per ell perquè se creien que	havia feta	mala fi amb aquell parei de dies de no veure 'l blanc ni negre
927	u : — Basta ! En Toni cop en sec se pogué aturar de tota aquella trescalamena que	havia feta	tota sa vetlada i tota la santa nit . I lo que féu ell tot
928	mateix menjussava menjussava , però estava mal a pler de tot amb sa mala passada que	havia feta	an aquella fiona seua , que no la se poria treure d'es cap . Amb
929	vila . Va haver de llogar un carro per dur -se 'n sa gran doblorada que	havia feta	. Com arribà , tothom li feia la bona , tothom volia esser amic seu ; i ell
930	, i9 el rei va fer anar Na Marió i sa dida a sa cambra que	havia feta	preparar per Na Catalineta i dóna orde d' enrengar la cosa per fer -se
931	i torna En Joanet . Va seure una estona per reposar d' aquella grandiosa volada que	havia feta	. Com hagué reposat , s' acosta an aquelles cases i veu un homo damunt es
932	on l' havia deixada . En Joan se creia que negú havia notada sa fuita que	havia feta	, però anava ben errat . Sa fia de l' amo s' era temuda de que
933	deixar . Pega un roec i , cansat i mort com estava de tanta de feina que	havia feta	, queda estès allà mateix , més adormit que un tronc , i bons roncos ! Ell lo
934	havia qui l' aconhortàs . I vos feis comptes que es negret complís sa promesa que	havia feta	an es pobre mort ? Idò no . Lo que féu ell , cavar una gaveta ben
935	de s' ocasió . Allà hauríeu vist un homo tot satisfet davant sa gran doblorada que	havia feta	de ses pomes . Omplí sa bossa , pega bot dalt sa somera i de d'
936	sonar , s' amaga es fabiolet i aida an es vidrier a replegar sa trinca que	havia feta	i posar -la dins sa canastra . Es vidrier encara l' hi agrai perquè ses
937	malanat bé havia provat de dir -l' hi , a Na Catalineta sa promesa aborronadora que	havia feta	d' ella an el dimoni , però mai li bastà cor per dir -l' hi
938	topar -se amb Na Catalineta i que no s' arribàs a destapar sa matuta que	havia feta	a ses seues senyores . I heu de creure i pensar i pensar i creure
939	que li vengué s' idea d' invocar aquell Mestre tan bo i tan poderós que	havia feta	sa porcada d' abandonar . — Oh , mon Mestre ! — se posà a dir — . Massa que ho
940	menada Na Catalina per matar -la . Idò es capità llavò va veure sa porcada que	havia feta	de comanar a l' amo que se 'n menàs s' al-lotona a matar -
941	es cuiner d'es retgiment , sinó el rei , i va comprendre sa gran porcada que	havia feta	. Va romandre sense paraula , tot empegueït , i tornà de mil colors . Aquí el rei
942	aquesta guarda de bous ! Ja hi anava envidat En Pere amb aquella tibada orba que	havia feta	donant sa vedella a sant Marçal i a les Ànimes del Purgatori ! No hi
943	portal . Aquest al-lot te guanya de massa . Com es mestre sentí sa proesa que	havia feta	aquell betzo , callà , i va pendre sa seua . Lo endemà se presenta un altre
944	, an aquella caixeta i an aquell sarró de dobles de vint ! Si eren ells que	havien feta	fer sa caixeta ! Si eren ells que hi havien posat amb aquell sarró de
945	anys que havien deixat ca seva , hi tornaren per fer a sebre sa carrera que	havien feta	. S' hi presenta es major , vestit de bisbe amb tota sa majestat i s'
946	! , amb una exhalació va haver feta una estesa de brins més grossa que sa que	havien feta	tots aquells homos amb tots es dies que hi havia que s' hi pegaven .

947	— Madò Fenoïassa , què voleu que los faça ? Tots quatre llavò veren sa porcada que	havien feta	: aplegaren es trastets , i se n' anaren a ca seva traguent foc p'es
948	ha remei : aqueixa dona meva m' ha de dur a piló ! Vaja quina casada que	he feta	! Ja m' hauria valgut més , es dia que em vaig tornar casar , haver tenguda
949	an seguí camina qui camina , fins que digué : — Me sembla que aqueixa caminada que	he feta	ja és dinadora ! S' atura devora una fonteta que troba . Se taia un bon
950	" fé bé i no mirs an-a qui " ? Qui sap si aqueixa bona obra que	he feta	me durà fins allà aont són sa meua dona i sa llampria , i si
951	fer comptes ambe quin coratge ! — An-a qui ? — deia ella — . Vaja quina casada que	he feta	! Mal m' hagués tocat una terciàna d' aquelles somerines , d' aquelles que deixen se
952	estornell ! — respon aquest més sèrio que una patata — . Què mos dus de bo ? — Que	he feta	una tibada d' ànimes que no seran tot berbes . — Explica 't una mica més . —
953	es teu banyam ! Vénga es verduc , de pressa ! — Senyor Satanàs , jo li assegure que	he feta	s' obligació ! — Sí , anau a comanar es ninxo , i hi posarem aquest santet . Vaja
954	afronta , ara ses tornes seran meues , que ho hauré de fer net !... Quina casada que	he feta	!... Sobretot ! sobretot ! Com tenia es ribell ple i es cossi ple , no tengué altre
955	, vénc a fer -li a sebre que avui me som confessada i li assegure que	he feta	una bona i santa confessió . Però es confés m' ha dat per penetència que
956	de parer an es cavallet ? Ho és grossa , ben grossa , ben grossa sa porcada que	he feta	! Sobretot , me n' hi vaig ara mateix , veïam quin camí me donarà ! Se n'
957	mon pare ? Més me 'n meresc ! És Déu que me paga sa gran polissonada que	he feta	! Però bé , quina l' he de fer , ara ? Me 'n tenc de tornar a
958	jo tota sola que pas sa pena i que muira , ja que som jo que	he feta	sa falta ! Ai Déu meu ! Som morta ! No tenc cura ni remei ! Més me '
959	de bona . — Mira — diu a sa raboa — , no som romàs associat amb aquesta prova que	hem feta	. Tu dius que som jo que m' he menjada sa mel ; jo dic que
960	— Supòs — diu el Bon Jesús — que no tendreu talent de sopar , amb sa berenada que	hem feta	d' aquell pa amb aquella peça de formatge i aquella sobrassada . — Jo no en
961	perquè he pensat que , perquè mai sa Justícia puga aclarir que som estat noltros que	hem feta	aqueixa mort , lo més avengut seria que enterràssem es cos dins es corral d'
962	, que em vulguen fer es favor ! Almanco me demanassen quina classe de mort és que	hem feta	! Pero ca ! Ell en sentir de mort , perden l' aluià , i no volen sebre
963	amen : — Ben fetes estan aquestes partions ! I ara mateix vos pagarem sa feina que	heu feta	. Es lleó aquí digué : — En dir : " Val Déu i lleó ! " , tornareu un lleó ; i
964	corral , i no ho diguesses a ningú , mai per mai porien afinar qui és qui	ha feta	aqueixa mort . — Però homo ! — diu aquell — . I si per una casualitat qualcú mos v
965	sebre què fer -se . Amb això compareix gent i gent , i tothom : — Qui és qui	ha feta	aqueixa mort ? Qui serà ? Qui no serà ? Veuen aquell desconegut , aquell pobre ciut
966	davant es jutge , i ho diu ben clar que és ell i ningú pus qui	ha feta	aquella mort . Es jutge davant tota aquella cosa va romandre confús . Com prou se
967	es cadàver , sense llevar -li la vista de damunt . Tot d' una los demanen : — Qui	ha feta	aquesta mort ? — Nosaltros — diu es major , que no sabia dir altra cosa . — I pe
968	'ets altres , i que llavò es qui han fet es favor de deixar , es qui	han feta	somereta , s' haien de pegar un cop a la barra ? Per això , no
969	va fer aquella mort , la vaig fer jo ! Aqueix deia ver ; ell era es qui	havia feta	aquella mort , i , com era fuit i ningú l' havia vist amb s' arma
970	, si no són morts , i al cel mos vegem tots plegats . ENGINY D' UN QUI	HAVIA FETA	DONACIÓ Això era un viudo que tenia tres fies ja empeses d' edat , i
971	i pensar que entre tanta de gernació com hi havia , s' hi trobava es qui	havia feta	aquella mort . — Com és verneíssim ! — exclama ell — , que tanmateix és gros que
972	paresca , què ha d' esser una ratolina de part de dins , sa dimoniera ! Una ratolina	hauria feta	una bandera com sa que presentà En Bernadet ? De manera que fins aquí hem
973	part de dins . Sa dida agafa dos negrets i los diu : — Sa fia del rei	ha feta	sa promesa de dur aquesta muleta de plata dins un bosc . I sou voltros
974	es donaven ses portes p' etsuis a onseuvia s' arrambassen , perquè sa misèria sempre	ha feta	massa por a la gent de lletja que la troben , resolgueren aquells dos cossos
975	inte en ample , just com ses altres vegades . Si hi hagués altres habitants , sempre	haurien feta	mica de mudança a part o banda . No , es cor me diu que no
976	! El Bon Jesús no ho pot voler , que una al·lota com jo , que sempre	he feta	bonda , romanga abandonada dins aquest bosc ! Tantes de pregàries li arribà a fer N
977	bona embocada ferm !... Vaja , me n' aniria endarrer d' aquest món , si em morís sense	haver feta	una eixida ! — Fii meu — diu son pare — , vaig donar es sí an En Pere
978	! — Idò — diu ella — , heu de creure i pensar i pensar i creure que mi senyora	ha feta	sa peça de roba (no ho endevinaríeu mai , de lo que l' ha feta) ,
979	estimada ! — diu la reina — . Però deixem anar això i digues -me : quina comanda t'	ha feta	per mi ma fia la senyora reina Morgana ? — M' ha comanat — diu Na Joana —
980	i se posa a dir : — Ara ho veig tot . Això és una farsa que t'	ha feta	sa teua cunyada , perquè no li fesses nosa es dia de ses matances . És
981	vaig a fer -te una comanda ; i , si mai dius a negú que la t'	haja feta	, te desxui sense remisió . I mira quina hora t' ho dic ! — Senyor rei — diu
982	tot trist , mostii i alís , i li va dir : — Ah Joanet , Joanet ! Ja la t'	han feta	! T' han presa sa llampria merave- llosa ! Cop en sec he sentit que em
983	que ses dues al·lotes que guerretges , que estan en fama de bruixes , i t'	han feta	aquesta . En Lau Fe 't-pendre prometé de no tornar -se acostar pus an
984	es senyor — . Es cavall te duia allà ont jo t' havia dit i tu t'	has feta	por . Vaja ! , no em serveix . En Pere no va tenir altre remei que buidar
985	es senyor — . Es cavall te duia allà ont jo t' havia dit i tu t'	has feta	por . Vaja , no em serveix ! En Joan no tengué altre remei que buidar d'
986	dir an En Joanet : — No hi ha remei : tu has guanyada s' acció . Tu t'	has feta	teua la senyora princesa . I el rei que va dir an En Joanet : — Lo
987	que tu has guanyada s' acció : tu has feta sa proesa més grossa . Tu t'	has feta	teua sa meua fia . Ara mateix t' hi presentaré i compondrem quin dia vos
988	sé es compte d'es que són venguts , es més esforcagats del món , i tots	han feta	fetxida . — Idò ho veurem , si en faré jo ! — Jovenet , per amor de Déu , lleva
989	li diu davant tota la cort : — Tots trobam que tu has guanyada s' acció : tu	has feta	sa proesa més grossa . Tu t' has feta teua sa meua fia . Ara mateix
990	ell , i li diu tot esglaiat : — Amic meu ! I aont te veig ? Com pots tu	haver feta	aquesta mort ? No pot esser que l' hages feta ! — Jo t' ho assegure de
991	el rei remenant es cap i pensa qui pensa en sa resposta que cada un	havia feta	. Com li varen haver demanat que fes sentència sobre es testament de son pare ,
992	fort es barram i sa panxa , no pogué pus : com se 'n va témer , va	haver feta	sa mitja . I fer -la i apagar -se tots quants de llums hi havia
993	, de verí de serp , damunt una pedra ; amb un còdol l' esclafà . Bona la va	haver feta	! Sa serp compareix , traguent foc p' etsuis , amb uns siulos que esglaiaven i amb

994	. I Na Catalineta , bones grapades d' aigo per sa cara fins que la se va	haver feta	ben neta . S' eixuga amb sa tavaiola i , com se va esser eixugada , s'
995	sembarcar . Va porer fer aqueixa promesa perquè era fadrí encara . Encara no la va	haver feta	com , zas ! , la mar se calma i al punt fonc una bassa d' oli .
996	, tant si plou com si fa neu . Què me 'n direu ? Ell encara no va	haver feta	sa promesa , com la mar comença a remeiar i al punt va esser com
997	mateixa mida de s' altra que feia partió . No devien esser les deu com va	haver feta	tota aquesta feixina . — Com és vel-la llissa ! — diu ell — , que m' és sortida
998	-la -hi — li varen dir . I la hi posà . Lo endemà matí s' ego va	haver feta	una pollina . El rei la volia , perquè deia que , essent nada dins s' estable
999	sa fauç , i ja està acalat i , safalcada ve ! safalcada va ! , amb una exhalació va	haver feta	una estesa de brins més grossa que sa que havien feta tots aquells homos
1000	de príncep amb so criat devora — . Ja recordarà Vossa Reial Majestat que com li vaig	haver feta	guanyar s' acció , se posà a cridar -me perquè me presentàs a Vossa Reial
1001	e romangué tot confús . — Veiam què serà això ? — digué — . Veiam si tothom voldrà	haver feta	aquesta mort ! Pensa qui pensa què havia de fer , a la fi diu : — No
1002	, que ja arreixina es pèl ! Ja s' afua ! — cridava sa mala veia . — Com no vos	ha feta	bocins ! — diu En Bernat , pegant bot d'es cavall i agafant -la p' es
1003	llavò hi gonyaré es baül , que em servirà per un altre . — I quina la vos	ha feta	a vós es dimoni de Na Tricafaldetes ? — diu es gigant . — I a vós ? — diu
1004	, si no fogiu més que de pressa , vos encaçaré amb unes corretjades , fins que vos	hauré feta	blava s' esquena . I , en tenir sa dona aquí , li diria : Mira ! , ja pots
1005	' abandonar . — Oh , mon Mestre ! — se posà a dir — . Massa que ho veig que la vos	he feta	massa grossa , i no meresc que m' escolteu ! Però Vós que sou tan bo ,
1006	? — Què he de tenir ! Que ta mare m' ha dit que avui mateix he d'	haver filada	tota aqueixa llana i tot aqueix cànyom i llavò ho he d' haver teixit
1007	bamba diu : — Bono , Barba-rotja ! , ara que t' he donada tota s' estopa i l'	has filada	tan de pressa , vénguen ses fuades que has fetes . En Barba-rotja callà , com
1008	llavò m' he begut es vi sense treure es tap a sa carabassa . — Però l'	has foradada	— respon ella . — Però no li he tret es tap — respon ell — . Al-lota , creu -
1009	de tenir ! — diu ell — . Que ara sa vostra madona s' és temuda de que li	hem foradada	sa bóta , perquè com hem deixat de parar amb so garraf es vi li
1010	es niu ses cegues , dins es grec " . I jo , com ell portava l' anell i	havia fregada	amb ell sa llampria , no he tengut altre remei que creure 'l . — I ara
1011	, tot d' una que s' onclo moro li hauria pogudes posar ses mans damunt , l'	hauria fregada	amb s' anellet que aquell també tenia , li seria sortit es negret , i hauria
1014	-los darrere — . I sa xuia frita em preniu ? Vénga -la dic ! ... Vénga -la , que l'	he frita	per mi , i no per vltros ! ... Per robada la tendreu ! ... No la vos perdon ! ...
1015	una claveguera i no en saberen pus noves . Bé se 'n penedia el rei , d'	haver gastada	aquella paraula ! Però ja no hi havia res que fer . D' es cap d'
1016	sí que en feien , de menagera ! L' homo estava incorregut d' haver -los d' investir ,	havent gastada	aquella paraula : no tenc talent . Baubetja una mica , tot pensatívol . Ella se 'n t
1017	vostra terra , perquè supòs que vós no sou de per aquí (si ho fósseu , no	hauríeu gastada	tal paraula) , que no deis que una dona fa la casa i una dona
1018	sebre , perquè son pare no los pogués trobar ni fer tenir vera sa paraula que	havia gastada	. Com foren ben enfora , trobaren un bosc que los agradà ferm per caçar -hi
1019	. I sí dius que no és així , amic meu , l' hauràs errada ; que paraula que	he gastada	, no hi ha cap persona nada que la m' haja capturada ni que m'
1020	! Però , qui serà es beneit que vaia d' aquestes merques ? — Jo — diu En Robert .	Haver gastada	aquesta paraula ell i deixar -se d' escopir es qui escopien va esser tot
1021	n direu que hi trobaren davall ? Idò unes lletres que deien : — Benhaja es qui m'	ha girada	! que de sa banda aont jeia , dic ver , n' estava cansada . Ja hi romangueren ,
1022	ara mateix ; i , en lloc de pagar -me m' han donada carn d' espatla , m'	han girada	s' esquena , i ja tractaven de prendre ets atapins ; però jo som estat més
1023	peça de roba , aquell cuset i aquella llocada de dins es seu jardí . Amb això	ha gonyada	s' acció cada vegada , i el rei ha dit : I ara la senyoreta Elienoreta
1024	aquella bellesa de cuset . Tothom va rompre amb mamballetes , cridant : — Aquesta	ha gonyada	s' acció ! Aquesta l' ha gonyada ! Vaja si l' ha gonyada ! — Sí que és
1025	gueren amb sos cabeis drets , i tothom rompé amb mamballetes , cridant : — Aquesta	ha gonyada	s' acció ! L' ha gonyada ! I el rei llavò va dir : — No hi ha
1026	' acosten an es llit i no veuen brot ni fuia ni flor en terra . — Aquesta	ha gonyada	s' acció ! — s' exclamen tots . Mira qui mira si afinarien aquella botadora tan fin
1027	no em bolca a mi ! Però ses dictes són que , si jo no el bolc ,	ha gonyada	s' acció ! I paraula de rei no pot mentir ! Lo endemà En Bernat se
1028	: En Bernadet i sa seua dona han gonyada s' acció de llestesa . — Si així com	han gonyada	sa de llestesa — diu el rei — , guanyen també sa de galania , seua serà sa
1029	ue En Bernadet presentava , digueren : — No hi ha vèl : En Bernadet i sa seua dona	han gonyada	s' acció de llestesa . — Si així com han gonyada sa de llestesa — diu el
1030	! — les arriba a dir — . Ja vos ho diré , com està la cosa ! La senyoreta Elienoreta	ha gonyada	s' acció , gràcies a Déu . Ara ja no li poren embusteretjar sa corona ; ara
1031	m va rompre amb mamballetes , cridant : — Aquesta ha gonyada s' acció ! Aquesta l'	ha gonyada	! Vaja si l' ha gonyada ! — Sí que és ver ! — diu el rei — . L' ha
1032	tes , cridant : — Aquesta ha gonyada s' acció ! Aquesta l' ha gonyada ! Vaja si l'	ha gonyada	! — Sí que és ver ! — diu el rei — . L' ha guanyada ! Lo que és seu ,
1033	ts , i tothom rompé amb mamballetes , cridant : — Aquesta ha gonyada s' acció ! L'	ha gonyada	! I el rei llavò va dir : — No hi ha remei : aquesta l' ha gonyada !
1034	! L' ha gonyada ! I el rei llavò va dir : — No hi ha remei : aquesta l'	ha gonyada	! Aquesta amb En Bernadet haurà d' esser s' hereua de la corona ! — Quina llàstima
1035	havia de dir , fins que a la fi diu : — Fii meu , massa que la t'	has gonyada	, a sa corona ! I a l' acte la se lleva de dalt es cap
1036	— . Ja n' hi ha prou ! No t' he pogut vèncer ! S' acció és teua : t'	has gonyada	sa meua fia i sa corona per com jo em muira . Anem a ca
1037	gens de mal , i fins avui l' ha gordada per Vossa Reial Majestat ; la hi	ha gordada	sana i sencera , amollant -li cada set dies nou pams de cadeneta perquè sortís
1038	, s' engolí Na Catalineta , però sense fer -li gens de mal , i fins avui l'	ha gordada	per Vossa Reial Majestat ; la hi ha gordada sana i sencera , amollant -li cada
1039	banda . Com serem a s' altre cap , giram ; i qui primer tornarà esser aquí , aquell	haurà guanyada	s' acció . — Bé , bé ! — diu sa raboa , ben segura de guanyar . No se 'n
1040	ets altres que són venguts a fer proeses n' han feta cap de consemblant . — Aquest	ha guanyada	s' acció : cap d'ets altres ha fet res consemblant — digueren tots aquells senyors .
1041	sé — diu ella — , que tot això era cosa de Vossa Reial Majestat . I En Bernat	ha guanyada	s' acció amb so sebre 'm tancar i no voler -me obrir . Això lo
1042	quina la va fer En Joanet d' es cap de nou o deu dies d'	haver guanyada	sa segona acció ? Ja ho crec que agafà sa joia de tres mília lliures ,

1043	de mans d'àngels ? Tothom , i el rei es primer , varen dir que N' Elienoreta	havia guanyada	s' acció , i que Na Biatriu i Na Bet no li arribaven ni a
1044	tots . — Jo també ho trob — diu el rei . Crida En Miquel , li diu que ell	ha guanyada	s' acció , el se 'n mena i el presenta a sa seua fia , que
1045	ribella , agafa un cornaló d' aquella peça de roba que ella havia teixida i hi	havia guanyada	sa primera acció ; se posa es cuset com una noueta a la dreta , fent -
1046	no sabeu que va dir tota sa gent , com veren el rei mort ? — En Joanet	ha guanyada	s' acció ! En Joanet ha d' esser es nostro rei ! — Ja ho és ! Ja
1047	aquells senyors grossos : — No res , digau ara voltros si trobau que aquest jove	ha guanyada	s' acció amb sa proesa que ha feta ; digau -ho , si ets altres que
1048	el rei diu an aquells senyors : — Me sembla que no és dubtós que aqueix jove	ha guanyada	s' acció ! — Què ha d' esser dubtós ! — diuen tots aquells senyors — . S' acció és
1049	' ha gonyada ! Vaja si ' ha gonyada ! — Sí que és ver ! — diu el rei — . L'	ha guanyada	! Lo que és seu , donar -l' hi ! Ara només falta una proesa . Si en
1050	, però no sabem qui és que ha guanyada s' acció . No és dubtós que l'	han guanyada	entre tots tres , no cap d' ells tot sol , sinó tots tres plegats . I
1051	es capell a l' aire . — Beníssim de tot ! de tot ! de tot ! — deia ell — . L'	he guanyada	, a sa tercera acció ! No sé ambe quin sant dec haver tengut bo perquè
1052	! Joanet , tu m' has salvada ! Anem a ca mon pare , i mos casarem ! Tu m'	has guanyada	m' has feta teua ; i teua he d' esser , surta d' ont surta ! No
1053	. I és amb tu que em casaré , si tu vols ; perquè ets tu que m'	has guanyada	: tu vares tenir enginy per robar -me ; tu em dugueres s' aigo d' es
1054	allà baix : — Joanet , no ho sé , a on te pots esser ajaçat aquesta nit ! M'	has guanyada	s' acció ! Me toca venir amb tu a cal rei ! En voler , porem partir ! —
1055	— és que trob que sa corona de Vossa Reial Majestat , som jo qui la m'	he guanyada	! Tothom romangué esglaiat , com sentiren allò , i el rei més que tots , fins que
1056	' allà devora , i va dir : — Senyor rei , se conté veritat que som jo qui m'	he guanyada	sa corona ? — Si que és ver que la t' has guanyada , i que és
1057	i sa fia de Vossa Reial Majestat sana i sencera . Si troba que la m'	he guanyada	, la me don per esposa . — Bona idea heu tenguda ! — diu En Bernadet . Es dos
1058	Reials Majestats m' han de donar una altra cosa , que em sembla que la m'	he guanyada	, i és es sí per jo casar -me amb la senyora princesa . Què me '
1059	presenta , i li diu : — Senyor rei , pactes són pactes : sa seua fia vui ; la m'	he guanyada	, i cadascú que tenga lo que és seu . No li he dita una endevinaia
1060	gran sala i En Bernadet diu : — Vetaquí sa meua dona ! Això és ella ! Si mos	hem guanyada	sa corona , que la mos donin ! — No hi ha remei ! — s' exclama el rei
1061	rega ! Amb això arriba el rei amb sos dos genres , tots gojosos i satisfets perquè	havian guanyada	sa guerra amb s' ajuda d' un exèrcit de cavalls blancs que un cavall
1062	parei de dies el rei amb sos dos genres tornaren , tots gojosos i satisfets perquè	havian guanyada	sa guerra , això quan ja se creien haver -la perduda de tot . I lo
1063	creus , fins que En Miquel diu : — Senyor rei , m' és sortida o no sa proesa ?	He guanyada	s' acció ? — Què trobau voltros ? — diu el rei an aquells senyors . — Que negú ha
1064	raons que donen aqueixs homos són totes molt fortes , però no sabem qui és que	ha guanyada	s' acció . No és dubtós que l' han guanyada entre tots tres , no cap
1065	. — Joanet — diu sa fadrineta — , ara mos hem de casar jo i tu ! Ets tu que	has guanyada	s' acció ! — Ell que ho vésem , va dir es cego ! — respon En Joanet . Què
1066	seria aplegar un gros capital , a força de treure pessetes de dins aquella bossa que	havia guanyada	an En Pere i a força de jugar amb aquelles cartes que no hi
1067	li ensumar aquesta rosa — diu En Joan — , l' hem feta reviscolar . — Som jo es que	he guanyada	s' acció , perquè amb so mirai he sabut que ella se trobava a punt
1068	Na Catalina i ses sues dues germanes i tothom digué : — Na Catalina és sa qui	ha guanyada	s' acció : seua és sa pauma . Ha desencantat es fii del rei ? Idò que
1069	clara que aquest homo amb aqueixa dinada que ha treta per tothom és es qui	ha guanyada	s' acció . Cap n' hi ha hagut que haja feta cap proesa que es
1070	de badaiar . Sense es mirai no hauríem sabut res i se seria morta . — Es qui	ha guanyada	s' acció som jo — diu En Pau — , perquè sense sa meua barca no seríem
1071	i es nom d' es qui les feien , per porer sobre llavò finis-finis qui	hauria guanyada	s' acció i se n' hauria duita la pauma . Què me 'n direu ? Ell
1072	començ a estar cansat de dur -la . Voltros mateixos direu qui és que la s'	ha guanyada	. Aquí En Joanet s' alça de sa cadira i diu : — Que puc dir un
1073	: " Mon pare , Vossa Reial Majestat convé que partesc sa corona an es qui la s'	ha guanyada	. Jo tanmateix ja no em casaré mai , perquè es que vaig triar no conversa
1074	i prínceps veinats , perquè s' ha de partir sa corona an es qui la s'	ha guanyada	" . Ton pare que faça això i jo faré sa meua part . I me sembla
1075	tota sa nació — diu el rei — per partir sa corona an es qui la s'	ha guanyada	. Vaja ! Veiam qui és qui pretén que ha d' esser seva per ses bones
1076	veinats , que tal dia compareguen i ell partirà sa corona an es qui la s'	haja guanyada	. No vos dic res si en comparegueren , de nobles i cavallers i prínceps i
1077	vos he convidats a dinar . És per donar sa corona an es qui la s'	han guanyada	, ja que jo ja començ a estar cansat de dur -la . Voltros mateixos direu
1078	tu . Tota la cort trobaren que havia pensat bé i que En Bernat bé s'	havia guanyada	tal princesa i sa corona del rei mort . Què me 'n direu ? Ell la
1079	guerra estava acabada , En Joan l' havia feta guanyar an el rei i ell s'	havia guanyada	la senyora princesa i s' herevatge de la corona . El rei i tota la
1080	nrevoltant -la i demanant -li totes de la senyoreta Elienoreta si estava boneta , si	havia guanyada	s' acció , si ja era casada o si encara s' havia de casar . — Callau ! —
1081	, fins que a la fi s' exclama : — Què vol dir ets tu qui la t'	has guanyada	? I quines proves pots donar d' aqueixes paraules tan atrevides ? — Prou que les h
1082	som jo qui m' he guanyada sa corona ? — Si que és ver que la t'	has guanyada	, i que és teua — diu el rei . — Idò tenga la bondat — diu En Joanet —
1083	més i digué an En Bernadet : — Teva és sa corona ! Tu ets que la t'	has guanyada	! d' es d' ara ets tu qui comandes ! Vine a seure an es meu
1084	seua i foris . Aleshores el rei diu : — Bon jove ! S' acció és teua ! Tu t'	has guanyada	sa meua fia . Ara mateix t' hi presentaré i porem quedar p' es dia
1085	, se treu sa corona i la posa an es soldadet , dient : — Teua és ! La t'	has guanyada	! Tu has d' esser el rei ! — Això sí que no ! — diu es soldadet . — Això
1086	l' acompanyaven regonegueren que allò era sa llengo d' aquell cap , i que En Tià	havia guanyada	s' acció . An aquell polissardo que deia que ell era qui havia mort es
1087	balladora de totes i sa més garrida de totes quantes de fadrines hi havia ! Tu	has guanyada	s' acció ! Amb tu m' he de casar ! — Ell que ho vésem ! — va dir
1088	veu tot allò i que és En Joanet que ho ha fet , s' exclama : — Tu	has guanyada	s' acció . Dins vuit dies vos casau . Sa fia del rei demana per parlar
1089	rei i tota la cort varen dir an En Joanet : — No hi ha remei : tu	has guanyada	s' acció . Tu t' has feta teua la senyora princesa . I el rei que

1090	ves , auberjons , amb tots es mobles i demés arreus , fins que diu : — Bernat , tu	has guanyada	s' acció : tu m' has presentat un palau com es meu . Ses dictes deien
1091	crida En Pere i ja li diu davant tota la cort : — Tots trobam que tu	has guanyada	s' acció : tu has feta sa proesa més grossa . Tu t' has feta teua
1092	poble . Amb això l' amo de Son Frau i s' hortolà de Son Mas ja	havien guipada	sa jaia Gri , i ja l' envesteixen més cremats que una espardenya i com
1093	vera ? Aquí hi surt por ? — Vaja si n' hi surt ! Figurai -vos que l' amo	ha haguda	de llogar una altra possessió no gaire lluny , perquè ni ell ni gent seua
1094	tot , sinó que ho teixí , i aquí tens sa grandiosa peça de drap que hi	ha haguda	. L' amo romangué amb sos cabeis drets , no se 'n poria avenir que Na
1095	— diu En Miquelet — : de totes ses flors que fins aquí he aluiades , cap n' hi	ha haguda	que m' haja cativat tant es cor com aquest osset . Això és sa primera
1096	santa pau i concòrdia com Josep i Maria amb tota sa baldor que sempre hi	ha haguda	dins aquesta casa per gràcia de Déu . No li anava tan bé an aquell
1097	no s' aturava de dir : — Veinadets meus i veinadetes meues ! Veniu a veure si hi	ha haguda	cap dona mai més desgraciada que jo ! Viuda cop en sec amb aquest xinxer
1098	diran que no hem de creure amb òlibes ! Vos faç a sebre que n' hi	ha haguda	que que anit m' ha pres es capell davant l' església , i de Consell
1099	Joan . I , nyama-nyama ! , s' ho clavaren tot dins l' ànima i més n' hi	hagués haguda	, d' euveia . En Joan seguí camina qui camina , fins que digué : — Me sembla que
1100	... ! — Sabeu que era de bona ! No me n' he pogut deixar ; i més n' hi	hagués haguda	, més n' hauria menjada . — Ell ets com un avenc ... ! Un llinatge t' acabaries ! —
1101	badar capità i mariners ! No se 'n porien avenir de que dins aquella caixeta hi	hagués haguda	cosa tan bona i tan de veure . — Com dianxe t' han posada aquí dins ? —
1102	sa cama nafrada , li clou sa grandiosa ferida , i roman com si no n' hi	hagués haguda	mai , i aquell cavall com un xotet de cordeta sense bategar peu ni cama . —
1103	en tot16 secret : — Escolta tu , i com no m' havies dit sa desgràcia que hi	havia haguda	p'es camí ? — De sa fia de sa dida que mos va caure a
1104	, ni per on parava . Es vespre continuà es ball ; i si molta de gent hi	havia haguda	es dos primers dies , moltíssima més n' hi va haver es tercer , amb s'
1105	no sabia què veia , i li venien unes sospites ben fortes de que allà hi	havia haguda	cosa , però tan tapada i tan envitricollada que no hi havia qui ho pogués
1106	o deixades perdre , donant -li sa culpa a ell de tota quanta cosa esguerrada hi	havia haguda	dins es corter en tots aquells coranta anys que ell havia servit , i per
1107	feren contar com era que estava dins es fustet i només digué que la hi	havien haguda	de posar per alliberar -la d' una desgràcia que li anava a venir . El
1108	, que Déu ja la castigà llevant -li es braços , i encara no ha bastat : l'	ha haguda	de castigar fent -li néixer un mostro tan ferest . Sobretot , si ella ha d'
1109	. — Vaja vaja si la hi he tirada ! I ho ' guesses vist lo aviat que l'	ha haguda	filada , però es fil , el s' ha engolit . Jo tot d' una li he
1110	mare li demana es doblers de sa mel i En Pere li diu que l'	havia haguda	de vendre a cobrar per Sant Antoni perquè tothom la hi havia morretjada , i
1111	endemà ni lo endemà passat . A sa batlessa ja li havia agafat s' hesteri , l'	havien haguda	de colgar , i com que hagués de donar l' ànima a Déu . La Justícia
1112	. I ho he tocat amb ses mans que alletava , perquè tot d' una que l'	he haguda	morta , veient que duia un braguer de molt d' embalum , he provat de monyir -
1113	jo era més veia i més lletja que vós ; i tot d' una que m'	han haguda	fermada aquí dalt , som tornada , ja me veis , de quinze anys i que faç
1114	diu — Què ha d' esser , senyoret ! — diu sa jaia — . Que de gelada queestic , m'	he haguda	de retre ! No puc donar passa ! Es fred m' ha presa ! I passa gent
1115	botilet ple d' aigo de sa font de Ses Nou Roques sense que tu n'	hages haguda	de tocar cap ni t' hagen pogut engrunar aquelles grans traïdores de roques . Tu
1116	' aquesta gran casa que teniu davant i fa una partida de setmanes que me n'	he haguda	d' anar perquè hi surt por , i fins i tot ets homos més valents
1117	li tornàs fer s' endemesa de caure i de xapar -li es morret , allà on	havia haguda	de fer tanta de trescalamena per cosir -lo -se . I jo m' en vaig
1118	s' abre i no trobaren ni flors ni En Pere , romangueren de pedra . Com prou	hagueren haguda	raó de lo que poria esser i deixar d' esser tot aquell cabermoni , En
1119	! — deia sa polissona de sa dida — . Ja no et veurè pus ! Tan jove i que	hages haguda	de caure a la mar i un peixot engolir -te tot d' una ! Jo
1120	i estranyes que veja dins aquella casa , no es retgir ni afluir gens fins que	haia haguda	la princesa Aineta . Oh que hi va estar , de content i satisfet , En Bernadet ,
1121	que aquella al-lota anava malament d'es cap ; que , amb sa carta gallega que	havia haguda	de córrer per sortir de s' encantament , es seu seny per força havia d'
1122	demés , fogí ; i això el salvà d' una altra barrumbada més grossa que sa que	havia haguda	de parar p'es camí de Ciutat . D' es cap d' un parei de
1123	a reposada , que prou l' havien mester aquelles ales seues amb sa volada feresta que	havien haguda	de fer aquell dematí per passar amb un parei d' hores es camí de
1124	que jo duc ! No ho dic per res , però sa feixina i sa trescalamena que	he haguda	de fer , sols Déu del cel ho sap ! Com vos dic que faré bon
1125	an En Joanet , aquest se posa mira qui mira sa pintura , com si la s'	hagués haguda	de menjar amb sa vista , fins que diu a son pare : — Mun pare , aqueixa
1126	. — Ma mare , això és Na Catalineta — deia Na Joanota , d' es racó a on s'	havia haguda	de posar , perquè tothom li feia amples , com la veien tan gropelluda . — Què ha
1127	cor ! Pobra Marió ! Tan jove i haver de caure a la mar i que t'	haja haguda	d' engolir un peixot ! Amb això compareix es patró i es mariners : — Què és
1128	par -los -me ! — Mira , Bernadet — diu Na Marieta — , que jo aqueixes dues vegades	he haguda	de donar sa culpa primer an es moixet i llavò an es canet , quan
1129	donat la real gana de venir a fer aquí sa penitència que es confés m'	ha imposada	— diu En Salom . — Què vol dir , sa penitència ? — diu En Barrufet . — Vol dir q
1130	dir , sa gran traïdora : — A bona part m' han duita ... ! No sé com m' hi	han jonyida	... ! I jo tan beneïta , consentir de deixar ses meues criades i cambreses ... ! Però ao
1131	comptes com se devia trobar aquell cos , sentint sa trempa i sa farsa que li	havia jugada	es patró Gaspar . — Bono ! — digué llavò es general de mar i terra — . Ara manca
1132	taiet a un dit , sols que en fos sortida una gotineua i que la hi	hagués llepada	amb sa llengo ! Som una bístia ! Meresc fermar ! A on hi ha un dogal ?
1133	, que els esperava dalt es portal . Com En Miquel li entregà sa carta i l'	hagué lletgida	, es senyor li dóna un abraç i li diu , ben xalest : — Ara te vui
1134	la lletgís i se n' enteràs . — Jesús , ma mare — diu la pobreta com la va	haver lletgida	— , no ploreu per això ni per altre tant ! Si jo mai me 'n poria
1135	la llev tan aviat com puga per amor del Bon Jesús ! — Ja l' hauria d'	haver llevada	, senyor doctor ! — cridaren el rei i la reina i tota la cort . Aquí es
1136	de l' amo i fent sa veu d' un que està mig adormissat . — Que l'	has llevada	d' es pany tanmateix , a sa clau d' es rebost ? Eh ? Hi has pensat ,

1137	deia , arribà a dir , mig adormissada : — Què tanta clau ? No ho saps tu si l'	he llevada	, que la m' has feta posar davall es coixí ? S' estudiant , com sent allò ,
1138	cuinat sense destapar s' olla . — Però l' has esculada — diu ella . — Però no li	he llevada	sa cubertora — diu ell — . I llavò m' he begut es vi sense treure es
1139	En Toni Garriguel-lo . — Gran polissó ! — diu es gegant — . Ja ets tu que la m'	has llevada	d'es vent ! Però jo t' hi llevaré a tu més que de pressa !
1140	roben , mos maten sense apellació ! S' al-lotó torna tapar amb sa mateixa pedra que	havia llevada	, i res ; negú de cal rei se 'n va témer . Però aquell al-lotó
1141	ses mans . Agafa s' arracada i va veure que era sa mateixa que ella s'	havia llevada	d' una oreia i l' havia deixada caure quan la pujaven de dins es
1142	maneta ? — diu es cercador de dones bambes . — Què he de tenir ? — diu ella — . M'	han llogada	per emblanquinar aquesta caseta , i ara aquesta canya no vol passar per aqueix porta
1143	bestiar , i no tornà fins que va fer fosca negra . Es gigant , com prou va	haver maleïda	s' hora que l' havia admès i es que l' hi havia enviat , resolué
1144	ràs a ca vostra , li diràs : " Desenfada aqueixa germaneta meua que una mala fada l'	ha malfadada	. " Ell se posarà a cantar i N' Aineta romandrà desenfadada . Llavò ell voldrà que
1145	dins ca vostra , li deis : " Desenfada aqueixa germaneta nostra que una mala fada l'	ha malfadada	. " Ell farà sa cançó de ses set llengos i N' Aineta romandrà desenfadada . Llavò
1146	al-lotona i ja li diuen : — Desenfada aqueixa germaneta nostra que una mala fada l'	ha malfadada	! S' auçellet se posa a fer sa cançó de ses set llengos . Allò no
1147	a s' al-loteta i ja li pega galdada , tot dient -li : — Mala fada t'	ha malfadada	! Posa no tindràs mentres l' auçellet de les set llengos no sentiràs ! I aquella
1148	, pitjor que sa mamella de sa cabra més lletera , quan fa estona que no l'	han mamada	i està ben apeixida ; i aquell infantó , glec-glec , enviant -se bitlo-bitlo aquella
1149	! — diu En Pere — . No en mancaria altra que no l' hi dugués ! Que me n'	ha manada	cap mai , de feina , que no la hi haja feta , jo ? — És ver — diu
1150	u , farem ses proves que ses dictes marquen a ses vostres dones . — Però si aquest	ha menada	una ratolina en lloc d' una dona ! — diu En Lau signant an En Bernadet . —
1151	Lau signant an En Bernadet . — Lau — diu el rei — , no és compte teu , si aquest	ha menada	una ratolina o un ratolí . Ten esment an es teu redol i deixa fer
1152	li havia succeït lo de sa greixonera d' arròs brut de llebre ; i que hi	havia menada	sa mare i s' estaven an aquelles casetes blanques ells dos tots solets ; i
1153	es primer , va dir : — No hi ha remei ! Sa corona és d' aquest ! En Joanet	havia menada	sa dona , Na Catalina , sa fia darrera del rei , i la tenia a una
1154	. Sa qui el present més agut i galanxó , aquella i es meu fii que l'	haurà menada	seran ets hereus de la corona . Hala idò ! Ja vos poreu agüar ! Ara és
1155	era ca seua , que era casada amb aquell senyor an-a qui son pare l'	havia menada	dins aquell bosc , que set hores al redó d' aquelles cases tot era seu
1156	que ha de resoldre si s' ha de casar amb aqueixa al-lota que li	han menada	de Son Servera . Li agrada sa peça o no li agrada ? Si no li
1157	! — diu es corpet — . Te faç a sebre que si demà an aquesta hora no m'	has menada	Na Catalina an es pou d' En Gatell , no trobaràs pus diners dins aquella
1158	, du 'l -te 'n , an aquest brot ! Però mira ! Si dins un mes no m'	has menada	Na Catalineta sabràs jo que som . — Com som homo que la 't menaré ! — diu
1159	— . Ell ningú mai mos havia duit un os , que és un os , i ell mos	ha menada	tota una guarda d' euveies i anyells ! Que pas ! I el deixen passar i
1160	que són fia i mare , faria pujar sa fia damunt sa mula que se n'	ha menada	amb so mateix bolic de roba que se n' ha duit d' aquí , i
1161	es mestre . Vos diré quina la feren com l' amo d' aquella possessió se n'	hagué menada	Na Catalina per matar -la . Idò es capità llavò va veure sa porcada que
1162	sa barca que En Miquelet , es fii de mi senyor rei i de mi senyora reina , se n'	havia menada	carregada de safrà an el rei moro , i que tornà carregada d' obra fina ,
1163	ruixada pararia damunt ella . Aquí aquells dos criats que d' ordre del rei se n'	havien menada	N' Aineta i sa ninona an aquell bosc per matar -les , se revesten de
1164	sabateta . Tots se 'n rigueren d' ell , i n' haurien fets tres dies si no	haguessen menada	tanta por an es seus punys . — I ho dius de bo , que les faries ? —
1165	! — diu es bover . Però qui sabia qui era i d' on sortia aquell homo que	havia menada	aquella vedella ? Comencen a demanar -ne clarícies an aquest i an aquest altre , i
1166	davant , que donà fe a sa mestra . Féu pujar sa tapada damunt sa mula que	havien menada	a posta , amb un ensellament tot de plata i seda , ell se posà an
1167	es pa , pren sa forqueta , afitora un pagell , el tasta , i no se recordà d'	haver menjada	cosa més saborosa mai . Ja ho crec que el s' acabà , i aviat ! Ell
1168	és ? — diu aquella — . Ja vos ho assegur . A mi , que faria de temps que m'	hauria menjada	, si jo no fos sa seua dona i que m' ha de menester per
1169	? — Que em tirin d' una passa — diu s' eriçó — , si som jo que la m'	he menjada	! Tu deus esser , ell ! — Així m' has d' acabar de jeure ! — deia sa raboa ,
1170	romàs associat amb aquesta prova que hem feta . Tu dius que som jo que m'	he menjada	sa mel ; jo dic que ets tu . Déu del cel ja ho sap , qui
1171	bona ! No me n' he pogut deixar ; i més n' hi hagués haguda , més n'	hauria menjada	. — Ell ets com un avenc ... ! Un llinatge t' acabaries ! — I ben aviat , si era
1172	-se , sa raboa diu : — Mira , serà bo de fer aclarir qui és que la s'	ha menjada	. — Mostrau com ! — diu ell . — Mos ajeurem d' esquena , amb sa panxa an es sol
1173	per posar -li unes herbes maleïtes dins un potet de confitura que avui capvespre s'	ha menjada	. Encara no l' ha tenguda dins el cos , quan ja s' ha sentides unes
1174	— diu ella — . Es qui tenga sa panxa que li llui , aquell serà que la s'	haurà menjada	. — Sí que m' agrada s' idea ! — diu s' eriçó — . Ara mateix mos hi porem
1175	hi va esser . — Ah polissó de Baulos ! — diu ell — : ja ets tu que la t'	has menjada	. Se 'n va a obrir -li sa boca , i encara n' hi afinà bocinets
1176	à bocinets encltxats entre quixal i quixal . — No hi ha remei — diu ell — : la t'	has menjada	a ella , però ella t' ha mort a tu . Ja hi bouetjaràs una altra
1177	sa mare — . Que no veus que dins quatre dies sa fam i sa brutor t'	hauran menjada	s' ossa i tot ? — No tengueu ànsia , mu mare ! — deia aquell betzo — . Ja voreu
1178	fetes sortir i sa banya segona , tot d' una que la senyora princesa se va	haver menjada	aquella pera que li donà es metge nou , li va desaparèixer d'es cap
1179	cop en sec fins a s' arrel d'es cabeis i , com prou la s'	hagué mirada	de tots vents , la despert , i poreu fer comptes quins uis degué fer Na
1180	ni hi poria donar volta , que el rei l' hagués tornada a escometre i li	hagués moguda	conversa d' aquella manera . Ho conta a ses seues germanes , que la se cuidaren
1181	me 'n direu ? Ell aqueix dia li arriba notícia de que un altre rei li	havia moguda	guerra i que , si no feia via , no hi seria a temps . No hi
1182	que l' havia haguda de vendre a cobrar per Sant Antoni perquè tothom la hi	havia morretjada	, i sols ses mosques l' havien volguda prendre , aquella doneta , poreu fer comptes
1183	un dogal ? i jo meteix me fermaré , si no hi ha ningú que me ferm !	Haver morta	N' Espardenyeta , s' al-lota que més m' agradava per casar -m' hi ! Què

1184	— . Som un ase ! Som un porc ! Meresc fermar ! Però , què he fet ? Què he fet ?	He morta	N' Espardenyeta , s' al-lota més garrida i més viva i més aguda que
1185	i tothom li donava s' enhorabona . — Senyora altesa ! — li deien — . Vol dir no !	ha morta	el príncep Corb ? — Ses darreres que ha tengudes ! — deia ella — . I maldament n'
1186	diu : — Mira , si no em creus a mi , està fet de tu : diran que !	has morta	a posta . — Digau -me què tenc de fer — s' exclamà sa malanada . — Què has
1187	casàreu ! Me volia matar a mi per casar -se amb un altre ! Per això !	he morta	! Op-op ! Op-op ! Me vui casar ! Me vui casar ! Vos ne faré una
1188	casàreu ! Me volia matar a mi per casar -se amb un altre ! Per això !	he morta	... ! Op-op ! Vos dic que em vui casar ! Vos ne penedireu , si no em
1189	tat ? Què és estat ? — Maldament no fos estat tant ! — diu l' amo . — Vol dir l'	heu morta	? — diuen aquells . — I tan morta com és ! — diu l' amo , tot trastornat — . Bono
1190	! I allà crits i flastomies aquells dos contra s' ase i es senyor que les	haviem morta	sa padrina . Aquell senyor s' ho va haver de beure , que allò era sa
1191	diu es gigant . — I a vós ? — diu es llenyater . — A mi ? — diu es gigant — . M'	ha morta	sa dona i la m' aguià amb fideus , i va esser causa de que
1192	reina manllurada veurà tot això , se posarà feta un dimoni contra tu i dirà : " M'	ha morta	mu mare ! " Ton pare aquí acabarà sa paciència contra aquella polissona i dirà : " A
1193	i no s' aturava de dir : — Polissó ! Més que polissó ! Mu mare i tot m'	ha morta	aquesta vegada ! La m' ha morta ! M' ho ha mort tot ! M' ho ha
1194	: — Polissó ! Més que polissó ! Mu mare i tot m' ha morta aquesta vegada ! La m'	ha morta	! M' ho ha mort tot ! M' ho ha mort tot ! El rei aquí no
1195	, sonant , cantant i ballant , amb això t' ha morta ta mare ? — Sí que la m'	ha morta	, es polissó ! — deia ella , i llamps i pestes contra En Bernadet . — Idò per què
1196	Bernadet no m' haja duit es palau de mu mare , sonant , cantant i ballant " ? — M'	ha morta	mu mare ! — digué ella , sense contestar a lo que el rei li demanava — . La
1197	mu mare ! — digué ella , sense contestar a lo que el rei li demanava — . La m'	ha morta	, es polissó ! M' ho ha mort tot ! Tot ! Tot ! — Idò ara te matarem a
1198	en . — Molts i grossos ! — digué ell , mirant -se la feta . — Un tot sol casi m'	ha morta	— s' exclamà ella — , i tu demanaràs que me 'n vénguen molts i grossos ? Bèstia
1199	i no havia fet gaire fred , i li va dir : Ah gener , gener , No m'	has morta	cap euveia ni s' esqueller , això és , es xot que fan anar davant amb
1200	? Que bateren es peus . I es pastor tot enfadat s' exclamà : Ah gener generot ! M'	has morta	s' euveia i s' esquellot . — En vols pus , de glòries ? — demana sa jaia malaixam
1201	tocs per aquests morros meus i , si no tenc sort de prendre s' escaleta , m'	hauria morta	, aquella dintre de pala , senyoreta mia . — Contau , comareta , contau , que m'
1202	orregueren a sa jaia fent uns grans crits : — Padrineta ! Oh padrineta ! Ja la mos	haurà morta	aqueix dimoni d' ase Mal llamp s' ase ! I allà crits i flastomies aquells
1203	i llambriner com és , tomarà sa jaia en terra ; i noltros llavo deim : Senyor , mos	heu morta	sa padrina ! Mos n' anam a donar part . I l' homo , perquè no hi
1204	que et duguessen , es palau de ta mare , sonant , cantant i ballant , amb això t'	ha morta	ta mare ? — Sí que la m' ha morta , es polissó ! — deia ella , i llamps
1205	una al-lotella , i fa devers un any que mos va malaltissa i malaltissa . L'	hem mostrada	a tots quants de metges hem sabuts ; i bé n' hi han ordenades , de
1206	i aqueixes a ses seues rabasses , cada una a sa seua , com si mai les	haguessen mostrada	destral . — Sobretot ! — diu ell — . Així mateix és grosset això ! Res , facem una
1207	p'es coll i l' hi torceria , com si fos gall o pollastre , i li	he mostrada	sa poma que duia dins sa butxaca per donar -li a entendre que tendria
1208	un sol Déu vertader ! Llavò ell ha enrevoltada sa mà a l' aire i m'	ha mostrada	sa poma ; i jo he entès que volia dir que Adam i Eva , menjant
1209	dalt un pont . — Però i aquella torre ? — deia ella — . Com és que no la m'	has mostrada	mai ? — Jesús ! — deia el rei — . Sa torre de ses rates , que només serveix per
1210	parleu d' això ! Que no veis que s' empegueiria massa davant tanta gernació ? Si no	ha mostrada	cara mai ! Sobretot , primer no se casarà , si s' ha de destapar ! Quan veien
1211	canya ; cavaren i me troben En Bernadet davall s' arena , sà i bo . Com només	havia mostrada	una de ses dues flors , i només li havien presa aquella , li era quedada
1212	dins una cambra , però tu , abans de colgar -te , senya 't amb aquella mà que	hauràs muiada	dins aquella ribelleta de sa cambra que fa set , perquè ja t' ho he
1213	respon a l' acte : — Compare , aquesta raó per totes parts és oïda . També altri	ha nodrida	sa mare , i jo en som senyor . § 12 . De com va devertir ses espigoleres de
1214	s' era moguda d' allà on l' havia deixada . En Joan se creia que negú	havia notada	sa fuita que havia feta , però anava ben errat . Sa fia de l' amo
1215	treu aquella clau , l' afica dins es pany d' aquella cambra i , ra-rac ! , ja	ha oberta	sa porta , i se n' entra allà dedins . Per gros que fos es coratge
1216	tenia es gigant , dins aquelles cambres , fins que no pogué pus i , ra-rac ! , ja	ha oberta	sa primera . I quina diríeu que la fa abans de posar peu dins aquella
1217	gigant . Dit i fet , se treu sa segona capseta de sa butxaca i ja l'	ha oberta	: — Què és que vols de mi ? — diu sa capseta . — Què vui ? — diu En Joanet — .
1218	— . Vol dir ni un dia has pogut estar sense no creure ? Vol dir ja l'	has oberta	, a sa cambra que t' havia comanat que per res del món l' obrisses ?
1219	icat d' aranya . Crida tota sa servitud , tota la cort . — Qui és — digué — que m'	ha oberta	aquesta cambra i m' ha destapada sa caixa que hi tenc ? Qui és estat ,
1220	-ne . I allà dins m' ha tengut tot aquest temps fins avui dematí , que m'	ha oberta	sa porta , dient -me que vós arribàveu . Tot aquest temps no ha fet més
1221	, com veu s' anell tan negre i sense gens de lluentor — . Vol dir la m'	has oberta	, a sa cambra que t' havia comanat que no l' obrisses ? Ja no en
1222	: — M' has donat , oh Catalina , es perboc més gros del món ! Se veu que no	has oberta	aquella cambra ni has tastat d' es fruit de s' abre d' es racó
1223	i se planta damunt es caliu ablamat , i diu : — Senyoreta , ja hi som . Encara no	havia oberta	boca , com sa setrieta surt de dins es rebost , volant , fins a s' endret
1224	dia que aquest anell d' or perdrà sa seua lluentor i tornarà negre , serà que	hauràs oberta	aquella cambra o hauràs menjat d' es fruit d' aquell abre ; i aquell dia
1225	fadrineta no es temé de res perquè En Joanet , per virtut d' aquella capseta que	havia oberta	, negú el veia a ell i ell ho veia tot , de lo més bé .
1226	no li servia de res , perquè an En Joanet , per virtut d' aquella capseta que	havia oberta	, negú el poria veure , maldament li estigués dos dits enfora , ni maldament l' hagu
1227	endins cap a Ciutat . S' hi havien d' amollar amb cordes , però ara es senyor	ha oberta	una mina , foradant sa pedra viva i hi poren entrar peu pla . Se conta
1228	, fent -lo seure primer : — Sens dubte te sorprendrà trobar -mos aquí dins i que t'	hàgem oberta	aqueixa caixeta ; però com t' haurem explicat es misteri , ho trobaràs sa cosa més
1229	por que sa seua gent no s' hi tirassen damunt perquè ell mateix , per amistat ,	havia oferida	a mon pare s' al-lota que ell havia triada i que tant li
1230	serviran aquelles fuies de ses flors que hem aficades dins aquella ampolla , que l'	he omplida	d' aigo de set pous . Mos serviran per afinar si hi ha cap traïdor

1231	s' espasa . I heu de creure i pensar i pensar i creure que encara no	hagué omplida	s' ampolleta , que la s' estojava dins es sarró que duia a un constat ,
1232	cabrit i a la segaia , que no volen sortir de la vinya que no s'	hagen omplida	de reims la seua trompintaina ! — I ara justament hi he d' anar ? — diu es
1233	món , després d' haver descarregada i venuda sa barcada i ben bé que la hi	havien pagada	, alça es cap a una finestra d' un grandió casol , m' hi guipa una
1234	p'es morros , dient que eren de s' altra cama de sa vaca que li	havien pagada	, i allà hauríeu vista una dona xerevel·la i fer mil moixonies an En
1235	, mu mare ? Ses mosques no m' han arribat a pagar sa mel ; però la m'	ha pagada	es batle , i d'es doblers he comprada aquesta vedella , i pagada que està !
1236	bona tibada que fer amb aquests dos que se 'n ' caben d' anar . Com m'	han pagada	, s' han tret un sarronot de doblers que fa por . M' han dit cap
1237	ne veniu ara a dir -me que no heu pagada sa carn , si la m'	heu pagada	i deu més ? — Vos dic que no la vos he pagada ! — diu En Bernat — .
1238	, no em vengueu amb solfes ! Com vos ne veniu ara a dir -me que no	heu pagada	sa carn , si la m' heu pagada i deu més ? — Vos dic que no
1239	tirassen metzines . Però no crec que tornin tenir ganes de tirar -me 'n . Es qui	han pagada	la festa són estats es dos pobres ases : els he batuts , fins que n'
1240	' has venuda o la t' han presa ? — L' he venuda — diu ell . — I la t'	han pagada	? — diu sa mare . — La m' han de pagar en partides — diu ell . — Idò ja
1241	que vénc de cobrar sa tercera partida de sa vaca — diu ell . — I la t'	han pagada	? — diu sa mare . En Pere per tota contestació li posa dins sa mà ses
1242	ia encara es nou sous complits . — Però què serà açò ? — s' exclama — . Ell tampoc	he pagada	sa carn . Torna arrere cap a ca's carnisser , hi entra i diu : — Germanet ,
1243	carnisser , hi entra i diu : — Germanet , perdonau -m' ho . Ara he vist que no us	he pagada	sa carn ! Es carnisser el se mira i li diu : — Germà , no em vengueu
1244	carn , si la m' heu pagada i deu més ? — Vos dic que no la vos	he pagada	! — diu En Bernat — . Si me trob que duc es mateixos diners que abans de
1245	l dona i no ho deis ! Es criats , davant aquestes comandacions , confessaren que n'	havien paredada	una , de dona , feia una partida d' anys . — A on és ella ? — diu el
1246	cap a llevant , mentres aquells tres animals se repartien s' euveia així com els ho	havia partida	En Joan . I , nyama-nyama ! , s' ho clavaren tot dins l' ànima i més
1247	desnossat , s' hi porà mudar , i tindrà una casa de primera . — Sí que la mos	heu partida	bé ! — exclamen tots quatre — . Vaja per fet ! Vaja per fet ! Vós mateix feis -mos
1248	Bernadet , al punt no en veren ni la pols . Tot d' una que es cavallet	hagué passada	sa partió , que fou dins s' altre reinat , s' atura i diu an En
1249	, se varen resseure de tot ; i un dia dematí , quan hi anaren a veure com	havien passada	sa nit , les trobaren mortes . Na Margalidaina Dali-brou cuidà estellar -se de plor
1250	, amb sos cabeis drets , En Bernadet de veure sa carta gallega que aquella fadrineta	havia passada	, causa son pare i sense ella inculpar -hi res . Es seu cap era una
1251	a . — I no has vista cap caixa de bronzo allà endins ? — diu s' ermitanet . — Hi	he passada	tota sa nit damunt ! — diu es molar . — Idò a veure si la mos dus
1252	mos prenguen ... No res , mira 'm dins aqueixa boca , que em pens que la m'	hauràs passada	an el dimoni . Ella encén es llum , li mira dins sa boca i li
1253	mos prenguen ... Sobretot , mira 'm aqueixa boca com està , que em pens que la m'	hauràs passada	an el dimoni . Sa dona encén es llum , li mira dins sa boca i
1254	do ! — diu s' estornell , sortint ja vestit i amb uns uis ben espolsats — . Que no	heu passada	bona nit ? I aont la pegam avui ? Que hem d' anar de llenya dreta
1255	so caminar s' eren perdudes dins una garriga ben espessa i molt gran , a on	havien passada	sa seua . I que llavò tocaren amb ses mans i regonegueren que son pare
1256	tenga , senyor rei ! — diu En Bernat tot d' una que el se veu davant — . Que	ha passada	bona nit ? — Així així — diu el rei — . I tu ? — Jo ? De primera , gràcies a
1257	es seny amb ella , se passava la dona sa vida més xalesta i entretenguda que	haja passada	ningú mai . I heu de creure i pensar que d'es cap de temps ,
1258	a son pare i sa mare i a tota la cort sa gran tragèdia que	havia passada	i tot s' enderivell d'es frare i d'En Joanet Manent i de
1259	sa finestra més que de pressa . Suava de cap a peus de sa pena que	havia passada	d' haver de parlar amb el rei i no se 'n poria avenir ni
1260	estar aturada ni veure ningú que hi estiga ! Sols Déu ho sap sa pena que	he passada	, sa rabiada que he presa ! Sobretot , estic ben segura que me sortiran ses rabiades
1261	prengueren , vaig perdre l' aluiar , i amb tant com he plorat i sa pena que	he passada	, que sols Déu del cel ho pot dir , ni sé per on venguérem , ni
1262	per tal , sinó que se va creure que era En Borrasca , aquell mateix ambe qui	havia passada	sa nit i vençuts es lladres . — Re-cent mil dimonis cucarells ! — exclama tot xale
1263	dematí s' eriçó se n' hagué d' anar tot sol an es cards . Sa raboa	havia passada	una nit de perros . Només havia pogut dormir de com se n' anà a
1264	de ratolina , comença a passar -la -se p'es cap i , zas ! , ja la s'	ha passada	fins an es peus : ja tornava esser una ratolina sa cosa més xerevel·la
1265	manant -los que escoltassen bé lo que aquells tres dirien en colgar -se . Com varen	haver passada	la corona i sopat , se 'n van a jeure ; i encara no varen tocar
1266	vida ? No és ver que ho sou , vos ? — Jo — diu es patró Pere — només vos	he passada	aqueixa floreta blanca per davant sa vostra cara . No he fet res pus ! — Oh
1267	vint grapades i sa bossa seguia tan re-de-plena com si no n' hi	hagués pegada	cap . Davant tota aquella doblorada es sabateró cobrà un coratge fora mida . — Se
1268	com veu que es cavall torna estar xerevel·lo ? S' hi posa damunt , i ja	ha pegada	simada i esperonada ; i aquell animal ja és partit de quatres i hala de
1269	, s' animaló s' hi aborda i daça qui daça bones bocinades ! I Na Catalineta ja	ha pegada	grapada a sa capseta que veu penjada a una estaca i cametes me valguen ,
1270	res pus ? — diu En Joan . — Res pus — diu es gigant . Sobretot , ell En Joan ja	ha pegada	fregada a s' anellet , tot dient : — Anellet , fé lo que saps fer ! Ara mateix
1271	moix . I heu de creure i pensar i pensar i creure que el moix ja	ha pegada	fitorada a la rata i la rata a la trava , i la trava cap
1272	haver deixada com , zas ! , sa boca de sa cova se desclou . I tots dos ja	han pegada	fua cap a defora . I com cent mil llamps cap a Alaró . I diuen
1273	es terròs . Noltros som quatre germans , som una casa molt rica , però mon pare l'	ha pegada	que no vol fer hereu es major , sinó es que s' ho guanyarà p'
1274	amunt un tabulet que s' assoleiava , s' animaletxo li endevinà sa intenció , i ja li	ha pegada	fua cap a sa finestra , pren cordellina , i per avall com la bala ! , i
1275	l se matam , i tu los fas reviscolar ? Oh gran dimoniera ! Mentres deia això , ja li	ha pegada	grapada a s' ampolleta i ventai amb s' espasa a cau d' oreia , i
1276	aquella — , li llevarem es gep . I encara no ho va haver dit , com ja li	ha pegada	grapada , i ja ho crec que l' hi llevà , an es gep . S' al-
1277	, es diners que hi hagué foren una grapada de cagaions de mè . Ni si li	haguessen pegada	una arcabussada a crema-roba , an En Pau , no se 'n seria duita una

1278	que s' hi arrambà s' animal an aquella farratgeta tan saborosa ; però encara no li	havia pegada	sa primera espipellada , com ja tengué un esplet de garrotades dalt ses costelles .
1279	més que de pressa , me pegaria coça , que no em veurien pus . I la m'	hauria pegada	es dimoni , com dos i dos fan quatre ! I m' he estimada més la
1280	guinavetada tan feresta , que ell en dret seny i sense volar -se , mai per mai	hauria pegada	. Idò bé , aquest homo era allà , i havia vist i sentit ses raons de
1281	se n' anirà a fer flamada dins infern per tota una eternitat . Ah idò ? No	hagués pegada	sa galtada an el Bon Jesús ! Així una altra vegada estarà més alerta . § 14 . La
1282	torna a ses cases , tot mostii , i troba sa lloca que no era conixedor que	hagués pegada	cap espipellada . — Això serà que té set — diu ell — ; i molta que en deu
1283	. Na Catalineta i sa dida , amb so cansament que duien de sa gran caminada que	havien pegada	, s' adormiren i no tornaren badar els uis fins lo endemà que sortí es
1284	foren per arribar es tit a ca seua , amb sa grandiosa panxada que es toixarrut	havia pegada	, perquè vos assegur que era tocat de bon gust i afectat ferm de pinyata .
1285	— No — digué tothom — . Si ja no porem dir pruna ni atxafegar -mos ! Era ver : tots	havien pegada	panxada de voltor . I allà hauríeu vistes ses dones afluixar -se ses vetes de
1287	de cantar i de dir totes ses coses que pertocassen . Lo primer que féu , com	hagueren penjada	sa gabieta a sa treginada , fonc dir que duguessen a's mig de la
1288	Tomeu tenia una rota de prat a Son Corb . Un dia que hi feinetjava , i	havia penjada	sa barxa amb so dinar a una pomera , devers les nou hi compareix un
1289	puç dir en bona veritat quin és que se 'n du sa vantatge . Per això	he pensada	una cosa : fer -vos hereus per iguals parts i no parlar -ne pus . Així
1290	e encara es fregava els uis , i ja li enfloca aquesta : — Senyor gigant , una cosa	havia pensada	. — Quina ? — diu es gigant . — De si tornaríeu sa barrina arrere — diu En Joan
1291	amb sos cabeis drets , exclamant -se : — No la m' ha feta , que no la m'	hagués pensada	. Però i amb qui deu esser fuita sa polissona ? Ja deu esser amb qualche
1292	i llavò diu amb ell mateix : — No la m' ha feta que no la m'	hagués pensada	. Aquest bergant no em convé a cap preu . Lo més curt és dir -li
1293	p'es cap , fet un Nero . — No la m' han feta que no la m'	haja pensada	! — diu tirant asperges ; i segueix de d' allà a veure si trobaria altra cosa
1294	ferest ses asperges que es tirava . — No la m' han feta que no la m'	haja pensada	! — deia ell ; i segueix endavant a veure si afinaria enlloc qualche cosa per enform
1295	' abisar . — Ah , gran polissó ! — deia ell — : no la m' has feta que no la m'	haja pensada	... ! I no digueres tu que no duies pedra foguera i esca ... ? Així em pagues
1296	desesperat . — Aquests polissons ! Ja són fuits ! No la m' han feta que no la m'	haja pensada	! Aquesta Fadeta del dimoni ! Mal no fos estada naixent ! Com estigué escanyat de c
1297	botifarrons , ni un per nat senyal . — No la m' ha feta que no la m'	haja pensada	! — diu més cremat que una espardenya — . Això no pot esser més que un estudiant
1298	que arriba a dir : — No la m' ha feta mon pare que no la m'	haja pensada	! Això és sa madastra que l' hi ha fet fer ! Però si Déu ho
1299	torbava , ella s' exclamà : — No la m' ha feta mon pare que no la m'	haja pensada	! Ja m' ha tornada deixar , per impugnes de sa madastra ! Però , si Déu ho
1300	compareixia , se posà feta un dimoni . — No la m' ha feta que no la m'	haja pensada	! — deia ella , fent flamaradeta . Pensa qui pensa com s' ho faria per llevar d'
1301	qui toca , i ... encarara pot tocar . — No la m' ha feta que no la m'	haja pensada	, aqueix polissó d'En Pere ! — digué ell . Davant una tal endemesa se va posar
1302	de poll . En Tià s' exclama : — No la m' heu feta que no la m'	haja pensada	. Tant com dèieu que no vos retgiraríeu ! — Tianet — digueren ells — , sortiguem d
1303	Pau va fer es mateix saluet a son pare : — Mon pare , sabeu quina la m'	havia pensada	? — I qui és capaç — diu son pare — d' endevinar es pensament de ses persones ?
1304	Marió , prenint -la per Na Catalineta : — Sobretot , Catalineta , saps quina la m'	havia pensada	? — Senyor rei — diu Na Marió — , si vol que ho endevín , no sé què mos
1305	on gust ? — Prou ! prou ! — diu sa jaieta — . Mira idò , Joanet , saps quina la m'	havia pensada	, d' agraida que t' estic de s' almoina que m' has feta ? — Quina la
1306	abrit , o cabrit ! — Què volíeu , mu mare ? — diu es cabrit . — Saps quina la m'	havia pensada	? — diu sa segaia . — I qui és capaç de fer -vos es comptes a vós ? —
1307	abrit , o cabrit ! — Què volíeu , mu mare ? — diu es cabrit . — Saps quina la m'	havia pensada	? — diu sa segaia — . Què va que no ho endevines ? — I qui és capaç de
1308	guanya de massa an ets altres a menar ses coses netes . Saps quina la m'	havia pensada	? — Veiam — diu el rei — , amolla -li ! — Idò — diu la reina — , que es criat qu
1309	aquesta prova . Crida En Donzell , i li diu : — Homo , Donzell , saps quina la m'	havia pensada	? — Quina ? diu En Donzell . — Idò — diu es fii del rei — que anàssem a fer
1310	massa cansat , i agafa sa dona un dia i li diu : — Saps quina la m'	havia pensada	? — Quina ? — diu ella . — Comprar -me un vestit de metge , i anar -me 'n a
1311	; i a un li va venir aqueixa idea : — Escoltau — va dir — , sabeu quina la m'	havia pensada	? Idò de que llevàssem aqueix mort de dalt sa taula , hi posaríem es diners
1312	es peus . Pensat i fet , se 'n va an el rei i li diu : — Mira ,	havia pensada	una cosa . — Digau quina és , ma mare — diu el rei . — Idò que poríem convidar
1313	i cridant : — Mal llamp sa ratolina ! No la mos ha feta que no la mos	haguéssem pensada	! Mal llamp tal bandera i sa dimoniera que l' ha broidada ! El rei i
1314	, que estic una mica cansada . No era que hi estigués gaire , sinó que se n'	havia pensada	una de bona per deixar plantat En Joanet dalt aquella muntanya i tornar -se '
1315	calma del món ses tres Aveniraries . — Escoltau , al·lots — diu llavò — . I jo me n'	havia pensada	una ! — Amollau -li , idò ! — digué tothom , ja més de mig impacient . — Idò — diu
1316	cep du ses claus damunt ? — Com ? — diu una d' aquelles dues criades — . Ara me n'	he pensada	una , un poc massa grossa ! — Amolla -li ! — diu la senyora princesa . — Idò — d
1317	per res del món ! — Mira — diu a la fi sa seua dona — . Ara me n'	he pensada	una de bona ! — Quina ? — diu ell . — Quina ? — diu ella — . Li porem dir que jo
1318	cavallet i ja no porà donar pus consells an En Bernadet . Com es turc s'	hagué pensada	aquesta , es cavallet se 'n tem i ho diu an En Bernadet quan , com
1319	tornarem estar plegats , que a posta mos casàrem per estar -hi . Així com la s'	havia pensada	la va fer , i endevinà : tots ets criats del rei cerca qui cerca sa
1320	per ont pares . Fet i dit , comanen sa muleta de plata així com la s'	havien pensada	. Tot d' una que les ho dugueren , posen menjar i es sarronet de dobles
1321	t sebre ? — Pere , per servir -vos — diu sant Pere . — Idò — diu es soldadet — ,	havia pensada	una cosa , si es nostro Mestre i vós ho voleu : d' anar amb voltros ,
1322	, d' agraida que t' estic de s' almoina que m' has feta ? — Quina la vos	havieu pensada	... ? — diu En Joanet . — De venir amb tu — diu sa jaieta — i jo et mostraria
1323	una berba i ja no en naixeran de més facetes i etxerevides . Com la varen	haver pentinada	i eren partides a fer -li es tronc de sa trunyella , estrenyent -li es
1324	. A la fi digué que no planetjassen pus , i va batre es peus . Déu l'	haja perdonada	. Amèn . EN JOAN CARBONER Això era i no era un fadrí , que nomia Joan
1325	ue ets altres mal-bociners de tot es terme de Manacor . Pobra Margalidaina ! Déu l'	haja perdonada	! Amèn ! § 12 . En Joan Gol·let d'es puig de Bon Any i una bruixa

1326	a sa mare , que li féu de resposta : — Mira , si et torna sortir li diràs : "	He perduda	la güieta , la mestra m' ha atupadeta i no hi he pensadet " . Es negret ,
1327	' allà , aquí caic aquí m' aixec , per dins aquella mala petja , que el dimoni hi	hauria perduda	una ànima . Era una muntanya molt alta i que s' estenia per tots es
1328	treure d'es fons de la mar gran una tumbaga que feia cent anys hi	havien perduda	? — A mi no me recorda — deia es tord ; i , com més anava , més capficat
1329	què és estat , homo ! — diu ella . — Que allà jugaven i m' hi han duit i	he perduda	sa possessioneta . — I per això tanta de cosa ? — diu ella — . Mira , torna -hi de
1330	hi ha una herba , tan grasses ! Això és el món a s' enrevés ! Quan ja	havien perduda	de vista sa darrera cloa , envant sempre es cavall trot-trot , topen a una
1331	Mercè-mercè corria molt més , i li duia tanta vantatge , que es gigantàs aviat l'	hagué perduda	de vista i no l' encalçà pus , tirant una partida de flastomies a sa
1332	Bon Jesús — . Sa questió és que , per posar -mos -hi , a segar , vui que li	hages perduda	sa por de tot . No res , per avui ja no ho paga , tan horabaixa
1333	fer tot d' una és dur -la a ses madones . Na Catalineta , que no li	havia perduda	mitja paraula , an es negret , s' exclama : — T' ho promet , oh negret , com som
1334	, la reina , sa seua fia , tots els de la cort , boca badada sempre , no li	havien perduda	mitja parauleta , i se feien creus de tot allò que havien sentit . Com los
1335	somià , si no tens sa vida avorrida ! Ja ho crec que En Bernadet no los	havia perduda	cap parauleta . Massa ell escoltava bé i en tenia poca , de son . Anau a
1336	dimonis s' espitxaren i aviat ja no en veren la pols . En Xesc no los	havia perduda	cap paraula . Sortí , així com pogué , de davall sa campana i ja li ha
1337	crec que li tornà sortir i li demana : — Catalineta , has dit allò a ta mare ? —	He perduda	la güieta , la mestra m' ha atupadeta i no hi he pensadet — diu sa
1338	; i com un havia presa una mica d' avantatge , llavò la perdia ; i , com n'	havia perduda	molta , llavò la tornava cobrar , per després tornar -la perdre . Sobretot , tant u
1339	ja li han acopat cap a sa cova , aont tenien es xibiu . En Bernat no	havia perduda	paraula ; a punta d' auba crida es germans i else diu : — Voleu sortir de
1340	N' Escoltim s' era posat amb una oreia en terra , escolta qui escolta . Cap petjada	havia perduda	a sa fia del rei ni an En Joanet . Havia conegut quan arribaven a
1341	ja varen haver agafades aquelles xades , càvecs i senaies , i foren com a molins que	han perduda	sa nàdia , de tant que s' afanyaven a trescar enclètxes , grenys , timbes , cocons i
1342	dreta i espants per l' esquerra , i hala a dir -li , com a molins que	han perduda	sa nàdia : " Què tal , Bernadet ! Com te va ? Com t' ets campat tot aquest
1343	hala , fila que fila ! , que no se donaven raó a ses mans , just molins que	han perduda	sa nàdia . Mentrestant ets homonets ja se són abordats a un redol de pins ,
1344	, i sempre de d' allà , cap aont else deien que era . El pobre rei que	havia perduda	sa fia , que no en tenia d' altra , com prou va haver plorat , que
1345	ja foren partits un darrere s' altre . Camina caminaràs , En Pere troba un homo que	havia perduda	una mula i la cercava . — Germà — diu s' homo — , no hauríeu vista una mula ? —
1346	ncos . I Na Tricafaldetes ben arrufada davall es llit , sense alenar casi , i sense	haver perduda	cap paraula d'es gigant i de sa dona d'es gigant . I vos
1347	d'es Molinar tornaren a moldre tan de pressa , que era lo mateix que si	haguessen perduda	sa nàdia . — El dimoni ets ! — digué En Joanet — . I a tu què et diuen ? —
1348	pega coetjada i altra , i per endins s' ha dit , com un llamp . Aviat varen	havia perduda	Mallorca de vista , i ells per endins i per endins . D' es cap d'
1349	, girà en coa i de d' allà mar endins ! I al punt ja la varen	haver perduda	de vista . — Sobretot — va dir el rei , davant aquella feta — , la Mare Baleneta s
1350	ho volia i que no ho volia que tornasses sa filada ! Com jo ho veig ,	haver perduda	aqueixa fiona mea d'es meu cor ! I plors i descabdell . Però Na Margalida
1351	, però sobretot sa jove . No la trobà tan de primera com En Bernadet la hi	havia pintada	, però no és que la trobàs gens lletja tampoc , perquè no ho era Na
1352	cara del Bon Jesús , tan ben treta com si es primer pintor del món l'	hagués pintada	jugant -hi es tot per tot . Com Gamos , es seu homo , era un cap-
1353	om ? demana Na Xaloc . — M' he feta planetjar ! — respon Na Bigalot . — I qui t'	ha planetjada	? — li demana Na Xaloc . — Un fuster que hi ha aquí davant ! — contesta Na Bigalot
1354	va fer ! Ell sa trompa que es gegants de sa cova d'es Fangar li	havien plantada	a darrere se posa a fer xoca-reixoc ! per cada paraula que deia sa
1355	, d' aquell dimoni de trompa que es gegants de sa cova d'es Fangar li	havien plantada	a darrere , que no s' aturava mai de fer xoca-reixoc ! en dir sa
1356	una , de gallina , no li amollaré , en no esser dins s' olla , quan la m'	haureu plomada	i esmocada . — Vaja idò ! — diu Na Trec-a-trec — . Ja poreu esser partits ! I
1357	m' és fresca ! Bé me va ! Això és s' altre anyell , aperduat , que no deu	haver poguda	trobar sa guarda ... A veure si l' agaf . En tornaré un , i no n'
1358	a sa panxa . Topa es dos gendres del rei , que tornaven de buit perquè enlloc	havien poguda	trobar sa ditxosa llet de lleona . Ells no el conegueren , prenguent -lo per un
1359	-se dir aquella parauleta petit a s' oreieta , que negú més que vossa mercè l'	ha poguda	sentir , ja té es collar per seu ! — És ver ! — deia la senyoreta marqueseta . I
1360	Això era una al-lota malfeneranda , que per part seua tota casta de feina l'	haurien poguda	estancar bellament . Com de cara i de cos no era gens tiradora i tenia
1361	. I En Pere , tot cansat i rabiós perquè sa por no havia comparegut , ni l'	havia poguda	afinar enlloc ; i deia an es gigants que un altre pic anassen a enganar
1362	gendres de Vossa Reial Majestat , que també eren anats a cercar -la i no l'	havien poguda	trobar . Com veren que jo la duia , la me compraren i me 'n donaren
1363	d' anar a veure es capità i de conversar amb ell , allà on mai l'	havien poguda	fer conversar amb cap homo , convidava es capità a dinar . Es capità digué que
1364	ha de tenir sa corona . Fa onze mesos que la cerc pertot i no l'	he poguda	trobar enlloc : a veure tu si la saps i si me dius aont és .
1365	he pitjat darrere per agafar -la -hi , i que fins tantes hores lluny no l'	he poguda	assolir . Ell encara me donarà les gràcies , i negú sabrà res , i tot es
1366	fia del rei ? — Aquella grandolassa que ja corre es vint anys i encara no l'	hem poguda	ginyar mai a deixar es gonellons de sa mare ? — Sí , aquella gran noninguna , que
1367	, és una santa al-lota que no ha donat mai un que xerrar ni li	han poguda	posar mai sa llengo damunt . d'ets infants , no hi ha que parlar -ne ,
1368	ja no sabia aont se trobava , cansat i mort i suant tanta gota , que li	haurien poguda	tòrcer sa roba . En Gostí aleshores s' atura cop en sec de belar , i
1369	-rum , se n' hagueren de tornar a cal rei . — Senyor rei — digueren — , ell no li	hem poguda	treure mitja parauleta que és mitja parauleta . Com li demanavem d' Andratx , mos so
1370	, que un senyor tan gros i tan polent m' hagués volguda ! No sé com m'	ha poguda	sofrir tant de temps ... ! Sabeu què farem ? Posau -me una talequeta davant , i es
1371	! Que despuis -ahir passà per sa nostra era es meu cunyat Tòfol , que no m'	ha poguda	veure mai amb uis que tenga ; i ja que no té poder per etsisar -
1372	fet amb set quintars de xuia i sobrassada ! , que fa estona ferm que no m'	he poguda	omplir aqueixa panxota que veus que passeig ! — Espera un poc — diu es fii del

1373	sobrassades i botifarrons i dotze bótes de vi , perquè fa massa temps que no m'	he poguda	omplir aqueixa butza mea , i tenc una fam que m' alça ! — Prou , prou ! — diu
1374	d' allà dins , en cas de poder tornar a alçar xella . Però , com no n'	han poguda	alçar pus a Mallorca , després de tants de cents anys aquell tresor segueix dins
1375	tragués gens d'aigo d' aquella font sense tocar -les a elles . Negú mai n'	havia poguda	treure ni una gota que no les tocàs més que aquell colomet i per
1376	i diu : — Idò si deis tant que en sentiü , com és , idò , que no n'	heu poguda	trobar gens enlloc , en no esser sa mea ? I massa sabeu vós que si
1377	el rei . — A caçar . Deixa sa caça que ha agafada , i du sa que no	ha poguda	agafar — diu ella . El rei quedà tot confús amb aquesta partida de coses que
1378	Déu va compondre que es dos genres del rei , que tornaven tots desconsolats de no	haver poguda	trobar enlloc la Bella Font , passen per aquells encalladors . Afinen aquell homo am
1379	a caçar ; i que deixava sa caça que havia agafada , i duia sa que no	havia poguda	agafar ... A veure qui ho entén , an això ! — Jo l' hi diré — diu es
1380	, i en comandau . Però heu de sebre que jo en tot lo sant dia no	he poguda	tastar la gràcia de Déu ; estava cansada i morta de caminar tot lo dia ,
1381	Joanet , les lleven amb tot esment totes ses miques de res , polsim o brutoreta que	havian poguda	aplegar dins es sac , llavò les posen un an es costat de s' altre
1382	entesa bé : i si amb ses dues enfuites que li ha pegades no la s'	ha poguda	fer seua , per ventura amb sa tercera la s' hi farà . La princesa no
1383	. El rei , com la va veure , digué : — Paraula de rei no pot mentir . No t'	he poguda	confondre , mos hem de casar . — Ell que ho vésem — va dir ella . — Aviat ho
1384	! — diu ella — . Oh si li poguésem posar sa ditxosa dent d' or ! — Ja la hi	hauries posada	? — diu es cavallet . — Faria estona ! — diu ella — . Però bé , com en sortim , d'
1385	sa fenoïassa , la lleva d'es forat , decanta ses pedres i sa terra que hi	havia posada	i al punt es forat va esser com s' altre pic . La princesa i
1386	. — Ho veis ? — diu sant Vicenç — . Tot això que és passat era s' aigo que hi	haviéu posada	, i ho veníeu per vi . Tot això ho robau an es pobres . Aquell taverner
1387	, ella li féu de resposta : — Ja veuràs una coca dins ses beïasses , que t' hi	he posada	per passar es camí : fé bonda , i Déu te guard de perill . — Amèn — diu
1388	cireres ; i unes cireres tan bones , que el rei no en menjava d' altres , i	havia posada	pena de la vida an es qui n' hi tocàs cap . Idò bé , aquell
1389	! Ell com que vages a la mort ! Ell com mous un peu , s' altre ja	ha posada	rel ! Meues són ses quinze lliures ! Sa raboa ja no va arribar . Girà en
1390	gros , fent flamada — . El anau sorrers ferm ! Ell com mudau un peu , s' altra ja	ha posada	rel ! Vaja , vaja , si em donau compte de com teniu es vostros negocis ! Hala
1391	n' anava tan a poc a poc que , com movia un peu , s' altre ja	havia posada	rel , tothom li passava p'es costat i se 'n duia , de costerades , a
1392	! — diu En Guinyot — . I què dimoni és això de la senyora reina ? Qui dimoni l'	ha posada	d' aquesta manera ? La senyora reina estava estesa damunt un llit , al baix de
1393	vestida , Amb un dogal per el coll Que tot l' hi rima . En capella l'	han posada	, I dins tres dies , Rodetjada de botxins , Ja s' encamina Cap a la plaça
1394	l' amo , se posa a dir -li , com a mig adormissat : — Aont és que l'	has posada	, a sa clau ? Aont és que l' has posada ... ? Digue -m' ho ! — Jesús ! Què
1395	mig adormissat : — Aont és que l' has posada , a sa clau ? Aont és que l'	has posada	... ? Digue -m' ho ! — Jesús ! Què tens ara ? — deia ella adormissada i malambrosa .
1396	ella adormissada i malambrosa . — Sa clau ... ! A veure aont és sa clau ... ? Aont l'	has posada	? — Amb aquesta bona de clau ... ! No ho saps tu , aont és ... ? — Però , digue -m'
1397	dos ? Què he de dir de sa freixura ? Que la m' han presa ? Que l'	he posada	amb aigo -sal ? Pensa qui pensa sobre això , a la fi s' exclama : — Ja
1398	Qualque coseta per amor de Déu , senyoret ! — Jas ! — li diu En Joanet . I ja li	ha posada	una pesseta columnària dins sa mà . — Déu li pag la caritat ! — diu aquell pobre ,
1399	floreta , la hi dóna a enumar . I què me 'n direu ? Ell encara no li	hagué posada	sa floreta an es nas , com es mort obri ets uis i amb una
1400	brasetes que he vistes dins es fogó , i hi ha hagut un pentinador que m'	ha posada	sa cara com un Llätzer . Som fuit , per no colar la vida , i darrere
1401	' he de dir a Vosses Reials Majestats . I dic que no ho sé , perquè m'	ha posada	dins sa confusió més grossa del món , aquest bo de fadrinel -lo . Perquè han
1402	taronja i ara una mica de sol i de lluna i de serena la m'	han posada	així . Què hi farem ? Planetes que hem de córrer ! El rei i la reina ,
1403	sa lluna — . No , i jo no em puc aturar ni manco tornar arrere ... Ja m'	has posada	dins un bon marruell ! ... No res , ara mos trobam a s' endret d' una
1404	una : — O el cel s' és abaixat o la terra s' és alçada , o mos	han posada	cosa davall es pilars d'es llit . Peguen bot a l' acte , ho miren
1405	l s' havia engolit ! — Idò — digueren es mariners d'es vaixells del rei — , com no	heu posada	sa bandera de dol , si heu perdut En Miquelet p'es camí ? — Teniu raó —
1406	confegit com si en la vida hi hagués hagut tai . Però llavò se temeren que	havian posada	sa cara darrere i es clotell davant ... Quedaren sense polsos , blancs com la paret ,
1407	aont anar més que damunt es cirerer d'es jardí del rei , que el rei	havia posada	pena de la vida p'es qui s' atansaria a tocar -hi cap cirera .
1408	era tornada generala , perquè sa patrona Francina Maria damunt es vestit de dona s'	havia posada	sa faixa i ses altres entresenyas de general de mar i terra , com veien
1409	; però d' amagat se n' aficà una dins es pits . Encara no la hi s'	havia posada	com , clif ! , sa boca de sa cova es va cloure , i romanen ben a
1410	: — Mira , no tengues por : si em vols donar aquesta corona que el Bon Jesús t'	ha posada	, promet baix de jurament no dir -te res mai . — Velataquí ! — diu es busqueret be
1411	aquella caixeta hi hagués haguda cosa tan bona i tan de veure . — Com dianxe t'	han posada	aquí dins ? — demanà es capità a sa patrona Francina Maria . — Això és lo que
1412	tot lo que ha passat , i que tu ets innocent de sa calúnnia que t'	havian posada	. Però ara resulta que sa calúnnia la te posà la reina , i que , segons
1413	per poder -los sostenir en aquelles casetes de tal bosc . El rei , com la va	haver preguntada	, an aquella jaieta , veient que no s' embuiava gens i que no trampoletjava gota ,
1415	deia que no , ara estarà més fort que mai a no anar -hi ; s' altre	ha presa	una rabiada feresta i no mos ha de costar gaire girar -lo contra sa
1416	: era volar . Què me 'n direu ? Ell per més que En Bernadet i Na Catalineta	haguessen presa	molta de vantatge , es gigant aviat los tornà esser damunt . Na Catalineta , que ca
1417	— Què dius , Catalina ? — demana l' amo , que no l' havia entesa perquè es cavall	havia presa	vantage . — Què diu ? — respon tot d' una sa veia — . I què ha de dir ?
1418	a dir — que es polissó , per art del dimoni , mentres noltros pescàvem , m' havia d'	haver presa	sa dona ! Se 'n va corrents dins sa cambra , i ja ho crec que
1419	, se posen a fer una remor esglaiadora . Es gigantots se desperten , veuen que els	han presa	s' aigo ballant i que sa portassa està tota esbadellada , hi surten a veure
1420	cavall . En Bernadet a davant i Na Catalineta a ses anques . I aquell animal ja	ha presa	fua i de d' allà . Oh quins llongos que pegava ! Allò no era córrer :

1421	què fa ? S' enfonya dins es rebost , roda clau de part de dins i ja	ha presa	escaleta , i per endins ! i per endins ! Com és dins aquell grandios jardí , troba
1422	de suro de devers un paum ! — diu ell tot rabent . Los hi donen , i ja	ha presa	sa fua per avall , i rebotia de via que feia . Arriba an es camí ,
1423	-trec . I ets estenaions ja es són despenjats de dalt es fogons alts , i ja	han presa	sa fua cap an es corral de ses gallines d'es Vei Orquès , i
1424	ja ha pres per amunt i l' entrega a N' Agraciat . N' Agraciat ja l'	ha presa	, s' espitxa cap a sa cova , hi arriba amb quatre llongos i dóna s'
1425	, que tanmateix se 'n venia de buit cap aquí , i davant es meus uis l'	ha presa	, i la se n' ha duita més que de pressa . — Però bèstia , més que
1426	el rossegàs . Es cristians que el rei En Jaume deixà per poblar Mallorca com l'	hagué presa	anaren a donar -li part d' això de ses bruixes . I què fa ell ?
1427	hagués descomparegut , i cop en sec se fos presentat aquell falcó , que com que l'	hagués presa	a ella per colom , tantes fues pegava devers sa finestra , no decantant mai la
1428	? — diu es primer — . Que l' has de tornar an es mateix caramull d' ont l'	has presa	. Ja pots esser partit a cercar -la i a veure quin és es seu
1429	; la hi pujaren ; però l' hagueren de colgar , perquè sa serena de sa dematinada l'	havia presa	, i tota tremolava de fred , i no s' agontava de son . Na Bigalot ja
1430	es capcurucull per veure si hi era sa seua casa que s' onclo moro li	havia presa	amb sa dona i sa llampria meravellosa . Per lo que pogués esser , se posa
1431	presentar la reina i aquella dona li féu confessar que tants d' anys enrere li	havia presa	una ninona , nada de pocs dies , dient -li que no tengués ànsia d' ella ,
1432	ses tropes , fa armar tothom i surt a veure si agafaria aquells desenfreïts que li	havien presa	sa fia . Los destriaren devora s' Hostal d'es Pla . Quan En Joanet va
1433	qui plora , desesperant -se i pegant -se tocs p'es cap de veure que li	havien presa	Na Catalineta , ben segur de que ja no la tornaria veure pus mai . Amb
1434	l' homo li conta a s' ermità tot lo que li havia passat : que li	havien presa	sa dona i la se 'n havien duita dins un casal an es capcurucull
1435	, sà i bo . Com només havia mostrada una de ses dues flors , i només li	havien presa	aquella , li era quedada s' altra i mentres la dugués damunt , no hi havia
1436	gelada que estic , m' he haguda de retre ! No puc donar passa ! Es fred m'	ha presa	! I passa gent i gent i negú se compateix de mi ! Bé en deman ,
1437	per ara només tenc es doblar de sa panxa , perquè una traïdora de dona m'	ha presa	sa bossa que hi duia es diners ! — I vós que estàveu per bèstia ? — diu
1438	: la s' etzibà . Es fraret al punt tornà , veu s' endemesa . — Aquest gallet la m'	ha presa	? Vénga 'l a ell . — Veltací idò s' estornell , sa dona diu , i es frare
1439	' has desencantada , i no la dus ? " I jo què li he de dir : la m'	han presa	? M' enviarà a fregir ous de lloca , i farà bé ; i jo me n'
1440	, fogint amb En Bernadet i Na Trec-a-Trec . — Ja ho veig , que la m'	han presa	, an aquesta polissona ! — deia es Vei Orquès remenant es cap . Escolta qui escolta
1441	mula , sense haver -la vista ni conèixer -la . Si no són ells que la m'	han presa	, ells saben per ont caplleva . Sobretot , o el dimoni hi ballarà de capoll , o
1442	diré , en arribar aquells dos ? Què he de dir de sa freixura ? Que la m'	han presa	? Que l' he posada amb aigo-sal ? Pensa qui pensa sobre això , a la
1443	poreu dir ! — diu En Joanet — . I què vaig fer jo com vaig veure que m'	havien presa	sa dona ? Me pos ses comes an es coll i ja som partit a
1444	més remei que contar es pas . El rei va prendre una rabiada com no n'	havia presa	cap mai . No hi hagué nom lleig que no los digués i los va
1445	' eriçó com la veu . — Oh fii meu dolç ! No me 'n parls ! — diu ella — . No	havia presa	cap rabiada tan grossa mai ! No m' escap d' una encòliga ! Per força m'
1446	lladre . No hi veig altre remei per decantar -li d'es cap sa curolla que	ha presa	. D' aquesta manera ho feren . Es cunyat va escriure sa carta que havia dit ;
1447	l per randa tot quant li havia succeït : que eren vengudes ses tres fadrinetes , que	havia presa	sa roba a sa més petitona mentres ella nedava , que ses altres dues se
1448	orta , li resa un parenostro i llavò se treu sa floreta blanca , aquella floreta que	havia presa	de sa boca d' aquella serpetota dins es fossar d' aquella vila com vetlava
1449	sa campana d' un costat i , zas ! , ja hi és davall . Amb sa rabiada que	havia presa	i amb so cansament que duia , s' adormí com un tronc . Devers les dotze
1450	bo era que aquells dos homos ja no hi pensaven gens , en sa rabiada que	havien presa	ni en ses promeses i juraments que havien fets de fer -ne un acop ,
1451	sa fel sofregida ! No em fii de no tirar malaltia llarga de sa rabiada que	he presa	! Oh quina gent més enfadosa ! Jo bé los deia que frissava , que feia falta ,
1452	que hi estiga ! Sols Déu ho sap sa pena que he passada , sa rabiada que	he presa	! Sobretot , estic ben segura que me sortiran ses rabiades que he preses aqueixs tre
1453	, mirai d'es meus uis , i conversarem una estona i m' espassarà sa rabiada que	he presa	. Sa fadrineta davalla , mouen conversa : i va esser tan paner foradat , que al pun
1454	d' una ja ho crec que demanà si eren tornades aquelles tres fadrinetes i si	havia presa	sa roba a sa més petitona i si havia fet tot quant ell li
1455	per por que no fos aquell fiet seu que feia vuit , va dir que , si	havia presa	aquella perdiu , capó i gall d' Indi de dins ses olles , ben presos estaven
1456	i alís , i li va dir : — Ah Joanet , Joanet ! Ja la t' han feta ! T'	han presa	sa llampria merave- llosa ! Cop en sec he sentit que em cridaven . Surt , i
1457	lo que vol Déu . Ets casat ? Idò te pertoca estar amb sa dona . La t'	han presa	? Idò l' has de cercar fins que l' hages trobada ! — Idò bono — diu En
1458	! — diu ell . — I sa vaca ? — diu sa mare — . Que l' has venuda o la t'	han presa	? — L' he venuda — diu ell . — I la t' han pagada ? — diu sa mare . — La
1459	en parlava , i En Tià se n' havia de dur moltes de fisconades . — La t'	han presa	— li deien — . No hi ha remei : qui té dobbés , vola ; i qui no en
1460	li dius a sa pitxorina : " Oh garridoia d'es meu cor ! Som jo que t'	he presa	sa roba , perquè m' agrades massa ! Si en vols d' altra , de roba , te '
1461	, estel de sa meua ànima i alegria de sa meua vida ! Som jo que t'	he presa	sa roba , perquè m' agrades massa . Sa teua roba , la vui gordar forçat forçat
1462	ni esperances de que mos n' envii pus el Bon Jesús . Per això , com t'	hem presa	per fia , i lo que volem és es teu bé , havíem pensat , si a
1463	guerra ! I un cop guanyava un , i un cop guanyava s' altre ; i com un	havia presa	una mica d' avantatge , llavò la perdia ; i , com n' havia perduda molta , llavò
1464	, i cap a cal rei manca gent ! Al punt hi foren . I com En Bernat	hagué presentada	la senyora princesa de ses Costes d'es mig de Mar an el rei ,
1465	pus de mi , senyor rei ? — Res — diu el rei — , sinó que ja m' hauries d'	haver presentada	aquesta Catalineta de Son Servera ! — Idò — diu es patró — , que estiga bonet , se
1466	! , tant de plorar ? — diu ella . — Què he de tenir ! — diu ell — . Que amb tot i	haver presentada	an el rei sa barca que camina per terra i per mar , ara no
1467	qui caminàs per terra i per mar se casaria amb sa seua fia ? Jo li	he presentada	tal barca : idò meua és sa fia de Vossa Reial Majestat ! No em digué

1468	això el rei l' agafa , an En Joanet , i ja li diu : — Mira , anc que	haies presentada	aqueixa barca que demanaven ses dictes , per casar -te amb sa meua fia primer
1469	i los torna trobar a s' ombra d'es noguer . Si l' amo no l'	hagués privada	de dir -los res si los trobava aturats , los s' hauria menjats , tant de
1470	hi ha d' haver qualque misteri . Si no n' hi hagués , es gigant no m'	hauria privada	de menjar de tal fruit ! Aquell fruit eren una espècie de peramenys d' allò
1471	abans d' ella néixer , i que , perquè es gegant no el se menjàs frit , l'	havia promesa	an es gigant per quan compliria es dotze anys , i quan tengué dotze anys
1472	a contar -ho a ses mares , que el senyor rei hi era anat i les	havia promesa	una cadireta d' or perhom a totes . Com sa mare de Na Roseta ho
1473	casa , tanta en traguessen . Però a s' esclau no li donaren sa llibertat que li	havién promesa	. L' homo ho va pendre tan tort , que un dia d' amagat agafa una
1474	esser ell , es peix Nicolau , que les va fer , aqueixes cartes . Però una cosa no	havia rastretjada	ni reconeguda : es fons de Saluet , aquella plaja entre Santa Margalida i ses muntan
1475	ella . Ni un ni s' altra podien parlar de s' impressió forta que tots dos	havién rebuda	de veure -se tan a prop . I heu de creure i pensar i pensar
1476	, me 'n vaig a cercar sa meua dona , i no m' aturaré que no l'	haja recobrada	. Primer cauré mort . I se despedeix del rei i de la reina , i amb
1477	bé mai . I lo bo va esser que tot d' una que el rei Sabi	hagué recobrada	la vista , ell , ses seues fies i En Joanet se trobaren a cal rei
1478	abans , i refilaren sa veu d' una manera més fina i delitosa que no l'	havién refilada	mai . Aquí sa veieta pren la paraula i diu : — Oh Joanet , estimat d'es
1479	creure i pensar i pensar i creure que sa major i sa segona , com l'	havién regalada	, s' estaven una bona estona guaitant per sa finestra per veure qui passava i
1480	fer tastar a sa patrona Francina Maria una botella de malvasia que deia que li	havién regalada	, li donà dormissons ; i , com la veu adormida , li barata s' anell i li
1481	endemà a punta d' auba se desxondeix es criat , se vest , no coneix que li	hagen regoneguda	sa roba ni tocada sa carta , dóna les gràcies an aquell senyor d' haver -
1482	'n va a dormir . Aquell criat se desxondí dematinet així mateix , no conegué que li	haguessen regoneguda	sa roba ni tocada sa carta , donà les gràcies an aquell senyor de que
1483	gerres d' aigo , hi aboca s' ampolleta i se posa a rentar -se . Com s'	hagué rentada	ben rentada , com s' hagué enllestida ben enllestida , que embellia i etsisava de ga
1484	grapades d' aigo de roses ! per aquella carota d' ase . Com prou la se va	haver rentada	, mirant -se ben arreu dins es mirai trencat i eixugant -se amb so cornaló
1485	, com vengué es gigant , que ella li deia mon pare , li diu : — Mon pare , avui	he reparada	una finestra que beca dins un jardí . — Sí que és ver — diu es gigant — .
1486	de Sant Llorenç ? — Per ella me tenc ! — diu sa jaia . — Noltros així mateix vos	haviém reparada	— diu l' amo de Son Frau — ; però no estàvem segurs de si éreu vós ,
1487	somieu pus , amb aquella doblorada . Tota l' església és plena de morts que la s'	han repartida	, i ses partions se veu que han hagudes d' esser tan petites , que s'
1488	havia qui l' aconsolàs . I heu de creure i pensar que aquell mateix jardiner que	havia replegada	sa primera caixeta replegà sa segona , l' obri i , com veu aquell altre infantó ,
1489	gigant , amb aquelles passotes de mil destres cada una ! Així és que aviat los va	haver represa	tota sa vantatge que ells li duien a ell de quan li plantaren aquell
1490	hi ha : si te n' aconhortes , t' assegure que no estaràs per mi . — Tu m'	has rescutada	— diu ella — , t' ets exposit a tot per tornar -me sa llibertat ! Bellament me
1491	castell , es gigant l' hi mostra tot , a Na Catalina , fora aquella cambra que també	havia reservada	a ses seues germanes , i li entrega ses claus de pertot ; però li va
1492	cap , de mentida ! — diu aquell criat — . Vol sebre qui és , després de Déu , qui li	ha rressucitada	sa seua fia ? — Això és lo que deman ! — diu el rei tot impacient . — Idò
1493	. — Sí que el veig ! — diu el rei . — Idò aqueix és qui , després de Déu , li	ha rressucitada	sa seua fia ! — diu es criat . Tothom , naturalment , se girà an es patró Pere
1494	? Demana 'm qualsevol cosa ! Sa teua boca serà mesura ! Vols sa meua fia , que tu	has rressucitada	, per casar -t' hi ? — Això sí que no pot esser — diu es patró Pere — ,
1495	Francineta , sentint -se plena de coratge , que un retgiment i tot de soldats no l'	hauria retgirada	. An el rei li vengué de nou que li fos fuit tant s' empegueïment
1496	món de vista , torç es coll i , tutup , en terra com a morta . Com l'	hagueren retornada	, romp amb un plors desfet , que no hi havia ningú qui l' aconhortàs . Son
1497	respondre : torcé es coll i , tutup , en terra , lo mateix de morta . Com la varen	haver retornada	, romp amb un plors desfet i no hi havia qui l' aconhortàs . Son pare
1498	despedeix del rei , i pica de talons cap allà on li digueren que es gigant	havia robada	sa fia major del rei . Com és allà pren ses seues búixoles , i ja
1499	es darrer havia deixada sa vaca , i que sens dubte eren tres lladres que l'	havién robada	i que se feien ses sopes dins aquella cova . I li caigué tan tort ,
1500	me torna sa meua fia major i es cap d'es gigant que la m'	havia robada	; idò aqueixa fieta meua és p' enJoanet . Que es casin en voler . Així ho
1501	a's mig ben compartits . Tot d' una que foren allà dins , que Na Catalina	hagué rodada	clau , el príncep Corb obrí ets uis i torna un bell jove , així com
1502	necessaris , havia mirat primer per tot si hi havia cap moix ni cap ca i	havia rodada	clau i aquesta dins sa butxaca , fins que tornà a obrir i , quan anava
1503	desgràcia , homo ! Ha pegat amb so cap a sa soca d' una figuera i s'	ha rompuda	aqueixa banya ! Ni si l' hagués duita aferrada amb saliva dejuna ! Perquè allò no
1504	, que està per a morir , i cap d'es metges que hem cridats n' hi	ha sabuda	trobar . — Veiam , lo primer , es pobre malalt ! — diu es metge nou . El rei el
1505	— . No estava Vossa Reial Majestat rendit d' una gran malaltia , que cap metge la hi	havia sabuda	decantar ? — Sí que és ben ver ! — diu el rei . — No va donar Vossa Reial
1506	feta s' endemesa , arribant -li a sa llampria . Lo que no comprenia com la hi	havia sabuda	trobar . Ja veia ell que , tot d' una que s' onclo moro li hauria
1507	tal , si li són entrats es maldecaps ! Lo que és s' embocadura no els ho	ha sabuda	pendre aquest pic ! Me sembla que li servirà per vegada ! A la fi , més
1508	i diamants , se 'n feia creus , no se 'n poria avenir , que mans d' homos	haguessen sabuda	fer una cosa tan preciosa i tan preciosa . I què fa ella ? Pica de
1509	patrona tan garrida que feia cara de tan bona dona , tothom deia : — Sí que l'	ha sabuda	triar , es patró Pere ! Si que ha tengut bon nas i bon gust ! I
1510	. Qualsevol cosa de messions gos que no es seria aturat de cantar -li , si l'	hagués sabuda	, aquella cançó que es fadrins solen cantar a ses fadrinetes ben garrides ben garrid
1511	Sí que ho serà , gustosa , Na Tricafaldetes — s' exclama es gigant — . Sí que la m'	ha sabuda	aguiar bé sa meua dona ! És que té unes mans beneïdes per aguiar ! Com
1512	sé què faré ! Cridaré En Bernat de ses figures i li diré : " Així com m'	has sabuda	dur la princesa de ses Costes d'es mig de Mar , aniràs a dur -
1513	a demanar i , tot d' una que em veu , m' ha dit : " Així com m'	has sabuda	dur la princesa de ses Costes d'es mig de Mar , vés -me a
1514	que li puga convenir , que jo tenia una fia malalta , que cap metge la m'	havia sabuda	adobar , fins que la mostràrem a un que li duien es metge Guinyot , que

1515	se 'n xuclà es dits , i no pogué estar que no digués : — Bé te n'	has sabuda	desfer ! Arriba es temps de figues flors . Sa criada un dia s' aixeca a
1516	cadascú que tenga lo que és seu . No li he dita una endevinaia que no	ha sabuda	desllatigar ? — Sí , però també és una casta d' endevinaia que no sé d' ont
1517	, i ja no et veurien pus . Com aquella al·lota sentí aqueixes comandacions , si l'	haguessen sainada	, no n' hi haguessen treta gota . Tremolava com una fuia de poll , no sabia
1518	— Senyor — diuen els tres estornells — . Vataquí ses tres joies que duim , amb elles	hem salvada	sa vostra fia . — Amb aquest mirai — diu En Miquel — , de Ca -liorna l' hem
1519	tan granat , que allà mateix colaren la vida . La reina cridà es porquer , qui li	havia salvada	la vida , i el féu quedar a la casa , i ben begut i ben
1520	En Toni , en lloc d' estar agraïts de tot an aquell germanet seu que los	havia salvada	dues voltes la vida , no porien sofrir que ell hagués d' esser es major
1521	val molt més que tots es diners del món , i aquells conseis ja la m'	han salvada	dues vegades ! Alerta , idò , a desoblidar -los gens mai , que hi va sa pell
1522	fadrineta encantada , cridant com una loca : — Ja estic lliberta ! Joanet , tu m'	has salvada	! Anem a ca mon pare , i mos casarem ! Tu m' has guanyada , m' has
1523	— Ai padrineta , quin favor més gros que m' heu fet ! — diu Na Catalineta — . Vós m'	heu salvada	sa vida ! Oh que vos estim i que vos estim ! — Bono ! — diu sa jaieta — .
1524	tres fies del rei s' agenoïaren davant En Bernat , clamant : — Oh jovenet ! Tu mos	has salvada	sa vida ! Que Déu t' ho pag així com noltros t' ho agraïm ! Digues
1525	estirada a sa cova , i ja ho crec que treu cova i trutja . — Una n'	hem salvada	, l' amo ! — diu es gran belitre — . No crec que en salvem altre . Bé estiraren ,
1526	tumbaga , te va treure es dit escapollat , i se va casar amb tu , i t'	ha salvada	set voltes sa vida ? Això no et recorda ? Mira 'm bé , veuràs qui som .
1527	pare ; però no el pogué treure d' aquestes : — Ja no m' has de mester . T'	he salvada	amb s' ajuda de Déu . Tu tens ses feines a ca teua , i jo
1528	a posta per dur -la , per veure si la hi duia o si la hi	havien saupada	. Sa gent al punt se 'n va témer , de sa baldor que hi havia
1529	: ja tenia sa fia major del rei i es cap d'es gigant que l'	havia saupada	. I no sé si encara estava més xerevel·la sa fia major del rei
1530	feia més que pensar com se venjaria d' aquells lladres de sa cova que li	havien saupada	sa vaca , com los ho faria pagar . Un dia que se feia sa clenxa
1531	l' amo com veu allò — . Ja són ells que les se n' han duites ! Mos	han saupada	sa clau amb sos seus enginys , i bona nit sobressades ! Sobretot , no és hora
1532	'm a replegar totes ses flors que havia tretes sa que tu havies duita i	havies sembrada	aquí . No en pot romandre ni una en terra ! Ho hem de fer així
1533	sembra amb so capoll cap amunt i s' ui cap avall . I encara no l'	hagué sembrada	com ja va haver aferrat i se posa a treure uis i uis , i
1534	llamps fent -se trons de ses peres , de sa perera i d'es qui l'	havia sembrada	, perquè s' estimava més sa pell ... d'es diumenges i d'es dies feners .
1535	amb aquella flor plantada a's mig d'es nostro jardí així com tu l'	havies sembrada	, amb so tronc dins sa terra , seria sortit un drac d' allà dins i
1536	Blancaflor , i tots dos dinaren d'es reims que eren quedats a sa parra que	havien sembrada	tots dos ; en menjaren fins que no pogueren dir pruna , i més dolços que
1537	la casa , i crida : — Senyor ! Vetaquí aqueixs reims que he coïts de sa parra que	he sembrada	! — Maleïda sia sa qui t' ha donat camí per fer aquesta trescalamena ! — diu el
1538	aritat , fietes meues dolces ! Badar boca i tocar sa música , va esser tot u . Allà	hauríeu sentida	una tonada d' aquelles d' aquelles d' aquelles ! El rei , sol sortint , pega bot
1539	matin ? Ja val més esperar s' animal , i serà lo que Déu voldrà ! S' animal	havia sentida	s' olor , duia rusca ferm , i havia arrancat de córrer cap an En Tacó .
1540	i amb braços i la hi fa asseure , an aquella mala pell . I allà l'	hauríeu sentida	, a sa polissarda , alabar furiosament totes quantes de coses veia entorn seu ; i Na
1541	aia — : la princesa Aineta . — Ai la princesa Aineta ! — diu En Bernadet — . No l'	havia sentida	anomenar mai . I on devers caplleua i de quines egos ve aquesta princesa ? — Veu ,
1542	combatudes tendré ! Negú sabia aont parava ni què era aqueixa bona d' aigo , ni l'	havien sentida	anomenar mai . I passa un dia , i en passen dos , i en passen tres ,
1543	que s' exhalaven d' aquella ampolla , sa cosa més fina i embalsamadora que negú mai	haja sentida	. No li bastà , a sa ratolina , s' enumar , sinó que hi va aficar es
1544	' hi espitxes ! Però i com t' ho faràs per trobar tal font que jo mai	havia sentida	anomenar ? — Així com vaig trobar es cavallet verd i li vaig treure es fetge ,
1545	ugant-remugant : — No sé què dimoni deuen haver tengut ses cucuiades avui ! Cap n'	he sentida	piular ! — Ell deus tenir ses oreies de fust ! — diu sa godineta — . Lo que es
1546	. I me troba es clot tot grufat i es berenar que havia finit . Es porcs	havien sentida	s' olor , i , grufa qui grufa , l' hi havien trobat , i no hi hagué
1547	veren aquell geperut fermat a sa soca d' aquell pi , el feren explicar ; i quan	hagueren sentida	sa contarella d'es geperut , el desfermaren , i li digueren que no es tornàs
1548	suposava que eren de qualcú de qui fa fer . Aquella senyora , tot d' una que	hagué sentida	tota sa contarella , va dir : — Duis -los -me , an aqueixs dos infantons , que els
1549	que tota me tapaven , i feien una oloreta sa cosa més fina i suau que	haja sentida	mai en la meua vida . No gaire enfora hi havia un brollador tot escabeiat ,
1550	metent que ben aviat tornaria amb tota la cort . Aquella dona , amb sa conversa que	havia sentida	, compregué sa cosa ; era fada , i digué : — Faré tenir ver allò que ha dit
1551	Déu he vol ! Però l' homo ben alerta a dir res d' aquella veu que	havia sentida	! S' ho guardà per ell mateix . I heu de creure i pensar que s'
1552	una de massa grossa , varen resoldre de contar -l' hi tot així com era : que	havien sentida	aquella veu tan suau , tan fina , tan dolça , que xapava es cor de trista
1553	en secret tot quant ha fet o pensat es mateix dia i si jo , sense	haver sentida	sa conversa , no li endevín tot quant haurà dit an el senyor rei , que
1554	an el rei i a la reina dins tres dies . Es cavallet , com la va	haver sentida	, li diu : — Bé , i a tu que t' agrada es fii del rei ? — Prou
1555	vespre hi ha d' haver una fornada de pa fet . Com es dimonis boiets varen	haver sentida	Na Fadeta , formen una partida d' estols . Uns ja estan aferrats a ses auzines ,
1556	donades a sa seua fia mil aferrades p'es coll i mil besades , i varen	haver sentida	sa relació que ella les va fer de que aquell jovenet era estat es
1557	deïa . I en sortí una altra , i la serví es mateix escolanet ; i si bé	havia servida	sa primera , millor serví sa segona . I totes ses que sortiren , les serví ell
1558	dir que elles també se 'n vollien anar amb ella per servir -la , com l'	havien servida	sempre , però N' Elienoreta les va dir : — Grans beneïtes ! Que no veis que no
1559	de bon de veres . Aqueixa prova esperava de tu . Per lo bé que sempre m'	has servida	i agombolada , te vui donar un do : que , en rentar -te sa cara i
1560	de fusta , i llavò sentiràs una campaneta , i te 'n vas , confessat , allà ont l'	hauran sonada	, i te donaràn la comenió . El diumenge qui vengué davant aquell biduí pren es
1561	faran tirar malaltia ! — I què li deien an aquesta tia de sa teua cosina que	heu soterrada	? — demana s' eriçó . — Què li deien ? N' Acabelis — diu sa raboa . Es pobre eriç

1562	presentar -s' hi , an el rei , d' empegueïts que estaven de sa passada que les	havia succeïda	amb En Joan , però no tengueren altre remei que presentar -s' hi i contar -
1563	una ferrada . Tot d' una que veu la reina , li conta sa passada que li	havia succeïda	. — Per això tanta cosa ? — diu la reina , com el sent — . Jo també hi vaig ,
1564	només en dus una ? — Ai mestre ! — diu aquell revetler — . Quina desgràcia que m'	ha succeïda	! — I què és estat ? — diu es sastre . — I què ha d' esser estat ? — diu
1565	. Sa dona i ses fies tot d' una conegueren que tenia cosa . — Qualcuna te n'	ha succeïda	! — li deia sa dona — . Se coneix massa en tu . — No ho poreu negar ! — li
1566	are ni sa dona . — Miquelet , tu tens cosa ! — li deien aqueixs — . Qualcuna te n'	ha succeïda	de grossa ! Tu mos ho amagues ! I ja ho saps que un mal ensofronyat
1567	li passava cosa . Se posen a dir -li : — Però què tens , Joan ? Qualcuna te n'	ha succeïda	. Hala si mos ho contes ! En Joan se posa a contar lo que li
1568	pentinar , rentar -te ses mans i es peus i t' he vista riure i no	ha succeïda	cap cosa d' aquestes . Ara només falta veure 't plorar , per sebre si amb
1569	veurem si te 'n tornarà faltar cap ! No ho voldria , no ho voldria que t'	hagués succeïda	una tal cosa ! Daça -los , an aqueixs cabeiets ! Veurem com estan de doblers fets !
1570	flor de jercial i s' aucellet d' or , però que sa jaieta bifa i esquerd	havia taiada	sa bruixeria de tal flor i de tal aucellet , i que los tenia preparats
1571	gigant , li miren que s' l' lengo , i veren que no en tenia , que la hi	havian taiada	. Aquí En Tià se posa sa mà a sa butxaca , se treu sa llengo
1572	! — diu En Joan . Hi anaren a mirar -ho , i no n' hi trobaren : los ho	havian taiada	. Aquí aquell cavaller contà lo que havia passat ; se treu ses set llengos , anaren
1573	toca es tai queda confegida amb sa cuixa i ja no fonc coneixedor que l'	haguessen taiada	mai . En Bernadet quedà amb sos cabeis drets . — Ho veus — diu ella — com no
1574	, pren sa fua cap an es braç , tocà , i romangué confegida com si mai l'	haguessen taiada	; i la dona seguí filant i rallant , lo mateix d' un cadellet de molí .
1575	mitjan pou , se recordà d' aquella oreia que duia dins sa butxaca i que l'	havia taiada	an es frare . La se treu , li pega clavada i tot d' una sent
1576	, i essent sa coa , com sabeu , lo que més aprecien ses al·lotes , la s'	ha taiada	i l' ha venuda : uns cabeis rossos que li arribaven part davall es genois .
1577	tot retgirat i ple de por de que no li vengués molt de mal d'	haver tancada	aquella pitxorina dins aquella cambra . Com prou hi hagué pensat , resolgué creure e
1579	de sa corretja que el dimoni li havia fet passar per sa cinta i l'	havia tancada	amb pany de maleta i tirada sa clau dins mar . Prova d' aficar aquella
1580	s' havia posat , ell li havia mostrat es palau i que de cop descuit l'	havia tancada	dins aquella cambra , a on la tenia i no li havia volgut obrir per
1581	bolletes d' or . La reina véia , goitant per aquell finestró de sa torre aont l'	havian tancada	, prou que les veia jugar p'es carrer ! I sa polisarda arribà a sospitar -
1582	i tirats an es femer . Així negú se n' ha temut . A sa mare , l'	hem tancada	dins una torre ben alta i just li passam pa i aigo , sols que
1583	no te safalc ! Sa fadrineta se tanca dins sa seua cambra ; i encara no s'	hagué tancada	, com , zas ! , entra es frare i com veu En Manent , ja li diu : — I
1584	aria amb un així ! — Bono — diu aquí el rei Orquès — , parlem clars : En Bernat t'	ha tancada	dins aquesta cambra i no t' ha volgut obrir perquè jo li havia comanat
1585	jaia — . Que fa més de vint-i-quatre hores que ni jo ni aquest infantó	hem tastada	sa gràcia de Déu ! — No m' insulteu pus — diu En Pau — , si no voleu
1586	que llevar ses busques , i deia : — Sabeu quina coca més bona que és ! No n'	heu tastada	mai ... ! Si aquí està una mica esforreiada , no és d'es forn : és estat
1587	seua li ha duita una botella de malvasia sa cosa més bona que negú nat	haja tastada	mai , i que forçat forçat li ha de fer el favor de calar -se !
1588	alabances d' aquella coca bamba , de sa confitura i d' aquell vi , dient que no	havia tastada	cosa tan fina mai . Conversa qui conversa de mil coses , ella li diu : — Escolta
1589	En Joan digué : — I deis que fa més de vint-i-quatre hores que no	heu tastada	la gràcia de Déu i només preniu una poma perhom ? Que mos sortireu un
1590	: en menjaren fins que n' hi hagué . — No res — diu En Joanet — , ara que ja	hem tastadeta	la gràcia de Déu , estogem aqueixa bosseta verda amb so cordonet d' or , tan
1591	poma , oh jovenet ! — diu sa jaieta — . Mira que fa vint-i-quatre hores que no	hem tastadeta	sa gràcia de Déu ni jo ni aqueix angelet que men per sa mà ! —
1592	per mi i aquest infantó , que fa més de vint-i-quatre hores que no	hem tastadeta	la gràcia de Déu ! — Tanmateix ! — s' exclama En Joan — . I com vos aguantau encar
1593	de roses dins una ribella , agafa un cornaló d' aquella peça de roba que ella	havia teixida	i hi havia guanyada sa primera acció ; se posa es cusset com una noueta
1594	— diu s' aucellet — , no em farieu un caputxet d' aquesta peceta de roba que m'	ha teixida	es teixidoret ? — Sí fa ! — diu es sastre . — I quan poré venir a cercar -ho ? —
1595	esglaiada de veure -se ja davant es seus uis aquella preciosíssima peça de roba que	havia teixida	dins sa torre de son pare , tota d' un fil d' or i un
1596	-a-trec ja se 'n va allà on estava estojada aquella peça de roba que	havian teixida	amb N' Elienoreta , tota d' un fil d' or i d' un fil d'
1597	' ets atansada mai a entrar aquí dins sense que jo t' hi cridàs ! Set anys	has tenguda	la santa aquelles de resistir ses ganes que et venien d' entrar aquí dins !
1598	que he feta ! Ja m' hauria valgut més , es dia que em vaig tornar casar ,	haver tenguda	una d' aquelles tercianes mascles que de vegades se 'n duen ets homos ! Però
1599	lloc de presentar -se amb una dona , que era lo que jo havia manat ? Com	hauria tenguda	cara de tornar de buit i venir -se 'n amb aquestes neus de que
1600	servia p'es pla ni per sa muntanya . — Fieta — diu es batle — , no sé com	heu tenguda	tanta de paciència ! No res , vós enviau -lo 'm demà mateix , que jo tenc
1601	foren devora , que tots pogueren destriar bé Na Catalineta , veren que aquell criat	havia tenguda	raó . Tots li clavaren la vista , a s' al·lotona , de garrida que la
1602	, t' obriran , crides s' amic , i li dius amb tot secret : Homo sant de Déu ,	he tenguda	sa desgràcia de fer una mort , i duc es mort dins aquest sac ; deixa '
1603	homo tornà de mil colors , tremola qui tremola . — L' amo Andreuet ! — diu ell — .	He tenguda	aqueixa mala hora ! Per amor de Déu no em dugueu a perdre ! Jo vos
1604	sa patrona Magdalena , però d' altra banda pensava i deia : — I si és que ella	ha tenguda	una mala hora i hi ha consentit ? Aqueixs dubtes li feien bocins es cor .
1605	va fer uí perquè no complí sa promesa . I tots es qui de llavò ençà	han tenguda	tal possessió , se són campats malament , i s' hi camparan sempre , mentres no acabi
1606	parlat , resolgueren contar -ho a son pare , perquè així mateix era blau es fester :	haver tenguda	sa poca alatxa tal fadrineta de plantar un casal dins es bosc del rei
1607	donà es metge nou , li va desaparèixer d'es cap com si mai n' hi	hagués tenguda	. No vos dic res es coratge que cobrà tant la senyora princesa com el
1608	sereu a temps . Es cossaris han arribada avui una barcada de catius i catives , i	han tenguda	tanta de pressa que ja només queda aquesta al·lota . L' han estojada per
1609	tota desconsolada a ca seua ; i com es seu homo la sent , li diu : — I	has tenguda	cara per venir -te 'n sense sa vaca ? Toca , toca , ara mateix a cercar -

1610	fia d' un altre rei i llavò no era gens mal taiada de cos i	havia tenguda	fama molta de garrida i de gentil i s' hi conservava prou ; però , com
1611	mel , que s' abrasava de set , m' ha demanat beure per amor de Déu i	he tenguda	sa flaqueza d' allargar -li es poal i ha begut ... ! Negú pus l' ha
1612	mel , que s' abrasava de set , m' ha demanat beure per amor de Déu i	he tenguda	sa flaqueza d' allargar -li es poal i hi ha begut ... ! Negú pus l'
1613	'es queixals , va dir a Na Biatriu i a Na Bet : — Ah grans brutanxes ! I	heu tenguda	cara de presentar -vos amb aqueixes endèries de polls batzans ? Sortiu -me d' aquí
1614	na vegada . — Trob que ha pensat bé , senyor rei ! — diu es cuiner . — Bona idea	ha tenguda	Vossa Reial Majestat ! — diu es bover . I heu de creure i pensar i pensar
1615	aferra amb ses filoes , serà donzella ; si amb ses espases , donzell . — Bona idea	ha tenguda	Vossa Reial Majestat ! — diu s' hereu de la corona . Avui mateix faré sa prova .
1616	sencera . Si troba que la m' he guanyada , la me don per esposa . — Bona idea	heu tenguda	! — diu En Bernadet . Es dos cunyats descompareixen com s' ànima de Robert , En Ber
1617	maleites dins un potet de confitura que avui capvespre s' ha menjada . Encara no l'	ha tenguda	dins el cos , quan ja s' ha sentides unes torçors ; es metges han acudit ,
1618	' idea de tornar -lo 't pendre , en haver -la -hi trobada i quan ell l'	hauria tenguda	en ses seues mans . És que aqueix blonco teu és més polissó que Déu
1619	' enganaren posant aquell fals testimoni a la reina i són estades causa de que l'	he tenguda	tot aqueix temps dins s' olla d'es castell sense veure sol ni lluna ?
1620	ell . — Que jo som pujada a demanar -li si volia berenar i , zas , ja m'	ha tenguda	! Ai ! ai , dic ! Que faça via , senyoret ! Es senyor hi puja , i a força
1621	- porra repartia ventim a tots es qui li venien davant . L' amo i sa madona	havien tenguda	sort d' aficar -se dins una sàrria , i així es cops no los arronsaven
1622	romangué de pedra davant aquella pregunta . Com sabia sa fia del rei que ell mai	hagués tenguda	cap maneta de plata ? Qui l' hi havia dit ? Qui hi havia en el
1623	sobre això , a la fi s' exclama : — Ja sé què faré ! Diré que no n'	ha tenguda	, de freixura , aqueix me , com a negre que era ! Així me 'n desfaré d'
1624	que deia , i es pescador les diu : — És que aqueix peix que he agafat n'	ha tenguda	una dedins ! Velataquí , si la voleu , que jo no sé què l' haja de
1625	, si torn pus a cap enterro ! Ja em pensava que no acabarien mai ! Si n'	haguessen tenguda	tanta , de cantera , com jo es qui cantaven , aviat hauríem estat llests ! Però , el
1626	que tenien , sa d'es dies feners i sa d'es diumenges , i més n'	haguessen tenguda	tant un com s' altre , sense que cap d' ells desmaiàs un punt . Com
1627	sortir . Negú feu menció d' ella i el rei , boca closa , com si mai n'	hagués tenguda	, de dona . Per paga sa cunyada donava cap per tot i se cuidava de
1628	unes orsades fora mida . Arriba , i els altres peixos li diuen : — Així mateix n'	has tenguda	, de vessa ! Quan el rei crida , han de trompitjar més . — Quan es fabiolet ha
1629	mi ! — Sí — diu En Bernat — , ara tendré compassió de tu , allà on tu mai n'	has tenguda	d'es pobres coloms ! — Te dic — diu es falcó — que si me treus de
1630	que a tu te toquen dos caramulls . I això que mos digueres que no n'	havia tenguda	, de freixura , aquell me negre , perquè era negre ! Es soldadet no va respondre ,
1631	fadrines veïades que havien nom sa jaia Xaloc i sa jaia Bigalot . Casera sempre n'	havien tenguda	per vendre : lo que mai havien tengut era estat un homo que amb cap
1632	el rei agenoïat davant el Bon Jesús , el veren sà i bo , com si no	hagués tenguda	mai cap malaltia . El Bon Jesús fa aixecar el rei , que donà un abraç
1633	ella — , som estada jo , que somiava que vos prenién el príncep Corb ! — I ja no	has tenguda	altra cosa que somiar ? — dia ell — . Com el mos han de prendre si , com
1634	món . I li conta fil per randa es pas d'es peixetó . — I ja no	has tenguda	altra cosa que demanar — diu ella — , més que un nas de dos pams ? I
1635	mans per anar -se 'n cap dret dins ses de la reina Pomereta , que no	havia tenguda	alegria pus des que l' hi havien pres amb una mala fi d' embuis .
1636	i negú les n' havia sabudes dar noves . Tant l' emperador com l' emperatriu no	havien tenguda	alegria pus i no el se porien treure d'es cap ni d'es
1637	Colometa , que , des de que trobaren Na Magraneta estesa en terra com a morta , no	havien tenguda	alegria pus , quan saberen que el rei s' era casat amb ella , s' hi
1638	ella — . I això no compta tampoc ! Si hauríeu fet riure un mort ! I ja no	heu tenguda	altra manera de sortir ? Vaja quines feristees que éreu tots ! I d' ont les
1639	, ell , ses seues fies i En Joanet se trobaren a cal rei mateix , allà on	havia tenguda	sempre sa seua cort , a sa ciutat caporal d'es seu reinat . Poreu fer
1640	'n menin sa seua cunyada i es sogre a tancar dins aquella torre a on	havien tenguda	tancada la reina tants anys i que les hi tenguessen tancats per sa vida ,
1641	arles clar ? — diu aquell — . Amolla -li ! — Idò — diu N' Andreu — , jo i mon pare	hem tenguda	sa desgràcia de fer una mort ... — Què me dius ? — s' exclama aquell , escarrufants
1642	' Andreu — . Massa que hi ha ! Us ho diré amb poques paraules : jo i mon pare	hem tenguda	sa desgràcia de fer una mort ; i per veure si no mos hi trobaran ,
1643	i supèrbia perquè havia de llaurar amb coixí i es bou sense , i sobretot perquè	havia tenguda	tanta de mereixera , que el Bon Jesús entre tots ets altres animals l' havia
1644	? — demanaren a s' escoat , a s' esnassat i a s' escornat . — Tan mal a pler	hauria tenguda	jo aquella coa meua ? — diu es primer , taïant claus . — Tan avorrit hauria tengut
1645	sana , allà ont està ben segura que ets morta i re-de-morta ! — Sí que	ha tenguda	una gran idea ! — diu N' Antonina — . Déu faça que tot mos vengia així com
1646	li vengué de nou aquella sortida d'En Joanet , i digué : — Per aquesta sortida que	has tenguda	, vés -te 'n dins s' estable i pren es cavall que vulgues . En Joanet
1647	mira En Bernat de dalt a baix i li diu : — Bernadet , amb aqueixa paciència que	has tenguda	de mirar es granots cantar un any redó , m' has desencantada , avui que fa
1648	un sac , es vespre te 'n vas an aqueixs amics teus a dir -los que	has tenguda	desgràcia de fer una mort i si te voldrien deixar enterrar es mort dins
1649	un salubre de res per omplir -los es gavatx ! Pobre homonet meu ! Quina mort que	has tenguda	! Qui m' ho havia de dir , fa una hora , que tan prest t' haguesses
1650	, se presenta un cavaller amb un cavall roig i un ca . Era En Joan , que	havia tenguda	notícia de ses dictes del rei , i se 'n venia perquè li donassen lo
1651	polissonada i que no era que s' hagués amagats o jugats es diners , sinó que	havia tenguda	aquella desgràcia . Com En Pau veu això , s' exclama : — Res , mon pare ! Si ho
1652	amb un pantaix que el sentien de tres-centes passes lluny , flastomant s' idea que	havia tenguda	d' encaçar aquell d'es fabiol . Mentrestant En Salom se 'n va com un
1653	moltes . Tothom va romandre aborronat de sa feta d'En Guinyot , de s' idea que	havia tenguda	per treure s' espina d'es carcabós de la reina , i tothom mil enhorabones
1654	, i amb gran secret contà a sa madona tot lo que li havia succeït , que	havia tenguda	sa mala hora d' anar a una casa de joc a on havia perduts
1655	, mai vos porà tomar . Ja seria el dimoni si vos tomava ! Es moros trobaren que	havia tenguda	bona idea , i se deixaren fermar amb tota sa llealtat del món . S' oguer
1656	x tota la cort i aquells mariners , plorant com infants de mamella , confessaren que	havien tenguda	aquella mala hora de tirar a la mar En Miquelet per fer -se seua

1657	mostra aquelles pitxorines , que no eren gens tiradores , else conta sa conversa que	havian tenguda	elles tres totes soles i else diu : — Si voltros arriscau aquestes dues , jo arris
1658	com és això ? — diuen ells . — Com ha d' esser ! — diu En Bernat — . Poca son que	he tenguda	i uis espolsats que som anat ! No res , anit tornaré gordar . Així ho va
1659	què és que et passa ? — Homo — diu N' Andreu — , has de creure i pensar que	hem tenguda	sa desgràcia jo i mon pare de fer una mort ... — Què me dius ? — s'
1660	s de plors ? — diuen es criats . — Què ha d' esser ? — respon s' estornell — . Que	hem tenguda	desgràcia d' aquesta afàbia , i sa dona ara no té consol . — Aquesta vos val ! —
1661	arribarà , el vos menjau ! I bon profit que vos faça ! — M' agrada s' idea que	heu tenguda	! — diu es gigant — . I ja poreu partir en voler . Aquells quatre belitres se 'n
1662	que em pens que haureu afinat es fil de ses neules amb aquesta idea que	heu tenguda	! — diu aquella mellenga . Aquí aquella dona se gira i donà mil gràcies an aquell
1663	tan bon al-lot que no feia mal més que an es pa , que sempre	havia tenguda	mel a sa boca per ells , i mai li havien vist barretjar negú nat
1664	serà mort o la fa tan curta com noltros o ja no hi pensa , si	ha tenguda	sort , per allò de que es berenats no coneixen es dijuns . — I tot això
1665	. No n' hi va pendre així an el rei , que , si poca talent de sopar	havia tenguda	s' altre vespre i si poc havia pogut aclucar ets uis , més poc estigué
1666	dur reies a acerar , i anaren a dir -li que sa dona d'En Tià	havia tenguda	una nineta , i que fes favor de dir -ho an En Tià . Aquell p'
1667	tu autem . — Què he fet ? — diu En Bernat — . Lo que l' amo m' ha dit .	He tirada	tota sa llavor . — I no has desfermats es sacs ? — Hi som anat ben alerta .
1668	fia darrera sobre es casar -se o no casar -se amb aquell a qui ella	havia tirada	sa pera d' or . Apurades ses tres fies i es dos genres amb aquell
1669	guanyar , els havia descomparegut fugint com cent mil dimonis ; però que el rei els	havia tirada	una fletxa , sense sebre si n' havia ferit cap . Tota la ciutat , com saberen
1670	. I què fa ell ? Tira aquella poma dins aquell fester ; i encara no la hi	hagué tirada	, com aquella poma comença a fer trons i més trons , i al punt estella
1671	tastar es cuinat de s' olla per amor de sa fleuma que es frare hi	havia tirada	, li pegaren de pa i figues seques , i ben bones que les trobaren , així
1672	i En Joanet m' afina una balena damunt una tenassa , que un temporal la hi	havia tirada	, i no es poria moure perquè no tenia aigo a bastament per nadar . En
1673	? — diu s' homo tot esglaiat i espiretjant -li ets uis . — Vaja vaja si la hi	he tirada	! I ho ' guesses vist lo aviat que l' ha haguda filada , però es fil ,
1674	l' hi trauré jo de dins sa panxa , enc que el dimoni en pas . — I	has tirada	tota s' estopa dins es foc ? — diu s' homo tot esglaiat i espiretjant -li
1675	hi tenia , que no era de dir ! Cop en sec es gallet verd , zas ! , ja	ha tirada	sa pinteta , i ja se torna afuar an En Bernadet , que es treu es
1676	-li a on i com va esser que trobà aqueix do tan preciós que l'	ha tirada	dins ses pessetes ! Amb aquella gola de ses pessetes , se 'n va a sa
1677	vint , d' aqueix caramulls ? — Just una ! — respon s' altre . — I encara no l'	has tirada	, gran carronya ? — diu es primer — . No t' ho havia dit jo , que no en
1678	a Son Servera , i sa bóta pegà davant Ca s' Hereu . Es mateix que l'	havia tirada	se 'n va a dur -la ; i , duita , un altre gigant l' agafa : li
1679	sa força , i sa bóta caigué damunt es puig de Son Corb . Es qui l'	havia tirada	se 'n va a dur -la ; i , duita , es darrer gigant l' agafa : li
1680	no haver -vos fet un poc d' escandalari però lo que és sa llavor , l'	he tirada	tota , i sense desfermar es sacs . Velostací . Vós mateix mirau -les -vos per un
1681	sa part de terra ! — Això sí que no ho faré ! Per s' endret que l'	heu tirada	voltros l' he de tirar jo . Així se veurà si vos contrapàs o no !
1682	A missa anar !!! — exclama aquell , fent uns estabetxos i unes carusses com si li	haguessen tirada	una escudella de vinagre ben fort dins sa boca — . A missa anar , m' heu
1683	, a Na Francineta , que es presentà amb sa mitja taronja que la reina véia li	havia tirada	. El rei se treu sa seua mitja , i ja ho crec que s' hi
1684	Mare que no sonàs pus , i allà no s' aturava de sonar fins que li	havian tirada	una dobleta de sis lliures . En Joan la s' embutxacava , s' amagava es fabiol
1685	més , que lo que ara diré , que sia ver i veritat : que es qui m'	ha tirada	aquesta fletxa no tenga conhort fins que haja trobada s' Hermosura del món . El
1686	la reina véia . — Mesquina de mi ! — deia aquella criada — . Dins quin marruell m'	ha tirada	aquesta mala ànima de la reina véia ! Això és manera de comprometre una al-
1687	a plorar . — I ara què és estat ? — demanà el minyonet Jesús . — Que sa mula m'	ha tirada	una coça ! ... — diu es pastoret — . Ai , que em fa de mal ! Ai ! — I això
1688	contra aquest homo ? — signant an En Pere . — Què tenc ? — diu s' hostaler — . Que	ha tirada	una sabata an es moix meu , i el m' ha mort ; i deman que
1689	com la veu . — Tan tard trobes que és — respon ella — , i encara no veig que	hages tirada	gens de llavor ni hages fet cap solc ? O només penses en s' enfornar ? —
1690	que era just sa pera d' or que ella duia dins sa butxaca i que	havia tirada	també com la pujaven de dins es pou es missatges d' en Manent , una
1691	mig , te n' atures mitja i tires s' altra mitja a sa qui la t'	haja tirada	sencera . — Molt bé , senyora mia ! — diu Na Francineta — . Per amor de Déu sia d'
1692	gran fogueró i hi tira dedins sa pell de drac . Encara no la hi va	haver tirada	, com fa un tro tan esquerdat , tan fort , tan aborronador , que s' al-lota
1693	ses piules per casar -me ! I va just així com romangué quan li vaig	haver tirada	sa ribellada d' aigo bruta ! I com més anava , més riales li venien de
1694	no estic per tenir pus arraps amb so frare per res del món , per això	he tocada	s' esquella . Aquí En Manent diu : — Res , Taia-pins , t' hi amollarem a tu
1695	ga dins l' església darrere un retaulo . S' escolà , es més descansat del món , com	hagué tocada	la queda , tanca l' església , i cap a sopar i a jeure ! I heu
1696	bruixa — . En voler -te treure es gat d'es sac , vine a ca meua en	haver tocada	la queda . Aquella al-lota tengué foc dins ses sabates , i aquell mateix dia ,
1697	i terra , hi deixa sembrada sa fenoïassa de manera que no fos coneixedor que l'	haguessen tocada	. Li quedava mig panet i el se menjà amb una gana major . Veu un
1698	reparat que només estava menjada una vorera i s' altra no era coneixedor que l'	haguessen tocada	. I jo he pensat : això no pot esser més que una bístia torta d'
1699	direu ? Ell tots quatre n' estigueren ben contents i cadascú amb sa part que li	havia tocada	i s' al-lota que cada un aluà i s' hi casà , visqueren anys
1700	s' acreedor ; i se n' anà a ca seua amb tota aquella doblorada que li	havia tocada	d'es lladres ; cridà tots ets acreedors , les pagà fins a doblar i maia ,
1701	nin que ha feta bonda ? — Sí fa ! — diu ell — . Lo que hi ha que li	he tocada	sa closca , i he notat que devers sa coroneta tenia un rotlo blan . — I
1702	via nenguna . Apurats de tot , es primer diu : — Dignes ver i fora mentides : n'	has tocada	cap , de dobla de vint , d' aqueix caramulls ? — Just una ! — respon s' altre .
1703	Joan . I heu de pensar creure i creure i pensar que encara aquella maneta no	hagué tocada	sa mà d'En Joan com , zas ! , s' hi aferra un braç , i an

1704	mal topat amb aquests escaraders d' allà baix ! Ell en tot lo sant dia no	han tocada	fauç ! — No , i es pactes són — diu l' amo — que dins tres dies m'
1705	que me lluu sa panxa — va dir — , però més ver és encara que jo no	he tocada	sa mel ! — Ell negaries que no hi ha Déu ! — deia sa raboa , i per
1706	sa punta d'es barretino , de part de darrere . I encara no la hi va	haver tocada	, com aquell al·lotó amolla una grandiosa descàrrega , i esclatà tot en dobles de
1707	que es morros d'es marxandet nou hi poguessen arribar ; i , encara no li varen	haver tocada	sa punteta d'es peu , ella , zas ! , ja l' enretira , i ses criades , zas ! ,
1708	lo sant dia , a fi de que no li donassen sa culpa a ella , d'	haver tomada	i estesa la reina véia . — Ja ho seré , venturosa — deia ella en si mateixa — ,
1709	sa senyorassa que aquell pagés li robava sa manta i amb un poc més l'	havia tomada	en terra , i se posà a dir -li noms lletjos , que no li deixà
1710	he acabada sa paciència i he fet lo que feien ets altres . — Però casi m'	heu tomada	! — diu sa senyorassa — . I me prenieu sa manta ! Sobretot , jo vos assegure que vos
1711	ja quina endemesa que mos ha feta aquesta gran pitxorina ! Haver botat es llit sense	haver tomada	cap fuia i esser -mos fuita d' aquesta manera ! I com ho he de
1712	si ; i aleshores li dic que és estada sa mèl·lera de malvasia que l'	ha tombada	. I , si diu que li han baratat s' anell , jo diré que no hi
1713	s' hi arrambà pus en la vida , per aquells paratges a on el rei l'	havia topada	aquells tres pics . Bé hi anava l' homo desiara , per allà , a veure si
1714	. Llest , l' entrega an el rei , que ja s' espitxa an es punt a on	havia topada	aquella pastorella tan galanxona . Volgué la bona sort que la hi trobàs , li dóna
1715	davant cal rei i què me 'n direu ? Ell hi afina aquella mateixa jaieta que	havia topada	com duia ses figures an el rei . S' hi acostà i li diu : — Bon
1716	pasturar ses euveies per allà on el rei te topà ses tres vegades que t'	ha topada	. No hi torns pus mai , per allà , ni amb euveies ni sense euveies . — Estigau
1717	mitja de Na Francineta . Si sa del rei era sa mateixa mitja que Na Francineta	havia tornada	tirar a la reina véia . — Tu ets sa que jo cerc — s' exclamà tot
1718	'n . Seguí sant Pere dient es parenostros ben petit ben petit ; però al punt ja	hagué tornada	alsar la veu . I es padrí , com el torna sentir , se fa curt de
1719	poria esser , fins que s' enverga una castanya an es front , cridant : — Bono ! Ja	hauré tornada	perdre sa missa ! El rei me mata ! Avui sí que no me n' escap !
1720	i no se 'n poria avenir ni hi poria donar volta , que el rei l'	hagués tornada	a escometre i li hagués moguda conversa d' aquella manera . Ho conta a ses
1721	'es favor gros que li feia , li promet que abans d'es mig any li	hauria tornada	sa cantitat , s' esquitxa a comprar es carregament de sa barca , que la posà
1722	el rei tornà de la guerra i , com veu s' endemesa que sa mare li	havia tornada	fer de tirar es fruit de benedició de Na Catalineta , no en taïà pus :
1723	reinat , tota sa gent grossa , a dinar per donar sa corona an es qui li	havien tornada	sa salut , que ja la tenia per perduda . Es dia senyalat compareixen a dinar
1724	: — No la m' ha feta mon pare que no la m' haja pensada ! Ja m'	ha tornada	deixar , per impugnes de sa madastra ! Però , si Déu ho vol , no en sortiran
1725	què li passava . Llavò s' exclama : — Mal llamp sa fia del rei ! Ell la m'	ha tornada	fer ! Però més me 'n meresc , per bèstia , per ase ! Com prou noms , tots
1726	: — Vénc a donar -los les gràcies per aquests ramells que m' han enviats , que m'	han tornada	sa salut . Que Déu les ho pac així com jo malavetjaré agrair -los -ho !
1727	que t' hi camparàs malament , si no m' obris ! No hi ha remei ! La m'	has tornada	fer ! Massa se veu que te 'n serveixs , d' haver viscut set anys de
1728	vengués . Se féu es sol alt , i sa dimoniera que no compareixia . — Ja la m'	haurà tornada	fer ! — diu ell , tot enforiat — . A mi no em falten a la paraula d'
1729	ben fondo i esglaiós : — Sou vós , oh germanet ! — va dir aquella dona — , que m'	heu tornada	sa vida ? No és ver que ho sou , vós ? — Jo — diu es patró Pere —
1730	, amollant un raig de flastomies : — Ja és es dimoni de sa jaia que la mos	ha tornada	fer ! No hi ha remei ! Som unes bèsties de quatre potes , que només mos
1731	dur sa caldera per coure es camaiots , que la mos manllavaren , i no la mos	han tornada	. Se n' hi va , la hi donen , i diu s' aliardo : — Sa madona m'
1732	bon tros . — I per què heu pegat a vòstron fill ? — li demana el rei . — Perquè	ha tornada	una mala resposta a mun pare — contesta aquell sense moure -se de sa foganya . —
1733	a la mare priora un sarronet de dobles de vint per lo bé que li	havien tractada	sa seva dona , sa patrona Magdalena , i amb aquesta se 'n torna a la
1734	pare amb un plors desfet l' havia duita an es gigant , i es gigant l'	havia traginada	an aquella torre . Llavò sí que s' hi posà , amb sos cabeis drets , En
1735	manades fetes ; però l' amo li diu : — Mira , sa terra amb totes ses millores l'	he traspasada	a sa madona , que diu que se posa en es meu lloc . Per lo
1736	poria esser aquell jove tan abrinat i tan mal de bolcar i d' ont devia	haver treta	aquella mica de cavall tan el dimoni per agontar ses tesses an es seu ,
1737	Com aquella al·lota sentí aqueixes comandacions , si l' haguessen sainada , no n' hi	haguessen treta	gota . Tremolava com una fuia de poll , no sabia què li passava . A la
1738	dins es cap li romangué , i encara la hi deu dur si no la hi	han treta	. En Joanet deia ver : li havia succeït aqueix pas . Sa maneta de plata li
1739	trastornat , que no cernia de son sedàs i que si l' haguessen sainat , no hi	haurien treta	gota . Figurau que havien tretes sorts sobre quina joveneta havien d' entregar an e
1740	sortida ! — diu es senyor , ben mostii , i que si l' haguessen sainat no n' hi	haurien treta	gota . — Estam perduts ! — pensava entre si mateix — . No tri cap coça ! Així com
1741	sementer , va romandre amb sos cabeis drets , que si l' haguessen sainat no n' hi	haurien treta	gota . Com si hagués tengut foc dins ses sabates , se 'n va a menar
1742	' ametlers joves i de pals , quedà de pedra . Si l' haguessen sainat , no n' hi	haurien treta	gota . Aquelles fisconades d' En Bernat eren pitjors que galtades per ell . Sa rabi
1743	li tragués sa butza , perquè ha dit que l' embarassava massa per córrer . La hi	he treta	; i en lloc de caure ell i sa butza en terra , només és caiguda
1744	de pa a la princesa i aquella gran traïdora diu an el rei : — Aquesta l'	ha treta	En Ferrandí : ara n' has de treure una tu , si vols que mos casem .
1745	vas a mon pare i li entregues sa tumbaga . No li dius que jo l'	haja treta	, i ell te dirà : " Oh valent jove , no hi ha homo per tu ! Te
1746	i allà , davant tohom , li diu : — Aquesta dona que tens amb tu , d' on l'	has treta	? Aquí aquell general roman sense polsos , torna de mil colors . A la fi obri
1747	, primer tu mos has de dir com és que la tens i d' on l'	has treta	. Aquelles paraules d' es senyor caigueren molt endins an En Gregori , i no ho
1748	lo que va esser bo . El rei , tot cremat de veure que En Bernadet l'	havia treta	llarga , i ben convençut de que era Na Fadeta qui li havia aidat , va
1749	de darrere ! I què és estat això que m' hi han posat ? — Lo que li	ha treta	s' espina ! — diu En Guinyot — . Això no té cap importància ! Es metges d' aquí
1750	duia un braguer de molt d' embalum , he provat de monyir -la i encara li	he treta	llet de ses mamelles . Aquí En Joanet se treu s' ampolleta d' aigo de

1751	cavallet , que és una ànima encantada que mu mare me deixà : ell és qui m'	ha treta	d' un sens fi de perills que he correguts . Ara tu digue -hi sa
1752	una casta d' endevinaia que no sé d' ont la t' has treta ! ... — La m'	haja treta	d' ont la m' haja treta , ha bastat per capturar sa seua fia . És
1753	sé d' ont la t' has treta ! ... — La m' haja treta d' ont la m'	haja treta	, ha bastat per capturar sa seua fia . És així o no és així ? — És
1754	reparar que cada una d' elles duia unes lletres que deien : — Oh , tu que m'	has treta	d' es pou ! En veure 't apurat , obri 'm i demana 'm una cosa ,
1755	això que m' heu fet i amb sos rosaris que heu passats per mi , m'	heu treta	de dins ses ungles d' aquells llucifers i m' heu feta cobrar ! Que Déu
1756	pogueu imaginar : no era miradora . An En Lau i an En Sion no los n'	haurien treta	gota : n' estaven empegueïts , d' haver de presentar tal feristea . Si ho presentare
1757	olant com una fuia de poll , esblanqueïts , que si los haguessen sainats , no los n'	haurien treta	gota : semblaven uns sentenciats . An el rei i a tota la Cort i a
1758	a la fi , girant -se an aquella al-lotona , va dir : — Però bé , d' on	has treta	aquesta al-lotona ? Com així la tenies dins sa torre de més enllà ? Com
1759	lots , me sembla que és una cosa clara que aquest homo amb aqueixa dinada que	ha treta	per tothom és es qui ha guanyada s' acció . Cap n' hi ha hagut
1760	cap a res , com si fos tornat boig : se mirava un cop aquella dona que	havian treta	d' aquella paret i un cop es tres infants , tots tres amb s' estel
1761	clau damunt i just ella ha d' obrir . Reparau ara aqueixa escudella d' aigo que	heu treta	què és tornada . La se miren es tres germans i aquella aigo va esser
1762	' olla un sorell d' un forc que li penjava d' es nas , i llavò s'	ha treta	una sabata xoquí , i m' embotona amb sa mà esquerra per sa pitera , i
1763	princesa . — Què ha fet ? — diu el rei . — Jo l' hi diré — diu es criat — , S'	ha treta	una floreta blanca i ja és estat partit a passar -la i a passar -
1764	que En Manent li presentava i va veure que era sa mateixa que ella s'	havia treta	i l' havia deixada caure quan la pujaven de dins es pou es missatges
1765	bà de veure que tota aquella contarella tan llargaruda i desbaratada , En Pere la s'	havia treta	d' es cap per riure -se d' es sant i ses xeremies . Li feren
1766	som vengut , no ho sabrà . — Si amb tot endevines tant com amb aquesta que t'	has treta	— diu el rei — , seràs tot un endevinator . Vaia , veïam , explica 't . — Se conté
1767	? — Sí , però també és una casta d' endevinaia que no sé d' ont la t'	has treta	! ... — La m' haja treta d' ont la m' haja treta , ha bastat per capturar
1768	an En Bernadet i li diu , presentant -li sa tumbaga : — Ho veus , com la t'	he treta	i me som tornada confegir lo mateix que abans ? És gens coneixedor que m'
1769	' es lleó ; tu em trobares sa pinta d' or i s' anell de diamants ; tu	has treta	sa fornada de pa de xeixa sense pala . Aquesta serà sa fornada de noces .
1770	jo i tu . Mentres En Taia-pins s' hi abordava , es frare ja se va	haver treta	una sabata xoquí , amb sa mà esquerra agafa En Taia-Pins p' es solapat ,
1771	va dir : — No res , tots tres casau -vos amb ses nostres tres fies . En Bernat	ha triada	Na Catalina Aina , idò voltros dos triau sa que volgueu de ses altres dues .
1772	perquè ell mateix , per amistat , havia oferida a mon pare s' al-lota que ell	havia triada	i que tant li agradava per casar -se . Allò començà a roegar -li es
1773	cap mai : ni n' hi ha una altra en tot lo món ... — I no l'	ha triada	, senyor rei ? — demana es fustet . — Ell no he tengut temps ! Tot d' una que
1774	ia més anit que ahir ! Oh quina guapesa , quina gràcia , quina galania ! — I no l'	ha triada	, senyor rei ? — No me 'n parls , que mos és tornada fogir ! I per més
1775	que no teníem altre fii ni fia més que En Miquel i que ell l'	havia triada	per esposa . Respectem sa voluntat d' es nostro fió ! — Això és lo que mos
1776	havia tenguda tanta de mereixera , que el Bon Jesús entre tots ets altres animals l'	havia triada	a ella perquè l' encaletís amb sos alens dins sa coveta . I s' arribà
1777	' es pom . Es frare féu una bona mala cara , com va veure que En Manent	havia triada	sa roveiada . — En voler — diu En Manent . — Idò en voler — diu es frare , agafa
1778	deixada . I es fii major , En Pere , de d' allà cap a la cort que	havia triada	. Hi arriba , s' hi presenta i me troba el rei assegut an es trono
1779	Pau també alça es cap i ja li ha estret cap a la cort que	havia triada	. Hi arriba i m' hi troba el rei assegut an es trono i enrevoltat
1780	que va fer amb ses endevinaies ? Ja li ha estret cap a la cort que	havia triada	. Hi arriba i hi troba el rei dins una gran sala , assegut an es
1781	enfis de res mai ... Ara bé , allà on es nostro fió , que Déu tenga , t'	havia triada	per esposa seua , noltros hem cregut que mos pertocava triar -te per fia nostra ,
1782	, fins que a la fi se pega un gran esclafit an es front , dient : — Ara	he trobada	sa gran idea ! És ben segur que l' he trobada ! Dins uns quants dies
1783	de tot i sarau per llarg . El senyor comte llavò contà a sa pobileta com	havia trobada	sa contestació a ses tres endevinaies , que era estat aquell dintre d' al-lotó
1784	degué romandre , ben agraïda , que no sabia què li passava ; se 'n feia creus , d'	haver trobada	una ànima tan bona i generosa . Amb això En Joanet , mentres ella se desfeia
1785	ventura , però jo vos promet com som Bernat que no m' oblidaré de vós . En	haver trobada	sa ventura , jo vendré siga allà on siga a fer -vos -ne part . — Sí —
1786	què era allò . Com es gigant va veure que en tot es casal no hi	havia trobada	ànima vivent amagada enlloc , ni hi veia lluir negú més que sa fadrineta , de
1787	a ses tres endevinaies , que era estat aquell dintre d' al-lotó que la hi	havia trobada	, i que era un al-lotó així i així , per lo qual trobava que
1788	perdre , fa cent anys , dins aquesta mar ; i que , si es vespre no la hi	he trobada	, de mi en faran quatre corters . — D' això estàs embarassat ? — diu ella — . Espe
1789	trossos , i trossos quedaren dins una bassa de sang , negra i que alsava fumet . Ja	havia trobada	sabata de son peu el rei d' es Castell d' iràs i no tornaràs .
1790	damunt i de d' allà cap a cal rei . El rei ja tenia alegria : ja	havia trobada	s' Hermosura del món . Arribaren , se varen casar , se feren unes noces de pinyol
1791	i se n' anà cap dret a sa mare i li diu : — Ma mare ! Ja	he trobada	una al-lota que m' agrada per casar -m' hi . — Tanmateix ? — diu sa mare — .
1792	amb sa dona . La t' han presa ? Idò l' has de cercar fins que l'	hages trobada	! — Idò bono — diu En Joanet — , a vós venia jo , oh ermità de Déu ! , a
1793	nobles de la seua cort a cercar -la per tots es vents , fins que l'	haguessen trobada	, i else va fer aquest pla davant davant : — No heu de dir a les
1794	ferm d' ella que no fos sa qui aconsellava En Joanet , encara que no l'	hagués trobada	amb sa fusta en ses mans . Per això ell , aquell vespre , cada instant la
1795	aquella fadrineta i que no s' aturaria de trescar món fins i tant que l'	hagués trobada	. Se féu apareïar un cavall de primera i manà que li fessen tres pans .
1796	ure una ànima ni afinà rastre de res . — Sobretot — diu ell — , trescaré fins que l'	haia trobada	. Si no la trob , trescaré fins que caiga mort . I ja fonc partit , tresca
1797	' anar -me 'n a cercar sa meua dona i de cercar -la fins que l'	haja trobada	! — diu En Joanet . — I quin cabal tens tu per anar -te -n' hi ? — diu

1798	, cerca qui cerca pertot sa meua dona , ben resolt a cercar -la fins que l'	haja trobada	. — Trob que fas molt bé , oh jovenet ! — diu s' ermità — . Qui és casat , que
1799	d' anar -me 'n a cercar sa meua dona , i no tornaré que no l'	haja trobada	viva o morta . — Molt ben pensat ! — diu el rei — . Però has de demanar què
1800	rei — . Que me n' anirà a cercar -la , i no m' aturaré que no l'	haja trobada	. — Això sí que és un desbarat ! — diu la reina veia — . A on s' és
1801	. Troben una dreuera , i En Panel·lo diu : — Que no l' hem de pendre ? L'	han trobada	no fa gaire , i avencen una cosa grossa . En Toniell-lo aquí s' atura ,
1802	. — Què he de venir ! — diu ell — . Ben de ple vénc jo ! — Què vol dir ? L'	has trobada	, a l' amor de les tres taronges ? — L' he trobada i la duc . — I
1803	— Re-cent mil carretades de senaies de senaions de nius ! — diu En Bernat — . Ara l'	haurém trobada	, a sa llenya torta que l' amo vol ! Sí que ho són , ben tortes ,
1804	Joanet , havia feta sa promesa de cercar aquella dona seua fins i tant que l'	hauria trobada	, costàs lo que costàs . — Trob — va dir s' ermità — que es teus pensaments són
1805	una banda i no hi és estada . Vine demà horabaixa i segur segur ja l'	hauré trobada	. Sa gran pòlissa era que en volia fer fer una just sa d'En
1806	era precis anar a trescar món per trobar sa seua ventura que encara no l'	havia trobada	així com ell la volia . Se despedeix d' ells , se 'n munta dalt es
1807	, a tota aquella enciamada ! , i encara se 'n llepava es morros de bona que l'	havia trobada	. — Sobretot — arriba a dir es gigant — . Grossa és sa teua habilitat , tan grossa
1808	filoa d' or a sa carrera , just devora s' aigo . Si hermosa i gentil l'	havia trobada	s' altre pic , molt més la hi trobà ara . Tal fonc es seu astorament
1809	ell . Ella envià a demanar sa bruixa i li donaren per notícia que no l'	havien trobada	a ca seua , que estava tancat i que es veinats deien que feia dies
1810	va prendre ? — diu es comte a la fi . — Cap an es mateix bosc aont l'	havies trobada	— diu sa mare . — Idò me 'n vaig ara mateix i no tornaré que no
1811	a on se n' anà Na Rosa ? — Cap an aquell bosc a on tu l'	havies trobada	feta benes ! — diu la reina véia . — Idò allà me 'n vaig ! — diu el rei — .
1812	an es front , dient : — Ara he trobada sa gran idea ! És ben segur que l'	he trobada	! Dins uns quants dies se posa a anar trista i trista davant es gigant ;
1813	posau -me bé aquesta cara , si no voleu que sa por me mat ! Ara l'	he trobada	, a sa por que cercava ! Ara veig què és por ! Ara veig què és
1814	jo ! — Què vol dir ? L' has trobada , a l' amor de les tres taronges ? — L'	he trobada	i la duc . — I aont és ? — An es pou d' aquí baix , que mos
1815	mort , cerca qui cerca i demana qui demana a tothom que he vist : no l'	he trobada	, an aquesta pècora de flor , ni noves . I tu què has fet , Bernadet ? — Jo —
1816	flor , ni noves . I tu què has fet , Bernadet ? — Jo — diu s' al·lot — l'	he trobada	, gràcies a Déu , i la duc . — Què me dius ? I tu la dus ? Veam -
1817	una desgràcia amb sa bóta encetada . Com som anada a treure vi per dinar , l'	he trobada	que hi feia un ratjolinoi ben rabent . Tenia un foradí , no sé com pècora .
1818	ja són partits cap a cal rei , moguent un escàndol de crits , dient : — Ja l'	hem trobada	! S' aigo de la Bella Font ! Velataquí dins aquest botilet ! Se 'n van an
1819	la trobam , an aqueixa llàntia véia que deis , i tornau damunt migdia ; i si l'	hem trobada	, farem es barat ; i si no , no el farem . — Bé ha parlat Vossa Altesa ! —
1820	' animal el s' envia . — Ara — los diu — tornau -la -vos -ne allà mateix ont l'	heu trobada	; i no tenguem ànsia de res : tot s' arretglarà . Sol sortint , En Pere demana
1821	que ningú la sap : a voltros vos toca anar -la a cercar fins que l'	hàgeu trobada	. Es qui la 'm duga , aquell tendrà sa corona , en morir -me jo . Es
1822	ros no sabem ! — diuen aquelles dues . — Idò cercau — diu sa senyora — fins que l'	hàgeu trobada	. I aquelles criades cerca qui cerca , però tot va esser debades ; enlloc enlloc la
1823	patró , qui , com se despertà i sa dona li mostrava la bona roba que li	havia trobada	per camies , li demana : — I què te n' han deixat pagar ? — Veiam si ho
1824	, si no compareixerà fins es darrer dia ! Ara ho veurem , quina casta d' al·lota	haurà trobada	! Quina casta d' al·lota mos menarà ! En Bernadet , com En Lau i En
1825	bono ! — diu ella — . Com es meu fii no havia de veure sa manganeta , si m'	hagués trobada	aixecada i sense cap senya de mal ? Què li havia de dir jo després
1826	tumbaga que duia a un dit . Cerca -la 'm . Si es vespre no la m'	has trobada	, de tu en faran quatre corters . El rei se 'n va ; i En Bernadet ,
1827	bones revinglades per donar -li entenent que encara tenia es mateix mal ambe què m'	havia trobada	quan el vaig enviar a dur s' ampolleta d' aigo de sa font de
1828	! Què me 'n direu ? El com foren an Es Collet , just allà on es matí	havien trobada	Na Porquera i havien tastades aquelles figues i aquells brots d' aufabeguera , el se
1829	tiren aquelles comandacions , pensaren ells amb ells : — Cerca por i diu que no n'	ha trobada	? Quin deu esser ell , si noltros no n' hi hem feta ? Donem -ho a
1830	: — Aquest cuiner se veu que s' és descuidat de posar -hi sal o no n'	ha trobada	per posar -n' hi . I que no vos recorda d' aquella germana petita que
1831	al·lota que m' umpla es cor ? — I en tot es nostro reinat no n'	has trobada	una que és una que t' agradi ? — deia el rei . — Cap n' he trobada —
1832	' anar -me 'n a trescar món , i no m' he d' aturar fins que n'	hauré trobada	poca o molta . — Però , fii meu ! — deia sa mare — . Que ets tornat loco ? Qui
1833	' he trobades tota una cateifa que li guanyen de molt en bamboleria : però cap n'	havia trobada	de tan bamba com aquesta senyora vostra . Així és que ja no vui cercar
1834	n' has trobada una que és una que t' agradi ? — deia el rei . — Cap n'	he trobada	— diu En Bernadet — . De manera que havia pensat d' anar a fora reine , veiam
1835	Bernat — . Què tal , l' amo ? Que no estau trempadet ? Molt m' ha costat , però n'	he trobada	, de llenya dreta , i ben dreta que és ! Veniu , la vos mirareu , meiam si
1836	toc a's mig d'es front , i bota d'es llit , clamant : — Ara n'	he trobada	una , que serà el dimoni si la 'm fa ! Se 'n va a cridar -
1837	de calç que duia dins sa taleca , i fa com que aixicar -la . — Ara n'	he trobada	una de bona — diu ell . Pega un parei d' engronsades per donar -li més
1838	eia tres , tornaren tots mans buides , mostiis , morts de potoiar . — I cap cap n'	heu trobada	? — diu el rei . — Cap — digueren ells . — Idò a veure com mos ne desfeim , d'
1839	. I necessites sobre -ho precis precis ? — Que no poré estar ni sossegar , que no	haja trobada	aquesta amor . — Idò , en no esser que ho sàpia es meu homo , que és
1840	fins i tant que sia casada . S' enamorat , que era un poc carabassenc i no	havia trobada	cap altra al·lota que el volgués , amb s' esperança de que Na Catalinota
1841	, Joanet , no em fitoris pus ! Torna per amor de Déu an aquella paret a on	has trobada	sa bossa , i hi trobaràs un canyemet que en dir -li " Treu del menjar
1842	, sa pobra viuda se 'n va amb Na Catalineta an aquell punt mateix a on	havien trobada	aquella girgolassa . Hi troben es gigant , i s' enfonya amb Na Catalineta dins es
1843	s' espitxa an aquell bosc i tot dret cap an aquella soca devora la qual	havia trobada	aquella al·lota feta bocins , i allà cerca qui cerca aquell tros de braç
1844	per dins s' aigo fins arribar an es fons , i ho rastretjaré tot fins que	haja trobada	sa tumbaga . Quan En Bernadet sent això , sentí ses ales d'es cor que

1845	i veritat : que es qui m' ha tirada aquesta fletxa no tenga conhort fins que	haja trobada	s' Hermosura del món . El rei tot d' una se posà trist i funest
1846	polissona , gran golafre ? Era tan bo es peix d'En Camunyes com aquesta carn que	has trobada	aquí davall ? Ja hi tornaràs un altre pic a envestir una titina que s'
1847	dobles de vint en peça , i roman esglaiat . — I dius ver — s' exclama ell — , que	has trobada	tota una olla plena d' aqueixes rotlanetes ? — Passa de ver ! — diu sa bamba . —
1848	a tots es ports de mar que toparien , cerca qui cerca pertot arreu fins que	hauria trobada	aquella gran pitxorina de pobileta , perquè li complís sa paraula de casament que li
1849	ses anques d'es cavall , tot d' una se cregueren que seria sa dona que	havia trobada	, i cobraren coratge perquè else semblà que no era més garrida que Na Biatriu
1850	a arraconar -se de s' aigo a una cova de ses penyes de mar , que	havien trobada	damunt s' arena una fadrineta sa cosa més garrida del món , plora qui plora ,
1851	ot i , mira qui mira , guipa aquella oreieta en terra . — Oh , quina girgoleta que	he trobada	! — diu ell . I ja l' ha agafada i estira qui estira . Aquella doneta al
1852	s' aferra per ell plorant d' alegria . — No ploreu ! — diu ell — . Sa ventura que	he trobada	no és gaire : nou sous , pero són uns nou sous que he comprat tot
1853	ventura et poré treure de dins es fang . — Què he de tenir ? — diu ell — . Que	he trobada	una al-lota , sa cosa més guapa i agradosa que ningú mai haja vista .
1854	una creu ! Lo que sí que les vos barataria amb una olla de ferrussos que	he trobada	an es cul de sa foganya ! — Una olla de ferrussos ? — s' exclama s' oller — .
1855	lambre . — Jes ! — diu ell — , una espasa ! ... Ja és s' espasa d' aquella beina que	he trobada	! Ja vui jo anar a aixecar -la , i les tendré totes dues . Lo que
1856	, que jo n' he de veure la fi , de tot això ! Ses dues vegades que	hem trobada	aqueixa Catalineta és estat decapvespre ; idò bé , d' avui endavant cada dia , en ha
1857	, un pur desaire me 'n duria a l' altre món . — En nom de Déu que	hem trobada	una cosa que t' ha agradat ! — diu son pare — . Sobretot , ara mateix pots pendre
1858	sarau per llarg , i tothom ben content de veure que a la fi el rei	havia trobada	s' al-lota que volia per casar -se . I el rei i Na Catalineta
1859	lles casetes blanques ells dos tots solets ; i que s' altre vespre , com se retirà ,	havia trobada	sa mare d' aquella manera i era partit a l' acte a cercar -li
1860	ses dues germanes seues . Camina caminaràs , sa fa migdia , se fa horabaixa , sense	haver trobada	sa casa d' aquella madona que les donava que filar ni haver trobat negú
1861	cal rei ! — diu el rei mateix — . I el rei som jo , que , caçant caçant , t'	he trobada	feta bocins baix de sa soca d' un abre . He posats es bocins dins
1862	duré plena . — I que saps a on és aquesta font ? — diu ella . — Així com vos	he trobada	a vós — diu ell — , la trobaré a ella . La princesa li dóna una ampolleta ,
1863	, i que saps quin riu és aquest ? Jo mateixa no ho sé . — Així com vos	he trobada	a vós i sa font de la Bona Salut trobaré s' anell , si Déu
1864	li servia més que per arruixar -se ses mosques ? — Sobretot — diu es frare — , m'	heu tudada	sa bístia , i la m' haureu de fer bona . — Ja hi anau , errat ! — diu
1865	-la d' aquell oli de cap a peus . Què me 'n direu ? Ell com l'	hagueren untada	ben untada de cap a peus , zas ! , cop en sec torna de carn i
1866	, i los devien sentir d' un quart lluny . Quan va sebre que era que li	havien untada	s' escala de sabó , digué : — No pot esser ningú més que sa gran polissona
1867	pagar es llait de cas potecari i es metge . Què me 'n direu ? Ell com	hagueren venuda	sa darrera cortera , sa dona se posa bona , sense sebre com ni com no . —
1868	, no he mancabat en res ni per res ; això d' anar mal vestit i d'	haver venuda	sa possessió és estat una cosa composta , fingida , perquè volia veure si tu i
1869	, com sabeu , lo que més aprecien ses al-lotes , la s' ha taiada i l'	ha venuda	: uns cabeis rossos que li arribaven part davall es genoís . L' ha venuda per
1870	i l' ha venuda : uns cabeis rossos que li arribaven part davall es genoís . L'	ha venuda	per donar menjar a sa mare ! Com es patró sent això romangué cop en
1871	. — I què n' has fet ? — diu es batle . — L' he venuda — diu En Salom . — L'	has venuda	! — diu Es batle . — Idò , què l' havia de fer ? — diu En Salom . — I an-
1872	batle . — Idò , què l' havia de fer ? — diu En Salom . — I an-a qui l'	has venuda	? — diu es batle . — Quan la me 'n duia — diu En Salom — , he trobat el
1873	té dobbers , i té sa guarda ? Li vendré sa guarda , i així cobrarem . — I l'	has venuda	? — digué l' amo , tot trastornat . — Com dos i dos fan quatre . Com l' amo
1874	. — Ni d' un bon tros ! — diu ell . — I sa vaca ? — diu sa mare — . Que l'	has venuda	o la t' han presa ? — L' he venuda — diu ell . — I la t' han
1875	, i la hi cobraré ! — diu ell , més de mig cremat . — I an-a qui l'	has venuda	? — diu sa mare . — A tres homos — diu ell — , i sé a on estan per
1876	no la tenc — diu En Salom . — I què n' has fet ? — diu es batle . — L'	he venuda	— diu En Salom . — L' has venuda ! — diu Es batle . — Idò , què l' havia de
1877	cap a ca seua . — I sa roba ? — diu sa mare . — Sa roba ? — diu ell — . L'	he venuda	. Que no m' hi havíeu enviat ? — Prou que sí — diu sa mare — . Però , i
1878	mare — . Però , i es dobbers ? — No en duc cap — diu En Pere — . És que l'	he venuda	a un subjecte que he vist dins l' església , i que vos assegure que
1879	sa vaca ? — diu sa mare — . Que l' has venuda o la t' han presa ? — L'	he venuda	— diu ell . — I la t' han pagada ? — diu sa mare . — La m' han de
1880	s' ha dit . Arriba a ca seua , i invest Na Joana amb aquesta : — Ja l'	he venuda	ja ! I ben aviat que l' he venuda ! — I es doblers aont són ? — Quins
1881	invest Na Joana amb aquesta : — Ja l' he venuda ja ! I ben aviat que l'	he venuda	! — I es doblers aont són ? — Quins doblers ? — Es que t' han donats de sa
1882	posar miques ! — Mira — va dir an En Pere — , ja he vist aquell subjecte que li	has venuda	sa roba , i ja he cobrat . — Bé mos va ! — diu En Pere . I ja
1883	sé a on estan per anar -hi a cobrar . Sa mare comença a esqueinar perquè	havia venuda	sa vaca a espera , fins que En Pere arriba a dir : — Ma mare , feis -
1884	— Què me dius ! — Lu que sents . Sobretot , i que el cuneixeries an aquest que t'	ha venuda	sa roba ? — No l' he de cunèixer ! Més que es mal temps . — ' Dò anem -
1885	Na Joana . I ja és partida a enllestir coses i a fer sa trosselleta . Allà	hauríeu vista	una dona trompitjar i fer -ho de tot , i ses altres dues germanes seues
1886	énguen soperes , palanganes , plats fondos i plans de totes mides i traces ! I allà	hauríeu vista	tota aquella tracalada d' homonets i donetes de colzada trompitjar , cuidant a estel
1887	' aborda amb una olleta an es braguer de la groviera i muny qui muny . Allà	hauríeu vista	ratjar llet fumetjant d' aquelles mamelles . A sa bataiada que feia deu , pega bot
1888	crec que a l' acte comparegué tot aquell bon concert damunt sa taula . I allà	hauríeu vista	fer sa viona a tota aquella gent . No recordaven esser -s' hi vists mai ,
1889	, es qui pertocava , i li va venir clavat una cosa de no dir . I allà	hauríeu vista	una al-lota gojosa i xerevel-la amb aquells vestidets que havia fets a
1890	i llavé es setembre , i s' octubre que no se féu esperar gaire . I allà	hauríeu vista	N' Aineta coir i aplegar cireretes de bon pastor , arbo- ces , nous , aglans , murto
1891	s' endiumenja tan bé com sap , i cap a ca s' al-lota ! I allà	hauríeu vista	una bona arribada que li feren mare i fia ! I entraren amb olivetes tot

1892	que eren de s' altra cama de sa vaca que li havien pagada , i allà	hauríeu vista	una dona xerevel·la i fer mil moixonies an En Pere , i tots dos
1893	anà dins sa butzota d'es gigant . En Joanet per un foradí de sa barraca	havia vista	tota la feta i no s' aturava de dir : — No hi ha remei ! Aqueixs
1894	vista cap mai que li arribàs , en garridesa , vivor i galanxonia ? — Què havia d'	haver vista	! — diu En Bernat — . Mir -se si m' agrada que , si no me puc casar
1895	' or . Oh quina fadrineta més garrida i galanxona que era aquella ! Què n' havia d'	haver vista	cap mai , En Bernat , que li arribàs ni de cent llogos a bellesa , gràcia
1896	! no pot esser ! Mentres deia això , li ve a la memòria que aquell mateix dematí	havia vista	a l' església aquella figura de sant Sebastià , i va pensar : — Ja serà a
1897	la reina . — Què he de menar ? Ja los tenia , i assetsuaixí m' han desaparegut .	He vista	una sitja de carbó dins un auzinar , som anat a demanar an es carboneret
1898	de menar ! — diu ell — . Ja los tornava tenir , i cop en sec m' han desaparegut .	He vista	una guarda d' euveies , es pastor i es ca ; m' hi acost , i deman
1899	arribaren a confessar que ell no era nat en aquella casa , sinó que un dia	havien vista	una caixeta que es riu duia , aplegaren aquella caixeta ; i , com l' obriren , hi
1900	aquí amb tant de cantar ? Què tenc en es fus de tanta cantoria com Déu	ha vista	? I , sobretot , cantar tot sol així mateix és massa trist . Tenc totes ses cireres
1901	, xecalines i cucaveles . — Uei ! — diu En Bernat — . Què tanta de juguera com Déu	ha vista	? Espassau -la -vos fent aqueixa tasca que vos espera , grans belitres ! Hala a fer
1902	filant hi faça senyal , a tant de bri i a tanta d' estopa com Déu	ha vista	? Ai mesquina de mi ! Què dirà s' homo , en tornar , com veurà que casi
1903	temps , ja ! I que no dus cap arma ? — Cap n' he mester ! — diu ell — . En	haver vista	sa por , ja puc girar en voler . — Ai de bo ! — diuen ells — . Ell pentura
1904	. En trauran més dobbers que no voldran . Ell , si va a dir ver , no en '	via vista	cap mai , d' al·lota més prendidora ! En aquest entremig tornen sentir una veu
1905	lo dia , amb una fam que m' alçava i amb una set que m' encenia .	He vista	aquesta murtera , i he cregut que tampoc l' amo , fos es qui fos , no
1906	rei — i m' és vengut de nou afinar aquí aquesta caseta , que mai la hi	havia vista	, i això que anys enrere jo hi venia molt a caçar , per aqueixs paratges .
1907	, lo que havia sembrat En Tià se va esser fet tan bo , que no hi	havien vista	una anyada tan grossa mai ; i a lo que havien sembrat ets altres , no
1908	vista sa patrona Magdalena dins sa barca d'es patró Rafel ? — Sí que la hi	he vista	! — diu s' al·lotó . — Mira — diu es patró Pere — que això són coses massa
1909	criat d'En Bernat que li feia es llit i li arreglava sa cambra , i	havia vista	sa bossa , es garrotet i es joc de cartes que En Bernat guardava dins
1910	he deixat adormit damunt aquell portal ; i li diré que jo passava per allà i	he vista	sa bístia que li fogia , i que li he pitjat darrere per agafar -la -
1911	, que era sa mateixa Filet d' or , va dir an aquell homonet : — Bé , ara ja	heu vista	Na Catalineta . Ja sabeu que aquí està servida , guardada i regositjada com cap rein
1912	la hi tenia , a sa cara d' ase , sinó sa cara més garrida que jo	hagués vista	mai . Encara no fa vint-i-quatre hores que la hi tenia . És per
1913	etcisada , i se posa a dir : — Oh quina preciosidat i quina preciosidat ! Cap joia	havia vista	mai en el món que m' agradàs tant ! Aquesta joia ja no surt d'
1914	, me 'n podria dur sa joia que volgués . I bé he mirat , però cap joia	he vista	dins ca teua com tu ; cap n' he vista que m' agradàs tant . Per
1915	fada . En Bernadet cop en sec s' oblidà de Na Catalineta , com si no l'	hagués vista	mai ni sabés si era en el món . Arriba a ca seua . El rei
1916	... Ja no es recordava ni es recordà pus de Na Fadeta , com si no l'	hagués vista	ni sentida anomenar mai . Tot d' una que es criats tengueren enganxat , van a
1917	d' anys que no hi era estat , i fonc lo mateix que si no l'	hagués vista	mai . Oh , que li agradaren tants de pujols , muntanyoles i comellars , que com que
1918	veure . I així , si acàs no li fa , no se podrà dir que ningú l'	haja vista	. El rei hi va consentir . Se 'n van a sa porta de sa cambra ,
1919	braç , i amb ells , pata-plum , dins es pou ! Ja no en sortí ni l'	han vista	pus mai . Quan treuen aigo d' aquell pou , tan fondo i tan antic , que
1920	el rei crida En Joanet i ja li diu : — Escolta , i aquesta fadrineta tu l'	has vista	que fos de carn i os ? — Sí , senyor ! — diu En Joanet — . Com la vaig
1921	olissardo . Més se 'n mereixia . § 4 . Sa caseta de sant Vicenç a Valldemossa L'	haureu vista	, si sou estats mai an aqueixa vila . És una casa esbucada , damunt un pujolet
1922	enrengar la cosa i Na Catalineta també posà fil a l' agúia , i allà l'	hauríeu vista	traüllar i desteixinar -se i fer sa viona . Crida dues amigues seues de tota
1923	que poria aplegar . Si no trobava gent , s' abordava an es penyals , i allà l'	hauríeu vista	, rac-a-rac rac-a-rac , i vénga talabant i altre talabant . Sant Jordi
1924	. Li va semblar que allò seria sa fia major del rei , però com mai l'	havia vista	i no la coneixia , no estava segur de que ho fos , i primer se
1925	demana d' ella , i res ; a la fi un homo me va dir que l'	havia vista	parlar amb so patró Rafel sortint de l' església i un altre va dir
1926	. Se va presentar cop en sec dins sa seua memòria aquella fadrineta , així com l'	havia vista	sa primera vegada , filant amb una filoa d' or en es portal de ses
1927	gens aquella fadrinel·la tan polida ; però cap d' aquells pobres la coneixia ni l'	havia vista	mai . An En Joanet li comencen a venir tentacions de no donar pus pessetes
1928	. — Com és — li diu — que has demanat si sa mula era coixa , si no l'	havies vista	? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — . Perquè p'es camí havia reparades unes
1929	. — Com és — li diu — que has demanat si sa mula era curta , si no l'	havies vista	? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — . Perquè p'es camí havia reparat que
1930	sa viuda . — Idò , per acurçar raons — diu l' amo — , vos faç a sebre que l'	he vista	an es ball , i es seu aspecte i es seu ballar m' han agradat
1931	tocar i no obri ? — No hi ha d' esser ! — diu sa veinada — . Jo mateixa l'	he vista	com entrava avui dematí i que se tancava de part de dins . — I trobau
1932	ell — . Jo he vist aqueix caratge i aqueixa roba ! I a on és que l'	he vista	? A on és ? Sé cert que l' he vista ; però no puc fer cert
1933	! I a on és que l' he vista ? A on és ? Sé cert que l'	he vista	; però no puc fer cert a on ! Ets altres cossaris se miraven es capità ,
1934	deu esser bona a res a res , perquè lo que es diu noltros no l'	hem vista	lluir mai en tota aquesta casa ; i diu aqueix homo que , si la hi
1935	em salvada sa vostra fia . — Amb aquest mirai — diu En Miquel — , de Ca -liorna l'	hem vista	dins es llit a punt de morir . — Amb aquesta barca — diu En Pau — som
1936	una mula ? — Que era torta ? — diu en Pere . — Sí que ho era . Vol dir l'	heu vista	? — Jo tampoc no he dit tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via
1937	una mula ? — Que era coixa ? — diu en Pau . — Sí que ho és . Vol dir l'	heu vista	? — Jo tampoc no he dit tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via ,
1938	una mula ? — Que era curta ? — demana en Bernat . — Sí que ho és . Vol dir l'	heu vista	? — Jo tampoc no he dit tant . Aquell de sa mula seguí sa seua via ,

1939	per dins ses mates ! Bé el sent belar ; però encara és s' hora que li	haja vista	gens sa llana ! No i aquest bel és es seu net ! Que el conec
1940	lo que m' admir de vós que me demaneu una tal cosa , allà ont li	heu vista	fer sa fantasia de fer tornar aquells tres xigarrets vostros un pa , una fogassa
1941	. Si et toquen , no pensaràs pus en mi . Serà lo mateix que si no m'	haguesses vista	mai . — Si és així , no hages por ! — diu En Bernadet — . No hi haurà cap
1942	d'es pits . I amb sa mateixa seguida me fa amenaces de puny . Jo m'	he vista	la mort darrere s' oreia , i he dit : Si no ho don a ses
1943	que som sa teua dona ? Però què és això tanta de son com Déu mai	ha vista	... ? I tota sa nit li va fer aqueixa lletania , però el príncep Corb ben
1944	pobre dona no fas cas ... ? Però què és això tanta de son com Déu mai	ha vista	... ? I tota sa nit li fa sa mateixa lletania , però el príncep Corb ben
1945	— . Que he trobada una al·lota , sa cosa més guapa i agradosa que ningú mai	haja vista	. L' he demanada a son pare per casar : son pare m' ha donat es
1946	que cridava : — Qui em compra sa joia més preciosa que uis de persona nada mai	haja vista	? — Quina és ella ? Veiam -la ! — diu tot d' una En Joan plantant -se davant
1947	' esbenaran . En esser allà dins , veuràs aquell jardí , sa cosa més garrida que mai	hauràs vista	i sentiràs s' aucellet , sa cosa més delitosa que te pugues imaginar . Però alerta
1948	i ja l' escomet tot dient : — Germà , i com diantre gordau tants de conís ? Mai	havia vista	tanta de conida ! — És ver que n' hi ha moltets — diu En Joan — . I
1949	angueren tot estafaril·lats davant aquella meravella de garridesa i galanxonia : mai	havian vista	cap dona tan re-de-polida ! El rei mena la senyora princesa de ses
1950	ses d'es primer qui es present . — Les veu partir , a ses llebres ? — No n'	ha vista	partir cap mai que no l' haja assolida . — Vol dir també té bona embocada ? —
1951	mos surt ara aqueix — deien molts — amb sa pedra d' esclata-cor ? I qui n'	ha vista	mai ? I què la deu haver de reprémer ? I llavò un brot de murta
1952	caixa de bronzo an es fons de la mar ? Cap n' hi hagué que n'	hagués vista	cap mai , de caixa així . Amb això destrien un molar que se 'n venia
1953	ses mateixes de s' altre vespre , però encara més retudes i més carronyes . Allà n'	hauríeu vista	, de magror i de tastanetjadura i d' ombres mortes i potes rossegant i colls
1954	net . — Si m' agrada ? — diu En Joanet — . Massa que m' agrada . Sobretot , mai n'	havia vista	cap que m' agradàs tant . Pos messions que no n' hi ha altra en
1955	embadalit : — Sí que digué ver sa fadeta ! Aquesta cara és com el sol ! No n'	havia vista	cap mai ! Això és s' al·lota que jo cerc ! Aquesta m' umpl es
1956	balladores cent legos darrere . El rei estava tot feritlà , mirant -la -se . No n'	havia vista	cap mai que li agradàs tant , d' un bon tros . Tantes coses li venien
1957	veure -la tan garrida i ben taiada de tot es cos . — Cap — deia ell — n'	havia vista	mai , d' al·lota que m' agradàs tant , en no esser aquell dianxe de
1958	quedar astorat de lo hermosa que era i agraciada . Corria es setze anys . Ningú n'	havia vista	cap mai de més gentil . — Quina llàstima que no tenga braços ! — deien tots es
1959	meua ànima ! Saps que ho ets i que ho ets , de garrida ! Cap mai n'	havia vista	com tu ! I encara ho series més si tenies s' aigo ballant ! — S' aigo
1960	meua ànima ! Saps que ho ets i que ho ets , de garrida ! Cap mai n'	havia vista	com tu . I encara ho series més si tenies es canariet parlant ! En Miquelet
1961	poria avenir de s' hermosura i de sa galania d' aquella al·lota . No n'	havia vista	cap mai , ni creia possible que se 'n trobàs una altra que li arribàs
1962	corda , i me veuen pujar aquella al·lota tan guapa i tan guapa . No n'	havian vista	cap mai que li arribàs de cent llogos . Si agradava ben re-de-molt
1963	una ninona . Havia nom Catalineta , i tots es qui la coneixien deien que no n'	havian vista	cap mai de tan bona al·lota i tan guapa . I llavò que era
1964	encantadora . Vos assegure que la s' hi miraven , arreu , i tots deien que no n'	havian vista	cap mai de tan bella i gaiarda . El rei conta tot lo que hi
1965	porien avenir de sa gran gentilesa , gallardia i hermosura de Na Catalineta . No n'	havian vista	cap mai , d' al·lota tan garrida i ben taiada de pertot . Sa serpetota ,
1966	, i , com la veren , tots quedaren amb un peu alt . Tots deien que no n'	havian vista	cap mai de tan guapa , ni era possible que n' hi hagués una altra
1967	-te . I que no és ver que aqueixa al·lota t' agrada molt ? Tanmateix n'	haviés vista	cap mai que li arribàs , en garridesa , vivor i galanxonia ? — Què havia d' haver
1968	no vaig poder afinar bé de què era . Lo que puc dir que no n'	he vista	cap mai de tan preciosa i que també pareixia feta a posta p'es
1969	bé he mirat , però cap joia he vista dins ca teua com tu ; cap n'	he vista	que m' agradàs tant . Per això te n' he duit . Quan el rei la
1970	un que cridava : — Qui em compra sa joia més preciosa que uis de persona nada	hagen vista	? En Pau , com sent allò , ja ho crec , agafa aquell que cridava i li
1971	anys com un sol , sa cosa més garrida i robadora de cors que persones nades	hagen vista	mai . Son pare la té tan gelosa , que per deixar -la veure demana unes
1972	timada , aquesta flor ? — diu sa fada — . És sa cosa més preciosa que persones nades	hagen vista	mai baix de la capa de Déu ! Oh que hi escauria i que hi
1973	, i era s' al·lota més garrida i ben carada que uis de persones nades	haguessen vista	. Com estava a la flor del món , tengué sa desgràcia de perdre sa mare ,
1974	! Tenia raó el rei . Ho era sa dona més bella que uis de persones nades	haguessen vista	mai . — Jovenet , no em deixis ! — deia ella — . No em deixis , per amor de Déu !
1975	gojós i satisfet d' aquella reina jove , sa cosa més garrida que negú mai nat	hagués vista	, i llavò que pareixia que duia tanta o més bondat que garridesa i galanxonia .
1976	cos i sa més desxondida i avenguda d' enteniment i de cor que negú nat	havia vista	. Tot d' una que sap això , com si hagués tengut foc dins ses sabates ,
1977	any . Era com una santeta i sa cosa més garrida i aguda que uis nats	haguessen vista	. Sa mare li contava plorant que tenia set germanets i que s' eren fets
1978	s' aigo d'es botilet gran i torna s' al·lota més garrida que nengú	hagués vista	mai . Se posa es vestit d'es sol i tota empiulada i enllestida se
1979	on anava , perquè lo que ell deia : — He d' anar ben errat que jo no	haja vista	aquesta cara ; però ara no record a on ! Cop en sec s' enverga xisclat
1980	, per ses mates , per ses figueres de moro , que ses figues són malsanes si no	han vista	aigo . En general , tots ets arbres sauvatges amen ses saons d' agost . Es dies
1981	an es fondo de la mar , no sé es compte de llogos enfora . — I no	has vista	cap caixa de bronzo allà endins ? — diu s' ermitanet . — Hi he passada tota sa
1982	la fi es gigant s' acosta a s' hortolà i li diu : — Escoltau ! I no	hauríeu vista	una al·lota així i així que fogia amb un homo , i que són
1983	amb aquelles soques ; i ja l' ha escomès amb aquestes : — Escoltau germà ! , i no	hauríeu vista	capllevar per aquí una gran polissona , una gran dimoniera , un llamp d' al·lota
1984	rer , vora vora , riu avall . Troba una doneta véia i li diu : — Mala veiota , no	hauríeu vista	una guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m' ha presos ? — Sí
1985	vora vora , riu avall . Troba una altra doneta véia i li diu : — Mala veiota , no	hauríeu vista	una guinavetota , un garbellot i uns budellots que es riu m' ha presos ? — Sí

1987	un homo que havia perduda una mula i la cercava . — Germà — diu s' homo — , no	hauréu vista	una mula ? — Que era torta ? — diu en Pere . — Sí que ho era . Vol dir
1988	seguí sa seua via i al punt enquantra es germà segon . — Germà — li diu — , no	hauréu vista	una mula ? — Que era coixa ? — diu en Pau . — Sí que ho és . Vol dir
1989	seguí sa seua via , i al punt enquantra es germà darrer . — Germà — li diu — , no	hauréu vista	una mula ? — Que era curta ? — demana en Bernat . — Sí que ho és . Vol dir
1990	estar mal a pler ferm qualque estona . Un altre dia , un dematí , que encara no	havia vista	aixecada la reina , diu a una criada : — I la reina ? — Se renta es peus —
1991	el rei — . Sa qüestió és que en tots es dies de sa meua vida no	havia vista	cap al-lota que m' agradàs tant com tu ni d' un bon tros !
1992	aquella güieta i aquell anell que mos arrambà no componen res devora ell . Jo no	he vista	en tota la vida una cosa tan preciosa mai ! Que em tirin d' una
1993	ca meua , suposat de que fa vint anys que no hi som estat , i no	he vista	sa dona pus ni aquell infantó que vaig deixar . — Trob que has pensat bé —
1994	, que assetsuaxí s' obri una finestra , i guaita una fadrineta com un sol . Jo no	havia vista	una cara més guapa i més agradosa mai , ni crec que n' hi haja . —
1995	gigant ! Lo endemà dematí , sol sortint , ja li torna envellar per s' endret per on	haver vista	fogir sa fia del rei amb aquell altre que l' acompanyava . I vos assegur
1996	' escoltar -lo ben arreu , s' exclamà : — Per jo dir una paraula , necessit primer	ha vista	de prim compte sa malalta . — Bé parla el senyor doctor ! — diu el rei . L'
1997	' escometre En Pere i de fer -lo entrar ; i li diu , tot d' una que		sa peça : — Ja pots dir què en vols ! En Pere aquí li afina aquell
1998	m' han de tenir broidada dins tres mesos una bandera sa cosa més bufarella que	hagen vista	mai uis de persones nades ! — diu el rei — . Sa que traurà més bé aqueixa
1999	i va esser sa cosa més preciosa , més polida , més purificada i ben treta que	hagen vista	mai uis de persones nades . Tothom en romangué amb sos cabeis drets i embambat
2000	ver i veritat : que aquesta fadrineta torn sa més garrida i sa més fina que	hagen vista	mai . I Na Bigalot tornà a l' acte sa fadrineta més garrida i més
2001	ue tenia una fia que havia nom Joanota , sa més grossera , malfenta i gropelluda que	haguessen vista	mai , i an el mateix temps sa més entonada i sa més superbiosa que
2002	. I Na Bigalot tornà a l' acte sa fadrineta més garrida i més fina que	haguessen vista	mai . Sa tercera digué : — Per fat i fat que la mia mare m' ha
2003	al-lotella d' una quinzena d' anys , sa dona més garrida , gentil i galanxona que	hagués vista	mai . Era N' Aineta , que s' era feta com una dona , sa cosa més
2004	aquí ; i demà , sol sortint , cridarem es peixos , veiam si n' hi haurà cap que	haja vista	mai tal caixa i que la mos puga treure . En Tià romangué dins es
2005	! Quina cosa més de veure que hi destrii ! Una flor ... ! Sa flor més hermosa que	haja vista	mai ... ! Oh , quina oloreta tan bona que deixa anar ... ! De tan endins m' invest ! —
2006	és nada : només sé que és s' al-lota més guapa , aguda i galanxona que	haja vista	mai . Ja no és possible que n' hi haja una altra que m' agrad
2007	i crida s' al-lot d' amagat i li diu : — Parlem clars ! Dius tu que	has vista	sa patrona Magdalena dins sa barca d'es patró Rafel ? — Sí que la hi
2008	tota i ja no se bategà pus de peu ni cama . Aquí sa fadrineta , que	havia vista	sa batalla guaitant per un finestronet , obri ses portes d'es casal i surt
2009	patró Rafel ! — No pot ser ! — diuen es mariners . Com ell s' agontava fort a que	havia vista	sa patrona Magdalena i es mariners no ho porien creure en via neguna , fins
2010	estat això ? — diu l' amo , confús i apurat de tot . Es missatges li digueren que	havien vista	sa madona i sa mare que se n' anaven damunt una mula perhom , amb
2011	iuen : — Hala tros d' animal ! No digues arrieses ! — Vos dic — respon ell — que	he vista	sa nostra patrona dins sa barca d'es patró Rafel ! — No pot ser ! — diuen
2012	-lot de sa barca — , que no dic cap mentida i que és ben ver que	he vista	sa patrona Magdalena dins sa barca d'es patró Rafel . Es patró Pere va
2013	el rei — . Vetaquí ses senyes que vos puc dar : és sa dona més garrida que	hàgeu vista	mai . — Jo no em don amb cor — digué un . — I jo tampoc — digué un
2014	En Ferrandí presenta la princesa . Era s' al-lota més garrida i plantosa que s'	hagués vista	mai . Tothom queda feritlà davant ella , sobretot el rei , que digué : — A veure
2015	! És una fadrineta de setze anys , sa cosa més hermosa , garrida i agraciada que s'	haja vista	mai . Es senyor d' aquest castell és son pare i n' està tan gelós
2016	he pensat : això no pot esser més que una bístia torta d' un uí . Si	hagués vista	s' herba de ses dues voreres , no se seria contentada amb sa d' una . —
2017	? Ell trescà una mala fi de viles i be demanà a tothom que topava si	havien vista	o colombrada una dona així i així , però negú n' hi pogué donar clarícies ,
2018	í , fent d' afaitador . Salta a terra En Joanet , tresca tota la ciutat , demana si	havien vista	lluir per allà una senyoreta així i així , negú sabé de lo que los
2019	, i ja són partits a córrer per dins Ciutat , demanant a tothom que topaven si	havien vista	passar una jaia així i així : negú les ne sabia donar noves . L' amo
2020	que el rei torna dir an es dos hostalers : — Vaja si hi pensau bé , si	heu vista	passar per aquí una tal senyora ! — A mi no em recorda ! — torna dir es
2021	avenim d'es preu . — No vos dic això ! — diu es fii del rei — , sinó si	heu vista	aquella donzella i aquell cavallet que fa un moment que eren aquí . — A vint
2022	si jo no vos deman carbó ni carbonissa ! — diu es fii del rei — , sinó si	heu vista	una donzella amb un cavallet . — No vos puc llevar una maia d'es preu
2023	iets . — Escoltau — diu s' ermitanet — , n' hi ha cap de vltros que per bona sort	haja vista	mai una caixa de bronzo an es fons de la mar ? Cap n' hi
2024	dir : — Tira ! No el me defenses , que no treu portal a carrer ! I com t'	ha vista	, que ha dit : quina casa més garrida , però hi falta una pedra ? I a
2025	, feies ploure . Això me va dir ell per cosa certa i ara resulta que t'	he vista	pentinar , rentar -te ses mans i es peus i t' he vista riure i
2026	resulta que t' he vista pentinar , rentar -te ses mans i es peus i t'	he vista	riure i no ha succeïda cap cosa d' aquestes . Ara només falta veure 't
2027	, sabent que tenia son pare , fa de trobar -lo i li enfloca tot d' una : —	He vista	aquesta fia vostra i no esper veure 'n mai d' altra que m' agradi
2028	! Mil lliures a la una ... ! — Però , què dimoni és això ? — diu En Robert , com va	haver vista	un poc la feta . — Què ha d' esser ! — li respon un de devora — . Que
2029	feritlà , seny a perdre . I quina diríeu que se va treure En Miquelet , com va	haver vista	de prim compte aquella fadrineta ? Idò aquesta : — Senyor rei — va dir — , se cont
2030	ses casetes blanques ; i no s' aturà fins que hi va esser davant , i va	haver vista	sa fia d'es sol i de sa lluna , que filava amb sa filoa
2031	defora i rel per dedins ! — digué En Pere tot d' una que entrà , i va	haver vista	la feta . Quan el sentiren , s' afuaren a ell ; li varen dir ses mil
2032	pagar -vos aquest favor ! Jo n' estic com un beneit , de sa proesa que vos	he vista	fer ! Vós no teniu sa força mesurada ; safalcaríeu un gigant , n' estic segur . —
2033	' estigué redó llavó es recordà de sa missa . — Vaja quina porcada ! — diu ell — .	Hern volada	sa missa ! I a veure ara què feim ! ... Que hi he de reprémer , a

2034	murter , que ja no hi cabia de contenta i gojosa de que N' Elienoreta l'	hagués volguda	per criada i per fer -li de dona veia ; i llavò sí que es
2035	son pare . Es greu que a ella li sabia era que son pare no l'	hagués volguda	escoltar ni hagués volgut apurar ses coses i dur -les a s' enfront i
2036	era fadrina , los sabia un greu de l' ànima esser casats , perquè tots ells l'	haurien volguda	per posar es coll amb ella davall es jou del sant matrimoni . Bé ho
2037	tant , que amb tot i haver -li donats tants i tants de doblers , encara l'	havia volguda	robar , exposant sa vida . Això li entrà tan endins , que al punt ja diu
2038	cobrar per Sant Antoni perquè tothom la hi havia morretjada , i sols ses mosques l'	havien volguda	prendre , aquella doneta , poreu fer comptes , se posa feta un Nero , aplega un vena
2039	jo mai me 'n poria avenir , que un senyor tan gros i tan polent m'	hagués volguda	! No sé com m' ha poguda sofrir tant de temps ... ! Sabeu què farem ? Posau -
2040	pastor i sa pastora . Però heu de creure i pensar que sa comare , que mai	havia volguda	fer cap visita an aquella pastora , llavò n' hi va fer unes quantes , fins
2041	apart es seu fii . — Què ha d' esser estat ! — diu aquest — . Que no se n'	ha volguda	mirar cap de filoa ! Ara d' espases , no en vulga sebre més Vossa Reial
2042	estada muta ni fos compareguda sa pastorella d'es tres vestits , el rei no n'	hauria volguda	altra : s' hi seria casat bitlo-bitlo . Però no cregueu que aquella muta sortís
2043	rei ho va veure ben clar , que era aquella pitxorina de sa costura , que no	havia volguda	sa cadira d' or ni es coixinet d' or ni s' agüieret d' or . —
2044	pot esser en via neguna . Això no pot esser més que una farsa que qualcú	ha volguda	fer an aquesta doneta ! — Jo estic segur — diu es fii — que això no és
2045	a dues muntanyes , que pareixia que per temps era estada una tota sola , i l'	havien xapada	p'es mig , de dalt a baix : feia un freu esglaiador , un barranc que
2046	. L' agafà , i li va dir : — Escoltau , germà , i vós no em dirfeu qui m'	ha xarmentada	sa vinya i se n' ha duits es garbons ? — I ara a on me

Temps supercomposts (amb els participis en femení singular):

1	creure i pensar que jo era més veia i més lletja que vós ; i tot d' una que m'	han haguda fermada	aquí dalt , som tornada , ja me veis , de quinze anys i que faç goig de mirar . — Què
2	' una lleona que alletava . I ho he tocat amb ses mans que alletava , perquè tot d' una que l'	he haguda morta	, veient que duia un braguer de molt d' embalum , he provat de monyir -la i encara li
3	espiretjant -li ets uis . — Vaja vaja si la hi he tirada ! I ho ' guesses vist lo aviat que l'	ha haguda filada	, però es fil , el s' ha engolit . Jo tot d' una li he dit ben claret : Barba-

HAYER + enclític(s) + participi femení singular:

1	lluny, es dos alexandres . Li havien estret cap an es puig de s' Ermita i ,	havent -hi afinada	sa boca grandiosa de sa cova que s' obri an aquell penyal rotgenc
2	treu cap pegar d' aquesta manera an-a qui li ha fet es favor d'	haver -la acobitiada	dins aquesta cova ? — Aquí no hi ha senyores ni senyorens ! — diu En Mig-
3	-la per neta i innocent de tota culpa i regoneixent -se ell per culpable d'	haver -la deixada	patir tants d' anys dins aquella torre . Llavò tots dos , el rei i
4	sa vaca aquella que ell trobà p'es camí de Santa Margalida , amb tot i	haver -la ell cobrada	de ses quatre cames . Era que , fuits es lladres de sa cova ,
5	. I n' estava l' homo més empegueit que no sé què me 'n diga , d'	haver -la enganada	d' aquella manera tan indigna , deixant -la tota sola a les mars perdudes
6	poguessis trobar -li sa llampria , i amb s' idea de tornar -lo 't pendre , en	haver -la -hi trobada	i quan ell l' hauria tenguda en ses seues mans . És que
7	l' amo , aquest traurà s' arcabús , li despararà , sa jaia caurà , l' amo se creurà	haver -la morta	i , per por que no anem a donar part , sempre li farem monyir
8	hi ha cosa . No és possible que l' amo nostro buid sa carabasseta després d'	haver -la omplida	. Corrim , vés a veure què és això . En Corrim a l' acte pega
9	, tots gojosos i satisfets perquè havien guanyada sa guerra , això quan ja se creien	haver -la perduda	de tot . I lo bo era , deien , que els ho havia feta guanyar
10	: li havia succeït aqueix pas . Sa maneta de plata li feia por . Es pecat d'	haver -la robada	an En Bernat li pesava més que plom , fins que un dia , per
11	pare l' aglapija que ella ho duia an es pobres , i llavò sa feta d'	haver -la -se 'n menada	dins aquell bosc , fermada a una soca i esbaltida a força
12	esbarrada i tan esbarrada , i sobretot sense sa fia del rei , que ja es figurava	haver -la -se feta	seua , i sense sa selleta , es canyamet i sa bosseta verda . Vos
13	i he girat . — Ah gran golafre ! I que tendràs fam calina ? Una cocassa com aquella	haver -la -te etzibada	d' aquí a sa font Nova ? Tanmateix passa la mida ... ! — Sabeu que
14	casi . Tot dos llavò s' explicaren i resultà que , si content estava el rei d'	haver -la trobada	dins sa torre , més contenta estava ella d' haver -lo trobat dins es
15	alt davant la garridesa i galania de tal al-lota , que negú coneixia ni recordaven	haver -la vista	mai . Però es qui romangué més embadalit i més estafaril-lat fonc el
16	set dies a sortir , per por de sa por . Negunes coneixien tal dona ni recordaven	haver -la vista	mai . Es cavaller arriba a tornar d'es viatge ; li surt a camí
17	que aquests tres homos m' hagen endevinats es tres defectes de sa meua mula , sense	haver -la vista	ni conèixer -la . Si no són ells que la m' han presa , ells
18	major : — Com és — diu el rei — que has demanat si era torta sa mula , sense	haver -la vista	? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — : perquè p'es camí , com venia ,
19	deute que teniu amb mi d' aquella mel ! No en mancaria altra que , després d'	haver -la -vos empasolada	, ara ja no pensàsseu a pagar -la -me ! No em puc pensar
20	sa guerra ; i llavò aquella pera d' or que el rei li havia donada per	haver -li dita	quina medicina li curaria es mal ; i llavò es dos dits petits d'
21	. I duia ben estojat aquell anell d' or que el rei li havia donat per	haver -li feta	gonyar sa guerra ; i llavò aquella pera d' or que el rei li
22	tira de genoions an es peus de sant Vicenç fent -li mils de gràcies d'	haver -li salvada	la vida . Aquí el pare prior digué a sant Vicenç : — Fra Vicenç , vos
23	tenia més maldecaps , era de sa venjança que el rei Bruixot pendria d' ell per	haver -li tancada	sa seua fia darrera . — No haies por d' això ! — diu el rei Orquès — .
24	negú , ni an es moixet , ni an es canet , ni an es colomet , perquè , per	haver -los donada	la culpa ses altres vegades , hagueren de fogir més que de pressa per
25	no havien pogut aclarir d' on els era comparegut i que , tot d' una d'	haver -los -ho feta	guanyar , els havia descomparegut fugint com cent mil dimonis ; però que el
26	de beure . I sobretot , què em dirien es majors , si jo prenia dos homos sense	haver -los vista	sa cara ni ses ombres ? — Teniu raó així mateix ! — diu sa jaia — . Però
27	demanant -li perdó d' esser -se abordat an es meu mantell d' or i d'	haver -me ginyada	a casar -mos i anar -me 'n amb ell , el perdonaria Vossa Reial
28	? — diuen es dos criats — . Que el senyor rei mos envia perquè està ben penedit d'	haver -mos donada	orde de matar Vossa Altesa i aqueixa al-lotona , com ha sabut , perquè
29	ué fred , sense paraula . — Però , què tenia aquest anell ? — demana ella , tement	haver -ne feta	qualcuna de grossa . — Què havia de tenir ! — exclama ell — . Una tal virtut que
30	n' hi sabia donar . Només trobà un pastoret que li digué que se recordava d'	haver -ne vista	una , de dona , feia molt de temps , que no en tenia , de braços ,
31	a sa miranda d'es casal de s' illot una al-lota que no record	haver -ne vista	cap mai de tan garrida i ben taiada . Ets altres criats i el
32	! Està fet de mi ! Me moriré de pena , sant Antoniet ! Més m' hauria valgut no	haver -vos demanada	una tal cosa ! Ai que sa pena em mata ! ... Aquella pobreta va prendre
33	, sinó per mi . Mentres sieu missatges meus , sa feina que feis és meva ; i , en	haver -vos pagada	sa soldada , estam cabals . Ara mateix la vos vui pagar . Vos havia de

(Llistats d'auxiliar i participi de les *Rondaies mallorquines* d'ANTONI M. ALCOVER)

HAYER + element intercalat (pronon) + participi femení singular:

1	sa vaca aquella que ell trobà p'es camí de Santa Margalida , amb tot i	haver -la ell cobrada	de ses quatre cames . Era que , fuits es lladres de sa cova ,
2	-me casar ! A on m' has duita ? No és gens dubtós que mai per mai	havia jo estada	tan bé com ara , però ai aquell fii meu dolç ! Quina n' hi
3	' ho sabia explicar ella , com un drac poria fer totes aquelles coses ni com li	havia ella posada	tanta d' estimació . Lo que Na Catalineta no se poria treure d'es

HAYER + element intercalat (adverbi) + participi femení singular:

1	que el pecat . Dir que pareixia feta amb sa destrala grossa i que només l'	havian mig embastada	és dir massa poc . Per dir -ho així com era , pareixia feta amb
2	en feina , criden l' amo i li mostren dins una paret que ets altres picapedrers	havian mig desfeta	un jaç com a de dues aufabietes o olles . Miren per tot allò

A-1.5 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ PLURAL

1	encara no li heu arrabassat aquest cerrum que li surt p' etsaranells ? Encara no li	heu abordades	ses tenaies devers es nas ? — Senyor Satanàs ! — deia aquell , bramant — , jo li a
2	, però sense deixar cap mot ni començar que En Joan no hagués acabat . I com	hagué acabades	ses cinc desenes de Goig , que En Joan creia que dirien sa Salve i
3	necessari , an aquella jaia ; se 'n torna a sa jaia i li diu que , en	haver acabades	aquelles dobles de vint , que vaja an el senyor rector i n' hi donarà
4	un poc de mala cara . — Bono ! — diu es patró — . Me sembla , senyor rei , que ja	he acabades	aquí ses meues feines . A veure si m' ha de mester pus , Vossa Reial
5	va haver de beure . Se casaren i feren unes nocces mai vistes . Encara no les	havién acabades	, com se mou una guerra i el rei , ja ho crec , se n' hi
6	vulga , i que jo veja tothom ! Què me 'n direu ? Ell encara En Joanet no	hagué acabades	de dir tals paraules com , zas ! , se trobà damunt una muntanyota a les mars
7	trencar auba . I heu de creure i pensar i pensar i creure que encara no	hagué acabades	de dir En Bernat aquelles paraules , com esclatà dins aquell casal un gros talabasta
8	a on m' ha tirat el rei amb aqueixa comanda d'En Mirando ! Encara no	hagué acabades	aqueixes paraules com , zas ! , ja compareix sa jaieta de ses dues cintes , dient to
9	i tant que jo diga basta ! Què me 'n direu ? Ell encara sa pitxorina no	havia acabades	aquelles paraules , com el rei i la reina ja estigueren abocats a darrere sa
10	a dextral a trossets a trossets , fins que et romanga gens de rabassell . Encara no	havia acabades	aquestes comandacions , com se 'n presenta un altre de bell fresc , més falaguer que
11	nas per lo mateix , estirant -lo -te amb unes tenaies fins que botesca . Encara no	havia acabades	aquestes comandacions , com se 'n presenta un altre tot falaguer , que casi no tocav
12	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que encara es carboner no	havia acabades	de dir aqueixes paraules , com el dimoni pega buf a sa sitja i l'
13	. Cap an es drac s' és dit ! i serà lo que Déu voldrà ! Encara no	havia acabades	aquestes paraules , quan li resplendiren dins es cap un parei de bramuls més forts
14	'n calaren tres o quatre escudelles perhom , amb sa fam enrere que duien . Com s'	hagueren acabades	ses faves , no tengueren talent de res pus . No se porien atxafegar . Lo endemà
15	se 'n poria avenir , que amb so primer dia d' esser dins aquell castell ja	hagués adarides	tantes de coses , totes ses que li interessaven . Se treu s' anell d' or
16	que va fer un embui del dimoni amb ses xerxes , que encara ara no les	hauria adarides	si no hi va el Bon Jesús , que li va dir : — Ah Pere , Pere !
17	és tornada sa bugadera , i me diu que el senyor comte és aquí i que	ha adarides	aquelles tres coses , i que demana per dir -les -me . I jo no li
18	paraula i romperen en plors , confessant -se culpables de tot quant s' aucellet les	havia acusades	. El rei no en va taia més . Pertocava condemnar -les a mort , però , perquè
19	pastorella que li guardava es tres vestits ; i de totes ses al·lotes que li	havién acusades	va triar sa més prendora , sa més presentable , una fia d' un marquès molt
20	vaig veure aont anava a parar això . Vaig començar a pensar -hi i les m'	he aficades	tant dins es cap , an aquestes paraules , que no les me puc treure , i
21	sa jaieta — . Ara te diré per què mos serviran aquelles fuies de ses flors que	hem aficades	dins aquella ampolla , que l' he omplida d' aigo de set pous . Mos serviran
22	. Ja havién apagat es llum , ja estaven colgats , i el rei diu a la reina : —	Has aficades	ses sabates bé davall es llit ? — Me pens que no . — Idò les hi haviés
23	ses calces que aquelles calceteres havién fetes , ses calceteres que Na Catalineta	havia afinades	obrint amb sa claveta d' or es pit endret del rei Moro . Allà hi
24	dorettes , teixidorettes , cosidorettes , brodadorettes i calceteretes que Na Catalineta	havia afinades	dins es pit endret del rei Moro amb set pams de morro . I què
25	-les -hi ! Se veu massa quines són ! — Idò — diu es comte — , si ja les m'	ha afinades	, porem acursar raons . Ses meues intencions són d' aqueixa fia de vossa mercè , que
26	s' entrega es senyor tot xerevel·lo perquè venia carregat de conís i perdius que	havia agafades	. Dóna una aferrada p' es coll a Na Bet i li conta de sa
27	i xereques de tot . En tenen massa poca , de llecor ! Ell aquelles ànimes ja varen	haver agafades	aquelles xades , càvecs i senaies , i foren com a molins que han perduda sa
28	amo . Sobretot , ell aquest li gonyà totes ses que hi posà , unes quatre-centes que	havia aglapides	aquell mateix dia de diferents punts . Com l' amo va veure sa tibada que
29	és ver tot quant has dit ! Sí que ho ets , sa meua esposa ! I ja	ha aixamplades	ses ales , i ja és partit tot xerevel·lo cap a sa tórtora . En
30	entrunyellat de brancons de pi i l' amolla a l' aire ; i es falcó ja	ha aixamplades	ses ales , i de d' allà vola qui vola com un estel . I En
31	sa mà , fent com que tirar sa pedra ; sa perdiu , com se veu lliberta , ja	ha aixamplades	ses ales , pega fua , i d' allà , com la bala ! Bronia , de via que
32	acabar ets alens ara mateix , entregau -mos a l' acte ses quatre-centes lliures que	heu aixecades	de sa Diputació i lo que vos daren de ses mongetes i ets ases !
33	el rei moro . — Senyor rei — diu En Miquelet — : de totes ses flors que fins aquí	he aluiades	, cap n' hi ha haguda que m' haja cativat tant es cor com aquest
34	seua ! I què fa ella ? Pren es tiranyet de ses faves que ençà i enllà	havia amollades	p' es camí , i ja ho crec que aquell tiranyet de faves no deixà
35	; i , com hagué berenat , ja li ha estret seguint es tirany de ses guixes que	havia amollades	per tot allà on era passada amb son pare ; i ja ho crec que
36	' ella per impugnes de sa madrastra . Ella confiava d' es tirany de figures seques que	havia amollades	quan venien amb son pare i sa cusseta . Prova de prendre tal tirany i
37	' esser capaç de fer o de basquetjar -te tots aqueixs aguiats i darrerries que t'	he anomenades	! — Tornem -hi , Tonina ! — diu En Bernat — . No t' he dit i redit que deixis
38	' escarada per quatre querns de dobles de vint . I avui , ja ho heu vist , les	he aplanades	. Com En Manent sentí aquest rossinyol , li demana : — Que te voldries llogar amb
39	uen ? — demana En Joanet . — N' Aplanamuntanyes ! — respon aquell . — I per què	has aplanades	aqueixes dues , si es pot sebre ? — diu En Joanet . — Jo us ho diré — respon
40	JOAN Moltes se 'n conten , de coses d' aqueixa diada . Ventací un raig que n'	hem aplegades	a Manacor , Sant Llorenç i Son Servera . 1 . Si se tiren dins la mar com
41	litós enfilall de contarelles de les èpiques gestes d' aquell rei incomparable , que	hem aplegades	de boca del poble i que inclouem dins lo present volum . § 1 . La primera proesa
42	del rei , i en sortí amb totes ses plomes que es criats i criades li	havién arrabassades	i amb so caputxet posat , i se n' anà per amunt per amunt , volant
43	: — M' engana que aquest no me guany ! Amb sa meua barrota me sembla que les	hauria arribades	a aplanar , an aqueixes muntanyes ; però lo que es diu a culades me sembla
44	, i , en trobar -ne cap , s' hi afuen , i no tenen assaciament fins que les	han assolides	. Com les veuen tan ben calçades amb ses sabates que les varen pendre , i

45	ses flastomies , tots es llamps i pestes i paraulotes que sa por de s' aixinguer	havia aturades	de sortir davant En Bernat . Va esser ferest . — Sobretot — va dir a sa madona — .
46	aquestes mesquines d' al-lotes ? Són ses que vós amb tants i tants d' anys	heu aufegades	perquè vos obrien aquella cambra , i llavò les penjàveu per ses parets . I ont
47	Catalina , i la se veia devant amb tota aquella tracalada d' al-lotes que ell	havia aufegades	amb tants d' anys com feia aquella vida . I heu de creure i pensar
48	aquella cambra eren encortinades d' al-lotes penjades i amb so coll torçut , que les	havién aufegades	, i a's mig de sa cambra hi havia un safreig al raset de
49	es ? — Passa de ver ! — diu sa bamba . — I a on són ? — demana s' homo . — Les	he baratades	amb aquest enfilai d' olles a un oller que passava per aquí davant ; i ,
50	rei . S' hi presenta per demanar -los que li tornassen aquelles tres coses que li	havién baratades	, però aquelles tres revetleres ja no volgueren sortir , i li feren dir per una
51	ajonioar -se an es seus peus i no se 'n volgueren aixecar que no li	haguessen besades	ses mans . Tothom se mirava Na Catalineta i la reina , i En Bernadet i
52	uells , que l' haguessen tengut tan bo de ginyar . — Escoltau — diu s' oguer , com	hagueren caminades	una seixantena de passes — . Sabeu què havia pensat ? ... Que mos ne podríem anar qual
53	gust de tothom . I En Bernat , quina vos pensau que la va fer ? Idò , com	hagué caminades	dues o tres hores , troba un safreig ran d'es camí , a on hi
54	adobat , passava N' Espardenyeta , i el veu . Li dóna es bon dia , i , després d'	haver caminades	una cinquantena de passes , se posa a dir : — Vés a mon pare , vés a
55	Tomèu el tanca dins una boaleta , i cap a sa rota altra vegada ! Com ja	havia caminades	dos-centes passes , torna arrere i se posa a cridar : — L' amo ! O l'
56	li foren bons doblers , aquella sortida , però se begué es cop com sa figura . No	havién caminades	cent passes més , com ell torna enflocar sa mateixa bataionada , dient : — Bona ll
57	coniet que havia comprat an En Joanet no tornàs an aquest ? Idò encara no va	haver caminades	dos-centes passes com ja li pega torçuda an es coll i ja ho
58	d'es jai ; i ja li pega clavada per menjar -la -se . Encara no li	hagué clavades	ses dents , com sent una veu que diu : — Què mana , mi amo ? — Què man ? —
59	' has de menjar , de sopes , encara per safalcar -me ! I a s' auçellet , com s'	hagué clavades	totes aquelles sopes dins l' ànima , descabdellant i embuiant fil i més fil , sense
60	r tota contestació li posa dins sa mà ses cinquanta lliures , tot dient : — Ara ja	he cobrades	tres cames de sa vaca ; ja només me 'n manca una a cobrar . — I
61	donar an es dos estudiants quatre-centes lliures perhom . Com aquells dos les varen	haver cobrades	, sotarren sa jaia abans de pus raons , i prengueren algo , se n' anaren de
62	'n va an el dimoni i li diu ses mateixes paraules que Na Blancaflor li	havia comanades	. An el dimoni li vengué de nou aquella sortida d'En Joanet , i digué : —
63	. Sa jaieta li digué fil per randa totes ses paraules que el príncep Beuteusell li	havia comanades	. Na Joana les s' aficà bé dins sa testa i sa jaieta la deixa
64	'n resàs pus . Ni un ni s' altra se 'n porien avenir , de que Déu	hagués compostes	ses coses de tal manera que aquell infantó seu , tirat an es riu , encara
65	maldecaps no li entren , li faç a sobre que dins tres dies m' ha d'	haver contestades	aqueixes tres preguntes : 1 . ^a què valec jo , en dur es millor vestit que tenc ; 2 .
66	, i conta lo que li passa , i que , si dins vint-i-quatre hores no	ha contestades	aquelles tres preguntes , l' embarcaran per beneit . Com la comunitat sentí aquell
68	cavallet ho feia de tot , i no perdia gens , i més tost reprenia . Com varen	haver corregudes	set llogos , sa cadena d'es lleó s' acabà , i es lleó no se
69	defora per abordar -se a ses flors d' aquell abre , notaren que ja les hi	havién coïdes	, i tots s' exclamaren : — Sí que mos han atabacats ! Vaja quin dijuni que mos
70	'n va com la bala an es tres rosers , i zas ! , zas ! , zas ! , ja les	ha coïdes	, aquelles tres roses , i ben amagades que les s' amaga dins sa butxaca per
71	a una , hi puja i ja és partit a coir -ne . I encara no les	havia coïdes	, zas ! , ja les s' engolia . L' amo de ses figueres , que era un hortolà ,
72	ANTIC TESTAMENT § 1 . Com és que ses beies , en picar , se moren Com el Bon Jesús	hagué criades	se beies , i elles veren que sa mel que feien era tan bona , i
73	mai a ses argelagues ni a ses gatoes Ses beies , com el Bon Jesús les	hagué criades	, veren la terra tota vestida i enjoiada de flors ; i ja foren partides vola
74	la reina de mala manera , ara diu que no és homo , sinó dona ; i vos	hem cridades	a voltros dues perquè el regonegueu i baix de jurament llavò digueu si ho
75	mare . El rei i la reina el criden i li diuen : — Mira , en premi d'	haver curades	aqueixes fies nostres , digues quina vols i vos casareu tot d' una . En Bernat
76	està enfilada amb un paner i un ganxo , i Déu sap ses que ja deu	haver cuïdes	, tan dematí com és ! — Què me deis ? — diu l' amo , tot esglaiat . — Lo que
77	dotze lliures de doblers contants com lo que m' han costat ses medecines que els	he dades	! Ja ho saben ses bones persones de Felanitx i de Ciutat que les ordonaren !
78	s' alegria , ja no se sentí pus s' esplet de cimades que es metge li	havia dades	i se posà a botar i s' aferrà amb son pare i sa mare
79	, i fum i més fum . L' amo , que amb ses comandacions que s' aiguera li	havia dades	, s' hi entregava manades fetes , com colombrà aquella fumassa i va veure tot es
80	, i li diu : — Mestre , és això que volíeu ? Mirau si fa ses mides que m'	heu dades	. Es jardiner major , com veu es clot fet , roman amb sos cabeis drets , sense
81	Senyora Altesa la hi té tan mal a pler com ses altres dues que li	he decantades	. — Jo l' hi assegur , senyor doctor ! — va dir la senyora princesa — . Que la lle
82	que puc jurar , que no he decantada d'es sarró ni mitja treseta . — Cent lliures	heu decantades	, ell ! — diu aquell homo . — Jo vos dic que no ! — diu En Pere . — I jo
83	sa font de Ses Nou Roques , amb ses roques tot esbrellades , just així com les	havia deixades	s' altra vegada . Escampa es talequet de blat damunt aquella mateixa pedra i alça
84	diu : — Daça es bolic que dus i dedins hi posaré ses joies , que també les	havia deixades	, i dins es meu hi posaré es sarró . Ell , sense pensar mal nigon , li
85	es dues paneres de porquim que dúieu ? — diu una veueta de dins s' anellet . — Les	he deixades	dins infern ! — diu En Joan — . Me 'n som afluixat , per correr més juder i
86	-se amb un que no fos es qui l' havia desencantada , i que ja li	havia deixades	tres penyores per un cas de casos . El pobre Bigots-afilats se n' hagué
87	que no se casaria més que amb so que li presentaria aquelles tres penyores que	havia deixades	an En Joanet Manent . Pobre Joanet Manent ! Com prou hagué estat eixancat damunt sa
88	fonc davant es tribunal de Déu , el dimoni li presentà dos sacs de miques que	havia deixades	perdre , cridant venjança contra ell . No us ho deia jo ? No convé fer gaire
89	la convidà a ballar . Ballaren una mateixa i un copeo : i si es primer vespre	havia deixades	ses primeres balladores cent llogos enrere , es segon vespre les hi deixà mil . El
90	amb ella . Ballaren un parei de mateixes i un copeo ; i si es segon vespre	havia deixades	ses altres balladores mil llogos darrere , llavò les hi deixà deu mil . El rei
91	los feia ballar i s' oferien a pagar -li ses pomes així com les ho	havia demanades	. Tots li tiraren es diners que duien , En Joan los aplegà , les deixa ses
92	m' és sortit un homo amb un garrot ben esporgat , i , sense que jo li	hagués demanades	de noves ni dit res , ja és partit a bestreure 'm amb aquell companatge ;

93	es pas de s' ampolleta , i sa fia del rei ses ganes que En Joan	havia demostrades	d' anar an es castell de Liorna , que qui hi va , no torna . — Ja
94	pastanaga no té cap de ses habilitats que aquella Catalineta de sa vorera de mar	ha demostrades	tenir amb so pentinar -se , rentar -se mans i peus , plorar i riure ! No
95	ue havien temptades , de ses que havien fetes anar de redolons , de ses famílies que	havien desavengudes	, d'es matrimonis que havien esbordellats , de ses cunyades , sogres i nores que hav
96	una : — Oh jovenet ! I què cerques per aquí ? — Venc a desencantar -te així com	he desencantades	ses dues germanes teues ! — diu En Manent . — I quan ? — demana ella . — Ara mat
97	: — Ara heu d' amollar sa corda per pujar l' amo vostro , que és qui mos	ha desencantades	. — És ver — digueren ses altres dues . I es missatges tornen amollar sa corda an
98	milió de gràcies an En Manent per haver mort es frare . — Ara que ja vos	he desencantades	totes tres — diu En Manent — , anem a ses teues dues germanes . — Anem -hi ara
99	? Es pareier se gira darrere , i me veu ets altres dos estudiants que ja li	han desjonyides	ses mules , i que ja hi qualquen i se 'n van de d' allà . —
100	sa boca plena de faves . Les hi du i dins un sant-i-amèn les	hagué desnossades	de tot i diu ben rabent : — Que no hi ha res pus ? — Set cossis
101	poc a poc d'es braç ses riendes d'es cavall ; i com les hi	ha despasades	de tot , ja és partit amb so cavall , cap an aquella pitxorina tan falaguera ;
102	lo que és seu , dar -l' hi ! Com a destriar -mos ses cames , les mos	ha destriades	i deu més ! No vos dic res ses riaies que es feren dins Porreres
103	rentar -se ses mans aqueixa al·lota s' algo esclat en peixos i anguiles . Com	hagueren dites	aqueixes tres coses , es jaïet , sa jove i es minyó descomparegueren i sa criada
104	En Joanet justament sortí a defora per necessaris quan es gigant no tenia temps d'	haver dites	dues desenes del Rosari , si li hagués passat p'es carabassot de resar -lo .
105	avatxar -se , i contà fil per randa totes aquelles coses tan rares que aquell extern	havia dites	p'es camí . Com sa fia sent que a Xorriço havia dit com se
106	sa por de s' aixinguer , que n' hi hauria tirades , de flastomies ; que n' hi	hauria dites	, de paraulotes lletges ; però tornà estrènyer ses dents , se mossegà sa llengo , no
107	davalles , dius davant ses portes ses paraules que per obrir -les i per tancar -les	hauran dites	es gegants , ses portes s' obriran i se tancaran , i podràs carregar de dobles
108	, tu davalles , dius davant ses portes ses paraules que per obrir -les i tancar -les	hauran dites	es gegants , ses portes s' obriran i se tancaran , i podràs carregar de dobles
109	lavò davalles , dius davant ses portes ses paraules que per obrir -les i tancar -les	hauran dites	es gegants , i ses portes s' obriran i se tancaran , i podràs carregar de
110	' ho pensaries que et vengués , sa que tu més desitjaries . Com el rei Sabi li	hagué dites	totes aquelles coses , an En Joanet , li demanà : — Me promets que faràs totes aqu
111	ca seua , dóna a ses mules totes aquelles coses que aquelles dimonieres de Ciutat li	havien dites	; i ses mules sempre pitjor i pitjor . Arribaren que no feien ombra . Aquelles barr
112	esser . El rei i la reina cregueren s' auçellet de totes quantes de paraules los	havia dites	. S' aferraren p'es tres infants i els infants per ells , i abraços i
113	de rei ! — diu ell . — I qui t' ha mostrades de dir aqueixes paraules que m'	has dites	perquè t' amolli sa coa ? — diu ella . — Qui ? — diu ell — . Es gegant . — I que
114	inica ! Sí que vaig obrir la porta , Sí , mare mia ! Encara les tals paraules no	havia dites	com , ruuu ! , cau un ruixat d' algo l un vent qui fibla ; Queda el
115	meu cor ! I , zas ! , ja li brollaren de sa boca tantes de pessetes com paraules	havia dites	. Ella ja ho crec que s' acalà tot d' una per pellucar totes aquelles
116	— jo venia a veure si és ver lo que m' han dit . — Tantes coses poren	haver dites	an es fii del rei ! — diu sa geneta — . Sobretot , explica 't una micóina més ,
117	Predicando ? — diu s' animal . — Que expliquis es misteri d' aqueixes paraules que	has dites	! — Que regoneguen ses sentinel·les de sa cambra de la reina i te regoneguen
118	d'es pas de sa jaia , però ningú parà pus esment a ses paraules que	havia dites	. Sobretot , En Bernadet compleix es setze anys i se posa trist i més trist ,
119	— diu sa jaïeta — , partir tot d' una i observar bé totes ses paraules que t'	he dites	! Que ja ho veus : hi va sa teua pell i sa vista de ta
120	! — diu sa jaia — . Hala de pressa a demanar an el rei ses coses que t'	he dites	! I llavò cap a menar En Mirando manca gent ! En Joanet se 'n va
121	ori , fent -ne mil alabances i posant -los partdamunt es niguls . Com prou coses va	haver dites	el senyor rector , de sant Marçal i ses Ànimes i ses Ànimes i sant
122	la senyora reina , mare meua . Vós digau -li totes aqueixes paraules tal com les vos	he dites	a vós i que faça tot això tal com jo he comanat , si vol
123	cap de la casa i n' heu de menester molt per sebre comandar sa barca .	Ha donades	ses cames a mu mare , perquè ha d' esser tota cames per servir -vos
124	que partir -hi . I heu de creure i pensar i pensar i creure que , com	hagueren donades	unes quantes de passes , baix d'es peus de son pare sa terra s'
125	de menjar -se aquelles coses , else tiraven dins es foc , es mal-bociners que les	havien donades	sortien plens de cremadures , i les s' havien d' untar i embenar ben embenades ,
126	que era allò es pou de Sa Lluna per ses senyes que sa jaia li	havia donades	, però li venien dubtes . S' asseu per pensar un estona què faria què no
127	estava ajagudot sense porer -se moure de ses dues grans planissades que En Pere li	havia donades	causa sa ditxosa vaca . Es capellà s' hi arramba i ja va esser partit
128	s' idea de posar -se aquelles uieres d'es mort d' aquella ciutat que li	havien donades	per recordança i que encara no les s' havia provades . Les se posa i
129	' esser tota cames per servir -vos i fer anar les coses enderg ; a mi m'	ha donades	ses ales , perquè per fer allò que vós i mu mare me maneu , he
130	noves ni dit res , ja és partit a bestreure 'm amb aquell companatge ; i m'	ha donades	més garrotades que no donen a cap ase de llenyater , i ventura de ses
131	me pareix que seria hora que me començàs a servir de ses coses que m'	han donades	ses madones de ses tres casetes blanques a on m' han donat cobri . Comencem
132	a sa mare , i li diu : — Ho veis ? No les m' han pagades , però m'	han donades	aqueixes , que valen tant o més que ses que se 'n dugueren . Sa mare
133	i s' afica per endins cap an aquella ciutat a veure què era . Encara no	havia donades	deu passes , com esclata un tro tan espantós que tremola tota sa cova i
134	fet per no cremar -se dins es forn de calç . En Bernat li conta que	ha donades	parades an es cavall fins que ha tenguts dos dits de sabonera per tot
135	haver estret de d' allà i En Joanet darrere darrere , i beneint s' hora que	havia donades	ses set pessetes columnàries an aquell dianxe de jaia , que havia sabut lo que
136	que no eren estats capaços d' aclarir -li tots ets altres pobres an-a qui	havia donades	tantes de pessetes columnàries . Com varen haver voltats una partida de carrers , a
137	vegada . En Pere conta tot lo que li havia passat i En Joanet diu : — T'	he donades	dues coses , que cada una bastava i sobrava per fer carrera . Ara te 'n
138	va estrevenir que el rei caçava per devora aquell arenal ; i , com sa colometa va	haver donades	totes aquelles clarícies d'En Bernadet , sa dida i Na Marió , que Na Catalineta
139	, vòstron pare , se 'n venia , vaig pendre mina , com sabeu . Però , encara no vaig	haver donades	quatre passes , com peg s'ótala , caic de folondres , sa mina s' esbrella tota , i

140	s'alegria més grossa va esser sa del rei i la reina, que, com varen	haver donades	a sa seua fia mil aferrades p'es coll i mil besades, i varen
141	, idò, si les me treus! — Què no vols ses faves primer? — Ja les hauries d'	haver duites	! N'hi duigué una cuinada d'una cortera, que l'havia mester per cada
142	nostres! Es qui les mos ha preses, en deu esser estat estugós i ara les	ha duites	a vendre an aqueix poble! Bona casta de sobrassades era lo de dins aquell
143	su allà. Es seu homo era un patró de barca, que acabava d'arribar. Li	havia duites	moltes de coses, sobretot un anell d'or i diamants que valia uis per
144	havia qui l'aconhortàs amb sa partida feresta de males noves que En Pere li	havia duites	de devers ca seua. I encara deu plorar, si no s'és aturat. LA
145	la bona roba! — respon En Pere. Ella se perpensa, i diu: — Tantes de coses m'	ha duites	, bellament me puc afluixar d'aquesta per trubar-li la bona roba. Sobretot, fe
146	serp —. Ell ningú mai m'havia duit un glop de llet i ell me n'	ha duites	set gerres somerals! Que pas! I sa serp el deixa passar sa més lleial
147	hi ha res que fer de ses mules, que el dimoni ja les se n'	ha duites	, anem an aquell de ses cireres, veiam si l'aplec, i si li faç
148	'esquità. — No hi ha remei — diu ell —: només és romàs es brou! ... Ja se n'	han duites	totes ses taiades! Se pensava que allò era una greixonera d'aufegat. Veu ses
149	li diu, es més fresc del món: — Són entrats dos cans i les se n'	han duites	, però entre la paga; vui dir que mos pagaràn per a Nadal. — De tros
150	mil dimonis! — diu l'amo com veu allò —. Ja són ells que les se n'	han duites	! Mos han saupada sa clau amb sos seus enginys, i bona nit sobrassades! Sobretot,
151	a sa closca, o una merxa o un cop blau aontseuà; i qui se n'	hauria duites	ses tornes, seria estada sa meua còrpora, que tampoc no hi inculpava res. Bono!
152	bul·la dins sa boca. En Pere, que amb tantes de planissades com se n'	havia duites	, ni hi sentia ni hi veia de cap bolla, sempre que es predicador deia
153	es sac-pai, que no es poria bategar de ses tres planissades que se n'	havia duites	. I En Pere que s'hi arramba i li enfloca: — No és aquell que
154	faldar de darrere, i les heu de rebatre a ses anques totes aquestes figures que	han duites	, perquè ja no mos poren servir per res pus, tan esclafades com estan, i
155	feia i sa que li faltava per fer per porer -hi sembrar ses sarments que	havia duites	per colgar -les, i diu: — Avui encara poré fer fins allà; demà faré fins
156	mort, vui dir, s'acabà sa coa de barbaridats que s'aufegament d'es tit	havia duites	. I qui no ho creu, que ho vaja a cercar! O si no, amb
157	quest animaló? — Ell jo ho voldria veure! — Idò ara ho veurà. I encara no va	haver eixampades	ses mans En Pere, quan es coní ... com cent mil llamps per avall a
158	cobrà aquell criat en dobles de vint en peça. L'homo, com les se va	haver embutxacades	, pensà i digué: — I jo ara me'n tenc d'anar de cal rei
159	a. Com es soldats sentiren aqueix rossinyol, s'exclamaren: — Si amb sa mà mos	ha emparades	ses bales i les mos ha tornades entaferrar dins es mateixos canons, com no
160	—, que aquestes popes teves seran ben saboroses. Que no sé com ja no les m'	he empassolades	. — Però escolta — diu s'auelló. I a tu no t'agrada es peix? — Si
161	Tomeu les dóna a s'ase i s'ase, daça qui daça, aviat les s'	hagué empassolades	. Com el sen Tomeu va creure que la cosa ja estava a punt, diu
162	, amb ell! Ben cert! " Tu, però, Miquelet, ben alerta a bategar -te fins que s'	haja empassolades	ses sopes! Llavò romandrà adormit. En haver -li vistes fer tres becades, surts de
163	ell! Ara mateix! " Però tu, Joanet, ben alerta a bategar -te fins que ell s'	haja empassolades	ses sopes i s'hi adormi! En veure -li fer sa tercera becada, surt
164	seca. Com n'havia d'afinar cap, si es dimonió de sa cusseta les s'	havia empassolades	totes bitlo-bitlo, així com les veia caure en terra? Com va veure que
165	fer cap pou ni cisterna; i qui sap sa gent i ses bísties que hi	ha emprades	en so anar a cercar aigo? I tan bona de trobar com la tendrien!
166	tjanceres, altres ben gruixades; unes llargues llargues, que com que tot just les	haguessen enceses	, altres que ja eren més de mitges, altres que ja prenién es blau i
167	sa pobiletà? — Bono — diu a son pare —. Ja veu vossa mercè que es comte m'	ha endevinades	ses tres endevinaies que primer m'havia d'endevinar per porer -me dir quines
168	aqueixs dos. I repara que s'homo, tot d'una que va veure que no	havia endevinades	ses dues cames d'es calçons amb ses seues dues, sinó just amb una,
169	me rompesen, tantes d'olles, los he fet un forat an es cul, i les	he enfilades	per aquesta corda, i penjades an es reol. Així no tendran perill de res.
170	lla. El rei quedà tot confús amb aquesta partida de coses que aquella pitxorina li	havia enflocades	. — Diràs a ton pare que vénga es vespre a veure 'm — li digué i
171	dir —, Vossa Mercè me deixa tot estafaril·lat amb aquesta partida de coses que m'	ha enflocades	a crema-roba. Per haver -li de dir que va de berbes, me ve
172	e vista. — Sobretot — va dir el rei, davant aquella feta —, la Mare Baleneta s'	ha engolides	aquelles dues polissones? Ben engolides estan! Mos han excusada sa feina de fermar
173	s'aturen fins que hi sien davant, i que allà s'aplegarà amb ells, en	haver enllestides	altres feines que té. Ses feines foren que pren una drecera, amb quatre bots
174	temps, per venir a Ciutat, partien el matí, i se'n tornaven el capvespre, en	haver enllestides	feines; i else succeïa, és bo de veure, que el dematí tenien es sol
175	quines sopes més saboroses! Oh quin mirai més garrit! Oh si jo sabia qui m'	ha enllestides	aqueixs sopes i m'ha duit aqueix mirai! Oh si jo ho sabia! Amb
176	res de res? — I què hi ha d'haver! Li pegam a seure, ara que	hem enllestides	feines ... I parlem de tot, senyor: que venia per cobrar qualque coseta? — Ahà!
177	es dimoni, segons veig, els ha maparades ses bales amb sa mà i els ho	ha entaferrades	a ells per més burla i afronta! De manera que an aqueix dimoni d'
178	an es soldats d'es castell sobre entaferrar -me aquell raig de magranes que m'	han entaferrades	com jo arribava, que si jo no estic tan alerta, m'esceiaven o me
179	Gener. — No — digué aquest —. Ja n'hi ha prou i massa amb ses que m'	heu entaferrades	. Aquí sa jaia se gira a un altre d'aquells que escoltaven i miraven
180	temps vos envia a voltros aquí que m'entafarreu aqueix raig de magranes que m'	heu entaferrades	, que, si no vos vetl tant es batuts, estàveu ben exposats a davallar -me
181	los ho digués, que eren corps, que los farien mal; però ells, caparruts, set n'	han entrades	, set n'han d'eixir, los s'han volguts clavar dins l'ànima, i ...
182	què havia de dir. — Bono! — diu es jutge —. Ses cent lliures que aqueix homo m'	ha entregades	dins es sarró, quedaran depositades aquí, i ja hi faré sa sentència que hi
183	s'altra sense enverinar, i diuen a s'al·lotó que son pare les hi	havia enviades	de sa guerra. I heu de creure i pensar que, com vengué d'escola,
184	sap Vossa Reial Majestat, què és estat? — diu En Pere —. No sap ses ordres que	havia enviades	an es soldats d'es castell sobre entaferrar -me aquell raig de magranes que
185	que s'engolia, zas!, li queia una banya. Què me'n direu? Ell com s'	hagué enviades	totes ses figures que s'hortolà li presentava, ja no li romangué cap banya
186	! Que te volen matar! Ses dues coques que t'han dit que ton pare t'	ha enviades	, no ho cregues: les han fetes ta mare i es turc. No en mengis,

187	sa pell . En fer es set anys , si no se són mortes o no les	han esbenades	, s' embarquen , i los surt una cabeiera d' un pam . I qui no ho
188	fetes gatinyar , d'es filats i paranys que havien parats i de ses pesqueres que	havien escades	i s' hi esperava pescada grossa . Assetsuaixí se n' entrega un , braç sonant i
190	. Camina caminaràs , troba una guarda de muntanyes que havien pres es trot i ja les	ha escomeses	: — Muntanyes , i cap a on tiram ? — Cap an Alger . — Idò posau -vos dins es
191	aixeca , mira entorn seu i roman astorat , aborronat . Totes aquelles branques que	havia esmotxades	de ses soques tornaven estar aficades a ses soques , i ses soques s' eren
192	. Ell lo endemà demati , com se despert i obrí ets uis , totes ses branques que	havia esmotxades	, les torna trobar aficades a ses seues soques i ses soques confegides a ses
193	sa dona i sa llampria meravellosa que sa mala ànima de s' onclo moro li	havia espampolades	. I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Joanet tant
194	— . Res , ara mateix me 'n vaig a donar part an es Judge de que m'	heu espampolades	dos-centes lliures ! No vos n' escapau d' un plet i d' anar a
195	i destrallada va , i picassada ve i picassada va an aquelles portes , fins que les	hagué estellades	i pogué passar -ne . Encara no hi va esser dedins , pega grapada a sa
196	ja no sé a on n' he d' anar a cercar , de vaumes , perquè les	he esvaïdes	una hora al redó . — I no ve gens a madurament ? — diu es cercador de
197	alidaina plorant i descabdellant quantra ses males animes que li volien mal i que li	havien etsisades	ses mules , per venjar -se d' ella perquè era una mal-bocinera més fina
198	ses mules ? — s' esclama l' amo En Nofre . — Vol dir — respon ella — que les m'	ha etsisades	. Les pobretes se posaren a tossir tot d' una , i tos qui tos . Sobretot ,
199	mules mortes que ni per s' escorxador serveixen . I anar a creure que les t'	havien etsisades	! Bons etsisos mos do Déu ! Es seu mal era tot magror ! Se veia a
200	, del rei ? — diu s' altre gigant . — Quina l' ha feta ? — diuen ets altres . —	Ha fetes	unes dictes — diu aquell — que es qui se vulga casar amb sa seua fia
201	o amb aquella claveta d' or . Allà hi havia totes ses calces que aquelles calceteres	havien fetes	, ses calceteretes que Na Catalineta havia afinades obrint amb sa claveta d' or es
202	vós ! No n' hi ha , de sants com vós , en el cel ! Aquella doneta , com	hagué fetes	ses deues devocions , s' espitxa a ca seua ; lo endemà hora baixa agafa ses
203	Joanet — . Que li he de sembrar una figuera i demà a migdia ja ha d'	haver fetes	figues ben madures per ell dinar -ne . — Això — diu ella — serà bo d' arreglar .
204	els alçava en pes , sols de pensar que un homo com En Mig-dimoni els	hagués fetes	aquella partida de farses i els hagués pegat aquell enfilai de petgellades a sa
205	que havia pegades an aquelles barreres ; ni En Taia-pins , de ses xicotines que els	havia fetes	amb sos dits , ni En Bigots-afilats , d'es mal que li havien fet
206	forn : és estat que dos golafres p'es camí la 'm volien pendre , però els	he fetes	fogir ses ganex . Aquell homo se feia creus , tot esglaiat de veure i de
207	d' un forc i mig , amb uns grans com a metles . Un estol d' esparteretes	ha fetes	senaias per tothom . Cadascú pren sa seua , i ja són partits a vermar ; i
208	assegurat . Se gira an es darrer , i li diu : — Hala tu ! Veiam quines fantasies	has fetes	com a pererós ! Veiam si encara resultarà que ho ets més que ets altres
209	Mallorca i cap n' hi ha hagut que li haja trobat remei . Bé n' hi	han fetes	, de receptes ; bé n' hi han donats , de potets i potingos , però com més
210	no les degué donar , an aquells tres marxandos , sobretot an aquell que ja n' hi	havia fetes	tres . Va esser tan grossa sa renyada que aquells homos , per llevar -se ses
211	per tocar soletes perquè En Joanet no l' aspidàs amb sa fitora , com n' hi	havia fetes	ofertes , i ja el considerava més capaç de fer -ho que de dir -ho .
212	de gener , que és avui ; una partida de vegades que les he vistes , les hi	he fetes	pensar , que per Sant Antoni m' havien d' haver pagat ; i avui és Sant
213	que li quedava , bona per llevar ses banyes que ses altres peres d' aquell hort	havien fetes	sortir . Se n' entrà allà on jeia la senyora princesa , que des que li
214	: — Senyor : si no em dóna es vestit millor que té , no me n' aniré . Jo	he fetes	ses feines que m' ha manades , i qualque cosa me meresc ; no me 'n
215	dir li agraden aqueixes sopes ? I diu que encara li agrada més sa qui les	ha fetes	? — I que ets tu que les m' has fetes ? — diu el rei , badant uns
216	les féu reviscolar amb aquell ditxós brotet . I lo bo va esser que , com les	hagué fetes	reviscolar totes , aquell safreig al raset de sang d'es mig de sa cambra
217	coques que t' han dit que ton pare t' ha enviades , no ho cregues : les	han fetes	ta mare i es turc . No en mengis , per amor de Déu ! , que n'
218	gens felló , an el rei , perquè en tenien massa por de que , així com les	havia fetes	ses promeses , no les fes ses ateses i les enviàs a l' altre món
219	saons jo no estava en boca . I llavò no me volien obrir sa portassa ! Les	he fetes	ofertes d' esbucar -los ses portes i llavò de passar -los per uí sa
220	sa guerra , sia el qui sia , se casarà amb sa seua fia ? — Sí que les	he fetes	, però que no veus que si te n' hi vas , a's temps d'
221	que sa veu li havia dit , però ells digueren : — Això és que sa por li	ha fetes	sentir coses que no són . Se 'n gordaren com de caure , de tornar Es
222	hi sabia donar volta com poria haver aferrat un enuig tan gros i que li	hagués fetes	ses riaies tan endins . Lo que es diu a Capdepera n' hi havia molts
223	o veus , que mos tens acabats a tots amb aqueixes toixarrudeses teues ? Tu mateix li	has fetes	tantes de proves , an aqueix bo de Donzell , i no t' arribes a desenganar
224	movia i hi enforinyava : s' hi sentí aquella mateixa veu que tantes de sobres li	havia fetes	de dalt es cirerer d'es jardí , que li deia ben clar i ben
225	fregaren d' aigordent ses unglades que li veien p'es coll , que es frare li	havia fetes	. Neguns volgueren tastar es cuinat de s' olla a on es frare hi havia
226	a menjar -l' hi , fins i tot li saupava s' esca ; i com prou li	havia fetes	ses ontes i ses ganex , s' espitxava , i bona nit si et colgues ! A
227	massa d'es gegant ! És sa perera que té més gelosa i encobeïda ; només li	havia fetes	aqueixes tres peres , i haver -les -hi de pendre totes tres i no deixar -
228	la tenia i no li havia volgut obrir per més pregàries i amenaces que li	havia fetes	perquè li obrís , i que li havia dit que era sa fia petita del
229	, de rabiosa i destrempada que estava de veure que aquell dianxe d' al-lota li	havia fetes	totes aquelles coses que pareixien impossibles . Na Joana li fogí així com pogué i
230	jaia , amb una çoça l' hauria esmocada , segur com estava que era ella que li	havia fetes	tornar ses figures allò qui put , exposant -lo a que el rei li fes
231	una partida de dies d'es cops i traus i obertes que En Joanet li	havia fetes	amb sa fitora . I En Joanet i son pare tots satisfets i xerevel·los
232	ja les donava per perdudes , an aquelles sobrassades que es cans d'es vicari li	havien fetes	sauvatges . I heu de creure i pensar i pensar i creure que a can
233	avui per sa teua barraca , i tens una fia més viva que una centella . Li	he fetes	un parei de preguntes , i m' ha respost d' una manera que m' ha
234	es cristià i allò que li he volgut dir jo amb ses senyes que li	he fetes	. Quan ell ha alçat un dit , he entès que me volia dir que em

235	que em tragués ses fuades , i ell ben alerta a treure -les -me ! Llavò li	he fetes	unes bones amenaces , i ell res . Així va això ? dic jo aleshores . Aviat en
236	' excusa d' anar an es tribunal per recobrar es diners de ses venudes que los	havia fetes	, los havia menats an aquella casa que los havia dit que era es Tribunal
237	sopes tan bones i quin mirai tan garrít ! Oh si ho sabia qui les m'	ha fetes	, aquestes sopes , i qui el m' ha duit , aquest mirai ! Amb ell me n'
238	quines sopes més saboroses ! Oh quin mirai més garrít ! Oh si jo sabia qui m'	ha fetes	aqueixes sopes ! Oh si jo sabia qui m' ha duit aquest mirai ! Amb ell
239	sopes més bones i quin mirai més garrít ! Oh si jo ho sabia , qui m'	ha fetes	aquestes sopes i m' ha duit aqueix mirai ! Ara mateix me n' anava amb
240	ara quina la feim ? — Cerc unes quantes muletes que un muló que jo duia m'	ha fetes	, i se són enfonyades dins aquesta paret . — Què vol dir un muló fer muletes ? —
241	o ses dents ! — diu es drac — . Ara les me pagaràs totes plegades , ses que m'	has fetes	! Ara te menj ! I ja està enfilat per sa soca ; i rispada ve i
242	li agrada més sa qui les ha fetes ? — I que ets tu que les m'	has fetes	? — diu el rei , badant uns uis com uns platets , girats cap a N' Espirafocs . —
243	heu cremats ! — Sí que em fas un bon favor ! — diu aquell homo — . Negú mai m'	havia fetes	tals ofertes ! Ses ordes que tenc són que he de tirar dins aquest forn
244	ell , fer -me aquesta ... ! Saps que es seny li havia d' haver trabucat ? Ell mai	havia fetes	aqueixes coses ! Açò és que es seu cervell ha patit . Se 'n va a
245	aire . — Senyor rei — diu En Joanet — . Se conté veritat que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es qui li torn sa fia major se casarà amb ella ;
246	avant el rei , i li diu : — Senyor rei , se conté veritat que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es fadrí que li trobarà ses tres fies de Vossa Reial
247	u : — Senyor rei amb tota la companyia : se conté veritat que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es fadrí que dins es termini d' un mes farà sa
248	hi diré , senyor rei ! — diu En Bernat — . Se conté veritat que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes així i així : que es que dins un any li presentarà un
249	— . Idò ha de creure i pensar , senyor rei , que he sabut que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es qui dins es termini de tres mesos li faça sa
250	ica 't . — Se conté veritat , senyor rei — diu En Pau — , que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es fadrí que faça sa proesa més grossa dins es termini
251	aquí ? — Jo l' hi diré — diu En Joan — . Se conté veritat que Vossa Reial Majestat	ha fetes	unes dictes que es qui li farà guanyar sa guerra se casarà amb sa
252	així ? — És ver ... — Idò que se cumplesquen ses dictes que Vostra Reial Majestat	ha fetes	. El rei se donà per perdut , crida sa seua fia i tota la cort ,
253	Bet , com sentiren allò , s' exclamaren : — I a on treu cap això ? I qui mos	ha fetes	teixidores , a noltros ? Vaja quines neus ! En Pere i En Joan , com les sentiren ,
254	; però vostè ja fa un parei de dies que és aquí , i encara no mos	ha fetes	ofertes de res , i noltros , vostè ja ho veu , som uns pobrets que hem
255	de fer un sarró , d' aqueix cuiro vostro ! Ara mos pagareu totes ses que mos	heu fetes	! I vos creis que sa jaia Gri se retgiràs gaire amb tota aquella ruixada
256	forat . En Pere les afina , i exclama : — Es ! Ja són ses muletes que es muló	ha fetes	! ... Així mateix hauria pogut esperar que arribàssem a sa casa ! ... Però sa passada mé
257	que aqueixes tres peres , de sa perera preferida meua , i enguany que just me n'	ha fetes	tres ? Ja sabràs per què , gran re-de-polissó ! Ara mateix te tiraré dins
258	cosa certa que demà ha de fer cremar un tal Ferrandí , alhaca ferm , que n'	ha fetes	cent per un passol a tots es qui se són posats amb ell . — Què
259	, diga -mos quina traïdoria mos volia fer aqueixa traïdora . Diga -mos si ja mos n'	ha fetes	d' altres , de traïdories ! Aquí s' auccellet d' or pren la paraula i ja
260	dins aquesta paret . — Què vol dir un muló fer muletes ? — Vol dir que me n'	ha fetes	, i amb un santiamèn ; i són estades el dimoni per enfonyar -se aquí dins
261	que , si tu m' amolles , demà matí te faré fer una peixetada com no n'	han fetes	pressones nades . I te don paraula que , si no és així , jo mateixa m'
262	ont ets vengut , abans de pus remor . — Jo me 'n guardaré com de caure . No	ha fetes	Vossa Reial Majestat unes dictes que es qui li faça guanyar sa guerra , sia
263	mare m' ha dit que , si es vespre no te men ben redona i no	he fetes	set fuades d'es muixell i no les hi duc aspiades , sabré qui es
264	i se casaria amb En Joanet , com En Joanet li havia dit que son pare	havia fetes	unes dictes que se casaria amb aquell que anàs a prendre -la an es
265	Miquel : — No res , tu amb sa gúia que dus cus aqueixes llenquetes que En Pere	ha fetes	caure de cada ou , a fi de que no les atropellem massa , an aqueixes
266	, li dóna sa segona d' aquelles peres que llevaven ses banyes que ses altres peres	havian fetes	sortir i sa banya segona , tot d' una que la senyora princesa se va
267	, i tot romangué pla i igual . I mai sentiren a dir que Na Margalida Porquera	hagués fetes	pus bruixerias . § 10 . En Felet Cormena dona mal-bocí a Na Bet de Son Gatzella
268	a sa teua toixarrudesa . — Hala , tu ! — diu an es segon — , veiam quines proveses	has fetes	de pererós ! — I també me posarà a sa presó , si no bad boca ? — I
269	xaren conversar aquell cavaller , que va dir . — Senyor rei , se conté veritat que	ha fetes	fer unes dictes que es qui ha mort es drac , se casarà amb sa
270	fan emparar ruixats tan forts , és segur que és per càstig de bel-landines que	ha fetes	, sa noninguna ! Sobretot , hi teníeu tantes de feines , an aquell arenal , com es c
271	fadrí que és vengut per combatre amb ell damunt lo que diuen ses dictes que	ha fetes	referent a casar sa seua fia . — I ho dius de bo que véns per
272	! Veiam qui és qui pretén que ha d' esser seva per ses bones obres que	ha fetes	! A sa primera guerra , qui fonc que guanyà s' acció ? — Vaig esser jo amb
273	En Bernat — . Sobretot , senyor rei , jo era vengut a veure si es conté veritat que	ha fetes	Vossa Reial Majestat unes dictes que es fadrí que dins tres mesos , i aqueixa
274	bocins , i veu que és un meló esbendrit , i exclama : — I això em direu que	ha fetes	muletes , tros de betzol ? — Com no ho he de dir , si jo mateix les
275	vos dic res si es dimonis en feren una de ses festes més grosses que	hagen fetes	mai . Ja estaven salvats En Bernadet i Na Fadeta . Caminaren uns quants dies més ,
276	se 'n vaja a pendre es botifarrons a una possessió de per aquí devora que	hagen fetes	matances . Ho diuen a s' al-lot , i s' al-lot contesta : — Idò a
277	donada tota s' estopa i l' has filada tan de pressa , vénguen ses fuades que	has fetes	. En Barba-rotja callà , com se suposa , i no féu ensigna de res , com
278	' una li he dit ben claret : Barba-rotja , vénguen totes ses fuades de fil que	has fetes	! Ell no ha fet menció de res . Jo li torn dir que em tragués
279	lleona , plorant i cridant : — Polissó ! Gran polissó ! Ara pagaràs totes ses que	has fetes	! Vénen a menar -te 'n de part del rei ! ... Aquí es criat del rei
280	n . Com el rei veu aquella fadrineta tan garrida , tan galanxona , tan gentil , que	hauria fetes	enamorar ses pedres i que embadalia tothom qui la mirava , va romandre tot d'
281	, la me filarà amb una exhalació , i llavò li faré treure totes ses fuades que	haurà fetes	! I primer el dimoni el se 'n durà , an En Barba-rotja , que les

282	més que de pressa a l' infern per fer -li pagar totes ses polissonades que	havia fetes	, que eren més que es cabeis d'es cap . Aleshores En Bernadet se 'n
283	resentar -se tot xalest davant la senyora princesa i li féu ses mateixes ofertes que	havia fetes	a ses criades sobre aquella llantiota véia que va dir que el senyor príncep
284	donada una treseta . Se posaren a treure -li capítols i més capítols de faltes que	havia fetes	, de coses que havia tudades o deixades perdre , donant -li sa culpa a ell
285	es cap que li cloquetjava , i no hi sabia donar volta que ses proves que	havia fetes	an En Donzell li fosen sortides tan esforraïades i a la bombé . Què me 'l
286	' hi havia prou , l' agrena , i hala a dur -hi fenyedors d' aquelles menudències que	havia fetes	i que los deia pans estrets . Com ho hagué enformat tot , tapa sa boca
287	ja tan a prop de fer pagar an es capità totes ses bel·landines que	havia fetes	en sa vida . Com va veure que es capità ja s' era fet tan
288	eren com a rebellets . Tots se n' hi feren , de sopes , amb ses llesques que	havian fetes	, i hi tiraven tres a quatre cuerades damunt , fent fer un bon caramull a
289	tapar es crim que havien comès , s' inventà una partida de coses que suposà que	havian fetes	per salvar En Miquelet . Llavò es novii diu : — Que tornin tancar aqueix homo i
290	quant havien emperiolat aquell dia , de ses ànimes que havien temptades , de ses que	havian fetes	anar de redolons , de ses famílies que havien desavengudes , d'es matrimonis que hav
291	des , d'es matrimonis que havien esbordellats , de ses cunyades , sogres i nores que	havian fetes	gatingar , d'es filats i parany que havien parats i de ses pesqueres que
292	, de tot lo que havien provat per llevar -lo d'es mig , ses dictes que	havian fetes	, que negú s' era presentat ; i acabà per dir -li : — T' he enviat a
293	la corona ? — Sí que és ver — diu el rei — , que això són ses dictes que	he fetes	. — Idò jo — diu En Tià — ara mateix acab de fer acabar ets alens an
294	— Sobretot — diu el rei — . Vols combatre amb mi es tres dies damunt ses dictes que	he fetes	? — Això mateix — diu En Bernat . — Idò mira — diu el rei — , avui mateix . —
295	es de vint a ses cases tot xarpat , exclamant -se : — Vaja quines dues tibades que	he fetes	amb aqueixs dos beneits de sa viuda . Ara me convindrà anar -li a llogar
296	— . Ho veus com tots aqueixs amics teus són amics de barret ? No res , ara que	hem fetes	ses proves an aqueixs amics teus , ara les farem a un mig amic meu ,
297	que no us engan — diu es corb — , tornau -me tancar dins sa caera fins que	hàgeu fetes	ses proves . Lo que m' hauríeu de donar una mica de recapte , que estic
298	ien , que no hi hauria espipellada perhom , i no se 'n porien associar . — Per què	has fetes	aquestes sis morts ? — li demana es batle . — Cinc — diu ell — , perquè m' han dit
299	a sa qui toca sa sort , l' entreguen an es gigant , i foris . El rei	ha fetes	unes dictes que es qui matarà aquest gigant , se casarà amb sa seua fia
300	que m' heu feta amb aquesta nova que m' heu donada . Vol dir el rei	ha fetes	unes dictes que es qui faça riure sa seua fia se casarà amb ella
301	un any , en passaren dos , fins que un dia arriba sa notícia que el rei	havia fetes	unes dictes que es fadrí que presentaria una arracada d' or , una sabateta d'
302	contaren , pedres menudes , tot s' andarivell de la princesa , ses dictes que el rei	havia fetes	, que per molts que n' hi anassen cap era capaç de fer -la riure
303	pensar i creure que assetsuaixí arribà a ses oreïes d'En Joanet que el rei	havia fetes	unes dictes que estava resolt de casar sa seua fia , que no en tenia
304	' alegrar . A la fi un pren sa paraula , i diu : — Aqueixs dos homos ja s'	han fetes	massa senyes . Mos haurien d' explicar què dimoni volen dir aqueixes senyes . Sobret
305	' esqueixos i traus . Aquell jove aleshores descompareix . Na Catalina , que ja s'	havia fetes	ses piules an es seu gust , s' acabà d' enllestir per porer -se presentar
306	mala fi , i vos don per cosa certa que anaven totes ben enllestides . Les s'	havian fetes	bé , a ses piules , i en duïen poca , de veça , sobretot a ses comes ,
307	Pau , En Bernat i En Miquel se casaren amb aquelles fies de rei que s'	havian fetes	seues amb aquelles proeses , i pertot hi va haver unes noces mai vistes i
308	a tants i tants . Amb això En Joanet s' entresent de que es seu sogre	ha fetes	aquelles dictes ; i ja es treu sa coa de cavall , que duïa sempre dins
309	li puga arribar amb sa boca , tu cerca 'm herbeta i veuràs que prompte t'	hauré fetes	ses set fuades . Na Catalineta li ponxí es vell a ses banyes , l' hi
310	, hi pots anar ara a cobrar ! En no esser que cobris d' infants ! Bones tropis	haurem fetes	amb so deixar an aquest malanat ! Ja m' hauria convengut més tenir una d'
311	l guardarà de mals pensaments ! Ell és més comuna que allò qui put ... ! Bones tròpies	ha fetes	En Bernadet ! Sa polissona , veent que tothom era quedat sense paraula , se posa a
312	a estendre -se una veu de que quatre reis , amb una fia casadora cada un ,	havian fetes	unes dictes de que es casaria amb sa fia de cada un es qui
313	zas-zas ! , amb sa boqueta estirava es muixell i , remugant , remugant , al punt va	haver fetes	ses set fuades . Na Catalineta li cercà una herbada fora mida i sa vedelleta
314	b sa boqueta , zas-zas ! , l' estirava , remugant , remugant . Amb una exhalació va	haver fetes	ses set fuades i , quan les va tenir passades per ses banyes , les aspià
315	l resultat tant i tant de menjar i menjar ? Sobretot , voleu sebre ambe quina virtut	he fetes	aqueixes coses ? Ja us ho diré . És que tenc aquest anellet — i el se
316	cos brollà de suor . — Ja li valdrà — diu es soldadet . Obri sa motxilla ; i vos	hauria fetes	moltes de riaies veure aquells dimonis , un amb ses banyes rompudes , s' altre sense
317	pegà més fort va esser es tit , que llavò no se poria atxafegar ; i vos	hauria fetes	massa riaies com hagué de sortir a ballar an es ball que armaren tot
318	veia — . I què ha de dir ? Que ja voldria esser arribada a sa possessió i	haver filades	set fuades ! — Bé parles , Catalina ! — diu l' amo tot gojós de veure que era
319	pasturar sa vedella i , si es vespre no la 'm menes ben redona i no	has filades	set fuades d' aquest muixell i no les me dus aspiades i tot , sabràs
320	ma mare m' ha dit que , si es vespre no t' he enredonida i no	he filades	set fuades , sabré qui és ella . — Si això és tot — diu s' animaló — , no
321	adades . — Re-cent mil dimonis ! — diu ell — Cap com aquesta ! I qui dimoni me deu	haver foradades	ses butxaques ? Jo sé ben cert que no les hi duïa . — Tens raó — diu
322	ue me som enfilat darrere tu , i mentres llevaves encenais , amb unes tisoires les t'	he foradades	; i com t' hi posaves ets ous , ja queien dins sa meua mà , perquè
323	Veiam , idò , qui serà s' estirat que s' hi atans ! — s' exclama es soldadet — . Les	he frites	per mi i no per voltros ! Es dimonis petits no gosaven complir ses ordes
324	ell ! Són tres preguntes que m' ha de contestar que l' han dessustat i li	han fuses	ses popes ! I l' homo deïa amb ell mateix : — Ves què tal , si li
325	pensar i creure que , quan el senyor duc hagué contat a la senyora duquesa que	havia fuses	ses vint-i-quatre possessions amb ses atxes de cera groga que tants d'
326	veia a la llego ! Si ses dotze lliures que dius que gastares amb medecines , els	haguesses gastades	de faves per aquells pobres animalets , se serien curades tot d' una ; i ara
327	-a qui , que el rei se quedàs amb elles i , fins i tant que les	hagués gastades	totes , no fes pagar a negú taia ni contribució de cap classe . Quan la
328	grandiosa , passa per orde que negú pagàs cap classe de contribucions pus , fins que	haguessen gastades	totes aquelles carretades de dobles de vint . I tothom ben content : negú hi hagué

329	encara és fadrina . Ara ja només li manca gonyar una proesa . Si la guanya , com	ha gonyades	ses altres , ella i En Bernadet seran ets hereus de la corona , se casaran ,
330	enta lliures que noltros dúiem i que no eren teues . Ventaquí altres trenta , que t'	has gonyades	aquests dos anys fent feina a Son Grau . Aquestes són teues : aquestes te faran
331	casa . No n' hi havia tanta a ca En Lau , que amb so goig d'	haver guanyades	aquelles tres messions , arribà a Sineu més inflat que un calàpet , ven ses dues
332	pinte en ample , i la reina li diu tot dret : — A tu et cercava ! M'	has guanyades	ses messions i m' has guanyat es cor ! Un homo com tu havia mester ,
333	: — Te torn ses teues set barques i t' entreg ses meues , perquè ets tu que	has guanyades	ses messions , i jo les he perdudes . I aquí surt sa veinada , i diu : —
334	arca perduda i jo atabacat . La reina digué : — Patró , no és gens dubtós que vos	he guanyades	ses messions . — Es negar -ho seria per demés ! — diu es patró . — Res — diu ell
335	per tota la vida ! La reina aquí digué : — Patró , no és gens dubtós que vos	he guanyades	ses messions . — Es negar -ho seria per demés ! — confessà En Toni . — Res — diu
336	havia res de nou per Felanitx ni per ca nostra , i ara resultar que hi	ha hagudes	totes ses coses de nou que hi poria haver per mi en tots es
337	quella greixonera , vui dir , no hi deixaren ponedor ; les s' acabaren , i més n' hi	hagués hagudes	. Amb aquelles sopes ni N' Aplana-muntanyes se recordà pus de ses culades que
338	li sortiren tan avengudes , que es gigant les s' acabà totes , i més n' hi	hagués hagudes	. Se 'n va a jeure cadascú dins sa seua cambra . Lo endemà ben dematí
339	, ni on parava . Es vespre continuà es ball ; i si moltes d' al·lotes hi	havia hagudes	es vespre abans , més n' hi hagué aquell . Na Joanota anà ben alerta a
340	dos germans meus que s' engolí ! En canvi , jo tenc ses tres penyores que m'	ha hagudes	de donar per no colar la vida ... I sobretot , me pareix que estarà estona
341	? — diu es sastre . — I què ha d' esser estat ? — diu s' al·lot — . Que quan	he hagudes	cuïdes ses dues figues , com eren tan garrides , com feien aquella oloreta , n' agaf
342	és plena de morts que la s' han repartida , i ses partions se veu que	han hagudes	d' esser tan petites , que s' escobletgen per un menut . Les haguésseu sentits , fie
343	hi troba En Toni Garriguel·lo tot goixo , amb unes galtes com si les hi	haguessen inflades	, amb unes cuixes com a borratxel·los , amb uns braços com a poltrús i
344	e serà accedida , però just una vegada ! — Així va això ? — diu En Joanet , com va	haver lletgides	aquelles lletres — . Idò males hores tendrà es gigant amb mi . Que em tirin d'
345	una ampolleta de sang de cada una , i això serà sa penyora de que los	haureu llevades	d'es vent . Aquells dos criats , un greu de l' ànima los sabia , però
346	obrir sa porta de sa cambra i se troba que aquell dintre d' al·lotell	havia llevades	d'es mig ses set corteres de pa fet i es set quintars de
347	i no vos n' anau més que de pressa , vos hi enterraré , davall aquestes que	heu llevades	. En Pere va veure que anava de bo , i ho donà a ses cames
348	afilats , sinó que s' exclamà : — Jo em pensava haver llogats homos . Ara veig que	he llogades	cuques molles . Es missatges no les m' obrin , an aqueixes barreres . Ara veurem si
349	vestit millor que té , no me n' aniré . Jo he fetes ses feines que m'	ha manades	, i qualche cosa me meresc ; no me 'n vui anar amb ses mans damunt
350	ca , des- parant -li tota s' artilleria ? Idò bé , ell es dimoni , segons veig , els	ha maparades	ses bales amb sa mà i els ho ha entaferrades a ells per més
351	eues criades i cambres ... ! Però aont tenia es cap com hi he consentit ? Almanco n'	hagués menades	dues ... ! Però cap ! Ja ho som estada , beneita ! Descabdellant per l' estil , d'es
352	posà a alabar -li aquelles pomes , fins an es punt de dir -li : — Mai n'	havia menjades	de millors i de més saboroses . Estic segur que an el món ja no
353	cases , i la té gelosa de tot perquè fa unes figues ses més saboroses que	haja menjades	negú mai , i les vol totes per ell : verdes i seques . I té ben
354	puc fer , arrambar- vos un ase que , en donar -li faves , si com les s'	ha menjades	li diuen " Aset , fes lo que saps fer " , en lloc de buïnes fa doblers ,
355	fonc un esplet de banyes que li havien brollat del cap , tantes com figues s'	havia menjades	. Aquí En Pere amb llàgrimes an ets uis comença a dir : — No pegueu pus ,
356	cent quintars ; la branda una estona , la tira , i botí mil passes lluny . Com les	hagueren midades	, es geperut diu : — Ara me toca a mi . Se posa mira que mira enfora . —
357	vilga sebre més Vossa Reial Majestat ! M' ha arribat a maretjar de tantes que n'	ha mirades	, tocades i provades ! I m' hi he hagut de posar amb ses dents estretes
358	garrides , que era imposible mirar -les i no embadalir -s' hi . Fins que les s'	havien mirades	una bona estona i de prim compte , no se veia sa vantatge que se '
359	d' una passa , si no ho són set vegades més ! Però com les se va	haver mirades	millor i va veure ses euveies de bell fresc , no ho pogué negar , que
360	es foc , surten crosteres o mal p'es braguer i muguerons de ses euveies que	han monyides	. CXIII LA MARE DE DÉU DE SANT LLORENÇ d'es CARDASSAR Diuen que un
361	n' hi fossen vengudes idees , està a sebre si jo l' hi hauria comportat ! — Com	havia mortes	ses altres dues ! — li deien . — Ses altres dues ! — deia ella — . Ell manca sebre
362	En Bernadet t' ha mortes totes aquestes nou germanes que dius ? — Vaja si les m'	ha mortes	! I ben mortes ! — deia ella — . Amb so treure s' aigo de sa font de
363	ella — . Amb so treure s' aigo de sa font de Ses Nou Roques les m'	ha mortes	! Aquelles nou roques que enrevoltaven s' uial de sa font eren ses meues germanes
364	escampats que no es renou d' un tro del cel , d' aquells més esquerdats ! M'	has mortes	ses meues nou germanes ! Ses nou germanetes meues ! Polissó ! Polissó ! Polissó ! I
365	seca que havia tirat . Amb sa forma los encivella mansiula , i va veure que n'	havia mortes	quatre i baldades vuit . — Així va això ? — diu ell — . És a dir que amb
366	és això ? — deia el rei — . Què és això , dona ? Aont ni quan En Bernadet t'	ha mortes	totes aquestes nou germanes que dius ? — Vaja si les m' ha mortes ! I ben
367	jo l' amoll assetsuaixí ! — Som En Bernadet fii de rei ! — diu ell . — I qui t'	ha mostrades	de dir aqueixes paraules que m' has dites perquè t' amollí sa coa ? — diu
368	, d' anada i tornada , però que no s' era temut de que negú nat li	hagués obertes	ses cartes . — Bono — diu el rei davant tot aquell endiumenjat — . Cap a on se
369	ses cartes , l' esplugaren fort sobre a on s' era aturat i si negú li	havia obertes	ses cartes i ell digué que s' era aturat a fer nit a ca
370	' hi veu com un carbó de negre i li diu : — Ah gran polissó ! Ja m'	has obertes	aquelles cambres ! Ja no me 'n faràs altra ! Li pega grapada i torçada de
371	' hi veu tan negre , ja diu : — Ah gran polissó ! Massa que ho veig que m'	has obertes	ses tres cambres que et vaig dir que ne les pories obrir ! Sobretot , ja
372	tot lluent , i s' exclama : — Venturós tu que has feta bonda ! Venturós tu que no	has obertes	aquelles tres cambres ! Creu -me sempre i no et queixaràs de mi ! En Joanet
373	t , dient -li : — Mira , pots obrir pertot fora an aquelles tres cambres que no t'	he obertes	. Sabrés si hi ets entrat amb aquest anell d' or que has de dur
374	malaltissa . L' hem mostrada a tots quants de metges hem sabuts ; i bé n' hi	han ordenades	, de coses , i bé n' han embrutat , de paper amb receptes i més receptes ,
375	, que acabà per dir : — Jo vos asseguro que , si es dia de Nadal no m'	han pagades	aqueixes sobrassades , sabran jo qui som , es cans d'es vicari ! A sa pobra

376	hi arriba, les entrega a sa mare, i li diu: — Ho veis? No les m'	han pagades	, però m' han donades aqueixes, que valen tant o més que ses que se'
377	'n manca una a cobrar. — I la te pagaran? — diu sa mare. — Així com m'	han pagades	ses tres, me pagaran ses quatre. I mare i fii, tot xalests, se n'
378	lliures a sa mare dient -li: — Ara he acabada de cobrar sa vaca! Ja m'	han pagades	ses quatre cames! No us ho deia jo que cobraria? — Sí que tens raó,
379	panada, i què me 'n direu? Ell dedins hi hagué ses tres milia lliures que	havia pagades	d'es tres consells del rei Salomó. Tant En Toniell-lo, com sa dona,
380	fessen mal. — Com estam aquí? — diu sa jaia —. I es d' aquella casa no vos	han pagades	ses mongetes i ets ases? Allà no vos han donats es dobbers que jo
381	arribar; però de coquetes, no sé quantes me n' he passades. Cada pic que n'	han partides	, som arribat a una. A sa confessió li deia xep-a-xep, i a
382	an el dimoni ets ametlers joves, i sa vinya, i ses euveies; ara mos hi	ha passades	ses egos i es porcs! Ara només falta que mos hi pas a noltros!
383	llits i ho deixa tot tan afaitat i espinzellat com si a cada cosa hi	hagués passades	hores senceres. Pegava ja ses darreres espipellades i es darrers glopets, quan co
384	-xep, no m' hi han deixat arribar; però de coquetes, no sé quantes me n'	he passades	. Cada pic que n' han partides, som arribat a una. A sa confessió li
385	xalest: — Ara te vui explicar tot això que t' ha succeït. Ses tres mars que	has passades	representaven ses coses d' aqueix món, que cada instant muden i un no n'
386	i d'es peus i amb ses banyes remogueren tota aquella terra, pitjor que si	haguessen passades	sis o set arades, hi donaren tres o quatre passades i romangué aquell sementer
387	aquesta, ni més ni pus. d'es cap d' una estona que les se varen	haver passades	totes dues per ses mans mirant -les -se, ja no saberen distingir quina era
388	tota sa força, però ni barreres ni portes feren gens de menció, com si hi	hagués pegades	ses culades un mosquit. — Hala torna -hi, cap vermei! — diu En Manent. — Que
389	tengut es corb allà, s' hi seria tornat amb ses ungles i es barram i	haguera pegades	grapades i tenaiades fins que hi hauria hagut corb. Lo que va jurar i
390	, que m' acub! Ai, que m' acub! Era de fam que s' acubava, perquè just	havia pegades	quatre bocinades, incorregut de pegar -ne més, acovardat amb so remeulo que havia
391	, ni En Bigots-afilats, d'es mal que li havien fet ses sacsades que les	havia pegades	. Afinaren un sostre gran que hi havia, casi ple de paia, i tots quatre
392	dir, si no l' ha entesa bé: i si amb ses dues enfuïtes que li	ha pegades	no la s' ha poguda fer seua, per ventura amb sa tercera la s'
393	clau. S' hi aborden amb ses dents i, rac-a-rac, bones bocinades! Com n'	hagueren pegades	un parei, se comencen a sentir cosa per sa closca. S' hi duen sa
394	cen foc i enllesteixen sopar de sa mica que havien basquetjat entre dia. Encara no	havien pegades	tres bocinades, com senten una veu que deia: — Feis -me lllum! Feis -me lllum!
395	gudes. Amb aquelles sopes ni N' Aplana-muntanyes se recordà pus de ses culades que	havia pegades	an aquelles barreres; ni En Taia-pins, de ses xicotines que els havia fetes
397	. Se veia que an aquelles mesquines les havien feta donar sa sang i llavò les	havien penjades	per ses parets. Poreu fer comptes la pobre Antonina com se devia trobar! I
398	, sa fadrineta d'es castell reparà de bell nou que es gigant tornava tenir cosa.	Havia perdudes	ses colors, i estava tot tramudat. — Però què és que teniu? — li demana —. Si
399	alegria complida. El Bon Jesús a la fi t' ha enviat, allà on jo ja	havia perdudes	ses esperances de tornar -te veure. Que aquest fiet nostro no t' hagués de
400	un brot de murta florida! Negú n' hi sabia donar noves, i el pobre ja	havia perdudes	ses esperances de tot de fer tec enlloc quan, horabaixa de tot, troba una
401	allò. Se féu migdia, se féu horahaixa, i ja se 'n volia anar perquè ja	havia perdudes	ses esperances de porer aclarir res, quan se 'n ve tot xarpat un traginer
402	provava de deixar -hi aquella a veure si endevinava es seu, i res. Com ja	havia perdudes	totes ses esperances d' endevinar -lo, prova de deixar -la dalt un. Encara no
403	, fins que arriba a una terra a on sa gent no tenien alegria i ja	havien perdudes	ses riaies de tot. Demana què és allò i li diuen: — I això no
404	del rei que se n' havia duita dins sa guiterra! El rei i tothom ja	havien perdudes	totes ses esperances de tornar veure aquella pobre princesa, fins que se presenta u
405	blanc! Arriben an es camp de batalla quan el rei i es dos genres ja	havien perdudes	ses forces de tot i reculaven, reculaven, i estaven a punt de retre 's
406	bo amb sa comare; el Bon Jesús no els havia enviat cap infant, i ja	havien perdudes	fins i tot ses esperances de que los n' enviàs cap mai cap mai.
407	ten dues, i estiren. Estira qui estira, l' arriben a treure. Aquest sí que les	havia perdudes	, a ses colors: pareixia un sentenciat, tot es cos li tremolava. Com que tengués
408	t' entreg ses meues, perquè ets tu que has guanyades ses missions, i jo les	he perdudes	. I aquí surt sa veinada, i diu: — Patró Gaspar, jo vos tornaré ses mil
409	Pere — no ho és, però ho poria esser. I mirau, si no les trob, només	hauré perdudes	ses passes. — Sobretot — diu son pare —: per part meua te pots espassar ses gane
410	' al lot se presenta allà on encantaven sa possessioneta i sa casa que son pare	havia perdudes	en es joc. N' hi havia uns quants que hi deien; i com el
411	si et colgues!, no en veren pus la pols. Si es primer dia la princesa	havia perdudes	ses riaies i s' era posada trista i trista, més les va perdre es
412	'n reien, d' aqueixa por d'En Lau i d'En Sion, però aviat varen	haver perdudes	ses riaies i se posaren malaixamusses i morrotoses ferm, considerant es perill que
413	! Vaig partir anit passada cap a dur -li aqueixes dues coses i encara no les	he pogudes	trobar. Quan aquelles fadrinetes sentiren allò, com tenien un bon cor de tot, se
414	havia sabuda trobar. Ja veia ell que, tot d' una que s' onclo moro li	hauria pogudes	posar ses mans damunt, l' hauria fregada amb s' anellet que aquell també tenia,
415	i de dies hagué aclarit tot lo que li interessava: ses missions que aquell cavaller	havia posades	amb aquell amic seu sobre sa senyora; s' enginy de què se valgué aquella
416	no té gens de malícia i aquell només té enveja i llavò molta ràbia d'	haver posades	missions contra s' anar a missa, i ara és capaç d' anar -hi més
417	, los va caure tant tort, que se 'n vénen un dia plegats, i mos diuen: —	Heu posades	beies, i ara se mesclaran amb ses nostres, les mos desbarataran, i el dimoni
418	puç menjar? " Perquè si no ho deies i en menjaves, podria esser que t' hi	haguessen posades	metzines, i batries es peus. Llavò te menaran dins una cambra, a on hi
419	. Com aquella caixeta estava molt ben llavorada i se veia a la llejo que hi	havia posades	ses mans un fuster primater d' aquells més fins, i ademés la veien tan
420	trist i desconsolat i plorós, perquè ja creia que serien mortes i que qualcú les	havia posades	ses mans damunt i ja no les veurién pus. Na Catalineta s' aferrà p'
421	aglans de s' hort, carabasses, i ses coses romagueren tal com el Bon Jesús les	havia posades	primer, que per voltes que hi doneu és així com porien estar millor. 780 LA
422	una hora seguida. Dit i fet, se n' hi van ell i es qui li	havien posades	ses missions; i just an es cantell, an es buf d' aquell ventet cernut
423	, i la veu amb ses dents entrescades. — I qui deu esser estat que les m'	ha posades	així? — deia l' homo —. Sobretot, ell serren millor! Bon favor m' ha fet! De

424	valia més matinetjar que a missa anar . Un deia que sí , s' altre que no .	Han posades	tres voltes messions i es primer homo que encontrarien havia de fer sa sentència .
425	i no poren sofrir que un alç xella , començaren a dir : — Es ! , sa viuda que	ha posades	beies ! No n' hi mancava altra per malcriar es seu fii ! Hi perdrà s'
426	mans damunt , i en tragué cent lliures . — I com provareu vós — diu es jutge — que	havieu posades	dos-centes lliures dins es sarró ? — Que no basta sa mea paraula ? — diu aquell .
427	ossos de Na Catalina , allà on eren de ses closques d' ou que ella s'	havia posades	dins sa camia . — Però , dona ! — arribà a dir ell — : a on treu cap fer
428	vos puga dir : Es fullet era tal cosa . Per porer -ne dar ses fites netes ,	he preguntades	diferents voltes aquelles persones que he cregut que me 'n porien donar enquestes .
429	! — li diu sa dona — . Déu m' ha assistida , l' he pogut sostenir a ses escoles ,	ha preses	ses darreres ordes , i demà diu missa nova . Aquí s' abraçaren tots tres , plorant
430	ses sobrassades i que tota aquella gent d'es mort eren es que los ho	havien preses	, i varen dir : — Esperem a veure què farà aqueixa gent , que per ventura encara
431	diu un d' aquells estudiants — que això són ses sobrassades nostres ! Es qui les mos	ha preses	, en deu esser estat estugós i ara les ha duites a vendre an aqueix
432	safreig , i ni veren sabates ni llebres . — Ja són aquelles polissones que les mos	han preses	! — digueren fent flamada — . Ja porà esser que les paguen cares ! Enrabiats de tot
433	la cosa ja s' era apacivada . — Digau quina és ! — deia ell . — Que es malalt no	ha preses	ses cuierades — li deien — . No hi va haver cap potecari que entengués aquella recep
434	'es cos que bé li digués , tenia febre i tot . Eren ses tres rabiades que	havia preses	d' haver hagut d' anar a fer es fiol de Na Comencelis , a ses
435	rabiada que he presa ! Sobretot , estic ben segura que me sortiran ses rabiades que	he preses	aqueixs tres dies , me faran tirar malaltia ! — I què li deien an aquesta tia
436	princesa , i ses botonades d' or i ses tres vies de cadeneta d' or que	havia promeses	a ses dues criades ; li donen a ell sa llantiota , que era sa mateixa
437	d' aquella ciutat que li havien donades per recordança i que encara no les s'	havia provades	. Les se posa i l' homo romangué esglaiat , perquè tant com li allargava sa
438	cega i s' homo no esser capaç de trobar -li es niu , per bé que	haja rastretjades	totes ses branques , soca , brancons i fuies d' aquell uiastrè . § 6 . Lo que féu s
439	pega bot d'es llit , ja no se temé pus d' aquell esplet de cimades que	havia rebudes	devers s' espinada i ses costelles , i se n' anà corrents cridant com una
440	engué una volada feresta . Sa mare per tota resposta li presenta ses dues cartes que	havia rebudes	d' ell . — Escrigueres això — diu ella — , i ara te 'n véns amb aquestes ? Es
441	germana ! S' és pentinada , i li han brollat d'es cabeis perles i diamants ! S'	ha rentades	ses mans , i ha brollat blat i xeixa ; s' ha rentats es peus , i
442	no l' havies vista ? — Jo l' hi diré — respon s' estornell — . Perquè p'es camí	havia reparades	unes petjades de bístia , seguides seguides , i que , en lloc d' haver -hi ses
443	que estaven dins mar . — Què diantre són aquelles casetes ? — digué — . Mai les hi	havia reparades	. Ja les vui jo veure de prop . Dit i fet , s' hi espitxa amb
444	donar -li a entenent que la Mare de Déu nomia Joana . I com prou m'	he rompudes	ses banyes i ho he fet de tot , llavò encara molta volta el me
445	. Sa polissona entra , s' acosta a cada olla i allà coces i coces ! , fins que	hagué rompudes	totes ses olles , i fuig com un llamp . Torna N' Aineta , veu aquella trencadissa
446	cavall vei — diu sa giganta — , i li he taiades ses dues cuixes i les t'	he rostides	. — Vaja , idò , si les me treus ! — I ses faves ? O et penses haver -te
447	aquí ? — Un bou vei — diu ella — , i li he taiades ses cuixes i les t'	he rostides	. — Idò per què no les me treus , que duc una fam que m' alça ? —
448	moros que diuen lo que han de fer per trobar tal tresor ; pero negú les	ha sabudes	lletgir , i per lo mateix no han pogut trobar aquest beneit tresor . Diuen que
449	n' ha vist un mai que li agradàs , però que li desaparegué i no n'	ha sabudes	pus noves . — I qui devia esser ell ? — demana es capità . — Ho vaja a sebre
450	i així que només tenien un al·lotó i los desaparegué assetsuaixí i no n'	han sabudes	noves pus . I me són vengudes ganes de conèixer -vos perquè m' han dit
451	, i bé el ' vien cercat per totes ses bandes del món i negú les n'	havia sabudes	dar noves . Tant l' emperador com l' emperatriu no havien tenguda alegria pus i
452	en sospites que allò no era es marxandet nou ; però , com fogí ell , no n'	havia sabudes	pus noves . I acabà per dir an En Joanet : — Ho veig massa clar que
453	: — Ma mare , ja veis com mos trobam : aquells dos se n' anaren i no n'	hem sabudes	pus noves . Se veu que o són morts o pateixen tanta de fam com
454	! — diu son pare — . Les armàrem una barca perhom , ben estibada de blat , i no n'	hem sabudes	pus noves . No sabem si són vius o si són morts . Però perquè no
455	teus germans hi anaren i que allà feren uí , i que per això no n'	hem sabudes	pus noves . — Bono — diu En Tià — , jo vos promet tenir en compte tot això
456	, d' aqueix pagès , que no les trobi , an aquelles tres mandragolines que noltros no	hem sabudes	trobar ! Ara figurau -vos si les trobava , si ho seria ferest , haver -lo de
457	, a Saluet , que s' engolí es peix Nicolau i tot , que és estat es qui	ha sabudes	millor ses tresques de la mar . LXXVII DE COM ETS ANDRITXOLS ANAREN A UN
458	allà troba es patró Melcion . I li vengué ben prim aglapir -l' hi , perquè ja	havia saupades	àncores cap a ca seua . Li diu que s' atur per amor de Déu ,
459	' aquelles pomes , es canyemet , sa bosseta i sa selleta que sa fia del rei li	havia saupades	. — Escoltau — diu a s' hortolà — . Si vos me volleu vendre a espera un parei
460	es darreres que varen haver tengudes d' anar -se 'n a pagar aquelles sobrassades que	havien saupades	d' es rebost de can Pere ! Bons estaven ells ! Sa darrera puça que les
461	cap aquí . Però heu de creure i pensar i pensar i creure que , com varen	haver saupades	àncores i esteses ses veles , sa barca va dir no em moc . I allà
462	tant ? Què farà d' ací endavant , si no li muda ? Amb això el rei , que	havia seguides	ses petjades de la reina i escoltava d'es portal , com sent sa veu
463	d'es cos , i vénga a amollar -lo xemeneia avall ! En Pere , que d' abaix	havia sentides	totes ses completes d'es tres lladres , com va veure que li amollaven es
464	ses raons sien acabades . Ja se n' hi anà , escoat i morrotós , es drac , com	hagué sentides	aquestes comandacions ! Pensa qui pensa com li hauria de fer sa garangola an aquell
465	pobreta — . Tu m' has de matar amb aquest enfilai d' heregies que dius ! No n'	havia sentides	tantes mai ! Ho veig , que ets tornat boig de tot ! No te n' és
466	aquell llengollarga — . Ara mateix se vorà ! I ja és partit cap an es ... mort , que	havia sentides	totes aquelles completes i estava amb sos uis ben badats per vetlar bé es
467	ho crec poc — diu En Joanet — que aquest pou arrib a l' infern i que	hàgeu sentides	aquestes coses que deis ! Quigolles que sou tots tres , i més porucs que coniets
468	capvespre s' ha menjada . Encara no l' ha tenguda dins el cos , quan ja s'	ha sentides	unes torçors ; es metges han acudit , i vénguen receptes i medicines ; però cap li
469	. Digue 'm aont són i ara mateix porem partir . Aquella al·lota se creia somiar .	Havia sentides	ses paraules d' En Robert , el veia a ell que no feia cara d'
470	era ca seua : ell s' és temut de sa senya , i , perquè no l' afinàsseu ,	ha senyades	totes ses cases d'es contorn . No res , provau una altra cosa : posau es

471	? — Un ase vei — diu sa giganta — , i li he taiades ses cuixes i les t'	he sofregides	. — Vaja , idò , si les me treus ! — Què no vols ses faves primer ? — Ja les
472	doretetes , teixidoretetes , cosidoretetes , calceteretes i brodadoretetes que Na Catalineta	havia sorpreses	obrint es portelló d'es pit endret del rei Moro amb aquella claveta d'
473	xò lo més ferest encara ! — Què me deis ? — exclama En Toniell-lo — . Encara vos n'	han succeïdes	d'altres de més grosses ? — Sí — diu En Panel-lo — . Figurau -vos que com
474	meu ; però no hi ha remei : qui bé fa , bé trobarà ; desgràcies més grosses porien	haver succeïdes	. Déu mos n' alliber , si convé ! D' es cap d' una mesada En Robert
475	ria millor es fil d' aquelles neules , això és , d' aquell entrunyellat de coses que	havien succeïdes	a ca seua , essent ell a la guerra i que negú li aidava a
476	plora i , per més que la preguntaven , no en treien altra sentència , sinó que li	havien taiades	ses ales . I Na Bet i Na Paula , ben alerta a dir que fossen
477	mos engana . Qui és passat per aquí ? — Un ase vei — diu sa giganta — , i li	he taiades	ses cuixes i les t' he sofregides . — Vaja , idò , si les me treus ! — Què
478	mos engana . Qui és passat per aquí ? — Un cavall vei — diu sa giganta — , i li	he taiades	ses dues cuixes i les t' he rostides . — Vaja , idò , si les me treus ! —
479	no mos engana ! Qui és passat per aquí ? — Un bou vei — diu ella — , i li	he taiades	ses cuixes i les t' he rostides . — Idò per què no les me treus ,
480	! Vaig donar paraula an es drac que dins tres dies tornaria esser allà i m'	han taiades	ses ales . No hi poré esser ! Hauré faltat a sa paraula donada ! I per
481	? — deia son pare , tot apurat . — No ho sé ! — deia ella — . Només sé que les m'	han taiades	! I allà plora qui plora i , per més que la preguntaven , no en treien
482	, que no digué més que allò que deia a tothom que s' hi arrambava : — M'	han taiades	ses ales ! Les m' han taiades ! Està fet de mi ! Faltaré a sa paraula
483	que deia a tothom que s' hi arrambava : — M' han taiades ses ales ! Les m'	han taiades	! Està fet de mi ! Faltaré a sa paraula donada ! No seré dona ni en
484	alavetjaren . — Bono ! — diu ell , com sent allò — . Ja la m' han feta ! Sí que m'	han taiades	ses comes ! Si ara jo me present , negú me voldrà conèixer , me donaran per
485	paraula donada ! I per força he de fer mala fi . — Però qui és que t'	ha taiades	ses ales ara ? — deia son pare , tot apurat . — No ho sé ! — deia ella — . Només
486	neta sí que tot li deia en popa . Aquells tres criats li descomparegueren com varen	haver tancades	ses portes i en canvi li surten set ombres , que ja no la deixaren
487	com foren an Es Collet , just allà on es matí havien trobada Na Porquera i	havien tastades	aquelles figues i aquells brots d' aufabeguera , el sen Fum se sentí una ponyida
488	i tots donaven compte de tot quant havien emperiolat aquell dia , de ses ànimes que	havien temptades	, de ses que havien fetes anar de redolons , de ses famílies que havien desavengudes
489	ses vint-i-quatre possessions amb ses atxes de cera groga que tants d' anys	havia tengudes	enceses sempre davant sa caixa de ferro , com no tenien on caure morts i
490	de prop ! Es gigant s' asseu perquè casi no s' agontava amb tantes topades com	havia tengudes	en tot lo sant dia . I an es pastor cop en sec li ve
491	es d'es gigant tenien ses oreies pàndoles , com les hi tenen i les hi	han tengudes	sempre tots es porcs , En Bernat féu passar per seus tots es que hi
492	quern d' unces an aquell homonet , que botava d' alegria per lo bones que les	havia tengudes	de gonyar an aquelles unces , i En Bernat de quatre cap an aquell grandiós
493	. I què he fet jo ? Ja som estat partit a replegar cabres ; i quan n'	he tengudes	una bona guarda ... cap a la vila s' ha dit ! — I no m' enganes ,
494	anat a confessar ... — diu En Salom . — Ah tros de banc , quant ho ets ! Ja no	has tengudes	altres feines ? — diu En Barrufet . — Te pica , no és ver ? — diu En Salom — . Idò
495	. Son pare se 'n tem , i li diu : — Com estam aquí , revetlera ? I ja no	has tengudes	altres feines que anar -te 'n a encalentic es cap amb aquest fotim de
496	ho saps tu ? — diu ell . — Jo ? — diu ella — . I què he de sebre , si no	havia tengudes	noves de tu des que te n' anares ? Amb això es patró repara que
497	ltesa ! — li deien — . Vol dir no l' ha morta el príncep Corb ? — Ses darreres que	ha tengudes	! — deia ella — . I maldament n' hi fossen vengudes idees , està a sebre si jo
498	etot , ell arribà es dia de Sant Antoni , i naturalment ses mosques ses darreres que	havien tengudes	d' anar a pagar sa mel an En Pere ! En Pere se posà fora
499	d'es racó d'es jardí ! Ets sa primera , fieta , de totes ses criades que	he tengudes	, que haja pogut estar , es primer dia , sense obrir tal cambra , sense tastar tal
500	— . Que el s' ha fregat vossa mercè ? — Jo ? — diu sa patrona — . Ses darreres que	he tengudes	! — Idò ho deix córrer , senyoreta ! — diu sa veinada — . S' anell per força ha d'
501	i ara una llocada ? A on treu cap tot això ? Pareix mentida que el rei	haja tengudes	aqueixes sortides ! I se n' anaren a ses seues cambres remugant remugant , i ho
502	campau ? Jo vos esperava allà baix . Me creia que vendríeu a veure sa sembrada . —	He tengudes	altres feines — diu l' amo . — Sabeu que és anat de bé ! Una mica espès
503	es coll , i de d' allà cap a demanar sa puça . Com prou les varen	haver tengudes	es pares i mares de cada banda sobre sa dot d'es dos noviis-
504	arribà es dia de Nadal , i es cans d'es vicari ses darreres que varen	haver tengudes	d' anar -se 'n a pagar aquelles sobrassades que havien saupades d'es rebost
505	encalçàs gens . Lo que ell fa tot d' una és replegar ses sobrassades que aquells	havien tirades	, i cap a sa possessió manca gent ! Aquells dos varen córrer tota sa nit
506	es llit : — Blancaflor , ma fia ! — i una d' aquelles salivades que Na Blancaflor	havia tirades	dins aquell plat tot d' una responnia per ella , dient : — Què mana , mon pare ?
507	latava . Com el dimoni hagué cridat Na Blancaflor tantes vegades com salivades ella	havia tirades	dins aquell plat perquè responguessen per ella , quan torna cridar : " Blancaflor ,
508	ren de confessar , totes esglaiades , que ho eren ses mateixes peres d' or que elles	havien tirades	an aquells dos estornells triant -los per marits . I el rei seguí demanant : — Bo
509	d' or que ses fies de Vossa Reial Majestat , sa major i sa segona , els	havien tirades	triant -los per marits . I perquè vegeu que jo no m' ho trec d'
510	Bernat . Oh si no fos estat per sa por de s' aixinguer , que n' hi	hauria tirades	, de flastomies ; que n' hi hauria dites , de paraulotes lletges ; però tornà estrèn
511	— diu En Tacó — i jo me som posat a tirar -li pedres , i n' hi	he tirades	fins que ha haguts eixamplats es potons . — El dimoni sou ! — s' exclamaven es sol
512	fa ses mil amenaces ; però ella , sa més fresca del món , i com si li	haguessen tirades	paies de Menorca , no s' aturava de dir : — Tots aquests estufornos són ben excusa
513	menjar de noms que li digué , però ell la s' escoltà tant com si li	haguessen tirades	paies de Menorca . Donà paia i faves a voler a s' ase , i pa
514	ar ! ... Ses mosques , com és natural , el deixaven cantar , i el sentien com si los	haguessen tirades	paies de Menorca . Elles seguíen borinetjant ; i En Pere , com ja les havia dit
515	si jo — deia En Fletxim — no hagués tengut tan bon dret amb ses fletxes que	he tirades	, com mos ne desfèiem , de tanta de tropa ? A la fi En Joanet va
516	néixer dins uns sospites dels altres sense cap ni peus ; al punt ja les s'	han tirades	per la cara , perquè no los fessen mal dins es gavatz ; ses sangs se
517	' olla , li entaferr amb sa barra , i l' he deixat estès d' esquena en terra ,	ha tirades	unes quantes de coces però al punt ha hagut eixamplats es potons . I llavò

518	una mala ànima que et volia llevar d'es mig més que de pressa . Si	haguessen tocades	hores amb aquella flor plantada a's mig d'es nostro jardí així com
519	Bona Salut trobaré s' anell , si Déu ho vol i Maria . N' Agraciat ja va	haver tocades	soletes , sense sebre camí ni carrera . Camina caminaràs , topa an aquell riu que e
520	uns bons remeulos . Ella encén es llum , li mira dins sa boca i li va	haver tomades	set senaies de dents i set de quixals . — Sí que és estat ferest ! — diu
521	an el dimoni . Ella encén es llum , li mira dins sa boca i li va	haver tomades	set senaies de dents i set de quixals . Les hi va treure i ell
522	el dimoni . Sa dona encén es llum , li mira dins sa boca i li va	haver tomades	set senaies de dents i set de quixals . Les hi treu i ell gemega
523	Camina caminaràs , volgué la bona sort que topàs a ses altres cases de possessió que	havia topades	En Joan , i que també sortís l' amo damunt es portal a veure qui
524	deixar mil lliures , baix d' uns pactes , que dins mig any les m' havia d'	haver tornades	; i si no les m' havia tornades , jo m' havia de cobrar ets interessos
525	cop blau a qualche altra banda ? Ventura que else vetlava es batuts i els ho	he tornades	tirar perquè les se menjassen ells , an aquelles magranes , perquè an aquelles saons
526	patró el trobà tot cremat , que feia flamadeta perquè dins es mig any no li	havia tornades	ses mil lliures . Bé li va dir es patró que sa culpa era d'
527	. Idò bé , es mig any és passat de set dies , i fins avui no m'	ha tornades	ses mil lliures . Per lo mateix me pertoca treure -li mitja terça de carn
528	, que dins mig any les m' havia d' haver tornades ; i si no les m'	havia tornades	, jo m' havia de cobrar ets interessos llevant -li mitja terça de carn de
529	: mitja terça de carn de damunt es vostro cos , si dins mig any no m'	heu tornades	ses mil lliures ; i si les m' heu tornades , res . Es patró hi pensà
530	, si dins mig any no m' heu tornades ses mil lliures ; i si les m'	heu tornades	, res . Es patró hi pensà una mica , i se féu aqueixa reflexió : — Com es
531	rossinyol , s' exclamaren : — Si amb sa mà mos ha emparades ses bales i les mos	ha tornades	entaferrar dins es mateixos canons , com no ha d' esbucar ses portes amb un
532	dent per un vent i una dent per s' altre , i fins que les hi	hagué torçudes	totes . — Aquesta vegada el me faç meu ! — deia mentrestant es polissó — . Ara , e
533	ixordador , es rebumbori ; llavò sí que en rossegaven , de cadenes : pareixia que hi	havian traginades	totes ses d'es moll . Llavò sí que en feien de tra-tracs ses
534	ia veren allò , compregueren que el dimoni hi havia bufat . Agafen aquell criat que	havia traspassades	ses cartes , l' esplugaren fort sobre a on s' era aturat i si negú
535	s' és esbrancada , es bou s' és esconnat , es pou s' és eixugat , ses criades	han trencades	ses gerres i jo me som escambuixada . — Idò jo me tomaré es bigots ! — diu
536	s' és esbrancada , es bou s' és esconnat , es pou s' és eixugat i noltros	hem trencades	ses gerres . — Idò jo me trauré es cambuix ! — diu la reina . I encara no
537	demble i sa llivanya , an aqueixes bones de preguntes ! I d' on les se deu	haver tretes	aqueixa gran mandragolina ? Ell hi haurem de jugar es tot per tot , perquè sa
538	dic res de ses que feia a ses dos-centes lliures que es seu fii	havia tretes	d' aquella bona de vaca . Però En Pere encara no romangué associat d' aquell
539	de conversar amb so fustet . L' homo era fadrí ; i d' al-lotes , n' hi	havian tretes	set dents , però era molt primcernut i a totes les trobava tara . A la
540	cuc . En Pere , tan delitós com anava de tornar aglapir aquell capità de qui ja	havia tretes	dos-centes lliures , no s' aturava de demanar an aquest i an aquell altre
541	, s' engoleix amb una xuclada sa fadrineta i se 'n torna tot xarpat . — I ja	heu tretes	ses sorts avui ? — diu En Bernadet . — Massa que les hem tretes ! — diuen aquells
542	dobles de vint , les estoja ben estojaades , i encara les hi té , si no les	ha tretes	a's mig . I si no és morta , és viva ; i si no és
543	greu que no les sabia , i prou agraïdes que estaven a l' amo , que les	havia tretes	de ses unges d'En Banyeta-verda . Passaren anys i anys , i un dia
544	xarpat . — I ja heu tretes ses sorts avui ? — diu En Bernadet . — Massa que les	hem tretes	! — diuen aquells — . I per més burla i afronta avui és caiguda sa sort a
545	Catalineta . — Idò bono — diu sa jaieta — , aida 'm a replegar totes ses flors que	havia tretes	sa que tu havies duita i havies sembrada aquí . No en pot romandre ni
546	son sedàs i que si l' haguessen sainat , no hi haurien treta gota . Figurau que	havian tretes	sorts sobre quina joveneta havien d' entregar an es gigant , i sa sort havia
547	' al-lotes , n' hi havia un estol que no eren tot berbes . Fora aquelles que	havian tretes	de sa rotlada s' altre vespre , totes havien tornat comparèixer , però ja no tenien
548	serp de set caps , un bou de foc i es mateix frare . — Idò aviat vos	hauré tretes	d' aquí dins , si és que volgueu sortir — diu En Manent . — Ah jovenet ! — diu
549	tot apurat . — Vossa Reial Majestat me don permís — deia En Bernadet — i així com	he trobades	i duites ses altres coses dur aquesta , si Déu ho vol i Maria . El
550	— . Com an En Pere , que se n' hi anà , a cercar -les , i les deu	haver trobades	tant com sa coa de s' ase . — Bé — diu En Pau — , si no les
551	lumenaret blau ! Hi arriba i foren aquelles mateixes casetes blanques que En Joanet	havia trobades	. Hi hagué an es portal aquell mateix homonet vei . En Miquelet l' escomet , li
552	nou , que m' hi escaparen , i no me som aturat de cercar , i ni les	he trobades	ni sabudes noves . — Germanet — dic jo — , per amor de Déu sia , de s' avís
553	. Hi arriba i foren aquelles mateixes casetes blanques que En Joanet i En Miquelet	havian trobades	. També hi va haver aquell homonet an es portal . — Alabat sia Déu ! — diu N'
554	el món a veure si en trobaria de més bambes que ella , i ja n'	he trobades	tota una cateifa que li guanyen de molt en bamboleria : però cap n' havia
555	ferents voltes aquelles persones que he cregut que me 'n porien donar enquestes . N'	he trobades	unes quantes que me n' han dit cosa ; i , tal com m' ho han
556	. En Pere i En Joan eren es dos fiis majors , i ses al-lotes que	havian trobades	una era Biatriu i s' altra Bet . El rei les crida totes tres , i
557	a treure -li capítols i més capítols de faltes que havia fetes , de coses que	havia tudades	o deixades perdre , donant -li sa culpa a ell de tota quanta cosa esguerrada
558	? — diuen ses portes — . Ell ningú mai mos havia untades ni de morques i ell mos	ha untades	de saïm bo ... ! Que pas ! I s' obrin de pinte en ample i el
559	mor de les tres taronges ! — Aturar -lo ? — diuen ses portes — . Ell ningú mai mos	havia untades	ni de morques i ell mos ha untades de saïm bo ... ! Que pas ! I
560	mengera , s' hi abocaren una partida de dones amb paneres i amb un instant les	hagué venudes	totes , i ben cares . En Pere , més gojós que un ca amb un os
561	més que alçar es diners , i poran tornar girar cap a Manacor . — I les mos	heu venudes	, a ses mongetes ? — diuen aquells dos . — I ben aviat ! — diu sa jaieta . — Ah gr
562	, son pare i sa mare li surten a l' enquantre , los conta lo bé que	ha venudes	ses pomes però , com obri sa bossa per entregar -los es diners que havia
563	. El rei passa orde de que facen cames a veure si agafaran es polissó que	havia venudes	aquells dimonis de peres , però què havien de trobar En Joanet ! Massa ell s'
564	i tota la ciutat , havia guanyat a ballar a totes ses al-lotes i les	havia vençudes	en garridesa i galania , i s' havia rigut del mateix rei , fugint -li bitlo-

565	ir pruna ni atxafegar -mos ! Era ver : tots havien pegada panxada de voltor . I allà	hauríeu vistes	ses dones afluirar -se ses vetes de ses faldes , perquè no hi cabien , i
566	fessen mal dins es gavatx ; ses sangs se són encaletides i prompte a cada carrer	hauríeu vistes	bregues , estiramuixell per llarg , flastomies a carretades i paraules lletges a for
567	ratolina les tornàs donar es brou i les deixàs an es siti . I allà les	hauríeu vistes	vetlar sempre es batuts a Na Passa-vents , i guaita qui guaita com sortia
568	Capdepera n' hi havia molts que en tenien maldecaps , sobretot ses dones . Allà les	hauríeu vistes	fent llatra en es portal de ca seua , rallant de la princesa , just cadelltes
569	aquell dimonió d' auccell ! Ell és s' auccellet de ses set llengos ! I allà les	hauríeu vistes	, aquelles dues males ànimes , flastomant i aspergiant com a carreters ! Quines boqu
570	ramuntana , per migjorn , demana qui demana pertot d' aquelles al·lotes , i negú les	havia vistes	ni en verd ni en sec . Què me 'n direu ? Ell un dia En
571	pagar per Sant Antoni de gener , que és avui ; una partida de vegades que les	he vistes	, les hi he fetes pensar , que per Sant Antoni m' havien d' haver pagat ;
572	fetes mulettes , tros de betzol ? — Com no ho he de dir , si jo mateix les	he vistes	? — Jo lo que vos dic que , si tocau cap pedra pus de sa paret
573	i galania , qui ho dubta , que aquella Catalineta guanya a totes quantes d' al·lotes	haja vistes	jo mai ? I qui ho dubta , que guanya , però de massa , a sa Catalineta
574	bísties semblaven triades d' en una en una entre ses més retudes que negú mai	haja vistes	. Allà hi ' via egos , cavalls , mules , muls , ases , someres , que just tenien sa
575	de veure que era un palau amb tants de portals i finestres com Déu mai	haja vistes	. — I quin temps fa d' això ? — diu En Bernat . — Damunt dos mesos — diu es
576	: — Qui em compra pomes ? Ses pomes més bones i més saboroses que negú nat mai	haja vistes	! Hala qui les me compra ! Si no feis via , no hi sereu a temps !
577	, que és allà veinat . S' al·lota qui m' ho contà me digué que n'	ha vistes	, d' aquestes flamarades , coint metles a Ca S' Hereu . Idò heu de pensar i
578	! I tots volien esser es de davant i negú volia romandre darrere . I allà n'	hauríeu vistes	, de sempentes i de costerades , per passar -se davant uns amb altres . Tota la
579	, la volia botadora ! Posen es llit a's mig d' aquella plaça , i allà n'	hauríeu vistes	comparèixer , de fadrinetes , a l' uf , ben arromangades i d' aquelles de s' ui
580	n Donzell — . Vossa Altesa comanda . Arriben an es carrer de ses filoes , i allà n'	hauríeu vistes	de grosses , de petites , de mitjanceres , de comunes , de fines , de mostretjades :
581	a omplir sa senaia a força de cavegades de dobles de vint , que no n'	havia vistes	tantes mai . Com tengué sa senaia plena , diu a l' amo cridant : — Tirau ! L'
582	uè trobau d' aquestes pomeres ? — Què he de trobar ? — diu En Joanet — . Que no n'	havia vistes	mai de tan carregades de pomes ! — A dir ver — diu s' hortolà — , s' hi
583	riaieta a sa boca . Llavò sí que les hi trobà , garrides , En Joanet ! Mai n'	havia vistes	que li robassen més es cor . — Vol dir tornes esser tu ? — li diuen elles . —
584	no feia més que trescar d' una banda i altra , i que per això n'	havia vistes	de verdes i de madures i de tota casta . — Veiam idò — arribà a dir
585	ase carregat de carbó ; repara aquelles carabassotes , i roman tot embambat . No n'	havia vistes	mai que fessen tant d' embalum , ni d' un bon tros ; i no va
586	' olla gran anà dins sa petita : se feren unes noces que persones nades no n'	havian vistes	mai de tan grosses i un ball com vos poreu pensar i sarau i
587	veinats , se va fer es casament , i hi va haver unes noces com no n'	havian vistes	mai . Quan acabaven de dinar , el rei diu : — Cadascú que cont un pas gustós .
588	e mi . Vós sou un poc massa malpensat de vegades . — Andreu — deia son pare — , n'	he vistes	massa per fiar -me de sa gent . Com tu seràs de sa meua edat ,
589	Mainou , ni noves . SA FLOR DE FALGUERA I ES DIMONIS BOIETS No sé si n'	heu vistes	mai , de falgueres : són unes herbes com abrets , molt gentils , ben verdes , de fui
590	bona nit tresor ! § 12 Sa flor de falguera i es dimonis boiets No sé si n'	heu vistes	mai , de falgueres : són unes herbes com abrets , molt gentils , ben verdes , de fui
591	— que no era estat mai en aquesta terra , i veig ara unes coses que no	havia vistes	mai en la meua vida . — Idò heu de sebre — li digueren — que aquí hi
592	s' alena m' ha tret un ui . Volia encendre es llucet a dues brasetes que	he vistes	dins es fogó , i hi ha hagut un pentinador que m' ha posada sa
593	ses nou germanetes , i ha volgut que vengués a fer aquest parei de proeses que	heu vistes	perquè col·letgigueu una micoia sa glòria que posseim an el cel i es
594	sabut res pus la pobre mare , de tal nina , ni mai la reina n' hi	havia volgudes	donar noves ; per lo qual ella , aquella dona , estava segura que tal nina era
595	sa pinteta , un cop sa veteta , un cop es cabeiet , deia amb una veu que	hauria xapades	pedres , de llastimosa i adolorida : — Oh pinteta mia ! Oh veteta mia ! Oh cabeiet

Temps supercomposts (amb els participis en femení plural):

1	què és estat ? — diu es sastre . — I què ha d' esser estat ? — diu s' al·lot — . Que quan	he hagudes cuïdes	ses dues figues , com eren tan garrides , com feien aquella oloreta , n' agaf una amb sa mà , me
---	---	-------------------	--

(Llistats d'auxiliar i participi de les *Rondaies mallorquines* d'ANTONI M. ALCOVER)**HAYER + enclíctic + participi femení plural:**

1	aquella mel , no hi havien pensat pus , a pagar -la -hi , amb tot i ell	haver -les avisades	tan sovint i amb tota sa llealtat del món . Sa mareta feia com
2	perhom i , per passar -les , no hi valen cavalls , sinó unes bones cames . — I en	haver -les passades	, que la trobaran ? — Jo no ho sé . — I qui ho sap ? — Una germana
3	a bategar -te fins que s' haja empassolades ses sopes ! Llavò romandrà adormit . En	haver -li vistes	fer tres becades , surts de s' amagatai de puntes de puntes cap a
4	se fos refet , i no hagués saltat a terra , i l' encaçàs ; perquè se figurava	haver -li vistes	quatre cames , i unes ales i tot per volar . I no s' aturava
5	m' has de donar esperó i moltes de cimades i aferrar -te ben fort . En	haver -me donades	tres parades , me pegues una cimada ben forta , tires sa verga de bou ,
6	costa ! — Així gallet i tocs per sa cresta ! — digueren aquells dos — . Després d'	haver -mos robades	ses mongetes i ets ases , encara sortir -mos d' aquesta manera ? Sobretot , davallau
7	petita — . Que no t' han de pujar , també ? — Sí fa — diu En Manent — ; però en	haver -vos pujades	a voltros . Aquí ell les ferma totes tres per davall ses cuixes , així

HAYER + element intercalat (adverbi) + participi femení plural:

1	aquella ànima les ha mal dijunades , cau de bec dins l' infern . Ara , si les	ha ben dijunades	, passa més falaguera que un estel , i amb un vol se tira dins
2	— Amb les Témpores de Sant Tomàs , si ben dijunades les has . Si aquella ànima les	ha mal dijunades	, cau de bec dins l' infern . Ara , si les ha ben dijunades , passa

(Llistats d'auxiliar i participi de les Rondalles mallorquines d'ANTONI M. ALCOVER)

A-1.6 HAVER + PARTICIPIS COORDINATS

1	presenta es seu homo , es patró Melcion , que plorava d' alegria , i ella diu : — Senyor rei , ja	he adarit i arreglat	tot lo que volia : he trobat es meu homo , he aglapida sa trempa que mos
2	ventrei . Serà un altre dia , si a cas ! El dimoni , tot enfadat , diu : — Maleïda sia sa qui t'	ha aconsiat i aidat	! I En Joanet , boca closa . I el dimoni no tengué altre remei que prendre es
3	aferr a cada cap ! El tira en terra i amb un sant-i-amèn aquell verduc de romeguer	hagué aferrat i tretes	rels a cada cap , i ben endins que les aficà . Per això és que es
4	havia de guaitar sa fadrineta si , tot d' una de sortir es sol , com ets altres dos dies ,	havia agafat i obert	es llibre de son pare per trobar -hi En Joanet a on havia jagut i
5	, quin camí me dónes ? Per on tenc de prendre ? Perquè no m' he d' aturar que no los	haja agafats i fets	trossos amb ses meues mans . — Vés — diu ella — a veure dins s' estable quin cavall
6	, i fins an es cucuió ! A trenc d' auba arriben es tretze homos . Reparèn que tot los ho	han agrenat i adesat	de bell nou i los han fets es llits . Miren pertot , no troben negú . Se
7	li entrava , i fins lo endemà dematí no l' hagué escorxada de tot . Es porc singlar , com prou	hagué brufat i alçada	pols , deixà anar d' investir de bell nou es lleó , i se n' hagué de
8	vós fósseu estat tan demanador com ells , a l' hora d' ara estaria així com ells estan . Com	heu callat i mirat	i no vos sou posat allà on no vos demanaven , per això sortiu d' aquí
9	' aquell blat , per mal cap seu o perquè se trob en gran necessitat , l' haja venut i ja	haja cobrats i gastats	es dobbés ! Si fos així , i poria esser bellament que ho fos , no seria ben
10	li conta tot s' enderivell , aquella dona cuida a fer ui de crits i d' escàndol . Com prou	hagué cridat i esqueinat	sa dona d'es carboner , Na Catalina demana una ribella amb aigo . Sa carbonera no
11	que es trobava dins una gran ciutat , que s' hi passetjava es més descansat del món , després d'	haver descarregada i venuda	sa barcada i ben bé que la hi havien pagada , alça es cap a una
12	, perquè encara se trobaven empastanagats dins es pinar ; però es segon dia , com es cavallet li va	haver dit i redit	que se giràs darrere per veure si veia fressa de res , i En Tinyoset s'
13	eix aguiats i darrerries que t' he anomenades ! — Tornem -hi , Tonina ! — diu En Bernat — . No t'	he dit i redit	que deixis estar s' ànsia per mi envers de tot això ? No sies tan castissa ,
14	era son pare i sa mare i es tres germans contestaren : — Mir -se , senyor rei , moltros ja li	hem dit i redit	sobre això tot quant sabem . Si vol sebre més clarícia , aquest aucellet , que parla , n'
15	, ella que tenia un genió com a foc , se crema de tot , i pega crit : — Setrieta ! , no t'	he dit i redit	que posasses oli a sa llantieta ? Com som fia del sol i de la lluna ,
16	. Com la dona va veure que ja havien comparegut tots ets acreedors i que tots davant la gent	havien dit i repetit	que li perdonaven es deutes , de compassió i llàstima que else feia aquella mort tan
17	quella jaieta , com sentí el rei que li demanava tot allò , digué que una altra dona desconeguda li	havia duits i deixats	aquells infants i que ella els havia presos per compassió que li havien feta i
18	li deia : — Mestre , vós teniu raó ! Massa ho veig que si no fósseu tan bon homo , ja m'	hauríeu engegat i redengegat	seixanta vegades ! És que dins aqueix carabassot meu , sabeu que n' hi ha de poquet ,
19	que aquell colomet i per això aquelles nou roques s' eren esbrellades , ses grans polissones , que	havien engrunada i morta	tanta de gent . En Bernadet , com s' ho va haver mirat una mica , toca el
20	perquè tots necessitam pit per fer cara an ets emperons i soscaires d' aquest món ... El rei , que	havia escoltada i sentida	de defora tota aquesta conversa , ja no pogué pus , i toca a ses portes . — Qui
21	bategar -se ! I no és que no n' hi venguessen unes ganes ben rabioses . S' aucellet com prou	hagué esqueinat i embuiat	fil , amb aquella greixonerada de sopes dins sa còrpora , s' arriba a condormir . Prou que
22	Gatell . És que era es fii d' aquell rei i d' aquella reina , que una mala fada l'	havia fadat i encantat	en forma de corpet , i que sols el poria desenfadar i desencantar una fadrineta que
23	treu sa pell de drac i fonc es fill major del rei de França , que una fada l'	havia fadat i encantat	baix de sa forma d' un drac , i sols el poria desfadar i desencantar una
24	infants , que sa seua cunyada li envià a dir que eren tornats dos quissos negres i peluts , que	havia morts i fets	tirar an es femer . El rei , com arribà , no va veure la reina perquè a
25	sa llengo i de pedra tornà també mateix tot d' una que va haver acabada sa darrera paraula .	Havia parlat i motat	sobre lo que ses tres àligues havien dit damunt es pi an es seus aligatons
26	ret , tots s' estimaven massa el collaret , i el tenien massa gelós i massa encobeït . Com prou hi	hagueren pensat i tornat	pensar , troben un purando qui sense gens de mirament era capaç de dir qualsevol barbaridat
27	jo n' estrenc una , de gallina , no li amollaré , en no esser dins s' olla , quan la m'	haureu plomada i esmocada	. — Vaja idò ! — diu Na Trec-a-trec — . Ja poreu esser partits ! I heu de creure
28	, si em pogués mirar dins es teus uis , així com me mir dins es teu miraiet ! Com prou	hagué plorat i cridat	, se posa sa pell de pago i desapareix . Sa cama-rotgera surt de davall aquella
29	et — . Ai , mu mareta meua ! Ai , aquest capet meu ! Ai quin mal ! — Sobretot — digué com prou va	haver plorat i esqueinat	— , girem abans de més raons : no vui jo anar pus per avall per avall , que ,
30	. — Qui sembla a los seus , no fa tort a negú — deia s' estornell . Sa mareta , com prou va	haver pregat i plorat	, li digué : — Fii meu , ja que no em vols creure , una cosa et coman : que
31	formiga de prim compte i ho va veure ben bé que ho era En Joanet . Com aquest s'	hagué rentat i vestit	, surt de sa cambra , i sa formiga darrere darrere ; el veu que s' afica dins
32	, que m' estimes de bon de veres . Aqueixa prova esperava de tu . Per lo bé que sempre m'	has servida i agombolada	, te vui donar un do : que , en rentar -te sa cara i ses mans , s'
33	tengué tancada tot lo sant dia , a fi de que no li donassen sa culpa a ella , d'	haver tomada i estesa	la reina véia . — Ja ho seré , venturosa — deia ella en si mateixa — , si aquesta vegada
34	com el vou — , vol dir ja hi ets ! Mos has guanyat : no i jo vénc de buit . Bé	he trescat i demanat	, bé he cuidat a caure mort , cerca qui cerca i demana qui demana a tothom

35	— deia el rei , tot apurat . — Vossa Reial Majestat me don permís — deia En Bernadet — i així com	he trobades i duites	ses altres coses duré aquesta , si Déu ho vol i Maria . El rei , com l'
36	rei25 no pogué cloure ets uis en tota aquella santa nit , pensa qui pensa en tot allò que	havia vist i sentit	an aquella vorera de mar d' aquella Catalineta , d' aquella colometa i de la Mare
37	dret seny i sense volar -se , mai per mai hauria pegada . Idò bé , aquest homo era allà , i	havia vist i sentit	ses raons de mon pare i es jutge , i se veia aquell pobre ciutadà , que
38	ponent ! Primer romandré fadrí que no em casaré amb una altra , com som Bernadet ! Com es canaris	hagueren volatetjat i cantat	un poc per davant es finestró de Na Catalineta , davallen i se posen a damunt
39	dols , mates , argelagues i romeguers . — Veus aquest bosc ? — li diu — . Idò es vespre l' has d'	haver tret , llaurat i sembrat	de deixa , entrecavat , xarcolat , segat , batut , mòlt es gra , i has de tenir pa
40	-se per sa paret Així com pogué , se 'n va a cercar ets altres dos ; i , com prou	hagueren flastomat , maleït	i plorat , una hora antes de s' auba se n' entren dins sa presó ; se tiren
41	'n feien creus , n' estaven amb sos cabeis drets , i no se 'n porien avenir que ells no	haguessen conegut ni sospitat	fins llavò que es general no era general , sinó generala ; i vos assegur que la
42	de prometre , m' has de jurar que mai per mai me destaparàs davant negú de que jo t'	haja motat ni donat	camí ! — Vos ho promet ! Vos ho jur ! — diu En Bernadet . I fa una creu amb
43	ses quatre criades què era estat allò , què havien vist , què no havien vist , si es vespre abans	havien notat ni reparat	res . Tots respongueren sempre lo mateix : que no havien vist res , ni havien notat res ,
44	ho sabeu , va esser ell , es peix Nicolau , que les va fer , aqueixes cartes . Però una cosa no	havia rastretjada ni reconeguda	: es fons de Saluet , aquella plaja entre Santa Margalida i ses muntanyes d' Artà . Se '
45	a ses madones , que com la veuen ja li diuen : — Ja deus haver vist es negret ! — Ni l'	he vist ni col·legit	! — diu Na Catalineta , perquè es negret li havia comanat que , si deia a negú
46	ixes , com veuen allò , romanen sense polsos i diuen : — Ja deus haver vist es negret ! — Ni l'	he vist ni col·legit	! — diu ella , ben remolesta . Es vespre Na Catalineta demana a ses madones : — Què tenc
47	la torna trobar que pasturava sa més descansada del món . En Joan , ben segur de que negú l'	havia vist ni reparada	sa seua fuita , seguí amb sos porcs fins horabaixa de tot , que los se 'n
48	no ho sap i crida tots ets animals de la terra i else demana si cap d' ells	ha vist ni topat	mai tal penyal ni casal , i cap n' hi hagué que l' hagués vist ni
49	d' ells ha vist ni topat mai tal penyal ni casal , i cap n' hi hagué que l'	hagués vist ni topat	mai . Llavò ell me digué que tal volta vós ho sabríeu , aont cau tal penyal ,
50	ho són ! Ho són i ho són ! I deu més ! Però quin possible és que aquella pastorella les	haja donats o deixats	an aquesta mossa de cuina ? Ja vos assegur que no fonc gaire es rostit que
51	' or ! — li diu , posant -l' hi a un dit de sa man dreta — . Amb aquest anell coneixeré si	has fet o deixat	de fer lo que jo t' hauré comanat . Peguen un roec i se 'n van
52	rei . Sa proesa és aqueixa : que vénga qualsevol i que diga an el rei en secret tot quant	ha fet o pensat	es mateix dia i si jo , sense haver sentida sa conversa , no li endevín tot
53	vint a coces , i feien una taula que ni es primer marquès , i que per força havien d'	haver robat o feta	qualque bel·landina grossa . El rei se 'n va a Son Servera i tothom li
54	treseta . Se posaren a treure -li capítols i més capítols de faltes que havia fetes , de coses que	havia tudades o deixades	perdre , donant -li sa culpa a ell de tota quanta cosa esguerrada hi havia haguda
55	, vestits de davall i vestits de damunt , un bo , s' altre millor ! Tota aquella robada era lo que	havien filat , teixit	, cosit i brodat aquells estols de filadorettes , teixidorettes , cosidorettes , calceteretes i brodat
56	' espases , no en vulga sobre més Vossa Reial Majestat ! M' ha arribat a maretjar de tantes que n'	ha mirades , tocades	i provades ! I m' hi he hagut de posar amb ses dents estretes per treure 'l

A-2 Llistats d'auxiliar i participi de les entrevistes d'Un poble, un temps, de JOAN MIRALLES

A-2.1 ESSER + PARTICIPI

1	qui era , dos ... però , i hi ' via cinc-centes persones dins la casa , i escoltaven i ... tots es qui	eren abonats	i tot això ... i hi ' via aficionats i tot això ... bé , i devers la una o les dotze s'
2	i va anar perdent força , perdent força , perdent força ... i va arribar aquesta música de l' Infern a	ser absorbida	... va arribar , en Jaume " Andreu " per exemple , va arribar a ser cornetí de sa músi ca del Cel ,
3	hi surt por ... Que ho ha de ser una codolada , aqueixa ? llavò ses nines d' en " Not " , qui	són afectades	d' ous ; llavò ve can Guiem_des_Bous , qui tomen es rabassell ; llavò ve can Guergori_Vanrell , qui s'
4	un carro . — Amb beaces ja no hi ' naven , amb carro ? Simateix hi he vist anar , però jo no hi	som anada	mai , amb bea ces ... amb un carro que li deien " es fidever " , qui era es padrí des " Xius "
5	Llavò , també , i comedis n' heu vistes , a Montuïri ? Heu vist fer comedi a Montuïri ? Però jo no hi	som anada	molt mai an es comedis . No és que no m' agradàs . No m' agradava segons què és . No hi
6	tre a l' instant no hi porien anar perque a l' instant ja tenien sa firma posada ... Diu : Totes ses qui	són anades	aLa Mort i Passió , a veure enclavar el Senyor , de Déu seran castigades . — I es metges d' un temps ,
7	Sou de Montuïri , vós ? No , de Palma . — Ah ! Sou de Palma ? Sí .	Som batiada	a la Seu , en es carrer de s' Estudi_General ... sa primera entrada a mà dreta d' aquest carrer . —
8	Si fos rei de cop seria d' unes forques penjat , mai n' he vist enterrar cap qui se	sia bellugat	, i tu t' hi atreviries ? Estan bé aqueixes , eh ? — Sí ... i aquestes les va fer en "
9	al-lota , aqueixa jove de Llorito vengué per estar amb ell , i a s' homo li deien en " Siurell " ,	era casada	, llavò se casà i era casada , i estava amb s' homo , i me tenia una mà més blaaava , més
10	vengué per estar amb ell , i a s' homo li deien en " Siurell " , era casada , llavò se casà i	era casada	, i estava amb s' homo , i me tenia una mà més blaaava , més blava , però , blava com un
11	arena ... deien ... Aquí a can Doia en ' tuparen un , va jeure vuit dies o deu o no sé quants , ja	era casada	, i deien que ho era mort de calça d' arena . Ho deien , Jo no hi vaig anar . — I
12	no ' via vist partits mai d' això ... — Ereu_moltjove , vós ? Sí . Què devia tenir , jo ? No	era casada	, com feren això . Sa qu' esti . és que llavonses com varen , com varen parü r a fer futbol ,
13	veis , perque els ja no els havien d' emptear , i ell venia , cada setmana venia allà perque festejava , llavonses ,	és casat	amb una montuïrera , sa seva dona és montuïrera , i venia allà i mos donà quatre instruccions
14	d' en " Molino " , això que dèieu vós d' això de sa música ? Sí ... Idò aqueix " Molino "	era casat	a Felanitx , i alabava molt sa música de Montuïri , com que teniem dos o tres músics
15	, sé que hi vaig anar un dia , i sa mare d' ella , sa dona ... amb una Arbona em pens que	és casat	aquest , i aquest va ser un des millors , aquest i en " Molo " ... varen esser un des que ... en "
16	o , en Moio ho va deixar a donya Carme_Vanrell i donya Carme_Van rell ho deixa tot a s' italià , que	era casat	amb una " Queló " , i llavò can Moio també , can Blanc , es notari " Blanc " ... — Què nomia
17	tocava es cornetí , i a Montuïri començaven a ballar aferrat , ja . Sa dona d' en Rafel " Vermei " , que	era casat	, era " Jugera " , de can " Juger " , li diu : " Si toques aferrat et rompré sa cara ! "
18	Aquest , qui el cantava fort ferm , encara darrerament , era en " Molo " ... que està aquí , en Gabriel , que	és casat	devers Santa_Catalina . Aquest el té , guarda ses " Alborades " , perque ell era un des col-laboradors
19	ferrers , qui eren ? Mestre_Pere_ " Badia " i un de Mianes , qui nomia Sebastià , i un " Llull " , qui	era casat	amb una " Serena " , en " Llull " , i deien que era viuda , ella , ara , ell era fadrí ...
20	irma posada ... Diu : Totes ses qui són anades aLa Mort i Passió , a veure enclavar el Senyor , de Déu	seran castigades	. — I es metges d' un temps , qui eren a Montuïri ? A Montuwi jo me recorda que es pradí de
21	aqueix cotxo ? Això era de don Miquel_Ripoll . — No era de Montuïri , però , aquest ?	Era casat	a can Socies . Ses dones eren de can Socies_ ,perque es_Dau ' 8 era de can Socies , així és que com
23	, no , de pegar ! No , jo lo que vaig dir un dia amb so potecari , dic : " Es pagès no	és civilisat	" , dic , " però , aixi mateix com té amor ! ... perque fot garrotada i casi casi el mata ! "
24	donà per aguiar , si voliem aguiar , i de tot ... ell conversà , mos demanà de l' amo , que l'	era conegut	molt , i esta va content de veure ses seves dones i mos va fer un cas d' allò ... Lo que es
25	n' hi ' via cap per tot Sòller i per tot allò . Vàrem anar a Muleta2 , i l' amo de Muleta	era conegut	d' ell , qui llavò va morir , pentura ho hauràs sentit dir , va morir en es port d' Alcudi ...
26	amb un cós així de llarg , a veure si hi ' via sobrassada amagada o una cosa o s' altra , perque això	era controlat	, galls i galines , i tot això era controlat , bé , i com varen esser allà hi va haver l' amo
27	' via sobrassada amagada o una cosa o s' altra , perque això era controlat , galls i galines , i tot això	era controlat	, bé , i com varen esser allà hi va haver l' amo de sa taverna qui sabia fer cançons , no ,
28	, ja no me record , d' aqueixa , i de sa somera n' hi donaren nou pessetes , a ella . Això	és dit	de mon pare ... perque llavò mon pare ho contava tot ... mon pare no tenia , amb sos infants no tenia secrets
29	varen començar per arreglar camins , varen començar per fer aqueixes escoles . Tot això	és fet	des republicans , o sigui que , administrativament , a dins Montuïri , jo , de vegades , els ho deia . Un dia
31	ho sabia perque estant , jo , a can Can_Tunis15 , ell venia d' en tant en quant i deia : " Ara	som fet	això , bé , i xerràvem , amb so mestre , i jo feia feina i diu , i un veinat diu : "
32	, una biblioteca en es Centro_Catòtic , sa biblioteka , fins i tot s' armari de sa biblioteca , ses estanteries ,	eren fetes	d' un manyà , eren fetes d' en Joan_Sampol , des que ara està a sa casa de la vila ,
33	, sa biblioteka , fins i tot s' armari de sa biblioteca , ses estanteries , eren fetes d' un manyà ,	eren fetes	d' en Joan_Sampol , des que ara està a sa casa de la vila , que era fill de fusters i famili
34	, però amb una corda , pa-pam ! , i en xipa ven qualcuna , de buldrufa , no vos penseu que ... i	eren fetes	d' auzi na , totes , eren d' auzina . — Que no hi ' via també un joc que se deia
35	tot es pla de Montuïri , aqueixes fin quetes tan petites , aquests detalltes de totes ses finquetes , totes	són fetes	seves . Es midar es puig de Sant_Salvador , que ningú el va sebre midar , en aquell temps
36	rò ... què menjàvem ? : faves , mongetes , carabassa , coL patates , pastanagues , frites , això se comprèn , que	eren frites	. Matàvem un porc ... M' entens ? Ma mare , al cel sia , mos enviava a cercar espà recs , fèiem
37	Això del Puñal del godo figurava que era don Rodrigo quan sa Reconquista , Don_Rodrigo , allà , a ... i	era fundat	amb això ... que ana ven per allà i El_puñal_del_godo ... però aqueixa la vàrem fer molts de pics , perque
38	? Lliberal , En José_Miquet era lliberal i en Menocal era conser vador , i era ... com allà s' isla de Cuba	era governada	pes nortamericà , i es cubanos ... perque és una ista , per lo que és de gran , per lo que és
39	... " i començava . i va fer un retrato de sa futura política des Ferrandos que ni ... ara dirien : " Això	va ser inspirat	per l' Esperit_Sant , perque ja no hi ha res ... Això sí que és un document que s' hauria
40	ia demanat creu i sortia creu , gonyava i d' aqueixa manera . Això era . això ho som vist . Això hi	som jugat	, però vaia , poc ... — Llavò també jugaven a teia ... Teies sí , teies , ooooh ! , Bon_Jesús ,
41	La desfeien i jugàvem a la teia , amb un parei de pedres , al-lotes i al-lotes , jo hi	som jugat	, i hasta i tot , que estàvem a sa carretera de Palma , devora una creu que hi ha
42	, no sé si li deien na " Barbeta " d' Algaida , era glosadora , molt , molt , molt , i	va ser llogada	perque en " Pel-lo " de Sòller , era es mestre des glosadors , Aquest no tenia rival , aquest no tenia rival ,
43	però poc , quatre banastres de dones . Ells tenien mitja dotzena d' al-lotes qui ballaven . No tenien nigú pus , i	eren llogades	! Lo que hi havia era , sa joveneia anava allà , però total hi havia set o vuit al-lotes qui ballaven ,

44	. He estat mil vegades a ca seva , jo , feia de ferrer , ell , era mestre de ferrer , i aquest	va ser llogat	, és dir , estava baraiat amb en " Capellà " 2 , amb son pare d' en " Mingo_Revulgo " 3 ,
45	amb una filla de madò Bàrbara " Piedosa " . Llavò en vàrem tenir un qui li deien en Guiem " Coliet " ,	és mort	, ja , aqueix . Llavò en vàrem tenir un de foraster , fill d' un carabinero , com hi havia carabineros aquí .
46	estic as mig , perque jo vaig tenir , hi va haver un altre Joan , però que ja per això , jo ... ja	era mort	, quant jo vaig néixer , no me recorda , aquest va néixer després de na Maria , i aquest se va morir ,
47	trastos , que no l' havien acabat , an es convent . I l' amo qui va donar es convent , també ja	és mort	. Ho va donar en do , va donar es solar en do , el va regalar an es poble . — I què
48	a ca don Toni_Mir , en es carrer de Sant_Jaume , vaig estar un mes amb en Bernat " Marró " , ja	és mort	, aqueix , i don Joan_Ferrando , qui estaven allà . Vaig estar un mes , i no m' agradava , allà ,
49	i mon pare era amic de tots aquests senyors , i don Joan_Fortuny , que era es senyor des Rafal , ja	és mort	, va dir : " Biel ! Aniràs a Malesherbes4 ... " perque estaven agraïts de noltros , perque mon pare era des seu
50	" Serena " , en Toni " Carrarixo " , qui encara és viu , un qui li deien en " Serralet " , ja	és mort	, morí jove , aqueix , i n' Andreu " des Molinar " , i qui més hi havia ? ... son pare
51	s' altre Rafel " Costa " de na " Morena " , cinc , en Joan " Bruixó " , sis , aquest ja	és mort	, en Pep " Comelles " , set , en Miquel " Patró " , que encara és viu , vuit , en Biel "
52	és això ? Un coní fermat , dins es Dau o dins na Païssa , o un colom , a cèntim sa pedrada fins que	fos mort	. — Qui el matava era seu ? I qui el matava era seu . — Coranta llamps salats ! I estava molt lluny ,
53	a can Ferrando , hi ha una rajola amb ses imatges que no sé què endica , no sé si endica que	és mort	o que el carreguen a sa creu o no sé què ... i tot aqueix carrer estava , això , venc a dir ...
54	Aquest Joan "_Moragues " feia qualque cançó a dins sa taverna , aqueix Joan " Moragues " d' ara , qui	és mort	. Aquest feia qualque cançó , però no l' he sentit , jo . No l' he sentit ... però li sortia
55	conco d' en Mateu " Confiter " , li varen envergar un parei de guinavetades i el mataren , el sendemà	va ser mort	. Això era dissabte de Sant_Antoni , es dissabte de Sant_Antoni a una esflorada d' ais , i va pegar a
56	i noltros , vista que no teníem mare ni pradina ni nigú , perque sa mare de mon pare també ja	era morta	, se va morir es mateix any , i sa mare de ma mare també i ma mare a Pasco ... i sa mare
57	o l' hi vaig posar perque vengué a cercar -me ... i llavò sa filla se va fer monja , però sa mare ja	era morta	, pentura feia deu anys o quinze o més , se va fer monja , se va morir molt jove , i ell ,
58	d' anar per allà , i ben enredades totes dues , jo i na Joanaina_Rossinyol , aqueixa de s' estany ... Ja	és morta	, també ... I res , i mos entregàrem i com vàrem esser a cas Ferrerico , a s' altra casa , a
59	ja no ho trobaren , i sa questió que ja se va posar mala ment i malament , i en tres o quatre dies	va ser morta	, i deien que era d' això , aquest curandero de Palma va dir que era això . "ANTÒNIA_MARTORELL_I_BARCELÓ "
60	ja no ho trobaren , i sa questió que ja se va posar mala ment i malament , i en tres o quatre dies	va ser morta	, i deien que era d' això , aquest curandero de Palma va dir que era això . Venc a dir jo per
61	ses vostres devers Ciutat ? Oh ! , i jo ja no me record . — I ses d' aquí ? ... perque ja	són morts	totes . — Quants d' anys teniu vós ? Jo ? Dia 11 de juliol en vaig fer noranta sis . — I
62	Qui eren ses vostres amigues d' un temps , quant éreu petite ta ? Ses meves amigues ? Totes	són morts	, tootes ! : una tal Toni na " Morena " , perque eren Ribas , de llinatge , a can Moreno , eren
63	anys , i quinze anys , i llavò ... Que los t' he d' anomenar , an es altres ? — Ja deuen	esser morts	, molts ? Tots ... - Peraixò ... No n' hi ha cap de viu . Tots són morts : en Rafel "
64	el deixaven ... hi ' via en Biel " Parull " , en Biel " Parull " casat amb aqueixa des forn , que ja	són morts	tots dos , aquest tenia un braç emmalaltit , i a sa primera pedrada no , si importa , però a sa segona ,
65	Jo no sé com mos ' gontàvem . No sé com mos agontàvem ... Porien donar gràcies a Déu tots es qui	són nats	en aquesta cintura per lo bé que han estat ... — Què era lo que vos agradaria més del món , ara ? I
67	, i amb sa filova tocs , elles i ... idoi es filar , voltros qui deis ... deia una dona ... Sa ximbomba ja	és passada	. Jo qui volia ballar ... i ma mare em fa filar cada vespre una filada i no em puc anar a colgar qu
68	, i altres al-lots com jo , no és que jo ... sempre he vist pa a voler a ca nostra , però perque	era regalat	era més bo , aquell pa , i hi ' naven veies i veis , com que saps que hi havia de miseri !
69	noltros li diven un tifus , que és una infecció intestinal , aquesta infecció intestinal justament	era tractada	casi casi lo més malament que se poria tractar en aquell temps , perque li donaven llet i no en poren donar ,
70	qui era , aquest frare , La_cuestion que else traguieren , i tenia una caseta que encara la tenen , jo hi	som vist	cosa d' això de Sant ... que va fer un , com dirí em per fer missa , per dir missa , dins
71	Jo estic as mig des carrer ... perque molts d' anys feia mal temps , per Sant_Antoni , pluvia ... perque jo ho	som vist	molts d' anys ploure . Diu : Jo estic as mig des carrer i duc ses ales ben rovides , i anc que
72	era s' hora d' amollar es batiport , i llavò es carros entraven , Això jo ho he vist , això ho	som vist	... coranta mil vegades . Fotre , fotre ! , això ha vengut an es temps meu fins que toma ren sa murada ...
73	ven ... i es qui ' via demanat creu i sortia creu , gonyava i d' aqueixa manera . Això era . això ho	som vist	. Això hi som jugat , però vaia , poc ... — Llavò també jugaven a teia ... Teies sí , teies , oooh !
74	aqueix Gaspar " Xinet " , que sa dona encara seva és viva , i llavò hi via què et tenc que dir ... Les	som vists	, es divertiments ... Hi ' via una casta de divertiments un poc grossers , ' gafaven un coní , i el tiraven a
75	Jo he vengut de Ciutat per anar a glosar a Sineu , però ... però lo que me sap greu que es companyero	és xapat	. Pensa , i a l' instant ... sa gent : uuuuh ! ... començà , ja la devies sebre an aqueixa ... —
76	ho sé ... l' he sentida anomenar , però no sé ... I ella va contestar i va dir diu : Si es companyero	és xipat	li ve per naturalesa , però de mal d' arrieta ningun metge n' ha curat . I el trataven d' ase .

A-2.2 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ SINGULAR

1	perque que me recordi ... me recorda que encara traginaven trastos , que no l'	havien acabat	, an es convent . l' amo qui va donar es convent , també ja és mort . Ho va donar en
2	Ajuntament i en " Prats " , simateix hi va venir , domés ... I res , allò va ser una riaia ... va	haver acabat	, i llavò ' víem de pagar , noltros ' víem de pagar es ciutadans . Els haví em de pagar . Me recorda ,
3	aquest encàrrec , que m' ho havien d' entregar es divenres . M' ho havien de dur per escrit , lo que	havien agafat	, i jo agafava es millor de cada un , tant des nins com ses nines , es millor , i sa pri mera
5	i ara dirigeix ses orquestes papals çle Roma , i de sa músi ca ... Ha anat per Alemanya ,	ha anat	a Austria , ha anat a una partida ... un dia va venir a Montuïri i va estendre ... escampava unes plaguetes i
6	RG dirigeix ses orquestes papals çle Roma , i de sa músi ca ... Ha anat per Alemanya , ha anat a Austria ,	ha anat	a una partida ... un dia va venir a Montuïri i va estendre ... escampava unes plaguetes i deia allà on ' via anat
7	mitja hora de sol , llavò me mudaré i davallaré i ... ja m' inventaré " , i vaig dir , dic : "	He anat	a ca aquell curandero i m' ha dit que no emporta venir , vos posarem un parei de coques de segó a damunt
8	' amo en Tià " Cigala " , ' amo en Tià " Cigala " havia estat un animal sempre . Se ' n '	via anat	a Bons_Aires , i va venir amb devers tretze , no devers , amb tretze_mil duros , però en aquell temps tretze_
9	donar una , d' ensaimada , o dues a damunt una taverna que hi havia i hi jugaven , per Sant_Bartomeu , '	vien anat	a jugar , lo que fan es homos , a passar es temps , i ma mare , com se suposa , en tenia
10	que mos vàrem pensar que mos ' vien robat es sac des mort , i mos vàrem pensar que mos '	vien anat	a denunciar ,perque un sempre veu fantasmes ,quin malrato que mos va fer passar aquest ditxós mort ! — ... en
11	SO : " Si voleu que vos dugui fins a Algaida per ventura ' gafarem es vostro carro " , es carro qui noltros '	víem anat	amb ell . I com vàrem esser a Algaida , un poc antes d' arribar a Algaida , li passàrem davant , perque
12	Dic : " Maria ! Maria ! No li digues res , perque no l' he ' mollada de ses mans meves ! -	Hem anat	sempre plegades , però es carreter mos ha deixats " ... Es ve , r , perque sa mare passava pena , essent que
13	Godó era un homo de Porreres ... Vatequit . — I de s' arxiduc sabeu res , vós , de s' arxiduc ?	Heu anat	mai a muntanya ? Sí , però , jo he estada a Son_ferrandell , qui era seu , Son_ferrandell era de s'
14	, i va anar an es conserva tori . i ara dirigeix ses orquestes papals çle Roma , i de sa músi ca ...	Ha anat	per Alemanya , ha anat a Austria , ha anat a una partida ... un dia va venir a Montuïri i va estendre ...
15	, Jaume_Clar i Aloy_Toni_Garcias_Baltasar_Pocoví ... (1 d' agost de 1972 ; cinta 7 , 1 cara) —	Heu anat	a escola amb en Porcel , vós , deis ? Idò ! Sí , ja ho crec . — I s' escola dèieu
16	" vengué i va dir : " Que éreu a fer bulla ? " Vaig dir : " No fotre , no mos n'	hem anat	d' aquí ! " ... conversava amb jo . M' entens ? Pardau , pardau ! — I d' això de
17	mocador , perque si no duien ses oreies tapades amb so mocador feien un pecat : " I si sortiu de ... això , això	hagués anat	bé per voltros , que sou mallorquinistes ... de ses ... espera que ara no me recorda , tan aviat ho ' nava a
18	amb en " Palou " , qui estava en aqueixa casa de don Joan_Ferrando , de can Ferrando , en es celler , aquí	ha anat	, en Gaspar , a escola , i ' nava a escola amb una " Rua " , amb sa mare de ... una
19	i això , aquest però ja era ... aquest ... en Joan no , però en Gaspar anava amb en " Palou " , hi	ha anat	, amb en " Palou " , qui estava en aqueixa casa de don Joan_Ferrando , de can Ferrando , en es celler ,
20	d' anys que no heu estada a Ciutat ? Ja fa un parei d' anys que no hi som estada , però hi	he anat	molts de pics , a vendre cebes . — A vendre cebes ? Ell sabeu que és de gros ! Perque ja se compondrien ,
21	, antes de comprar -ho , de fer -ho nou . Aquí hi feien sa costura des al-lots . Jo era nin i hi	he anat	a escola , aquí . De nin petit , pentura tenia sis o set anys . Això era s' escola de lavila . -
22	' en Sampol_vei , que jo sapi . Ara jo veure passar diligenci per aquí ... de Sant_Joan , sí , i hi	he anat	, això sí , que hi he anat , per cert que ' nava bastant malament , i jo perque era d' aquí ,
23	. Ara jo veure passar diligenci per aquí ... de Sant_Joan , sí , i hi he anat , això sí , que hi	he anat	, per cert que ' nava bastant malament , i jo perque era d' aquí , pentura , i perque devien esser un
24	d' aquí a Ciutat , mos feia pagar trenta cèntims , tres peces de quatre ... i això encara ho he vist i hi	he anat	no , ho he vist i hi he anat . Ara , a Montuïri , no , jo ja no n' he vista cap ...
25	pagar trenta cèntims , tres peces de quatre ... i això encara ho he vist i hi he anat , ho he vist i hi	he anat	. Ara , a Montuïri , no , jo ja no n' he vista cap ... més que aqueixa d' en Sampol_
26	, això era ca seva , posava un pegat i curava d' això ... posava confortura d' os ... jo de petit hi	he anat	, a ca seva , i tenia s' olleta rum , rum , rum , rum ! , i feia es pegat ...
27	havies anat an es vicari a dema nar-li permís per això ? " I ell diu : " Sí , que n' hi	he anat	a demanar " . " No has vengut " . " Que sí que li he demanat permís " . Diu : " Sí ,
28	' una banda a s' altra . Thas fixat amb aqueixa casa de can Pep " Collet " ? — No , no hi	he anat	... Thi has de fixar , voràs ple d' impactes , ple encara , es impactes en aquells maressos , i tot allò
29	Marc ? — Si , i después va ser en es celler de can Ferrando . No ? Sí , però jo ja no hi	he anat	... Ara ! , que aquest homo era tan fener , se fiava tan poc , que no admetia de cap manera que poguéssim
30	hi va haver , no tenia objecte , no hi va haver nigú ... que me digués : " Au ! " , però jo	hauria anat	a Montuïri , jo ... — Està bé , bé , i des viatges que vàreu fer així , sa primera vega da que
31	Com a Llorito , per exempe , que tenien una fe amb so curanderisme extraordinari ... perque jo	he anat	de metge a Uorito i ... a Montuïri ... sempre n' hi ha , perque es curanderisme me penc que existirà sempre ,
32	per ses Tres_Creus , l' he vista , i altres vegades pujar pes Pujol ... la varen acurçar un poc , com més	ha anat	més s' ha daixonat , però sa més important de totes era sa del Ram , que encara hi ha rajoles si no
33	" Sorda_Rua " , feia escola i hi anava i en Gaspar anava amb aqueixa , ara es altres no ... — Vós no	heu anat	mai a escola ? Jo ? A costura , però de mata pata ... Anava amb sa mestra de can Rei , me recorda ,
34	cap an es cementeri . En es cementeri ' via de demostrar que hi ' via estat , allà , ' via de demostrar que	havia anat	allà , i diu : " Me sentireu , resa ré un parenostro molt fort i llavò tocaré a sa porta amb so bastó
35	... (19 de setembre 1970 ; casset n 25 , 2 cara) — Bé , vostè contava lo de ca seva , que	havia anat	a . que vaig començar a estudiar ... — I después , que es seu padrí havia estat terratinent i havia ... ' Es
36	, sempre , sempre , sempre ... Maria_Santissima , ja me ' n recorda , ja ... Ja me ' n record jo , com que	he anat	sempre ... jo he començat , jo em recorda de quant domés hi ' via teresetes , teresetes ... què se diu ... què
37	Collet " i en Joan " Collet " li demana es rector : " Tu no has demanat permís , no has dit tu que	havies anat	an es vicari a dema nar-li permís per això ? " I ell diu : " Sí , que n' hi he
38	bo , era . Tots es qui ... ara ja són morts tots , ja no n' hi ha cap d' aqueis qui	ha anat	amb en Porcel . — I avon feia classe , aqueix Porcel ? Aqueix_Porcel feia s' escola a sa casa de la
39	d' altre ... — Es qui era més famós era en Porcel ? En Porcel , ma mare deia : ' Tots es qui	han anat	amb en Porcel se distingeixen , de tan bé que saben sa lletra " . Era molt bon mes tre ... sí , sí ...
40	" Collet " la sabia al dedillo , però ... en Joan " Collet " també ... un altre arfista , no el t'	havia anomenat	... en Pep " Rei " que el t' he ano menat ? També ... en Pep " Rei " , un que
40'	" Collet " també ... un altre arfista , no el t' havia anomenat ... en Pep " Rei " que el t'	he anomenat	? També ... en Pep " Rei " , un que és metge de Mancor ... també ho era , en Toni "
41	damunt es mul . Dic : Sempre me ' n duc qualche xubasco , sense estar ennigulat , i jo sempre t'	he apreciat	, Sebastiana des casco . . perque li deien es " Casco " ... això és sa cançó que he feta més bé mai ...
42	... que veus , es alfres n' hi havia que ... aquest no , duía una formació ameri cana que se coneixia que	havia aprofitat	es temps , i tenia aquesta germana , aqueixa germana monja , que va ser sa que va herevar tot lo seu
43	dir " . " Bé ! " " Això no ho has de dir ! " , bé , però com que s' ho	havia après	, conforme , però es dia de sa comedi , pataplaf Vol dir que ja pories espolsar — i quines comedis varen fer ?
45	venien hemorragis intestinals i en tres dies estaven escabexats , llavonses ... Això jo	he assistit	an aquest pas , an aquest pas de tractament ... (23 de gener de 1972 ; cinta n 10 , 1a cara) —

46	A damunt les onze des vespre acabaven es joc de cartes i com varen ' ver ... i va dir , i ma mare ja	havia avisat	en Vicenç " Carreró " , i varen entrar a ca nostra i ma mare el va esperar aixeca da , i en aqueix
47	iràvem aigo an es carrer , o si teníem una soca o si hi posàvem una peça de marès o es carro . Diu :	Ha baixat	un escaló , per porer pujar millor ha llevat ses capumuntes . Aquest carrer de ca ses Monges jo he vist que-
48	vui anar . — Això ho dèieu vós ? Jo , cantava ... i altres ... liu : Es batle de ca s' Hereu	ha baixat	un escaló , per porer pujar millor L'_amo_en_Joan " de ses Munttes " mo posava munttes , si tiràvem aigo an
49	l' aire . Idò llavò no poria ser mai pla i l' hi varen fer ... Es batle de ca s' Hereu	ha baixat	un escaló , per porer pujar millor ha pujat ses capumuntes . — I això per ... heu vist coir c'ànyom , per Montuiri
50	bot . Ara li diven de bot . — Ballaven boleros . Sí ... cotes i això . — Sa primera vegada que s'	ha ballat	d' aferrat a Montuiri , quants d' anys fa , quants d' anys deu fer ? I jo per mi en
51	_Catalina o amb na Magdalena . No vui que te 'n vagis , però me 'n volia anar , jo , es vespre , com	hauria caigut	es sol , m' haguera posat espartenyetes o sabates ... de cap a ca nostra , perque estava avisada així ... i jo
53	cama , va ser coix tot es temps de sa seva vida , i aquell homo va haver de pensar ... " Idò , no	haguesses caigut	... " sense voler donar -li cap cèntim , això sí que ho hem vist , noltros , o sigui , que s'
54	Cap , perque tot m' ha fuit . Ni cançons , si ara ' via de cantar damunt s' era , i hi	he cantat	molt , no sé cap cançó . Saps que estic de bé ... Qui te donaria indicis seria can Capçana , en feien ... —
55	Xius " , d' en Biel " Xiu " , aqueix hi posava un carro etzibat que parei xia un barco , com el	via carregat	, qui se 'n duia dones i homos , a vendre a Ciutat — I què hi duien a vendre ? Cebes , cebes
56	té regles fixes de pronunciació , i hi ha tant de tio , jo venia cada set mana a classe a Palma , m'	havia cercat	un professor de Palma , a fi de no dir desbarats , i jo a l' entretant , jo , durant tota sa
57	com va venir s' horabaixa , va tornar : " Au , al·lotes ! " Diu : " Tu , què m'	has comanat	? " . " Jo _vella_nes ! " . " Ges ! " . " Què m' has comanat ? " . "
58	, què m' has comanat ? " . " Jo _vella_nes ! " . " Ges ! " . " Què m'	has comanat	? " . " Cocovetes ! " . " Ges ! " " I tu , què m' has comanat ? " . "
59	" Què m' has comanat ? " . " Cocovetes ! " . " Ges ! " " I tu , què m'	has comanat	? " . " Caramel -los " . " Ges ! " Díu : " I a mi que no me du lo que
60	? " . " Caramel -los " . " Ges ! " Díu : " I a mi que no me du lo que li	he comanat	? " Diu : " Mira -ho ! " I li va dar un trossot de cordoncillo ben gros , i totes varen quedar ...
61	O feien ? Sa porfessó ? I fona ... es dia del Corpus feien sa porfessó amb àngels i reines , ses nines qui	havien combregat	, i es nins , i soru' a sa Custodi , i res , per aquí no , no freien sants . Primer
62	ure damunt es braç des carro , que s' asseien damunt es braç des carro , es dia que porien colcar ... i com	ha començat	a sortir es sol m' ha mirat , i diu : " I tu , que ets una femella ? " Idò !
63	María_Santíssima , ja me 'n recorda , ja ... Ja me 'n record jo , com que he anat sempre ... jo	he començat	, jo em recorda de quant domés hi ' via teresetes , teresetes ... què se diu ... què se diven ara ? Bueno
64	i vos ho agrairia , si començàveu tots . Si nthi ha algun que hi tengui res que dir de jo después que	haurà començat	i vol fugir ... Pacienci ! Que faci lo que vulgui ! Però si començau tots , vos don ses gràcis ... " Perque
65	[de carn] " I jo deia : " Jesús ! N' he comprada un poc ! " No deia que en '	gués comprat	una terça , però tot es temps que varen esser joves , que vàrem esser aquí , no en menjàrem més que una terça
66	diven a cas Confiter , però llavò se va vendre i ho varen fer nou , i era a la primeria que ho '	vien comprat	, an això . No vaig anar ací , simateix deien que n' havien fetes , però jo no hi anava ... perque
67	de sa nostra escola , an es fut bol , Ara em pens que és de l' esglesia , em pens que l'	han comprat	o no sé què , però llavonsses no ... llavonsses no , el vàrem ... noltros el mos ... no el mos deixaren ,
68	es notari " Blanc " llavò se 'n va haver d' anar de notari a sa Pobra , i can Vanrell , també ,	he conegut	can Vanrell , quant hi havia es canonge aquí i es coronel d' estat major , i llavò Son_Moià , cas Potecari ,
69	posà una deligenci ' amo en Gaspar_Collell , l' amo en Gaspar " Collet " , tu no l' has conegut .	Has conegut	en Pep " Collet ' ? - No . TampOc ? Idoi , l' amo en Gaspar " Collet " , l'
70	qui eren ? I es metge d' un temps era es metge " fraret " i en Ferrando , i jo no n'	he conegut	més , ' a la vila , de metges ... d' un temps , d' aqueis de sa meva edat ... Llavonsses ,
71	pessetes , s' altre tenia dos_mil pessetes i ja era sa fortuna . Dobbbers no n' hi havia . Jo n'	he conegut	un , d' homo , i era fadrí , però ja era més prop , i tenia nou cents duros , i ho
72	o nou o deu , com jo , no n' hi va haver cap més que en Bernat " Fraret " . L'	ha conegut	? - No . Es capellà " Fraret " , i en " Boivàs " , de Son_Boivàs , aquests dos arribaren a
73	això , ja posà una deligenci ' amo en Gaspar_Collell , l' amo en Gaspar " Collet " , tu no l'	has conegut	. Has conegut en Pep " Collet ' ? - No . TampOc ? Idoi , l' amo en Gaspar " Collet " ,
74	havia un cosí , qui també li deien Joan_Sampol , llavò hi havia en Miquel , es cabo " Rua " , l'	has conegut	, es cabo " Rua " ? Morí no fa molt de temps , son pare d' aquell Fedro " Rua " metitar ,
75	esquerres , i qui eren més ? ... i llavò hi havia un que li deien en Pep " des Dau " ... l'	has conegut	, qui despatxava gracioses , fa deu o dotze anys , no el deus haver conegut ... aqueix també tocava a ses esquerres
76	, en Joan " Vermei " , que també era artista , et kaiser , que li deien el kaiser , tu no l'	has conegut	, en Joan " Vermei " , és un ... es qui tenia es moli d' en " Vermei " , d'
77	a can Marc . Can Marc jo els he coneguts , an es Marcs , can Marc , Es senyor de can Marc l'	he conegut	, jo . Té famili enterrada a Montuiri . Tenia un abogat , una filla abogada , aquest Marc , i se 'n va
78	4 ... Es qui va fer ses cançons ja era un padrí seu o conco i estava a Son_Come lles . Jo l'	he conegut	bé i diu : Madona_de_Son_Vaquer , ja poreu sortir ' viada , que sa vostra filla té una dragona ' ferrada .
79	ja són morts tots , es padrí d' aqueis de can Socias d' ara , era es padrí , aqueix jo l'	he conegut	, també , i hi ' via una dona , una senyora , que era molt bona dona , i es dissabtes passaven el
80	_d'_Hestòria_Sagrada i poria parlar de tot , perque era lletrut . Això ho era . Es " Cabo_Loco " jo l'	he conegut	i ... — D' on era , es " Cabo_Loco " ? D' aquí , des Coll_d' _en_Rabassa .
81	' he de dir ? , a Son_Comelles , es de can Redó , n' hi ' via un que jo l'	he conegut	i he conversat molts de pics amb ell i sabia glosar ' 4 ... Es qui va fer ses cançons ja era un
82	PS anar assegurant es obrers , però Ues pas des seguro an es no seguro , és dins sa nostra època ... jo l'	he conegut	, an es no seguro ... — Bé , i ara aquí arribam a lo que li agrada més a vostè , que és
83	, sí , en Pep " Poi " era el Bon_Lladre , el Bon_Lla_dre , mestre " Senaier " , l'	heu conegut	? , es " Senaier " vei , aqueix joia ses claus del Bon_Jesús dins una senaia a s' esquena , i
84	Pere_Saldadet , també n' hi havia un . També hi havia un forn . — I això de mestre Porcel , l'	heu conegut	? Siií ! Però era molt jove , jo . Era un bon mestre , aqueix . Molt bon mestre , era aqueix .
85	Pep " des Dau " ... l' has conegut ? , qui despatxava gracioses , fa deu o dotze anys , no el deus	haver conegut	... aqueix també tocava a ses esquerres . I eren nou o deu músics , total ... — I después de sa guerra ,
86	no ... — I així , gosadors forts què era , qui hi ' via , en Biel_Sampol ? En Biel_Sampol , domés	he conegut	, jo , mestre ... aquest Biel_Sampol_...Ah ! , llavò varen fer s' Encolcada , i jo colcava damunt un mul ...
87	amb don Bartomeu ... — Que no era molt bon metge , aqueix don Miquel ? Bon_metge'_Era s' homo que jo	he conegut	que tenia més poca peresa mai , perque venien es ... de vegades venien , gent , a Son_Ribes , es vespre ...
88	anomenar ? Sí , també l' he sentit ' nomenar . Can Venrell , can Venrell era seu , des canonge Barbat . Qui	he conegut	era don Rafel , es sen yor , qui aqueix canonge el va fer hereu , i aqueix don Rafel ho va ve
89	' hi ha pus ... en Tasar " Putxo " , aquest Tasar " Putxo " va ensenyar aquei xa partida de joves ... i	han confinat	aqueis joves ... — I on tocaven ? On era que tocaven ? Aqueis tocaven a damunt sa casa de la vila , i
90	i què vol dir ? I quant ho ' gués estat , viva , quant ho ' gués estat , encara no empor tava '	gués contestat	an això . Ps ... ! ' gués fet no res ... Què vol dir entusiasmar -se amb una cosa ... Que diguen lo
91	, en feien ... — I d' això de s' arxiduc , heu sentit dir res mai ? L' he vist .	He conversat	amb ell . — Amb s' arxiduc ? Amb s' alxeduc . Era un horno gran , moreno . Vaig anar a
92	? , a Son_Comelles , es de can Redó , n' hi ' via un que jo l' he cone gut i	he conversat	molts de pics amb ell i sabia glosar ' 4 ... Es qui va fer ses cançons ja era un padrí seu o conco
93	posar dins un quadro per dir que havia gonyat quatre centis en sa seva vida . — Tenia set dones , deis ... Jo	he conversat	amb un parei , amb un parei , però no estaven amb ell . Hi volien passar , amb ell , però no hi

94	quina edat vàreu anar a Palma, per primera vegada? Vint-i-dos anys devia tenir, vint-i-dos anys, perquè	via corregut	sa quinta s' any antes i tenia vint anys, i llavò, com mos varen enviar a demanar feia un any,
95	cel, va tenir una eczema des colzo a damunt sa mà, una eczema, i' vien corregut metges, i'	vien corregut	però no l' hi curava, mira i va dir an en Vicenç " Carreró ". Diu: " Mira, Vicenç,
95'	i ma mare, que siga al cel, va tenir una eczema des colzo a damunt sa mà, una eczema, i'	vien corregut	metges, i' vien corregut però no l' hi curava, mira i va dir an en Vicenç " Carreró ".
96	Quants d' anys tenieu quant hi vreu anar? En devia tenir vint-i-un. — Vint-i-un ... Perque	havia corregut	sa quinta el noranta-quatre i no vaig caure soldat. En aquest temps no feien seldats.
97	i encara ara. He, he, he! Sí. Llori to i Sineu i per aquí. — A Montuïri no hi	han cregut	mai? A Montuïri no ... No hi han cregut mai, amb això. — I això de s' arxiduc, heu
98	Sí. Llori to i Sineu i per aquí. — A Montuïri no hi han cregut mai? A Montuïri no ... No hi	han cregut	mai, amb això. — I això de s' arxiduc, heu sentit contar res? Això de s' arxeduc sí,
99	com a metge, heu tengut molta de competenci, respecte des curanderos? A Montuïri, no	han cregut	massa, massa. No han cregut massa. No, a Montuïri amb això no ... a Montuïri és una gent ... No
100	heu tengut molta de competenci, respecte des curanderos? A Montuïri, no han cregut massa, massa. No	han cregut	massa. No, a Montuïri amb això no ... a Montuïri és una gent ... No ho trobes, tu, que estan
101	així i se va estendre per aquí, es sermó, però es que me cridà més s' atenció, es que m'	ha cridat	més va ser don Miquel_Parera, don Miquel_Parera se va estendre damunt es comentarís
102	i va dir diu: Si es companyero és xipat li ve per naturalesa, però de mal d' arriessa ningun metge n'	ha curat	. I el trataven d' ase. Llavò, ja ... idoi un temps feien això ... — I s' electreçidat,
103	l' he vista, i altres vegades pujar pes Pujol ... la varen acurçar un poc, com més ha anat més s'	ha daixonat	, però sa més important de totes era sa del Ram, que encara hi ha rajoles si no els han espanyades,
104	deu o cinc o quatre mots que s' avenguin un poc bé i se fa sa cançó, i jo no m' hi	he daixonat	mai ... ara, mon pare, ja li venia de br ... — Aquí, a Montuïri, llavò també devers Son_Vaquero
105	: " Idoi ben aviat, si feis lo que jo vos dic, ben aviat vos compondré! " Amb això ja li	haviem dat	una cadira i s' asseu i' gafa un pedaç: " No teniu un pedaç, com a codradet? ",
106	assuixí ". I ell diu: " Era s' arxeduc! ". " Oh! Mirau!, jo que domés li	he dat	...! " " No ... No pas sis pena! Saps que és de bon homo! " Bueno, llavò tengué una
107	tenguérem res de nou, i domés hi' via dones dedins, dones i un homo, es altres' naven a peu perque	havien davallat	per mor de sa costa, i res ... i' nàrem a ses Coves, nàrem a veure ses Coves, i en
108	, ara n' he tirada una i llavò en faré una altra, pocs ... com ara, poc, o no s'	han dedarat	, fins aquí no s' han declarat, perque un per dir: " Aquest és glosador " ... ha de ser
109	Beneit! Què has d' anar a estu diar! ", i ... començant pes meu padrí ... ah!, perque ho	he deixat	, per que es meu padrí com li vaig demanar: " I que fas comptes fer tu? " Jo vaig dir: "
110	rector quant sent això diu: " Anau a fer sa comedi! " ... Saps ... " Sí, però no el m'	has demanat	per escrit! " ... i aquell volia ... però això domés eren ganas de voler ser ... saps què és un homo ...
111	llavò ell, també, això, " Creu! ". " Jo _ cart! ", tira ven ... i es qui'	via demanat	creu i sortia creu, gonyava i d' aqueixa manera. Això era. això ho som vist. Això hi som jugat
112	" , un que li deien en Rafel " Vermei " ... cornetí ... Jo sé una cançó qui diu: En_Godó m'	ha demanat	, sa musica si va bé, i jo li he dit que no ho sé, però es cornetí primer d' en "
113	es rector li diu: " I ara ane què ve això, don Joan? I ell diu: " Perque no m'	han demanat	permís? ". " Què vol dir? I es secre tari m' han dit que li havia vengut a dir "
114	" Què vol dir? I es secre tari m' han dit que li havia vengut a dir ". " No m'	han demanat	per mís! ", i es rector: " Meiem, anau a cercar en Joan " Collet " ! ", i
115	No has vengut ". " Que sí que li he demanat permís ". Diu: " Sí, però no el m'	has demanat	per escrit! ", i aquell rector quant sent això diu: " Anau a fer sa comedi! " ... Saps ... "
116	: " Sí, que n' hi he anat a demanar ". " No has vengut ". " Que sí que li	he demanat	permís ". Diu: " Sí, però no el m' has demanat per escrit! ", i aquell rector quant
117	M es partit a quinze pessetes ". Es novios qui venien amb noltros: " Es partit està a quinze pessetes i, mos	han demanat	a trenta per ballar sa primera ... " " No, no, no. Es massa ", dèiem nol tros. "
118	" ! ", i ve en Joan " Collet " i en Joan " Collet " li demana es rector: " Tu no	has demanat	permís, no has dit tu que havies anat an es vicari a dema nar-li permís per això? " I ell diu:
119	córrer darrere el dimoni de Sant_Bartomeu per Sant_Bartomeu ... també una de ses coses que ara	ha desaparegut	, però que llavonses existia, és que a Montuïri hi' via molt poca fruita, i noltros, ma mare, es
120	ara no else dic perque no emporta ... he tengut ocasions per fer altres coses, i possiblement m'	hagués desarrollat	més, però, Montuïri, Montuïri, Montuïri, Montuïri, Montuïri, així com ton pare també es Dau, i tira
121	ara tal dia com dia 8 de setembre, feien es canvi ... Tothom, si hi' via cap diferenci, si hi'	via disconformidat	, hagués lo que hi' ves, es conco, aquest, l' amo en Gaspar " Comelles ", aquest se
122	ensiimada i es caliu de foc, fiet ... i coses així ... Què t' he de dir jo ara? ... Ah!	He dit	de Sant_Antoni, i jo no te cont una dècima part de Sant_Antoni! Allò, saps que és de gros,
123	perque deien que eren fills seus, des segretari seu. — Això des esclaus no heu sentit contar res,	heu dit	, si n' hi havia a Montuïri? No, a Montuïri no ho he sentit contar mai. Lo que he sentit
124	de cartes ni crec amb curanderos, emperò lo que tu me dius, lo que tu me dius, bastava que li'	guessis dit	, que li diguesses que ven gués ". Bé. A damunt les onze des vespre acabaven es joc de cartes i com
125	vàrem' magar dins una entrada i es municipal, què mos' via de veure, es municipal ... , i no mos'	gués dit	res ... he, he, he! I mos ne vàrem anar, amagades. (Filla) I com éreu nines,
126	dir lo que va dir, no sé què va dir, però s' apuntador no se va donar compte de que ho'	gués dit	, i s' apuntador insistia i ... fidano_tum-tum-tum,_fulano_tum-tum-tum ... i aquell ja ho' via dit,
127	anys. I un homo a noranta anys va anar de Manacor a Ciutat a peu. Jo tenia noranta anys, no ho'	via dit	mai, an aix, lo que li vaig a dir ara, i deia, me trobava tan bé de ses cames,
128	emportava aniria a Ciutat! " No res, aquell ho va dir an es seu centro: " Què et penses que m'	ha dit	don Bernadí? ". " Ah, no, no, no, no ... ' Torna. " Que hi voleu anar
129	et torbis, eh! ". " No! ". " Ave_Maria! ". " Jau, ma mare m'	ha dit	que vos envia això! ", i li feia una coca casi casi des redó d' això, perque per dos,
130	davallaré i ... ja m' inventaré ", i vaig dir, dic: " He anat a ca aquell curandero i m'	ha dit	que no emporta venir, vos posarem un parei de coques de segó a damunt es ventre, i beureu unes cuierades de tun
131	VMI1350 una jota i era molt balladora, i aquest Mut_de_Porreres va dir: Margalida agraciada, en Jaume saps què m'	ha dit	? que et troba com un con1t, dolça, i no t' ha tastada. Ha, ha! Sí, feien
132	hi ha? " Dic: ' Tenc una cuixa i em fa molt de mal ", dic: " ... i m'	han dit	que ven gués aquí ". Diu, diu: " Idoi correu davant, correu davant i jo vendré a ca vostra ",
133	ell diu: " Perque no m' han demanat permís? ". " Què vol dir? I es secre tari m'	han dit	que li havia vengut a dir ". " No m' han demanat per mís! ", i es rector: "
134	" Cardo ". " Al-lotet_! Corre depressa a cercar mestre Joan que dugui sa clau! " Sí!, m'	has dit	tu, sa por que tenia jo per ' nar-me'n ara per amunt! I domés veien ses cases, si veia
135	l' any 1903, i em va quedar un detall, també, em va quedar un detall, com que tu m'	has dit	així detalls de s' infanci ... un detall, perque això jo devia tenir devers cinc anys, total, que
136	n vaig anar a sa casa des mort i me posaren es mort a dins es carro, i jo, qui ja m'	havien dit	... però m' ho deien per riure! ... ells no, però jo ho prenía de sèrio: " No pujaràs pes
138	que dèieu que era bruixota? ' Nava amb una quadrilla de lladres de Montuïri ... (Fill) Vós no m'	heu dit	de vegades que sabia escisar, aqueixa dona? Sí, també sabia escisar ... sí, i era amiga d' una madona
139	... — Que van molt bé ... Sí, van molt bé perque no' pleguen rovada ... — I aquests curanderos que m'	heu dit	, donaven unes herbes ... no? Unes herbes ... — I quina classe d' herbes donaven? Ah! Jo no ho
140	' via cap de moro ... No, no, no, no. No en venien, de forasters. Eh ... ara com	has dit	d' esclaus, dic i tots llavò eren uns bons esclaus. Pensau, des des matí fins as vespre ... posar -se

141	però no sé ... això ... — I d' això de ses representacions de comedís , avon se solien fer , dins can Costa	heu dit	, dins Son_Costa ? En Llorenç malcasadís I' heu vista , vós , representada ? Com ? — En Llorenç_malcasadís .
142	' ha fet , aqueix homo ? " . " No m' ha fet res , emperò maldament ! " , ara es deligencer	ha dit	que jo era amiga ! , perque jo ho he sentit de ses meves oreïes " ... " Deixa anar això ... " I
143	jo ho he sen tit bé com ho has dit ? " I aquell : " No ... ! No ho he dit , domés	he dit	... " . " No__no_! Tu ho has senu' t ! " Bueno_!_Sa_quesfió és que lon demà , com '
144	de que sa gonella ... Ara també te vui dir una altra cosa , respecte an es Puig , no sé si t' ho	ha dit	ningú , però com que té molta d' importanci , perque un des personatges que val la pena d'
145	uè vol dir dir que som amic ... Què vol dir dir que som amic ... jo ho he sen tit bé com ho	has dit	? " I aquell : " No ... ! No ho he dit , domés he dit ... " . " No__no_!
146	que som amic ... jo ho he sen tit bé com ho has dit ? " I aquell : " No ... ! No ho	he dit	, domés he dit ... " . " No__no_! Tu ho has senu' t ! " Bueno_!_Sa_quesfió és que
147	-tum-tum__fulano_tum-tum-tum ... i aquell ja ho ' via dit , i amb això se 'n va : " Ja ho	he dit	, ja ho he dit ! , ja ho he dit ! ... he , he , he ! ... empipat , he ,
148	-tum ... i aquell ja ho ' via dit , i amb això se 'n va : " Ja ho he dit , ja ho	he dit	! , ja ho he dit ! ... he , he , he ! ... empipat , he , he , he ! I
149	' via dit , i amb això se 'n va : " Ja ho he dit , ja ho he dit ! , ja ho	he dit	! ... he , he , he ! ... empipat , he , he , he ! I llavò , aquests mateixos varen fer
150	sta altra és més guapa . Se 'n va anar amb aquest conco , amb aqueix Rafel " Ros " , aqueix " Ja ho	he dit	, ja ho he dit , ja ho he dit ! ... " que no va tenir cap cèntim mai , aquest , se '
151	. Se 'n va anar amb aquest conco , amb aqueix Rafel " Ros " , aqueix " Ja ho he dit , ja ho	he dit	, ja ho he dit ! ... " que no va tenir cap cèntim mai , aquest , se 'n varen anar a Bons_
152	amb aquest conco , amb aqueix Rafel " Ros " , aqueix " Ja ho he dit , ja ho he dit , ja ho	he dit	! ... " que no va tenir cap cèntim mai , aquest , se 'n varen anar a Bons_Aires , que eren conco
153	estudiis ... i no estudiis , i no estudiis ! " I ara ve , que casi casi ho faig constar aquí perque no ho	he dit	molt mai , an això , però consider que va ser sa base de jo estudiar , que jo vaig néixer enamorat de
154	? " . Diu : " li vaig dir ... " . " Què li vares dir ? " ... En Ferrando deia que li	havia dit	puta , i aquell va dir : " No és ver , que li digues ... " " Idò , què li digueres ? "
155	cornetí ... Jo sé una cançó qui diu : En_Godó m' ha demanat , sa musica si va bé , i jo li	he dit	que no ho sé , però es cornetí primer d' en " Vermei " sempre ha sonat . Això me recorda , però
156	ve en Joan " Collet " i en Joan " Collet " li demana es rector : " Tu no has demanat permís , no	has dit	tu que havies anat an es vicari a dema nar-li permís per això ? " I ell diu : " Sí , que
157	perque no se va morir des tifus . Vol dir ... — I això que	ha dit	vostè d' enfitat ... ? No ho sé , sa malaltia no sé què era . No he pogut sobre mai jo què
158	no hi vaig anar mai més que aqueixa vegada , però me va anar molt bé . — I això des mal bocí , que	heu dit	, li va succeir a qualche perso na més , així que sapiguen ? A Porreres sí , i moltes ... a moltes ,
159	anys o això , una costum que ara s' hagi perduda ? Què tenia ? — Costum o diversió o ... No sé què	ha dit	. — Costums antigues ... Escossiers , els heu vist sempre an es cossiers ? Sempre . — Sempre ... Sempre els he
160	de la berba i ho sabia fer . — I en sabeu d' altres , així , de gloses des vostro pare ? Què	heu dit	, d' en Toni " Volandí " aquell , qui era aquest Toni " Volandí__?_Ah_!_Aquest_Toni " Volandí__no_el_volien ,
161	i un dia don Miquel_Maura me crida i me dm : " Cerdanet_! Tu no vols esser capellà ! " Què em va	haver dit	! I jo no m' hi sentia ! ' Tu no vols esser capellà ! " , i ell diu : " Tu
162	r una màqui na de projeccions , la férem noltros , que era amb un objectiu de can Eloi , que el m'	havia donat	en Miquel , es jove , que venia a escola , es nin , i además d' aquest objectiu , llavonses , un
163	a damunt sa tauleta hi ' via un tassó d' aigo , i està privat beure aigo , i vaig dir , m'	havian donat	cloroformo : " Donau-me_aigo__... " " No ! " , i es director diu : " Donau-li_aigo__... "
164	, enca ra , s' únic aliment : seguien donant -los llet , que era lo que no els n' havien d'	haver donat	, que és lo que fan ara que no en donen , tot d' una que se destremen , i aquells al-lots
165	hi posàvem figures i això , i quant entràvem , quan començàvem sa doctrina , sempre els	havia donat	, else feia fer , tant an es nins com a ses nines , que eren tots es des poble , tancaren es cines ,
166	... en deu fer seixanta o no sé què , i varen dir : " Aqueix , en Bernat " de Mianes " 4 ,	ha duit	un " carro de foc ! " . " Què vol dir ? " . " Corre sense bistis ni res ! " I
167	? Pentura fa dos-cents anys o tres-cents anys . Què sé io què t' he de dir ! Deien que'l ' "	vien duit	a enterrar ... , i que en ' vien posat un tros en es cantó de sa Costa , però no sé si és
168	! " Vas dir , dic : " I de què ? " Diu : " De cera ... i llavò el se n' "	han duit	, es escolanets hi varen anar i s' escolà , i varen cantar ... " , allò que cantaven per ses capelles ...
170	que duien era rebosillo ... — Però voltros ja no n' heu duits ? No , no , no , ja no n' "	hem duit	. Noltros lo que dúiem era volant igipó ... allò qui duia més botons ... aquí una botonada de cinc botons a ca
171	que era un vestit raro , què era això ? Està aquí , ja , na ' Xiva " em va dir que l' "	ha duit	en es museu ... En es Puig hi havia una cosa , un vestidet com a de santet ... això devia ser qualche sant
172	se 'n duien a sa càrcel de Sant_Josep , que deien , i allà , a sa càrcel de Sant_Josep es qui hi	havian duit	l' esperaven , i as qui entrava li donaven una pallissa , i llavonses com n' hi duïen una altra aquell se
173	, i se 'n varen anar a ca seva a cercar es fill , son pare va dir : " Aquí es meu fill no	ha duit	revólver mai ! Anau -vos -ne d' aquí dedins ! Es meu fill no ha duit revolver mai ! " M'_entens_?_Ah !
174	dir : " Aquí es meu fill no ha duit revólver mai ! Anau -vos -ne d' aquí dedins ! Es meu fill no	ha duit	revolver mai ! " M'_entens_?_Ah ! , i llavò firà , es dia que votaven , tirà una pedrada an es cabo ,
175	vint anys i no en ' via duit mai , i ara enca ra ... però me 'n vaig anar an es servici i no	havia duit	ni mariol-lo . I ben bé ... he , he ! ... i ben bé que anava ! — I ses sabates ,
176	Son_Company . D' al-lot jo anava a servir -li sa missa qual que diumenge . Tenien un porqueret de Llorito que no	havia duit	sabates mai , i el tenien pes pa , sense cap cèntim , un tros de roba que li donava sa madona ... per
177	" i enca ra hi deu fer més mal estar que a ses Enramades ? " Es_cregue_dor_? " Un-al-lot qui no	havia duit	sabates mai ... hi no havia ... pensau , fred , i què havies d' esperar d' aqueixa gent , i se criaven
178	que un ' via comprat , que era un camion d' aquests camions que avien fet presos d' Alemània , camions que	havian duit	i tot allò que havien presos an es alemans , i un de MontJúri el comprà per passejar gent i pagaven equis
179	panxa ... " que t' armis d' un gaiato , que duguis sem pre un bastó " , i de llavò ençà sempre	he duit	un bastó . — Què ' nava dir , i ses comedís ? Ah ! Comedís en férem moltes , noltros , de comedís ,
182	haver de ses can ditejas de davant , i alcen es teló i ell surt i diu : " Señores , es qui el vos	ha embotxat	que el vos trega ! " , else fa un tanto i parteix esca pat , de paso se 'n va dur sa taquilla
184	" , aquest ? Pentura , que li diguessen So_nes_Moianes per allà ... (Fill) I que no deien que el ' "	vien enterrat	a So_na_Moiana de can Ferrando , davall aquella pedra ? Jo no ho sé ... — Ho deien ... Perque varen dir ...
185	molt de ganadero , repardal i treu un patrocini ! I es nortamericans else xupaven . homo , i se va moure , no	han entrat	pus ... he , he , he ! I avion que hi va tot d' una ha de tocar per temps ... S' "
186	tan grandes como ét , o más que ét ... " Això era sa primera paraula que va fer en Roma nones , perque	havia entrat	i en Maura havia sortit , perque en aquell temps , no sé ... A Barcelona se varen alçar , i hi havia en
188	, o poques o moltes . No feien tot açò ... feien refresquets petits . (Filla_)Gloses_! Ah ! , gloses ! "	Via entès	noces ... Gloses en feien . Gloses sempre n' he vistes fer , Més que ara fa un parei d' anys que
189	-assuixí , assuixí ... " I ara , i ara ! " " No res , no res , no res ! ... M' "	han enviat	a cercar sa clau " , I espera qui espera i ... què t' he de dir ... — I que s' "
190	taverna ... no hi havia cine , Quan jo servia , qui era l' any noranta-nou , a Palma , encara aquí avon	han esbucat	es Treato__aguí_en_es_Líri_ , 6 , aquí hi havia una casa de fust , i domés hi cabien una trentena de
193	no volien estar dins es llit amb sa mare , perque el dímoni encara else governava , que no	havian escrit	es pecat venial . i se feien por ... i de vegades un deia , perque es pradí era de Ciutat o era de
194	, tot això s' ha perdut , s' ha perdut molt ... i aquí a devora can Ferrando , si també no ho	han espanyat	, a can Ferrando , hi ha una rajola amb ses imatges que no sé què endica , no sé si endica que és

195	feta seva o feta fer d' un picapedrer de pedra per caçar a beurada , que si no ho	han espanyat	encara hi ha sa mateixa pica i a sa mateixa barraca , si no ho han espanyat .
196	çar a beurada , que si no ho han espanyat encara hi ha sa mateixa pica i a sa mateixa barraca , si no ho	han espanyat	. — Què vos contava , es vostro pare ? Mon pare me contava que naven a missa ,
197	era molt amic d' en Toni_Pinya , que colque dia tu has de posar ... sabràs lo important que era ,	ha estat	s' homo més popular que hi ha hagut a dins Mallorca , es periodista més popular que hi ha hagut
198	hi ' nava molta gent , an en Guiem " Neo " i era que en Guiem " Neo " havia estat de practicant ,	havia estat	de practicant quant feia es servici ... i va fer instruccions d' això , no sé què ... — I llavò no hi
200	Ara és sa pura veritat , No el vaig voler . Mira si vaig esser beneita , beneita ! '	Gués estat	senyora i així era sa dona d' un sabater , però jo ja l' estimava a ell i varen venir a ca
201	feta sa vostra filla , no voler venir , no voler venir a jornal ... , i què vol dir ? I quant ho '	gués estat	, viva , quant ho ' gués estat , encara no empor tava ' gués contestat an això . Ps ... ! ' gués
202	, no voler venir a jornal ... , i què vol dir ? I quant ho ' gués estat , viva , quant ho '	gués estat	, encara no empor tava ' gués contestat an això . Ps ... ! ' gués fet no res ... Què vol dir entusiasmar -
203	de tornar ... — No hi deguéreu estar molts d' anys , voltros ... molt poc temps ? Ca ... lo que hi '	guéssim estat	, si no hi ha sa moratori aquesta , lo que mos va fotre va ser sa moratori . — I de Montuiri ,
204	curava d' espanyat i hi ' nava molta gent , an en Guiem " Neo " i era que en Guiem " Neo "	havia estat	de practicant , havia estat de practicant quant feia es servici ... i va fer instruccions d' això , no sé què ...
205	de Manacor , llavò en aquest temps ve l' amo en Tià " Cigala " , l' amo en Tià " Cigala "	havia estat	un animal sempre . Se ' n ' via anat a Bons_Aires , i va venir amb devers tretze , no devers , amb
206	tira-tira , tira-tira , tira-tira , de cap an es cementeri . En es cementeri ' via de demostrar que hi '	via estat	, allà , ' via de demostrar que havia anat allà , i diu : " Me sentireu , resa ré un parenostr molt
208	conegut i ... — D' on era , es " Cabo_Loco " ? D' aquí , des Coll_d' en_Rabassa .	He estat	mil vegades a ca seva , jo , feia de ferrer , ell , era mestre de ferrer , i aquest va ser llogat ,
209	perque jo no ' nàs a ... aquestes cosetes record això , aqueixa vegada que jo vaig anar a Palma ... Bueno ...	He estat	més a Palma , jo , porque ... Jo , ma mare tenia un tio capellà , que era Pare_Miralles ' , un
210	d' una rectitud de conscienci que mai va cobrar ses excedencis de ministre , porque un com	ha estat	ministre té una excedenci , com era ministre no volia cobrar , don Toni_Maura , no ho sé ,
211	entrada a mà dreta d' aquest carrer . — I a Montuiri , hi heu estat molt de temps ? Sí , hi dec	haver estat	seixanta-cinc , devers setanta anys o ... sí , devers ... sa tia en té sixanta-sis ...
212	dins es clot , jo tenia aquella paia , dic : " Bono , i què hem de fer amb aqueixa paia que hi	ha estat	es mort allà ! Per cremar -la a sa pos sessió ... " , a davant es cementeri vaig fotre un misto dins
213	se ' n va menar a Fela nitx i li va fer aqueixa font que hi ha a plaça , a Felanitx , hi	has estat	? — Sí , sí ... Jo hi he estat , també (Fill) Però que no li va dir que si li
214	li va fer aqueixa font que hi ha a plaça , a Felanitx , hi has estat ? — Sí , sí ... Jo hi	he estat	, també (Fill) Però que no li va dir que si li llevava s' esclavitut ... Ah ! , sí ,
215	en Rodríguez fornos , més bé , desde luego ... més bé , però no bo de tot , porque bo de tot no hi	he estat	mai ... Llavonses hi va haver un de Saragossa que li deien doctor
216	es carrer de s' Estudi_General ... sa primera entrada a mà dreta d' aquest carrer . — I a Montuiri , hi	heu estat	molt de temps ? Sí , hi dec haver estat seixanta-cinc , devers setanta anys o ... sí , devers ... sa tia
217	orreres també , però nos qui eren ... No sé qui eren a Porreres . Aquí a Vilafranca li deien " e Xoriguer " i	havia estat	per daixò a un hospital , d' infermer , diguem -ho així , i era a un hospital i allò va aprende o
218	i mos ensenyava i un amb s' altre , i tip i tap ! , i cada dia com començàvem ... que per jo	ha estat	un gran procediment ... " Dos por cero es cero , dos por una es dos ! " ... sa qüestió que cada dia ,
219	de coses casi casi diriem especials amb so sentit de que ... Li dèiem col-legi Ramon_Llull , per mor de que jo	havia estat	a la Sapienci ... i teniem inclús un sello aposta , per sellar ses coses ... En es començament ,
220	i encara hi ha una trona , i else feien ses seves coses . — ATagamanent ? A Tagamanent . I llavonses avon jo	he estat	, també , amb so sen yor a caçar , aquí a ... què li diven ? , a Pina , a ... —
221	enien . Es espanyols ' naven an es moros i ' gafaven moros , petits i grans , es que porien , i aquí jo	he estat	a una possessió que li diven s' Estalella , a Lluçmajor , i varen fer una torre , perque sa gent no hi
222	no el porem treure de sa carretera , que vengui si vol , però en ferrando no tornarà " , com no	ha estat	pus . No tornarà a ser res pus mai més dins Montuiri . Lo que si mos dóna es seus vots ben bé ,
223	Devers quin any devia ser , això ? Això unafela exacta no la puc donar , però jo no	havia estat	en es col-legi de Manacor , encara , i jo no havia vist cine mai , jo a nou anys vaig anar an
224	contava lo de ca seva , que havia anat a . que vaig començar a estudiar ... — I después , que es seu padrí	havia estat	terratinent i havia ... ' Es meu padrí amb sa terra , conrant , s' havia triumfat i no creia gens ni
225	vatequit porque , i n' Alcalà_Zamora va venir aquí a fer -mos una visita parti cular aposta porque	havia estat	" el_único_pueblo_de_Mallorca_que_había_sido_republicano_antes_de_entrar_la_República " .
226	es Grau_Mig , es Grau_Superior , d' en Porcel , i nol tros , per commemorar en Porcel , porque	havia estat	allà , teniem així mateix aquests llibres com a texto , i no else deixava entrar a sa nostra escola
227	perque jo estic enterat si a Montuiri hi ha hagut temporades , ocasions , que	ha estat	un presidi , Montuiri , sí , i degut a això aquí és ses forques ... Jo també ara me preocupa això ... Ho
228	" Xigala " era aqueixa casa que hi ha cap de cantó què t' he de dir , davallant ara ... que	ha estat	cas teu padrí , més avall , una casa que hi ha a cap de cantó , nova , aquí era cas mestre "
229	l' hi va tirar , però li va fer passar un mal rato d' engronsar -lo per amunt ... i jo supòs que	ha estat	sa comedi que han rígut més a Montuiri porque fer una animalada d' aqueixes i en Pep que era bo això era ...
230	Porien donar gràcies a Déu tots es qui són nats en aquesta centura per lo bé que	han estat	... — Què era lo que vos agradaria més del món , ara ? I no ! , porque tamateix mos hem de morir
231	tenia vuitanta-vuit anys , com se va morfr ... — I què deia aquest ? Aquest de vegades mos contava que	havia estat	a Son_Trobat , llogat , i gonyava una dobla de vint en s' any , en s' any ! ... i
232	perque hi ' via Grau_Preparatori i es Grau_Elemental , en Porcel , que	havia estat	un mestre de aquest va introduir a dins Mallorca es sistema ciclic de s' ensenyança , i aposta hi ha
233	d' agost de 1972 . (30 de gener de 1972 ; dinta n2 10 , 2 cara) Sa vostra professió , quina	ha estat	... sa vostra professió ? Sa meva , ferrer , ferrer , porque quant era jove , petit , feina feina per ca nostra
234	estat ? " Diu : " M' ha sortit una cosa qui casi m' he aufegada ! " Diu : " I què	ha estat	? " Diu : " Una cosa que pareixia com una sangonera i feia com a retxes " . Diu : " I llavonses ,
236	Diu : " Tonina_! Com estau ? " Diu_ : " Ai_! Casi m' he morta ! " Diu : " I ara què	ha estat	? " Diu : " M' ha sortit una cosa qui casi m' he aufegada ! " Diu : " I què
238	deixar es tabac i tot , allà , devora sa vorera , i londemà , amb tres o quatre , hi anaren a veure què	havia estat	, i varen trobar , allà , i llavò se posaren a talaia , a talaia , i varen veure sa moixa , i
240	Quines festes eren ses més principals a Montuiri , Nadal ... ? Nadal , Sant_Bartomeu ... sempre	ha estat	i ... — I ses festes de Sant_Bartomeu com eren ? Una revetla , i llavonses hi venien , duien pomes , porque
241	sa guerra de Filipines , i era un soldat , un sanitari de Sanitat , d' aquells de Sanitat , per lo tant sempre	havia estat	per dins de l' hospital i per dins es metges , com que sempre es metge , quant ha de fer una cura
242	mare deia : " No me farà creure ta mare que a ton pare li agradin ses faves , i tota sa setmana	ha estat	dins sa Garriga i llavò hagui de menjar faves es dissabte ! Jo no sé com li agrada cuinar faves " , i sa
243	tenia una rabassa com es castell d' Alaró . Damunt una roca estava tan llisa com un paper , que si	hagués estat	terrer tota Mallorca abrigava . Cent homos se rebel-laren d' anar -hi a talaia-lo . Talaiaen un any redó i encara
244	! Un ou , però un ou dolent , tiraven , m' entens ? , més mal , porque feia olor ... porque si	hagués estat	un ou ... però li soia un poc ses fodetes , i com sortiren , ella tenia rabi i plorava , i es novio
246	, sempre , sempre , la vaig veure dreta amb sa mà dins sa colga de ses foldetes , tipo homo , igual que si	hagués estat	un homo , una miqueta de mostalxet , una dona que bevia , fumava , no sabia fer cap feina de dona , ni
247	i después aubercocs , i figues de moro per berenar ... Això era sa menja , d' aqueixa gent . — Llavò , vós	heu estat	amb Ferrandos , no ? Sí . — Es Ferrandos de quin partit eren , des conservadors o des lli berals ? Lliberals ,

248	mà, i això va fer que tant dreta com esquerra me respectassen, i en certa manera m' estimassen. Jo, si	he estimat	tant Montuïri, és perquè jo mateix comprendria la violència que s' havia de fer un poble com
250	, feia unes potades, m' entens? ... tap-a-tap, tap a-tap, tap-a-tap!, ja li	haviem estret	i no en trobava cap ... — I d' això d' esclaus heu sentit contar res? D' esclaus, n'
251	noltros sempre hi estàvem, allà, i venia i ma mare deia: "Ja ve el sen Tià", i ja li	haviem estret	a dar-li sa maneta. "Veni, veni, veni, veni!" I aquell home corria amb dues croses,
253	, qui encara és viva, qui està aquí ... — He ' nat a demanar-li coses, ja ... També? Ha!	Ha fet	molts de desbarats, també, amb jo ... Molts! I ara què't hederdir, jo? — I des menjar antic, què
254	ben ver, això! Jut jam una persona perquè hem vist una acció, és un tal o un qual ... un perdut,	ha fet	un tal o un qual, és un perdut ... i no anam a cercar per què ho ha fet. Què hauríem fet
255	gués estat, viva, quant ho ' gués estat, encara no emportava ' gués contestat an això. Ps ... !	gués fet	no res ... Què vol dir entusiasmar-se amb una cosa ... Que diguen lo que vulguen! Ella lo que ha mest
256	en ' Molo " se cuidava i tenia de tot, i llavors se junta un dia se va reu nir, quan vàrem	ver fet	tres o quatre números, se va reunir i varen enviar un escrit a ses nines des Cotejio_Bellavista, de ses monges,
257	una dragona aferrada. Venc a dir, aquests ... jo ara ja no en sé més d' ells, però sé que	via fet	aquestes cançons. — Qui era que va fer aquestes cançons, però, en Tià " Redó "? En Tià " Redó ?
258	, també, perquè com que es soldats també sempre ... , i això també era un mestre, perquè l' homo ho	via fet	per allà, i com que casi casi es metge: hemorràgia ... au! , an es curandero, an es practicant
259	es seu ... es corral net amb un ram, tal, venga venga, com ' via arreglat es missatges i com ho	via fet	tot, se vestia de negre amb una levita, duia una clenxa que li arribava fins an es clotell, suixí, estufada
260	mestre Pau va ser batle de Montuïri quatre o cinc anys, com a major contribuient, perquè en Primo_de_Rivera ho	via fet	així ... Després ja va entrar sa dictadura, llavors ja ho saps, llavors va venir sa formació de sa República
261	Coll " , que feia de dimoni, i jo estava amb ell a cas Puig, i me vestia un ase, li	via fet	un traje a s' ase ... per anar, i amb un corn aixecat a damunt aquell ase, ell, que menava
262	unes fustetes que estassen a mida, fetes a can Sampol, i ho posàvem allà i posàvem es nom des qui	via fet	es dixé: un des millors ... ses portades, una de ses millors va ser en Pere " Rua ", en Pedro_
263	Munar, no va tenir febre. Degué venir set o vuit dies, ses hores de no passar vesita, perquè veia que	vien fet	coses. Veus! Sa fe d' aquell home, sa fe que tenia amb aquell curandero li va llevar sa febre,
264	i aquell que ' nava a cobrar li donava aquest insulto ... , i això li deien la flauta màgica, i li	vien fet	creure, li varen fer creure a un que es dia que tocava una flauta tothom ballava ... Res, una comedi
265	Era sa festa, ' nar a cremar aranyes ... I es temps des batre, també, es temps des batre, com	vien fet	net, hi ' via moltes eres, i per aquí en es Dau, i hi ' via un qui li deien en
266	de cap a sa cultura i s' ensenyança, així, perquè antes, hi ' via tumbreses, perquè es Ferrandos ho	vien fet	molt bé, i hi ' via moltes persones, però eren un parei dins es poble, ara que llavors no
267	voldria colcar! — I anar a fora Mallorca, tampoc? No, no, no, no, la mar sempre m'	ha fet	por. (Mon pare) Quant de temps fa que no heu estada a Palma? Eh? — Fa molts d'
268	anar " . " I per què? " " Què't ha fet, aqueix homo? " . " No m'	ha fet	res, emperò maldament! " , ara es deligencer ha dit que jo era amiga!, perquè jo ho he sentit de
269	fora de si ... " No hi vui ... " perquè ella si li deia: " No hi vui anar, perquè m'	han fet	ballar de ses darreres "... No, o si vui pagar, perquè ells pagaven també una cantidat, per segons quins balls
270	no hi vui anar, a ca seva! No hi vui anar " . " I per què? " " Què't	ha fet	, aqueix homo? " . " No m' ha fet res, emperò maldament! " , ara es deligencer ha dit
271	un músic qui se destaca damunt tots es altres, damunt tots es pobles de Mallorca, un músic que s'	ha fet	de nom, és de fama mundial ... és montuïrer, aquest músic era un al-lotet, no tenia pare ni mare,
272	però hi ' via es meu padri, que era un pagès terratenient, tenia moltes finques, fent de pagès s'	havia fet	no vui dir molt ric perquè no ... ' via comprat Meià, ' via comprat ... és dir, era un homo que
273	qui eren. — I d' això d' En_Rovegò florit, l' heu vist a Montuïri? També l'	han fet	, el feren, a cas Confiter2, el feren. I llavors vaig veure La_Mort i Passió3, Es_Tenorio, tot
274	era molt més prest que jo ... — I això dels Reis, qui era que en podria estar enterat? Els Reis l'	han fet	tots ... en Biel " de Son_Coll ", aqueix ... en va fer uns de Reis, ara s' altre any,
275	, aquest de ... s' homo de na Toninaina " Serena ", s' homo de na Toninaina " Serena " ... aquest	ha fet	de " Rej_Herodes " i ho va fer tan bé, a lo bruto, que se feia en aquell temps, que
276	qual ... un perdut, ha fet un tal o un qual, és un perdut ... i no anam a cercar per què ho	ha fet	. Què hauríem fet noltros en es seu puesto? Idoi per aquí, aquestes coses me recorden bé, coses així, però
277	es vicari " Moliner ", es vicari " Pollo " ... — Que éreu molt vei quant anàveu a Llubí a peu? Ja	havia fet	es servici, llavors vaig estar llogat a sa Pobla, a gor dar un qui vaja ... i venia de s' empatme
278	a un que li deien en " Collet ", de Santa_Maria, i les va dir, diu: " Sa que li	ha fet	es favor, dins poc temps se morirà ", les va dir es curandero, i as cap de devers un mes o
279	s else mos feia cantar dins l' esglesia ... " i ell diu: " Una llàstima, una llàstima que el bisbe li	haguí fet	espanyar tanta música, el bisbe li va fer espanyar per un milló de pessetes de música ... música alegre, =
280	' aquestes? Escisar ja te dic, aquí, sí n' hi ha qualcun, a vegades que diu: " Aqueix li	han fet	beure ... ", però no, no, no, aquí no creuen massa amb so beure ni no, no, no —
281	brutos, poques vergonyes ... tip! " I jo no sabia per què m' ho deia: " I ara, don Paco, què li	he fet	? ... i me va contar això ... ho sé cert perquè ell me va dir: " Sa vergonya que em vaig veure
282	C Ram, si mos voleu fer contents donau -mos -ne un paner gran. Ses sales vos hem cantades, i mos	hem fet	sentiment, agafau una sarment i donau -mos samentades. (1 de juny de 1970; casset n 18, P cara)
283	Això, menjàvem. — I es homos, com anaven vestits un temps? Es homos no	han fet	gaire mudança. Casi iguals de casi casi com ara. Més curros, van ara, més ben treitats ... Què més? ...
284	que ton pare ja te dic ... això pentura vos agradaria, eh ... li va pegar una petmenia, i com que jo no	havia fet	s' obria i estaven a baix, en es cantó de baix, estàvem plegats perquè no ... era pubila, sa meva,
285	tu-tut!, de riure, i saps què feien? : una befa, era sa festa, per que es altres no	haviem fet	net i noltros sí, i mos rèiem d' ells, amb aquell ase, passejant per totes ses eres ... (1
286	' anaven a tirar olles. M' entens? I jo, olles, jo hi he ' nada, es papers que noltros	hem fet	' nant a tirar olles amb ses meves amigues! No són tots que ... mos n' anàrem a tirar olles a un
287	l'ots. Es " Xinet ", es " Xinetes ", en Gaspar " Xinet ", feia feina amb ton pare, o	ha fet	feina ... són fills meus, en Miquel, en Miquel " Xinet " ... qui té, avui posa un quarto de banys
288	damunt es comen taris que fan d' una persona pes seus actes. Jutgen, veuen a una per sona que	ha fet	una acció i li jutgen tot d' una, an aquella acció, però no van a cercar per què és aquella acció,
289	bescuit i coses d' infants, sabeu? Era cosa d' infants, idò ... Què li anava, què li deia que	havia fet	? — Sí, des records ... sí, que això ho recordau, lo primer de tot ... Ah! (Dona)
290	" . " Punyeta, si m' ho arrib a pensar! ", va dir aquell ... i s' havia pensat que	havia fet	tot es viatge amb un mascle, perquè com que tenia aquella veu hombrunota,
291	Era un homo que tot ho duia de cap, estava tan exercitat, com que	havia fet	d' establidor de finques, i ' via tengut, i l' homo se pensava que perquè ell ho sabia fer així,
292	no estiria tan content com aquella baixada de ventai ... Però me va pagar tot es sacrifici que	havia fet	, i res, i vàrem fer aquesta ... Aquesta va ser sa primera que férem. Llavors, en vàrem fer un parei
293	, però gent a plaça. feien ... i què et tenc que dir? ... Deien, jo no hi vaig anar, que	haviem fet	La_Mort i Passió aquí darreres es campanar, però en aqueix carrer de ca ses Monges,
294	també me record darrere ca nostra a can Badia, saps tu can Joan_Sampol avon és?, sa casa que	ha fet	en Joan_Sampol? — Sí. Aquí era can Badia, ca meva, aquí vaig nèixer jo ... aquí avon està en
295	té en " Quelet ", en " Quelet ", assuquí saps on dic, a veinat de ca na Sampol, sa que	ha fet	en Miquel " Quelet " i sa d' en " Noto ", tot era una casa. I li deien cas senyor
296	casi casi no hi via cap casa, o sopes escaldades o sopes a sa pella, o sopes ... — I des viatges que	ha fet	... Quant és sa primera vegada que va anar a Ciutat? Era molt petit? Jo ... encara te diré més ... no,

297	" I ni des més bons ni des més dolents ! " I me recorda que va dir diu : " Es més gros que	han fet	és es de l' amo en Batista " Comelles " , que va costar cent duros " , i llavò m' anomenava
299	o deu anys ... aqueix casat amb na " Bou " també era comediant , n' hi ha molts , a Montuïri , que	han fet	Els_Reis ... aqueix que ara fa de concejat , aquest , en " Pisto " , que li diven , aquest de ...
300	i ara no sé quants ne té ... i de llavò ençà hem peteat aix ... Vatequit lo que	hem fet	. — I llavò , a Montuïri , quant vàreu venir aquí , quins metges hi havia ?
301	, ha fet un tal o un qual , és un perdut ... i no anam a cercar per què ho ha fet . Què	hauríem fet	noltros en es seu puesto ? Idoi per aquí , aquestes coses me recorden bé , coses així ,
302	, pecador , l' esglesia memori fa amb bona devoció . He ' cabat i no sé pus de sa Setmana glosada . Si	he fet	alguna errada , que no l' haia confessada , perdonau -la 'm Bon_Jesús . — I s' escola antiga ,
303	paia i amb un misto li peg foc i me 'n torn de cap a ... de cap a sa possessió , i ja vaig	haver fet	es viatge ... he , he , he ! Això s' usava en aquell temps . — I a sa possessió aquesta de
306	después des Moviment , cooperirem noltros , dirigits pes meu germà Pere . Llavò morí en Pere i s'	ha format	aqueixa jovintut , i ara de veis domés hi ha jo , viu , tots es altres són morts ...
307	, i una altra casa que teniu pes Son_Rubins " 9 també ... i una altra . Tenia bastant , i com ho va	haver fotut	tot ... llavò ... — Bevia , aquest ? Bevia , sí , i quedava així , però no molestava ningú ,
308	, es metge . Jo me recorda , com m' ho va dir . Jo vaig dir a ma mare , com va '	ver fuit	es metge , Dic : " Idò donau -me figues seques ! " ... sempre m' ho ha ... ma mare ... Però
309	més detall , me record més de quant de sa meva infanci de que quant era gran . que de gran m'	ha fuit	metge . Me record , que era , això poca importanci té , pentura tenia mig any , dos anys o un any i
310	, amb sa mare de son pare d' enTonL . — De gloses no en sabeu ? Cap , perque tot m'	ha fuit	. Ni cançons , si ara ' via de cantar damunt s' era , i hi he cantat molt , no sé cap
311	cocarroi , í si la fèiem amb taiades , una coca amb taiades , perque estava molt agraït d' ell ... Ara m'	ha fuit	una altra cosa que volia dir d' ell ... i ... , no em recorda ara , i la tenia ... i vatequit
312	meu , ajuda 'm ! " , i aquell paper deien que volava com una papaiona , si l' haguera pogut agafar els	haguera fuit	, però no el va porer agafar , i el ' gafaren i el ' gafaren , ' gafaren quatre bistis i el fermaren
313	dies o vuit dies o deu dies , una cosa d' això , mos envià a dir , que l' amo , li	havia fuit	, ' via descompregut , i no el veia i Uavò va dir que el ' vien trobat en es port d' Alcudi .
315	es " Quetxetos " , assullà hi ' via un redol de gent qui tenia s' era , però tot d' una que	havien girat	feien tocar sa dona una cosa o s' altra , per anar a sentir cançons de s' ase de mon pare ,
316	... me va pujar amb un cariño tan extraordinari an aquesta casa que jo tota sa vida sempre	ha girat	alrededor d' aqueixa casa , per lo tant jo volia ser metge , però jo volia estar aquí . Jo a vegades
317	a vemar , Va ser es primer senyor qui mos donà una pesseta , perque gonyàvem dos reals , catorze cèntims ,	he gonyat	, a jomal ... mira catorze cèntims , cada mig jomal que venia a ser res ! — I qui era aquest canonge Barbarí
318	ts de nins hi ha i quantes nines , i si és que gon yaven , començaven a cridar : " Hem gonyat noltros ,	hem gonyat	noltros ! " , i movien un escàndol per allà dedins . Idoi així vàrem començar ses explicacions
319	n taven a veure quants de nins hi ha i quantes nines , i si és que gon yaven , començaven a cridar : "	Hem gonyat	noltros , hem gonyat noltros ! " , i movien un escàndol per allà dedins . Idoi així vàrem comença
320	tassó de vi " , i passava gust d' engatar -los , com era allà no domés en donava vi an es qui '	via gonyat	, en donava a tots . I de vegades qual cun ja no , ja no poria córrer pus . Això m' ho
321	valien trenta reals cada un , i en gonyàvem tres , noltros ... Lo que anàvem per fer esquerades , si emporta , i	haguéssim gonyat	doble i vàrem dir si hi porem entrar , i res , i es mestre mos diu això . Diu : " Jo estiria
322	duia quatre centis , li va dar quatre centis , i aquests quatre centis les va posar dins un quadro per dir que	havia gonyat	quatre centis en sa seva vida . — Tenia set dones , deis ... Jo he conversat amb un parei , amb un parei ,
323	per anar a beure , l' amo , jau ! " i ell va dir : " Això són es primers doblers que	he gonyat	, en aquest món " , i aquell homo lí va coure i va trobar un , diu : " Ara he trobat un
324	era comedi , i diu : " Ja ho pots fer molt an això ! Jo me 'n vaig , me 'n torn . Vos	he gonyat	sa botella ! " I se 'n tornà i ... coses abd . En Pep " Marxando " , bon homo ... I que
325	o se varen alçat ... perque allà hi havia dos par tits : governador i lliberal , i hi ' via aquest des governador ...	via governat	, ' naven amb convènit de governar quatre anys perhom , i en ' cabar es quatre anys , ' vien d' anar
326	ses corrioles des barco que ve per mar . S' entregà un fibló devers de sa part des Prat . Germans ! , i	haguéreu gustat	de veure un cuiro de gat com un colom volador . N' hi ha més , però jo no les sé ... —
327	, però més llarga i més d' això i mon pare contava que dins aqueixa cova n' hi havia hagut un qui '	via hagut	de fer corantena per entrar en es poble ... — En es puig de Sant_Miquel ? En es puig de Sant_Miquel ,
328	de tal manera que me digueren , jo ja no va arribar en temps meu , que antes de jo ' nar-hi hi '	via hagut	dins ses lutxes polítiques anteriors , ell era d' un partit , de sa part des conservadors
329	sabates valien sis o set pessetes o un duro . — I respecte a una altra cosa , esclaus sabeu sí n' hi	ha hagut	a Montuïri ? Vos recordau de si hi ' via esclaus a sa vostra joventut ? A Montuïri jo ho sé , an això
330	ntuïri ... Hi ha un puesto que li diven ses Forques a Montuïri , perque jo estic enterat si a Montuïri hi	ha hagut	temporades , ocasions , que ha estat un presili , Montuïri , sí , i degut a això aquí és ses forques ... Jo
331	a ses seves terres , varen dir que aqueix moro ' via tornat fer desaparèixer s' aigo , i a Son_Miró no hi	ha hagut	pus aigo pus . Varen fer un safareig aquí , a Son_Miró , qui encara hi és , es safareig , que es
332	a Son_Miró , qui encara hi és , es safareig , que es moro va fer desaparèixer s' aigo , i no hi	ha hagut	aigo pus ... He sentit dir que es moros se venien . ' Gafaven moros i else venien . Es espanyols ' naven an
334	sí . Jo de dins es meu sostre , perque jeien en es sostre , a ca nostra , es mascles , no ... hi	ha hagut	de tot en el món , jo jeia dins es sostre , i en es celler de can Venrell , que és aquí avon
335	" . No , no , no , no , no , no , no ! Perque si ara , a devers Montuïri , hi	ha hagut	aquell acci dent d' aquell que va matar en Jaume " de Son_Collell " , no tots es montufrers maten homos
336	el dava a fer ... 19 . " I perque siga i perque és ver i perque consti : en es meu temps no hi	ha hagut	mai cap govern tan honrat i tan decent com es govern de ses esquerres des republicans
337	hi hauria pocs montuïrers que se 'n recordaran , però jo me 'n recorda , és que a Montuïri hi	ha hagut	pocs doblers , sempre , en aquell temps , i jo ' nava a escola amb un mestre que li deien don
338	en Pedro " Vermei " ... (Dona) Aquest era un còmic d' aquests còmics sèrios des bons ... des bons que hi	ha hagut	a Montuïri ... Però boníssim ... no còmic , era bon còmic i bon artista , bon còmic i bon aru' sta ,
339	va retirar aquesta diligenci , supòs , i jo ja no n' he coneguda cap mai , o sigui que sa darrera que hi	ha hagut	a Montuïri és aqueixa d' en Sampol_vei , que jo sapi . Ara jo veure passar diligenci per aquí ... de Sant_
340	I és vera ... Sempre hi ha qualque beneit que creu amb so curanderisme ... Però a Montuïri no hi	ha hagut	molt , molt , sempre n' hi ha hagut qualcun , sempre n' hi ha hagut qualcun , perque jo aquí ,
341	qualque beneit que creu amb so curanderisme ... Però a Montuïri no hi ha hagut molt , molt , sempre n' hi	ha hagut	qualcun , sempre n' hi ha hagut qualcun , perque jo aquí , però aquest tenia una certa categoria
342	curanderisme ... Però a Montuïri no hi ha hagut molt , molt , sempre n' hi ha hagut qualcun , sempre n' hi	ha hagut	qualcun , perque jo aquí , però aquest tenia una certa categoria de curandero , és dir , hi ha , té una
343	Sí , mal bocí ... mal bocí , an aquest li varen donar ... i ... sí , no no , per aquí no hi	ha hagut	mai , noltros aquest problema , sobretot des des punt de vista mèdic , no ' hem tengut mai , a Montuïri
344	amo en Joan " Serena " , perque fris saven , perque es meu sogre era lo més sèrio i lo més honrat que hi	ha hagut	a Montuïri , frissaven de comandar i varen fer una aliança amb don Joan_Ferrando , lliberal ,
345	però en Ferrando : cero ... en Ferrando va quedar eliminat absolutament i per a sempre . No hi	ha hagut tornat	pus mai més cap Ferrando , aquí . Llavonses varen pujar esamos , que vàrem esser minoria i es republicans que
346	varen esser majoria . I perque siga i perque és ver i perque consti : en es meu temps no hi	ha hagut	mai cap govern tan honrat i tan decent com es govern de ses esquerres des republicans
347	Na_Bet " Piedosa " és un personatge importantíssim , consider jo , a Montuïri , perque almenos fins ara no n' hi	ha hagut	d' altra , i no es freqü' entava dins Mallorca . Era una dona ho , nbruna , una dona hombruna ,
348	que colque dia tu has de posar ... sabràs lo important que era , ha estat s' homo més popular que hi	ha hagut	a dins Mallorca , es periodista més popular que hi ha hagut a dins Mallorca , en Toni_Pinya ,

349	era, ha estat s' homo més popular que hi ha hagut a dins Mallorca, es periodista més popular que hi	ha hagut	a dins Mallorca, en Toni_Pinya, i era amic de tothom, des del rei per avall, però una amistat amb
350	Montuïri quants n' hi havia? De Montuïri jo no en vaig veure cap mai. De Montuïri no crec que n' hi	hagi hagut	cap ... ni he sentit cap ... (Filla) Sí, es caminer hi ' via, en " Puput ". Ah !
352	' via de dur i feien sortir foc, fum d' allà ... sa sala mariana, damunt s' escenari ... Jo no	he intervingut	mai amb Els_Reis, mai, perquè quant era molt jove, molt jove, molt jove, que en Pau " Publí "
353	sa cova amb una nina, i ma mare ja no li va pegar bé, i no ho va voler ... així que no	he intervingut	mai, perquè com me volgueren fer -hi ma mare no ho va voler. — Aquí hi havia sa música del cel i
354	deu haver, és segur ... i n' hi ' via un qui feia un llit que hi cabia un homo, jo hi	he jagut	... jo m' hi he posada. M' entens? I es padrí va dir " Joanaina, me'n vaig! "
355	a Son_Miró, an es senyors de Son_Miró, i varen jugar, un vespre varen jugar, i llavò, com va	haver jugat	, ja devia esser hora d' anar -se'n a dir sa missa i li va estrènyer cap a Son_Miró, Com
357	domés else sé un poc es nom ... això d' etefantiasis i totes aqueixes coses, sé que existeixen però no	he llegit	cap paraula mai ni una, perquè jo en dia que veia que eren cosa des tròpic, deia jo an es tròpic no
358	soca o si hi posàvem una peça de marès o es carro. Diu: Ha baixat un escaló, per porer pujar millor	ha llevat	ses capumunts. Aquest carrer de ca ses Monges jo he vist que s' any que jo vaig combregar no en porien
359	com que aquí a Palma hi havia professors de tota classe, i jo me sabia greu que nins que jo	havia manejat	tota sa vida, llavonses haguessen d' anar amb un professor a lo millor descregut o això, i aposta és que
360	" , i en Vicenç en va prendre una, i ell, llavò, en va prendre una altra. Com se varen '	ver menjat	sa coca diu, ma mare: " Jo ara tenc de dir lo que hi ha. Tenc aquest braç ... " i
361	vàreu anar ... Avon vàreu anar, a Montuïri mateix? Sí, sí, a unes cases llogat! Estava allà i no '	viem menjat	mai plegats, i ella se'n volia anar a menjar a ca seva i jo vaig dir: " No! Hem
362	i ella se'n volia anar a menjar a ca seva i jo vaig dir: " No! Hem de menjar plegats! No	hem menjat	mai plegats! " I no teníem res, perquè ella estava a ca seva i jo estava a cas notari, i soliment
363	si en fas altra com aquesta en faràs buidar es convent! Què has menjat prebes covents, o	has menjat	mongetes blanques? Que te perfumes ses anques, o es meu nas m' escarrufes? Es portelló de ses bufes
364	cul tan excel·lent, quina cosa més honesta, si en fas altra com aquesta en faràs buidar es convent! Què	has menjat	prebes covents, o has menjat mongetes blanques? Que te perfumes ses anques, o es meu nas m' escarrufes?
365	. Me venia bé ... tant ... com allà, jo me poria ... i en Rodríguez_fornos va ser un des que m'	ha millorat	més, no curar ... però vaig passar una vida, una temporada bé, amb en Rodríguez_fornos, més bé, desde
366	s' asseien damunt es braç des carro, es dia que porien colcar ... i com ha començat a sortir es sol m'	ha mirat	, i diu: " I tu, que ets una femella? " " Idò! " . " Punyeta, si m'
367	va morir essent notari, aquest, que també devia ser ... meu, també, ell as cap d' un mes ja vàrem	haver montat	un teatro d' afi cionats, ell i jo, i ja començarem, me'n recorda que vàrem fer Et astròtogo_Ruibarbo,
369	hi vaig anar amb mon pare, a veure matar un homo ... — A veure matar un homo! Un homo qui '	via mort	una dona, i era nina, molt nina. Mon pare al cel sia va dir: " Vols venir a veure matar
370	, el coneixíeu, vós? L' he sentit anomenar, però. No l' he vist mai, però ... s'	ha mort	de vida meva, perquè va fer uns exercicis a una germana meva i se va fer monja, a Campos, se va
371	llavò em vaig casar, perquè es padrí deia: " Jo no vui deixar ca nostra tot sol " perquè es padrí s'	havia mort	, es vei s' havia mort ... i va dir: " Jo no vui deixar ca nostra tot sol ",
372	padrí deia: " Jo no vui deixar ca nostra tot sol " perquè es padrí s' havia mort, es vei s'	havia mort	... i va dir: " Jo no vui deixar ca nostra tot sol ", per que tothom se pensava que tenia
373	va entrar dins una tomba i mos va treure dos morts: es meu va ser una dona, que s'	havia mort	, per cert, d' un càncer de cerveli, s' havia mort ... se veia ... un tros ... corroïdo,
374	es meu va ser una dona, que s' havia mort, per cert, d' un càncer de cerveli, s'	havia mort	... se veia ... un tros ... corroïdo, i en Pep " Rei ", un altre, però sa meva no feia
375	else vaig tenir a escola, an es nins ... — A damunt es Pujol? A damunt es Pujol ... es germà s'	havia mort	antes de jo arribar allà ... que aquest crec que tenia coses escrites i hi va haver això que dius de papers
376	he sentit contar. — I això des filar, filaven també, eh? (Dona) Ah! sí, jo t'	hagués mostrat	sa filova que tenia, però la me varen fotre, aquests, la me varen serrar. — I avon era que filaven
377	stava, això, venc a dir ... un temps, un temps eren unes creencis bones, no vos càpiga cap dubte,	han mudat	, i han mudat i han mudat, i com més enrere som, més a la punyeta, això no vos capi cap
378	, i com érem an aquelles cases blanques no hi havia lluc, no hi havia lluc. Dic: " I que se deu	haver mudat	un poc més enfora? ", he, he! I d' aqueixa manera vàrem arribar a lluc. Vàrem anar a
379	venc a dir ... un temps, un temps eren unes creencis bones, no vos càpiga cap dubte, han mudat, i	han mudat	i han mudat, i com més enrere som, més a la punyeta, això no vos capi cap dubte ... això,
380	... un temps, un temps eren unes creencis bones, no vos càpiga cap dubte, han mudat, i han mudat i	han mudat	, i com més enrere som, més a la punyeta, això no vos capi cap dubte ... això, en fin,
381	res. — Sí ... I llavò, per batiar -los, que else batiaven des cap d' un parei de dies d'	haver nascut	? De tota casta. En batiaven perquè un li feia por, que no volien estar dins es llit amb sa mare,
382	' Niràs_a_la_sipultura a pregar per los difunts. Es dimarts n' has de pensar, pecador, si l'	has ofès	, que a casa de Pilat és, qui el tenen lligat i pres i el volen sentenciar. Es dimecres amb malici anaven
383	i s' arribava a orinar dins es calçons i llavonses es mestre li dava una bona pallissa, perquè s'	havia orinat	dins es calçons, i si li demanava per anar a orinar no ho volia perquè ... he, he, he! Era
384	jo, puc dir, perquè un dia, as principi, va venir un a pagar -me es partit, i com me va	haver pagat	es partit diu: " Bono, metge, me'n vaig a veure na " Balança " a veure si me curarà aquest
385	ara no hi és, es al-lots, que era per Sant_Bartomeu, s' aigo amb neu, No te n'	han parlat	mai, de s' aigo amb neu? ... Bé, idò sí ... es gelat que feien de sucre i aigo,
386	! ... i ses de ca na Bosch, sa ... de ca na Bosch, que era sorda, però, i ho '	via passat	molt negre per aquell fet, i estàvem allà i tac-tac ... uoooo! ... i diu: " Ja hi tornam a
387	else feien, else feien trastornar ... però aquí no ha passat. Devers Llorito contaven això, aquí no	ha pasat	cap cas d' aqueis ... — I d' això de la Inquisició, heu sentit contar qualque cosa a sa gent veia?
388	Borraiona ", ara venim a fer -vos una vesita! " . " Entrau! " . Ma mare ja estava aixecada. '	Vien passat	ses festes de Nadal i haví em fetes coques, i ma mare, xerrant un poc llavò va treure un plat amb coca
389	en es primer setenari ' naven bastant malament, en es segon ja milloraven un poc i com '	vien passat	es quinze dies, si no pitjoraven, era un auspicí per dir: " No, aquest possiblement curarà "
390	: " Oh! Bon dia tenga! Vostè per aquí? " . Diu: " Sí. Què tal, com vos va? "	He passat	. ' Nava a fer una volta! " Diu: " ... i ara salparé aquesta famíli " ... i res. "
391	a Palma, un viat ge, i s' aturà, que a sa Porta_de_Sant_Antoni hi havia un café, com	hem passat	sa Porta_de_Sant_Antoni, que entram per un arc, allà hi havia un pumcador de portes amb una
392	costes d' Algaida, ja eren a Algaida: " Però i Montuïri, i avon és Montuïri? " . " Ja ho	hem passat	, Montuïri " . " Idò hem d' anar a Mon_tuiri! ", i va tornar arrere a Montuïri ... i
393	però ... es ... No sé què era, això ... else feien, else feien trastornar ... però aquí no	ha passat	. Devers Llorito contaven això, aquí no ha pasat cap cas d' aqueis ... — I d' això de la Inquisició,
394	mos menjàvem lo que no poríem vendre, lo que no poríemvendre ... — Però, i de petita no	havíeu passat	fam? - No. Mai ... emperò mira si no n' hi havia que en passaven, de fam, que noltros
395	. I de vegades qual cun ja no, ja no poria córrer pus. Això m' ho contava mon pare, per que	ha passat	a mon pare. Diu: " I saps que també venien per allà? " ... cotxades de senyors i senyores, feien
396	autorisar sa musica seva per anar a sa processó des dia de Pasco, i com va ... i estava allà ... i com va	haver passat	sa processó, just a darrera es rector: Pam!, i en lloc de tocar un pasdoble, tocà el garrotín,
397	estava atracat a sa paret, llavonses li va demanar perdó ' ximateix an es padrí: " I perquè els	heu pegat	i venien amb jo? " . " I perquè hi ha es pitlins per aquí que tot d' una que veven dobbers
398	tenia aquella veu hombrunota, una dona d' aquesta edat, fumant. L' homo se va pen sar ... " S'	ha pensat	que era un homo, tot es temps. No se n' ha temut fins que ha sortit es sol! " .

399	" Idò ! " . " Punyeta , si m' ho arrib a pensar ! " , va dir aquell ... i s'	havia pensat	que havia fet tot es viatge amb un mascle , perque com que tenia aquella veu hombrunota ,
400	Com vàrem esser an es cap davall des carrer de sa Trona , sortint des poble : " Ara no	hem pensat	a dur sa clau des cementeri , ara no duim sa clau des cementeri ! " I sa clau des cementerj la tenia es
401	? No has vist una cosa més grossa mai ! Avui no se fan festes . No se fan festes , avui . S'	ha perdut	, això . Se feien sa festa de Sant_Antoni a Montuïri , una cosa gran , una cosa gran : tres obrers ,
402	dolents , olles veies , també ' naven i les tiraven dins sa casa ... una brutor , era això ! I ara s'	ha perdut	, tot això . — Meiem , i d' això des enterros , com se feien es enterros d' un temps ?
403	tots es d' escola , tots es de cos tura , i d' escola , i tot això , tot això s'	ha perdut	, s' ha perdut molt ... i aquí a devora can Ferrando , si també no ho han espanyat , a can Ferrando ,
404	, tots es de cos tura , i d' escola , i tot això , tot això s' ha perdut , s'	ha perdut	molt ... i aquí a devora can Ferrando , si també no ho han espanyat , a can Ferrando ,
405	de ses festes des poble , ses noces i tot això ? Oh ! , ses festes des poble . Una llàstima que s'	hagi perdut	, això ! — Corn se feien ? Ses festes des poble ? No has vist una cosa més grossa mai ! Avui no
406	poc , i aquest ... aquest ... aquest ... però vaja jo ara de ... coses d' aques tes ... no és que ho	he perdut	... jo li volia contar una ... ara no me 'n recorda ... — I respecte a galeres i diligencis , això ,
407	gent de cabeça ; llavò ve ca sa Condesa , qui fan sopes an es moix , i llavò ve cas Coix , qui	han perdut	es llevat ; i llavò ve can Llegat , qui a res no tenen tranc ; i llavonses ve can Blanc i es molí
408	O sigui , que jo , gracis an això , vaig ' cabar sa carrera de metge aquell any , que sinò	hagués perdut	aquest curs , perque estava incorporat a una guerra important que hi va haver aquí
409	Es dia que ' via fet crac ! quedaves bo de cop ... feia aquella miqueta de renou , i llavonses , com t'	havia pessigat	... un massatge , ' vien de fer un massatge , però estirant , estirant , estirant , estirant ... llavò te gira va
410	venir aquí dalt ? N' Antònia tenia dos mesos , aqueixa , i ara no sé quants ne té ... i de llavò ençà	hem "peleat"	així ... Vatequit lo que hem fet . — I llavò , a Montuïri , quant vàreu venir aquí , quins metges hi havia ?
411	ell deia : " Amic meu , ajuda 'm ! " , i aquell paper deien que volava com una papaiona , si l'	haguera pogut	agafar els haguera fuit , però no el va porer agafar , i el ' gafaren i el ' gafaren , ' gafaren quatre
412	jo ... No sé res més , perque l' hagués pogut aprende , perque la 'm varen cantar davant jo i jo l'	haguera pogut	' prende , però ... I va dir : que totes ses penes d' uns condemnats a tu mateix t' afectassen ...
413	, en va espicular una i li va dir : Domés sé dues paraules , jo ... No sé res més , perque l'	hagués pogut	aprende , perque la 'm varen cantar davant jo i jo l' haguera pogut ' prende , però ... I va dir :
414	casi sempre mir aquí ... on devia estar aquest fumeral , que no l'	he pogut	localisar ... es fumeral que sortia per aquí damunt ... se veu que l' han destruït . — I així , sa vida
415	... — I això que ha dit vostè d' enfitat ... ? No ho sé , sa malaltia no sé què era . No	he pogut	sebre mai jo què era , perque no tenien res , però jo supòs que era un al·lotet o bé no menjava un
416	qui és un lloc molt retirat , aigo de bassa i poc vi , Nat mai me n' hi ha sobrat . Llucmajor sempre	ha portat	haver-hi molts de trebais . A Petra los granats ais , prop de Santa_Margalida .
417	. Què sé io què t' he de dir ! Deien que l' ' vien duit a enterrar ... , i que en '	vien posat	un tros en es cantó de sa Costa , però no sé si és ver . Un clau hi havia . Mos feia i
418	? " . " Ah , no , no , no , no ... ' Torna . " Que hi voleu anar a Ciutat ?	Hem posat	unes messions de cent pessetes " , cent pessetes , que eren més de
419	vui que te 'n vagis , però me 'n volia anar , jo , es vespre , corn hauria caigut es sol , m'	haguera posat	espardenyetes o sabates ... de cap a ca nostra , perque estava avisada així ... i jo lo que vaig haver
421	no quedava clos . M' entens ? A les fres , a les tres se rematava . I ells mos deien : " Ara	hem posat	es partit a quinze pessetes " . Es novios qui venien amb noltros : " Es partit està a quinze pessetes
422	, com vàrem anar a veure si hi ' via vengut o què ... : " Recoranta putes ! I es mort ? ... Mos	han pres	es mort ! " , i es sac des mort no hi va ser , i va ser que no sé qui va passar
423	Ademés , después d' aquest escrit , llavonses hi ' via sa llista de nins i sa llista de nines que	havian presentat	, i per to tant hi ' via uns moments de silenci , i tothom esperava , que contaven a veure quants
424	es pou Guerrer , per aquell camí , per allà , perque pensa aquell carro , i aquell mort dins sa paia . En '	gués pujat	deu ! ... no , no , no , no era res ...
426	. En ' gués pujat deu ... no , no , no , no era res ... he , he , he ! En '	gués pujat	deu , de morts , pes coll de sa Grava ! Com vàrem esser en es cementeri ... dic , ja no el duguérem
427	mai pla i l' hi varen fer ... Es batle de ca s' Hereu ha baixat un escaló , per porer pujar millor	ha pujat	ses capumunes . — I això per ... heu vist coir cànyom , per Montuïri ? Sabeu per on era que n' hi
428	SO passar sa rabi pegant tot , pegant -se , es darrer que entrava rebia una pallissa de tots es qui ja	havian rebut	, i un dia , no sé quina l' havien feta i no tenien cap dobber , en Rafel , perque si pagaves
429	també , pentura n' hi ha ... ara no me 'n recorden pus , però t' ho diré ... Ja me n'	he recordat	de molts . I llavò en vàrem anar fent , fent , fent , i llavò hi va haver un moment de calma ,
430	Ai ! _Calla_voràs ! ... aqueixa al·lota , aqueixa de Llorito , qui no ho he ' cabat de contar perque no m'	ha recordat	, aqueixa al·lota , aqueixa jove de Llorito vengué per estar amb ell , i a s' homo li deien en "
431	Jo no m' agrada , no el vui ! " , però s' ensaima da sí ... S' ensaimada sempre m'	ha recordat	, quant era petita , petita , pentura tenia tres anys o quatre , ' ximateix
432	sa plaça , amb un parei d' infants , i mon pare me duia , llavò , aqueixa vegada , í sempre m'	ha recordat	... — Meiem , i això des menjar d' un temps , es dematí , i llavò a migdia , i tot això ?
433	PS fer sa revetla es montuïrencs , perque varen veure que era ver lo que else deia en " Molino " ... Ara m'	ha recordat	... Avui m' ha recordat aqueix cas ... — Era de Montuïri , aqueix " Molino " ? Sí , era de Montuïri ...
434	, perque varen veure que era ver lo que else deia en " Molino " ... Ara m' ha recordat ... Avui m'	ha recordat	aqueix cas ... — Era de Montuïri , aqueix " Molino " ? Sí , era de Montuïri ... — Això , curanderos ,
435	sa llitúrgia dins es poble . Llavò hi va haver s' escola . S' escola la vaig començar ... dins , m'	he recordat	que des primers , es primer grupo , hi havia es qui ara està a Inca , en Guiem "_ Capataç_"
436	nava davant , emperò no , i es darrer cop : " Vint-i-cinc pessetes a les tres ! " " Ara s'	ha rematat	! " , deien llavò . " Ara s' ha rematat ! " , i ja partien . I una filla nostra mos
437	Vint-i-cinc pessetes a les tres ! " " Ara s' ha rematat ! " , deien llavò . " Ara s'	ha rematat	! " , i ja partien . I una filla nostra mos deia : " Feis-vos _enforet_ , feis-vos _enforet " , de
438	malcriadesa va ordenar que else matasSen , i else va pegar un tir i va matar es dos cavalls que s'	havian renegat	com else va dir arri davant el rei , vamos arri , ell no , és qui els havia de menar , else va
439	li va fer passar un mal rato d' engronsar -lo per amunt ... i jo supòs que ha estat sa comedi que	han rigut	més a Montuïri perque fer una animalada d' aqueixes i en Pep que era bo això era ... - Qui era s'
440	però noltros mos vàrem dur un susto padre com no vàrem trobar , que mos vàrem pensar que mos '	vien robat	es sac des mort , i mos vàrem pensar que mos ' vien anat a denunciar , perque un sempre veu fantasmes
441	, si vos ' gravii no és de plànyer , i diré amb sa meva manya : que tots es lladres d' Espanya no	han robat	tant com vós . Perque no donava sa copa plena ... He , he , he ! , el va tractar d' aqueixa
442	, avui ! Avui , l' amo , o senyor , no sembren ! " M' _entens_ ? — I a Montuïri , no	heu sabut	res d' això d' esclaus ? I devers Son_Miró no deien que n' hi havia un ? Un bruixot ...
443	amb aquest assumpto , som uns montuïrers d' aquells que vàrem ... Mon_tuïri_pentura mos	ha sacrificat	, a noltros , aqueixa estimació a Montuïri , i jo només he volgut ser metge ,
444	signatura , perque hi ' via assignatures que jo no les havia saludades mai , per exemple s' ingtès , jo no l'	havia saludat	mai , a s' anglès , i a s' Escola_de_Comerç hi ' via anglès , i en Joan " de
445	Perque jo los dic , tant a un com a s' altre , una , que sa temporada ha venguda ... , però jo	he segat	trossos a escarada per fer -me faldetes per anar ben vestida , i ara les tenc dins sa caixa ...
446	S un cant humiliós , rubiol , coca o panada . Si mos dau panada vendreu an es ball , seureu a rotlada , no	heu segut	mai . I coses així Això és fet seu ... — I después , això de sa música la varen ... la varen dividir
447	, jo què sé ... jo no li vaig rentar sa roba , però ho deien ... He , he , he ! Escolta ,	he sentit	a dir que era cosí del rei , cosí del rei , era bastant ... i que un dia va anar a fer visi

449	contrari en polifica a mon pare , però no deixa que era una ger mana ... Diu : " Pere ,	he sentit	una conversa en es forn " , tenia a coure ses coques , en es forn , allà ... " He sentit una conversa
450	en Ferrando ... — I llavò , també , a Son_Vaquer que no en varen fer ? També , i hi tiraren dragons ,	he sentit	dir , dragons , i també s' esbucà ... Encara hi ha cançons qui diven : De_Montuiri eren molts i de
451	no ' grada això ... — I llavò un temps no hi havia esclaus , també ? Ho he sentit a dir , però ,	he sentit	dir que en aqueixa possessió de Son_Miró que hi ' via un moro , i es senyor li posava una taronja
452	tan rigulós qui hi ha a la ciutat de Palma . Perque també a Son_Servera hi anaven per fote , per esbucar ,	he sentit	dir jo , s' artilleria , per esbucar en aquell temps , es poble , perque estava empestat de pesta i morien
453	, i tot això de sa Creu_Verda , això , heu sentit contar coses ? Sí , això sí ! L' Enquesidor ,	he sentit	contar que hi ' via l' Enquesidor , posats pels Reis_Catòlics , però no per noltros ,
454	sa vetlada ! Allò era es Uum . Cremaven ses estelles . Això era sa gran festa . — I de s' arxiduc ,	heu sentit	contar res ? De s' arxeduc ? Vaig sentir a contar , no sé si és ver , que un dia s'
455	no en tenia cap , lo que tenia era quatre papalomeos , saps , qui else feia serenos — I de s' arxiduc ,	heu sentit	contar res ? No , no he sentit contar res . Domés he sentit contar que tenia set dones . M' entens ?
456	cotxo de foc ... perque veien es foc , es llum , que deien ... — I d' això de l' Inquisició ,	heu sentit	contar res ... de l' Inquisidor ? De l' Enquesidor ... he sentit contar , però ja ara no me recorda ... (
457	estic de bé ... Qui te donaria indicis seria can Capçana , en feien ... — I d' això de s' arxiduc ,	heu sentit	dir res mai ? L' he vist . He conversat amb ell . — Amb s' arxiduc ? Amb s' alxeduc .
458	nou anys , i no poria conversar amb ella , perque estant en es servici no poria estar per aquí . — I això ,	heu sentit	contar si hi havia un tal Joan_Colom ' 5 que el varen escortear , emparentat amb un Socies ? Lo que he s
459	han cregut mai ? A Montuiri no ... No hi han cregut mai , amb això . — I això de s' arxiduc ,	heu sentit	contar res ? Això de s' arxeduc sí , a ca s' arxeduc he sentit contar que ho va deixar tot an
460	. Devers Llorito contaven això , aquí no ha pasat cap cas d' aqueis ... — I d' això de la Inquisició ,	heu sentit	contar qualche cosa a sa gent veia ? L' Enquisició ... sí , l' Enquisició era una llei que posaren per
461	vorera ... a sa vorea , per passar es carros i tot això , que no fes nosa . — I de pestes ,	heu sentit	contar res mai a Montuiri ? Sí ! De pestes ... perque ara diven que sa pesta ... jo tenc un llibre ... i
462	cercam caragols i en tenim de més ... I això de l' Inquisidor , i tot això de sa Creu_Verda , això ,	heu sentit	contar coses ? Sí , això sí ! L' Enquesidor , he sentit contar que hi ' via l' Enquesidor , posats
463	— I de qu' esti . d' això d' escisos o mal bocí i coses d' aquestes , a Montuiri ,	heu sentit	contar qualche cosa d' això ? També , també , també ... jo te diré lo que va passar , ara et diré
464	llavonses feien feina i feien feina de sol a sol ... — I d' això , respecte a esclaus ,	heu sentit	dir si aquí n' hi ' via ? Esclaus ? No , no , no , en es nostro temps ... que vivien
465	" Pere , he sentit una conversa en es forn " , tenia a coure ses coques , en es forn , allà ... "	He sentit	una conversa que a les dotze los se ' n duen a Ciutat , los se ' n duen ! " Repunyetes , mon pare ,
467	n curs aquest Sa part de nins , noltros tornàrem posar sa sibil·la . Per a Nadal me deien que molts no '	vien sentit	sa sibila mai , des temps que la cantava , que la va cantar un de can Comelles ,
468	' això d' esclaus heu sentit contar res ? D' esclaus , n' heu vist a Montuiri , d' esclaus ?	He sentit	contar , però , que a Xorigo9 tenien un esclau , es sen yor de Xorigo tenia un esclau i li va fer aqueixa
469	, això he sentit a dir , però darrere es camp nar ... he sentit a dir ... però no era a Son_Miró .	He sentit	a dir , però jo no ho he vist ... Diu : Es batle i el rector tiraven consulta amb sos sants . feren
470	. No sé de què else feia . — I això , no heu sentit contar si hi havia es bruixot de Son_Miró .	Heu sentit	contar res , des bruixot de Son_Miró ? No he sentit contar res d' això de Son_Miró ... — O de
471	queien a dedins es pou ... ? Dins es pou , però , això he sentit a dir , però darrere es camp nar ...	he sentit	a dir ... però no era a Son_Miró . He sentit a dir , però jo no ho he vist ... Diu :
472	encara hi és , es safareig , que es moro va fer desparèixer s' aigo , i no hi ha hagut aigo pus ...	He sentit	dir que es moros se venien . ' Gafaven moros i else venien . Es espanyols ' naven an es moros
473	? Sa més grossa de totes , que jo no l' hi he vista , però l' he senfida parlar , n'	he sentit	parlar ... era grossa , no ... perque llavò ... sa proces só de Pasco dematí , era molt important , perque
474	, no h' volien estar , perque tenien por . — I això ... el pare Miralles , el coneixíeu , vós ? L'	he sentit	anomenar , però . No l' he vist mai , però ... s' ha mort de vida meva , perque va fer
475	. Deien que era bo , aqueix ... — I es canonge Barbarí , l' heu sentit anomenar ? Sí , també l'	he sentit	' nomenar . Can Venrell , can Venrell era seu , des canonge Barbarí . Qui he conegut era don Rafel , es sen
476	sa taverna , aqueix Joan " Moragues " d' ara , qui és mort . Aquest feia qualche cançó , però no l'	he sentit	, jo . No l' he sentit ... però li sortia una cosa i tirava aquell botó , com n' hi ha
477	d' ara , qui és mort . Aquest feia qualche cançó , però no l' he sentit , jo . No l'	he sentit	... però li sortia una cosa i tirava aquell botó , com n' hi ha molts qui un botó e saben firar ...
478	s exercicis les ' via fets el pare Miralles . Deien que era bo , aqueix ... — I es canonge Barbarí , l'	heu sentit	anomenar ? Sí , també l' he sentit ' nomenar . Can Venrell , can Venrell era seu , des canonge Barbarí .
479	sa Creu_Verda i la feien anar a besar i llavò queien a dedins es pou ... ? Dins es pou , però , això	he sentit	a dir , però darrere es camp nar ... he sentit a dir ... però no era a Son_Miró . He sentit a
480	degué voler fer i el matà , a sa Costa ' 7 . — Jo això ho he sentit contar , també . Idoi això	he sentit	contar . — I això des filar , filaven també , eh ? (Dona) Ah ! sí , jo t' hagués
481	— I això de s' arxiduc , heu sentit contar res ? Això de s' arxeduc sí , a ca s' arxeduc	he sentit	contar que ho va deixar tot an es fills des criat , an es fis des seu segretari , ho va dei xar
482	però pes espanyats era una fior ... — I d' això de bruixes i bruixots	heu sentit	contar qualche cosa ? Sí , sí ! Ja ho he sentit anomenar , això ... sí , això ... eh ... era ,
483	era Monedero , un Monedero , i tenia altres possessions per sa muntanya , però Son_Comelles	he sentit	a dir que era una de ses possessions de ses més grans de Montuiri , era molt gran , però llavò
484	de l' Enquesidor ... devers Son_Costa . No ho heu sentit contar , an això ? No ... es frares de Son_Costa	he sentit	contar , però no ... (Fill) I vós no heu sentit contar que n' hi havia un que es pobrets anava
485	ui else feia serenos — I de s' arxiduc , heu sentit contar res ? No , no he sentit contar res . Domés	he sentit	contar que tenia set dones . M' entens ? I va passar un homo amb un ase amb una sarri de carbó ,
486	res d' això de Son_Miró ... — O de bruixes , si n' hi havia per aquí o ... ? Bruixes domés	he sentit	contar ... a Santa_Maria , jo hi estava , i deien que sortien bruixes , es vespres , i llavonses sa gent '
487	Son_Cucuí , que no deien que ... Això no ho he sentit dir , no , això no ho he sentit dir ... Això domés	he sentit	dir que mon pare ho deia , perque es padrí l' hi va contar . Es meu padrí l' hi contava ...
488	, i tot això de sa Creu_Verda , això , heu sentir contar coses ? Sí ! , això sí ! L' Enquesidor	he sentit	contar que hi ' via l' Enquesi_dor , posats pels Reis_Catòlics , però no per noltros , posats principal ment en
489	Son_Miró heu sentit contar si hi ' via un bruixot , que deien ? Un esclau o bruixot ... — Sí . Un esclau	he sentit	dir que hi havia . — I què feia , aquest ? Això jo ho he sentit dir , i deien que aquests eren
490	-tap , tap-a-tap ! , ja li havien estret i no en trobava cap ... — I d' això d' esclaus	heu sentit	contar res ? D' esclaus , n' heu vist a Montuiri , d' esclaus ? He sentit contar , però ,
491	perque madò Margalida , si no vos troba , vos renyarà ... " — Però a Montuiri no ho	han sentit	contar molt , an això d' esci sar ... a Llorito sí ? A Llorito , devers la ... a la Serra_Morena3
492	Feien balls , se baraiaven , se ' n mataren un parei ... Pentura ho	has sentit	dir , tu ? En " Collell " el mataren , però no sabia si era per al·lotes , deien , o ho
493	. Vàrem anar a Muleta , i l' amo de Muleta era conegut d' ell , qui llavò va morir , pentura ho	hauràs sentit	dir , va morir en es port d' Alcudi ... Tenia un llau' net ... Mos ho enviaren a dir , sa
494	, fosca . No ho ' via senfit , an això . No ? — No , no . Això de l' Inquisidor ho	havia sentit	a dir , però no sabia exactament ... Idoi diu : Es batle i el rector tiren consulta amb sos sants . Feren votar
495	amb un ase amb una sarri de carbó , i s' ase li va caure i ell no el poria aixecar . Això ho	he sentit	contar . No m' ho trec des cap , i va cidrar aquest homo i va ser s' arxeduc , i li
496	volia matar sa dona ... i l' enviaren a demanar i enviaren a demanar s' homo , llavò . Això ho	he sentit	contar , també ... i li varen dir : " Això que és sa teva dona ? " I ell va dir : Això

497	m' ha fet res , emperò maldament ! " , ara es deligencer ha dit que jo era amiga ! , perque jo ho	he sentit	de ses meves oreïes " ... " Deixa anar això ... " I sa mare se 'n va a ca s' arxe duc .
498	degué demanar llimosna i no n' hi degué voler fer i el matà , a sa Costa ' 7 . — Jo això ho	he sentit	contar , també . Idoi això he sentit contar . — I això des filar , filaven també , eh ? (Dona)
499	des esclaus no heu sentit contar res , heu dit , si n' hi havia a Montuïri ? No , a Montuïri no ho	he sentit	contar mai . Lo que he sentit contar que a Xorrigo hi havia un esclau , i que es senyor li posava una
500	era una fior ... — I d' això de bruixes i bruixots heu sentit contar qualque cosa ? Sí , sí ! Ja ho	he sentit	anomenar , això ... sí , això ... eh ... era , hi havia homos desxondits , i sa gent , en general ,
501	... o no sé què ? Sí , sí ! — Ho heu sentit contar , an això ? Sí , sí ... Ja ho	he sentit	contar , ja , però es mal bocí és això : era s' ignoranci , perque es mal bocí no existeix . Poren
502	o bruixot ... — Sí . Un esclau he sentit dir que hi havia . — I què feia , aquest ? Això jo ho	he sentit	dir , i deien que aquests eren uns bendidos i else tancaven allà avon ' vien cPestar , i hi anava un senyor ,
503	no gradava ... sí , no ... no ' grada això ... — I llavò un temps no hi havia esclaus , també ? Ho	he sentit	a dir , però , he sentit dir que en aqueixa possessió de Son_Miró que hi ' via un moro , i es
504	, cap a la vila ... o cap aquí deçà ! " ... a fi de que no else ' gafassen , Això també ho	he sentit	a dir , i l' he vista , jo , an aqueixa torre ... Li _diven_s' _Estalella , li diven , s'
505	nien jornal , a sa plaça , estaven allà , es dilluns , a sa plaça a veure si nigú les llogava . Això ho	he sentit	dir . — Què se venia , en aquest mercat ? I porcs ... i bistis ... — I quin dia se feia ?
506	duien devers sa Mudaina , i a devers Sabor i a ses coves de Son_Cucuí , que no deien que ... Això no ho	he sentit	dir , no , això no ho sentit dir ... Això domés he sentit dir que mon pare ho deia , perque es padrí
507	es capellans , ara no emporta , aquest servia sa missa a un frare de can Rafel " Rafela " ... — Ho	he sentit	dir ; an això ... Aquest frare , segons deien , era es tessorer , o vaia , o l' amo des doblers ,
508	amb això ... Aquí no , a Montuïri no tant , no . A Montuïri , d' això des mal bocí , no ho	he sentit	a dir , però a Llorito una cosa fenomenal ... a Llorito era gros ... — I teatre ... quin és es teatre més
509	això ... Ho cerc també . — Esclaus no sabeu ... No . — No teniu records vós si ... a Son_Miró no ho	heu sentit	dir si n' hi havia un ? Com ? — A Son_Miró ? A Son_Miró sé que o he sentit a
510	' via es pou de l' Inquisició també , deien , es pou de l' Enquesidor ... devers Son_Costa . No ho	heu sentit	contar , an això ? No ... es frares de Son_Costa he sentit contar , però no ... (Fill) I vós
511	' arena . Ho deien , Jo no hi vaig anar . — I d' això d' escisar i mal bocí , ho	heu sentit	dir ? ' Vaig estar llogada a Son_Boivàs un any , no m' ha de venir per mal , això ! —
512	que hi ' via es pou de l' Inqui sidor , o no sé què ? I Avon , a ... ? — Ho	heu sentit	dir , an això de l' Inquisició ? AsesRotes ? — Sí , o per devers Son_Costa o ... No , jo
513	llavò aquí , a devers Llorito no deien que també donaven mal bocí ... o no sé què ? Sí , sí ! — Ho	heu sentit	contar , an això ? Sí , sí ... Ja ho he sentit contar , ja , però es mal bocí és això :
514	l una bona cabeiera ... — I què ' nava a dir ? I aquí no feien també Sant_Antoni al viu ? No ho	heu sentit	dir ? Sí , en " Pelut " el feia , Sant_Antoni al viu . En " Pelut " , son pare d'
515	So_na_Moiana de can Ferrando , davall aquella pedra ? Jo no ho sé ... — Ho deien ... Perque varen dir ... jo	he sentit	a dir que en " Gelat " ho volia mirar i ho va demanar an es senyor . Hi ha una pedra molt grossa ,
516	, i varen veure sa moixa , i llavonses varen veure que era sa moixa del sen " Prunes " ... No , jo li	he sentit	contar a ell mateix ... an el sen Coll , aqueix . — I això què era que dèieu , des aubons ?
517	hi tiraven un cavall i se ntanaven a passejar , í què et tenc que dir ? — I d' aquí a Son_Miró	heu sentit	contar si hi ' via un bruixot , que deien ? Un esclau o bruixot ... — Sí . Un esclau he sentit dir
518	perque sempre demanaven Hestòria_Sagrada , i qui mas qui menos no sap , no sabia lletra ni	havia sentit	, ni sabia una o , què és una o ni una a , i parlaven ... no i s' Història sagrada i
519	havia ? De Montuïri jo no en vaig veure cap mai . De_Montuïri no crec que n' hi hagi hagut cap ... ni	he sentit	cap ... (Filla) Sí , es caminer hi ' via , en " Puput " . Ah ! , sí . Tens
520	saps , qui else feia serenos — I de s' arxiduc , heu sentit contar res ? No , no	he sentit	contar res . Domés he sentit contar que tenia set dones . M' entens ? I va passar un homo amb un ase
521	si hi havia es bruixot de Son_Miró . Heu sentit contar res , des bruixot de Son_Miró ? No	he sentit	contar res d' això de Son_Miró ... — O de bruixes , si n' hi havia per aquí o ... ?
522	i a Valenci ... ara , llavò no ... — I d' això de l' Inquisició , sabeu res ? No ... no	he sentit	a dir res mai ... No hauria de tornar a venir , això de l' Inquisidor és una cosa trista ... i bruta ,
523	No , és igual ... que parassis això , perque és lo més asquerós del món , Jo no	he sentit	cap mai , això , és molt asquerós ... — Digueu -la , és igual ... Diu : _Jo voldria que bufàs fins que sa
524	contar , an això ? No ... es frares de Son_Costa he sentit contar , però no ... (Fill) I vós no	heu sentit	contar que n' hi havia un que es pobrets anava a cercar llenya devers es Rafals ? Ah ! Es probes ' naven
525	fets seus ... — No sabeu de què else feia ? No . No sé de què else feia . — I això , no	heu sentit	contar si hi havia es bruixot de Son_Miró . Heu sentit contar res , des bruixot de Son_Miró ? No he sentit
526	fis des seu segretari , ho va deï xar , no sé es compte d' anys o mesos que deien ... , — No	heu sentit	contar moltes coses de que tenia moltes dones ? Sí , que tenia sis o set dones ... i ... però s' hasienda
527	la va deixar an es fills , perque deien que eren fills seus , des segretari seu . — Això des esclaus no	heu sentit	contar res , heu dit , si n' hi havia a Montuïri ? No , a Montuïri no ho he sentit contar mai .
528	no ho heu sentit dir si n' hi havia un ? Com ? — A Son_Miró ? A Son_Miró sé que o	he sentit	a dir o me recorda o no , o sigui , no ho sé , d' una casa que hi havia un homo
529	, an això de l' Inquisició ? AsesRotes ? — Sí , o per devers Son_Costa o ... No , jo lo que	he sentit	dir que a can Socies era com a l' Inquisició , i li ... perque a can Socies nom Tagamanent , i li
530	ntit contar si hi havia un tal Joan_Colom ' 5 que el varen escorter , emparentat amb un Socies ? Lo que	he sentit	contar que hi havia un lladre i el penjaren a un cavall i el ' mollaren dedins es puesto des So_nes_Moianes ,
531	Costa_hí heu vist fer res d' això , o balls o ... ? A sa Costa no , a sa Costa lo que	he sentit	contar que mataren un rector , a sa Costa . Hi havia un rector i supòs jo que degué venir , va venir u
532	, heu dit , si n' hi havia a Montuïri ? No , a Montuïri no ho he sentit contar mai . Lo que	he sentit	contar que a Xorrigo hi havia un esclau , i que es senyor li posava una pera o una cosa o s' altra
533	si ... Hi , hi ! I es senyor li tira va i l' hi tomava en terra ... Això eren es esclaus que	he sentit	contar , perque ... — D' això de galeres , qui era que en tenia a Montuïri ? A Montuïri no n'
534	— I d' això de l' Inquisició , heu sentit contar res ... de l' Inquisidor ? De l' Enquesidor ...	he sentit	contar , però ja ara no me recorda ... (Fill) I aquella cançó que diu que volia matar sa dona perque era
535	, de linòleum i llavonses , amb aquelles gubies , gratàvem , com es escul tors o això , i quedava per allà on '	víem senyat	, quedava més alt i lo demés més fondo ... i això eren es nostros clics ... Llavonses ho posàvem damunt unes fustetes que
536	... en Biel " Llull " ... Com era aljot , qui feia d' escolanet , i es capellà me donava un centí perque	havia servit	sa missa . — Qui eren es capellans que hi ' via en aquell temps ? Capellans hi ' via es capellà " de=
537	Quatre en tenc dins Santanyí , qui és un lloc molt retirat , aigo de bassa i poc vi , blat mai me n' hi	ha sobrat	. Llucmajor sempre ha portat haver-hi molts de trebais . A Petra los granats ais
538	si va bé , i jo li he dit que no ho sé , però es cornetí primer d' en " Vermei " sempre	ha sonat	. Això me recorda , però segons quines coses no me recorden . Aqueix " Vermei " era es cometiner , devia ser
539	" I lo que faré jo tu ho has de fer a ca teva " . Dic , jo diré : " No , no	hem sopat	mai plegats , i volíem menjar un poc " , i mon pare i sa mare mos varen donar mig pa i un tros
540	Diu : _" Ai ! Casí m' he morta ! " Diu : " I ara què ha estat ? " Diu : " M'	ha sortit	una cosa qui casí m' he aufegada ! " Diu : " I què ha estat ? " Diu : " Una cosa
542	Això era sa primera paraula que va fer en Roma nones , perque havia entrat i en Maura	havia sortit	, perque en aquell temps , no sé ... A Barcelona se varen alçar , i hi havia en Ferrer , i el mataren ,
543	pen sar ... " S' ha pensat que era un homo , tot es temps . No se n' ha temut fins que	ha sortit	es sol ! " . I se posava sa mà a sa cintura , a dir ... Sí , això era sa seva postura ,
544	, sa quès tió era ' cabar es curs que jo no pogués venir aquí i que na Jeroni sabés que m'	havian suspès	, i tira per envant i per envant i per envant i per envant ... i em vaig ... i així me vaig fer

545	' homo se va pen sar ... " S' ha pensat que era un homo , tot es temps . No se n'	ha temut	fins que ha sortit es sol ! " . I se posava sa mà a sa cintura , a dir ... Sí , això
546	més que aqueixa d' en Sampol_vei ... — I después sobre tot això de ... heu tengut moUa ... com a metge ,	heu tengut	molta de competenci , respecte des curanderos ? A Montuïri , no han cregut massa , massa
547	però no anàvem ... cadascú a ca seva . M' entens ? I jo ara què et tenc que dir , Si ara '	gués tengut	una amiga tota sa vida o això ho diria , però jo no en tenia . ' Nava_amb_ses_germanes .
548	per aquí no hi ha hagut mai , noltros aquest problema , sobretot des des punt de vista mèdic , no l'	hem tengut	mai , a Montuïri , mai , molt gros , un poquet sí , però molt gros no ... — I d' això
549	mai he volgut esser metge d' un altre lloc , i he tengut ocasions , ara no else dic perque no emporta ...	he tengut	ocasions per fer altres coses , i possiblement m' hagués desarrollat més , però , Montuïri
550	ja no n' he vista cap ... més que aqueixa d' en Sampol_vei ... — I después sobre tot això de ...	heu tengut	molta ... com a metge , heu tengut molta de competenci , respecte des curanderos ? A Montuïri , no
551	és igual " , de manera que mai , mai , mai , mai he volgut esser metge d' un altre lloc , i	he tengut	ocasions , ara no else dic perque no emporta ... he tengut ocasions per fer altres coses
552	, totes , totes , totes , duien mocador pes cap , i s' estiu , volant , de tal manera que indús noltros	hem tengut	capellans d' aquests que jo els he vist , es vicari des Puig , que aquest volia que duguessin ses oreies tapade
553	mai molestà nigú ni insultava mai . Se posava cap baix , així , i com que ell , es poble	havia tengut	compassió d' ell , li deixaren anar a dormir a damunt sa casa de la vila i dormia , allà era ca seva ,
554	erò canta menfils , però no ho era , era que cantava clar , i va tenir un sòmit de Sant_Bartomeu , figurava que	havia tengut	un sòmit de Sant_Bartomeu , perque es desastre de Montuïri ... eren es ferrandos ... contra ells , dolents
555	, si es seus fills el tenen , en " Llull " el gordava , i figurava : " Escolta ... " Sant_Bar tomeu	havia tengut	un sòmit ... " I mon mestre ... que els enviareu ses plagues d' Egipte ? " . " No . Serà més !
304	glosadors , no val això de dir : " Ara faré una cançó " . Ell ja sap aquest , aquest , que aquest li	ha tirat	sa conya , aquest mateix sap de quina forma li ha de contes tar . Diu , na " Barbeta " li diu :
305	I li respon cop sec per ell . En " Pel-lo " ja sabia de quina forma ... perque es glosadors bons , quant	han tirat	un botó a s' altre ell ja sap d' on ha de rebre ... ja sab tot d' una : "
557	demanava què et tenc que dir ... cotiverro devia ser per exemple , es qui no ' via endevinat es qui '	via tirat	, ell gonyava i un demana " Creu ! " , llavò ell , també , això , " Creu ! " . "
558	ha tornat sor tir una altra cosa com un blanc d' ou ! " . " Bé ! " Diu : " Que ho	heu tirat	? " Diu : " Sí ! " Diu : " I avon ho heu tirat ? " Diu : " Assullà " ,
559	" Bé ! " Diu : " Que ho heu tirat ? " Diu : " Sí ! " Diu : " I avon ho	heu tirat	? " Diu : " Assullà " , i hi varen anar i ja no ho trobaren , i sa questió que ja se
560	' ha tornat sor tir una altra cosa com un blanc d' ou ! " . " Bé ! " Diu : " Que ho	heu tirat	? " Diu : " Sí ! " Diu : " I avon ho heu tirat ? " Diu : 1 " Assullà " ,
561	" Bé ! " Diu : " Que ho heu tirat ? " Diu : " Sí ! " Diu : " I avon ho	heu tirat	? " Diu : 1 " Assullà " , i hi varen anar i ja no ho trobaren , i sa questió que ja
562	tenia rabi i plorava , i es novio li va dir : " I què tens ? " Diu : " Amb aquell ou que	han tirat	m' han soiades ses foldetes . Mira què tenc aquí ! " , i ell va dir : " Ja la 'm pagarà ,
564	a sa vorera des camí , i com tornàrem de Ciutat encara hi eren , llavò ... perque nigú ho	havia tocat	, an allò ... Això , emperò , això que dic ... Llavò vaig tenir , aquesta temporada que vaig anar allà
565	era casat a Felanitx , i alabava molt sa música de Montuïri , com que teníem dos o tres músics qui	havian tocat	a sa música des regiment ... molt bons ! I es felanitxers ... com que d' un poblet petit , què hi pot
566	... està ... " Diu : " Què vol dir ? " Diu : " Sí , i ben en terra ! Ell t'	ha tomat	! " , i se 'n va anar allà i se presenta davant es moli ... i diu : Es molt animal , una
568	una sangonera i feia com a retxes " . Diu : " I llavonses , des cap d' un poc més , m'	ha tornat sortir	una altra cosa com un blanc d' ou ! " " Bé ! " Diu : " Que ho heu tirat ?
569	Fayrén me trempava , i en Fayrén me va tractar i , jo no vui dir que em curàs de tot , perque m'	ha tornat	repetir , però es temps que vaig estar a ses ordes d' en Fayrén vaig curar de s' asma , me vaig
570	me recorda com no n' hi havia . No n' hi havia , de tren . El varen posar i ara l'	han tornat	llevar ... Lo que deien , un temps deien : " Meiem si arribarem a veure ases volar ! " I és ver ...
571	capità o comandant , devers Madrid ? : en " Queló " , deia : " Oh ! Quina aloreta de brou ! , o	heu tornat	comprar carn ? " Jo deia : " Un poc ! " I ella deia : " Noltros no en porem menjar ni es
572	" Tratamiento del asma intratraqueal con adrenalina " . Me va fer sa pregunta de ... que de tot s' any que m'	havia tractat	. Això era sinònim de dir an aquest te vui aprovar perque me va ... punyeta ... li vaig tenir ... pensa tu
573	un poquet ? " Diu : " Jo , per això qui ha de veure és en Biel " Badia " , és un qui	ha trebiaiat	amb ell i tot això " , i em va venir a veure . Diu : " Escoltau " , diu : " Per
574	en sabia , els havia de treure amb so cap , i com es metge Salom esta va ... " I encara no l'	ha tret	, an es compte ? " ... i es metge Salom ... " Jo ja el tenc tret ! " Paf__bono , es
575	Devien beneir ... Sí , beneïen i cantaven un responsori ... i sortien , que de vegades deien : " I encara no l'	han tret	, aquest pic ... " , es públic . De vegades deien : " Encara no l' han tret aquest pic ... "
576	I encara no l' han tret , aquest pic ... " , es públic . De vegades deien : " Encara no l'	han tret	aquest pic ... " Sí , no , es enteros eren solemnes perque hi havia molts de capellans ... i llavò cantaven , per
577	es seu padrí havia estat terratinent i havia ... ' Es meu padrí amb sa terra , conrant , s'	havia triumfat	i no creia gens ni mica amb s' estudiar . No , ell deia a ma mare : " Ja ho veus ,
578	fet no vui dir molt ric perque no ... ' via comprat Meià , ' via comprat ... és dir , era un homo que	havia triumfat	, a dins sa vida , i li deia a ma mare que per ... que no emportava estudiar ... (19 de setembre
579	, que l' amo , li havia fuit , ' via descomparegut , i no el veia i llavò va dir que el '	vien trobat	en es port d' Alcudi . No sé res pus . \ — I que era bon homo , s' arxeduc ?
580	i no li va passar davant perque trobava que es seu germà feia via ... però poria pas sar-li , i aqueix s'	havia trobat	amb aqueix qui Pesperaven_en_es_Crevers per matar -lo , Això mos ho contaven . Ells mateixos ...
581	bers que he gonyat , en aquest món " , i aquell homo lí va coure i va trobar un , diu : " Ara	he trobat	un homo assuixi " . I ell diu : " Era s' arxeduc ! " . " Oh ! Mirau ! , jo
582	mor d' aquells que hi ' vien d' anar a sopar ... perque no els hi moguessen renou , que no el '	guessen tupat	o mort o ... — Que no se baraiaven molt un temps a Montuïri ? Sí ! Se baraià , se baraià ... què
583	amb un bastó , ma mare s' assustà . I diu : " I vós ? " . " Oh ! I venc ,	he vengut	" , I va ser es padrí de ma mare , és dir , son pare , entén ? , son pare de sa
584	i llavonses , des cap d' un poc , com hi vàrem , es fosser , com vàrem anar a veure si hi '	via vengut	o què ... : " Recoranta putes ! I es mort ? ... Mos han pres es mort ! " , i es sac
585	això , es al-lots pefits , a ne què jugaven , un temps ? Es al-lots petits , noltros , això jo ...	ha vengut	a vida meva , jugàvem a portades o a alça la mula ... mos posàvem un aquí i noltros ... i llavò ,
586	ja no hi ha res més brut que això que jo acab ... estic empegueït de cantar -la ...	ha vengut	bé perque ha vengut , però això no m' agrada gens , un homo ho té casi casi a sa conscienci
587	, això era una bruixa , tot era fals , però com que sa gent , pensau ... això	ha vengut	a vida meva , un missatge des Puig_Moltó sa madona deia : " Duràs sa bunyolera a Son_Company " , i li
588	Era molt miserable , es poble , llavò , i donaven una llesqueta de pa . Això	ha vengut	a vida meva , també . A can Socies , es veïs ... — Qui era , es vei , aleshores ? Es vei
589	carros entraven , Això jo ho he vist , això ho som vist ... coranta mil vegades . Fotre , fotre ! , això	ha vengut	an es temps meu fins que toma ren sa murada ... I troba aquest i diu : " Ja pots córrer ... " ,
591	o ria de curandero , és dir , hi ha , té una certa veritat , que era en Guiem " Neo " , aquest	ha vengut	a temps meu , el sen " Neo " , però era un homo decent , aquest sen " Neo " , dins es
592	perque per pagar sa contribució veníen una gallina i vatequit sa miseri . Ara avui	ha vengut	una altra vida , perque amb aquest retiro de veïes es veïs avui ja són senyors
593	Seu , a l' esglesia , allà , perque ... i vaig dir : " I avui aquí què hi ha ? Jo domés	he vengut	a fer una estació " . Me varen dir : " Avui fan Santa_Catalina santa " . Dic : " Ah ! Idò

595	fer una Espanya nova , pero com que en aqueix temps , això encara	ha vengut	a vida meva , amb sa noblesa , només era , tot era des major ... es darrers ... A can Socies
596	, de l' esglesia , d'en tres en tres , i va dir : " Ja ha ven gut bé ! Ja	ha vengut	bé " . I vatequit sa festa d' anar a Lluc . I un temps es divertiments des joves , com tenien devuit
597	Vos ne recordau de sa primera bicideta que vàreu veure ? Vos ne recordau ? Me recorda que ja	haviem vengut	aquí . — I tartanes n' hi havia molts que en tenien , de tartanes , de galeres ? Ah ! , galeres ,
598	" Hi ha una dona qui ha de glosar ... " deien a Sineu ... i parteix ell , diu : Jesús ... Jo	he vengut	de Ciutat per anar a glosar a Sineu , però ... però lo que me sap greu que es companyero és xapat . Pensa
599	Perque no m' han demanat permís ? " . " Què vol dir ? I es secre tari m' han dit que li	havia vengut	a dir " . " No m' han demanat per mis ! " , i es rector : " Meiem , anau a
600	_vei " , en Rafel " Ver_mei " , en Toni " Piedós " , baix , en Molino , baix , aquest Molino	havia vengut	de s' Argentina , d' Amèrica ... i era músic i se va agregar a sa música i era baix , lo
601	es capellans , per posar l' Enquesidor . L' Enquesidor devia ser això , però jo no ho he vist ... — No	ha vengut	a temps vostro ? No ... Jo , vàrem estar amb so padrí , amb son pare de mon pare , i tenia vuitanta-
602	-li permís per això ? " I ell diu : " Sí , que n' hi he anat a demanar " . " No	has vengut	" . " Que sí que li he demanat permís " . Diu : " Sí , però no el m' has demanat
603	davant i jo vendré a ca vostra " , i jo li contest _... Dic : " I vostè que sap ca nostra ? " No	havia vengut	mai ... " I vostè que sap ca nostra ? " Diu : " Allà avon vós entrareu jo entraré ... " ' nava ...
604	i de vegades un deia , perque es pradí era de Ciutat o era de Porreres i ' vien de venir i es pradins no	haviem vengut	, i a vegades n' hi havia que estaven vuit dies , però també n' hi havia d' aqueis altres ... —
605	no hi ha res més brut que això que jo acab ... estic empegueit de cantar -la ... ha vengut bé perque	ha vengut	, però això no m' agrada gens , un homo ho té casi casi a sa conscienci ... Idoi , res més ,
606	hi ha haguts , a Montuïri ? A Montuïri no n' hi ha haguts , de Porreres n' hi ha haguts , qui	han vengut	a Montuïri i teixien , feien roba , però lo que no sé què li deien . Li deien " es Tixedor " ...
607	tenia ... s' havia casada i tenia tres infants , dos al-lots i una al-lota , i s' homo s'	havia venut	a sa guerra i el varen matar , i ella , pensa , no va estar bona pus , se ' n va morir molt
609	' alabaré . M' has de dur , si convé , sa pasterada a sa dona ... he , he , he ! —	Heu viatjat	mai fora Mallorca . Heu ' nat mai fora Mallorca ? A Barcelona . — I quant hi vàreu anar ? Uí ! Quant
609'	Pensau aquellpa , es mis satges , si ho devia ser roffit en es vuit dies . Això també ho	he viscut	, jo , anaixò ... — Sí , sí , sí , I es pa que el feien a cada casa o A
610	i encara me recorda que mos dugué an es corral , un corral i hi tenia una gabi que no ho '	via vist	mai , un porc , un puercoespín ... N' has vists de puercoespins ? Idò jo vaig veure això ... i es padrí
611	es cotxo ... mira tu si era important , això , i només feia així i pujava i ja estava ... i ja ho '	vien vist	. Mira tu si en tenia , de valor , un tobillo d' una dona , llavon ses ... Sí ... — I
612	" Corre sense bistis ni res ! " I vaig dir a sa madona de Solanda5 , jo : " Madona , i '	vieu vist	mai un cotxo com aqueix , córrer ? " I va dir : " No ! cipos , sí ! " , qui deien
613	anaven però jo no hi vaig anar . Poc ! — Llavò , també , i comedis n' heu vistes , a Montuïri ?	Heu vist	fer comedi a Montuïri ? Però jo no hi som anada molt mai an es comedis . No és que no m' agradàs .
614	, he ! , però , vaja ... — No n' heu vist cap mai amb calçons amb bufes , aquí ? No ...	He vist	calçons , però no he vist , no he vist anar ... L' amo en Joan " Vermei " , hi vaig veure
615	de ca s' Hereu ha baixat un escaló , per porer pujar millor ha pujat ses capumunes . — I això per ...	heu vist	coir cànyom , per Montuïri ? Sabeu per on era que n' hi havia , cànyom ? Cànyom , jo n' he
616	vòmits " , em va dir una dona : " Saps qui és bo per això ? En_Guiem_"_Neo " . No n'	has vist	cap mai per curar -los , an aqueis infantons petits " . " Què vols dir ? " I jo , ja ho crec ,
617	bé vos fa i sa terra qui us sostent ! Si fos rei de cop seria d' unes forques penjat , mai n'	he vist	enterrar cap qui se sia bellugat , i tu t' hi atreviries ? Estan bé aqueixes , eh ? — Sí ... i
618	, no era cap persona externa , era una cosina ... Va dir : " Jo no n' he composts mai ni n'	he vist	compondre " ... na Tonina ' fermei " ... — I des balls , no hi ' via balls ? Sí , no
619	heu vist coir cànyom , per Montuïri ? Sabeu per on era que n' hi havia , cànyom ? Cànyom , jo n'	he vist	fer , per sa roba ... — Per coir-lo com ho feien , però ? Quines eines empràveu ? Es cànyom
620	donava unes pomades i en curava molts , aqueix curandero , aqueix ... No n'	he vist	venir d' altre a Montuïri , més que aqueix . — I quines herbes donava ? Herbes no sé si
621	que en penes else porien pessigar . — No n' naven amb calçons amb bufes , però també ? Ja no n'	heu vist	, vós ? Sí , perque deien que mentres Santa_Catalina_Thomàs , mentres hi ' gués calçons amb bufes
622	i no en trobava cap ... — I d' això d' esclaus heu sentit contar res ? D' esclaus , n'	heu vist	a Montuïri , d' esclaus ? He sentit contar , però , que a Xorrigo tenien un esclau , es sen yor de
623	... no en duien de petit , un de gros . Això ho he vist , jo . — I es homos , n'	heu vist	vestits a l' ample , amb calçons amb bufes ? No , es homos ... fotre ! , més anfcis que ara ,
624	pes mateix estil . No anaven tan ben traqueats ... he , he , he ! , però , vaja ... — No n'	heu vist	cap mai amb calçons amb bufes , aquí ? No ... He vist calçons , però no he vist , no he vist anar ...
626	l' ample , a Montuïri , qui degué ser ? I jo no ho sé , ara es darrer qui ... — N'	heu vist	mai , vós , vestit a l' ample a Montuïri ? No , jo en no ser per una comedi o això ,
627	... i un temps ' naven tai de rossec , ros sec-rossec , ses faldes , i ara tai de jonois ... s'	ha vist	mai aquestes barbaridats ! No ! No són berbes , jo trob , jo crec que es homos mateixos ho troben ... i si
628	sempre que duien quatre dobbers , venien amb unfonógrafo , duien un fonógrafo , perque aquí no s'	havia vist	casi mai , amb aque lla , sabs quins fonógrafos te dic ? : aquells qui tenien aquella flor grossa , allò ... ,
629	, l' heu vist ? Sí , i Els_Reis ... sí , a plaça i a sa sain mariana , també l'	he vist	... — I això de ses comedis , es papers de dona que else feien es homos o ses dones ?
630	, qui eren ? Es frare " Moreno " , un , i el pare Lluís . El pare " Moreno " jo l'	he vist	... El pare Lluís no estava devora ca meva , però vaia , sé avon estava , ca seva era avon hi ha ara
631	seria can Capçana , en feien ... — I d' això de s' arxiduc , heu sentit dir res mai ? L'	he vist	. He conversat amb ell . — Amb s' arxiduc ? Amb s' alxeduc . Era un horno gran , moreno .
632	comedi . Sí , això sí . — Llavò no heu vist En_Rovegó florit , no l' heu vist ? També l'	he vist	, an En_Rovegó florit , Això sí que és ver . I eren homos , pensa ! ... , que això encara sé
633	. — I això ... el pare Miralles , el coneixieu , vós ? L' he sentit anomenar , però . No l'	he vist	mai , però ... s' ha mort de vida meva , perque va fer uns exercicis a una germana meva i se va
634	... i un parei , ja no me recorda qui eren . — I d' això d' En_Rovegó florit , l'	heu vist	a Montuè-i ? També l' han fet , el feren , a cas Confter2 , el feren . I llavò vaig veure
635	també ? Sí , a cas Confter , i En_Rovegó florit i tot això . — I Sant_Antoni al viu , l'	heu vist	? Sí , i Els_Reis ... sí , a plaça i a sa sain mariana , també l' he vist ... —
636	l' amo de can Badia ... can Pofang ... — I què ' nava a dir , En_Rovegó florit , no l'	heu vist	, vós , també , an aquesta comedi ? No m' hi va deixar anar , mon pare , no , perque érem
637	Ue_Puríssima . No sé quina comedi . Sí , això sí . — Llavò no heu vist En_Rovegó florit , no l'	heu vist	? També l' he vist , an En_Rovegó florit , Això sí que és ver . I eren homos , pensa ! ...
638	allà , tombava , i ell pegava dedins i sa porta se tornava posar igual , Això jo ho he vist . — L'	heu vist	... an es Sant_Cristo negre , es Sant_Cristo verd ? Sí , hi havia es Sant_Cristo i es batiport i és
639	, es Sant_Cristo verd ? Sí , hi havia es Sant_Cristo i es batiport i és pou . — Es pou l'	heu vist	, amb ses fauç i tot això ? Jo no vaig goitar dedins , perque no ... , però es senyor m' ho
640	com era que damunt una carretera hi ' via un fumental , i això sí que també me ' n recorda molt bé , d'	haver vist	aquell fumental damunt sa carre tera ... i que vaig quedar això ... cap a Ciutat , aquest fumental ,
641	ase , passejant per totes ses eres ... (1 de juliol de 1970 ; casset n 18 , 2 cara) En es cementeri	he vist	enterrar sense bubuls , qui era aquell , en " Parull " , es " Coix_Parull " , es fosser , feien una
642	nit ... Això era a Santa_Maria ... — I això , de comedis n' heu vistes , a Montuïri ? Comedi , domés	he vist	a cas Confter , i a can Tomeu " Eloi " . A cas Confter era a lo primer i a can Toni_Sampol

643	un temps los deien esquelds ... vestit a l' ampla, Jo ja no n' hi he vistes moltes . Domés	he vist	això que surten ses al·lotes ara es " darrers dies " o això qui treven , treven això per antiguedat una mica
644	cap , i s' estiu , volant , de tal manera que inclús noltros hem tengut capellans d' aquests que jo els	he vist	, es vicari des Puig , que aquest volia que duguessin ses oreies tapades , amb so mocador
645	Què tenia ? — Costum o diversió o ... No sé què ha dit . — Costums antigues ... Es cossiers , els	heu vist	sempre an es cossiers ? Sempre . — Sempre ... Sempre els he vists , an es cossiers , de nina
646	Paima , si hi ' naven ? Amb un carro . — Amb beaces ja no hi ' naven , amb carro ? Simateix hi	he vist	anar , però jo no hi som anada mai , amb bea ces ... amb un carro que li deien " es fidever " ,
647	? De thedors ? - ! — Sí . Devers ses Rotes potser que n' hi hagués , Jo_dins_ses_Rotes domés hi	he vist	una capella de can Rafel " Rafela " 3 , qui hi deien missa un temps , en aqueixa capella , i no hi
648	vist una capella de can Rafel " Rafela " 3 , qui hi deien missa un temps , en aqueixa capella , i no hi	he vist	res pus . — I per devers allà que no hi deien que hi ' via es pou de l' Inqui sidor ,
649	de 1904 . Morí dia 23 de setembre de 1970 . (1970 ; cinta n 15 , 2 cara) A Montuiri sempre hi	heu vist	es cossiers ? Sí , sempre . — I quants de balls hi havia ? Quantes maneres de ballar ? I jo ara no
650	Bueno ... I llavò he vists homes licenciados en carrera de Montuiri : Jo també ho	he vist	: Cases antigues de senyors : can Serra , can Cardell , Son_Rafel_Mas , can Castellà , cas Potecari
651	i a les fos ques , perque no hi havia llum pes carrers ! — Que duien un fester ? Emperò això jo no ho	he vist	, duien ... però mon pare m' ho con tava , però lo de mon pare no ... — I des vostro pare ,
652	un mocador pes cap , gros , fins a baix , domés ... no en duien de petit , un de gros . Això ho	he vist	, jo . — I es homos , n' heu vist vestits a l' ample , amb calçons amb bufes ? No ,
653	setma na . — I garroves n' heu menjades ? No . De garroves no . No , de garroves això ja no ho	he vist	, jo . No , això no . — I es dematí ? I es dematí , i es dematí per ses possessions ,
654	es campa nar ... he sentit a dir ... però no era a Son_Miró . He sentit a dir , però jo no ho	he vist	... Diu : Es batle i el rector tiraven consulta amb sos sants . feren votar es capellans ,
655	Feren votar es capellans , per posar l' Enquesidor . L' Enquesidor devia ser això , però jo no ho	he vist	... — No ha vengut a temps vostro ? No ... Jo , vàrem estar amb so padrí , amb son pare de mon
656	Sa setmana feia escola aquí però es dissabte ' nava a Santa_Maria . Això jo ho	he vist	. — I comedis en feien a Montuiri , un temps ? Jo , comedi , si tenc de dir sa veritat no hi
657	l' enviaven a besar allà , tombava , i ell pegava dedins i sa porta se tornava posar igual , Això jo ho	he vist	. — L' heu vist ... an es Sant_Cristo negre , es Sant_Cristo verd ? Sí , hi havia es Sant_
658	mos n' anam ! I es ball se quedava sense cap dona , he , he , he ! Sí , Això jo ho	he vist	fer , en aquell temps . — I això , curanderos n' heu vists , a Montuiri ? Hi havia mestre Guiem "
659	, d' això de can Socies antics , que no donaven moltes llimosnes an es pobres ? Sí , sí ! Això jo ho	he vist	, an això . Quan jo era al·lot , es dissab tes , es pobres , sa gent pobra , ' naven a
660	no els enterraven també sense bubul ni res , a dins sa terra ? Sí , i a dins sa terra , sí . Ho	he vist	jo , an això ... Ho he vist . — Que no hi havia es bubul de la vila ? ... Però això que
661	, a dins sa terra ? Sí , i a dins sa terra , sí . Ho he vist jo , an això ... Ho	he vist	. — Que no hi havia es bubul de la vila ? ... Però això que no ho tenien allà ? Allà , jo
662	Que no hi havia es bubul de la vila ? ... Però això que no ho tenien allà ? Allà , jo ho	he vist	, an això ... a sa Casa des Morts2 . Llavò hi passà en Cion " Escolà " , i en Cion " Escolà "
663	i no entrava nigú fins que era s' hora d' amollar es batiport , i llavò es carros entraven , Això jo ho	he vist	, això ho som vist ... coranta mil vegades . Fotre , fotre ! , això ha vengut an es temps meu fins
665	es divendres els entregaven , ja quedava senyat l' ... d' aqueixa manera . Això , jo ho	he vist	. — Meiem , i això des jocs , ane què jugaven , es homos , un temps , o es joves , es
666	moltes garroves i ... Ah ! , però això era un temps que hi va haver molta de fam . Això jo ja no ho	he vist	. Un temps que hi va haver molta de fam , he sen tit a dir , i que la mar no transitava com
667	anar d' aquí a Ciutat , mos feia pagar trenta cèntims , tres peces de quatre ... i això encara ho	he vist	i hi he anat , ho he vist i hi he anat . Ara , a Montuiri , no , jo ja no n' "
668	mos feia pagar trenta cèntims , tres peces de quatre ... i això encara ho he vist i hi he anat , ho	he vist	i hi he anat . Ara , a Montuiri , no , jo ja no n' he vista cap ... més que aqueixa
669	era un senyor de Manacor , que venia aquí an es notari de Montuiri , Això jo ho	he vist	. Això era l' any 1902 . Va ser com jo me vaig entusiasmar ab sa bicicleta , perque veia aquell
670	llavò amollaven embolicat amb un llençol allà dedins i terra a damunt , el freien des bubul , jo ho	he vist	, com era al·lot ... (18 de setembre de 1970 ; casset n 25 , 1 cara) El sen Coll festejava
671	" Idò , no haguesses caigut ... " sense voler donar -li cap cèntim , això sí que ho	hem vist	, noltros , o sigui , que s' obrer que queia í se feia malbé , ido ja t' arreglaràs ... ,
672	comedi que feien . — No feien En_Rovegó florit i En_Llorenç_malcasadís ? Això , ho	heu vist	fer ? Sí , això sí . — Que ho feien , a cas Confiter ? A cas Confiter . Com que no hi
673	, a cas Confiter ? A cas Confiter . Com que no hi havia altra casa en aquell temps . — A sa Costa hi	heu vist	fer res d' això , o balls o ... ? A sa Costa no , a sa Costa lo que he sentit contar
674	duien unes retxes i se deien de dos i dos . M' entens ? Idò ma mare sempre me contava això ... — I	heu vist	gent vestida amb saios , o pellisses o gonelles i tot això ? Es mestres ?
675	... figues seques , duien sa senaieta i un tros de pa , i ' vien de fer feina tot lo dia , i jo	he vist	que ses dones gonyaven dos reals cada dia , en es sembrat , a dins un sementer a entrecavar
676	, no porien galdir mai de res , no ser de figues seques o de pa , ' ximateix , si coïen molt . Jo	he vist	un any , l' any catorze , qui casi no varen segar , ho ' vien de ' rabassar , ho ' vien
677	per porer pujar millor ha llevat ses capumuntes . Aquest carrer de ca ses Monges jo	he vist	que s' any que jo vaig combregar no en porien passar , l' enfondien , se coneix en ses cases .
678	dir . — Què se venia , en aquest mercat ? I porcs ... i bistis ... — I quin dia se feia ? Jo	he vist	de tota manera , perque jo he vist que era es dimarts , llavò ho mudaren as dilluns , llavonens
679	aquest mercat ? I porcs ... i bistis ... — I quin dia se feia ? Jo he vist de tota manera , perque jo	he vist	que era es dimarts , llavò ho mudaren as dilluns , llavonens aquí venia es dijous ,
680	aquí venia es dijous , venien totes ses guardes , qui tenien ovelles a vendre mens ... jo	he vist	tot això ple de mens , tot aqueix carrer ple de mens , aqueixa daixon a de can Aloi per aquí i fins
681	" , aquest que se va morir ara , que nomia Bafista ? Batista . — I aquest ho feia ? Sí , jo li	he vist	fer , an això també , aquí : " Meiem ! Jeu ! " ... i else jeia , pim-pam ! , pim-
682	es des poble . Una llàstima que s' hagi perdut , això ! — Corn se feien ? Ses festes des poble ? No	has vist	una cosa més grossa mai ! Avui no se fan festes . No se fan festes , avui . S' ha perdut ,
683	Lanuza i Juan_José ... i mestre Mateu " Saldadet " feia de Bon_Jesús . No	has vist	un Bon_Jesús tan bé mai com el freia ! El veies enclavat i com deia ses set paraules tan bé mai
684	, i aquell peixeter devia riure ... és segur ... i jo el me mirava d' un cop a s' altre , no	havia vist	cap bicicleta mai , i llavò aqueixes bicicletes li deien un vetocípio ... — I sa vida , així , de jove
685	exacta no la puc donar , però jo no havia estat en es col·legi de Manacor , encara , i jo no	havia vist	cine mai , jo a nou anys vaig anar an es col·legi de Manacor , i hi vaig veure cine , de manera
686	vaja ... — No n' heu vist cap mai amb calçons amb bufes , aquí ? No ... He vist calçons , però no	he vist	, no he vist anar ... L' amo en Joan " Vermei " , hi vaig veure anar ! ... de can Vermei ,
687	n' heu vist cap mai amb calçons amb bufes , aquí ? No ... He vist calçons , però no he vist , no	he vist	anar ... L' amo en Joan " Vermei " , hi vaig veure anar ! ... de can Vermei , des moli de
688	Feien no sé quina comedi . Feia com a Ue_Puríssima . No sé quina comedi . Sí , això sí . — Llavò no	heu vist	En_Rovegó florit , no l' heu vist ? També l' he vist , an En_Rovegó florit , Això sí que
689	sí ... Hi va anar una dona , díu : " Donada ! " Diu : " Què mana ? " Diu : " No	heu vist	es meu fill ? " . Diu : ' No ! Jo no el conec ... " i va fer aixuí xí , ella ,
691	explicacions , sinó que era per acabar sa funció a fi de que se n' anassen riguent perque	havien vist	cine ... — I això devers quin any devia ser ? De devers l' any vint-i-set o vuit fins que hi

692	mos jutjarà a noltros segons sa causa des fet ! " I és ben ver , això ! Jutjam una persona perque	hem vist	una acció , és un tal o un qual ... un perdut , ha fet un tal o un qual , és un perdut ...
693	, ho ' punt aquí , mestre Tasar_ " Frare " va ser es darrer homo , es darrer homo , s' únic homo que	he vist	, aquest , amb calçons amb bufes , encara ? — Quin temps fa , deu fer molt de temps ? Això , de
694	i duien , venien un parei de carros carregats de pomes amb aqueis covos que	has vist	que de vegades encara fan caramulls , idoi amb aqueis covos i començava una tira en es cantó de
695	Miralles es que else dirigia , no ? Es músics més antics de Montuïri , jo li diré sa música primera que	he vist	compondre a Montuï , més antiga . Sa música de Mon tuïri se componia , abans era el pare
696	Nomia_ Andreu . " Andreu , i que tens aquesta dona per aquí ? I qui	ha vist	mai ? " Ma mare no era d' aquelles de no sé què he de dir ... sí ... No , no ho
697	i ' rabassaven faves i mig jornal de ... i res pus . Sí . No , això era trist , això , un qui	ha vist	... — Quins cafès anu' cs hi havia a Montuïri , quines tavernes ? Tavernes hei havia una casa
698	rosari pes morts , i jo , d' al-lotet , i altres al-lots com jo , no és que jo ... sempre	he vist	pa a voler a ca nostra , però perque era regalat era més bo , aquell pa , i hi ' naven veies i
699	anunci : " Si s' escola fa vuit_mil punts dins es mes de maig , farem una coloni escolar después " I si	has vist	que un ajuda va a s' altre ! I s' enfadava si aquell no sabia sa cosa , perque com que hi
700	, i això era qu' estiò . de política de la vila . I en qu' esti . de l' esglesí també	he vist	devers cinc o set o sis rectors . — Què eren ? Hi havia un qui li deien en " Matevet ' , crec
701	Mataven es porc i llavò el socorraven ? Llavò el socorraven damunt aquells tions , Això jo ho	he vist	, com era més petita , i llavò capolaven amb unes coses aposta que teníem ,
702	anys , però , no fa un dia , goitant allà , mun pare mos contava , me contava a jo , hasta i tot	he vist	una barraca feta seva o feta fer d' un picapedrer de pedra per caçar a beurada ,
703	mos ha sacrificat , a noltros , aqueixa estimació a Mon tuïri , i jo només he volgut ser metge ,	he volgut	estar sempre a Montuïri , sempre , sempre , sempre , així que jo com estudiava i me deien "
704	metge , no , de metge de Montuïri , que no és igual " , de manera que mai , mai , mai , mai	he volgut	esser metge d' un altre lloc , i he tengut ocasions , ara no else dic perque no emporta ...
705	pentura mos ha sacrificat , a noltros , aqueixa estimació a Mon tuïri , i jo només	he volgut	ser metge , he volgut estar sempre a Montuïri , sempre , sempre , sempre ,
706	va treure un plat amb coca i una botella de vi : Vaja idò , mos tastareu ses coques ! " , com vàrem '	ver xerrat	una estona . Diu , i aquell va dir , diu : " No ! " Diu : " Jo no m' agrada ...
707	partiguérem de Lluc i devers les tres de s' horabaixa vàrem tomar esser aquí . I mon pare tenia por que no m'	hagués ' gut	de dur , o una cosa o s' altra , perque va renyar ma mare , perque va dir : " I
708	can Xuia , o a can ... no sé , per allà , que donen una branca ... en fuïano i en futano m'	han ' gafat	de broca en " Malec " , m' han ' gafat de broca an aquest , què li deien ? , en "
709	, que donen una branca ... en fuïano i en futano m' han ' gafat de broca en " Malec " , m'	han ' gafat	de broca an aquest , què li deien ? , en " Malec " , diu : " ... , i no li
710	can Xuia , o a can ... no sé , per allà , que donen una branca ... en fuïano i en futano m'	han ' gafat	de broca en " Malec " , m' han ' gafat de broca an aquest , què li deien ? , en "
711	, que donen una branca ... en fuïano i en futano m' han ' gafat de broca en " Malec " , m'	han ' gafat	de broca an aquest , què li deien ? , en " Malec " , diu : " ... , i no li
712	pefit , Te dic això per lo que te diré ara , I jo ja començava a ensumar sa meva dona , i com vaig	haver ' cabat	es meu paper vaig treure es cap ... i la vaig veure a ella qui tenia un ventai ... també tenia calor ,
713	lo que sé de n' Andreu " Blascos_ " _..._Ai_!_Calla_voràs ! ... aqueixa al-lota , aqueixa de Llorito , qui no ho	he ' cabat	de contar perque no m' ha recordat , aqueixa al-lota , aqueixa jove de Llorito vengué per estar amb ell ,
714	de veure Maria , ' qui son Fill_mort_contemplà_! Es diumenge , pecador , l' esglesí memori fa amb bona devoció .	He ' cabat	i no sé pus de sa Setmana glosada . Si he fet alguna errada , que no l' haia confessada , perdonau -
715	rector Homar ... Una altra cosa , i això des ball aquest de ... Però vaia , t' he d' afegir ... no	he ' cabat	... no he ' cabat , perque sa música del Cel i sa música de l' Infern estaven tan a matar ,
716	cosa , i això des ball aquest de ... Però vaia , t' he d' afegir ... no he ' cabat ... no	he ' cabat	, perque sa música del Cel i sa música de l' Infern estaven tan a matar , i es de l'
717	Rua " , aqueixes eren ses meves amigues , na Catalina " Rostida " , qui encara és viva , qui està aquí ... —	He ' nat	a demanar -li coses , ja ... També ? Ha ! Ha fet molts de desbarats , també , amb jo ... Molts !
718	al-lot , es dissab tes , es pobres , sa gent pobra , ' naven a passar el rosari a la casa i jo	he ' nat	, també , d' al-lotet , i llavò donaven una llesca de pa an es qui ' naven allà i passaven
719	de dur , si convé , sa pasterada a sa dona ... he , he , he ! — Heu viatjat mai fora Mallorca .	Heu ' nat	mai fora Mallorca ? — A Barcelona . — I quant hi vàreu anar ? Ui ! Quant hi vaig anar ? Deu fer

(Llistats d'auxiliar i participi de les entrevistes d'*Un poble, un temps*, de JOAN MIRALLES)

Temps supercomposts (amb els participis en masculí singular):

1 però en Ferrando : cero ... en ferrando va quedar eliminat absolutament i per a sempre . No hi **ha hagut tornat** pus mai més cap Ferrando , aquí . Llavorses varen pujar es amos , que vàrem esser minoria i es republicans

HAYER + enclític + participi masculí singular:

1 , no creia amb això d' anar a s' excu sat , no mos hi deixava anar , jo no me 'n record **haver -hi anat** mai , no res d' això d' excusat , no res , i aquell li demanava per anar a s'
2 Jesús ! , ruda ... (Amiga) Mollera roquera ... (Néta) Les pagàveu ? Bon_Jesús ! ... , i aquest en **haver -los donat** una pesseta quedaves bé ... — I llavò , aquí , a Montuïri també no creien molt ... Bé , aquí no tant ,
3 amo en Joan " Vermei " , hi vaig veure anar ! ... de can Vermei , des moli de can Vermei ... me recorda **haver -lo vist** . Era molt vei i hi anava , però ja no me record de res més . — I qui era es mestre

HAYER + participis (en masculí singular) coordinats:

1 mor d' aquells que hi ' vien d' anar a sopar ... perque no els hi mguessen renou , que no el ' **guessen tupat o mort** o ... — Que no se baraiaven molt un temps a Montuïri ? Sí ! Se baraià , se baraià ... què

A-2.3 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ PLURAL

1	però els hi escriguérem que venguessen que cobrarien i fugirem d' Algaida tal com mos n'	haviem anats	, sense res... Una burla , una befa ! ... No l' acabrem ... no l' acallrem ... — I a Montuïri
2	jo , però era una cosina , no era cap persona externa , era una cosina ... Va dir : " Jo no n'	he composts	mai ni n' he vist com pondre " ... na Tonina ' fermei " ... — I des balls , no hi '
3	jugar pus ... — I de sa música , qui eren es músics d' un temps ? fotre ! Jo , jo n'	he coneguts	, però ja ... en Rafel " Escolà " , son pare de ... un qui li deien qui era " Escolà " ,
4	fer esco la va ser aquest , s' ervissenc ... i d' allà varen anar a can Marc . Can Marc jo els	he coneguts	, an es Marcs , can Marc , Es senyor de can Marc l' he conegut , jo . Té famili enterrada a
5	que jo , en aquells dies vaig fer via a sa carrera de mestre i an es babblller perque els	havia deixats	casí acabats , quant estudiava , i else vaig acabar a fi de que no me poguessen posar traves
6	Ara jo sí ara un dia les vols veure les cercaré , an aqueis calçons ... ja són molt veis , perque ... però els	he deixats	, els he deixats per fer comedis ... Jo me recorda que sa padrina meva , sa meva sogra , me contava
7	les cercaré , an aqueis calçons ... ja són molt veis , perque ... però els he deixats , els	he deixats	per fer comedis ... Jo me recorda que sa padrina meva , sa meva sogra , me contava ...
8	perque no l' he ' mollada de ses mans meves ! - Hem anat sempre plegades , però es carreter mos	ha deixats	" ... És ver , perque sa mare passava pena , essent que era una al-lota jove ... Es això ...
9	perque un temps no duien mocador , lo que duien era rebosilto ... — Però voltros ja no n'	heu duits	? No , no , no , ja no n' hem duit . Noltros lo que dúiem era volant i gipó ... allò
10	cada dia , en es sembrat , a dins un sementer a entrecavar ... sí , dos reals ... Saps des molins que hi	ha haguts	a Montuïri ? — Meiem es molins , sí , digui quins molins hi havia ... Molins a Montuïri
11	ha haguts a Montuïri ? — Meiem es molins , sí , digui quins molins hi havia ... Molins a Montuïri n' hi	ha hagut(s)	vint-i-quatre , vint-i-cinc molins ... des vint-i-cinc n' he vists funcionar vint-i-dos o tres ,
12	va venir va ser es metge Salom i es metge Munar , durant aqueis partits ... — I teixidors n' hi	ha haguts	, a Montuïri ? A Montuïri no n' hi ha haguts , de Porreres n' hí ha haguts , qui han vengut
13	metge Munar , durant aqueis partits ... — I teixidors n' hi ha haguts , a Montuïri ? A Montuïri no n' hi	ha haguts	, de Porreres n' hí ha haguts , qui han vengut a Montuh-i i teixien , feien roba , però lo que
14	I teixidors n' hi ha haguts , a Montuïri ? A Montuïri no n' hi ha haguts , de Porreres n' hí	ha haguts	, qui han vengut a Montuh-i i teixien , feien roba , però lo que no sé què li deien . Li deien "
15	però no em recorda ara , else varen anar que no volien que no les deixas sen embarcar perque les	hagueren morts	... i no tenien pena ... (Fill) I que no era es general Cotoner , dèieu vós ? Es general Cotoner era ,
16	d' aquests camions que avien fet presos d' Alemània , camions que havien duit i tot allò que	havien presos	an es alemanys , i un de Montuïri el comprà per passejar gent i pagaven equis pessetes ,
17	anava a jornal , i se va enfadar , aque lla al-lota , se va enfadar , que va dir : " Jo vos	he sentits	, poquesvergonyes ! Què vol dir ? Jo hi vaig anar perque me donen jornal , guany catorze cèntims cada dia
18	corral , un corral i hi tenia una gabi que no ho ' via vist mai , un porc , un puercoespín ... N'	has vists	de puercoespíns ? Idò jo vaig veure això ... i es padrí m' agafà perque jo no ' nàs a ... aquestes cosetes
19	a sa taula ... — Meiem , i es vestits antics com eren ? Oh ! Jesús_! Caiçons amb bufes , no n'	has vists	? ... uns calçons , unes salapetes , unes salapetes com un guardapitets curts , dues
20	molts de curanderos i coses d' aquestes , també ? Curanderos ? — Sí . Bueno , sí , curanderos n'	he vist(s)	tres a Montuïri , de curande ros . Un qui li deien es " Metge_Loco " 25 , sí , es " Metge_
21	havia ... Molins a Montuïri n' hi ha haguts vint-i-quatre , vint-i-cinc molins ... des vint-i-cinc n'	he vist(s)	funcionar vint-i-dos o tres , perque n' he vists demolir ... demolits ...
22	vint-i-cinc molins ... des vint-i-cinc n' he vists funcionar vint-i-dos o tres , perque n'	he vist(s)	demolir ... demolits ...
23	Com anaven vestits un temps , aquí a Montuïri ? Com anaven vestits ? I jo n'	he vists()	vestits amb uns calçons amb bufes . — A Montuïri ? Sí . Unodos ... — Qui eren aquests ?
24	i vatequit de lo que anaven , — Calçons amb bufes , nheu vists ? Però molt antic , ja . N'	he vists	, simateix ... sí . No , jo n' he vists , però per aguí clars , molt pocs , i sí ,
25	bufes , nheu vists ? Però molt antic , ja . N' he vists , simateix ... sí . No , jo n'	he vists	, però per aguí clars , molt pocs , i sí , venc a dir això ja no ... — I ses festes des
26	— Llavò , no duien calçons amb bufes , un temps ? Sí . No en vaig veure mai , jo ... però n'	he vists	, jo , de calçons amb bufes , n' he vists ... Per ca nostra n' hi havia uns ... i sa
27	Sí . No en vaig veure mai , jo ... però n' he vists , jo , de calçons amb bufes , n'	he vists	... Per ca nostra n' hi havia uns ... i sa meva dona else va espanyar perque va tenir infants , va fer
28	, he , he ! Sí , Això jo ho he vist fer , en aquell temps . — I això , curanderos n'	heu vists	, a Montuïri ? Hi havia mestre Guiem " Neo " , a Montuïri . — I com ho feia aquest ? I donava ...
29	ha dit . — Costums antigues ... Es cossiers , els heu vist sempre an es cossiers ? Sempre . — Sempre ... Sempre els	he vists	, an es cossiers , de nina petita ... Sempre he vists es cossiers i es dimoni . (Filla) I es ball ,
30	a l' ample a Montuïri ? No , jo en no ser per una comedi o això , però això jo ja no els	he vists	vestits a l' ample ... Jo no ho record ... Lo que sé que ma mare me deia una cançó que deia que
31	Bueno ... I llavò	he vists	" hombres licenciados en carrera " de Montuïri : Jo també ho he vist : Cases antigues de senyors :
32	Sempre ... Sempre els he vists , an es cossiers , de nina petita ... Sempre	he vists	es cossiers i es dimoni . (Filla) I es ball , era de llis o ' ferrat ? Eh ? (Filla)
33	ells , darrere , mos n' anaven darrere , però no porien passar davant perque es meu germà els	haguera ' tupats	, i com vàrem esser en es carrer Major , en es carrer des Mig , va dir : " Partiu cap a

(Llistats d'auxiliar i participi de les entrevistes d'Un poble, un temps, de JOAN MIRALLES)

A-2.4 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ SINGULAR

1	, és , sa casa de la vila . Ara sa casa de la vila l' han feta més endins , però assuquinos jo	he anada	a escola amb ses mestres , i es al-lots tenien una escola a damunt , Jo aquí hi he ' nada . Sa
2	qui era sa mare des " Reis " , sa mestra Martorell era sa mare de can Rei ... Sí , sí ... Aquí jo	he anada	a escola . — Què era que hi havia , dues escoles o bé que ... ? Una a ca ses Monges , ses
3	cada diu menge , es capellans , i anava per aquí per davant , cada diumenge cada diumenge ... jo	he anada	a vespres , jo he anada , idoi , i es cape llans , una Marededeveta que la duien , i quatre homos ,
4	es capellans , i anava per aquí per davant , cada diumenge cada diumenge ... jo he anada a vespres , jo	he anada	, idoi , i es cape llans , una Marededeveta que la duien , i quatre homos , idoi , però aqueixa processó
5	Va fer costura a can Marc i pentura me 'n duia un al-lot i hi anava amb s' al-lot , però no	he anada	, jo , molt ... Ses altres hi anaven però jo no hi vaig anar . Poc ! — Llavò , també , i
6	se diu , me pareix . Antes d' arribar a safamàcia , d' aquesta banda . Hi ha una creu , l'	han arraconada	, perque estava més as mig . l' han arraconada més aprop de sa paret i jugàvem , i hi ' via un
7	safamàcia , d' aquesta banda . Hi ha una creu , l' han arraconada , perque estava més as mig . l'	han arraconada	més aprop de sa paret i jugàvem , i hi ' via un homo qui li deien es cabo " Cinto " , a
8	volia ballar ... i ma mare em fa filar cada vespre una filada i no em puc anar a colgar que no l'	haga asiada	... perque llavò l' havies de posar a una asPL . — I codolades , en sabeu cap ... ? Calla ,
9	p — I això des menjar , què menjava sa gent ? Jo t' ho diré què menjava sa gent Ara sa carn que	he avorrida	més de totes , saps quina és ? Sa carn que he avorrida més és es pollastre . Ara qualsevol carn m' agrada
10	diré què menjava sa gent Ara sa carn que he avorrida més de totes , saps quina és ? Sa carn que	he avorrida	més és es pollastre . Ara qualsevol carn m' agrada més , perque un pollastre per no res , es pollastre ... per
12	a cap de cantó d' aquesta casa , qui hi ha aqueixa creu , de sa travessa , però , tenia ... s'	havia casada	i tenia tres infants , dos al-lots i una al-lota , i s' homo s' havia venut a sa guerra
13	Noltros no en porem menjar ni es diumenges . No sé com ho fas ! " I jo deia : " Jesús ! N'	he comprada	un poc ! " No deia que en ' gués comprat una terça , però tot es temps que varen esser joves
14	' hospital ... Ah ! , llavonses va tenir com a d' amigota sa vostra veinada , na Maria " Balança " , l'	has coneguda	, na Maria " Balança " ? Bueno , aqueixa que estava a aqueixa casa de na Coloma , aquí avon està ... Bueno ! ,
15	si perque li donaren s' agenci o per lo que fos va retirar aquesta diligenci , supòs , i jo ja no n'	he coneguda	cap mai , o sigui que sa darrera que hi ha hagut a Montuiri és aqueixa d' en Sampol_vei , que jo
16	d' aquest Sebastià , ara , jo ... pardal i va morir ara ! No sé quin temps fa , però jo l'	he coneguda	, era jove . l' diu : Coses d' aquestes . Diu : Aqueixa_de_can_Redó està grassa com un toro , i
17	bona devoció . He ' cabat i no sé pus de sa Setmana glosada . Si he fet alguna errada , que no l'	haia confessada	, perdonau -la 'm Bon_Jesús . — I s' escola antiga , avon la feien , a Montuiri ? Aquí avon hi
18	de sabonera , però aquesta jo no ... En Llorenç malcasadís sí que l' he sentida , sa nostra padrina Bet la mos	ha contada	, però aquesta jo no te puc donar ... — Sap on l' havien feta , an aquesta ? A plaça ... en
19	amb aqueixa dona i sa mare i en " Siurell " a Llorito ... l' era aquella mateixa que	havia curada	, i de sa , de sa gal tada que li va pegar , ell , a damunt sa mà va quedà amb sa
21	vol dir tens aqueixa dona per aquí , i que no saps que a Montuiri no hi ha això ? I per què l'	has duita	? " . " Aquesta setmana estarà aquí ... perque m' ha de triar un poc sa roba , aquesta setmana estarà aquí "
22	nins de sa meva escola ho eren , i llavonses tota una partida d' al-lotetes i gent , ja , que s'	havia entusiasmada	amb això , i això va ser sa mane ra millor per introduir sa litúrgia dins es poble . Llavò hi va haver
23	i em vaig anar a l' esglési i va dir : " Sí , n' ha fetes , n'	ha feta	qualcuna , va compondre molta música ... Oh ! , mi Dios_chiquito i moltes copletes
24	ar ja duia un braç , que aquest braç automàticament ja tirava ses gavelles en terra , que això encara ara no se n'	ha feta	d' altra , i ell ja ho va fer . Llavò , també hi ha una font , a Alcoraia , aqueixa font
25	casco . . perque li deien es " Casco " ... això és sa cançó que he feta més bé mai ... No n'	he feta	d' ath-a mai ... ni en sé fer ... me va sortir així , no sé com , Però per fer cançons
26	jutgen tot d' una , an aquella acció , però no van a cercar per què és aquella acció , per què l'	ha feta	... , i per aquí s' estengué molt tot això . Diu : " Perque d' aquí pot venir una calúmnia ,
27	de cas Ropit , és ara , i era un barracull , fonda , qui ara hi està es " Ropit " , l'	han feta	nova , i era un casatull , i feia com a de fuster i llavò menà sa mare aquí per estar amb ell ,
28	' altra era damunt aquí avon era ara , és , sa casa de la vila . Ara sa casa de la vila l'	han feta	més endins , però assuquinos jo he anada a escola amb ses mestres , i es al-lots tenien una escola a damunt ,
29	_Tenorio , però jo ja era més gran deta , jo ja era casi casi com aquesta ... — A Montuh-i , l'	han feta	? Sí ! Bon_Jesús ! I molt bé , a cas Confter ... a cas Confter_Don_Juan_Tenorio l' han feta ...
30	' han feta ? Sí ! Bon_Jesús ! I molt bé , a cas Confter ... a cas Confter_Don_Juan_Tenorio l'	han feta	... — Lanuza , Juan_José ... Sí , totes aqueixes les he vistes , jo . Lanuza i Juan_José ... i mestre Mateu "
31	sentida , sa nostra padrina Bet la mos ha contada , però aquesta jo no te puc donar ... — Sap on l'	havien feta	, an aquesta ? A plaça ... en aqueix temps se feia a plaça . — I quin temps deu fer , això ?
32	darrer que entrava rebia una pallissa de tots es qui ja havien rebut , i un dia , no sé quina l'	havien feta	i no tenien cap dobber , en Rafel , perque si pagaves sa multa no hi anaves : " Conco ! Pagau , que
33	de fer , ara ? " Diu : " Por_no_entenderse " , i ell diu : " Jo em pensava que l'	havieu feta	ara ... " He , he , he ! ... no ' via entès res ... Hi ' via coses , es dia que
34	dir : " Ara hem de fer Por no entenderse " ... 1 ell diu : " I jo em pensava que ja l'	havieu feta	ara ja Por_no_entenderse ! " Ha , ha , ha ! " Em va dir ell : " I jo em pensava
35	_no_entenderse ! " Ha , ha , ha ! " Em va dir ell : " I jo em pensava que ja l'	havieu feta	ara ... " perque era un Por_no_entenderse ... ha , ha , ha ! Però no sé quina comedi era , aqueixa ...
36	cançó lo més ... per ' cabar-lo de cloure , però ... lo més gros del món , també ... perque aqueixa cançó li	havia feta	... perque ja no hi ha res més brut ... ja no hi ha res més brut que això que jo acab ... estic
37	, ca meva , aquí vaig néixer jo ... aquí avon està en Joan_Sampol ara , en Joan_Sampol , sa casa nova que	ha feta	. — Sí . Idoi davant Son_Comelles , aquí vaig néixer jo , i darrere canos tra hi ' via una casa qui
38	a gratar -me es peus , a jo ! Fa feina de lo que li manen . No emporta ... Vaia una beneitura que	ha feta	sa vostra filla , no voler venir , no voler venir a jornal ... , i què vol dir ? I quant ho '
39	amo en Pere_de_sa_Torre , saps avon és ? ... no saps cas ferrer " Mosson " ? , idò aqueixa casa que	han feta	nova , era , aquí era sa casa per fer balls ... sa Costa hi feien es balls ... Solanda , també , can
40	o sempre t' he apreciat , Sebastiana des casco . . perque li deien es " Casco " ... això és sa cançó que	he feta	més bé mai ... No n' he feta d' ath-a mai ... ni en sé fer ... me va sortir així ,
41	això de sa música la varen ... la varen dividir entre lliberals i conservadors ? Montuiri sempre hi	ha haguda	música , Per cert que hi ha un músic célebre a Montuiri , un músic qui se destaca damunt tots es altres
42	Porreres , i com venia va passar per allà . Diu : " Tonina ! Com estau ? " Diu : " _Ai_ ! Casi m'	he morta	! " Diu : " I ara què ha estat ? " Diu : " M' ha sortit una cosa qui casi m'
43	Teniu això en compte ! Si hi ha una famili a Montuiri que es Ferrandos no l'	hagin ofesa	que alcin un dit ! " , com feien sa propaganda política , i tots , tots , es republicans i amos mos unfrem
44	, qui mai n' ha de tenir fi . A les vuit des dematí , si ets benaventurada , i el Senyor t'	ha perdonada	ja no estaràs enfadada en haver -te de morir . — I llavò , aquí a Montuiri , de què se solia morir sa
45	Que sabeu qualche costum antiga de quan tenieu deu o vint anys o això , una costum que ara s'	hagi perduda	? Què tenia ? — Costum o diversió o ... No sé què ha dit . — Costums antigues ... Es cossiers , els
46	de Barcelona , per veure aquesta dragona , qui és tan bona per nodrir . A sa serra de Son_Oms una farola	han posada	per donar qualche llumada a s' enterro des dragons . I jo en sé moltes , però ...

47	però vaia , se divertien d' aquesta manera , i diu : Damunt sa serra de Son_Oms una farola	han posada	, per donar qualche llumada a s' enterro des dragons . De SantJoan eren molts , i de Montuiri trenta
48	, i amb això , ma mare davallava , que estaven sullà i va dir : " Ara aquella basta que no n' hi	hagui posada	, d' aigo " , i se 'n va anar a dins s' olla , ja no hi va haver cap fava ...
49	n' hi ' via un qui feia un llit que hi cabia un homo , jo hi he jagut ... jo m' hi	he posada	. M' entens ? I es padrí va dir " Joanaina , me 'n vaig ! " , va dir . " Si
50	era , sa de Sant_Antoni ? Sa més grossa de totes , que jo no l' hi he vista , però l'	he sentida	parlar , n' he sentit parlar ... era grossa , no ... perque llavò ... sa proces só de Pasco dematí , era
51	' instant ... sa gent : uuuuh ! ... començà , ja la devies sebre an aqueixa ... — No ho sé ... l'	he sentida	anomenar , però no sé ... I ella va contestar i va dir diu : Si es companyero és xipat li ve per naturalesa
52	això , a plaça ... però aquesta d' En_Llorenç malcasadís és anterior a jo , encara , aqueixa ... aqueixa jo l'	he sentida	contar més a sa meva padrina Bet que no l' he vista ... ara tendria més de cent anys ... En Llorenç_malcasadís ,
53	supòs que grosseries , el devia untar de sabonera , però aquesta jo no ... En Llorenç malcasadís sí que l'	he sentida	, sa nostra padrina Bet la mos ha contada , però aquesta jo no te puc donar ... — Sap on l' havien
54	Margalida agraciada , en Jaume saps què m' ha dit ? que et troba com un confit , dolça , i no t'	ha tastada	. Ha , ha ! Sí , feien i balls i gloses ... deia ma mare ... — En sabeu d' altra de
55	saben firar ... n' hi ha molts que compondran una glosa per un botó , però de dir ' gontarem , ara n'	he tirada	una i llavò en faré una altra , pocs ... com ara , poc , o no s' han declarat , fins aquí
56	com ara ni de molt ! Perque jo los dic , tant a un com a s' altre , una , que sa temporada	ha venguda	... , però jo he segat trossos a escarada per fer -me faldetes per anar ben vestida , i ara les tenc dins sa
57	" . " Tal dia hi tornaré . Hi he de tornar per visitar la " , i la vesità , i com la va	haver vesitada	, antes tornà sentir aqueix ca i va comparèixer , antes d' arribar a Llorito , amb uns jocs i unes falagadures ,
58	arena que else mataven ? Calça d' arena quèés ? Jo no ho sé què és calça d' arena . No n'	he vista	mai , però ho deien . No en curaven , deien ... de calça d' arena ... deien ... Aquí a can Doia
59	ha hagudes , a Montuiri ? Aquí galeres , sí , galeres sí , i diiigencis , jo a Montuiri diligenci ja no n'	he vista	cap mai , a temps meu , però pentura n' Aina nostra sí , en Sampil_vei , son pare d' en
60	i hi he anat , ho he vist i hi he anat . Ara , a Montuiri , no , jo ja no n'	he vista	cap ... més que aqueixa d' en Sampil_vei ... — I después sobre tot això de ... heu tengut molta ...
61	_Mas , qui ara és d' aqueix , des " Sifoner " , aquí també hi havia una bodega , també jo l'	he vista	, an aqueixa , que li deien de can Saldadet ... i ja no hi ' via ... I llavò saps què hi havia ...
62	aquí deçà ! " ... a fi de que no else ' gafassen , Això també ho he sentit a dir , i l'	he vista	, jo , an aqueixa torre ... Li_diven_s'_Estalella , li diven , s' Estalella , una possessió que li diven
63	nses hi ' via aquesta del Ram , que era sa més important de tot , aquesta era sa més important , jo l'	he vista	voltar per aquí per Meià , per na Païssa , que deien na Païssa , aquí avon hi ha aqueix carrer de Palma ,
64	avon hi ha aqueix carrer de Palma , i per ca ses Mon ges , i llavò anar per ses Tres_Creus , l'	he vista	, i altres vegades pujar pes Pujol ... la varen acurçar un poc , com més ha anat més s' ha daixonat ,
65	anterior a jo , encara , aqueixa ... aqueixa jo l' he sentida contar més a sa meva padrina Bet que no l'	he vista	... ara tendria més de cent anys ... En Llorenç_malcasadís , que llavonses tots es que eren ... aquesta ...
66	malcasadís , que llavonses tots es que eren ... aquesta ... domés sé que sa meva padrina Bet deia , això no l'	he vista	jo ... sortia un i n' afaitava un altre i l' untava , però supòs que grosseries , el devia untar de
67	es ballar afe rrat i tot això ... — I después , d' això de comedis anfigues , En_Llorenç_malcasadís , l'	heu vista	fer a Montuiri ? Oh ! , sí fotre ... En Llorenç_malcasadís , sí , sí ! — Quina edat teníeu ? Jo ?
68	comedis , avon se solien fer , dins can Costa heu dit , dins Son_Costa ? En Llorenç malcasadís l'	heu vista	, vós , representada ? Com ? — En Llorenç_malcasadís . Sí , hombre ... — Aquesta sí .
69	Palou " feia escola . — I a damunt sa casa de la vila ? Damunt sa casa de la vila no n' hi	he vista	fer mai . Lo que hi havia sa musica , o hi ' via en Miquel " Quetxeto " per allà damunt , o
70	antigues , sa més grossa què era , sa de Sant_Antoni ? Sa més grossa de totes , que jo no l' hi	he vista	, però l' he senfida parlar , n' he sentit parlar ... era grossa , no ... perque llavò ... sa proces
71	! ... i li va sortir molt malament . Dic : " Maria_! Maria_! No li digues res , perque no l'	he ' mollada	de ses mans meves ! - Hem anat sempre plegades , però es carreter mos ha deixats " ... Es ve , r ,
72	? ... ses ortigues ... i se n' anaven a tirar olles . M' entens ? I jo , olles , jo hi	he ' nada	, es papers que noltros hem fet ' nant a tirar olles amb ses meves amigues ! No són tots que
73	però assuquinos jo he anada a escola amb ses mestres , i es al-lots tenien una escola a damunt , Jo aquí hi	he ' nada	. Sa mestra era na Martorell , qui era sa mare des " Reis " , sa mestra Martorell era sa mare de
74	i sa d' en " Noto " , tot era una casa . I li deien cas senyor de Muro , Aquí jo hi	he ' nada	, a ses come dis ... Aquí hi feien La_Mort i Passió , me recorda qui ses qui ... , que es

HAYER + enclític + participi femení singular:

1 , l' any vint sí , vaig acabar l' any vint-i-dos . Pentura ... de metge ja no me 'n record **haver -ne feta** , no crec que en fes pus , quan vaig acabar sa carrera . Allò , amb Sant_Antoni al viu , vostè

A-2.5 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ PLURAL

1	, som es dissabte del Ram , si mos volem fer contents donau -mos -ne un paner gran . Ses sales vos	hem cantades	, i mos hem fet sentiment , agafau una sarment i donau -mos sarmentades .
2	" , el sen " Neo " curava ... — Quines_herbes_donava_? Jo no t' ho puc dir . Me n'	ha donades	, a jo ... però jo ara no t' ho puc dir quines medecines donava ... jo si ara t' he de
3	però sa més important de totes era sa del Ram , que encara hi ha rajoles si no els	han espanyades	, voltant per can Van rell , jo els hi he vistes , i aquí en aqueixa creu se feia un sermó ...
4	vol que li digui ... ? " , i em vaig anar a l' esglesia i va dir : " Sí , n'	ha fetes	, n' ha feta qualcuna , va compondre molta música ... Oh ! , mi Dios_chiquito i moltes copletes
5	, i era a la primeria que ho ' vien comprat , an això . No vaig anar ací , simateix deien que n'	havien fetes	, però jo no hi anava ... perque feien Ets reis , però gent a plaça . feien ... i què et tenc que
6	però aquesta no estava mal escrita , La flauta màgica no estava mal escrita , i llavonses n'	hem fetes	moltes , en Sindo el tonto , també vàrem fer , en Sindo el tonto , El_cuarto_mandamiento ... a
7	jo li volia contar una ... ara no me ' n recorda ... — I respecte a galeres i diligencis , això , n' hi	ha hagudes	, a Montuïri ? Aquí galeres , sí , galeres sí , i diiligencis , jo a Montuïri diligenci ja no n' he
8	des matí ? Igual . fèiem una olla de cuinat , i en tenhem per a mitja setma na . — I garroves n'	heu menjades	? No . De garroves no . No , de garroves això ja no ho he vist , jo . No , això no .
9	tres i l' any quatre , i l' any cinc o una cosa així ... però una de ses coses que m'	ha quedades	gravades i que me ' n recorda ... de quan jo era nin , és aqueixa ... no en feia cas , però ara en
10	me vaig llançar a ... i si hi ' via qualque assignatura , perque hi ' via assignatures que jo no les	havia saludades	mai , per exemple s' ingtès , jo no l' havia saludat mai , a s' anglès , i a s'
11	, i es novio li va dir : " I què tens ? " Diu : " Amb aquell ou que han tirat m'	han soiades	ses foldetes . Mira què tenc aquí ! " , i ell va dir : " Ja la ' m pagarà , misses sagrades !
12	hi havia moltes de siquis , i ara no hi ha siquis , ara domés hi ha torrents , ses siquis les	han tapades	, moltes ... i devers Galiana hi havia molta d' aigo , és segur , i li varen fer aqueixa cançó ... —
13	he , he ! No , estaven molt atrassats . — Gloses sí que en devien fer ? Eh ? Noces , sempre n'	he vistes	fer ... — Gloses ! Sempre n' he vistes fer , o poques o moltes . No feien tot açò ... feien refresquets
14	— Gloses sí que en devien fer ? Eh ? Noces , sempre n' he vistes fer ... — Gloses ! Sempre n'	he vistes	fer , o poques o moltes . No feien tot açò ... feien refresquets petits .
15	Gloses ! Ah ! , gloses ! ' Via entès noces ... Gloses en feien . Gloses sempre n'	he vistes	fer , Més que ara fa un parei d' anys que no en fan . — Ses arades no eren com ara ,
16	també per dinar . Així de gent ' nava a cercar aigo a cas comte Montenegro . Saps que n'	he vistes	de coses ! I pes carnaval , pes Darrers_Dies , feien un carnaval pre ciós ... perque carrosses ,
17	sa mà , i de llavò ençà sa música va ser canviant , ja canvià sa música , qualque vegada la tenia ... N'	he vistes	, jo , a Montuïri ... — I es altres , es bons al-lots ... sa música del Cel , qui eren ,
18	No és que no m' agradàs . No m' agradava segons què és . No hi som anada , jo ... N'	he vistes	fer però no ... Sí , una tia teva ... a can Muro , una qui nomia , una tia de ton pare ,
19	sentit contar , perque ... — D' això de galeres , qui era que en tenia a Montuïri ? A Montuïri no n'	he vistes	jo , de galeres . Qui en tenia , qui en tenia era es senyor des Dau , de galera , una galera amb
20	que és això de ses representacions de teatre ... Hombre , ses representacions de teatre , a Montuïri n'	he vistes	, jo , sempre , sempre , sempre , sempre , sempre ... Maria_Santissima , ja me ' n recorda , ja ...
21	encara sé una cançó qui diu : Na " foldó " és massa novella per ' prende de festejar . Quantes n'	hem vistes	casar molt més joves que no ella . Però no me recorden pus ... He , he ! — I des futbol , sabeu
22	però es sabaters des poble eren es mestre Jaume aquest i es meu homo ... — I de comedis , n'	heu vistes	vós ? Sí ... i . es meu homo qui era ben comedianL . he , he , he ! — Quines comedis
23	faldetes per anar ben vestida , i ara les tenc dins sa caixa ... Era gros ... — I de comedis , que n'	heu vistes	fer mai aquí ? La_Mort i Passió , títeres a sa plaça Veia ... eh ... Sant_Antoni al viu ... — I
24	, molt ... Ses altres hi anaven però jo no hi vaig anar . Poc ! — Llavò , també , i comedis n'	heu vistes	, a Montuïri ? Heu vist fer comedi a Montuïri ? Però jo no hi som anada molt mai an es comedis
25	estava llogat amb sos senyors de can Socies ... i una galera . Jo me record . — I això de diligencis , n'	heu vistes	? Deligencis sí , però no era de Montuïri , no sé si eren de Felanitx o si eren de Manacor . Això no
26	an es homos , que hi havia en sa nit ... Això era a Santa_Maria ... — I això , de comedis n'	heu vistes	, a Montuïri ? Comedi , domés he vist a cas Confiter , i a can Tomeu " Eloï " . A cas Confiter
27	que sols no se coneixia , si ell ho ' dobava ... (Id . 2a cara) I això de galeres , n'	heu vistes	a Montuïri ? De galeres ? Sí fotre ! — Qui era que en tenia ? Aquest de Son_Manera , es d'
28	os de s' esquena i un altre qui se rompia una cama . Ho ' dobava , aqueix . I comedis , n'	heu vistes	fer , a Montuïri ? Sí ... Teresetes ... — Avon else feien ? A can Pere " Saldadet " . — Llavò ,
29	d' aquí ... que estava oberta , i me va posar un pegat ... però ara ... — I això de ... quines comedis	heu vistes	a Montuïri ? Oh ! Comedis feien Es catçons de mestre Lluc , era una comedi ... En_Llorenç_malcasadís...
30	ses senyoretas de Son_Sant_Martí , amb una roda ... amb dues rodes : una roda baixa i una més alta . Jo els	he vistes	que passaven , jo vaig anar a sa carretera per vore-les pas sar ... (Fill) Però vós no dèieu que ...
31	' en Cion " Saldadet " , mestre Antoni " Saldadet " , que com feien ses cases de sa Torre , que jo els	he vistes	... aquell homo va caure , se va rompre aquella cama , va ser coix tot es temps de sa seva vida , i
32	del Ram , que encara hi ha rajoles si no els han espanyades , voltant per can Van rell , jo els hi	he vistes	, i aquí en aqueixa creu se feia un sermó ... — A sa creu d' en Gegues ? A sa creu de
33	, esqueld , esqueld era primatxol , un temps los deien esquelds ... vestit a l' ampla , Jo ja no n' hi	he vistes	moltes . Domés he vist això que surten ses al-lotes ara es " darrers dies " o això qui treven
34	rics , perque per tot el món hi ha coses , i més lletges que per aquí , i per aquí ja n' hi	hem vistes	, de lletges i de més enrere pentura més . Sí , perque ... metitar amb metitar fer foc ... i ... — Hi
35	a cas Confiter_Don_Juan_Tenorio l' han feta ... — Lanuza , Juan_José ... Sí , totes aqueixes les	he vistes	, jo . Lanuza i Juan_José ... i mestre Mateu " Saldadet " feia de Bon_Jesús . No has vist un Bon_
36	de Manacor , però vaig sortir amb una impresió que jo era capaç de fer moltes coses de ses que	havia vistes	, a 14 viuda ategre , i n' hi havia un altre , que li deien Daniet_Cano , que se va morir

A-3 Llistats d'auxiliar i participi de les entrevistes de *Veus del passat*, de JOAN MIRALLES

A-3.1 ESSER + PARTICIPI

1	Colón . MC : Sí , d'en Cristóbal Cotón , sí senyor , però jo lo que sé és que	era ben conegut	, que era ben conegut , hombre ! , vint-i-cinc anys i un pou que hi
2	'en Cristóbal Cotón , sí senyor , però jo lo que sé és que era ben conegut , que	era ben conegut	, hombre ! , vint-i-cinc anys i un pou que hi havia devora sa seva
3	marquesa , però els deien vossa mercè , supòs que deu esser ... I ell ... i era casat ...	era casada	ella , amb un que li deien en Lues [sic] Pinto , '46 un de . JM : Amb qui ?
4	com un animal , i tenia tantes de rates que ses rates li menjaren s'infant . JM :	Era casada	, així mateix , aquesta al·lota ? CR : Jo per mi no . JMM : Jo tampoc . CR : Crec
5	t'ho puc jurar , perquè ho vaig sentir dir , Jo no ho vaig veure perquè no	era casada	, sa germana major s'asseia a taula [...] i de filgues seques en podies menjar però
6	! , i ell se tornava seure . Molt bon al·lot . Llavò va néixer na Joana Aina , que	és casada	a Campos . Molt nerviosa , Ja no va poder venir a cosir per estar tancada . Ja
7	, de sa farmàcia per amunt , a cap de cantó , aquest de Son Menera , idò s'altre ,	era casat	, es sogre , amb una germana d'aquí [...] des metge Fraret , es darrer , són sis ger
8	aquest , que deien que havia mort fa drí , no ho sé ... JM : No , es metge aquest	era casat	i tenia Don Lluís Castellà67 i Don Gabriel Castellà . AO : Don Lluís Castellà i Don
9	nebots : es marqués de ca la Torre i es seu cosí , es senyor Despuig . En Despuig	era casat	amb una fila des senyor de ca la Torre , m'entens ? , iii va deixar tota
10	qui està devora ca vostra , aquí baix , el menava s'home , que era de Randa , ell ,	era casat	amb ella , que se varen casar devers Bons Aires , i varen dur , com se va
11	és comte o marquesa , però els deien vossa mercè , supòs que deu esser ... I ell ... i	era casat	... era casada ella , amb un que li deien en Lues [sic] Pinto , '46 un de . JM :
12	d'aprendre . . , i no me feia falta més que aprendre sa lletra i ja està . JM : Ja	éreu casat	quan la vos ensenyà ? JG : Siií . Ja tenia tots es al·lots . JM : Després de
13	es forn en es segon aiguavés a baix , un forn molt bé , un bon forner , que	era casat	amb una Sampola , ell , mestre Pere Seldadet , i aquí hi varen fer una Mort i
14	va casar , no va tenir pus al·lots . I des cap de pocs anys que va	ser casat	, aqueixa dona se'n va anar des cap , i es padrí la se'n menava
15	, lo que sé que tirava bé , això sí que ho sé , perquè , per cert , com vaig	esser casat	tenia un cunyat que ho era molt caçador i me diu : " Joan , i que no
16	réiem i no sabíem què i mos feia gràcia sa paraula aquesta , perquè per aquí no	era coneguda	a Montuïri . A Montuïri un que no hagués sortit mai de Montuini quasi no
17	fet son pare , però ell no era lo mateix que son pare , perquè son pare maldament	fos conegut	per sectors determinats no tenia una coneixença general i no u va anar bé i
18	pensament que jo no et don permís ni et convé , per cap bolla del món " . Allò	és contat	des meu germà a mi . I jo li vaig dir : " això feres ? " . " Idó això vaig
19	... en es pou des Dau'24 el varen fer net , amb en Domàtiga , qui ton pare l'	era empleat	i me pens que el varen fer entrar , jo ajudava a prop , es qui era
20	que era es pou del Rei , fort , i jo el som fet net també , jo hi	som entrat	a fer-lo net amb en Domàtiga , ara no mos sent , i s'aigua sortia
21	sé de sentir-ho dir , Jo no ho vaig veure . Però a ca s'Arxiduc hi	som estada	i tenia sa casa , tenia una capella amb una casta de cadires que eren jo
22	faci cas . És un cabo gran i gras i parla com a xamporrat , perquè per França	és estat	, llogat o donat en renda i ara per poder-lo entendre quasi s'hi veu
23	bailaven , idó ? JG : Sí , sí , sí . I ja ho crec , as ball de sequers . Jo hi	som estat	i vaig aprendre de cantar amb sa guitarra amb mestre Andreu des Molí , que
24	estat ara , perquè qui más qui menos , pareix que viu bé , i altre temps no . Jo	som estat	, ja te dic , sabia menar dues bísties i llaurava ... i només guanyava cent duros , en
25	en ... JM : Ballaven d'aferrat ? MC : No , aquell temps no s'usava , no s'usava . Jo	som estat	vint-i-cinc anys empleat , i han ballat de cada vent , però poc temps ,
26	ll , ho som vist ... No podíem fer cap bravata ni una perquè llavò [...] , i llavonses	som estat	a cases i es diumenges per mudar de menjar bullien sis o set caps
27	, per ses So na Moianes64 i tot , ell les va donar es seu cauce , Tot això	és fet	d'ell , de l'amo en Gas par Mas Comelles , bisabuelo meu ! JM : Té dues
28	que ho adorna ven . Tenien es doblec de baix i això adornat de paper i ara	és fet	també d'una cosa molt aperescuda JM : I es vestits antics , qui els té ? · JG :
29	en mallorquí , com tu veus , i així és que me sembla que jo que aquest ball	és fet	de qualche mallorquí , maldament diguen que es bail és escocés . No ho crecjo . Jo
30	és es pou del Rei . Deien que era es pou del Rei , fort , i jo el	som fet	net també , jo hi som entrat a fer-lo net amb en Domàtiga , ara no
31	, descarregava es cove i tornava a carregar , i fins a Son Mut . No , idó això ho	som fet	, molts de pics ho he fet i segava amb sa mare d'aquesta , qui segàvem
32	JM : Per on ? JG : Per sa costa des Puig , 282 voltant voltant es Puig . Jo pertot	som fet	feina i deien que eren des moros , jo no ho sé . Se coneixia que eren
33	fetes meves , aqueixes . JM : I es fobiol qui el va fer ? JG : Es fobiol de qui	és fet	no ho sé . JM : I de qui era ? JG : De mestre Tomeu Redó era es
34	díeu recordar qualche glosa auu especial . JG : Me'n record una i la vull dir , que	és feta	d'en Mingo Revulgo i és perquè la'm va fer a jo perquè jo
35	cap pic i em tenc de morir anit desig que me perdoneu . JG : Aquesta cançó també	és feta	de mestre Miquel Rua , diu : Molts d'oflcis he tocats , ara els anomenaré , prim
36	jo vaig replegar des bombo . Aquestes són fortes . Aquestes no s'espnyen , però ja	són fetes	meves , aqueixes . JM : I es fobiol qui el va fer ? JG : Es fobiol de qui
37	sa coya Celada i per sa part de sa coma , dins sa coma aquella es clots	són fets	meus ... JM : Qn és sa coma ? JG : A sa coma , és a sa part des
39	are se va donar compte que es dos germans tenien un llibre que , segons ells deien ,	era firmat	per en Colón . I ma mare , donant-se compte d'això , les va renyar i
40	de Cas Concos , vaja , de sa part de Fela nitx , I es convent de Montuïri va	ser fundat	, ho saps tot això . T'ho han dit mai ? JM : Sí , a 1860 . . AO : Bueno , es
41	ue eren navegants , gent molt forta i molt noble , i eren judíos , 308 diu : " Varen	esser molt perseguits	, molt perseguits " , i me dígué , diu . Entre una de ses coses que tam bé
42	lletra ? JG : En Boivàs , en francisc Boivàs , l'amo en Francisc Boivàs . JM : Deu	ser mort	? JG : Uh ! I es seus fihs que ja n'hi ha de morts , Aquest que

43	devers dos anys que el va veure . Saps cert que és mort ? JM : No , no ho	és , mort	. AO : No ho és ? JM : Ara va estar a Barcelona fa una setmana . Ho vaig
44	contar-li s'amargura meya i tot allò me'n vaig afluixar , me comprens ? JM : Ja	era mort	, es seu home ? AO : No , el tenia a Barcelona , havíem de venir a Mallorca . Havíe
45	Tres Creus , un germà d'aquest Solleric que te dic , d'en Ramon Solleric , ara ja	és mort	, però , i sa dona també , però només fa un parell d'anys que és mort ,
46	, també . Llavò , darrere aquest , la va dur s'home de na Teresa des Forn , que ja	és mort	, un Perull , i en Pere Pieres , son pare , es sogre de na Pellusqueta , aqueixa qu
47	padrí de cas Ferrer ! això , es padrí de Son Roig ! JM : s viu ? GS : No ! Ja	és mort	. JM : I on és que els tenen ara , aquests papers ? GS : A això li degueren
48	s fobiolers heu conegut ? JG : I jo d'Algaida només he conegut mestre Jordi . JM :	és mort	? JG : Sí . Fa molts d'anys . JM : Era es fobioler ? JG : Aqueix era es fobioler
49	'n va anar i no hem sabut , per mi està per Madrid o no sé . No	és mort	encara ? JM : No . JG : No ho és ? idò aquest també me pareix que ho era
50	tombes i a fer tombes . Una vegada feta sa tomba , mon pare feia cinc anys que	era mort	i sa mare des rec tor també , i varen din : " Es rector llavonses varen fer
51	meva germana , me diu que fa devers dos anys que el va veure . Saps cert que	és mort	? JM : No , no ho és , mort . AO : No ho és ? JM : Ara va estar a
52	tra cosa , quants d'anys teniu ara ? MC : Setanta-cinc . JM : Fa molt de temps que	és mort	, es vostre pare ? MC : Sí , ja fa molt . At menos fa al menos fa ... mon
53	ja és mort , però , i sa dona també , però només fa un parell d'anys que	és mort	, va pe gar a sa dona d'aquest Cigala , que tenia aquest [...] a veinat d'
54	mort aquest home ? JG : I aquest home a lo menos ha de fer seixanta anys que	és mort	, perquè as cap de sis o set anys que jo vaig sonar se morí ell ,
55	ho va practicar . 1 aquest també se va morir ara fa poc . Pentura fa deu anys que	és mort	. JM : I va morir a Montuiri ? JG : No , a Campos . JM : I de què feia
56	i allà on ell deia [...] tothom posava i aquell ... està bal dat , aquell , no sé si	és mort	o si és viu , perquè fa molts d'anys i se va treure es gani
57	amb un jefe que va venir a Montuiri , que jo ja tornava ser aquí , que també	és mort	. Té fi lles a Palma i tenia na Maria Eloia , que és viva , na Margalida
58	tes ? De gent ... d'amigues ? Tenia ses dues Maneres , na Bàrbara i na Margalida , que	és morta	. Se va morir l'any passat . Se va casar llavonses amb un jefe que va
59	" , que era sa mare des Sampoís . Aqueixa l'has coneguda . fa set o vuit anys que	és morta	, que sabia ballar molt bé es boleros i tenia tres anys , quatre anys més que
60	tia Jaumeta que és més jove que vós ? CR : Quina tia Jaumeta ? JMM : Sa meva , que	és morta	, però me contava que anaven a Meià i es pa anava tan escàs , es pa
61	[...] i ella , sa mare ja no se va aixecar , a l'acte , el sendemà ja va	ser morta	. Ara , son pare llavonses se va casar amb una que li deien na Cristina , de
62	totes , hi va haver Joan , lo que amb una ocasió es Joan i es Rafel degueren	esser morts	o no sé què i va anar a un Francesc . Només en una ocasió , en
63	rquè qui havien mort era en Pep Malaherba ja i el sen Pep Vadeil . Aquestsja devien	esser morts	i en Rafel Andreu queja havien mort , i en Jaume Mo liner també , i en
64	aume Mo liner també , i en Miquel Terric queja havien mort , també , tots aquefls ja	eren morts	. JM : Meiem!... JG : Que te recordes des primers que mataren qui era ? JM : Que no
65	diu . JM : D'anyí ? JG : Peli d'anyí , sí . però ara ses que du ara ja	són posades	meves , des residuos de devers sa música que jo vaig replegar des bombo . Aquestes s
66	ja és tot ... Ja haurem xerrat així mateix . , I vostè creu que s'article aquest va	ser publicat	on , ha dit , a quin diari ? AO : A Bons Aires . JM : A quin diari ? AO :
67	la coneixia jo ! JM : Que tenia molts de papers raras a ca seva ? MC : Jo ho	som sentit	a dir però jo no ho som vist , tu , ho som sentit a dir que
68	seva ? MC : Jo ho som sentit a dir però jo no ho som vist , tu , ho	som sentit	a dir que en tenia bastants . A pesar de tot [...] sa filla de la Bona
69	molt bo de fer enfadar , i amb en Llompert Capellà , un altre cabo algaidí segons	som sentit	a dir , dins es fort a més de tres , fan ses visites espès pes carrer
70	va estar una partida d'anys que despatxava sellos , sa mare d'en Rossinyol , que va	ser tocada	i va morir com a criatura . Aquesta dona era molt ilesta i molt viva , de
71	a ca nostra , i au , i ell ha vengut un parell de vespres i jo també	som vengut	a romandre . Llavonses ve , mai acaben , llavonses se posen a llaurar es blat i un
72	no . Passaven per damunt sa plaça des toros . Era allà on feien ses carreres . Això	és vist	meu , vist meu i de tots es que hi havia ... JM : i, vós , quina edat
73	una pesseta som vist anar a jornal , homes acabats , per una pesseta , cavar . Jo ho	som vist	, això i gràcies si arribaves a qualche tros de pa ... JM : Vós sabeu [...] des vesti
74	e el duien , qui pareixia lo més gran , ja . Sí , sí , sí , jo això , batuadell , ho	som vist	... No podíem fer cap bravata ni una perquè llavò [...] , i llavonses som estat a case
75	un velló , i damunt un ase [...] els anava a cercar , per un velló , eh ! Jo ho	som vist	, i hombre ! ... Ara l'han des preciat a aquest , perquè així com ha anat sa
76	papers raras a ca seva ? MC : Jo ho som sentit a dir però jo no ho	som vist	, tu , ho som sentit a dir que en tenia bastants . A pesar de tot [...] sa
77	ara sí , sí . , i amb dos cèntims o quatre podies anar a com prar . Això ho	som vist	. No , i ara no sé si la trobaria , no sé si estan aquí . Jo tenc
78	hi tiraven un cavall o dos , segons es turno o segons es natural que era . Jo	som vist	tirar a sa Torr] e , varen esser ses primeres de tot que vaig veure jo ,
79	tu no és raro , perquè , batualmon ! , tu saps que has corregut ! Idò són es que jo	som vist	, i per un duro , amb en Rafel Costa , que també t'anomèn , anàrem a ses
80	aquefls , llavonses aquefls , això és en es contorn des poble , perquè llavonses ne	som vist	un a Son Costa , " 8 qui marxava , un que li deien [...] , que estaven aquí on esta
81	tre temps no . Te deien : " Te donaré deu duros " , No cada dia ! Jo per una pesseta	som vist	anar a jornal , homes acabats , per una pesseta , cavar . Jo ho som vist , això i
82	i només tenia quatre parns o això i no arribava a un metro , i aqueixes coses	som vistes	fer de ton pare ... JM : I llavonses des mercats o ses fires O tot això ,
83	sa plaça Vella , assullanes , te puc anomenar sis o set cisternes , de temps meu que	som vistes	fer , antes no hi eren ... Idò ara se serveixen d'aqueixes cisternes , tenen aigua a
84	n'hi ha un de can Joan [...] , tots aquefls que t'anomèn , tots , tots , tots els	som vist(s)	marxar [...] . Què t'he de dir ? En es Molinar pareixia que se tenia , perquè ajusts
85	oliner , llavonses un a sa Torre aquí devora sa matança , un poc més amunt , jo els	som vist(s)	marxar aquefls , llavonses aquefls , això és en es contorn des poble , perquè llavo

(Llistats d'auxiliar i participi de les entrevistes de *Veus del passat*, de JOAN MIRALLES)

A-3.2 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ SINGULAR

1	ar, un temps ? JG : No, de vegades feien, rifaven s'ensamada, i llavonses, com	havien acabat	, es quí la treja les se menjaven tots junts, que, per cert, a un glosat
2	: Que va fer en Mingo Revulgo, després de ses seves, que diu : Trob que abans d'	haver acabat	s'escrit algo tenc de dir de tots es que estan amb mi i de
3	de fer una altra més, o dues més", no sé què em va dir, per ... " i	haurem acabat	", i mos n'entram per de dins, i ella deia una oració seva cada vegada
4	enlloc, i per què ? Perquè es altres amos : " Ara en fulano ha estat allà i no	ha acabat	, deu tenir qualque cosa ". Ara s'ha girada sa truita, perquè ara sigui es senyor
5	primer any, va estar a Son Menera. Guanyava cent duros i no el pagaven fins que	havia acabat	s'any. JM : Cent duros a s'any ? CR : Cent duros en s'any, i
6	es dia de Sant Barto meu, i es dia de Sant Bartomeu a migdia sempre s'	ha acabat	. JM : I es dissabte de Sant Bartomeu a quina hora sortia ? JG : A les tres
7	tengut un pensament ". això era antes d'anar-se'n per estudiar de metge, com va	haver acabat	es batxiller. Diu : " 1 quin pensament has fet ? ". Diu : " Jo tenc de ser actor !
8	, un cotxe que varen dur que li deien un Fiat de devers Itàlia, com se va	haver acabat	sa guerra del devuit, varen dur aqueix cotxe. JM : I éreu molt jove, vós ? JF :
9	aqueix cotxe. JM : I éreu molt jove, vós ? JF : Jo tenia vint anys, com se va	haver acabat	sa guerra del devuit. JM : No n'hi havia d'altre aquí, de camión o
10	: " Jo ja ho sabia que corries molt ". I era que m'havia encalçat i no m'	havia agafat	, he, he, he ! M'entens ? I aqueil era un que li deien ... "ijo ja sabia
11	Gabriel ja havia entrat, ja era dins sa cuina. Si jo hagués en trat sa vidriera	haguéssim agafat	es segon, perquè es segon des cap d'un moment passa. Llavora va resultar que
12	na, catàlic i bona persona i que ho havia demostrat en certes ocasions, que no li	havien agradat	coses que feien es altres, deien. Jo en això no m'hi fixava. Jo no
13	cripta, una cosa obscura, amb enforinyalls, uns quadros antics i a jo ... sempre m'	ha agradat	lo antic, lo obscur, lo daixò, me vaig aficar pertot. Llavonses, es qua tre o
14	rio de Cala en Cranc. Des que fugíreu, aHots, tothom fa sa cara trista, jo no	he alçat	pus sa vista ni he tornat cobrar es jocs vegent que perquè som pocs no
15	! Jo ho som vist, i hombre ! ... Ara l'han des preciat a aquest, perquè així com	ha anat	sa temporada [...], no els costava res. En canvi, l'han despreciat. JM : I es m
16	sters no treballaven. I si es fusters haguessin treballat, hagués anat a comprar,	hagués anat	a tallar es bastons as fuster. però perquè no treballaven, jo vaig pensar en sos
17	per lo poc poruga que som, però com vaig veure aquell que sortia, jo hauria d'	haver anat	a tancar ... JM : 1 de petita a què jugaven ? AO : A la maquet. Jo sempre havia
18	'anar a Son Comelles ono sé qué, i ma mare me diu : " No hi hauries d'	haver anat	, perquè es frares dominicos mos perseguiren fins en es tope ... Es frares i l'inquisi
19	fossen marinos, i me pens també que me va dir que en Joanot i en Francisco	havien anat	a América, o bé amb barcos que hi anaven o que en venien, vamos amb
20	anaven as pou del Rei, perquè en s'estiu, Joan, era una processó, mon pare hi	ha anat	molts de pics, mon pare ha anat molts de pics as pou del Rei a
21	no sé ara ... A on aplegaries molta de cosa, tu qui has estat pentura allà hi	has anat	que un altre [...] I qui ho mostra. A Lluc mos varen mostrar de ses monedes,
22	estat en es carrer Vilarroel, amb una cosina seva, que es meu home de fadrí hi	havia anat	i hi havia estat com a huésped, allà, es temps que estudiava de metge, i
23	net, que vaig ésser bo per anar a fer feina, a escola de dia no hi	he anat	mai. Només hi anava un poc es vespres, poc. JM : Qui era, què nomia ? JG :
24	, a peu. Si de cas m'hi han duit ha estat ... És a dir, si hi	he anat	ha estat que m'hi han duit, però així de capritxos d'aquells no n'
25	alíic caçador anar amb cusses i això ... no. No ho he estat mai. Així mateix, hi	he anat	un pareil de vegades i n'he morts un pareil, però no, no, caçador molt
26	hem anat quasi per tot Mallorca. JM : I fora Mallorca ? JG : fora Mallorca no hi	hem anat	més enlloc. JM : I es temps de sa República, uns dies abans des Moviment que
27	? 239 JG : Es cap de dos anys que jo vaig ballar. Jo des que toc no hi	hem anat	mai. Des que jo toc no hem anat mai a sa processó, ja, de manera
28	ser ? JG : I això ara fa vint-i-tres anys i devers dasset o devuit. Hi	hem anat	dues vegades. Hi va haver un intervalo de dos o tres anys o quatre. Ara
29	CG : No, els diuen cavallets a Algaida. JM : I a Alaró els heu vists ballar ? Hi	heu anat	mai a Alaró ? CG : No he anat mai a Alaró. JM : I a Inca hi
30	n'anava a peu, no era gens colcadora, a peu ! JM : Amb avió tampoc no hi	heu anat	mai ? CG : Amb avió, no ... ! JM : No hi aniréu ? CG : No. JM : Si vos pagasse
31	volies saber ? JM : I això de peregrinacions i romeries cap a Lluc i tot això, hi	heu anat	a peu ? JG : No, no m'he desplaçat molt, jo, a peu. Si de cas
32	sa familia, i en un cas que no fi hagi Joan a un Rafei, i ho	han anat	fent fins ara. Noltros, a sa nostra generació ja no hi va haver Joan. Ja
33	dir, diu : " Qué vol dir ordres del rei ? Lo que me va dir a m ijo ho	he anat	complint i no tenc res a dir, no tenc cap incon venient d'anar a
34	AO : Sí, n'he vistes un pareil de vegades, de títeres, però de poca importncia.	He anat	també a Palma, un pareil de vegades a títeres a Palma. JM : I teresetes n'
35	meu germà a mi. I jo li vaig dir : " això feres ? ". " Idó això vaig fer ". " I t'	hagués anat	malament, Joan, perquè a tu a sa Sala Mariana te vares haver de retirar amb
36	uéis no, després d'en franco, llavonses, varen pitjar fort as cossiers, sempre m'	han anat	malament davant, que per cert som viu per mor d'això, perquè crec que m'
37	mànec, però llavora se va ressecar ... per ací i per allà, amb una paraula se n'	ha anat	, aquí tenia en es cap des mànec [...] com un anell dorat com a d'or,
38	'n degué anar amb embarcacions abans d'acabar ses Germanies, però va dir que se n'	havia anat	i que havien sabut per un marino so lleric ... això m'ho va contar ben
39	ueixes Baques i ses Solanderes no tocaven en terra. Massa ell ballaven bé, però no	ha anat	bé a Montuiri. JM : I una altra cosa, i de s'Arxiduc en sabeu res
40	molt viva, de si, de naixement, per qué cosia es trajes as seus germans i no	havia anat	mai a ca sa cosidora, en desfeia un i ho feia, i ho dic per
41	. JM : I a Alaró els heu vists ballar ? Hi heu anat mai a Alaró ? CG : No	he anat	mai a Alaró. JM : I a Inca hi heu estat mai ? CG : Hi he estada
42	vaig ballar. Jo des que toc no hi hem anat mai. Des que jo toc no	hem anat	mai a sa processó, ja, de manera que jo com ballava es cossiers se va
43	s'estiu, Joan, era una processó, mon pare hi ha anat molts de pics, mon pare	ha anat	molts de pics as pou del Rei a cercar aigua, però qui más qui menos
44	Margalida, Llucalcari, Llucmajor i més pobles. Ara no els record tots, però	hem anat	quasi per tot Mallorca. JM : I fora Mallorca ? JG : fora Mallorca no hi hem anat

45	sortir por , però a jo no m'ha sortit por mai ni ho comprenc . Ara , que	hagi anat	un lladre a una casa i que t'haja fet por . això pot ser . Jo
46	per aquí . JM : I ses sortides més importants que heu tengut des cossiers on és que	heu anat	? JG : A Madrid . A Madrid puc dir jo , perquè me varen fer ensenyar a un
47	és , com va ? JG : Es vestuari ara l'han modificat una mica , perquè ses coses s'	han anat	perfeccionant . Altre temps lo que duien eren moltes joies d'al-lotes joves cordonc
48	? JG : Sí , més a baix que mitja mà . Més a baix . I clar , ses coses s'	han anat	modernisant una mica i ara puc dir que en ses velleses som com un
49	rato . però me consider que no patesc i vaig tirant , que tu mateix ho veus . Sempre	he anat	en es màxim . JM : I quins oficis heu tocats , vós ? JG : Quasi quasi tots : de
50	dia de festa , que es fusters no treballaven . I si es fusters haguessin treballat ,	hagués anat	a comprar , hagués anat a tallar es bastons as fuster . però perquè no treballaven ,
51	amb son pare isa mare ... a can Francisco Ribas . Lla vonses , com jo me'n vaig	haver anat	, va estudiar de potecari . Ha estat potecari . Diu : " M'han vengut a cercar ... " .
52	, siga en l'oftci , siga en es sermó , siga en tot . Sempre m'anomena , i m'	han anomenat	tots es rectors que hi ha haguts , de manera que t'he de dir a
53	que ho sé . Ho he sentit a dir . JM : O sígui que vós , aquests altres que	heu anomenat	, en Tomeu Redó i tots aquests no tocaven xeremies , però , aquests , només eren fob
54	per ventura hagués entrat un poc més així , però tots estaven [...] . Es de ... que t'	he anomenat	es d'en Joan d'Artà , de can Vermell , i un altre des Moliners [...] devia
55	n'hi ha haguts , sempre m'han duit damunt es call de sa mà . Sempre m'	han apreciat	molt i sempre han volgut esser amics meus , no sé per què , Però sobretot amb
56	podreu ser mestres , perquè jo som mestre i ningú m'hi ha fet , Jo ja n'	he après	" . JM : Vós , que no éreu molt jove quan en vàreu aprendre ? JG : Jo ? Jo tenia
57	ta . M'han vengut a cercar per en Francisco Vallés ... " , que aquest Francisco Vallés	havia après	es batxiller a Montuiri i estava a can Cigala , a ca l'amo en Sebastià
58	a sa Sala Mariana te vares haver de retirar amb un atac d'asma , com t'	haguessis arreglat	? " . Diu : " s ver , però sempre m'ha estirat això " . Tu ho has sentit dir això ,
59	no s'ho merelida , ni uns ni es altres , ni uns ni es altres , fins aquí	hem arribat	! ... JM : I llavonses es rector l'ern també va ser un gran rector . AO : Es rector
60	biol , i pareix nou encara . Aquest és moft bo també i es des mestre Tomeu Redó	ha arribat	que s'ha corcat per dedins , s'ha podrit i el guard com qui guarda
61	o des ball de bot ... Vós vàreu dir que havieu estat bailador ... JG : Sí , he ballat ,	he ballat	. JM : A Montuiri què era que bailaven ? JG : Boleros i jotes . JM : Només bolero
62	no s'usava , no s'usava . Jo som estat vint-i-cinc anys em pleat , i	han ballat	de cada vent , però poc temps , de cada vent poc temps . Però de llis sense
63	gens beata ni ho som , he estat com ses altres , he tengut es cerveil que m'	ha ballat	, com ses altres , si vois més que es altres , però jo he fet un pecat
64	cadors . Anaven en dues files i sa dama enmig a davant . Això jo me record , perquè	he ballat	un any o dos , però llavó se va abolir sa processó i ... JM : Quin temps
65	jurar , això . Lla vonses lo que cercava era una al-lota . I en haver començat , que	havia ballat	un pic o dos , ja sortia a ballar boleros i cotes , boleros i cotes . Sí ,
66	, que és lo des ball de bot ... Vós vàreu dir que havieu estat bailador ... JG : Sí ,	he ballat	he ballat . JM : A Montuiri què era que bailaven ? JG : Boleros i jotes . JM :
67	de veure , però , que ara ja no se n'empteen . Ara amb sos tractors i això	ha canviat	molt sa cosa . JM : Llavó , de temps enrere , sa gent se rentava molt poc , no ?
68	sembla que no , que no mataren ningú més . JM : Bé , és que de fet ja s'	havien carregat	tots es republicans . . JG : Sí , tots es que volien ... tots es qui feien més nosa
69	bastant de temps amb un notari de Campos i crec que me va dir que s'	havia casat	a Campos , en Joanot Colom . Des pués en Joan , sa mare , sa mare d'en
70	, i me va dir que es didot que tenien el cremaren viu . I són fets que	han coincidit	después de tres o quatre anys d'haver-m'ho dit , cercant cer cant , hem
71	" . T'ho puc jurar , això . Lla vonses lo que cercava era una al-lota . I en	haver començat	, que havia ballat un pic o dos , ja sortia a ballar boleros i cotes , boleros
72	la reina hi va intervenir i va dir , diu : " Aqueix senyor ha complit , en Cristóbal	ha complit	lo que va prometre , lo que va dir que faria i noltros hem de complir ,
73	un extrem de discussió i la reina hi va intervenir i va dir , diu : " Aqueix senyor	ha complit	, en Cristóbal ha complit lo que va prometre , lo que va dir que faria i
74	sorpresa , durant molt de temps , perquè fins después d'haver treballat a s'arxiu i	haver comprovat	sa nostra procedència d'en Colom i havent llegit bastants de llibres d'història mall
75	uell forat i aplanàvem figues així . Això fèiem . JM : I son pare ja no el deguéreu	haver conegut	, son pare d'aquest ? AO : No , ja me va venir just conèixer-lo a ell .
76	matar sa mare i varen fer aqueixes cançons es temps que se casaren . Però tu els	has conegut	. Tu , que no coneixes ses Llulles ? JM : Sí , les he sentides anomenar . CR : Id
77	'ells era militar i va morir jove . Vivien molt aquí , com se suposa . Jo ja els	he conegut	, però de gran , de gran , els he conegut a tots , I tenien totes aqueixes possessio
78	molt aquí , com se suposa . Jo ja els he conegut , però de gran , de gran , els	he conegut	a tots , I tenien totes aqueixes possessions : Son Cucuí , Son Mesquida , Do nya Fra
79	idiuen ? JG : I perquè li varen posar aquest nom . JM : I a Algaida quins fobiolers	heu conegut	? JG : I jo d'Algaida només he conegut mestre Jordi . JM : És mort ? JG : Sí .
80	retirarse ... " , tot allà de sa cavalleria de Palma i murada i tot allà , que tu ho	has conegut	... JM : No ... ca ... ! AO : No ho has conegut ? idò a sa sortida tot allà era
81	i murada i tot allà , que tu ho has conegut ... JM : No ... ca ... ! AO : No ho	has conegut	? idò a sa sortida tot allà era sa desembocada des Moil . Tot allà no se
82	JM : O sigui immediatament de ballar llavó tot d'una ja ... JG : No , no , no . Jo ho	he conegut	, això . Lo que no tocàvem Sa mitja nit . Tocàvem ses altres , Jo no l'he
83	s de can Socies , eis coneixia , vosté ? 83 AO : Poc , però son pare de Don Miquel l'	has conegut	? Don Joan l'has conegut ? JM : No me record . AO : S'home de Donya Francisca
84	eixia , vosté ? 83 AO : Poc , però son pare de Don Miquel l'has conegut ? Don Joan l'	has conegut	? JM : No me record . AO : S'home de Donya Francisca no l'has coneguda , Donya
85	un de fobioler , lo que antes d'aqueix n'hi havia un altre i també l'	he conegut	, lo que té que jo era molt petit i no el vaig veure treballar a
86	uest nom . JM : I a Mgaida quins fobiolers heu conegut ? JG : I jo d'Algaida només	he conegut	mestre Jordi . JM : És mort ? JG : Sí . Fa molts d'anys . JM : Era es fobioler ?
87	dos-cents anys . això segons he sentit a dir jo . Són es informes que tenc , que jo	hagi conegut	ningú no , només és que ho sé . Ho he sentit a dir . JM : O sígui
88	eu centims . No donava res , llavó . Sa vida era molt diferent d'ara . JM : I vosté	ha conegut	sa mare d'en Rafel Rafela ? AO : Sa mare , veïès i molt amiga que era
89	canta sa jota i acaba amb so copeo . JM : He sentit dir que allà on s'	ha conservat	millor es ball de bot era a sa banda de llevant , a sa banda de
90	: Això ho heu sentit contar ... ? Sí ... això hi ha molta gent de Monturi que m'ho	ha contat	, això ... Llavonses , coverbos i acudits i tot això ? JG : D'això com era jove en
91	, en Toni Roqueta , casat amb na Perons , aquest és . Aquest me contà , i també m'ho	ha contat	es seu germà Jaume , diuen que elis tenien Son Pocoví , era seu Son Pocoví i

92	dones anar a fer aquells nuus a ses arades com venien a dinar ... No t'ho	han contat	mai a tot això ? JM : això de ses arades ... no , què era això ? AO : Es
93	'anar as tros , com anaven a ses senalletes no trobaven per dinar . això no t'ho	han contat	mai ? Això va durar anys , això sentia que ho deien , perquè jo no hi anava
94	'arriscava a fer unes coses que ningú les fela . Bé , jo no sé si t'ho	he contat	mai . Me va fer un teléfono de sa nostra caseta a sa seva , amb un
95	'ho va contar ? RB : això m'ho va contar en Jaume Queló , que sa mare li	havia contat	una série de vegades . Saps qui pentura t'ho contaria , això , que és germana d'
96	dir que jo els he trobats damunt es Forenses y ciudadanos , 29' saps ? , detalls que	havia contat	, i lla vonses li va dir : "itu que saps què és Cepta . 292 Saps on és
97	va ser quan amb so matrimoni vaig fer s'amistat per dir-te lo que t'	he contat	. i aquest Carner jo vaig tenir ocasió de conèixer-lo ... ah ! , i aquest Carner quan
98	ve tot això ? JG : I a jo m'han fet aquesta mateixa pregunta molts i els	he contestat	a tots lo ma teix . N'hi ha que diuen que és escocès , però jo
99	un vestidet per na Margalida , de ses més amigues , sa teva padrina Porrerenca . Ara	hem conversat	un poc a dins l'església . Que sa teva padrina Por rerenca se va casar
100	sa viuda " , me va dir , i no és que hagués fet amistat amb sa viuda , perquè	havia conversat	amb tothom i vaig davallar amb so matrimoni i va ser quan amb so matrimoni
101	enlloc . JM : I es temps de sa República , uns dies abans des Moviment que no vos	havian convidat	per anar a s'Olimpiada , també , a Barcelona ? JG : Sí , però no hi anàrem . JM :
102	encara . Aquest és moft bo també i es des mestre Tomeu Redó ha arribat que s'	ha corcat	per dedins , s'ha podrit i el guard com qui guarda el Mes sies , perquè
103	a una casa de cas Cotxer , a na Burriana , 34 també , a can Mestret , per tot això	he corregut	. On he estat més ? A ca s'Andritxol , no , i encara n'hi ha més .
104	mil quarterades , tot això que ara veus . Jo ho he vist sense cap platja , i ho	he corregut	sense cap platja : Santa Ponça , cas Saboners , sa Porrassa , sa possessió principal
105	d'ala . Li tiraven una freixura sencera i la se clavava . , 29 he , he , he ! , i jo	he corregut	molt ! JM : I allà que hi anàveu a collir oliva ? CG : A collir oliva . JM :
106	sé pus , perquè llavò ja vaig anar a ca meva , Més que un corredor d'olles	he corregut	. JMG (Josep) : Que no pagàveu sa renda , que vos treien tant ? CG : Eh ! Fotre
107	oneta a sa fàbrica des teixits , tu no és raro , perquè , batualmon ! , tu saps que	has corregut	! Idò són es que jo som vist , i per un duro , amb en Rafel Costa ,
108	únic que li recordava , que era un cas com un poc significat , era que ... quan varen	haver corregut	bastant de temps ... es ... RB : Corregut vol dir navegat ? ALL : Navegat ! Navegat
109	'altra . M'en tens ? això podria ser que hagués existit , però en mal bocí no hi	he cregut	mai . JM : I llavonses aquestes cases que hi sortia por ... també deien . AO : Si és
110	, d'ara , fins que tu vares preguntar a ma mare si sabia algo d'això , jo	havia cregut	que era un tros d'història d'Espanya . Llavonses jo en vaig ... vaig posar s'
111	moltes coses a Llorito , ho conta ven , de mal bocí i què séjo ? AO : Jo no	he cregut	mai , en això . Es mal bocí no existeix , això . Es beneits hi creien en mal
112	queda cap d'aquestes coses antigues ? JG : No , no , no . Ja ho he deixat , tot ho	he cremat	, però ho he vist a ca nostra , Jo no vull dir que encara no hi
113	això d'aquí baix , que no hi havia arbre ni estava establít . S'Ajuntament ja s'	havia cuidat	d'arreglar es rosto] Is i tot a punt . Me comprens ? I ses corregudes hi
114	que més agradaven de cos tums i d'això i , diríem , des mal tracto que els	havian dat	i de ses misèries que havien passades i coses d'aquestes . JM : Llavonses també con
115	bona pallissa a cada un . Se n'anaren ben calents . això em va passar . I m'	han dat	mil vegades ses gràcies , diu , " ... perquè dúiem un mal camí , noltros " . Ell
116	ses gràcies , diu , " ... perquè dúiem un mal camí , noltros " . Ells mateixos m'	han dat	ses gràcies . Es taven acostumats a anar-se'n per ses casetes i prendre tabac
117	legir , Si jo hagués tengut ... m'hagués hagut dedicat en aquestes qüestions com m'hi	he dedicat	ara , ho hagués intentat , perquè jo lo que veig és qüesti . de molta paciència ,
118	eren casadors de bon de veres . I diu així : Na Tonina i en Miquel es fadrinatge	han deixat	i aquest arbre que han sembrat hauria de posar rel que fes es fruit com
119	: I a Alaró també , però es d'Alaró ja no en ballen . 202 A Alaró ja ho	han deixat	anar , però jo els he vists ballar , es d'Alaró . JM :i, vós , de qui
120	: I aquests altres que tenen ara era seu , i com que ara ses al-lotes ho	han deixat	a aquests joves , com que n'hi ha de demés , han empleat es de ses
121	triar un . Llavonses feren es de ses monges , perquè es senyor de can March els ho	havia deixat	, a cas Manescal també , i sa gent va començar a fer tombes , a fer tombes
122	osar . JM : Vos ne queda cap d'aquestes coses antigues ? JG : No , no , no . Ja ho	he deixat	, tot ho he cremat , però ho he vist a ca nostra , Jo no vull dir
123	... " . " Ja t'he coneguda " . Dic : " Jo me n'anava " . Diu : "iara jo et penses que	hagués deixat	de conèixer una veu que jo la coneixia de nina ? Espera'rn un poc , conversarern
124	que ho sap , també ! JMM : L'hi vares demanar as padrí , això ? JM : No , no li	he demanat	. JMM : Idò li has de demanar , perquè per ventura ho sabrà més que sa padrina .
125	deja que n'Alcalá Zamora era una bona persona , catàlic i bona persona i que ho	havia demostrat	en certes ocasions , que no li havien agradat coses que feien es altres , deien . Jo
126	llibre d'en Colom ! I jo no deia ... no li deia res , fins que em va	haver desaparegut	, Quan va haver desaparegut . . , Perquè això ja m'ho havia dit al tres vegades . I
127	! I jo no deia ... no li deia res , fins que em va haver desaparegut , Quan va	haver desaparegut	. . , Perquè això ja m'ho havia dit al tres vegades . I vaig dir , dic : " Com
128	cantar i passaven una vetlada . Idò n'hi va haver que se n'anaren i que	haguessen desfet	un marge o no ho sé , i quan ballaren hi tiraren una gradapa de dragons
129	romeries cap a Lluç i tot això , hi heu anat a peu ? JG : No , no m'	he desplaçat	molt , jo , a peu . Si de cas m'hi han duit ha estat ... És a
130	est , perquè així com ha anat sa temporada [...] , no els costava res . En canvi , l'	han despreciat	. JM : I es molins de Montuiri què els diuen ... ? MC : Això sí , n'hi havia
131	posada [...] marxa [...] altre lloc , això no ho sé , sa ques tió que quasi quasi s'	han després	de tot , aquest que està a Son Menera hi va estar son pare seu la
132	els trobàrem es dematí i noltros ho vàrem dir a migdia , i s'horabaixa , quan varen	haver dinat	, se n'anaren a veure allà , i com tornaven qui fugien varen plegar una aiguada
133	tenim aquí dalt , que ja està que no se pot llegir . JM : I de quin any	ha dit	que era ? AO : L'any quínze . JM : L'any 1915 ? Quin dia ? AO : Diu aquest diari
134	jo els he vists ballar , es d'Alaró . JM :i, vós , de qui en vàreu aprendre ,	heu dit	? JG : Jo de mestre Pere Antoni Canet , d'aquest veïnat d'aquí deçà . JM : I
135	Es mirinyac ? JG : Es mirinyac ! Exacte , es mirinyac se deia . Exacte , ara no ho	haguessis dit	. Es mirinyac , se deia , però no me recordava es nom . JM : I la feia anar
136	Fela nitx , I es convent de Montuiri va ser fundat , ho saps tot això . T'ho	han dit	mai ? JM : Sí , a 1860 . . AO : Bueno , es qui el fundaren : l'amo de can Costa ,
137	ns que em va haver desaparegut , Quan va haver desaparegut . . , Perquè això ja m'ho	havia dit	al tres vegades . I vaig dir , dic : " Com era ? " . Llavonses m'interessà pes detal
138	em va dir que havia estat el dia de sa festa . això ja també m'ho	havia dit	abans : " Noltros ... " què u diuen a sa festa aquella ... ? JM : El Corpus . RB : El

139	es qui donaven s'essús , 228 es primers , i ballaven Sa mitja nit , que sempre t'ho	he dit	. Ballaven Sa mitja nit i corrien una joia pes cossiers . 229 JM : I eren es primers
140	rnoteix mos ne feren de robos . Per cert , vaig trobar es lladre . Lo que no ho	he dit	mai , va cobrar en es tall , li vaig poder pegar una pallissa , i jo mateix ,
141	jo també m'és molt dubtós , i és que sa família d'aquells Fullanes , jo ho	he dit	un pareil de pics a s'arxi ver , sa familia fullana , tenc por que fos
142	Jf : Joan Fornés Vich . JM : Quina edat teniu ? JF : Ara faré setanta anys . JM :	Heu dit	que havieu trobat ossos de mort i sepultures i coses d'aquestes . On era això
143	deducció meya per lo que me va dir Don Joan Pons317 i per lo que m'	han dit	una série , que en aqueli temps Graciosa era hebreu pur . No importava discutir-ho .
144	sé , però , de moment ... JMM : Saps si haguessis vengut en temps de ma mare , te n'	hagués dit	, d'aqueixes cançons ! CR : No em recorden a jo aquestes cançons , però , punyets ,
145	urem xerrat així mateix . . , I vostè creu que s'article aquest va ser publicat on ,	ha dit	, a quin diari ? AO : A Bons Aires . JM : A quin diari ? AO : Me pareix , això
146	coflocar a dins es canterano . JM : I això va ser un dia que ... què era que	havies dit	abans ? , de que ta mare se va posar dins es foc i no sé qué .
147	o de Bunyola o de Búger , vaja , d'un poble d'aquests , això ... JM : I què	havia dit	d'aquest , que havia estat a un pis a Barcelona ? AO : Aquest era un català
148	dir : " Mon gey en conec , però frares no en conec " , i després a s'història s'	ha dit	es què . 1 " aquests frares eren inoportables " , va dir , " perquè tot ho volien
149	que noltros li deim Es mocadors . JM : I encara li diuen Ses bombes ? JG : Sempre	han dit	Ses bombes ... JM : Iperquèli diuen ? JG : I perquè li varen posar aquest nom . JM :
150	. Alguns diuen que ve d'Escòcia , però jo no ho crec . És un bail mallorquí , sempre	he dit	jo , perquè tot està en mallorquí , com tu veus , i així és que me sembla
151	bé topava bé , però hi havia de tot i no podies dir res ... j , i si	haguesses dit	t'haguessen dit : " Idò aco pa-li ! " . Havies d'aguantar , i un que li deien
152	, però hi havia de tot i no podies dir res ... j , i si haguesses dit t'	haguessen dit	: " Idò acopa-li ! " . Havies d'aguantar , i un que li deien mestre Andreu Moliner
153	'havia de recordar de tots , jo no ... Saps que n'he ensenyat de grupos , no t'	he dit	jo que n'he ensenyat nou o deu de grupos . Pensa que en cinquanta-cinc
154	Redó no ho he sentit a dir , es cossiers sí , i en Rafel aquest que t'	he dit	, en Rafel Pelut , germ de s'escolà , també me pareix que era només es cossiers
155	sí , però així en persona no . JM : I Els Reis ? JG : Els Reis , sí , no t'	he dit	jo que jo era majordom ? JM : I on la feien , Ets Reis ? JG : A Plaça .
156	és sa meva vida vos puc dir fins avui , actual . He dreçat una mica , però , vos	he dit	més o me nos . De fobioler fa quaranta-vuit anys que hi faç , perquè tenia
157	quasi tots , perquè jo a ca nostra en haver d'anar a cas ferrer ja	havia donat	molta urna a ses emes . Només hi anava com no podia dependir , i a cas
158	uix ? CR : Sí . JMM : Idò a aqueixa . CR ; Ah , sí , me recorde ! JMM : Que n'hi	havia donat	, i era ben vera . JM : I què era que lf havien donat ? JMM : Ho donen
159	! JMM : Que n'hi havia donat , i era ben vera . JM : I què era que li	havien donat	? JMM : Ho donen amb una cosa o s'altra , si importa amb un caramello , te
160	altra " . "iquina rn'han donada ? " , va dir ell . Diu : " L'avisaran " . Diu : " Li	han donat	aquesta església , que són dues , devora Intendència , saps què te dic ? Hi ha dues
161	amb aquesta feta ho veig més , ara ho veig més , mirau quina intel·li gència m'	ha donat	Déu , en es vuitanta , quasi quasi noranta anys per conèi xer-lo " . Si sa teva
162	adò Matarina que sempre deia que existia això , que era una cosa ben vera ! Perquè n'	havien donat	a . . , as seu germà o germana ? CR : Noséaqui . JMM : Hi havia una Matarina casad
163	ltros " . S'assumpto és que aquells l'embaucaren o li varen dir : " Si me firmes que	he donat	s'ordre ja vendràs " i el va dur en es barco per donar-li s'
164	estarà molt a casar-se . Això és sa meva vida vos puc dir fins avui , actual .	He dreçat	una mica , però , vos he dit més o me nos . De fobioler fa quaranta-vuit
165	que tenim al'hospital ... Li deien que era vera , que havien tengut al·lots i els	havien duit	a l'hospital , també . Però jo no ho sé . CR : Això devia ser sa vella
166	peu ? JG : No , no m'he desplaçat molt , jo , a peu . Si de cas m'hi	han duit	ha estat ... És a dir , si hi he anat ha estat que m'hi han
167	han duit ha estat ... És a dir , si hi he anat ha estat que m'hi	han duit	, però així de capritxos d'aquells no n'he tenguts gaire , jo . JM : Ara si
168	però altre temps hi duien una rellíquia . JM : Una estampeta . JG : Sí . Jo n'hi	he duit	. Lo primer de tot , varen llevar es capell , va ser el sen Montserrat Pelós i
169	, si jo hagués sabut a on estava , enlluernat per sa cantidad que ella m'oferia , li	haguera duit	, no sapiguent de què se tractava aquell manuscrit en aquelies hores . RB : I es da
170	? Filleta , i ara per ventura no me'n recordaré . CR : A na Maria des Celler li	han duit	una nineta , i ella n'és tan guapeta com n'Andreu es Confiter . He , he ,
171	: Tots , tots , tots quants n'hi ha haguts , tots quants n'hi ha haguts , sempre m'	han duit	damunt es call de sa mà . Sempre m'han apreciat molt i sempre han volgut
172	, lo que és que moltes vegades abans de tenir-lo cuit d'amagat ja se n'	ha duit	sa mitat de ses tallades . I perquè no trobi es treball feixuc té un companyero
174	era dia vint-i-sis de juliol es dia de Santa Ana , i jo me n'	havia duit	un solfeo per cantar un Sanctus , sanctus , sanctus , a ensenyar a l'església d'all
175	casar , que per cert jo encara vaig vestit amb so capell , duc capell i no n'	he duit	pus . Ara pensa ... A ca nostra hi ha sa fotografia aqueixa que te dic de
176	-lo a cercar , que hem de fer una compostura amb això sobre lo que vos n'	heu duit	" , i vàrem fer una compostura d'un duro cada un , amb sa condició que no
177	duen es festers aquells i tot això ? JG : No , a temps meu , diguéssim , que ja s'	han duit	ciris i candeles així mateix , d'aquestes que donaven com a per record com feien
178	dir : " Qué has tornat toco ? " . " No hi he tornat , però de fin , de nin , sempre	he duit	això " . "icom t'arreglaràs per això ? " . Diu : " Tot ja està pensat " . Diu : " T
179	ses al·lotes ho han deixat a aquests joves , com que n'hi ha de demés ,	han empleat	es de ses al·lotes . JM : Ah ! , aquests que duien ara són de ses al·
180	gail en ses mans , diu : " Jo ja ho sabia que corries molt " . I era que m'	havia encaçat	i no m'havia agafat , he , he , he ! M'entens ? I aquell era un que
181	, s'olor des bafme deia si era dolç o salat . Ho coneixia , això no m'ho	ha ensenyat	ningú , però ho vaig anar comprovantjo mateix i vaig veure que era que olorant se
182	mateix la sé . La podria ensenyar perquè la m'han explicada . No és que m'ho	hagen ensenyat	. La m'han explicada com és , però , i la sé , també . Si era necessari també
183	me recorden tots , Si ara m'havia de recordar de tots , jo no ... Saps que n'	he ensenyat	de grupos , no t'he dit jo que n'he ensenyat nou o deu de
184	, jo no ... Saps que n'he ensenyat de grupos , no t'he dit jo que n'	he ensenyat	nou o deu de grupos . Pensa que en cinquanta-cinc anys no hi hagi temps
185	r , aqueix , en Gabriel Muix , etc . Un turno després d'aquells . I llavò saps que n'	he ensenyat	de grups ! Saps que n'he ensenyat ! Llavò un turno d'en Joan Pevora , també .
186	turno després d'aquells . I llavò saps que n'he ensenyat de grups ! Saps que n'	he ensenyat	! Llavò un turno d'en Joan Pevora , també . Llavò amb en Llorenç fidever un turno

187	encara enguany n'he tornat a ensenyar . Així és que et tenc que dir que n'	he ensenyat	... ahl , i entre i entre , perquè no en sabien i només en tenien tres i
188	en sabien i només en tenien tres i n'ensenyava tres , I això saps que n'	he ensenyat	de molts ! , perquè hi ha hagut anys només ensenyar-ne tres per què n'hi
189	en Biel Muix , en Toni Ruberter , en Jaume Mosson i successivament cap aquí , que n'	he ensenyat	pentura més de seixanta o més de se tanta , perquè n'he ensenyat nou o
190	aquí , que n'he ensenyat pentura més de seixanta o més de se tanta , perquè n'	he ensenyat	nou o deu grups . JM : I es temps de sa República quin era que hi
191	o ho creuen , ells , però ho tocan amb ses mans qualche dia , " apreneu lo que vos	he ensenyat	. . , i tira per envant . Si no ho feis així no podreu ser mestres , perquè jo
192	cuarto nostre , un jove . Si jo hagués tancat sa vidriera ... Amb això en Gabriel ja	havia entrat	, ja era dins sa cuina . Si jo hagués en trat sa vidriera haguéssim agafat es
193	pareixia una animalada , com m'ho pareixia tot , però sa gran sorpresa ha estat quan	hem entrat	a dins sa història , que mos hem trobat amb totes aquelles qüestions confirmades
194	mateix temps , perquè no és igual que si hagués estat una hora enfora , per ventura	hagués entrat	un poc més així , però tots estaven [...] . Es de ... que t'he anomenat es d'
195	, pensa quina vida tenia jo , i en Gabriel que no me menjava per aquí deçà , m'	has entès	? ... sa revolució des comunisme a Rússia ... ses esglésies allà , es primers dies , i ...
196	ai ... perquè són coses tan mentides , això de mal bocí . Bon Jesús ! , podria ser que	haguessin envenenat	una persona amb mal bocí , envenenar una persona com n'hi ha haguts igual que
197	nsabilitat ... f conifi amb El que m'ha perdonada , saps per qué ? , perquè com que m'	ha enviat	tants de disgusts ... i les m'ha enviat ... perquè sapi que sa intel·ligència que
198	perdonada , saps per qué ? , perquè com que m'ha enviat tants de disgusts ... i les m'	ha enviat	... perquè sapi que sa intel·ligència que em va donar va ser per pensar , o
199	ant , d'en Reus , li deien , que està un poc més envant , llavonses un des [...] , n'	han esbucac	un , llavonses un de mestre An dreu Moliner , llavonses un a sa Torre aquí devora
200	deja . Lo que jo un que sapi pronúncia o qüesti . ma llorquina , per ventura jo	hagués escoltat	amb més ... Jo me'n vaig dur es concepte de que eren Veis , no Venys ,
201	no puc dir quin dia , però va ser as prin cipi d'abril . JM : No s'	han escrit	pus amb ell ? AO : No , no , no , no , no . Vaig saber que fa devers cinc
202	va dir en aquesta ocasió . però es dia que els vaig espanyar ella me va dir : "	Has espanyat	es compassos d'arena " . I es dia que se morí , es dia sis , abans
203	havia moltes , que han establít a trossos , a trossos , a trossos ... Son Forners , n'	han establít	un tros , Son Company , una altra i pertot , i a Sant Joan no les te
204	Ciutat ... Això sí . JM : Hi havia molta misèria . AO : Sí , molta misèria , però no	havien establít	possessions , fillet , Son Miró , aques ta terra tan bona , quantes possessions sens
205	possessions sense establir . No les te sé anomenar , però n'hi havia moltes , que	han establít	a trossos , a trossos , a trossos ... Son Forners , n'han establít un tros , Son Comp
206	e n'Isern . N'Isern sempre m'he pensat que varen dur aquest llestasso , perquè això	ha estat	una lumbrera , en música , en predicar , en manejar sa gent , una lumbrera , per a
207	. Si de cas m'hi han duit ha estat ... És a dir , si hi he anat	ha estat	que m'hi han duit , però així de capritxos d'aquells no n'he tenguts
208	erseguits , molt perseguits " , i me dígué , diu . Entre una de ses coses que també	ha estat	molt significatiu amb s'història . Diu : " Aquí a Monturi hi havia uns frares , uns
209	revista de 1969 MC : [...] es pobres no havien estat tan mai , mai , mai tan bé com	han estat	ara , perquè qui más qui menos , pareix que viu bé , i altre temps no . Jo
210	, i tal i qual , i a noltros no mos va significar res , i no obstant después	ha estat	molt significatiu , perquè és una confirmació de moltes d'actituds que no compreníem
211	riure , això mon pare mos ho contava sempre , a sa carrera86 de Meià , i hi deus	haver estat	tu , antes d'entrar a sa casa , és molt gran . Diu : " Es divertiment d'ells
212	: No , no m'he desplaçat molt , jo , a peu . Si de cas m'hi han duit	ha estat	... És a dir , si hi he anat ha estat que m'hi han duit , però
213	s'atenció , perquè vaig saber que era un llibre de ruta d'en Colom , I ella	hagués estat	molt satisfeta de poder-ho manifestar davant autoritats , a pesar que después d'aix
214	i fugies , ja no cabies enlloc , i per què ? Perquè es altres amos : " Ara en fulano	ha estat	allà i no ha acabat , deu tenir qualche cosa " . Ara s'ha girada sa truita ,
215	Villarroel , amb una cosina seva , que es meu home de fadrí hi havia anat i hi	havia estat	com a huésped , allà , es temps que estudiava de metge , i antes de partir a
216	jo no he tengut més que a ca nostra ... amb això ... A casa externa no hi	he estat	mai , més que una vegada que me vaig trobar amb una dona que se trobava
217	anar més que un pic mai , No em tirava Lluçmajor . JM : I a fora Mallorca hi	heu estat	mai ? CG : Aon ? JM : A fora Mallorca . CG : No . JM : No heu sortit ? CG : No
218	anat mai a Alaró ? CG : No he anat mai a Alaró . JM : I a Inca hi	heu estat	mai ? CG : Hi he estada però de passo . JM : Es primer cotxe que hi va haver
219	; En so dia , i quatre cèntims d'oli , he , he , he ! JM : I a Alcúdia hi	heu estat	mai ? CG : No , no hi estada mai a Alcúdia . Un pic hi vaig anar qui
220	menal , un predicador que crec que ha estat lo millor de Mallorca , o segurament ho	ha estat	; com a cantador dominava sa música , amb ses cantado res , que jo vaig cantar sa
221	eix , s'esperada que diríem , però així caçador anar amb cusses i això ... no . No ho	he estat	mai . Així mateix , hi he anat un pareil de vegades i n'he morts un
222	baños ... ? JMG (Joana Aina) : Una bassa I CG : Sí , una bassa . JM : I a Lluç hí	heu estat	mai a peu ? CG : A Lluç , no . Molts de pics a foravila amb un cove
223	d'haver-m'ho dit , cercant cer cant , hem trobat aquests fets damunt s'història i	ha estat	una cosa importantíssima . JM : I es frares ... RB : Es frares dominicos diu , l'inq
224	dia te judicà Ell i jo des que som vella cada dia u dic , perquè jo	he estat	com ses altres , no he estat gens beata ni ho som , he estat com ses
225	jo no ho sé . Pot esser , però jo no ho he vist mai . A11 on jo	he estat	no ho he vist mai . No vuil dir que no els rentin una mica , però
226	devers quin any devia ser ? AO : Això era l'any quinze . JM : I llavò a Mallorca	ha estat publicat	això ? AO : A Mallorca ha estat publicat . Llavonses se publicà a Mallorca
227	ra l'any quinze . JM : I llavò a Mallorca ha estat publicat això ? AO : A Mallorca	ha estat publicat	. Llavonses se publicà a Mallorca en es diari ... JM : La Almudaina ? AO :
228	. JM : I qui era que havia estat en es carrer Villarroel , no ? AO : Es matrimoni	havia estat	en es carrer Villarroel , amb una cosina seva , que es meu home de fadrí hi
229	jo anava a Ciutat , com era jove , una vegada i en Mau ra , es célebre Maura ,	ha estat	es polític que ha fet més planta a Mallorca , de més prestigi i coneixement , diuen
230	: Jo si he de dir sa veritat . . , As temps meu qui se n'ha preocupat més	ha estat	es d'en franco , des govern d'en franco . Han pitjat sempre , Es temps de
231	, I venturós es qui en tenia , però no , per lo general ara ses coses ja no	han estat	molt diferents . JM : I de vestit era , més o manco com ara , es des homes ?
232	i contestaven . JM : A Porreres sí que me pareix que no ... JG : No . A Porreres no	han estat	d'això . JM : Sabeu qualche fragment , qualche tros de glosa des Cabo Loco o d'
233	fills . Morí el 15 d'octubre de 1980 . Entrevista de 1969 MC : [...] es pobres no	havien estat	tan mai , mai , mai tan bé com han estat ara , perquè qui más qui menos ,

234	des que som vella cada dia u dic , perquè jo he estat com ses altres , no	he estat	gens beata ni ho som , he estat com ses altres , he tengut es cervell que
235	Felanitx ... JG : Sí , per aquí baix , potser . Potser , jo no ... amb una paraula , no	he estat	mai així jo . JM : I en es pobles des costat ballaven lo mateix que a
236	as Cotxer , a na Burriana , 34 també , a can Mestret , per tot això he corregut . On	he estat	més ? A ca s'Andritxol , no , i encara n'hi ha més . Encara n'hi
237	ma mare , i fotre , i llavonses sempre vàrem estar allà . JMG (Joana Aina) : Però	heu estat	a més cases . CG : Fotre , però de casada . De casadajat'ho contaré , a ses cases
238	ancisco Ribas . Lla vonses , com jo me'n vaig haver anat , va estudiar de potecari .	Ha estat	potecari . Diu : " M'han vengut a cercar ... " . Diu : " ... i bota per sa finest
239	jo estava allà dedins ... JM : I a Montuiri , sa vegada que heu vist ploure més quan	ha estat	? AO : Sa vegada que he vist ploure més , jo no ho sé . Més aigua de
240	e molt llest , n'Isern . Li feren una entrada fenomenal , un predicador que crec que	ha estat	lo millor de Mallorca , o segurament ho ha estat ; com a cantador dominava sa música
241	dur , a sa persiana , amb un estruendo horrorós i va anar en aquest cantó mateix que	has estat	, allà on van es llamps . No ho saps que tenim ... ? JM : Es parallamps ... AO : Sí ,
242	Búger , vaja , d'un poble d'aquests , això ... JM : I què havia dit d'aquest , que	havia estat	a un pis a Barcelona ? AO : Aquest era un català d'un matrimoni català . Jo
243	Aina , però som Aina Maria , a tots ... tot lo meu oficial . JM : I qui era que	havia estat	en es carrer Villarroel , no ? AO : Es matrimoni havia estat en es carrer Vilarroel
244	, però no el varen deixar fugir i després el ma taren , 3.19 i em va dir que	havia estat	el dia de sa festa . això ja també m'ho havia dit abans : " Noltros ... " què
245	altra cosa que m'interessa , que és lo des ball de bot ... Vós vàreu dir que	haviu estat	ballador ... JG : Sí , he ballat , he ballat . JM : A Montuiri què era que bailaven
246	sa mitat d'aigua . Pareixia bullit . això mos do naven . això a ses possessions que	he estat	llogat . però sois que hagués passat pes cal de sa pella ja era bo . Ja
247	n'he corregudes moltes , moltes n'he corregudes , de cases . JM : Meiem , on és que	heu estat	? On vàreu néixer , vós ? A quina casa vàreu néixer ? CG : Jo per mi , me pens
248	o sis de ferro , però no sé ara ... A on aplegaries molta de cosa , tu qui	has estat	pentura allà hi has anat que un altre [... I qui ho mostra . A Lluc mos
249	però de molt de coneixement . El rector no digué res ; absolutament , ell com si res	hagués estat	, tothom va veure que era una animalada grossa , però tothom va callar , política ...
250	: I es cine se recorda quan el posaren ? AO : Sí , a ca n'Eloi . JM : Sempre	ha estat	a ca n'Eloi , es cine ? AO : Es cine el posaren a ca n'Eloi ,
251	as Rafeb> . Diu : " Des de sesfetxes aquestes d'en Joan i d'en Joanot Colom sempre	ha estat	Joan o Rafel , salvo , crec , una vegada " , me va dir . No m'ho va confirmar ,
252	altres no . JM : I qui els va fer , aquests vestits ? JG : Aquests vestits sempre	han estat	ses monges , aquí a Montuiri , més que ses al lotes que anaren a Madrid els
253	uardaven , a ca seva o a ... ? JG : A s'Ajuntament els guardaven , un sereno . Sempre	han estat	es serenos es qui han vengut a recuperar això . Ho duien a s'Ajuntament i
254	i antes d'ell . JM : I després sempre heu estat vós ? JG : Sí , sí , sí , sempre	he estat	jo . Fa cinquanta-cinc anys que som jo . Qui hi havia antes d'eil era
255	d'aferrat , i veig si bailen béo no . No serà que no hi entenga , però sempre	he estat	un pato . No he servit per bailar d'aferrat i en canvi de llis en
256	vila , els tenc presents , ells , però sí ho havia de dir no ho sé . JM : Sempre	heu estat	en aquesta casa ? CG : No , però en es carrer de sa Trona3' per avall vivíem
257	onèixer ? JG : Va ser es pastor Peilusco , i antes d'ell . JM : I després sempre	heu estat	vós ? JG : Sí , sí , sí , sempre he estat jo . Fa cinquanta-cinc anys que som
258	tot [...] sa filla de la Bona Pau [...] no l'has tenguda tu ? , que hasta diuen si	ha estat	parent d'en ... JM : D'en Cristóbal Colón . MC : Sí , d'en Cristóbal Cotón , sí
259	ho re cord , però ses sacudides : quatre sacudides , una , dues , tres , quatre ! Si	hagués estat	cinc tot es ropero i tot queda a baix damunt noltros , però a ses quatre
260	altre , tots havien de mol dre amb so mateix temps , perquè no és igual que si	hagués estat	una hora enfora , per ventura hagués entrat un poc més així , però tots estaven [...
261	dic , perquè jo he estat com ses altres , no he estat gens beata ni ho som ,	he estat	com ses altres , he tengut es cervell que m'ha ballat , com ses altres , si
262	uana , que me pareixia una animalada , com m'ho pareixia tot , però sa gran sorpresa	ha estat	quan hem entrat a dins sa hístó ria , que mos hem trobat amb totes aquelices
263	ò . CR : I hi havia cançons , però ... JMM : Sí ! CR : Però , jo , ara , veus ? ,	hagués estat	com a ... ho hagués sabut . M'hagués recordat ! JMM : I aquest va morir s'altre
264	nostra que l'hi duien . Pentura n'hi havia quinze o setze o vint , perquè ja	haviu estat	ben bé tot això d'aquí baix , que no hi havia arbre ni estava establert .
265	ar amb un atac d'asma , com t'haguessis arreglat ? " . Diu : " s ver , però sempre m'	ha estat	això " . Tu ho has sentit dir això , d'en Joan , perquè si en Joan havia
266	perquè també hi ha altres coses darrere d'això . JMM : Ah ! Veus ? CR : Això tu ho	has estudiat	! JMM : Bé , però ja diu que hi ha altres coses darrere tot això , Però quan
267	ebre amo de Mallorca , podem dir , amb intel·ligència , mida dor de Mallorca , sense	haver estudiat	. Degué estudiar atgo , però res de batxiller ni res de tot això . Aquestes aigües
268	allò ... , però una cosa és una cosa s'altra . M'en tens ? això podria ser que	hagués existit	, però en mal bocí no hi he cregut mai . JM : I llavonses aquestes cases que
269	ller , idò aqueixa ... JMM : Ah ! Se feien gloses as balladors i això . I era una que	havia festejat	s'altra , saps que és ? I aquell home , impacientat de sentir piropos que h tiraven
270	que en Joanot va dir , diu , quan va acabar sa revolta , ell , supòs jo , que devia	haver fet	una revolució noble , des des seu punt de vista i de lo que ells reclamaven ,
271	no ho feis així no podreu ser mestres , perquè jo som mestre i ningú m'hi	ha fet	, Jo ja n'he après " . JM : Vós , que no éreu molt jove quan en vàreu
272	vent poc temps . Però de llis sense dir-te cap mentida , era s'únic qui ho	ha fet	a Montuiri de vida meva , això , perquè , i no estava empegueït i han de ser
273	me'n vaig donar compte que si jo ho hagués sospitat , molts d'anys abans ho	hagués fet	dir a ma mare i hi havia molts de datos que ho denunciaven , lo que
274	què és ? I no parlàrem de res pus , i si no fos que ara m'ho	has fet	recordar ja no em recordava , Ja no em recor dava d'això , pero sí que
275	nta putes " , diu ell ! Dic : " Idó ! Que l'havia de delicar fer ? " . Diu : " Ja ho	has fet	bé , ja ! " . I no en trobàrem d'altre . Llavó vaig matar una per diu com
276	no podien llevar es nuus de cap manera , per posar-se en feina així com ho	haviu fet	. S'acostumaven també a ses que penjaven ses senalletes que havien d'anar as tros ,
277	carregar , i fins a Son Mut . No , idò això ho som fet , molts de pics ho	he fet	i segava amb sa mare d'aquesta , qui segàvem a escarada . Oooh ! Jesús ! JM : I
278	a valor , lo que era una curiositat fabulosa , perquè allà ho havia tocat en Colom i	havia fet	feina en Colom amb ell i és seu . No m'entens ? allà era una cosa
279	cervell que m'ha ballat , com ses altres , si vois més que es altres , però jo	he fet	un pecat més gros que es altres , que és que mai he pecat ... sempre m'
280	caires i això qui li va tirar dins es pou , Déu sap si per ventura l'	havia fet	servir per qualcú , i perquè no li trobassen el tiràs a díns es pou ... JM :

281	, perquè me va dir , diu : " Hi ha una família d'aquí " i jo anteriorment ja li	havia fet	referència a aquesta qüesti , aquesta família sempre va ser fidel as nostres , pa
282	això de cossiers , d'on vos pareix que ve tot això ? JG : I a jo m'	han fet	aquesta mateixa pregunta molts i els he contestat a tots lo ma teix . N'hi
283	era perquè tenia lo necessari , aquell fobiol , i va parèixer que el Bon Jesús el m'	havia fet	fer ... i era bastant ver , n'he fet molts . . i ja m'ho va dir
284	" Convé que vagis amb aquest matrimoni català , ja que conegueren es teu home i mos	hem fet	coneguts aquí ... " . Baixarem plegats amb un vent espantós que feia aquest dia . Mos
285	. JM : Quants d'anys tenia vostè ? AO : Jo n'havia de fer vint-i-quatre . N'	havia fet	, feia un dia com vaig arribar a Bons Aires , que n'havia fet vint-i-
286	-i-quatre . N'havia fet , feia un dia com vaig arribar a Bons Aires , que n'	havia fet	vint-i-quatre , perquè les fagf dia denou i vaig desembarcar o dia vint o
287	de ca teva d'aquí . 88 JM : Abans n'havien fets , eh ? AO : I sí que n'	havien fet	. A Malesherbes . JM : Ah , sí . JM : I es cine se recorda quan el posaren ? AO :
288	ho fitoraven a damunt sa pastera , a sa paret , i allà damunt fèiem es pans . N'	he fet	molts , jo , per què he pastat , si volem que vos diga trenta anys o quaranta ...
289	va parèixer que el Bon Jesús el m'havia fet fer ... i era bastant ver , n'	he fet	molts . . i ja m'ho va dir ell : " En faràs mil i no te'n
290	it , jo , se varen ballar anant as Dau i [...] carnisser , i ara aquest car nisser	ha fet	com [...] ara com pujam per amunt , que som a can Roses , anant cap a ca
291	avò , les vaig donar a fer , tres ensaimades grosses , i llavò varen dir : " En Niu	ha fet	gros ! " . M'entens ? Idò així és . JM : I no donaven confits també ? JG : Conf
292	Escarrer9' va venir es rector Homar , 92 que se'n va anar que jo te fha , no	havia fet	dos anys , iva néixer na Maria nostra i lii havia es rector Calderó i ja
293	ins , i , amb una paraula , de margedor , de picapedrer , de fuster , a ca nostra ,	he fet	molts d'objectes fets meus , sa perxa des batre i tot això . No anava mai
294	na fila de la casa , una possessioneta devora Palma , que li deien ... devers allà on	han fet	es polígono , ara no me record , i llavonses conraven no sé què l sa senyora
295	per estudiar de metge , com va haver acabat es batxiller . Diu : " 1 quin pensament	has fet	? " . Diu : " Jo tenc de ser actor ! , me'n tenc d'anar d'actor ... " , i venga
296	era jove , una vegada i en Mau ra , es célebre Maura , ha estat es polític que	ha fet	més planta a Mallorca , de més prestigi i coneixement , diuen , i havia de venir ... C
297	mal inventors de qualque cosa , n JG : Que jo sapi , no . Jo es que sé que	ha fet	es invents de temps meu era ton pare . JM : Qui ? JG : Ton pare . Com era
298	amb sa viuda > . Diu : " No baix amb sa viuda " , me va dir , i no és que	hagués fet	amistat amb sa viuda , perquè havia conversat amb tothom i vaig davallar amb so matr
299	as pou des Dau ... que l'han tapat ara ja amb material ... en aquest carrer que	han fet	nou , per aquí eren ses corregu des . . . , part damunt es safareig . Passaven just
300	manco iguals ? JG : Sí , no hi ha molt . Aquells se coneix que és una imitació que	han fet	des d'aquí . Pensa que ells se pensen que es d'Algaida són més antics ,
301	vamos , " compareixeré ... ja veurem com ho arregiam " , però ell pensava es ferio que	havia fet	son pare , però ell no era lo mateix que son pare , perquè son pare maldament
302	d'haver-hi hagut es ... va sortir s'article en es periódic , me vares dir que	havies fet	feina a ca nostra . GS : Exacte . RB : I hi vares fer feina en sa primera
303	ell . Diu : " Miri , ara li tenc de dir una cosa , com que he vist que s'	ha fet	vostè amb aquest matrimoni català , davallant a Cadis , que li agradarà ... " . Diu :
304	, diu , " però com que sa finestra domés té , no arriba a metro ... " , diu , " no s'	ha fet	res a ses cames , però vaja , l'han d'aguantar i l'han de tenir
305	dic : " Sí ... " . Diu : " I què és aquest fobiol ? Meiem , mostra'l-me , i qui el t'	ha fet	? " . Dic : " Jo " . " Tu has fet aquest fobiol ? " . Dic : " Sí " , i ell mateix el
306	mai ni ho comprenc . Ara , que hagi anat un lladre a una casa i que t'	haja fet	por . això pot ser . Jo a ca nostra , jo estava dins sa cuina , un des
307	és aquest fobiol ? Meiem , mostra'l-me , i qui el t'ha fet ? " . Dic : " Jo " . " Tu	has fet	aquest fobiol ? " . Dic : " Sí " , i ell mateix el gafà i se posà a sonar-lo
308	va haver un ffubc16' i ho trobà rem arran de sa vorera de ... d'un ... vaja ,	havien fet	una paret per ... fer una era aixuixinos d'alta i a baix , i llavonses anaven
309	cinta . JG : També , també i encara hi és aquests cascavells amb sa cinta . Si t'hi	has fixat	en du una de cinteta , es cascavells , Si no la duen és que no . l'
310	'aquelles al·lotes com anaren a Madrid . No són ben germans . No sés t'hi	has fixat	, que n'hi ha tres que no són germans des altres , un de groc , un
311	reverència , però no ho és . fan com una espècie de reverèn cia també . No t'hi	has fixat	quan fan aquella volta ? Ho parelic com una reverència , però com que fan sa volta
312	tocar es violí o no sé quin era , i en Pere Sampol era es primer , qui	havia format	sa primera músi ca , después del pare Miralles , 98 perquè el pare Miralles era es g
313	, tot lo que puga " . I diuen així ses cançons : Companyeros de la quinta que mos	heu fuit	pes Cap Blanc , per escriure-vos no planc tant es paper com sa tinta , sols
315	de diumenges , de porcs i d'allò , bestiar i això , ara no en fan . Ara no .	Ha fuit	això , ara només és qüesti . de quatre merceders i quatre randes i coses per
316	aurà una mortandat grossa ... " . Dic : " 1 qué me dius ... ? " . Diu : " Ara jo	he fullejat	un libre alemany de medicina " , diu , " i me diu que fa quaranta anys que aquí
317	mon pare se creia , devien fer de bandolers , conforme sa llei , o conforme es qui	havien guanyat	. Ara ells se cuidaven de sí hi havia d'haver un individu que per circumstàncies
318	estat més ? A ca s'Andritxol , no , i encara n'hi ha més . Encara n'hi	ha hagut	més (de cases) . A ca sa Petrera . Encara n'hi ha una altra . He , he , he ! Encara
319	'epidèmia que he vista més grossa , perquè ses epidèmies d'aquí de rosa sempre n'hi	ha hagut	... JM : 1 tercianes i quartanes que hi havia per aquí . AO : Aquí en Gabriel75 en v
320	anar a ses vetiades de gloses que feien per Montuiri ? AO : No . Es millor que hi	ha hagut	, l'has sentit anomenar , que era l'amo en Gabriel Sampol ... JM : I titeres n'
321	dir ? I sa mare d'en Rafel Rafela , la conellicieu ? CR : Ah ! D'això que hi	ha hagut	ara ? De ... JMM : Sí , d'en Rafel Rafela ! CR : Sa mare . JM : Com era aquesta
322	tres i n'ensenyava tres , i això saps que n'he ensenyat de molts ! , perquè hi	ha hagut	anys només ensenyar-ne tres per què n'hi havia tres que volien ballar i
323	tenien coratge . JM : Llavonses , es mercat sempre l'heu vist aquí ? JG : s que hi	ha hagut	époques que n'hi ha hagut i l'han posat i l'han llevat , i
324	mercat sempre l'heu vist aquí ? JG : s que hi ha hagut époques que n'hi	ha hagut	i l'han posat i l'han llevat , i ara com qui seguezca es dilluns ,
325	, sí , sí , sí , estil de glosador . . , de gloses ... JM : Sa darrera vegada que hi	ha hagut	glosats aquí a Monturi ? JG : No hi vaig anar , eren magres , aquests , en Planisi
326	-los a sa Rota . JM : No feien pregries per tenir aigua ? JG : Ja ho crec ! Hi	ha hagut	vegades que sí , però aquest dia no en feia ningú de pregàries . Pregàries que s'
327	oltes morts violentes , també per qüesti . des festeig ... ? JG : Amb això sempre hi	ha hagut	, d'això sempre hi ha hagut cosetes , però un temps s'usava més , aqueixes coses ,
328	per qüesti . des festeig ... ? JG : Amb això sempre hi ha hagut , d'això sempre hi	ha hagut	cosetes , però un temps s'usava més , aqueixes coses , prendre-se s'al·lota i

329	un marge de Randa , per allà . JM : i a cas Capità , no diuen també que hi	havia hagut	cosa . AO : Ah ! , a cas Capità , aquí . Sí , qui t'ho dirà serà na Francisca
330	n'Eloi , es cine ? AO : Es cine el posaren a ca n'Eloi , i feren , hi	havia hagut	es terremotos d'Itàlia , 89 un gran terremotos que va destruir part d'Itàlia . I es
331	al lots o per homes ... JM : Animals en donaven ? JG : No , no , no , Això sempre ho	ha hagut	de posar s'Ajuntament , conills o gallines , si hi havia joies o això , ho ha
332	ha hagut de posar s'Ajuntament , conills o gallines , si hi havia joies o això , ho	ha hagut	de comprar s'Ajuntament . Ara de lo altre , no . I llavonses un temps quí feien
333	a Revella ? JG : No me recorde , jo , allò no , no me recorde . JM : A Montuiri hi	ha hagut	mai inventors de qualque cosa , n JG : Que jo sapi , no . Jo es que sé
334	vents . Me com prens ? Jo llegir-lo no el sabia llegir , Si jo hagués tengut ... m'	hagués hagut	dedicat en aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara , ho hagués intentat , perquè
335	tengut ... m'hagués hagut dedicat en aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara , ho	hagués intentat	, perquè jo lo que veig és qüesti . de molta paciència , reproduint una retxa i
336	retxa i tornant-la a repro duir ... me comprens ? I millorar-la , Jo per ventura ho	hagués intentat	això , però en aquelles hores jo . . , llegir no m'anava bé . ALL : Ma mare li
337	d'aqueixes que no hi caben , però els hi tenc . JM : I es rector que s'	ha interessat	més per això ? JG : Tots , tots , tots quants n'hi ha haguts , tots quants n'
338	rcançó . JM : i, vós , quines autoritats de s'Ajuntament i de l'Església creis que s'	han interessat	més , han mostrat més interès per lo des cossiers des que vós sou . JG : Jo
339	ueix , perquè maldament sembrin llauen amb bísties , es sembrat , però lo demés en	haver llaurat i dat	sa darrera mostrada as sembrat de llaurar i es terrossar , perquè ja no
340	ns sa lletania de tots es sants , I voltaven es poble , pujaven per ses Tres Creus ...	Has llegit	tu s'escrit que va fer en Gabriel damunt es diari referent as molí d'
341	quinze o vint tembtorets , que amb penes te tems . això és sempre pertot . això ho	hauràs llegit	tu en es diari . Llavonses hi ha es temblorets . idò jo , na Margalida ja tenia
342	d'haver treballat a s'arxiu i haver comprovat sa nostra procedència d'en Colom i	havent llegit	bastants de llibres d'història mallorquina , que ja vaig poder concebre sa possibili
343	que va fer en Gabriel damunt es diari referent as molí d'en Vermeil ? No l'	has llegit	? JM : No ... , en Biel , quin ? AO : Fui meu ... JM : Ah , no ... ! AO : això fa dos
344	que es altres a to millor també tenien més difcultats que ell , perquè ell ja l'	havia llegit	molt i a lo millor era una mica més corrent que es altres i tot
345	Millordies , això , ells diuen , ara , jo no sé res . Jo dedua , vamos , per lo que	he llegit	des Forenses me pensava si podia ser es Rafal d'en Mas ... lo que els
346	. Hi havia devers tres o quatre cotxes que anaven a Pal ma de lloguer . Ara els	han llevat	tots aquests ... JM : I galeres n'heu vistes també ? MC : Sí , ses galeres . JM : C
347	ts es republicans . . JG : Sí , tots es que volien ... tots es qui feien més nosa els	havien llevat	ja d'enmig . N'haguessin llevat més , però per mor d'en Macarroni no en
348	que hi ha hagut époques que n'hi ha hagut i l'han posat i l'	han llevat	, i ara com qui segueca es dilluns , no molt , però una mica , però com qü
349	es que volien ... tots es qui feien més nosa els havien llevat ja d'enmig . N'	haguessin llevat	més , però per mor d'en Macarroni no en mataren pus . En Ma carroni crec
350	un molí , ara com se'n van per sa carretera de Vilafranca per avall , si no	han llevat	aqueixa torre , a devora s'hort de Solanda , '67 hi havia un remolí d'ullastres i
351	. Per massa sempre s'ha perdut . Es ver . No , i ara no , ara no , ara m'	ha mancat	un poc . JM : Vós , de cosa d'actes religiosos i tot això , no en deveu
352	d'en Joan Sampol , que tu la coneix , a sa seva dona , idò son pare l'	ha manejat	, aquest , tots aquests molins jo els he vist [...] , però de dia n'hi ha haguts
353	domés duia un dit de goma , perquè allò pes camps de batallà per allà els devien	haver manejat	tot i li faltaven uns trossos de goma i a re dols només en duia
354	: Meiem , i es vestuari d'un cossier com és , com va ? JG : Es vestuari ara l'	han modificat	una mica , perquè ses coses s'han anat perfeccio nant . Altre temps lo que duien
355	damunt Palma . JM : Morí allà ? JG : Va morir allà . JM : I quin temps fa que deu	haver mort	aquest home ? JG : I aquest home a lo menos ha de fer seixanta anys que
356	es dia no me recorde . 237 JM : Dia deu pot ser ? JG : Podria ser bé . JM : Ja	havien mort	en Collet , me pareix ? JG : No . Crec que no . Crec que encara no l'havien
357	va estar no sé quants d'anys tancat i deien si era es vicari que l'	hagués mort	[...] . JM : Es vicari Queló ? MC : Sí , però no ho era . No era es vicari ... Sa
358	festa , heu de resar molt " , mos va dir ma mare , i me va dir que l'	havien mort	, en Joanot , i me va dir que es didot que tenien el cremaren viu . I
359	anat molt davant , que per cert som viu per mor d'això , perquè crec que m'	hagueren mort	Que no ho he de dir , si és ver ? N'hf va haver un qui
360	un , capellà , que se va morir , llavonses hi havia es metge aquest , que deien que	havia mort	fadrí , no ho sé ... JM : No , es metge aquest era casat i tenia Don
361	herba ja i el sen Pep Vadeil . Aquestsja devien esser morts i en Rafel Andreu que ja	havien mort	, i en Jaume Mo liner també , i en Miquel Terric queja havien mort , també , tots
362	afel Andreu queja havien mort , i en Jaume Mo liner també , i en Miquel Terric que ja	havien mort	, també , tots aquefls ja eren morts . JM : Meiem... JG : Que te recordes des prime
363	encara no l'havien trobat . 238 JM : Jo tenc por que sí . JG : Pot esser perquè qui	havien mort	era en Pep Malaherba ja i el sen Pep Vadeil . Aquestsja devien esser morts i
364	i del món avui ? " . Dic : " I jo no ho sé , francesc . Ja ho veus " . Diu : " I no vos	heu mort	, de sa tempestat ? " . Dic : " No " . " Idó jo quasi quasi sí ... " . JM : I era a s
365	, quines autoritats de s'Ajuntament i de l'Església creis que s'han interessat més ,	han mostrat	més interès per lo des cossiers des que vós sou . JG : Jo si he de
366	nfetxa . Elis també anomenen es padrins , es padrí des padrí ... , que aquells padrins	he notat	, en totes ses tradicions ... ara mateix aqueixa tradició d'en Moiana elis també diuen
367	que m'opereu , i vós , Bon Jesús rebreu de sa boca un aglapit , i si vos	he ofès	cap pic i em tenc de morir anit desig que me perdoneu . JG : Aquesta cançó
368	tal de cotxeria que té uns quants metros i amb uns retxats grossos ... , i aquells que	han pagat	un tant van a darrere es retxats esperant es qui davalla per conèixer-los tot
369	molts de datos que ho denunciaven , lo que crec que lo que em passà a jo ,	hagués passat	a molts , que ningú se sospetxava , se podia sospetxar des nostre compromís , de sa
370	de dir de tots es que estan amb mi i de lo que amb ells m'	ha passat	, perquè n'hi ha un grapat qui donen molt que xerrar i no se poden
371	paper d'aquests , perquè hi ha una sala vella allà , però com que llavó ja n'	ha passat	es germà i sa cunyada i això ... JM : A jo qualsevol cosa ja me va
372	bons al-lots i arriba España ! " , I així ho feren i tots varen creure i no	ha passat	res pus d'aquell dia ençà . 223 JM : No varen matar ningú pus , me pareb JG :
373	que va passar amb so Moviment . En mataren més de sa meitat . això és lo que	ha passat	. JM : Si ara vós havíeu de dir , en temps vostre o de temps enrere , tres
374	lit . això mos do naven . això a ses possessions que he estat llogat . però sols que	hagués passat	pes cul de sa pella ja era bo . Ja li deien frit . JM : He sentit
375	, això era una qüesti . que una vegada que jo vaig saber això i me va	haver passat	sa gran sorpresa i vaig anar tocant i recapacitant i recordant coses , jo me'n

376	'herència que havia de passar a Joan a Rafei ... RB : Sí, va dir que una vegada	haver passat	lo que passàs varen dir noltros , sa casa i es documents que tenien ... perquè ells
377	, a sa paret , i allà damunt fèiem es pans . N'he fet molts , jo , per què	he pastat	, si voleu que vos diga trenta anys o quaranta ... Ho podeu creure , que era al-
378	altres , però jo he fet un pecat més gros que es altres , que és que mai	he pecat	... sempre m'he temuda , perquè n'hi ha que diuen : " No m'he temuda ... " . No
379	no ho havien de dir ni a son pare ni a sa mare ni que els	hagués pegat	. Jo els vaig fotre una bona pallissa a cada un . Se n'anaren ben calents .
380	que riga ... perquè en casos de mort no són rialles ... així com en té és perquè	ha pegat	a sa botella , com deim en bon mallorquí . JM : I llavonses de temps enrere havieu
381	a ... Serà seu però baix d'una renda " . "iho has pensat bé, Joan ? " . "itant que ho	he pensat	" . " Idó deixa aquest pensament que jo no et don permís ni et convé , per cap
382	cada any m'han de fer una renda ... Serà seu però baix d'una renda " . "i ho	has pensat	bé, Joan ? " . "itant que ho he pensat " . " Idó deixa aquest pensament que jo no
383	a dona d'en Joan , molt ben feta . Llavonses , que ho sabia ensenyar ... idó aqueixa l'	havia pensat	. Mira quina vena tenia a damunt sa comèdia . JM : En es darrers dies vos recordau
384	n'Homar per anar al Socors , n'Homar , i ve n'Isern . N'Isern sempre m'	he pensat	que varen dur aquest liestasso , perquè això ha estat una lumbrera , en música , en
385	ta mare . ALL : Sí . Els confortava : " Anirà bé, anirà bé " . Però ... ells no ... ja	havien perdut	bastanta de confiança amb so director . Emperò ell , sempre tranquil ! RB : Sí . I
386	d'allà , jo ho vaig veure bé , me vaig trobar amb set o vuit persones que	havien perdut	es coneixement , des grip , totes ... això és a Mendoza , eh ? 1 moriren totes menos
387	una dragona aferrada . I saps que n'hi havia de cançons ! Lo que té que s'	ha perdut	, hasta es glosats i tot , un temps feien gloses cada any , cada any un parell
388	temps feien gloses cada any , cada any un parell de pics , i ara quasi quasi s'	ha perdut	, i a Son Vaquer amb un bon ball perquè eren es dívertiments llavonses que hi
389	. JM : Pentura l'any que ve ja no hi batran ... MC : Podria ser , podria ser . S'	ha perdut	molt . Ho sents , a dins es Dau , tu , Joan , devers això d'en Mateu des
390	ho sé . Jo de sempre per casualitat l'he tenguda forta sempre . Per massa sempre s'	ha perdut	. Es ver . No , i ara no , ara no , ara m'ha mancabat un poc . JM :
391	se n'ha preocupat més ha estat es d'en franco , des govern d'en franco .	Han pitjat	sempre , Es temps de sa Repúbli ca , com que ho deixassin anar , això . No en
392	també i es des mestre Tomeu Redó ha arribat que s'ha corcat per dedins , s'	ha podrit	i el guard com qui guarda el Mes sies , perquè s'ha de podrir . No
393	cossier , d'on crefs que pot venir això des ball des cossiers ? JG : Jo no ho	he pogut	averiguar mai . Alguns diuen que ve d'Escòcia , però jo no ho crec . És un
394	f [...] , però sa questió que aquella dona [...] duia una gerra , batuadell ! , si l'	haguesses pogut	veure i aquest fil , allò no el veia , i tu estaves ... I tu no , perquè
395	, i va ren continuar units , i això ho varen dir i aquells varen dir : " No s'	ha portat	bé " , i tal i compregueren ... i els convidaren as bateig i hi varen anar i
396	vist aquí ? JG : s que hi ha hagut époques que n'hi ha hagut i l'	han posat	i l'han llevat , i ara com qui seguesca es dilluns , no molt , però una
397	... s'assumpto que aquest Fernando va morir . Me va dir ma mare que aquest Fernando l'	havia posat	per donar gust als reis i tot aqueix as sumpto , com que ell llavonses estava
398	vós sou . JG : Jo sí he de dir sa veritat . . . As temps meu qui se n'	ha preocupat	més ha estat es d'en franco , des govern d'en franco . Han pitjat sempre ,
399	manera que t'he de dir a tu que sa part eclesiàstica és sa que s'	ha preocupat	més des cossiers . JM : Meiem , i temps enrere , és a dir , quan vós éreu ben
400	llegit des Forenses me pensava si podia ser es Rafal d'en Mas ... lo que els	haguessin pres	. No me comprens ? però no ho sé ... JM : I aquell altre home d'allà baix ,
401	De cada dia s'anaven alarmant perquè perdien sa confiança en so atcarsar lo que els	havia promès	en Colom . Però , a pesar d'això , o això contrastava amb sa tranquil·lftat d'
402	, quan anà a Barcelona que va arribar des descobriment ja li negaven tot lo que li	havien promès	, fins as punt que varen arribar a un extrem de discussió i la reina hi
403	n'hi ha molts que ho proven i pocs que hi arribin , perquè es que ho	han provat	ho aprenen però molt malament , i si no ho saben ballar , fotuts . . , perquè si es
404	tòria . Diu : " Aquí a Monturi hi havia uns frares , uns frares templaris " . 309 Jo	he recordat	es templaris perquè teníem ses monges templries que estan en es Puig . Llavó hi vaig
405	, hi havia dos o tres graners . això me recorda , veus ? això és un detall que m'	ha recordat	. RB : No recordes si a darrere , a sa part de darrere , a damunt sa teulada
406	JMM : Sí ! CR : Però , jo , ara , veus ? , hagués estat com a ... ho hagués sabut . M'	hagués recordat	! JMM : I aquest va morir s'altre dia ! JM : Les feien cançons ? No vos ne
407	aquest temps de donar es trast es poble amb això de sa política , ah ! , ja s'	havia remogut	, penqué en ferrando no estava con forme amb això des cementen què sé jo cuantos ,
408	han sentit contar , aquest Perons tenc per mi que sabia moltes de coses i ara s'	ha retirat	des Molinar , perquè sempre estaven en es Molinar a una casa com a fonda , com
409	una santa dona . Mai conversava de ningú ma lament , una santa dona . JM : Vostè ho	ha sabut	tot això que ara diuen d'en Rafela ? AO : Sí . Vaig conversar amb en Joan ,
410	çons , però . . JMM : Sí ! CR : Però , jo , ara , veus ? , hagués estat com a ... ho	hagués sabut	. M'hagués recordat ! JMM : I aquest va morir s'altre dia ! JM : Les feien cançons
411	i una a sa finestra . RB : Sí . JM : I això des compassos d'arena com ho	has sabut	llavó , que ho eren ? RB : Ma mare en una ocasió me va dir a jo ,
412	, això sí que no ... No sabia ja o on estava . perquè en aquelles hores , si jo	hagués sabut	a on estava , enlluernat per sa cantidad que ella m'oferia , li haguera duit , no
413	en aqueil temps . Quan jo era jove ja n'hi havia de bons . Jo no n'	he sabut	mai , de ballar d'aferrat , i veig si bailen béo no . No serà que no
414	empenyia . Sé que empenyia també . Lo que aquest potecarí llavó se'n va anar i no	hem sabut	, per mi està per Madrid o no sé . No és mort encara ? JM : No . JG :
415	embarcacions abans d'acabar ses Germanies , però va dir que se n'havia anat i que	havien sabut	per un marino so lleric ... això m'ho va contar ben expressament , per un marino
416	dir , si és ver ? N'hf va haver un qui me va dir : " Lo que t'	ha salvat	, Niuet , és es cossiers ... " . Idó que no ho he de dir ? Sa veritat només és
417	cossiers ... " . Idó que no ho he de dir ? Sa veritat només és una . Idó " qui t'	ha salvat	és es cossiers . " . Això se varen atrevir a dir-me a la cara , així és
418	. I diu així : Na Tonina i en Miquel es fadrinatge han deixat i aquest arbre que	han sembrat	hauria de posar rel que fes es fruit com a mel , deliciós i acertat , i
419	, a Son Costa i en es Rafal , crec . JM : D'esclaus ? JG : Sí , a Son Costa	he sentit	contar , vamos , a gent vella . N'hi havia un que es se nyor se dedicava
420	a pegat a sa botella , com deim en bon mallorquí . JM : I llavonses de temps enrere	haviéu sentit	dir si els rentaven , es morts ? JG : D'això jo no ho sé . Pot esser ,
421	sentit a dir , no és que jo en concret puga dir això passa ... JM : D'esclaus	heu sentit	contar si n'hi havia ? JG : També , a Son Costa i en es Rafal , crec .
422	? JG : Sí , sí , JM : Discos no , no ? JG : No ... i antes de jo ja en feien ,	he sentit	a dir , però antes de jo crec que es crivien més que res . Jo crec

423	. JM : Meiem , i temps enrere , és a dir , quan vós éreu ben jovenet o que ho	haguéssiu sentit	contar i tot això , quan era que sortien es cossiers ? JG : Perla Mare de Déu
424	ho havia vist o que ho havia sentit contar . I n'hi ha molts que ho	han sentit	contar , aquest Perons tenc per mi que sabia moltes de coses i ara s'ha
425	m t'haguéssis arreglat ? " . Diu : " s ver , però sempre m'ha estirat això " . Tu ho	has sentit	dir això , d'en Joan , perquè si en Joan havia d'anar a un part
426	perquè deien que sortia por , i llavoneses s'altre temps mon pare va dir , tu ho	has sentit	contar , aqueix l'amo en Joan de sa Polla ... I hi havia mitja dotzena d'
427	qüentos , qüentos per passar es temps , o que ho havia vist o que ho	havia sentit	contar . I n'hi ha molts que ho han sentit contar , aquest Perons tenc per
428	donar mat bocí ? No ho havíeu sentit dir mai ? CR : Sí , sí , sí ! JMM : Jo ho	havia sentit	a dir , però no sé què és . CR : Etsisar . '57 Etsisar , se diu . JM : Etsisar ?
429	Son Purs ... per aquí . JM : Son Purs ? Jf : Sí . Son Pur , li diuen . JM : No ho	havia sentit	dir mai , a això . JF : Idò hi ha un esplet de trossos que li diuen
430	corrent que es altres i tot això . RB : I per ventura ja des padrí ja ho	havia sentit	contar , de son pare seu ... ja ho havia sentit llegir , saps ? ALL : I a to
431	per ventura ja des padrí ja ho havia sentit contar , de son pare seu ... ja ho	havia sentit	llegir , saps ? ALL : I a to mittor es altres haurien tengut més dificultat que ell
432	dona . això és una cosa que m'ho va dir textualment . Jo en aquelles fetxes no ho	havia sentit	contar , que me pareixia una animalada , com m'ho
433	. JM : I això de ... donar mal bocí , què és això , de donar mat bocí ? No ho	haviéu sentit	dir mai ? CR : Sí , sí , sí ! JMM : Jo ho havia sentit a dir , però no
434	atrassat . JMM : Però son pare no era més curios'54 que ella ? CR : Sí ... JMM : Ho	he sentit	a dir jo . CR : Més curios , però , vamos , no ... Era , feia de ferrer i va
435	se diu de " Tot lo món és món menos Montuiri " ? JF : " Menos Montuiri> , sí . Ho	he sentit	a dir . " Tot el món és món fora Montuiri " . Un temps hi havia ... deien que
436	a Montuiri , sentia que deien , però això pentura qui sap es anys que fa , però ho	he sentit	a dir jo sempre , això . 7 . Antoni Uadó i Noguera , Miró (1904-1983) Nasqué a
437	. Són es informes que tenc , quejo hagi conegut ningú no , només és que ho sé . Ho	he sentit	a dir . JM : O síguí que vós , aquests altres que heu anomenat , en Tomeu Redó
438	co , perquè es Pastor Pellusco tocaya ses dues coses . Ara , mestre Tomeu Redó no ho	he sentit	a dir , es cossiers sí , i en Rafel aquest que t'he dit , en Rafel
439	formava part d'una processó , de sa processó del Corpus ? JG : No ho sé . No ho	he sentit	a dir , sa processó de Sant Bartomeu sí , perquè lo que ballam , Es mocadors , ho
440	: He sentit contar , però en concret no sé res . No sé res , només és que ho	he sentit	a dir . JM : això des pou i . . JG : Sí , sí , sí ... això ho he sentit
441	ho he sentit a dir . JM : això des pou i . . JG : Sí , sí , sí ... això ho	he sentit	a dir , no és que jo en concret puga dir això passa ... JM : D'esclaus
442	cas Potecari no ha vengut a temps vostre ? JM : No , no , de cas Potecari no ho	he sentit	a dir ... JG : També ho he sentit contar . Ja era antes de jo . Ara robets ,
443	vostre ? JM : No , no , de cas Potecari no ho he sentit a dir ... JG : També ho	he sentit	contar . Ja era antes de jo . Ara robets , punyeteries ... peti tes , ui [... A ca nost
444	-se lladres . I els vaig fotre una bona pailissa i no varen robar pus . No ho	he sentit	a dir pus que robassin . JM : I ilavoneses , de temps enrere també , llaurant o tot
445	: I en Mfflordies que no deien també que venien també de comtes o marquesos ? Ho	heu sentit	contar ? MC : Sí , però ha de ser que es seu fill ho sabés , es seu
446	d'això de tot 10 món és món ... CR : Menos Montuiri , he , he , he ! JM : Això ho	heu sentit	? CR : Qui és sa mare del món , Montuiri . És es primer poble que se va
447	'haviem de batiar perquè si no tenia el dimoni dedins o una cosa així ? No ho	heu sentit	a dir ? CR : Ah ! Bé , perquè té es pecat venial , '59 un infant , I te diuen
448	el món és món fora Montuiri , però és sa mare ... és sa mare del món " , ho	heu sentit	a això ? JF : No ho sé , he , he , he ! Això no ... , però un ha sentit
449	no . JM : I un qui no té cabells ? JG : Un calvo . JM : Calvo ? Calb ? No ho	heu sentit	dir mai ? JG : Això ja pareix un nom com a català o no és nostro ,
450	no haga bajo ! " . He , he , he ! això és s'única cosa que sé . 240 JM : Això ho	heu sentit	contar ... ? Sí ... això hi ha molta gent de Monturi que m'ho ha contat , això ...
451	Vós , sobre això de la Inquisició què heu sentit dir , què heu sentit contar ? JG :	He sentit	contar , però en concret no sé res . No sé res , només és que ho he
452	llde massa , canta ses vermadores i ilavó canta sa jota i acaba amb so copeo . JM :	He sentit	dir que allà on s'ha conservat millor es ball de bot era a sa
453	que hagués passat pes cal de sa pella ja era bo . Ja li deien fritt . JM :	He sentit	dir que temps enrere menjaven garrovins i tot , garroves i tot . JG : Pot ser , all
454	meco , què és idò ? JM : I un meco també pot ser lo mateix , també . JG : Jo	havia sentit	a dir si era així . JM : I un que té es nas petit ? JG : Xato .
455	s'ahre . Jo ho sé així i tal com ho sé t'ho dic . JM : Jo	havia sentit	a dir que en sa mà esquerra sa dama un temps duia una anella i
456	vetiades de gloses que feien per Montuiri ? AO : No . Es millor que hi ha hagut , n'	has sentit	anomenar , que era l'amo en Gabriel Sampol ... JM : I títeres n'ha vistes , vosté ,
457	ca ses fusteres , a cas mestre Joan Tudaposts , que u deien , en Joan Trullurul . L'	has sentit	anomenar , tu ? Idó , aquí també n'hi havia un . Llavó n'hi havia un altre
458	, i llavoneses un conco de son pare d'en Tomeu Rua , d'aqueixes Rues que les	has sentit	anomenar , aqueixes Rues , n'hi ha cinc o sis , això , era petit , jo , se varen
459	per dir-li : " Car ner , Carner ... ! " . Ell estava en es primer pis , així mateix m'	hagués sentit	, però de gut a ses circumstàncies i contar-li s'amargura meya i tot alló
460	heu vist res ? JG : No , allò de mal bocí no . No puc dir res . Així mateix	he sentit	dir varies coses , però en concret jo no ... JM : I llavó de contrabndol n'hi
461	germà feia un cursillo a Madrid , no va venir mai a veure'l ... JM : A Montuiri	heu sentit	de temps enrere que hi hagués robos de bandolines de lladres i coses d'aquestes
462	ts aqueflls . JM : N'havíeu sentit parlar mai , vós , d'en Cristóbal Colón ? CR : N'	havia sentit	parlar , però a ells . . , que ells fossen descendents , no , no n'havia sentit parl
463	: N'havia sentit parlar , però a ells . . , que ells fossen descendents , no , no n'	havia sentit	parlar . JM : I son pare com era ? CR : I son pare era un home també
464	no és ver ? Perquè això ... No ho crec ... que sigui parent de tots aqueflls . JM : N'	haviéu sentit	parlar mai , vós , d'en Cristóbal Colón ? CR : N'havia sentit parlar , però a ells
465	una juntada , fan juntades ... " , es missatges de Mei . això no ho he vist , però n'	he sentit	parlar . Sí . Supós que a altres parts en feien ... , però com a classe d'amistats ,
466	foravila principalment . JM : I robos grossos abans de ... ? JG : Robos grossos no n'	he sentit	a dir . JM : Es de l'arno des Puig Moltó . 28' JG : No n'he sentit
468	com aquest ! " , vaig dirjo . Eren poc més o menos les set . JM : I terratrèmols n'	heu sentit	mai ? AO : A América sí , terratrémols , i després d'un terratrémolrà llavó venen a
469	Supós que a altres parts en feien ... , però com a classe d'amistats , saps ? JM : No	heu sentit	contar també quan a sa plaça Vella se posaven una tira d'homes per logar-
470	es cap a damunt ses espaties . No el tenia a s'esquena , es cap . JM : No	heu sentit	dir si això abans formava part d'una processó , de sa processó del Corpus ? JG :

471	importa , amb un caramello , ara diràs : " Jas un caramel-lo " i ja tens pastilla .	He sentit	a dir ! MC : '58 Això fa por . CR : Sí , fa por això ! I és ver que
472	CR : Qui és sa mare del món , Montuïri . És es primer poble que se va principiari ,	he sentit	a dir jo . JM : I què deien , exactament ? CR : Què deien ? : " Tot el món és
473	taronges ... JG : Jo de rondalles , res . JM : Vós , sobre això de la Inquisició què	heu sentit	dir , què heu sentit contar ? JG : He sentit contar , però en concret no sé res .
474	e rondalles , res . JM : Vós , sobre això de la Inquisició què heu sentit dir , què	heu sentit	contar ? JG : He sentit contar , però en concret no sé res . No sé res , només
475	, perquè em varen avisar per anar a avisar i el se'n dugueren . JM : I robos	heu sentit	contar res ? JG : I sí . Un temps n'hi havia més , més cosetes . Robaven gallines
476	us i també ensenyaven i sonaven , però això pentura fa dos-cents anys . això segons	he sentit	a dir jo . Són es informes que tenc , quejo hagi conegut ningú no , només és
477	! Això no ... , però un ha sentit dir tantes de coses , saps , però a Montuïri sempre	he sentit	a dir " Pertot és món fora Montuïrb> . Ja fa molts d'anys , Jo ja era
478	" , ho heu sentit a això ? JF : No ho sé , he , he , he ! Això no ... , però un	ha sentit	dir tantes de coses , saps , però a Montuïri sempre he sentit a dir " Pertot és
479	anys , que li vaig com prar a aqueix . JM : Ara , passant a un altre tema , voltros	heu sentit	dir aquesta cosa que se diu de " Tot lo món és món menos Montuïri " ? JF : "
480	l'havien de llevar a Catalina perquè no per uns telegrames , se va dir , que no	havien servit	, i total , que jo estava allà dedins ... JM : I a Montuïri , sa vegada que heu
481	baïlen béo no . No serà que no hi entenga , però sempre he estat un pato . No	he servit	per ballar d'aferrat i en canvi de llis en sabia un poc . JM : I
482	blat , i això que donaven candeles per dur es Dijous Sant per sa processó . JM : I	heu sortit	de Mallorca cap vegada ? JG : Jo sí , I què volies saber ? JM : I això de
483	por ... també deien . AO : Si és una persona poruga sortir por , però a jo no m'	ha sortit	por mai ni ho comprenc . Ara , que hagi anat un lladre a una casa i
484	paraula aquesta , perquè per aquí no era coneguda a Montuïri . A Montuïri un que no	hagués sortit	mai de Montuïri quasi quasi no pareïa que existissen Coloms . 307 No me com prens
485	Mallorca hi heu estat mai ? CG : Aon ? JM : A fora Mallorca . CG : No . JM : No	heu sortit	? CG : No he sortida . JM : I a ses festes des altres pobles que hí anàveu ?
486	tocant i recapacitant i recordant coses , jo me'n vaig donar compte que si jo ho	hagués sospitat	, molts d'anys abans ho hagués fet dir a ma mare i hi havia molts
487	ca , d'en Cristóbal Colón , i va ser pràcticament una sorpresa per jo , perquè jo no	havia sospitat	mai que poguéssim tenir aquesta procedència , i ho va ser , sorpresa , durant molt d
488	aig sortir . Pam ! , me passa un home que sortia des cuarto nostre , un jove . Si jo	hagués tancat	sa vidriera ... Amb això en Gabriel ja havia entrat , ja era dins sa cuina . Si
489	? JG : Idò , fins aquí baix eren ses corregudes i fins as pou des Dau ... que l'	han tapat	ara ja amb material ... en aquest carrer que han fet nou , per aquí eren ses
490	son pare seu ... ja ho havia sentit llegir , saps ? ALL : I a to mittor es altres	haurien tengut	més dificultat que ell . Però ell el llegia amb bastantes dificultats , que ma mare
491	com ses altres , no he estat gens beata ni ho som , he estat com ses altres ,	he tengut	es cervell que m'ha ballat , com ses altres , si vois més que es altres ,
492	comèdia a sa Sala Mariana , sem pre comèdia . I va dir as conco en Gaspar : " ijo	he tengut	un pensament " . això era antes d'anar-se'n per estudiar de metge , com va
493	havia vist es vents . Me com prens ? Jo llegir-lo no el sabia llegir , Si jo	hagués tengut	... m'hagués hagut dedicat en aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara , ho
494	CR : D'amic ? JMM : D'amigues ! Amic , no ! He , he , he ! CR : Perquè amic no n'	he tengut	cap més que s'home ! JM : Bé , però , vull dir ... amics i amigues ho vull
495	parteres també no era un moment apropiat per xerrar molt ? JG : Potser , però jo no	he tengut	més que a ca nostra ... amb això ... A casa externa no hi he estat mai ,
496	! : Glosa es nins i ses nines que tenim al'hospital ... Li deien que era vera , que	havien tengut	al-lots i els havien duit a l'hospital , també . Però jo no ho sé .
497	derar , perquè era un caramuil , què et tenc que dir , jo ? , que pareïa allà que	havien tengut	periòdics i ho tiraven tot a un caramuJi . RB : Sí , sí . GS : Sí , era una
498	una anada a Sóller i tornada a Sóller per uns cosins o no sé qué , que	havien tengut	un al-lot , per un bateig , i no sé cuantos , i va ser una anada
499	rino i es segon pic era es Millonari . JM : I així d'altres sortides importants que	heu tengut	, on és que . ? JG : Per Palma , Santa Margalida , Lluçmajor i més p
500	nquanta-dos anys , cinquanta-tres per aquí . JM : I ses sortides més importants que	heu tengut	des cossiers on és que heu anat ? JG : A Madrid . A Madrid puc dir jo ,
501	rtanes i tercianes , paludisme . I va tenir cent-un dia al'hospital , a més des que ja	havia tengut	aquí a Santa Margalida , a sa Pobla : quaranta-un graus i quaranta-un i mig
502	, sí . CR : Solleric ! JMM : L'amo en Ramon Solleric . CR : I perquè deien que li	havien tirat	un conill en es seu corral . I en es Molinar , allà , devora can Vermell , li
503	més magre . Ha , ha , ha ... ! , que era jo . Idó , i es meu cunyat diu : " i què	has tirat	? " . " i jo què sé , si era un moix o què ... " . I va ser un bergant
504	no hi hagi qualque possessió que no n'hi hagi , però poques , poques , perquè ja s'	han tirat	tots a lo modern i quasi quasi qui más qui menos té tractor i ja
505	... RB : Valor , no tenia valor , lo que era una curiositat fabulosa , perquè allà ho	havia tocat	en Colom i havia fet feina en Colom amb ell i és seu . No m'
506	. JM : Ja vivíeu aquí , vós ? JG : Sí , sí , sí , ja ho crec . Jo tot això ho	he tocat	bé . I jo no era molt ... no era exagerat , però era simpatiant des republicans , co
507	dedicar a això " . I es conco Gaspar li va dir : " Què has tornat toco ? " . " No hi	he tornat	, però de nin , de nin , sempre he duit això " . " icom t'arreglaràs per això ? " .
508	CR : Ah , sí ! Camises ben enravenades . Jo estava llogada i sa senyora deia : " Mos	han tornat	ses camises . I és perquè no estan ben netes " . Enravenades que els duien ! JM : Q
509	des pués d'aquells altres un altre . Después d'aquells un altre i encara enguany n'	he tornat	a ensenyar . Així és que et tenc que dir que n'he ensenyat ... ahl , i
510	que fugireu , aHots , tothom fa sa cara trista , jo no he alçat pus sa vista ni	he tornat	cobrar es jocs vegent que perquè som pocs no mos deixen faltar a llista . Perquè
511	comèdies ... , " i me tenc de dedicar a això " . I es conco Gaspar li va dir : " Què	has tornat	loco ? " . " No hi he tornat , però de fin , de nin , sempre he duit això " . " icom
512	altra cosa , amb so conco en Gaspar , però , vaja , ho sabia perquè a ca nostra l'	haviem tractat	per ses circumstncies ... JM : ... molt de contrabndol ? AO : No ho sé , jo no en
513	va engrelicar un porc i el tornava a amagrir i el tornava a amagrir , que l'	haguesses travessat	amb una agulla de calça , quasi quasi , set anys va tenir , jo ho sabia des
514	procedència , i ho va ser , sorpresa , durant molt de temps , perquè fins después d'	haver treballat	a s'arxiu i haver comprovat sa nostra procedència d'en Colom i havent llegit
515	baix . I era un dia de festa , que es fusters no treballaven . I si es fusters	haguessin treballat	, hagués anat a comprar , hagués anat a tallar es bastons as fuster . però perquè no
516	una mica de garrigó , que era sa pleta de Son Menera aquí , lo que ara ho	han tret	tot , darrere sa caseta des conco en Pep Xemena era , wi poc més aquí , aquella
517	r pus que robassin . JM : I ilavonnes , de temps enrere també , llaurant o tot això	heu trobat	restes ? JG : S'única cosa que he trobat és fent clots , perquè en féiem , m'

518	han coincidit després de tres o quatre anys d'haver-m'ho dit , cercant cer cant ,	hem trobat	aquests fets damunt s'història i ha estat una cosa importantíssima . JM : I es frar
519	comprengueren ... i els convidaren as bateig i hi varen anar i aqueix Roldan tam bé l'	hem trobat	damunt sa història . No li diuen Rotlan , li diuen Rotlan , però ha de ser forçosame
520	havien mort en Collet , me pareix ? JG : No . Crec que no . Crec que encara no l'	havien trobat	. Ara no estic segur , però per mi encara no l'havien trobat . 238 JM : Jo tenc
521	que encara no l'havien trobat . Ara no estic segur , però per mi encara no l'	havien trobat	. 238 JM : Jo tenc por que sí . JG : Pot esser perquè qui havien mort era en
522	, però sa gran sorpresa ha estat quan hem entrat a dins sa història , que mos	hem trobat	amb totes aqueixes qüestions confirmades . 11 . Bartomeu Bauza i Socias , Rafela
523	rnés Vich . JM : Quina edat teniu ? JF : Ara faré setanta anys . JM : Heu dit que	havieu trobat	ossos de mort i sepultures i coses d'aquestes . On era això que ho vàreu
524	temps enrere també , llaurant o tot això heu trobat restes ? JG : S'única cosa que	he trobat	és fent clots , perquè en féiem , m'entens , clots , i tro bar fosses i deien
525	Un temps feien cançons a tothom que feia coses , ja li clavaven ses cançons . Això	ha vengut	a temps meu , no , no ... JMM : Sí , I què vol dir ? Jo me posava amb
526	que va estar molt malsofrida , però res , vol estar a ca nostra , i au , i ell	ha vengut	un parell de vespres i jo també som vengut a romandre . Llavors ve , mai acaben ,
527	rò en feien . JM : Llavors , bé , des toros vos recordau , però això des toros ja	ha vengut	... JG : Sí , això des toros ha vengut més cap aquí . JM : Es toros sa primera
528	'Arnérica un dia vaig dir : " Me'n vui anar a veure es rector Homar " , que ja	havia vengut	de rector , ja era es vicari general de Palma , llavors ja era vicari general de
529	. RB : Més ! L'any cinquanta ... Mira , quan jo vaig espanyar aquests compassos , jo	havia vengut	d'Amèrica i jo feia gàbies allà baix . I era un dia de festa , que
530	falla . Me vuli preparar un poc " . As cap de nou o deu dies diu : " Escolta . M'	han vengut	a cercar per en Francisco Vallés ... " , que aquest Francisco Vallés havia après es ba
531	m jo me'n vaig haver anat , va estudiar de potecari . Ha estat potecari . Diu : " M'	han vengut	a cercar ... " . Diu : " . . . i bota per sa finestra . Està completa ment toco ... "
532	gent s'anims més . JM : I títeres ? JG : Títeres a la vila pot esser que n'	hagin vengut	, però no me record bé . Pot esser que n'hagin vengut així mateix . Jo crec
533	vila pot esser que n'hagin vengut , però no me record bé . Pot esser que n'	hagin vengut	així mateix . Jo crec que sí que n'han venguts , però baratos , no titereros bons .
534	Sebastià Vidal de Cas Concos ; venia en Calafat , 263 i ara un parell de pics n'	han vengut	varios , però jo que no sé quins noms tenen ... però ... JM : En Planisi . 264 JG : En
535	. JM : I de Sóller , no en venia cap ? JG : I de Sóller , sí . Sé que n'	han vengut	de Sóller . Sa Buggerona que l'he contada ? També esquitxava fort ... Només sé que am
536	Puig Moltó . 28' JG : No n'he sentit a dir ... JM : I això de cas Potecari no	ha vengut	a temps vostre ? JM : No , no , de cas Potecari no ho he sentit a dir ...
537	sa porta i estava en es tercer pis , i vaig dir : " Bé , ja el saludaran , que jo	he vengut	" , i ell ... a s'entrada de baix , diu : " Ama ! " . Dic : " Senyor rector ... " . " Ja
538	JG : A s'Ajuntament els guardaven , un sereno . Sempre han estat es serenos es qui	han vengut	a recuperar això . Ho duien a s'Ajuntament i llavors es dia de ses corregudes
539	aquestes ? O qualche rondalla ? CR : I jo en sé , però , de moment ... JMM : Saps si	haguessis vengut	en temps de ma mare , te n'hagués dit , d'aqueixes cançons ! CR : No em
540	es toros vos recordau , però això des toros ja ha vengut ... JG : Sí , això des toros	ha vengut	més cap aquí . JM : Es toros sa primera vegada que en degueren fer degué ser
541	o pentura es que se va morir , l'amo en Tomeu , supós que es padrí devia	haver venut	blat , com que compraven , de qualche manera va pagar aquell cine , perquè només pa
542	però amb en Carner i això va ser curiós , en es barco venia una espanyola que	havia viscut	, deia , antes , a s'Argentina , i ara veig que era una espanyola algo alegre , llav
543	altre [... I qui ho mostra . A Lluc mos varen mostrar de ses monedes , tu les deus	haver vist	... JM : I un floronco sabeu què és ? MC : Floronco ... o florenco o floronco .. ' de
544	, a sa seva dona , idò son pare l'ha manejat , aquest , tots aquests molíns jo els	he vist	[...] , però de dia n'hi ha haguts què et tenc de dir [...] , vaig estar content ...
545	font d'un temps que sempre hi havia aigua , ara no raja , però sempre , sempre hi	havia vist	aigua . JM : Per davall Son Toni Coll ? Jf : No , més en es turó de devora
546	res ? RP : Ni hi havia mobles ni hi havia res . En aquefl cuarto jo només hi	he vist	papers . JM : Sa forma des moble com era exactament ? RP : Sa forma des moble era
547	ses Jardines o dins es Dau o dins sa Torre . Dins aquests tres puestos jo hi	he vist	córrer sempre . JM : Es cossiers ? JG : Es cossiers i totes ses corregudes , com q
548	quaresma es diumenges les donaven arròs amb cap d'arengada . Això és es meu que ho	ha vist	a sa Torre . JM : . . . es dia que vos vàreu casar també menjàreu ... ? CR : Me
549	. JM : I sa peixeteria que era aquí a s'Ajuntament ? AO : Sí , allà , i tu ho	has vist	, quina brutor assullà darrere ... de brut que era tot . Sí . Així era , però jo no
550	deien es Verderes de Porreres i molt que me va agradar a jo , perquè no ho	havia vist	mai , i a sa plaça aquests dos Verderes de Porreres amb no sé qui de
551	un qui sabia molts de qüentos , qüentos per passar es temps , o que ho	havia vist	o que ho havia sentit contar . I n'hi ha molts que ho han sentit
552	caball i un carretó en duia dins un cove a vendre a Llorito , Això jo ho	he vist	, i compraven es peix , es vespre , i menjaven sopes de peix molt bones , i peix
553	Andratx era de ca la Torre , deu mil quarterades , tot això que ara veus . Jo ho	he vist	sense cap platja , i ho he corregut sense cap platja : Santa Ponça , cas Saboners ,
554	nt d'ells és fer una juntada , fan juntades ... " , es missatges de Mei . això no ho	he vist	, però n'he sentit parlar . Sí . Supós que a altres parts en feien ... , per com
555	ltra , si importa amb un caramello , te donaran una cosa d'aquestes diuen . Jo no ho	he vist	mai , me podrien enganar ben bé , ajo . Però si importa , amb un caramello , ara di
556	coses antigues ? JG : No , no , no . Ja ho he deixat , tot ho he cremat , però ho	he vist	a ca nostra , Jo no vull dir que encara no hi hagi qualche objecte d'
557	baus típics i això , es cossiers 1 aquestes coses , en no ser per això , jo no ho	he vist	més . Així que n'empleii per dur no n'he vists , jo , de calçons amb
558	rentaven , es morts ? JG : D'això jo no ho sé . Pot esser , però jo no ho	he vist	mai . A11 on jo he estat no ho he vist mai . No vull dir que
559	. Pot esser , però jo no ho he vist mai . A11 on jo he estat no ho	he vist	mai . No vull dir que no els rentin una mica , però no ... JM : Sa barberiaa
560	quinze dies o tres setmanes i llavó hi ha via una altra classe de ... , també ho	he vist	, que se deien ses febres , i els feien jaure selicanta dies , dos mesos . Dos mesos
561	. Dos mesos . JM : Ja n'hi ha . JG : Ja n'hi havia de jeure , jo ho	he vist	de petft . Lo que també hi havia dolent en aquefi temps era que moks tenien
562	coses , prendre-se s'al-lota i posar mal i coses d'aques tes ... Jo ho	he vist	. JM : Vaja , d'això de mal bocí no heu vist res ? JG : No , allò de
563	es mateix . Noltros dèiem a ma mare : " M'agradaria anar as cine ... " , i : " Ja ho	heu vist	un pic " . I llavó en Pep Collet , a damunt ca seva , que ara està venut
564	veure que era es diari de ruta , perquè jo havia vist sesfetxes de sa ruta i	havia vist	es vents . Me com prens ? Jo llegir-lo no el sabia llegir , Si jo hagués

565	aqueix ... que era aquest llibre , i vaig veure que era es diari de ruta , perquè jo	havia vist	ses fetxes de sa ruta i havia vist es vents . Me com prens ? Jo llegir-lo
566	na , son pare de ses Caragoles , de madò Rosa Caragola , ja era un homenet vell ; jo	he vist	llevar es trastos des teixidor . També teixia , aqueix home . I llavò saps qui també
567	o manco com ara , es des homes ? JG : No , era d'una altra forma , un ... Jo	he vist	que es homes en lugar de dur lo que noltros deim esjac , que li deim
568	, i de vegades un cridava un carro , però com que cotxes no n'hí havia . Jo	he vist	que no hi havia cotxes . Vaig veure passar es primers , jo devers l'any quinze
569	estu diava . Me comprens ? JM : I això de quin any devia ser ? perquè si tu l'	has vist	, deu fer ... BB : Sí . això , jo era jovenet , ho era , damunt aqueixes fetxes . aix
570	l'aire , però ací no . JM : I es tren l'heu vist ? CG : Sí , ja l'	he vist	jo , es tren , i bé , que l'he vist . L'he vist posar i l'
571	l'heu vist ? CG : Sí , ja l'he vist jo , es tren , i bé , que l'	he vist	. L'he vist posar i l'he vist llevar . JM : Que éreu molt jove voltros ?
572	? CG : Sí , ja l'he vist jo , es tren , i bé , que l'he vist . L'	he vist	posar i l'he vist llevar . JM : Que éreu molt jove voltros ? CG : Jo quan
573	vist jo , es tren , i bé , que l'he vist . L'he vist posar i l'	he vist	llevar . JM : Que éreu molt jove voltros ? CG : Jo quan varen posar es tren devia
574	, però jo els he vists a l'aire , però ací no . JM : I es tren l'	heu vist	? CG : Sí , ja l'he vist jo , es tren , i bé , que l'he vist .
575	Si no li pegaven era perquè no tenien coratge . JM : Llavonses , es mercat sempre l'	heu vist	aquí ? JG : s que hi ha hagut époques que n'hi ha hagut i l'
576	Murtona i una que estava en aquesta casa , que era de can Ramon Sollerich , logada ,	havia vist	aquests dos al·lots . Diu : " Devien tenir pentura denou anys o vint , amb cassolets
577	qui era s'empleat era jo [...] . Bé , i vaig treure un punyal . No sé si n'	has vist	cap mai ... JM : Aquí dedins ... ? MC : Sí , però ja només veuràs , sí ... tenia es màne
578	el tiràs a díns es pou ... JM : Sí , sí , sí . És molt curiós això . No n'	havia vist	cap mai . MC : No , idò ... i tenia i . m màne fins aquí , de fusta , llavò
579	a Montuïri , ui que n'hi havia ! JM : I això de calçons amb bufes , no n'	heu vist	ja ? JG : No , no . De calçons amb bufes en no ser pes baus típics i
580	. Anava vestit com a ... amb una púrpura que diuen i això . JM : I cine sempre n'	heu vist	aquí ? JG : No , es primer que el va posar va ser en Toni Sampol . JM :
581	Diu : " Un barrobí dins es cul ! " . JM : I ilavonses , es ball d'aferrat sempre n'	heu vist	? JG : No , primer això se feia dins salons , es bail d'aferrat , dins salons , púb
582	vuitanta anys ia me contava coses més que vós n'heu vistes . CR : Que jo no	he vist	. Mira , sa nostra padrína , sa mare ... sa mare des meu home , se n'anaven a
583	coses d'aques tes ... Jo ho he vist . JM : Vaja , d'això de mal bocí no	heu vist	res ? JG : No , allò de mal bocí no . No puc dir res . Així mateix he
584	, catorze anys , lo més , però me va agradar . A jo cm va agradar , perquè només	havia vist	jotes i boleros . Aquí qui ballava molt bé , quan jo hi era també en aquesta
585	llavò de visites de personatges il·lustres , quins ha vists , vosté ? AO : I només	he vist	en Romanones . JM : Va venir ? AO : Va venir en Romanones ... i sí ... [...] AO : L
586	, jo no n'he vistes , però antes de jo sí , sentia contar que sí . Jo només	he vist	s'any que hi va haver moltes morts , s'any des grip , 279 l'any devuit .
587	es llibret ? ALL : Sí , però ... jo ... pens si ella conforia ... perquè ella me deia que	havian vist	fulles d'arbre i que s'alegraren , però vaig pensar i dic a to millor
588	que vaig tenir amb ell . Diu : " Miri , ara u tenc de dir una cosa , com que	he vist	que s'ha fet vosté amb aquest matrimoni català , davallant a Cadis , que li agradarà
589	a Montuiri , sa vegada que heu vist ploure més quan ha estat ? AO : Sa vegada que	he vist	ploure més , jo no ho sé . Més aigua de cop va ser fa dos anys
590	: Jjo no ho sé , qui era . JMG : Donya Carme de Son Rafel Mas . JM : Voltros que	heu vist	teixidors a Montuïri ? N'hi havia de teixidors ? CG : Teixidors ? Sí . JM : Qui er
591	en servit , i total , que jo estava allà dedins ... JM : I a Montuiri , sa vegada que	heu vist	ploure més quan ha estat ? AO : Sa vegada que he vist ploure més , jo no
592	se pensen venir senyors i tornen carregats de fam . JM : I sa pluja més grossa que	heu vist	? JG : I jo sa pluja més grossa no me recorda quan era , però sé que
593	ró . Per aquí vaig trobar restos . JM : I llavó de visites de gent important quines	heu vist	, vós , a Montu'iri ? JG : A Montuïri , el rei , com va venir el rei , encara
594	de posar rel que fes es fruit com a mel , deliciós i acertat , i ja que	heu volgut	prendre estat visqueu amb tranquil·litat , amb tanta felicitat com es que estan en
595	m'han duit damunt es call de sa mà . Sempre m'han apreciat molt i sempre	han volgut	esser amics meus , no sé per què , Però sobretot amb això des cossiers i de
596	també . JM : Ja veurem meiem en acabar . Bé , idò me pareix que ja és tot ... Ja	haurem xerrat	així mateix . , I vostè creu que s'article aquest va ser publicat on , ha dit ,

Temps supercomposts (amb els participis en masculí singular):

1	vents . Me com prens ? Jo llegir-lo no el sabia llegir , Si jo hagués tengut ... m'	hagués hagut dedicat	en aquestes qüestions com m'hi he dedicat ara , ho hagués intentat , perquè
---	---	----------------------	---

HAYER + enclíctic(s) + participi masculí singular:

1	què nomeu ? GS : Gabriel Sastre Roca . RB : Roca . Pues tu quan vares ... després d'	haver -hi hagut	es ... va sortir s'article en es periódic , me vares dir que havies fet
2	el cremaren viu . I són fets que han coincidit després de tres o quatre anys d'	haver -m'ho dit	, cercant cercant , hem trobat aquests fets damunt s'història i ha estat

A-3.3 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ PLURAL

1	I des doblers que he guanyats crec que no	hagueren bastats	per comprar gorres i draps pes infants que hem congriats ,
2	Però aquest turno era es més vells que jo	he coneguts	, ah !, i el sen Montserrat Pelós , també . JM : I sa dama qui era ? JG : I
3	es fobioler , però ara n'hi ha un de jove , que no el conec . . , No mos	hem coneguts	amb aquest . I llavò n'hi havia un que n'ensenyava que li deien n'
4	he guanyats crec que no hagueren bastats per comprar gorres i draps pes infants que	hem congriats	, jo i sa meva muller . I no bastaria també si Déu vos n'ha enviats ,
5	que obrien i se'n duien género i no era que fossin necessitats , era que s'	havien encapritxats	a fer-se lladres . I els vaig fotre una bona pailissa i no varen robar
6	que hem congriats , jo i sa meva muller . I no bastaria també si Déu vos n'	ha enviats	, que això són morositats ofruits de Déu enviats que aquest qui en vol no en
7	" . Dic : " Sí " . Diu : " Idó , si diumenge vois que hi anem a caçar ... " , i no mos	havien escomesos	mai , perquè no em podia veure a jo , però llavonses se va haver de fer
8	-se sa gent un amb s'altre no és humanitari ... JM : Meiem , i discos se n'	han fets	des cossiers ? JG : Sí ... discos , així però per en cinta ... JM : En cinta ? JG : S
9	de toros vaig veure es de sa plaça de ca teva d'aquí . 88 JM : Abans n'	havien fets	, eh ? AO : I sí que n'havien fet . A Malesherbes . JM : Ah , sí . JM : I
10	tot això ? JG : D'això com era jove en sabia , sa veritat , però ara ja m'	han fuits	i no me recorden . JM : I endevinalles en sabeu ? JG : També en sabia , però ara
11	rament de marger , i de caçador també , de lloves i de filats . I des doblers que	he guanyats	crec que no hagueren bastats per comprar gorres i draps pes infants que hem congriats
12	per fer-ne vestits . CG : Aquí no n'hi he vists mai . JM : No n'hi	ha haguts	aquí ? JM : Ara voltros quan éreu petita com començàveu es dematí ? Vos aixecàveu i
13	er que haguessin envenenat una persona amb mal bocí , envenenar una persona com n'hi	ha haguts	igual que es ratil o no sé què era ... Hi va haver un pareil de
14	l'ha manejat , aquest , tots aquests molíns jo els he vist [...] , però de dia n'hi	ha haguts	què et tenc de dir [...] , vaig estar content ... s'acabaren llavonses es molíns , per
15	es rector que s'ha interessat més per això ? JG : Tots , tots , tots quants n'hi	ha haguts	, tots quants n'hi ha haguts , sempre m'han duit damunt es call de sa
16	més per això ? JG : Tots , tots , tots quants n'hi ha haguts , tots quants n'hi	ha haguts	, sempre m'han duit damunt es call de sa mà . Sempre m'han apreciat molt
17	sermó , siga en tot . Sempre m'anomena , i m'han anomenat tots es rectors que hi	ha haguts	, de manera que t'he de dir a tu que sa part eclesiàstica és sa
18	va [...] . No , no , va canviar sa cosa , llavonses , i altre temps a ses matances n'	han morts	un parell , pegaven amb calça d'arena o pegaven ... en es pou des Dau'24 el
19	. No ho he estat mai . Així mateix , hi he anat un pareil de vegades i n'	he morts	un pareil , però no , no , caçador molt caçador . Ara , anar a s'es perada i
20	'assump to ja vaig veure què passava , lo mateix que en altres ocasions , que ja els	havia sentits	anomenar a ella , un pic en sa crema des documents a justsuquines ja eis ano
21	anat ha estat que m'hi han duit , però així de capritxos d'aquells no n'	he tenguts	gaire , jo . JM : Ara si podíeu recordar qualche glosa auu especial . JG : Me'n re
22	ida de pagés sempre ? JG : Sempre , sí , sí , sí , lo que té que molts oficis . Els	he tocats	quasi tots , perquè jo a ca nostra en haver d'anar a cas f mà
23	tirant , que tu mateix ho veus . Sempre he anat en es màxim . JM : I quins oficis	heu tocats	, vós ? JG : Quasi quasi tots : de pagés , de carboner , de tallador de pins , i ,
24	u . JG : Aquesta cançó també és feta de mestre Miquel Rua , diu : Molts d'oflcis	he tocats	, ara els anomenaré , primerament de marger , i de caçador també , de lloves i d
25	barco ... vamos , i va contar una série de detalis que me va dir que jo els	he trobats	damunt es Forenses y ciudadanos , 29' saps ? , detalls que havia contat , i lla vons
26	record bé . Pot esser que n'hagin vengut així mateix . Jo crec que sí que n'	han venguts	, però baratos , no titereros bons . Pensa que per anar a poble no poden esser bons
27	i ha bastants de morts . JM : No feien també Espastorells ? JG : Pastoretts no els	he vists	mai . S'única cosa que vaig veure fer també , però jo era al·lot . Sé
28	camp des avions , no és que no n'hagi vists molts de pics , però jo els	he vists	a l'aire , però ací no . JM : I es tren l'heu vist ? CG : Sí ,
29	d'Alaró ja no en ballen . 202 A Alaró ja ho han deixat anar , però jo els	he vist(s)	ballar , es d'Alaró . JM : i, vós , de qui en vàreu aprendre , heu dit ? JG :
30	: I quatre galletes i vet aquí tot lo que feien . JM : I es cossiers sempre els	heu vists	, a Montuïri ? CG : I es cossiers sempre n'he vists de cossiers . Es cossiers balla
31	ssiers sempre n'he vists de cossiers . Es cossiers ballaven . JM : Es d'Algaida els	heu vist(s)	ballar mai ? CG : No , els diuen cavallets a Algaida . JM : I a Alaró els heu
32	eu vists ballar mai ? CG : No , els diuen cavallets a Algaida . JM : I a Alaró els	heu vist(s)	ballar ? Hi heu anat mai a Alaró ? CG : No he anat mai a Alaró . JM :
33	de llana , aquests que arreglen sa llana per fer-ne vestits . CG : Aquí no n'hi	he vists	mai . JM : No n'hi ha haguts aquí ? JM : Ara voltros quan éreu petita com
34	vestits ? Que duien calçons amb bufes encara ? No n'heu vists ? CG : Sí que n'hi	he vists	, però era ben petita . No , des meu temps ja no n'hi havia . JM ; Que
35	no venien de vegades gitanos o això a vendre ilibrets que hi havia ... ? JG : Que jo	hagi vists	, no ... JM : Trobos , que deien ... 9 . Gabriel Sastre i Roca , Peliusco (1917-2010
36	veure ? CG : No he anada mai en es camp des avions , no és que no n'	hagi vists	molts de pics , però jo els he vists a l'aire , però ací no . JM :
37	JM : I es cossiers sempre els heu vists , a Montuïri ? CG : I es cossiers sempre n'	he vists	de cossiers . Es cossiers ballaven . JM : Es d'Algaida els heu vists ballar mai ?
38	els fan d'una manera i es altres les fan de s'altre , perquè jo n'	he vist(s)	ballar de moltes de classes . Per sa muntanya no les ba ilen com noltros i
39	bailen es copeo . JM : I llavonses fandangos en bailaven ? JG : No , per aquí no n'	he vist(s)	ballar mai . JM : Així només eren jotes , boleros , mateixes i copeos ... i boleres .
40	botons de dalt a baix , i allò eren , diríem , es jacs d'un temps . Jo n'	he vists	d'això . Em recorde bé . 1 molt de drap , principalment per fer feina , camises de d
41	per això , jo no ho he vist més . Així que n'emplelï per dur no n'	he vists	, jo , de calçons amb bufes . JM : A Poliença me pareix que n'hi havia encara .
42	, es tabac , i alguns qui tenien un pou ... a sa Marina a fer feina i n'	he vists	de secrets de tabac . Com que els fan aprop de sa vorera de mar i
43	o , i es metge Ferrando , es vell , vell , també , tots aquells . JM : I paraires n'	heu vists	mai . N'hi havia ? CG : Paraires ? JM : Cardadors de llana , aquests que arreglen
44	os . JM : I es homes com anaven vestits ? Que duien calçons amb bufes encara ? No n'	heu vists	? CG : Sí que n'hi he vists , però era ben petita . No , des meu temps

45 això ho sabies , eh ? ... JM : I llavò de visites de personatges il·lustres , quins ha vists , vostè ? AO : I només he vist en Romanones . JM : Va venir ? AO : Va venir en

HAYER + enclític(s) + participi masculí plural:

1 es diumenges per mudar de menjar bullien sis o set caps d'arengada , i en **haver -los bullits** les tiraven , i d'aquell brou feien arròs , i llavonses donaven mitja ar

A-3.4 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ SINGULAR

1	avió ? CG : Sí . JM : Que era a Ciutat que el vàreu anar a veure ? CG : No	he anada	mai en es camp des avions , no és que no n'hagi vists molts de
2	des senyor de ca la Torre , m'entens ? , i li va deixar tota sa part que t'	he anomenada	i a s'altra part tota sa part d'Artà , deu quilòmetres de carretera de
3	, que és aquesta , Sa mitja nit no la ballam mai , perquè de temps meu no l'	han ballada	, però així mateix la sé . La podria ensenyar perquè la m'han explicada . No és
4	regudes , segons me deien es qui havia antes de jo , es vells , però joja no l'	he ballada	mai Sa mitja nit , Jo només ballàvem una de ses altres : Mestre Joan o el
5	Joan l'has conegut ? JM : No me record . AO : S'home de Donya Francisca no l'	has coneguda	, Donya Francisca ? JM : No me record . AO : Que té vuitanta-nou anys . JM : s vi
6	" Heu d'anar a cercar na Jeronietia Badia " , que era sa mare des Sampois . Aqueixa l'	has coneguda	. fa set o vuit anys que és morta , que sabia ballar molt bé es boleros
7	mare no la conellicieu . No ? CR : Sa mare d'en Rafel Rafela ... Sí , sí que l'	he coneguda	. JMM : Veïès si la coneixieu ! JM : Com era aquesta dona ? CR : Una dona com a
8	, i ell ... a s'entrada de baix , diu : " Ama ! " . Dic : " Senyor rector ... " . Ja t'	he coneguda	. Dic : " Jo me n'anava " . Diu : " iara jo et penses que hagués deixat de conèixer
9	? JG : I de Sóller , sí . Sé que n'han vengut de Sóller . Sa Bugerrona que l'	he contada	? També esquitxava fort ... Només sé que amb aqueix Sampol de Montuïri un pareil de v
10	antes de morir-se , diu : " Ara te tenc que dir una cosa que no la t'	he dita	mai . Dic : " I quina és ? " . Diu : " Es padrí Gaspar me va aturar , com que ell
11	s li donaran una bona rectoria ... , però rnés tard en vendrà una altra " . " I quina m'	han donada	? " , va dir ell . Diu : " L'avisaran " . Diu : " Li han donat aquesta església , q
12	: " Ala , anem-hi ! " Hi vaig anar , però no em va agradar , i sé que no m'	he embarcada	pus , fotre , i només vaig anar com d'aquí as cantó , No et pensis que
14	: No he anat mai a Alaró . JM : I a Inca hi heu estat mai ? CG : Hi	he estada	però de passo . JM : Es primer cotxe que hi va haver a Montuïri qui va ser
15	: Fotre , però de casada . De casadajat'ho contaré , a ses cases que he estada . On	he estada	, on he estada ? No , i molts de pics les cont , ses cases , es carrer de
16	de casada . De casadajat'ho contaré , a ses cases que he estada . On he estada , on	he estada	? No , i molts de pics les cont , ses cases , es carrer de Baix , can Xiu ,
17	més cases . CG : Fotre , però de casada . De casadajat'ho contaré , a ses cases que	he estada	. On he estada , on he estada ? No , i molts de pics les cont , ses cases ,
18	meu no l'han ballada , però així mateix la sé . La podria ensenyar perquè la m'	han explicada	. No és que m'ho hagen ensenyat . La m'han explicada com és , però , i
19	podria ensenyar perquè la m'han explicada . No és que m'ho hagen ensenyat . La m'	han explicada	com és , però , i la sé , també . Si era necessari també la podríem ballar . I
20	ven una esperança de que això era una confusió , que això era una injustícia que els	havien feta	i que vendria es dia que ho comprendrien i que ho rectificarien , i ells varen
21	'en Mingo Revulgo i és perquè la'm va fer a jo perquè jo n'hi	havia feta	una a ell . Sa meva no té importància , però sa que em va fer a
22	fer La mort i passió , quejo tenia molts pocs anys , i que varen dir que l'	havien feta	molt bé , en vaig sentir parlar , era a mestre Pere Seldadet , que tenia forn a
23	No , però en es carrer de sa Trona3' per avall vivíem noltros , però aquesta casa l'	hem feta	fa vint anys o ... JMG (Joana Aina) : N'heu corregudes moltes , de cases . CG : Si
24	es primer moment i va anar continuant degenerant a poc a poc sa sentència que li	havien feta	quan arribava se va complir després , s'assumpto és que ells varen quedar descartats
25	comprar una xarpa47 que va fer furor , una xarpa preciosa . M'agradaria tenir-la , s'	ha fusa	i na Maria nostra una altra , ses Collets també en tengueren una però en seda
26	: " Ara en fulano ha estat allà i no ha acabat , deu tenir qualche cosa " . Ara s'	ha girada	sa truita , perquè ara sigui es senyor o sigui un home vell , sigui tot lo
27	'hi ha que no , per lo tant tenc més responsabilitat ... i confii amb Ell que m'	ha perdonada	, saps per qué ? , perquè com que m'ha enviat tants de disgusts ... i les m'
28	vuit . Era molt ric . Lo que llavonses va tenir cinc o sis fills , sa vida s'	ha posada	com s'ha posada [...] marxa [...] altre lloc , això no ho sé , sa ques tió que
29	. Lo que llavonses va tenir cinc o sis fills , sa vida s'ha posada com s'	ha posada	[...] marxa [...] altre lloc , això no ho sé , sa ques tió que quasi quasi s'han
30	que si li duia es manuscrit que ella volia , me donaria sa can tidad que m'	havia promesa	. I me va dir que aquell manuscrit havia de ser a dins ca nostra , es
31	tar un pareil de professors a veure si podia tenir utihitat aques ta tradició que eh	havia rebuda	. Li varen dir : " Hombre i noltros no tenim cap classe defundament , i és molt diff
32	: Garrett , no la coneixeu aquesta paraula , garrell ? JG : No , no la conec . No l'	havia sentida	dir mai o que jo tengui memòria no . JM : I un qui no té cabells ?
33	bec des seu verderol . He , he , he ! Les se donaven fort amb en ... JM : Jo l'	he sentida	a sa plaça de toros . I una glosada com era ? JG : I se discuteixen . Jo
34	uè guardaven silenci . JM : Ara que deis això . I a l'iglésia , la Passi , sempre l'	heu sentida	de temps enrere ? JG : En temps primer , sí . Qui la cantava era es capell de
35	mai ? CG : Aon ? JM : A fora Mallorca . CG : No . JM : No heu sortit ? CG : No	he sortida	. JM : I a ses festes des altres pobles que hí anàveu ? CG : A ses festes ?
36	fet un pecat més gros que es altres , que és que mai he pecat ... sempre m'	he temuda	, perquè n'hi ha que diuen : " No m'he temuda ... " . No jo . Jo m'he
37	que mai he pecat ... sempre m'he temuda , perquè n'hi ha que diuen : " No m'	he temuda	... " . No jo . Jo m'he temuda ... per lo tant jo m'he te muda , per
38	'he temuda , perquè n'hi ha que diuen : " No m'he temuda ... " . No jo . Jo m'	he temuda	... per lo tant jo m'he te muda , per lo tant tenc més pecat , més
39	que en tenia bastants . A pesar de tot [...] sa filla de la Bona Pau [...] no l'	has tenguda	tu ? , que hasta diuen si ha estat parent d'en ... JM : D'en Cristóbal Colón .
40	? Sa sang ... sa sang ... fluixa ... això jo no ho sé . Jo de sempre per casualitat l'	he tenguda	forta sempre . Per massa sempre s'ha perdut . Es ver . No , i ara no , ara
41	, en totes ses altres ocasions és Joan o Rafel . Una cosa molt important que també s'	ha trobada	I és que també me va dir , diu : " Sa dona des descobridor era Joana " , diu ,
42	, he ! JM : I llavò que veníeu a peu a Montuïri ? CG : Aquest pic no , però hi	he venguda	. He venguda de Bunyola aquí a peu a la vila . Érem a collir oliva i
43	: I llavò que veníeu a peu a Montuïri ? CG : Aquest pic no , però hi he venguda .	He venguda	de Bunyola aquí a peu a la vila . Érem a collir oliva i vàrem dir
44	una ceFla . No sé si era sa cel-la número tretze o quinze , que jo l'	he vista	esbucada , i allà vivia aquest al-lot , sense pare , sense mare , perquè son pare no
45	he conegut , això . Lo que no tocàvem Sa mitja nit . Tocàvem ses altres , Jo no l'	he vista	ballar mai mai , però Sa mitja nit s'empleava per ses cor regudes , segons me

- 46 tarrenc ... JG : Ja ho crec . És una paraula que existeix . No , jo en certa ocasió l'
 47 També intervenia amb això . JM : La mort i passió la vreu veure , vós ? JG : No l'
 48 Epidèmies n'heu vistes per aquí a Montuiri ? AO : Epidèmies no , jo d'epidèmia no n'
 49 banda de música o dues en aqueli temps ? JG : Jo n'he vistes dues i n'
 50 província de Mendoza , dic , eh ? Per ses altres no ho sé . Aquesta és s'epidèmia que he vista a llibres : gòtico ... JM : Sí , però aplicat a s'estil gòtic . JG : Potser , potser fer maí , més que en cine . En cine sí , però així en persona no . JM : cap . JM : Des grip . AO : No , s'epidèmia des grip , jo la vaig veure a una . JM : Es temps de sa República matelic ? JG : Sí . Llavó se'n feren dues més grossa , perquè ses epidèmies d'aquí de rosa sempre n'hi ha hagut ... JM : 1

A-3.5 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ PLURAL

1	és com una cosa gòtica . Aquestes paraules s'empleaven , supòs , un temps , i jo les	he anades observant	i veig que és molt ade quat es gòtic amb això que deim ara ,
2	de sembrar amb sembradora , que encara hi sembren , com se suposa , però ara ja les	han aplicades	a ses sembradores as tractors i tot se fa a base de tractor i cossetxada .
3	Llorenç , aqueix també era bo . N'ha fetes de bones també , com tu saps . Te n'	he contades	moltes d'aquelic i era tan bo com son pare , trobava jo . I en certa
4	vint anys o ... JMG (Joana Aina) : N'heu corregudes moltes , de cases . CG : Si n'	he corregudes	moltes , moltes n'he corregudes , de cases . JM : Meiem , on és que heu estat ? On
5) : N'heu corregudes moltes , de cases . CG : Si n'he corregudes moltes , moltes n'	he corregudes	, de cases . JM : Meiem , on és que heu estat ? On vàreu néixer , vós ? A quina
6	víem noltros , però aquesta casa l'hem feta fa vint anys o ... JMG (Joana Aina) : N'	heu corregudes	moltes , de cases . CG : Si n'he corregudes moltes , moltes n'he corregudes , de ca
7	les saps ? " . " Idó les hi ensenyaràs " . " Si és necessari , sí " . però no les m'	ha demanades	mai . JM : Vós , de petit , de cosa política vos recordau com anava ? JG : Sí i
8	es Cabo Loco i t'assegur que l'arreglà bé . Jo crec que ja les t'	he dites	, a tu . Estan bé , aqueixes cançons , ehL tant un com s'altre . Està tranquil ... S'
9	Capellà , es fil d'en Batie , es fifi de mestre Llorenç , aqueix també era bo . N'	ha fetes	de bones també , com tu saps . Te n'he contades moltes d'aquelic i era
10	dones tenien una especialitat , totes aqueixes dones velles en saben fer , perquè n'	han fetes	totes , aqueixes foravileres , feien nuus l com hi anaven no podien llevar es nuus d
11	com ja mos retiràvem . Vrem dur una perdiu i un conill , però caçades així jo n'	he fetes	, n'he fetes , però per jo mateix , s'esperada que diríem , però alicí caçador anar
12	retiràvem . Vrem dur una perdiu i un conill , però caçades així jo n'he fetes , n'	he fetes	, però per jo mateix , s'esperada que diríem , però alicí caçador anar amb cusses i
13	d'això i , diríem , des mal tracto que els havien dat i de ses misèries que	havien passades	i coses d'aquestes . JM : Llavorses també contaven rondalles . No vos ne contaven a
14	asaren . Però tu els has conegut . Tu , que no coneixes ses Llulles ? JM : Sí , les	he sentides	anomenar . CR : Idó ! Això era ... no era son pare d'aqueixes Llulles . JMM : Es pa
15	so sentit ... JMM : Amb so sentit bé . JM : De conegut JMM : Sí . CR : Conegut . N'	he tengudes	de conegudes , però ... JMM : Punyeta , a jo me recorda que com era nina tenia ses
16	, però unes pedres que ja te díc que eren com això d'amples . JM : I les	heu tirades	, aquestes pedres ? JF : Aqueixes pedres ? Són cantonades que jo les tenc posades p
17	cantonades així , que jo en tenc per sa caseta com vaig fer sa caseta que les	havia tretes	per allà i a davall aixuíxí , fondes . Estaven que tenien un pam de terra damunt ,
18	encara se veien bé . JM : I monedes no n'heu trobades ? Jf : No , no . No n'	hem trobades	mai , de monedes . JM : Només ossos . Jf : Ossos ... Eren putes temps de guerra d'un
19	hi havia . Es ossos de ses cames encara se veien bé . JM : I monedes no n'	heu trobades	? Jf : No , no . No n'hem trobades mai , de monedes . JM : Només ossos . Jf : Oss
20	hagut , l'has sentit anomenar , que era l'amo en Gabriel Sampol ... JM : I títeres n'	ha vistes	, vosté , a Montuiri ? AO : Sí , n'he vistes un pareil de vegades , de títeres , pe
21	anat també a Palma , un pareil de vegades a títeres a Palma . JM : I teresetes n'	ha vistes	a Monturi ? AO : Sí , na Prudència nostra , en Toni missatge , un que el tenguérem
22	t'ho puc dir , lo que sé que feien una Festa del Pedal'22 i no n'	has vistes	tantes mai , a Son Company . '23 No sé qui ho va organitzar , jo era a11ot ,
23	Company . '23 No sé qui ho va organitzar , jo era a11ot , tu , Joan , però no n'	has vistes	tantes mai , i en venia un de Manacor , en venia un de Manacor i per
24	en Gabriel Sampol ... JM : I títeres n'ha vistes , vosté , a Montuiri ? AO : Sí , n'	he vistes	un pareil de vegades , de títeres , però de poca importncia . He anat també a Palma
25	: I que hi havia una banda de música o dues en aqueli temps ? JG : Jo n'	he vistes	dues i n'he vista una . JM : Es temps de sa República matelic ? JG : Sí .
26	fer res i es que va fer va ser poc . JM : I calabruixades ? JG : Calabruixades n'	he vistes	quatre o cinc , quatre o cinc , grossetes . Rompia ses teules l tot . Tu quasi no
27	des dia de Sant Barto meu de s'altre any . JM : Sí . JG : Idó , jo n'	he vistes	més . Una que va pegar molt fort damunt Son Costa i una altra damunt es
28	. JM : I llavó epidémies , no n'hi havia també ? JG : D'epidémf es , jo no n'	he vistes	, però antes de jo sí , sentia contar que sí . Jo només he vist s'any
29	o va arribar bé . JM : Del quinze al denou , idó ? AO : Exacte . JM : Epidémies n'	heu vistes	per aquí a Montuiri ? AO : Epidémies no , jo d'epidémia no n'he vista cap .
30	anaven a Pal ma de lloguer . Ara els han llevat tots aquests ... JM : I galeres n'	heu vistes	també ? MC : Sí , ses galeres . JM : Com eren ses galeres ? MC : Ses galeres les
31	. Ara a io ma mare a vuitanta anys ia me contava coses més que vós n'	heu vistes	. CR : Que jo no he vist . Mira , sa nostra padrína , sa mare ... sa mare des
32	, no hí havia cap ar gument que me cridàs s'atenció . JM : I comèdies aquí quines	ha vistes	? AO : I comèdies , res , comèdies son pare de na Coloma , ho era comediant , amb s

A-4 Llistats d'auxiliar i participi d'algunes entrevistes de l'Arxiu Audiovisual dels Dialectes Catalans de les Illes Balears, de JAUME CORBERA

A-4.1 ESSER + PARTICIPI

1	el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostuari que he fet jo ,	ha estat acceptat	, he fet feina damunt allò , i ja li dic , fa ara , jo dasset anys que don classe , aquí a on
2	lo que tan d' amagat feres ? / Per un al-lot que estigueres / has volgut demostrar -l 'hi , / s'	és aturat	de venir , / quan ha sabut tu lo que eres . " Fornalutx (16 maig de 1997) 1 . Jordi_Arbona 2 .
3	d' aquí travessàvem es pont des tren ! Travessàvem es pont des tren . Cinc anys fèiem això , i	és caigut	de sa bicicleta . Tot això de quan érem nins , que jugàvem . 2n fragment E : Com és es joc d' agulles ?
4	matí , es migdia , no feien dinar , no feien dinar . Jo an això ho sé perquè jo tenc sa major que	és casada	amb un que son pare era foraster , però ell és nat a Palma , ja , que diguem , i això , i feien ,
5	diu : " Escoltareu lo que he dit , / una i una altra vegada . / Catalina agraciada / si amb mi et veus	esser casada	, / en seràs més respectada / que la reina passejada / amb tropes per tot Madrid . " I llavor li feien l'
6	jo ho vaig abandonar , vaig vendre es negoci an es meu sócio , i per avall . I jo llavor , jo ja	era casat	, perquè llavor ja m' havia casat quan vaig posar es negoci i llavonses vaig tenir dos fills , un fill i una
7	perquè ses mamàs lo que volien era veure amb qui anaven i qui no anaven , si era conegut , si no	era conegut	, si coneixien sa família si no co ... aquestes coses , se mirava molt llavor .
8	perquè ses mamàs lo que volien era veure amb qui anaven i qui no anaven , si	era conegut	, si no era conegut , si coneixien sa família si no co ... aquestes coses , se mirava molt llavor .
9	rosteixen . Allà hi ha una casa a posta , per tot lo redó hi havia es pollos qui rodaven i així com	eren cuits	... amb aquelles tauletetes , cadiretes baixes , me va agradar això .
10	un taule , table ; una caidira , que és una cadira . E ... moltes , moltes paraules se diuen ,	són daixonades	. Tot això ve que tota sa banda de Marsella i tot això , com qui pren el , es , el Langue_d' Oc ,
11	viuda i no som casada / i l' home ha mort fadrí , / bon Jesús duis -me 'n a mi / si he de	ser deshonrada	... " E : Sí , però , a què venia aquesta glosa , això mos ho heu contat primer ... 2 . He de
12	i no som casada / i l' home ha mort fadrí . / Bon_Jesús , duis -me 'n a mi / si he de	ser deshonrada	." I llavor diu : " Escoltareu lo que he dit , / una i una altra vegada . / Catalina agraciada / si
13	de xocolate , coses d' aquestes que eren , eh , que eren ... Ah ! Una altra paraula que també és molt vulgar ,	és dit	actualment , i te 'n vas a un a una botiga i no saben què és , una botiga , de , de , de ,
14	" Set doctors la visitaren , / los millors de dins Granada , " diu , " los set varen consultar / que la reina	era enganada	." Diu : " A los quatre ja l' anava / i la gent res no sabia / més que la seva criada /
15	, era molt mallorquinista , mon pare . Va ser concejal l' any devuit , fins a l' any vint-i-dos . Va	ser engegat	per per sa dictadura d' en Miquel_Primo_de_Rivera . E : De quin partit era ? 2 : Eh , mon pare
16	jo no n' he fetes , perquè no som glosador , lo que si n' he apreses , en puc dir una , que	és escrita	d' un felanitxer i si supòs que si la deia un de Felanitx no la diria igual . Si la digués per exemple en
17	E : Sí JS : Crec que siga bo , que deim , perquè aquests raves són sembrats ; no són sembrats ,	són espolsats	aquí per fer llavor , i sa llavor que va quedar va néixer i tot això eren raves i en aquell , i , i
18	sí , sí ... JV : A futbol , sempre , partidets de futbol . Jo també vaig , vaig ajudar . Jo vaig ,	he estat federat	, també a futbol ... També vaig jugar tres anys federat mo , mo ... E : A quina divisió ? JV : Eh ,
19	més en sèrie , supòs . E : Aquí a Mallorca no en fa ningú ja ? 1 . No , no no no . Això	és fet	d' un ferrer antic , que agafava un tros de ferro , el foradava i li cegava es daixons i era perquè no s'
20	i llavor a base de raspa s' anava raspant . Així com hem vist aquella taula a ca nostra ,	era feta	a cops d' aixa . I què més mos mostrau per aquí ? 2 . Aquí ... és lo que li diuen un
21	, de sa soldadura d' aqueixes coses , com que primer no hi era , pues ara , per exemple , jo aqueixa punta no	és feta	meva , però jo si n' hagués de fer una , pues , això s' ha de recalcar , recalcar ho deim a
22	És això . I hi ha ximflan fet amb so tupí però en canvi aqueixa jo diria que	és feta	a mà perquè és molt vella aqueixa porta . 2 . Això és una plana voltada que per retocar a dins un arc , eh ?
23	No , però és que aquesta que vàrem fer , aquesta pes seixanta anys ,	eren fetes	seves , o si no , els anàvem escrivint així com ... Ara en tenc una , dèieu . 1 : Sí , sí ,
24	1 . Ses ansetes 2 . I per refredar antigament havia d' estar més , perquè es forns	eren folrats	de toves , refractàries , i claro , eh , sa tova , eh ... aguanta molt sa calor . Ara , actualment , es
25	a senya i es meu nóvio se 'n va anar , i jo dic , ai , quina repolsa ara i com es nóvio va	ser fuit	:" Ei ! , o te penses que jo no ho veia , lo que fèieu e ... com vos han de deixar tots
26	. DV : Dins un , i estava fora ; a dins un ull i va perdre sa vista . En Joan_Vela , que ja	és mort	. Vos recorda ? FV : En_Joan_..._DV : En Joan_Vela , es fill de ... FV : Ah , sí de ,
27	i vàrem quedar mon pare , un altre al-lot , en Miquel_de_Son_Tut , que ja	és mort	. JOAN : Sí , ja és mort . JC : I , i , bé , vàrem quedar amb menos clients , però amb
28	vàrem quedar mon pare , un altre al-lot , en Miquel_de_Son_Tut , que ja és mort . JOAN : Sí , ja	és mort	. JC : I , i , bé , vàrem quedar amb menos clients , però amb la feina de més qualitat . E ...
29	s' havia trobat que a qualche banda d' aquest món encara ensenyaven català , i que es català no	era mort	i que per favor continuàssem , que ho posàssem damunt s' horari eh ... I que li diguéssem com anava
30	es vuitanta-sis . Ara , com se va morir es meu home , que dia trenta-u d' agost ja farà nou anys que	és mort	, vaig dir : " Jo no vull estar tota sola aquí dalt " . Unes , una casa molt gran , a plaça .
31	un aquí i s' altre aquí , i com vàrem haver pres café hi vaig anar , i estava amb una tia , sa mare	era morta	, estava amb una tia . Sa tia diu " Toni , Magdalena , entrau , jo no m' agrada que xerrin defora "
32	Jo som Catalina_Vives_Ferrer .	Som nada	a darrere Molí_de_Cuixac , anant a la Cala_de_Sant_Vicent . Som cinc germans .
33	an això ho sé perquè jo tenc sa major que és casada amb un que son pare era foraster , però ell	és nat	a Palma , ja , que diguem , i això , i feien , i fan això , encara ara ho fan . A ca
34	no ser que una nina anàs a comprar i un jove la vés i xerràs un poc pes cantó , o això , no és que	fos privat	es xerrar amb ella , o jo no m' ho varen privar mai . Però , no podien , no podien anar -hi ,
35	s' emplea , no se fa . E : No ho saben ni fer , pentura ... 1 . No . Ses macetes antigues també	eren saldades	des fer es caps i lo altre de ferro . Supòs que era perquè en aquell temps es (a) cer era mal de
36	, és vera això , eh ? E : És vera ? JS : Sí , ben vera , no ... E : Però han de	ser sembrats	per sant Pau ? JS : Sembrats_per_sant_Pau i collits per sant Joan . E : Ah ! JS : Allò és enciam ,
37	E : Sí JS : Crec que siga bo , que deim , perquè aquests raves són sembrats ; no	són sembrats	, són espolsats aquí per fer llavor , i sa llavor que va quedar va néixer i tot això eren raves i en aque
38	eren motors de cotxe . 2 . Motors usats , ja des cotxes . 1 . Des cotxes que ja	eren tirats	, motors que posàvem a ses barques . E : Voltros mateixos agafàveu es motor i el col·locàveu allà ? 2 . Sí ,

A-4.2 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ SINGULAR

1	Que ha perdut molt aquesta plaça , perquè no hi ha sa gent ... AS : Saps que passa ? Que es supermercados ho	ha abolit	tot , és això . LS : Sí , no hi ha sa gent que hi havia antes , no . I ara s'
2	mon pare diu : " Què heu fet , tres o quatre solcs ? " Diu : " No , l' amo en Pere ,	hem acabat	tot . " I mon pare diu : " Idò deuen haver vengut es vostres amics , qualque nóvio . " No , no
3	, en general se feia això . E : Encara n' hi ha , a Capdepera ? 2 . També ha acabat , s'	ha acabat	. Pentura hi ha dues o tres dones . Molt poc . I a Artà igual , a Artà també ha acabat , això .
4	, que s' ha posat de caperutxa i ell era es timó , pobre home , i morí ell i ja , ja s'	ha acabat	tot . Però també era un home , molt , eh ... Tothom sabia qui era don Toni_Marimon , sí . E : I
5	' hi ha . 1 . No hi ha cap ... per agafar una cranca . E : Les han esvaïdes . 2 . S'	ha acabat	. 1 . Quan jo era al-lot , que pescava amb mon pare al cel sia , que anàvem a Cabrera , en s'
6	a el pots fer de quatre o cinc colors perquè sense embrinar per brodar fas uns colors preciosos . E : Però no ho	he acabat	d' entendre com és que els donau color . 2 . Hombre , tenim uns polvos , tenim uns polvos , hi tiren uns
7	i ses mares com que no tenien altra distracció més que aquella miqueta es vespre quan ja	havien acabat	de fer tot es jornada , pues , se seien a defora . Ara que hi havia una comunicació entre es veïnats molt agradable
8	tren de les quatre , que llavor passava es de les quatre i es de les sis , com va passar es de les quatre ja	havíem acabat	es quartó , i res , mos n' anàrem cap a Maria i com mon pare va arribar , es cap de mitja hora ,
9	demà dematí en arribar a Palma , hala . Entrev : Això és una mòllera ? 2 . Una mòllera i això una rata i ja	hem acabat	, eh ? Son_Severa (14 de maig de 1999) Entrevistats : 1 . Sebastià_Brunet 2 . Norberto_Viñas 3 . Catalina_
10	, que aquí deien " Margalida " i allà deien " Margalida " , i bueno ... Entrev . : Com era això , que no	he acabat	de veure sa diferència ? 2 . Sa " e " darrera , aquí feien " e " i allà feien " e " ,
11	se pot fer a qualsevol hora , jo m' aixec es dematí a les quatre o a les tres o a les dues , quan	has acabat	sa son , te poses a fer això , que volies vetlar fins a les tres , vetlar fins a les tres fent això
12	Entr : Això és embrinar palmes ? Tots tres : Això és embrinar palmes . BS : Llavor , quan	has acabat Quan has acabat sa palma fas així i te queden ... MS : I te queda embrinada BS : I vas passant es
13	Entr : Això és embrinar palmes ? Tots tres : Això és embrinar palmes . BS : Llavor , quan has acabat Quan	has acabat	sa palma fas així i te queden ... MS : I te queda embrinada BS : I vas passant es dits aquí as migMS :
14	T . Vidal : Quan jo me vaig casar que no hi havia sucre , era just quan	havia acabat	sa guerra , i el ' vies de comprar (i l' havies de comprar) es sucre d' estraperlo , i vàrem
15	la vaig començar a transmetre an es meus alumnes , a dins ses ... , a dins ses classes de dibuix , quan	havíem acabat	sa classe de dibuix que havíem fet s' explicació i tot això , a sa pissarra , i havíem fet , eh . Entr :
16	casetes fines , però poques , en general se feia això . E : Encara n' hi ha , a Capdepera ? 2 . També	ha acabat	, s' ha acabat . Pentura hi ha dues o tres dones . Molt poc . I a Artà igual , a Artà també
17	acabat , s' ha acabat . Pentura hi ha dues o tres dones . Molt poc . I a Artà igual , a Artà també	ha acabat	, això . 2n fragment 3 . Això se diu sa llata de nou cames per fer senalletes i han de procurar que mas o
18	paraula . . El varen tancar ? 2 . A sa presó . . Es franquistes ? 2 . Es franquistes . . Después quan va	haver acabat	sa guerra ? 2 . Sí , L' any trenta-set . . L' any trenta-set . 1 . Ah , el
19	l' any vint-i-quatre , que hi havia , encara hi havia el Rei , i tot això , fins a ... que va	haver acabat	la segona Guerra_Mundial , fins que varen començar a venir llavonses americans , i aquí no hi va haver
20	. 3 . Jo vaig tenir s' accident i ja feien tres turnos . Entr : Posem en orde una cosa que jo encara no	he aclarit	. Quan vàreu començar de més joves , que éreu , éreu nins , en temps primer ... 2 . Sí , érem infants Entr :
21	altres només , però vadell , si jo hagués sabut que es llum havia d' estar apagat tanta bona estona , m'	hauria acostat	un poc més a s' al-lota ... Però res , qüestió és que , cagondell , lo endemà vespre , a sa mateixa
22	sa mallorquina tot d' una perquè és una manera molt diferent i ella fa quasi quaranta anys que hi és . . S'	ha adaptat	ella an es xerrar d' allà i això ? Però no teniu problema per entendre sa gent ... 2 . No , no ,
23	llavor ses primeres vegades sí , ja està , llevava però es sucre me quedava , només se m'	havia aferrat	molt poc i ara pues agaf o deix uns segons més , que ja dic que són uns segons , que es sucre des
24	2 . No , jo no ... 1 . Jo en vaig tenir una de Maria que si hagués estat un poc més , per mi	haguéssim aferrat	, eh ? sí , no ... Entrev . 2 . Van rompre després ? 1 . No , llavor ja no va venir ,
25	anat ? " Dic : " malament " , dic . " I per què ? " . Dic : " perquè sa Guàrdia_Civil mos	ha agafat	a s' Estret , un camí ... a s' Arracó i aquest ... 1 . Però es gènero , no ... 2 .
26	camí ... a s' Arracó i aquest ... 1 . Però es gènero , no ... 2 . Es gènero , a noltros , mos	havien agafat	a noltros . 1 An es gènero el teníem un parell de quilòmetres enfora . 2 . I dic : " I d'
27	e . 2n fragment ND : Una altra cosa que tothom diu , però això ja és actualment , això ja és sa gent que	ha agafat	aquest barbarisme , antes un se 'n va a qualsevol restaurant i diuen : " hi ha lechona , pollo i , i , i
28	avui també això , també ho empleam poc , però qualque vegada ho empleam . Entrev . : I això que	heu agafat	ara , què és ? 1 . Això és es tiràs des foc . Entrev . : Es ? 1 . Es tiràs . Entrev .
29	, no , no . 1 . No , no n' ha fet , ell cull ses seves ametles i tot això . 2 .	He ajudat	molt a ca meva i he batut moltes ametles i n' hem collides moltes , però quan vaig estar a sa fàbrica después
30	2 . I llavonses va venir un altre cop de mar i zuuuuu ! Tota sa cobertada estava fermada però ses lligadures	havien amollat	un poc , uuu ! i quedàvem tombats , tom ... tombats de , vaja , i , i passàrem una nit ... proa ,
31	collir oliva . 3 . Per sa muntanya a collir oliva . Entrev : Però pertot o un lloc en concret ? 3 . No ,	he anat	a ca l' amo en Toni_de_sa_Coma , a muntanya , he anat a Son_Marroig , he anat a Son_Gallard ,
32	o un lloc en concret ? 3 . No , he anat a ca l' amo en Toni_de_sa_Coma , a muntanya ,	he anat	a Son_Marroig , he anat a Son_Gallard , he anat a sa Casa_d'_Amunt_Vella , que està entre Deià i Valldemossa ;
33	3 . No , he anat a ca l' amo en Toni_de_sa_Coma , a muntanya , he anat a Son_Marroig ,	he anat	a Son_Gallard , he anat a sa Casa_d'_Amunt_Vella , que està entre Deià i Valldemossa ; i a Can_Perhom també ,
34	a ca l' amo en Toni_de_sa_Coma , a muntanya , he anat a Son_Marroig , he anat a Son_Gallard ,	he anat	a sa Casa_d'_Amunt_Vella , que està entre Deià i Valldemossa ; i a Can_Perhom també , sap a on és ?
35	nostra . T . Vidal : Me recorda . C . Llopis : Vàrem fe ... va venir sa família i ... C . Antich :	Ha anat augmentant	això ... T . Vidal : Que teníem farina de xeixa , noltros la vàrem dur an es forn i es forner
36	que tenia sis anys , com va combregar C . Llopis : Na_Sebastiana set , tenia set anys , també . T . Antich :	Ha anat augmentant	molt . T . Vidal : I llavor , llavor això , ja ha anat augmentant a poc a poc . T . Antich :
37	de Porreres . E : Ah , idò això , ara ja ho tenim clar . MS : Quaranta-set anys de carn . E :	Heu anat	a escola tots dos , no és vera ? MS : Jo he anat a escola , i no hi volia anar i ma mare
38	sí , noltros , jo de , de , vaja , d' Andratx , també he anat a carregar a Pollença , a Formentor .	He anat	a carregar a sa Costera a Sóller , però vaja , sempre carregàvem quasi as Port cap , i cap a Dènia , Gandia ,
39	, vuit o nou , i i ja en feia dos o tres que festejava . L' havia coneguda , pes passeig , i ...	havíem anat	an es cine amb sa mare ... era lo que havíem fet , i i aquell vespre hi havia una foganya , que deim
40	ha notat en sos costums des pobles , amb ses maneres de fer ? T . Vidal : No , no . Cadascú se n'	ha anat	... T . Antich : Ells se 'n van com a de ses seves . T . Vidal : Ells se 'n van de ses
41	tot queda cuit , tot queda , tot queda una muntanya de carbó , en vés de , es , es foc se n'	ha anat	, però compareix llavonses , com l' han de triar . Entrev : Sí , sí , sí . I quina llenya és més
42	1 . I jo ara ja no sé què me diuen . Imagina 't noltros , tenc ... 2 . Sa meva néta se n'	ha anat	a passar un mes en es Canadà , l' any passat va anar a passar un mes a Inglaterra . 1 una
43	: No , forastera . AS : Sí_LS : Eh ? Gent forastera . AS : Sí . E : Es mallorquins ja se n'	han anat	d' aquí dalt ? LS : N' hi ha qualcun , perquè aquests d' aquí baix no són d' aquí ,
44	mai , mai , mai , mai , mai , mai , mai . E : Idò . MS : No ! Només me n'	he anat	d' aquí a Palma , i d' aquí a Porreres a cercar porcs , que jo matava porcs , com tenia sa carnisseria .

45	a Campos_qualque_dia_a_comprar_faraones_GN : Jo he estat per tot Mallorca quan era guapo perquè ... MS : No me n'	he anat	enlloc . GN : ... vaig fer desset anys de feina amb un lineant tipogràfic . MS : No me fa gola . GN :
46	aquí deçà i mon pare ja era a jeure i vaig sentir que li deia : " Què te pareix ? ell jo me n'	he anat	a orinar i quan he vengut d' orinar , l' haguesses vist ells dos , que de bessos " i mon pare diu :
47	i calla i no me despertis , no me diguis res . " I jo vaig dir " menos mal , que mon pare m'	ha anat	un poc ajuda a jo " , i lo endemà mon pare se va despertar i no me varen dir res . 3 . Ja
48	Santanyí , a foravila , i llavor estava més a foravila que ara , perquè s' han fetes cases noves i es poble s'	ha anat engrandint	... Entr : I la quina edat començàveu nins i nines a anar junts ? Un moment o s' altre eh ... hi
49	de cuina . E : En es set anys , ja ? 3 . En es set anys . E : I fins es set anys	havieu anat	a escola , o no ? 3 . Com mon pare era s' alecaire cercava es missatges de sa possessió , mon pare .
50	PS Palma jo , i ell hi va anar i com va venir jo el vaig esperar en es tren : " què tal , com	ha anat	? Diu " Me pareix que haurà anat bé . " Diu " he tret es més alt de tots , es vint-i-vuit "
51	s nostres mateixos . No , ju ... Jo ho puc explicar perquè va dir perquè , però es vespre em va dir : " com	ha anat	? " Dic : " malament " , dic . " I per què ? " . Dic : " perquè sa Guàrdia_Civil mos
52	," fe lo que vulguis " , saps , i a ... vàrem tenir una reunió de professors , llavonses , per parlar de com	havia anat	la cosa , i jo dic , ja està , avui , avui plourà . GB : I va ser tot lo contrari , aquell
53	? 2 . Vaig anar a escola pública i vaig anar a acadèmia . 3 . I a ca don Arnau . 2 . I després	he anat	a escola d' adults . Entrev . : A , també , clar . 2 . A escola d' adults , a seixanta
54	davant , Can_Bet , que diuen que encara existeix . E : Can_Bet existeix . LS : Existeix E : Fa temps que no hi	han anat	per allà , o què ? LS : Jo sí . Jo el dia ... Hi vaig poc ara per Palma . És ver .
55	casta de balls , a ses cases que hi havia un poc de serietat ja pareixia que criticaven aquella qui hi	havia anat	an es ball de can ... Ho has sentit contar mai a ta mare ? Que es ball de can Carrina pareixia que se crític
56	hi anirà ara ... Fa plorera . I per tot ... MS : Com ha canviat tot , eh ? . GN : Sa_Colònia , hi	he anat	amb sos Viles , que ella les coneix , e , allà , i ... i dormi ... dormíem en terra , en terra ...
57	Catalina_Oliver_Bergas 1r fragment 3 . Jo tenc seixanta-quatre anys i amb l' amo Xesc , qui és molt més vell , hi	he anat	també amb ell a fer feina , a jornal a segar i mos posaven un home i una dona i jo tenia catorze anys i
58	emossa ; i a Can_Perhom també , sap a on és ? anant cap a Sóller , una possessió que hi ha , també hi	he anat	, i a dins Sóller a ca l' amo en Toni de sa Coma . Nou anys vaig anar a muntanya . Entrev :
59	sa Guàrdia_Civil hem tengut por que no mos diguessin alguna cosa i hem fuit a corrensos . I , i	havia anat	ben bé , però jo vaig venir aquí es vespre i ho vaig contar , dic : " Per cert " , dic , "
60	s' ha complida , que s' ha complerta , i fins que m' he quedat , pues , jo tot sol . I	he anat	fent feinetes . Ara , ara darrerament en faig poca perquè , entre que jo he anat diguent que me retir
61	tenia set anys , també . T . Antich : Ha anat augmentant molt . T . Vidal : I llavor , llavor això , ja	ha anat augmentant	a poc a poc . T . Antich : Ja deu fer quaranta anys que fan festa . T . Vidal : Sí .
62	clar . MS : Quaranta-set anys de carn . E : Heu anat a escola tots dos , no és vera ? MS : Jo	he anat	a escola , i no hi volia anar i ma mare me ... E : Contau -mos com era s' escola . MS :
63	pues , jo tot sol . I he anat fent feinetes . Ara , ara darrerament en faig poca perquè , entre que jo	he anat	diguent que me retir , i entre que , la gent tanmateix usa ... la gent jove . La gent jove baldament ara jo els
64	bandes . 2 . Sa de , sa de Deia com per ses altres bandes . 1 . Com per ses altres bandes , perquè jo	he anat	per sa banda des Pla d' al-lotet , a caçar ... 3 . I encara més trist pes Pla . 1
65	i allà vaig començar per posar també , una secció , en català . I aquesta revista ... Entr : Però no	havies anat	a classe amb ningú mai de català ? GB : No , no , no , no . Jo vaig començar , vaig anar a
66	Unes , una casa molt gran , a plaça . Vaig venir de cap aquí . Teníem aquesta aquí , també ca nostra , i no	he anat	pus allà dalt , i la tenc llogada , i sempre he estada aquí . Però , he fet quaranta-set anys de camissera allà
67	hem fet molts , per Muro , per sa Pobra , aquí tot es terme de Sant_Jordi no n' hi ha cap que no	hàguim anat	a remendar-lo , al menos , i encara es fill i es nét , que ja tenc un nét , eh , són es
68	a França , a veure qualque pel·lícula , i llavor an es Victòria , i llavor an es Victòria , però per compte meu ja només	he anat	així an es Fantasio . 4 . Idò i de quatre , no en queda cap , eh ? 3 . De què ? 4 .
69	. T . Vidal : Sí . D . Artigues : Sí , que fan festa ja els fa , an es quaranta anys , però	ha anat augmentant	. Entr . : I d' ençà que ha vengut tanta gent de fora , de fora de Mallorca
70	i com va venir jo el vaig esperar en es tren : " què tal , com ha anat ? Diu " Me pareix que	haurà anat	bé . " Diu " he tret es més alt de tots , es vint-i-vuit " diu " ets excedent de cupo " .
71	JS : He , diuen . E : Però és vera o no és vera ? JS : Jo ho he provat . Jo ses [canyes] que	he anat	a tallar , per ximbombes , més que res , els hi he tallat . Però tot això després ja ho duim de fora ,
72	vegi bé de cara . 2 . Feia estona , feia estona que no n' havia vist cap d' escorball , un peix que	ha anat	, que ha anat molt de menos ; i això és escòrpora que és parecscuda an es cap-roig però és més petita que es
73	. 2 . Feia estona , feia estona que no n' havia vist cap d' escorball , un peix que ha anat , que	ha anat	molt de menos ; i això és escòrpora que és parecscuda an es cap-roig però és més petita que es cap-roig . Entrev
74	ruta ? 2 . Sí , jo , noltros , sí , noltros , jo de , de , vaja , d' Andratx , també	he anat	a carregar a Pollença , a Formentor . He anat a carregar a sa Costera a Sóller , però vaja , sempre carregàvem quasias
75	ni siquiera la tenen , que això és molt lamentable . Entr : Podríem tomar un poc an es jocs , però , ja que	heu anomenat	jocs i que jugàveu , perquè no mos explicau es jocs com eren , quins jocs ... V : A_la_gallinita_ciega . Entr :
76	munt ses escriptures , damunt es actes se diu s' Heretat , eh . Perquè aquí hi ha un collet , que no el vos	he anomenat	que se diu es coll de s' Amo , aquí , i després des coll de s' Amo , davallam a sa serra
77	no massa a prop , però vaja , i , i tup , se va apagar es llum . " Mecagondell , es llum s'	ha apagat	. " I en apagar -se es llum , només hi havia un tionet petit , que no feia claror i ningú se veia .
78	E : I com , com sona això , com ho feis servir ? JS : Això sona ... Sa coeta aquesta , la veis ?	Hem aprimat	ses parets perquè doni s' elasticitat a sa canya , no ? Això seria un instrument de percussió , eh ? Si ho agafes
79	elles ja mos mos xerr ... Sor_Imelda , la meva filla , que era de ses Salines , que devia sobre , devia	haver après	tant es castellà com ... i el mos feia ... Sor_Imelda mos feia xerrar es castellà , i totes ses altres monges .
80	castellà , segons mos sortia . No hi havia , no hi havia ... 1 . Sí . E : Sí , sí . I ell	ha après	es mallorquí després ? 2 . Sí , tots el saben , an es mallorquí . E : I el parlen bé o ... o
81	emociona 5è fragment Entrev_:_Ses_ametles_..._Entrev : Com les feis an aqueixes ametles ? 2 : Ah , això ? , això jo ho	he après	de fer per cert a Catalunya , a ca sa meva germana ... Entrev : _Ah , que no són d' aquí ? 2 :
82	i ja no vaig , no vaig anar més a escola . Per tant , a , si sé una mica de llegir i escriure ho	he après	quasi quasi ... e ... puc dir que som un autodidacte , perquè ho he après sense anar a escola . I clar , amb
83	una mica de llegir i escriure ho he après quasi quasi ... e ... puc dir que som un autodidacte , perquè ho	he après	sense anar a escola . I clar , amb aquest temps varen , va ser quan va estallar es Moviment , eh ... Això
84	tenc de deixar un per llavor . " I aquell era més petit i esteia just allà , sí , i ... i quan el vaig	haver arrabassat	el vaig escapçar un bocí baix , perquè els escapcen , eh , si han de ser llavor bona , i ell semblava molt a
85	es mercat . Allà mateix on és ara ? LS : Sí , sí , sí , sí . AS : Sí_LS : L'	han arreglat	, com és normal , i això ... Sí_E : I sa gent que té parades en es mercat és gent de per aquí
86	(14 d' agost de 2001) Sant_Jordi_Entrevistats : Abdón_Bordoy , Lluc_Pou i Miquel_Ramis 1r fragment E : N'	heu arribat	a aprendre de fer de fuster ? Lluc_Pou : Sí . Miquel_Ramis : Sí , fuster de molins , quasi , quasi no
87	i així t' anirà millor . " 1 . I així ho vaig fer , de llavor ençà . 2 . Sí , i així	ha arribat	an es vuitanta-sis anys . 1 . An es vuitanta-un ... 2 . O vuitanta-un ... 1 . Vuitanta-un , quasi
88	aquesta ? 2 . Sa tira aquesta . E : Això se diu llata ? 2 . Això se diu una llata . 3 . Quan	heu arribat	l' havia començada , eh ? 2 . O sia que això , que això , veis , això també , això que veis
89	primer feien es , es matalassos de palla d' ordi , eh ? , res , era una escapollada , feies dues voltes i ja	havies assolellat	ses espigues i llavonses treies sa palla i tornaves assentar a damunt . M' entens ? Lloseta (13 de desembre de 2000) =
90	/ i ai ai ai per batre al món no hi ha / ou ! " 1 . Muy_bien ! 3 . Ara s'	ha aturat	es mul . 1 . Sí , vénga mem ! 2 . Ara vos ne cantaré una de llaurar i acabarem , eh ? "
91	teníem un parell de quilòmetres enfora . 2 . I dic : " I d' on veníeu ? " Dic : " Mira , mos	hem aturat	aquí , venim de caçar , de posar rateres " . 1 . Rateres . 2 . I garbellats , i mos hem aturat en

92	, mos hem aturat aquí , venim de caçar , de posar rateres " . 1 . Rateres . 2 . I garbells , i mos	hem aturat	en aquest taronger i a menjar taronges i com que hem vist sa Guàrdia_Civil hem tengut por que
93	' aferra més poc . 1 . I hi havia es banc de ses mares i ses cadires de ses filles , i llavor , com	havies ballat	sino aconseguies te duien una palangana d' aludes de confits , un temps com jo hi anava . 2 . Donaven confits ?
94	Ah ! 1 . Es nóvio no t' ho vull dir perquè hi tenia confiança , però un que ballàs amb un jove , com	havies ballat	havies de ser ben ... llavor amb una palangana te posaven , te duien una aluda de confits . I tu l' agafaves . =
95	. 2 . Ja ho crec . 1 . I si se barallava sa sortida . E : Ah si ? 1 . " M'	he barallat	amb sa vostra filla , vos deman sa sortida . " E : I si no ho feia ? 1 . Entrada i sortida .
96	Tots dos se casaren , però . Si te barallaves amb s' al-lota havies de demanar sa sortida a sa mare . " Mos	hem barallat	, i ara , me vàrem donar entrada i ara vos deman sa sortida . " Era viure ? No ho era . 2 .
97	No , no n' ha fet , ell cull ses seves ametles i tot això . 2 . He ajudat molt a ca meva i	he batut	moltes ametles i n' hem collides moltes , però quan vaig estar a sa fàbrica després vaig passar a sa serradora i
98	3 . I al-lots , molts d' al-lots . 1 . I quan havien sopat , el qui el màs qui el menos	havia begut	dos tassons de vi , i uns bons escaldums i pilotes i tal , i llavor fèiem borino , i es borino consistia en tres ,
99	ha un de bocell , que veu , que és aquest , que amb aquest hi feien ses copades (ou , ara m'	ha caigut) , feien ses copades de ses portes . . Ses copades , què vol dir ? 2 . Sa moldura , que era ,
100	1r fragment : JC : Un home quan	ha caigut	, / si s' aixeca fa molta via , / esteim a sa plaça de Maria / des poble de la Salut . 2n
101	testimoni ses mosques / i jo festejava a les fosques . Hala , envant ! E : Molt bé 3 . No , no , no	has cantat	ses verdes , però , i en Jaume en vol una de verda . 2 . Mecagondell , ja n' he cantada una : "
102	. : I d' ençà que ha vengut tanta gent de fora , de fora de Mallorca a viure per aquí , pes poble ,	ha canviat	molt tot això ? C . Antich : A Felanitx és gros , es estrangers T . Vidal : A Felanitx quasi quasi pareix que hi
103	es bar Bosch , és un cafè . E : Es_bar_Bosch hi és . LS : Hi és encara , sí . E :	Ha canviat	molt Palma d' ençà d' aquests , d' aquests anys ? LS : Sí , sí , no pareix lo mateix .
104	, fa anys , anys , anys LS : Sí , ja fa ... Sí , ja fa anys , sí ja anys . LS :	Ha canviat	molt . AS : Sí . LS : Antes passes gust de viure . Deixaves es portal : " Ara vénc " , es portal
105	jo trob , perquè ses costums antigues eren molt hermoses . M : I ara no ho són . V : Per jo . Entr :	Han canviat	un poc . V : Per jo . Ara hi ha , si tant vols , pues al-lots , més cultura , saben més
106	anàvem quan hi havia cireres , vol dir que exsecallàvem pes maig i pes juny que he exsecallat , jo . Però ara	ha canviat	molt això . Exsecallen , si no hi ha olives , a qualsevol temps , i a fer via . Que és important ? Entrev .
107	passar , an es , an es punt que mirava . Ja hi anirà ara ... Fa plorera . I per tot ... MS : Com	ha canviat	tot , eh ? . GN : Sa Colònia , hi he anat amb sos Viles , que ella les coneix , e , allà ,
108	porcs , i d' aqueixa manera , com tots es pagesos que solien fer de per aquí . I d' aquests dies sa cosa	ha canviat	molt en es dia d' avui . 3 . Sí , ja no se guarden es porcs , se guarden tot sols , se
109	acabava amb a , deia . Però ara és molt diferent , ara amb so motor i quatre trossos , i a fer via . I	ha canviat	tot , com tot , com que s' agricultura no treu , i es jornals són cars i sa gent lo que va és
110	' entens ? I això li fas així , li dónes ... Ho veus ? Amb penes l' he tocada , eh ? I ja	ha canviat	, i si està humida la dus allà on vols , i llavors quan li poses sa , sa sabata damunt , per posar -li
111	3 . Sí , que vénen de fora i ho duen a vendre a Sineu . 1 . Sí . Entrev . : I es mercat	ha canviat	molt amb aquests anys , d' ençà que el coneixeu ? 3 . Eheheheh_ Entrev . : O manté es caràcter de ... 3 .
112	i de pes Port , tot , tot ... C . Llopis : De_pes_Port , i tot això T . Antich : Sobretot es Port	ha canviat	molt . C . Llopis : Es_Port_hi_ha_molts_..._Entr . : Hi ha de tot ja , no ? Gent de per
113	Entrev . 2 . Ah , bé , bé , bé ... 2n fragment 1 . Bueno , s' exsecallar és com tot , que	ha canviat	. Jo com vaig començar tenia catorze anys i en aquell moment s' exsecallar era llevar ses busques ben llevades , es
114	vendre es negoci an es meu sócio , i per avall . I jo llavor , jo ja era casat , perquè llavor ja m'	havia casat	quan vaig posar es negoci i llavors vaig tenir dos fills , un fill i una filla , sa filla fa de mestra
116	. 3 . Sí . 2 . I moltes de vegades se feia dia quatre i dia cinc ... 3 . I dia vint i no	haviem cobrat	. 2 . I dèiem , dèiem a ton pare i , mem , l' amo en Mateu , no els han , no
117	Capdepera perquè hi tenia uns tios que s' estaven en es poble i noltros estàvem foravila , i llavor quan vaig	haver combregat	en es set anys vaig fer unes messes de collir oliva a jornal . Una pesseta cada dia , guanyava , i i llavor
118	pell , des saró que du dedins . I aquí també , tradicionalment anava , solen anar vestides , i no sé si això ja ho	haviem comentat	abans , una pecu ... una peculiaritat de ses xeremies d' aquí són es , es llautonets aquests , no ? JR : Es
119	' altra ! " Però no sé quin rector era . 2 . Però aquí sempre hi ha hagut glosadors , perquè per exemple , ho	hem comentat	a vegades , a Sòller hi ha una marededéu molt coneguda que un temps era sa Mare de Déu_deL_Roser i era una ma
120	en castellà , i llavors , eh , l' any seixanta-u , concretament , eh , que jo ja era professor de dibuix ,	haviem començat	una revista , que se deia sa revista Arbre , que en Miquel_Pons_Bonet , no sé si el coneixes , eh , per
121	Entr : I d' on te va venir això des català ? GB : Això des català me va venir , segurament , d'	haver començat	d' infant a llegir , vaig aprendre a llegir primer en català que no ... , amb ses rondalles , que no en castellà ,
122	E : Però ell per mi encara ha jugat a coses més antigues . Quins altres jocs	haviem començat	a explicar ? Perquè ... DV . Es cèrcol , ho ha dit , però jo ... E : Perquè són uns anys un poc
123	que va començar a canviar , Santa_Catalina ? AS : Sí , ara ha vengut es canvi , sí . E : Quan és que	ha començat	es canvi ? AS : Sí , pots comptar , que ara ha vengut es canvi ! LS : Fa molt de temps . E :
124	cases . Entr . : Sí , eh ? T . Vidal : Es alemans . C . Antich : Veïnat de ca nostra n'	han comprat	una uns estrangers . D . Artigues : I un carrer d' aquí n' hi ha tres d' alemans . C .
125	només pes Port i foravila , també ... C . Antich : No , no , no , a veïnat de ca nostra aquí n'	han comprat	una ara , uns estrangers , no sé si són alemans . C . Llopis : I a Can_Vent_de_sa_Font que hi
126	fins que me varen jubilar , eh ... Quan hi vàrem començar eren onze dones i dos homes . Mestre_Joan , que tu l'	has conegut	. 5 . Sí . 3 . Que llavor es dissabtes i es diumenge ... 5 . Anaven de ... 3 . Esqueixava , sí ,
127	Son_Odre . Entrev . : Son_Odre ? 1 . Tenia un germà capellà . Entrev . : Sí . 1 . Voltros l'	heu conegut	an aquest germà . 2 . Sí . 1 . Vàrem començar a sis anys a tre ... , a collir oliva i tot i
128	garrot , com un garrot 3 . Com un garrot 1 . Com un garrot , era assuuaixí i seies allà damunt , jo encara ho	he conegut	. 3 . Es primers bancs que vérem , es primers bancs 1 . I llavors , 3 . Llavor hi havia uns banquets assuuaixí
129	sos xapons , ja tenien més bon fer feina , però no ... no n' hi ha cap aquí . TR : Tot això ho	hem conegut	noltros i ... ho hem tengut , però veig que aquí no ... no hi és . Maria_de_la_Salut 2 (19 de
130	ien don Toni , li deien don Toni , però més que res li deien u senyor Toni . I anècdotes , que m'	ha contat	mon pare , que jo , mon pare va aprendre d' ensabonar i tot això , e ... Una de les anècdotes molt guap
131	' n a mi / si he de ser deshonorada ... " E : Sí , però , a què venia aquesta glosa , això mos ho	heu contat	primer ... 2 . He de dir la història ? E : Sí , un poc perquè primer no ho hem gravat tot això ...
132	en en sé tantes que no me record i tot ja , eh ? No me record , fill meu ... E : Bé , mos	heu contat	d' aquella ... al-lota ... 2 . Sí , sí , aquelles són , diu : " Na_Catalina deu dir / que
133	" vós " no , " vòstè " . PD : Idò jo encara no ho he corregit . Imagina 't , m' ho ho	han corregit	moltes vegades i no m' ho he corregit ... Però és que ho empram poc . Vull dir , també és un terme que
134	, " vòstè " , no " vòstè " , " vós " no , " vòstè " . PD : Idò jo encara no ho	he corregit	. Imagina 't , m' ho ho han corregit moltes vegades i no m' ho he corregit ... Però és que ho empram
135	PD : Idò jo encara no ho he corregit . Imagina 't , m' ho ho han corregit moltes vegades i no m' ho	he corregit	... Però és que ho empram poc . Vull dir , també és un terme que no s' empra . ND : Des tractaments ,
136	... E : I amb què se cus , amb un fil especial ... ? 2 . No , amb una agulla , no això ho	he cosit	amb fil i agulla de roba , això ja se cus amb fil de palma i després a dedins hi posen una cosa forta p
137	llavor mos vàrem posar a cosir , ses dues germanes , i	hem cosit	quaranta anys , o més ! C . Antich : Sí . Entr . : Heu estat cosidores , idoi ? T . Antich :
138	per treure ses coques aquella altra , i això per remenar es forn perquè agafàs sòl , quan	havia cremat	sa llenya . E : Sí , sí . Això és una pala des forn , això és , li deien per remenar , es
139	parell de d' anys hi vaig anar , iiii llavor havien passat davant es al-lots i em vaig espantar de lo que	haviem crescut	i ara són com dos pics això . Entr : Encara hi són ? AO : Sí_Entr : I , es vostres jocs ,

140	Sí jo ja li he dit que jo això , sempre he dit quan m' han fet una entrevista que el Bon_Jesús m'	ha dat	un do perquè jo sempre he viscut des mostruari que he fet jo , ha estat acceptat , he fet feina damunt
141	instant s' esquinça , i si la tupes ben tupada sa , sa sola torna més forta , torna dura , i quan li	has dat	una bona passada de martell llavonses poses es bigalot així i amb sa coa , amb sa coa , l' enclotes un poquet
142	Idò mon pare , eh , tenia aquesta bicicleta i la , va dir quan se va morir	havia deixat	, llevat des testament , que va dir tots parts iguals , i , però amb efectiu va deixar cent duros a cada un
143	Tots els camins s' enfilen cap al Calvari , per recordar la tristesa en què el Bon_Jesús mort	ha deixat	tota la naturalesa pobra i desvalguda . Solsament_la_Verge_Maria , la dolça estimada seva ,
144	uns cossis tan grossos com això . E : Sí , sí , sí . Estan a s' hort que els hem llevats , i	hem deixonat	. Llavor aquí se posava aigua . Primer es cendrer , llavor se componia sa roba , eh ? I sa , i a sa
145	tornar entrar ho tenia difícil . 1 . Ho havia de tornar demanar . 2 . I si llavor n' hi donaven , si no	havia demanat	sortida . 1 . En Tellecò , en Jaume , m' ho contà ell un dia , com me 'n va demanar li va
146	he tret es més alt de tots , es vint-i-vuit " diu " ets excedent de cupo " . Dic " bé , que	has demanat	que havia de fer ? " Diu " sí , m' ha dit que no te moguis que la Sala ja vendran , ja
147	que encara és viva , que ha fet carbó ? Carboners , encara en queden molts ? 2 . No , ara ja , això ja	ha desaparegut	. Com a carboner ja no n' hi ha casos a Deià , qui pentura ha fet carbó d' al-lot és ell ,
148	E : No , no ho sap , ja ? LS : Sí , no , no , no , no . E : S'	ha desfet	molt ... LS : Moltes gamberrades hi ha , moltes gamberrades . E . Com , com han viscut es canvis
149	joves ; ell es joves , tots , tots . Hi havia sa Congregació_Mariana . I ara crec que tot No sé si	ha desaparegut	, perquè jo ja no ... E : I ara sa gent jove , on se troba ? LS : Per aquí ? E :
150	dir " d' allò , sí " . Diu " vendràs prest avui de capvespre ? " Dic " bé ja ho veurem , en	haver dinat	. " I a devers les tres , com vàrem haver dinat , una estona que vàrem passar , ells ja varen haver escurat i
151	aquí deçà per topar -la a ella . La vaig topar damunt es portal . Dic " ara mos n' anàvem a dinar , ja	heu dinat	voltros ? no i ... bé , i d' allò , què ? I em va dir " d' allò , sí " .
152	prest avui de capvespre ? " Dic " bé ja ho veurem , en haver dinat . " I a devers les tres , com vàrem	haver dinat	, una estona que vàrem passar , ells ja varen haver escurat i això , anàvem a fer passejadetes . I es vespre
153	de camí d' aquell bocí an es poble , mos posàrem a davall un garrover a dinar , i tot d' una que vàrem	haver dinat	, mos vàrem tornar a posar a segar , i , i vàrem , i com ve es tren de les quatre , que llavor
154	" ets excedent de cupo " . Dic " bé , que has demanat que havia de fer ? " Diu " sí , m'	ha dit	que no te moguis que la Sala ja vendran , ja et donaran es papers " . I llavor as cap d' un mes
155	Jo som sa madrina d' aquesta germana que li duc deu anys , i sempre m'	ha dit	sa jove , i me diu sa jove es seu home , i me diu sa jove s' altra germana ; per molts d'
156	de temps que no ho havia sentit . 2 . Sí , jo també . 3 . La meva néta , lo primer que m'	ha dit	avui quan sabia que havia de venir aquí , anit passada m' ho va dir , diu " padrina , no xeris de més ,
157	Diu " vols dir t' agradaria ? " Ell va anar a cercar aigua i ella li va dir : " Saps que m'	ha dit	u nin ? Que li agradaria que fosses son pare " . Diu : " Idò i jo ho puc esser , ja tenc u
158	caure esmortida . " Diu : " Vine aquí la mala infanta , / vine aquí la mala filla . / Si lo que m'	han dit	és ver / de foc t' hi abrasaria . " Diu : " No cregueu un tal ma mare , / no cregueu un
159	és un poble nou a Mallorca . D' on ve ? D' on va venir sa gent ? Ho sabeu això ? S'	ha dit	això ? LP : Bé , sa ... Hombre , sa gent d' aquí va venir d' Algaida i Lluçmajor . E :
160	e , no , no , res de ins . Mos deien que ses ins estava mal dit , que sempre es mallorquí antic s'	havia dit	amb a . I llavor altres coses com per exemple , n' hi ha , eh ... " fraules " , ara diuen "
161	: ... an es joves o an es des mateix llivell . E : Sí_ND : I an es ... Per exemple , jo ara	he dit	" llivell " i tu dius " nivell " . ND : Ara se diu " nivell " . Noltros deim ... noltros deim "
162	, Balanguera per mi se deia . Entrev : Com ho diu ella ? Com ho diu vostè ? 3 : Mana ? Entrev : Com	ha dit	, la què ? la Balan ... 1 : Balanguera . Entrev : Ho pot tornar a dir , no ... 3 : La Baranguera
163	... 2 : Li varen ... en Guillem_Cremat i era es malnom , es malnom de son pare . 1 : Jo tenia , com	ha dit	ella , m' esperava amb un altre companyero , que també ja es mort , i aquest companyero , li deia " s'
164	I ara si que vos tomau dedicar un poc a sa terra , segurament . 2 . I ara tot sempre sa terra . Però com	ha dit	en , com ha dit en Juaquín , no , ell diu que se dedicava a s' agricultura però ... quan veu sa xapeta
165	tomau dedicar un poc a sa terra , segurament . 2 . I ara tot sempre sa terra . Però com ha dit en , com	ha dit	en Juaquín , no , ell diu que se dedicava a s' agricultura però ... quan veu sa xapeta la deixa eh ? no
167	ho devia fer tot es poble , això ? 2 . Hombre , lo que no el ... e ... vivíem , jo l' hi	he dit	, en es principi que jo feia feina la dúiem a vendre , la dúiem a vendre perquè havíem de menjar i jo es
168	ha jugat a coses més antigues . Quins altres jocs havíem començat a explicar ? Perquè ... DV . Es cércol , ho	ha dit	, però jo ... E : Perquè són uns anys un poc diferents , així mateix . FV : Sí , jo som més antic .
169	t' ho diu nigú . " Vol_algo_més ? " Això és es noranta-nou per cent . ND : Això sempre si ho	haguessen dit	: " algo " , " pues " , " algo " , " pues " , " desde luego " ... No , això
170	de sa més gruixada , més forta , per posar terra i pedres i coses d' això . PV : Llavonses també no els ho	has dit	tu que , quan començàvem a fer llatra , que la fèiem molt dolenta , ses nines i es al-lots , també en feien
171	se feia en mallorquí o en castellà ? 2 : En castellà , però jo , com que mon pare , eh , era ja ho	he dit	, ja era molt regionalista , mos com ... , mos comprava uns llibres que venien a Catalunya , a Barcelona
172	És bo sebre-ho . JS : Ah , fillet , ja n' hem donades a un parell que ho saben , que els ho	hem dit	. Perquè és una llàstima que hàgiu fet tard per veure una cosa que pentura no l' havíem vista mai .
173	Sí , jo som més antic . Amb ses bolles jugàvem . DV : Si , no no sa ... E : Ses bolles ja ho	heu dit	, es cércol ... FV : I es cércol i ... JV_:_Sa_baldufa_FV_:_Sa_baldufa_JV : Però això també en es temps
174	que , una altra que antes m' ha vingut an es cap que també mos deien això no se diu així ... bé , ja	he dit	lo des prendre i es menjar , segons quines coses ; llavor hi havia regles d' urbanisme , d' urb ... Per exemple
175	com podíem , honradament , però així com podíem , havíem de fer feina , ajudar -li , ella era tota sola , i com ja	he dit	antes , e , mos havíem de guanyar així com podíem , però , moltes de classes vaig fallar . Me sap molt de greu
176	a na Bel de s' apotecaria . Na_Bel de s' apotecaria és sa padrina jove de na Catalina nostra , i sempre li	ha dit	" sa padrineta " , així que ... però ... : Però no és costum aquí ? 3 : No . 1 : No .
177	, no podien , no podien anar -hi , perquè si sa mare te veien , sa mare , ara una nina d' aquí li	haguessin dit	vés a comprar en aqueixes hores , hee ... sa mare ja hauria sortit a camí per allà baix per veure si venia ,
178	que , a Artà , en vivi ... E : Però ho veníeu a aquí , a Artà mateix ? 2 . Sí jo ja li	he dit	que jo això , sempre he dit quan m' han fet una entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè
179	una orella ... JOAN : Però no ha quedat marcat , eh ? JC : No ha quedat marcat . Com si , com si li	he dit	: " Joan , avui no me cau bé , idò torna horabaixa o torna demà , pues , no s' ha enfadat mai ,
180	exemple , tot això d' aquí , que surt , això li deim escalemots . E : Escalemots ? 2 . Escalemots . Com li	he dit	, aquí hi ha sa taula de claus aquesta , que és lo que va encastat dins es escalemots . E : Sí . 2 .
181	encastat dins es escalemots . E : Sí . 2 . Això són quarters , quarters . I aquí davall hi ha lo que li	he dit	de llates . E : Ses llates que mos ... 2 . Que van de babor a estribor , que és per clavar sa coberta
182	això era Palma , i és Palma . Però es propietari d' això de per aquí . I això de per aquí , que li	he dit	, fins a sa Casa_Blanca , tot estava negat , qui volia , qui volia una quarterada aquí baix ... MR : Hasta deien
183	assiento no anaven tapats , no duien toldo , que noltros li dèiem un toldo . Entr : Un toldo , no li	heu dit	un toldo ... BS : Com ? Entr : Com li heu dit an això ? BS : Una vela PS / MS : Una
184	li dèiem un toldo . Entr : Un toldo , no li heu dit un toldo ... BS : Com ? Entr : Com li	heu dit	an això ? BS : Una vela PS / MS : Una vela . BS : Una vela , toldo . [...] BS :
185	Però si per exemple noltros anam a Palma mateix a comprar , tot d' una descobreixen ... 3 . Mai , mai	he dit	" sa " , jo . 1 mos descobreixen que som de Pollença . 3 . Perquè hi ha hagut al-lotes anar -
186	hi ha que volen guanyar i no fer feina . E : Això . MR : I no és igual . E : Voltros no mos	heu dit	quina feina heu feta ? LP : Jo , he fet he fet lo que diu aquest , n' he fet de molins .
187	Jo he estat sis o set vegades a València , sí , sí . 1 " anam an es toros " , tu no	has dit	" anam " mai , " anam an es bous " . 2 . No , no , no . 1 . Anam an es

188	i n' hi havia de molts grans i feien un forat i l' havies d' entrar en fondo i s' esclopo que	hem dit	és això, veus ? i aqueix mateix . 1 . És molt reforçat d' aquí perquè si no se rompien . 2 .
189	. / Bon_Jesús, duis -me 'n a mi / si he de ser deshonrada . " I llavor diu : " Escoltareu lo que	he dit	, / una i una altra vegada . / Catalina agraciada / si amb mi et veus esser casada , / en seràs més respectada /
190	METO : En aquell temps ses que més mos daixonaven eren ses coses de , de de ses ins ; sí, eh , lo que	he dit	: diguí , faci , mengi , véngui ... ; noltros dèiem : faça , menj , vénga , diga , e ... E :
191	bons mestres , llavonses . 3 . I en es Fossaret també vaig anar a escola , amb so mestre Guasp , aquell que	hem dit	que era català , amb so mestre ... 5 . Des carrer de s' Hort_Daviu , Vicente ... 3 . No , no
192	normal , ara és ben normal , na Maria , però ... no 2 : Però que sortirà ... deixa ... Entrev : Aquest joc que	heu dit	, aquest joc que heu dit què és , la Balanguera ... ? 3 : No , a ca ses monges ... Entrev : Com
193	, na Maria , però ... no 2 : Però que sortirà ... deixa ... Entrev : Aquest joc que heu dit , aquest joc que	heu dit	què és , la Balanguera ... ? 3 : No , a ca ses monges ... Entrev : Com era aquest joc ? 2 :
194	" és un bon poble " , dic " sí , és u poble de la fava la figa la fot " ; diu " què	ha dit	? " , dic que " la fava la figa la fot " . " Mai ho havia sentit dir an això " . Dic
195	la major , / la que més agrada / al senyor rector . " 7è fragment E : Què mos havíeu de contar ? Què	heu dit	que mos havíeu de contar ? 5 . De quan anava a escola o qualque cosa . 3 . Ah , bé , sí ,
196	" i " nivelar " , i es catalans diuen " nivell " , que és més , més parecut a es castellà . Noltros sempre	haviem dit	" llivell " i " llivellar " . Hem de llivellar això ; això hi ha un bon llivell ; són des mateix llivell ,
197	... E : Però ho veníeu a aquí , a Artà mateix ? 2 . Sí jo ja li he dit que jo això , sempre	he dit	quan m' han fet una entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostruari
198	E : Ah , també vos corregien ? ND : Sí , sí , cuixot . No hem de dir " jamon " ; noltros sempre	hem dit	cuixot , i encara ara . CARME_DAMETO : I encara ara ... ND : Hi ha gent que no sap què és cuixot ,
199	Después s' agafen aqueixes palmes , una vegada arreglades aquest temps que vos	he dit	, eh ? i se duen a domicili . Si noltros n' hem arrabassades . Les anàvem a plegar en una en una i
200	temps i a base una , ja te dic , diferents moldures , si haguéssim pogudes veure aqueixes eines que jo vos	he dit	hauríeu vist que hi havia diferents moldures , pe ... perquè també n' hi havia per fer moldures de ses portes de
201	iquetes , es valencians ... E : Les xiquetes 1 . I per lo tant noltros en família ... 2 . I vostès parlaríen ? Vostè	ha dit	que era de València , idò , però mos , mos ... E : Sí , de més avall de València . Sóc valencià ,
202	1 . Sí , sí senyor , això és es puesto d' as mig . Estava dividit en tres , es poble sempre s'	havia dividit	en tres . E : Cadascú era o des Puig , o des Porxo o des ... 2 . Sí senyor , així era .
203	vegent lo que ha passat amb sos estrangers , perquè tenien una caseta vella en ruïnes i n'	han donat	molts de millions , i donant tots aquests millions es vells han pogut viure al menos a ca seva i no les se
204	' gués duits a dins l' arca (les se n' hagués duits a dins l' arca) . 1 : Baldament no	hàgem donat	molt de fruit pentura haguessen fet bé . 2 : Sí 1 : Es que hem donat és bo . 3 : Ella , ella
205	l' arca) . 1 : Baldament no hàgem donat molt de fruit pentura haguessen fet bé . 2 : Sí 1 : Es que	hem donat	és bo . 3 : Ella , ella de tot , de tot fa una glosa , és molt glosadora , cosa que ja ara
206	pecats confessar , / que ni vaig dormir una noche / amb lo comte don Carlà . " Diu : " Quan n' hi vaig	haver dormit	una , / cada vespre hi vaig tornar . " Diu : " Per penitència li don / que un beso m' ha de
207	vaig estar dins sa fruita . I llavonses , mira , quan e ... , en vaig tornar vaig posar amb so negoci ,	he duit	negoci de fruita , fins , fins que vaig ... E : Aquí mateix ? GP : No , no , no , no ,
209	i hi havia sis monedes , quedava una moneda o dues , i es qui tocava tirar después d' aquell que se 'n '	via duit	ses monedes (se n' havia duit ses monedes) deia una paraula que se deia " a sant " . 3 . "
210	i mos vàrem anar , vàrem dir : " tammateix es capvespre acabarem prest " , vàrem anar , que mos n'	haviem duit	dinar perquè hi havia devers mitja hora de de camí d' aquell bocí an es poble , mos posàrem a davall un garrover
211	e no s' hagués cultivada mai , perquè si se cultivava o hi havien fet formigues o ... o amb una paraula , o hi	haviem duit	fems , ja no era lo seu , aquesta terra se diu terra verge . E : Ha de ser terra verge . 1 .
212	cobrat . 2 . I dèiem , dèiem a ton pare i , mem , l' amo en Mateu , no els han , no	han duit	es doblers . Ton pare no en tenia cap culpa , tot d' una quan hi havia es doblers mos avisava , m'
213	i ses cebes / per quan siguem un poc més jaies 1 : No , però me sap molt de greu no tenir , no	haver duit	es plec , perquè en tenim de molt guapes . : Bé , però si són escrites no tenen tanta de gràcia . 3 :
214	es dissabte , quan hi anava , ja ja no havíem de cobrar res perquè un poc de gènero que duies i lo que	haviem duit	, bona nit , ja no mos dúiem doblers , ja tornàvem assentar quasi quasi per devers dimecres
216	anques . 2 . I ell no el podia agafar , només amb so carburo havia d' anar ... 1 . Era un premi gros	haver encès	el tió paper perquè no ... 3 . Llum de carburo a lo darrer , eh , perquè jo , a cas nostros padrins ho
217	si li he dit : " Joan , avui no me cau bé , idò torna horabaixa o torna demà , pues , no s'	ha enfadat	mai , i sen ... , no però la majoria de clients tampoc . Però en tenc de quisquillosos , eh ? També hi ha
219	vaig examinar de lo que en deien grau mitjà , ja , i beníssim , com que ja duia aquest precedent i en '	via ensenyat	un poc (n' havia ensenyat un poc) i això , figura 't , ja anava bastant bé , i , i ,
221	senyor . " " Te 'n vas , cap a l' estanc , compres un paquet de filet , eh , eh , m'	has entès	? " " Sí , senyor , sí , senyor , sí , sí , senyor . " " Llavonses per amunt i , vista
222	temps fa que sou aquí ? " Dic " un mes " . " Un mes i no vos havíeu presentat ? " diu " vos	haguessen enviat	a lletes si ho haguessen sabut " . I res , llavor me vaig presentar i me varen dir " ara dia trenta-quatre " ,
224	quatricomies perquè val un ull de sa cara . E : Mem , una cosa li volia demanar : vostè sempre tot ho	ha escrit	en català ... MN . MULET : Tot , sí , però ... E : Quan vostè va començar a escola , i en es
225	en haver dinat . " I a devers les tres , com vàrem haver dinat , una estona que vàrem passar , ells ja varen	haver escurat	i això , anàvem a fer passejades . I es vespre dic " i ara què aquí ? " Diu " Vendràs es vesp ,
226	entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostruari que he fet jo ,	ha estat acceptat	, he fet feina damunt allò , i ja li dic , fa ara , jo desset anys que don classe , aquí a
227	mon pare sempre deia " les barberies tornaran petites " i , efectivament , hi han tomades . Ha estat una cosa ,	ha estat	una profecia que s' ha complida , que s' ha complerta , i fins que m' he quedat , pues , jo
228	meves , com a intervencors , i què tenc a dir ? sa més barato que s' ha venuda , com aquell qui diu ,	ha estat	de trenta millions . 2 . No , i ara de seixanta millions que n' hi ha . E : I sa gent ?
229	, sí , sí ... JV : A futbol , sempre , partidets de futbol . Jo també vaig , vaig ajudar . Jo vaig ,	he estat	federat , també a futbol ... També vaig jugar tres anys federat mo , mo ... E : A quina divisió ? JV : Eh ,
230	posar a cosir , ses dues germanes , i hem cosit quaranta anys , o més ! C . Antich : Sí . Entr . :	Heu estat	cosidores , idoi ? T . Antich : I no mos podem queixar , i no mos podem queixar . C . Antich : Cosidores ,
231	Perquè mon pare sempre deia " les barberies tornaran petites " i , efectivament , hi han tornades .	Ha estat	una cosa , ha estat una profecia que s' ha complida , que s' ha complerta , i fins que m' he
232	es primer que fa fer ses , ses , ses , ses sembradores aquestes amb una revolució molt grossa i anava ...	Han estat	ses millors de totes per sembrar . Duen molta revolució però ja no existeixen , ara ja sembren amb tractors
233	set o vuit i me 'n costava sis es cotxe . Dic " jo he sortit de gratis . " " Veus , ja , aquest	ha estat	a Bones_Aires , a Amèrica , veus aquest ja , ja vos ha fotuts " varen dir ses padrines , i res . Com
234	: Que heu fet de pagesa , heu fet de pagesa ? 1 . De pagesa , feia ... Entrev . : Sa_vostra_feina	ha estat	... 1 . Vaig venir aquí a desset anys , me vaig , amb sos albercocs l' amo me va fer quedar jo a
235	no endevinarí mai a frente què hi havia damunt , que fa una altària molt alta . Si hi	ha estat	, eh ? E : Sí_GN : Sap que hi havia ? Un d' això d' ovelles , un essestador , a damunt .
236	Lo que a sa costa de ... mediterrània , això a Catalunya i València i Màlaga i Almeria tot això jo hi	he estat	de vacances ara , unes vacances de tercera edat de quinze dies . Tot això hi som estat .
237	. Sí eh ? 1 . Sí , ... i pareix i estan enrevoltats de França i xerren es mallorquí ! . Sí , jo hi	he estat	i és així . Manacor 3 (29 de febrer de 2000) JS : Jaume_Santandreu_PJ : Petra_Juan_BM : Baltasar_Morey_
238	català , allà , trob que hi ha ... E : Sí . Hi heu estat a Perpinyà , també ? GP : Sí , hi	he estat	. En fin , hi he passat moltes vegades . Llavonses , com qui fent sa fruita que feia , es negod , hi=
239	es pont des tren , ell i jo . Quan teníem cinc anys i bicicleta i caure ... 3r fragment E : I vós també hi	heu estat	, per fora ? MS : No ! No me 'n vull anar mai E : No heu sortit mai de Mallorca ? MS :

240	Perquè a , a , a Perpinyà parlen més es mallorquí que català , allà , trob que hi ha ... E : Sí . Hi	heu estat	a Perpinyà , també ? GP : Sí , hi he estat . En fin , hi he passat moltes vegades . Llavones , com
241	mal feta , és segur . 1 : No , va quedar molt bé . 3 : Jo no he estat mai glosadora , voltros ho	heu estat	sempre , i na Francisca també , però noltros ... Na_Maria de tot , de tot fa una glosa : per dir molts anys ,
242	me 'n vaig a Can_Pantalí , feina a sa serradora i de sa serradora ja me donaren per inútil i inútil	he estat	sempre . E : I això d' inútil , que vàreu tenir cap accident ? 3 . Accident ? Sí . Com allà agafàvem
243	1 . Ah , el varen tancar , a ton pare ? 2 . Sí , va estar onze mesos tancat . Vàrem anar ... jo	he estat	a molts de puestos que molta gent no pot dir que ... ; jo he estat a Can_Mir , que era presó , llavones
244	onze mesos tancat . Vàrem anar ... jo he estat a molts de puestos que molta gent no pot dir que ... ; jo	he estat	a Can_Mir , que era presó , llavones vaig estar a Capocorb , que era campament A Llucmajor ? 2 . A
245	fa ganes anar a ... MS : Ara només me 'n vaig a , a , a Campos_qualque_dia_a_comprar_faraones_GN : Jo	he estat	per tot Mallorca quan era guapo perquè ... MS : No me n' he anat enlloc . GN : ... vaig fer desset anys
246	. A mi m' encanta , m' encanta es ... 1 . Amparín en casa parlaven una mica en valencià . 2 . Jo	he estat	sis o set vegades a València , sí , sí . 1 " anam an es toros " , tu no has dit "
247	on ets ? " Diu_:_ " D' Inca " , amb ses dents tancades . 1 . I a Son_Servera que és allà on jo més	he estat	, canten una mica quan conversen , fan una cantarella molt dolça . 2 . I a Eivissa no parlen gens igual d' aquí ,
248	fer una ! 3 : Però molt mal feta , és segur . 1 : No , va quedar molt bé . 3 : Jo no	he estat	mai glosadora , voltros ho heu estat sempre , i na Francisca també , però noltros ... Na_Maria de tot , de tot fa
249	la tenc gràcies a Déu , i ara tenc un gendre de poc ençà Ja són dos . 1 . Sí i baldament no	hàgim estat	gaire fruiters jo de vegades li dic a sa meva filla : " Si tu te demanen qui ets o d' on véns o
250	arribava a aprendre , i ara , com que tot està escrit , ningú fa cap experiment , tot ho llegeix , i què	ha estat	, no res . S' Arracó (16 de juliol de 1999) Entrevistats : Bartomeu_Bosch_Palmer_Guillem_Pujol_Ferrà
251	trista , desconsolada per aquesta pobresa en què el seu fill la deixa , la Verge_Santíssima	ha estat	ella la que han fet nodrir dins el cor dels cristians una devoció tan tendra com és la devoció a la Mar
252	pus feina . Entr : No ? 2 . Ja n' havia feta molta . Entr : O sigui , sa vostra feina de sempre	ha estat	fer de sabater ? 2 . Sa de sabater , primer de jove vaig fer de pagès , amb mon pare . Entr : Una
253	això ho duen de per Àfrica . Aquí tradicionalment , e ... ses castanyetes i ses xeremies i això sempre	han estat	... E : O sigui , antigament ja ho eren ? Ja se duia de fora . JS : Sí , s' importava sa
254	... degueren dir " bueno_y_esto de que va ... " Entr_:_Folklore_..._GB : Sí , folklore , eh ... sí , com si	hagués estat	una escola de ball de bot , què els importava a ells allà , i no posaren massa pegues i se va poder fer r
255	. Sí , no , jo sí ... 2 . No , jo no ... 1 . Jo en vaig tenir una de Maria que si	hagués estat	un poc més , per mi haguéssim aferrat , eh ? sí , no ... Entrev . 2 . Van rompre després ? 1 .
256	descarregàvem de troncs o ses ... o caixes , que hi havia una serradora aquí as port , que jo també	he estat	, vint anys , a sa serradora . 1 . Estava d' encarregat . 2 . Eh ... pues , es feien , es
257	perquè havies de garbejar i llavones com tenies garbejat i ses i s' era preparada per , que	havies estès	, llavones te n' anaves a berenar i si eren les deu , nou i mitja , deu , ja berenaves ben berenat ,
258	curs , que va venir el senyor Moll , i vàrem fer , vàrem repartir premis etcètera , a tots es qui s'	havien examinat	allà i , ja tenies , omplirem es teatre aquell amb gent , eh ... ? Bé , llavones en Miquel_Julià deixa ses classes
259	. Jo ho he sentit dir però no no no no tenc daixona , això ... E . No , me pensava que qualcú m'	havia explicat	que ... DV : I llavones hi havia un altre joc . JV : Na_Roja una bona mula / sa mula que té es
260	fan , sí . 2 : Però aquí , aquí se fan a ses fires i jo no sé ningú més que en faci perquè ho	he explicat	a cent persones que n' han menjades , inclús sé molt poques que les facin . 1 : Perquè s' estimen més que
261	là qui és més fresc , hi anàvem quan hi havia cireres , vol dir que exsecallàvem pes maig i pes juny que	he exsecallat	, jo . Però ara ha canviat molt això . Exsecallen , si no hi ha olives , a qualsevol temps , i a fer
262	. A Fornalutx no n' hi va haver cap . 3 . Però a Sóller sí que en quedaren . Entrev . 2 . I	heu festejat	amb alguna d' aquestes o no ? 1 . Sí , no , jo sí ... 2 . No , jo no ... 1 .
263	Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostruari que he fet jo , ha estat acceptat ,	he fet	feina damunt allò , i ja li dic , fa ara , jo desset anys que don classe , aquí a on anava a costura ,
264	, també ca nostra , i no he anat pus allà dalt , i la tenc llogada , i sempre he estada aquí . Però ,	he fet	quaranta-set anys de carnissera allà dalt . E : Molt bé MS : A sa plaça de Porreres . E : Ah , idò
265	: Això . MR : I no és igual . E : Voltros no mos heu dit quina feina heu feta ? LP : Jo ,	he fet	he fet lo que diu aquest , n' he fet de molins . E : Sí , també ? LP : Sí . E :
266	. Anàvem a ... entre ... , tot , collir figues , figues , de tot . Entrev . : Que heu fet de pagesa ,	heu fet	de pagesa ? 1 . De pagesa , feia ... Entrev . : Sa_vostra_feina ha estat ... 1 . Vaig venir aquí a
267	d' anys a lo millor me retir si no em mor antes , i d' aquesta manera i anam passant . Entrev . :	Heu fet	sempre de ferrer ? 1 . Mana ? Entrev . : Sempre heu fet de ferrer ? 1 . Sempre he fet de ferrer ,
268	3 . A ca seva feien un porc i el mataven 1 . I ara noltros i a can Deià 2 . Noltros sempre en '	viém fet	1 i ara i tot aquí mira , estaven aquí dalt , aquí fa
269	, s' ha de fer . Ara , també , tarongers , si se vol canviar de raça de tarongers , aquí se n'	ha fet	molt perquè s' ha posat tardà . Entrev . : Com se diu aquest ? 2 . D' estaqueta . Aqueix sa talla
270	ha fet vostè ? 2 . Jo no , de pagès no , no , no , no . 1 . No , no n'	ha fet	, ell cull ses seves ametles i tot això . 2 . He ajudat molt a ca meva i he batut moltes ametles i n'
271	crec que no , ja no . Perquè ara ara vaig veure aquí a ... Ripoll : Tota . Coll : ... a Selva n'	han fet	una , de sitja , Entrev_:_Ho vaig llegir en es diari . 2 vaig veure en es diari . 1 . Per
273	un caragol i has de començar o sigui que això és així . Se poden fer moltes coses . Capells , jo ara n'	he fet	per un grup de Palma , que han filmat també una hora o tot un dematí filmaren , se 'n dugueren capells de
274	no mos heu dit quina feina heu feta ? LP : Jo , he fet he fet lo que diu aquest , n'	he fet	de molins . E : Sí , també ? LP : Sí . E : Fuster també ? LP : No , ferrer . E :
275	50 persiana i qualque porta i lo que mos deien però coses poques , tot era qüestió de molins . Molins sí que n'	hem fet	molts , per Muro , per sa Pobra , aquí tot es terme de Sant_Jordi no n' hi ha cap que no hàguim
276	veníeu a aquà , a Artà mateix ? 2 . Sí jo ja li he dit que jo això , sempre he dit quan m'	han fet	una entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostruari que he fet jo
277	sa banca , s' ha aturada i aquella altra també , i aquella altra també , i jo faig set i elles només m'	han fet	sis , eh ... M' han de pagar a jo . Eh ? E : Sí , sí , sí MARIA : Reparteix una
278	amb un elàstic i za zam , una bona pilotada te pegaven a s' esquena , ai , ai , poc agut , m'	has fet	mal ... però t' agradava que te pegassin pilotades . 2 : Sí , sí , sí , sí 3 : Que és ver
279	' això , de carreres o això però , sí . Entrev . : I picarols i esquelles i això ? 3 . No s'	ha fet	aquí mai . 1 . No , aquí dins Sineu no se fa res d' això . Aquí a Sineu , no . 2 .
280	jo dic en es Puig , en aquí , que hi ha moltes cases que són d' estrangers , moltes . 1 . S'	ha fet	molt gran es poble , s' ha fet gran , emperò de gent externa . 2 . De gent externa , sí . 1 .
281	que hi ha moltes cases que són d' estrangers , moltes . 1 . S' ha fet molt gran es poble , s'	ha fet	gran , emperò de gent externa . 2 . De gent externa , sí . 1 . I d' aquí vint anys Deià ...
282	és quan se crea s' escola . En es juny , exactament dia set de juny , eh ... ja se va , s'	havia fet	devers es novembre del setanta-dos , ja s' havia fet sa proposta , tot això , però es regidor de cultura ho tenia
283	exactament dia set de juny , eh ... ja se va , s' havia fet devers es novembre del setanta-dos , ja s'	havia fet	sa proposta , tot això , però es regidor de cultura ho tenia ... esperava no sé què ... i de cop i resposta
284	' ha anada tota s' aigua i queda es sucre suelto , eh ? vermellós , perquè sa pell de s' ametla l'	ha fet	tornar vermellós però que queda es sucre així , suelto , llavor ses primeres vegades sí , ja està ,
285	aquí hi ha senyes de donar -los farina d' ordi . JS : També els donam farina d' ordi , començam , perquè ara	hem fet	es aglans avall , i ... I n' hi ha que se , se n' han perdut encara de bons , perquè aquesta
286	00 , que que ho cosia , cada parell de metres venia a cercar -la perquè la necessitava per fer adomos això com	ha fet	ella ara aquest adomo de sa seva senalla pues ella me va ensenyar això i n' hi havia més que en sabien
287	E : Caliu_hi_posaven_? Caliu , caliu , caliu ! I tots aquests calderons estaven tots mascarats i els	hem fet	nets . E : N' hi ha de mides diferents . Sí , lo que no les feim nets cada any perquè mos diuen

288	que mos posàssem a fer feina molt jovenets i no anàssem a escola . És a dir que ... I de llavor ençà	he fet	de ... MC : De tot AS : Mil coses , perquè , eh ... De , després de fer feina en es camp un
289	. MR : I no és igual . E : Voltros no mos heu dit quina feina heu feta ? LP : Jo , he fet	he fet	lo que diu aquest , n' he fet de molins . E : Sí , també ? LP : Sí . E : Fuster
290	E1 : Sí , sí , sí . Així que vostè s' ha passat més anys en aquesta professió que ... De pagès no hi	ha fet	vostè ? 2 . Jo no , de pagès no , no , no , no . 1 . No , no n' ha
291	a , a sa garriga , i havia de ser una terra que no s' hagués cultivada mai , perquè si se cultivava o hi	havien fet	formiguers o ... o amb una paraula , o hi havien duit fems , ja no era lo seu , aquesta terra se diu terra
292	Fd I trempat , i , i , i , i tothom agafava una cullera i tothom prenia cullerada dins es mateix plat ... Jo ho	he fet	moltes vegades , un plat perhom , i es qui agafaven més cullerades en tenia ... N' hi havia a bastament . GD
293	encès el tió paper perquè no ... 3 . Llum de carburo a lo darrer , eh , perquè jo , a cas nostros padrins ho	hem fet	... 3 / 2 ... amb un llum d' oli ... 3 . D' aquell , d' aquell de quatre ...
294	posa E : Sí i quan era tou l' enfornaven . Això estava tot rovellat i estava tot vell i ho	hem fet	un poc net . E : Sí . I què és ? Això , aram . E : En es racó què hi tenim ?
295	és allò . 2 . Sí . Sa canya des timó , s' arjau , agulletes i ... agulletes i timó E : Tot ho	heu fet	vós , tot , tot ? 2 . Sí . E : I de veles en tenen ? 2 . No , no , no
296	seves . T . Vidal : Ells se 'n van de ses seves . C . Llopis : Sí , però fan molta de feina i	han fet	molt , molt , molt de ... C . Antich : Ah , bé , això sí . T . Vidal : Bueno : Bueno , bé ,
297	dibuix , quan havíem acabat sa classe de dibuix que havíem fet s' explicació i tot això , a sa pissarra , i	havíem fet	, eh . Entr : Aquest llibre que era d' en Busquets ? GB : No ... Entr : S' ortografia . O d' en Moll ...
298	per noltros " . Però això duu molta de feina també , molta , molta , molta , perquè pots fer moltes coses . Jo	he fet	àmfores d' això , jo ara si unes fotografies jo es dia de sa tira les vaig treure , en tenia , no els
299	i llavonses el tornes doure . Així , veus , i ja té aquest per ficar i per poder cosir . Ara aqueix li	he fet	un foradet , eh ? Ho heu vist ? Llavonses se junta i li ce , li hem de cercar es centro , i en
300	: Haurà de cercar una altra barberia . I va venir aquest al-lot i ha tengut la delicadesa que , tant si li	he fet	escales com si li he fet un tall a una orella ... JOAN : Però no ha quedat marcat , eh ? JC : No
301	I va venir aquest al-lot i ha tengut la delicadesa que , tant si li he fet escales com si li	he fet	un tall a una orella ... JOAN : Però no ha quedat marcat , eh ? JC : No ha quedat marcat . Com si ,
302	per donar alegria a ma mare , va dir diu " i ara en voler -te 'n anar no te deixaran fugir , perquè no	has fet	es servici ! " I m' ho va dir una i dues i tres vegades i jo vaig dir " i té raó ma
303	. No , ara ja , això ja ha desaparegut . Com a carboner ja no n' hi ha casos a Deià , qui pentura	ha fet	carbó d' al-lot és ell , no n' hi ha , ja no n' hi ha . Entrev : Ja no
304	' arca (les se n' hagués duits a dins l' arca) . 1 : Baldament no hàgem donat molt de fruit pentura	haguessen fet	bé . 2 : Sí 1 : Es que hem donat és bo . 3 : Ella , ella de tot , de tot fa
305	si ella te deia que sí , pues , ja te coneixia , o perquè t' havia vist o perquè era un veïnat o perquè	havíeu fet	feina plegats o perquè i si ... anaves xerrant amb ella , però , xerrant amb ella , eh ? No aferrats com ara van
306	tots es sollerics cantaven : " Mare_de_Deveta , / vós sou la major , / la imatge més neta / que	ha fet	l' escultor " . Cantaven això amb sa , amb sa tonada de , d' " On vas Bernadeta ? " , i
307	fins a Lluc , hi havia carbó . Entrev : N' hi ha hagut molta gent , que encara és viva , que	ha fet	carbó ? Carboners , encara en queden molts ? 2 . No , ara ja , això ja ha desaparegut . Com a carboner ja
308	vella deixen reformar , ara si no hi ha casa no deixen fer res . MR : Però hi ha moltes cases que	ha fet	un canvi , perquè un temps , l' any trenta-sis , a ... sa vorera de mar , anàvem a cercar alga i
309	en veure ni les plomes , e ... toc ! I , i ara , qualsevol de noltros , què hagués fet ? Lo primer que	hagués fet	" mecagondell , o " ... o li hagués fotut un llamp o , o ... Idò , idò i no , ell era un
310	adura . T . Vidal : Va venir el Bisbe i tot , un any . T . Antich : Tu veus a sa processó que	han fet	una confraria , ells . C . Llopis : Sí . T . Vidal : Una confraria de ... d' anar a sa processó
311	No me fa gola . GN : I ara me 'n vaig , e , a sa Colònia mateix , i com veig aquests merders que	han fet	, lo que han fet es polítics , no m' ho puc atracar . Dasset anys de lineant topogràfic , vaig fer , eh
312	I ara me 'n vaig , e , a sa Colònia mateix , i com veig aquests merders que han fet , lo que	han fet	es polítics , no m' ho puc atracar . Dasset anys de lineant topogràfic , vaig fer , eh ? Idò i bé ,
313	desconsolada per aquesta pobresa en què el seu fill la deixa , la Verge_Santíssima ha estat ella la que	han fet	nodrir dins el cor dels cristians una devoció tan tendra com és la devoció a la Mare_de_Déu_de_la_Soledat
314	No , ell aguantava , ell aguantava i un pegava un cop aquí damunt . 1 : M' entén ? 2 : I fins que	havia fet	... 1 : I llavor quedava . E : Això és es mall ? 2 : Això és es mall . 1 : Això és
315	que festejava . L' havia coneguda , pes passeig , i ... havíem anat an es cine amb sa mare ... era lo que	havíem fet	, i i aquell vespre hi havia una foganya , que deim , com allò que veuen allà , a s' enfront d'
316	es meus alumnes , a dins ses ... , a dins ses classes de dibuix , quan havíem acabat sa classe de dibuix que	havíem fet	s' explicació i tot això , a sa pissarra , i havíem fet , eh . Entr : Aquest llibre que era d'
317	han fet una entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre he viscut des mostruari que	he fet	jo , ha estat acceptat , he fet feina damunt allò , i ja li dic , fa ara , jo dasset anys que don
318	: Com se diu ? MS : Embrinar palmes , MS/_BS : Embrinar palmes . Entr : Embrinar palmes . BS : Sí , lo que	he fet	jo aquí . Entr : mem , feis -ho MS : Embrinar palmes , això . Idò i quan eren menudets , que tenien dos
319	Ah , clar . 1 . Anàvem a ... entre ... , tot , collir figues , figues , de tot . Entrev . : Que	heu fet	de pagesa , heu fet de pagesa ? 1 . De pagesa , feia ... Entrev . : Sa_vostru_feina ha estat ... 1 .
320	ja n' hem donades a un parell que ho saben , que els ho hem dit . Perquè és una llàstima que	hàgiu fet	tard per veure una cosa que pentura no l' havíeu vista mai . Aquest taronger , aquest taronger quan esteia
321	, i , i no en varen veure ni les plomes , e ... toc ! I , i ara , qualsevol de noltros , què	hagués fet	? Lo primer que hagués fet " mecagondell , o " ... o li hagués fotut un llamp o , o ... Idò , idò
322	I aquella amiga meva diu : " sí , diu , però hem feta molta de feina " . I mon pare diu : " Què	heu fet	, tres o quatre solcs ? " Diu : " No , l' amo en Pere , hem acabat tot . " I mon
323	l' any trenta-quatre i tenc seixanta-cinc anys d' edat i enguany en faré seixanta-sis , eh ? 3 . I què	has fet	de jove ? 2 . I de jove , de jove anava pes camp , anava a cavar vinyet , anava a cavar vinya de
324	. Entrev . : Heu fet sempre de ferrer ? 1 . Mana ? Entrev . : Sempre heu fet de ferrer ? 1 . Sempre	he fet	de ferrer , sempre he fet de ferrer , sí , sí , sí , tots tots aquests anys , d' edat de catorze
325	sempre de ferrer ? 1 . Mana ? Entrev . : Sempre heu fet de ferrer ? 1 . Sempre he fet de ferrer , sempre	he fet	de , de s' ofici aquest . Ara quan era petit , per exemple , quan feia feina mon pare i ma mare pues
326	allà , o sigui , vull dir jo , llevat d' aquests anys , de tots aquests anys de mili , tot això , sempre	he fet	de ferrer ? 1 . Sempre he fet de ferrer , sempre he fet de ferrer , sí , sí , sí , tots tots
327	i d' aquesta manera i anam passant . Entrev . : Heu fet sempre de ferrer ? 1 . Mana ? Entrev . : Sempre	heu fet	doblers , perquè es doblers anaven ben escassos , perquè moltes vegades no tenien sa culpa es senyors , eh ?
328	o dia trenta-u , se feia dia cinc i dia sis t' havies de pegar , no cobraves fins que , que es senyor	havia fet	lo seu mos va mirar . I es meu nóvio tot d' una me va agafar i bessos ... Bé , lo que fan
329	veu que li devia escapar i se 'n va anar i , i , i hi havia una finestra amb uns vidres i com va	haver fet	també una hora o tot un dematí filmaren , se 'n dugueren capells de dona i capells d' home . I ara sí .
330	això és així . Se poden fer moltes coses . Capells , jo ara n' he fet per un grup de Palma , que	han filmat	que són postsafegides , tenen una moldureta , en aquesta moldura li deien un filatò i feien sa junta i també a
331	lo que li diuen un filatò , que és una moldura que per exemple a una porta de cotxeria si s' hi	han fixat	un llamp o , o ... Idò , idò i no , ell era un home que li agradava fer filípiques . Va quedar en
332	I , i ara , qualsevol de noltros , què hagués fet ? Lo primer que hagués fet " mecagondell , o " ... o li	hagués fotut	clients per posar -los les peres a quarto també ; ara , n' hi ha d' altres , són , deuen ser més
333	jo que tenc un mal caràcter per fer de barber . Jo no sé si tenc un mal caràcter , emperò que també m'	han fuit	me pegaria . Amb senyes . " Tomeu_fe't_enfora . " 2 . Però no devíeu mostrar gaire es genoll , anàveu molt
334	stra mare , vós ? 1 . Ell ! Ma mare , perquè va posar un poc es genoll , me feia senyes que en	haver fuit	

335	i com que hem vist sa Guàrdia_Civil hem tengut por que no mos diguessin qualque cosa i	hem fuit	a corrensos . I , i havia anat ben bé , però jo vaig venir aquí es vespre i ho vaig contar , dic " :
336	... , perquè no s' es ... , no s' escardin , però com que jo no fum ara . Entr . : No	ha fumat	mai ? 2 . Massa . Entr . : Massa 2 . Ho veus ses puntetes , i això ja està a punt de posar -
337	: I aquest senyor , que era en Pere_Galmés , diu " idò ... " — l' any setanta-u havien fun ... ,	havien fundat	s' Escola_Municipal_de_Música — i diu " i també podem fundar una escola de mallorquí " . Bé i s' asunto
338	i massa per s' a ... i massa poc per s' altra , sí . E : És una altra cosa , s'	ha girat	sa truita totalment . LS : Tot , sí , sí , sí , sí . Són molt extrems , sí . E : Es_
339	, això mos ho heu contat primer ... 2 . He de dir la història ? E : Sí , un poc perquè primer no ho	hem gravat	tot això ... 2 . Ah idò , sí , sí , sí , sí . Idò , a ... punyeta , era era una
340	JV : De damunt un escaló , a baix de s' escaló . DV : Si quedaven una damunt s' altra ... JV :	Havies guanyat	. DV : ... guanyat . JV : I si s' escampaven ... E : Només s' estampeta , però ? JV :
341	peix de més , de més pesca a Cala_Rajada , perquè que més anys fa que se pesca i deu esser lo que s'	ha guanyat	més doblers a Cala_Rajada . Entrev : Sí . 2 . I ara aquí , aquí veureu un déntol guapo . Entrev : Gire'l .
342	. BM : I , i es qui en guanyava , pensa , quin valor tenia allò . JV : Res , però per sebre qui	havia guanyat	. BM : Dos patracos o tres patracos , i com més en tenia millor . JV : Tots es qui jugàvem , un perhom .
343	havia res en aquell temps . E : Tot es premi eren ses agulles MS : Es primer , es pri ... , tu	has guanyat	, tu tens cinc punts , jo en tenc un ! Això , aquella nineta tirava i jo li havia de passar per damunt
344	millons , i donant tots aquests millons es vells han pogut viure al menos a ca seva i no les se n'	han hagut	de dur a o tirar a un racó , perquè antes lo que feien , què feien Francisqueta ? Les tiraven a un racó
345	causa que ha caiguda en falta " . I son pare contesta , diu : " Vols dir tu consentigueres , / això m'	han hagut	de dir , / ocultó de definir / lo que tan d' amagat feres ? / Per un al-lot que estigueres / has
346	mon pare an es deu anys , i ... feien de pagesos , mon pare feia de pagès , de pes camp , i m'	he hagut	de , me vaig haver de guanyar sa vida de sa manera que vaig poder , o sia que , llavor va venir sa gue
347	' ençà que el coneixeu ? 3 . Eheheheh_Entrev . : O manté es caràcter de ... 3 . Qüestió de canviar , sempre hi	ha hagut	de tot en es mercat de Sineu , lo que se presenta aquí una gentada que no som capaços de passar per cap
348	ha enfadat mai , i sen ... , no però la majoria de clients tampoc . Però en tenc de quisquillosos , eh ? També hi	ha hagut	clients que per una parauleta de no res s' han posat així , eh , alçurats i m' han fuits . Jo di ...
349	. Mai , mai he dit " sa " , jo . 1 ... mos descobreixen que som de Pollença . 3 . Perquè hi	ha hagut	al-lotes anar -se 'n a Palma i perquè són a Palma xerrar amb " sa " . Entrev : Sí . 3 . Deixa '
350	" Diu : " No en vull d' altra ! " Però no sé quin rector era . 2 . Però aquí sempre hi	ha hagut	glosadors , perquè per exemple , ho hem comentat a vegades , a Sòller hi ha una marededéu molt coneguda
351	. 2 . Devers nou-cents , es capellà deia . 1 Bé , però a lo darrer , llavonses hi havia , n' hi	ha hagut	més , hi ha hagut molt més gent , de més joves hi havia molt més gent . E : Però ara quanta gent hi
352	-cents , es capellà deia . 1 Bé , però a lo darrer , llavonses hi havia , n' hi ha hagut més , hi	ha hagut	molt més gent , de més joves hi havia molt més gent . E : Però ara quanta gent hi viu aquí ? 1 .
354	ara m' ha compresa . E : Sí , sí ... Aquest cadaf , a lo millor té tres-cents anys , perquè no hi	ha hagut	ningú que l' ha vist emprar , i l' empleaven per treure s' oli de ses alfàbies . E : Ara figura '
355	antiga . E : I es mercat ? Això que és mercat ja existia de sempre , o no ? LS : Sí , sempre hi	ha hagut	... E : Sempre hi ha hagut es mercat . Allà mateix on és ara ? LS : Sí , sí , sí , sí .
356	? Això que és mercat ja existia de sempre , o no ? LS : Sí , sempre hi ha hagut ... E : Sempre hi	ha hagut	es mercat . Allà mateix on és ara ? LS : Sí , sí , sí , sí . AS : Sí_LS : L'
357	al-lotes jugaven junts ? M : Tots junts , jugaven . V : Tots junts , no hi havia ... hombre , sempre hi	ha hagut	més al-lots que d' això , però normalment jugàvem tots junts . Entr : No hi havia separació de nins un costat i
358	fer de granadillo o d' arbres fruiters . Granadillo siria aquesta llenya , això sí que és llenya que sempre s'	ha importat	. E : Sí_JS : Perquè aquí no en tenim , i com sa llenya de ses xeremies , no , que és una
359	es tirador d' aquesta manera , i així mos passàvem es temps jugant . FV : Siirí_E : Però ell per mi encara	ha jugat	a coses més antigues . Quins altres jocs havíeu començat a explicar ? Perquè ...
360	ho he vist an això , ja m' ha passat . DV i JV : Sí_E . Això no hi ... ja no hi	havíeu jugat	, vos ? FV : No , això de rompes no . DV : I de vegades les posàvem a sa vorera des bordillo ,
361	mateix , i llegir -lo ... Entrev . : Sí perquè es mallorquí ... 2 així mateix el sabia , jo també , perquè	havia llegit	molt , perquè quan estàvem a Jomets , hi havia sa capelleta , que era de sa mateixa casa de sa possessió
362	amb so mateix fil , però no se , no se posen cerres , perquè sa goma tanca , de vegades es forat , en	haver llevat	s' alena ja no saps on és es forat , i se posa aqueixa amb aquest cós , i se fica es fil aquí ,
363	, Catalina , / no li han llevat es rovell " . Idò i això , això és sa falç de na Catalina que no li	ha llevat	es rovell . Ses culleres també ro ... com brillen com ses d' avui , eh ? Les veis quin brillo . Això són
364	" , diu : " Jo no gos perquè és fadrina " , diu : " - Sa teva falç , Catalina , / no li	han llevat	es rovell " . Idò i això , això és sa falç de na Catalina que no li ha llevat es rovell . Ses culleres
365	es santristos de dins ses escoles , i , i ... Molts de pares i mares llevaren es al-lots , perquè ... E : Perquè	havien llevat	es ... AS : Allò era un trauma , i , i , en fin , i jo , e , hi vaig anar molt
366	. Llavor es d' aquí abaix , llavor t' havies d' aturar . I ara ja no trobes ningú . Sa televisió també	ha llevat	molta ... E : Molt . LS : ... comunicació . Sa gent se fica dins ca seva i veu sa televisió . Palma 5 (
367	. Jo el dia ... Hi vaig poc ara per Palma . És ver . Més perquè llavor , ara sap què ? A Jaume_Tercer	ha llevat	molta gent a aquelles barriades . Perquè antes agafàvem per aquí , sa plaça del Rosari , per amunt ,
368	hi ha més no . Entrev : Aquí tot són molls ? 2 . Aquí tot són molls , sí . Això jo com que ho	he manejat	, ja sé que tots es molls van junts . Qualcú : A posta , a posta . 2 . I aquí hi ha lo
369	per sa festa hi fan concurs , per sa festa des poble , en s' estiu . E : Ah , idò encara s'	ha mantengut	bé allà . JS : Sa gent gran , sa gent gran . JV : Sa gent gran , sa gent gran , sí ,
370	de s' herba ? JS : Un poc d' uixam , aquí dedins ; llavonses aglans , d' aquesta aglanera se n'	han menjat	un sac així d' alt . E2 : Són molt bons pes porcs es aglans , eh ? JS : Sí , sí .
371	" Ja festejava , i tenia sa mà així , darrere s' al-lota . Cagondell , i amb això , tup , jo ja	havia mirat	es rellotge , dic : " Que no , anit no s' apagarà es puta llum " . Però sí tac , es llum
372	es daixò , i es patró , amb ses llumades i això , aviat va sebre on érem , i , i , quasi no mos	haviem mogut	des puestos , d' entre Eivissa i es cap de Sant_Antoni , vàrem esser just devora es cap de Sant_Antoni , i
373	. 1 . Això és es mànec i això ... 2 . Sí , però això d' aquí s' emplea quan monten , quan	hem montat	es tacons si trobes un tacó un poquet dur millor que te sigui més feixuc , m' entens ? Entr . : Sí .
374	, o sia que , llavor va venir sa guerra , a ... sa madastra va quedar amb sis infants , mon pare que s'	havia mort	, i sa guerra quasi quasi mos menjava a noltros , i ... res , i vaig fer de sabater , i jo vaig fer
375	. Que aquests , quan jo vaig , quan jo vaig entrar , quan jo vaig entrar a s' Ajuntament , per desgràcia d'	haver mort	mon pare , perquè , eh ... mon pare estava , a lo darrer de tot estava a s' Ajuntament i va quedar sa
376	, diu : " Na_Catalina deu dir / que som de desgraciada , / som viuda i no som casada / i l' home	ha mort	fadrí , / bon Jesús duis -me 'n a mi / si he de ser deshonrada ... " E : Sí , però , a
377	diu : " Na_Catalina deu dir , / que som de desgraciada , / som viuda i no som casada / i l' home	ha mort	fadrí . / Bon_Jesús , duis -me 'n a mi / si he de ser deshonrada . " I llavor diu : " Escoltareu
378	donar eh ... qualque llibres perquè li feien falta i jo me va sebre greu donar -los , encara que mon pare ja	havia mort	. I no va ... I , i , després també feia molt de , anaven a molts de puestos , però a cases particulars ,
379	: deu dies , me pens , 2 : ... i s' altre dia vint-i-dos . 1 : I ma mare deia que	havia mort	de s' impressió de mon pare . E : Ah , sí ? 2 : Varen venir tots dos plegats , es dos cunyats ,
380	de modo que , però dues peces , una de fil i una de randa i , i a sa cintura es cingol que els	hem mostrat	abans , de modo que ... I damunt , i damunt es , es es camis , veu , ara , són ses que empren
381	Un molinet que deu tenir un metro , más o menos , i roda com un llamp . E : Que l'	heu muntat	tot vós ? LP : El vaig fer tot , sa torre , bé , sa torre és una piràmide , diguem . E :
382	i n' hi ha molts que duen s' apellido foraster i parlen es mallorquí millor que noltros perquè ja	han nascut	aquí , varen ser es pares que varen venir , o bé per fer es malecon de de des moll nou , que varen posar

383	cent o es vuitanta que ha vengut d' Algaida i Llucmajor . E : Sí . LP : Ja n' hi ha molts que	han nat	aquí , hi viuen aquí , però es principals eren d' Algaida i Llucmajor . E : Això , ho sap sa gent ,
384	. Entr . : Tots són des mateix poble ? C . Antich : Tots_d' Orellana . Entr . : I tot això s'	ha notat	en sos costums des pobles , amb ses maneres de fer ? T . Vidal : No , no . Cadascú se n' ha
385	de ses nostres C . Llopis : Ells van de ses seves i noltros de ses nostres . Entr . : Amb això no s'	ha notat	? T . Antich : Amb això no ... C . Antich : Que no hi ha aquí baix es seu casinet i es seu ,
387	Quin ? 2 . N' Eric_Calpena . E : I ara que parlaven del parlar , i que vostès són tan bones observadores ,	han observat	diferències de parlar de vostès , de la seva generació , i el parlar de generacions més joves i ... ? 2 . Jo ,
388	Sí . 2 . I no parlam gens igual . E : I són molt diferents ? Sap quines coses fan diferents ? O no ho	ha observat	mai ? 2 . Uh , sí , jo per exem ... 2 . Sí , eh ... Per exemple aquí deim això , a
389	a fer s' escola . 3 . Jo ho record , an això , quan vas diguent-ho , perquè si nos ja m'	hauria olvidat	però que ho dius me'n record beníssim de totes aquestes coses . 3r fragment Entrev . : Ara ja no ferrau ? 1 .
390	germans no estàvem d' acord amb mon pare , deixàrem mon pare , i ja quan el vaig veure tot sol , que l'	havien operat	de s' estómagó li vaig anar a donar una mà i mos posàrem a pescar tots dos . Entrev : I de llavonses ençà
391	: Però ho repeteixi en mallorquí . 2 . És a dir , un espet . I aquí hi ha , mira , avui n'	he parlat	d' aqueix peix . Això és un escorboll , eh . Entrev : Mostri 'l bé , sa boca també , que es vegi
392	: No té cap problema , no ? 2 . No , ni un , ni a Barcelona no he tengut mai cap problema ni si	he parlat	en castellà ni si he parlat en mallorquí , no he tengut mai cap problema . 1 . Mai 2 . Tot això que diuen
393	no ? 2 . No , ni un , ni a Barcelona no he tengut mai cap problema ni si he parlat en castellà ni si	he parlat	en mallorquí , no he tengut mai cap problema . 1 . Mai 2 . Tot això que diuen que aquí que allà , no .
394	anat ben bé , però jo vaig venir aquí es vespre i ho vaig contar , dic : " Per cert " , dic , "	hem passat	en ... " Ah , mos aturaren així mateix i es vespre me feren anar a Sant_Elm , me feren anar ... 1 .
395	aquí an es Caragol , es senyor que tenia sa finca , que era l' amo en Toni_Borràs , mos va dir : "	Heu passat	a davant a setze . " Que ja n' hi havia setze que el tenien demanat , però noltros per via de , d'
397	n fer demanar declaracions , i jo vaig dir , contava , això . I llavonses si no dic , per cert , que n'	hem passat	ben a prop , perquè me varen fer anar jo a peu per fins a Cala_d' Egües , i Cala_en_Tió , i
398	ho vaig contar an es senyor amb un altre allà que hi havia allà dins . Dic : " Mira — dic — , n'	hem passat	ben a prop — dic — , perquè allà on teníem es vint sacs de café eh ... era com d' aquí anar a ...
399	que queia més prop guanyaves . JV : De rompes això ... FV : Jo ja no ho he vist an això , ja m'	ha passat	. DV i JV : Sí E . Això no hi ... ja no hi havíeu jugat , vós ? FV : No , això
400	jo ara , quaranta-dos , pentura , jo no sé si ... E1 : Sí , sí , sí . Així que vostè s'	ha passat	més anys en aquesta professió que ... De pagès no hi ha fet vostè ? 2 . Jo no , de pagès no , no ,
401	BM : I amb ses mans a damunt s' esquena mos saltàvem , mos saltàvem , mos saltàvem i així com	havies passat	ja quedaves a puesto . JV : Ja tomaves quedar a puesto . BM : I com que es joves no se cansen ... E :
402	caminet que anava cap a Cala_d' Egües ... 2 . Bé , idò i aqueix altre va anar a contar a un guàrdia que en	viem passat	ben a prop (que n' havíem passat ben a prop) , i entonces hi anaren i com que sabien per on havíem
403	ha ... E : Sí . Hi heu estat a Perpinyà , també ? GP : Sí , hi he estat . En fin , hi	he passat	moltes vegades . Llavonses , com qui fent sa fruita que feia , es negoci , hi anava molt a Perpinyà , llavonses
404	hi havia , aquí no n' hi ha cap , entrecavadors que era quan havies sembrat eh ... es sembrat i li	havies passat	s' arada de llaurar sembrat , que és aquella de tres ... Llavonses passaves es entrecavadors ,
405	AO : No , jo me vaig espantar , llavor des cap d' un parell de d' anys hi vaig anar , iiii llavor	havien passat	davant es al-lots i em vaig espantar de lo que havien crescut i ara són com dos pics això . Entr : Encara hi
406	Fit 2 . Vàrem fondejar allà i vàrem estar vuit dies aturats i vengueren tot d' una de la Comandància a veure què mos	havia passat	aquí que allà , i va dir : " En coberta que dúieu carga ? " Va dir : " No " , es patró .
407	viem passat ben a prop (que n' havíem passat ben a prop) , i entonces hi anaren i com que sabien per on	havíem passat	pues trobaren es vint sacs , i només en declararen devuit . Està bé , vaja . Palma 1 (19 de novembre de 1997)
408	i paguen capritxos . I aquí podem dir gràcies a Déu que tots es vells han pogut viure , vegeto lo que	ha passat	amb sos estrangers , perquè tenien una caseta vella en ruïnes i n' han donat molts de milions , i donant tots aqu
409	a sa mare i sa mare i la filla ploraven , i ell , u , son pare , va arribar i diu : " Què	ha passat	? / Què hi ha de nou ? / Què vos fa causa plorar ? / Deu ser gros lo que hi ha , /
410	un poc ajuda a jo " , i lo endemà mon pare se va despertar i no me varen dir res . 3 . Ja va	haver passat	tot . 1 . Idò , això va ser . 3 . No , era , era , sí . 1 . Però mos menaven
411	PP3MS00 , i va estar ... sa sogra a cercar un misto , encendre es llumet d' oli ... quan hi vàrem veure vàrem	haver passat	un quart , i jo com que es meu cap , tampoc es com es altres només , però vadell , si jo hagués sabut
412	osar ... per cendre sa farina , per cendre sa farina . Això se deia , diuen un cobribancs , que llavor com	havien pastat	posaven es pa dins aquest cobribancs , i quan era tou , llavonses el ' gafaven (l' agafaven) , i feien fer
413	quan eren les cinc es caparrot mos va dir diu " no s' acaba , hem de fer feina " , volíem bote i no	havia patit	tanta de fam mai i duia mil_cinc-centes pessetes damunt es cap i eren doblers llavor , mil_cinc-centes
414	" I ell diu : " Que se detenguin les forques , / que això no s' ha de passar / que si la reina	ha pecat	/ don Carlos s' hi vol casar . " 5è fragment 2 . I llavor de l' al-lota enganada per l'
415	agafes una xapeta i caves amb sa xapeta " , i dic : " però metge , hombre , jo tota sa vida	he pegat	fort ! " Diu : " bé idò fas una cosa , te seus a sa cadira , deixes anar sa xapeta i mira créixer
416	: No botàveu es pins que els espenyàveu es ulls ? AO : Sí , això me recorda Entr . : A què ? AO : No ,	havien penjat	, sembrat pins aquí on jugàvem ets al-lots es temps des recreo i això , i hi passàvem per damunt , i clar ,
417	Sor_Margalida_Riutord 1r fragment Això són greixoneres antigues , les han posades per s' antiguitat , e ... els	han penjat	perquè per adomo , sí , i això són talladors . Allò bé es un fenyedor , saben què és un fenyedor ? E : Sí
419	giràrem es barco i férem en popa . I ell deia : " No sé si sortirem a Alger ni si sortirem ... " 1 .	Havia perdut	el nord . 2 . Bé , i me deia ... Va arribar un moment que va dir : " No , no queda
420	' ordi , començam , perquè ara hem fet es aglans avall , i ... I n' hi ha que se , se n'	han perdut	encara de bons , perquè aquesta aglanera és de quatre classes . E2 : Ui , això està empeltada .
421	tot , se feia de tot idò . Entr : I se 'n fa encara , de tot això ? MS : No , s'	ha perdut	molt , ara , ara , és que no guanyen res , primer molts hi vivien , quasi quasi , perquè feien de conradors ,
422	bo . 3 : Ella , ella de tot , de tot fa una glosa , és molt glosadora , cosa que ja ara s'	ha perdut	, perquè un temps unes matances acabaven amb una glosa ... 2 : No , jo ara ja em comença a costar pena
423	i primer fèiem dues cales , quan a una hora o dues antes de pondrer-se es sol calàvem i quan s'	havia perdut	sa dlaror des dia , eh , mos posàvem a llevar , això deïem es fer la prima , la prima , a fer la
424	i mira , varen dir ... 1 . En aquell temps ja anaven vius . 2 . Sí , ja varen veure que , que ho	havíem perdut	per la mar , tot . E1 : Això que devien ser els anys quaranta ... cinquanta ? 2 . Sí , l' any
425	són de fora , pagesos , sí . E : Tots són de fora . LS : Vénen amb sos camions , i això . Que	ha perdut	molt aquesta plaça , perquè no hi ha sa gent ... AS : Saps que passa ? Que es supermercados ho ha abolit tot
426	perquè si no es cer s' encaletia i tornava fluix . Posant aigua , quedava una punta , quan s'	havia picat	un quart o mitja hora que això se començava a desgastar s' anaven a puesto , que el tenien a un puesto
427	No en tenen cap d' especial ? 2 . Tot ... totes ses pues , no , totes , es qui no s' hi	ha picat	amb cap-roig que no s' hi vulgui picar . Mateu : És es gall en petit , lo que aquest és gros .
428	I aquests , i jo , per no no dir tots , una senalla a s' esquena i a tragar es carbó que	havien picat	es vells . 2n fragment 3 . Jo com vaig començar , en Pere ja era picador . 2 . Tots . 3 . I
429	ue tenen pressuposts fets , ara me pens que va dir si en tenien devers trenta , trenta i pico , i encara no hi	han pogut	a ... no hi han pogut acabar , o no hi han pogut anar . E : És una especialització de fuster això , de
430	ara me pens que va dir si en tenien devers trenta , trenta i pico , i encara no hi han pogut a ... no hi	han pogut	acabar , o no hi han pogut anar . E : És una especialització de fuster això , de fer de . ? MR :
431	en tenien devers trenta , trenta i pico , i encara no hi han pogut a ... no hi han pogut acabar , o no hi	han pogut	anar . E : És una especialització de fuster això , de fer de . ? MR : Mana ? Ferrer ... E :
432	no la deixaven an aquella parella . Vos deixaven tota sola quan festejàveu amb so nóvio ? 1 . No ho	haguesses pogut	anar a fer a fer això que fan ara , no . Jo no vull dir ma mare què feia , perquè ses altres no

433	. Entrev : És quan s' ha de remenar ? 2 : llavor no se pot , que per cert fins ara no ho	he pogut	fer perquè me vaig rompre es dos braços i no podia i no me va massa bé , encara no han sortides massa bé .
434	tiraven a un racó , a tots es vells . I ara no , ara no , perquè el qui más es , el qui menos	ha pogut	vendre una caseta seva perquè ara si jo hagués volguda vendre aquesta , com se comprèn , eh ,
435	això , encara ara ho fan . A ca seva , eh , fan es sopar i no fan es dinar . A posta ells sempre	han pogut	venir a dinar a ca nostra es dia que que ho feim . E : I que feien es dissabte de Nadal , res ?
436	capitxosa qui tenen molts de doblers , i paguen capitxos . I aquí podem dar gràcies a Déu que tots es vells	han pogut	viure , vegent lo que ha passat amb sos estrangers , perquè tenien una caseta vella en ruïnes i n' han donat
437	tenien una caseta vella en ruïnes i n' han donat molts de millons , i donant tots aquests millons es vells	han pogut	viure al menos a ca seva i no les se n' han hagut de dur a o tirar a un racó , perquè antes
438	que fan en aqueixes portes encoixinades i això , això és lo que avui en dia ... i llavoneses lo que no t'	hem posat	cap per aquí damunt són puntacorrens que són , i esclapos que empleàvem un temps . . Puntacorrens en teniu
439	. Ara , també , tarongers , si se vol canviar de raça de tarongers , aquí se n' ha fet molt perquè s'	ha posat	tardà . Entrev . : Com se diu aquest ? 2 . D' estaqueta . Aqueix sa talla un tros així , se fa
440	es que duia sa Congregació_Mariana , de tots es al-lots joves . I tenia , aquesta , s' agrupació , que s'	ha posat	de caperutxa i ell era es timó , pobre home , i morí ell i ja , ja s' ha acabat tot . Però
441	Però en tenc de quisquillosos , eh ? També hi ha hagut clients que per una parauleta de no res s'	han posat	així , eh , alçurats i m' han fuits . Jo di ... me diuen a jo que tenc un mal caràcter per fer
442	_d'_Oc , que diuen ; és Perpinyà i companyia , i Montpeller , tot això són , eh , dialectes que se ... s'	han posat	damunt , a damunt quasi , es català , e , mallorquí ; es , es mallorquí . Perquè a , a , a Perpinyà
443	en tres . E : Cadascú era o des Puig , o des Porxo o des ... 2 . Sí senyor , així era . Ara	han posat	nom an es carrers , emperò antes no n' hi havia . 3 . Sí , ara han posat noms nous , bocins ,
444	senyor , així era . Ara han posat nom an es carrers , emperò antes no n' hi havia . 3 . Sí , ara	han posat	noms nous , bocins , però ... E : Ah no ? 2 . Sí , no n' hi havia . 1 . Només hi
445	no els vull fer navegar , perquè no ho sé , me fa pena . E : Ja , ja , ja , però no els	heu posat	sa vela , els podríeu posar sa vela encara que no fos per navegar . 2 . Es que duu vela són aquestes de
446	però ho han de banyar an això , ho han de banyar . 2 . Això se diu jus-solar . Entr . : Què hi	ha posat	aquí damunt sa sabata ? 3 . Es tirapeu per aguantar sa sabata . 2 . Es tirapeu per aguantar -lo . Entr . :
447	tirava , si ho , si , si queia , si la tomava , sa capsa , i , i , i tot lo que hi	havia posat	queia damunt aquella peça , més a prop que no de sa ... , capseta guanyava , se n' ho duia , i ho
448	aviat i es bessó no se torra perquè com veuen es bessó està ben torrat , no és ver ? , i jo l' hi	he posat	cru , que llavoneses quan s' acaba allò que veus que que pareix sucre caramel·litzat han d' anar alerta que no
449	, no sé si ho són , aquests . També això és per ses anses , ara és perquè ho vegin . Ara no sé on	he posat	ses ulleres ja . 3 . Voleu ses meves ? 2 . No . 2 . Ho ha vist ? E : Molta de via
450	" es meu germà festejava davant ca seva , davant , i jo aquí deçà un aquí i s' altre aquí , i com vàrem	haver pres	café hi vaig anar , i estava amb una tia , sa mare era morta , estava amb una tia . Sa tia diu
451	home , aquell jove diu " quin temps fa que sou aquí ? " Dic " un mes " . " Un mes i no vos	haviéu presentat	? " diu " vos haguessen enviat a l'letes si ho haguessen sabut " . I res , llavor me vaig presentar i me varen
452	veure -ho fer , de veure -ho fer , per ventura ho sabeu fer , o no ? 2 . Sí 1 . Però no ho	he provat	mai . E : No ? 2 . No , lo que passa és que ... eh ... si sa cosa más o menos se ...
453	des febrer ha de ser ? JS : He , diuen . E : Però és vera o no és vera ? JS : Jo ho	he provat	. Jo ses que he anat a tallar , per ximbombes , més que res , els hi he tallat . Però tot això després
454	, un llaut de trenta-tres pams i jo l' havia tallat per baix de sa coberta , el ' via tallat i el '	via pujat	uns deu o dotze centímetros més amunt , perquè així tocàvem s' aigua .
456	, i ... después me vaig casar , amb en Joan_Estades , i hem tengut tres al-lots , i ama de casa també ,	he quedat	... a ca nostra , no hi faig res extraordinari . 3r fragment 1 . Però això per , per , per ventura no té
457	350 estat una cosa , ha estat una profecia que s' ha complida , que s' ha complerta , i fins que m'	he quedat	, pues , jo tot sol . I he anat fent feinetes . Ara , ara darrerament en faig poca perquè , entre que jo
458	de sa nostra filla major , i li devia fer il·lusió , i " sa padrineta " , " sa padrineta " , i li	ha quedat	" sa padrineta " . 2n fragment 1 . Jo mon pare va tenir tres germanes i ell quatre , i ma mare quatre germanes
459	la delicadesa que , tant si li he fet escales com si li he fet un tall a una orella ... JOAN : Però no	ha quedat	marcat , eh ? JC : No ha quedat marcat . Com si , com si li he dit : " Joan , avui no
460	fet escales com si li he fet un tall a una orella ... JOAN : Però no ha quedat marcat , eh ? JC : No	ha quedat	marcat . Com si , com si li he dit : " Joan , avui no me cau bé , idò torna horabaixa o torna
461	_te'n_recordes_? 1 . Cada un té un deje 2 Saps un xiste , ara me 'n record , ara m'	ha recordat	d' una cosa de nina . E : Expliqui -la , expliqui -la . 2 . Que un , e , un ca ,
462	, de , de ... , d' encaçar -se o ... de ... BM : Sí , a ... , ara , ara , ara	he recordat	això que dèiem . PJ : I a conilló , conilló a amagar . BM : Ara ho anava a dir , a conilló amagat
463	I llavoneses quan sa sabata està feta i cosida llavoneses la se posen a damunt , que ja	han ripuntat	, veis aquest ripunts , s' entretall engomat se s' aferra , se treu així cap a defora , així , i quan
464	' estiu aquí defora , eh , jugàvem a cartes . Era una taulada de set nins i set nines . I tu ara m'	has robat	... Si jugàvem un , en Joan_Coix . Ara tu m' has robat una cosa ... Jugàvem a cartes . A l'
465	set nins i set nines . I tu ara m' has robat ... Si jugàvem un , en Joan_Coix . Ara tu m'	has robat	una cosa ... Jugàvem a cartes . A l' escambri , a set i mig i de tot . E : I nins i
466	" Dic " un mes " . " Un mes i no vos haviéu presentat ? " diu " vos haguessen enviat a l'letes si ho	haguessen sabut	" . I res , llavor me vaig presentar i me varen dir " ara dia trenta-quatre " , que era dia trenta-quatre
467	haver passat un quart , i jo com que es meu cap , tampoc es com es altres només , però vadell , si jo	hagués sabut	que es llum havia d' estar apagat tanta bona estona , m' hauria acostat un poc més a s' al-lota ...
468	feres ? / Per un al-lot que estigueres / has volgut demostrar -l' hi , / s' és aturat de venir , / quan	ha sabut	tu lo que eres . " Fornalutx (16 maig de 1997) 1 . Jordi_Arbona 2 . Guillem Gual 3 . Jaume_Gual
469	, de fa vint anys , això és sec , ara aquí dedins hi poden tirar un mac i no hi ha aigua . S'	ha secat	. E : Era un pou , això ? Aigua d' una vena que que ... 3 : Això era un pou , un
470	llavor dèiem un quartó de faves , mos posàrem a segar i com va passar es tren de les dotze , ja en '	víem segat	més de sa mitat i mos vàrem anar , vàrem dir : " tammateix
472	només érem noltros dues " . I me record que mon pare diu : " Idò ara ja podeu començar a festejar , si	heu segat	un quartó , ja podeu començar a festejar " . Entrev : A sí ? 1 . I antes de segar es quartó , no
473	que tenc un germà un poc més jove que jo . I sempre	ha seguit	així . E : I sa botigueta ja no existeix ? AS : Sa botigueta ja no existeix , la tenguérem set o vuit anys ,
474	i no se n' anaven gaire per amunt , només s' aixecaven un poc . Entr . : O sigui , dins s' escola	havién sembrat	pins AO : No . FB : En es pati AO : En es pati , aquí on jugaven es al-lots es temps des
475	Ara veig que també llavor hi havia , aquí no n' hi ha cap , entrecavadors que era quan	haviés sembrat	eh ... es sembrat i li havies passat s' arada de llaurar sembrat , que és aquella de tres ...
476	qui menos aeroport o hotel i bona nit . I no ne volen fer de feina en es camp . . 2n fragment E :	Heu sentit	a dir que es poble de St . Jordi , supòs que ho deveu sebre , se deu contar , fa 150 anys o això
477	AO : Bueno_ _idoi_ _... Entr . : N' hi ha qualcun que n'	he sentit	a parlar i no sé que són , però ... AO : Tenien un un un ... no sé com ho he de dir ,
478	jove " , " sa jove " ... sempre . Això a Santanyí , hi ha pobles que no però noltros ... 1 : L'	he sentit	anomenar sempre " sa jove " . 3 : Sa jove era una germana de sa meva sogra , però era sa jove des primer
479	hi va dir en Jaume . 2 . Ja , a molt més , molt més darrer que vós . 1 . Jo l' hi	he sentit	dir . Tots dos se casaren , però . Si te barallaves amb s' al-lota havies de demanar sa sortida a sa mare .
480	, dic que " la fava la figa la fot " . " Mai ho havia sentit dir an això " . Dic idò ara ho	ha sentit	dir . 2 . No , jo sí ho havia sentit dir també . 3 . Jo si ho havia sentit dir , lo que
481	feren dir bé , rectificar , és que , a les dotze des ... dèie2 : han tocat " megdia " , no sé si ho	has sentit	mai . 3 : Megdia , sí , sí . 2 : Megdia sí , megdia . 1 : Han tocat " megdia " ,

482	ja pareixia que criticaven aquella qui hi havia anat an es ball de can ... Ho	has sentit	contar mai a ta mare ? Que es ball de can Carrina pareixia que se criticava , en canvi ... 1 . Pensa ! S'
483	la fot " ; diu " què ha dit ? " , dic que " la fava la figa la fot " . " Mai ho	havia sentit	dir an això " . Dic idò ara ho ha sentit dir . 2 . No , jo sí ho havia sentit dir també .
484	. " Mai ho havia sentit dir an això " . Dic idò ara ho ha sentit dir . 2 . No , jo sí ho	havia sentit	dir també . 3 . Jo si ho havia sentit dir , lo que feia molt de temps que no ho havia sentit . 2 .
485	. Dic idò ara ho ha sentit dir . 2 . No , jo sí ho havia sentit dir també . 3 . Jo si ho	havia sentit	dir , lo que feia molt de temps que no ho havia sentit . 2 . Sí , jo també . 3 . La meva
486	Jo si ho havia sentit dir , lo que feia molt de temps que no ho	havia sentit	. 2 . Sí , jo també . 3 . La meva néta , lo primer que m' ha dit avui quan sabia que
487	_no_..._E : ... que acompanya això , es nom aquest de " bota la mula " , no ? JV : No . Jo ho	he sentit	dir però no no no no tenc daixona , això ... E . No , me pensava que qualcú m' havia explicat que ...
488	, però si surts una vegada no no tens que , no tens que tornar demanar sortida . " 2 . No , i això ho	he sentit	dir . 1 . L' hi va dir en Jaume . 2 . Ja , a molt més , molt més darrer que vós .
489	com és la devoció a la Mare_de_Déu_de_Ja_Soledat . Des d' aquella època , la vila de Sineu	ha sentit	, cada any , les dolces dup ... amargures de la Verge , tota poderosa , però en aquest moment
490	u un plat mitjancer . Ara frenarem sa roda , per fer -li es adornos . E : Sí . Aquest filet que vos	ha servit	per tallar ara , té un nom especial ? 1 . Per tallar , sí , es fil de tallar es plat . E :
491	de ... de ... veu d' aquest color d' això . Envernissat , però ... E : Des fosc . Com aquell que vos	hem servit	, aquells tassons de ceràmica . E : Sí , sí , sí . Sí . Això és per beure en es camp , li
492	lo millor eren trenta o quaranta a la casa . 3 . I al·lots , molts d' al·lots . 1 . I quan	havien sopat	, el qui el màs qui el menos havia begut dos tassons de vi , i uns bons escaldums i pilotes i tal , i
493	na Bel_Roll ... E : Per què és que era tan famosa na Bel_Rollet ? LS : Perquè era un poquet ... E :	Ha sortit	na Bel_Rollet . I altres personatges de Palma així que vos en recordeu ? LS : Sí , hi havia aquell en , en
494	Tot s' estiu , tot s' estiu 2 : Sí , tot s' estiu per enrengar-ho 1 : Ara me n'	ha sortit	una , bé idò ara escriu -la ... 2 : Sa festa , havia de ser es novembre , i es juliol ja hi fèiem
495	Només davallaven es diumenges per anar a missa , per anar a missa , sidavallàvem es dissabtes , es diumenge com	havíem sortit	de missa al monte , a a ... an es bosc , i llavonses davallava ell , jo pujava , i ell davallava , mos
496	sa mare , ara una nina d' aquí li haguessin dit vés a comprar en aqueixes hores , hee ... sa mare ja	hauria sortit	a camí per allà baix per veure si venia , no la podien deixar , i això com més anava més ; jo an es
497	" i varen donar una pesseta perhom i no sé si eren set o vuit i me 'n costava sis es cotxe . Dic " jo	he sortit	de gratis . " " Veus , ja , aquest ha estat a Bones_Aires , a Amèrica , veus aquest ja , ja vos
498	fragment E : I vós també hi heu estat , per fora ? MS : No ! No me 'n vull anar mai E : No	heu sortit	mai de Mallorca ? MS : No , no me n' he anada mai , mai , mai , mai , mai , mai ,
499	tenen un homenet molt estrany , no sé si ... , E : Sí ? JR : Sí , no se sap ben bé d' on	ha sortit	això . N' hi ha de tots tipus , eh ? És lo més , és més clàssica , sa més clàssica és aquesta ,
500	desembre de l' any trenta-sis . I , i anàvem pes Born i això , i això . I festejava sa mateixa , que	havia sortit	es mes de juny de pensionista des col·legi des Pont_d' Inca . I pes desembre jo la vaig conèixer a la Bonanova ,
501	, fins demà , tenga " . Però amb ses mans buides , però . ND : Ara també és una altra cosa que s'	ha suprimit	: " bon dia tenga " i " bones tardes tenga " . GD : Lo que s' ha suprimit ha est ... ND :
502	altra cosa que s' ha suprimit : " bon dia tenga " i " bones tardes tenga " . GD : Lo que s'	ha suprimit	ha est ... ND : I era sempre així com se saludava en mallorquí : " bon dia tenga " , si era ... tant
503	a sa mestra s' altra ... 2 . A sa mestra s' altra ... 3 . Les sabia molt de greu perquè en '	vien surat	quan eren petitons , però ... 2 . Però anàvem a ... sí . E : Fins
505	de trenta-tres pams sí , un llaut de trenta-tres pams i jo l' havia tallat per baix de sa coberta , el '	via tallat	i el ' via pujat (l' havia tallat i l' havia pujat) uns deu o dotze centímetros més amunt , perquè
506	2 . Amb un llaut , i era un llaut de trenta-tres pams sí , un llaut de trenta-tres pams i jo l'	havia tallat	per baix de sa coberta , el ' via tallat i el ' via pujat (l' havia tallat i l' havia pujat)
508	a ? JS : Jo ho he provat . Jo ses [canyes] que he anat a tallar , per ximbombes , més que res , els hi	he tallat	[de lluna] . Però tot això després ja ho duim de fora , també . E : Ah , i ses canyes aquestes
509	és , un bonjesús . Entrev : Això és un bonjesús ? 2 . Un bonjesús , sí . Entrev : I què és que li	han tallat	, es cap ? Entrev : Això és un tros ? Qualcú : Es cap i un tros de de de de ... Entrev :
510	cinc i mig , només tenc jo , un duro per ella . QUALCÚ : Ara com qui ella ha tengut sis , noltros n'	hem tengut	sis , hem de pagar an es banquer . MARIA : Tot va a favor de sa banca . Sant_Joan 1 (5 de
511	, u cabells ... I , i , i com anava diguent , això , amb això dels clients , n' ha , n'	hem tengut	molts , és de les barberies que per ventura ha tengut més clients de Pollença , perquè
512	però també hi ha molts que desgraciadament no són lo que toca , o per una cosa o per s' altra	han tengut	males costums , i en aquell temps no teníem una educació tan perfecta com ara volen ensenyar
513	i mos hem aturat en aquest taronger i a menjar taronges i com que hem vist sa Guàrdia_Civil	hem tengut	por que no mos diguessin qualque cosa i hem fuit a corrensos . I , i havia anat ben bé , però jo vaig venir
514	MS : No ... jo tenc , cinc i mig , només tenc jo , un duro per ella . QUALCÚ : Ara com qui ella	ha tengut	sis , noltros n' hem tengut sis , hem de pagar an es banquer . MARIA : Tot va a favor de sa banca .
515	bon fer feina , però no ... no n' hi ha cap aquí . TR : Tot això ho hem conegut noltros i ... ho	hem tengut	, però veig que aquí no ... no hi és . Maria_de_la_Salut 2 (19 de gener de 2001) 1 .
516	Hauré de cercar -ne un altre . JC : Haurà de cercar una altra barberia . I va venir aquest al·lot i	ha tengut	la delicadesa que , tant si li he fet escales com si li he fet un tall a una orella ... JOAN : Però no
517	poc a ses Escolàpies , un poc a ser Teresianes_de_Palma , i ... después me vaig casar , amb en Joan_Estades , i	hem tengut	tres al·lots , i ama de casa també , he quedat ... a ca nostra , no hi faig res extraordinari . 3r fragment
518	can Toni_Bibiloni , un Citroen deu dotze , i i ma mare el mos va pagar . I va dir , diu " ja no	he tengut	pus doblers d' ençà que vos vaig pagar es camion " i res però ja va estar . Llavor es cap de sis o
519	i m' entenen beníssim . E : No té cap problema , no ? 2 . No , ni un , ni a Barcelona no	he tengut	mai cap problema ni si he parlat en castellà ni si he parlat en mallorquí , no he tengut mai cap problema . 1 .
520	ni a Barcelona no he tengut mai cap problema ni si he parlat en castellà ni si he parlat en mallorquí , no	he tengut	mai cap problema . 1 . Mai 2 . Tot això que diuen que aquí que allà , no . E : No . 2 .
521	Jo mon pare va tenir tres germanes i ell quatre , i ma mare quatre germanes eren i un germà ... Jo només	he tengut	una nina , la tenc gràcies a Déu , i ara tenc un gendre de poc ençà Ja són dos . 1 .
522	aquell homenet quasi se va emocionar , quasi ho deia amb llàgrimes . Entr : S' inspector ? GB : Que	havia tengut	s' alegria més grossa perquè s' havia trobat que a qualque banda d' aquest món encara ensenyaven català
523	Aquest vellet era molt , molt , molt , molt , però molt aficionat an u canaris . I u canaris sempre	han tengut	un preu adquisitiu molt , molt fort . Ara , per exemple , un canari , bé ara deu valer , a lo millor va ;
524	Perquè sempre , sempre tothom va xerrar , de fet , es català , etc ... De modo que , jo , eh , qualque vegada	hem tengut	qualque petita disquisió amb el senyor Corbera , però era d' estimació . És quan s' estimen que
525	, això , amb això dels clients , n' ha , n' hem tengut molts , és de les barberies que per ventura	ha tengut	més clients de Pollença , perquè vàrem haver de posar uns números que ... Tu te 'n recordes , Joan ? JOAN : Sí ,
526	te poses a tenyir . E : I quan s' aigua bull ... 2 . I después quan remenes ben remenat i quan lis hi	has tirat	, de cap d' un moment se posa a bullir i has de tenyir . Això també molta de feina . I brodar , que
527	Ell vaig fer com que dir bona nit , perquè des segur que de vermell ni jo ni ella ... Pareixia que mos	havien tirat	un pebre vermell damunt ... Només això ! I ara , les trob ... Ara , s' ofici que faig , les trob ajaguts
528	, jo me pareix que és lo primer que me feren dir bé , rectificar , és que , a les dotze des ... deie2 :	han tocat	" megdia " , no sé si ho has sentit mai . 3 : Megdia , sí , sí . 2 : Megdia sí ,
529	, no sé si ho has sentit mai . 3 : Megdia , sí , sí . 2 : Megdia sí , megdia . 1 :	Han tocat	" megdia " , no deiem " migdia " . 2 : Ara deim migdia 1 : Deien " toca ... han tocat megdia " .
530	mi , però , aquesta sí que sé que la me feren rectificar , quan era ninet i no l' he tornada dir : "	han tocat	megdia " . 3r fragment 1 : Jo escric , escric de vegades i procur escriure , e en mallorquí que deim , català , =

531	. 1 : Han tocat " megdia " , no deïem " migdia " . 2 : Ara deïm migdia 1 : Deien " toca ...	han tocat	megdia " . 2 : Bueno , però ... 1 : Una altra cosa que deien sobretot es pagesos analfabetos com en , com en ...
532	està antigament així com estava en temps de la Beata , l' hem posada ara . Perquè aquí hi havia un fom i l'	hem tomat	. E : No era original de ... un ... No era original E : Era més modern Hem volgut posar perquè aqueixes jässeres
533	pegava , si li tomava sa boina , es qui , e es qui ... s' havien de baratar ... I i es qui li	havien tomat	sa boina havia de passar a sa vorera i rebia , i s' altre passava as mig , i era es que pegava .
534	. 2 . Perquè hi degué anar ... 1 . Tenia devers nou anys , ja hi vaig anar ... Entrev . : I després hi	heu tornat	? 1 . I ara hi vaig anar , i tenia una filla qui també hi estava , a Barcelona . Ara està a Pollença .
535	dit , pentura és més correcte dir " abans " . 3r fragment PEPA_DAMETO : A sa generació de mon pare noltros ja els	hem tractat	de tu , lo que passa que a sa generació des senyoravis , i de ses germanes del senyoravi i això , els dèiem "=
536	0 de Porreres , i per allà també veïen sa mateixa misèria que hi havia per aquí . I per Lluçmajor i per Campos , jo	he trescat	per tota Mallorca i pertot , pertot hi havia lo mateix . I aquí , en s' hivern , ja li dic , quan
537	vaig esperar en es tren : " què tal , com ha anat ? Diu " Me pareix que haurà anat bé . " Diu "	he tret	es més alt de tots , es vint-i-vuit " diu " ets excedent de cupo " . Dic " bé , que has
538	perquè se mou un poc , però n' ha tret d' aigua . Aigua de dins un poal , diguem , no n'	ha tret	de dins un pou , clar , sí , perquè ... MR : Aqueix , aqueix molí que hi ha dins s' aeroport ,
539	empresar , i l' empleaven per treure s' oli de ses alfàbies . E : Ara figura 't . Jo encara l' hi	he tret	. E : Sí ? Sí . això són embuts . E : Després hi ha un morter , no és vera ? Ah ,
540	[d'homenets] N' hi ha de , de diverses variacions . Després mos n'	hem trobat	de tot tipus , un que duia un molí , un altre que du ... JS : Qualque_Cor_de_Jesús_JR : Qualque_Cor_de
541	, tot d' una me'n vaig anar an es director i dic : " escolta , t' he de dir que m'	han trobat	in fraganti " , és que es director ho sabia que ho fèiem , saps ... ENTR . Sí ... GB : ... però no
542	A tot Palma però ... [...] 2 . Ara no se diu tant ja sa " que " a dins Palma , m'	he trobat	jo ... Entrev . : Perquè està molt mesclat amb gent de pertot . 2 . Sí , clar . Idò diuen : " A
543	poc a ... amb sa personalitat de , des , des constructor ... des que comanava ses peces , vaja . E : No s'	ha trobat	documentat enloc ... JR : No , no , no , és que do ... E : aquestes figures , llevat des mateixos instruments JR :
544	ho deïa amb llàgrimes . Entr : S' inspector ? GB : Que havia tengut s' alegria més grossa perquè s'	havia trobat	que a qualque banda d' aquest món encara ensenyaven català , i que es català no era mort i que
545	. " I mon pare diu : " Idò deuen haver vengut es vostres amics , qualque nóvio . " " No , no n'	ha vengut	cap , només érem noltros dues " . I me record que mon pare diu : " Idò ara ja podeu començar a festejar ,
546	hi ha més forasters que felanitxers Entr . : Sí ? C . Llopis : Perquè han vengut molts de de Múrcia també , n'	han vengut	molts . T . Vidal : Bé , lo primer varen venir de Múrcia , i ara han vengut molts d' Orellana , d'
547	mos deien , no , són fraules . I , i si dèiem ... Ara una altra , que , una altra que antes m'	ha vengut	an es cap que també mos deien això no se diu així ... bé , ja he dit lo des prendre i es menjar ,
548	, com han viscut es canvis a Santa_Catalina ? Quan és que va començar a canviar , Santa_Catalina ? AS : Sí , ara	ha vengut	es canvi , sí . E : Quan és que ha començat es canvi ? AS : Sí , pots comptar , que ara ha
549	ha vengut es canvi , sí . E : Quan és que ha començat es canvi ? AS : Sí , pots comptar , que ara	ha vengut	es canvi ! LS : Fa molt de temps . E : Ara ? LS : Fa molt de temps . AS : Fa anys ,
550	de de Múrcia també , n' han vengut molts . T . Vidal : Bé , lo primer varen venir de Múrcia , i ara	han vengut	molts d' Orellana , d' Extremadura . D' Extremadura , diuen que són devers tres_mil que n' hi ha d'
551	això no els interessa gens . E : No ? LP : No , no , no els interessa sebre de , d' així com	ha vengut	això . Jo ho sé perquè sa meva família , ma mare és de Sant_Jordi , però mon pare és d' Algaida .
552	? " Diu : " No , l' amo en Pere , hem acabat tot . " I mon pare diu : " Idò deuen	haver vengut	es vostres amics , qualque nóvio . " " No , no n' ha vengut cap , només érem noltros dues " . I
553	Hombre hi ha qualque estranger que compra , jo tenc suïssos que les faç una feïnada . Enguany per mi no	han vengut	perquè en aquest temps ja , ja , ja no era per aquí i ja les feia feina però es espanyols en compren molta de
554	. Vidal : A Felanitx quasi quasi pareix que hi ha més forasters que felanitxers Entr . : Sí ? C . Llopis : Perquè	han vengut	molts de de Múrcia també , n' han vengut molts . T . Vidal : Bé , lo primer varen venir de Múrcia ,
555	a jeure i vaig sentir que li deïa : " Què te pareix ? ell jo me n' he anat a orinar i quan	he vengut	d' orinar , l' haguesses vist ells dos , que de bessos " i mon pare diu : " Dorm i calla i
556	, que fan festa ja els fa , an es quaranta anys , però ha anat augmentant . Entr . : I d' ençà que	ha vengut	tanta gent de fora , de fora de Mallorca a viure per aquí , pes poble , ha canviat molt tot això ? C .
557	, ne vénen d' altres parts , però si ara haguéssim de de triar hi ha és setanta-cinc per cent o es vuitanta que	ha vengut	d' Algaida i Lluçmajor . E : Sí . LP : Ja n' hi ha molts que han nat aquí , hi viuen
558	En Muixó . JV : Ah , sí , n' Andreu ... FV : I en Nadal li va dir : " Andreu , que	has vengut	a peu ? " Diu : " No , amb so cércol . " Amb so cércol , venia a peu . Diu : "
559	Jo si era un home d' edat i l' acabava de conèixer li deïa " vós " . Però si era un mestre que	havia vengut	sempre aquí , que coneixies , li deïes tu , però si era un home d' edat ... ND : Lo mateix que si
560	Si el mos pagaven ! 2 . Si el mos pagaven . E : Sí 3 . Era una prenda . 2 . Noltros n'	hem venut	, cranques , cranques a Cala_Rajada , amb ella , que els vos ... a quant els vos pagaven ? 3 . No me
561	Ca_' Abat , qui això era de , era de don Bruno_Morei , o és de don Bruno_Morei , no sé si ho	ha venut	tot o si no ho ha venut , ni mos interessa però , jo , de Maria_de_la_Salut , venien tretze o catorze
562	de , era de don Bruno_Morei , o és de don Bruno_Morei , no sé si ho ha venut tot o si no ho	ha venut	, ni mos interessa però , jo , de Maria_de_la_Salut , venien tretze o catorze dones , sa temporada de s'
563	, no . E : S' ha desfet molt ... LS : Moltes gamberrades hi ha , moltes gamberrades . E . Com , com	han viscut	es canvis a Santa_Catalina ? Quan és que va començar a canviar , Santa_Catalina ? AS : Sí , ara ha vengut es
564	AS : Tot gent plorosa i gent que gemegava , i gent que ... , o amb gent que estava de juerga . Jo	he viscut	ses dues en es mateix , en es mateixos anys o sigui que ... sí . I , i , així se va anar desarrallant
565	sempre he dit quan m' han fet una entrevista que el Bon_Jesús m' ha dat un do perquè jo sempre	he viscut	des mostruari que he fet jo , ha estat acceptat , he fet feina damunt allò , i ja li dic , fa ara , =
566	tu has de dir : Ma mare és una gran mare , / mon pare un bon patriarca , / si les '	gués vist	en Noè /les se'n ' gués duits a dins l' arca
567	eh ? JS : Sí que ho és , un roig raro . BM : No n' havia vist . No sé si en '	via vist	cap com aquell (no sé si n' havia vist cap com aquell) . JS : És molt que es temps des Moviment_
568	a Barcelona ? No vos agradava ... 1 . No , i estàvem a una a una plaça , que rostien pollos , no en '	via vist	mai (no n' havia vist mai) , però tan alts com aquesta casa , mai havia te ... , amb unes tauletes
569	res seria massa baix , no tendria vista . E : Sí . 1 . I així ja té una altra , una altra vista .	Ha vist	com ara aquest plat ja fa una altra vista amb això ? 2n fragment 2 . Assuquí mon pare e ... quan jo era al-
570	2 . Ah , sí . 1 . Així , i se torna fermar igual . Això , això són es empelts Entrev . 2 .	Hem vist	fer dos empelts d' estaqueta i d' escu ... 1 . D' escudet o una placa ... 2 . O placa .
571	Mostri 'l bé , sa boca també , que es vegi bé de cara . 2 . Feia estona , feia estona que no n'	havia vist	cap d' escorball , un peix que ha anat , que ha anat molt de menos ; i això és escórrora que és par
572	: I aquell és un roig raro , eh ? JS : Sí que ho és , un roig raro . BM : No n'	havia vist	, no sé si en ' via vist cap com aquell (no sé si n' havia vist cap com aquell) . JS :
575	Fp Sa càntera sí , és un peix , un peix de poca qualitat i aquí veig una cosa que fa estona que no n'	he vist	, és un , no no és un rafel , una gallineta és . Entrev : Una gallineta . 2 . Un , una gallineta ,
576	cércol , les feïen una maneta . No n' heu vist mai voltros de cércols ? E : Sí , sí , jo n'	he vist	, jo ho he vist encara . DV : O sigui , teníem una maneta de fil de ferro i fèiem córrer es cercol ...
577	No n' hi ha de balancins aquí dedins , eh ? TR : N' hi ha també ? JC : Jo no n'	he vist	de balancins TR : A ca nostra n' hi ha , però són a ca nostra . 9è fragment : TR : Això és
578	que és . Entrev : I aquell és un gall , per mi . 2 . Sí , aquell és un gall que ja n'	hem vist	un , ja n' hem vists de galls . Entrev : Ja n' hem vists de galls , no importa . Un déntol
579	G en feïen de llatra . MS : Tothom feïa llatra . PV : Feïen ventadors , però una llatra molt xerxa . No n'	heu vist	d' aquests ventadors ? MS : Ventadors així redons . Entr : A_sa foganya , per ventar es foc PV : Eso és , eso

580	. Diu : " No , amb so cércol " . DV : Com que es cércol , les feien una maneta . No n'	heu vist	mai voltros de cércols ? E : Sí , sí , jo n' he vist , jo ho he vist encara . DV :
581	veure si volies que l' acompanyasses , i si ella te deia que sí , pues , ja te coneixia , o perquè t'	havia vist	o perquè era un veïnat o perquè havíeu fet feina plegats o perquè i si ... anaves xerrant amb ella , però ,
582	E : Sí , sí ... Aquest cadaf , a lo millor té tres-cents anys , perquè no hi ha hagut ningú que l'	ha vist	emprar , i l' empleaven per treure s' oli de ses alfàbies . E : Ara figura 't . Jo encara l'
583	deia : " Què te pareix ? ell jo me n' he anat a orinar i quan he vengut d' orinar , l'	haguesses vist	ells dos , que de bessos " i mon pare diu : " Dorm i calla i no me despertis , no me diguis res .
584	Entrev . : Això des ventilador és modern ? 1 . Bueno , modern , jo es ventilador sempre ja l'	he vist	. Entrev . : Sí . 1 . Sí , quan jo vaig començar l' any quaranta-vuit a fer feina de ferrer i
585	a cop d' aixà , i llavor desembestaven i llavor a base de raspa s' anava raspant . Així com	hem vist	aquella taula a ca nostra , era feta a cops d' aixà . I què més mos mostrau per aquí ? 2 .
586	ja te dic , diferents moldures , si haguéssim pogudes veure aqueixes eines que jo vos he dit	hauréu vist	que hi havia diferents moldures , pe ... perquè també n' hi havia per fer moldures de ses portes
587	escurar , i tot això . No hi posaven ni lejia , ni sal sosa , ni res , només posaven cendra . I jo encara	he vist	que per escurar si es llexiu de sa bugada no mos bastava encara feien a dins una , a dins una brullola o
588	ho vegin . Ara no sé on he posat ses ulleres ja . 3 . Voleu ses meves ? 2 . No . 2 . Ho	ha vist	? E : Molta de via 3 . Ella ... 2 . I amb sos ulls clucs . E : Sí . Això és fer
589	MSI350 a dedins hi posen una cosa forta per perquè s' ansa s' aguanti . És molt guapo això , lo que no ho	han vist	acabat però això és així . E : I per fer un capell o per fer ... 2 . Per fer un capell també se
590	noltros li deim pedra foguera . No sé per quin sentit però se menja es cer , ho	has vist	esmolant ? Se posava aigua , perquè ... A sa pedra aquesta , que se diu pedra foguera , s' hi posava aigua
591	maneta . No n' heu vist mai voltros de cércols ? E : Sí , sí , jo n' he vist , jo ho	he vist	encara . DV : O sigui , teníem una maneta de fil de ferro i fèiem córrer es cércol ... JV : I empenyies .
592	havia una estesa . DV : Sa que queia més prop guanyaves . JV : De rompes això ... FV : Jo ja no ho	he vist	an això , ja m' ha passat . DV i JV : Sí_E . Això no hi ... ja no hi havíeu jugat ,
593	palangana te posaven , te duien una aluda de confits . I tu l' agafaves . 2 . No , jo això ja no ho	he vist	, jo . 1 . Eh ! L' agafaves i la donaves a ta mare . Qualque mare en tenia cinc o sis de
594	" papapam " , es cap tremolava , perquè anaven , tenien força . I això li deien jugar a borinot . També ho	he vist	, i coses d' aquestes eren ... GD : Jo lo que me record també és que , lo que passava molt de gust
595	Així , veus , i ja té aquest per ficar i per poder cosir . Ara aqueix li he fet un foradet , eh ? Ho	heu vist	? Llavonses se junta i li ce , li hem de cercar es centro , i en tenir es centro , llavonses s' hi
597	Rateres . 2 . I garbells , i mos hem aturat en aquest taronger i a menjar taronges i com que	hem vist	sa Guàrdia_Civil hem tengut por que no mos diguessin qualque cosa i hem fuit a corrensos .
598	, que també ja es mort , i aquest companyero , li deia " s' Obscur " . Com dei . . : " Que	heu vist	s' Obscur ? " Per cert , quan va morir aquest companyero , jo ho tenc allà dalt , eh , va escriure en
599	... 2 . No podien jugar de cap manera ... E : De cap manera ? 2 . U ! Ja acusaven a sa monja que	haviem vist	aquell nin i aquella nina que jugaven junts Entrev:_A_sí? 2 . I aquella nina ja quedava castigada .
600	: Ah . Sí , sí ... 2 . I això és , això són pops blancs , pop blanc . Entrev : Es primer que	hem vist	, com se deia ? 2 . Pop normal . Entrev:_Pop_normal? 2 . Pop negre , sí . Entrev : Pop negre .
601	iós . 2 . Un déntol guapíssim , què vol dir . I aquí hi ha , aquí hi ha es calamars , que allò que	hem vist	, allò que hem vist eren , eren aludes i això són això són calamars , això és es calamar . Qualcú :
602	què vol dir . I aquí hi ha , aquí hi ha es calamars , que allò que hem vist , allò que	hem vist	eren , eren aludes i això són això són calamars , això és es calamar . Qualcú : I con su tinta . 2
603	siurells , feien es ferrerets per compondre es fom . Es ferrerets són unes peces , amb tres puntes , que ... si	heu vist	cap plat antic d' això , moreno , duen se , ses tres puntes i és perquè se feien piles , i com que
604	han hagut de dir , / ocultó de definir / lo que tan d' amagat feres ? / Per un al-lot que estigueres /	has volgut	demonstrar -l 'hi , / s' és aturat de venir , / quan ha sabut tu lo que eres . " Fornalutx (16
605	veu que era un catalanista d' aquells que ... i se va trobar que noltros d' amagat fèiem una cosa que ell	hauria volgut	fer per allà , bé , mos va donar coratge i endavant , tirau endavant , no obligueu a nigú però feis -los , i
606	havia un forn i l' hem tomat . E : No era original de ... un ... No era original E : Era més modern	Hem volgut	posar perquè aqueixes jàsseres hi eren i tot això , aqueixa columna també . E : Sí .
607	pecetes de ses campanes . Puges i baixes , també , per , per afinar s' instrument , no ? I després ja el que	hem xerrat	de , de sa pell , des sarró que du dedins . I aquí també , tradicionalment anava , solen anar vestides , i no

HAYER + enclític(s) + participi masculí singular:

1	Vos prohibien xerrar en mallorquí ? 2 : No , jo , prohibir , prohibir no me recorda , de , d'	haver -m 'ho prohibit	. 3 : Però elles mos xerraven es castellà . Fa dies que ho contàvem ... 1 . Sor_Imelda pobreta ... 2 :
2	un martell d' un pes que una persona pugui manejar tot lo dia , eh , i perquè això després des martinet , d'	haver -li pegat	amb so martinet i tot això , després amb so martell se compon això . Després ses cames s' arreglen i després

(Llistats d'auxiliar i participi d'algunes entrevistes de l'AADCIB, de JAUME CORBERA)

A-4.3 HAVER + PARTICIPI MASCULÍ PLURAL

1	es seus , seus hereus , a tonelades n' hi podia haver per allà enmig i no s' hi haguessin , no s'	haguessin acalats	. Inca 1 (21 de maig de 1999) 1 . Jordi_Coll 2 . Simó_Martorell 3 . Maria_Planas 1r fragment 2 .
2	Ma mare és una gran mare , / mon pare un bon patriarca , / si les ' gués vist en Noè / les se 'n '	gués duits	a dins l' arca . 1 : Baldament no hàgem donat
3	És de l' any qui ve no sé com seran , però vos puc dir que dins aquesta soll , enguany , n' hi	hem engreixat(s)	cinc , i es més gros va fer dos-cents_setanta-cinc quilos . BM : Quina raça se diu això ? JS : Això
4	qualcú que per ventura en té però de fet no ... JR : N' hi ha que utilitzen ... JS : ... se n'	han fets	. JR : ... que utilitzen goma no , s' utilitzen neopreno , neoprè , d' aquest de , de , de ,
5	. E : Ferrer . LP : Sí , aquests molins de ferro que hi ha ... E : Sí . LP : ... n'	he fets	. I ara en tenc un davant ca nostra , petit ! Un molinet que deu tenir un metro , más o menos , i
6	sortit de gratis . " " Veus , ja , aquest ha estat a Bones_Aires , a Amèrica , veus aquest ja , ja vos	ha fotuts	" varen dir ses padrines , i res . Com va passar un mes o dos aquella al-lota m' agradava i un dia
7	eh ? També hi ha hagut clients que per una parauleta de no res s' han posat així , eh , alçurats i m'	han fuits	. Jo di ... me diuen a jo que tenc un mal caràcter per fer de barber . Jo no sé si tenc un mal
8	arreglar perquè tanmateix no els volien , però llavonnes quan va venir això de s' Estat que , veia que , que s'	havien fuits	, va donar un tant per cent a damunt ses ... es remendos i baldament no traguessen aigua sa qüestió que estassen montats
9	botava des botador , perquè també n' hi havia qualcuna qui se casava embarassada . 3 . I sempre , i sempre n' hi	ha haguts	. 3r fragment 2 . Una tonada de batre . Entrev : Vénga . 2 . Aire aire ! " Ai , ai , ai
10	fèiem , perquè eren uns cossis tan grossos com això . E : Sí , sí , sí . Estan a s' hort que els	hem llevats	, i hem deixonat . Llavor aquí se posava aigua . Primer es cendrer , llavor se componia sa roba , eh ? I sa ,
11	com que es dissabtes sempre acabàvem , entràvem a les dues i a les cinc , aproximadament , ja	haviem sortits	, perquè només anàvem a fer es cupo , i quan eren les cinc es caparrot mos va dir diu " no s' acaba ,
12	és un gall , per mi . 2 . Sí , aquell és un gall que ja n' hem vist un , ja n'	hem vists	de galls . Entrev : Ja n' hem vists de galls , no importa . Un déntol preciós . 2 . Un déntol guapíssim ,
13	, aquell és un gall que ja n' hem vist un , ja n' hem vists de galls . Entrev : Ja n'	hem vists	de galls , no importa . Un déntol preciós . 2 . Un déntol guapíssim , què vol dir . I aquí hi ha ,
14	és un fenyedor i això altre són talladors antics . Aquests plats també són plats antics , que també jo les	he vists	usar , encara . Aquests plats les mos donaven es dies de festa perquè es dies de cada dia teniem un plat

A-4.4 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ SINGULAR

1	mandarina que és d' aquella, sa clovella d' allà, però, eh ? I sa dona si et dic que s'	ha adobada	de tot . E : Ah sí ? És bo sobre-ho . JS : Sí ... Amb sa ... , per sa sang .
2	. Entrev : Una gallineta . 2 . Un , una gallineta , feia estona que no n' havia vista cap , i l'	ha agafada	a palangre ? Qualcú : Sí , no , no això peix de xarxa . 2 . Ah , és peix de xarxa . Entrev :
3	és torró de bombo . 2 : Has d' anar , has d' anar remenant remenant i dura un moment que se n'	ha anada	tota s' aigua i queda es sucre suelto , eh ? vermellós , perquè sa pell de s' ametla l' ha fet
4	: No ! No me 'n vull anar mai E : No heu sortit mai de Mallorca ? MS : No , no me n'	he anada	mai , mai , mai , mai , mai , mai , mai . E : Idò . MS : No ! Només me n'
5	Perquè sa maça aquesta ho espenyava i se picava així ses voreres . Quan s'	havia aplanada	, aquí tenim una maça d' un cap gruixat , que era es primer que picava , i un cap més fi , es
6	, com xerren , a Campanet . Entrev . : No ? 1 . No , sa campanetera aquella qui xerra tant , si s'	hagués aturada	, sa campanetera si ... Entrev . : I vós que sou d' Alcúdia ? O que teniu mitja cama a Alcúdia i mitja
7	cor que s' exalta , / és gros u motiu que hi ha , / aquest brut la deshonra , / a causa que	ha caiguda	en falta " . I son pare contesta , diu : " Vols dir tu consentigueres , / això m' han hagut de dir ,
8	no , no has cantat ses verdes , però , i en Jaume en vol una de verda . 2 . Mecagondell , ja n'	he cantada	una : " es ferrers fan ses arades " . 3 . Aquella que que que ... 3 aquestes verdes , aquestes verdes .
9	Sa tira aquesta . E : Això se diu llata ? 2 . Això se diu una llata . 3 . Quan heu arribat l'	havia començada	, eh ? 2 . O sia que això , que això , veis , això també , això que veis que jo ara vaig
10	ectivament , hi han tornades . Ha estat una cosa , ha estat una profecia que s' ha complida , que s'	ha complerta	, i fins que m' he quedat , pues , jo tot sol . I he anat fent feineta . Ara , ara darrerament
11	tornaran petites " i , efectivament , hi han tornades . Ha estat una cosa , ha estat una profecia que s'	ha complida	, que s' ha complerta , i fins que m' he quedat , pues , jo tot sol . I he anat fent
12	aquesta olla que , que hi treien s' oli , veus es plats , així com noltros menjàvem llavor , ara m'	ha compresa	. E : Sí , sí ... Aquest cadaf , a lo millor té tres-cents anys , perquè no hi ha hagut ningú que
13	fer , perquè en vaig festejar devers nou , vuit o nou , i i ja en feia dos o tres que festejava . L'	havia coneguda	, pes passeig , i ... havíem anat an es cine amb sa mare ... era lo que havíem fet , i i aquell vespre
14	Son Bona Fe , anant a Mancor . I ... , i era garriga , perquè era una terra que no l'	havian d' haver conrada	mai . Pues ara això se diu un plat mitjancer . Ara frenarem sa roda , per fer -li es adornos . E : Sí
15	al-lot que jo li feia un poc de feina , que aqueixa dona se va fer , tenia una finca i s'	ha convertida	en , no sé si són devers vuit persones que hi poden anar i l' arrenden perquè té molt de bosc i té una
16	Sí , aquí . Jo a ca nostra teníem una finca , a sa garriga , i havia de ser una terra que no s'	hagués cultivada	mai , perquè si se cultivava o hi havien fet formiguers o ... o amb una paraula , o hi havien duit fems , ja
17	a un tros de , de carretera perquè no era carrer , i , aqueix glosador duia una idiota que la , que l'	havia duita	a indiotar i aquest ... Entr . : Què vol dir indiotar ? AO : An es mascle , bé , bueno , sí , i se
18	sa sabata així , m' entens ? I sa sabata no se mou , veus ? Ja queda exacta , perquè , perquè l'	hem endotada	. Idò això és sa feina per aquesta feina de de de sa sola . 5è fragment 2 . I llavonses quan sa sabata està
19	Teníem aquesta aquí , també ca nostra , i no he anat pus allà dalt , i la tenc llogada , i sempre	he estada	aquí . Però , he fet quaranta-set anys de camissera allà dalt . E : Molt bé MS : A sa plaça de Porreres .
20	ir aquí a desset anys , me vaig , amb sos albercocs l' amo me va fer quedar jo a ca seva , i sempre	he estada	aquí , amb sos mateixos amos . Entrev . : Sí , sí , sí . 1 . Desset anys , i en tenc noranta-
21	me vaig retirar quan vaig fugir des negoci , ja no vaig voler fer pus feina . Entr : No ? 2 . Ja n'	havia feta	molta . Entr : O sigui , sa vostra feina de sempre ha estat fer de sabater ? 2 . Sa de sabater , primer
22	vern quedam tots sols . No és així , Francisca ? I res més . 3 . Llavor hi ha molta gent estrangera que s'	han feta	, s' han feta de , des poble . 2 . Ara hi ha molta gent estrangera . 1 . Molta gent estrangera ,
23	No és així , Francisca ? I res més . 3 . Llavor hi ha molta gent estrangera que s' han feta , s'	han feta	de , des poble . 2 . Ara hi ha molta gent estrangera . 1 . Molta gent estrangera , eh ? 3 . Però
24	i , i , i ... GD : I una casta de patata que feia , que no l' ha , que no l'	ha feta	ningú més mai . ND : I trempat , i , i , i , i tothom agafava una cullera i tothom prenia cullerada dins
25	_Magí . LS : Sí . E : Quan era Sant_Magí feien una processó . LS : I enguany me pareix que ja l'	han feta	. I ara ja seguirà , segurament . Que antes don Toni_Marimon era un tio , era un home popular . AS : Noltros
26	màquina i amb so peu , i llevat , posat , i llevat i posat i llevat . Entrev . : I aquesta feina l'	heu feta	molt de temps ? Molts d' anys ? 1 . An aquesta ... jo ara , ho fèiem an això s' estiu com
27	tot lo que venia , ametles i s' estiu de lo que hi havia . Entrev . : I , i de gran quina feina	heu feta	? 1 . I de , i de gran començarem a venir aquí , i vàrem començar de ... A Inca a xapar albercocs ,
28	guanyar i no fer feina . E : Això . MR : I no és igual . E : Voltros no mos heu dit quina feina	heu feta	? LP : Jo , he fet he fet lo que diu aquest , n' he fet de molins . E : Sí ,
29	hora , diu : " què ? vos heu cansades , eh ? " I aquella amiga meva diu : " sí , diu , però	hem feta	molta de feina " . I mon pare diu : " Què heu fet , tres o quatre solcs ? " Diu : " No ,
30	eren camps de concentració , sa presó d' allà hi havia es homes que esteien una passarel·la que	havian feta	enrevoltant , que hi havia una escopeta que guardaven i es altres es homes que tenien tancats a baix allà as
32	per llavor dur sa roda aquí damunt i sa llanda que tocava , perquè si no duies sa llanda que tocava ja l'	havies fotuda	. I sa llanda tenia , per exemple , dos centímetres menos que sa fusta , entoncs quan era calenta , eh ... es ferro
33	l' empleaven es fusters de carros , també era sa seva eina preferida , però que noltros també l'	hem haguda	d' emplear per fer un passamà , unes curves o una cosa o s' altra , les hem de fer a base ,
34	bigalot , aquí , així , no així , així , i sa tupa sa sola ben tupada perquè així com està humida , s'	ha inflada	, i llavonses pes carrer amb un instant s' esquinça , i si la tupes ben tupada sa , sa sola torna més forta
35	i llavor la duia an es ferrer . Es ferrer , entoncs , sa llanda que havien llevada , era , era , l'	havian llevada	i ja era gran , per lo tant , agafaven sa roda , la posaven a dins sa forn i l' encalientien cinc o
36	t : es fuster remendava sa fusta i llavor la duia an es ferrer . Es ferrer , entoncs , sa llanda que	havian llevada	, era , era , l' havien llevada i ja era gran , per lo tant , agafaven sa roda , la posaven a
37	perquè difícilment amb una bocinada se foten cinc duros — , diu , " i tu , moix , bruto , xuietot , la t'	ha menjada	... " I a Palma , se veu que en un carrer , de , per u carrer de , de , de la plateria ,
38	i si treus aquella palma després torna sortir una altra i és sa palma que noltros collim , sa que no s'	ha oberta	i després la deixes l' any qui ve hi torna haver palmes i sempre en queden dues , de palmes , perquè després
39	_E : Això , és antiga aquesta cuina ? Aqueixa cuina està antigament així com estava en temps de la Beata , l'	hem posada	ara . Perquè aquí hi havia un forn i l' hem tomat . E : No era original de ... un ... No era
41	s cordes mos havien tomades velles i qualque vegada , quan te n' anaves per llavor sa roba sa corda s'	havia rompuda	. Sí , sí . I això és una caldera . Ah , ses planxes . Primer se planxava amb aqueixes planxes . Se posava
42	/ sa rasca felanitxera . 3 : Molt bé , molt bé . 2 : Això an es felanitxers ... 3 : I no l'	havia sentida	jo an aquesta 2n fragment 1 : Es manacorins una de ses coses que me record , quan era nin , que dèiem es
43	volia matar en Titi , / tant m' és calamar com sípia / com tallades de mussola . Entrev : Per mi no l'	hem sentida	bé , la podeu tornar a dir , a aquesta ... 2 . Que es capellà amb sa pistola / me volia matar en Titi ,
44	encalentic , i , i forjar es ferro i donar -li . Avui , no se fa així perquè eh ... sa , sa tècnica que	ha sortida	de , de sa soldadura d' aqueixes coses , com que primer no hi era , pues ara , per exemple , jo aqueixa
45	i en canvi ses monedes queien en terra , i totes ses monedes que queien més a prop de sa peça que	havian tirada	eren teus . 2 . Eren teus . 3 . Sí 1 . Entén ? I llavor , a lo millor acabava que quedaven ,
46	sabata és redona a davall , m' entens ? I això li fas així , li dónes ... Ho veus ? Amb penes l'	he tocada	, eh ? I ja ha canviat , i si està humida la dus allà on vols , i llavonses quan li poses sa ,

47	Sant_Magí . AS : Sí_LS : Sant_Magí en feien . I ara s' aturà , i ara crec que enguany l'	han tornada	fer . E : Però per quan feien processó , per ? LS : Per_Sant_Magí . E : Ah , per Sant_Magí .
48	" conill " , a mi , però , aquesta sí que sé que la me feren rectificar , quan era ninet i no l'	he tornada	dir : " han tocat megdia " . 3r fragment 1 : Jo escric , escric de vegades i procur escriure , e en mallorquí
49	però en general com més estovada està més bona és sa palma . Una vegada aquella palma	ha tornada	blanca agafes sa palma , has d' embrinar sa palma , has de fer brins , has de triar sa palma
50	és , per fer -li anar es paneret bé , de vegades es mal de fer ... perquè se mou un poc , però n'	ha treta	d' aigua . Aigua de dins un poal , diguem , no n' ha tret de dins un pou , clar , sí ,
51	. Com són aquí , que vengueren a dir -me diós , amb so nin , diu : " ah , dic , si fos ara	hagués venguda	... " Diu " Podeu venir . " — " I no tenc papers arreglats . " Diu : " vos fotrem dins es cotxe
52	, qui no eren meves , no eren meves , com a interventors , i què tenc a dir ? sa més barato que s'	ha venuda	, com aquell qui diu , ha estat de trenta millons . 2 . No , i ara de seixanta millons que n' hi
53	eren molt grosses ? 1 . Sí , ses manxes , eh , d' una amplària eren , bé , eren , vostè n'	haurà vista	qual ... Entrev . : Sí , n' he vista qualcuna . 1 . I són així ovalades , eh , perquè n'
54	és un rafel , una gallineta és . Entrev : Una gallineta . 2 . Un , una gallineta , feia estona que no n'	havia vista	cap , i l' ha agafada a palangre ? Qualcú : Sí , no , no això peix de xarxa . 2 . Ah ,
55	eh , d' una amplària eren , bé , eren , vostè n' haurà vista qual ... Entrev . : Sí , n'	he vista	qualcuna . 1 . I són així ovalades , eh , perquè n' hi ha de més grosses i de més petites de manxes
56	això fins I això és una barrina ? 2 . Això és una barrina , ja . . Bé no sé si l'	has vista	a bastament . 2 . I això eren ses eines que empleaven un temps .
57	que els ho hem dit . Perquè és una llàstima que hàgiu fet tard per veure una cosa que pentura no l'	haviéu vista	mai . Aquest taronger , aquest taronger quan esteia tot vestit , veis aquesta espessura
58	de gallufes o anam de turrides . 4t fragment 1 . Jo ara mos diuen que l' iglésia de Deià , jo no l'	he vista	fer ni mucho menos , però a damunt s' història m' estan contant ... 3 . Sí 1 que aquí com
59	no hi ha gaire , per mi ... JC : Sí , aquesta és una arada amb rodes per l' estil de sa primera que	hem vista	. E : I ara aquesta d' aquí ? Tr : Aquí hi ha una sembradora , aqueixa és una sembradora de
60	ara no , perquè el qui más es , el qui menos ha pogut vendre una caseta seva perquè ara si jo	hagués volguda	vendre aquesta , com se comprèn , eh , amb estatge meva des dia ... vida nostra , això se compra

A-4.5 HAVER + PARTICIPI FEMENÍ PLURAL

1	un pou de vena . E : Sí , sí , sí . 3 : Lo que aquest pou , com que ses aigües s'	han anades estirant	molt , pues ses aigües han fuites , i ara això va quedar sec . Aquesta se va secar a lo millor
2	. Sebastià_Nicolau 1r fragment 1 : No , jo no n' he fetes , perquè no som glosador , lo que si n'	he apreses	, en puc dir una , que és escrita d' un felanitxer i si supòs que si la deia un de Felanitx no la
3	palmes , una vegada arreglades aquest temps que vos he dit , eh ? i se duen a domicili . Si noltros n'	hem arrabassades	. Les anàvem a plegar en una en una i feïem es feixos i si no , la compràvem però ho fan així . Una
4	aquelles petites que sembràvem ... ND : Eren fraules , que eren unes petites , que ja no n' existeixen , s'	han arribades	que se 'n varen ... GABRIEL_DAMETO : Que les duien de Lluç ! ND : Se feien salvatges
5	s n' anàrem cap a Maria i com mon pare va arribar , es cap de mitja hora , diu : " què ? vos	heu cansades	, eh ? " I aquella amiga meva diu : " sí , diu , però hem feta molta de feina " . I mon
6	tenies per encendre es llum . 3 . Jo vaig cobrar , una de ses quinzenes més grosses que	havia cobrades	, mil_cinc-centes pessetes . 2 . Sí ... 3 . I era un dissabte . 2 . Ses quinzenes nostres eren de ...
7	ell cull ses seves ametles i tot això . 2 . He ajudat molt a ca meva i he batut moltes ametles i n'	hem collides	moltes , però quan vaig estar a sa fàbrica després vaig passar a sa serradora i vaig , tot d' una vaig entrar
8	Llopis : I a Can_Vent_de_sa_Font que hi fan una obrada . C . Antich : sí , no , moltes n'	han comprades	. C . Llopis : Aquesta és sa casa ... és de ses cases més bones de Felanitx . C . Antich : Ara_per_foravila_
9	hi ha en papers /o per la mar ulls de peix /o fulles de blat que han nades , /o culpes que	han confessades	/a baix du peu du confès . / Si vols que te 'n digui més , / dins u cap me n' han
10	No és creguedor de cap manera . Fa dos mesos que menjam taronja i ses taronges que he donades , n'	he donades	moltes més que ses que hi ha aquí , i si en teniu talent , que volgueu sebre si són molt bones , està aquí
11	sa sang . E : Ah ! Està bé , idò . És bo sebre-ho . JS : Ah , fillet , ja n'	hem donades	a un parell que ho saben , que els ho hem dit . Perquè és una llàstima que hàgiu fet tard per veure
12	igual d' això , igual . No és creguedor de cap manera . Fa dos mesos que menjam taronja i ses taronges que	he donades	, n' he donades moltes més que ses que hi ha aquí , i si en teniu talent , que volgueu sebre si són
13	res d' això , jo ara si unes fotografies jo es dia de sa fira les vaig treure , en tenia , no els	he duites	... Sí_E : No , anava a dir , un temps ho devia fer tot es poble , això ? 2 . Hombre ,
14	hi ha . 2 . No n' hi ha . 1 . No hi ha cap ... per agafar una cranca . E : Les	han esvaïdes	. 2 . S' ha acabat . 1 . Quan jo era al-lot , que pescava amb mon pare al cel sia ,
15	octubre de 1997) 1 . Tòfol_Pastor 2 . Margalida_Llull 3 . Sebastià_Nicolau 1r fragment 1 : No , jo no n'	he fetes	, perquè no som glosador , lo que si n' he apreses , en puc dir una , que és escrita d' un
16	una cosa o s' altra , les hem de fer a base , a cop d' aixà . I , fe , n'	he fetes	. 1 Se feia servir per fer s' entorcillat antigament . Antigament s' entorcillat se senyava amb un xerraquet
17	fer -ne , eh Maria ? Ja l' he d' escriure es dia antes i ... 3 : No , jo no n'	he fetes	mai . 1 : I estudiar -la un poc . 2 : I estudiar -la un poc . 1 : Però me 'n vares fer
18	' escola pública està a sa carretera de Santanyí , a foravila , i llavor estava més a foravila que ara , perquè s'	han fetes	cases noves i es poble s' ha anat engrandint ... Entr : I a quina edat començàveu nins i nines a anar junts
19	fica es fil aquí , i estires , i llavonses en haver de cosir tornes cosir , agafes sa punta d' aqueixes que	he fetes	, aquí però sense cerra , així , i el treus , quan el tens a mitjan lloc , talles es fil amb sa punta
20	Lo que aquest pou , com que ses aigües s' han anades estirant molt , pues ses aigües	han fuites	, i ara això va quedar sec . Aquesta se va secar a lo millor fa deu anys , una altra ja en fa quinze
21	ja se va nomenar director i primer patronat i dia vint-i-dos d' octubre comencen ses classes i no s'	han interrompudes	de llavor , això és l' any setanta-tres .
22	aquí se fan a ses fires i jo no sé ningú més que en faci perquè ho he explicat a cent persones que n'	han menjades	, inclús sé molt poques que les facin . 1 : Perquè s' estimen més que els donis ses garrapinyades fetes que no
23	redobl tantes vegades / com lletres hi ha en papers / o per la mar ulls de peix / o fulles de blat que	han nades	, / o culpes que han confessades / a baix du peu du confès . / Si vols que te 'n digui més , /
24	ha que que feien ses eines que feien un temps i a base una , ja te dic , diferents moldures , si	haguéssim pogudes	veure aqueixes eines que jo vos he dit hauréu vist que hi havia diferents moldures , pe ... perquè també
25	Això són greixoneres antigues , les	han posades	per s' antiguitat , e ... els han penjat perquè per adomo , sí , i això són talladors . Allò és un fenyedor
26	pentura posaven deu o quinze , deu o quinze rodes , totes marcades i sabies , havies de sebre com les	havies posades	per llavor dur sa roda aquí damunt i sa llanda que tocava , perquè si no duies sa llanda que tocava ja l' havie
27	han confessades / a baix du peu du confès . / Si vols que te 'n digui més , / dins u cap me n'	han quedades	. " 4t fragment 2 . Si voleu que vos ne digui una , una que sé però és , no sé com l'
28	perquè me vaig rompre es dos braços i no podia i no me va massa bé , encara no	han sortides	massa bé . I llavor és un segon perquè ... 1 : No poden atendre ni es telèfono . 2 : No , ni res .
29	Perquè mon pare sempre deia " les barberies tornaran petites " i , efectivament , hi	han tornades	. Ha estat una cosa , ha estat una profecia que s' ha complida , que s' ha complerta , i fins que
30	eva des dia ... vida nostra , això se compra i ... se donen millons i millons i millons i millons . Jo n'	he venudes	de cases , aquí a Deià , qui no eren meves , no eren meves , com a interventors , i què tenc a dir ?
31	altra cotxeria veureu ses senalles . MS : Sí , senalles i ... PV : Bé , sabeu què és una senalla , n'	haureu vistes	. MS : I bressos i què t' he de dir , se feia de tot , n' hi havia que feien estormies ,
32	jo aquests jacs per exemple les feien servir perquè avui no ho saben fer . Quan jo vaig veure , els	he vi ... vistes	fer ses portes de l' iglésia que hi ha a Manacor , que eren taulons , taulons sencers i

A-5 Exemples procedents del *Cançoner popular de Mallorca*, del pare RAFAEL GINARDA-5.1 Llistats (parcials) de «*ESSER + PARTICIPI*»

1	a ca teva ; ja vendràs tu a ca meva , i es plet se	serà acabat	. Catalina , tu voldries tenir sis enamorats : dos qui van i dos qui
2	, encara m' enyoraràs . Jesús , que és de lluny Sineu ! Jo no me n'	era adonada	! Jesús , i que enyor mu mare ! Però més s' estimat meu . Jo
3	Saps que ho és , de lluny , Sineu ! Jo no me n'	era adonada	! Jesús , i que enyor mu mare ! Però més s' estimat meu . Enc
4	olgut servir en lo que m' ets empenyada , tendria pena sobrada , perquè me	som adonada	que no tens es gust en mi.
5	ballava d'anca d'anca . Ses al·lotes d'aquest ball totes se	són adormides	: girau ets uis cap avall i veureu si dic mentides . Ses fadrine
6	Jo em	som alçat	caçador d'una perdiu molt esquiva , i la tenc d'agafar viva
7	han de vendre i desiara em fa prendre palo sense estar malalt . Em	som alçat	caçador de papaiones pintades i les mat a garrotades per no fer
8	aficar un botó ? Va venir de Campanet sense bocí de camia i s'	és alçat	mossonet de la Ciutat d'Alcudia . Vet-la-t' allà qui se'
9	dimoni pintat , dret . Van venir de Campanet sense bocí de camia i s'	és alçat	mossonet de la ciutat d'Alcudia . A Campos campanes noves i es
10	. ¿ A on deu esser s' aiguera , que no la veig per aquí ? Deu	esser anada	a dormir darrere qualque vorera . ¿ A on és sa nostra aiguera ? Deu
11	roser perque sa soca m' agrada . Catalina , prenda amada , a Ciutat te n'	ets anada	a llogar-te per criada a casa de cavaller .
12	perque vaig voler escoltar un jove per sa finestra . Anit passada i anit	ets anada	de ses teves , i jo també de ses meves , i ferm que
13	vós no hi teniu cuidado . Joan , si m' estava bé , a veure't	seria anada	com una desbaratada fent es loco p'es carrer . Lo que me
14	Si a mi me fos estat bé , a veure't	seria anada	; com una desbaratada ploraria p'es carrer . Si a Pollença vols anar
15	Si a mi m' estava bé , a veure't	seria anada	; com una desbaratada ploraria p'es carrer . Si el Rei de Madrid
16	seu redol , que , si per nora no em vol , jo encara no hi	som anada	:
17	'es seu redol , que , si per nora em vol , jo encara no hi	som anada	. Margalida , en mirar-tè una dona hi ha qui plora que te
18	per veure un clavell daurat que hi ha a Can Carabasseta . A Muntanya	som anada	i m' hi som campada bé . l' any qui ve hi tornaré
19	tances , no mengeu tres dies antes , que tendreu un bon sopar . A matances	som anada	i m' han donat pa pudent ; si no em donen sa pesseta ,
20	a bramar , perque les varen posar es dogal de ses someres . A Muntanya	som anada	i m' hi som campada bé : l' any qui ve hi tornaré ,
21	. Oh , Joan ! Da'm alegria ! Dóna remei a mon mal ! Tota sa nit	som anada cercant	metges i doctors , i m' han enviada a vós , que sou
22	Des que vos ne	sou anada	, garrida , de Son Maiol , es parell i tot du dol i sa
23	a mi m' han assemblet dotze mesos de quartanes . Des que vos ne	sou anada	, amor , de Son Espanyol , es parei i tot du dol i sa
24	Des que vos ne	sou anada	, garrida , de Son Maiol , es parei i tot du dol i sa
25	Des que vos ne	sou anada	, lo meu bé , de Son Maiol , es parei i tot du dol
26	deverteix i fa bé . Mare de Déu del Roser , mu mare se n'	és anada	i a Vós m' ha comanada i a Sant Vicenç Ferrer . Mare
27	en patesc de nit i dia d'ençà que Na Catalina se n'	és anada	a Alaró . Dins Solleric habitau i jo dins Son Grau pas pena
28	nt : -Mira , no festegis massa , que perdràs s' enteniment . Mu mare se n'	és anada	al cel , perque Déu ho vol , i jo som romàs tot sol ;
29	prest de gota moria . Germans meus petits i grans , mu mare se n'	és anada	; a l' altre món és passada es dia de Tots es Sants .
30	punt dus que és sa teva enamorada , m' han dit que a espadar	és anada	; de malfenera que ha estada ,
31	, ¿ com no fas una destrall que tai llenya tota sola ? Totes ses que	són anades	enguany a aplegar cotó , han perduda sa color de pegar dematinades
32	Totes ses qui	són anades	en es convent a ballar , de Déu no es poren queixar que
33	se dol , diu que són dos mals plegats . Des que tu te n'	ets anat	a conquistar aquella gent , n' he perdut l' enteniment i no l'
34	. A part a on jo faç feina no tenc mester majoral . Tu qui	ets anat	a escola i ets estudiant de moral , ¿ com no fas una destrall
35	Son Orell . -Ja n' han tocada la queda , i tu no te n'	ets anat	. -Que toquin queda i requeda ! Jo no em moc d'es teu
36	. Senyor , que és de diferent d'ara an aquest temps passat ! Per amor	seria anat	de llevant an es ponent ,
37	. Oh dissabte desitjat , ¿ a on ets , que no arribes ? ¿ Tu que te'n	seràs anat	a Valenci'a dur blat
38	. Oh dissabte desitjat ! ¿ A on ets , que mai arribes ? ¿ Tu que te'n	seràs anat	a València a cercar blat
39	de cel . Tu encatives En Miquel amb paraules i fineses . Tota sa nit	som anat repassant	dones hermoses : totes me pareixen roses , i tu un clavell
40		Anat	an es molí i el Senyor Tomeu hi era : jo em pens
41	Jo no	som anat	a escola ni som estudiat moral . Tu qui ets bon menestral , ¿ com

42	a espadar ; dic : Senyor , com deu estar de pols i borres tapada ! Jo	som anat	a espadar passat la Mare de Déu . Pensant en s' estimat meu ,
43	gota , i p'En Pere no la planc . Per un pic que hi	som anat	, a festejar a Son Marron , ara ja me diu tothom : -Marron , ¿ qui
44	altes ses Cabrelles , i encara no m' he colgat ! La causa és que	som anat	a festejar a Son Comelles . Qui el festeja estudiant , s' alegra en
45	lotots , però , garrides , a dins Son Fangos n' hi ha . A ses cases	som anat	, i hi havia una dona , germans , que , si és madona , per donar
46	A ses cases	som anat	i m' ha sortida una dona que , si era sa madona , per
47	jo havia d'empeltar , no hi 'niria a cercar branques . A Sa Pobra	som anat	; mal me toc goma , si hi torn ! Ses dones de Muro són
48	es cantó , qui t' esperava ; una missa han tocada i tot sol hi	som anat	. A poc a poc ! No t' atropelles ! Camina moral moral . Mira , que
49		Som anat	a sa murtera i murta no te n' he duita ; murta vol
50	el rei no repara a llevar-l' hi de davant . Tota sa nit	som anat cercant	serena , garrida , per no abastar a sa mida , i aiximateix m'
51	el món no trobaràs persona que et vulga veure . A fira me'n	som anat	. Mirau si l' he feta bona : som baratada sa dona amb un
52	que han venut a espera o que ja estan embafats . A Sant Marçal	som anat	; mirau si l' he feta bona : he baratada sa dona amb un
53	Des que vos ne	sou anat	, mon bé , a passar revista , sempre he tenguda la vista girada dever
54	imat , hi tenc dos encalladors de plorar , clavell hermós , des que vos ne	sou anat	; però Déu m'ha revelat que tornareu aviat perque em deveu s'adiós.
55	imat , hi tenc dos encalladors de plorar , clavell hermós , des que vos ne	sou anat	; però Déu m'ha revelat que tornareu , estimat , perque em deveu s'adiós.
56	Vos ne	sou anat	a estar enfora perquè no us ves . De lo que he passat
57	he passat no en rés . De lo que he de passar ! Vos ne	sou anat	a estar enfora perque no us ves . De lo que he passat
58	passat no en rés . És de lo que he de passar ! Vos ne	sou anat	a estar enfora perque no us ves . De lo que he passat
59	mare li diu " hereva " a davant s' enamorat ; com ve que se n'	és anat	, Na Bet no val una bleda . Sa mare tenia por que no
60	Mu mare , desxondiu-vós , que el jove se n'	és anat	. -Ma fia , ¿ com és estat que no m' ha dit adiós ? . . . Veure
61	En Tresca— les-totes i no n' hi agrada cap . A Sa Ruberta	és anat	i l' han engegat a coces . ¿ Això que és punyal , o clau ,
62	vaig deixar qui plorava asseguda a un racó . Lo meu bé se n'	és anat	i no m' ha dit adiós ; jo tampoc no li he dit "
63	de cada hora em prega que la vagi a pasturar . A Sa Pobra	som anats	a robar guixes i pèsols . Veniu-nos a resquitar , l' amo meu ,
64	va dir un hortolà ; a son Pons , tan lluny de mar , enguany hi	són anats	moros . A Porreres ja ho sabeu , que sa gent és bobiana : tres
65	enamorats : dos qui van i dos qui vénen i dos que se'n	són anats	, i tres que fan sa revolta p'es camí de Sant Joan .
66	mare que dirà : - No el guesses volgut missatge ! Des de que se'n	són anats	els soldats , no tenc consol . Qui mal té i de mal se
67	'anar , i ses meves alegries el Rei les posseirà . Des que se'n	són anats	es soldats , no tenc consol . Qui mal té i mal se dol ,
68	¿ A on són mos pensaments ? ¿ On són , que no són aquí ? Se	són apartats	de mi , estimada , i tu los tens . A sa figuera morisca dues
69	. s' eina que manejaràs seran unes estisores . En Pendola i En Tirassos se	són aplegats	bons dos : En Pendola fa sedaços i En Tirassos ventadors . Un tem
70	N' Alzamora i En Traülla , bons dos se	són aplegats	: En Traülla du es filats , n' Alzamora és es qui embuia . Quan
71	vei Tribunal tira coces i no avisa , i l' amo diu : -Recamissa ! m'	ets arrancat	un queixal ! Ses comes d'En Gelat són com unes debanadores . Si
72	pega , mu mare m' hi afig . Oh vila de Felanitx , mira a on	ets arribada	: a menjar pa de civada amb una creueta enmig ! Que sou de
73	' has d'apropiar , no , cançó que un altre ja ha dita . Germans , jo	som arribada	amb companyia d'es sants . Si vénen molts d'ajudants , complirem
74	per anar a qualque lloc : bé és ver que camina poc , però sempre	és arribada	. l' amo de Son Quint comprava un ase bo per llavor : tres-
75	nua a sa gargamella , perque s' amor ja n'és vella i no	és arribada	a aplec . Cada vegada que pas i veig ses portes tancades , a
76	batle major , o panades o flaó . Déu li pag la caritat . Sa comparsa	és arribada	en nom de l' Esperit Sant i vos demanam , cantant , robiol , coca
77	ereta de Mina . Cavallet , quan eres jove , que anaves de pentinat ! I ara	ets arribat	qui , de magre , no pots córrer . Diuen que En Miquel Remei vol
78	mira amb ull ui a mi , mal sa vista li sortís ! Mol bé	sies arribat	; i ara vos diré a on : a's cap d'allà d'
79	Al punt que	som arribat	i n' he tirades les eines , sop i faç totes ses feines
80	: tenia por d'aplegar , dins lo meu cor , fam canina . l' amo , jo	som arribat	que no puc seguir es pastor : haureu de fer un sermó a
81	cor i voluntat , aquell qui amb tanta humildat vostres amors divertia . Jo	som arribat	aquí per fer una festejada ; si sa conversa no agrada , digau-ho ,
82	Un temps a ca sa comare era pareier major , però	som arribat	ara que faç d'esterrossador . Un temps cabrers i pastors me donave
83	tir es sermó , però ses desbaratades volten p'es carrer Major . -Pare , jo	som arribat	a sortir de la parròquia ; que em doni es billet a tròpia
84	prest i tornem-hí ara que és un poquet blan . Es segar ja	és arribat	; així com ve l' hem de prendre : amb una fauç i un
85	la duia encara de tant que havia plorat . Beneïda sigui l' hora que	és arribat	don Juan . Quina alegria tan gran té sa senyora , i plora ! Com
86	' altre sa persona . s' amor me castiga massa ; d'estar malalta tenc por :	és arribat	lo meu cor a carreró que no passa . Sa nina que més
87	fan mal . Mu mare , me pegau massa ; d'estar malalta tenc por : ja	és arribat	lo meu cor a carreró que no passa . Na Maria de s'
88	comanda i tots hem d'estar per ell . Cavallers , guardau sa pell , que	és arribat	un vaixell que du cent canons per banda .

89	xícara amb broc . A Santanyí no mereixen tenir es nom de cristià , perque	són arribats	ja que ells amb ells no se coneixen A Santanyí , per un
90	ho vols , arribaràs a esser meva . Fadrina dins Randa hi ha que s'	és arriscada	a dir : -Es vespres no cals venir , que s' oli a quatre
91	apedaçat amb una fuia de moro . Fadrina dins Randa hi ha que s'	és arriscada	a dir : -Es vespre no cals venir , que s' oli a quatre
92	p'es nostro vi mesurar . Fadrina hi ha dins Sa Pobla qui s'	és arriscada	a dir que cada pèl de fadrí per temps valdrà una dobla .
93	, mal t' haguesses aufegat ! Tu tenies lloc per créixer i baix baix t'	ets aturat	. S' altre dia li vaig dar dos doblers per comprar blat , i
94	, mal t' haguessis aufegat ! Tu tenies lloc per créixer i baix baix t'	ets aturat	Pere Antoni , ¿ vols dinar ? Jo duc pa dins sa butxaca . Som dos
95	, i sa mare festejà quatre o cinc mesos per ella . La jove s'	és avanada	i nos mos vols a ninguns . Ella toca molts de punts . Tan
96	T'	ets avanat	per aquí que , en sentir-te , m' aixecava , i jo per color
97	vessa . Tant m' és a mi si t' avanes com si te n'	ets avanat	; tu ja en tenies , de ganes , però no m' ets engegat . Tant
98	, s' olivera de Na Trui cada any fa una truiada , i enguany s'	és avesada	que no la fa a caramull . s' olivera d'es racó cada
99	veure . A fira me'n som anat . Mirau si l' he feta bona :	som baratada	sa dona amb un siurell , cap per cap . . .
100	calentor del cor meu . Si un dia senti a dir que qualche estrella	és caiguda	, haurà caigut damunt mi . Tanta sort he de tenir . . . Veure comp
101	l' és molt poc agraciada . Aqueixa manta morada que vós estimàveu tant , n'	és caiguda	dins es fang i tota s' és embrutada . Aquest temps , a poc
102	, que a can Piu un ratolí els ha foradat sa caixa ? Sa rata	és caiguda	en falta i ninguns l' hem agafada . D'això la causa és
103	no vola , i Na Tonina Bunyola tremolava sense fred . Sa nostra figueralera	és caiguda	d'un cim i diu que no s' ha fet mal perque
104	d'es Convent tot l' any li corre darrera . Sa nostra figueralera n'	és caiguda	d'un cim , i diu que no s' ha fet mal perquè
105	Dormis-Dormis qui dormia , Venus-Venus qui venia ; que si cau , no	fos caigut	, Dormis-Dormis dormiria . . .
106	darrera ! A s' al-lota li vaig fer s' enamada de figuera . Ara	som caigut	d'esquena : sa cadira m' ha tomat . Jo tenc mata i poll
107	dins Sóller em passejava , i , de confiat que anava , a dins es fang	som caigut	. Dissabte , maldament ploga , he d'anar a Son Carrió . Si no veig
108	punt de la mitjanit vaig trobar lo meu consol . Amic meu , jo hi	som caigut	, amb sa dona malambrosa , lletja i mal amorosa , i encara me fa
109	plegats i fan beure es gats per davall sa taula . En Pere Vidal	és caigut	d'es sostre i fa sa llagosta per dins es coval . En
110	là , sortiu , 'nau a basquejar , que trobareu llocs millors . Sant Ferriol	és caigut	d'es sostre i fa sa llagosta perque Déu ho vol . Sant
111	muda sa pell de sa cara , i llavò diu a sa mare que	és caigut	dins es batzers . He caigut i m' he fet mal ; vol dir
112	-hó ; no sé com En Carrió amb això se vol posar . Això que	és caigut	, ¿ saps què és ? Un tros de bugaderia ; i qui ho mira , par
113	que hi ha a Can Carabasseta . A Muntanya som anada i m' hi	som campada	bé . l' any qui ve hi tornaré si no som morta o
114	posar es dogal de ses someres . A Muntanya som anada i m' hi	som campada	bé : l' any qui ve hi tornaré , si no som morta o
115	Si és que us haja agradat sa cançó que	som cantada	, una altra en tenc de pensada ; vos dic bé sa veritat . Si
116	pedres ; les te tiraré en poder . Com me duran nova certa que s'	és casada	s' amor , mos hem de menjar un moltó rostit , a sa Font
117	, son marit la consolava amb una post i un banc . Sa novia s'	és casada	; no ho ha fet sebre a ningú : per quatre cèntims que du
118	: ¿ Veiam qui tindrà es llençol ? Una joveçana sé qui fa poc que s'	és casada	; no té llençol ni flassada i es llit és a ca es
119	D'ençà que me	som casat	, dues coses n' he avançades : dalt sa sala hi tenc blat i
120	, com t' he vist , a Judes 'nant a cavall . -Amic meu , jo em	som casat	. Si vesses sa meva dona , tant d'or i plata que sona ,
121	n' Agustí los donà arròs aguiat amb sèu ? ¿ Vols-me dir qui s'	és casat	, casat amb Na Cucamolla ? Set calderes i una olla farem d'arròs
122	grosses ? -'Xa'm passar , que vaig a noces , que un germà meu s'	és casat	
123	, si no t' atures , quedaràs tot sol . l' amo de Son Moro s'	és casat	anit i amb una culada ha esfondrat es llit . La senyora Pepa
124	ure plegats perque es vespre jugarien a conions d'amagats . s' enamorat s'	és casat	i no m' ha feta fellona : en tenc un d'emparaulat que
125	si amb mi te vols casar , seràs sa meva senyora . s' enamorat s'	és casat	i no m' ha feta fellona : en tenc un d'emparaulat que
126	Roma haurem d'enviar perque el Papa mos dispens . El rei nostro s'	és casat	amb sa cosina germana , i dispensa que han pagada ! , perque en sa
127	, a dins sa mata un coní . Es fii major d'es Salí s'	és casat	a Son Navata . " Adió , Es Calderers , jo us dic per tota la
128	segant plegats s' avorreixen , i , es qui s' encobeeixen , dins un mes se	són casats	. Dos puputs tenc , que puc vendre : un negre i s' alre bragat .
129	Si t' has riguda de mi , guarda d'	esser castigada	: Déu envia corretjada i no la veuen venir . Si t' has riguda
130	anca i esclafits i pets . Curia Blanca , gran ribanyo on Déu s' hi	és col·locat	, Jesucrist i Ponç Pilat , general a can Timpanyo . De dins s'
131	a ajudar . Per Orient me passeig i trob ses portes tancades . ¿ Se	deuen esser colgades	ses perles , que no les veig ? Quan jo sent aquesta veu que
132	lluna . Per Orient me passeig i trob ses portes tancades . ¿ Que es	deuen esser colgades	ses perles , que no les veig ? Quan som a sa Cova Negra
133	que em moriré d'esglai . Com te vaig comprar es mirai , jo em	fos comprat	un barret , i a mon pare un jaquet , que no n' ha duit de nou mai !
134	, a sa part esquerra , es traus . Com te vaig comprar es mirai , me	fos comprat	un jaquet , i a mon pare un barret , que no n' ha duit de nou mai !
135	Des que	som comprat	un ase 'vui me'n vénc , demà me'n torn . Debadés partesc

136	Sa boira d'es dematí s'	és convertida	en solei . Jo dic an es meu parei :-Fiet , no tens més
137	Beguent resolis no creia , enc que ho `guessen predicat , que es ballar li	fos costat	caixa , pastera i reia . Catorze festers tenia de la vila anomenats
138	eges senyors ? Per temps te'n penediràs : tu fadrina romandràs i	mermulada seràs	d'ets homos trebaiadors . Pobre som perque hi som nat , i vós rica
139	Molta volta per un brot sa soca li	ets danyada	: sa culpa la té sa mare i sa fia ho pagarà . Mon
140	enjoncat peixeter i es parei vaig a menar . Peixetera , peixetera , tu m'	ets dat	es peix dolent . Si no em tornes sa pesseta , ho diré a
141	Com jo i tu mos	serem dats	aqueixs cinc dits de sa mà , llavors ja porem anar a onseuvia plegats .
142	un poc més alt de barret . Si fosses dit " aigo va " , jo em	seria decantada	, i no m' hauria banyada d'aigo de vostro mainà . Si jo
143	vui viure assantat . Es llibres m' han ensenyat que el qui se n'	és decantat	de feina , cau en pecat d' una manera o de s' altra .
144	mare que en el món te va posar ! Manacor , Manacoret , quina prenda hi	som deixada	! Hi som deixat mon pare i mu mareta estimadeta . Molta volta per
145	o són vuit anys , amor , que us he festejada , i tan llímpia us	som deixada	com una espasa daurada . . .
146	l món te va posar ! Manacor , Manacoret , quina prenda hi som deixada ! Hi	som deixat	mon pare i mu mareta estimadeta . Molta volta per un brot sa
147	panadota o flaó esfloveiat per dar an aquest afamat que de venir s'	és deixat	i n' ha feta bancarrota ?
148	podrà galdir . Guerrera meva , sabràs lo que t' enviaré a dir : si s'	és deixat de venir	és que d'ell no feia cas . Guerrera meva , sabràs
149	és fina i ben ballada ; al-lota , si véns a ca meva , no	seràs despreciada	. Una metla a s' ametler , si no la cuien , se bada . Marieta
150	parlar-me de casar , me'n torn a s' amor primera . Jo m'	era determinat	a casar-me , si es pot fer ; tant d'estar fadrí , també ,
151	Remil viletes , quin vi , bo per fer parroquians ! Si m' ho	fosses dit	abans , si m' hi haguessen duit a mi ! A jo m' agraden
152	llinatge Gomila , aniries per la vila un poc més alt de barret . Si	fosses dit	" aigo va " , jo em seria decantada , i no m' hauria banyada d'
153	! Vostro Fill corre la vila i es jueus assotant-ló .- Al punt que	fou dit	això , la Verge cau esmortida .-Aixecau-vós , Verge Maria , 'xecau-vó
154	' Alzamora és es qui embuia . Quan estava dins ses mans es tord , el	fosses duit	bé , i ara coques t' has de fer de vaumes i llevamans .
155	de vespre , i no és vengut En Miquel ! l' estel de s' auba	era eixit	i jo encara festejava ; s' estimada em turmentava : -Estimat , seis
156	gaire , és com un qui va a dur aigo de pou , i s'	és eixugat	. Un fadrí enamorat , quan és damunt es portal , respon i diu : -M
157	que vós estimàveu tant , n' és caiguda dins es fang i tota s'	és embrutada	. Aquest temps , a poc a poc , mos farà abaixar ses ales . Jorna
158	Si t' hagués volgut servir en lo que m'	ets empenyada	, tendria pena sobrada , perquè me som adonada que no tens es gust en mi .
159	peixos sobrassades , no hi hauria cap fadrí que tengués enamorades . Si me	fos enamorada	d'un lladre o d'un traidor , així tendrieu raó , mu mare ,
160	seguir . Com vaig començar a venir , no em `guésseu donat entrada , no es	seria enamorada	, sa vostra fia , de mi . Dalt un puig troben cent comes . Veïès
161	. Un cocover que cerca ous , d'es que trenca fa truitada ; jo me	som enamorada	d'es bover , i no d'es bous . Un coní grata i
162	rosa ? Mon cor no dorm ni reposa , Senyor , dins la inquietud . Jo me	som enamorada	d'es bover , i no d'es bous . Un cocouer que cerca
163	a Déu agrad . ¿ Vós que sou s' enamorat d'aquesta Puríssimeta ? Jo me	som enamorada	. No m' empatx d'es què diran . Es d'un jove ros
164	Tant com viuré duré dol , porta i finestra tancada , perque em	som enamorada	d'un jove , i ara no em vol . Tenc sa vista que
165	lloc , a un altre fan sa festa . Una joveneta planc que enguany s'	és enamorada	, i la trob tan encallada com un carro enmig d'es fang .
166	i amb pocs teniu sa quimera . Sou estada sa primera de qui em	som enamorat	, i ara m' heu enganat . Mentidera , mentidera ! Tal dia farà un
167	No trobeu d'admirar , hermosa , si me	som enamorat	, perque molt m' he passejat p'es pobles i dins Ciutat , . . . Ve
168	taiat ; benhaja la cosidora ! El meu cor sempre us enyora des que em	som enamorat	. Vida trista i penosa passa el qui està en el desert ; també
169	se casa ; no se si l' acertarà ; qui a vila externa va , o	és enganat	o s' engana . En Miquel Murtó se casa ; una cosa com això !
170	te n' ets avanat ; tu ja en tenies , de ganes , però no m'	ets enegat	. Tant m' és prendre com deixar com donar-te tres per quatre . ¿
171	rosa , aixequè't , n'irem a missa primera . Davant sa teva carrera m' hi	som enredat	de fred . Catalina , creu que és ver , que defora fa serena ! Ses
172	Déu , que mos casàssem plegats . Jo l' he festejada Rosa , i ara me	som enrosat	; un que en tenia sembrat en es corral , l' he arrancat . . . Veur
173	. Vaig sembrar llavor d'amor dins es teu jardí , garrida , i ara t'	ets ensenyorida	d'es planter i sa llavor . Venen ses metles a quèrns ; jo
174	Vaig sembrar llavor d'amor dins es teu jardí , garrida , i ara t'	ets ensenyorida	d'es planter i de sa llavor . Vet allà el meu estimat
175	nostro coronell ja frissa de veure-mós . Més valdria que mu mare em	fos enterrat	petit , i el Rei no m' haguera dit : Cara de clavell florit , . .
176	An el cel voldria anar a fer una passejada , i , com hi	seria entrada	, ja no voldria tornar . En el cel hi ha confits i una
177	estic d'enamorada , Juan , i tu no ho coneixs ! Sa teva amor m'	és entrada	fins a s' arrel d'es cabeis . Sa vida tenc a un
178	Sa República	és entrada	i es poble n' està content . en Cusset és president i sa
179	robins , ramell de la gran virtut . Es sol , ¿ que es serà perdut i	serà entrat	aquí dins ? Tres joves dins un carrer que tenen habilitat : una té
180	vorrida ! Aigordent , que ets de polida ! -¿ D'on l' has haguda , Gener ? -	Som entrat	dins es celler i jo mateix la m' he omplida . Aigordent venen
181	sempre m' exhorta i m' ho diu ben clar i llampant : -¿ Com t'	ets entristida	tant ? Tu fas cara de mig morta ! Navegava amb gran vaixell i
182	casar , 'ver-me tirada dins mar i no haver-te conegut ! Com te	seràs enviudada	, una carta enviaràs , i dedins hi posaràs que Déu ja t' ha

183	. s' olivera d'es racó cada any fa una truiada , i enguany s'	és esbrancada	i sols no farà un truíó . Som vint-i vuit coïdors que
184	Es porxo de Son Serralta diuen que s'	és esbucac	i ha ferit mon estimat i du es senyal a sa galta .
185	de braó . s' escaradera major que En Juan 'via llogada , tan prest s'	és escagassada	, Margalida , i tu no ! s' escarader esquerre diu , que a Sa T
186	' Andreu que sempre venia a dur-mos la bona nit i ara s'	és escondit	perque té lo que volia . 'Nau a lo més necessari , lo meu
187	res mans , garrida , les convertiu en perles i diamants . Si a Muntanya t'	ets escrita	, mortifica't i ves-hí ; tots plegats qui som aquí te farem
188	lleganyes . Lluccmajor vares deixar un poble tan gran i ric , i ara t'	ets establilit	a un llogaret petit . . .
189	de llargues i primes ; són bones per servir el Rei . Falsa i enganadora	ets estada	amb En Miquel : si et mors , no aniràs al cel , que no
190	a ella , porque té es cap de mussol i oreies d'oronella . Sempre	ets estada	atrevida i fluixa d'enteniment . Si t' he parlat malament , cara de
191	dem primer Maria i diguem : " Alabat sia el Santíssim Sagrament " . Perque	ets estada	tan llesta , una altra te'n cantaré . Déu vuia que l' any
192	Enamorada cruel , per mi sempre ho	ets estada	. Voldria veure't penjada a un clau afitorada
193	engo corrompuda , i sa saliva verí ! Bona amor , si vos alcanç , venturosa	seré estada	: seré com aquella mare que va tenir tretze infants . . . Veure com
194	som de desgraciada ! Si a l' altre també ho som , sempre , sempre ho	seré estada	. Desgraciat sou , compare , si és ver lo que m' han contat , com
195	Encara que	sia estada	de Mallorca una capbuit , encara no me n' he duit , de dins
196	En aquest món	som estada	perseguida de Juans : Juans que m' han festejada , Juans que m' han
197	dreta davant es mirai i diu : " Ja no seré mai tan guapa com	som estada	" . Jo et remunt , porque ho mereixs : peus , braços , genois , esq
198	se feien a's Mercadal . En es ball de sa plaça jo hi	som estada	i he ballat amb un curro qui no m' agrada , . . .
199	es doblers i sa salut . Hermosa no m' ho digueu , porque mai ho	som estada	: digau-me desgraciada , i així l' endevinareu . Ja s' acaba es tem
200	, alegria meva ! Set anys , alegria meva , vos heu torbat a venir . Sempre	som estada	teva ; no vaig per altre camí . s' hi han posat de deveres ,
201	és de mal , voler bé a una persona ingrata ! I jo mai ho	som estada	de part meva , ni ho seré . Saps que estava de millor , amor ,
202	què ha de fer ? s' ofici de sabater , ¿ no trobau que senyoreja ? Sabatera	som estada	i s' estimat sabater , i ara el festeig jornalier , s' ofici que
203	veis que un poc massa us heu torbada ? Perque , com m' heu avisada ,	som estada	enamorada fins a sa rel d'es cabeis ; i ara dar-me conseis és com si
204	fruit , sinó pols : donau esperança a molts i amb pocs teniu la quimera .	Sou estada	hermosa prenda , privada de rallar amb mi ; heu d'arribar a confe
205	fruit , sinó pols : donau esperança a molts i amb pocs teniu sa quimera .	Sou estada	sa primera de qui em som enamorat , i ara m' heu enganat .
206	. Sa mare li diu : -Bruta , malcriada !- I ella li respon : -Vós ja ho	sou estada	! Saps què has de dir a ta mare ? Que no torn xerrar
207	aquest bergantell que li he dada s' amor , i sa meva intenció no	és estada	mai amb ell . Seuràs en terra , animal ! Si véns , no et daré
208	Com som a dins es Rafal , allà ja prenc sa tirada per veure s' enamorada , que per mi sempre	és estada	una estrelleta coral .
209	u , tiu , tiu , tiu , tiu , tiu , " . Hi ha gorrió que diu : -Bona passada	és estada	; mos han presa sa posada d'allà on tenia s' empriu ;
210	cas per aquí veis sa meva al·lota passada , ja li direu que	és estada	, per mi , xeixa recolada , i ara és tornada civada o damunt s'era baleigs .
211	. Ses amitgeres de Defla encalçaven un puput . Sa qui primer l' ha mogut	és estada	Na Parreta , emperò Na Busquereta debades ha corregut .
212	és caiguda en falta i ninguns l' hem agafada . D'això la causa	és estada	que un gat ha embarassat s' altre . Una al·lota un dematí
213	de sa vostra calentor . Ses uiades que he donades an es nostro estimadet ,	fossen estades	de cep , n' hi hauria cent somades ,
214	un oró . Ses mirades que he donades a devers Son Dragó avui , si	fosses estades	bales , es monjos 'guessin fet ui . l' amo de Son Durí té
215	caixes i un oró . Es fonoí que jo comprí de Na Parra n'	era estat	i no era bo envinagrat ni amb enciam ni trempat , . . . Veure comple
216	s , tots estau presos , si vos volen rescatar . . . Bartomeu , Bartomeuó ,	ets estat	de cama curta . Per una branca de murta t' han tancat a
217	tu quedaràs fadrina . Oh carrer de ma alegria ! Si no ho ets , ho	ets estat	. Com jo estava enamorat , d'un cap a s' altre corria . Oh
218	Si a mi me	fos estat	bé , a veure't seria anada ; com una desbaratada ploraria p'es
219	Si jo	fos estat	patró , bé les hauria agafades i les hauria posades totes a dins
220	en falta , l' avenen ; se casen i les mantenen com si res mai	fos estat	. Si elles menjaven grava i que altri les ho cavàs , així no
221	allà són una guiterra . Molt m' agrada aquesta terra , enc que mai hi	fos estat	. -Al·lotes , ¿ a on anau ? -A Son Fortè a coir . -Arribareu a
222	feina i pocs doblers . Ja no n' hi faltava més que es pa	fos estat	tal qual ! Pobre som porque hi som nat , i vós rica , vida
223	dona de Maria a la cara em va dir moix : si jo no	fos estat	coix , saps quina mala corrida !
224	una al·lota ; n' estava tot alabat , i mai m' haguera pensat que	fos estat engegat	per una cosa tan poca .
225	cap que no s' hagi engatat . No en volem cap que gat no	sia estat	. Beguem i fumem i llavò ja pagarem .
226	leta -Adiós , sogra d'un temps . -Adiós , gendre passat . -Lo que és estat	sia estat	: he mudat de pensament . Adiós , sogra passada , adiós , sogra d'un
227	. Tu ara dona'm lo que és meu , i lo que és estat ,	sia estat	! Estimada , si heu mudat a un altre lloc s' amor , d'això
228	perderen s' alegria . ¿ Com poria escapar jo enguany de caure soldat , si	som estat sorteat	a Petra i a Manacor ? Demà vespre n' hi haurà de
229	ratx , Sóller i Calvià , Muro , Sa Pobla i Sencelles . Fins a Algaida , hi	som estat	; ara a Llorito no ho sé : està damunt un coster a un

230	fer per veure si agradaria a la gent d'es meu carrer . Jo	som estat	per Alger , a dins França i per Espanya , i no he trobat
231	podeu divertir , que , si sa guerra va així , totes quedareu fadrines . Jo	som estat	en batalla en la guerra del francès , garrida , ¿ i sabeu com és ?
232	deis res ? No vos costaria res donar es bon dia a tothom . Jo	som estat	a Cabrera amb sa barca d'En Ramon . Ses al·lotes d'
233	Jo	som estat	a Costitx , a Maó i a Mercadal . ¿ No sabeu que Na Queixal
234	bous . Un cocouer que cerca ous , d'es que trenca , fa truitada . Jo	som estat	pareier d'un cavall i una mula i ara l' amo m'
235	laurar de bous . l' amo , ¿ em poríeu donar , cada mes , coranta sous ? Jo	som estat	pareier d'un parei de mules guapes i ara llaur amb dues
236	'es Carritxó hi ha falcons com a ganxos de romana . Anant a Lluc	som estat	a damunt d'Era d'Escorca . És veritat que la forca és
237	enamorada ; si me veu qualque vegada , tomba , i l' han d'aguantar . Jo	som estat	a Deià , per Ciutat i moltes bandes ; n' he vistes moltes de
238	i ara l' amo m' apura qui m' ha passat a bover . Jo	som estat	pareier , es major de vint-i-dos , i no anava tan gojós
239	sé més que no sabia i més que no m' han mostrat : jo	som estat publicat	i altre té sa novia . Los tres diumenges seran que paciència
240	de l' hospital i són una cosa igual d'aquesta veinada nostra . Jo	som estat	a Liorna no hi canten capellans . n' Esteve manlleva pans a Na
241	a fer fum perque han pujat es consum i no era necessari . Jo	som estat	a Liorna , que no hi canten capellans . Na Paula manlleva pans de
242	faré si arrib a esser porrerencia . Pòrtol és un lloc secà ; jo hi	som estat	, no m' ho digues . l no hi cuien réms ni figues ni
243	una espina i d'una espina una flor . De lo que tenia por	som estat ferit	, Martina . El qui està malalt , que jega ; per ara em vui
244	. Al·lota , no som cap ase : bé estaràs , si tu m' enganxes . Jo	som estat	a Maó i he vistes ses maoneses , i no hi ha com
245	ou per comprar una bandera . Biniaraix , és capamunta ; jo ho sé perque hi	som estat	; i n' han fet un empedrat de fuies de brot de murta .
246	; molta volta no li toca es pols , i ja el sent tocar . Jo	som estat	a Orient i a Sa Pobla qualque estona ; l' amo En Francesc
247	: jo puc convidar a dinar un germà , i Ell no en té . Jo	som estat	embarcat per l' Havana i es bordell , i no hi ha hagut
248	festejaré i tu et colgaràs dejorn . Jo qui he pegat esquenada i hi	som estat	es primer ! La causa és que es meu guerrer té més bo
249	A la vila hi ha gent noble ; jo ho sé , perque hi	som estat	. En Rasca va fer un gelat i envenenà tot es poble . En
250	Si he estat a sa presó , no hi	som estat	per robar , sinó perque vaig jurar a pols dins un carreró . Adió ,
251	' amo de ses Angoixes llauraven amb dues moixes de Sant Miquel a Nadal .	Som estat	a s' Erissal , l' amo , i no hi ha madona ; una casa
252	Deiò , ja em comanareu mu mare i li direu que estic bo . No	som estat	a Sant Nofre ni diumenge ni ahir ; jo el vui un poquet
253	Jo	som estat	i seré avorrit de ses bergantes ; ¿ en el món , que n' hi
254	, i no hi ha com ses pageses per tenir forta s' amor . Jo	som estat	i seré lliberal en tota cosa . Digau-m' ho , si vos faig
255	' he vistes moltes de bambes , però com tu no n' hi ha . Jo	som estat	i seré lliberal en tota cosa . Digau-ho , si vos faç nosa ;
256	, i tu estàs enmig de s' era que fas cara de difunt . Jo	som estat	mariner set anys a la Capitania , i ara som figueraler d'es
257	Jo	som estat	mariner set anys a la Capitana i llavò figueroler d'es teu
258	faràs venir ganes , amb tot que hi ha magranes agres , dolces i aubars .	Som estat	a Valldemossa i també a Trinidad , i he vist s' encadirat de
259	Tots es viudos són dolents i llavò molt mal pensats : com que	són estat	casats , coneixen es pensaments . Trista de mi , desdixada ! ¿ Què
260	segar blat , Sant Pere li corr darrere amb el tricoticotrap . Fins ara no	és estat	res a s' ordi ni a sa civada : ara ve es blat ,
261	que tu deies que em tenies ? Tu deies que bé em volies ; i	és estat	conexedor ! Avui , dijous , tot lo dia un temps l' anava esperant ,
262	i los condemnats d'infern tendran lliberació . Quanta vegada el cor meu n'	és estat	devers ca teva , i tu encara no ets meva ni sé quin
263	un sant anomenat . Si s' estimat m' ha deixat , la causa , ¿ saps què	és estat	?
264	at , corromput de fesomia , la gent que me coneixia : Miquel Tubet , ¿ què	és estat	?
265	, estimada ! Mu maret ja m' ho deia : -No vulguis tal estimat , perque n'	és estat	soldat ; Déu sap , a fora , què feia ! Mu maret té una perla
266	jove de tu , i res no en tendré , conforme veig lo paper , que	és estat	mal es discórrer . Jo estava a la flor del món quan s'
267	sap greu . Tu ara dona'm lo que és meu , i lo que	és estat	, sia estat ! Estimada , si heu mudat a un altre lloc s' amor ,
268	-Adiós , sogra d'un temps . -Adiós , gendre passat . -Lo que	és estat	sia estat : he mudat de pensament . Adiós , sogra passada , adiós ,
269	Si pel cas la gent demana qui	és estat	es glosador , ja direu que és un minyó qui és nat a
270	. Sa cenrada de ses vinyes diuen que enguany ha parat , però lo mal	és estat	que ha pegat a ses fadrines . Sa comare em dà s' amor
271	l terra , m' aixecaria a ballar . Quantes vegades , 'moreta , es portal m'	és estat	llit i la serena flassada al fi de la mitjanit ! Quina lluna
272	! Enc que em prediquin una hora , tanmateix no m' ho creuré . Mon pare	és estat	beier , i jo qui ho som també , ...
273	he tret número quatre . Jo no t' aconsell que el vuies , perque n'	és estat	soldat i n' és tan net de bondat com la jonquera de
274	Es fonoí de Son Dragó enguany no	és estat	granat i encara n' han aplegat set saques i un oró . Ses
275	i no és de mi , llavò sí que podré dir que el món	és estat	per mi una gàbia enganadora .
276	, sis anys són estats , bona amor , i vósne sou causa . Qui no n'	és estat	ausent ni sap què cosa és penar , que m' ho véngui a

277	mare , desxondiu-vós , que el jove se n' és anat . -Ma fia , ¿ com	és estat	que no m' ha dit adió ?
278	. Jo t' ho vui demanar , al-lota : ¿ Que has tenguda sa pigota , o	és estat	un raig de sol ? Ja diràs an En Bibí an es qui
279	pon . Jo te vui demanar , al-lota : ¿ que has tenguda sa pigota , o	és estat	un raig de son ? Ja ho val , no ho val , massa ho
280	vengué : va dur pel seu menester dos-cents cans i una fura . Que	és estat	de ric i pobre en una nit es meu ca : ahir no
281	Pere Salvà Tofolet ; es motiu d'escriurè't , ¿ saps què	és estat	? Que tenim apareiat . . .
282	! Quina setmana tan llarga ! Sis dies hi han passats ; per mi , sis anys	són estats	, bona amor , i vósne sou causa . Qui no n' és estat ausent
283	'm pagues , Coloma ! Si me dius que som alia , tots es meus ho	són estats	. Val molt més esser orats que tocats de grosseria . Si no t'
284	de comprar sal i no és per salar baldufes . Maldament que t' escarrufes ,	seràs ferit	d'aquest mal . Cada dia dematí tots los malalts visitau . Feis la
285	mar . Davall aquella figuera de l' amo de Son Bernat , més pics hi	som festejat	que no duran grans de blat . . .
286	dic que la m' hàgeu presa . Jurat tenia i promès que , si em	fossen fet	marquès , l' haguera feta Marquesa .
287	p'es campanar de la Seu . Com som pegat dins la mar , me	som fet	mal a un peu . Ses ficonades que em dius a mi em
288	al-lotes m' han tirat d'es Mirador de la Seu i me	som fet	mal a un peu , perquè de peus he pegat . Ses cortanes d'
289	mareta , mu mareta , sa padrina m' ha pegat , perque cantava copeos i li	som fet	mal de cap . No puc cantar que no bega o que no
290	Jo no m'	era feta	mai a lluny de vós , mu mareta ; donau-me sa gonelleta , es
291	Al-loteta robadora de cor i de voluntat : tu te n'	ets feta	senyora de sa meva llibertat . A Maó me n' aniré si Déu
292	cobrador prompte l' haurem despatxat . Na Maria d'es Mosquer , enguany s'	és feta	cartera . Tot quant té ho dóna a espera i no guanya cap
293	Bona nit i " adió " , prenda de la meva vida ; voldria que	fos florida	la rosa , aposta per vós . ¿ Casat , i ramell me fas ? 'Xa fer ,
294	vent t' ha duit ? – Mestral , qui és vent generós . De dins Son Real	som fuit	per venir a veure-vós . Estic malalta i no jec ; ningun metge
295	mestral , que és furiós . Per venir a veure-vós , de dins Son Real	som fuit	. ¿ Vols veure si duc quimera de venir-te a festejar ? Jo sempre
296	posat , tota la vida l' he duit , i , des que es capell m'	és fuit	, no he begut ni he menjat . . .
297	, ¿ quin vent t' ha duita ? -Es mestral , que és sanítós . De Santa Ponça	som fuita	per venir a veure-vós . De s' Antigor me'n duré una
298	d'es carreró d'es capellà Tia Bet . Sa guatlereta m' és fuita ,	és fuita	per dins es blat , i és tornada roadeta i jo tot me
299	. Com apreta sa calor posen ses bísties a s' era . Na Maria Sabatera	és fuita	amb En Reguinyol . Com es vent de baix va entrar ja tenia
300	cuïta , menjar blanc , tot arreglat i es novii ben estufat , Na Fiola li	és fuita	. Una fadrina deu dir , si és veia i no s' ha casada : "
301	tenen a can Rosselló , menjar blanc de lo millor , i sa novia qui	és fuita	. Estimada , flors són flors ; preniu aquesta de mi : que no hi ha
302	segó . Aqueixa d'es carreró d'es capellà Tia Bet . Sa guatlereta m'	és fuita	, és fuita per dins es blat , i és tornada roadeta i jo
303	Lluís , jove magre i malaltís , perque anava de veroles . Sa terroleta m'	és fuita	; ¿ a on l' he d'anar a cercar ? Voldria tenir-la cuïta
304	a peu , encara has de dur sa reia . Sa vaca negra amb esquella	és fuita	de Sa Devè i n' ha jurat per la fe que no
305	hi ha més d'una hora de pujada . Sa vaca negra amb esquella	és fuita	de sa Devè i ha jurat per la fe que no llauraran
306	un homo qui en duia . A Horta mengien sa xuïa com es missatges	són fuits	. Una dona de l' Horta que feia la torta , la feia d'
307	dir un que en duia . Aquí se mengien sa xuïa quan es misstages	són fuits	. Es meu homo està llogat per un sou cada setmana i du
308	l' he trobada casada . Com me pensaré tenir Na Coloma enamorada , ella se	serà girada	com es gallet d'es molí . Com me vaig enamorar , la rosa
309	en arribar a sa paret ! l' amo meu m' ha barrejat perque em	som llevat	grandia . Si Déu ho vol i Maria , demà , en esser de dia , . . .
310	Torre ; en lo meu cor s' empenyora un que a Son Roig s'	és llogat	. D'es meu cor teniu sa clau i jo no la tenc
311	voltat de pinar i joncs , cortanes i sessions , lo meu bé s' hi	és llogat	. Son Sureda sempre plora quan veu es bruixot que ve : de dins
312	. Com sa corriola corre , es treure algo és un pler . Més m' estimaria	ser mermulada	, i dic ver ,
313	no fas vasa ! Fadrina que ralla amb dos , d'un o s' altre	és mermulada	. Preniu pedres , estimada , que aquest xisclat va per vós ! Fad
314	hi lleva més bon pa . Més m' estimaria estar tancat dins Constantinoble i	esser mermulat	d'un poble , que amb tu haver-me de casar . m' estimaria
315	murmurar , i més . Ralla el qui té què rallar i mermula el qui	és mermulat	. Ramellet agracià , ¿ que no havíeu reparat . . . Veure complet
316	que més estim és dins es poble de Muro . El meu cor s'	és migpartit	i se n' han fet quatre trossos : vós teniu es tres més
317	Un temps , com jo feia planta , de la gent	era mirat	. De fideus no me n' agrad i d'ous no en som
318	joveneta qui comença a festejar . Un claveller a sa finestra de molta gent	és mirat	. Alça ets uis , clavell daurat , que per tu se fa sa festa .
319	quel , Na Maria , qui festeja . Un claveller a sa finestra , de molta gent	és mirat	. Sortiu-hi , clavell daurat , que per vós se fa sa festa . Un
320	per voler-te bé , Francisca . A sa finestra , un sastrillo , de molta gent	és mirat	; som quedat enamorat de mirar-te es rebosillo . A Santa Eulària hab
321	tot dret a dur-me a la sepultura . Si sents a dir que	som mort	de tir o de fusellada , ja em resaràs , estimada , tres salves , d'
322	ningú , perque ets homo de mala ombra . Es gall de Son Puig s'	és mort	d'anar darrere gallines , i jo , de mirar fadrines , som romàs amb
323	ha afinat que s' ordi va a coranta . Es gall de Son puig	és mort	d'anar darrera gallines , i jo , de mirar fadrines , he romàs amb

324		Ja s'	és mort	es comprador de ferro vei i pedaços . Se'n moren de massa
325	. Bona nit , ma enamorada ; me'n vaig a colgar amb recel ; ja s'		és mort	aquell estel que em dava l' hora indicada . Bona nit , mirais hermoso
326	es blat està amb so coll tort . s' ase d'es sogre s'		és mort	i hem d'anar an es seu enterro . Al-lotes , Na Ramonella
327	Ses festes de Pasco són molt tristes per mi , enguany : s'		és mort	En Joan Catany , i a poc poc ma carn se fon . Ses
328	Jo em pensava fer-me bo cercant nius de busqueret : un s'		és mort	perque l' he estret , i s' altre s' és mort de por .
329	una escopeta . En es lloc de Bendinat tenen un ruc que no s'		és mort	, no l' han donat ,
330	ferro vei i pedaços . Se'n moren de massa grassos , i aqueix s'		és mort	de magror . . .
331		Ja	és mort	don Miquel Bennàsser i don Miquel Obrador , es saig i es regidor
332	passar pena ni sentiment ni dolor . Em diuen : -¿ De qui dus dol ? ¿ Que		és mort	ton pare o ta mare ?- I jo dic : -No ho són encara ;
333	busqueret : un s' és mort porque l' he estret , i s' altre s'		és mort	de por . Jo tenia un busqueret qui volava p' es carrer ; una
334	En Bonjesús Miravell , des que som nat , és mon pare ; ja n'		era morta	mu mare quan se va casar amb ell . . .
335	endins . Entre muntanyes i pins ses cabres s' hi fan orades . Mal se		fos morta	sa cabra quan dins es clot va botar ! s' herba no li
336	Damunt la pedra del vas amb lletres d' or vaig escriure : Jo		som morta	per amor , i qui té amor no pot viure . Damunt sa pedra
337	an es sogre . ¿ D' on veniu vós , lo meu bé , que d' enyorança		som morta	? ¿ Veniu de fora Mallorca i no parlau foraster ? El qui no ha
338	, faré visita an es sogre . Veniu ençà , lo meu bé , que d' enyorança		som morta	? ¿ Veniu de fora Mallorca i no parlau foraster ? Enc que rebent tot
339	er això la va escollir santa i valldemossina . Dins Valldemossa sou nada i		sou morta	dins Ciutat ; tot lo món heu exaltat , Sor Catalina Tomassa . El dim
340	uïterra esquerdada i es guiterró ben esmús ; guïterra , no sonis pus , que		és morta	s' enamorada . Ten paciència , Miquel ! Fins a la mort hi ha vida !
341	. Sa meva al-lota és passada i sols m' ha dit " adiós " . Voldria		fos mossegada	d' un ca de bou rabiós ! Sa meva al-lota ja va
342	drines avalorades , tractau bé ets enamorats ; no festegeu amb casats i no		sereu murmurades	. Fadrines , si festejau i tals coses vos demanen , pensau que
343	vol beure i s' abraça purament . s' aubaguera i tot bona amor , s'		és mustiada	des de que vós , estimada , n' hi vàreu coir un brot . Ses
344	esser com la murtera florida . Margalida , pecat és que a bon lloc no		sies nada	. Sa teva cara no és de ciutadà ni pagès , . . .
345	. Catalina Mayol som , i de part de mare , Estades . A Bàlità d' Amunt		som nada	i em moriré no sé on . De llinatge som Buscai , nom de
346	Consei duen faves a l' oferta . -Llogaret per llogaret , puc estar aquí on		som nada	: segons estic enterada , diuen que Costitx és sec Veure comp
347	. Valldemossa per a mi n' és una avall emmurtada : és veritat que hi		som nada	a Santanyí ; som venguda per aquí , senyora , porque m' importa . A S
348	! oi ! oi ! quina mota n' hi ha ací ! " Som natural de Mallorca i		som nada	i sou morta dins Ciutat ; tot lo món heu exaltat , Sor Catalina
349	ta fina ; per això la va escollir santa i valldemossina . Dins Valldemossa		sou nada	una poncella i es padrí n' està alabat ; dóna tanta claredat com
350	vint Sant Sebastià ; qui bones obres farà no tindrà por del dimoni . Aquí		és nada	. ¿ Que no ho sabies , Pereta , quan te posares amb mi ? Qui s'
351	ho voldrien esser ! i d' altres n' hi deu haver que hi voldrien		esser nades	, com persones confessades a baix d' es peus de confés .
352	a papers , com dins la mar uis de peix , com fuies de blat		són nades	i de quins pares ets fii ? -Jo som nat dins Son Setrí
353	-¿ Vols-me dir a on		ets nat	en Es Llombards . Com més amunt te faràs , més gros s' esclat
354	Jo som un vesí d' Algaida i		som nat	dins Es Llombards i pas p' es Rafal Genàs quan vaig a
355	Gall , Infern , Bellver i Son Huguet . Jo estic a dins Sa Talaia i		som nat	, i mai acab s' alegria ; jo amb ningú em barataria mentres visca
356	Si som pobre , ja hi		som nat	a Mallorca . Si tu deixes Lluçmajor per anar a Horta , estimada , no
357	fan a l' Horta , ses pastanagues també . No sé parlar en foraster porque		som nat	dins Son Setrí i a Búger batiat ,
358	-me dir a on ets nat i de quins pares ets fii ? -Jo		som nat	, i vós rica vida mia ; però no us barataria enc que em
359	romandràs i mermulada seràs d' ets homos trebaiadors . Pobre som porque hi		som nat	, i vós rica , vida mia . Amb vós no em barataria que em
360	faltava més que es pa fos estat tal qual ! Pobre som porque hi		som nat	i de llet ja perd sa mare ,
361	, compare , si és ver lo que m' han contat , com un minyonet que		és nat	Rei de la glòria .
362	tzaret dematinet , de bona hora . Ara , bon punt , ara , bona hora , Jesús		és nat	per fer cançons , tota la vida en sap fer . Es teu glosar
363	a jornal . Es qui és nat morrioner , sempre sap fer morrions , i qui		és nat	infinít i una Verge l' ha parit ,
364	. Al-lotetes , si ho sabieu , lo que anit ha succeït , un Rei qui		és nat	a Lluçmajor i batiat a Alaró i confirmat a l' Havana .
365	Si pel cas la gent demana qui és estat es glosador , ja direu que és un minyó qui		és nat	ni naixerà qui pugui ensenyar ton pare . . .
366	! -Engendrat de sang robada , bé te'n pots anar a colgar , que no		és nat	morrioner , sempre sap fer morrions , i qui és nat per fer cançons ,
367	mes que tenia jornalers , i ara ha d' anar a jornal . Es qui		és nat	per un sou , no morirà amb un dobler . s' estimat a mi
368	' estimada no em vol bé , i no me'n posaré dol : el qui		és nat	per un sou , mai per mai 'ribarà a dos . Pobre Simó Majoral !
369	legat . Pobres , aconhortau-vós ; en aquest món no és res nou : aquell qui		és nat	, en tornar . Com veig que me n' he d' anar , i no
370	' anar i la diada s' acosta ! Voldria que s' amor vostra no em		fos negada	

371	a l' escola per 'prendre de llegir . El Mestre de l' escola , s'	és 'nemorat	de mi . . .
372	' has fet mal a sa mà : no haguesses volgut segar , no la te	fosses oberta	.
373	a peu i ses tortugues de grapes . Un gat , per agafar rates , no	és pagat	a ningun preu . Quan Déu crià s' eriçó , el crià de mala
374	. Jo sempre dic a sa mare que hi voldria estar també . Adiós , ja	som partida	cap amunt p'es figueral . Si em vas amb so cor lleial ,
375	hi ha al cel tantes estrelles com vegades pens en vós . Adiós , ja	som partida	cap amunt p'es Figueral . Si em vas amb so cor lleial ,
376	i Na Piquet son euveies ben criades ; quan senten es meu siulet , ja	són partides	, de quatre . Que estaràs de regalada per devers Biniarroi , amb
377	. Adiós , a sa Moreta jo me'n vaig . ¿ I tu , no véns ? Jo	som partit	a bon temps i ja som a Sa Creueta . Adiós a sa
378	dia , l' amo En Gaspar ; ¿ què hi ha de nou per Maria ? -Com	som partit	hi havia molta gent i poc pa . Mai més segaré a Maria ,
379	em 'vies de menester . Esperau , ara em cau bé , i si no , ja	som partit	. De l' amo En Juan voldria , qui és de la casa el
380	dugués . Adiós , vila de Seuva a on som nat i nodrit ; adiós , ja	som partit	; mai més m' hi tornaran veure . Dins ses muntanyes de Seuva hi
381	de sementer , i noltros el vàrem fer set o vuit dies abans . Ja	som partit	roda plena i me'n vaig al de d'allà . Hala , anem-
382	. Catalina , si és possible , ¿ vols-te aixecar un petit ? O si no , ja	som partit	com s' aigo per una fibla . Com sent aquest fabiol de ses
383	Ja	és partit	En Catalí i se'n va devers l' Havana amb sos calçons
384	! com té talent no té pa . Ja ha agafada l' escopeta , i n'	és partit	a caçar . No troba caça ninguna , per ell porer-li tirar ,
385	Orriola , quan vol sopar , no té pa ; agafa l' escopeta i ja n'	és partit	a caçar . No troba caça ninguna ni cap tir a on tirar ,
386	En Catalí ja	és partit	; si no veniu , romaneu . Sa meva arada no hi veu , i l'
387	con tres velas encendidas a buscar a Jesús amado . - Un por aquí n'	és "pasado"	amb una cadena arrestado , amb una cruz en los hombros . De piedad
388	No sabia què era amor , perque mai n'	era passada	. Juan , tu m' has arribada a punt de perdicó .
389	que véns aquí , i n' hi ha quatre que fas nosa . Si tu	ets passada	de llis , a mi ben poc se me'n dóna : si ets
390	' ànima l' ha de mester com el cos la pasterada Sa corema ja	és passada	; Mare de Déu , que no torn ! , que tenc s' esquena escorxada d'
391	petits i grans , mu mare se n' és anada ; a l' altre món	és passada	es dia de Tots es Sants . Ho diuen es protestants , que , en
392	Na Margalida	és passada	i feia uns morros d'un pam . Segura estiga que enguany no
393	son . Sa ximbomba d'En Boirito diuen que fa tan bon so ; n'	és passada	per Mancor i batiada a Llorito . Sa ximbomba ja és passada . Jo
394	' envia a dur vi , i de passada , a dur foc . Sa meva sogra	és passada	i no m' ha dit adiós . Voldria fos mossegada d'un ca
395	so ; n' és passada per Mancor i batiada a Llorito . Sa ximbomba ja	és passada	. Jo qui volia ballar ! I mu mare em fa filar cada vespre
396	pensar : an es ramell va posar confits , dolces i rollets . Sa madona ja	és passada	amb sa botella en sa mà ; i el ramell que m' ha
397	té cases i terra , se pensa que pot triar . Sa meva al-lota	és passada	i sols m' ha dit "adiós" . Voldria fos mossegada d'un ca
398	¿ Tu l' has vista , companyó , a la jove que	és passada	? Jo tenc la vista entelada de veure tanta blancor . Tu n' ets
399	' amo de Son Comte té un cortó de cols sembrades : totes han d'	esser passades	per ses mans d'es ximbomber . A Son Corb ja no hi
400	Mes amors ja	són passades	i no tenc ningun consol : allà on se pon es sol , tot
401	dia ! Ell penyorava de dia i sa berganta de nit . Ses fires ja	són passades	i no n' he vist es torrons , només comandacions de dues metles
402	Una setmana a Deià i s' altra devers Ciutat , s' estiu me	serà passat	sense porer festejar . Venim de Can Picafort d'Alcúdia i sa Central
403	a dins la vila . Oh camí real de Palma ! Que de pics te	som passat	anant a veure un soldat que està an es quarter del Carme !
404	: -¿ Que mos hi arremolinam ? -Arremolinem-mos-hí . Venia de Son Servera i	som passat	per aquí . ¿ Què va que no sabeu dir " un brot de remerolí . . .
405	, perque com s' ha d'acalar ha mester una hora llarga . Un aucellet	és passat	d'aquells que mengen llagostes i ha dit , com ha cantat : ¿ Que
406	verderols . Hi ha molts de caragols que sa boca molla tenen . Un aucellet	és passat	tot carregat d'alegria , i ha dit , com ha cantat , majoral , que
407	u mal . -Jerònia , Jeronieta , ¿ qui és es teu enamorat ? -Un carreter que	és passat	i ha posada forqueta . Jerònia , Jeronieta , tu tens vuit enamorats
408	es cap , que jo t' he de dir una cosa : es Confit ara	és passat	i t' ha dit " cara de rosa " . m' agrada aplegar garroves a
409	t' has casada . Te'n prendrà com la paparra . que , com prou s'	és passejada	,
410	ara viuen de bunyols des que Na Rubina en fa . Pertot m' hi	som passejat	per Camerata i Valella , i no n' he trobada cap de finestra
411	! Ses al-lotes m' han tirat p'es campanar de la Seu . Com	som pegat	dins la mar , me som fet mal a un peu . Ses fisconades
412	t' ho he dit , que amb tu em volia casar , però me'n	som penedit	i ara arrera vui tornar . Si trobes Nadal enfora per refermar ses
413	nit vaig fer una balandrina : vaig robar una fadrina i no me'n	som penedit	. 'Cabaré sa paciència , al-lota , i te robaré , i llavonses ja fa
414	me'n sentireu dir d'altra . Si he feta alguna falta , tot me	sia perdonat	. Sa darrera , i he acabat , no m' en sentireu dir pus . Un
415	diré que no dius ver : venies a cercar-mè , i jo no m'	era perduda	. Si dius que no m' has volgut , jo diré que t' he
416	vaixells per navegar . Com a mi em veuran mudar , l' amor ja es	serà perduda	i es sol ja s' haurà beguda tota s' aigo de la
417	lleya d'es pinar de Son Puput i de tant que he corregut	som perduda	una espardenya . Quan se xapi el de Ternelles i el gall no

418	elegant . Salomó que se perdé és una cosa sabuda , i jo també em	som perduda	, amor , per voler-te bé . Sa mare d'ella em va dir : -¿
419	són perles i robins , ramell de la gran virtut . Es sol , ¿ que es	serà perdut	i serà entrat aquí dins ? Tres joves dins un carrer que tenen
420	panada és petita , m' afegireu un crespell . Jo som vengut de Ciutat i	som perdut	es capell . Amb panada o crespell me'n 'niria aconhortat . Joveneta
421	, d'es cap les me treia amb una gran promptitud , i ara ja	som perdut	es motlo ambe què les feia . Un temps , en sentir cançó d'
422	valor . Un temps tot era " Pau , Pau " , i ara es bé ja s'	és perdut	; perquè com m' encontreu , un " adió " me negau . . . Veure compl
423	en un llaüt : es llaüt va esser de canya i es capità s'	és perdut	. De tramuntana és vent fort , fa anar la nau combatuda , i , si
424	l' encobeesc . A Pollença són les paumes per una que n' he mester .	Som perseguida	de Jaumes : com un se'n va , s' altre ve . En sentir
425	dia : va ser partera i novia i anà a matances d'un porc .	Som perseguit	de fortuna , de guerrers i mala sort . Voldria em duqués la mort
426	Es festejar no vol força : paciència i res més .	Som perseguit	de guerrers , i vós que m' anau a l' orsa . Es meu
427	dimoni amb ses esmolles qui lo fos fa menjar es calius . ¿ Del dimoni	és perseguit	? Dau-li coses beneïdes ! Anau a Lluç a dur mides per llevar
428	meu sogre diu que té dos cortons de cols sembrades : totes han d'	esser pesades	per ses mans d'es ximbomber . Adins un goix de cugula hi
429	guanyen s' esca . Sa xerxa tenc foradada de sempre seguit pescar i no	som pogut trobar	una al-lota que m' agrada . Si jo em feia pescador ,
430	un niuet buit i tota em som retgirada , i , com sa mà hi	som posada	, s' auell ja és estat fuit . Jo he trobat un niuet i
431	va que no endevines sa passió que et tenc jo ! Massa jove em	som posada	, en el món , a voler bé . Ara que hi som , ¿ què de
432	d'un ca no fa tan mala figura com aquella criatura que s'	és posada	a cantar ! Sa fruita verda m' esmussa , ses cireres i es murtons .
433	Si es segar se	fos posat	a s' ombra d'una enramada , jo prendria s' escarada d'es
434	d'es Coll de Sa Jordana espigolau , bona amor . Ara que m' hi	som posat	a dur al-lotes a Ses Coves , tant si són riques com
435	de Sa Costa es ca de bou ha amollat . ¿ Sabeu a on s'	és posat	? A damunt s' esquena nostra . Es mal d'esquena que tenc bastaria
436	, quina festejada , diumenge , si puc , faré ! Un barco la mar passeja que	és posat	de Déu del cel . Envia'm a dir , Miquel , Na Maria , qui
437	No s'	és post	el sol cap dia que en tu no haja pensat , que no
438	No som viudo ni fadrí ; no som casat ni tenc dona ;	som publicat	dalt sa trona ; tant tenc així com allí . Un capellà .
439	Tan amunt	sou pujadeta	! I ara , ¿ com davallareu ? Davallau de branca en branca , dins
440	Jo estim més aquest ramell que s' al-lota m' ha enviat que si el rei me	fos pujat	de soldat a coronell .
441	e bé , Francisca . A sa finestra , un sastrillo , de molta gent és mirat ;	som quedat	enamorat de mirar-te es rebosillo . A Santa Eulària habitau i jo
442	. Com som vista sa cadena i no som vist En Gelat , madona , jo	som quedat	com si m' haguessen fregat . . .
443	. Ses al-lotes guapes m' agraden a mi : de tant que m' agraden	som quedat	fadrí . Si teniu finestra que miri a convent , teniu-la tancada , q
444	. Jo som euveia perduda que he fuita del Bon Pastor , i ara em	som regoneguda	que el món és enganador . Jo estim més es meu padrí que
445	estats . Val molt més esser orats que tocats de grosseria . Si no t'	ets regoneguda	, regoneix-te i ja veuràs con ses coses que tu fas no
446	de sa Torre . Voldria tornar farina quan cerns o poses llevat , sols per	esser remolcat	de ses teves mans , Tonina . Voldria tornar paloma quan es barco
447	d'es grifó . Jo vaig menjar un murtó i es meu canyó s'	és restret	. Sort que es vi de cadafet és bo per dembossar-ló . -m'
448	Jo he trobat un niuet buit i tota em	som retgirada	, i , com sa mà hi som posada , s' auell ja és estat
449	Mu mare , corrents veniu , que tota em	som retgirada	: En Julià m' encaçava i em volia prendre es niu . Mu mare
450	vós , cotonet de mes entranyes ! Mu mare , corrents ! Veniu , que tota em	som retgirada	: En Julià m' encaçava i em volia prendre es niu . Mu mareta
451	'n sap donar . Mon cor m' ha pegat un salt i tota em	som retgirada	com la nova m' han donada , mon bé , que estàveu malalt . Noves
452	dus dins sa butxaca . A sa Barrala hi ha ermita , enguany m' hi	som retirat	: i el qui em tindrà voluntat vendrà a fer-me visita . A
453	Com una gerra se trenca , a qualque part deu ferir . Tu t'	ets riguda	de mi dos pics per sa pellerenca . Com veig que debades és ,
454	fuita per dins es blat , i és tornada roadeta i jo tot me	som roat	. Na Teca véia escorxava sa lloca de Son Gener , i es gendre
455	vui , les faç de picat ? Qualque cosa hauràs guanyat en dir-me que	som robat	es borlins i ses uieres , i llavonses ses fronteres sense haver anat a Ciutat
456	Miquel i jo pen per un Francesc . Sa prima d'es violí s'	és rompuda	, i no hi ha " amores " ; bona nit tenguem , " señores " , que jo
457	llit parat , i jo dins sa menjadora . Sa prima d'es violí s'	és rompuda	, i no hi ha amores . Bona nit tenguen , señores , que jo me'
458	, m' aprim ; 'cabaré en la sepultura . Sa guiterra ne té sis i s'	és rompuda	sa prima . s' al-lota que més m' estima , voldria mai se
459	per un pobre , perque volen molta roba , poca feina i menjar bé . s'	és rompuda	sa requinta , sa prima d'es violí ; lo que em dóna pena ,
460	en té , ja se'n fa per agradar a s' al-lota s'	és rompuda	sa requinta , sa prima d'es violí ; lo que em dóna pena
461	uè vos agrada ? Perque fa de mercader . Damunt es reposadors una ansera s'	és rompuda	, i tot era sol i lluna , garrida , pensant en vós . Darrere una
462	Puig s' és mort d'anar darrere gallines , i jo , de mirar fadrines ,	som romàs	amb so coll tort . Es meu amor mercadeja i no li ve
463	mare se n' és anada al cel , perque Déu ho vol , i jo	som romàs	tot sol ; consolau-me , estimada ! Mu mareta ja m' ho deia : -No
464	. Màrtir Sant Sebastià , qui va ser heretge i soldat ; així com ell va	ser salvat	, així jo em pogué salvar ! Santa Teresa plorava a l' obra del

465	combat , ataca u i dau baiona , que , si matau , Déu perdona , i si moriu ,	sou salvat	. Entre les vuit i les nou entràrem en bateria i entre le
466	: jo no me vui afanyar ni ací ni a altre lloc . Si voltros	fósseu segat	com estava de saó , no vos haguéreu vist , no , a tenir es
467	femeters a s' hort de Son Carrió . Dalt es Puig de Galatzó s'	és seguida	una passada : un animal que volava se menjà una sobressada . . . V
468	que un abre veí tot és goma . Jo festejava i dormia ; mai m'	era seguit	un tal ; per això ara estic cabal d'aquella son que tenia .
469	porronya ? Aquell qui grata i té ronya , com més grata , més picor ! M'	era seguit	florejar , un temps que pressa tenia , i ara ja recoria ses miques
470	. Al-lota , ¿ vols-te fer trons amb una trompa de ceba ? Jo m'	és seguit	berenar d'un badai dificultós i dinar d'un " adió " i sopar
471	. A's darrer cop vaig cridar : " Duis es berenar ! Feis via ! " Jo m'	és seguit	berenar d'un parlament amorós , i dinar d'un " adió " , i sopar
472	, manco ganes . D'enamorada que estic , no hi veig una passa lluny : m'	és seguit	apagar es llit i colgar-me dins es llum . De persona som
473	-lota que més m' agrada casi la toc amb sa mà . Jo m'	és seguit	amb espai voler bé a una fadrina , però com amb tu , Tonina ,
474	Jo m'	és seguit	fer favors i a altra part tenir quimera , però s' amor verdadera
475	una estona , de jeure dins aquest llit de sa cambreta redona . Jo m'	és seguit	somiar i somiar que estic ric ; com ve devers mitjanit , no tenir
476	de Biniaraix , però no m' enganaràs , perque sempre estic desperta . Jo m'	és seguit	somiar i somiar que som ric , i com estic desxondit no tenir
477	Jo m'	és seguit	tenir-ló , an es mà nec de sa pella , i tenir paraula amb
478	, però com amb tu , Tonina , no m' hi havia trobat mai . Jo m'	és seguit	tenir-ló , an es mà nec de sa pella , i tenir paraula amb
479	atre ciutadanes ; de lo que tenien ganes , de tastar s' envinagrat . Jo m'	és seguit	dir mentides i sols no confessar-me'n . Saps que m' agrada
480	mare m' avisava , que passaria turment si de tu m' enamorava . Jo m'	és seguit	posar-mè a sa taula per sopar amb s' escudella en sa
481	, i en veure passar s' armada m' aferraré a vós , mon bé . M'	és seguit	coir oliva a Planícia , en es camp gran . ¿ Per què t' han
482	ha que pesquen sense ham ; jo pesc amb dos , i fitora ! ¿ No vos	és seguit	, senyora , tenir amor i patir fam ? No em pensava , Bartomeu , ant
483	de vós , que quants metges i doctors hi pugui haver dins Ciutat . M'	és seguit	molta vegada , com tu véns , no haver sopat , i com te veig ,
484	te'n penediràs , perque com te casaràs no t' empararan sa lletra . M'	és seguit	molta vegada passar i aturar-m' hí , però ella no pot dir
485	. Aigo damunt i davall , i com no hem de tenir fred ! ¿ No vos	és seguit	a vós tenir amor i patir fam ? n' hi ha que pesquen
486	niria a escaufar dins sa cuina de Son Serra . -Tomeu ¿ qué no m'	ets sentit	quan t' he pegat un siulet ? -Jo estava enredat de fred i
487	no conec si sou fadrina o casada . ¿ Què és aquesta meravella que ara	és sortida	a ballar ? Ell faria davallar del cel qualsevol estrella ! Que est
488	de blat . Quin cos tan agraciad és aqueix teu , Juana-Aina ! Sa que	és sortida	a ballar té bon aire ; i que m' agrada ! Pareix la Verge
489	es timó de tota Mallorca entera . Valga'm Déu , quina polleta que n'	és sortida	a ballar ! Quants de pollastres hi ha que li farien l' aleta !
490	mare , i de son pare no ho sé . Aquesta polla rosseta que ara	és sortida	a ballar , quants de pollastres hi ha que li farien s' aleta !
491	ona veritat : s' espina , com neix , ja pica . Aquesta santanyinera que n'	és sortida	a ballar , ell la varen enconar de llet de cussa llebrera . Ara
492	un pinar en remui dins una olleta . ¿ Qui és aquesta joveneta que ara	és sortida	a ballar ? Un tocador de guitarra a sa casa sempre ve ; ell
493	O el sol arrere és tornat , o és sa lluna que	és sortida	, o sou vós , perla garrida , que llançau la claredat . Passava pe
494	Mon pare era glosador i mu mare qui pintava , i jo	som sortit	tan ase , amb sa closca més gruixada . . .
496	Mon pare , jo vos duc noves com a pagès vertader . Enguany	és sortit	plover i serà un any graner . . .
497	Encara no n'	és sortit	i ja hi voldria tornar ; si guerrer hi torna trobar , pren foc
498	que estic de contenta , mu mare , des que m' han dit que m'	és sortit	un partit d'un jove ric i polit . . .
499	agafat un milà i entre tots l' acabarem ? Tonina estimada , es sol ja	és sortit	; volta sa flassada , botarem d'es llit ,
500	s Sant , estimada , vos volia dar es confits : sa butxaca foradada i	varen esser sortits	. Es sol ja se'n va a la posta i sa lluna
501	un pa de sucre ben bo . En es girant de Deià , just allà	fóreu temptada	, i teníeu a sa mà , del dimoni una unglada . En es girant
502	totes ses voltes d'es Grau . A Son Fortè' es combregar no em	som temut	que hi anàs . l' amo té baldat es braç de s' ase
503	A les tres me	som temut	que un poll faltava a sa lloca , i perque no és cosa
504	m' hi casaria d'amagat o davant ells . Boca , quan digues " sí " , mal	fosses tornada	muda , i sa llengo corrompuda , i sa saliva verí ! Bona amor , si
505	Mu mare mascle em parí i femella	som tornada	; com me veuen discordada , tothom s' acabussa a mi . . .
506	! " Com és jove , ella presum : ningú fadrí li agrada . Com ve que veia	és tornada	i d'es fadrins refuada , . . .
507	Bet . Sa guatlereta m' és fuita , és fuita per dins es blat , i	és tornada	roadeta i jo tot me som roat . Na Teca véia escorxava sa
508	bé . Si causa vos hagués dada de mudar , mon bé estimat , crec que	seríeu tornat	a veure'm qualche vegada ; . . .
509	ara veig que durarà més que mànecs de cuiera . D'ençà que veí	som tornat	, sa dona en es llit no em vol ; damunt una pell redol ,
510	sabés fer-ne un femer , de pomes , no te'n duria . Des que	som tornat	més gran , m' he posat dins s' interés creguent replegar doblers ;
511	Jo ja	som tornat	veiet , hi veig poc i no tenc dents ; en veuen molts d'
512	-la neta . Com jo era gallaroto , duia floc en es capell ; ara ja	som tornat	vei i es meu cavall ja no trota . De vint fins a

513	sa tasca , que demà serà dissabte i vendran a veure-mós . Ara que	som tornat	gran mon pare em comprà una eina , i em digué :-Fii meu ,
514	: -l' amo no ha tengut feina ninguna per fer-mos fer . Ara que	som tornat	gran mon pare me dóna una eina : -Fiet , ves-te'n a
515	d'anar . Un temps tenia s' amor devers Sa Volta Piquera i ara	som tornat	arrere p'es pla de s' Abeurador . Vaig partir de Son Ferrers
516	mu mare , essent ninet petitó . Jo me n' anava a Muleta i arrere	som tornat	per veure un clavell daurat que hi ha a Can Carabasseta . Jo
517	amb un muntant de paper . Jo me n' anava a Muleta i arrere	som tornat	per veure un clavell daurat que hi ha a Can Carabasseta . A
518	gendre de can Roca d'es Molí : lo que volia per mi , ara	és tornat	pols i cendra . Vet aquí un mocador ; esqueixa'l i fé'n
519	de totes . Ses coques de cas Pastor enguany són amb patenaga ; es llevat	és tornat	agre i sa farina segó . Closques d'ou no en veuen massa
520	no se'n poren avenir : un gendre les va fugir i no hi	és tornat	encara . Tenc s' amor tan ben criada , que allà on la vui ,
521	O el sol arrere	és tornat	, o és sa lluna que és sortida , o sou vós , perla garrida ,
522	primera . Llavò era molt cantadora i solia cantar bé , i sa veu s'	és tramudada	; ara no hi ha res que fer . m' agrada una veu sentir
523	no t' has explicat . Te veig més embarassat que un llagost que s'	és travat	a dins un fil de taranta .
524	Jo em	som trobada	en temps clar , i ara em trob ennigulada : s' amor que havia
525	n' hi ha ací ! " Som natural de Mallorca i som nada a Santanyí ;	som venguda	per aquí , senyora , perque m' importa . A Sant Juan no hi ha
526	avor de cantar aquesta cançó quan a ca teva serà . Aqueixa cantarinera que	és venguda	a Ciutat ha destruït En Bernat i es metge de Sa Verdera .
527	Jo no em cans de demanar sa llicència si	és venguda	. ¿ Que se deu haver perduda o negada per dins mar ? Jo sé
528	madurat ses figues , i ses al-lotes garrides fan enamorar ets al-lots .	Fosses vengut	quan jo duia sa clenxa a tres sementers , un de guapo i
529	a tres sementers , un de guapo i s' altre més ! Feia enamorar quisvuia .	Fosses vengut	quan tenia devuit anys fins en denou ! Saps que bufava an es
530	can Manera . teniu molta de xerrera i poca educació . No es pens que	sia vengut	perque em doni menjar i beure ; jo vénc per sebre i veure
531	Juan es diumenges . Es dilluns , ets avorrits van a ca s' enamorada :-Jo	som vengut	, estimada , anit , perque som amics . Es dissabte , com veniu , ja
532	faltava a sa lloca , i perque no és cosa poca , a cercar-lo	som vengut	. En arribar he de dir a sa dona que pos lloques , perque
533	d'Espanya . A mi em diuen Roveiat , i m' ho diuen de malnom ;	som vengut	ben aviat a cantar " Deixem lo dol " . Apreciu es favor , al-lotes
534	ns Mallorca hi hauria . Som En Puput de Sineu , que tant desitjau sentir .	som vengut	a cantar aquí , Maria , per compte teu . Tenga , senyora Maria ; ve
535	Jo	som vengut	de Ciutat per fer gloses a Sineu ; però lo que em sap
536	fer-vos visita . Si sa panada és petita , m' afegireu un crespell . Jo	som vengut	de Ciutat i som perdut es capell . Amb panada o crespell me'
537	' hi ajeu . -¿ Vós que sou En Planiol ? -Ell m' ho diuen , de vegades .	Som vengut	feines deixades per veure vostè què vol . . .
538	posar s' espinada d'es mateix modo d'un arc . De matí , com	som vengut	, dic : -Dejorn acabarem . — I ara me pens que farem acabaies de b
539	fiesta : treis es cap a sa finestra i veureu murta florida . De Moscardi	som vengut	per fer-te una enramada , i aquell penyal de ta mare m'
540	li mirau dins s' armari , trementina i tot hi té . ¿ Sabeu per què	som vengut	? Per fer-vos una visita : s' olla gran dins sa petita i
541	A ajudar-te	som vengut	, amor , i encara te queixes . Som vengut perque no fesses acabaies
542	: d'en terra em vaig carregar un quart i mig de segó . Jo	som vengut	a les fosques per esmolar-me es queixals . Oh , mal no hi
543	A ajudar-te som vengut , amor , i encara te queixes .	som vengut	perque no fesses acabaies de banyut . A Aubenya segaven ordi un mes
544	es sol . Ramell de mes gallardures , mirau a mi què m' importa : anit	som vengut	aposta per fer-vos falagadures . Ramellet de gran valor , no em deu
545	'es darrers dies fan bulla i jo no em 'via temut ; madona , jo	som vengut	per sa taiada de xuia . Amb molta pau i concòrdi' farem es
546	amb sa bicicleta . En temps de segar , fa dia per anar a Jerusalem ;	som vengut	de Son Antem per tu , Juana-Maria . En tenir blat , tenc farina ;
547	dir si dormiu ; si estau desperta , tossiu , i sabré si estau colgada . Jo	som vengut	de tan lluny per veure't , agraciada , i n' has estat colgada ,
548	. Ditxòs qui porà tornar a l' iglesi d'ets Hermanos . De l' Havana	som vengut	amb un barco català . Germans meus , hi vaig deixar sa vista i
549	rida , en los vostros servidors . Perdonau de la tardança del temps que no	som vengut	. No us penseu que haja tengut pensaments de fer mudança . . .
551	que puc parlar de fort ! Bella basca si no tornes ! Si dius que	som vengut	vespre , és que en tu no tenc l' intent : jo tenc més
552	per passar aigo , fang i encalladors . Sant Antoni gloriós , en divendres	sou vengut	, i jo qui mai no he tengut gens de bo amb sos
553	dir que altres temps vendrien que ses dones cercarien ets homos , i ja	és vengut	. s' altre dia em varen dir que no em volies , Juana ; i
554	, acompanyè'm fins a sa font d'En Massina . Es puput se n'	és vengut	dematí amb sa roada , i l' he agafat per una ala , tot
555	i es teu no , perque té una ala torta . Josep Marruec , ton pare	és vengut	carregat de rates com un geperut . Jo sé una cançoneta llarga que
556	Pep Perrepet , ton pare	és vengut	carregat de rates i un peix menut . Per lo senyal de la
557	Un marineret	és vengut	carregat de peix menut . n' hi ha un , n' hi ha dos ,
558	' ermita . Ell mos dóna pasta frita i coques com un garbell . Sant Antoni	és vengut	i diu que se'n vol tornar perque no li donen pa ,
559	a on era : se n' ha anat amb un pandero i se n'	és vengut	amb dos . Ets al-lots d'es Forn d'es Vidre , quan
560	, elles ja estan en sospita : ¿ A mi que em refuaran ? En Toni anit	és vengut	a festejar Na Rotgera ; va respondre aquella veia : -Mirau aquest o

561	arribar a sebre de quina moixa el tragué . Senyora , ¿ no sap això ? ¿ que	és vengut	un guarda-portes i agafa ses rates mortes i ses vives li
563	morí de fam , i En Què-diré campava ben bé . Es Paborde ja	és vengut	de les Índies , de dur plata , i ha duit una fam que
564	uis mirant el cel . -Bon Jesús , i que és de vespre , i no	és vengut	En Miquel ! l' estel de s' auba era eixit i jo encara
565	Quinze dies anit fa que s' estimat no	és vengut	. ¿ Que no deu tenir salut , o no deu voler tornar ? Quinze dies
566	de cada dia . Ja som a mitjan setmana i lo meu bé no	és vengut	. ¿ Que no deu tenir salut , o de veure'm no té gana ?
567	xapa es cor , però En Guiem m' encativa . -En Jordi de Son Catiu	és vengut	, i no sé perque . -Madona : ¿ sabeu què cerca ? Una fia que teniu
568	xeixa . El rei d'Espanya ha sabut que vós éreu tan garrida , i	és vengut	a prendre mida per tancar-vos dins un vidre ,
569	bon dia per demà . La queda ja toquen , toquen i mon bé no	és vengut	; ditxosa sia la dama que el pot haver entretengut ! Més val pegar
570	duen requilla i clapè . Fe't es monyo , Marieta , que ton pare ja	és vengut	, i t' ha duit una pinteta i llavò una gerreta . . .
571	mi no em mossega gens . Rapa , rapa moixeta , tota rapinyadeta ; es moixet	és vengut	tot , tot se n' ho ha duit . . .
572	ares més anar dins s' après de ses euveies . Catalina Mandina , Mestre Pau	és vengut	amb una mà a cada anca i es cul ben batut . Catanyet
573	diu que no té consol . Na Pou , per un tros de bou , s'	és vestida	de senyora . El qui no ha tenguda amor a cap al-lota
574	moros en el Pou del Torrentí . Son marit , qui sent tal nova , s'	és vestit	de pelegrí , que caritat em demana , i n'he de mester per mi !
575	dau-mos s' enamorada a noltros qui som extrerns . Oh Maria Cantallops ! Jo	som vist	es cavaller , i diu que et vol tant de bé com s'
576	cas . Fé't confrare del Roser i no te'n penediràs . ¿ Saps que	som vist	un estel en el cel , i no hi ha massa ? Damunt s'
577	penyada llogueres : feia mal sense profit . Com som vista sa cadena i no	som vist	En Gelat , madona , jo som quedat com si m' haguessen fregat
578	Corr rabent per tot Ciutat i no	som vist	de ningú , i per complaure't a tu a cremar m' han condemnat. El gas.
579	santa i bona , ja que jo no t' hi puc fer . Sempre s'	és vist	en el món que una dona és cosa poca : sa primera va
580	. Ara que vénen ses fires s' estimat mos ha deixades . Jo no m'	era vista	encara a córrer amb tan poc delit , només un vespre en sa
581	en guardar someres , i espenyada llogueres : feia mal sense profit . Com	som vista	sa cadena i no som vist En Gelat , madona , jo som quedat
582	—Madona, no hauríeu vista sa meva fia estimada ? Ell se'n va anar anit passada i encara no la	som vista	. —Patrona, sa vostra fia no la m'heu dada a guardar. Si no és a sa Gerreria . . .
583		Som vistes	móres madures , però no he dit a on . Aqueixa de Son Ramon

Temps supercomposts (amb l'auxiliar ESSER):

1	Jo he trobat un niuet buit i tota em som retgirada , i , com sa mà hi som posada , s' auell ja	és estat fuit	.
---	--	----------------------	---

Temps composts de passiva eventiva (amb l'auxiliar ESSER):

1	una al-lota ; n' estava tot alabat , i mai m' haguera pensat que	fos estat engegat	per una cosa tan poca .
2	una espina i d'una espina una flor . De lo que tenia por	som estat ferit	, Martina . El qui està malalt , que jega ; per ara em vui
3	sé més que no sabia i més que no m' han mostrat : jo	som estat publicat	i altre té sa novia . Los tres diumenges seran que pacienci
4	perderen s' alegria . ¿ Com poria escapar jo enguany de caure soldat , si	som estat sorteat	a Petra i a Manacor ? Demà vespre n' hi haurà de

En l'apartat **A5.6** d'aquest annex, hi podreu llegir fragments més extensos (sovint complets) de gloses i cançons populars que contenen versos amb construccions transitives/ingeratives auxiliades excepcionalment amb *ESSER*.

A-5.2 Llistats (parcials) de «HAVER + PARTICIPI MASCULÍ SINGULAR»

1	. A Llubí que és llogaret , Mirau què mos ha passat : Na Sopa que	ha abandonat	tres fiis , per servir es Coixet . A Llubí ses llubineres , com acaben
2	a s' amor primera . Jo la tenc més avorrida que un niu que	han abandonat	. Per dir-vos veritat , sols no sé si és a la vila .
3	adores ? Jo tenc unes cernadores , ses més hermoses del món . Catalina , ¿	has acabat	, que ja te'n vas a la vila ? Ja diràs a Na
4	ltros , en aquest tai , encara no hem vengut . A Campos es campaners , com	han acabat	de batre , se'n van a fer saragata per damunt ets ametlers .
5	; se posen es picarol i corren com a someres . Totes ses manacorines , com	han acabat	es jornal , se'n van a dins es corral i esqueinen com
6	. l' amo de Ca Na Siona i també es de Can Bragat , com	han acabat	es blat , llavò engeguen sa madona . l' amo de sa Coma diu
7	es coll i cap avall per s' esquena , peg estidorada plena , i com	he acabat	, li amoll , El qui tondre va posar , no té pèl de grosseria ,
8	emés , si és ciutadà , es temps que hi he de pensar , . . . Veure completa	He acabat	de concluir aquest poc de poesia . Jesús , Josep i Maria , feis que
9	i cap avall per ses cuixes , cercant ses llanes més fluixes , i en	haver acabat	, li amoll . D'es cap me'n vaig an es coll i
10	's llit , i ara , per pa florit , rentaria una bugada . Vaja , que en	haver acabat	mos n' anirem a Sineu . Lo que duc davant , és meu , perque
11	beure a s' abeurador per no veure es carretó sudavant sa rectoria . En	haver acabat	de batre i es blat mos ha retut , tenc promès d'anar
12	assussuaixí , tu t' has deixat de venir Veure completa Es festejar	he acabat	amb tu , i no me sap greu . Tu ara dona'm lo
13	ho troben poc . Es segadors de Moranta enguany seguen a s' Avenc i	han acabat	primerenc aquella civada tanta . Es segadors de n' Amera ja tenen un
14	" bona nit " tres vegades . Jo dues vos n' he donades . " Bona nit " , i	he acabat	. Vida mia , tu te'n vas i no planys de deixar-mè ;
15	venir , m' aixecaria a obrir perquè no estasses defora . Són les dotze , i	he acabat	de ses cançons , vida mia . Si no em donau alegria , moriré desesperat .
16	això cantaré jo , enc que tot lo món me senta . Sa darrera , i	he acabat	, no me'n sentireu dir d'altra . Si he feta alguna falta ,
17	'altra . Si he feta alguna falta , tot me sia perdonat . Sa darrera , i	he acabat	, no m' en sentireu dir pus . Un pam i mig de caluix ,
18	tre dos . Fé pregàries , Margalida , perque no caiga soldat , o si no , ja	hauré acabat	en aquest món s' alegria . Ja en passareu , de fortuna , si queis
19	ell té sa mà voltada a treure pa d'es sarró . Madona , ja	he acabat	, perque sa lluna ja és posta , i jo me'n vaig a
20	trescar amb sa fauç i es canons . Que rigui qui té riaies : ja	hem acabat	de segar . Ara jo aniré a lligar , i farem ses acabaies . Qui
21	ses Catalines no . En dir " Pere " , es nom me basta ; en dir " Juan " ,	he acabat	. Nom de Pere ni Bernat no en vui en tota ma casta .
22	dia li vaig dar dos doblers per comprar blat , i ara ja l'	ha acabat	: que aprenga d'estalviar . ¿ Saps què voldria tenir ? Ses sales plenes de
23	Jo tenc un guerrer llogat que fa sa feina per mi , i sols no li he de dir quin dia es mes	ha acabat	.
24	. Aficau sa fauç endins que els altres ja seguen blat , i noltros no	hem acabat	un poc d'ordi que tenim Això és modo de fauceta que
25	: amb sa maça de Sant Blai sa dona no em mataria ! Encara no	hem acabat	es pa de ses nostres noccs , i ja m' ablaneix ets ossos
26	gerra i beurem , i almanco estaré dreta . Si es dissabte de Sant Pere	hem acabat	de segar , tots plegats hem de menar a ballar sa nostra aiguera .
27	e dava llicència per porer treure un soldat , germanet meu estimat , prest	hauries acabat	de fer mala penitència.
28	ixaria casar homo lleig amb dona guapa . Si vols metles , ja vendràs , que	he acabat	es matrimoni . Molt la m' has de comanar a sa teva amor ,
29	poc , però no s' apaga es foc que turmenta ma persona . Ja s'	ha acabat	s' alegria i tot és pena i tristor quan veig que sa
30	Alegre hi havia , va pegar amb una cadira an es pareier major . Si	hem acabat	de segar es dissabte de Sant Pere , tots plegats 'nirem a mar
31	doblers per sa sepultura . Vet allà l' amo qui ve a veure si	hem acabat	: noltros hem embolicat un puput com un claper . Voldria que es capellans
32	ajuda a l' enganat , i m' ajudarà a mi . De rallar amb tu	he acabat	, ramellet , i no em sap greu . Demana'm si tenc res teu ,
33	Davall un abre em posí , em posí a tair tabac , i , com vaig	haver acabat	, prompte m' ha vaig adormir Veure completa A baix d'un uiastre
34	me poren pitjar , i es dia que tots m' afluixen , sa meva vida	ha acabat Veure completa Corr rabent per tot Ciutat i no som vist de
35	cor necessita . Jo estic per mosso llogat a una apotecaria , i ja voldria	haver acabat	per servir-vos , vida mia . Jo festejava a Ciutat tres o quatre
36	que sempre hem d'estar com un pasco , de contents . Com jo t'	hauré acceptat	, ja quedarà a ca meva ; jo seré sa dona teva per tota
37	' hagués pensat que em volies dar es clavell ! Arrere hauria tornat i m'	hagués aconsortat	de deixar-los a tots ells.
38	. Jo volia festejar dos o tres anys , d'amagat , i ara ja m'	han acusat	i m' he hagut de demostrar . Juana-Aina , hermosa i bella , que
39	: no hi havia casa oberta que no hi 'gués mort o ferit . Felanitx	ha adelantat	i adelanta cada dia : ja hi ha lo que no hi havia ,
40	escola i sa lletre los serví . A Sant Vago es gabellins enguany l'	han adornat	bé ; l' any passat li varen fer una llàntia de brins . Sant
41	pell ; . . . Veure completa Dins un quadro amb vidre i vasa es meu retrato	he aficat	; si el t' enviï perque tu el vegis , si jo no hi
42	mu mare i manco em 'grades a mi . Jo no sé qui t'	ha aficat	dins sa carabassa teva que has d'esser sa dona meva , i
43	completa A s' Estret de Valldemossa un penyal s' ha derrocat . No hi	hauria afiliat	dona morena ni rossa . A Valldemossa es fadrins tenen ses oreies d'
44	mort ! Al-lotets , 'nem-mos a jeure i deixem-lo reverdir , que ara	he afinat	un bri que de baix torna retreure . Al-lots , anem terra terra ,

45	. A ca teva haurà estat com un hostal de Ciutat . . . Veure completa Ara	he afinat	un nigul dins la mar i volateja . Aqueixa al-lota perneja i
46	claveller : per temps te'n regalaré , si en puc coir una branca . Ara	he afinat	dos molins : Curia Blanca serà . Jo me trob enmig de mar a
47	em don alegria , només la Verge Maria que dins sa capella està . Ara	he afinat	un estel en el cel , i no hi ha massa . Damunt s'
48	Bregat ; Can Serena , que és veinat , no volen dar suc a espera . Ara	he afinat	Son Perí , Pòrtol i Sa Cabaneta , Raixa de Baix i Raixeta ; tot
49	tec-tec i me deia : -Estimadet , que em deixes d'enamorada ! D'assucinos	he afinat	un fasser que hi ha a sa Torre ; en lo meu cor
50	es bons ; lo demés són llamps i trons , esclafits i bastonades . Ses dones	han afinat	que , en caure en falta , l'avenen ; se casen i les mantenen
51	o beata . D'onsevuia es vent vénga , sempre ve arremolinat . De ses dones	he afinat	que en tenir quinze anys d'edat . . . Veure completa El jove és
52	deu n' hi ha , tots los he d'alimentar , . . . Veure completa Es fadrins	han afinat	que un bon capot està bé , i ses fadrines també , amb so
53	gall de Son Porc canta perque no ha berenat . l' amo vei ja	ha afinat	que s' ordi va a coranta . Es gall de Son puig és
54	Son Porquer canta , diu que no ha berenat : i l' amo que ja	ha afinat	que s' ordi va a coranta . A Son Pou a'ts homos
55	venturós qui té paraula d'una fadrina ! Quan som a can Pentall ja	he afinat	una murtera . ¿ No saps que a s' amor primera murta li solien
56	que nomia Paratjal , i va perdre es davantal . Paratjal , Paratjalota ! Jo	he afinat	un estel , l' he afinat , no l' he afinat , i jo he
57	he afinat un estel , l' he afinat , no l' he afinat , i jo	he afinat	s' estimat , l' he afinat sense veure'l . Jo i es meu
58	mos n' anem a jeure , que s' ordi encara no és sec ? Jo	he afinat	un brinet qui , de baix , torna retreure . ¿ Vols venir a segar a
59	Veure completa Matrimoniera , em deies : -Aquest jove és bon al-lot . - Jo	he afinat	a poc a poc que es bons tenen set cloveies ! A la
60	a perdre es davantal . Paratjal , Paratjalota ! Jo he afinat un estel , l'	he afinat	, no l' he afinat , i jo he afinat s' estimat , l' he
61	al . Paratjal , Paratjalota ! Jo he afinat un estel , l' he afinat , no l'	he afinat	, i jo he afinat s' estimat , l' he afinat sense veure'l .
62	' he afinat , no l' he afinat , i jo he afinat s' estimat , l'	he afinat	sense veure'l . Jo i es meu companyó dues gembles festejam . ¿ Saps
63	-lota hi fa un estar de Déu . A sa raia de la mar	he afinat	una barqueta . Voldria porer encontrar es cor de n' Antonineta . A sa
64	, ¿ que en voleu cap , d'apagador de calius ? A sa vorera de mar	he afinat	un colom blau . Aquest homo amb so fumar es morro de baix
65	igordent reprenen i es polsos tornen forts , A sa Pobla , en esser morts ,	han afinat	que no alenen . Jo voldria estar enterrat , bona amor , davall un pi ,
66	Mort ve i mos aguaita per sa llinda d'es portal ; com mos	ha afinat	es mal , entra dedins i mos tanca . -Mira que jo som la
67	te menjaries un ase veí refuat . Tu , a les onze i tres quarts ,	has afinat	es migdia . ¿ Tanta talent tens , Maria ? ¿ Que has berenat de moscards ?
68	qui plou i fa gotes estic defora i no em bany . És que	he afinat	es parany de ses dones de ses Rotes , . . . Veure completa Ses Rotges
69	fos un poquet més prop , amb un bot m' hi tiraria . De suacinos	he afinat	un fasser que hi ha a sa Torre . en lo meu cor
70	ja les fan fer ventadors i senaietes , . . . Veure completa D'es teixidors	he afinat	que no tenen res amb Déu : un cabdell teu i meu fan
71	què hi ha dedins . Es traquet qui caça grins i En Matarino aranyes .	He agafat	un uidebou ; quina ventura per mi ! Tenc ses cames per bullir i
72	sa llitera ? s' agafen dins sa pesquera a força de moure es braç .	He agafat	un calamar -no sé si és mascle o femella- , aferrat a sa
73	d'anar an es seu enterro . Al-lotes , Na Ramonella massa dejorn l'	ha agafat	: parlant de s' enamorat sega i no fa gavella . Al-lotes , ¿ que
74	Massina . Es puput se n' és vengut dematí amb sa roada , i l'	he agafat	per una ala , tot lo dia l' he tengut . Jo tenc un
75	marit està a la cama ; set anys fa que està rendit , i li	han agafat	ganes de menjar carn de cabrit . Jo me'n vaig anar a
76	. . . Veure completa Jesús , Maria i Jusep , Sant Joaquim i Santa Ana ! m'	ha agafat	una cortana des que es blat va a vint sous . Jo n'
77	su-allà l' he embolicat . Me diuen que som un gat i mai	he agafat	cap rata , tampoc cap al-lota guapa . Ell no m' han endevinat ! '
78	de ventresca . -Pere Antoni , ¿ vols que anem a can Xesc a berenar , que	han agafat	un milà i entre tots l' acabarem ? Tonina estimada , es sol ja
79	e Getzemaní , . . . Veure completa Bon Jesús , si haguésseu fuit , no vos '	guessen agafat	ni vos haurien trobat a dins l' hort amb gran descuit . Com
80	, l' amo , ¿ que sou de Búger , que xerrau tan solapat ? -De matí l'	he agarrotat	an es puput , que no em fuja . Bunyola dos fadrins a casa
81	ningú ! . . . Veure completa Festejar de lluny no treu , i a mi mai m'	ha agradat	, sinó costat per costat porer-li trepitjar es peu . Festejar , no festeja
82	Juan mu mare , tota sa nit ha cantat , i de tant que m'	ha agradat	, ses cançons record encara . Es Sol i ses caramelles i un estelet
83	l' hauré : tu sembrares s' ametler , i altri coirà ses metles . Mai m'	ha agradat	festejar fadrina que té compare . Hi va : -Comare , comare- , i la fa
84	de metles crues ? Fadrí que en festeja dues , mai en el món m'	ha agradat	. Pereta , jo te duc peres i qualche perot mesclat ; si sé que
85	te pareixen tractos bons . Aqueix vent sa Moixeta mai en el món m'	ha agradat	, perque me fa acalar es cap i es nas qui em fa
86	si no , paga cinc sous . Un homo sense capella a mi sempre m'	ha agradat	: devies estar enfadat , perque no duies ramell . Un jovenet hi ha a
87	sa llendera , que es meu ja el tenc espanyat . A jo sempre m'	ha agradat	pegar an es qui va darrere . Jo estava treu-cap treu-maga ,
88	tenc d'acabussar fins que t' haurà fet llevar . . . Veure completa Mai m'	ha agradat	amoixar persona qui està fellona . Qui s' entona , es desentona , i si
89	de ta mare . No t' he vista mai sa cara que no m'	hages agradat	. Estimat meu preciós , no em mireu per tan traïdora , que ma vista
90	posat : que vaig de dones casades . Ses taronges , copejades , a mi mai m'	han agradat	. Molt la m' has de comanar , si la veus i te cau
91	benhaja sa gelosia i el qui gelosia té . Hermosíssim xerafi , tu sempre m'	has agradat	. Pensa en aquell temps passat que et venia a divertir . . . Veure compl

92	homo tresca més terra que un caçador amb nou-cents cans . Segar m'	hauria agraat	tot s' estiu davall un pont i vorera d'una font d'
93	amb sobrassada , madona de can Alou . Juana , es botifarrons saps que mos	han agraat	! ¿ No saps ambe què he pensat ? Que , si te'n vas a
94	soldat qui menjava pa torrat . I es cuento ja està acabat . Si t'	ha agraat	. . . Veure completa Això és son pare , això és sa mare , aquest demana
95	'n prendrà ? Com un pescador que va . . . Veure completa Si és que us	haja agraat	sa cançó que som cantada , una altra en tenc de pensada ; vos
96	me n' he feta cap . A migdia p' es camí En Juan m'	ha agraviat	. Aquesta ja és sa darrera de ses cançons que faré . Com a
97	un bou ros , set cavalls i una mula . Cara de rosa encarnada , m'	he aixecat	i no estic bo . s' enciam de Son Deiò , aquell que vaig
98	coll de dama ja no farà figues pus . Cara de rosa encarnada , m'	he aixecat	i no estic bo . s' enciam de Son Deiò , aquell que vaig
99	i per darrere . Es frare vei de Sa Costa es ca de bou	ha amollat	. ¿ Sabeu a on s' és posat ? A damunt s' esquena nostra . Es
100	a dins una bossa , i en veure al-loteta rossa , tatac , ja li	ha amollat	. Ses amitgeres de Defla encalçaven un puput . Sa qui primer l' ha
101	menjar , que he acabada sa talent . -Bon vespre ; ¿ com és , com va ? Com	han anat	ses matances ? D'al-lotes , que n' hi ha tantes , venim a
102	: fadrí hi ha dins Artà que s' ha atrevit a llevar . . . Veure completa	Hem anat	a Artà a menjar pèsols i mos han presos ; veniu-mos a
103	deim " Ara i en l' hora de la nostra mort , amèn " . El dimoni	ha anat	a Algaire a veure un conegut seu : sa tia de l' onclo
104	m dins es boldró ; ¿ que no m' afines , Coloma ? A Alcudiarrom , garrida ,	heu anat	a espigolar . Es qui vos hi va passar , ¿ que vos tenia avorrida ? . . .
105	. Es cabot i sa raboa estaven dins un forat ; el Bon Jesús hi	ha anat	i els ha taiada sa coa . " Escata! ! " I que no el
106	vol gaire ; hi tenc d'anar d'amagat , i en sebre que hi	he anat	, fa més esquerra que un aire ! Es meu sogre va enfadat , que
107	qui el duria a enterrar . s' ase d'es conco ha trevelat i	ha anat	a caure dins ca es veinat . s' ase me diu :-l' amo
108	mantes i de vel clar ! Saps tant el món com està que jo	he anat	a empeltar en es fondo de la mar ses soques de ses algueres.
109	no fer res . Estava dificultós En Juan nostro a on era : se n'	ha anat	amb un pandero i se n' és vengut amb dos . Ets al-
110	, . . . Veure completa -Mumare , jo estic enfadada des que En Tomeu se n'	ha anat	! He pres tal enrabiada que de tota sa vetlada , . . . Veure completa Na
111	florida , molt de temps t' he contemplat i a la fi te n'	has anat	damunt es Coll de Ciutat . . . Veure completa Ramellet , jo no sé com
112	, veureu si és ver lo que dic : Oh , desgraciat ropit , ¿ on te n'	has anat	anit . . . Veure completa El rossinyol no té coa , perque la hi varen
113	? -Jo pas la vida molt trista ausent de vós , estimat . Vós vos n'	heu anat	a estar enfora perque no us ves . De lo que he passat
114	són alegres com ho eren ses d'antany . Oh muntanya esterangera a on	he anat	a parar ! Es remei serà plorar davall una carritxera . Oh Putxet de
115	e llavò . Jo encara tenc esperança que tornareu , estimat , perque allà on	heu anat	no heu feta massa ganància . Jo havia pensat , amor , de tornar-vos
116	de copes . Si vols sebre jo qui som , pregunta i demana noves : sempre	he anat	de jocs i dones : vetaquí ses obres bones . . . Veure completa Tral-larè ,
117	m faci pegar esquenada , . . . Veure completa Si la jove està colgada i ja	han apagat	es llum , no la veig de prop ni lluny . Això és pitjor
118	Algaida hi ha una dona qui té es gavatx foradat i l' hi	han apedaçat	amb un fuia de moro . A baix d'un dallò molt vei
119	. A Randa conec un homo qui té es gavatx foradat i l' hi	han apedaçat	amb una fuia de moro . Fadrina dins Randa hi ha que s'
120	completa Na Maria per sa plaça duia es monyo estufat , però l' hi	han aplanat	amb un tacó de sabata . ¿ Que no heu reparat com van ses
121	Es fonoi de Son Vadó enguany no ha ben granat i encara m'	ha aplegat	dotze caixes i un oró . A la vila em demanaren :-¿ l' amo ,
122	a's sementers ; . . . Veure completa Noltros som una guardeta que avui mos	hem aplegat	. ¿ Mos voleu fer caridat de dar-mos qualque coseta ? No tengueu es
123	Es fonoi de Son Dragó enguany no és estat granat i encara n'	han aplegat	set saques i un oró . Ses mirades que he donades a devers
124	. Es fonoi de Son Vadó enguany no ha ben granat i encara n'	hem aplegat	dotze caixes i un oró . Es fonoi que jo comprí de Na
125	no siga estrafolari . En Pendola fa sabates i es metge ventadors : ja s'	han aplegat(s)	bons dos ! Caspi , quins dos embarassos ! En Pere feia sabates i senaies
126	fugir ! A Son Gual , que estan de bé ! Ditxós qui hi pot habitar !	Han après	de batiar d'aigo d'es Pou Ginjoler . A Son Mas és
127	una caçada , qui per temps se'n parlarà . Escopeta i cans de caça	ha armat	En Pere Juan , i és més segura sa fam que dur es
128	, es muls s' hi moren de fam . l' amo vei de Son Estaca	ha armat	dos muls somerins : les pastura p' es camins , i són el diantre
129	. Quan li veu es rebosillo tan lluent i tan planxat , ja conversa li	ha armat	, i ella riu amb so currillo . Quan me'n vaig a fora
130	Hi ha qualque joveneta que li agrada s' estimat , i prompte ja s'	haurà armat	de revólver i escopeta , . . . Veure completa Homo petit no fa vasa , i
131	havia mirat mai ses ganàncies per on vénen : d'ençà que pandero tenen ,	han armat	un bon cavall . Tum-tum , Na Pixedis Clota , tum-tum , Na Maria
132	amb un cavall cara-blanca : -Arranca , pelut , arranca , que ets altres ja	han arrancat	. Jo no pensava en Ciutat quan no hi tenia ningú , i ara
133	t amb un cavall carablanca : arranca , pelut , arranca , que ets altres ja	han arrancat	. Jo vaig anar a Lluc amb s' ase d'En Beia , i
134	ara me som enrosat ; un que en tenia sembrat en es corral , l'	he arrancat	. . . Veure completa Jo m' és seguit tenir-ló , an es mànc de
135	. En fer llamps , ¿ que no te senyes perque Déu te guard de mal ?	He arrendat	un figural veinat de Son Amengual . . . Veure completa Si te'n vas
136	com hi va i com torna casi plora . l' amo Antoni de Porreres	ha arrendat	Es Caldeders ; ¿ com ha d'aplegar doblers i tot ho dóna a
137	alegren sa vista : amb catorze pams de llista tenen jaquet i calçons . Ara	he arribat	a conèixer que tenc es carro encallat : quant més be t' he
138	llenguerut . Un temps porien fiar de ses paraules d'ets homos i ara	he arribat	a afinar que són manco que ses dones . Un vespre devora es

139	. Veure completa Ella menja metles , metles , sense tenir ametlerar . Ara	he arribat	a afinar de Son Cigala ses cel·les . Son Coc és un
140	pau . . . Veure completa Aqueix mocador fa tres que te varen regalar . Ara	he arribat	a afinar que no fas res per no-res . A Sant Domingo
141	què sou tan bona ? Perque qualque cosa em dau ! Jo ja fris d'	haver arribat	a Sant Jaume , que fan festa , i a tu , al·lota llesta ,
142	' Horta pensen amb ell perque el tenen per patró . Jo ja fris d'	haver arribat	a Sant Jaume , que fan festa , i a tu , al·lota honesta ,
143	. Es dengue és un mal dolent que tothom n' ha de passar ; ell	ha arribat	a llevar per vila es divertiment . Es metge en anar a polsar
144	agradar a s' al·lota . Es festejadors del dia no se deixen enganar :	han arribat	a afinar que sa planta no assacia . Es festejadors millors que hi
145	que en morir-mós que n' entreu posseïdors . . . Veure completa Ara que ja	hem arribat	an aquest portal present , diguem tots : " Alabat sia lo Santíssim Sagrame
146	un castell sense escodres ni martell , i es guerrers l' han esbucat . Jo	he arribat	a avorrir ses faves i ses faveres . Em regal de ses guerreres
147	i darrera , . . . Veure completa Jo no sé com ni es perque , ni l'	he arribat	a afinar : si sa llebre cerca es ca o si es ca
148	plora i diu : Nou mesos com l' he portat , i ara qui l'	he arribat	a galliner , el me preniu ! Vaig servir a s' artilleria i me
149	ella hi som i no més , i , si la vui , serà meva . m'	ha arribat	a ses oreies que sa sogra no me vol , i jo m'
150	d'altre no en vol . Sa sogra diu que no em vol : m'	ha arribat	a ses oreies . D'ella em posaré per dol unes faldetes vermeies .
151	va demà ; ¿ com tanat fava , mestressa ? Fava clara , fava espessa : ja m'	he arribat	a enfavar ! Ja li diràs a ton pare i a ta mare ,
152	verd de pi . . . Veure completa l' amo En Juan , quins dos gendres m'	heu arribat	a aplegar ! Ell serà com qui mesclar caragols amb figues tendres ! Molt
153	dins sa caleta . De suaquí veig sa bandera d'es barco que n'	ha arribat	, però no veig s' estimat qui habita a Cartagena . Dins sa barca
154	Son Mieres , aquell bocí d'En Cordat , caminau ben aviat fins que n'	hàgeu arribat	dins es lloc d Son Mieres. Digau a ses amitgerees,
155	. Jo estic dins unes muntanyes i d'amor n' estic cremat . Mira on	han arribat	ses teves traces i moltes ! . . . Veure completa Jo ja estic aconhortada ,
156	erdius , sebetlins i qualque mussol mesclat . Oh muntanya esterangera , on	he arribat	a parar ! Plorant , m' he de consolar darrera una carritxera . Sa muntanya
157	matar . Jo festejava a Sa Coma , però no m' hi vaig casar , perque	he arribat	a afinar que un abre vei tot és goma . Jo festejava i
158	. Jo vaig festejar a Sa Coma , però no m' hi vaig casar , perque	he arribat	a afinar que un arbre vei tot és goma . Jo voldria que
159	aplega sa pasterada . Un moliner cerca vent per més jornal agonyar . Tant	he arribat	a menjar , que he acabada sa talent . Un moliner roba blat casi
160	perills de rots . Un moliner cerca vent per més jornal a guanyar ; tant	he arribat	a menjar , que he acabada sa talent . -Bon vespre ; ¿ com és , com
161	farà tres setmanes que no he vist s' enamorat , i a mi m'	han asseblat	dotze mesos de quartanes . Des que vos ne sou anada , amor , de
162	man perdó : vòstron Fill corre per vila , els jueus assotant-ló .- Quan lo	hagueren assotat	, la Verge caigué esmortida : . . . Veure completa Sant Juan corrents veni
163	viure per causa del mal obrar : fadrí hi ha dins Artà que s'	ha atrevit	a llevar . . . Veure completa Hem anat a Artà a menjar pèsols i
164	teu ? . . . Veure completa Jo passava per aquí , t' he vista i no m'	he aturat	. ¿ Que ja tens enamorat , o encara estàs suaixí ? . . . Veure completa Jo
165	a mi em pesa com no hi és : em pesa com no us	he atès	, amor , de venir a ca vostra . Es sol ja se'n va
166	m' ha escopit a sa cara : més valdria que mu mare , petit , m'	hagués aufegat	. s' al·lota em vol dar entenent que es bancs de l'
167	rotlo de s' era . . . Veure completa Ordiet , com vares néixer , mal t'	haguesses aufegat	! Tu tenies lloc per créixer i baix baix t' ets aturat . s'
168	r crescut per baix , com sa pastanaga . Ordiet , com vares néixer , mal t'	haguessis aufegat	! Tu tenies lloc per créixer i baix baix t' ets aturat . Pere
169	iquel , sou sortat de gràcies i de ventures : com més nines heu tengudes ,	heu augmentat	s' heretat . Mu mare , vós quedareu tal com va quedar Maria : Ella
170	sentireu dir pus . Un pam i mig de caluix , per ses que anit	han ballat	. s' altre dia , jo passava per un carrer , ja ho sabeu , i
171	's Mercadal . En es ball de sa plaça jo hi som estada i	he ballat	amb un curro qui no m' agrada , . . . Veure completa En es ball
172	. An es meu enamorat no li vui plànyer sa bossa . Per Sant Joan	he ballat	i per Sant Jaume , si topa . Aqueixa que balla , té es nas
173	Mare de Déu , que hi tenia , de trempat ! I ara que ja n'	he ballat	, si no tornes , estimat , . . . Veure completa Devers Sant Jaume és bona
174	its com grans , en 'gafar-les amb ses mans , . . . Veure completa Suara m'	he baraiat	amb un moscard , cara a cara ; l' he deixat que encara plora ,
175	, gira i guarde caure en arribar a sa paret ! l' amo meu m'	ha barrejat	perque em som llevat grandia . Si Déu ho vol i Maria , demà ,
176	g que em mirau , de veure que ses amors . . . Veure completa Males lllengos	han bastat	per deixar-te de venir . Estimat , no ho faç jo així ; que
177	de cent baules estàvem lligats jo i vós ; i ara , per desfer-mós ,	han bastat	quatre paraules . Amb cadena forta , a mi , un forner me té lligada ;
178	' afluxaria . A Na Bet li donen brou de moltó o de gallina , i li	han batiat	sa nina a sa font d'es carrer Nou . . . Veure completa A
179	panades . A Na Bet li donen brou de moltó i de gallina . Li	han batiat	sa nina a sa font d'es carrer Nou . . . Veure completa An
180	'anfós i es nas de rata-pinyada . Na Miquela d'es pa blan	ha batut	a moltes eres , i diu que ara fa porgueres d'es fadrins
181	a l' amo , senyora , que ho aplec si ho ha escampat , i en	haver batut	es blat farem sa repartidora . En Gelat s' afluxaria de beure a
182	tengueu puput .- I ell qui n' està més fotut que un ase qui	ha batut	. . . Veure completa Si es segar se fos posat a s' ombra d'
183	, vaia com vaia , no deixaré de venir : llavò veurem , a la fi , qui	haurà batut	per sa paia ! Hermós , polit claveller sembrat a dins bon jardí : ¿ sabeu
184	s' ase . n' es tanto lo que ha plogudo que qualcú ja s'	ha "bañado"	i jo com enamorado s' al·lota no m' ha volgudo . Ninguns
185	més . A Sa Pobla , en esser morts , assegurat que no alenen . I en	haver begut	, reprenen , i es polsos tornen forts . A Sa Pobla fan pastissos i

186	, i amb sa dona se baraià , si se posa un poc calent . En	haver begut	reprenen i es polsos tornen forts . A la vila , en esser morts ,
187	fa comptes . Anit la sort m' ha dit bé , que dejorn he festejat ;	he begut	i he menjat sense pagar cap dobler . Anit passada era a l'
188	s' aigordent . Aquí duim sa carabassa per si la voleu omplir ; ja mos	hem begut	es vi , i buida mos embarassa . Duis-me aquesta carabassa i li
189	vida l' he duit , i , des que es capell m' és fuit , no	he begut	ni he menjat Veure completa Vaig néixer enmig de la mar vestit
190	eixut , solen acudir a Sant Blai ; i noltros , en aquest tai , encara no	hem begut	. A damunt s' esquena hi tenc un ca de bou que em
191	. El llombrígol . Quan la menen a abeurar , li treuen sa panxa , i quan	ha begut	la hi tornen posar Veure completa Quan va an es camp , mira
192	, i a una taula que hi ha una jove hi berenava . Noltros ara	hem berenat	: ja ho veis , vet aquí sa pella , es ganivet , s' escudella , es
193	en tenim vint-i-dos , demà passat vint-i-quatre . Ara qui n'	hem berenat	i hem beguda aigo fresca , mos n' ha de prendre com l'
194	serem p'es camí d'es fred no mos temerem . Ara que n'	hem berenat	i n' hem beguda aigo fresca , mos n' ha de prendre com
195	es d'Es Calderers comanda . Es gall de Son Porc canta perque no	ha berenat	. l' amo veí ja ha afinat que s' ordi va a coranta .
196	treure un porcellí mort . Es gall de Son Porquer canta , diu que no	ha berenat	: i l' amo que ja ha afinat que s' ordi va a
197	completa Un homo que està dejú , sempre el veuen desganat . Si jo no	hagués berenat	, promptly estaria ajustat Veure completa A ca nostra quan dinam , a
198	muiait quan la gent està colgada . Ja havien tocat l' ofici i no	havia berenat	: que és de mal estar llogat amb gent que no té judici !
199	às xocolate i bescuit , . . . Veure completa Ja havien tocat l' ofici i no	havia berenat	. Que és de mal estar llogat amb gent que no té judici !
200	llogat amb gent que no té judici ! Ja havien tocat migdia i no	havia berenat	: una estona he esterrossat i s' altra he guardat sa nina . Jo
201	i tres quarts , has afinat es migdia . ¿ Tanta talent tens , Maria ? ¿ Que	has berenat	de moscards ? Una cançó de dos mots és molt bona d'acabar .
202	' ha de prendre com l' esca , que crema tan aviat . -Bernat , ¿ de què	has berenat	? -De sobrassada coenta , i me bota dins es ventre com un cavall
203	he enviat a dir a sa mare d'en Tomeu , si no l'	ha bolcat	per mi , no em rent sa cara per ell . Ja sé que
204	enviat a dir ; també l' hi he dit a ell ; si no l'	han bolcat	per mi , sa cara no em rent per ell . Jo me n'
205	En Bernat . Erri , somereta , 'nirem a Son Verí a veure sa madona que	ha bolcat	un niní Veure completa Erri , somereta , no facis sa vaga que l'
206	dolenta és sa somera que no meresca un bast nou ? Aquest ase que	ha brammat	és un ase bramador : dau-li un aumud de segó , que un
207	convent , tancau-la de pressa per amor d'es vent . Aquest ase que	ha brammat	és un ase bramador : dau-li un aumud de segó , que un
209	essent fadrí , 'magava ses sobrassades dins ses bótes congrenyades , quan '	vien buidat	es vi Veure completa Molt m' agrada , i no ho creureu , sa
210	té flor segura , i en es maig , propiedat . A Llubí , ses llubineres , com	han 'cabat	de segar , comencen a rossegar ses mans per ses tapereres . Tàperes duen
211	van a rossegar es dits per ses tapareres . A Llubí ses llubineres , com	han 'cabat	es jornal , se tanquen dins es corral i bramen com a someres .
212	menjares sa poma ? Tenies tinter i ploma i embuiares es ram . Quan Adam	hagué caigut	de l' estat de la innocència , Déu li féu una sentència : que
213	cara , i llavò diu a sa mare que és caigut dins es batzers .	He caigut	i m' he fet mal ; vol dir no he caigut debades . Tota
214	cor meu . Si un dia sentiua a dir que qualche estrella és caiguda ,	haurà caigut	damunt mi . Tanta sort he de tenir Veure completa Si vols venir ,
215	ur aigo sense gerra , però , si plou , banyaré ses cordes de sa guitarra .	He caigut	i m' he fet mal : jo no hauré caigut debades ; m' he
216	pou de Son Móra no en vui , ni mai en beuré , perque hi	ha caigut	un jove a qui jo volia bé . A dins ses Set Quarterades
217	estan retirades , però en sa nit tresquen ferm . Bé puc dir que hi	he caigut	, amb sa dona malambrosa : no té fus ni té filosa , i en
218	lo que et duc , ja ploraries , salada : es ganivet d'es compare ; m'	ha caigut	a dins s' aujub . Si tens pena , posa't dol i passa
219	governa a la bossa d'En Collet . Sa corda i es poalet m'	han caigut	dins sa cisterna . Sa corda i es poalet m' han caigut dins
220	poalet m' han caigut dins sa cisterna . Sa corda i es poalet m'	han caigut	dins sa cisterna . ¿ Com ho farà el minyonet en venir que l'
221	cordes de sa guitarra . He caigut i m' he fet mal : jo no	hauré caigut	debades ; m' he posat a dar besades a sa branca d'es
222	dins es batzers . He caigut i m' he fet mal ; vol dir no	he caigut	debades . Tota sa nit don besades a sa branca d'es portal .
223	, no és pena . Per amor d'una pedrota que tenu en es portal	he caigut	i m' he fet mal . n' és causa sa vostra al-lota .
224	i també qualche veiet . m' ho deien i jo no ho creia que	havíeu caigut	soldat ; com vos vaig veure , estimat , dins es quarter de Ciutat Ve
225	tu , no la planc . Aplanau aquesta roca que tenu en es portal , que	he caigut	i m' he fet mal venguent a veure s' al-lota . A
227	pas jo , de cert , ausent de ta cara hermosa . -¿ Vols-me dir com	has campat	aquest temps que no us he vista ? -Jo pas la vida molt
228	de bé . Es vespre festejaré amb so meu enamorat . Me dirà com m'	he campat	, i jo respondré aviat : Veure completa Es vespre veuré Na Banya , s
229	pon i que ja ha finit es dia ! Ausent de vós , vida mia ,	he campat	, i Déu sap com . Corriola i peu-de-Crist són qui m'
230	pon i que ja ha finit es dia ! Ausent de vós , vida mia ,	he campat	, i Déu sap com . Com veig es sol qui se pon i
231	pon i que ja ha finit es dia ! Ausent de vós , vida mia ,	he campat	, i no sé com . Corriola i peu-de-Crist és qui m'
232	venir ha mester orde d'es metge . La gent me demanarà : -¿ Com t'	has campat	a Estellencs ? -Val més caure dins avencs que dins tal lloc habitar !
233	avall , molt de temps per tu he perdut . Més valdria hagués segut , no	hagués cansat	es cavall . Anar a missa sempre puc perque estic prop de l'
234	cap a Llubí i sortí a Capdepera . ¿ Heu sentit aquest reclam que ara	ha cantat	fa un rato ? Dins s' estable de can Saco , es muls s'

235	calenta , abocau-ne dins un plat : farem una ensegonada per aquest que ara	ha cantat	. Si vols esser dona honrada i persona de valor , no t' has
236	tenen . Un aucellet és passat tot carregat d'alegria , i ha dit , com	ha cantat	, majoral , que ja és migdia . Vet allà En Juan Llobera que se'
237	. Un aucellet és passat d'aquells que mengen llagostes i ha dit , com	ha cantat	: ¿ Que les coïu a les fosques ? Un jovenet hi ha a Esporles ,
238	cap . No puc cantar que no bega o que no menj un confit .	He cantat	tota sa nit amb una set que m' aufega . Passava per un
239	pensar qui te la dóna . En Pere Juan mu mare , tota sa nit	ha cantat	, i de tant que m' ha agradat , ses cançons record encara . Es
240	tota coixa i mig baldada . Sa meva perdiu va alegre , tota sa nit	ha cantat	, jo me pens si haurà trobat bon blat , i ha fet sa
241	aria " , i entram ; . . . Veure completa Noltros som cinc cavallers que no	haviem cantat	mai . Si voleu venir an es ball , o panades , o doblers ! Noltros
242	coca o panada . Sa criada diantrera -mal caiga dins es llevat !- com vàrem	haver cantat	, va dir que es senyor no hi era . Sa madona sortirà de
243	succés Veure completa -Vénc a dir-te , vida mia , que mon pare m'	ha casat	amb una que no volia i n' estic molt disgustat .- . . . Veure completa
244	-lotes deuen dir , quan passa un fadrí granat : -¿ Tan vei i no s'	ha casat	? Qualque trebai deu tenir !- . . . Veure completa Ses cançons de quatre m
245	un bres , engronsant . Aquesta n' és sa doctrina de s' homo , quan s'	ha casat	: que , si ve i compra blat , sa dona ven sa farina ; . . . Veure
246	veure fadrí granat , ses al-lotes solen dir : -¿ Tan vei i no t'	has casat	? Qualque trebai deus tenir ! Era en temps de faves tenres que mos
247	. Ses fadrines deuen dir , en veure fadrí granat : -Tan vei i no t'	has casat	? Qualque trebai deus tenir ! Tenc vint anys i som fadrina ; de tot
248	meves moixonies Veure completa A molt pocs he dat salut i a altres	he causat	la mort . Mirau si tenc mala sort que em solen comprar de
249	el festeig de sa marina ; sempre l' hi he festejat . Mariner jo l'	he cercat	per menjar peix sense espina . Jo la festeig marinera és fia d'
250	faç fer lo que puc , anc que per músic de Lluc no m'	han cercat	, ja ho sabeu . Jo no cant per bona veu , perque Déu no
251	ha . ¿ De mi et vols afisconar ? No basten ses teves traces ! Tu n'	has cercat	molts d'enginyis i hauràs corregut debades . Més al-lotes has tastades
252	havia vistes prunes a una banda madures Veure completa Si jo sé que	has cercat	goma de prunera o ametler meu , ja et poràs posar bé amb
253	estic tan sà que pas volant com es vent . Tot lo dia us	he cercat	pel pinar de l' Orient : vos duia un relliu calent i m'
254	blat i formatge foc de ses barres te treu . Tot lo dia us	he cercat	dins es pinar de Galdent ; vos duia un relliu calent , mon pare ,
255	rama per segar era tan bona ? ¿ A on és aquell afuero , Tomeu , que	haviés cobrat	? Deies que , en esser en es blat , em daries un atac Veure
256	la resta Veure completa No som rei , i duc corona ; mai a cavall	he colcat	, però en sa nit i de dia puc gastar sa fantasia Veure
257	teu gust , pren-ló . Que són altes ses Cabrelles , i encara no m'	he colgat	! La causa és que som anat a festejar a Son Comelles . Qui
258	baix torna retreure . Al-lots , anem terra terra , que l' amo m' ho	ha comanat	, i com serem en es blat , bon vent per s' oreia esquerra .
259	a pinyes de pi ver . Ja diràs a Na Francina que m' ho	han comanat	prou , que pensi a posar un ou allà on posen sa gallina .
260	d'una figuera , m' hauria de dir : -Asseu-tè . l' amo meu m'	ha comanat	que li peguem terra terra , i en esser en es camp d'
261	el sol cap dia que en tu no haja pensat , que no t'	haja comanat	a Cristo crucificat Veure completa No tens que tremolar , Eulari' ,
262	es sants . Dins s' octubre succeí un cas que fa piedat : abans d'	haver combregat	En Juan Puig se morí Veure completa Dotze a can Pere Forner
263	ha hagut qui amb sa corbata posada i sa novia mudada i no	han comparagut	. A ca vostra hi sou de més i a ca nostra hi
264	. . . Veure completa Amb sos esperons de gall i vestit de l' Anticrist , t'	he comparat	, com t' he vist , a Judes 'nant a cavall . -Amic meu , jo
265	hagut qui , amb sa corbata posada i sa novia mudada , ell no hi	ha comparegut	. Es fadrins d'es Capdellà , s' arriesa los fa caure : se pengen
266	'avantatge . Son Sales de Marratxí un gran vei hi ha vengut : Déu hi	ha comparegut	a modo de pelegrí . Perpenya , lo que hi importa que faces a
267	d'es navegar , anat nou mesos per aigo sense mai terra trobar . En	haver complit	los nou mesos es manteniment s' acabà , i es patró se posà
268	hi havia . En Menut du sa bandera d'es rotlo de s' Arraval .	Ha comprat	un animal per mascle , i ha estat femella . Jo tenc cabres i
269	tornà blanca . En Menut du sa bandera d'es rotlo de s' Arraval :	ha comprat	un animal a una plaça real Veure completa En Miquel Murtó se
270	, pecadors , voltros sabeu sa carrera que patí Veure completa Jo m'	he comprat	un capell per venir a fer-vos visita . Si sa panada és
271	sou vós si no fósseu mentidera : si daven fadrins a espera , ja n'	haurieu comprat(s)	dos . Bruixa , traidora , vellaca ! Baladrera , malparlant ! ¿ Deies que e
272	tarrut ; jo sempre el trec , catarrec , i mai el duc , catarruc . Mon pare	ha comprat	un ruc i jo l' he de passejar . ¿ Quants de mossonets hi
273	! Es sereno ha mort un moix i l' ha duit an el Socós ,	ha comprat	un cèntim d'oli i un panet de dos : Veure completa A
274	Es sereno ha mort un moix i l' ha duit en el Socós ;	ha comprat	un cèntim d'oli i un panet de dos Veure completa Estella . –
275	. Es sereno ha mort un moix i l' ha duit an el Socós ,	ha comprat	un cèntim d'oli i un panet de dos : Veure completa Temps
276	som vist de ningú , i per complaure't a tu a cremar m'	han condemnat Veure completa Cosa coseta , té un pam d'alt , dos a baix
277	a reveure ! Jo me'n vaig a trescar el món . Si no m'	heu conegut	som En Toni Monget , de Seuva . En es Born , que és cosa
278	un Lluc t' ets casada . Si a Lluc no haguesses anada , Lluc no	hauries conegut	. Anant a Lluc , vaig passar per la parròquia de Selva ; solament era
279	i Na Pixedis Xameta , darrera una esglesieta , encaçaven es vicari . ¿ No	heu conegut	la Bombé , una dona descarada ? Va caure de sa murada aferrada a
280	anar , a nòstron Rei coronat ; si he fet algun pecat que no l'	hagi confessat	, Veure completa Bon abre és el sagrament que cada mes està en
281	' enutja , sega i no té delit . Aquest bergantell d'En Tit ell ja	havia consentit	que un ravell fos una trutja.

282	vinyes per fer vi . A Binissalem hi ha homos de bona memòri ; n'	han construït	un cimbori que a Mallorca no n' hi ha . A Binissalem 'niria
283	, sempre ho seré estada . Desgraciat sou , compare , si és ver lo que m'	han contat	, com un minyonet que és nat i de llet ja perd sa
284	amor de sa dispensa . Remil i una guitzeta ! Vaja un pas que m'	han contat	! Que aquest curro de veinat , abans d'estar amonestat , . . . Veure compl
285	sa randeta d'es cambuix . Ramell de murta florida , molt de temps t'	he contemplat	i a la fi te n' has anat damunt es Coll de
286	haguera preguntat un vespre de molta boira , amb màrrega carregat , jo li	haguera contestat	. . . Veure completa Si pel cas la gent demana qui és estat es
287	. . . Veure completa A Sant Jordi vaig anar per a guanyar més doblers . Ja	haguera convengut	més guanyar-ne pocs i cobrar ! Si a Sant Jordi vos n'
288	' han dit que us casau , garrida , amb un vei , per l' interès : ja	haguera convengut	més que el qui hi ha pensat , tengués . . . Veure completa Miquela , ¿ vol
289	sol . 'Moreta , ses sopegades que he passades per tu anit , ara tot s'	ha convertit	en mateixes i dansades . Mu mare sempre m' exhorta i m' ho
290	sa pipa perque ha tengut sa xeripa que es blat i s' ordi	han corcat	. Son Espanyol , lloc ditxós , jo hi voldria esser madona ; fària escudell
291	. Un temps era pareier d'un cavall i d'una mula i ara	he corregut	fortuna perque he passat a bover . Val més passejar cireres i vendre-
292	? No basten ses teves traces ! Tu n' has cercat molts d'enginys i	hauràs corregut	debadades . Més al-lotes has tastades que ses beies romanins . Tu no
293	de cercar llenya d'es pinar de Son Puput i de tant que	he corregut	som perduda una espardenya . Quan se xapi el de Ternelles i el
294	que es féu una genoiera . El sen Pere , alçau bandera , vós qui tant	heu corregut	, heu guanyat una somera qui cada any vos farà un ruc . - En
295	. A Orient n' hi ha una (ni dic quina ni qui no) : n'	ha cosit	una camia i no ha posat xilleró . Mestre Juan Cabeió només té
296	es carrer n' hi ha una , no dic quina ni qui no , que	ha cosit	una camia i no hi ha posat botó . Jo duc guyes de
297	tot es camí . Estimat meu , vine aquí i et mostraré ses faldetes : m'	han costat	denou pessetes d'endiana de xalí . Ets aubercocs són redons , també saben
298	bé a baix d'aquella muntanya . Només hem menjat cinc bísties i mos	ha costat	bon bot , perque si ho `guéssem tret tot , alguns les passaven tristes , .
299	gent d'ofertes , promet molt i ateny poc . Sa madona de Merola enguany	ha coït	bon any . Des que enterrà son company , de nit i de dia
300	' ha perduda la verdor d'ençà que vós , bona amor , no n' hi	heu coït	cap brot . Sempre em donau sa creu verda , i jo no la
301	, miraiet de lo meu cor ; vós sou lo millor tresor que per mi	ha creat	Déu . Vós teniu aquests dos uis ! Par que deixin anar espines ! Estimada ,
302	espinada ! Ordi baixet i menut , casi s' aplegar no ho paga : havies d'	haver crescut	per baix , com sa pastanaga . Ordiet , com vares néixer , mal t' haguessis
303	completa Que em digues " bord " no em sap greu perque Déu m' hi	ha criat	. - ¿ Que no callau , mal llengat ? Per ventura som fii teu ! Que és
304	expressió . . . Veure completa Antany era fia i enguany ja som mare , i	he criat	un fii que és fii de mu mare . . . Veure completa Aquí en
305	es que vos ne sou anat ; . . . Veure completa Bartomeu , quanta vegada vos	he cridat	mort o viu , Bartomeu , i mai veniu ! ¿ Que heu fet altra enamorada ?
306	es que vos ne sou anat ; . . . Veure completa Bartomeu , quarta vegada vos	he cridat	mort o viu , Bartomeu , i mai veniu ! ¿ Que heu fet altra enamorada ?
307	i mai veniu ! ¿ Que heu fet altra enamorada ? Bartomeu , quanta vegada vos	he cridat	mort o viu , Bartomeu , i mai veniu ! ¿ n' heu fet altra enamorada ?
308	i em vaig rompre una costella . Madona , l' amo m' envia , si no	heu cuinat	, que cuineu , que per ventura tendreu es llauradors , a migdia . Ses Pere
309	tremolar . -Quan jo veig aquestes coses , per mi no estan massa bé : n'	he cultivat	es roser , i altres coiran ses roses . . . Veure completa Què n' he
310	sobrassada coenta , i ara me corr p'es ventre com un cavall acoçat .	Heu dat	a menjar porcella i a mi no me n' heu donat . En
311	poca vergonya . En Pons , que no és capellà , ni mestre , ni fa doctrina ,	ha dat	a Na Palanguina un billet sense firmar . Jo tenc son per dins
312	' avís que les retirs a lloc fondo . Es comellar de Son Brondo l'	han dat	per filicomís . Segar a Son Brondo , germans , és com qui anar en
313	en sa nit . . . Veure completa Ton pare beu i no paga ; ¿ qui li	ha dat	tal consei ? 'Moreta , es vostro parei no pot caminar , de magre . ¿ Tu
314	tros de capotinet , les faràs enamorar . Com va començar a venir , no li	haguésseu dat	entrada , no m' hauria , enamorada , mu mare , d'un tal fadrí . Com
315	ha mort un moix i l' ha duit a l' hospital , i li	han dat	un real ; Alabado sea Dios ! Es sereno ha mort un moix i
316	s' estimat me deixà , no hi havia pensat bé , i ara , que li	he dat	guerrer , tot m' ho vol desbaratar . . . Veure completa Sa brega va come
317	encara em pensaré . . . Veure completa Juan , Juan lo volia i Juan el m'	ha dat	Déu ; si el m' hagués dat Pere , Andreu , Rafel , Miquel o Tomeu , . . .
318	a fora vila a s' ombra d'un ametler . s' al-lota m'	ha dat	guerrer d'es més curros de la vila . Jo havia principiat davant
319	Mu mareta ja m' ho deia , que tenia poc cervell : per això m'	ha dat	el rei un vestit tan nou i bell , . . . Veure completa Muntanyes i
320	tabalers i es Peres llenguèruts . Juan , Juan lo volia , i Juan lo m'	ha dat	Déu ; si el m' hagués dat Bartomeu o Pere-Antoni o Andreu , . . .
321	Son Siurana Esperança no tenia , mon bé , de veurer-vos pus , i m'	ha dat	el Bon Jesús avui aquesta alegria Estic ausent i present i l'
322	, Juan lo volia i Juan el m' ha dat Déu ; si el m'	hagués dat	Pere , Andreu , Rafel , Miquel o Tomeu , . . . Veure completa Jugant a la
323	, Juan lo volia , i Juan lo m' ha dat Déu ; si el m'	hagués dat	Bartomeu o Pere-Antoni o Andreu , . . . Veure completa Per un Juan perd
324	n' hi ha per Na Francina i sa tia . Un ramellet foraster m'	han dat	, i no llança olor ; l' he rebut amb gran amor perquè a
325	. . . Veure completa Passes per aquí davant , me trepitges sa carrera , i m'	has dat	una guerrera més empinada que un llamp . Quan s' estimat me deixà ,
326	, si estava gat : i jo m' havia engatat d'es vi que m'	havia dat	, . . . Veure completa Sa sogra tendràs raboa ; sempre l' hauràs d'aguanta
327	; vos poreu apreciar . Un temps jo ho solia usar , i ara ja m'	he dat	per vei . . . Veure completa l se'n riu la bergantella de la
328	? Sempre m' enviau a dir que veniu , i mai veniu , i ara m'	heu dat	a comprendre sa poca amor que em teniu . Sempre m' enviau nous

329	perque pega com espauama . De sucre i de flor de vauma me n'	han dat	a bastament . Es dengue és un mal dolent que tothom n' ha
330	r joves es veis amb ses meves moixonies Veure completa A molt pocs	he dat	salut i a altres he causat la mort . Mirau si tenc mala
331	dura més de vuit dies . Jo sempre t' he deixat dir i t'	he dat	vantatge per córrer ; he estojada sa pavora perque no pagues es tir .
332	o cinc cançons d'amors . Madona , em perdonareu de l' enfado que us	he dat	, i si us he fet mal de cap , sou jove i en
333	cos a Maria Veure completa Madona , perdonareu de l' enfado que us	he dat	; si vos he fet mal de cap , sou jove , i en curareu .
334	vui dins terra meva ; qui té amor que el desespera , molt prompte s'	ha declarat	. Jo estic tan cruixit d'amor com la llimona sucada , o una
335	a dins terra meva : qui té amor que el desespera , molt prompte s'	ha declarat	. Festejant , li diu s' al-lota : -No en vui altre sinó tu .-
336	se fan esquerdes com veig que me n' he d'anar i assuaquí	he deixat	un clavell florit que hi ha , . . . Veure completa De viatge tenc d'
337	ret . . . Veure completa Carta , ves-te'n aviada , i en arribar diguès : -	he deixat	son cor encès i encara fa flamada . Carta , ves-te'n aviada ,
338	garbó no és meu ! De sa mort de sa somera acomodats n' estaran :	ha deixat	a Mestre Pere es floc de sa cabeiera , . . . Veure completa Des de
339	au baix , saps com me faries riere ! . . . Veure completa -Mon germà m' hi	ha deixat	al mando de la corona . Som sa mateixa persona com si fóssem
340	'esperança hasta que veja la fi . He espedregat un camí i no hi	he deixat	cap mac , per passar-ne s' estimat de sa berganta d'aquí . -
341	en Déu la confiança , . . . Veure completa He espedregat un camí i no hi	he deixat	cap mac per passar-hi s' estimat quan vendrà de cap aquí .
342	'es terme de Manacor . Manacor , Manacoret , una prenda hi he deixada ; hi	he deixat	mon pare i mu mareta estimada . Manacor , tu ja l' has feta ,
343	paper per ses al-lotes novelles . Oh , senyora Antonina-Aina , jo ja ho	he deixat	anar , perque veig que no em pot dar pa ni lliures es
344	la : . . . Veure completa Sa somera de sa tia enguany ha fet testament , i	ha deixat	s' ensellament a un ruquet seu que tenia . s' escolà d'es
345	pocs i mala nit que hem passada . Venim de sa Vinya Roja i	hem deixat	es samalers ; an es nostros somaders los tenim per cosa poca . Vermadors
346	que hem tengudes . Juan , escolta'm a mi , que En Pere ja l'	he deixat	: a mi me'n pren com un gat que juga amb un
347	. . . Veure completa Suara m' he baraiat amb un moscard , cara a cara ; l'	he deixat	que encara plora , amb so budellam defora , . . . Veure completa Una pucet
348	som a sa Cova Negra qui descobrim Orient . Tot es meu divertiment l'	he deixat	dins Coma-sema . Quan vaig anar a Orient no poria caminar , i
349	ventura tendreu cent gats per un ratolí . Majoral , falta un paner , no l'	he deixat	per sa rota ; el me manlevà Na Bota i ara diu que
350	de mà de notari fet , . . . Veure completa s' al-lota que festejava m'	ha deixat	, i me sap greu , perquè diu que es vol fer monja d'
351	e bon cor el te tornaria . . . Veure completa Per recordança , un fadrí m'	ha deixat	una tumbaga , i ara se'n deu penedir , perque , com me veu ,
352	coman a sant Andreu , que és un sant anomenat . Si s' estimat m'	ha deixat	, la causa , ¿ saps què és estat ? . . . Veure completa Jo em pensava que
353	he de dur a vendre : un negre , s' altre pintat : perque , com m'	ha deixat	, s' altre me torna reprendre . Es puput de sa muntanya canta i
354	, tengueu bon dia ; ¿ de què anau tan enfadat ? -És que es mosso m'	ha deixat	i tot sol no puc fer via Veure completa m' has fetes
355	, que puc vendre : un negre i s' alre bragat . Quan es negre m'	ha deixat	, es bragat me torna prendre . Dos segadors de faucella 'naren a can
356	. s' estimat hi tira el resto per la rambla de Ciutat i m'	ha deixat	comanat un volant de sobrepuesto . A dalt es Pont d'Inca hi
357	Arnau , tengueu bon dia ; ¿ de què anau tan enfadat ? -Es meu mosso m'	ha deixat	tot sol , i no puc fer via . Qui té tasca , bé pot
358	li sabrà greu . Aqueix mocador no és meu i aqueix altre el m'	han deixat	. Es parei de can Banyarro espenya tots es camins . Bons dogals i
359	ane qui agrair es favor . Cortanes tenui , amor , i a mi no m'	han deixat	. ¿ Que deu esser aquell pecat que vàrem fer l' any passat . . . Veure
360	Frau , tengueu bon dia ; ¿ de què anau tan infundat ? -Es mossos qui m'	han deixat	, i tot sol no puc fer via ! . . . Veure completa Pístola , pístola , pís
361	de mi : fadrins hi ha per aquí llengo llarga i manya curta . m'	has deixat	, estimat meu , i ha estona que ho desitjava : cada dia a Déu
362	erca per omplir es paner , o sigui , sa panereta , . . . Veure completa m'	he deixat	de ses escoles i ara m' he fet cadirer . Ses cadires que
363	, més que retaula penjadet a sa paret ! Fent En Mauva , fent En Mauva ,	has deixat	es plat ben net . ¿ Saps què em va dir En Regalim , un
364	amb sa mateixa moneda . s' estimat , per cosa poca , de venir se n'	ha deixat	: me pens que l' han enconat de llet e somera loca . s'
365	completa -Moixet , ¿ de què has dinadet ? -De pa i peixet . -No me n'	has deixat	gens ? -Dins un forat de paret . Molinet de Sant Bernat , ¿ em vols
366	Es diumenge davant Pasco demanares per venir , i ara , assussuaixí , tu t'	has deixat	de venir Veure completa Es festejar he acabat amb tu , i no
367	et vui . No et faré afalagadures perque tornis , estimat : si de venir t'	has deixat	, passa envant i no t' atures . No et pensis que hagin d'
368	de Mallorca , fadrina t' esperaré si no som casada o morta . Si t'	has deixat	de venir , per amor no faç pregaris ; jo passaré més rosaris , saltiris
369	duraries , bandera de campanar no dura més de vuit dies . Jo sempre t'	he deixat	dir i t' he dat vantatge per córrer ; he estojada sa pavora
370	et voldria . Tòfol , estic astorat des que sé que has pres ma vida :	has deixat	la pagesia per venir a estar a Ciutat . Tothom me diu " Tonta ,
371	es muixell i no treia cap fuada . Na Catalina Portella per favor m'	ha demanat	si li filaria es drap per fer-se una gonella . Na Cordera
372	i jo d'ella enamorat . Si En Juan de s' Heretat me n'	haguera demanat	. . . Veure completa Un pastor ahuca i siula i enrevolta es bestiar . ¿ Tu
373	els hi du . l' amo En Juan , vós sou noble , es fets ho	han demostrat	: estant dins s' autoritat , vós sempre heu malavejat . . . Veure completa
374	he arribat a conèixer que tenc es carro encallat : quant més be t'	he demostrat	, més malament he quedat Veure completa Ara reporgues i tries perq
375	' Enclua vaig caure ben allargat ; si no ve Mestre Bernat , a su-allà	hagués de rramat	tota quanta de sang duia.

376	testa fina , . . . Veure completa A s' Estret de Valldemossa un penyal s'	ha derrocacat	. No hi hauria afiliat dona morena ni rossa . A Valldemossa es fadrins
377	com ets una beina avorrida de tothom . Es sastre de Can Serralta anit	ha desbarracat	i n' ha ferit s' estimat i du es senyal a sa
378	murtons de sa murtera fan talent a qui no en té . Com t'	he descobert	, Miquel , que he tenguda d'alegria ! Son Garcia de Son Mel és
379	' any qui ve es jaquet blau . Que he tenguda d'alegria com t'	he descobert	, Miquel ! Son Garona de sa mel era gran , i no hi cabia .
380	seré es botxí major , jo i es de ca es cobrador prompte l'	haurem despatxat	. Na Maria d'es Mosquer , enguany s' és feta cartera . Tot quant
381	cançó quan a ca teva serà . Aqueixa cantarinerera que és venguda a Ciutat	ha destruït	En Bernat i es metge de Sa Verdera . Aquesta cançó que és
382	de cap ; i elles , per fer-ne són bones Veure completa Jo em`	via determinat	de fer vida de pandero , i ella que fes d'atxero vestideta
383	, i en trauré més doblers que s' heretat que tu tens . Jo em`	via determinat	de sembrar sa torrentera , i llavò es rotlo de s' era on
384	anava , i , mentres resava , vaig sentir siular Veure completa m'	havia determinat	de festejar una jove d'amagat i no ho volien Veure completa
385	lear sortear ? ¿ O deu voler baratar forasters amb mallorquins ? El Rei s'	ha determinat	de fer una quinta bona : Ara vol donar una dona perhom a
386	de ses teves , i jo també de ses meves , i ferm que m'	he divertit	! Anit que és dijous , no ve ; ja no vendrà entre setmana ; i
387	t " , he sentit a dir , a vegades ; però jo , pegant uiades , garrida , m'	he divertit	. Es Canyet i Es Jonquet ja n' han formada sentència ; menen homos
388	t . " Val més colcar que anar a peu ; suar , que estar constipat " . Això	ha dictaminat	el metge da Ca la Seu , . . . Veure completa A dia vuit de
389	. Passa per l' ona . Rei passava , . . . Veure completa -Moixet , ¿ de què	has dinadet	? -De pa i peixet . -No me n' has deixat gens ? -Dins un
390	segaré , perquè cada sementer és més llarg que un tir de bala . En	haver dinat	estic trempat per anar a segar , però em solen agafar dos o
391	quatre , me casí . . . Veure completa A migdia tothom dina i jo encara no	he dinat	: una estona he esterrossat i s' altre he guardat sa nina . Cavalc
392	levau sa panera , . . . Veure completa A migdia tothom dina i jo encara no	he dinat	: una estona he entrecavat i s' altra he engronat sa nina . Com
393	que se menja ses figues muiades amb arrop Veure completa -¿ De què	has dinat	? -Es ventre ho sap , sa boca també . Cadascú a ca seva . . . Veure
394	, sí que en feia comptes , comptes de venir anit . Però si m' ho	haguesses dit	, hauria fet altres comptes . Dalt s' era de Sarrià sa mula fé
395	espre jo passava per aquell carrer cantant i ara passaré plorant perquè m'	han dit	que ets cassada . s' altre vespre somiava que em 'via tornat casar ,
396	ja serà desgraciada segons ambe qui caurà ! . . . Veure completa Fins ara	he dit	mentides i vui dir sa veritat : ha cinc anys que som casat
397	m' ho han dit , es menjar no em passa avall . Diuen que en	haver dit	" sí " ja no poren tornar arrera , perquè hi ha una barrera que
398	. i és hora d'anar a dormir . Vos venim a divertir perquè ens	han dit	que hi ha aquí . . . Veure completa Llecència vui demanar a los teus
399	una passa enrere . Jo l' hi he enviat a dir ; també l' hi	he dit	a ell ; si no l' han bolcat per mi , sa cara no
400	una magrana . Na Juana-Aina en parlar sempre pega a sa rabassa ; ho	ha dit	i no hi ha massa : Ja serà ben horabaixa . . . Veure completa s'
401	devers Nadal que se farà s' esclafit , i jo , des que m' ho	han dit	, es menjar no em passa avall . Molts diuen , i val raó , si
402	cap al-lota guapa . Ell no m' han endevinat ! 'Moreta , ¿ que t' ho	han dit	, que em solec embriagar ? Un gat 'vui , s' altre demà , i un
403	Nadal de vós se fa s' esclafit , i jo , des que m' ho	han dit	, es menjar no em passa avall . Diuen que en haver dit " sí "
404	Nadal de vós se fa s' esclafit , i d'ençà que m' ho	han dit	, es menjar no em fa profit , . . . Veure completa m' han dit que
405	ha tres de capellans , . . . Veure completa ¿ Què m' és a mi si ho	has dit	? Tant me llesves com me dónes ; t' estufes i tens plomes i
406	ossos , que l' haurem de dar an es cans . " Alabem primerament... " Que ho	haurem dit	de vegades ! Voldria que ses panades vos venguessen en augment . A l'
407	menaven per sa mà , de tu em vaig enamorar i no t' ho	havia dit	. . . Veure completa Com jo sent aquesta veu que canta i catiu me
408	anomenar , i ja desitjava estar en sa teva companyia . Jo encara no ho	he dit	tot , si estava enamorada . Si no hi havia murada , jo m' hi
409	Jo trepitjaria arena vuit dies de dia i nit per alcançar -Ja ho	he dit	- aquest cosset tan garrut . . . Veure completa Jo un dia la mirava amb
410	amb tu ; voldria que me volguesses ; voldria que em coneguesses , i no ho	he dit	a ningú . Voldria , esser aucellet , tenir ales i volar , i me'n ´
411	medecina m' esguerra . Això és malaltia perra : mal d'amor , i ja ho	he dit	! Quan jo mir i torn mirar s' àngel de sa banyadura , me
412	, quan me demanares beure no te n' haguera donat . Si jo t' ho	he dit	, ja t' ho he dit , que amb tu em volia casar ; però
413	te n' haguera donat . Si jo t' ho he dit , ja t' ho	he dit	, que amb tu em volia casar ; però me n' he penedit i
414	, i ella que fes d'atxero vestideta de soldat . Jo encara no ho	he dit	tot ; més de la mitat deixava : s' al-lota que festejava , sempre
415	, . . . Veure completa Mal te caiga , mal te caiga ! Mal te caiga ! Ja ho	he dit	. Mal te caigués un confit , o dos , o tres , dins sa falda !
416	tens doblers , digue-hu ; vet aquí mitja pesseta . Fa estona que t' ho	he dit	: -No vagis a sa taverna , no juguïs si no vols perdre , i
417	això no s' aconhorta , 'gafa un tronc i pega-lí . Si t' ho	he dit	, ja t' ho he dit , que amb tu em volia casar , però
418	un tronc i pega-lí . Si t' ho he dit , ja t' ho	he dit	, que amb tu em volia casar , però me'n som penedit i
419	sa boca molla tenen . Un aucellet és passat tot carregat d'alegria , i	ha dit	, com ha cantat , majoral , que ja és migdia . Vet allà En Juan
420	meu , jo ja dinaria . Ha passat un aucellet tot carregat d'alegria i	ha dit	cantant cantant : -'Nau a dinar , que és migdia . No aneu a dinar
421	, mentrestant , faré via . Majoral , un àngel passa enrevoltat d'alegria i	ha dit	que mos n' anassem a dinar , que era migdia . Maria Santíssimeta , ara
422	una hora llarga . Un aucellet és passat d'aquells que mengen llagostes i	ha dit	, com ha cantat : ¿ Que les coiü a les fosques ? Un jovenet hi

423 . Si anau per sa carretera , estau alerta a sa pols , que En Juan
 424 tenia mil i tants . Una fadrina demana adesiara un fadrí , i , com li
 425 fia duu calces blanques i son pare malvestit , i encara sé que li
 426 té jocs . En Macià plora , trist , a un racó , perque Na Miquela li
 427 a obrir .- La dama sopa i se colga com el seu espòs li
 428 n' és anat i no m' ha dit adiós ; jo tampoc no li
 429 . Al qui passa mal de ventre , donau-li fonoi verdós . Jo ja li
 430 perdeu qualque vegada , no m' hi vengueu a cercar . A sa rota li
 431 em daven un bunyol ruiat de suc de llimona . A una al·lota
 432 mar . . . Veure completa Un jovenet espanyol te comana molt , Maria , i m'
 433 la Bonanova ? Juan , vetaquí un ramell que n' Esperança t' envia , i m'
 434 a un racó . Lo meu bé se n' és anat i no m'
 435 ig de dir-te quatre paraules . Barbareta agraciada : ¿ saps En Juan què m'
 436 evers mitjanit demana si són les onze ; . . . Veure completa Un jovenet m'
 437 Randa ja hi plou i per aquí s' enfosqueix . s' estimat no m'
 438 dir . . . Veure completa Maria-Aina , Maria-Aina , ¿ saps En Guiem què m'
 439 d'acompanyar una , sa que manco se fa comptes . Anit la sort m'
 440 que festeig . A sa meua enamorada jo la miraré de lluny perque m'
 441 sa mateixa , que és de marit i muller . El qui t' adora , m'
 442 més d'un any que em festeja . Es meu estimat té feines , m'
 443 eja nines , de cop torna feligrès . ¿ Aquala és , de voltros tres , que m'
 444 per l' interés . Margalida , ¿ la t' ha dita En Felip , sa intenció ? m'
 445 jove se n' és anat .-Ma fia , ¿ com és estat que no m'
 446 completa Mu mare , es guerrer no em dóna una hora d'espai . m'
 447 omare- , i la fa enamorar . Maria-Aineta estimada : ¿ saps En Guiem què m'
 448 tort . Es meu amor mercadeja i no li ve a un dobler : m'
 449 et donàs Déu set anys i mig de quartanes . Margalideta , fé bonda ! m'
 450 pensa que pot triar . Sa meua al·lota és passada i sols m'
 451 prunes . Sa meua amor mercadeja i no fa cas d'un real : m'
 452 cas d'un real : m' ha dit que vendrà diumenge , empero no m'
 453 duc una mostra . No sé si t' agrada o no . ¿ Saps què m'
 454 , somera amb tan poques manyes ! . . . Veure completa Tomàs , En Gelat m'
 455 donen s' ordi porgat , i tu et menges sa cugula . Es cavall m'
 456 tre forat tenia . . . Veure completa Margalida , Margarola , ¿ saps què m'
 457 s' ha fet mal perquè pensava amb En Pere . s' ermità Nofre m'
 458 per fer s' escudella bona a los pobres llauradors . Toni , en Gelat m'
 459 p' es sol . l' amo de Tagamanent m' ha enviada a demanar , m'
 460 me pens que farem acabaies de banyut . D'ençà que l' amo m'
 461 completa Sa meua dona , a poc poc , se voldrà riure de mi : m'
 462 garriguer canta ses hores tota sa nit i es de Son Magí m'
 463 donar sa bestreta i es jornal ! . . . Veure completa El qui m' envia m'
 464 fia , i vós , madò Catalina , ¿ voleu per gendre En Benet ? Una dona m'
 465 de passada , a dur foc . Sa meua sogra és passada i no m'
 466 eure completa El sen Piris , s' altredia , no el sentia anomenar . Ara m'
 467 valdria que mu mare em fos enterrat petit , i el Rei no m'
 468 fadrí penar " ? Quan vaig començar a seguir , garrida , vostros amors , m'
 469 m' ha escrit . Deu esser mort o ferit , perque són molts que m'

ha dit a molts : - Na Beleta ha d'esser meua . Si ara En Juan
ha dit que sí , cerca raons i l' engana . Una fadrina ha d'esser
ha dit : -Vui cadira de profit , . . . Veure completa A Ciutat un senyor duia uns
ha dit que no . En Marc i Na Paula sempre van plegats i fan
ha dit ; . . . Veure completa -Bondat , bondat , Marieta ! Sopar i colgar dejorn
he dit " Lo meu bé , regalau-vós " . Mare de Déu de la neu , donau
he dit adiós , a s' al·lota , per a sempre . Amb cadena de cent
he dit , perque l' he posada bé : -Enguany m' ets d'omplir es graner .
he dit avui : -Bon dia . ¿ Què hi ha , goixeta ? Jo et faria sa traveta
ha dit que tornaria a veure't , cara de sol . Un temps sa veinada
ha dit que un altre dia te'n farà un del cor seu . Les
ha dit adiós ; jo tampoc no li he dit " Lo meu bé , regalau-vós " .
ha dit ? Que et troba com un confit , de dolça , i no t' ha
ha dit 'vui : - Bon dia . ¿ Com va , Roseta ? Te faria sa traveta o sa
ha dit res . Qualque cosa té de nou ! Plorau , mos uis ; no cesseu i
ha dit ? Que et troba com un confit de dolça , i no t' ha
ha dit bé , que dejorn he festejat ; he begut i he menjat sense pagar
ha dit que plorava s' oli que cremava es llum . A sa meua enamorada
ha dit : -Estira't , amor , no surtes , que això és massa anar a les
ha dit que no pot venir , i jo li he enviat a dir que
ha dit que té promès . . . Veure completa Fadrí que festejarà una fia de madona ,
ha dit que te té escrita a un llibre borrador . Margalida , Margalida , mai me
ha dit adiós ? . . . Veure completa Mu mare , no el vui fuster : no m' agrad
ha dit : -Tant de dia com de nit , sempre an es foc ationa- . . . Veure
ha dit ? Que et troba com un confit , de dolça , i no t' ha
ha dit que vendrà diumenge de la setmana qui ve . ¿ Es possible que mai
ha dit un àngel del cel que , si enganes En Miquel , a Déu n'
ha dit " adiós " . Voldria fos mossegada d'un ca de bou rabiós ! Sa meua
ha dit que vendrà diumenge , empero no m' ha dit qual . Sa meua guiterra
ha dit qual . Sa meua guiterra diu " vida mia " a cada passa . Si mos
ha dit , En 'Mador ? Que no vol sentir olor . . . Veure completa s' altre dia
ha dit que enguany té por de sa pell perque no penses amb ell ,
ha dit suara que a Alcudi' estava millor : sa paia amb un ventador i
ha dit es coní ? Que t' aixequis de matí i li duguis corriola . Maria
ha dit que anàs a cercar s' escala d'es figural d'En Perlic ,
ha dit que enguany té por de sa pell perque no penses amb ell
ha dit : -si no vols segar , donaràs beure a la gent . Qui va al
ha dit : -Arreu i fora talaies- , he acabades ses riaies , ja no em veureu
ha dit : Ves en es molí i , de passada , a dur foc . Sa meua
ha dit : -Jo les cantaré amb so sol .- . . . Veure completa Es gall de Son
ha dit que et retirs , Tòfol ; no surtes , que això d'anar a les
ha dit 'vui si vui esser es seu gendre , que ella té una fia
ha dit adiós . Voldria fos mossegada d'un ca de bou rabiós ! Sa meua
ha dit que tenia un bou que el feia llaurra . . . Veure completa En Barret ,
haguera dit : Cara de clavell florit , . . . Veure completa Qui n' és causa , bona amo
haguessen dit los majors que no gustaven de mi , . . . Veure completa Que de pena
han dit . . . Veure completa En anar a espigolar blat d'es senyor de Ca

470	que gotes d'aigo no fa com comença a brusquejar , . . . Veure completa m'	han dit	que demà te'n vas a muntanya , Magdalena . Jo faria un novena
471	ramell que m' ha enviat . . . Veure completa Vet aquí aquest ramell que m'	han dit	que te donàs , i m' han dit que reparàs si feies molt
472	Vet aquí aquest ramell que m' han dit que te donàs , i m'	han dit	que reparàs si feies molt de cas d'ell . A devora can
473	tot sol , i mon cor en va vestit . Bona amor , des que m'	han dit	que m' anau amb traïdoria , res d'aquest món m' assacia i
474	llit fet . Jo vivia amb confiança , i ara ja tota la perd : m'	han dit	, i jo que ho sé cert , bona amor , que heu fet mudança .
475	ningun consol : allà on se pon es sol , tot m' eren enamorades . m'	han dit	que pensau mudar vostro voler , estimat meu ; i jo , per mudar es
476	jove ne sortí destra : -És hora d'anar a colgar ! Al·lota , m'	han dit	que estàs a s' Arraval de Maria ; jo hi `niré a veure'
477	val , massa ho val , ja té , no té , massa té ; s' estimat m'	han dit	que té cortanes dins un celler : . . . Veure completa Ja m' han tapat
478	ponguis i fé claror : me'n vaig a veure s' amor que m'	han dit	que té fortuna . No hi ha més mal pujador que en esser
479	bé de nit . Sabeu que estic de contenta , mu mare , des que m'	han dit	que m' és sortit un partit d'un jove ric i polit . . .
480	de Turixant , que morí miulant mirant una sobressada . A mi no m'	han dit	" ves-te'n " , però jo he vist manera . Persona que no és
481	, com si em dassen un bunyol regat amb suc de llimona . -Amor , m'	han dit	que de tu si ne volen fer un penjoi . -Gràcies a Déu ,
482	mester . Aqueixa que p'es punt dus que és sa teva enamorada , m'	han dit	que a espadar és anada ; de malfenera que ha estada , . . . Veure completa
483	vaig endevinar : no sap cosir ni filar i és afectada de beure . m'	han dit	, estimada meva , que amb mi no vols conversar ; per compte meu , pots
484	; per compte meu , pots estar molts d'anys fadrina a ca teva . m'	han dit	, perla preciosa , que de mi queixosa estau : comanau-vos a sant Pau ,
485	de mi queixosa estau : comanau-vos a sant Pau , no tornareu rabiosa . m'	han dit	que taiaves murta i tant rallaves de mi : fadrins hi ha per
486	completa Un temps tenia quimeres amb vós , Juana-Aina Pou , i ara m'	han dit	que sou de llinatge Vallcaneres . Va durar vint-i-un dia que
487	ponguis i fé claror : me'n vaig a veure s' amor que m'	han dit	que té fortuna . Quina lluna fa tan clara per anar a robar
488	-me remei per porer passar aquest dia . Dins Son Termes , bona amor , m'	han dit	que llogat estau , i cada dia llaurau en es Pla de n'
489	tambor que haver d'esser segador- , va dir un jove d'Andratx . m'	han dit	per paraula certa que t' has fet mal a sa mà : no
490	: per temps , te'n regalaré , si en puc coir una branca . Amor , m'	han dit	que teniu un esqueix de claveller : dau-lo'm i jo el
491	. De troques vas en s' estiu ! ¿ Que no tems a sa calor ? m'	han dit	que tens un senyor qui et medica perque ets viu . Es fadrins
492	m' ha escrit . ¿ Deu esser mort , o ferit ? Perque són molts que m'	han dit	. . . Veure completa Ja és partit En Catalí i se'n va devers
493	hi va , no torna , com deia l' amo En Pagès . Al·lota , m'	han dit	que estàs a s' Arraval de Maria ; jo vendré a veure't
494	i com reguen sa vidauba les agafa mal de cor . Al·lota , m'	han dit	que estàs a s' Arraval de Maria ; jo vendré a veure't
495	que a cada brot n' hi ha . Dins Son Termes , bona amor , m'	han dit	que llogat estau , i cada dia llaurau en es Pla de n'
496	peu allà devers can Goleu , ben prop de ca Na Perloia . Magdalena , m'	han dit	'vui que En Julià té sa rosa i li fa tanta de
497	quest món i a unes forques penjat , . . . Veure completa -¿ No saps què m'	han dit	de tu ? Que n' han de fer un penjoi . -Gràcies , a Deu ,
498	' infundigués com s' era d'es bosc d'Escorca . A mi no m'	han dit	" Ves-tè'n " , però ho han fet de manera . Persona que no
499	sa traveta si et posava es dit dins s' ui . Catalina , avui m'	han dit	que em 'vies de menester . Esperau , ara em cau bé , i si
500	paciència tendré : a l' ofici no aniré es temps que em publicaran . m'	han dit	que estàs publicada dalt sa trona d'Alaró . ¿ Això és veritat o
501	que , en 'ver tret s' extremer , una fadrina ja té . . . Veure completa m'	han dit	que d'aquí a Nadal de vós se fa s' esclafit , i
502	m' ho han dit , es menjar no em fa profit , . . . Veure completa m'	han dit	que us casau , garrida , amb un vei , per l' interès : ja haguera
503	com els àngels en el cel ? Miqueleta , ramell meu , és ver que m'	han dit	que et quses . En Julià farà gerres i tu estaràs dins Sineu .
504	es dits . Un temps me pensava esser la reina governadora , i ara m'	han dit	que he d'esser , Juan , sa teva senyora . -Un viudo deu convenir ,
505	, i tu te n' anares . Donau-me sa mà a besar , que m'	han dit	que sou mon pare . Vós enganàreu mu mare en lo seu fadrinejar .
506	completa Ja no veuran habitat dins mon cor pus alegria , des que m'	han dit	, vida mia , de mi us voleu departar . . . Veure completa -Jo me'n
507	A quinze d'agost `niré a Lluc a veure sa Santa , perque m'	han dit	que té tanta de mil i set-cents coranta . . . Veure completa A
508	completa A quinze d'agost `niré a Lluc , a sa Santa , perque m'	han dit	que té tanta potestat que Déu li dóna . . . Veure completa A quinze
509	. Jo faria un novena que es majoral qui vos mena , . . . Veure completa m'	han dit	que demà te'n vas a muntanya , Magdalena . Resaria una novena que
510	s' Hereu vet-la-t' allà que ja és clara , i es majoral	ha dit	ara : -Callau ; al punt dinareu . A Coma-sema ja hi fa més
511	s' Hereu vet-la-t' allà que ja és clara , i es majoral	ha dit	ara : -Callau , al punt dinareu . Sa madona diu : -Cantè- , i jo sols
512	, un sabateret me mata es porc en divendres . Ja sé que ta mare	ha dit	que per gendre no me vol : ja li diràs tu a ta
513	mi , no em rent sa cara per ell . Ja sé que ta mare	ha dit	que no em vol perque som pobre , i ja amb sa mateixa
514	'es Rafal i sa madona Antonina , es penjoi mos heu de dar , mos	ha dit	Na Catalina . Sa civada de sa rota mos ha tractat malament . l'
515	l' orgue , Santan Dins la sepultura oberta un àngel hi hem trobat ; mos	ha dit	per cosa certa que Déu ha ressuscitat . . . Veure completa El Senyor omnip
516	vi bona . Noltros venim de sa vinya i no porem arribar . 'Vui mos	han duit	una nina i anit l' hem de batar . . . Veure completa Noltros venim

517	no faça s' entonat , que riuré en encontrar-ló . Ja sé que n'	heu dit	, amor , que no em vendreu a fer nosa ; vos heu picat d'
518	Monjo , si ho tenia . Si pogués me donaria . . . Veure completa Encara no	havia dit	si la gent era grossera . Ses dones de Produxella batiaren un cabrit .
519	ón ses obres bones . . . Veure completa Som vistes móres madures , però no	he dit	a on . Aqueixa de Son Ramon és feta de taiadures . Tan desmanyotat
520	rebosillo brotes de fonoi marí . -Maciana , això s' enfila ! m' ho pories	haver dit	! -No em toquis es rebosillo , que prou gelosa n' estic . Sa major
521	fos , i ella se n' adonada . s' al-lota , ¿ l' heu reparada , que	ha dit	" Jordi ! " d'amorós ? Jo no se què dar-te més que dar-
522	passat demà no torn .- Ella ha sopat i se colga ; fa lo que	ha dit	el marit ; i , al cap d'un poquet que jeia , a la
523	córrer ; he estojada sa pavora perque no pagues es tir . Jo sé que	has dit	, en converses , que no em vols per festejar ; jo m' estimaria més
524	bramar : donau-li farratge i engreixarà . Ara vaig a la raó , lo que	he dit	és bravegera : Tant l' alegra sa somera com a un colom es
525	que has perdut : es temps i sa joventut . . . Veure completa Ja sé que	heu dit	per la vila a molts , que no tornareu ; ja tornareu quan sabreu
526	donar , si amb tu em `via de casar , . . . Veure completa Jo sé que	heu dit	estimat , que som morena de cara , però tenim , a sa casa , un
527	me basta una uiada . Diuen que m' han demanada , mu mare , i que	heu dit	que sí : oh desditxada de mi si amb un viudo m' heu
528	parat net . Fé't envant i faràs via ; ja saps mon pare què	ha dit	: que aquell qui vetla en sa nit no és bo per feina
529	muller . . . Veure completa Passa envant i faràs via , veuràs mon pare què	ha dit	: qui va per vila de nit , no pot fer feina de dia .
530	'embarcar un jove que nom Tomeu . Mirai de la meva vista , jo sempre	he dit	i diré : Si vós me volíeu bé , no em deixaríeu tan trista .
531	. Amb so menjar ho feien lleig ; me'n daven clares vegades . Jo sempre	he dit	i diré que un missatge és cosa poca : n' hi emprèn com
532	. Veure completa Tu braveges que has trobat sabata qui està bé . Jo sempre	he dit	i diré que , com jo me negaré , . . . Veure completa Tu dius que
533	t' he de dir una cosa : es Confit ara és passat i t'	ha dit	" cara de rosa " . m' agrada aplegar garroves a davall un garrover ; En
534	es , i llavò les t' he enviades . . . Veure completa Escolta ! ¿ Que no t'	han dit	que per tu m' han atupada ? ¿ No saps que fruita vedada causa
535	me'n torna parlar ! " No em véngues a parar tenda " , quantes vegades t'	he dit	! Si en tens cap d'infant petit i és que glosi de
536	d'es Fangar arribaren a enclavar Cristo a l' altar major . Ja t'	he dit	moltes vegades que ets una rata d'hostal ; jo , com a ca
537	o tremoleu , mon marit , que es sastre està denfeinat . Quantes vegades t'	he dit	: -No vagis a sa taverna . No juguis , si no vols perdre , i
538	tu , me daves pipeta blanca i tabac d'aquell comú . Quantes vegades t'	he dit	: -Mon bé , ¿ vols que mos casem ?- I sempre em dius : -Ja ho
539	, tan poderós , ¿ no faria que jo i vós . . . Veure completa Encara que us	hagen dit	que festeig a altra banda , bona amor , ningú em comanda més que
540	cor tenc un foc que crema i no fa fum . Encara que us	hagin dit	que festeig a altra banda , bona amor , ningú em comanda més que
541	de mon bé estimat Catalina , casi em crem de dir-te sa veritat :	ha dit	Sant Antoni Abat que te té un enamorat . . . Veure completa Catalina , m'
542	i santes , no sé com me teniu tan avorrit , i jo sempre vos	he dit	un Parenostro perhom . Si voleu tenir bon dia , com vós 'xecau , es
543	bella , vós no me deixau seguir . Com vaig començar a venir , no em `	guésseu donat	entrada , no es seria enamorada , sa vostra fia , de mi . Dalt un
544	, si estava gat . I jo em `via embriagat d'es vi que em `	via donat	, . . . Veure completa Un ropit damunt sa mata canta i fa s' estufat .
545	mi se'n deu voler riure de los pobres mariners . En Toni ja	ha donat	proves de pescar i agafar peix : de sa sang d'es mariners
546	lloc de Bendinat tenen un ruc que no s' és mort , no l'	han donat	, . . . Veure completa En no tenir-me , em desitges , i si em tens ,
547	graner . I ella diu : -El t' ompliré , . . . Veure completa A sa rota li	he donat	tot lo que havia mester i ara em pens que hi coirà
548	llegat . Si dius que som lletja i groga , és mal que Déu m'	ha donat	; si no t' agrad , estimat , cerca'n una a ton modo . Si
549	que m' han demanada . . . Veure completa En bon dematí , s' amor ja m'	ha donat	capellada , i jo no la hi he tornada . Déu m' ha tenguda ,
550	xò , però el mal aconseiares . Aquest estar a Massanella molt de mençap m'	ha donat	: tenia un enamorat i s' amiga el m' ha robat . . . Veure completa
551	morta ; a mi em toca anar endolat , que el Rei un dret m'	ha donat	que no puc trobar tancat . . . Veure completa Dos lleterets de Ciutat i
552	gust vos vui servir . m' estim més la benvinguda que aquest senyor m'	ha donat	que tota quanta heretat , de llavò ençà que som nat , . . . Veure completa
553	bon lloc . ¿ Me voleu dir on me trob , que ets uis no m'	han donat	lloc . . . Veure completa Si a Valldemossa te'n vas , ja menjaràs llet
554	dies antes , que tendreu un bon sopar . A matances som anada i m'	han donat	pa pudent ; si no em donen sa pesseta , ho diré a s'
555	'l-t' allà ! . . . Veure completa I li diuen madò Bona i no m'	has donat	res mai . Campana sense batai , no és d'admirar si no sona .
556	haver-te de tornar a veure , quan me demanares beure no te n'	haguera donat	. Si jo t' ho he dit , ja t' ho he dit , que
557	cavall acossat . Heu dat a menjar porcella i a mi no me n'	heu donat	. En haver d'anar a Ciutat , ja li colcarem a ella . Matances
558	'un any deu haver que un fadrí salut m' envia , i no s'	ha donat	, un dia , amb cor de demostrar-sè . Criada la vui , criada ; no
559	de pa a un pobre , i m' ho agràia , i a tu t'	he donat	la vida i encara te vols venjar . Vitroca , més que vitroca , xinxarem
560	en es sembrat . Devers les deu és bona hora per un qui no	ha dormit	. Es garbejar en sa nit m' agrada , clavell florit , . . . Veure completa
561	mig . . . Veure completa Senyora Aina cavallera , esta nit ha somiat que	ha dormit	a la carrera en un llet encortinat . La cortina era de seda ,
562	nin i va esser una ninona . A's papai i sa mamai els	han duit	una nineta . Vés-la a veure , Francisqueta , que du es vestit d'
563	, bo per fer parroquians ! Si m' ho fosses dit abans , si m' hi	haguessen duit	a mi ! A jo m' agraden es raves i també es ravenets ;

564	, rapa moixeta , tota rapinyadeta ; es moixet és vengut tot , tot se n' ho	ha duit	. . . Veure completa Sa fia d'En Colau Xina n' era tan fina
565	bé . Es Paborde ja és vengut de les Índies , de dur plata , i	ha duit	una fam que el mata , ronya per sa pell , i grata . . . Veure
566	teixidor i en faran escandalari . Es sereno ha mort un moix i l'	ha duit	a l' hospital , i li han dat un real ; Alabado sea Dios !
567	un real ; Alabado sea Dios ! Es sereno ha mort un moix i l'	ha duit	an el Socós , ha comprat un cèntim d'oli i un panet
568	era Sant Juan . . . Veure completa Es sereno ha mort un moix i l'	ha duit	en el Socós ; ha comprat un cèntim d'oli i un panet
569	molt de turment , vida mia . Es sereno ha mort un moix i l'	ha duit	an el Socós , ha comprat un cèntim d'oli i un panet
570	tota la gent . Una campana . Vaig néixer capell posat , tota la vida l'	he duit	, i , des que es capell m' és fuit , no he begut ni
571	ausent de sa teva amor , i sa pena i sa tristor sempre m'	ha duit	safalcat . . . Veure completa Tothom m' ho diu : " Tonta , tonta , a Ciu
572	s' ensumen es bec : -Veïès En Tal , ¿ què t' ha fet ? -Res m'	ha duit	, i el reneg . . . Veure completa Com vénc , bona cara em fas cara
573	pensa , ¿ qui t' ha duit es mocador ? -Un jovenet de Pollença el m'	ha duit	a sa bugada . . . Veure completa Na Morta , capet lleuger , a Porreres se'
574	agrada s' enciam en venir s' espigolada . ¿ Qui és aqueixa estufada qui m'	ha duit	de través . Suara he vist un borino qui volava a s' enrevés .
575	lo món ho puc dir , Es casino d'En Crespí és qui m'	ha duit	cap capell . . . Veure completa Jo tenc es deume d'es verd , es
576	' Havana i es bordell , i no hi ha hagut cap vaixell qui m'	hagi duit	de Ciutat , nou ? Al-lota , si fosses meva , no em faries penar
577	un sou i vendràs amb mi anit , i desverjarem un llit que m'	han duit	, per posar a ses sopes , en lloc d'oli , aigordent . Casi sopes
578	completa -Bon cotre !-va dir En Lluent- ; ¿ que les me provaràs totes ? m'	han duit	una bandera de canya verda i badocs . Si trobau que n' hi
579	a sa mà : no haguesses volgut segar , no la te fosses oberta . Mos	han duit	es ramells : hi ha roses i clavells i una botella per beure .
580	això , garrida , els hi pegau vós . An es nevaters de Selva ja mos	han duit	una bandera de canya verda i badocs : si trobau que n' hi
581	a . Ses dones de Son Servera totes duen camissola . . . Veure completa Mos	han duit	es vent i ses antenes rompudes . Ingrada desconeixent , ¿ a on ets , que
582	pujar a s' antena no vulguis esser es primer . s' abre se n'	ha duit	un frare i antany un bergantell . Na Borges , qui vol dir torre ,
583	torrent de s' Estorell cada pic que ve , fa tala : enguany se n'	ha duit	de nou mai ! Deixa comanat sa mare : -Taiau-li llarg es jaquet . ¿
584	fos comprat un jaquet , i a mon pare un barret , que no n'	ha duit	, per coir , un capellet que té borles . Vaig anar a coir oliva
585	fosques ? Un jovenet hi ha a Esporles , estufat i ballari : ell se n'	ha duit	es floret de dins Campos de fadrins : no hi trobareu sinó nins
586	bona : Ara vol donar una dona perhom a cada soldat . Ja se n'	han duit	es floret de dins Mallorca es fadrins : si vos n' anau p'
587	anar-hí perquè és molt lluny es camí . . . Veure completa Ja se n'	han duit	es floret de dins Campos , de fadrins : ja només hi troben nins
588	tenc sa meva amor a dins la vila de Campos . Ja se n'	has duit	mon bé . Entrega'l-me sà i salve i jo molt t'
589	hi ha de dies . Oh mar profunda i salada ! Sé que te n'	has duit	s' oli i enguany per Sant Antoni encara no pellucam . m' agrada
590	de coir . . . Veure completa l' any passat per a Nadal ja mos n'	haviem duit	, de dins cap convent , cap frare . Encara que sia tonta , tu no
591	completa Encara que sia estada de Mallorca una capbuit , encara no me n'	he duit	de sa casa : Ses rates m' han menjat s' ase . Mal vos
592	na sobressada . . . Veure completa Madona , jo vénc p'es moix que vos n'	heu duit	? - Mestral , qui és vent generós . De dins Son Real som fuit per
593	hi vull fer ! Jo encara trob que estic lluny ! - Estelet , ¿ quin vent t'	ha duit	? - Es mestral , que és furiós . Per venir a veure-vós , de dins
594	oder-te acompanyar , Joan , fins a Barcelona . -¿ Vols-me dir quin vent t'	ha duit	la vermeior ? -Un jovenet de Pollença la m' ha duita , i a
595	bateret me mata es porc en divenres . -Llorença , cara de pensa , ¿ qui t'	ha duit	es mocador ? -Un jovenet de Pollença el m' ha duit , i a
596	va a missa amb so mocador enxarpat . -Llorença , cara de pensa , ¿ qui t'	ha duit	una pinteta i llavò una gerreta . . . Veure completa Na Maria per sa
597	. Fe't es monyo , Marieta , que ton pare ja és vengut , i t'	ha duit	sa vermeior ? -Un jovenet de Pollença me n' ha duita , i a
598	fadrina i no en vaig porer trobar . -Llorença , cara de pensa ¿ qui t'	ha duit	s' alegria ; anit passada novia , i anit ja m' ha atupada1 Tu
599	estimat més tenir . . . Veure completa Trista de mi , desdixada ! Poc m'	ha durat	, per rallar amb vós , estimat , nou setmanes un diumenge!
600	tords . Qui està enamorat , no menja i se viu en sanitat . Jo voldria	hagués durat	. . . Veure completa Yo tenía siete perros . Uno me lo pilló el tren .
601	cruz en los hombros . De piedad que he tenguda , con mi velo lo	he "eixugado"	s' altre . Una al-lota un dematí se va aixecar retgirada i
602	ninguns l' hem agafada . D'això la causa és estada que un gat	ha embarassat	. Me diuen que som un gat i mai he agafat cap rata ,
603	gat de can Toni Guiemeta ; assegut a sa banqueta , a su-allà l'	he embolicat	un puput com un claper . Voldria que es capellans tenguessen ronya de
604	sepultura . Vet allà l' amo qui ve a veure si hem acabat : noltros	hem embolicat	d'es vi que em 'via donat , . . . Veure completa Un ropit damunt
605	em va dir , un dia , que jagués , si estava gat . I jo em'	via embriagat	n' Andrevia meva a matances a ca teva , per cosir es camaiots .
606	i ara que ja deu esser . . . Veure completa Set pareis de manegots m'	ha embrutat	ets ous . ¿ Heu vist un bou que he perdut que estava malalt
607	mufen més que el dimoni . Sa lloca d'En Jaume Antoni ja mos	ha embrutat	? Per un Toni me'n 'niria a l' Havana o més endins ,
608	, a festejar a Son Marron , ara ja me diu tothom : -Marron , ¿ qui t'	ha emmarronat	? Ja degueres fer sa teva ! -Engendrat de sang robada , bé te'n
609	temps d'Adam i Eva ja devies esser nat . ¿ Bord i no t'	han empeltat	de lo que no era teu ! Augmenta la pena mia dins un
610	completa Ara és hora , coret meu , de plorar i fer combat ! No et'	guesses enamorat	

611	seu quefer . Un soldat me va dir " maca " i jo d'ell m'	he enamorat	. Mu mare , no sé què em passa ! Sempre pens ens so soldat !
612	a l' escola , a aprendre de llegir . El Mestre qui m' ensenya s'	ha enamorat	de mi Veure completa El pare i la mare , mindó , mindó , mindeta ,
613	' he pegat un siulet ? -Jo estava enredat de fred i ara ja m'	he encalentit	. Vaja un fred i una gelada ! Enguany serà any de neu i
614	redimida i per mi donà la vida damunt una creu sagrada . -¿ Qui vos	ha enclavat	, Senyor , ses mans en aquesta creu ?- Vós respondreu i direu : -Els teus
615	mpleta Ma germana Costumbrella , cop d'aspi , mànc de destrat , lo que m'	heu encomenat	s' aigo li haurà fet mal Veure completa m' agrada mirar al
616	, per cosa poca , de venir se n' ha deixat : me pens que l'	han enconat	de llet e somera loca . s' estimat , perque és guilant , es pensa
617	. A tretze de maig morí Na Margalida Ensenyat : ramell tan purificat no n'	hagueren enconat	. . . Veure completa D'es quatre qui la portaven , n' hi va haver
618	ure completa -¿ Que veniu de Felanitx ? -I sempre per sa carretera . -¿ No	heu enconat	una somera amb una ruca a darrere . . . Veure completa Entre pomera i
619	, Rafel Lla , li donam , amb salut bona . Jesús ! I quina alegria quan s'	hagueren enconat	! Tres vegades , amb so cap , li varen fer cortesia . La romana vet
620	frescor ! Qui s' aixeca dematí , fa via anant a poc poc . Ara ja	hem encès	es foc... ¿ Comprends tu lo que vui dir ? Ramellet de tota fruita ,
621	, Bernat , sense haver-la coneguda ? -Saps quina mala beguda , pagar i no	haver endeutat	! A sa casa no hi tenc llum , ni farina , ni pastera , ni
622	mai he agafat cap rata , tampoc cap al-lota guapa . Ell no m'	han endevinat	! 'Moreta , ¿ que t' ho han dit , que em solec embriagar ? Un gat '
623	com un orat ? Des que li han mort es gat , ses rates l'	han enganat	. . . Veure completa Sa moixa de Can Gambeta va néixer devers es juny ;
624	esser s' amor primera , molt malament m' has tractat : no és que m'	hagues enganat	, però has fet de manera . Per guanyar-me tu a mi , sé
625	. En es llevant neixen dies i en es ponent llibertat . Demés que m'	has enganat	, tu encara te n' aprecies Veure completa En es portal teniu roses
626	quimera . Sou estada sa primera de qui em som enamorat , i ara m'	heu enganat	. Mentidera , mentidera ! Tal dia farà un any que la'm poria fer
627	em va dir , un dia , que jagués , si estava gat : i jo m'	havia engatat	d'es vi que m' havia dat , . . . Veure completa Sa sogra tendràs
628	, i un que n' agafaré anit . No em volem cap que no s'	hagi engatat	. No en volem cap que gat no sia estat Veure completa Qui
629	i no n' hi agrada cap . A Sa Ruberta és anat i l'	han engegat	a coces . ¿ Això que és punyal , o clau , o guinaveta espuntada ? Viscau
630	quin compte és es teu ! Quantes vegades Na Monja de ca seva m'	ha engegat	, i jo encara hi he tornat a sucari-li sa taronja ! ¿ Que
631	prenga , que jo no la vui Veure completa s' al-lota anit m'	ha engegat	i m' ha escopit a sa cara : més valdria que mu mare ,
632	ll , . . . Veure completa Qui té taverna , mesura resolis i aigordent : m'	has engegat	per dolent i m' enyoraràs pentura . Ramell de sabiduria , sense tu no
633	llevant surten dies i en es ponent llibertat . Tu ja saps que t'	he engegat	, però encara m' aprecies . En fer tempestat de vent totes ses fuies
634	i jo encara no he dinat : una estona he entrecavat i s' altra	he engrosat	sa nina . Com es parenostros sents d'es dinar o d'es
635	Antoni , ¿ com vos va ? -l' amo En Miquel , mos va bé . Jo m'	he enjoncat	peixeter i es parei vaig a menar . Peixetera , peixetera , tu m' ets
636	ernadora . -Segador , bon segador , ¿ me vols dir qui t' ha ensenyat ? -m'	ha ensenyat	En Barceló , aquell qui està a Ciutat . -Segadors afiançats , ¿ que segau
637	feina és santa i assanta , i jo vui viure assantat . Es llibres m'	han ensenyat	que el qui se n' és decantat . . . Veure completa Amic meu , jo
638	at , que sou enlluernadora . -Segador , bon segador , ¿ me vols dir qui t'	ha ensenyat	? -m' ha ensenyat En Barceló , aquell qui està a Ciutat . -Segadors afianç
639	i amb tu vetlaré . Abans de néixer son fii , sa mare ja l'	ha enterrat	; com prou dins es vas ha estat , se desxondeix i surt viu .
640	desxondeix i surt viu . Abans de néixer son fii , sa mare ja l'	ha enterrat	; com prou dins es vas ha estat , se desxondeix i surt viu
641	surt viu Veure completa Abans de néixer son fii , sa mare ja l'	ha enterrat	; com prou dins es vas ha estat , se desxondeix i surt viu
642	s' amor . D'una cosa me penet , Aineta , garrida meva , i és d'	haver entrat	dins ca teva un dia un poc massa prest . D'una paraula
643	. A Ciutat fan bons perfums perque mengen porc salat ; ¿ no sabeu com l'	han entrat	? amb so cotxo d'es difunts . Es pagesos són barbatxos ; ho diuen
644	completa A migdia tothom dina i jo encara no he dinat : una estona	he entrecavat	i s' altra he engrosat sa nina . Com es parenostros sents d'
645	ostres amors . Traïdors com a lleones heu d'anar , si festejau ; que , en	haver entregat	sa clau d'es rebost , no en sou senyores . Tres hores abans
646	ja fareu lo que voldreu ; d'es meu cos comandareu perque el vos	hauré entregat	; . . . Veure completa Com jo i tu mos serem dats aqueixs cinc dits
647	i mon bé no és vengut ; ditxosa sia la dama que el pot	haver entretengut	! Més val pegar esquenada , i almanco la miram , que si a festejar
648	paga que em dónes ! Bona amor , des que duis dol , tot lo món	heu entristit	. Vos pensau dur-lo tot sol , i mon cor en va vestit .
649	rat damunt ses esgrelles . Un tros de lloim i costelles ! Jeroni , ¿ que m'	has entès	? Al-lots , si voleu anar a Calicant a matances , no mengeu tres
650	. Moliner , amb sa molinera , que hi dormiu , de descansat ! Fa vent i no	heu envelat	, i mu mare té es llevat . . . Veure completa -Moliner , moleu-me prest
651	cara a cara , estimat : no t' enyor ni t' he enyorat . Mal t'	haguesses envencat	es primer pic que vengueres !
652	ls , busquerets , voltors i bous , . . . Veure completa Un animal foraster	han enviat	a Marina . l' ha rebut una fadrina que no el 'via menester .
653	temer-se que diu ver , sol tornar una passa enrere . Jo l' hi	he enviat	a dir ; també l' hi he dit a ell ; si no l'
654	venir a Llubí , . . . Veure completa Sa meva amor està malalta i m' ho	ha enviat	a dir . Jo voldria ser es coixí d'allà on posa sa
655	calça d'assegada . Una cosa me conhorta , i és que Déu m' ho	ha enviat	: si jo tenc es cap pelat , tu n' ets més desgraciat , . . . Veure
656	gent aturada , no se pot donar raó . Es puput de Son Redó l'	han enviat	a Marina perque hi ha una fadrina qui p'Algaida fa olor .
657	' estimat està a Sa Pobla i diu que no pot venir . Jo li	he enviat	a dir que li pagaré es camí , . . . Veure completa Si a mi

658	purificades ! Si en tornar vos trob tancades , . . . Veure completa Jo li	he enviat	a dir , a s' amor , qui va endolada , que no visca atribulada ,
659	estimat té feines , m' ha dit que no pot venir , i jo li	he enviat	a dir que per això hi ha es diumenges . Es molí mol
660	ja refuarà es blat quan l' hi duguin a ca seva . Ja li	he enviat	a dir a sa mare d'en Tomeu , si no l' ha
661	' estimat està a Sa Pobla i diu que no vol venir . Jo li	he enviat	a dir que li pagaré es camí , . . . Veure completa s' estimat està
662	' estimat està a Sa Pobla i diu que no pot venir . Jo li	he enviat	a dir que li vui pagar es camí . . . Veure completa s' estimat
663	' estimat està a Sa Pobla i diu que no pot venir . Jo li	he enviat	a dir que li pagaré es camí , . . . Veure completa Si a mi
664	ses llepadures . Ets homos de cas Pastor enguany han tengut ventura : los	han enviat	verdura , gerret i botifarró . Ja diràs a Na Peu-d' or , a
665	jove , aquest ramellet ? Jo estim més aquest ramell que s' al-lota m'	ha enviat	que si el rei me fos pujat de soldat a coronell . Jo
666	la confiança . Seda verda m' ha enviada ; esperança té de mi . Ella m'	ha enviat	a dir que hi vagi qualche vegada , . . . Veure completa Un clavell dins
667	, Son Munar i Can Riera , Son Moll i Binicomprat , es ramell que m'	ha enviat	. . . Veure completa Vet aquí aquest ramell que m' han dit que te
668	i es vespre diu que té son . Sa meva al-lota passada m'	ha enviat	a demanar . Jo dic que no hi vui anar , perque , com la
669	, i jo m' he de posar dol d'ella , amb gonelles vermeies . m'	ha enviat	a dir es sogre que una casa nova fa , però si no
670	acostada seràs . Catalina , tu m' enroques amb so floc en es capell . m'	han enviat	un ramell d'aufabeguera i clavell . . . Veure completa Clavellina , clavel
671	! . . . Veure completa A sa muntanya hi ha pins i qualche mata també . m'	han enviat	un paper que no em cas fins l' any qui ve , . . . Veure
672	aquí hi ha davant la vostra presència . Margalida , ets sa primera que m'	has enviat	ramell , i vaig més gojós amb ell que si duia p'es
673	. . Veure completa Estimat , vós m' heu deixada sense motiu haver-hí i m'	heu enviat	a dir per tornar altra vegada . . . Veure completa Estrella purificada q
674	" Ja m' agrades " , " no m' agrades " ! ¿ Vols-me dir quantes vegades t'	he enviat	a demanar ? Que estàs de sana i vermeia , careta de xerafí ! Ditxós
675	En Rafel , i vós , Madò Catalina ; venim a veure sa nina que us	ha enviat	Déu del cel . De sa soca surt recobro i per ses rels
676	perque m' ho digueres cara a cara , estimat : no t' enyor ni t'	he enyorat	. Mal t' haguesses envencat . . . Veure completa Tonina-Ignàcia , tu engan
677	davant ca teva un castell sense escodres ni martell , i es guerrers l'	han esbucacat	. Jo he arribat a avorrir ses faves i ses faveres . Em regal
678	de cosir escambrai . Jo no me vui empatxar : que ho apleg qui ho	ha escampat	. Jo lo que vui és es blat o farina per pastar ; . . . Veure
679	rades . . . Veure completa Digau a l' amo , senyora , que ho aplec si ho	ha escampat	, i en haver batut es blat farem sa repartidora . En Gelat s'
680	feis el bovo ? -Lo que atalaïam es covo . Que l' apleg qui l'	ha escampat	! Segadors de sa caseta , si ajudants heu de mester , enviau una carteta
681	. Aqueix jove se refina , pretén i fa d'estufat . Com de mi n'	haurà escapat	, se'n nirà tan esmocacat . . . Veure completa Aquell homo tan pelut que
682	redoles i em fas ses busques endins . Es roters i guardians , quan prou	han escobletjat	, s' assumpto queda arreglat i tan amics com abans . Ja diràs an
683	monja i jo frare , però tots dos d'un convent . Si jo no	hagués escoltat	conseis de dones mundanes , avui seria casat i no hauria de fer
684	la vui . . . Veure completa s' al-lota anit m' ha engegat i m'	ha escopit	a sa cara : més valdria que mu mare , petit , m' hagués aufecat .
685	qui se'n va anar a l' Havana , de llavò ençà no m'	ha escrit	. Deu esser mort o ferit , perque són molts que m' han dit . . .
686	. Ell se'n va anar a l' Havana ; de llavò ençà no m'	ha escrit	. ¿ Deu esser mort , o ferit ? Perque són molts que m' han dit . . .
687	llevat es picarol a sa trutja ? Si pel cas la gent demana qui	ha escrit	aquest paper , ja direu que era un porquer qui guarda devers l'
688	. l' amo de Son Moro s' és casat anit i amb una culada	ha esfondrat	es llit . La senyora Pepa té un mocador per tocar es mostatxos
689	, ja pot perdre l' esperança i en Déu la confiança , . . . Veure completa	He espedregat	un camí i no hi he deixat cap mac per passar-hi
690	brava s' amansa . No vui perdre l' esperança hasta que veja la fi .	He espedregat	un camí i no hi he deixat cap mac , per passar-ne
691	, tots plegats 'nirem a mar a rentar sa nostra aiguera . Tot s' estiu	he espigolat	espigues d'en una en una . n' he passada de fortuna ! I
692	de Randa trobareu Sant Honorat . Jo no sé cap ase negre que abans '	gués estat	gelat . A's Puig de Randa ni Cura , Gràci' ni Sant Honorat ,
693	ure completa Com tu caigueres soldat , jo havia de caure morta , i almanco	hagués estat	el meu cos aquí retirat , . . . Veure completa Com te vares presentar en
694	idar barrals per ses tavernes , . . . Veure completa D'edat de quinze anys	he estat	amb una grossa quimera : tot això serà casera que jo duc a
695	hi ha molta de gent que no veu es capellà . Angela , fins ara	he estat	'n es cantó , qui t' esperava ; una missa han tocada i tot
696	cuidava ! Quan era petit , guardava una rosa a un jardí , i ara , com	he estat	fadrí , que l' he volguda coir , . . . Veure completa Rosa , rosa de roser
697	? Aquell porc se va deixar bunyols en es seu enterro : no hauria d'	haver estat	verro molts d'anys de s' Espinegar ! Es qui té mal any
698	és qui m' embossa s' arada . Pensant en vós , estimada ! Tot lo dia	he estat	ben trist . Corriola i peu-de Crist és qui m' embossa s'
699	que el Bom Jesús n' ha tenguda part amb mi . Tants de dies	ha estat	trist que es meu cor du l' enyorança ; i ara sa meva
700	cert que el Bon Jesús n' ha tenguda part amb mi . Quinze dies	heu estat	, estimat meu , a venir . Jo em pensava si a la fi Déu
701	si s' arpella no els hi toca . Sa lloca de Na Ribot enguany	ha estat	follada : va de falcada en falcada . Oh , Ribota enribotada , . . . Veure
702	de no mudar fins que forçat me seria . . . Veure completa Enamorada , hi	he estat	com cap criatura nada ; i s' amor ja m' ha passada com
703	que amb tu vaig haver rallat , vaig quedar enamorada , Juan , i sempre hi	he estat	. En sa primera vegada que jo amb tu vaig conversar , el meu
704	vegada ! ¿ Em vols dir com t' has campada aquest temps que no hi	he estat	? . . . Veure completa Passes i fas s' entonat . ¿ Que tens gust de metles

705	a moros ne planyeria ! Vós no ho sabeu , vida mia , perque mai hi	heu estat	. Mal és s' estar enamorat ! Jo ho dic , i de tu hi
706	d'es rotlo de s' Arraval . Ha comprat un animal per mascle , i	ha estat	femella . Jo tenc cabres i euveies , anyells , porcells i cabrits , mèrler
707	orats queixosos . Cadascú estarà a ca seva ; tirarà es qui tindrà bo . Mai	he estat	gelosa jo d'una cosa que no és meva . Cadascú se' n
708	't , veuràs si et dic ver , s' homo si et darà renyina . Mai	he estat	més enfadat que es dia que em vaig casar : sa dona em
709	en es camp . A Alcúdia peguen castanyes amb un garrot en ses mans . '	Guésssem estat	tants a tants , 'gués estat com qui dar cans . . . Veure completa A
710	colgada . Jo som vengut de tan lluny per veure't , agraciada , i n'	has estat	colgada , i es teus veinats tenen llum . Jo vaig tossir i vaig
711	som morta ? ¿ Veniu de fora Mallorca i no parlau foraster ? El qui no	ha estat	ausent no sap què cosa és penar ; que m' ho vénga a
712	veuràs per dins Petra . Sa berruga ja està feta i es cerol no	ha estat	bo . Aguedeta , es sabaters només tenen una alena , quatre o cinc pams
713	dins un ball : mateixa i altra mateixa , quants de pollastres deixa com no	haviem estat	mai ! Com la fadrina està en dansa al costat del ballador , tirau
714	pics te n' he enviades , i si no t' han arribades , es passatge	ha estat	dolent . De ses comandacions que me vares enviar , redobl i torn redoblar
715	porcs s' han volgut deixar bunyols en es seu enterro , basta i prou	hagi estat	verro set anys a s' Espinegar . Es senyor de Termenor i En
716	lotes , no ho comporteu , . . . Veure completa Pobre Juan Vavatxó ! Sempre	ha estat	a sa Vileta i és fii de madò Pereta , fadrí , diu que
717	mala sort mai me deixa i sa bona no me ve . Jo sempre	he estat	endarrer ambe quin planet vaig néixer . m' he fet llegir sa planeta
718	parei i tot pateéis . Veïès què he de fer jo ! Tota sa setmana	he estat	ausent de sa teva amor , i sa pena i sa tristor sempre
719	hi estic per polissó , ni per lladre ni traïdor ; . . . Veure completa Si	he estat	a sa presó , no hi som estat per robar , sinó perque vaig
720	guen castanyes amb un garrot en ses mans . 'Guésssem estat tants a tants , '	gués estat	com qui dar cans . . . Veure completa A Alcúdia solen donar pa d'
721	. Ara et poràs avanar d'es temps que has fadrinejat . A ca teva	haurà estat	com un hostel de Ciutat . . . Veure completa Ara he afinat un nigul
722	son fii , sa mare ja l' ha enterrat ; com prou dins es vas	ha estat	, se desxondeix i surt viu . Abans de néixer son fii , sa mare
725	ada com aquesta que heu fet ara , . . . Veure completa Quinze dies a venir	heu estat	; no ho proveu pus ! Jo sé cert que el Bon Jesús n'
726	ada com aquesta que heu fet ara , . . . Veure completa Quinze dies a venir	heu estat	; no estigueu pus ! Jo sé cert que el Bom Jesús n' ha
727	Tots es fesols i mongetes i sa col fan bon cuinat . Més virolles	han estat	tots aquests qui han pagat . . . Veure completa Tu braveges que has trobat
728	completa A migdia tothom dina i jo encara no he dinat : una estona	he esterrossat	i s' altre he guardat sa nina . Cavalc damunt un asot , cavalc
729	no té judici ! Ja havien tocat migdia i no havia berenat : una estona	he esterrossat	i s' altra he guardat sa nina . Jo cridava : " Es berenar " , i
730	tremendo , però no em puc divertir ; s' hora que vaig donar es " sí " , '	guera estimat	més tenir . . . Veure completa Trista de mi , desdixada ! Poc m' ha durat
731	fer-me bo cercant nius de busqueret : un s' és mort perque l'	he estret	, i s' altre s' és mort de por . Jo tenia un busqueret
732	demossina . Dins Valldemossa sou nada i sou morta dins Ciutat ; tot lo món	heu exaltat	, Sor Catalina Tomassa . El dimoni li eixia conforme d'un ermità i
733	en sap fer . Es teu glosar no m' espanta , si més no t'	has explicat	. Te veig més embarassat que un llagost que s' és travat . . . Veure
734	té es cap de carabassa . Ara et poràs avanar d'es temps que	has fadrinejat	. A ca teva haurà estat com un hostel de Ciutat . . . Veure completa
735	'es Mercat ella feia oració demanant an el Senyor : " Déu meu , ¿ en què	he faltat	? " A Valldemossa fa vasa perque surt de bona rel . Digau : " Viva Sor
736	. . . Veure completa Es porxo de Son Serralta diuen que s' és esbucat i	ha ferit	mon estimat i du es senyal a sa galta . Dins es lloc
737	avorrida de tothom . Es sostre de Can Serralta anit ha desbarrancat i n'	ha ferit	s' estimat i du es senyal a sa galta . Aquest és es
738	Poble meu , ¿ què és lo que has fet ? Poble meu , ¿ com has quedat ?	Has ferit	amb una llança aquell Cor qui t' ama tant ! Aquell Cor qui
739	fa bon brou . ¿ Tu que vols jugar amb so bou , i com t'	ha ferit	gemegues ? Mirau aquesta perdiu com apura un caçador : fins i tot li
740	tot sol . Bon pa i bona escudella diu que mai l' acabarà . En	haver fermat	es ca , li fa amenaces d'estella . Buideta d'enteniment , com més
741	. . . Veure completa Bon pa i bona escudella diu que mai l' acabarà... En	haver fermat	es ca li fa amenaces d'estella . De farinota dolenta i segó ,
742	manco se fa comptes . Anit la sort m' ha dit bé , que dejorn	he festejat	; he begut i he menjat sense pagar cap dobler . Anit passada era
743	mia banyada . . . Veure completa Jo el festeje de sa marina ; sempre l' hi	he festejat	. Mariner jo l' he cercat per menjar peix sense espina . Jo la
744	leta Sa guerrera , perque és curra , me deverteix s' estimat . Com prou l'	haurà festejat	, devertit i ben honrat , . . . Veure completa Sa guerrera tenc senyora .
745	cap criatura nada ; i s' amor ja m' ha passada com si mai `	gués festejat	. Enamorades d'una hora , en tenc una infinidat : en tenc cent a
746	la m' han tocada . . . Veure completa Demà farà tres setmanes que jo no	he festejat	amb so meu enamorat ; i com més va , manco ganes . D'enamorada
747	no sent tocar campanes : un mes i dues setmanes ja fa que no	he festejat	. Aubarca , ¿ sabeu com és ? Com sa terra de Cucanya : qui més hi
748	i no senten ses campanes . Un mes i dues setmanes fa que no	he festejat	. A Aubarca estic desterrat sols no senten ses campanes . Un mes i
749	sols no senten ses campanes . Un mes i dues setmanes fa que no	he festejat	A Aubarca estic desterrat no senten tocar campanes . Un mes i dues
750	desterrat no senten tocar campanes . Un mes i dues setmanes fa que no	he festejat	A Aubarca estic desterrat i no toquen ses campanes . Un mes i
751	i no toquen ses campanes . Un mes i dues setmanes fa que no	he festejat	. A Ciutat fóreu ahir garrideta , i no us vaig veure ja poreu
752	completa Tant té vellana com metla , sols que tenga bon torrat . Allà on	has festejat	, ves-hi a fer sa revetla . t' avanaves per aquí que en
753	i no sent tocar campanes . Un mes i dues setmanes fa que no	he festetjat	. A Ciutat éreu ahir , bona amor , i no us vaig veure ; ja

754	ho faç pagar . Com m' havies d'enganar , que em parlaves d'amorós !	Has fet	es joc d'es traidors , que , com los han fets favors , . . . Veure
755	, i encara ara no sabem ambe quin sant feim sa festa . Set anys	ha fet	, Margalida , set anys , que te perseguesc , amor , i tant te conec avui
756	fantasies ; . . . Veure completa l' obra més agraciada que mai cap artista	ha fet	: vostra carn és sang i llet que Déu del cel ha mesclada .
757	Redó ! l' amo En Francesc de Morell i l' amo Andreu de Carrossa	han fet	un sarró de pell per posar moneda grossa . l' amo En Nofre
758	' has volguda dar , però jo esper que vendrà . . . Veure completa Així com	han fet	soldats haguessen fetes soldades , ses que estan enamorades `nirien acompa
759	doblers : jugadors i malfeners , tots triats de cama a cama . Si així com	han fet	soldats , haguessin fetes soldades , 'nirien acompanyades amb sos seus ena
760	' altre dia . Comare , ¿ heu sentit es tro que es cor d'es compare	ha fet	? Si s' amor anava a plet , ja lo guanyaria jo ! Com jo
761	sa Vileta hi ha gent que tenen s' anomenada que amb tres cops	han fet	falcada : noltros n' hem de mester cent . A segar me'n vaig
762	completa El Rei va fer unes crides , corolai corolai lai lai , unes crides	ha fet	fer , corolai corolai lai lai , que tots , tots los guilants homos corolai
763	nova té ? . . . Veure completa El Rei ha fet fer unes crides , unes crides	ha fet	fer ; que viva , que viva el taronger ! Perquè els joves rics i
764	en feia comptes , comptes de venir anit . Però si m' ho haguesses dir ,	hauria fet	altres comptes . Dalt s' era de Sarrià sa mula fé testament i
765	, que em tengues amor . En tenir vint-i-un any i ningú els	ha fet	favor , la jove ja té temor : ¿ A mi que no me voldran ?
766	que no me voldran ? En tenir vint-i-un any i no els	han fet	musica , elles ja estan en sospita : ¿ A mi que em refuaran ? En
767	n veure voltor qui vola : . . . Veure completa Sa somera de sa tia enguany	ha fet	testament , i ha deixat s' ensellament a un ruquet seu que tenia .
768	dona crida perque troba que pon poc . Plou i fa sol , sa gallina	ha fet	un ou damunt tres o quatre paies i s' esclata de riaies . . .
769	; la Mare de Déu fa un fiol . Plou i fa sol ; sa gallina	ha fet	un ou damunt tres o quatre paies i s' esclata de riaies . . .
770	se decanta d'es fus . Sa filoa de na Rosa ses rates hi	han fet	niu , i es ratolins ja són grossos i canten xiu-xiri-xiu .
771	urbanes . No ho som perque en tengui ganes : ho som perque m' hi	han fet	. Som soldat d'artilleria d'un poble devers Maó ; som del vuitè
772	roquera . Un temps en aquest turó hi enterraven ets ases , i ara hi	han fet	unes cases qui pareix un mirador . Aigo d'es pou de Son
773	a mi , . . . Veure completa Dins es monyo de ses dones ses rates hi	han fet	un niu ; tot són ratolins i rates que fan " piu piu piu
774	Roques hi ha un turó qui hi enterraven ets ases i ara hi	han fet	unes cases , i davant , un mirador . Ara qui plou i fa gotes
775	per interès , el té de pena i dolor . En aquesta casa honrada hi	han fet	un capellà . En Toni heu de casar , o si no , s' enredarà . . .
776	venir , estimat meu , com a vós , amb tot que garriga fos , ja hi	hauria fet	camí . Si me tenguesses amor , faries un bon senyal : a sa paret
777	amb una post i un banc . Sa novia s' és casada ; no ho	ha fet	sebre a ningú : per quatre cèntims que du i sa coa manllorada !
778	d'Escorca . A mi no m' han dit " Ves-tè'n " , però ho	han fet	de manera . Persona que no és grossera , de ses punyides se tem . -¿
779	ets de polida , com te veig dins es barral ! A quants d'homos	has fet	mal , i ninguns t' han avorrida ! Aigordent , que ets de polida ! -¿ D'
780	sa nit ha cantat , jo me pens si haurà trobat bon blat , i	ha fet	sa vega . Ses perdius de Puntiró i totes ses d'aquells entorns ,
781	d'anar a matances a ca sa tieta : han mort sa muleta i	han fet	camaiots . . . Veure completa Tenc una conia que ha fet conions . Me n'
782	no el me mereixia : a un sol fii que tenia , de pobre l'	ha fet	senyor . En venir es soldats de Cuba , vendrà es meu enamorat : jo
783	remor . En Bartomeu Galaverna , jo no sé si el coneixeu , son pare l'	ha fet	hereu d'un moix i una llanterna . . . Veure completa En Darder feia
784	Un bon sant és Sant Miquel , però Sant Pere és millor , perque l'	ha fet	el Senyor hereu de ses claus del cel . Sa festa del trenta-
785	un jove colorit , no de blanc , sinó de negre : no sé si l'	han fet	de pega o a can Guixa l' han tenyit . Faràs tanta de
786	millor . Sa Quissona torna xotxa i es Quissó n' està content , perque l'	han fet	president d'es casino de la Forca . Vivo sa república ara més
787	-lota , fé'm un favor : deixa'm escaufar ses mans ; allà on l'	has fet	a tants , a jo no em digues que no . Amb fosca me'
788	i bella va sentir un pet brunent i li daren entenen que l'	havian fet	per ella . Una lloca i un dragó se feren escolanets i un
789	jovençana i bella va sentir un pet rument . Li donaren entenen que l'	havian fet	per ella . . . Veure completa -Faldó , tu va sengronyada ; ¿ me vols dir
790	reia . . . Veure completa mare la treu fadrina , a sa seva paratjal . Li	ha fet	un davantal d'endiana de la Xina . Sa mare n' hi ha
791	de sa coça d'un cavall . En es lloc d'En Bartomins li	han fet	una camada i , si a cas fa cap colzada , empeny i fé-
792	fia d'en Jaume Pa l' han casada a Son Servera i li	han fet	una granera de paumes de s' Estepar . Sa fia de Son Bauló
793	d'aspi , mànc de destrall , lo que m' heu encomenat s' aigo li	haurà fet	mal . . . Veure completa m' agrada mirar al carrer i escopir-hi , si
794	nit i dia . Senyor batle , es rector troba que un poc massa llarg	hem fet	, que es primer qui diga " Uep " que posi una dobla a l'
795	té gana ? Jesús , que de sopegades he pegades per veure't ! No m'	ha fet	por cap paret ni boscs ni garrigues males , . . . Veure completa Jo cada
796	. ¿ Saps qui ha fet aquest brodat que duc a sa barretina ? El m'	ha fet	una fadrina que té seny i voluntat . Ses coses atropellades no poren
797	em faria rei , i ara em fa dur es vestit ve i m'	ha fet	fer bancarrota . Vaig néixer de s' ui d'es vent dins un
798	. ¿ No sabeu per què he vengut ? Per cantar quatre cançons . Sa moixa m'	ha fet	moixons i sa somera un ruc , . . . Veure completa Ses cireres van a
799	: No los vui quintats , ni quintats , ni fets per força . El Rei m'	ha fet	un favor , que jo no el me mereixia : a un sol fii
800	es mul fermat i no menja . ¿ Qual serà de voltros tres que m'	ha fet	nuus a s' arada ? Si és sa meva enamorada , feines són , però

801	'era ras de vinassa . l' amo , jo vos vui contar lo que m'	ha fet	es porquer : a darrere aquell claper , a Na Curta va mamar . l'
802	faldons . . . Veure completa Jo , saps que estic de content de lo que m'	ha fet	mu mare ! m' ha fet uns calçonets nous d'uns calçons veis
803	que estic de content de lo que m' ha fet mu mare ! m'	ha fet	uns calçonets nous d'uns calçons veis de mon pare . l' amo
804	de ses grogues se riuen . Si dius que som moreneta , es sol m'	ha fet	tot això ; també me'n posaré jo . de polvos , amb borleta . Si
805	en En Coix Galera , si fa pagar es jeure car ! Un duro m'	ha fet	pagar , i vaig 'ver de rossegar . . . Veure completa Mon cor no dorm
806	poreu veure . Tant de menjar i tant de beure , creis-me , Guiem , m'	ha fet	vessa . Ella va menjar lleties , molt li varen agradar ; sa panxada li
808	imerenques , faves , ciurons i fesols . Sa sogra , mal llamp sa sogra ! m'	ha fet	un llamp de cuinat : m' hi ha posat un llamp de pebre
809	, per això van taiades ses egos d'es Puig Moltó . De porquer m'	han fet	oguer i guardador de pollins . Per passar-me més endins , ara m'
810	fet oguer i guardador de pollins . Per passar-me més endins , ara m'	han fet	femeter . En Just era es majoral de Roqueta , i mandava , i en
811	: com s' ha llevat es vestit , queda un homo lo mateix . Soldat m'	han fet	, Margalida , sense paga ni diners , i el qui n' és causa tengües
812	toridat , vós sempre heu malavejat . . . Veure completa Mon marit batle m'	han fet	: enguany matarem porcella , cabra , cabrit i anyella , brossat i olles de
813	qualque glosa bona , i ara ets al-lots i sa dona ja m'	han fet	perdre es cantent . Com més m' hauria valgut , es dia que em
814	mans l' hagués tengut . He segat vint-i-un dies i no m'	has fet	cap ramell . Devers la Mare-de-Déu no sentiràs xeremies . Hi vaig
815	no , a mi que me'n duga ! Francina-Aina , Francina-Aina , tu m'	has fet	es forat tort ; m' arribaràs a la mort , i això no m'
816	color . Estimat , això és s' amor que em turmenta nit i dia . m'	has fet	perdre s' alegria i tots es divertiments . Quan jo pens en aquell
817	, vellaca ! Baladrera , malparlant ! ¿ Deies que em volies tant , i ara m'	has fet	cama flaca ? Cada dia dematí tots los malalts visitau ; feis sa volta
818	Na Gallura , perque hi ha una hermosura que resplendeix com es sol . m'	has fet	marxando per guyes i sabater per sabates . A Biniatrà ses guapes i
819	, però no veig s' estimat qui habita a Cartagena . Dins sa barca m'	has fet	quebre ; dins poc temps seré patró . Si vas a Sant Salvador , garrideta ,
820	. Aplanau aquesta roca que teniu en es portal , que he caigut i m'	he fet	mal venguent a veure s' al-lota . A quinze anys vaig començar
821	amor d'una pedrota que teniu en es portal he caigut i m'	he fet	mal . n' és causa sa vostra al-lota . Perque no hi vaig
822	ho desitjava : cada dia a Déu pregava perque no fosses es meu . m'	he fet	un vestit de dol enrevoltat d'alegria , i el m' he posat
823	, sa panereta , . . . Veure completa m' he deixat de ses escoles i ara m'	he fet	cadirer . Ses cadires que sé fer no s' aguenten totes soles . No
824	trobat un cartet i m' he aficada una espina . Amb sa fauç m'	he fet	un tai , i un que en tenia , són dos . D'un ja
825	, però , si plou , banyaré ses cordes de sa guitarra . He caigut i m'	he fet	mal : jo no hauré caigut debades ; m' he posat a dar besades
826	a sa mare que és caigut dins es batzers . He caigut i m'	he fet	mal ; vol dir no he caigut debades . Tota sa nit don besades
827	me ve . Jo sempre he estat endarrer ambe quin planet vaig néixer . m'	he fet	llegir sa planeta i tot m' ho va endevinar : fins i tot
828	de ceia feis penar lo servidor . Vós teniu uis d'atzabeja i m'	heu fet	enamorar . Si no us arrib a alcançar , estimada , al cel vos veja .
829	abte m' engana , en tornar , l' engegaré . ¿ Aquala de voltros tres que m'	heu fet	nuus a s' arada ? Si és sa meva enamorada , greu me sap ,
830	possible que mai digues : " Vet aquí un banc , seuràs " ? Tu de mi mai	has fet	cas , i es qui te vol bé olvides . Es salero que tu
831	i el peix a la pesquera , no el sabéreu agafar . Garrida , si mal	he fet	i rallant vos he enutjada , promet que una altra vegada no repetiré
832	sa nit content com un rossinyol . . . Veure completa Es papai i sa mamai	han fet	dur una nineta . Ves-la a veure , Francisqueta , que du es vestit
833	. A Muro tenien ganes de beure aigo de sa Font . Dins un mes	han fet	un pont , un carrer i dues campanes . Diumenge anirem a Muro , menjarem
834	vui trobar a dos cèntims sa dotzena . A's cap darrer , estimat meu ,	heu fet	lo que jo volia : pregava a Déu , cada dia , que vós no
835	he donades a devers Son Dragó avui , si fosses estades bales , es monjos '	guessin fet	ui . l' amo de Son Durí té una fia peticona ; de nom
836	. Ses figures flors de sa Vinya d'es terme d'es Rafalet , mos	hauran fet	es ballet i noltros tendrem blat dret . . . Veure completa Si véns an
837	-t' allà a palo sec a dins es moll aturada . Sa barca n'	ha fet	dissabte per falta de mariners . En parlar de ratoners s' estimada ja
838	es poble de Muro . El meu cor s' és migpartit i se n'	han fet(s)	quatre trossos : vós teniu es tres més grossos i jo tenc es
839	mocador entorxat . Na Peros i Na Rodona i llavò Na Marratgera se n'	han fet	una capeta per dur vestit de senyora . De troques vas en s'
840	bandera . Biniaraix , és capamunta ; jo ho sé perque hi som estat ; i n'	han fet	un empedrat de fuies de brot de murta . Biniaraix , un pujol , reietes
841	passau per Sa Dragonera i hi sereu més aviat . Capdepera , vila nova , n'	han fet	un batle novell , i es vespre va dir a sa dona : -Anit
842	per ell . Oliva molta i garrida que té l' amo de Morell . n'	han fet	un sarró de pell per l' amo de Sa Mesquida . Com a
843	robes forrades de tafetà . A l' altre món se veurà es qui n'	han fet	bones obres . Si jo em pensàs no alcançar s' amor amb so
844	'es camí . Oliva molta i garrida que té l' amo de Morell : n'	han fet	un sarró de pell amb l' amo de sa Mesquida . Olives , a
845	hi ha estampades . . . Veure completa Com tu n' has hagut mon cos , n'	has fet	altre son camí ; casi m' atrevesc a dir : d'un petit n'
846	fet altre son camí ; casi m' atrevesc a dir : d'un petit n'	has fet	un gros . . . Veure completa Com una gerra se trenca , a qualque part
847	, em tallaria . . . Veure completa Sa meva amor no l' he dada ni n'	he fet	ningú hereu : per vós la tenc reguardada per quan la'm demanareu .
848	, jo també et vui . Sa meva amor no l' he dada ni n'	he fet	ningú senyor : a tu la't daré , pastor , si es meu proceir

849	anireu a cercar , . . . Veure completa Ses sales vos hem cantades i no n'	heu fet	sentiment . 'Gafarem una sarment i vos darem sarmentades ! Si mos dau pana
850	, quanta vegada vos he cridat mort o viu , Bartomeu , i mai veniu ! ¿ n'	heu fet	altra enamorada ? Cada any anau a muntanya ; jo no sé allà que
851	fins al morir Veure completa El jorn del judici , serà pel qui no	haurà fet	servici , Ans del judici , l' Anticrist vindrà i a tot lo món
852	món torment durà ; . . . Veure completa El jorn del judici parrà el qui no	haurà fet	servici . Jesucrist , Rei universal , homo i ver Déu eternal , . . . Veure
853	paret . . . Veure completa Jo veig es sol que se pon i encara no	he fet	res . Voldria sebre d'on és aquest jove que respon . Jo voldria ,
854	! Sa despedida vui dar a l' amo i a sa madona . Si no	hem fet	cosa bona , no mos tornareu llogar . Sa meva dona m' enyora ; no
855	a redoblau . Bona amor , viviu , viviu ; no espereu de mi govern . Allà on	heu fet	s' estiu , anau a fer-hi s' hivern . Bona beata sou vós
856	fil en doble perque és més fort que senar . l' amo en Pau	ha fet	un forn i ha venuda sa pastera , i pren vuitenes a espera ,
857	blat ni xeixa ni lloc per posar es gra . l' amo En Pau	ha fet	un forn i ha venuda sa pastera ; compra vuitenes a espera a
858	bunyols ; a quartillo paga ets ous per donar an En Barceló . Na Pepeta	ha fet	bunyols , los ha frits dins sa pelleta . El diantre de Pepeta , que
859	rimera , molt malament m' has tractat : no és que m' hagues enganat , però	has fet	de manera . Per guanyar-me tu a mi , sé cert que et
860	completa l jo qualcuna ne veig que no havia vista mai . En públic	han fet	un ball , per l' Angel , dins un safreig Veure completa Pensava qu
861	ort sa muleta i han fet camaiots Veure completa Tenc una conia que	ha fet	conions . Me n' ha fets de grossos i de petitons . Tenc una
862	i s' esclata de riaies . . . Veure completa Quan sa madona sabrà lo que	han fet	a ses gallines , se posarà a cantar com ses monges caputxines . Sa
863	'es portal hi ha dues pells penjades ; això deu esser senyal de que	han fet	moltes panades . A sa casa d'es veinat també la mos han
864	va i ve per dins Ciutat ? Fé't envant , descobriràs es mal que	has fet	de deixar-me , i ara , per més venjar-me , riuré com tu
865	" . ¿ Que s' ho deu trobar baixesa ? Passa envant , descobriràs es mal que	has fet	en deixar-me ; i ara , per rescabalar-me , riuré quan tu ploraràs . "
866	dit i diré que , com jo me negaré , . . . Veure completa Tu dius que	has fet	testament escrit a fuia de moro i que el llegec per s'
867	' hi asseu el Déu gran . . . Veure completa Poble meu , ¿ què és lo que	has fet	? Poble meu , ¿ com has quedat ? Has ferit amb una llança aquell Cor
868	tastat , llavonses s' en penedia . No crec que cap homo fes lo que	he fet	amb tu , ingrata . Des d'avui es cor barata : me'n vaig
869	dius que no m' has volgut , jo diré que t' he deixada , que	he fet	altra enamorada i prou greu t' ha sabut ! Si dius que pots
870	cor . Amb Vós me confés , Senyor , perque sou la Veritat ; de lo que	he fet	i pensat , de tot vos deman perdó Veure completa A nòstron Rei
871	, quanta vegada vos he cridat mort o viu , Bartomeu , i mai veniu ! ¿ Que	heu fet	altra enamorada ? Bona amor , des que no hi sou , m' han haguda
872	enir estaré aquesta vegada . – Mon bé , si feis una estada com aquesta que	heu fet	ara , . . . Veure completa Quinze dies a venir heu estat ; no ho proveu
873	perd : m' han dit , i jo que ho sé cert , bona amor , que	heu fet	mudança . Jo voldria que si mudes , que Déu te tocàs el cor
876	uardat ; en pensar en tu , estimat , corrents vaig a mirar-ló . ¿ Saps qui	ha fet	aquest brodat que duc a sa barretina ? El m' ha fet una
877	, sa somereta antany una ruca fé . Enguany sí que mos va bé , qui	ha fet	una muleta ! . . . Veure completa Venia de Son Ramon de tair sa romeguera
878	dins es meu cap com qualsevol glosador . Maria , tu que vols sebre qui	ha fet	aquest glosat : és un senyor de Ciutat que no té més que
879	carbó . Bon dia , cap de mussol ; tateix no m' afinaràs , perque el qui	ha fet	el cas era en sa nit i tot sol . Bon pa i
880	iutat i me durà una manteta . . . Veure completa -Madò Juana Puput , ¿ què	heu fet	a sa vostra fia ? -Un manto de pèl de ruc perque el
881	ho farà don Francisco , que la muier nova té ? . . . Veure completa El Rei	ha fet	fer unes crides , unes crides ha fet fer ; que viva , que viva
882	ove sé , Na Recuita d'es corter , . . . Veure completa A Santa Ponça reial	han fet	una bunyolada , ¿ Saps a on la s' han menjada ? Més avellet de
883	. Sa nostra figueralera és caiguda d'un cim i diu que no s'	ha fet	mal perque pensava amb En Pere . Saps que és de mal , es
884	nostra figueralera n' és caiguda d'un cim , i diu que no s'	ha fet	mal perquè pensava amb En Pere . s' ermità Nofre m' ha dit
885	tia Panera i es conco En Calaix En Juan de l' Onso s'	ha fet	piloter i ven ses pilotes a doblar doblar En Juan Roig té
886	eure completa Me tenen sempre tancada perque som molt criminal : per mi s'	ha fet	molt de mal , i de bé qualque vegada Veure completa ¿ Me vols
887	va , l' ha de tastar Veure completa En Juan de l' Aigo s'	ha fet	piloter i ven ses pilotes de doblar en doblar Veure completa En
888	eres trobareu un capellà qui du varques . Es vicari de Porreres enguany s'	ha fet	hortolà : carabasses vol menjar i no té carabasseres . Oh campanaret verme
889	Puig Major de Randa damunt es cap . Una formiga i un gri s'	han fet	escolans de Randa i un ase de Vilafranca les ensenya de llegir .
890	en el cel plegats , un dia Veure completa Dues festes de carrer s'	han fet	més , a dins Artà : com el Rei se va casar i el
891	' han privada s' alegria ; ells volen que monja sia , i ells no s'	han fet(s)	capellans . Religiosa et vols fer , joveneta , i no hi ha cas . Fé'
892	qual voleu , giralmeta Veure completa Una oveia bedega , sedega ,	ha fet	un menet sedec , bedec , llanat , llanut , de cap a peus ben pelut .
893	cant i no pus , sa darrera i no en cant d'altra . Si	he fet	alguna falta amb una cançó o altra , . . . Veure completa Ara me pos
894 Veure completa A nòstron Rei vui anar , a nòstron Rei coronat ; si	he fet	algun pecat que no l' hagi confessat , . . . Veure completa Bon abre és
895	esfuïar ; per testimoni , En Tomeu . Jo tenc d'arribar a sabre qui t'	ha fet	aquest ramell : una rosa i un clavell lligat amb un floquet negre .
896	, que no n' he menjades , 'ximateix l' he somiat . Sebastiana , En Tià t'	ha fet	perdre sa ventura , i tu ets tan criatura que el te beus
897	de sa fira , totes s' ensumen es bec : -Veïès En Tal , ¿ què t'	ha fet	? -Res m' ha duit , i el reneig . . . Veure completa Com vénc , bona

898	dir un jove d'Andratx . m' han dit per paraula certa que t'	has fet	mal a sa mà : no haguesses volgut segar , no la te fosses
899	amb un macolí , i l' amo , de lluny , va dir : -Purota , ¿ que t'	has fet	mal ? Sa madona diu a l' amo que no té parroquians i
900	amb un macolí i l' amo de lluny va dir : -Brutota , ¿ que t'	has fet	mal ? Ses més grans , ses més someres que hi havia en es
901	va comprar un ca , i el te tenc d'acabussar fins que t'	haurà fet	llevar tot s'enforro de ses anques.
902	i fent la pavana p'es mateixos passos torn ; no sé que t'	he fet	, Juana , que te colgues tan dejorn . Catalina , anit passada va venir un
903	a Veure completa -Faldó , tu va sengronyada ; ¿ me vols dir què t'	he fet	jo ? -Això és que m' han feta por si em tocaràs s'
904	mesclada . P'es llevant i p'es ponent , p'es mestral i tramuntana ,	he fet	una passejada i cap dama he encontrada Veure completa Petiteta i gal
905	. Madona , em perdonareu de l' enfado que us he dat , i si us	he fet	mal de cap , sou jove i en curareu . Madona , perdonareu de la
906	, vida mia , que de mi et recordaràs quan pensaràs i diràs : -Més valdria	hagués fet	cas Veure completa Ja vos hi han arribada ! Tot arriba a tenir
907	a la glòri' i a Son Doblons en el cel . A Son Vida	han fet	bunyols i a Santa Eulàri' també , i a Son Quint , per quedar
908	Si qualcú , per fantasia o per poc enteniment o perque sia dolent vos	ha fet	descortesia , Veure completa Som la més perfecta i pura ; som la Mar
909	fer mocadorada . Dins es cap hi teniu grins , cara de rosa encarnada . Vos	han fet	una enramada de canyes , paumes i pins . El Rei de França vengué
910	. . Veure completa Madona , perdonareu de l' enfado que us he dat ; si vos	he fet	mal de cap , sou jove , i en curareu . Madona , ¿ que no hi
911	sa panereta Veure completa Jo no sé quin convidar , madona , que vós	heu fet	: a tothom heu dada llet , i a mi serigot clar . l' amo
912	en mi encara . Com veig es sol qui se pon i que ja	ha finit	es dia ! Ausent de vós , vida mia , he campat , i Déu sap
913	hi havia dins Mallorca era es teu , cara de porca , i ara ja	ha finit	. Si anau a la Rambla , no vos hi arrambeu , que la Rambla
914	la veuré . Com jo veig que es sol se pon i que ja	ha finit	es dia ! Ausent de vós , vida mia , he campat , i Déu sap
915	Déu sap com . Com veig es sol qui se pon i que ja	ha finit	es dia ! Roseta , da'm alegria he campat , i Déu sap com .
916	Déu sap com . Com veig es sol qui se pon i que ja	ha finit	es dia ! Ausent de vós , vida mia , he campat , i no sé
917	redoles i no te cases amb mi , mai més me miraré dones , ja	ha finit	el món per mi . Sa de Sa Talaia és fina i amorosa
918	en tota la vila era es teu , perla garrida , i dins poc temps	ha finit	. Es diumenge davant Pasco demanares per venir , i ara , assussuaixí , tu
919	! La falguera n' és un abre amb molta propietat , i en una dematinada	ha florit	i ha granat Veure completa El fonoll per ses voreres se sol
920	no hi pots tornar Veure completa En es carrer de sa Mina hi	na florit	un roser i de tres roses que té sa major és n'
921	barres roegant pa d'ordi blau . A dins Sant Martí de Baix hi	ha florit	un roser ; de dues roses que té , Llorenç , una la'm daràs .
922	poc i que duràs moltes hores . A baix de sa Penya Bosca hi	ha florit	un roser . Jo sempre dic i diré que tenc d'esser nora
923	no ho has sentit a dir , que a can Piu un ratolí els	ha foradat	sa caixa ? Sa rata és caiguda en falta i ninguns l' hem
924	i no som vist En Gelat , madona , jo som quedat com si m'	haguessen fregat	un eriçó per s'esquena.
925	és sa nostra aiguera ? Deu esser a fer pancuit , o s' ase li	haurà fuit	darrere qualque somera . A s' aiguera comprau-lí , madona , un passavolant
926	u per mi , dins l' hort de Getzemaní , . . . Veure completa Bon Jesús , si	haguésseu fuit	, no vos 'guessen agafat ni vos haurien trobat a dins l' hort
927	. A Alaró n' és mala gent ! Desdixat de qui hi habita ; no hi	han fundat	cap ermita de frares , ni cap convent . A Alaró són bandolers , lladres
928	; jo me pensava tenir tristors , i em va ser alegria . Dius que m'	has girat	s' esquena perque som un noningú . Mal me toc gota serena en
929	prest vendrà . -Enc que mon pare venga , a la plaça vui anar !- No	havia girat	cantó , com son pare va arribar Veure completa -A sa plaça fan
930	, hi vui anar . -No te'n vages , Catalina , que ton pare arribarà .- No	havia girat	cantó , son pare ja era allà . -¿ Que no hi és Na Catalina ? -
931	temps sa veinada em deia : " En Tal te comana molt " . I ara s'	ha girat	es solc , cada qual per ell peleia . Vaig anar a coir llenrisca ,
932	tenen ets ossos de ferro . De Montuiri són elles i no els ho	he gosat	dir , però demà de matí , si passen i som aquí , . . . Veure completa
933	S'oratge des teu ventall m' ha trepanada una galta , i jo , pensant que era una altra , no m'	he gosat	girar mai . Colors sobre colors , ja no hi ha com lo verdillo ;
935	' és un abre amb molta propietat , i en una dematinada ha florit i	ha granat Veure completa El fonoll per ses voreres se sol fer llarg i
936	. Si m' he de morir , voldria morir-me en haver segat , i almanco	hauria guanyat	per fer-me dir s' obra pia . Si mos daveu aigordent dos
937	u una genoiera . El sen Pere , alçau bandera , vós qui tant heu corregut ,	heu guanyat	una somera qui cada any vos farà un ruc . - En els genolls
938	no saps que ses meves , com vui , les faç de picat ? Qualque cosa	hauràs guanyat	en dir-me que som robat Veure completa Un abre que és
939	no esser amb tu tota sola . - Ma muller , jo he jugat i m'	han guanyat	es vestit . -No tremoleu , mon marit , que es sastre està denfeinat . Quan
940	venturós si a presili vos n' anau . Jugant a estira i amolla m'	has guanyat	tots es doblers . Ja no jugaré mai més en no esser amb
941	hi 'niràs ben pentinada diumenge i dia fener ! Oh Juana-Marieta , tu m'	has guanyat	mon voler , i si vols , poràs esser de lo meu cos mestresseta .
942	bramador : dau-li un aumud de segó , que un i mig se n'	ha guanyat	. A quinze d'abril morí s' ase més vei d'Es Canyar ,
943	bramador : dau-li un aumud de segó , que un i mig se n'	ha guanyat	. Aquest jove aque ara passa de cap a cap de carrer , al-
944	que s' ajega , i al manco reposarà . Sabeu que estic de contenta , perque	he guanyat	dos jornals ! He pegat un copet fals i he rompuda sa fauç ; . . .
945	seda que du es diumenges p'es cap , ¿ saps a on el s'	ha guanyat	? Dins Carrossa , Magdalena . A Carrutxa hi ha gran gent , no n' hi

946	pena a mí és es floquer de sa cinta . Oh xaranga desdixada , sempre	has guanyat	pocs doblers ! Ane qui fien papers ! A dos geperuts ferrers . . . Veure co
947	tocat migdia i no havia berenat : una estona he esterrossat i s' altra	he guardat	sa nina . Jo cridava : " Es berenar " , i es berenar no venia . A'
948	i jo encara no he dinat : una estona he esterrossat i s' altre	he guardat	sa nina . Cavalc damunt un asot , cavalc i ell no diu res . ¿
949	t' avanes per aquí que jo plor d' enamorada , i jo ninguna vegada	he gustat	de ton venir . Tu t' avanes perque tens de fadrins molts de
950	e esperança ninguna . Set a una ravenissa no la poren 'rabassar , per això	han 'gut	de menar ses egos de Son Catlar . . . Veure completa Si a festejar
951	egadors de faucella 'naren a can Pollencí . Sa madona los va dir : -¿ Avui	heu 'gut(s)	de venir , . . . Veure completa Ella és curreta i guapa i ben planxada
952	. Ses dues de ca Na Crits i ses dues de can Saleta no	han 'gut	de mester forqueta per menjar-se ets ous frits . An els Angels
953	molt antic que cada any solen segar , i enguany coranta-cinc s' ordi	hem 'gut	d'arrabassar . Es vengut un ajudant , al-lotes , i no mos ajuda .
954	ta es carabassons maduraren s' altre dia ; ¿ que no teniu cap cadira , que	heu 'gut	de posar taulons ? Com veig es portal romà de l' Horta , tenc
955	fadrí . s' esperava , s' estufat , que jo el `niria a cercar , i ell	ha hagut de tornar	, perque està enamorat . s' estimat me fa ets entorns per
956	ixí , una altra vegada , abans d' estar enamorada , . . . Veure completa Hi	ha hagut	temps que poria bravejar de tenir bo amb lo mirai del meu
957	tenir bo amb lo mirai del meu cor que cada vespre venia . Hi	ha hagut	temps que tenia en tu los meus pensaments ; l' any passat , en
958	: només per riure i folgar de sa beneitura teva ! Comandacions de tu , hi	ha hagut	temps que en volia , però ara , de cada dia , me ric d'
959	a dins un aspre no fa més que flastomar : i En Pere hi	ha hagut d'anar	qui ja ve de tala casta ! Un bover darrera es
960	duc sa poma penjada a una ala d'es capell , i no hi	ha hagut	cap aucell busqueret o passarell . . . Veure completa Jo estava dalt un ra
961	. Jo som estat embarcat per l' Havana i es bordell , i no hi	ha hagut	cap vaixell qui m' hagi duit cap capell . . . Veure completa Jo tenc
962	. Feis-los un memorial que facin es tres alens . A Algaida mai hi	ha hagut	terratrèmol ni mal aire , però tenen un soscaire : que es jovent surt
963	refuen . A Ciutat vaig cada dia a cercar llenya i carbó ; no hi	ha hagut	ocasió d'encontrar-vos-hi un dia . A Ciutat venen estoques per
964	d'es pla , que veniu devers Deià . . . Veure completa En es Capdellà hi	ha hagut	qui , amb sa corbata posada i sa novia mudada , ell no hi
965	d' Alcúdia i sa Central , de Pollença en general i no n' hi	ha hagut	cap de mort . Xuetes de Manacor , xuetes de Felanitx : tot són xuetes
966	, si l' han mester . A Son Gil en saber fer i mai hi	ha hagut	celler . . . Veure completa A Son Gual , que estan de bé ! Ditxós qui
967	'es qui la té . A Son Gil en saben fer , i mai hi	ha hagut	celler . . . Veure completa Ses cases de s' Aranjassa estan su-ran d'
968	casar en no esser que fos pobila . - . . . Veure completa A Calvià n' hi	ha hagut	qui amb sa corbata posada i sa novia mudada i no han
969	i m' ha fet fer bancarrota . ¿ Véns a cercar caragols , anit que hi	ha hagut	roada ? Guarda't de dona casada que amb fadrins cerca perols . Veureu ,
970	duc sa poma penjada a una ala d'es capell i no hi	ha hagut	cap aucell , verdelol ni passarell , . . . Veure completa Oh , Melcion Bal
971	! Que estàvem d'enamorats , jo de vós i vós de mí ! Qui ho	hagués hagut	de dir , que no ens casàssem plegats ! ¿ Què n' he de fer ,
972	o tres anys , d'amagat , i ara ja m' han acusat i m'	he hagut	de demostrar . Juana-Aina , hermosa i bella , que està a sa font
973	. Jo et vaig enviar virtuts i no les volgues rebre : tot lo món	ha hagut	de sebre que mos hem desavenguts . Jo i tu , que som tan
974	punyalades més que lletres hi ha estampades . . . Veure completa Com tu n'	has hagut	mon cos , n' has fet altre son camí ; casi m' atrevesc a
975	. . . Veure completa En Culàssio se pensava dur sa vara i comandar , i s'	ha hagut de conhortar	amb so màneç de sa pala . En entrar a dins
976	amb una font a cada ui . Viudeta , ¿ que serà ver això que m'	han innovat	? Que teniu s' homo embarcat i cercau enganar-mè ! ¿ Vols que et
977	el teu costat , com un mort que està enterrat , que Déu ja l'	ha judicat	. . . Veure completa Tants d'anys voldria estar amb tu com grans d'
978	, estimat meu , a venir . Jo em pensava si a la fi Déu vos '	via judicat	. Ramell , des que estic ausent lluny de la teva persona , mon cor
979	Mascaró i llavó Na Ferriola juguen a la carambola a devers s' Abeurador .	He jugat	i he perdut , he perdut amb cartes bones . He perdut darrera dones
980	dia , i jo , per la dissort mia , no ho puc provar una estona .	He jugat	i he perdut , he perdut amb cartes bones : he perdut darrera dones
981	amagat , juga de polissonada ; i vós , roseta encarnada , per mi sempre hi	heu jugat	. Qui festeja d'amagat mereix una punyalada ; a mi no la m'
982	jugaré mai més en no esser amb tu tota sola . - Ma muller , jo	he jugat	i m' han guanyat es vestit . -No tremoleu , mon marit , que es
983	. No fieu d'es saig , compare ; s' amistat no val de res : ell	ha jurat	i promès que ha de dur son pare pres . . . Veure completa Poc
984	morat sempre diu : -No tornaré !- I ella respon també : -Quants de pics ho	has jurat	! Un fadrí , en festejar , se pentina sa clenxeta , i se fa sa
985	de pujada . Sa vaca negra amb esquella és fuita de sa Devè i	ha jurat	per la fe que no llauraran amb ella . Ses al-lotes de
986	reia . Sa vaca negra amb esquella és fuita de Sa Devè i n'	ha jurat	per la fe que no llauraran amb ella . Un bover a dins
987	sa camada . A sa meva enamorada ja la'm comanareu molt . Jo no	havia llaurat	mai a terra tan atapida com dins Santa Margalida baix de la
988	: a modo , no acabarem per restoblar es goret ! l' amo , ¿ que no us	ha llegut	es sementer repassar ? No us poreu gaire queixar si us ho segam
989	, no rebutja posar sa mà dins es plat . -¿ Vols-me dir qui m'	ha llevat	es picarol a sa trutja ? Si pel cas la gent demana qui
990	amb ta mare ! Senyora , un puntet me falta i sa dona el m'	ha llevat	, perque des que som casat ja no tenc sa veu tan alta .
991	, i es diumenges , d'endiana . En es capell no hi duc borles ; m'	he llevat	es floc i tot . No me'n ric , però me'n fot ,
992	'es casino de la Forca . Vivo sa república ara més i més , que	ha llevat	sa feina an es sabaters ! A ca Na Mena fan corda i

993	el vui i no més , si n' he de tenir marit : com s'	ha llevat	es vestit , queda un homo lo mateix . Soldat m' han fet , Margalida ,
994	Soldat el vui i només , si n' he de tenir marit ; com s'	ha llevat	es vestit , queda un homo lo mateix . Tan darrere casar vaig com
995	l' Havana i un que serveix a Ciutat i s' altre el mos	han llistat	perque el Rei el mos demana . Margalideta , adió ; jo me'n vaig
996	dus altra ferida : si vols , t' hi podràs mudar . A sa Torre m'	he llogat	quatre mesos de seguida . Per venir a veure't garrida , he de
997	,perque el troba massa nou . Adins es terme de Petra diuen que vos	heu llogat	. Greu me sap que altri l' ha feta i jo , obligat , la
998	temps desitjava fer un fiol amb s' estimat , i ara que ja ho	he lograt	, més clares vegades ve . Un vespre de llamps i trons un fadrí
999	ena o passar pler , molta diferència hi ha . Figueretes bordissots , ja m'	han madurat	ses figues , i ses al-lotes garrides fan enamorar ets al-lots .
1000	u noble , es fets ho han demostrat : estant dins s' autoritat , vós sempre	heu malavejat	. . . Veure completa Mon marit batle m' han fet : enguany matarem porcella
1001	, que lo que l' amo En Jordi diu és Déu que l' hi	ha mandat	. A s' escudeller hi ha plats i a s' oller hi posen
1002	el qui té la mujer buena , viva l' amor ! , . . . Veure completa El Rei	ha mandat	fer crides , garín-dondon-danyo , el Rei n' ha mandades fer , garín-
1003	n' anirem a Sineu . Lo que duc davant , és meu , perque no ho	he manllevat	. . . Veure completa -¿ A on anares , Bernat , sense haver-la coneguda ? -
1004	; dona no he de mirar , i he de arribar a tornar . . . Veure completa	He menjat	un pollet viu torrat i passat per sa pella i en esser
1005	la sort m' ha dit bé , que dejorn he festejat ; he begut i	he menjat	sense pagar cap doblar . Anit passada era a l' Horta i anit
1006	'es moix que vos n' heu duit de sa casa : Ses rates m'	han menjat	s' ase . Mal vos menjassen a vós ! -Moixet , ¿ com ets tan bandera ?
1007	duc tros de camia : un bocinet que en tenia ses rates el m'	han menjat	. Me n' anava a Son Serra p'es camí de Son Doblons ;
1008	voldré servir . La mar , com més té , més vela . Quan la mort m'	haurà menjat	sa carn i es moll d'ets ossos , encara romandran trossos que
1009	lo que han trepitjat , i com està mig paït , escup lo que m'	he menjat	per pair-ho un altre pic Veure completa m' enterren per dar-
1010	és sol , que et duia un pa recolat ; el duia i el m'	he menjat	,perque ta mare no em vol . Quan me'n vaig a festejar
1011	. Es dia que em vaig casar vaig fer enciam de llagosts . No n'	havia menjat	mai que pegassen tants de bots . Es gep és un bé perdut ;
1012	duit , i , des que es capell m' és fuit , no he begut ni	he menjat Veure completa Vaig néixer enmig de la mar vestit d'una pell
1013	és lo que dius com fer un nuu a s' oratge . Jo no	havia menjat	mai estiregassons amb xuia . La vaig afinar que duia virones per s'
1014	s' olier no se camparen molt bé a baix d'aquella muntanya . Només	hem menjat	cinc bísties i mos ha costat bon bot , perque si ho `guésem
1015	es sogre . A Matances son anat i estic que no cab en pell .	He menjat	sopes amb grell , però es porc no l' he tastat Veure completa
1016	. . Veure completa Si jo fos menjades figues , com tendria bona veu ! Però	he menjat	taronges ; bona amor , no m' escolteu . Si jo sabia cançons , tot lo
1017	; amb un sol lletsó que hi ha ja riu es qui el s'	ha menjat	. A Andratx , per tocar l' orgue posen dos porcs dins un sac :
1018	. Veure completa Com te vares presentar en aquella esclavitut , ¿ saps què	hauries merescut	? Que jo no et tornàs mirar ! . . . Veure completa Com vós sentireu tocar
1019	' envia que em deixeu sa metria ; mon pare ha de metre , i , en	haver metut	, . . . Veure completa Monstre som entre la gent ; foc respir , i no m'
1020	. Bé fa trons de dos en dos i es mal temps queda darrere .	He mirat	es Puig de Randa i es roquet colca de tot : porem fer
1021	Mirau quin davantalet que mu mare m' ha posat , i tothom el m'	ha mirat	de tan planxat i tan net ! Mon marit , comprau-me un dengue ,
1022	tornaré , i d'es doblers que duré , garrida , farem un ball . Jo m'	he mirat	es redol i sou com a ballarugues . Tot lo dia faç berrugues ,
1023	vei barba gelada . Set anys ha que estic amb ell , mai el m'	he mirat	de cara . . . Veure completa Com ses cabres trauran llana , ses done sfara
1024	encara ho és més , s' Espinagar ve després , s' Hospitalet i sa Mola .	He mirat	es Puig de Randa i es ruquet qualca de tot ; porem fer
1025	. Sa musica qui la't fa : En Lau de sa Gerreria . Jo no	havia mirat	mai ses ganàncies per on vénen : d'ençà que pandero tenen , han
1026	r ? -En es bosc d'es Cosconar , davall una carritxera . Catalina , ¿ el t'	has mirat	? Saps que n' és de galant jove ! Però té es llevat que
1027	me fas creure ! ¿ Perque som negra , em refuses ? ¿ I tu , que no t'	has mirat	? Si te vesses , estimat ! Fas por a ses criatures ! Per una cosa
1028	som amics . Es dissabte , com veniu , ja veniu atopellat , i encara no us	he mirat	com de davant me fugiu . Es dissabtes s' acostuma , fadrí que té
1029	ha amollat . Ses amitgeres de Defla encalçaven un puput . Sa qui primer l'	ha mogut	és estada Na Parreta , . . . Veure completa Set puputs tenc i sa mare ;
1030	uré una prima . - . . . Veure completa Moliners i molineres , molts de pics	heu molturat	. En Macià Garavat , d'una cortera de blat , . . . Veure completa Moliners
1031	i sa truja quedarà . Tres anys fa que som casat i cada any	he mort	un porc , manco l' any passat i s' altre i enguany que
1033	neu tupà la Mare de Déu , . . . Veure completa Noltros venim de matances i	hem mort	un porcellí . Si voleu sebre d'on som : som d'es poble
1034	la mort a on el cità ! . . . Veure completa En Pavana d'Ariany l'	han mort	dins un carretó . Quina desgràcia , Senyor , que hi hagué dins Sant Juan !
1035	. ¿ Que no sentiu En Miquel que crida com un orat ? Des que li	han mort	es gat , ses rates l' han enganat . . . Veure completa Sa moixa de
1036	, però jo no ho dic així ; que , si sa pena matava , ja m'	hauria mort	a mi . Dos enamorats tenia : un mort , i s' altre a presó . ¿
1037	porc , manco l' any passat i s' altre i enguany que no n'	he mort	. Una gerra amb dues anses és feta per dur-la dos . Venia
1038	fa cap fuada . Tenc d'anar a matances a cal tio Toni que	han mort	un dimoni carregat de banyes . Tenc d'anar a matances a ca
1039	carabassa no pot dur bótes a mar . En veure paia cremada , senyal que	han mort	es porquet . En s' hivern , quan farà fred , menjarem xuia torrada . . . V
1040	imecres per Sineu tothom me deia : -Maria , ¿ que has tirada malaltia o s'	ha mort	s' estimat teu ? Es sineuers són dolents ; per això Déu los castiga :

1041	batle major , duran a ca es teixidor i en faran escandalari . Es sereno	ha mort	un moix i l' ha duit a l' hospital , i li han
1042	l' hospital , i li han dat un real ; Alabado sea Dios ! Es sereno	ha mort	un moix i l' ha duit an el Socós , ha comprat un
1043	en tant demanaven quin dia era Sant Juan Veure completa Es sereno	ha mort	un moix i l' ha duit en el Socós ; ha comprat un
1044	: un jove que em fa passar molt de turment , vida mia . Es sereno	ha mort	un moix i l' ha duit an el Socós , ha comprat un
1045	dimoni carregat de banyes . Tenc d'anar a matances a ca sa tieta :	han mort	sa muleta i han fet camaiots Veure completa Tenc una conia que
1046	em gir a l' altar major , alç els uis i dic : -Senyor , Vós	heu mort	per dar-me vida . Com vos mir a una creu , ja no
1047	dins mar ? Jo sé més que no sabia i més que no m'	han mostrat	: jo som estat publicat i altre té sa novia . Los tres diumenges
1048	que fer , la farà picar a s' enclua . ¿ Vols-me dir qui t'	ha mostrat	tal ofici de fer veta ? Una cosa tan estreta , i m' hi
1049	donen es llauradors . Un temps casar-me volia amb fia conrador , i ara	he mudat	s' amor ; sa mare , que guard sa fia . Un temps , com era
1050	" per riure . Un temps casar-me volia amb fia d'arrendador , i ara	he mudat	s' amor : sa mare que guard sa fia . -Un temps érem tan
1051	festejada i que no l' haja alcançada amb tant de passar es camí . ¿	Has mudat	d'enamorada ? Mudaré de servidor , i així , una altra vegada , abans d'
1052	sa corda , garrideta , d'aquell bé ! Jove som i no em penet d'	haver mudat	sa intenció ; dona d'excecaidor sempre ha de tenir es llit fet .
1053	, sogra d'un temps . -Adiós , gendre passat . -Lo que és estat sia estat :	he mudat	de pensament . Adiós , sogra passada , adiós , sogra d'un temps . Na Maria
1054	i sa paraula . Jo voldria que el qui és causa que s' estimat	ha mudat	, estigués tants d'anys penjat com a sa porta una baula . Jo
1055	i es teu enamorat anit és a can Rangueta . Cunyadeta , es meu germà	ha mudat	d'enamorada perquè tu anit passada bona la hi vares pegar : . . . Veure
1056	omandacions foren aquelles per mi ! Tenies ses colors sanes , Catalina , i	has mudat	: que ho diga el qui n' ha passat , si juguen brut ses
1057	tu , en trobaré de tan bons o de millors . Si mudes , jo ja	he mudat	; no crec que em siga tardada . Joan , tu m' has arribada a
1058	que sempre s' aigo bullia , i s' amor sempre creixia , i mai l'	havia mudat Veure completa Jo vaig esser es primer que et vaig festejar . ¿ Et
1059	carrer de Sant Jaume hi tenia un foc colgat , i ara ja l'	he mudat	an es carrer nou del Carme . En festeig una d'es Call
1060	Un temps en aquest cantó hi tenia foc colgat , i ara ja l'	he mudat	a un altre lloc millor . Un temps , en aquest portal , que ho
1061	erque cadascú és senyor Veure completa Estimat , ara conec que tu n'	has mudat	es bé . Ja vendràs , i te daré aquells dos doblers que et
1062	què està enfadada ! Voldria que el qui n' és causa , que jo n'	he mudat	l' intent , que perdés s' enteniment , es sentits i sa paraula . Voldria
1063	bates amb retaló , cada dia que fas festa mudes de festejador . Encara que	haja mudat	de la vila a fora vila , no desconfieu , garrida : jo seré vostro
1064	em colgava , no dormia . Ja li direu a s' amor que , encara que	haja mudat	, que no faça s' entonat , que riuré en encontrar-ló . Ja sé
1065	per veure't , ramellet , a Ciutat 'niria a peu . No et pensis que	haja mudat	. s' amor que et tenia et tenc , i antes de cada hora
1066	voltera faré per no veure'l més davant . s' estimat , perque està ric ,	ha mudat	d'enamorada : si per pobra m' ha deixada , se pensa haver-me
1067	lo que et preguntaré , jo sabria si em vols bé o també si	has mudat	. Si En Pere vos vol , al-lotes , no us heu de girar
1068	lo que és meu , i lo que és estat , sia estat ! Estimada , si	heu mudat	a un altre lloc s' amor , d'això no us don culpa ,
1069	, aquelles amors ! Un temps , en veure'm ja reies ; i ara , ¿ com tant	has mudat	? ¿ Em vols dir sa veritat ? Amor , ¿ de què me fas ceies ? -Un
1070	temps , quan tu em veies trista , em tenies voluntat ; i ara que tant	has mudat	, si m' enquantres , estimat , . . . Veure completa Un temps tenia s' amor
1071	que les tenc d'escampades ! Una a Artà , s' altra a Sineu . 'Vui	he mudat	lo meu bé contra el que amb tu jo tenia ; ara el
1072	hora augment en tenir-te voluntat . No et pensis que per això s'	hagin mustiat	mes plantes : te vull tant de bé com antes , o ara més
1073	s va mostrar Veure completa Enmig de l' hivern , enredat de fred ,	ha nascut	un Minyonet de Maria Verge i Mare Veure completa Maria a Betlem
1074	de menar ses egos de Son Catlar , . . . Veure completa El romaní que hi	ha nat	dins la garriga comuna , cada mes té flor segura , i en es
1075	Ai , Solanda ! Ai , Solanda ! Que hi estic , densolandat ! Més valdria no	haver nat	que haver d'habitar a tal banda . A Solleric han posat una
1076	, perque sé que pastor el vols . És un anyell negre i coix que	ha nat	amb pèl de calonya , és fii d'una eueia bona . Quin animal
1077	tan defora , Josep , deixau-los entrar , perquè vénen a adorar Jesús , que	ha nat	a tal hora Veure completa Considerant va el cor meu la mort
1078	quer qui guarda devers l' Havana Veure completa Una trutja tota sola	ha nodrit	aquest porcell , i si voleu casta d'ell , ja vendreu a Banderola -
1079	: Tu de mi seràs senyor . Una esperança em donàreu , i ara ja ho	heu olvidat	. Tornau-me , mon cor ingrata , l' alegria que em llevàreu . Una que
1080	; i jo , per mudar es meu , ¿ quin Déu hi ha de bastar ? m'	has olvidat	, i tal volta jo et vui bé i tu em vols mal .
1081	amb devoció i s' ha de posar atenció Veure completa No sé qui	ha ordenat	que en el temple del Senyor , dones sí i ets homos no ,
1082	i sa col fan bon cuinat . Més virolles han estat tots aquests qui	han pagat	per veure ses teresetes .
1083	una altra tens es gust . Sa cenrada de ses vinyes diuen que enguany	ha parat	, però lo mal és estat que ha pegat a ses fadrines . Sa
1084	germà soldat i ara hi ha mon estimat , . . . Veure completa Tres dies m'	han parecut	una setmana cossera ; mos pensaments en tu eren , Joan , i no has vengut .
1085	cor , vine aquí i para es capell . Una setmana cossera tres dies m'	han parecut	: mon pensament en tu era , Juan , i no has vengut .
1086	demanar , o si no , ves-lo a cercar , . . . Veure completa Tres dies m'	han parecut	una setmana cossera ; mon pensament en tu era , Joan , i no has vengut .
1087	anit ha succeït , un Rei qui és nat infinit i una Verge l'	ha parit	, . . . Veure completa Bon Jesuset del meu cor , jo vos duc un regalet ,

1088	de rosa florida , cabila poc es teu cap . Tants de pics com n'	hem parlat	, ¿ no n' estàs entressentida ? . . . Veure completa Jesús , Josep i Mari
1089	dents i mossegaré mu mare . -Jo tenc sa batalla armada per aquell qui	ha parlat	. Mal li toc un llamp forcat de cent llegos de flamada ! . . . Veure
1090	eies d'oronella . Sempre ets estada atrevida i fluixa d'enteniment . Si t'	he parlat	malament , cara de sol resplandent , . . . Veure completa Sempre has estat
1091	que he passat : Jo n' he trescat la Ciutat , i com de vós	he parlat	, . . . Veure completa Na Morena guanya més que tot Sineu en redó , perque
1094	' amo Antoni ¿ com vos va per Son Mas de la Marina ? -Quan jo	he partit	hi havia molta talent i poc pa . l' amo de Son Mas
1095	Petacó no menjarà xuia ni botifarró . Noltros som de Son Severa i ara	hem passat	per aquí . Missions que no sabeu dir , parlant en bon mallorquí : . . . Ve
1096	an es sol i dic mirant es reol : -Déu meu , jo ja dinaria .	Ha passat	un auellet tot carregat d'alegria i ha dit cantant cantant : -' Nau
1097	, me pos davant es mirai . A l' amo d'es Rafal Pai l'	han passat	a Sa Canova . Dalt es coll de sa cisterna , Al-lotes , no
1098	, me pos davant es mirai . I l' amo d'es Rafal Pai l'	han passat	a sa Canova . Com som a sa cantonada de ses cases d'
1099	En Bernat ! Aquest camí que va a Palma , que de pics jo l'	he passat	per anar a veure un soldat que està en el quarter del
1100	'un cavall i una mula i ara l' amo m'apura qui m'	ha passat	a bover . Jo som estat pareier , es major de vint-i-dos ,
1101	paner dalt es braç . . . Veure completa Si posau atenció sabreu lo que m'	ha passat	en poc temps d'esser soldat , perque em 'via proposat . . . Veure completa
1102	. Des que estic en es Rossells no puc dur sa roba neta : m'	han passat	a dins sa pleta amb sos xots o amb sos porcells . A
1103	. . . Veure completa Mestre Antoni Vei va dir : -Bon repuceta sagrada ! Mai	ha passat	cap porcada com sa que m' han feta a mi ! Na Batriu
1104	i som a mitjan camí . A Llubí que és llogaret , Mirau què mos	ha passat	: Na Sopa que ha abandonat tres fiis , per servir es Coixet . A
1106	ses colors sanes , Catalina , i has mudat : que ho diga el qui n'	ha passat	, si juguen brut ses cortanes . Tothom qui m' enquantra , diu : -Querol ,
1107	d'un cavall i d'una mula i ara he corregut fortuna perque	he passat	a bover . Val més passejar cireres i vendre-les a dobler que
1108	eïnats vos poran dir : . . . Veure completa Per vós , ramell de pintures ,	he passat	penes bastants ; que vènguen dos capellans , després quatre cristians . .
1109	i fé via , ves-te'n a s' enamorat , conta-li lo que	ha passat	, no estiguis empegueida . Carta , partiràs , escrita p'es camí de Son Gra
1110	. -¿ Com te va , tun-tam , tun-tena ? ¿ com te va es temps que	ha passat	? -m' enviaren a dur llenya amb un tronc mal esporgat . Coranta misses
1111	r com fred Veure completa Avui dematí , a plaça , vos diré lo que	ha passat	: Una jove es baraiava amb so seu enamorat Veure completa -Catali
1112	, matau-mè , que tateix m' he de morir , i almanco podré dir que	haureu passat	aquest pler . Estimat , ausent de vós jo no crec que viure puga .
1113	ne sou anat a estar enfora perque no us ves . De lo que	he passat	no en rés . De lo que he de passar ! Vuit dies farà
1114	alque vegada . . . Veure completa Mu mare , jo vos vui dir es tribunal que	he passat	: Jo n' he trescat la Ciutat , i com de vós he parlat , . . .
1115	n' heu anat a estar enfora perque no us ves . De lo que	he passat	no en rés . De lo que he de passar ! Vos ne sou
1116	ne sou anat a estar enfora perque no us ves . De lo que	he passat	no en rés . És de lo que he de passar ! Vos ne
1117	ne sou anat a estar enfora perque no us ves . De lo que	he passat	no en rés . Just de lo que he de passar ! Vuit dies
1118	Llorito no ho sé : està damunt un coster a un lloc molt retirat .	He passat	per Santanyí , Es Llombards i Ses Salines , i per tot hi ha
1119	vasa fa . En Godoy i En Soler i també el sen Montserrat s'	haviem passat	p'es cap de fer fer Espanya malbé . Es metge Verro no
1120	. Són quatre o cinc bergantells que li tenen voluntat , i un tot solet	ha passat	ets altres per passarells Tant si te'n vas com si vèns
1121	oser , bona nit dos mil vegades ! - Bon vespre , estimat garrít ! ¿ Què t'	ha passat	anit , que vèns tan vespre ? -Bona nit , rosa encarnada ! . . . Veure comp
1122	Maria son Fill clavat a la creu ! Pontet de s' Abeurador , que t'	he passat	de vegades ! Males nits i sopegades per anar a veure s' amor .
1123	un claveller en es corral , qui badava . Carrer de s' Abeurador , que t'	he passat	de vegades ! Fang i fosca i llenegades i no em serà agrait ,
1124	' hi mengen cada dia . Oh carretera de Palma ! Que molts de pics t'	he passat	anant a veure un soldat que està en Corter del Carme ! Per
1125	gues olorar . Diuen que " murta , amor fuita " , jo dic que és verdadera .	He passat	per sa murtera i un brot de murta t' he duita . Greu
1126	mpleta No trobeu d'admirar , hermosa , si me som enamorat , perque molt m'	he passejat	p'es pobles i dins Ciutat , . . . Veure completa O el sol arrere
1127	dia que em vaig casar : sa dona em demanà pa i jo no	havia passat	. Malalt del lliit m' aixecava per venir-te a festejar , i ara
1128	, ¿ que no n' hi ha ? Una al-lota de Déu tota , que no	havia pecat	mai , se va mirar en es mirai i va dir : -Bon redebota ! . . .
1129	gria que el cel , a on Déu me crida . . . Veure completa -Joveneta , ¿ que	has pecat	quantra el sisè manament ? I ella diu , fent s' innocent : -Pare , jo
1130	Samaritana vermeia com una grana i cremava com el foc . Com Adam va	haver pecat	, el Pare Etern li va dir : " Surt del preciós jardí a on
1131	, emperò mai arribava ni amb altri ni ell tot sol . Empegueida estaria d'	haver pegat	esquenada : anant a ca s' estimada , trobar plena sa cadira . Es dissabtes
1132	o reposarà . Sabeu que estic de contenta , perque he guanyat dos jornals !	He pegat	un copet fals i he rompuda sa fauç ; . . . Veure completa Sa Cadenera
1133	de mon bé estimat , i ningú me'n sap donar . Mon cor m'	ha pegat	un salt i tota em som retgirada com la nova m' han
1134	m' ha dada , tal habilitat tenir . Mu mareta , mu mareta , sa padrina m'	ha pegat	, perque cantava copeos i li som fet mal de cap . No puc
1135	a espadar passat la Mare de Déu . Pensant en s' estimat meu , m'	he pegat	damunt sa mà . Un grapat de buidadores , l' amo En Juan , que
1136	la Seu i me som fet mal a un peu , perquè de peus	he pegat	. Ses cortanes d'En Severa ¿ saps què me varen costar ? Set setmanes
1137	ses vinyes diuen que enguany ha parat , però lo mal és estat que	ha pegat	a ses fadrines . Sa comare em dà s' amor i jo no

1138	no tornaré : una altra en festejaré i tu et colgaràs dejorn . Jo qui	he pegat	esquenada i hi som estat es primer ! La causa és que es
1139	ningú en el món . sinó mu mare i s' al·lota . Si t'	ha pegat	s' enyorança i amb ell vols conversar , envia'l a demanar , o
1140	sa cuina de Son Serra . -Tomeu ¿ qué no m' ets sentit quan t'	he pegat	un siulet ? -Jo estava enredat de fred i ara ja m' he
1141	li deu dir : -¿ Quan me trauràs d'es treball ? Hortolana , matadora , vós	heu penat	i penau ; ¿ per què no em donau sa clau d'es jardí
1142	t' ho he dit , que amb tu em volia casar ; però me n'	he penedit	i arrere vui tornar . Si mudes , ja serem dos que deixam de
1143	gana . Jo la festeig petitona , però té bon advertit , i mai me n'	he penedit	de rallar amb tal persona . Jo li pec costa a través a
1144	'n a colgar i comana'm molt ta mare . A Andratx diuen que	han penjat	un ase en es campanar ; amb un sol lletsó que hi ha
1145	p'En Foradí . Na Margalida no té alegria en aquest món des que	han penjat	En Pitxon a ses branques d'es llorer . n' hi ha que
1146	ana , a doblar es cordó . Dins s' abeurador . . . Veure completa A Cabrera	he pensat	de vuit dies estar-hí : cercaré fonoi marí que és molt bo
1147	de blat a dins quatre corterades , estimat meu , com vegades en tu dec	haver pensat	. No mudaré lo meu cor encara que vós mudeu i encara que
1148	eu raó , mu mare , haver-me avisada . . . Veure completa Si m' enganes ,	he pensat	de mai més mirar fadrí , i llavonses podràs dir : -Una fadrina , per
1149	un vei , per l' interès : ja haguera convengut més que el qui hi	ha pensat	, tengués . . . Veure completa Miquela , ¿ vols En Miquel i seràs cunyada
1150	guerrera més empinada que un llamp . Quan s' estimat me deixà , no hi	havia pensat	bé , i ara , que li he dat guerrer , tot m' ho vol
1151	eta . Jesús , Josep i Maria ! Redemptor de mon pecat ! Germà , ¿ què no hi	heu pensat	? ¿ o no l' heu vista de dia ? Jo el vui guapo i
1152	canonada , cap avall el se'n durà , . . . Veure completa Jo mai m' ho	haguera pensat	, que un tal s' hagués de seguir : que el qui no té
1153	veure una barqueta qui duia sa meva amor . Jo mai no m' ho	haguera pensat	, que aquest barco anàs a prova . Mariner de barca nova feta de
1154	es sol ; veuràs un molí que mol , . . . Veure completa Si jo m' ho	hagués pensat	, no haver-te de tornar a veure , quan me demanares beure no
1155	ropit damunt sa mata canta i fa s' estufat . Jo mai m' ho	hagués pensat	, que es gats duguessen corbata . Aigordent i vin blancot em fan fer
1156	. Sou patró de barca nova feta de llenyam corcat . Jo mai m' ho	hauria pensat	que tal barco anàs a prova . Una barca faré fer amb serres
1157	teva que has d'esser sa dona meva , i jo mai m' ho	he pensat	. Jo no tenc hora segura . Senyor , ¿ quan m' he de morir ? Estimat ,
1158	que a Espanya vaig venir es sebre dura i no té , [sic] i	he pensat	si me ve bé de fer una codolada . . . Veure completa En Pere
1159	rnareu , estimat , perque allà on heu anat no heu feta massa ganància . Jo	havia pensat	, amor , de tornar-vos festejar , però no em gos arriscar a dir-
1160	calent . Es ca gros de Son Garcia mossega i fa forat . Patró , jo	havia pensat	que l' agafàsseu p'es cap , . . . Veure completa Guarda't de ca
1161	tenia . Jo festejava una al·lota ; n' estava tot alabat , i mai m'	haguera pensat	que fos estat engegat . . . Veure completa Jo ja et volia , estimat , empe
1162	nedava . Es sant d'aquesta diada tenguem-lo per advocat . Jo mai m'	haguera pensat	que aquí tenguessen un gat . . . Veure completa Fent sa fotja , fent sa
1163	dorm ni vetla ni beca ni jeu ni està desvetlat . Jo mai m'	haguera pensat	que un ratolí o un gat . . . Veure completa Perque té són , madò
1164	com te trobes , com te trobes i què fas . Ai , si jo m'	hagués pensat	que em volies dar es clavell ! Arrere hauria tornat i m' hagués
1165	. Veure completa Mariner de barca nova feta de llenyam corcat : jo mai m'	hauria pensat	trobar un enamorat . . . Veure completa Me feis estar a sa serena perque
1166	camí . Com ses dones duien peto i sivelles p'es cordat , jo mai	hauria pensat	haver de tenir combat . . . Veure completa Damunt sa plaça d'Artà hi
1167	completa No s' és post el sol cap dia que en tu no	haja pensat	, que no t' haja comanat a Cristo crucificat . . . Veure completa No tens
1168	deman que em perdoneu de tota culpa i pecat . Déu meu , molt poc	he pensat	a arreglar la meva vida , però ara , si temps tenia , l' esmenaria
1169	he trobat baix d'es mantí : si és persona d'aquí sa que	haja pensat	en mi , . . . Veure completa Una poma i una pera i un clavell
1170	lou . Juana , es botifarrons saps que mos han agradat ! ¿ No saps ambe què	he pensat	? Que , si te'n vas a Ciutat , . . . Veure completa Juan de la
1171	tocar ! Si jo t' havia de dir tots es pics que en tu	he pensat	! No mol tants de grans de blat , dia de vent , un molí .
1172	provar una estona . He jugat i he perdut , he perdut amb cartes bones :	he perdut	darrere dones es doblers i sa salut . Hermosa no m' ho digueu ,
1173	devers s' Abeurador . He jugat i he perdut , he perdut amb cartes bones .	he perdut	darrere dones es doblers i sa salut . I es pare i es
1174	tocs , que no som guiterria . Sa meva febre s' aferra . . . Veure completa	He perdut	es caminar , es córrer i s' andadura , i si vésseu ma figura ,
1175	eliqui' , reliqui' , jo vénc a veure't . Copeo , copeo , copeo d'es forn .	he perdut	sa coa i no sé per on . Copeo , copeo , copeo pintat , encalça
1176	, i jo , de mirar fadrines , he romàs amb so coll tort . Es gall	he perdut	i no l' he trobat : si per cas el vèieu , ell és
1177	dreu , Rafel , Miquel o Tomeu , . . . Veure completa Jugant a la garambola	he perdut	tots es doblers ; no em veuran jugar mai més en no ser
1178	és enfora i mos estima ; d'Algaida una fadrina diu que es gipó	ha perdut	. Mestre Pau , mirau-vos-hí , a tair aquest gipó , perque en dur-
1179	, per la dissort mia , no ho puc provar una estona . He jugat i	he perdut	, he perdut amb cartes bones : he perdut darrere dones es doblers i
1180	Na Ferriola juguen a la carambola a devers s' Abeurador . He jugat i	he perdut	, he perdut amb cartes bones . He perdut darrere dones es doblers i
1181	fa es mussol perque té s' homo menut i en sa nit l'	ha perdut	per ses rues d'es llençol . n' heu segat una escarada i
1182	! A poc poc s' encèn es foc amb una branca de pi . Mal`	gués perdut	es camí quan vaig venir en aquest lloc ! A poc poc s'
1183	' hi vuia ; Jo n' hi vull tant com quisvuia , però molt se n'	ha perdut	. Mu mare no és escapaça a fer-me mudar s' amor : a
1184	. Veure completa A una dona casada , si canta , no l' escolteu , perque n'	ha perdut	sa veu : an es seus infants l' han dada . Cada vegada que

1185	plegats . Des que tu te n' ets anat a conquerir aquella gent , n'	he perdut	l' enteniment i no l' he tornat cobrar . Des que us en
1186	completa En Pendola ja no va mai a missa ni a l' ofici .	Haurà perdut	es judici , de tant de pendolejar ! Hi ha persones tan pures i
1187	dissort mia , no ho puc provar una estona . He jugat i he perdut ,	he perdut	amb cartes bones : he perdut darrere dones es doblers i sa salut .
1188	juguen a la carambola a devers s' Abeurador . He jugat i he perdut ,	he perdut	amb cartes bones . He perdut darrere dones es doblers i sa salut .
1189	te tenc , te tenc ; demà no seré a la vila . Una berganta pobila	ha perdut	s' enteniment . Dins es meu enteniment hi tenc plaça i mercat , cortera
1190	fetes bravates de que per riure has vengut . ¿ No et basta lo que	has perdut	: es temps i sa joventut . . . Veure completa Ja sé que heu dit
1191	' apartes , no et pensis que em posi dol : llavò prendré per consol que	he perdut	amb bones cartes . Anit passada es rompé es mirai amb què em
1192	Jaume Antoni ja mos ha embrutat ets ous . ¿ Heu vist un bou que	he perdut	que estava malalt de rosa ? Mon cor no dorm ni reposa , Senyor ,
1193	ni reposa ni té gens de quietud . ¿ Me vols dar es bou que	he perdut	i que està malalt de rosa ? Na Catalina , quan jeu , dormideta dins
1194	me som . Baix d' un puig , troben cent comes . Mira per tu què	he perdut	: es temps i sa joventut . Això és sa paga que em dónes !
1195	fia , de mi . Dalt un puig troben cent comes . Veïes amb tu què	he perdut	! Es temps i sa joventut . ¿ Això és sa paga que em dónes ?
1196	vent : -Mal te bufasses sa moca !- Me va dir : -Cara de loca , ¿ Què	has perdut	s' enteniment ? Mos promet , aquest any nou , bundanci' atota persona , i
1197	sa murtera i un brot de murta t' he duita . Greu me sap	haver perdut	aqueix brot d' aufabeguera , basta i prou sa tavernera en ses mans
1198	murtons , no cuies es de per terra . Es cavall d' En Pere Serra	ha perdut	ses messions . Baten es blat roveió i no desfan ses falcades , per
1199	, no les cuies es d' en terra . Es cavall d' En Juan Serra	ha perdut	ses messions . Si l' hi has de dir , digues-le- hi , a
1200	dormís a sa paia amb homos de Santanyí . Ses al·lotes de Sineu	han perdut	es mirinyac ; a Maria l' han trobat i diuen que no és
1201	trobat i diuen que no és es seu . Ses al·lotes de Sineu	han perdut	es mirinyac ; a Maria l' han trobat i diuen que no és
1202	Vispona és un enganafadrins . Anant amunt i avall , molt de temps per tu	he perdut	. Més valdria hagués segut , no hagués cansat es cavall . Anar a missa
1203	. Per un quern de metles verdes ni tampoc per un aumud , no voldria	haver perdut	, estimat , lo que tu cerques . P' es camí la m' he pensada ,
1204	' ha refuat i no el vol a dins ca seva . Mirau què m'	han posat	: que vaig de dones casades . Ses taronges , copejades , a mi mai m'
1205	bat per sa paia . Cara de lluna redona , no sé de què t'	has picat	. ¿ Que som jo qui no t' agrad , o n' estàs tot afrontat . . .
1206	' hi ha cap d' amagat , i tu menos que ningú . ¿ De què t'	has picat	, puntós , que tot són morros i ceies ? A sa cadira on tu
1207	que n' heu dit , amor , que no em vendreu a fer nosa ; vos	heu picat	d' una cosa que no ho val s' aixecar-hó . -Ja vendràs
1208	seus veinats : -Ajuda-me a enterrar s' ase . n' es tanto lo que	ha "plogudo"	que qualcú ja s' ha bañado i jo com enamorado s' al-
1209	enim deshora , perque haviem d' acabar . Sa verema serà poca perque enguany	ha plogut	poc , i qui sap si a qualche lloc ho repetjarà sa lloca .
1210	és mort En Toni Xamena , Tonina , es teu estimat . Tu per ell més	has plorat	que Maria Magdalena ; . . . Veure completa Ja no m' espanten fantasmes , h
1211	' hi vaig rentar sa cara i bruta la duia encara de tant que	havia plorat	. A s' Heretat n' hi ha una que l' han morta amb
1212	' hi vaig rentar sa cara , i bruta la duia encara de tant que	havia plorat	. Beneïda sigui l' hora que és arribat don Juan . Quina alegria tan
1213	. En tenir coca , menj coca , i en tenir pa , menj pa . Mai m'	han pogut	afinar amb cap mentida en sa mà . . . Veure completa En Xesc diu
1214	d' allà deçà sa muntanya i fa més de tres setmanes que no	hem pogut	festejar . Pitgen sa neu , pitgen sa neu , i tots estan dins ses
1215	sa mà , . . . Veure completa Una mare plora i diu : Nou mesos com l'	he portat	, i ara qui l' he arribat a galliner , el me preniu ! Vaig
1216	vista tenc . A Son Berga d' es Torrent tot són portals i armaris .	Han posat	en es diaris que qui vol vendre canaris , . . . Veure completa l' amo
1217	es barrament a un fii d' En Llucià . Damunt un tronxo de col	han posat	es meu retrato : he sortit amb so nas xato i es morros
1218	de ca n' Arnau se pensava esser novia , i es llevat que feia	via posat	dins Son Nicolau ! Sa fia d' es batle n' és torta d'
1219	dic quina ni qui no , que ha cosit una camia i no hi	ha posat	botó . Jo duc guyes de cosir , de sequeres i veleres , de cap ,
1220	' Hort Nou va fer un barreret a s' ase i no l' hi	ha posat	encara , perque el troba massa nou . Adins es terme de Petra diuen
1221	p' es nostro carrer : de quatre capells que té , a tres s' hi	ha posat	borles . Jo duc sa poma penjada a una ala d' es capell ,
1222	. . . Veure completa -¿ Què hi ha aquí dedins ? -Or i argent . -¿ Qui l' hi	ha posat	? -Es fii d' es regent Veure completa -¿ Què te diu el cor ? -
1223	tenc en es meu carrer : de quatre capells que té a tres hi	ha posat	borles . Si a Esporles vos n' anau , que n' és vila regalada ,
1224	, mal llamp sa sogra ! m' ha fet un llamp de cuinat : m' hi	ha posat	un llamp de pebre i no hi ha un mal llamp qui
1225	a venir . Sempre som estada teva ; no vaig per altre camí . s' hi	han posat(s)	de deveres , a fer-mos mudar es bé ! Jo primer consentiré que
1226	de dos en dos , i dins sa grípi' d' En Ros s' hi	han posat	teranyines . Es primer ou que va fer amb un llençol l' empararen .
1227	fora vila si qualche pic me convé . A sa vorera de mar hi	han posat	un lletrero : que es qui vol esser torero ha de sebre torear .
1228	a fer-hi caramull . En es cantó d' En Noguera un fanal hi	han posat	per donar més claredat a Na Miquela Ferrera . . . Veure completa En es
1229	dejornet . Per un pecat ocultat tragueren s' escolà major , i ara mos hi	han posat	un parent d' En Parragó . Adiós dic a s' amor per una
1230	dugués dol d' es moixet . Es moix de menjar té falta i ho	ha posat	en magror . quan surt de dins es fogó , pega bot i cau
1231	té estimat i no hi va . Es molí de Son Lluent enguany l'	han posat	conforme , i si es vent de llevant torna , el tirarà an es

1232	una processó de banderes i formigues . Es Molí de Son Lluent enguany l'	han posat	conforme i si es vent de llevant torna el tirarà an es
1233	completa Dins Mallorca es fogoneu ha pujat de gravitat , i dins França l'	han posat	en es punt més alt de preu . Estimada d'es meu cor ¿
1234	que mai van per carretera , i en veure cabrit o anyella , ja l'	han posat	dins es feix ! Com ha de retre es cavar an En Juan ,
1235	de ses marjades i ja puc estar tranquil . A s' euveia mascarella li	han posat	botons d'or . Valdria més una esquella nova , que fes un bon
1236	nat , a su-allà hagués derramat . . . Veure completa En es Molí Paperer li	han posat	vuit antenes i ara es pou no té venes per s' aigo
1237	ugir cada dematí . . . Veure completa Mirau quin davantalet que mu mare m'	ha posat	, i tothom el m' ha mirat de tan planxat i tan net !
1238	: si per cas el vèieu , ell és escovat , . . . Veure completa Es gall m'	han posat	, Coloma , a preu de molt alt valor : cent lliures de cada ploma
1239	i es ciutadans fan cordó . Per un punt de tocar l' orgue m'	han posat	a sa presó . A Capdepera no hi ha ningú que menj pa
1240	i a Ciutat venen sabó . Per un punt de tocar l' orgue m'	han posat	dins la presó . Al qui dirà " Leonard " per sa plaça o p'
1241	terra triga pegant i diguent :-Errí !- Es cavall menut va dir :-Tu m'	has posat	es coixí , . . . Veure completa En Catalí ja és partit ; si no veniu ,
1242	m' he posat és lleuger i bo de dur , però es que m'	has posat	tu és un poc massa sobrat . Es fadrins capells amb cops , guardapits
1243	. m' he fet un vestit de dol enrevoltat d'alegria , i el m'	he posat	cada dia des que s' estimat no em vol . Mirau-lo , an
1244	anar allà on vol . Des que s' al-lota no em vol , m'	he posat	mocador a's coll , . . . Veure completa Qui té taverna , mesura resolis i
1245	de fer , i jo en som poc afectat ; per això és que m'	he posat	de criat de cavaller . Sa germaneta major que teníem , se n' ha
1246	jove ha mester un poc de so de pandero . Es capell que m'	he posat	és lleuger i bo de dur , però es que m' has posat
1247	? -Un jovenet de Pollença el m' ha duit , i a tu no . m'	he posat	mocador a's coll per porer fer de currete ; tenc sa dona
1248	Enguany amb sa mala anyada m' he tirat a lo senyor i m'	he posat	cinturó , mocador i clenxa xapada . En Juan de sa Font Santa va
1249	. He caigut i m' he fet mal : jo no hauré caigut debades ; m'	he posat	a dar besades a sa branca d'es portal . He d'armar
1250	, de pomes , no te'n duria . Des que som tornat més gran , m'	he posat	dins s' interés creguent replegar doblers ; i es pocs que he tengut ,
1251	pot anar allà on vol . des que sa sogra no em vol , m'	he posat	mocador a's coll , . . . Veure completa Sa mare de lo meu bé
1252	Santa Maria preguntau què hi ha de nou . En es carrer de Masnou	han posat	carnisseria : . . . Veure completa En esser a Santa Maria , Catalina , pot
1253	quatre més fandleres el se posen cada dia . A Muro , per esser més ,	han posat	campana nova , i es rector damunt sa trona qui les demana doblers .
1254	Llombards sa tavernera és sa mare d'es fadrins . Sa comare comarera n'	ha posat	un brot de pi : dóna entenen que ven vi i no fa
1255	dues cadires jo los emparava es toc ; . . . Veure completa A Muro ja n'	han posat	letrecidat p'es cantons perque no facin panxons al-lotes amb
1256	perque no facin panxons al-lotes amb s' estimat . A Muro ja n'	han posat	letrecidat p'es carrer , que , si ve qualque pobler , que no
1257	. A Muro ja no és Muro , a Muro ja no és Ciutat . N'	han posat	letrecidat per no cremar pus carburo . A Muro , per esser més ,
1258	remei , perque an es pebre vermei el mengen per sobrassada . A Orient n'	han posat	una bandera espanyola i la veuen de Bunyola perque enmig hi té
1259	veuen de Bunyola perque a's mig té un forat . A Solleric n'	han posat	es rellotge a sa teulada per pegar-hi qualque uiada es Petxerí
1260	fer . I jo , en aquest garrover , me consol coint garroves . A Lluc n'	han posat	bandera en nom de tots es lluquers . No vengueu es lledoners , que
1261	me fa ceies , m' ha avorrida i no me vol , jo me n'	he posat	per dol unes faldetes vermeies . Si s' estimat m' ha deixada , ell
1262	' ha deixada , m' ha abandonada i no em vol , jo mai me n'	he posat	dol , de gent que no està enterrada . Si teníem endiots , los te
1263	(ni dic quina ni qui no) : n' ha cosit una camia i no	ha posat	xilleró . Mestre Juan Cabeió només té una camia i es diumenges la
1264	veinat també la mos han donada ; ¿ i vós sereu tan ingrada que no	haureu posat	llevat ? Bon vespre , portal ditxós ! ¿ Mos voldríeu donar entrada ? que s
1265	mbat . . . Veure completa Damunt sa plaça d'Artà hi han sembrat oliveres ,	han posat	brins i banderes per quan la reina vendrà . De Mallorca ets habitants
1266	amb un pa dins sa taleca i un aumud de segó . A Petra	han posat	fanals , també un parei de serenos , i tots es fadrins morenos de
1267	ren secorrar . En Parragó va robar el Santíssim Sagrament . A Sa Pobra que	han posat	un palco i dos jardins , dos esquitxadors dedins d'aigo d'electricitat .
1268	qui et voldrà festejar ja anirà allà on tu ets . Al-lota , ¿ que	has posat	ram ? ¿ O tens sa bóta que et vessa ? ¿ Tan petita i ja
1269	a Bunyola per guanyar molts de doblers : de Morell es pareiers tots s'	han posat	tovaïola . Sa bufanda val dos duros i es capell desset pessetes ; de
1270	Flassada es punt és fet a redol . Sa fia de s' Espanyol s'	ha posat	mocador a coll , . . . Veure completa Carregat de mocadors i de flocs en
1271	torrat i passat per sa pella i en esser a sa gargamella s'	ha posat	a fer piu-piu . Ja et pots llevar sa trunyella , tanmateix no
1272	falt de coratge i per dur més bon viatge es brau damunt s'	ha posat	? ¿ Què pagaríeu , germà , tenir tan bones oreies i tant de pèl per
1273	. Es missatges d'es Rafal mos n' han feta una de bona : s'	han posat	sa nostra roba , fins i tot es davantal . Jo estava llogat a
1274	. . . Veure completa Totes ses al-lotes guapes , ses qui volen pretenir , s'	han posat	, per més fi , un canyemet amb butxaques . . . Veure completa Vas carregad
1275	dedins d'aquells tan llargueruts . Totes ses més taconeres , enguany , s'	han posat	puputs , i duen es rangos bruts , pareixen catalineres . Totes ses vilanes
1276	a Bunyola per guanyar molts de doblers : a Inca es sabaters ja s'	han posat	tavaïola . No importa anar a Ciutat per veure dones toreres : a Sant
1277	Gaià , i en 'viem coïdes sempre . Ses trencadores de metles saps que s'	han posat	de món ! Se passegen es diumenges per vila : " Jo som , jo som " .
1278	dita de tothom : sa madona que hi fa , hi floca . A Son Sardina	han posat	una bandera espanyola i la veuen de Bunyola perque enmig té un

1279	valdria no haver nat que haver d'habitar a tal banda . A Solleric	han posat	una bandera espanyola i la veuen de Bunyola perquè a's mig
1280	jeu : es mal vei , buranya treu ; això és de com era jove . -¿ t'	has posat	dol de sa lloca ? Això sí que me sap greu ! -¿ Que no
1281	, el Pare Etern li va dir : " Surt del preciós jardí a on t'	havia posat	; . . . Veure completa El Pare celestial de terra Adam va crear , i de
1282	mi em danya cor i fetge i voluntat ; es bé que jo t'	he posat	està més fort i arrelat . . . Veure completa Cara de color garrida , ramel
1283	bona . Es qui va a escola , estudia per aprendre sa lliçó . En tu	he posat	s' amor ; per altre no et deixaria . Estic darrere sa porta sense
1284	p'es vespre carn i arròs . Oh Puig de Sant Salvador ! No vos	han posat	bandera . A dins Mallorca s' espera una manta de tristor . Passa envant ,
1285	Na Boira la menava fins devers ca n' Amador . Com ve que s'	ha post	es sol , jo li faç mirar sa lluna . A Sa Costa n'
1286	ara no la cansaràs tu , no . Beguent resolis no creia , enc que ho`	guessen predicat	, que es ballar li fos costat caixa , pastera i reia . Catorze festers
1287	l' amo En Guiem diria : l' any qui ve pugui tornar . Si m'	haguera preguntat	un vespre de molta boira , amb màrrega carregat , jo li haguera contestat
1288	puntós , d'alegria ne té poca . -Una corda i una estaca just ara	he preparat	per fermar aquesta vaca que tenc en es meu costat . . . Veure completa
1289	completa -Mumare , jo estic enfadada des que En Tomeu se n' ha anat !	He pres	tal enrabiada que de tota sa vetlada , . . . Veure completa Na Margalidet
1290	res : -¿ Quin mal té la meva fia ? ¿ Quin mal , sí , se n' hi	ha pres	? . . . Veure completa n' Amelis està malalta , n' Amelis , filla del Rei
1291	vares deixar ; i ara , si vols tornar , com tu el deixes , jo l'	he pres	. Quan passes p'es meu carrer , passa i no faces capada ; si
1292	vares deixar ; i ara , si vols tornar , com tu el deixes , jo l'	he pres	. Per un quern de metles verdes ni tampoc per un aumud , no
1293	trau . A Sa Pobla aquests poblers deuen dir : " Mal les toc ràbi' ! " Los	han pres	de dins sa gàbi' sa prenda que estimen més . A Sa Pobla ,
1294	O'Donnell , no desconfies , que el poder de Déu és gran : ja los	hem pres	Tetuan i a Tànger ja estan . . . Veure completa Plorau , mares , plorau ,
1295	no vaig collir el gra , però em puc apreciar que no el m'	ha pres	gat ni rata . Si a cas per aquí veis sa meva al-
1296	se desperta . ¿ Me vols dir per cosa certa que Na Tangona el m'	ha pres	? Miquel , si vas a Maó , no et miris ses maoneses , que no
1297	s picapedrer i llavonses es ferrer . . . Veure completa Mu mare empenyo m'	ha pres	que vol es genre fuster , i jo el vui picapedrer , maldament mai
1298	' aire com el vent , perquè es meu enteniment es vostro fii el m'	ha pres	. Tota sa fruita novella la duen devers Ciutat . Si a ta mare
1299	per tenir forta s' amor . Molta de gent se pensava s' estimat m'	havia pres	: hi va anar dos pics o tres perquè jo l' hi enviava .
1300	dimarts i es dijous . Vós heu robat i robau : tot quant tenia m'	heu pres	, i ara , que ja no tenc res , amor , ¿ com no m' ho
1301	tant com si dijous no hi havia . Bona amor , a mi me n'	ha pres	com la fruita primerenca , que amb una gelada es trenca , s' esvouva
1302	me dà vereno , i ben bo que el vaig trobar ! I ara n'	ha pres	per empenyo que és ella qui em va etcisar . s' al-lota
1303	aigo , bona amor , i això no diu . Bona amor , a tu te n'	ha pres	com un que va anar a dur ordres del Papa , i foren
1304	me pensava esser gendre de sa madona d'aquí , i ara me n'	ha pres	a mi com a un tió verd de pi que no fa caliu ni cendra.
1305	dir : -'Xa fer , que jo et vui per gendre ! Mu mare empenyo n'	ha pres	que vol es gendre fuster i jo el vui picapedrer , ara ni
1306	agafat una cortana des que es blat va a vint sous . Jo n'	he pres	tan bon conhort com no l' haja cap persona . Qui té trebais
1307	i trebais no tenia , ell mateix se'n cercaria ; . . . Veure completa Jo n'	he pres	tan bon conhort com no l' haja cap persona . Qui té trebais
1308	d'es Ca . . . Veure completa Un lladre qui roba poc poreu dir que	ha pres	mal vici ; no hi té més que perjudici , i sa presó és
1309	cavaller qui per criada et voldria . Tòfol , estic astorat des que sé que	has pres	ma vida : has deixat la pagesia per venir a estar a Ciutat .
1310	, i ara ni mai mudaré . Jo no sé es teus vells per què	han pres	empenyo tan fort que no deixen prendre port a la nau de
1311	. Gens em preocuparia si s' anyada vengués bé . Com he vist es sementer ,	he pres	una gran volada : jo crec que no hi coiré per una loca
1312	darrere tenc es sol , arribarà a encalentic . Quan vós no éreu aquí vos	han pres	es robiol . Aquest any governa es sol que és s' estrella lluminosa
1313	-lota m' ha dat guerrer d'es més curros de la vila . Jo	havia principiat	davant ca teva , garrida , un castell de pedra viva , i es guerrers
1314	, un castell de pedra viva , i es guerrers el m' han tomat . Jo	havia principiat	davant ca teva un castell sense escodres ni martell , i es guerrers
1315	vingut per fer-te una enamada , i aquell penyal de ta mare m'	ha privat	, no ho ha volgut . Devers Sant Jaume i Santa Ana es fadrins
1316	Sant Antoni Abat que te té un enamorat . . . Veure completa Catalina , m'	han privat	de que jo torni a ca teva ; ja vendrás tu a ca
1317	' és seguit coir oliva a Planícia , en es camp gran . ¿ Per què t'	han privat	, Tonina , de conversar amb En Juan ? m' estim més un serverí que
1318	guerrera i era parenta i veinada . Com m' ha vista enamorada , el s'	ha procurat	per ella . En anar a festejar , si és que hi trobis es
1319	ha fet un davantal d'endiana de la Xina . Sa mare n' hi	ha promès	un davantal d'endiana per quan serà jovençana si se casa amb
1320	delicada . Per tenir ses colors sanes , de blanquet i vermeió , si l' hi	has promès	, da-le-hi , que no romanga amb ses ganes . Sa cara duis
1321	formatge i una botella de vi . Ella volia formatge i no n' hi	havia promès	. Ella el volia pagès i no arribava a missatge . No m' agrad
1322	Julià , es seu germà , en es calçons no duu veta . Sa mare li	ha promès	unes racades vermeies per penjar-li a ses oreies , perquè ningú li
1323	no diu : -Asseu-tè a s' ombra d'una olivera . Sa madona li	ha promès	un davantal d'endiana per anar a coir a Massana , que es
1324	lo que m' ha passat en poc temps d'esser soldat , perquè em'	via proposat	de festejar per Ciutat un clavellet encarnat que me demostrava amor.
1325	' amor hi faria un segar molt regalat ; jo ho dic i no ho	he provat	, però provar-ho voldria . Digau , comare , digau es meu jardí com està ,

1326	segar tan regalat devora s' amor hi faria ! Jo ho dic i no	he provat	, però provar-ho voldria . Quinze dies de restoble , altre tant de xeixa
1327	El Rei n' ha fetes fer grides , [sic] i viva l' amor i	ha publicat	p'es carrer que viva , viva ! que grides n' ha fetesfer , que
1328	Mos n' haurem de dur es vi Veure completa Dins Mallorca es fogoneu	ha pujat	de gravitat , i dins França l' han posat en es punt més
1329	. . Veure completa Es budells d'es secretari ja comencen a fer fum perque	han pujat	es consum i no era necessari . Jo som estat a Liorna , que
1330	. . Veure completa Poble meu , ¿ què és lo que has fet ? Poble meu , ¿ com	has quedat	? Has ferit amb una llança aquell Cor qui t' ama tant ! Aquell
1331	r dret , m' armaràs un gaietet , una cabra i un xotet . . . Veure completa	Heu quedat	com un ramell ; vos poreu apreciar . Un temps jo ho solia usar , i ara ja m'he dat per vei.
1332	que tenc es carro encallat : quant més be t' he demostrat , més malament	he quedat	. Malhaja es meu poc merèixer!
1333	s' amor al vol i no em giraré darrere . El qui de mi	ha rallat	, el qui ralla i no s' atura , Déu li do tanta ventura
1334	tu no n' ets afectada , de posar-te protocols ? Al qui de mi	ha rallat	, al qui ralla i no s' atura , Déu li do tanta ventura
1335	ni s' arada ; . . . Veure completa Més de quinze dies ha que jo no	he rallat	amb ella . Oh preciosa costella ! Ja te començ a enyorar . Més de
1336	de dar habita a la pagesia . Vuit dies farà demà que jo no	he rallat	amb ella . Oh preciosa costella , ja te començ a enyorar . Xineteta meva
1337	en té tres i mitja . En sa primera vegada que amb tu vaig	haver rallat	, vaig quedar enamorada , Juan , i sempre hi he estat . En sa primera
1338	tat . . . Veure completa El Senyor omnipotent de la mort ha triomfat ; ell	ha rebentat	el cap a la infernal serpent . Ja arribam . Ave , Maria . Vos venim
1339	i bous , . . . Veure completa Un animal foraster han enviat a Marina . l'	ha rebut	una fadrina que no el 'via menester . Adiós , gambes d'es port !
1340	sa tia . Un ramellet foraster m' han dat , i no llança olor ; l'	he rebut	amb gran amor perquè a mon amic vui bé . Un ramell vaig
1341	'ell . Aquest món ha de fer ui , amics meus , jo us ho diré :	han refuat	es Ferrer i llavonses es Bresquer , . . . Veure completa Bona nit i a
1342	vol . Mirau-lo , an aquest tronera ; un homo tan abrinat , Na Cuiro l'	ha refuat	i no el vol a dins ca seva . Mirau què m' han
1343	Jo sé que los teus majors no em volen perque som pobra , i jo , amb sa mateixa roba , n'	he refuat(s)	de millors . Jo seria de parer , si totes tres el voleu , de
1344	Capdepera no hi ha ningú que menj pa de blat , i diuen que	han refuat	es gall més pompós d'Artà . A Capdepera senaies , senaies i morrions ,
1345	En Quintana per encobeir En Bessó . Com es vent era a la flauta ,	guesses remenat	es dits ! Un temps érem tan amics , i ara t' en vas
1346	mà Veure completa Anant a Lluc hi ha pins no sé si ho	heu reparat	. Per una guya de cap donaren nou-cents fadrins . Anau alerta , al-
1347	'era no basta per s' estuferera que elles se volen posar . Es joves	han reparat	lo que duen ses fadrines : duen randa a ses camies , llavò mocador
1348	completa Un rupit dalt una mata canta i fa s' estufat . Jo mai '	via reparat	que ets ases duguen corbata . Un tigre i un lleó i un
1349	té què rallar i mermula el qui és mermulat . Ramellet agraciad , ¿ que no	havíeu reparat	per on vos poren clavar?
1350	un pic m' hi he girada . Demà és dissabte , sa jove . ¿ Que no	heu reparat	es sol ? Vendrà a veure't En Passol , perque sé cert que
1351	estufat , però l' hi han aplanat amb un tacó de sabata . ¿ Que no	heu reparat	com van ses que volen esser guapes ? D'es monyo se fan
1352	cap damunt d'es barranc En Moret meu l' ha aglapida . ¿ Sabeu què	he reparat	jo de sa cabra mascarada ? Que en no anar panxa pitjada , dóna
1353	fer vasa vaig sortir del meu estat escampant per sa Porrassa lo que	havia replegat	. Pobres , aconhortau-vós ; en aquest món no és res nou : aquell qui
1354	. Mostra'm s' acta raical de quan me feies censal . . . Veure completa m'	he resolt	a deixar-ló i a no rallar pus amb ell ; una serp
1355	un àngel hi hem trobat ; mos ha dit per cosa certa que Déu	ha ressuscitat	. . . Veure completa El Senyor omnipotent de la mort ha triomfat ; ell ha
1356	amb sa mare s' encontrà . Que molts anys , Verge Maria ! Que el Fill	ha ressuscitat	. No és possible que qui és nat tengui major alegria... . . . Veure completa
1357	carretó sudavant sa rectoria . En haver acabat de batre i es blat mos	ha retut	, tenc promès d'anar a Lluc si som casats noltros quatre . " Enllà ,
1358	i vaig quedar encantat d'aquella hermosa figura . Es puig de Sant Salvador	han revoltat	de murada i de vinya ben sembrada , i p'es donat i
1359	. A ses campanes de coure , de lluny les deuen sentir . Si tu t'	has rigut	de mi , `vies de passar es camí , . . . Veure completa A s' estimada
1360	! Vaig vetlar anit passada fins que em vaig anar a colgar . Saps que	hem rigut	amb En Ferragut ! Saps que hem rigut amb En Paripoi ! . . . Veure completa
1361	vaig anar a colgar . Saps que hem rigut amb En Ferragut ! Saps que	hem rigut	amb En Paripoi ! . . . Veure completa Saps que n' hi ha , de gonelles ,
1362	no ho vol sa meva . Ja sé que t' has avanada , llavò t'	has rigut	de mi . Déu envia corretjada i no la veuen venir . Ja vendràs
1363	per mi i per altri saborós . Amiga i d'es meu carrer m'	ha robat	s' enamorat . Cadascú està obligat a cercar lo que ha de mester .
1364	de mençap m' ha donat : tenia un enamorat i s' amiga el m'	ha robat	. . . Veure completa Bona nit , mirais hermosos ! Jo me'n vui anar a
1365	porxo , o si no , da-li terrat , an aqueixa mala bruixa que m'	ha robat	s' estimat . De pensar , tenc es cap buit , i es cor tenc
1366	de tres nines . Garrideta , un punt me falta i sa dona el m'	ha robat	, perque , des que som casat , jo no tenc sa veu tan alta
1367	es quarter hi ha rates grosses i de cap de brot , perque m'	han robat	i tot es cordons de ses sabates . Has de mirar si estic
1368	s que no puc viure . Juan , Juan , Juanet , Juan , Juan , Juanillo : tu m'	has robat	es coret i ara j ano tenc corillo . Margalida , ja hi ha
1369	'agrada gaire ! Al-lota de Sa Barraca de s' uiastre socorrat , tu m'	has robat	s' estimat i el te'n dus dins sa butxaca . Ametleret abundós
1370	ent les se'n dugués . Juan , Juan , Juanet , Juan , Juan , Juanito , tu m'	has robat	es coret i ara no tenc corito . La cadernera fa es niu
1371	sa butxaca . Al-lota de Sa Barraca de s' Ullastre secorrat , tu m'	has robat	es llevat i el dus dins sa butxaca . A sa Barrala hi
1372	-te a festejar ? Jo sempre voldria estar davant sa teva carrera . Vós m'	heu robat	i robau i vós sou la robadora . El cor m' heu robat ,

1373	m' heu robat i robau i vós sou la robadora . El cor m'	heu robat	, senyora , i l' ànima em pledejau . Vós sempre ho deis , an això : "
1374	setmana tres pics dins sa presó m' han tancat : De doblers no n'	he robat	ni cap cortera de blat Veure completa Si em vols veure , bona
1375	comes i sap córrer , quan ell roba molts ho amagen , i lo que	ha robat	no torna ? . . . Veure completa Ran ran d'una paret véia planta de
1376	hi anireu . Moliner , tu qui pretens de bon cap i glosador , si t'	han robat	es bessó , a ca teva es lladre tens . No hi ha regidor
1377	el te comprarà , i aniràs a festejar es dimarts i es dijous . Vós	heu robat	i robau : tot quant tenia m' heu pres , i ara , que ja
1378	falta no la digues a ningú Veure completa Sa roda de la Fortuna	ha rodat	a s' enrevés . En es teu portal , mai més no hi faré
1379	En Miquel de sa Mestra , mal los toc un raig de pesta , perque	han romput	es respecte Veure completa En tenui i no me'n dau ; per
1380	te planc perque ets bona criatura . Pòlissa Miquela i es fiis polissons :	han romput	sa gerra encalçant coloms . Posau llevat i pastau , que a un altre
1381	, i la'm mir de tan bon ui Veure completa Del món s'	ha romput	un pern i un de nou n' han de posar . Si m'
1382	de llengo . Jo festejava i dormia ; molts de pics me seguí tal ; ara	hauré romàs	cabal d'aquella son que tenia . Jo festejava una al-lota ; n'
1383	Son puig és mort d'anar darrera gallines , i jo , de mirar fadrines ,	he romàs	amb so coll tort . Es gall he perdut i no l' he
1384	tenui la cara blanca com a pa de xeixa . El rei d'Espanya	ha sabut	que vós éreu tan garrida , i és vengut a prendre mida per
1385	i damunt ell trobaria tant de mermular o més . El rei d'Espanya	ha sabut	que vos éreu Maria Agra que veniu d'aquella raça raça de
1386	que t' he deixada , que he fet altra enamorada i prou greu t'	ha sabut	! Si dius que pots anar a moltes , pots començar a prendre es
1387	; molts n' hi ha qui me fan guerra , i a molts la vida	he salvat Veure completa P'es maig acab s' escarada que començ per a
1388	fa fugir es rovei . Si m' he de morir , voldria morir-me en	haver segat	, i almanco hauria guanyat per fer-me dir s' obra pia . Si
1389	passeja sa bruia i li diu : Oh blat ! , oh blat ! d'estiu , en	haver segat	, menjarem coques amb xuia . Mateixa i altra mateixa , botet i altre botet
1390	, l' amo paga . Ja feim es darrer jornal que tenim a s' escarada :	hem segat	ordi i civada , mos deuen un dineral . Jo estic d'escarader esquerre
1391	dies de civada , altres tants de xeixa i blat , per un qui mai	ha segat	, ja serà bona escarada ! Sa cubertora hem trencada ; madona , digau què v
1392	dies de restoble , altre tant de xeixa i blat : per un qui mai	ha segat	, per ella troba que és doble . Qui se casa , un esclau és
1393	' agrada més que amb perdus . Jo som una al-lota jove qui mai	havia segat	: se'n va un per cada cap i jo romanc a sa
1394	en sa nit l' ha perdut per ses rues d'es llençol . N'	heu segat	una escarada i no us heu tret es gipó . l' any qui
1395	de segar . Ara jo aniré a lligar , i farem ses acabaies . Qui no	ha segat	no sap què cosa són acabaies : ells s' esclaten de riaies i
1396	de blat , xeixa i de civada , i me fan tair canyar . Jo no	havia segat	mai escarada com aquesta : sa madona tan feresta i l' amo qui
1397	que em fa més ràbia : veure gent drete en es tai . Jo no	havia segat	mai xeixa tan prima de bri , que és com a fil de
1398	s' ombra d'un campanar fins que l' hauréu 'cabada . ¿ Tu que no	haves segat	a escarada a Son Perera ? No hi ha racó ni vorera que no
1399	o sabries medecina per curar mal de ronyó ? Veure completa Tu qui no	haves segat	a can Alou fent gavelles , ¿ saps Es Puig de ses Mamelles ? Fins
1400	. Si vas a Son Orellet hi ha cavalls de regalo . ¿ Tu que no	haves segat	a escarada a Son Parera ? No hi ha racó ni vorera que
1401	som en es racó d'es capdamunt d'aquest lloc . Si trobau que	he segat	poc , tirau sa fauç i treis-m' hó . Arrambau-vos devers mi ,
1402	d'aufabeguera , basta i prou sa tavernera en ses mans l' hagués tengut .	He segat	vint-i-un dies i no m' has fet cap ramell . Devers
1403	. Si mos dau panada , vendreu en es ball , seureu a rotlada on no	heu segut	mai Veure completa Si no heu fetes panades , dimecres porem tornar
1404	. Anant amunt i avall , molt de temps per tu he perdut . Més valdria	hagués segut	, no hagués cansat es cavall . Anar a missa sempre puc perque estic
1405	tres setmanes que no he vist s' enamorat , però que a mi m'	han semblat	dotze mesos de quartanes . Demà , que serà dissabte , sa pena em rebenarà
1406	setmanes que jo no he vist s' estimat , però que a mi m'	han semblat	dotze mesos de quartanes . Demà farà tres setmanes que no he vist
1407	ué sa tassa plena ; " aquesta i mitja dotzena ja comencen a estar bé " . '	Guesses sembrat	ametlers i ara coiries metles , així com molts de pics vetles tasses
1408	ensat haver de tenir combat Veure completa Damunt sa plaça d'Artà hi	han sembrat	oliveres , han posat brins i banderes per quan la reina vendrà . De
1409	sembra a terra allena , perd es temps i sa llavor ; jo , qui n'	he sembrat	amor , no coirà sinó pena . Essent jove , no pensava que s' amor
1410	ebades vetles , que tanmateix no et voldré ; com vendrà el cap darrer , tu	hauràs sembrat	l' ametler Veure completa Joan , tu véns a ruixades ; te'n pren
1411	la m' has de comanar a sa teva amor , Jeroni . Toni , ¿ saps què	he sentit	dir ? Que enguany t' han de publicar : tendràs casa per estar i
1412	rrera , Pastora , vina ací . Va partir cap a Llubí i sortí a Capdepera . ¿	Heu sentit	aquest reclam que ara ha cantat fa un rato ? Dins s' estable
1413	diu res . ¿ Voleu sebre quina hora és ? Migdia , passa d'un poc . Com	he sentit	, Margalida , es rellotge d'es convent ! Cada pic que toca , tenc mitja
1414	em robes mon esperit , ja t' ho vaig dir s' altre dia . Comare , ¿	heu sentit	es tro que es cor d'es compare ha fet ? Si s'
1415	, vaig veure Sa Dragonera aferrada amb So Cap Blanc Veure completa	He sentit	dir , Catalina , que vols un enamorat , i jo aquí en tenc un
1416	, po't a s' ombra d'un noguer , perque sa d'es garrover	he sentit	dir que és malsana . Jo voldria esser noguer per fer ombra a
1417	que s' aliment falta . Juan de ca's Metge Bassa , ¿ que no ho	has sentit	a dir , que a can Piu un ratolí els ha foradat sa
1418	ballant tornen vermeis . Tòfol i Bet , quina pareia feis ! ¿ Tu que no ho	has sentit	, com ella siulava i es fabiol qui sonava tittiritut ? Un vei amb
1419	, que encara un ne diré més . A Alaró són llevats agres ; ja ho	haureu sentit	contar , que volien baratar el Sant Cristo amb pastanagues . A Alaró són

1420	senyor fent regalos a sa teta . Qui mal anda , mal acaba ; sempre ho	he sentit	a dir . Una fadrina mundana , bé floreix , però no grana . . . Veure compl
1421	esser es vostro gendre . De sa llenya fan sa cendra ; a molts ho	he sentit	dir . En veritat m' heu de dir , madona de can Marí , . . . Veure
1422	importen ; basta parèixer senyors . Es fer partions no ret ; no sé si ho	heu sentit	dir , que , en començar a partir , l' amo molt prest se'n
1423	es falcó . A sa vorera de mar cada dia surt es sol . Mai '	via sentit	bramar tants d'ases a un redol . Cada dia en sortir es
1424	Preciós . Estimat de ses colforris , ta mare ja ho feia així ; sempre n'	he sentit	a dir que es tests semblen a ses olles . Germanets meus , no
1425	bri o dos brins , sols que es puput no les fuja . Jo no	havia sentit	dir que a Búger ni hagués pipelles que habitaven per Caselles quan
1426	carro sense bandes carregat de rates blanques i totes varen fugir . Jo no	havia sentit	dir que es capellans festejassen ni tampoc que se cassasen , només enguany
1427	dónes ; t' estufes i tens plomes i fas es rotlo petit . ¿ Que no	heu sentit	a dir , que hi ha tanta xuia fresca ? An aquell qui maquineja
1428	van a esbarts i s' horabaixa es moscards s' acaben una persona . ¿ No	heu sentit	aquest renou que fan devers s' Aucadena ? I sa madona qui deia : -
1429	e tan altes que són , va caure En Mquel Mutet . . . Veure completa -¿ No	heu sentit	anomenar ses penyes de Lluc-Amet ? Mirau En Miquel Mutet la mort
1430	ell la hi posaré . En veure vilafraquer , ses riaies ja me vénen , perque	he sentit	que tenen ets orgues dins un paner . Es batle de Vilafranca du
1431	, muntanya . Ets homenets petitons són qui m' agraden a mi ; molts de pics	he sentit	dir : " Gran església , pocs perdons " . Ets uis verds són es millors : s
1432	crits . ¿ t' agraden es petitons ? també m' agraden a mi . Quants de pics	he sentit	dir : " Gran esglési'i pocs perdons " ! Val més esser petitons i tenir
1433	Son Roca es sol hi toca de com surt fins que se pon .	He sentit	a dir a tothom que sa ganància és poca . A Son Roca
1434	pallissa ! Diumenge , abans d'anar a missa , renta't sa cara , porcell ! ¿	Heu sentit	aquest reclam d'aqueix botxí mata-rates ? Ell per aquí fa bravates
1435	, perque no me'n du s' oratge . " D'es trebai surt es profit " ,	he sentit	a dir , a vegades ; però jo , pegant uiades , garrida , m' he divertit .
1436	que tenc de mal cap , i no en solia tenir ! Això és que	he sentit	a dir que vos casau , estimat . Sa viuda Venga va dir , com
1437	e s' han baraiats i tornen rallar plegats , . . . Veure completa Jo sempre	he sentit	a dir que la mar brava s' amansa : mentres vós siau fadri ,
1438	. Magdalena , tu em degolles ; ta mare ja ho feia així ; no sé si	has sentit	a dir que es tests semblen a ses olles . m' agrada Na
1439	sé que ta mare teva no vol que véngues aquí ; no sé si	has sentit	a dir que tampoc no ho vol sa meva . Ja sé que
1440	'es cos . Aquests homos petitons són qui m' alegren a mi . Molta volta	he sentit	dir : " Gran església , pocs perdons ! Aquests jovenets vermeis que em vé
1441	de temps ha que governa sa vostra fia de mi , i mai vos	he sentit	dir : -'Xa fer , que jo et vui per gendre ! Mu mare empenyo
1442	agadures . Ramellet de gran valor , no em deu mentides a entendre , que en	haver servit	la Reina , aquí teniu una prenda . . . Veure completa Ramelloi , de vós vo
1443	ltres servidors , . . . Veure completa Greu me sap que vós , mon pare , m'	hàgeu servit	de guerrer : que a la que volia bé li hagi de dir "
1444	-rotges somia s' enamorat ; i jo , que no n' he menjades , 'ximateix l'	he somiat	. Sebastiania , En Tià t' ha fet perdre sa ventura , i tu ets
1445	osar un any i mig . . . Veure completa Senyora Aina cavallera , esta nit	ha somiat	que ha dormit a la carrera en un llit encortinat . La cortina
1446	't dejorn . Jo partesc a la caçada ; fins passat demà no torn .- Ella	ha sopat	i se colga ; fa lo que ha dit el marit ; i , al
1447	seré a la caçada ; fins demà a la nit no torn .- Com ella	ha sopat	, se colga ; ella creu el seu marit ; i mentres se despuiaua , sent
1448	té un bover si no fos que ha d'anar a peu : en	haver sopat	, s' ajeu . -Toma paia , pareier ! Boveret , alçau , alçau , i es bous no
1449	pugui haver dins Ciutat . m' és seguit molta vegada , com tu véns , no	haver sopat	, i com te veig , estimat , ja qued sopada i dinada . Més uiades
1450	sa vetlada sense poder-li dir res . Per veure't , agraciada , jo no	he sopat	, i dic ver ; i tu , per no donar-mè alegria , t' has
1451	penses que no conega que no em vas amb falsedat ? Per venir prest ,	he sopat	d'un bocí de pa i pebre . Tonineta , Tonineta , sempre t' he
1452	penses que jo no veja tota sa teva humildat ? Per veure't prest	he sopat	d'un bocí de pa i pebre . ¿ Que n' estariaeu contenta que
1453	. . . Veure completa En arribar tenc de dir : " Com és , com va ? ; que	has sopat	? ¿ Que hi puc venir confiat , a festejar , per aquí ? " . . . Veure compl
1454	lo punt que arriba En Pere , - Bon vespre ! ¿ Com és ? ¿ Com va ? ¿ Que	heu sopat	, o heu de sopar ? -Si en vols , encara n' hi ha .- . . Veure
1455	no em donen sa pesseta , ho diré a s' ajuntament . -Coloma , ¿ de què	has sopat	? -De sobrassada coenta , i ara me corr p'es ventre com un
1456	dia , en temps de segar , vaig venir mort i cansat , i , com vaig	haver sopat	, me'n vaig anar a colgar . . . Veure completa El sen Piris , s'
1457	. Erri , ou , arrera , ei , pastora , vine ací ! Vaig partir cap a Llubi i	he sortit	a Capdepera . Erri , somereta , no facis sa vaga , que l' amo t'
1458	representa , sa persona de mon bé . Jesús , queestic de contenta , que m'	ha sortit	un partit : un jove gran i garrit que sa cara li riu
1459	d'En Llucià . Damunt un tronxo de col han posat es meu retrato :	he sortit	amb so nas xato i es morros de fabiol . Darrere Son Figuerola
1460	, mos n' haurem d'anar ; ja no vendrà En Jaume , anit ; tal vegada	haurà sortit	una estona a festejar . Ha molta estona que sé que es garbaions
1461	en gràcia i amb alegria . Al·lotetes , si ho sabíeu , lo que anit	ha succeït	, un Rei qui és nat infinit i una Verge l' ha parit , . . .
1462	ses barres d'un femer . En Xesquetó és com un pi qui l'	han taiat	baix de terra . Si se n' anàs a la guerra , tothom faria
1463	i diu que no vol tornar . Per s' estimat , s' altre dia , m'	hauria tallat	un braç ; i ara , si em demanàs un cabell que m' arrancàs , . . .
1464	tenc es cul de ximarra No puc menjar sobrassada perque tot m' ho	han tancat	. Jo tenc es canyó qui em cou d'anit i d'anit
1465	, perque anava a sa presó . 'Questa setmana tres pics dins sa presó m'	han tancat	: De doblers no n' he robat ni cap cortera de blat . . . Veure
1466	artomeu , Bartomeuó , ets estat de cama curta . Per una branca de murta t'	han tancat	a sa presó . Catany , si no em dus a vendre , amb tu

1468	meva amor va de vega i jo vaig an es bordell . Ja m'	ha tapat	es portell per on passava sa llebre . s' amor que tenen ses
1469	m' han dit que té cortanes dins un celler : . . . Veure completa Ja m'	han tapat	es portell per on solia passar , i ara no podré anar a
1470	cab en pell . He menjat sopes amb grell , però es porc no l'	he tastat	. . . Veure completa En Toni Reus s' ès mudat , ja no està allà
1471	. En no ser fosses de plata i que jo fos argenter... Jo no	he tastat	sa sang ni sé si és dolça o salada ; només sé que
1472	Rita Crestai , un dia , s' enamorà d'un soldat , i com el va	haver tastat	, llavonses s' en penedia . No crec que cap homo fes lo que
1473	hem de divertir . P'es darrers dies fan bulla i jo no em'	via temut	; madona , jo som vengut per sa taiada de xuia . Amb molta pau
1474	s' enrodilli bé . Es tests semblen a ses olles i no me'n'	via temut	. Ses bergantes de Menut s' arrissen amb ses esmolles . m' agrada un
1475	ns Santa Pola ? . . . Veure completa Patró Jaume , perdonau , que no me'n'	via temut	. Donau menjar an es llaüt , que me'n vaig a dur peix
1476	' enteniment fluix o sa closca d'es cap vana . Homo , ¿ que no t'	has temut	? Sa teva dona festeja . ¿ Saps ane què malaveja ? A veure si et
1477	ros perhom ; per pagues , ses llepadures . Ets homos de cas Pastor enguany	han tengut	ventura : los han enviat verdura , gerret i botifarró . Ja diràs a Na
1478	aqueix brot d'aufabeguera , basta i prou sa tavernera en ses mans l'	hagués tengut	. He segat vint-i-un dies i no m' has fet cap
1479	i te cau bé , que s' estimat que ara té jo ja l'	he tengut	primer , . . . Veure completa A s' amor vaig dir un dia : -¿ Què faran
1480	sa roada , i l' he agafat per una ala , tot lo dia l'	he tengut	. Jo tenc un puput pintat tancat a dins una bossa , i en
1481	; de venir no té peresa : anau o no a estimar-hó ! Jo mai	he tengut	amor a ninguna dona , encara ; només un poc a mu mare , essent
1482	completa De mal de queixal estava , un vespre , per a morir . Qui n'	ha tengut	, ja pot dir jo si amb raó gemegava . Devertiment és sa ronya
1483	prendre port a la nau de mon voler Veure completa Jo sempre n'	he tengut	tranc a voler-te massa bé ; creu-me que no mudaré que
1484	que jo i ella du rosari d'or i jo mai no n'	he tengut	. n' Antònia de Menut i llavò Sa Tavernera varen ballar sa primera
1485	cap duc es compàs per dir-ne poques o moltes . Manya mai n'	he tengut	poca i dir-te vui , amb raó , que faç s' obligació en
1486	sa paciència . Jo estic a unes cadenes . Alliberau-me'n , Senyor ! Qui no	ha tengut	amor , no sap què cosa són penes . Jo estic dins unes muntanyes
1487	. A mon pare li diré quan li entregaré s' eina : -l' amo no	ha tengut	feina ninguna per fer-mos fer . Ara que som tornat gran mon
1488	alladors . Sant Antoni gloriós , en divendres sou vengut , i jo qui mai no	he tengut	gens de bo amb sos pescadors ! Sant Antoni gloriós , gloriós que no
1489	jornal . l' amo de Son Escardat fuma es canó de sa pipa perque	ha tengut	sa xeripa que es blat i s' orfi han corcat . Son Espanyol ,
1490	de la tardança del temps que no som vengut . No us penseu que	haja tengut	pensaments de fer mudança Veure completa Per mirar Son Ferragut va
1491	la tardança si fa temps que no he vengut . No us penseu que	haja tengut	pensaments de fer mudança Veure completa Perdonau de la tardança d
1492	de la tardança del temps que no som vengut . No us penseu que	haja tengut	pensaments de fer mudança Veure completa Per mirar Son Ferragut va
1493	, m' he posat dins s' interés creguent replegar doblers ; i es pocs que	he tengut(s)	, se'n van . El Santíssim Sagrament robaren , a Manacor ; es lladre no
1494	a Son Lladre Nou , preguntau an es Vicari si sa madona Catlari si	ha tengut	res de nou . Si vas devers Son Lluís , Bartomeu , a fer caçades ,
1495	un corb , admetent com l' argelaga i alegre tant com un mort . Tu	has tengut	partits bons , al-lota , i no t' has casada . Te'n prendrà
1496	més vei de tots . l' amo En Bartomeu Pelat i En Pere Ximenea	han tengut	la mala idea de fer-los sense forat . Li deien en Forneret
1497	: no sé si l' han fet de pega o a can Guixa l'	han tenyit	. Faràs tanta de carrera com s' ase d'En Ballester , que en
1498	a on me n' aniré ? Damunt un puig , i viuré . . . Veure completa m'	han tirat	per injuria que som groga de color . Estimat , això és s' amor
1499	rector li respongué : -Vos ne farem un de sucre ! Ses al-lotes m'	han tirat	p'es campanar de la Seu . Com som pegat dins la mar ,
1500	; acorat a un puntal no em farien 'guantar dret . Ses al-lotes m'	han tirat	d'es Mirador de la Seu i me som fet mal a
1501	p'es pa , ¿ perque no mostrau de dar , així com sempre preniu ? m'	han tirat	per injuria que menjava es pa comprat : i es cavallers de Ciutat
1502	entrar . Som prop i arrere he tornada ; no m' hi deixen arribar . m'	has tirat	per injuria que menjava es pa comprat , i es cavallers de Ciutat
1503	es Pirineus de França Veure completa Enguany amb sa mala anyada m'	he tirat	a lo senyor i m' he posat cinturó , mocador i clenxa xapada .
1504	mpleta Cridam : -Covo , traginer !- I no tenim cul tapat . Per això el mos	ha tirat	Na Borrona , an es paner . Dóna fil sa miloca i veuràs es
1505	olgada ; . . . Veure completa Colga' , colga't , Marieta , que la queda ja	han tocat	i es teu enamorat anit és a can Rangueta . Cunyadeta , es meu
1506	fa fum . Ja en tenc dos . Una guya de colors Veure completa Ja	han tocat	migdia , s' angelet no ve ; posarem tauleta i dinarem molt bé . Jaume ,
1507	i d'oli el vol ben muiat quan la gent està colgada . Ja	havien tocat	l' ofici i no havia berenat : que és de mal estar llogat
1508	aràs , dalt sa taula trobaràs xocolate i bescuit , . . . Veure completa Ja	havien tocat	l' ofici i no havia berenat . Que és de mal estar llogat
1509	. Que és de mal estar llogat amb gent que no té judici ! Ja	havien tocat	migdia i no havia berenat : una estona he esterrossat i s' altra
1510	at : . . . Veure completa Un llençol ben apedaçat , que mai cap guya no l'	ha tocat	. Els núvols . Un pam aquí , un pam allà , i un pam que
1511	ja se'n ve molt trist i desconsolat : -Tu que es fauó m'	has tocat	, surt defora , ceroler ! En s' estiu no va fer sol ; per això
1512	fer s' enamada de figuera . Ara som caigut d'esquena : sa cadira m'	ha tomat	. Jo tenc mata i poll taiat per fer un portalet voltat , . . . Veure
1513	ca teva , garrida , un castell de pedra viva , i es guerrers el m'	han tomat	. Jo havia principiat davant ca teva un castell sense escodres ni martell
1514	' és si em senten com no . En 'ribar a sa partió , si no	ha tombat	, ja tomba . Fadrina que el vol pastor , mereix una arcabussada , perque e

1515	ningú . Per vila diuen de tu que n' han de fer un penjoi .	Has topat	amb mal revell ! Jo te daré una pallissa ! Diumenge , abans d'anar
1516	estigueu a venir cent anys , alegria meva ! Set anys , alegria meva , vos	heu torbat	a venir . Sempre som estada teva ; no vaig per altre camí . s'
1517	. Ai , si jo m' hagués pensat que em volies dar es clavell ! Arrere	hauria tornat	i m' hagués aconhortat . . . Veure completa Anant a Lluc , vaig coir una
1518	ca : ahir no volia pa i avui ja menja garrova . Un ca , com	ha tornat	vei , està a un racó retirat ; si no pega qualque llatr , ningú
1519	! Com jo vaig caure soldat , sa meva al-lota plorava , i ara , com	he tornat	, ja l' he trobada casada . Com me pensaré tenir Na Coloma enamorada ,
1520	ells m' envien a dormir . Saps que estaria de bé si no el '	gués tornat	admetre ! I ara , boireta boireta m' ha tudat es sementer . Saps que
1521	perque m' han dir que ets cassada . s' altre vespre somiava que em '	via tornat casar	, i com me vaig despertar tot sol dins es llit estava .
1522	vegades Na Monja de ca seva m' ha engegat , i jo encara hi	he tornat	a sucari-li sa taronja ! ¿ Que et penses que per això lo
1523	anat a conquerir aquella gent , n' he perdut l' enteniment i no l'	he tornat	cobrar . Des que us en vàreu anar a Aufàbia per majoral , en
1524	vaig plorar set anys d'enamorament ; vaig perdre s' enteniment i no l'	he tornat	cobrar . Saps que és de mala s' amor , estimat ! Saps que és
1525	, germà ! Jo l' he vist a una vista an es calamandriner , i l'	he tornat	mirar bé , germans , i era En Batista Juan , sa teva hasienda no
1526	vui morir pobre ; som afectat de fer roba , i ara es lli m'	ha tornat	jui . Jo som En Juan Fornés , natural de Son Servera ; i si
1527	en blau . Madona de Son Suau , ¿ què fan aquests endiots que de molts	han tornat	pocs , i lloques d'altri posau ? Son Sunyer , lloc regalat voltat de
1528	tragué bolets a damunt s' esquena . Vos mirau es sementer que de mort	ha tornat	viu , i és que el Pare putatiu en el cel hi té
1529	nostra . Un temps tenia s' amor devers sa Volta Piquera , i ara n'	he tornat	arrere p'es Pla de s' Abeurador . Un temps tenia s' amor
1530	de morir o estar malalta . Des que el Rei soldat me fé , no	he tornat tenir	alegria . Catalina , jo voldria que pensasses qualque dia . . . Veur
1531	dóna pena a mi , que he vist néixer es meus germans , de petits	han tornat	grans , casats i tenen infants , . . . Veure completa Los vostos superior
1532	, en no mirar , no la't llevin de davant . Si jo sé que	has tornat	a sucari-li sa taronja , te promet que em faré monja d'
1533	o estic intesa de quines egos veniu ? Jesús , Toni , que t' arrambes ! que	has tornat	de femeller ! Per dins cuines , per dins cambres , a onseuvia et cau
1534	com sa que m' han feta a mi ! Mestre Pep de ses Salines	ha tornat	molt bajoquer : sa passeja p'es carrer fent sa torta a ses
1535	: pledegen per un vicari i no tenen escolà . Es barber de Ses Salines	ha tornat	molt bajoquer : se passeja p'es carrer fent la torta a ses
1536	guanyar o m' has de deixar tocar es penjant de ses racades . t'	he tornat	es mocador : ara ja no tenc res teu . Voldria que et donàs
1537	. Na Pereta Aubenya va posar llevat d'avall una penya i no li	ha tovat	. n' hi ha que s' enriuen i jo no me'n ric .
1538	és sa prenda d'es meu cor . l' amo En Juan Panerer ja	ha trabucat	es setanta ; com ve devers mitja tanda és en es Cocó Barber ; . . .
1539	du més de cent embuis . Per esser s' amor primera , molt malament m'	has tractat	: no és que m' hagues enganat , però has fet de manera . Per
1540	teu fetge . Cara de cussa fermada , mostra'm sa teva bondat . Jo mai	havia tractat	amb dona tan descarada . Cara de cussa virada , ¿ que no saps què
1541	, i ara t' ets establí a un llogaret petit . . . Veure completa Matrimoni	han tractat	Na Pomara i En Miró : ja tenim dins Lluçmajor tot es xuetim
1542	dir :- Jo no sé segar . . . Veure completa Sa civada de sa rota mos	ha tractat	malament . l' amo d'es Rafal Pudent va llevar ets uis a
1543	de dar , mos ha dit Na Catalina . Sa civada de sa rota mos	ha tractat	malament . l' amo d'es Rafal Pudent va llevar ets uis a
1544	da d'hasiendats . Amigues i gavelleres , de cop m' haureu de dir " vós " :	hem tractat	de casar-mós ; ja ha molt que en tenim quimeres . Amor , em
1545	encén tota sola , ja no veurà claror anit . Marc Crestai , aquest fii teu '	ha trebiait	un bon pas : se va tirar en Es Morràs i va anar
1546	, i amb ella ne sol fer foc . . . Veure completa Me menj lo que	han trepitjat	, i com està mig paït , escup lo que m' he menjat per
1547	per costum ; mengen faves mal cuinades i hi posen oli d'es llum .	He trescat	tot Son Servera , Son Sants i Son Pau Salat , i p'enlloc
1548	Mu mare , jo vos vui dir es tribunal que he passat : Jo n'	he trescat	la Ciutat , i com de vós he parlat , . . . Veure completa Na Morena
1549	hem menjat cinc bísties i mos ha costat bon bot , porque si ho `	guéssem tret	tot , alguns les passaven tristes , . . . Veure completa Qui barata , es c
1550	anar an es casino . Aixecau-vos , tavernera , vendreu vi i aigordent si no	heu tret	s' esturment i vos compix sa carrera . Anant per sa carretera primer
1551	cap a sa Plaça p'es carrer Nou , aviat . Margalida , som soldat , porque	he tret	número quatre . Jo no t' aconsell que el vuies , porque n' és
1552	Pou donen truitada a s' escarader major i an ets altres gerretó que	han tret	de la mar salada . ¿ A Son Pou vos heu llogada de dins
1553	lar . . . Veure completa Ja tenim vent en favor i mos ve de tramuntana ;	han tret	Sant Victoriano de la vila d'Ullaró . Alegra't , panxeta , que Nadal
1554	ses rues d'es llençol . n' heu segat una escarada i no us	heu tret	es gipó . l' any qui ve estareu millor , que engronsareu un minyó . . .
1555	' ensellament p'es qui el duria a enterrar . s' ase d'es conco	ha trevelat	i ha anat a caure dins ca es veinat . s' ase me
1556	ue Déu ha ressuscitat . . . Veure completa El Senyor omnipotent de la mort	ha triumfat	; ell ha rebentat el cap a la infernal serpent . Ja arribam . Ave ,
1557	' m aquell mocador que vaig deixar s' altre vespre . Una grapada d'aglans	he trobat	baix d'es mantí : si és persona d'aquí sa que haja
1558	a . . . Veure completa Trepó , trepó , caiga la floreta i la fuia no . Ara	he trobat	un ugó ; Jesús amat , quina prenda ! Mal faci ui es senyor , es
1559	ar darrere dones , saps quantes heretats bones s' arriben a mancabar ! Ara	he trobat	un real ; ja tenc per anar a beure . Aveniu , si voleu veure
1560	sa mare , i després vendrà son pare i sa fia es darrer cop .	He trobat	un niu ple d'ous ; remisclada , que n' hi ha ! I los
1561	dir a s' enamorada . - Bon dia , senyor Juan- En Tòfol Fonoi va dir . -	He trobat	En Violí a's cap damunt d'es corral . Cançonetes de picat

1562	i cremau-li s' enamada , . . . Veure completa Baix de sa vostra finestra	he trobat	un anell d'or ; no sé si és meu o si és
1563	una punyalada ; a mi no la m' han pegada perque no m' hi	han trobat	. Qui festeja i no té amor , poreu pensar quin gust passa ! Un
1564	voler bé a una fadrina , però com amb tu , Tonina , no m' hi	havia trobat	mai . Jo m' és seguit tenir-ló , an es mànec de sa
1565	a Mari Tocau l' orgue , Santan Dins la sepultura oberta un àngel hi	hem trobat	; mos ha dit per cosa certa que Déu ha ressuscitat . . . Veure completa
1566	com qui fer veta a s' uiaastre de sa pleta . . . Veure completa Jo	he trobat	un niuet buit i tota em som retgirada , i , com sa mà
1567	, com sa mà hi som posada , s' auzell ja és estat fuit . Jo	he trobat	un niuet i tota em som alegrada : en farem una truitada d'
1568	. Alt i brut , Madò Francina , no és hora de segar net , que jo	he trobat	un cartet i m' he aficada una espina . Amb sa fauc m'
1569	Santanyí . Ses al-lotes de Sineu han perdut es mirinyac ; a Maria l'	han trobat	i diuen que no és es seu . Ses al-lotes de Sineu
1570	seu . Ses al-lotes de Sineu han perdut es mirinyac ; a Maria l'	han trobat	i diuen que no és es seu . Si duc es mocador enrere ,
1571	morir ? Tenc una pena su es cor que em travessa mes entranyes . l'	han trobat	mort dins ses canyes , i ahir estava ben bo ! Un homo que
1572	, he romàs amb so coll tort . Es gall he perdut i no l'	he trobat	: si per cas el vèieu , ell és escovat , . . . Veure completa Es gall
1573	sa pota , Miquel , que tu , no n' hi ha . ¿ En a quin llibre	has trobat	que es bords no tenen parents ? Ells vénen de millors gents que
1574	anat cercant serena , garrida , per no abastar a sa mida , i aiximateix m'	han trobat	. Una cançó vui dir trista ; mu mare , no heu de plorar : Per
1575	-vos passió ; teniu vista de brivó perque sou criat de viuda . Jo n'	he trobat	un niuet de terroles i vitracos . Na Miquela los vol macos . Ja
1576	: sa teva paraula és bona per fer pegats a un banc . Jo n'	he trobat	un niuet de terroles i vitracos . Na Miquela los vol macos . Ja
1577	sol devers on és ! m' he casada amb un francès perque no n'	he trobat	d'altre . Molts diuen que la nou cóva mala casta de noguer .
1578	un temps me festejava . Jo no som casada encara ; i tu , ¿ que no	has trobat	? Vida mia , tu te'n vas i no planys de deixar-mè ;
1579	. Jo som estat per Alger , a dins França i per Espanya , i no	he trobat	torner que em torneig sa meva banya . Jo som petit com es
1580	tot Son Servera , Son Sants i Son Pau Salat , i p'enlloc no	he trobat	rossinyol ni cadernera . Jo sempre agran sa carrera , sa casa i es
1581	. Mes amors te vaig donar , i ara ja les me'n torn , perque	he trobat	altre forn que s' hi lleva més bon pa . Més m' estimaria
1582	gorra . Noltros deim en arribar , amb fosca i amb claredat , com es portal	hem trobat	: " Ave Maria " , i entram ; . . . Veure completa Noltros som cinc cavall
1583	ue sou de Sineu ? ¿ que coneixeu es Vicari ? Perque diuen dins Caimari que	han trobat	un capell seu . Lo que són ses joventes d'es poble de
1584	han estat tots aquests qui han pagat . . . Veure completa Tu braveges que	has trobat	sabata qui està bé . Jo sempre he dit i diré que , com
1585	es romprà sa carabassa ! s' enamorada passada té culpa , i vós sa raó :	haurà trobat	es bessó amb sa cloveia granada . s' enamorat i s' al-lota
1586	meva perdíu va alegre , tota sa nit ha cantat , jo me pens si	haurà trobat	bon blat , i ha fet sa vega . Ses perdius de Puntiró i
1587	mí no treu . Veniu d'alta autoridat ! Passejau-vos , estimat , fins i tant	hàgeu trobat	sabata per vostro peu.
1588	pinar de Galdent ; vos duia un relliu calent , mon pare , i no us	he trobat	. Un homo que no té pa per ell , es fiis i sa
1589	veu m' agrada . Si dius que no sé cantar , digues quina cançó vols .	He trobat	un niu amb ous , repunyal ! i que n' hi ha ! Si jo
1590	ure completa Bon Jesús , si haguésseu fuit , no vos 'guessen agafat ni vos	haurien trobat	a dins l' hort amb gran descuit . Com prenc aigo beneïda , que
1591	de bé si no el 'gués tornat admetre ! I ara , boireta boireta m'	ha tudat	es sementer . Saps que ho és , de guapo i fi , es jove
1592	Toni Rollo s' enfita perque es temps està embuiat i sa mare l'	ha tupat	perque vol anar a s' Ermita . Sempre me recordarà que l' any
1593	amb sa meva enamorada , i ara la m' han casada : promeses no hi	han valgut	! Valen més es picarols que du n' Aleix d'es Penjar , que
1594	amb sa meva enamorada i ara la m' han casada : promeses no hi	han valgut	. Viuda sou i no us casau , i teniu sabiduria . Viudeta , jo em
1595	n' adonava . Una fadrina se pensa mai perdre sa joventut . Caspi ! Com ho	ha valgut	, per un fei i geperut haver-me feta sa clenxa!
1596	i sa dona ja m' han fet perdre es content . Com més m'	hauria valgut	, es dia que em vaig casar , 'ver-me tirada dins mar i
1597	completa Vaig amollar a una banda , pensant a s' altra tenir ; i com	ha vengut	la fi , no tenc allà ni aquí , . . . Veure completa Vaig dar s'
1598	, ¿ que sou fadrí ? -Ara t' ho volia dir : Vaig néixer a Biniraix . D'	haver vengut	no em sap greu , enc que tenguí malaltia . Es glosadors de Maria
1599	dar una passa d'avantatge . Son Sales de Marratxí un gran vei hi	ha vengut	: Déu hi ha comparegut a modo de pelegrí . Perpenya , lo que hi
1600	a de margalides , bordissots i paratljals . Noltros cinc som d'ets Olors i	hem vengut	a beneir . Mos posam , per fer més fi , tots troques i mocadors . . .
1601	completa Ara et venc a repetir ses cançons d'anit passada , perque m'	han vengut	a dir que tu no hi `vies estada . Ara que me veus
1602	, que el te vui pagar . Ja pots començar a comptar : ¿ quants de mesos	has vengut	? . . . Veure completa ¿ No saps que ses Catalines totes tiren a una rel ?
1603	! Mira que el te vui pagar ! Ja pots començar a comptar quants de mesos	has vengut Veure completa No véngues per sa cotxeria , que sa senyora t' ha
1604	han parecut una setmana cossera ; mos pensaments en tu eren , Joan , i no	has vengut	. Trista estic com veig lo dia ; no gos a pensar en la
1605	tres dies m' han parecut : mon pensament en tu era , Juan , i no	has vengut	. Una setmana he trobada llarga com un mes cossar . Jesús , quina festejad
1606	' han parecut una setmana cossera ; mon pensament en tu era , Joan , i no	has vengut	. m' enviaves a dir així que venies , i no véns . Jo em
1607	panades ni flaons ni robiols , donau-mos un parei d'ous i no	haurem vengut	debades . Si no mos donau panada , ja mos donareu flaó tan fondo
1608	no l' he vist . Perdonau de la tardança si fa temps que no	he vengut	. No us penseu que haja tengut pensaments de fer mudança Veure com

1609	eixut , se comanen a Sant Blai . I noltros , en aquest tai , encara no	hem vengut	. A Campos es campaners , com han acabat de batre , se'n van
1610	i me pot treure en voler . Madona , vós sou madona d'aquesta possessió .	Hem vengut	jo i en Murtó a veure si estàveu bona . Madona , vós sou
1611	lo que Déu no fa . . . Veure completa -Jo som un homo estranger que	ha vengut	de la muntanya . ¿ No em diríeu una canya ses propietats que té ? . . .
1612	Sóller te n' anares sense dir " ase " ni " mul " ? Ja li direu que	he vengut	, ramellet , i no sé com . Dic bona nit a tothom i a
1613	ig amb sos paners : -Cama-rotges , cireretes ! -Som un homo estaranger que	he vengut	de la muntanya . ¿ Me vols dir aquesta canya quines habilitats té ? . . .
1614	disgusts que un fadrí ha de passar . Si hi vas prest , " ¿ per què	has vengut	? " Si hi vas tard , sempre renyar . . . Veure completa Treu es cap an
1615	: comença lai-lito-lai i acaba lai-lito-lito . ¿ No sabeu per què	he vengut	? Per cantar quatre cançons . Sa moixa m' ha fet moixons i sa
1616	ses teves robes . Ja sé que has fetes bravates de que per riure	has vengut	. ¿ No et basta lo que has perdut : es temps i sa joventut . . .
1617	Veure completa El pobre del sen Naiot enguany correrà fortuna : es gendre	ha venut	sa xuia , sobrassada i camaïot . En Pere aguantava s' ase i En
1618	pareia . Jo sempre redol de bolla per amunt i per avall ; a posta	he venut	es gall per haver-les amb sa polla . Noltros tenim un gallet
1619	completa Ara passen dos casats : un davant , s' altre darrere ; pareix que	han venut	a espera o que ja estan embafats . A Sant Marçal som anat ;
1620	de Son Catiu n' ha composta sa bugada : sa caldera foradada i n'	ha vessat	es lleixiu . A Ciutat me n' aniré a llogar-me per criada
1621	uadrilla amb ells fent sa fotja , fent sa fotja . Maria Santissimeta ! Ara	he vist	l' amo major i jo li tenc més rancor que a qualsevol
1622	dit que mos n' anàssem a dinar , que era migdia . Maria Santissimeta , ara	he vist	l' amo major , i jo li tenc més temor que a qualsevol
1623	s persones honrades . -¿ Que veniu de Felanitx sempre per sa carretera ? ¿	Hauríeu vist	cap somera amb un borriquet darrera . . . Veure completa s' al-lota que
1624	ualsevol hora en faria . Gens em preocuparia si s' anyada vengués bé . Com	he vist	es sementer , he pres una gran volada : jo crec que no hi
1625	hauria posades totes a dins es sarró . Tot lo dia , tot lo dia	he vist	passar mariners i encara en passaran més qui em daran més alegria .
1626	em duga s' extremunció en sa mà . Tot lo dia , tot lo dia	he vist	passar carreters . Encara en passaran més que em daran més alegria ! Tu
1627	. -¿ Que et fan menjar llevat agre ? Jesús , que estàs de torrat ! -Si em`	guesses vist	l' any passat ! Saps que estava de més magre ! . . . Veure completa Sa
1628	, perque abans d'es sol sortir ja los donen aigordent . Jo no en`	via vist	cap mai d'homo tan bravejador : cent quarteres de mestai va coir
1629	-rates ? Ell per aquí fa bravates i son pare es mor de fam . ¿	Heu vist	madó Capollet es diumenges quan va a missa ? Ringo-rango qui mai
1630	se compta sa primera , enguany , dins Ca Na Bassera , saps que s' hi	ha vist	, d'estret ! . . . Veure completa De d'allà per Can Aí tot són
1631	dar dues grapades i jo i tu serem amigues ? Davall aquella figura hi	he vist	un mocarrot : menja qui menja ses figures i les muia dins arrop .
1632	on solia batre es blat Som una fadrina antiga , antiga d'antiguedat , i	he vist	un camp sembrat que just mancava una espiga . Com ve sa dematinada
1633	agres , dolces i aubars . Som estat a Valldemossa i també a Trinidad , i	he vist	s' encadirat de la glèsi'de Cartoixa . Valldemossa per a mi n'
1634	una sobrassada . A mi no m' han dit " ves-te'n " , però jo	he vist	manera . Persona que no és grossera , de ses punyides se'n tem .
1635	. . . Veure completa Un escarabat va dir : -Ses mentides van en gros ; jo	he vist	un gra d'arròs com sa torre d'un molí . Un ganxo
1636	jo esperava alegria ! Deia que mon bé venia , i jo encara no l'	he vist	. Oh ramellet carmesí , principi de mes amors ! Pensau en qui pensa en
1637	homo vertader : comanau-me molt mon bé , que fa temps que no l'	he vist	. Si jo sabia cançons , tot lo dia cantaria , i an es meu
1638	esperava alegria ! m' envià a dir que vendria s' estimat , i no l'	he vist	. Pas pena que no és de creure ; per la teva amor patesc :
1639	garbeja amb un ase i un cavall ; jo ho dic i no l'	he vist	mai i ha més d'un any que em festeja . Es meu
1640	a despatxar ; tothom qui passava deia : -Bons pebres teniu , germà ! Jo l'	he vist	a una vista an es calamandriner , i l' he tornat mirar bé ,
1641	garbeja amb un ase i un cavall ; jo ho dic i no l'	he vist	mai i ha més d'un any que em festeja . Direu an
1642	pensaven dur-mos a tancar . En Tià Peller té un salopat ; jo l'	he vist	posat i l' he vist posat . . . Veure completa En Tòfol Terrola és
1643	. En Tià Peller té un salopat ; jo l' he vist posat i l'	he vist	posat . . . Veure completa En Tòfol Terrola és un panxarrut ; li tiren ped
1644	té es trebais de grossos un porc , per divertir-sè ! De matí l'	he vist	sencer i ara que ja deu esser . . . Veure completa Set pareis de
1645	capell i el duc en sa mà . A ca Na Cecília jo l'	he vist	entrar . . . Veure completa Com entr a dins Gena , sent un combregar ; m
1646	trist , i jo esperava alegria ! Esperava que vendria , i jo encara no l'	he vist	. Oh quin dissabte tan trist , i jo esperava alegria ! Esperava si vendria
1647	trist , i jo esperava alegria ! Esperava si vendria , i jo encara no l'	he vist	. Perdonau de la tardança si fa temps que no he vengut . No
1648	Felanitx hi haguè ! Plorant mares p'es carrer : -Es meu fiet , ¿ que l'	heu vist	?- . . . Veure completa De glosar , jo en sé molt poc , però em pens
1649	qui és nat ! Ingrata t' hauré de dir , feta sense piedat ! Com m'	has vist	enamorat , . . . Veure completa De venir se va deixar , i es per què ,
1650	Llissa cercava per voreres i torrents i demanava a les gents : -¿ No m'	hauríeu vist	s' arada ? En Vermei , com va s' arada , sempre hi va coixeu-
1651	'es terme de Manacor , no em deveu conèixer a jo , si no m'	haviu vist	mai .
1652	'amagat , sempre va talent enrere ; i jo , de s' amor primera , mai m'	he vist	assaciat . Qui té quimera , no dorm ; i jo la tenc , i ben
1653	, . . . Veure completa Es festejar vol espai i ses paraules segures ; mai	he vist	tantes de prunes a una banda madures . . . Veure completa Es fusters fan
1654	per vestidura . Vós m' agradau per complir sa paraula i es tracto . Mai`	via vist	un retrato tan an es meu gust per mi . . . Veure completa Vós
1655	, a tenir es porro penjat . Som veia i tenc es cap blanc , Mai`	via vist	tala feina . Era molt geugera s' eina i em dava dolor bastant . . .

1656	! La fi del món ja s'acosta ; n' hi ha qui senyal n'	han vist	: son pare de l' Anticrist ja n' és a espisar la costa .
1657	no ho deixis per un altre . D'enamorats més encesos jo no n'	havia vist(s)	mai ! Ell no tendran aturai fins i tant s' hauran promesos ! ¿ De
1658	em va dir En Colau Xina ? Que no volia segar , que mai n'	havia vist	dar a malalts per medecina . ¿ Saps què em va dir Na Llobera ,
1659	i sa berganta de nit . Ses fires ja són passades i no n'	he vist	es torróns , només comandacions de dues metles torrades . Tres granotes hi
1660	no du taques ; du més floc a ses sabates que Sant Marçal no	ha vist	. Hermosa i guapa pintura , regalo de los meus uis : amb so mirar
1661	. Ja no em veuràs emprar pinta ni sa cara em rentaré que no	hagi vist	lo meu bé que llaura en es sementer . . . Veure completa Ja no
1662	faci vent . A Carrutxa olles hi ha que van amb s' arrendament ; no	han vist	lleixiu calent des que En Reüll hi està . A Carrutxa pa i
1663	duc comandacions i no les t' havia dades ; si fossen metles torrades , no	hauries vist	es bessons . Jo et duc comandacions i un ramellet de peres . Si
1664	completa Sant Pere cridava es jai i es jai Sant Pere cridava . No	havia vist	cap lloc mai que tengués tan bona fava . Si Déu mos proveïgués
1665	raleré , leré ! perquè jo som a sa porta leré ! . . . Veure completa Jo no	havia vist	mai ni tampoc sentit a dir , ses dones de Son Verí que
1666	Passol , perquè sé cert que t' enyora . Demà farà tres setmanes que no	he vist	s' enamorat , però que a mi m' han semblat dotze mesos de
1667	demà serà diumenge ; tenc alegria que em menja de veure el que no	he vist	. ¿ A on és Na Magdalena de l' amo En Pep Siquier ? Que
1668	alegria que em basta ; i demà serà dissabte i veuré el qui no	he vist	. ¿ Per què no em donau , Senyor , esperit de profecia i una sabiduria
1669	n' és dissabte anit , i demà serà diumenge i veuré el que no	he vist	. Tenc vi dins una taronja per dar beure a mes amors ; si
1670	sol pic m' hi he girada . Demà farà tres setmanes que jo no	he vist	s' estimat , però que a mi m' han semblat dotze mesos de
1671	m' han semblat dotze mesos de quartanes . Demà farà tres setmanes que no	he vist	s' enamorat , i a mi m' han semblat dotze mesos de quartanes .
1672	un paraigo de sa roba que passeig . Sa mare diu : -¿ Per aquí no	heu vist	En Pere-Juan ? Ell du es calçons d'orlean i jaqueta de
1673	Amer ! Per voler fer més paper , mirau quin paper me canta . ¿ Que no	heu vist	aqueix ramell qui hi ha dins Guiemarà ? En Capulla deu estar tot
1674	dimoni . Sa lloca d'En Jaume Antoni ja mos ha embrutat ets ous . ¿	Heu vist	un bou que he perdut que estava malalt de rosa ? Mon cor
1675	. Ma vida tenc a un torn ; no puc mudar , prenda amada , fins que	haja vist	sa flamada d'es joc de la fi del món . Molt de
1676	, i encara ara ho som . Lo que em dóna pena a mi , que	he vist	néixer es meus germans , de petits han tornat grans , casats i tenen
1677	Jonquet ; som pescador de gerret , de peix de tai i d'espina . Suara	he vist	un pagell ; cercava una pegellida . És ell qui la cerca a ella ;
1678	, Es casino d'En Crespi és qui m' ha duit de través . Suara	he vist	un borino qui volava a s' enrevés . Homo qui no té doblers
1679	esperons de gall i vestit de l' Anticrist , t' he comparat , com t'	he vist	, a Judes 'nant a cavall . -Amic meu , jo em som casat . Si
1680	'guera mirada i no t' hauria privada de lo que me vols trair .	He vist	es convent encès i es cantons feien flamada . Tan mal és pegar
1681	en vuit dies tocau comparació , i diumenge en farà quinze que no us	he vist	, bona amor . Amor , si s' usança fos , a cercar-vos aniria ; com
1682	paumes ; som afectada de Jaumes : com un se'n va , s' altre ve .	Haureu vist	i sentit dir que la mar brava s' amansa . No vui perdre
1683	' hi ha ! I los mos hem de menjar : Angelina , ¿ que no en vols ?	He vist	un homo amb un mè i en es coll una escopeta . Rec
1684	a altre lloc . Si voltros fósseu segat com estava de saó , no vos	haguéreu vist(s)	, no , a tenir es porro penjat . Som veia i tenc es cap
1685	ja s' ha bañado i jo com enamorado s' al-lota no m'	ha "volgudo"	. Ninguns de voltros pensau lo que ara jo diré : hi ha poi
1686	serà dissabte , sa pena em rebentarà , i mu mare que dirà : -No el	guesses volgut	missatge ! Des de que se'n són anats els soldats , no tenc
1687	genoions . . . Veure completa No n' he haguda sa major perquè Déu no ho	ha volgut	; amb sa darrera , si puc , n' estaré tan bé o millor . No
1688	fires . Jo i vós , estimat meu , que estàvem d'enamorats ! Però no ho	ha volgut	Déu , que mos casàssem plegats . Jo l' he festejada Rosa , i ara
1689	una enramada , i aquell penyal de ta mare m' ha privat , no ho	ha volgut	. Devers Sant Jaume i Santa Ana es fadrins tenen calor ; se baraien
1690	de s' ofici de fuster , i tu , com a cap lleuger , tot ho	has volgut	provar . Sant Jusep mos darà pa junt amb la Mare de Déu , i
1691	i plorar secretament . Esperança no tenia , mon bé , de veurer-vos pus , i	ha volgut	el Bon Jesús donar-me aquesta alegria . Estic absent i present i
1692	. . . Veure completa La primera sangrieta , estimat , que us varen dar , jo	haguera volgut	tornar sa punta de sa llanceta , . . . Veure completa La vostra sabiduria
1693	completa s' altre dia me seguí un pas de riure , i ara l'	he volgut descriure	per mon record . . . Veure completa -¿ Voleu que vos cont un p
1694	flamada d'es joc de la fi del món . Molt de bé li	he volgut	; jo no dic que no n' hi vuia ; Jo n' hi vull
1695	! Anit passada a les onze , vaig passar p'es teu carrer ; si m'	haguesses volgut	bé , no hauries estada sorda . Aquesta ja és sa darrera que cantam ,
1696	cercar-mè , i jo no m' era perduda . Si dius que no m'	has volgut	, jo diré que t' he deixada , que he fet altra enamorada i
1697	re completa Jo i vós , estimadet meu , que estàvem d'enamorats ! Emperò no	ha volgut	Déu que mos casàssem plegats . Jo la festeig tavernera per ses tasses
1698	dit per paraula certa que t' has fet mal a sa mà : no	haguesses volgut	segar , no la te fosses oberta . Mos han duit una bandera de
1699	tenent a molts que tens pessetes a rois , . . . Veure completa Es porcs s'	han volgut deixar	bunyols en es seu enterro , basta i prou hagi estat verro
1700	li don culpa , no , perquè cada u és senyor . . . Veure completa Si t'	hagués volgut	servir en lo que m' ets empenyada , tendria pena sobrada , perquè me
1701	te vaig enyorar com menjar carn en divendres . Es bé que jo t'	he volgut	i te vui i te voldria , el vaig donar , s' alter dia ,
1702	arrer , es " bon dia " no em plangueu , que encara m' alegrareu , basta us	haja volgut	bé . . . Veure completa Si m' hagués enamorada d'un jove lladre o

1703	la creu del pecador .- I la Verge al punt s' aixeca , al punt	ha voltat	cantó . Va plorosa i afligida travessada de dolor : . . . Veure completa U
1704	parlar d'anar a votar , tot és farina i blat , i , llavò , quan	han votat	i volen manllevar blat , . . . Veure completa En Pep Serra diu : -Figuera
1705	seure Na Cul-feixuc . Duen ses calces retxades de tres o quatre colors ;	han xapat	es mocadors , ses faldetes esgaiades . Estimada , ¿ no em daràs fil de lli
1706	dir a ta mare ? Que no torn xerrar de mi ; de lo que	ha xerrat	fins ara , se'n 'ribarà a penedir . ¿ Saps què has de fer ?
1707	sa lleialtat , com Na Pereta d'Aubenya . Ja diràs a mon germà que	ha xerrat	, i no hi ha gaire ; sa tira saliva a l' aire , a

HAYER + enclític + participi masculí singular:

1	lleial , estufat , i fa de curro ; i jo pagaria un duro de no	haver -li dat	portal . Em pensava , essent fadrí , que la'm 'cabaria tota ; i
2	d'estalviar . ¿ Saps què voldria tenir ? Ses sales plenes de blat , i , en	haver -lo acabat	, que se tornassen omplir , . . . Veure completa -Si fos de tu h
3	, quan és damunt es portal , respon i diu : -Me sap mal tan prest	haver -me aixecat	! Un fadrí enamorat sempre diu : -No tornaré !- I ella respon t
4	és damunt es portal , respon i diu : -Jo em sap mal tan prest	haver -me aixecat	. . . Veure completa
5	d'haver-me mirada ; i jo , qui planc d'esser nada , per no	haver -te conegut	! Tu dus ses escorretjades perque et deixen comandar . Ara et p
6	, es dia que em vaig casar , 'ver-me tirada dins mar i no	haver -te conegut	Com te seràs enviudada , una carta enviaràs , i dedins hi pos

HAYER + element intercalat (pronomen) + participi masculí singular:

1	del Rei passa , les tira un gall d'or . -Belles palometes , ¿ que us	he jo fet	mal ? . . . Veure completa Dues palometes renten dins un riu , una
---	--	------------------	--

HAYER + element intercalat (adverbi) + participi masculí singular:

1	de mi té mal de ventre . Es fonoi de Son Vadó enguany no	ha ben granat	i encara n' hem aplegat dotze caixes i un oró . Es
2	per fer-hi enciam Veure completa Es fonoi de Son Vadó enguany no	ha ben granat	i encara m' ha aplegat dotze caixes i un oró . A

A-5.3 Llistats (parcials) de «HAVER + PARTICIPI MASCULÍ PLURAL»

1	cavallers de Ciutat . En Bandola té sedassos i es Metge ventadors . Ja s'	han aplegats	bons dos , bon grapat de tripo-trapos ! En Banyà se va picar
2	. Veure completa En Pau Batlí fa sedassos ; Na Mongeta , ventadors . Ja s'	han aplegats	bons dos ! Vaja quins dos tripotrapos ! . . . Veure completa -A mi em diue
3	ia . Altres deien si tenia , en es cor , gota Veure completa Ja s'	han aplegats	bons dos , amics corals , que van buidar barrals per ses tavernes , . . .
4	fa estona que sé s' estil d'ets enamorats : quan ve que s'	han baraiats	i tornen rallar plegats , . . . Veure completa Jo sempre he sentit a dir
5	perque en venir a Santanyí ma casa serà ca vostra . Enguany se n'	han casats	molts i llavò moltes també ; si així segueix , l' any qui ve
6	tres , de mi comandau , compare . De trenta graus de l' amor ja n'	he complits	vint-i-nou , i en es darrer se conclou que em doneu
7	vol absoldre , i tots es pecats li he dits , per quatre reims que	he coïts	que duc dins es sac de moldre . Fins dissabte no vendré , que
8	no les volgues rebre : tot lo món ha hagut de sebre que mos	hem desavenguts	. Jo i tu , que som tan amigues , popdríem anar plegades : s' estimat
9	va crucificar . Es confés no em vol absoldre , i tots es pecats li	he dits	, per quatre reims que he coïts que duc dins es sac de
10	té alegria que la mata porque duu botons de plata i no n'	havia duits	mai . Sa major duu sivelleta i s' altra desclaça va , i En
11	Vall s' alegria li escapa porque du botons de plata i no n'	havia duits	mai . Ses bergantes de sa Vall sa major i sa segona com
12	parlaves d'amorós ! Has fet es joc d'es traidors , que , com los	han fets	favors , . . . Veure completa Com s' estimat se sainà , jo havia de fer
13	camaiots Veure completa Tenc una conia que ha fet conions . Me n'	ha fets	de grossos i de petitons . Tenc una veinada i mos veinejam ; mos
14	sia mentida una desgràcia tan gran . A Madrid hi ha una dama qui	ha fets	els nou-cents anys i totes les véies reien i les véies
15	ets ous per donar an En Barceló . Na Pepeta ha fet bunyols , los	ha frits	dins sa pelleta . El diantre de Pepeta , que los fa petits i
16	fadrina a dur es trastos de fumar . Dos xigarros tenc ; tres que n'	he fumats	: dos i tres , són cinc ; cinc i cinc fan deu Veure completa
17	m' he cremada sense cenra ni caliu . Tots es defectes que tenc m'	has haguts	de dir aquí ! ¿ Que no es pot estrevénir qualche dimecres venir . . . Veur
18	, a Algaida no hi roman gent porque de Nadal ençà ja se n'	han morts	més de cent . A Andratx diuen a la cara a un fadrí ,
19	el qui no ha de venir ! Quina setmana tan llarga ! Sis dies hi	han passats	; per mi , sis anys són estats , bona amor , i vósne sou causa .
20	que no ha de venir ! Quina setmana tan llarga ! Sis dies ja n'	hem passats	; per mi , sis anys són estats , bona amor , i vós ne sou
21	a llevar . . . Veure completa Hem anat a Artà a menjar pèsols i mos	han presos	; veniu-mos a rescatar . Me diuen que vas a Artà ja em
22	no n' havia vist mai ! Ell no tendran aturai fins i tant s'	hauran promesos	! ¿ De què freturau , garrida , tenir tants de servidors ? ¿ Que no val mé
23	te'n vas amb un altre ! -Quan es vent era a sa flauta ,`	guesses remenats	es dits ! Un temps es llucmajorencs m' agradaven una maina , i ara ,
24	ara et cases amb un altre ? -Com es vent era a sa flauta ,`	guesses remenats	es dits . Un temps me pensava esser la reina governadora , i ara
25	venien de Calvià , i ara a Andratx ja n' hi ha i n'	han sortits	de millors . Amb estidores de fust tornen a devers Marina i es
26	festejar : tu no fas cas de deixar pobres , per anar a senyores . Mai	he tengut(s)	pensaments d'enviar-te a demanar , porque sé que , si no véns ,
27	Senyor batle , president d'aquesta població , noltros som un esquadro qui	hem venguts	a veurer-ló . . . Veure completa Si fan batle de Sineu En Pontet
28	festejar , i ara et vull tant de bé ja com si mai mos '	guéssem vists	. Set anys per ella vaig batre i no vaig collir el gra ,
29	. Que són de prop es confits ! Desgraciada berganta que es dimecres no n'	ha vists	! A Cristo regalaré un caputxet nou morat , i així almenos pensaré en

A-5.4 Llistats (parcials) de «HAVER + PARTICIPI FEMENÍ SINGULAR»

1	no heu de trobar , que , s' hora mai a pensar , s' estimat m'	ha abandonada	. Dimecres agraciad , posat a mitjan setmana : fadrí que està enamorat no
2	jo me puc avanar . . . Veure completa Si s' estimat m' ha deixada , m'	ha abandonada	i no em vol , jo mai me n' he posat dol , de
3	tenir darrer , el vaig plantar ben tot sol . No em pensava , ramellet , m'	haguesses abandonada	, i ara veig que m' has tirada , com a mescla , a sa
4	cordons de ses sabates . Has de mirar si estic bé , si s' alegria	he acabada	, que posaré una murada de part a part de quarter . Regiment d'
5	fia qui sense mare roman ! Tant si és petit com si és gran ,	ha acabada	s' alegria . De ses més tristes del món me trob , perque ho
6	dona d'un moliner té una vida regalada , i com ve que l'	ha acabada	, té s' ànima més cremada . . . Veure completa Sa meva dona a poc
7	an es coll cap avall per s' espinada i , en venir que l'	he acabada	, la desferm i li amoll . D'es cap me'n vaig an
8	vendré , que vos haureu confessada : si penitència us han dada que no l'	hàgeu acabada	, . . . Veure completa Diuen que han d'haver menjada una cortera de sal
9	moliner cerca vent per més jornal agonyar . Tant he arribat a menjar , que	he acabada	sa talent . Un moliner roba blat casi sempre quan moltura i un
10	cerca vent per més jornal a guanyar ; tant he arribat a menjar , que	ha acabada	sa talent . -Bon vespre ; ¿ com és , com va ? Com han anat ses
11	'es camí de Manacor . Ja diràs a mon tresor que s' oliva s'	ha acabada	. Carta , ves-te'n i no esperes ningú que tenga es pas
12	mare deia a sa fia ; -Si et cases i no l' avens , s'	ha acabada	s' alegria ! Això és sa darrera planta que essent fadrina faràs : demà ,
13	'es camí de Manacor , i diràs a mon tresor que s' oliva s'	ha acabada	. Coïdors de Can Canals i llavò es de Son Fortesa , en veure
14	sa paret . En tenc un de milloret que amb paumes d'or m'	ha acoïda	. Ja sé que ta mare diu que no em vol perque som
15	és hora de segar net , que jo he trobat un cartet i m'	he aficada	una espina . Amb sa fauç m' he fet un tai , i un
16	nyada estic . Cada dia , en tocar santos , del cel davalla el Senyor . Ara	he afinada	s' amor en es pinar d'Es Faró . . . Veure completa Cada dia
17	tonto , demi (sic) la mano , manolé ! com té talent no té pa . Ja	ha agafada	l' escopeta , i n' és partit a caçar . No troba caça ninguna ,
18	ha foradat sa caixa ? Sa rata és caiguda en falta i ninguns l'	hem agafada	. D'això la causa és estada que un gat ha embarassat s'
19	cercat pel pinar de l' Orient : vos duia un relliu calent i m'	ha agafada	talent . . . Veure completa A Petra , el dimoni s' hi va retre amb
20	'on veniu ara en sa dematinada ? -De menjar xeixa robada , però no m'	han agafada	. . . Veure completa Sa cucuiada fa es niu per pujar los seus fions ,
21	de vos apartat ! Més amaria , estimat , menjar poc i esser vostra . Si t'	ha agafada	enyorança i amb ell vols conversar , envia'l a demanar , si no ,
22	a demanar , o si no , ves-lo a cercar , . . . Veure completa Si t'	ha agafada	enyorança i amb ell vols conversar , envia'l a demanar , o si
23	, morro blanc ? -A's cap damunt d'es barranc En Moret meu l'	ha aglapida	. ¿ Sabeu què he reparat jo de sa cabra mascarada ? Que en no
24	, jo vénc de confessar-mè jo vénc a demanar-tè perdó si t'	he agraviada	. Com es confés me dirà : -¿ Que no t' has inquietada ?- Diré : -Pare ,
25	defora hi ha fred . Fa una hora que cantam i tu no t'	has aixecada	. Tonineta agraciada , en estar desenfeinada , . . . Veure completa Jo est
26	sap que puguin dir que jo l' haja festejada i que no l'	haja alcançada	amb tant de passar es camí . ¿ Has mudat d'enamorada ? Mudaré de
27	'enfora , mai me pens arribar-hí : des dia que vaig partir no m'	he alegrada	ni una hora . Noltros segam a Ariany i tot són serrals i
28	seràs enviudada , una carta enviaràs , i dedins hi posaràs que Déu ja t'	ha alliberada	. D'aquí endavant he de fer vida de dona casada : i en
29	¿ Com s' ha de morir es margai i cada dia se roua ? ¿ Com	ha alçada	tanta coa aquest dimoni de jai ? Una mata llentrisclera que dins can
30	an es poble d'Orient i no vaig menjar calent ; per això m'	he amagrida	. Desdixat de conrador que deixa amples ses voreres : es blat li torna
31	' he posat de criat de cavaller . Sa germaneta major que teníem , se n'	ha anada	a assentar-se per criada es es poble d'Alaró . Senyor batle ,
32	, a LLuc , i amb un LLuc t' ets casada . Si a LLuc no	haguesses anada	, LLuc no hauries conegut . Anant a LLuc , vaig passar per la parròquia
33	a escarada , que seria de més mal ! Ara segues a jornal , 'ximateix t'	has aprimada	. Si se torna esdevenir un altre any segar a escarada , tu qui
34	meia . l' amo mirava i no deia : -Al-lots , beveu aigordent . Bona heretat	haurà armada	p'es seus doblers gastar-hí . ¿ Saps què diu En Bernadí ? Que
35	ses mules somerines , en tirar coces , fan mal . En Roca i En Regalat	han armada	una fitora i sempre los veuen córrer amb so bestiar ensellat . Erri ,
36	mà de gegant per escurçar aquest bocí . Sa tonada d'es segar l'	havién arraconada	, i a Llucmajor l' han trobada , i ara tothom la fa . Sa
37	caure aquella dent que hi solia mossegar . Sa tonada de sa son l'	havién arraconada	i a Llucmajor l' han trobada i ara la fa tothom . Sempre
38	fam aplegada que doblers a un racó . Sa tonada de sa son l'	havién arraconada	; a Llucmajor l' han trobada i ara la fa tothom . Ses dones
39	saràs i diràs : -Més valdria hagués fet cas . . . Veure completa Ja vos hi	han arribada	! Tot arriba a tenir fi . Vos provaran de tenir , perque no ralleu
40	d'En Gal-lerí sempre va per ses voreres . Ses formigueres carnisseres l'	han arribada	a rendir . Sa barca d'En Miqueló demanava vent i oratge per
41	No sabia què era amor , perque mai n' era passada . Juan , tu m'	has arribada	a punt de perdició . No temeu , amor divina . Campau així com poreu ,
42	, jo ja he mudat ; no crec que em siga tardada . Joan , tu m'	has arribada	a punt de cristià nat . Si per mi us donen enfado , mon
43	, casar , que es festejar no contenta ; de tant de festejar sempre , me n'	he arribada	a cansar . Mu mare em fa es matrimoni amb un pobre carritxer
44	Amor meva , jo no sé com t' han mal aconseiada , que ja t'	hagen arribada	a dir mal de qui et vol bé . Amor , sa primera pedra

45	.. Veure completa Estimada , jo no sé qui us ha mal aconsellada , que vos	hagen arribada	a dir mal de qui us vol bé . Estimat , a mi no
46	coir ? A l' amo encara he de dir que us esborr , si us	ha assentada	. Duen dol a Son Sureda i a Son Cotoner també . Bona nit ,
47	, com se'n van a colgar , amb un buf 'paguen es llum . T'	has atropellada	massa a dir mal d'es barracaners , que un barracaner val més
48	que qui vol vendre canaris , . . . Veure completa l' amo de Son Blai Fogó	ha atupada	sa madona i ara diu que no està bona : li dóna brou
49	a mi m' ho són ses amigues . l' amo de Son Blai Fogó	ha atupada	sa madona ; i ara , que no està bona , li dóna brou de
50	! Poc m' ha durat s' alegria ; anit passada novia , i anit ja m'	ha atupada	Tu em deies , essent fadrina : " Un disgust no et donarà " ; i are ,
51	enviades . . . Veure completa Escolta ! ¿ Que no t' han dit que per tu m'	han atupada	? ¿ No saps que fruita vedada causa millor advertit ? . . . Veure completa
52	a dir que tampoc no ho vol sa meva . Ja sé que t'	has avanada	, llavò t' has rigut de mi . Déu envia corretjada i no la
53	encara et vui afegir ! Si et resols i amb mi te cases , l'	hauràs avenguda	poc : sortiràs de dins un foc i cauràs a dins ses brases .
54	en volien fer una mina . Molt me costa aquest paper , però encara l'	he avenguda	. Oh de s' heretat que muda i torna a primer hereter ! No
55	que no veis que un poc massa us heu torbada ? Perque , com m'	heu avisada	, som estada enamorada . . . Veure completa Na Bet està enamorada d'En Jua
56	em 'grada , gens ni una mica , és sa meva dona , que ja l'	he avorida	! . . . Veure completa Eren set o vuit fadrins que varen anar a Santa
57	és , i porta tant de salero ! Si s' estimat me fa ceies , m'	ha avorrida	i no me vol , jo me n' he posat per dol unes
58	coll , . . . Veure completa Sa mare de lo meu bé diuen que ja m'	ha avorrida	, i jo no l' avorriré , perque no l' he encobeïda . Sa meva
59	per vós perque vénc de baixa mà Veure completa Ja sé que m'	has avorrida	, m' has tirada a sa paret . En tenc un de milloret que
60	dins es barral ! A quants d'homos has fet mal , i ninguns t'	han avorrida	! Aigordent , que ets de polida ! -¿ D'on l' has haguda , Gener ? -Som
61	barret . Si fosses dit " aigo va " , jo em seria decantada , i no m'	hauria banyada	d'aigo de vostro mainà . Si jo altre llum no tenia , garrideta ,
62	l . Posa llenya , Bernadí , i farem una flamada , que sa teva enamorada s'	ha banyada	p'es camí . Sa diada s' embarbolla ; Mare de Déu , que plugués
63	están embafats . A Sant Marçal som anat ; mirau si l' he feta bona :	he baratada	sa dona amb un siurell , cap per cap ; . . . Veure completa A Sa
64	-i-dos , demà passat vint-i-quatre . Ara qui n' hem berenat i	hem beguda	aigo fresca , mos n' ha de prendre com l' esca qui crema
65	d'es fred no mos temerem . Ara que n' hem berenat i n'	hem beguda	aigo fresca , mos n' ha de prendre com l' esca , que crema
66	leonets , anem , farem una revenguda i veurem si suarem s' aigo fresca que	hem beguda	. D'aquesta aigo regalada ¿ me'n vols dar un poalet , per donar
67	veuran mudar , l' amor ja es serà perduda i es sol ja s'	haurà beguda	tota s' aigo de la mar , . . . Veure completa Com a mi em
68	dones de Lluçmajor totes duen marinera i tenen part a sa bandera que	han brodada	p'es rector . En Menorca i n' Estada i mestre Biel Geuger
69	vos vendria a ajudar a s' ombra d'un campanar fins que l'	haurieu 'cabada	. ¿ Tu que no havies segat escarada a Son Perera ? No hi ha
70	llarg de Ciutat , a on vaig qualque vegada ! ¿ Em vols dir com t'	has campada	aquest temps que no hi he estat ? . . . Veure completa Passes i fas
71	estasses enamorada d'es qui toca es guiterro , a sa primera cançó que	he cantada	en es cantó . . . Veure completa Si jo sabia quina hora , estimat , has
72	'es coll es botifarrons , i es corters per sa pellissa . Quan sa carn	han capolada	, trempen bé tots es pastors , vol dir : blanc , botifarrons , botifarra i
73	. Veure completa Jo ja estic aconhortada , estimat , que no em voleu . m'	heu carregada	una creu de catorze pams d'alçada Veure completa Jo me n'
74	mala de casar , maldament sigui fadrina . Sa fia d'en Jaume Pa l'	han casada	a Son Servera i li han fet una granera de paumes de
75	mora la veu , tan ben plantada i polida , . . . Veure completa Petiteta l'	han casada	, la filla del Carmesí . l' han enviada a dur aigo a la
76	enc la muller jove , ¿ ane qui la deixaré ? . . . Veure completa Petita l'	han casada	, no es sap calçar ni vestir . l' han enviadaa dur aigo en
77	de paumes de s' Estepar . Sa fia de Son Bauló aquest pic l'	hauran casada	i es qui la se n' ha menada En Juan Pentinador . s'
78	, amada ! Ja diràs a mos parents , que mon pare m' hacasada , i m'	ha casada	amb un vell , amb un vell barba gelada Veure completa Vola , vola
79	una i altra vegada . Diràs a los meus parents que mon pare m'	ha casada	, que m' ha casada amb un vell , amb un vell barba gelada
80	. Diràs a los meus parents que mon pare m' ha casada , que m'	ha casada	amb un vell , amb un vell barba gelada Veure completa Busqueret ,
81	llarga volada , tintana amorosamet . Ja direu a los parents que mumare m'	ha casada	. . . Veure completa Vola , vola , rossinyol , pegaràs llarga volada , i d
82	rossinyol , pegaràs llarga volada , i diràs a mos parents que mon pare m'	ha casada	; quie m' ha casada amb un vei , amb un vei barba gelada .
83	, i diràs a mos parents que mon pare m' ha casada ; quie m'	ha casada	amb un vei , amb un vei barba gelada . Set anys ha que
84	prometre d'anar a Lluç amb sa meva enamorada , i ara la m'	han casada	: promeses no hi han valgut ! Valen més es picarols que du n'
85	mans donades ; victòri' per sa vivor ! Ara en faré , de gambades , que m'	han casada	s' amor ! Ja he comprada sa pastera , es fenyedor i es sedàs ;
86	prometre d'anar a Lluç amb sa meva enamorada i ara la m'	han casada	: promeses no hi han valgut . Viuda sou i no us casau , i
87	volada , tintana amorosa amada . i diràs a mos parents que mos pares m'	han casada	. , Que m' han casada amb un jai , amb un jai barba gelada
88	. i diràs a mos parents que mos pares m' han casada . , Que m'	han casada	amb un jai , amb un jai barba gelada Veure completa Volen , volen
89	. Mirau sa lluna si és alta i es sol devers on és ! m'	he casada	amb un francès perque no n' he trobat d'altre . Molts diuen
90	heu dit que sí : oh desdixada de mi si amb un viudo m'	heu casada	! Dóna'm sa mà , estimat meu , es braç i es cos també ,
91	amb clau , que mos alça ses gonelles . Ponent té una fia qui s'	ha casada	amb Llevant i com ve que la va a veure se'n

92	li és fuita . Una fadrina deu dir , si és veia i no s'	ha casada	: " El Bon Jesús m' ha posada en aquest món per sofrir " . Una
93	com un mort . Tu has tengut partits bons , al-lota , i no t'	has casada	. Te'n prendrà com la paparra . que , com prou s' és passejada , ...
94	, un temps passava cantant , i ara en passaré plorant perque sé que t'	has casada	De dalt a baix d'es carrer hi ha murta capolada . Francina-
95	bé , ... Veure completa Vostra mare es deu pensar que , si amb mi us	heu casada	, que no tendré , estimada , remei , per donar-vos pa ... Veure comple
96	ho paga ta mare , ... Veure completa Miquel , Miquel , Miquelet , que m'	has causada	de pena ! Jo vendria a veure't d'es jardí de Barcelona .
97	món ! n' hi ha qui en festegen dos , i a mi ningú m'	ha cercada	. ¿ Que no sabeu , estimada , que es mal de l' amor no és
98	he sopat , i dic ver ; i tu , per no donar-mè alegria , t'	has colgada	. Sa meva amor vendrà anit , prenda del meu cor amada , i , si
99	Déu del Roser , mu mare se n' és anada i a Vós m'	ha comanada	i a Sant Vicenç Ferrer . Mare de Déu del Roser , Vós sou
100	... Veure completa A Portugal tot són penes i a França altre tant : ja	ha començada	la guerra de França i de Portugal . Demanen el Comte Flor , els
101	és preciós , més ho és En Damià . A una reina guilant , Maria , t'	he comparada	. Sa meva amor t' he donada , una cosa que estim tant ! Baix
102	Si el pots agafar , agafè'l ; sinó , pega-li grapada . Al-lota , t'	he comparada	a una pellissa arnada ... Veure completa Si em dius " borda " , no em
103	dur ses persones a son Catiu a enterrar . Na Rossa de Son Catiu	ha composta	sa bugada : sa llenya verda i banyada , sa caldera foradada , ... Veure
104	da , dins una olla foradada , ... Veure completa Na Rosa de Son Catiu n'	ha composta	sa bugada : sa caldera foradada i n' ha vessat es lleixiu . A
105	gallina i feia una fogassina com una cabeça d'ai . Mestre Biel Camaiot	ha compra	una gallina i sa seva dona crida perque troba que pon poc .
106	. Se passeja En Calafoc amb sa guitarra entonada ; s' al-lota la hi	ha compra	i no vol que ho diga enlloc . Ses al-lotes diuen totes
107	Se passeja En Calafoc amb sa guitarra entonada : s' al-lota la hi	ha compra	i no vol que ho digui enlloc . Si veniu , anem , anem , sa
108	vivor ! Ara en faré , de gambades , que m' han casada s' amor ! Ja	he compra	sa pastera , es fenyedor i es sedàs ; així contenta estaràs i no
109	copinyat com es que té Na Perrissa . l' amo de Sa Dragoner s'	ha compra	una corbata i la té dins una mata a sa vorera de
110	, ¿ i saps per què ? Perque ets gallarda i aguda . Tots es qui t'	han coneguda	no es cansen d'alabar-tè . Manta blanca duen totes per los
111	r , bona amor , perque tronava i plovia . Dissabte vespre vendré , que vos	haureu confessada	: si penitència us han dada que no l' hàgeu acabada , ... Veure completa
112	que duc dins es sac de moldre . Fins dissabte no vendré , que vos	haureu confessada	; si penitènci' us han dada , la vos ajudaré a fer , ... Veure completa
113	a venir , i llavò , quan va esser aquí , ... Veure completa Una cosa m'	han contada	que em bastarà per mudar : Que tu em véns a festejar com
114	vaig , que és tan prest , i te don sa despedida . Veiam si t'	he convertida	, cara de rosa florida , ... Veure completa A un mort li diuen " 'diós "
115	sembrada dins es mes de juliol : l' he sembrada petiteta i la m'	ha cremada	es sol . Gelosia tenc sembrada , gelosia coiré ; benhaja sa gelosia i el
116	l' enquantra , diu : -Panxó ¿ què tens a sa cara ? -Jo mateix la m'	he cremada	sense cenra ni caliu . Tots es defectes que tenc m' has haguts
117	rentador . A Son Berga d'es Torrent han feta formiguerada i tanta terra	han cremada	com jo dins sa vista tenc . A Son Berga d'es Torrent
118	completa Si em dius " borda " , no em sap greu , perque Déu m' hi	ha criada	. Per ventura era ton pare es qui va enganar mu mare ... Veure
119	de ningú a l' infern vas , perque vols . Pensar bé que Ell m'	ha criada	, també que m' ha redimida i per mi donà la vida damunt
120	per alabar-ló i no per disgustar-ló . Pensar bé que Ell m'	ha criada	. Si per lo que vaig a dir prens candela i mostres cara ,
121	cosetes i Vós me'n direu a mi . Déu meu , Vós que m'	heu criada	a imatge i semblança vostra , si voleu , molt poc vos costa tenir-
123	ícies , Margalida , que corren per Lluçmajor : que un moliner , per amor ,	ha dada	la seva vida ; ... Veure completa Si Déu sa vida em llevava i
124	-la-mós , i es cantador més hermós ... Veure completa Sa panada que ens	heu dada	, sia per bona amistat ; que molts anys i amb sanitat puguem veure
125	l' escolteu , perque n' ha perdut sa veu : an es seus infants l'	han dada	. Cada vegada que cantes , tot Algaida respndeix ; sa teva veu se coneix
126	fasser ; canyes a Son Colomer i Son Estela governa . A Son Perera l'	han dada	i a Son Morei també . Mirau a can Oliver que donen fava
127	que duré , serà per vós . Sa guya d'or , que tant costa , l'	has dada	a s' enamorat ; tu et penses que ningú ho sap , i ell
128	tia : jo , per ella , em tallaria ... Veure completa Sa meva amor no l'	he dada	ni n' he fet ningú hereu : per vós la tenc guardada per
129	sa mateixa moneda . s' amor que et tenia , et tenc ; jo no l'	he dada	a ningú ; tota la te guard per tu , cara de sol respndent .
130	: si tu em vols , jo també et vui . Sa meva amor no l'	he dada	ni n' he fet ningú senyor : a tu la't daré , pastor ,
131	stimaria morir , que casar-me amb ell ! s' estufa aquest bergantell que li	he dada	s' amor , i sa meva intenció no és estada mai amb ell .
132	. Sa mare de Na Roseta a tothom dóna clavells , i a mi m'	ha dada	una rosa voltada de pensaments . Sa meva al-lota primera un ramell
133	ha metge ni doctor que no m' haja visitada . Sa recepta que m'	ha dada	: que em curi el qui m' ha nafrada ; ... Veure completa No sabia
134	ho sabeu . Jo no cant per bona veu , perque Déu no la m'	ha dada	: jo cant perque no digueu si duc pena o si duc creu ...
135	. m' agrada una veu sentir amorosa i regalada ; però Déu no la m'	ha dada	, tal habilitat tenir . Mu mareta , mu mareta , sa padrina m' ha pegat ,
136	fia . Madona no vui esser de possessió arrendada : es senyor no la m'	ha dada	i me pot treure en voler . Madona , vós sou madona d'aquesta
137	teu cos , Bartomeu , ja podria dir que Déu la glòri' en vida m'	ha dada	. Si jo , per esser casada , no m' hagués de divertir , la gent
138	d'arribar a conferir amb los majors de la Reina . Tanta alegria m'	has dada	, que la te vui explicar : com gotes d'aigo hi ha a
139	corre ... Veure completa Bon Jesús , que sou de bo ! Quina dona , que m'	heu dada	, tan llesta i agraciada ! No la'm mereixia jo ! Com a sa

140	. Pereta , jo te duc peres i qualque perot mesclat ; si sé que n'	has dada	cap , et deixaré de deveres . Per força ho veuràs , garrida l' intent
141	umet . Oh poble campaneter ! Pertot te trob sa pujada . Qualque notíci' t'	han dada	d'aqueixes dones de bé . Ses dones de Campanet se'n van
142	completa Jo no sé quin convidar , madona , que vós heu fet : a tothom	heu dada	llet , i a mi serigot clar . l' amo Antoni , es fred de
143	ia . Dissabte vespre vendré , que vos haureu confessada : si penitència us	han dada	que no l' hègeu acabada , . . . Veure completa Diuen que han d'haver
144	e . Fins dissabte no vendré , que vos haureu confessada ; si penitènci' us	han dada	, la vos ajudaré a fer , . . . Veure completa Garrideta , el confessor amb
145	blanquet i vermeió . ¿ No us agrada sa color que Déu del cel vos	ha dada	? Ses qui estan vermeies , diuen : -Veies Na Tal , quina està !- I Déu
146	: no ho fa així una persona que demostra voler bé . Si causa vos	hagués dada	de mudar , mon bé estimat , crec que serieu tornat a veure'm
147	es riu de mi . Sa vantatge la duis vós perque jo la vos	he dada	. ¿ Que no sabeu , estimada , que una paret paredada , . . . Veure complet
148	arrel en el cor , i jo dic què sa darrera la m' hi	ha deixada	a jo . Dóna fil a sa miloca , i , si fa vent , volarà ;
149	a sa plaça d'es terme de Manacor . Manacor , Manacoret , una prenda hi	he deixada	; hi he deixat mon paret i mu mareta estimada . Manacor , tu ja
150	, jo et duc noves de sa teva enamorada : a dins es llit l'	he deixada	que un capellà li diu coses , . . . Veure completa Perquè som tendre d'
151	meu parer , serà com qui pegar-mè . . . Veure completa Dalt es portal l'	he deixada	que es cor li feia tec-tec i me deia : -Estimadet , que
152	de sa mare i d'ets seus superiors . Curreta la festejava , però l'	he deixada	anar perque a un ball que va anar duia roba manllevada . Curro
153	es voler fes tant de mal ! Sa prenda més principal que tenia , m'	ha deixada	. . . Veure completa Un fadrí enamorat se n' anà fora d'aquí , i
154	me vestiré de dol , de dol i ben endolada ; si s' estimat m'	ha deixada	, tornarà si Déu ho vol . Jo n' he festejades onze , i en
155	ses paraules sortien com de la mina el tresor . s' estimat meu m'	ha deixada	, m' ha deixada i no me vol , i diu que ja en
156	com de la mina el tresor . s' estimat meu m' ha deixada , m'	ha deixada	i no me vol , i diu que ja en té una altra
157	a sa Ferrera que En Pep Balaguer la vol . Si s' estimat m'	ha deixada	per una de més valor , jo no li don culpa , no , perque
158	hi ha vall ni peu baix de sa murada . Si s' estimat m'	ha deixada	, de pena farem un ball . A damunt es cisternó tenc vauma-rosa
159	li fugiria . . . Veure completa Ara sí que estaré bé que s' estimat m'	ha deixada	! No sé si tendré criada o si jo me llogaré . A sa
160	. s' estimat , perque està ric , ha mudat d'enamorada : si per pobra m'	ha deixada	, se pensa haver-me enutjada , . . . Veure completa s' estufa aquest berga
161	me n' he posat per dol unes faldetes vermeies . Si s' estimat m'	ha deixada	, ell es seus motius tendrà . Cara a cara el puc mirar , i
162	puc mirar , i jo me puc avanar . . . Veure completa Si s' estimat m'	ha deixada	, m' ha abandonada i no em vol , jo mai me n' he
163	prop no em dius res . Jo no sé per quin motiu , Sebastià , m'	has deixada	trista i desconsolada tortoreta sense niu . Jo passava marinatge per una f
164	l ; ses paraules , tot mentides . No t' avanis , estimat , Si per pobra m'	has deixada	: jo som pobra i visc honrada , i tu ric i d'eshonrat .
165	, que esquinçaràs per mi a l' aire ses sabates . Si per pobra m'	has deixada	, tu ja ho sabies abans : jo som rica de germans , i de
166	no ho coneixia ! Rallava amb vos cada dia... Ara hi pens , que m'	heu deixada	! Que estàvem d'enamorats , jo de vós i vós de mi ! Qui
167	trobasses un clot fondo com un vas , . . . Veure completa Estimat , vós m'	heu deixada	sense motiu haver-hí i m' heu enviat a dir per tornar
168	la gent de mi ? que per amor d'un fadrí a mu mare	he deixada	! Tu em donaves entenent , com a sa casa venies , que blat i
169	-No et pensis que per això jo haja romasa enfadada : sa cadira que	has deixada	, d'altres la m' han demanada . . . Veure completa No et pensis que
170	'era perduda . Si dius que no m' has volgut , jo diré que t'	he deixada	, que he fet altra enamorada i prou greu t' ha sabut ! Si
171	una altra que li dóna lo que vol . . . Veure completa -¿ s' estimat vos	ha deixada	, garrideta , i no duis dol ? -Jo encara tenc un consol : que altra
172	on vol . Sa sogra diu que no em vol i jo no l'	he demanada	. Jo n' estic per afrontada que es seu fii m' haja mirada . . .
173	som estada perseguida de Juans : Juans que m' han festejada , Juans que m'	han demanada	. . . Veure completa En bon dematí , s' amor ja m' ha donat capellada ,
174	jo haja romasa enfadada : sa cadira que has deixada , d'altres la m'	han demanada	. . . Veure completa No et pensis que per això mos hàgim de baraiar :
175	-se es natural , i a mi me basta una uiada . Diuen que m'	han demanada	, mu mare , i que heu dit que sí : oh desdixada de mi
176	un ramell de flors , i jo no estaré en repòs que no t'	haja demanada	. Maria , tota sou flor , blanca com llet recolada , com una rosa del
177	cuinen caragols . Tu t' estufes que no em vols , i jo no t'	he demanada	. A dins un ball ses fadrines fan enamorar es bergants . Si les
178	mos vols a ninguns . Ella toca molts de punts . Tan sols no l'	hem demanada	! l' any qui ve barataran es fadrins amb pedaços , i an es
179	i per clot de melonera . Jo tenc una fauç de ferro i l'	he dentada	d'acer . Sa meva guerrera té un estimat falaguer . . . Veure completa Jo
180	ses vinyes , casi fan por an es milans . Adiós ! ¿ Així passau ? ¿ Tant m'	haveu desconejada	? Jo vos don la benvinguda ja que vós no la me dau .
181	algun dia que en passis necessitat . Homo ingrati i dolent ! Mira , que m'	has deshonrada	! Es estat un agaltada tan forta i tan granada , . . . Veure completa Ingr
182	, Margalida , no volies festejar , i ara amb aquest militar pareix que t'	has desxondida	. Maria- Rosa Olivera : tu tens un roser en el cor que fa
183	lo mateix . Excuses de cercar foc , vénc a veure't , Margalida ; altri l'	haurà divertida	i jo veinat i no em moc . Gelosia n' he sembrada dins
184	d'honor , no t' has d'apropiar , no , cançó que un altre ja	ha dita	. Germans , jo som arribada amb companyia d'es sants . Si vénen molts
185	? A veure si seràs meva ! Jo pas una pena gran i no l'	he dita	a ningú : per un Pere penes tu , i jo pen per un
186	; si no basta , podré dir que veniu per l' interès . Margalida , ¿ la t'	ha dita	En Felip , sa intenció ? m' ha dit que te té escrita a

187	sa panada ? No me'n 'niré d'es portal que no me l'	hàgeu donada	. Rebem de l' autoridat que sia batle major , o panades o flaó .
188	haurem de deixar anar ? Jo consent a derramar sa sang que Déu m'	ha donada	. Unes hores no em pensava que es voler fes tant de mal !
189	, es fruit d'una bona anyada . . . Veure completa Sa llengo que Ell m'	ha donada	, la tenc per alabar-ló i no per disgustar-ló . Pensar bé
190	' ha pegat un salt i tota em som retgirada com la nova m'	han donada	, mon bé , que estàveu malalt . Noves jo avui demanar a la gent
191	avés sa muntanya , a modo de passetgí . . . Veure completa Carabassa m'	han donada	, carabassa menjaré . La m' han donada molt grossa , no sé li la'
192	. . . Veure completa Carabassa m' han donada , carabassa menjaré . La m'	han donada	molt grossa , no sé li la'm cabaré ! . . . Veure completa Carabassa m'
193	da molt grossa , no sé li la'm cabaré ! . . . Veure completa Carabassa m'	han donada	, carabassa menjaré . Sa fia de sa donada se casa amb un tintorer , . . .
194	Lluc i du-li mides d'aquella Mare de Déu . Si guerrera m'	has donada	, no estaràs tu per guerrers : pren sa que estimaràs més i tendràs
195	sa que estimaràs més i tendràs sa que t' agrada . Si guerrera m'	has donada	, si t' agrada , pots seguir , però te vui advertir : ves alerta que
196	l' aire , així com el fum . Oh murades de Ciutat , quina tristor m'	heu donada	des que teniu s' estimat dins aquest corral tancat . . . Veure completa Oh
197	ja passa , ja és hora d'anar a dinar . Sa tasca que m'	heu donada	, ja l' acabaré demà . -Mestre Arnau , tengueu bon dia ; ¿ de què anau
198	l' aire , així com el fum . Oh murades de Ciutat , quina tristor m'	heu donada	des que teniu s' estimat dins aquest corral tancat . . . Veure completa Oh
199	han fet moltes panades . A sa casa d'es veinat també la mos	han donada	; ¿ i vós sereu tan ingrada que no haureu posat llevat ? Bon vespre ,
200	som trobada en temps clar , i ara em trob ennegulada : s' amor que	havia donada	, ja la me torn recobrar . Jo em vaig enamorar jove de tu ,
201	Damià . A una reina guilant , Maria , t' he comparada . Sa meva amor t'	he donada	, una cosa que estim tant ! Baix de la vostra noblesa no m'
202	, com apedaça , sempre surt an es portal . Si teniu Na Bet venal , l'	haguésseu duita	a sa plaça ! Un temps me pensava esser genre de madò Monroia ,
203	' Anell hi està n' Aina Ferrera ; d'es poble de Son Servera l'	han duita	en es bordell . Jo me'n vaig sense peresa i no vos
204	pensa , ¿ qui t' ha duit la vermeior ? -Un jovenet de Pollença la m'	ha duita	, i a tu no . Magdalena , treu es cap , que jo t' he
205	na quan voldràs tornar . . . Veure completa Mu mare , tan bona dona , m'	ha duita	a l' Hospitalet , i un poc més avallet hi ha una pedra
206	reta i per l' esquerra molt me varen bombejar . . . Veure completa ¿ On m'	has duita	, Salvador , a morir dins s' Estorell ? Me'm pendrà com el vedell
207	pensa ¿ qui t' ha duit sa vermeior ? -Un jovenet de Pollença me n'	ha duita	, i a tu no . A Puigpunyent no remunyen Com acaben de munyir . ¿
208	de Son Duí , ¿ que ja teniu sa llet cuita ? -Ses euveies no n'	han duita	o es pastor no sap munyir . Na Rossa i Na Piquet son
209	de Son Durí , que ja teniu sa llet cuita ? -Ses euveies no n'	han duita	i es pastor no sap munyir . Val més estar a l' hospital
210	jo ! . . . Veure completa Som anat a sa murtera i murta no te n'	he duita	; murta vol dir amor fruita , i jo la't tenc verdadera . Toni ,
211	tot quant veig , per ventura , no hi 'ribarà a haver res meu ? Que	he duita	de mala sort , enguany , amb so festejar ! No em tornaré enamorar d'
212	flor de murta , oh puríssim ramell meu ! ¿ Me vols dir quin sant t'	ha duita	, que vui esser devot seu ? He tenguda mala sort , enguany , amb so
213	de tota fruita , ramellet de bona olor : ¿ vols-me dir quin sant t'	ha duita	i li tendré devoció ? Ramellet , jo no sé com de rallar amb
214	Tomàs Forteza . Senyor , ¿ com no m' hi passau ? -Esteloi , ¿ quin vent t'	ha duita	? -Es mestral , que és sanitós . De Santa Ponça som fuita per venir
215	és verdadera . He passat per sa murtera i un brot de murta t'	he duita	. Greu me sap haver perdut aqueix brot d'aufabeguera , basta i prou
216	encara m' alegrareu , basta us haja volgut bé . . . Veure completa Si m'	hagués enamorada	d'un jove lladre o traïdor , vós ja en tendríeu raó de
217	enamorar . Com va començar a venir , no li haguésseu dat entrada , no m'	hauria enamorada	, mu mare , d'un tal fadrí . Com vaig començar a sortir , una
218	calçar ni vestir . l' han enviadaa dur aigo en bon dilluns dematí . l'	han encativada	moros en el Pou del Torrentí . Son marit , qui sent tal nova ,
219	que ja m' ha avorrida , i jo no l' avorriré , perque no l'	he encobeïda	. Sa meva sogra , a poc poc , se voldrà riure de mi : ella
220	ponent , p'es mestral i tramuntana , he fet una passejada i cap dama	he encontrada	. . . Veure completa Petiteta i gallardeta , an es meus uis ho sou més
221	. Per avorrir una cosa , l' han d'encobeir , primer , i jo no t'	he encoveïda	. Veiam com t' avorriré ! Per bé que et faces enfora , m' hauràs
222	veu , s' ajunta amb sos capellans de Lluc . Diuen que Na Culfeixuc l'	ha enfilada	per sa punta . Recoranta carapitxos ! A Ciutat me n' he d'anar
223	món que hi ha set cels , vós sou el de més amunt ; l'	he enfilada	punt per punt a voler bé an es Miquels . Es cos de
224	diamants . Magdaleneta , aixequè't i veuràs una enramada que En Juanet t'	ha enflocada	amb vint-i-un clavellet . Margalida , es robiol que tu em vares
225	diada que jo havia de venir , i no vaig porer dormir perque us	havia enganada	. . . Veure completa Dimarts , dissabte i dijous són dies de festejar ,
226	' ase per vila . . . Veure completa A Son Roig de Cauvià , Na Vuit-nous	han engegada	. An es Vinyet l' han passada per veure si engreixarà . . . Veure comple
227	del Torrentí . Los turcos la hi han trobada , turcos amb un bergantí , l'	han entregada	a la Reina , la Reina del Moretí . . . Veure completa A la vorera
228	completa Carta , parteix aviada , no t' atures p'es camí fins que t'	hauràs entregada	en mans d'aquell xerafí . Carta , parteix i fé via per dins
229	. Ja és morta Na Catalina , sa de Son Parionet . Molta de gent s'	ha entristida	a Moscarí i Campanet . Jo estava abonat a tot : a morir , que
230	pesquera , no el sabéreu agafar . Garrida , si mal he fet i rallant vos	he enutjada	, promet que una altra vegada no repetiré aquest fet . Garrida , tal és
231	, . . . Veure completa Petiteta l' han casada , la filla del Carmesí . l'	han enviada	a dur aigo a la Font del Torrentí . Los turcos la hi
232	tant pegar qualche cop a sa gonella ! A sa meva amor estimada l'	han enviada	a espadar ; dic : Senyor , com deu estar de pols i borres tapada !
233	fer Pasco abans del Ram amb sa meva enamorada , i una carta m'	ha enviada	: que , si no hi vaig , m' hi duran . Vós me vàreu enviar

234	fadrí . Jo la voldria tenir , i en Déu la confiança . Seda verda m'	ha enviada	; esperança té de mi . Ella m' ha enviat a dir que hi
235	aiguera ja no aniran pus p'es sol . l' amo de Tagamanent m'	ha enviada	a demanar , m' ha dit : -si no vols segar , donaràs beure a
236	mon mal ! Tota sa nit som anada cercant metges i doctors , i m'	han enviada	a vós , que sou metge piadós , . . . Veure completa Tot són penes i
237	. . Veure completa Petita l' han casada , no es sap calçar ni vestir . l'	han enviada	a dur aigo en bon dilluns dematí . l' han encativada moros en el
238	cada hora pens en ell perquè li tenc voluntat . Mai sé que m'	haja enyorada	en tenir s' estimat prop . Ara m' enyor , perque em trob enfora
239	. Hores me pareixen anys i los quarts una mesada . Si dius que m'	has enyorada	estant de mi departada , . . . Veure completa Ja diràs a lo meu bé ,
240	dona me demana . -Mare de Déu , no hi aneu , que aquella dona us	ha errada	. -Cada vespre o dematí ella el Rosari em passava . . . Veure completa J
241	completa Bartomeu , a gota a gota per tu escamparà la sang ; quan l'	hauré escampada	tota , Tomeu , per tu no la planc . Bella basca em fa s'
242	, i així faig es cap viu . Sa caixa d'es fondos diu : -m'	han establida	a Son Costa . Si som negra per sa pell , ja tenc qui
243	d'anit passada , perque m' han vengut a dir que tu no hi `	vies estada	. Ara que me veus negada dins la mar a lloc de fons ,
244	onze , vaig passar p'es teu carrer ; si m' haguesses volgut bé , no	hauries estada	sorda . Aquesta ja és sa darrera que cantam , i mos n' anam ;
245	et descalsis ni et despuis que no estigues ben tancada , basta i prou	hages estada	sa nineta d'es meus uis . No et ponguis , hermosa lluna ; no
246	et descalsis ni et despuis que no estiguis ben tancada , basta i prou	hagis estada	sa nineta d'es meus uis . Oh , Catalina Noguera ! Vés alerta an
247	que és sa teva enamorada , m' han dit que a espadar és anada ; de malfenera que	ha estada	, ja no l'han volguda pus.
248	he parlat malament , cara de sol resplendent , . . . Veure completa Sempre	has estada	devota d'anar darrere no res . ¿ I què has de fer aquí
249	deixat cap mac , per passar-ne s' estimat de sa berganta d'aquí . -	He estojada	sa povora per quan la'm demanareu . -Estimat , no us avaneu , que
250	. Jo sempre t' he deixat dir i t' he dat vantatge per córrer ;	he estojada	sa pavora perque no pagues es tir . Jo sé que has dit ,
251	un fil de teranyina . Greu me sap que puguin dir que jo l'	haja festejada	i que no l' haja alcançada amb tant de passar es camí . ¿
252	passar i aturar-m' hí , però ella no pot dir que jo l'	haja festejada	. . . Veure completa Me volia fer beata i mu mare no ho volgué ,
253	taiar , . . . Veure completa Desset en tenc a sa llista , d'homos que l'	han festejada	: com la tenen embambada , fugen , i los perd de vista . D'estiu ,
254	'enamorats ! Però no ho ha volgut Déu , que mos casàssem plegats . Jo l'	he festejada	Rosa , i ara me som enrosat ; un que en tenia sembrat en
255	l' he de dir : que , en agradar-me un fadrí , diré que m'	ha festejada	. P'es forat d'es finestró un favor li demanava , i ella
256	Veure completa En aquest món som estada perseguida de Juans : Juans que m'	han festejada	, Juans que m' han demanada . . . Veure completa En bon dematí , s' amor
257	Ramellet de bona olor , quina una me n' he pensada ! Quan prou t'	hauré festejada	, devertida i ben honrada , . . . Veure completa Ramellet de gran valor ,
258	en passaran , d'estius , i tu no seràs casada ! Si dius que t'	he festejada	, diré que no saps què dius . Saps que era de dematí ! Es
259	habitau , mon bé ! O són set o són vuit anys , amor , que us	he festejada	, i tan llímpia us som deixada com una espasa daurada . . . Veure completa
260	. Veure completa Jo no me vull aixecar , que trob bona sa flassada : anit	ha feta	gelada i no me vull constipar . Jo tenc bauba sa mà esquerra
261	' hi no val de res . A ca nostra no hi vendreu perque hi	han feta	murada de catorze pams d'alçada i vós no la botareu . A
262	mal tenir s' amor i que altri la posseesca ! En Juan , pobre Juan ,	ha feta	una cessió ; n' està malalt per amor , i metges no el curaran .
263	de Petra diuen que vos heu llogat . Greu me sap que altri l'	ha feta	i jo , obligat , la pag . A l' amo vaig demanar que em
264	llogada de dins es terme de Petra ? Greu me sap que altri l'	ha feta	i jo pag per obligada . Polòni' quan tu seràs a a Son
265	adelanta cada dia : ja hi ha lo que no hi havia , perque l'	han feta	ciutat . Felanix , qui és tan petit , té rector i quatre vicaris llavò
266	; hi he deixat mon paret i mu mareta estimada . Manacor , tu ja l'	has feta	, si no fos per Sant Llorenç : tens dos vicaris externs i es
267	que et vulga veure . A fira me'n som anat . Mirau si l'	he feta	bona : som baratada sa dona amb un siurell , cap per cap . . . Veure
268	o que ja estan embafats . A Sant Marçal som anat ; mirau si l'	he feta	bona : he baratada sa dona amb un siurell , cap per cap ; . . . Veure
269	pensava ser , de baix d'es Puig , sa madona ; i ara la m'	ha feta	bona En Miquel , no voler-mè ! Un temps , quan me festejaves , duies
270	jugarien a conions d'omagats . s' enamorat s' és casat i no m'	ha feta	fellona : en tenc un d'emparaulat que vendrà de Barcelona . Se pensa
271	sia vila gran . Aqueix fotut d'En Rul-lan massa grossa la m'	ha feta	. Pels Àngels vaig anar a Petra per un jubileu guanyar i me
272	som Buscai , nom de llenya menuda . A mi cap persona aguda no m'	ha feta	nosa mai . Ja ho va dir un gran doctor , que de llinatges ,
273	" , i de lletja no hi puc res . Tan bon mestre a mi m'	ha feta	com la qui més gallarda és . A jo em diuen : " Negra , negra ! "
274	casar , seràs sa meva senyora . s' enamorat s' és casat i no m'	ha feta	fellona : en tenc un d'emparaulat que vendrà de Barcelona . Senyor , quin
275	dir : -Bon repuceta sagrada ! Mai he vista cap porcada com sa que m'	han feta	a mi ! Mestre Pep de ses Salines ha tornat molt bajoquer : sa
276	dir : -Bon repuceta sagrada ! Mai ha passat cap porcada com sa que m'	han feta	a mi ! Na Biatriu Salendrari i Na Pixedis Xameta , darrera una esglesieta
277	sengronyada ; ¿ me vols dir què t' he fet jo ? -Això és que m'	han feta	por si em tocaràs s' espinada . . . Veure completa -¿ Això que és es
278	veinada nostra . Deixa fer ; la'm pagaràs , homo ingrati i traïdor ! Tu m'	has feta	traició lo mateix que Caifàs . D'es mostatxos d'En Vidal en
279	, si no fos per s' esperit : a dita d'es seu marit , mai	ha feta	cosa bona . Val molt més anar a matances o a casa que
280	dona , si no fos per s' esperit ; a dita del seu marit , mai	ha feta	cosa bona . No hi ha animal més traïdor que una dona o

281	Ses gallines d'es Massons varen dir a sa madona ; ja la mos	heu feta	bona , fer-mos tots es galls capons . Ses gallines són caraies : si
282	un poc i reposa es bestiar . Es missatges d'es Rafal mos n'	han feta	una de bona : s' han posat sa nostra roba , fins i tot
283	tirassen virones . Per una senyora planc es divertiment deixar , perque n'	han feta	aixecar una qui seia en es banc Veure completa Picó picava : Miró
284	'es sitjó d'En Blai Reüll . A Son Berga d'es Torrent n'	han feta	formiguerada ; hi ha tanta terra cremada com jo dins la vista tenc .
285	seràs , Margalida , a la vall de Josañà , qui Déu te demanarà si n'	has feta	bona vida , . . . Veure completa Com veig que no puc , no puc caminar ,
286	seràs , Catalina , a la Vall de Jossafà , que Déu te demanarà si n'	has feta	bona vida , . . . Veure completa De lluny lo veuen lluir an el dimoni
287	un tros de mula morta . Aquesta anirà per mi , qui no me n'	he feta	cap . A migdia p'es camí En Juan m' ha agraviat . Aquesta
288	! Jo em pensava que cadena no en feien sinó es ferrers ; vós n'	heu feta	i deu més , i me dau terrible pena . Jo em pensava que
289	encara tenc esperança que tornareu , estimat , perque allà on heu anat no	heu feta	massa ganància . Jo havia pensat , amor , de tornar-vos festejar , però no
290	no t' ho gosava dir ! Juan , si fas una estada , com aquesta que	has feta	ara , . . . Veure completa ¿ Saps què voldria , estimada ? Que Déu mos pr
291	mos ve darrere i davant mos vol passar . Sa panada més garrida que	heu feta	p'es cantadors , si la teniu , dau-la-mós , i es cantador
292	glosar com un porc per dur beaces . ¿ Voleu sebre més es net qui	ha feta	sa glosada ? Direu que és n' Esteve Rave , i de llinatge Brunet . -¿
293	. Sa darrera , i he acabat , no me'n sentireu dir d'altra . Si	he feta	alguna falta , tot me sia perdonat . Sa darrera , i he acabat , no
294	tu es deu manaments , i Déu te darà la dreta . Desfeta , ¿ qui t'	ha feta	? Mal te fongués com la rosa en el roser Veure completa Desfé'
295	tastades que ses beies romanins . Tu no et podràs avanar que jo t'	haja feta	festa : només un dijous a vespre , quan te'n volies anar . Tu
296	s són uns homenicons com a punyetes de guya . Catalina , Catalina ! Que t'	has feta	de grandota ! l' any passat eres al-lota i ara ja ets
297	que hi ha baix d'es rentador . A Son Berga d'es Torrent	han feta	formiguerada i tanta terra han cremada com jo dins sa vista tenc .
298	entreg mes amors , si les voleu , estimada . ¿ Vós que no vos heu trobada	haver feta	alguna errada . . . Veure completa Jugant a estira i amolla refermàrem ses
299	olives . Es Molí de s' Hort d'En Vives està damunt un turó .	Han feta	una processó de banderes i formigues . Es Molí de Son Lluent enguany
300	poren fiar s' escota sense por de trabucar Garrida , la mar salada vos	ha feta	la mercè : en un mes vàreu esser fadrina , viuda i casada . Ja
301	ona gaiarda , o lletja amb molts de doblers ? Garrida , l' aigo salada vos	ha feta	la mercè : dins un mes vàreu esser fadrina , viuda i casada . Hi
302	i es senyor de Menut . Oh , Mare de Déu de Lluc , que vos	heu feta	d'endins ! Entre muntanyes i pins , an es malalts dau salut . Tant
303	o que et fesses uns faldons . Mu mare , vui aspirar sa fuada que	heu filada	, i en haver-la aspiada llavò la vui debanar . Na Catalina filava
304	té dos mil estalons i ses rates i es dragons sa soca li	han foradada	. El sen Cinto té un gatzoll i no el vol deixar a
305	cap de finestra com sa teva . Es Canyet i Es Jonquet ja n'	han formada	sentència ; menen homos de València per fer-mos es parat net . Són
306	, pegant uiaades , garrida , m' he divertit . Es Canyet i Es Jonquet ja n'	han formada	sentència ; menen homos de València per fer-mos es parat net . Fé'
307	lleugera que és estar en gràci' de Déu . Jo som euveia perduda que	he fuita	del Bon Pastor , i ara em som regoneguda que el món és
308	el te vui donar , per veure si et tornarà aquella amor que t'	ha fuita	. – Jo et vaig amb so cor lleial i tu em vas amb
309	treure es teu títel . Jo casi casi no crec que tan prest t'	hagen ginyada	. Festeja'm a mi , Juan ; deixa anar Na Catalina , perque , si avui
310	; i des que no hi som , mon bé , just un pic m' hi	he girada	. Demà és dissabte , sa jove . ¿ Que no heu reparat es sol ? Vendrà
311	; i des que no hi som , mon bé , un sol pic m' hi	he girada	. Demà farà tres setmanes que jo no he vist s' estimat , però
312	sau ; . . . Veure completa Sí , sí , madoneta ! La mos heu de dar ! La mos	hem guanyada	amb tant de cantar Veure completa Si són bones ses taiades i
313	nse barret ni capell , . . . Veure completa Pere Josep , treu sa dobla que	has guanyada	amb so porcell ; no seràs cabo ni rei ni tinent ni coronell . . .
314	a cercar ? A ca teva puc anar : mai en el món n' hi	ha haguda	Si t' enquantr a carreró , garrida , t' he de matar : no t'
315	boca molt amagada està bé . A ses cases de Son Gat sempre hi	ha haguda	pastera . Na Francina-Aina Cotxera , tan bona al-lota com era , . . . Veur
316	i jo de molt mala gana . . . Veure completa Enguany a Son Santmartí hi	ha haguda	mala anyada : ses bistis fora civada i ets homos fora vi Veure
317	, i ninguns t' han avorrida ! Aigordent , que ets de polida ! -¿ D'on l'	has haguda	, Gener ? -Som entrat dins es celler i jo mateix la m' he
318	, vui dir sa ganànci' que he tenguda : una nina tota nua i l'	he haguda	de vestir . D'estiu , perque fa calor , amb vós me refrescaré , i
319	! ¿ Que heu fet altra enamorada ? Bona amor , des que no hi sou , m'	han haguda	de sainar . La sang per mes venes va com aubellons dins un
320	prometre , perque torns , estimat , de genoions . . . Veure completa No n'	he haguda	sa major perque Déu no ho ha volgut ; amb sa darrera , si
321	perdó si t' he agraviada . Com es confés me dirà : -¿ Que no t'	has inquietada	?- Diré : -Pare , una vegada que pastava i vaig fer clar . Com te'
322	escambrí ? Jo no tenc pare ni mare , no més tenc un germanet , i	he jugada	sa setmana dins can Moreno Canet . Jugant a estira i amolla , amb
323	, de Son Maiol , es parei i tot du dol i sa terra que	ha llaurada	, . . . Veure completa Des que vos ne sou anat , mon bé , a passar
324	, de Son Espanyol , es parei i tot du dol i sa terra que	ha llaurada	, . . . Veure completa Des que vos ne sou anada , lo meu bé , de
325	, de Son Maiol , es parei i tot du dol i sa terra que	ha llaurada	, . . . Veure completa Des que vos ne sou anada , garrida , de Son Maiol ,
326	, de Son Maiol , es parei i tot du dol i sa terra que	ha llaurada	, . . . Veure completa De suquí veig Son Verí , Sant Marçal , Sa Cabaneta
327	encontrar-mè . Jo li he de dir , en veure-lè , quina honra li	he llevada	; . . . Veure completa Sa meva amor va de vega i jo vaig an

328	. Jo li he de dir, en veure-lè, si gens d'honra li	he llevada	, ... Veure completa Sa meva al-lota se trenca de tan estreta que
329	'es meu cor tenen sa clau . Lloc de Son Juan Arnau , tu m'	has llevada	sa vida . I vós , perloia garrida , ten emprendada n' estau ! A devers
330	i només mama en sa nit . -Madona de Son Amer , ¿ tan dematí us	heu llevada	? -He de rentar sa bugada i he de pastar , també . Madona , si
331	fort no se'n va . Madona de Son Guineu , ¿ tan de matí us	heu llevada	, amb sos al-lots carregada i encara veniu a peu ? -Madona d'
332	Sant Pere , perque és dona de braó . s' escaradera major que En Juan '	via llogada	, tan prest s' és escagassada , Margalida , i tu no ! s' escarader esquerr
333	d'amagat ses vegades que podia . Per privar-me s' alegria , la m'	han llogada	a Ciutat . Foc de ma enyorança encès que crema i no fa
334	enguany , panada i flaó . Donau-mos bona panada i robiol de brossat , que	hem llogada	sa musica d'es regiment de Ciutat . El sen Pep serva es
335	. Rapinya , rapinya blat , posa brins a sa falcada , que l' amo no t'	ha llogada	per fer ombra en es sembrat . Devers les deu és bona hora
336	' he mirada : mà a costat , ansa de gerra . I l' amo no t'	ha llogada	per fer ombra a sa terra . Tot són rotes i pelaines , també
337	són alegres com ho eren ses d'antany . ¿ A Son Cotoner , estimada , vos	heu llogada	a coir ? A l' amo encara he de dir que us esborr ,
338	altres gerretó que han tret de la mar salada . ¿ A Son Pou vos	heu llogada	de dins es terme de Petra ? Greu me sap que altri l'
339	quatre pessetes i moretons a vint sous . ¿ A Son Cotoner , estimada , vos	heu llogada	a coir ? A l' amo encara he de dir que us esborr ,
340	hi vaig posar , ara no la hi he trobada . Pens si la m'	han manllevada	a llivell de no tornar Veure completa Set setmanes en sendera són
341	conec amb tu mateix ella si està enamorada . ¿ Quants de pics l' hi	has menada	, a sa plaça , a comprar peix ? Jo creia que en festejar ja
342	Son Bauló aquest pic l' hauran casada i es qui la se n'	ha menada	: En Juan Pentinador . s' al-lota d'aquí deça m' agrada perque
343	han dada que no l' hàgeu acabada , . . . Veure completa Diuen que han d'	haver menjada	una cordera de sal per conèixer es natural , i a mi me
344	cases i no l' avens , mon conhort serà plorar . Diuen que han d'	haver menjada	mitja cordera de sal per sebre-se es natural , i a mi
345	no et faran mal . Tot lo dia jo cui figues i no n'	he menjada	cap , peque són alagantines , d'aquestes no me n' agrad . Aubercocs , figu
346	pugui tornar gelat . En Gelat té es cabeis blancs de tanta carn que	ha menjada	: va anar a Lluc per la Diada i en va pegar una
347	. Tots es pastors i cabrers , de bondat no en tenen gota : com s'	han menjada	sa rota , neguen com a carreters . Un any , a dins sa corema ,
348	A Santa Ponça reial han fet una bunyolada , ¿ Saps a on la s'	han menjada	? Més avellat de s' uial . -Bet Batai , vés-te'n a jeure . -
349	" calavera " sa senyora d'ets embuis . Si jo puc apenetrar que tu m'	hagis mermulada	, sa llengo , d'una grapada , si puc , la t' he d'arrancar , . . .
350	: ja esperaràs que jo faça pregaris a Déu que torns . Per aquí m'	has mermulada	i dius que no sé filar : jo no faç comptes d'obrar ,
351	artista ha fet : vostra carn és sang i llet que Déu del cel	ha mesclada	. Los morros prims posseïu i la careta rodona , i la boca petitona
352	el voldríeu perfet ? Par que sieu sang i llet que Déu del cel	ha mesclada	. P'es llevant i p'es ponent , p'es mestral i tramuntana ,
353	sa primera vegada . . . Veure completa `Gueres poguda sortir , almanco et`	guera mirada	i no t' hauria privada de lo que me vols trair . He
354	l' he demanada . Jo n' estic per afrontada que es seu fii m'	haja mirada	. . . Veure completa Sa sogra diu que no em vol i jo no
355	no . De Calaguait sa guerrera tot es carrer va glosar , i la m'	he mirada	, i fa vista de flor de favera . De guerreres ne tenc dues ;
356	que el te vui donar perque sé que t' agradaja ! Sa guerrera m'	he mirada	d'es cap fins an es talons , i a sa brutor d'
357	quantas nous té . Aqueixa possessió que trobam aquí , a mà dreta , jo m'	he mirada	sa pleta i no hi ha gens d'olivó . Madò Roja , vós
358	no duis dol ? -Jo encara tenc un consol : que altra no se n'	ha mirada	. Set anys , deu mesos i mig te vaig venir a festejar , i
359	més victoriós i un grau de glori' més tenen . Tot lo dia t'	he mirada	: mà a costat , ansa de gerra . I l' amo no t' ha
360	com l' auba clara . Garrida , l' hora i el punt que vos vaig	haver mirada	, ja vaig dir : Agraciada , tot quant duis vos riu damunt . Garrideta , ga
361	no diguesses res , no daries a conèixer sa teva llengo quina és . M'	han momepleada	a mi jo si compr panera a espera ; ja puc dir que
362	tant que havia plorat . A s' Heretat n' hi ha una que l'	han morta	amb ganivet . Ses al-lotes de pagès enguany correran fortuna . Ai , Soland
363	d'es Castellet fa ombra dins sa Cabana . A n' Antonina – Juana l'	han morta	dins un pouet . Ses al-lotes de pagès enguany correran fortuna ; a
364	pagès enguany correran fortuna ; a s' Heretat n' hi ha una que l'	han morta	amb ganivet . Un homo tot sol té fred i tota sa nit
365	ha de tenir es llit fet . Jove som , i no em penet d'	haver mudada	s' amor . D'una cosa me penet , Aineta , garrida meva , i és
366	, la pos : a tu i a tot lo món gos qui primer l'	haurà mudada	. Tu em demostraves s' amor com cap al-lota hi hagués ; me
367	eren flocs i macades , però ara van cordades de gafetes i gafets . Si	haguesses nada	a Can Prom , ara no faries feina , així com ets una beina
368	visitada . Sa recepta que m' ha dada : que em curi el qui m'	ha nafrada	; . . . Veure completa No sabia què era amor , perque mai n' era passada .
369	que som nat , i no us `via presumida ; jo em pens si vos	heu nodrida	a un roser , d'amagat ! . . . Veure completa Curra tu , curra ta mare
370	' has haguda , Gener ? -Som entrat dins es celler i jo mateix la m'	he omplida	. Aigordent venen a tasses i es marxandos ses 'guyes . Com més xerres ,
371	. El rei nostro s' és casat amb sa cosina germana , i dispensa , que	han pagada	! , perque en sa llei cristiana . . . Veure completa En acabar de coir s'
372	Son Roig de Cauvià , Na Vuit-nous han engegada . An es Vinyet l'	han passada	per veure si engreixarà Veure completa No plangues es temps perdut
373	Enamorada , hi he estat com cap criatura nada ; i s' amor ja m'	ha passada	com si mai `gués festejat . Enamorades d'una hora , en tenc una
374	jo dins sa menjadora . Sa prenda que més estim , a Ciutat la m'	han passada	. Verge del cel coronada , a vós la vos encamin . Saps que és

375	d'amagat ses vegades que poria . Per privar-me s' alegria , la m'	han passada	a Ciutat . Foc de ma enyorança encès que crema i no fa
376	vós la vos encamín . Sa prenda que més estim , a Ciutat la m'	han passada	. Verge de Lluc coronada , a vós la vos encamín . Saps que és
377	aiguera . Tot s' estiu he espigolat espigues d'en una en una . N'	he passada	de fortuna ! I un altre és senyor d'es blat . Vint-i-
378	tenim pocs jocs ; es réms són petits i pocs i mala nit, que	hem passada	. Venim de sa Vinya Roja i hem deixat es samalers ; an es
379	jugat . Qui festeja d'amagat mereix una punyalada ; a mi no la m'	han pegada	perque no m' hi han trobat . Qui festeja i no té amor ,
380	, i mire't ! Te pensaves pegar-lè'm ! Som jo qui la t'	he pegada	! Si tornes venir a veurè'm , festejaràs amb mu mare . ¿ Te pensaves
381	criitava : -Jaume ! Aixeca't i m' obriràs , i llavò em desfermaràs , que m'	han penjada	una llaua . En veure casa de beies , sempre me'n recordaré . Oh
382	en regareu , porque a mi no l' am fareu que no la m'	haja pensada	. Vós teniu la veu honesta i el conversar amorós ; per això és
383	, i no em regareu , emperò no la'm fareu que no la m'	haja pensada	. Vostra cara és un mirai , Dona Maria Jusepa . Correu la Xeca i
384	sabrè seguir es vent , garrida , i em negaré . P'es camí la m'	he pensada	i p'es camí la diré : fadrina que el vol porquer , mereix
385	voldria haver perdut , estimat , lo que tu cerques . P'es camí la m'	he pensada	, i en arriar l' he de dir : que , en agradar-me un
386	en en terra , . . . Veure completa Ramellet de bona olor , quina una me n'	he pensada	! Quan prou t' hauré festejada , divertida i ben honrada , . . . Veure com
387	tai llenya tota sola ? Totes ses que són anades enguany a aplegar cotó ,	han perduda	sa color de pegar dematinades . En anar a arrabassar faves , donetes , no
388	no em cans de demanar sa llicència si és venguda . ¿ Que se deu	haver perduda	o negada per dins mar ? Jo sé més que no sabia i
389	catiu a damunt es puig de Cura . Sa meva cara se fon , i	he perduda	s' alegria des que tenc sa vida mia de missatge a Son
390	. Hagneren de treure busca a qual 'vien de matar Veure completa l'	han perduda	, l' han perduda la carta del navegant . 'Naren nou mesos per aigo
391	ure busca a qual 'vien de matar Veure completa l' han perduda , l'	han perduda	la carta del navegant . 'Naren nou mesos per aigo sense mai terra
392	esser tan mala , an el patró va tocar Veure completa Perduda , l'	haurem perduda	la carta de navegar . Nou mesos d'anar per aigo sense mai
393	ser tan mala que an el patró va tocar Veure completa Perduda , l'	haurem perduda	, sa carta d'es navegar , anat nou mesos pe riago sense mai
394	urà de recordar , s' haurà de recordar ! . . . Veure completa Perduda , l'	havem perduda	, la carta de navegar . Nou mesos que anam per aigo , sense mai
395	rt anà tan mala quen an el Capità tocà Veure completa Perduda , l'	havem perduda	, la carta del navegar ; nou mesos que anam per aigo sense mai
396	gar al cento , la mort an el qui caurà Veure completa Perduda , l'	havem perduda	, sa carta d'es navegar , anat nou mesos per aigo sense mai
397	té set de beure i s' abraza purament . s' aufabeguera i tot n'	ha perduda	la verdor d'ençà que vós , bona amor , no n' hi heu
398	actàrem de treure busca qual havíem de menjar Veure completa Ja s'	ha perduda	la carta , la carta del navegar . Nou mesos i anant per l'
399	s mala petja : que sa teva , porque és lletja , . . . Veure completa Si tu	has perduda	sa troba , ¿ a on l' has d'anar a cercar ? Som jo
400	ses coses que tu fas no són de persona aguda . Si sa vergonya	he perduda	, ¿ a on l' he d'anar a cercar ? A ca teva puc
401	jo , tonto , no m' en tem . Toca , veinada , avisè'm , tu qui l'	has perseverada	. Sa cunyada em fa marrada quan m' enquantra p'es carrer , i
402	jo , tonto , no me'n tem . Toca , veinada , avisè'm , tu qui l'	has perseverada	. Sa cunyada em fa morrada quan m' enquantra p'es carrer , i
403	banyaré ses cordes de sa guitarra . Guitarra , que ets de ditxosa , que t'	han pintada	una flor ! També en voldria una jo com aqueixa o més hirmosa .
404	a . I vós , roseta encarnada , amb sa primera vegada . . . Veure completa `	Gueres poguda	sortir , almanco et `guera mirada i no t' hauria privada de lo
405	i es poble n' està content . en Cusset és president i sa bandera	han posada	. Tot eren republicans , gent de forca i presó . Feren una processó de
406	-lós fava parada amb bajoca . . . Veure completa Madona d'es Castellot ,	heu posada	molta muia : menjau sobrassada amb xuia i es segadors mengen foc . Mai
407	si l' amo compra paper . A sa torre de Son Oms una farola	han posada	per pegar qualche llumada a s' enterro d'es dragons . Sa madona
408	Na Terrassones . ¿ Això trobau que està bé ? Damunt es terrat d'es forn	han posada	bateria per bombejar Son Auzina , Son Mulet i s' Auqueria , . . . Veure co
409	s' Albufera fa frente a un general : a cada cap de canal hi	ha posada	bandera . Des que se morí mon pare , mu mare i l' esposa
410	ònia , Jeronieta , ¿ qui és es teu enamorat ? -Un carreter que és passat i	ha posada	forqueta . Jerònia , Jeronieta , tu tens vuit enamorats : dos qui van i do
411	Port de s' Almunia Veure completa A sa Punta d'es Cabrit hi	han posada	farola : si no s' encén tota sola , ja no veurà claror anit .
412	vei , tu amb altre seràs casada . A sa mare d'En Tomeu l'	han posada	a sa presó , causa que es fii major no vol anar a
413	m' hi vengueu a cercar . A sa rota li he dit , porque l'	he posada	bé : -Enguany m' ets d'omplir es graner . I ella diu : -El
414	dir , si és veia i no s' ha casada : " El Bon Jesús m'	ha posada	en aquest món per sofrir " . Una figa a sa figuera , ruada , no
415	té més estimades que peixos no hi ha dins mar ! s' amor m'	han posada	en plet ; n' hi ha qui es pensen guanyar , i jo tenc
416	venga a mi Veure completa Jo som franceseta néta de Napoleon ; m'	han posada	a l' aguyeta per agradar an el món . Na Catalina fa rues
417	s' empedrat . . . Veure completa Sa prenda que més estim , a Ciutat la m'	han posada	. Verge del cel coronada , a vós la vos encamín . Sa prenda que
418	na es convent : dur vestit negre posat Veure completa En cadena m'	heu posada	; en cadena , bona amor ! ¿ A qual és es mal major ? ¿ Morir , o
419	voleu bé , i a mi em campau comsevuia . ¿ Com tanta de gelosia m'	heu posada	, estimat meu ? No som vostra ni sou meu , i me privau s'
420	n' hi ha pocs , n' hi ha més que a Son Servera . Mos	han posada	una pena i una altra n' han de posar : qui en es
421	; ballen p'es mig d'es carrer amb castanyetes i pedres . Ja n'	han posada	bandera : vaja , fadrins , a ballar ! I com acabeu es pa , vos quedarà

422	Ciutat el tenc d'arribar a enfondir : aquest amor no té fi , que	he posada	amb En Bernat ! Aquest camí que va a Palma , que de pics
423	es de trabucar ; ... Veure completa Tan possible és es mudar s' amor que	he posada	amb ella , com fregir dins una pella escorxes de vinagrella ... Veure co
424	es de vinagrella ... Veure completa Tan possible és es mudar s' amor que	he posada	en tu , com dins un quart anar a dur es Puig Major
425	de què li ve : una gallina que té no és lloca i s'	ha posada	. Ses gallines campaneres fan ets ous de dos en dos : un per
426	, de poca vergonya i de flocs i banderetes . Veim que ses trebaiadores s'	han posada	pinta al cap , llavò davantal ruat ; van a modo de senyores . Aquests
427	eu per a morir ... Veure completa Hòstia consagrada , en bones mans t'	has posada	, tota feta de carn i sang ; la meua ànima vos coman , ... Veure
428	Tomir , ... Veure completa Tant m' és possible mudar s' amor que en tu	he posada	, com una gulla escossada enmig de la mar sembrada ... Veure completa Ta
429	. Vós teniu es parlar fosc i sa llengo esmolada . s' amor que vos	he posada	és més forta i més granada ... Veure completa Vós teniu germà major
430	seu redol : que si per nora no em vol , jo encara no l'	he pregada	! ... Veure completa Sa vostra mare , estimat , diu que no me vol per
431	un retaulo polsós . Vostra era i vostra és : no dic que la m'	hàgeu presa	. Jurat tenia i promès que , si em fossen fet marquès , ... Veure comple
432	tiu , tiu , tiu , " . Hi ha gorríu que diu : -Bona passada és estada ; mos	han presa	sa posada d'allà on tenia s' empriu ; ... Veure completa Jo me'
433	-i-cinc dies comptats , ha que no he vista s' amor , i n'	he presa	la grogor d'es morts que estan enterrats . Vós estau enmig , garrida ,
434	a pentinada , ... Veure completa Corren vint anys que som nat , i no us '	via presumida	; jo em pens si vos heu nodrida a un roser , d'amagat ! ...
435	en cos de camia que tota sa galania que té aquest manacorí . M'	han privada	que no rall amb vós , mon bé vertader . Tanmateix hi rallaré quan
436	bé , fer una monja per força ? Mon pare i es meus germans m'	han privada	s' alegria ; ells volen que monja sia , i ells no s' han
437	ses mans una florera ... Veure completa Mon pare i los meus germans m'	han privada	s' alegria : volen que jo monja sia i ells no se fan
438	. Veure completa Si estaves enamorada , digues-me tu què faries , i que t'	haguessen privada	de ses teves alegries . Si fosses com l' aucellet 'niries per les
439	. Veure completa 'Gueres poguda sortir , almanco et 'guera mirada i no t'	hauria privada	de lo que me vols traïr . He vist es convent encès i
440	'Es Calderers ... Veure completa Jo li vaig donar s' amor perque la hi '	via promesa	; de venir no té peresa : anau o no a estimar-hó ! Jo
441	fonts i cantines ja no se n' encontrarà , ... Veure completa Com ja t'	hauran publicada	tres pics a l' altar major , te tendré més passió que s'
442	En Pau i En Tomeu Xim són causa , molta vegada , que sa pólvora	ha pujada	, perque en una capvesprada ... Veure completa En Pere se'n va a
443	vas , perque vols . Pensar bé que Ell m' ha criada , també que m'	ha redimida	i per mi donà la vida damunt una creu sagrada . -¿ Qui vos
444	sabia , que hi fos , i ella se n' adonada . s' al-lota , ¿ l'	heu reparada	, que ha dit " Jordi ! " d'amorós ? Jo no se què dar-te
445	completa Diumenge va ser diumenge , i festa que va ser ahir . Si t'	has riguda	de mi , n' és fruita que tothom menja . Diumenge va ser lo
446	la fi a la vall de Josafà , quan Cristo et demanarà si t'	has riguda	de mi ... Veure completa Ja n' han tocades les deu i no
447	jo passaré més rosaris , saltiris i novenaris , ... Veure completa Si t'	has riguda	de mi , guarda d'esser castigada : Déu envia corretjada i no la
448	d'esser castigada : Déu envia corretjada i no la veuen venir . Si t'	has riguda	de mi , tres pics per sa pellerenca : una guerra que se trenca ,
449	hora . Al-lota de sa Barraca d'es camí de Lluçmajor : tu m'	has robada	s' amor i la dus dins sa butxaca ... Veure completa Al-loteta
450	Burló . Al-lota de sa Barraca d'es camí de Lluçmajor , tu m'	has robada	s' amor i la dus dins sa butxaca . Al-lota de Sa
451	er berenar , ... Veure completa -¿ Per què no em restituïu sa fia que m'	heu robada	? -Jo no en tenc d'altra a sa casa , i vós n'
452	ja no farà figues pus . A sa figuera siscel tot lo dia l'	he rodada	: cap figa li he trobada per enviar an En Miquel . -Catalina , tu
453	quants n' hi ha ... Veure completa -No et pensis que per això jo	haja romasa	enfadada : sa cadira que has deixada , d'altres la m' han demanada ...
454	Jo vaig esser es primer que et vaig festejar . ¿ Et recorda ? I ara	has rompda	sa corda , garrideta , d'aquell bé ! Jove som i no em penet
455	tocar mano-mano : toca'l , idò , Mariano , tu que n' ets tan afectat .	He rompuda	sa requinta , sa prima d'es violí . Lo que em dóna pena
456	de contenta , perque he guanyat dos jornals ! He pegat un copet fals i	he rompuda	sa fauç ; ... Veure completa Sa Cadenera va anar en es tai de
457	nyia tenia un sant pintat amb carbó . Diguès , garrida , diguès : ¿ Qui t'	ha rompuda	sa gerra ? El posarem en galera , si no basta un any , dos
458	no em moc . Gelosia n' he sembrada dins es mes de juriol : l'	he sembrada	petiteta i la m' ha cremada es sol . Gelosia tenc sembrada , gelosia
459	; altri l' haurà devertida i jo veinat i no em moc . Gelosia n'	he sembrada	dins es mes de juriol : l' he sembrada petiteta i la m'
460	serverí confits i tot li tirava . ¿ Voldríeu cantar una mica , que no us	he sentida	mai ? Vostra cara és un mirai amb un rellotge davall ... Veure completa
461	cent galls de llavor ... Veure completa A ses cases som anat i m'	ha sortida	una dona que , si era sa madona , per donar salut és bona ...
462	, i llavò es sí ja dareu ; no vos ne penedireu de ca vostra	haver sortida	. Per anar a Valldemossa hi ha un camí carreter . Festeig una al-
463	raboia estaven dins un forat ; el Bon Jesús hi ha anat i els	ha taiada	sa coa . " Escata'l ! " I que no el tengues , veiam com l'
464	murades , hi ha banderes posades ... Veure completa Sa madona Taianeu l'	han tancada	a sa presó perque es seu bergant major no vol anar a
465	' ha dit ? Que et troba com un confit , de dolça , i no t'	ha tastada	. Bon ventet de tramuntana és que m' alegre el cor meu . Voldria
466	' ha dit ? Que et troba com un confit de dolça , i no t'	ha tastada	... Veure completa Mes amors ja són passades i no tenc ningun consol :
467	' ha dit ? Que et troba com un confit , de dolça , i no t'	ha tastada	... Veure completa Més m' estimaria estar dins un lliit morta o malalta
468	. s' altre vespre , galant rosa , ¿ creuràs que et vaig somiar com si et '	gués tenguda	ja a dins es lliit per esposa ? Sa mare , vós governau aquest

469	favors i a altra part tenir quimera , però s' amor verdadera sempre l'	he tenguda	en vós . Jo no crec que dins Espanya hi haja una amor
470	m' ha donat capellada , i jo no la hi he tornada . Déu m'	ha tenguda	, Senyor ! Encara , de més a més que la festeges pobila , ses al-
471	estat ; no ho proveu pus ! Jo sé cert que el Bon Jesús n'	ha tenguda	part amb mi . Quinze dies heu estat , estimat meu , a venir . Jo
472	heu estat ; no estigueu pus ! Jo sé cert que el Bom Jesús n'	ha tenguda	part amb mi . Tants de dies ha estat trist que es meu
473	llevar-la a mu mare feis es medis que pogueu . Jo no n'	he tenguda	amor a ningú del món encara , només un poc a mu mare
474	, per un tros de bou , s' és vestida de senyora . El qui no	ha tenguda	amor a cap al-lota morena , ell no sap què és passar
475	! Horabaixa es sol se pon . Jo t' ho vui demanar , al-lota : ¿ Que	has tenguda	sa pigota , o és estat un raig de sol ? Ja diràs an
476	semblar . Horabaixa es sol se pon . Jo te vui demanar , al-lota : ¿ que	has tenguda	sa pigota , o és estat un raig de son ? Ja ho val ,
477	fan talent a qui no en té . Com t' he descobert , Miquel , que	he tenguda	d'alegria ! Son Garcia de Son Mel és molt gran , i no
478	? -Enguany perdré sa camia i l' any qui ve es jaquet blau . Que	he tenguda	d'alegria com t' he descobert , Miquel ! Son Garona de sa mel
479	, vet aquí ton pare " . Des que som casat , vui dir sa ganànci' que	he tenguda	: una nina tota nua i l' he haguda de vestir . D'estiu ,
480	amb una cadena arrestado , amb una cruz en los hombros . De piedad que	he tenguda	, con mí velo lo he eixugado . . . Veure completa Yo tenía siete perros .
481	completa Des que vos ne sou anat , mon bé , a passar revista , sempre	he tenguda	la vista girada devers Ciutat . De suquí veig Aireflor , ses cases i
482	! ¿ Me vols dir quin sant t' ha duita , que vui esser devot seu ?	He tenguda	mala sort , enguany , amb so festejar . No em tornaré enamorar d'homo
483	, he sopat d'un bocí de pa i pebre . Tonineta , Tonineta , sempre t'	he tenguda	amor d'ençà que em vares prometre venir amb mi a Sant
484	no és vei ni apedaçat . Abans d'es foc estar encès , aigo hi	haguesses tirada	; i ara que fa flamada , tirar-n' hi no val de res .
485	dit tot , si estava enamorada . Si no hi havia murada , jo m' hi	hauria tirada	. . . Veure completa Jo estic a dins una ermita revoltada de pinar ; dins
486	vénc de baixa mà Veure completa Ja sé que m' has avorrida , m'	has tirada	a sa paret . En tenc un de milloret que amb paumes d'
487	l . No em pensava , ramellet , m' haguesses abandonada , i ara veig que m'	has tirada	, com a mescla , a sa paret . ¿ No em voldríeu baratar sa vostra
488	plat , en faria una com ella . Oh estimat , que anau de coix ! ¿ O	heu tirada	malaltia ? Jo , p'es camí , com venia , olorava i sentia carn que
489	r ministres de Déu . Es dimecres per Sineu tothom me deia : -Maria , ¿ que	has tirada	malaltia o s' ha mort s' estimat teu ? Es sineuers són dolents ;
490	Na Balaguera , . . . Veure completa Oh estimat , que anau de coix ! ¿ Que	heu tirada	malaltia ? Jo , p'es camí , com venia , olorava i sentia . . . Veure compl
491	a los pobres festejants . Mal li caiguessen ses mans al qui la corda	ha tocada	! Jaume vui , Jaume reclam ; Jaume , recorda't de mi ; en sentir anomenar
492	s' oreia Na Fumada diu : -Moreu , maleït el qui no frissa : ell ja	han tocada	sa missa i es pareier encara jeu . No hi ha al món
493	tenia ets uis tots dos ! Ella jura i perjura que fadrí no l'	ha tocada	, i n' està més engrossada que una figa flor madura . Ella posa
494	pèl a sa barramenta . Sa sogra diu per aquí que ningú mai l'	ha tocada	, i n' està més bombejada que es castell de Montjuí . Sa sogra
495	en es coll . -Toca-la . No ets tot sol : altres ja la m'	han tocada Veure completa Demà farà tres setmanes que jo no he festejat amb
496	. Angela , fins ara he estat 'n es cantó , qui t' esperava ; una missa	han tocada	i tot sol hi som anat . A poc a poc ! No t'
497	passar , i ara no podré anar a festejar a Son Orell . -Ja n'	han tocada	la queda , i tu no te n' ets anat . -Que toquin queda
498	creixarà- , diu sa de Son Lledonet . -Euveia , ¿ que esperoneges ? ¿ O t'	han tocada	sa pell ? -¿ Encara no us basta es vell ? ¿ sa carn i tot
499	tarantel-la . Mu mare , ¿ vós que no veis que un poc massa us	heu torbada	? Perque , com m' heu avisada , som estada enamorada . . . Veure completa
500	Ciutat té alta murada i porta on desig entrar . Som prop i arriere	he tornada	; no m' hi deixen arribar . m' has tirat per injuria que menjava
501	dematí , s' amor ja m' ha donat capellada , i jo no la hi	he tornada	. Déu m' ha tenguda , Senyor ! Encara , de més a més que la
502	Déu de Lluc , i que sou d'interessada ! Que per una botonada m'	heu tornada	sa salut . Oh , Mare de Déu de Lluc , que sou morena i
503	d'en Tià i En Juan de Sa Comuna , en cinc minuts n'	han tosa	una : mirau de quin modo està ! Dels bons tonedors del món som
504	en es foc perque he d'escaldar aquest porc qui de ruca m'	ha tractada	. Tens es cap de moniato i ets uis de mul somerí i ,
505	d'es terme de Manacor . Plaça Real de Sineu , que de pics t'	he travessada	anant a ca s' estimada prenda del meu cor amada , . . . Veure completa
506	t aigordenter . . . Veure completa Plaça real de Sineu , quants de pics t'	he travessada	per anar a ca s' estimada cariño del coret meu ! Quan de
507	blat , per un qui mai ha segat , ja serà bona escarada ! Sa cubertora	hem trencada	; madona , digau què val ; 'vui és es darrer jornal que tenim a
508	aquella pell de gat . . . Veure completa s' oratge d'es teu ventai m'	ha trepanada	una galta , i jo , pensat que era una altra , no m' he
509	, que per això hi ha canyar . s' oratge d'es teu ventai m'	ha trepanada	una galta , i jo , pensant que era una altra , no m' he
510	en tenc dotze i un dia ; vos començau a estorbar ! -Tota l' Espanya	he trescada	: marit per tu no n' hi ha , . . . Veure completa -Tu estàs molt
511	. Segar a sa Torre , germans , és com qui anar en galera : jo n'	he trescada	més terra que un caçador amb dos-cents cans . s' escarader esquerre
512	enviada a dur aigo a la Font del Torrentí . Los turcos la hi	han trobada	, turcos amb un bergantí , l' han entregada a la Reina , la Reina
513	nquejava Veure completa -Sa corda que hi vaig posar , ara no la hi	he trobada	. Pens si la m' han manllevada a llivell de no tornar Veure
514	som de desgraciada ! n' hi ha que tan joves són i ventura ja	han trobada	, . . . Veure completa Cada dia dematí me'n vaig a missa , endolada , de
515	cançar . Cara de sol resplendent , prenda volguda i amada ! Cap altra jove	he trobada	com sa que tenc de present Veure completa Catalina , si poria alca

516	bocí . Sa tonada d'es segar l' havien arraconada , i a Lluçmajor l'	han trobada	, i ara tothom la fa . Sa ventura que tu tens que ets
517	mossegar . Sa tonada de sa son l' havien arraconada ; i a Lluçmajor l'	han trobada	i ara la fa tothom . Sempre passa i repassa , mal haja tant
518	un racó . Sa tonada de sa son l' havien arraconada ; a Lluçmajor l'	han trobada	i ara la fa tothom . Ses dones de Lluçmajor no saben beure
519	soldat , sa meva al-lota plorava , i ara , com he tornat , ja l'	he trobada	casada . Com me pensaré tenir Na Coloma enamorada , ella se serà girada
520	ses podràs dir : -Una fadrina , per mi , . . . Veure completa Si morena m'	has trobada	, ¿ tan blanc te penses esser ? Si no tens mirai , vinè i et
521	fa . Pertot m' hi som passejat per Camerata i Valella , i no n'	he trobada	cap de finestra com sa teva . Es Canyet i Es Jonquet ja
522	paregut : mon pensament en tu era , Juan , i no has vengut . Una setmana	he trobada	llarga com un mes cosser . Jesús , quina festejada , diumenge , si puc , f
523	tants de brins de blat a una quarterada com es pics que t'	han trobada	per la vila amb sos fadrins . Ja sé que diràs , después , que
524	hi hauria tants de brins de blat a una quarterada com vegades t'	han trobada	per la vila amb sos fadrins . Oh cara de sobressada ben coenta
525	. Jo vos entreg mes amors , si les voleu , estimada . ¿ Vós que no vos	heu trobada	haver feta alguna errada . . . Veure completa Jugant a estira i amolla ref
526	tota la vida . Estàvem enamorats jo de vós i vós de mi : com	ha venguda	la fi , careta de xerafí , . . . Veure completa Estic cansat d'anar a
527	més fort que senar . l' amo en Pau ha fet un forn i	ha venuda	sa pastera , i pren vuitenes a espera , a pagar a la fi
528	per posar es gra . l' amo En Pau ha fet un forn i	ha venuda	sa pastera ; compra vuitenes a espera a pagar a la fi del
529	mon mal la medecina . No hi ha metge ni doctor que no m'	haja visitada	. Sa recepta que m' ha dada : que em curi el qui m'
530	saps què dius . Saps que era de dematí ! Es sol encara no eixia .	He vista	na Bet Maria qui anava a sa vicaria . . . Veure completa Saps que
531	' he vista a sa finestra amb sa pinta i es mirai . No en '	via vista	cap mai , d'al-loteta com aquesta . La jove anava d'un
532	completa El meu cor té un mirai cada punt i desiara . Jo en '	via vista	de clara , emperò sense cap fava . . . Veure completa El món a cop
533	, quan sa mare torna , Lileta no trobà . Pregunta a les veïnes si l'	han vista	passar . . . Veure completa -Mumareta , anau a missa , jo us aguiaré es
534	n' hi ha , que és la llàntia del Rei moro , que mai l'	han vista	cremar , . . . Veure completa Anem-hi , Na Montserratada , i veuràs tot lo q
535	n' hi ha que és la llàntia del Rei moro que mai l'	han vista	cremar . . . Veure completa Anem-hi a Montserratada i veurem tot lo que
536	n' hi ha , que és la llàntia del rei moro , que mai l'	han vista	cremar . . . Veure completa La Mare de Déu un roser sembrava . D'aquell
537	que ho sou bastant ! Com un fil de diamant . . . Veure completa ¿ Tu l'	has vista	, companyó , a la jove que és passada ? Jo tenc la vista entelada
538	missa , ai , n' Aineta no hi trobà ! I pregunta a ses veïnades : -¿ l'	hauríeu vista	passar ? . . . Veure completa Mumareta , anau a missa , de la luna , a la
539	sa Placeta , que pareixia un bebé . Sa pobila de sa Tanca no l'	havíem vista	mai i la vérem dins un ball qui ballava d'anca d'
540	escoltava sa musica de Llubí , i es cego Monjo va dir : -Jo l'	he vista	dematí . . . Veure completa Per a don Miquel Tomàs posau molta galania , p
541	-vos de sa calor i d'es sol tot quant pugueu . Dematinada l'	he vista	; se n' anava a espigolar ; compte m' ha fer adonar que duia
542	jove se pentina i sa mare li aguia faldetes i merinyec . Jo l'	he vista	a sa finestra amb sa pinta i es mirai . No en 'via
543	jar . . . Veure completa El dilluns , pas la vida trista , perque no l'	he vista	del dia passat . . . Veure completa Es dilluns , no em trob trempat : a
544	! Redemptor de mon pecat ! Germà , ¿ qué no hi heu pensat ? ¿ o no l'	heu vista	de dia ? Jo el vui guapo i guilant i sonador de guitarra ;
545	me deia : -Martí , ¿ pensaràs en Na Macada ? . . . Veure completa ¿ Que l'	heu vista	, a ma muller , qui vol prendre una escarada ? I té una dona
546	jo . Ella era amiga i guerrera i era parenta i veinada . Com m'	ha vista	enamorada , el s' ha procurat per ella . En anar a festejar , si
547	em fan funcions tan clares , davant la vista . Si per algun temps m'	has vista	, està acabat , i no torns ! Amor , amb cinquanta baules tu amb mi
548	'un jove santanyiner que tota una festejada d'un senyor felanitxer . Jo m'	he vista	, per amor , que no sabia què em feia : era migdia i no
549	no li va bastar i encara em va menjar s' abre . -¿ No m'	heu vista	sa cabrida estelada , morro blanc ? -A's cap damunt d'es barranc
550	ha d'anar davant , és l' amo , i mos va darrera . ¿ No m'	heu vista	sa somera p'es camí de Felanitx , amb una ruca darrera de
551	. . . Veure completa Mestre Antoni Vei va dir : -Bon repuceta sagrada ! Mai	he vista	cap porcada com sa que m' han feta a mi ! Mestre Pep
552	. Tenia Na Palacanyes i vaig armar Na Coa-d'ai ; ell no n'	heu vista	cap mai , somera amb tan poques manyes ! . . . Veure completa Tomàs , En G
553	Biel devers Maó deu passar la vida trista perque ha molt que no	ha vista	la vila de Lluçmajor . Toni , si vas a Maó , no miris ses
554	va dir : -¿ Què tal ? ¿ Que ja és fadrí . . . Veure completa -Madona ¿ no	hauríeu vista	sa meva fia estimada ? Ell se'n va anar anit passada i
555	'Avall , a ca teva hi fan un ball enrevoltat de murada . Jo no	havia vista	mai passada tan marranera : que traguessen sa granera a una al-lota
556	i acurçà la sagristia . . . Veure completa I jo qualcuna ne veig que no	havia vista	mai . En públic han fet un ball , per l' Angel , dins un
557	, ausent de vós , cara hermosa . Vint-i-vuit dies fa avui que no	he vista	sa dona ; per ventura ella se troba amb una font a cada
558	, ramellet , dins els teus braços . Vint-i-cinc dies comptats , ha que no	he vista	s' amor , i n' he presa la grogor d'es morts que
559	ones se perden pilots sabuts . Vint-i-vuit dies fa avui que no	he vista	sa dona . Per ventura ella se troba amb una font a cada
560	aquest cas arribau . . . Veure completa Vint-i .vuit dies fa avui que no	he vista	sa dona . Per ventura ella se troba amb una font a cada
561	i fa mala olor . No vénguis per sa cotxeria , que sa senyora t'	ha vista	entrar ; vine per sa bugaderia quan farà fosca , i no te veurà .
562	ngut . . . Veure completa No véngues per sa cotxeria , que sa senyora t'	ha vista	entrar . Vine per sa bugaderia , quan farà fosca , i no te veurà . . .

563	pitjor . Estic més enamorat de tu que no de ta mare . No t'	he vista	mai sa cara que no m' hages agradat . Estimat meu preciós , no
564	dec haver d'esser es teu ? . . . Veure completa Jo passava per aquí , t'	he vista	i no m' he aturat . ¿ Que ja tens enamorat , o encara estàs
565	de can Damià Sorell . ¿ A on ets , perdiu , com cantes , que no t'	he vista	lluir ? Perdiu , vine , vine aquí , a pasturar amb ses altres . És temps
566	riu , no té s' enteniment viu . . . Veure completa ¿ Te penses que no t'	he vista	? t' he vista i encara et veig . ¿ Te penses que no conec
567	s' enteniment viu . . . Veure completa ¿ Te penses que no t' he vista ? t'	he vista	i encara et veig . ¿ Te penses que no conec ses mates que
568	presó . . . Veure completa En sentir la primera hora , bona amor , i no us	he vista	, me feis passar vida trista ; vós reis i lo meu cor plora .
569	es teu estimat també . Hermoseta , ¿ com vos va aquest temps que no us	he vista	? No em faceu la cara trista , que el meu cor no la
570	rn . . . Veure completa En sentir la primera hora , bona amor , i no us	he vista	, me feis passar vida trista . vós reis , i lo meu cor plora
571	' amor posada lluny . En tocar la primera hora , bona amor , i no us	he vista	, me feis passar vida trista ; vós reis i lo meu cor plora .
572	meu cor plora . En sentir la primer hora , bona amor , i no us	he vista	, per vós pas la vida trista , vós reis i lo meu cor
573	cara hermosa . -¿ Vols-me dir com has campat aquest temps que no us	he vista	? – Jo pas la vida molt trista ausent de vós , estimat . Vós vos
574	girat cantó , son pare ja era allà . -¿ Que no hi és Na Catalina ? –	Ha volguda anar	a ballar . - . . . Veure completa Agafaren una mosca , l'aposen dins
575	una rosa a un jardí , i ara , com he estat fadrí , que l'	he volguda	coir , . . . Veure completa Rosa , rosa de roser , rosa tan purificada , r
576	la vila amb sos fadrins . Ja sé que diràs , después , que no m'	has volguda	a mi , i jo , tant d'anar i venir , crec que també
577	, tenc s' enteniment posat allà on se necessita . Si dius que no m'	has volguda	, jo diré que no dius ver : venies a cercar-mè , i jo
578	set . Aigo , que és maina de Déu posada pel cristià , no me n'	has volguda	dar , però jo esper que vendrà . . . Veure completa Així com han fet
579	sa color . . . Veure completa D'al·lota d'es meu carrer no n'	he volguda	cap mai : mu mare diu que fregai per escurar , ella en té .

HAYER + enclíctic + participi femení singular:

1	uns faldons . Mu mare , vui aspiar sa fuada que heu filada , i en	haver -la aspiada	llavò la vui debanar . Na Catalina filava estopa de caramell :
2	, i no puc fer via . Qui té tasca , bé pot jeure , però en	haver -la acabada	, i si la hi donen sobrada , d'es braços s' ho
3	re , ningú la veu " . ¿ Saps què voldria tenir ? Una bona pasterada i , en	haver -la acabada	, una altra per dur a's molí , . . . Veure completa Si no
4	ue no ho he manllevat . . . Veure completa -¿ A on anares , Bernat , sense	haver -la coneguda	? -Saps quina mala beguda , pagar i no haver endeutat ! A sa
5	Jaume no serà es teu . Tu dius per aquí , perdut , que planys d'	haver -me mirada	; i jo , qui planc d'esser nada , per no haver-te
6	enamorada d'un lladre o d'un traïdor , així tendríeu raó , mu mare ,	haver -me avisada	. Perque és pobre no us agrada? ¿Que volíeu un senyor?
7	ric , ha mudat d'enamorada : si per pobra m' ha deixada , se pensa	haver -me enutjada	, . . . Veure completa s' estufa aquest bergantell dient-vos q
8	temps me veuràs dins un hospital tancada , i tu sa culpa tendràs per	haver -me enamorada	. Adiós ! ¿ Així passau ? I jo tan enamorada ! Quina vida tan
9	es cantent . Com més m' hauria valgut , es dia que em vaig casar ,	ver -me tirada	dins mar i no haver-te conegut ! Com te seràs enviudada ,
10	em llevava i servida no t' hagués , lo que planyeria més és no	haver -te festejada	. Si de venir vos deixau , jo vos deman per favor : d'uis-

HAYER + element intercalat (adverbi) + participi femení singular:

1	Estimada , jo no sé qui us	ha mal aconsiada	, que vos hagen arribada a dir mal de qui us vol
2	Amor meva , jo no sé com t'	han mal aconsiada	, que ja t' hagen arribada a dir mal de qui et

A-5.5 Llistats (parcials) de «HAVER + PARTICIPI FEMENÍ PLURAL»

1	llaurlaria amb una arada d'aubò . 'Xeca't , pareier major , ses sopes t'	han abocades	i ses llavors ensacades i s' aigo dins ses beurades : . . . Veure completa
2	Jo m'	he abrigades	tres pells , anit , per plor que no ploga ; són d'anyell i
3		He acabades	ses cançons , a tu t' ho dic tota sola . Un menestral sempre
4	d'ets Oms baix d'es Puig de Castellitx . Massanella per enguany s'	han acabades	ses vegues : ses dones no són alegres com ho eren ses d'
5	banyut . D'ençà que l' amo m' ha dit : -Arreu i fora talaias- ,	he acabades	ses riaies , ja no em veureu riure anit . De ses cases fins
6	que vós éreu marinera . . . Veure completa Si jo fos estat patró , bé les	hauria agafades	i les hauria posades totes a dins es sarró . Tot lo dia ,
7	vila de Llubí són batiats de lleixiu . Ses al-lotes de Llubí s'	han alçades	brodadores : se pensen ser-ho , senyores , i no volen segons qui . Si
8	eixuta , amb los teus uis rega-lè . Voldria sebre de fi , aquales hi	han anades	a fer nuus a ses arades per unes sobres fer-lí . ¿ Vols
9	ames castigaria : primer la qui portaria merinyac o estufadors . Ses joves	han arribades	que , de seny , en tenen poc : compren quinze pams de floc , i
10	'es vent molts de pics te n' he enviades , i si no t'	han arribades	, es passatge ha estat dolent . De ses comandacions que me vares enviar ,
11	sa color . . . Veure completa D'ençà que me som casat , dues coses n'	he avançades	: dalt sa sala hi tenc blat i en es llit tenc pixerades .
12	diუმenges per vila : " Jo som , jo som " . Acabam de pellucar i no mos	hem baraiades	; al-lotes , totes plegades l' any qui ve puguem tornar . A dins
13	. Un dia m' enfadarà i ho faré a bastonades ; massa ja n' hi	he callades	, per no donar que rallar Veure completa Vet aquí com de vegades
14	mirar-te de plantó , no em cans de dar-te uiades . Quines cançons	he cantades	, i llavò les t' he enviades . . . Veure completa Escolta ! ¿ Que no t'
15	errades i sa terra les cobreix . Aquesta jove mereix més cançons que no	hem cantades	. Com Cristo fé testament , a l' Escriitura deixà que al cel no
16	ria que demà , com n' anireu a cercar , . . . Veure completa Ses sales vos	hem cantades	i no n' heu fet sentiment . 'Gafarem una sarment i vos darem
17	no vols jeure a sa paia ja jauràs a matalàs . Madona de Binromà ,	heu casades	dues fies i duen tantes camies com pèls p'es call de
18	ditxós si d'aquí un any o dos . . . Veure completa Madona de Binromà ,	heu casades	dues fies i duen tantes camies com pèls enmig de sa mà .
19	ob més garrida que una perla dins un vidre . . . Veure completa Margalides	he cercades	per voreres i camins , emperò no n' he trobades com ses que
20	vós teniu a la cara , ¿ les vos dà la vostra mare , o les	heu cobrades	vós ? Aquesta boqueta d'or , que la tens d'agraciada ! Obri-la
21	d'un altre fadrí ; tu véns a riure't de mi quan les	has colgades	totes . Per aquí fas ets entorns , que dius que no vendràs massa :
22	a poc mos farà abaixar ses ales : Jornaleres estufades , ses mantes que us	heu comprades	. . . Veure completa Bona diada fa avui , va dir es pastor de Sa
23	poc , mos farà abaixar ses ales . Jornaleres estufades , ses mantes que us	heu comprades	. . . Veure completa Cunyada , ¿ quan vendreu vós a plegar mans a mu mare
24	poc , mos farà acopar ses ales . Jornaleres estufades , ses mantes que us	heu comprades	. . . Veure completa Cançons de doblar a doblar qualsevol hora en faria .
25	. -Segador , bon segador , ¿ quantes garbes has segades ? -l' amo , no les	he contades	: nou , no arriba a cavaió . Un homo ve i s' espaia com
26	fer canalera . . . Veure completa Si no t' alcanç , poré dir que passes m'	hauràs costades	. ¿ Saps quan me seran pagades ? Quan ses mans mos hauran dades , . . . Ve
27	desembre ses metles varen 'cabar a s' Horta i Can Gaià , i en '	viem coïdes	sempre . Ses trencadores de metles saps que s' han posat de món !
28	' agrades ; m' estim més mirar-te a tu que a quantes Déu n'	ha creades	. Ramell hermós i daurat , estrella brillant i fina : considera que ets fa
29	m' agrades ; m' estim més mirar-te a tu que quantes Déu n'	ha creades	. -Regala't de mon regalo , jo també em regalaré . -¿ Com és possible ,
30	haver de patir talent . . . Veure completa Per la vila corr un born que	han cremades	ses pasteres i es conís fan llogueres per dins ses soles d'
31	peres madur . m' estim més mirar-te a tu que quantes Déu n'	ha criades	. Com sa pica vessarà , senyal de que serà plena ; i jo per
32	faristol dret ? Som amic d'En Ferriol i de llinatge Garcies . Avui m'	han dades	llenties amb banyes de cara caragol . Tu me daves faves , faves , i
33	on està , posa rels i no se'n mou . Ses paraules que m'	has dades	són com les flors d'ametler , que no arriben a paner ni
34	fadrines , a no res . Sempre vaig a lo barato ! Ses paraules que m'	has dades	són com les flors d'ametler , que surten dins es gener i
35	sses m' hauràs costades . ¿ Saps quan me seran pagades ? Quan ses mans mos	hauran dades	, . . . Veure completa Si no vols venir a Marina perque trobes que és
36	. Vós teniu unes colons tan vermeies i encarnades ! No crec que Déu n'	haja dades	ni tampoc principiades . . . Veure completa Vós teniu un llantoner penjat
37	quelles hortolanes . . . Veure completa Jo et duc comandacions i no les t'	havia dades	; si fossen metles torrades , no hauries vist es bessons . Jo et duc
38	li mirau sa cara , sé ben cert que fugireu . Totes ses perfeccions vos	ha dades	el Senyor : sonador i ballador i director de cançons . Un fandango refilat
39	. Jo i tu , que som tan amigues , popdríem anar plegades : s' estimat mos	ha deixades	ara que vénen ses fires . Jo i vós , estimat meu , que estàvem
40	an amigues , poríem anar plegades . Ara que vénen ses fires s' estimat mos	ha deixades	. Jo no m' era vista encara a córrer amb tan poc delit ,
41	dóna . Es dia que vaig venir vaig venir amb ses Catalines . Sempre les	he devertides	anant-les a divertir . m' agraden ses fruites fines , i ses cireres
42	hi vull sa darrera dita . Amb ses paraules me serv , estimat , que vós	heu dites	; dins mon cor les tenc escrites a un full de paper verd .
43	anar . Un fadrí enamorat diu " bona nit " tres vegades . Jo dues vos n'	he donades	. " Bona nit " , i he acabat . Vida mia , tu te'n vas i
44	pens en tu més vegades ! Jo et daria més besades que passes no	he donades	. . . Veure completa A la mar vull fer goret i a les ones

45	rescaria , i d'hivern m' escaufaria de sa vostra calentor . Ses uiades que	he donades	an es nostro estimadet , fossen estades de cep , n' hi hauria cent
46	i encara n' han aplegat set saques i un oró . Ses mirades que	he donades	a devers Son Dragó avui , si fosses estades bales , es monjos 'guessin
47	sopat , i com te veig , estimat , ja qued sopada i dinada . Més uiades	he donades	a dins Son Puig d'es Llorer , que olives no coiré dia
49	utxaca a cada costat amb unes bones bagades . Ses sabates escotades que n'	he duites	més d'un pic , i també calces brodades , i aquell ventai tan
50	a dir que dues joves han fuites , som jo que les me n'	he duites	, i ne vui una per mi . Si no ho volen es majors
51	completa A Bunyola vaig trobar moltes pasteres corcades perque sols no els	han emprades	ni esperança que no hi ha . A dins bunyola hi ha un
52	es convent a ballar , de Déu no es poren queixar que no els	hagin engronsades	. Una dona fa una casa i una altra la desfà . Jo en
53	no torn .- Abans de trencar el dia , abans de sortie el sol , li	han enramades	ses portes i les finestres de flors . . . Veure completa -Bondat , bonda
54	no torn . Abans de trencar el dia , abans de sortir el sol , li	han enramades	ses portes i les finestres de flors . . . Veure completa A la Font
55	, i jo ho sé . Comandacions p'es vent molts de pics te n'	he enviades	, i si no t' han arribades , es passatge ha estat dolent . De
56	cans de dar-te uiades . Quines cançons he cantades , i llavò les t'	he enviades	. . . Veure completa Escolta ! ¿ Que no t' han dit que per tu m'
57	i dius : " Anem-hí ! " ¿ A on són , Jordi Catiu , ses cartes que t'	he enviades	? A l' infern hi ha murades amb ses banderes posades . . . Veure completa
58	-te de plantó , no em cans de dar-te uiades . Quinze cançons t'	he enviades	perque pensis , de vegades , . . . Veure completa -Part de la nit vénc de
59	que és de llarg es camí de can Veny a ses Erasses ! n'	he espanyades	, de sabates , de tant d'anar i venir ! Ja parlam de cul
62	; si s' estimat m' ha deixada , tornarà si Déu ho vol . Jo n'	he festejades	onze , i en es carrer n' hi ha nou ; totes quedaren burlades ,
63	nou ; totes quedaren burlades , perque amb una ja en tenc prou . Jo n'	he festejades	set , i totes ben polides : tres Aines , tres Margalides , i sa darrera
64	ben polides : tres Aines , tres Margalides , i sa darrera nom Bet . Jo n'	he festejades	set , totes set a un ramell : Na Gatxà i Na Gatxell , Na
65	són ses de Monti-Sion ; Bon Jesús ! i no sé com no hi	han fetes	oliveres ! Ses muntanyes de Sos Sastres són ses més altes del món ,
66	. . . Veure completa El Rei ha fetes fer crides , unes crides , El Rei les	ha fetes	fer , les ha fetes fer . Viva la flor del taronger ! Posa bàndols
67	ha fetes fer crides , unes crides , El Rei les ha fetes fer , les	ha fetes	fer . Viva la flor del taronger ! Posa bàndols p'es carrers , que
68	ets de llarg i de malplà ! ¿ Me vols pagar unes sabates que m'	has fetes	esquinçar ? Oh Mare de Déu Trobada i trobada a Sant Llorenç ! Guardau-
69	m' ha deixat i tot sol no puc fer via . . . Veure completa M'	has fetes	aqueixes gloses i no sé ambe quin motiu . Que jo de tu
70	ets de llarg i de malplà ! ¿ Me vols pagar ses sabates que m'	has fetes	esquinçar ? Es carrer de s' Arraval un temps me dava alegria , i
71	donat proves de pescar i agafar peix : de sa sang d'es mariners	ha fetes	ses veles noves . Es cabot i sa raboa estaven dins un forat ;
72	devers la mar i veu traspuntar la lluna . . . Veure completa El Rei n'	ha fetes	fer crides , vivo l' amor ! que crides n' ha fetes fer , que
73	El Rei n' ha fetes fer crides , vivo l' amor ! que crides n'	ha fetes	fer , que vivo , vivo ! que crides n' ha fetes fer , que vivo
74	' amor ! que crides n' ha fetes fer , que vivo , vivo ! que crides n'	ha fetes	fer , que vivo l' aronger ! Que tots los més guilants homos , vivo
75	s los més guilants homos , vivo l' amor ! , . . . Veure completa El Rei n'	ha fetes	fer grides , [sic] i viva l' amor i ha publicat p'es
76	p'es carrers , que amb lo liro-liro , . . . Veure completa El rei n'	ha fetes	fer crides , que visca l' amor , que crides n' ha fetes fer ,
77	rei n' ha fetes fer crides , que visca l' amor , que crides n'	ha fetes	fer , que visca , que visca , que crides n' ha fetes fer , que
78	, que crides n' ha fetes fer , que visca , que visca , que crides n'	ha fetes	fer , que visca l' oranger . De que tots els galants homos a
79	homos a la guerra n' han d'aner . . . Veure completa El rei n'	ha fetes	fer crides , viva l' amor ! Que crides n' ha fetes fer , que
80	El rei n' ha fetes fer crides , viva l' amor ! Que crides n'	ha fetes	fer , que vivo vivo ! que crides n' ha fetes fer , que vivo
81	' amor ! Que crides n' ha fetes fer , que vivo vivo ! que crides n'	ha fetes	fer , que vivo l' oranger ! Que tots los més guilants homos a
82	homos a la guerra n' han d'aner . . . Veure completa El rei n'	ha fetes	fer crides ; viva l' amor ! Crides n' ha fetes fer . Que viva
83	completa El rei n' ha fetes fer crides ; viva l' amor ! Crides n'	ha fetes	fer . Que viva l' oranger ! Que tots los més galants homos a
84	Vilatge diuen que ha d'esser el primer . . . Veure completa El rei n'	ha fetes	fer crides , que visca l' amor ; que crides n' ha fetes fer ,
85	rei n' ha fetes fer crides , que visca l' amor ; que crides n'	ha fetes	fer , Que visca , visca ! De que tots los galants homos a la
86	d'endiana . . . Veure completa De s' estof i es xalí ja se n'	han fetes	sabates . ¿ Sabeu qui du ses més guapes ? Sa fia d'En Becarí .
87	morta abrigada amb un mantell . Vos assegur , fe de coní , que me n'	han fetes	passar que no són per a contar ni casi per a sentir ; . . .
88	: " Alabat sia el Santíssim Sagrament " . . . Veure completa ¿ Es que no	heu fetes	panades , o és que no me'n voleu dar ? Es xot que
89	ball , seureu a rotlada on no heu segut mai . . . Veure completa Si no	heu fetes	panades , dimecres porem tornar , i la mos heu de triar que hi
90	mos heu de triar que hi haja moltes taiades . . . Veure completa Si no	heu fetes	panades ni flaons ni robiols , donau-mos un parei d'ous i
91	i que no som combatent , garrida , amb ses teves robes . Ja sé que	has fetes	bravates de que per riure has vengut . ¿ No et basta lo que
92	compte teu . Tenga , senyora Maria ; vet aquí aquest paper de cançons que	he fetes	fer per un amic que tenia . . . Veure completa ¿ Tu que series un
93	, a la guerra ha d'aner , garín-dondon-dé . . . Veure completa Lo Rei	ha fetes	fer crides galín-don-don-daina , el Rei n' ha manades fer ,
94	ha mester ; que viva , que viva el taronger ! . . . Veure completa El Rei	ha fetes	fer crides , unes crides , El Rei les ha fetes fer , les ha

95	A la mar s'hi fan raboies i moltes classes de peix . Una dona , ¿ què té més , quan s'	han fetes	dues coes ?
96	r , però jo esper que vendrà . . . Veure completa Així com han fet soldats	haguessen fetes	soldades , ses que estan enamorades `nirien acompanyades . . . Veure compl
97	malfeners , tots triats de cama a cama . Si així com han fet soldats ,	haguessin fetes	soldades , 'nirien acompanyades amb sos seus enamorats . Si el Rei de Madr
98	modo la'm confessa ! Si a cas sentiú a dir que dues joves	han fuites	, som jo que les me n' he duites , i ne vui una
99	. Vós ja no deveu tenir tan bona veu com un temps , perque us	han fuites	ses dents i es vent vos deu fugir . Antany , aquestes saons , mu
100	aner n' és atapit , . . . Veure completa Tafoners i coïdors , bones messes	heu guanyades	. Ses camissoles xapades , merinyacs i mocadors . Pots agafar sa destral '
101	saps que Dues amigues sens fi , com jo i tu , no n' hi	ha hagudes	. Si no mos morim ningunes , ¿ qui mos porà departir ? En es carrer
102	en vols un sac , ja vendràs , i llavones no diràs si les t'	he hagudes	de prendre . De Sóller , n' Andreu Tambor a tots es parrals vigila ;
103	d'En Pola , que mal estar hi fa de fora . . . Veure completa Segadores	he llogades	i encara n' he de llogar ; ses que amb mi voldran segar ,
104	i fes es tro . . . Veure completa En Juan de bona fe ses dones	ha malfamades	tant fadrines com casades , ses joves i ses ruades , . . . Veure completa
105	Lo Rei ha fetes fer crides galín-don-don-daina , el Rei n'	ha manades	fer , galín-don-don-dé ! Qui tendrà la muier jove , greu li
106	completa El Rei ha mandat fre crides , garín-dondon-danyo , el Rei n'	ha mandades	fer , garín-dondon-dé , que el qui té la muller jove , garín-
107	bon so . Companyero natural , jo t' ho deia i tu no em creies . ¿	Ha menades	ses euveies es teu sogre en es corral ? Coranta euveies maneja i
108	ràs ! A damunt Sant Salvador vaig semblar faves pelades : ses rates les m'	han menjades	; fé't prendre , garbejador ! De sa carrera en faç fems i damunt
109	Torre d'es Forat hi tenc mes amors posades , i totes les m'	he menjades	per sa boca , nyac-a-nyac ! A ses penyes de la mar
110	gloses en sabés fer , com En Toni qui no hi veu ! Si n'	hagués menjades	figues , un gust seria sentir sa meva veu resplendir per dins aqueixes
111	. Sa qui menja cames-rotges somia s' enamorat ; i jo , que no n'	he menjades	, 'ximateix l' he somiat . Sebastiana , En Tià t' ha fet perdre sa
112	. Si anau a Can Amador , ja no menjareu taiades : es voltor les s'	ha menjades	perque no fessen olor . l' any qui ve , a qualsevol preu vui
113	'es qui el penyia . Ja les pagarà es porcell , ses figures que s'	han menjades	; el menjarem amb taiades i beurem d'es vi novell . Matancera , a
114	! " Si anau a can Amador , ja no menjareu taiades : es voltors les s'	han menjades	perque no fessen olor . Com es vel-la revenjoli ! Ja ho va
115	darrereres eren que tu m' olvidasses , i ara amb ses teves traces m'	has mesclades	ses porgueres . Ets com la fulla de l' om , que , en tocar-
116	venia . Garrida , el qui fuig de Déu camina i corr debades . Moltes dones	he mirades	, emperò no n' he trobades . . . Veure completa Gran ditxa té la persona
117	, i una guia de colors . Sabatetes de xarol , en du i no les	ha pagades	: les haurà rescabalades d'esquena mirant es sol . Ses sabates emborlades
118	. Ara vénen set setmanes , totes set de dejunar , i set que ja n'	hem passades	totes de riure i folgar . A sa major , has de dir que
119	ha cosa més mala que estar enamorat tot sol . 'Moreta , ses sopegades que	he passades	per tu anit , ara tot s' ha convertit en mateixes i dansades .
120	aferrada a un artiller . ¿ Que no saps , Jordi Catiu , ses noves que s'	han passades	? Que a Ciutat , per ses murades , hi ha banderes posades . . . Veure comp
121	¿ per què plorau ? De Caselles a Fangar hi tenc ses passes comptades . n'	he pegades	, de suades , per una jove que hi ha ! De passar pena i
122	tenir salut , o de veure'm no té gana ? Jesús , que de sopegades	he pegades	per veure't ! No m' ha fet por cap paret ni boscs
123	li tenc més temor que a qualsevol caçador . . . Veure completa Més uiades	he pegades	cap an es Puig d'es Llorer que olives no coirà dia
124	es poguè es sol . En acabar de segar , de sa fauç faré gangaies .	He perdudes	ses riaies i ben prest perdré es cantar . En acabar de segar
125	ar al cero , la sort 'nirà com 'nirà . . . Veure completa Perdudes , les	hem perdudes	, les cartes del navegar ; anam nou mesos per l' aigo , sense mai
126	, i vaig prendre la color de's morts que estan enterrats . Més llàgrimes	he plorades	des que me vàreu deixar , que gotes d'aigo no fa com
127	'es pareire ni p'es parei ni s' arada ; . . . Veure completa Més llàgrimes	he plorades	perque vós vos n' heu d'anar , que gotes d'aigo no
128	es bessons . Jo et duc comandacions i un ramellet de peres . Si t'	han portades	raons , estimat meu , no són veres . Jo et duc comandacions , regala't
130	¿ Tan prest , senyors escrivans , teniu ses plomes cansades ? Encara no hi	heu posades	ses meves penes més grans . . . Veure completa Tant com viuré duré dol ,
131	. . . Veure completa Si jo fos estat patró , bé les hauria agafades i les	hauria posades	totes a dins es sarró . Tot lo dia , tot lo dia he
132	diga enlloc . Ses al-lotes diuen totes que es fadrins són jugadors , que	han posades	ses amors en es vuits i nous de copes . Ses auzines fan
133	mal sofrit ! Ses al-lotes diuen totes que es fadrins són jugadors , que	han posades	ses amors en so vuit i nou de copes . Si vols sebre
134	a baldufa perque hi passa poca gent . En es carrer d'es Verdet	han posades	passadores per passar aquelles senyores en s' hivern quan farà fred . En
135	amb l' amo de sa Mesquida . Olives , a s' olivar , se n' hi	han quedades	poques ; per això no vui conrar i tampoc no vui taiair . . . Veure
136	omar duia sa bandera , . . . Veure completa Qualsevol escorxadó , quan s'	ha rentades	ses mans , ja pot menjar amb capellans i amb qualsevol senyor . . . Veur
137	de colors . Sabatetes de xarol , en du i no les ha pagades : les	haurà rescabalades	d'esquena mirant es sol . Ses sabates emborlades , es davantal florejat ,
138	nterrades a davall un magraner ; altres tantes n' hi duré . -Dos-centes n'	hauràs robades	. Una al-loteta molt sèria i que sol dur bona roba , en
139	de Gràci' , jo vendria a veure-vós . Sant Antoni gloriós , ses neules vos	han robades	tres o quatre malanades qui se burlaven de vós . Sant Antoni i
140	igam set garbes y una restreta . -Segador , bon segador , ¿ quantes garbes	has segades	? -l' amo , no les he contades : nou , no arriba a cavaio . Un
141	depressa , que anit farà vent . Aquestes faldetes amb parfalà blanc les t'	ha soiadetes	un esquit de fang . Ara brama s' ase . -Deixau-lo bramar : donau-
142	n' has cercat molts d'enginys i hauràs corregut debades . Més al-lotes	has tastades	que ses beies romanins . Tu no et podràs avanar que jo t'

143	mpleta Mestre Miquel , sou sortat de gràcies i de ventures : com més nines	heu tengudes	, heu augmentat s' heretat . Mu mare , vós quedareu tal com va quedar
144	tocàs el cor i que pensasses en jo i en ses amors que	hem tengudes	. Juan , escolta'm a mi , que En Pere ja l' he deixat :
145	vaig passar , de gust , . . . Veure completa Al punt que som arribat i n'	he tirades	les eines , sop i faç totes ses feines així com puc d'
146	lo meu cor tancades . Jo pens en tu més vegades que bales no	han tirades	. . . Veure completa Tota sa fruita més bella a dins Ciutat se resol .
147	diu : -Quina hora és ? Que fas llargues ses vetlades ! Jo dic : -Les deu	han tocades	i tal volta són les tres . Mu mare em diu : -Quina hora
148	, i fe't enfora de mi ! ¿ Ara és hora de venir , i ja	han tocades	les deu ? . . . Veure completa Vet-la-t' aquí ! Ja la veis , a
149	Cristo et demanarà si t' has riguda de mi . . . Veure completa Ja n'	han tocades	les deu i no és hora de venir . Vet aquí un banc ,
150	ses murades . Ja tenc cent i pico d'anys i encara no els	han tomades	. Si a Ciutat se sabia que tu emmidones tan bé , hi hauria
151	vós sou sa meva salut , . . . Veure completa Catalina , ses cireres que ja	han tornades	venir , i jo encara estic així amb ses mateixes quimeres . Com a
152	seure , o si no , estaràs dret . En es carrer de la Mar n'	han tretes	usances noves : donen bergantes a proves , i , si no agrada , no va .
153	de Déu camina i corr debades . Moltes dones he mirades , emperò no n'	he trobades	. . . Veure completa Gran ditxa té la persona qui amb vós ralla cada
154	Veure completa Margalides he cercades per voreres i camins , emperò no n'	he trobades	com ses que hi ha aquí dedins . Margalideta estimada , tu n' ets
155	marit jeu en es llit ; ha set anys que fa cortanes , i li	han vengudes	ganes de menjar carn de cabrit . No hi ha com llet i
156	ig de quartanes ! Toni , Toni , Toniet , demà farà tres setmanes que me n'	han vengudes	ganes d'estampar-te a sa paret ! Torna-te'n i digues-
157	ase : bé estaràs , si tu m' enganxes . Jo som estat a Maó i	he vistes	ses maoneses , i no hi ha com ses pageses per tenir forta
158	ny qui ve , . . . Veure completa Passa envant , descobriràs terres que mai	hauràs vistes	, i les trobaràs tan tristes que mai t' hi alegraràs . Es torrent
159	no me'n dau . Es festejar vol espai i ses paraules segures . Mai	havia vistes	prunes a una banda madures . . . Veure completa Si jo sé que has
160	d'aguantar . Jo som estat a Deià , per Ciutat i moltes bandes ; n'	he vistes	moltes de bambes , però com tu no n' hi ha . Jo som
161	d'es poble de Felanitx , ni a Sa Pobla ni a Costitx n'	he vistes	de més guapetes . Lluçmajor , llucmajoreres , i a Ciutat , ciutadanes ; a
162	es ventre un granotot com un pa . A Sant Llorenç , llorencines ; no n'	he vistes	tantes mai ! Però tenen un trebai : que se casen i són nines .
163	tres a Santa Maria . . . Veure completa I noltros per Lluçmajor també n'	hem vistes	de bones : s' altre dia dues dones de sa banda d'Alaró . . .
164	i a l' església coranta-hores . Mos faran veure unes coses que no	haviem vistes	mai . A l' aire pots fer castells , si else fas de coses

HAYER + enclític + participi femení plural:

1

de vi . Pegau fort a ses taiades i estoviarem es pa , i en **haver -les acabades** matarem es de sa gla . Agafa-la , que baix vola ; amb

A-5.6 Exemples de versos amb construccions transitives/ineractives i selecció excepcional de *ESSER* :**A-5.6.1 Exemples de versos amb construccions transitives reflexives/recíproques indirectes auxiliades amb *ESSER* :****(i) Versos amb una construcció reflexiva indirecta amb *som* (1SG):**

(1) Ses al·lotes m'han tirat
pes campanar de la Seu.
Com som pegat dins la mar,
me som fet mal a un peu.

[Palma-Establiments]

(2) Ses al·lotes m'han tirat
pes mirador de la Seu
i me som fet mal a un peu
perquè de peus he pegat.

[Maria de la Salut]

(ii) Versos amb una construcció recíproca indirecta amb *som* (1PL):

(3) Com **jo i tu mos serem dats**
aqueixs cinc dits de sa mà,
llavors ja porem anar
a onsevulla plegats.

[Felanitx]

A-5.6.2 Exemples de versos amb construccions transitives reflexives indirectes CONTRAFACTUALS (en plusquamperfet de subjuntiu) auxiliades amb *ESSER* :**(i) Versos amb *fos* (1SG):**

(4) Si jo t'alcanç, ramellet,
pens que em moriré d'esglai.
Com te vaig comprar es mirall,
jo em fos comprat un barret,
i a mon pare, un jaquet,
que no n'ha duit de nou mai!

[Puigpunyent]

(5) Com te vaig comprar es mirall,
me fos comprat un jaquet,
i a mon pare, un barret,
que no n'ha duit de nou mai!

[Santanyí]

(ii) Versos amb *fosses* (2SG):

(6) M'han dit per paraula certa
que t'has fet mal a sa mà:
no haguesses volgut segar,
no la te fosses oberta.

[Algaida]

A-5.6.3 Exemples de versos amb construccions transitives/inergatives CONTRAFACUALS (en plusquamperfet de subjuntiu) auxiliades amb *ESSER* :

(i) Versos amb *fosses* (2SG):

(7) **Si fosses dit "aigo va!",**
jo em seria decantada,
i no m'hauria banyada
d'aigo de vostro mainà.

[Artà]

(9) Quan estava dins ses mans
es tord, **el fosses duit bé,**
i ara coques t'has de fer
de vaumes i llevamans.

[Sineu]

(10) —Un temps érem tan amics,
i ara ja te'n vas a un altre?
—Com es vent era a sa flauta,
fosses remenats es dits.

[cançó popular recollida en l'entrada *ESSER* (acc. III.4)
de l'ALCOVER-MOLL (DCVB);
el *Cançoner* del pare GINARD en recull variants també
a Algaida, Campanet i Lloseta,
però amb '*guesses remenat(s)*']

(8) Remil vilettes, quin vi,
bo per fer parroquians!
Si m'ho fosses dit abans,
si m'hi haguessen duit a mi!

[Inca]

(ii) Versos amb *fos* (3SG):

(11) Jo estim més aquest ramell
que s'al·lota m'ha enviat
que **si el rei me fos pujat**
de soldat a coronell.

[Porreres]

(12) Més valdria que mumare
em fos enterrat petit,
i el rei no m'haguera dit:
—Cara de clavell florit,
tu m'has de servir, per ara.

[Sant Joan]

(iii) Vers amb *fósseu* (2PL)

(i sense CP, car es tracta d'una construcció inergativa):

(13) **Si voltros fósseu segat**
com estava de saó,
no vos haguéreu vist, no,
a tenir es porro penjat.

[Felanitx]

(iv) Vers amb *fossen* (3PL):

(14) Vostra era i vostra és:
no dic que la m'hàgeu presa.
Jurat tenia i promès
que, **si em fossen fet marquès,**
l'haguera feta marquesa.

[Artà]

A-5.6.4 Exemples de versos amb construccions transitives/inergatives i selecció d'auxiliar escindida motivada per la persona:

(i) Versos amb *som* (1sg):

(15) Quinze dies ha estat trist
lo meu cor per l'enyorança;
jo et diria, per venjança,
que ara ni mai **te som vist**.

[Pollença]

(21) **Som vistes mores madures**,
però no he dit a on.
Aqueixa de Son Ramon
és feta de talladures.

[Algaida]

(26) Jo he trobat un niuet buit
i tota em som retgirada,
i, com **sa mà hi som posada**,
s'aucell ja és estat fuit.

[Vilafranca de Bonany]

(16) Oh Maria Cantallops!
Jo som vist es cavaller,
i diu que et vol tant de bé
com s'olivera té brots.

[Artà]

(22) Oh camí Real de Palma!
Que de pics **te som passat**
anant a veure un soldat
que està an es quarter del Carme!

[Sineu]

(27) Mumareta, mumareta,
sa padrina m'ha pegat,
perquè cantava copeos
i **li som fet mal de cap**.

[Sineu]

(17) Saps que **som vist un estel**
en el cel, i no hi ha massa?
Damunt s'era d'Albocàsser
a tres monges daren vel.

[Felanitx]

(23) Si és que us haja agradat
sa cançó que som cantada,
una altra en tenc de pensada;
vos dic bé sa veritat.

[Binissalem]

(28) A fira me'n som anat.
Mirau si l'he feta bona:
som baratada sa dona
amb un siurell, cap per cap.
I com me som capguardat,
el m'han donat que no sona.
No tenc siurell ni tenc dona:
enganat per cada cap!

[Campos]

(recollida també a Artà, però amb **he baratada sa dona**)

(18) Com **som vista sa cadena**
i **no som vist en Gelat**,
madona, jo som quedat
com si m'haguessen fregat
un eriçó per s'esquena.

[Sineu]

(24) No som viudo ni fadrí;
no som casat ni tenc dona;
som publicat dalt sa trona;
tant tenc així com allí.
Un capellà.

[Artà i Pollença]

(19) Madona, no hauríeu vista
sa meva filla estimada?
Ell se'n va anar anit passada
i encara **no la som vista**. [...]

[Santa Maria del Camí]

(25) Davall aquella figuera
de l'amo de Son Bernat,
més pics **hi som festejat**
que no duran grans de blat
a Son Serra i es veïnat,
en deu anys, a sa quartera.

[Petra]

(29) Des que **som comprat un ase**
'vui me'n venc, demà me'n torn.
Debades partesc dejorn,
sempre arrib tard a sa casa.

[Santa Maria del Camí]

(20) Gloriós Sant Nicolau,
qui és una bona persona:
jo **no som vista cap ploma**.
O també les vos menjau?

(30) Tu que no saps que ses meves,
com vull, les faç de picat?
Qualque cosa hauràs guanyat
en dir-me que **som robat**
es borlins i ses ulleres,
i llavoneses ses fronteres
sense haver anat a Ciutat
ni a fira a dur un gat
com aquell que tu dugueres.

[Llucmajor]

(31) Manacor, Manacoret,
quina prenda hi som deixada!
Hi som deixat mon paret
i mumareta estimadeta.

[Artà]

(32) O són set o són vuit anys,
amor, que us he festejada,
i tan llímpia us som deixada
com una espasa daurada
que du un cavaller en les mans.

[Sineu]

(33) Un temps, des cap les me treia
amb una gran promptitud,
i ara ja **som perdut**
es motlo amb[ə] què les feia.

[Sineu]

(34) Jo som vengut de Ciutat
i **som perdut es capell.**
Amb panada o crespell
me'n 'niria aconhortat.

[Llucmajor]

(35) Venia de cercar llenya
des pinar de Son Puput
i de tant que he corregut
som perduda una espardenya.

[Banyalbufar]

(36) Sa xerxa tenc foradada
de sempre seguit pescar
i **no som pogut trobar**
una al·lota que m'agrada.

[Campos]

(37) [...] I vàreu ser batiada
s'horabaixa, es mateix dia.
Ben clar, a sa Rectoria
sa partida som trobada:
Juan Sureda, firmada,
membre de sa Vicaria.

[Artà, 31 d'octubre de 1992]

(glosa addicional, feta per ANTONI GINARD CANTÓ, «Butler»,
dedicada al centè aniversari de madò Conilla;
no forma part del *Cançoner* del pare RAFEL GINARD):

(ii) Versos amb *ets* (2SG):

(38) —Tomeu, que **no m'ets sentit**
quan t'he pegat un siulet?
—Jo estava enredat de fred
i ara ja m'he encalentic.

[Santa Margalida]

(39) Tant m'és a mi si t'avanes
com si te n'ets avanat;
tu ja en tenies, de ganes,
però **no m'ets engegat**.

[Sant Joan]

(40) —Si t'hagués volgut servir
en lo que **m'ets empenyada**,
tendria pena sobrada,
perquè me son adonada
que no tens es gust en mi.

[Selva]

(41) —S'ase des vell Tribunal
tira coces i no avisa,
i l'amo diu: —Recamissa!
M'ets arrancat un queixal!

[Llucmajor]

(42) *Adiós*, amor passada!
Adiós, amor volguda!
Com **més pena m'ets causada**,
més voluntat t'he tenguda.

[Santanyí]

(43) Peixatera, peixatera,
tu **m'ets dat es peix dolent**.
Si no em tornes sa pesseta,
ho diré a tota la gent.

[Sineu]

(44) Molta volta per un brot,
sa soca li ets danyada:
sa culpa la té sa mare
i sa filla ho pagarà.

[Bunyola]

(45) —Idò com **l'ets amat tant**?
—Perquè mumare m'ha dit
que es casats estan tan bé;
per veure si lograré
de que sia mon marit!

[Vilafranca de Bonany]

Versos amb perífrasi modal deòntica

 («*ets de + infinitiu*»): cas diferent dels anteriors?

(46) A sa rota li he dit,
perquè l'he posada bé:
—Enguany **m'ets d'omplir es graner**.
I ella diu: —El t'ompliré,
però **l'ets de fer petit**.

[Felanitx]

(47) Al·lota, si vols fer randa,
t'ets d'aixecar de matí;
pega coça an es coixí
i es treballs a la banda.

[Campanet]

(recollida també a Capdepera, però amb *t'has d'aixecar*)

(iii) Únic cas que hem trobat amb és (3sg):

(48) S'amiga més principal
que tenia **m'és deixada**;
davant, sa cara em rentava,
i darrere, m'aficava
un pam i mig de punyal.

[Llucmajor]

(glosa addicional, arplegada per
JOAN MÒJER I NOGUERA [1859-1941];
no forma part del *Cançoner* del pare GINARD)